

WYDAWNICTWO PANDIT

NAZWY MIEJSCOWE POLSKI

HISTORIA • POCHODZENIE • ZMIANY

pod redakcją
KAZIMIERZA RYMUTA
i BARBARY CZOPEK-KOPCIUCH

VIII 0-Pn

KRAKÓW 2009

WYDAWNICTWO PANDIT

NAZWY MIEJSCOWE POLSKI

HISTORIA • POCHODZENIE • ZMIANY

pod redakcją

KAZIMIERZA RYMUTA

i BARBARY CZOPEK-KOPCIUCH

O-Pn

VIII

KRAKÓW 2009

PRACOWNIA TOPONOMASTYCZNA INSTYTUTU JĘZYKA POLSKIEGO PAN
Kraków, al. Mickiewicza 31

Kierownik
BARBARA CZOPEK-KOPCIUCH

Autorzy haseł tomu VIII
URSZULA BIJAK (UB), ELŻBIETA BORYSIAK (EB), JOANNA CHŁADZYŃSKA (JCh),
BARBARA CZOPEK-KOPCIUCH (BCz), ALEKSANDRA GALASIŃSKA (AG),
WANDA MAKULA-KOSEK (WK), IWONA NOBIS (IN), ROZALIA PRZYBYTEK (RP),
URSZULA WÓJCIK (UW), ZOFIA ZIERHOFFER (ZZ)

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Recenzent
EWA WOLNICZ-PAWŁOWSKA

Specjalny konsultant w zakresie odosobowych nazw miejscowości
MARIA MALEC

Konsultant w zakresie nazw niemieckich i łużyckich
ERNST EICHLER

Tom VIII opiniowali do druku
ROBERT MRÓZEK
JANUSZ RIEGER

Opracowanie edytorskie
EWA BEDNARSKA-GRYNIEWICZ

Współpraca
ELŻBIETA SUPRANOWICZ, MAGDALENA ŚWIERZOWSKA

Projekt okładki
ROBERT J. OLEŚ

Projekt typograficzny, łamanie, opracowanie znaków specjalnych
TOMASZ ZACHARSKI

© Copyright by Wydawnictwo Pandit, Kraków 2009
© Copyright by Zespół, Kraków 2009

ISBN 978-83-85579-29-8 całość
ISBN 978-83-88866-71-5 tom VIII

Wydanie I. Nakład: 500 egz.
Druk: PANDIT
31-334 Kraków, ul. Łokietka 177
www.dwn.home.pl

O

Obałki, wś, włoc., gm. Izbica Kujawska, 5 km na wsch. od Izbicy Kujawskiej; *Obałki* 1393 Łęcz II nr 4591; *Obałky* 1423 Koch nr 3409; *Obałky* 1489 Lupbrz 129; *Obałki* 1557–66 ŻDz XIII 21; *Obałky* 1634 Rpodbrz 229; *Obałki* 1674 Rpog 152; *Obałki* 1796 PerOpis IX; *Obałki* 1886 SG VII 316; *Obałki*, *-tek*, *obatecki* 1970 UN 82, 19. — Nazwa od n. os. *Obatek* SSNO IV 84, w l. mn. Do n. os. por. *obalić się* 'wywrócić się, upaść, runąć' Sstp V 308. Lit.: GórnRWlkp 18. AG

Obarzanków-Strugi, wś, piotr., gm. Mniszków, 17 km na pń.-zach. od Opoczna; *Strugi-Obarzanków*, wś 1921 Sk III 99; *Strugi-Obarzanków* 1933 SkBy 1634; *Obarzanków* 1952 UW 124; *Strugi-Obarzanków* 1967 SM 1096; *Obarzanków-Strugi*, *-kowa-Strug*, *obarzankowski* 1969 UN 28, 19; *Obarzanków-Strugi*, *-kowa Strug* 1981 WUN II 603. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od n. w. *Struga*, dawniej Trestka (prawy dopływ Pilicy, płynący przez wieś), w formie pluralnej, por. też ap. *struga* 'potok, strumień' SW VI 464; człon drugi od n. os. *Obarzanek* RymSEN II 167 lub od ap. *obarzanek*, *obwarzanek* 'ciasto wałkowe złożone w krążek', też 'opaska z grubego rzemienia na nogi konia; kółko łączące orczyki z wagą u wozu; łańcuch ze snopów lnu do moczenia' SW III 531; tu zapewne na określenie kształtu wsi, z suf. *-ów*. Później zmiana kolejności członów nazwy. Lit.: Duma, HE XIV 82. IN

Obarzym, wś, krośn., gm. Dydnia, 12 km na pld. od Dynowa; [*Obarzyn*] 1577 Fast 101; *Obarzin* 1589 ŻDz XVIII/1, 53; *Obarzym* 1678 AGZ XXII 92; *Obarzym* 1785 ADP 244, 47; *Obarzyn* 1855 MakSk 118; *Obarzym* 1886 SG VII 317; *Obarzym*, *-ma*, *obarzynski* 1965 UN 54, 35. — Zapewne pierwotnie *Obarzyn*, od n. os. *Obara* KozN 91 (: ap. *obara* 'drzewo smolne, żywiczne'), z suf. *-in*. Zmiana na *Obarzym* może przez analogię do ap. *obrzyn*. Według Riegera n. w związku z *obany* < *ob-warny (por. *wrzec*, *warzyć*, *obwarzanek* SEBor

370, 680). Wcześniej od n. wsi notowana n. w. *Obarzyn* 1533 Fast 101. Lit.: MakSk 118–9; RiegSan 112. BCZ

Obarzyn zob. **Obarzym**

Obedow(o) zob. **Obodowo**

Obelin zob. **Jabłonowo** (2)

Obelniki, cz. wsi Trzebieszów, dawniej wś, siedl., gm. Trzebieszów: Trzebiessow, *Obelniczi*, molendinators 1552 ŻDz XIV 397; *Obelniczi* 1564 SHGLu IV 96; *Obelniki* 1580 ŻDz XIV 422; *Obelniki* 1603 SHGLu IV 96; *Obelniki* (!) 1787 Spis 429; *Obelniki* 1827 Tabella II 53; *Obelniki* 1886 SG VII 320; *Obelniki*, wś 1921 Sk IV 76; *Obelniki*, wś i kol. 1967 SM 770; *Obelniki*, *-nik* 1970 UN 115, 32. — Początkowo *Obelnicy*, n. określająca pierwotnie ludzi zajmujących się pszczołami, bartnictwem, będących też młynarzami, później określająca wieś. Od XVI w. w formie *Obelniki*, od ap. *obelnik* 'bartnik, pasiecznik, dozorca barci' Sstp V 320, w l. mnogiej. Lit.: SHGLu IV 96; KosLu 68; Rymut, Onom XXV 155. IN

Obelsanke zob. **Obelżanki**

Obelżanki zob. **Obelżanki**

Obelżanki, wś, pil., gm. Wronki, 3,5 km na pń.-wsch. od Wroniek; *Obelżanki* XVII–XVIII Rusiński 138; *Obelzonki* 1787 Koz II 526; *Obelżanki* 1886 SG VII 320; *Obelżanki*, niem. *Obelsanke* 1921 Sk X 86, 149; *Obelżanki*, *-nek* 1981 WUN II 603; po zmianie *Obelżanki*, *-nek*, *obelżanecki* 2007 DzU nr 245, poz. 1811. — Nazwa niezupełnie jasna, może od ap. *obelga* lub od czasownika *obelgnąć* 'przyłgnąć, przystać dokota, oblepić się' SW III 450, z suf. *-anki*, gw. *-onki*. Według Kozierowskiego może od nazw. *Obelga. Nazwa zniemczona jako *Obelsanke*. Lit.: Koz II 526. ZZ

Ober (= **Górny**) — pierwszy człon w złożonych nazwach niemieckich, zob. człon podstawowy, np. **Ober Aalkist** zob. **Aalkist**; **Ober Gennin** zob. **Gennin**. Tu zestawiono tylko odsyłacze od n. niemieckich pochodnych od pier-

Ober

wotnych zestawień dwuwyrzowych lub te od-
syłaczy, które powinny się znaleźć w poprzed-
nich tomach.

- Ober zob. Obora (4), Obory (6)
- Ober Grabowen zob. Dobroszewo
- Ober Lischnitz zob. Dziechlino
- Oberan zob. Oborzany
- Oberau zob. Obora (3, 4)
- Oberaw zob. Obrowo (1), Obrówko
- Oberbuch zob. Trzęsacz (2)
- Oberdorf zob. Jawornik (6)
- Ober(e)n zob. Oborzany
- Oberfeld zob. Obory (1)
- Oberhof zob. Pucice
- Oberhofen zob. Mażucie
- Oberhölle zob. Piekło (2)
- Oberhütte zob. Huta (8)
- Oberlauterbach zob. Jastrowiec
- Oberlesnitz zob. Oleśnica (3)
- Oberlinie zob. Ściechów
- Obernagen zob. Lubień (9)
- Obernack zob. Oborniki Śląskie
- Obernigk zob. Oborniki Śląskie
- Oberow zob. Obrówko
- Oberquell zob. Gaworzycze
- Oberquell Meschkau zob. Mieszków (2)
- Oberrechenberg zob. Kosewo (3)
- Obersitzko zob. Obrzycko
- Oberskie Holendry Nowe, Stare zob. Obra (2)
- Oberteich zob. Stawnica (1)
- Oberullersdorf zob. Kopaczów
- Obervorwerk zob. Obora (3)
- Oberwalden zob. Lasowice (5)
- Oberweiden zob. Wierzbica (12)
- Oberwitz zob. Obrowiec (1)
- Obędzin zob. Obozin
- Obęszyn zob. Obozin
- Obiad zob. Ubiad
- Obiaza zob. Objazda (1)

Obice, wś, kiel., gm. Morawica, 16,5 km na
płd.-wsch. od Chęciny: *Obydże* 1359 Kkk I 273;
de *Obidze* (!) 1397 Sand nr 105; *Obbydże*, *Obyd-
cze* 1470–80 DB I 474, II 391; *Obicze* 1529 LR
201; *Obycze* 1540 ŻDz XV 587; *Obicze* 1573 ŻDz
XIV 271; *Obice* 1787 Spis 404; *Obice* 1827 Tabella
II 53; *Obice* 1886 SG VII 324; *Obice* 1921 Sk III
39; *Obice*, -*bic*, *obicki* 1966 UN 23, 26; gw. *uebice*,
-*bic*, *uebicki*. — Początkowo n. *Obidce*, od n. os.
*Obida (: *obida* 'wstręt, obmierźłość, obrzydli-
wość' SW III 459, por. scs. *obida* 'krzywda, bez-

prawie, podłość', *obidzać* 'mierzić, zohydzać', też
stczes. n. os. *Obid*, pol. n. os. *Obidowicz*, *Obidko*,
Obidna RymSEN II 168), z suf. -*ce*. Forma *Obice*
powstała wskutek uproszczenia grupy spółgłos-
kowej -*dc*- > -*c*; upodabniając się do nazw z suf.
-*ice*. W gwarach zmiana barwy samogłoski (prze-
suniecie artykulacji *o* ku przodowi) i proteza *u*;
niewykluczona adideacja do ap. *feb*. Lit.: KSand
137–8; KopKiel 166; BańMorf 143. IN

Obichów zob. Obiechów

Obidce zob. Obice

Obidowa, wś, nowosąd., gm. Nowy Targ,
7 km na płn. od Nowego Targu: ze wsi *Obidowa*
1630 LKrak 103; *Obidowa* 1765 Lukrak I 63;
Obedowa 1779–82 MpMieg; *Obidowa* 1886 SG
VII 325; *Obidowa* 1921 Sk XII 28; *Obidowa*, -*wej*,
obidowski 1964 UN 10, 103. — Nazwa ponowio-
na z n. góry *Obidowa*, por. villis quae sunt prope
montem *Obidowa*, qui mons est monasterii 1255
CdP III 66; montem, qui dicitur *Obydoua* (1359)
KMłp III 129, ta zapewne od n. os. *Obida (: *obi-
da*, zob. *Obice*), z suf. -*owa*. Forma *Obiedowa*
poświadczona w XVIII w.; z hiperpoprawną
zmianą *i* > *'e* i z adideacją do *obiad*. Lit.: LKrak
103–4; Nieckula, -*ov*- 144. IN

Obidowo zob. Obidów, Obidówek

Obidów, cz. wsi Obidówek, dawniej wś, płoc.,
gm. Kutno: *Obidouo* 1387 Łęcz I nr 587; *Obidowo*
1388, *Obidino* 1389, *Obidow*, *Obydowo* 1399 Łęcz
I nr 990, 1209, 4625, 5820; *Obidowo* 1407 Łęcz
II nr 1268; *Obydowo duplex* 1511–23 ŁLB II 486;
Obidovo maior 1576 ŻDz XIII 86; *Obidow* 1793
MpPerŁęcz; *Obidów* 1827 Tabella II 53; *Obidów*,
folw. 1886 SG VII 325; *Obidów*, wś 1921 Sk II
60; *Obidów*, -*dowa*, *obidowski*, wś 1974 UN 41,
32; *Obidów*, -*dowa*, cz. wsi 1981 WUN II 603;
po zmianie: *Obidów*, -*dowa*, wś 2006 DzU nr 240,
poz. 1746; gw. *uobiduf*, -*ova*, *uobidoski*. — Nazwa
od n. os. *Obida (zob. *Obice*), z suf. -*owo*, wtórnie
-*ów*. W XIV w. występowała też postać *Obidzino*,
z suf. -*ino*. Człon odróżniający w okresowej
n. zestawionej od przym. łac. *maior* 'większy'.
W formie gw. labializacja nagłosowego *O*-. Lit.:
SHGŁęcz II 9–10; Nieckula, -*ov*- 144. EB

Obidówek, wś, płoc., gm. Kutno, 9 km na płd.
od Kutna: *Obydowo duplex* 1511–23 ŁLB II 486;
Obidovo minor 1576 ŻDz XIII 86; *Obidówek* 1793
MpPerŁęcz; *Obidówek* 1827 Tabella II 53; *Obidówek*
1886 SG VII 325; *Obidówek* 1921 Sk II 60; *Obidó-
wek*, -*wka*, *obidówecki* 1974 UN 41, 32. — Początk-

kowo n. *Obidowo*, z łac. członem *minor* 'mniejszy', w celu odróżnienia od n. sąsiedniej wsi *Obidów* (zob.); w XVIII w. n. uległa uniwerbizacji za pomocą suf. *-ek*. Lit.: SHGŁęcz II 10. EB

Obidza, wś, nowosąd., gm. Łącko, 13 km na pld.-zach. od Starego Sącza: *Obidza* 1468 Hel II nr 3907; *Obiad* (!) 1581 ŹDz XIV 135; *Obydza* 1794 Ga Ee1; *Obidza* lub *Obydza* 1886 Bigo 134; *Obidza* al. *Obydza* 1886 SG VII 326; *Obidza* 1921 Sk XII 26; *Obidza*, *-dzy*, *obidzki* 1964 UN 9, 28; gw. *obizgo/obizgã*, *-y*, *obicki*. — Nazwa ponowiona z n. rz., nad którą leży wieś, por. riuuos in Dunaiecz ... *Obidza* (1292)XVII KMłp II 184. Według Pałowskiiego n. w. od n. os. *Obida, zob. *Obice*, z suf. **-ja*. Lit.: PSąd I 83; Rymut, Majtán, HE XIII 166. IN

Obiedzino zob. Obidów, Obiedzino, Obiedzino Górne, Obiedzino-Suwały

Obiedzino Górne zob. **Obiedzino Górne**

Obiedzino Magna-Jaski zob. **Jask**

Obiedzino Nagórne zob. **Obiedzino Górne**

Obiedzino Suwały zob. **Obiedzino-Suwały**

Obiedzino Szostaki zob. **Obiedzino Górne**

Obiedzino-Banbugi zob. **Obiedzino-Suwały**

Obiedzino-Grzybiki zob. **Obiedzino-Suwały**

Obiedzino-Grzyby zob. **Obiedzino-Suwały**

Obiedzino-Jadamy zob. **Obiedzino**

Obiedzino-Króle zob. **Pajewo-Króle**

Obiecanowo (1), wś, bydż., gm. Janowiec, 7 km na ptn.-wsch. od Janowca: *Obczanowo* (!) (1298) KW II 165; willam *Obeczanowo* 1376 KW III 447; *Obieczanowo* 1498 Bob nr 449; *Obieczanowo* 1511–23 ŁLB I 146; *Obieczanowo* 1577 ŹDz XII 190; *Obieczanowo* 1618–20 PKal 260; *Obieczanowo* 1886 SG VII 326; *Obieczanowo*, obszar dw. 1921 Sk X 129; *Obieczanowo*, *-wa*, *obieczanowski* 1971 UN 192, 26; gw. *uobicanowo*, *-owa*, *uobicanoski*. — Nazwa od n. os. *Obiecan* SSNO IV 85, z suf. *-owo*. Do n. os. por. *obiecan*, *obiecany*, *obiecać*. Zapis z 1298 r. zapewne zniekształcony. Lit.: Nieckula, *-ov-* 144. ZZ

Obiecanowo (2), wś, ciech., gm. Karniewo, 3 km na ptn.-zach. od Makowa Mazowieckiego: *Obeczan comes villam suam Glynky* ... (1221)XV KMaz I 207; *Obeczancovo* 1361 KMaz III 63; Barthol. dictum Glynka heredem de *Obeczanowo* (1384)1500 SHGMz(Cim. 70, 28); villa abatis *Obieczanowo* vocata alias *Glynky* (1461)1500 SHGMz(Cim. 71, 48); *Byeczanowo* (!) (1505)1518 SHGMz(MK 32, 15v); *Obieczanowo* 1582 ŹDz XVI

391; *Obieczanowo* 1783 MpPerMz; *Obieczanowo* 1827 Tabella II 53; *Obieczanowo* 1886 SG VII 326; *Obieczanowo*, *-wa*, *obieczanowski* 1971 UN 129, 18. — Dawniej n. *Glinki*, od n. os. *Glinka* SSNO II 124, w formie pluralnej. Wtórnie *Obieczanowo*, od n. os. *Obiecan* (por. pierwszy zapis), z suf. *-owo*. Lit.: ZMaz 282. UB

Obiechów, wś, kiel., gm. Słupia, 6 km na pld. od Szczekocin: *Obichow* 1325–27 MVat I 133; *Obichow* 1346 Kkk I 232; *Obichow* 1352 KMłp III 82; *Obychow* 1399, *Obichow* 1420 Kkk II 232, 465; *Obichow* 1423 Hel II nr 1886; *Obychow* 1434 ZDM II 186; *Obyechow* (1437)1627 DKrak 202; *Obychow* 1470–80 DB II 97; *Obychow* 1490 ŹDz XV 436; *Obiechow* 1563 Matr V/1, nr 2718; *Obichow* 1564 Lukrak II 93; *Obichow* 1581 ŹDz XIV 80; *Obichow* 1680 Rej 152; *Obichow* 1787 Spis 351; ... i *Obiechowa* 1789 Lukrak I 14; *Obiechów* 1827 Tabella II 53; *Obiechów* al. *Obichów* 1886 SG VII 327; *Obiechów* 1902 Przew II 24; *Obiechów* 1921 Sk III 143; *Obiechów*, *-chowa*, *obiechowski* 1966 UN 21, 66; gw. *uobixuf*, *-owa*, *uobixoski*. — Nazwa od n. os. *Obich (może od *Objęstaw* SSNO IV 86), z suf. *-ów*. Zmiana *Obichów* > *Obiechów* jest wynikiem rozszerzenia samogłoski i albo oboczności suf. *-ich*//// *-ech* w podstawowej n. osobowej. W formie gw. labializacja nagłosowego *O-*. Lit.: RKrak 116; Nieckula, *-ov-* 144. IN

Obiedzino, wś, łomż., gm. Kolno, 6 km na ptn.-wsch. od Kolna: *Dux dedit Ade et Martino*, heredibus de *Obidzino* 30 mansos ex utraque parte fluvii *Scroda* in distr. *Novogrodiensi*, cum iure theut. (1416)1456, inter *Adamum* et *Stanislaum* de *Obidzino* (1421)1456 SHGMz(MK 3, 110 i 76); *Adam* de *Obidzino* 1424 HMil 302; granicies *Obidzinskye* (1438)1456 SHGMz(MK 3, 216v); *Obidzino* 1471, 1500 SHGMz(Ep. 16, 88); *Obydzyno* 1503 ZHer nr 825; *Obydzyno* 1520 SHGMz(Ep. 204, 38v); *Obidzino Jadami* 1578 ŹDz XVI 375; *Obidzin* 1783–84 RejKor 647; *Obidzino* 1783 MpPerMz; *Obiedzino* 1827 Tabella II 54; *Obidzino* al. *Obiedzino* 1886 SG VII 326; *Obiedzino*, *-na* 1981 WUN II 603. — Nazwa ponowiona z n. wsi *Obiedzino (Górne)*, zob. niżej. W XVI w. dwie wsi: *Obidzino Magna-Jaski* (zob. *Jask*) i *Obidzino-Jadamy*; człon drugi od n. os. *Jadam* (: *Adam*), w formie pluralnej, por. zapisy z XV w. Lit.: BrodzŁomż, 58; ZMaz 282. UB

Obiedzino Górne, wś, ciech., gm. Gołymin-Osrodek, 14 km na wsch. od Ciechanowa: *Obi-*

Obiedzino-Suwały

dzino (1414)1456 SHGMz(MK 3, 3); *Obidzino* 1416 HMil 302; *Obidzino* 1426 MkM I nr 376; *Obydzino* (1454)1456 SHGMz(MK 4, 16-17); *Obyedzino* 1486 SHGMz(Ep. 10, 468); *Obidzino* 1524 ACPłoc nr 23; *Obidzino Sostaki* et Suwali 1564 AtMz; *Obydzino Nagorne* 1567 ŻDz XVI 330; *Obidzino Nagorne (Sostaki)* 1573 AtMz; *Obidzino Gorne* 1783 MpPerMz; *Obidzino* 1783-84 RejKor 443-4; *Obydzino Gorne* 1827 Tabella II 55; *Obidzino Gorne* 1886 SG VII 326; *Obiedzino Gorne* 1921 Sk I 19; *Obiedzino Gorne, -na -nego, obiedziński* 1971 UN 123, 13. — Dawniej n. *Obidzino*, od n. os. *Obida, z suf. *-ino*. W XVI w. odnotowano kilka wsi lub działów: *Obidzino Nagorne (Obidzino Gorne)*, *Obidzino Sostaki*, identyfikowane z *Obiedzinem Górnym*, oraz *Obidzino-Banbugi*, *Obidzino-Grzybiki*, *Obidzino-Suwały*, identyfikowane z *Obiedzinem-Suwałami* (zob. niżej). Człony drugie od przym. *nagórny*, *górný* i od n. os. *Szostak* SSNO V 319, w formie pluralnej. W XX w. upowszechniła się forma *Obiedzino Gorne*, z hiperpoprawną zmianą *i > 'e*. Lit.: AtMz 199; ZMaz 282. UB

Obiedzino-Suwały, cz. wsi Obiedzino Gorne, dawniej wś, ciech., gm. Gołymin-Ośrodek: *Obidzino Sostaki et Suwali*, *Obidzino Banbugi* 1564 AtMz; *Obydzino Grzybiki*, *Obidzino Banbugi* 1567 ŻDz XVI 330, 331; *Obidzino Grziby* 1580, *Obidzino Bambugi* 1586, *Banbuki*, *Obidzino Grzybiki* 1599 AtMz; *Obidzino Suwały* 1783 MpPerMz; *Obydzino suwały* 1827 Tabella II 55; *Obidzino Suwały* 1886 SG VII 326; *Obiedzino-Suwały* 1921 Sk I 19; *Obiedzino-Suwały, -na -wał* 1971 UN 123, 13. — O członnie pierwszym zob. wyżej; człony drugie od n. os. *Bańbuga (o niejasnym pochodzeniu), *Grzyb(ik)* RymSEN I 281, *Suwała* (: *suwać* 'zmieniać miejsce, iść, poruszać się posuwiście') RymSEN II 510, w formie pluralnej. Ustaliła się n. *Obiedzino-Suwały*. Lit.: AtMz 199; ZMaz 282. UB

Obielawy zob. Obielewo

Obielewo, wś, bydg., gm. Łabiszyn, 10 km na płd.-wsch. od Żnina: *Obylewo* (1369)1539 KW III 328; *Obyelewo* 1485 SHGKI(PG 10, 13 v); *Obyliewo* 1511/12 VisitGn 301; *Obyelawy* 1511-23 ŁLB I 151; *Obielawy* 1535 SHGKI(ASK 12, 478); *Obielewo* 1548 MKI(B 143, 241); *Obielawy* 1577 ŻDz XII 184; *Obielawy* 1674 MKI(ASK 74, 234); *Obielewo* 1802-03 MpGillyPr; *Obielewo* 1886 SG VII 327; *Obielewo, -wa, obielewski* 1971 UN 185, 22; gw. *uobelewo, -eva*. — Nazwa od n. os. *Obiel*,

Obil SSNO IV 85 (: *obielić, obielać* 'bielić'), z suf. *-ewo*. Występująca przejściowo w XVI i XVII w. postać *Obielawy* powstała być może w wyniku adideacji do ap. *bielawa* 'łaka często podmokła; torfowisko' SGPRei II 159, częstego w n. terenowych. W formie gw. labializacja nagłosowego *O*-Lit.: Nieckula, *-ov-* 144. ZZ

Obierwia, wś, ostroł., gm. Lelis, 12,5 km na ptn.-zach. od Ostrołęki: *Obierzwia* 1783-84 RejKor 544; *Obierwia* 1827 Tabella II 54; *Obierwia* 1886 SG VII 327; *Obierwia, -wi* 1981 WUN II 603. — Pierwotnie n. *Obierzwia*, zapewne od ap. *obierzwia* 'jeden z dwu powrozów rozciągających dolny i górny brzeg wielkiej sieci rybackiej zastawianej w poprzek rzeki' SEBaI II 340. Wieś leży nad Kanalem Obierwia, dopływem Omulwi. UB

Obiesy zob. Bieniewice

Obiezierze zob. Objezierze (1)

Obile, os. nieznaną, leżała w ziemi sieradzkiej: *Obile* 1406 Koz VI 302. — Nazwa od n. os. *Obiel*, *Obil* SSNO IV 85, w formie pluralnej. EB

Obilewo zob. Obielewo

Obir zob. Obora (4)

Obirniąg zob. Oborniki Śląskie

Obisch zob. Obiszów, Obiszówek

Obischau zob. Obiszów, Objazda (1)

Obisławice zob. Obliwice

Obiszów, wś, legn., gm. Grębocice, 9 km na ptn. od Polkowic: *Obisouo Tehozlauri* 1245 SUR II 173; *Obisovo* 1253 SUR III 74; In *Obessow* 1298 SUR VI 280; *Obyschow* 1338 Reg nr 6160; *Obischau* 1735 Kat 146; *Obisch, Groß* 1845 K 455; *Obisch Wielki (Gross)* 1886 SG VII 328; *Obisch, Objazd* 1900 Myc 75; *Obisch, Obisz* 1941 Wrzosek 29; *Obisch — Obiszów, -szowa, obiszowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Obiszów, -owa* 1981 WUN II 603. — Dawniej n. *Obiszowo*, potem *Obiszów*, od n. os. *Obisz, *Obiesz (: stp. n. os. *Objęstaw*, por. *objąć*), z suf. *-owo*, później *-ów*. Nazwa została zmieniona jako *Obisch, Obischau*, okreso-wo z członem niem. *Gross*, pol. *Wielki*, dla odróżnienia od pobliskiej wsi *Obisch Klein*, dziś *Obiszówek*. W pierwszym zapisie wymienione zapewne im. właściciela *Ciechostawa*. Mysielski odczytał n. jako *Objazd*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Obiszów*. Lit.: SNGŚI IX 45. JCh

Obiszówek, os., dawniej wś, legn., gm. Grębocice, 8 km na ptn. od Polkowic: villa *Klein Ogisch* (!) 1670, *Klein Obisch* 1679 J III 45, 142;

Obisch Klein 1791 Z X 281; *Obisch, Klein*, wś 1845 K 455; *Obisch Mały (Klein)*, wś 1886 SG VII 328; *Klein Obisch* 1941 SOV 182; *Klein Obisch* — *Obiszówek, -wka, obiszówecki* 1950 MPol nr A-8; *Obiszówek, -wka* 1981 WUN II 603. — Nazwa od zmienzonej n. sąsiedniej wsi *Obisch*, pol. *Obiszów*, z członem dyferencyjnym od niem. *klein* 'mały'. Zapisy potwierdzają wahanie w kolejności członów. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Obiszówek*. Lit.: SNGŚI IX 45. JCh

Obitzkau zob. **Owieczkowo**

Objazd zob. **Obiszów**

Objazda (1), wś, opol., gm. Namysłów, 4,5 km na płn. od Namysłowa: v. *Obes* 1288 SUR V 298; *Obesd* (1360), *Obschow* (1366) K 455; villa *Obest* 1651/52, *Obischau* 1666/67 J I 174, 484; *Obischau* 1743 SNGŚI VIII 45; *Obischau* 1795 Z XII 46; *Obischau, Obiaza* 1845 K 455; *Obiaza*, niem. *Obischau* 1886 SG VII 324; *Obischau, Obieża* (!) 1900 Myc 75; *Obischau, Obiaza* 1941 Wrzosek 15; *Obischau* — *Objazda, -y, objeżdżki* 1948 MPol XXV nr 14; *Objazda, -dy* 1981 WUN II 603. — Dawna n. *Objезд* od stp. ap. *objazd* 'okreg, obwód; teren objęty jurysdykcją biskupa, diecezja' Sstp V 339-40; nazwa bez przegłosu. Zniemczona jako *Obischau*. Mycielski błędnie zrekonstruował n. w formie *Obieża*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Objazda*. Lit.: SNGŚI IX 45-6; BorGŚI 112. JCh

Objazda (2), wś, ślup., gm. Ustka, 15,5 km na płn. od Słupska: *Obesda* (1281)1323 Perl 285; *Wobasdo* (1294) PU III 203; to *Wobest* 1523 Rzduma I 27; *Wobese* 1618 MpLub; *Wobesde* 1789 MpGillyPom; *Objazda* al. *Wobjazda*, niem. *Wobesde* 1886 SG VII 324; *Wobesde* — *Objazda, -dy, objejski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Objazda (Wieś)* — *Wobesde* 1951 Rosp 217; *Objazda, -dy* 1981 WUN II 603. — Zapisy historyczne potwierdzają typowo pomorską zmianę nagłosowego *O-* i *Wo-*, polegającą na tym, że zarówno wyrazy rozpoczynające się na dawną grupę *vo-*, jak i rozpoczynające się na *o-* i otrzymujące protetyczne *w-*, zaczęły być wymawiane identycznie, np. *voda* i *vostry* 'ostry'. Toponimy z etymologicznym **o-* otrzymują wówczas protezę *W-*. Nazwę zniemczono jako *Wobesde*. Po 1945 r. urzędowo ustalono formę *Objazda*. Lit.: LorSNH 137; TrautmElb II 81; Rzduma I 27; Rzduma III 52-3. BCz

Objезд zob. **Objazda** (1, 2)

Objezierze (1), kol., dawniej wś, bydż., gm. Chojnice, 11 km na wsch. od Chojnic: *Obersyr* (!) (1355)1397 PrUr V 171; von *Butzkendorff* 1397-1407 HKS nr 155; von *Butzkendorff* (1415)1430 UKT 146; *Butczkendorff, Buczkensdorf* (1437) GZ 111, 112; *Obiezerze* 1511/12 VisitGn 336; *Butzendorff* alias *Obieszicze* (!) 1570 ŻdZ XXIII 207; *Obiezerze* 1648 RP 189; *Objezierze* 1653 Font XI-XV 210; *Objezierze* 1682 Font V 148; *Butzendorff* od. *Butzkendorff*, od. *Obiezierze* 1789 Goldb II 23; *Butzendorf* 1796-1802 MpSchröt XIV; *Butzendorf* — *Obiezierze* 1879 KętN 69; *Objezierze* al. *Obiezierze*, niem. *Butzendorf* 1886 SG VII 328; *Butzendorf* fr. auch *Obiezierze, Obieszicze* 1912 Bär 30; *Objezierze, -rza* 1981 WUN II 603. — Nazwa od n. jez., por. see *Obezerze* (1349)1400 UKT 34, dziś *Wysokie Jezioro*. Hydronim od wyrażenia *ob jezioro* 'dokola jeziora', z suf. *-e* (< **-tje*). Oboczna niem. n. *Butzendorf, Butzkendorff* zapewne od n. os. *Butz, Butzke* (: słow. n. os. *Buczek* lub gw. apelatywu niem. *butze, butzke* 'chłopiec; poczwara', też zdrobnienie od *Burckhardt* Gott 137) + *-dorf*. Lit.: Górniewicz, HE I 161; Milewska, PMT XV 137-8. WK

Objezierze (2), wś, gorz., gm. Krzęcin, 11 km na pld.-wsch. od Choszczna: *Teodorias de Hestorp* 1286 PU II 605; *Hetzdorff* (1297) CdB A XIX 446; *Hessendorp* 1337 SHGNM(Landb 24); *Hitzstorp* 1349 CdB A XXIV 48; *Hitzstorp* 1354 CdB A XVIII 25; *Hystorf* (1357) CdB A XIX 463; *Hitzdorf* 1833 MpUMbl 1492; *Hitzdorf* — *Objezierze, -rza, objeziarski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Objezierze, -rza* 1981 WUN II 603. — Dawna n. niem. *Hitzdorf* być może przeniesiona przez rycerza niem. *Dietricha de Hitzdorf*. Antroponim od im. *Hitz* (: *Holz* 'las, drewno' Gott 257) + *-dorf*. Nazwę *Objezierze* wprowadzono urzędowo po 1945 r. BCz

Objezierze (3), wś, pozn., gm. Oborniki, 5,5 km na pld.-zach. od Obornik: *Obezerze* 1218 SŻr IX 16; *Obezerrze* (1218)1417 KW I 97; *Obo-rowe* (!) (1218)1544 Matr IV/3, supl. nr 5; *Obezer* (1225)XVIII, *Oberze* (1238)XVIII KW I 106, 181; *Obyezerze* 1339 KW II 515; *Obedzerze, Obesszerze* 1387 Lek I nr 151, 164, *Obeszerze, Obeserze* 1388, *Oberza* (!) 1391, *Obezerze* 1397 Lek I nr 392, 399, 1156, 2331; *Obyerze* 1400 SHGPn III 338; *Obeyerze* 1406 KZPozn nr 2654; *Zagezerze* (!) 1421 SHGPn III 338; *Obyezyerze* 1426 AC II nr 987; *Obieszierze* 1442 KW V 662; *Obiezycze* (!), *Obie-*

Objezierze

rze (!) (1443) KWlp 236, 239; *Obyseszerze* 1448, *Obyseszerzye* 1454 SHGPn III 338; in *Obyezerze* 1488 AC II nr 1461; *Obyezicze* (!) 1498 Matr III, supl. nr 261; *Obyrzyzerze* 1502 SHGPn III 338; *Obyezerze* 1510 NKs 37; *Obiezierze* 1513 SHGPn III 338; *Obiezierze* 1580 ŻDz XII 24; *Obiezierze* 1622–24, *Obiezierze* 1789 PPOzn (Tab 1, 25 i 6, 206v); *Obiezierze* 1886 SG VII 327; *Objezierze* 1921 Sk X 59; *Objezierze*, -rza 1981 WUN II 603; gw. *objeżeże*, -a, *objeżerski*. — Według Podlaskiej ramiona rz. Samicy tworzyły w tym miejscu jezioro. W n. występują liczne przekształcenia fonetyczne i morfologiczne. Lit.: SHGPn III 338–45; PPOzn 210–1. ZZ

Objezierze (4), os., dawniej wś, słup., gm. Trzebielino, 13 km na płn.-wsch. od Kępic: Jacob Wobeser zue *Wobeser* 1569, Wotislaf von *Wobeser* auf Silkow 1570 Rzduma I 244; *Wobeser* 1628 LorSNH 137; *Wobeser* 1789 MpGillyPom; *Wobeser* — *Objezierze*, -rza, *objeżerski* 1947 MPol XXV nr 111; *Wobeser* — *Objezierze*, wś 1951 Rosp 217; *Objezierze*, -rza 1981 WUN II 603. — W pobliżu wsi znajduje się kilka niewielkich jezior. Wcześniej niż n. m. notowane nazwisko (od XV w., por. Merten *Wobeser* 1485 Rzduma I 244); musiało powstać z niezannotowanej wcześniej n. m. Niemiecka n. *Wobeser* jest substytucją n. słowiańskiej. O zmianie O- > Wo- zob. *Objazda* (2). Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Objezierze*. Lit.: LorSNH 137; TrautmElb II 113; Rzduma I 244. BCz

Objezierze (5), dziś *Nowe Objezierze* i *Stare Objezierze*, dwie wsi, szczec., gm. Moryń, 4,5 km na zach. i 4,5 km na płn.-zach. od Morynia: *Wobiser* (1311) CdB A XXIV 10; *Deutunita Bobieseren*, *Wendeschen Bobysern* 1337 SHGNM (Landb 12,14); *Wobyser* (1363) CdB A XXIV 67; *maior seu groten Wowiser*, *Vubiseren*, *Duchcz* sive *Groten Wubiser*, *Lutgen Wowiser* 1393 SHGNM (Kurze Q 87, 88, 163, 226); *Wubyzer* 1409 CdB A XIX 303; *Lutichen Wubiser* (1475) CdB A XIX 99; *Gr.*, *Kl. Wubiser* 1833 MpUMbl 1629; *Gross Wubiser* — *Nowe Objezierze*, -ego -rza, *nowoobjeżerski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Klein Wubiser* — *Stare Objezierze*, -ego -rza, *staroobjeżerski* 1947 MPol XXV nr 111; *Nowe Objezierze*, -wego -rza, *Stare Objezierze*, -rego -rza 1981, 1982 WUN II 572, III 317. — Nazwa od wyrażenia przyimkowego *ob jezioro* 'dokoła jeziora', z suf. -e. Niewykluczone, że n. ponowiona ze zgermanizowa-

wanej n. pobliskiego jez., por. *Wobyser* (1317) CdB A XIX 183, dziś *Objezierze*. O zmianie O- > Wo- zob. *Objazda* (2). W n. zestawionych człony odróżniające od niem. *deutsch* 'niemiecki', *wendisch* 'słowiański', *gross*, *klein*, pol. *wielki*, *mały*. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Objezierze*. Lit.: TrautmElb II 112–3; Belchnerowska, HE VII 110. BCz

Objęgor zob. **Oblęgor**

Objęgor Mały zob. **Oblęgorok**

Objęgor Wielki zob. **Oblęgor**

Obkas, wś, bydg., gm. Kamień Krajeński, 5 km na płn.-wsch. od Kamienia Krajeńskiego: *Obkasz* (1357)1511/12 VisitGn 322; *Wowogusze* 1398, *Wobekaz* 1431, *Wobokaz* 1432, później w różnych okresach: *Obkass*, *Obkaz*, *Hopkas*, *Hopkass*, *Obkasz*, *Opkasz* <http://pl.wikipedia.org/wiki/obkas>; *Obkaz* 1485 Font XLI 381, przyp.; *Opkasz* 1570 ŻDz XXIII 241; *Obkaz* 1648 RP 182; *Obkas* 1653 Font XI–XV 238; *Obkass* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Obkas* al. *Obkaz*, niem. *Obkass* 1886 SG VII 329; *Obkas*, niem. *Obkass* 1921 Sk XI 42, 83; *Obkaz* (*Obkas*) 1925 Krzep 81; *Obkas*, -sa, *obkaski* 1972 UN 176, 37. — Nazwa niezupełnie jasna. Według Brezy jest to dawna n. niem., od śrdniem. przyimka *ob* 'na' i od niem. ap. *Kaasch* lub *Kas* 'zатока, wcięcie w ląd'; w pobliżu leży jez. Mochel oraz przepływa lewy dopływ Kamionki, więc n. określałaby wieś położoną w zatoce, zakolu rzeki. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1217 r., była wtedy własnością kościelną; lokowana na prawie chełmińskim w 1347 r. Lit.: Jastrzębski (red.), Kosznajderia — kraina i ludzie między Chojnicami i Tucholą (XV–XX w.), Bydgoszcz–Tuchola 2003; Zonenberg, Powstanie i dzieje wsi kosznajderskich do roku 1466 r., 21 in.; Rink, Die Koschneiderei. Geschichte und Bevölkerung, Gdańsk 1932/Münster 2001, 102; Breza, Nazwy wsi kosznajderskich, w: Kosznajderia — fenomen tożsamości, 2007, 69–70. WK

Obkass zob. **Obkas**

Obkaz zob. **Obkas**

Oblad zob. **Ubiad**

* **Oblas**, wś, rad., gm. Przytyk, 17 km na zach. od Radomia: *Oblas* (1380)XVI/XVII ZDM I 206; *Oblaz* 1506 Matr III nr 2607; *Oblass* 1508 ŻDz XV 477; *Oblas* 1530 Matr IV/1, nr 5495; *Oblыз* 1564–65 Lusand 187; *Wolia Oblias* 1569 ŻDz XIV 302; *Oblas* 1787 Spis 411; *Oblas* 1827 Tabella

II 54; *Oblas* 1886 SG VII 329; *Oblas* 1921 Sk III 119; *Oblas*, *-su*, *obleski* 1970 UN 31, 41. — Nazwa od ap. topograficznego *oblas 'miejsce wśród lasu', por. psł. *oblěstь, *oblěstje ESSJ 27, 245. Przejściowo w XVI w. n. zestawiona *Wola Oblas*. Lit.: KSand 138; KopRad 48. IN

Oblas zob. **Oblasy** (2)

Oblasy (1), wś, częst., gm. Koniecpol, 14 km na zach. od Włoszczowy: *obliassi* 1511/12 VisitGn 365; *Obliassy* 1573 ŻDz XIV 273; *Oblasy* 1827 Tabella II 54; *Oblasy* 1886 SG VII 329; *Oblasy* 1921 Sk III 138; *Oblasy*, *-sów*, *obleski* 1971 UN 35, 47; gw. *!oblas*, *!oblas*, *!obleski*. — Nazwa od ap. topograficznego *oblas, w formie pluralnej. Forma gw. z labializacją nagłosowego O-. Lit.: KSand 138. IN

Oblas (2), wś, lub., gm. Janowiec, 4,5 km na zach. od Kazimierza Dolnego: in villa nostra *Oblas* (1417) ZDM V 188; *Oblasz* 1497 Matr II nr 1122; *Oblyass* 1508 ŻDz XV 478; *Oblaszzi* 1546 Matr IV/3, nr 22308; *Oblyas* 1564–65 Lusand 95; *Oblas* 1787 Spis 399; *Oblasy* 1827 Tabella II 54; *Oblassy księżę* 1877 Zin II 1; *Oblasy Księżę*, *Oblasy Dworskie*, dwie wsi 1886 SG VII 329; *Oblasy Dworskie*, *Oblasy Księżę* 1902 Przew II 24; *Oblasy*, *Oblasy Księżę*, dwie wsi 1921 Sk III 57; *Oblasy* 1952 UW 118; *Oblasy*, *Oblas*, *oblas*, *Oblasy Dworskie*, *-las -kich*, *Oblasy Księżę*, *-las -zych*, dwie cz. *Oblas* 1971 UN 118, 24; *Oblasy*, *Oblas* 1981 WUN II 604. — Początkowo n. *Oblas*; od XIX w. *Oblasy*, w l. mnogiej, w wyniku podziału na dwie wsi; stąd n. zestawione z członami odróżniającymi od przym. *dworski*, *księżę*, wskazującymi na rodzaj własności. Lit.: BańMorf 20, 49. IN

Oblasy Dworskie zob. **Oblasy** (2)

Oblasy Księżę zob. **Oblasy** (2)

Oblath zob. **Obłotne**

Oblatschkowo zob. **Oblaczkowo**

Oblągór zob. **Oblęgór**

Oblągórek zob. **Oblęgorek**

Oble, wś, siedl., gm. Jadów, 8 km na pld.-zach. od Łochowa: *Nowyny* 1517 SHGMz(Ep. 149, 209); de *Nowyny* 1520 SHGMz(Ep. 204, 46); *Oblie* 1578 ŻDz XVI 411; *Oble* 1783 MpPerMz; *Oble* 1827 Tabella II 54; *Oble* 1886 SG VII 330; *Oble*, *-li* 1981 WUN II 604. — Dawniej *Nowiny*, później *Oble*, od n. os. *Obel*, w formie pluralnej, por. z tej wsi: nob. Jerm *Obel* 1517 SHGMz(Ep. 149, 209), n. Nicolaus, Ciborius *Oblowie* 1578 ŻDz

XVI 411). Antroponim od gw. *obel* 'suchy, gruby sęk' SGPRei(kartoteka), por. też stp. *obelnik* 'bartnik' Sstp V 320. UB

Oblekom zob. **Oblekoń**

Oblekoń, wś, kiel., gm. Pacanów, 25 km na pld.-wsch. od Buska-Zdroju: *Oblakori* (!) 1490 Matr I nr 2130; *Obliconi* 1505 Matr III nr 2268; *Oblokoym*, *Oblokomiecz* (!) 1510, *Oblakum* 1515 Matr IV/1, nr 1001, 2451; *Oblekym* 1529 LR 21; *Oblakom* 1532 Matr IV/2, nr 16264; *Oblekon* 1579 ŻDz XIV 234; *Oblekoń* 1787 Spis 375; *Oblekoń* 1789 Lusand III 46; *Oblekoń* 1827 Tabella II 54; *Oblekoń* 1886 SG VII 330; *Oblekoń* 1921 Sk III 137; *Oblekoń*, *-konia*, *oblekoński* 1966 UN 19, 36; gw. *!oblekoń*. — Pierwotnie zapewne n. *Oblekoni*; może od n. os. *Oblekom, por. imiesłów *oblekom(y)*, od *oblekać* 'ubierać' SEBań II 342. Wahania wokalizmu w drugiej sylabie *e/la*, *e/li*, *e/lo* odbijają oboczności w czasowniku *oblec*, *oblekać*, np. *oblóczyć*, gw. *oblikać*. Wtórnie zmiana na *Oblekoń* w wyniku adideacji końcowej części nazwy do ap. *koń*. Kamińska i Kopertowska uznają, że jest to n. określająca pierwotnie miejsce, gdzie ubijano i „oblekano” (obdzierano) konie ze skóry. W formie gw. nagłosowe O- labializowane. Lit.: KSand 138; KopKiel 120. IN

Oblen zob. **Oblin**

Obleszcze zob. **Majdan-Obleszcze**

Oblewen zob. **Oblewo**

Oblewice zob. **Obliwice**

Oblewitz zob. **Obliwice**

Oblewo, wś, suwal., gm. Biała Piska, 3 km na ptn.-zach. od Białej Piskiej: zu *Obleua* 1517 BiałKol 55; *Oblewen* 1517 KęTL 442; von *Obleua* 1540 BiałPrzem 79; *Oblewen* 1785 Goldb III 140; *Oblewen* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Oblewen* — *Oblewo* 1879 KęTN 149; *Oblewo* 1886 SG VII 330; *Oblewo* — *Kolbitzbruch* 1938, *Oblewen* 1941 Choj 117; *Kolbitzbruch* — *Oblewo*, *-a*, *oblewski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Oblewo*, *-wa* 1981 WUN II 604. — Nazwa od n. os. *Obel*, zob. *Oble*, z suf. *-ewo*; w formie zniemczonej *Oblewen*. W 1938 r. urzędowo nadano wsi n. niem. *Kolbitzbruch*. Po 1945 r. ustalono n. *Oblewo*. Lit.: BiałKol 55, przyp. 273; BiałPrzem 79. RP

Oblęgorek, wś, kiel., gm. Strawczyn, 13 km na ptn.-zach. od Kielc: *Obyagor minor* 1511–23 ŁLB I 591; *Obiangor minor* 1540 ŻDz XV 574; *Obiagor minor* 1573 ŻDz XIV 275; [*Objagor Mały* (*Objęgor Mały*)] XVI AtSd 149; *Oblągórek* 1827

Oblęgór

Tabella II 54; *Oblągórek* 1886 SG VII 330; *Oblęgórek*, wś 1902 Przew II 24; *Oblęgorek* 1952 UW 115; *Oblęgorek*, -rka, *oblegorecki* 1966 UN 23, 57; gw. *oblegorek*, -a. — Nazwa od n. wsi *Oblęgór* (zob.), z łac. członem *Minor*, pol. *Mały*. Forma *Oblęgorek* powstała w wyniku uniwersyfikacji n. zestawionej przy użyciu suf. -ek. W formie gw. labializowane nagłosowe o-. Lit.: KopKiel 226; KSand 138; NaISand 132–3. IN

Oblęgór, wś, kiel., gm. Strawczyn, 14 km na pñn.-zach. od Kielc: *obyagor* 1508 ŹDz XV 483; *Oblyagor maior*, *Obyagor maior* 1511–23 ŁLB I 589, 591; *Obiangor maior* 1540 ŹDz XV 574; *Obyagor* 1564–54 Lusand 311; *Obiagor maior* 1573 ŹDz XIV 275; [*Objagor Wielki* (*Objegor Wielki*)] XVI AtSd 149; *Oblągór* 1827 Tabella II 54; *Oblągór* 1886 SG VII 330; *Oblęgór*, wś 1902 Przew II 24; *Oblęgór*, wś, *Oblęgór Wielki*, folw. 1933 SkBy 1168; *Oblęgór* 1952 UW 115; *Oblęgór*, -gora, *oblegorski*, 1966 UN 23, 58; gw. *oblegur*, *oblegora*, *oblegorski*. — Może pierwotnie *Objęgorz, od złożonej n. os. *Objęgor* (: przedrostek *ob-* + *-ję-* (od *jąć* 'chwytać') + człon *-gor*, od stp. *gorzeć*, *goreć*, psł. *gorēti* 'palić się'), por. n. os. typu *Objęsław*, *Cieszycor*, *Dalegor*, *Dziwigor* SSNO IV 86, I 374, 452, 576), z suf. *-*ja*. Zmiana n. na *Oblęgór* to zapewne wynik wtórnego skojarzenia z czasownikiem *oblegać* w gw. znaczeniu 'oblegać (otaczać) góry' SGPRei (kartoteka). W XVI w. z członem odróżniającym od przym. łac. *maior* 'większy', pol. *wielki*, w związku z podziałem wsi na dwa obiekty. W formie gw. labializowane nagłosowe O-. Lit.: Karpluk, Onom IX 42; KopKiel 226; KSand 138; NaISand 132–3. IN

Oblin, dziś *Oblin* i *Oblin-Grądk*, dwie wsi, siedl., gm. Maciejowice, 11 km na pñd. i 10,5 km na pñd.-zach. od Łaskarzewa: *Oblyn*, *Oblin* 1470–80 DB III 178, 179; *Oblyn* 1508 ŹDz XV 477; *Oblin* 1512 Matr IV/1, nr 1533; *Oblen* 1564–65 Lusand 201; *Oblin* 1569 ŹDz XIV 334; *Oblin* 1787 Spis 422; *Oblin* 1827 Tabella II 54; *Oblin*, wś i folw. 1886 SG VII 330; *Oblin*, wś i folw. 1933 SkBy 1168; *Oblin*, -na, *Oblin-Grądk*, -na -dek, *obliński* 1971 UN 124, 12, 13. — Nazwa od n. os. *Obel*, por. Iohanni *Obel* 1506 AC III nr 229, Snazw VII 217, z suf. -in. Według Bańkowskiego n. os. niejasna SEBań II 334; por. jednak gw. *obel* (zob. n. *Oble*). W XX w. folw. *Oblin* stał się osobną wsią o n. zestawionej; człon drugi od ap. *grądek* (: *grąd* 'miejsce wśród bagien, wyż-

sze i suche, porośnięte lasem' Sstp II 488), w formie pluralnej, w związku z położeniem wsi na obszarze bagnistym w pobliżu Wisły. Lit.: KStęż 96; Nieckula, -ov- 292. IN

Oblin-Grądk zob. **Oblin**

Obliwice, os., dawniej wś, słup., gm. Nowa Wieś Lęborska, 8 km na pñn. od Lęborka: *Obislawicz* (!), *Obeslawicz* (!) 1374 Font LXX 94, 95; *Obleuicz* 1400 LorSNH 81; *Oblenitz* (!) 1400 SHGPG(KKG 257); *Oblivitz* 1424, *Obleiucz* XV Font LXX 146, 206; *Oblenitz* (1438) GZ 126; *Oblowicz* (!) 1534 Inwwłoc 117; *Oblewitz* 1712 Font XLVI 80; *Obliwitz* 1789 MpGillyPom; *Obistawice*, dok. *Obislavicz*, *Obliwiec* al. *Oblewice*, niem. *Obliwitz* 1886 SG VII 328, 330; *Obliwitz* — *Obliwice*, -wic, *obliwicki* 1947 MPoł XXVI nr 37; *Obliwice* — *Obliwitz*, os. 1951 Rosp 218; *Obliwice*, -wic 1981 WUN II 604. — Dawniej zapewne n. *Oblewice*, od n. os. *Obel*, zob. *Oble*, z suf. -owice. Formy *Oblewitz*, *Obliwitz* zniemczone. Wyjątkowo pojawiła się w XIX w. postać *Obliwiec*. Według Lorentza i Sicińskiego n. od n. os. *Obla*/*Obl lub *Obiel*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Obliwice*. Lit.: Cramer, Geschichte der Lande Lauenburg und Bütow II, 1858, 216; LorSNH 81; Siciński, OSG VIII 69. BCz

Obliwiec zob. **Obliwice**

Obliwitz zob. **Obliwice**

Obliźniak, wś, lub., gm. Poniatowa, 9 km na pñd.-zach. od Nałęczowa: *Obliźniak* 1870 Cat 16; *Obliźniak* 1877 Zin II 1; *Obliźniak* 1886 SG VII 330; *Obliźniak* 1921 Sk IV 82; *Obliźniak*, -ka, *obliźniacki* 1970 UN 116, 13. — Nazwa może od n. os. *Obliźniak (: *obliźnąć*), por. nazw. *Oblizajek*, *Oblizajek* RymSEN II 168. IN

Oblusch zob. **Obluże**

Oblusz zob. **Obluże**

Obluza zob. **Obluże**

Obluża zob. **Obluże**

Oblaczkowo, wś, pozn., gm. Września, 3 km na pñd.-zach. od Wrześni: *Oblacowo* 1406, *Oblaczkowo* 1413 RWlkp II nr 274, 366; *Oblaczkowo* 1494 SHGKI(PG 7, 13v); *Oblanczkowo* 1507 SHGKI(ASK 11, 26); *Oblaczkowo*, *Oblaszkowo* 1511–23 ŁLB I 29, 31; *Oblaczkowo* 1578 ŹDz XII 215; *Oblączkowo* 1618–20 PKal 176; *Oblączkowo* 1674 MKI(ASK 74, 187); *Wies Oblóczkowo* 1789 MKI(Tab 36, 77); *Oblaczkowo* 1846 KsP 395; *Oblaczkowo*, niem. *Oblatschkowo* 1886 SG VII 331; *Oblaczkowo*, niem. *Oblatschkowo* 1921 Sk X 118,

149; *Obłaczkowo*, -wa 1981 WUN II 604; gw. *obłakow#o*, -ova, *obłaczkoski*. — Dawniej *Obłakowo*, od n. os. *Obłak* SSNO IV 86 (: *obłak* 'przedmiot zakrzywiony w formie półkola' Sstp V 352), z suf. -owo. Obocznie *Obłaczkowo*, *Obłaczkowo* od n. os. *Obłaczek* RymSEN II 168. Z czasem ustabilizowała się postać graficzna n. z -a- określającym pierwotnie samogłoskę nosową, która jest wynikiem przejścia zmienzonej postaci graficznej *Oblatschkowo*, w której pol. *a* zastąpione zostało przez *a*. Wyjątkowa forma *Obłoczkowo* wykazuje zanik nosowości. Według Nieckuli n. dwuznaczna: od ap. *oblak* 'kamień obły, kawał drzewa obłego' SGPKar III 358 lub od żeńskiej n. os. *Obłaczka* KozN 59; objaśnienie to jest całkowicie nieprzekonujące. Lit.: Nieckula, -ov- 144. ZZ

Obłapy, os. notowana do 1977 r., dawniej wś, lub., gm. Puławy, 12 km na płd.-wsch. od Stężycy: w *Obłapach*, przys. 1781–82 WPar 807; *Obłapy* 1827 Tabella II 54; *Obłapy* 1886 SG VII 331; *Obłapy*, wś 1902 Przew II 24; *Obłapy*, wś 1921 Sk IV 80; *Obłapy*, wś 1967 SM 771; *Obłapy*, -lap, pola, łąki 1971 UN 118, 18; *Obłapy*, os. 1977 Mp-100(puł). — Nazwa od n. os. *Obłap* (: *oblapiać*) RymSEN II 168, w formie pluralnej. Lit.: SHGLu IV 96; KosLu 68. IN

Obłazy zob. **Obłazy Ryterskie**

Obłazy Ryterskie, wś, nowosąd., gm. Piwniczna-Zdrój, 5 km na płn.-zach. od Piwnicznej-Zdroju: Wief *Obłazy* 1765 Lukrak I 23; *Obłazy* 1794 Ga Ee1; *Obłazy* 1886 SG VII 332; *Obłazy* 1921 Sk XII 26; *Obłazy Ryterskie* 1933 SkBy 1168; *Obłazy Ryterskie*, -zów -kich, *oblaziański* 1964 UN 9, 135. — Nazwa od ap. *oblaz* 'droga boczna, kołująca, szczególnie w górach, manowiec górski, ścieżka na urwisku' SW III 479, w formie pluralnej. Człon odróżniający od n. wsi *Rytro*, leżącej w pobliżu. Lit.: PŚąd I 83. IN

Obłączkowo zob. **Obłaczkowo**

Obłakowo zob. **Obłaczkowo**

Obłazkowo zob. **Obłaczkowo**

Obłężę, wś, ślup., gm. Kępice, 4 km na płn.-wsch. od Kępic: *Oblanse* 1301 Perl 527; Luddecke Massow von *Wobelancz* 1413, tho *Woblanse* 1480 RzDuma I 244; *Woblans* (1539) PomKirch I 134; *Woblense* 1719 RzDuma I 244; *Woblanse* 1789 MpGillyPom; *Woblanse* — *Obłężę*, -ża, *oblęski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Obłężę* 1952 UW 201; *Obłężę*, -ża 1981 WUN II 604. — Nazwa

od wyrażenia przyimkowego *ob łąg*, z suf. -'e (< *-tje), w znaczeniu 'miejsowość położona przy podmokłych łąkach'. O zmianie O- > Wo- zob. *Objazda* (2). Forma niem. *Woblanse* jest fonetyczną substytucją n. słowiańskiej. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Obłężę*. Lit.: LorSNH 138; TrautmElb II 21; RzDuma I 244; RzDuma III 52–7. BCz

Obłoczkowo zob. **Obłaczkowo**

Obłonie, cz. wsi Sawin, dawniej wś, chełm., gm. Sawin: *Oblonie* 1839 MpKwat VII 8; *Oblonie* 1877 Zin II 1; *Oblonie*, wś 1886 SG VII 332; *Oblonie*, wś 1902 Przew II 24; *Oblonie*, -nia 1970 UN 108, 26; po zmianie *Sawin*, -na, *sawiński* 2005 DzU nr 264, poz. 2208. — Nazwa od ap. *oblona* 'równie, nieorane pole, błonie' SW III 483, z suf. -'e (< *-tje). BCz

Obłotne, wś, ziel., gm. Sulechów, 2 km na płd.-wsch. od Sulechowa: *Oblat* (1499–1500) CdB C II 443; das dorf *Oblat* (1500–1536) CdB C II 511; de *Oblath* 1510, *Obladt* 1533 Koz V 83; *Oblath* 1753 Wilcke; *Oblath* 1823 MpUMbl 2191; *Oblath* 1926 Zerndt 44; *Oblath* — *Obłotne*, -ego, *oblócieni* 1948 MPol XXV nr 14; *Obłotne*, -nego 1981 WUN II 604. — Nazwa od wyrażenia przyimkowego *ob błoto*, zmienzone jako *Oblath*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Obłotne*. Według Wilckego jeszcze w 1753 r. w pobliżu było bagno porośnięte olchami. Znajdują się tu też bagniste lasy ciągnące się aż po Kręzoły i Kruszynę (zob. Wilcke, Zullrichographia oder Chronica der Königl. Preußischen Stadt Züllichau). Lit.: Nowacki, Powiat świebodziński, 2006, 119; Zerndt, Abriss zur Heimatkunde des Kreises Züllichau-Schwiebus, 1926, 44. BCz

Obłudzin, wś, ostroł., gm. Płoniawy-Bramura, 6 km na płn.-zach. od Makowa Mazowieckiego: *Obludzino* 1783 MpPerMz; *Obludzino* 1827 Tabella II 54; *Obludzino* 1886 SG VII 332; *Obludzina*, -na, *obludzini* 1971 UN 129, 50. — Nazwa zapewne od n. os. *Obłuda* (: *obluda* 'przywidzenie, nieszczerłość, fałsz') RymSEN II 169, z suf. -ino, później -in. UB

Obłuze, dziś *Obłuze*, *Obłuze Stare* i *Obłuze Nowe*, cz. Gdyni i os., dawniej dwie wsi, gdar.: *Oblusino* (1245), *Obluse* (ok. 1249) Perl 79, 110; *Obłuze* (1253), *Obluse* (1282), *Oblusze* (1295) Perl 132, 305, 475; de *Oblusa* (1346) XV PrUr IV 103; *Obluszie* 1570 ŻDz XXIII 284; *Obłuzie* 1582, *Obłuze* 1583 Font I–III 107, 20; *Obłuzia* 1597 Font

Obniże

XX 97; *Vobus* (!) 1655 PMT III 61; *Obluza*, niem. *Oblusch*, *Oblusz* (1710) SG VII 331; *Obluß* 1789 Goldb II 167; *Oblusz* 1796–1802 MpSchröt IV; *Alt-Oblusch*, *Neu-Oblusch* 1867 SchN 615; *Oblusz* — *Obluza* 1879 KętN 44; *Obluż*, *Obluże*, niem. *Oblusch*, *Oblusz*, wś i maj., *Obluż Nowy*, niem. *Neu-Oblusch*, maj. 1886 SG VII 330–1; *Nowe Obluże*, niem. *Neu Oblusch*, *Stare Obluże*, niem. *Alt Oblusch*, dwa folw., *Obluże*, niem. *Oblusch*, wś 1921 Sk XI 40, 41, 93, 100, 101; *Obluże* niem. *Oblusch*, *Obluże nowe*, *stare* 1923 Lor 71; *Obluże*, *Nowe Obluże* 1934 PMT III 61; *Obluże*, *-ża*, *Nowe Obluże*, *-wego -ża*, *Stare Obluże*, *-rego -ża* 1981 WUN II 604, 572, III 317; gw. dawniej *uoběžě* Lor 71, później *uebležy*, *-ō*, *ueblesći*; dawniej: *stwrě uoblěžě*, *nowě uoblěžě* Lor A 38, później *nowy uebłaży*, *nowiue ueblážiu*, *nowo(ue)blásći*, *(stōry) ueblážy*, *(stōriue) ueblážiu*, *stōrouebłáski*. — Nazwa od ap. *ob-lug 'miejsce otoczone ługowatym bagnem', por. też *lug* 'bagnó ługowate, czerwona' SL II 767, z suf. *-ino*, później *-e*. Wieś leży nad moczarami i rz. Chylonką. Człony dyferencyjne *Stare*, *Nowe* od XIX w. dla odróżnienia dwóch części wsi. Lit.: Górnowicz, Toponimia Gdyni, w: Gdańskie Zeszyty Humanistyczne XI 141; NmiastPG 65–6; Treder, PMT III 60–1, 78–9.

WK

Obniże, wś, biał., gm. Drohiczyn, 12 km na pń.-zach. od Drohiczyzna: (ziemianie) *Obnizskiy* 1528 ŻDz XVII/1, 186; *Обнизе* 1567 Kond 141; *Obniże*, z *Obniża* 1569 UPL 281; *Obnize*, z *Obniza* 1580 ŻDz XVII/1, 8; *Obniże* 1676 Kond 141; *Obniże* 1793 SHGPd(Regof 2, 8); *Obniże* 1795 MpPerPd; *Obniże* 1839 MpKwat VI 7; *Obniże* al. *Obniż*, okolica 1902 SG XV/2, 397; *Obniże*, wś 1921 Sk V 24; *Obniże*, *-ża* 1981 WUN II 604; gw. *obniize*, *-a*, *obniiski*. — Nazwa określająca miejsce położone na dole, u podnóża czegoś, co się wznosi, w związku z *obniżyć*; por. też ukr. *obniżia*, *obniż* 'podnóże góry'. Wieś leży na zboczu doliny rz. Silny. Lit.: Kond 141.

EB

Obodno zob. Obudno

Obodowo, wś, bydg., gm. Sośno, 12 km na wsch. od Sępólna Krajeńskiego: de *Obedow* 1376 KW III 450; de *Obedowo* 1454 Koz V 83; *Obodowo* 1467 Sfl 292; *Obodowo* ... in *Obedovo* 1497 Matr II nr 1038; *Obodowo* 1511/12 VisitGn 333; *Obodowo* 1578 ŻDz XII 176; *Obodowo* 1744 MKI(K 16, 59); *Łobodowo* 1766 MKI(E 42, 885); *Obodowo* 1886 SG VII 334; *Obodowo*, *-wa*, *obodowski* 1971

UN 184, 12. — Dawniej niejasne, może błędne n. *Obedow*, *Obedowo*; później *Obodowo*, zapewne od ap. *obód* 'dolina' Sstp V 363, od XV w. 'okrąg koła' SEBań II 348, z suf. *-owo*. W odniesieniu do wsi n. może oznaczać miejsce, które otaczają koliście lasy, wzgórze lub woda. Raczej wątpliwe wydaje się wyjaśnienie Kozierowskiego, a za nim Nieckuli, łączącego n. m. z n. os. pochodzenia biblijnego *Obed* Koz V 83. Postać *Łobodowo* jest być może wynikiem mieszania *uo* (= *o*) i *uo* (= *io*). Lit.: Koz V 83; Nieckula, *-ov-* 144. ZZ

Obodówka, wś identyfikowana ze wsią *Debiny* (1), bydg., gm. Sośno: Polko sive *Obodowka* 1766 MKI(E 42, 873). — Nazwa od n. m. *Obodowo*, z suf. *-ka*. ZZ

Obodzino zob. Obudno

Obojna zob. Obojnia

Obojnia, wś, tarnob., gm. Zaleszany, 6,5 km na pń.-zach. od Stalowej Woli: *Oboynia* 1578 ŻDz XIV 200; *Oboyna* 1794 Ga Ee1; *Obojna*, przys. 1886 SG VII 334; *Obojna* 1952 UW 286; *Obojnia*, *-ni*, *obojeński* 1966 UN 73, 24; gw. *obojnia*, *-i*, *obojejski*. — Związek n. z ap. *obój* w znaczeniu 'chałupa na dwie rodziny, chałupa podwójna' SW III 497 niepewny; formacja z suf. *-nia*. Zmiana *Obojnia* > *Obojna* spowodowana wyrównaniem do typu n. m. z suf. *-na*. Lit.: OPilz 79. IN

Obora (1), wś wcielona do Radziejowa, bydg.: *Obora* 1494 Inwbyd 385; *Obora* circa Radziejow 1557–66 ŻDz XIII 27; *Obora* circa Radzieiow includitur in oppidum Radzieiow 1674 Rpog 157. — Nazwa od ap. *obora* 'zagrodzony teren (z budynkami lub bez budynków), gdzie trzymano zwierzęta domowe' lub 'majątek ziemski należący do władcy, gdzie hodowano bydło rogate i konie, a także trzymano zajęty dobytek ruchomy, bydło itp.' Sstp V 361–2. AG

Obora (2), wś zaginiona, leżała nad Goptem pod Kruszwicą, bydg.: *Obora* 1250 Kuj 187; *Obora* 1582–83 SHGKu(VC 15, 250v, 271); *Obora* 1747 Koz V 84. AG

Obora (3), cz. Głogowa, dawniej wś, legn.: *vile*, que vulgariter *Obora* nuncupatur 1298 SUr VI 289; *Obora* ok. 1300, Dorf *Obora* 1307 CdSil XIV 156, przyp. 197; *Oberau* 1319 CdSil XXVIII 15; *Ober* (1360) K 454; *Oberau* 1791 Z X 281; *Oberau*, früher *Obervorwerk*, wś 1845 K 454; *Obora*, *Oberau* 1900 Myc 39; *Oberau* — *Obora*, *-ry*, *oborski* 1950 MPol nr A-52, poz. 588; *Obora*, *-ry* 1981 WUN II 604. — Nazwę zmieniono jako *Oberau*. Wieś no-

siła oboczną n. *Obervorwerk*, od niem. *ober Vorwerk* 'górnny folwark'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Obora*. Lit.: SNGŚI IX 47. JCh

Obora (4), wś, legn., gm. Lubin, 4 km na płn.-zach. od Lubina: *Obera* 1298 Ng 212; *Ober* (1360) K 454; *Oberau* 1361 Ng 212; *Ober* 1366, *Obra* 1376 Domański 101; *Obir* 1399 Ng 212; *Obir* 1411 CdSil XXVIII 52; *Ober*, *Oberau* 1687/88 J III 351; *Oberau* 1789 Z VIII 287; *Oberau*, *Mittel-*, *Nieder-*, *Ober-* 1845 K 454; *Oberau*, *Obora* 1941 Wrzosek 36; *Oberau* — *Obora*, *-ry*, *oborski* 1947 MPoI XXVI nr 37; *Obora*, *-ry* 1981 WUN II 604. — Nazwa zmieniona jako *Ober*, *Oberau*, *Obir*; okresowo z członami od niem. *ober* 'górnny', *nieder* 'dolny', *mittel* 'środkowy'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Obora*. Lit.: SNGŚI IX 47–8; Domański, Szkic Legnickie III 101. JCh

Obora (5), folw. niezidentyfikowany, leżał koło wsi Wysokość, leszcz., gm. Kościan: *Wysococz cum allodio Obora* 1493–99 Koz II 528. Lit.: SHGPn III 345–6. ZZ

Obora (6), wś, pozn., gm. Gniezno, 5,5 km na płn.-zach. od Gniezna: *villas nostras Oboram*, *Wozszniki* (1295)1546, in villa *Obora* (1348)1555 KW II 105, 602; de *Obora* 1415 AC II nr 36; *Obora* (1559) *VisitGn* 652; *Wieś Obora* 1789 MKI(Tab 34, 515); *Obora* 1886 SG VII 335; *Obora*, *-ry*, *oborski* 1967 UN 77, 25; gw. *uobora*, *-ry*, *uoborski*. — W formie gw. labializacja nagłosowego O-. ZZ

Obora (7), wś zaginiona, leżała koło wsi Jagodno, w par. Gułtowy, pozn., gm. Kostrzyn: *Obora* alias *Ostrow* 1421, *allodium Obora* 1427 Koz II 563. ZZ

Obora zob. **Oborniki Śląskie, Ostrowo** (12a)

Oboracz, wś zaginiona, może przys. Słonego koło Dubiecka, przem.: *Oboracz* 1458 AGZ XI nr 3442. — Nazwa może w związku z czasownikiem *oborać* z suf. *-acz* (por. *Biadacz*). Lit.: SHGSk III 7; Rieger, HE XVII 144; MakSk 119. BCz

Oborczyńska (1), wś, ostrot., gm. Baranowo, 18,5 km na pld. od Myszyńca: Ruda *Oborczyńska* 1603, 1617 Lumaz I 72; *Oborczyńska* 1783 MpPer-Mz; *Oborczyńska* 1827 Tabella II 54; *Oborczyńska* 1886 SG VII 335; *Oborczyńska*, *-czysk*, *oborczyński* 1972 UN 140, 8. — Nazwa zapewne od ap. *obórka* 'mała obora', z suf. *-iska*. Była tu początkowo kopalnia lub huta żelaza, por. „Adam i Wojciech Wołoszowie, bracia, w puszczy dzierzawy przasnyskiej przy rzece Omołwi zbudowali rudę żelazną” Lumaz I 72. UB

Oborczyńska (2), cz. wsi Księża, dawniej wś, tor., gm. Świdziebnia: Szynkowo, *Oborczyńska* 1774 ZDobrz 130; *Oborczyńska* 1827 Tabella II 54; *Oborczyńska* 1877 Zin II 1; *Oborczyńska*, wś 1886 SG VII 336; *Oborczyńska*, wś 1902 Przew II 24; *Oborczyńska*, kol. 1933 SkBy 1169; *Oborczyńska*, os. 1967 SM 771; *Oborczyńska*, *-czysk* 1981 WUN II 605. — Początkowo n. *Oborczyško*, wtórnie w l. mnogiej, oddającej wielość obiektów. BCz

Oborczyško zob. **Oborczyńska** (2)

Oborka zob. **Obórka**

Oborki zob. **Obory** (4), **Obórki** (1, 3, 4, 5, 6)

Oborkowice zob. **Oborkowiec**

Oborkowiec, wś zaginiona, leżała w ziemi bełskiej, w pobliżu Horodła: *Oborców* 1465 CzChełm 184; *Oborkowicz* 1553 AGB III 345; de *Oborkowicz* 1558 AGB VI 67; *Oborkowiec* 1578 ŻDz XVIII/1, 230; *Villa Oborkowiec* 1618–1764 Tarpogl 149; *Oborkowiec* 1681–82 Rejbełs 59. — Dawniej *Oborków*, od n. os. *Oborka* SSNO IV 86 (: *obórka*), z suf. *-ów*. Wtórnie *Oborkowice*, z wyrównaniem do typu n. m. z suf. *-ice*, od 2. połowy XVI w. w l. pojedynczej. *Oborkowiec*, z nawiązaniem do n. m. z suf. *-ec*. Lit.: CzChełm 184. BCz

Oborków zob. **Oborkowiec**

*Obornicy, wś zaginiona, leżała koło wsi Rzgów, koniń., gm. Rzgów: *cum Sanctuariis et Stabulariis* (1145)1795, *Rzgowo cum sanctuariis et stabulariis* 1261 KW I 16, 347. — W dokumentach nazwa od ap. łac. *stabulariis*, stp. **obornik*, w przypuszczalnym znaczeniu 'człowiek należący do ludności służebnej, zajmujący się oborą'; w formie pluralnej. Lit.: Buczek 34–5. ZZ

Obornik zob. **Oborniki, Oborniki Śląskie**

Oborniki, mto, pozn.: *Bernassia* (!) 1279 SHGPn III 346, 373, przyp. 34, 35; in *Obornik* 1299, in medio foro civitatis *Oborniciensis* 1339, de *Obornic* 1343 KW II 171, 515, 557; *Oborniki* 1359 KW III 139; [de] *Ob[ur]nik* 1374, [de] *Oburnig* 1379 KW VI 277, 304; de *Oborniki* 1388, de *Oborniki* 1389 Lek I nr 358, 629, 692; de *Obornig* 1389 BulPol III nr 138; *Obornyki* 1394 KWlp 166; *Oborniki* 1400, von *Obirniig* 1405, *Oborniki* 1417, de *Obornick* 1420 SHGPn III 346; *Obrouicz* (!) 1429 BulPol IV nr 2312; *Abirnick* 1437, de *Oborniki* 1448 SHGPn III 346; *Obornygk*, *Obornyk* I poł. XV Bi 673; [de] *Obenik* 1451, *Obornyk* 1452, *Obornyg* 1454 ARP I nr 488, 513, 608; de *Oborky* (!) 1452 SHGPn III 346; *Obornyki*, *Obornyki* 1510 NKS 27, 45; *Oborniki* 1580 ŻDz XII

Oborniki Śląskie

23; *Oborniki* 1622–24, *Oborniki* 1789 PPOzn (Tab 1, 24 i 6, 210v); *Oborniki*, niem. *Obornik*, mto 1886 SG VII 336–41; *Oborniki*, -*nik* 1981 WUN II 605. — Początkowo n. *Obornik*, od ap. *obornik* 'pomieszczenie dla zwierząt domowych' SpXVI, XIX 298, por. też ap. *obora*. Już w XIV w. wystąpiły zapisy n. w formie pluralnej, która ostatecznie zwyciężyła. Być może n. od początku miała formę l. mnogiej, a zapisy *Obornik* powstały pod wpływem niemieckiego, por. analogiczne n. *Obory*, *Stodoły*. Lit.: SHGPn III 346–74; Buczek 34–5; PPOzn 211; RospSEMig 258; RymNmiast 167; ZierNmiast 106–7. ZZ

Oborniki Śląskie, mto, wroc.: *Obora* ok. 1300 CdSil XIV 59; *Obornik* 1312 Domański 23; *Oberenigk* 1322 Ng 212; *Obemik*, *Obirnik* 1338 Reg nr 6135; *Obirnik* (1382) K 454; *Obemigk* 1403 Ng 212; *Obemigk* 1654 Domański 23; *Ober*, *Nieder Obemick* 1743 SNGŚI IX 49; *Obemigk* 1785 Z IV 373; *Obemigk*, *Ober*, *Nieder* 1845 K 454; *Obemigk Górny* i *Dolny* (*Ober*-, *Nieder*-), wś i dobra 1886 SG VII 322; *Obemigk*, *Oborniki* 1941 Wrzosek 22; *Obemigk* — *Oborniki Śląskie*, -*ik*, *obornicki* 1946 MPol XXIV nr 44; *Oborniki Śląskie*, -*nik* -*kich* 1981 WUN II 605. — Dawniej n. *Obora*, następnie *Obornik*. Nazwę zniemczono jako *Obemigk*, *Obemick*, *Obirnik*; okresowo z członami od niem. *nieder* 'dolny', *ober* 'górnny'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Oborniki Śląskie*. Lit.: Domański, Onom XIX 23; SNGŚI IX 49; RymNmiast 168; RospSEMig 258. JCh

Oborowo zob. **Obrowo** (2)

Oborówka, cz. wsi Szklarnia, dawniej wś, tarnob., gm. Janów Lubelski: *Obrówka* 1877 Zin II 2; *Obrówka*, wś 1886 SG VII 351; *Obrówka* 1899 Cat 49; *Obrówka*, folw. 1902 Przew II 25; *Obrówka-Leśniczówka*, os. leśna 1933 SkBy 1171; *Obrówka-Leśniczówka*, os. 1967 SM 772; *Oborówka*, -*ki* 1971 UN 110, 6. — Dawniej n. *Obrówka*, od niepoświadczanego w j. pol. ap. topograficznego *obrów (: *obryć*, stp. *obrycie* 'wykop, rów' Sstp V 380, por. psł. *obroval/*obrovь : *obryti SEBań II 351), z suf. -*ka*. Nazwa związana z ukształtowaniem terenu. Okresowo forma zestawiona; człon drugi od ap. *leśniczówka*. Współczesna postać *Oborówka* powstała w wyniku skojarzenia z ap. *obora*. Lit.: SHGLu IV 96; ESSJ XXIX 103. IN

Oborry zob. **Obory** (6)

Oborula, wś zaginiona, później prawdopodobnie *Kocerańska Wólka*, rad., gm. Grójec: de *Oborule*

1428 Mkm I nr 702; *Oborule*, in *Oborula* 1430 Mkm II nr 173; *Oborulya* 1437 Warsz nr 687; *Oborule* 1517 ZHer nr 947; *zoboruley* 1529 Warsz nr 2536; *Oborula* 1580 ŻDz XVI 292. — Nazwa od n. os. *Oborula (< *Obora* + -*ula*), w formie pluralnej, wtórnie singularyzacja nazwy. Antroponim utworzony na wzór ap. *babula*, *gębula*. Nazwa miejscowa może być również związana z czasownikiem *oborać*. UB

Oborule zob. **Oborula**

Obory (1), wś, elbl., gm. Kwidzyn, 3 km na zach. od Kwidzyna: *Oberfeldt*, wś 1789 Goldb II 167; *Oberfeld* 1796–1802 MpSchröt XV; *Oberfeld* 1886 SG VII 320; *Oberfeld* — *Obory*, -*bór*, *oborski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Obory*, *Obór* 1981 WUN II 605. — Dawna n. niem. *Oberfeld* od *ober* 'górnny' + *Feld* 'pole'. Według historyków wieś od XIV w. była własnością mta Kwidzyna. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Obory*. Lit.: Kwidzyn. Z dziejów miasta i okolic, 1982, 275; Górniewicz, PMT IV 116. RP

Obory (2), dziś *Obory* i *Obory-Kolonia*, dwie wsi, kal., gm. Gizałki, 12 km na pld.-zach. od Zagórowa: *Obory* 1579 ŻDz XII 134; *Obory* 1618 PKal 57; wieś *Obory* 1789 MKI (Tab 22, 359); *Obory*, *Obory holendry* 1827 Tabella II 54; *Obory*, *Hol. Oborskie* 1839 MpKwat I 3; *Obory*, wś, kol., dobra 1886 SG VII 342; *Obory*, kol., folw. 1921 Sk II 112; *Obory*, wś 1967 SM 771; *Obory*, *Obór*, *Obory-Kolonia*, *Obór-nii* 1981 WUN II 605; po zmianie: *Obory*, *Obór*, i *Kolonia Obory*, -*nii* *Obór*, *oborski* 2007 DzU nr 245, poz. 1811; gw. *uobory*, *uobur*. — Nazwa zapewne od ap. *obora* 'zagrodzony teren (z budynkami lub bez budynków), gdzie przetrzymywano zwierzęta domowe' lub 'majątek ziemski należący do władcy, gdzie hodowano bydło rogate i konie, a także przetrzymywano zajęty dobytek ruchomy, bydło, itp.' Sstp V 361–2, w formie pluralnej. Nie można wykluczyć, że n. łączy się z ap. *obora* 'najgłębsze miejsce w stawie, gdzie jest bardzo dużo ryb' Nitsche 166; wieś leży wzdłuż Kanatu Oborskiego, prawego dopływu Proсны. Człony dyferencyjne od ap. *holendry*, zob. *Holendry* (1), oraz od ap. *kolonia* 'osada'. W gwarach labializacja nagłosowego *O*-. Lit.: ZierNMały 44. ZZ

Obory (3), wś, koniń., gm. Wierzbinek, 9 km na zach. od Sompolna: *Obory* 1877 Zin II 2; *Obory* 1881 Borucki 370; *Obory* 1886 SG VII 342; *Obory*, *Obór*, *oborski* 1971 UN 182, 15. AG

Obory (4), wś, ploc., gm. Hłów, 9 km na zach. od Wyszogrodu: *Oborki* 1579 ŻDz XVI 201; *Obory* 1792 MpPerRw; *Obory* 1827 Tabella II 54; *Obory* 1839 MpKwat III 3; *Obory*, kol. 1886 SG VII 342; *Obory*, wś 1921 Sk I 180; *Obory*, *Obór* 1981 WUN II 605. — Dawniej n. *Oborki*, od n. os. *Oborka* SSNO IV 86, w formie pluralnej. Wtórne wyrównanie do licznych miejscowości o n. *Obory*. UW

Obory (5), wś zaginiona, leżała w par. Siedlec, pozn., gm. Kostrzyn, 7 km na pld.-wsch. od Kostrzyna: *Oborsino* 1338 KW II 511; Siedlec, Brzezye et *Oborzino* 1463, *Oborzino* ... *Oborzynowo* 1469 Koz II 528; Al[*I*]odium *Oborzino* 1510 NKs 61; Villa *Obory* 1726–28, *Obory* 1737 Koz II 529. — Dawniej n. *Oborzyno*, od n. os. *Obora* SSNO IV 86 (: *obora*), z suf. *-ino*. Forma *Oborzniowo* zapewne wtórna, od ap. **oborzni* (jak *postajnia*, *drewutnia*, *kuchnia* itp.), zob. *Obórzni*. Postać *Obory* z XVIII w. jest zapewne dezywatem wstecznym, powstałym przez skojarzenie z ap. *obora*. ZZ

Obory (5a), wś, tor., gm. Obrowo, 10 km na pld.-wsch. od Torunia: z *Obór* 1728, *Obory* 1781 ZDobrz 142, 294; *Obory* 1784 MpPerPł; *Obory* 1886 SG VII 342; *Obory* 1952 UW 52; *Obory*, *Obór* 1981 WUN II 605. BCz

Obory (6), wś, tor., gm. Stolno, 13 km na wsch. od Chełmna: *Eislo*, *Iseslo* (*Ober?*), *Zrzetzto* ok. 1400 Zeit XVI 25; *Yserlo*, *Eislo*, *Ober* XV, von *Ober* al. *Zreszla* 1515 KętL 79, 137; *Wielgi* (!) *Obory* 1570 ŻDz XXIII 32; *Obory* 1647 Font IV 41; *Obory* 1667–72 Font VI–X 177; *Obory* 1682 Font V 21; *Oborry* (*Eiselau*) 1772/73 HAPr IV 619; *Oborry* 1789 Goldb II 168; *Oborry* — *Obory* 1879 KętN 66; *Zrzeszło* czyli *Obory* 1882 KętL 79; *Obory*, niem. *Oborry* 1886 SG VII 342; *Obory*, niem. *Eiselau* 1921 Sk XI 8, 83; *Obory* (*Oborry*) 1925 Krzep 81; *Obory* 1952 UW; *Obory*, *Obór*, *oborski* 1971 UN 175, 14. — Pierwsze zapisy trudne do objaśnienia, może n. niem. *Eisel*, *Isel* (od św. *Isidore*, por. niem. *Insel* 'wyspa') lub *Islo*, *Eislo*, od skróconej n. os. (: *Isman*, *Eisenmann*, o podstawie *Eisen* 'żelazo') Gott 170, 270. Wersję pierwszą, odnoszącą podstawę n. do niem. ap. o znaczeniu 'wyspa', jako do czegoś wystającego w terenie, można powiązać z n. oboczną *Ober* 'górnny, wyższy'. Nazwę *Zreszla* odczytywać można jako pochodzącą od wyrażenia z *Reszla*, por. mto *Reszel* na Mazurach. Forma *Obory* (od XVI w.) jest

adaptacją XV-wiecznej n. niem. *Ober*, z adideacją do *obora*, w formie pluralnej. W XVI w. pojawiła się n. zestawiona, z członem od przym. *wielgi*. Nazwa niemiecka *Eiselau* nadana przez władze zaboru pruskiego. Urzędowo zatwierdzono n. *Obory*. WK

Obory (7), wś, warsz., gm. Konstancin-Jeziorna, 3 km na wsch. od Konstancina-Jeziorny: *Obori* 1407 Czer nr 649; *Obory* 1425 Mkm I nr 200; *Obory* 1477 ZHer nr 509; *Obory* 1503 RSW nr 631; *Obory Minor*, *Obory Visogradienses* 1576 ŻDz XVI 214; *Obory* 1783 MpPerMz; *Obory* 1827 Tabella II 54; *Obory* 1839 MpKwat IV 4; *Obory*, folw. 1886 SG VII 341; *Obory*, folw. 1933 SkBy 1169; *Obory* 1952 UW 24; *Obory*, *Obór*, *oborski* 1971 UN 136, 22. — Nazwa zapewne od n. os. *Obora* SSNO IV 86 lub od ap. *obora*, w formie pluralnej. W XVI w. odnotowano n. zestawione *Obory Małe* (łac. *Minor*) i *Obory Wyszogrodzkie* (łac. *Visogradienses*). UB

Obory (8), wś, włoc., gm. Zbójno, 15,5 km na pld.-zach. od Rypina: *Obori* 1502 AC III nr 206; *Obory* 1564 ŻDz XII 291; *Obory* 1784 MpPerPł; *Obory* 1877 Zin II 2; *Obory* (*Rządowe* i *Poduchowne*) 1886 SG VII 342; *Obory*, folw. 1902 Przew II 24; *Obory*, kol. 1921 Sk I 60; *Obory*, wś 1933 SkBy 1168; *Obory*, *-bór*, *oborski* 1972 UN 180, 13. — Okresowo n. zestawione, z członami *Rządowe*, *Poduchowne*, wskazującymi na własność państwową i kościelną. BCz

Obory zob. *Cegielnia-Obory*, *Parcela-Obory*
Obory Holendry zob. **Obory** (2)
Obory Minor zob. **Obory** (7)
Obory Poduchowne zob. **Obory** (8)
Obory Rządowe zob. **Obory** (8)
Obory Visogradienses zob. **Obory** (7)
Obory-Cegielnia zob. *Cegielnia-Obory*
Obory-Kolonia zob. **Obory** (2)

Oborzany, wś, gorz., gm. Dębno, 2 km na zach. od Dębna: *Oboran* 1243 CdB A XXIV 3; *Oboran* 1300 CdB A XVIII 72; *Oboran* 1400 SHGNM (Leb I 99); *Oberen* 1451 SHGNM (Repertorium nr 1385); *Nabern* 1540 SHGNM (Regesta II 98); *Nabern* 1833 MpUMbl 1701; *Nabern* — *Oborzany*, *-an*, *oborzański* 1947 MPol XXVI nr 37; *Oborzany*, *-rzan* 1981 WUN II 605. — Najpewniej początkowo n. *Oborzanie*, od n. m. *Obora*, z suf. *-anie*, później *-any*. Oznaczała pierwotnie 'ludzi pochodzących z miejscowości *Obora*'. Postaci *Oberan*, *Ober(e)n*, *Nabern* to

Oborznia

niem. substytucje n. słowiańskiej; w formie *Nabern*, z protezą *N-*. Po 1945 r. urzędowo ustalono formę *Oborzany*. BCZ

Oborznia zob. **Obórznia**

Oborznicza zob. **Obórznicza**

Oborzniowo zob. **Obory** (5)

Oborzyna, wś zaginiona, leżała koło wsi Komorowo, poznań, gm. KłECKO: Zuzoli, *Oborzyna*, Puzdrawiec 1548 MKI(B 143, 279). — Nazwa od n. os. *Obora*, z suf. *-ina*. ZZ

Oborzyno zob. **Obory** (5)

Oborzysk zob. **Oborzyska**

Oborzyska, dziś *Stare Oborzyska* i *Nowe Oborzyska*, dwie wsi, leszcz., gm. Kościan, 4,5 km na płn.-wsch. od Kościana: *Oborzyska* (1364) XVI KW VI 234; *Oborzysk* 1395 Lek II nr 1788; *Oborzyska*, *Oborzyska* 1420, *Obrzyska* (!) 1473 SHGPn III 383; *Oborzyska* 1580–81 ŻDz XII 79; *Oborzysko*, także *Obrzysko* (!) i *Oborzyska*, niem. *Alt-Oborzysk*, *Neu-Oborzysk*, wś 1886 SG VII 342–3, *Oborzyska Stare*, niem. *Alt Oborzysk*, obszar dw., *Oborzyska Nowe*, niem. *Neu Oborzysk*, wś 1921 Sk X 36, 35, 150; *Stare Oborzyska*, *-rych-rzysk*, *Nowe Oborzyska*, *-wych-rzysk* 1982, 1981 WUN III 317, II 573. — Dawniej n. *Oborzyszczca*, od ap. **oborzyszczce* 'wielka obora; miejsce po oborze', por. *Obora* (1), w formie pluralnej. W 2. połowie XIV w. suf. *-iszczca* został zastąpiony suf. *-iska*. Przejściowo n. występowała w l. pojedynczej jako *Oborzysko*. W XIX w. wyodrębniły się dwie wsi o n. z członami odróżniającymi: niem. *Neu*, *Alt*, pol. *Nowe* i *Stare*. Lit.: SHGPn III 383–4; Rospond, *-rsk-* 195–6. ZZ

Oborzysko zob. **Oborzyska**

Oborzyszczca zob. **Oborzyska**

Obozek zob. **Obózek**

Obozin, wś, gdań., gm. Skarszewy, 5 km na wsch. od Skarszew: *Thomaswald* (1305) PrUr I/2, 531; *Obansyn*, in *Thomaswalde* 1334 PrUr II 549; zu *Thomaßwalde* (1346) XVI, zu *Thomaßwalde*, *Thomaswaldt* (1350) XVI PrUr IV 15, przyp. 532–3; *Tomaswaldt* (1437/38) GZ 118; *Lobodzin* 1526 PMT I 87; *Obandzino* 1534 Inwwołoc 119; *Obąszino* alias *Thomaswalde* 1570 ŻDz XXIII 150; *Obazino* 1583, *Obozino* 1584, *Obazyno* 1597 Font I–III 49, 253, 402; *Łobozin* 1648 RP 172; *Obozin* 1682 Font V 93; *Obozin* 1772/73 HAPr IV 604; *Locken* 1796–1802 MpSchrött IX; *Locken* — *Obozin* 1879 KętN 23; *Obozin*, kasz. *Wobózeno*, niem. *Locken*, dawniej *Thomaswald* 1886 SG VII 343; *Locken*, fr. *Obozin*,

Obąszino, *Thomaswalde* 1912 Bär 71; *Obozin*, niem. *Locken* 1921 Sk XI 34, 83; *Obozin* in. *Łobozin* (*Locken*) 1925 Krzep 81; *Obozin* 1952 UW 192; *Obozin*, *-na* 1981 WUN II 605; gw. *obozin*, *-nu*, *oboziniński*. — Dawna n. niem. od n. os. *Thomas* + *-walde*. Oboczną n. pol. odczytywać należy jako **Obęszyn* lub **Obędzin*, od n. os. **Obęsz*, **Obęch* lub **Obąd(a)* (może derywaty od im. złożonych typu *Będzimir*, *Zdziebąd* SSNO I 131, VI 300, por. *Omyst*, *Mysłibor* SSNO IV 126, VI 591), z suf. *-in*, *-ino*. W postaci *Obozin* adideacja do n. os. **Obwoz* (: *obwozić*), z uproszczeniem grupy spółgłoskowej. Występująca w dokumentach od XVIII w. n. *Locken* jest niem. substytucją pol. n. **Loki*, od nazw. właściciela, por. haereditarium D[omini] Joannis *Loka* 1583 Font I–III 49; Ioannes *Locke*, scabinus districtus Dersehoviensis 1533 Matr IV/2, nr 16939. Ustaliła się ostatecznie n. *Obozin*. Lit.: Breza, PMT I 87–8; Łuszczyska, PMT V 63. WK

Obozisko, cz. Radomia, dawniej wś: *Obozisko* 1877 Zin II 2; *Obozisko*, wś 1886 SG VII 343; *Obozisko*, wś 1902 Przew II 24; *Obozisko*, *-ka*, cz. Radomia 1970 UN 31, 6; *Obozisko*, *-ka* 1981 WUN II 605. — Od ap. *obozisko* 'miejsce, gdzie był obóz' SW III 496. Lit.: KopRad 174. IN

Obórka, wś, poznań, gm. Gniezno, 6 km na płn.-zach. od Gniezna: *Oborca* 1408 KW V 141; inter hereditates Szdzechowo et *Oborkam* et *Pyszczyno* 1438 AC II nr 339; In *Pyszczyno agri dicti Oborka* 1511–23 ŁLB I 18; *Oborka*, villa deserta unita villae *Pyszczyno* 1539 VisitGn 559; *Oborka* deserta 1674 MKI(ASK 74, 213); *Oborka*, kol. 1846 KsP 469; *Oborka*, niem. *Friedrichshain*, wś 1886 SG VII 336; *Obórka* 1933 SkBy 1169; *Obórka*, *-ki*, *obórecki* 1967 UN 77, 25. — Nazwa od n. pobliskiej wsi *Obora* (6), z suf. *-ka*. Niemiecka n. *Friedrichshain* wprowadziły władze zaboru pruskiego. ZZ

Obórki (1), wś, ciech., gm. Lubowidz, 16 km na zach. od Żuromina: *Oborki*, wś 1886 SG VII 336; *Obórki* 1902 Przew II 24; *Obórki*, wś 1967 SM 771; *Obórki*, *-rek* 1981 WUN II 605. — Nazwa od ap. *obórka*, w formie pluralnej. UW

Obórki (2), wś, opol., gm. Olszanka, 7,5 km na pld. od Brzegu: *Schonefelth* ok. 1300 CdSil XIV 80; *Svenkinfelt* 1335, *Schonevelt* 1337 Reg nr 5409, 5987; *Schönynvelth* (1358) K 604; *Schönfeldt* 1743 SNGŚI IX 49; *Schönfeld* 1783 Z I/5, 100; *Schönfeld* 1845 K 604; *Schönfeld* 1889 SG X 387; *Schönfeld*, *Krzywizny* 1900 Myc 83; *Schönfeld*,

Krzywizny 1941 Wrzosek 11; *Schönfeld* — *Obórki*, -rek, *obórecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Obórki*, -rek 1981 WUN II 605. — Dawna n. niem. *Schönfeld*, od niem. *schön* 'piękny' + *Feld* 'pole'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Obórki*. Mycielski i Wrzosek podają n. pol. *Krzywizny*. Lit.: SNGŚl IX 49; BorGŚl 232. JCh

Obórki (3), przys., dawniej wś, ostrot., gm. Jednorozec, 11 km na płn.-wsch. od Przasnysza: *Oborki*, os. leśna 1877 Zin II 1; *Oborki*, wś 1886 SG VII 336; *Obórki Rządowe* i *Włociańskie*, os. 1902 Przew II 24; *Obórki*, wś 1933 SkBy 1169; *Obórki*, -rek, cz. wsi Lipa 1972 UN 140, 24; *Obórki*, -rek, 1981 WUN II 605; po zmianie: *Obórki*, -rek, *obórecki*, wś 2006 DzU nr 240, poz. 1746. — Nazwa od ap. *obórka*, w formie pluralnej. Człony odróżniające od przym. *rządowy* i *włociański* świadczą o dawnych stosunkach własnościowych. UB

Obórki (4), cz. wsi Wielgie, dawniej wś, rad., gm. Ciepeliów: *Oburki* 1877 Zin II 3; *Oburki* al. *Obórki*, os. 1886 SG VII 359; *Oborki*, kol. 1902 Przew II 24; *Oborki*, kol. 1933 SkBy 1169; *Obórki*, -rek, cz. Wielgiego 1966 UN 26, 8; *Obórki*, wś 1967 SM 771; *Obórki*, -rek 1981 WUN II 605. Lit.: KopRad 221. IN

Obórki (5), wś, tor., gm. Osiek, 10 km na płn. od Rypina: *Oborki*, w *Obórkach* 1781 ZDobr 77, 83; *Oborki* 1783–84 RejKor 455; *Oborki* 1784 MpPerP; *Oborki* 1827 Tabella II 54; *Oborki* 1839 MpKwat II 1; *Oborki* 1886 SG VII 336; *Oborki*, wś 1902 Przew II 24; *Obórki* 1921 Sk I 160; *Obórki*, -rek, *obórski* 1972 UN 183, 9. — Nazwa zapewne od n. wsi *Obory* (8), z pluralnym suf. -ki. BCz

Obórki (6), wś, warsz., gm. Konstancin-Jeziorna, 5,5 km na płn.-wsch. od Konstancina-Jeziorny: *Oborki* 1783–84 RejKor 801; *Oborki* 1827 Tabella II 54; *Oborki* 1839 MpKwat IV 4; *Oborki* 1886 SG VII 336; *Obórki*, -rek, *oborski* 1971 UN 136, 19. — Nazwa od n. m. *Obory* (7), z pluralnym suf. -ki. UB

Obórki Rządowe zob. **Obórki** (3)

Obórki Włociańskie zob. **Obórki** (3)

Obórznia, wś, bydg., gm. Łabiszyn, 3 km na płn.-wsch. od Łabiszyna: de *Obrzunia* (!) 1404 KMłp IV 95 (tu?); *Oborzna* 1465 Koz I 439; *Obornya* 1505 Koz III 688; *Obrzno* (!) 1509 Koz I 197; *Obrznya* (!) 1511/12 VisitGn 310; *Oborznya* 1535 SHGKl(ASK 12, 480); *Oborznicza* 1674 MKl(ASK 74, 235); *Oburznia* 1846 KsP 515; *Oburznia* 1886 SG

VII 359; *Obórznia*, niem. *Oburznia* 1921 Sk X 91, 150; *Obórznia*, -ni, *obórzeński* 1971 UN 185, 22; gw. *uobuznio*, -ńii. — Nazwa może od niepoświadczanego ap. *oborznia, zob. *Obory* (5), lub od ap. *obora*, z suf. -nia, przejściowo -nica. Możliwy też związek z ap. *oborzne* 'opłata na rzecz właściciela gruntu, na którym bezprawnie pasło się czyjeś bydło i zostało zajęte' Sstp V 362. Zapisy *Obrznya*, *Obrznia* należy uznać za błędne. W gwarze labializacja nagłosowego O-. ZZ

Obóz, wś, włoc., gm. Skępe, 7 km na pld.-wsch. od Skępego: wioska *Obóz* alias budy 1781 ZDobr 54; *Oboz* 1784 MpPerP; *Obóz* 1827 Tabella II 54; *Obóz*, folw. 1886 SG VII 343; *Obóz*, kol. 1933 SkBy 1169; *Obóz*, *Obozu*, *obozowy* 1972 UN 180, 45; gw. *obus*, -zu. — Nazwa od ap. *obóz* 'zbiór namiotów na leże dla wojska, wystawionych według pewnego porządku' SW III 497. BCz

Obózek, przys., dawniej wś, rad., gm. Jedlińsk, 15 km na płn. od Radomia: *Obuzek* 1827 Tabella II 55; *Obuzek*, wś 1886 SG VII 359; *Obózek*, wś 1902 Przew II 24; *Obozek*, wś 1921 Sk III 110; *Obózek*, wś 1967 SM 772; *Obózek*, -zka, cz. Woli Bierwieckiej 1970 UN 31, 11; *Obózek*, -zka 1981 WUN II 605. — Nazwa od ap. *obózek* 'mały obóz' SW III 497. Lit.: KopRad 174. IN

Obra (1), dziś *Nowa Obra* i *Stara Obra*, dwie wsi, kal., gm. Koźmin, 3,5 i 6,5 km na płn. od Koźmina Wielkopolskiego: *Obra* 1436, *Obra* 1472 Koz II 529; *Obra* 1535 SHGKl(ASK 12, 454); *Obra* 1578 ŻDz XII 198; *Obra Mała*, kol. 1859 MpChrz; *Obra Stara*, niem. *Alt-Obra*, *Obra Mała* al. *Nowa*, niem. *Neu-Obra*, dwie wsi 1886 SG VII 347; *Nowa Obra*, -wej-ry, *Stara Obra*, -rej-ry 1981, 1982 WUN II 549, III 291. — Nazwa od n. rz. *Obra*, por. in fluviis *Obra* (1231) KW I 117. Hydronim przedstawiański, od ide. rdzenia **ab-* 'woda, rzeka', z przyrostkiem -(a)rā. W n. zestawionych człony dyferencyjne *Stara*, *Mała*, *Nowa*. Lit.: Rudnicki, Odra i jej ujście, SIOc XV 59–62; Urbanczyk, *Obra*, Słownik starożytności słowiańskich III 442; Babik 192–4. ZZ

Obra (2), dziś *Obra*, *Nowa Obra* i *Obra Dolna*, trzy wsi, ziel., gm. Wolsztyn i gm. Kargowa, 6 i 8,5 km na pld.-zach. od Wolsztyna i 8 km na pld.-wsch. od Kargowej: hereditates ... *Obram* ... in fluviis *Obra* (1231) 1646 KW I 117; claustrum *Obram* 1238 KW I 182; *Hobrensi* (1394) 1557 KW III 670; monasterio *Oberski* 1395 Lek I nr 2042; *Obra* 1418 RWłkp III nr 715; monasterii

Obra

in *Obra* 1510 NKs 256; *Obra* 1580–81 *ŹDz* XII 78; *Obra* 1622–24 P_{Pozn}(Tab 1, 80); *Oberskie Stare Ol.* (1713), *Oberskie Nowe Ol.* ok. 1762 Ru-siński 128; *Obra, Oberskie Holendry Stare, Oberskie Holendry Nowe*, niem. *Alt-Obra Hauland, Neu Obra Hauland* 1886 SG VII 345, 322; *Obra, Obra Nowa*, niem. *Neu Obra Hauland*, dwie wsi 1921 Sk X 116, 117, 150; *Alt Obra Hauland* — *Obra Dolna, -ry -nej, dolnooberski* 1947 M_{Pol} XXV nr 111; *Obra, -ry, Nowa Obra, -wej -ry, Obra Dolna, -ry -nej* 1981 WUN II 605, 549; gw. *uobra, -y, uobzański*. — Nazwa od n. rz. *Obra*, por. wyżej. Przejściowo występowała w formie zestawienia, z członami od przym. *oberskie* i ap. *olendry*, zob. *Holendry* (1). Po wyodrębnieniu się trzeciej wsi pojawiły się dodatkowe człony odróżniające: *Stare* i *Nowe*. Formy gw. z labializacją nagłosowego O-. Lit.: SHG_{Pn} III 387–8; P_{Pozn} 211; Rud-nicki, Odra i jej ujście, SIOc XV 59–62; Urbańczyk, *Obra*, Słownik starożytności słowiańskich III 442; Babik 192–4. ZZ

Obra zob. *Obora* (4)

Obra Dolna zob. *Obra* (2)

Obra Hauland zob. *Obra* (2)

Obra Mała zob. *Obra* (1)

Obra Nowa zob. *Obra* (1, 2)

Obra Stara zob. *Obra* (1)

Obradne zob. *Aleksandrowo* (7)

Obradów zob. *Buradów*

Obramb zob. *Obrąb* (6)

Obramy zob. *Mieczki-Abramy*

Obrath zob. *Obrót*

Obrazowice, wś zaginiona, leżała koło Żer-kowa, käl., gm. Żerków: *Obrazowice* 1419 Koz II 529. — Nazwa od n. os. *Obraz, Obr(z)az* SSNO IV 87 (: *obraz, obrzaz* 'danina pieniężna' Sstp V 366 lub od *obraz* 'rzeźba, posąg, statua, ryty wizerunek' Sstp V 367), z suf. *-owice*. ZZ

Obrazowice zob. *Obrazów, Obrażejowice*

Obrazów, wś, tarnob., gm. Obrazów, 6 km na zach. od Sandomierza: *Obrazow* (1256) CdP III 69; *Obrazow* 1325–27 M_{Vat} I 164; *Obrazow* (1404) K_{Młp} IV 91; *Obraszow* 1434, *Obrasow* 1438, *Obrazow* (1447) XVII ZDK II 215, 295, 505; *Obraszow, Obrazow* 1470–80 DB I 316, II 351; *Obrazow* 1508 *ŹDz* XV 461; *Obrazowycze* 1521 Matr IV/1, nr 3845; *Obrazow* 1564–65 Lusand 322; *Obrazow* 1578 *ŹDz* XIV 171; *Obrazow* 1787 Spis 385; *Obrazów* 1827 Tabella II 54; *Obrazów* 1886 SG VII 347; *Obrazów* 1921 Sk III 125; *Ob-*

razów, -zowa, obrazowski 1970 UN 32, 43. — Na-zwa od n. os. *Obr(z)az* SSNO IV 87, z suf. *-ów*, okresowo też *-owice*. Lit.: KSand 138; RospSEMIG 258; Nieckula, *-ov-* 144. IN

Obrażejowice, wś, krak., gm. Radziemice, 14 km na pld.-wsch. od Miechowa: de *Obroso-ucz* 1383, de *Obrazouicz* 1397, *Obrazouice* 1399 Krak nr 2045, 6013, 8620; *Obrzazowycze* 1470–80 DB I 262; *Obrazowycze* 1490 *ŹDz* XV 440; *Ob-rzazowicze* 1529 LR 215; *Obrazowicze* 1564 Lu-krak II 81; *Obrazowice* 1581 *ŹDz* XIV 23; *Obra-zowicze* 1680 Rej 119; *Obrazowice* 1765 *Żyd* 416; *Obrażejowice* 1783–84 SHG_{Kr}Mat 205; *Obrazowice* 1787 Spis 357; z *Obrażowicami* 1789 Lukrak I 218; *Obrażejowice* 1827 Tabella II 54; *Obrażejo-wice* 1877 Zin II 2; *Obrażowice* al. *Obrażejowice* 1886 SG VII 347; *Obrażejowice* 1921 Sk III 66; *Obrażejowice, -wic, obrażejowicki* 1964 UN 13, 50; gw. *uobrazejowice/łubobrazejowice, -ic, uobrazejoski*. — Nazwa od n. os. *Obraz, Obrzaz*, z suf. *-owice*. Forma *Obrażejowice* hiperpoprawna wobec mazu-tek interpolacji *-ej-* pod wpływem n. m. typu *Budziejowice, Młodziejowice*. W formie gw. labia-lizowane nagłosowe O-. Lit.: RKrak 116; BańMorf 130. IN

Obrażejowice zob. *Obrażejowice*

Obrąb (1), wś, ciech., gm. Ojrzeń, 14 km na ptn.-wsch. od Płońska: *Obrøm* 1411 Płoń nr 1621; *Obramb* (1414–25) 1456 SHGMz(MK 3, 125); *Obramp* 1432 M_{kM} II nr 387; *Obramb* (1448) 1456, *Obramp* 1485 SHGMz(MK 4, 78 i 6, 175); z *Obrębem* (1565) Lumaz I 168; *Obramp* 1567 *ŹDz* XVI 350; *Obrąb* 1783–84 RejKor 535; *Obrąb* 1827 Tabella II 54; *Obręb* 1886 SG VII 348; *Obrąb*, kol. 1921 Sk I 20; *Obrąb, -ręb, obrębski* 1971 UN 123, 24. — Nazwa od ap. *obrab* 'ogrodzenie obronne, fortyfikacja' Sstp V 369. Lit.: ZMaz 283. UB

Obrąb (2), wś, ostroł., gm. Przasnysz, 3 km na zach. od Przasnysza: *Obramb* (1414–25) 1456 SHGMz(MK 3, 116); *Obramb* 1431 M_{kM} II nr 277; *Obramb* (1450) 1456 SHGMz(MK 4, 111); *Obrøb* 1463 AS I 171; *Obramp* 1519, 1525 SHGMz (MK 41, 99); *Obrąmb* 1567 *ŹDz* XVI 340; *Obrąb* 1783 M_{pPerMz}; *Obrąb* 1827 Tabella II 54; *Obrąb* 1886 SG VII 348; *Obrąb, -ręb, obrębski* 1972 UN 140, 31. Lit.: ZMaz 283. UB

Obrąb (3), wś, ostroł., gm. Zabrodzie, 8,5 km na ptn.-wsch. od Tłuszcza: *Obramp* (1414–25)

1456 SHGMz(MK 3, 57); *Obramp* 1428 MkM I nr 655; *Obramb* (1442)1456 SHGMz(MK 3, 279); *Obramp* 1464 Tym 258, przyp. 182; *zobrambv* 1528 Warsz nr 2458; *Obramb* 1578 ŻDz XVI 411; *Obreńb* 1783 MpPerMz; *Obrąb* 1827 Tabella II 54; *Obreńb* 1839 MpKwat V 4; *Obrąb* 1886 SG VII 348; *Obrąb*, *-reńbu* 1981 WUN II 606. Lit.: Mznter 117. UB

Obrąb (4), dziś *Obreńb*, wś, płoc., gm. Mochowo, 23 km na pñn.-zach. od Płocka: *Obramp* (1391)1432 Se 374; *Mali Obremp* 1468 SHGPi(MK 337, 26v); *Obramp* 1473 Se 389; *Obramp Minor*, *Obram[p]* 1531 SHGPi(RP 41, 74–75); *Obrąb Maior*, *Obrąb Minor* 1578 ŻDz XVI 12; *Obrąb* 1784 MpPerPi; *Obrąb duży*, *Obrąb mały* 1827 Tabella II 54; *Obreńb Wielki*, *Obreńb Mały* 1886 SG VIII 348; *Obreńb* 1952 UW 37; *Obrąb*, *-reńbu* 1981 WUN II 606; po zmianie: *Obreńb*, *-ebu*, *obreński* 2002 DzU nr 233, poz. 1964. — Człony odróżniające w nazwie od łac. *maior*, *minor*, pol. *duży*, *wielki*, *mały*. Lit.: SHGPi 217–8; ZMaz 283. UW

Obrąb (5), cz. wsi Żabieniec, dawniej wś, siedl., gm. Parysów: *Obrap* 1540 Czer 6 dod. (tu?); *Obrąb* 1576 ŻDz XVI 219; *Obrąb* 1783 MpPerMz; *Obrąb* 1827 Tabella II 54; *Obrąb* 1839 MpKwat V 5; *Obrąb*, folw. 1886 SG VII 348; *Obrąb*, kol. 1967 SM 772; *Obrąb*, *-reńbu* 1971 UN 124, 17. UB

Obrąb (6), cz. wsi Pluskowęsy, dawniej wś, tor., gm. Chełmża: *Obrąb* ok. 1423/24 DK 93; *Obram* 1438 GZ 96; de *Obramb* 1472 Matr I nr 783; *Obram* XV KętL 76; *Obramb* 1647 Font IV 4; *Obrąb* 1667–72 Font VI–X 32; *Obrzmp* (!) 1682 MT 409; *Obromb*, wś 1789 Goldb II 168; *Obrąb*, niem. *Obromb*, folw. 1886 SG VII 348; *Obrąb* (*Obtamb*) 1925 Krzep 81; *Obrąb*, *-reńbu*, 1972 UN 187, 7. Lit.: SHGCh 89. WK

Obrąb zob. **Obreńb** (1, 2, 3), **Obreńbek**, **Obreńbiec**

Obrąb Duży zob. **Obrąb** (4)

Obrąb Maior zob. **Obrąb** (4), **Obreńb** (2)

Obrąb Mały zob. **Obrąb** (4), **Obreńbek**

Obrąb Minor zob. **Obrąb** (4), **Obreńbek**

Obrąb Wielki zob. **Obreńb** (2)

Obrąb Wojcieszki zob. **Obreńbek**

Obrąb-Goski zob. **Goski Obreńskie**

Obrąb-Smołki zob. **Mory** (1)

Obreńbek zob. **Obreńbek**

Obreńbek Mały zob. **Obreńbek**

Obreńbiec zob. **Obreńbiec**

Obrąbki zob. **Obreńpalki**

Obreńskie Goski zob. **Goski Obreńskie**

Obreńb (1), wś, ciech., gm. Lutocin, 3,5 km na pñn.-zach. od Bieżunia: *Obrąb* (1372)1613 KMaz III 132; *Obramb* 1447 SHGPi 217; *Obramb* 1578 ŻDz XVI 39; *Obrąb* 1784 MpPerPi; *Obrąb* 1827 Tabella II 54; *Obreńb* 1886 SG VII 348; *Obrąb* 1933 SkBy 1170; *Obreńb* 1952 UW 36; *Obreńb*, *-bu* 1981 WUN II 606. — Nazwa od ap. *obrąb*, *obreńb* 'ogrodzenie obronne, fortyfikacja' Sstp V 369. Lit.: SHGPi 217; ZMaz 283. UW

Obreńb (2), wś, ciech., gm. Pokrzywnica, 11 km na pñd. od Pułtusk: *Obramp* (1377)XV KMaz III 208; *Obramp* 1410 Bi 697; *Obramp* 1425 MkM I nr 87; *Obramb* 1434 Zakr II nr 426; *Obramp* 1469 SHGMz(MK 5, 127v); *sszobramiba* 1471 Warsz nr 3050; *Obramby* 1479 SHGMz(MK 9, 114); *Obramp maior* 1519 SHGMz(PT 1, 378v i 379); *Obramb magna* 1534 SHGMz(ZG 4, 366); *Obrąb* 1576 ŻDz XVI 315; *Obrąb Wielki* 1783–84 RejKor 588; *Obrąb* 1827 Tabella II 54; *Obrąb* 1839 MpKwat IV 2; *Obrąb* 1886 SG VII 348; *Obreńb*, *-bu* 1981 WUN II 606. — W XVI w. n. *Obrąb Maior*, *Magna* = *Wielki*, w odróżnieniu od n. *Obrąb Minor* = *Mały*, dziś **Obreńbek**. W XV w. też w formie pluralnej. Lit.: ZMaz 282. UB

Obreńb (3), wś, warsz., gm. Góra Kalwaria, 7,5 km na pñd.-zach. od Góry Kalwarii: *Obramb* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 13v); *Obramb* (1445)1456 SHGMz(MK 3, 321–321v); *Obramb* 1476 KKM 277; *Obramp* 1503 SHGMz(MK 18, 165v); *Obramp* 1525 SHGMz(MK 41, 96v); *Obrab* 1576 ŻDz XVI 216; *Obrąb* 1783 MpPerMz; *Obrąb* 1827 Tabella II 54; *Obrąb* 1839 MpKwat IV 4; *Obrąb* 1886 SG VII 348; *Obreńb* 1933 SkBy 1170; *Obreńb*, *-bu*, *obreński* 1971 UN 136, 25. UB

Obreńb zob. **Obrąb** (1, 3, 4)

Obreńb Mały zob. **Obrąb** (4)

Obreńb Wielki zob. **Obrąb** (4)

Obreńbek, wś, ciech., gm. Pokrzywnica, 10 km na pñd. od Pułtusk: *Obramb Parva* (1451)1523 SHGMz(Z 26, 141v–142); *Obramp minor* 1500, 1504 SHGMz(MK 18, 197v); *parva Obramb* 1522 ZHer nr 975; *Obrap minor* alias *Voyczyesky* 1523 SHGMz(W 2, 636, 641); *Obrebek* 1576 ŻDz XVI 315; *Obrąbek Mały* 1783–84 RejKor 588; *Obrąbek* 1827 Tabella II 54; *Obreńbek* 1839 MpKwat IV 2; *Obreńbek*, folw. 1886 SG VII 348; *Obreńbek* 1921 Sk I 134; *Obreńbek*, *-bka* 1981 WUN II 606. — W XV–XVI w. n. *Obrąb Parva*, *Minor* (= *Mały*), w opo-

Obreńbice

zycji do n. *Obrąb Maior, Magna* (= *Wielki*). W 2. połowie XVI w. nastąpiła uniwerbizacja n. za pomocą suf. *-ek*. Obocznie funkcjonował także wariant *Wojcieszki*, od n. os. *Wojcieszek* (: *Wojciech*) SSNO VI 170, w formie pluralnej *UB*

Obreńbice, wś zaginiona koło wsi Owiriska, pozn., gm. Czerwonak: Troskotowo *Obrambice* (1282)1634 KW I 484. — Od ap. *obrąb, obręb*, z suf. *-ice*. Lit.: SHGPn III 404; ZMaz 282–3. ZZ

Obreńbicz, wś, ciech., gm. Czernice Borowe, 4,5 km na zach. od Przasnysza: *Obramp* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 11); *Obramp* 1434 Mkm II nr 540; *Obrambyecz* (1452)1457 SHGMz(MK 4, 10); *Obrampbyecz* 1469 SHGMz(MK 5, 113); *Obrambyecz* 1477 SHGMz(MK 6, 105); *Obrabyecz* 1484 SHGMz(Ep. 11, 108–109); *Obręmbicz* 1567 ŻDz XVI 340; *Obrąbicz* 1783 MpPerMz; *Obrębicz* 1827 Tabella II 54; *Obrębicz* 1886 SG VII 349; *Obrębicz*, *-bca, obrębski* 1972 UN 140, 31. — Dawniej n. *Obrąb*, ponowiona z n. wsi *Obrąb* (2); wtórnie *Obrębicz*, dyferencjacja za pomocą suf. *-ec*. Lit.: Rzetelska-Feleszko, SFPS 16, 95. *UB*

Obreńbizna, wś, koniń., gm. Turek, 4 km na płn.-wsch. od Turku: *Obrębizna* 1877 Zin II 2; *Obrębizna* 1892 SG XII 637; *Obrębizna* 1921 Sk II 119; *Obrębizna*, *-ny* 1981 WUN II 606. — Nazwa od n. os. *Obręba* (od *obrąbać* 'obciąć siekierą', *obrębić* 'wykończyć brzeg tkaniny') RymSEN II 169, z suf. *-izna*. Lit.: Safarewiczowa, *-izna* 30. *EB*

Obreńniki zob. **Obrubniki**

Obreńskie Budy zob. **Budy Obreńskie**

Obreńby zob. **Obręb** (2)

Obreńczna, wś, tarnob., gm. Sadowie, 9 km na pld. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Obreńczna* (1409)1592, *Obrączna* (1412)1648 ZDM V 98, 130; *Obrączna* 1521 Matr IV/1, nr 3936; *Obrączna* 1529 LR 32; *Obreńczna* 1564–65 Łusand 332; *Obreńczna* 1578 ŻDz XIV 183; *Odręczna* (!) 1787 Spis 388; *Obręczna* 1827 Tabella II 55; *Obręczna* 1886 SG VII 349; *Obręczna* 1921 Sk III 88; *Obręczna*, *-nej, obręski* 1966 UN 27, 52; gw. *uobreńczna*, *-y*. — Nazwa od ap. *obreńcz* 'opaska z metalu, kółko' Sstp V 370, w przenośnym znaczeniu 'obszar otoczony w kształcie kolistym lasem czy wzgórzami', z suf. *-na*. Forma gw. zamazurzona i z labializowanym *o-*. Lit.: KSand 138; Borek, *-bn-* 155. *IN*

Obreńpałki, do 1967 r. *Czaple-Obreńpałki*, kol., dawniej wś, siedl., gr. Wyrozęby-Podawce, 9 km na pld.-zach. od Drohiczyzna: *Czaple Obrampal-*

ki, wś 1580 ŻDz XVII/I, 37; *Czaple obrąbki* 1795 MpPerPd; *Czaple obreńpałki* 1827 Tabella I 80; *Czaple Obreńpałki* (!), folw. 1839 MpKwat VI 7; *Czaple Obreńpałki*, wś 1880 SG I 732; *Czaple-Obreńpałki*, folw. 1921 Sk IV 99; *Czaple-Obreńpałki* 1967 SM 178. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy zob. *Czaple* (9), człon drugi od n. os. **Obrępałek*, **Obreńpałka*, w formie pluralnej, por. n. os. *Obrąpalski*, *Obrępałski* (od *ob* + *rapić* 'wymyślać, lżyć') RymSEN II 169. W XVIII w. *Obrąbki*, zapewne wskutek adideacji do ap. *obrąb*. Lit.: GórnrPd 11. *EB*

Obroc, wś, zamoj., gm. Zwierzyniec, 3 km na pld.-wsch. od Zwierzycy: *Obroc* 1603 CzChełm 184; *Obroc* 1827 Tabella II 55; *Obroc* 1886 SG VII 349; *Obroc*, *-czy, obrocki* 1967 UN 122, 43; gw. *obroc*, *-cy, obrocki*. — Nazwa niejasna, może od czasownika *broczyć* 'opryskać, oblać' SL I 169, z prefiksem *o-*. Wieś leży w pobliżu Wieprza. Por. też jednak psł. **obrociti* (se) m.in. 'karmić konie, bydło', od **obrokъ* m.in. 'pasza' ESSJ XXIX, 96. Lit.: CzChełm 184. *BCZ*

Obrodne zob. **Aleksandrowo** (7)

Obrok zob. **Gajewniki**

Obroki, wś, lub., gm. Wilkołaz, 12 km na wsch. od Bychawy: *Obroki* 1961 Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie nr 43; *Obroki*, kol. 1967 SM 772; *Obroki*, *-ków, obrocki* 1970 UN 112, 29. — Nazwa od nazw. *Obrok* (: *obrok* 'pasza dla bydła') RymSEN II 170, w formie pluralnej. *IN*

Obromb zob. **Obrąb** (6)

Obromino, wś, szczec., gm. Pyrzyce, 5 km na pld.-wsch. od Pyrzyce: *Wobbermin* (1250)XVI PU I 615; *Wobbermin* (1311) PU V 20; *Wobbermin* (1369) CdB A XVIII 141; *Wobbermin* (!) (1564) CdB A XXIV 291; *Wobbermin* 1618 MpLub; *Wobbermin* 1789 MpGillyPom; *Wobbermin* 1833 MpUMbl 1408; *Wobbermin* — *Obromino*, *-na, obromiński* 1949 MPol XXV nr 14; *Obromino*, *-na* 1981 WUN II 606. — Nazwa od n. os. **Obrüna*, por. pol. *Obryk*/*Obryk* SSNO IV 88, też ap. *obrzym*/*olbrzym*, z suf. *-in*. Zniemczone zapisy *Wob(b)ermin* poświadczają pom. zmianę *O-* > *Wo-*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Obromino*. Lit.: LorSNH 137; Rymar, ZPyrz I 171; Rzduma II 81. *BCZ*

Obrona, wś, koniń., gm. Kleczew, 2 km na pld.-wsch. od Kleczewa: *Obrona*, kol. 1877 Zin II 2; *Obrona*, kol. 1886 SG VII 349; *Obrona*, wś 1933

SkBy 1170; *Obrona*, -ny 1981 WUN II 606; gw. *uobrona*, -ny, *uobrojski*. — Nazwa od ap. *obrona* 'budowla wystawiona dla obrony: twierdza, zamek, mur, wał, parkan, okop' SW III 507. Forma gw. z labializowanym nagłosowym O-. ZZ

Obroty, wś, kosz., gm. Kołobrzeg, 6 km na pld.-wsch. od Kołobrzegu: *Wobrote* (1278)1541 PU II 376; *Wobrot* 1298 LorSNH 138; *Wobrot* 1449 PMT XIII 54; *Wobrow* 1554 PomKirch II 388; *Wobrodt* 1618 Mplub; *Wobrodt* oder *Wobrow* 1784 Brüg II 532; *Wobrodt* 1789 MpGillyPom; *Wobrodt* (*Wobrow*) 1835 MpUMbl 521; *Wobrow* 1928 PMT XIII 54; *Wobrow* — *Obroty*, -tów, *obrocki* 1947 MPol XXV nr 111; *Obroty*, -tów 1981 WUN II 606. — Nazwa może w związku z ap. *obróť* 'tarapaty, męki', *obrota* 'plaga' SGSych III 277. W późniejszych zapisach upodobnienie do n. m. z suf. -ov- przez zmianę t > w. Według Belchnerowskiej n. od *obryty* 'okopany'. Zapisy *Wobrow* mogą wskazywać na n. oboczną od ap. topograficznego *obróv (: *obryć*), zob. *Obrów*. O zmianie O- > Wo- zob. *Objazda* (2). Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Obroty*. Lit.: RzDuma I 27; Belchnerowska, PMT XIII 54. BCz

Obrow zob. **Obrowo** (1, 2)

Obrowiec (1), wś, opol., gm. Gogolin, 4 km na pld. od Gogolina: von *Obrowicz* 1417, *Obrowecz*, Gutter *Obrowecz* 1454 CdSil I 100, 127-8; *Obrowecz* 1458 CdSil II 99; z *Obrowcze* (1491)XVI, von *Obrowcze* (1496)XVI, aus *Obrowec* (1506) XVI CdSil VI 130, 141, 153; *Obrowietz* (1531) K 454; pago *Obrowitz* 1687/88 J II 359; *Obrowitz* 1753 SNGŚI IX 50; *Oberwiz* 1784 Z III 109; *Oberwitz*, *Obrowies* 1845 K 454; *Obrowiec*, niem. *Oberwitz* 1886 SG VII 351; *Oberwitz*, *Obrowice* 1900 Myc 75; *Obrowiec* — *Oberwitz* 1939 Prus 54; *Oberwitz* — *Obrowiec*, -wca, *obrowiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Obrowiec*, -wca 1981 WUN II 606. — Nazwa zapewne od ap. *obróv 'miejsce obryte', zob. *Obrów*, z suf. -ec. Borek łączy ją z n. os. *Obr, od stp. *obryzn* = *olbrzym*. Nazwa została zmieniona jako *Obrowitz*, *Oberwitz*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Obrowiec*. Lit.: SNGŚI IX 50; BorGŚI 148. JCh

Obrowiec (2), dziś *Obrowiec*, wś, i *Obrowiec-Kolonia*, kol., dawniej wś, zamoj., gm. Hrubieszów, 4 km na zach. od Hrubieszowa: *Obrowiecz* (1400)1553 ZDM VI 178; *Obrowecz* 1448 AGZ XIX nr 1791; *Obrowecz* 1463 CzChełm(Ins. Chełm 1, k. 62v, zap. 429); z *Obrowcza* 1590

CzChełm (Inser.Gr.Horodel. 20562/65, 173); *Obrowiec* CzChełm(Rel.Lub. 80/21238, k. 594); *Obrowiec* 1681-82 Rejbels 59; *Obrowiec* 1618-1764 Tarpogł 149; *Obrowiec* 1827 Tabella II 55; *Obrowiec*, wś i folw. 1886 SG VII 350; *Obrowiec*, wś i kol. 1952 UW 137; *Obrowiec*, -wca, *obrowiecki* i *Obrowiec-Kolonia*, -wca-nii, *obrowiecki*, dwie wsi 1970 UN 109, 25; *Obrowiec*, -wca, *Obrowiec-Kolonia*, -wca-nii 1981 WUN II 606; gw. *obrověc*, -fca, *obrověcki*. — W n. zestawionej człon odróżniający od *kolonia* 'osada'. Lit.: CzChełm 184; Janeczek 345. BCz

Obrowiec-Kolonia zob. **Obrowiec** (2)

Obrowitz zob. **Obrowiec** (1)

Obrowo (1), wś, byd., gm. Kęsowo, 11 km na zach. od Tucholi: *Obrow* (1345) PrUr III 646; de *Obirow*, *Obirown* (!) (1348)1397 PrUr IV 316; *Obrow* (1362)1400, *Obrowe* (1362)1430 UKT 66, 67; *Obrow* (1415)1430, von *Oberaw* 1425 UKT 146, 152; *Obrowo* 1565 Lupom 47; *Obrowo* 1615 LuPrus 309; *Obrowa* 1664 Font XXXII 151; *Abrau* 1789 Goldb II 1; *Abrau* 1796-1802 MpSchröt XIV; *Obrowo*, niem. *Abrau* 1886 SG VII 351; *Obrowo*, niem. *Abrau* 1921 Sk XI 61, 83; *Obrowo* 1925 Krzep 81; *Obrowo*, -wa, *obrowski* 1971 UN 188, 16. — Nazwa od ap. *obróv, zob. *Obrów*, wtórnie ze zmianą rodzaju męskiego na nijaki. W XV w. forma zmieniona *Oberaw*, od XVIII w. *Abrau*. Po 1945 r. ustalono urzędowo postać *Obrowo*. Lit.: Kęsikowa, PMT II 106; Milewska, PMT XV 48; Bańkowski, Onom XXIV 246; Breza, Nazwy wsi kosznajderskich, w: Kosznajdera — fenomen tożsamości, 2007, 70. WK

Obrowo (2), os., dawniej wś, pozn., gm. Obrzycko, 2,5 km na pld.-zach. od Obrzycka: *Obrow* (1345)1511/12 VisitGn 318; *Obrowo* 1421 RWlkp I nr 1092; *Oborowo* 1448, *Bobrowo* (!) 1478, *Obrowo* 1508 SHGPn III 404, 405; *Obrowo* 1510 NKs 173; *Obrowo* 1580 ŻDz XII 23; *Obrowo* 1619, *Obrowo* 1789 PPozn(Tab 3, 9 i 6, 215); *Obrowo*, folw. 1886 SG VII 351; *Obrowo*, obszar dw. 1921 Sk X 88; *Obrowo*, -wa 1981 WUN II 606; gw. *uobrowo*, -ova, *uobroski*. — Bańkowski oraz Podlaska łączy n. z ap. *obróv, zob. *Obrów*. Wtórnie zmiana rodzaju męskiego na nijaki. W gwarze labializacja nagłosowego O-. Lit.: SHGPn III 404-5; Nieckula, -ov- 144; PPozn 211. ZZ

Obrowo (3), leśn., dawniej wś, słup., gm. Czarna Dąbrówka, 12 km na pld.-wsch. od Bytowa: *Wobrow* 1747/48 Font XLVI 122; *Wob-*

Obrowo

berow 1780 PMT IX 45; *Wubberow* 1789 MpGilyPom; *Wobrow* 1863 PMT IX 45; *Wobbrow* — *Obrowo*, -*wa*, *obrowski* 1949 MPol XXVI nr A-29; *Obrowo* — *Wobbrow*, os. 1951 Rosp 218; *Obrowo*, -*wa* 1981 WUN II 606. — Zgermanizowane zapisy *Wobbrow*, *Wubberow* potwierdzają pom. zmianę O- > Wo- oraz niem. wahanie o/ü. Lit.: LorSNH 137; Surma, PMT IX 45, 134. BCz

Obrowo (4), wś, tor., gm. Obrowo, 11 km na płn.-wsch. od Ciechocinka: *Obrovo* 1309 PrUr I/2, 910; *Obraw* (!) 1391 CdP II 785; *Bobrowo* (!) 1564 ŻDz XII 322; *Obrowo* 1775 ZDobrz 171; *Obrowo* 1784 MpPerPł; *Obrowo* 1827 Tabella II 55; *Obrowo* 1886 SG VII 351; *Obrowo* 1952 UW 52; *Obrowo*, -*wa*, *obrowski* 1971 UN 187, 14. — Postać *Bobrowo* może z fałszywym nawiązaniem do ap. *bóbr*. Lit.: RospSEMig 258–9. BCz

Obrowo zob. **Kolonia Obrowska**

Obrót, dziś *Osada Leśna*, wś, wroc., gm. Oleśnica, 14 km na wsch. od Oleśnicy: *Obrath* XVIII Urb II 51; *Obrath* 1845 K 157; *Obrath*, kol. 1886 SG VII 346; *Obrath* 1900 Myc 75; *Obrath*, *Waldgarten* 1941 SOV 473; *Waldgarten* — *Obrót*, -*otu*, *obrocki* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Obrót*, -*rotu* 1981 WUN II 606; po zmianie: *Osada Leśna*, -*dy* -*nej*, *leśny* 1996 MPol nr 79, poz. 713. — Nazwa od n. os. *Obrot* SSNO IV 87 lub od ap. *obrot* (: *obrócić*) SEBań II 351, zniemczona jako *Obrath*. Nazwę niem. *Waldgarten* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Obrót*. W 1996 r. zmieniono ją urzędowo na *Osada Leśna*. Lit.: SNGŚI IX 50. JCh

Obrów, wś, sier., gm. Kielczygłów, 14 km na płn. od Pajęczna: *Obrów* 1827 Tabella II 55; *Obrów* 1877 Zin II 2; *Obrów*, kol., os. 1886 SG VII 350; *Obrów*, wś 1902 Przew II 25; *Obrów* 1921 Sk II 127; *Obrów*, -*rowa* 1981 WUN II 606. — Nazwa od ap. topograficznego **obrów* (: *obryć*, stp. *obrycie* 'wykop, rów' Sstp V 380), por. psł. **obroval/*obrovъ* (: **obryti*) SEBań II 351; ESSJ XXIX 103. Nazwa związana z ukształtowaniem terenu. EB

Obrów zob. **Oborowo** (1, 2)

Obrówka zob. **Oborówka**

Obrówka-Leśniczówka zob. **Oborówka**

Obrówko, wś włączona do Sławęcina, bydż. gm. Chojnice: *Wenyge Oberow* (1368)1400 UKT 74; *Obrowko* 1545 SHGPG(ASK LVI, 1, 622); *Mały Oberaw* 1570 Lumalb 120; *Obrówko*, wś zaginiona 1886 SG VII 351; *Pod Obrowo*, cz. wsi Sławęcina

1981 WUN II 768. — Nazwa ponowiona z n. m. *Obrowo* (1), zniemczona jako *Oberow*, *Oberaw*, z członem dyferencyjnym *Mały*, niem. *Wenig*. W XVI w. oboczna pol. forma z suf. -*ko*. Obecnie cz. wsi Sławęcina notowana w formie przyimkowej jako *Pod Obrowo* 1972 UN 176, 37; *Pod Obrowo* 1981 WUN II 768. Lit.: Milewska, PMT XV 48. WK

Obrubniki, wś, biał., gm. Dobrzyniewo Kościelne, 11 km na pld.-wsch. od Knyszyna: *Обрубнику* 1559 Kond 142; *Obrubniki* 1576 Lupodl 76; *Obrubniki* 1578 ŻDz XVII/1, 176; *Obrubniki* 1661–64 Kond 142; *Obrubniki* (!) 1744 SDV 146; *Obrubniki* 1784 SHGPD(Opispar rkps I nr 6009, 17–20); *Obrubniki* 1902 SG XV/2, 398; *Obrubniki* 1921 Sk V 16; *Obrubniki*, -*nik* 1981 WUN II 606; gw. *obrubniki*, -*riik*, *obrubnicki*. — Nazwa od ap. **obrubnik* (od rus. i ukr. *obrub* 'wymierzony granicami (ogrodzony) obszar gruntów, wydzielona częśćka ziemi' Hrin III 25, pol. *obrzeb*), w formie pluralnej. Określała pierwotnie ludzi mieszkających w *obrubie*, *obrzebie*. Lit.: Kond 141–2. EB

Obrwinowa zob. **Obrwinów**

Obrwinowska Wola zob. **Wola Albinowska**

Obrwinów, wś zaginiona, leżała w okolicy wsi Zboiska, w pow. krośnieńskim, w par. Dukla: *Obrwinow* (1277)1717 KMłp I 110; *Obrwinow ... ville Obrwynow* (1352)1530 CdP I 205; *Obrwynowa* 1474 Matr I nr 1162; *Obrwynowa* 1529 LR 383; *Obrwinow* 1530 Matr IV/1, nr 5760; *Obrwinowa* (!) 1564–65 Lusand 55; Zboiska, *Obrwinowa* (!), Stanowiska 1681 Chl 72. — Nazwa od n. os. **Obrwin*, z suf. -*ów*, przejściowo -*owa*; por. stczes. n. os. *Obřvin* oraz n. os. *Oberwin* SSNO IV 85 (: niem. *Eberwein* Gott 243). Lit.: RBiecz 36. IN

Obrwinów zob. **Iskrzynia**

Obryczne zob. **Kwasieborzno**

Obryciec, wś zaginiona, leżała koło Luboszy, pozn., gm. Kwilcz: *villam Lyubosz cum Rospondowo, Ochodza, Obryczyecz* 1435, *Obriczecz* 1465 SHGPn II 670. — Nazwa od stp. *obrycie* 'wykop, rów odprowadzający wodę' Sstp V 380, z suf. -*ec*; por. też imiestów *obryty* 'obkopany wkóło' SpXVI, XIX 428, *obryć* 'kopiąc dołem otoczyć, okopać' SW III 512. Według Koz II 530 przys. wsi Lubosz. Lit.: SHGPn II 670. ZZ

Obrzyta, wś, szczec., gm. Warnice, 10,5 km na płn.-wsch. od Pyrzyc: *Schoneuelt* (1180–83)XV

PU I 109; *Wobrita* (1200–08)1450, *Obrita* (1226) 1450, *Schonenuelt* (1235)1450 PU I 180, 295, 381; *Schonevelt* 1313 PU V 117; *Schonevelt Magnam* 1323 PU VI 179; *Schonfelde* 1539 PomKirch I 195; *Schonfeldt* 1618 MpLub; *Gr. Schönfeld* 1789 MpGillyPom; *Gr. Schönfeld* 1833 MpUMbl 1327; *Gross Schönfeld* — *Obryta*, *-tej*, *obrycki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Obryta*, *-tej* 1981 WUN II 606. — Pierwotnie wieś nosiła słow. n. *Obryta*, od *obryty* (: *obryć*); określała zaorane pola. O zmianie O- > Wo- zob. *Objazda* (2). Rymar łączy ją z pom. imieniem *Wobroite*. Od XIII w. n. słow. zastąpiono niem. *Schönfeld*, od *schön* 'piękny' i *Feld* 'pole'; w n. zestawionej człony odróżniające od łac. *magnus*, niem. *gross* 'wielki'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Obryta*. Lit.: Rymar, ZPyrz I 171; TrautmElb I 24; LorSNH 107; Rzduma II 19; Rzduma III 52–6, 317. BCz

Obryte (1), wś, łomż., gm. Nur, 9 km na pld.-zach. od Ciechanowca: *Obrihte* (1438)1456 SHGMz(MK 3, 213–213v); *Obrythe* 1473 SHGMz (MK 6, 31); *Obrythe* 1500 SHGMz(MK 18, 105v); *Obryte* 1567 HMil 304; *Obrith* 1578 ŻDz XVI 394; *Obryte* 1783–84 RejKor 395; *Obrytte* 1827 Tabella II 55; *Obrytte* 1839 MpKwat V 3; *Obrytte* 1886 SG VII 353; *Obryte* 1933 SkBy 1171; *Obryte*, *-tego*, *obrycki* 1971 UN 134, 23. — Zapewne n. ponowiona, zob. niżej *Obrytki*. UB

Obryte (2), wś, ostroł., gm. Obryte, 12 km na wsch. od Pułtusk: *Obrythe* 1240 KMaz I 343; *Marczinowicze* alias *Oprite* 1418 BulPol IV nr 255; *Obrith* 1452 SHGMz(Ep. 5, 64); *Obrith* 1470 SHGMz(MK 5, 141v); *Obrith* 1506 SHGMz(Ep. 149, 82); *Obrith* 1578 ŻDz XVI 407; *Obryte* 1783 MpPerMz; *Obrytte* 1827 Tabella II 55; *Obrytte* 1886 SG VII 352; *Obryte*, *-tego* 1981 WUN II 606. — Nazwa od *obryty* (: *obryć*). Obocznie *Marcinowice* od n. os. *Marcin*, z suf. *-owice*. Lit.: ZMaz 283. UB

Obrytki (1), wś, łomż., gm. Stawiski, 8 km na wsch. od Stawisk: Dux dedit Stanislawo de Romani 40 mansos dictos *Obrith* in ortu rivuli Balistok cum utraque rippa in terra Wisznensi ... (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 64v); *Obrith* 1435 SHGMz (MK 335, 89v); *Obrithky* (1462)1468 SHGMz(MK 341, 9v); *Obrithky* 1471 ZHer nr 357; *Obrithki* 1527 SHGMz(Ep. 204, 321–321v); *Obrithki*, *Obrithki* 1577 ŻDz XVI 356, 365; *Obrytki* 1783–84 RejKor 652–3; *Obrytki Przytuły* 1783 MpPerMz; *Obrytki aprzytuły* 1827 Tabella II 55; *Obrytki* 1886 SG VII 352; *Ob-*

rytki, *-tek* 1981 WUN II 607. — Książę Janusz I nadał Stanisławowi z Roman 40 wiók zwanych *Obryte*, por. pierwszy zapis. Od n. wiók Stanisław nazywany był *Obrytką* i od tego przydomka powstała n. w formie pluralnej *Obrytki*. Człon *Przytuły* od n. sąsiedniej wsi. Lit.: BrodzWizn 213; ZMaz 283. UB

Obrytki (2), wś, łomż., gm. Szczuczyn, 4,5 km na pld. od Szczuczyna: Dux dedit Paulo de Wisznyewo viginti mansos mesure Chulmensis, *Pruszinowo Sedlisko* wlgariter nuncupatos 1426 MkM I nr 307; 30 mansos *Rosthuschewo* dictos 1437 SHGMz(MK 335, 158); *Rostuszewo* 1453 HMil 235; inter gran. Swidri, Wansosche, Conyeczkowo, *Obriczyske* Voyslai Dolanga 1461 SHGMz(MK 337, 42); *Rostuszewo* 1497 Bar nr 171; *Rostuszewo* 1532 ZHer nr 1026; *Obrithki Rostuszewo* 1577 ŻDz XVI 363; *Obrytki Rostuszewo* 1783 MpPerMz; *Obrytki* 1783–84 RejKor 658; *Obrytki* 1827 Tabella II 55; *Obrytki* 1886 SG VII 352; *Obrytki*, *-tek*, *obrytkowski* 1973 UN 155, 28. — W 1426 r. książę Janusz I nadał Pawłowi z Wiśniewa o przydomku *Rostusz* 20 wiók o nazwie *Pruszinowo Siedlisko*. Powstała tu wieś *Rostuszewo*; n. od n. os. *Rostusz*, z suf. *-ewo*. W 2. połowie XV w. nastąpił podział wsi na: *Koniecki-Rostuszewo* (zob. *Koniecki-Rostroszewo*) i *Obrytki-Rostuszewo*; ta część przeszła w posiadanie Obryckich herbu Bujno z *Obrytek* (1). Lit.: BrodzWizn, 228–9; ZMaz 283. UB

Obrytki-Przytuły zob. **Obrytki** (1)

Obrytki-Rostuszewo zob. **Obrytki** (2)

Obrazowice zob. **Obrazów**, **Obrażejowice**

Obrazów zob. **Obrazów**

Obrzębin, wś, koniń., gm. Turek, 2,5 km na ptn.-zach. od Turku: *Obrzambino* 1374 KW III 407; *Obrzębino*, *Obrzambino* 1391 SHGŁęcz II 9; *Obrzambino* 1406 Koz VI 303; *Obrzabyño* 1496, *Obrzabyño* 1511 ŻDz XIII 173, 184; *Obrzabyño*, *Obrzabyño* 1511/12 VisitGn 243, 250; *Obrzabyño*, *Obrzabyño* 1511–23 ŁLB I 262; *Obrzabyño* 1553 ŻDz XIII 224; *Obrzębín* 1827 Tabella II 55; *Obrzębín* 1886 SG VII 353; *Obrzębín*, *-na* 1981 WUN II 607; gw. *obżymbín*, *-na*, *obżympski*. — Nazwa od n. os. *Obrzęba, por. *Obręba* (: *obrzębać* 'obciąć siekierą', *obrzębić* 'wykończyć brzeg tkaniny') RymSEN II 169, z suf. *-ino*, *-in*. Lit.: SHGŁęcz II 9; Nieckula, *-ov-* 292. EB

Obrzyca (1), cz. Poznania, dawniej wś: *Obri-*
cze (1428)1560–67 KW V 465; na *Obrzycy* 1600

Obrzyca

LuPozn 50; z *Obrziczem* y z *Zegrzem* 1620–21 Koz V 85; na roli *Obrzycki* 1626 Koz II 531; *Obrzycagrunt* 1789 PPOzn (Tab 6, 29 v); *Obrzyca*, niem. *Obschitz*, wś 1886 SG VII 354; *Obrzyca*, cegielnia 1902 MycPn 118; *Obrzyca*, -cy, cz. Nowego Miasta w Poznaniu 1966 UN 93, 6; *Obrzyca*, -cy 1981 WUN II 607. — Na planach Poznania z połowy XX w. n. *Obrzyca* określa ciek wodny płynący od Zegrza do rz. Warty, nieopodal ul. *Obrzyca*. Obecnie ciek ten płynie pod ziemią. Hydronim nie występuje we wcześniejszych źródłach, ani na mapach z XIX w. Możliwe, że *Obrzyca* od dawna była potoczną n. strumienia i od niej pochodzi n. folwarku oraz roli. Do n. rz. *Obrzyca* por. n. m. *Obra* (1). Lit.: SHGPn III 406; Rieger, Wolnicz-Pawłowska, Nazwy wodne w dorzeczu Warty, 1975, 102; PPOzn 212; NGPozn 82, 315. ZZ

Obrzyca (2), wś zaginiona, ziel., gm. Sława, 10 km na pń.-zach. od Sławy: *Obrzycha* (1252) 1782 KW VI 13; *Obrizka* (!) 1278 KW I 413; *Obziczsko* (1358) XV KW III 110; villae *Obrzyca* (1370) 1782 KW VI 261; *Obrzyca* (1445) 1546–50, prata villa deserta *Obrzyca* 1528 SHGPn (kartoteka); *Obrzicza* 1533 Matr IV/3, nr 16708; *Obrzyca* 1652 Koz II 531–2. — Nazwa od n. rz. *Obrzyca*, prawego dopływu Odry, por. *Vulen Ober* 1319 KW II 349, *Obra* 1480, *Obrzyca* 1528 SHGPn III 405. Hydronim o etymologii tej samej co *Obra*, zob. *Obra* (1). Przejściowo z suf. *-sko* (*-cko*). Lit.: SHGPn III 406–7; Rospond, *-bsk-* 195–6. BCZ

Obrzycagrunt zob. *Obrzyca* (1)

Obrzyck zob. **Obrzycko**

Obrzycko, wś, dawniej mto, pozn., gm. Obrzycko, 10 km na wsch. od Wronek: *Oberiz* 1238, *Obrichz* (1253) 1553, de *Obrzyck* (1256) XVIII KW I 176, 281, 305; *Obrizsk* 1256 SŹr 59; *Obritsco* 1280 KW I 463; *Obriczko* 1298, *Oboziczsko* (!) (1337) 1555 KW II 140, 497; *Obrziczsko* (1383) XV MPH II 730; *Obrziczsko* 1400 KZPozn nr 339; *Obrzycko* 1432, *Obrzycko* 1438 SHGPn III 407; *Obrzisko* 1439 RHist X 269; *Obrziczko* 1472, *Obriczsko* 1508 SHGPn III 407; *Obrziczsko* 1510 NKS 79; *Obrzicko* 1580 ŹDz XII 23; *Obrzycko* 1619, *Obrzycko* 1789 PPOzn 212; *Obrzycko*, niem. *Obersitzko* 1886 SG VII 354–5; *Obrzycko*, mto 1933 SkBy 1171; *Obrzycko*, *-ka* 1981 WUN II 607; gw. *uobzycko*, *-cka*, *uobzycki*. — Nazwa niejasna. Prawdopodobnie od hipotetycznej n. rz. *Obrzyca*, według Kozirowskiego będącej wcześniejszą n. dzi-

siejszej rz. Samicy, nad którą leży *Obrzycko*, z suf. *-ko*. Tę hipotezę przyjmuje Rymut, zastrzegając, że n. może pochodzić bezpośrednio od ide. **ab-* 'woda, rzeka' + (*a*)*rā* (co jest mało prawdopodobne). Rospond bierze pod uwagę jeszcze związek z *Obrami-Awarami*, który jednak sam poddaje w wątpliwość, oraz z ap. stp. *ber* 'proso', co także można uznać za mało prawdopodobne. Do n. rz. **Obrzyca* por. n. *Obra* (1). Lit.: SHGPn III 407–10; Koz II 531; PPOzn 212; RospSEMIG 259; Rospond, *-bsk-* 195–6; RymNmiast 167–8; Babik 192–4. ZZ

Obrzysko zob. **Obrzyca** (2)

Obrzymowa zob. **Wola Albinowska**

Obrzymowska Wola zob. **Wola Albinowska**

Obrzynowo, wś, elbl., gm. Prabuty, 4,5 km na pń.-wsch. od Prabut: *Resia* 1236 VPr I 45 (tu?); in *Resia* 1249 PrUr I/1, 162 (tu?); plebanus de *Resya* 1286 Woel 73 (tu?); in *Resinkirchen* 1289 VPr II 23; *Resinkirche* (1323) XV PrUr II 311; *Rysen* 1326 Ger 141; *Resinkirch* 1376 Cr 98; *Riesenkirch* 1789 Goldb II 201; *Riesenkirch* 1796–1802 Mp-Schröt XVI; *Riesenkirch* 1888 SG IX 641–2; *Riesenkirch* 1920 MpHAPr I; *Riesenkirch* — *Obrzynowo* al. *Wiśniewo* 1946 Ley I 103; *Riesenkirch* — *Obrzynowo*, *-a*, *obrzynowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Obrzynowo*, *-wa* 1981 WUN II 607. — Według historyków wieś lokowana na stprus. polu osadniczym o n. **Rēzija*, która zachowała się w n. niem. dzisiejszego *Obrzynowa* oraz w n. *Riesenburg*, dziś *Prabuty* (1), *Riesenwalde*, dziś *Staińkowo*. Nazwa stprus. związana raczej z **rez-* (w znaczeniu tym samym, co w lit. *rēzti* 'rznać, kroić' Fr 725, *rēzis* 'pas, kawał ziemi') niż z **reisis* 'orzecz'. Według Górnowicza pierwsze zapisy odnoszą się do n. mta *Prabuty* (2). Niemiecki człon *Riesen-* powstał na skutek adideacji do *ries* 'olbrzym', a człon *-kirch* motywowany był może faktem, że już w XIII w. istniał tu kościół. Nazwa pol. *Obrzynowo*, nadana po 1945 r., nawiązuje do znaczenia niem. *ries*, por. stp. *obrzym* 'olbrzym' Sstp V 567. Wariant *Wiśniewo* jest błędnym tłumaczeniem niem. *-kirch* jako *Kirsche* 'wiśnia, czereśnia'. Lit.: Ger 141; ZGAE V 541; Iława. Z dziejów miasta i powiatu, 1972, 244–5; Górnowicz, PMT IV 135–6, 218; Przybalt 195. RP

Obrzysko zob. **Obrzyca** (1)

Obsendorf zob. **Wrocławskie**

Obsza, wś, zamoj., gm. Łukowa, 14 km na pń.-zach. od Cieszanowa: *Pscha*, wiesz 1565 Lu-

ukr III 214; *Pssa* 1598 LSB 63; z *Opssa* 1787 MJ 19, XIX, 179, 72; *Obsza* 1839 MpKwat VI 10; *Obsza* 1886 SG VII 355; *Obsza*, *-szy*, *obszański* 1967 UN 106, 35; *Obsza*, *-szy* 1981 WUN II 607. — Dawniej n. *Psza* lub *Psia*, potem *Obsza*. Nazwa niejasna. Lit.: Janeczek 26, 29, 32. BCz

Obszarniki, wś, suwał., gm. Banie Mazurskie, 11 km na płn.-zach. od od Gołdapi: *Abscherningken* ok. 1780 HAPr IV 180; *Abscherninken* 1789 Goldb I 3; *Abscherneningken* 1796–1802 MpSchröt XII; *Obscherningken*, *Obscherninken* 1877 Hoppe 409; *Abscherneningken* 1920 MpHAPr I; *Abscherneningken* 1933, *Almental* 1935 Gause 23, 24; *Abscherneningken* 1936–39 Ar 482; *Almental* 1938, *Abscherneningken*, *Abschrininken* — **Obszarniki** 1946 Ley I 16; *Almental* — *Obszarniki*, *-ik*, *obszarnicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Obszarniki*, *-ków* 1981 WUN II 607. — Według historyków wieś wspomniano już w l. 1557–58 i później w r. 1597. Nazwa pochodzenia lit. *Opšrinink-as/Opšrinink-ai*, od ap. *opšrius* 'borsuk', z suf. *-inink-*, przejściowo poprzedzonym suf. *-men-* (występującym w lit. hydronimach). Zapisy poświadczają substytucyjne niem. zmiany *o* : *a*, *p* : *b*, *-ri-* : *-er-*, zakończenie *-en*. W 1932 lub w 1938 r. zmiana n. na niem. *Almental*. Nazwa **Obszarniki**, nadana urzędowo po 1945 r., nawiązuje do brzmienia lit., z dodatkowym skojarzeniem z wyrazem *obszarnik* 'posiadacz wielkiego majątku ziemskiego'. Lit.: Gołdap. Z dziejów miasta i powiatu, 1971, 51; Szcześniak, PMT XII 193. RP

Obuchowizna, przys., okresowo wś, suwał., gm. Augustów, 8,5 km na pld. od Augustowa: *Obuchowizna*, karczma 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6009, 3); *Obuchowizna* 1795 MpPerPd; *Obuchowizna*, wś 1827 Tabella II 55; *Obuchowizna* 1886 SG VII 358; *Obuchowizna*, wś 1921 Sk V 4; *Obuchowizna*, *-ny*, cz. wsi Świderek 1971 UN 151, 21; *Obuchowizna*, *-ny* 1981 WUN II 607. — Nazwa od n. os. *Obuch* RymSEN II 170 (: *obuch* 'ucho siekiery, topora, odwrotna w stosunku do ostrza strona siekiery, topora' SW III 527), z suf. *-owizna*. Lit.: Safarewiczowa, *-izna* 30. EB

Obuchowo, os., dawniej wś, olszt., gm. Moraąg, 3,5 km płn.-zach. od Moraąga: *Obuchshofen*, wś (?) [bd.] KełL 568; *Obuchowo* (1705), *Obuchshöfchen* 1720 Moraąg 50, 90; *Obuchshöfchen* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Obuchshöfchen*, maj. 1820 Wald 190; *Obuchowo* 1882 KełL 568; *Obuchowo*, niem. *Obuchshoefchen*, *Obuchshofen*, maj. 1886

SG VII 359; *Obuchshoefchen* — *Obuchówko*, dw. 1946 Ley I 49; *Obuchshöfchen* — *Obuchowo*, *-wa*, *obuchowski* 1950 MPol nr A-52, poz. 588; *Obuchowo* — *Obuchshöfchen*, os. 1951 Rosp 218; PGR *Obuchówek* 1964 Mp-25(Moraąg); *Obuchowo*, os. 1967 SM 773; *Obuchowo*, *-wa* 1981 WUN II 607. — We wcześniejszych zapisach n. hybrydowa, od pol. n. os. *Obuch* + *Hofen* (: *Hof* 'dwór'), *Höfchen* 'dworek'. Nazwa zaadaptowana na wzór pol. n. m. z suf. *-owo* (*-ówek*). Lit.: Moraąg. Z dziejów miasta i powiatu, 1973, 50, 90. RP

Obuchshofen zob. **Obuchowo**

Obuchshöfchen zob. **Obuchowo**

Obudno, wś, bydż., gm. Gasawa, 10,5 km na pld.-zach. od Barcina: in *Obodno* (1357)XVII KW III 77; in *Obedno* (!) ... Novavyesch et *Obodno* (1357)1462 AC II nr 586; *Obodno* 1511/12, ad villam *Obodzino* (1559) VisitGn 299, 631; *Obodno* 1511–23 ŁLB I 175; *Obodno* 1577 ŻDz XII 181; *Obodno* 1674 MKI(ASK 74, 235); *Obudno* 1802–03 MpGillyPr; *Obudno* 1846 KsP 516; *Obudno* 1886 SG VII 359; *Obudno*, *-na*, *obudzieński* 1971 UN 192, 18; gw. *obudno*, *-na*, *obużijski*. — Nazwa od przym. **obodny*, pochodzącego od ap. *obód* 'dolina' Sstp V 363, od XV w. 'okrąg koła' (< **obvodn*) SEBaI II 348; może oznaczać miejsce, które otaczają w kształcie kolistym lasy, wzgórza lub woda. Według dawnych map wieś była niegdyś otoczona lasami. Borek łączy n. z ap. *obód* 'obwód koła wozowego z jednego giętego drewna, drążek zwinięty w koło i osadzony na szprychach' SW III 492. Postać *Obudno* jest wynikiem pisowni *ó* = *u* lub adideacji do czasownika *budzić*. Zapis *Obedno* jest zapewne błędny. Lit.: Borek, *-bn-* 155. ZZ

Oburki zob. **Obórki** (4)

Oburznia zob. **Obórznia**

Obuzek zob. **Obózek**

Obychodnik zob. **Grabowiec** (3)

Obydza zob. **Obidza**

Occalitz zob. **Okalice**

Occipel zob. **Ocypel**

Ocepel zob. **Ocypel**

Oceple zob. **Ocypel**

Oceslavy zob. **Wocławy**

Ochab zob. **Ochaby**

Ochabce zob. **Ochaby**

Ochaby, dziś *Ochaby Male* i *Ochaby Wielkie*, dwie wsi, biel., gm. Skoczów, 4 km na płn.-zach. od Skoczowa: Item in *Ochab* ok. 1300 CdSil

Ochądzin

XIV 111; von *Ochab*, czu *Ochab* 1392, von *Ochab* 1434, z *Ochab* 1442 Mrózek 129; *Ochabn* 1447 Ng 213; mezi *Ochaby*, wes *Ochaby* 1454 Mrózek 129; zu *Ochab* (1462)XVI CdSil VI 83; das gut und dorf *Ochab* 1481, do *Ochab* 1488, na *Ochaby*, z *Ochab* 1497, *Malých Ochab*, wes *Welke Ochaby* 1570, na *Welkých Ochabich* 1591, na *malých Ochabczych* 1595 SNGŚl IX 51; na *Malých Ochabich* 1637 Mrózek 129; *Ochaby wielki*, *Ochaby małe* 1652 J II 30; na *hornich Ochabich*, na *Welkich Ochabich* 1675 Mrózek 129; in villa *Ochab*, *Ochabtze* 1679 J II 277; *Malo Ochabskeho* 1684 Mrózek 129; in *Maiori Ochab* 1687/88 J II 555; *Klein Ochab*, *Gros Ochab* 1724, *Klein Ochab*, *Groß Ochab* 1729, *Ochab Groß*, *Ochab Klein* 1804, Dorf *Ochab Gross* slavisch *Ochaby Wielki*, Dorf *Ochab Klein* slavisch *Ochaby Male* 1836 Mrózek 129; *Ochaby Wielkie*, al. *Ochab Wielki*, niem. *Gross-Ochab* 1886 SG VII 361; *Ochaby Małe*, *Ochaby Wielkie* 1921 Sk XII 3; *Ochaby*, *-bów* 1981 WUN II 607; po zmianie: *Ochaby Małe*, *-bów -tych*, i *Ochaby Wielkie*, *-bów -kich*, *ochabski*, dwie wsi 2006 DzU nr 240, poz. 1746; gw. *oxaby*, *oxop*, *oxapski*. — Według Mrózka i Borka n. od ap. *ochab* 'błoto, bagno, trzęsawisko' SW III 543, gw. też 'odtóg, nieużytek rolny' SEBań II 358, w formie pluralnej, też *Ochabce* (n. z suf. *-ec*, pluralne *-ce*); forma *Malo Ochabskeho* — czeska. Wsi leżą nad Wisłą. Człony odróżniające: od przym. *mały*, *wielki*, czes. *horny* 'górny', w formie pluralnej; łac. *maior* 'większy'; niem. *klein*, *gross*. Nazwę zmieniono jako *Ochab*. Lit.: SNGŚl IX 51; Mrózek 129; BorGŚl 51.

Ochądzin zob. **Ochędzyn**

Ochel zob. **Ochle** (1)

Ochelhermsdorf zob. **Ochla** (2)

Ochelskie Zalesie zob. **Zalesie** (29a)

Ochenki, wś, ostroł., gm. Różan, 9,5 km na płn. od Różana: *Ochenky* 1461 ZHer nr 190; *Ochanki* 1514 SHGMz (PT 1, 215); *Ochenki Antiqua*, *Ochenki Alia* 1582 ŻDz XVI 389; *Ochenki Stare*, *Ochenki nowe* 1783 MpPerMz; *Ochenki Małe*, *Ochenki Wielkie* 1783–84 RejKor 549; *Ocheńki stare*, *Ocheńki nowe* 1827 Tabella II 55; *Ochenki Stare* i *Nowe* 1886 SG VII 362; *Ochenki*, *Ochenk*, *ochencki*, wś, *Stare Ochenki*, *-rych Ochenk*, *Nowe Ochenki*, *-wych Ochenk*, dwie cz. wsi *Ochenki* 1971 UN 129, 25; *Ochenki*, *Ochenk* WUN II 607. — Nazwa od n. os. *Ochenk*, w formie pluralnej, por. *Mathie dicti Ochenk* 1448 ZHer nr 53. Do n. os. por. *ochać*

'wydawać radosne okrzyki' Sstp V 402. Człony odróżniające od przym. *stary*, *nowy*, *mały*, *wielki*. Lit.: ZMaz 283. UB

Ochenki Małe zob. **Ochenki**

Ochenki Nowe zob. **Ochenki**

Ochenki Stare zob. **Ochenki**

Ochenki Wielkie zob. **Ochenki**

Ocheńki zob. **Ochenki**

Ochędzyn, dziś **Nowy Ochędzyn** i **Stary Ochędzyn**, dwie wsi, kal., gm. Sokolniki, 8 km na wsch. od Wieruszowa: *Ochendzyno* (1245)XVIII KW I 206; *Ochacino* (1249), *Ohandhino* (1250), *Ochandino* (1253) KW I 242, 245, 277; *Ochadzyn* 1511 ŻDz XIII 211; *Ochądzyn* 1511–23 ŁLB II 151; *Ochendzin* 1552 ŻDz XIII 302; *Ochędzyn* 1564–65, *Ochedzin* 1628–32 Luwlkp II 100, 198; *Ochędzyń* (!) 1827 Tabella II 55; *Ochędzyn* 1877 Zin II 3; *Ochędzin*, *Ochędzyn* al. *Ochądzin* 1886 SG VII 362; *Ochędzyn* 1902 Przew II 25; *Ochędzyn* 1952 UW 107; *Nowy Ochędzyn*, *-wego -na*, *Stary Ochędzyn*, *-rego -na*, *ochędzyński* 1974 UN 53, 17, 18; gw. *ox^hnyżin*, *-na*, *oxyncki*. — Dawniej n. *Ochędzyno* lub *Ochędzino*, od n. os. *Ochędza lub *Ochęda, por. nazw. *Ochędalski*, *Ochędzin*, *Ochędzan* (: *ochędzożyć* 'oporzadzić, przyozdobić') RymSEN II 171, z suf. *-ino*, później *-in/-yn*. Do n. os. por. także gw. *ochędny* 'czysty, porządny' SGPKar III 381. Oboczna postać *Ochądzin* ze zmianą *ę > a*. Człony odróżniające w n. zestawionych od przym. *nowy*, *stary*. Lit.: SHGWił 124; Nieckula, *-ov-* 292. EB

Ochla (1), wś, leszcz., gm. Pogorzela, 4,5 km na pld.-wsch. od Pogorzeli: villa *Ochla* 1253 KW I 283; *Ochla* 1391 Lek II nr 106; wolwark *wochły* 1412 MKI(Przyb 10); *Ochla* 1432 RWlkp II nr 1071; *Ochla* 1511–23 ŁLB II 18; *Ochlia* 1578 ŻDz XII 215; *Ochla* 1618–20 PKal 175; *Ochla* 1802–03 MpGillyPr; *Ochla* 1886 SG VII 362; *Ochla*, *-li* 1981 WUN II 607; gw. *uoxla*, *-li*, *uoxelski*. — Nazwa od n. rz. *Ochla*, prawego dopływu Radęcy, nad którą jest położona wieś, por. *fluvius Ochlya* 1558 Koz III 688. Rieger i Wolnicz-Pawłowska traktują n. rz. *Ochla* (dziś *Pyszna*) w dorzeczu Warty jako niejasną. Hydronim być może w związku z gw. *ochla*, *ochlica* 'cierlica do lnu, konopi', *ochlic* (*się*) 'trzeć (się)', gluż. *wochla*, *wochlica*, por. Schuster-Šewc, *Historisch-etymologisches Wörterbuch der ober- und niedersorbischen Sprache* 21, 1640, też *ochlać się* 'opić się, ożłopać, upić się' SW III

544–45. Sławski łączy czasownik *chlać* z *chlapać* 'uderzać po czymś płynnym, pluskać, chlustać', który jest wyrazem dźwiękonaśladowczym, naśladowującym odgłos przy uderzaniu, szczególnie po wodzie, błocie SEŚ I 65. Lit.: Rieger, Wolniczy-Pawłowska, Nazwy rzeczne w dorzeczu Warty, 1975, 102. ZZ

Ochla (2), wś, ziel., gm. Zielona Góra, 7 km na płd. od Zielonej Góry: *Hermansdorf* ok. 1300 CdSil XIV 58; *Hermann villa* 1376 Ng 213; *Hermansdorff* 1414, *Hermansdorff* 1418, *Hermnsdorf* 1429 CdSil XXIV 19, 20, 4; zu *Hermnsdorf* 1503, zu *Hermansdorf* 1520, zu *Hermestorff* im *Ochel* 1532 CdSil XXIV 24, 69, 146; *Ochelhermsdorff* 1679, *Ochelhermsdorffensis* 1687/88 J III 240, 542; *Ochelhermsdorf Górne, Średnie i Dolne (Ober, Mittel i Nieder)* 1886 SG VII 362; *Ochelhermsdorf* 1941 Wrzosek 31; *Ochelhermsdorf* — *Ochla*, -i, *ochelski* 1946 MPol XXV nr 142; *Ochla*, -li 1981 WUN II 607. — Dawna n. niem. *Hermansdorf, Hermsdorf*, od niem. n. os. *Herman* Gott 241 + *-Dorf* 'wies'. Forma kancelaryjna z łac. określeniem *villa* 'wies'. Od XVII w. *Ochelhermsdorf*, od zniemczony n. rz. *Ochel*, pol. *Śląska Ochla*, która przepływa przez tę miejscowość. Okresowo z członami od niem. przym. *mittel* 'środkowy', *nieder* 'dolny', *ober* 'górnny'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ochla*. Lit.: SNGŚI IX 51. JCh

Ochla zob. **Ochle** (1)

Ochle (1), wś, koniń., gm. Koło, 7,5 km na płn.-zach. od Koła: *Ochle* (1103)XIII KW I 41; de *Ochel* (1330) CdP II 661; in dupliki *Ochla* et in Dzyrzna 1473 Koz V 86; *Ochla major, Ochla minor* 1507 ŻDz XII 225, przyp. 2; *Ochlye duplex* 1511–23 ŁLB I 247; *Ochlye uterque* 1526 Matr IV/1, nr 4958; *Ochel maius, Ochel minus* 1579 ŻDz XII 240, 241; *Ochle major et minor* 1618–20 PKal 136; *Ochel major, minor* 1674 MKI(ASK 74, 165); *Ochilo* 1802–03 MpGillyPr; *Ochle male, wielkie* 1827 Tabella II 55; *Ochle* al. *Ochło Małe i Wielkie*, wś i kol. 1886 SG VII 363; *Ochle*, wś 1902 Przew II 25; *Ochle*, -li, *ochelski* 1970 UN 82, 24; gw. *uochle*, -i/i/-uw, *ochelski*. — Nazwa niezupewnie jasna, być może pozostająca w związku z n. rz. *Ochla* (prawego dopływu Radęcy) i określająca jakieś mokradła lub z n. os. *Ochel* SSNO IV 89 (: *ochać* 'wydawać radosne okrzyki, krzyczeć och, wiwatować' Sstp V 402; może też od im. *Joachim*). Nazwa występowała w rodzaju nijakim i męskim. Postać żeńska była zapewne

derywatem wtórnym od l. mnogiej. Okresowo z członami dyferencyjnymi od łac. przym. *maius, minus, major, minor*, pol. *mały, wielki*. Lit.: ZierNMały 72. ZZ

Ochle (2), wś, sier., gm. Widawa, 21,5 km na płd.-wsch. od Żłoczewa: *Ochle* 1392 SHGŁęcz II 9; *Ochlye* 1496, *Ochlie* 1511 ŻDz XIII 170, 178; *Ochle* 1511–23 ŁLB I 465, 470; *Ochlie* 1553 ŻDz XIII 216; *Ochle* 1827 Tabella II 55; *Ochle* 1886 SG VII 363; *Ochle* 1921 Sk II 42; *Ochle, Ochel, ochelski* 1974 UN 42, 29. — Może n. ponowiona z n. wsi *Ochla* (1) lub od n. os. *Ochel*, w formie pluralnej. Lit.: SHGŁęcz II 9. EB

Ochle Małe zob. **Ochle** (1)

Ochle Wielkie zob. **Ochle** (1)

Ochlia zob. **Ochle** (1, 2)

Ochło zob. **Ochle** (1)

Ochmanów, wś, krak., gm. Niepołomice, 5 km na wsch. od Wieliczki: *Ohmanow* 1356 CdP III 251; *Ochmanow* 1470–80 DB II 110; *Ochmanow, Ochmiadow* (!), *Ochmianow* 1564 Lukrak I 85, II 72; *Ochmanow* 1581 ŻDz XIV 65; [*Ochmanowa*] XVI AtKr 271; *Ochmanow* 1680 Rej 92; *Ochmanów* 1886 SG VII 363; *Ochmanów* 1921 Sk XII 39; *Ochmanów, -nowa, ochmanowski* 1963 UN 1, 54. — Nazwa od n. os. *Ochman* SSNO II 306 (: niem. n. os. *Achman* Brech I 1), z suf. *-ów*, też *-owa*. Lit.: LKrak 104; Nieckula, *-ov-* 144. IN

Ochoc zob. **Ochodze**

Ochocice, wś, piotr., gm. Kamieński, 1,5 km na płn. od Kamieńska: de *Ochoczicz* 1386, *Ochoczicze* 1400 SHGŁęcz II 9; *Ostoczicze* (!) 1511, *Ochocice* 1518 ŻDz XIII 208; *Ochoczycze* 1511–23 ŁLB I 501; *Ochoczicze* 1552 ŻDz XIII 285; *Ochocice* 1827 Tabella II 55; *Ochocice* 1886 SG VII 365; *Ochocice* 1921 Sk II 72; *Ochocice, -cic, ochocki* 1974 UN 46, 17. — Nazwa od n. os. *Ochota* (: *ochota* 'chęć') RymSEN II 171, z suf. *-ice*. Lit.: SHGŁęcz II 9. EB

Ochoden zob. **Ochódno**

Ochodne, wś, siedl., gm. Trojanów, 9 km na płd.-zach. od Żelechowa: *Ochodne* 1877 Zin II 3; *Ochodne* 1886 SG VII 365; *Ochodne* 1921 Sk IV 19; *Ochodne, -nego, ochodziński* 1972 UN 142, 31. — Nazwa od gw. *ochodzić* 'wschodzić' SGPKar III 346–7, 383 albo *ochodzić* 'obchodzić', por. *ochodzić* 'obchodzić czy obejść wkoło, otoczyć, okrążyć' Sstp V 404; może też od ap. *ochodza*, zob. niżej; n. z suf. *-ne*. Lit.: Borek, *-n-* 155–6. IN

Ochodnik zob. **Ochotnik**

Ochodnio

Ochodnio zob. Ochódno

Ochodno zob. Ochódno

Ochodza (1), cz. wsi Rogowo, dawniej wś, bydż., gm. Rogowo: *Ochodza* 1604 Koz I 198; *Ochodza* 1674 MKI(ASK 74, 212); *Ochodza* 1846 KsP 501; *Ochodza Szlachecka*, niem. *Adlig-Ochodza*, wś 1886 SG VII 365; *Ochodza Szlachecka*, niem. *Ochodza, Adl.*, wś 1921 Sk X 127, 150; *Ochodza, -dzy* 1971 UN 192, 22. — Nazwa od ap. *ochodza* (< psł. *ochodja) 'miejsce obchodzone, miejsce, które trzeba obejść', wtórnie 'bagnó, błoto, moczar'. Człon określający w n. zestawionej od przym. *szlachecki*, niem. *ad(e)lig*. Lit.: *Kosyl, SlOrient* XXV 249–256. ZZ

Ochodza (2), wś, bydż., gm. Trzemeszno, 11 km na pñ.-zach. od Trzemeszna: Wieś Gołębki z *Oleđrami Ochodza* 1789 MKI(Tab 34, 157); *Ochodza Ol.* 1846 KsP 500; *Ochodza Królewska*, niem. *Koeniglich Ochodza*, wś 1886 SG VII 365; *Ochodza*, niem. *Ochodza Kgl.* 1921 Sk X 50, 150; *Ochodza, -dzy, ochodzki*, wś, *Ochodza Królewska, -dzy -kiej*, cz. wsi *Ochodza* 1972 UN 181, 32; *Ochodza, -dzy* 1981 WUN II 608. — Nazwa przeniesiona z n. wsi *Ochodza* (1). Człony odróżniające od ap. *oleđry* i przym. *królewski*, niem. *königlich*. ZZ

Ochodza (3), wś, krak., gm. Skawina, 6 km na zach. od Skawiny: *Ochoza* 1779–82 MpMieg; *Ochodza* 1886 SG VII 365; *Ochodza* 1921 Sk XII 32; *Ochodza* 1952 UW 264; *Ochodza, -dzy, ochodzki* 1963 UN 1, 71. — Nazwa od n. lasu, który rósł prawdopodobnie w miejscu, gdzie obecnie leży wieś, por. silva *Ochodza* 1445 ZDM III 172. Lit.: *LKrak* 104. IN

Ochodza (4), wś zniszczona przez wylewy Wisły, leżała w par. Borów, lub., ok. 3 km na pñ. od Zawichostu: *Hochodza* 1420, *Ochodza* 1450 SHGLu III 163; *Ochodca* (!) 1458 Matr IV/3, supl. nr 917; *Ochodza* 1470–80 DB III 314; *Ochodza* 1499 Matr II nr 1365; *Ochodza* 1529 LR 454; *Ochodza* 1531 ŹDz XIV 375; *Ochoda* (!) 1565 Lulu 38; *Ochodza* 1626 RPobLu 94; *Ochodza* 1676 ŹDz XV 8a; *Ochodzow* 1786 MpPerLu; *Ochodzow* 1801 SHGLu IV 96; *Ochodza* 1886 SG VII 365. — Okresowo n. z suf. *-ów*. Pierwszy zapis z protetycznym *H-*. Lit.: *SHGLu* III 163, IV 96; *KosLu* 68. IN

Ochodza (5), wś, pil., gm. Wągrowiec, 5 km na pñ. od Wągrowca: *Ochodza* (1421)XIX Hock III 347; *Ochodza* 1511–23 ŁLB I 112; *Ochodza* 1535 SHGKI(ASK 12, 488); *Ochędza* (!) 1564–65

Luwłkp I 268; *Ochodza* 1580 ŹDz XII 161; *Ochodza*, niem. *Oschuetz* 1886 SG VII 365; *Ochodza*, niem. *Oschüitz* 1921 Sk X 108, 110; *Ochodza, -dzy* 1981 WUN II 608; gw. *uoxuoxa, -zy*. ZZ

Ochodza (6), os., dawniej wś, słup., gm. Dębница Kaszubska, 23 km na pñ.-wsch. od Słupska: *Wochotz* 1485, *Wochotz* 1734 PMT IX 45; *Wochotz* 1789 MpGillyPom; *Wochotz* 1872 PMT IX 45; *Waldesruh* — *Ochodza, -dzy, ochodzki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Ochodza* — *Waldesruh*, os. 1951 Rosp 608; *Ochodza, -dzy* 1981 WUN II 608. — Według Lorentza n. od słów. *odchodjiti, czes. *ochoz* 'poręba'. Zniemczona forma *Wochotz* poświadcza pom. zmianę *O-* > *Wo-*, zob. *Objazda* (2). Nazwa niem. *Waldesruh* wprowadzona w okresie hitlerowskim. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ochodza*. Lit.: *LorSNH* 138; *Surma, PMT* IX 45. BCz

Ochodza zob. *Ochodze*

Ochodza Królewska zob. *Ochodza* (2)

Ochodza Oleđry zob. *Ochodza* (2)

Ochodza Szlachecka zob. *Ochodza* (1)

Ochodze, wś, opol., gm. Komprachcice, 10 km na pñ.-zach. od Opola: *Ochodze* 1295 SUr VI 184; *Ochoss* ok. 1300 CdSil XIV 101; *Ochoze* (1532) K 456; *Ochoze* 1566 Urb I 116; villa *Ochodz* 1687/88 J II 299; *Ochotz* 1742 SNGŚI IX 52; *Ochotz* 1784 Z III 80; *Ochotz, Ochoc* 1845 K 456; *Ochoc*, niem. *Ochotz* 1886 SG VII 364; *Ochodza* (*Ochlotz*) — *Frühlauf* 1939 Prus 55; *Frühlauf* — *Ochodze, -ódz, ochodzki* 1946 MPol XXV nr 142; *Ochodze, Ochódz* 1981 WUN II 608. — Nazwa od ap. *ochodza, ochoza*, w formie pluralnej; zniemczona jako *Ochoss, Ochoze, Ochotz*. Nazwę niem. *Frühlauf* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ochodze*. Lit.: *SNGŚI* IX 52; *BorGŚI* 51. JCh

Ochodziec zob. *Ochojec*

Ochodzów zob. *Ochodza* (4)

Ochojec, wś, kat., gm. Pilchowice, 3 km na pñ. od Katowic: *Ochotzetz* (1531), *Ochodetz* (1581) K 456; *Ves Ochodecz* 1614, ze wsi *Ochodcze* 1614 Urb III 259, 260; ex villa *Ochojec* 1679 J II 127; *Ochoyetz* 1743 SNGŚI IX 53; *Ochyez* 1784 Z III 162; *Ochojetz, Ochojec* 1845 K 456; *Ochojec, -ja* 1981 WUN II 608. — Dawniej n. *Ochodziec*, od ap. *ochodza*, z suf. *-ec*. Nazwa *Ochojec* powstała w wyniku wydzielenia się *j* w grupie spółgłoskowej *dźc* w przypadkach zależnych, np. w dopełniaczu (do *Ochodźca* → do *Ochojca*, jak *oćca* →

ojca), a następnie wyrównania do nich mianownika. Nazwę zaadaptowano do j. niem. jako *Ochojetz*. Lit.: SNGŚl IX 53; BorGŚl 51. JCh

Ochojetz zob. **Ochojec**

Ochojno, dziś *Ochojno*, wś, *Ochojno Dolne* i *Ochojno Górne*, dwie cz. wsi Ochojno, dawniej wsi, krak., gm. Świątyniki Górne, 10 km na płd. od Krakowa: *Ochenin* (!) (1349)1616 ZDM I 74; de *Ochonino* 1373 Kkk II 50; *Ochonyn* 1374 Krak nr 12; *Ochonin*, *Ochonino* 1386 Kkk II 113; in *Parvo Ochonino* 1398 SHGKr(TCz 5, 12); *Ochonyn* 1421 Inscr nr 378; *Ochonino* 1423 ZDM V 265; *Ochonyni*, *Ochonin* 1441 Hel II nr 2923; *Ochoinia* 1447, *Ochonyn* 1452 DKrak 228, 247; *Ochonin* 1456 Hel II nr 3581; *Ochonyn* 1470–80 DB I 106; *Ochonyn* 1497 Matr II nr 872; *Ochonin* 1581 ŻDz XIV 44; *Othonin* (!) 1629 RPobKr 55; *Ochoin* (!) 1680 Rej 66; *Ochoyno* 1779–82 MpMieg; *Ochojno* (*Chojno*) *Górne* i *Dolne* 1886 SG VII 366; *Ochojno Dolne*, *Ochojno Górne*, dwie wsi 1921 Sk XII 39; *Ochojno* 1952 UW 264; *Ochojno*, *-na*, *ochojeński*, *Ochojno Dolne*, *Ochojno Górne*, *-na* *-nego* 1963 UN 1, 76. — Nazwa od n. os. *Ochoń, *Ochonia, z suf. *-in*, *-ino* (por. n. os. na *Och*:- *Jochym* (< *Jochim*) SSNO II 488 + *-oń*, *-onia*). Zmiana *Ochonino* > *Ochojno* w wyniku rozpodobnienia dwóch *-n-* w sąsiadujących sylabach. Człony odróżniające od łac. przym. *parvus* 'mały', pol. *dolny*, *górny*. Lit.: LKrak 104; Borek, *-ьн-* 282, 439. IN

Ochojno Dolne zob. **Ochojno**

Ochojno Górne zob. **Ochojno**

Ochonia zob. **Ochojno**

Ochonin(o) zob. **Ochojno**

Ochorzyniec zob. **Torzeniec**

Ochoss zob. **Ochodze**

Ochotnica, dziś *Ochotnica Dolna* i *Ochotnica Górna*, dwie wsi, nowosąd., gm. Ochotnica Dolna, 16 i 20 km na płn.-zach. od Szczawnicy: *Vohotnicza* (1413), villa nostra *Ochotnica* (1416) ZDM VI 365, 410; *Ochothnycza* 1470–80 DB II 253; *Ochotnica* 1581 ŻDz XIV 145; *Ochotnica* 1680 Rej 237; Wieś *Ochotnica* 1765 Lukrak I 38; *Ochotnica* 1886 SG VII 366–7; *Ochotnica* 1952 UW 270; *Ochotnica Dolna*, *Ochotnica Górna* 1962 Mp-25(Nowy Targ); *Ochotnica Dolna*, *Ochotnica Górna*, *-cy* *-nej*, *ochotnicki* 1964 UN 10, 171, 176. — Nazwa od n. *Ochotnicy*, lewego dopływu Dunajca, w którego dolinie leżą wsi, por.: a riwło *Ochodnik* (1336) KMłp III 20; *Ochotnica* (1416) ZDM VI 410, ta od *ochodzić* 'obchodzić, obejść

wokoło, otoczyć, okrążyć' Sstp V 404, z suf. *-nica*. Późniejsza forma n. w. *Ochotnica* powstała w wyniku adideacji do przym. *ochotny* w znaczeniu 'szybki'. Pierwszy zapis z protetycznym *W-* (*V-*). Lit.: LKrak 104; RospSEMIG 259; Rymut, Majtán, HE XIII 167; Czajka, Ochotnica. Dzieje gorczyńskiej wsi 1416–1986, 1987, 30. IN

Ochotnica Dolna zob. **Ochotnica**

Ochotnica Górna zob. **Ochotnica**

Ochotniczka, wś zaginiona, leżała w par. Łacoko, nowosąd.: *Ochothnyczka*, villa sub parochia de Lanczsko sita 1470–80 DB II 252. — Nazwa od n. wsi *Ochotnica*, z suf. *-ka*. Lit.: LKrak 104. IN

Ochotnik, wś, piotr., gm. Masłowice, 6,5 km na płn.-zach. od Przedborza: *Ochodnik* 1399 Koz VI 303; *Ochodnyk* 1511 ŻDz XIII 204; *Ochodnyk* 1511–23 ŁLB 1556, II 203; *Ochotnik* 1552, *Ochodnik* 1553 ŻDz XIII 275; *Ochotnik* 1791 MpPerSd; *Ochotnik* 1827 Tabella II 55; *Ochotnik* 1886 SG VII 367; *Ochotnik* 1921 Sk II 88; *Ochotnik*, *-ka*, *ochotnicki* 1972 UN 48, 78. — Początkowo n. *Ochodnik*, od czasownika *ochodzić* 'obchodzić czy obejść wokoło, otoczyć, okrążyć' Sstp V 404, z suf. *-nik*. Późniejsza postać z ubezdźwięcznioną spółgłoską *-d-* zapewne w wyniku adideacji do ap. *ochota*, *ochotnik*. Lit.: SHGŁęcz II 10. EB

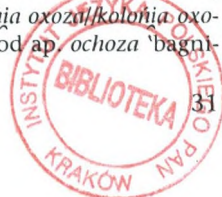
Ochotz zob. **Ochodze**

Ochoza zob. **Ochodza** (3), **Ochoża** (2)

Ochoze zob. **Ochodze**

Ochoża (1), os., dawniej wś, biał., gm. Dębowa Kłoda, 8 km na płn.-wsch. od Ostrowa Lubelskiego: *Ochoza*, kol. 1921 Sk IV 15; *Ochoża* 1961 Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie nr 43; *Ochoża*, os. 1967 SM 773; *Ochoża*, *-ży*, *ochoski*, wś 1971 UN 117, 7; *Ochoża*, *-ży* 1981 WUN II 608. — Może n. ponowiona z n. *Ochoża* (2). IN

Ochoża (2), dziś *Ochoża*, wś, *Ochoża-Kolonia* i *Ochoża-Pniaki*, dwie kol., dawniej wsi, chełm., gm. Wierzbica i Chełm, 11,5 km na płn.-zach. od Chełma: *Ochoza* 1505 Matr III nr 2033; *Ochoza* 1564 ŻDz XVIII/1, 178; *Ochoża* 1661 Lurus III 201; *Ochoza* 1786 MpPerLu; *Ochoża* 1827 Tabella II 55; *Ochoża* 1886 SG VII 368; *Ochoża*, wś, *Ochoża* (*Majorat*), *Ochoża-Pniaki*, dwie kol. 1921 Sk IV 15; *Ochoża*, wś, *Ochoża*, kol., *Ochoża-Pniaki*, wś 1952 UW 135; *Ochoża*, *-ży*, *Ochoża-Kolonia*, *-ży*, *ni*, *Ochoża-Pniaki*, *-ży*, *ków* 1981 WUN II 608; gw. *oxoza*, *-zy*, *oxoski*; *kolońja oxoza*/*kolońja oxoska*; *pniaki*, *-kuf*. — Nazwa od ap. *ochozza* 'bagn-

Ochoża-Kolonia

sko, obszar porosły krzakami' SGPkAr III 383, por. *ochodza*, ukr. *ochoża* 'miejsce trudno dostępne' Łesiów, Nazwy terenowe Lubelszczyzny 12. W n. zestawionych człony odróżniające: od ap. *majorat* 'dobra niepodlegające podziałowi, mające przypaść najstarszemu z braci' SL III 26 (według SG VIII 368 był to majorat Al. Burmana), od ap. *pniak*, w l. mnogiej, i od *kolonia* 'osada'. Lit.: CzChelm 184. BCz

Ochoża-Kolonia zob. Ochoża (2)

Ochoża-Majorat zob. Ochoża (2)

Ochoża-Pniaki zob. Ochoża (2)

Ochódno, wś, olszt., gm. Szczytno, 6,5 km na pñn.-wsch. od Szczytna: *Ochoden* 1483, *Ochoden* 1532 KęTL 399; *Achodden* 1789 Goldb I 3; *Achodden* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Achodden* (*Ochodno*) 1820 Wald 227; *Achodden* — *Ochodnio* 1879 KęTN 211; *Achodden*, *Ochodnio* 1880 SG I 21; *Ochodno*, niem. *Ochoden*, *Achodden* 1886 SG VII 365; *Ochodno* — *Neuvoelklingen* 1938, *Achodden* 1941 Choj 117; *Neuvölklingen* (*Ostpr.*) — *Ochódno*, -a, *ochódniński* 1948 MPol XXVI nr 59; *Ochódno*, -na 1981 WUN II 608; gw. *uoxudno*, też *axoden*, *neufölklingen*. — Według Borka n. od gw. *ochodzić* 'wschodzić', por. *ochoza* 'moczary porośnięte zaroślami', *obchody* 'kręte drogi i ścieżki' SGPRei III 347, albo od *ochodzić* (: *obchodzić*, por. *Ochodne*, *Ochudno*), z suf. -no, przejściowo -nio. Wahanie o : ó jest efektem wymowy o w gwarach mazurskich. Nie można wykluczyć, iż n. pochodzi od nazw. odbiorcy nadania z 1483 r. Mikołaja *Ochodzińskiego* (*Ochozinske*). Nazwa zmieniona jako *Achodden*, w 1938 r. urzędowo nadano n. niem. *Neuvölklingen*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ochódno*. Lit.: Borek, -bn- 155–6; Liżewska, Knecher, Przewodnik po historii i zabytkach Ziemi Szczycieńskiej, 1998, 171. RP

Ochraniew, wś, sier., gm. Zduńska Wola, 3 km na pñn. od Zduńskiej Woli: *Ochraniew* 1877 Zin II 3; *Ochraniew*, kol. 1902 Przew II 26; *Ochraniew*, kol. 1933 SkBy 1172; *Ochraniew*, wś 1952 UW 104; *Ochraniew*, -wa, *ochraniewski* 1972 UN 50, 54. — Nazwa od nazw. *Ochra*na, por. *Ochroń* RymSEN II 172 (: *ochraniać*, *ochronić*), z suf. -'ew. EB

Ochremowicze, wś, biał., gm. Zabłudów, 5 km na pñd.-wsch. od Zabłudowa: *Ochrymowicze* 1784 Kond 142; *Ochrymowicze* 1902 SG XV/2, 399; *Ochrymowicze* 1921 Sk V 17; *Ochrymowicze* 1967 SM 773; *Ochremowicze*, -wicz 1981 WUN II

608. — Od nazw. *Ochremowicz*, w formie pluralnej, por. *Opanas Ochremowicz* z tej wsi, bojarowie *Ochremowiczowie* 1674 Kond 142. Nazwisko od brus. n. os. *Ochrem*, *Ochrim* (: im. cerkiewnego *Jefriem*) BiryłaBA I 74. Lit.: Kond 142. EB

Ochringen zob. Sośnica (3)

Ochrymowicze zob. Ochremowicze

Ochrymy, wś, biał., gm. Narewka, 15,5 km na pñn.-wsch. od Hajnówki: *Ochrymy* 1775–89, *Oxpumy* 1878–86 Kond 142; *Ochrymy* 1902 SG XV/2, 399; *Ochrymy*, *Ochrym* 1981 WUN II 608. — Nazwa od n. os. *Ochrym*, zob. *Ochremowicze*, w formie pluralnej. Lit.: Kond 142. EB

Ochsenkopf, wś zaginiona, leżała koło Chośnicy, gm. Parchowo, słup.: *Ossenkop* 1710 PMT IX 45; *Ossenkopf* 1789 MpGillyPom; *Ochsenkopf*, folw. 1789 Goldb II 168; *Ochsenkopf* 1796–1802 MpSchröt VIII; *Ossenkop* (*Ochsenkop*) 1925 Krzep 25; kasz. *oksänkop* Lor A 26, też *włotow głowa* Lor 111. — Dawna n. niem. od *Ochs* 'wół' i *Kopf* 'głowa'. Lit.: Surma, PMT IX 45. BCz

Ochsenkopf zob. Częstocin

Ochsenstall zob. Bartoszwice

Ochtenhagen zob. Krzywnica

Ochudne zob. Ochudno

Ochudno, wś, ostroł., gm. Rzaśnik, 6,5 km na pñn.-zach. od Wyszkowa: *Ochudne* 1781 ZMak 232; *Ochudne* 1783–84 RejKor 682; *Ochudne* 1827 Tabella II 55; *Ochudno* 1886 SG VII 368; *Ochudno*, -na, *ochudzieński* 1971 UN 149, 20. — Pierwotnie zapewne n. *Ochódno (> *Ochudno*), od czasownika *ochodzić* 'obchodzić, obejść wkoło, otoczyć, okrążyć' Sstp V 404 lub od ap. *ochodza*, z suf. -ne, -no. Lit.: Borek, -bn- 156. UB

Ochudno zob. Ochódno

Ochudzyno, wś zaginiona, leżała koło wsi Łekno, pil., gm. Wągrowiec: *sunt ville ... Lokno*, *Ochudyno* 1153, *Ochuzino* (1222)1426 KW I 24, 549. — Nazwa od niepotwierdzonej n. os. *Ochudza (: *ochudzić*, *chudy*), z suf. -ino. SG i KW identyfikują zapisy z n. m. *Ochodza* (5). ZZ

Ociaskowo, os., dawniej wś, słup., gm. Studzienice, 7,5 km na zach. od Bytowa: *Helenenhof* 1780 PMT IX 28; *Helenenhof* 1784 Brüg II 1088; *Helenenhof* 1789 MpGillyPom; *Helenenhof* 1863 PMT IX 28; *Helenenhof* — *Ociaskowo*, -a, *ociaskowski* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Ociaskowo* — *Helenenhof*, os. 1951 Rosp 218; *Ociaskowo*, -wa 1981 WUN II 608; kasz. *lënederp* Lor 136. — Dawna n. niem. *Helenenhof* od n. os. *Helena* i od ap. *Hof*

'dwór'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Ociaskowo*. Lit.: Surma, PMT IX 28, 45. BCz

Ociąsz zob. **Ociąż**

Ociąszek zob. **Ociążek**

Ociąszewo zob. **Ociąż**

Ociąż, wś, kal., gm. Nowe Skalmierzyce, 10 km na pńn.-wsch. od Ostrowa Wielkopolskiego: de *Oczansz* 1402 KZPozn nr 930; *Oczansche* 1403 KW V 41; de *Oczans* 1410 Hb 53, nr 55; de *Oczyosz* 1423 Koz VII 366; in *Oczyasz* 1471 AC III nr 866; de *Oczanszewo* 1417 RWlkp IV nr 553; de *Oczyasz* 1511–23 ŁLB II 51; *Voczyasz*, *Oczyasz* 1535 SHGKI(ASK 12, 431); *Oczyasz* 1579 ŻDz XII 123; *Ociąż* 1618–20 PKal 85; w wsi *Osiąszu*, Połowy *Ociąsza* 1789 MKI(Tab 22, 38 i 41); *Ociąż* 1846 KsP 295; *Ociąż*, niem. *Ocionz* 1886 SG VII 369; *Ociąż*, -ża 1981 WUN II 608; gw. *oćoś*, -ża, *uoćyski*. — Początkowo n. *Ociąsz*, od n. os. *Ocięch* (: n. os. *Ocięstaw* SSNO IV 90), por.: Nic. Filius Iohannis *Oczanacha* 1449 Koz II 532, z suf. -*ja*, -*je*; w XV w. n. przybrała przejściowo suf. -*ewo*. Forma *Wociąsz* jest zapewne wynikiem absorpcji przyimka *w*, zaś *Ociąż* — hiperpoprawnej ortografii i być może skojarzenia z ap. *ciąż* 'podatek'. ZZ

Ociążek, wś zaginiona, leżała w par. Pogrzebów (dziś Niemojewiec), kal., gm. Raszków: *Okciążek* 1483 SHGKI(PG 9, 178); *Oczyaszek* 1507 SHGKI(ASK 12, 14 v); *Villa Oczyaszek* (!) 1510 NKs 137; *Oczyaszek* 1535 SHGKI(ASK 12, 432); *Ociążek* 1579 ŻDz XII 126; *Ociążek* 1618–20 PKal 90; *Ociążek* 1674 MKI(ASK 74, 138), *Ociążek* 1886 SG VII 369. — Nazwa od n. m. *Ociąsz*, dziś *Ociąż*, z suf. -*ek*. Pierwszy zapis ma pisownię zmodernizowaną. Zapisy wskazują, że udźwięcznienie -*sz-* wystąpiło w tej nazwie wcześniej niż w n. m. *Ociąż*. ZZ

Ocice (1), wś, jel., gm. Bolesławiec, 6 km na wsch. od Nowogrodzka: *villa Ottonis* (1296)XVI SUr VI 210; *Othindorf* ok. 1300, *Ottendorf* 1318 CdSil XIV 131, przyp. 204; *Ottendorff* (1390) K 466; z *Ottendorf* 1456 CdL IV 1039; parochia *Ottendorff* 1666/67 J I 340; *Ottendorf* 1786 Z VI 148; *Ottendorf* 1845 K 466; *Ottendorf*, *Ocice* 1900 Myc 76; *Ottendorf* 1941 Wrzosek 27; *Ottendorf* — *Ocice*, -*ic*, *ocicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Ocice*, *Ocic* 1981 WUN II 608. — Nazwa od n. os. *Otto* Gott 372 + łac. określenie *villa*, niem. -*dorf*. Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo n. *Ocice*. Lit.: SNGŚI IX 53–4; SGTS II 129–35. JCh

Ocice (2), cz. Raciborza, dawniej wś, kat.: *Ottendorph* 1291 Reg nr 2206; *Hereditas Ottonis villa vulgariter Ocycy seu Ottindorf vocata* (1294) K 467; *Erbgut: Ottonis villa vulgarter Ocyci sive Ottyndorf* 1299, *Gola* 1301 Reg nr 2566, 2647; in *Gola que Ottonis villa vulgariter autem Ocyci sive Ottyndorf appellatur* 1306 CdSil II 112, 115, 117; *villa dicta Ottonis prope Rathybor* 1306 Drz II 497; *Ottindorf* 1321 CdSil XVIII 183; *Otticz* (1416) K 467; von *Otticz* (1417)XVI CdSil VI 39; *Oticze* 1445 Drz II 497; *Ottitz* 1445 GrMark II 653; *Ottendorff* 1666/67 J I 343; pago *Oczice* 1679, *Otitz* 1680 J II 138, 651; *Ottendorff* 1687 J IV 366; pago *Oczitz* 1687/88 J II 472; *Ottiz* 1784 Z III 163; *Ottitz* 1845 K 467; *Górne Ocice* — *Ober Ottitz* 1939 Prus 32; *Ober Ottitz* — *Górne Ocice*, -*ic*, *ocicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Ocice*, *Ocic* 1981 WUN II 608. — Dawniej n. niem. *Ottendorf*, w XIV w. obocznie *Gola*, od ap. *gola* 'miejsce gołe, bezleśne' Sstp II 451. Równolegle funkcjonowała n. pol. *Ocicy*, *Ocice* 'ludzie Ottona' jako pol. odpowiednik morfologiczny n. niem., utrwalona również w zmienionej postaci *Ottiz*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ocice*. Lit.: SNGŚI IX 53–4; BorGŚI 178; CzNiem 58. JCh

Ocice (3), wś dziś nieistniejąca, leżała w dawnym pow. kutnowskim, w par. Nowe, płoc.: *Ocice*, *Occicze*, *Ocicze* 1386 Łęcz I nr 24, 88, 219; *Ocice* 1388 *Oczicze*, *Ocice* 1393 Łęcz I nr 896, 2869, II nr 4471; *Ocice* 1399 Łęcz II nr 6281; *Oczycze*, *Oczyce* 1511–23 ŁLB II 473, 474; *Oczicze* 1576 ŻDz XIII 84, 137; *Ocice* 1886 SG VII 369. — Nazwa od n. os. *Ot(a)* SSNO IV 159 (: *Otto*), z suf. -*ice*. Lit.: SHGŁęcz II 10. EB

Ocice (4), cz. Tarnobrzegu, dawniej wś: *Oczyce* (1277)1717 KMłp I 110; *Ochici* 1284 KMłp II 155; *Oczcicze*, *Oczicze* 1470–80 DB II 358, 360; *Ocice*, wś 1886 SG VII 369; *Ocice* 1952 UW 287; *Ocice*, -*cic*, *ocicki* 1966 UN 73, 82; *Ocice*, *Ocic* 1981 WUN II 608; gw. *uoćice*. — Nazwa od n. os. *Ot(a)* (zob. wyżej), z suf. -*ice*, też początkowo -*icy*. Forma gw. z labializowanym nagłosowym O-. Lit.: OPilz 79; BańMorf 120. IN

Ocice Górne zob. **Ocice** (2)

Ocicy zob. **Ocice** (2, 4)

Ociec zob. **Ojców**

Ociecz zob. **Ojców**

Ocieka, wś, rzesz., gm. Ostrów, 9 km na pńn. od Ropczyc: *Othsijeka* 1431 CdP III 397; *Odszeka* 1448 Sng II 147; *Odszycka* (!) 1468 SHGSd(TP

Ocień

34, 540); *Oczeka* 1475–77, *Odszyeka* 1476 SHG-Sd (TP 21, 327, 344); *Odszyska* (!) 1508 Matr IV/1, nr 251; *Othssyeka* 1518 SHGSd (TP 34, 445); *Othsieka* 1536 ŻDz XV 503; *Odszycha* (!) 1581 ŻDz XIV 254; ze wsią *Ocieką* 1660–64 Lusand II 189; *Ocieka* 1794 Ga Ff2; *Ocieka* 1886 SG VII 370; *Ocieka* 1921 Sk XII 33; *Ocieka*, *-ki*, *ociecki* 1966 UN 69, 32. — Początkowo n. *Odsieka*, od *odsiekać* 'odcinać, odrąbywać' SpXVI, XX 464, w wyniku derywacji wstecznej, określająca 'miejsce wytrzebione z lasu'. Forma *Ocieka* powstała wskutek skojarzenia z czasownikiem *ociekać*. Lit.: OPilz 43. IN

Ocień zob. **Bocień**

Ociepiel zob. **Ocypel**

Ocierchów, wś zaginiona, leżała w par. Wrzawy, została zniszczona wylewami Sanu lub wchłonięta przez wś *Glinik* (4), tarnob., gm. Zaleszany: campum sub tali loco, qui dicitur wlgariter *Oczyachowe* (!) (1369)XVI ZDM IV 154; *Oczyrchow* 1470–80 DB II 368; *Oczyrchow* 1488 LKP 114; *Oczyrchow* 1529 LR 449; *Oczerchow* 1531 ŻDz XIV 356; *Oczerchow* 1563 SHGLu IV 97; *Ocierchow* 1626 RPobLu 93; *Ocierchow* 1663 RPobLu 88; *Ocierchow* 1673 RPdm 192; *Ocierchow* 1676 ŻDz XV 48a; *Ocierchow* 1685 RPobLu 236v; *Ocierchow* 1747 SHGLu IV 97. — Według Kosyła n. od n. os. *Ocierch lub *Ocirch (: stp. *czyrchlić*, *czyrślić* 'obdzierać wokół pnia pas kory z bielą, aby drzewo uschło'); por. też *czyrśl* 'część lasu, w której drzewa uschły po wycięciu na pniach obrączkowatych pasów kory' Sstp I 427, również *czcerchlić*, zwykle tylko w złożeniu *oczcerchlić* 'obiąć korę drzewa (aby uschło)' SEBr 674, z suf. *-ów*. Pierwszy zapis z kopii, zapewne zniekształcony, wskazuje na n. ter. *Ocierchowe*, w rodzaju nijakim, następne przekazy z XV w. dotyczą już n. m. w rodzaju gramatycznym męskim. Lit.: SHGLu III 163, IV 96–7; KosLu 68. IN

Ocieschin zob. **Ocieszyn**

Ociesęki, wś, kiel., gm. Raków, 28 km na pld.-wsch. od Kielc: *Ocessanky* 1401, *Oczeschanky* 1438 Hel II nr 823, 2759; *Ocząsqaly* (!) 1508 ŻDz XV 460; *Oczyeszaky*, *Oczyessaky* 1532 Matr IV/1, nr 6199, 6200; *Oczioseki* 1579 ŻDz XIV 218; *Ociesęki* 1787 Spis 398; *Ociesęki* 1827 Tabella II 55; *Ociesęki* 1886 SG VII 370; *Ociesęki* 1921 Sk III 37; *Ociesęki*, *-sęk*, *ociesęcki* 1966 UN 23, 19. — Nazwa niezupełnie jasna. Zdaniem Nalepy może pierwotnie *Ociosanki, od czasownika *ocio-*

sać; ta interpretacja zasługuje na uwagę, bo n. można objaśnić jako *Ociesanki*, od *ociosany*, gw. *ociesany* (bez przegłosu) (: *ociosać*, gw. *ociesać*, *ciesać*), z suf. *-k-*, w l. mnogiej *-ki*. Do nazwy por. ap. *ociosanie* 'granice terenu w lesie oznaczone nacięciami na drzewach lub teren, na którym wycięto znaki na drzewach przeznaczonych do ścinki' Sstp V 406. Wtórnie nazalizacja grupy *-an-* > *-ę-* i adideacja części końcowej do wyrazu *sęk*. Według Górnowicza to n. określająca pierwotnie karczowników puszcz. Zdaniem Koperrowskiej n. pochodzi od n. os. *Ociesęk, por. n. os. *Ociesza*, *Ocieszak* (: *Ocieślaw*) SSNO IV 90, w formie pluralnej. Kamińska uważa natomiast n. za dwurdzeniowe złożenie: od n. os. *Ota + ap. *sęki*. Lit.: KSand 139; KopKiel 269; NaISand 133. IN

Ociesie zob. **Ociesze**

Ociesiec zob. **Ociecie**

Ociesławka, cz. Kołaczkowic, dawniej wś, kiel., gm. Busko-Zdrój: *Ociestawka*, wś 1902 Przew II 26; *Ociestawka*, przys. 1921 Sk III 136; *Ociestawka*, przys. 1933 SkBy 1173; *Ociestawka*, *-ki* 1966 UN 19, 27. — Nazwa od n. os. *Ociestaw* (: *Otęstaw) SSNO IV 90, z suf. *-ka*. W n. utrwaliła się gw. wymowa *ę* jako *e*. Lit.: KopKiel 212. IN

Ociesna zob. **Ociosny**

Ociesny zob. **Ociosny**

Ocieszcz zob. **Ociecie**

Ociesze, os. notowana do 1967 r., dawniej wś, gorz., gm. Międzychód: *Ociesze* 1821 Koz II 532; *Ociesze*, kol. 1846 KsP 258; *Ociesze* al. *Ociesie*, niem. *Freude*, os. 1886 SG VII 370; *Ociesze*, niem. *Freude* 1902 MycPn 130; *Freude* — *Ociesze*, *-sza*, *ocieski* 1948 MPol XXV nr 14; *Ociesze* — *Freude*, wś 1951 Rosp 218; *Ociesze*, os. 1967 SM 774. — Nazwa od n. os. *Ociesz*, *Ociesza* (: n. os. *Ociestaw*), z suf. *-e*. Nazwa niem. *Freude* stanowi rezultat wtórnego skojarzenia nazwy z *cieszyć* (*się*). ZZ

Ocieszów, cz. Szczytnej, dawniej wś, walb.: *Oceszendorf* 1330 Reg nr 4907; *Otaschindorf* 1348, *Ottshindorf* 1366, *Ostossow* (!) 1477, *Utschendorff* 1560 KGL 38; villa *Ociskano* (!) 1679 J II 95; *Utschendorff* 1743 SNGŚl IX 54; *Utschendorf* 1789 Z IX 371; *Utschendorf*, wś 1845 K 706; *Utschendorf* 1900 Myc 87; *Utschendorf* — *Ocieszów*, *-owa*, *ocieszowski* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Ocieszów*, *-szowa* 1981 WUN II 608. — Pierwszy zniemczony zapis n. z członem *-dorf* wskazuje na adap-

tację pol. n. *Ocieszów*, od n. os. *Ociesz* SSNO IV 90, z suf. *-ów*. Zapisy z XIV w. z pierwszym członem mocno zniekształconym. Dalsze zniemczenie n. w formie *Utschendorf* (ze zmianą nagłosowego *O* > *U*). W XV w. pojawia się oboczna n. *Ostaszów* (z niejasną zmianą *-asz* > *-osz*), od n. os. *Ostasz* SSNO IV 150, z suf. *-ów*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ocieszów*. Lit.: SNGŚI IX 54; SGTS XIII 168–9. JCh

Ocieszyn, wś, pozn., gm. Oborniki, 5 km na płd. od Obornik: *Oczyeschin* (1337)1555 KW II 497; *Oczosin* 1377 BulPol II nr 2391; *Oczenszino* 1388 Lek I nr 392; *Oczeszino* 1397 RWlkp I nr 330; *Oczyeschyno* 1423 NKs 48; *Oczeschino* 1435 Koz II 532–3; *Oczessyno* 1436, *Oczesino Maius* 1444, *Oczeschino* 1445, *Oczanschyno* 1449, *Oczessyno*, *Oczyessyno* 1465, *Oczyeszyno* 1470, *Oczeszyno* 1475, *Oczyeschyno* 1485, *Oczieschino* 1508 SHGPn III 410; *Oczyeschino* 1510 NKs 80; *Oczyeshyno* (!) 1516 SHGPn III 410; *Oczieszyno*, *Oczeschyn* 1516 AS II 167, 170; *Oczyesschino* 1519, *Oczyezyno* (!) 1520, *Oczieszino* 1558 SHGPn III 410; *Oczieszino* 1580 ŻDz XII 279; *Oczyeszyno* 1619, *Ocieszyn* 1622–24, *Ocieszyn* 1789 PPOzn(Tab 3, 9; 1, 23 i 6, 209 v); *Ocieszyn*, *Wocieszyn*, *Ojciezsyn*, *Wojciezsyn*, niem. *Ocieschin* 1886 SG VII 371; *Ocieszyn*, niem. *Ocieschin II*, I 1921 Sk X 57, 59, 150; *Ocieszyn*, *-na* 1981 WUN II 609. — Nazwa od n. os. *Ociesza* SSNO IV 90, z suf. *-ino*, wtórnie *-in*. Zapis z 1388 r. *Oczenszino* wskazuje na dawną postać n. os. *Ociesza* (por. Bańkowski, Onom XXIX 274). Denazalizacja samogłoski nosowej przed szczylną jest zgodna z wielkopolską wymową dialektalną. SG notuje oboczne formy z absorbcją przyimka w: *Wocieszyn*, a także postaci będące wynikiem adideacji do ap. *ojciec* oraz im. *Wojciech*. W XV w. n. występowała z łac. członem określającym *Maius* (= *Większy*). Lit.: SHGPn III 410–5; Bańkowski, Onom XXIX 274; Niccukula, *-ov*- 292; PPOzn 212. ZZ

Ocieszynko, wś zaginiona, leżała koło wsi *Ocieszyn*, pozn., gm. Oborniki: *Oczesino Minus* 1444 SHGPn III 415; *Oczyeschinko* 1510 NKs 80. — Nazwa od n. m. *Ocieszyno*, dziś *Ocieszyn*, z łac. członem dyferencyjnym *Minus* (= *Mniejsze*). Uległa uniwersyfikacji przy użyciu suf. *-ko*. Lit.: SHGPn III 415; PPOzn 213. ZZ

Ocieść, wś, rad., gm. Radzanów, 10,5 km na płd. od Wysmierzyc: *Oczyeszycz* 1511/12 VisitGn 349; *Oczyeszcz* 1511–23 ŁLB I 662; *Ocziesz* 1569

ŻDz XIV 312; *Ocieszcz* 1783–84 RejKor 120; *Ocieszcz*, *Ocieść* 1827 Tabella II 55, 56; *Ocieść* 1877 Zin II 3; *Ocieść* al. *Ocieszcz* 1886 SG VII 370; *Ocieść* 1902 Przew II 26; *Ocieść* 1921 Sk III 113; *Ocieść*, *-ścia*, *ocięski* 1964 UN 18, 9; *Ocieść*, *-cia* 1981 WUN II 609. — Nazwa może od n. os. *Ocies* lub *Ociesz* SSNO IV 90, z suf. *-ec*. Wtórne zmiany fonetyczne w mianowniku wynikają z wyrównania do tematu przypadków zależnych (por. *Ociesiec* (*Ociesiec*), ale do *Ocieśc-a* (*Ocieszc-a*), w *Ocieśc-u* (w *Ocieszc-u*)) oraz asymilacji pod względem miękkości i mieszania szeregów *ś* i *š*. Lit.: KSand 138; KopRad 226. IN

Ocieślawice zob. **Ose**

Ocieście zob. **Ociaź**

Ocieśzewo zob. **Ociaź**

Ocieszyno zob. **Ocieszyn**

Ocięte, wś, siedl., gm. Sadowne, 12 km na płn.-wsch. od Łochowa: *Ocięte* 1827 Tabella II 56; *Ocięte* 1839 MpKwat V 3; *Ocięte* 1886 SG VII 371; *Ocięte*, *-tego* 1981 WUN II 609. — Nazwa od *ocięty*, por. *ociąć* 'uciąć, obciąć' Sstp V 405, może w odniesieniu do jakiegoś podziału gruntów. UB

Ocin, wś, sier., gm. Wróblew, 9 km na płn.-zach. od Sieradza: *Oczino* 1406 Koz VI 304; *Oczy-no* (1443)1559 Matr IV/5, nr 2383; *Oczy-no* 1511–23 ŁLB I 415, 433; *Oczy-no* 1553, *Ocinek* 1576 ŻDz XIII 219; *Ocinek*, wś 1827 Tabella II 56; *Ocin* 1877 Zin II 3; *Ocin*, os. karcz. i folw. 1886 SG VII 371; *Ocin*, wś 1921 Sk II 104; *Ocin*, *-na*, *ociński* 1972 UN 50, 51. — Nazwa od n. os. *Ota* SSNO IV 159 (: *Otto*), z suf. *-ino*, *-in*. Okresowo n. z suf. *-ek*: *Ocinek*. EB

Ocin zob. **Gałkowice-Ocin**

Ocin Gałkowski zob. **Gałkowice-Ocin**

Ocin Miejski zob. **Gałkowice-Ocin**

Ocin Paniński zob. **Gałkowice-Ocin**

Ocinek, wś, tarnob., gm. Obrazów, 7 km na płn.-zach. od Sandomierza: [*Ocinek*] XVI AtSd 149; *Ocinek* 1662 ŻDz XV 55a; *Ocinek* 1787 Spis 390; *Ocinek* 1789 Lusand I 12; *Ocinek*, os. 1886 SG VII 371; *Ocinek* 1921 Sk III 128; *Ocinek*, *-nka*, *ociński* 1970 UN 32, 67; gw. *Hoćinek*, *-a*. — Nazwa od n. wsi *Ocin*, dziś **Gałkowice-Ocin**, która powstała może w wyniku podziału wsi pierwotnej, z suf. *-ek*. W formie gw. labializacja nagłosowego *O*-. Lit.: KSand 139. IN

Ocinek zob. **Ocin**

Ocino zob. **Gałkowice-Ocin**, **Ocin**

Ocino-Strzedzewo

Ocino-Strzedzewo, wś zaginiona, leżała koło Strzedzewa, kal., gm. Czermin: de *Oczyno Strzedzewo* 1431, de *Oczyno Strzedzewo* 1456 Koz III 689. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od n. os. *Ota* SSNO IV 159, z suf. *-ino*, człon drugi, od n. m. *Strzedzewo*, ta od n. os. *Strzedz* SSNO V 230 (: *Strzedziwoj*), z suf. *-ewo*. ZZ

Ocionz zob. Ociąż

Ociosanki zob. Ociesęki

Ociosęki zob. Ociesęki

Ocioski zob. Kamińskie Ocioski

Ocioski Kamińskie zob. Kamińskie Ocioski

Ociosna zob. Ciosna (2), Ociosny

Ociosno zob. Ociosny

Ociosny, wś zaginiona, leżała koło Zaniemyśla, pozn., gm. Zaniemyśl: Czarnoczice circa *Oczossny* situatas 1364 KW III 238; Paulus *Oczossna* de *Oczossno* 1400 Lek II nr 2760; de *Oczosna* 1410 RWlkp III nr 434; de *Oczesny* 1426 RWlkp II nr 802; Naczyaslaw *Oczosna* de *Oczosna* 1434 Koz II 533; de *Hoczosni* 1437 SHGKI (PG 1, 134); *naoczossnach* 1438 RWlkp II nr 1179; in *Oczessna*, Villa *Oczosna* 1510 NKs 36, 68; na *ocziesnyech* 1553 Koz II 533; *Ocziosny* 1578 ŻDz XII 208; *Ociosny* 1674 MKI (ASK 74, 187); *Ociosny* al. *Ociosna*, mylnie *Ociomy* 1886 SG VII 371. — Nazwa być może od n. os. *Ociosna*, *Ociesna*, *Ociosno*, *Ociesno*, por. Woytconem *Oczosna* de *Oczosny* 1419 SSNO IV 91 (choć tu n. os. etymologizowana jako odmiejscowa). Może jednak jest to n. *Ciosno, od ap. *ciosn, *ciosno* 'znamię, wycięte na drzewie (zwykle w kształcie krzyża) jako znak graficzny' Sstp I 309–10, a postać *Ociosna* powstała wskutek absorpcji samogłoski *o* w przyimku *do*, por. *Ciosna*. ZZ

Ociosny zob. Ciosna (2)

Ocklitz zob. Okulice (2)

Ocypel, wś, gdań., gm. Lubichowo, 23 km na pld.-zach. od Starogardu Gdańskiego: *Ocepel* 1664 Font XXXII 229; *Oceple* 1682 Font V 59; *Ocepel* 1710 PMT VII 51; *Ocypel* 1765 LuPrus II 84; *Ozippel* 1789 Goldb II 174; *Occippel* 1796–1802 MpSchröt XV; *Occipiel* — *Oceple* 1879 KętN 35; *Ocepel* al. *Ocypel* i *Oceple*, niem. *Occipel* 1886 SG VII 361; *Ocypel*, niem. *Occipel* 1921 Sk XI 45, 83; *Ocepel* in. *Ocypel* 1925 Krzep 81; *Ocypel* 1952 UW 194; *Ocypel*, *-pla* 1981 WUN II 609; gw. *Ꞥocipel*, *-pla*, *Ꞥocipelski*, dawniej *wócipel*. — Nazwa ponowiona z n. jez. *Ociepiel*, por. *Ocepel* 1664

Font XXXII 229; *Occipel* See 1796–1802 MpSchröt XV. Nazwa jez. od ap *ociepiel 'miejsce oblane wodą, wyspa', por. *otopić* (< *otopiti) 'oblać dokoła wodą' (rdzeńi psł. **top-* mógł występować w postaci **tep-*), z suf. *-el*. Zmiana *Ociepiel* w *Ocypel* dokonała się może pod wpływem zapisów niemieckich. Lit.: Górniewicz, PMT VII 51, 154; Górniewicz, HE I 113. WK

Oczasały zob. Oczesały, Piekiełko (3)

Oczasały Magna zob. Oczesały

Oczasały-Długosz zob. Piekiełko (3)

Oczerczów zob. Ocierchów

Oczesały, wś, rad., gm. Belsk Duży, 4,5 km na pld. od Grójca: *Oczasali* 1409 Czer nr 683; *Oczassali*, *Oczasali* 1424 MkM I nr 12; *Oczoszaly*, *Oczaschali* 1433 MkM II nr 461; *Oczaschaly* 1464 ZHer nr 231; *Oczossaly* 1524 SHGMz (MK 32, 243); Stanislaus Johannis *Oczyesalski* de *Oczyesali* 1526 AS II 235; *Oczasali Magna* 1576 ŻDz XVI 237; *Oczosały* 1783 MpPerMz; *Oczesały* 1839 MpKwat IV 4; *Oczesały* al. *Oczosały*, folw. 1886 SG VII 372; *Oczesały*, kol. i folw. 1933 SkBy 1173; *Oczesały*, *-sał*, *oczesalski* 1971 UN 127, 6. — Nazwa od n. os. *Oczosała* SSNO IV 92, w formie pluralnej. Antroponim należy wiązać z czasownikiem *oczasać* 'oczyścić, oskrobać z łusek' Sstp V 408. Forma *Oczasały* z mazowieckim hiperpoprawnym *a*. Ustaliła się forma *Oczesały*, z wyrównaniem do czas. *oczesać* zamiast stp. *oczosać*, które wyszło z użycia. Lit.: GórnRWlkp 118; KopRad 400. UB

Oczki zob. Radzików-Oczki

Oczko, wś, częst., gm. Koziegłowy, 9 km na ptn.-zach. od Myszkowa: *Oczko*, młyn 1783 SHGKrMat 206; *Oczko* 1787 MpPerKr; *Oczko*, młyn 1839 MpKwat IV 3; *Oczko* 1877 Zin II 3; *Oczko*, wś i os. młyn. 1886 SG VII 373; *Oczko* 1902 Przew II 26; *Oczko*, *-ka* 1981 WUN II 609. — Nazwa żartobliwa, początkowo określająca młyn, potem wś, od n. os. *Oczko* SSNO IV 92 (: *oczko*, *oko*). Lit.: RSiew 17. IN

Oczkowczynna, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. drohiczyńskim, w par. Kuczyn, biał.: *Piętki Oczkowizna*, z *Piętk*, *Oczkowizny* 1569 UPl. 292; *Oczkowczizna* 1580 ŻDz XVII/1, 54; *Oczkowczizna* 1676 CzRkps nr 1099. — Początkowo n. zestawiona *Piętki-Oczkowizna*; człon pierwszy zob. *Piętki-Basie*, człon drugi od n. os. *Oczko*, z suf. *-owizna*, por. Andreas Piantka *Oczko* 1498, Andreas *Oczko* de Piantki 1489 HMil 322. Następnie usta-

liła się n. *Oczkowczyzna*, z suf. *-owczyzna*. Lit.: HalBiał I 129, 136; Safarewiczowa, *-izna* 46. *EB*

Oczkowice (1), wś notowana do 1967 r., kiel., gm. Kunów, 11 km na zach. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Oszkowicze* 1470–80 DB III 91; *Oczkowycze* 1518 Matr IV/2, nr 11872; *Oczkowycze* 1529 LR 369; *Oskowicze* 1564–65 Lusand 331; *Oskowicze* 1578 ŻDz XIV 195; [*Ostkwowice*] (!) XVI AtSd 150; *Oczkowice* 1827 Tabella II 56; *Oczkowice* 1886 SG VII 373; *Oczkowice* 1967 SM 774. — Początkowo n. *Oszkowice*, od n. os. *Oszko* SSNO IV 157 (: *Ożep*, *Joszeko*, *Jozef*), z suf. *-owice*. Forma *Oczkowice* powstała w wyniku upodobnienia do n. os. *Oczko* i ap. *oczko*. Odnotowano też niejasną postać *Ostkwowice*. Lit.: KSand 146. *IN*

Oczkowice (2), wś, leszcz., gm. Miejska Górka, 7 km na pld.-wsch. od Miejskiej Górki: villam seu hereditatem que *Oczkowicze* ... nuncupatur (1294)XV, item bona ... *Oczkowicz* (1310)1608 KW II 92, 275; *Oczkowicze* 1386 Lek I nr 47; *Oczcowice* 1402, *Oczkowiice* 1403 KZPozn nr 1030, 1549; *Oczcowicze* 1427 RWlkp III nr 1183; *Oczkowicze* 1510 Nks 117; *Oczkowice* 1580–81 ŻDz XII 77; *Oczkowice* 1622–24, *Oczkowicem* 1775 PPozn(Tab 1, 79 i 1, 9); *Oczkowice*, niem. *Otschkowitz* 1886 SG VII 373; *Oczkowice*, *-wic* 1981 WUN II 609; gw. *očkoviice*, *-ic*, *očkoviicki*. — Nazwa od n. os. *Oczko*, z suf. *-owice*. Lit.: SHGPn III 415–6; PPozn 213. *ZZ*

Oczkowizna zob. **Oczkowczyzna**

Oczkowo zob. **Oskowo**

Oczków, wś, biel., gm. Gilowice-Ślemień, 4,5 km na pln.-wsch. od Żywca: *Oczkow* 1581 ŻDz XIV 106; *Oczków* 1886 SG VII 373; *Oczków* 1921 Sk XII 41; *Oczków*, *-kowa*, *oczkowski* 1964 UN 17, 56. — Nazwa od n. os. *Oczko*, z suf. *-ów*. Lit.: LKrak 104; Nieckula, *-ov-* 145. *IN*

Oczosały zob. **Oczesaly**

Oczów zob. **Haczów**

Oczwia zob. **Huczew**

Oczwica zob. **Huczvice**

Oczwice zob. **Huczvice**

Oczwioka zob. **Oćwieka** (1)

Oczyn zob. **Bocień**

Oczyrchów zob. **Ocierchów**

Oćwiczka zob. **Oćwieka** (1)

Oćwieka (1), wś, bydg., gm. Gąsawa, 12,5 km na pld.-wsch. od Żnina: contulit *Othvecam* cum tribus lacubus (1145?)XIII KW I 17; *Oczweca* (1357)XV, *Oczweca* 1368 KW III 68, 308; *Ocz-*

weczca 1373, inter Chomanzam et *Oczwecam* 1390 KW III 398, 617; *Oczweca* 1407 SHGKI(PZ 3, 15); *Oczwyeka* 1511–23 ƎLB I 177, 176; *Oczwieka* 1580 ŻDz XII 162; *Oczwieka* 1618–20 PKal 228; *Oczwiczka* 1674 MKI(ASK 74, 212); *Wies Otcwieka* 1789 MKI(Tab 34, 88); *Oćwieka* al. *Oczwioka* 1886 SG VII 372; *Oćwieka*, *-ki*, *oćwicki* 1971 UN 192, 9; gw. *oćfeka*, *-ki*, *oćfecki*. — Nazwa może od n. jez. *Oćwieka*, dziś *Jezioro Oćwieckie*, por. lacum *Oczweczca* 1373 KW III 398. Hydro-nim izolowany, zapewne przedstawiański. Mało prawdopodobne pochodzenie od ap. *oćwieka 'miejsce otoczone ćwiekami, tj. ostrymi palami', ze względu na chronologię zapisów (ap. *ćwiek* to pożyczka z niem. *Zweck* 'gwóźdź'). Prawdopodobne nawiązanie do gw. *ćwikać* 'smagać (biczem), trzaskać (z biczą)' SEBań I 248. Lit.: Babik 194. *ZZ*

Oćwieka (2), cz. wsi Kluki, dawniej wś, szczec., gm. Przelewice: de *Wotfic*, *Wutfik* 1300 ZPyrz I 172; in villa *Wotnick* (1303) PU IV 82; *Hutsick* (!) (1499) CdB C II 440; *Wotficke* 1523 ZPyrz I 172; *Woitflick* (!) 1539 PomKirch I 180; *Gutsick* (!) 1760 ZPyrz I 172; *Woitfick* 1789 MpGillyPom; *Woitfick* 1833 MpUMbl 1409; *Woitfick* — *Oćwieka*, *-ki*, *oćwiecki* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Oćwieka* — *Woitfick*, os. 1951 Rosp 219; *Oćwieka*, *-ki* 1981 WUN II 609. — Nazwa niejasna. Na podstawie zapisu z 1303 r. można ją odczytywać jako *Wodnik*, od *woda*, z suf. *-nik*, lub jako *Otwyk, od n. os. *Otwyk (: *odwykać* 'odzwyczajając się'). Liczne zapisy zniekształcone. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Oćwieka*. Lit.: Rymar, ZPyrz I 172; LorSNH 138; Rzduma II 189. *BCz*

Odalanów zob. **Odolanów**

Odargau zob. **Odargowo** (1)

Odargowo (1), wś, gdań., gm. Krokowa, 18,5 km na zach. od Władysławowa: *Udargo* 1277, *Udargo* 1270(!) Perl 247, 260; *Wdargow* 1279, *Udardov* (!) 1279, *Vdargow* 1291 Perl 265, 266, 430; *Odargowo* 1342, in ... *Odargow* 1342 PrUr III 304, 374; *Vdargaw* 1368–1416 Zeit XII 20; *Odergaw* 1570 ŻDz XXIII 258; *Vdargowo*, *Udargowo* 1596 Font I–III 309, 310; *Odargowo* auch *Waterkau* 1789 Goldb II 167, 267; *Odargau* oder *Waterkau* 1796–1802 MpSchrött IV; *Odergau* — *Odargowo* 1879 KętN 44; *Odargowo*, niem. *Odargau*, kasz. *Wódargowo* 1886 SG VII 374; *Odargau*, fr. *Udargowo*, *Odergaw*, *Waterkau* 1912 Bar 85; *Odargowo*, niem. *Odargau* 1921 Sk XI 40, 83; *Odargowo* (*Odergau*)

Odargowo

1925 Krzep 81; *Odargowo* 1952 UW 196; *Odargowo*, -wa 1981 WUN II 610; gw. *uódarg^uov^uo*, -va, *uódarg^uovski* Lor A 38, później *uedarg^uev^ue*, -va, *uedarg^uefsći*. — Nazwa od słów. n. os. *Odarg (o + **dārg-*), zapewne z suf. -ow(o), zmienzone jako *Udargow*, *Odergau*. W formie pom. realizacja grupy *TārT*. Niewykluczone, że od wyrażenia przymkowego u *dargi* lub u *Dargi*, por. kasz. ap. *darga* 'wał sztucznie usypany' i kasz. nazwisko *Darga* SGSyCh I 188, 189, z suf. -owo. Lit.: Treder, PMT III 85–6; Kęsikowa, PMT II 106. WK

Odargowo (2), wś, szczec., gm. Dobrzany, 22,5 km na wsch. od Stargardu Szczecińskiego: *Wudarge* 1470 TrautmElb I 41; *Wodarge* 1618 MpLub; *Wudar* 1628 LorSNH 140; *Wudarge* 1789 MpGillyPom; *Wudarge* 1834 MpUMbl 1245; *Wudarge* — *Odargowo*, -wa, *odargowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Odargowo*, -wa 1981 WUN II 610. — Nazwa od słów. n. os. *Odarg, por. n. os. *Wodarge* Ludberti 1256 z Kołobrzegu. W n. pom. realizacja grupy *TārT*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Odargowo*. Lit.: LorSNH 140; Trautm-Elb I 41; RzDuma II 121. BCz

Odcinki, cz. wsi Gruszczyn, dawniej wś, rad., gm. Magnuszew: *Odcinki* 1877 Zin II 6; *Odcinki*, wś 1886 SG VII 375; *Odcinki* 1921 Sk III 58; *Odcinki*, wś 1967 SM 774; *Odcinki*, -ków 1970 UN 25, 26. — Nazwa od ap. *odcinek* 'odcięta część, skrawek' SW III 579, w formie pluralnej. Nazwa nawiązuje do wydzielenia gruntów z większej całości. UB

Odcinki Dylewskie, wś, rad., gm. Mogielnica, 3,5 km na wsch. od Mogielnicy: *Dylewskie Odcinki*, kol. 1921 Sk I 48; *Odcinki Dylewskie* 1952 UW 14; *Odcinki Dylewskie*, -ków -kich, *odcinkowski* 1971 UN 127, 28. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy w formie przymiotnika od n. m. *Dylew*, człon drugi od ap. *odcinek*, w formie pluralnej. Nazwa nawiązuje do wydzielenia gruntów z większej całości. Lit.: KopRad 245. UB

Oddolanów zob. *Odolanów*

Oddritten zob. *Odryty*

Oddział, wś, skiern., gm. Żabia Wola, 9,5 km na pń.-wsch. od Mszczonowa: *Oddział* 1827 Tabella II 56; *Oddział* 1839 MpKwat IV 4; *Oddział* 1886 SG VII 375; *Oddział* 1902 Przew II 26; *Oddział Stary*, *Oddział Nowy* 1921 Sk I 17; *Oddział* 1952 UW 11; *Oddział Stary*, *Oddział Nowy*, dwie wsi 1967 SM 774; *Oddział*, -tu, *oddziałowski* 1971 UN 126, 6. — Nazwa od ap. *oddział* 'oddzielenie',

określa miejsce oddzielone, wydzielone, na którym powstała wieś. UW

Oddzieci zob. *Chmielewko* (1)

Odechowice zob. *Odechowiec*

Odechowiec, wś, rad., gm. Skaryszew, 6 km na wsch. od Skaryszewa: *Odachowycyz*, *Odanchowycyz* 1470–80 DB I 306, II 526; *Odachowycyz* 1489 Matr I nr 2004; *Odachowycyz* 1508 ŻDz XV 471; *Odachowycyz* 1529 LR 390; *Odachowycyz* 1564–65 Lusand 188; *Odachowiecz* 1569 ŻDz XIV 303; *Odechowice* 1787 Spis 418; *Odechowice* 1827 Tabella II 56; *Odechowiec* 1877 Zin II 3; *Odechowiec* 1886 SG VII 376; *Odechowiec* 1921 Sk III 116; *Odechowiec*, -wca, *odechowiecki* 1970 UN 31, 37; gw. *uodexowec*, -fca, *uodexowięcki*. — Nazwa od n. wsi *Odęchów*, dziś *Odechów* (2), leżącej w pobliżu, z suf. -*ec*, okresowo też -*ice*. W formie gw. labializacja nagłosowego O-. Lit.: KSand 139; KopRad 464–5; BańMorf 39. IN

Odechów (1), wś, koniń., gm. Grabów, 11,5 km na pld.-zach. od Krośniewic: *Odanchou* 1386 Łęcz I nr 144; *Odachow*, *Odachou* 1387, *Odancha* (!) 1388, *Odechowo* 1391 Łęcz I nr 387, 478, 836, II nr 3700; *Odanchow* 1394 SHGŁęcz II 10; *Odachow* 1400 Łęcz I nr 4961; *Odachowo* duplex 1511–23 ŁLB II 462; *Odechowo* 1576 ŻDz XIII 85; *Odechow* 1793 MpPerŁęcz; *Odechów* 1827 Tabella II 56; *Odechów* 1886 SG VII 375; *Odechów* 1921 Sk II 54; *Odechów*, -chowa, *odechowski* 1972 UN 43, 31. — Początkowo n. *Odechowo*, od n. os. *Odęch, por. *Odąch* (de *Odoncha* 1386) KozN 42, z suf. -owo, -ów. Antroponim być może w związku z *odąć* (np. wargi, usta), *odąć się* 'nadaśać się', por. też *odęty* 'spuchnięty' SGPRei(kartoteka). Dzisiejsza forma *Odechów* powstała w wyniku wymowy *ę* jak *e*. Lit.: SHGŁęcz II 10; Nieckula, -ov- 145. EB

Odechów (2), wś, dawniej mto, rad., gm. Skaryszew, 5 km na pld.-wsch. od Skaryszewa: *Oduchou* 1228 KMłp II 39; *Odanchow* 1373 ZDM I 184; *Odachow* (1391)1789 ZDM IV 252; *Odanchow* (1427) ZDK II 128; *Odechow* (1429) ZDM II 116; *Odanchow*, *Odąchow*, *Odąnchow* 1470–80 DB I 304, II 525, 526; *Odachow* 1508 ŻDz XV 471; *Odachow* 1529 LR 389; villa *Odachow* districtus Radomiensis oppidum *Nouitargk* 1537 Matr IV/3, nr 18448; *Odachow* 1564–65 Lusand 188; *Nowitharg* alias *Odachów* 1569 ŻDz XIV 326; [*Odechów Stary*] XVI AtSd 149; *Odechow* 1787 Spis 418; *Odachow* 1789 Lusand II 115; *Odechów*

1827 Tabella II 56; *Odechów* 1886 SG VII 375; *Odechów* 1921 Sk III 116; *Odechów*, -chowa, *odechowski* 1970 UN 31, 38; gw. *!odexuf*, -ova, *!odexoski*. — W XVI w. wieś miała oboczną n. *Nowy Targ*, od ap. *targ* i przym. *nowy*; przejściowo też człon odróżniający *Stary*. Lit.: KSand 137, 139; KopRad 174, 200, 328; Nieckula, -ov- 145; RospSEMiG 320; RymNmiast 168; BariMorf 39. IN

Odechów Stary zob. *Odechów* (2)

Od(e)rau zob. *Odry*

Oderbeltsch zob. *Bełcz Wielki*

Oderbrück zob. *Ciechowice*

Oderreck zob. *Cigacice*

Oderfelde zob. *Chrzowice*

Oderfurt zob. *Miedonia*

Odergau zob. *Odargowo* (1)

Odergrund zob. *Malnie*

Oderhain zob. *Januszkowice* (2)

Oderhorst zob. *Biechów* (3)

Oderhöh zob. *Odrowąż* (4)

Odermünde zob. *Skołwin*

Odersteine zob. *Ścinawa* (3)

Odertal zob. *Zdzieszowice*

Oderwalde zob. *Dziergowice*

Oderwanz zob. *Odrowąż* (4)

Oderwiese zob. *Żywocice*

Oderwinkel zob. *Kąty Opolskie*

Oderwitz zob. *Ozorzyce*

Odęchowice zob. *Odechowiec*

Odęchowiec zob. *Odechowiec*

Odęchowo zob. *Odęchów* (1)

Odęchów zob. *Odechów* (1, 2)

Odkorzewo, wś nieistniejąca, leżała pod Sławoszewem, płoc., gm. Daszyna: *Othkozovo*, *Odkorzewo*, *Othkorzewo* 1511–23 ŁLB II 352, 465, 467; *Otkorzewo* 1886 SG VII 757. — Może pierwotnie *Korzewo*, od n. os. *Korza* (: *korzyć się*) SSNO III 90, z suf. -ewo, też -owo; wtórnie forma z błędną dekompozycją przyimka *od* z wyrażenia *od Korzewa* > *Odkorzewo*. EB

Odle zob. *Hadle*

Odletajka, kol., dawniej wś, zamoj., gm. Uchanie, 15 km na pń.-zach. od Hrubieszowa: *Odletajewo* (!), kol. 1902 Przew II 26; *Odletajka*, kol. 1921 Sk IV 31; *Odletajka*, kol. 1933 SkBy 1174; *Odletajka*, wś 1952 UW 137; *Odletajka*, -ki, *odletajski*, wś 1970 UN 109, 28; *Odletajka*, -ki 1981 WUN II 610; gw. *odletajka*, -ki, *odletajski*. — Nazwa od czasownika *odlatywać*, *odlecieć*, z suf. -ajka. Lit.: CzChełm 184. BCZ

Odlaczewo zob. *Ołaczewo*

Odłogi-Kąty zob. *Kąty* (23)

Odmeł, wś, tarn., gm. Szczuczin, 15 km na pń. od Dąbrowy Tarnowskiej: *Odmanth* 1505 Matr III nr 2268; *Otmath* 1515 Matr IV/1, nr 2451; *Odmeth* 1579 ŻDz XIV 234; *Odmeł* 1794 Ga Ee2; *Odmeł* 1886 SG VII 378; *Odmeł* 1933 SkBy 1174; *Odment* 1952 UW 263; *Odmeł*, -tu, *odmełcki* 1964 UN 5, 19; *Odmeł*, -tu 1981 WUN II 610. — Nazwa od ap. *odmeł* 'głęboka, często zmacona, wzburzona woda, głębia, torń, wir' SpXVI, XX 283. Wieś leży w dolinie Wisły. Lit.: OPilz 93. IN

Odmianowo zob. *Otmianowo*

Odmuchów, cz. wsi Potępa, dawniej wś, kat., gm. Tworóg: *Othmych* (1306) K 466; z *Odmuchowa* 1683 BorGŚI 133; *Ottmichow* 1743 SNGŚI IX 56; *Ottmichow* 1783 Z II 345; *Otmuchow*, *Odmuchów* 1845 K 466; *Odmuchów*, niem. *Otmuchow* 1886 SG VII 379; *Odmuchów* (*Ottmichow*) — *Ottwald* 1939 Prus 55; *Odmuchów*, -chowa 1981 WUN II 611. — Nazwa od n. os. *Odmuch, por. gw. *odmuchać* SGPRei(kartoteka), wtórnie z suf. -ów. Zniemczona jako *Ottmichow*. Nazwę niem. *Ottwald* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Odmuchów*. Lit.: SNGŚI IX 56; BorGŚI 133. JCh

Odmy, wś, olszt., gm. Dąbrówno, 22 km na pń.-wsch. od Lidzbarka: *Odmy* 1928 Mp-25(25–85); *Odmy* — *Odmy* 1941 Choj 117; *Odmy* — *Odmy*, wyb. 1946 Ley I 78; *Odmy* — *Odmy*, *Odm*, *odmiański* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Odmy* — *Odmy*, os. 1951 Rosp 219; *Odmy*, *Odm* 1981 WUN II 611. — Od n. os. *Odma* SSNO IV 93, w formie pluralnej. Do n. os. por. *odma* 'odciecie' SW III 620, stp. *odąc* (*się*) 'nadać' się, nabrzmieć' Sstp V 424, też *odymać* (*się*) SpXVI, XX 552. Lit.: Biolik, PMT X 100. RP

Odmy zob. *Gębale*

Odnoga (1), dziś *Odnoga-Kuźmy*, wś, biał., gm. Michałowo, 24,5 km na pń.-wsch. od Zabłudowa: *Othnoga* 1878–86 Kond 142; *Odnoga* 1921 Sk V 107; *Odnoga* 1952 UW 157; *Odnoga-Denisowo*, *Odnoga-Kuźmy*, *Odnoga-Saki* 1962 Mp-25(Białystok); *Odnoga*, *Odnoga-Denisowo*, *Odnoga-Kuźmy*, *Odnoga-Saki*, cztery wsi 1967 SM 775; *Odnoga-Kuźmy* (!), -gi-mów 1981 WUN II 611; po zmianie: *Odnoga-Kuźmy*, -gi-Kuźmów, *kuźmicki* 2007 DzU nr 245, poz. 1811; gw. *odnoga/kuźmy*, -gi, *kuźmowski*. — Nazwa od ap.

Odnoga

odnoga 'część wydzielająca się z całości, odgałęzienie; boczne koryto rzeki, łacha' SW III 630. Wieś leży nad niewielkim dopływem rz. Narwi. Człony odróżniające w n. zestawionych: od przym. dzierzawczego od brus. n. os. *Denis* (: *Dionisij*) BiryłaBA I 62, z suf. -owo; od n. os. *Kuźma* (: *Kosma*) SSNO III 125, BiryłaBA I 102, w formie pluralnej, od brus. n. os. *Sak* (: *Sakerdon*, też *Isaak*) BiryłaBA I 91, 143, w formie pluralnej. Lit.: Kond 142. EB

Odnoga (2), wś niezidentyfikowana, leżała w dawnym pow. sierpeckim, dziś płoc.: *Othnoga* 1437 SHGP I 218; *Odnoga* [XVI] AtMz 199. Lit.: SHGP I 218. UW

Odnoga-Denisowo zob. **Odnoga** (1)

Odnoga-Kuźmy zob. **Odnoga** (1)

Odnoga-Kuźmy zob. **Odnoga** (1)

Odnoga-Sacharki zob. **Sacharki**

Odnoga-Saki zob. **Odnoga** (1)

Odnogi zob. **Małocice**

Odoj zob. **Rokitnica** (4)

Odoje (1), cz. wsi Wyrzyki, dawniej wś, ciech., gm. Świercze-Koty: *Wyrzyki Loye* 1522 SHGMz (Z 26, 8v); *Wyrzyki Odoie* 1783–84 RejKor 529; *Wyrzyki odoie* 1827 Tabella II 297; *Odoje* 1839 MpKwat IV 2; *Wyrzyki Odoje* 1895 SG XIV 107; *Wyrzyki-Odoje* 1967 SM 1285; *Odoje, -jów*, cz. wsi Wyrzyki 1981 WUN II 611; po zmianie: *Wyrzyki, -yk, wyrzycki*, wś 2002 DzU nr 8, poz. 79. — Dawniej n. zestawiona *Wyrzyki-Łoje*; o członie pierwszym zob. *Wyrzyki*, człon drugi od n. os. *Łoj* SSNO III 330, w formie pluralnej. Wtórnie zmiana członu drugiego na *Odoje*, od n. os. *Odój* SSNO IV 95, w l. mnogiej. Lit.: ZMaz 384. UB

Odoje (2), wś, suwał., gm. Orzysz, 6,5 km na pln.-wsch. od Orzysza: [*Czarne*] 1495, *Tscharne* 1519 BiałOsad 68, 73; *Odoyen, Odoien* 1539 KętL 476; *Odoyen* 1785 Goldb III 140; *Odoyen* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Odoyen* — **Odoje** 1879 KętN 149; **Odoje**, niem. *Odojen* 1886 SG VII 379; **Odoje** — *Nickelsberg* 1938, *Odoyen* 1941 Choj 117; *Nickelsberg* — **Odoje**, *Odój*, *odojski* 1946 MPol XXV nr 142; **Odoje**, *Odój* 1981 WUN II 611; gw. *uodoje//odojen*. — Nazwa utrwała nazw. odbiorcy nadania z 1495 r. Mikołaja *Odoja*, zob. KętL 476, w l. mnogiej. Według Białuńskiego wieś okresowo miała n. *Czarne*, według KętL 476 od n. *Jeziora Czarnego*, raczej jednak od n. wsi *Czarne* (11). W 1938 r. urzędowo nadano wsi n. niem. *Ni-*

ckelsberg. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Odoje*. Lit.: BiałOsad 68, 73, 89–93, 118–20. RP

Odolan zob. **Odolion**

Odolanowizna, cz. wsi Leszcze, dawniej wś, koniń., gm. Kłodawa: *Odolanowizna* 1877 Zin II 3; *Odolanowizna*, kol. 1886 SG VII 385; *Odolanowizna*, wś 1921 Sk II 28; *Odolanowizna, -ny, odolanowski*, wś 1970 UN 82, 22; *Odolanowizna, -ny* 1981 WUN II 611. — Nazwa od n. os. *Odolan* SSNO IV 95 (: *odoleć*, por. scs. *odolěti* 'zwyciężyć', *odolan* 'nazwa rośliny używanej do czarów') RymSEN II 173, z suf. -owizna. Lit.: Safarewiczo-wa, -izna 30. EB

Odolanów, mto, kal.: in *Odelnowe* 1302 Koz II 535; de *Odolano* (!) (1372) XV KW III 391; in *Odolanow* 1403 Piek nr 529; in districtu castrii *Odolanow* 1413 Kal nr 417; super castro et oppido *Odolanow* 1456 Matr I nr 319; *Odalanow* 1510 NKs 149; *Hodaljanow* 1521 AKH III 479; *Oddolanow* 1576 SHGKI (ASK 12, 598); *Odalanow* 1579 ŻDz XII 124; *Odolanow* 1775 MKI (Tab 19, 14); *Odolanow* 1789 MKI (ASK 108, 83); *Odolanów* 1846 KsP 297; *Odolanów*, mylnie *Odalanów*, niem. *Adelnau* 1886 SG VII 380–5; *Odolanów*, niem. *Adelnau* 1921 Sk X 60, 150; *Odolanów, -nowa* 1981 WUN II 611; gw. *uodolanuf, -ova, uodolanoski*. — Nazwa od n. os. *Odolan* SSNO IV 95, z suf. -ów. Pierwszy zapis historyczny w postaci zmienionej. Forma *Odalanów* powstała w wyniku adiacji do czasownika *odda-lić*. W formie gw. labializowane nagłosowe *O-*. Lit.: RospSEMig 259–60; RymNmiast 168; ZierNmiast 107–8. ZZ

Odolanów-Górka, cz. *Odolanowa*, dawniej odrębne mto, kal.: Nowe Miasto zwane *Konstancja* 1629 RospSEMig 260; *Górka* 1886 SG VII 380; *Odolanów-Górka, -nowa -ki* 1981 WUN II 611. — W czasie wojny 30-letniej do *Odolanowa* napłynęli polscy luteranie ze Śląska. W 1629 r. utworzono dla nich nowe miasto na przedmieściu *Górka*, zwane *Konstancja*, od im. *Konstancja*. Później *Odolanów-Górka*, n. zestawiona, od n. mta *Odolanów* i od n. przedmieścia *Górka* (: ap. *górka*). Lit.: RospSEMig 156, 259–60; RymNmiast 113, 168–9; ZierNmiast 107–8. ZZ

Odolany, cz. Woli w Warszawie, dawniej wś: *Odolani* 1418 SHGMz (WD 1, 92v); *Odolany, Odolany* 1428 MkM I nr 49, 595; na *odolanach* 1513 Warsz nr 2112; *Odolany* 1580 ŻDz XVI 270; *Odolany* 1827 Tabella II 56; *Odolany* 1839

MpKwat IV 3; *Odolany*, wś 1886 SG VII 385; *Odolany*, wś 1933 SkBy 1174; *Odolany*, *-lan*, cz. mta 1964 UN 37, 22; *Odolany*, *-lan* 1981 WUN II 611. — Nazwa od n. os. *Odolan*, w formie pluralnej. W 1951 r. wieś przyłączono do Warszawy. Lit.: GórnrWlkp 131. UB

Odolian zob. **Odolion**

Odolin, cz. Ernestynowa, dawniej wś, płoc., gm. Bedlno: *Odolino* 1388, *Grzimcouo* 1394, *Odolin* 1399 Łęcz I nr 987, 1106, 3378, 4542; *Grzymkj*, *Odolino* 1511–23 ŁLB II 492; *Odolino Grzimky* 1576 ŻDz XIII 146; *Odolin* 1793 MpPerŁęcz; *Odolin* 1827 Tabella II 56; *Odolin*, folw. 1886 SG VII 385; *Odolin*, folw. 1933 SkBy 1174; *Odolin*, *-na*, *odoliński*, wś 1974 UN 41, 8; *Odolin*, *-na* 1981 WUN II 611; gw. *odoł'in*, *-na*, *odolski*. — Nazwa od n. os. *Odola lub *Odola, por. *Odol*, *Odolan* SSNO IV 95, z suf. *-ino*, *-in*. Dawniej też *Grzymkowo*, od n. os. *Grzymek* (: *Grzymiśław*) SSNO II 227, z suf. *-owo*; w XVI w. n. zestawiona, z członem *Grzymki* (od n. os. *Grzymek*), w l. mnogiej. Lit.: SHGŁęcz II 10; Nieckula, *-ov-* 292–3. EB

Odolinek, cz. Zleszyna, dawniej wś, płoc., gm. Bedlno: *Odolinek* 1793 MpPerŁęcz; *Odolinek* 1827 Tabella II 56; *Odolinek* 1877 Zin II 4; *Odolinek* (lit. A. i B.), folw. 1886 SG VII 385; *Odolinek*, wś 1921 Sk I 54; *Odolinek*, *-nka*, *odolinecki*, wś 1974 UN 41, 8; *Odolinek*, *-nka* 1981 WUN II 611. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Odolin*, z suf. *-ek*. EB

Odolino-Grzymki zob. **Odolin**

Odolion, wś, wloc., gm. Aleksandrów Kujawski, 4 km na płd.-wsch. od Aleksandrowa Kujawskiego: *Odolian* 1827 Tabella II 56; *Odoljan* 1877 Zin II 4; *Odolan* 1886 SG VII 380; *Odolion* 1902 Przew II 26; *Odoljon* 1921 Sk I 105; *Odolion*, *-nu*, *odolioński* 1971 UN 172, 15. — Nazwa niejasna; może ma związek z n. os. *Odolan*. AG

Odolkowice, wś zaginiona, leżała w par. Kcyńnia, bydg., gm. Kcyńnia: *Odolkowice* 1399 Lek II nr 1195; *Odolkowice* 1463 SHGPn(PG 6, 166); et villae ... *Lancovicze*, *Odolcovicze* 1511–23 ŁLB I 124; *Chodolkowice* 1608 Koz IV 106. — Nazwa od n. os. *Odolek*, por. *Odolan*, *Odolkowic* SSNO IV 95, 96, z suf. *-owice*. Postać *Chodolkowice* wtórna, z protetycznym *h* zapisywanym jako *ch*. ZZ

Odonów, wś, kiel., gm. Kazimierza Wielka, 3 km na płd. od Kazimierzy Wielkiej: *Oduow* 1381 Krak nr 961; *Oduow* 1470–80 DB II 143; *Oduow* 1490 ŻDz XV 442; *Oduow* 1550 Matr V/1 nr 996; *Oduow* 1564 Lukrak II 83; *Oduow*

1581 ŻDz XIV 13; *Oduow* 1680 Rej 108; *Odonów* 1783 SHGKrMat 206; *Oduow* 1786 MpPerSd; *Odonów* 1787 Spis 342; *Odonów* 1827 Tabella II 56; *Odonów* 1886 SG VII 385; *Odonów*, *-nowa*, *odonowski* 1966 UN 22, 17. — Nazwa od n. os. *Odon* SSNO IV 96 (: niem. *Odo*, *Odon* Gott 371 ze zmianą *oN > uN*), z suf. *-ów*. Lit.: RKrak 116; KopKiel 194; Nieckula, *-ov-* 145. IN

Odoyen zob. **Odoje** (2)

Odporyszów, wś, tarn., gm. Żabno, 6 km na płd.-zach. od Dąbrowy Tarnowskiej: *Opporzissow* (1385)1387 ZDM I 222; *Opporzischow* (1390) ZDM VI 82; *Oporischow* (1391)XV AGZ VI 5; *Oporzissow* 1400 DKrak 93; *Oporzysow* 1424 SHGSd(TP 20, 84); *Oporziszow* 1426 SHGSd(TP 22, 275); *Oporzysow* 1443 SHGSd(TP 34, 75); *Oporzysow*, *Oporzyschow* 1470–80 DB I 11, II 405; *Oporzysow* 1508 ŻDz XV 489; *Oporyschow* 1512 Matr IV/1, nr 1547; *Oporischow*, *Oporzyschow* 1529 LR 209, 266; *Oporzischow* 1536 ŻDz XV 531; *Oporissow* 1579, *Oporisctow* 1581 ŻDz XIV 234, 259; *Odporyszow* v. *Oporyszow* 1794 Ga Ee2; *Odporyszów* 1886 SG VII 386; *Odporyszów* 1921 Sk XII 11; *Odporyszów*, *-szowa*, *odporyszowski* 1964 UN 5, 23. — Dawniej *Oporzysów, od n. os. *Oporzys, z suf. *-ów*. Do n. os. por. n. os. *Opor* SSNO IV 134 (: *opora* 'pożytek, korzyść' Sstp V 607). Forma *Oporyszów* powstała w wyniku dysymilacji na odległość *rz-sz > r-sz* i wtórnego wyrównania do ap. *opór*. Zmiana *Oporyszów > Odporyszów* nastąpiła zapewne wskutek adideacji do ap. typu *odpór*, *odpora*, *odporny*. Lit.: OPilz 44; Nieckula, *-ov-* 146–7. IN

Odra, wś, kat., gm. Gorzyce, 9 km na płd.-zach. od Wodzisławia Śląskiego: *Odra* 1264 Drz II 497; dorfe *Odra* (1364)XVI CdSil VI 4; *Oderaw* 1409, *Odera* 1415 CdSil XXXIII 146, 148; *Odra* (1428)XVI CdSil VI 51; *Oder* 1457, *Oderaw* 1461 Drz II 497; *Odra* (1482)XVI, *Odru* (1486)XVI CdSil VI 114, 169; *Odrsky* 1488, *Odru* 1492 Drz II 497; Ex pago *Odera* 1679 J II 134; *Odrau* 1743 SNGŚl IX 57; *Odrau* 1783 Z II 134; *Odrau*, *Odrzyków* 1845 K 456; *Odra*, *Odrau* 1900 Myc 39, 75; *Odra*, *Odrau* 1920 PrusŚG 53; *Odra*, *-ry* 1981 WUN II 611. — Nazwa od n. rz. *Odra*, nad którą wieś leży. Hydronim objaśniany jako germański, celtycki, iliryski, wenetyjski, słowiański, ostatnio jako staroeuropejski, od ide. rdzenia *adu 'woda, potok' + suf. *-r-ā*, por. *Adriatyk*. Nazwa zniemczona jako *Odrau*. Po 1945 r. ustalono

Odra

urzędowo n. *Odra*. Lit.: SNGŚl IX 57–8; BorGŚl 51–2; Drz II 497–8; Babik 195–8 (tu pełna literatura).

JCh

Odra zob. **Opatowice** (4), **Ozorzyce**

Odra-Warszów zob. **Warszów**

Odrana Wola zob. **Odrano-Wola**

Odrano-Wola, wś, warsz., gm. Grodzisk Mazowiecki, 1,5 km na pld. od Grodziska Mazowieckiego: *Jardanowska Wolya* 1428 SHGMz(WD 1, 150); *de wola yardanowska* 1468, *szwoleyardanowskyye* 1481 Warsz nr 1254, 1517; *Wolya Gerdanowska* 1501 SHGMz(MK 18, 142); *Vola Jardanowska* 1520 SHGMz(MK 32, 68); *Vola Matusowa* 1526 SHGMz(RP 27, 457v); *Matusowa Wola* 1580 ŻDz XVI 285; *Odrana Wola* 1783–84 RejKor 698; *Wola Maluszowa* (!) v. *Odrana* 1792 MpPerRw; *Odrana wola* 1827 Tabella II 56; *Odrana wola* 1839 MpKwat IV 4; *Odrana Wola* 1886 SG VII 390; *Odrana Wola* 1952 UW 10; *Odrano-Wola, -na -li, odranowski* 1971 UN 126, 10. — Dawniej *Jardanowska/Jordanowska Wola*; człon pierwszy od n. wsi *Jardanowice/Jordanowice* (zob.), człon drugi od ap. *wola*. W XVI w. występuje również forma *Wola Jerdanowska*, z dialektalnym przejściem *ja- > je-*, oraz oboczna n. *Matusowa Wola*, z członem pierwszym od n. os. *Matus*, w formie przym. dzierżawczego, por.: *Matusa* Jardanovskyego 1520 Warsz nr 2241. Później n. przybrała formę *Odrana Wola/Odrano-Wola*. Człon pierwszy n. powstał z formy *Jordanowska* (*Wola*), w wyniku skrótu morfemicznego polegającego na zaniku nagłosowego *J-*, przestawce *-rd-* > *-dr-* oraz na elipsie części sufixalnej. W świetle zapisów wykorzystywanie n. jako paraleli w rozważaniach nad genezą hydronimu *Odra* oraz wiązanie jej z czasownikiem *odrati nieuzasadnione. Lit.: Babik 197. UB

Odrau zob. **Odra**

Odrechowa zob. **Odrzechowa**

Odritten zob. **Odryty**

Odrow zob. **Odry**

Odrowąż (1), wś, dawniej mto, kiel., gm. Stąporków, 15 km na pñn.-zach. od Skarżyska-Kamiennej; *Stari Odrouiz* 1222, cum ... *sene Odrouaz* 1223 Mog 2, 3; *Odrowansz* 1381 Kkk II 79; *Odrowanschi* (1382) KMłp I 433; *Odrowansch* 1415, *Odrovansch* 1418 KMłp IV 147, 170; *Odrowansz* 1423 Inscr nr 408; *Odrowansz* 1511–23 ŁLB I 698; *Odrowansz maior* 1577 ŻDz XIV 286; *Odrowąż* 1660–64 Lusand I 18; *Odrowąż* 1827 Tabella II 56; *Odrowąż* i *Odrowąż Poduchowny*, dwie wsi

1886 SG VII 390; *Odrowąż*, wś 1902 Przew II 26; *Odrowąż* 1952 UW 117; *Odrowąż, -ża, odrowąski, Odrowąż Poduchowny, -ża -nego*, cz. *Odrowąża* 1966 UN 24, 40; *Odrowąż, -ża* 1981 WUN II 611; gw. *!odrovos, -a, !odrovoski*. — Nazwa prawdopodobnie przeniesiona z n. osady *Odrowąż* pod Gogolinem, por. *Odrowąż* (4), będącej w opinii niektórych historyków pierwotną siedzibą rodu *Odrowążów*. Iwo *Odrowąż*, biskup krakowski, nadał klasztorowi w Prandocinie m.in. wieś *Stary Odrowąż*, por. 1222, 1223 Mog 2, 3. W jej pobliżu musiała już istnieć znana z późniejszych przekazów nowsza os., dzisiejszy *Odrowążek* (zob.), co tłumaczy obecność członu odróżniającego od przym. *stary*, łac. *senex*, w XVI w. od łac. przym. *maior* 'większy'. W XIX w. istniała odrębna wieś, która jest dziś cz. wsi *Odrowąż*, o n. zestawionej z członem odróżniającym od przym. *poduchowny*, wskazującym na rodzaj własności. Forma gw. z labializacją nagłosowego *O-*. Pochodzenie n. m., a także heraldycznej i osobowej *Odrowąż*, nie jest dotąd wyjaśnione. Jedni postrzegają tę n. jako strukturę dwuczłonową: *Odrowąż* lub *Odrowąs*, z pierwszym członem dewerbalnym od *odrzyć*, z mniej typowym dla pierwszych członów dewerbalnych węzłem kompozycyjnym *-o-* (wobec powszechnego *-i-/-y-*, jak np. w n. m. *Odrzykoń, Odrzywół*, ale por. też dawne ap. *wartogłów, motowąż*), oraz z drugim członem rzeczownikowym, od ap. *wąż* 'rodzaj gada lądowego' lub od *wąs* 'zarost nad górną wargą u mężczyzny'. Nazwa miałaby określać miejsce, gdzie odzierano węże ze skóry lub 'miejsce, gdzie odzierano wąsy', lub też mogłaby pochodzić od przezwiska człowieka, który odzierał węże lub odzierał wąsy, lub któremu odarto wąsy. Inni traktują n. jako strukturę dwuczłonową o pierwotnym brzmieniu *Odrowąż*, z pierwszym członem rzeczownikowym od n. rz. *Odra* (z regularnym węzłem morfologicznym *-o-*) i drugim członem dewerbalnym *-wąż* : *wiązać* (z pierwotną apofonią *ę* : *o*, por. *vęzti 'wić, splatać, wiązać' SEBor 688 : *vōzš). Nazwa miałaby określać miejsce (miejsceowość) leżące nad lub w pobliżu przeżęcia *Odry*. To objaśnienie wiązałoby się z hipotezą o pierwotnym osiedleniu *Odrowążów* na Śląsku i z położeniem wsi *Odrowąż* (4). Zmiana końcowego *-z* na *-ż* mogła nastąpić po przesiedleniu się rodu do Małopolski, wskutek hiperpoprawnej wymowy wobec zjawiska mazurzenia.

Ostatnią próbą objaśnienia tej n. jest propozycja Nalepy, który widzi w niej twór sufiksalny z podstawą rzeczownikową od n. rz. *Odra* i hydronimicznym suf. *-eg-* (występującym w n. jezior i pochodnych od nich n. m., typu *Lubiąż* < *Lub-eg+js*), rozszerzonym przez *-ow-*. Nazwa miałyby pierwotną postać **Odrowiąż* < **Odr-ov-eg-js*. Trudna do objaśnienia jest tu m.in. obecność miękkiego *w*, niepotwierdzona w licznych zapisach. Lit.: Rybarski, Pochodzenie i początek rodu Odrowążów, PHist XVIII, 1914, 1–23; Górski, Ród Odrowążów w wiekach średnich, RHer VIII 5, 11–20; Łoś, Gramatyka polska, t. II, 122; KSand 139; NaISand 133–4; KopKiel 295; RospSEMig 367–8; RymNmiast 169. *IN*

Odrowąż (2), wś, koniń., gm. Witkowo, 4,5 km na pld.-zach. od Witkowa: wsi *Odrowąż* 1424 KorAbpi II 96, 307; in villa *Odrawansch* 1461 ŁLB I 327, przyp.; *Odrawasch* 1511/12 Visit-Gn 456; *Odrawasch* 1511–23 ŁLB I 327; *Odrawasz* 1580 ŻDz XII 152; *Odrowąż* archiepiskopi 1618–20 PKal 205; *Odrowąż*, niem. *Odrawonz* 1886 SG VII 391; *Odrowąż*, *-ża*, *odrowąski* 1967 UN 77, 30; gw. *odrowuś*, *-vuża*, *odrowuśki*. — Nazwa od nazw. arcybiskupa Jana *Odrowąża*, który w latach 1453–64 nadał osadzie prawa magdeburskie, por. Koz I 199. Lit.: Rozwadowski, PHist XIX 7; Łoś, Gramatyka polska, t. II, 122; SEBr 100. *ZZ*

Odrowąż (3), wś, nowosąd., gm. Czarny Dunajec, 13 km na pln.-zach. od Nowego Targu: villa nostra *Odrowąż dicta Stawianiec* 1604 PSp 35; *Odrowąż* 1629 RPobKr 228; *Odrowąż* XVII ŻDz XIV 146; *Odrowąż* 1674 ŻDz XV 53a; *Odrowąż* 1765 Lukrak I 64; *Odrowąż* 1886 SG VII 390–1; *Odrowąż* 1921 Sk XII 27; *Odrowąż*, *-ża*, *odrowąski* 1964 UN 10, 181. — Wieś nosiła w XVII w. także oboczną n. *Stawianiec*, od ap. *stawianiec* 'plot przenośny z desek dartych do ochrony od wiatru przy robotach w polu' SW VI 408, też gw. *stawianiec* 'przesło plotu w koszarze, stodole' SGPRei(kartoteka). Lit.: LKrak 105. *IN*

Odrowąż (4), wś, opol., gm. Gogolin, 3,5 km na pln. od Krapkowic: *Odrvesz* 1292 BorGŚl 124; *Oderwanz* 1784 Z III 80; *Oderwanz* 1845 K 456; *Oderwanz* 1886 SNGŚl IX 58; *Odrowąż*, *Oderwanz* 1900 Myc 39, 75; *Odrowąż* (*Oderwanz*) — *Oderhöh* 1939 Prus 55; *Oderhöh* — *Odrowąż*, *-a*, *odrowąski* 1947 MPol XXV nr 124; *Odrowąż*, *-ża* 1981 WUN II 611. — Pierwszy zapis: *Odrvesz* 1292 jest nie-

pewny. Borek (BorGŚl) nie podaje źródła cytatu; w SNGŚl ten sam przykład z powołaniem się na BorGŚl, jako źródło. Chodzi być może o fragment wyjęty z szerszego kontekstu (tu z błędnym opuszczeniem śródgłosowego *-a-*), w CdSil VII/3, 166 nr 2224: (Anno) domini 1292 obiit ... beatus Petrus *Odravesz*, militis. Wydawca objaśnia, że cytat pochodzi z napisu na starym kamieniu węglowym w klasztorze Franciszkanów w Kłodzku, który był wcześniej „bez wątpienia” kamieniem nagrobnym brata *Piotra*, syna rycerza (militis) pochodzącego ze szlachty, która swoje nazwanie wzięła od n. wsi *Oderwanz*. Antroponim byłby świadectwem wcześniejszego istnienia osady. Według Kuhna kolonia założono na miejscu starej osady, która była w średniowieczu siedzibą rodu *Odrowążów*. Nazwa została zmieniona jako *Oderwanz*. Nazwę niem. *Oderhöh* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Odrowąż*. Lit.: SNGŚl IX 58–9; BorGŚl 124; Borek, Studia Śląskie XLVII 36. *JCh*

Odrowąż (5), wś, piotr., gm. Wielgomłyny, 14,5 km na pld.-zach. od Przedborza: *Odrawasch* 1535 Matr IV/3, nr 17916; *Odrowąż* 1791 Mp-PerSd; *Odrowąż* 1827 Tabella II 56; *Odrowąż* 1886 SG VII 390; *Odrowąż* 1921 Sk II 92; *Odrowąż*, *-ża*, *odrowąski* 1972 UN 48, 108. Lit.: Koz VI 305. *EB*

Odrowąż Maior zob. **Odrowąż** (1)

Odrowąż Minor zob. **Odrowążek**

Odrowąż Poduchowny zob. **Odrowąż** (1)

Odrowążek, dziś **Odrowążek** i **Nowy Odrowążek**, dwie wsi, kiel., gm. Bliżyn, 14 i 16 km na zach. od Skarżyska-Kamiennej: *Parva Odrawansz* 1511–23 ŁLB I 698; *Odrawas minor*, *Odrawąszek* 1577 ŻDz XIV 286; *Odrawązek* 1660–64 Lusand I 18; *Odrawązek* 1827 Tabella II 56; *Odrawązek* 1886 SG VII 391; *Odrawązek* 1921 Sk III 40; *Odrawązek*, *Nowy Odrawązek* 1952 UW 115; *Odrawązek*, *-żka*, *Nowy Odrawązek*, *-wego* *-żka*, *odrowążecki* 1966 UN 23, 35. — Nazwa od n. leżącej w pobliżu wsi *Odrowąż* (1), z członem odróżniającym od łac. przym. *parvus* 'mały', *minor* 'mniejszy'. Wtórnie uniwersalizacja za pomocą suf. *-ek*. W XX w. powstała druga wieś, z członem odróżniającym od przym. *novus*. Lit.: KSand 140; KopKiel 300. *IN*

Odrawonz zob. **Odrowąż** (2)

Odrów zob. **Odry**

Odry

Odry, wś, bydż., gm. Czersk, 11,5 km na pń.-wsch. od Czerska: *Odrow* (1351)1400 PrUr IV 634; *Oderow*, *Odrow*, *Oderaw*, *Wodry* 1534 InwWloc 120; *Odrow* 1570 ŻDz XXIII 212; *Odry* 1584 Font I-III 242; *Odry* 1648 RP 182; *Odry* 1667-72 Font VI-X 284; *Odry* 1682 Font V 131; *Odry* od. Woythal 1789 Goldb II 168; *Odry* 1886 SG VII 392; *Odry*, fr. auch *Woithal* 1912 Bär 85; *Odry* 1921 Sk XI 12; *Odry* (*Odr*) 1925 Krzep 81; *Odry* 1952 UW 49; *Odry*, -rów 1981 WUN II 612; gw. *udra*. — Dawniej zapewne n. *Odrów*, może od niejasnego pochodzenia n. os. *Oder*, por. *Oderkiewicz* SSNO IV 74, z suf. -owo. Od XVI w. zmiana formy na pluralną. Wieś leży nad rz. Wdą. O n. obocznej zob. **Wojtal**. Lit.: Babik 197. WK

Odry zob. **Wojtal**

Odrynki, wś, biał., gm. Narew, 20,5 km na pńd.-wsch. od Zabłudowa: *Odryńsko*, folw. mta Narwi 1676, *Odrynki* 1775-89 Kond 142; *Odrynki*, wś 1902 SG XV/2, 401; *Odrynki*, -nek 1981 WUN II 612; gw. *odrynki*, -nok, *odrynocki*. — Nazwa od gw. ap. *odryna* 'szopa, stodoła na siano' SGPkar III 406, por. też brus. ap. *adryna*, gw. *odrynia* 'ts.' Słbgav III 257, z suf. -sko, wtórnie -ki. Folwark został utworzony na 2 włókach należących do mta Narwi; por. zapis: na 'Olszanicy włók 2 1576 Lupodl 69. Wieś leży nad rz. Olszanką (dawniej Olszanicą). Lit.: Kond 142. EB

Odryńsko zob. **Odrynki**

Odry **Wojtal** zob. **Wojtal**

Odryty, os., dawniej wś, olszt., gm. Barczewo, 8,5 km na pńd.-wsch. od Barczewa: *Kirsyn* in campo *Kirsyn*, z nadpisem: Olim dicebatur *Kirsynen* nunc ... *Waidritten* 1381 MWrm V 83; *Woydriten* 1492, *Waidriten* XV Ger 206; *Woydriten* 1533, 1539 ZGAE XXIII 668, 672; *Wedritten* (1566) SHGWrm(ArchGött., EM 31d, nr 2, k. 2v-3v); *Odritten* 1587 PospWrm 162; *Wodritten* 1615 RŁWrm 273; *Otritten* 1656 Kolberg 261; *Odritten* 1688 Birch 232; *Woryty* (!) 1673-74 Bonk III 444; *Oddritten* alias *Woydritten* 1702 MWrm IX 62; *Odriten* 1755 MpEnd; *Odritten* 1796-1802 MpSchöt XVII; *Oddritten* — *Odryty* 1879 KętN 196; *Odryty*, niem. *Odritten*, wś 1886 SG VII 393; *Odrity* — *Odryty*, -yt, *odrycki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Odryty*, *Odryt* 1981 WUN II 612; gw. *odryty*, -üf. — Starsza n. prus. *Kirsin-a, od n. os. *Kirse, por. *Kirsutte*, lit. *Kiršiai* (Ger 64), z suf. -in-. Do n. por. prus. *kirsuan* 'czarny' i n. m. *Kierz*, *Kierzliny*. Nazwa niem. *Waidritten*, *Odritten* niejasna;

podstawa **void-* nie występuje z rozszerzeniem z -r- i protezą w- przed ai-. Może to hybryda od stwniem. *weidare* = *weiter* 'myśliwy, łowca' (*wiedenaere* Lex 312), z prus. suf. -it. W adaptacji niem. zanik nagłosowego W- oraz zmiana dyf-tongu -oi- > -o-. Pospiszylowa łączy n. z lit. *aitris* 'zjęczały, cierpki', łot. *ātrs* 'bystry, szybki' (: ide. *ai-tro). Nagłosowe W- może wtórne jak w prus. wyrazach *unds* : *wundan*. Nazwę pol. *Odryty*, którą w XIX w. zaproponował Kętrzyński, zatwierdzono urzędowo po 1945 r. Lit.: Ger 64, 206; PospWrm 162-3, PrzybBalt 196. RP

Odrzechowa, wś, krośn., gm. Zarszyn, 9 km na pńd.-wsch. od Rymanowa: *Odrzechow* 1419 SHGSK III 7; de *Odrzochow* (!) 1427, *Hodrzechow* 1449 AGZ XI nr 260, 2792; *Odrzechowa* (1469)XV Matr II nr 85; *Odrzechowa* 1515 ŻDz XVIII/1, 146; z *Odrzechowej* 1610 RZl 186; *Odrzechow* 1765 Żyd 426; *Odrzechowa*, rus. *Odrechowa* 1886 SG VII 393; *Odrzechowo* 1952 UW 286; *Odrzechowa*, -wej, *odrzeczowski* 1965 UN 71, 88. — Nazwa od n. os. *Odrzych* (od n. os. typu *Odrzygość*, *Odrzypłaszcz* SSNO IV 97, por. *odrzec* 'zedrzeć, ściągnąć skórę, podrzeć' Sstp V 497), z suf. -ów, -owa. Samogłoska e zamiast oczekiwanego y nawiązuje do czasownika *odrzec*. Okresowo z typowym dla j. ukraińskiego protetycznym H-. Utrwaliła się forma *Odrzechowa*. Lit.: SHGSK III 7-10; Sł. I 36; MakSk 119; RiegŁemb 197. BCZ

Odrzechowo zob. **Odrzechowa**

Odrzechów zob. **Odrzechowa**

Odrykoń, wś, krośn., gm. Wojaszówka, 5,4 km na pń.-zach. od Krosna: *Odrzicon* (1392) XIX Fast 125, przyp. 376; (*Camy*)*enecz* (1399) AGZ III 143; *Eremberch* (*Eremberk*) alias *Odrykon* (1402)1643 ZDM V 14; *Odrzikon* 1441 U nr 1755; *Camienicz* (1443)1518 AGZ II 100; *Odrykon* 1446 AGZ XI nr 2269; *Camyenyecz* 1460 AGZ VIII 136; *Odrykon* 1589 ŻDz XVIII/1, 50; w *Drzykoniu* (!) 1628 MakSk 119; *Odrykoń* 1787 MJ 19, II, 74, 25; *Odrykow* (!) v. *Odrykon* 1794 Ga Ee2; *Odrykoń*, dawniej *Eremberg* 1886 SG VII 394; *Odrykoń*, -nia, *odrzykoński* 1965 UN 60, 53. — Nazwa od *odrzec* 'zedrzeć, ściągnąć skórę' Sstp V 497 + *koń*, z interfiksem -i-; określała miejsce, gdzie odzierano konie ze skóry, por. też n. m. *Odrywól*, *Krowodrza*. Oboczna n. *Kamieniec* ponowiona z n. zamku leżącego tuż koło wsi, zob. *Kamieniec*. Nazwa *Eremberch*||*Eremberg* stanowi pol. adaptację n. niem. *Ehrenberg*, od *ehren* 'czcić'

i od *Berg* 'góra'. Lit.: SHGsk III 10–11; MakSk 119; TaszyckiRiSP I 225–6. BCz

Odrzywołek, wś, rad., gm. Belsk Duży, 3 km na zach. od Grójca: *Odrziwoł* (1449)1456 SHG-Mz(MK 4, 144–144v); *Odrzywoł* 1494 SHGMz(MK 18, 72); *Odrzywoł* 1537 AS II 282; *Odrzywoł* 1576 ŻDz XVI 230; *Odrzywoł* 1603 ŁukOp 242; *Odrzywołek* 1783 MpPerMz; *Odrzywołek* 1827 Tabella II 56; *Odrzywołek* 1886 SG VII 395; *Odrzywołek*, -łka, *odrzywolecki* 1971 UN 127, 6. — Dawniej *Odrzywół*, od *odrzec* + *wół*, z interfiksem *-i-*. Nazwa określała pierwotnie miejsce, gdzie obdzierano ze skóry woły. Od XVII w. *Odrzywoł(e)k* — deminutywizacja n. w celu odróżnienia od n. *Odrzywół* (2). UB

Odrzywół (1), przys., dawniej wś, kiel., gm. Żłota, 11 km na pń.-wsch. od Kazimierzy Wielkiej: *Wawrowka* s. *Odrzywół* 1674 ŻDz XV 56a; *Odrzywół* 1787 Spis 377; *Odrzywół* 1827 Tabella II 56; *Odrzywół*, wś 1886 SG VII 395; *Odrzywół*, wś 1921 Sk III 107; *Odrzywół*, -wołu, cz. wsi Kostrzeczyn 1969 UN 19, 28; *Odrzywół*, -wołu 1981 WUN II 612. — Nazwa od *odrzec* + *wół*, z interfiksem *-i-*, określała pierwotnie miejsce, gdzie obdzierano ze skóry woły. Początkowo wieś miała oboczną n. *Wawrówka*, może od n. os. *Wawer* (: *Wawrzyniec*) RymSEN II 660, z suf. *-ka*. Lit.: KopKiel 120. IN

Odrzywół (2), wś, dawniej mto, rad., gm. Odrzywół, 10 km na pń.-wsch. od Drzewicy: na *Wysokinie* (1418)1678 ZDM V 202; *Odrziwoł* 1495 Matr II nr 485; *Odrzywoł* 1502 Matr III nr 289; *Odrzywoł* oppidum 1508 ŻDz XV 483; *Odrzywoł* 1511/12 VisitGn 350; *Odrzywoł* 1511–23 ŁLB I 655; oppido *Odrziwoł* 1525 Matr IV/1, nr 4765; *Odrzywoł* 1564–65 Lusand 196; *Odrziwoł* oppidum 1577 ŻDz XIV 295; *Odrzywoł* 1787 Spis 377; *Odrzywoł* 1827 Tabella II 56; *Odrzywół*, os. 1877 Zin II 4; *Odrzywół*, os., przedtem mko 1886 SG VII 394; *Odrzywół*, os. 1902 Przew II 26; *Odrzywół*, os. m. 1933 SkBy 1175; *Odrzywół* 1952 UW 123; *Odrzywół*, -wołu, *odrzywołski* 1969 UN 28, 43. — Miasto zostało założone w 1418 r. na gruntach wsi *Wysokinin*, dziś *Wysokin*, i przejęło jej nazwę, którą jednak wkrótce zmieniono na *Odrzywół*. Lit.: KSand 140; KopRad 221; RospSEMiG 260; RymNmiast 169. IN

Odrzywół (3), cz. wsi Dębówka, dawniej wś, warsz., gm. Błonie, 12 km na pń.-zach. od Grodziska Mazowieckiego: *Odrziwoł* 1579 ŻDz XVI

142; *Odrzywoł* 1792 MpPerRw; *Odrzywół* 1827 Tabella II 56; *Odrzywoł* 1839 MpKwat IV 3; *Odrzywół*, folw. 1886 SG VII 395; *Odrzywół* 1921 Sk I 13; *Odrzywół* 1967 SM 775; *Odrzywół*, -wołu 1981 WUN II 612. UW

Odrzywół zob. **Odrzywołek**

Odsieka zob. **Ocieka**

Oduńów zob. **Odonów**

Odwet, cz. Marcinowa, okresowo wś, sier., gm. Zadzim: *Odwet*, kol. 1877 Zin II 4; *Odwet*, kol. 1886 SG VII 395; *Odwet*, kol. 1902 Przew II 26; *Odwet*, wś 1933 SkBy 1175; *Odwet*, -tu 1981 WUN II 612. — Była to pierwotnie n. karczmy, ponowiona na powstała wokół wiesi, por. *Odwet*, karczma 1827 Tabella II 56. Jest to n. żartobliwa, od ap. *odwet* 'zemsta'. EB

Odwiśle, wś, krak., gm. Igołomia-Wawrzeńczyce, 9,5 km na pń.-wsch. od Niepołomic: *Odwiśle*, chałupy 1782–84 SHGKrMat 206; *Odwiśle* 1787 Spis 329; *Odwiśle* 1789 SHGKrMat 206; *Odwiśle* 1827 Tabella II 56; *Odwiśle*, wś 1886 SG VII 395; *Odwiśle* 1921 Sk III 70; *Odwiśle*, -la, *odwiślecki* 1964 UN 13, 15. — Nazwa w związku z n. rz. *Wisła*, nad którą wś leży, od wyrażenia *od Wisły*, z suf. *-e* (< **-bje*). Lit.: RKrak 116. IN

Odyszewo zob. **Hodyszewo**

Odzierady, cz. Łodzi, dawniej wś: *Odzierady*, os. 1886 SG VII 396; *Odzierady*, kol. 1902 Przew II 26; *Odzierady*, wś 1921 Sk II 66; *Odzierady*, wś przyłączona do Łodzi 1946 DzU nr 4, poz. 35; *Odzierady* 1967 SM 775. — Pierwotnie zapewne *Wodzierady*, z hiperpoprawnym pominięciem początkowego *W-*, potraktowanego błędnie jako proteza, zob. *Wodzierady*. EB

Oegeln zob. **Węgliny**

Oelpoche zob. **Olejnica**

Oels zob. **Oleszna** (1), **Oleśnica** (8), **Oleśnica Mała**, **Oleśniczka**, **Olszany** (4)

Oelse zob. **Oleszna** (1), **Olszany** (4)

Ofelia, wś, pil., gm. Margonin, 3 km na pń.-wsch. od Margonina: *Ofelia*, pos. leś. 1846 KsP 439; *Ofelia*, niem. *Ophelia*, folw. 1886 SG VII 402; *Ofelia*, folw. 1902 MycPn 170; *Ofelin*, niem. *Ofelia*, folw. 1921 Sk X 10, 150; *Ofelin*, folw. 1933 SkBy 1175; *Ofelia*, -lii, cz. wsi Próchnowo 1967 UN 75, 13; *Ofelia*, -lii 1981 WUN II 612. — Nazwa od im. *Ofelia*. Nie przyjęła się forma *Ofelin*, zaproponowana przez Kozirowskiego w 1918 r., por. Koz V 612. ZZ

Ofelin zob. **Ofelia**

Ofen

Ofen zob. *Piece* (1, 3), *Piecewo* (2), *Pieczyska* (3)

Offenau zob. *Zalesie* (75)

Offenberg zob. *Opatówko*, *Prądzonka*

Oficjałów, wś, tarnob., gm. Opatów, 2 km na pld. od Opatowa: *Oficjałów*, kol. 1921 Sk III 86; *Oficjałów* 1952 UW 121; *Oficjałów*, -łowa, *oficjałowski* 1966 UN 27, 44. — Nazwa od nazw. *Oficjał* RymSEN II 173 lub od ap. *oficjał* 'namiestnik; urzędnik' SW III 700, z suf. -ów. IN

Ogardy, wś, gorz., gm. Strzelce Krajeńskie, 10 km na pln.-wsch. od Strzelec Krajeńskich: *Wogarden* 1337 SHGNM(Landb 23); *Wugarten* (1349) CdB A XVIII 293; *Worde* 1450 SHGNM (Repertorium nr 1309); *Vaugarden* 1460 CdB A XXIV 179; *Wugarten* 1833 MpUMbl 1565; *Wugarten* — *Ogardy*, -dów, *ogardzki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ogardy*, -dów 1981 WUN II 612. — Nazwa od **ogård-* 'ogrodzenie', w formie pluralnej. Zniemczona postać *Wugarten* potwierdza typowo pomorską zmianę nagłosowego *O-* > *Wo-*, zob. *Objazda* (2), oraz dalszą zmianę *Wo-* > *Wu-*, polegającą na zwięźeniu *o* > *ó*, *u*. Po 1945 r. urzędowo ustalono formę *Ogardy*. Lit.: Trautn-Elb II 70; Rzduma III 52–7. BCz

Ogarka, wś, kiel., gm. Włoszczowa, 11 km na pld.-wsch. od Włoszczowy: quod *Ogarkam* 1389 Krak nr 5278; *Ogarka* 1505 Matr III nr 2333; *Ogarka* 1508 ŻDz XV 485; *Ogarka* 1511–23 ŁB I 552; *Ogarka* 1540 ŻDz XV 577; *Ogarka* 1573 ŻDz XIV 273; *Ogarka* 1827 Tabella II 56; *Ogarka* 1886 SG VII 402; *Ogarka* 1921 Sk III 142; *Ogarka*, -ki, *ogarski* 1971 UN 35, 28. — Nazwa od n. os. *Ogarka* SSNO IV 101 (: *ogarek* 'niedopalek świecy'). Można też ją łączyć z gw. ap. *ogar* 'kawałek niedopalonego łuczywa, drzewo niedopalone, głownia' SGPKar III 415, z suf. -ka. Por. też *gorzec* 'palić się, płonąć' SEBor 382, 173. Lit.: KSand 140; KopKiel 212. IN

Ogartowo, wś, kosz., gm. Połczyn-Zdrój, 3 km na wsch. od Połczyna-Zdroju: *Gawertow* 1511 TrautnElb II 42; *Gagaertow* 1628 LorSNH 39; *Jagertow* 1789 MpGillyPom; *Iagertow* 1839 MpUMbl 873; *Jagertow* — *Ogartowo*, -wa, *ogartowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Ogartowo*, -wa 1981 WUN II 612. — Dawniej zapewne n. *Jaworów*, od n. os. *Jawor* SSNO II 468 lub od ap. *jawor* 'drzewo, rodzaj klonu' (por. pierwszy zapis; litera *g* w niem. pisowni może oznaczać *j*; substytucyjne *e* zamiast *o* w drugiej sylabie), z suf. -ów. Możliwe też od-

czytanie n. jako *Gawardów*, od n. os. *Gawerd* (: niem. im. *Gäwert*) RymSEN I 222. Od XVII w. oboczna n. *Jagertów*, od niem. n. os. *Jägert* (: ap. *Jäger* 'myśliwy', z nieetymologicznym wstawnym -t i zmianą *ä* > *a*), z suf. -ów. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ogartowo*. Lit.: TrautnElb II 42; LorSNH 39; Rzduma I 52. BCz

Ogen zob. *Ogonów* (2)

Oggerschütz zob. *Ojerzyce*

Ogiernicze, wś, opol., gm. Biała, 7,5 km na pld.-zach. od Strzeleczek: Ex villa *Logewnice*, *Langiewnicze* (!) 1679 J II 180, 198; *Legelsdorff* 1743 SNGŚI IX 60; *Legelsdorf*, *Logebniz* 1784 Z III 107; *Legelsdorf*, *Oglewnice* 1845 K 356; *Oglewnice*, *Legelsdorf* 1886 SG VII 404; *Legelsdorf*, *Głównica* 1900 Myc 25, 71; *Łągiewniki* — *Legelsdorf* 1939 Prus 47; *Legelsdorf* — *Ogiernicze*, -cza, *ogiernicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Ogiernicze*, -cza 1981 WUN II 612. — Być może dawniej n. *Łągiewnicy*, zob. *Łągiewniki* (1). Niemiecka adaptacja n. *Legelsdorf* w nawiązaniu do *legel*, *lagel* 'łagiew' potwierdza tę etymologię. Nazwa zniekształcona jako *Oglewnice*, może w wyniku przestawki z *Logewnice* (zob. pierwszy zapis ze zmianą *a* > *o*). Odczytanie *Mycielskiego Głównica* jest błędne. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ogiernicze*. Lit.: SNGŚI IX 60; BorGŚI 201. JCh

Ogłęda, wś, ostroł., gm. Przasnysz, 7 km na pln. od Przasnysza: *Oglanda* (1414–25) 1456 SHGMz(MK 3, 52); *Oglanda* 1428 Mkm I nr 654; granicis *Oglanczskye* (1451) 1456 SHGMz(MK 4, 126); *Oglandowo* (1452) 1456 SHGMz(MK 4, 131v); de *Oglandy* 1468 SHGMz(MK 341, 9v); *Oglanda* 1511 SHGMz(PT 1, 108); *Ogłęda* 1567 ŻDz XVI 334; *Ogłęda* 1783 MpPerMz; *Ogłęda* 1827 Tabella II 56; *Ogłęda szlachecka* 1886 SG VII 405; *Ogłęda* 1921 Sk I 130; *Ogłęda*, -dy, *ogłędowski* 1972 UN 140, 32. — Zierhoffer wiąże n. wsi z n. os. *Ogłęda, dla której brak jednak poświadczeń historycznych i współczesnych, może więc w związku z ap. *ogład* 'ogładanie, ogłędziny' SEBań II 395, por. stp. *ogłędać* 'dokonać urzędowych ogłędzin; rozsądzać, rozstrzygać; zażądać, upomnieć się' Sstp V 531–2; gw. *ogłędy* 'zareczyny' SGPKar III 417. W XVI w. występuje wariant *Ogłędowo*, z suf. -owo. Odnotowano także n. rz. *Ogłęda*, dziś Morawka, por. *Oglanda* 1381 SHGMz(AG 842). Lit.: ZMaz 283. UB

Ogłędów, wś, tarnob., gm. Staszów, 3 km na zach. od Staszowa: *Ogledou* 1254, *Oglandow* 1255

Kkk I 56, 59; *Oglandow* 1385 KMłp III 365; *Oglandow* 1403 Hel II nr 1102; *Ogledow* (1404) XV ZDM I 328; *Oglandow* (1416) Kkk II 408; *Oglandow* 1470–80 DB II 387; *Oglandow* 1505 Matr III nr 2268; *Ogłyadow* 1508, *Ogładow* 1510 Matr IV/1, nr 331, 1001; *Ogłyadow* 1529 LR 78; *Ogladoff* 1579 ŻDz XIV 230; *Ogłędow* 1787 Spis 370; *Ogłędów* 1827 Tabella II 56; *Ogłędów* 1886 SG VII 405; *Ogłędów* 1921 Sk III 133; *Ogłędów*, *-dowa*, *ogłędowski* 1970 UN 33, 21; gw. *ogleduf*, *-ova*. — Nazwa może od n. os. *Ogłęda, z suf. *-ów* lub w związku z ap. *ogład*, por. wyżej *Ogłęda*. W formie gw. zanik nosowości. Lit.: KSand 140. IN

Ogłędów zob. Ogłędów

Ogłędówek, przys., dawniej wś, kiel., gm. Kiję, 12 km na pńn.-wsch. od Pińczowa: super villa *Oglandow* (1250) Kkk I 38; *Oglandow*, villa 1470–80 DB I 412; *Oglandowek* 1529 LR 295; *Ogłiadow* 1578 ŻDz XIV 219; *Ogłędówek* 1787 Spis 403; *Ogłędówek* 1827 Tabella II 56; *Ogłędówek*, wś 1886 SG VII 405; *Ogłędówek*, wś 1933 SkBy 1176; *Ogłędówek*, *-wka*, cz. Żydówka 1969 UN 29, 36; *Ogłędówek*, *-wka* 1981 WUN II 612. — Dawniej n. *Ogłędów*; wtórnie od XVI w. z suf. *-ek*. Lit.: KSand 140; Nieckula, *-ov-* 145. IN

Ognica (1), wś, szczec., gm. Dobrzany, 28 km na wsch. od Stargardu Szczecińskiego: *Stoltenhagen* 1618 MpLub; *Stolzenhagen* 1789 MpGillyPom; *Stolzenhagen* 1834 MpUMbl 1245; *Stolzenhagen* — *Ognica*, *-cy*, *ognicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ognica*, *-cy* 1981 WUN II 613. — Dawna n. niem. *Stolzenhagen*, od *stolz*, średniem. *stolt* 'okazały, wyniosły' Lübben 382 + *-hagen*. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Ognica*. BCz

Ognica (2), cz. Świnoujścia, dawniej wś, szczec: *Stormerswerdere* 1326 PU VII 44; *Warder* (!) 1618 MpLub; *Werder* 1789 MpGillyPom; *Werder* — *Ognica*, *-cy* *ognicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ognica* — *Werder*, wś 1951 Rosp 219; *Ognica*, *-cy* 1981 WUN II 613. — Dawna n. niem. *Werder* ponowiona z n. wyspy. Jej niem. n. od ap. *Werder* 'wyspa', potem z członem *Storm-*, który w XVII w. został pominięty. Wyspę zwano pierwotnie *Dęba, por. insulam, que *Damba* dicitur 1256 PU II 30; insule, seu mediamni, que ab antiquo *Damma*, nunc autem *Stommenswerder* nuncupatur 1313 PU V 100. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. nową *Ognica*. BCz

Ognica (3), wś, szczec., gm. Widuchowa, 13,5 km na pld. od Chojny: *Nipperwese* 1564

LorSNH 80; *Nipperwese* 1789 MpGillyPom; *Nipperwese* 1835 MpUMbl 1485; *Nipperwiese* 1886 SG VII 155; *Nipperwiese* — *Ognica*, *-cy*, *ognicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ognica*, *-cy* 1981 WUN II 613. — Dawna n. *Nipperwese* niejasna. Według Lorentza od słow. n. os. *Neprividh (: *nie + pri + vid-*). Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Ognica*. Lit.: LorSNH 80. BCz

Ogniewo zob. Ogniewo

Ogniewa Wola zob. Ogniewo

Ogniska zob. Wypaleniska

Ogniwa Wola zob. Ogniewo

Ogniwna, wś zaginiona, leżała w pow. rzeszowskim, w par. Głogów Małopolski: *Ogniwna* 1581 ŻDz XIV 265. — Nazwa od ap. *ogniwo* 'krzesiwo' Sstp V 535, z suf. *-na*, określająca zapewne 'miejsce wypalone'. Lit.: Borek, *-ni-* 156, 346, 441. IN

Ogniewo, wś, siedl., gm. Stanin, 14,5 km na pld.-wsch. od Stoczka Łukowskiego: *Ognywo* 1552 ŻDz XIV 394; *Wola Ogniewo* 1564 RPobLu 643v; *Ogniowa Wola* 1580 ŻDz XIV 431; *Ogniwa Wolia* (!) 1620 RPobLu 204; *Ogniewo* 1786 MpPerLu; *Ogniewo* 1787 Spis 428; *Ogniewo* 1827 Tabella II 56; *Ogniewo* 1886 SG VII 405; *Ogniewo* 1899 Cat 90; *Ogniewo* 1921 Sk IV 76; *Ogniewo*, *-wa*, *ogniewski* 1970 UN 115, 25. — Nazwa od n. os. i herald. *Ogniewo* SSNO IV 101 (: *ogniewo* 'krzesiwo'). W XVI–XVII w. n. zestawiona, z drugim członem od ap. *wola*; sporadycznie człon *Wola* przestawiony: *Wola Ogniewo*. Wariant *Ogniowa Wola* to wynik adideacji do przym. *ogniowy* (: *ogień*), a forma *Ogniewo* jest rezultatem oddziaływania nazw z suf. *-ewo*. Lit.: KosLu 68; BariMorf 18. IN

Ogon zob. Ogonów (2)

Ogoncken zob. Ogonki (2)

Ogonken zob. Ogonki (1, 2)

Ogonki (1), wś, gdań., gm. Sulęcyno, 12 km na pńn.-zach. od Kościerzyny: [Ogonki, kol. 1780] SG VII 406; *Ogoncki*, Haus 1789 Goldb II 168; *Ogonken* — *Ogonki* 1879 KetN 14; *Ogonki*, niem. *Ogonken*, wyb. 1886 SG VII 406; *Ogonki*, folw. 1933 SkBy 1176; *Ogonki*, kol. 1967 SM 770; *Ogonki*, *-ków* 1981 WUN II 613. — Nazwa zapewne od n. os. *Ogonek* SSNO IV 102 (: *ogonek*), w formie pluralnej, zniemczona jako *Ogonken*. WK

Ogonki (2), wś, suwał., gm. Węgorzewo, 4,5 km na pld.-wsch. od Węgorzewa: *Schwintz* 1528 lub 1539 BiaKol 178; *Schwintz* 1529, *Ogonken*

Ogonkowo

1542 Kętl 531; *Ogoniken, Ogonken* poł. XVI BiałKoł 178; *Ogoncken* 1785 Goldb III 140; *Ogoncken* 1796–1802 MpSchröt XII; *Ogonki*, niem. *Ogoncken* 1886 SG VII 406; *Schwenten* 1938, *Ogonken* — *Ogonki* 1946 Ley I 121; *Schwenten* — *Ogonki, -nek, ogonecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Ogonki, -nek* 1981 WUN II 613; gw. *ogonki. — Niemiecka n. *Schwin(t)z* przejęta z n. prus. *Schwints, od n. jez. *Schwints-seits, dziś *Święcajty*, por. *Swynteseyta* ok. 1340, *Schwentze* (!) 1478 Ger 179; und der *Swinteseyte* (1331–41) PrUr III 288, *Schwenzait* ok. 1700 HE VIII 256. Do n. jez. por. pruskie *swints* 'święty' i *seits (: lit. *siet-uvá*, łot. *siets* 'głębokie miejsce na rzece') Ger 154, 179. Niem. *Schwin(t)z* odczytano jako *Schwanz* 'ogon'; pol. *Ogonki* są więc fałszywym tłumaczeniem n. niem. W 1938 r. wprowadzono n. niem. *Schwenten*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Ogonki*. Forma gw. z labializowanym nagłosowym O-. Lit.: Biolik, HE VIII 256; BiałKoł 178, 192, 207; BiałPrzem 47–8, 56–7, 94; PrzybBalt 196. RP

Ogonkowo, wś zaginiona, leżała koło wsi Siedlemin, kal., gm. Jarocin: Sedlemino cum *Ogonkowo* 1415, gran. *Ogonkowo* ... et Capalicza 1425, *Ogonkowo* 1435 Koz II 536. — Nazwa od n. os. *Ogonek*, z suf. *-owo*. ZZ

Ogonowice (1), wś, legn., gm. Legnickie Pole, 12 km na płd. od Legnicy: *Cudewicz* ok. 1300 SNGŚI IX 61; *Kawdewicz* (1420) K 278; *Kawdewitz* 1485 CdSil XXXV 115; *Kaudewitz* 1789 Z VIII 174; *Kaudewitz* 1845 K 278; *Kaudewitz* 1900 Myc 67; *Kaudewitz, Kałdowice* 1941 Wrzosek 34; *Kaudewitz* — *Ogonowice, -ic, ogonowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Ogonowice, -wic* 1981 WUN II 613. — Dawniej n. *Chudowice*, od n. os. *Chudy* SSNO I 346, z suf. *-owice*, zniemczona jako *Kaudewitz*, co Wrzosek błędnie rekonstruował jako *Kaldowice*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ogonowice*. Lit.: SNGŚI IX 61. JCh

Ogonowice (2), wś, piotr., gm. Opoczno, 3 km na płd.-wsch. od Opoczna: *Ogonowicze* 1440 Matr I, supl. nr 68; *Ogonowicze* 1470–80 DB I 304; *Ogonowicze* 1512 Matr IV/1, nr 1589; *Ogonowicze* 1511–23 LLB I 639; *Ogonowycze* 1519 Matr IV/2, nr 12084; *Ogonowicze* 1577 ŻDz XIV 281; *Ogonowice* 1660–64 Lusand I 8; *Ogonowice* 1827 Tabella II 57; *Ogonowice* 1886 SG VII 406; *Ogonowice* 1921 Sk III 94; *Ogonowice, -wic, ogonowicki* 1969 UN 28, 47; gw. *ogunowice, -víc, ogunoski*. — Nazwa od n. os. *Ogon* SSNO IV 102

(: *ogon*), z suf. *-owice*. W formie gw. przejście *-oN-* > *-uN-*. Lit.: KSand 140. IN

Ogonowo, wś, ciech., gm. Głinojeck, 14 km na wsch. od Raciaża: *Dzegtharzewo* 1449, *Ogonowo* 1499, *Dzyecharzewo-Ogonowo, Dzyecharzewo-Vyeszjolky* 1531 SHGPł 218; *Dziektarzewo Ogonowo* 1578 ŻDz XVI 117, 122; *Ogonowo* 1784 MpPerPł; *Ogonowo* 1827 Tabella II 57; *Ogonowo* 1886 SG VII 406; *Ogonowo, -wa* 1981 WUN II 613. — Pierwotnie n. zestawiona *Dziektarzewo-Ogonowo*, od n. wsi *Dziektarzewo* (zob.) i od n. os. *Ogon*, z suf. *-owo*. Według AtMz *Dziektarzewo-Wiesiołki* były częścią *Ogonowa*. Człon *Wiesiołki* od n. os. *Wiesiołek* SSNO VI 71, w l. mnogiej. Lit.: SHGPł 218. UW

Ogonów (1), wś, lub., gm. Ryki, 4 km na płn.-wsch. od Ryk: [Ogonów] XVI AtSd 149; *Wieś Ogonow* 1660–64 Lusand II 160; *Ogonow* 1787 Spis 423; *Ogonow* 1789 Lusand I 225; *Ogonów* 1827 Tabella II 56; *Ogonów* 1886 SG VII 406; *Ogonów* 1921 Sk IV 23; *Ogonów, -nowa, ogonowski* 1972 UN 142, 19. — Nazwa od n. os. *Ogon* lub od ap. *ogon*, z suf. *-ów*. IN

Ogonów (2), wś, opol., gm. Kamiennik, 7,5 km na płn. od Otmuchowa: *Ogoni* 1272 SUR IV 127; gut *Ogoni* 1291 SUR VI 18; *Ogon* ok. 1300 CdSil XIV 34; *Ogon* (1360) K 458; villa *Ogen* 1651/52 J I 234; *Ogen* 1743, *Ogen* 1756 SNGŚI IX 61; *Ogen* 1784 Z III 391; *Ogen* 1845 K 458; *Ogen* 1886 SG VII 402; *Ogen, Ogony* 1900 Myc 39; *Ogony (Ogen)* — *Feldheim* OS. 1939 Prus 55; *Feldheim* — *Ogonów, -owa, ogonowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Ogonów, -nowa* 1981 WUN II 613. — Dawniej n. *Ogony*, w formie pluralnej, potem *Ogon*, w formie singularnej, od ap. *ogon*, być może na określenie folwarku, wsi położonej w końcowej części pola, lasu lub od n. os. *Ogon*. Nazwa zniemczona jako *Ogen*. Niem. n. *Feldheim* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo formę *Ogonów*. Lit.: SNGŚI IX 61; BorGŚI 52; Rospond, RKJWr I 31; SGTS XXI 53. JCh

Ogonówka zob. **Kasinka Mała**

Ogony zob. **Ogonów** (2)

Ogony, wś, ostroł., gm. Różan, 8 km na płn. od Różana: *Ogony* alias *Mlewo* 1508, villa *Ogony* 1537/38 SHGMz(Siel. 1–2, II 167v i 1–2, 246, 1538I); *Ogoni* 1582 ŻDz XVI 389; *Ogony* 1783 MpPerMz; *Ogony* 1783–84 RejKor 549; *Ogony* 1827 Tabella II 57; *Ogony* 1886 SG VII 406; *Ogony, -nów*,

ogonowski 1971 UN 129, 26. — Nazwa od n. os. *Ogon*, w formie pluralnej. Obocznie *Mlewo*, od ap. *mlewo* 'ziarno mielone, do zmielenia' SEBań II 197; obok wieś *Młynarze*. UB

Ogorodniczki zob. Ogrodniczki (1)

Ogorodniki zob. Ogrodniki (3a, 8)

Ogorzałka zob. Ojrzenie-Ogorzałki

Ogorzałki zob. Kobylin-Pogorzalki, Ojrzenie-Ogorzałki

Ogorzały Staw zob. Pogorzały Staw

Ogorzelczyn, wś i leśn., koniń., gm. Tuliszków, 3,5 km na wsch. od Tuliszkowa: de *Ogorzelsco* 1352 KW III 22; de *Ogorzelczino* 1396 Lek II nr 504; *Ogorzelczino* 1497 Matr II nr 796; *Ogorzelczyno* 1511–23 ŁLB I 271; *Ogorzalczyno* (!) 1535 SHGKI(ASK 12, 447); *Ogorzelczino* 1579 ŻDz XII 239; *Ogorzelczyno* 1674 MKI(ASK 74, 164); *Ogorzelczyn* 1827 Tabella II 57; *Ogorzelczyn* 1886 SG VII 406; *Ogorzelczyn*, -na 1981 WUN II 613; gw. *ogorzelcyn*, -yna, *ogorzelczyński*. — Nazwa niejasna. Dawniejsze *Ogorzelsko*, według Nieckuli od n. os. *Ogorzała* lub *Ogorzelec* SSNO IV 102, 103, z suf. -sko. Być może jednak od ap. *ogorzelsko 'miejsce po wypaleniu czegoś, tu: lasów i zarośli' (: *ogorzeć*, *gorzeć* 'palić się, płonąć' SEBor 173). Byłaby to więc nazwa związana z gospodarką żarową, por. *Pogorzela*. Już w XIV w. zmienił suf. na -yno, wtórnie -yn. Lit.: Nieckula, -ov- 293; Rospond, -bšk- 197. ZZ

Ogorzele, os., dawniej wś, szczec., gm. Nowogard, 6,5 km na płn.-zach. od Nowogardu: *Neuendorf* 1784 Brüg II 302; *Neuendorf* 1789 Mp-GillyPom; *Neuendorf* 1834 MpUMbl 867; *Neuendorf* — *Ogorzele*, -la, *ogorzelski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Ogorzele* — *Neuendorf*, os. 1951 Rosp 219; *Ogorzele*, -la 1981 WUN II 613. — Dawna n. niem. *Neuendorf*, od wyrażenia *neu Dorf* 'nowa wieś'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Ogorzele*. BCZ

Ogorzelec (1), wś, jel., gm. Kamienna Góra, 9 km na zach. od Kamiennej Góry: *Dittersbach* 1292, *Städtlichen Dittersbach* 1547 SNGŚI IX 61; *Dittrichsbach*, *Dittersbach* villa 1666/67 J I 698, 702; *Dittersbach* 1785 Z V 101; *Dittersbach*, *Städtisch* 1845 K 96; *Städtisch Dittersbach* 1941 Wrzosek 33; *Städtisch Dittersbach* — *Ogorzelec*, -lca, *ogorzelecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ogorzelec*, -lca 1981 WUN II 613. — Dawna n. niem. *Dittersbach* od n. os. *Ditter* (: *Ditterich* Gott 153) + *Bach* 'potok'. Okresowo z członem *Städtisch*, od

niem. *städtisch* 'miejski'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ogorzelec*. Lit.: SNGŚI IX 61–2; SGTS X 207–11. JCh

Ogorzelec (2), wś, legn., gm. Grębocice, 6 km na płd. od Głogowa: *Gorlicz* (1427), *Gaerlizchin* (1431) K 165; villa *Gorlitz* 1580, pagus *Görlitz* 1679 J III 4, 142; *Görlitz* 1791 Z X 260; *Görlitz* 1845 K 165; *Görlitz* 1900 Myc 63; *Marienquell-Görlitz* 1941 SOV 228; *Marienquell-Görlitz* — *Ogorzelec*, -lca, *ogorzelecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Ogorzelec*, -lca 1981 WUN II 613. — Dawna n. *Görlitz* jest niem. adaptacją wcześniejszej n. pol. *Gorlice, od n. os. *Gorla* RymSEN I 257 (: stp. *gorlic* się 'gniewać się', *gorliwy* 'porywczy, zapalczywy, żarliwy', w związku z *gorzeć* 'palić się, płonąć' SEBor 173), z suf. -ice, lub *Gorzelica, od ap. *gorzel* 'coś spalonego'. Niemiecką n. *Marienquell-Görlitz* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ogorzelec*. Lit.: SNGŚI IX 61. JCh

Ogorzelewo, wś, włoc., gm. Chodecz, 5 km na zach. od Chodcza: *Ogorzelewo* 1388 Koz V 90; *Ogorzelewo* 1418 Koch nr 22; *Ogorzelewo* 1489 Lupbrz 133; *Ogorzeliewo* 1557–66 ŻDz XIII 24; *Ogorzelewo* 1674 Rpog 152; *Ogorzelewo* 1796 Per-Opis IX; *Ogorzelewo* 1886 SG VII 406; *Ogorzelewo*, -wa, *ogorzelewski* 1972 UN 191, 16. — Nazwa od n. os. *Ogorzało* SSNO IV 103 (: *gorzeć*), z suf. -ewo. Lit.: Koz V 90; Nieckula, -ov- 145. AG

Ogorzelice, wś, płoc., gm. Stara Biała, 12 km na płn.-wsch. od Płocka: *Pogorzolino* ok. 1240 KMaz I nr 301 (tu?); *Ogorzelicze* 1435 SHGPł 218; *Ogorzelice* 1460 Płoc I nr 172; *Ogorzelycze* 1531 SHGPł 218; *Ogorzelice* 1578 ŻDz XVI 5; *Ogorzelice* 1784 MpPerPł; *Ogorzelice* 1827 Tabella II 57; *Ogorzelice* 1886 SG VII 406; *Ogorzelice*, -lic 1981 WUN II 613. — Nazwa od n. os. *Ogorzało*, z suf. -ice. Lit.: SHGPł 218; TaszyckiPatrMaz 57. UW

Ogorzelik zob. Ogorzelnik

Ogorzelik Bobolski zob. Ogorzelnik

Ogorzeliny, wś, bydg., gm. Chojnice, 10,5 km na płd. od Chojnic: *Gori* 1236, in *Ogorolina* (!) 1275 Perl 50, fals., 233; *Ogorstyn* ... *Gerhardtdorff* 1338 HKS 19; bonorum *Gerhardisdorf*, que in Polonico quondam *Ogorzlyn* dicebantur (1338) PrUr III 125; *Gerhardtdorff* 1357 PrUr V 295; *Gerhartsdorff* 1357 HKS 63; *Gerhardisdorf* 1368, von *Gersdorf* 1427 UKT 71, 134; *Gerhardisdorff* (1437) GZ 111; *Ogorzelini* 1511/12 VisitGn 336; w *Ogorziellnach* 1570 ŻDz XXIII 217; *Ogorzeliny* 1617 Font XI–XV

Ogorzelnik

197; *Ogorzeliwy* (!) 1648 RP 183; *Ogorzeliwy* 1653 Font XI–XV 197; *Gierzdorf* 1664 Font XXXII 172; *Ogorzeliwy* 1682 Font V 132; *Görtzdorf* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Görsdorf* — *Ogorzeliwy* 1879 KętN 71; *Ogorzeliwy*, niem. *Goersdorf* 1886 SG VII 407; *Ogorzeliwy*, niem. *Gersdorf* 1921 Sk XI 12, 83; *Ogorzeliwy* (*Görsdorf*) 1925 Krzep 81; *Ogorzeliwy*, *-lin* 1981 WUN II 613. — Początkowo zapewne *Góry* (o ile zapis z 1236 r. nie jest zniekształcony), od ap. *góra*, w formie pluralnej. Równoległe źródła potwierdzają n. *Ogorzeliu* (w substytucyjnych zniekształconych zapisach), od imiesłowu *ogorzale* 'wypalone (miejsce)' lub od n. os. *Ogorzala* SSNO IV 102, z suf. *-in*, wtórnie w l. mnogiej. Oboczna n. niem. od n. os. *Gerhard*, skrócone *Gers* Gott 206 + *-dorf*. Utrwaliła się n. *Ogorzeliwy*. Lit.: Breza, Nazwy wsi kosznajderskich, w: Kosznajderia — fenomen tożsamości, 2007, 70. WK

Ogorzelnik, wś, częst., gm. Niegowa, 14 km na płn.-wsch. od Myszkowa: *Ogorzelik* (1379) 1790 ZDM IV 206; *Ogorzelik* 1398 Krak nr 7947; *Ogorzelik* 1427, *Ogorzelik Bobolsky* 1445 Hel II nr 2126, 3228; *Ogorzelic* 1490 ŻDz XV 436; *Ogorzelyk* 1529 LR 95; *Ogorzelik* 1564 Lukrak II 91; *Ogorzelik* 1581 ŻDz XIV 71; *Ogorzelnik* 1629 RPobKr 164; *Ogorzelnik* 1787 Spis 351; *Ogorzelnik* 1827 Tabella II 57; *Ogorzelnik* 1886 SG VII 407; *Ogorzelnik* 1921 Sk III 6; *Ogorzelnik*, *-ka* 1981 WUN II 613; gw. *ogożełnik*, *-ka*, *ogożełnicki*. — Dawniej n. *Ogorzelik*, określająca miejsce opalone, wypalone, od *ogorzaly* 'rumiany, przypieczony' Sstp V 536, por. *gorzeć* 'palić się, płonąć', *ogorzeć* 'mocno się opalić' SEBor 173, z suf. *-ik*. W XV w. n. z członem odróżniającym od n. pobliskiej wsi *Bobolice*. Zmiana *Ogorzelik* > *Ogorzelnik* nastąpiła pod wpływem wyrazów z suf. *-nik*, który tworzy m.in. nazwy miejsca typu *blotnik*, *chmielnik*. Lit.: RKrak 116; Bań-Morf 41, 127. IN

Ogorzelsko zob. **Ogorzelczyn**

Ogóły, wś, biał., gm. Czarna Białostocka, 6 km na pld.-zach. od Czarnej Białostockiej: *Ogóły*, kol. 1921 Sk V 11; *Ogóły*, wś 1967 SM 776; *Ogóły*, *Ogól* 1981 WUN II 613. — Nazwa od n. os. *Ogóła* RymSEN II 174 (: *ogolic* 'pozbawić włosów, okraść'), w formie pluralnej. EB

Ogórki, wś, suwał., gm. Puńsk, 15,5 km na płn.-zach. od Sejnu: *Stulgie* 1642 WiśnSejn 100; *Ogórki* 1764 SHGPd(AP-Puńsk, ks.śl.); *Ogurki* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6011, 39–43); *Ogórki*

1827 Tabella II 57; *Ogórki* 1886 SG VII 406; *Ogórki*, *-ków* 1981 WUN II 613; lit. *aguŕkiai*. — Dawna n. *Stulgie*, por. lit. n. m. *Stulgiāi*, od lit. n. os. *Stulgā*, *Stulgys* (: *stulgys* 'kulik, Tringa ochropus') Lpvž II 846, przym. *stulgas*, *stulgius* 'owalny, jajkowaty', w l. mnogiej, w n. spolonizowanej z regularnym suf. *-e*. Następnie *Ogórki*, od n. os. *Ogórek* RymSEN II 174, w formie pluralnej. Lit.: WiśnSejn 100–1; Buch, Onom VII 223. EB

Ograszka, wś, włoc., gm. Czernikowo, 13 km na płn.-zach. od Lipna: *Ograszka* 1886 SG VII 408; *Ograszka*, folw. i kol. 1933 SkBy 1176; *Ograszka*, *-ki*, *ograszkowski* 1972 UN 180, 36. — Nazwa niezupełnie jasna. Zapewne ma związek z ap. *ograzka* 'febra, zimnica' SEBr 376, z hiperpoprawnym *s* (< z) > *š*; może na określenie miejscowości położonej w mokrym miejscu, o niezdrowym klimacie. BCz

Ogroble, wś, sier., gm. Wierzchlas, 15 km na pld.-wsch. od Wielunia: *Ogroble* 1787 MpPerKr; *Ogroble* 1827 Tabella II 57; *Ogroble* 1877 Zin II 4; *Ogroble*, os. 1886 SG VII 407; *Ohroble* (!), wś 1902 Przew II 27; *Ogroble* 1921 Sk II 129; *Ogroble*, *-la*, *ogrobelski* 1974 UN 52, 49. — Nazwa od czasownika *ogroblać*, *ogroblić* 'otoczyć groblą' SW III 718, z suf. *-e*. EB

Ogrodnica, wś, wroc., gm. Środa Śląska, 4 km na pld.-zach. od Środy Śląskiej: *Shonow* 1319 Reg nr 3996; *Schonaw* (1320) K 601; *Schonow* 1325, *Schonow* 1336, Dfe *Shenow* 1337 Reg nr 4400, 5712, 5802; *Schonow* (1360) K 601; *Schonaw* 1416 SNGŚI IX 62; *Schonaw* 1425 Sob VIII 255; *Schoene* 1666/67 J I 316; *Schönau* 1743 SNGŚI IX 62; *Schönau* 1795 Z XII 86; *Schönau* 1845 K 601; *Schönau* 1891 SG X 385; *Schönau*, 1941 Wrzosek 16; *Schönau* — *Ogrodnica*, *-cy*, *ogrodniczy* 1948 MPol XXV nr 14; *Ogrodnica*, *-cy* 1981 WUN II 613. — Dawna n. niem. *Schönau*, od *schön* 'piękny, ładny' + *Aue* 'podmokła łąka, zagłębienie, teren nisko położony nad wodą' Kluge 36. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ogrodnica*. Lit.: SNGŚI IX 62. JCh

Ogrodniczki (1), wś, biał., gm. Juchnowiec Dolny, 13 km na pld. od Białegostoku: *Ogrodniki* 1744 SDV 148; *Ogrodniki* 1784, *Ogorodniczki* 1878–86 Kond 143; *Ogrodniczki* 1902 SG XV/2, 402; *Ogrodniczki*, *-czek* 1981 WUN II 613; gw. *ogrodniczi*, *-ček*, *ogrodniczkosi*. — Początkowo n. *Ogrodniki*, od ap. *ogrodnik* 'człowiek zajmujący się uprawą ogrodu' Sstp V 536, w formie plu-

ralnej; wtórnje n. w formie deminutywnej *Ogrodniczki*. Forma *Ogorodniczki* (= *Ohorodniczki*) z fonetyką białoruską. Lit.: Kond 143. EB

Ogrodniczki (2), wś, biał., gm. Supraśl, 4 km na pld.-wsch. od Wasilkowa: *Ogrodniki* 1674, *Ogrodniczki* 1784 Kond 143; *Ogrodniki Supraślskie* 1902 SG XV/2, 402; *Ogrodniczki* 1921 Sk V 11; *Ogrodniczki*, -czek 1981 WUN II 613; gw. *ohorodnički//horodniiki*, -čok, *horodnički*. — Człon odróżniający w przejściowej n. zestawionej od n. pobliskiego mta *Supraśl*, w formie przymiotnika. Zapisy gw. białoruskie. Lit.: Kond 143. EB

Ogrodniczki (3), kol. wsi Stoczki, dawniej wś, biał., gm. Turośń Kościelna: *Ogrodniczki* 1784 Kond 143; *Stoczki-Ogrodniki*, wś 1921 Sk V 14; *Ogrodniczki* i *Stoczki-Ogrodniczki*, dwa przys. 1967 SM 776, 1090; *Ogrodniczki*, -czek, cz. wsi Stoczki 1973 UN 158, 68; *Ogrodniczki*, -czek 1981 WUN II 613. — Okresowo n. zestawiona *Stoczki-Ogrodniki*; człon pierwszy zob. *Stoczki* (1). Lit.: Kond 143. EB

Ogrodniczki zob. *Ogrodniczki Wysokostockie*

Ogrodniczki Wysokostockie, cz. Białegostoku, dawniej wś: z *Ogrodnikow* pod Pałacem 1676 CzRkps nr 1099; *Ogrodniczki* 1784, *Ogrodniki* z klasztorem 1790 Kond 142; *Ogrodniczki*, wś 1902 SG XV/2, 402; *Ogrodniczki Wysokostockie*, os. 1967 SM 776. — Początkowo n. *Ogrodniki*; człon *Wysokostockie* od n. osiedla *Wysoki Stoczek* (: *wysoki* i *stoczek* 'mały stok'). Kontynuacja n. wsi jest zapewne n. ulicy *Ogrodniczki* na tym osiedlu. Lit.: Kond 142-3. EB

Ogrodniki (1), dziś *Kołpin-Ogrodniki*, wś, biał., gm. Terespol, 7,5 km na pld.-wsch. od Terespolu: *Ogrodniki*, wś 1775, *Ogrodniki* 1790 SHGPd(Tarpod); *Ogrodniki* 1827 Tabella II 57; *Ogrodniki*, wś 1886 SG VII 408; *Ogrodniki*, os. 1921 Sk IV 2; *Ogrodniki*, os. 1933 SkBy 1176; *Kołpin-Ogrodniki*, wś 1952 UW 131; *Kołpin-Ogrodniki*, -na-ków, *kołpiński*, wś 1966 UN 105, 13; *Ogrodniki*, os. 1967 SM 776; *Ogrodniki*, -ków, kol. 1981 WUN II 613; po zmianie *Kołpin-Ogrodniki*, -na-Ogrodników, *kołpiński*, wś 2006 DzU nr 240, poz. 1746. — Nazwa od ap. *ogrodnik* 'człowiek zajmujący się uprawą ogrodu' Sstp V 536, w formie pluralnej. Człon pierwszy w n. zestawionej od n. pobliskiej wsi *Kołpin*. EB

Ogrodniki (1a), wś, biał., gm. Biała Podlaska, 10,5 km na pld.-wsch. od Białej Podlaskiej;

Ogrodniki 1921 Sk IV 4; *Ogrodniki* 1933 SkBy 1177; *Ogrodniki* 1952 UW 132; *Ogrodniki*, -nik, *ogrodnički* 1966 UN 105, 8. EB

Ogrodniki (1b), wś notowana do 1967 r., biał., gr. Hołowczyce, 14,5 km na pld.-wsch. od Łosic: *Ogrodniki* 1676 CzRkps nr 1099; *Ogrodniki* 1839 MpKwat VI 7; *Ogrodniki* 1921 Sk IV 43; *Ogrodniki* 1933 SkBy 1176; *Ogrodniki* 1967 SM 776. EB

Ogrodniki (1c), kol., dawniej wś, biał., gm. Piszczac, 15,5 km na pld.-wsch. od Białej Podlaskiej: *Ogrodniki*, wś 1921 Sk IV 2; *Ogrodniki*, wś 1933 SkBy 1177; *Ogrodniki*, -ków, cz. wsi Ortel Królewski 1966 UN 105, 23; *Ogrodniki*, wś 1967 SM 776; *Ogrodniki*, -ków 1981 WUN II 613. EB

Ogrodniki (2), wś, biał., gm. Tucznia, 29,5 km na pld.-wsch. od Białej Podlaskiej: *Ogrodniki* 1775, *Ogrodniki Większe* 1790 SHGPd(Tarpod); *Ogrodniki małe* i *Ogrodniki większe* 1827 Tabella II 57; *Ogrodniki Małe* i *Ogrodniki Wielkie* 1839 MpKwat VII 6; *Ogrodniki Małe* i *Ogrodniki Większe* 1886 SG VII 408; *Ogrodniki Małe* i *Ogrodniki Wielkie* 1921 Sk IV 3; *Ogrodniki Małe*, *Ogrodniki Wielkie*, dwie wsi 1933 SkBy 1177; *Ogrodniki* 1952 UW 132; *Ogrodniki*, -ków, *ogrodnički* 1966 UN 105, 40; *Ogrodniki Małe* i *Ogrodniki Wielkie*, dwie wsi 1967 SM 776; *Ogrodniki*, -ków 1981 WUN II 613; gw. *ogrodnički dużej/welke*, *ogrodnički małe*, -kuf -yx, *ogrodnički*. — Człon odróżniający w n. zestawionych od przym. *duży*, *mały*, *wielki*, *większy*. EB

Ogrodniki (3), wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 7,5 km na wsch. od Bielska Podlaskiego: *Ozopodnuku* 1878-86 Kond 143; *Ogrodniki* 1902 SG XV/2, 402; *Ogrodniki*, -nik, *ogrodnički* 1972 UN 153, 40; gw. *horodniiki*, -niik, *horodnički*. — Załączkiem wsi była ziemia należąca do *ogrodników* w obrębie folwarku Użyki, por.: „do tego folw. jest ogrodników 22, każdy ma ziemię” 1576 Lupodl 37; „ogrodnicy pod folwarkiem Użyki”, 1676 CzRkps nr 1099. Postać gw. posiada cechy fonetyczne wschodniosłowiańskie. Lit.: Kond 143-4. EB

Ogrodniki (3a), dziś *Ogrodniki Barszczewskie*, wś, biał., gm. Choroszcz, 3,5 km na pld.-wsch. od Choroszczy: *Ogrodniki* 1598 ŻDz XVII/1, 181; *Ogrodniki* 1677, *Ogrodniki* 1784, *Ozopodnuku* 1878-86 Kond 143; *Ogrodniki* 1886 SG VII 409; *Ogrodniki* 1921 Sk V 11; *Ogrodniki Barszczewskie*, -nik -kich 1981 WUN II 614; po zmianie: *Ogrodniki*, -nik, 2008 DzU nr 234, poz. 1586. — Człon

Ogrodniki

odróżniający w n. zestawionej od n. pobliskiej wsi *Barszczewo*, w formie przymiotnika. Lit.: Kond 143; HalBiał I 130. EB

Ogrodniki (3b), kol., dawniej wś, biał., gm. Boćki, 12 km na pld.-wsch. od Brańska: wioska *Wolycza* przy wsie Siedlec ma ogrodników 15 każdy osiadły 1558 AWAK XIV 25, 44; *Ogrodniki* 1616, *Ogrodniki*, wś 1775–79 Kond 143; *Ogrodniki* 1795 MpPerPd; *Ogrodniki*, -nik 1972 UN 153, 33. — Dawna n. *Wolica* od ap. *wolica* 'osada zwolniona na pewien czas od chwili założenia z płacenia czynszów i danin' Sstp X 289. Od XVII w. *Ogrodniki*. Lit.: Kond 143. EB

Ogrodniki (4), wś, biał., gm. Dobrzyniewo Kościelne, 6,5 km na ptn.-wsch. od Choroszczy: *Ogrodniki* 1676 CzRkps nr 1099; *Ogrodniki* 1744 SDV 149; *Ogrodniki* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6008, 63–64); *Ogrodniki*, folw. 1902 SG XV/2, 402; *Ogrodniki*, wś 1921 Sk V 16; *Ogrodniki*, -nik 1981 WUN II 614; gw. *ogrodniiki*, -niik, *ogrodniicki*. — Wieś powstała na gruntach folw. Dobrzyniew (zob. *Dobrzyniewo Kościelne*), por. folwark Dobrzyniew 1602 Kond 143. Lit.: Kond 143. EB

Ogrodniki (5), wś, biał., gm. Knyszyn, 8 km na ptn.-wsch. od Knyszyna: *Ogrodniki* 1744 SDV 148; *Ogrodniki* 1784 SHGPd(Opispar I nr 6008, 35–36); *Ogrodniki*, kol. 1921 Sk V 15; *Ogrodniki*, wś 1933 SkBy 1176; *Ogrodniki*, -nik 1981 WUN II 614. EB

Ogrodniki (6), wś, biał., gm. Narew, 14 km na ptd.-wsch. od Zabłudowa: *Ogrodniki*, wś dworu Hozna 1676 Kond 144; *Ogrodniki Hoźna* 1902 SG XV/2, 402; *Ogrodniki* 1921 Sk V 23; *Ogrodniki*, -ków 1981 WUN II 614; gw. *horodniiki*, -kuv. — O członie drugim w n. zestawionej zob. *Hoźna*. Postać gw. z fonetyką wschodniosłowiańską. Lit.: Kond 144. EB

Ogrodniki (7), wś, biał., gm. Sidra, 14,5 km na ptn. od Sokółki: *Ogrodniki* 1744 SDV 97; *Ogrodniki* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6007, 133–134); *Ogrodniki* 1921 Sk V 80; *Ogrodniki*, -ków 1981 WUN II 614. EB

Ogrodniki (8), wś, biał., gm. Siemiatycze, 7 km na ptd.-zach. od Siemiatycz: *Słochy* 1676 CzRkps nr 1099; *Słochy Małe* czyli *Ogrodniki* 1795 MpPerPd; *Слоху-Огородники* 1878–86 Kond 144; *Słochy Ogrodniki* 1889, *Słochy Ogrodniki* 1902 SG X 811, XV/2, 596; *Ogrodniki* 1921 Sk V 27; *Ogrodniki*, -nik 1981 WUN II 614; gw. *horodniiki*, -niik, *horodniicki*. — O n. *Słochy* zob. *Słochy Annopolskie*;

w XVIII w. *Słochy Małe*, z członem dyferencyjnym do n. *Słochy Wielkie/Słochy Annopolskie*; w XIX w. *Słochy-Ogrodniki*. Obocznie i dziś *Ogrodniki*. Postać gw. z fonetyką wschodniosłowiańską. Lit.: Kond 144. EB

Ogrodniki (8a), cz. wsi Strabla, dawniej wś, biał., gm. Wyszki: *Ogrodniki* 1597 Kond 144; *Ogrodniki* 1676 CzRkps nr 1099; *Ogrodniki*, wś 1790, *Ogrodniki* 1795 Kond 144; *Ogrodniki*, -ków 1972 UN 153, 53. Lit.: Kond 144. EB

Ogrodniki (9), wś, elbl., gm. Milejewe, 12,5 km na ptn.-wsch. od Elbląga: *Bomgarthen* 1300 Kerstan 140; *Baumgarth* 1789 Goldb II 7; *Baumgarth* 1796–1802 MpSchröt X; *Bągart*, niem. *Baumgart* 1880 SG I 119, 122; *Baumgart* — *Ogrodniki*, -ik, *ogrodnicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Ogrodniki*, -nik 1981 WUN II 614. — Dawna n. niem. ponowiona z n. m. *Bągart* (3) (: ap. *Baumgarth*, średniem. *bom-garte* 'sad'). Nazwa *Ogrodniki*, nadana urzędowo po 1945 r., nawiązuje do znaczenia n. niemieckiej. Lit.: Kerstan, *Die Geschichte des Landkreises Elbing*, 1925, 140–1. WK

Ogrodniki (10), wś, siedl., gm. Łochów, 7 km na ptn.-wsch. od Łochowa: *Ogrodniki* 1827 Tabella II 57; *Wielgie-Ogrodniki* 1921 Sk IV 116; *Ogrodniki* 1952 UW 42; *Ogrodniki*, -ków 1981 WUN II 614. — Okresowo występuje także n. zestawiona *Wielgie-Ogrodniki*; człon pierwszy wspólny dla kilku wsi, zob. *Zagrodniki* (1). UB

Ogrodniki (11), wś, siedl., gm. Mordy, 6 km na ptn.-zach. od Mordów: *Ogrodniki* 1723 SHGPd (Regof 6); *Ogrodniki* 1827 Tabella II 57; *Ogrodniki* 1839 MpKwat VI 7; *Ogrodniki Ptaszki* 1886 SG VII 408; *Ogrodniki* 1921 Sk IV 96; *Ogrodniki*, -nik 1981 WUN II 614. — Człon drugi w n. zestawionej od n. os. *Ptaszek* RymSEN II 319 (: *ptaszek* 'mały ptak'), w formie pluralnej. EB

Ogrodniki (11a), cz. wsi Małe Raczki, dawniej wś, suwal., gm. Raczki: *Ogrodniki* 1839 MpKwat VI 3; *Ogrodniki*, wś 1921 Sk V 84; *Ogrodniki*, wś 1967 SM 776; *Ogrodniki*, -nik 1981 WUN II 614. EB

Ogrodniki (12), wś, suwal., gm. Sejny, 8 km na ptn.-wsch. od Sejny: *Ogrodniki* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6011, 107–110); *Ogrodniki Mejerowskie* 1826 SHGPd(aneksy 1849); *Ogrodniki* 1827 Tabella II 57; *Ogrodniki Mejerowskie* 1832 SHGPd(Spis); *Ogrodniki Paszkiewiczowskie* 1839 SHGPd(AGAD 3197, 146–12); *Ogrodniki-Paszkiewicz* 1882, *Ogrodniki* 1886 SG III 105, VII 408;

Ogrodniki 1921 Sk V 68; *Ogrodniki*, *-nik* 1981 WUN II 614; lit. *arādnykai/řādnykai*. — W wyniku podziału dóbr *Hohny* (zob. *Hohny Majera* i *Hohny Wolnera*) stary ośrodek, w którym znajdował się dwór książąt sluckich, został zamieniony na wieś *Ogrodniki*. Jedna jej część należała do dóbr jezuickich; później zwana była (od nazwisk właścicieli) *Ogrodnikami Wolmerowskimi*, następnie *Klonowskiego*. Druga część należała do dóbr szlacheckich i zwana była *Ogrodnikami Mejerowskimi*, następnie *Paszkwiczca*. Członcy odróżniające w n. zestawionych od nazw. *Mejer* (zob. *Hohny Majera*), w formie przymiotnika, i od nazw. *Paszkwicz* (: im. *Paszek*, formy zdrobniałej im. typu *Paweł*, *Pakostaw*) RymSEN II 56, 213, w formie przymiotnika, okresowo w formie pluralnej. Lit.: WiśnSejn 129, 210, 211; Buch, Onom VII 223, 226. EB

Ogrodniki zob. *Bonin-Ogródk*i, *Kołpin* (1), *Ogrodniczki* (1, 2, 3), *Ogrodniczki Wysokostockie*

Ogrodniki Barszczewskie zob. *Ogrodniki* (3a)

Ogrodniki Małe zob. *Ogrodniki* (2)

Ogrodniki Mejerowskie zob. *Ogrodniki* (12)

Ogrodniki Paszkwiczowskie zob. *Ogrodniki* (12)

Ogrodniki Supraślskie zob. *Ogrodniczki* (2)

Ogrodniki Wielkie zob. *Ogrodniki* (2)

Ogrodniki Większe zob. *Ogrodniki* (2)

Ogrodniki-Hoźna zob. *Ogrodniki* (6)

Ogrodniki-Paszkwicze zob. *Ogrodniki* (12)

Ogrodniki-Ptaszki zob. *Ogrodniki* (11)

Ogrodno, wś, kosz., gm. Połczyn-Zdrój, 4 km na pld.-wsch. od Połczyna-Zdroju: *Kawesberg* 1618 MpLub; *Colonie Kavelsberg* 1839 MpUMbl 873; *Kavelsberg* — *Ogrodno*, *-na*, *ogrodziński* 1948 MPol XXV nr 14; *Ogrodno*, *-na* 1981 WUN II 614. — Dawna n. niem. *Kavelsberg* zapewne ponowiona z n. pobliskiej góry *Kavels Berg* (1839 MpUMbl 873). Do n. góry por. n. os. *Kavel* BahlowNdN 256, też śrdniem. *kavele* 'kawałek gruntu uzyskany przez losowanie', też 'pieczara, dziura' Lübben 169. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Ogrodno*. BCZ

Ogrodtken zob. *Ogródek* (2)

Ogrody (1), cz. Kalisza, dawniej wś: et quod est post eosdem *hortos*, videlicet omnia prata post eosdem *hortos* iacentia usque ad litus dicti fluminis Przosna (1285)1580 KW I 516; villa *Ogrody* parochiana, in qua hortulani sunt incolae

1511–23 ŁLB II 42; wieś *Ogrody* 1564–65 Luwlkp I 213; *Ogrodi* 1579 ŻDz XII 121; *Ogrody* 1789 MKI(ASK 108, 13); *Ogrody* 1877 Zin II 5; *Ogrody Duchowne*, wś, *Ogrody Starościeńskie*, wś, *Ogrody-Kolonia*, wś 1886 SG VII 409; *Ogrody*, wś 1933 SkBy 1178; *Ogrody*, *-dów* 1971 UN 80, 49. — Nazwa od ap. *ogród*, w formie pluralnej; członcy odróżniające od przym. *duchowny*, *starościeński* (: *starosta*) i terminu osadniczego *kolonia*. Lit.: Koz V 91. ZZ

Ogrody (2), przys., dawniej wś, leszcz., gm. Świąciechowa, 7 km na zach. od Leszna: *Ogrodi* 1421, *Orti*, *Gart(en)* 1429 SHGPn III 417; *Ogrodi* 1432 Koz II 536; *Ogrody* 1432 RWlkp III nr 1465; *Ogrody* 1510 NKs 156; *Ogrodi* 1534 Koz II 536; *Ogrody* 1622–24 PPozn(Tab 1, 95); *Ogrody* 1789 PPozn(Tab 10, 5); *Ogrody*, niem. *Garthe*, wś 1886 SG VII 410; *Ogrody*, niem. *Garthe*, wś 1921 Sk X 43, 150; *Ogrody*, wś 1933 SkBy 1178; *Ogrody*, *-dów* 1981 WUN II 614. — Nazwa niem. *Garten* stanowi kalkę semantyczną n. polskiej. Lit.: SHGPn III 417; PPozn 213. ZZ

Ogrody (3), dziś *Nowe Ogrody*, cz. Wschowy, dawniej wś, leszcz.: *Noveogrody* 1510 NKs 136; *Ogrody Nowe*, niem. *Neu-Garthe*, dom. 1886 SG VII 410; *Nowe Ogrody*, *-wych* *-dów* 1981 WUN II 573. — Nazwa z członem dyferencyjnym od przym. *nowy*. ZZ

Ogrody zob. *Węgleszyn-Ogrody*

Ogrody Duchowne zob. *Ogrody* (1)

Ogrody Starościeńskie zob. *Ogrody* (1)

Ogrody-Kolonia zob. *Ogrody* (1)

Ogrodzienice, cz. wsi Wola Krobowska, dawniej wś, rad., gm. Grójec: *Ogrodzonenywy* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 39v); *Ogrodzone nywy* 1425 Mkm I nr 155; *Ogrodzenyche* (1442)1456 SHGMz(MK 3, 269v–270); *Ogrodzenyche* 1487 ZHer nr 673; *Ogrodzennicze* 1576 ŻDz XVI 236; *Ogrodzienice* 1827 Tabella II 57; *Ogrodzienice* 1839 MpKwat IV 4; *Ogrodzieniec*, folw. 1886 SG VII 410; *Ogrodzieniec*, os. 1967 SM 777; *Ogrodzienice*, *-nic* 1981 WUN II 615. — Dawniej n. *Ogrodzone Niwy*; człon pierwszy od *ogrodzony* (: *ogrodzić*), człon drugi od *niwa* 'pole uprawne, rola, niekiedy zapewne określonej wielkości, też: pole świeżo po wykarczowaniu, nowina' Sstp V 275, w formie pluralnej. Później n. *Ogrodzienice*, od ap. *ogrodzienie* 'plot; teren otoczony płotem, murem; ogród' Sstp V 537, z suf. *-ica*, w l. mnogiej. Występuje też sporadycznie wariant z suf. *-ec*.

Ogrodzieniec

Lit.: Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 56; BańMorf 23. UB

Ogrodzieniec (1), wś, elbl., gm. Kisielice, 5 km na pld.-wsch. od Kisielice: [Neudeck] 1320, [Neudeck] (1343) PrUr III 518; [dobra] Nejdak i Białki 1572 KętL 201; Neudeck, wś 1789 Goldb II 156; Neudeck 1796–1802 MpSchröt XVI; Neudeck — Nejdak 1879 KętN 100; Nejdak, niem. Neudeck 1885 SG VI 949; Neudeck — Nejdak, dw. 1946 Ley I 103; Neudeck — Ogrodzieniec, -ńca, ogrodzieniecki 1950 MPol nr A-8, poz. 76; Ogrodzieniec, -ńca 1981 WUN II 615. — Pochodzenie n. Neudeck jest niejasne; por. może oboczna n. niem. miejscowości Schwangau w Bawarii: Neudeck < Nidecke (: śrwniem., śrdniem. *nīt* 'gniew, złość' + Eck(e) 'ką, zakątek'). Może to jednak adaptacja n. prus. *Nidek-////*Neidek-, por. n. os. Neyduse, Nydecke TAP 69, 71 (: ide. *neid- 'okłamywać kogoś', por. n. m. Najdymowo lub *neid-, *nid- 'płynąć', n. m. Nidzica, Ruciane-Nida. Nazwa spolonizowana jako Nejdak. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. Ogrodzieniec. Lit.: Iława. Z dziejów miasta i powiatu, 1972, 245; Sturmfels, Bischof, Unsere Ortsnamen, 1961, 66, 175, 226. RP

Ogrodzieniec (2), mto, kat.: Ogrodzenecz 1350–51 MVat II 341; Ogrodzenecz 1371 ZDM IV 162; Ogrodzenecz 1382, Grodzenecz 1384 Krak nr 1803, 2832; Ogrodzyenyecz 1388 Matr IV/3, supl. nr 337; castri Ogrodzyenyecz, cum oppidis Ogrodzyenyecz 1466 Hel II nr 3842; oppido Ogrodzyenyecz 1490 ŻDz XV 435; Ogrodzyenyecz 1492 Matr II nr 8; Ogrodzieniec 1564 Lukrak II 77; Ogrodzieniec 1581 ŻDz XIV 94; Ogrodzieniec 1629 RPobKr 146; Ogrodziniec 1680 Rej 197; i Ogrodzieńca 1765 Lukrak XIX; Ogrodzieniec 1782–83, Ogrodziniec 1789 SHGKrMat 206; Ogrodzieniec 1787 Spis 351; Ogrodzieniec 1827 Tabella II 57; Ogrodzieniec, os., przedtem mko 1886 SG VII 410; Ogrodzieniec, os. miejska 1933 SkBy 1178; Ogrodzieniec, -ńca 1981 WUN II 615; gw. ogrozi-ńec, -ijca, ogrozieńcki. — Początkowo n. określała zamek, później też osadę powstałą koło zamku. Pochodzi od stp. *ogrodzenie* 'plot; teren otoczony plotem, murem itp.; ogród' Sstp V 537, z suf. -ec, lub od ap. *ogrodzieniec* 'miejsce ogrodzone' SW III 720. W wyniku fałszywej dekompozycji nastąpiła zmiana *Ogrodzieniec* > *Grodzieniec*. Forma *Ogrodziniec*, powstała wskutek przejścia -eN- > -iN-, upodabnia n. do nazw z suf. -iniec.

Lit.: RKrak 116; RospSEMIG 260; RymNmiast 169; BańMorf 134. IN

Ogrodzieniec (3), wś zaginiona, leżała w par. Wysoka, rad.: *Ogrodzieniec* 1581 ŻDz XIV 157. Lit.: AtSd 149. IN

Ogrodzieniec zob. **Ogrodzienice**

Ogrodzim, wś, sier., gm. Szadek, 5,5 km na pld. od Szadku: *Ogrozin*, *Ogrozim* silva (1372) 1398, 1562 SHGŁęcz II 10; item alium agrum in Studzyenyecz alias *Ogrodzim* 1511–23 ŁLB I 441; *Ogrodzim* 1827 Tabella II 57; *Ogrodzim* 1877 Zin II 5; *Ogrodzim* Księży, kol. 1886 SG VII 411; *Ogrodzim*, folw. 1902 Przew II 27; *Ogrodzim*, wś i folw. 1921 Sk II 102; *Ogrodzim*, -mia, *ogrodzinski* 1972 UN 50, 46. — Nazwa wsi przypuszczalnie ponowiona z n. ter. (lasu, pola), zapisanej w dokumencie z r. 1372 w dwóch późnych kopiach, w postaci *Ogrozin*, *Ogrozim*. Forma *Ogrozim* mogła powstać analogicznie do n. m. *Ohrozim* na Morawach (por. Hosšram II 163–4), tj. od n. os. *Ogrozim* (ta od imiestowu *ogrozim*, od czasownika *ogrozić*, *grozić* 'zagrozić, straszyć' SEBor 180), z suf. *-jъ. Późniejszą postacią *Ogrodzim*, ze zmianą z > dz, można objaśnić adideacją do *grodzić*, *ogrodzenie*. W tym wypadku zakończenie -n w pierwszym zapisie należałoby uznać za wtórne lub błędne. Człon odróżniający od przym. *księży* (: *ksiądz*) wskazywał na rodzaj własności. Lit.: SHGŁęcz II 10–11; Rospond, -jъ 104. EB

Ogrodziska zob. **Ogrodzieniec** (2)

Ogrodziska, cz. wsi Papiernia, dawniej wś, siedl., gm. Stanisławów: *Ogrodziska* 1902 Przew II 27; *Ogrodziska* 1921 Sk I 144; *Ogrodziska*, wś 1967 SM 777; *Ogrodziska*, -dzisk 1981 WUN II 615. — Nazwa od ap. *ogrodzisko* 'ogród' SW III 721, w formie pluralnej. UB

Ogrodziska zob. **Ogrodzisko** (2)

Ogrodzisko (1), wś, legn., gm. Chocianów, 11 km na pld.-zach. od Lubina: *Sprotchin* (1409) K 648; *Spröttchen* 1475 CdSil XXVIII 3; *Spröttchen* 1789 Z VIII 245; *Spröttchen* 1845 K 648; *Spröttchen* 1941 Wrzosek 36; *Spröttchen* — *Ogrodzisko*, -ka, *ogrodziski* 1948 MPol XXV nr 14; *Ogrodzisko*, -ska 1981 WUN II 615. — Dawna n. niem. *Spröttchen* jest n. relacyjną zdrobniłą, z suf. deminutywnym -chen Bach II/1, 223–4, od niem. n. m. *Sprottau*, dziś *Szprotawa*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ogrodzisko*. Lit.: SNGŚI IX 62. JCh

Ogrodzisko (2), wś, sier., gm. Zduńska Wola, 4 km na zach. od Zduńskiej Woli: *Ogrodziska*, kol. 1886 SG VII 411; *Ogrodziska*, wś 1902 Przew II 27; *Ogrodziska* 1933 SkBy 1178; *Ogrodzisko* 1952 UW 104; *Ogrodzisko*, -ska, *ogrodziski* 1972 UN 50, 54. — Nazwa od ap. *ogrodzisko*; okresowo w formie pluralnej. EB

Ogrodzon zob. **Ogrodzona** (1)

Ogrodzona (1), wś, biel., gm. Dębowiec, 6 km na ptn.-wsch. od Cieszyna: *Ogrozona* 1223 KŚI III 63; de *Ogrodena* 1366, von *Ogrozin* (!) 1388, von *Ogrodsun* 1402, *Ogrozena* 1440 Mrózek 130; *Ogrodzona* 1447 Ng 216; von *Ogrodena* (1459)XVI CdSil VI 78; z *Ogrozene* 1461, z *Ohrazene* 1466, z *Ogrozoney* 1476, *Ohrazena* 1523, wes *Ohrazena* 1577, z *Ogrozene* 1606 Mrózek 130; in villa *Ogrodzona* 1652 J II 19; zu *Ogrodzon* 1657 Mrózek 130; *Ogrodzon* 1687/88 J II 571; w *Ogrozoney* 1717, Dorf *Ogrodzon* 1722, *Ogrodzona* 1736, *Ogrodzon*, pohnisch *Ogrodzona* 1804, Dorf *Ogrodzon*, slavisch *Ogrodzona* 1836 Mrózek 130; *Ogrodzona*, mor. *Ohrazena*, niem. *Ogrodzon* 1886 SG VII 411; *Ogrodzona*, *Ogrodzon* 1900 Mrózek 130; *Ogrodzona* 1921 Sk XII 4; *Ogrodzona*, -nej 1981 WUN II 615; gw. *ogrozino*, *ogrozuniej*, *ogrozyniński*. — Nazwa od imiesłowu *ogrodzony* (: *ogrodzić* 'postawić płoty dookoła czegoś; otoczyć urządzeniem ochronnym (częstokotem, wałem itp.)' Sstp V 537), w rodzaju żeńskim; określała ogrodzoną wieś. Nazwa zaadaptowana do j. niem. jako *Ogrodzon*. Lit.: SNGŚI IX 62–3; Mrózek 130; BorGŚI 101. JCh

Ogrodzona (2), wś, piotr., gm. Łęki Szlacheckie, 13,5 km na ptn.-zach. od Przedborza: *Ogrodzona* 1400 Koz VI 306; *Ogrodzona* 1511 ŻDz XIII 200; *Ogrodzona* 1511/12 VisitGn 369; *Ogrodzona* 1511–23 ŁLB II 197; *Ogrodzona* 1552 ŻDz XIII 269; *Ogrodzona* 1827 Tabella II 57; *Ogrodzona* 1886 SG VII 411; *Ogrodzona* 1921 Sk II 76; *Ogrodzona*, -nej, *ogrodzeński* 1974 UN 46, 22; gw. *ogrozona*, *uogrozono*, -ny, *ogrożeński*. Lit.: SHG-Łęcz II 11. EB

Ogrodzona (3), wś, płoc., gm. Daszyna, 6 km na pd. od Krośniewic: *Ogrodzona* 1511/12 VisitGn 215; *Ogrodzona* 1511–23 ŁLB II 465; *Ogrodzona* 1576 ŻDz XIII 73; *Ogrodzona* 1792 MpPerRw; *Ogrodzona* 1827 Tabella II 57; *Ogrodzona* 1886 SG VII 411; *Ogrodzona* 1921 Sk II 54; *Ogrodzona*, -nej, *ogrodziański* 1972 UN 43, 18; gw. *uogrozona*, -ny, *uogrożeński*. — Postaci gw. nazwy z labializacją nagłosowego O-. EB

Ogrodzona zob. **Wola Łaska**

Ogrodzona Łąka zob. **Połązie**

Ogrodzone zob. **Kipary**

Ogrodzone Niwy zob. **Ogrodzienice**

Ogrozim zob. **Ogrodzim**

Ogrozin zob. **Ogrodzim**

Ogród Klasztorny, wś zaginiona, leżała w par. Łądek, koniń.: *Ogród Klasztorny* alias Kownatki pod Landem 1674 MKI(ASK 74, 165). — Nazwa od ap. *ogród* i od przym. *klasztorny*. ZZ

Ogródek (1), wś, siedl., gm. Grębków, 9 km na ptn.-wsch. od Kałuszyna: *Ogrodek* 1540, 1541 AtMz; *Ogrodek* 1563 ŻDz XVI 418; *Ogrodek* 1783–84 RejKor 763; *Ogródek* 1827 Tabella II 57; *Ogrodek* 1839 MpKwat V 4; *Ogródek* 1886 SG VII 408; *Ogródek*, -dka 1981 WUN II 615. — Nazwa od ap. *ogródek* 'mały ogród' Sstp V 539. UB

Ogródek (2), wś, suwal., gm. Orzysz, 10,5 km na wsch. od Orzysza: *Ogrodtken* 1550 Kętl. 480; *Ogrodtken* (*Ogrodtscken*), maj. ok. 1780 HAPr IV 319; *Ogrodtken*, wś 1785 Goldb III 141; *Ogrodtken* — *Ogródek* 1879 Kętl. 162; *Ogródek*, niem. *Ogrodtken* 1886 SG VII 408; *Ogródek* — *Kalgendorf* 1938, *Ogrodtken* 1941 Choj 117; *Kalgendorf* — *Ogródek*, -dka, *ogródecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Ogródek*, -dka 1981 WUN II 615; gw. *ogrutki/ogrotken*, też *ogródek*, -dka, *ogrócke* (pole). — Odnotowana w XVIII w. niem. postać *Ogrodtsken* to może *Ogrodzkie. W 1938 r. urzędowo zmieniono n. na niem. *Kalgendorf*. Po 1945 r. zatwierdzono n. *Ogródek*. Lit.: BiałOsad 15, 180, 205, 211–2. RP

Ogródki, wś, olszt., gm. Barciany, 14 km na ptn. od Kętrzyna: *Bomgarten* 1437 GZ 68; *Bomgarthen* 1533, 1586/87, *Bomgarthen* 1623–24 HAPr V 32; *Groß Baumgarten* 1789 Goldb I 15; *Baumgarten* 1796–1802 MpSchröt XII; *Gr. Baumgarten* 1820 Wald 132; *Baumgarten* 1880 SG I 119; *Baumgarten* — *Sadek*, *Ogródki* 1946 Ley I 30, 180; *Baumgarten* — *Ogródki*, -ów, *ogródkowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Ogródki*, -ków 1981 WUN II 615. — Według historyków wieś była lokowana w 1378 r. Nazwa niem. od *Baumgarten*, por. średniem. *bangarde* 'sad owocowy' Lübben 61. Leyding przytacza wariant *Sadek*, nawiązujący do znaczenia n. niem. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ogródki*. Lit.: Kętrzyn. Z dziejów miasta i okolic, 1978, 213. RP

Ogródki zob. **Bonin-Ogródk**

Ogrójce, kol., dawniej wś, kiel., gm. Krasocin, 11 km na ptn.-wsch. od Włoszczowy: *Ogrójce*,

Ogonowice

wś 1921 Sk III 140; *Ogrójce* 1967 SM 777; *Ogrójce, -jec, ogrójcecki*, wś 1971 UN 35, 31; *Ogrójce, -jec* 1981 WUN II 615. — Nazwa od ap. *ogrójec, ogrojec* 'miejsce ogrodzone koło kościoła, cmentarz' SW III 721, w formie pluralnej. Lit.: KopKiel 116. IN

Ogonowice zob. **Ogonowice** (2)

Ohlau zob. **Oława**

Ohletal zob. **Częstycze**

Ohlewiesen zob. **Księż**

Ohlisch zob. **Olszówka** (1a)

Ohmengrund zob. **Woła Niska**

Ohmswalde zob. **Wujaki**

Ohorns zob. **Jaworek** (6)

Ohra zob. **Orunia**

Ohroble zob. **Ogroble**

Ohros zob. **Łabędź** (3)

Ojcewo, wś, ostrol., gm. Troszyn, 15 km na wsch. od Ostrołęki: *Ojcowo* 1877 Zin II 5; *Ojcowo* 1886 SG VII 420; *Ojcewo* 1921 Sk V 59; *Ojcewo, -wa* 1981 WUN II 616. — Nazwa od ap. *ojciec*, z suf. *-owo, -ewo*. UB

Ojcieszyn zob. **Ocieszyn**

Ojcowizna, wś, ostrol., gm. Brańszczyk, 7 km na pñ.-wsch. od Wyszkowa: *Komisarówka* 1877 Zin I 277; *Komisarówka* 1901 Przew I 273; *Ojcowizna* 1921 Sk V 61; *Ojcowizna, -ny, ojcowski* 1971 UN 149, 7. — Dawniej n. *Komisarówka*, od ap. *komisarz*, z suf. *-ówka*, zmieniona urzędowo w 1921 r. na *Ojcowizna*. UB

Ojcowo zob. **Ojcewo**

Ojców, wś, krak., gm. Skała, 20 km na pñ.-zach. od Krakowa: *Oczecz* 1370 KMłp III 244; *Ocziecz* (1380)XVI ZDM IV 206; *Castrum dictum Oczecz* 1392 Kkk II 173; *castrum Oczecz et ad villas predictos ... super castro nostro Oczecz* 1406 KMłp IV 104; *Oczyecz* (1436)1533 DKrak 197; *castrii Oczyecz* 1470–80 DB II 54; *castrum Otczcz (!) cum villis* 1472, *Oczecz* 1474 Matr I nr 886, 1268; *Ocziecz* 1511 Matr IV/1, nr 1306; *Ocziecz, Ociecez* 1564 Lukrak I 101, 116; *Ociecz* 1629 RPobKr 17; *Castri Ociecez* 1680 Rej 14; *Oycow* 1765 Żyd 413; *Oycow* 1787 MpPerKr; *Oyców* 1827 Tabella II 73; *Ojców*, wś 1877 Zin II 5; *Ojców*, wś i zamek 1886 SG VII 413–20; *Ojców*, wś 1902 Przew II 27; *Ojców* 1952 UW 271; *Ojców, -cowa, ojcowski* 1964 UN 11, 66; gw. *uojućuf, -ova, uojućoski*. — Nazwa określała początkowo zamek, potem wieś powstała koło niego. Najstarsze zapisy źródłowe wskazują na pierwotną postać

Ociec, która ma związek z tym, iż zamek ów zbudował Kazimierz Wielki i nazwał go tak na pamiątkę ojca Władysława Łokietka, który się w tych stronach ukrywał, zob. SG VII 417. We dług Bańkowskiego n. zamku pochodzi od reliktoowego przym. *ociecz*, który na skutek zmazurzenia stał się równobrzmiący z ap. *ociec* 'mężczyzna w stosunku do własnych dzieci' Sstp V 540, zastąpionym później przez formę *ojciec* SE-Bor 385. Z czasem u stóp zamku powstała wieś o n. *Ojców*, od n. zamku, z suf. *-ów*. W wyniku dysymilacji nastąpiło wydzielenie miękkości w postaci *-j-* w grupie spółgłoskowej *-ćc-* > *-jc-*: *Ociec*, *Oćców > *Ojców*. W formie gw. nazwy labializowane nagłosowe *O-*. Lit.: RKrak 116; Bań-Morf 96, 137. IN

Ojerzyce, wś, ziel., gm. Szczaniec, 6 km na wsch. od Świebodzina: de *Ogirschitz* 1416, *Ogerschitz* 1513 CdSil XXVIII 19, 4; [*Oggerschütz*] 1668–1706 Zerndt 32; *Oggerschuetz* 1822 MpUMbl 2056; *Ogierzyce* czy *Ojerzyce* (*Oggerschütz*), os. 1922 Koz V 90; *Oggerschütz* — *Ojerzyce, -yc, ojerzycki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ojerzyce* 1952 UW 222; *Ojerzyce, -rzyc* 1981 WUN II 616. — Dawniej zapewne n. *Ojerzyce* (może wcześniej *Ogierzyce), od n. os. *Ojerz* SSNO IV 103 (: lac. *Ogerius* < stwniem. *Hoger, Hoier* FörstPN 925), z suf. *-ice*. Zapisy n. w postaci zniemczonej. Wieś była w XV w. własnością Jana von Walderode. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Ojerzyce*. Lit.: Koz V 90; Nowacki, Powiat świebodziński, 2006, 109–110; Zerndt, Abriss zur Heimatkunde des Kreises Züllichau-Schwiebus, 1926, 38. JCh

Ojrzanowo, wś, bydż., gm. Łabiszyn, 4 km na pñd.-wsch. od Łabiszyna: *Oyrganowo* 1489 Lupbrz 177; *Oyrganowo* 1527 Vlad XI 11; *Oyrganowo* 1583 ŻDz XII 258; *Oyrganowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Ojrganów* 1886 SG VII 420; *Ojrganowo* 1921 Sk X 93; *Ojrganowo, -wa, ojrganowski* 1971 UN 185, 22. — Nazwa od n. os. *Ożrgan* SSNO IV 164, z suf. *-owo*, też *-ów*. Do n. os. por. *ożrzeć się* (*ojrzeć się*) 'obejrzeć się, spojrzeć na kogoś' Sstp V 550. Zmiana *żrz* > *jrz* por. *Ojrganów* (1). Lit.: Nieckula, *-ov-* 145. AG

Ojrganów (1), wś, piotr., gm. Ujazd, 7,5 km na pñn.-zach. od Tomaszowa Mazowieckiego: *Ozranouo* 1285 CdP II 108; *Osrzanow, Ojrganowo* 1388, *Ostrzanowo* (!) 1398, *Osrzanowo, Ojrganowo* 1399 Łęcz I nr 787, 880, 5525, II nr 2130, 2134; *Oysczanow, Ojrganow duplex, maius et mi-*

nus, *Oyrzanow* 1511–23 ŁLB II 182, 183, 320; *Oyrzanowo* 1576 ŻDz XIII 94; *Ojrzanów* 1886 SG VII 420; *Ojrzanów* 1921 Sk II 9; *Ojżanów* (!) 1952 UW 88; *Ojrzanów*, *-nowa*, *ojrzanowski* 1974 UN 40, 46. — Dawniej *Ożrzanowo*, *Ośrzanowo*, *Ośrzanów*, od n. os. *Ożrzan* SSNO IV 164, z suf. *-owo*, *-ów*. Zmiana *Ożrzanowo* > *Ojrzanów* (żr > jrz) polega na antycypacji miękkości w postaci *-j-*. Człony odróżniające w n. zestawionych od łac. *maius* 'większy', *minus* 'mniejszy'. Lit.: SHGŁęcz II 11; Nieckula, *-ov-* 150. EB

Ojrzanów (2), dziś *Ojrzanów* i *Ojrzanów-Towarzystwo*, dwie wsi, skiern., gm. Żabia Wola, 13 km na pld.-wsch. od Grodziska Mazowieckiego: *Oszrzanowo* 1394, XVI AKPr VI nr 4; *Oszrzonowo*, *Oszronowo* 1422 SHGMz(W 1, 20); *Oyrzanowo*, *Oszronowo* 1433 MkM II nr 463; *Ozrzonowo* 1456 ZHer nr 1077; *Oszronowo* 1481 SHGMz(MK 9, 130v); *Oyrzanow* 1504 Matr III nr 1373; *Oyrzonowo* 1517 ZHer nr 947; *Oirzonowo* 1580 ŻDz XVI 298; *Oyrzanow* 1783–84 RejKor 737; *Oyrzanow* 1792 MpPerRw; *Oyrzanów* 1827 Tabella II 73; *Oyrzanów* 1839 MpKwat IV 4; *Ojrzanów* 1886 SG VII 420; *Ojrzanów*, wś i kol. 1921 Sk I 17; *Ojrzanów*, *Ojrzanów Towarzystwo* 1952 UW 11; *Ojrzanów*, *-nowa*, *Ojrzanów-Towarzystwo*, *-nowa -twa*, *ojrzanowski* 1971 UN 126, 27; *Ojrzanów*, *-nowa*, *Ojrzanów-Towarzystwo*, *-nowa-wa* 1981 WUN II 616. — Nazwa od n. os. *Ożrzan* SSNO IV 164, z suf. *-owo*, później *-ów*. Zapisy poświadczają rozwój starej grupy *żr > żrz > jrz. Współcześnie dwie wsi: *Ojrzanów* i *Ojrzanów-Towarzystwo*. Człon *Towarzystwo* pochodzi od ap. *towarzystwo* 'spółka'; grunty, na których powstała wieś, należały do towarzystwa kredytowego ziemskiego lub zostały zakupione za pieniądze pożyczone od towarzystwa kredytowego. UB

Ojrzanów zob. *Nowiny* (3), *Ojrzanowo*

Ojrzenia zob. *Ojrzeń* (3)

Ojrzenie Wielkie-Męcikał zob. *Ojrzeń* (1)

Ojrzenie-Grabowiec zob. *Grabowiec* (4)

Ojrzenie-Łabędy zob. *Ojrzeń* (1)

Ojrzenie-Męcikał zob. *Ojrzeń* (1)

Ojrzenie-Nowa Wieś zob. *Ojrzeń* (1)

Ojrzenie-Ogorzałki, wś (lub dział) zaginiona, leżała w par. Kraszewo, ciech.: *Oyrzenye Ogorzałka*, *Oyrzenye Ogorzałki* 1512 SHGMz(C 53, 183v i 46). — Nazwa zestawiona; o członie pierwszym zob. *Ojrzeń* (1), człón drugi zapewne od n. os.

Ogorzałek, *Ogorzałka* SSNO IV 102–3, w formie pluralnej. UB

Ojrzenie-Sklarze, wś (lub dział) zaginiona, leżała w par. Kraszewo, ciech.: *Oyrzenye Sklarze* 1534 SHGMz(Z 32, 466). — Człón drugi od n. os. *Śklarz* SSNO V 360, w formie pluralnej, por. stp. ap. *śklarz* 'rzemieślnik obrabiający lub wytwarzający szkło' Sstp VIII 560. UB

Ojrzenie-Trzpioły zob. *Trzpioły* (1)

Ojrzenie-Wojtkowa Wieś zob. *Wojtkowa Wieś*

Ojrzeń (1), wś, ciech., gm. Ojrzeń, 12 km na pld. od Ciechanowa: *Osrzenye* 1390, 1449 SHGMz(MK 337, 71); *Oszrzonowo*, *Osrzenye*, *Ozrzenowicze* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 47 i 57); *Osrzenye* 1427 MkM I nr 511; *Oyrzene*, *Oszrzenye* 1435 SHGMz(MK 335, 103 i 3, 142v); *Ozrzenye* (1449)1456 SHGMz(MK 4, 96v–97); *Magna Ozrzenye* (1450)1456, Nic. Manczykal de *Osrzenye* 1486 SHGMz(MK 4, 109 i 6, 195v); *Oszrzenye* 1488 SHGMz(Ep. 10, 605–606); Nicolai Meczikal de *Oyrzenye*, *Oyrzenye Maczikal* 1512 SHGMz(C 5, 67v–68v); *Oyrzenye Labandi* 1512 SHGMz(C 53, 93v); *Oyrzenye Labandy* 1534 SHGMz(Z 32, 466); *Oirzenie Meczikal*, *Oirzenie Labandi* 1542, *Ojrzenie Nowa wies* 1552 AtMz; *Oyrzenie Wielkie Meczikal*, *Labandy* 1567 ŻDz XVI 325, 326; *Oyrzenie Magna* 1573, *Oyrzenie dicti Nowawiesz* 1599, *Oyrzenie Mieczkolowe* (!), *Oyrzenie Łabandi* 1674 AtMz; *Oyrzenie* 1783–84 RejKor 530; *Ojrzeń* 1827 Tabella II 73; *Ojrzeni* al. *Ojrzenie* 1886 SG VII 420; *Ojrzeń*, *-rzenia*, *ojrzeński* 1971 UN 123, 25. — Dawniej n. *Ożrzenie*, *Ożrzenowice*, *Ożrzonowo*, od n. os. *Ożrzan* SSNO IV 164, z suf. *-je*, *-owice*, *-owo*. Zapisy potwierdzają rozwój starej grupy *żr > żrz > jrz. W XV w. odnotowano n. zestawioną *Magna Ożrzenie*, w XVI w.: *Ojrzenie* (*Wielkie*)-*Męcikał*, *Ojrzenie-Łabędy* i *Ojrzenie-Nowa Wieś*, które historycy identyfikują ze współczesną wsią *Ojrzeń*. Człony drugie: od łac. *mag-nus*, pol. *wielki*; od n. os. *Męcikał* (por. zapis z 1486 i 1512 r.); od n. os. *Łabęda* RynSEN II 30, w formie pluralnej oraz od wyrażenia *nowa wieś*. Współcześnie *Ojrzeń* — maskulinizacja nazwy. Lit.: AtMz 200; ZMaz 290. UB

Ojrzeń (2), wś, częst., gm. Gidle, 11 km na pld.-wsch. od Radomska: Mł. *Oyrzen* 1791 MpPerSd; *Oyrzyń* 1827 Tabella II 73; *Ojrzeń* 1877 Zin II 5; *Ojrzeń* 1886 SG VII 420; *Ojrzeń* 1921 Sk II 84; *Ojrzeń*, *-nia*, *ojrzeński* 1972 UN 48, 34.

Ojrzeń

— Nazwa od n. młyn. Nazwa młyna *Ojrzeń* zapewne od nazw. właściciela *Ojrzan < *Ożrgan*, por. *Ojrzanowo*, + suf. *-ja*. W postaci *Ojrzyń* samogłoska *e* > *y* przed *N*. EB

Ojrzeń (3), kol., dawniej wś, piotr., gm. Aleksandrów, 15 km na ptn.-wsch. od Przedborza: [*Ojrzenia*], młyn XVI AtSd 149; *Oyrzen*, młyn 1783–84 RejKor 223; *Ojrzeń* 1877 Zin II 5; *Ojrzeń*, wś 1886 SG VII 420; *Ojrzeń*, wś 1933 SkBy 1179; *Ojrzeń*, *-nia*, cz. Nowego Reczkowa 1966 UN 24, 62; *Ojrzeń*, *-nia* 1981 WUN II 616; po zmianie: *Ojrzeń*, cz. wsi *Reszków Nowy* 2005 DZU nr 264, poz. 2208. — Początkowo n. określała młyn, potem wś, od n. os. *Ojrzan (< *Ożrgan*, por. *Ojrzanowo*), w formie dopełniacza (*Młyn Ojrzania* > *Ojrzenia*); wtórnie nastąpiła zmiana paradigmatu. IN

Ojrzyń zob. **Ojrzeń** (2)

Ojrzyszewice zob. **Orszewice**

Ojsko zob. **Nowe Sady**

Ojstawice, wś, częst., gm. Secemin, 9 km na ptn.-wsch. od Szczekocin: de *Woystlaucz* 1381, *Woystlawice* 1388 Krak nr 612, 4805; *Woystlawice* 1443 ŻDz XV 452; *Woystlawice* 1470–80 DB II 100; *Woystlawycze* 1490 ŻDz XV 435; *Wojstlawice* 1564 Lukrak II 91; *Wojstlawice* 1629 RPobKr 160; *Wojstlawice* 1680 Rej 162; *Ostlawice* (!) 1748–49, *Wojstlawice* 1782–83 SHGKrMat 207; *Oystlawice* 1827 Tabella II 73; *Ojstlawice* 1877 Zin II 5; *Ojstlawice* 1886 SG VII 421; *Ojstlawice* 1921 Sk III 142; *Ojstlawice*, *-wic*, *ojstlawski* 1971 UN 35, 59; gw. *uojsławice*, *-víc*, *uojsławski*. — Dawniej n. *Wojstlawice*, od n. os. *Wojstlaw* SSNO VI 176, z suf. *-owice*. Zmiana *Wojstlawice* > *Ojstlawice* nastąpiła w wyniku fałszywej dekompozycji, usuwającej nagłosowe *W*-. W formie gw. labializacja nagłosowej samogłoski *O*-. Lit.: RKrak 117. IN

Ojszczanów zob. **Ojrzanów** (1)

Okale (1), cz. Kazimierza Dolnego, dawniej wś, lub.: *Okale* (*Dąbrówka*), wś 1921 Sk IV 85; *Okale*, wś 1933 SkBy 1179; *Okale*, os. 1967 SM 777; *Okale*, *-la* 1971 UN 118, 25. — Nazwa od *okalać* 'otoczyć, zamknąć dokoła, okrążyć; pokalać ze wszystkich stron, owalać, opaskudzić' SW III 741, 728, z suf. *-e* (< *bje), por. czes. ap. *okal* 'mętna woda, pomyje'. Wieś była też nazywana *Dąbrówką*, od ap. *dąbrówka* 'zarosła dębowa' Sstp II 43. Została odnotowana po raz pierwszy po I wojnie światowej. Lit.: SHGLU IV 97. IN

Okale (2), os. zaginiona, leżała koło wsi Brzeźnica, pozn., gm. Dolsk: *Ocale*, *Okale* 1400 Lek II nr 2584, 2717; *Occale* 1428, *Okalye* 1429 SHGPn III 418; *Okale* 1432 Koz II 537; *villam Okale* 1492 SHGPn(PG 10, 167); *Okale* 1514 SHGPn(KośćZ 18, 507 v); *Okale*, des. 1530 Koz III 98 s.v. Przybino. — Nazwa od czasownika *okalać*, z suf. *-e*. Lit.: SHGPn III 418; PPozn 213. ZZ

Okalenice, cz. wsi Marcinów, dawniej wś, ziel., gm. Trzebiel: *Schoneburn* 1406 SNGŚI IX 64; *Schonenbornen* 1444 CdL IV 304; *villa Schoneborn* 1580 J III 22; *Schönborn* 1597 KOL 98; *Schönborn* 1679 J III 293; *Schönborn* 1753 KOL 98; *Schönborn* XVIII Urb II 5; *Schönborn* 1845 K 602; *Schönborn* 1941 SOV 339; *Schönborn* — *Okalenice*, *-ic*, *okalenicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Okalenice*, *-nic* 1981 WUN II 616; po zmianie *Marcinów*, *-owa*, *marcinowski* 2005 DZU nr 264, poz. 2208. — Dawna n. niem. *Schönborn*, od niem. *schön* 'piękny, ładny' + *Born* 'źródło, źródło'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Okalenice*. Lit.: SNGŚI IX 64. JCh

Okaleniec zob. **Okaliniec**

Okalew (1), wś, biał., gm. Milanów, 9 km na ptn.-zach. od Parczewa: *Okalow* 1535 SHGLu III 163; *Okaliow* (!) 1563 RPobLu 422; *Okalow* 1565 Lulu 60; *Okalow* ... ze wsi *Okalowa* 1626 RPobLu 30; *Okalow* 1661 Lulu 38; *Okalew* 1870 Cat 92; *Okalew* 1886 SG VII 421; *Okalew*, kol. 1933 SkBy 1179; *Okalew* 1952 UW 148; *Okalew*, *-wa*, *okalewski* 1971 UN 117, 28. — Nazwa od n. os. *Okal* (: *okalać* 'otoczyć', też 'pokalać, spaskudzić') RymSEN II 175, z suf. *-ów*, wtórnie *-ew*; por. też ap. *okal* 'ten, co ma duże oczy' SW III 728. Lit.: SHGLu III 163; KosLu 68. IN

Okalew (2), wś, sier., gm. Ostrówek, 12 km na ptn. od Wielunia: *Occalow* 1454 Matr I nr 201; *Okalow* 1511 ŻDz XIII 211; *Okalow* 1511/12 VisitGn 388; *Okalow* 1511–23 ŁLB II 134; *Okalow* 1552 ŻDz XIII 295; *Okalew* 1886 SG VII 421; *Okalew* 1921 Sk II 135; *Okalew*, *-lewa*, *okalewski* 1974 UN 52, 27. Lit.: SHGWiel 124; Nieckuła, *-ov-* 145. EB

Okalewa zob. **Okolewo**

Okalewice zob. **Okolewice** (1)

Okalewko, wś, tor., gm. Świedziebnia, 8 km na pld. od Górzna: pod wieś *Okalewko* 1781 ZDobr 121; *Okalewko* 1784 MpPerP; *Okalewko* 1827 Tabella II 57; *Okalewko* 1886 SG VII 421; *Okalewko* 1921 Sk I 160; *Okalewko*, *-ka*, *okalewski*

1971 UN 183, 32. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Okalewo*, z suf. *-ko*. BCz

Okalewo, wś, włoc., gm. Skrwilno, 13 km na wsch. od Rypina: *Okalewo* 1425 Semk 234; [*Okalewo*] 1438 SHGWy 66; *Okalewo* 1784 MpPerPł; *Okalewo* 1827 Tabella II 57; *Okalewo* 1886 SG VII 421; *Okalewo* 1921 Sk I 160; *Okalewo*, *-wa*, *okalewski* 1971 UN 183, 7. — Nazwa od n. os. *Okal* (: *okalać* 'otoczyć', też 'pokalać, spaskudzić') RymSEN II 175, z suf. *-ewo*; por. też ap. *okal*, a także *okolić*, *okalać*, *okole* 'miejsce otoczone wodą; otoczyć, zamknąć dokoła, okrążyć' SW III 740-1. Wieś leży nad Skrwą. Lit.: Nieckula, *-ov-* 145. BCz

Okalewo zob. **Okolewo**

Okalice, os., dawniej wś, słup., gm. Cewice, 10 km na płd.-wsch. od Lęborka: *Okalicz* 1368-1416 Zeit XII 18; *Ockalitz* 1402 TrautmElb I 54; *Occalitz* 1417 Font LXX 72; *Okalicz* 1437 TrautmElb I 54; *Okalitze* 1570 ŻDz XXIII 267; *Okalice* 1648 RP 192; *Okkalitz* 1789 MpGillyPom; *Okalice*, niem. *Ockalitz*, kasz. *Wókalece* 1886 SG VII 422; *Occalitz* — *Okalice*, *-ic*, *okalicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Okalicz* — *Occalitz*, os. 1951 Rosp 220; *Okalice*, *-lic* 1981 WUN II 616; kasz. *vokalęce*. — Nazwa może ponowiona z n. rz. *Okalica* (*Occalica* Fl. 1796 HE II 74). Do n. m. i n. w. por. *okalona* 'mająca bagniste brzegi'. W n. m. zapewne suf. *-ice* (< *-ica*). Nazwę zmieniono jako *Occalitz*. Według Trautmanna i Sicińskiego n. od n. os. *Okal*, por. *Okalew* (1). Po 1945 r. ustalono n. w formie *Okalice*. Lit.: TrautmElb I 54; LorSNH 81; Rzetelska-Feleszko, HE II 74-5; Siciński, OSG VIII 69. BCz

Okalina, dziś *Okalina* i *Okalina-Kolonia*, dwie wsi, tarnob., gm. Opatów, 3 i 4 km na płd. od Opatowa: *Okalina* (1206) KMłp I 9; *Ocalino* (1229) KMłp II 42; *Ocaline* 1242, *Ogneline* (!) 1262, *Okalina* 1390 CdP I 48, 87, 259; *Okkalyno* (1308) KMłp II 213; *Okalina* (1315) KMłp I 181; *Occalyna* 1400 Krak nr 10634; *Okalina* 1410 Hel II nr 1248; *Okalyna*, *Okalina* 1470-80 DB I 317, 505; *Okalyna* 1564-65 Lusand 332; *Okalina* 1578 ŻDz XIV 187; *Okalina* 1787 Spis 388; *Okalina* 1827 Tabella II 57; *Okalina*, wś i folw. 1886 SG VII 422; *Okalina*, wś i folw. 1921 Sk III 86; *Okalina*, *Okalina*, kol. 1952 UW 121; *Okalina*, *-ny*, *Okalina-Kolonia*, *-ny-nii*, *okaliński* 1966 UN 27, 44; *Okalina*, po zmianie: *Okalina-Wieś*, *-ny-Wsi*, *okaliński* 2007 DzU nr 245,

poz. 1811; gw. *okołina*, *-y*, *okołiński*. — Nazwa z suf. *-ina*, okresowo *-ino*, od n. os. *Okal* RymSEN II 175. Wsi leżą nad rz. Okaliną, dopływem Opatówki. W n. pomieszanie samogłosek *a*, *o* w sąsiedztwie *l*. Człon drugi w n. zestawionej od ap. *kolonia*, określającego dawny charakter obiektu. Lit.: KSand 140; Nieckula, *-ov-* 293; BańMorf 57. IN

Okalina-Kolonia zob. **Okalina**

Okaliniec, wś, pil., gm. Białośliwie, 5 km na płd.-zach. od Wysokiej; pratum dictum *Okaleniec* 1653 Font XI-XV 358; *Amalienhof*, folw. 1880 SG I 33, II 769 (s.v. Grabionna); *Okaliniec*, niem. *Amalienhof*, folw. w Grabionnej 1921 Sk X 124, 150; *Okaliniec*, *-ńca*, *okaliniecki* 1972 UN 190, 15. — Dawniej n. *Okaleniec*, od ap. **okaleniec* 'miejsce otoczone kałem, tj. błotem, mokradłami'. W n. występuje przejście *-eN-* > *-iN-*. Może to jednak n. ponowiona z n. łąki i strugi pod Wysoką, por. in locum rivuli Radezcznica ... locum *Okaleniec* 1762, pratum *Okalenice* voc. Pod Wysoczką existens 1766-67 Koz V 91. Nazwę niem. *Amalienhof* wprowadzono urzędowo w okresie zaborów. Lit.: Koz V 91. ZZ

Okalino zob. **Okalina**

Okalowice zob. **Okołowice** (1)

Okաłowice zob. **Okalewo**

Okalów zob. **Okalewo** (1, 2)

Okartowo, wś, suwal., gm. Orzysz, 6 km na zach. od Orzysza: *Odelemo de Egirsbergk* 1360 PrUr V 504; *Eckersberg* 1452 BiałOsad 37; *Eckerspurg* 1503 MWrm III 406, przyp. 27; [*Okartowol*] 1519 BiałOsad 73; *Okortoua* (!) ok. 1550 MWrm III 406; w *Okartowie* 1623 BiałOsad 180; *Eckersberg* 1785 Goldb III 46; *Eckersberg* 1796-1802 MpSchröt XVIII; *Ekertsberg* — *Okartowo* al. *Ekartowo* 1879 KetN 147; *Ekartowo*, niem. *Eckersberg* 1881 SG II 320; *Okartowo*, niem. *Eckertsberg* 1886 SG VII 423; *Ekartowo* — *Eckersberg* 1941 Choj 24; *Eckersberg* — *Okartowo*, *-a*, *okartowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Okartowo*, *-wa* 1981 WUN II 616; gw. *okartovo*, też *akersbers*. — Według historyków zamek wybudowano po r. 1340; majątek przy zamku powstał w 1360 r., osada w 1485 r., a wieś w 1511 r. Nazwa niem. *Eckersberg* od n. os. *Egger*, *Ecker*, *Eckar* (: *Agikari*) Gott 165 + *-berg*, w XVI w. z członem *-purg* (: *Burg* 'zamek'), spolonizowana jako *Okartowo*, okresowo *Ekartowo*. Po 1945 r. nadano urzędowo n. *Okartowo*. Lit.: Pisz. Z dziejów miasta i powia-

Okciażek

tu, 1970, 172; BiałOsad 12, 21–2, 67, 76–80, 106, 126–7, 132–4; BiałPrzem 29; BiałKol 125, przyp. 106. RP

Okciażek zob. Ociażek

Okczyn, wś, biał., gm. Koderń, 14 km na płd.-wsch. od Kodnia: лодє Окчинские (1500)1701 AWAK III 7; *Okczinowe*, wś 1579 Wawrz 69; z ... *Okczyny* (1625)1761 AWAK III 30; *Okczyn* 1628 SHGPd(ADS, D. 149 k. 77v); *Okczyn* 1827 Tabella II 57; *Okczyn* 1886 SG VII 423; *Okczyn* 1921 Sk IV 2; *Okczyn*, -na, *okczyński* 1966 UN 105, 21. — Nazwa od n. os. *Okcza, por. *Oko* SSNO IV 104 (: *oko* + *-cza*, jak *Mircza*), z suf. *-in*, okresowo *-owe*. Lit.: Wawrz 69. EB

Okęcie, cz. Ochoty w Warszawie, dawniej wś: *Okancze* (1419), *Okancze* (1421)1456 SHGMz(MK 3, 15 i 79v); *Ocancze* 1428 MkM I nr 721; *Okancze* 1449 ZHer nr 56; *Okancze* 1485 SHGMz(MK 18, 20); *Okencie*, *Okęcie* 1580 ŻDz XVI 260; *Okęcie* 1783 MpPerMz; *Okęcie* 1827 Tabella II 57; *Okęcie* 1839 MpKwat IV 3; *Okęcie*, folw. 1886 SG VII 423; *Okęcie*, -cia, cz. mta 1964 UN 37, 13; *Okęcie*, -cia 1981 WUN II 616. — Nazwa może od ap. *okację/*okęcie* (: *kąt* w znaczeniu topograficznym 'oddalona, ustronna część terenu' Sstp III 263–4). Określała przestrzeń dookoła kąta, tak jak *olesie* 'przeźreni otaczająca las' SW III 765, zapewne w związku z pierwotnym położeniem wólk przy granicy włości. Wś powstała wcześniej niż wskazują zapisy, została wydzielona z Rakowa; w 1951 r. przyłączona do Warszawy. Lit.: Piber, Służew średniowieczny, 2001, 208. UB

Oki zob. Dąbek (2)

Okiersk, os., dawniej wś, bydż., gm. Cekcyn, 9 km na płn.-wsch. od Tucholi: *Okierszki* 1570 ŻDz XXIII 202; *Okiersk* 1596 Font I–III 372; *Okiersk* 1648 RP 185; *Okiersk* 1664 Font XXXII 200; *Okiersk* 1796–1802 MpSchröt XV; *Okiersk* 1879 KętN 128; *Okiersk* 1886 SG VII 423; *Okiersk* 1921 Sk XI 61; *Okiersk* (*Ikendorf*) 1925 Krzep 81; *Okiersk* 1952 UW 58; *Okiersk*, -ka 1981 WUN II 616; gw. *okersk*, -ka. — Nazwa ponowiona z n. jez. *Okiersk*, dziś Jezioro Okierskie, por. *Okiersk* 1565 Lupom 9. Hydronim od wyrażenia przyimkowego *okierz* 'krzak', z formantem *-sk* (< **-nsk*). Wś określone jeziora otoczonego roślinnością (krzakami). Lit.: Górniewicz, HE I 114; Milewska, PMT XV 48–9, 138. WK

Okiszowo zob. Kiszewo

Oklesna, wś, krak., gm. Alwernia, 4 km na płd. od Alwerni: *Okleszna* 1437 SHGKr(TerrCrac

150); *Oclesznaya* 1490 ŻDz XV 433; *Oklesznaya* 1497 Kacz nr 8856; *Oklyesznyja* 1529 LR 13; *Oklesnia* 1564 Lukrak II 73; *Okleszna* 1581 ŻDz XIV 33; *Okleszna* 1629 RPobKr 32; *Okleszna* 1680 Rej 32; *Oklesno* 1782–83, *Oklesnia* 1787 SHG-KrMat 208; *Oklesnia* 1787 Spis 364; *Oklesna* 1827 RKrak 117; *Oklesna* 1886 SG VII 423; *Oklesna* 1921 Sk XII 10; *Oklesna*, -nej, *oklesiński* 1964 UN 4, 7; gw. *uoklesno*, -y, *uoklesyjski*. — Nazwa od n. rz. *Oklesna*, dziś Regulka, dopływ Wisły, nad którym leży wieś, por. fluuiolus *oclesna* in vislam 1228 CdP III 15, fals. XIV. Hydronim w związku z psł. *klęstiti 'ściskać, uciskać, zgniatać, szczypać', stp. *kleścić*, *kleszczę* i *kleśnić* SEBor 234, por. *oklesnić* 'wypróżnić, wyczyścić, splądrować, wytrzebić' SW III 734. W formie gw. labializacja nagłosowego *O*-. Lit.: RKrak 117; Rymut, HE XVI 121–2; Borek, -~~in~~ 101. IN

Okliny, wś, suwał., gm. Wiżajny, 26 km na płn.-zach. od Suwałk: *Okliny* 1618 WiśnSuw 122; *Okliny* 1839 MpKwat VI 3; *Okliny* 1877 Zin II 5; *Okliny* 1886 SG VII 423; *Okliny* 1921 Sk V 87; *Okliny*, -lin 1981 WUN II 616. — Nazwa może ma związek z czasownikiem *oklinić* 'obić, opatrzyć klinami' lub *oklinać* (< *oklnąć*) 'obrzucić kłatwami; zakląć' SW III 734, albo z n. os. *Oklina, por. nazw. *Okliniński* Snazw VII 40. Lit.: WiśnSuw 122, 123. EB

Okmiany, wś, legn., gm. Chojnów, 14 km na wsch. od Bolesławca: *Keyserswalde* ok. 1300 CdSil XIV 134; *Keyserswald* 1335 Reg nr 5409; *Keyserswalde* 1668, *Kayserswaldau* 1677 J IV 45, 206; *Kaiserswaldau* 1687 CdSil XXXV 28; *Kaiserswaldau*, *Ober*, *Mittel*, *Nieder* 1789 Z VIII 305–6; *Kaiserswaldau*, *Mittel*, *Nider*, *Ober* 1845 K 264; *Kaiserswaldau* 1882 SG III 670; *Mittel*, *Nieder Kaiserswaldau* 1887 SNGS I X 64; *Kaiserswaldau* — *Okmiany*, -n, *okmiański* 1947 MPol XXVI nr 37; *Okmiany*, -mian 1981 WUN II 616. — Dawna n. niem. *Keiserswalde*, *Kaiserswaldau*, od *Kaiser* 'cesarz' + *Wald* 'las', okresowo z członem strukturalnym *-au*. W XVIII i XIX w. z członami odróżniającymi od niem. *mittel* 'średni', *nieder* 'dolny' i *ober* 'górnny'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Okmiany*. Lit.: SNGS I X 64. JCh

Okna, wś, włoc., gm. Kowal, 15 km na płd.-wsch. od Kowala: *Okna* Budy 1796 PerOpis IX; *Okna* 1827 Tabella II 57; *Okna* 1886 SG VII 425; *Okna*, *Okien*, *okieński* 1972 UN 191, 28. — Nazwa od ap. gw. *okno* 'niezarosnięte miejsce na bagnie;

otwór napełniony wodą w grząskim bagnie' SG-PKAr III 428, SEBor 386, w formie pluralnej. Wieś położona na terenie podmokłym. AG

Okniny, dziś *Nowe Okniny*, *Stare Okniny* i *Okniny-Podzdźrój*, trzy wsi, siedl., gm. Wiśniew, 8,5, 11,5 i 14 km na pń.-zach. od Łukowa: *Okniny* 1529 LR 416; *Okniny* 1531, *Okniny* 1552, *Oknini* 1580 ŻDz XIV 383, 395, 413; *Oknini ... z Oknin* 1620 RPobLu 171; *Okniny* 1787 Spis 431; *Okniny* 1827 Tabella II 58; *Okniny* 1886 SG VII 426; *Okniny* 1933 SkBy 1179; *Okniny*, *Okniny Dolne*, *Okniny Małe*, *Okniny-Podzdźrój*, cztery wsi 1967 SM 778; *Nowe Okniny*, *-wych -nin*, *Okniny-Podzdźrój*, *-nin-Pozdrojów*, *Stare Okniny*, *-rych -nin* 1981, 1982 WUN II 573, 616, III 317. — Nazwa określająca tereny podmokłe, bagienne, położone nad wodą, od ap. *oknina* 'miejsce wilgotne, pełne źródeł i strumieni' SG VII 426, w formie pluralnej. Wsi leżą na terenach nadwodnych, w pobliżu rzek Muchawki i Zbuczynki. W XX w. nastąpił podział wsi na kilka jednostek osadniczych o n. zestawionych; człony odróżniające od przym. *dolny*, *mały*, *nowy*, *stary* i od wyrażenia przymkowego *pod zdrojem* (: *zdroj* 'strumyk płynący ze źródła, struga, krynica' SW VIII 422). Lit.: KosLu 68. IN

Okniny zob. **Radomyśl** (3)

Okniny Dolne zob. **Okniny**

Okniny Małe zob. **Okniny**

Okniny-Podzdźrój zob. **Okniny**

Okocim, wś, tarn., gm. Brzesko, 3,5 km na pld. od Brzeska: *Okoczin* (1331) Kkk II 6; *Okochin* 1344 CdP III 213; *Okothin* 1344 AS II 16; *Occoczin* (!) 1385 ZDM I 223; *Okocyn* 1390 ZDM VI 82; *Occoczin* 1400 DKrak 93; *Otoczyn* (!) 1490 ŻDz XV 445; *Okoczin* 1529 LR 17; *Ochoczin* 1545 Matr IV/3, nr 22104; *Okoczin* 1581 ŻDz XIV 56; [*Okotnica*] XVI AtKr 271; *Okocin* 1629 RPobKr 239; *Ochocin* 1680 Rej 256; *Okocim* 1779–82 MpMieg; *Okocim* 1886 SG VII 428; *Okocim* 1921 Sk XII 7; *Okocim*, *-mia*, *okocinski* 1964 UN 3, 9; gw. *uokocić*, *-ma*. — Nazwa od n. os. *Okota* (może od *okocić* 'wydać płód, urodzić') RymSEN II 176, z suf. *-in*, też *-nica*. W XVIII w. pojawia się postać *Okocin*, z wyrównaniem do n. m. zakończonych na *-im*, typu *Oświęcim*, *Pcim*, *Prokocim*. Nazwa ta utrwaliła się. Dawna miękkość wygłosowego *-m* zachowana w przypadkach zależnych. W formie gw. labializacja nagłosowego *O*-. Lit.: LKrak 105; Nieckula, *-ov-* 293; BańMorf 86. IN

Okocin zob. **Okocim**

Okola, wś zaginiona, leżała pod Toruniem: *Occola* 1230 PrUr I/2, 356–6; *Occola* 1230–(1235) KMaz I 338. — Nazwa od ap. *okole* 'łąka, pole, pastwisko znajdujące się w zakrętach wijącej się rzeki, tj. okolonie wodą' SW III 740, utworzona paradygmatycznie. Dziś śladem istnienia wsi może być pole o tej nazwie obok wsi Młyniec, por. *Okole*, *-la* 1972 UN 187, 11. BCz

Okole (1), cz. Bydgoszczy, dawniej wś: *Okole* 1678–82 Koz V 91; na *Okolu* 1742–65 RejByd 25; *Okolle* 1796–1802 MpSchrot XXI; *Okole*, niem. *Okollo* 1886 SG VII 428; *Okole*, *-la* 1972 UN 174, 36 — Nazwa od ap. *okole*. Wieś położona w zakolu Brdy. Niemiecka forma n. jest substytucją fonetyczną n. polskiej. AG

Okole (2), wś, bydg., gm. Koronowo, 3 km na pld. od Koronowa: *Okollo* 1796–1802 MpSchrot XXI; *Okole* 1886 SG VII 428; *Okole*, *-la*, *okolski* 1972 UN 174, 11. AG

Okole (3), wś, gdań., gm. Starogard Gdański, 4,5 km na pń.-zach. od Starogardu Gdańskiego: *Okoln* 1789 Goldb II 168, *Okolu* 1796–1802 MpSchrot XI; *Okolen* — *Okole* 1789 KętN 35; *Okole*, niem. *Okollen*, kasz. *Wókole* 1886 SG VII 428; *Okole*, niem. *Okollen* 1921 Sk XI 45, 83; *Okole* (*Okalen*) 1925 Krzep 81; *Okole* 1952 UW 194; *Okole*, *-la* 1981 WUN II 616; gw. *okole*, dawniej *wókol*. — Forma zniemczona *Okollen*. Lit.: Górniewicz, PMT VII 52. WK

Okole (4), wś, kosz., gm. Silnowo 10,5 km na pń.-wsch. od Barwic: *Wuckel* 1618 Mplub; *Wuckel* 1628 LorSNH 140; *Wuckel* 1789 MpGilly-Pom; *Wukkel* 1804 Rzduma I 27; *Wuckel* — *Okole*, *-la*, *okolski* 1948 MPol XXV nr 14; *Okole*, *-la* 1981 WUN II 617. — Nazwa zniemczona jako *Wuckel*. O zmianie *O* -> *Wo*- oraz *Wo* -> *Wu*-zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Okole*. Lit.: Lor SNH 140; Rzduma I 27; Rzduma III 52–7. BCz

Okoleniec, wś, koniń., gm. Kłodawa, 8,5 km na pń.-zach. od Kłodawy: *Ocolino* 1389, *Okolino* 1392 Łęcz I nr 1506, II nr 4195; de *Ocolino* 1381–1408, de *Ocolinez* 1411 Koz V 92; *Okolyniecz* 1511/12 VisitGn 254; *Okolyniecz*, *Okolyniecz* 1511–23 ŁLB II 449, 450; *Okolieniecz* 1576 ŻDz XIII 80; *Okoleniec* 1793 MpPerŁęcz; *Okoleniec* 1827 Tabella II 58; *Okoleniec* 1886 SG VII 428; *Okoleniec*, *-leńca*, *okoleniecki* 1970 UN 82, 10; gw. *okołińec*, *-ńca*, *okołińecki*. — Nazwa od *okolić* 'oto-

Okolewo

czyć ze wszystkich stron, opasać wkoło', por. też ap. *okole* 'to, co znajduje się dookoła, otoczenie, sąsiedztwo; zabudowania gospodarskie, obejście' Sstp V 555, 556, też 'łaka, pole, pastwisko znajdujące się w zakrętach wijącej się rzeki (tj. okolone wodą)' SW III 740. Nazwa początkowo z suf. *-ino*, następnie *-iniec*, *-eniec*. Lit.: SHGŁęcz II 11. EB

Okolewo, os., poznań, gm. Czerwonak, 11,5 km od Poznania: *Ocalewsky* [Molendinum] 1508 SHG-Pn III 418; *Okałowo* 1541, mol. *Okalewo* 1563 Koz II 537, 538; mol. *Okalewa* 1591, mł. i staw *Okałowski* 1605, mł. *Okalewa* 1737 Koz II 538, 537; *Okalewo* Folwark 1789 PPOzn (Tab 6, 186v); *Okolewo*, folw. 1886 SG VII 429; *Okolewo*, niem. *Anathal*, os. 1921 Sk X 73, 150; *Okolewo*, *-wa* 1966 UN 93, 23; gw. *okolewo*, *-eva*, *okoleski*. — Nazwa od n. strugi *Okalewa*, por.: gurgitam alias struga dictam *Okalewa* 1507 SHGPn (AAP AC 84, 179v); nadanie dla par. w Chojnicy strugi *Okalewa* na urządzenie stawu lub młyna 1507 NDz II 374. Hydronim związany z ap. *kał* 'błoto, muł, bagno, moczar' SESł II 32. Postać *Okolewo* jest wynikiem adideacji do czasownika *okolić*. Sugestie Nieckuli łączące n. z n. os. *Okal (: ap. *okal* 'mający duże oczy') lub od czasownika *okolić*, *okalać* i ap. *okole* 'miejsce otoczone wodą' należy uznać za niesłuszne. Niemiecka n. *Anathal* została wprowadzona przez władze zaboru pruskiego. Lit.: SHGPn III 418; Nieckula, *-ov-* 145; PPOzn 213. ZZ

Okolice zob. **Okulice** (1)

Okolina zob. **Okalania**

Okoliniec zob. **Okoleniec**

Okolino zob. **Okoleniec**

Okollen zob. **Okole** (3)

Okollo zob. **Okole** (1, 2)

Okolusz, wś, płoc., gm. Gąbin, 3,5 km na ptn.-wsch. od Gąbina: *Okolusz* 1921 Sk I 27; *Okolusz* 1952 UW 9; *Okolusz*, *-sza*, *okoluski* 1971 UN 125, 8; *Okolusz*, *-sza* 1981 WUN II 617. — Nazwa niejasna; w podstawie ap. *okoł* lub czasownik *okolić*. UW

Okótek zob. **Okótek**

Okołowice (1), wś, częst., gm. Koniecpol, 5,5 km na ptn. od Koniecpola: *Ochaleuis*, *Okalowicze* (1249)1610 KHist XXXVIII 456, 457, 459; de *Okalouicz* 1388 Krak nr 5052; *Okalovicze* 1511 ŻDz XIII 205; *Okalowycze*, *Okalowycze*, *Okalovicze* 1511–23 ŁLB I 511, 512, 513; *Okalowicze* 1529 LR 250; *Okalowicze* 1552 ŻDz XIII 277; z *Okalowicz*

1564–65 Luwlkp II 103; *Okołowice* 1877 Zin II 6; *Okołowice* 1886 SG VII 429; *Okołowice* 1902 Przew II 28; *Okołowice* 1921 Sk II 86; *Okołowice*, *-wic*, *okołowicki* 1971 UN 35, 23; gw. *okoułowice*, *-víc*, *okoułoski*. — Dawniej n. *Okalewice*, *Okalowice*, od n. os. *Okal* (: *okalać* 'otoczyć', też 'pokalać, opaskudzić', ap. *okal* 'mający duże oczy') RymSEN II 175, z suf. *-ewice*, *-owice*. Od XIX w. *Okołowice*, prawdopodobnie wskutek adideacji do przysłówka *około*. Lit.: SHGŁęcz II 11–2. EB

Okołowice (2), wś, łódz., gm. Pabianice, 2,5 km na pld. od Konstantynowa Łódzkiego: *Okołowice* 1827 Tabella II 58; *Okołowice*, kol. i folw. 1886 SG VII 429; *Okołowice*, wś 1902 Przew II 28; *Okołowice* 1921 Sk II 44; *Okołowice*, *-wic*, *okołowicki* 1974 UN 42, 19. — Nazwa od nazw. *Okół* RymSEN II 175, z suf. *-owice*. EB

Okoly, wś, opol., gm. Murów, 21,5 km na ptn. od Opola: *Tauenzienow* 1773 SNGŚl IX 65; *Tauenzienow* 1784 Z III 86; *Tauenzinow*, *Taucynów* 1845 K 677; *Tauenzinow* 1886 SG XII 262; *Okół* 1900 Myc 39; *Dancyn* — *Tauentzien OS*. 1939 Prus 25; *Tauentzien OS*. — *Okoly*, *-ól*, *okolski* 1947 MPol XXV nr 124; *Okoly*, *Okół* 1981 WUN II 617. — Dawna n. niem. *Tauenzienow*, *Tauentzien* od nazw. prus. generała von *Tauenzien*. Adaptowana fonetycznie jako *Taucynów* i *Dancyn*. Podstawą przejścia była forma nowoniemiecka z zanikiem nieakcentowanego *-en-* i zastąpieniem niem. *-au* przez pol. suf. *-ów*. Forma *Dancyn* jest oparta dodatkowo na podobieństwie do n. os. *Danuta*, *Danka*. Mycielski podaje pol. n. *Okół* (: ap. *okół* 'to, co znajduje się dookoła, otoczenie, sąsiedztwo' Sstp V 558). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Okoly*. Lit.: SNGŚl IX 65; BorGŚl 244; CzNiem 60. JCl

Okonek, mto, pil.: *Ratzeborch* 1493 Rzduma I 175; *Ratzebur* 1618 Mplub; *Ratzebuhr* 1789 MpGillyPom; *Okonek*, niem. *Ratzebuhr*, mko 1886 SG VII 430; *Ratzebuhr* — *Okonek*, *-nka*, *okonecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Okonek* — *Ratzebuhr Stadt* 1951 Rosp 220; *Okonek*, *-nka* 1981 WUN II 617. — Początkowo wieś nosiła n. *Racibórz, zgermanizowaną jako *Ratzebuhr*, od n. os. *Racibor*, popularnej we wszystkich językach słowiańskich. Być może jest to ślad starego grodu. Od XIX w. występuje oboczna n. *Okonek*, od *okonek* 'mały okoni' SW III 743. Miasto leży nad rzeką Czarną. Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo n. *Okonek*. Lit.: TrautmEib I 49; LorSNH 96;

RzDuma I 175; RymNmiast 169; RospSEMig 260; ZierNmiast 108–9. ZZ.

Okonin (1), wś, rzesz., gm. Ropczyce, 6 km na pld.-zach. od Ropczyc: *Okunin* (1277)1717 KMłp I 110; *Okunyn* (1415) KMłp IV 150; de *Okunino* 1415 SHGSd(TP 20, 149); de *Ocunina* 1418 SHGSd(TP 34, 196); de *Okunino* 1441 SHGSd(TP 18, 538); *Okunyn* 1450 SHGSd(TP 20, 533); *Okonyn* 1474 Matr I nr 1162; *Okunyn* 1512 SHGSd(TP 22, 709); *Okunyno* 1521 Matr IV/1, nr 3763; *Okunyn* 1536 ŻDz XV 506; *Okunyn* 1564–65 Lusand 110; *Okunyn* 1581 ŻDz XIV 251; z *Okuninem* 1660–64 Lusand II 181; *Okonin* 1794 Ga Ec2; *Okonin* 1886 SG VII 430; *Okonin* 1921 Sk XII 33; *Okonin*, -na, *okoński* 1966 UN 69, 37; gw. *!okuńin*, -a, *!okuński*. — Nazwa od n. os. *Okui*, *Okoii* SSNO IV 106 (: ap. *okuī* 'okoī' (ryba)' Sstp V 557), z suf. -in, okresowo też -ino. W formie gw. labializowane nagłosowe O-. Lit.: OPilz 43; Nieckula, -ov- 293. IN

Okonin (2), wś, tor., gm. Gruta, 5 km na pln.-zach. od Radzyna Chełmińskiego: *Ockenin* [1283–87] PrUr I/2 318; *Ockenin* (1325)XV PrUr II 340; *Okunin* (1341)1650 PrUr III 253; *Ockenin* 1360 PrUr V 482; *Ogkeney* (vor 1416) GZ 15; *Ockney* 1445 Woel 462; *Ockney* 1504 Font XXXVII 232; *Okonin*, z *Okonina* 1570 ŻDz XXIII 21; von *Okonino* 1629 Froel I 238; *Okunin* 1647 Font IV 47; w *Okuninie*, *Okunino* 1664 Font XXXII 24; *Okunin* 1667–72 Font VI–X 17; *Okonin* 1765 Froel I 238; *Okonin* 1796–1802 MpSchröt XV; *Okonin* 1886 SG VII 431; *Okonin* 1921 Sk XI 21; *Okonin*, -na, *okoniński* 1971 UN 178, 6. — Nazwa od n. jez. *Okonin*, por.: lacus *Ocynyio* 1293 VPr II 33 (: ap. *okuńi*, *okońi*), z suf. -ino. Lit.: SHGCh 89. WK

Okonin (3), wś, włoc., gm. Brzuze, 14,5 km na pld.-zach. od Rypina: *Okunyno*, *Okonino* 1535–41 SHGKu(RO 129, 159v); *Okonino* 1564 ŻDz XII 295; *Okonin* 1781 ZDobr 294; *Okonin* 1784 MpPerPł; *Okonin* 1827 Tabella II 58; *Okonin* 1886 SG VII 430; *Okonin* 1921 Sk I 166; *Okonin*, -na, *okoniński* 1971 UN 183, 34. — Nazwa od n. jez. *Okonin*, nad którym leży wieś (zob. SG VII 430). W zapisach potwierdzone wahanie rodzaju gramatycznego nazwy. Lit.: Biliński 121. BCZ

Okonin zob. **Okoninki**, **Okoniny** (1, 2), **Okoniny Nadjezierne**

Okoninki, os., dawniej wś, gdań., gm. Kaliska, 22 km na pld.-zach. od Skarszew: *Okonin*,

niem. *Klein Okonin* 1886 SG VII 431; *Okoninki* 1925 Krzep 81; *Okoninki*, os. 1967 SM 778; *Okoninki*, -nek 1981 WUN II 617; gw. *okūniinki*, -kūf, *okūniński*. — Nazwa ponowiona z n. *Okonin*, później *Okoniny* (2), z członem dyferencyjnym *Klein*, oddanym w n. pol. przez suf. -ki. Lit.: Górniewicz, PMT VII 52. WK

Okonino zob. **Okonin** (1, 2, 3)

Okoniny (1), wś, bydg., gm. Śliwice, 14,5 km na pld.-wsch. od Czerska: *Okoniny* 1682 Font V 106; *Ockoniny*, maj. 1789 Goldb II 168; *Okoniny* 1796–1802 MpSchröt XV; *Pol. Okonin* — *Okoniny polskie* 1879 KetN 128; *Okoniny Polskie*, niem. *Poln. Okonin* 1886 SG VII 431; *Okonin am Walde* seit 1905, fr. *Polnisch-Okonin* 1912 Bär 85; *Okoniny*, niem. *Okonin* 1921 Sk XI 61, 83; *Okoniny polskie* (*Okonin am Walde*) 1925 Krzep 82; *Polskie Okoniny* 1928 Pielg 233; *Okoniny* 1952 UW 58; *Okoniny*, -nin 1981 WUN II 617; gw. *okūniūi*, -niin, *okūniški/okūniński*. — Nazwa od n. jez. *Okonino*, dziś Jezioro Okonińskie, por. jezioro *Okunino* 1565 Lupom 170, w formie pluralnej. Do n. jez. por. ap. *okońi*. Człon odróżniający *Polskie* w opozycji do *Okonin Niemieckich* (dziś *Okoniny Nadjezierne*), leżących po drugiej stronie jeziora, używany przejściowo. Lit.: Łuszczynska, PMT V 63–4; Milewska, PMT XV 49, 139. WK

Okoniny (2), leśn., dawniej wś, gdań., gm. Kaliska, 24 km na zach. od Stargardu Gdańskiego: *Okkonin* 1796–1802 MpSchröt IX; *Okonin*, niem. *Gross Okonin*, król. nadleśnictwo 1886 SG VII 431; *Okoniny* al. *Okonin* 1925 Krzep I 81; *Okoniny* 1936–39 Ar 557; *Okoniny*, os. 1967 SM 778; *Okoniny*, -nin 1981 WUN II 617. — Nazwa od n. jez. *Okonin*, por. *Okonińskie Jezioro* 1936–39 Ar 559; dziś dwa jeziora bez nazwy Mp-25(Stargard Gdański); wtórnie w l. mnogiej. Przejściowo w n. zestawionej człon odróżniający od niem. *gross* 'wielki'. Lit.: Górniewicz, PMT VII 52, 154. WK

Okoniny Nadjezierne, wś, bydg., gm. Śliwice, 15 km na pld.-wsch. od Czerska: *Okonini*, Neusaß 1789 Goldb II 168; *Okonin* 1796–1802 MpSchröt XV; *Deutsch Okonin* — *Okoniny niemieckie* 1879 KetN 109; *Okoniny Niemieckie*, niem. *Deutsch-Okonin*; dobra, maj. 1886 SG VII 431; *Okonin-Deutsch*, fr. auch *Okoniny niemieckie* oder *Mlynsk* 1912 Bär 85; *Okoniny niemieckie* (*Deutsch Okonin*) 1925 Krzep 82; *Niem. Okoniny* 1928 Pelp 233; *Niemieckie Okoniny* 1933 SkBy

Okoniny Niemieckie

1122; po zmianie *Okoniny Nadziejernie*, *Okonin* -ych, *okoniński* 1951 MPol nr 10, poz. 154; *Okoniny Nadziejernie* 1952 UW 58; *Okoniny Nadziejernie*, -nin -nych 1981 WUN II 617; po zmianie: *Okoniny Nadziejernie*, -nin -nych, *okoniński* 2007 DzU nr 245, poz. 1811; gw. *okūniūni nadziejorne*, -niūn -niūx, *okūniūski/okūniūnski*. — Dawniej n. *Okoniny*, *Okonin*, od XIX w. n. zestawione z członami *Deutsch = Niemieckie* w opozycji do *Okonin Polskich*, zob. *Okoniny* (1). Po 1945 r. n. z członem dyferencyjnym *Nadziejernie*; wieś leży nad Jeziorem Okonińskim. O nazwie obocznej zob. *Mtyńsk* (1). Lit.: Łuszczynska, PMT V 64; Milewska, PMT XV 49, 139. WK

Okoniny Niemieckie zob. *Okoniny Nadziejernie*

Okoniny Polskie zob. *Okoniny* (1)

Okoń (1), wś, kal., gm. Galewice, 11,5 km na płn.-wsch. od Wieruszowa: *Okoń* 1827 Tabella II 58; *Okoń*, os. włość. 1877 Zin II 6; *Okoń*, pustk. 1886 SG VII 430; *Okoń*, wś 1902 Przew II 28; *Okoń* 1921 II 126; *Okoń*, -nia, *okoniowski* 1974 UN 53, 11. — Nazwa od ap. *okoń* 'gatunek ryby' lub od n. os. *Okoń* RymSEN II 176. EB

Okoń (2), wś, dziś nieistniejąca, leżała w par. Lisiec Wielki, koniń., gm. Stare Miasto: *Okoń*, wś 1886 SG VII 430. ZZ

Okop zob. *Okopy* (1, 2)

Okopy (1), wś, biał., gm. Suchowola, 3 km na płn.-wsch. od Suchowoli: *Okop* 1744 SDV 149; *Okop* 1784 SHGPd (Opispar rkps I nr 6008, 11–15); *Okop* 1839 MpKwat VI 4; *Okopy* 1902 SG XV/2, 404; *Okopy* 1921 Sk V 78; *Okopy* 1952 UW 169; *Okopy*, -pów 1981 WUN II 617. — Nazwa od ap. *okop* 'rów lub wał otaczający jakieś miejsce' SpXVI, XXI 245, wtórnie w formie pluralnej. EB

Okopy (2), dziś *Okopy*, wś, i *Okopy-Kolonia*, kol., dawniej wś, chełm., gm. Dorohusk, 21 km na wsch. od Chełma: *Okop* 1796 PerOpis I 140; *Okopy* 1827 Tabella II 58; *Okopy* 1886 SG VII 432; *Okopy*, wś i kol. 1933 SkBy 1180; *Okopy*, *Okop*, *Okopy-Kolonia*, *Okop-nii*, *okopski* 1970 UN 108, 8, 9; *Okopy*, *Okop* i *Okopy-Kolonia*, *Okop-Kolonii* 1981 WUN II 617; gw. *okopy*, *okop*, *okopski*; *koloīnia okopy*, -niī *okopy*, też *holendernia*, -niī. — W XIX w. pluralizacja n. z powodu rozczłonkowania obiektu lub dla odróżnienia od apelatywu. Człon odróżniający w n. zestawionej od ap. *kolonia* 'osada'. Obocznie dla *Okop-*

-Kolonii występuje gw. nazwa *Holendernia*, od ap. *holendernia* 'osada holenderska, gdzie się najczęściej nabiąłem zajmują; obora, szczególnie dworska' SW II 48. Lit.: CzChełm 184. BCz

Okopy (3), przys., dawniej wś, ostroł., gm. Zatory, 10 km na pld. od Pułtuska: *Okopy* 1877 Zin II 6; *Okopy* 1886 SG VII 432; *Okopy* 1921 Sk I 140; *Okopy*, wś 1933 SkBy 1180; *Okopy*, -pów 1981 WUN II 617. UB

Okopy (4), wś, skiern., gm. Nowa Sucha, 12 km na pld. od Sochaczewa: *Okopy*, wś 1933 SkBy 1180; *Okopy* 1952 UW 38; *Okopy* 1967 SM 778; *Okopy*, -pów 1981 WUN II 617. UW

Okopy-Kolonia zob. *Okopy* (2)

Okotnica zob. *Okocim*

Okowizna, os., dawniej wś, suwał., gm. Podedrze, 8 km na pld.-wsch. od Węgorzewa: an *Nomaiten* 1558 BiałKol 192; *Numeiten* 1559 KętI. 534; *Nomaiten*, *Numejken*, *Nuneithen* 1565 BiałKol 192; *Numeyten* od. *Oskowisna* (!), maj. 1785 Goldb III 140, 142; *Numeiten* 1796–1802 MpSchröt XII; *Numajten* al. *Numajty*, ob. *Okowizna*, wś 1886 SG VII 312, 433; *Numeiten* — *Okowizna* 1946 Ley I 120; *Numeiten* — *Okowizna*, -y, *okowski* 1949 MPol XXVII nr A-17; *Okowizna*, -ny 1981 WUN II 617. — Pierwotnie n. prus. *Nomait-is, przejęta z n. rz. (dziś nieznanej); por. *Nomait* 1478 Ger 109, *Nomaitischen Fluß* 1478, też n. jez. *Sehe Nomaiten* (dziś Lemięt) 1564 BiałKol 175, przyp. 66, 192. Do n. w. por. prus. *nomaitis* 'odynieć, knur kastrowany'. W XVIII w. wieś przybrała n. *Okowizna*, może od nazw. *Okowa, por. *Okowicz*, *Okownia* (: *okować* 'okuć') RymSEN II 176, z suf. -izna. Lit.: Safarewiczowa, -izna 30; PrzybBałt 196; BiałPrzem 47–8, 254; BiałKol 189, 207. RP

Okół (1), wś, kiel., gm. Bałtów, 18,5 km na płn.-wsch. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Okol* 1423 Sand nr 906; *Okol* 1508 ŻDz XV 462; *Okol* 1564–65 Lusand 331; *Okol* 1578 ŻDz XIV 196; *Okol* 1787 Spis 387; *Okol* 1827 Tabella II 58; *Okol* 1886 SG VII 429; *Okół* 1921 Sk III 23; *Okół*, *Okolu*, *okolski* 1966 UN 26, 22. — Nazwa określająca miejsce okolone, ogrodzone, por. ap. *okół* (*okof*) 'to, co znajduje się dookoła, otoczenie, sąsiedztwo' Sstp V 558. Lit.: KSand 140; KopKiel 120. IN

Okół (1a), mto założone przez Władysława Łokietka koło kościoła św. Andrzeja, w okolicy ul. Kanoniczej, włączone w l. 1346–58 do Kra-

kowa: *Okol* 1336, fundo sitam in noua ciuitate in *Okol* 1338, *Okol* 1343, *Okol* 1346 RmK 127, 137, 163, 175. Lit.: RKrak 117. IN

Okół (2), wś, łomż., gm. Grajewo, 8 km na pńd. od Grajewa: merice et silve super fl. Dybla in loco dicto *Stariokol* 1525 SHGMz(MK 41, 36v); [*Dybła-Stary Okół*] XVI AtMz 200; *Okol* 1577 ŻDz XVI 362; *Okol* 1783 MpPerMz; *Okół* 1827 Tabella II 58; *Okół* 1886 SG VII 429; *Okół*, -tu, *okołski* 1973 UN 155, 10. — Książę Janusz III sprzedał w 1525 r. Janowi Godaczewskiemu 5 wólk lasu nad rz. Dybłą w miejscu zwanym *Stary Okół*. Jan Godaczewski zbudował tutaj młyn, założył folwark i wieś chłopską, zwaną początkowo *Dybła-Stary Okół*. Człon pierwszy ponowiony z n. rzeki (o niezbyt jasnej etymologii), człon drugi to pierwotnie n. ter., od *stary* i *okół*. Choć n. pojawia się stosunkowo późno w źródłach, wg Wiśniewskiego początku *okołu* wiązać można z księciem Władysławem I, który tu polował, a więc siegać mogą one okresu po 1435 r. Lit.: WiśnGraj 44; BrodzWizn 213; Babik 119. UB

Okół zob. **Okoloj**

Okółek, wś, suwał., gm. Giby, 18 km na pńd. od Sejna: *Okolek* 1886 SG VII 429; *Okótek* 1921 Sk V 69; *Okótek*, -tka 1981 WUN II 617. — Nazwa od ap. *okolek* 'koło, krąg, obwód' Sstp V 556, *okótek* 'otoczenie; to, co okraża, otacza, opasuje' SW III 745. EB

Okradzianów zob. **Okradzionów**

Okradzinów zob. **Okradzionów**

Okradzionów, cz. Dąbrowy Górnicej, dawniej wś, kat.: *Okradzonow* 1320 Kkk I 157; *Okradzonow*, villa 1470–80 DB II 188; *Okradzyanow* 1490 ŻDz XV 433; *Okradzinow* (*Okradzionow*) 1581 ŻDz XIV 34; *Okradzionow* 1629 RPobKr 35; *Okradzionów* 1783 SHGKrMat 208; *Okradzionów* 1787 Spis 365; *Okradzianów* 1827 Tabella II 58; *Okradzionów* 1877 Zin II 6; *Okradzionów*, wś, folw. i os. fabr. 1886 SG VII 433; *Okradzionów*, wś 1933 SkBy 1181; *Okradzionów* 1952 UW 252; *Okradzionów*, -nowa 1981 WUN II 618. — Nazwa od n. os. *Okradzion, z suf. -ów. Do n. os. por. *okraść*, *okradziony*. Forma *Okradzianów* powstała w wyniku przejścia *o > a* przed N. Lit.: RKrak 117; Nieckula, -ov- 145. IN

Okradziszewo zob. **Okrajszów**

Okradziszków zob. **Okrajszów**

Okrajców zob. **Okrajszów**

Okrajki zob. **Okrajnik**

Okrajnik, wś, biel., gm. Gilowice-Ślemień, 7 km na pńn.-wsch. od Żywca: *Okrayki* XVII LKrak 105; *Okrainik* 1779–82 MpMieg; *Okrajnik* 1886 SG VII 433; *Okrajnik* 1921 Sk XII 41; *Okrajnik* 1952 UW 274; *Okrajnik*, -ka, *okrajnicki* 1964 UN 17, 47. — Dawniej n. *Okrajki*, od ap. *okrajek* 'brzeg, skraj' Sstp V 559, w formie pluralnej. Później *Okrajnik*, wskutek adideacji do ap. *okrajnik* 'pogranicze' SL III 358. Lit.: LKrak 105. IN

Okrajszów, wś, piotr., gm. Radomsko, 4 km na pńn.-wsch. od Radomska: *Okradzissewo* 1357 KW III 70; *Okradzyskow* 1511, *Okradziszow* 1518 ŻDz XIII 203; *Okradzyschow* 1511–23 ŁLB I 495; *Okradziszow* 1552 ŻDz XIII 272; *Okrayczów* 1827 Tabella II 58; *Okrajszów* 1877 Zin II 6; *Okrajszów* 1886 SG VII 434; *Okrajszów* 1921 Sk II 84; *Okrajszów*, -szowa, *okrajszowski* 1972 UN 48, 93; gw. *okrajsuf*, -ova, *okrajsoski*. — Początkowo n. *Okradziszewo* o niezbyt jasnej etymologii; może od niepoświadczonej n. os. *Okradzisz, z suf. -ewo, później -ów, lub od imiestowu *okradziony* (: *okraść*). W XVI w. występowała też forma zdrobniąta *Okradziszków*. Zmiana n. na *Okrajszów* nastąpiła w wyniku redukcji sylaby śródgłosowej i wydzielenia miękkości w postaci -j- oraz zastąpienia -sz- przez -cz-, może też adideacji do ap. *kracjczy*. Następnie ustaliła się postać *Okrajszów*. Lit.: SHGŁęc II 12. EB

Okrasin, wś, łomż., gm. Radziłów, 16 km na pńn.-wsch. od Jedwabnego: *Okrassin* 1506 SHGMz(AG 975); na uroczysku *Okrassy* 1526 SHGMz(MK 41, 123v); *Okrassy* 1540 Matr IV/1, nr 6737; *Okrasino* (1565) Lumaz II 57; *Okrasino* Regalis 1577 ŻDz XVI 356; *Okrasino* 1617 Lumaz I 124; *Okrasino* 1783 MpPerMz; *Okrasin* 1827 Tabella II 58; *Okrasin* 1886 SG VII 434; *Okrasin*, -na, *okrasinski* 1973 UN 155, 21. — Wieś książęca, wzmiankowana po raz pierwszy w 1482 r. w aktach kościoła w Radziłowie, mogła powstać wcześniej. Nazwa od n. os. *Okrasa* SSNO IV 104, z suf. -in, także w formie pluralnej. Lit.: BrodzWizn 213–4. UB

Okraasy zob. **Okrasin**

Okraǵ, wś, włoc., gm. Lipno, 3 km na pńn. od Lipna: rumunek nazwany *Okraǵ* 1775 ZDobrz 216; *Hokronk* 1802–03 MpGillyPr; *Okreǵ* 1896 SG VII 435; *Okraǵ*, kol. 1933 SkBy 1181; *Okreǵ* 1952 UW 52; *Okraǵ*, *Okreǵu*, *okreǵki* 1972 UN 180, 29; gw. *okruk|okrenk*, -gu. — Nazwa od ap. *okraǵ* 'płasz-

Okrąg

czynna okrągła, widnokrąg, horyzont, okolica' SW III 747; wtórne skojarzenie z ap. *okreg* 'kawałek pola mający kontury zbliżone do kwadratu albo trapezu (dla odróżnienia od wąskiego a długiego pasa ziemi)' SW III 751. W zapisie zmienionym z nagłosowym przydechowym *H-*. BCz

Okrąg zob. **Okrąg**

Okrąglec zob. **Gaj** (18)

Okrąglica (1), wś zaginiona, lokowana w 1397 r. nad rzeką Bóbrką, w pow. krośnieńskim, być może oboczna nazwa wsi Bóbrka (1), krośn.: nos dominus Pasco de Scotnic ... Nicolao dicto Cenerker damus ... locandam villam situs rivulum Bobrka ... villa, videlicet *Oczroglicza* (!) wlgariter nominata 1397 ZDM I 273. — Nazwa od przym. *okragły*, z suf. *-ica*. Lit.: RBiecz 36. IN

Okrąglica (2), wś zaginiona, leżała zapewne koło Goździelina, w dawnym pow. sandomierskim: *Okranglicza* 1438 ZDM II 284. — Błędna lokalizacja i identyfikacja w KSand 140. IN

Okrąglica (3), przys., dawniej wś, jel., gm. Węgliniec, 6 km na pld. od Iłowej: bis an den *Snellenfort* 1393, von dem *Snellenfort* 1394, *Schnellfortchen* 1491, *Schnellenfuritchen*, *Schnellenfortichen* 1498, *Schnellefortichen* 1534 KOL 77; *Schnellfortel*, wś 1845 K 600; *Schnellfortel*, wś i dobra 1889 SG X 382; *Schnellfortel* 1941 Wrzosek 30; *Schnellfortel* — *Okrąglica*, *-cy*, *okraglicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Okrąglica*, wś 1967 SM 779; *Dąbrówka-Okrąglica*, *-ki-cy*, przys. 1980 WUN I 312; po zmianie *Okrąglica*, *-cy*, os. 2001 DZU nr 153, poz. 1772. — Dawna n. niem. *Snellenfort*, *Schnellfortel*, od *schnell* 'szybki' + *Furt*, śrdniem, stwniem. *fort* 'bród' Lübben 527 (też w formie deminutywnej *fortchen*, *fortel*, por. Bach II/1, 219, 223–4; inaczej SNGŚI). Miejscowość leży nad strugą Błonie. Po 1945 r. wprowadzono urządzenie n. *Okrąglica*, następnie zmienioną na *Dąbrówka-Okrąglica*. W 2001 r. ustalono n. *Okrąglica*. Lit.: SNGŚI IX 67; BenaGLuż 308–9. JCh

Okrąglica zob. **Bóbrka** (1), **Okrąglica** (1, 2, 4, 5)

Okrąglik (1), wś, częst., gm. Janów, 15 km na ptn.-wsch. od Myszkowa: *Okrąglik* 1877 Zin II 6; *Okrąglik* 1886 SG VII 434; *Okrąglik* 1902 Przew II 28; *Okrąglik* 1921 Sk III 18; *Okrąglik*, *-ka* 1981 WUN II 618; gw. *#okrungl'ik*, *-ka*, *#okrungl'icki*. — Nazwa określająca miejsce okrągłe, od przym. *okragły*, z suf. *-ik*, lub od gw. *okraglik* 'miejsce o okrągłym kształcie' SGPRei(kartoteka). W for-

mie gw. labializowane nagłosowe *O-* oraz realizacja *q* jako *um*. Lit.: R Krak 117. IN

Okrąglik (2), wś, częst., gm. Woźniki, 18 km na wsch. od Częstochowy: *Okronglik* 1845 K 459; *Okronglik* 1864, *Okronglik* 1886, *Okronglik* 1887 SNGŚI IX 67; *Okrąglik* 1900 Myc 39; *Okrąglik*, *-ka* 1981 WUN II 618. — Nazwę zmieniono jako *Okronglik*. Lit.: SNGŚI IX 67; BorGŚI 52. JCh

Okrąglik (3), wś, rad., gm. Białobrzegi, 6,5 km na wsch. od Białobrzegów: *Okrąglik* 1902 Przew II 28; *Okrąglik* 1921 Sk III 117; *Okrąglik*, *-ka*, *okraglicki* 1964 UN 18, 24; *Okrąglik*, *-ka* 1981 WUN II 618. UB

Okrąglik zob. **Poniatowo** (2), **Wólka-Okrąglik**

Okrągła, wś, tarnob., gm. Połaniec, 4,5 km na ptn.-wsch. od Połarica: *Okrągła* 1470–80 DB II 449; *Okrągła* 1471 Matr I nr 653; *Okrągła* 1505 Matr III nr 2268; *Okrągła* 1530, *Okrągła* 1532 Matr IV/2, nr 15840, 16264; *Okrągła* 1564–65 Lusand 325; *Okrągła* 1578 ŻDz XIV 169; *Okrągła* 1787 Spis 382; *Okrągła* 1827 Tabella II 56; *Okrągła* 1886 SG VII 434; *Okrągła* 1921 Sk III 128; *Okrągła*, *-tej*, *okraglański* 1970 UN 33, 34; gw. *okrongua*, *-y*, *okronglański*. — Nazwa, od przym. *okragły*, wiązała się zapewne z kształtem wsi. Lit.: KSand 141. IN

Okrągła Łąka, wś, elbl., gm. Sadlinki, 6,5 km na pld.-wsch. od Nowego: *Okrongula luncka* sunsten die *runde Wiese* genannt ist ein wuster Ort 1586, *Okrongulalonka* (!) oder *Rundewiese* 1605 ZeitM X 66, 68; *Okrongulalonka* (!) 1618, *Rundewiese* 1632, 1755 ZeitM X 71, 73, 75; *Rundewiese* 1789 Goldb II 207; *Rundewiese* 1796–1802 MpSchröt XV; *Rundewiese* 1889 SG X 13; *Rundewiese* — *Okrągła Łąka*, *-ej Łąki*, *okragłolącki* 1947 MPol XXV nr 111; *Okrągła Łąka*, *-tej* *-ki* 1981 WUN II 618. — Nazwa zestawiona, od przym. *okragły* i *łąka*, przetłumaczona na niemiecki jako *Rundewiese*. Po 1945 r. urządzenie ustalono n. *Okrągła Łąka*. Lit.: Górniewicz, PMT IV 116. RP

Okrągłe (1), wś, olszt., gm. Dąbrówno, 20 km na pld.-wsch. od Lubawy: *Okrongeln* 1871 Gause 68; *Kl. Lehwalde* 1875, *Klein Lehwalde* 1898 PMT X 101; *Kl. Lehwalde* 1920 HAPr I; *Klein Lehwalde* 1935 Gause 68; *Lewald Mały* — *Klein Lehwalde* 1941 Choj 110; *Klein Lehwalde*, *Okrongeln* — *Okrągłe* al. *Lewald Mały* 1946 Ley I 76; *Klein Lehwalde* — *Okrągłe*, *-ego*, *okraglański* 1948 MPol XXVI nr 59; *Okrągłe*, *-tego* 1981 WUN II 618;

gw. *lèvauit maui*, -do. — Nazwa od n. jez. *Okrąg*, dziś *Jezioro Okrągłe*, por. *Ockranght* (!) 1499 Ley II 243, *Wasser Okrongel* 1572 Hart 291, *Ockeranick* 1663 Ley II 243, *Okrąg* 1882 Kętl 299. Do n. jez. por. przym. *okrągły*. Nazwa niem. *Klein Lehwald* i pol. wariant *Lewald Mały* z dyferencyjnym członem *Klein*, pol. *Mały*, w opozycji do *Gross Lehwald*, dziś *Lewald Wielki* (zob.). Lit.: Biolik, PMT X 101; Biolik, Mikrotoponimia byłego powiatu ostródzkiego, 1994, 127–8. RP

Okrągłe (2), wś, suwał., gm. Jeleniewo, 12 km na ptn.-zach. od Suwałk: *Okrągłe* 1827 Tabella II 58; *Okrągłe* 1886 SG VII 434; *Okrągłe* 1921 Sk V 86; *Okrągłe*, -tego 1981 WUN II 618. — Nazwa od przym. *okrągły*, w rodzaju nijakim. Wieś leży w pobliżu zakola Czarnej Hańczy. EB

Okrągłe (3), wś, suwał., gm. Wydminy, 9 km na ptn. od Orzysza: *Okrongeln* 1495 Kętl 490; *Krüngel* 1507, [*Okrągłe*] 1539, 1579 BiałOsad 61, 108, 181; Peter von *Okronglen* 1587 BiałKol 184, przyp. 146; *Okrongeln* 1785 Goldb III 141; *Okronglen* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Okrongelen* — *Okrągłe* 1879 KętlN 156; *Okrągłe*, niem. *Okrongeln* 1886 SG VII 435; *Okrągłe* — *Schwensee* 1938, *Okrongeln* 1941 Choj 117; *Schwensee* (Ostpr.) — *Okrągłe*, -ego, *okrągłański* 1948 MPol XXVI nr 59; *Okrągłe*, -tego 1981 WUN II 618; gw. *okronjguell* / *uokronjguell* / *okronjgeln*. — Wieś leży na pld. brzegu Jeziora *Okrągłego*, niem. *Schwänen See* 1929 Ley II 94 (o okrągłym kształcie, bez hist. zapisów). Nazwa zniemczona jako *Okrongeln*, *Krüngel*. Niemiecka forma *Schwensee* z 1938 r. nawiązuje do nazw. wystawcy pierwszego nadania Melchiora v. *Schwansdorf*, po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Okrągłe*. Białuński przytacza formę dopełniacza *Okrągłych* (!). Lit.: BiałOsad 58–9, 108, przyp. 321, 181, 197. RP

Okrągłe (4), wś, zamoj., gm. Biłgoraj, 2 km na pld. od Biłgoraja: *Okrągłe* (!) 1839 MpKwat VI 9; *Okrągłe* 1877 Zin II 6; *Okrągłe* 1886 SG VII 434; *Okrągłe*, wś 1902 Przew II 28; *Okrągłe* 1921 Sk IV 9; *Okrągłe*, -tego, *okrągłański* 1967 UN 106, 10; gw. *okrejnje*, -ygo, *okrejnjański*. — Dawniejszą i gw. n. *Okrągłe* może w nawiązaniu do *okreg*. BCz

Okrągłe zob. **Zgłeczewo**.

Okrągłe Żurawice zob. **Żurawiczki**

Okrągły Borek, wś zaginiona, leżała w pow. lipnowskim, w par. Skępe, dziś wloc.: *Okrągły borek* 1827 Tabella II 58. — Nazwa od przym. *okrągły* i od ap. *borek* 'lasek, zagajnik'. BCz

Okręg, wś, tarn., gm. Gręboszów, 13,5 km na ptn.-zach. od Żabna: *Okrąg* 1886 Bigo 135; *Okręg* 1952 UW 263; *Okręg*, -gu, *okręski* 1964 UN 5, 15; *Okręg*, przys. 1967 SM 779; *Okręg*, -gu 1981 WUN II 618. — Nazwa od ap. *okrąg* 'płaszczyna okrągła, widnokrąg, horyzont, okolica' SW III 747; wtórne skojarzenie z ap. *okreg*. IN

Okręg zob. **Okrąg**

Okręglica (1), cz. Kalisza, dawniej wś: *Okrąglica* 1827 Tabella II 58; *Okrąglica* 1877 Zin II 6; *Okręglica*, wś 1886 SG VII 435; *Okrąglica* 1921 Sk II 20; *Okrąglica* 1967 SM 779; *Okręglica*, -cy, *okręglicki*, wś 1971 UN 80, 40; *Okręglica*, -cy 1981 WUN II 618. — Dawniej *Okrąglica*, później *Okręglica*, od przym. *okrągły*, z suf. -ica. ZZ

Okręglica (2), wś, koniń., gm. Kawęczyn, 7,5 km na pld.-zach. od Dobrej: *Ocranglicza* 1419 Koz VI 307; *Okrąglicza* 1496, *Okranglicza* 1511 ŻDz XIII 173, 185; *Ocrąglicza* 1511/12 VisitGn 251; *Okrąglicza* 1553 ŻDz XIII 226; *Okrąglica* 1827 Tabella II 58; *Okrąglica* 1877 Zin II 6; *Okrąglica* 1886 SG VII 434; *Okrąglica* 1921 Sk II 121; *Okręglica* 1952 UW 82; *Okręglica*, -cy 1981 WUN II 618; gw. *okrynglica*, -cy, *okrynglicki*. — Nazwa od gw. ap. *okręglica* 'kamień okrągły' SGPKar III 433; występowała też postać *Okrąglica*, może z wyrównaniem do *okrągły*. EB

Okręglica (3), cz. wsi Wylatkowo, dawniej wś, koniń., gm. Witkowo: *Okręglice*, os. 1859 MpChr; *Okręglica*, wś 1886 SG VII 435; *Okręglica*, niem. *Okrenglica*, os. 1921 Sk X 113, 150; *Okręglica*, -cy 1967 UN 77, 23; gw. *uokrynglica*, -cy, *uokrynglicki*. — W formach gw. labializacja nagłosowego O- oraz realizacja ę jako yu. ZZ

Okręglica (4), wś zaginiona, dziś *Stare Siekluki*, rad., gm. Stara Błotnica: *Okranglicza* 1430 Mkm II nr 557; *Okrąglicza* 1511, *Okręglicza* 1531 VisitGn 349, 669; *Okrąglicza* 1576 ŻDz XVI 246; *Okręglica* 1783–84 RejKor 119; *Okręglica* 1827 Tabella II 58; *Okręglica* 1839 MpKwat IV 5. Lit.: Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 56. UB

Okręglica (5), wś, sier., gm. Sieradz, 8 km na pld. od Sieradza: *Okrąglicza* 1511–23 ŁlB I 388; *Okrąglica*, kol. i folw. 1886 SG VII 434; *Okrąglica*, wś 1933 SkBy 1181; *Okręglica* 1952 UW 103; *Okręglica*, -cy, *okręglicki* 1972 UN 50, 20; gw. *okrynglica*, -cy, *okrynglicki*. EB

Okręglica (6), wś, tarnob., gm. Sadowie, 6 km na ptn.-zach. od Opatowa: *Okręglica* 1827 Tabella II 58; *Okręglica*, folw. 1886 SG VII 435;

Okreglik

Okreglica, folw. 1902 Przew II 28; *Okreglica*, ws 1933 SkBy 1181; *Okreglica* 1952 UW 120; *Okreglica*, -cy, *okreglicki* 1966 UN 27, 13. IN

Okreglik, cz. Zgierza, okresowo ws, łódz.: *Okreglik* 1827 Tabella II 58; *Okreglik*, kol. i os. 1886 SG VII 435; *Okreglik Dolny* 1902 Przew II 28; *Okreglik*, ws 1921 Sk II 64; *Okreglik*, ws 1933 SkBy 1181; *Okreglik*, os. 1967 SM 799; *Okreglik*, -ka 1981 WUN II 619. — Nazwa od gw. *okraglik* 'miejsce o okrągłym kształcie' lub od czasownika *okregleć* 'stawać się zaokrąglonym, wypukłym' SpXVI, XXI 264, z suf. -ik. Człon odróżniający od przym. *dolny*. EB

Okregle zob. **Okragle** (4)

Okreżna zob. **Hołuczaków**

Okreżnica, ws, rad., gm. Przyłęk, 10 km na pld.-wsch. od Zwolenia: [*Okreżnica*] XVI AtSd 149; *Okreżnica* (!) 1674 ŻDz XV 58a; *Okreżnica* 1787 Spis 393; *Okreżnica* 1827 Tabella II 58; *Okreżnica* 1886 SG VII 435; *Okreżnica* 1921 Sk III 54; *Okreżnica*, -cy, *okreżski* 1970 UN 36, 15. — Nazwa powstała w związku z nieregularną zabudową wsi, od przym. *okreżny*, z suf. -ica. Lit.: KopRad 48 IN

Okrongeln zob. **Okragle** (1, 3)

Okronglik zob. **Okraglik** (2)

Okrzeja, ws, dawniej mto, siedl., gm. Krzywda, 14,5 km na pld.-wsch. od Żelechowa: *Okrzeja* 1474 AKH V 156; in oppido dicto *Okrzeja* (1469) SG VII 436; *Okrzeja* 1508 ŻDz XV 476; *Okrzeja* 1564–65 Lusand 202; *Okrzeia*, mko 1569 ŻDz XIV 341; Miasteczko *Okrzeia* 1660–64 Lusand II 165; *Okrzeia* 1787 Spis 423; *Okrzeia* 1827 Tabella II 58; *Okrzeja* 1877 Zin II 6; *Okrzeja*, ws, dawniej mko 1886 SG VII 436; *Okrzeja* 1921 Sk IV 71; *Okrzeja*, -rzei, *okrzejski* 1970 UN 115, 21. — Nazwa od n. rzeczki *Okrzeja*, *Okrzej*, dziś *Okrzejka*, prawy dopływ Wisły, por. in medietate fluminis *Okrzeja* 1470–80 DB III 178. Pochodzenie n. w. i n. m. nie jest pewne. Może od stp. ap. *kierz* 'krzak, krzew; zarośla' Sstp III 276, SpXVI, X 306, z przedrostkiem *O-*, por. *Opole* (: *pole*), i suf. -eja, por. *kolej*, dawniej *koleja* (: *koło*), *wierzeja*. *Okrzeja* była miastem już w 2. połowie XV w. Lit.: KStęż 96; RospSEMIG 175; RymNmiast 169–70; Rozwadowski, *Studia nad nazwami wód słowiańskich*, 1948, 301. IN

Okrzejska Wola zob. **Wola Okrzejska**

Okrzeszyce, ws, wroc., gm. Żórawina, 14 km na pld. od Wrocławia: de *Oczesicz* (1261) XIV SUR III 228; *Ocessiz* 1295 SUR VI 151; *Ocessiz* 1318,

Okrzeschicz 1336 Reg nr 3802, 5664; *Ockrischicz* 1353 H 60; *Ockirschicz* (1361) K 705; *Okirschitz* 1414 SNGŚI IX 240; *Krischicz* 1425 Sob VIII 240; *Uncristen* das man *Okirschitz* nennet 1449, *Uncristen* 1527 SNGŚI IX 68; *Okrzeŷyce* 1661 H 60; *Unkristen* 1666/67 J I 384; *Unkristen* und *Okrzeszyce* 1711 H 60; *Unchristen* 1845 K 705; *Bismarcksfeld* 1885 H 60; *Okresie*, ehemals *Unchristen*, heute *Bismarckfelde* 1896 D 124; *Unchristen*, dziś *Bismarcksfeld*, dawniej *Okresice* 1892 SG XII 799; *Okresie* (*Unchristen* od *Bismarcksfelde*) 1900 Myc 39; *Bismarcksfeld*, *Okresice* 1941 Wrzosek 9; *Bismarcksfeld* — *Okrzeszyce*, -yc, *okrzeŷycki* 1948 MPol XXV nr 14; *Okrzeszyce*, -szyc 1981 WUN II 619. — Nazwa od n. os. *Okrzesza* SSNO IV 105 (: *okzeszać* 'obciąć, przyciąć gałęzie'), z suf. -ice. Nazwa niem. *Uncristen*, *Unchristen* jest adaptacją fonetyczną n. pol., z adideacją do niem. ap. *Unchristen* 'niechrześcijanie', wskutek czego uważano ją za obraźliwą. Mieszkańcy wystąpili o zmianę i od 1885 r. wieś nosiła niem. n. *Bismarcksfeld* od nazw. niem. kanclerza Ottona von *Bismarcka*, z członem *Feld* 'pole'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Okrzeszyce*. Lit.: SNGŚI IX 68. JCh

Okrzeszyn (1), ws, jel., gm. Lubawka, 10 km na pld. od Lubawki: *Alberonis villa* 1297 SUR VI 258; *Albirdorf* (1352) K 3; *Ollendorf* 1359 SNGŚI IX 68; *Albersdorff* seu *Allendorff* 1666/67 J I 700; *Albendorff* 1743 SNGŚI IX 68; *Albendorf* auch *Olbendorf* 1785 Z V 98; *Ulbersdorf*, *Albendorf* 1825 SNGŚI IX 68; *Albendorf* 1845 K 3; *Potowieś* (*Albendorf*) 1900 Myc 42; *Albendorf* 1941 Wrzosek 33; *Albendorf* — *Okrzeszyn*, -a, *okrzeŷyński* 1946 MPol XXV nr 142; *Okrzeszyn*, -na 1981 WUN II 619. — Dawna n. niem. *Albendorf* od n. os. *Alben*, też *Alber*, *Albir*, *Ulber* (< *Alberich*) Gott 85 + *Dorf* 'wieś'; zapisana także w postaci łac. *Alberonis villa*. Oboczności w n. m. odbijają wahania w podstawowych n. os. Mycielski podaje n. *Potowieś*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Okrzeszyn*. Lit.: SNGŚI IX 68. JCh

Okrzeszyn (2), ws, warsz., gm. Konstancin-Jeziorna, 5 km na ptn.-wsch. od Konstancina-Jeziorna: *wokrze[szy]nye* 1426 Warsz nr 179; *Ocrzeschyno* 1430 Mkm II nr 638; *Okrzeszyn* 1481 SHG-Mz(MK 9, 136); *Okrzeszin* 1524 Matr IV/1, nr 4443; *Okrzesin* 1580 ŻDz XVI 261; *Okrzeszice* (!) 1619–20 Lumaz I 240; *Okrzesin* 1783 MpPerMz; *Okrzeszyn* 1827 Tabella II 58; *Okrzeszyn* 1886 SG

VII 437; *Okrzeszyn*, -na, *okrzyżyński* 1971 UN 136, 19. — Nazwa od n. os. *Okrzesza* SSNO IV 105 (: *okrzesac*), z suf. -ino, wtórnie -in. UB

Okrzeszyno, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. płońskim: *Ocrzeszino* 1402 Płoń nr 176. — Nazwa od n. os. *Okrzesza*, z suf. -ino. UB

Okrzów zob. **Okszków**

Oksa, wś, dawniej mto, kiel., gm. Nagłowice-Oksa, 16,5 km na ptn.-zach. od Jędrzejowa: *Thworow* 1508 ŻDz XV 484; *Tworow*, villa 1511–23 ŁLB I 552; *Tworow* 1540 ŻDz XV 578; nos Sigismundus Augustus ... rex ... Nicolaum Rey de Nagłowicze ... fecimus ... ex villa ipsius hereditaria *Thworow* nuncupata oppidum, quod *Oxsza* appellari debet, fundandi et erigendi 1554 Kniarz nr 621; *Thworow* 1556, *Tworow* seu alias *Oxa* 1560, de *Oksa* 1562 Kniarz nr 629, 691, 704; *Oxa* 1573 ŻDz XIV 280; *Oxa* 1827 Tabella II 73; *Oksa* 1877 Zin II 6; *Oksza* 1886 SG VII 439–40; *Oksa* 1902 Przew II 29; *Oksa* 1921 Sk III 33; *Oksa*, -sy, *oksiański* 1966 UN 21; 38; gw. "oksa, -y, "oksyński. — Miasto na mocy przywileju lokacyjnego króla Zygmunta Augusta z 1554 r. założył na gruntach wsi *Tworów* (n. od n. os. *Twor* SSNO V 495, ta od im. typu *Tworzymir* lub od stp. ap. *twor*, *twór* 'to, co zostało stworzone', z suf. -ów) Mikołaj Rej z Nagłowic. Nadał mu n. *Oksza*, od n. swego herbu *Oksza* (: stp. *oksza* 'siekiera, topór' Sstp V 566). Forma *Oksa* powstała w wyniku mazurzenia. W postaci gw. labializowane nagłosowe O. Lit.: KSand 141; KopKiel 141; RospSEMiG 241; RymNmiast 170. IN

Oksiutycze, wś, biał., gm. Mielnik, 8,5 km na pld.-wsch. od Siemiatycz: *Oksiutycz* 1839 MpKwat VI 7; *Oksintycze* (!) 1886 SG VII 437; *Oksiutycze* 1902 SG XV/2, 404; *Oksiutycze* 1921 Sk V 26; *Oksiutycze*, -tycz 1981 WUN II 619; gw. *oksiutycy*, -tyc, *oksiutyński*. — Nazwa od nazw. młynarza *Oksiuty* Kleszkowicza, z suf. -ycz, -ycze, gw. -yczy, por.: młyn *Oxiuty* Kleszkowicza 1581, młyn z foluszem na rz. Moszczoniej i morgi trzyma *Oxiucic* 1616 Kond 144. Do nazw. por. ukr. im. zdrobniałe *Oksiuta* (: *Oksenij*), też n. os. *Oksenicz* Red'ko 169. Lit.: Kond 144. EB

Oksywie, cz. Gdyni, dawniej wś, gdań.: *Oxsiua*, *Ocsiua* (1209)1260, *Occiuua* 1224, *Oxive* (ok. 1224) Perl 13, 21, 23; *Oxiue*, *Oxiuie* (1245), *Oxiva* 1247 Perl 79, 82; *Oxivia* 1250 PrUr I/1, 173; *Oxive* 1250, *Oxyva* ok. 1260 Perl 113, 159; *Oxiua* 1281, terre *Oxivie* (1283)1303 Perl 279,

320; *Oxiuie* 1295 Perl 477; terre *Oxivie* 1342 PrUr III 362; villam *Oxiviam* (1346)XV PrUr IV 102; de *Oxiva* (1351)XVI PrUr IV 607; de *Oxiva* (1354)XVII PrUr V 142; de *Oxivia* [vor 1357] PrUr V 327; *Oxiva* 1534 InwWłoc 114; *Oxiwa* 1570 ŻDz XXIII 284; *Oxiew* 1583, *Oxiwa* 1584, in *Oxiwija* 1598 Font I–III 20, 190, 537; *Oxiwie* 1682 Font V 78; *Oxhoeft* 1789 Goldb II 174; *Oxhöfft* 1796–1802 MpSchröt IV; *Oxhöft* — *Oksywia* 1879 KętN 45; *Oksywie*, niem. *Oxhoeft* 1886 SG VII 437; *Oksywie*, -wia 1981 WUN II 619. — Nazwa ponowiona z n. półwyspu. Zapisy źródłowe podają ją w formie zlatynizowanej *Oxivia*. Przypuszcza się, że jest to n. pochodzenia germ., od staroskandynawskiego *oxihoved* 'głowa wołu', przyswojona przez dodanie słow. suf. *-ije. Byłaby to n. metaforyczna, określająca kształt przylądka; może jest to pozostałość po drużynach germańskich wędrujących ze Skandynawii w stronę Morza Czarnego. Lit.: Rospond, Skandynawowie na Pomorzu w świetle nazewnictwa miejscowego, Rocznik Olsztyński VIII 9–15; NmiastPG 66–7. WK

Oksza, wś, gorz., gm. Witnica, 5 km na pld.-zach. od Witnicy: *Vietzer Rehnen*, kol. 1726, *Wocks Rehne*, *Wox-Relne*, *Woxschrehne* 1783 SHGNM; *Wox Holläder* 1822 MpUMbl 1774; *Woxholländer* — *Oksza*, *Okszy*, *oksański* 1947 MPol XXV nr 111; *Oksza*, -szy 1981 WUN II 619. — Początkowo wieś nosiła niem. n. zestawioną *Vietzer Rehnen*; człon pierwszy *Vietzer* od zgermanizowanej n. mta *Pierz* (pol. *Witnica*); człon drugi niejasny, może w związku z *ren-, strus. *rēn*, ukr. *rin*, kasz. *räva* 'piaszczysty brzeg'. Obocznie *Wox-Relne*, n. z pierwszym członem równym n. rz. *Wox*, dziś Głuszynka, por. *Wox* (1893), *Wox*, *Oksa* 1939 Koz IX 498, ta zaś może od słow. ap. *oksza* 'rodzaj topora' SEBań II 406. Późniejsza n. oboczna *Woxholländer* z członem od *Holländer* 'holendry', zob. *Holendry* (1). Nazwa *Oksza* nowa, wprowadzona urzędowo po 1945 r. BCz

Oksza zob. **Oksa**

Okszków, dziś **Okszków**, wś, i **Okszków-Kolonia**, kol., dawniej wś, chełm., gm. Chełm, 2,5 km na ptn. od Chełma: *Gostkow* czyli *Okszow* 1796 PerOpis I 151; *Okszków* 1827 Tabella II 58; *Okszków* i Fol. *Okszkówek* 1839 MpKwat VII 8; *Okszków* 1886 SG VII 440; *Okrzów* (!), wś i kol. 1952 UW 134; *Okszków*, -szowa, *okszowski* 1970 UN 108, 17;

Okszówek

Okszów, -szowa i *Okszów-Kolonia*, -szowa-nii 1981 WUN II 619; gw. *okšuy*, -ova, *okšouyski*. — Nazwa od n. os. *Oksza* SSNO IV 105 (: ap. *okszna*), z suf. -ów. Nazwa folwarku wtórnie derywowana za pomocą suf. -ek. W n. zestawionej człon odróżniający od ap. *kolonia* 'osada'. Oboczna n. *Gostków* od n. os. *Gostek* SSNO II 74, 180 (: *Gościślaw*), z suf. -ów. Lit.: CzChełm 184. BCZ

Okszówek zob. **Okszów**

Oks(z)tule, wś dziś nieistniejąca, leżała w par. Suraż, gm. Juchnowiec Dolny, biał.: *Auxtule* 1545, *Auxtule* 1551 HMil 313; za starą granicą ziemian *Oxtulow*, od gruntów *Oxtuliow* 1560–63 KondBał 59; *Oxtule* 1580, *Okstule* 1591 ŻDz XVII/1, 113, 153; *Oksztule* 1790, *Oksztule* 1804 KondBał 58; *Okstule*, pierwotnie *Aukstule* 1902 SG XV/2, 404. — Nazwa od zeslawizowanej n. os. *Oksztul(a)*, w formie pluralnej, por.: ziemianin *Oxtulowicz* 1560 KondBał 59; Raphael, filius olim Mathiae *Oxtul* z tych dóbr 1566 HMil 131, *Oksztula* w tej wsi 1790 KondBał 59. Antroponim jest adaptacją lit. n. os. *Aukštūlis* (: lit. *áukštas* 'wysoki; wysoko urodzony, wysokiego, znanego rodu'), por. też *Aukštūōlis*, *Aukštēlis*, *Aukštīnas*, *Aukštīnis*, *Aukštīnaitis* Zinkevičius 121, 247; Lpvž I 139. W wyniku sławizacji nagłosowe *Au-* > *O-*, a pod wpływem mazurzenia w większości zapisów *š* > *s*. Lit.: KondBał 58–9. EB

Oktowo, wś, budyg., gm. Dąbrowa Chełmińska, 19 km na płn.-wsch. od Bydgoszczy: *Oktowo*, -wa, cz. wsi Gzin 1971 UN 175, 6; *Oktowo*, -wa 1981 WUN II 619. — Nazwa od n. os. *Okto* SSNO IV 106 (: *Otto*), z suf. -owo. WK

Okuczyte zob. **Otoczyte**

Okulice (1), wś, tarn., gm. Rzezawa, 10,5 km na płn.-zach. od Brzeska: *Ucolici* (1086) CdP III 2; *Vcolici* (1105)XII, *Vcolici* (ca 1125)1275, *Vkolici* (1229)XV KTn 2, 22; *Ucolicze* (1288), *Vkolice* 1367 KTn 71, 151; *Ukolice* 1393 CdP III 346; *Okulycze* 1456 KTn 407; *Okolycze*, *Wkulycze* 1470–80 DB II 126, III 214; *Okvlice*, *Vkvlice* 1529 LR 209, 244; *Okulicze* 1564 Lukrak I 61, przyp.; *Okolicze* 1581 ŻDz XIV 58; *Okulice* 1629 RPobKr 242; *Okulice* 1886 SG VII 441; *Okulice* 1921 Sk XII 4; *Okulice*, -lic, *okulicki* 1963 UN 2, 14. — Nazwa od n. os. *Ukola, por. n. os. *Okol*, *Okul-ec* SSNO IV 104, 106, ap. *okol*, *okól*, z suf. -icy, wtórnie -ice. Metateza w sylabie nagłosowej spowodowała zmianę *Ukolice* > *Okulice*, możliwe też działanie spółgłoski *l*, stąd przejście -ol- > -ul-. Lit.: LKrak 105. IN

Okulice (2), wś, wroc., gm. Sobótka, 8 km na pld. od Kątów Wrocławskich: *Ocholici* (1250)1435 Sur II 252; *Occulicz* 1336 Reg nr 5586; *Okulicz* 1347 SNGŚI IX 68; *Oykelitcz* 1503 CdŚil XXXV 131; *Oklitz* 1666/67 J I 435; *Ocklitz* 1742 SNGŚI IX 68; *Ocklitz* 1795 Z XII 78; *Ocklitz* 1845 K 456; *Ocklitz* 1886 SG VII 371; *Ocklitz* 1900 Myc 75; *Eichwall*, *Okulice* 1941 Wrzosek 9; *Eichwall* — *Okulice*, -ic, *okulicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Okulice*, -lic 1981 WUN II 619. — Dawniej n. *Okulicy*, później *Okulice*, od n. os. *Okula*, *Okula* (: *okulać*, *okuleć*) RymSEN II 177. Nazwę zmieniono jako *Ocklitz*. Niemiecka n. *Eichwall* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Okulice*. Lit.: SNGŚI IX 68. JCh

Okunica, wś, szczec., gm. Pyrzyce, 6,5 km na płn.-wsch. od Pyrzyce: *Friedrichsthal* 1771 Froese 132; *Friedrichsthal* 1789 MpGillyPom; *Col. Friedrichsthal* 1833 MpUMbl 1408; *Friedrichsthal* — *Okunica*, -cy, *okunicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Okunica*, -cy, 1981 WUN II 619. — Dawna n. niem. *Friedrichsthal* od im. *Friedrich* (na cześć króla Fryderyka II) + *-thal*. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Okunica*. Lit.: Rymar, ZPyrz I 172. BCZ

Okunie, wś, gorz., gm. Barlinek, 6 km na pld. od Barlinka: *Wuchensee*, kol. XVIII SHGNM(Rader 86); *Wuckensee* 1833 MpUMbl 1563; *Wuckensee* — *Okunie*, -nia, *okuński* 1949 MPol XXVII A-76; *Okunie* — *Wuckensee*, os. 1951 Rosp 220; *Okunie*, -nia 1981 WUN II 619. — Nazwa ponowiona ze zmienzonej n. jez. *Wuckensee*, por. *Wukun* (1298) CdB A XVIII 442, dziś *Okumino*, ta zaś od n. ryby *okoń/okun*, z niem. członem strukturalnym -see. O zmianie *O-* > *Wo-* oraz *Wo-* > *Wiu-* zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Okunie*. BCZ

Okunie zob. **Tymianki-Okunie**, **Targonie Wielkie**

Okuniew, wś, dawniej mto, warsz., gm. Halinów, 3,5 km na płn. od Sulejówka: *Okuniewa Volya* 1504 AC nr 964; *Długa Wolya* 1509 SHGMz (Ep. 6, 43); In villa *Długa Wolia* Stanisłai de Calenyenya Okun haereditaria oppidum *Okuniewo* appellandum iure maydemburgensi locatur ... 1538 Matr IV/3, nr 19053; Oppidulum novae radices *Okuniew* 1580 ŻDz XVI 252; *Okuniew* 1783 MpPerMz; *Okoniew*, mto 1827 Tabella II 58; *Okoniew*, mto 1839 MpKwat IV 3; *Okuniew*, os. miejska 1886 SG VII 441; *Okuniew* 1921 Sk I 192; *Okuniew*,

-wa 1981 WUN II 619. — Dawniej n. *Okuniowa Wola*, też *Długa Wola*; człony odróżniające od n. os. *Okuń* i od n. rz. *Długa* (nad którą leży wieś). W 1538 r. Stanisław z Kalenia *Okuń* otrzymał przywilej Zygmunta I na założenie miasta *Okuniew*, które powstało na gruntach wsi *Długa Wola*. Lit.: RymNmiast 170. UB

Okunin (1), wś, warsz., gm. Skrzyszew, 2,5 km na płn.-wsch. od Nowego Dworu Mazowieckiego: *Ocunino* 1386 Kuj 344; *Ocunino* (1416) 1456 SHGMz(MK 3, 111v); *Okunyno* 1424 Zakr I nr 683; *Okunyno* 1472 SHGMz(MK 9, 12v); *Szokunynia* (!) 1498 Warsz nr 1855; *Okunyno* (1514)1539 Matr IV/1, nr 6526; *Okunin* 1577 AtMz; *Okunino* 1580 ŻDz XVI 257; *Okunino* 1783 MpPerMz; *Okunin* 1827 Tabella II 58; *Okunin* 1839 MpKwat IV 3; *Okunin* 1886 SG VII 442; *Okunin*, -na, *okuniński* 1971 UN 132, 9. — Nazwa od n. os. *Okuń* SSNO IV 106 lub od ap. *okoń*//*okuń*, z suf. -ino, wtórnie -in. UB

Okunin (2), wś, ziel., gm. Sulechów, 6 km na wsch. od Sulechowa: *Langmeil* 1828 MpUMbl 2192; *Langmeil* — *Okunin*, -na, *okuniński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Okunin*, -na 1981 WUN II 619. — Dawna n. niem. *Langmeil* od *lang* 'długi' + *Meile* 'mila'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Okunin*. JCh

Okunin zob. **Okonin** (1, 2, 3), **Okuninka**

Okuninka, wś, chełm., gm. Włodawa, 5 km na pld. od Włodawy: *Okunin* 1563 AGB VIII 80; *Okunin* 1564 ŻDz XVIII/1, 185; *Okunin* (1571) Sng VII 394; *Okuninki* 1607 AWAK XXIII 7; *Okuninka* 1739 AWAK XVII 271; *Okuninka* 1886 SG VII 442; *Okuninka*, -ki, *okuniński* 1967 UN 121, 23; gw. *okuńinka*, -ki, *okuńiński*. — Dawniej n. *Okunin*, od n. os. *Okuń*, z suf. -in. Od XVII w. n. wtórnie derywowana za pomocą suf. -ka, okresowo w formie pluralnej *Okuninki*. Lit.: CzChełm 184. BCz

Okuninki zob. **Okuninka**

Okunino, wś, stup., gm. Miastko, 8 km na płn. od Miastka: *Wockenin* 1519 TrautmElb II 61; *Wackenin* 1618 MpLub; *Wocknin* 1789 MpGillyPom; *Wocknin* 1804 RzDuma I 130; *Wocknin* — *Okunino*, -na, *okuniński* 1947 MPol XXV nr 111; *Okunino*, -na 1981 WUN II 619. — Nazwa od ap. *okoń*//*okuń*, z suf. -in. O zmianie O- > W- zob. *Objazda* (2). Przez wieś przepływa rz. Okonica, por. *Wocknitz* RzDuma I 130. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. w postaci *Okunino*. Lit.: RzDuma I 130; RzDuma III 52-7. BCz

Okunino zob. **Okonin** (1, 2), **Okunin** (1)

Okuniowiec, wś, suwał., gm. Suwałki, 4,5 km na płn.-wsch. od Suwałk: o ostępie *Коневиц* 1559, ostęp *Koniewies* 1640, *Okoniewicz* 1679 Falk 227; *Okuniowiec* 1687 SHGPd(Ks. ur. 1, 364); *Okuniowiec*, smolarnia XVII/XVIII WiśnSejn 119; *Okuniowiec* 1715 Falk 227; *Okuniowiec*, wś 1715 WiśnSejn 119, 136; *Okuniowiec* 1744, *Okuniowiec* 1745 Falk 227; *Okuniowce* 1776 SHGPd(Ks. chrz. 1713); *Okuniowiec* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6010, 153-155); *Okuniowiec* 1796 Falk 227; *Okuniowiec* 1827 Tabella II 58; *Okuniowiec* 1886 SG VII 443; *Okuniowiec* 1921 Sk V 82; *Okunowiec* (!), -wca 1981 WUN II 619; po zmianie *Okuniowiec*, -wca, *okuniowiecki* 2006 DzU nr 240, poz. 1746; gw. *okuńowec*. — Nazwa od dawnej n. jez. *Koniewiec*, dziś *Okuniowiec* (por. oзеро *Konewec*, *Okuniewec*, *Goniewiec* 1602, *Okuniowiec* 1715, *Okuniowiec* 1745 Falk 227), w pobliżu którego leży wieś. Według Falka współczesna n. jez. jest rezultatem sławizacji pierwotnie jaćwieskiej lub lit. n. *Kan-ew-is. Rdzeń **kan-* (lub **kant-*) można zestawić z lit. *kenčiū*, *kenčiaū*, *kęsti* 'cierpieć, znosić, tolerować, mieć cierpliwość', *kantrūs* 'cierpliwy', *nekantrūs* 'niespokojny' SESmocz 278-9, por. też łot. *kane*, *kana*, *kānis* 'geś'. Postać *Koniewies* powstała zapewne wskutek adideacji do ap. *koń* i *wieś*. Ustaliła się n. *Okuniowiec*, będąca adaptacją n. wcześniejszej, z adideacją do ap. *okuń*, *okoń*. Lit.: Falk 226-8; WiśnSejn 35, 119, 135-6. EB

Okup, dziś *Okup Mały* i *Okup Wielki*, dwie wsi, sier., gm. Łask, 5,5 km na zach. od Łasku: *Vcup* 1417 Koz VI 308; *Okup* 1511/12 VisitGn 429; *Okupy duplex* 1511-23 ŁLB I 482; *Okup maior* et *minor* 1552 ŻDz XIII 242; *Okup duży*, *Okup mały* 1827 Tabella II 58; *Okup Fabryczny*, kol. młyn., *Okup Mały*, kol. i *Okup Wielki*, kol. i karcz. 1886 SG VII 443; *Okup Fabryczny*, *Okup Mały*, *Okup Wielki*, trzy wsi 1933 SkBy 1182; *Okup Mały*, *Okup Wielki* 1952 UW 91; *Okup Mały*, -pu -łego, *Okup Wielki*, -pu -kiego, *okupski* 1974 UN 42, 15. — Nazwa od ap. *okup* 'pieniądze za wykupienie czegoś, wykup' Sstp V 566, okresowo w formie pluralnej. Człony odróżniające w n. zestawionych: od przym. *duży*, *fabryczny*, *mały*, *wielki* oraz od łac. *maior* 'większy', *minor* 'mniejszy'. EB

Okupniki zob. **Wodzin-Okupniki**

Okuroffsen zob. **Grodzisko** (19)

Okuroffzke zob. **Grodzisko** (19)

Okurowo

Okurowo, wś, łomż., gm. Kolno, 10 km na płn. od Kolna: Nicolao Nemladek de Lompza 30 mansos *Młodzanowo* ... (1414–25)1456 SHGMz-(MK 3, 65); Jacobus Calamarzs de *Młodzyonowo* (1441)1456 SHGMz(MK 3, 253); nob. Jacobo Calamarzs dicto de *Okurowo* (1450)1456 SHGMz-(MK 4, 138); *Okurowo* 1472 ZHer nr 388; granicies *Okwrowske* 1482 SHGMz(MK 6, 147v); *Okurowo* 1520 SHGMz(Ep. 204, 38v); *Ocurowo Młodzianowo* 1578 ŻDz XVI 375; *Okurowo* 1739 HMil 13; *Okurowo* 1783 MpPerMz; *Okurowo* 1827 Tabella II 58; *Okurowo* 1886 SG VII 443; *Okurowo, -wa* 1981 WUN II 619. — Dawniej *Młodzianowo*, tak nazywały się włości nadane Mikołajowi Niemłodkowi. Nazwa od n. os. *Młodzian* RymSEN II 108, z suf. *-owo*, lub może ponowiona z n. wsi *Młodzianowo* (1) lub (2). Wtórnie *Okurowo*, od n. os. *Okur, z suf. *-owo*. Do n. os. por. *okur* 'zarzewie, którym podkurzają pszczoły' SW III 761, gw. *okurać się* 'opędzić się od trosk' SGPKar III 436. Lit.: BrodzŁomż 58; ZMaz 284. UB

Okurowo zob. Grodzisko (19)

Okurowo-Brzozowo zob. Brzozowo (4)

Okurowskie zob. Grodzisko (19)

Olanki zob. Holanki

Olatschewo zob. Olaczewo

Olbendorf zob. Gnojna, Okrzeszyn (1)

Olberdorf zob. Dziadów Most

Olbersdorf zob. Olbrachcice (4, 5), Olbrachcice Wielkie, Olbrachtów, Oleśnica Górna, Rososznicza, Wojciechowo (2)

Olbiad zob. Ubiad

Olbiąg zob. Elbąg

Olbień (?), wś lub os. zaginiona, piotr.: de *Olbenz* 1372 HMil 70. — Nazwa od n. os. *Olbień (może od stp. im. na *Ol-*, zob. *Olbięcin*), z suf. *-c* (ogólnopol. *-ec*). Lit.: SHGŁęcz II 12. EB

Olbierzowice, wś, tarnob., gm. Klimontów, 19 km płn.-wsch. od Staszowa: de *Olberssowicz* 1325–27 MVat I 164; *Olbirzowice* 1361 ZDM IV 119; *Olbirowice*, *Olberowicze* 1418, de *Olberzow* 1420 SH-GSd(TB 1A, 155, 194, 201); *Olbyerzowicze* 1423 ZDM II 19; *Olbirzowicze*, *Olbyerzowicze* 1470–80 DB I 394, II 328; *Olbyerzowicze* 1529 LR 364; *Olbirzowice* 1564–65 Lusand 327; *Olbierzowicze* 1578 ŻDz XIV 173; *Olbierzow* 1787 Spis 381; *Olbierzowice* 1827 Tabella II 58; *Olbierzowice* 1886 SG VII 446; *Olbierzowice* 1921 Sk III 121; *Olbierzowice, -wic*, *olbierzowicki* 1970 UN 32, 46; gw. ^{1/2}*olbizowice, -vic*. — Nazwa od n. os. *Olbierz* SSNO I 24 (: niem. n. os.

Albheri), z suf. *-owice*, okresowo *-ów*. W n. poświęcone przejście *-erz-* > *-ir(z)-*. W formie gw. labializowane o. Lit.: KSand 141. IN

Olbierzów zob. Olbierzowice

Olbięcin, wś, tarnob., gm. Trzydnik Duży, 7,5 km na pld.-zach. od Kraśnika: *Olbyewczin* (!) 1441, *Olbozin* 1442 SHGLu III 163; *Olbyanczin* 1442 KosLu 68; *Olbieczin* (1451), *Olbyaczin* 1459 SHGLu III 163; *Olbieczin* 1529 LR 34; *Olbyaczin* 1531 ŻDz XIV 375; *Olbięcin* 1626 RPobLu 102; *Olbięcin* 1676 ŻDz XV 17a; *Olbięcin* 1787 Spis 442; *Olbięcin* 1886 SG VII 445–6; *Olbięcin* 1921 Sk IV 39; *Olbięcin, -na*, *olbięcki* 1970 UN 112, 22. — Nazwa od n. os. *Olbięta (może od stp. imion na *Ol-*, jak *Olbert*, *Olbracht* (: niem. *Adalbrecht*) SSNO IV 108, Gott 82), z suf. *-in*. Lit.: SHGLu III 163–4; KosLu 68; Nieckuła, *-ov-* 293. IN

Olbięcka Wólka zob. Wólka Olbięcka

Olbina, cz. wsi Pakosław, dawniej wś, leszcz., gm. Miejska Górka: *Olbin*ydziedziny na Golejewku osiadłej ... ku *Olbinom* 1629, *Olbina* 1683–85 Koz II 541; *Olbina* 1846 KsP 229; *Olbina*, wś 1886 SG VII 446; *Olbina*, pustk. 1921 Sk X 80; *Olbina*, wś 1933 SkBy 1182; *Olbina, -ny* 1981 WUN II 620. — Dawniej n. *Olbin*y, por. n. os. *Olbyn* 1446 (pewnie *Albin*) Koz II 541 (zob. wyżej *Olbięcin*), w formie pluralnej. Następnie n. uległa singularyzacji i zmieniła rodzaj na żeński. ZZ

Olbinka zob. Łubinka

Olbino, cz. Wrocławia, dawniej wś: *Olbino* (1175)XII, *Olbino*, *Olbinum* 1201, *Olpinou* 1202, 1201 KŚI I 135, 205, 209, 217; dem *Olbina* 1264, *Olbino* 1272 Reg nr 1192, 1403; *Olbingo* ok. 1300 CdSil XIV 48; in *Elwingo* 1336 Reg nr 5672; in *Elbingo* 1356, in *Elwyngo* 1377, uff dem *Elbing* 1465 SNGŚI IX 69; *Elbing* 1532/33, *Olbyngk* 1540 DomWr 29; *Elbing* 1666/67 J I 517; *Elbing* 1743 SNGŚI IX 69; *Elbing* 1845 K 117; *Elbing*, nadodrzańskie przedmieście Wrocławia 1881 SG II 326. — Według Domańskiego n. *Olbino, od n. os. *Olba (zob. wyżej *Olbięcin*). Neguje on etymologię Rosponda, według którego n. *Olbino* została przekształcona w zapisach kancelaryjnych z pierwotnej *Łobino* (graficznie *Lobino* z przestawką w sylabie początkowej *Lo-* > *Ol-*), od podstawy *łob-*, jak w wyrazach *łoboda*, *łoboz* oznaczających rośliny, stanowiących też podstawę takich n. m., jak *Łoboda*, *Łobzów*, z suf. *-ino*. Nazwę zmieniono jako *Elbing*. Lit.: SNGŚI IX 69; Rospond, Onom II 171–9; DomWr 28–9. JCh

Olbiny zob. **Olbina**

Olbirzowice zob. **Olbierzowice**

Olbrachcice (1), wś, ciech., gm. Pokrzywnica, 5,5 km na pld. od Pułtuska: *Olbrachczyce* (1377) 1461–67 KMaz III 209; *Olbrachczicze* (1421) 1456 SHGMz(MK 3, 72v); *Holbrachcice* 1434 Zakr II nr 630; *Olbrachczicze* 1472 Warsz nr 3085; gran. *Olbrachczyczkysye* 1494 SHGMz(Z 16, 360v); *Olbrachczicze* 1502 ZHer nr 817; *Olbrachczyce* 1512 SHGMz(Ep. 7, 33v); *Olbrachczicze* 1576 ŻDz XVI 321; *Olbrachcice* 1783 MpPerMz; *Olbrachcice* 1827 Tabella II 58; *Olbrachcice* (A i B), folw. 1886 SG VII 446; *Olbrachcice* 1921 Sk I 134; *Olbrachcice, -cic* 1981 WUN II 620. — Nazwa od n. os. *Olbracht* (: *Albert*) SSNO IV 107, z suf. *-ice*. W XV w. występuje forma *Holbrachcice*, z protezą *H-*. Lit.: *Taszycki* PatrMz 57; *ZMaz* 284. UB

Olbrachcice (2), wś, częst., gm. Dąbrowa Zielona, 10 km na pfn.-zach. od Konięcpora: *de Olbrachczicz* 1386 SHGŁęcz II 12; *Olbrachczicze* 1400 Koz VI 308; *Olbrachczicze* 1511 ŻDz XIII 205; *Olbrachczyce* 1511–23 ŁLB I 514; *Olbrachczicze* 1552 ŻDz XIII 278; *Olbrachcice* 1877 Zin II 7; *Olbrachcice* 1886 SG VII 446; *Olbrachcice* 1921 Sk II 82; *Olbrachcice, -cic, olbrachcicki* 1972 UN 48, 18. Lit.: SHGŁęcz II 12. EB

Olbrachcice (3), wś, kiel., gm. Wodzisław, 9 km na pld. od Jędrzejowa: *Olbrachcice* (1239) XVII, *Albrech* (!) (1256) KMłp I 30, 51; *Albrechczicze* (1256) XVI Matr IV/3, supl. nr 23; *de Olbrachczicz* 1384 Krak nr 2840; *Olbrachcice* (1434) XVII KMłp IV 289; *Olbrachczicze* 1458 CdP IV 96–7; *Olbrachczicze* 1533 Matr V/2, nr 6526; *Olbrachcice* 1783 SHGKrMat 208; *Olbrachcice* 1787 Spis 340; *Albrachcice* 1827 Tabella II 2; *Olbrachcice* 1877 Zin II 7; *Olbrachcice* 1886 SG VII 446; *Olbrachcice* 1921 Sk III 30; *Olbrachcice, -cic, olbrachcicki* 1966 UN 21, 36. — Odnotowana też n. w formie *Albrechcice, Albrachcice*, oddająca wahaniami *a-o* w nagłosie podstawowej n. os., zob. *Olbrachcice* (1). Lit.: RKrak 117. IN

Olbrachcice (4), wś, leszcz., gm. Wschowa, 4 km na pld.-wsch. od Wschowy: z *Olbrachczic* 1442 NDz II 443; *Olbrachczic* (!) 1442 SHGPn III 420; *Olbrachczye* 1444 Koz II 541; *Olbrachczyce* 1448, *Olbrachczicze* 1528 SHGPn III 420; *Olbrachczicze* 1579 ŻDz XII 99; *Alberti villa* (1580) 1687/88 J III 4; *Olbrachcice* 1622–24 PPozn(Tab 1, 94); *Olbersdorff* 1670 SHGPn III 420; *Ullersdorff* (!) 1687/88 J III 494; *Ulbersdorff* 1743 SNGŚI IX

69; *Olbrachcice* 1789 PPozn(Tab 10, 30); *Ulbersdorf* 1845 K 703; *Olbrachcice*, niem. *Ulbersdorf*, wś 1886 SG VII 446; *Ulbersdorf, Olbrachcice* 1941 Wrzosek 27; *Ulbersdorf — Olbrachcice, -cic, olbrachcicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Olbrachcice, -cic* 1981 WUN II 620. — Nazwy niem. *Olbrachtdorf, Olbersdorf, Ulbersdorf* są adaptacjami n. pol., por. n. os. *Olber, Ulber* (: *Odalbert*) Gott 372 i człon *-dorf* zamiast pol. suf. *-ice*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Olbrachcice*. Lit.: SHGPn III 420–1; PPozn 213; SNGŚI IX 69. ZZ

Olbrachcice (5), wś, opol., gm. Biała, 9 km na wsch. od Prudnika: *Olbrechtsdorf* (1388) K 459; *Albrehticze* (1434) XVI CdSil VI 56; *Olbrachtitz* 1534 K 459; *Albrehticz* 1571, *Olbersdorf* 1635, *Albrachczic* 1635 Urb III 43, 56, 109; ex pago *Olbrachtitz*, ex villa *Olbrachtowice* 1679 J II 182, 198; *Olbersdorf, Olbrachschütz* 1784 Z III 110; *Olbersdorf Polnisch, Olbrachcice* 1845 K 459; *Olbrachcice*, niem. *Olbersdorf* 1886 SG VII 447; *Olbrachcice — Olbersdorf* OS. 1939 Prus 55; *Olbersdorf — Olbrachcice, -ic, olbrachcicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Olbrachcice, -cic* 1981 WUN II 620. — O n. *Olbrechtsdorf*, też *Olbersdorf*, zob. *Olbrachcice* (4). Nazwa spolonizowana jako *Albrechcice, Olbrachcice, Olbrachtowice*. Od XIX w. *Olbersdorf Polnisch*, z członem *Polnisch* 'polski'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olbrachcice*. Lit.: SNGŚI IX 69; BorGŚI 178; CzNiem 64. JCh

Olbrachcice Wielkie, wś, wałb., gm. Zabkowice Śląskie, 4 km na zach. od Zabkowic Śląskich: *Albrechtsdorf* 1335, *villa Alberti* 1337 Reg nr 5467, 5981; *Albrechtdorf* (1354), *Alberti villa* (1365) K 459; *Olbersdorff* 1666/67 J I 549; *Olbersdorf* 1679 CdSil XXXIV 3; *Olbersdorff* 1743 SNGŚI IX 69; *Olbersdorf* auch *Albersdorf* 1785 Z IV 180; *Ulbersdorf, Ollbersdorf* 1785 SGTS XXI 54; *Olbersdorf*, auch *Albrechtsdorf, Albersdorf* 1845 K 459; *Olbersdorf* 1886 SG VII 444; *Olbersdorf b. Frankenstein* j. *Gross Olbersdorf* 1939 SNGŚI IX 69; *Gross Olbersdorf, Albertów* 1941 Wrzosek 12; *Gross Olbersdorf — Olbrachcice Wielkie, -ic -ich, olbrachcicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Olbrachcice Wielkie, -cic -kich* 1981 WUN II 620. — Nazwa niem. *Albrechtsdorf* 'wieś Albrechta'. W XIV w. występuje łac. forma kancelaryjna *Alberti villa*, wtórnice *Olbersdorf*, por. n. os. *Olbrecht* (: *Albrecht*). Od XX w. n. z członem lokalizującym *bei Frankenstein* (= koło Zabkowic Śląskich), potem *Gross* = *Wielkie*. Wrzosek rekonstruuje pol. n. jako *Albertów*. Po

Olbrachtowice

1945 r. ustalono urzędowo n. *Olbrachcice Wielkie*. Lit.: SNGŚI IX 69; SGTS XXI 54–9. JCh

Olbrachtowice, wś, wroc., gm. Sobótka, 6 km na ptn.-wsch. od Sobótki: *Albrechtzdorf* 1336, *Alberti villa* 1337 Reg nr 5583, 6011; *Alberti villa* (1391)XVI CdSil VI 36; *Albrechtsdorff* 1392 SNGŚI IX 70; *Albrechtsdorff* 1425 Sob VIII 236; *Albrechtsdorff* 1743 SNGŚI IX 70; *Albrechtsdorf* 1795 Z XII 163; *Albrechtsdorf* 1845 K 3; *Albrechtsdorf* 1941 SOV 2; *Albrechtsdorf* — *Olbrachtowice*, -ic, *olbrachtowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Olbrachtowice*, -wic 1981 WUN II 620. — Dawniej n. niem. *Albrechtsdorf*, od n. os. *Albrecht* + -dorf, czyli 'wieś Albrechta'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olbrachtowice*. Lit.: SNGŚI IX 70. JCh

Olbrachtowo (1), wś, elbl., gm. Susz, 6 km na ptn.-wsch. od Susza: in villa ... *Albrechtaw* (1312) 1434, in *Albrectaw* (1313)XVI, *vacavit ecclesia s. Adalberti* 1319, *Albrechtowe* 1321 PrUr II 36, 66, 165, 273; in *Olbrechtowe* 1347 PrUr IV 240; *Olbrechtaw* 1362, *Albrechtowe* 1386 KętL 213; *Albrechtaw* 1543, *Albrechtaw* 1576 HAPr V 95; *Albrechtaw* ok. 1780 HAPr IV 181; *Gr. Albrechtaw* 1796–1802 MpSchröt XV; *Gr. Albrechtaw* — *Albrachtowo* al. *Olbrachtowo* 1879 KętN 97; *Albrachtowo*, *Gross-Albrechtaw* 1880 SG I 26; *Olbrachtowo* — *Gross Albrechtaw* 1941 Choj 117; *Albrechtaw* — *Olbrachtowo*, -a, *olbrachtowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Olbrachtowo*, -wa 1981 WUN II 620. — Nazwy niem. są adaptacjami n. pol., od n. os. *Albrecht*, *Olbrecht* SSNO IV 107, z suf. -ów///-owo, w n. niem. -aw, -owe, -au. W XVIII w. nazwa notowana z niem. członem odróżniającym *Gross* w opozycji do *Klein Albrechtaw*, dziś *Olbrachtówko*. Nazwę spolonizowano jako *Olbrachtowo*, *Albrachtowo*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono postać *Olbrachtowo*. RP

Olbrachtowo (2), wś zaginiona, leżała koło mta Książ, pozn., gm. Książ Wielkopolski: *Olbrachtov* 1256, *Olbrachtovo* 1263 KW I 323, 359. — Nazwa od n. os. *Olbracht*, z suf. -ów, wtórnie -owo. Lit.: Nieckula, -ov- 145; PPozn 214. ZZ

Olbrachtów, wś, ziel., gm. Żary, 5 km na pld.-zach. od Żar: *Albrechtstorff* 1350, *Albrestorff* 1381, *Olbirsdorff* 1452, *Olbersdorf* 1464 Le II 291; *Olbersdorf* 1522 CdSil XXIV 118; *Albrechtsdorf* — *Olbrachtów*, -owa, *olbrachtowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Olbrachtów*, -towa 1981 WUN II 620. — Dawna n. niem. *Albrechtsdorf* od n. os. *Albrecht*, też skrócone *Alber*, *Albir*, *Ulber*, *Olber* + -dorf. Po

1945 r. urzędowo ustalono n. *Olbrachtów*. Lit.: SNGŚI IX 70. JCh

Olbrachtówko, wś, elbl., gm. Susz, 5,5 km na wsch. od Susza: *Albrechtaw* 1543, *Albrechtaw* 1576 HAPr V 95; *Creutzwalde* od. *Kl. Albrechtaw*, wś 1789 Goldb II 33; *Kl. Albrechtaw* — *Albrachtówko* al. *Olbrachtówko* 1879 KętN 97; *Albrachtówko*, *Olbrachtówko*, niem. *Klein Albrechtaw* 1880, 1886 SG I 26, VII 447; *Olbrachtówko* — *Klein Albrechtaw* 1941 Choj 117; *Klein Albrechtaw* — *Olbrachtówko*, -a, *olbrachtowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Olbrachtówko*, -ka 1981 WUN II 620. — Nazwa niem. ponowiona z n. pobliskiej wsi *Albrechtaw*, dziś *Olbrachtowo* (1), z członem dyferencyjnym *Klein*. W XVIII w. odnotowano oboczną n. niem. *Kreuzwalde*, od *Kreuz* 'krzyż' + -walde 'las'. W XIX w. występują postaci spolonizowane *Albrachtówko*, *Olbrachtówko*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Olbrachtówko*. RP

Olbrechtaw zob. **Olbrachtowo** (1)

Olbrechtsdorf zob. **Olbrachcice** (5), **Oleśnica Górna**

Olbrischdorff zob. **Wojciechowo** (2)

Olca zob. **Olcza**

Olchawa, wś, tarn., gm. Nowy Wiśnicz-Lipnica, 5 km na pld. od Bochni: *Olchawa* 1346–38 MVat II 180; *Olchena* (!) (1349), *Olchana* (!) (1357) Kkk I 238, 267; *Wlchawa* 1395 AKPr X nr 410; *Olchawa* 1418 KMłp IV 164; *Olchawa* 1434 ZDM II 185; *Olchawa* (1451) PDzP X/2, 198; *Olchawa* 1470–80 DB I 234; *Olchawa* 1564 Lukrak I 86; *Olchawa* 1581 ŻDz XIV 60; *Olchawa* 1680 Rej 254; *Olchawa* 1886 SG VII 447; *Olchawa* 1921 Sk XII 6; *Olchawa*, -wy, *olchawski* 1963 UN 2, 49; gw. *olxovo*. — Nazwa ponowiona z n. lasu, por.: item ... silua, que vocatur *Olchowa* (1260) Kkk I 80, ta od przym. *olchowy* (: *olcha*). Sufiks -awa wtórny zamiast starszego -owa. Forma *Ulchawa* powstała w wyniku nietypowego przejścia *Ol-* > *Ul-*. Lit.: LKrak 105. IN

Olchawa zob. **Olchowa** (1)

Olchowa (1), wś, krośn., gm. Zagórz, 14 km na pld.-wsch. od Sanoka: *Olchowe* 1483, *Olchowa* 1491 AGZ XI nr 1605, 2035; *Olchawa* 1589 ŻDz XVIII/1, 52; *Olchowa* 1794 Ga Ee2; *Olchowa* 1851 Sch 139; *Olchowa* 1886 SG VII 448; *Olchowa*, -wy, *olchowski* 1966 UN 61, 42; gw. *olxowa*, -vy, *olxofski*. — Nazwa od przym. *olchowy*, ze zmianą paradygmatu. W postaci *Olchawa* -aw- jak

w n. pobliskiej wsi *Bachlawa*. Lit.: SHGsk III 11–2; MakSk 119; Riegłemk 197. BCz

Olchowa (2), wś, rzesz., gm. Iwierzycze, 4 km na pld.-wsch. od Sędziszowa Małopolskiego: *Olchoua* 1374 AGZ V 11; *Olchowa* 1396 Sand nr 40; de *Olchow* (1409) ZDM V 90; *Olchowa* 1420, *Olchowa* 1454 SHGSd(TP 21, 246; 23, 310); *Olchow* 1423, *Olechowa* 1471 SHGSd(TP 3, 117); *Olyechowa* 1508, *Olchowa* 1536 ŻDz XV 469, 512; *Olchowa* 1581 ŻDz XIV 252; *Olchowa* 1886 SG VII 448; *Olchowa*, -wej, *olchowski* 1966 UN 69, 39. — Okresowo *Olchów*, ze zmianą rodzaju żeńskiego na męski. Odnotowana też forma *Olechowa*, może z nawiązaniem do n. os. *Olech* SSNO IV 112 (: *Aleksander*, *Oleksander*). Lit.: OPilz 43; Nieckula, -ov- 145. IN

Olchowa zob. **Olchówka** (3)

Olchowa Kładka, przys., okresowo wś, biał., gm. Hajnówka, 10 km na ptn. od Hajnówki: *Olchowe Kładki*, uroczysko XVIII, w *Olchowym* 1795 Kond 144; z osadą *Olchowa Kładka* 1895 SG XIV 207; *Olchowa Kładka*, wś 1921 Sk V 9; *Olchowa-Kładka*, wś 1967 SM 780; *Olchowa Kładka*, -wej -ki 1981 WUN II 621; gw. *olxova kładka*, -voj -ki//|on-tos//|livańiuki. — Nazwa zestawiona, od przym. *olchowy* (: *olcha*) i od ap. *kładka* 'deska a. bal rzucone przez wodę, a. rów zamiast mostku' SW II 366, początkowo w formie pluralnej. Przysiółek leży w terenie nizinnym u źródła rz. Gnilca i Krzywca. Oboczne n. gw. od n. os. *Ontoś* (: *Antoni*) i od popularnego w pow. Bielsk Podlaski i Hajnówka nazw. *Iwaniuk* (: im. cerkiewnego *Iwan*), w formie pluralnej. Lit.: Kond 144. EB

Olchowce, cz. Sanoka, dawniej wś, krośn.: de *Olchowecz* 1424, *Olchowcze* 1426 AGZ XI nr 37, 195; de *Olkowicz* (!), *Olechowcze* (!) 1438 AGZ XI nr 1083, 1119; de *Olchowca* 1442, *Holchowicz* 1444 SHGsk III 12; *Olchowicze* 1446 AGZ XI nr 1606, 2266; *Olchowca* 1504 Matr III nr 1287; w *Holchowcach* 1557, z *Olchowiec* 1610 RZl 54, 192; *Olchowce* 1794 Ga Ee2; *Ôlxôveč* 1851 Sch 139; *Olchowce*, wś 1886 SG VII 448–9; *Olchowce*, -wiec, *olchowicki*, wś 1965 UN 71, 67; *Olchowce*, -wiec 1981 WUN II 621. — Nazwa od n. os. *Olcha*, z suf. -owce (w pobliżu skupisko n. m. z suf. -owce). Może jednak od ap. *olcha*, z suf. -owce, początkowo na określenie ludzi żyjących wśród olch lub przybyszów z Olchowa, a później wsi przez nich zamieszkaney. Zapisy historyczne poświadczają formy z protetycznym

H- oraz w postaci *Olechowce* z adideacją do n. os. *Olech* (: *Oleksander*). Okresowo odnotowane też formy *Olchowice* i *Olchowiec*. Lit.: SHGsk III 12–4; MakSk 120; Riegłemk 197; SŁ I 36; Wilkoi, Onom XII 76. BCz

Olchowe zob. **Olchowa** (1), **Olchowa Kładka**
Olchowice zob. **Olchowce**

Olchowiec (1), dziś *Olchowiec*, wś, i *Olchowiec-Kolonia*, kol., dawniej wś, chełm., gm. Wierzbica, 14 km na ptn. od Rejowca Fabrycznego: *Olchowecz* 1413 ZDM VI 371; *Olchowycz* 1460 Chełm 4, 3; *Olchowiec* 1564 ŻDz XVIII/1, 185; *Olchowiec* 1652 AWAK XXIII 264; *Olchowiec* 1786 MpPerLu; *Olchowiec*, wś i folw. 1886 SG VII 449; *Olchowiec*, -wca, *Olchowiec-Kolonia*, -wca-nii, *olchowicki*, dwie wsi 1970 UN 108, 38; *Olchowiec*, -wca, *Olchowiec-Kolonia*, -wca-nii 1981 WUN II 621. — Nazwa od ap. *olcha*, z suf. -owiec. W n. zestawionej człon odróżniający od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: CzChełm 184. BCz

Olchowiec (2), wś, kosz., gm. Drawsko Pomorskie, 6 km na ptn.-zach. od Drawska Pomorskiego: *Ob. Aalkist*, *Nied. Aalkist* 1789 MpGillyPom; *Aalkist* 1834 MpUMbl 1064; *Aalkist* — *Olchowiec*, -wca, *olchowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Olchowiec*, -wca 1981 WUN II 621. — Dawna n. niem. *Aalkist* od ap. *Aal* 'węgorz' i od *Kiste* 'skrzynia'. W n. zestawionych człony odróżniające od *ober* 'górnny' i *nieder* 'dolny'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Olchowiec*. BCz

Olchowiec (3), os., dawniej wś, krośn., gm. Czarna, 16 km na pld. od Ustrzyk Dolnych: *Olchowicz* 1589 ŻDz XVIII/1, 57; *Olchowiec* 1794 Ga Ee2; *Olchiwci*, wś 1851 Sch 144; *Olchowiec*, przys. 1886 SG VII 452; *Olchowiec*, -wca, cz. wsi 1965 UN 74, 30; *Olchowiec*, -wca 1981 WUN II 621. — Postać *Olchiwci* z fonetyką ukr. Lit.: MakSk 120; Riegłemk 197. BCz

Olchowiec (4), wś, krośn., gm. Dukla, 10,5 km na pld.-zach. od Dukli: *Olchowecz* 1399 Krak nr 9016a; *Olchowicz* 1527 Matr IV/2, nr 15267; *Olchowiec* 1581 ŻDz XIV 123; *Olchowiec* 1629 RPobKr 277; *Olchowiec* 1680 Rej 304; *Olchowiec* 1886 SG VII 452; *Olchowiec* 1952 UW 280; *Olchowiec*, -wca, *olchowicki* 1965 UN 60, 56; gw. *olxovec*, -fca, *olxovecki*; łemk. *wilchowec*. Lit.: RBiecz 36–7; Riegłemk 197. IN

Olchowiec (5), wś, zamoj., gm. Łukowa, 15 km na ptn.-zach. od Cieszanowa: *Olchowiec*

Olchowiec

1839 MpKwat VI 10; *Olchowiec* 1886 SG VII 449; *Olchowiec* 1921 Sk IV 6; *Olchowiec*, -wca 1981 WUN II 621. BCz

Olchowiec (6), dziś *Olchowiec*, wś, i *Olchowiec-Kolonia*, kol., dawniej wś, zamoj., gm. Żółkiewka, 18 km na pld.-zach. od Krasnegostawu: *Olchowiec* 1564 ŻDz XVIII/1, 194; *Olchowicz* (!) 1608 CzChełm(Terrestr.Crasn nr 18/19846, k. 321); *Olchowiec* 1786 MpPerLu; *Olchowiec*, wś i folw. 1886 SG VII 449; *Olchowiec*, wś, i *Olchowiec I i II*, kol. 1921 Sk IV 53; *Olchowiec*, -wca, *Olchowiec-Kolonia*, -wca-nii, *olchowski*, dwie wsi 1970 UN 111, 7; *Olchowiec*, -wca, *Olchowiec-Kolonia*, -wca-nii 1981 WUN II 621; gw. *olxovec*, -fca, *olxofski*. — W n. zestawionej człon drugi od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: CzChełm 184. BCz

Olchowiec zob. *Zawóz*

Olchowiec-Kolonia zob. *Olchowiec* (1, 6)

Olchowo (1), wś, koniń., gm. Zagórow, 4,5 km na pfn.-wsch. od Zagórowa: *Olchowo*, kol. 1921 Sk II 111; *Olchowo*, kol. 1967 SM 780; *Olchowo*, -wa 1981 WUN II 621. — Nazwa od ap. *olcha*, z suf. -owo. ZZ

Olchowo (2), wś, szczec., gm. Nowogard, 4 km na pld.-zach. od Nowogardu: *Wolchow* 1523 LorSNH 139; *Wolchow* 1540 PomKirch II 26; *Wolkow* 1618 MpLub; *Wolchow* 1771 Froese 132; *Wolchow* 1834 MpUMbl 964; *Wolchow* — *Olchowo*, -wa, *olchowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Olchowo*, -wa 1981 WUN II 621. — O zmianie O- > Wo-zob. *Objazda* (2). Według Lorentza może pierwotnie *Volichovo, od n. os. *Volichs. Według Rzetelskiej i Dumy nie można wykluczyć pochodzenia n. od ap. *vŭlkъ 'wilk' (z pom. rozwojem *ŭ > *o*) lub od pom. n. os. *Wolk*, por. zapisy z XVII w. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Olchowo*. Lit.: RzDuma II 45; LorSNH 139. BCz

Olchów zob. *Olchowa* (2)

Olchówka (1), wś, biał., gm. Narewka, 20,5 km na pfn.-wsch. od Hajnówki: do urocz. *Olchowego* ostempu 1639, na urocz. *Olchowce* 1757, z *Olchowki*, wś 1786, *Olchowka* 1796 Kond 145; *Olchówka* 1902 SG XV/2, 405; *Olchówka* 1921 Sk V 9; *Olchówka*, -ki 1981 WUN II 621; gw. *al'xouka*, -ki, *al'xouški*. — Nazwa od przym. *olchowy* (: *olcha*), z suf. -ówka. Forma gw. białoruska. Lit.: Kond 145. EB

Olchówka (2), wś, chełm., gm. Sosnowica, 17 km na pld.-wsch. od Parczewa: *Olchowka* 1714 AWAK XXVII 65; *Olchówka* 1827 Tabella II 59;

Olchówka, -ki 1981 WUN II 621; gw. *olxufka*, -ki, *olxofski*. Lit.: CzChełm 185. BCz

Olchówka (3), cz. wsi Librantowa, dawniej wś, nowosąd., gm. Chełmiec: *Wolfowa* 1389 AGZ IX 4; *Wolwowa* (1400) ZDK I 255; *Wolfowa* (1412) ZDM V 125; *Wolchowa* (1412) XVIII Sng III 180; *Wolczowa* (*Wolchowa*) 1564 Lukrak I 154; *Olszowka* 1794 Ga Ee2; *Olchówka* 1884 SG V 205; z ... *Olchową*, *Olchówka*, przys. 1886 Bigo 106, 136; *Olchówka*, -ki 1964 UN 9, 141. — Nazwa od n. os. *Wolf* SSNO VI 188 (: niem. *Wolf* 'wilk'), z suf. -owa. Wtórnie *Olchowa*, *Olchówka*, *Olszówka*. Zmiana n. w wyniku skojarzenia z olchami, obficie rosnącymi w tej okolicy, por. ap. *olcha*, *olsza*. Od XVIII w. z suf. -ówka. Lit.: Psađ I 83-4. IN

Olcza, cz. Zakopanego, dawniej wś, nowosąd.: *Olsza* XVII LKrak 105; *Wieś Olcza* i *Zakopane* 1765 Lukrak I 59; *Olcza* 1779-82 MpMieg; *Olcza*, przys. 1886 SG VII 455; *Olcza*, przedm. 1933 SkBy 1184; *Olcza*, os. 1967 SM 780; *Olcza*, -czy 1981 WUN II 621; gw. *olca*. — Nazwa od ap. *olsza* 'olcha' Sstp V 570, gw. *olcza*. Niewykluczone, że n. ponowiona z n. w. *Olcza*, też *Olczycki Potok*, *Olczanka*. Forma gw. zamazurzona. Lit.: LKrak 105. IN

Olczuchy, wś zaginiona, dziś prawdopodobnie *Kołaki-Budzyño*, ciech., gm. Opinogóra Górna: *Colaky Olczochoy* (!), *Colaki Olczwchli* 1512 SHGMz (C 53, 46 i 157); *Olczuchy* 1567 ŻDz XVI 332. — Nazwa zestawiona *Kołaki-Olczuchy*; o członie pierwszym zob. *Kołaki-Kwasy*, człon drugi od n. os. *Olczuch* (zapewne od *Olek* : *Aleksander*) SSNO IV 111, w formie pluralnej. Lit.: AtMz 179. UB

Oldenhof zob. *Lipie* (11b), *Petrykozy* (2)

Oldern zob. *Iwiny* (3)

Oldowiec zob. *Hołdowiec*

Oldrzewie zob. *Iwiny* (3)

Oldrzewo zob. *Iwiny* (3)

Oldrzów zob. *Iwiny* (3)

Oldrzyce zob. *Iwiny* (3)

Oldrzychowo zob. *Hałdrychowice*, *Oldrzychowo*

Oldrzychowice, wś, opol., gm. Lewin Brzeski, 4,5 km na pld. od Lewina Brzeskiego: *Hildebrandi villa* (1284) XVIII SUR V 63; *Olrissowitz sive Hildebrandi villa* ok. 1300 CdSil XIV 99; *Hildbrandisdorf* (1402) K 230; in *Hilbrandisdorff* 1447, *Otk Oldrissowsky* 1485 SNGŚI IX 71; *Hilbersdorff* 1566 Urb I 117; *pago Hilbersdorff* 1687/88 J II

238; *Hilbersdorff* 1743 SNGŚI IX 71; *Hilbersdorf* 1783 Z II 33; *Hilbersdorf* 1845 K 230; *Hilbersdorf* 1882 SG III 71; *Hilbersdorf* 1863 SNGŚI IX 71; *Hilbersdorf* 1941 Wrzosek 40; *Hilbersdorf* — *Oldrzychowice*, -ic, *oldrzychowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Oldrzychowice*, -wic 1981 WUN II 621. — Dawna n. niem. *Hilbrand(i)sdorff*, *Hilbersdorff* od n. os. *Hildebrand*, *Hilber* Gott 250 + -dorf. Poświadczona obocznie n. pol. *Ol(d)rzychowice*, od n. os. *Olrych*, *Oldrzych* SSNO IV 111 (: *Oldrich*, *Ulrich*, *Uldrich*), z suf. -owice, którą po 1945 r. zatwierdzono urzędowo. Lit.: SNGŚI IX 70; BORGŚI 178. JCh

Old Dep zob. **Dźwirzyno**

Olechnino zob. **Olekszyn**

Olechowa zob. **Olchowa** (2)

Olechowce zob. **Olchowce**

Olechów (1), cz. Łodzi, dawniej wś: *Olechów* 1827 Tabella II 59; *Olechów* 1886 SG VII 457; *Olechów*, wś 1921 Sk II 66; *Olechów Duży*, os., *Olechów Mały*, os. 1967 SM 780; *Olechów*, -chowa 1981 WUN II 621. — Nazwa od n. os. *Olech* SSNO IV 112 (od im. na *Ol-*, typu *Oleksy*, *Oleksander*) RymSEN II 177, z suf. -ów, por. od tenatarjusza pabjanickiego P. Olechowskiego z lat 1787–96 Koz VI 308. Wieś istniała już w XVIII w. Człony odróżniające od przym. *duży*, *mały*. Lit.: Koz VI 308. EB

Olechów (2), dziś *Nowy Olechów* i *Stary Olechów*, dwie wsi, rad., gm. Sienno, 12,5 i 11,5 km na płn.-wsch. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Olechówek* 1827 Tabella II 59; *Olechów* 1877 Zin II 7; *Olechów*, wś i kol. 1886 SG VII 457; *Olechów*, wś 1902 Przew II 29; *Olechów Nowy*, kol., *Olechów Stary*, wś 1933 SkBy 1184; *Nowy Olechów*, -wego -chowa, *Stary Olechów*, -rego -chowa, *olechowski* 1966 UN 26, 25; po zmianie: *Olechów Nowy*, *Olechów Stary*, -owa -ego, *olechowski* 2005 DzU nr 264, poz. 2208. — Od XX w. dwie wsi o n. zestawionych; człony odróżniające od przym. *nowy*, *stary*. Lit.: KopRad 328. IN

Olechów Duży zob. **Olechów** (1)

Olechów Mały zob. **Olechów** (1)

Olechów Nowy zob. **Olechów** (2)

Olechów Stary zob. **Olechów** (2)

Olechówek zob. **Olechów** (2)

Olecko, mto, suwal.: castrum *Oleschko* (!) 1432 UPL 80; *Oletzko* 1544 BiałPrzem 30; Jagdbuden ... *Oletzko*, *Oletzky* 1544–66 BiałKol 163; w *Oliecku* 1556 PMT XII 177; *obiet Newen Oletzko*, ampt

Newen Oletzko, amt *Holetzki* 1566 BiałKol 163; *Marggrabowa* 1566, 1601 BiałKol 146, 156; w *Margrabowej* 1601 BiałPrzem 109; (w) *Oledzku*, koto *Olecka* 1656 PMT XII 177; *Marggrabowa* od. *Oletzko* 1785 Goldb III 121; *Oletzko* od. *Margrabowa* 1796–1802 MpSchröt XII; *Margrabowo* al. *Margrabowa*, niem. *Margrabowa* al. *Olecko*, *Oletzko* 1885 SG VI 114–8; *Balgrabowo*, *Balgrabowa* XIX PMT XII 177; *Olecko* al. *Margrabowo* 1886 SG VII 457; *Olecko* — *Treuburg* 1928, *Margrabowa*, *Oletzko* 1941 Choj 117; *Olecko*, -ka 1981 WUN II 621; gw. *oleck*/trojburx⁶; też *olycko*/olyck NitschPis III 264, 288. — Nazwa *Olecko* jest stara, związana z n. zamku, a ta z n. jez. *Olecko Wielkie*, por. *Gross Oletzken* 1560, *Oletzko Gross* 1596, która z kolei pochodzi od n. rz. *Oleg* al. *Olek*, potem *Lega*, por. *Oleg* 1252, *Lega* 1438, *Oletzkofluss* 1595 HE XIX 106–7, XX 117–8. Hydronim zrekonstruowano jako *Olg-nsk-o > **Oleg'sko* > *Oledzsko > *Olecko* od rdzenia ide. **el-*, **ol-* 'płynąć; być stęchłym, gnić', z suf. *-nsk-o. Babik 199–201 nie wyklucza dla tej nazwy (i n. rz. *Olza*) praporty *Ołdja, jednak niejasnej. Nazwa *Olecko* wyparta została na jakiś czas przez n. *Margrabowa*, nowej miejskiej osady założonej w 1560 r., nadaną na pamiątkę spotkania *margrabiego* Albrechta z królem Zygmuntem Augustem. Miasto lokowano w 1560 r. W 1928 r. nadano urzędowo n. niem. *Treuburg*. Ostatecznie jednak zwyciężyła n. *Olecko*, używana przez ludność polską i zatwierdzona urzędowo po 1945 r. Lit.: Rospond, -nsk- 198; RospSEMIG 261; RymNmiast 170; Szcześniak, PMT XII 177–8; BiałPrzem 30, 45–6, 244; BiałKol 17, 146, 161–5. RP

Oleczno, os. zaginiona, zapewne leżała koło jeziora *Oleczno*, na płn.-wsch. od Brodnicy: von *Olschin* ok. 1423/24 DK 13; *Olieczno* 1559 PlehnO 89; Aus den Güttern ... und *Oleszna* 1570 ŻDz XXIII 38. — Nazwa zapewne ponowiona z n. jez., a ta od ap. *olsza*, gw. *olcza* SEBr 378, z suf. -no, -in. Lit.: SHGCh 89. WK

Olejnica, wś, leszcz., gm. Przemęt, 15 km na płn.-wsch. od Sławy: *Olejnica* 1846 KsP 190; *Olejnica*, niem. *Oelpoche*, wś 1886 SG VII 457; *Olejnica*, niem. *Ölpoche*, leśn., pustk. 1921 Sk X 117, 116, 150; *Olejnica*, -cy 1981 WUN II 621. — Nazwa od ap. *olejnica, por. *olejarnia*, *olearnia*, *olejnia* 'miejsce wybijania oleju, oliwy' SW III 764, lub od *olej*, z suf. -nica. Nazwa niem. jest kalką semantyczną n. polskiej. ZZ

Olek, wś, bydł., gm. Szubin, 9 km na płn.-wsch. od Szubina: *Olek*, karczma 1846 KsP 518; *Olek*, niem. *Ollek*, os. karcz. i folw. 1886 SG VII 458; *Olek*, niem. *Elsensee*, folw. w Żurczyńcu 1921 Sk X 94, 150; *Olek*, *Olka*, *olecki* 1971 UN 185, 28. — Nazwa od im. *Olek* (: *Aleksander*), zapewne właściciela karczmy. Niem. n. *Elsensee* wprowadzona przez administrację zaboru pruskiego. ZZ

Oleksandrowice zob. **Aleksandrowice** (2)

Oleksianka, wś, siedł., gm. Latowicz, 7,5 km na płn.-zach. od Stoczka Łukowskiego: *Oleksianka* (!) 1517 ŁukOp 167; *Olexanka* 1540 Czer 6 dod.; *Olexanka* 1551 SHGMz(AG 840); *Olexanka* 1576 ŻDz XVI 220; *Olexianka* 1783 MpPerMz; *Olexianka* 1827 Tabella II 59; *Olexianka* 1839 MpKwat V 5; *Oleksianka* 1886 SG VII 459; *Oleksianka*, -ki 1981 WUN II 621. — Nazwa od n. os. *Oleksy* SSNO I 28 (: *Aleksy*), z suf. -*anka*. UB

Oleksice zob. **Aleksice**

Oleksin (1), wś, biał., gm. Brańsk, 6 km na płd.-wsch. od Brańska: *Olexyno* 1558 AWAK XIV 26, 42; *Oleksino* 1558 ŻDz XVII/1, 175; *Olexino* 1563, *Olexino* 1661–64 Kond 145; *Olexino*, *Olexyn* 1760 SHGPd(MK nr 209 k. 274–275, k. 315v–316); *Olexin* 1775–89 Kond 145; *Oleksin* 1795 MpPerPd; *Алексин* 1878–86 Kond 145; *Aleksin* 1900, *Oleksin*, *Aleksin* 1902 SG XV/1, 21, XV/2, 405; *Oleksin* 1921 Sk V 29; *Oleksin*, -na, *oleksiański* 1972 UN 153, 15; gw. *oleksin*, -na, *oleksanski*. — Nazwa od brus. n. os. *Oleksa*, *Oleksy*, *Aleksy* BiryłaBA I 24–5, z suf. -*ino*, -*in*. Lit.: Kond 145. EB

Oleksin (2), wś, siedł., gm. Kołbiel, 9 km na płd.-zach. od Mińska Mazowieckiego: *Olexino* 1524, 1539 Matr IV/1, nr 6600; *Olexino* 1576 ŻDz XVI 225; *Olexin* 1783 MpPerMz; *Olexin* 1827 Tabella II 59; *Olexin* 1839 MpKwat V 5; *Oleksin* 1886 SG VII 459; *Oleksin*, -na 1981 WUN II 622. — Nazwa od n. os. *Oleksy*, z suf. -*ino*, -*in*. UB

Oleksin (3), wś, siedł., gm. Kotuń, 10,5 km na wsch. od Kaluszyna: *Olexino* 1524 SHGMz(MK 32, 242 i 261v); *Olexin* 1563 ŻDz XVI 416; *Olexin* 1783 MpPerMz; *Olexin* 1827 Tabella II 59; *Olexyn* 1839 MpKwat V 4; *Oleksin*, -na 1981 WUN II 622. — W 1557 r. wieś otrzymała przywilej lokacji miasta na prawie niemieckim. Brak jednak potwierdzeń źródłowych realizacji tej lokacji. Lit.: Miasta polskie w tysiącleciu II 492; RymNmiast 170. UB

Oleksin zob. **Gasówka-Oleksin**

Oleksin(o) zob. **Olekszyn**

Oleksów, dziś **Oleksów**, wś, Nowy **Oleksów** i **Stary Oleksów**, dwie cz. wsi **Oleksów**, dawniej wsi, rad., gm. Gniewoszków, 9,5 km na płd.-zach. od Dębłina: *Olesow* 1325–27 MVat I 172; *Olessow* 1346–58 MVat II 199; *Olexow* 1469 AKH V 149; *Olyexow* 1470–80 DB I 307; *Olyexow* 1508 ŻDz XV 475; *Olyexow* 1564–65 Lusand 194; *Olexow* 1569 ŻDz XIV 318; *Olexow* 1787 Spis 418; *Olexow* 1827 Tabella II 59; *Oleksów*, *Oleksów księży*, *Oleksów poproboszczowski* 1877 Zin II 7; *Oleksów*, wś i os. 1886 SG VII 460; *Oleksów*, wś, *Oleksów Poduchowny*, wś 1902 Przew II 29; *Oleksów*, wś 1933 SkBy 1185; *Oleksów Stary* 1952 UW 119; *Oleksów*, *Oleksów Nowy*, dwie wsi 1967 SM 781; *Nowy Oleksów*, -wego -sowa, *nowooleksowski*, *Stary Oleksów*, -rego -sowa, *starooleksowski*, dwie wsi 1970 UN 25, 10, 11; *Oleksów*, -sowa, *Nowy Oleksów*, -wego -sowa, *Stary Oleksów*, -rego -sowa 1981, 1982 WUN II 622, 595, III 332. — Dawniej n. *Oleszów*, od n. os. *Olesz*, *Oleszo* SSNO IV 116 (: *Aleksander*), z suf. -*ów*. Później *Oleksów*, od n. os. *Oleks*, *Oleksy*. Człony odróżniające w n. zestawionych od przym. wskazujących na rodzaj własności: *księży* (: *ksiądz*), *poproboszczowski*, *poduchowny* oraz od przym. *nowy*, *stary*. Lit.: KSand 141; KopRad 328; Nieckula, -*ov*- 145; RymNmiast 77–8; BańMorf 8. IN

Oleksów zob. **Olesin** (1)

Oleksów Księży zob. **Oleksów**

Oleksów Nowy zob. **Oleksów**

Oleksów Poduchowny zob. **Oleksów**

Oleksów Poproboszczowski zob. **Oleksów**

Oleksów Stary zob. **Oleksów**

Oleksy zob. **Strzemieczne-Oleksy**

Oleksze, wś, biał., gm. Orla, 11 km na płd. od Bielska Podlaskiego: *Olexicze* alias *Pohoretki* 1693 SHGPd(Kapiciana 76); *Oleśicze* (!) 1744 SDV 148 (tu?); *Oleksze* 1790, *Олекшuu* 1878–86 Kond 145; *Oleksze* 1921 Sk V 19; *Oleksze*, -szów, *olekszowski* 1972 UN 153, 29; gw. *olekšyē*, -*ou*, *olekšouški*. — Nazwa od brus. n. os. *Oleksza*, *Oleksa* (: im. cerkiewnego *Aleksiej*, pol. *Aleksy*) BiryłaBA I 24–5, początkowo z suf. -*icze*, następnie w formie pluralnej. Dawna oboczna n. *Pohoretki* od brus. n. os. *Pohoretko, w l. mnogiej. Do n. os. por. brus. *paharec* 'pogorzeć', *paharelec* 'pogorzelec', *pohoretjy* 'zgorzały, spalony'. Lit.: Kond 145. EB

Olekszyce zob. **Aleksicze**

Olekszyn, wś, pozn., gm. Kiszkowo, 5,5 km na pld.-zach. od KłECKA: Iasco de *Olechnyno* 1414–19 Koz V 95; de *Olexino* 1424 Koz III 691 (tu?); de *Olexino* 1420 AC II nr 176; *Olexyno* 1482 Koz I 439; *Olexino* 1511–23 ŁLB I 71; *Olexino* 1580 ŻDz XII 149; *Oleksyno* 1674 MKI(ASK 74, 212); Wies *Olekszyn* 1789 MKI(Tab 34, 290); Wies *Olekszyno* 1789 MKI(Tab 36, 96); *Olekszyn*, folw. 1846 KsP 466; *Oleksin*, *Olesin* (?) al. *Olexin*, dom. 1886 SG VII 459; *Olekszyn*, niem. *Langendingen*, wś, os. 1921 Sk X 14, 150; *Olekszyn*, -na 1981 WUN II 622; gw. *uolekšyn*, -yna. — Dawniej *Olechnino*, od n. os. *Olechno* SSNO IV 112 (: im. *Aleksander*, *Aleksy*), z suf. -ino. Później *Oleksino* lub *Olekszyno*, od n. os. *Oleksa* SSNO I 25. Zmiana rodzaju nijakiego na męski w XIX w. Koz I, III odczytuje n. jako *Olesin*, Nieckula jako *Oleksin(o)*. Niemiecka n. *Langendingen* wprowadzona przez administrację zaboru pruskiego. Lit.: Nieckula, -ov- 293. ZZ

Olekszyno zob. **Olekszyn**

Olelin zob. **Olewin** (1)

Olelino zob. **Olewin** (1)

Olemonty zob. **Olmonty**

Olempin, wś, lub., gm. Kurów, 11,5 km na pln. od Nałęczowa: *Olempin* 1870 Cat 15; *Olempin* al. *Olimpin*, folw. 1886 SG VII 460; *Olempin*, kol. 1902 Przew II 29; *Olempin*, kol. 1933 SkBy 1185; *Olempin*, wś 1952 UW 147; *Olempin*, -na, *olempiński* 1971 UN 118, 32. — Nazwa od nazw. *Olimpia* (: im. *Olimpia*) RymSEN II 179, z suf. -in, z przejściem -iN- > -eN-. Lit.: Karpluk 127. IN

Olempino zob. **Olimpin**

Olendry (1), wś, biał., gm. Siemiatycze, 7 km na pld.-wsch. od Siemiatycz: *Furstendorf* 1795 MpPerPd; *Олендры-Фухмендорф* 1878–86 Kond 145; *Olędry* al. *Fuerstendorf* (*Fichtendorf*) 1902 SG XV/2, 407; *Olendry* (*Fürstendorf*) 1921 Sk V 27; *Olendry* 1952 UW 166; *Olendry*, -rów 1981 WUN II 622; gw. *olendry*, -uf, *olenderski*. — Pierwotna n. niem. *Fürstendorf* od ap. *Fürst(e)* 'książę' i *Dorf* 'wieś', określała osadę niem., założoną prawdopodobnie pod koniec XVIII w. przez księżną Annę Jabłonowską. W XIX w. n. zestawiona *Olędry-Fichtendorf*, człon pierwszy zob. *Holendry* (1), człon drugi od niem. *Fichte* 'sosna' i *Dorf* 'wieś'; ostatecznie ustaliła się postać *Olendry*. Lit.: Kond 145. EB

Olendry (2), wś, kal., gm. Galewice, 16 km na pln.-wsch. od Wieruszowa: *Olendry*, kol. 1877

Zin II 7; *Olędry*, kol. 1886 SG VII 480; *Olendry*, wś 1921 Sk II 126; *Olendry*, -rów, *olendrowski* 1974 UN 53, 11; *Olendry*, wś, po zmianie: cz. wsi Biadaszki 2005 DzU nr 264, poz. 2208; gw. *oľındry*, -uf, *oľinderski*. EB

Olendry (3), wś, piotr., gm. Grabica, 6 km na pln.-zach. od Piotrkowa Trybunalskiego: *Olendry*, kol. 1921 Sk II 78; *Olendry*, wś 1952 UW 98; *Olendry*, -rów, *olenderski* 1974 UN 46, 14; gw. *uoľındry*, -uf. EB

Olendry zob. **Lipicze** (2)

Olendry Siedleckie zob. **Siedleczek**

Olendy zob. **Olędy** (1, 2, 3)

Olendzkie zob. **Olędzkie**

Olenówka, wś, chełm., gm. Dorohusk, 8,5 km na wsch. od Chełma: *Olenówka*, kol. 1921 Sk IV 15; *Olenówka*, wś 1952 UW 135; *Olenówka*, -ki 1981 WUN II 622; gw. *olenufka*, -ki. — Nazwa od wschłow. n. os. *Olena* (= *Helena*) SSNO IV 115, z suf. -ówka. Lit.: CzChełm 185. BCZ

Oleschka zob. **Oleszka**

Oleschke zob. **Oleszka**

Olesice, wś, płoc., gm. Witonia, 12 km na pld.-zach. od Kutna: *Olesice*, kol. 1921 Sk II 60; *Olesice*, -sic, *olesicki*, wś 1974 UN 41, 32; *Olesice*, -sic 1981 WUN II 622. — Nazwa od n. os. *Oleś* (od im. na Ol- typu *Oleksy*, *Oleksander*) RymSEN II 177, z suf. -ice; por. też ap. *olesie* (zob. niżej). EB

Olesice zob. **Olesiec**

Olesicy zob. **Miłoszyce**

Olesie, przys., dawniej wś, kal., gm. Dobrzyca, 10 km na pld.-wsch. od Jarocina: *Olesie* 1829 Koz V 95; *Olesie*, folw. 1846 KsP 247; *Olesie*, wś 1883 SG IV 162; *Olesie*, wś 1886 SG VII 461; *Olesie*, os. 1933 SkBy 1185; *Olesie*, -sia 1981 WUN II 622; gw. *uoleše*, -ša, *uolejski*. — Nazwa od ap. topograficznego *olesie* 'przeźródli dookoła lasu, otaczająca las' SW III 765. ZZ

Olesie zob. **Miłoszyce**

Olesiec, dziś **Nowy Olesiec** i **Stary Olesiec**, dwie wsi, kal., gm. Chocz, 11,5 i 11 km na pln.-zach. od Pleszewa: *Tabella*, folw. 1802–03 MpGillyPr; *Olesiec* 1827 *Tabella* II 59; *Olesiec*, *Olesice* al. *Olesiec Nowy*, wś, i *Olesiec Stary*, wś 1886 SG VII 462; *Olesiec Stary*, wś, leśn., *Olesiec Nowy*, kol. 1921 Sk II 13; *Nowy Olesiec*, -wego -śca, *Stary Olesiec*, -rego -śca 1981, 1982 WUN II 595, III 332; gw. *uolešec stary*. — Nazwa od ap. *olesie*, z suf. -ec. Członcy odróżniające od przym. *stary* i *nowy*. ZZ

Olesiec Nowy zob. **Olesiec**

Olesiec Stary

Olesiec Stary zob. **Olesiec**

Olesin (1), wś, lub., gm. Kurów, 10 km na płn. od Nałęczowa: *Oleksów*, drobne osiedle 1801, *Olesin*, kol. 1831 SHGLu IV 97; *Olesin* 1877 Zin II 7; *Olesin*, wś 1886 SG VII 462; *Olesin* 1921 Sk IV 48; *Olesin* 1952 UW 138; *Olesin*, -na, *olesiński* 1971 UN 118, 29. — Początkowo n. *Oleksów*, od n. os. *Oleks*, *Oleksy* (: *Aleksy*) SSNO IV 114, z suf. -ów. Wtórnie *Olesin*, od n. os. *Oleś* (: *Aleksander*, *Aleksy*) lub od żeńskiego zdrobniałego im. *Olesia* (: *Aleksandra*), z suf. -in. Lit.: SHGLu IV 97. IN

Olesin (2), wś, siedl., gm. Dębe Wielkie, 4,5 km na wsch. od Halinowa: *Olesin* 1877 Zin II 7; *Olesin* 1886 SG VII 461; *Olesin* 1921 Sk I 79; *Olesin* 1952 UW 16; *Olesin*, -na 1981 WUN II 623. UB

Olesin (3), cz. Pragi-Północ w Warszawie, dawniej wś: *Olesin* 1877 Zin II 7; *Olesin* 1886 SG VII 461; *Olesin* 1921 Sk I 191; *Olesin*, wś 1967 SM 781; *Olesin*, -na 1981 WUN II 622. UB

Olesin (4), wś, zamoj., gm. Gorzków, 10 km na zach. od Krasnegostawu: *Olesin* 1886 SG VII 462; *Olesin*, -na, *olesiński* 1970 UN 111, 15; *Olesin*, -na 1981 WUN II 623; gw. *olešin*, -na, *oleśiński*. Lit.: CzChełm 185. BCz

Olesko zob. **Olsze** (3)

Olesnitz zob. **Oleśnica** (3)

Olesno (1), dziś *Olesno*, mto, i *Stare Olesno*, wś, częst., gm. Olesno, 5 km na płn.-zach. od Olesna: *Olesno* 1226 KŚI III 114; de *Olesno* 1274 SUr IV 166; *Olesno* 1294 Reg nr 2326; *Olesno* 1297 SUr VI 239; *Rosenberc* 1300 Reg nr 2598; *Olesno* ok. 1300 CdSil XIV 101; *Rosenberg* 1310, *Rosenberg* 1319 Reg nr 3157, 3953; *Rosenberg* (*Olessno*) (1460)XVI CdSil VI 80; hetmana *oleskicho* 1546 SNGŚI IX 71; *Olesno* 1551 CdSil XXXIII 41; *Rosenberg* 1566 Urb I 75; *Rosenbergensis* 1652 J II 83; Stadt *Rosenberg* 1743 SNGŚI IX 71; *Rosenberg* 1783 Z II 169; *Rosenberg*, *Olesno* 1845 K 910; *Alt Rosenberg*, *Oleśno* 1888 SG IX 752, SG XV/2, 406; *Olesno* — *Rosenberg O.S*, *Stare Olesno* — *Alt Rosenberg* 1939 Prus 55, 68; *Rosenberg* — *Olesno*, -a, *oleski* 1946 MPol XXIV nr 44; *Alt Rosenberg* — *Stare Olesno*, -a, *starooleski* 1946 MPol XXV nr 142; *Olesno*, -a, *Stare Olesno*, -ego -na 1981, 1982 WUN II 623, III 317. — Dawniej *Oleszno*, od ap. *olsza* lub *olcha*, z suf. -no. Forma *Olesno* jest postacią zamazurzoną (sz > s). Miasto założono w XIII w. w pobliżu *Starego Olesna*

i nadano mu niem. n. *Rosenberg*, od *Rose* 'róża' + -berg. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olesno*. Lit.: SNGŚI IX 71; Borek, -yn- 157; BorGŚI 71-2; RymNmiast 170-1; RospSEMIG 261. JCh

Olesno (2), niezidentyfikowana posiadłość klasztoru w Owirńkach, pozn.: *Olesno* (1252)-1552, *Olesno* (1280)1578 KW I 268, 465. Lit.: Borek, -yn- 157. ZZ

Olesno (3), wś, tarn., gm. Olesno, 5,5 km na płn.-zach. od Dąbrowy Tarnowskiej: *Oleschno* 1396 Kkk II 210; *Oleszno* 1397, *Oleschno*, *Oleszno*, *Olesznicza* 1398 Krak nr 5968, 7913, CCLXI(14), CCLXIII(13); *Oleschno* (1404)DKrak 123; *Olyeschno* 1470-80 DB II 430; *Olyesznycza* 1475 SHGSd(TP 21, 329); *Oleschnyza* 1481 SHGSd(TP 24, 417); de *Oleszna* 1514 SHGSd(TP 34, 382); *Olyesno*, *Olyeszno* 1529 LR 109; *Oleszno* 1579 ŻDz XIV 233; *Olesno* 1794 Ga Ec2; *Oleśno* 1886 Bigo 136; *Oleśno* 1886 SG VII 474; *Oleśno* 1921 Sk XII 10; *Oleśno* 1952 UW 263; *Olesno*, -na, *olesieński* 1964 UN 5, 26. — Początkowo n. *Oleszno*, okresowo rozszerzona przez suf. -ica. Odnotowano też w XIX w. postać *Oleśno*, będącą wynikiem zastąpienia -sz/i- przez -ś/i- (por. *Staszek* > *Stasiek*). Lit.: OPilz 93; RospSEMIG 261; Borek, -yn- 157, 344. IN

Olesno zob. **Oleszno** (1, 3, 4), **Oleśnica** (3)

Oleszcze, cz. wsi Zgoda, okresowo wś, płoc., gm. Dobrzelin: *Oleszcze* 1877 Zin II 8; *Oleszcze*, kol. 1886 SG VII 475; *Oleszcze*, wś 1902 Przew II 30; *Oleszcze* 1921 Sk I 57; *Oleszcze*, wś 1967 SM 781; *Oleszcze*, -cza 1981 WUN II 623; gw. *oleśč*, -a. — Nazwa od n. os. *Oleszcz, por. *Oleszczuk*, *Oleszczyk* (: *Oleksy*, *Oleksander*) RymSEN II 177, w formie pluralnej. EB

Oleszka, wś, opol., gm. Zdzeszowice, 7,5 km na pld.-wsch. od Gogolina: *Oleska* 1302 Reg nr 2697; villa *Olesska* 1679, *Oleska* 1687/88 J II 71, 360; *Olleschka* 1743 SNGŚI IX 72; *Oleschka* 1783 Z II 265; *Oleschka*, *Oleszka*, *Nieder Oleschka* 1845 K 460; *Oleschka* 1864 SNGŚI IX 72; *Oleszka*, niem. *Oleschke* 1886 SG VII 475; *Oleśka* (*Oleschka*) — *Nieder Erlen* 1939 Prus 55; *Nieder Erlen* — *Oleszka*, -i, *oleszecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Oleszka*, -ki 1981 WUN II 623; gw. *yoleşka*. — Nazwa od ap. *olcha*, z suf. -ka, na określenie osady wśród olch. Zapisy potwierdzają mieszanie szeregów ś-s-ś. Nazwę zmieniono graficznie jako *Oleschka*. Niemiecką n. *Nieder Erlen* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Oleszka*. Lit.: SNGŚI IX 72; BorGŚI 72. JCh

Oleszki (1), wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi wyszogrodzkiej, zapewne na prawym brzegu rz. Płonki, ok. 11 km na zach. od Płońska, ciech.: inter Dzerzansza et *Oleschky* 1413, *Oleschky*, *Olesky* (1436)1456, *Oleszki*, *Olesky* (1481)1496 SHGWy 37. — Nazwa od n. os. *Oleszko* SSNO IV 117 (: *Aleksander*), w formie pluralnej. Lit.: SHGWy 37. UW

Oleszki (2), wś, kiel., gm. Busko-Zdrój, 5 km na zach. od Buska-Zroju: *Oleszki* 1886 KopKiel 269; *Wełecz-Oleszki*, wś 1933 SkBy 1807; *Oleszki* 1952 UW 109; *Oleszki*, *-szek*, *oleszecki* 1966 UN 19, 14. — Człon pierwszy w n. zestawionej odnosi się do wsi *Wełecz*, leżącej w pobliżu. Lit.: KopKiel 269. IN

Oleszki (3), wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi nurskiej, w par. Zuzela, łomż: Swantoslaus de *Oleschky* 10 mansos dictos Oleschky prope a Nur Nicolao alias Brzoska, opidano de Nur, vendidit (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 98–98v); *Oleszky* 1432 Mkm II nr 413. UB

Oleszkowo, wś, biał., gm. Czarna Białostocka, 7 km na pñn.-zach. od Czarnej Białostockiej: *Oleszkowo* 1921 Sk V 11; *Oleszkowo* 1952 UW 155; *Oleszkowo*, *-wa* 1981 WUN II 623. — Nazwa od brus. n. os. *Oleszko* BiryłaBA I 25 (: im. cerkiewnego *Aleksiej*, pol. *Aleksy*), z suf. *-owo*. EB

Oleszna (1), dziś *Nowa Oleszna*, cz. wsi Trzebień Mały, dawniej wś, i *Stara Oleszna*, wś, jel., gm. Bolesławiec, 16 km na pñd. od Szprotawy: *Olsna* ok. 1300 CdSil XIV 131; *Olsen* (1372) K 457; *Olsen* 1387 LandbSch II nr 925; *Aldin Olsen* (1400), *Neuwen Olsen* (1400) K 457, 458; *Neuöls* (vitta) 1666/67 J I 334; *Newöllse* (pagus) 1677, *Neuenölsse* 1677, *Neuölsse* 1687 J IV 167, 171, 385; *Oelse Neu* 1786 Z VI 148; *Alt*, vulgo *Alt-Oelse*, *Oels*, *Neu-*, vulgo *Neu-Oelse*, *Oels* 1845 K 457, 458; *Alt Öls*, *Olszna* 1941 Wrzosek 26; *Alt-öls* — *Stara Oleszna*, *-ej -y*, *starooleszniański* 1947 MPol XXVI nr 37; *Neuöls* — *Nowa Oleszna*, *-ej -y*, *nowooleszniański* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Nowa Oleszna*, *-wej -ny*, *Stara Oleszna*, *-rej -nej* 1981, 1982 WUN II 549, III 291. — Nazwa od ap. *olsza* lub *olcha*, z suf. *-na*, zniemczona jako *Olsen*, *Olsna*. Od XV w. z członami *Alt* 'stara' i *Neu* 'nowa'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Stara Oleszna* i *Nowa Oleszna*. Lit.: SNGŚI IX 14; Borek, *-m-* 157. JCh

Oleszna (2), wś, wroc., gm. Łagiewniki, 7 km na pñd.-zach. od Jordanowa Śląskiego: villa *Olsne*

1254 SUr III 96; *Olesna* (1290)XIV SUr V 345; *Olsna* 1311, *Olsina* 1312 Reg nr 3238, 3265; *Olsina* 1317, *Langenöls* 1327, *Olesna* 1335 Reg nr 3705, 4625, 5409; *Grosz Olssin* (1431) K 349; *Langenöls* 1598 CdSil XXXIV 107; *Langenöls* 1673 CdSil XXXIII 93; *Langenölse* 1743 SNGŚI IX 72; *Langen-Oels* 1783 Z I/4, 40; *Langenöls* 1845 K 349; *Langenöls* 1884 SG V 76; *Langenöls*, *Olszyny* 1941 Wrzosek 33; *Langenöls* — *Oleszna*, *-y*, *oleszniański* 1946 MPol XXV nr 142; *Oleszna*, *-ny* 1981 WUN II 623. — Od XVI w. oboczna n. niem. *Langenöls*, od *lang* 'długi' + *Ols* 'olcha'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Oleszna*. Lit.: SNGŚI IX 72. JCh

Oleszna Podgórska, wś, jel., gm. Lubomierz, 5 km na wsch. od Gryfowa Śląskiego: *Olsna* 1254 SGTS II 137; *Olsna* 1303 Reg nr 2767; *Olzua* (1307) K 327, *Olsena* 1313 Reg nr 3351; *crommen Olsen* 1448 CDL IV 516; *Oelsna*, *Oelsensis* 1651 SGTS II 137; *Krum Ölse* 1666/67 J I 348; *Krum Ollsse* 1677 J IV 516; *Crummen Oelse* 1726, *Crummen Oels* 1765, *Krummen Oelse* 1786, *Wasseröls*, *Krummöls* 1825 SGTS II 137; *Krummölse*, też *Wasseröls* 1845 K 327; *Crummölse* 1861 SGTS II 137; *Krummoelse* 1883 SG IV 727; *Olesna*, *Krummenöls* 1900 Myc 69; *Krummöls*, *Olszyna* 1941 Wrzosek 35; *Krummöls* — *Oleszna Podgórska*, *-y -ej*, *oleszniański* 1947 MPol XXVI nr 37; *Oleszna Podgórska*, *-nej -kiej* 1981 WUN II 623. — Od XV w. niem. n. *Crommen Olsen*, później *Krummöls*, od *krumm* 'krzywy' i *Ols* 'olcha'. Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo n. *Oleszna Podgórska*. Lit.: SNGŚI IX 72; SGTS II 137–41; Borek, *-m-* 157. JCh

Olesznia zob. **Oleszno** (3)

Olesznica zob. **Olesno** (3), **Oleszno** (3), **Oleśnica** (1, 2, 2a, 3, 8), **Oleśnica Mała**, **Oleśniczka**, **Olszanica** (2a), **Olszewice** (3)

Olesznik zob. **Oleśnik** (2), **Olsze** (3)

Oleszniki zob. **Oleśniki**

Oleszno (1), wś, kiel., gm. Krasocin, 12 km na pñn.-wsch. od Włoszczowy: *Oleszno* 1412 Sand nr 554; *Olessno* (1415)1497 ZDM VI 405; *Olyesno* (1420) ZDM VIII 384; *Oleschno* 1428 Sand nr 1106; *Olessno* 1488 Matr II supl. nr 102; *Oleschno* 1501 Matr II nr 1426; *Olyeschno* 1508, *Oleshno* 1540 ŻdZ XV 485, 579; *Olesno* 1511–23 ŁLB I 609; *Olesno* 1573 ŻdZ XIV 273; *Olesno* 1789 Lusand I 100; *Oleszno* 1827 Tabella II 59; *Oleszno* 1886 SG VII 476; *Oleszno* 1921 Sk III 141; *Oleszno*, *-na*, *olesiński* 1971 UN 35, 50; gw.

Oleszno

Holesno, -na, *Holesiński*. — Nazwa określająca pierwotnie miejsce porośnięte olchami, od ap. *olsza*, z suf. -no. Forma *Olesno* powstała pod wpływem mazurzenia. W formach gw. labializowane O-. Lit.: KSand 141; KopKiel 56; Borek, -bn- 157, 344. IN

Oleszno (2), wś, kosz., gm. Drawsko Pomorskie, 7 km na płd.-zach. od Drawska Pomorskiego: *Welsenborch* 1284, et terram *Welsenborch* 1287 PU II 535, III 16; *Welsenborch* (1287) CdB B I 189; *Wilseneborch* 1295 PU III 247; *Welseneburgh* (1320) PU V 485; *Welsenburg* 1337 SHG-NM(Landb 24); ab Oleschna ... usque ad castrum *Abesbork* 1433 CdB B IV 134; *Welszkenburg* (!) 1780 RzDuma I 266; *Welschenburg* 1789 MpGilyPom; *Welschenburg* 1834 MpUMbl 1156; *Welschenburg* — *Oleszno*, -na, *oleszeński* 1948 MPol XXV nr 14; *Oleszno*, -na 1981 WUN II 623. — Dawna n. niem. *Welschenburg*, od zgermanizowanej n. jez. *Oleszno, dziś Wilże, por. *Wolitzno* (1254) PU II 5, *Welsen* (1297) PU III 301, lub od n. rz. *Oleszna*, por. *Oleschna* 1433 CdB B IV 134 + -burg. Do n. w. por. ap. *olsza* lub *olcha*. Zapisy potwierdzają typowo pomorską zmianę O- > Wo- > We- (może w nawiązaniu do *welschen* 'słowiański, lużycki'). Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Oleszno*. Lit.: LorSNH 134; TrautmElb II 43; RzDuma I 266; Borek, -bn- 157; Koz V 95; Rzetelska-Feleszko, Dawne słowiańskie dialekty woj. koszalińskiego, 1973, 161. BCz

Oleszno (3), wś, pil., gm. Gołańcz, 11 km na płd.-zach. od Kcyni: *Olesno* 1153, *Olesno* 1218 KW I 24, 92; in *Olesno* (1360)XVIII KW III 162; in *Oleschno* 1497 Bob nr 152; de villa *Olesznia* (!), in villa *Oleszna* (1472)XIX Hock III 459; *Olyeschno* 1511-23 ŁLB I 123; de *Oleschnyca* 1525 SŹr III 104; *Oleszno* 1577 ŹDz XII 187; *Oleszno* 1618-20 PKal 84; *Oleszno*, niem. *Oleszno Abbau*, wś 1921 Sk X 91, 150; *Oleszno*, -na 1981 WUN II 623; gw. *uolesno*, -na, *uoleski*. — Okresowo n. z dodanym suf. -ica. Lit.: Borek, -bn- 157. ZZ

Oleszno (4), wś, włoc., gm. Wielgie, 13,3 km na pln.-wsch. od Włocławka: *Olesno*, *Mlesno* (!) 1321, *Oleszno* (1363)1512, *Oleszno* 1395 CdP II 232, 233, 741, 804; *Oleschna* 1431 AC III nr 514; *Oleschno* 1434 CdP II 860; *Olieszno* 1527 Vlad XI 33; *Olesno* 1564 ŹDz XII 283; *Olesno* 1785 MpPerPł; *Olesno* 1827 Tabella II 59; *Oleszno* 1886 SG VII 476; *Oleszno*, -na, *oleszeński* 1972 UN 180, 20; gw. *olešno*, -na, *oleşyński*. Lit.: Borek, -bn- 157. BCz

Oleszno zob. **Olesno** (1, 3)

Oleszów zob. **Oleksów**

Oleszyce, wś, dawniej mko, przem., gm. Oleszyce, 6 km na zach. od Lubaczowa: *Olyesszyce* 1436, *Holeszycze* 1446 AGZ XIII nr 128, 2934; *Oleszyce* 1503 AGZ XIX nr 2672; *Olesice* 1531, *Oleszyce* 1578 ŹDz XVIII/1, 249, 210; *Oleszyce* 1681-82 Rejbełs 40; Miasto *Oleszyce* 1752 Lubets 30; Miasto *Oleszyce* 1787 MJ 19, XIX 167, 140; *Oleszyce* 1794 Ga Ee2; *Oleszyce*, rus. *Oleszyci* 1886 SG VII 477; *Oleszyce*, -szyc, *oleszycki* 1966 UN 63, 29; gw. *oleşyce*, -şyc, *oleşycki*. — Nazwa od n. os. *Olesz* SSNO IV 116, z suf. -ice. Forma *Holeszyce* z protetycznym H-. Lit.: RospSEMIG 261; CzChełm 185. BCz

Oleszyce Stare, wś, przem., gm. Oleszyce, 9 km na zach. od Lubaczowa: *Stare Oleszyce* 1787 MJ 19, XIX, 168, 124; *Oleszyce Stare* v. *Oleszyce* 1794 Ga Ee2; *Oleszyce Stare* 1886 SG VII 479; *Stare Oleszyce*, -rych -szyc, *oleszycki* 1966 UN 63, 29; *Stare Oleszyce*, -rych -szyc 1982 WUN III 317. — Nazwa od n. pobliskiego miasteczka *Oleszyce* (zob.), z członem dyferencyjnym od przym. *stary*. Lit.: CzChełm 185. BCz

Oleśniak, leśn., dawniej wś, zapewne wchłonięta przez wś Gołab, lub., gm. Puławy: *Oleśniak*, wś 1870 Cat 13; *Oleśniak* 1877 Zin II 7; *Oleśniak* 1886 SG VII 471; *Oleśniak*, wś 1899 Cat 28; *Oleśniak*, folw. 1902 Przew II 30; *Oleśniak*, leśn. 1933 SkBy 1187. — Według historyków wieś, istniejąca w XIX w., musiała zagać niedługo po założeniu. Śladem po niej jest n. lasu *Oleśniak* 1953 Mp-100(puł) i łąk, por. *Oleśniak*, -ka 1971 UN 118, 17. Nazwa od przym. *oleśny* 'olchowy', z suf. -'ak. Lit.: SHGLu IV 97. IN

Oleśnica (1), cz. wsi Wincentów, dawniej wś, chełm., gm. Krasnystaw: *Oleschnica* 1507 AWAK XIX 356; *Olesnica* 1648 AWAK XXVII 218; *Olesnica* 1786MpPerLu; *Olesnica* 1839 MpKwat VI 8; *Olesnica* 1886 SG VII 472; *Oleśnica*, wś 1933 SkBy 1187; *Oleśnica*, -cy 1981 WUN II 623; gw. *uolesnica*, -cy, *uolesnicki*. — Dawniej n. *Olesznica*, później *Oleśnica*, od ap. *olsza*, z suf. -nica. BCz

Oleśnica (2), wś, dawniej mto, kiel., gm. Oleśnica, 14 km na płd.-zach. od Staszowa: *Olesnitia* 1325-27 MVat I 156; *Olesnicia* 1346-58 MVat II 226; *Olesznicza* (1375) ZDM IV 177; *Oleschnicza* 1390 Kkk II 151; *Olesznicza* 1397, *Ollesznicza* 1398 Sand nr 131, 227; *Olesnicza* (1405) ZDM VI 245; *Oleschnicza* 1408 CdP I 279; *Ole-*

schnicza 1424, *Oliesnica* 1440 CdP III 386, 417; *Oleschnicza* 1460 Hel II nr 3649; *Olyeschnicza* 1470–80 DB II 440; *Olessnicza* 1504 Matr III nr 1934; *Olyesznycza* 1508 ŻDz XV 462; *Olyeshnycza* 1529 LR 251; *Oliesnicza* 1579 ŻDz XIV 239; *Olesnica* 1787 Spis 371; *Oleśnica* 1827 Tabella II 59; *Oleśnica*, os. m., przedtem mko 1886 SG VII 471; *Oleśnica*, os. m. 1933 SkBy 1187; *Oleśnica* 1952 UW 110; *Oleśnica*, -cy, *oleśnicki* 1966 UN 19, 39; gw. ^u*oleśnica*, -cy, ^u*oleśnicki*. — Początkowo *Olesznica*, od ap. *olsza* 'olcha' Sstp V 570, z suf. -*nica*. Forma *Oleśnica* powstała w wyniku upodobnienia fonetycznego pod względem miękkości wewnątrz grupy spółgłoskowej -*szń-* > -*śń-*. W formie gw. labializowane *o*. *Oleśnica* uzyskała prawa miejskie po 1470 r., a utraciła je w roku 1869. Lit.: KSand 141; KopKiel 56; RospSEMIG 262; RymNmiast 171. IN

Oleśnica (2a), wś, koniń., gm. Zagórz, 2 km na wsch. od Zagórzowa: *Oliesznycza* 1507 SHGKI (ASK 12, 149); *Olyeschnycza* 1511–23 ŁLB I 282; *Olesnicza* 1579 ŻDz XII 24; *Oleśnica* 1618–20 PKal 138; *Oleśnica* 1827 Tabella II 59; *Oleśnica* 1886 SG VII 472; *Oleśnica*, -cy 1981 WUN II 623; gw. ^u*oleśnica*, -cy, ^u*oleśnicki*. Lit.: Rzetelska -ica, 110. ZZ

Oleśnica (3), wś, pil., gm. Chodzież, 4 km na zach. od Chodzieży: de *Olesznicza* ... *Holesznicza* (1383) Koz II 542; *Olesznicza* 1399 Lek I nr 3067; *Olesznicza* 1429 Koz II 542; in eadem *Olesznycza* 1497 Bob nr 350; Villa *Olesznicza* 1510, *Olesno* (XVI) 1600 NKs 83, 179; *Olesznycza* 1577 ŻDz XII 182; *Oleśnica* 1618–20 PKal 243; *Oleśnica*, niem. *Olesnitz* i *Lesnitz*, dom. 1886 SG VII 472; *Oleśnica*, niem. *Oberlesnitz*, obszar dw. 1921 Sk X 10, 150; *Oleśnica*, -cy, *oleśnicki* 1967 UN 75, 7; gw. ^u*oleśnica*, -cy, ^u*oleśnicki*. ZZ

Oleśnica (4), wś, siedl., gm. Wodynie, 9,5 km na płn. od Stoczka Łukowskiego: *Olesznycza* 1482 SHGMz(MK 5, 196v); *Olesznica* 1525 SHGMz (MK 41, 55v); *Olsemnicza* (!) 1576 ŻDz XVI 222; *Olesnica* 1783 MpPerMz; *Oleśnica* 1827 Tabella II 59; *Oleśnica* 1839 MpKwat V 5; *Oleśnica Pałki* 1886 SG VII 472; *Oleśnica* 1921 Sk IV 97; *Oleśnica*, -cy 1981 WUN II 623. — W XIX w. *Oleśnica-Pałki*; człon drugi od *pałka* 'główka kwiatowa a. nasienna rośliny' SW IV 25, 'rogoża szeroka i wąskolistna' SGPkar IV 19, w formie pluralnej; por. też nazw. *Pałka* RymSEN II 201. Lit.: Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 56. UB

Oleśnica (5), wś, sier., gm. Dalików, 11 km na pld.-wsch. od Poddębic: *Olesznicza* 1398 Łęcz I nr 5673; *Olesznycza* 1511/12 VisitGn 215; *Olesznycza*, *Oleschnycza* 1511–23 ŁLB II 373, 374; *Oliesnycza* 1576 ŻDz XIII 66; *Olesnica* 1793 MpPerŁęcz; *Oleśnica* 1827 Tabella II 59; *Oleśnica* 1886 SG VII 472; *Oleśnica* 1921 Sk II 65; *Oleśnica*, -cy, *oleśnicki* 1973 UN 47, 8. Lit.: SHGŁęcz II 12. EB

Oleśnica (6), wś, sier., gm. Ostrówek, 4,5 km na pld. od Złoczewa: *Oleśnica* 1877 Zin II 8; *Oleśnica*, folw. 1886 SG VII 472; *Oleśnica*, kol. 1921 Sk II 106; *Oleśnica*, -cy, *oleśnicki*, wś 1974 UN 52, 27; *Oleśnica*, -cy 1981 WUN II 623. — Nazwa od n. rz. *Oleśnica*, por. *Oliesnicza* 1610 Koz VI 308, w pobliżu której leży wieś. Hydronim od ap. *olcha*, por. też ap. *olesie* 'błoto wśród lasu'. Lit.: Wolnicz-Pawłowska, Nazwy wodne dorzecza Warty, 2006, 126. EB

Oleśnica (7), wś, tarn., gm. Olesno, 4 km na zach. od Dąbrowy Tarnowskiej: *Oleschnicza* 1414, *Olesnycza* 1417 Mog 100, 103; *Oleschnica* (1422) 1683 ZDM VII 101; *Oliesnicza* 1579 ŻDz XIV 226; *Olesnica* 1794 Ga Ee2; *Oleśnica* 1886 SG VII 472; *Oleśnica* 1921 Sk XII 10; *Oleśnica*, -cy, *oleśnicki* 1964 UN 5, 11. IN

Oleśnica (8), mto, wroc.: *Olesniz* 1189 KŚI I 154; *Olesnic* 1214 Ng 214; *Oleznic* novum forum (1214) K 888; *Oleznic* (1232) XIV KŚI II 305, fals.; *Helesniz* (!) 1245 RymNmiast 171; *Olesniz* 1247 Ng 214; *Olesnic* (1250) 1435 SuR II 252; *Olesnitz* 1251 Reg nr 758; *Olesnitz* (1255) XVI, *Olsnitz* (1266) XVI SuR III 104; *Olesniz* 1273–76 GHenr II 266; *Glesnicz* (!) (1274) XVI SuR IV 175; *Olesnicz* (1275) XIV, *Olesnicz* 1280, *Olsnicz* (1281) XIII SuR IV 182, 266, 270; *Olesniz* (1286) XIV, *Olesniz* (1297) XIV SuR V 234, 257; *Oels* 1310 Ng 214; *Oels* 1329, *Olesnicz* 1333 Reg nr 4841, 5200; zu *Olsnicz* 1339 Reg nr 6355; *Olsen* 1402 CdSil XXXIII 29; *Olse* 1598 CdSil XXXIV 107; *Olssen* 1603 CdSil XXXIII 150; *Ols* 1610 CdSil XXXIV 72; *Ols* XVIII Urb II 349; *Oels* 1785 Z IV 292; *Oels*, *Oleśnica* 1845 K 888; *Oleśnica*, niem. *Oels* 1886 SG VII 473; *Oels*, *Oleśnica* 1941 Wrzosek 17; *Oels* — *Oleśnica*, -y, *oleśnicki* 1946 MPol XXIV 44; *Oleśnica*, -cy 1981 WUN II 623. — Dawniej n. *Olesznica*, następnie *Oleśnica* (upodobnienie -*szń-* > -*śń-*), może n. ponowiona z rzeki *Oleśnica*. W rozmaitych źródłach pisano, że rzeka obmywa miasto z trzech stron. Mapa z połowy XVIII w. (regulacja rzeki przez Karola II Podiebrada) notuje *Oelse fl.* z kanałami *Mühlbach* (= *Mły-*

Oleśnica

nówka, zasypiana po II wojnie światowej) i *Klingelbach* (potwierdzony jeszcze w XX w., dzisiaj nosi n. *Oleśniczka*). Nazwę zmieniono jako *Ols*, *Olszen*, *Olsnitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Oleśnica*. Lit.: SNGŚI IX 73; RymNmiast 171; RospSEMig 262; Pyzik, Kiedy powstała *Oleśnica?*, Panorama Oleśnicka nr 9, 1995. JCh

Oleśnica zob. Olesno (3)

Oleśnica Górna, cz. Przeclawia, dawniej wś, ziel., gm. Niegosławice: *Olbrechtsdorf* ok. 1300 CdSil XIV 150; *Olbrecht* (1407) K 703; *Olbersdorf* 1585 CdSil XXXV 24; *Ulbersdorf* 1791 Z X 464; *Ulbersdorf*, wś 1845 K 703; *Ulbersdorf* 1941 SOV 381; *Ulbersdorf* — *Oleśnica Górna*, -y -ej, *oleśnicki* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Oleśnica Górna*, wś 1967 SM 781. — Dawna n. niem. *Olbrechtsdorf*, od n. os. *Olbrecht* Gott 372 i -*dorf*, wtórnie *Ulbersdorf*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Oleśnica*, z członem *Górna*, w celu odróżnienia od wsi *Oleśnica Mała*. Lit.: SNGŚI IX 73. JCh

Oleśnica Mała, wś, wroc., gm. Oława, 10 km na pld. od Oławy: *Olesniza* 1227 SUr I 208; *Olesniz* 1260 SUr III 224; *Olesniz* (1284)XIV SUr V 71; *Olesniz* 1288 Reg nr 2073; *Oleschnitz* (1294) XVIII SUr VI 120; *Oleznitz* ok. 1300 CdSil XIV 75; *Olsna* 1302, *Klein-Oels* 1320, *Olzna* 1337 Reg nr 2708, 4017, 5941; *Olsna* (1359) K 457; *Klein Oels* 1535 CdSil XXXIII 87; *Klein Oels* 1743 SNGŚI IX 73; *Klein-Oels* 1783 Z I/3, 63; *Oels Klein*, *Mała Oleśnica* 1845 K 457; *Klein Oels*, *Oleśka* 1900 Myc 39; *Klein Oels* 1941 Wrzosek 18; *Klein Öls* — *Oleśnica Mała*, -y -ej, *oleśnicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Oleśnica Mała*, -cy -lej 1981 WUN II 623. — Dawniej n. *Olesznica*, zmieniona jako *Oleschnitz*, *Oels*, z członem *Klein* 'mały', stąd późniejsza n. *Oleśnica Mała*, także dla odróżnienia od nazwy miasta *Oleśnica*, zob. *Oleśnica* (8). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Oleśnica Mała*. Lit.: SNGŚI IX 73. JCh

Oleśnica-Palki zob. Oleśnica (4)

Oleśnicka Wola, wś wchłonięta przez Oleśniki, lub., gm. Trawniki: *Olesnyczka Wola* 1430 SHGLu IV 97; *Olesnyczka Wola* 1432 KosLu 68; *Olesnyczka Wola* 1434 SHGLu III 271; *Oleschnyczka Wola* 1476 SHGLu IV 97; *Vola Olschova* (!) 1529 LR 34. — Nazwa od ap. *wola* i przym. *oleśnicki*, od n. sąsiedniej wsi *Oleśniki*. W XVI w. *Wola Olszowa*; do członu drugiego por. n. *Olszowa*. Lit.: SHGLu III 271, IV 97; KosLu 68. IN

Oleśnicka Wola zob. Wólka Oleśnicka

Oleśniczka, wś, wroc., gm. Długołęka, 10 km na pld.-zach. od Oleśnicy: *Olesnich* (1193)1512, *Olesnic* (1193)1435, *Holesnicha* (1204)1435 KŚI I 158, 175, 271; *Olesnizam* (1209)1435 KŚI II 68; *Olesniz* (1221)1435, *Olesniza* 1223 KŚI III 9, 51; *Olesnic* (1250)1435 SUr II 251; *Oleśniczka* (1256) XVI SUr III 129; *Paruum Olesnicz* (1284)XV SUr V 66; *Olesnicz* (1292)XV SUr VI 67; *Olesnicz paruum* 1293 Reg nr 2258; *ville Parue Olesnicz* (1300) XVI SUr VI 342; *Paruum Olesnicz* 1337 Reg nr 2258, 5990; *parva Olsna*, *Kleinölse* 1638, *Minor Oels* 1651/52 J I 127, 129, 146; *Klein Oelse* 1743 SNGŚI IX 73; *Klein Oels* 1785 Z IV 292; *Oels Klein*, *Oleśniczka* 1845 K 457; *Klein Oels*, *Oleśniczka* 1941 Wrzosek 17; *Klein Oels* — *Oleśniczka*, -i, *oleśnicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Oleśniczka*, -ki 1981 WUN II 623. — Dawniej n. *Olesznica*, przeniesiona z n. pobliskiego miasta, zob. *Oleśnica* (8). Od XIII w. w zapisach kancelaryjnych z członami dyferencyjnymi *Paruum*, *Minor*, od łac. *paruum*, *minor* 'mały, mniejszy'. Nazwa zmieniona jako *Klein Oels*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Oleśniczka*. Lit.: SNGŚI IX 74. JCh

Oleśnik (1), wś, piotr., gm. Bełchatów, 5 km na pld. od Bełchatowa: *Oleśnik* 1877 Zin II 8; *Oleśnik* al. *Księży Młyn* 1886 SG VII 474; *Oleśnik*, wś 1902 Przew II 30; *Oleśnik* 1921 Sk II 75; *Oleśnik*, -ka, *oleśnicki* 1972 UN 39, 17. — Nazwa od ap. *olcha* lub *olsza*, z suf. -*nik*. O zmianie -*szń*- > -*śń*- zob. *Olesno* (3). Nazwa oboczna od wyrażenia *księży młyn*; zob. też *Księży Młyn* (1). EB

Oleśnik (2), wś, rad., gm. Będów, 17 km na pld.-wsch. od Białej Rawskiej: *Olyesnyk* 1440 SHGRw; *Olesznyk* 1442 SHGRw(MK 340, 144v); *Oleschnyk* 1447 SHGRw(MK 335, 35); *Oleśnik* 1579 ŻDz XVI 177; *Oleśnik* 1792 MpPerRw; *Oleśnik* 1827 Tabella II 59; *Olesnik* 1839 MpKwat IV 4; *Oleśnik* 1886 SG VII 473; *Oleśnik*, -ka, *oleśnicki* 1971 UN 127, 10. — Dawniej n. *Olesznik*, od ap. *olcha* lub *olsza*, z suf. -*nik*. Od XVI w. zmiana -*szń*- > -*śń*-. UW

Oleśnik zob. Księży Młyn (1)

Oleśniki, wś, lub., gm. Trawniki, 15 km na zach. od Rejowca Fabrycznego: *Olesniki* (1359) 1566 ZDM IV 114; *Oleszniki*, *Olesniki*, *Olsinky* (!) 1409 ZLub nr 70, 109, 453; *Olesniki* 1416 LKP 147; *Olesniki* (1420)XVII ZDM V 238; *Olesniki*, *Oleschniki* 1449 LKP 39, 41; *Oleschnyky* 1470-80 DB II 550; *Olesznyky* 1507 Matr IV/1, nr 8256; *Olyesnyky* 1529 LR 427; *Oleśniki* 1531 ŻDz XIV

350; *Oleszniki* 1539 Matr IV/1, nr 66750; *Olesniki* 1626 RPobLu 152; *Olesniki* 1787 Spis 433; *Oleśniki* 1886 SG VII 474; *Oleśniki* 1921 Sk IV 48; *Oleśniki*, *-nik*, *oleśnicki* 1970 UN 111, 12. — Dawniej n. *Oleszniki*, zapewne od ap. *olsza*, od XVI w. *Oleśniki*, w wyniku upodobnienia *-szni-* > *-śni-*, lub od ap. *olesie* 'błoto w lesie; przestrzeń dokoła lasu, otaczająca las', z suf. *-nik*, w formie pluralnej. Por. też ap. *olesznik*, *oleśnik* 'roślina; marchew zwyczajna, olszewnik' i *olesznik* 'bo go Polacy od olszy przezwali, około której rośnie' SL III 564, oraz *olsznik* 'mały al. młody laszek olszowy' SW III 767. Lit.: SHGLu III 164–5; KosLu 68.

IN

Oleśno, wś, elbl., gm. Gronowo Elbląskie, 12,5 km na pld.-zach. od Elbląga: *Preischkönigsdorff*, *Praisskönigsdorff* 1510–29 Font XLV 57, 63; *Preishkinichsdorph* alias *Pruski Kinisdorph*, *Preiskinizdorp* 1565 Lumalb 46; *Preishkinichdorff* alias *Pruski Kinichdorff*, wsi *Pruskiego Kinichdorffa* 1570 Lumalb 22; *Preiskindorph*, wsi *Preiskindorphu* 1590, *Preiskönigsdorff* 1636 Font XLVIII 33, 34, 120; *Preisch Königsdorff* 1647 Font IV 133; *Preuskönigsdorff*, wś *Preuskönigsdorff* alias *Pruska Królewska wieś* 1661, *Preiskönigsdorff*, *Preiskönigsdorf* 1675 Font LVIII 21, 33, 72, 128; *Preyskoniksdorff* 1696, *Preyschkoenigsdorf*, *Preischkoenigsdorf* 1707 Font LVIII 166, 229; *Preiskönigsdorf* 1711 Font LXII 75; *Preuß. Königsdorff* 1789 Goldb II 104; *Königsdorff* 1796–1802 MpSchröt X; *Koenigsdorf*, *Preuss. Königsdorff* 1883 SG IV 243; *Preussisch Königsdorf* — *Oleśno*, *-a*, *olesieński* 1948 MPol XXVI nr 59; *Oleśno*, *-na* 1981 WUN II 623. — Nazwa niem. *Preussisch Königsdorf*, od n. os. *König*, z członem *-dorff*; może też ponowiona z n. m. *Köningsdorf*, potem *Königsdorf*, dziś *Królewo* (2), z członem *Preusse-*, *Preusch-*, *Preussisch*, śrdniem. *pruschi* 'pruski' Lübben 285, dyferencyjnym w stosunku do wspomnianej wsi (w zapisach widoczna adideacja do ap. *preis* 'cena, nagroda'). W XVI w. zapisy wskazują na próby fonetycznej adaptacji n. do języka pol., a w XVII w. źródła notują efemeryczną kalkę n. niem. *Pruska Królewska Wieś*. Nazwa *Oleśno* nadana została urzędowo po 1945 r.

WK

Oleśno zob. **Olesno** (1, 3)

Oleżko zob. **Małe Olecko**

Olewin (1), wś, kat., gm. Olkusz, 3,5 km na pld.-wsch. od Olkusza: *Olelin* 1388, *Olelin* 1397 Krak nr 4559, 6018; *Olawyn*, de *Olelino* 1398, *Olewyn* 1399, *Olelin* 1400 Krak nr 7889, 7889a,

9331, 10978; *Olewyn* 1401 Hel II nr 822; *Olelin* (1403) ZDM I 307; *Olelijn* 1406 Kkk II 310; *Olelin* 1409 Hel II nr 1192; *Olyelyn* 1440 ZDM II 329; *Olelyn* 1470–80 DB II 56; *Olyelyn* 1490 ŹDz XV 433; *Olielien* 1564 Lukrak II 75; *Olelin* (!) 1581 ŹDz XIV 30; *Olewin* 1629 RPobKr 27; *Olewin* 1787 Spis 364; *Olelin* 1827 Tabella II 59; *Olelin* 1839 MpKwat IV 3; *Olewin* 1877 Zin II 8; *Olewin* 1886 SG VII 480; *Olewin* 1921 Sk III 75; *Olewin*, *-na*, *olewiński* 1964 UN 11, 97; gw. *uolevîn*, *-a*, *uolevijski*. — Dawniej n. *Olelin*, może *Olejin, od n. os. *Olej* SSNO IV 114 (: *olej* Sstp V 568). W postaci *Olelin* zmiana polegająca na wymianie spółgłosek *l* i *n*; forma *Olewin* może wskutek adideacji do ap. *olejownik*, *oliwnik* 'ten, kto trudni się wyrobem oleju' Sstp V 569, SpXVI, XXI 321, z suf. *-in*, też *-ino*. Zapis *Olawin* może być skutkiem hiperpoprawnego przejścia 'e > 'a. Forma gw. z labializacją *o*. Rymut i Nieckula uważają n. za niejasną. Lit.: RKrak 117; Nieckula, *-ov-* 293.

IN

Olewin (2), wś, sier., gm. Wieluń, 5 km na wsch. od Wielunia: *Olevyn* (1294)XV KW II 94; *Olyewino* 1419 Koz VI 309; *Olyewyn* 1511 ŹDz XIII 211; *Olewyn* 1511/12 VisitGn 384; *Olevyno* 1511–23 LŁB II 95; *Oliewino* 1552 ŹDz XIII 290; *Olyewyna* (1563) VisitGn 663; *Olewin* 1827 Tabella II 59; *Olewin* 1886 SG VII 479; *Olewin* 1921 Sk II 136; *Olewin*, *-na*, *olewiński* 1974 UN 52, 45. — Nazwa od n. os. *Olewa, z suf. *-in*, *-ino*, por. n. os. *Olewic* SSNO IV 118. Do n. os. por. *olewać* 'oblewać' oraz ap. *olejownik*, *oliwnik*. Lit.: SHGWiel 124; Nieckula, *-ov-* 293.

EB

Olexino zob. **Gąsówka-Oleksin**

Oleđki zob. **Oleđy** (3)

Oleđrów zob. **Sól** (3)

Oleđry, wś, olszt., gm. Wielbark, 21,5 km na pld.-wsch. od Szczytna: *Wagenfeldt* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Wagenfeld* 1820 Wald 232; *Wagenfeld*, os. 1884, *Wagenfeld* 1892 SG V 608, XII 894; *Wagenfeld* 1920 MpHAPr; *Wagenfeld* — **Oleđry**, wś 1946 Ley I 115; *Wagenfeld* — **Oleđry**, *-rów*, *oleđarski* 1948 MPol XXVI nr 59; **Oleđry**, *-rów* 1981 WUN II 623. — Starsza n. niem. *Wagenfeld*, od ap. *Wagen*, *Woge* 'poruszona woda, fala, batwan' (częste w niem. nazwach terenowych) i *-feld*. Wieś powstała na osuszonym bagnisku łatana w 1794 r. O nowej n. **Oleđry** zob. **Holendry** (1). Okresowo po 1945 r. wieś zwano także **Wozowe Pole**, ostatecznie urzędowo usta-

Olędry

lono n. *Olędry*. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 158; Sturmfels, Bischof, Unsere Ortsnamen, 1961, 261; Toeppen, Historia Mazur, 1998, 323. RP

Olędry zob. Albertowsko, Holendry Baranowskie, Komorówko (1), Olendry (1, 2)

Olędry Cmońskie zob. Czmoniec

Olędry Cząstkowskie zob. Wierzchy (3)

Olędry Doły zob. Doły (2)

Olędry Grabina zob. Grabina (2)

Olędry Lubięckie zob. Lubczynek

Olędry Łobeskie zob. Łobzowiec

Olędry Podarzewskie zob. Podarzewice

Olędry Promińskie zob. Promienio

Olędry Przyborowskie zob. Przyborówko (1)

Olędry Radzewskie zob. Radzewice

Olędry Ronowskie zob. Runówko

Olędry Rybińskie zob. Rybienko (3)

Olędry Siedleckie zob. Siedleczek

Olędry Sońnickie zob. Sońniczka

Olędry Turostowskie Stare zob. Turostówko

Olędry Ziemiańskie zob. Grabina (2)

Olędry-Bończe zob. Olędy (2)

Olędry-Nowa Kolonia zob. Poroże

Olędry-Onice zob. Olędy (2)

Olędy (1), dziś *Olendy*, wś, biał., gm. Brańsk, 7,5 km na płd.-zach. od Brańska: *Olędy* 1555 HMił 312, 313; *Oleńdy* 1567 Kond 146; *Olendi*, *Olędy*, z *Oląd* 1569 UPL 237, 270; *Oliendi*, z *Oliand* 1580 ŻDz XVII/1, 44; z *Oland* 1676 Kond 146; *Olędy* 1793 SHGPd(Regof 11); *Olędy* 1795 Mp-PerPd; *Olendy* 1839 MpKwat VI 6; *Olędy* 1886 SG VII 480; *Olendy* 1921 Sk V 26; *Olendy* 1952 UW 159; *Olendry* (*Holendry*) (!) 1967 SM 781; *Olędy*, *Olęd*, *olędzki* 1972 UN 153, 48; po zmianie *Olendy*, *Olend*, *olędzki* 2002 DzU nr 233, poz. 1964; gw. *olendy*, *olont*, *olenki*. — Nazwa od n. os. *Oland* SSNO IV 107 (: niem. im. *Olland* < *Otland*//*Odland* FörstPN 197), por. też n. os. *Olęda* SSNO IV 118, z przekształceniem *-an-* > *-ę-/-en-*, w formie pluralnej. W SM błędna próba odczytania jako *Olendry*. Lit.: Kond 146. EB

Olędy (2), wś, siedl., gm. Mordy, 8,5 km na płn.-zach. od Mordów: *Oliendi*, z *Oland* i z *Orliczów* 1580 ŻDz XVII/1, 16; *Olędy Bończe*, *Olędy Orlice* 1795 MpPcrPd; *Olędy bończe*, *Olędy orlice* 1827 Tabella II 59; *Olędy Bonce*, *Olędy Orlice* 1839 MpKwat VI 7; *Olędy Bończe*, *Olędy Orlice* 1886 SG VII 480; *Olędy-Bończe*, *Olędy-Orlice*, dwie wsi 1921 Sk IV 96; *Olędy-Bończe*, *Olędy-Orlice*

1933 SkBy 1187; *Olędry-Bończe*, *Olędry-Onice* (!) 1967 SM 782; *Olędy*, *Olęd* 1981 WUN II 624. — Członny drugie w n. zestawionych od n. herbu *Bończa* i *Orla* SSNO I 216, IV 138, w formie pluralnej oraz z suf. *-ice*. W SM błędna próba odczytania jako *Olendy*. EB

Olędy (3), wś, siedl., gm. Zbuczyn Poduchowny, 12,5 km na płd.-wsch. od Siedlec: *Olondy* (!) 1475, *Olądy* 1507 SHGLu III 165; *Olandi* 1529 LR 416; *Oliendy* 1552 ŻDz XIV 395; *Olendy* 1564 RPobLu 648v; *Olendy* 1580 ŻDz XIV 416; *Oladki* 1603 WPar 194; *Olendi* ... z *Oląd* 1620 RPobLu 175; *Olędy* 1787 Spis 431; *Olędy* 1827 Tabella II 59; *Olędy* 1886 SG VII 480; *Olędy* 1921 Sk IV 92; *Olędy*, *Olęd* 1981 WUN II 624. — Okresowo n. z suf. *-ki*. Lit.: SHGLu III 165; KosLu 68. IN

Olędy-Bończe zob. Olędy (2)

Olędy-Orlice zob. Olędy (2)

Olędzkie, wś, biał., gm. Brańsk, 7,5 km na płn.-wsch. od Brańska: *Оленюки*, z *Оляд* 1528 *Оленюки* 1567 Kond 146; *Olendzkie* 1569 UPL 239; *Olienczkie* 1580, *Oliędzkie* 1591 ŻDz XVII/1 125, 150; *Olędzkie* 1676, *Olędzkie* 1790 Kond 146; *Olędzkie*, okolica 1902 SG XV/2, 407; *Olędzkie* 1921 Sk V 29; *Olendzkie* 1952 UW 159; *Olendzkie* 1967 SM 781; *Olędzkie*, *-kich*, *olędzki* 1972 UN 153, 62; gw. *olencke*, *-kex*, *olenckoski*. — Nazwa od nazw. *Olędzki* SSNO IV 118 (od n. pobliskiej wsi *Olędy* (1)), w formie pluralnej, por. zapis z 1528 r. Lit.: Kond 146. EB

Olganowo, wś, włoc., gm. Chocień, 10 km na zach. od Kowala: *Lganowo* 1389 Łęcz I nr 1466; *Lganowo* 1435 Vlad XI 7; *Lganowo* 1489 Lubbrz 95; *Lganowo* 1557–66 ŻDz XIII 8; *Lganowo* 1634 Rpodbrz 218; *Olgonowo* (!) 1674 Rpodg 138; *Olgonowo* 1796 PerOpis IX; *Olganowo* 1886 SG VII 521; *Olganowo* 1921 Sk I 206; *Olganowo*, *-wa*, *olganowski* 1972 UN 191, 58. — Do XVII w. n. *Lganowo*, od n. os. *Lgan, z suf. *-owo*. Do n. os. por. stp. ap. *lga* 'ulga', por. też przym. *lgi* 'łagodny, niesilny' SESI IV 210, 213 oraz n. m. *Lgów*. Forma *Olganowo* powstała wskutek absorpcji samogłoski przyimka *do* w wyrażeniu przyimkowym: *do Lganowa* > *Olganowa*. AG

Olganów, wś, kiel., gm. Busko-Zdrój, 6 km na płd. od Buska-Zdroju: de *Lganow* 1250 Kkk I 39; de *Lganow* (1391) DKrak 57; de *Lganow* 1395. de *Liganow* 1397 Sand nr 2, 1191; *Lganow* 1400 Krak nr 10158; *Lganow* (1440) ZDM II 332; *Lganow* 1470–80 DB I 414; *Lganow* 1529 LR 21

Olganoff 1579 *ŹDz* XIV 211; *Olganow* 1787 *Spis* 373; *Olganów* 1827 *Tabella* II 59; *Olganów* 1886 *SG* VII 480; *Olganów* 1921 *Sk* III 135; *Olganów, -nowa, olganowski* 1966 *UN* 19, 45; gw. *!olganuf, -ova, !olganoski*. — Dawniej n. *Lganów*, od n. os. *Lgan, z suf. *-ów*. Oboczność *Lganów//Liganów* (o ile nie jest to kwestia grafii) jak *Lgotal/Ligota* (-i- rozbijające grupę spółgłoskową *-lg-*, chroniące zapewne *l-* przed zanikiem wskutek uproszczenia tej grupy). Od XVI w. *Olganów*; o pochodzeniu nagłosowego *O-* zob. *Olganowo*. Forma gw. z labializowanym *o*. Lit.: *KSand* 112; *KopKiel* 194; *Nieckula, -ov-* 117. *IN*

Olgin, wś niestniejąca, leżała w pow. opoczyńskim, w par. Opoczno, piotr.: *Olgino*, wś 1886 *SG* VII 480. — Nazwa od im. *Olga*, z suf. *-ino*, zachowana w n. pola w okolicy Opoczna, por. *Olgino, -na*, pole 1969 *UN* 28, 5. Lit.: *Karpluk* 128. *IN*

Ołhów zob. *Ułhówek*

Olibobry zob. *Libobry*

Olimpia, wś, koniń., gm. Brudzew, 10 km na pld.-zach. od Koła: *Olimpia*, kol. 1886 *SG* VII 482; *Olimpia*, wś 1921 *Sk* II 22; *Olimpia, -pii* 1981 *WUN* II 624; gw. *uołempja, -ji, uołempski*. — Nazwa od n. os. *Olimpia* (im. żony lub córki właściciela) lub przeniesiona z n. mta *Olimpia* na Peloponezie w starożytnej Grecji. Lit.: *Karpluk* 139. *ZZ*

Olimpin, wś, bydż., gm. Nowa Wieś Wielka, 11,5 km na pld.-zach. od Bydgoszczy: *Olimpino*, kol. 1846 *KsP* 515; *Olempino* 1859 *MpChr*; *Olempino*, wś 1886 *SG* VII 460; *Olympin*, niem. *Olempino*, wś 1921 *Sk* X 91, 150; *Olimpin, -na, olimpiński* 1972 *UN* 174, 16. — Nazwa od im. *Olimpia*, z suf. *-ino*, wtórnie *-in*. Forma *Olempino* wykazuje przejście *-iN-* > *-eN-*, zaś *Olympin* związana jest z późnocpolską wymową *-i* jak *-y-* (granica gw. mieszania *y*, *i* biegnie wzdłuż Noteci do ujścia Brdy). Lit.: *Koz* V 99; *Karpluk* 127, 128. *ZZ*

Olimpin zob. *Olempin*

Olimpino zob. *Olimpin*

Olimpiów, wś, piotr., gm. Mniszków, 9,5 km na pld.-wsch. od Sulejowa: *Olimpiów* 1877 *Zin* II 8; *Olimpiów* 1886 *SG* VII 483; *Olimpiów* 1921 *Sk* III 95; *Olimpiów* 1952 *UW* 123; *Olimpiów, -piowa, olimpiowski* 1969 *UN* 28, 78. — Nazwa od n. os. *Olimpia* (: im. żeńskiego *Olimpia*) *RymSEN* II 179, z suf. *-ów*. Lit.: *Karpluk* 132. *IN*

Olimpów, wś, rzesz., gm. Iwierzyce, 8 km na pld.-wsch. od Sędziszowa Małopolskiego: *Olimpów* 1886 *Bigo* 136; *Olimpów*, folw. i przys. 1886 *SG* VII 483; *Olimpów*, wś 1933 *SkBy* 1188; *Olimpów, -powa, olimpowski* 1966 *UN* 69, 23; gw. *ołimpuf, -ova, ołimpiński*. — Nazwa od n. os. *Olimp* (: im. męskiego *Olimp, Olimpiusz*), z suf. *-ów*. Może też nawiązanie do n. mitycznej góry *Olimp*. Lit.: *Karpluk* 132. *IN*

Olindry zob. *Olendry* (2)

Oliszki (1), wś, biał., gm. Choroszcz, 4,5 km na pld.-wsch. od Choroszcz: *Oliszki*, od *Oliskow* 1562, *Oleski* 1676, *Oleszki, Oliszki* 1775–89 *Kond* 146; *Oliszki* 1808 *KondBał* 59; *Oliszki* 1886 *SG* VII 483; *Oliszki, -szek* 1981 *WUN* II 624; gw. *ołiški, -šek, ołiškoski*. — Początkowo n. między i obrębu: miedza *Oliszkowic* 1510 *Kond* 146, *Oli-ski, obrub* 1558 *AWAK* XIV 59; później też n. wsi, od brus. n. os. *Oliszko, Oleszko* (: im. cerkiewnego *Olisej* < *Elisej* lub *Aleksiej*, pol. *Aleksy*) *BiryłaB* I 25, 72, w l. mnogiej. Mniej prawdopodobne od lit. n. os. *Al-is, Al-ys* (: lit. *al-ėti* 'krzyzczeć, wrzeszczeć, hałasować' lub : im. *Aleksándras, Āleksas Zinkevičius* 120, *Lpvz* I 86), z suf. *-iszki*. Lit.: *Kond* 146; *KondBał* 59. *EB*

Oliszki (2), wś, biał., gm. Mońki, 2,5 km na zach. od Moniek: *Oliszki*, włości (1563)1902 *SG* XV/2, 407; *Oliszki* 1571 *ŹDz* XVII/1, 178; *OliŃski* 1573 *SHGPd*(*InwKn* 4, 58v); *OliŃski* 1576 *Lupodl* 78; *OliŃski* 1602, *OliŃski* 1616 *KondBał* 59; *Oliszki* 1744 *SDV* 146; *Oliszki* 1795 *MpPerPd*; *Oliszki* 1902 *SG* XV/2, 407; *Oliszki* 1921 *Sk* V 12; *Oliszki, -szek* 1981 *WUN* II 624. Lit.: *HalBiał* I 130–1; *Kond* 59. *EB*

Oliwa, cz. Gdańska, dawniej wś: *Olyua* 1178 *Perl* 4 (według *Labudy* 1188); *Oliua* ok. 1220, *Oliva* 1247 *Perl* 17, 82; *Oliua* 1271, *Olyua* 1283, *Oliva* (1305)1312 *Perl* 203, 308, 560; de *Oliva* 1312 *PrU* II 31; *Oleva* (1312)1756 *CdP* II 645; zu der *Olyve* 1347 *PrUr* IV 241; de *Olyva* 1358 *PrUr* V 376; von der *Olyuen* 1378, *Oliua* [1400–06], *Olyua* 1434 *Font* LXX 11, 232, 200; in der *Oliwe* 1465 *Font* XXXIII 69; *Oliva* 1480 *Font* XLI 30; in *Olywa* 1504 *Matr* III nr 1300; *Oliva* 1532 *Inwłoc* 114; *Oliwa* 1570 *ŹDz* XXIII 255; w klasztorze *oliwskim* 1624 *LuPrus* 31; z opactwem *oliwskim*, opata *oliwskiego* 1664 *Font* XXXII 124; *Oliwa* 1682 *Font* V 71; *Oliwa* 1796–1802 *Mp-Schröt* IX; *Oliwa*, niem. *Oliva* 1886 *SG* VII 798; *Oliwa, -wy* 1981 *WUN* II 624. — Sądzi się po-

Olki

wszechnie, że n. *Oliwa* nadali cystersi (którzy tu w r. 1188 założyli klasztor) w nawiązaniu do biblijnej Góry Oliwnej (łac. mons *Olivarum*). Istnieje też hipoteza, że osada miała starszą n. słow. *Oława, ponownie z n. strumienia *Oława, dziś *Oliwski Potok*, ta zapewne od podstawy *ols, por. n. mta *Oława*. Cystersi mieli skojarzyć n. słow. z podobnie brzmiącą po łacinie nazwą (mons) *Olivarum*. W n. można też widzieć ide. pierwiastek **el-* 'wilgoć, wodnistość, śluzowatość, śliskość' lub ide. **al-* 'biały'. Lit.: Hrabec 16; Labuda, ZTNT XVIII 129–30; NmiastPG 45–7. WK

Olki, wś, ostroł., gm. Sypniewo, 17 km na pñn.-zach. od Różana: Johanes Santhkonis de *Kurzantky*. Olk de ibidem de armis Rogale 1471, *Curzantky Olky* 1510 ZHer nr 379, 887; *Olki Kurzatkki* 1582 ŻDz XVI 388; *Olki Kurzatkki* 1783 MpPerMz; *Olki Kurzatkki* 1827 Tabella II 59; *Olki Kurzatkki* al. *Kurzonki* 1886 SG VII 484; *Kurzatkki-Olki* 1921 Sk I 78; *Olki-Kurzatkki* 1952 UW 15; *Olki*, -*ków*, *olkowski* 1971 UN 129, 43. — Dawniej n. zestawiona *Kurzatkki-Olki*; o członie pierwszym zob. *Boruty* (2), człón drugi od n. os. *Olek* SSNO IV 114 (: im. *Aleksander*), w formie pluralnej. Lit.: ZMaz 236, 284. UB

Olki zob. *Borowskie-Olki*, *Bronaki-Olki*, *Załuże-Patory*

Olki-Kurzatkki zob. *Olki*

Olkowa Kępa, przys., dawniej wś, ostroł., gm. Baranowo, 16 km na pñn.-zach. od Ostrofki: *Olk* v. *Wolka Ołkowska* 1783–84 RejKor 539; *Olkowa kępa* 1827 Tabella II 59; *Olkowa-Kępa* 1886 SG VII 485; *Olkowa Kępa* 1921 Sk I 127; *Olkowa Kępa*, -*wej -py* 1981 WUN II 624. — Nazwa od n. os. *Ol(e)k*; występowały także n. zestawione *Wólka Ołkowska*, *Olkowa Kępa*, z członami utożsamiającymi od *wola* 'libertas' i *kępa* 'pagórek na łące, trzęsawisku; wyspa na rzece lub jeziorze porośnięta krzewami' SW II 317. UB

Olkowice, wś, rad., gm. Promna, 9 km na pñd. od Białobrzegów: *Olkowicze*, towarz. 1902 Przew II 30; *Olkowice*, kol. 1921 Sk I 48; *Olkowice* 1952 UW 14; *Olkowice*, -*wic*, *olkowicki* 1964 UN 18, 13; *Olkowice*, -*wic* 1981 WUN II 624. — Nazwa od im. *Olek*, z suf. -*owice*. UB

Olkowiec zob. *Łutowiec*

Olkowo, wś, elbl., gm. Godkowo, 7 km na zach. od Ornety: in *Alken* 1448 GermerSied 300; *Alcken* 1510, *Alckeyn* 1531, *Alcken* 1539, 1578,

Alckhein 1600 GermerSied 134; *Alken* 1755 Mp-End; *Allken*, wś 1789 Goldb I 5; *Alken*, wś 1820 Wald 176; *Alken* 1920 MpHAPr I; *Olkowo* — *Alken* 1946 Ley I 81; *Alken* — *Olkowo*, -*a*, *olkowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Olkowo*, -*wa* 1981 WUN II 624. — Według Blaziené w niem. formach *Al(c)ken*, *Alckeyn*, *Alckhein* utrwalono n. prus. **Alk-ain-* lub **Alk-ein-*, związana z lit. ap. *alkā* 'bagnó, staw; miejsce przy górze, gdzie składa się ofiary; bożek, bożyszczce' lub lit. *alkas* 'wzniesienie porośnięte drzewami, kępa, zagajnik; świątynia pogańska', łot. ap. *āļks* 'bożek, bóstwo', prus. n. os. *Alke* TAP 12, z suf. -*ain-/-ein-* Ger 252. Por. podobne prus. n.: *Alkayne* 1312, *Allekayn* 1464 i *Alkayn* 1423, *Alkaynen* 1495 Ger 81–9, niem. *Alkelmen* Blaziené 10. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Olkowo*. Lit.: Toporov Prus I 72–4; GermerSied 134, 300; PétVV 48–9; Blaziené II 16, 307–8. RP

Olksmiany, cz. wsi Krejwiany, okresowo wś, suwał., gm. Puńsk: *Ouxnę* 1744 SDV 93; *Olksniany Stare* 1784, *Olksniany Stare* 1827 WiśnSejn 164, 165, 213; *Olksniany Stare* i *Olksniany Nowe*, dwie wsi 1886 SG VII 486; *Olksmiany*, -*mian* 1981 WUN II 624; lit. *alksnėnai*, *olkszniany*. — Pierwszy zapis odczytać można jako *Olksna*, por. lit. n. m. *Alksna*, później *Olksniany*, lit. *Alksnėnai*, od lit. ap. *alksnis* 'olcha', z suf. -*en-*, por. też *alksnynas* 'olszyna' SESmocz 11. Współczesna postać *Olksmiany* powstała wskutek mieszania spółgłosek *m* i *n*. Człony odróżniające od przym. *nowy*, star. lit.: WiśnSejn 164–5, 213; Buch Onom VII 223, 229. EB

Olksniany Nowe zob. *Olksmiany*

Olksniany Stare zob. *Olksmiany*

Olkusz, mto, kat.: *Ilkusch* 1257 CdP I 80; in *lcuhs* (!) (1257) KMłp I 53, fals. XIV; *Ilcus*, *hilcus* (1262) KMłp I 72, 75, fals. XIV; *Ilkusz* 1299 KMłp I 157; *Helcus* 1301 ZDM I 19; *Jlcus* 1365, *Jlcws* 1367 ZDM IV 133, 142; *Ilcus* 1388 Krak nr 4560; *Elcus* 1409 Hel II nr 1233; *Jlkwsch* 1435 ZDM V 362; *Jlkus* (1438) ZDM VIII 28; *Olkusch* 1462 Hel II nr 3694; *Ilkusch*, *Elkusch* 1470–80 DB II 198, III 472; civitas *Llucusz* (*Ilkusch*) 1490 ŻDz XV 433; *Hilkusch* 1505 Matr III nr 2296; civitate *Ilkusch* 1523 Matr IV/2, nr 13464; w *Olkuschu* 1554 Matr V/2, nr 6309; z *Olkusza* 1564 Górń 52; *Ilkusz*, *Ilkus* 1564 Lukrak II 48, 59; *Ilkusz*, *Olkusz* 1581 ŻDz XIV 30, 156; *Olkusz* 1629 RPob-Kr 94; *Olkusz* 1787 Spis 363; *Olkusz* 1795 Żyd 413; *Olkusz* 1827 Tabella II 59; *Olkusz*, mto 1886

SG VII 486–93; *Olkusz* 1921 Sk III 71; *Olkusz*, *-sza*, *olkuski* 1964 UN 11, 5. — Dawniej n. *Ilkusz*, także *Hilkus*, *Helkus*, *Elkus*. Forma *Elkus* z zanikiem nagłosowego *H*-. Nazwa o niezbyt jasnym pochodzeniu, nadana prawdopodobnie przez osadników niemieckich. Według CzNiem niem. n. dwuczłonowa, z drugim członem od wrześniem *-hus* (= *Haus* 'dom'), z regularną adaptacją do polszczyzny jako *-usz//us* (z zanikiem *h*-), por. np. ap. *wykusz*, *ratusz*. Pierwszy człon od n. os. różnego pochodzenia, np. *Hilke* (: im. na *Hild*- Gott 251), następnie *Ilke*, z obcięciem *H*-, *Elke* (: im. *Elkart* Gott 85), też n. os. od wrześniem. ap. *ilke*, *illeke* 'tchórz'. Przekształcenie *Ilkusz* > *Olkusz* nastąpiło może przez dodanie w nagłosie nieetymologicznej samogłoski *o*, zapewne w wyniku fałszywej dekompozycji przyimka *do* w wyrażeniu *do Ilkusza* > *do Lkusza* > *d(o) oLkusza* > *d(o) Olkusza*. Stara górnicza os. otrzymała niemieckie prawo miejskie przed 1299 r.; informacja Długosza o lokacji Olkusza przez Kazimierza Wielkiego odnosi się prawdopodobnie do przeniesienia miasta na inne miejsce. *Stary Olkusz* istnieje do dziś, zob. niżej. Lit.: RKrak 117; RospSEMIG 262–3; RymNmiast 171; CzNiem 76–7; Malec, Słownik etymologiczny nazw geograficznych Polski, 2003, 178; Miasta polskie w tysiącleciu I 657–8. IN

Olkusz Stary, cz. dz. Pomorzany w Olkuzie, dawniej wś, kat.: *Antiqua Ilkusch* 1504, cumiculi subterenci *Staro-Ilkusa dicti ... versus Antiquam Ilkusch* 1576, ku *Staremu Olkuszowi* 1673 Górn 24, 108, 111; *Stary Olkusz* 1839 MpKwat IV 3; *Olkusz-Stary*, wś 1933 SkBy 1188; *Stary Olkusz*, *-rego* *-sza* 1964 UN 11, 84; gw. *stary uolkus*, *-ygo* *-a*, *uolkuski*. — Nazwa zestawiona, od n. mta *Olkusza*, zob. wyżej, z członem odróżniającym od przym. łac. *antiquus* (= pol. *stary*); człon odróżniający przestawny. Forma gw. zamazurzona, z labializacją *o*. Lit.: RKrak 118. IN

Ollsche zob. *Olsza* (5)

Olmonty, wś, biał., gm. Juchnowiec Dolny, 6 km na pld. od Białegostoku: *Wolmonty* 1744 SDV 149; *Elmonty* (!) 1784, *Olmonty* 1789, *Olmonty* 1808, *Olmonty* 1878–86 KondBał 60; *Olmonty* 1902 SG XV/2, 408; *Olmonty* 1921 Sk V 11; *Olmonty*, *-mont* 1981 WUN II 624; gw. *olmonty/olhmanty*, *-mont*, *olmonski*. — Nazwa od zeslawizowanej n. os. *Wolmont* (: lit. im. *Vali-mantas*, *Val-mant-as* Lpzw II 115, w formie plu-

ralnej, por. Ostap *Wolmont* w Tylwicy, Ostapko *Wolmont* w Zabłudowie 1668 KondBał 60. Wtórnie utrata nagłosowego *W*-. Postać *Olemonty* z wstawną samogłoską *-e*-. Lit.: Kond 146; Kond-Bał 60. EB

Olonki, cz. Starych Grochów, dawniej wś, biał., gm. Poświętne: *Grochy stare olonki* 1827 Tabella I 150; *Grochy Stare Olenki* 1839 MpKwat VI 6; *Grochy-Olenki*, przys. 1967 SM 340; *Olonki*, *-ków*, cz. wsi 1972 UN 158, 29; *Olonki*, *-ków* 1981 WUN II 624. — Dawna n. zestawiona *Grochy Stare-Olonki/Olenki*; o członie pierwszym zob. *Grochy* (1), człon *Olonki/Olenki* od n. os. *Olenko* (: *Aleksander*) SSNO IV 115, w formie pluralnej. Postać *Olonki* ze zmianą *-en-* > *-on-*. Człon odróżniający od przym. *stary* w formie pluralnej. Współcześnie *Olonki*. EB

Olpuch, wś, gdań., gm. Stara Kiszewa, 12,5 km na pld. od Kościerzyny: z *Olpucha* 1664 Font XXXII 263; *Ozpuch* (!) (1710) SG VII 493; *Olpuch* 1765 LuPrus II 7; *Olpuch* 1796–1802 MpSchröt IX; *Olpuch* 1879 KetN 24; *Olpuch* 1886 SG VII 493; *Olpuch*, fr. auch *Olpach* 1912 Bar 85; *Olpuch* 1921 Sk XI 32; *Olpuch* 1925 Krzep 82; *Olpuch* 1952 UW 192; *Olpuch*, *-cha* 1981 WUN II 624; gw. *olpux*, *-xa*, *olpuski*. — Nazwa niejasna. Może n. niem. brzmiała **Oldpusch* lub **Oldbuch*, od *alt*, średniem. *old* 'stary' i *Busch*, średniem. *pusch* 'krzak', lub *Buch*, *Buche* 'buk, buczyna', adaptowana fonetycznie jako *Olpuch*. Lit.: Breza, PMT I 88. WK

Olsa zob. *Olszewnik*, *Olza*

Olsau zob. *Olszewnik*, *Olza*

Olscha zob. *Olsza* (2)

Olschau zob. *Olszewko* (2), *Olszewo* (7)

Olsche zob. *Olsza* (2, 4, 5), *Olsze* (3), *Olszewo* (7)

Olscheffsken zob. *Olszewo* (12)

Olschen zob. *Olszany* (1)

Olschewen zob. *Olszewo* (10, 12, 13)

Olschewken zob. *Olszewki*

Olschin zob. *Oleczno*, *Olszany* (1), *Olszyna* (1)

Olschina zob. *Olszówka* (8), *Olszyna* (3), *Olszyny* (13)

Olschowa zob. *Olszewo* (11), *Olszowa* (1, 2, 3, 5)

Olschowke zob. *Olszówka* (9)

Olschöwen zob. *Olszewo* (10, 11, 13), *Olszewo Węgorzewskie*

Olschöwken

Olschöwken zob. Olszewki

Olsna zob. Oleszna (2), Oleszna Podgórska, Oleśnica Mała, Oleśniczka, Olszany (4), Olszyna (2), Olszynka (2)

Olsten zob. Olsztyn (1)

Olstin zob. Olsztyn (1, 2)

Olstyn zob. Wolsztyn

Olsz, cz. wsi Lisewo, dawniej wś, koniń., gm. Pyzdry: *Olsze* 1827 Tabella II 60; *Olsze* 1859 MpChr; *Olsz Łupice* 1877 Zin II 8; *Olsza*, folw., kol. 1886 SG VII 494; *Olsz*, wś, folw. 1921 Sk II 107; *Olsz* 1934–35 Mp-100(40–25); *Olsz*, -szy 1981 WUN II 624; gw. *uołš*, -šy. — Nazwa od ap. *olsze* 'gaj, lasek olszowy' Sstp V 571. Gdy forma mianownika *Olsze* zaczęła być traktowana jak forma l. mnogiej, nastąpiła singularyzacja n. w dialektalnej postaci *Olsz* lub literackiej *Olsza*. W gwarach wielkopolskich rzeczowniki na -'a często przechodzą do deklinacji spółgłoskowej, por. *tęcz* 'tęcza', *topól* 'topola'. ZZ

Olsza (1), wś, biał., gm. Dąbrowa Białostocka, 8,5 km na zach. od Dąbrowy Białostockiej: *Popowaolsza*, wydepczysko 1698 SHGPd(CHAP-Wil rkps nr 11556 k. 21); *Popową Olszę* 1744 SDV 97; *Olsza* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6007, 7–10); *Olsza* 1902 SG XV/2, 408; *Olsza* 1921 Sk V 72; *Olsza*, -szy 1981 WUN II 624. — Początkowo n. zestawiona *Popowa Olsza*; człon pierwszy od przym. *popowy* (: *pop* 'duchowny Kościoła wschodniego'), człon drugi od ap. *olsza* 'olcha'. Wtórnie elipsa członu *Popowa*. EB

Olsza (2), wś, bydg., gm. Mogilno, 4 km na pld.-wsch. od Mogilna: *Olsze* (1065)XIII, *Olsche* (1103?)XIII KW I 4, 41; *Olse* 1311 KW II 285; in villa nostra *Olse* 1360 KW III 143; de *Olsza* 1400 Lek II nr 2760; *Olsza* 1424 RWlkp II nr 753; *Olsche* 1511–23 ŁLB I 189; Wieś *Olsche* 1564–65 Luwlkp I 265; *Olsza* 1580 ŻDz XII 162; na wsi zas *Olszacz* 1655–69 Koz V 96; *Olsza* 1674 MKI(ASK 74, 212); *Olsza* 1846 KsP 502; *Olsza*, niem. *Olscha* 1886 SG VII 495; *Olsza*, niem. *Olscha* 1921 Sk X 50, 150; *Olsza*, -szy, *olszewski* 1972 UN 181, 18; gw. *uołša*, -šy, *uołšeski*. — Nazwa od ap. *olsze* 'gaj, lasek olszowy' Sstp V 571. Onim, równy pierwotnemu ap. zbiorowemu na -'e, z czasem zaczął być rozumiany i odmieniany pluralnie, a wreszcie uległ singularyzacji, prawdopodobnie w wyniku mieszania form przypadków zależnych, identycznych jak w odmianie rzeczownika rodzaju żeńskiego *olsza*. Forma gw. z labializacją *o*-. ZZ

Olsza (3), wś, pozn., gm. Śrem, 5,5 km na pld.-wsch. od Śremu: *Chrzastowskie Oledry* 1747 Rusiński 125; *Oledry*, niem. *Chrzonstowo Hld.* 1902 MycPn 142; *Olsze*, niem. *Kleinlinde*, wś 1921 Sk X 99, 150; *Olsze*, przedtem *Chrzastowskie Oledry* 1922 Koz V 96; *Olsza*, wś 1967 SM 782; *Olsza*, -szy 1981 WUN II 624. — Dawna n. *Chrzastowskie Oledry*, od n. m. *Chrzastowo* (3) i od ap. *oledry*, zob. *Holendry* (1), *Olendry* (1). Nazwa *Olsze* została przeniesiona z n. wsi *Olsze* (3). Po 1918 r. ustalono n. *Olsze*, później *Olsza*. ZZ

Olsza (4), wś, skiern., gm. Rogów, 7 km na pld.-wsch. od Brzezina: *Olsche* ... *Olsche* 1511–23 ŁLB II 333, 335; *Olsze* 1579 ŻDz XVI 163; *Olsze* 1792 MpPerRw; *Olsze* 1827 Tabella II 60; *Olsza* 1839 MpKwat III 4; *Olsze* al. *Olsza* 1886 SG VII 507; *Olsza* 1921 Sk II 10; *Olsza*, -szy, *olszański* 1974 UN 40, 32. — Dawniej n. *Olsze*, zob. *Olsza* (2); od XIX w. singularyzacja nazwy. UW

Olsza (5), wś, wroc., gm. Żmigród, 14 km na pld.-zach. od Milicza: *Olschke* oder *Olsche* 1787 Z VII 431; *Ollsche*, *Olszowa* 1845 K 460; *Olsche*, *Olsza* 1900 Myc 75; *Erlendorf* 1930 SNGŚI IX 74; *Erlendorf*, *Olsze* 1941 Wrzosek 14; *Erlendorf* — *Olsza*, -y, *oleski* 1948 MPol XXV nr 14; *Olsza*, -szy 1981 WUN II 624. — Dawna n. *Olsze*, zob. *Olsza* (2), zmieniona jako *Ollsche*, rekonstruowana też w formie *Olszowa*. Niemiecka n. *Erlendorf* została wprowadzona w okresie międzywojennym. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olsza*. Lit.: SNGŚI IX 74. JCh

Olsza zob. Olcza, Olsz, Olszak (3), Olsze (3), Olszewnik

Olszak (1), wś, ciech., gm. Pułtusk, 2,5 km na pld. od Pułtuska: in molendinis *Olschak* et Lyutobrok 1515 SHGMz(AG nr 3687); *Olszak*, mol. 1573 AtMz; *Olszak* 1783 MpPerMz; *Olszak*, młyn 1783–84 RejKor 592; *Olszak stary*, *Olszak nowy* 1827 Tabella II 60; *Olszak Stary*, *Olszak Nowy* 1886 SG VII 496; *Olszak Stary* i *Nowy*, dwie wsi 1902 Przew II 31; *Nowy Olszak*, -wego -ka, cz. wsi *Olszak*, *Olszak*, -ka, wś 1981 WUN II 595, 624; *Nowy Olszak*, cz. wsi *Olszak*, po zmianie *Olszak*, -a, *olszacki* 2002 DzU nr 8, poz. 79. — Pierwotnie n. młyn, od n. os. *Olszak* RymSEN II 180 lub od ap. *olszak* 'drzewo olchowe' SW III 766. UB

Olszak (2), wś, koniń., gm. Babiak, 12 km na pld.-zach. od Izbicy Kujawskiej: *Olszak* 1877 Zin II 8; *Olszak* 1902 Przew II 31; *Olszak* 1967 SM

782; *Olszak*, -ku 1981 WUN II 624. — Nazwa od ap. *olszak*, zob. *Olszak* (1). AG

Olszak (3), leśn., poz., gm. Pobiedziska, 3,5 km na zach. od Pobiedzisk: molendini ... *Olszak* 1564 SHGKI(ASK 12, 546); są dwa młyny na strudze Głowna: drugi ... który zowią *Olscha* (!) 1564–65 Luwlk I 274; mol. *Olszak* in fluvio Głowna distr. Gn. 1565 Koz III 691; *Olszak* 1846 KsP 356; *Olszak*, os. młyn. 1886 SG VII 496; *Olszak*, -ka, cz. wsi Jerzyn 1966 UN 93, 26; *Olszak*, -ka 1981 WUN II 624; gw. *uolšok*, -ka. ZZ

Olszak (4), cz. wsi Wilka Gruszczyńska, dawniej wś, siedl., gm. Wilga: *Olszak* 1827 Tabella II 60; *Olszak* 1877 Zin II 8; *Olszak*, wś 1886 SG VII 496; *Olszak*, wś 1933 SkBy 1189; *Olszak*, -ku 1971 UN 124, 22. IN

Olszak (5), leśn., dawniej wś, tor., gm. Wąpielsk, 10 km na ptn.-zach. od Rypina: mol. *Olszak* 1598 Vlad XXI 129; *Olszak* 1827 Tabella II 60; *Olszak*, ml. 1839 MpKwat II 1; *Olszak*, os. 1886 SG VII 496; *Olszak*, -ka 1981 WUN II 624. — Nazwa ponowiona z n. młyna *Olszak*. BCz

Olszak Nowy zob. *Olszak* (1)

Olszak Stary zob. *Olszak* (1)

Olszaki (1), wś, ostrol., gm. Długosiodło, 15 km na pld.-wsch. od Różana: *Olszaki* 1781 ZMaz 178; *Olszaki* 1783 MpPerMz; *Olszaki* 1827 Tabella II 60; *Olszaki* 1886 SG VII 496; *Olszaki*, -ków, *olszacki* 1971 UN 149, 9. — Nazwa od n. os. *Olszak* RymSEN II 180 lub od ap. *olszak*, w formie pluralnej. UB

Olszaki (2), wś, sier., gm. Brzeźnio, 7 km na ptn.-wsch. od Złoczewa: *Olszaki*, wś 1902 Przew II 31; *Olszaki*, kol. 1921 Sk II 94; *Olszaki*, wś 1967 SM 782; *Olszaki*, -ków, *olszacki* 1972 UN 50, 6; po zmianie: *Olszaki*, cz. wsi Pyszków 2005 DzU 264, poz. 2208. EB

Olszamowice, wś, piotr., gm. Fatków, 13 km na ptn.-wsch. od Przedborza: *Olsamouice*, *Olszamouicze* 1412, *Olssamouicze* 1415 Sand nr 563, 570, 649; *Olsanowicze* 1421 AKH IV 17; *Olschamowicze* 1425 Sand nr 1041; *Olschamowicze* 1470–80 DB I 369; *Olszamovycze* 1508 ŽDz XV 482; *Olschamowicze*, *Olschanowicze* 1511–23 Ł.B I 600, II 233; *Olszamowicze* 1577 ŽDz XIV 290; *Olsamowice* 1660–64 Lusand I 19; *Olszanowice* 1827 Tabella II 60; *Olszanowice* al. *Olszamowice* 1886 SG VII 505; *Olszamowice* 1902 Przew II 31; *Olszamowice*, -wic, *olszamowicki* 1966 UN 24, 8; gw. *uolsamowice*, -víc. — Nazwa od n. os. *Olszam*

SSNO IV 120 (może : *olsza*), z suf. -owice. Bańkowski odczytuje n. jako *Olszamowice*, od n. os. *Olszam* pochodzenia obcego, a formę *Olszamowice*, *Olszanowice* tłumaczy późną zmianą *ł > l* pod wpływem *olszyna*. Forma gw. zamurzona z labializacją o. Lit.: KSand 141; Bańkowski, RKJŁ XXV 10; Koz VI 309. IN

Olszamowice zob. *Ostłonki*

Olszamowo zob. *Karwowo* (5), *Olszanowo* (2)

Olszamy, wś, rad., gm. Promna, 9,5 km na ptn. od Białobrzegów: *Olszani* 1407 Czer nr 652; *Olsamij oprzałki* 1540 Czer 18 dod.; *Olsami Oprzałki* 1576 ŽDz XVI 238; *Olszany* 1783–84 RejKor 730; *Olszany* 1827 Tabella II 60; *Olszamy* 1839 MpKwat IV 4; *Olszany Oprzałki*, folw. 1886 SG VII 505; *Olszany*, folw. 1921 Sk I 48; *Olszany* 1952 UW 14; *Olszamy*, -szani, *olszanski* 1964 UN 18, 13. — Nazwa zestawiona *Olszamy-Oprzałki*; człon pierwszy od n. os. *Olszam*, człon drugi od n. os. *Oprzątek*, *Oprzałka* Snazw VII 84 (: *oprzały* 'zjąłowiły, ten który oprzał' SW III 815), obie w formie pluralnej. Postać *Olszany* powstała w wyniku wyrównania do typu n. na -any. Lit.: Bańkowski, RKJŁ XXV 10; Babik, Onom XLVII 211. UB

Olszamy zob. *Olszany* (3)

Olszamy-Oprzałki zob. *Olszamy*

Olszana, wś, nowosąd., gm. Podegrodzie, 7,5 km na zach. od Starego Sącza: *Olsana* (1307), *Olszana* 1317 KMłp II 210, 236; *Olschana* 1470–80 DB I 550; *Olszana* 1533 Matr IV/2, nr 16935; *Olszana* 1564 Lukrak I 175; *Olszany* 1581 ŽDz XIV 128; *Olszana* 1629 RPobKr 198; *Olszana* 1765 Lukrak I 51; *Olszana* 1886 SG VII 497; *Olszana* 1921 Sk XII 26; *Olszana*, -ny, *olszański* 1964 UN 9, 126; gw. *olsanā*, -y, *uolsajski*. — Nazwa od n. rz. *Olszana*, *Olszanka*, dziś Jastrząbka, dopływu Dunajca, por. fluuijs *Olsana* (1289), fluuium *Olsana* (1293) KMłp II 175, 191, ta od ap. *olsza*, z suf. -ana. Przejściowo pluralizacja n. m. Lit.: LKrak 105; PSąd I 84; Rymut, Majtán, HE XIII 90–1. IN

Olszanica (1), wś, biał., gm. Wyszki, 13 km na ptn.-zach. od Bielska Podlaskiego: Seło *Rybalty* Zemiane 1528 ŽDz XVII/1, 191; *Ольшаница* 1567 Kond 146; *Olszanicza*, *Olszanicza Ribalthy* 1569 UPl. 243, 251; Na *Olszanicy* 1576 Lupodl 69; *Olszanicza Rybalthy* 1580, *Olsanicza* 1591 ŽDz XVII/1, 123, 151; *Olszanica Rybalty* 1676, *Olsza-*

Olszanica

nica 1790 Kond 146; *Olszanica* 1886 SG VII 497; *Olszanica*, -cy, *olszanicki* 1972 UN 153, 54. — Dawna n. *Rybałty* od n. os. *Rybałt*, w formie pluralnej, por. Ian *Rybałt* w tej wsi 1528 ŻDz XVII/1, 191. Antroponim od ap. *rybałt* 'śpiewak kościelny; organista' Sstp VIII 54. Później *Olszanica* (okresowo też n. zestawiona *Olszanica-Rybałty*), prawdopodobnie od n. rz. *Olszanicy*, dopływu Strabli. Do n. rz. por. ap. *olsza*. Lit.: Kond 146; Biolik, HE XIX 139–40.

EB

Olszanica (2), wś, elbl., gm. Sadlinki, 8,5 km na ptn.-wsch. od Nowego: *Orligk* 1575 ZeitM XXXV 16; *Orligk* 1586 Cr 281; *Ellerwalde* 1789 Goldb II 53; *Ellerwalde* 1796–1802 MpSchröt XV; *Ellerwalde* 1920 MpHAPr I; *Ellerwalde* — *Olszanica*, -y, *olszanicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Olszanica*, -cy 1981 WUN II 625. — Starsza n. *Orlik* od przym. *orli* (: *orzeł*) (w domyśle: las, gaj), z uniwerbizującym suf. -ik. Osada leżała w głębi puszczy. Oboczna n. niem. *Ellerwalde*, por. *Eller* 'olcha' + *-walde*. Po 1945 r. urzędowo nadano n. *Olszanica*. Lit.: Górniewicz, PMT IV 52, 117.

RP

Olszanica (2a), cz. Krakowa, dawniej wś: uil-lam *Olesnic* (1193) KMłp I 58; *olesnicha* 1254 CdP III 59; *Olszenicia* (1254) Kkk I 53; *Olseucicia* 1256 CdP III 70; *Olszenyca* (1286) 1487 ZDM I 17; *Olesniza* 1293 KMłp I 143; *Olesnicia* 1347 KMłp III 66; *Holszenicza* 1394 PNZK nr 393; *Olszenyca* 1408 Kacz nr 1938; *Oleschnyca* 1410 Matr I supl. nr 43; *Oleschnicza* ... *Olschenicza* 1421 Hel II nr 1822; *Olschenicza* (1439) ZDM II 291; *Olszanicza* 1518 Matr IV/1, nr 2774; *Olsanicza* 1564 Lukrak I 33; *Olesnica* 1581 ŻDz XIV 39; *Olszenica* 1629 RPobKr 43; *Olszenica* 1787 Spis 365; *Olszanica* 1872 Orzech 57; *Olszanica* 1886 SG VII 498; *Olszanica* 1921 Sk XII 18; *Olszanica*, -cy, *olszanicki*, wś 1963 UN 1, 53; *Olszanica*, -cy 1981 WUN II 625; gw. *olšanaica*, -y, *olšajski*. — Dawniej n. *Olesznica*, później *Olszenica*, *Olszanica*, od ap. *olsza*, z suf. -nica, -enica, później -anica. Odnotowana też forma *Holszenica*, z protetycznym H-. Lit.: RKrak 118.

IN

Olszanica (3), wś, krośn., gm. Olszanica, 8 km na wsch. od Leska: Mikitha de *Olssanyce* (1427) AKH XII 185; *Olschanicze* 1436, *Olschanicza* 1437 AGZ XII nr 83, 476; *Olschanicze* 1457 AGZ XII nr 3348; *Olszanyczca* 1490 AGZ XVIII nr 1958; *Olszanicza* 1589 ŻDz XVIII/1, 59; *Olszanica* 1635 ADP 35, k. 446; *Olszanica* 1794 Ga Ee2; *Olszanica*

1851, *Wilszanycia* 1860 Sch 137, 123; *Olszanica* 1886 SG VII 498; *Olszanica*, -cy, *olszański* 1966 UN 61, 38; gw. *olšanaica*, -cy, *olšajski*. — Zapisy historyczne potwierdzają okresowe wahanie liczby. Postać *Wilszanycia* to gw. forma ukr. (pol. *ol-* : ukr. *wil-*; pol. *-nica* : ukr. *-nycia*). Według Rudnickiego n. ponowiona z n. rzeki *Olszanica*, nad którą leży wieś. Lit.: SHGsk III 14–5; MakSk 120; RospSEMig 263.

BCz

Olszanica (4), wś, legn., gm. Zagrodno, 11 km na ptn.-zach. od Złotoryi: Cunrado de *Alzena* 1280 Sur IV 263; *Alcena* 1299 Sur VI 300; *Alczna* 1334, *Alcina* 1335 Reg nr 5356, 5409; Item de *Alcina* 1335–42 SNGŚl IX 75; *Alcznaw* (1353) K 8; in *Alcznaw* 1419 SNGŚl IX 75; von *Alzenau* 1441 CdSil XV 157; in *Alsen*, in *Alsen* vel *Kaysserswaldau* 1677 J IV 177; *Altzenau* auch *Altsen* 1789 Z VIII 270; *Alzenau*, *Nieder*, *Ober* 1845 K 8; *Alzenau* 1941 Wrzosek 30; *Alzenau* — *Olszanica*, -cy, *olszanicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Olszanica*, -cy 1981 WUN II 625. — Dawna n. niem. *Alzenau* od n. os. *Alzen*, por. *Alzo* (< *Al-dawin*) Gott 86 + *-au*. Okresowo z członami *Ober* 'górnny', *Nieder* 'dolny'. Jungwitz podaje oboczna n. *Kaysserswaldau*, od niem. *Kaiser* 'cesarz' + *Wald* 'las' + *-au*. Zapisy *Alczna*, *Alcina* sugerują też, że pierwotna mogła być n. słow., np. *Olszynia*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Olszanica*. Lit.: SNGŚl IX 75; SGTs VII 375–9.

JCh

Olszanica zob. *Zaruby*

Olszanica-Rybałty zob. *Olszanica* (1)

Olszanice zob. *Olszanica* (3)

Olszanie zob. *Olszany* (4)

Olszanka (1), wś, biał., gm. Olszanka, 8 km na ptd.-zach. od Łosic: siota *Olszanki* 1501 SH-GPd(KsKancel nr 29, 238–9, 240); *Olszanka* 1576 Lupodl 82; *Olszanka* 1795 MpPerPd; *Olszanka* 1827 Tabella II 60; *Olszanka* 1886 SG VII 501; *Olszanka* 1921 Sk IV 44; *Olszanka*, -ki, *olszankowski* 1971 UN 128, 25. — Nazwa od gw. ap. *olsza* 'olcha', z suf. -anka, por. też gw. *olszanka* 'mała rybka' SGPKar III 438.

EB

Olszanka (2), wś, biał., gm. Suchowola, 8,5 km na ptd.-wsch. od Suchowoli: z *Olszanki* 1591 ŻDz XVII/1, 155; *Olszankę* 1744 SDV 149; *Olszanka* *Suchowolska* i *Olszanka* *druga* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6008, 11–15); *Olszanka* 1795 MpPerPd; *Olszanki* 1839 MpKwat VI 4; *Olszanka* 1902 SG XV/2, 408; *Olszanka* 1921 Sk V 78; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625. — Człony

odróżniające od n. pobliskiego miasta *Suchowola*, w formie przymiotnika i od liczebnika porządkowego *drugi*. Okresowo n. w formie pluralnej. *EB*

Olszanka (3), wś, biał., gm. Zabłudów, 6 km na pld.-wsch. od Zabłudowa: *Olszanka* 1674 Kond 146–7; *Olszanę* 1744 SDV 148; *Olszanka* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6008, 69–72); *Olszanka* 1902 SG XV/2, 408; *Olszanka* 1921 Sk V 17; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625; gw. *olśanka*, -ki, *olśanski*. Lit.: Kond 146–7. *EB*

Olszanka (4), wś, chełm., gm. Kraśniczyn, 24 km na pld.-wsch. od Krasnegostawu: *na Olszance* 1560 AWAK XIV 74; *Olszanka* 1564 ŻDz XVIII/1, 185; *Olszanka* 1581 CzChełm(Inser. Ziem.Urz. 8, k. 336 v); *Olszianka*, *Olszanka* 1622 AWAK XXXIII 413, 414; *Olszanka* MpPerLu; *Olszanka* 1886 SG VII 501; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625; gw. *olśanka*, -ki, *ułśanecki*. Lit.: CzChełm 185. *BCz*

Olszanka (5), wś, chełm., gm. Łopiennik Górny, 11,5 km na ptn.-zach. od Krasnegostawu: *Olszanka*, folw. 1886 SG VII 501; *Olszanka*, wś 1921 Sk IV 49; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625; gw. *uolśanka*, -ki, *uolśanski*. Lit.: CzChełm 185. *BCz*

Olszanka (6), wś, gdań., gm. Przywidz, 11,5 km na ptn. od Skarszew: *Olszowe Błoto* 1756 LuPrus II 167; *Ellerbruch*, *Olschoweblotto* od. *Olszoweblotto* 1789 Goldb II 53, 169; *Ellerbruch* 1796–1802 MpSchrött IX; *Olszanka*, niem. *Ellerbruch* 1886 SG VII 505; *Ellerbruch*, fr. *Olszanka* und *Olszowe błoto* 1912 Bär 38, 85; *Olszanka*, niem. *Ekarbruch* (!) 1936–39 Ar 1315; *Ellerbruch* — *Olszanka*, -i, *olszanecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625. — Dawniej n. *Olszowe Błoto*, od *olszowy* (: *olsza* 'olcha') i od *błoto*, na określenie mokradła porośniętego olchami. Nazwa niem. *Ellerbruch* jest tłumaczeniem n. pol. Wtórnie *Olszanka*, z uniwersalizującym suf. -anka. SG podaje, że wieś istniała przed 1772 r. Nazwę *Olszanka* zatwierdzono urzędowo po 1945 r. Lit.: Bugalska, PMT VI 31. *WK*

Olszanka (7), wś, lub., gm. Krzczonów, 12 km na wsch. od Bychawy: *Krzyszowa Wola* 1552 SHGLu IV 97; villa *Olszanka* vel *Krzyszowa Wolia* 1565 Lulu 31; *Olszanka* 1570 Lulu 43; *Olszanka* ... ze wsi *Olszanki* 1626 RPobLu 49; *Olszanka* 1676 ŻDz XV 15a; *Olszanka* 1787 Spis 451; *Olszanka* 1827 Tabella II 60; *Olszanka* 1886 SG VII 501; *Olszanka* 1921 Sk IV 64; *Olszanka*, -ki, *olszański* 1967 UN 107, 16. — Dawniej

n. *Krzyżowa Wola*; n. w formie zestawienia, od ap. *wola* i od n. os. *Krzyż*/*Krzysz* SSNO III 168 lub od przym. *krzyżowy* (: *krzyż*). Obocznie n. *Olszanka*, która się utrwaliła. Lit.: SHGLu III 165, IV 97–8; KosLu 68. *IN*

Olszanka (8), wś, nowosąd., gm. Podedgrodzie, 6 km na pld.-zach. od Starego Sącza: *Parwa Olszana* 1448 ZDK II 565; *Parwa Olszana*, *Olschanka* 1470–80 DB I 572, III 342; *Olszanka* 1564 Lukrak I 168; *Olszanka mała* 1581 ŻDz XIV 128; *Olszanka Mała* 1680 Rej 202; *Olszanka* 1772 MpZan; *Olszanka* 1886 SG VII 504; *Olszanka* 1921 Sk XII 26; *Olszanka*, -ki, *olszański* 1964 UN 9, 127; gw. *oślanka*, -ki. — Dawniej n. zestawiona, od n. wsi *Olszana*, z członem odróżniającym od przym. łac. *parvus*, pol. *mały*. Wtórnie *Olszanka*, uniwersalizacja za pomocą suf. -ka. Potwierdzone też zapisy *Olszanka Mała*. Forma gw. z labializowanym o. Lit.: LKrak 105; PŚąd I 84. *IN*

Olszanka (9), wś, opol., gm. Olszanka, 11 km na ptn.-zach. od Lewina Brzeskiego: *Alzena* ok. 1300 CdSil XIV 15; *Alczenow* 1333 Reg nr 5227; in *Alznw* 1359, von *Alczennew* 1385, von *Alczenaw*, *Alczenaw* 1522 CdSil IX 171, 479, 479, 845; *Altzenau* 1743 SNGŚI IX 76; *Alzenau* 1783 Z I/5, 93; *Alzenau* 1845 K 8; *Alzenau* 1941 Wrzosek 11; *Alzenau* — *Olszanka*, -ki, *olszanecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625. — Dawniej n. niem. *Alzenau*, zob. *Olszanica* (4). Pierwsze zapisy *Alzena*, *Alczenow* mogą też ukrywać pierwotną n. słow., np. *Olszana, *Olszanów. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Olszanka*. Lit.: SNGŚI IX 76; BorGŚI 72. *JCh*

Olszanka (10), wś, ostroł., gm. Wyszaków, 4 km na zach. od Wyszkowa: inter *Olschanka* 1426 MkM I nr 336; *Olsanka* 1578 ŻDz XVI 410; *Olszanka* 1783 MpPerMz; *Olszanka* 1827 Tabella II 60; *Olszanka*, folw. 1886 SG VII 501; *Olszanka* 1921 Sk I 138; *Olszanka*, -ki, *olszański* 1971. UN 149, 22. — Nazwa od ap. *olsza*, z suf. -anka. *UB*

Olszanka (11), wś, skiern., gm. Puszcza Mariarińska, 13 km na wsch. od Mszczonowa: *Wola Zatorska* 1579 ŻDz XVI 148; *Zatorska Wola* ... z *Wółką* 1661 Luraw 169; z *Wółką Zatorską* 1789 Luraw 169; *Wolka Zatorska* 1792 MpPerRw; *Olszanka* 1921 Sk I 176; *Olszanka* 1952 UW 105; *Olszanka* 1967 SM 789; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625. — Pierwotnie *Wola Zatorska*; n. w formie zestawienia, od ap. *wola* i przymiotnika od n. m. *Zator*. W 1921 r. zmiana n. na *Olszanka*. *UW*

Olszanka

Olszanka (12), wś, suwał., gm. Filipów, 17 km na pñ.-zach. od Suwałk: *Olszanka* 1603 WiśnSuw 103; *Olszankę* 1744 SDV 106; *Olszanka* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6010, 13–14); *Olszanka*, przedmieście Filipowa 1827 Tabella II 60; *Olszanka*, wś 1886 SG VII 501; *Olszanka* 1921 Sk V 82; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625. — Wieś powstała między 1570 a 1603 r. Lit.: WiśnSuw 103. EB

Olszanka (13), wś, suwał., gm. Nowinka, 13,5 km na pñd. od Suwałk: *Olszankę* 1744 SDV 146; *Olszanka* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6009, 41–43); *Olszanka mała* i *Olszanka wielka* 1827 Tabella II 60; *Olszanka*, wś i folw. 1886 SG VII 501; *Olszanka* 1921 Sk V 6; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625. — Członcy odróżniające od przym. *mały*, *wielki*. EB

Olszanka (14), wś, suwał., gm. Przerośl, 19,5 km na pñ.-zach. od Suwałk: *Olszanka* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6010, 143–144); *Olszanka* 1827 Tabella II 60; *Olszanka* 1886 SG VII 501; *Olszanka* 1921 Sk V 86; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625. EB

Olszanka (15), wś, suwał., gm. Sejny, 4 km na pñd.-wsch. od Sejn: *Olszanka* 1558 SHGPd-(PiscKn I 417–8); *Olszanka* 1602 SHGPd(CzRkps nr 1775, 102); *Olszanka* 1645 WiśnSejn 106, 107; *Olszanka* 1827 Tabella II 60; *Olszanka* 1886 SG VII 501; *Olszanka* 1921 Sk V 68; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625. Lit.: WiśnSejn 71, 72, 106–8, 123–4. EB

Olszanka (16), wś, suwał., gm. Szypliszki, 15 km na pñ.-wsch. od Suwałk: de *Olszanki* 1765 SHGPd(Puńsk-ks.śl.); *Olszanka* 1827 Tabella II 60; *Olszanka* 1886 SG VII 501; *Olszanka* 1921 Sk V 89; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625. EB

Olszanka (17), wś, suwał., gm. Wiżajny, 29 km na pñ. od Suwałk: z dzierżawy *Olszanki* alias *Makowszczyzny* 1660–61 AWAK XXXIV 497; *Olszanka* 1839 MpKwat VI 2; *Olszanka Makowszczyzna* 1886 SG VII 501; *Olszanka-Makowszczyzna* 1921 Sk V 84; *Olszanka* 1952 UW 171; *Olszanka*, -ki 1981 WUN II 625. — O członie drugim zob. *Makowszczyzna*. EB

Olszanka (18), wś, zamoj., gm. Turobin, 16,5 km na pñ. od Frampola: *Olszanka* 1676 Pogłówno 3; *Olszanka* 1786 MpPerLu; *Olszanka* 1827 Tabella II 60; *Olszanka* 1886 SG VII 501; *Olszanka* 1921 Sk IV 52; *Olszanka*, -ki, *olszański* 1970 UN 111, 25; gw. *uołśanka*, -ki, *uołśajski*. Lit.: CzChełm 185. BCZ

Olszanka zob. *Makowszczyzna*, *Mężenin* (2), *Olszanka-Kulak*, *Olszanki*, *Ożarki-Olszanka*, *Wilsznia*, *Zaruby*

Olszanka Druga zob. *Olszanka* (2)

Olszanka-Kulak, kol. wsi Rutka-Tartak, okresowo wś, suwał., gm. Wiżajny: *Olszanka* 1827 Tabella II 60; *Olszanka Kulak* 1839 MpKwat VI 2; *Olszanka Kulak*, wś i folw. 1877 Zin II 9; *Olszanka Kulak*, wś i folw. 1886 SG VII 501; *Kulak*, os. 1921 Sk V 84; *Olszanka-Kulak* 1967 SM 783. — Człon *Kulak* od n. os. *Kulak* RymSEN I 489 lub od ap. *kulak* 'pięść zamknięta, tworząca jakby kulę' SW II 629, tu w znaczeniu 'teren kulisty'. EB

Olszanka Mała zob. *Olszanka* (8, 13)

Olszanka Suchowolska zob. *Olszanka* (2)

Olszanki, wś, biał., gm. Koderń, 20,5 km na pñd.-zach. od Terespola: na Kodniu, *Olszanuch* (1500)1701 AWAK XXXIII 6; *Olszanki* 1775, *Olszanki* 1790 SHGPd(Tarpod); *Olszanki* 1827 Tabella II 60; *Olszanka* al. *Olszanki* 1886 SG VII 501; *Olszanka* 1921 Sk IV 5; *Olszanka* 1952 UW 132; *Olszanki*, -nek, *olszański* 1966 UN 105, 21. — Początkowo n. *Olszany*, od ap. *olsza*, z suf. -any, następnie z pluralnym suf. zdrabniającym -ki, okresowo -ka. EB

Olszanki zob. *Olszanka* (2)

Olszanowice zob. *Olszamowice*

Olszanowo (1), os. zaginiona, leżała koło wsi Siedlemin, kal., gm. Jarocin: hereditatem suam et sortem dictam *Olszanowo* 1406 SHGKI(AAP' CP 2, 23); *Olszanowo*, Myroszewo des. 1525, *Olschanowo* des. 1529 Koz II 543. — Nazwa od n. os. *Olszan* SSNO IV 120, z suf. -owo. ZZ

Olszanowo (2), wś notowana do 1967 r., płoc., gm. Bodzanów, 22 km na pñd.-wsch. od Płocka: *Olschanowo* 1441 SHGPi 219; *Olschanowo* 1509 AC III nr 283; *Olschanowo* 1531 SHGPi 219; *Olszamowo* 1570 ŻDz XVI 129; *Olszamowo* 1578 ŻDz XVI 9; *Olszynowo* 1784 MpPerPi; *Olszamowo* 1827 Tabella II 61; *Olszymowo* 1839 MpKwat III 3; *Olszanowo* albo *Olszamowo*, folw. 1886 SG VIII 505; *Olszanowo* 1921 Sk I 113; *Olszanowo* 1967 SM 783. — Dawniej n. *Olszamowo*, od n. os. *Olszam* SSNO IV 120, zob. *Olszamowice*, z suf. -owo. Zmiana *Olszamowo* > *Olszanowo* w wyniku adideacji do tego typu nazw (por. formę *Olszynowo*). Zob. też *Olszamowice*. Lit.: SHGPi 219; ZMaz 285. UW

Olszanowo (3), wś, słup., gm. Rzeczenica, 13 km na wsch. od Czarnego: *Elßenow* 1376 HKS 130; *Elsenaw* (1437) GZ 112; von *Elzenaw* 1453

RegO nr 12592; z *Elznowem*, z *Helznowem* 1565 Lupom 68, 69; *Elsenaw* 1570 ŻDz XXIII 228; *Elznowo* 1617 Font XI–XV 25; *Elzanowo* 1648 RP 187; *Elzanowa* 1682 Font V 143; *Elsenu* 1789 Goldb II 53; *Elsenu* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Elzanowo*, niem. *Elsenu* 1881 SG II 346; *Elsenu* — *Olszanowo*, -wa, *olszanowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Olszanowo* 1952 UW 198; *Olszanowo*, niem. *Elsenu*, przejściowo *Elzanowo* 1972 Mazur II 147; *Olszanowo*, -wa 1981 WUN II 625. — Nazwa niem. od średniem. ap. *else* 'olcha' Lübben 95 + -au lub może od n. os. *Else* Gott 171. Od XVI w. są w użyciu spolszczone wersje tej nazwy: *Elznowo*, *Elzanowo*, też z protezą *H-*. Po 1945 r. urzędowo nadano wsi n. *Olszanowo*. Lit.: CzNiem 114. WK

Olszany (1), wś, legn., gm. Rudna, 16 km na płn.-wsch. od Lubina: *Olsane* 1245 Ng 215; *Olsan* ok. 1300 CdSil XIV 162; *Olschin* 1376 Ng 215; *Olschen* 1411 CdSil XXVIII 52; pągo *Olschen* 1580 J III 21; *Oelschen* 1638 J I 143; *Olschen* 1687 J IV 209; *Oelschen* 1787 Z VII 330; *Oelschen* 1845 K 457; *Olszyn* — *Ölschen* 1896 D 176; *Olschen*, *Olszyny* 1941 Wrzosek 24; *Ölschen* — *Olszany*, -an, *olszański* 1947 MPol XXV nr 124; *Olszany*, -szan 1981 WUN II 625. — Nazwa od ap. *olsza*, z suf. -any, na określenie najpierw ludzi mieszkających na terenie porośłym olchami, później wsi przez nich zamieszkaney. Nazwę zmieniono jako *Olschen*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olszany*. Lit.: SNGŚI IX 76. JCh

Olszany (2), wś, przem., gm. Krasieczyn, 11 km na pld.-zach. od Przemyśla: *Olschani* 1464 AGZ XIII nr 5518; *Olschany* 1587 ŻDz XVIII/1, 32; *Olszany* 1665 Lurus 223; *Olszany* 1794 Ga Ee2; *Olšany* 1851, *Wilšany* 1860 Sch 38; *Olszany* 1886 SG VII 506; *Olszany*, -szan 1981 WUN II 625; gw. *olšany*, -an, *olšajski*. — Nazwa od ap. *olcha/olsza*, ukr. *wilša*, z suf. -any. Lit.: MakPrz 191. BCz

Olszany (3), wś, rad., gm. Jasieniec, 7 km na pld.-wsch. od Grójca: *Olschami* 1429 Mkm II nr 73; *Olschani* 1452 Tym 332, przyp. 454; *szolszaniow* 1498 Warsz nr 1797; *Olsamii* 1576 ŻDz XVI 237; *Olszamy* 1783 MpPerMz; *Olszamy* 1827 Tabella II 60; *Olszamy* 1839 MpKwat IV 4; *Olszany* 1886 SG III 505; *Olszany*, -szan, *olszański* 1971 UN 127, 17. — Dawniej n. *Olszany*, od n. os. *Olszam*, w formie pluralnej (zob. *Olszamy*). Wtórnie wyrównanie do innych nazw typu *Olszany*. Lit.: GórnrWlkp 118. UB

Olszany (4), wś, walb., gm. Strzegom, 13 km na płn.-zach. od Świdnicy: *Olsane* 1239 Reg nr 532; *Olsane* 1245 SUr II 173; *Olsna* ok. 1300 CdSil XIV 124; *Olsna* 1335 Reg nr 5409; *Olsen* (1372) K 458; *Olsen* 1385, *Olzen* 1387, *Olsen* 1391, *Oelse* 1395 LandbSch II nr 111, 358, 167, 1412; *Olse* 1419 CdSil XXXIII 152; *Olsen* 1532 CdSil XXXV 155; *Longa Olls*, *Olls* 1666/67 J I 365, 370; *Oels* 1743 SNGŚI IX 76; *Oelse* 1785 Z 232; *Oelse* 1845 K 458; *Oelschen*, sl. *Olszyna* 1888 A 30; *Olszany*, *Olse* 1900 Myc 76; *Olse*, *Olsze* 1941 Wrzosek 20; *Olse* — *Olszany*, -an, *olszański* 1946 MPol XXV nr 142; *Olszany*, -szan 1981 WUN II 625. — Dawniej n. *Olszanie*, zmieniona jako *Olse*, *Olsen*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olszany*. Lit.: SNGŚI IX 76. JCh

Olszany zob. **Olszamy**, **Olszana**, **Olszanki**

Olsze (1), wś, gdań., gm. Morzeszczyn, 9,5 km na płn.-wsch. od Skórcza: inter *Wolsam* (1328)XV PrUr II 404; bona *Wolsa*, *Wulsa*, inter *Wolsam* (1341)XV PrUr III 283–4; *Olsze* (1780) SG XIII 858; *Wolsche*, folw. 1789 Goldb II 273; *Wolscha* 1796–1802 MpSchröt XV; *Wolscha* — *Wolsze* 1879 KętN 38; *Wolsze*, niem. *Wolsche* 1893 SG XIII 858; *Wolsche*, fr. *Woltzka* 1912 Bär 126; *Wolsze*, niem. *Wolsche* 1921 Sk XI 46; *Wolsze* (*Wolsche*) 1925 Krzep 129; *Olsze* 1928 Pelp 289; *Olsze*, -szów 1981 WUN II 625; gw. *uolše*, -uf, *uolšefski*. — Nazwa od ap. *olsza*, początkowo w formie singularnej, potem pluralnej; możliwe też wyrównanie do ap. *olsze*, zob. *Olsze* (2). O zmianie O- > Wo- zob. *Objazda* (2). Lit.: Bugalska, PMT VI 72. WK

Olsze (2), os. zaginiona, leżała w dawnym pow. kaliskim, koło wsi Dobrcza: hereditates Dobrcze maiorem et minorem et *Olsze* (1280) XVII KW I 467. — Nazwa od ap. *olsze* 'gaj, lasek olszowy' Sstp V 571. ZZ

Olsze (3), wś niezidentyfikowana, położona prawdopodobnie ok. 9–11 km na pld.-wsch. od Śremu, pozn.: de *Olesznik* 1389 RWlkp I nr 76; de *Olsze* 1394 Lek II nr 352; de *Olsza* 1400 RWlkp III nr 166; de *Olesko* (!) 1402 RWlkp II nr 165; *Olsze* 1403 SHGPn III 422; [de] *Olesze* (!) 1404 RWlkp III 242; de *Olesze* (!) 1416, *Olse* 1424 RWlkp II nr 458, 978; z *Olszej* 1427 RWlkp III nr 1273; de *Olsche* 1485 SHGPn (PG 10, 19); villa *Olsze* 1510 Nks 107; *Olsche* des. 1536 Koz II 543; *Olsze* des. 1613 Koz V 96, VIII 80; villa *Olsze* 1777 Koz II 543. — Dawniej n. *Olesznik*, od ap. *olsza*, z suf. -nik; już od XIV w. *Olsze*. W 1388 r. wymieniony

Vincencius *Oleszský* RWlkp I nr 228, z tej wsi. Lit.: SHGPn III 422–3; Koz V 612; PPOzn 214. ZZ

Olsze zob. **Olsz**, **Olsza** (2, 3, 4, 5), **Olszany** (4), **Olszowa** (3), **Osse**

Olszenica zob. **Olszanica** (2a), **Olszownica**

Olszew (1), wś, rad., gm. Goszczyn, 1,5 km na pld. od Grójca: *Olszew*, kol. 1902 Przew II 31; *Olszew*, kol. 1921 Sk I 48; *Olszew* 1952 UW 14; *Olszew*, -wa, *olszewski* 1971 UN 127, 15. — Nazwa od *olsza* 'drzewo olszowe' SW III 766 lub od n. os. *Olsza* SSNO IV 120, z suf. -ew; por. też przym. *olszewy* 'olszowy' Stp V 571. UB

Olszew (2), wś, siedl., gm. Ceranów, 4 km na ptn.-wsch. od Kosowa Lackiego: *Olszewo* 1530, *Olszewo* 1567 SHGPd(ADS, D. nr 149 k. 297, 216); *Olszewo* 1569 UPL 294; *Olsewo* 1580 ŹDz XVII/1, 57; *Olszewo* 1661 SHGPd(MK nr 202 k. 102–103v); *Olszew* 1676 CzRkps nr 1099; *Olszew* 1795 MpPerPd; *Olszew* 1827 Tabella II 60; *Olszew* 1886 SG VII 507; *Olszew* 1921 Sk IV 102; *Olszew*, -wa 1981 WUN II 625. — Dawniej n. *Olszewo*, od XVII w. *Olszew*. EB

Olszewa, wś, koniń., gm. Grabów, 15 km na ptn.-wsch. od Dąbia: *Olszowa* 1827 Tabella II 61; *Olszowa*, kol. 1877 Zin II 10; *Olszewa*, kol. 1886 SG VII 507; *Olszowa*, wś 1902 Przew II 32; *Olszowa* 1921 Sk II 57; *Olszewa* 1967 SM 783; *Olszewa*, -wy, *olszewski* 1972 UN 43, 31. — Nazwa od przym. *olszewy*, *olszewy*, ze zmianą paradygmatu. EB

Olszewa Straka, os. niezidentyfikowana, leżała koło Rogoźna, pil.: *Olszwa Straka* 1296 KW II 119. — Nazwa zestawiona; człon *Olszewa* od przym. *olszewy* 'olszowy', brzmienie i znaczenie członu *Straka* niejasne. Lit.: SHGPn III 423. ZZ

Olszewek (1), wś, biał., gm. Brańsk, 8,5 km na ptn. od Brańska: Selo *Nowoie Olszewo* ziemiane 1528 ŹDz XVII/1, 194; *Olszewko* 1676, *Olszewek Rybalty* 1790 Kond 147; *Olszewo Małe* 1839 MpKwat VI 6; *Olszewo Nowe*, okolica 1886 SG VII 509; *Olszewek*, wś 1921 Sk V 29; *Olszewek*, -wka, *olszewski* 1972 UN 153, 63; gw. *olševək*, -fka, *olšefkovy*. — Dawniej n. zestawiona *Nowe Olszewo* (w XIX w. z inwersją członów); człon pierwszy od przym. *nowy*, ros. *nowyj*, człon drugi od n. sąsiedniej wsi *Olszewo* (2). Nazwa uległa uniwersalizacji przy użyciu suf. -ko, następnie -ek. Okresowo używane człony drugie od n. os. *Rybalt*, w formie pluralnej, por. Jan Petrowicz *Rybalt* w tej wsi 1528 ŹDz XVII/1, 194, oraz od przym. *mały*. Lit.: Kond 147. EB

Olszewek (2), wś, skiern., gm. Mszczonów, 12 km na ptn.-wsch. od Białej Rawskiej: *Olszewek* 1921 Sk I 14; *Olszewek* 1952 UW 11; *Olszewek*, -wka, *olszewski* 1971 UN 126, 22. — Nazwa od przym. *olszewy*, z suf. -ek. UW

Olszewek-Rybalty zob. **Olszewek** (1)

Olszewice (1), wś, bydż., gm. Inowrocław, 7 km na ptn.-wsch. od Inowrocławia: *Voliszewicze* 1399–1411 Koz V 492; *Wolyschewycze* 1489 Lupbrz 161; *Valijssewicze* 1527 Vlad XI 53; *Wolszewice* 1583 ŹDz XII 251; *Olszewice* 1796–1802 MpSchröt XXV; *Olszewice* 1886 SG VII 507; *Olszewice*, -wic, *olszewski* 1972 UN 179, 22. — Pierwotnie *Woliszewice*, od n. os. *Wolisz* SSNO VI 191 (: im. typu *Wolimir*), z suf. -ewice. Dzisiejsza postać *Olszewice* jest wynikiem wpływu wielkopolskiego mieszania nagłosowego *Wo-/O-* oraz redukcji samogłoski w podstawie (*Wolisz* > *Wolsz*) oraz upodobnienia do n. *Olszewice*. AG

Olszewice (2), wś, piotr., gm. Sławno, 14,5 km na ptn.-zach. od Opoczna: *Olszowice* 1886 SG VII 511; *Olszewice* 1952 UW 123; *Olszewice*, -wic, *olszewicki* 1969 UN 28, 71. — Nazwa od nazw. *Olsza* (: *olsza*) RymSEN II 180, z suf. -owice, wtórnie -ewice. IN

Olszewice (3), wś, siedl., gm. Kałuszyn, 1,5 km na pld. od Kałuszyna: *Kaluszyno Olszewycze* 1540 AtMz; *Kalusino Olszewice*, *Olszewnica* 1563 ŹDz XVI 417; *Olszewie Kaluszyno* 1578 AtMz; *Olszewnice* 1783 MpPerMz; *Olszewice* 1783–84 RejKor 764; *Olszewice* 1827 Tabella II 60; *Olszewiec* 1839 MpKwat V 4; *Olszewice* 1886 SG VII 507; *Olszewice*, -wic 1981 WUN II 626. — W XVI w. n. zestawiona *Kaluszyno-Olszewice*; o członie pierwszym (który wtórnie uległ elipsie) zob. *Kaluszyn*, człon drugi od n. os. *Olszowy/Olszewy* (por. Nicolaus *Olchowo* de Caluschino ... de clenodio Modzelye 1470 MHer X 2; Nobiles Nicolaus, Johannes, Jacobus *Olschowy* dicti de Caluschyno 1476 KkM 272), z suf. -ice. Występują także warianty *Olszewnica//Olszewie//Olszewnice//Olszewiec*, związane z zaniemniem związku motywacyjnego toponimu z n. os. Lit.: Taszycki *PatrMz* 57; Kowalczyk, *Rocznik Mazowiecki* XVI 289–90. UB

Olszewice zob. **Olszewka** (1), **Olszowice**

Olszewie zob. **Olszewka** (3), **Olszewka** (1)

Olszewie-Kałuszyno zob. **Olszewice** (3)

Olszewiec, wś, ciech., gm. Czernice Borowe, 7 km na ptn.-zach. od Przasnysza: *Olschewyecz* (1384)1478 SHGMz(MK 9, 110); *Olschewyecz*

1452 SHGMz(MK 337, 102v); *Olschewycz* 1472 SHGMz(MK 6, 9–9v); *Olsewycz* 1484 SHGMz(Ep. 11, 85); *Olszewycz* 1517 SHGMz(PT 1, 314); *Olszewycz* 1567 ŻDz XVI 340; *Olszewiec* 1783 MpPerMz; *Olszewiec* 1827 Tabella II 60; *Olszewiec* 1886 SG VII 507; *Olszewiec*, -wca, *olszewiecki* 1972 UN 140, 14. — Nazwa od przym. *olszewy*, z suf. -ec. Lit.: Rzetelska-Feleszko, SFPS 16, 95. UB

Olszewiec zob. **Olszewice** (3), **Olszewiec** (2)

Olszewka (1), wś, bydł., gm. Nakło nad Notecią, 4 km na płd.-zach. od Nakła nad Notecią: *Olszewka* [1441] SHGKI(NG 1, 19 av); *Olszowka* 1509 Koz I 201; *Olschowka* 1511/12 VisitGn 331; Nakel ... *Olszewka* ... *Olszewycze* 1531 Koz III 692; villarum *Czietrzewnycza* et *Olschewie* 1531, et villis *Olschowka* et *Czietrzewnycza* 1532 Matr IV/2, nr 16100, 16243; *Olszewka* 1578 ŻDz XII 171; *Olszewka* 1618–20 PKal 278; *Olszowka* 1661 MKI(Tab 42, 35); *Olszewka* 1673 MKI(ASK 74, 103); *Olszowka* 1766 MKI(E 42, 50); *Olszewko* 1846 KsP 546; *Olszewka* a. *Olszewko*, *Olszówka*, niem. *Erlau*, wś 1886 SG VII 507; *Olszewka*, niem. *Erlau* 1921 Sk X 122, 150; *Olszewka*, -ki, *olszewski* 1972 UN 190, 18; gw. *uolšyŕka*, -ki. — Nazwa od przym. *olszewy*, *olszowy*, pierwotnie z suf. -ka/-ko, przejściowo -ice i kolektywnym -'e. Obok nazwy z dialektalno-przymiotnikowym suf. -'ew występują pod wpływem języka ogólnego formy z -'ow. Niemiecka n. *Erlau* wprowadzona przez władze zaboru pruskiego. ZZ

Olszewka (2), wś, bydł., gm. Sośno, 10,5 km na płd.-wsch. od Sępólna Krajeńskiego: *Olszewka* 1525 SHGKI(ASK 12, 504); *Olszewka* 1629 MKI(Tab 42, 20); Molendinum *Olszowka* 1766 MKI(E 42, 872); Molendinum *Olszowko* 1766 MKI(E 42, 886); *Olszewka*, niem. *Marienthal*, folw. w Wałdówku 1921 Sk XI 42, 99; *Olszewka*, -ki, *olszewiecki* 1971 UN 184, 16; gw. *uolšyŕka*, -ki. — Niemiecką n. *Marienthal* wprowadziły władze zaboru pruskiego. ZZ

Olszewka (3), wś, ciech., gm. Sońsk, 11 km na płd.-wsch. od Ciechanowa: de *Olszowa struga* 1473 SHGMz(Ep. 10, 74–75); in *Olschowastruga* 1493 SHGMz(Ep. 15, 66v); *Olszowa Struga* 1567 ŻDz XVI 327; *Olszewka* 1783–84 RejKor 527; *Olszewka* 1827 Tabella II 60; *Olszewka* 1886 SG VII 507; *Olszewka*, -ki, *olszewkowski* 1971 UN 123, 35. — Pierwotnie zapewne n. wodna *Olszowa Struga, ponowiona na wieś, od przym.

olszowy (: *olsza*) + *struga*. Wtórnie *Olszewka* — uniwerbiczacja za pomocą suf. -ka. UB

Olszewka (4), wś, ostroł., gm. Jednorozec, 10,5 km na płd.-wsch. od Chorzela: *Olszewka* 1781 ZPrzasn 17; *Olszewko* 1783 MpPerMz; *Olszewka* 1827 Tabella II 60; *Olszewka* 1886 SG VII 507; *Olszewka*, -ki, *olszewski* 1972 UN 140, 30; gw. *olsiwka*.

Olszewka (5), wś, ostroł., gm. Lelis, 10,5 km na płn.-zach. od Ostrołęki: *Olszowka* 1783 MpPerMz; *Olszewka* 1827 Tabella II 60; *Olszewka* 1886 SG VII 507; *Olszewka*, -ki 1981 WUN II 626. UB

Olszewka zob. **Olszewki**

Olszewki, wś, olszt., gm. Dźwierzuty, 12 km na płn. od Szczytna: *Olschaff* 1411, *Olschoffken* 1438, *Olscheffsky* 1472 KętL 393; in *Olschefcko* 1498 MWRm VIII 113; *Olschewken*, wś 1789 Goldb I 150; *Olschöwken* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Olschöwken* — *Olszewki* 1879 KętN 215; *Olszewki*, niem. *Olschewken* 1886 SG VII 507–8; *Olszewki* — *Kornau* 1938, *Olschoewken* 1941 Choj 117; *Kornau* 1938, *Olschoewken* — *Olszewka* 1946 Ley I 111; *Kornau* — *Olszewki*, -wek, *olszewiecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Olszewki*, -wek 1981 WUN II 626. — Zniemczone formy są adaptacjami n. pol. *Olszewo*, wtórnie *Olszewka* lub *Olszewki*; n. od ap. *olsza* z suf. -ewo, wtórnie rozszerzona suf. -ka, -ki. W 1938 r. urzędowo nadano wsi n. niem. *Kornau*; po 1945 r. ustalono n. *Olszewki*. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 88. RP

Olszewko (1), wś, ciech., gm. Kuczbork-Osada, 8 km na płn.-zach. od Szreńska: *Olschewo Kuczborszkye* 1413 SHGPł 219; *Olschewo* 1531 SHGPł(RP 41) 219; *Olszewo Kuczborskie* 1578 ŻDz XVI 9; *Olszewko* 1883 SG IV 841; *Olszewko* 1886 SG VII 508; *Olszewko*, -ka 1981 WUN II 626. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Olszewo* (2), z relacyjnym suf. -ko. Człon dyferencyjny od n. pobliskiej wsi *Kuczbork*. Lit.: SHGPł 219; ZMaz 284. UW

Olszewko (2), cz. Olszewa, dawniej wś, olszt., gm. Nidzica: *Kl. Olsche* 1419 KętL 344; *Cleine Olschaw* 1437 GZ 85; *Klein Olschau* 1789 Goldb I 150; *Klein Olschau* 1820 Wald 219; *Olszewko*, niem. *Klein Olschau* 1886 SG VII 509; *Struben* 1938, *Klein Olschau* — *Olszewko*, wś 1946 Ley I 65; *Struben* — *Olszewko*, -ka, *olszewiecki* 1950 MPol nr A-8; *Olszewko* — *Struben* (*Klein Olschau*), os. 1951 Rosp 221; *Olszewko*, -ka 1982 WUN II 626.

Olszewko

— Nazwa niem. *Klein Olschau* dyferencyjna wobec *Gross Olschau*, dziś *Olszewo* (7). Wieś założona w 1419 r. W 1938 r. urzędowo wprowadzono n. *Struben*; po 1945 r. ustalono n. *Olszewko*. Lit.: Nidzica. Z dziejów miasta i okolic, 1976, 123. RP

Olszewko zob. **Olszewek** (1), **Olszewka** (1, 4), **Olszewo Małe**

Olszewnica (1), dziś *Olszewnica*, wś, i *Mała Olszewnica*, cz. wsi *Olszewnica*, dawniej wś, biał., gm. Kąkolewnica, 14 km na wsch. od Łukowa: *Olschowycza* 1493 SHGLu IV 87; *Olschowycza* 1506 Matr III nr 2613; *Olsownycza* 1507, *Olszownycza* 1508 SHGLu III 165; *Olschownicza* 1517 Matr IV/2, nr 11221; *Olszewnicza* 1531, *Olszewnicza* 1552, *Olszewnicza* 1580 ŻDz XIV 385, 399, 420; *Olszewnicza* 1603 WPar 180; *Olszewnicza* 1620 RPobLu 183; z *Olszownicą*, z *Olszowicami* (!) 1661 Lulu 76, 78; *Olszewnicza* 1787 Spis 426; *Olszewnicza wielka* 1827 Tabella II 61; *Olszewnicza mała*, *Olszewnicza wielka* 1877 Zin II 9; *Olszewnicza Wielka*, wś i folw., *Olszewnicza Mała*, wś 1886 SG VII 508; *Olszewnicza Mała*, *Olszewnicza Duża*, dwie wsi 1902 Przew II 32; *Olszewnicza Mała*, *Olszewnicza Wielka* 1921 Sk IV 88; *Olszewnicza Mała*, *Olszewnicza Wielka* (Duża), dwie wsi 1933 SkBy 1191; *Olszewnicza*, -cy, *olszewski*, *Mała Olszewnicza*, -tej -cy 1970 UN 119, 20. — Nazwa od przym. *olszowy*, *olszewy* 'związany z olszą' Sstp V 571, z suf. -ica, wtórnie -nica. Członki odróżniające od przym. *duży*, *mały*, *wielki*. Lit.: SHGLu III 165, IV 87; KosLu 68. IN

Olszewnica (2), wś, lub., gm. Borki, 8,5 km na pld.-zach. od Radzyna Podlaskiego: *Olshownycza*, *Olssownycza* 1529 LR 29, 423; *Krasow Olszownicza* 1563 SHGLu IV 98; *Kraszow Olszownicza* 1580 ŻDz XIV 426; *Olszownicza Nobilitium* 1595 SHGLu IV 98; *Kraszow Olszewnicza ... z Kraszowa Olszewnicze ... z Olszewnicze ... w Olszewniczy Kraszowie* 1620 RPobLu 194; *Olszewnicza* 1678 WPar 201; *Olszenica* (!) 1787 Spis 430; *Olszewnicza krasuska* 1827 Tabella II 61; *Olszewnicza* 1877 Zin II 107; *Olszewnicza* 1886 SG VII 508; *Olszewnicza* 1921 Sk IV 87; *Olszewnicza*, -cy, *olszewski* 1970 UN 119, 6. — W n. zestawionej pierwszy człon ponowiony z n. wsi *Krasów*, dziś *Krasew* (zob.); w XIX w. w postaci przymiotnikowej; wtórnie elipsa tego członu. Okresowo też z członem odróżniającym od łac. *nobilis* 'szlachecki'. Lit.: SHGLu IV 98; KosLu 68. IN

Olszewnica (3), przys., dawniej wś, ostroł., gm. Rzewnie, 9 km na pld.-zach. od Różana: *Olszewnicza* 1827 Tabella II 60; *Olszewnicza* 1886 SG VII 508; *Olszewnicza* 1921 Sk I 76; *Olszewnicza*, wś 1967 SM 783; *Olszewnicza*, -cy 1981 WUN II 626. UB

Olszewnica (4), dziś *Olszewnica Nowa* i *Olszewnica Stara*, dwie wsi, warsz., gm. Skrzyszew, 6 km na pln.-zach. od Legionowa: *Olschewnicza* (1421) 1456 SHGMz(MK 3, 72v); *Olschewnicza* 1447 SHGMz(MK 4, 40); *Olschewnicza* 1464 SHGMz(Ēp. 9, 112); *Olschewnicza* 1518 SHGMz(MK 32, 16); *Olszewnicza* 1580 ŻDz XVI 258; *Olszewnicza* 1783 Mp-PerMz; *Olszewnicza* 1827 Tabella II 61; *Olszewnicza*, *Olszewnicza*, kol. 1839 MpKwat IV 3; *Olszewnicza Stara*, *Olszewnicza Nowa* 1886 SG VII 508; *Nowa Olszewnicza*, -wej -cy, *Stara Olszewnicza*, -rej -cy, *olszewniczy* 1971 UN 132, 9, 10; *Olszewnicza Nowa*, *Olszewnicza Stara*, -y -ej, *olszewniczy* 2002 DzU nr 8, poz. 79. — Współcześnie dwie wsi o n. zestawionych, z członami dyferencyjnymi od przym. *nowy*, *stary*. Lit.: Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 56. UB

Olszewnica zob. **Olszewice** (3), **Olszownica**

Olszewnica Duża zob. **Olszewnica** (1)

Olszewnica Krasuska zob. **Olszewnica** (2)

Olszewnica Mała zob. **Olszewnica** (1)

Olszewnica Nowa zob. **Olszewnica** (4)

Olszewnica Stara zob. **Olszewnica** (4)

Olszewnica Wielka zob. **Olszewnica** (1)

Olszewnik, wś, olszt., gm. Jeziorany, 2,5 km na wsch. od Jezioran: nadpis na kopii: illorum de *Vlsen* (1306) MWrm I 241, przyp. 1; de *Vlsen* (1343)XIV PrUr III 420; de *vlsen* 1348 MWrm II 111; de *Ülsen* 1354 PrUr V 149; circa villam *vlize* 1361 MWrm II 325; von der *Vlse* 1388, de *Ulsen* 1404, nadpis na kopii: pro villis *Olsa* (1430) MWrm V 185, 384; de *Vlsen* 1499 MWrm VIII 121; *Olsa*, *Olsen* 1533 ZGAE XXIII 653, 655; *İlsa* 1597–98 PospWrm 109; de *Ulsen* 1611 MWrm III 263; *Vlse* 1615 RŁWrm 275; *Oelss* (!) 1656 Kolberg 278; *Ölsau* 1688 Birch 224, *Olsau* 1718 Wijaczka 421; *Elsau* od. *Els* 1785 Goldb I 52; *Elsau* 1796–1802 MpSchröt XI; *Elsau* 1820 Wald 164; *Elsau* — *Elzowo*, *Olszewnik* 1946 Ley I 96, 180; *Elsau* — *Olszewnik*, -a, *olszewniczy* 1947 MPol XXV nr 111; *Olszewnik*, -ka 1981 WUN II 626. — Nazwa niem. od nazw. rodziny *Ölsen* (*Ülsen*), *Elsen* (: średniem. *else* 'olcha, olsza'), wtórnie dostosowana do typu nazw z -au. W XV–XVI w. pojawiła się pol. kalka *Olsza; po

1945 r. przejściowo używano n. *Elzowo*, urzędowo ustalono n. *Olszewnik*. Lit.: PospWrm 109, przyp. 116. RB

Olszewo (1), wś, biał., gm. Boćki, 14 km na pld.-wsch. od Brańska: Seto *Olszewskich* ziemianey 1528 ŻDz XVII/1, 189; *Olszewo* 1569 UPL 244; *Olssewo* 1580, *Olsewo* 1591 ŻDz XVII/1, 122, 151; *Olszewo* 1676, *Olszewo* pod Boćkami 1790 Kond 147; *Olszewo* 1886 SG VII 509; *Olszewo* 1921 Sk V 22; *Olszewo, -wa, olszewski* 1972 UN 153, 13. — Nazwa od ap. *olsza* 'olcha', z suf. *-ewo*. Lit.: Kond 147. EB

Olszewo (2), wś, biał., gm. Brańsk, 9 km na pln.-wsch. od Brańska: Seto *Staroie Olszewo* ziemiane 1528, *Olssewo Antiqua* 1580 ŻDz XVII/1, 194, 126; *Olszewo* 1569 UPL 237, 239; *Olsewo* 1591 ŻDz XVII/1, 150; *Olszewo* 1676, *Olszewo Stara Wieś* 1790 Kond 147; *Olszewo stare* 1795 MpPerPd; *Olszewo Wielkie* 1839 MpKwat VI 6; *Olszewo Stare* 1886 SG VII 509; *Olszewo* 1921 Sk V 29; *Olszewo, -wa, olszewski* 1972 UN 153, 63; gw. *olševo, -va, olševovy*. — Członki odróżniające od przym. łac. *antiquus*, pol. *stary* lub od wyrażenia *stara wieś*. Lit.: Kond 147. EB

Olszewo (3), wś, ciech., gm. Żuromin, 13 km na pln.-zach. od Szreńska: *Olschewo* 1401 SHGPł 219; ze *Oelsewa* 1410–11 Bi 708; *Olsewo* AC III nr 212; *Olszewo* 1578 ŻDz XVI 55; *Olszewo* 1784 MpPerPł; *Olszewo* 1827 Tabella II 61; *Olszewo* 1886 SG VII 508; *Olszewo* 1902 SG XV/2, 409; *Olszewo, -wa* 1981 WUN II 626. Lit.: SHGPł 219; ZMaz 284. UW

Olszewo (4), wś, leszcz., gm. Śmigiel, 7,5 km na pld.-wsch. od Śmigła: de *Volisevo* 1266 KW I 368; de *Woliszewo* 1388 KW III 609; *Woliszewo* (1406)1407–17 KW V 89; in *Wolischewo* 1445, de *Wolschewo* 1445 SHGPn(KośćZ 12, 553 I 631); *Woliszewo* 1471 SHGPn(PG 8, 122); *Volischevo* 1510 NKS 131; *Wolischewo* 1580–81 ŻDz XII 68; *Woliszewo* 1622–24, *Olszewo* 1775 PPOzn(Tab 1, 68 i 7, 7); *Olszewo*, niem. *Wulsch*, wś 1886 SG VII 509; *Olszewo*, niem. *Wulsch* 1902 MycPn 139; *Olszewo*, niem. *Wulsch* 1921 Sk X 95, 150, 150; *Olszewo, -wa* 1981 WUN II 626; gw. *uołševo, -eva, uołšeski*. — Dawniej n. *Woliszewo*, od n. os. *Wolisz* SSNO VI 191 (: *Wolimir, Wolisław*), z suf. *-ewo*. Nazwę zmieniono jako *Wulsch*. Do zmiany *Woliszewo* > *Olszewo* prawdopodobnie doszło za pośrednictwem niepoświadczonej formy *Wolszewo, która powstała w wyniku przejścia akcentu ini-

cialnego w paroksytoniczny; następnie w wyniku perintegracji nagłosowe *W* wyodrębniło się jako przyimek. Analogiczny proces zaszedł w n. m. *Woliszewo*, dziś *Olszewo* (8). Czynnikiem sprzyjającym było zachodzenie nagłosowego *Wo-* i *O-* w gwarach mieszannej Wielkopolski. Lit.: Niecukula, *-ov-* 226; PPOzn 338. ZZ

Olszewo (4a), wś zaginiona, dziś prawdopodobnie *Janczewo Wielkie*, łomż., gm. Zaręby Kościelne: *Olschewo, Olschowo* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 28 i 51v); *Olschewo* 1425 Mkm I nr 194; *Olsewo* 1471, 1519 SHGMz(MK 32, 32v); *Olschewo* (1519)1539 Matr IV/1, nr 6547; *Olschewo* (1521)1540 SHGMz(Cim. 71, 184–185). UB

Olszewo (5), wś, łomż., gm. Perlejewo, 16 km na pld.-wsch. od Ciechanowca: *Olszewo* 1489, *Rybalty Olszewo, Olszewo Rybalty* 1526 Hmil 304, 305; *Rybalty Olszewo, z Rybaltow Olszewa* 1569 UPL 287, 288; *Olsewo, z Olszewa, z Rybaltów* 1580 ŻDz XVII/1, 46, 47; *Olszewo Rybalty* 1598 Hmil 305; *Olszewo* 1676, *Olszewo Rybalty* 1794 Kond 147; *Olszewo Rybalty* 1886 SG VII 509; *Olszewo-Rybalty* 1921 Sk V 28; *Olszewo* 1967 SM 783; *Olszewo, -wa* 1981 WUN II 626; gw. *olševo, -a, olseski*. — Nazwa zestawiona, z drugim członem od n. os. *Rybałt*, w formie pluralnej, por. Joannis *Rybałt Olszewski* z tej wsi 1550 Hmil 305, 322. Współcześnie nastąpiła elipsa tego członu. Lit.: Kond 147. EB

Olszewo (6), wś, łomż., gm. Śniadowo, 15,5 km na pld. od Łomży: *Olszewo* 1405 Wiśn-Łomż 48; de *Mankan* (1434)1456 SHGMz(MK 3, 136); *Olschewo* 1464 ZHer nr 243; *Mankan* alias *Olschewo* 1492 SHGMz(MK 6, 281v); *Olsewo* 1578 ŻDz XVI 370; *Olszewo* m. y w. 1783 Mp-PerMz; *Olszewo Bliższe, Olszewo Dalsze* 1783–84 RejKor 503; *Olszewo gąbowizna* 1827 Tabella II 61; *Olszewo* 1839 MpKwat V 3; *Olszewo Gąbowizna* 1886 SG VII 508; *Olszewo* 1902 SG XV/2 409; *Olszewo Stare, Olszewo Młode* 1921 Sk V 55; *Olszewo* 1952 UW 166; *Olszewo, -wa* 1981 WUN II 626. — Oboczna n. *Mankan*, od n. rz. *Mankan*, lewego dopływu Jakaci, por.: rivulo *Mankan* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 65); Petrus de Milewo decem mansos mensure Culmensis in *Mankan* et Iacacz riwli 1428 Mkm I nr 579. Hydro-nim zapewne pochodzenia pruskiego. W XVIII–XX w. występują n. zestawione; człony dyferencyjne od przym. *mały, wielki, bliższy, dalszy, stary, młody* oraz od nazw. *Gęba* RymSEN 228,

Olszewo

z suf. *-owizna*. Lit.: WiśńŁomż 31, 48; BrodzŁomż 99; ZMaz 284.

UB

Olszewo (7), wś, olszt., gm. Nidzica, 4 km na pld.-zach. od Nidzicy: *Gr. Olsche* 1419 KęŁ 344; *Olschaw* 1437 GZ 85; *Olschaw* 1498 KęŁ 344; *Groß Olschau*, wś 1789 Goldb I 150; *Gr. Olschau* 1796–1802 MpSchröt XXII; *Gr. Olschau* 1820 Wald 219; *Olschau* 1839 MpKwat III 1; *Olszewo* 1882 KęŁ 344; *Olszewo*, niem. *Gross Olschau* 1886 SG VII 509; *Olszewo* — *Struben* 1938, *Gross Olschau* 1941 Choj 117; *Struben* — *Olszewo, -a, olszewski* 1947 MPol XXV nr 111; *Olszewo, -wa* 1981 WUN II 626. — Nazwa ziemczona jako *Olschau*; okresowo z członem *Gross* w opozycji do *Klein Olschau*, dziś *Olszewko* (2). W 1938 r. wieś otrzymała chrzest niem. *Struben* (od nazw. odbiorcy pierwszego nadania Mikołaja *Strube*). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olszewo*. Lit.: Nidzica. Z dziejów miasta i okolic, 1976, 123–4.

RP

Olszewo (8), wś, pozna., gm. Środa Wielkopolska, 3,5 km na pld.-wsch. od Środy Wielkopolskiej: *Olszowo* 1400 Piek nr 32; *Voyszewo* 1402, *Woyschewo* 1410 Koz III 406; de *Olszowa* 1413 Koz II 544; *Woyschewo* 1483 Koz III 406; de villa *Voyzewo* 1510 NKs 76; *Voyszewo* 1535 SHGKI(ASK 12, 462); *Olsewa* (1559) VisitGn 606; *Woissewo* 1576 SHGKI(ASK 12, 624); *Wolszewo* 1578 ŹDz XII 207; *Wolszewo* 1618–20 PKal 164; *Woyszewo* s. *Olszewo* 1646–59 Koz V 487; *Wolszewo* 1674 MKI(ASK 74, 192); *Wieś Olszew* 1789 MKI(Tab 47, 86); *Olszewo*, folw. 1846 KsP 358; *Olszewo*, os. 1886 SG VII 509; *Olszewo, -wa* 1981 WUN II 626; gw. *uolšewo, -eva, uolšeski*. — Kozierowski wysuwa przypuszczenie, że zapisy mogą odnosić się do dwóch osad: *Olszewa*, posiadłości Jeleńczyków, i *Wojszewa*, dziedzictwa Leszczyńców, por. Koz III 406. Nazwa *Wojszewo* od n. os. *Wojsz* SSNO VI 178 (: n. os. *Wojstaw*), z suf. *-ewo*. Nazwa występuje na granicy obszaru dialektalnego mieszania się nagłosowego *O-* z *Wo-*. Możliwe jest więc przekształcenie nazwy związane z tym procesem, zwłaszcza że był on dodatkowo wspomagany przez adideację.

ZZ
Olszewo (9), wś, skiern., gm. Jeżów, 25 km na zach. od Rawy Mazowieckiej: *Olszewo*, kol. 1921 Sk II 11; *Olszewo*, kol. 1967 SM 78; *Olszewo, -wa, olszewski* 1974 UN 40, 21; *Olszewo, -wa* 1981 WUN II 626.

UW

Olszewo (10), wś, suwał., gm. Mikołajki, 9,5 km na ptn.-wsch. od Mikołajek: *Zawaden*

1545, *Olschewen* 1565 KęŁ 479; *Olschewen* (*Ollsiewen*), maj. ok. 1780 HAPr IV 319; *Ollschöwen* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Olschewen Klein*, Förstetabl., *Olschewo, -a* ok. 1859 SzczesTeka 33; *Olschöwen* — *Olszewo* 1879 KęŁN 178; *Zawady* al. *Olszewo* 1882 KęŁ 479; *Olszewo* al. *Zawady, Adelig O., Mittel O., Nieder O., Ober O.*, wś 1886 SG VII 509; *Olszewo* — *Erlenau* 1938, *Olschewen* 1941 Choj 117; *Erlenau* — *Olszewo, -a, olszewski* 1946 MPol XXV nr 142; *Erlenau* — *Olszewo, -a, olszewski* 1947 MPol XXV nr 111; *Olszewo, -wa* 1981 WUN II 626; gw. *uolsewo/olšewen*. — Dawniej n. *Zawady*, od n. os. *Zawada* SSNO VI 276 lub od ap. *zawada* 'przeszkoda' SpXVI, XI 228, w l. mnogiej. Następna n., *Olszewo* od ap. *olcha, olsza*, z suf. *-ewo*, ziemczona jako *Olschewen*. W 1938 r. wieś otrzymała chrzest niem. *Erlenau*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Olszewo*. Lit.: BiałOsad 121, 176, 187, 197, 212 i in.

RP
Olszewo (11), wś, suwał., gm. Olecko, 7 km na ptn.-zach. od Olecka: den *Schultzen Lipinsky, Lipensky* 1560, *Lypentzky* 1561 BiałKol 142, 147; *Olschöfen* 1563 KęŁ 520; *Lipenniſky* oder *Olschowa* 1601 BiałKol 143; *Olschöwen* 1785 Goldb III 141; *Olschöwen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Olschöwen* — *Olszewo* 1879 KęŁN 167; *Lipińskie* al. *Olszewo* 1882 KęŁ 520; *Olszewo* ... też *Lipińskie* 1886 SG VII 509; *Olszewo* — *Erlental* 1933, *Olschoewen* 1941 Choj 117; *Olszewo* al. *Lipińskie, Gr. Olschöwen* 1945 PMT XII 201; *Erlental* — *Olszewo, -a, olszewski* 1948 MPol XXV nr 14; *Olszewo, -wa* 1981 WUN II 626. — Przejściowo wieś nosiła n. *Lipińskie*, od nazw. odbiorcy nadania z r. 1560 Mikołaja *Lipińskiego* (Mikeln *Lypinsky*), w formie pluralnej (lub n. przymiotnikowa z suf. *-skie*). Późniejsza n. *Olszewo* ziemczona jako *Olschöwen*, z dodatkowym członem dyferencyjnym od *gross* 'wielki'. W 1933 r. nadano wsi urzędowo n. niem. *Erlental*, po 1945 r. ustalono n. *Olszewo*. Lit.: BiałKol 142–3, 147, 164; Szczesniak, PMT XII 201.

RP

Olszewo (12), wś, suwał., gm. Prostki, 15 km na ptn.-wsch. od Białej Piskiej: *Olscheffsken* 1506 KęŁ 440; *Bogatzen* 1519, *Bogatzen* 1526, *Olscheffsky* 1538 BiałKol 55, 52; *Olszowe* 1783 MpPerMz; *Olszowin* 1839 MpKwat V 1; *Olszewo* 1882 KęŁ 440; *Olszewo* 1886 SG VII 509; *Olszewo* — *Kronfelde* 1938, *Olschewen* 1941 Choj 117; *Kronfelde* — *Olszewo, -a, olszewski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Olszewo, -wa* 1981 WUN II 626; gw. *olše-*

vo/olševen. — Starsza n. *Olszewskie* od nazw odbiorców nadania z 1506 r. *Olszewskich* (*Olscheff-scken*), zapewne w l. mnogiej. Przejściowa n. *Bogacze* od nazw. jednego z wolnych chłopów z tej wsi Stańka *Bogacza* 1515 (Stank *Bogatz*), zob. BiałKol 55, przyp. 275. Nazwa *Olszewo* powstała w wyniku przystosowania n. *Olszewskie* do typu nazw z suf. *-ewo*; okresowo odnotowano formę przymiotnikową *Olszowe* oraz *Olszowin* (postać ze średnim. końcówką *-in*). W 1938 r. wieś otrzymała nową n. niem. *Kronfelde*. Nazwę *Olszewo* zatwierdzono urzędowo po 1945 r. RP

Olszewo (13), wś, suwał., gm. Stare Juchy, 18 km na pń.-zach. od Ełku: *Calmars*, *Kalmars* po 1480 BiałKol 120; *Calmars* 1513 BiałPrzem 28; *Olschewen* 1600 KętL 503; *Olschöwen* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Olszewo* 1886 SG VII 509; *Olszewo* — *Frauenfliess* 1938, *Olschoewen* 1941 Choj 117; *Frauenfliess* — *Olszewo*, *-a*, *olszewski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Olszewo*, *-wa* 1981 WUN II 626; gw. *fanstruga*. — Do połowy XVI w. wieś nosiła razem z Kałtkami n. **Kałmarz* (może w związku z gw. *kalmus* 'tatarak', suf. *-arz*). Oboczną n. *Olszewo* ziemczono jako *Olschöwen*. W 1938 r. wieś otrzymała chrzest niem. *Frauenfliess*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Olszewo*. Lit.: BiałPrzem 27–9, 60, 211; BiałKol 120, 122. RP

Olszewo zob. Godlewo-Olszewo, Korzybie (2), Olszew (2), Szlasy-Leszczce

Olszewo Antiqua zob. *Olszewo* (2)

Olszewo Bliższe zob. *Olszewo* (6)

Olszewo Dalsze zob. *Olszewo* (6)

Olszewo Gębowizna zob. *Olszewo* (6)

Olszewo Kuczborskie zob. *Olszewko* (1)

Olszewo Małe, cz. wsi Jurzec Szlachecki, dawniej wś, łomż., gm. Stawiski: *parva Olsewo* 1525 ZHer nr 1001; *Alia Olsewo* 1528, *Olshewo parva* 1535, *Olszewo Parva* 1581 AtMz; *Olszewko* 1783–84 RejKor 653; *Olszewo małe* 1827 Tabella II 61; *Olszewo Małe* 1886 SG VII 508; *Olszewo Małe* 1967 SM 784; *Olszewo Małe*, *-wa* *-łego* 1981 WUN II 626. — Dawniej n. *Olszewo Parva* (= *Mate*); o członie pierwszym zob. *Olszewo-Góra*, człon drugi od łac. przym. *parvus* 'mały', przejściowo od *alius* 'inny'. W XVIII w. występuje forma *Olszewko*, powstała w wyniku uniwerbizacji za pomocą suf. *-ko*, utrwaliła się jednak n. *Olszewo Małe*. Lit.: ZMaz 285. UB

Olszewo Małe zob. *Olszewek* (1)

Olszewo Młode zob. *Olszewo* (6)

Olszewo Nowe zob. *Olszewek* (1)

Olszewo Stara Wieś zob. *Olszewo* (2)

Olszewo Stare zob. *Olszewo* (2, 6)

Olszewo Węgorzewskie, wś, suwał., gm. Budry, 10,5 km na pń. od Węgorzewa: *Olschöwen* 1562 KętL 535; *Wolschowa* 1568, później *Olschofen*, *Olszewen*, *Olschöwen* bez daty BiałKol 194; *Olschöwen* 1575, *Olschöwen* 1603, *Olschöwen* 1748/49 PMT XII 114; *Olschöwen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Olschöwen* — *Olszewo* 1879 KętN 171; *Olszewo* 1886 SG VII 509; *Kanitz* — *Olszewo Węgorzewskie* 1938, *Olschoewen* 1946 Ley I 119; *Kanitz* — *Olszewo Węgorzewskie*, *-a*, *olszewski* 1946 MPol XXV nr 142; *Olszewo Węgorzewskie*, *-wa* *-kiego* 1981 WUN II 627. — Dawniej n. *Olszowa*, *Wolszowa*, z protezą *W-*, od nazw. założyciela Macieja *Olszewskiego*, ziemczona jako *Olschöwen*. W XIX w. oboczna n. *Olszewo*, odnotowana w 1938 r. z przymiotnikowym członem odróżniającym od n. *Węgorzewo*. Szcześniak przytacza przejściową n. z 1945 r. *Buda Olszewska*. W 1938 r. wieś otrzymała urzędowo n. niem. *Kamitz*; po 1945 r. ustalono n. *Olszewo Węgorzewskie*. Lit.: BiałKol 192–4; Szcześniak, PMT XII 114. RP

Olszewo Wielkie zob. *Olszewo* (2)

Olszewo-Bołaki, wś, ciech., gm. Stupsk, 12 km na pld.-wsch. od Mławy: *Olszewo-Bolanki* 1531 SHGPł 219; *Olszewo Bołaki* 1578 ŻDz XVI 73; *Olszewo Bółaki* 1784 MpPerPł; *Olszewo bałaki* 1827 Tabella II 61; *Olszewo Bołonki* 1886 SG VII 508; *Olszewo-Bołaki* 1921 Sk I 89; *Olszewo-Bołaki*, *-wa* *-łak*, *bołacki* 1972 UN 131, 7. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy to n. okolicy szlacheckiej *Olszewo*, od ap. *olsza*, z suf. *-ewo*; człon odróżniający od n. os. *Bolanka* KozN 65, por. *Bol*, *Bolan* RymSEN I 46 (: *Bolesław* lub *ból*, *boleć*), w formie pluralnej. Lit.: SHGPł 219; ZMaz 284. UW

Olszewo-Borki, wś, ostroł., gm. Olszewo-Borki, 4 km na zach. od Ostrołęki: *Olschewo*; Dux dedit Stanislae de *Olschewo* 20 mansos silve Dranzewo circa fluvium Narew (1414–25) 1456 SHGMz(MK 3, 25 i 38); *Olschewo* 1429 MkM II nr 153; *Olsschewo* (1460) 1490 SHGMz(MK 18, 87); super Dranzewo penes granicies Olschewskych, de *Olschewo* 1485 SHGMz(MK 6, 125 i 177); *Olssewo Drenzewo* 1578 ŻDz XVI 382; *Olszewo* 1783 MpPerMz; *Borki Olszewskie*, *Olszewo* 1783 RejKor 543–4; *Olszewo borki* 1827 Tabella II 61; *Olszewo Borki* 1839 MpKwat V 2; *Olszewo-Borki* 1886 SG VII 508;

Olszewo-Borzymy

Olszewo-Borki 1921 Sk V 57; *Olszewo-Borki, -wa-rek* 1981 WUN II 626. — W XVI w. n. *Olszewo-Drężewo*; człon drugi ponowiony z n. lasu, który otrzymali właściciele Olszewa. O n. lasu zob. *Drężewo*. W Rejestrze Diecezjów odnotowano *Borki Olszewskie* i *Olszewo*, a w Tabelli *Olszewo-Borki* i ta n. się utrwaliła. Lit.: BrodzŁomż 119; ZMaz 284; Mznter 42. UB

Olszewo-Borzymy, wś, ciech., gm. Stupsk, 14 km na pld.-wsch. od Mławy: *Olschewo* 1468 SHGPł 219; *Olschewo Borzim* 1512 AC III nr 357; *Olszewo Borzimi* 1578 ŻDz XVI 73; *Olszewo Borzimy* 1784 MpPerPł; *Olszewo Borzimy* 1827 Tabella II 61; *Borzimy-Olszewo* 1880 SG I 341; *Olszewo Borzimy* 1886 SG VII 508; *Olszewo-Borzimy* 1921 Sk I 89; *Borzimy* 1952 UW 18; *Olszewo-Borzimy, -wa-rzym, borzymski* 1972 UN 131, 7. — Dawniej n. *Olszewo*. Od XVI w. n. zestawiona; człon pierwszy to n. okolicy szlacheckiej *Olszewo*, człon drugi od n. os. *Borzym* (: *Borzysław*) SSNO I 231, w formie pluralnej. Lit.: SHGPł 219; ZMaz 284. UW

Olszewo-Cechny, wś, łomż., gm. Andrzejewo, 20 km na wsch. od Ostrowi Mazowieckiej: *Godlewo-Cechny* 1783 MpPerMz; *Godlewo cechny* 1827 Tabella I 132; *Godlewo Cechny* 1839 MpKwat V 3; *Godlewo Cechny* 1881 SG II 644; *Godlewo-Cechny* 1921 Sk V 66; *Godlewo-Cechny, Olszewo-Cechny* 1967 SM 299, 784; *Olszewo-Cechny, -wa-Cechn, olszewski* 1971 UN 134, 5; *Cechny, Cechn*, cz. wsi *Olszewo-Cechny, Olszewo, -wa*, cz. wsi *Olszewo-Cechny, Olszewo-Cechny, -wa-Cechn* 1980, 1981 WUN I 208, II 626. — Dawniej n. zestawiona *Godlewo-Cechny*; człon pierwszy zob. *Godlewo Wielkie*, człon drugi od n. os. *Czechna* (: *Czesław*) RymSEN I 111, w l. mnogiej. Zmiana *Czechny* > *Cechny* w wyniku mazurzenia. Wtórnie, od r. 1967, *Olszewo-Cechny*. UB

Olszewo-Chlebowo, cz. wsi *Olszewo-Bołaki*, dawniej wś, ciech., gm. Stupsk: *Olschewo* 1435 SHGPł 219; Stanisłai Chlebowycki ... de *Olschewy* 1497 Matr II nr 783; *Olschewo Barycze* 1531 SHGPł 220; *Olszewo Baricze vel Chlebowo* 1578 ŻDz XVI 73; *Olszewo Chlebowo* 1784 MpPerPł; *Olszewo Chlebowo* 1827 Tabella II 61; *Chlebowo-Olszewo* 1880 SG I 582; *Olszewo-Chlebowo*, folw. 1886 SG VII 508; *Olszewo-Chlebowo, -wa-wa*, 1972 UN 131, 7. — Dawniej n. *Olszewo, Olszewy*. Od XVI w. n. zestawiona; człon pierwszy jest n. okolicy szlacheckiej, człon drugi od n. os. *Barycz*

SSNO I 106, w formie pluralnej. Obocznie funkcjonowała n. *Olszewo-Chlebowo*, z członem odróżniającym od n. os. *Chleeb* (por. n. os. *Chlebowski*, z tej wsi, zapis z 1497 r.), z suf. *-owo*. Lit.: SHGPł 219; ZMaz 284. UW

Olszewo-Góra, wś, łomż., gm. Jedwabne, 5,5 km na ptn.-zach. od Jedwabnego: *Olschewo* 1428 MkM I nr 678; *Olszewo* 1436 HMil 307; *Olschewo* 1468 SHGMz(MK 337, 30); a granicę *Olschewska* 1479 SHGMz(MK 5, 78); nob. Zacharias de *Gora Olschewo* 1525 SHGMz(Ep. 204, 259); *Olsevo Gori* 1538 ZHer nr 1057; *Olszewo Gori et Seroki* 1577 ŻDz XVI 365; *Olszewo* 1783–84 RejKor 653; *Olszewo góry* 1827 Tabella II 61; *Olszewo Góra* 1886 SG VII 508; *Olszewo-Góra, -wa-ry* 1981 WUN II 626. — W 1421 r. Janusz I nadał 20 włók Mikołajowi, Dobiesławowi, Pawłowi, Maciejowi, Świętosławowi, Daćbogowi i Stanisławowi z Mokrzyca (ziemia zakroczymska), por. Dux dedit heredibus de Mosce (!) 20 mansos circa granicies Rathiborii, Meczslai et Michaelis in distr. Wisz. (1421)1456 SHGMz(MK 3, 76v). Na włókach tych powstała wieś *Olszewo-Góra* i chyba także *Olszewo Małe*. Nazwa *Olszewo* ponowiona z n. wsi *Olszewo* (dziś *Olszewo-Borki*), sprzedanej przez Mokrzyckich Jakuszowi z Niecikowa. W XVI w. występują nazwy: *Olszewo-Góra//Góry* i *Olszewo-Seroki*; człony drugie od n. os. *Góra* lub od ap. *góra* oraz od n. os. *Serok(a)* (: ap. *sroka*) RymSEN II 471, w formie pluralnej. Lit.: WiśnGraj 59; BrodzWizn 214; ZMaz 285. UB

Olszewo-Grzymki, wś, ciech., gm. Stupsk, 15 km na pld.-wsch. od Mławy: *Olschewo Grymky* 1531 SHGPł 220; *Olszewo Grzymki* 1578 ŻDz XVI 73; *Olszewo Grzymki* 1784 MpPerPł; *Olszewo grzymki* 1827 Tabella II 61; *Olszewo Grzymki* 1886 SG VII 508; *Olszewo-Grzymki* 1921 Sk I 89; *Olszewo-Grzymki, -wa-mek, grzymski* 1972 UN 131, 7. — Nazwa zestawiona; człon odróżniający od im. właściciela tej części Olszewa *Grzymka* (por. SHGPł 219, zapis z 1531 r.); człon pierwszy to n. okolicy szlacheckiej *Olszewo*. Lit.: SHGPł 220; ZMaz 284. UW

Olszewo-Korzybie zob. *Korzybie* (2)

Olszewo-Marcisze, cz. wsi *Olszewo-Grzymki*, dawniej wś, ciech., gm. Stupsk: *Olschewo Marcisse* 1531 SHGPł 220; *Olszewo Marcisze* 1578 ŻDz XVI 73; *Olszewo Marcisze* 1784 MpPerPł; *Olszewo* 1886 SG VII 508; *Olszewo-Marcisze* 1921

Sk I 89; *Olszewo-Marcisze* 1967 SM 784; *Olszewo-Marcisze, -wa-cisz* 1972 UN 131, 7. — Nazwa zestawiona, z członem odróżniającym od n. os. *Marcisz* SSNO III 397 (: *Marcin*), w formie pluralnej; człon pierwszy to n. okolicy szlacheckiej *Olszewo*. Lit.: SHGPł 220; ZMaz 284. UW

Olszewo-Piaski, wś zaginiona, ciech., gm. Stupsk, 12 km na pld.-wsch. od Mławy: *Piasky* alias *Olschewo* 1497 Matr II nr 894; *Olszewo piaski* 1578 ŻDz XVI 73. — Człon odróżniający w n. zestawionej od ap. *piasek*, w formie pluralnej; człon pierwszy to n. okolicy szlacheckiej. Lit.: SHGPł 219; ZMaz 284. UW

Olszewo-Podtyszcze, dziś *Podtyszcze*, przys., dawniej wś, ciech., gm. Stupsk, 17 km na pld.-wsch. od Mławy: *Olszewo Podtyszcze* 1886 SG VII 508; *Olszewo-Podtyszcze* 1921 Sk I 89; *Olszewo-Podtyszcze* 1967 SM 784; *Podtyszcze* 1980 Mp-25(Mława). — Człon odróżniający od wyrażenia przyimkowego o charakterze lokalizującym *pod Tyszkami* (zob. *Tyszki-Bregendy*), z suf. *-e* (< **-tje*); człon pierwszy to n. okolicy szlacheckiej. UW

Olszewo-Przyborowo, wś, łomż., gm. Rutki, 18 km na pln.-wsch. od Zambrowa: *Kořak de Przyborowo* 1436 HMil 187; *Dux donavit 10 mansos Przyborowo nuncupatos* (1437)1456 SHGMz (MK 3, 204v); *Olszewo* 1462 HMil 271; *Przyborowo* 1469 SHGMz(MK 5, 125); *Przyborowo* 1471 ZHer nr 351, 354; *Olsewo Przyborowo* 1578 ŻDz XVI 380; *Olszewo Przyborowo* 1783 MpPerMz; *Olszewo przyborowo* 1827 Tabella II 61; *Olszewo Przyborowo* 1886 SG VII 508; *Olszewo-Przyborowe* 1952 UW 165; *Olszewo-Przyborowo, -wa-wa* 1981 WUN II 626. — W 1437 r. książę Bolesław IV nadał 10 wiók zwanych *Przyborowo*, koło Zaborowa, przy granicy Dębnik i Modzeli, Włostowi z Maruszyna. Nazwa *Przyborowo* od n. os. *Przybor* SSNO IV 381, z suf. *-owo*. Obocznie *Olszewo*, a od XVI w. n. zestawiona *Olszewo-Przyborowo*. Lit.: BrodzŁomż 144; ZMaz 311. UB

Olszewo-Reszki, cz. wsi *Olszewo-Bořąki*, dawniej wś, ciech., gm. Stupsk: *Olszewo Reski* 1578 ŻDz XVI 73; *Olszewo reszki* 1827 Tabella II 61; *Olszewo Reszki* 1886 SG VII 508; *Olszewo-Reszki* 1921 Sk I 89; *Olszewo-Reszki* 1967 SM 784; *Olszewo-Reszki, -wa-szek* 1972 UN 131, 7. — Nazwa zestawiona, z członem odróżniającym od n. os. *Reszek, Reszko* SSNO IV 462, w formie pluralnej; człon pierwszy to n. okolicy szlacheckiej. Lit.: SHGPł 219; ZMaz 284. UW

Olszewo-Rybalty zob. *Olszewo* (5)

Olszewo-Stęcle, wś zaginiona, ciech., gm. Stupsk, 12 km na pld.-wsch. od Mławy: *Olschewo* 1468, *Olschewo Stanczlye* 1531 SHGPł 220; *Olszewo Stanczlie* 1578 ŻDz XVI 74. — Dawniej n. *Olszewo*. Od XVI w. n. zestawiona, z członem odróżniającym od nazw. właściciela tej części *Olszewa Stęcla*, por. Albert *Stanczel* ... de *Olschewy* 1497 Matr II nr 783, w formie pluralnej. Lit.: SHGPł 220; ZMaz 284. UW

Olszewo-Tosie, przys., dawniej wś, ciech., gm. Stupsk, 15 km na pld.-wsch. od Mławy: *Olschewo Thoszye* 1531 SHGPł 220; *Olszewo Tosie* 1578 ŻDz XVI 74; *Olszewo Tosie* 1784 MpPerPł; *Olszewo tosie* 1827 Tabella II 61; *Olszewo Tosie* 1886 SG VII 508; *Olszewo-Tosie* 1921 Sk I 89; *Olszewo-Tosie* 1967 SM 784; *Olszewo-Tosie, -wa-si*, cz. wsi *Olszewo-Grzymki* 1972 UN 131, 7; *Olszewo-Tosie, -wa-si* 1981 WUN II 627. — Nazwa zestawiona, z członem odróżniającym od n. os. *Tosz* SSNO V 462 (: *Tomasz* lub *Tomisław*), w formie pluralnej. Zmiana *Tosze* > *Tosie* powstała w wyniku mieszania szeregów spółgłoskowych. Człon pierwszy to n. okolicy szlacheckiej. UW

Olszewo-Żebry, wś zaginiona, ciech., gm. Stupsk: *Olszewo Żebry* 1578 ŻDz XVI 74. — Nazwa zestawiona, z członem odróżniającym od nazw. *Żebro*, noszonego przez właściciela tej części *Olszewa*, por. Petri *Zebro* ... de *Olschewy* 1497 Matr II nr 783, w formie pluralnej. Lit.: ZMaz 284. UW

Olszna zob. *Oleszna* (1)

Olszowa (1), wś, koniń., gm. Kępno, 4 km na wsch. od Kępna: *Olsova* 1266 CdSil XIV 72; *Olszowa* 1518, *Olschowa* 1553 ŻDz XIII 213, 306; od *Olszowej* 1628–32 Luwlkp II 218; *Olszowa* 1886 SG VII 510; *Olszowa* 1921 Sk X 31; *Olszowa, -wej, olszowski* 1971 UN 81, 14; gw. *olsova, -vy, olsoski*. — Nazwa od przym. *olszowy* 'związany z olszą' Sstp V 571, w rodzaju żeńskim. Lit.: SHGWiel 125. EB

Olszowa (2), wś, opol., gm. Ujazd, 6 km na pld. od Strzelec Opolskich: *Olsoua* 1302 Reg nr 2697; von *Olschowa* (1444)XVI CdSil VI 67; Ex villa *Olszowa* 1679, *Olssova* 1687/88 J II 152, 396; *Olschowa* 1743 SNGŚl IX 77; *Olschowa* 1783 Z II 265; *Olschowa, Olszowa* 1845 K 460; *Olszowa* — *Olschowa* 1896 D 176; *Olszowa* (*Olschowa*) — *Erlenbusch* OS. 1939 Prus 55; *Erlenbusch* — *Olszowa, -ej, olszowski* 1947 MPol

Olszowa

XXVI nr 37; *Olszowa*, -wej 1981 WUN II 627; gw. *yołšovoŭ*. — Dawniej n. *Olszowa*. Nazwę niemiecką *Erlenbusch* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olszowa*. Lit.: SNGŚI IX 77; BorGŚI 72. JCh

Olszowa (3), wś, piotr., gm. Ujazd, 13 km na płn.-zach. od Tomaszowa Mazowieckiego: *Olschowa* (1379)XVI–XVII Kuj 264; *Olsowa* 1397, *Olsze* 1400, *Osze* (!) 1401, *Olszowa* 1418 Łęcz II nr 5538, 2249, 2270, 3162; *Olschowa* 1511/12 VisitGn 462; *Olschowa*, *Ołssowa* 1511–23 ŁLB II 232, 321; *Ołssowa* 1576 ŻDz XIII 96; *Olszowa* 1793 MpPerŁęcz; *Olszowa* 1827 Tabella II 61; *Olszowa* 1886 SG VII 510; *Olszowa* 1921 Sk II 9; *Olszowa*, -wej, *olszowski* 1974 UN 40, 46; gw. *olsova*, -vy, *olsoski*. — W XV w. występowała też postać *Olsze*, od ap. *olsze*, zob. *Olsze* (2). Lit.: SHGŁęcz II 13. EB

Olszowa (4), wś, rad., gm. Jastrzębia, 14,5 km na płn.-wsch. od Radomia: *Olszowa* 1827 Tabella II 61; *Olszowa* 1886 SG VII 510; *Olszowa* 1952 UW 127; *Olszowa*, -wy, *olszowski* 1970 UN 31, 9. Lit.: KSand 141; KopRad 108; Nieckula, -ov- 146. IN

Olszowa (5), wś, tarn., gm. Zakliczyn, 10,5 km na pld.-wsch. od Czchowa: *Olsowa* 1398 Krak nr 6581; *Olszowa* (1403)1612 ZDM I 311; *Olszowa* (1409)1757 DKrak 149; *Olschowa* 1416 Kkk II 416; *Olszowa* (1424)XVII ZDM V 274; *Olschowa* 1470–80 DB II 303; *Olschowska* 1477 SHGKr(TCz 5, 12); *Olszowa* 1581 ŻDz XIV 135; *Olszowa* 1680 Rej 218; *Olszowa* 1886 SG VII 510; *Olszowa* 1921 Sk XII 8; *Olszowa*, -wej, *olszowski* 1964 UN 3, 20. — W XV w. nazwa z deminutywnym suf. -ówka. Lit.: Nieckula, -ov- 146. IN

Olszowa zob. *Olsza* (5), *Olszowa*, *Olszewo* (8), *Olszowa-Piaski*, *Olszowe*, *Olszówka* (8), *Wola Olszowa*

Olszowa Dąbrowa, wś, rad., gm. Stromiec, 17 km na pld.-wsch. od Białobrzegów: *Olszowa dąbrowa* 1877 Zin II 10; *Olszowa Dąbrowa* 1886 SG VII 511; *Olszowa Dąbrowa*, -wej -wy, *dąbrowski* 1964 UN 18, 8. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od przym. *olszowy* (: *olcha* lub *olsza*), człon drugi od ap. *dąbrowa*. UB

Olszowa Droga, wś, łomż., gm. Goniadz, 12 km na pld.-zach. od Goniądza: *Olszowa Droga* 1963 Mp-25(Mońki); *Olszowa Droga*, -wej -gi 1981 WUN II 627. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od przym. *olszowy*, człon drugi od ap.

droga. Wiesz leży na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego wzdłuż rz. Biebrzy. EB

Olszowa Struga zob. *Olszewka* (3)

Olszowa Wola, wś, skiern., gm. Sadkowice, 16 km na pld. od Białej Rawskiej: *Zelezenska Wolya* 1453 SHGRw(MK 337, 90); *Wola Żelezińska* 1579 ŻDz XVI 173; *Olszowa Wola* 1792 MpPerRw; *Olszowa Wola* 1839 MpKwat IV 5; *Olszowa Wola* 1886 SG VII 511; *Wola Olszowa* 1893 SG XIII 793; *Olszowa Wola* 1921 Sk I 152; *Olszowa Wola*, *Olszowa Wola Nowa* 1952 UW 101; *Olszowa Wola*, -wej -li 1981 WUN II 627; gw. *olsova wola*, -ej -li. — Dawniej n. *Żelezieńska Wola*//*Wola Żelezińska* w formie zestawienia, od ap. *wola* i przymiotnika od n. sąsiedniej miejscowości *Żelazna*. Od XVII w. zmiana członu odróżniającego *Żelezieńska* na *Olszowa*, od przym. *olszowy*, w rodzaju żeńskim. UW

Olszowa-Piaski, wś, piotr., gm. Ujazd 10 km na pd.-zach. od Tomaszowa Mazowieckiego: *Olszowa* 1827 Tabella II 61; *Olszowa*, kol., folw. 1886 SG VII 510; *Olszowa*, wś, folw. i kol. 1902 Przew II 32; *Olszowa (Piaski-Olszowa)*, kol. 1921 Sk II 9; *Olszowa-Piaski*, wś 1952 UW 88; *Olszowa-Piaski*, kol. 1967 SM 784; *Olszowa-Piaski*, -wej-ków, cz. wsi Maksymów 1981 WUN II 627; *Olszowa-Piaski*, -ej-Piasków, *olszowski*, wś 2001 DzU nr 153, poz. 1772; gw. *olšova pōski*, -y -uf, *olšeski*. — Początkowo n. *Olszowa*, później n. zestawiona *Olszowa-Piaski*, z drugim członem od ap. *piasek* lub od n. os. *Piasek* SSNO IV 223, w formie pluralnej. EB

Olszowe, wś, rad., gm. Wyśmierzyce, 16 km na zach. od Białobrzegów: *Olschowe* 1511/12 VisitGn 349; *Olschowe* 1511–23 ŁLB I 665; *Ołszowe* (1531) VisitGn 669; *Olszowo* 1792 MpPerRw; *Olszowo* 1827 Tabella II 61; *Olszowe* 1839 MpKwat IV 5; *Olszowa* 1886 SG VII 510; *Olszowa* 1921 Sk III 115; *Olszowa* 1952 UW 127; *Olszowe*, -wego, *olszowski* 1964 UN 18, 10. — Nazwa od przym. *olszowy*, dawniej w rodzaju nijakim *Olszowe*, przejściowo w formie *Olszowo* i *Olszowa*. Ustaliła się postać *Olszowe*. UW

Olszowe zob. *Żydy* (1)

Olszowe Błoto zob. *Olszanka* (6)

Olszowe Łaski zob. *Żydy* (1)

Olszowica zob. *Olszewnica* (1), *Olszowice*

Olszowice, wś, krak., gm. Świątniki Górne, 9 km na pld.-wsch. od Skawiny: *Olszowicze* 1414 SHGKr(TCz 2, 83); de *Olschowicza* 1451 SHGKr(GZ 4, 26); *Olszowicze*, *Olszowycze* 1470–80 DB I 141,

II 133; *Olschowyecz* XV–XVI SHGKr(TCz 5, 12); *Olsowyecz* 1490 ŹDz XV 450; *Olschewicze* 1529 LR 263; *Olszowicze* 1564 Lukrak II 90; *Olszowice* 1581 ŹDz XIV 44; *Olszowice* 1680 Rej 67; *Olszowiec* 1779–82 MpMieg; *Olszowice* 1886 SG VII 511; *Olszowice* 1921 Sk XII 31; *Olszowice*, *-wic*, *olszowicki* 1963 UN 1, 77. — Nazwa od przym. *olszowy*, z suf. *-ica*, wtórnie pluralizacja n. z *-ice*, okresowo też z suf. *-ec*. Lit.: LKrak 106. IN

Olszowice zob. **Olszewice** (2), **Olszowiec** (2, 3, 4, 6, 9)

Olszowiec (1), os., dawniej wś, kiel., gm. Imielno, 9 km na pñn.-zach. od Pińczowa: *Olszowiec*, młyn 1783, *Olszowiec*, folw. 1790 SHGKrMat 210; *Olszowiec* 1886 SG VII 511; *Olszowiec*, *-wca*, cz. wsi Bełk 1966 UN 21, 8; *Olszowiec*, os. 1967 SM 784; *Olszowiec*, *-wca* 1981 WUN II 627. — Nazwa od przym. *olszowy*, z suf. *-ec*, początkowo określała młyn, potem osadę. Lit.: KopKiel 56. IN

Olszowiec (2), dziś **Olszowiec** i **Olszowiec-Kolonia**, dwie wsi, lub., gm. Bychawa, 4,5 km na wsch. od Bychawy: *Olsowyecz* 1454, *Olszowiec* 1462 SHGLu III 165; *Olschowyecz* 1470–80 DB II 544; *Olschewyecz* 1521 Matr IV/1, nr 3577; *Olssowyecz* 1529 LR 446; *Olszowice* 1603 WPar 489; *Olszowiec* ... wsi *Olszowca* 1626 RPobLu 67; *Olszowiec* 1676 ŹDz XV 8a; *Olszowiec* 1787 Spis 450; *Olszowiec* 1827 Tabella II 61; *Olszowiec* 1886 SG VII 511; *Olszowiec* 1952 UW 147; *Olszowiec*, wś i kol. 1961 Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie nr 1, 44; *Olszowiec*, *-wca*, *Olszowiec-Kolonia*, *-wca-nii*, *olszowski* 1967 UN 107, 11. — Od XX w. dwie wsi. Drugi człon w n. zestawionej od ap. *kolonia*, określającego charakter obiektu. Lit.: SHGLu III 165; KosLu 68. IN

Olszowiec (3), wś, lub., gm. Kurów, 7,5 km na pñn. od Nałęczowa: *Olszowiec* 1870 Cat 15; *Olszowiec* 1877 Zin II 10; *Olszowiec*, folw. 1886 SG VII 511; *Olszowice* 1899 Cat 30; *Olszowiec*, folw. 1902 Przew II 32; *Olszowiec*, folw. 1933 SkBy 1192; *Olszowiec* 1952 UW 142; *Olszowiec*, *-wca*, *olszowiecki* 1971 UN 118, 32. — W XIX w. n. przejściowo z suf. *-ice*. IN

Olszowiec (4), przys., dawniej wś, piotr., gm. Kodrąb, 13,5 km na pñn.-wsch. od Radomska: *Olszowice* 1877 Zin II 10; *Olszowice* 1886 SG VII 511; *Olszowiec*, wś 1921 Sk II 83; *Olszowiec*, wś 1967 SM 784; *Olszowiec*, *-wca*, cz. wsi Kodrąb 1972 UN 48, 54; *Olszowiec*, *-wca* 1981 WUN II 627. — Początkowo n. *Olszowice*, od przym. *ol-*

szowy, z suf. *-ice* (pluralizacja suf. *-ica*), wtórnie *Olszowiec*. EB

Olszowiec (5), wś, piotr., gm. Lubochnia, 9 km na pñn. od Tomaszowa Mazowieckiego: *Olszowiec* 1921 Sk I 153; *Olszowiec* i *Olszowiec Nowy*, dwie wsi 1952 UW 101; *Olszowiec* (A, B), wś 1967 SM 784; *Olszowiec*, *-wca*, *olszowiecki*, wś i *Nowy Olszowiec*, *-wego* *-wca*, cz. wsi *Olszowiec* 1974 UN 49, 29; *Olszowiec*, *-wca* 1981 WUN II 627; gw. *olšovec*, *-fca*. — Człony odróżniające od przym. *nowy* oraz z literami A i B. EB

Olszowiec (6), wś, piotr., gm. Sławno, 12,5 km na pñn.-zach. od Opoczna: *Olszowyecz* 1508 ŹDz XV 480; *Olschowiecz* 1511/12 VisitGn 351; *Olschowiecz* 1511–23 ŁLB I 634; *Olschowiecz* 1577 ŹDz XIV 292; *Olszowiec* 1660–64 Lusand I 20; *Olszowice* 1827 Tabella II 61; *Olszowiec* 1877 Zin II 10; *Olszowiec* 1886 SG VII 511; *Olszowiec* 1921 Sk III 90; *Olszowiec*, *-wca*, *olszowiecki* 1969 UN 28, 68; gw. *!olšovec*, *-fca*, *!olsoski*. — Okresowo n. z suf. *-ice*. Forma gw. z labializowanym o. Lit.: KSand 142. IN

Olszowiec (7), wś, płoc., gm. Iłów, 11 km na pñd.-zach. od Wyszogrodu: *Olszowiec* 1886 SG VII 511; *Olszowiec* 1921 Sk I 180; *Olszowiec* 1952 UW 38; *Olszowiec*, *-wca* 1981 WUN II 627. UW

Olszowiec (8), cz. wsi *Pysznicza*, dawniej wś, tarnob., gm. Pysznicza: *Olszowiec*, *-wca*, cz. *Pyszniczy* 1966 UN 66, 53; *Olszowiec*, wś 1967 SM 784; *Olszowiec*, *-wca* 1981 WUN II 627. IN

Olszowiec (9), wś, warsz., gm. Tułowice, 7,5 km na pñn. od Sochaczewa: *Olszowice* 1827 Tabela II 61; *Olszowiec* 1839 MpKwat III 3; *Olszowiec* 1886 SG VII 511; *Olszowiec* 1921 Sk I 182; *Olszowiec* 1952 UW 38; *Olszowiec*, *-wca* 1981 WUN II 627. — Dawniej n. *Olszowice*, od przym. *olszowy*, z suf. *-ice* (pluralizacja suf. *-ica*), wtórnie z suf. *-ec*. UW

Olszowiec zob. **Olszowice**

Olszowiec-Kolonia zob. **Olszowiec** (2)

Olszowka zob. **Ołchówka** (3), **Olszewka** (1, 2, 5)

Olszowko zob. **Olszewka** (2)

Olszownica, wś, tarnob., gm. Baćkowice, 12,5 km na zach. od Opatowa: *Olsenyca* (1341), *Olsewnicza* 1374 KMłp III 44, 277; *Olszewnicza* 1424 KMłp IV 209; *Olschowynicza*, *Olschownicza* 1470–80 DB I 624, II 468; *Olschownicza* 1517 Matr IV/2, nr 11221; *Olszownica* 1564–65 Lusand 328; *Olszownicza* 1578 ŹDz XIV 189; *Olszownica*

Olszownica

1787 Spis 394; *Olszownica* 1827 Tabella II 61; *Olszownica* 1886 SG VII 512; *Olszownica* 1921 Sk III 78; *Olszownica*, -cy, *olszownicki* 1966 UN 27, 6. — Dawniej n. *Olszenica* (< *Olesznica*), od ap. *olsza*, z suf. -enica; wtórnie *Olszewnica*, od przym. *olszewy*, *olszowy* Sstp V 571, z suf. -nica. Lit.: KSand 141. IN

Olszownica zob. **Olszewnica** (1, 2)

Olszowo zob. **Olszewo** (8), **Olszowe**

Olszów, cz. wsi Brzozówek, dawniej wś, płoc., gm. Rów: *Olszów*, wś 1967 SM 784; *Olszów*, -szowa 1981 WUN II 627. — Nazwa od ap. *olsza*, z suf. -ów. UW

Olszówka (1a), dziś *Olszówka Dolna* i *Olszówka Górna*, cz. Bielska-Białej, dawniej dwie wsi: *Olszówka* 1570, *Olisch* 1736, Gemeinde *Ohlisch* 1785, *Olisch* 1804 Mrózek 131; *Nieder, Ober Ohlisch* 1849 SNGŚl IX 78; *Olszówka Dolna, Niederohlisch, Olszówka Górna, Oberohlisch* 1900 Myc 131; *Olszówka Górna, Olszówka Dolna*, dwie wsi 1921 Sk XII 3; *Olszówka Dolna, Górna* 1931 SNGŚl IX 78; *Olszówka Dolna, Olszówka Górna, -ki -nej* 1981 WUN II 628. — Nazwa od ap. *olsza*, z suf. -ówka, zmieniona jako *Ohlisch*. Od XIX w. z członami określającymi od niem. *nieder* 'dolny' i *ober* 'górnny'. Lit.: SNGŚl IX 78; BorGŚl 72. JCh

Olszówka (1), przys., dawniej wś, elbl., gm. Stary Targ, ok. 13 km na wsch. od Sztumu: *Ellerbruch* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Olszak* 1818 Sm II 134; *Ellerbruch — Olszówka* 1879 KętN 115; w *Olszówce* 1892 SG XII 943; *Ellerbruch*, poln. *Olszówka* 1912 Bär 38; *Ellerbruch — Olszówka, -ki, olszówecki* 1950 MPol nr A-134; *Olszówka — Ellerbruch*, os. 1951 Rosp 222; *Olszówka, -ki* 1981 WUN II 628; gw. *olśak*, na *olśak, olśacki*. — Wcześniej n. *Olszak*, od ap. *olsza*, z suf. -ak. Nazwa niem. jest prawdopodobnie kalką n. pol., poszerzoną o człon strukturalny -bruch. Postać *Olszówka* jest błędną resubstytucją n. niem. Lit.: Górniewicz, PMT IV 116–7. WK

Olszówka (2), przys., dawniej wś, kiel., gm. Kije, 8 km na płn. od Pińczowa: *Olszówka*, wś 1967 SM 784; *Olszówka, -ki*, cz. wsi Hajdaszek 1969 UN 29, 15; *Olszówka, -ki* 1981 WUN II 628. Lit.: KopKiel 65. IN

Olszówka (3), wś, kiel., gm. Łopuszno, 26 km na płn.-zach. od Kielc: *Olszówka* 1827 Tabella II 61; *Olszówka* 1886 SG VII 512; *Olszówka* 1921 Sk III 38; *Olszówka, -ki, olszówecki* 1966 UN 23, 41. Lit.: KopKiel 65. IN

Olszówka (4), dziś *Nowa Olszówka* i *Stara Olszówka*, dwie wsi, kiel., gm. Wodzisław, 9,5 i 10 km na pld.-wsch. od Sędziszowa: de *Olsowka* 1383, de *Vola Olsowa* 1386 Krak nr 2146, XI(21); *Olssowca* (1432) DKrak 187; viis *Olsowka, Olsowka* (1439) XVI ZDM V 410, 411; *Olschowka* 1446 ZDM III 196; *Olszowka* 1470–80 DB II 86; *Olszowca* 1490 ŻDz XV 439; *Olszowska* (!) 1564 Lukrak II 80; *Olszówka* 1581 ŻDz XIV 84; *Olszowka* 1680 Rej 127; *Olszowka* 1787 MpPerKr; *Olszówka* 1827 Tabella II 61; *Olszówka*, wś i folw. 1886 SG VII 511; *Olszówka*, wś i folw. 1902 Przew II 32; *Olszówka Stara*, wś, *Olszówka Nowa*, kol. 1933 SkBy 1192; *Olszówka Nowa, Olszówka Stara*, dwie wsi 1952 UW 114; *Nowa Olszówka, -wej -ki, Stara Olszówka, -rej -ki, olszówecki* 1966 UN 21, 5; gw. *olsufka novo, olsufka staršo, -i -y, olsoski*. — W XIV w. n. zestawiona *Wola Olszowa*, z pierwszym członem od ap. *wola* i drugim od n. os. *Olsza*, z suf. -owa. Nazwa przekształcona w wyniku uniwerbizacji na *Olszówka*, z suf. -ku. Od XX w. dwie wsi o n. zestawionych, z członami odróżniającymi od przym. *nowy, stary*, w formie gw. (zamazurzonej) *starszy*. Lit.: RKrak 118; KopKiel 65; BańMorf 24. IN

Olszówka (5), wś, koniń., gm. Olszówka, 7,5 km na pld.-zach. od Kłodawy: inter ... *Olszowkam* 1398 Łęcz II nr 5979; *Olszowka* 1511/12 VisitGn 255; *Olschowka* 1511–23 ŁLB II 444; *Olsowka* 1576 ŻDz XIII 76; *Olszowka* 1793 MpPerŁęcz; *Olszówka* (!) 1827 Tabella II 61; *Olszówka* 1877 Zin II 10; *Olszówka*, folw., *Olszówka Brodki, O. Bródki*, wś 1886 SG VII 511; *Olszówka* 1902 Przew II 32; *Olszówka* 1921 Sk II 25; *Olszówka, Brodki* 1961 Mp-25(Koło); *Olszówka, -ki, olszowski* 1970 UN 82, 31; gw. *olsufka, -ki, olsoski*. — Nazwa *Brodki, Bródki*, od ap. *bródek* (: *bród*), w l. mnogiej. Wieś leży nad prawym dopływem Tralalki. Lit.: SHGŁęcz II 13. EB

Olszówka (6), wś, koniń., gm. Przykona, 7 km na pld.-wsch. od Turku: *Olszówka* 1933 SkBy 1192; *Olszówka* 1952 UW 83; *Olszówka, -ki* 1981 WUN II 628. — Brak starszych poświadczeń nazwy. Lit.: SHGŁęcz II 232. EB

Olszówka (7), cz. Babina, dawniej wś, lub., gm. Bełżyce: *Olszówka* 1870 Cat 46; *Olszówka* 1877 Zin II 10; *Olszówka* 1886 SG VII 512; *Olszówka*, wś 1902 Przew II 32; *Olszówka*, wś 1921 Sk IV 60; *Olszówka*, wś 1967 SM 785; *Olszówka, -ki* 1969 UN 104, 5. Lit.: SHGLu IV 98. IN

Olszówka (8), wś, nowosąd., gm. Mszana Dolna, 5 km na pld. od Mszany Dolnej; *Olszówka* (1388), *Olschina minus* (1409) KMłp IV 22, 117; *Olszówka* (1446)1504 ZDM III 196; *Olszówka* 1470–80 DB III 438; *Olszowa, Olszówka* 1564 Lukrak I 150, II 88; *Olszówka* 1581 ŻDz XIV 49; *Olszówka* 1680 Rej 77; *Olszówka* 1765 Lukrak I 117; *Olszówka* 1921 Sk XII 20; *Olszówka, -ki, olszowecki* 1964 UN 6, 49. — W XV w. n. zestawiona, z członami od ap. *olszyna* i łac. przym. *minus* 'mniejszy'. W XVI w. przejściowo n. *Olszowa*, od przym. *olszowy* (: *olsza*), w rodzaju żeńskim. Lit.: LKrak 106. IN

Olszówka (8a), wś, skiern., gm. Radziejowice, 7,5 km na pln.-zach. od Sochaczewa; *Olszówka* 1921 Sk I 15; *Olszówka* 1952 UW 11; *Olszówka, -ki, olszowski* 1971 UN 126, 16. UW

Olszówka (9), wś, wroc., gm. Twardogóra, 4 km na pln.-zach. od Twardogóry; *Olschoffcke* 1743 SNGŚI IX 78; *Ollschowke, Gross u. Klein* 1787 Z VII 163; *Olschowke, Gross- u. Klein-, Klein Olschowke, Małe Olszowki, Gross Olschowke, Wielkie Olszowki* 1845 K 460; *Olszówka* 1900 Myc 39; *Erlengrund, Olszówka* 1941 Wrzosek 12; *Erlengrund* — *Olszówka, -i, olszówecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Olszówka, -ki* 1981 WUN II 628. — Nazwa *Olschowke* jest zniemczoną postacią n. pol. *Olszówka*, występuje z członami dyferencyjnymi: niem. *Gross, Klein*, pol. *Mały, Wielki*. Nazwę niem. *Erlengrund* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olszówka*. Lit.: SNGŚI IX 78. JCh

Olszówka zob. *Olchówka* (3), *Olszewka* (1), *Olszowa* (5), *Olszówka Pilczycka*

Olszówka Nowa zob. *Olszówka* (4)

Olszówka Pilczycka, wś, kiel., gm. Słupia, 25,5 km na pld.-zach. od Korńskich; *Olszówka* 1877 Zin II 10; *Olszówka*, wś 1902 Przew II 32; *Olszówka* 1952 UW 117; *Olszówka, -ki, olszowecki* 1966 UN 24, 41; *Olszówka, -ki* 1981 WUN II 628; po zmianie: *Olszówka Pilczycka, -ki -kiej, olszówecki* 1983 MPol nr 10, poz. 57. — Dawniej n. *Olszówka*, od ap. *olsza*, z suf. *-ówka*. Współcześnie n. zestawiona, z członem odróżniającym w formie przym. od n. wsi *Pilczyca* (1), leżącej w pobliżu. IN

Olszówka Stara zob. *Olszówka* (4)

Olszówka Starsza zob. *Olszówka* (4)

Olszówka-Bródki zob. *Olszówka* (5)

Olsztyn (1), wś, w XVI–XVIII w. mto, częst., gm. Olsztyn, 12 km na pld.-wsch. od Często-

chowy; *Olsten* 1349 KMłp III 76; castrum dictum *Olstin* (1349)1564 ZDM I 73; *Olsztyn* (1369) KMłp I 362; *holstain* 1378 Kkk II 69; *Olstin* 1388 Krak nr 4748; *Holsteijn* 1400 PNZK nr 913; *Olsten* 1407 Kkk II 320; super castro nostro *Holstein ... Holstyn* (1411)XVIII KMłp IV 132; *Holstin* 1425 ZDM II 50; *Olsztyn* 1442 KMłp IV 406; *Holsthyn* 1470–80 DB III 121; C. rex sub castro *Olstin ... oppidum Olsthinek ... erigit* 1488 Matr I nr 1938; Ville ad castrum *Olstyn* 1490 ŻDz XV 436; oppidi *Olsthynek* 1504 Matr III nr 1662; *Olstynek* 1520 Matr IV/2, nr 12564; *Olstinek* 1549 Matr V/1, nr 469; Castrum *Olsztin* cum oppido *Olsztynek* 1564 Lukrak II 21, 149; *Olstinek* 1581 ŻDz XIV 160; *Olstin ... z Olsztyna* 1629 RPobKr 191; *Olsztyn* 1680 Rej 198; *Olsztyn* 1787 Spis 351; *Olsztyn* 1827 Tabella II 61; *Olsztyn*, os. 1877 Zin II 10; *Olsztyn*, os. m. i ruiny zamku 1886 SG VII 512–4; *Olsztyn*, os. m. 1921 Sk III 14; *Olsztyn* 1952 UW 254; *Olsztyn, -na* 1981 WUN II 628; gw. *uolstyn// uolscyn, -a, uolstyjski//uolscyjski*. — Nazwa *Olsztyn* określała początkowo zamek wzniesiony wśród skał przez Kazimierza Wielkiego, a później osadę, powstałą wokół niego w połowie XIV w., która prawnie miejskie i n. *Olsztynek* otrzymała w 1488 r. Od XVII w. ustaliła się n. *Olsztyn*. Jest ona prawdopodobnie przeniesiona z mta i prowincji *Holstein* w Niemczech lub z miejscowości *Holstein* na Morawach (kilka zamków powstałych w XIV w. w Małopolsce nosiło n. niem., por. *Czorsztyń, Melsztyn, Rabsztyn*, co ma związek z kolonizacją niemiecką). Podstawą przejęcia była wschńrniem. forma **Holstin* (< *Holstein*, ta od *Hohlenstein* 'wydrążona skała'), zgodnie ze zmianą *ei > e > i*. W formie spolonizowanej: pominięcie nagłosowego *H-* oraz przejęcie *-stin* jako *-sztyń*. Nazwa wykazywała liczne wahania fonetyczne, co potwierdzają zapisy historyczne. Forma gw. z labializowanym *O-* oraz palatalizacją *st > szcz > sc*. Lit.: RKrak 118; CzNiem 77; Rosp-SEMiG 264; RymNmiasz 171–2; BariMorf 34. IN

Olsztyn (2), mto wojewódzkie: ad libertatem *noie cinitatis* (1348) MWrm II 129–30; civitas *Allensteyn ... ad fluuium Alne* (1353)XV PrUr V 105–6; *Allenstein* (1361) MWrm II 334; *Newemiasto* (1378) VPr III 168; Opidum nostrum ... *Allensteyn* (1378) MWarm V 36–7; *Holstin* (XIV) XV, *Olstin* (XV) MPH II 735; *Holsten, Holszten, Olszten* 1448 DiBan 215; Opidum *Allensteyn* 1478 MWrm III 360; in *Olsthyn* (1495) Płoc I 363;

Olsthin 1523 PospWrm 20; *Allensteyn* 1576 Mp-Hennen; *Holstyń* 1682 Font V 171, 174; *Allenstein* 1789 Goldb I 10; *Allenstein* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Allenstein, Olsztyn* 1880 SG I 31; *Holstein*, al. *Olsztyn* 1882 SG III 102; *Olsztyn*, niem. *Allenstein* 1886 SG VII 514–6; *Allenstein* — *Olsztyn*, -a, *olsztyński* 1946 MPol XXIV nr 44; *Olsztyn*, -na 1981 WUN II 628; gw. *uolstin/olstin/olstín, uolstinovi, uolstiński* NitschPis III 271, 280, 287, też *uolstyn, -a, uolstyński*. — Początki osady miejskiej sięgają 1334 r. Nazwa *Allenstein* jest hybrydą prusko-niem. W członie *Allen-* zachowana dawna postać n. rz. *Lyny*, por. *Alna* 1251, *Aque Alle* 1292, *Alna* 1306, *Alne* 1308 itd., *Alla* 1576, *Alle* oder *Lyny* 1796–1802 Ley II 120, Biolik, 138–9. Hydronim zawiera ide. rdzeń *el-/*ol- 'ciec, płynąć' rozszerzony suf. -n-, poświadczony na terenie całej Europy. Ger 9 i Fr 56 zaliczają nazwę do pruskich, zestawiając z ap. *alne* 'samica jelenia', por. lit. *elne, alnė*, pol. *łania*, dalej Toporow Prus I 77–8. Zakończenie -en może być niem. wykładnikiem dopełniacza l. pojedynczej, odmiany słabej, lub prus. -n(ē). W członie drugim n. niem. -stein, ściągnięciem. -stín, pol. -sztyń. Nazwa pol. *Olsztyn* to substytucja fonetyczna niem. *Allenstein*. W zapisie gw. labializowane O-, natomiast w formach źródłowych pojawia się proteza H-. Lit.: Miasta polskie w tysiącleciu II 105–9; PrzybBalt 196–7; PospWrm 20–1; CzNiem 160. RP

Olsztyn (3), cz. Bełchatowa, okresowo wś, piotr.: *Olsztyn* 1827 Tabella II 61; *Olsztyn*, kol. 1886 SG VII 514; *Olsztyn*, wś 1902 Przew II 32; *Olsztyn*, wś 1921 Sk II 68; *Olsztyn*, os. m. 1967 SM 785; *Olsztyn, -na* 1981 WUN II 628; gw. *uolstyn, -na*. — Pochodzenie n. niejasne, może od n. os. *Olsztyn* RymSEN II 180. Niewykluczone, że jest to n. ponowiona z *Olsztyna* koło Częstochowy. EB

Olsztynek, mto, olszt.: von *Hoensteyn* (1321) 1418 PrUr II 271; von *Hogenstein* (1335) XVI PrUr III 7; Günter von *Hönstein* 1349 PrUr IV 413; der Stadt *Hogenstein* (1350) VPr IV 3; Gunther von *Hohenstein* (1351) XVI PrUr IV 620; Guntter von *Hoenstein, Hoestein* (1359) XV, *Hohenstein* (XVI) PrUr V 437; *Olsztynek* 1410 SRP III 427; *Hoensteyne* 1417 Font XXIX 221; *Parvum Olstin* XV RospSEMIG 264; *Hoen[stein], Hoen[sten]* 1465 Font XXXIII 66; *Hoenstein* 1501 Woel 608; *Hohenstein* 1520 Zeit XLII 166; *Hogenstein* 1533

Woel 741; *Hohenstein, Hostein* 1535 ZGAE XXIII 185; *Hohenstein*, poln. *Olstineck* 1789 Goldb I 80; *Hohenstein*, poln. *Olsztynek* 1820 Wald 198; *Olsztynek* 1882 KęTL 376, 233, 235, 247; *Hohenstein, Holsztynek*, al. *Olsztynek* 1882 SG III 94, 103; *Olsztynek*, niem. *Hohenstein* 1886 SG VII 516; *Hohenstein* — *Olsztynek, -nka, olsztynecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Olsztynek, -nka* 1981 WUN II 628; gw. *holsteyn//alstinek*, też *olstinek//uolstinek, uolstinkovi* NitschPis III 271, 280, 287. — Nazwa niem. złożona, od przym. *hohe*, ściągnięciem. *ho, hoge* 'wysoki' i -stein, ściągnięciem. *sten* 'zamek obronny'. W 1340 r. istniał tu już zamek. Por. w Brandenburgii identyczna nazwa, której etymologia jest uzasadniona położeniem przy wysokiej skale, BN 5, 122–3, 155–8. W XV w. nazwa zestawiona *Parvum Olstin*, z łac. członem od przym. *parvus* 'mały'; w XVI w. pojawia się też pol. n. *Olsztynek*, powstała w wyniku uniwerbizacji, z suf. -ek. Lit.: RospSEMIG 264; RymNmiast 171; Biolik, PMT X 101; CzNiem 180. RP

Olsztynek zob. *Olsztyn* (1)

Olszyc, dziś *Olszyc Szlachecki, Olszyc Włościański* i *Olszyc-Folwark*, trzy wsi, siedl., gm. Wodynie, 12 km na pñ.-wsch. od Stoczka Łukowskiego: *Olsicze* 1482 SHGMz(MK 5, 196v); *Olsicze* 1576 ŻDz XVI 222; *Olszyce* 1603 ŁukOp 219; *Olszyc* 1783–84 RejKor 761; *Olszyce* 1827 Tabella II 61; *Olszyc* 1839 MpKwat V 5; *Olszyc* 1886 SG VII 516; *Olszyc Szlachecki, Olszyc Włościański* 1902 Przew II 33; *Olszyc Szlachecki, Olszyc Włościański* 1921 Sk IV 97; *Olszyc Szlachecki, Olszyc Włościański, Olszyc-Folwark* 1967 SM 785; *Olszyc Szlachecki, -ca -kiego, Olszyc Włościański, -ca -kiego, Olszyc-Folwark, -ca-ku* 1981 WUN II 628. — Bańkowski uważa n. za formację kolektywną od ap. *olcha*, z reliktowym formantem -icze, natomiast Rzetelska-Feleszko widzi tu suf. -ica w formie pluralnej, nie wykluczając, że n. może mieć charakter etniczny. Pierwsza propozycja wydaje się bardziej przekonująca. Postać *Olszyc* tłumaczyć należy maskulinizacją i dysymilacją. W XX w. trzy wsi: *Olszyc Szlachecki, Olszyc Włościański* i *Olszyc-Folwark*. Członki dyferencyjne, od przym. *szlachecki, włościański* i od ap. *folwark*, odzwierciedlają dawne stosunki własnościowe. Lit.: Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 56; BańMorf 63; Babik, Onom XLVII 211. UB

Olszyca, przys., dawniej wś, wroc., gm. Długoleka, 10 km na pñ.-wsch. od Wrocławia: *Erle-*

kretscham 1913 Mp-25(48-68); *Erlekretscham* 1941 SOV 75; *Erlekretscham* 1942 Mp-25(48-68); *Erlekretscham* — *Olszyca*, -cy, *olszycki* 1950 MPol nr A-8; *Erlekretschami*, os. 1951 Rosp 222; *Olszyca* 1952 UW 234; *Olszyca* 1965 Mp-25(Oleśnica); *Olszyca*, wś 1967 SM 785; *Olszyca*, -cy 1981 WUN II 628. — Dawna n. niem. *Erlekretscham* od ap. *Erle* 'olcha' + *Kretscham* 'karczma'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Olszyca*. Lit.: SNGŚl IX 78. JCh

Olszyca zob. Olszyce

Olszyce, os. zaginiona, leżała w par. Krerowo, pozn., gm. Kleszczewo: de *Olszicze* 1388 Lek I nr 463; de *Holzicze* 1398, na *Olszyczach* 1423 RWlkp II nr 78, 746; in *Olzicza* (!) 1459, in *Olszicze* 1475 Koz II 546; *Olszycze* deserta 1535 SHGKI(ASK 12, 458); *Olszicze* desertae 1558 Koz II 546. — Nazwa od n. os. *Olsza* SSNO IV 120, z suf. -ice. Nie można wykluczyć związku z n. m. *Olsza*, *Olsze*. Nagłosowe H- protetyczne. ZZ

Olszyn, wś, biał., gm. Rokitno, 17,5 km na pñ.-zach. od Terespol: *Olszyn*, wś (1703)1761 AWAK III 132; *Olszyn* 1775, *Olszyn* 1790 SHGPd (Tarpod); *Olszyn* 1827 Tabella II 61; *Olszyn* 1886 SG VII 516; *Olszyn* 1921 Sk IV 45; *Olszyn*, -na, *olszyński* 1966 UN 105, 35. — Nazwa może od n. os. *Olsza*, z suf. -in. Załączkiem wsi był prawdopodobnie dwór *Woiszynski* 1566 SHGPd(kartoteka). EB

Olszyn zob. Olszyna (1)

Olszyna (1), wś, częst., gm. Herby, 15 km na pñ.-wsch. od Lublińca: *Olschin* (1412)XVI CdSil VI 32; Ex pago *Olssen* 1679 J II 54; *Ollschin* 1743 SNGŚl IX 79; *Ollschin* 1783 Z II 159; *Olschin*, *Olszyny* 1845 K 460; *Olszyna* — *Olschin* 1896 D 176; *Olszyna*, *Ollschin* 1920 PrusGŚl 54; *Olszyna*, -ny 1981 WUN II 628. — Nazwa od ap. *olszyna* 'las, gaj olszowy' Sstp V 571, zniemczona jako *Olschin*, *Ollschin*, *Olssen*. W XIX w. też w formie pluralnej *Olszyny*. Utrwaliła się postać *Olszyna*. Lit.: SNGŚl IX 79; BorGŚl 72. JCh

Olszyna (2), wś, jel., gm. Olszyna, 6 km na pñ.-zach. od Gryfowa Śląskiego: *Olsne* (1254) K 349; *Olsna* ok. 1300 CdSil XIV 129; bei *Olsnitz* 1319 Reg nr 3953; *Langenöls* 1413 SNGŚl IX 78; *Olszen* 1432 CdL II/2, 311; *Langenölse* 1668 J IV 57; *Mittel Langenöls* 1673 CdSil XXXIII 93; *Lange Öllss*, *Langeöllss* 1677 J IV 150, 151; *Oelse*, *Langen* (Ober, Mittel, Nieder) 1786 Z VI 127; *Langenöls*, *Mittel*-, *Nieder*-, *Ober*- 1845 K 349; *Oleśna* — *Lan-*

genöls 1896 D 175; *Langenöls*, *Olszyny* 1941 Wrzosek 33; *Langenöls* — *Olszyna*, -y, *olszyński* 1946 MPol XXV nr 142; *Olszyna*, -ny 1981 WUN II 628. — Dawniej n. *Oleszna*, od ap. *olsza*, z suf. -na, lub *Olesznica*, z suf. -ica. Od XV w. niem. n. *Langenöls*, od *lang* 'długi', zapewne w związku z łańcuchowym typem wsi, i od ap. *Öls* 'olcha'. Okresowo n. z członami odróżniającymi, od niem. przym. *mittel* 'średni', *nieder* 'dolny' i *ober* 'górnny'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olszyna*. Lit.: SNGŚl IX 78-9; RospSEMig 265; SGTS II 142-52. JCh

Olszyna (3), wś, kal., gm. Ostrzeszów, 2,5 km na pd. od Ostrzeszowa: *Olsina* ok. 1300 CdSil XIV 71; *Olszyna*, niem. *Olshina* i *Olczyzna* 1886 SG VII 517; *Olszyna* 1921 Sk X 67; *Olszyna*, -ny 1981 WUN II 628. — Nazwa od ap. *olszyna* 'las, gaj olszowy' Sstp V 571. Postać niem. jest fonetyczną substytucją n. polskiej. Lit.: SHGWiel 125. EB

Olszyna (4), cz. Ustronia Morskiego, dawniej wś, kosz., gm. Ustronie Morskie: *Ulrichsdorf* 1594, *Ulrichsdorf* 1625 PMT XIII 74; *Ulrichsdorf* 1789 MpGillyPom; *Ulrichsdorf* 1819 PMT XIII 74; *Ulrichshof* (!) — *Olszyna*, -ny, *olszyński* 1948 MPol XXVI nr 59; *Olszyna* — *Ulrichsdorf*, os. 1951 Rosp 222; *Olszyna*, -ny 1981 WUN II 629. — Dawna n. niem. *Ulrichsdorf* od im. *Ulrich* i *Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Olszyna*. Lit.: Belchnerowska, PMT XIII 74. BCz

Olszyna (4a), cz. Myślborza, dawniej wś, piotr., gm. Żarnów: *Olszyna*, młyn 1827 Tabella II 61; *Olszyny* al. *Olszyna*, kol. i os. młyn. 1886 SG VII 518; *Olszyna*, kol. 1921 Sk III 43; *Olszyna*, wś 1933 SkBy 1193; *Olszyna*, wś 1967 SM 785; *Olszyna*, -ny 1969 UN 28, 36. — Nazwa początkowo określała młyn; okresowo w formie pluralnej *Olszyny*. IN

Olszyna (5), wś, ziel., gm. Trzebiel, 13 km na pñ.-wsch. od Łeknicy: *Erlnholtz* 1517 Böss(LNE 368); *Erholcz* 1527, *Erlenholcz* 1546 Le II 315; *Erlenholtz* 1753 Böss(Schenk 39 C); *Erlenholz* 1928 Muka III 185; *Erlenholz* — *Olszyna*, -ny, *olszyński* 1948 MPol XXV nr 14; *Olszyna*, -ny 1981 WUN II 629; dłuż. *Wolśynka*, *wółśyński*, *wółśynkař* Muka III 183. — Dawna n. niem. *Erlenholz*, od ap. *Erlenholz* 'olszyna', jest kalką dłuż. *Wolśynka*, por. dłuż. *wólśa* 'olcha', w formie zdrobniałej, z suf. -ka. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Olszyna*. JCh

Olszyna

Olszyna zob. Oleszna Podgórska, Olszanica (4), Olszany (4), Olszynka (2), Olszyny (7, 10, 13)

Olszyna Dolna zob. Olszyny (3)

Olszyna Minus zob. Olszówka (8)

Olszyniec (1), wś, wałb., gm. Walim, 10 km na pld.-wsch. od Wałbrzycha: *Tanhussin* 1355, *Erlicht* 1347 SNGŚl IX 80; *Thanhouse* 1666/67 J I 708-9; *Erlenbusch* oder *Nieder Tannhausen* 1825 SNGŚl IX 80; *Erlenbusch* ist *Nieder Tannhausen* 1845 K 123; *Erlenbusch* 1941 Wrzosek 23; *Erlenbusch* — *Olszyniec*, -ńca, olszyniecki 1947 MPol XXVI nr 37; *Olszyniec*, -ńca 1981 WUN II 629. — Dawna n. niem. *Tannhausen* od ap. *Tanne* 'jodła' i *Hause* 'dom'; od XIX w. n. zestawiona, z członem odróżniającym od niem. przym. *nieder* 'dolny'. Równolegle poświadczona oboczna n. *Erlicht*, od *Erle* 'olcha' + *Licht* 'światło'. Od XIX w. występuje okresowo forma *Erlenbusch* 'zagajnik olszowy'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Olszyniec*. Lit.: SNGŚl IX 81; SGTS X 342-5. JCh

Olszyniec (2), wś, ziel., gm. Żary, 6 km na ptn.-zach. od Żagania: *Vellerstorff* 1350 Le II 430; *Welristorff* 1381, *Wellirsdorff* 1483 Le II 430; pago *Velersdorff*, *Wellersdorff* 1687/88 J III 685, 697; *Wellersdorf* Ober, *Nieder* 1845 MpUmbI 2479; *Wellersdorf* Ober u. *Nieder* — *Olszyniec*, -ńca, olszyniecki 1947 MPol XXVI nr 37; *Olszyniec*, -ńca 1981 WUN II 629. — Dawna n. niem. *Wellersdorf*, *Wellirsdorf* od n. os. *Weller* Gott 523 i *Dorf* 'wieś'. Od XIX w. n. z członami odróżniającymi od niem. przym. *ober* 'górnny' i *nieder* 'dolny'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Olszyniec*. Lit.: SNGŚl IX 80. JCh

Olszynka (1), wś, biał., gm. Korycin, 14 km na pld.-wsch. od Suchowoli: *Wilkendorf*, kol. i folw. 1893 SG XIII 474; *Wilkendf.* 1914 Mp-200 (Bielostok 4153); *Wilkendorf*, kol 1933 SkBy 1841; *Wilkindorf*, po zmianie Olszynka 1950 MPol nr A-16, poz. 164; *Olszynka* 1963 Mp-25 (Sokółka); *Olszynka*, -ki 1981 WUN II 629. — Dawniej n. niem., z członami *Dorf* 'wieś' oraz *Wilken*-, zapewne substytucją polskiej n. os. *Wilk*. Nazwa *Olszynka* ustalona urzędowo w 1950 r. EB

Olszynka (1a), cz. Gdańska, dawniej wś: *Klein Walddorf* oder *Bürgerwald*, *Gross Walddorf* auch *Bürgerwald* 1807 MpDanzig; *Walddorf* *Gross* al. *Buergerwald*, *Walddorf* *Klein*, dwie wsi 1892 SG XII 903; *Gr.*, *Kl. Walddorf*, dwie wsi 1920 MpHAP; *Olszynka* — *Klein*, *Gross-Walddorf*, dz. 1951 Rosp

222; *Olszynka*, -ki 1981 WUN II 629. — Dawniej n. niem. *Walddorf*, od *Wald* 'las' i *Dorf* 'wieś', z członami odróżniającymi od niem. przym. *gross* 'wielki', *klein* 'mały'. Oboczna n. *Buergerwald*, od *Bürger* 'mieszczanin' + *-wald*, określała wieś należąca do mieszczan (gdańskich). Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Olszynka*. Obie części wsi zostały włączone do Gdańska w 1933 r. Lit.: Plan von der Gegend um Danzig im Anfange des Jahres 1807..., von F. B. Engelhardt (= MpDanzig); Hrabec 20. WK

Olszynka (1b), wś, olszt., gm. Korsze, 3 km na pld.-wsch. od Korsza: *Waldfriede* (!), Vw. zu Gut Seeligenfelde 1896 Gause 115; *Walddriede* 1928 Mp-25 (18-93); *Walddriede* — *Olszynka*, dw. 1946 Ley I 35; *Walddriede* — *Olszynka*, -ki, olszyniecki 1949 MPol XXVII nr A-92; *Olszynka* — *Walddriede*, os. 1951 Rosp 222; *Olszynka*, -ki, os. 1981 WUN II 629; po zmianie *Olszynka*, -ki, olszyniecki, wś 2006 DzU nr 240, poz. 1746. — Nazwa niem. od *Wald* 'las' + *-riede*, por. ap. *Ried* 'łag, łęg (bagnista łąka)'. Po 1945 r. ustalono n. *Olszynka*. Lit.: Bischof, Unsere Ortsnamen 207, 261. RP

Olszynka (2), wś, opol., gm. Lubrza, 7,5 km na wsch. od Prudnika: *Olzna* 1379, *Olsna* 1384 CdSil XXXIII 141; *Olschinka* (1418) XVI CdSil VI 42; *Olszynsky* 1571 CdSil XXXIII 139, 47; ex villa *Olsna* 1680 J II 636; *Elschnick* 1743 SNGŚl IX 81; *Elsnig*, pohl. *Olzincka* 1784 Z III 102; *Ellschnig*, *Olszynka* 1845 K 121; *Olszynka*, niem. *Ellschnig* 1886 SG VII 518; *Ellsnig*, *Olszynka* 1941 Wrzosek 45; *Ellsnig* — *Olszynka*, -i, olszyniecki 1947 MPol XXV nr 124; *Olszynka*, -ki 1981 WUN II 629. — Dawniej n. *Olszyna*, wtórnie *Olszynka*. Nazwę zmieniono jako *Olsna*, *Ellsnig*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olszynka*. Lit.: SNGŚl IX 81; BorGŚl 72. JCh

Olszynka (3), wś, włoc., gm. Bądkowo, 17 km na pld.-wsch. od Aleksandrowa Kujawskiego: *Olszynka*, wś 1921 Sk I 96; *Olszynka*, -ki, olszynkowski 1971 UN 172, 6. — Nazwa od ap. *olszynka* 'zarośla młodych olch' SW III 767. AG

Olszynka zob. Dmytrowice, Olszynki (3)

Olszynki (1), cz. wsi Kobiełe Małe, dawniej wś, piotr., gm. Kobiełe Wielkie: *Olszynki*, wś 1921 Sk II 85; *Olszynki*, wś 1967 SM 785; *Olszynki*, -nek, cz. wsi Kobiełe Małe 1972 UN 48, 50; *Olszynki*, -nek 1981 WUN II 629. — Nazwa od ap. *olszynka*, zob. wyżej, w formie pluralnej. EB

Olszynki (2), cz. wsi Uścieniec-Kolonia, dawniej wś, siedl., gm. Wilga: *Olszynki*, wś 1902 Przew II 33; *Olszynki* 1921 Sk IV 20; *Olszynki, -nek*, *olszynkowski*, wś 1971 UN 124, 14; *Olszynki, -nek* 1981 WUN II 629. UB

Olszynki (3), wś, skiern., gm. Młodzieszyn, 13 km na ptn. od Sochaczewa: *Olszyny* 1827 Tabella II 62; *Olszynki* al. *Olszynka* 1886 SG VII 518; *Olszynki* 1921 Sk I 183; *Olszynki* 1952 UW 39; *Olszynki, -nek* 1981 WUN II 629. UW

Olszyny (1), wś, bydż., gm. Czersk, 12 km na zach. od Czerska: *Olszony* 1796–1802 Mp-Schröt XIV; *Olszyny* — *Olszyny* 1879 KętN 73; *Olszyny*, niem. *Olszini* 1921 Sk XI 14, 83; *Olszyny* (*Olsziny*) 1925 Krzep 82; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630. — Nazwa od ap. *olszyna*, zob. *Ol-szyna* (1), w formie pluralnej. WK

Olszyny (1a), dziś *Nowe Olszyny* i *Stare Olszyny*, dwie wsi, ciech., gm. Żałuski, 13 km na ptn.-zach. od Zakrocymia: *Guiduam* (!) 1155, 1404 KMaz I nr 78; *Olsina* (1254)XV KMaz II 17; *Olszyny, Svidva* 1361 KMaz III 63; *Swidwy* (1390) 1500 SHGMz(Cim. 70, 204–205); *Swidva* (1405) 1500 SHGMz(Cim. 71, 15–16); *Olsini* 1425 Zakr I nr 1381; *Swidwa* (1447)1456 SHGMz(MK 4, 57v–58); *Olszyny* 1484 SHGMz(Ep. 10, 328); *Olschiny* 1518 SHGMz(Z 23, 187); *Olschynska* gran. 1521 SHGMz(Z 25, 63v); *Olssny* 1576 ŻDz XVI 317; *Olszyny* 1827 Tabella II 62; *Olszyny* 1839 MpKwat IV 3; *Olszyny* 1886 SG VII 518; *Olszyny, Olszyny Nowe* 1952 UW 29; *Nowe Olszyny, -wych -szyn, Stare Olszyny, -rych -szyn* 1981, 1982 WUN II 573, III 317. — Dawniej n. *Swidwa*, od ap. *świdwa* 'derer' — *Cornus sanguinea* L.' Sstp IX 57. Obocznie *Olszyny*. Od XX w. dwie wsi: *Olszyny//Stare Olszyny* i *Olszyny Nowe//Nowe Olszyny*; człon odróżniający od przym. *stary, nowy*. Lit.: ZMaz 285. UB

Olszyny (2), wś, jel., gm. Kamienna Góra, 8 km na zach. od Mieroszowa: *Caczbach* 1288 Reg nr 2093; *Kaczbach* (1289)XV SUr V 335; *Kaczbach, Ludwigsdorff* 1289 SGTS VIII 264; *Kaczbach* 1292 Reg nr 2241; *Kaczbach* 1292, *Kaczbach* 1299 SUr VI 52, 320; villa *Ludwici* 1332 Reg nr 5083; *Lutolfisdorff* (1343) K 367; *Catzbach, Lutolfisdorff* 1343, *Kratzbach, Leutmannsdorff* 1743 SNGŚI IX 82; *Leutmannsdorff, Krazbach* 1785 Z V 110, 108; *Kratzbach, Leutmannsdorff* auch *Leuthmannsdorff* 1845 K 319, 367; *Erlendorf* 1941 Wrzosek 33; *Erlendorf* — *Olszyny, -ni, olszyński* 1947 MPol XXVI

nr 37; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630. — Dawna n. niem. *Katzbach* od n. os. *Katz* Gott 304 i *Bach* 'potok'. Od XVIII w. *Kratzbach*, por. n. os. *Kratz* Gott 304. W XVI w. oboczna n. niem. *Ludwigsdorff*, później *Lutolfisdorff, Leutmannsdorff* (w związku ze zmianą właścicieli), od n. os. *Ludwig + -dorff*. Niemiecką n. *Erlendorf* wprowadziła administracja hitlerowska. Po II wojnie światowej ustalono urządowo n. *Olszyny*. Lit.: SNGŚI IX 82; SGTS VIII 264–7. JCh

Olszyny (3), dziś *Olszyna Dolna*, wś, jel., gm. Olszyna: *Oelse, Langen* (*Ober, Mittel, Nieder*) 1786 Z VI 127; *Langenöls, Mittel, Nieder, Ober* 1845 K 349; *Nieder Langenöls, Olszyny Dolne* 1941 Wrzosek 34; *Nieder Langenöls* — *Olszyny, -ni, olszyński* 1947 MPol XXV nr 124; *Olszyny, -szyn*, cz. wsi Olszyna 1981 WUN II 630; po zmianie: *Olszyna Dolna, -y -ej, olszyński*, wś 2004 DzU nr 229, poz. 2312. — Dawna n. niem. *Langenöls* od przym. *lang* 'długi' + *Öls* 'olcha', z członami odróżniającymi od niem. przym. *mittel* 'średni', *nieder* 'dolny', *ober* 'górnny'. Po 1945 r. wprowadzono urządowo n. *Olszyny*, zmienioną w 2004 r. na *Olszyna Dolna*. Lit.: SNGŚI IX 82; SGTS II 142–52. JCh

Olszyny (3a), wś, kat., gm. Babice, 10 km na pld.-wsch. od Chrzanowa: *Olszyn* (!) 1782–83 SH-GKrMat 211; *Olszyny* 1787 Spis 360; *Olszyny* 1877 Zin II 11; *Olszyny*, przys. 1886 SG VII 519; *Olszyny*, wś 1921 Sk XII 9; *Olszyny, -szyn, olszyński* 1964 UN 4, 12; gw. *uołšymy, -yn, uołšajski*. — Nazwa od ap. *olszyna* 'las, gaj olszowy' Sstp V 571, w formie pluralnej. Forma gw. z labializowanym nagłosowym O-. Lit.: RKrak 118. IN

Olszyny (3b), cz. Osobnicy, dawniej wś, krośn., gm. Jasło: *Olschiny* (1386), *Olszini* 1390 ZDM VI 3, 83; *Olszyny* 1581 ŻDz XIV 117; *Olszyny*, przys. 1886 SG VII 519; *Olszyny*, wś 1933 SkBy 1193; *Olszyny, -szyn, olszyński*, wś 1965 UN 56, 30; *Olszyny*, przys. 1967 SM 786; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630. Lit.: RBiecz 37. IN

Olszyny (4), dziś *Olszyny* i *Olszyny-Kolonia*, dwie wsi, łomż., gm. Piątnica, 9 km na ptd.-zach. od Jedwabnego: *Dux dedit Johanni et Petro de Obramb* 40 mansos dictos *Olschini* (1414–15)1456 SHGMz(MK 3, 115v); *Olschino* 1426 Mkm I nr 262; *Olschini* 1432 Mkm II nr 359; *Olszyni* 1476 ZHer nr 490; granicies ... *Olschynskye* 1483 SHGMz(MK 6, 158); *Olszyny* 1484 HMil 89, 120; *Olsziny* 1577 ŻDz XVI 355; *Olszyno* 1783 MpPerMz; *Olszyny* 1827 Tabella II 62; *Olszyny* 1886 SG VII

Olszyny

518; *Olszyny Szlacheckie, Olszyny Włociańskie* 1921 Sk V 51; *Olszyny, Olszyny Parcele* 1952 UW 164; *Olszyny, -szyn, Olszyny-Kolonia, -szyn-nii* 1981 WUN II 630. — Książę Janusz I nadał Janowi i Piotrowi z Obrębu 40 włók zwanych *Olszyny* nad rz. Jurzec; powstała tu wieś o tej samej nazwie. Lit.: BrodzWizn 214; ZMaz 285. UB

Olszyny (5), wś, olszt., gm. Szczytno, 7,5 km na wsch. od Szczytna: *Olschienen* 1789 Goldb I 150; *Olschienen* 1796–1802 MpSchrot XVII; *Olschienen* 1820 Wald 225; *Olszyny*, niem. *Olschienen* 1886 SG VII 519; *Olszyny* — *Ebendorf* 1938, *Olschienen* 1941 Choj 117; *Ebendorf* — *Olszyny, -n, olszyński* 1946 MPol XXV nr 142; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630; gw. *olšini/olšinen*. — Nazwa zmieniona jako *Olschienen*. Wieś otrzymała w 1938 r. chrzest niem. *Ebendorf*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Olszyny*. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 129. RP

Olszyny (6), wś, ostroł., gm. Myszyniec, 9,5 km na pld.-zach. od Myszyńca: *Olszyny* 1783 MpPerMz; *Olszyny* 1827 Tabella II 62; *Olszyny* 1886 SG VII 518; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630. UB

Olszyny (7), wś, piotr., gm. Łęki Szlacheckie, 14 km na pld.-zach. od Sulejowa: *Olszyny* al. *Olszyna*, kol. i os. młyńska 1886 SG VI 518; *Olszyny*, kol. 1902 Przew II 33; *Olszyny*, kol. 1921 Sk II 76; *Olszyny*, wś 1952 UW 97; *Olszyny, -szyn, olszyński* 1974 UN 46, 22; gw. *uolšyny, -šyn*. EB

Olszyny (8), cz. wsi Czerwona, okresowo wś, rad., gm. Ciepiałów: *Olszyny*, kol. 1921 Sk III 22; *Olszyny*, kol. 1933 SkBy 1193; *Olszyny, -szyn*, cz. Czerwonej 1966 UN 26, 7; *Olszyny*, wś 1967 SM 786; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630. Lit.: KopRad 100. IN

Olszyny (9), przys., dawniej wś, rzesz., gm. Mielec, 5,5 km na ptn.-zach. od Mielca: *Olszyny* 1662 ŹDz XV 55a; *Olszyny* 1827 Tabella II 62; *Olszyny* 1886 SG VII 519; *Olszyny*, przys. 1933 SkBy 1193; *Olszyny, -szyn*, cz. Rzędzianowic 1966 UN 65, 65; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630. IN

Olszyny (10), cz. wsi Szewnica, dawniej wś, siedl., gm. Jadów: Kąt *Olszyny* 1783 MpPerMz; *Olszyny* Kątnik 1783–84 RejKor 481; *Olszyny* 1827 Tabella II 62; *Olszyny* 1839 MpKwat V 4; *Olszyny* al. *Olszyna* 1886 SG VII 518; *Olszyny* 1921 Sk I 141; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630. UB

Olszyny (11), cz. wsi Tydówka, dawniej wś, skiern., gm. Kiernożia: *Olszyny* 1886 SG VII 518;

Olszyny 1921 Sk I 180; *Olszyny, -szyn, olszyński*, wś 1973 UN 44, 19; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630. UW

Olszyny (12), wś, tarn., gm. Rzepiennik Strzyżewski, 8 km na pld. od Ryglie: *Olszyny* 1886 SG VII 519; *Olszyny* 1921 Sk XII 12; *Olszyny* 1952 UW 276; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630. IN

Olszyny (13), wś, tarn., gm. Wojnicz, 18 km na pld.-wsch. od Brzeska: de *Olszina* 1441 SHG-Sd(TCz 2, 120); in *Olschina* 1441 AGZ V 88; in *Olszyna* 1442 ZDK II 375; de *Olszin* 1445 SHGSd(TCz 3, 223); *Olschyny* 1451 SHGSd(TCz 6, 140); *Olszini* 1470–80 DB II 306; *Olszyny* 1510 Matr IV/2, nr 9498; *Olsszyny* 1512, *Olschini* 1524 Matr IV/1, nr 1570, 4433; *Olszyny* 1581 ŹDz XIV 142; *Olszyny* 1680 Rej 231; *Olszyny* 1886 SG VII 518; *Olszyny* 1921 Sk XII 8; *Olszyny, -szyn, olszyński* 1964 UN 3, 11. — Początkowo n. *Olszyna*, wtórnie w formie pluralnej. Lit.: LKrak 106. IN

Olszyny (14), cz. Starego Witoszyna, dawniej wś, włoc., gm. Szpetal Górny: *Olszyny* 1827 Tabella II 62; *Olszyny* 1839 MpKwat II 2; *Olszyny* 1886 SG VII 518; *Olszyny*, kol., 1968 SM 786; *Olszyny, -szyn* 1981 WUN II 630. BCz

Olszyny zob. Koziki-Olszyny, Nagórki-Olszyny, Oleszna (2), Olszany (1), Olszyna (1, 2, 4a), Olszynki (3)

Olszyny-Kolonia zob. Olszyny (4)

Oltaschin zob. Oltaszyn

Ołtowiec zob. Łutowiec

Ołtunien zob. Mącze

Olunin, wś, płoc., gm. Iłów, 11 km na ptn.-zach. od Wyszogrodu: *Olunin*, kol. 1921 Sk I 180; *Olunin* 1952 UW 38; *Olunin* 1967 SM 786; *Olunin, -na* 1981 WUN II 630. — Nazwa od im. *Olunia* (: *Aleksandra*), z suf. *-in*. UW

Olympin zob. Olimpin

Olza, wś, kat., gm. Gorzyce, 9 km na pld.-zach. od Wodzisławia Śląskiego: Gut und Dorf *Olse, Olza* (1435)XVI CdSil VI 57; *Olse* 1435 Drz II 498; *Olza* (1482)XVI, *Olza* Dorf (1521)XVI CdSil VI 114, 169; *Oldza* (1531), *Olssa* (1603) K 460; *Ollsa* 1743 SNGŚI IX 83; *Olsau* 1783 Z II 134; *Olsau* 1845 K 460; *Olza, Olsau* 1900 Myc 39; *Olza* 1952 UW 258; *Olza, -zy* 1981 WUN II 630. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Olza*, prawdopodobnie od późnoprąsłowiańskiej formy *Olba lub *Oldja > *Oldza > *Olza. Struktura i znaczenie podstawy n. nie jest dotąd w pełni wy-

jaśnione. Nazwę zmieniono jako *Olsau*. Po 1945 r. ustalono n. *Olza*. Lit.: SNGŚI IX 83; BorGŚI 52; Babik 201.

JCh

Ołaczewo, wś, poznań., gm. Środa Wielkopolska, 5 km na płn.-zach. od Miłosławia: *Olaczevo* (1305)1594–96 KW II 245; De *Olaczevo* missalia 1510 Nks 71; *Olaczewo* (1407)XV SHGKI(AAP CP 2, 40); *Olaczewo* 1578 ŻDz XII 215; *Ołaczewo* spir. 1674 MKI(ASK 74, 178); woytostwo *Ołaczewo* (!) 1789 MKI(Tab 47, 122); *Ołaczewo*, folw. 1846 KsP 359; *Ołaczewo* 1859 MpChrZ; *Ołaczewo*, czasami *Ołtoczewo* i *Odlaczewo* zwany, niem. *Olatschewo*, folw. 1886 SG VII 521; *Ołaczewo*, niem. *Olaczewo*, obszar dw. 1921 Sk X 105, 150; *Ołaczewo*, -wa 1981 WUN II 631; gw. *oūočevo/ouaščevo*, -eva. — Nazwa od n. os. *Ołacz* KozN 59, z suf. -ewo. Lit.: Nieckula, -ov- 146. ZZ

Oława, mto, wroc.: *Ołauam* (1149)1487, *Ołouam* 1193, *Olava* 1204 KŚI I 63, 167, 275; *Ołauam* 1206 KŚI II 8; *Olaua* 1221, *Oława* 1226 KŚI III 26, 144; in *Olaua*, *Ołauam* 1234, *Olaua* (1235)-1500 SUr II 53, 56, 73; *Ołauiam* (1251)XIII, *Ołauiam* (1253)XV SUr III 28, 47; circa *Ołauiam* 1264, ultra *Ołauiam*, in *Ołauiam*, *Ołauia* 1265 SNGŚI IX 83; de *Olavia* 1266 Reg nr 1223; *Ołauia*, *Oławam* 1269 SUr IV 78; v. *Ołlau* 1282 Reg nr 1722; *Ołauia* 1287, *Ołauiam* 1290 SUr V 288, 380; *Ołlau* (1291) SUr VI 14; *Ołlau* 1291 Reg nr 2209; *Ołlau* 1295 SUr VI 151; *Olavia* ok. 1300 CdSil XIV 79; *Ołauia* 1309, prope ... *Ołaviam* 1314, *Olaviam* 1327, *Ołow* 1329 SNGŚI IX 83; in *Ołauiam* 1330 CdSil I 149; *Ołow* 1331 Reg nr 5071; *Ołluw* 1333 Reg nr 5193; zu *Olavia* 1335, de *Alavia* 1336, *Ołauie* 1338 Reg nr 5409, 5560, 6181; *Ołow* 1339, *Olavia* 1343, *Ola* 1358, *Ołow* 1359, *Ołow* 1361, *Olavia* 1362, *Ołow* 1373 SNGŚI IX 83; *Olavia* 1386, *Ołow* 1387 LandbSch II nr 310, 458; *Olavia* 1392, *Ołow* 1400, *Ołow* 1404, *Ołow* 1451, *Ołow* 1452, *Ołlaw* 1469, *Ołow* 1502, *Ołlau* 1506 SNGŚI IX 83; *Ołow* 1587 CdSil XXXIII 88; *Ołaviae* 1687/88 J III 605; *Ołlau*, *Oława* 1845 K 889; *Oława*, niem. *Ołlaw* 1886 SG VII 444; *Oława*, *Ołlau* 1900 Myc 39; *Oława* 1902 SG XV/2, 404; *Ołlau*, *Oława* 1941 Wrzosek 18; *Ołlau* — *Oława*, -y, *oławski* 1946 MPol XXIV nr 44; *Oława*, -wy 1981 WUN II 631. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Oława*, ta w związku z pie. *el-, *ol- 'płynąć'; zlatynizowana w postaci *Olavia* i zmieniona jako *Ołlau*. Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo n. *Oława*. Lit.: SNGŚI IX 83–4;

RymNmiast 172; UdolphStell 212–4; Babik 201–2.

JCh

Oławin zob. **Olewin** (2)

Ołdaki (1), wś, biały., gm. Mońki, 4 km na płn. od Moniek: *Oldaki* 1569 UPL 263; z *Oldakow* 1580, *Ołdaki* 1591 ŻDz XVII/1, 117, 156; *Ołdaki* 1697 Hmil 56; *Hołdaki* 1744 SDV 146; *Oldaki* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6009, 31–35); *Ołdaki* 1902 SG XV/2, 409; *Ołdaki* 1921 Sk V 12; *Oldak*, -ków 1981 WUN II 631. — Nazwa od n. os. *Ołdak* SSNO IV 124 (: *hołd*, też z zanikiem *h* — *ołd*, *hołdować*, *hołdowanie*, *ołdowanie* Sstp II 544, lub od niem. *alt*, dniem. *old* 'stary' RymSEN I 4), w formie pluralnej. Lit.: GórnRPd 38. EB

Ołdaki (2), wś, ciech., gm. Gzy, 11 km na zach. od Pułtuska: *Oldako* (!) 1410 Bi 697; *Oldaky* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 102); *Oldakowo* 1425 Zakr I nr 1421; *Oldaky* 1466 SHGMz(Ep. 9, 212v); *Oldaky* (1451)1456 SHGMz(MK 4, 128v); *Oldaky* 1470 Warsz nr 1996; *Oldaky* 1494 SHGMz(Z 16, 383v); in *Oldaki* ... ad gran. *Krolyewskye* 1502 SHGMz(Z 17, 3v); *Krolyewo* 1513, *Oldaky* 1519 SHGMz(Ep. 149, 194v i 204, 12v); *Oldaky media* 1530 SHGMz(Z 3, 22); *Oldaky maior* 1531 SHGMz(Z 3, 46v); *Oldaky Crolowo* 1535 SHGMz(Z 22, 704); *Oldaki omnes* (*Maior*, *Minor*) 1576 ŻDz XVI 320; *Ołdaki* 1783 MpPerMz; *Ołdaki* 1827 Tabella II 62; *Ołdaki* 1886 SG VII 521; *Ołdaki*, -ków 1981 WUN II 631. — Nazwa od n. os. *Ołdak* SSNO IV 124, w formie pluralnej, także wariant z suf. -owo. Pod koniec XV i w XVI w. wyodrębniły się trzy działy: *Ołdaki Wielkie*, *Ołdaki-Królewo* (= *Minor*?), *Ołdaki Średnie* (= *Media*); człony drugie od przym. łac. *maior* 'większy', *minor* 'mniejszy', *medius* 'średkowy, średni' i od n. os. *Król* SSNO III 144, z suf. -owo, -owo. Lit.: ZMaz 285. UB

Ołdaki (3), dziś *Ołdaki-Magna Brok*, wś, łomż., gm. Czyżew-Osada, 20 km na płn.-wsch. od Ciechanowca: *Oldaki* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 62); *Dux dedit Jacobo de Oldaky* 20 mansos circumquaque riwlum Brog ... 1426 Mkm I nr 312; *Oldaky* (1482)1539 Matr IV/1, nr 6431; granicis *Oldakowskye* 1483 SHGMz(MK 6, 158v); *Oldaki* (1515)1539 SHGMz(MK 60, 63); *Oldaky Magna* 1578 ŻDz XVI 402; *Ołdaki* 1783 MpPerMz; *Ołdaki Mazury*, *Ołdaki Wielki Brok* 1783–84 RejKor 391; *Ołdaki magnaborek* (!), *Ołdaki mazury* 1827 Tabella II 62; *Ołdaki Magnabrok*, *Ołdaki Mazury* 1886 SG VII 521; *Ołdaki-Magna Brok*, wś, *Ołdaki Mazury*, przys. 1967 SM 786; *Ołdaki*, -ków, *oładcki* 1974

Ołdaki

UN 165, 13; *Ołdaki*, -ków 1981 WUN II 631; po zmianie: *Ołdaki-Magna Brok*, -ków-*Magna-ku*, *brokowski* 1996 MPol nr 79, poz. 713. — Nazwa *Ołdaki* zapewne ponowiona. Od XVI w. *Ołdaki-Magna Brok*/*Ołdaki-Wielki Brok* i *Ołdaki-Mazury*; człony drugie od n. rz. *Magna Brok*/*Wielki Brok*, por. *Magnus Brok* (1414–25)1456, *Wyelgi Brok*, *Wielki Brok* 1448 SHGMz(MK 3, 16 i 4, 63–63v), oraz od n. os. (lub etnicznej) *Mazur* SSNO III 431, w formie pluralnej. Lit.: ZMaz 285. UB

Ołdaki (4), wś, ostroł., gm. Rzekuń, 7 km na pld.-wsch. od Ostrołęki: *Nowa Wieś Oldakowska* 1577; *Nowa wieś kujawy et Oldaki* 1577, *Nowa Wieś Ołdaki* 1674 AtMz; *Ołdaki* 1783 MpPerMz; *Ołdaki* 1783–84 RejKor 546; *Ołdaki* 1827 Tabella II 62; *Ołdaki* 1886 SG VII 521; *Ołdaki Dworskie*, *Ołdaki Włościańskie* 1921 Sk V 58; *Ołdaki* 1952 UW 21; *Ołdaki*, -ków 1981 WUN II 631. — Dawniej n. *Nowa Wieś Oldakowska*/*Nowa Wieś-Ołdaki*; człon trzeci zapewne od nazw. *Ołdakowski*. W XX w. n. z członami odróżniającymi od przym. *dworski* i *włościański*, w l. mnogiej. Utrwaliła się n. *Ołdaki*. UB

Ołdaki (5), cz. wsi Kury, dawniej wś, ostroł., gm. Tłuszcz: *Kąt Ołdaki* 1783 MpPerMz; *Kąty Ołdak* 1783–84 RejKor 486; *Ołdaki* 1839 MpKwat V 4; *Ołdaki* 1886 SG VII 521; *Ołdaki* 1921 Sk I 147; *Ołdaki*, wś 1967 SM 786; *Ołdaki*, -ków 1981 WUN II 631. Lit.: GórnRWlkp 118. UB

Ołdaki zob. Gośniewice (1), Grodzisk-Ołdaki, Ołdaki-Polonia

Ołdaki Maior zob. **Ołdaki** (2)

Ołdaki Media zob. **Ołdaki** (2)

Ołdaki Minor zob. **Ołdaki** (2)

Ołdaki-Królowo zob. **Ołdaki** (2)

Ołdaki-Magna Brok zob. **Ołdaki** (3)

Ołdaki-Mazury zob. **Ołdaki** (3)

Ołdaki-Polonia, wś, łomż., gm. Andrzejów, 11 km na pld. od Zambrowa: *Oldaky* alias *Położmya* 1469 SHGMz(WD 1, 99); *Oldaky* 1473 SHGMz(MK 9, 28); *Ołdaki* 1482 HMil 308; *Ołdaki* 1515, 1539 SHGMz(MK 60, 63); *Oldaky Polonia* 1578 ŻDz XVI 399; *Ołdaki* 1783 MpPerMz; *Ołdaki polonia* 1827 Tabella II 62; *Ołdaki Polonia* 1886 SG VII 521; *Ołdaki-Polonia*, -ków-nii, *oldacki* 1971 UN 134, 6. — Nazwa *Ołdaki* zapewne ponowiona. Człon *Położmya* od *połomić* 'połamać', z suf. -ja. Od XIX w. Wtórna postać *Położmya*, w wyniku gw. pln.-pol. mieszania się *m* i *n*, później *Polonia*, przez asocjacje do łac. określenia Polski. UB

Ołdakowizna, wś, siedl., gm. Stanisławów, 13,5 km na pld.-wsch. od Tłuszcza: *Holdakowizna* 1775 ZWarsz 197; *Ołdakowizna* 1827 Tabella II 62; *Ołdakowizna* 1839 MpKwat V 4; *Ołdakowizna* 1886 SG VII 521; *Ołdakowizna*, -ny 1981 WUN II 631. — Nazwa od n. os. *Ołdak* SSNO IV 124, z suf. -owizna. Pierwszy zapis z protetycznym H-. Lit.: Safarewiczowa, -izna 30. UB

Ołdowiec zob. **Hołdowiec**

Ołdrzychowice Kłodzkie, wś, wałb., gm. Kłodzko, 8 km na pld.-wsch. od Kłodzka: *Ullersdorf* 1342 SGTS XV 318; *Ulrichsdorf* 1346 KGI 38; *Ulrichsdorf*, *Ulricivilla* 1360, *Ulrichsdorff* 1361, *Ullersdorff* 1378, *Ulrici villa* 1384, *Ulrichsdorf* 1391, *Vlrichsdorff* 1399 SNGŚI IX 84; *Vlrichsdorff* 1461, *Ullersdorf* 1656 CdSil XXXIV 101, 38; *Ullersdorff* 1743 SNGŚI IX 84; *Ullersdorf* 1789 Z IX 370; *Ullersdorf* 1845 K 703; *Ullersdorf* 1941 Wrzosek 25; *Ullersdorf* — *Ołdrzychowice Kłodzkie*, -ic -ich, *ołdrzychowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ołdrzychowice Kłodzkie*, -wic -kich 1981 WUN II 631. — Dawne n. niem. *Ulrichsdorf*, *Ullersdorf* od n. os. *Ulrich*, *Ullert* Gott 372 + *Dorf* 'wieś'; w formie zlatynizowanej *Ulrici villa*. Po 1945 r. wprowadzono n. *Ołdrzychowice Kłodzkie*. Lit.: SNGŚI IX 84; SGTS XV 318–25. JCh

Ołdrzychowo, wś, bydż., gm. Janikowo, 14 km na pld.-zach. od Inowrocławia: *Ołdrzychowo* 1370 KW III 350; *Ołdrzychowo* 1408 KW V 144; *Ołdrzychowo* 1489 Lupbrz 172; *Ołdrzychowo* 1583 ŻDz XII 253; *Ołdrzychowo* 1796–1802 MpSchröt XXV; *Ołdrzychów*, niem. *Ołdrzychowo* 1886 SG VII 521; *Ołdrzychowo*, niem. *Altenburg*, *Gut* 1921 Sk X 84, 150; *Ołdrzychowo*, -wa, *ołdrzychowski* 1972 UN 181, 5. — Nazwa od n. os. *Ołdrzych* SSNO IV 111 (: *Uodalrich*, *Uldrich* Gott 372), z suf. -owo. Nazwa niem. *Altenburg* wprowadzona przez administrację pruską. Lit.: Nieckula, -ov- 146. AG

Ołdrzychowo zob. **Haldrzychowice**

Ołdrzychów, cz. Nowogrodźca, dawniej wś, jel.: *Ullerschdorf* 1233 SGTS II 152; *Ulrici villa* 1310 Reg nr 3159; *Ulrichsdorf* 1371 SGTS II 152; *Dorf Ullersdorf* 1416 CdL III 732, przyp. 1; *Ullersdorf* 1454, *Ullersdorf bey Nawberg* 1522 CdL IV 915, V 102; *Ullersdorf* (a. *Queis*) 1651 J IV 31; *Ullersdorf trans Qvissvm* 1677 SGTS II 152; *Ullersdorf am Queis* 1845 K 704; *Ullersdorf a. Queis* 1941 Wrzosek 27; *Ullersdorf a. Queiss* — *Ołdrzychów*, -owa, *ołdrzychowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ołdrzychów*, os. 1967 SM 786; *Ołdrzychów*,

-chowa 1981 WUN II 631. — Dawniej n. niem. *Ulersdorf* (*Ulrichsdorf*), od n. os. *Ulrich*, *Ullert* Gott 372 i *Dorf* 'wieś', także w zapisie kancelaryjnym z łac. *villa* 'wieś'. W XVI w. n. z członem lokalizującym *bey Nawberg* 'koło Nowogrodźca'. Od XVII w. z członem *am Queiss* 'nad Kwisą' (miejscowość leży nad rzeką Kwisą). Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ołdrzychów*. Lit.: SNGŚI IX 85; SGTS II 152. JCh

Ołki zob. **Borowskie Olki**

Ołksna zob. **Olksmiany**

Ołobok (1), wś, jel., gm. Osiecznica, 8 km na płn.-wsch. od Węglińca: *Molboch*, *Molboche* 1452 CdL IV 736, 737; *Muelbock* 1491, *Melbog*, *Molebock* 1498, *Mühlbock* 1499, *Molebog* 1505 KOL 62; von *Malbock* 1559 CdL V 145; *Mühlbock* 1670, *Mühlbocensis* 1687/88 J III 92, 652; *Mühlbock*, *Nieder* 1845 K 421; *Modlibóg*, wend. *Modliboh* — *Mühlbock* 1896 D 74; *Mühlbock* 1902 Ng 196; *Mühlbock*, *Ołobole* 1941 Wrzosek 27; *Mühlbock* — *Ołobok*, -u, *ołobocki* 1948 MPol XXV nr 14; *Ołobok*, -ku 1981 WUN II 631. — Zapewne n. słow. *Modlibóg, od im. *Modlibog* SSNO III 542, por. *modlić się*, zniemczona jako *Mühlbock*. Wrzosek rekonstruował n. jako *Ołobole*. Wieś leży nad rz. *Ołobok*, dopływem Czarnej Wielkiej. Brak starszych zapisów n. rzeki; o etymologii zob. *Ołobok* (2). Po 1945 r. ustalono urzędowo postać *Ołobok*. Lit.: KOL 62; SNGŚI IX 85; BenaGŁuż 312–3. JCh

Ołobok (2), wś, kal., gm. Sieroszewice, 13 km na pld. od Kalisza: in *Olobok* (1208)XV DO XI 182; *Locum qui Olobok vulgariter dicitur* (1213) 1293, de *Olobok* (1245)1748 KW I 78, 206; circa *Holobohc* 1248, de *Olebech* (1262)1282 KW I 226, 351; in *Olboch* 1273 KW I 399; *Oloboc* 1291 KW II 54; de *Olobok* 1388 KW III 605; de *Wolobok* 1411 Koz V 99; *Olobog* 1412 Kal nr 316; in *Olobok* 1487 AC II nr 1949; *Olobok* 1511–23 ELB II 50; *Olobog* 1565 SHGKI(ASK 13, 101); *Olobok* 1579 ŻDz XII 123; *Ołobok* 1618–20 PKal 84; *Ołobok*, niegdyś *Hołobok*, wś przy ujściu Ołoboczki 1886 SG VII 522; *Ołobok*, niem. *Olobok* 1921 Sk X 63, 150; *Olobok*, -ku 1981 WUN II 631; gw. *ojobok*, -ka, *ojobocki*. — Nazwa ponowiona z n. rzeki *Ołobok*, lewego dopływu Proсны, por.: super aquam *Oloboc* (1136) KW I 12. Postać *Wolobok* jest może rezultatem absorpcji przyimka w, gdyż mało prawdopodobne, by granica dialektalnego mieszanania o- z wo- sięgała dawniej tak daleko na południe. Przejściowo postać z protezą h-

Rieger i Wolnicz-Pawłowska uważają hydronim *Ołobok* za niejasny. Rozwadowski traktował go jako genetycznie germański. Moszyński, a za nim Lehr-Spławiński i Kuryłowicz, uważają człon -*bok* za pożyczkę germ., por. ap. *bok 'potok, mała rzeka'. Rudnicki i Domański łączą pierwszy człon n. z psł. *olb 'rodzaj piwa', por. scs. *olb*, *olowina* 'sicera, napój wysokowy' lub z psł. rdzeniem **el-* 'wilgoć, słuzowatość'. Lit.: Domański, Średniowieczne nazwy Oławy i jej dopływów, w: *Studia językoznawcze poświęcone prof. S. Rospondowi*, 1966, 349–58; Kuryłowicz, *Słownik starożytności słowiańskich* III, 1967–68, 100; Lehr-Spławiński, O pochodzeniu i praojczyźnie Słowian, 1946, 194; Moszyński, *Kultura ludowa Słowian* II/2, 1939, 1584; Babik 202; Rieger, Wolnicz-Pawłowska, *Nazwy rzeczne w dorzeczu Warty*, 1975, 106; Rozwadowski, *Rocznik Sławistyczny* VI 53–4. ZZ

Ołobok (3), wś, ziel., gm. Skąpe, 10 km na pld.-zach. od Świebodzina: Stadt *Olobok* alio nomine *Melbok*, *Olobok* 1207 KŚI II 280, 283, fals. XIV; *Olobok* 1224 Reg nr 278; *Olobok* 1235, *Oloboc* 1238, *Oloboc* 1240, *Holobohc* 1248 SUr II 64, 100, 123, 201; *Olebuch* 1262 SUr III 267; *Olboc* 1267 SUr IV 16; *Molbog* (1410) CdSil IV 267; *Mühlbock* 1822 MpUMbl 2055; *Mühlbock* — *Ołobok*, -ku, *ołobocki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ołobok*, -ku 1981 WUN II 631. — Nazwa ponowiona z rzeki *Ołobok*, która przepływa przez wieś; zniemczona jako *Mühlbock*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ołobok*. Lit.: Babik 202; Nowacki, Powiat świebodziński, 2006, 42, 66, 76. JCh

Ołoczewo zob. **Ołaczewo**

Ołowie zob. **Ołowskie**

Ołowienki zob. **Hołowienki**

Ołowne Grzybowo zob. **Grzybowo-Ołowne**

Ołownik, wś, suwał., gm. Budry, 12,5 km na płn.-wsch. od Węgorzewa: dorff *Oloffnick* 1561 BiałKol 180; *Aulunicke* 1586/87 HAPr V 52; *Rososen* (!) 1602 BiałKol 180; *Olloffnick* 1616 KętL 543; *Oloffnick*, *Oloffnick*, *Hołownik* XVII BiałKol 180; *Launingken*, *Gross* (*Gross Launicken*, *Ołownicken*), maj. ok. 1780 HAPr IV 286; *Groß Launigken* od. *Ołownicken*, maj. 1785 Goldb III 110, 142; *Launingken* — *Ołownik* 1879 KętN 142; *Ołownik*, niem. *Oloffnick*, *Launingken* 1886 SG VII 525; *Ołownik* — *Sanden* 1938, *Launingken* 1941 Choj 117; *Sanden* — *Ołownik*, -a, *ołownicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Ołownik*, -ka 1981 WUN II 631. — Starsza

Ołowo

prus. n. **Aulunik-*, od **aul-*, por. lit. n. w. *Aulė*, *Aūlamas*, lot. *Auŭa*, *Auŭi* (: lit. *aūlas* 'cholewa', ide. *aul-os 'podłużne wgłębienie, przewód, rura') lub ide. **av-* 'źródło, prąd, strumień wody', z suf. *-un-ik* Ger 248–9, 254. Forma zmieniona *Launingken* powstała wskutek metatezy **Aul-* > *Lau-* i przekształcenia prus. *-un-ik* w niem. *-(n)ing-*, z zakończeniem *-en*. Nazwę spolonizowano jako *Ołownik*, w źródłach zapisywaną w postaciach zmienionych. Okresowo wieś nosiła n. *Rozosze*, od n. obszaru ujścia Gołdapy do Węgorapy (por.: *Rotzosse* 1540, *Rosasche* 1554–55, 1557–58), ta od ap. *rosocha* 'rozgałęziony pień drzewa' SEBor 519, też metaforycznie 'rozwidlająca się rzeka', określała więc miejsce, gdzie rzeka się rozwidła. W 1938 r. wprowadzono urządzenie n. *Sanden*. Po 1945 r. ustalono n. *Ołownik*. Lit.: PrzybBalt 197; BiałPrzem 56; BiałKol 179, 180, przyp. 115. RP

Ołowo zob. Ołowskie

Ołowskie, wś, łomż., gm. Nur, 9,5 km na pld.-wsch. od Ciechanowca: hereditate dicta *Ołowo* 1446 SHGMz(WD 1, 283); *Holowo*, *Ołowo* 1491 SHGMz(Ep. 15, 207 i 208); *Ollowie* 1578 ŻDz XVI 397; *Ołowskie* 1783–84 RejKor 395–6; *Ołowskie* 1785 MpPerMz; *Ołowskie* 1886 SG VII 525; *Ołowskie*, *-kich*, *ołowski* 1971 UN 134, 23. — Dawniej n. *Ołowo*, od ap. *ołow*, *ołowo* 'minerał rodzimy, szary, z czarniawą naleciałością na powierzchni' Sstp V 571, SW III 768. Efemerycznie występuje forma z protetycznym *H-*: *Hołowo*. W XVI w. *Ołowie*, z suf. *-e*. Od XVIII w. n. *Ołowskie*, od nazw. jednego z właścicieli wsi *Ołowski*, w l. mnogiej. UB

Ołpice, wś zaginiona, leżała w pow. jędrzejowskim, w par. Sędziszów, może wchłonięta przez wś Boleszce, kiel.: de *Olpicz* (1370)XVII KMłp I 367; de *Olpicz* 1376, de *Olpicz* 1388 Krak nr 73, CXX(9); *Olpicze*, *Olpino*, *Olpyno* 1398 Krak nr 6423, 6424, 6460; *Olpicz* 1403 Hel II nr 961; *Olpicze* 1409 Sand nr 476; *Olpycze* 1470–80 DB II 69; de *Olpicz* 1477 Mog 134; *Olpycze* 1490 ŻDz XV 438; *Olpicze* 1564 Lukrak II 79; *Olpicz* 1581 ŻDz XIV 86; *Olpicz* 1629 RPobKr 130; *Olpicz* 1680 Rej 128. — Nazwa od n. os. *Olpa* SSNO IV 124 (może od gw. *hołpa* 'ktoś wysoki, niezgrabny, misiwaty', też *hołpa* 'duża ilość'), z suf. *-ice*, okresowo też *-ino*. Lit.: RKrak 118–9; AtKr 253. IN

Ołpin zob. Ołpiny

Ołpina zob. Ołpiny

Ołpino zob. Ołpice, Ołpiny

Ołpiny, wś, tarn., gm. Szerzyny, 9 km na ptn.-zach. od Biecza: *Olpino* (1288) KTn 72, fals. XV; in *Olpina* ... in *Olpyny* (1349)1445 Kkk I 241; *Olpino* 1354 KTn 118; In *Olpin* 1384 Sng II 55; villas ... *Olpyni* (1386) ZDM VI 3; de *Olpina* 1389 MBiecz 208; *Olpyni* 1390 ZDM VI 83; *Holpin* 1465 SHGSd(Te 3, 328); *Olpyny* 1470–80 DB III 217; in *Inferiori Olpyny* 1507 SHGSd(Te 3, 420); *Olpyny* 1510 Matr IV/2, nr 9498; *Olpyni*, *Olpi* 1524, *Olpyny* 1530 Matr IV/1, nr 4397, 4433, 5683; *Olpyny* wyższe, *Olpyny* niższe 1581 ŻDz XIV 117; *Olpyny* Wyzsze, *Olpyny* Nizne 1629 RPobKr 266, 267; *Olpyny* Wyzsze, *Olpyny* Nizsze 1680 Rej 292; *Olpyny* 1765 Lukrak I 170; *Olpyny* Górne, *Olpyny* Dolne 1855 Stup 150; *Olpyny* 1921 Sk XII 16; *Olpyny*, *-pin*, *ołpiński* 1966 UN 58, 158; gw. *uou-piyny*, *-in*, *uoupiński*. — Nazwa od n. os. *Olpa* SSNO IV 124, z suf. *-ino*, *-in*, *-ina*. Wtórnie pluralizacja nazwy, może w związku z wielością obiektów. Odnotowano też formę *Hołpin*, z protetycznym *H-*. W XVI–XIX w. podział na dwie jednostki osadnicze, co odzwierciedlają n. zestawione; człony odróżniające od przym. łac. *inferior* 'niższy', pol. *dolny*, *górny*, *niżny*, *niższy*, *wyższy*. Forma gw. z labializowanym *O-*. Lit.: RBiecz 37; Nieckula, *-ov-* 293; BańMorf 56. IN

Ołpiny Dolne zob. Ołpiny

Ołpiny Górne zob. Ołpiny

Ołpiny Niżne zob. Ołpiny

Ołpiny Niższe zob. Ołpiny

Ołpiny Wyższe zob. Ołpiny

Ołtarze-Gołacze, wś, łomż., gm. Nur, 16 km na zach. od Ciechanowca: *Ołtarzewo* (1414–25) 1456 SHGMz(MK 3, 62v); *Ołtarzewo* (1414)1517 Matr V/2, nr 7744; *Ołtarzewo* 1435 SHGMz(MK 3, 141v); *Ołtarzewo* 1441 HMil 308; *Ołtarze*, granicis *Oltharzewskye* 1473 SHGMz(MK 9, 30v); *Ołtarze Gołacze* 1526 SHGMz(Ep. 204, 309–309v); z *Olthar-zami* (1565) Lumaz II 168; *Ołtarze Gołacze* 1578 ŻDz XVI 397; *Ołtarze Gołacze* 1783–84 RejKor 396; *Ołtarze Gołacze* 1839 MpKwat V 3; *Ołtarze Gołacze* 1886 SG VII 526; *Ołtarze-Gołacze*, *-rzy-czy*, *ołtaski* 1971 UN 134, 23. — Nazwa zapewne od n. os. *Ołtarz, z suf. *-ewo*, wtórnie w formie pluralnej. Do n. os. por. ap. *ołtarz* 'miejsce składania ofiar bogu lub bogom, stół ofiarny' Sstp V 572, n. os. *Ołtarzyk* SSNO IV 125. Od XVI w. *Ołtarze-Gułacz*/*Ołtarze-Gołacze*; człon drugi od n. os. *Gułacz* (: gw. *gula* 'indycka') RymSEN II 283, por. też gw. *gulacz* 'indyk' SGPRei(kartoteka), w formie pluralnej. UB

Ołtarzew, wś, warsz., gm. Ożarów Mazowiecki, 2 km na zach. od Ożarowa Mazowieckiego: *Oltharzewo* 1428 M&M I nr 615; *szoltharzewa* 1480 Warsz nr 1506; *Ołtarzewo* 1580 ŻDz XVI 281; *Ołtarzew* 1783 MpPerMz; *Ołtarzew* 1827 Tabella II 62; *Ołtarzew* 1839 MpKwat IV 3; *Ołtarzew* 1886 SG VII 526; *Ołtarzew*, -wa 1981 WUN II 631. — Nazwa od n. os. *Ołtarz, z suf. -ewo, wtórnienie -ew. UB

Ołtarzewo zob. **Ołtarze-Gołacze**, **Ołtarzew**

Ołtarzyn zob. **Ołtaszyn**

Ołtaszyn, cz. Wrocławia, dawniej wś: *Oltazins* vel *Olzantino* 1155 H 120; *Oltanschino* (1204) 1435, *Oltanchino* (1204) XVI KŚI I 270; et villam, que dicitur *Oltachino* 1227 KŚI III 166; *Oltacino* 1245 SUr II 173; *Oltaschin* (1254) XVI SUr III 96; *Oltacyn* (1300) XVI SUr VI 345; de *Oltaczin* 1325, de *Oltaczin* 1329, *Olthazin* 1335–42, *Olthaczin*, *Oltaczyn* 1336, *Oltaczin* 1338–41 Reg nr 4471, 4803, 5409, 5639, 5704, 6112, 6623; *Oltatschin* ok. 1350 LandB nr 147; *Oltetschin* (1360) K 461; *Olticzschin* 1416, *Oltatzino* 1542, *Oltzenn* 1567, *Oltatzschin* 1598 H 120; *Oltaschin* 1651/52 J I 285; *Oltaschin* vulgo *Olischin* 1659 H 120; *Oltatschin* 1666/67 J I 307; *Oltaschin* 1795 Z XII 200; *Oltaschin* 1845 K 461; *Ołtaszyn*, niem. *Oltaschin*, wś i dobra 1886 SG VII 526; *Olszatyn* — *Oltaschin* 1896 D 176; *Herzogshufen*, *Ołtarzyn* 1941 Wrzosek 10; *Herzogshufen* — *Ołtarzyn*, -a, *ołtarzyński* 1946 MPol XXV nr 142; *Ołtaszyn*, -na 1981 WUN II 631. — Dawniej n. *Ołtaszyno*, wtórnienie *Ołtaszyn*, może od n. os. *Ołtasza (: *Ołt + -asza), z suf. -ino, wtórnienie -in; nazwa niemczona fonetycznie w różny sposób. Antroponim *Ołt zapewne pochodzenia niem., por. n. os. *Olt*, *Holt* SSNO IV 122 (: stwniem. *alt*, śrdniem. *olt* 'stary'), też n. m. *Ołtowo*, dziś *Ułtowo*. Nazwa niem. *Herzogshufen* wprowadzona w okresie hitlerowskim. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ołtarzyn*, a następnie *Ołtaszyn*. Lit.: DomWr 30. JCh

Ołtowo zob. **Ułtowo**

Ołtuny zob. **Mącze**

Ołuczka zob. **Hołudza**

Ołudza, wś, częst., gm. Szczekociny, 9 km na pld.-zach. od Szczekocin: villas ... *Oluzam* 1198 KMłp II 13; *Holuza* 1257 CdP I 80; *Holuca*, *Holuza* (1262) KMłp I 71, 75, fals. XIV; *Oludza* (1354) 1634 KMłp III 93; *Oludza* (1403) ZDM I 306; *Olluca* (1432) DKrak 189; *Oludza*, *Holudza* 1470–80 DB II 207, III 325; *Oludza* 1564–65

Lusand 19; *Oludza* 1581 ŻDz XIV 70; *Ołudza* 1629 RPobKr 162; *Ołudza* 1787 Spis 347; *Ołudza* 1827 Tabella II 62; *Ołudza*, wś i folw. 1886 SG VII 327; *Ołudza* 1921 Sk III 142; *Ołudza Nowa*, -dzy -wej, *ołudzki*, *Stara Ołudza*, -rej -dzy, *staro-ołudzki*, dwie wsi 1971 UN 35, 61; *Nowa Ołudza*, -wej -dzy 1981 WUN II 549; po zmianie *Ołudza*, -y, *ołudzki* 2001 DzU nr 153, poz. 1772. — Nazwa ponowiona z n. rzeki, która przepływa przez wieś, o pierwotnej n. *Ołudza*, por. fluuium *olucza* 1319 KMłp I 189, dziś Żebrówka. Źródła notują też formę *Hołudza*, z protetycznym *H*-. Hydro-nim przypuszczalnie od ide. *el, *ol 'płynąć', z suf. *-udja'. W XX w. dwie wsi o n. zestawionych, z członami odróżniającymi od przym. *nowy*, *stary*. Lit.: RKrak 119; Duma, HE XIV 99; BańMorf 80. IN

Ołudza zob. **Hołudza**

Ołudza Nowa zob. **Ołudza**

Ołudza Stara zob. **Ołudza**

Ołudza Wola zob. **Wólka Ołudzka**

Ołuźna, wś, kosz., gm. Gościno, 12 km na pld.-wsch. od Kołobrzegu: *Belusna* (1260) PU VI 341; de *Seuelde*, *Seuel* que dicta fuit antea *Wolnosna* 1276 PU II 320; *Woluzne*, villam *Zeuelde*, que ... vocabatur *Woluzne* (1280) PU II 417; *Woluzne* que vocabatur *Seefeld* (1308) PU IV 290; *Zevelde* 1496 PMT XIII 54; *Sefelde* 1554 PomKirch II 369; *Sehefeld* 1618 MpLub; *Seefeled* 1789 Mp-GillyPom; *Seefeld* 1836 MpUMbl 604; *Seefeld* — *Ołuźna*, -nej, *ołuśki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ołuźna*, -nej 1981 WUN II 631. — W XIII w. wieś nosiła n. *Bieluźna lub *Woluźna, ale zapisy są niejedoznaczne. Nazwa z suf. -na, -no, od pom. *beluga, por. pol. *białuga* 'iłowata gleba, bielica' SW I 144 albo od *ołuśa* 'ołcha', albo od pom. *volny, por. pol. *wolny* 'zwolniony od opłat; niezależny'. Równoległe funkcjonowała n. niem. *Seefeld*, od śrdniem. *se* 'jezioro' i *velt* 'pole'. W pobliżu wsi jest niewielkie jezioro. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ołuźna*. Lit.: RzDuma I 202; Belchnerowska, PMT XIII 54–5. BCz

Omechau zob. **Miechowa**

Omesznicy zob. **Wierzbica** (9)

Omeszniki zob. **Wierzbica** (9)

Omieciny zob. **Omięciny**

Omieciny, przys. Burkatowa, dawniej wś, wałb., gm. Świdnica, 5 km na pld. od Świdnicy: dorf *Omeisendorf* 1393 LandbSch II nr 1191; *Omissendorf* (1396) K 459; *Omissendorf* 1452

Omieciny

CdSil XXXV 94; *Ohmsdorff* 1743 SNGŚl IX 85; *Ohmsdorf* 1785 Z V 472; *Ohmsdorf* 1845 K 459; *Ohmsdorf*, wś 1886 SG VII 413; *Ohmsdorf* — *Omieciny*, -in, *omieciński* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Omieciny* 1967 SM 787. — Według SNGŚl dawna n. *Omiszów, od n. os. *Omisz, z suf. -ów, albo *Omiszno. Do n. os. por. *omieścić*, *omiścić* 'wyrzebić'. Por. też jednak pld.-niem. n. os. *O(h)meis*, *Ohm(e)s* (: *Ameis*) Gott 87, z adideacją do *Ohm* (: *Oheim*) Gott 374. Nazwę zmieniono jako *Ohmsdorf*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Omieciny*. Lit.: SNGŚl IX 85. JCh

Omieciny zob. **Omięciny**

Omięcín, wś, rad., gm. Szydłowiec, 11 km na płn. od Szydłowca: *Vmyaczin* (1439?)1520 ZDM II 308; *Vmyanczin* 1470–80 DB II 524; *Vmyaczyn* 1508 ŻDz XV 478; *Umyeczyn* 1564–65 Lusand 191; *Umyeczyn* 1569 ŻDz XIV 322; [*Umięcín*] XVI AtSd 159; *Omiecim* (!) 1674 ŻDz XV 58a; *Omiecín* 1787 Spis 411; *Omięcín* 1827 Tabella II 62; *Omięcín* 1886 SG VII 530; *Omięcín* 1921 Sk III 112; *Omięcín*, -na, *omiecki* 1970 UN 34, 22. — Dawniej n. *Umięcín*, od n. os. *Unięta* SSNO V 526 (: im. typu *Uniedrog*, *Uniesław*), z suf. -in. W n. m. zmiana *ń* > *m*, w wyniku płn.-pol. mieszania *m* i *ń*. Od XVII w. *Omięcín*/*Omięcín*, z przejściem *uN* > *oN* i okresową denazalizacją *e*, lub upodobnieniem do ap. *omieciny* 'pył mączny' Sstp V 575, *omiecina* 'śmiecie' SW III 773. Lit.: KopRad 296–7; Nieckula, -ov- 321. IN

Omięciny, wś, ciech., gm. Nowe Miasto, 14,5 km na pld.-wsch. od Płońska: *Omięcizni* 1390, 1533 SHGMz(Z 4, 201); *Omyeczini* (*Omyeczino*) (1442)1456 SHGMz(MK 3, 273v); *Omyeczini* 1469 SHGMz(Ep. 5, 208); *szomyeczyn* 1472 Warsz nr 2963; *Omyeczino* 1476 SHGMz(MK 9, 65v); *Omyeczyny* 1500, *Omyaczyny* 1512 SHGMz (Ep. 16, 70v i 149, 174v); *Omięcizny* 1576 ŻDz XVI 312; *Omieciny* 1783–84 RejKor 690; *Omięciny* 1827 Tabella II 62; *Omieciny* 1839 MpKwat IV 3; *Omięciny* 1886 SG VII 531; *Omięciny*, -cin 1981 WUN II 631. — Dawniej n. *Omieciny*, od n. os. *Omiecina* SSNO IV 126, w formie pluralnej, lub od ap. *omieciny* 'pył mączny' Sstp V 575, przen. 'śmieci, nieczystości' SpXVI, XXI 342. Forma *Omięciny* powstała w wyniku wtórnego unoszenia *e*. UB

Omnes Sancti zob. **Wszechświęte** (1)

Omnes Sanctos zob. **Wszechświęte** (2)

Omnium Sanctorum zob. **Wszechświęte** (1)

Omule, wś, olszt., gm. Lubawa, 6 km na pld.-wsch. od Lubawy: ad campum *Mole* 1303 Woel 106; *Mole* ok. 1400 Zeit XVI 30; *Mole* XV Kętl. 90; *Omüla* 1570 ŻDz XXIII 290; *Omule* 1614 Font XXII 48; *Omullie*, z *Omulia* 1646 Font XI. 24, 33; *Omol* 1647 Font IV 90; *Omule* 1667–72 Font VI–X 330; z *Omula*, z *Omulem*, pod *Omule*, we wsi *Omolu*, *Omule* 1759 Font XLVII 179, 218, 223, 287, 319; *Omulle* 1789 Goldb II 169; *Omulle* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Omule*, niem. *Omulle* 1886 SG VII 532; *Omule*, niem. *Omulle* 1921 Sk XI 36, 83; *Omule* (*Omulle*) 1925 Krzep 82; *Omule* 1952 UW 182; *Omule*, -li, *omulski* 1971 UN 171, 20. — Dawna n. niem. od *Mühle*, śrdniem. *mole* 'młyn' Lübben 234. Polska adaptacja fonetyczna powstała przez dodanie przyimka *o-*, w znaczeniu 'przy, obok, wokół (młyna)'. Nazwa może też pochodzić od n. os. *Omūt, por. *omulić* 'mulem albo błotem umazać' SL III 555, gw. kasz. *omul* 'tępak' SGSych III 321 i słow. *omuliti, w pierwotnym znaczeniu 'walać, ocierać, stępić ostrze, gnieść' SEBr 348, wtórnie 'zamulać', w l. mnogiej, także z suf. -'e (< *-ije). Por. też etymologię *Omulew* (1). Lit.: SHGCh 90. WK

Omulefufen zob. **Kot** (2)

Omulefscher Babberkrug zob. **Kot** (2)

Omulew (1), leśn., okresowo wś, olszt., gm. Jedwabno, 18 km na płn.-wsch. od Nidzicy: *Omulew* 1783 MpPerMz; *Omulef*, poln. *Omulgi*, maj. 1789 Goldb I 150; *Omulef*, wś i maj. 1820 Wald 214; *Omulef* — *Omulew* 1879 KętlN 189; *Omulew* 1882 Kętl. 349; *Omulef* — *Omullwia*, leśn. 1946 Ley I 64; *Omulef* — *Omulew*, -lwi, *omulewski* 1950 MPol nr A-8; *Omulew* — *Omulef*, os. 1951 Rosp 223; *Omulew*, -lwi 1981 WUN II 631; gw. *omulwia/omulef*, do *omulzi*. — Wieś leży nad jez. *Omulew*, por. *Omulski* 1400, *Omulszky* 1595, *Omulef See* 1922; n. jez. ponowiona z n. rz. *Omulew*, por. *Malien* (1331–35), *Malie* 1335–41, *Omolow* (1343?) KMaz II 213, 251, 260, *Omelew* 1426 MkM I nr 387, *Mulewsken* 1565, *Omuleff*, *Mollye*, *Mallien* 1595 Ley II 192. Podstawa hydronimu była różnie interpretowana, ze względu na zapisy z nagłosowym *O-* lub *M-*. Wydaje się, że ze względu na położenie obiektów na terenie staropruskim najbardziej słuszna jest etymologia bałtycka, por. ap. lit. *āmalas*, lot. *āmaas*, prus. *emelno* 'jemioła'. Nazwę, odbieraną jako obca, przystosowano do nazw rodzimych na *-y, *-bvc. Lit.: Rzetelska-Feleszko, Niektóre mazowieckie

nazwy rzek podejrzane o pochodzenie bałtyckie, w: *Studia Slawistyczne* 1, 1999, 265; Udolph, *Onom* XI.II 41; Babik 204–5. RP

Omulew (2), folw., włączony do Ostrołki: in aggere *Omolew* 1482 SHGMz (Senk. 629 nr 654); bonis et molendino *Omolew* 1497 SHGMz (MK 18, 7v); bona *Omolyew* 1497 SHGMz (Ep. 15, 126v); de *Omolwa* 1506, *Omulew* 1514 SHGMz (Ep. 149, 81 i 7, 250v); *Omolew* 1522 SHGMz (MK 32, 125); Ruda *Omolew* ... nad rzeką *Omolew* 1617 Lumaz I 97; *Omulew* 1783–84 Rej-Kor 545; *Omulew*, wś 1827 Tabella II 62; *Omulew*, folw. 1886 SG VII 533. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Omulew*, ta pochodzenia bałtyckiego, (zob. wyżej). Lit.: ZMaz 286; Rzetelska-Feleszko, *Studia Slawistyczne* 1, 265. UB

Omulew zob. Kot (2)

Omulew-Ofen zob. Kot (2)

Omulewski Piecek zob. Kot (2)

Omulno, cz. wsi Lubno, dawniej wś?, pil., gm. Wałcz: *Lasserre* poł. XVIII HWAł 338; *Lasserre* Vv. — *Omulno*, -na, *omulniański* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Omulno* — *Lasserre*, os. 1951 Rosp 223; *Omulno*, os. 1967 SM 787; *Omulno*, -na 1981 WUN II 631. — Dawna n. *Lasserre*, od nazw. panieńskiego Anny Rozyny Torche de La Serre, żony Jerzego Wilhelma Gołca. Nazwa *Omulno* nadana urzędowo po 1945 r. Lit.: HWAł 338. ZZ

Omultowo zob. Umultowo

Omulwia zob. Omulew (1)

Omysła Dąbrowa zob. Osława Dąbrowa

Onacki, cz. wsi Torule, dawniej wś, biał., gm. Boćki: *Onaczki*, wś 1775–89 Kond 147; *Onaczki* 1795 MpPerPd; *Onacki* 1808 Kond 147; gw. *onacki*, -kuf. — Dawniej n. *Onac(z)ki*, od n. os. *Onac(z)ko* RymSEN II 181 (: wschł. im. *Ananija*, pol. *Ananiasz*), w formie pluralnej, por. *Onacko* Bockowicz posesor młyna Bockowic 1599, Młynarze *Onaczki* 1676 Kond 147. Por. też współczesną n. rowu *Onackowski* (-kiego) we wsi Torule 1972 UN 153, 32. Lit.: Kond 147 EB

Ondowo zob. Czarnowo-Undy

Ondrale, cz. wsi Czajki, dawniej wś, łomż., gm. Sokoly: *Jędrale* 1580 ZDz XVII/1, 103; *Czayki Andrale* 1639 HMil 65; *Czayki Andrale* 1700 HalBiał I 39; *Andrale* 1726 SHGPd (ADS, D. nr 152 k. 11); *Czayki Jędrale* 1766 HalBiał I 40; *Ondrale*, -li, pole 1973 UN 158, 33. — Dawniej n. *Jędrale*, potem n. zestawiona *Czajki-Andrale*, *Czajki-Jędrale*; człon

pierwszy zob. *Czajki* (5), człon drugie od n. os. *Andral*, *Jędral* (: *Andrzej*) SSNO I 36, w formie pluralnej. W XX w. n. pola *Ondrale*, ze zmianą nagłosowego A- > O-. Lit.: HalBiał I 39–40. EB

Ondrejewo zob. Podwilk

Ondrejowskie zob. Podwilk

Ondrejowskie Dolne zob. Podwilk

Ondrejowskie Hornia zob. Harkabuz

Ondrzejowa zob. Andrzejówka (2)

Ondrzejów zob. Jędrzejów (2)

Ondy zob. Czarnowo-Undy

Oniatyn zob. Honiatyn

Onice zob. Olędy (2)

Ontonosie zob. Olchowa Kładka

Onufrygowen zob. Onufryjewe

Onufrygowo zob. Onufryjewe

Onufryjewe, wś, suwał., gm. Rucianiec-Nida, 6,5 km na płn.-wsch. od Rucianego-Nidy: *Onufrygowen*, *Onufryjewe*, -a, *Onufrygowen*, *Anufrygowo*, do *Anufrygowa* ok. 1859 SzczesTeka 35, 37; *Onufrygowen* — *Onufryjewe* 1879 KętN 178; *Onufryjewe*, niem. *Onufrygowo* 1886 SG VII 536; *Onufrygowen* 1920 MpHAPr I; *Piaski-Onufryjewe* — *Rehfelde* 1929, *Piasken-Onufrygowen* 1941 Choj 119; *Rehfelde* 1929, *Onufrygowen* — *Onufrygowo*, *Onufryjewe*, wś 1946 Ley I 58, 180; *Rehfelde* — *Piaski-Onufryjewe*, -sków-*Onufryjewa*, *piasecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Piaski-Onufryjewe* — *Rehfelde* 1929 (*Piasken-Onufrygowen*) 1951 Rosp 235; *Piaski-Onufryjewe* 1952 UW 181; *Onufryjewe* 1965 Mp-25 (Pisz); *Onufryjewe*, -wa 1981 WUN II 631. — Nazwa od im. *Onufry* (forma cerkiewna *Onufrij*), z suf. -'ewo. Imię to nosił Jakowlew, staroobrzędowiec, który wraz z innymi osadnikami w 1830 r. zakupił 700 morgów lasu nad rz. Krutynią. W niem. formie pisownia -j- jako -g-, stąd wariant *Onufrygowo*, też z końcówką -en. Okresowo do wsi przyłączono pobliską kolonię, dzisiaj wieś, *Piaski* (36). Przejściowo używano n. zestawionej *Piaski-Onufryjewe*. W 1929 r. urzędowo wprowadzono n. niem. *Rehfelde*; po 1945 r. ustalono n. *Piaski-Onufryjewe*, a następnie *Onufryjewe*. Lit.: Gause 93, 98; Mrągowo. Z dziejów miasta i powiatu, 1975, 219; Śliwiński, Z dziejów Rucianego-Nidy i okolic, 1993, 104. RP

Onufrynow, kol., dawniej wś, siedl., gm. Łaskarzew, 12 km na płd. od Garwolina: *Onufryno*, wś 1886 SG VII 536; *Onufrynow*, kol. 1967 SM 787; *Onufrynow*, -nowa, cz. Łaskarzewa 1971 UN 124, 10; *Onufrynow*, -nowa 1981 WUN II 631.

Opacie

— Nazwa od im. *Onufry* RymSEN II 181, z suf. *-ino, -yno*, wtórnice z suf. *-ów*. IN

Opacie, wś, krośn., gm. Jasło, 5,5 km na pń.-zach. od Jasła: [Bączal] XVI AtKr 251; *Opacie* 1855 Stup 151; *Opacie* 1886 SG VII 537; *Opacie* 1921 Sk XII 16; *Opacie, -cia, opacki* 1966 UN 58, 206; gw. *уопа́це, -о, уопа́cki*. — Nazwa od ap. *opacie* 'teren, ziemia, która podlegała władzy opata' Sstp V 588, przym. *opaci* (: *opat*). Wieś stanowiła własność zakonu tynieckiego. W formie gw. labializacja nagłosowego O-. Według historyków to dawniej *Bączal, Bączal Dolny Opata*, zob. *Bączal*. Lit.: RBiecz 37. IN

Opacionka, wś, tarn., gm. Brzostek, 13 km na pń. od Jasła: [Januszkowice] XVI AtSd 141; *Opacionka* 1794 Ga Ee2; *Opacionka* 1886 SG VII 538; *Opacionka* 1921 Sk XII 30; *Opacionka* 1952 UW 278; *Opacionka, -ki, opaciński* 1966 UN 58, 28; gw. *уопа́цонка, -ки, уопа́це́нски*. — Nazwa od ap. *opat* 'przełożony klasztoru w niektórych zakonach o najstarszej regule' Sstp V 590, z suf. *-onka* (< *-anka*). Wieś należała do zakonu tynieckiego. Historycy identyfikują tę wieś z *Januszkowicami*, leżącymi w pobliżu, zob. *Januszkowice* (3). Forma gw. z labializowanym O-. Lit.: RBiecz 37. IN

Opactwo, wś, rad., gm. Sieciechów, 7 km na pń.-zach. od Dębłina: Sieciechów [Opactwo], klasztor XVI AtSd 155; *Opactwo* 1877 Zin II 12; *Opactwo*, wś 1886 SG VII 538; *Opactwo, wś, Opactwo-Sieciechów*, folw. 1902 Przew II 33; *Sieciechów-Opactwo*, folw. 1933 SkBy 1523; *Opactwo* 1952 UW 119; *Opactwo, -wa, opacki* 1970 UN 25, 27. — Dawniej n. *Opactwo*, od ap. *opactwo* 'klasztor pod zarządkiem opata; dobra przywiązane do godności opata' SW III 783. Później n. zestawiona, z członem pierwszym ponowionym z n. wsi *Sieciechów* (zob.). Była to własność klasztoru benedyktynów w Sieciechowie. Lit.: KopRad 245. IN

Opactwo zob. *Kowalewo* (3b)

Opactwo-Sieciechów zob. *Opactwo*

Opacz (1), wś, warsz., gm. Konstancin-Jeziorna, 4 km na wsch. od Konstancina-Jeziorny: hereditate dictam *Opaka* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 126v); *Opacz* (1444)1456 SHGMz(MK 3, 312–312v); *Opacz* 1476 KkM nr 236; *Opacz* 1519, 1524 SHGMz(MK 32, 237–237v); *Opacz* 1576 ŻDz XVI 214; *Opacz* 1827 Tabella II 62; *Opacz* 1886 SG VII 538; *Opacz, -czy, opaczewski*

1971 UN 136, 19. — Dawniej n. *Opaka*. Może w związku ze stp. *opak* 'w przeciwnym kierunku, w drugą stronę, z przeciwnej strony, z drugiej strony', psł. przym. **opakъ* 'odwrotny', przysłówek *opako* 'na odwrót, wstecz' SEBor 391. Równoległe i później *Opacz*, może od gw. ap. *opacz(a)* 'o ziemi leżącej od strony południowej', też 'o ziemi na wzniesieniu od północy' SGPRei(kar-toteka), por. też ap. *opacze* 'zbocze wzgórza wśród pól, zwykle bardziej strome, niezdatne do uprawy' SEBań II 414. Rzetelska-Feleszko wiąże nazwę z n. os. *Opacz, Opak* SSNO II 130, IV 130, z wtórną zmianą rodzaju na żeński. Lit.: Bańkowski, JPol LXIV 132; Babik, Onom XLVII 211; Mznter 121. UB

Opacz (2), dziś *Opacz Wielka*, cz. Ochoty w Warszawie, dawniej wś, oraz *Opacz Mała* i *Opacz-Kolonia*, dwie wsi, warsz., gm. Michałowice, 4 km na wsch. od Piastowa: *Opacz* (1419) 1456 SHGMz(Cim. 70, 207); *Opacz* 1430 MKM II nr 181; *Opacz* 1470 SHGMz(MK 5, 146v); *szwylkyey opaczy* 1505, *zopaczy myaley* (!) 1513 Warsz nr 2004, 2126; *Opacz maior* 1521 SHGMz(MK 32, 93); *Opacz Minor, Opacz Maior*, 1580 ŻDz XVI 270, 271; *Opacz duża, Opacz mała* 1827 Tabella II 62; *Opacz duża, Opacz mała* 1839 Mpkwat IV 3; *Opacz Duża, Opacz Mała* 1886 SG VII 538; *Opacz Wielka, -czy -kiej*, cz. mta 1964 UN 37, 13; *Opacz, Opacz Mała* 1967 SM 787; *Opacz-Kolonia, -czy-nii, Opacz Mała, -czy -tej, Opacz Wielka, -czy -kiej* 1981 WUN II 632. — Od XVI w. n. zestawione, z członami odróżniającymi od przym. łac. *maior* 'większy', *minor* 'mniejszy'; pol. *duży, mały, wielki*. W XX w. pojawia się wieś *Opacz-Kolonia*, z członem odróżniającym od ap. *kolonia* 'osada'; w 1951 r. *Opacz Wielka* została przyłączona do Warszawy. UB

Opaka (1), dziś *Opaka Duża*, wś, biał., gm. Czeremcha, 23,5 km na pń.-zach. od Hajnówki: *Opaka* 1567, granica Kuzawy z *Opaką* 1664, *Opaka* 1775 Kond 148; z *Opoką* (!), z *Opaką* 1775, z ... *Opaką Wielką* i *Małą* 1790 SHGPd(rkps A nr 11587, nr 11637, k. 25); *Большая Опака* 1878–86 Kond 147; *Opaka Wielka* i *Mała*, dwie wsi 1902 SG XV/2, 411; *Opaka Duża* 1952 UW 158; *Opaka Duża, -ki -zej* 1981 WUN II 632; gw. *opaka, -ki, opačkij*. — Do pochodzenia n. por. objaśnienie formy *Opaka* pod n. *Opacz* (1). Kondratiuk doszukuje się tu związku z pierwotnym (niepotwierdzonym) hydronimem *Opaka* i za

Rudnickim (SIOcc XV 46–9) widzi w n. ide. pierwiastek **ap-*, słow. **op-* 'woda, rzeka'. Wieś leży w pobliżu rozlewiska wodnego, z którego wypływa rz. Sipora lub Sipurka. Człony odróżniające od przym. ros. *bolszoi*, pol. *wielki* oraz *mały*. Lit.: Kond 147–8. EB

Opaka (2), wś, przem., gm. Lubaczów, 3 km na pld.-zach. od Lubaczowa: in villa *Opaka*, circa fluvium *Opaka* 1519 Matr IV/1, nr 3032; *Opaka* 1531 ŻDz XVIII/1, 248; *Opaka* 1565 Luukr III 253; *Opaka* 1578 ŻDz XVIII/1, 208; *Opaka* 1618–1764 Tarpogł 36; z *Opoki* 1752 Lubels 38; z *Opaką* 1787 MJ 19, XIX, 92, 86; *Opoka* 1794 Ga Ee2; *Opaka* z Broziem, Kamiennymi Żukami i Felsendorfem 1886 SG VII 538; *Opaka*, -ki 1981 WUN II 632; gw. *ypaka*, -i, *opacki*. — Nazwa równo-brzmiąca z n. rz., zob. pierwszy zapis. Por. też objaśnienie n. *Opacz* (1), *Opaka* (1). W formie *Opoka* zapewne wyrównanie do ap. *opoka*. W formie gw. labializacja nagłosowego O-. Lit.: CzChełm 185; MakPrz 191–2. BCz

Opaka zob. **Opacz** (1)

Opalana, przys., dawniej wś, nowosąd., gm. Stary Sącz, 8 km na pld.-zach. od Starego Sącza: *Opalana* (1292)XVII, *Opolana* (!) (1293) KMłp II 184, 191; *Opalana* (1333), *Opolana* (!) (1338) XVII, *Opalana* (1368), ipsorum *Opaloni* (1378) XVII KMłp III 1, 25, 220, 318; *Opalana* 1407 KMłp IV 108; *Opalona* 1581 ŻDz XIV 128; *Opalona* 1680 Rej 202; *Opalowa* (!) 1673, *Opalana* 1712, *Opalona* 1794 PŚąd I 84; *Opalona* al. *Opalonka*, wś 1886 SG VII 543; *Opalana*, przys. 1933 SkBy 1196; *Opalana*, -nej, cz. Gabonia 1964 UN 9, 15; *Opalana*, -nej 1981 WUN II 632; gw. *uopālanā*, -e, *uopālaŋski*. — Nazwa określająca 'miejsce wypalone, opalone', od imiesłowu *opalany*, *opalony*, w rodzaju żeńskim. Okresowo pluralizacja nazwy: *Opalona* > (te) *Opalony*. Odnotowano też n. w formie zdrobniałej *Opalonka*. Forma gw. z labializowanym O-. Lit.: PŚąd I 84; BańMorf 50, 125. IN

Opalaniec zob. **Opalaniec**

Opalanka, wś, włoc., gm. Koneck, 11 km na pld. od Aleksandrowa Kujawskiego: *Opalonka* 1881 Borucki 369; *Opalonka*, kol. 1886 ŚG VII 543; *Opalonka*, kol. 1921 Sk I 106; *Opalanka* 1952 UW 45; *Opalanka*, -ki, *opalankowski* 1971 UN 172, 9. — Nazwa od gw. przym. *opalony* 'coś nadpalonego', także kujawskie 'pogorzelec' SGP-Kar III 450, z suf. -ka. Por. też ap. *opalanka* 'rząd

pali z grubego drzewa, zastrzonych, używany do silniejszej obrony rowu' SW III 785. AG

Opalanki, wś, łódz., gm. Ozorków, 3 km na ptn. od Ozorkowa: *Opalanki* 1877 Zin II 12; *Opalanki* 1886 SG VII 540; *Opalanki* 1921 Sk II 53; *Opalanki*, -nek, *opalanecki* 1972 UN 43, 35. — Nazwa od ap. *opalanka*, w formie pluralnej. EB

Opaleni zob. **Aplinki**

Opalenica (1), mto, pozn.: de *Opalenicza* 1393 KW III 662; in ... oppido ... *Opalenicza* (1401)1460–67 KW V 22; *Opalenicza* (!) 1404 Piek nr 795; *Oppalenicza* 1421, *Oppalyenicza* 1443 SHGPn III 424; de *Oppalenicza* 1448 SHGPn(APP Kl Lubin A 39); *Opalenitza* 1504 ARP III nr 2084; *Opalyenicza* 1510 NKs 163; *Opalenica*, opp. 1580–81 ŻDz XII 79; *Opalenica*, opp. 1622–24 PPozn 214; *Opalenica*, mko 1886 SG VII 540; *Opalenica*, -cy 1981 WUN II 632; gw. *opaleńica*, -icy, *opaleńicki*. — Nazwa od imiesłowu *opalony*, por. czasownik *opalić* 'zniszczyć ogniem, wypalić coś wokół czegoś' SpXVI, XIX 457, z suf. -ica, tu w odniesieniu do lasu w celu uzyskania wolnej przestrzeni. Lit.: SHGPn III 424–7; RymNmiast 172; RospSEMig 265–6; ZierNmiast109–10; PPozn 214. ZZ

Opalenica (2), os. zaginiona, leżała koło Czerniejewa, pozn., gm. Czerniejewo: Czynyewo ... *Opalenica* wolwark 1427 Koz I 439. ZZ

Opalenica (3), wś, tor., gm. Brodnica, 7,5 km na pld. od Brodnicy: *Oppalenicza* 1504 Matr III nr 1641; Aus dem Dorffe *Opalenicza* 1570 ŻDz XXIII 38; *Opalenica* 1682 Font V 21; *Opalenica* 1772–73 HAPr IV 662; *Opalenica*, pod *Opalenice* 1781 ZDobrz 78, 165; *Opalenitza*, folw. 1789 Goldb II 169; *Opalenica* 1796–1802 MpSchröt XXII; *Opalenica*, niem. *Opalenitza* 1886 SG VII 541; *Wilhelmsdank* od 1891, wcześniej *Opalenitza* 1912 Bär 124; *Opalenica* (*Wilhelmsdank*) 1925 Krzep 82; *Opalenica* 1967 SM 787; *Opalenica*, -cy 1981 WUN II 632. — Nazwa niem. *Wilhelmsdank* wprowadzona przez władze zaboru pruskiego. WK

Opalenica (4), cz. wsi Obory, dawniej wś, włoc., gm. Zbójno: de *Opalenicza* (1382) Kuj 335; *Opalenicza* 1408 KW V 135; *Opalnice* (!) 1784 MpPerPł; *Opalenice* 1809 MpGillyPr; *Opalenica* 1825 Gawarecki 153; *Opalenica* 1827 Tabella II 62; *Opalenica* 1839 MpKwat II 2; *Opolnica* 1886 SG VII 563; *Opolnica* (*Opalenica*) 1967 SM 788; *Opalenica*, -cy 1972 UN 187, 20; gw. *opulniica*,

Opalenica

-cy. — Pierwsze zapisy niepewne. Może dotyczy wsi *Opalenica* (3). Okresowo *Opolnica*. BCz

Opalenica zob. **Opaleniec**

Opalenice zob. **Opaleniec**

Opalenie, wś, gdań., gm. Gniew, 7 km na zach. od Kwidzyna: *Oppalin* 1305, *Opely* (!) 1307, *Nopolym* (!) 1308 Lor X 148; in bonis *Oppelin* 1344 PrUr III 530; *Oplen* 1400 Lor X 148; *Meisterswalde* 1402-09 Krie 54; *Opalin* 1414 Lor X 148; *Münsterwalde* 1419 SHGPG(KasiskeSiedel 251, 254); *Opplen* 1437/38 GZ 116; *Oppelin* (XVI) PrUr III 531; *Misterwaldt* et *Opalienie* 1526 Matr V/2, nr 193; *Opalyno* i *Masterwalth* 1534 Inwwołc 114, 115; *Oppalino*, *Misterwalde* 1570 ŻDz XXIII 182; *Opalienie* 1583, *Opalenia*, *Oppalienie*, *Misterwald*, *Opalenie* 1584, *Opalenie* et *Misterwald* 1596 Font I-III 77, 149, 168, 251, 302; *Mysterwald* 1648 RP 176; *Misterwald* 1682 Font V 92; *Opalenie* 1749 Font XVI-XIX 186; *Meisterwalde* 1772/73 HAPr IV 614; *Münsterwalde* 1789 Goldb II 150; *Münsterwalde* 1796-1802 MpSchröt XV; *Münsterwalde*, *Misterwald* 1807 Font XXVI 206, 239; w *Minsterwaldzie* 1849 ABPom 412; w *Opaleniu* 1879 Pom 70; *Münsterwalde* — *Opalenie* 1879 KętN 88; *Opalenie* zwane też *Minsterwald*, niem. *Muensterwalde* 1886 SG VII 541; *Münsterwalde*, fr. *Misterwalde*, *Meisterwalde*, *Opalenie* 1912 Bär 80; *Opalenie* (*Münsterwalde*) 1925 Krzep 82; *Opalenie* 1952 UW 195; *Opalenie*, -*nia* 1981 WUN II 632; gw. *uopaleńe*, -*ńa*, *uopaleński*. — Dawniej n. dwóch wsi *Opalenie* i *Meisterwald*. Nazwa *Opalenie* od imiesłowu *opalny* (: *opalić*, por. *Opalenica* (1)), z suf. *-*hje*. Według Bugalskiej n. od ap. *opalone* 'gołe, wystawione na działanie słońca wzgórze'. Wcześniejsze zapisy zniemczone, np. *Oppalin*, *Oppelin*. Oboczna n. *Opalino* w XVI w. nawiązuje do pomorskich n. na -*ino*. Nazwa niem. *Meisterwald* od n. os. *Meister* Bahlow 337, Gott 348, 359, potem adideacja pierwszego członu do n. os. *Münster* + -*wald*; do XVI w. była to odrębna wieś. Po połączeniu w jeden obiekt nazwy funkcjonowały obocznie. Ustaliła się polska n. *Opalenie*. Lit.: Bugalska, PMT VI 72-3. WK

Opalenie zob. **Aplinki**

Opaleniec, wś, ostroł., gm. Chorzele, 3,5 km na pñ. od Chorzele: *Oppolent* ok. 1600 KętL 350; *Opalnice* 1783 MpPerMz; *Oppalenitz* (auch *Opalaniec*) 1789 Goldb I 150; *Oppallenitz* 1796-1802 MpSchröt XXI; *Opaleniec* 1839 MpKwat IV 1; *Opaleniec*, -*ńica* ok. 1850 SzczesTeka 117; *Opalenica*

1882 KętL 350; *Opalenietz* 1820 Wald 231; *Opaleniec* al. *Opalenica* 1886 SG VII 542; *Opaleniec* — *Flammberg* 1904, *Opaleniec* 1941 Choj 117; *Flammberg* — *Opaleniec*, -*ńica*, *opaleniecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Opaleniec*, -*ńica* 1981 WUN II 632; gw. *opałńiec*. — Nazwa od imiesłowu *opalny* 'poddany działaniu ognia, lecz tylko częściowo spalony' SpXVI, XXI 457 lub od ap. *opalone* (zob. *Opalenie*) 'gołe, wystawione na działanie słońca wzgórze', z suf. -*ec*, też -*ice*, -*ica*. Wieś istniała już około 1550 r.; w 1904 r. otrzymała chrzest niem. *Flammberg*, który jest częściową kalką n. pol. (por. die *Flamme* 'płomień'). Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo n. *Opaleniec*. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 118-9. RP

Opaleniska, wś, rzesz., gm. Grodzisko Dolne, 10,5 km na pñ.-zach. od Przeworska: *Opaleniska* 1727 ADP 160, k. 87; *Opaleniska* 1794 Ga Ee2; *Opaleńsko* 1886 SG VII 542; *Opalenisko* 1921 Sk XIII 28; *Opaleniska* 1952 UW 281; *Opaleniska*, -*nisk* 1981 WUN II 632; gw. *opaleńiska*, -*isk*, *opaleńiński*. — Nazwa od ap. *opalenisko* 'zgliszczce, spalenisko' SW III 785, w l. mnogiej. Zapisy historyczne potwierdzają wahanie liczby. Postać *Opaleńsko* może wywołać przesunięciem akcentu. Lit.: MakPrz 192. BCz

Opaleńki zob. **Aplinki**

Opaleńsko zob. **Opaleniska**

Opalewo, wś, ziel., gm. Szczaniec, 13 km na pñd.-wsch. od Świebodzina: *Smarzewo* et *Opalewo* 1507 Koz II 548; *Opalewo* ok. 1530, *Oppelwitz* 1926 Zerdnt 38; *Oppelwitz* — *Opalewo*, -*wa*, *opalewski* 1948 MPol XXV nr 14; *Opalewo*, -*wa* 1981 WUN II 632. — Nazwa od n. os. *Opala* (: *opalać*, *opalić* (się), *opalny*, *opalenie*), z suf. -*ewo*, zniemczone jako *Oppelwitz*. Kozirowski łączy tę n. z wielkopolskim rodem Orlów-Saszorów herbu *Opala*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Opalewo*. Lit.: Koz II 548; Nowacki, Powiat świebodziński, 2006, 111-4; Zerdnt, Abriss zur Heimatkunde des Kreises Züllichau-Schwiebus, 1926, 38. JCh

Opalin zob. **Ruda-Opalin**

Opalino, os., dawniej wś, gdań., gm. Gniewino, 15 km na pñ.-zach. od Wejherowa: *Oppaline* 1342 PrUr III 308; *Oppalin* ok. 1400, *Oppalin* 1437 TrautmElb II 92; *Oppalin* 1570 ŻDz XXIII 259; *Opalino* 1648 RP 194; *Opalino* 1682 Font V 167; *Oppalin* 1796-1802 MpSchröt IX; *Opalin* 1789 MpGillyPom; *Opalin* 1886 SG VII 542; *Oppalin* — *Opalino*, -*na*, *opaliński* 1948 MPol

XXVI nr 59; *Opalino* — *Oppalin*, os. 1951 Rosp 223; *Opalino*, -na 1981 WUN II 632; gw. *opalmol/opalmo* (*opalĕno*), *opalenski* Lor A 38, kasz. *vopalmo*, LorSNH 82. — Nazwa od *opalić* 'wypalić', z suf. -no, zmieniona jako *Oppalin*. O zmianie O- > Wo- zob. *Objazda* (2). Po 1945 r. ustalono urzędowo formę *Opalino*. Lit.: LorSNH 92; TrautnElb II 92; Treder, PMT XIV 73. BCz

Opalona zob. **Opalana**

Opalonka zob. **Opalana**

Opalony zob. **Opalana**

Opan zob. **Marzysz**

Oparczyska, wś, wloc., gm. Szpetal Górny, 8,5 km na pld.-zach. od Lipna: *Oparczyska* 1784 MpPerł; *Oparczyska* 1839 MpKwat II 2; *Oparczyska* 1886 SG VII 543; *Oparczyska*, kol. 1921 Sk I 58; *Oparczyska*, -czysk, *oparczyski* 1972 UN 180, 7. — Nazwa od ap. *oparczysko*, gw. *oparczyska*, *oparczysko* 'bagnó, błoto' Nitsche 82, 239, 240, SGPREi(kartoteka), w formie pluralnej. BCz

Oparówka, wś, rzecz., gm. Wiśniowa, 7 km na pld.-zach. od Strzyżowa: *Oparowka* 1493 SHGSd (1P 2, 140); *Oparowka* 1527 Matr IV/2, nr 15290; *Oparowka* 1536 ŻDz XV 522; *Oparowka* 1581 ŻDz XIV 246; *Oparowka* 1794 Ga Ee2; *Oparówka* 1886 SG VII 543; *Oparówka* 1933 SkBy 1196; *Oparówka*, -ki, *oparówecki* 1966 UN 72, 42; gw. *oparufka*, -ki, *oparoski*. — Nazwa od ap. *opar* 'mgła, wapor, unoszące się nad miejscem wilgotnym albo nad wodą i widoczne w oziębionym powietrzu' SW III 787, z suf. -ówka. Może w wyniku skojarzenia z ap. *opora*. Lit.: OPilz 43. IN

Oparzno, wś, kosz., gm. Świdwin, 5,5 km na pld.-zach. od Świdwina: *fratres dicti de Wopersnow* 1389 CdB A XVIII 242; *Wupersnow* 1439 RzDuma I 69; *Wupersznou* (1488) CdB A XXIV 207; *Wopersznou* 1494 SHGNM(KI 99); *Wopersnow* 1510 PomKirch III 20; *Wopersnow* 1789 MpGillyPom; *Wopersnow* 1834 MpUMbl 871; *Wopersnow* — *Oparzno*, -na, *oparzeński* 1947 MPol XXV nr 111; *Oparzno*, -na 1981 WUN II 632. — Zmienzone zapisy nie pozwalają na jednoznaczne odczytanie nazwy. Można ją wywodzić od n. os. *Opierzsen (por. *opierszaty* '(prochem) osypany, oprószony' (: psł. *ob-př-ě-eti 'opierzchnąć' SEBań II 418), z suf. -ów. W podstawie widzieć można przym. *opарыть (: *opar*). Według Lorentza n. od n. os. *Oporyнь, por. n. os. *Opor*. O zmianie O- > Wo- oraz Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. W pobliskiej wsi Nielep w 1389 r. znana była

rodzina rycerska *Wopersnow*, posiadająca lenno we wsi *Wopersnow*, może więc n. wsi pochodzi od nazwy rodu. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Oparzno*. Lit.: LorSNH 140; RzDuma I 69; Rzezelska-Feleszko, Dawne słowiańskie dialekty woj. koszalińskiego, 1973, 35, 44, 102, 165. BCz

Opatki zob. **Jastkowa Dąbrowa, Łopatki (1), Opatkowiec (3)**

Opatkowiec (1), wś, kiel., gm. Działoszyce, 10 km na pld.-zach. od Skalbierza: *Opatkowice* (1367)1634 KTn 151, fals.; in *Oppatcouicz* 1376 Krak nr 56; de *Opatkowice* 1386 DKrak 33; *Opathkoucize* (1413)XV ZDK I 341; *Opathkowycze* 1456 KTn 407; *Opathkowycze* 1470-80 DB II 73; *Opapatowycze*, *Opatowycze* 1504 Matr III nr 1684; *Opatkowicze* 1532 Matr IV/2, nr 16647; *Opatkowicze* 1564 Lukrak II 80; *Opatkowice* 1581 ŻDz XIV 19; *Opatkowice* 1680 Rej 151; *Opatkowice* 1787 Spis 375; *Opatkowice* 1827 Tabella II 63; *Opatkowice* 1886 SG VII 544; *Opatkowice* 1921 Sk III 106; *Opatkowice*, -wic, *opatkowicki* 1969 UN 29, 6; gw. *opatkowice*, -ic, *opatkoski*. — Nazwa od ap. *opat*, *opatek* 'przełożony klasztoru w niektórych zakonach o najstarszej regule' Sstp V 590, z suf. -owice, określała pierwotnie 'poddanych, ludzi opata'. W XVI w. przejściowo n. *Opatowice*. Wiece należała do zakonu tynieckiego. W n. odbicie wahania w podstawie *opat/opatek*. Lit.: RKRak 119; BańMorf 45. IN

Opatkowiec (2), wś, krak., gm. Proszowice, 15 km na wsch. od Słomnik: *Opathkowycze* (1363) 1517, *Opatkowice* 1367 KTn 136, 151; de *Opathkouciz* 1386 Krak nr XXI(32); *Opathkoucize* 1433 ZDM II 165; *Opathowycze* 1456 KTn 407; *Opathkowycze* 1470-80 DB III 212; *Opatkowice* 1505 KIn 558; *Opathowicze* 1564 Lukrak I 49; *Opatkowice* 1629 RPobKr 152; *Opatkowice* 1787 Spis 378; *Opatkowice Wielkie* 1789 SHGKrMat 212; *Opatkowice* 1827 Tabella II 63; *Opatkowice proszowskie* 1886 SG VII 544; *Opatkowice* 1902 Przew II 34; *Opatkowice*, -wic, *opatkowicki* 1964 UN 13, 55; gw. *uopatkowice*, -ic, *uopatkoski*. — W XV i XVI w. przejściowo *Opatowice*. Wiece należała do zakonu tynieckiego. W n. zestawionej człon odróżniającej od n. mta *Proszowice* i od przym. *wielki*. W formie gw. labializowane O-. Lit.: RKRak 119; BańMorf 45. IN

Opatkowiec (3), wś zaginiona, leżała w pow. lubartowskim, w par. Czemierniki, lub.: *Opatkowice* 1351 SHGLu IV 98; *Opathkouciz* 1427 ZDM II 71; *Opathkowycze* (1437)1460 ZDM V 378; inter

Opatkowice

Opathowicze et Lissolaie (1446) XVIII KMłp IV 456; *Opatki* 1460 SHGLu III 165; *Opathkowycze*, *Opathkowycze* 1470–80 DB II 550, III 245; *Opathkowicze* 1529 LR 172. — Wieś należała do zakonu Świętego Krzyża na Łysej Górze, stanowiła posiadłość benedyktynów. Zapisy historyczne potwierdzają też warianty: *Opatowice* i *Opatki*. Lit.: SHGLu III 165, IV 98–9; SHGLuDer 73; KosLu 68. IN

Opatkowice (4), wś, lub., gm. Puławy, 8 km na pń.-zach. od Puław: *Oppathkowicze* (1252) Kkk I 42; *Opathkowycze* 1470–80 DB III 265; *Opathkowycze*, *Opathkowicze* 1564–65 Lusand 197, 257; *Opatkowicze* 1569 ŻDz XIV 321; *Opatkowicze* 1787 Spis 445; *Opatkowice* 1827 Tabella II 63; *Opatkowice* 1886 SG VII 544; *Opatkowice* 1952 UW 118; *Opatkowice*, -wic, *opatkowicki* 1971 UN 118, 21. — Nazwa od n. os. *Opatek* SSNO IV 132 (: *opat*), z suf. -owice. Lit.: KSand 142. IN

Opatkowice (5), wś, rad., gm. Kozienice, 3 km na pń.-zach. od Kozienic: *Opathkowycze* 1508 ŻDz XV 478; *Opathkowycze* 1529 LR 389; *Opatkowice* 1564–65 Lusand 235; *Opathkowicze*, *Opatkowicze* 1569 ŻDz XIV 318, 324; *Opatkowice* 1660–64 Lusand I 127; *Opatkowice* 1787 Spis 420; *Opatkowice* 1827 Tabella II 63; *Opatkowice* 1886 SG VII 544; *Opatkowice* 1921 Sk III 60; *Opatkowice*, -wic, *opatkowicki* 1970 UN 25, 15. Lit.: KSand 142; KopRad 381. IN

Opatkowice zob. **Jastkowa Dąbrowa, Łopatki** (1), **Nieciecza, Opatkowice Cysterskie, Opatkowice Drewniane, Opatkowice Murowane, Opatkowiczki, Zakliczyn** (2)

Opatkowice Cysterskie, wś, kiel., gm. Imielno, 8,5 km na pńd.-wsch. od Jędrzejowa: *Opathowycze minor* 1490 ŻDz XV 439; *Oppathcouicze* 1529 LR 341; *Opatkowicze Minor* 1564 Lukrak II 79; *Opatkowice małe* 1581 ŻDz XIV 88; *Opatkowice Małe* 1680 Rej 133; *Opatkowice*, folw. 1783, *Opatkowice Księżę* 1788–92, *Opatkowice* 1790 SHGKrMat 213; *Opatkowice cysterskie* 1827 Tabella II 63; *Opatkowice* 1886 SG VII 544; *Opatkowice Cysterskie* 1902 Przew II 34; *Opatkowice Cysterskie*, wś 1921 Sk III 30; *Opatkowice Cysterskie*, -wic -kich, cz. *Opatkowic* Pojałowskich 1966 UN 21, 43; *Opatkowice Cysterskie*, -wic -kich 1981 WUN II 632; gw. *opatkovice cysterske*, -ic -ix, *opatkoski*. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy ponowiony z n. pobliskiej wsi *Opatkowice*, dziś *Opatkowice Murowane*, przejściowo *Opatowice*, z członami odróżniającymi od przym. łac. *minor* 'mniejszy',

pol. *mały, księży* (: *ksiądz*), *cysterski* (wieś należała do klasztoru cystersów w Mogile). Utrwaliła się n. *Opatkowice Cysterskie*. Lit.: RKrak 119; KopKiel 245. IN

Opatkowice Drewniane, wś, kiel., gm. Imielno, 10,5 km na pńd.-wsch. od Jędrzejowa: *Opathcowycze maior* 1490 ŻDz XIV 439; *Opatkowicze* 1564 Lukrak II 79; *Opatkowice* 1581 ŻDz XIV 88; *Opatkowice* 1680 Rej 133; *Opatkowice większe* 1783–84 SHGKrMat 213; *Opatkowice drewniane* 1787 Spis 337; *Opatkowice drewniane* 1827 Tabella II 63; *Opatkowice Drewniane* 1886 SG VII 544; *Opatkowice Drewniane* 1921 Sk III 28; *Opatkowice Drewniane*, -wic -nych, *opatkowicki* 1966 UN 21, 42; gw. *opatkovice drevniane*, -ic -yx, *opatkoski*. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy ponowiony z n. pobliskiej wsi *Opatkowice*, dziś *Opatkowice Murowane*, przejściowo *Opatkowice*, z członami odróżniającymi od przym. łac. *maior* 'większy' i pol. *drewniany* (w opozycji do przym. *murowany*, w związku z rodzajem zabudowy). Lit.: RKrak 119; KopKiel 245. IN

Opatkowice Księżę zob. **Opatkowice Cysterskie**

Opatkowice Maior zob. **Opatkowice Drewniane, Opatkowice Murowane**

Opatkowice Małe zob. **Opatkowice Cysterskie**

Opatkowice Minor zob. **Opatkowice Cysterskie**

Opatkowice Murowane, wś, kiel., gm. Imielno, 9 km na pńd.-wsch. od Jędrzejowa: *Opatkowo* ((1166–76)1210) XVII KMłp II 21; in *opathkowycze* (1355)1445 Kkk I 261; *Opatkowice* (1360–66) KTn 147; *Opatkowicze* (1361) KMłp I 307; *Opatkowicze* 1373 DKrak 16; de *Opatcouicz* 1385, de *Opatkouicz* 1388 Krak nr 3173, 4504; *Opathkowicze* (1388) DKrak 44; *Oppathcouicze* 1394 ZDK I 196; de *Opathouicz* 1399 Krak nr 9292; *Opathcovicze* 1407 Mog 96; *Oppathkowycze* 1470–80 DB III 213; *Opatkowicze* 1476 Mog 133; *Opathcowycze maior* 1490 ŻDz XV 439; *Opathkowicze* 1529 LR 56; *Opathowicze, Opatkowicze* 1564 Lukrak I 32, II 71; *Opatkowice* 1581 ŻDz XIV 88; *Opathcowicze* 1620 Mog 168; *Opatkowice Naperzyńskie* 1629 RPobKr 134; *Opatkowice Naporzynskie* (!) 1680 Rej 133; *Opatkowice murowane* 1787 Spis 337; *Opatkowice* 1789 Lukrak I 183; *Opatkowice Napuszyńskie* (!) 1790–92 SHGKrMat 213; *Opatkowice murowane* 1827 Tabella II 63; *Opat-*

kowice Murowane 1886 SG VII 544; *Opatkowice Murowane* 1921 Sk III 28; *Opatkowice Murowane, -wic -nych, opatkowicki* 1966 UN 21, 43; gw. *opatkoviče murovane, -ic -yx, opatkoski*. — Początkowo n. *Opatkowo*, od ap. *opatek*, z suf. *-owo*, wtórnie *-owice*, przejściowo *Opatowice*, od ap. *opat*. Człony odróżniające w n. zestawionych: od łac. przym. *maior* 'większy', nazw. właściciela *Naperzyński* i od przym. *murowany* (w Opatkowicach Murowanych jest stary dwór murowany). Opatkowice Murowane, Drewniane, Pojałowskie i Cysterskie leżą obok siebie, a do końca XV w. stanowiły zapewne jedną wieś, w której posiadłości miały zakony: jędrzejowski, mogiński, tyniecki. Lit.: RKrak 119; KopKiel 245. IN

Opatkowice Naperzyńskie zob. **Opatkowice Murowane**

Opatkowice Pojałowskie, wś, kiel., gm. Imielno, 10 km na pld.-wsch. od Jędrzejowa: *Opatkowice Pojałowskie* 1787 Spis 337; *Opatkowice Poradowskie* (!) 1787 SHGKrMat 213; *Opatkowice poiatowskie* (!) 1827 Tabella II 63; *Opatkowice pojałowskie* 1877 Zin II 12; *Opatkowice Pojałowskie* 1886 SG VII 544; *Opatkowice Pojałowskie* 1921 Sk III 28; *Opatkowice Pojałowskie, -wic -kich, opatkowicki* 1966 UN 21, 43; gw. *opatkoviče pojałowske, -ic -ix, opatkoski*. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy ponowiony z n. pobliskiej wsi *Opatkowice*, dziś *Opatkowice Murowane*, człon odróżniający od nazw. *Pojałowski* lub od n. m. *Pojałowice*. Lit.: RKrak 120; KopKiel 245. IN

Opatkowice Proszowskie zob. **Opatkowice** (2)

Opatkowice Wielkie zob. **Opatkowice** (2)

Opatkowice Większe zob. **Opatkowice Drewniane**

Opatkowiczki, wś, kiel., gm. Czarnocin, 6 km na pln.-wsch. od Skalbmierza: *Opatkowicze* 1529 LR 244; *Opatkowicze* 1537 Matr IV/3, nr 18512; *Opatkowicze* 1579 ŻDz XIV 216; *Opatkowiczki* 1827 Tabella II 63; *Opatkowiczki* 1839 MpKwat IV 5; *Opatkowiczki* 1886 SG VII 551; *Opatkowiczki* 1921 Sk III 101; *Opatkowiczki, -czek, opatkowicki* 1966 UN 22, 12; gw. *łopatkowicki, -cek*. — Dawniej n. *Opatkowice*, od wsi *Opatkowice* (1), leżącej w pobliżu, wtórnie w formie deminutywnej, z suf. *-ki*. Zmazurzona forma gw. powstała w wyniku skrajzenia z ap. *łopatka*. Lit.: KSand 142; KopKiel 145, 300; BańMorf 45. IN

Opatkowo zob. **Opatkowice Murowane**

Opatków zob. **Łopatki** (1), **Opatów** (1)

Opatowice (1), cz. Tarnowskich Gór, dawniej wś, kat.: *Opatovitz* 1317, *Opatowicz* 1318 *Opathouicz* 1321 Reg nr 3707, 3751, 4129; *Opatowitz* (1532) K 461; *Oppatowitz* 1780 SNGŚI IX 86; *Oppatowiz* 1783 Z II 236; *Oppatowitz, Opatowice* 1845 K 461; *Opatowice* 1900 Myc 40; *Opatowice, -wic* 1981 WUN II 633. — Nazwa od ap. *opat* lub n. os. *Opat SSNO IV 132*, z suf. *-owice*, zniemczona jako *Oppatowitz*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Opatowice*. Lit.: SNGŚI IX 86; BorGŚI 178. JCh

Opatowice (2), wś, włoc., gm. Radziejów, 3 km na pld.-wsch. od Radziejowa: *Opatowice* (?) 1253 KW II 161; *Opatowicze* 1418 Koch nr 692; *Opatowycze* 1489 Lupbrz 133; *Opathowicze* 1557-66 ŻDz XIII 27; *Opatowice* 1674 Rpog 157; *Opatowice* 1796 PerOpis IX; *Opatowice* 1886 SG VII 551; *Opatowice, -wic, opatowski* 1971 UN 182, 33. — W XIII w. wieś należała do klasztoru benedyktynów w Mogilnie. AG

Opatowice (3), wś, wroc., gm. Borów, 10 km na pln.-zach. od Strzelina: *Aptowicz* (!) 1339 CdŚil XXX 61; *Ottwitz* 1666/67 J I 388; *Ottwitz* 1743 SNGŚI IX 86; *Opatowice, Ottwitz* 1896 D 109; *Ottwitz, Golegin* 1941 Wrzosek 21; *Ottwitz — Opatowice, -wic, opatowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Opatowice, -wic* 1981 WUN II 633. — Nazwę zniemczono jako *Ottwitz*. Przejściowo wieś nosiła n. *Golegin*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Opatowice*. Lit.: SNGŚI IX 86-7. JCh

Opatowice (4), cz. Wrocławia, dawniej wś: *Odram* (1149)1487, *Odram, Odrica* 1193, *Odra* 1201, *Opatouo* 1203, *Odra* (1204)XV KŚI I 63, 167, 208, 249, 274; *Opatouo* 1208, *Opatouo* 1218 KŚI II 35, 185; *Odra* 1253 SUR III 67; *Opatwitz* 1288 Reg nr 2054; *Optawitz, Opatwitz, Opatowicz* (1300) K 468; *Opatowicz* 1353, *Opatewicz* 1425 Sob VIII 249; *Othwitz* 1579, *Ottwitz* 1666/67 J I 63, 388; *Ottwitz* 1845 K 468; *Ottwitz* 1886 SG VII 764; *Ottwitz, Opatowice* 1941 Wrzosek 9; *Ottwitz — Opatowice, -ic, opatowicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Opatowice, -wic* 1981 WUN II 633. — Dawniej n. *Odra*, n. ponowiona z n. rz. *Odra*, też *Odrzyca*, por. objaśnienie n. m. *Odra*. Po przejściu wsi w posiadanie klasztoru św. Wincentego na Olbinie pod Wrocławiem zmieniono n. na *Opatowo*, następnie na *Opatowice*. Nazwę zniemczono jako *Opatwitz, Ottwitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Opatowice*. Lit.: DomWr 28. JCh

Opatowice

Opatowice zob. Łęka Opatowska, Opatkowice (1, 2, 3), Opatkowice Murowane, Opatowiec, Zakliczyn (2)

Opatowiec (1), wś, dawniej mto, kiel., gm. Opatowiec, 17,5 km na wsch. od Kazimierzy Wielkiej: *Opatouech* (1119–24) KSand 142; *Opatovech* (1125)1275, *Opatowec* (1229)XV KTn 3, 22; *Opatowiec* (1271) CdP I 91; *Opatoue* (!) 1278 KMłp I 114; *Opathovetz* 1288 KTn 72; *Opatovecz* 1311 MPH IV 740; *Opatouecz* 1317 KMłp II 237; *Opatowecz* (1320) Kkk I 155; de *Opatwicz* (!) 1325–27 MVat I 151; *Oppatowiecz* (1328) Kkk II 4; *Opathowiecz* 1329 KMłp II 271; *Opatowiec* (1337) ZDK I 61; civitatis nostrae *Opatowiec* (1341) ZDM IV 70; *Opatouecz* 1389, *Opathowecz* 1398 Kkk II 141, 222; *Opatowiecz* (1401)XVII ZDM V 442; *Oppatouecz* 1406 Sand nr 409; *Opathowyciecz* 1470–80 DB I 404; *Oppathowicz* (!) 1494 Matr II nr 385; *Oppathowiecz* 1504, oppidi *Oppathowyciecz* 1505 Matr III nr 1734, 2320; *Opathowiecz* 1564 Lukrak II 112; *Opatowiec* 1564–65 Lusand 53; *Opatowyciecz* 1579 ŻDz XIV 237; *Opatowiec* 1787 Spis 373; *Opatowiec* 1827 Tabella II 63; *Opatowiec*, os. miejska, dawniej mto 1886 SG VII 551–2; *Opatowiec*, os. m. 1933 SkBy 1197; *Opatowiec* 1952 UW 125; *Opatowiec*, -wca, *opatowski* 1966 UN 22, 41. — Prawdopodobnie nazwa pochodzi od n. mta *Opatów*, z suf. -ec. Wieś stanowiła uposażenie klasztoru tynieckiego. Lit.: KSand 142; KopKiel 301; RospSEMiG 266; Rym-Miast 172–3; BańMorf 39. IN

Opatowiec (2), os. zaginiona, koło wsi Karmin, leszcz., gm. Śmigiel: preadium *Opathowyciecz* 1517, na *opathuwczu* 1550 Koz II 548. — Od ap. *opat*, z suf. -owiec. Według Koz II 548 była to posiadłość opata lubińskiego. Postać z -u- jest wynikiem dialektałnego pochylenia o w suf. -owiec. Lit.: SHGPn II 133; PPOzn 214. ZZ

Opatowiec zob. Łęka Opatowska

Opatowina, wś, łomż., gm. Nur, 16,5 km, na płn.-zach. od Ciechanowca: *Opatowina*, wś 1902 Przew II 34; *Opatowina* 1921 Sk V 67; *Opatowizna* 1952 UW 23; *Opatowina*, -ny, *opatowiński* 1971 UN 134, 32. — Nazwa od ap. *opat*, z rozszerzonym suf. -owina; istniał także wariant z suf. -owizna. UB

Opatowizna zob. Opatowina

Opatowko zob. Opatówko

Opatowo, os. zaginiona pod Sławskiem, dziś bydż.: *Opthowo* (1065)1202 KW I 4; *Opatowo*

1103 KW I 41; *Opathowo* 1314 KW II 310; *Opathow* 1411 CdP II 376. — Nazwa od ap. *opat*, z suf. -owo. Wieś należała do opata klasztoru benedyktynów w Mogilnie. AG

Opatowo zob. Opatówek, Opatówko

Opatów (1), wś, częst., gm. Opatów, 10 km na płn.-zach. od Kłobucka: *Opathow* (1279)1569 ZDM IV 17; *Oppatthow* 1448 KMłp IV 487; *Opathow* 1470–80 DB III 153; *Oppatow* 1506 Matr III nr 2652; *Opathow* 1510 Matr IV/1, nr 929; *Opatow* 1564 Lukrak II 9; *Opathow* 1581 ŻDz XIV 79; *Opatow* 1680 Rej 185; *Opatków* 1748–49 SHGKrMat 213; *Opatów* 1787 Spis 348; *Opatów* 1886 SG VII 549; *Opatów* 1921 Sk III 15; *Opatów*, -towa 1981 WUN II 633; gw. *uopatuf*, -ova, *uopatowski*. — Nazwa od ap. *opat*, z suf. -ów. Wieś należała w części do zakonu kanoników regularnych w Mstowie. Odnotowana też forma *Opatków*. W zapisie gw. labializowane O-. Lit.: RKrak 120; Nieckula, -ov- 146; RospSEMiG 266–7. IN

Opatów (2), wś, kal., gm. Łęka Opatowska, 8 km na pld. od Wieruszowa: *Opothow* (!) 1239 Koz II 548 (tu?); *Oppatow* 1511, *Opatow* 1552 ŻDz XIII 211, 305; *Opatów* 1827 Tabella II 63; *Opatów* 1886 SG VII 549; *Opatów*, niem. *Opatow* 1921 Sk X 31, 150; *Opatów* 1952 UW 69; *Opatów*, -towa, *opatowski* 1971 UN 81, 11. — Wieś w XIII w. była własnością klasztoru i kościoła św. Wincentego we Wrocławiu. Oboczna n. niem. jest fonetyczną substytucją n. polskiej. Lit.: SHGWiel 126; Nieckula, -ov- 146. EB

Opatów (3), dziś Opatów, mto, i *Opatów Poduchowny*, cz. Opatowa, przejściowo wś, tarnob.: *Opatow* 1189 Kkk I 8; *Opatouie* (!) 1212 KMłp I 15; *Opatova* (!) (1229)XV KTn 24; *Opatow* 1254 MPH II 513; *Oppathow* (1282), opidum *Magnum Oppathow* (1328) ZDM IV 19, 51; *Opatow* 1352 KMłp III 86; *Oppathow*, *Opathow* 1366 CdP III 294; *Opatow* *Magno* 1386 ZDM I 233; *Opatow* 1390, *Magna Opatow* (1391)1458 ZDM VI 86, 94; *Oppatow* 1404 Sand nr 311; *oppatow* (1412) Kkk II 373; *Oppathow* 1427 Sand nr 1074; *Oppathow* 1470–80 DB I 582; *Magna Opathow* 1499 Matr II nr 1357; oppido *Opathow* 1503, *Opatow Maioris* 1505 Matr III nr 985, 2308; *Oppathow Magna* 1508 ŻDz XV 464; *Opatow* 1564–65 Lusand 332; *Opathow* 1578 ŻDz XIV 204; *Opatow* 1787 Spis 388; *Opatów* 1827 Tabella II 63; *Opatów*, mto 1886 SG VII 545–9; *Opatów*, mto, *Opatów Poduchowny*, wś 1902 Przew II 34; *Opatów*, mto, *Opatów Poduchowny-Zochcinek*,

wś 1921 Sk III 85, 86; *Opatów, Opatów Poduchowny* 1952 UW 121; *Opatów, -towa, opatowski, Opatów Poduchowny, -towa -nego*, cz. *Opatowa* 1966 UN 27, 5; *Opatów, -towa, Opatów Poduchowny, -towa -nego* 1981 WUN II 633; gw. *opatuf, -ova, opatoski*. — Związkiem osady był klasztor templariuszy przy kolegiacie; według Długosza pierwotny gród w Opatowie znajdował się prawdopodobnie w okolicy dzisiejszego klasztoru bernardynów na wzgórzu i nosił n. *Żmigród*. Opatów w r. 1299 uzyskał lokację miejską, a w XV w. Zbigniew Oleśnicki otrzymał przywilej królewski na założenie *Wielkiego Opatowa*. Człony odróżniające w n. zestawionych od łac. przym. *magnus* 'wielki', *maior* 'większy', pol. *poduchowny* (wskazujący na stosunki własnościowe); człon *Zochcinek* ponowiony z n. pobliskiej wsi, zob. niżej. W formie gw. labializowane O-. Lit.: KŚand 142-3; Nieckuła, -ov-146; RospSEMiG 266; RymNmiast 173; Miasta polskie w tysiącleciu I 521-2. IN

Opatów zob. **Opatowice** (4), **Opatówek**, **Opatówko**

Opatów Magna zob. **Opatów** (3)

Opatów Maior zob. **Opatów** (3)

Opatów Poduchowny zob. **Opatów** (3)

Opatów Poduchowny-Zochcinek zob.

Opatów (3)

Opatówek, wś, dawniej mto, kal., gm. Opatówek, 9 km na pld.-wsch. od Kalisza: inter Cloniam et *Opatow* (1259) MPH II 584; apud *Opatoviam* (1292) XVIII KW II 59; *Oppathow* (1328) 1511/12 VisitGn 415; de *Opatow* 1330 KW II 442; in *Opatow* 1387 KW III 588; in castro *Opatowo* 1409 SHGKI(BJ 8057, IV 140); *Oppatow*, in districtu Calisiensi (1440) 1511/12 VisitGn 408; *Opatowo* 1507 ŻDz XII 123; *Opathowko* 1511-23 ŁLB II 52; *Opathovek* opp. 1535 SHGKI(ASK 12, 431); *Opatowek* 1579 ŻDz XII 123; Miasteczko *Opatowek* 1789 MKI(Tab 22, 47 a); *Opatowek, Opatówek folwark* 1827 Tabella II 63; *Opatówek*, os. miejska 1886 SG VII 550; *Opatówek* 1921 Sk II 16; *Opatówek, -wka, opatowski* 1971 UN 80, 32; gw. *uopatuvek, -fka, uopatoski*. — Dawniej n. *Opatów, Opatowo*, od ap. *opat* lub od n. os. *Opat*, z suf. *-ów, -owo*, wtórnice z suf. *-ko, -ek*, prawdopodobnie w celu odróżnienia nazwy od n. mta *Opatów*. Lit.: RymNmiast 172-3; RospSEMiG 267. ZZ

Opatówek zob. **Opatówko**

Opatowiec, wś, ploc., gm. Starożreby, 12 km na pld.-wsch. od Bielska: *Opathowycz* SHGPI

220; *Opatowiec* 1563 Matr V/1, nr 2785; *Opatowiec* 1570, *Opatowiec* 1578 ŻDz XVI 129, 23; *Opatowice* 1784 MpPerPi; *Opatowiec* 1827 Tabella II 63; *Opatowiec* 1886 SG VII 552; *Opatowiec* 1921 Sk I 115; *Opatówek* 1952 UW 27; *Opatówek, -wca* 1981 WUN II 633. — Nazwa od przym. *opatowy* (: *opat*), z suf. *-ec*; w postaci *Opatówek* wyrównanie do lokalnych n. z suf. *-ówiec*. Lit.: SHGPI 220. UW

Opatówko, wś, pozna., gm. Nekla, 5 km na zach. od Wrześni: *Opatouo* (1181) 1258 lub ok. 1230 KWlp 66; pro villa *Opatow* 1257, *Opathowo* 1258 KW I 309, 328; Gasdowo et *Oppathowo* sitis in districtu Pisdrensi 1364 KW III 248; in *Oppathow* ... in *Opathowo* 1442 AC II nr 396; in *Opathow* 1510 NKs 75; *Opathowo* 1511-23 ŁLB I 32; villae *Opathowko* 1534 VisitGn 478; *Opathowo* 1535 SHGKI(ASK 12, 482); *Opatowko* 1578, *Opathowek* 1580 ŻDz XII 208, 152; *Opatowko* 1674 MKI(ASK 74, 212); wies *Opatowek* 1789 MKI(Tab 36, 167); *Opatówko* a. *Opatówek*, wś 1886 SG VII 552; *Opatówko*, niem. *Opatowko*, wś, *Opatówko*, niem. *Offenberg*, obszar dw. 1921 Sk X 103, 105, 150; *Opatówko, -ka* 1981 WUN II 633. — Dawniej n. *Opatowo, Opatów*. Wtórnice n. z suf. *-ek//ko*, może w związku z dążeniem do zróżnicowania nazwy w stosunku do n. m. *Opatów*. Nazwa niem. *Offenberg* wprowadzona przez administrację zaboru pruskiego. ZZ

Opatówko zob. **Opatówek**

Opatów-Las, wś zaginiona, leżała w pow. sandomierskim, w par. Niekrasów, dziś może *Matiaszów*, wś, tarnob., gm. Osiek: *Opatow lasz* alias *Bienkowicze* 1578 ŻDz XIV 169; [*Opatów Las*] XVI AtSd 150. — Nazwa zestawiona, od ap. *opat*, z suf. *-ów*, i ap. *las*. O obocznej n. *Bieńkowice* zob. *Bieńkowice* (6). Zdaniem historyków to dzisiejsza wieś *Matiaszów*. Lit.: KŚand 143; BańMorf 17. IN

Opatrzność, przys., dawniej wś, opol., gm. Pawłowiczki, 15 km na pld.-zach. od Kędzierzyna-Koźła: *Vorsicht* 1783 Z II 314; *Vorsicht*, kol. 1845 K 710; *Opatrzewo* 1920, *Opatrzność* 1945 BorGŚI 112; *Opatrzewo*, wś — *Vorsicht* 1939 Prus 55; *Vorsicht* — *Opatrzność, -ści, opatrznościanski* 1950 MPol nr A-52; *Opatrzność, -ci* 1981 WUN II 633. — Dawna n. niem. od ap. *Vorsicht* 'prze-zorność'. Polska n. *Opatrzność*, zatwierdzona urzędowo po 1945 r., też wcześniejsze *Opatrzewo*, są niedokładnymi tłumaczeniami n. niem. Lit.: SNGŚI IX 87; BorGŚI 112; CzNiem 71. JCh

Opatuwiec

Opatuwiec zob. Opatowiec (2)

Opawa, wś, jel., gm. Lubawka, 8 km na zach. od Lubawki: *Oppav* (1378) K 461; *Oppau villa* 1666/67 J I 699; *Oppau* 1743 SNGŚl IX 87; *Oppau* 1785 Z V 112; *Oppau* 1845 K 461; *Oppau* 1886 SG VII 568; *Oppau* 1900 Myc 75; *Oppau, Opawa* 1941 Wrzosek 33; *Oppau — Opawa, -wy, opawski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Opawa, -wy* 1981 WUN II 633. — Nazwa przeniesiona z n. mta *Opava* w Czechach, zniemczona jako *Oppau* (: ide. pierwiastka **ap-* 'woda', z suf. *-ava*). Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Opawa*. Lit.: SNGŚl IX 87; Babik 205–7. JCh

Opawica, wś, opol., gm. Głubczyce, 16 km na pld.-zach. od Głubczyc: *Opawicz* 1256 SGTS XVIII 183; von dem Walde genannt *Troppowitz* 1265, Erbgut *Oppawicz* 1281–85 Reg nr 1204, 1651; *Oppawicz* 1291 SGTS XVIII 183; *Oppawicz* 1332 Reg nr 5140; *Tropplowitz* Dorff, *Tropplowitz* Städtel 1743 SNGŚl IX 87; *Tropplowiz* 1784 Z III 230; *Tropplowitz* 1845 K 691; *Troplowitz, Opawice* 1900 Myc 92; *Opawice — Troplowitz* 1939 Prus 55; *Troplowitz — Opawica, -y, opawicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Opawica, -cy* 1981 WUN II 633. — Dawniejsza n. niem. ponowiona z n. lasu *Troppowitz*, potem *Tropplowitz*. Jest to zniemczona n. słow. *Tropowice*, od n. os. *Trop* RymSEN II 620–7 (por. ap. *trop* 'śląd', *tropić* 'śledzić', psl. *torpiti), z suf. *-owice*, wtórnie z wstawnym *l*. Oboczna n. *Opawice* ponowiona z n. rz. *Opawicy*, dopływu *Opawy*, por. *Opawica (Oppa)* 1886 SG VII 387, zob. *Opawa*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Opawica*. Lit.: SNGŚl IX 87; Prus 55; BorGŚl 52; SGTS XVIII 183–9. JCh

Opąchały zob. Koleczyn (2)

Opelinek zob. Aplinki

Open zob. Opin

Opęchowo, wś, ostroł., gm. Troszyn, 14 km na wsch. od Ostrołeki: Dominus dux Vislao, Johanni et Petro hereditibus ol. de Lathovica dedit 10 mansos dictos *Opanchowo* (1414–25)1456, de *Sopanchowo* (1439)1456 SHGMz(MK 3, 14–14v i 231–231v); *Opanchowo* 1469, *Opanchowo* 1472 SHGMz(MK 5, 115v i 6, 10); *Opachy* 1479, *Zopachowo* 1487 SHGMz(Ep. 13, 252v i 253); *Opanchi* 1496, *Opachowo* 1500 SHGMz(Ep. 15, 59 i 16, 81); *Opachow* 1511, 1523 SHGMz(MK 32, 158v); *Opachowo* 1540 ZHer nr 1064; *Opanchowo* 1578 ŻDz XVI 382; *Opęchowo* 1783 MpPerMz; *Opęchowo* 1827 Tabella II 63; *Opęchowo* 1886 SG VII

553; *Opęchowo, -wa* 1981 WUN II 633. — Nazwa od n. os. *Opęch, z suf. *-owo*, także w l. mnogiej. Do n. os. por. *opachać* 'obwąchać' SW III 794. Forma *Sopachowo* powstała w wyniku absorpcji przyimka z. Lit.: BrodzŁomż 119; ZMaz 286.UB

Opiechy zob. Jabłonowo-Adamy

Opieczki, wś, dziś nieistniejąca, leżała w par. Dębica, pozn., gm. Kłecko, 10 km na ptn.-zach. od Gniezna: de *Opassicze* (!) 1391 RWlkp I nr 252; de *Opeczice* 1402–08 KW V 126; de *Opeczicza* 1408 KWlp 177; de *Opyeczizce* 1418 SHGKI (AAP AC 3, 34 v); de *Opiczizce* 1420 SHGKI(AAP Kl. Dominikanów w Pozn. A 6); de *Opyeczizce* 1433 AC II nr 290; *Opyeczizce* 1511–23 ŁLB I 48; *Opieczizce* 1580 ŻDz XII 144; *Opieczky* 1596 SHGKI(PG 24, 697–98); *Opieczyce* 1618–20 PKal 189; *Opieczki* 1674 MKI(ASK 74, 212); *Opieczki Duchowne* 1782 Koz V 100; *Wies Opieczki* 1789 MKI(Tab 36, 80); *Opieczki*, mł. 1886 SG VII 553. — Dawniej n. *Opiecica* lub *Opieczycza*, od n. os. **Opiec(z)* (: *opiec* 'przy palić, opalić'), z suf. *-ica, -ice*. Od XV w. n. zaczęła występować w formie *Opieczki*; okresowo z członem odróżniającym od przym. *duchowny*, wskazującym na rodzaj własności. ZZ

Opieczki Duchowne zob. Opieczki

Opieczycza zob. Opieczki

Opieczyce zob. Opieczki

Opielanka, wś, włoc., gm. Topólka, 11 km na pld.-zach. od Lubrańca: *Zapelnicze* 1583 SHG-Ku(RBK 695v); od *Pielonki* 1607 Innwłoc 101; *Zapielnica* seu *Opielunka* 1634 Rpodbrz 220; *Opielunka* 1674 Rpog 141; *Opielonka* 1796 PerOpis IX; *Opielanka* v. *Opielonka* 1867 KolbKu 305; *Opielanka* 1886 SG VII 553; *Opielanka, -ki, opielankowski* 1971 UN 182, 37. — Dawniej n. *Zapielnica*, od *zapleć*, *zapielać*, por. *pleć* 'czyścić z chwastów' SW III 802, IV 229, VIII 219, z suf. *-nica*, następnie *Pielonka*, z suf. *-onka, -anka*, ostatecznie *Opielanka*. AG

Opielonka zob. Opielanka

Opiesin (1), wś, płoc., gm. Daszyna, 10,5 km na pld.-zach. od Krośniewic: *Opesyno* 1398 Łęcz II nr 5702; *Opiessino* 1576 ŻDz XIII 85; *Opiesin* 1793 MpPerŁęcz; *Opiesin* 1827 Tabella II 63; *Opiesin* 1886 SG VII 553; *Opiesin* 1921 Sk II 54; *Opiesin, -na, opiesiński* 1972 UN 43, 18; gw. *opiesin, -na, opeski*. — Nazwa od n. os. **Opiesa, *Opieszsa* (może : *opieszaly* 'ociągający się z wykonaniem czegoś, powolny', por. *Opieszal* RymSEN

II 182), z suf. *-ino, -in*. Lit.: SHGŁęcz II 13; Niec-kula, *-ov-* 293. EB

Opiesin (2), wś, sier., gm. Zduńska Wola, 2,5 km na płn. od Zduńskiej Woli: *Opiesin* 1877 Zin II 12; *Opiesin*, al. *Stęszyce*, os. 1886 SG VII 553; *Opiesin*, wś 1902 Przew II 34; *Opiesin* 1921 Sk II 105; *Opiesin, -sina, opiesiński* 1972 UN 50, 54; gw. *opęsin, -na, opęski*. — O n. obocznej zob. *Stęszyce*. EB

Opiesino zob. **Opiesin** (1), **Opieszyn**

Opieszno zob. **Opieszyn**

Opieszyn, cz. Wrześni, dawniej wś, pozn.: *Opieszyno* 1481 SHGKI(AAP CP 14, 619); *Opyeschyno* 1486 SHGKI(PyG 6, 16); *Opieschyno* 1511–23 ŁLB I 29; *Opiesino* 1578 ŻDz XII 215; *Opieszyno* 1620 MKI(Tab 11, 18); *Opieszno* 1674 MKI(ASK 74, 194); *Opieszyn* 1846 KsP 395; *Opieszyn*, zamek, folw. i okr. domin. 1886 SG VII 553; *Opieszyn*, folw. 1921 Sk X 120; *Opieszyn, -na* 1981 WUN II 633; gw. *uopęsyn, -yna*. — Nazwa od n. os. *Opiesza, z suf. *-ino*, wtórnie *-in*. ZZ

Opilki, dziś *Opilki Płotkie*, przys., dawniej wś, ostroł., gm. Chorzele, 11 km na zach. od Chorzele: *Płotkie Piotrowięta, Płotkie Nowe* 1532 AtMz; *Płotkie Serwatki* 1567 ŻDz XVI 336; *Płotkie Opilki* 1783 MpPerMz; *Płotkie Opilki* 1781 ZPrzasn 69; *Płotkie Opyłki* 1783–84 RejKor 470; *Opilki Płotkie* 1886 SG VII 554; *Opilki* 1921 Sk I 128; *Opilki* (*Płotkie*), przys. 1967 SM 788; *Opilki, -tek* 1981 WUN II 633; po zmianie *Opilki Płotkie, -ek -ich* 2002 DzU nr 8, poz. 79. — W XVI w. n. *Płotkie Nowe, Płotkie-Piotrowięta, Płotkie+Serwatki*; człon pierwszy od przym. *płotski* 'równy, gładki' Sstp VI 171, zob. *Stara Wieś* (15), człony drugie od przym. *nowy*, od n. os. *Piotr*, z suf. *-owięta*, i od n. os. *Serwatka* SSNO V 268, w formie pluralnej. Od XVIII w. *Płotkie-Opilki*, człony drugi od n. os. *Opitek, Opilka* (: *opity* 'pijany, opity', *opić się*) RymSEN II 182, w l. mnogiej, później zmiana kolejności członów. Lit.: ZMaz 299. UB

Opilki Płotkie zob. **Opilki**

Opin, wś, elbl., gm. Orneta, 6 km na wsch. od Ornety: *Opyin* 1333 Ger 110; *exposuit villam Opyin* (1333) MWrm I 436 de *Oppin* (1348) XV PrUr IV 322; Heinrich von *Opyin* 1407 MWrm IX 38; *Open* ok. 1550 MWrm III 399, 437; *Open* 1587 SHGWrm(ADWO, AB, C 68, k. 15v); *Open* 1615 REWrm 265; *Apen* (*Open*) 1656 Kolberg 222, 223; *Open* 1755 MpEnd; *Open* 1796–1802 MpSchröt X; *Open*, wś 1820 Wald 148; *Open*

1886 SG VII 553; *Opyń* — *Open* 1941 Choj 117; *Open* — *Opin, -a, opiński* 1946 MPol XXV nr 142; *Opin, -na* 1981 WUN II 633. — Według Gerulisa n. prus., mająca związek z lit. *opus* (a. *opus* 'wrażliwy, delikatny, zbyt czuły; trudno gojący się, nabrzmiały' SEŚmocz 433), z lit. n. os. *Op-atis* (niepotwierdzoną), może to *Op-in-s. Bardziej prawdopodobna wydaje się postać *Ap-iai, od prus. *ape* 'woda' lub od n. os. *Apus* TAP 13, por. n. *Oppen* Błażiene II 131; por. też lit. n. os. *Āpas, Apeikis, Opėikis*, może w związku z niem. n. os. *App, Oppo* Lpvž I 114, II 349. W substytucyjnej formie niem. *Open* wprowadzono końcówkę *-en*. Po 1945 r. ustalono postać *Opin*; wcześniej przejściowo *Opyń*. Lit.: Ger 111; Przyb-Balt 197; PētVV 54. RP

Opinogóra, dziś *Opinogóra Górna, Opinogóra Dolna* i *Opinogóra-Kolonia*, trzy wsi, ciech., gm. Opinogóra Górna, 7 km na płn.-wsch. od Ciechanowa: *Opinegote* (!) 1185 Płoc I 6; *Opinagora* (1398) XVI AKPr VI 5; *Opyinagora* 1401, 1468 SHGMz(MK 5, 101); *Opinagora* (1421) 1456 SHGMz(MK 3, 72–72v); *Opinogora* 1429 Mkm II nr 135; *Opinagors* (1436) 1456 SHGMz(MK 3, 185); *Opinogora* (1440) 1456 SHGMz(MK 3, 239); *Opinagora* 1476 SHGMz(Ep. 13, 44v); villa ducalis *Oppinogora* 1522 SHGMz(MK 32, 123v); *Opinogora Wielka Królewska, Opinagora Golinski* 1567 ŻDz XVI 329; *Oppinogora, Oppinogora* 1783 MpPerMz; *Opinogura Szlachecka, Opinogura* 1783–84 RejKor 444; *Opinogóra górna, Opinogóra szlachecka* 1827 Tabella II 63; *Opinogóra górna, Opinogóra dolna* 1886 SG VII 554; *Opinogóra Górna*, folw., *Opinogóra Dolna* 1921 Sk I 23; *Opinogóra Górna, Opinogóra Dolna, Opinogóra-Kolonia* 1952 UW 6; *Opinogóra Górna, -ny -nej, Opinogóra Dolna, -ny -nej, Opinogóra-Kolonia, -ry-nii, opinogórski* 1971 UN 123, 27. — Dawniej n. *Opinagóra, Opinogóra*; n. w formie zrostu, złożenia, od prus. n. os. *Opin* TAP 72 lub od prus. przym. *opinus, lit. *opus* (zob. wyżej *Opin*) + pol. *góra*. W XVI w. *Opinogóra Wielka Królewska* (= *Górna*) i *Opinogóra Golyńska* (= *Szlachecka, Dolna*); człony odróżniające od n. os. *Golyński* SSNO II 162 oraz od przym. *wielki, królewski* (wieś była własnością królewską), *szlachecki* (ta część była własnością szlachecką), *górnny, dolny*, oraz od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: Kowalczyk, Dzieje granicy..., 2003, 114; AtMz 201; ZMaz 286; RospSEMIG 267; PrzybBalt 197. UB

Opinogóra Dolna zob. **Opinogóra**

Opinogóra Gołyńska

Opinogóra Gołyńska zob. Opinogóra

Opinogóra Górna zob. Opinogóra

Opinogóra Szlachecka zob. Opinogóra

Opinogóra Wielka Królewska zob. Opinogóra

Opinogóra-Kolonia zob. Opinogóra

Opiołki zob. Antonin (1)

Opitten zob. Wopity

Oplawitz zob. Oplawiec

Opleicken zob. Królikowo (3)

Opleycken zob. Królikowo (3)

Oplawiec, cz. Bydgoszczy, dawniej wś: *Oplawiec* 1712 GuldonOpisy 38; *Oplawiec* 1753, *Oplawiec* 1766 Inwbyd 22, 68; *Opplawiec* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Oplawiec*, niem. *Oplawitz*, wś 1886 SG VII 555; *Oplawiec*, -wca 1972 UN 174, 36. — Nazwa od *opławić* 'opłynąć, okrążyć wpływ' SW III 804, z suf. *-ec*. Wieś leżała w zakolu rz. Brdy, co tłumaczy jej nazwę. Forma niem. jest substytucją fonetyczną n. pol. AG

Opoczka, wś, wałb., gm. Świdnica, 6 km na płd. od Świdnicy: *Eselsdorf* (1372), *Ezildorff* (1409) K 124; *Esdorff* 1666/67 J I 717; *Essdorff* 1743 SNGŚI IX 87; *Eselsdorf* oder *Eßdorf* 1785 Z V 426; *Esdorf* 1845 K 124; *Esdorf* 1941 Wrzosek 19; *Esdorf* — *Opoczka*, -i, *opoczeński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Opoczka*, -ki 1981 WUN II 633. — Dawna n. niem. *Eselsdorf* od n. os. *Esel* Gott 175 + *-dorf*, później w postaci skróconej *Esdorf*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Opoczka*. Lit.: SNGŚI IX 88; SGTs XX 350. JCh

Opoczka zob. Łopoczno, Opoczka Mała

Opoczka Kapitulna zob. Opoczka Mała

Opoczka Mała, wś, tarnob., gm. Annapol, 8 km na ptn. od Zawichostu: *Minor Oppoka* 1470–80 DB I 389; *Opoczka* 1519 Matr IV/2, nr 12005; *Opoczka* 1529 LR 359; *Opoczka* 1531 ŻDz XIV 375; *Opoka minor* 1533 RPobLu 190v; *Opoczka* 1564–65 Lusand 161; *Opoczka Kapitulna* 1580 RPobLu 796; *Opoczka* ... wsi *Opocki* 1626 RPobLu 103; *Opoczka* 1676 ŻDz XV 43a; *Opoczka* 1787 Spis 443; *Opoka Mała* 1827 Tabella II 63; *Opoczka mała* 1877 Zin II 12; *Opoka Mała* al. *Opoczka* 1886 SG VII 559; *Opoka Mała* 1902 Przew II 35; *Opoczka* 1933 SkBy 1198; *Opoczka Mała* 1952 UW 139; *Opoczka Mała*, -ki *-lej*, *opocki* 1970 UN 112, 8. — Nazwa ponowiona z n. wsi *Opoka* (2), z członem odróżniającym od łac. *minor* 'mniejszy'; wtórnie uniwerbizacja za pomocą suf. *-ka*. Później *Opoczka Mała*; okresowo też z członem

odróżniającym od przym. *kapitulny* (: *kapituła*), wskazującym na rodzaj własności. Lit.: SHGLu III 166; KosLu 68. IN

Opoczki, wś, wloc., gm. Aleksandrów Kujawski, 11,5 km na pld.-wsch. od Gniewkowa: *Oppogy Minore* 1489 Lupbrz 173; *Oppoky*, *Oppoki* 1582 Inwwtoc 203, 215; *Opoki minor* 1583 ŻDz XII 251; *Opoczki* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Opoczki* al. *Małe Opoki*, niem. *Klein Opok* 1886 SG VII 555; *Opoczki*, -czek, *opocki* 1971 UN 172, 14. — Nazwa ponowiona z n. sąsiedniej wsi *Opoki*, z członami dyferencyjnymi od łac. *minor* 'mniejszy', pol. *mały*, niem. *klein*; wtórnie w postaci uniwerbizowanej, z suf. *-ki*. Forma *Klein Opok* jest niem. substytucją fonetyczną n. pol. *Małe Opoki*. AG

Opoczna zob. Łopoczno

Opocznie, wś, rad., gm. Hża, 4 km na ptn.-wsch. od Iłży: *Opocznie* 1938 Mp-100(44–32); *Opocznie*, -nia, *opoczniański* 1966 UN 20, 11; *Opocznie*, -nia, wś 1981 WUN II 634; po zmianie *Opocznie*, -a, cz. wsi Chwałowice 2002 DzU nr 8, poz. 79. — Nazwa może od zbiorowego ap. *opocznie 'zbiorowisko skał, kamieni', utworzonego od przym. *opoczny* 'związany z opoką, skalny, kamienny' Sstp V 603, por. *igłowie*, *listowie*. Lit.: KopRad 127. IN

Opoczno, mto, piotr.: *Opocza* (!) (1284) KMłp I 126; *Oppoczno* 1347 MPH II 624; *Opoczno* 1349 ZDM IV 87; *Opoczno* (1360) KMłp III 136; *civitas nostrae Opoczno* (1369) ZDM I 164; *Opoczno* 1396 Kacz nr 478; opidum nostrum *Opoczno* (1409) ZDM VI 299; *Opoczno* 1415 Kkk II 396; *Opoczno* (1447) KMłp IV 471; *Opoczno*, *Oppoczno* 1470–80 DB I 302; *Opoczno* 1511/12 VisitGn 351; *Oppoczno*, *Opoczno* 1511–23 ELB I 602, 638; *Opoczno* 1564–65 Lusand 319; *Civitas Opoczno* 1577 ŻDz XIV 295; *Opoczno* 1660–64 Lusand I 3; *Opoczno* 1827 Tabella II 63; *Opoczno* 1886 SG VII 555–9; *Opoczno* 1921 Sk III 89; *Opoczno*, -na, *opoczniński* 1969 UN 28, 5. — Nazwa od ap. *opoka* 'skała, kamień' Sstp V 604, z suf. *-no*. Pierwszy zapis niepewny, zapewne zniekształcony. Lit.: KŚand 143; RospSEMIG 267; RymNmiast 173; Borek, -yn- 159, 383. IN

Opoczno zob. Łopoczno

Opojowice, wś, sier., gm. Czarnożyły, 4 km na ptn. od Wielunia: *Opoyewycze* 1386, *Opoyowycze* 1417 SHGWiel 127; *Oppoyowicze* 1511 ŻDz XIII 212; *Opoyewicze* 1511/12 VisitGn 385; *Opayye-*

wycze (!) 1511–23 ƐLB II 136; *Opoiowicze* 1552 ƐDz XIII 291; *Opoiowice* 1827 Tabella II 63; *Opojowice* 1886 SG VII 559; *Opojowice* 1921 Sk II 136; *Opojowice*, -wic, *opojowicki* 1974 UN 52, 10; gw. *opojowice*, -víc, *opojoski*. — Nazwa od niepoświadczanej n. os. *Opoj, por. n. os. *Opojowska* SSNO IV 134 (: *opoić* 'dać komuś wiele trunku do wypicia, upić [kogo, col]' SpXVI, XXI 552), gw. ap. *opoj*, *opój* SGPRei(kartoteka), z suf. -*ewice*, -*owice*. Lit.: SHGWiel 127. EB

Opok zob. **Opoczki**, **Opoki**

Opoka (1), wś, lub., gm. Końskowola, 7,5 km na wsch. od Puław: *Oppoka* 1453 LKP 72; *Oppoka* 1475 CdP III 450; *Opoka* 1499 Matr II nr 1365; *Opoka* 1565 Lulu 41; *Opoka* 1626 RPobLu 137; *Opoka* 1676 ƐDz XV 25a; *Opoka* 1787 Spis 447; *Opoka* 1886 SG VII 559; *Opoka* 1921 Sk IV 84; *Opoka*, -ki, *opocki* 1971 UN 118, 27. — Nazwa od ap. *opoka* 'skała, kamień' Sstp V 604. Lit.: SHGLu III 166; KosLu 68. IN

Opoka (2), dziś *Opoka Duża* i *Opoka-Kolonia*, dwie wsi, tarnob., gm. Annapol, 6,5 km na ptn. i 7 km na ptn.-wsch. od Zawichostu: *Opoka* (1276)XVI ZDM IV 15; *Oppoka* 1417 ZDM VI 440; *Oppoka* 1444 ZDM III 125; *Opoka*, *Maiori* *Oppoka* 1470–80 DB I 389; *Opoka* 1529 LR 435; *Opoca maior*, *Opoca* 1531 ƐDz XIV 356; *Opoka Maior*, *Opoka Zaborowska* 1565 Lulu 39; *Opoka* 1626 RPobLu 103; *Opoka Wielka* 1676 ƐDz XV 43a; *Opoka* 1787 Spis 443; *Opoka Duża* 1827 Tabella II 63; *Opoka duża*, wś i folw. 1877 Zin II 13; *Opoka Wielka* al. *Duża*, wś i folw. 1886 SG VII 559; *Opoka Duża*, wś i folw. 1902 Przew II 35; *Opoka Wielka*, wś 1933 SkBy 1198; *Opoka Duża* 1952 UW 139; *Opoka*, kol. 1961 Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie nr 1, 44; *Opoka Duża*, -ki -żej, *Opoka-Kolonia*, -ki-nii, *opocki* 1970 UN 112, 8, 9. — W XV w. wieś podzielono, co znalazło wyraz w członach odróżniających n. zestawionych: od przym. łac. *maior* 'większy', pol. *wielki*, *duży*, od ap. *kolonia* 'osada' i od wyrażenia przymiotkowej za *borem*, w formie przymiotnikowej. Lit.: SHGLu III 166–7. IN

Opoka (3), cz. Wałbrzycha, dawniej wś.: *Harttha* ok. 1300 CdSil XIV 86; v. *Hartau* 1316, *Harta* 1320 Reg nr 3569, 4068; die *Harte* (1386) K 207; *Hartau* 1666/67 J I 683; *Hartau* 1743 SNGŚl IX 88; *Hartau* 1785 Z V 439; *Hartau*, wś 1845 K 207; *Hartau* — *Opoka*, -ki, *opocki* 1948 MPol XXVI nr

59; *Opoka*, -ki 1981 WUN II 634. — Dawna n. niem. *Hartau* od przym. *hart* 'twardy' + -*au*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Opoka*. Lit.: SNGŚl IX 88; SGTS X 346. JCh

Opoka zob. **Opaka** (2), **Wola** (5a)

Opoka Duża zob. **Opoka** (2)

Opoka Mała zob. **Opoczka Mała**

Opoka Wielka zob. **Opoka** (2)

Opoka Zaborowska zob. **Opoka** (2)

Opoka-Kolonia zob. **Opoka** (2)

Opoki, wś, włoc., gm. Aleksandrów Kujawski, 13 km na pld.-wsch. od Gniewkowa: *Opoki* ok. (1229), (sic!) *Opogiuillam* (1230) KMaz I 295, 303; *Opoky* (1252) CdP II 600; *Opogy* (1292) Kuj 165; *Oppagy* (1359), *Magnum Opogi* 1376 KMaz III 45, 188; *Opoky* 1478 AC I nr 1239; *Maiores Oppogy* 1489 Lupbrz 111; *Opoki* 1530 ACPłoc 165; *Opoky maior* 1557–66 ƐDz XIII 5; *Opoki* 1674 Rpog 135; *Opoki* 1796 PerOpis IX; *Opoki* niem. *Gross Opok* 1886 SG VII 559; *Opoki*, *Opok*, *opocki* 1971 UN 172, 14. — Nazwa od ap. *opoka*, w formie pluralnej. W n. zestawionej człony odróżniające od przym. łac. *maior* 'większy', *magnus* 'wielki', niem. *gross* 'wielki'. AG

Opole (1), wś, biał., gm. Podedwórze, 22,5 km na ptn.-wsch. od Parczewa: w majątku *Opole* 1510, *Opole*, wś 1521 Wawrz 55, 56; *Opole* 1621 SHGPd(ADS, D. nr 149 k. 82v); *Opole* 1775 SHGPd(CHAP-Wil rkps nr 11587 k. 20); *Opole* 1827 Tabella II 63; *Opole* 1886 SG VII 561; *Opole* 1921 Sk IV 118; *Opole*, -la, *opolski* 1967 UN 121, 10. — Nazwa od ap. *opole* 'jednostka administracyjna, sądownicza i podatkowa obejmująca kilkanaście wsi; wspólnota terytorialna, zespół rodów związanych wspólnymi obowiązkami i prawami' Sstp V 604 (: psł. *opolŷje 'to, co otoczone jest polami'). Lit.: Wawrz 55–6. EB

Opole (2), os. zaginiona, leżała koło wsi Juncewo, bydż., gm. Janowiec, 13 km na zach. od Kcyni: *Opole* 1136 KW I 11; Iuncewo ... agrum ... qui incipit a l. d. *Opole* ... addit. na *Opoli* przy Zaliku 1766 Koz V 100. ZZ

Opole (3), wś, łódz., gm. Parzęczew, 7 km na pld.-zach. od Łęczycy: *Opole* 1396 Łęcz II nr 5357; *Opole* 1827 Tabella II 63; *Opole* 1886 SG VII 560; *Opole* 1921 Sk II 58; *Opole*, -la, *opolski* 1972 UN 43, 23. Lit.: SHGŁęcz II 13. EB

Opole (4), mto, opol.: *Opul* (1203)XV SUr I 59; *Opol* (1211–15)1215, *Opol* 1215, *Opel* 1217 KŚl II 83, 135, 160; *Opol* 1222, *Opol* 1224, *Opol*

Opole

1226 KŚl III 33, 99, 134; in *Opol* 1228 CdSil I 4; *Oppel* (1241)XVII, *Opol* 1245 SUr II 130, 173; Herzog von *Oppeln* (1254)XVI CdSil VI 1; de *Opol* 1266 CdSil II 74; *Oppeln* (1279)1588, *Opol* 1279 SUr IV 250, 253; *Oppeln* (1292)XVII, *Opol* 1294 SUr VI 49, 128; *Oppol* ok. 1300 CdSil XIV 98; in *Opel*, *Opol* 1309 CdSil I 22, 24; *Oppeln* 1311 CdSil XXXV 248; *Opol* 1316, *Oppeln* 1319 Reg nr 3581, 3982; Stadt *Oppeln* 1328 CdSil I 46; *Opol* 1385 LandbSch II nr 106; *Oppul* 1388, *Opoln* 1425, *Oppoln* 1430, *Oppuln* 1435, *Oppeln* 1448, *Oppol* 1481, *Oppoln* 1564 CdSil XXXIII 32, 33, 34, 46; *Opolie* 1651 J IV 37; *Oppolii* 1687/88 J II 278; *Oppeln*, poln. *Opole* 1845 K 890; *Oppeln* — *Opole*, -a, *opolski* 1946 MPol XXIV nr 44; *Opole*, -la 1981 WUN II 634; gw. *uopoly*, do *uopoloŭ*. — U tzw. Geografa Bawarskiego (ok. 945 r.) jest notowana n. plemienia *Opoloni* (później *Opolanie*). Historycy wiążą tę n. z okolicą grodu i mta *Opola*. Nazwa zniemczona jako *Opul*, *Opel*, *Oppeln* itp. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Opole*. Lit.: SNGŚl IX 88–9; BorGŚl 22; RymNmiast 173; RospSEMig 268. JCh

Opole (5), dziś *Nowe Opole*, wś, *Opole-Świerczyna*, kol., dawniej wś i *Stare Opole*, wś, siedl., gm. Siedlce, 6 km na ptn.-wsch. od Siedlec: *Opolye* 1475 SHGMz(MK 5, 178v); *Opolye* 1476 KkM 269–70; *Oppolye* 1497 SHGMz(MK 9, 208); *Oppolye* 1521 SHGMz(MK 32, 100); *Opole* 1563 ŻDz XVI 415; *Opole* 1783 MpPerMz; *Opole* 1827 Tabella II 63; *Opole* 1839 MpKwat V 4; *Opole* 1886 SG VII 561; *Opole Nowe*, *Opole Stare* 1921 Sk IV 94; *Opole Nowe*, *Opole Stare*, *Opole-Świerczyna* 1952 UW 34; *Nowe Opole*, -wego -la, *Opole-Świerczyna*, -la-ny, *Stare Opole*, -rego -la 1981, 1982 WUN II 573, 634, III 317. — W XX w. *Opole Stare*//*Stare Opole*, *Opole Nowe*//*Nowe Opole* i *Opole-Świerczyna*; człony odróżniające od przym. *stary*, *nowy* i od ap. *świerczyna* 'las świerkowy' SW VI 780. UB

Opole (6), przys. Radzymina, dawniej wś, warsz., gm. Radzymin: *Opole* 1827 Tabella II 63; *Opole* 1839 MpKwat IV 3; *Opole* 1886 SG VII 560; *Opole*, wś 1967 SM 789; *Opole*, -la 1981 WUN II 634. UB

Opole zob. **Opole Lubelskie**

Opole Lubelskie, mto, lub.: de *Opol* 1325–27 MVat I 172; *Opul* 1336 SHGLu III 167; *Opole* (1359)XVI, *Opole* (1368)XVI ZDM IV 110, 144; *Opole* 1409 ZLub nr 428; *Oppolye* (1445)1512

ZDK II 470; opido *Opole* (1450) ZDM VIII 331; *Opolye* 1470–80 DB II 545; *Opolie* 1531, *Opolie* 1569 ŻDz XIV 356, 406; *Opole* 1626 RPobLu 106; *Opole opp.* 1676 ŻDz XV 34a; *Opole* 1787 Spis 452; *Opole* 1827 Tabella II 63; *Opole*, os. wiejska, przedtem mko 1886 SG VII 560–1; *Opole*, os. m. 1933 SkBy 1198; *Opole* 1952 UW 147; *Opole Lubelskie*, mto 1957 DzU nr 8, poz. 33; *Opole Lubelskie*, -la -kiego, *opolsko-lubelski* 1970 UN 116, 5. — Dawniej n. *Opole*, od połowy XX w. n. zestawiona z członem odróżniającym od przym. *lubelski*, tu w znaczeniu 'leżący na Lubelszczyźnie', dla odróżnienia od mta *Opole* (4). Lit.: SHGLu III 167; KosLu 68; RospSEMig 268–9; RymNmiast 173–4. IN

Opole Nowe zob. **Opole** (5)

Opole Stare zob. **Opole** (5)

Opole-Świerczyna zob. **Opole** (5)

Opolnica, wś, wałb., gm. Bardo, 10 km na ptn.-wsch. od Klodzka: *Gerardestorph* 1290 SUr V 376; Dorf villa *Gerhardi* 1334, villa *Gerardi* 1335, *Geresdorff* 1336 Reg nr 5290, 5409, 5625; *Gerhardsdorf* (1482) K 154; *Gerthartsdorf* (!) 1491, *Girsdorf* 1581 SNGŚl IX 89; *Gürsdorff* 1666/67 J I 541; *Giersdorff* 1743 SNGŚl IX 89; *Giersdorf* in alten Briefen *Gerhardsdorf* genannt 1785 Z IV 154; *Giersdorf* 1845 K 154; *Giersdorf* 1928 CdSil XXXIII 99; *Giersdorf* 1941 Wrzosek 12; *Giersdorf* — *Opolnica*, -y, *opolnicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Opolnica*, -cy 1981 WUN II 634. — Dawna n. niem. *Gerhardsdorf*, *Gerardsdorf*, *Giersdorf* od n. os. *Gerhard* Gott 206 i form skróconych *Gere*, *Gier* + *Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Opolnica*. Lit.: SNGŚl IX 89. JCh

Opolnica zob. **Opalenica** (4)

Opolno-Zdrój, wś, jel., gm. Bogatynia, 4 km na pld.-zach. od Bogatyni: *Oppelstorff* 1432 CdL II/2, 395; *Oppelsberg* 1436 SGTS II 158; *Oppelndorf* 1798, *Bad Oppelsdorf* 1870 SGTS II 158; *Oppelsdorf Bad* — *Opolno-Zdrój*, -a -oju, *opoleński* 1947 MPol XXV nr 124; *Opolno-Zdrój*, -na-Zdroju 1981 WUN II 634. — Nazwa może od zniemczonej n. m. *Oppeln* (wieś koło Löbau na Łużycach Górnych), z członem -dorf. Nazwę *Opolno-Zdrój* wprowadzono urzędowo po 1945 r. Lit.: SNGŚl IX 89; Bena-GŁuż 313–6; SGTS II 158–62. JCh

Opolska Ruda zob. **Ruda Opolska**

Oporowo (1), wś, bydż., gm. Łabiszyn, 5,5 km na pld. od Łabiszyna: *Oporowo* 1330 CdP II 243; *Oporowo* 1489 Lupbrz 176; *Oporowo* 1527 Vlad

XI 58; *Oporowo* 1583 *ŻDz* XII 258; *Opporowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Oporowo*, niem. *Opporowo* 1886 SG VII 565–6; *Oporowo*, -*wa*, *oporowski*, 1971 UN 185, 23. — Nazwa od n. os. *Opor* SSNO IV 134 (: *opora* 'pożytek, korzyść' Sstp V 607), z suf. -*owo*. Forma niem. jest substytucją fonetyczną n. pol. Lit.: Nieckula, -*ov-* 146. AG

Oporowo (2), wś, leszcz., gm. Krzemieniewo, 6,5 km na pñ.-wsch. od Ponieca: item tres ville dicte *Oporow* (1310)1608 KW II 275; de *Opporowo* 1378 KW III 467; de *Oporovo* 1390, Ad *Oporowo magnum* 1397 Lek I nr 786, 2332; *Mayor Opporowo* 1397 SHGPn III 441; de *magno Opatowo* (!) 1402 Piek nr 370; de *Mayori Opporowo* 1407 SHGPn (PZ 3, 53); *Maius Oporowo* 1415 SHGPn III 441; *Oporowo* 1510 NKs 120; *Wielkie i Małe Oporowo* 1463 SHGPn (PG 7, 186); in *Opporow* 1434 AC II nr 1059; *Oporowo* 1580–81 *ŻDz* XII 78; *Oporowo* 1622–24, *Oporowo* PpPozn (Tab 1, 79 i 7, 11); *Oporowo* al. *Oporów* 1886 SG VII 565; *Oporowo* 1921 Sk X 43, 44; *Oporowo*, -*wa* 1981 WUN II 634; gw. *oporovo*, -*ova*, *oporoski*. — W n. zestawionych człony odróżniające od łac. przym. *magnus* 'wielki', *maior*, *maius* 'większy', pol. *mały*, *wielki*. Lit.: SHGPn III 441–6; Nieckula, -*ov-* 146; PpPozn 215. ZZ

Oporowo (3), os., dawniej wś, pozn., gm. Ostroróg, 4,5 km na pñ.-zach. od Ostrorogu: *Opo[ro]w* 1388, de *Oporowo* 1397 Lek I nr 339, nr 2285; *Opporowo* 1404 KZPozn nr 1738; *Oporowo* 1471 SHGPn (PG 7, 40 v); de *Oporow* 1508 SHGPn (AAP A 199); villa *Oporowo* 1510 NKs 223; *Oporowo* 1580 *ŻDz* XII 23; *Oporowo* 1622–24 PpPozn (Tab 1, 24); *Oporowo* 1789 PpPozn (Tab 6, 151v); *Oporowo*, niem. *Opporowo* 1886 SG VII 566; *Oporowo*, wś 1933 SkBy 1198; *Oporowo*, -*wa* 1981 WUN II 634; gw. *oporovo*, -*ova*, *oporoski*. Lit.: SHGPn III 439–41; Nieckula, -*ov-* 146; PpPozn 214. ZZ

Oporowo zob. **Huby-Oporowo**, **Oporów** (1, 2)

Oporowo Małe zob. **Oporówko**

Oporowo Wielkie zob. **Oporowo** (2)

Oporowska Villa zob. **Oporów** (1)

Oporów (1), dziś *Oporów*, wś, dawniej mto i *Oporów-Kolonia*, os., okresowo wś, płoc., gm. Oporów, 5,5 km na pñ.-zach. od Żychlina: *Oporow* 1363 CdP II 313; *Opporow* 1376 SHGŁęcz II 13; *Opporowo*, *Oporowo* 1388, *Oporouo* 1392, *Oporow* 1398, *Oporovo* 1399 Łęcz I nr 641, 1108, 2526, II nr 5999, 572; *Opporow* oppidum 1511–

–23 ŁLB II 493; *Opporowska villa*, *Opporow*, mto, *Opporov* 1576, *Opporow* 1578 *ŻDz* XIII 105, 114, 146, 165; *Oporow* 1792 MpPerRw; *Oporów* 1827 Tabella II 63; *Oporów*, wś 1886 SG VII 564; *Oporów*, wś i kol. 1921 Sk I 53; *Oporów*, *Oporów Kolonia* 1952 UW 89; *Oporów*, -*rowa*, *Oporów-Kolonia*, -*rowa-nii* 1981 WUN II 634. — Nazwa od n. os. *Opor* SSNO IV 134, z suf. -*ów*, -*owo*. W XVI w. pojawia się zapis *Oporowska villa*, być może od nazwiska właściciela *Oporowski* i ap. *kolonia* w znaczeniu osadniczym. Lit.: SHGŁęcz II 13; Nieckula, -*ov-* 146; RymNmiast 173; RospSEMIG 269. EB

Oporów (2), cz. Wrocławia, dawniej wś: *Oprowe* (!) 1201 KŚI I 204; *Oporouo* 1208, *Oprouo* 1218 KŚI II 47, 206; *Oprouo* (!) 1227 KŚI III 180; *Oporouo* 1245 SUr II 173; *Operow* 1295 SUr VI 169; *Operaw* 1301, *Operaw* (!) 1353, *Operow* 1382 DomWr 30; *Operaw* (1386) K 462; *Operaw* 1434 DomWr 30; *Operau* 1579 J I 61; *Operau* 1613 Domstr 30; *Operau* 1652 J I 61, 277; *Operau* 1845 K 462; *Operau*, *Oporów* 1941 Wrzosek 10; *Operau* — *Oporów*, -*owa*, *oporowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Oporów*, -*rowa* 1981 WUN II 634. — Nazwę zmieniono jako *Operaw*. Po 1945 r. ustalono urzędowo formę *Oporów*. Lit.: DomWr 30. JCh

Oporów zob. **Oporowo** (2)

Oporów-Kolonia zob. **Oporów** (1)

Oporówek (1), wś, bydg., gm. Inowrocław, 7 km na pñ.-zach. od Inowrocławia: na *Oporówku* 1410 KW V 174; *Oporowko* 1489 Lupbrz 157; *Oporowko* 1583 *ŻDz* XII 247; *Oporowko* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Oporówek* al. *Oporówko* 1886 SG VII 565; *Oporówek*, -*wka* 1981 WUN II 634. — Nazwa być może od n. m. *Oporów* (1), z suf. -*ko*, -*ek*, przeniesiona przez osadników (miejscowości oddalone od siebie o 24 km). AG

Oporówek (2), wś, bydg., gm. Łabiszyn, 5,5 km na pñ. od Łabiszyna: *Oporówko*, folw. 1886 SG VII 565; *Oporówek*, -*ka*, cz. wsi *Oporowo* 1971 UN 185, 23; *Oporówek*, -*wka* 1981 WUN II 634. — Nazwa od n. m. *Oporowo* (1), z suf. -*ko*, -*ek*. AG

Oporówek (3), cz. wsi Jurków Pierwszy, dawniej wś, płoc., gm. Oporów: *Opporowko* 1511–23 ŁLB II 494; *Opporowko* 1576 *ŻDz* XIII 105, 146; *Oporowek* 1792 MpPerRw; *Oporówek* 1827 Tabella II 63; *Oporówek* 1886 SG VII 565; *Oporówek*, wś 1921 Sk I 54; *Oporówek*, -*wka*, cz. wsi, 1974 UN

Oporówka

41, 41; *Oporówek*, -wka 1981 WUN II 634; gw. *oporuvek*, -fka, *oporoski*. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Oporów* (1), z suf. -ko, -ek. EB

Oporówka zob. **Oparówka**

Oporówko, wś, leszcz., gm. Krzemieniewo, 6 km na pld.-wsch. od Ponieca: item tres ville dicte *Oporow* (1310)1608 KW II 275; *Minor Oporowo* 1408 SHGPn III 446; *Parvum Oporowo* 1413, *Male Oporowo* 1416 RWlkp III nr 488, 575; *Wielkie i Male Opporowo* 1463 SHGPn(PG 7, 186); *Minor Oporowo* 1510 NKs 120; *Opporowko* 1530 SHGPn III 446; *Oporowko* 1580–81 ŻDz XII 78; *Oporowko* 1622–24, *Oporowko* 1775 PPOzn(Tab 1, 79 i 7, 11); *Oporówko* 1886 SG VII 565; *Oporówko*, niem. *Oporuwko*, *Oporowko* 1921 Sk X 43, 44, 150; *Oporówko*, -ka 1981 WUN II 634. — Nazwa od n. m. *Oporowo* (2), początkowo z członami odróżniającymi od przym. łac. *minor* 'mniejszy', *parvum* 'mały', pol. *mały*, wtórnie w postaci zuniwerbizowanej, z suf. -ko. Lit.: SHGPn III 446; PPOzn 177. ZZ

Oporyszów zob. **Odporyszów**

Oporzyn, wś, pil., gm. Wągrowiec, 7 km na pld.-wsch. od Margonina: villas duas *Oporino* et *Moclisov* (1232) KW I 124; de *Oporzino* (1363)-1617 KW III 229; de *Oporzyno* 1464 SHGKI(PG 7, 223); *Oporzyno* quondam villa, nunc vero haereditas deserta sub eadem parochiali ... in Zun 1511–23 ŁLB I 117; *Oporzyno* 1535 SHGKI(ASK 12, 488); Zun eum *Oporzyn* 1674 MKI(ASK 74, 241); *Oporzyn*, maj. 1886 SG VII 567; *Oporzyn*, -na 1981 WUN II 634; gw. *uopozyn*, -yna, *uopozyski*. — Dawniej n. *Oporzyno*, od n. os. *Opora, por. *Opor* SSNO IV 134, z suf. -ino (> -yno), wtórnie -yn. ZZ

Oporzyno zob. **Oporzyn**

Oporzyszów zob. **Odporyszów**

Opotów zob. **Opatów** (2)

Opoźdźew, wś, rad., gm. Warka, 7 km na zach. od Warki: *Oposdzewo* 1407 Czer nr 657; *Opozdzow* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 204v); *Oposdzewo* 1415 Czer nr 727; *Oposdzewo* 1428 Mkm I nr 673; *Oposdzewo* 1433 Mkm II nr 465; *Oposdzewo* 1480 SHGMz(MK 5, 198); *Oposdzewo* 1576 ŻDz XVI 240; *Opozdzew* 1783 MpPerMz; *Opozdzew* 1827 Tabella II 63; *Opozdzew* 1839 MpKwat IV 4; *Opozdzew* al. *Opozdzewo* 1886 SG VII 567; *Opozdzew* 1921 Sk I 46; *Opozdzew*, -wa, *opozdzewski* 1971 UN 127, 45. — Nazwa od n. os. *Opozdz!/*Opozdz (: *opozdzic* 'spóźnić, odwlec,

odłożyć na później', też *opozdzenie* SW III 811), z suf. -ewo, -ów, -ew. Lit.: KopRad 329. UB

Opoźdźewskie Budy zob. **Budy Opoźdźewskie**

Oppalenitz zob. **Opaleniec**

Oppalin zob. **Opalenie**, **Opalino**

Oppalino zob. **Aplinki**

Oppatowitz zob. **Opatowice** (2)

Oppau zob. **Opawa**, **Zabrzeg**

Oppeln zob. **Opole** (4)

Oppelsdorf Bad zob. **Opolno-Zdrój**

Oppelwerder zob. **Jabłonowo** (2)

Oppelwitz zob. **Opalewo**

Oppendorf zob. **Lipa** (17)

Opperau zob. **Oporów** (2)

Oppersdorf zob. **Wierzbicice**

Oporowo zob. **Oporowo** (1, 2), **Oporów** (1), **Oporówek** (2)

Oppyn, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. ostródzkim, olszt.: in dem dorf *Oppyn* 1349 MWrm II 134; *Oppyn* 1349 Ger 110; von *Oppyn* 1384 MWrm V 127; *Opyyn* 1427 Ger 110. — Nazwa prus. **Ap-īn-*, od *ape 'rzeka', z suf. -īn-. Gerulis łączy n. z lit. *upė*, co mało prawdopodobne. Zapisy z -o- mogą być pol. adaptacją nazwy. Lit.: Ger 110; PrzybBalt 197. RP

Oprawczyki zob. **Brulino-Oprawczyki**

Oprudowice zob. **Ubrodowice**

Oprza, wś zaginiona, leżała w ziemi łukowskiej, między Wierzejkami a Mościskami, na pld.-wsch. od Trzebieszowa, lub.: *Oprza* (1418) 1598 ZDM I 422. — Nazwa zapewne od stp. ap. *opra* 'oskarżenie, powództwo' Sstp V 617. Lit.: SHGLu III 176, IV 99; KosLu 68. IN

Oprzałki zob. **Olszamy**

Oprzęzów, wś, piotr., gm. Wola Krzysztoporska, 8 km na zach. od Piotrkowa Trybunalskiego: *Oprozow* 1398, *Oprzanzow*, *Opranzow* 1399 Koz VI 312; *Oprzanczow* 1399 SHGŁęcz II 14; *Oprazow* 1511 ŻDz XIII 195; *Oprzeszow* 1511–23 ŁLB II 222, 224; *Oprzęzow* 1552 ŻDz XIII 250; *Oprzessow* 1564–65 Luwlkp II 37; *Oprzesow* 1628–32 Luwlkp II 32; *Oprzęzow* 1791 MpPerSd; *Oprzęzów* 1827 Tabella II 63; *Oprzęzów*, kol. 1877 Zin II 13; *Oprzęzów*, kol. i folw. 1886 SG VII 569; *Oprzęzów*, wś 1902 Przew II 35; *Oprzęzów* 1921 Sk II 80; *Oprzęzów*, -zowa, *oprzęzowski* 1974 UN 46, 29; gw. *uopšyzuf*, -zova, *uopšyzoski*. — Nazwa niejasna, z suf. -ów; może ma związek z czasownikiem *oprzegać* 'za-

przeagać (konie)' Sstp V 617. Lit.: SHGŁęcz II 14; Nieckula, -ov- 147. EB

Opyń zob. **Opin**

Opypy, wś, warsz., gm. Grodzisk Mazowiecki, 2 km na płd.-zach. od Grodziska Mazowieckiego: [*Księgińska Wola* albo *Opipy*] 1465 SHGMz(Nowacki 515); *Opipi* 1474 KkM nr 230; *Opipy* 1530 Matr IV/1, nr 5693; *Opipy* 1580 ŻDz XVI 278; *Opipy* 1617 Lumaz I 148; *Opypy* 1783–84 RejKor 696; *Opipy* 1792 MpPerRw; *Opypy* 1827 Tabella II 64; *Opypy* 1839 MpKwat IV 4; *Opypy* 1886 SG VII 570; *Opypy*, *Opyy*, *opypski* 1971 UN 126, 10. — Wieś została założona przed 1465 r. na obszarze dóbr *Księgińnice* (dziś *Książenice*), stąd pierwotna n. *Księgińska Wola*. Równolegle pojawiła się n. *Opypy*, od n. os. *Opypa* AKH XI 282, w l. mnogiej. Był to przydomek (o niejasnym pochodzeniu) rodu Szczuczich herbu Trzaska z ziemi rawskiej. Lit.: GórnRWlkp 118. UB

Ora zob. **Orunia**

Oraberg zob. **Podlegórz**

Oracze (1), cz. Toszka, dawniej wś, kat.: *Arco* 1253 SUr III 66; ex villa *Petricowic* 1679, *Pietrkow* 1687/88 J II 80, 366; *Oracze* 1745, *Oratsche* 1747 SNGŚI IX 90; *Oratsche* 1783 Z II 345; *Oratsche*, *Oracze* 1845 K 462; *Oracze*, niem. *Oratsche* 1886 SG VII 570; *Oracze* 1900 Myc 40; *Oracze* — *Vorstadt Eichendorff* 1939 Prus 56; *Oracze*, -cza 1981 WUN II 634. — Początkowo zapewne n. *Pietrzykowice*, od n. os. *Pietrzyk* (: *Piotr*), z suf. -owice. W XVII w. *Pietrków*, od im. *Pietrek* (: *Piotr*), z suf. -ów. Od XVIII w. n. *Oracze*, od ap. *oracz* 'ten, kto orze, uprawia ziemię, rolnik' Sstp V 623, w formie pluralnej, zmienczona jako *Oratsche*. Nazwę niem. *Vorstadt Eichdorf* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Oracze*. Lit.: SNGŚI IX 90; BorGŚI 201. JCh

Oracze (2), cz. Głogówka, dawniej wś, opol.: *Hinterdorf* (1378) K 232; *Hyndirdorff* 1386, *Hindirdorff* 1434 CdSil XXXIII 104, 105; *Hinderndorf* 1571 Urb III 8, 65; *Hinterdorf* 1717 CdSil XXXIII 118; *Hinterdorff* 1743 SNGŚI IX 89; *Hinterdorf*, pohln. *Oratsche* 1784 Z III 104; *Hinterdorf*, *Oracze* 1845 K 232; *Oracze*, niem. *Hinterdorf* 1886 SG VII 570; *Hinterdorf*, *Oracze* 1900 Myc 40; *Oracze* — *Hinterdorf* 1939 Prus 56; *Hinterdorf* — *Oracze*, -ów, *oracki* 1948 MPol XXVI nr 78; *Oracze*, -ów 1981 WUN II 634. — Dawna n. niem. *Hinterdorf* od *hinter* 'za' + *Dorf* 'wieś'. Od XVIII w.

poświadczona n. pol. *Oracze*. Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo n. *Oracze*. Lit.: SNGŚI IX 90; Domański, Śląskie nazwy służebne, Onom XIX 23–4. JCh

Oracze (3), wś, suwal., gm. Elk, 5,5 km na płn.-zach. od Elku: *Somayten*, *Oratschen* 1519 BiałPrzem 221; *Somayten* 1519, *Somayten* 1539, *Aratschin* (!) 1540, *Somayten* 1555, zu *Samaiten* 1567 BiałKol 123, przyp. 88, 98, przyp. 194; *Oratzen* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Oracze* 1886 SG VII 570; *Oracze* — *Wittenwalde* 1928 (!), *Oratzen* 1941 Choj 117; *Oratzen* — *Oracze*, -ów, *oracki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Oracze*, -czów 1981 WUN II 634. — Nazwa *Oracze* jest świadectwem istnienia powinności (służby) oraczowskiej na rzecz zakonu krzyżackiego, świadczy też o polskiej kolonizacji, nie zachował się jednak żaden przywilej ani list, związany z kupnem tych dóbr. Zdaniem Białuńskiego wieś nosiła wcześniej może n. *Somayten*, przejętą zapewne z n. pobliskiej wsi *Żmujdziny*, dziś *Żmujdzie*. Niemiecka forma *Wittenwalde* przytoczona tu błędnie, bo odnosi się do wsi o n. *Żmujdziny*. Nazwę *Oracze* zatwierdzono urzędowo po 1945 r. Lit.: BiałPrzem 28–9, 90, 221–2. RP

Oraczew (1), wś, płoc., gm. Witonia, 9 km na płn.-wsch. od Łęczycy: de *Oraczowicz* 1388, *Oraczewicze*, *Oraczowice*, *Oracze* 1398 Łęcz I nr 798, 5655, II nr 5990, 6022; *Oraczewo* 1511–23 ŁLB II 487; *Oraczewo* 1576 ŻDz XIII 86; *Oraczewo* 1793 MpPerŁęcz; *Oraczew* 1827 Tabella II 64; *Oraczew* 1886 SG VII 570; *Oraczew* 1921 Sk II 60; *Oraczew*, -wa, *oraczewski* 1972 UN 43, 39. — Nazwa od n. os. *Oracz* SSNO IV 136 (: *oracz*), z suf. -ewice, -owice, następnie -ewo, -ew. Lit.: SHGŁęcz II 14; Nieckula, -ov- 147. EB

Oraczew (2), dziś *Oraczew Mały* i *Oraczew*, dwie wsi, sier., gm. Wróblew, 11 km na płd.-zach. od Sieradza: *Oraczow* (1330) 1511/12 VisitGn 399; *Oraczovo* 1357 KW III 70; *Oraczow* 1496, *Oraczow* 1511 ŻDz XIII 171, 181; *Oraczewo* 1511/12 VisitGn 386, przyp. 1; *Oraczow* 1511–23 ŁLB I 418; *Oraczow* 1553 ŻDz XIII 220; *Oraczew* 1827 Tabella II 64; *Oraczew* 1886 SG VII 570; *Oraczew* 1952 UW 104; *Oraczew*, *Oraczew Mały*, *Oraczew Wielki*, 1962 Mp-25(Sieradz); *Oraczew Mały*, -czewa -łego, *Oraczew Wielki*, -czewa -kiego, *oraczewski* 1972 UN 50, 18; *Oraczew Wielki*, po zmianie: *Oraczew* 2005 DzU nr 264, poz. 2208; gw. *oracef*, -va, *oraceski*. — Człony odróżniające

Oraczew Mały

w n. zestawionych od przym. *mały*, *wielki*. Lit.: SHGŁęcz II 14–5; Nieckula, -ov- 147. EB

Oraczew Mały zob. **Oraczew** (2)

Oraczew Wielki zob. **Oraczew** (2)

Oraczewice (1), wś, gorz., gm. Choszczno, 2 km na pñn. od Choszczna: *Hellmersruh* 1842 SHGNM(SchWand 31); *Hellmersruh* — *Oraczewice*, -wic, *oraczewski* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Oraczewice* — *Hellmersruh*, os. 1951 Rosp 223; *Oraczewice*, -wic 1981 WUN II 635. — Dawna n. niem. *Hellmersruh*, od nazw. kupca z Choszczna *Hellmera* + *-ruh* (: *Ruhe* 'spokój'). Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. nową *Oraczewice*. BCz

Oraczewice (2), os. zaginiona, leżała koło Krotoszyna, leszcz., gm. Krotoszyn: et *Oracewicze* 1406 RWłkp IV nr 156; Banow de *Oraceuicze* (1415) Koz VII 368. — Nazwa od n. os. *Oracz* SSNO IV 136 (: *oracz* lub n. os. *Horacy*), z suf. -ewice. ZZ

Orajkowice, os. zaginiona, leżała koło wsi Rumiejki, pozn., gm. Środa Wielkopolska: in *Oraycovicz* vel alio nomine dicta Romenevicze (1305) 1594–96 KW II 245. — Nazwa od n. os. *Orajek (: *orać* lub n. os. *Horacy*), z suf. -owice. ZZ

Orane zob. **Oronne**

Orane Mironice zob. **Mireń**, **Oronne**

Orania zob. **Orunia**

Oranie zob. **Oronne**, **Rybojedzko** (2)

Oranienhaf zob. **Rybojedzko** (2)

Oranisko zob. **Orońsko**

Oranne zob. **Oronne**

Orany zob. **Oronne**

Oranisko zob. **Orońsko**

Oratsche zob. **Oracze** (1, 2)

Oratzen zob. **Oracze** (3)

Orawczyca pod Sarną zob. **Podsarnie**

Orawka, wś, nowosąd., gm. Jabłonka, 20 km na pñd.-zach. od Nowego Targu: Novem possessionis *Novae Orawka* vocatas (1585) SemkMO nr 9; *Oravka* sub *Kulich* (1613), possessione nostra *Orawka* aliter *Welke Ondrejowskie* dicta (1615) SemkMO nr 23, 27; In possessione *Orawka* pod *Kulichom* alias *Nepolomnicza* vocata (1616), soltistwo na *Orawcze* 1632 SemkMO nr 31, 41; *Orawka* sub *Spytkowsky* 1659 LKrak 106; *Orawka* 1779–82 MpMieg; *Orawka* 1921 Sk XII 34; *Orawka*, -ki 1981 WUN II 635; gw. *vorafka*. — Nazwa ponowiona z n. potoku *Orawka*, płynącego w pobliżu, por. *Oravka*, potok 1575 LKrak 106 (: n. w. *Orawa*, z suf. -ka). Człon odróżniający w n. zestawionej od łac. przym. *novus* 'nowy',

który później uległ elipsie. W n. pojawiały się okresowo określenia oboczne: pod *Kulikiem*, pod *Spytkowskim*, od nazwisk mieszkańców; *Wielkie Ondrejowskie*, od przym. *wielki* i n. os. *Ondrej*, por. *Ondregowi* Moniakowi ssoltysowi 1619 SemkMO nr 34; *Niepołomnica* (: wyrażenia przyimkowego *nie połom*, zob. *Niepołomice*), z suf. -nica. Forma gw. z protetycznym *W-*. Lit.: LKrak 106; Rymut, Májtan, Hydronimia dorzecza *Orawy*, 1985, 48–9; Babik 207–8. IN

Orawka zob. **Dworaki**

Orawka Mniejsza zob. **Podsarnie**

Orawka pod Harkabuz zob. **Harkabuz**

Orawka pod Sarną zob. **Podsarnie**

Orawka pod Wilczkiem zob. **Podwilk**

Orawka pod Wilkiem zob. **Podwilk**

Orądk, wś, płoc., gm. Piątek, 16,5 km na pñd.-wsch. od Kutna: *Orantki* 1399 Łęcz I nr 6280; *Orątkovicze* 1400 Łęcz II nr 720; *Orątky* 1576 ŻDz XIII 57; *Orądk* 1827 Tabella II 64; *Orątk*, kol. 1886 SG VII 574; *Orądk*, wś 1921 Sk II 55; *Orądk*, -dek, *oraćki* 1972 UN 43, 28; gw. *oruntki*, -dek, *oruntkoski*. — Nazwa może od n. os. *Orędek* (: *oręda* (< *arend*) 'dzierzawa' lub od *orędownać* 'przekazywać komuś wiadomość, donosić, orędownać (za kogoś, za kimś)', prosić za kimś, wstawić się za kimś' Sstp V 626, por. też n. os. *Oręda*, *Orędownicz* RymSEN II 184, w formie pluralnej, okresowo też z suf. -owice. Lit.: SHGŁęcz II 15; SEBań II 426. EB

Orądk zob. **Orątki**

Orątki, dziś *Orątki Dolne* i *Orątki Górne*, dwie wsi, płoc., gm. Dobrzelin, 5 km na wsch. od Żychlina: *Orątk* 1827 Tabella II 64; *Orądk* 1877 Zin II 13; *Orątki* al. *Guminy-Orątki*, wś i folw. 1886 SG VII 574; *Orądk*, wś i folw. 1902 Przew II 35; *Orątki* 1967 SM 789; *Orątki*, -tek, *oraćkowski*, wś, *Orątki Dolne*, -tek -nych, cz. wsi, *Orątki Górne*, -tek -nych, cz. wsi 1974 UN 41, 18; *Orątki Dolne*, *Orątki Górne*, -tek -nych 1981 WUN II 635. — Nazwa od n. os. *Orędek, w formie pluralnej, *Orądk* > *Orątki*, por. *Joannes et Mathias Guminszci Orątkowie* we wsi *Gumino* 1576 ŻDz XIII 148. O n. *Guminy* zob. *Guminy*. Człony odróżniające w n. zestawionych od przym. *dolny*, *górnny*. EB

Orątki zob. **Orądk**

Orątki Dolne zob. **Orątki**

Orątki Górne zob. **Orątki**

Orb zob. **Czystogarb**

Orbanich zob. **Urbanice**

Orchowice zob. **Orchowiec** (2)

Orchowiec (1), cz. wsi Orchowo, dawniej wś, koniń., gm. Orchowo: *Orchowyecz* 1446 SHGKI (PG 2, 158 v); *Orchovyecz* 1496 Koz III 692; *Orchowycz* deserta 1511–23 ŁLB I 196; Wies *Orchowiec* MKI(Tab 36, 125); *Orchowiec* al. *Orchówko*, wś 1886 SG VII 575; *Orchowiec*, niem. *Orchowo II*, wś 1921 Sk X 50, 150; *Orchowiec*, -wca 1972 UN 181, 23; gw. *uorx^hvec*, -fca. — Nazwa od n. m. *Orchowo*, z suf. -ec. Przejściowo w XIX w. funkcjonowała oboczna forma n. *Orchówko*. Postać gw. *Orchówiec* z pochyleniem -o. ZZ

Orchowiec (2), wś, zamoj., gm. Gorzków, 15 km na zach. od Krasnegostawu: *Orkowyecz* (1443)1523 ZDM III 78; *Orchowyecz* 1519, *Orchowycz* 1520 Chełm 28; *Orchowiec* 1564 ŻDz XVIII/1, 194; *Orchowiec* 1608 CzChełm(Terrestr. Crasn. 18/19846, k. 281v); *Orchowice* 1786 Mp-PerLu; *Orchowiec* 1827 Tabella II 64; *Orchowiec* 1886 SG VII 575; *Orchowiec*, -wca, *orchowiecki* 1970 UN 111, 16; gw. *orxowec*, -fca, *orxofski*. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Orchowiec*, por. ab eodum vero rivulo *Orchowiec* (1406)1530 ZDM VI 263, ta zaś może od n. os. *Rъchъ), zob. *Orchowo*, z suf. -owiec. Postać *Orchowice* to forma pluralna lub wyrównanie do częstych n. na -(ow)ice. Lit.: CzChełm 22, 185. BCz

Orchowiec zob. **Orchówek** (2)

Orchowo, wś, dawniej mto, koniń., gm. Orchowo, 12 km na płn.-wsch. od Powidza: *Orchovo* (1369)1446, de *Rchowo* (1378)1384, de *Rchow* 1380 KW III 334, 470, 498; *Orchowo* 1398 Lek II nr 1140; *Orchowo* 1419 Koz V 102; *Rchow* 1424 KW V 379; *Orchowo* oppidum 1511–23 ŁLB I 196; *Orchowo* 1580 ŻDz XII 151; *Orchowo* 1618 PKal 236; z *Orchowa* 1789 LuPozn 317; *Orchowo*, wś, folw. 1886 SG VII 575; *Orchowo*, -wa, *orchowski* 1972 UN 181, 23; gw. *uorxovo*, -ova, *uorxoski*. — Dawniej n. *Rchowo*, od n. os. *Rech (: *Rъchъ), gen. *Rcha, formy zdrobniałej od n. os. *Ret, gen. *Rta (por. scs. *рътъ* 'usta; pagórek', por. też n. os. *Rchut* SSNO IV 453), oraz: *Rech* de Slawancino 1396 Łęcz nr II 5354, z suf. -owo. Postać *Orchowo* jest wynikiem fałszywej dekompozycji: połączenia z przyimkiem *do Rchowa*. Lit.: Nieckula, -ov- 171; RospSEMig 269; TaszyckiRiSP IV 200–5. ZZ

Orchowo II zob. **Orchowiec** (1)

Orchów, wś, sier., gm. Łask, 2,5 km na płn.-zach. od Łasku: *Rchowo* 1407, *Rchow* 1418 Koz

VI 313; *Rchow* 1511–23 ŁLB I 447; *Rchow* 1576 ŻDz XIII 238; *Orchów* 1827 Tabella II 64; *Orchów* 1886 SG VII 575; *Orchów* 1921 Sk II 45; *Orchów*, -chowa, *orchowski* 1974 UN 42, 15. — Dawniej n. *Rchowo*, *Rchów*, od n. os. *Rech (zob. *Orchowo*), z suf. -owo, -ów. Od XIX w. zmiana na *Orchów*, zapewne w wyniku fałszywej dekompozycji: połączenia z przyimkiem *do Rchowa*. Lit.: SHGŁęcz II 232; Nieckula, -ov- 171; TaszyckiRiSP IV 200–5. EB

Orchów zob. **Orchówek** (1)**Orchów Stary** zob. **Orchówek** (1)

Orchówek (1), cz. Włodawy, dawniej mko, wś, chełm.: Georgio de *Orchow* 1503 Matr III nr 982; in oppido *Orchhoff* 1568 Chełm 138; oppidii *Orchow* (1571) Sng VII 393; *antiqua Orchow* 1623 CzChełm(R.M.O.Castr.Chełm. 1, k. 105); *Orchówek* 1714, Z ... *Orchowa Starego* 1744 AWAK XXVII 63, 334; *Orchówek*, os. m. 1921 Sk IV 121; *Orchówek*, wś 1952 UW 151; *Orchówek*, -wka, *orchowski*, wś 1967 UN 121, 23; *Orchówek*, -wka 1981 WUN II 635; gw. *orxuvek*, -vka, *orxowski*. — Nazwa od n. os. *Rech (por. *Orchowo*), z suf. -ów. W n. zestawionej człon odróżniający od przym. *stary*, łac. *antiguus*. Wtórnie n. derywowana przy użyciu suf. -ek. Lit.: TaszyckiRiSP IV 200–5; WŁub 151–2; CzChełm 185. BCz

Orchówek (2), wś, koniń., gm. Orchowo, 15 km na pld.-wsch. od Trzemeszna: *Orchowiec* al. *Orchówko*, wś 1886 SG VII 575; *Orchówko*, niem. *Friedweil*, wś 1921 Sk X 50, 150; *Orchówek*, -wka, *orchowiecki* 1972 UN 181, 23; gw. *orxuvek*, *orxuſko*, -fka. — Nazwa od n. m. *Orchowo* (zob.), początkowo z suf. -'ec, następnie -ko, -ek. Nazwa niem. *Friedweil* wprowadzona przez administrację zaboru pruskiego. ZZ

Orchówiec zob. **Orchowiec** (1)**Orchówko** zob. **Orchowiec** (1), **Orchówek** (2)**Orciechowo** zob. **Archiechów** (1)

Orczów, wś, kiel., gm. Łopuszno, 20 km na płn.-zach. od Chęcina: *Orczów* 1827 Tabella II 64; *Orczów* 1886 SG VII 577; *Orczów*, wś 1933 SkBy 1200; *Orczów*, -czowa, cz. Eustachowa 1966 UN 23, 39; *Orczów*, -czowa 1981 WUN II 635. — Nazwa od n. os. *Orc(z)* (?) lub *Orzec* SSNO IV 136, 142 (: *orz* 'koń, rumak' Sstp II 630 + -ec), z suf. -ów. Lit.: KopKiel 195. IN

Orczuchy, wś, częst., gm. Nowa Brzeźnica, 12 km na pld.-wsch. od Pajęczna: *Orczuchy* 1839 MpKwat II 6; *Orczuchy* 1886 SG VII 576; *Orczuchy*

Ordzin

1921 Sk II 81; *Orczuchy*, -chów 1981 WUN II 635. — Nazwa od niepoświadczonej n. os. *Orczuch, może od wschłow. *Artjuch* (< *Artemij*) BiryłaBA I 32, por. też nazw. *Orczuk* (: n. os. *Orka*, od ap. *orka*) RymSEN II 183, w formie pluralnej. EB

Ordzin (1), cz. wsi Wszolów, kal., gm. Gołuchów, 7,5 km na pld.-wsch. od Pleszewa: *Ordzino* (1413)1786 SHGKI(BR 533, 122 v); stagnum et molendinum *Ordzino* (1413)XVII SHGKI(BR 533, 60); *Ordzynow* 1487 SHGKI(PG 10, 73); *Ordzyno* 1511–23 ŁLB II 49; *Ordzino* preadium 1576 SHGKI (ASK 12, 596); *Ordzin*, folw. 1846 KsP 322; *Ordzin*, majątność 1886 SG VII 577; *Ordzin*, obszar dw. 1921 Sk X 72; *Ordzin*, -na 1981 WUN II 635; gw. *uozin*, -ina. — Dawniej n. *Ordzino*, od XIX w. *Ordzin*, od n. os. *Orda, por. *Ordych*, *Ordyn* SSNO IV 136 (: *orda* 'wojsko'), z suf. -ino, -in (też -inów). Nieckula przyjmuje również jako podstawę n. m. ap. *orda*, co nie wydaje się uzasadnione. Lit.: Koz II 550; Nieckula, -ov- 294. ZZ

Ordzin (2), wś, pozn., gm. Obrzycko, 6,5 km na pld.-wsch. od Wroniek: de *Ordzino* 1394 Lek I nr 1888; de *Ordzyno* 1421 RWlkp I nr 1092; in *Ordzino* 1482 SHGPn(PG 9, 155); villa *Horzdino* 1564 InwBPozn 301; *Ordzino* 1580 ŻDz XII 34; *Ordzino* 1622–24 PPozn(Tab 1, 32); *Ordzino* 1789 PPozn(Tab 6, 226 v); *Ordzin*, folw. 1886 SG VII 577; *Ordzin*, obszar dw. 1933 SkBy 1200; *Ordzin*, -na 1981 WUN II 635; gw. *orżin*, -ina, *orżiński*. — Dawniej n. *Ordzino*, w XVI w. też z protezą *H-*, od XIX w. *Ordzin*. Lit.: SHGPn III 447–9; Nieckula, -ov- 294; PPozn 215. ZZ

Ordzino zob. **Ordzin** (1, 2)

Ordzinów zob. **Ordzin** (1)

Orechowce zob. **Orzechowce**

Orechowicze zob. **Orzechowicze**

Orechówka zob. **Orzechówka** (3)

Orechwicze zob. **Orzechowicze**

Orel zob. **Orzełek** (1)

Orelec, wś, krośn., gm. Olszanica, 9 km na pld.-wsch. od Leska: *Orelec* 1580 Fast 169; *Horelicz* 1589 ŻDz XVIII/1, 58; *Orelec* 1678 AGZ XXII 92; *Horelec* 1745 ADP 172, k. 45; *Orelec* 1794 Ga Ff1; *Orelec* 1851 Sch 138; *Orelec* 1886 SG VII 578; *Orelec*, -lca, *oreleki* 1966 UN 61, 47; *Orle* 1977 MPol 21, poz. 112; *Orelec*, -lca 1981 MPol 7, poz. 61; gw. *orelec*, -lca, *orelecki*. — Nazwa od ukr. ap. *orel* 'orzeł' lub od ukr. n. os. *Orel, pol. *Orzeł*, z suf. -ec. Okresowo formy z protetycz-

nym *H-*. W 1977 r. urzędowo zmieniono n. na *Orle*. W 1981 r. przywrócono n. historyczną *Orelec*. Lit.: MakSk 120–1; RieglEmk 197; Rieger, HE XVII 181. BCz

Orenice, wś, ploc., gm. Piątek, 19 km na pld.-zach. od Żychlina: de *Orin*, *Orinice* 1386, *Orenczouicze* (!) 1389, de *Orinicz* 1390 Łęcz I nr 126, 1452, 1566; *Orinicz* 1392 SHGŁęcz II 15; *Orynyce*, *Orynyce duplex* 1511–23 ŁLB II 412, 422; *Orinicz*, *Orinycze maior* 1576 ŻDz XIII 101, 102, 142; *Orenice* 1793 MpPerŁęcz; *Orenice* 1827 Tabella II 64; *Orenice* 1886 SG VII 580; *Orenice* 1921 Sk II 55; *Orenice*, -nic, *orenicki* 1972 UN 43, 28. — Nazwa od n. os. *Oryn* (: *Irinij*) RymSEN II 185, z suf. -ice. W późniejszej postaci *Orenice* nastąpiło przejście -iN- > -eN-. W nazwie zestawionej człon odróżniający od łac. przym. *maior* 'większy'. Lit.: SHGŁęcz II 15. EB

Oreszkowo zob. **Orzeszkowo** (1)

Orężna, cz. Piaseczna, dawniej wś, warsz.: *Swiniary* 1827 Tabella II 215; kol. *Orężna* 1839 MpKwat IV 4; *Orężno* al. *Świniary* 1886 SG VII 581; *Orężna*, wś 1921 Sk I 192; *Orężna*, -nej, cz. mta 1971 UN 136, 5. — Początkowo n. *Świniary*, od ap. *świnia*, z suf. -ary, utworzona na wzór nazw służebnych. Obocznie *Orężna*, od *orężny* 'zbrojny, uzbrojony' (: *oręż*) SW III 826. UB

Orgieleszczak zob. **Orgileszczak**

Orgieliszczak zob. **Orgileszczak**

Orgielszczak zob. **Orgileszczak**

Orgielszczak, cz. Korzecznika, dawniej wś, koniń., gm. Kłodawa: *Orgieliszczak* 1877 Zin II 13; *Orgieleszczak* 1882, *Orgielszczak*, kol. 1886 SG III 330, VII 582; *Orgieliszczak*, wś 1902 Przew II 35; *Orgielszczak* 1921 Sk II 26; *Orgielszczak* 1967 SM 790; *Orgieleszczak*, -ka, *orgieleszczacki*, wś 1970 UN 82, 22; *Orgileszczak*, -ka 1981 WUN II 635. — Nazwa niejasna. Może od n. os. *Orgieleszczak (: nazw. *Orgielewski* Snazw VII 92), z suf. -ak; nazw. *Orgielewski* może od n. m. *Rgielew* (ok. 15 km na pld.-wsch. od wsi *Orgileszczak*), z wtórnym *O-*, pochodzącym z fałszywej dekompozycji *do Rgielewa* > *Orgielewa + -ski. Por. jednak także niem. nazw. *Orgel* (: *Orgel* 'organy') oraz gw. ap. *orgel*, *orgiel*, *orgielica* 'część obudowy chodnika w kopalni', występujący w gwarze Zaolzia oraz w okolicy Rybnika SGPREi (kartoteka). W postaci *Orgielszczak* samogłoska -e- uległa redukcji. We współczesnej postaci *Orgieleszczak* przejście -eL- > -iL-. EB

Orichiwci zob. **Orzechowce**

Orichowka zob. **Orzechówka** (2)

Orkanów, wś, kiel., gm. Pińczów, 13,5 km na pld.-zach. od Pińczowa: villa *Parschowka* (1441) XV ZDK II 365; *Parschewka*, *Parszywka*, *Parsziwka* 1470–80 DB I 109, 178, II 383; *Parszywka* 1529 LR 3; *Parschewka* 1579 ŻDz XIV 221; *Parszywka* 1787 Spis 576; *Parszywka* 1886 SG VII 872; *Parszywka* 1921 Sk III 103; *Parszywka*, po zmianie: *Orkanów* 1946 MPol nr 83, poz. 154; *Orkanów* 1952 UW 124; *Orkanów*, *-nowa*, *orkanowski* 1969 UN 29, 43; gw. *parsyfka*, *-ki*. — Dawniej n. *Parszywka*, też *Parszewka*, od przym. *parszywy* 'lichy, nędzny, bez wartości' SpXVI, XXIII 263, z suf. *-ka*, może na określenie wsi leżącej w ubogiej, nieurodzajnej okolicy. Nazwa *Orkanów* została nadana urzędowo dla uczczenia pisarza Władysława *Orkana*. Lit.: KSand 147; KopKiel 195. **IN**

Orkowo, wś, pozn., gm. Śrem, 7,5 km na ptn. od Śremu: *Orcowo* 1287 KW I 539; *Orkowo* 1395 Lek I nr 2064; *Orkowo* episc. 1428 KW V 473; *Orkowo* episcopi Poznaniensis 1510 NKs 59; *Horkowo* 1564 InwBPozn 278; *Orkowo* 1578 ŻDz XII 210; *Orkowo* 1715 SHGKI(AAP CP 8, 12v–13); *Orkowo* 1886 SG VII 582; *Orkowo*, *-wa* 1981 WUN II 639; gw. *uorkowo*, *-a*, *uorkoski*. — Nazwa niejasna. Może od n. os. **Orek* (: *Oracy*, *Horacy* SSNO II 380) lub od n. os. *Orzek* SSNO IV 142 (: *Orz*, por. stp. *orz* 'koń, rumak'), z suf. *-owo*. Lit.: Niecukła, *-ov-* 147. **ZZ**

Orków, os. notowana do 1967 r., dawniej wś, gorz., gm. Boleszkowice, 9,5 km na pld.-zach. od Dębna: *Kiliansburg* 1940 Mp-100(Frankfurt Blatt 66); *Kiliansburg* XX SHGNM(KunstdenkmalerK 390); *Kiliansburg* — *Orków*, *-owa*, *orkowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Orków* — *Kiliansburg*, os. 1951 Rosp 223; *Orków* 1967 SM 790. — Dawna n. niem. *Kiliansburg* od n. os. **Kilian*, por. *Kilijan* SSNO II 482 + *-burg*. Osada stanowi ślad po grodzie boleszkowickim, powstała na terenie zwanym *Haus Busch*. Nazwę *Orków* wprowadzono urzędowo po 1945 r. Lit.: Rymar, *Studia i materiały z dziejów Nowej Marchii i Gorzowa*, w: Biblioteczka Nadwarciańska Rocznika Historyczno-Archiwalnego nr 8, 1999, 55–65. **BCZ**

Orkuszc, os., dawniej wś, elbl., gm. Prabuty, 7 km na ptn.-zach. od Prabut: des dorfes *Wurkus* 1366, *Wurchus* 1367, *Wurkus* 1401, *Wurgkisch* 1526 UBP 100, 102, 169, 280; *Workusch* 1565 Cr 266; *Orkuschi* 1789 Goldb II 169; *Orkuschi*

1796–1802 MpSchröt XVI; *Orkuschi* — *Orkuszc*, dw. 1946 Ley I 103; *Orkuschi* — *Orkuszc*, *-sza*, *orkuski* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Orkuszc*, *-sza* 1981 WUN II 635; gw. *orkuś*, *-a*, *orkuski*. — Nazwa wsi ponowiona z prus. n. jez. **Urkuiz*, dziś *Orkuskie Jezioro*, por. stagnum *Wurkus* 1239 VPr I 48, *Wurkus* 1313 Ger 210, see *Wurkus* 1366 UBP 100, *Orkuschi* See 1796–1802 MpSchröt XVI (: lit. *uřkti* 'warczeć; mruzczeć; pomruk (burzy)') SE-Smocz 737 (*veřkti*), też *urgęti*, z suf. (*-uř*). Nazwa z proteza *W-* i zmianą nagłosu *Wit-* > *Wo-* > *O-*. Lit.: Górniewicz, PMT IV 167, 271, HE I 116; PrzyBalt 197–8. **RP**

Orla (1), wś, dawniej mto, biał., gm. Orla, 12 km na pld.-wsch. od Bielska Podlaskiego: *Орля*, z *Орлу* 1567 Kond 148; *Włość Orleńska* 1577 ŻDz XVII/1, 182; *Orla* 1583 SHGPD(MK nr 126 k. 135–138); *Orlia* 1591 ŻDz XVII/1, 152; *Orla* 1676, *Orla* 1790 Kond 148; *Orla*, mko 1886 SG VII 582; *Orla*, mko 1933 SkBy 1200; *Orla*, wś 1952 UW 159; *Orla*, *-li*, *orlański* 1972 UN 153, 37; gw. *võr'la/or'la*, *-ęi*, *võrlańskij/or'leńskij*. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Orla* (por.: *Orla* 1516 Babik 487, na rzece *Orlej* 1576 Lupod 60, *Orlanka* 1808 HE XIX 142), dziś *Orlanka*, nad którą leży wieś. Hydronim od przym. *orli*, psł. **orľljь* (: *orzeľ* 'ptak drapieżny z rodziny sokołów' Sstp V 631), w rodzaju żeńskim. W postaci gw. występuje obocznie protetyczna spółgłoska *W-*. Lit.: Kond 148; Biolik, HE XIX 142–3; Miasta polskie w tysiącletciu I 275; Babik 487. **EB**

Orla (2), wś, kal., gm. Koźmin, 2,5 km na wsch. od Koźmina: *Orla* (1251) KW I 255; *Orla* 1338 KW II 514; civitatis nostre *Horle* sive *Kozmino* (1350)1575 KW III 5; *Coszymyn* alias *Horle* 1457 ARP I nr 738; *Orlia* molendinum 1578 ŻDz XII 203; *Orla* 1674 MKI(ASK 74, 187); *Orla*, wś 1886 SG VII 583; *Orla*, *-li* 1981 WUN II 635; gw. *uorla*, *-fi*, *uorlińskij*. — Nazwa od n. rz. *Orla*, prawego dopływu *Baryczy* (źródła znajdują się na zach. od Koźmina), por.: *Orla* (1356)XVI SHGP III 449), zob. też *Orla* (1). W zapisach wystąpiła forma z protetycznym *H-*. Lit.: SNGPn III 449; SNGŚI IX 91; UdolphStell 222–4; Babik 487–8, 624–5. **ZZ**

Orla (3), dziś *Orle*, wś, pil., gm. Mirosławiec, 6 km na ptn.-zach. od Mirosławca: *Worel* 1337 SHGPn III 449; *Orle* (1349)XV KW II 616; *Orla* 1448, *Orlya* 1552, *Wurlaw* 1555 SHGPn III 449; *Wurlaw* 1553 PPOzn(WalczG 1, 16v); *Wurle* 1563

Orla

PPozn(ASK I 5, 201); *Wurlow* 1564 SHGPn III 449; *Orla* 1579 ŻDz XII 105; *Orla* 1622–24 PPOzn(Tab 1, 103); *Orzeł* 1886 CaWał 41, 2; *Orle*, niem. *Wordel*, dobra ryc. i folw. 1886 SG VII 585; *Wordel*, fr. auch *Orle* 1912 Bär 127; *Wordel* — *Orla*, -ej, *orzelski* 1949 MPol XXV nr 14; *Orla*, -lej 1981 WUN II 635; po zmianie *Orle*, -la, *orlecki* 2002 DzU nr 233, poz. 1964. — Etymologia n. niejasna. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. Według Podlaskiej n. przeniesiona z n. góry *Orla*, odnotowanej w 1251 r., ta zaś od przym. *orli*. Niemieckie *Wordel*, *Urle* to substytucje n. słów. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Orla*. Lit.: SHGPn III 449–50; PPOzn 215. ZZ

Orla zob. *Orle* (2, 3, 5), *Orle Wielkie*, *Orliczko*, *Orla*, *Urle*

Orla Góra, wś, skiern., gm. Biała Rawska, 5 km na pñn.-wsch. od Białej Rawskiej: *Orlagora* 1392 KkM 115; *Orla Gora* 1434 SHGRw(MK 335, 3v); *Orlagora* 1484 Matr I nr 1695; *Orlyagora* 1501 Matr III nr 51; *Orlagora* 1511–23 ŁLB II 295; *Orla Góra* 1579 ŻDz XVI 168; *Orlagora* 1783–84 RejKor 777; *Orla góra* 1827 Tabella II 64; *Orla Góra* 1886 SG VII 584; *Orla Góra* 1921 Sk I 175; *Orla Góra* 1967 SM 790; *Orla Góra*, -lej -ry 1981 WUN II 635. — Nazwa w formie zestawienia, od przym. *orli* (: *orzeł*) + ap. *góra*. UW

Orlandshof zob. *Gmurowo*

Orlanka, kol., dawniej wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 7,5 km na pñn.-wsch. od Bielska Podlaskiego: *Orle* 1676, *Orlanka*, wś 1772, *Орлянка*, os. 1878–86 Kond 148; *Orlanka*, wś 1921 Sk V 25; *Orlanka*, wś 1967 SM 790; *Orlanka*, -ki, cz. wsi *Kotły* 1972 UN 153, 8; *Orlanka*, -ki 1981 WUN II 635. — Początkowo n. *Orle*, od n. rz. *Orla*, dziś *Orlanka* (por. n. m. *Orla* (1)), ze zmianą paradygmatu. Później nastąpiło wyrównanie n. wsi do nowej n. rzeki *Orlanka*. Lit.: Kond 148; Biolik, HE XIX 142–3. EB

Orlau zob. *Orłowo* (3)

Orlau Wolka zob. *Wólka Orłowska* (2)

Orle (1), os. i leśn., bydż., gm. Mrocza, 5 km na zach. od Mroczy: *Orle* 1288 KW II 2; *Orle* 1453 Koz V 103; *Orlye* 1511/12 VisitGn 333; *Orlie* 1578 ŻDz XII 176; *Orle* 1617 Font XI–XV 22; *Orle*, niem. *Wordell*, dom. 1886 SG VII 586; *Orle*, -la, cz. wsi Witostaw 1972 UN 190, 26; gw. *uorle*, -la, *uorlejski*. — Nazwa od ap. *orzeł*, z suf. -e (< -bje), lub od przym. *orli* w rodzaju nijakim. Lit.: KrejaKol 59. ZZ

Orle (2), os., dawniej wś, gdań., gm. Nowa Karczma-Liniewo, 19 km na pñd.-wsch. od Kościerzyny: *Orle* 1648 RP 172; *Orla* 1659 PMT I 88; *Orlie* 1682 Font V 93; *Orle*, do *Orla* 1738 PMT I 88; *Orle* 1796–1802 MpSchröt IX; *Orle* 1879 KętN 24; *Orle* 1886 SG VII 586; *Orle* 1925 Krzep 82; *Orle*, -lego 1981 WUN II 635; gw. *orle*, do *orla*, *orłefski*. — Zob. *Orle* (1). Breza dopuszcza też pochodzenie od n. os. *Orzeł* SSNO IV 143, z suf. -je. Lit.: Breza, PMT I 88. WK

Orle (3), wś, gdań., gm. Wejherowo, 5 km na zach. od Wejherowa: *Wurle* ok. 1400 Font LXX 236; *Orla* ok. 1400 Krie 58; *Orla* 1534 Inwwłoc 117; *Olsszewskiem* (!) 1565 Lupom I 116; *Worlie* 1570 ŻDz XXIII 277; *Orlie* 1583, *Orla* 1599 Font I–III 15, 48; *Orla* 1659 MpLangau; *Orlo* (1710) SG VII 586; *Orla* 1772/73 HAPr IV 664; *Orla* oder *Worla* 1796–1802 MpSchröt IX; w *Orli*, *Orle* 1807 Font XXVI 354, 404; *Worle* — *Orle* 1879 KętN 48; *Orle*, niem. *Worle* 1886 SG VII 586; *Worle*, fr. *Orle* 1912 Bär 127; *Orle*, niem. *Worle* 1921 Sk XI 68, 83; *Orle* in. *Worle* 1925 Krzep 83; *Orle* 1951 UW 196; *Orle*, -la 1981 WUN II 636; gw. dawniej *w#orlè/hw#orlw*, później *uerlo/uerły*, do *uerły*, też *orłd*, -e, *orli/orlevsći*. — Dawniej n. *Orla*, później *Orle*, od przym. *orli* (ze zmianą rodzaju). O zmianie O- > Wo- zob. *Objazda* (2). Lit.: Treder, PMT XIV 73. WK

Orle (4), wś, szczec., gm. Radowo Małe, 4,5 km na pñd.-wsch. od Radowa Małego: *Haselowe* (1284)1309–26 PU II 525; *Haselow* 1618 MpLub; *Haselau* 1784 Brüß II 309; *Haseleu* 1789 MpGillyPom; *Haseleu* 1834 MpUMbl 966; *Haseleu* — *Orle*, -la, *orzelski* 1948 MPol XXV nr 14; *Orle*, -la 1981 WUN II 636. — Dawna n. niem. od *Hasel* 'leszczyna', z suf. -owe, -au > -eu, tożsamym funkcyjnie i znaczeniowo ze słów. suf. -ow-. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Orle*. BCz

Orle (5), wś, tor., gm. Gruta, 7 km na pñd.-zach. od Łasina: *Horle* 1414 Br 157; *Horla* 1425 Froel 234; *Horle* 1451 AST III 351; *Horle* XV KętL 82; *Horle* 1505 Froel I 234; z *Orlem* 1565 Lumalb 144; Aus dem Dorffe *Orlia* 1570 ŻDz XXIII 59; *Orle* 1573 Froel 234; *Orle* 1667–72 Font VI–X 722; *Orle* 1682 Font V 21; *Orle* 1796–1802 MpSchröt XV; *Orle* 1886 SG VII 585; *Orle* 1921 Sk XI 23; *Orle* 1952 UW 50; *Orle*, -la, *orleński* 1971 UN 178, 6. — Nagłosowe *H-* jest protezą. Wies leży nad jez. *Orle*. Lit.: SHGCh 90. WK

Orle (6), wś i gaj., włoc., gm. Topólka, 10,5 km na pñ.-zach. od Izbicy Kujawskiej: *Orle* (1257), *Horle* 1280 CdP II 605, 98; *Orle* alias dicta *Wlanowo* 1393 Kuj 270; *Orle* 1489 Lupbrz 147; *Orlie* 1577 Vlad XVII 107; villa *Orlie* 1582 Inwwłoc 31; *Orle* 1674 Rpog 164; *Orle* 1796 PerOpis IX; *Orle* 1886 SG VII 584; *Orle*, *Orle Poduchowne*, dwie kol. 1921 Sk I 99; *Orle*, *-la*, *Orle Poduchowne*, *-la -nego*, *orzelski* 1971 UN 182, 6; *Orle*, *-la* 1981 WUN II 636. — Przejściowo w XIV w. funkcjonowała oboczna n. *Ulanowo*, od n. os. *Vlan//Ulan* SSNO V 520, z suf. *-owo*. Po rozparcelowaniu majątku w XX w. powstała przejściowo os. filialna o n. zestawionej, z członem odróżniającym od przym. *poduchowny* 'należący niegdyś do duchowieństwa', wskazującym na rodzaj własności. AG

Orle zob. *Gutowo* (2), *Orelec*, *Orla* (3), *Orlanka*, *Orle Wielkie*, *Orliczko*, *Orlina* (2), *Orlinki*, *Orło* (1), *Orzełek* (1)

Orle Gniazdo, kol., dawniej wś, siedl., gm. Krzywdą, 22 km na pñd.-zach. od Łukowa: *Orle gniazdo* 1877 Zin II 13; *Orle Gniazdo*, wś i os. fabr. 1886 SG VII 586; *Orle Gniazdo*, wś 1902 Przew II 35; *Orle Gniazdo*, kol. 1933 SkBy 1201; *Orle Gniazdo*, *-lego -da*, cz. Drożdżaka 1970 UN 113, 12; *Orle Gniazdo*, *-lego -da* 1981 WUN II 636. — Nazwa w formie zestawienia, od przym. *orli* (: *orzeł*) + ap. *gniazdo*. IN

Orle Małe zob. *Orliczko*

Orle Poduchowne zob. *Orle* (6)

Orle Wielkie, wś, pozn., gm. Chrzypsko Wielkie, 8 km na pñd.-zach. od Wronek: in *Orlie* (1358)1592 SHGPn III 451; de *Orle majori*, de *Orle* 1398 Lek I nr 2623, 2778; *Orla* 1400 KZPozn nr 351; *Wielkie Orle* 1409 RWlkp I nr 669; in villa *Maiori Horle* (1423)1488–1492 NKs 42; *Orlye* 1462 SHGPn III 451; *Orele Maius* 1474 Matr I nr 1221; *Orle major* 1580 ŹDz XII 4; *Orle Majus* 1619, *Orle* 1789 PPozn(Tab 3, 9 i 6, 116v); *Orle*, wś, dom. 1886 SG VII 585; *Orle Wielkie*, niem. *Orle*, wś, obszar dw. 1921 Sk X 46, 48, 150; *Orle Wielkie*, *-la -kiego* 1981 WUN II 636. — Dawniej n. *Orle*; od XV w. z członem odróżniającym od łac. przym. *maior*, *maius* 'większy', pol. *wielki*. Lit.: SHGPn III 451–2; PPozn 215. ZZ

Orlec zob. *Orzelec* (2)

Orlec Magna zob. *Orzelec*

Orlec Parva zob. *Orzelec*

Orlen zob. *Orło* (2)

Orless zob. *Jaworek* (6)

Orlice zob. *Olędy* (2)

Orlicz, cz. wsi Wola Przybysławska, dawniej wś, lub., gm. Garbów: *Orlicz* 1458 SHGLu IV 99; *Kąnthy* 1565 Lulu 51; *Kąthy* 1626 RPobLu 78; *Kąty* et predium *Orlic*, na *Orliczu* 1661 Lulu 18, 68; *Konty* seu *Orlicz* 1663, 1668, 1685 SHGLu IV 99; *Orlicz* villa 1674 Rpgł 37; *Orlicz* 1676 ŹDz XV 18a; *Orlicz* 1787 Spis 445; *Orlicz* 1827 Tabella II 64; *Orlicz*, wś 1886 SG VII 586; *Orlicz*, wś i folw. 1933 SkBy 1201; *Orlicz*, kol. 1967 SM 790; *Orlicz*, *-cza* 1971 UN 118, 32. — Nazwa od n. os. *Orlik* SSNO IV 138 (: *orzeł*), z suf. *-js*. W XVI–XVII w. używano obocznej n. *Kąty*, od ap. *kąť*, w formie pluralnej. Lit.: SHGLu III 167, IV 99; KosLu 68. IN

Orlicz zob. *Wólka Kątna*

Orliczko, wś, pozn., gm. Pniewy, 8 km na zach. od Ostroroga: [St]efanum *Orzelsky* 1386, *Orle* 1388 Lek I nr 10, 401; de *Orla*, in *parvo Orle* 1392 Lek I nr 1314, 1337; de *parva Orla* 1393, de *minori Orle* 1398 Lek I nr 1679, 2778; pro hereditate *Male Orle* 1401 KZPozn nr 550; in villa *Minori Horle* (1423)1488–92 NKs 42; *Orlye* 1448 SHGPn III 450; *Orle Minus* 1510 NKs 42; *Orliczko* (1553)XVII, *Orlie Minus* 1563 SHGPn III 450; *Orle minus* 1580 ŹDz XII 26; *Orle minus* 1619 PPozn(Tab 3, 9); *Orliczko* 1789 PPozn 177; *Orliczko* al. *Orle Male* 1886 SG VII 586; *Orliczko*, niem. *Orlitschko* 1921 Sk X 86, 150; *Orliczko*, *-ka* 1981 WUN II 636; gw. *or'lic'ko*, *-ka*, *or'licki*. — Dawniej n. *Orle*, ponowiona z n. m. *Orle*, dziś *Orle Wielkie*; od końca XIV w. z członem określającym od łac. przym. *parvus*, *minus*, *minor*, pol. *mały*. W XVII w. n. uległa uniwersalizacji za pomocą suf. *-iczko*, i została przejęta do j. niem. w formie *Orlitschko*. Lit.: SHGPn III 450–1; PPozn 177. ZZ

Orlig zob. *Olśzanica* (2)

Orlik (1), wś, bydg., gm. Brusy, 24 km na pñd.-zach. od Kościerzyny: tzu *Armsneste* (1356) 1400 PrUr V 258; des *Armsnestes* (1370), *Nest* (1400), wsi *Orlika* 1417 UKT 78, 137, 149; *Orlik* 1534 Inwwłoc 120; *Orliku* 1570 ŹDz XXIII 216; *Orlik* 1584 Font I–III 241; *Orlik* 1648 RP 182; *Orlik* 1682 Font V 132; *Orlik* 1686–87 Font XI–XV 819; *Orlik* 1796–1802 MpSchröt VIII; *Orlik* 1886 SG VII 587; *Orlik* 1921 Sk XI 12; *Orlik* 1925 Krzep 83; *Orlik* 1951 UW 49; *Orlik*, *-ka* 1981 WUN II 636; gw. *uorlik* (*uorlak*) Lor 72. — Dawna

Orlik

n. niem. od n. os. *Arn* (: *Ambreht*, *Arnoald* Gott 91, średniem. ap. *arn*, *arne* 'orzeł' Lübben 23), z drugim członem *-nest* (: średniem. *nest*, *nest* 'gniazdo' Lübben 246). Oboczna n. pol. *Orlik* jest adaptacją leksykalno-słowotwórczą n. niem. Lit.: CzNiem 147. WK

Orlik (2), leśn., okresowo wś, olszt., gm. Łukta, 6 km na płn.-wsch. od Ostródy: *Adlersgutt* 1714 Hart 2; *Adlersbude* 1789 Goldb I 4; *Adlersbude* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Adlersbude*, wś 1820 Wald 206; *Adlersbude* 1898 PMT X 102; *Adlersbude* — *Orlik*, leśn. 1946 Ley I 73; *Adlersbude* — *Orlik*, *-ka*, *orlicki* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Orlik*, *-ka* 1981 WUN II 636; gw. *orłowa buda*. — Nazwa niem. od n. os. *Adler* Gott 83 + *-bude* (: pol. *buda*), zob. *Buda* (1). Po 1945 r. ustalono formę *Orlik*. Forma gw. jest dokładnym tłumaczeniem n. niem. Lit.: Biolik, PMT X 102. RP

Orlikowo, wś, łomż., gm. Jedwabne, 4 km na płn.-zach. od Jedwabnego: Wladislaus dux Mathiae notario ducis Joanni et Petro fratribus de Mianowo, 20 mansos super rivulis Orlikowo dictis ... vendit 1443 HMil 311; *Orlikowo* 1456 SHGMz(MK 337, 67v); *Orlikowo* 1459 HMil 312; *Orlikow* 1475 SHGMz(Ep. 10, 106); *Orlikowo* 1482 ZHer nr 598; *Orlikowo* 1577 ŻDz XVI 355; *Orlikowo* 1783 MpPerMz; *Orlikowo* 1827 Tabella II 64; *Orlikowo* 1886 SG VII 587; *Orlikowo*, *-wa* 1981 WUN II 636. — Wieś powstała na gruntach położonych nad rz. *Orlikowo* (dopł. Kubry, dziś Przytulanka) i należałoby wywodzić jej nazwę od n. w., por. pierwszy zapis. Hydronim od ap. *orlik* (: *orzeł*), z suf. *-owo*. Niewykluczone, że n. w. mogła pochodzić od jakiejś wcześniejszej, nieodnotowanej n. terenowej. Lit.: BrodzWizn 215; ZMaz 286; Biolik, HE XIX 143. UB

Orlina (1), cz. Ciechanowic, dawniej wś, jel., gm. Marciszów: *Plaw* 1357 SNGŚI IX 92; *Adlersruhe* 1785 Z V 97; *Adlersruh* 1816 SNGŚI IX 92; *Adlersruh*, wś 1845 K 2; *Adlersruh* 1941 SOV 2; *Adlersruh* — *Orlina*, *-y*, *orliński* 1948 MPol XXVI nr 59; *Orlina*, przys. 1967 SM 790. — Dawniej n. *Plaw*, od ap. *plaw* 'pławienie, kąpanie; bieg wody, woda płynąca, nurt, źródł' SW IV 254. Miejscowość leży nad rz. *Orlq*. Niemiecka n. *Adlersruh* od n. os. *Adler* Gott 83 + *Ruh* 'spokój'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Orlina*. Lit.: SNGŚI IX 92. JCh

Orlina (2), dziś *Orlina Duża* i *Orlina Mała*, dwie wsi, kal., gm. Gizałki, 11 i 12 km na pld. od Zagórowa: *Orle* s. *Otnia* 1802 Koz V 103, 124;

Orliny biskupie, *Orliny grodzieckie* 1827 Tabella II 64; *Orlina kolonia*, *Orlina mała* 1877 Zin II 13; *Orliny*, kol., *Orlina Mała*, kol. 1886 SG VII 587; *Orliny*, wś, *Orlina Mała*, kol. 1921 Sk II 37, 108; *Orlina Duża*, *-ny -zej*, *Orlina Mała*, *-ny -tej* 1981 WUN II 636. — Dawniej n. *Orle* (zob.), wtórnice z suf. *-iny*, *-ina*. Oboczna n. *Otnia* niejasna, może pozostaje w związku z czasownikiem *otknać* 'otknać pszczoły wiechą, zatknąć przy barci wiechę przy oklecceniu pszczoł' SW III 902. Członcy odróżniające: od przym. *biskupi* (: ap. *biskup*), *grodziecki* od n. m. *Grodziec* (3), w l. mnogiej, pol. *duży*, *mały*, w rodzaju żeńskim, i od ap. *kolonia* 'osada'. ZZ

Orlina Duża zob. *Orlina* (2)

Orlina Mała zob. *Orlina* (2)

Orlinek (1), os., okresowo wś, bydż., gm. Mrocza, 3,5 km na zach. od Mroczy: *Orlinek*, niem. *Orlynek*, folw. 1886 SG VII 587; *Orlinek*, folw. 1933 SkBy 1201; *Orlinek*, wś 1967 SM 790; *Orlinek*, *-nika*, cz. wsi Białowieża 1972 UN 190, 15; gw. *uorl'inek*, *-nika*. — Nazwa od n. m. *Orle* (1), z suf. *-inek*. ZZ

Orlinek (2), wś, suwał., gm. Krasnopol, 14 km na pld.-zach. od Sejna: *Orlinek* 1827 Tabella II 64; *Orlinek* 1886 SG VII 587; *Orlinek* 1921 Sk V 87; *Orlinek*, *-nika* 1981 WUN II 636. — Nazwa może od ap. *orlin* 'roślina, kadzidłin' SW III 829, z suf. *-ek*. EB

Orliniec, wś, ebl., gm. Nowy Dwór Gdański, 7 km na wsch. od Nowego Dworu Gdańskiego: *Langenhorst* vulgo *Neulanghorst*, Weide 1789 Goldb II 124; *Langenhorst* 1796–1802 MpSchröt X; *Neulanghorst* albo *Neu-Langhorst* 1886 SG VII 22; *Neulanghorst* — *Orliniec*, *-ńca*, *orliniecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Orliniec*, *-ńca* 1981 WUN II 636. — Nazwa niem. od przym. *lang* 'długi, długie' i ap. *Horst* 'wykarczowany las porośnięty krzakami, zagajnik', też 'piaszczyste miejsce na bagnach; gniazdo drapieżnych ptaków'. Okresowo n. z członem niem. od przym. *neu* 'nowy'. Po 1945 r. urzędowo nadano wsi n. *Orliniec*. WK

Orlinki, cz. Gdańska, dawniej wś: *Worla* (1292)1312 Perl 442; *Orle* 1534 Inwwłoc 119; *Orlie* 1584 Font I–III 243; *Orlie* 1682 Font V 93; *Wordel* — *Orle* 1879 KętN 8; *Orle*, niem. *Wordel* 1886 SG VII 585; *Wordel*, fr. *Worle*, *Orle* 1912 Bär 127; *Orle* — *Wordel* 1941 Choj 175; *Wordel* — *Orlinki*, *-nek*, *orliniecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Orlinki*, *-niek* 1981 WUN II 635. — Dawniej n. *Orla* lub *Orle*,

zniemczona jako *Worzel*. O zmianie *O- > Wo-* zob. *Objazda* (2). Zastanawiające jest *d* w substytucjach niem., może pod wpływem ap. *Adler* 'orzeł'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Orlinki*. Lit.: Bugalska, PMT VI 73. WK

Orliny zob. **Morliny**

Orliny Biskupie zob. **Orlina** (2)

Orliny Grodzieckie zob. **Orlina** (2)

Orloff zob. **Orłowo** (2)

Orłowa zob. **Orłowo** (7)

Orlowen zob. **Orłowo** (7, 8)

Orla, wś, łódz., gm. Parzęczew, 4 km na pld. od Ozorkowa: *Orlya* 1490 Matr I nr 2089; *Orlya* 1511–23 ŁLB II 357; *Orla* 1564–65 Luwlkp II 141; *Orlla* 1576 ŻDz XIII 50; *Orla* 1628–32 Luwlkp III 15; *Orla* 1793 MpPerŁęcz; *Orla*, kol. 1886 SG VII 582; *Orla*, wś 1902 Przew II 35; *Orla* 1921 Sk II 50; *Orla* 1952 UW 92; *Orla*, -ły 1981 WUN II 636. — Dawniej n. *Orla*, od przym. *orli* (: *orzeł*), ze zmianą paradygmatu, później *Orla*. Lit.: SHGŁęcz II 232. EB

Orla zob. **Orło** (1)

Orło (1), kol., dawniej wś, łomż., gm. Miastkowo, 14,5 km na pld. od Nowogrodu: *Orle* 1783 MpPerMz; *Orło*, młyn 1783–84 RejKor 496; *Orło* 1827 Tabella II 64; *Orło* 1886 SG VII 588; *Orla* 1967 SM 790; *Orto*, -ła 1981 WUN II 636. — Nazwa od bezsufiksального przym. w rodzaju nijakim (w odmianie rzeczownikowej) **orło* (: *orzeł*); w XVIII w. obocznie w odmianie złożonej *Orle*. Lit.: Bajerowa, Onom III 28. UB

Orło (1a), wś, ostroł., gm. Małkinia Górna, 9 km na pld.-wsch. od Ostrowi Mazowieckiej: [*Orzeł*] XVI AtMz 201; *Orzeł* 1783 MpPerMz; *Orzeł* 1783–84 RejKor 563; *Orło* 1827 Tabella II 64; *Orto* 1886 SG VII 588; *Orto*, -ła, *ortowski* 1971 UN 134, 25. — Nazwa zapewne od n. os. *Orzeł*, por.: *Mollitorse* ejusdem clavis *Zlotoriensis* ... *Orlowye* 1578 ŻDz XVI 395, wtórnice *Orto*, zob. wyżej. Lit.: Bajerowa, Onom III 28. UB

Orło (2), wś, suwał., gm. Ryn, 4,5 km na pld.-wsch. od Ryna: vom *Arlen* 1437 BiaŁosad 24; *Arlen* 1538 KęŁL 469; *Orlen* 1785 Góldb III 141; *Orlen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Arlen* — *Orto* 1879 KęŁN 155; *Orto*, niem. *Orlen* 1886 SG VII 588; *Orto* — *Arlen* 1938, *Orlen* 1941 Choj 118; *Arlen* — *Orto*, -a, *ortowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Orto*, -ła 1981 WUN II 636; gw. *!oruo*, -ua, też *orlen*, *orłenske* (pole). — Nazwa prus. **Erl-e > *Arl-e* lub **Ar(e)l-* ponowiona z n. jez. *Orto*, por.:

Arl 1437 Ger 11, *Arlenn* 1538, *Orlener* S. 1928, *Orto*, *Orleńskie Jez.* 1928 Ley II 83. Ger 11 zestawia nazwę z lit. n. rz. *Orliá* (< **Arlé*, niepotwierdzonej we współczesnych wykazach) lub z prus. n. *Erling*, lit. *Ērla*, łot. *Erlē*, do tego por. jaćwieskie n. jez. *Erlen See*, *Orl(ewo)*, *Orlinek*, *Orlanka*. Vanagas łączy te nazwy z lit. ap. *ėrlos* 'świeżo skoszona łąka'. Słowa te pochodzą przypuszczalnie od ide. **er-* : **ers-* 'podnosić się, poruszać się'. W nazwie poświadczona zmiana nagłosowego *E- > A-*. Nie można wykluczyć związku n. z prus. **arelie* 'orzeł' Toporov Prus II 101–2, zatem n. niem. *Arlen* byłaby substytutem graficzno-fleksyjnym, n. pol. zaś powstała wskutek adiacji do bezsufiksального przym. w neutrum **orlo* (: *orzeł*). Lit.: Giżycko, Z dziejów miasta i powiatu, 1966, 116; Bajerowa, Onom III 41–2; Vanagas, Lietuviu hidronimų etimologinis zodynas, 1981, 100; BiaŁosad 15, przyp. 65, 24–5, przyp. 59, 32, 133, 136, 200 i in.; Przybalt 198. RP

Orłowa zob. **Orłów** (1)

Orłowce, wś, gorz., gm. Przytoczna, 11 km na pld.-zach. od Międzychodu: *Orłowiec* 1723 Rusiński 138; *Orłowiec* 1793 Koz II 552; *Orłowce Ol.* 1846 KsP 259; *Orłowce*, wś, *Orłowiec*, *Orłowo*, holendry 1886 SG VII 591; *Adlerhorst* (*Orłowce*) — *Orłowce*, -wiec, *orłowiecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Orłowce*, -wiec 1981 WUN II 636. — Nazwa od n. lasu *Orłowiec*, por.: *silva Orłowycz* 1545, *silva Orłowiec* 1553 Koz II 552, ze zmianą paradygmatu. Nazwa lasu od ap. *orzeł*, z suf. -*owiec*. ZZ

Orłowice, wś, jel., gm. Mirsk, 1 km na pld. od Świeradowa-Zdroju: *Deutschen Albrechtsdorf* (1373), *Albrechtsdorff* (1375) K 704; *Ullersdorf Gräflich* 1575 SGTS I 75; *Ullersdorf Graflich* 1786 Z VI 137; *Ullersdorf Greifsteinisch* 1825, *Gräflich Ullersdorf* 1840 SGTS II 162; *Ullersdorf, greifensteinisch* 1845 K 704; *Gräflich Ullersdorf* 1892 SG XII 787; *Gräflich Ullersdorf* — *Orłowice*, -ic, *orłowicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Orłowice*, -wic 1981 WUN II 636. — Początkowo n. *Albrechtsdorf*, od im. *Albrecht* + *Dorf*, z członem dodatkowym od przym. *deutsch* 'niemiecki'. Po zmianie właściciela n. od n. os. *Uller* (: *Ulrich*) Gott 372 + *Dorf*, z członem odróżniającym od przym. *gräflich* 'książęcy'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Orłowice*. Lit.: SNGŚl IX 92; SGTS I 75–6, II 162–4. JCh

Orłowicze, wś, biał., gm. Sokółka, 5 km na pld.-wsch. od Sokółki: *Orłowicze* 1593 SHGPd

Orłowiec

(BU-Wil rkps nr 2709); *Orłowicze* 1744 SDV 96; *Orłowicze* 1902 SG XV/2, 415; *Orłowicze* 1921 Sk V 77; *Orłowicze, -wicz* 1981 WUN II 636. — Nazwa od n. os. *Orłowicz* (: *orzęł*, wschłow. *oreł*) RymSEN II 185, w formie pluralnej. EB

Orłowiec, wś, wałb., gm. Łądek Zdrój, 6 km na pld. od Złotego Stoku: *Schonaw* 1352, *Schono* 1475 KGI 52; *Scheuna* 1628 CdSil XXXIV 109; *Schönau* 1631 KGL 52; *Schöna* 1651 CdSil XXXIV 22; *Schönau* 1743, *Schönau Landeckisch* 1747 SNGŚI IX 92; *Schoenau* 1789 Z IX 353; *Schönau bei Landeck* 1845 K 601; *Schönau b. Landeck* 1889 SG X 385; *Schönau b. Landeck* 1941 Wrzosek 26; *Schönau b. Landeck* — *Orłowiec, -wca, orłowiecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Orłowiec, -wca* 1981 WUN II 636. — Dawna n. niem. *Schönau* od przym. *schön* 'ładny' + *-au*. Od XVIII w. z członem lokalizującym w formie wyrażenia przyimkowego *bei Landeck* 'koło Łądką'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Orłowiec*. Lit.: SNGŚI IX 92. JCh

Orłowiec zob. Orłowce

Orłowiny, przys., dawniej wś, kiel., gm. Łągów, 10 km na ptn.-wsch. od Opatowa: *Orłowiny* 1787 Spis 398; *Orłowiny* 1789 Lusand III 145; *Orłowiny* 1827 Tabella II 64; *Orłowiny* 1886 SG VII 592; *Orłowiny*, wś 1933 SkBy 1202; *Orłowiny* 1952 UW 120; *Orłowiny, -win, orłowiński*, wś 1966 UN 27, 24; *Orłowiny, -win* 1981 WUN II 636. — Nazwa od ap. *orzęł*, z suf. *-(ow)ina*, w l. mnogiej. Osada usytuowana w lasach. Może jednak od n. os. *Orzęł, Orłow* RymSEN II 185. Lit.: KopKiel 69. IN

Orłowo (1), wś, bydż., gm. Inowrocław, 4,5 km na ptn. od Inowrocławia: *Horlow* 1227 Kuj 174; *Orlow* 1271 KW I 390; *Orlow* 1489 Lupbrz 154; *Orłowo* 1565 Luwlkp II 120; *Orłowo* 1628–32 Luwlkp III 125; *Orłow* 1659–65 Luwlkp II 309; *Orłowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Orłow* al. *Orłowo* 1886 SG VII 590; *Orłowo, -wa, orłowski* 1972 UN 179, 35. — Nazwa od n. os. *Orzęł* SSNO IV 143 lub od ap. *orzęł*, z suf. *-ów, -owo*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 147. AG

Orłowo (2), wś, elbl., gm. Nowy Dwór Gdański, 18 km na ptn. od Malborka: *Orlow* (1292) 1412, 1435, *Orlow* 1309 VPr II 29, 69; zcu *Orlow* (1349)1405, von *Orlow* (1351)1405PrUr IV 365, 627; *Orlow* (1356)1405 PrUr V 236; *Orlow* 1401 VPr VI 120; *Orlopp* (!) 1476 Matr I nr 1413; *Orłow* (1641) Woel 1028; *Orłow* 1647 Font IV 124; *Orłow* 1664 Font XXXII 394; *Orlof* 1682 Font V

43; *Orloff* 1796–1802 MpSchröt X; *Orloff* — *Orłowo* 1879 KętN 29; *Orłowo*, niem. *Orloff* 1886 SG VII 593; *Orłowo* — *Orloff* 1941 Choj 175; *Orloff* — *Orłowo, -a, orłowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Orłowo, -wa* 1981 WUN II 636. WK

Orłowo (3), wś, olszt., gm. Nidzica, 9,5 km na ptn.-wsch. od Nidzicy: *Orlaw* 1437 GZ 84; *Orlau* 1467–77, *Orlau* 1493 KętL 348; *Orlaw* 1579, *Orlaw* 1599–1600 HAPr V 71; *Orlau* 1783 MpPerMz; *Orlau* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Orlau* 1820 Wald 216; *Orlau* — *Orłowo* 1879 KętL 189; *Orlau* — *Orłowo, -a, orłowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Orłowo, -wa* 1981 WUN II 636; gw. *oruowo*. — Wieś założona w 1379 r. Formy zniemczone *Orlau, Orlaw*. Lit.: Nidzica. Z dziejów miasta i okolic, 1976, 124. RP

Orłowo (4), wś, ostroł., gm. Rzewnie, 9,5 km na pld. od Różana: *Orłowo* 1877 Zin II 14; *Orłowo* 1886 SG VII 592; *Orłowo* 1921 Sk I 76; *Orłowo, -wa, orłowski* 1971 UN 129, 40. UB

Orłowo (5), os., pil., gm. Ryczywół, 14,5 km na ptn.-zach. od Rogoźna: *Orłowo* 1726–28 Koz II 552; *Orłowo*, folw. 1846 KsP 281; *Orłowo*, dom. 1886 SG VII 592; *Orłowo*, niem. *Orłowo*, obszar dw. 1921 Sk X 59, 150; *Orłowo*, wś 1967 SM 791; *Orłowo, -wa* 1981 WUN II 636. ZZ

Orłowo (5a), wś, płoc., gm. Zawidz, 14,5 km na pld.-wsch. od Sierpca: *Orłowo*, kol. 1933 SkBy 1202; *Orłowo* 1952 Mp-25(Sierpc); *Orłowo (Narkiewiczyzna)* 1967 SM 791; *Orłowo, -wa* 1982 WUN II 636. — *Narkiewiczyzna* to n. sąsiedniej wsi. UW

Orłowo (6), os. zaginiona, leżała koło wsi Glinno, pozn., gm. Skoki: *Orłowo* et *Zdzari desertae* 1566, od *Orłowa* 1571 Koz III 693. ZZ

Orłowo (6a), wś, suwał., gm. Bakalarzewo, 13 km na ptn.-wsch. od Olecka: *Orłowo* 1886 SG VII 592; *Orłowo* 1921 Sk V 85; *Orłowo, -wa* 1981 WUN II 637. EB

Orłowo (7), wś, suwał., gm. Biała Piska, 5,5 km na zach. od Białej Piskiej: *Adams feld* 1445 BiałKol 30; *Orloffsken* 1448 KętL 425; *Orłowa* 1783 MpPerMz; *Orlowen* 1789 Goldb III 141; *Orlowen* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Orlowen* — *Orłowo* 1879 KętN 149; *Orłowo* 1886 SG VII 593; *Orłowo* — *Siegmunden* 1938, *Orlowen* 1941 Choj 118; *Siegmunden* — *Orłowo, -a, orłowski* 1946 MPol XXVI nr 59; *Orłowo, -wa* 1981 WUN II 637. — Dawniej n. niem. *Adamsfeld*, od im. *Adam* i ap. *Feld* 'pole'. Później n. *Orłow-*

skie, następnie *Orłowa/Orłowo*, zmienione jako *Orlowen*. Początki wsi sięgają już 1424 r. Lit.: BiałKoł 71, przyp. 433; BiałPrzem 17, 62, przyp. 234. RP

Orłowo (8), wś, suwał., gm. Wydmyny, 22 km na zach. od Oleka: *Orlowen* 1785 Goldb III 141; *Orlowen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Orłowo* 1886 SG VII 593; *Orłowo* — *Adlersdorf* 1938, *Orlowen* 1941 Choj 118; *Adlersdorf* — *Orłowo*, -a, *orłowski* 1946 MPol XXV nr 142, *Orłowo*, -wa 1981 WUN II 637; gw.: *orjovo/orloven*. — Według Białuńskiego błędnie przyjmowano, że wsi *Orłowo* i *Nory* powstały w XVI w., gdy tymczasem pierwsze wzmianki o nich pochodzą z XVIII w. Nazwa pojawia się najpierw w postaci zmienionej *Orlowen*, następnie *Orłowo*. W 1938 r. wieś otrzymała chrzest niem. *Adlersdorf*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Orłowo*. Lit.: BiałKoł 154, przyp. 329. RP

Orłowo (9), kol., dawniej wś, tor., gm. Płużnica, 12 km na płd.-zach. od Wąbrzeźna: *Orlow* 1346 KęŁ 78, 127; von *Orlow* 1405 MTB 346; *Orlaw* ok. 1423/24 DK 95; von der *Orlaw* 1447 AST III 5; *Orlaw*, *Horlaw* XV KęŁ 78; z *Orłowa* 1565 Lumalb 158; Aus dem Gutt *Orłowa*, aus dem Dorffe *Orłowo* 1572 ŻDz XXIII 41, 42; *Orłowo* 1667–72 Font VI–X 696; *Orłowo* 1682 Font V 22; *Orłowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Orłowo*, niem. *Orłowo*, dobra ryc. 1886 SG VII 592; *Orłowo* 1925 Krzep 83; *Orłowo*, -wa, cz. wsi Ostrowo 1971 UN 189, 15; *Orłowo*, -wa 1981 WUN II 637. — Dawniej n. *Orłów*, od XVI w. *Orłowo*. Forma zmieniona *Orlaw*, też z protezą *H*-. Lit.: SHGCh 90. WK

Orłowo (10), wś, włoc., gm. Wielgie, 13 km na płd.-wsch. od Lipna: *Orłowo* 1503 Matr III nr 757; *Orłowo* 1564 ŻDz XII 282; *Orłowo* 1784 MpPerPł; *Orłowo* 1827 Tabella II 64; *Orłowo* 1886 SG VII 592; *Orłowo* 1921 Sk I 59; *Orłowo*, -wa, *orłowski* 1972 UN 180, 50. — Wieś leży nad jez. *Orłowo*, dziś *Jezioro Orłowskie* (brak wcześniejszych zapisów). Niewykluczone więc, że n. ponowiona z n. jez. Lit.: Nieckula, -ov- 146; Bilirski 122–4. BCZ

Orłowo zob. **Orłowce**, **Orły** (7)

Orłowska Wola zob. **Wólka Orłowska** (2)

Orłowskie zob. **Orłowo** (7)

Orłów (1), wś, krak., gm. Słomniki, 7 km na płd. od Miechowa: *Orlow* 1359 KMłp III 131; *Orlow* 1412 DKrak 153; *Orlow* (1416)XV ZDK II 4; *Orlow* 1470–80 DB II 32; *Orlow* 1564 Lukrak

II 70; *Orłow* 1581 ŻDz XIV 23; *Orłow* 1680 Rej 119; *Orłow* 1787 Spis 357; *Orłowa* 1789 SHG-KrMat 213; *Orłów* 1827 Tabella II 64; *Orłów* 1886 SG VII 589; *Orłów* 1921 Sk III 62; *Orłów*, -łowa, *orłowski* 1964 UN 7, 18; gw. *orjowuf*, -ova, *orjowoski*. — Nazwa od n. os. *Orzeł* (: *orzeł*), z suf. -ów, okresowo -owa. W formie gw. labializowane o. Lit.: RKrak 120; Nieckula, -ov- 147. IN

Orłów (2), dziś *Orłów* i *Orłów-Parcel*, dwie wsi, płoc., gm. Bedlno, 12,5 km na płd.-zach. od Żychlina: *Orlow* 1384 KW III 552; *Orlouo* 1391, *Orlovio* 1393, *Orlow* 1395, *Orłowo* 1403 Łęcz I nr 2048, 3628, II nr 159, 898; *Orlow* 1511–23 ŁLB II 490; *Orłowo* 1552, *Orlow* 1576 ŻDz XIII 157, 106, 114; *Orłow* 1793 MpPerŁęcz; *Orłów* 1827 Tabella II 64; *Orłów*, wś i folw. 1886 SG VII 588; *Orłów*, wś i folw. 1921 Sk I 56; *Orłów*, *Orłów parc.* 1952 UW 90; *Orłów*, wś i kol. 1967 SM 791; *Orłów*, -łowa, *orłowski* 1974 UN 41, 8; *Orłów*, -łowa, *Orłów-Parcel*, -łowa -li 1981 WUN II 637. — Najpierw n. *Orłów*, później *Orłowo*. Forma zlatynizowana *Orlovio*. Człon drugi w n. zestawionej od gw. ap. *parcel* 'parcela, kawałek pola' SGPrei(kartoteka). Lit.: SHGŁęcz II 15–6; Nieckula, -ov- 147. EB

Orłów (3), wś, rad., gm. Jastrząb, 5 km na płn.-wsch. od Szydłowca: *Ruda Śmitowska-Orzeł* 1569 ŻDz XIV 324; [*Ruda Śmitowska*] XVI AtSd 154; *Orłów* 1674 ŻDz XV 58a; *Orłow* 1787 Spis 412; *Orłów* 1827 Tabella II 64; *Kuźnia Śmitowska* 1819–39 KopRad 225; *Orłów* 1877 Zin II 13; *Kuźnia Śmitowska*, *Orłów* 1884, *Orłów* 1886 SG V 11, VII 589; *Orłów* 1921 Sk III 116; *Orłów*, -łowa, *orłowski* 1970 UN 34, 26. — Dawniej n. *Ruda Śmitowska-Orzeł*, w XIX w. obocznie *Kuźnia Śmitowska*, *Orłów*. W n. zestawionych członów pierwsze od ap. *ruda* 'prymitywny zakład hutniczo-metalurgiczny' Sstp VIII 43 i *kuźnia* 'warsztat wytopu i obróbki żelaza' SESł III 451, człon drugi: w formie przym. od n. pobliskiej wsi *Śmitów* oraz *Orzeł*, od n. os. *Orzeł*. Obocznie od XVII w. n. *Orłów*, utworzona za pomocą suf. -ów od dawnej n. *Orzeł*. Lit.: KopRad 225, 329. IN

Orłów (4), wś, rzesz., gm. Borowa, 9 km na płn.-zach. od Mielca: *Orłów* 1952 UW 282; *Orłów*, -łowa, *orłowski* 1966 UN 65, 8; *Orłów*, -łowa 1981 WUN II 637. IN

Orłów (5), wś, skiern., gm. Nowa Sucha, 6,5 km na płd. od Sochaczewa: *Orłów* 1827 Tabella II 64; *Orłów* 1921 Sk I 181; *Orłów* 1952 UW

Orłów

38; *Orłów* 1967 SM 791; *Orłów, -łowa* 1981 WUN II 637. UW

Orłów (6), dziś *Orłów Drewniany, Orłów Drewniany-Kolonia, Orłów Murowany* i *Orłów Murowany-Kolonia*, cztery wsi, zamoj., gm. Izbica, 9 km na płd. od Krasnegostawu: *Orlow* 1396 KKM nr CXXV, 118; *Orlow* 1470, 1473 Chełm 5; *Orłów* 1564 ŻDz XVIII/1, 192; *Orłów* 1649 CzChełm-(R.M.O.Castr.Chełm., k. 284); *Orłów Drewniany* 1786 MpPerLu; *Orlow Drewniany* i *Orlow Murowany* 1796 PerOpis I 166; *Orłów Drewniany* i *Orłów Murowany*, dwie wsi 1827 Tabella II 64; *Orłów Drewniany, -łowa -nego, Orłów Drewniany-Kolonia, -łowa -nego-nii, Orłów Murowany, -łowa -nego* i *Orłów Murowany-Kolonia, -łowa -nego-nii* 1981 WUN II 637; gw. *orłuf drewniany, orłuf murowany, -łowa -nego, orłowski*. — Nazwy zestawione z członami odróżniającymi od przym. *drewniany, murowany* i od ap. *kolonia 'osada'*. Lit.: CzChełm 185. BCz

Orłów zob. **Orłowo** (1, 2, 9)

Orłów-Parcel zob. **Orłów** (2)

Orłówek, os. notowana do 1967 r., dawniej wś, suwał., gm. Ruciane-Nida, 6 km na zach. od Białej Piskiej: *Orlowko*, wś 1785 Goldb III 141; *Orlowko* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Orlowko*, wś, *Orłowko, Orłówo*, -a ok. 1859 SzcześTeka 33, 37; *Orłówo* 1879 KętN 178; *Orlowko* — *Orłówo*, os. 1946 Ley I 57; *Orlowko* — *Orłówo, -ka, orłówecki* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Orłówo, -a* — *Orlowko*, os. 1951 Rosp 224; *Orłówo* 1967 SM 791. — Wieś założona jako osada szkatułowa w 1704 r. Nazwa od ap. *orzeł*, z suf. *-ówko*, albo może od n. m. *Orłowo* (7), z suf. *-ko*. Lit.: Mragowo. Z dziejów miasta i powiatu, 1975, 216. RP

Orły (1), cz. wsi Niestuchy, notowana do 1971 r., dawniej wś, czech., gm. Sońsk: *Orlowo* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 46); *Orle* (1435) 1456 SHGMz(MK 3, 166); *Orli* 1437 Zakr II nr 2882; *Orły* 1513 SHGMz(PT 1, 188v); *Orły* 1567 ŻDz XVI 327; *Orły* 1783 MpPerMz; *Orły* 1827 Tabella II 64; *Orły* 1886 SG VII 593; *Orły* 1967 SM 791; *Orły, -łów* 1971 UN 123, 35. — Dawniej n. *Orłowo*, od n. os. *Orzeł*, z suf. *-owo*, wtórnice w formie pluralnej *Orły*. Lit.: ZMaz 286. UB

Orły (2), wś, przem., gm. Orły, 8 km na płn. od Przemyśla: *Orły* 1933 SkBy 1202; *Orły* 1952 UW 284; *Orły, -łów* 1981 WUN II 637. — Wieś powstała po parcelacji gruntów w okresie międzywojennym. Lit.: MakPrz 193. BCz

Orły (3), wś, sier., gm. Brząszewice, 15 km na płn.-zach. od Złoczewa: *Orły*, pustk. 1886 SG VII 593; *Orły*, pustk. 1921 Sk II 97; *Orły*, wś 1967 SM 791; *Orły, -łów, orłowski* 1972 UN 50, 8. EB

Orły zob. **Orły-Cesin, Orły-Kolonia, Orzełek** (3)

Orły-Cesin, wś, skiern., gm. Sochaczew, 3 km na płn.-wsch. od Sochaczewa: *Orły* 1389 SHGRw(AGD perg. 1049); *Orły* 1402 CdP I 274; *Orli* 1443 SHGRw(MK 340, 145v); *Orli, Orły* 1579 ŻDz XVI 138, 151; *Orły nizsze, Orły wyższe* 1783–84 RejKor 813; *Orły Wyższe, Orły Nizsze* 1792 MpPerRw; *Orły* 1827 Tabella II 64; *Orły* 1839 MpKwat III 3; *Ciesin* 1880 SG I 692; *Orły* 1886 SG VII 593; *Orły-Cesin* 1921 Sk I 178; *Orły-Cesin* 1967 SM 791; *Orły-Cesin, -łów-na* 1981 WUN II 637. — Dawniej n. *Orły*; w XVIII w. z członami odróżniającymi od przym. *wysoki, niski* (w stopniu wyższym). Współcześnie n. zestawiona *Orły-Cesin*, powstała w wyniku połączenia dwóch samodzielnych wsi: *Orły* i *Cesin*. Nazwa *Cesin* od im. *Cesia* (z *Czesława*), z suf. *-in*. Lit.: GórnrWlkp 125. UW

Orły-Kolonia, dziś *Orły*, wś, warsz., gm. Ożarów Mazowiecki, 4,5 km na płn.-wsch. od Błonia: *Orły* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 103v); *Orły* 1425 MkM I nr 163; *Orli* 1462 ZHer nr 201; *Orli* 1503 ZHer nr 827; *shorlow* 1523 Warsz nr 2226; *Orły* 1580 ŻDz XVI 263. *Orły* 1783–84 RejKor 796; *Orły* 1952 UW 30; *Orły* 1967 SM 791; *Orły-Kolonia, -łów-nii* 1981 WUN II 637; po zmianie *Orły, -łów, orłowski* 2002 DzU nr 8, poz. 79. — Dawniej n. *Orły*, w 1981 r. zmiana na *Orły-Kolonia*, z członem odróżniającym od ap. *kolonia 'osada'*, który następnie uległ redukcji. Lit.: GórnrWlkp 125. UB

Ornatowice, dziś *Ornatowice*, wś, i *Ornatowice-Kolonia*, kol., dawniej wś, zamoj., gm. Grabowiec, 20 km na zach. od Hrubieszowa: *Ornathowicze* (1394)1431 ZDM IV 275; *Ornathowicze* 1429 CzChełm(ZZCh 1, k. 4, zap. 148); *Hornatowice* 1531, *Ornatowice* 1578 ŻDz XVIII/1, 226, 250; z *Ornatowicz* 1603 CzChełm(Ins.c.Ter.Horodl. nr 6, k. 192); *Ornatowice* 1721 AWAK XXVII 157; *Ornatowice*, wś i folw. 1886 SG VII 594; *Ornatowice*, wś i kol. 1952 UW 136; *Ornatowice, -wic, ornatowicki* i *Ornatowice-Kolonia, -wic-nii, ornatowicki*, dwie wsi 1970 UN 109, 13; *Ornatowice, -wic, Ornatowice-Kolonia, -wic-Kolonii* 1981 WUN II 637; gw. *uornatowicy, -víc, uornatowski*.

— Nazwa od n. os. *Ornat (: łac. *ornatus*), por. n. os. *Ornatowicz* SSNO IV 14, z suf. *-owice*. Postać *Hornatowice* z ukr. nagłosowym protetycznym *H-* lub odbijająca historyczną i gw. tendencję do tworzenia dubletów z i bez nagłosowego *H-*, por. *arnata/harnata, usarz// husarz*. W n. zestawionej człon odróżniający od ap. *kolumbia 'osada'*. Lit.: CzChełm 185; Janeczek 81, 85.

BCz
Orneta, mto, elbl.: *Wurmdit, Wormedith* 1308 Ger 210; *Warmedith* 1308, in *wormdith* (1312), *Wormedithen* (1312) MWrm I 252, 286, 288; *wurmedyten* 1313, de *Wormenyt* (!) 1319 MWrm I 293, 326; *Wormditen, Warmediten* 1326 Ger 210; de *Wormedythin* 1329, *Wormedithe* (1333) 1345 MWrm I 410, 436; *Wormendith* 1343, *Wurmdit* 1343, *Warmdyth* 1348, *Wurmedit* 1371 MWrm II 25, 33, 68, 449; *Wormedithe* 1376, *Wormenyt* (!) 1377, *Warmedithen* 1382, von *Warmenythe* (!) 1413 MWrm V 3, 22, 101, 494; *Wormedithe* ok. 1421 lub 1422 MWrm V 576; *Wormidt* (1432) MWrm IX 436; *Warmith* 1473 Matr I nr 1017; *Warmedyth* 1466 Woel 517; *Wormedith, Wormenit* ok. 1464, stadt *Wormedit* 1496, *Wormdith*, in *Wormdit* ok. 1550 MWrm III 70, 350, 437; *Wormenidt* 1509 Font LXV 153; *Vormiten*, ex *Vornit* 1586 SHGWrm(Arch. Gött., Schiebl. XXV, 57); de *Wormedith* 1611 MWrm III 281; *Wormditum*, civitatem episcopalem 1615 RŁ-Wrm 255; *Hornetta, Orneta* 1682 Font V 171, 174; *Wormdit* 1755 MpŁnd; *Wormdit*, poln. *Orneta* 1789 Goldb I 257; *Wormditt* 1796–1802 MpSchröt X; *Wormditt* — *Orneta* 1879 KętN 220; *Orneta* — *Wormditt* 1941 Choj 118; *Wormditt* — *Orneta*, -y, *ornecki* 1946 MPol XXIV nr 44; *Orneta*, -ty 1981 WUN II 637. — Pruska n. *Wormedit-s od **wōrs, urs*, por. lit. *vōras* 'stary' i prus. *median* 'las', z suf. *-it-* (Ger 210). W substytucyjnych zapisach niem. wahanie δ : $\acute{a}$: $\ddot{u}$ Ger 215–6, wzmacniające *h*, zakończenie *-ell-en*. W XVII w. pojawiła się forma *Orneta* (też z protezą *H-*), która została urzędowo zatwierdzona po 1945 r. Lit.: PrzybBalt 198. *RP*

Ornietz zob. **Jaworek** (6)

Ornontowice, wś, kat., gm. Gierałtowice, 9 km na zach. od Mikołowa: *Renoltowicz* 1305 SNGŚl IX 93; *Rincolowicz* 1335 Reg nr 5409; eccles. de *Reynsdorff* 1447, Peter Lnss von *Rennersdorf* 1451, von *Reynirsdorff* 1455, z *Rinoltowicz* 1467, z *Rynultowicz* 1472, Jhan Rynultowski von

Rynultowicz 1536, na solarni *Ormontowskiej* 1643, na *Ormundowicich* 1656 SNGŚl IX 93; *Ormantowice* 1679, *Ormundowicz* 1687/88 J II 114, 415; venceslai Ornantowski de *Ornantowice* 1705 Borek 198; *Ormontowicz* 1743 SNGŚl IX 93; *Ornuntowicz* 1783 Z II 117; *Ornontowicz* 1845 K 462; *Ornontowice*, niem. *Ornontowicz* 1886 SG VII 595; *Ornontowice* 1900 Myc 40; *Ornontowice, Ormontowicz* 1920 PrusGŚl 54; *Ornontowice*, -wic 1981 WUN II 637. — Dawniej n. *Renoltowice, od im. *Renolt* (: *Rejnolt*) SSNO IV 459, z suf. *-owice*. W XIV i XV w. liczne zmienione i zniekształcone postaci n., w związku z wariantywnością podstawowej n. os., np. *Rennersdorf, Reynsdorf*. Od XVII w. występuje forma *Ornontowice* i jej odmiany z nagłosowym *O-*; nazwa powstała w wyniku fałszywej dekompozycji wyrażenia przyimkowego *do* *Rnontowic > *Ornontowice*. Postać *Ornontowice* zatwierdzono urzędowo po 1945 r. Lit.: SNGŚl IX 93; Borek, Szumska, Nazwiska Bytomian od końca XVI wieku do roku 1740, 1976, 198. *JCh*

Ornostaje zob. **Hornostaje**

Ornowo, wś, olszt., gm. Ostróda, 5 km na pld. od Ostródy: *Arnaw* 1332 Ger 11; *Arnaw* (1332)XIV PrUr II 497; *Arnaw* 1437 GZ 76; *Arnau* 1437 KętL 364; *Arnaw* 1576, *Arnau* 1629, *Arnau* 1700 PMT X 102; *Arnau* 1789 Goldb I 8; *Arnau* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Arnau* (*Ornowo*) 1820 Wald 206; *Ornowo*, niem. *Arnau* 1886 SG VII 595; *Arnau* — *Ornowo*, -a, *ornowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Ornowo*, -wa 1981 WUN II 637. — Nazwa może genetycznie prus. *Arn-aw, od n. os. *Arne, por. *Armecz* TAP 13 (podstawa niejasna), z suf. *-aw*. Nazwa zmieniona jako *Arnau*, spolonizowana jako *Ornowo*. Postać tę zatwierdzono urzędowo po 1945 r. Lit.: Powierski I 580; PrzybBalt 198; Biolik, PMT X 102. *RP*

Ornsberg zob. **Jaworek**

Ornshagen zob. **Żerzyno**

Oronne, wś, siedl., gm. Maciejowice, 10 km na pld. od Łaskarzewa: *Oranye* (1416), *Oranye* (1418)XV ZDM V 171, 199; *Orany* ... *Orani* 1470–80 DB III 178, 179; *Orane Myronycze* 1508 ŻDz XV 477; *Orane* 1564–65 Lusand 201; *Oranne* 1569 ŻDz XIV 334; *Oronne* 1787 Spis 422; *Oronno* 1789 Lusand I 252; *Oronne* 1827 Tabella II 64; *Oronne* al. *Oronno* 1886 SG VII 595; *Oronne* 1902 Przew II 36; *Oronne* 1921 Sk IV 21; *Oronne*, -nego, *ornowski* — Początkowo n. *Orany*, od imiesłowu

Oronno

w rodzaju żeńskim *orana* (: *orać*), w l. mnogiej w odmianie prostej *orany*, następnie w odmianie złożonej *orane*. W dokumentach z początku XV w. przejściowo forma *Oranie*, może przez upodobnienie do ap. *oranie* SpXVI, XXII 73. W XVI w. następuje w nazwie podwojenie spółgłoski *-n-*, od XVIII w. zmiana *-an-* > *-on-*, okresowo wahania rodzaju. Ustaliła się postać *Oronne*. W XVI w. też n. zestawiona; człon drugi ponowiony z n. wsi *Mironice*, dziś *Mireń* (zob.). Lit.: KStęż 96; BariMorf 91, 125; Borek, *-bn-* 160. IN

Oronno zob. **Oronne**

Orońsk zob. **Orońsko**

Orońsko, wś, rad., gm. Orońsko, 15,5 km na pld.-zach. od Radomia: *Oransko* 1470–80 DB II 521; *Oranyisko* 1508 ŻDz XV 478; *Oransko* 1564–65 Lusand 189; *Oransko* 1569 ŻDz XIV 307; *Orońsko* 1787 Spis 408; *Orońsko* 1827 Tabella II 64; *Orońsk* 1877 Zin II 14; *Orońsko* 1886 SG VII 596; *Orońsk* 1902 Przew II 36; *Orońsk* 1921 Sk III 112; *Orońsko* 1933 SkBy 1202; *Orońsko*, *-ka*, *oroński* 1970 UN 34, 18; gw. *oruniisk*, *-a*. — Dawniej n. *Orańsko*, *Oransko*, potem *Orońsko*, też *Orońsk*. Nazwa ponowiona z dawnej n. jeziora, którego pozostałości, tj. stawy i bagniska, przez które przepływa rz. *Oronka*, zachowały się w pobliżu wsi, por.: *fluvius Oranka* 1448, *Oronka* 1886 HE XVI 101. Nalepa, uznając formant *-ka* w nazwach rzecznych za suf. nowszego pochodzenia, rekonstruuje formę **Orana* lub **Oranja*, od starouropejskiego rdzenia **or-* 'poruszać się szybko, wprawić w ruch', z suf. *-n-*. Babik dopuszcza możliwość słow. genezy hydronimu, w związku z imiesłowem *orany*. W XVI w. odnotowana forma *Oransko*, która nawiązuje do ap. *oransko* 'zaorane pole' SGPRei(kartoteka), 'świeżo zaorana ziemia' SW III 822. Zmiana *Orańsko* > *Orońsko* jest wynikiem podwyższenia artykulacyjnego *a* przed *ń*. Występują też wahania rodzaju gramatycznego nazwy: *Orońsko* i *Orońsk*. W formie gw. labializacja *O-* i zmiana *-oń-* > *-uń-*. Lit.: KSand 143; NaISand 134–5; KopRad 213; RospSEMIG 270; Rymut, HE XVI 101; Babik 207–8. IN

Orpelów, dziś *Orpelów* i *Orpelów-Numerki*, dwie wsi, sier., gm. Dobroń, 6,5 km i 7 km na pln.-wsch. od Łasku: *Orpilowo* 1422 Koz VI 313; *Orpiliow* 1511 ŻDz XIII 192; *Orpelow* 1511–23 ŁLB I 447; *Orpelów* 1886 SG VII 597; *Orpelów* 1921 Sk II 49; *Orpelów*, *-lowa*, *orpelowski*, i *Numerki*, *-ków*, cz. wsi *Orpelów* 1974 UN 42, 12;

Numerki, *-ków*, cz. wsi 1981 WUN II 601; po zmianie *Orpelów-Numerki*, *-owa-Numerków*, *orpelowski*, wś 2004 DzU nr 229, poz. 2312. — Dawniej może n. **Rpylowo*, od n. os. **Rpyl*, z suf. *-yl*, por. ap. *badył*, *motyl*. Formy z nagłosowym *O-*: *Orpyłowo*, *Orpyłów* powstały zapewne w wyniku fałszywej dekompozycji wyrażenia przyimkowego do **Rpyłowa* > *Orpyłowo* > *Orpyłów*. Od 2004 r. n. zestawiona, z drugim członem od n. cz. wsi *Numerki*, ta od ap. *numerek*, w formie pluralnej, w znaczeniu 'miejscowość z niewielkimi domami', por. gw. *numer* 'chałupa' SGPKar III 339. Lit.: Nieckula, *-ov-* 176. EB

Orpikowo, wś, bydż., gm. Kruszwica, 11 km na pld.-zach. od Radziejowa: *Rpicowo* 1418 Koch nr 235; *Arpykowo* 1489 Lupbrz 138; *Orpikowo* 1557–66 ŻDz XIII 32; *Orpikowo* 1674 Rpog 163; *Orpikowo* 1796–1802 MpSchröt XXV; *Orpikowo* al. *Orpichowo* 1886 SG VII 597; *Orpikowo*, *-wa* 1981 WUN II 637. — Dawniej n. *Rpikowo*, od n. os. **Rpik*, por. n. os. *Rpisz* SSNO IV 508, zob. *Orpizew*, z suf. *-owo*. Późniejsze nagłosowe *A-* i *O-* są wynikiem fałszywej dekompozycji wyrażenia przyimkowego za *Rpikowem*, do *Rpikowa*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 175–6. AG

Orpilowo zob. **Orpelów**

Orpizew, wś, kal., gm. Krotoszyn, 7 km na zach. od Raszkowa: *Rpiszewo* 1403 KW V 41; *Erpyschewo* 1412 Koz II 163; *Herpiszewo* 1418 RWlkp III nr 704; *Repiszewo* 1438 SHGKI(PG 1, 37 II); *Orpischewo* 1463 Koz II 552; *Orpisewo* 1579 ŻDz XII 120; *Orpizewo* 1618–20 PKal 81; *Wieś Orpizew* 1789 MKI(Tab 47, 69); *Orpizewo*, wś 1886 SG VII 598; *Orpizew*, *-wa* 1981 WUN II 637; gw. *uorpišef*, *-eva*, *uorpišeski*. — Dawniej n. *Rpiszewo*, od n. os. *Rpisz* SSNO IV 508 (: *reptać* 'szarpać, wyrażać niezadowolenie' Sstp VII 446), z suf. *-ewo*, wtórnice *-ew*. Zmiana *Rpiszewo* w *Orpizewo*, też *Erpizewo*, *Herpiszewo* (z protezą *h-*), jest wynikiem fałszywej dekompozycji wyrażenia przyimkowego do *Rpiszewa*, ze *Rpiszewa*. Niewykluczone, że są to niem. zapisy substytucyjne. Lit.: Nieckula, *-ov-* 176. ZZ

Orpizewek, wś, kal., gm. Kotlin, 7 km od Pleszewa: *Rpiszewo* 1411, *Horpiszewo* 1418 Koz V 254; *Herpiszew* 1418 Koz VIII 204; *Orpyszewko* 1535 SHGKI(ASK 12, 431); *Orpisewko* 1579 ŻDz XII 123; *Orpizewko* 1618–20 PKal 44; wsi *Orpizewka* 1789 MKI(Tab 22, 204); *Orpizewek* 1846 KsP 321; *Orpizewek* al. *Orpizewko*, wś, dom. SG

VII 597; *Orpizewek*, *-wka*, *orpizewski* 1971 UN 79, 11; gw. *uorpiševək*, *-fka*. — Dawniej n. *Rpizewo*, od n. os. *Rpisz*, z suf. *-ewo*, *-ew*, następnie *Horpiszewo*, *Herpizew*, z protezą *H-*, wtórnice z suf. *-ko*, *-ek*, może dla odróżnienia od n. m. *Rpiszewo*, dziś *Orpizew*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 176. ZZ

Orpizewko zob. **Orpizewek**

Orpizewo zob. **Orpizew**

Orpyłowo zob. **Orpelów**

Orpyłów zob. **Orpelów**

Orreum zob. **Gumieńce**

Orschen zob. **Orsy**

Orscheschkowo zob. **Orzeszkowo** (3)

Orsechau zob. **Orzechowo** (7)

Orsichau zob. **Orzechowo** (7), **Orzechówko** (2)

Orsk, wś, legn., gm. Rudna, 18 km na pld.-wsch. od Głogowa: *Urskau*, *Urka* (1281)XVI SUr IV 313; in *Orsk* 1281 Reg nr 1660; in *Orsk* (1290) XVI SUr V 394 pago *Urskaw* 1580 J III 19; *Orskaw* 1677 J IV 95; *Ursche* 1687/88 J III 344; *Urschkau* 1787 Z VII 334; *Urschkau* 1845 K 705; *Orzech*, *Urskau* 1900 Myc 40; *Urschkau* 1892 SG XII 820; *Urschke* 1908 CdSil XXIV 125; *Urschkau*, *Orsk* 1941 Wrzosek 24; *Urschkau* — *Orsk*, *-a*, *orski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Orsk*, *-ka* 1981 WUN II 637. — Dawniej może n. *Orzeszków*, ziemczona jako *Orskaw*, *Urskau*. Może jednak od **or-ati* 'orać'. Mycielski błędnie zrekonstruował n. jako *Orzech*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo formę *Orsk*. Lit.: SNGŚI IX 93. JCh

Orsko zob. **Hursko**, **Orzk**

Orsy, os., dawniej wś, olszt., gm. Górowo Iławeckie, 7 km na ptn. od Górowa Iławeckiego: *Arsio* 1410 Bartoszyce 142; *Orczen*, *Ortchen*, *Ortzen* 1415 Powierski I 580; *Arsio* 1423 Ger 11; *Arsio* 1437 GZ 39, 43; *Ortzen* 1455 Powierski I 580; *Orschen* od. *Urschen* 1785 Goldb I 151; *Orschen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Orschen* 1886 SG VII 598; *Orschen* — *Orsze*, wś 1946 Ley I 27; *Orschen* — *Orsy*, *-ów*, *orski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Orsy* — *Orszen*, os. 1951 Rosp 224; *Orsy*, *-sów* 1981 WUN II 637. — Nazwa wsi może ponowiona z prus. n. jez. **Ars-al/*Ars-ij-s* lub **Arsen-*, por. stłot. n. *Arsen*, n. rz. *Arse* w Nadrowii, też n. z dawnego pow. ostródzkiego *Orcz*, *Ortszen*, *Ortzen* (pol. *Orczyn?*) Powierski I 580. Zapis *Arsio* wskazuje na zachowanie starej prus. końcówki *-a*, zob. Ger 263. W podstawie rdzeń **ars-*, może od ide. **or-*, **er-* 'poruszać się; płynąć';

w formach ziemczonych w nagłosie wahanie A : O : U. Nazwa spolonizowana jako *Orsze*. Po 1945 r. ustalono urzędowo postać *Orsy*. Lit.: Bartoszyce. Z dziejów miasta i powiatu, 1966, 142; Ger 11; Powierski I 580; Przybalt 199. RP

Orsze zob. **Orsy**

Orszewice, wś, płoc., gm. Góra Świętej Małgorzaty, 8,5 km na ptn.-wsch. od Łęczycy: *Oszrzišszoicze* 1363 CdP II 311; *Ostrzišouicze*, *Oszrzišouicze*, *Oszrisowicze* 1392 Łęcz II nr 4409, 4410, 4411; *Oszrisewo* 1393 Łęcz II nr 4430; *Oszriszewicze* 1400 SHGŁęcz II 16; *Oszryšsiewicze* 1511/12 Visit-Gn 209; *Oyrzyschevice*, *Oyrzyszevice* 1511–23 LLB II 415, 417; *Oyrzisevice* 1576 ŻDz XIII 53; *Orszewice* 1827 Tabella II 65; *Orszewice* 1886 SG VII 604; *Orszewice* 1921 Sk II 59; *Orszewice*, *-wic*, *orszewicki* 1972 UN 43, 9. — Dawna n. *Oźrzyszowice* od n. os. *Oźrz* SSNO IV 165 (: *oźrzeć się* 'ogładnąć się'; spojrzeć na kogoś' Sstp V 550), z suf. *-owice*, *-ewo*, *ewice*. W formie *Ojrzyszewice* nastąpiło wydzielenie miękkości w postaci *-j-*; w zapisie *Ostrzišouicze* wstawne *-t-*. Od XIX w. zmiana n. na *Orszewice*. Lit.: SHGŁęcz II 16. EB

Orszko zob. **Orzk**

Orszulewo zob. **Urszulewo** (1, 2)

Orszulin zob. **Urszulin** (1, 2, 4)

Orszymowice zob. **Karwowo** (5)

Orszymowo, wś, płoc., gm. Mała Wieś, 6 km na ptn. od Wyszogrodu: *Rsimovich* 1254 KkM 18; *Orsinowicz* (1316)XIV, *Orszymowo* 1394 SHGWy 37; *Orschimowo* 1425 MkM I nr 130; *Orszymowo* 1426 Zakr I nr 1901, 2071; *Orschinowo* 1427 MkM I 563; *Orschimowo* 1460 Płoc I 242; *Orschimow* (1476)1490 SHGWy(MK 6, 245); *Orschymowo* 1530 ŻDz XVI 308; *Orszymow* 1565 Lumaz II 206; *Orszimow* 1576 ŻDz XVI 304; *Orszumow* 1617 Lumaz I 10; *Orszymowo* 1827 Tabella II 65; *Orszymowo* 1886 SG VII 605; *Orszymowo*, *-wa* 1981 WUN II 638. — Dawniej n. *Rszymowice*, od n. os. **Rszym* (< **Ršch* + *in*, zob. *Orchowo*, n. os. *Rchut* SSNO IV 453), z suf. *-ice*. Zmiana w nagłosie jest rezultatem fałszywej dekompozycji wyrażenia przyimkowego *do Rszymowic*, stąd forma *Orszymowice*. Pod koniec XIV w. n. wyrównuje forme do licznych n. m. z suf. *-owo*, *-ów*. Lit.: SHGWy 37; ZMaz 286; TaszyckiRiSP IV 200–5. UW

Orszymy zob. **Rzeczki-Orszyny**

Orszyny zob. **Rzeczki-Orszyny**

Ortel, dziś **Ortel Królewski Drugi**, **Ortel Królewski Pierwszy**, **Ortel Książęcy Drugi**, **Ortel Książęcy**

Ortelsburg

Pierwszy, cztery wsi, biał., gm. Piszczac i Biała Podlaska, 12 km i 11 km na pld.-wsch. od Białej Podlaskiej: *Wortel* (1501), *Vorteli* ok. 1504 SHG-Pd (Akty lit.russ. I 83, 106–8); *Wortel*, *Worteli* (1526) HBon I 361, 362; Wieś *Wortel*, wsiami ... *Wortelanii* 1570 Lupodl 10, 21, 23; dóbr *Wortel* (1600) HBon I 362; *Ortel Ziemski*, folw. 1775, *Ortel*, dwór 1790 SHGPd (Tarpod k. 24v); *Ortel Królewski*, *Ortel Xiężny* 1795 MpPerPd; *Ortel królewski*, *Ortel xiążęcy* 1827 Tabella II 65; *Ortel Królewski*, dwór, *Ortel Xiążęcy* 1839 MpKwat VI 8; *Ortel Królewski*, wś i folw. (A i B), *Ortel Książęcy* al. *Radziwiłłowski*, wś i folw. 1886 SG VII 605; *Ortel Królewski*, wś, i *Ortel Książęcy*, kol. 1921 Sk IV 2, 4; *Ortel Książęcy I*, *Ortel Książęcy II*, dwie wsi 1952 UW 132; *Ortel Królewski*, -la -kiego, *ortelski*, wś, *Ortel Królewski Drugi*, -la -kiego -giego i *Ortel Królewski Pierwszy*, -la -kiego -szego, dwie cz. wsi, *Ortel Książęcy*, -la -cego, *ortelski*, wś, *Ortel Książęcy Drugi*, -la -cego -giego i *Ortel Książęcy Pierwszy*, -la -cego -szego, dwie cz. wsi 1966 UN 105, 8, 23; *Ortel Królewski Drugi*, -la -kiego -giego, *Ortel Królewski Pierwszy*, -la -kiego -szego, *Ortel Książęcy Drugi*, -la -kiego -giego, *Ortel Książęcy Pierwszy*, -la -kiego -szego 1981 WUN II 638. — Dawniej n. *Wortel*, zapewne od ap. *ortel* 'decyzja prawna, orzeczenie sądu, zwłaszcza pouczenie prawne udzielane przez sąd wyższy prawa niemieckiego' Sstp V 629 (tu w znaczeniu 'wieś utworzona na mocy decyzji prawnych'), przejściowo z protezą *W*- oraz w formie pluralnej. Człony odróżniające, określające rodzaj własności, od przym. *królewski*, *książęcy*, *księżny*, *radziwiłłowski*, *ziemski* oraz od liczebników porządkowych *drugi*, *pierwszy*. Lit.: Wawrz 48, 49, 51. EB

Ortelsburg zob. **Szczytno** (2)

Ortowice, wś, opol., gm. Bierawa, 13,5 km na pld.-wsch. od Kędzierzyna-Koźła: in villa *Ortowic* 1679 J II 155; *Orthowitz* 1745–46 SNGŚI IX 93; *Ortowiz* 1784 Z III 163; *Ortowitz*, *Ortowice* 1845 K 462; *Ortowice* 1900 Myc 40; *Ortowice* 1886 SG VII 605; *Ortowice* (*Ortowitz*) — *Rehwalde OS*. 1939 Prus 56; *Rehwalde OS*. — *Ortowice*, -ic, *ortowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ortowice*, -wic 1981 WUN II 638. — Nazwa od niem. n. os. *Ort* (: *Ortlib*, *Ortolf*) Gott 375, z suf. -owice. Nazwę niem. *Rehwalde* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ortowice*. Lit.: SNGŚI IX 93. JCh

Ortowice zob. **Kotlarnia**

Orunia, cz. Gdańska, dawniej wś: *Ora* (1323) 1511–13 CdP II 678; gute *Orandy* (!) (1334) 1584 PrUr II 553; czu der *Oren* (1338) 1394, villa *Ora* (1338) XVII, de *Ora* (1342) 1378 PrUr III 118, 141, 361; villa dicta *Orana* 1356 Simson 44; von der *Ore* 1387, von der *Ere* 1387 Font XXIX 35, 37; *Ora* [1400–06], zcur *Ore* 1402 Font LXX 232, 106; *Ora* 1410 TrautmElb II 85; *Ora* (1438) GZ 120; *Ora* 1534 Inwwoł 112; *Ohre* 1570 ŻDz XXIII 244; bona *Uranie* 1598 Inwwoł 186; *Oruń* (1710) SG VII 605; *Orunia* 1749 Font XVI–XIX 120; *Ohra* 1796–1802 MpSchrot IX; *Ohra* — *Orania* 1879 KętN 5; *Orunia*, właściwie *Orania* 1886 SG VII 605; *Ohra* — *Orunia*, -ni, *oruński* 1949 MPol XXVII nr A-17; *Orunia*, -ni 1981 WUN II 638; kasz. *uoruńo*. — Dawniej n. *Ora* (?), później *Oran(i)a*, od XVIII w. *Orunia*, też *Oruń*. Nazwa od n. rz. *Orania*, dziś *Oruński Potok*, por. ubi *Orana* intrat Mothlaviam fluvium *Oranam* 1356 Simson 44 (: ide. **er-/*or-* 'poruszać się, ruszać, rwać' z suf. -*antija*, wg Rosponda od psł. **or-*, *orati 'orać'). Lit.: TrautmElb II 85; RospSEMIG 88; Hrabec 21; Górnowicz, HE I 22–3; NmiastPG 48–9; Babik 490. WK

Oryszew, dziś **Oryszew-Osada** i **Nowy Oryszew**, dwie wsi, skiern., gm. Wiskitki, 10 km na pln.-zach. od Żyrardowa: *Orzeszowo* (1430) Sng II nr 122; *Orzeszewo* 1436 Sng II nr 130; *Orzyszowo* 1438 SHGRw; *Orzischewo* 1451 KkM 215; *Orzyschew* 1498 Matr II nr 1162; *Oryszow* 1523 Matr IV/1, nr 4280; *Orzysow*, wsi *Orzyszowa* 1564 Luraw 79, 81; *Orziszow* 1579 ŻDz XVI 140; *Oriszow*, do *Orisowa*, *Orysowa* 1602 Luraw 34; z *Oryszewem* 1789 Luraw 92, 130; *Oryszow* 1792 MpPerRw; *Oryszew* 1827 Tabella II 65; *Oryszew*, wś i os. fabryczna 1886 SG VII 607; *Oryszew*, *Oryszew Nowy* 1952 UW 39; *Oryszew-Osada*, -wa-dy, *oryszewski*, *Nowy Oryszew*, -wego -wa, *nowooryszewski* 1971 UN 126, 12; *Oryszew-Osada*, -wa-Osady, *Nowy Oryszew*, -wego -wa 1981 WUN II 638, 595. — Dawniej n. *Orzeszowo*, od n. os. *Orzesz* SSNO IV 143, z suf. -owo (-ów), -ewo, (-ew), też -owa. W wyniku uproszczeń i przekształceń *Orzesz-* > *Orysz-* > *Orysz-* powstała forma *Oryszew*. W n. zestawionych człony odróżniające od przym. *nowy* i od ap. *osada*. UW

Orzech, wś, kat., gm. Świerklaniec, 4,5 km na pld.-wsch. od Tarnowskich Gór: *Orech* 1277 Reg nr 1547; *Orzech* 1306, *Orzech* 1312 Reg nr

2916, 3293; *Orzechy* 1695, *Orzech* 1724, *Orzech* 1743 SNGŚI IX 93; *Orzech* 1783 Z II 237; *Orzech* 1845 K 463; *Orzech* 1900 Myc 40; *Orzech*, *-cha* 1981 WUN II 638. — Nazwa od ap. *orzech* w znaczeniu 'miejsce przy orzechu, orzechowym lesie'. Lit.: SNGŚI IX 93; BorGŚI 72. JCh

Orzech zob. **Orzechów** (6)

Orzechowce, wś, przem., gm. Żurawica, 6,6 km na płn. od Przemyśla: meżi *Orēchowci* (1353)1575, *Orzechowicze* (1398)1620 ZDM IV 95–6, 310; *Orzechowcze* 1402 ZDM I 301; *Orzechow* (1430)1444 AGZ VII 39; *Horzechowicze* 1439 Łp I 2877; *Orechowcze*, *Orzechow* 1440 AGZ XIII nr 1275, 1330; de *Orzechowycyz* 1485, *Horechow-sze* 1491, *Orzechowczy* 1495 AGZ XVII nr DCCLVII, DCCCLXXV, 2745; *Orzechow* 1508, *Orzechowcze* 1515 ŻDz XVIII/1, 110, 131; *Orzechowce* 1648 ADP 40, k. 315; *Orzechowce* 1794 Ga F; *Orichiwci* 1851 Sch 20; *Orzechowce*, rusk. *Orichiwci* 1886 SG VII 609; *Orzechowce*, *-wicz* 1981 WUN II 638; gw. *ożexofce*, *-vec*, *ożexofski*. — Nazwa od n. os. *Orzech* SSNO IV 142, ukr. *Oreh* (: pol. *orzech*, wschłow. ap. *orech*), z suf. *-owice*, ukr. *-owce*. Zapisy z nagłosowym *H*- mogą świadczyć o ukrainizacji nazwy i odbijać tendencję do tworzenia dubletów z i bez nagłosowego *H*-, np. *armata/harmata*; *usarz/husarz*. W XV i XVI w. odnotowano oboczną postać *Orzechów*, będącą skutkiem wyrównania do częstych nazw z suf. *-ów*. Lit.: MakPrz 194. BCz

Orzechowicze, wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 6 km na płn.-zach. od Bielska Podlaskiego: *Orechowicze* 1576 Lupodl 46; *Orzechowicze* 1576 ŻDz XVII/1, 172; *Orechwice* (!) 1602 Kond 148; na *Орехвичать* 1664 AWAK XVII 106; *Orechwicz* 1723 SHGPd(ADS,D. nr 152 k. 65); *Orzechowicze* 1772, *Orzechowicze* 1775–89 Kond 148; *Orechwicz* 1902 SG XV/2, 414; *Orechwicz* 1921 Sk V 30; *Orzechowicze* 1952 UW 157; *Orzechowicze*, *-wicz*, *orzechowicki* 1972 UN 153, 9; gw. *orexvīčy*, *-vīč*, *orexvīčkī*. — Początkowo n. *Orechowicze*, od wschłow. n. os. *Orech* Kond 148, z suf. *-owicze*. Nazwa została wtórnie spolonizowana jako *Orzechowicze*. W postaci *Orechwicz* śródgłosowa samogłoska *-o-* uległa redukcji. Lit.: Kond 148. EB

Orzechowiec, wś, sier., gm. Mokrsko, 12 km na pld.-zach. od Wielunia: *Orzechowiec*, kol. 1921 Sk II 134; *Orzechowiec*, kol. 1967 SM 791; *Orzechowiec*, *-wca*, *orzechowski*, wś 1974 UN 52, 20;

Orzechowiec, *-wca* 1981 WUN II 638. — Nazwa od przym. *orzechowy* (: *orzech*), z suf. *-'ec*. EB
Orzechowiec zob. **Orzechów** (4), **Orzechówek** (2)

Orzechowken zob. **Orzechówko** (1)

Orzechownica zob. **Orzechówka** (2)

Orzechowo (1), wś, olszt., gm. Dobre Miasto, 10 km na wsch. od Dobrego Miasta: ville *Nusberg* 1346, *Nusberg* 1362 MWrm II 78, 343; *Nusberg* 1435 MWrm IX 606; *Nosberg* ok. 1550 MWrm III 421; *Nossberk* 1615 RŁWrm 268; *Nosbergk* 1688 Birch 155; *Nussberg* 1755 MpEnd; *Nosberg* 1785 Goldb I 149; *Nosberg* 1796–1802 MpSchröt XI; *Nossberg* 1820 Wald 154; *Nossberg* — *Orzechowo* 1946 Ley I 38; *Nossberg* — *Orzechowo*, *-a*, *orzechowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Orzechowo*, *-wa* 1981 WUN II 638. — Dawna n. niem. *Nussberg* od *Nuss* 'orzech' + *-berg*. Nazwa *Orzechowo* została wprowadzona urzędowo po 1945 r. RP

Orzechowo (1a), wś zaginiona, leżała w par. Kokoszkowy, gdań.: *Orzechowo* 1534 Inwntoc 120; *Orziechowo* 1570 ŻDz XXIII 130. — Nazwa związana z n. jez. *Orzechow, por.: a lacu *Orszechow* (1258), *Orszechow* (1274)1295 Perl 147, 217; dziś prawdopodobnie *Lipia Góra* 1965 HW nr 781. Pochodzi od ap. *orzech*, z suf. *-owo*. Lit.: Breza, PMT I 89, 218. WK

Orzechowo (2), wś, olszt., gm. Olsztynek, 11 km na pld.-wsch. od Olsztyńska: *Orzechwo* (!) 1755 MpEnd; *Orzechowo* 1789 Gold I 152; *Orzechowo* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Orszechowo* 1820 Wald 173; *Orzechowo* 1879 KętN 280; *Orzechowo* 1886 SG VII 612; *Orzechowo* — *Nusstal* 1905, *Orzechowo* 1941 Choj 118; *Nusstal* — *Orzechowo*, *-a*, *orzechowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Orzechowo*, *-wa* 1981 WUN II 638; gw. *ořexovo*. — Nazwa od ap. *orzech*, z suf. *-owo*. W 1905 r. nadano wsi urzędowo n. niem. *Nusstal*. Po 1945 r. ustalono n. *Orzechowo*. RP

Orzechowo (3), wś, pozn., gm. Miłostaw, 7 km na pld. od Miłostawia: *Orzechowo* 1392 Lek II nr 223; *Orzechowo* (1401)XVII KW V 18; *Orzechowo* 1461 Koz II 553; *Orzechowo*, villa *Orzechow* 1510 Nks 66, 225; *Orzechowo* 1578 ŻDz XII 199; *Orzechowo* 1674 MKI(ASK 74, 187); *Orzechowo* 1886 SG VII 611; *Orzechowo*, *-wa* 1981 WUN II 638; gw. *uořexovo*, *-ova*, *ořexoski*. — Przejściowo, na początku XVI w., n. w rodzaju męskim. ZZ

Orzechowo (4), wś, rad., gm. Jasieniec, 10 km na płn. od Białobrzegów: *Orzechowo*, kol.

Orzechowo

1921 Sk I 39; *Orzechowo* 1952 UW 12; *Orzechowo*, -wa, *orzeczowski* 1971 UN 127, 17. UB

Orzechowo (4a), cz. wsi Sumowo, dawniej wś, suwał., gm. Sejny: *Orzechowo* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6011, 7–9); *Orzechowo* 1827 Tabella II 65; *Orzechowo*, wś 1886 SG VII 611; *Orzechowo*, os. 1921 Sk V 69; *Orzechowo*, wś 1962 SkBiał 107; *Orzechowo*, -wa 1981 WUN II 638. EB

Orzechowo (5), wś, suwał., gm. Stare Juchy, 20,5 km na płn.-zach. od Ełku: *Orzechowo* 1538 KętL 506; *Orzechkowa* 1538 BiałKol 129; *Groß Orzechowen* 1785 Goldb III 142; *Gr. Orzechowen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Orzechowo* 1886 SG VII 612; *Orzechowo* — *Nussberg* 1924, *Orzechowen* 1941 Choj 118; *Nussberg* — *Orzechowo*, -a, *orzeczowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Orzechowo*, -wa 1981 WUN II 638; gw. *ořexovo*, -va, *ořexofske* (pole). — Nazwa od ap. *orzech* lub od n. os. *Orzech* SSNO IV 142, z suf. -owo. Por. też n. pobliskiego jez. *Orzechowo*, por.: *Orzechowa* 1540 BiałKol 129. W 1924 r. chrzest niem. *Nussberg*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Orzechowo*. Lit.: *Szcześniak*, PMT XII 167; *BiałPrzem* 29; *BiałKol* 128–9, przyp. 134. RP

Orzechowo (6), wś, szczec., gm. Nowogard, 8,5 km na płn. od Nowogardu: *Dusterbeke* 1539 PomKirch I 180; *Diüsterbecke* 1618 MpLub; *Diüsterbeck* 1759 MpGillyPom; *Diüsterbeck* 1834 MpUMbl; *Diüsterbeck* — *Orzechowo*, -wa, *orzeczowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Orzechowo*, -wa 1981 WUN II 638. — Dawna n. niem. od średniem. *düster* 'ciemny, niejasny' i *beke* 'rzeka' Lübben 89, 35. Wieś leżała nad strugą *Hammer Bach* (*Hammer B.* 1941 Mp-100(Greifenberg), lewym dopływem Gardomki, dziś nieistniejącym, może więc n. wsi pochodzi od koloru wody w rzece. Nazwa *Orzechowo* nowa, wprowadzona urzędowo po 1945 r. Lit.: *Duma*, HE IV 29. BCz

Orzechowo (7), wś, tor., gm. Wąbrzeźno, 7 km na płn.-zach. od Kowalewa Pomorskiego: *Osechowo* (!) 1222 MT 413; *Orsechow* 1289 Woel 81; *Ozechow* (1289) PrUr I/2, 343; *Orsechow* 1293 Woel 92; *villam Orechow*, *Orzechow*, *Orechowo*, *Orsechowe* 1312 PrUr II 39, 40, 46; *Oresechow* 1319, *Ozrechowo* 1325 PrUr II 166, 342; *Orschaw* (1359)XVI PrUr V 404 (tu?); *Orsechaw* 1411, *Orsechow* 1412 AST I 157, 204; *Gr. Orsechau* 1414 Br 159; *von Orsechow* (1419) MWrm V 500, 543; *von Orsechaw* ok. 1423/24 DK 109; *Orsechow* 1424 AST I 417; *Orssechaw* 1445 Woel 464; *Orze-*

chowo, *Orzechow* 1647 Font IV 75; *Orzechowo*, teut. *Orsechaw*, *Niischdorff* 1667–72 Font VI–X 17, 682; *Orzechowo* 1789 Goldb II 168; *Orzechowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Orzechowo*, niem. *Gross Orsichau* 1886 SG VII 611; *Orzechowo*, niem. *Gross Orsichau* 1921 Sk XI 64, 83; *Orzechowo* (*Gr. Orsechau*) 1925 Krzep 83; *Orzechowo*, -wa, *orzeczowski* 1971 UN 189, 16. — Według wydawców PrUr V 404 zapis z 1359 r. odnosi się raczej do obocznej n. wsi Bączek, zob. Bär 26. Substytucja niem. z dodatkowym członem od przym. *gross* 'wielki'. Nazwa niem. *Niischdorff* jest częściowym tłumaczeniem n. pol. Lit.: SHGCh 90. WK

Orzechowo (8), dziś *Stare Orzechowo* i *Nowe Orzechowo*, dwie wsi, warsz., gm. Pomiechówek, 12 km, na pld. od Nasielska: *Orechowe* 1239 KMaz I nr 392; *Orzechowo* (1381)XVII SHGMz (Mąkowski 41); *Orzechowo* 1425 Zakr I nr 1128; *Orzechowo* 1477 SHGMz(Ep. 13, 96); *Orzechowo* 1511 SHGMz(PT 1, 136v); *Orzechowo* 1576 ŻDz XVI 317; *Orzechowo* 1783 MpPerMz; *Orzechowo* 1827 Tabella II 65; *Orzechowo* 1886 SG VII 611; *Orzechowo*, *Orzechowo Kolonja* 1921 Sk I 193; *Orzechowo*, *Orzechowo Nowe* 1952 UW 20; *Stare Orzechowo*, -rego -wa, *orzeczowski*, *Nowe Orzechowo*, -wego -wa, *nowoorzechowski* 1971 UN 132, 18. — Współcześnie n. *Stare Orzechowo* i *Nowe Orzechowo*; członny odróżniające od przym. *stary*, *nowy*. Lit.: ZMaz 286. UB

Orzechowo zob. *Lasanka-Orzechowo*, *Orzechów* (4), *Orzechówka* (1), *Orzechówko* (1a)

Orzechowo-Kolonja zob. *Orzechowo* (8)

Orzechowska Wola zob. *Wola Antoniowska*

Orzechów zob. *Orzechów-Kolonja*

Orzechów (1), dziś *Nowy Orzechów* i *Stary Orzechów*, dwie wsi, chełm., gm. Sosnowica, 19 km na płn.-wsch. od Łęcznej: *Orzechow* 1538 Chełm 71; *Orzechow Uterque* 1564 ŻDz XVIII/1 183; *Orzechow* 1649 CzChełm(R.M.O. Castr. Chełm 1, k. 299v); *Orzechow Stary* i *Orzechow Nowy* 1720 AWAK XXVII 126; *Orzechow Nowy* i *Orzechow Stary* 1786 MpPerLu; *Orzechow Nowy*, *Orzechow Stary* 1839 MpKwat VI 7; *Orzechów Stary* i *Orzechów Nowy* 1886 SG VII 608; *Nowy Orzechów*, -wego -chowa, *Stary Orzechów*, -rego -chowa 1981–82 WUN II 595, III 332; gw. *ozexuf stary*, *ozexuf nowy*, -ova, -ego, *ozexoski*. — Nazwa od ap. *orzech* lub od n. os. *Orzech*, z suf. -ów. W nazwach zestawionych członny

odróżniające od przym. *stary, nowy*. Lit.: CzChełm 184.

Orzechów (2), wś, piotr., gm. Kobile Wielkie, 8 km na pld.-wsch. od Radomska: *Orzechow* (1370)XIX, *Orzechow* (1397)XIX SHGŁęcz II 16; *Orzeschow* 1511, *Orzechow* 1518 ŻDz XIII 203; *Orzechow* 1511–23 ŁLB I 495; *Orzechow* 1552 ŻDz XIII 273; *Orzechow* 1564–65 Luwłkp II 107; *Orzechow* 1628–32 Luwłkp II 145; *Orzechów* 1827 Tabella II 65; *Orzechów* 1886 SG VII 608; *Orzechów* 1921 Sk II 85; *Orzechów, -chowa, orzechowski* 1972 UN 48, 101. Lit.: SHGŁęcz II 16; Nieckula, *-ov-* 147.

Orzechów (3), wś zaginiona, zniszczona przez wylwy Wisły, należała do klasztoru sieciachowskiego, rad.: *Orzechow*, villa quondam fuit culta et possessa, ad proprietatem Szczecchiensis pertinens monasterii 1470–80 DB III 272. Lit.: SG VII 608–9

Orzechów (4), wś, siedl., gm. Wierzbno, 10 km na pld.-zach. od Węgrowa: *Orechow* (a. 1166)1252 KMaz I nr 90 (tu?); *Orechow* [1[2]52] 1367 Matr III, supl. nr 44 (tu?); *Horzechow* 1344 KMaz II 267 (tu?); *Orzechowo* 1439, *Orzechowo* (1441)1456 SHGMz(MK 3, 227v i 256); *Orzechowyecz* 1476 KkM 273; *Orzechowo* 1496, 1502 SHGMz(MK 18, 148); *Orzechowo* 1505 SHGMz(MK 18, 239); *Orzechowo* 1563 ŻDz XVI 418; *Orzechowo* 1783 MpPerMz; *Orzechów Stary* 1827 Tabella II 65; *Orzechów Stary* 1839 MpKwat V 4; *Orzechów Stary* 1886 SG VII 608; *Orzechów* 1921 Sk IV 110; *Orzechów, -chowa* 1981 WUN II 638. — Okresowo występują warianty n. z protezą *h-* oraz z suf. *-owo* i *-ec*. W n. zestawionej człon odróżniający od przym. *stary*. Lit.: Rzetelska-Feleszko, SFPS 16, 95–6.

Orzechów (5), wś, sier., gm. Lutomiersk, 12,5 km na zach. od Aleksandrowa Łódzkiego: *Orzechów* 1921 Sk II 65; *Orzechów, -chowa* 1981 WUN II 638.

Orzechów (6), wś, szczec., gm. Cedynia, 5,5 km na pld.-wsch. od Cedyni: *Wrech* (1311) CdB A XXIV 10; *Wregh* 1337 SHGNM(Landb 12); *Wrech* 1348 SHGNM(Grotefend I nr 553); *Wreech* 1393 SHGNM(KurzeQ 105); *Wregh* 1446, *Wreich* 1450, *Wrech* 1459, *Wreechen* 1472, *Wreichen* 1499, *Wrech* 1555, *Wrech* 1608, *Wrecho*, *Wreigk* (!) 1609, *Wrechau* 1760, *Wrechow* 1777 SHGNM(Wesche 6); *Wrechow* 1826–44 MpUMbl 1628; *Wrechow* — *Orzechów, -owa, orzechowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Orzechów, -chowa* 1981

WUN II 638. — Dawniej n. *Orzech* lub *Orzechy*; wtórnice n. rozszerzona niem. suf. *-au*, tożsamym znaczeniowo i funkcyjnie z pol. suf. *-ów*. Nazwa zniemczona jako *Wrechow*, zapewne w związku ze zmianą *O-* > *Wo-*, zob. *Objazda* (2). Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Orzechów*. Lit.: Trautmeil II 46.

Orzechów (7), wś, tarnob., gm. Radomyśl, 11,5 km na pld.-wsch. od Sandomierza: *Orzechow* 1398 Krak nr 7358; *Horzechow* 1404 ZDM I 321; *Orzechow* (1445)XVI ZDM III 163; *Czerzechow* (!) 1417 SHGLu III 167; *Orzechow* 1529 LR 358; *Orzechow* 1531 ŻDz XIV 356; *Orzechów* 1886 SG VII 609; *Orzechów* 1921 Sk XIII 50; *Orzechów, -chowa, orzechowski* 1966 UN 73, 12. — Odnótowano też formę *Horzechów*, z protetycznym *h-*. Lit.: SHGLu III 167–8; KosLu 68; Nieckula, *-ov-* 147.

Orzechów zob. *Orzechowce, Orzechów-Kolonia*

Orzechów Nowy zob. *Orzechów* (1)

Orzechów Stary zob. *Orzechów* (1, 4)

Orzechów-Filipy zob. *Filipy* (5)

Orzechów-Kolonia, wś, lub., gm. Uścimów, 5 km na pld.-wsch. od Ostrowa Lubelskiego: *Orzechów*, kol. 1933 SkBy 1204; *Orzechów*, kol. 1952 UW 151; *Orzechów*, kol. 1967 SM 790; *Orzechów-Kolonia, -chowa-nii, orzechowski* 1971 UN 117, 36. — Dawniej n. *Orzechów*, od n. os. *Orzech* lub od ap. *orzech*, z suf. *-ów*. Potem n. zestawiona, z członem drugim od ap. *kolonia*.

Orzechówek (1), wś, łódz., gm. Stryków, 4 km na pld.-zach. od Strykowa: *Dobra-Orzechówek*, kol. 1921 Sk II 6; *Orzechówek*, wś 1967 SM 791; *Orzechówek, -wka, orzechowski* 1974 UN 40, 41. — Dawna n. zestawiona *Dobra-Orzechówek*; człon pierwszy zob. *Dobra* (6), człon drugi od n. m. *Orzechów* (2), z suf. *-ek*. Współcześnie nastąpiła elipsa członu pierwszego.

Orzechówek (2), wś, piotr., gm. Kobile Wielkie, 8 km na pld.-wsch. od Radomska: *minor Orzechow* (1388)XIX, *parva Orzechow* 1399 SHGŁęcz II 17; *Orzechowiecz* 1511 ŻDz XIII 203; *Orzechowiecz* 1511–23 ŁLB I 495; *Orzechowiecz* 1552 ŻDz XIII 273; *Orzechówek* 1827 Tabella II 65; *Orzechówek* 1877 Zin II 14; *Orzechówek* al. *Orzechówka*, kol. 1886 SG VII 609; *Orzechówek*, wś 1902 Przew II 36; *Orzechówek* 1921 Sk II 83; *Orzechówek, -wka, orzechowiecki* 1972 UN 48, 101; gw. *ożexuwek, -fka, ożexoski*. — Początkowo n. ze-

Orzechówka

stawiona; człon pierwszy od łac. przym. *minor* 'mniejszy' i *parvus* 'mały', człon drugi od n. sąsiedniej wsi *Orzechów* (2). W XVI w. n. uległa uniwersyfikacji za pomocą suf. *-ec*, następnie *-ek*, okresowo *-ka*. Lit.: SHGŁęc II 17. EB

Orzechówka (1), wś, kiel., gm. Bodzentyn, 15 km na płd.-zach. od Starachowic: *Orzechowo* 1877 Zin II 14; *Orzechowo* 1886 SG VII 611; *Orzechowo* 1902 Przew II 36; *Orzechówka* 1921 Sk III 35; *Gołębiówka-Orzechówka* 1952 UW 114; *Orzechówka*, *-ki*, *orzechówecki* 1966 UN 23, 85. — Nazwa od n. os. *Orzech* lub od ap. *orzech*, z suf. *-owo*, wtórnie *-ówka*. Człon pierwszy w przejściowej n. zestawionej ponowiony z n. *Gołębiówka* (: n. os. *Gołąb* SSNO II 156, z suf. *-ówka*), części wsi Święta Katarzyna. Lit.: KopKiel 65, 68. IN

Orzechówka (2), wś, krośn., gm. Jasienica Rosielna, 5 km na płn.-zach. od Brzozowa: *Orzechownica* (1420)1722 ZDM V 444; Boguchwał de *Orzeszkow* 1424, Boguphal de *Orzechowka* 1436, Boguphal de *Orzechownicza* 1444 AGZ XI nr 41, 786, 1798; *Orzechownicza* ... flumine Orzechownicza ... *Parwa Orzechowka* 1460 AGZ VIII 85; *Orzechownicza* 1467, *Orzechowka* 1502 AGZ XVI nr 429, 2825; *Orzechownicza* 1515, *Orzechowka* 1589 Żdz XVIII/1, 147, 50; *Orzechowka* 1658 ADP 66, k. 28; *Orzechowka* 1794 Ga Ff1; *Orichowka* 1851 Sch 116; *Orzechówka* z *Orzechowską* Wołą 1886 SG VII 610; *Orzechówka*, *-ki*, *orzechowski* 1965 UN 54, 26. — Dawna n. *Orzechownica*, ponowiona z n. rz., nad którą leży wieś, por. zapis z 1460 r. Do n. rz. i n. wsi por. ap. *orzech*, przym. *orzechowy*. Wtórnie wyrównanie do n. m. z suf. *-ówka*. Okresowo odnotowana postać *Orzeszków*, od n. os. *Orzeszek*, z suf. *-ów*. Lit.: SHGSK III 15–6; MakSk 121; RiegSan 115–6. BCz

Orzechówka (3), wś, łomż., gm. Rajgród, 10,5 km na płd.-wsch. od Rajgrodu: *Orzechówka* 1561 SHGPd(InwKn 257); *Orchowka*, *Orechówka* 1576 Lupodl 115, 119; wieś ... *Orechowska* 1577 Żdz XVII/1, 178; *Orzechowka* 1588 SHGPd(MK nr 135 k. 126v–127v); *Orzechowkę* 1744 SDV 145; *Orzechówka* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6009, 9–11); *Orzechówka* 1827 Tabella II 65; *Orzechówka* 1886 SG VII 610; *Orzechówka* 1921 Sk V 92; *Orzechówka*, *-ki*, *orzechowski* 1973 UN 155, 24. — Postać *Orechówka* powstała pod wpływem wschł. ap. *orech*. EB

Orzechówka zob. *Lasanka-Orzechowo*, *Orzechówek* (2)

Orzechówko (1), wś, suwał., gm. Świętajno 9,5 km na płd.-zach. od Olecka: *Orsechowen* 1555; *Kleinkrantz* oder *Klein Orsechowa*, *Orsechowken*, *Orzechowken* 1601 BiałKol 141–2; *Kl. Kranz* 1719 KętL 525; *Klein Orzechowen* 1785 Goldb III 142; *Kl. Orzechowken* 1796–1802 MpSchröt XII; *Orschechowken* — *Orzechówka* 1879 KętN 167; *Orzechówko*, niem. *Orsechowken* 1886 SG VII 610; *Orzechówko* — *Nussdorf* 1925, *Orzechowken* 1941 Choj 118; *Nussdorf* — *Orzechówko*, *-a*, *orzechówecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Orzechówko*, *-ka* 1981 WUN II 638; gw. *ofexufko*. — Wieś założona w latach 1551–60, może przez osadników przybyłych ze wsi *Orzechowo* (5); początkowo n. z członem odróżniającym od niem. przym. *klein*, oddanym w jęz. pol. za pomocą suf. *-ko*. Oboczna (wcześniejsza) niem. n. *Klein Kranz* od przym. *klein* 'mały' i ap. *Krantz* 'wieńiec'. W 1925 r. nadano wsi urzędowo n. niem. *Nussdorf*; po 1945 r. ustalono n. *Orzechówko*. Lit.: Szcześniak, PMT XII 201–2; BiałPrzem 30, 67; BiałKol 141–2. RP

Orzechówko (1a), os. zaginiona, leżała w par. Dębno, pozn., gm. Nowe Miasto nad Wartą; inter binum *Orzechowo* 1392 Lek II nr 223; *Orzechowko* 1461 Koz II 553. — Nazwa od n. m. *Orzechowo* (3), z suf. *-ko*. ZZ

Orzechówko (2), wś, tor., gm. Wąbrzeźno, 7 km na płn.-zach. od Kowalewa Pomorskiego: *Cleyne Orsechaw* 1409 MTB 570; *Cleyne Orsechaw* ok. 1423/24 DK 99; *Orzekaw*, *Orsechaw* 1438, *Gorschechaw*, *Orszekaw* 1440 AST II 48, 66, 207; *Orsechow* 1447 AST III 6; *Orzechowko* 1667–72 Font VI–X 684; *Orzechówko* 1682 Font V 26; *Orzechowko* 1789 Goldb II 169; *Orzechówko*, niem. *Klein Orsichau* 1886 SG VII 610; *Orzechówko*, niem. *Nussdorf* 1921 Sk XI 64, 83; *Orzechówko*, *-ka*, *orzechowski* 1971 UN 189, 16. — Nazwa ponowiona z n. m. *Orzechowo* (7), z członem odróżniającym od niem. *klein* 'mały'; od XVII w. postać zuniwersalizowana, z suf. *-ko*. Lit.: SHGCh 91. WK

Orzechówko zob. *Bączek*

Orzechy, wś, szczec., gm. Irńsko, 2,5 km na płn.-zach. od Irńska: *Drugelsburg* XVIII SHGNM; Vw *Dingelsberg* 1834 MpUMbl 1155; *Dingelsberg* — *Orzechy*, *-chów*, *orzechowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Orzechy*, *-chów* 1981 WUN II 639. — Dawna n. niem. *Drugelsburg* niejasna. Oboczna n. niem. *Dingelsberg* może od nazw. *Dingel*

(: stwniem. *ding* 'rozprawa sądowa') Gott 155 + *-berg*. Nazwa *Orzechy* nowa, wprowadzona urzędowo po 1945 r. BCz

Orzechy zob. **Orzechów** (6)

Orzegow zob. **Orzegów**

Orzegów, cz. Rudy Śląskiej, dawniej wś, kat.: *Ozegow* 1282, *Ozegaw* 1313, *Oschegow* 1338 Reg nr 1694, 3356, 6149; *Ossegau* (1532) K 463; *Ozegow* 1618, *Ozegow* 1707, *Ozegow* 1743 SNGŚl IX 94; *Ozego* 1783 Z II 237; *Orzegow* 1845 K 463; *Orzegów* 1886 SG VII 612; *Orzegów* 1900 Myc 40; *Orzegów*, *Orzegow* 1920 PrusGŚl 54; *Orzegów*, *-owa* 1981 WUN II 639. — Dawniej n. *Ożegów*, od n. os. *Ożeg*, *Ożog* SSNO IV 166 (: *ożóg* 'drewniany kij do poprawiania ognia', *ożec* 'spalić, zniszczyć ogniem', *ożzenie* 'oparzenie') Sstp V 715, z suf. *-ów*. Od XIX w. z błędnym *-rz-*. Lit.: SNGŚl IX 94; BorGŚl 133. JCh

Orzek zob. **Hurko**, **Orzk**

Orzekty zob. **Orzky**

Orzelec (1), wś, gorz., gm. Deszczno, 11 km na pld. od Gorzowa: *Kattenhorst*, kol. 1770 Froese 127; Cln. *Kattenhorst* 1822 MpUMbl 1776; *Kattenhorst* — *Orzelec*, *-lca*, *orzelecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Orzelec*, *-lca* 1981 WUN II 639. — Dawna n. niem. *Kattenhorst* od nazw. komendanta gorzowskiego regimentu dragonów gen. Karola Emila v. *Katte* v. *-horst*. Nazwę *Orzelec* wprowadzono urzędowo po 1945 r. BCz

Orzelec (2), dziś **Orzelec Duży** i **Orzelec Mały**, dwie wsi, tarnob., gm. Połaniec, 10 i 10,5 km na pld.-zach. od Połańca: *Onrzelec* (!) (1355)1596 ZDM IV 99; *Orzelec* (1375)1416 (?) CdP I 243; *Orlecz* (1416) Kkk II 417; *Orlyecz* (1420)1502 ZDM VII 58; *Orlyecz*, *Orlyecz Parva*, *Orlyecz Magna* 1470–80 DB II 422, III 127; *Orlyecz* 1505 Matr III nr 2268; *Orlyecz Magna*, *Orlyecz Parva* 1508 Matr IV/1, nr 331; *Orliecz magna*, *Orliecz parva* 1579 ŻDz XIV 226; *Orzelec*, *Orzelec mały* 1787 Spis 372, 369; *Orzelec duży*, *Orzelec mały* 1827 Tabella II 65; *Orzelec mały*, *Orzelec wielki* 1877 Zin II 14; *Orzelec Wielki* al. *Duży*, *Orzelec Mały*, dwie wsi 1886 SG VII 612; *Orzelec Mały*, *Orzelec Wielki* 1902 Przew II 36, 37; *Orzelec Duży*, *Orzelec Mały*, dwie wsi 1921 Sk III 132; *Orzelec Duży*, *-lca* *-żego*, *Orzelec Mały*, *-lca* *-łego*, *orzelecki* 1966 UN 19, 33; gw. *Łożelec*, *-a*, *ożelecki*. — Pierwotnie n. *Orlec*, od ap. *orzel* (< psł. *orślŷ), z suf. *-ec*, od XVIII w. *Orzelec*, w nawiązaniu do podstawy *orzel*. Człony odróżniające w n. zestawionych

od łac. przym. *parvus* 'mały', *magnus* 'wielki', pol. *duży*, *mały*, *wielki*. W formie gw. labializacja nagłosowego O-. Lit.: KSand 143. IN

Orzelec Duży zob. **Orzelec** (2)

Orzelec Mały zob. **Orzelec** (2)

Orzelec Wielki zob. **Orzelec** (2)

Orzeł, wś, ostroł., gm. Baranowo, 23,5 km na ptn.-zach. od Ostrołęki: *Orzeł* 1783 MpPerMz; *Orzoł* 1827 Tabella II 65; *Orzeł* 1886 SG VII 612; *Orzeł*, *Orla*, *orłowski* 1972 UN 140, 8; *Orzeł*, *Orla* 1981 WUN II 636; po zmianie: *Orzeł*, *Orla*, *orzelski* 2005 DzU nr 264, poz. 2208. — Nazwa od n. os. *Orzeł* lub od ap. *orzeł*, gw. też *orzoł* SEBor 396. UB

Orzeł zob. **Orla** (3), **Orłów** (3), **Orzełek** (1, 3)

Orzełek (1), wś, bydż., gm. Kamień Krajeński, 3 km na ptn. od Kamienia Krajeńskiego: *Orel* 1236, ac *Orel villas* 1268 Perl 50, 187; *Orel* 1268 KW I 381; *Orel* 1284 Perl 341; *Orzel* (1347)XVI PrUr IV 245; de *Orzel* (1385)XV KW III 556; *Orzel* 1431 RegO nr 5860; *Orzel* 1511/12 VisitGn 327; *Orszlieliek* (!) 1570 ŻDz XXIII 209; *Orzełek* 1648 RP 182; *Orzełek* 1653 Font XI–XV 35; *Wordell* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Orle* al. *Orzełek*, niem. *Wordel* 1886 SG VII 586; *Orzełek* 1952 UW 55; *Orzełek*, *-lka*, *orzelski* 1971 UN 184, 6; *Orzełek*, *-lka* 1981 WUN II 639. — Dawniej n. *Orzeł*; od XVI w. forma z suf. *-ek*. W XIX w. obocznie *Orle*, od przym. *orli* w rodzaju nijakim. Nazwa zniemczona jako *Werdel*. WK

Orzełek (2), wś, ostroł., gm. Baranowo, 24 km na ptn.-zach. od Ostrołęki: *Orzolek* 1827 Tabella II 65; *Orzełek* 1839 MpKwat IV 1; *Orzełek* 1886 SG VII 613; *Orzełek*, *-lka*, *orzolekowski* 1972 UN 140, 8; *Orzełek*, *-lka* 1981 WUN 639; po zmianie *Orzolek*, *-lka*, *orzelski* 2005 DzU nr 264, poz. 2208. — Nazwa od n. m. *Orzeł*//*Orzoł*, z suf. *-ek*. UB

Orzełek (3), wś, siedl., gm. Sadowne, 13 km na zach. od Kosowa Lackiego: de *Orly* (1511)1540 SHGMz(MK 8, 22v); villa nova *Orzel* 1527 AKPr VI nr 46; *Orzel* 1535 ACPlęc nr 122; *Orzełek* 1578 ŻDz XVI 407; *Orzełek* 1783 MpPerMz; *Orzolek* 1783–84 RejKor 486; *Orzełek* 1886 SG VII 612; *Orzełek*, *-lka* 1981 WUN II 639. — Początkowo n. *Orly*, *Orzeł*, wtórnie *Orzełek*; deminutywizacja przy użyciu suf. *-ek*. UB

Orzelki, os. notowana do 1967 r., dawniej wś, łódz., gr. Bratoszewice, 6 km na pld.-zach. od Głowna: *Orzelki* 1511–23 ELB II 405; *Orzelky* 1576 ŻDz XIII 89; *Orzelki Bratossewskich* 1589

Orzełki

Inwrocław 161; *Orzełki* 1792 MpPerRw; *Orzełki* 1827 Tabella II 65; *Orzełki*, folw. 1877 Zin II 15; *Orzełki*, folw. 1886 SG VII 613; *Orzełki*, wś i folw. 1902 Przew II 37; *Orzełki*, folw. 1921 Sk II 4; *Orzełki*, os. 1967 SM 792. — Nazwa od n. os. *Orzelek*, *Orzełk* lub od ap. *orzełek* (: *orzeł*). Pod koniec XVI w. n. z członem dyferencyjnym od nazw. *Bratoszewski*. Obie nazwy w formie pluralnej. Zapewne obecnie jest to n. pola i lasu *Orzełki* (-iek) 1974 UN 40, 39. EB

Orzełki zob. **Cywiny**

Orzepowice, cz. Rybnika, dawniej wś, kat.: Ves *Ožipowice* 1614, ze vsi *Ozipowicz* 1614, ze vsi *Oziewowice* 1614, ve *Ozipowice* 1614 Urb III 252; villa *Zupowice* 1652, *Oszypowice* 1679 J II 16, 127; *Oziewowicz* 1743 SNGŚI IX 94; *Ozupowicz* 1784 Z III 163; *Orzupowicz*, *Orcupowice* 1845 K 463; *Orzepowice*, *Orzupowicz* 1920 PrusGŚI 54; *Orzepowice*, *Orzupowice*, wś 1933 SkBy 1204, 1205; *Orzepowice*, -wic 1981 WUN II 638. — Dawniej n. *Ożepowice*, od stp. n. os. *Ożep* (: łac. *Josephus*), pol. *Józef* SSNO IV 166, z suf. -ice. W XVII i XVIII w. substytucyjne zapisy czesko-niem.; okresowo *Żupowice* w nawiązaniu do ap. *żupa* 'kopalnia' Sstp XI 600; od XVIII w. *Ożupowice*, następnie *Orzupowice* i *Orzepowice*, z błędnym -rz-, może przez upodobnienie do ap. *rzepa*. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Orzepowice*. Lit.: SNGŚI IX 94; BorGŚI 178. JCh

Orzepowo zob. **Orzepów**, **Orzepy**

Orzepów, dziś **Nowy Orzepów**, cz. wsi Marcynów, dawniej wś, koniń., gm. Kawęczyn: *Ozepowo* 1386 SHGŁęcz II 17; *Ozepouo* 1392 Hb 65, nr 58; *Ozepouo* 1394 SHGŁęcz II 17; *Ozepow* 1496, *Ozepow* 1511 ŻDz XIII 174, 185; *Ozepowo* 1511–23 ŁLB I 402; *Oszepow* 1553, *Orzepow* 1576 ŻDz XIII 227; *Orzepów* 1877 Zin II 15; *Orzepów* 1886 SG VII 613; *Orzepów Stary*, wś, i *Orzepów Nowy*, kol. 1921 Sk II 116; *Orzepów*, wś, i *Orzepów Nowy*, kol. 1967 SM 792; *Nowy Orzepów*, -wego -powa 1981 WUN II 595. — Dawniej n. *Ożepowo*, od n. os. *Ożep*, z suf. -owo, -ów. Od XVI w. z błędnym -rz- (może adideacja do *rzep*, *rzepa*), co utrwaliło się w nazwie. Członki odróżniające w n. zestawionych od przym. *nowy*, *stary*. Lit.: SHGŁęcz II 17; Nieckula, -ov- 150. EB

Orzepy, cz. wsi Grzyby-Orzepy, dawniej wś, biały., gm. Siemiatycze: *Ożenowo* 1528 RIB XXXIII 124; *Ożepowe* [ziemianie] 1528 ŻDz XVII/1, 185; *Ożeny* 1567 RIB XXXIII 892; *Ozepy* 1676 CzRkps

nr 1099; *Ożepy*, wś 1794, *Ożeny*, okolica 1878–86 Kond 151; *Orzepy*, wś 1921 Sk V 27; *Orzepy*, wś 1967 SM 792; *Orzepy*, -pów 1981 WUN II 639; gw. *ożepy*, -uf, *ożepofski*. — Dawniej n. *Ożepowo*, od n. os. *Ożep*, z suf. -owo, następnie w formie pluralnej, por. Stanisław *Ożep* z tej wsi 1676 CzRkps nr 1099. Od XIX w. z błędnym -rz- (może adideacja do *rzep*, *rzepa*), co utrwaliło się w nazwie. Lit.: Kond 151. EB

Orzepy zob. **Grzyby-Orzepy**

Orzesche zob. **Orzesze** (1)

Orzesz zob. **Orzysz**

Orzesze (1), mto, kat.: Urban von *Orziesche* 1386, von *Orzeschee* 1394, Jan z *Orzesie* 1445, de *Orzesche* 1457, czue *Orzesche* 1566, w *Orzessu* 1567 SNGŚI IX 93; *Ozepowicz* (1581) K 463; auf *Orzesch* 1628, *Orzesche* 1743 SNGŚI IX 93; *Orzesche* 1783 Z II 117; *Orzesche*, *Orzesze* 1845 K 463; *Orzesze*, niem. *Orzesche* 1886 SG VII 613; *Orzesze* 1900 Myc 40; *Orzesze*, *Orzesche* 1920 PrusGŚI 54; *Orzesze*, -sza 1981 WUN II 639. — Nazwa od ap. *orzech*, w formie kolektywnej *orzesze* 'miejsce, gdzie rośnie leszczyna' SGPkAr III 463, zniemczona graficznie jako *Orzesche*. Okresowo n. *Ożepowice*, zob. *Orzepowice* (według Rosponda *Osepowice*, od ap. *osep* 'roczna danina świadczona w zbożu' Sstp V 638), z suf. -owice. Lit.: SNGŚI IX 94; BorGŚI 72; RymNmiast 174; RospSEMiG 270.

Orzesze (2), wś, szczec., gm. Nowogard, 8 km na pń.-wsch. od Nowogardu: *Colonie Dusterbeck* 1834 MpUMbl 867; *Neu Diisterbeck* — *Orzesze*, -sza, *orzeski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Orzesze* — *Neu Diisterbeck*, os. 1951 Rosp 224; *Orzesze*, -sza 1981 WUN II 639. — Dawna n. niem. od ap. *Kolonie* 'kolonia' i od niem. n. pobliskiej wsi *Diisterbeck*, dziś *Orzechowo* (6); później z członem odróżniającym od niem. przym. *neu* 'nowy'. Nazwę *Orzesze* wprowadzono urzędowo po 1945 r. BCz

Orzesze zob. **Orzysz**

Orzeszewo zob. **Orzyszew**

Orzeszki (1), miejscowość notowana do XIX w., leżała w pow. płońskim, gm. Dziektarzewo, ciech.: *Orzeszky* 1497 Matr II nr 789; *Orzesk* 1516 SHGPł 220; *Orzeski* 1578 ŻDz XVI 108; *Orzeszki* alias *Dramino Zarzeczne* (!) 1676 SHGPł 221; *Orzeszki* 1783–84 RejKor 599, 603; *Ozeszki* 1784 MpPerPł; *Orzeszki*, przyległość folw. Drozdowo 1881 SG II 162. — Nazwa od n. os *Orzeszek*, *Orzeszko* SSNO IV 143, w formie pluralnej. Według SHGPł wieś *Orzeszki* powstała

z części wsi Drozdowo zwanej Zarzeczce, por.: partem ... in Drosdowo w zarzeczcu 1409 Płoń nr 1263, stąd człon *Zarzeczne*. O n. *Dramino* zob. *Dramino* (1). Lit.: SHGPn 220. UW

Orzeszki (2), wś, ostroł., gm. Rozogi, 12 km na pń.-zach. od Myszycza: *Zielonni Grondt*, wś 1789 Goldb I 258; *Zielonnygrond* 1796–1802 Mp-Schröt XVII; *Zielony-Grond* (*Orzeszki*) 1820 Wald 224; *Orzeszki* al. *Zielony Grąd* 1886 SG VII 613; *Zielony Grąd* al. *Orzeszki* 1895 SG XIV 605; *Zielonygrund* 1920 MpHAPr I; *Orzeszki* — *Schuetzengrund* 1933, *Zielonygrund* 1941 Choj 118; *Schützensgrund* — *Orzeszki*, *-szek*, *orzeszecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Orzeszki*, *-szek* 1981 WUN II 639; gw. *oriski*. — Wieś założona w 1739 r., początkowo o n. *Zielony Grąd*, od przym. *zielony* i ap. *grąd*, zob. n. *Grąd*. Od 1800 r. n. *Orzeszki*, od nazw. mieszkających tu chłopów. W 1933 r. wieś otrzymała niem. chrzest *Schützensgrund*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Orzeszki*. Lit.: Szczytno, Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 143–4. RP

Orzeszki zob. **Chmielień Wielki**

Orzeszkowice zob. **Orzeszków** (1)

Orzeszkowo (1), wś, biał., gm. Hajnówka, 8 km na pńd.-zach. od Hajnówki: od wsi *Orzeszkowo* 1639, *Oreszkowo* 1764, *Orzeszkowo* 1795, *Opeukowo* 1878–86 Kond 148; *Orzeszkowo* 1902 SG XV/2, 416; *Orzeszkowo* 1921 Sk V 8; *Orzeszkowo*, *-wa* 1981 WUN II 639; gw. *orėskowo*, *-va*, *orėskuvskij*. — Nazwa od n. os. *Orzeszko* (: ap. *orzech*), por. też brus. n. os. *Oreszko* BiryłaBA II 24 (: wschł. *orech*), z suf. *-owo*. Lit.: Kond 148–9. EB

Orzeszkowo (2), wś, pozn., gm. Dominowo, 9 km na pń.-wsch. od Środy Wielkopolskiej: de *Orzeskovo* 1404 RWlkp II nr 228; *Orzeschkowo* 1498 Bob nr 553; *Orzeszkowo* 1578 ŻDz XII 220; *Orzeszkowo* 1618–20 PKal 152; *Orzeszkowo* 1886 SG VII 614; *Orzeszkowo*, *-wa* 1981 WUN II 639; gw. *uoėesk!owo*, *-ova*, *uoėėskoski*. ZZ

Orzeszkowo (3), wś, pozn., gm. Kwilcz, 11 km na pńd. od Sierakowa: *Orseskovo* 1393 Lek I nr 1694; de *Orzeszcovo* 1404 KZPozn nr 1719; *Orzeskovo* 1420 SHGPn III 453; *Orzeshcovo* 1422 KW VIII nr 933; *Orzeschkowo* SHGPn III 453; *Oreszkowo* 1432 RWlkp I nr 1543; *Orzansgovo* (!) 1434, *Orzeszkowo* 1447 SHGPn III 453; *Orzeschkowo* 1510 NKs 172; *Orzeszkowo* 1580 ŻDz XII 28; *Orzeszkowo* 1622–24, *Orzeszkowo* 1789 PPozn (Tab 1, 15 i 6, 135v); *Orzeszkowo*, niem.

Orseschkowo 1886 SG VII 613; *Orzeszkowo*, *-wa* 1981 WUN II 639; gw. *oėėskowo*, *-ova*, *oėėskoski*. Lit.: SHGPn III 453–4; PPozn 215. ZZ

Orzeszkowo (4), przys., dawniej wś, szczec., gm. Resko, 12 km na pń.-wsch. od Reska: *Neuhof* — *Orzeszkowo*, *-wa*, *orzeszkowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Orzeszkowo* — *Neuhof*, wś 1951 Rosp 224; *Orzeszkowo*, *-wa* 1981 WUN II 639. — Dawna n. niem. *Neuhof* od *neu Hof* 'nowy dwór'. Nazwa *Orzeszkowo* wprowadzona urzędowo po 1945 r. BCz

Orzeszków (1), dziś **Orzeszków** i **Orzeszków-Kolonia**, dwie wsi, koniń., gm. Uniejów, 3 i 5 km na pń. od Uniejowa: *Orziszczowice* 1388, *Osrzescowo* 1392, *Orzeszcouo* 1393 Łęcz I nr 832, II nr 4423, 4627; *Orzeschky* 1487 Koz VIII 204 (tu?); *Orzekovo* 1511–23 ŁLB II 369; *Orzeskovo* 1576 ŻDz XIII 67; *Orzeszków* 1827 Tabella II 65; *Orzeszków*, wś i folw. 1886 SG VII 613; *Orzeszków* 1921 Sk II 115; *Orzeszków*, *-kowa*, *orzeszkowski*, wś, *Mały Orzeszków*, *-łego* *-kowa*, cz. *Orzeszkowa* 1973 UN 47, 25; *Orzeszków*, *-kowa*, *Mały Orzeszków*, *-łego* *-kowa*, dwie wsi 1981 WUN II 402, 639; po zmianie: *Mały Orzeszków*, cz. wsi *Orzeszków*; *Orzeszków*, kol., po zmianie: *Orzeszków-Kolonia*, *-kowa-nii*, *orzeszkowski*, wś 2007 DzU nr 245, poz. 1811. — Początkowo n. *Orzyszkowice*, *Orzeszkowice*, od n. os. *Orzyszek*, *Orzeszek* (: *orzech*) RymSEN II 185, z suf. *-owice*, też *-owo*, *-ów* (ze zmianą samogłoski *y > e* wskutek obniżenia artykulacji). Okresowo n. w formie pluralnej *Orzeszki*. Człon odróżniający w n. zestawionej od przym. *mały*. Lit.: SHGŁęcz II 17; Nieckula, *-ow* 147–8. EB

Orzeszków (2), wś, sier., gm. Wartkowice, 9,5 km na pń.-wsch. od Poddębic: *Orzeskovo* (1290)1511/12, *Orzeszkowo* (1311)1511/12 VisitGn 232, 236; *Orzeskovo* 1357 KW III 70; *Oyeskovo* (!) (1366)XIX SHGŁęcz II 18; *Orzeszkowo* 1511 ŻDz XIII 189; *Orzeskovo* 1511–23 ŁLB I 344; *Orzeskow* 1552 ŻDz XIII 232; *Oreszkow* (!) 1793 MpPerŁęcz; *Orzeszków* 1827 Tabella II 65; *Orzeszków* 1886 SG VII 613; *Orzeszków* 1921 Sk II 51; *Orzeszków*, *-kowa*, *orzeszkowski* 1973 UN 47, 29. — Dawniej n. *Orzeszkowo*, od XVI w. *Orzeszków*. Lit.: SHGŁęcz II 17–8; Nieckula, *-ow* 148. EB

Orzeszków (3), wś, wroc., gm. Wirńsko, 6 km na wsch. od Ścinawy: *Brunzelndorff* (1452) K 514; *Brunzyndorf* 1493 CdSil XXVIII 267; *Pronzendorf* 1787 Z VII 318; *Pronzendorf* 1845 K 514;

Orzeszków

Pronzendorf 1888 SG IX 51; Pronzendorf 1941 SOV 298; Pronzendorf — Orzeszków, -owa, orzeszkowski 1947 MPol XXVI nr 37; Orzeszków, -kwa 1981 WUN II 639. — Dawna n. niem. *Bruntzendorf*, następnie, w wyniku przekształceń fonetycznych, *Pronzendorf*, od niem. n. os. *Brunst* Gott 133 + *-dorf*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Orzeszków*. Lit.: SNGŚI IX 94. JCh

Orzeszków zob. Orsk, Orzechówka (2)

Orzeszowo zob. Oryszew

Orzeszowska Wola zob. Wola Orzeszowska
Orzeszówka, wś, siedl., gm. Miedzna, 10 km na pñn.-zach. od Sokołowa Podlaskiego: z *Orzesówki* 1580 ŻDz XVII/1, 27; *Orzesówka* 1839 MpKwat V 4; *Orzeszówka* 1877 Zin II 15; *Orzeszówka* 1886 SG VII 614; *Orzeszówka* 1921 Sk IV 112; *Orzeszówka*, -ki 1981 WUN II 639. — Nazwa od ap. orzesze 'orzechy' SW III 835, tu: 'miejsce, gdzie rosną orzechy', z suf. *-ówka*. EB

Orzeszyn, wś, warsz., gm. Piaseczno, 7 km na pñd.-wsch. od Piaseczna: *Orzeszyn* 1902 Przew II 37; *Orzeszyn* 1921 Sk I 40; *Orzeszyn* 1952 UW 24; *Orzeszyn*, -na, *orzeszyński* 1971 UN 136, 12. — Nazwa od ap. *orzech*, z suf. *-in*. UB

Orzeszyn zob. Orzeżyn

Orzeżyn, wś, sier., gm. Błaszki, 6 km na pñn.-wsch. od Błaszek: *Osesyn* (1294) XV KW II 94 (tu?); *Ozczino* (!) 1496 ŻDz XIII 172; *Ozezyno* 1511/12 VisitGn 251; *Ozezyno* 1511–23 ŁLB I 413; *Oszeszyno* 1553 ŻDz XIII 222; *Orzeżyn* 1827 Tabella II 65; *Orzeszyn* al. *Orzeżyn* 1886 SG VII 614; *Orzeżyn* 1921 Sk II 94; *Orzeżyn*, -na 1981 WUN II 639. — Dawniej n. *Ożeżyn*, od n. os. *Ożęga*, *Ożęga* (: *ożęgać* 'opalać', *ożęga* 'pożar, ogień') RymSEN II 193, z suf. *-ino*, *-in*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 294–5. EB

Orzegów zob. Mokre (13)

Orzk, wś, piotr., gm. Dłutów, 14 km na pñd. od Pabianic: *Orzek* desertum 1511 ŻDz XIII 198; *Orzek* 1511–23 ŁLB II 163; *Orzk* 1552 ŻDz XIII 265; *Orzko* 1791 MpPerSd; *Orsko* 1827 Tabella II 64; *Orzko* 1839 MpKwat II 5; *Orzk* 1877 Zin II 14; *Orzk* al. *Orszko*, kol., os. leśna 1886 SG VII 614; *Orzk*, wś 1902 Przew II 36; *Orzk* 1921 Sk II 43; *Orzk*, -ku, *orzecki* 1974 UN 42, 10. — Początkowo n. *Orzek*, od n. os. *Orz* SSNO IV 142 (: ap. *orz* 'koń, rumak; wielbłąd' Sstp V 630 lub od podstawy *or-*, por. *orać*), z suf. *-ek*, pñnpol. *-k*, okresowo też z suf. *-ko*. W postaciach *Orsko* i *Orszko* nastąpiło przejście *-rz-* > *-rs(z)-*. EB

Orzoł zob. Orzeł

Orzołek zob. Orzelek

Orzowice zob. Urzejowice, Urzewiczki

Orzupowitż zob. Orzepowice

Orzyc, wś, ostroł., gm. Szelków, 8 km na pñd.-wsch. od Makowa Mazowieckiego: *Orzicz* villas 1402 SHGMz(WAP Kraków, perg. 868); *Orzicz* 1421 SHGMz(W 1, 13); in *Orzicz* 1425 Mkm I nr 48; *Horycz* 1477 SHGMz(Ep. 13, 98); *Orzycz* 1484 SHGMz(Ep. 11, 106v); *Orzycz* 1502 SHGMz(Ep. 149, 72v); *Orzicz* 1582 ŻDz XVI 392; *Orzecz* 1783 MpPerMz; *Orzycz* 1827 Tabella II 65; *Orzyc* al. *Orzyce* 1886 SG VII 615; *Orzyc* 1921 Sk I 77; *Orzyc*, -ca, *orzycki* 1971 UN 129, 46. — Nazwa od n. rz. *Orzyc*, notowanej od XIV w. najpierw w źródłach krzyżackich później polskich, por.: *Naritze* (1314–25) XV PrUr II 595; *Aricz* (1335–41) PrUr III 286; *Oricz* 1343 Kuj 311. Hydronim prawdopodobnie pochodzenia bałtyckiego (Rozwadowski, Zierhoffer, Bednarczuk (Udolp) lub indoeuropejskiego (Babik). Lit.: ZMaz 287; Babik 208–9 (tu pełna bibliografia dla hydronimu). UB

Orzyca, miejscowość zaginiona, położona na granicy prusko-mazowieckiej: *Oritcz* 1412 Kętl. 343; kretcemer zcur *Orsecz* 1437 GZ 84; *Orzyca* 1882 Kętl. 343. — Nazwa wsi zapewne od n. rz. *Orzyca*, zob. wyżej. Nazwa *Orzyca* utworzona przez Kętrzyńskiego. Lit.: Przybalt 199. RP

Orzyny, wś, olszt., gm. Dźwierzuty, 13 km na pñn.-wsch. od Szczytna: *Erwein*, *Erben* 1414 Kętl. 397; *Nerwen* 1520/21, 1631–32 HAPr V 72; *Erben* (*Arwini*) ok. 1780 HAPr IV 185, 220; *Erben*, poln. *Arwini*, wś 1789 Goldb I 8, 50; *Erben* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Erben* (*Arwiny*) 1820 Wald 229; *Erben* — *Orzyny* 1879 Kętl. 212; *Erben*, zob. *Orzyny* (*Zarański* ma *Arbiny*?) 1881 SG II 355; *Orzyny*, niem. dawniej *Erwein*, dziś *Erben* 1886 SG VII 615; *Erben* — *Orzyny* al. *Arwiny* 1946 Ley I 109; *Erben* — *Orzyny*, -n, *orzyński* 1947 MPol XXV nr 111; *Orzyny*, *Orzyn* 1981 WUN II 639; gw. *Arzini*, *Arzińskie* (pole). — Wieś leży nad jez. *Arwiny* 1959 Ley II 332. Nazwa prawdopodobnie prus. **Arv-ein-//* **Arv-ain-* lub **Ar-wayn-*. Można ją łączyć z prus. ap. *arwis* 'rzeczywisty, prawdziwy, trafny, słuszny', z suf. *-ein-* lub *-ain-*. Nie można wykluczyć, że w podstawie tkwi prus. dwuczłonowa n. os. **Ar-wayn-* (rzadko **Er-*, por. *Arbut*, *Ardange* + *-wayn*, por. *Wayne*, *Waynothe* TAP 13, 113). W substytucyjnych zapisach niem. wahanie *a* : *e*, *w* : *b*, także pruski suf. *-ein-* : *-en-*. Formy spolonizowane: *Arbiny*, *Arwiny*. Nazwa *Orzyny* wprowadzona urzędowo

po 1945 r. za Kętrzyńskim. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 84, 88; Toporov Prus I 100, II 88. RP

Orzysz, mto, suwal.: *Orgitz* 1420 Powierski I 579; *Arisz* 1443 KętL 471; *Aris* 1507 Ger 11; *Orsesche* ok. 1550 MWrm III 406; *Arys* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Arys* — *Orzysz* al. *Orzesz* 1879 KętN 145; *Arys*, *Orzesze*, *Orzysz* 1880 SG I 30; *Orzysz* al. *Orzesz*, niem. *Arys*, w dok. *Arisz*, *Orzesche*, *Rosisch* 1886 SG VII 615; *Arys* — *Orzysz*, -a, *orzyski* 1946 MPol XXV nr 142; *Orzysz*, -sza 1981 WUN II 639; gw. *o'żyż*, v *o'żysu/v uo'żysu* NitschPis III 264, 280, 289; też *oříš/laris/oržis*, *oriske* (pole). — Według historyków miasto miało starszą n. pol. *Nowa Wieś*, która jednak się nie przyjęła. Nazwa *Arys* ponowiona z n. jez. *Orzysz*, o prus. n. *Aris lub *Ariš, por.: *Aries* 1478, *Orzysz* 1882, *Orzėske Jez.* 1928, *Arys*, *See* 1928 Ley II 268. Do n. jez. por.: prus. n. *Arys* 1258, też *Arisow* 1378, *Aressaw* 1513 Ger 11, *Blažienė* 12. Być może n. związana z rdzeniem **ar-*, ide. **er-*, **or-* 'poruszać się, płynąć', z suf. -*is*, -*iš* Ger 254–5. Przyjmuje się, że hydronimy bałt. z rdzeniem **ar-* ogólnie określają 'miejsce bez roślinności na polu lub w lesie'. Niekiedy mogły też określać 'jezioro, rzekę bez brzegów lub roślinności'. W adaptacji do jęz. niem. wahanie w zakończeniu nazwy -*is* : -*isz* : -*isch*, w jednym z zapisów metateza *ar-* > *ro-*. Nazwy pol. *Orzysz*/*Orzesz* są substytutami fonetycznymi n. pruskiej; także wariant *Orzesze* w formie pluralnej. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Orzysz*. Lit.: Pisz. Z dziejów miasta i powiatu, 1970, 152–4; RymNmiast 136, RospSEMIG 270; PrzyBalt 199; BiałOsad 14–5, przyp. 65, 36–7, 55, przyp. 238, 119–21. RP

Orzyszkowice zob. **Orzeszków** (1)

Os zob. **Oś** (1)

Osa Góra zob. **Ośna Góra**

Osada, wś, płoc., gm. Rataje, 10 km na płn.-zach. od Żyrardowa: *Osada* 1921 Sk I 32; *Osada* 1952 UW 10; *Osada*, -dy, *osadzki* 1971 UN 125, 31; *Osada*, -dy 1981 WUN II 639. — Nazwa od ap. *osada* 'miejsce, gdzie się usadowili nowi mieszkańcy, kolonia; miejsce zajęte przez mieszkańców, większe od wsi, a mniejsze od miasta' SW III 836. UW

Osada zob. **Czyżew-Osada**, **Stoczek** (9)

Osada Czarna, wś zaginiona, leżała w pow. mławskim, par. Zakrzewo, ciech.: *Osada czarna*

1827 Tabella II 65. — Nazwa zestawiona, od ap. *osada* i przym. *czarny*. UW

Osada Dolna, cz. Rawy Mazowieckiej, dawniej wś, skiern.: *Osada Dolna* 1886 SG VII 617; *Osada Dolna*, os. 1967 SM 792; *Osada Dolna*, -dy -nej 1981 WUN II 640. — Nazwa zestawiona, od ap. *osada* i przym. *dolny*. UW

Osada Fabryczna zob. **Kotliska** (2)

Osada Leśna, wś zaginiona, leżała w pow. płońskim, w par. Biała, płoc.: *Osada Leśna* 1827 Tabella II 65. — Nazwa zestawiona, od *osada* i przym. *leśny*. UW

Osada Leśna zob. **Obrót**

Osada Młynek, wś zaginiona, leżała w pow. płońskim, w par. Biała: *Osada młynek* 1827 Tabella II 65. — Nazwa zestawiona, od ap. *osada* i *młynek* 'mały młyn'. UW

Osada-Wola, wś, ciech. gm. Ojrzeń, 14 km na płd.-wsch. od Płońska: *Osada wulka* 1827 Tabella I 65; *Osada Wola* 1921 Sk I 22; *Osada Wola* 1952 UW 6; *Osada Wola*, -dy -li, *wolski* 1971 UN 123, 25; *Osada-Wola*, -dy -Woli 1981 WUN II 640. — Nazwa zestawiona, od *osada* i ap. *wola*/*wółka*. UW

Osady, wś zaginiona, leżała w pow. lipnowskim, w par. Osiek, włoc.: *Osady* 1827 Tabella II 65. — Nazwa od ap. *osada*, w formie pluralnej. BCz

Osala, dziś *Osala* i *Osala-Lesisko*, dwie wsi, tarnob., gm. Osiek, 9 km na płn.-wsch. od Połańca: *Oszalya*, *Ossolya* 1470–80 DB I 312, II 325; *Ossola* 1508 ŻDz XV 458; *Ossalya* 1529 LR 393; *Osala* 1564–65 Lusand 325; *Oszala* 1578 ŻDz XIV 169; *Ossola* 1787 Spis 385; *Ossala* 1827 Tabella II 68; *Ossala*, wś i folw. 1886 SG VII 656; *Ossala*, wś i kol. 1921 Sk III 128; *Osala*, wś, *Ossala-Dworska*, *Ossala-Lesisko*, dwie kol. 1933 SkBy 1214; *Ossala* 1952 UW 129; *Ossala*, *Ossala Dworska*, *Ossala-Lesisko*, trzy wsi 1967 SM 798; *Osala*, -li, *osalski*, *Osala Dworska*, -li -kiej, cz. *Osali* 1970 UN 33, 64; *Osala*, -li, *Osala-Lesisko*, -li-ka 1981 WUN II 641; po zmianie *Ossala*, -li, *Ossala-Lesisko*, -li-ka, *ossalski*, dwie wsi 2001 DzU nr 153, poz. 1772; gw. *osala*, -li. — Nazwa od n. os. *Osala/**Osola* (: *osa* 'drzewo osika' lub 'owad' + -*ala*, -*ola*, por. n. os. *Zębala*, *Bobola* SSNO I 176, VI 314), może też związana z ap. *sól*. Podwójone *s* jest cechą gwarową. Człon drugi w n. zestawionej od n. cz. wsi *Osali* — *Lesisko* i od przym. *dwor-*

Osala-Lesisko

ski. W formie gw. labializacja nagłosowego O-.
Lit.: KSand 144; BariMorf 80. IN

Osala-Lesisko zob. Osala
Osardowo zob. Oserdów
Osarki zob. Oszarek
Osche zob. Osie, Ossa (2), Ośno (2)
Oschatz zob. Osiecko (1)
Oscheck Dammer zob. Osiek Duży
Oschekau zob. Osiekowo
Oschen zob. Ośno (2)
Oschiek zob. Osiek (9, 16)
Oschienen zob. Osiny (12)
Oschietzko zob. Osiecko (2)
Oschin zob. Osiny (1, 3a, 4)
Oscht zob. Osiecko (1)
Oschütz zob. Ochodza (5)

Ose, wś, kal., gm. Międzybórz, 1 km na pld. od Międzyborza: *Ozelavitz* ok. 1300 CdSil XIV 63; *Ossen* 1742 SNGŚI IX 95; *Oßen* 1785 Z IV 292; *Ossen*, *Osse* 1845 K 464; *Osse*, niem. *Ossen* 1886 SG VII 656; *Ostawice*, *Ossen* 1900 Myc 40; *Ossen*, *Osy* 1941 Wrzosek 13; *Ossen* — *Ose*, *-ego*, *oski* 1947 MPol XXV nr 124; *Ose*, *Osego* 1981 WUN II 641; gw. *uose*, *v uosym*. — Najstarszy niemieczony zapis n. *Ozelavitz* można zinterpretować jako *Ostowice*, od n. os. *Osieł* SSNO IV 146 (: ap. *osieł*), z suf. *-owice*, lub jako *Ocięstawice*, od im. złożonego *Ocięstław* (< *Otjęstław) SSNO IV 90, z suf. *-ice*. Od XVIII w. n. niem. *Ossen* z wyrównaniem do *Ochse*, śrdniem. *osse* 'osiół' Gott 371. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ose*. Lit.: SNGŚI IX 95; Bajerowa, Onom III 9, 28. JCh

Osełków, przys., dawniej wś, kiel., gm. Suchedniów, 12 km na pld. od Skarżyska-Kamiennej: *Osełków*, *-kowa*, cz. Łącznej 1966 UN 23, 37; *Osełków*, wś 1967 SM 792; *Osełków*, *-kowa* 1981 WUN II 641. — Nazwa od n. os. *Osełka* RymSEN II 186 (: *osełka* 'kamień piaskowy, drobnoziarnisty do czyszczenia albo ostrzenia kruszców' SW III 840), z suf. *-ów*. Lit.: KopKiel 288. IN

Osenkop Polski, Niemiecki zob. Częstocin

Oseńki zob. Osinki (1)

Osepowice zob. Orzesze (1)

Oserdek zob. Oserdek

Oserdiw zob. Oserdów

Oserdów, wś, zamoj., gm. Ulhówek, 18 km na pld. od Dołhobyczowa: *Ossadowo* (!), *Ossardowo* 1449, *Ossardow* 1469 AGZ XIX nr 1802, 1808, 1854; *Osardow* 1578 ŻDz XVIII/1 205; *Oserdow* 1787 Mj 19, XIX, 17, 100; *Oserdow* 1839

MpKwat VII 9; *Oserdów*, rusk. *Oserdiw* 1886 SG VII 618; *Oserdów*, *-dowa*, *oserdowski* 1970 UN 109, 17; *Oserdów*, *-dowa* 1981 WUN II 641; gw.: *oserduu*, *-dowa*, *oserdouški*. — Dawniej n. *Osardowo*, może od n. os. *Osarda, *Oserda (: ukr. *oserdja* 'środek, centrum; ośrodek, rdzeń'), por. pol. n. os. *Osiarda*, też n. m. *Osiardów*, z suf. *-ów*, ukr. *-iw*. W formie *Osardów* ukr. grupa *-ar-* < *f* zamiast pol. *-er-*, *-ir-*. Postać *Ossadowo* to zapewne błędny zapis, z pominięciem *-r-* lub adideacją do ap. *osada*. W zapisach historycznych wahanie rodzaju gramatycznego. Lit.: CzChełm 185. BCz

Oseredek, wś, zamoj., gm. Susiec, 9,5 km na pld.-wsch. od Józefowa: *Oserdek* 1839 MpKwat VI 9; *Oseredek* 1886 SG VII 618; *Oseredek* 1921 Sk IV 8; *Oseredek*, *-dka* 1981 WUN II 641; gw. *oseredek*, *-tka*, *oseretcajski*. — Nazwa od ukr. ap. *oseredok* 'środek, wnętrze' Hrin III 66. Wyraźny wpływ polski: zastąpienie ukr. suf. *-ok* przez pol. suf. *-ek*. *Oserdek* to niewłaściwa polonizacja nazwy, spowodowana chęcią uniknięcia wschłów. pełnogłosu. Lit.: CzChełm 185. BCz

Oseski zob. Osyські

Osetkowo zob. Manasterz (2)

Osetna, wś, szcze., gm. Lipiany, 2 km na pld.-zach. od Lipian: *Johannisberg* po 1850, *Johannisberg* 1944 ZPyrz I 163; *Johannisberg* — *Osetna*, *-nej*, *osecieński* 1949 MPol XXVI A-76; *Osetna* — *Johannisberg*, os. 1951 Rosp 224; *Osetna*, *-nej* 1981 WUN II 641. — Dawna n. niem. od im. *Johannes* + *-berg*. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Osetna*. Lit.: Rymar, ZPyrz I 163. BCz

Osetnica, wś, legn., gm. Chojnów, 5 km na zach. od Chojnowa: *villa Stimeri* 1335 Reg nr 5409; *Stewmansdorf* (!) (1361) K 656; *Steinsdorf* 1789 Z VIII 314; *Steinsdorf*, *Mittel*, *Ober*-, *Nieder*- 1845 K 656; *Steinsdorf* 1941 Wrzosek 31; *Steinsdorf* — *Osetnica*, *-y*, *osetnicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osetnica*, *-cy* 1981 WUN II 641. — Dawniej n. niem. *Steinmarsdorf*, od n. os. *Steinmar* Gott 473 + *-dorf* (por. łac. zapis: *villa Stimeri*). Od XVIII w. n. *Steinsdorf*, w wyniku adideacji do ap. *Stein* 'kamień'. Człony odróżniające od przym. niem. *mittel* 'środkowy', *ober* 'górnny', *nieder* 'dolny'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Osetnica*. Lit.: SNGŚI IX 95-6. JCh

Osetnik, wś, elbl., gm. Orneta, 12 km na ptn.-zach. od Ornety: loco *Wusen* 1288 VPr II 21; *Wosen*, rec. manu *Wusen* 1289, *Wosn* 1317

Ger 209; de *Wusen* (1356)XIV PrUr V 257; von *wusen* 1397, de *Wuzen* 1404 MWrm V 291, 389; de *Wusen* 1435 MWrm IX 620; Sanderi de *Wuzzen* 1486 MWrm III 366; zcu *Wuzzen* 1489–1503 MWrm VIII 18; *Wusen* 1517 OSG VIII 36; *Wusen* ok. 1550 MWrm III 429; *Wiisen* 1576 HE V 31; *Wusen* 1615 RLWrm 264; *Wusen* 1656 Kolberg 210; *Wusen* 1755 MpEnd; *Wuhsen* 1796–1802 MpSchröt X; *Wusen* 1820 Wald 149; *Wusen* 1895 SG XIV 70; *Wusen* — *Wóźno*, *Osetnik* 1946 Ley I 15; *Osetnik*, -ka 1981 WUN II 641. — Etymologia n. jest niejednoznaczna ze względu na niepewność nagłosowego *u* lub *ü*. Może jest to prus. n. **Wūs-*, od rdzenia **wūs-*, por. lit. *ušis* 'oset' lub *Us-ai, lit. n. jez. *Ūsiai*, n. łąki *Usiōginė*, łot. n. jez. *Usmans ezers*, lit. jez. *Ušaņtē* (: lit. *ūsai* 'wąsy', użyte metaforycznie, lit. *ūsisis* 'jesion', także **aus-*, związane być może ze staroindyjskim *ośā-* 'szybki, prędki, gorliwy, żarliwy'); tu z protetycznym *w-*, regularnym przed *u-* (prus. *wundan* : *unds* 'woda'), oboczność w zapisach *ü* : *o* (Ger 269–70). Forma *Wóźno* jest pol. substytucją fonetyczno-słowotwórczą zmienionej n. *Wusen*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Osetnik*. Lit.: Ger 209; Būga, Rinktiniai raštai I 513–4; Rospond, OSG VIII 36; Biolik, HE V 31; PrzybBalt 199–200. RP

Osetno (1), dziś *Osetno* i *Osetno Małe*, dwie wsi, leszcz., gm. Góra, 5 km na pld.-zach. od Góry: *Osetno* 1259 Ng 220; *Osetno* 1273, *Ossethno* (1273)XIII, *Osten* (1281)XVI SŪr IV 141, 303, 313; *Osetno* (1288)XVI SŪr V 391; *Ossethno* 1299 SŪr VI 314; *Osseschno* (!) 1302, *Ossetno* 1311 Reg nr 2666, 3204; Hofe *Ossethna* (!) 1327, *Osten* 1332 Reg nr 4600, 5099; *Ossethin* 1459, *Gross Ostin* 1493 CdSil XXVIII 104, 267; pago *Osten* 1580 J III 21; *Gross Usten* (!) 1582 CdSil XXVIII 6; *Gross Osten* 1670 J III 108; *Osten* 1703 CdSil XXXV 24; *Osten*, *Gross*, *Klein* 1791 Z X 423; *Osten Gross-*, *Klein-* 1845 K 465; *Osten*, *Osedno* 1941 Wrzosek 14; *Osten* — *Osetno*, -a, *osetniański* 1946 MPol XXV nr 142; *Osetno*, -na, *Osetno Małe*, -na -tego 1981 WUN II 641. — Nazwa od ap. *oset* 'oset lub ostrożeń' Sstp V 639, z suf. -no, zmieniona jako *Osten*. Okresowo z członami odróżniającymi od przym. niem. *gross* 'wielki', *klein* 'mały'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osetno*. Lit.: SNGŚI IX 96; Borek, -hni- 169. JCh

Osetno (2), wś, łomż., gm. Miastkowo, 12,5 km na pfn.-wsch. od Ostrofęki: *Osetno* 1783–

–84 RejKor 496; *Osetno* 1839 MpKwat V 2; *Osetno Gajówki* i *Zaruzieńskie* 1886 SG VII 619; *Drogoszewskie Osetno* 1921 Sk V 52; *Osetno* 1952 UW 164; *Osetno*, -na 1981 WUN II 641. — Człony odróżniające w n. od ap. *gajówka*, w formie pluralnej, od nazw. *Zaruski* i od n. m. *Drogoszewo*. W XVIII w. właścicielem *Osetna*, Łęgu Drogoszewskiego i Drogoszewa był Albin Zaruski, skarbnik łomżyński RejKor 495–6. UB

Osetno (3), wś, tor., gm. Biskupiec, 18 km na zach. od Nowego Miasta Lubawskiego: bona *Os-sedno* (1338) PrUr III 126; *Mossettin* (!) 1414 Br 150; *Masseten* (!), *Grosse Osseten* ok. 1423/24 DK 108; aus *Osselna* (!) 1572 ŻdZ XXIII 38; *Ossetno* 1647 Font IV 53; *Osetno* 1667–72 Font VI–X 471; *Ossedno* 1789 Goldb II 171; *Ossettno* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Osetno*, niem. *Ossettno* 1886 SG VII 619; *Osetno*, niem. *Ossettno* 1921 Sk XI 36, 83; *Osetno*, -na, *oseciański* 1971 UN 171, 15. Lit.: SHGCh 91. WK

Osewo, os., dawniej wś (?), olszt., gm. Kętrzyn 16,5 km na pld.-wsch. od Kętrzyna: *Wossau* 1487 KętL 490; *Pohubel* 1513, *Osewo* 1559, *Osewo* XVII BiałOsad 61, 111, 170; *Wossau* (poln. *Wossewo*), maj. 1785 Goldb III 240; *Wossau* 1796–1802 MpSchröt XI; *Wossau*, maj. 1820 Wald 139; *Wossau* — *Wosewo* 1879 KętN 210; *Wossau*, dobra 1895 SG XIV 9; *Wossau* — *Wosewo* al. *Łosewo*, dw. 1946 Ley I 35; *Wossau* — *Osewo*, -wa, *osewski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Osewo* — *Wossau*, os. 1951 Rosp 225; *Osewo*, -wa 1981 WUN II 641. — Nazwa prawdopodobnie prus. **Wūs-aw-s//* *Wūs-ow-s, o etymologii jak n. *Osetnik* (zob.), z suf. -aw//ow. Właścicielem *Osewa* był Jerzy *Pohybel*, stąd oboczna n. *Pohybel*, która od 1468 r. była wspólna dla obszaru między Giniami, Mażami i Pożarkami. Nazwę spolonizowano jako *Wosewo*, *Łosewo*. Po 1945 r. ustalono n. *Osewo*. Lit.: BiałOsad 29–30; BiałKol 113, przyp. 7. RP

Oseczyzna, wś, siedl., gm. Dobrze, 14,5 km na pfn. od Mińska Mazowieckiego: *Oseczyzna*, młyn 1783–84 RejKor 632; *Oseczyzna* 1783 MpPerMz; *Oseczyzna* 1827 Tabella II 66; *Oseczyzna* al. *Oseczyńska* 1886 SG VII 619; *Oseczyzna*, -ny 1981 WUN II 641. — Nazwa od n. os. *Oseka* (: ap. *oseka* 'długi drag, zakrzywiony na końcu') SSNO IV 145, z suf. -izna. UB

Osędownice, wś, płoc., gm. Daszyna, 10,5 km na pld.-wsch. od Krośniewic: *Ossandouice*, *Ossōdouice* 1386, *Otosandowicze* (!) 1388, *Ossandouo*

1389, *Oszódouice* 1390, *Osodowicze* 1391, *Osandouicze* 1393 Łęcz I nr 156, 176, 751, 1184, II nr 3521, 4010, I nr 2802; *Ossandovicze* (1399) 1473 CdP II 351; *Ossadovice*, *Ossandovice* 1511–23 ŁLB II 465, 466; *Ossendovicze*, *Osendovicze* 1576 ŻDz XIII 73, 128; *Osendowice* 1793 MpPer-Łęcz; *Ośędowice* 1827 Tabella II 66; *Ośędowice* 1886 SG VII 619; *Ośędowice* 1921 Sk II 54; *Ośędowice*, *-wic*, *ośędowski* 1972 UN 43, 7; gw. *osyndłowice*, *-víc*, *osyndoski*. — Nazwa od n. os.* *Osąd*, por. n. os. *Ośędowic* SSNO IV 145 (: *osąd*, *osądzać*, *osądzony*), z suf. *-owice*. W postaciach gw. nastąpiło przejście *-ę-* > *-eN-* > *-yN-*. Lit.: SHGŁęcz II 18.

EB

Osęka, wś, siedl., gm. Strachówka, 14 km na pld. od Łochowa: *Oszeka* (!) 1563 ŻDz XVI 419; *Oseka* 1783–84 RejKor 487; *Oseka* 1827 Tabella II 66; *Oseka* 1839 MpKwat V 4; *Oseka* 1886 SG VII 619; *Oseka*, *-ki* 1981 WUN II 641. — Nazwa od n. os. *Oseka* SSNO IV 145.

UB

Ošekop zob. **Częstocin**

Osi zob. **Oś** (1)

Osia Góra, os. zaginiona, leżała koło wsi Orzeszkowo, pozn., gm. Miłostaw: *Osiagora* y Naczki dezerty 1775 Koz V 105. — Nazwa zestawiona, od przym. *osi* (: *osa* 'osika') i *góra*. ZZ

Osia Góra zob. **Ośna Góra**

Osiakowo zob. **Osjaków**

Osic zob. **Osie**

Osice, wś, gdań., gm. Pszczółki, 14 km na pln. od Tczewa: *Osyce* 1308, *Osyze*, *Osyce* 1310 Perl 582, 599, 600; *Woysiczke* 1339 PrUr III 186; *Wossicz* 1399 MKB 7; *Wossicz* 1402–15 Krie 105; *Wossitz* 1418 Font LXX 163; *Osschitz*, *Osschicz* 1419 Font XXIX 246; *Vosycz* 1534 Inwwłoc 123; *Ossice* 1583, *Wossicz* 1593 Font I–III 7, 518; *Wossitz*, *Wosiek* 1749 Font XVI–XIX 121, 157; *Wossitz* 1796–1802 MpSchröt IX; *Wossitz* — *Osi-ce* 1879 KętN 8; *Osice*, niem. *Wossitz* 1886 SG VII 619; *Wossitz*, fr. auch *Ossicze* 1912 Bär 127; *Wossitz* — *Osice*, *-ic*, *osicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Osice*, *Osic* 1981 WUN II 641. — Nazwa od n. os. *Osa* SSNO IV 145 (: *osa* 'osika'), z suf. *-ice*. Bugalska i Górnowicz uważają, że jest to n. m. pochodząca od hipotetycznej n. rzeki *Osica, dziś bez nazwy. O zmianie *O-* > *Wo-* zob. *Objazda* (2). Lit.: Bugalska, PMT VI 74; Siciński, OSG VIII 69; Górnowicz, *-ica* 72.

WK

Osiczyna, wś, zamoj., gm. Skierbieszów, 7,5 km na wsch. od Skierbieszowa: *Osiczyna*

1827 Tabella II 66; *Osiczyna* 1886 SG VII 620; *Osiczyna*, *-ny*, *osiczański* UN 122, 31; *Osiczyna*, *-ny* 1981 WUN II 641; gw. *oścyczna*, *-ny*, *ościjański*. — Nazwa od ap. *osiczyna* 'osika' SL III 592. Lit.: CzChelm 185.

BCz

Osie, wś, bydż., gm. Osie, 22 km na pln.-zach. od Świecia: *Ossa* 1400 Lor X 149; *Osse* 1438 GZ 103; *Ossie* 1534 Inwwłoc 122; wieś *Osziei*, wsi *Osieia* 1565 Lupom 175, 176; *Ossie* 1570 ŻDz XXIII 185; *Ossie* 1583, *Ossie* 1597 Font I–III 93, 376; *Osie*, wsi *Osia*, do *Osia* 1664 Font XXXII 239, 240, 241; *Ossie* 1682 Font V 105; *Osie* 1749 Font XVI–XIX 192; *Osie* od. *Osche* 1789 Goldb II 170; *Oschie* 1796–1802 MpSchröt XV; w *Osiu*, do *Osia* 1807 Font LIX, 75; *Osie*, niem. *Osche* 1886 SG VII 620; *Osche*, fr. auch *Osie*, *Osic* 1912 Bär 86; *Osie*, niem. *Osche* 1921 Sk XI 50, 83; *Osie* (*Osche*) 1925 Krzep 83; *Osie*, *-sia*, *-oski* 1971 UN 186, 27; gw. *oše*, *oša*, *osk*. — Nazwa od zbiorowego ap. *osie (: ap. *osa* 'osika', z suf. **-ijel/*-bje*). Pierwsze zapisy nie wykluczają odczytania *Ose*, od bezsufiksального przym. *ose*, w rodzaju nijakim, zob. *Ossa* (2); n. utworzona wedle typu n. m. *Dębe*. W XVI w. oboczna n. *Osiej*, z niejasnym zakończeniem. Lit.: Bajerowa, Onom III 9, 24, 26; Jakus-Borkowa, PMT VIII 75; KrejaKol 59.

WK

Osieck, wś, dawniej mto, siedl., gm. Osieck, 7,5 km na zach. od Pilawy: *Osieck* 1300 Czer, Wstęp 11; *Oszczesko* 1416 Czer nr 475; *Osschyczsko* (1449)1456 SHGMz(MK 4, 95); *Ossyeczko* 1475 SHGMz(MK 5, 178v); *Ossiczek* 1497 KkM nr 265; *Ossyeczko* 1525 SHGMz(MK 41, 94); Andreae Swieborowski ... villae *Osieczk* tenutario oppidum in dicta villa iure maideburgensi in nova radice fundare 1558 Matr V/1, nr 2308; Oppidum *Osiecko* 1577 ŻDz XVI 249; *Osiek* (!) 1783 MpPerMz; *Osieck*, mto 1827 Tabella II 66; *Osieck*, mto 1839 MpKwat IV 4; *Osieck*, os. miejska 1886 SG VII 621; *Osieck*, os. m. 1921 Sk IV 21; *Osieck* 1952 UW 7; *Osieck*, *-ka*, *-osiecki* 1966 UN 135, 12. — Nazwa od ap. *osiek* 'umocnienie obronne wznoszone ze ściętych drzew, też łąka na urodzajnej glebie, niżej położona, przesieka, zasiek' Sstp V 646, z suf. *-sko*. Forma *Osieck* powstała w wyniku uproszczenia grupy spółgłoskowej *-czsk-* > *-ck-* i zmiany rodzaju gramatycznego. Nazwa pierwotnie określała miejsce warowne. Był tu zapewne wczesnośredniowieczny gród. W 1300 r. wieś miała już parafie, a w 1558 r. na gruntach wsi *Osieck* założono miasto o tej samej

nazwie. Lit.: Rospond, *-nsk-* 200; RymNmiast 174; Miasta polskie w tysiącleciu II 492. UB

Osiecka zob. **Osieczko**

Osiecka Wieś zob. **Osieczko**

Osiecko (1), wś, gorz., gm. Bledzew, 17 km na pld.-zach. od Skwierzyny: *magnum Oszez* (!) 1312, *Ochos* (!) 1316 KW II 296, 327; *Groten Ostczetz* 1350 CdB A XIX 137; *magnum Ossek* (1360)XV, villa *Magnum Ossecz* 1370, *Oschitz* 1385 KW III 165, 344, 560; *magnum Osszczeszko* 1400 KZPozn nr 192; de *Ossyeczno* 1423 KW V 345 (tu?); *grosz Oschatz* (!) (1460) CdB A XXIV 174; de villa *Oszzyeth* (!) 1495 AC II nr 1501; *Ossyeczsko* 1501, *Ossziczko* 1508, *Ossiczko* 1509 SHGPn III 455; *Ossyeczsko* 1510 NKs 175; *Ossieczko* 1563 SHGPn III 455; *Ossieczko* 1564–65 Luwlkp I 174; *Ossieczko* 1577 SHGPn(ASK 5, 674v); *Ossieczko* 1589 InwBPozn 306; *Osiecko* 1659–65 Luwlkp I 27; *Osiecko*, niem. *Oscht* 1886 SG VII 622; *Oscht* — *Osiecko*, *-a*, *osiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osiecko*, *-ka* 1981 WUN II 642. — Nazwa od ap. *osiecz lub *osiek*, zob. *Osiek* (1), z suf. *-sko* (< **-nsk-*), z uproszczeniem grupy spółgłoskowej *-czsk-* > *-ck-*. Wtórnie n. przybrała postać z suf. *-no*. W XIV w. też *Osiek* i *Osiecz*. Nazwę zniemczono jako *Oscht*. Człon *Magnum*, od przym. łac. *magnus* 'wielki', określał może rozmiary tej osady czy też jej umocnień obronnych. W zapisach liczne zniemczenia i zniekształcenia. Lit.: SHGPn III 455–6; Rospond, *-nsk-* 200–1. ZZ

Osiecko (2), wś, opol., gm. Żębowice, 14 km na pld. od Olesna: *Osecko* 1596 CdSil XXXIII 53; villa *Oszczeko* 1679 J II 62; *Ossietschkow* 1743 SNGŚI IX 97; *Oschietszko*, *Ošiecko* 1845 K 463; *Osiecko* 1900 Myc 40; *Osiecko* (*Oschietszko*) — *Lichtenrode* 1939 Prus 56; *Lichtenrode* — *Osiecko*, *-a*, *osiecki* 1948 MPol XXV nr A-78 ; *Osiecko*, *-ka* 1981 WUN II 642. — Nazwa okresowo z suf. *-ów*; zniemczona graficznie jako *Oschietszko*. Niemiecką n. *Lichtenrode* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiecko*. Lit.: SNGŚI IX 97; BorGŚI 102. JCh

Osiecko zob. **Osieck**, **Osieczce** (2)

Osiescko zob. **Osiek** (3a)

Osiecz zob. **Osiecko** (1)

Osiecz Mały, wś, włoc., gm. Chodecz, 9 km na wsch. od Izbicy Kujawskiej: *Osyecz Pawkow* (!) 1489 Lupbrz 127; *Osiecz Minor* 1557–66 ŻDz XIII 21; *Osiecz Minor* 1674 Rpog 152; *Osiecz mały* 1796 PerOpis IX; *Osiecz Mały* 1886 SG VII 622; *Osiecz*

Mały, *-cza* *-lego*, *osiecki* 1972 UN 191, 8. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Osiecz Wielki*, z której podziału powstała. Człon odróżniający *Piwków* (mylny zapis *Pawkow*), od n. os. właściciela, por. *Iaschconi Piwco* 1418 Koch nr 560, z suf. *-ów*. Od XVI w. n. z członem odróżniającym od łac. przym. *minor* 'mniejszy', pol. *mały*. AG

Osiecz Wielki, wś, włoc., gm. Chodecz, 9 km na ptn.-wsch. od Izbicy Kujawskiej: *Ossyrz* (!) (1322) CdP I 185; *Ossyecz* 1418 Koch nr 560; *Magna Osyecz* 1489 Lupbrz 99; *Osiecz maior* 1557–66 ŻDz XIII 21; *Osiecz Maior* 1674 Rpog 152; *Osiecz* 1796 PerOpis IX; *Osiecz Wielki* 1886 SG VII 622; *Osiecz Wielki*, *-cza* *-kiego*, *osiecki* 1972 UN 191, 8. — Nazwa od ap. *osiecz, por. n. *Osiek* (1). Wieś leży na skraju Kujaw Borowych, w miejscu niegdyś mocno zalesionym. W XV w. n. zestawiona z łac. członami odróżniającymi *magnus* 'wielki', *maior* 'większy', później pol. *wielki*. AG

Osieczca, dziś *Osieczca Pierwsza* i *Osieczca Druga*, dwie wsi, koniń., gm. Rzgów, 6 km na pld.-wsch. od Goliny: *Osecha* (1287)1795 KW I 487; de *Oschecha* 1399 Koz V 106; in villa *Osszecha* 1412 AC II nr 22; de *Osschyeczca* 1466 Koz V 106; *Ossyeczca* 1511–23 ŁLB I 288; *Ossiecta* 1579 ŻDz XII 237; *Osieczca* 1618–20 PKal 130; *Osieczca*, wś, folw. 1886 SG VII 622; *Osieczca*, wś i kol. 1921 Sk II 37; *Osieczca* I, *Osieczca* II, dwie wsi 1952 UW 72; *Osieczca Pierwsza*, *-czy* *-szej*, *Osieczca Druga*, *-czy* *-giej* 1981 WUN II 642; gw. *uośecca*, *-cy*, *uośecki*. — Nazwa od ap. *osiecz, zob. *Osiek* (1), ze zmianą paradygmatu. ZZ

Osieczca Druga zob. **Osieczca**

Osieczca Pierwsza zob. **Osieczca**

Osieczany, wś, krak., gm. Myślenice, 3 km na ptn.-wsch. od Myślenic: *Osothan* [1234?]XVI ZDM IV 8; *Oszczeczani* 1397 SHGKr(Te 1A, 10); *Oszczeczani* (1435)1781 DKrak 194; *Oszczeczani* 1440 ZDM II 336; *Oszyczyzani* 1470–80 DB I 138; *Oszyczyczani* 1490 ŻDz XV 449; *Ossieczczani* 1503 Matr III nr 843; *Ossieczczani* 1529 LR 256; *Osieczczani* 1564 Lukrak II 89; *Oszieczczani* 1581 ŻDz XIV 45; *Osieczczani* 1629 RPobKr 57; *Osieczczani* 1886 SG VII 623; *Osieczczani* 1921 Sk XII 23; *Osieczczani*, *-czan*, *osieczczanski* 1964 UN 8, 21. — Nazwa od n. m. *Osiek* (1), z suf. *-any*. Lit.: LKrak 107. IN

Osieczce (1), wś, szczec., gm. Świerzno, 13 km na pld.-wsch. od Kamienia Pomorskiego: *Neue Höfe* 1789 MpGillyPom; *Neue Hoefe* 1834 MpUmbI

Osieczce

686; *Neuhöfe* — *Osieczce*, -*cza*, *osiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Osieczce* — *Neuhöfe*, os. 1951 Rosp 225; *Osieczce*, -*cza* 1981 WUN II 642. — Dawna n. niem. od *neu Hof* 'nowy dwór', w formie pluralnej. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Osieczce*. BCz

Osieczce (2), cz. Świnoujścia, dawniej wś, szczec.: *Wotsiz* 1256 PU II 30; *Woitzker ort* 1618 MpLub; *Woitzig* 1779 BrüG I 253; *Woitzig* 1789 MpGillyPom; *Woitzig* — *Osieczce*, -*cza*, *osiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Osieczce* — *Woitzig*, os. 1951 Rosp 225; *Osieczce*, -*cza* 1981 WUN II 642. — Nazwa zgermanizowana *Woitzig*, co należałoby odczytywać jako *Osica lub *Osiecko. Pochodzi od ap. *osa* 'osika', może z suf. -*ica*, później zapewne rozszerzona za pomocą suf. -*sko*. O zmianie *O*- > *Wo*- zob. *Objazda* (2). Po 1945 r. ustalono n. w postaci *Osieczce*. Lit.: RzDuma II 141. BCz

Osieczce (3), os., dawniej wś, szczec., gm. Trzcińsko-Zdrój, 4,5 km na pld. od Trzcińska: *Nienhoff*, opuszczona wś 1572 SHGNM(Ost 71); Felde *Nigenhoff* mit Klosterheide, pole XVI-XVIII, *Nienhof*, las 1735, *Neuhof* 1784 SHGNM(Wedemeyer 69); Vw *Neuhof* 1833 MpUMbl 1559; *Neuhof* — *Osieczce*, -*cza*, *osiecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Osieczce* — *Neuhof*, os. 1951 Rosp 225; *Osieczce*, -*cza* 1981 WUN II 642. — Dawna n. niem. nawiązuje do n. opuszczonej wsi koło Piaseczna, ta zaś od *neu Hof*, śrdlniem. *nigen hof* 'nowy dwór'. Nazwa przetrwała w n. ter. lasu i pola, na którym powstał nowy folwark. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Osieczce*. BCz

Osieczek (1), wś, bydg., gm. Rojewo, 11,5 km na pln.-zach. od Gniewkowa: *kl. Wodzek* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Osiek Mały* (*Wodzek Mały*) 1886 SG VII 631; *Osiek Wielki* i *Osieczek* 1922 Koz V 107; *Osieczek*, -*czka*, *osiecki* 1972 UN 179, 32. — Dawniej n. zestawiona *Klein Wodzek*, od dyferencyjnego przym. niem. *klein* 'mały' i zmienionej formy n. *Osiek* w postaci *Wodzek*. Wieś powstała w wyniku podziału wsi *Osieki*, zob. *Osiek Wielki*. W 1922 r. za propozycją Kozierowskiego przyjęto zuniwerbizowaną postać *Osieczek*. AG

Osieczek (1a), cz. wsi Potyry, dawniej wś, ciech., gm. Naruszewo: *Osszyek* 1431 MkM II nr 276; *Osieczek* 1450 BorkCiech 72; *Ossyiek* 1495 SHGMz(Ep. 15, 34v); *Ossek* 1500 SHGMz(Ep. 16, 57); *Osiek* 1567 ŻDz XVI 350; *Osiek* 1783–84 RejKor 685; *Osieczek*, folw. 1886 SG VII 623;

Osieczek 1921 Sk I 110; *Osieczek*, -*czka* 1981 WUN II 642. — Dawniej n. *Osiek*, zob. *Osiek* (3), wtórnie deminutywizacja przy użyciu suf. -*ek*. Lit.: BorkCiech 72; ZMaz 287. UB

Osieczek (2), wś, rad., gm. Pniewy, 10 km na pln.-zach. od Grójca: *Ossieczek* 1413 SHGMz (MK 9, 467v); *Osieczek* 1443 Tym 297, przyp. 331; *Ossyiek* 1526 SHGMz(RP 27, 454v); *Osieczek* 1580 ŻDz XVI 299; *Osieczek* 1783–84 RejKor 732; *Osiek* 1792 MpPerRw; *Osieczek* 1827 Tabella II 66; *Osieczek* 1839 MpKwat IV 4; *Osieczek* 1886 SG VII 623; *Osieczek*, -*czka*, *osieczkowski* 1971 UN 127, 32. — Nazwa od ap. *osiek*, z suf. -*ek*; okresowo n. *Osiek*. UB

Osieczek (3), wś, tor., gm. Książki, 11 km na pln.-wsch. od Wąbrzeźna: *Osechino* (1222)1235–43 PrUr I/1, 28 (tu?); *Ossec* 1311, de *Ossec* 1312 PrUr II 27; von *Musseken* 1376 KęTL 124; *Mossek* 1414 Br 160; *Mossek*, *Cleyne Ossik* ok. 1423/24 DK 102, 103; von *Mosceck* 1438, von *Mosseck* 1440 AST II 48, 152; *Mossik* 1445 Woel 462; von *Musseck* 1450 AST III 136; Jakusz *Mossek* 1453 KęTL 124; Aus dem Dorffe *Oszinczk* (!), *Oszieczek* 1570 ŻDz XXIII 60, 63; *Osieczek* 1641 Font XXIV 135; *Osieczko* 1647 Font IV 70; *Osieczek*, teut. *Osieck*, *Osieczki* alias *Osieczek* teut. *Meslingk* (!) 1667–72 Font VI–X 17, 656; *Osieczek* 1682 Font V 22; *Osieszek* (!) 1796–1802 MpSchröt XXII; *Osieczek* 1886 SG VII 623; *Osieczek* (*Seeheim*) 1925 Krzep 83; *Osieczek* 1952 UW 59; *Osieczek*, -*czka*, *osieczkowski* 1971 UN 189, 7. — Dawniej może n. *Osieczyno*, od. ap. *osiek*, z suf. -*ino*, potem n. bezformantowa *Osiek*. Od XVI w. *Osieczek*, z suf. -*ek*, przejściowo -*k*, -*ko*. Utrwaliła się ostatecznie n. *Osieczek*. Formy zmienione *Mossek*, *Mossik*, *Musseck* może od niem. *zum Osek*, fałszywie zdekomponowanego. Nazwa niem. *Seeheim* wprowadzona przez władze zaboru pruskiego. Lit.: SHGCh 91. WK

Osieczek (3) *Osieczek*, *Osieczko*, *Osiek* (15a, 22), *Osiek*-*Włostybory*

Osieczka zob. *Osieczko*

Osieczko, wś, tarnob., gm. Osiek, 5,5 km na pln.-zach. od Baranowa Sandomierskiego: *Ossyieczek* 1502 Matr III nr 175; *Ossieczek* 1509, *Osieczek* 1526 Matr IV/1, nr 693, 5066; *Ossyieczek* 1529 LR 401; *Osieczko* 1540 Matr IV/3, nr 20383; *Villa Przedmieście Osieckie* 1564–65 Lusand 99; *Osieczka wiesz* 1578 ŻDz XIV 168; *Wież Osiecka* 1660–64 Lusand II 115; *Osiecka* (*Osieczka*) 1787

Spis 385; *Osieczko* 1827 Tabella II 66; *Osieczko* 1886 SG VII 624; *Osieczko* 1921 Sk III 126; *Osieczko*, *-ka*, *osiecki* 1970 UN 33, 29; gw. *oŕecko*, *-a*, *oŕecki*. — Dawniej n. *Osieczek*, od n. pobliskiej wsi (dawniej miasta) *Osiek* (21a), z suf. *-ek*, wtórnie *-ko*. W XVI–XVII w. n. zestawione, z członami utożsamiającymi od ap. *przedmieście*, później *wieś*, i z członami odróżniającymi od przym. *osiecki* (: n. mta *Osiek*), wskazującymi na położenie os. w pobliżu mta *Osiek*, które uległy elipsie. Ustaliła się n. *Osieczko*. Forma gw. zmaszowana. Lit.: KSand 214. *IN*

Osieczna (1), wś, gdań., gm. *Osieczna*, 15 km na wsch. od Czarska: *Osieczna* 1664 Font XXXII 229; *Osieczno* 1682 Font V 59; *Osieczno* 1765 LuPrus II 83; *Oschetzno* 1789 Goldb II 170; *Oczeczno* 1796–1802 MpSchröt XV; *Hagenort* — *Osieczno* 1879 KętN 33; *Osieczno*, niem. *Hagenort* 1886 SG VII 626; *Hagenort*, seit 1868, vorher *Osieczno* 1912 Bär 47; *Osieczno (Hagenort)* 1925 Krzep 83; *Osieczna* 1952 UW 194; *Osieczna*, *-ny* 1981 WUN II 642; gw. *oŕecno/oŕecna*, do *oŕecna//do oŕecni*, *osiecki*. — Nazwa od ap. *osiek*; zapisy historyczne potwierdzają wahanie rodzaju gramatycznego nazwy (*-na*, *-no*). Wieś leży nad jez. *Osieczno*, por. *Osieczno* (jez.) 1565 Lumalb 137, może więc została ponowiona z n. jeziora. Nazwa niem. jest swobodnym tłumaczeniem n. pol., por. ap. *Hagen* 'plot, ogrodzenie, żywoplot' i *Ort* 'miejsce'. Lit.: Górnowicz, PMT VII 52; Borek, *-yn-* 166. *WK*

Osieczna (2), mto, leszcz., gm. *Osieczna*: dziedzica *Osieczny* 1365–85 Ciepl 151; de *Oszczno*, *Oszczno* 1393 Lek II nr 1477, nr 1515; civitatis *Oszczne* 1399 KW III 738; de *Oszczna* 1400 Lek II nr 2460; *Oszczyczno* 1404, *Oszczna* 1406, *Oszczna* 1412, *Oszczno* 1418, *Oszczna* 1420 SHGPn III 456; *Oszczyczno* 1428 KW IX 149; *Oszczno* 1428 SHGPn III 456; *Oszczna* (1436) 1468 KW V 578; *Oszczyczna* 1437, *Oszczyczna* 1465 SHGPn III 456; *Oszczna* (!) 1467 AC II nr 1313; in *Oszczna* 1494 SHGPn (PG 7, 12); *Oszczyczna*, *Oszczyczna* 1498 SHGPn III 456; *Oszczyczna* 1510 NKs 124, 136; *Olesznyczna* (!) 1512 Matr IV/2, nr 10202; *Oszczna* oppidum 1580–81 ŹDz XII 78; *Osieczna* 1775 PPozn (Tab 7, 11); *Osieczna*, mylnie *Osieczno*, niem. *Storchnest*, miasteczko 1886 SG VII 624; *Osieczna*, niem. *Storchnest*, mto 1921 Sk X 42, 150; *Osieczna*, *-nej* 1981 WUN II 642; gw. *oŕecna*, *-ny*. — Dawniej

n. *Osieczno*, później *Osieczne* i *Osieczna*. W zapisach historycznych wahanie rodzaju gramatycznego nazwy. Nazwa niem. *Storchnest* wprowadzona przez władze zaboru pruskiego. Lit.: SHG-Pn III 456–3; PPozn 215; RymNmiast 175; RospSEMIG 271; ZierNmiast 110–1. *ZZ*

Osiecznica (1), wś, jel., gm. *Osiecznica*, 14 km na pñ. od Nowogrodzka: *Teufelswähr* 1753 (!), *Wehrau* 1768 KOL 60; *Wehrau* 1845 K 727; *Wehrau* 1941 SOV 398; *Wehrau* — *Osiecznica*, *-y*, *osiecznicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osiecznica*, *-cy* 1981 WUN II 642. — Dawna n. niem. *Teufelswähr* od niem. *Teufel* 'diabeł' + *Wehr* 'obrona; broń, zbroja', też 'tama, jaz'; por. n. wodospadu na Kwisie *Teufelswehr* (= *Diabla Tama*); później n. *Wehrau*, z członem *-au* (: *Aue* 'podmokła łąka, zagłębienie, teren nisko położony nad wodą' Kluge 36). Nazwę *Osiecznica* wprowadzono urzędowo po 1945 r. Lit.: SNGŚI IX 97; RospSEMIG 271; BenaGŁuż 316–9. *JCh*

Osiecznica (2), wś, ziel., gm. Krosno Odrzańskie, 6 km na pñ.-zach. od Krosna Odrzańskiego: *Ossechnice* (1202)1253, *Osetnice* (!) (1202)XV KŚI 1 224, 320, fals. XII/XIV; *Ossesnica* (1226)1253, *Guntirsberg* (1226)XV, *Gontersberch* 1227 KŚI III 131, 129, 180; *Guntirsberg* (1231)XV, *Guntersberch* 1232 SUR II 1, 9; *Güntersberg* 1844 MpUMbl 1288; *Güntersberg* — *Osiecznica*, *-y*, *osiecznicki* 1948 MPol XXV nr 142; *Osiecznica*, *-cy* 1981 WUN II 642. — Nazwa od ap. *osiek*, z suf. *-nica*. Oboczna n. niem. od im. *Günter*/*Gunter* Gott 226 + *Berg* 'góra'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiecznica*. *JCh*

Osieczno (1), dziś *Stare Osieczno*, wś, gorz., gm. Dobięgniew, 13 km na pñ.-wsch. od Dobięgniewa: *Ozechno*, *Ozachno* 1238 PU I 422; *Oszczno* 1250, *Ozesno* 1252 KW I 247, 303; *Hochgezt* (1337) CdB A XXIV 24; *Hochczit* 1350 SHGNM (Wedel II/1, 38); *Hochtyt* 1353 SHGNM (Grotefend I nr 686); *Hochzeit* 1364 KW III 243; *Hogczeyt* (1422) CdB A XXIV 128; *Hochczit* 1422 KW VIII 237; *Ochziet* 1431 SHGNM (Regesta II 106); *Ochziet* 1432 SHGNM (Repertorium nr 694); *Hochzeit* 1833 MpUMbl 1494; *Hochzeit* — *Stare Osieczno*, *-ego* *-na*, *staroosieczński* 1947 MPol XXV nr 111; *Stare Osieczno*, *-rego* *-na* 1982 WUN III 317. — Stara n. *Osieczno* od ap. *osiek*, z suf. *-no*. Od XIV w. oboczna n. niem. *Hochzeit*, od ap. *Hochzeit* 'wesele'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Stare Osieczno* dla odróżnienia od wsi

Osieczno

Neu-Hochzeit, leżącej na lewym brzegu Odry. Lit.: TrautmElb II 70; Borek, -*in*- 166. BCz

Osieczno (2), wś, sier., gm. Widawa, 17 km na pld.-wsch. od Złoczewa: *Osieczno* 1877 Zin II 15; *Osieczno* 1886 SG VII 625; *Osieczno* 1921 Sk II 43; *Osieczno*, -*na* 1981 WUN II 662; gw. *ośecno*, -*na*, *ośecyński*. — W formach gw. zmiana -*cz*- > -*c*- pod wpływem mazurzenia. Lit.: Borek, -*in*- 167. EB

Osieczno zob. **Osiecko (1)**, **Osieczna (1, 2)**

Osieczny, os. nieznana, prawdopodobnie leżała w ziemi łęczyskiej: de *Oseczni* 1388 Łęcz I nr 1098. — Nazwa od ap. *osiek*, z suf. -*ny*. Lit.: Borek, -*in*- 167. EB

Osieczów, wś, jel., gm. Osiecznica, 10 km na pln. od Nowogrodzka: *Oseczow* ok. 1300 CdSil XIV 132; von *Asschiczaw* 1457 CdL IV nr 1096; *Aschizaw* 1593/1667 OSG XXI 8; *Aschau* 1666/67 J I 339; *Hasenau* 1668, *Aschizaw* 1677 J IV 60, 162; *Aschitzau*, vulgo *Aschau* 1845 K 13; *Aschitzau*, *Osieczów* 1941 Wrzosek 26; *Aschitzau* — *Osieczów*, -*owa*, *osieczowski* 1947 MPoI XXV nr 124; *Osieczów*, -*czowa* 1981 WUN II 642. — Nazwa od ap. *osiecz, zob. **Osiek (1)**, z suf. -*ów*, zniemczona jako *Aschau*, *Aschitzau*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osieczów*. Lit.: SNGŚI IX 97; Eichler, Krüger, OSG XXI, 8–9. JCh

Osieczsko zob. **Osieck**, **Osiecko (1)**

Osieczyce, os. zaginiona, leżała w dawnej ziemi wielurzędziej: *Ostrosiczki* ok. 1300 CdSil XIV 72; *Oszezyce* 1360 SHGWiel 128. — Początkowo n. *Ostrożycy*, na określenie ludzi (mieszkańców), następnie n. m. *Ostrożyce*, od n. os. *Ostrog* SSNO IV 152 lub od ap. *ostróg* 'teren otoczony ostrokołem, warownia' Sstp V 674, z suf. -*ice*. Później może *Osieczyce*, z adideacją do ap. *osiek*. Lit.: SHGWiel 128. EB

Osieczyna zob. **Osieczyzna**

Osieczyno zob. **Osieczek (3)**

Osieczyzna, cz. wsi Ulatowo-Dąbrówka, dawniej wś, ostroł., gm. Jednoróżec: *Osieczyzna* 1839 MpKwat IV 1; *Osieczyzna* 1886 SG VII 626; *Osieczyzna* 1921 Sk I 132; *Osieczyzna* (!) 1967 SM 794; *Osieczyzna*, -*ny* 1981 WUN II 642. — Nazwa od nazw. *Osiecki*, z suf. -*izna*. Lit.: Safarewiczowa, -*izna* 46. UB

Osiedle zob. **Michałowice (9)**, **Pustków (1)**

Osiedle Niewiadów zob. **Niewiadów**

Osiedlec zob. **Osielec**

Osiedlsko zob. **Osielsko**

Osiej zob. **Osie**

Osiek (1), dziś **Osiek**, wś, **Osiek Dolny**, **Osiek Górny** i **Osiek Średni**, trzy cz. wsi Osiek, dawniej wsi, biel., gm. Osiek, 20 km na pld. od Oświęcimia: in *Ossech* (1278) Kkk I 107; *Ossek* 1325–27 MVat I 147; *Osiek* (1378) XVIII ZDK I 108; *Ossysek* 1494 Matr II nr 314; *Ossiek* 1503 Matr III nr 851; *Osziek* 1564 Lukrak I 242; *Osziek* 1581 ŻDz XIV 105; *Osiek Dolny*, *Osiek Średni* XVII LKrak 107; *Osiek*, wś 1886 SG VII 630; *Osiek* 1952 UW 272; *Osiek*, -*ka*, *osiecki*, *Osiek Dolny-Stara Droga*, *Osiek Górny-Stara Droga*, -*ka* -*niego-rej* -*gi*, *Osiek Średni-Stara Droga*, -*ka* -*niego-rej* -*gi* 1964 UN 12, 39, 40; *Osiek*, -*ka*, *Osiek Dolny*, *Osiek Górny*, -*ka* -*nego*, *Osiek Średni*, -*ka* -*niego* 1981 WUN II 645. — Nazwa od ap. *osiek* 'umocnienie obronne wzniesione ze ściętych drzew, też łąka na urodzajnej glebie, niżej położona' Sstp V 646, określała pierwotnie zapewne jakąś warownię. Nazwy typu *Osiek* są śladami istniejących w średniowieczu urządzeń obronnych. Człony odróżniające w n. zestawionych od przym. *dolny*, *górnny*, *średni*, później *średni*; określenie *Stara Droga* ponowione z n. części wsi Osiek. Podwojone -*s*- jest cechą gwarową. Lit.: LKrak 107; RospSEMig 271; ZMaz 287. IN

Osiek (2), wś, bydg., gm. Koronowo, 14,5 km na pln.-zach od Koronowa: *Ossec* 1358, in *Ossek* 1359, *Ossek* 1368 KW III 99, 135, 321; *Ossiek* 1567 SHGKI(NG 6, 76); *Osiek*, wś 1886 SG VII 631; *Osiek*, -*ka*, *osiecki* 1972 UN 174, 28; gw. *uošek*, -*ka*, *uošecki*. ZZ

Osiek (2a), cz. wsi Krusze, dawniej wś, bydg. gm. Warlubie: *Ossek* 1407, *Osseg*, *Ossig* 1440, *Ossek* 1454 Lor X 149; *Ossziek* 1484 Matr I nr 1699; *Ossysek* 1511/12 VisitGn 331; *Osziek* 1570 ŻDz XXIII 178; *Osziek*, *Osiek* 1583, *Ossiek* 1598 Font I–III 78, 149, 419; *Osiek* 1664 Font XXXII 81; *Osiek* 1749 Font XVI–XIX 186; *Kommerau* 1789 Goldb II 105; *Kommerau*, pohl. *Osiek* 1796–1802 MpSchröt XV; *Osiek*, niem. *Kommerau*, wś 1886 SG VII 632; *Kommerau*, fr. auch *Osiek*, *Kammerau* 1912 Bär 61; *Osiek* (*Kammerau*) 1925 Krzep 83; *Osiek*, wś 1967 SM 794; *Osiek*, -*ka* 1971 UN 186, 36. — Oboczna n. niem. od ap. *Kammer* 'komora' + -*au*. Wariant *Kommerau* może pod wpływem n. pol. typu *Komorowo*. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 75. WK

Osiek (3), wś, ciech., gm. Nowe Miasto, 11,5 km na wsch. od Płońska: *Ossek* 1428 MKM I

nr 804; *Ossyek* 1453 SHGMz (Ep. 5, 76v); *Osszyek*, molendini *Osszyeczskiego* 1449, 1469 SHGMz (MK 5, 116v–117); *Ossyek* 1482 ZHer nr 602; *Osiek* 1576 ŻDz XVI 311; *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osieck* 1839 MpKwat IV 3; *Osiek* 1886 SG VII 628; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 644. Lit.: ZMaz 287.

UB

Osiek (3a), dziś *Osiek Górny*, wś i *Osiek Dolny*, cz. wsi *Osiek-Wólka*, dawniej wś, ciech., gm. Gołymin-Ośrodek, 14 km na ptn.-zach. od Pułtuszka: *Ossek* 1240 KMaz I 343; *Osiek* 1376 SHGMz (Vis. 266, 465–6); *Ossyek* (1414–25) 1456 SHGMz (MK 3, 69); *Ossyek* 1429 MkM II nr 60; *Oszczeszko* 1433 SHGMz (W 2, 216); *Hosszek* 1434 Zakr II nr 624; *Antiquam Ossyek*, *Parvam Ossyek* (1442) 1456 SHGMz (MK 3, 272v–273); *Ossyek* (1447) 1456 SHGMz (MK 4, 55); *Ossyek* 1471 ZHer nr 341; *Ossyek* 1495 SHGMz (Ep. 15, 33); *Osiek*, *Osiek*, dwie wsi 1576 ŻDz XVI 315, 320; *Osiek gorny*, *Osiek dolny* 1783 MpPerMz; *Osiek*, *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osiek Górny*, *Osiek Dolny* 1886 SG VII 629; *Osiek Górny*, -ka -nego, *osiecki*, *Osiek Dolny*, -ka -nego, *osiecki* 1971 UN 123, 13; *Osiek Górny*, -ka -nego, *Osiek Dolny*, -ka -nego 1981 WUN II 645. — W XV w. występują warianty: *Osiescko*, z suf. -sko, oraz *Hosiek*, z protetycznym *h-*. Również w XV w. nastąpił podział wsi na *Osiek Stary* (= *Górny*) i *Osiek Mały* (= *Dolny*); człon odróżniające od przym. łac. *antiquus* 'stary', *parvus* 'mały', pol. *górnny*, *dolny*. Lit.: ZMaz 287.

UB

Osiek (4), wś, częst., gm. Koziegłowy, 6,5 km na zach. od Myszkowa: *Osiek*, „stary folwark” 1720–21 SHGKrMat 214; *Osiek* 1787 MpPerKr; *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osiek*, wś i folw. 1886 SG VII 626; *Osiek*, wś i folw. 1933 SkBy 1206; *Osiek* 1952 U'W 259; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 644. Lit.: RSiew 17.

IN

Osiek (5), wś, elbl., gm. Godkowo, 14 km na ptn.-wsch. od Pasłęka: versus *Hollandiam et heremitam* (1320) 1365 MWrm I 348 (tu?); de *Hermansdorp* 1362 MWrm IX 4; *Hermansdorff* 1364, *zcu hermansdorp* 1368 MWrm II 391, 428; *van hermanstorfe* (1382) MWrm V 108; *Hermansdorff* 1402–08 GermerSied 204; *czu Hermansdorff* 1423 MWrm IX 383; *in Hermansdorff* 1486 MWrm III 364; *Hernnsdorff* 1531, *Hermesdorf* 1539, *Hermansdorff* 1543 GermerSied 205; *Hermesdorf* 1543, 1578–79 HAPr V 57; *Hermnsdorff* 1578, *Hermssdorff* 1652 GermerSied 205; *Hermnsdorff*

1755 MpEnd; *Hermnsdorf* 1882 SG III 67; *Hermnsdorf*, *Hermansdorf* — *Osiek* 1946 Ley I 82; *Hermnsdorf* — *Osiek*, -a, *osiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 640. — *Zapis Heremitan* wydawca MWrm odnosi do niem. *Hermnsdorf*. Dawna n. niem. *Hermansdorf*, później *Hermnsdorf*, od n. os. *Hermann*, też form skróconych *Herm*, *Hermn* Brech I 704 + *Dorf* 'wieś'. Według GermSied 205 (przyp. 1) wś powstała w latach 1320–33. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiek*. Lit.: GermerSied 204–5.

RP

Osiek (6), wś, gdań., gm. Linia, 16 km na pld.-wsch. od Lęborka: *Ossek* 1342 PrUr III 365; *Otzek* 1353 Lor X 149; *Ossek* 1399 Zeit XI 28; *Ossek* ok. 1400 Font LXX 220; z *Ossiekiem*, wsi *Osieka* 1565 LuPom 90, 111; *Ozyeky* (!) 1562 Font I–III 302; *Osiek* 1648 RP 197; *Ossek* 1796–1802 MpSchröt IX; *Osiek*, niem. *Osseck* 1886 SG VII 633; *Osiek* 1967 SM 794; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 644; gw. *osek*; gw. *osek*/! *osecki*. Lit.: Tredler, PMT XIV 74.

WK

Osiek (7), wś, gdań., gm. *Osiek*, 27 km na pld. od Starogardu Gdańskiego: *Osec*, *Ossec* (1312) 1756 CdP II 644; *Ossek* (1343) 1394 PrUr III 489; *Mossik* 1399, *Mossek* 1403 MTB 12, 219; *Ossek* 1453 Matr I nr 193; *Mussigk* 1480, *Chossig* (!) 1483, *Mosschick* 1485 Font XLI 6, 190, 335; *Mussek* 1492, *Wossigk* 1499 Font L 38, 109; *Mossigh* 1505 Font LIX 51; *Ossyek* 1507 Matr IV/1, nr 55; *Osziek* 1570 ŻDz XXIII 178; *Osziek* 1583, *Osiek* 1584, *Osiek* 1597 Font I–III 78, 149, 320; *Osiek* 1682 Font V 57; *Osiek* 1749 Font XVI–XIX 186; *Ossiek* 1789 Goldb II 171; *Oschieck* 1796–1802 MpSchröt XV; *Osiek*, niem. *Ossiek* 1886 SG VII 632; *Osiek* (*Ossiek*) 1925 Krzep 83; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 644; gw. *osek*, -ka, *osecki*. — Formy zmienione *Mossek*, *Mussek* może pod wpływem niem. zapisów *zum Osek*, fałszywie zdekomponowanych. Lit.: Górniewicz, PMT VII 52–3.

WK

Osiek (7a), wś zaginiona, koło Tczewa, gdań.: *Ossech* 1280, *Osechk* 1282 Lor X 149.

WK

Osiek (8), wś, gorz., gm. Dobiegniew, 3,5 km na zach. od Dobiegniewa: *Woczick* 1337 SHGM (Landb 24); *Wosic* (1361) CdB A XIX 467; *Wutzig* 1833 MpUMbl 1566; *Wutzig* — *Osiek*, -ka, *osiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 644. — Nazwa może ponowiona z n. jez. *Osiek*, por. a stagno *Wozick* (1361) CdB A XIX 467, lub od nazw. rodu rycerskiego *Wutsik*

Osiek

1299 KW I nr 827. O zmianie *O-* > *Wo-* > *Wu-* zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Osiek*. Lit.: TrautmElb II 70. BCz

Osiek (9), dziś *Osiek* i *Kolonia-Osiek*, dwie wsi, kal., gm. Galewice, 8,5 i 6,5 km na pń.-wsch. od Wieruszowa: *Ossyek* 1411 SHGWiel 128; *Osček* 1511, *Oszek* 1518 ŻDz XIII 210; *Ossyek* 1511/12 VisitGn 390; *Oszyek* 1511–23 ŁLB II 149; *Oschiek* 1552 ŻDz XIII 296; *Osiek* 1564–65 Luwlkp II 98; *Osiek* 1628–32 Luwlkp II 194; *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osiek*, kol., folw. 1886 SG VII 629; *Osiek*, wś, folw., leśn. 1921 Sk II 126; *Osiek*, *-ka* i *Osiek-Kolonia*, *-ka-nii*, *osiecki*, dwie wsi 1974 UN 53, 11; *Osiek*, *-ka* i *Osiek-Kolonia*, *-ka-nii* 1981 WUN II 644; po zmianie *Kolonia-Osiek*, *-nii-ka*, *osiecki* 2000 DzU nr 109, poz. 1163. — Człon odróżniający w n. zestawionej od ap. *kolonia* w znaczeniu osadniczym. Lit.: SHGWiel 128. EB

Osiek (10), wś, kal., gm. Jarocin, 5,5 km na pń.-zach. od Jarocina: de *Ossek* 1390 Lek II nr 24; de *Oszek* 1400 KZPozn nr 442; de *Hoszek* 1428 RWlkp IV nr 1014; de *Osyek* 1465 SHGKI-(PG 7, 230); *Osiek* 1578 ŻDz XII 205; *Osiek* 1618–20 PKal 160; *Osiek*, wś, folw. 1886 SG VII 631; *Osiek*, *-ka*, *osiecki* 1971 UN 79, 12; gw. *uošek*, *-ka*, *uošeki*. — Okresowo w XV w. n. z protetycznym *h-*. ZZ

Osiek (10a), os. zaginiona, leżała koło wsi Kobierno, kal., gm. Krotoszyn: Durzyna, Sarnowy, *Ossyek*, Duschnagorka 1541 Koz III 693. ZZ

Osiek (11), wś, kal., gm. Nowe Skalmierzyce, 7 km na pńd. od Kalisza: de *Ossek* (1348)XV KW II 600; *Oschyek* 1458 Koz V 107; *Ossyek* 1511–23 ŁLB II 43; *Ossyek* 1579 ŻDz XII 119; *Osiek* 1618–20 PKal 75; *Osiek*, wś, dom. 1886 SG VII 631; *Osiek*, *-ka* 1981 WUN II 644; gw. *uošek*, *-ka*. ZZ

Osiek (11a), os. zaginiona, leżała koło wsi Kretków, kal., gm. Żerków: *Ossek* 1500 Koz III 693; *Osiek* et Bielawy 1781–82 Koz III 693. ZZ

Osiek (12), wś, kat., gm. Olkusz, 5 km na pńd.-wsch. od Olkusza: *Ossek*, *Hoszek* 1408 PNZK nr 2345, 2388; *Ossyek* 1455 AKH V 124; *Osyek* 1470–80 DB II 55; *Oszyec* 1490 ŻDz XV 434; *Ossyek* 1509, *Ossek* 1527 Matr IV/2, nr 9048, 15077; *Oszyek* 1523 Matr IV/1, nr 4134; *Osziek* 1581 ŻDz XIV 30; *Osiek* 1629 RPobKr 27; *Osiek* 1787 Spis 364; *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osiek* 1886 SG VII 626; *Osiek* 1921 Sk III 75; *Osiek*, *-ka*, *osiecki* 1964 UN 11, 98; gw. *ošek*////*uošek*, *-a*,

uošeki. — Odnotowana też forma n. z protetycznym *h-*: *Hosiek*. W postaci gw. labializowane nagłosowe *O-*. Lit.: RKrak 120. IN

Osiek (13), dziś *Osiek Wielki*, *Osiek Mały*, *Osiek Mały-Kolonia*, trzy wsi, koniń., gm. Osiek Mały, 5,5 km na pń. i 7, 5 km na pń.-zach. od Koła: *Osek* (1345)XVII KW II 567; *Osszek* 1411, *Ossek maiori* 1440 AC I nr 1456, 1690; *Ossyek Maior*, *Ossyek Minor*, villa 1511/12 VisitGn 254; de villa, dicta *Malyosszyek*, *Ossyek* 1511–23 ŁLB I 215, 221; *Osiek maius*, *Ossiek minus* 1579 ŻDz XII 235, 226; *Osiek minor* 1674 MKI(ASK 74, 164); *Wies Osiek Wielki* 1789 MKI(ASK 109, 368); *Osiek duży*, *Osiek mały* 1827 Tabella II 66; *Osiek Wielki*, kol., os., *Osiek Mały*, wś, folw., kol., os. mł. 1886 SG VII 626; *Osiek Wielki*, wś, *Osiek Mały*, wś, folw., kol. 1921 Sk II 24, 23; *Osiek Wielki*, *-ka-kiego*, *Osiek Mały*, *-ka -lego*, *Osiek Mały-Kolonia*, *-ka -lego-nii*, *osiecki* 1970 UN 82, 34, 32. — Członny dyferencyjne łac. od przym. *maior*, *maius* 'większy', *minor*, *minus* 'mniejszy', pol. od przym. *wielki*, *mały*; też od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: ZierNMały 70. ZZ

Osiek (14), wś, legn., gm. Lubin, 4 km na pńd. od Lubina: *Osek* (1261) K 464; *Osek* 1267 SUR IV 15; *Ossek* 1359, *Osseek* 1410 SNGŚI IX 98; *Osyk* 1556 CdSil XXXIII 43; *Ošig* 1789 Z VIII 239; *Ossig* 1845 K 464; *Ossig* 1886 SG VII 657; *Ossig*, *Wosiek* 1900 Myc 76; *Ossig*, *Osiek* 1941 Wrzosek 36; *Ossig* — *Osiek*, *-a*, *osiecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Osiek*, *-ka* 1981 WUN II 644. — Nazwę zmieniono jako *Ossig*. Mycielski czyta *Wosiek*, z protezą *w-*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiek*. Lit.: SNGŚI IX 98. JCh

Osiek (15), wś, leszcz., gm. Kościan, 11 km na pńd.-wsch. od Kościana: *Ossek* (1296)1530, *Osek* 1307 KW II 116, 255; *Ossziek* 1397 KWlP 168; *Oszek* 1398 Lek II nr 2196; *Hossek* 1399 KW III 737; *Osček* 1399, *Ossek* 1400 Lek II nr 2309, 2526; *Osszeka*, *Osszecz* (!), *Osszeg* 1400 Lek II nr 2553, 2585, 2624; *Ossecz* (!) 1401 Ua nr 38; *Osszeg* 1403 RWlkp III nr 197; *Oszyek* 1422 KWlP 212; *Ossyek* 1471 SHGPn III 475; villa *Ossyek* 1510 NKs 131; *Ossiek* 1563 SHGPn III 475; *Ossiek* 1580–81 ŻDz XII 68; *Osiek* 1622–24, *Osiek* 1775 PPozn(Tab 1, 69 i 7, 11); *Osiek*, dom. 1886 SG VII 631; *Osiek*, *-ku* 1981 WUN II 644; gw. *uošek*, *-ku*, *uošeki*. — W XIV w. też n. z protezą *h-*: *Hosiek*. Lit.: SHGPn III 475–7; PPozn 215. ZZ

Osiek (15a), wś, leszcz., gm. Miejska Górka, 6,5 km na pld.-zach. od Jutrosina: *Osec* (1284)-1555 KW I 508; *Oszek* 1398; *Ossek* 1421 RWlkp III nr 101, 907; *Ossyek* 1423 NKs 45; *Osseczek* 1427 RWlkp III nr 1311; *Ossek* 1429, *Osieczek* 1485, *Ossieczek* 1497 SHGPn III 472; in *Ossyeczek*, villa *Ossyek*, in villa *Ossiecz* (!) 1510 NKs 10, 114, 206; *Osieczek*, *Ossieczek* 1513, *Ossiek* 1514, *Ossieczek* 1554, *Ossyeczek* 1563 SHGPn III 472; *Ossiek* 1580–81 ŻDz XII 64; *Osiek* 1622–24 PPozn (Tab 1, 11); *Osiek* 1886 SG VII 631; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 644; gw. *uoşik*, -ka, *uošecki*. — Nazwa *Osiek* występuje zamiennie z formą zdrobniałą *Osieczek*. Lit.: SHGPn III 472–75; PPozn 216. ZZ

Osiek (16), wś, opol., gm. Strzelce Opolskie, 12 km na ptn. od Strzelec Opolskich: *Osseg* 1325 Reg nr 4472; von *Otek* (1411)XVI CdSil VI 30; *Osiek* 1687/88 J II 350; *Oscheck* 1743 SNGŚl IX 98; *Ocziek* (!) 1783 Z II 265; *Oschiek*, *Ošiek* 1845 K 463; *Osiek* 1886 SG VII 632; *Osiek* 1900 Myc 40; *Osiek* (*Oschiek*) — *Karlstal OS*. 1939 Prus 56; *Karlstal OS*. — *Osiek*, -a, *osiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 644. — Nazwa została niemczona jako *Osseg*, *Osch(i)ek*. Niemiecką n. *Karlstal* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiek*. Lit.: SNGŚl IX 98; BorGŚl 102. JCh

Osiek (17), wś, płoc., gm. Bulkowo, 16 km na ptn. od Wyszogrodu: *Ossyek* 1521 SHGWy 38; *Osziek* 1576 ŻDz XVI 303; *Osiek* 1783–84 RejKor 432; *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osiek* 1886 SG VII 628; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 645. Lit.: SHGWy 38. UW

Osiek (18), wś, płoc., gm. Czerwińsk nad Wisłą, 12 km na pld.-wsch. od Płońska: *Osszyek* (1349)1500 SHGWy(Cim. 70, 156–158); *Osszek* 1424 Zakr I nr 283; *Osszyek*, *Ossek*, *Osszek*, *Ossek* 1425 MkM I nr 205; *Osszek* 1437 Zakr II nr 2851; *Osszyek* 1460 Płoc I nr 172; *Ossyek* 1490 SHGWy-(MK 6, 239); *Osziek* 1576 ŻDz XVI 306; *Osiek* 1783–84 RejKor 690; *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osiek* 1886 SG VII 628; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 645. Lit.: ZMaz 287. UW

Osiek (18a), wś, płoc., gm. Mochowo, 15 km na zach. od Sierpca: *Ossyek* (1304)1504 SŻr XI 108; *Ossyek* (1363)1392 CdP II 741; *Ossek* 1383 CdP II 337; *Osiek*, do granicy *Osieka* 1781 ZDobrz 22, 25; *Osiek* 1784 MpPerPł; *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osiek* 1886 SG VII 629; *Osiek* 1952 UW

52; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 645. Lit.: Biliński 125. UW

Osiek (19), cz. wsi Juliszew, dawniej wś, płoc., gm. Słubice: *Osek*, kol. 1893 MpKwat III 3; *Osiek* kol. 1886 SG VII 626; *Osiek*, wś 1921 Sk I 26; *Osiek*, wś 1967 SM 794; *Osiek*, -ka, cz. wsi 1971 UN 125, 9. UW

Osiek (19a), wś, płoc., gm. Zawidz, 13 km na ptn.-zach. od Raciąża: *Ossyek* 1373 SHGPł 221; *Ossyek* 1408, 1486 Se 382; in *Osziek* 1497 Matr II nr 1043; *Osiek Magna* 1578 ŻDz XVI 84; *Osiek Wielki* 1783–84 RejKor 455; *Osiek wielkie* (!) 1827 Tabella II 66; *Osiek Wielki* 1886 SG VII 629; *Osiek Wielki* 1921 Sk I 170; *Osiek Wielki* 1952 UW 37; *Osiek Wielki* 1967 SM 795; *Osiek*, -ka 1981 WUN II 645. — Od XVI w. n. zestawiona, z członami odróżniającymi od łac. przym. *magnus*, pol. *wielki*. Lit.: SHGPł 221; ZMaz 287. UW

Osiek (20), os. zaginiona, leżała koło wsi Niechanowo, pozn., gm. Niechanowo: *Osiek* des. 1786 Koz V 106. ZZ

Osiek (20a), os. niezidentyfikowana lub zaginiona, leżała w dawnym pow. sieradzkim, sier.: *Ossek* 1299 KW II 175. Lit.: SHGŁęcz II 18. EB

Osiek (21), wś, skiern., gm. Kocierzew Południowy, 19 km na zach. od Sochaczewa: *Osyek* 1388 KW III 606; *Ossyek* exempta (1443)XVI VisitGn 33; *Osyek* 1476 Matr I nr 1351; *Osyzek*, *Osyek* 1511–23 ŁLB II 261, 262; *Osziek* (1531) VisitGn 678; *Osiek* 1579 ŻDz XVI 206; *Osiek* 1792 MpPerRw; *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osiek* 1886 SG VII 626; *Osiek*, -ka, *osiecki* 1973 UN 44, 22. Lit.: SHGŁow II/2, 33. UW

Osiek (21a), wś, dawniej mto, tarnob., gm. Osiek, 7 km na ptn.-zach. od Baranowa Sandomierskiego: *Ossek* (1253), *Ossiek* 1255, *Ossiek* 1264 KMłp II 91, 102, 127; *Osehc* (!) (1269) KMłp I 95; *Hosek* 1274 KSand 144; *Ossech* (1278) Kkk I 107; *Osszyek* 1286 CdP III 139; *Ossek* 1325–27 MVat I 163; *Ossek* 1360, *Oschek* (1382) KMłp III 141, 345; *Osszek* (1403), oppido *Ossiek* (1405) ZDM VI 208, 244; *Osszyek* (1430)XVI ZDM VII 283; *Osszyek* 1470–80 DB II 311; *Ossiek* 1497 Matr II nr 681; *Osszyek* 1508 ŻDz XV 464; *Ossyek* 1529 LR 401; *Osyek* 1564–65 Lusand 96; *Osziek* 1578 ŻDz XIV 168; Oppidum *Osiek* 1660–64 Lusand II 112; *Osiek* 1787 Spis 385; *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osiek*, os. m., przedtem mko 1886 SG VII 626–8; *Osiek*, os. m. 1921 Sk III 126; *Osiek*, -ka, *osiecki* 1970 UN 33, 30; gw. *uošek*, -a,

!ośecki. — W XIII w. występowała n. z protetycznym *h-*. W formie gw. labializowane nagłosowe *O-*. Lit.: KSand 144; NaISand 135–6; RospSEMIG 271; RymNmiast 175. IN

Osiek (22), wś, tor., gm. Obrowo, 7 km na pñn.-wsch. od Aleksandrowa Kujawskiego: *Ozsec* (1185), *Ossek* (1402) Ploc I 6, 95; *Ossek* 1414 Cruc III 97; *Ossysek* 1441, *Ossek minoris* 1434 CdP II 489, 859; *Osieczek* 1564 ŹDz XII 318; *Osiek* 1784 MpPerPł; we wsi *Osiek*, do *Osieka* 1775 ZDobrz 252; *Osiek* 1802–03 MpGillyPr; *Osiek* 1839 MpKwat II 2; *Osiek nad Wisłą* 1886 SG VII 628; *Osiek nad Wisłą* 1902 Przew II 38; *Osiek n. Wisłą* 1952 UW 52; *Osiek*, *-ka*, *osiecki* 1972 UN 187, 15. — Zapisy potwierdzają też postać zestawioną nazwy, z członem odróżniającym od łac. przym. *minor* 'mniejszy', zapewne w celu odróżnienia od n. *Osiek* (23), i wariant zuniwerbizowany za pomocą suf. *-ek*: *Osieczek*. W XIX i XX w. n. zestawiona, z członem odróżniającym w formie wyrażenia przyimkowego *nad Wisłą*. BCz

Osiek (23), dziś *Osiek* i *Osiek-Kolonia*, dwie wsi, tor., gm. Osiek, 11 km na pñd. od Brodnicy: *Oszsek* 1303 PrUr I/2, 808; *Osiek* (1330)1559 CdP II 660; *Ossek* 1402 KkM nr CXVIII; *Osszek*, *Osszek* circa Brodnicya 1480 AC III nr 519, 531; *Osiek* 1564 ŹDz XII 297; *Osiek*, we wsi *Osieku Wielkim* 1775, z *Osieka* 1781 ZDobrz 229, 77, 81, 86; *Osiek* 1784 MpPerPł; *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osieckie R.* 1839 MpKwat II 2; *Osiek pod Brodnicą* al. *O. Wielki*, wś i *Osiek*, kol. 1886 SG VII 628; *Osiek pod Brodnicą* 1902 Przew II 37; *Kolonia Osiek* 1952 UW 54; *Osiek*, *-ka*, *osiecki* i *Osiek-Kolonia*, *-ka-nii*, *osiecki* 1971 UN 183, 9. — W n. zestawionych człony odróżniające od wyrażenia przyimkowego *pod Brodnicą* (od n. pobliskiego mta *Brodnica*), od przym. *wielki* oraz od ap. *kolonia* 'osada'. Nazwa *Osiek-Kolonia* okresowo funkcjonowała równolegle z n. *Osieckie R[umunki]*, od ap. *rumunki* 'osada odosobniona, nie we wsi, wśród pól, pod lasem, dzierżawiona przez gospodarza, pustkowie po uprzątnięciu lasu przez sprowadzonych niegdyś kolonistów niemieckich' SW V 771. BCz

Osiek (24), cz. mta Błonie, dawniej wś, warsz.: *Ossysek* (1301) KMaz II 105, fals.; *Ossiek* (1342) KMaz II 254; *Ossysek* 1432 AC I nr 80; *Ossysek* 1474 KkM nr 230; *Osiek* (1565) Lumaz I 49; *Osiek* 1580 ŹDz XVI 274; *Osiek* 1617 Lumaz I 148; *Osiek* 1783 MpPerMz; *Osiek*, folw. 1839

MpKwat IV 3; *Osiek*, folw. 1886 SG VII 626; *Osiek*, folw. 1921 Sk I 13; *Osiek* 1952 UW 30; *Osiek*, kol. 1967 SM 794; *Osiek*, *-ka* 1981 WUN II 644. UB

Osiek (25), wś, włoc., gm. Szpetal Górny, 6 km na pñn. od Włocławka: *Osiek* 1827 Tabella II 66; *Osiek Bogucki* 1886 SG VII 629; *Osiek Bogucki*, kol. 1933 SkBy 1207; *Osiek*, wś 1952 UW 53; *Osiek*, *-ka*, *osiecki* 1972 UN 191, 57. — Człon odróżniający może od n. m. *Bogucin* (8). BCz

Osiek (26), wś, wroc., gm. Kostomłoty, 14 km na zach. od Kątów Wrocławskich: *Osech* (1198–1201)1253 KŚI I 78; *Ossek* (1276)XV Reg nr 1497; *Ossek*, *Ossig* ok. 1300 CdSil XIV 86; *Ossecz* (!) (1315) K 464; in *Ossek* 1319 Reg nr 3948; *Ossig* 1666/67 J I 348; *Ossig* 1743 SNGŚI IX 98; *Ossig* 1785 Z V 233; *Ossig* 1845 K 464; *Ossig* 1886 SG VII 657; *Ossig*, *Osiek* 1941 Wrzosek 16; *Ossig* — *Osiek*, *-a*, *osiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osiek*, *-ka* 1981 WUN II 645. — Nazwę zmieniono jako *Ossig*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiek*. Lit.: SNGŚI IX 98. JCh

Osiek (27), wś, wroc., gm. Oława, 5 km na pñd. od Oławy: villa iuxta ... *Olaua* 1155 CdSil 35; *Osek* 1245, *Ossech* (1250) SUr II 173, 250; *Ossech* (1284)XIV SUr V 94; *Henrici villa* 1288 Reg nr 2054; *Heinrichsdorf* 1292, *Henrici villa* 1303 Reg nr 2241, 2755; *Hennersdorff* 1579, *Hennerschorff* 1651/52 J I 68, 181; *Hennersdorff* 1743 SNGŚI IX 98; *Hennersdorf* 1783 Z I/3, 54; *Hennersdorf*, *Osiek* 1845 K 221; *Osiek* 1886 SG VII 632; *Osiek*, *Hennersdorf* 1900 Myc 28; *Hennersdorf*, *Osiek* 1941 Wrzosek 18; *Hennersdorf*—*Osiek*, *-a*, *osiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osiek*, *-ka* 1981 WUN II 645. — Oboczna n. niem. *Hennersdorf* od n. os. *Henner* Gott 247 + *-Dorf*, w zapisie łac. *Henrici villa*. Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo n. *Osiek*. Lit.: SNGŚI IX 97–8. JCh

Osiek (28), wś, wroc., gm. Żmigród, 6 km na pñd.-wsch. od Żmigrodu: *Ozzec* (1228)XIII SUr I 214; *Ostrouci* 1245 CdSil XIV 60, przyp. 169; *Ozzec* 1273–76 GHenr II 250; villa *Ostrowetz* ok. 1300 CdSil XIV 60; villa *Gross Ossig* 1666/67 J I 450; *Ossig*, *Gross*, *Klein* 1787 Z VII 404; *Ossig Gross und Klein*, *Wielki* und *Mati Osiek* 1845 K 464; *Osiek*, *Ossig* 1900 Myc 40; *Osiek Wielki* i *Mały* 1886 SG VII 632; *Dirschken*, *Wielki Osiek* 1941 Wrzosek 14; *Dirschken* — *Osiek*, *-a*, *osiecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Osiek*, *-ka* 1981 WUN II 645. — Nazwę zmieniono jako *Ossig*, z członami

odróżniającymi *Gross, Klein*, pol. *Wielki, Mały*. Oboczna n. *Ostrowiec* od ap. *ostrów*, z suf. *-ec* (wcześniej n. *Ostrowcy*, określająca mieszkańców). Niemiecką n. *Dirschken* wprowadzono w okresie międzywojennym. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiek*. Lit.: SNGŚI IX 98. JCh

Osiek (29), wś, ziel., gm. Lubska, 6 km na płn.-zach. od Lubska: *Ossig* 1588, *Oßig* 1638 Le II 241; *Ossig* — *Osiek, -ka, osiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Osiek, -ka* 1981 WUN II 645. — Nazwę zmieniono jako *Ossig*. JCh

Osiek zob. **Ciemnaty, Jędrzejów (3), Łęk-
-Osiek, Osiecko (1), Osieczce (2), Osieczek (1a,
2, 3), Osiek Drawski, Osiek Duży, Osiek
Grodkowski, Osiek Jasielski, Osiek Łużycki,
Osiek nad Notecią, Osiek Piaseczny, Osiek
Wielki, Osiek-Aleksandrowo, Osiek-Parcele,
Osiek-Włostybory, Osieki (2, 3), Osieki Lęborskie,
Osobowice, Sarnowy Osiek**

Osiek Bogucki zob. **Osiek (25)**

Osiek Dolny zob. **Osiek (1, 3a)**

Osiek Dolny-Stara Droga zob. **Osiek (1)**

Osiek Drawski, wś, kosz., gm. Wierzchowo, 6 km na pld.-wsch. od Złocieńca: *Woczke* 1211 TrautmElb II 70; *Wutzigk* (1333)1616 PU VIII 264; *Wotzick* 1337 SHGNM(Landb 29); *Voczich* 1349 KW II 616; *Woczke* 1441 SHGNM(Repertorium nr 285); *Wutzick* 1461 CdB A XXIV 182; *Wuszke* (1503) CdB A XVIII 199; *Wutzig* 1779–85 RzDuma I 28; *Wutzig* 1789 MpGillyPom; *Wutzig* 1833 MpUMbl 1158; *Wutzig* — *Osiek Drawski, -ka -kiego, osiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osiek Drawski, -ka -kiego* 1981 WUN II 645. — Nazwa od ap. *osiek*, zmieniona jako *Wutzig*, ze zmianą nagłosowego O- > Wo- > Wu-, zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Osiek Drawski*. Lit.: TrautmElb II 70; RzDuma I 28. BCz

Osiek Duży, wś, opol., gm. Świerczów, 14 km na pld.-zach. od Wolczyna: *Oscheck*, 6 Häuser zu Damer 1830 Kn 537; *Oscheck, Osiek* 1845 K 89; *Oscheck Dammer* 1886 Mp-25(5073); *Osiek* 1886 SG VII 632; *Osiek* 1900 Myc 40; *Dammer Oscheck* 1914 Mp-25(2960); *Freischlag* 1936 Mp-25(5073); *Freischlag* — *Osiek, -a, osiecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Osiek* — *Freischlag (Dammer-Oscheck)*, os. 1951 Rosp 225; *Osiek Duży, -ka -żego* 1981 WUN II 645. — Nazwa od ap. *osiek*, zob. *Osiek (1)*, zmieniona jako *Oscheck*; okresowo z członem *Dammer*, ponowionym ze zmienionej n. niedalekiej wsi *Dąbrowa (52)*. Niemiecka

n. *Freischlag* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiek Duży*. Lit.: SNGŚI IX 98; BorGŚI 102. JCh

Osiek Duży zob. **Osiek (13)**

Osiek Górny zob. **Osiek (1, 3a)**

Osiek Górny-Stara Droga zob. **Osiek (1)**

Osiek Grodkowski, wś, opol., gm. Grodków, 6 km na płn.-wsch. od Grodkowa: *Osseg* 1260 Ng 220; *Ossek* ok. 1300 CdSil XIV 165; *Osek* 1301, *Osseg* 1315 Reg nr 2626, 3489; in *Ossig* 1579, *Ossig* 1652 J I 75, 188; *Ossig* 1743 SNGŚI IX 99; *Ossig* 1784 Z III 391; *Osseg* 1845 K 464; *Osseg* 1886 SG VII 656; *Osiek (Osseg)* — *Auenrode* 1939 Prus 56; *Auenrode* — *Osiek Grodkowski, -a -ego, osiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osiek Grodkowski, -ka -kiego* 1981 WUN II 645. — Nazwa zmieniona jako *Ossig, Osseg*. Niemiecką n. *Auenrode* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiek Grodkowski*. Lit.: SNGŚI IX 99; BorGŚI 102. JCh

Osiek Jasielski, wś, dawniej mto, krośn., gm. Dębowiec, 12,5 km na pld. od Jasła: *osek* 1255 KMłp I 49; *Ossysek* 1363 KMłp III 162; *opidi nostri Ossysek* 1365 CdP I 230; *Ossek* (1367) KMłp III 208; *Ossek* (1373) ZDM I 182; *Ossysek* 1435 SHGKr(TB 1A, 281); *Osiek* (1441) ZDM VIII 116; *Ossysek* 1470–80 DB I 489; *Ossysek* 1527 Matr IV/2, nr 15198; *oppidi Osziek* 1535, *oppido Ossiek* 1545 Matr IV/3, nr 17842, 22116; *Osiek* 1564 Lukrak I 125; *Osiek* 1581 ŻDz XIV 115; *Osiek* 1629 RPobKr 262; *Osiek*, mko 1886 SG VII 629–30; *Osiek*, mto 1933 SkBy 1206; *Osiek Jasielski* 1952 UW 278; *Osiek Jasielski, -ka -kiego, osiecki* 1966 UN 58, 168; gw. *ošek, -eka, ošeki*. — Od XX w. n. z członem odróżniającym od n. mta *Jasło*, z formie przymiotnikowej. W postaci gw. labializowane nagłosowe O-. Lit.: RBiecz 37; RospSEMIG 271; RymNmias 175. IN

Osiek Łużycki, wś, jel., gm. Zgorzelec, 7,5 km na pld. od Zgorzelca: *Wendischossigk, Windischossig* (1346), *Ozsek* 1385 KOL 19; *Windischin Ossek* 1399 CdL III 292; von *Ossig* 1407 CdL V 15; *Wendischossek* 1414 KOL 19; *Ossec* 1417/18 CdL III 740; zu *Wendischen Ossick* 1420 KOI. 19; *Ossegk* 1426, *Windische Osseg* 1426/27, *Wendische Osseg* 1428 CdL II/1, 277, 351, przyp. 1547; *Wendisch Ossig* 1435 CdL II/2, 564; *Windische Ossig* 1439, *Windisch Ossigk* 1450 CdL IV 94, 636; von *Ossigk* 1539 CdL V 120; *Windichossig* 1566 KOL 19; *Windichossig* 1598 CdL V 186; *Ossig* 1677 J IV 171; *Ossig, Wendisch-, wend. Wósek* 1845 K 465;

Osiek Mały

Wendisch Ossig 1886 SG XIII 208; *Ossig, Wosiek* 1900 Myc 76; *Wamsdorf NS.*, *Osiek Serbski* 1941 Wrzosek 30; *Wamsdorf* — *Osiek Łużycki, -a -kiego, osiecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Osiek Łużycki, -ka -kiego* 1981 WUN II 645. — Nazwa od ap. *osiek*, w formie zniemczonej, z członem odróżniającym od niem. przym. *wendisch* (= *łużycki*); zapisy w postaci *Wósek, Wosiek* są formami łużyckimi (z prostej w-). Nazwa niem. *Wamsdorf* została wprowadzona przez administrację hitlerowską. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiek Łużycki*. Lit.: SNGŚl IX 99; BenaGŁuż 321–3; SGTS II 164–8. JCh

Osiek Mały zob. **Osieczek** (1), **Osiek** (13, 28)

Osiek Mały-Kolonia zob. **Osiek** (13)

Osiek nad Notecią, wś, pil., gm. Wyrzysk, 4,5 km na płd. od Wyrzyska: *Ossysek retro Nakyel* (1378)1452 AC II nr 498; *Oszysek* distr. Nakl. 1444 Koz V 107; *Ossysek* 1493 Koz I 204; *Ossiek* 1578 ŻDz XII 174; *Osiek* 1620 MKl(Tab 11, 151); *Osiek* 1802–03 MpGillyPr; *Osiek*, niem. *Netzthal*, wś 1886 SG VII 631; *Osiek nad Notecią*, niem. *Netzthal* 1921 Sk X 122, 150; *Osiek nad Notecią, -ka nad -cią, osiecki* 1972 UN 190; 21; gw. *uošek* (*nad notećą*), *-ka, uošecki*. — Początkowo n. *Osiek*; w n. zestawionej człon odróżniający w formie wyrażenia przyimkowego *nad Notecią*, od n. rz. *Noteć*. Niemiecka n. *Netzthal* wprowadzona przez administrację zaboru pruskiego. ZZ

Osiek nad Wisłą zob. **Osiek** (22)

Osiek Piaseczny, wś, płoc., gm. Zawidz, 12 km na zach. od Raciąża: *Osyek* 1438 SHGPł 221; *Ossysek* 1471 ZHer nr 347; *Osziek* 1497 Matr II nr 1047; *Osiek Piaseczni, Osiek Piaseczny* 1578 ŻDz XVI 84, 90; *Osiek Piaseczny* 1784 MpPerPł; *Osiek piaseczny* 1827 Tabella II 66; *Osiek Piaseczny* 1886 SG VII 629; *Osiek Piaseczny v. Piaski* 1902 Przew II 38; *Osiek Piaseczny, -ka -nego* 1981 WUN II 645. — Początkowo n. *Osiek*; wtórnie n. zestawiona z członem odróżniającym od przym. *piaseczny* (: *piasek*). Oboczna n. *Piaski*. Lit.: SHGPł 221. UW

Osiek pod Brodnicą zob. **Osiek** (23)

Osiek Średni zob. **Osiek** (1)

Osiek Średni-Stara Droga zob. **Osiek** (1)

Osiek Wielki, wś, bydż., gm. Rojewo, 11,5 km na pñ.-zach. od Gniewkowa: *Osyek* 1489 Lupbrz 158; *Ossiek* 1527 Vlad XI 61; *Osiek* 1577 Vlad XVII 135; *Osiek* 1628–32 Luwlkp III 119; *Gross Wodzek* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Osiek Wielki* (*Wodzek Wielki*), niem. *Gross Wodzek* 1886 SG VII 631; *Osiek Wielki* 1922 Koz V 107; *Osiek Wielki,*

-ka -kiego, osiecki 1972 UN 179, 32. — Dawniej n. *Osiek*. Od XVIII w. z niem. członem odróżniającym *Gross*, pol. *Wielki*, w opozycji do n. *Osiek Mały*, dziś *Osieczek* (1). W okresie zaborów n. zniemczono jako *Wodzek*. AG

Osiek Wielki zob. **Osiek** (13, 19a, 23, 28), **Osiek-Parcele**

Osiek-Aleksandrowo, wś, ciech., gm. Gołymin-Osrodek, 13 km na pñ.-zach. od Pułtuska: *Osiek Aleksandrowo*, folw. 1886 SG VII 629; *Osiek Aleksandrowo*, wś 1902 Przew II 38; *Osiek-Aleksandrowo* 1952 UW 5; *Osiek-Aleksandrowo, -ka -wa, osiecki* 1971 UN 123, 13. — Człon drugi od im. *Aleksander*, z suf. *-owo*. UB

Osiek-Kolonia zob. **Osiek** (9, 23)

Osiek-Parcele, cz. wsi *Osiek*, dawniej wś, płoc., gm. Zawidz: *Osiek Wielki*, wś 1902 Przew II 38; *Osiek Wielki-Parcele* 1921 Sk I 170; *Osiek Parcele* 1952 UW 37; *Osiek-Parcele*, wś 1967 SM 795; *Osiek-Parcele, -ka -cel* 1981 WUN II 645. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy ponowiony z n. *Osiek* (19a), człon drugi od przym. *wielki* i od ap. *parcela*, w l. mnogiej. UW

Osiek-Włostybory, wś, płoc., gm. Zawidz, 11 km na zach. od Raciąża: *Ossek* 1373 SHGPł 221; in *Osziek* 1497 Matr II nr 1043; *Ossysek dicta Włoszczyborowycze* 1517 SHGPł 221; *Osiek Włostybory, Osiek Włoszcibori* 1578 ŻDz XVI 84, 90; *Osiek włosty y Osieczek* 1784 MpPerPł; *Osiek Włostybory* 1827 Tabella II 66; *Osiek Włostybory* 1886 SG VII 629; *Osiek Włosty Bory v. Osieczek* 1902 Przew II 38; *Osiek-Włostybory* 1921 Sk I 170; *Osiek-Włostybory, -ka -rów* 1981 WUN II 645. — Dawniej n. *Osiek*, później n. zestawiona z członem odróżniającym od n. os. *Włosćibor SSNO VI 153*, por.: *bona ... Simonis et Włostiborii* in *Aliewascha* 1497 Matr II nr 1043, z suf. *-owice*. Następnie zmiana członu odróżniającego na *Włosćibory*, w l. mnogiej. Przez skojarzenie z n. os. *Włost* powstała forma *Włostybory*. Okresowo n. zuniwerbizowana w postaci *Osieczek*, z suf. *-ek*. Lit.: SHGPł 221; ZMaz 287. UW

Osiek-Wółka, wś, ciech., gm. Gołymin-Osrodek, 15 km na pñ.-zach. od Pułtuska: *Vola Osszek* 1435 Zakr II nr 1300; *Myrzinska Wola* 1461 SHGMz(Ep. 5, 25); *Myrzinska Wolya* 1473 SHGMz(MK 6, 47v); *Vola Myrzinska* 1480 SHGMz(Ep. 13, 262v); *Mierzyniecz Wolia Osiek, Osiek et Volia* 1576 ŻDz XVI 315; *Wółka osiecka* 1827 Tabella II 285; *Wółka Osiek* al. *Osiecka* 1893 SG XIII 844; *Osiek-*

-*Wólka* 1902 Przew II 38; *Osiek-Wólka* 1952 UW 5; *Osiek-Wólka*, -ka -ki, *osiecki* 1971 UN 123, 13. — Dawniej n. *Wola-Osiek*, obocznie *Wola Mirzyńska/Mirzyńska Wola*, też *Wólka Osiecka*; n. zastawione od ap. *wola*, *wólka* i od n. sąsiednich wsi *Osiek* (3a), *Mirzyniec*, dziś *Mierzeniec*. Utrwaliła się n. *Osiek-Wólka*. Lit.: ZMaz 287. UB

Osieka, wś, olszt., gm. Bartoszyce, 5 km na płd. od Bartoszy: vorlygen ... dem Hermanne von dem Hayne ... leengute ... *Hermansdorf* genant, vogenanant *Hermanys gut* (1340)XVI, XVII PrUr III 209; *Hermanshain* 1374 VPr III 161; *Hermanshayn* 1437 GZ 42; *Hermenhan* 1570, 1623–24 HAPr V 35; *Hermenhagen*, folw. 1789 Goldb I 78; *Hermenhagen*, maj. i wś 1820 Wald 87; *Hermenhagen* 1882 SG III 67; *Hermenhagen*, *Hermenhayn* — *Grądy* 1946 Ley I 8; *Hermenhagen* — *Osieka*, -i, *osiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Osieka*, -ki 1981 WUN II 646. — Nazwa niem. *Hermansdorf* od im. *Herman* (odbiorcy nadania z 1340 r.) + *Dorf* 'wieś', *Gut* 'majątek'. Później *Hermanshain*, *Hermanshagen*, z drugim członem od *Hagen*, n. miejsca pochodzenia odbiorcy pierwszego nadania. Po 1915 r. ustalono urzędowo n. *Osieka*. Leyding przytacza n. pol. *Grądy*, por. n. m. *Grąd*. RP

Osieki (1), wś, kosz., gm. Sianów, 8 km na płn.-zach. od Sianowa: *Wosceken* 1319 LorSNH 141; *Wiczeken* (!), *Wyzeken*, *Wusseceken* 1331 PU VIII 7, 9, 78; *Wosseken* 1336 Rzduma I 27; *Wusseken* 1336 TrautmElb II 70; *Wotzeken* 1493 Rzduma I 27; *Wusseken* (1539) PomKirch I 136; *Ouseken* (!) 1618 MpLub; *Wusseken* 1628 PMT XIII 55; *Wussecken* 1789 MpGillyPom; *Wusseken* 1804 Rzduma I 27; *Wusseken* — *Osieki Koszalińskie*, -ek -ich, *osiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Osieki*, *Osiek* 1981 WUN II 646. — Nazwa zniemczona jako *Wosseken*, *Wusseken*, od ap. *osiek*, w formie pluralnej. O zmianie nagłosowego O- i Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. Po 1945 r. przejściowo *Osieki Koszalińskie*; urzędowo zatwierdzono n. *Osieki*. Lit.: Rzduma I 27–8; Rzduma III 52–7; Belchnerowska, PMT XIII 55; TrautmElb II 70. BCz

Osieki (2), wś, ślup., gm. Borzytuchom, 8 km na płn.-zach. od Bytowa: *Wosseken* (1354)1637, *Wusseken* (1355)1794 PrUr V 160, 169; *Wusseke* 1397 PMT IX 46; *Wosseken* (1438) GZ 134; *Wusseken* 1618 MpLub; *Wyseken* (!) alias *Osiek* 1637 Font XLVI 18; *Osiek* 1686 Font XI–XV 846; *Osieko* 1710 PMT IX 46; *Osiek* 1749 Font XVI–XIX 275; *Wussecken* 1789 MpGillyPom; *Osiek* al. *Wosiek*,

Wussecken 1886 SG VII 633; *Wusseken* — *Osieki Bytowskie*, -ek -ich, *osiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Osieki* — *Wusseken* 1951 Rosp 225; *Osieki Bytowskie* 1952 UW 198; *Osieki*, *Osiek* 1981 WUN II 646; gw. *oseki/krolevské*, *osek/šlaxeckí*, *uošek*. — Nazwa zniemczona jako *Wosseken*, *Wusseken*. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. W XVII w. n. reslawizowano jako *Osiek*, przejściowo *Osieko*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Osieki*. Przejściowo w 1952 r. n. z członem lokalizującym od n. miasta *Bytów*. Lit.: LorSNH 141; TrautmElb II 70; Surma, PMT IX 46. BCz

Osieki (2a), wś, ślup., gm. Kępicze, 4 km na płn.-wsch. od Kępic: *Wuczeken*, *Wusseke* 1493, *Wusseke* 1525 Rzduma I 28; *Wusseken* 1618 MpLub; *Wussecken* 1789 MpGillyPom; *Wussecken* — *Osieki*, *Osiek*, *osiecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Osieki*, *Osiek* 1981 WUN II 646. — Nazwa zniemczona jako *Wusseke*, *Wussecken*. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono formę *Osieki*. Lit.: Rzduma I 28. BCz

Osieki (3), wś, suwal., gm. Gołdap, 10 km na płd.-zach. od Gołdapi: *Ostkehlen* od. *Dzidzwilten*, wś 1785 Goldb III 142; *Ostkehlen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Ostkehlen* 1886 SG VI 666; *Ostkehlen*, *Oszaksninay* — *Osiek* 1946 Ley I 19; *Ostkehlen* — *Osieki*, -ków, *osiecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Osieki*, *Osiek* 1981 WUN II 646. — Według Szcześniak n. niem. *Ostkehlen* to adaptacja n. lit., od lit. *ošti* 'szumieć, huczeć' + *káimas* 'wieś', niem. -*kehmen*. Oboczna n. *Dzidzwilten*, może od lit. n. os. *Didvilys, w dialekcie Dzuków *Dzidzwilys (od *didis*, *didžia* 'wielki' i -*vil*, por. n. os. *Vilius*, *Vil-butas*: *vilt-is* 'ufać; oczekiwać, spodziewać się' Lpvž II 1216, 1210–1). *Wieś* leży na obszarze, na którym licznie występują nazwy z zakończeniem -*kehmen*, od lit. *kiēmas* 'dwór' lub *káimas* 'wieś', regularnie polonizowanym jako -*kiejmy*. Do postaci *Oszaksninay* por. lit. n. *Ašakiēniai*; zob. lit. n. os. *Ašakēnas*, *Ašaka* (: *āšaka* 'plewa, ość') Lpvž I 130, w formie pluralnej (-*iai*). Nazwa *Osieki* wprowadzona urzędowo po 1945 r. Lit.: Szcześniak, PMT XII 122.RP

Osieki zob. *Osieki Łęborskie*, *Osieki Ślupskie*

Osieki Bytowskie zob. *Osieki* (2)

Osieki Koszalińskie zob. *Osieki* (1)

Osieki Łęborskie, os., dawniej wś, gdań., gm. Choczewo, 21 km na wsch. od Łeby: *Osiek* 1284 SHGPG; *Oszyck*, w nadpisie *Ville Ossycky* privi-

Osieki Słupskie

legium 1353 PrUr V 600-1; *Ossek* [ok. 1400] Font LXX 230; *Wosseken* 1461 SHGPG(Reg 1 nr 15601); do wsi *Ossieka* 1565 Lupom 111; *Oszyky* 1582 InwWłoc 302; do *Osieka* 1664 Font XXXIII 344; *Osseken* 1789 MpGillyPom; w *Osiekach* 1842 ABPom 319; *Osieki*, niem. *Ossecken* 1886 SG VII 633; *Ossecken* — *Osieki*, -ek, *osiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osieki* (*Lęborskie*) — *Ossecken*, os. 1951 Rosp 225; *Osieki Lęborskie*, *Osiek -kich* 1981 WUN II 646. — Dawniej n. *Osiek*. Wtórnie w formie pluralnej, może pod wpływem niemieckiego *Wosseken*, *Ossecken*; o zmianie O- > Wo- zob. *Objazda* (2). Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Osieki Lęborskie*, z członem lokalizującym od n. miasta *Lębork*. Lit.: LorSNH 82. BCz

Osieki Słupskie, wś, słup., gm. Ustka, 16 km na pñ.-wsch. od Słupska: *Wosseken* 1329, *Wusseken* 1628 RzDuma I 28; *Wussecken* 1789 MpGillyPom; *Osieki* al. *Wosieki*, niem. *Wussecken* 1886 SG VII 633; *Wussecken* — *Osieki*, *Osiek*, *osiecki* 1947 MPol XXV nr 37; *Osieki* (*Słupskie*) — *Wussecken*, os. 1951 Rosp 225; *Osieki Słupskie*, *Osiek -kich* 1981 WUN II 646; gw. *vuosäxovo*, -va/vuöseki, *vuosjék/vuosovä*, *vuosou*. — Nazwa niemieczona jako *Wosseken*, *Wussecken*. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. W gw. formach słowińskich wtórny suf. -owo oraz postać *Osowy*, w wyniku upodobnienia do ap. *osa* 'osika'. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Osieki Słupskie*, z członem lokalizującym od n. miasta *Słupsk*. Lit.: RzDuma I 28; Iwicki, PMT XI 81. BCz

Osiekowo, wś, olszt., gm. Dąbrówno, 20,5 km na pñ.-zach. od Nidzicy: *Oschekau*, maj. 1789 Goldb I 151; *Oschekau* 1796-1802 MpSchröt XVI; *Oschekau*, wś 1820 Wald 221; *Osiekowo*, niem. *Oschekau* 1886 SG VII 634; *Oschekau* — *Osiekowo*, -wa, *osiekowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Osiekowo*, -wa 1981 WUN II 646; gw. *ošekovo*. — Nazwa od ap. *osiek*, z suf. -owo, niemieczona jako *Oschekau*. Wieś powstała w 1321 r. Lit.: Nidzica. Z dziejów miasta i okolic, 1976, 124. RP

Osielec, wś, nowosąd., gm. Jordanów, 9,5 km na pñd.-wsch. od Makowa Podhalańskiego: *Osiedlicz* 1564 Lukrak I 210; *Osiedlec* 1581 ŻDz XIV 48; *Oscielec* 1629 RPobKr 63; *Osielec* 1680 Rej 74; *Osielec* 1765 Lukrak I 88; *Osielec* 1886 SG VII 634; *Osielec* 1921 Sk XII 22; *Osielec*, -lca, *osielecki* 1964 UN 14, 43. — Dawniej n. *Osiedlec*, od ap. *osiedle* 'siedziba, gospodarstwo wraz z zabudowaniami'

SpXVI, XXII 124, z suf. -ec. Forma *Osielec* powstała w wyniku uproszczenia grupy spółgłoskowej -dl- > -l-. Lit.: LKrak 107. IN

Osielsko, wś, bydż., gm. Osielsko, 5 km na pñ.-wsch. od Bydgoszczy: *Oszelzch* (1065) 1202 KW I 4, fałs. XIII; *OselSCO* 1250 Kuj 187; *Osyelsko* 1489 Lupbrz 179; *Osielsko* 1527 Vlad XI 25; *Osielsko* 1583 ŻDz XII 257; *Osielskie* 1796-1802 MpSchröt XXI; *Osielsk* al. *Osielsko* 1886 SG VII 634; *Osielsko*, -ka, *osielski* 1972 UN 174, 17. — Pierwotnie zapewne *Osiedlisko*, od ap. *osiedle* (: *ob sedlĕ 'wokół wsi' SEBoR 397), z suf. -sko. Zapisy historyczne potwierdzają wahanie rodzaju gramatycznego nazwy. Lit.: Górnowicz, GSJ III 82; RospSEMIG 272; Rospond, -nsk- 200. AG

Osiemborowice, os. zaginiona leżała pod Kruszynem, włoc.: *Ossomborowycze* 1411 Koz V 107; *Oszamborowycze* 1489 Lupbrz 94; *Ossiemborowicze* 1527 Vlad XI 31; *Oszremborowicze* 1577 Vlad XVI 29. — Dawniej n. *Osięborowice*, od n. os. *Osiębor* SSNO IV 146, z suf. -owice. AG

Osiemborów, wś, rad., gm. Magnuszew, 9 km na wsch. od Warki: *Osszöborowo* 1407, *Osszemborowo* 1415 Czer nr 20, 1743; *Osanborow* 1419, *Osszimborowo* 1420 Czer nr 1158, 1290; *Osszömborowo* 1422 Czer nr 1451; *Ossyemborowo* 1482 SHGMz(MK 5, 205); *Osięborowo* 1576 ŻDz XVI 246; *Osiemborów* 1783-84 RejKor 825; *Osiemborów* 1827 Tabella II 66; *Osiemborów* 1839 MpKwat IV 4; *Osiemborów* 1886 SG VII 634; *Osiemborów*, -rowa, *osiemborowski* 1970 UN 25, 26. — Dawniej n. *Osięborowo*, od n. os. *Osiębor*, z suf. -owo, później -ów. UB

Osienniki, wś, suwal., gm. Płaska, 25,5 km na pñ.-wsch. od Dąbrowy Białostockiej: *Osienniki* 1902 Przew II 38; *Osienniki*, wś 1952 UW 154; *Osienniki*, przys. 1967 SM 795; *Osienniki*, -nik 1981 WUN II 646. — Nazwa od gw. ap. *osinnik* 'las osinowy' SGPKar III 467 (z przejściem i > e przed n), w formie pluralnej. EB

Osierdów, wś dziś nieistniejąca, leżała w par. Łączna, lub.: *Osierdow*, *Oscharadow* 1450, *Ossyardow* 1451, *Osierdow*, *Osszyerdow* 1452, *Hashyardow* 1455, *Ossyardow* 1458, *Osierdow* 1466, *Oszyardow*, *Oszyerdow* XV SHGLu IV 99; *Oscharadow* 1470-80 DB II 549; *Ossiardow* 1529 LR 34; *Oszerdow* 1564 SHGLu IV 99; *Oszierdów* (!) 1580 RPobLu 751v; *Osierdow* 1626 RPobl.u 38; *Osierdow* 1676 ŻDz XV 27a; *Osierdow* 1685 SHGLu IV 99; Karczma Os-

cierdow (!) 1786 MpPerLu. — Nazwa od n. os. *Osierda* KozN 52 (: *osierdny* 'zapalczywy', *osierdzie* 'złość, gniew' Sstp V 649), z suf. *-ów*. Odnotowana też forma z protetycznym *h-*: *Hosierdów*. W zapisach historycznych wahania 'e' : 'a'. Lit.: SHGLu III 168, IV 99; KosLu 68. IN

Osięborowice zob. **Osięborowice**

Osięborowo zob. **Osięborów**

Osięciny, wś, włoc., gm. Osięciny, 13 km na zach. od Brześcia Kujawskiego: de *Osencin* 1295 CdP II 129; de *Ossenczini* 1325–27 MVat I 265; *Oszączine* 1420 Koch nr 1420; *Ossanciny* 1489 Lupbrz 105; *Osięczini* 1557–66 ŻDz XIII 12; z *Oszęcin* 1582 InwWłoc 12; *Osięcziny* 1598 InwWłoc 10; *Osięciny* 1674 Rpg 142; *Osięciny* 1796 PerOpis IX; *Osięciny* 1886 SG VII 634; *Osięciny*, *-cin*, *osięciński* 1971 UN 182, 20. — Nazwa od n. os. *Osięta* (: *Osiębor*, *Osięgniew*) SSNO IV 146, z suf. *-in*, wtórnie *-iny*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 294; RospSEMIG 272. AG

Osiki, wś, suwał., gm. Orzysz, 15,5 km na płn.-zach. od Orzysza: *Schönwiese* 1920 Mp-HAPr I; *Schoenwiese* — *Osikowo* al. *Szenwiza*, dw. 1946 Ley I 93; *Osiki* — *Schönwiese*, os. 1951 Rosp 227; *Osiki*, wś 1967 SM 795; *Osiki*, *-sik* 1981 WUN II 646. — Dawna n. niem. należy do typu tzw. życzeniowych, od *schön* 'piękny' i *Wiese* 'łąka'. W dokumentach zanotowano spolszczoną fonetycznie postać *Szenwiza*. Leyding zaproponował n. pol. *Osikowo*, którą po 1945 r. urzędowo zmodyfikowano na *Osiki*. RP

Osikowa zob. **Kamionna** (4)

Osikowo zob. **Osiki**

Osikówka zob. **Kamionna** (4)

Osiłowo zob. **Ościśłowo** (2)

Osin zob. **Osiny** (3a, 4)

Osina (1), wś, gorz., gm. Barlinek, 3,5 km na płn.-zach. od Barlinka: *Espenbusch* 1913, 1934 Mp-25(29–57); *Espenbusch* — *Osina*, *-ny*, *osiński* 1949 MPol XXVII A-76; *Osina* — *Espenbusch*, os. 1951 Rosp 225; *Osina*, *-ny* 1981 WUN II 646. — Dawna n. niem. od *Espe* 'osina, osika' + *Busch* 'zarośla'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Osina*. BCz

Osina (2), wś, koniń., gm. Uniejów, 9,5 km na płn.-zach. od Uniejowa: *Osina*, kol., os. młyńska 1933 SkBy 1208; *Osina*, kol. i os. 1967 SM 795; *Osina*, *-ny*, *osiński*, wś 1973 UN 47, 26; *Osina*, *-ny* 1981 WUN II 646; po zmianie *Osina*, *-ny*, cz. wsi Brzozówka 2007 DzU nr 245, poz. 1811. — Nazwa

od ap. *osina* 'drzewo liściaste z rodziny wierzbowatych; osika' SpXVI, XXII 138. EB

Osina (3), wś, piotr., gm. Kluki, 13 km na zach. od Belchatowa: *Osiny* 1827 Tabella II 66; *Osina*, pustk. 1877 Zin II 16; *Osina*, pustk. 1886 SG VII 636; *Osiny*, os. 1921 Sk II 73; *Osina*, wś 1952 UW 97; *Osina*, *-ny*, *osiński* 1972 UN 39, 23. — Początkowo n. w l. mnogiej. EB

Osina (3a), dziś *Osina Duża* i *Osina Mała*, dwie wsi, sier., gm. Kietczygłów, 12 km na płn.-zach. od Pajęczna: *Osina* 1827 Tabella II 66; *Osina*, kol. 1886 SG VII 635; *Osina Duża* i *Osina Mała*, dwie wsi 1921 Sk II 127; *Osina* 1952 UW 106; *Osina Duża*, *-ny* *-żej*, *Osina Mała*, *-ny* *-lej* 1981 WUN II 646. — Człony odróżniające w n. zestawionych od przym. *duży*, *mały*. EB

Osina (4), wś, szczec., gm. Osina, 11 km na pld.-zach. od Nowogardu: *Schönenhagen* 1539 PomKirch I 188; *Schönhagen* 1789 MpGillyPom; *Schönhagen* 1834 MpUMbl 964; *Schönhagen* — *Osina*, *-ny*, *osiński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osina*, *-ny* 1981 WUN II 646. — Dawna n. niem. od *schön* 'piękny' i *Hagen* 'gaj, ogrodzenie, żywoplot'. W pobliżu znajdują się inne miejscowości o nazwach z członem *-hagen*, por. *Bernhagen*, *Grossenhagen*, *Liittkenhagen*, *Korkenhagen*, *Stevenhagen*. Być może n. utworzono na ich wzór. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Osina*. Lit.: RospSEMIG 272. BCz

Osina (5), dziś *Osina Mała* i *Osina Wielka*, dwie wsi, wałb., gm. Ziębice, 4 i 5 km na pld. od Ziębic: *Ossyna* 1234 SUR II 267, fals.; *Ossina* 1245 Reg nr 630; *Osina* 1251, *Ossina* 1254 SUR III 26, 90; *Ossina* (1268)XIV, *Osina* (1268)XVI SUR IV 51, 68; villa *Ossin* ... *Nuzzin*, *Ozzina*, *Parvum Nuzzin* 1273–76 GHenr II 311, 327, 320; *Ozzina* 1278 SUR IV 231; *Ossina* 1282 Reg nr 1705; *Ossine* 1287 SUR V 251; Dorfe *Ossina* 1291 SUR VI 19; *Osina-Nuzin* 1292 Reg nr 2196; *Parvum Ossina* 1293 SUR VI 81; *Minori Osina* 1297 SUR VI 252; *Ossina* 1310 CdSil 179; *Nossen* 1312, *Nuzzin* 1313, *Ossina* 1316 Reg nr 3278, 3332, 3551; *Osla*, *Osna* 1335, *Parvo Nussyn* 1337, *Nuzzin* 1339, de *Nuzzin maiorii* 1339 Reg nr 5409, 5951, 6222; *Nossyn* (1361) K 452; *Grossnosszem* 1651/52, *Wenigossen*, *Gross Nossen* 1666/67 J I 246, 528; *Grossnossen*, *Wenigossen* 1743 SNGŚI IX 100; *Gross Nossen* 1785, *Kleinoder Wenig-Nossen* 1785 Z IV 75; *Nossen*, *Grossu. Neu*, olim *Nuzzin* und *Ossina*, *Nossen Wenig*

1845 K 452; *Osina*, Nossen 1900 Myc 40; *Gross Nossen*, *Wielka Osina*, *Wenig Nossen*, *Mała Osina* 1941 Wrzosek 12; *Gross Nossen* — *Osina Wielka*, -y -ej, *osiński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Wenig Nossen* — *Osina Mała*, -ny -ej, *osiński* 1948 MPol XXV nr 142; *Osina Mała*, -ny -tej, *Osina Wielka*, -ny -kiej 1981 WUN II 646. — Dawniej n. *Osina*, zniemczona jako *Ossina*, *Nuzzin*, *Nossen*. Od XIV w. n. z członami odróżniającymi od łac. *parvus*, *minus* 'mały, mniejszy', *maior* 'większy', później niem. *klein*, *wenig* 'mały', *gross* 'wielki'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osina Mała* i *Osina Wielka*. Lit.: SNGŚI IX 100; SGTS XXI 62–7.

JCh
Osina zob. *Drezdenko*, *Osiny* (4, 9)

Osina Duża zob. *Osina* (3a)

Osina Mała zob. *Osina* (3a, 5)

Osina Wielka zob. *Osina* (5)

Osinia zob. *Drezdenko*

Osiniak, cz. wsi Jabłonów, dawniej wś, rad., gm. Policzna: *Osiniak*, os. leśn. 1877 Zin II 16; *Osiniak*, kol. i os. leśn. 1886 SG VII 636; *Osiniak*, kol. 1902 Przew II 38; *Osiniak*, kol. 1933 SkBy 1208; *Osiniak*, wś 1967 SM 795; *Osiniak*, -ka 1970 UN 36, 6. — Nazwa od ap. *osiniak* 'lasek osikowy', też 'rodzaj grzyba' SW III 846, SGPKar III 467. Lit.: KopRad 100. *IN*

Osiniak-Piotrowo, wś, suwał., gm. Ruciane-Nida, 3,5 km na płn.-zach. od Rucianego-Nidy: *Fedorowen*, *Piotrowen* 1835 Gause 43, 95; *Fedorwalde* (*Fedorowo*), *Peterheim* (*Piotrowo*), -a ok. 1859 SzcześTeka 35; *Peterhain* 1874 Gause 43; *Fedorwalde* 1881 SG II 377; *Osiniak* 1886 SG VII 636; *Fedorwalde*, *Peterhain* 1935 Gause 43, 95; *Osiniak* — *Fedorwalde*, *Fedorowen*, *Osiniak-Piotrowo* — *Fedorwalde-Peterhain*, *Pietrowo* — *Peterhain*, *Piotrowen* 1941 Choj 118, 121; *Peterhain*, *Piotrowen* — *Piotrowo* 1946 Ley I 57; *Fedorwalde-Peterhain* — *Osiniak-Piotrowo*, -a-*Piotrowa*, *piotrowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Osiniak-Piotrowo*, -ka-wa 1981 WUN II 646. — Nazwa *Fedorowo*, od nazw. właściciela wsi, starowiecy (filipona) Szczepana *Fedorowa* (: im. brus. *Fedor* 'Teodor' BiryłaBA I 163), z suf. -owo, zniemczona jako *Fedorowen*, później *Fedorwalde*. W 1874 r. wioś została połączona z *Piotrowem*; n. wsi pochodzi od im. właściciela *Piotra* Jakowlewa, z suf. -owo, zniemczona jako *Piotrowen*, potem *Peterhain*. Nazwa *Osiniak* była pierwotnym określeniem okolicy leśnej. Po 1945 r. zatwierdzono n. zestawioną

Osiniak-Piotrowo według propozycji Chojnackiego. Lit.: Mrągowo. Z dziejów miasta i powiatu, 1975, 212, 220. *RP*

Osiniiec (1), wś, pil., gm. Trzcianka, 3 km na wsch. od Trzcianki: *Charlottenhof*. 1906 Mp-200- (34–53); Fw. *Charlottenhof* 1936 Mp-100(36–23); *Charlottenhof* — *Osiniiec*, -ica, *osiniecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Osiniiec*, -ica 1981 WUN II 646. — Pierwotnie n. *Charlottenhof*, od żeńskiego im. niem. *Charlotte* + *Hof* 'dwór'. Nazwa *Osiniiec* nadana urzędowo. *ZZ*

Osiniiec (2), wś, pozn., gm. Gniezno, 4 km na pld.-wsch. od Gniezna: *Osiniiec* 1846 KsP 470; *Osiniiec*, os. 1886 SG VII 636; *Osiniiec*, niem. *Charlottenhof*, wś, pustk. 1921 Sk X 14, 150; *Osiniiec*, -sińca, *osiniecki* 1967 UN 77, 8; gw. *uośinec*, -ca, *uośinecki*. — Nazwa od ap. *osina*, z suf. -ec. *ZZ*

Osiniiec (3), cz. Wrocławia, okresowo wś: *Kaltasche* 1736 SNGŚI IX 100; *Kaltasche*, kol. 1845 K 265; *Kaltasche* — *Osiniiec*, -ńca, *osiniecki* 1948 MPol XXVI nr 78; *Osiniiec*, wś 1952 UW 239; *Osiniiec*, kol. 1967 SM 795; *Osiniiec*, -ńca 1981 WUN II 647. — Dawna n. niem. *Kaltasche* od niem. *kalt* 'zimny' + *Asche* 'popiół' (prawdopodobnie chodzi o pole użyźniane popiołem). Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Osiniiec*. Lit.: SNGŚI IX 100; DomWr 118. *JCh*

Osiniiec zob. *Laseczno*

Osinin zob. *Osiny* (1a)

Osinki (1), wś dziś nieistniejąca, leżała w dawnej ziemi bielskiej, łomż., gm. Wysokie Mazowieckie: Seło *Oseńki* ziemiane 1528 ŻDz XVII/1, 215; *Oszinki* 1569 UPL 252; *Osinki* 1580, *Osinki* 1591 ŻDz XVII/1, 98, 149. — Nazwa od n. os. *Osinka*, w formie pluralnej, por. Jan *Osinka* w tej wsi 1580 ŻDz XVII/1, 98 (: *osinka* 'osika'). Pierwszy zapis *Oseńki* wskazuje, że był to teren zamieszkały przez Rusinów. Kontynuacją n. wsi są zapewne n. pola i lasu we wsi Jabłoń-Rykacze: *Osinki*, -nek oraz n. lasu we wsi Jabłoń-Samsony: *Osinki*, -nek 1974 UN 165, 84, 100. Lit.: GórnRPd 38. *EB*

Osinki (2), wś, rad., gm. Rzecznów, 13 km na płn.-wsch. od Iłży: *Osinki*, kol. 1921 Sk III 24; *Osinki* 1952 UW 112; *Osinki*, -nek, *osinecki* 1966 UN 20, 29; *Osinki*, -nek 1981 WUN II 647. — Nazwa od ap. *osinka* 'osika' Sstp V 650, w formie pluralnej. Lit.: KopRad 100. *IN*

Osinki (3), wś, suwał., gm. Suwałki, 6 km na płn.-wsch. od Suwałk: *Osinki* 1744 SDV 97; *Osinki* 1784 SHGPd(Opispar rkps I 6010, 153–155);

Osinki 1827 Tabella II 66; *Osinki* 1886 SG VII 636; *Osinki* 1921 Sk V 83; *Osinki, -nek* 1981 WUN II 647. — Niewykluczone, że n. jest ponowiona z jez. *Osinki* XVI WiśnSuw 78. Lit.: WiśnSejn 87–8; WiśnSuw 78. EB

Osinki (4), wś, tarnob., gm. Potok Wielki, 14 km na pld.-zach. od Kraśnika: *Osinki*, kol. 1887 SG VIII 868; *Osinki*, kol. 1933 SkBy 1208; *Osinki* 1952 UW 140; *Osinki Boguckiego* 1961 Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie nr 44; *Osinki Boguckiego*, kol. 1967 SM 795; *Osinki, -nek, osiński, Osinki Boguckie, -nek -kich*, cz. Osinek 1971 UN 110, 17; *Osinki, -nek* 1981 WUN II 647. — Nazwa od ap. *osinka*, w formie pluralnej. Człon odróżniający w n. zestawionej od nazw. *Bogucki RymSEN* I 45. IN

Osinki zob. *Osiny* (23), *Sztabin*

Osinki Boguckie zob. *Osinki* (4)

Osinki Boguckiego zob. *Osinki* (4)

Osinów Dolny, wś, szczec., gm. Chojna, 4,5 km na pln.-zach. od Cedyni: *Wutzeno* (1299) CdB A XIX 68; *Botzow* (!) 1337 SHGNM (Landb 13); *Wutzentzow* 1432 CdB A XXIV 142; *Nieder Wuzow* 1472 SHGNM; *Niederwutzen* — *Osinów Dolny, -owa -ego, dolnoosinowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osinów Dolny, -nowa -nego* 1981 WUN II 647. — Dawna n. od ap. *osa, osina* lub od n. *os. Osa, *Osina*, z suf. *-ów*. Zapisy historyczne w postaci zniemczonej: *Wutzenow, Wutzen*; o zmianie *O- > Wo- > Wu-* zob. *Ogardy*. Człon odróżniający od przym. niem. *nieder*, pol. *dolny*, w celu odróżnienia od n. *Hohenwutzen* (dziś Niemcy). Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Osinów Dolny*. BCZ

Osiny (1), wś, bydż., gm. Nowe, 6 km na zach. od Nowego: *Oschin* 1773 PMT VIII 75; Pustkowie *Osiny* 1786 LuPrus II 149; *Oschin* od. *Espen* 1789 Goldb II 170; *Oschim* (!) oder *Espen* 1796–1802 MpSchröt XV; *Espenhöhe* al. *Oschini* — *Osiny* 1879 KętN 106; *Osiny*, niem. *Espenhoelie* al. *Espen* 1886 SG VII 640; *Osiny*, niem. *Espenhohe* 1921 Sk XI 50, 83; *Osiny* (*Espenhöhe*) 1925 Krzep 83; *Osiny* 1952 UW 57; *Osiny, Osin, osiński* 1971 UN 186, 24. — Nazwa od ap. *osina*, w l. mnogiej. Nazwa niem. *Espen* jest kalką n. pol., z dodatkowym członem *-höhe*. Lit.: Jakus-Borkowa PMT VIII 75. WK

Osiny (1a), cz. wsi Drewno, dawniej wś, bydż., gm. Gąsawa: rubeta s. hered. des. d. *Orsyny* (!) 1461 Koz V 109; *Osziny* hereditas deserta (1539) VisitGn 534; *Osiny* des. Distr. Kczin. 1574

Koz III 694; *Osini* 1598 Koz I 205; *Osinin* 1846 KsP 518; *Osinin*, wś 1886 SG VII 636; *Osiny*, wś 1921 Sk X 126; *Osiny, -sin* 1971 UN 192, 7; gw. *uośiny, -sin, uośiński*. — W XIX w. przejściowo n. *Osinin*, od ap. *osina*, z suf. *-in*. ZZ

Osiny (2), wś, częst., gm. Kamienica Polska, 13 km na pld.-wsch. od Częstochowy: mineratoribus minerae *Ossyny* 1498 Matr II nr 1150; minera *Hibak* 1530, minera *Chibakowska* dicta *Osiny* 1563 SHGKr III 391; in possessione minerae ferrariae *Ossini* 1566, super minera seu officina ferraria *Oszini* 1570 Matr V/1, nr 3325, 4212; *Kuźnica Chibakowska* dicta *Osiny* 1581 ŻDz XIV 81; *Kuźnica Chybakowska*, dict. *Osiny* 1629 RPob-Kr 185; *Osiny* 1662 ŻDz XV 52a; *Kuźnica Chybakowska* alias *Osini* 1680 Rej 189; *Osiny* 1765 Żyd 417; *Osiny* alias *Kuźnica Hybaltowska* (!) 1787 MpPerKr; *Osiny* 1787 Spis 354; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1886 SG VII 639; *Osiny* 1921 Sk III 12; *Osiny, -sin* 1981 WUN II 647; gw. *uośiny, -in, uośiński*. — Początkowo n. określała kuźnicę, później powstałą wokół niej osadę (w gruncach wsi występuje dużo rudy żelaznej). W XVI–XVIII w. wieś nosiła oboczna n. *Kuźnica Chybakowska*, od ap. *kuźnica* 'warsztat wytopu i obróbki żelaza' Sstp III 473, z członem odróżniającym od nazw. kuźników Marcisza i Grzegorza *Hybaków*, wymienionych w 1513 r., zob. SHGKr III 391. W postaci gw. labializowane nagłosowe *O-*. Lit.: SHGKr III 391–2; RKrak 87, 120. IN

Osiny (3), przys., dawniej wś, częst., gm. Secemin, 9 km na pld.-zach. od Włoszczowy: *Osiny*, wś 1921 Sk III 143; *Osiny*, wś 1967 SM 796; *Osiny, Osin*, cz. Żeliszawic 1971 UN 35, 10; *Osiny, Osin* 1981 WUN II 647. IN

Osiny (3a), wś, kal., gm. Kępno, 2 km na pln.-zach. od Kępna: *Osiny* 1426 SHGWiel 128; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny*, niem. *Ossin, Ossyn* i *Osin*, wś, okr. wjejski i folw. 1886 SG VII 639; *Osiny*, niem. *Oschin* 1921 Sk X 31, 150; *Osiny, -sin, osiński* 1971 UN 81, 8. — Nazwa niem. jest fonetyczno-graficzną substytucją n. polskiej. Lit.: SHGWiel 128. EB

Osiny (4), cz. Żor, dawniej wś, kat.: *Ossina* ok. 1300 CdSil XIV 110; *Noscin* 1321 Reg nr 4176; pago *Osiny* 1652, *Oszen* 1679, *Ossiny* 1687/88 J II 14, 119, 432; *Nieder Oschin, Ober* u. *Mittel Oschin* 1743 SNGŚl IX 101; *Oschin* hat 3 Antheile, *Ober, Mittel* und *Nieder* 1784 Z III 162; *Oschin, Ober-*,

Osiny

Mittel-, Nieder-, Osin 1845 K 463; *Osina* 1900 Myc 40; *Osiny, Oschin* 1920 PrusGŚl 54; *Osiny, Osin* 1981 WUN II 647. — Dawniej n. *Osina*, wtórnice w l. mnogiej, zmienczona jako *Oschin*, z członami od niem. przym. *ober* 'górný', *mittel* 'środkowy', *nieder* 'dolny'. Lit.: SNGŚl IX 101; BorGŚl 72. JCh

Osiny (5), wś, kiel., gm. Mirzec, 11 km na płn.-zach. od Iłży: *Osszyny* 1470–80 DB III 415; *Ossyny* 1529 LR 457; *Ossyny* 1564–65 Lusand 197; *Osiny* 1787 Spis 414; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1886 SG VII 639; *Osiny* 1921 Sk III 23; *Osiny, -sin, osiński* 1966 UN 20, 22. Lit.: KopKiel 57. IN

Osiny (6), wś, kiel., gm. Pierzchnica, 9,5 km na płn.-wsch. od Chmielnika: *Osszyny* 1470–80 DB II 389; *Ossyny* 1508 Matr IV/1, nr 331; *Ossyny* 1510 Matr IV/2, nr 9343; *Osschyny* 1512 Matr IV/1, nr 1849; *Ossyny* 1529 LR 24; *Ossyny* 1564–65 Lusand 154; *Osiny* 1660–64 Lusand II 56; *Osiny* 1674 ŻDz XV 56a; *Osiny* 1787 Spis 404; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1886 SG VII 639; *Osiny* 1921 Sk III 130; *Osiny, -sin, osiński* 1966 UN 19, 51. Lit.: KSand 144; KopKiel 57. IN

Osiny (7), wś, koniń., gm. Grabów, 8,5 km na pld.-wsch. od Kłodawy: *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1886 SG VII 638; *Osiny* 1921 Sk II 57; *Osiny, Osin, osiński* 1972 UN 43, 32. EB

Osiny (8), wś, koniń., gm. Zagórzów, 5 km na pld.-wsch. od Zagórzowa: *Ossyny* 1475 Koz V 109; *Ossyny* 1511–23 ŁLB I 281; *Ossini* 1579 ŻDz XII 239; *Osiny* 1618–20 PKal 133; *Osiny* 1886 SG VII 639; *Osiny, Osin* 1981 WUN II 647; gw. *uośiny, -śin, uośiński*. ZZ

Osiny (9), dziś *Osina*, wś, lub., gm. Borzechów, 14,5 km na płn.-zach. od Bychawy: *Osiny* 1877 Zin II 17; *Osiny*, kol. 1886 SG VII 639; *Osiny*, kol. 1893 SG XIII 477; *Osiny*, wś 1902 Przew II 38; *Osiny*, kol. 1933 SkBy 1209; *Osiny, Osin, osiński*, wś 1969 UN 104, 12; po zmianie *Osina, -ny, osiński* 1996 MPol nr 79, poz. 713; gw. *ośina/ośiny*. — Dawniej n. *Osiny*, dzis *Osina*. Zapisy gw. potwierdzają wahania liczby. IN

Osiny (10), wś, lub., gm. Chodel, 8,5 km na pld.-zach. od Bełżyc: *Osiny* 1877 Zin II 17; *Osiny* 1886 SG VII 639; *Osiny* 1902 Przew II 39; *Osiny, -sin, osiński* 1969 UN 104, 9. IN

Osiny (11), wś, lub., gm. Żyrzyn, 8 km na płn.-wsch. od Puław: *Ossini* 1419 ZDM V 227; *Ossini* 1447 LKP 26; *Ossyny* 1470–80 DB II 571; *Ossyny* 1529 LR 435; *Ossyny* 1531 ŻDz XIV 359; *Osiny* 1626 RPobLu 138; *Ossini*, z *Osinamy* 1660–

–64 Lusand II 168, 171; *Osiny* 1676 ŻDz XV 19a; *Osiny* 1787 Spis 448; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1886 SG VII 639; *Osiny* 1921 Sk IV 86; *Osiny, -sin, osiński* 1971 UN 118, 39. Lit.: SHGLu III 168; KosLu 68. IN

Osiny (12), przys., dawniej wś, notowana do 1967 r., olszt., gm. Jedwabno, ok. 17 km na zach. od Szczytna: *Oschiene*n 1808 Gause 93; *Oschiene*n, wś 1820 Wald 214; *Oschiene*n — *Osiny* 1879 KeTn 190; *Osiny*, niem. *Oschiene*n, wś 1886 SG VII 640; *Oschiene*n — *Osiny*, wyb. 1946 Ley I 64; *Oschiene*n — *Osiny, Osin, osiński* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Osiny* — *Oschiene*n, os. 1951 Rosp 226; *Osiny* 1967 SM 796. — Wieś powstała w 1775 r. Pierwsze zapisy n. zmienczone w formie *Oschiene*n. W XIX w. i po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Osiny*. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 220. RP

Osiny (13), wś, opol., gm. Komprachcice, 6 km na pld.-zach. od Opola: *Rothaus* 1845 K 559; *Rotuz* — *Rothaus* 1939 Prus 64; *Neuhanner Kolonie* — *Osiny, -in, osiński* 1948 MPol XXVI nr 78; *Osiny, Osin* 1981 WUN II 647. — Dawna n. niem. *Rothaus* od *rot* 'czerwony' + *Haus* 'dom'. Nazwa *Rotuz* jest pol. adaptacją fonetyczną n. niemieckiej. Nazwę niem. *Neuhanner Kolonie* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osiny*. Lit.: SNGŚl IX 101; BorGŚl 72; CzNiem 53. JCh

Osiny (14), wś, ostroł., gm. Rzaśnik, 13,5 km na pld. od Różana: *Osiny* 1877 Zin II 17; *Osiny* 1886 SG VII 639; *Osiny* 1921 Sk I 137; *Osiny, Osin, osiński* 1971 UN 149, 15. UB

Osiny (15), wś, piotr., gm. Szczerców, 15,5 km na pld.-zach. od Bełchatowa: *Ossyny* 1511–23 ŁLB I 537, 538; *Ossyny* 1552 ŻDz XIII 283; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny*, wś i folw. 1886 SG VII 638; *Osiny*, kol. 1921 Sk II 69; *Osiny*, wś, *Osiny*, kol. 1952 UW 96; *Osiny, Osin, osiński* 1972 UN 39, 9. EB

Osiny (16), wś, płoc., gm. Gostynin, 10 km na pld.-zach. od Gostynina: z *Osinami*, pod *Osiny* 1564 Luraw 112, 119; *Osiny* 1579 ŻDz XVI 193; *Osiny* 1792 MpPerRw; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1839 MpKwat II 3; *Osiny Gostynińskie* al. *Dyndya* 1886 SG VII 639; *Osiny* 1921 Sk I 32; *Osiny, Osin, osiński* 1971 UN 125, 24. — W XIX w. przejściowo n. zestawiona; człon odróżniający od n. m. *Gostynin*. Oboczna n. *Dyndya*, od n. wsi *Dendyja* (zob.). UW

Osiny (17), wś, płoc., gm. Kiernożia, 16 km na płn. od Łowicza: *Ossiny* 1440 SHGRw(MK 336, 89); *Ossyny* 1497 Matr II nr 799; *Ossyny* 1511/12 VisitGn 35, 38; *Osiny* 1579 ŻDz XVI 200; *Osiny* 1792 MpPerRw; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1839 MpKwat III 3; *Osiny kiernożkie* 1886 SG VII 638; *Osiny* 1921 Sk I 28; *Osiny, Osin, osiński* 1973 UN 44, 19. — W XIX w. n. okresowo z członem odróżniającym od n. m. *Kiernożia*. UW

Osiny (18), wś, rad., gm. Jasieniec, 12 km na pld.-wsch. od Grójca: *Oszini* 1407 Czer nr 36; *Ossini* 1448 AC I nr 353; *Osyni* 1470 SHGMz(Ep. 5, 217v); *Ossijni* 1540 Czer 10 dod.; *Ossiny* 1576 ŻDz XVI 241; *Osiny* 1783 MpPerMz; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1839 MpKwat IV 4; *Osiny* 1886 SG VII 638; *Osiny, -sin, osiński* 1971 UN 127, 17. UB

Osiny (19), wś, rad., gm. Zwolień, 2,5 km na pld.-zach. od Zwolenia: *Oszyny* 1508 ŻDz XV 478; *Ossyny* 1511–23 ŁLB I 689; *Osyny* 1564–65 Lusand 197; *Oshini* 1569 ŻDz XIV 308; *Osiny* 1787 Spis 379; *Osiny* 1827 Tabella II 66; *Osiny* 1877 Zin II 17; *Osiny* 1921 Sk III 24; *Osiny, -sin, osiński* 1970 UN 36, 25; gw. *ušosiny, -in*. — Forma gw. z labializacją nagłosowego O-. Lit.: KSand 144; KopRad 100. IN

Osiny (20), dziś *Nowe Osiny* i *Osiny*, dwie wsi, siedl., gm. Mińsk Mazowiecki, 3 km na wsch. od Mińska Mazowieckiego: *Ossyny* 1471 SHGMz(MK 5, 153v); *Ossyny* 1489 SHGMz(MK 18, 34v); *Osiny* 1576 ŻDz XVI 224; *Osiny* 1783 MpPerMz; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1839 MpKwat V 4; *Osiny* 1886 SG VII 638; *Osiny, Osiny Nowe* 1952 UW 17; *Nowe Osiny, -wych Osin, Osiny, Osin* 1981 WUN II 573, 647. — Współcześnie dwie wsi: *Osiny* i *Nowe Osiny*. Człon odróżniający od przym. *nowy*. UB

Osiny (20a), dziś *Osiny Dolne* i *Osiny Górne*, dwie wsi, siedl., gm. Mokobody, 14 km na płn.-zach. od Siedlec: *Osiny, Osiny* 1530 SMGPol (ADS, D. nr 149 k. 10); *Ossiny* 1531 AWAK XXXIII 31; *Osiny Stara wieś* 1569 UPL 291; *Ossini Nowe* i *Ossini Stare* 1580 ŻDz XVII/1, 21; *Osiny Dolne* i *Osiny Górne* 1793 SHGPd(Regof 6); *Osiny dolne* i *Osiny górne* 1827 Tabella II 67; *Osiny Dolne* i *Osiny Górne* 1886 SG VII 639; *Osiny Dolne* i *Osiny Górne* 1921 Sk IV 95; *Osiny Dolne, Osiny Górne, Osin -nych* 1981 WUN II 648. — Człony odróżniające nazwy od przym. *nowy, stary, potem dolny, górny*. EB

Osiny (21), wś, siedl., gm. Siedlce, 9 km na wsch. od Siedlec: *Osiny* 1870 Cat 80; *Osiny, os.* 1886 SG VII 639; *Osiny, os.* 1921 Sk IV 97; *Osiny, wś* 1933 SkBy 1209; *Osiny, Osin* 1981 WUN II 647. IN

Osiny (22), wś, siedl., gm. Wola Mystowska, 13,5 km na pld.-wsch. od Stoczka Łukowskiego: *Oszyny Nowa* (!) 1552, *Ossiny* 1569, *Oszini Wnętrzne* 1580 ŻDz XIV 316, 402, 430; *Ossini* 1620 RPobLu 203; *Osiny* 1787 Spis 425; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1886 SG VII 639; *Osiny* 1921 Sk IV 74; *Osiny, -sin, osiński* 1970 UN 115, 37. — Okresowo n. zestawiona, z członami odróżniającymi od przym. *nowy*, później też od n. pobliskiej wsi *Wnętrzne*. Utrwaliła się n. *Osiny*. Lit.: KosLu 68. IN

Osiny (23), wś, sier., gm. Sędziejowice, 14 km na pld.-zach. od Łasku: *Oszyny* 1511 ŻDz XIII 200; *Ossyny* 1511/12 VisitGn 431; *Ossyny* 1511–23 ŁLB I 537; *Ossynki* 1552, *Osiny* 1553 ŻDz XIII 255; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1886 SG VII 639; *Osiny* 1921 Sk II 47; *Osiny, Osin, osiński* 1974 UN 42, 22. — W XVI w. n. w formie zdrobniejszej *Osinki*. EB

Osiny (24), wś, skiern., gm. Baranów, 10 km na płn. od Żyrardowa: *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1839 MpKwat IV 4; *Osiny* 1886 SG VII 638; *Osiny* 1921 Sk I 11; *Osiny* 1952 UW 11; *Osiny, Osin, osiński* 1971 UN 126, 15. UW

Osiny (25), dziś *Osiny, Osiny Pierwsze* i *Osiny Drugie*, trzy wsi, skiern., gm. Dmosin, 3,5 km na pld. od Głowna: *Ossini* 1438 SHGRw; *Ossyny* 1440 KkM 201; *Ossyni* 1450 SHGRw(MK 335, 56v); *Ossyny, Oschyny* 1511–23 ŁLB II 341, 342; *Osiny* 1579 ŻDz XVI 162; *Osiny* 1792 MpPerRw; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny* 1886 SG VII 638; *Osiny* 1952 UW 87; *Osiny Pierwsze, Osin -ych, Osiny Drugie, Osin -ich, osiński* 1974 UN 40, 17–8; *Osiny Pierwsze, Osiny Drugie* 1981 WUN II 648; po zmianie: *Osiny, -sin, osiński*, wś 2006 DzU nr 240, poz. 1746. — W drugiej połowie XX w. w wyniku podziału powstały trzy wsi, z których dwie są określane przez n. zestawione z członami odróżniającymi od liczebników *pierwszy, drugi*. UW

Osiny (26), cz. wsi Usarzów, dawniej wś, tarnob., gm. Lipnik: *Osiny* 1787 Spis 379; *Osiny* 1877 Zin II 17; *Osiny, wś* 1886 SG VII 639; *Osiny, wś* 1902 Przew II 38; *Osiny, wś* 1933 SkBy 1209; *Osiny, -sin* 1970 UN 32, 35. IN

Osiny

Osiny (27), cz. wsi Gnojno, dawniej wś, włoc., gm. Bobrowniki: *Osiny* 1825 Gawarecki 153; *Osiny* 1827 Tabella II 67; *Osiny*, wś 1886 SG VII 639; *Osiny*, kol. 1902 Przew II 39; *Osiny*, -*sin* 1972 UN 180, 7; gw. *osińy*, -*uf*. BCz

Osiny zob. **Łosiny** (1), **Osina** (3)

Osiny Dolne zob. **Osiny** (20a)

Osiny Drugie zob. **Osiny** (25)

Osiny Gostyńskie zob. **Dendycja**, **Osiny** (16)

Osiny Górne zob. **Osiny** (20a)

Osiny Kiernozkie zob. **Osiny** (17)

Osiny Nowa zob. **Osiny** (22)

Osiny Nowe zob. **Osiny** (20, 20a)

Osiny Pierwsze zob. **Osiny** (25)

Osiny Stare zob. **Osiny** (20a)

Osiny Wewnętrzne zob. **Osiny** (22)

Osiny-Mokra Niwa zob. **Mokra Niwa**

Osińska Buda, wś, suwał., gm. Nowinka, 12 km na pld. od Suwałk: *Osińska Ruda* 1921 Sk V 6; *Osińska Buda* 1933 SkBy 1209; *Osińska Buda*, -*kiej* -*dy*, *osiński* 1971 UN 151, 60. — Dawna n. zestawiona *Osińska Ruda*; człon pierwszy od n. pobliskiej wsi *Osiński* (3), w formie przymiotnika, człon drugi od ap. *ruda* 'minerał zawierający w składzie jakiś metal, który ma zastosowanie praktyczne i daje się wydobywać sposobami technicznymi' SW V 763. Wtórnie nastąpiła zmiana członu drugiego na *Buda*, zob. *Budy* (1). EB

Osińska Puszcza zob. **Puszcza Osińska**

Osińska Ruda zob. **Osińska Buda**

Osińska Wola zob. **Wola Osińska**

Osińskie, cz. wsi Dobrzańów, dawniej wś, siedl., gm. Skórzec: *Osińskie* 1783 MpPerMz; *Osińskie* 1827 Tabella II 66; *Osińskie* 1886 SG VII 638; *Osińskie*, wś 1967 SM 796; *Osińskie*, -*kiego* 1981 WUN II 648. — Nazwa zapewne od nazw. *Osiński* Snazw VII 106, ze zmianą paradygmatu. UB

Osipy, dziś **Nowe Osipy**, **Osipy-Kolonia**, **Stare Osipy**, trzy wsi, łomż., gm. Wysokie Mazowieckie, 4,5 i 3,5 km na pld.-zach. od Wysokiego Mazowieckiego: *Osipy* (1546) ŻDz XVII/2, 110; *Oszypy* 1579 SHGPd(MK nr 120, k. 486–491v); *Ossipi* 1580 ŻDz XVII/1, 72; *Ossypy* 1582, *Osipy* 1644 SHGPd(ADE); *Osipy* 1793 SHGPd(Regof 13); *Osipy nowe*, *Osipy stare*, dwie wsi i folw. 1877 Zin II 17; *Osipy Nowe*, *Osipy Stare* 1887 SG VIII 640; *Osipy Nowe*, *Osipy Stare Włociańskie*, dwie wsi, *Osipy Stare*, kol. 1921 Sk V 115; *Osipy Nowe*, *Osipy Kolonia*, *Osipy Stare*, trzy wsi 1952 UW 175; *Nowe Osipy*, -*wych Osip*, *Osipy-Kolonia*, *Osip-*

-*ni*, *Stare Osipy*, -*rych Osip*, *osipowski* 1974 UN 165, 105, 106, 107. — Nazwa od wschłow. n. os. *Osip*, pol. *Józef RymSEN* II 187, I 358, w formie pluralnej. Człony odróżniające w n. zestawionych: od przym. *nowy*, *stary*, *włociański* (wskazującego na rodzaj własności) oraz od ap. *kolonia* 'osada'. W obrębie tzw. okolicy szlacheckiej *Osipy* znajdowały się wsie: *Osipy Stare*, *Osipy Nowe*, *Osipy-Lepertowizna*, *Osipy-Wydzioły*, *Osipy-Zakrzewizna*. Lit.: GórnRPd 46. EB

Osipy Nowe zob. **Osipy**

Osipy Stare zob. **Osipy**

Osipy-Kolonia zob. **Osipy**

Osipy-Lepertowizna, wś, łomż., gm. Wysokie Mazowieckie, 3,5 km na ptn.-zach. od Wysokiego Mazowieckiego: *Lepartowizna* (!), folw. (1881) 1884 SG V 149; *Osipy-Lepertowizna*, folw. 1902 Przew II 39; *Osipy-Lepertowizna*, wś 1921 Sk V 115; *Osipy-Lepertowizna*, *Osip-ny*, *lepertowski* 1974 UN 165, 106. — Nazwa *Lepartowizna*, od n. os. *Lepert* (: niem. n. os. *Leppert*, ta od *Lippert*) RymSEN II 16, z suf. -*owizna*. Później n. zestawiona, z członem pierwszym od n. wsi *Osipy*. Lit.: Safarewiczowa, -*izna* 28. EB

Osipy-Wydzioły, dziś **Osipy-Wydzioły Drugie** i **Osipy-Wydzioły Pierwsze**, dwie wsi, łomż., gm. Wysokie Mazowieckie, 4,5 i 3,5 km na ptn.-zach. od Wysokiego Mazowieckiego: *Osipy-Wydzioły* 1921 Sk V 115; *Osipy-Wydzioły I* i *Osipy-Wydzioły II*, dwie wsi 1952 UW 175; *Osipy Wydzioły (I, II)* 1967 SM 796; *Osipy-Wydzioły Drugie*, *Osip-dzior -gich*, *Osipy-Wydzioły Pierwsze*, *Osip-dzior -szych*, *wydziorowski* 1974 UN 165, 106. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od n. wsi *Osipy*, człon drugi od n. os. *Wydzior, ta od ap. gw. *wydzior* 'wydatek niepotrzebny' SGPKar VI 196, w formie pluralnej. Człony dodatkowe w formie liczb rzymskich I, II, później od liczebników porządkowych *pierwszy*, *drugi*. EB

Osipy-Wydzioły Drugie zob. **Osipy-Wydzioły**

Osipy-Wydzioły Pierwsze zob. **Osipy-Wydzioły**

Osipy-Zakrzewizna, wś, łomż., gm. Wysokie Mazowieckie, 3 km na zach. od Wysokiego Mazowieckiego: *Osipy-Zakrzewizna* 1921 Sk V 115; *Osipy-Zakrzewizna* 1952 UW 175; *Osipy-Zakrzewizna*, *Osip-ny*, *zakrzewski* 1974 UN 165, 106. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od n. wsi *Osipy*, człon drugi od nazw. *Zakrzewski* RymSEN

II 721, z suf. *-ewizna*. Lit.: Safarewiczowa, *-izna* 35. EB

Osjaków, wś, dawniej mto, sier., gm. Osjaków, 17 km na ptn.-wsch. od Wielunia: *Osszyakowo*, *Oschyakow* 1299 SHGWiel 129; *Osszyakowo* (1362) XV KW III 217; *Ossiakowo* 1413, *Osschyacowo* 1459 Koz VI 317; *Ossyakow* oppido 1511/12 VisitGn 374; *Ossyakow*, *Oszyakow* 1511–23 LLB II 99, 131; *Ossiakow* 1552, *Osiakow* 1563 ŻDz XIII 289, 309; *Osiaków* 1827 Tabella II 66; *Ossyjaków* al. *Osyaków*, *Osiaków*, wś, folw. 1886 SG VII 660; *Osiaków*, os. m. 1921 Sk II 132; *Osjaaków*, wś 1952 UW 107; *Osjaaków*, *-kowa*, *osjakowski* 1974 UN 52, 24; gw. *osjaakuf*, *-kova*, *osjaicki*. — Nazwa może od n. os. *Osiak, z suf. *-owo*, *-ów*. Antroponim prawdopodobnie w związku z *siąkać* (: psł. *səkati, ukr. *sja-katy*) SEBoR 544 lub *osiąkać* 'obsychać' SEBaR II 434. Postać *Osjaaków* powstała z błędnego odczytania stp. zapisów *Oschyakow* jako *Osyjaków*, ze ściągnięciem *-yja* w *-ja* (jak w *Maryja* > *Maria*). Lit.: SHGWiel 129; Miasta polskie w tysiącleciu II 60; Nieckula *-ov-* 148; RymNmiast 175; Rosp-SEMIg 272–3. EB

Oska Piła, wś, kal., gm. Międzybórz, 4 km na pld.-zach. od Międzyborza: *Charlottenfeld* 1785 Z IV 277; *Oskapila* oder *Charlottenfeld* 1845 K 463; *Charlottenfeld* 1941 Wrzosek 12; *Charlottenfeld* — *Oska Piła*, *-kiej* *-ty*, *oskopilski* 1948 MPol XXV nr 14; *Oska Piła*, *-kiej* *-ty* 1981 WUN II 648. — Dawna n. niem. *Charlottenfeld* od n. os. *Charlotte* + *-Feld*. Oboczna n. pol. *Oskapila* od ap. *oska* 'topola' SW III 847 i *piła* 'tartak'. Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo n. *Oska Piła*. Lit.: SNGŚl IX 101. JCh

Oskarzyn zob. Skarzyn (2)

Oskobłok zob. Smoleń-Daćbogi

Oskowo, os., dawniej wś, słup., gm. Cewice, 16 km na pld.-zach. od Lęborka: *Ozkoua* 1310 LorSNH 142; ad villam *Wozkowe* ... *Woskowe* 1313 PU V 149, 150; *Woskowe* 1313, *Wozkaw* 1379, *Wotzckow*, *Wozkow* 1408 LorSNH 142; *Wotzcow* 1618 MpLub; *Wiitzkow* 1789 MpGilly-Pom; *Gockowo* (!), niem. *Wutzkow* 1881 SG II 642; *Wutzkow* — *Oskowo*, *-wa*, *oskowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Oskowo* — *Wutzkow*, wś 1951 Rosp 226; *Oskowo*, *-wa* 1981 WUN II 648. — Na podstawie zgermanizowanych zapisów *Wozkowe*, *Wozkaw*, *Wotzcow* n. należałoby odczytywać jako *Oczkowo, od n. os. *Oczko* SSNO IV 92, z suf. *-ow(o)*. O zmianie *O-* > *Wo-* > *Wu-* zob.

Ogardy. W XIX w. błędna repolonizacja jako *Gockowo*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osko-wo*. BCz

Oslanin zob. Osłonino

Oslaw zob. Osłowo (2)

Oslaw Damerow zob. Ostawa Dąbrowa

Oslodziny zob. Osłodziny

Oslowo zob. Osłowo (2)

Ośla, wś, legn., gm. Gromadka, 14,5 km na ptn.-wsch. od Bolesławca: *Osla* 1294 SUr VI 131; *Osla* ok. 1300 CdSil XIV 132; zu *Osla* 1337 Reg nr 5825; *Ossel* 1384, *Ossiltu* 1389, *Ossil* 1390 LandbSch II nr 28, 713, 1014; *Aslau* 1666 J I 335; *Assel* 1668, *Aslaw* 1687 J IV 62, 383; *Aslau* 1786 Z VI 140; *Aslau*, *Assel* 1845 K 13; *Ostowo*, *Aslau* 1900 Myc 40; *Aslau*, *Ostowo* 1941 Wrzosek 26; *Aslau* — *Ośla*, *-y*, *oselski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ośla*, *-ty* 1981 WUN II 648. — Nazwa od ap. *osła* 'podłużny kamień, najczęściej z piaskowca, używany do ostrzenia kosy, sierpa, noża itp.', *osetka*' Sstp V 652. Niemiecka n. *Aslau* jest adaptacją fonetyczną n. polskiej. Mycielski i Wrzosek notują n. *Ostowo* (utworzoną zapewne przez adideację do ap. *osioł*). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ośla*. Lit.: SNGŚl IX 101–2. JCh

Oslanin(o) zob. Osłonino

Ostawa, wś dziś nieistniejąca, w XVI w. leżała 8 km na pld.-wsch. od Sanoka, przylegając do Zagórza: *Ostawa* (1412)1441 AGZ XI nr 1445; *Oszława* 1515, *Hostawa* 1589 ŻDz XVIII/1, 151, 51; *Zagórze Ostawskie* 1735 RiegŁemk 198. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Ostawa*, nad którą leżała wieś, por. *Ostawa* (1400) ZDM I 295, ta od psł. ap. *osla 'kamień' lub od ide. **as-* 'suchy'. Forma *Hostawa* z protetycznym *h-*. Rieger przytacza postać *Zagórze Ostawskie*, od n. pobliskiej wsi *Zagórze*, z członem dyferencyjnym od starej n. *Ostawa*. Lit.: SHGsk III 16–7; MakSk 121; RiegŁemk 198; RiegSan 116; Rieger, HE XVII 182–3; Babik 211–2. BCz

Ostawa Dąbrowa, wś, słup., gm. Studzienice, 9 km na pld.-wsch. od Bytowa: *Wamyzlai Dambrow* 1313 PU V 149; *Wamyzlai Dambrow* 1313 Perl 617; [de] *Woyslaus* 1329 PrUr II 443; *Wozlav-Damerou* ca 1400 LorSNH 82; *Woyßlaffdamerow*, *Woyßlaff Damerow* (1438) GZ 135, 136; *Wußlaff Damerole* (!) 1560 SHGPG(WAP Szczecin AKS P I Tit. 73, k. 105–6); *Woittsclaw Damerow* 1596 PMT IX 47; *Wustlaffs* 1618 MpLub; *Woitzlaff Damerow* 1628 Font XLVI 30; *Woitzława Dąbrowa* alias *Zielona* 1636, *Ostawa Dąbrowa* 1686

Oslawica

Font XI–XV 840; *Oslaw Damerow* 1747/48 Font XLVI 122; *Ostowa Dąbrowa*, niem. *Oslawdamerow* 1886 SG VII 643; *Rudolfswalde* — *Ostawa Dąbrowa*, -wy -wy, *osławodąbrowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ostawa Dąbrowa*, -wy -wy 1981 WUN II 648; gw. *†osław dąbrowa* (*uosław dąbrowa*) Lor 143. — Dawna n. *Omyśta Dąbrowa* od n. os. *Omyśt* SSNO VI 126, w formie zlatynizowanej, i od ap. *dąbrowa* 'las dębowy'. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. Oboczny człon pierwszy od n. os. *Wojstaw*, por. w tej okolicy: domine *Woislave* ac filii sui Petri (1311) PU V 33, ze zmianą na *Ostawa* w wyniku skrócenia (eliminacji -j-) i odrzucenia początkowego W-. W XVII w. przejściowo oboczna n. *Zielona Dąbrowa*, z członem odróżniającym od przym. *zielony*. W XX w. urzędowo wprowadzono nową n. niem. *Rudolfswalde*. Po 1945 r. ustalono postać *Ostawa Dąbrowa*. Lit.: LorSNH 82; Surma, PMT IX 46–7. BCz

Oslawica (1), wś dziś nieistniejąca, prawdopodobnie znajdowała się na terenie wsi Komańcza, krośn.: *Oslawicza* 1565 Luukr II 287. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Oslawica*, zob. *Oslawica* (2). Lit.: MakSk 121; Fast 160. BCz

Oslawica (2), os., dawniej wś, krośn., gm. Komańcza, 13 km na pld.-zach. od Szczawnego: na *Oslawicy* 1563 RZl 73; *Hoslawicza* 1589 ŻDz XVIII/1, 49; z *Oslawice* 1609 RZl 178; *Oslawica* 1742 WAP 29, 24; *Oslawica* 1851 Sch 133; *Oslawica*, wś 1886 SG VII 643; *Oslawica*, -cy, wś niezamieszkała 1965 UN 71, 39; *Oslawica*, -cy 1981 WUN II 648. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Oslawica*, nad którą leży wieś, por.: fluio dicto (!) *Oslawycza* (1361) KkM III 741 (por. *Ostawa*) i potoku *Zgniła Oslawica*, por. *Zgniła Oslawica* 1530 Matr IV/2, nr 15643. W formie *Hoslawica* protetyczne *h-*. Lit.: SHGsk III 17–8; MakSk 121; RiegŁemk 198; RiegSan 116–7; Rieger, HE XVII 183–4. BCz

Oslodziny, cz. wsi Szyplów, dawniej wś, poznań, gm. Nowe Miasto nad Wartą; Nic. *Vsloczski* 1395 Koz III 354; Nicolaus antiquus de *Vsloczino* 1402, *Vslaczino* 1424, *Vslodzino* 1438 RWlkp II nr 191, 1007, 1177; *Słodziny* 1520 Koz III 354; *Ustadziny* 1846 KsP 319; *Uslodziny* 1859 MpChrz; *Oslodziny*, folw. 1886 SG VII 643; *Uslodziny*, niem. *Oslodziny*, folw. 1921 Sk X 29, 160; *Oslodziny* 1934–35 Mp-100(40–25); *Oslodziny*, -dzin 1971 UN 79, 13; gw. *uoszożiny*,

-*zin*. — Nazwa niejasna, może od n. os. *Ustoda, por. n. os. *Słodzina* SSNO V 116 (: *słodzina* 'odpady ze słodu; nazwa rośliny' Sstp VIII 278), z suf. -ino. Postać *Słodziny* jest zapewne wynikiem fałszywej dekompozycji *u-* z wyrażenia przyimkowego *ku Ustodzinom*. Forma *Oslodziny* wykazuje adideację do ap. *osłoda*. Nazwa uległa pluralizacji w XVI w. Nieckuła przyjmuje jej pierwotne brzmienie *Słodzino* (: ap. *stód*, psł. *soldś SEBor 559, *stodownia*, *stodziny*). Lit.: Nieckuła, -ov- 309. ZZ

Oslonin, wś, leszcz., gm. Przemęt, 12,5 km na pln.-zach. od Sławy: *Ozlonino* 1210, *Oslonino* 1278 KW I 64, 413; *Slonimo* (!) (1358)XV KW III 110; *Oslonino* 1401 SHGPn(KoścZ 1, 146); *Slonino* 1401 Koz III 215; *Oslonyno* 1411 KW VII 471; *Oslonino* 1447 Koz II 558; *Oslonino* 1530 SHGPn(ASK 3, 130); *Oslomino* 1533 Matr IV/2, nr 16708; *Oslonino* 1580–81 ŻDz XII 81; *Oslowino* (!) 1619, *Oslonino* 1622–24 PPOzn(Tab 2, 107 i Tab 1, 83); *Oslonin*, wś 1886 SG VII 643; *Oslonin*, -na 1981 WUN II 648; gw. *uosuoñin*, -ina, *uosuoñiñski*. — Nieckuła i Podlaska uznają n. za niejasną; może od n. os. *Ostona (: *ostona* 'to, co broni, chroni' Sstp I 654), z suf. -ino, wtórnie -in. Lit.: SHGPn III 447–8; Nieckuła, -ov- 294; PPOzn 216. ZZ

Oslonino, wś, gdań., gm. Puck, 6,5 km na pld.-wsch. od Pucka: *Oslanyno* 1364, *Oschlanin* 1398 Lor X 149; *oslanyn* 1398, *vsslanin* 1399 Zeit IX 163, 159; *Osslanyno* ok. 1400, *Oslanin* 1418 Lor X 149; von *Oslanin* 1483 Font XVI–XIX 88; *Oszlonin* 1525 Matr IV/1, nr 4625; *Oslonyn* 1534 Inwwłoc 116; za wsią *Oslonyną* 1565 Lupom 112; *Oszloniey* (!) 1570 ŻDz XXIII 271; *Oslonino* 1583, *Oslonin* 1599 Font I–III 10, 476; za wsią *Osloninemi*, *Oslonino* 1627 Font XXXIX 13, 21; z *Oslonina* 1678 Font XXXI 58; *Oslonino* (1710) SG VII 642; *Oslonin* 1796–1802 MpSchröt IX; *Oslanin* — *Oslanin* 1879 KetN 44; *Oslanin*, niem. *Oslanin* 1886 SG VII 642; *Oslanin*, fr. *Oslonino*, *Oszloniec* 1912 Bar 86; *Oslonino*, niem. *Oslanin* 1921 Sk XI 40, 83; *Oslanin* (*Oslanin*) 1925 Krzep 83; *Oslonino* 1952 UW 196; *Oslonino*, -na 1981 WUN II 648; gw. *uosuoñino*, -a, *uosuoñsci*. — Dawniej n. *Oslanino*, od *ostaniać* (np. przed wiatrem morskim) lub od n. os. *Oslan* SSNO IV 147 (: *oslaný* 'obłożony, okryty'), z suf. -ino, potem -in. Wahanie *a/o* przed *n* może wskutek adideacji do *ostonić*. Ostatecznie ustabilizowała się forma *Oslonino*. Lit.: Tredler, PMT III 61; Łuszczczyńska, PMT V 64–6. WK

Oslonino zob. **Ostonin**

Ostonka, wś, elbl., gm. Nowy Dwór Gdański, 10 km na pńn.-wsch. od Nowego Dworu Gdańskiego: *Grenzdorf*, wś 1789 Goldb II 70; *Grenzdorf A* 1881 SG II 805; *Graniczna* — *Grenzdorf A* 1941 Choj 173; *Grenzendorf A* — *Ostonka*, -ki, *ostonecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ostonka* 1952 UW 190; *Ostonka*, -ki 1981 WUN II 648. — Dawna n. niem. od *Grenze* 'granica' + *Dorf* 'wieś'; dodatkowe oznaczenie literą *A* ma charakter dyferencyjny w stosunku do wsi *Grenzdorf B*, dziś *Płonina* (1). Obie wsi leżą nad Zalewem Wiślany od strony zachodniej na granicy byłego Wolnego Miasta Gdańska i pow. elbląskiego, stąd przejściowo n. *Graniczna*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ostonka*. WK

Ostonki, wś, włoc., gm. Osiecin, 6,5 km na pńn.-wsch. od Brzeźcia Kujawskiego: *Osslomowice* 1435 Vlad XI 7; *Oschlanowycze* 1489 Lupbrz 107; *Oszlomowice* 1527 Vlad XI 26; *Oslomowicze* 1557–66 ŻDz XIII 13; *Oczłonki* (!) 1589, z *Ostomkami* (!) 1607 Inwwoł 12, 95; *Oszłonki* 1674 Rpog 143; *Ostonki* 1796 PerOpis IX; *Ostonki* 1827 Tabella II 67; *Ostonki* 1886 SG VII 643; *Ostonki*, -nek, *ostoiński* 1971 UN 182, 20. — Zapis *Oschlamowice* należy czytać *Oszlamowice*, dawniej *Olszamowice* (lub według Bańkowskiego *Ołszamowice*), z przestawką -szl- > -lsz-, zob. *Olszamowice*. Dalsze przekształcenia n. nawiązują może do ap. stp. *szłom* 'chelm', następnie do ap. *ostona*. Nastąpiła też pluralizacja nazwy Lit.: GórnRWłkp 15; Bańkowski, RKJŁ XXV 10. AG

Ostowa Dąbrowa zob. **Ostława Dąbrowa**

Ostowice, wś, leszcz., gm. Jemielno, 14 km na pńd. od Góry: *Ostowiczi* ok. 1300 CdSil XIV 159; *Osselwitz* 1787 Z VII 256; *Osselwitz* 1845 K 464; *Osselwitz* 1886 SG VII 656; *Osselwitz*, *Ostławice* 1941 Wrzosek 14; *Osselwitz* — *Ostowice*, -ic, *ostowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Ostowice*, -wic 1981 WUN II 648. — Pierwotnie n. *Ostowicy* (: *Ostowicy* 'potomkowie *Ostł*'), następnie n. *Ostowice*, od n. os. *Osiel* SSNO IV 146 (: *osiel* 'osioł'), z suf. -owice. Nazwa zmieniona jako *Osselwitz*, błędnie resubstytuowana przez Wrzosa jako *Ostławice*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ostowice*. Lit.: SNGŚI IX 102. JCh

Ostowice zob. **Ose**

Ostowo (1), wś, biał., gm. Mielnik, 13 km na pńd.-wsch. od Siemiatycz: *Ostow*, folw. 1582 SHGPd(MK nr 129 k. 74v–75); *Ostowo* 1662

AWAK XXXIII 527; *Ostow*, w *Ostowie* 1676 Kond 149; *Ostow* 1795 MpPerPd; *Ostowo* 1839 MpKwat VI 7; *Ostowo* 1902 SG XV/2, 418; *Ostowo* 1921 Sk V 26; *Ostowo*, -wa 1981 WUN II 648; gw. *osłowo*, -va, *osłowski*. — Nazwa od n. os. *Osiel*, z suf. -ów, -owo. Lit.: Kond 149. EB

Ostowo (2), wś, bydż., gm. Jeżewo, 8 km na pńn. od Świecica: *Osłowo* (1328) PrUr II 417; *Ostow* 1430, *Ostow* 1434 Lor X 149; *Ostowo* 1534 Inwwoł 122; *Ostow* (!) 1570 ŻDz XXIII 181; *Ostowo* 1583, *Ostowo* 1597 Font I–III 92, 360; *Ostowo* 1682 Font V 109; *Ostowo* 1789 Goldb II 170; *Ostowo* 1796–1802 MpSchröt XV; *Ostowo* 1879 KętN 110; *Ostowo*, niem. *Ostowo* 1886 SG VII 643; *Ostowo*, niem. *Ostowo* 1921 Sk XI 50, 83 *Ostowo*, -wa, *ostowski* 1971 UN 186, 16. — Formy zmienione: *Ostow*, *Ostow* z zamianą pol. -owna niem. -au > -aw. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 76; Kęsikowa, PMT II 108. WK

Ostowo zob. **Ostł**

Osmany zob. **Witki** (2)

Osmany Nowe zob. **Witki** (2)

Osmola, wś, biał., gm. Dziadkowice, 18 km na pńn.-wsch. od Siemiatycz: *Osmola*, z *Osmoli* 1569 UPL 272, 273; *Osmola* 1676 CzRkps nr 1099; *Osmola* 1794 Kond 149; *Osmola* al. *Osmole*, okolica szlach. 1902 SG XV/2, 418; *Osmola* 1921 Sk V 21; *Osmola*, -li 1981 WUN II 648. — Nazwa od n. os. *Osmola* RymSEN II 188 (: *osmolić*, *osmalać* 'okopcić dymem'). Okresowo pluralna postać *Osmole*. Lit.: Kond 149. EB

Osmole zob. **Osmola**

Osmoleniec, cz. wsi Chruście, dawniej wś, płoc., gm. Kiernoza: *Osmoleniec* 1886 SG VII 644; *Osmoleniec* 1921 Sk I 180; *Osmoleniec*, -ńca, *osmolniecki*, wś 1973 UN 44, 20; *Osmoleniec*, -ńca 1981 WUN II 649; gw. *uosmuleńec*, -ńca. — Nazwa od przym. *osmolony* lub od n. m. *Osmolin*, z suf. -ec. UW

Osmolica, wś zaginiona, być może wchłonięta przez Gabułów, kiel., gm. Kazimierza Wielka: *Osmolicze* (1063)XIV ZDK I 4; villae ... sunt desertae, vocabantur Oldowycz et *Osmolicze* 1470–80 DB II 418; Gabolthow de agris pred. tantum et in duabus villis desertis videlicet Oldowiecz et *Osmolicza* 1529 LR 182. — Nazwa od n. os. *Osmola* RymSEN II 189, z suf. -ice, wtórnie -ica. IN

Osmolica zob. **Osmolice**

Osmolice, dziś *Osmolice*, wś, *Osmolice Drugie* i *Osmolice Pierwsze*, dwie cz. wsi Osmolice, dawniej

Osmolice

wsii, lub., gm. Strzyżewice, 11 km na płn.-zach. od Bychawy: *Osmolice* (1334)1641 ZDK I 56; de *Osmolice* 1377 KMłp III 314; *Osmolczyce* 1415 SHGLu III 168; *Osmolice* 1427 Inscr nr 1608; *Ossmolice* 1432 ZDM II 154; *Ossmolice* 1470–80 DB II 540; *Oszmolice* 1475 CdP III 450–1; *Osmolczyca* 1529 LR 434; *Ossmolice* 1531 ŻDz XIV 354; *Osmolice* 1626 RPobLu 59; *Osmolice* 1676 ŻDz XV 49a; *Osmolice* 1787 Spis 451; *Osmolice* 1827 Tabella II 67; *Osmolice*, wś i folw. 1886 SG VII 644; *Osmolice*, wś, folw. i kol. 1921 Sk IV 67; *Osmolice Pierwsze*, -lic -szych, *Osmolice Drugie*, -lic -gich, *osmolicki*, dwie wsi 1967 UN 107, 16; *Osmolice*, -lic, *Osmolice Pierwsze*, -lic -szych, *Osmolice Drugie*, -lic -gich 1981 WUN II 649. — Nazwa od n. os. *Osmoła*, z suf. -ice, okresowo też -ica. Członki odróżniające w n. zestawionych od liczebników porządkowych *pierwszy*, *drugi*. Lit.: SHGLu III 168–9; KosLu 68. IN

Osmolice zob. **Osmolice**, **Osmolice-Kolonia**
Osmolice Drugie zob. **Osmolice**

Osmolice Pierwsze zob. **Osmolice**

Osmolice-Kolonia, wś, lub., gm. Niedrzwica Duża, 13,5 km na pld.-wsch. od Bełżyc: *Osmolice* 1827 Tabella II 67; *Osmolice*, folw. i dobra 1886 SG VII 644; *Osmolice*, kol. 1933 SkBy 1210; *Osmolice*, kol. 1952 UW 143; *Osmolice*, kol. 1967 SM 797; *Osmolice*, -lic, *osmolicki*, wś 1969 UN 104, 11; *Osmolice-Kolonia*, -lic-Kolonii 1981 WUN II 649. — Nazwa od n. os. *Osmoła*, z suf. -ice. Współcześnie n. zestawiona z członem drugim od ap. *kolonia*. IN

Osmolin (1), wś, dawniej mto, płoc., gm. Sanniki, 14 km na pld. od Gębina: *Osmolino* (1303)XVI KW III 759; utraque *Osmolino* 1391 ZHer nr 1071; *Osmolino* 1434 SHGRw(MK 336, 2v); *Osmolino* (1439)1459 SHGRw(MK 337, 39); villis ... *Osmolijno* ... cum ciuitatibus ... *Osmoly* 1462 KkM 232; *Ossmolin* 1472 Matr I nr 906; oppidum *Ossmolin* 1502 Matr III nr 186; *Oszmolino* 1521 Matr IV/1, nr 4016; *Osmolin* miasteczko 1564 Luraw 136; *Osmolin* 1579 ŻDz XVI 211; *Osmolin*, do *Osmolena* 1602, 1661 Luraw 33, 157; *Osmolin* miasto 1789 Luraw 240; *Osmolin*, mto 1827 Tabella II 67; *Osmolin*, os. m. 1886 SG VII 644; *Osmolin*, os. m. 1921 Sk I 32; *Osmolin*, -na, *osmolicki* 1971 UN 125, 22. — Dawniej n. *Osmolino*, od n. os. *Osmoła* lub *Osmola*, z suf. -ino, wtórnice -in. Lit.: RymNmiast 175. UW

Osmolin (2), cz. Zduńskiej Woli, dawniej wś, sier.: *Osmolino* ok. 1300 CdSil XIV 73; *Osmolino*

1394 SHGŁęcz II 19; *Osmolino* 1399 Hb 76, nr 164, 165; *Osmolyn* 1511–23 ŁLB I 443; *Oszmolyn* 1552 ŻDz XIII 243; *Osmolin* 1827 Tabella II 67; *Osmolin*, wś 1886 SG VII 644; *Osmolin*, kol. 1921 Sk II 105; *Osmolin*, wś 1952 UW 104; *Osmolin*, os. 1967 SM 797; *Osmolin*, -na 1981 WUN II 649; gw. *osmolin*, -na, *osmulski*. — Dawniej n. *Osmolino*, od XVI w. *Osmolin*. Lit.: SHGŁęcz II 19; SHGWiel 129; Nieckula, -ov- 294; RospSE-MiG 452. EB

Osmolinek, wś, płoc., gm. Bodzanów, 18 km na płn.-zach. od Wyszogrodu: *Osmolino* 1246 KMaz I 554; *Osmolino* 1351 KMaz II 323; *Oszmolino* (1435)1500 SHGWy(Cim 70, 101–107); *Oszmolino* 1570, *Osmolin* 1576, *Oszmolino* 1578 ŻDz XVI 130, 301, 9; *Osmolin* 1792 MpPerRw; *Osmolinoko* 1827 Tabella II 67; *Osmolinoko* 1886 SG VII 644; *Osmolinek* 1921 Sk I 113; *Osmolinek*, -nika 1981 WUN II 649. — Dawniej n. *Osmolino*, w XVI i XVIII w. też *Osmolin*, od n. os. *Osmoła*, *Osmola*, z suf. -ino, wtórnice -in. Od XIX w. ustala się wariant nazwy z suf. -ko, potem -ek. Lit.: SHGWy 38; ZMaz 287. UW

Osmolino zob. **Osmolin** (1, 2), **Osmolinek**

Osmolińska Wieś zob. **Osmólsk Górny**

Osmolska Wieś zob. **Osmólsk Górny**

Osmolska Wola zob. **Osmólsk Górny**

Osmołowszczyzna, wś, biał., gm. Dąbrowa Białostocka, 2,5 km na płn.-zach. od Dąbrowy Białostockiej: *Osmołowicze* (1641), *Osmołowiszczyna* 1902 SG XV/2, 418; *Osmołowiszczyna* 1952 UW 168; *Osmołowiszczyna*, -ny 1981 WUN II 649. — Dawniej n. *Osmołowicze*, od n. os. *Osmoła* (: *osmołać* 'okopcić dymem') RymSEN II 188, z suf. -owicze; współcześnie od początku XX w. *Osmołowiszczyna*, od nazw. *Osmołowski*, z suf. -izna. Lit.: Safarewiczowa, -izna 46. EB

Osmólsk Górny, wś, płoc., gm. Sanniki, 14 km na pld.-wsch. od Gębina: *Osmolska Voliya* 1488 Matr I nr 1918; *Osmolska Wieś*, na *Osmolicki* Wsi 1564 Luraw 137, 138; *Osmolska Wies* 1579 ŻDz XVI 199; wsi *Osmolskich* 1602 Luraw 33; *Wies Osmolska* (1630) Luraw 115; *Wies Osmolsko*, z *Osmolską Wsią* 1661 Luraw 194; na wsi *Osmolskiej*, wieś *Osmolińska* zwana, wieś *Osmolska* 1789 Luraw 241, 242; *Osmolska wieś* 1792 MpPerRw; *Osmolsko* 1827 Tabella II 67; *Osmolinska wieś* 1839 MpKwat III 3; *Osmólsk*, folw. 1886 SG VII 644; *Osmólsk*, folw. 1921 Sk I 32; *Osmólsk Górny*, -ku -nego, *osmolicki* 1971 UN 125, 22. — Początkowo

n. w formie zestawienia *Osmolska Wola* i *Osmolska/Osmolińska Wieś*; człony odróżniające od n. sąsiedniej wsi *Osmolin* (1) + ap. *wola* i *wieś*. Nazwa *Osmólsk* powstała w wyniku uniwerbizacji formy zestawionej przez elipsę członu określającego *Wieś* i zmianę paradygmatu członu określającego: *Osmolska Wieś* > *Osmolska*, później *Osmólsk*. W drugiej połowie XX w. dodano człon odróżniający od przym. *góry*. UW

Osnowo, wś, tor., gm. Chełmno, 3 km na pld. od Chełmna: *Ochnowo* (!) 1647 Font IV 33; *Osnowo* 1667–72 Font VI–X 150; *Ossnowo* 1789 Goldb II 171; *Osnowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Osnowo* 1886 SG VII 646; *Osnowo* 1921 Sk XI 8; *Osnowo* 1925 Krzep 83; *Osnowo* 1952 UW 48; *Osnowo*, -wa, *osnowski* 1971 UN 175, 5. — Nazwa może od ap. *osnowa* stp. 'jakaś część urządzeń młyńskich'; od XVI w. 'nici biegnące wzdłuż tkaniny, przeplatane wątkiem', gw. też 'deski dookoła zrębu na strychu; dolna część plecionki boków kosza', przenośnie 'podstawa, podwalina' SEBor 399, SGPRei(kartoteka). WK

Osnówka, dziś *Osnówka* i *Osnówka-Wyręby*, dwie wsi, łomż., gm. Perlejewo, 16,5 km na pld.-wsch. od Ciechanowca: [*Osnówkę*, *Osnówka*] (1434) ŻDz XVII/2, 130, 178; *Osnówka* 1676 CzRkps nr 1099; *Osnówka* 1794 Kond 149; *Osnówka*, wś i folw. 1902 SG XV/2, 419; *Osnówka*, wś i folw. 1933 SkBy 1211; *Osnówka*, *Osnówka-Wyręby* 1937 Mp-100(38–35); *Osnówka*, *Osnówka-Wyręby* 1965 Mp-25(Siemiatyczne); *Osnówka*, wś, *Osnówka-Wyręby*, kol. 1967 SM 797; *Osnówka*, -ki, *Osnówka-Wyręby*, -ki-*rańb* 1981 WUN II 649; gw. *osnofka*, -ki, *osnoski*, *vyremby*, -*uf*. — Nazwa może od gw. ap. *osnówka* 'podłużne nitki w tkaninie przetykane wątkiem; przyrząd do snucia przędzy; wzór w kratę' SGPRei(kartoteka) — w nawiązaniu do rzeźby terenu. Człon drugi w n. zestawionej od ap. *wyrąb*, *wyręb* 'poręba' SW VII 1002, w formie pluralnej. Lit.: Kond 149. EB

Osnówka-Wyręby zob. **Osnówka**

Osobne, wś, łomż., gm. Śniadowo, 10 km na pld.-zach. od Łomży: Mroczeslaus de Czaplice cum Stanislav genero suo dicto Baba obligaverunt mediatem decem mansos dictorum *Osobne* cum omni iure ipsorum ... heredi de Czirnicze dicto Pocztha 1432 Tym 229, przyp. 44; *Ossobnye* 1468 SHGMz(MK 5, 97); *Czaplice Osobne* 1578 ŻDz XVI 368; *Czaplice Osobne* 1783

MpPerMz; *Osobne* 1783–84 RejKor; *Czaplice Osobne* 1827 Tabella I 180; *Osobne* 1839 MpKwat V 2; *Osobne* 1886 SG VII 647; *Osobne*, -nego 1981 WUN II 649. — Nazwa od przym. *osobny* 'wydzielony, odrębny, znajdujący się osobno'; (włóki) *osobne* 'dziesięciowłókowe nadania księcia' (we wsch. słabiej zaludnionej cz. Mazowsza) Sstp V 658. Forma *Osobnie* jest wariantem o odmianie miękko tematowej. W XVI–XIX w. n. zestawiona *Czaplice-Osobne*, człon pierwszy ponowiony z n. sąsiedniej wsi, zob. *Czaplice* (2). Lit.: Brodz-Łomż 100. UB

Osobnica, wś, krośn., gm. Jasło, 7 km na pld.-zach. od Jasła: *Oschenyca* (!) (1348)1527 KMłp III 68; *Ossownicza* 1396 SHGKr(CB 1, 57); *Osonnica* (1402) AGZ I 21; *Ossownicza* 1412, de *Sownyca* 1416 SHGKr(TB 1A, 6; 1A, 63); de *Wszobnyce* 1420 SHGKr(TCz 2, 342); de *Ospnycza* (!) 1425 SHGKr(CB 1, 50); *Ossownicza* 1440 KMłp IV 367; *Ossownicza* 1532 Matr IV/2, nr 16461; *Ossobnica* 1543 Matr IV/1, nr 7115; *Oszownicza* 1564 Lukrak I 141; *Osonnica* 1581 ŻDz XIV 123; *Osonnica* 1629 RPobKr 278; *Osonnica* 1680 Rej 305; *Osobnica* 1765 Żyd 425; *Osobnica* 1886 SG VII 647; *Osobnica* 1921 Sk XII 16; *Osobnica*, -cy, *osobnicki* 1966 UN 58, 181; gw. *osebnica*/*esebnica*, -y, *esebnicki*/*osefski*/*osofski*. — Dawniej n. *Osonnica*, od przym. *osowy* 'zrobiony z drzewa osikowego, należący do osiki' SpXVI, XXII 186 (: *osa* 'osika'), z suf. -*nica*; okresowo w formie pluralnej. Poświadczona też postać z zanikiem nagłosowego O-: *Sownica* oraz forma powstała w wyniku absorpcji przyimka w: *Wsobnica*. Zapisy poświadczają wahanie w : b; ostatecznie utrwaliła się forma *Osobnica*. W formie gw. labializowane nagłosowe O- oraz przejście o > e. Lit.: RBiecz 37. IN

Osobnie zob. **Osobne**

Osobowice, cz. Wrocławia, dawniej wś: *Ozobowit* 1257, *Ozobowit* 1268, *Ozobowit* 1287 Reg nr 973, 1301, 2042; *Ossewicz* (1344) K 466; *Oswicz*, *Ossewicz* 1353 DomWr 30; *Oswicz* (1360) K 466; *Ossowicz* 1365, *Osswitz* 1530, *Ossek* alias *Ossewyt* 1540, *Oswitz* 1630 DomWr 30; *Oswitz* 1666/67 J I 517; *Osswitz* 1743 DomWr 30; *Oßwitz*, *Oszobowicz*, wś 1845 K 466; *Oswitz* — *Osobowice*, -wic, *osobowicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Osobowice*, -wic 1981 WUN II 649. — Nazwa od n. os. *Osoba (: *osoba* 'jednostka ludzka; zespół cech ludzkich' Sstp V 654; pierwotne znaczenie 'ten, kto jest sam

ze sobą, sam na sam, pojedyncza osoba, jednostka' SEBOR 400), z suf. *-owice*. Przejściowo funkcjonowała także n. *Osiek*. Nazwę zmieniono jako *Oswitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Osobowice*. Lit.: DomWr 30. JCh

Osogóra, przys., dawniej wś, ziel., gm. Świebodzin, 7 km na płd.-wsch. od Świebodzina: *Friedrichstabor*, kol. 1749 GSH 311 *Friedrichstabor* — *Osogóra*, *-ry*, *osogórski* 1948 MPol XXV nr 14; *Osogóra*, wś 1967 SM 797; *Osogóra*, *-ry* 1981 WUN II 649. — Dawna n. niem. od im. *Friedrich* (zapewne króla Prus Fryderyka I) + *Tabor* 'obóz'. W lutym 1749 r. emigranci z Czech otrzymali zezwolenie założenia odrębnej kolonii dla 50 husytów (według nieopublikowanego rękopisu „Geschichte der in Schlesien etablirten Husiten“, Königsberg 1763). Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Osogóra*. JCh

Osola, wś, wroc., gm. Oborniki Śląskie, 7 km na płd.-zach. od Prusic: *Ritschehäuser* 1785 Z IV 384; *Ritschdorf* 1845 K 358; *Ritschendorf* — *Osola*, *-i*, *osolski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osola*, *-li* 1981 WUN II 649. — Dawna n. niem. *Ritschehäuser*, wtórnice *Ritschdorf*, od niem. n. os. *Ritsch* Gott 411 + *Häuser* 'domy', *Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Osola*. Lit.: SNGŚI IX 103. JCh

Osola zob. **Osala**

Osolin, wś, wroc., gm. Oborniki Śląskie, 6 km na ptn. od Oborników Śląskich: von *Hecelsdorf* 1326 Reg nr 4514; *Esdorff* 1743 SNGŚI IX 103; *Esdorf* (*Eselsdorf*) 1785 Z IV 124; *Esdorf* 1941 Wrzosek 21; *Esdorf* — *Osolin*, *-a*, *osoliński* 1947 MPol XXV nr 124; *Osolin*, *-na* 1981 WUN II 649. — Dawna n. niem. *Eselsdorf*, *Esdorf*, od n. os. *Esel* Gott 175 + *-dorf*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Osolin*. Lit.: SNGŚI IX 103. JCh

Osolin zob. **Ossolin** (3)

Ososki zob. **Osyski**

Osowa (1), wś, chełm., gm. Hańsk, 15 km na płd. od Włodawy: *Ossow* 1483 AGZ XV nr 4253; *Ossowa Wola* 1625 AWAK XXIII 52; *Osowa* 1654 CzChełm (Rel.Lub. 80/21238, k. 179v); *Ossowa* 1796 PerOpis I 161; *Ossowa* 1827 Tabella II 68; *Ossowa* czyli *Sucho Lesnica* 1839 MpKwat VII 7; *Ossowa* 1886 SG VII 658; *Osowa*, *-wy* 1981 WUN II 649; gw. *osowa*, *-vy*, *ososki*. — Nazwa od ap. *osa* 'osika' lub od n. os. *Osa* SSNO IV 145, z suf. *-ów*. Zapisy historyczne potwierdzają wahanie rodzaju gramatycznego. Okresowo n. zestawio-

na *Osowa Wola*, z członem od ap. *wola*, który później uległ elipsie. Poświadczona oboczna n. *Sucholesnica*, od wyrażenia *suchy las*, z suf. *-nica* i interfikssem *-o-*. Podwojenie *s* jest cechą gwarową. Lit.: CzChełm 185. BCZ

Osowa (2), wś, ciech., gm. Kuczbork-Osada, 11 km na ptn.-wsch. od Żuromina: *Ossowa*, *Osowa* 1883 SG IV 841; *Osowa* 1886 SG VII 649; *Osowa* 1921 Sk I 95; *Osowa* 1952 UW 19; *Osowa*, *-wej* 1981 WUN II 649. UW

Osowa (3), cz. Gdańska, dawniej wś: *Espenkrug* 1659 MpLangau; *Espenkrug*, Neuß 1789 Goldb II 54; *Espen* 1796–1802 Mpschröt IX; *Wosowa góra* (*Espenkrug*) 1866 PMT XIV 74; *Espenkrug* — *Osowa góra* 1879 Kętn 40; *Osowa Góra*, niem. *Espenkrug* 1886 SG VII 649; *Wosowa góra* a. *Wosowa* 1899 PMT XIV 74; *Espenkrug*, fr. *osowa góra* 1912 Bär 38; *Osowa*, niem. *Espenkrug* 1921 Sk XI 68, 83; *Osowa* in. *Osowa Góra* (*Espenkrug*) 1925 Krzep 83; *Osowa* 1952 UW 195; *Osowa*, *-wej* 1981 WUN II 649; gw. dawniej *uosowolluosów*, *uosowski* później *uosový*, *-vý*, *uosofsci*, też *osová*, *-é*, *osovsci*. — Zapisy historyczne wskazują, że pierwotna była n. niem. *Espen*, od *Espe* 'osika' + *Krug* 'karczma'. Nazwa pol. zestawiona; człon pierwszy jest kalką niem. *Espen*, człon drugi od ap. *góra*. Niewykluczone jednak, że wcześniejsza była n. pol., a n. niem. była jej częściowym tłumaczeniem. Współcześnie *Osowa*. W formie kasz. *O- > Wo-*, zob. *Objazda* (2). Lit.: Kęsikowa, PMT II 108; Treder, PMT XIV 74. WK

Osowa (4), wś, kal., gm. Galewice, 6 km na ptn.-wsch. od Wieruszowa: *Osowa* 1886 SG VII 649; *Osowa* 1921 Sk II 126; *Osowa*, *-wej*, *osowski* 1974 UN 53, 11. EB

Osowa (5), wś, kiel., gm. Sobków, 10,5 km na ptn.-wsch. od Jędrzejowa: *Ossowa* (1363) 1484 ZDM I 139; *Ossowa* (1364) KMłp III 178; *Ossowa* 1366, *Ossowa* (1368) KMłp I 337, 357; *Ossowa* 1403 AGZ V 33; *Osszowa* 1464 Matr IV/3, supl. nr 978; de *Ossow* (!) 1475 Matr I nr 1298; *Ossna* (!) 1509 Matr IV/1, nr 600; *Ossowa* 1532 Matr IV/3, nr 23287; *Ossowa* 1540 ŻDz XV 559; *Osowa* 1564–65 Lusand 315; z *Ossową* 1660–64 Lusand I 72; *Ossowa* 1787 Spis 339; *Ossowa* 1827 Tabella II 68; *Ossowa* 1886 SG VII 658; *Ossowa* 1921 Sk III 28; *Osowa*, *-wej*, *osowski* 1966 UN 21, 23; gw. *osowa*, *-y*, *ososki*. — Forma *Ossowa* odzwierciedla gw. podwojenie spółgłoski *-s-* między samogłoskami. W formie gw. labializowane nagłosowo-

we O-. Lit.: KSand 144; KopKiel 72; Nieckula, -ov- 148. IN

Osowa (6), dziś *Tumlin-Osowa*, wś, kiel., gm. Zagnańsk, 13 km na pñ. od Kielc: *Osowa*, -wy, cz. Tumlina 1966 UN 23, 69; *Osowa*, -wy 1981 WUN II 649; po zmianie *Tumlin-Osowa*, -a-*Oso- wy*, *tumliński* 1995 MPol nr 6, poz. 87. — Człon pierwszy w n. zestawionej ponowiony z n. wsi *Tumlin*. Lit.: KopKiel 72. IN

Osowa (7), dziś *Osowa* i *Osowa-Kolonia*, dwie wsi, lub., gm. Bychawa, 4 i 4,5 km na pñ.-wsch. od Bychawy: *Osowa* alias *Łany* ... ze wsi *Oso- wey* 1663 RPobLu 60; *Osowa* 1676 ŻDz XV 11a; *Os- owa* 1787 Spis 450; *Osowa* 1827 Tabella II 68; *Osowa*, wś i folw. 1886 SG VII 649; *Ossowa* 1899 Cat 21; *Osowa*, wś 1902 Przew II 39; *Osowa*, wś i kol. 1921 Sk IV 61; *Osowa*, *Osowa*, kol. 1952 UW 142; *Osowa*, -wy, *Osowa-Kolonia*, -wy-*ni*, *osowski* 1967 UN 107, 11. — Wieś powstała na terenie dawnej os. *Oso- we*, zob. niżej. Podwojenie s jest cechą gwarową. Oboczna n. *Łany*, od ap. *łan* 'miara powierzchni pola' Sstp IV 95, też 'pole uprawne' SpXVI, XII 467, w formie pluralnej. Człon drugi w n. zestawionej od ap. *kolonia* 'osada', oddający charakter obiektu. Lit.: SHGLu III 169, IV 99–100; KosLu 69. IN

Osowa (8), wś dziś nieistniejąca, leżała w daw- nym pow. sieradzkim, w par. Kamionacz, sier.: *Osowa*, *Ossowa* 1386 SHGŁęcz II 19; *Ossowa* 1391 Hb 63, nr 38; *Osowa*, *Ossowa* 1393 SHGŁęcz II 19; *Osszowa* 1496, *Ossowa* 1511 ŻDz XIII 172, 181; *Osszowa* ... villa ... deserta 1511–23 ŁLB I 438; *Ossowa* 1553 ŻDz XIII 221; *Osowa* 1827 Tabella II 68. — Podwojenie s jest cechą gwarową. Lit.: SHGŁęcz II 19. EB

Osowa (9), wś, suwał., gm. Suwałki, 7 km na pñ.-zach. od Suwałk: *Ossowa*, wś 1784 SHG- Pd(Opispar rkps I nr 6010, 47–52); *Ossowa* 1827 Tabella II 68; *Osowa* 1839 MpKwat VI 3; *Ossowa* al. *Ossowo* 1886 SG VII 658; *Ossowa* 1921 Sk V 85; *Osowa* 1952 UW 171; *Osowa*, -wej 1981 WUN II 649. — Nazwa od n. karczmy *Osowa*, por. z ... karczmą *Osową* 1715 WiśnSejn 135–6. Przej- ściowo też *Ossowo*, z gw. podwojeniem s. Lit.: WiśnSejn 135–6. EB

Osowa (10), wś notowana w XIX w., w daw- nym pow. grójckim, w gm. i par. Czersk, warsz.: *Osowa* 1877 Zin II 18; *Osowa* 1886 SG VII 649. UB

Osowa zob. *Ossowa*

Osowa Drobińska, wś, ciech., gm. Siemiąt- kowo Koziebrodzkie, 9 km na pñ.-zach. od Ra- ciąża: *Osowa budy* 1827 Tabella II 68; *Osowa- -Drobińska* 1886 SG VII 649; *Ossowa Drobińska* 1921 Sk I 169; *Osowa Drobińska*, -wy -*kiej* 1981 WUN II 649. — Nazwa zestawiona, od przym. *osowy* i od ap. *buda*, w formie pluralnej, por. *Budy* (1); później w formie przymiotnika od n. m. *Drobiń*. UW

Osowa Góra (1), cz. Bydgoszczy, dawniej wś: *Ossowa Gora* 1407 Koz I 206; pod *Osową gora* 1684 Koz V 111; z *Ossowy Góry* 1742–65 RejByd 47; *Osowerberg* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Osowa Góra* al. *Ossowagóra*, niem. *Ossowoberg* i *Hohe- neiche*, maj. 1886 SG VII 649; *Ossowagóra*, niem. *Hoheneiche*, wś 1921 Sk X 4, 6, 150; *Osowa Góra*, -wej -*ry* 1972 UN 174, 36. — Nazwa zestawiona, od przym. *osowy* (: ap. *osa* lub n. os. *Osa*) i od ap. *góra*. Niemiecka n. *Osowerberg*, *Ossowoberg* jest adaptacją fonetyczno-leksykalną n. polskiej. Oboczna n. niem. *Hoheneiche* wprowadzona przez władze zaboru pruskiego. Podwojenie s jest cechą gwarową. AG

Osowa Góra (2), kol., notowana do 1967 r., koniń., gm. Wilczyn, 9 km na zach. od Skulska: na Dębowcu ... *Oso- wey gory* połowica ku Siedli- mowu 1669, *Osowa Gora Wilczyńska* 1765, nad *osową gorą* do Wilczyna należąca 1767 Koz V 111; *Osowa górna*, folw. 1887 Zin II 18; *Osowa Góra*, folw. 1886 SG VII 649; *Osowa Góra*, folw. 1921 Sk II 113; *Osowa Góra* 1967 SM 797; gw. *uosowo gura*, -vy -*ry*. — Przejściowo n. z członem lokalizującym *Wilczyńska*, od n. pobliskiej wsi *Wilczyn* (2). ZZ

Osowa Góra zob. *Osowa* (3)

Osowa Góra Wilczyńska zob. *Osowa Góra* (2)

Osowa Górna zob. *Osowa Góra* (2)

Osowa Krzeczanowska, wś, ciech., gm. Siemiątkowo Koziebrodzkie, 7,5 km na pñ.-zach. od Raciąża: Młyn *Ossowa* 1784 MpPerPł; *Ossowa Krze- czanowska* 1886 SG VII 658; *Ossowa Krzeczanowska* 1921 Sk I 169; *Ossowa Krzeczaniowska* 1952 UW 36; *Osowa Krzeczaniowska*, -wy -*kiej* 1981 WUN II 649. — Nazwa zestawiona; człon *Osowa* ponowio- ny z n. młyna, człon odróżniający od n. sąsiedniej miejscowości *Krzeczanowo*. UW

Osowa Łaszewska, wś, ciech., gm. Siemiąt- kowo Koziebrodzkie, 9,5 km na pñ.-zach. od Ra- ciąża: *Ossowa* 1886 SG VII 658; *Ossowa Łaszewska*

Osowa Sień

1921 Sk I 168; *Osowa Łaszewska*, -wy -kiej 1981 WUN II 649. — Dawniej n. *Osowa*, później z członem odróżniającym od n. m. *Łaszewo*. UW

Osowa Sień, wś, leszcz., gm. Wschowa, 4 km na pń.-wsch. od Wschowy: *Ryegstroph* (1312)-XVI KW VI 91; versus *Rudegeri villam* 1325 KW II 378; *Rodger villam* 1404 KW VII 261; *Ossowa Schen* 1416, *Ossowassen* 1424 Koz II 559; *Ossowaszyn* (1437), *Ossowaszyn* (1444), *Ossowaszien* (1444) 1523 KW X 65, 377-8; *Ossovassyn* 1510 NKs 154; *Ossowaszien*, villa 1579 ŻDz XII 98; *Ossowasien* 1622-24 PPozn (Tab 1, 95), pągo *Ruhrsdorff* 1687/88 J III 502; *Ossowasien* 1789 PPozn (Tab 10, 28); *Röhrsdorf* 1824 MpUMbl 2338; *Ossowasien* al. *Ossowasien*, *Ossowacin*, niem. *Roehrsdorf*, wś 1886 SG VII 649; *Röhrsdorf* — *Osowa Sień*, -wej -ni, *osowosieński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osowa Sień Dolna* — *Nieder Röhrsdorf*, *Osowa Sień Górna* — *Ober Röhrsdorf*, *Osowa Sień Średnia* — *Mittel Röhrsdorf*, trzy os. 1951 Rosp 226; *Osowa Sień*, -wej *Sieni* 1981 WUN II 650. — Dawniej n. niem.; pierwsze zapisy zlatynizowane, od n. os. *Rieg*, *Rudiger*, *Roger* (: *Hrodgaert*), *Röhr* (: *Rothari*) Gott 261 + -dorf, stsaks. *thorp* 'wieś' Kluge 139. Późniejsza n. pol. *Osowa Sień* od przym. *osowy* 'osikowy' SEBań II 446-7 i od ap. *sieñ* w nienotowanym w polszczyźnie znaczeniu 'cień', por. głuż. i dłuż. *señ* 'cień' SEBr 62, a występującym może w dialektach w zach. Wielkopolsce. Okresowo n. z dodatkowymi członami od niem. przym. *ober*, *nieder*, *mittel*, pol. *dolny*, *górnny*, *średni* 'środkowy'. W zapisach występuje gw. podwojenie s. Lit.: SHGPn III 478-1; SNGŚl IX 103; PPozn 216. ZZ

Osowa Sień Dolna zob. **Osowa Sień**

Osowa Sień Górna zob. **Osowa Sień**

Osowa Sień Średnia zob. **Osowa Sień**

Osowa Wola, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. tarczyskim, w par. Lutkówka, skiern.: *Ossowa Wola* 1580 ŻDz XVI 296. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od n. os. *Osa* lub od ap. *osa* 'osika', w formie przymiotnika, człon drugi od ap. *wola*. UB

Osowa Wola zob. **Wola Osowa**

Osowa-Kolonia zob. **Osowa** (7)

Osowacin zob. **Osowa Sień**

Osowce, wś, koniń., gm. Kramsk, 12 km na wsch. od Konina: Pustkowie *Osowie* 1789 MKl (109, 725); *Osowie* 1827 Tabella II 68; *Osowie* 1859 MpChr; *Osowie* 1877 Zin II 18; *Osowie*

1902 Przew II 40; *Osowce* 1921 Sk II 35; *Osowiec* 1933-34 Mp-100(40-27); *Osowce* 1933 SkBy 1212; *Osowce*, -wiec 1981 WUN II 650; gw. *uosoſce*, -cuf, *uosoſcecki*. — Dawniej n. *Osowie*, od zbiorowego ap. *osowie 'obszar, na którym rosną osy, tj. osiki'. Później n. z dodatkowym suf. -ec, następnie spluralizowana. ZZ

Osowe, wś zaginiona, leżała w okolicy Bychawy, lub.: *Osowe* (?) 1462 SHGLu IV 99. — Nazwa od przym. *osowy* 'osikowy', w rodzaju nijakim. W 1462 r. przed lubelskim sądem ziemskim rozpatrywano spór o wyznaczenie granic między dziedzictwami Bychawka, *Osowe* et *Łaszkowe* a Bychawą, Wolą i Olszowcem. Nasuwają się wątpliwości, czy *Osowe* było już odrębną wsią. Od 1663 r. notowana jest wieś *Osowa* alias *Łany*, co oznacza, że w drugiej połowie XVII w. powstała na tym terenie nowa osada, dziś *Osowa* (7). Lit.: SHGLu IV 99-100. IN

Osowe Holendry zob. **Osowia**

Osowerberg zob. **Osowa Góra** (1)

Osowia, wś, płóc., gm. Szczawin Kościelny, 7,5 km na ptd.-wsch. od Gostynina: *Ossowe holendry* 1827 Tabella II 68; *Ossowa* 1839 MpKwat III 3; *Ossowo* 1886 SG VII 659; *Ossowia*, kol. 1892 SG XII 474; *Osowia* 1921 Sk I 34; *Osowia* 1952 UW 10; *Osowia*, -wi, *osowski* 1971 UN 125, 35. — Początkowo n. *Osowe Holendry*, od gw. przym. *osowy* 'osinowy, osikowy' SW III 860 i od ap. *holendry* 'osada, której mieszkańcy zajmują się hodowlą bydła i uprawą łąk'. Okresowo n. *Osowa*, *Osowo*. Forma *Osowia* powstała w wyniku substancytywizacji przymiotnika. UW

Osowice zob. **Osowie**, **Osowiec** (1), **Ossowice**

Osowicze, wś, biał., gm. Wasilków, 5,5 km na pń. od Białegostoku: *Supraśla* 1580, *Supraśla sive Usowicze* 1664 Kond 209; we wsi *Huszowicach* 1676 CzRkps nr 1099; *Usowicze* 1784, *Усовуу* 1878-86 Kond 209; *Usowicze* 1892 SG XII 841; *Usowicze* 1921 Sk V 10; *Usowicze* 1967 SM 1188; *Osowicze*, -wicz 1981 WUN II 650; gw. *osoviče*, -vič, *osovički*. — Dawna n. *Supraśla*, ponowiona z n. rz. *Supraśl*, ze zmianą paradygmatu, por. *Spraśla* (1358) 1434 KkM 73, *Subbresa* 1396 SRP II 692, nad którą leży wieś. Od XVII w. n. *Usowicze*, od n. os. *Usowicz* (: wschłow. n. os. na *Us-*, te od *us* 'wąs') RymSEN II 641, w formie pluralnej. Okresowo występowała postać *Huszowicze*, z protetycznym *h-* i z suf. *-ice*. Współcześnie *Osowicze*, zapewne pod wpływem form gw. lub

wskutek adideacji do ap. *osa* 'osika', przym. *osowy*. Lit.: Kond 209; Bioliak, HE XIX 185. EB

Osowie, przys., dawniej wś, rad., gm. Jastrzębia, 14,5 km na płn. od Radomia: *Oszowycze* 1470–80 DB I 305; *Osowie* 1877 Zin II 18; *Osowie*, *Ossów*, *Osów* 1881, *Osowie* al. *Ossów*, wś 1886 SG II 728, VII 651; *Osowie*, wś 1902 Przew II 40; *Osowie*, wś 1921 Sk III 110; *Osowie*, wś 1967 SM 797; *Osowie*, *-wia*, cz. Olszowy 1970 UN 31, 9; *Osowie*, *-wia*, przys. 1981 WUN II 650; po zmianie *Osowie*, *-wia*, cz. wsi Olszowa 2002 DzU nr 233, poz. 1967. — Początkowo n. *Osowice*, od przym. *osowy*, z suf. *-ice*. Od XIX w. n. *Osowie*, od zbiorowego ap. *osowie, zob. *Osowce*. Odnotowana też forma *Osów*. Podwojenie *s* jest cechą gwarową. Lit.: KopRad 100–1; KrejaKol 61. IN

Osowie zob. **Osowce**, **Osówie**

Osowiec (1), dziś *Osówiec*, wś, bydż., gm. Siemienko, 12 km na płn.-zach. od Bydgoszczy: *Ossouecz* 1418 Koch nr 73; *Ossowycze* 1489 Lupbrz 179; *Ossowicze* 1527 Vlad XI 66; *Osowice* 1583 ŻDz XII 257; *Ossowitz* 1796–1802 Mp-Schröt XXI; *Osowiec* al. *Ossowiec* i *Osowice*, niem. *Ossowitz*, mylnie *Ossowerberg* 1886 SG VII 652; *Osowiec* 1921 Sk X 4; *Osowiec*, *-wca*, *osowiecki* 1972 UN 174, 20; po zmianie *Osówiec*, *-ca*, *osówiecki* 2001 DzU nr 153, poz. 1772. — Nazwa od przym. *osowy* 'osikowy' lub od n. os. *Osowy* RymSEN 186, z suf. *-ec*, okresowo *-ice*. Podwojenie *s* jest cechą gwarową. Nazwa zmieniona jako *Ossowitz*. Współcześnie n. *Osówiec*. AG

Osowiec (1a), wś niezidentyfikowana, notowana w XIX w., w pow. sierpeckim, gm. i par. Koziebrody, dziś ciecch.: *Osowiec* 1886 SG VII 651. — Nazwa od przym. *osowy*, z suf. *-ec*. UW

Osowiec (1b), wś zaginiona, leżała w pow. jędrzejowskim, w par. Mstyczów, kiel.: de *Ossouecz* 1381, *Ossouecz* 1389 Krak nr 1136, 5192; de *Ossow* 1408, *Osowecz* 1428 Hel II nr 1163, 2159; *Oszowecz* (1449) 1525 ZDM III 311; *Ossowycze* 1470–80 DB II 89; *Ossowycze* 1490 ŻDz XV 438; *Osowiec* 1564 Lukrak II 79. — Nazwa od przym. *osowy* lub od n. wsi *Osowa* (5), z suf. *-ec*. Okresowo *Osów*. Podwojenie *s* jest cechą gwarową. Lit.: RKrak 119. IN

Osowiec (2), wś, koniń., gm. Orchowo, 12,5 km na płn.-wsch. od Powidza: de *Ossowycze* 1428 RWlkp IV nr 996; *Ossowycze* (1432) KW XI 261; *Ossowycze* 1468, de *Ossowcz* 1472 Matr I nr 646, 874; in *Ossowcze* 1498 Bob nr 512a;

Ossowycze, villa 1511–23 ŁLB I 200; *Ossowiec* 1580 ŻDz XII 149; *Osowiec* 1618–20 PKal 198; *Ossowiec* 1789 MKI(Tab 34, 210); *Osowiec* 1846 KsP 499; *Osowiec* 1886 SG VII 652; *Osowiec*, *-wca*, *osowiecki* 1972 UN 181, 23; gw. *uosiwiec*, *-fca*, *uosiwiecki*. — Przejściowo w XX w. forma pluralna nazwy. ZZ

Osowiec (2a), os., dawniej wś, leszcz., gm. Borek Wielkopolski, 8 km na płn.-wsch. od Gostynia: *osowce* oba 1586, z *małym ossowcem* ... do Obry przy *wielkim ossowcu* ... do *wielkiego ossowca* 1588 Koz III 694; *Osowiec*, folw. 1789 PPOzn(Tab 8, 19); przysiółek *Ossowiec* 1821 Koz II 560; *Osówek* 1859 MpChrz; *Osówek* al. *Ossówek*, posiadłość 1886 SG VII 650; *Ossowiec*, folw. 1902 MycPn 54; *Osowiec*, niem. *Ossowiec*, pustk. 1921 Sk X 16, 150; *Osowiec*, wś 1933SkBy 1212; *Osowiec*, *-wca*, cz. wsi Grodnica 1970 UN 78, 6; *Osowiec*, *-wca* 1981 WUN II 650. — Nazwa ponowiona z n. lasu, por. *silva Ossowcze* 1511 Koz II 559–60. Przejściowo wystąpiła forma *Osówek*, od przym. *osowy*, z suf. *-ek*. Lit.: PPOzn 216. ZZ

Osowiec (3), wś, łomż., gm. Goniądz, 6 km na zach. od Goniądza: ku *Ossowcu*, *Ossowiec* (1565) Lumaz II 67; *Osowiec* 1581 AtMz; *Ossowiec* 1617 Lumaz I 137; *Ossowiec* 1783 MpPerMz; *Osowiec* 1827 Tabella II 68; *Osowiec* 1886 SG VII 651; *Osowiec*, *-wca* 1981 WUN II 650. Lit.: Rzetelska-Feleszko, SFPS 16, 96. UB

Osowiec (4), wś, łomż., gm. Zambrów, 5 km na pld. od Zambrowa: Dolanszkye, *Ossowszkye* et Rykaczszkye granicies 1476 SHGMz(MK 6, 79–79v); granicies *Ossowszkye* 1493 SHGMz(MK 6, 300v); *Ossowo* 1578 ŻDz XVI 377; *Ossowiec* 1783 MpPerMz; *Osowiec* 1827 Tabella II 68; *Osowiec* 1886 SG VII 651; *Osowiec*, *-wca* 1981 WUN II 650. Lit.: Rzetelska-Feleszko, SFPS 16, 96. UB

Osowiec (5), wś, łomż., gm. Zbójna, 16 km na zach. od Ostrołęki: *Osowiec* 1783 MpPerMz; *Osowiec* 1827 Tabella II 68; *Osowiec* 1886 SG VII 651; *Osowiec*, *-wca* 1981 WUN II 650. UB

Osowiec (6), wś, olszt., gm. Lubawa, 5 km na pld.-zach. od Lubawy: *Zeisingshof* — *Osowiec* 1879 KętN 98; *Osowiec*, niem. *Zeisingshof*, folw. 1886 SG VII 652; *Osowiec*, niem. *Zeisingshof*, folw. 1921 Sk XI 36, 83; *Osowiec* (*Zeisingshof*) 1925 Krzep 84; *Osowiec*, *-wca*, *osowiecki* 1971 UN 171, 24. — Dawna nazwa niem. od n. os. *Zeising* Gott 543 (: *Zeisig* 'czyżyk') + *-hof*. Nazwa pol. od przym. *osowy*, z suf. *-ec*, lub od ap. *osowiec,

Osowiec

por. gw. kasz. *osóvc* 'lasek osikowy' SGSych III 339. Istniała już ok. 1836 r. WK

Osowiec (7), wś, pil., gm. Zakrzewo, 12 km na pld. od Debrzna: *Kol. Aspenau* 1937 Mp-25 (Linde 2569); *Aspenau Kol.* — *Osowiec, -wca, osowiecki* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Osowiec — Aspenau Kol.*, os. 1951 Rosp 226; *Osowiec, -wca* 1981 WUN II 650. — Dawna n. niem. *Aspenau*, ponowiona z n. leżącej w pobliżu wsi *Aspenau*, dziś *Osowo (4)*, z członem dodatkowym od ap. *kolonia 'osada'*. Nazwę *Osowiec* wprowadzono urzędowo. ZZ

Osowiec (8), wś, sier., gm. Pęczniew, 11,5 km na pfn.-wsch. od Warty: *Ossowyecz* 1511/12 VisitGn 450; *Osowiec* 1827 Tabella II 68; *Osowiec*, kol. i os. 1886 SG VII 651; *Osowiec*, wś 1902 Przew II 40; *Osowiec* 1921 Sk II 117; *Osowiec, -wca, osowiecki* 1973 UN 47, 17. EB

Osowiec (9), wś, skiern., gm. Żabia Wola, 8 km na pfd. od Grodziska Mazowieckiego: *Ossowyecz* 1430 MkM II nr 215; *Ossowyecz* 1476 KkM 277; *Ossowiec* 1579 ŻDz XVI 147; *Osowiec* 1792 MpPerRw; *Osowiec* 1827 Tabella II 68; *Osowiec* 1839 MpKwat IV 4; *Osowiec* 1886 SG VII 651; *Osowiec, -wca, osowiecki* 1971 UN 126, 10. Lit.: Majchrowski, RKJŁ XI 120; Rzetelska-Feleszko, SFPS 16, 96. UW

Osowiec zob. *Osowce, Osowiec Śląski, Osówiec, Ossowice, Trzydnik*

Osowiec Kmiecy zob. *Osówiec*

Osowiec Mały zob. *Osówiec*

Osowiec Szlachecki zob. *Osówiec*

Osowiec Śląski, wś, opol., gm. Turawa, 10 km na pfn.-wsch. od Opola: Colonie *Koenigshuld* 1789 SNGŚI IX 103; *Königshuld* auch *Friedrichshuld*, *Losowiec* 1845 K 297; *Friedrichshuld* lub *Koenigshuld*, ob. *Losowiec* 1881 SG II 411; *Königshuld*, kol. 1883 SNGŚI IX 103; *Lasowiec*, właściwie *Osowiec*, niem. *Koenigshuld* 1884 SG V 92; *Osowiec — Königshuld* 1939 Prus 56; *Königshuld — Osowiec Śląski, -wca -ego, osowiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osowiec Śląski, -wca -kiego* 1981 WUN II 650. — Dawna n. niem. *Königshuld* od ap. *König* 'król' + *Huld* 'łaska'. Oboczna n. niem. z pierwszym członem od im. *Friedrich*, zapewne na cześć *Fryderyka* Wilhelma II, króla Prus. Równoległa n. pol. *Osowiec*, od przym. *osowy*, z suf. *-ec*. Postać *Losowiec, Lasowiec*, pojawiająca się w XIX w., jest błędna, może nawiązuje do ap. *las*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Osowiec Śląski*. Lit.: SNGŚI IX 103–4. JCh

Osowiec Wielki zob. *Osówiec*

Osowiec Ziemiański zob. *Osówiec*

Osowiec-Szła zob. *Osówiec*

Osowiecka Ruda zob. *Ruda Osowiecka*

Osowińska Wola zob. *Wola Osowińska*

Osowna zob. *Osowno*

Osownica zob. *Osobnica*

Osownice zob. *Osobnica*

Osowno, wś, lub., gm. Borki, 11,5 km na pfd.-zach. od Radzyna Podlaskiego: *Ossowno* (1447) KMłp IV 461; *Ossowno* 1529 LR 424; *Ossowno* 1552, *Oszowno* 1580 ŻDz XIV 392, 425; *Oszowno ... z Osowna* 1620 RPobLu 191; *Osownia* 1786 MpPerLu; *Osowno* 1787 Spis 434; *Osówno* 1870 Cat 71; *Ossowno* 1877 Zin II 19; *Ossówno* 1886 SG VII 659; *Ossowno* 1899 Cat 87; *Ossowno* 1902 Przew II 41; *Ossowno* 1933 SkBy 1214; *Osowno* 1952 UW 148; *Osowno, -na, osowiński* 1970 UN 119, 9. — Nazwa od przym. *osowy*, z suf. *-no*, w XVIII w. też *-na*. Podwojenie *s* jest cechą gwarową. Lit.: SHGLu III 169; KosLu 69; Borek, *-in-* 166. IN

Osowo (1), wś, gdań., gm. Karsin, 28 km na pfn.-wsch. od Chojnic: von *Ossow* (1350)1400 PrUr IV 478; *Ossow* 1397, von *Ossow* 1374–1400 UKT 79, 114, 137; *Ossaw* (!) 1404 Lor X 149; *Ossowo* 1534 Inwwłoc 120; *Oszowa* 1570 ŻDz XXIII 211; *Ossowo* 1584 Font I–III 242; *Ossowo* 1682 Font V 132; *Osowo* 1720 Font XVI–XIX 534; *Ossowo* 1796–1802 MpSchröt XV; *Osowo*, niem. *Ossowo* 1886 SG VII 655; *Ossowo*, niem. *Ossowo* 1921 Sk XI 12, 83; *Osowo (Ossau)* 1925 Krzep 84; *Osowo* 1952 UW 49; *Osowo, -wa* 1981 WUN II 650; gw. dawniej *uosow#o*, później *osowo, osowsćy/łososći*. — Nazwa od ap. *osa* 'osika,' z suf. *-ów, -owo*. Podwojenie spółgłoski *s* jest cechą gwarową. Lit.: Kęsikowa, PMT II 108. WK

Osowo (2), wś, kosz., gm. Świdwin, 9 km na zach. od Świdwina: *Wussow* 1618 Mplub; *Wussow* 1834 MpUMbl 870; *Wussow* 1930–40 RzDuma I 69; *Wussow — Osowo, -wa, osowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Osowo, -wa* 1981 WUN II 650. — Nazwa od nazw. *Wussow*, notowanego w tym regionie w XIII–XIV w., por.: *Wussowe* 1262, *Wussow* 1277, *Wossow* 1308 LorSNH 141 (: *osa*). O zmianie *O- > Wo- > Wu-* zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Osowo*. Lit.: LorSNH 141; RzDuma I 69–70. BCz

Osowo (3), wś, leszcz., gm. Gostyń, 8,5 km na pfd.-wsch. od Krzywina: *Osou* (1181)1258 lub

1230 KWlkp 66, fals.; *Osov* 1258, *Osow* (1277) XVI KW I 328, 410; *Ossow* 1294 KWlkp 109, fals.; *Ossow* (1353)XV–XVII KWlkp 129; *Ossowo* (1423)1488–92 NKs 47; *Ossow* 1462 Koz II 560; *Osszow* 1488 U nr 4477; *Oschow* 1496 SHGPn III 483; *Ossowya* (!) 1510 NKs 46; *Oszowo* 1522, *Ossowo* 1539 SHGPn III 482; *Ossowo* 1580–81, *Kossowo* (!) 1580 ŻDz XII 66, 75; *Osowo*, wś, obecnie *O. Nowe*, niem. *Neu-Ossowo*, *O. Stare*, niem. *Alt Ossowo*, dwie wsi 1886 SG VII 654; *Osowo Nowe*, wś, *Osowo Stare*, obszar dw., niem. *Ossowo* 1921 Sk X 35, 36, 150; *Osowo*, -*wa*, *osowski*, wś, *Nowe Osowo*, -*wego* -*wa*, *Stare Osowo*, -*rego* -*wa*, cz. wsi *Osowo* 1970 UN 78, 11; gw. *uosowo*, -*ova*, *uososki*. — Dawniej n. *Osów*, wtórnie *Osowo*. Człony dyferencyjne od niem. przym. *neu*, *alt*, pol. *nowy*, *stary*. Lit.: SHGPn III 482–3; Nieckula, -*ov*- 148; PPozn 216. ZZ

Osowo (4), wś, pil., gm. Lipka, 10 km na pld. od Debrzna: *Ostrogora* 1596 SHGKI(NG 7, 235); *Osówka* (1617) SG VII 655; *Ostrogóra* 1618–20 PKal 292; *Ostrogora* seu *Osowka* 1629, *Ostrogora* sive *Ossowko* 1629 MKI(Tab 42, 6 i 20); *Ossowka* 1653 Font XI–XV 302; *Ossowka* siue *Ostrogota* (!) 1673 MKI(ASK 74, 104); *Osowka* 1695 MKI(K 15, 55); *Ossowka* sive *Ostrogora* 1732 MKI(Tab 42, 29); *Osówka* 1859 MpChrz; *Ossowo* XIX/XX Mp-200(Nakel 35–53); *Osowo*, wś 1886 SG VII 654; *Aspenau* 1937 Mp-25(Linde 2569); *Aspenau* (d. *Ossowo*) — *Osowo*, -*wa*, *osowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Osowo*, -*wa* 1981 WUN II 650; gw. *uosowo*, -*ova*. — Początkowo n. *Ostrogóra*, od zestawienia apelatywnego *ostra góra*, por. *ostry* 'ostro ścięty, stromy, przepaścisty, urwisty' SW III 873. Obocznie n. *Osówka*, od ap. *osa*, z suf. -*ówka*, -*ówko*. W XIX w. ustaliła się postać *Osowo*. Niemiecka n. *Aspenau* wprowadzona przez władze zaboru pruskiego. Lit.: WZ 158. ZZ

Osowo (5), dziś *Nowe Osowo* i *Stare Osowo*, dwie wsi, poz., gm. Oborniki, 5,5 km na pln.-wsch. od Szamotuł: *Osowo* 1389 Lek I nr 490; *Osszowo* 1400 KZPozn nr 57; z *Osowej* 1418 RWlkp I nr 1016; *Osschowo* 1425, *Hossowo* (!) 1436 SHGPn III 483; de *Ossowo* 1446 SHGPn(PG 2, 171); *Ossowo* 1510 NKs 38; *Ossowo* 1580 ŻDz XII 32; *Ossowo* 1622–24, *Ossowo* 1789 PPozn(Tab 1, 30 i 6, 240v); *Osowo*, wś, folw., obecnie dzieli się na *O. Nowe*, niem. *Neu Ossowo*, wś, i *O. Stare*, niem. *Alt-Ossowo*, folw. 1886 SG VII 654; *Osowo Nowe*, niem. *Neu Ossowo*, wś, *Osowo Stare*, niem.

Alt Ossowo, obszar dw. 1921 Sk X 57, 59, 150; *Nowe Osowo*, -*wego* -*wa*, *Stare Osowo*, -*rego* -*wa* 1981, 1982 WUN II 573, III 317; gw. *uosowo*, -*ova*, *uososki*. — W XIX w. nastąpił podział na dwie wsi, stąd dodatkowe człony odróżniające: od przym. niem. *neu* 'nowy', *alt* 'stary', pol. *nowy* i *stary*. Lit.: SHGPn III 483–5; Nieckula, -*ov*- 148; PPozn 216. ZZ

Osowo (6), wś, poz., gm. Września, 5,5 km na pld. od Wrześni: *Ossowo* (1390)XVII KW III 628; *Ossowo* 1428, *Osszowo* 1461 Koz II 560; *Villa Ossowo* 1510 NKs 73; *Ossowo* 1578 ŻDz XII 197; wies *Ossowo* 1789 MKI(Tab 47, 14); *Osowo* 1846 KsP 396; *Osowo* al. *Ossowo*, majątność 1886 SG VII 654; *Osowo*, -*wa* 1981 WUN II 650; gw. *uosowo*, -*ova*, *uososki*. Lit.: Nieckula, -*ov*- 148. ZZ

Osowo (7), wś, słup., gm. Kępcice, 6,5 km na pld.-zach. od Kępic: *Wussow* 1529 RzDuma I 70; *Wussow* 1618 MpLub; *Wussow* 1789 MpGillyPom; *Wussow* — *Osowo*, -*wa*, *osowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osowo*, -*wa* 1981 WUN II 650. — Niewykluczone, że n. pochodzi od notowanej w tym rejonie w 1423 r. n. os. (Peter) *Wussow* RzDuma I 70. O zmianie *O* -> *Wo*-> *Wu*- zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Osowo*. Lit.: LorSNH 141; RzDuma I 70. BCz

Osowo (8), wś, suwal., gm. Gołdap, 10 km na pld. od Gołdapi: *Oschewen* 1763, *Ofsewen* 1775/76, *Ofoewen* 1780 PMT XII 123; *Ossowen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Oszoewen* 1817, 1824 PMT XII 123; *Ossöwen* — *Osowo* 1879 KętN 144; *Osowo*, niem. *Ossoewen*, *Ossewen* 1886 SG VII 655; *Osowo* — *Ossau* 1938, *Ossoewen* 1941 Choj 118; *Osewo* — *Ossau* 1938, *Ossoewen* 1946 Ley I 134; *Ossau* — *Osowo*, -*a*, *osowski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Osowo*, -*wa* 1981 WUN II 650. — Nazwa od ap. *osa*, z suf. -*owo*, przejściowo -*ewo*. Według Szcześniak podstawa n. związana z lit. *ošti* 'szumieć, huczeć'. W 1938 r. urzędowa zmiana n. na niem. *Ossau*. Po 1945 r. ustalono n. *Osowo*. Lit.: Szcześniak, PMT XII 123. RP

Osowo (9), os., dawniej wś, szczec., gm. Nowogard, 10,5 km na pld.-wsch. od Nowogardu: *Wussow* 1618 MpLub; *Wussow* 1789 MpGillyPom; *Wussow* 1834 MpUMbl 965; *Wussow* — *Osowo*, -*wa*, *osowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osowo* (*Nowogardzkie*) — *Wussow*, wś 1951 Rosp 226; *Osowo*, -*wa* 1981 WUN II 650. — Nazwa od ap. *osa* lub od n. os. *Osa*, z suf. -*ow(o)*. O zmianie *O* -> *Wo*-> *Wu*- zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono

n. *Osowo*, okresowo z członem lokalizującym od n. mta *Nowogard*. Lit.: LorSNH 141; TrautmElb II 43; RzDuma II 45. BCz

Osowo (10), wś zaginiona, leżała w dawnym pow. czerskim, w par. Jazgarzew, warsz.: *Ossowo* 1415 Czer nr 778; *Ossowo* 1471 SHGMz(MK 5, 162); *Ossow* 1523 SHGMz(MK 32, 188); *Osowo* 1576 ŻDz XVI 215. UB

Osowo (11), dziś *Ossowo*, wś, włoc., gm. Lubraniec, 4 km na pld.-wsch. od Lubrańca: *Osowo* 1403 Koz V 112; *Ossowo* 1418 Koch nr 358; *Ossowo* 1489 Lupbrz 104; *Ossowo* 1527 Vlad XI 27; *Ossowo* 1557-66 ŻDz XIII 14; *Ossowo* 1674 Rpog 144; *Ossowo* 1796 PerOpis IX; *Ossowo* 1886 SG VII 659; *Osowo*, -wa 1981 WUN II 650; po zmianie *Ossowo*, -owa, *ossowski* 2000 DzU nr 109, poz. 1163. AG

Osowo zob. *Osowo Leśne*, *Osowo Lęborskie*, *Osówko* (2)

Osowo Leśne, wś, gdań., gm. Lubichowo, 15 km na pln.-zach. od Skórcza: *Ossow* 1351 PrUr IV 635; *Ossaw* 1438 GZ 102; *Ossowo* 1534 InwWloc 115; *Ossowo*, *Oszowo*, wsi *Ossowa* 1565 Lumalb 131, 132, 133; *Osowo*, wsi *Ossowa* 1570 Lumalb 89; *Ossowo* 1584 Font I-III 236; *Ossowo* 1624 LuPrus 228; *Ossowo*, pod *Ossowem* 1664 Font XXXII 226, 229; *Ossowo* 1682 Font V 59; *Ossowo* 1765 LuPrus II 81; *Ossowo* 1796-1802 MpSchröt XV; *Osowo*, niem. *Ossowo* 1886 SG VII 654; *Osowo*, niem. *Ossowo* 1921 Sk XI 45, 83; *Osowo* (*Ossau*) 1925 Krzep 84; *Osowo* 1952 UW 194; po zmianie *Osowo Leśne*, -a -ego 1953 MPol nr A-92; *Osowo Leśne*, -wa -nego 1981 WUN II 650; gw. ^u*osowo*, -a, ^u*osofski*. — Nazwa od n. os. *Osa* lub od ap. *osa*, z suf. -ów, -owo. Człon dyferencyjny *Leśne* wprowadzony w 1953 r. Lit.: Kęsikowa, PMT II 108; Górniewicz, PMT VII 53. WK

Osowo Lęborskie, os., dawniej wś, słup., gm. Cewice, 8 km na pld. od Lęborka: *Ossow* 1292 LorSNH 141; *Ossow* (1360)XIV PrUr V 479; *Wosow* ok. 1400 TrautmElb II 43; *Wussow* 1618 MpLub; *Wussow* 1789 MpGillyPom; *Osowo* al. *Wosowo*, niem. *Wussow* 1886 SG VII 655; *Wussow* — *Osowo*, -wa, *osowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osowo* (*Lęborskie*) — *Wussow*, wś 1951 Rosp 226; *Osowo Lęborskie*, -a -iego 1953 MPol nr A-92; *Osowo Lęborskie*, -wa -kiego 1981 WUN II 650; gw. dawniej ^u*osow*^o Lor 143; później ^u*osow*^o, -sów, ^u*osovski*. — Nazwa od ap. *osa* lub od n. os. *Osa*, z suf. -ow(o). Zgermanizowana forma *Wussow* poświadczająca typowe dla Pomorza mieszanie O- i Wo- oraz

zmianę Wo- > Wu-, zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Osowo*, z członem lokalizującym od n. mta *Lębork*. Lit.: LorSNH 141; TrautmElb II 43; Kęsikowa, PMT II 108. BCz

Osowo Nowe zob. *Osowo* (3, 5)

Osowo (*Nowogardzkie*) zob. *Osowo* (9)

Osowo Stare zob. *Osowo* (3, 5)

Osowskie, wś, słup., gm. Czarna Dąbrówka, 17 km na pln. od Bytowa: Vw. *Waldliebe* 1875; Vw. *Wussowke* 1932 Mp-25(16-71); *Osówka* (*Osowskie*) — Vw. *Wussowske* 1945 PMT IX 47; *Waldliebe* — *Osowskie*, -ego, *osowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Osowskie*, -kiego 1981 WUN II 650. — Najpierw n. *Osówka*, *Osowskie*, od n. os. *Osa* lub od ap. *osa*, z suf. -ówka, -owskie. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. W latach 40. urzędowo niem. zmiana n. na *Waldliebe*. Po 1945 r. zatwierdzono n. *Osowskie*. Lit.: Surma, PMT IX 47. BCz

Osowy Grąd, wś, suwał., gm. Augustów, 7,5 km na pld. od Augustowa: *Osowy Grąd* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6009, 3); *Osowy grąd* 1827 Tabella II 68; *Osowy grąd* 1839 MpKwat VI 4; *Osowy grunt* 1883, *Osowy Grunt*, właściwie *Osowy Grąd* 1886 SG IV 265, VII 655; *Osowy Grąd* 1921 Sk V 4; *Osowy Grąd*, -wego -du, *osowski* 1971 UN 151, 19. — Nazwa zestawiona, od przym. *osowy* i od ap. *grąd* 'wzniesienie na łące szczególnie błotnistej; wzniesienie zalesione' SESI I 342. Drugi człon *Grunt* powstał wskutek adideacji do ap. *grunt* 'ziemia'. EB

Osowy Grunt zob. *Osowy Grąd*

Osów (1), wś, gorz., gm. Drezdenko, 2 km na pld.-zach. od Drezdenka: *Neu Ulm*, kol. 1764 SHGNM(Hahn 78); *Neu Ulm*, kol. 1765 Froese 130; *Neu Ulm* 1832 MpUMbl 1637; *Neu Ulm* — *Osów*, *Osowa*, *osowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Osów*, -sowa 1981 WUN II 651. — Dawna n. niemiecka zestawiona. Człon *Ulm* przeniesiony przez osadników z n. *Ulm* (Niemcy), człon odróżniający od przym. *neu* 'nowy'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Osów*. BCz

Osów (2), dziś *Stary Osów*, wś, i *Nowy Osów*, cz. Starego Osowa, dawniej wś, rad., gm. Stara Błotnica, 13 km na pld. od Białobrzegów: *Ossow* 1383 Mog 80; *Ossow* 1388 CdP I 256; *Ossow*, *Ossow* (1388) ZDM VI 37, 51; *Ossow* 1422 AGZ V 45; *Ossow* 1511-23 ŁLB I 677; *Ossow* 1564-65 Lusand 191; *Ossow* 1569 ŻDz XIV 311; *Ossów* 1827 Tabella II 68; *Ossów*, wś 1886 SG VII 657;

Ossów, wś 1902 Przew II 40; *Ossów Nowy*, kol., *Ossów Stary*, wś 1921 Sk III 108; *Ossów Nowy*, *Ossów Stary*, dwie wsi 1933 SkBy 1214; *Stary Osów*, -rego *Osowa*, *osowski*, wś, *Nowy Osów*, -wego *Osowa*, cz. Starego *Osowa* 1964 UN 18, 19; *Nowy Osów*, -wego *Osowa*, *Stary Osów*, -rego *Osowa* 1981, 1982 WUN II 595, III 332. — Nazwa od ap. *osa* lub od n. os. *Osa*, z suf. -ów. Podwojenie *s* jest cechą gwarową. Członny odróżniający od przym. *nowy*, *stary*. Lit.: KSand 144; KopRad 121; Niccukula, -ov- 148. IN

Osów (3), cz. Szczecina, dawniej wś: *Wossow* 1277, *Wossowe* (1286) PU II 338, 613; *Wossow* 1306 PU VI 414; *Wossow* 1335 PU VIII 399; *Wussow* 1618 MpLub; *Wussow* 1789 MpGillyPom; *Wussow* 1827 MpUMbl 1149; *Wussow* — *Osów*, *Osowa*, *osowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Szczecin-Osów* — *Stettin-Wussow*, przedm. 1951 Rosp 321; *Osów*, -sowa 1981 WUN II 651. — O zmianie *O* > *Wo* > *Wu* zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Osów*. Lit.: RzDuma II 45. BCz

Osów zob. *Osowa* (1), *Osowie*, *Osowiec* (1b), *Osowo* (1, 3, 10), *Osowo Leśne*, *Osowo Lęborskie*

Osówek (1), wś, gdań., gm. Osieczna, 11,5 km na wsch. od Czarska: *Ossowko* 1597 Font I–III 376; *Ossowko* 1649 PMT VII 53; *Osówko* 1682 Font V 105; *Ossowke* 1796–1802 MpSchröt XV; *Ossoweg* — *Osówko* 1879 KętN 128; *Osówko*, niem. *Ossoweg* 1886 SG VII 653; *Ossoweg*, fr. *Ossowka* 1912 Bär 86; *Osówek*, niem. *Ossoweg* 1921 Sk XI 45, 83; *Osówko* in. *Osówek* (*Ossoweg*) 1925 Krzep 84; *Osówek* 1952 UW 194; *Osówek*, -wka 1981 WUN II 651; gw. ^u*osúvek*, -a, ^u*osofski*. — Dawniej n. *Osówko*, od n. m. *Osowo*, dziś *Osowo Leśne*, z suf. -ko, -ek (zmiana rodzaju gramatycznego). W substytucji niem. udźwięcznienie wygłosu, może wskutek adideacji do ap. *Weg* 'droga'. Lit.: Górniewicz, PMT VII 53. WK

Osówek (2), wś, tarnob., gm. Potok Wielki, 13,5 km na pld.-zach. od Janowa Lubelskiego: *Osówek* 1877 Zin II 18; *Ossówek* 1886 SG VII 658; *Osówek* 1899 Cat 50; *Osówek* 1921 Sk IV 38; *Osówek* 1952 UW 140; *Osówek*, -wka, *osówiecki* 1971 UN 110, 16. — Nazwa od przym. *osowy* (: *osa*), z suf. -ek. Podwojenie *s* jest cechą gwarową. IN

Osówek (3), cz. wsi Dąbrówka, dawniej wś, włoc., gm. Kowal: *Ossowko* 1796 PerOpis IX; *Ossówek* al. *Ossówka*, wś 1886 SG VII 658; *Osówek*, folw. 1921 Sk I 197; *Osówek*, -wka, *osowski*,

wś 1972 UN 191, 33; *Osówek*, -wka 1981 WUN II 651. — Zapisy historyczne poświadczają wahanie rodzaju gramatycznego nazwy. AG

Osówek zob. *Osowiec* (2a)

Osowie, wś, koniń., gm. Babiak, 12 km na pld.-zach. od Przedecza: *Oszowie* 1507 ŻDz XII 231; *Ossowye villa* 1511–23 ŁI.B I 216; *Osowie* 1579 ŻDz XII 224; *Ossowie* 1618–20 PKal 100; *Ossowie* 1674 MKI(ASK 74, 164); z Wsi *Osowia* 1789 MKI(ASK 109, 464); *Osowie*, kol. 1886 SG VII 651; *Osowie* 1933 SkBy 1212; *Osowie* 1933–34 Mp-100(39–27); *Osowie*, -wia, *osowski* 1970 UN 82, 39; gw. ^u*osúve*, -*va(o)*, ^u*ososki*. — Nazwa od zbiorowego ap. *osowie, zob. *Osowce*. W formie współczesnej gwarowe -ó-. ZZ

Osowiec, dziś *Osowiec Kmiecy* i *Osowiec Szlachecki*, dwie wsi, ostroł., gm. Przasnysz, 7 km na pln.-wsch. od Przasnysza: *Dux donavit 30 mansos Ossowyecz nuncupatos ... Petro, Nicolao, Johanni et Byenyk germanis de Nyestunye* (1438)1456 SHGMz(MK 3, 22v); *Ossoviecz* 1446, 1468 SHGMz (MK 5, 91v); in *Ossoviec alias Sla* 1486 SHGMz(MK 6, 192); z *Ossowczem* (1565) Lumaz II 19; *Osowiec Wielki*, *Osowiec Mały* 1567 ŻDz XVI 334; *Osowiec Kmiecy*, *Osowiec Ziemiański* 1783 Mpl'erMz; *Ossowiec Kmiecy*, *Ossowiec Szlachecki* 1783–84 RejKor 582; *Osowiec kmiecie*, *Osowiec szlachecki* 1827 Tabella II 68; *Osowiec-Kmiecy*, *Osowiec-Szlachecki* 1886 SG VII 651; *Osowiec Kmiecy*, *Osowiec Szlachecki* 1952 UW 31; *Osowiec Kmiecy*, -wca -cego, *Osowiec Szlachecki*, -wca -kiego, *osowiecki* 1972 UN 140, 24. — Nazwa *Osowiec* zapewne ponowiona z n. lasu, por.: 10 mansos silve *Ossowyecz* 1437, 1473 SHGMz(MK 6, 36). W XV w. nastąpił podział wsi na *Osowiec Wielki* (= *Kmiecy*) i *Osowiec-Szła* (= *Mały*, *Szlachecki*, *Ziemiański*). Członny odróżniający od przym. *wielki*, *kmiecie* (właściciele „Niestumscy, gdzie byli mniej rozrodzeni osadzali wieś kmieciami” SHGMz), *mały*, *szlachecki*, *ziemiański* i od n. sąsiedniej wsi *Szła* (zob.). W formie współczesnej gwarowe -ó-. Lit.: Rzetelska-Feleszko, SFlPS 16, 96. UB

Osowiec zob. *Osowiec* (1)

Osowiec Kmiecy zob. *Osowiec*

Osowiec Szlachecki zob. *Osowiec*

Osówka (1), wś, biały., gm. Czyże, 9 km na pln.-zach. od Hajnówki: *Sioło Łoknicza* 1576 Lu-podl 132 i przyp. 313 (tu?); *Osowka* 1616, *Ossowka* 1772 Kond 149; *Osówka* 1902 SG XV/2, 420; *Osówka* 1921 Sk V 21; *Osówka*, -ki 1981 WUN

Osówka

II 651; gw. *osouyka*, -*ki*, *osouyski*. — Prawdopodobnie dawniej n. *Łoknica*, ponowiona z n. rz. *Łoknicy*, por.: na rz. *Łoknicy* (1528) *ŽDz* XVII/2, 219, nad którą leży wieś. O etymologii n. rz. zob. *Łeknica*, *Łekno* (2) i *Łoknica*. Później *Osówka*, od ap. *osa*, z suf. -*ówka*. Lit.: Kond 149. EB

Osówka (2), wś, biał., gm. Wyszki, 8,5 km na pld.-zach. od Suraza: *Osowka* 1676 Kond 149; *Osówka* 1902 SG XV/2, 420; *Osówka* 1921 Sk V 29; *Osówka*, -*ki*, *osowski* 1972 UN 153, 63; gw. *osofka*, -*ki*, *ososki*. Lit.: Kond 149. EB

Osówka (3), wś, ciech., gm. Lubowidz, 18 km na ptn.-zach. od Szerzka: *mericam* ... *Ossowakalen* 1350 KMaz II 319; *Ossówka* 1417 WS 299; *Ossowka* 1436; *Ossowka* 1474 Matr IV/3, supl. nr 703, 1049; *Ossowka* 1530 Matr IV/2, nr 15698; *Ossowka* 1578 *ŽDz* XVI 56; *Osówka* 1827 Tabella II 68; *Osówka* 1886 SG VII 652; *Osówka*, -*ki* 1981 WUN II 651. — W 1350 r. książę Bolesław nadał braciom Wojciechowi i Mikołajowi Nagórkom z Zawidza las zwany *Ossowa Kalen*, zezwalając na lokację wsi na prawie chełmińskim. Lokowana wieś przyjmuje n. *Ossówka*, powstała w wyniku uniwerbizacji zestawionej n. terenowej. Lit.: SHGP 222; ZMaz 288. UW

Osówka (4), dziś *Osówka*, wś, *Osówka Nowa*, cz. wsi *Osówka*, i *Osówka Stara*, przys., dawniej wsi, kiel., gm. Szydłów, 13,5 km na ptn.-zach. od Staszowa: *Ossowka* 1421, *Ossowka* 1444 Sand nr 901, 1117; *Ossowka* 1502 Matr III nr 296; *Ossowka* 1508 Matr IV/1, nr 331; *Osowka* 1564–65 Lusand 151; *Oszowki* 1579 *ŽDz* XIV 224; *Ossowka* 1660–65 Lusand II 48; *Osowka* 1787 Spis 372; *Osowka*, *Ossowka* 1789 Lusand III 132, 143; *Ossówka* 1827 Tabella II 68; *Ossówka*, wś, *Ossówka Nowa*, kol. 1886 SG VII 658; *Osówka*, wś 1902 Przew II 40; *Ossówka Nowa*, kol., *Osówka Stara*, wś 1921 Sk III 23; *Ossówka Nowa*, przys., *Ossówka Stara*, wś 1967 SM 798; *Osówka*, -*ki*, *osówecki* 1970 UN 33, 58; *Osówka*, -*ki*, *Osówka Nowa*, -*ki* -*wej*, *Osówka Stara*, -*ki* -*rej* 1981 WUN II 651. — W XVI w. n. *Osówki* w formie pluralnej, być może wskazującej na wielość obiektów. Członki odróżniające od przym. *nowy*, *stary*. Podwojenie *s* jest cechą gwarową. Lit.: KSand 145; KopKiel 72. IN

Osówka (5), wś, lub., gm. Niemce, 16 km na ptn.-zach. od Lublina: *Osówka* 1899 Cat 60; *Osówka*, kol. 1921 Sk IV 58; *Osówka* 1952 UW 141; *Osówka*, -*ki*, *osowski* 1972 UN 114, 14. IN

Osówka (6), wś, pil., gm. Jastrowie, 7 km na pld.-wsch. od Jastrowia: (*Ossowka*) 1579 GFI 338; między wsiami *Oszowką* y Piczinem 1593 Koz V 112; *Ossowka* 1618–20 PKal 292; *Osowka Niemiecka* 1629 MKI (Tab 42, 6); *Ossowka* 1673 MKI (ASK 74, 104); ex villa *Ossowka* 1766 MKI (E 42, 382); *Osówka* al. *Ostra Góra*, niem. *Ossowke* 1886 SG VII 653, 676; *Esperhagen* 1933 Mp-25(26–67); *Esperhagen* (d. *Ossowke*) — *Osówka*, -*ki*, *osówecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Osówka*, -*ki* 1981 WUN II 651, gw. *uosufka*, -*ki*, *uosuwecki*. — Okresowo n. z członem odróżniającym od przym. *niemiecki*, może na określenie składu etnicznego mieszkańców. Zapisy historyczne poświadczają warianty z podwójnym -*s*-, podobnie jak w wyrazach *bosso*, *do lassa*. Oboczna n. *Ostra Góra*. Nazwa niem. *Esperhagen* wprowadzona zapewne przez władze zaboru pruskiego. Lit.: WZ 158. ZZ

Osówka (7), wś, płoc., gm. Sierpc, 7,8 km na ptn.-zach. od Sierpca: *Ossowka* 1498 Matr II nr 1195; *Ossowka* 1564 *ŽDz* XII 304; *Ossówka* 1827 Tabella II 69; *Ossówka Stara* 1886 SG VII 659; *Ossówka* 1921 Sk I 159; *Osówka* 1952 UW 36; *Osówka*, -*ki* 1981 WUN II 651. — Okresowo n. z członem odróżniającym od przym. *stary*. Zapisy historyczne poświadczają pisownię (i zapewne wymowę gw.) z podwojonym *s*. Lit.: Biliński 126–7. BCz

Osówka (8), wś, rad., gm. Siemno, 11 km na pld.-zach. od Lipska: *Osówka* 1674 *ŽDz* XV 59a; *Ossowka* 1787 Spis 394; *Ossówka* 1827 Tabella II 68; *Ossówka* 1886 SG VII 659; *Ossówka* 1921 Sk III 136; *Osówka*, -*ki*, *osowski* 1966 UN 26, 20. Lit.: KopRad 121. IN

Osówka (9), wś, włoc., gm. Czernikowo, 15,5 km na ptn.-zach. od Lipna: *Ossowka* (1371) 1620–21 CdP II 775; N. *Ossowskij* 1493 Matr II nr 158; *Osowka* 1564 *ŽDz* XII 323; *Osówka* 1775 ZDobrz 171; *Ossówka* 1784 MpPerPł; *Osówka* 1827 Tabella II 69; *Ossówka*, wś nad jez. *Ossowskiem* 1886 SG VII 659; *Osówka* 1902 Przew II 40; *Ossówka* 1921 Sk I 64; *Ossówka* 1952 UW 52; *Osówka*, -*ki*, *osowski* 1972 UN 180, 36. — W zapisach poświadczono podwojenie *s*. Być może n. od n. jeziora *Osowo*, nad którym leży wieś, z suf. -*ka*. Lit.: Biliński 127–8. BCz

Osówka (10), wś, włoc., gm. Koneck, 7 km na zach. od Niezawy: *Ossówka* 1577 Vlad XVII 85; *Ossowka* 1598 InwWłoc 69; z *Osowką* 1604

Inwrocław 8; *Ossowka* 1796 PerOpis IX; *Ossówka* 1886 SG VII 658; *Ossówka* 1921 Sk I 106; *Osówka*, -ki, *osowski* 1971 UN 172, 9. AG

Osówka zob. *Osowo* (4), *Osowskie*, *Ossówka*

Osówka Niemiecka zob. *Osówka* (6)

Osówka Nowa zob. *Osówka* (4)

Osówka Stara zob. *Osówka* (4)

Osówki zob. *Osówka* (4), *Osówko* (1)

Osówko (1), wś zaginiona, leżała w okolicy Śliwic, bydż.: *Ossofsky* 1430 Lor X 149; *Ossoffke* (!) 1438 GZ 103; *Ossowski* 1534 Inwrocław 122; pom. *Osowki* al. *Osowski*, *Ossowko* 1664 Font XXXII 242; *Ossówko* 1682 Font V 105. — Dawniej n. *Ossowsko*, od nazw. *Osowski*, *Ossowski* SSNO IV 149, ze zmianą paradygmatu. Wtórnie *Ossówko*, z wyrównaniem do typu n. m. z suf. -ko i adideacją do przym. *osowy* 'osikowy'. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 76; Milewska, PMT XV 49. WK

Osówko (2), wś, kosz., gm. Tychowo, 14 km na pld.-wsch. od Białogardu: *Wussow* 1575 RzDuma I 70; *Wussowo* 1628 LorSNH 142; *Wutzow* 1690 RzDuma I 70; *Wutzow* 1789 MpGilly-Pom; *Wutzow* 1839 MpUMbl 779; *Wutzow* — *Osówko*, -ka, *osówecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Osówko*, -ka 1981 WUN II 651. — Początkowo *Osowo*. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. Nazwę zmieniono jako *Wutzow*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Osówko*. Lit.: RzDuma I 70; LorSNH 142. BCz

Osówko (3), przys., dawniej wś, słup., gm. Czarna Dąbrówka, 20 km na ptn.-wsch. od Bytowa: *Wossowke* 1704, *Wussowke* 1765 PMT IX 47; *Wussowke* 1789 MpGillyPom; *Osówko* al. *Wosówko*, niem. *Wussowke*, wś 1886 SG VII 653; *Wussowke* — *Osówko*, -ka, *osówecki* 1949 MPol XXVI nr A-29; *Osówko* — *Wussowke*, os. 1951 Rosp 226; *Osówko*, -ka 1981 WUN II 651; gw. *uosówk^ool/uosówk*, *uosovskⁱ* Lor 143, Lor A 38. — Nazwa od zgermanizowanej n. pobliskiej wsi *Wussow*, dziś *Osowo Lęborskie* (zob.), z suf. -ko, zmieniona jako *Wussowke*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Osówko*. Lit.: Surma, PMT IX 47. BCz

Osówno zob. *Osowno*

Ospowo, wś zaginiona, leżała koło wsi Śmiełin, bydż., gm. Sadki, na pld.-zach. od Nakła: *Ospowo* 1498 SHGKI(NG 4, 215); wieś pusta *Ospow* 1501 SHGKI(NG 4, 266); Szmyelino po-

ssess. et *Ossowo* (!) des. 1554–58 Koz III 695; in villa deserta *Ospowo* in districtu Naclensis 1560 SHGKI(NG 18, 312); in vil. Szmyelino et *Ospowo* 1624–27, Wymysłowo, *Ospowo* 1756 Koz V 112; *Ospowo* a. Cmielino 1782 Koz VIII 82. — Nazwa od ap. *osep* 'roczna danina świadczona w zbożu' Sstp V 638, z suf. -owo. ZZ

Osranken zob. *Głębowskie*

Osranki zob. *Głębowskie*

Osratka, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. ostrołęckim, w par. Troszyn: Mathias kmetho de *Osratka* 1456 Tym 343, przyp. 479; *Ossathka* (!) 1478 SHGMz(Ep. 13, 155v); *Osraithka* 1511 SHGMz(PT 1, 404). — Nazwa od imiesłowu *osrat (: *osrać*), z suf. -ka. UB

Ossa (1), wś, piotr., gm. Białaczów, 11 km na pld.-zach. od Opoczna: *Ossza* 1456 Matr IV/3, supl. nr 895; *Osse* 1508 ŻDz XV 481; *Ossa* 1511–23 ŁLB I 707; *Osza* 1577 ŻDz XIV 288; *Osse* 1660–64 Lusand I 19; *Ossa* 1789 Lusand I 192; *Ossa* 1827 Tabella II 68; *Ossa* 1886 SG VII 656; *Ossa* 1933 SkBy 1213; *Ossa*, -sy, *oski* 1969 UN 28, 10. — Nazwa od ap. *osa* 'osika'. Podwojenie s jest cechą gwarową. Odnotowano też formę *Osse*, zob. *Ossa* (2), od bezsufikalnego przym. *ose*, w rodzaju nijakim; w XII w. może *Osie, od ap. zbiorowego *osie. Lit.: KSand 144; Bajerowa, Onom III 9, 26. IN

Ossa (2), dziś *Ossa* i *Ossa-Kolonia*, dwie wsi, rad., gm. Odrzywoł, 7,5 i 8,5 km na ptn. od Drzewicy: w *Osem* 1418 ZDM V 203; *Ossze* 1502 Matr IV/1, nr 1254; *Osse* 1508 ŻDz XV 483; *Osyse* 1511–23 ŁLB I 647; *Osche* 1577 ŻDz XIV 282; *Ossa* 1827 Tabella II 68; *Ossa* al. *Osse*, wś, folw. i dobra 1886 SG VII 655; *Ossa*, wś i kol. 1902 Przew II 40; *Ossa*, wś i kol. 1952 UW 123; *Ossa*, wś i os. 1967 SM 798; *Ossa*, -sy, *osski*, *Ossa-Kolonia*, -sy-nii, *koloński*, dwie wsi 1969 UN 28, 44; po zmianie *Kolonia Ossa*, -nii -y, *ossowski*, wś 2002 DzU nr 8, poz. 79. — Początkowo n. *Osse*; w XVI w. może *Osie, od collectivum *osie (: *osa*), z suf. -e (< *ije); wtórnie *Ossa*. Podwojenie s jest cechą gwarową. Człon drugi w n. zestawionej od ap. *kolonia*. Lit.: KSand 144; KopRad 121; Bajerowa, Onom III 9–10; KrejaKol 59. IN

Ossa (3), wś, skiern., gm. Biała Rawska, 7 km na zach. od Białej Rawskiej: *Ossa* 1444 SHG-Rw(MK 337); Joh. Osszga de *Ossa* 1456 SHG-Rw(MK 337, 66); *Ossa* 1469, *Osse* 1476, *Ossa* 1489 Matr I nr 648, 1353, 2032; *Osse* 1511/12

VisitGn 215; *Ossa* 1511–23 ŁLB II 290; *Ossa* 1579 ŻDz XVI 168; *Ossa* 1792 MpPerRw; *Ossa* 1827 Tabella II 68; *Osa* 1839 MpKwat III 4; *Ossa* 1886 SG VII 655; *Ossa*, -y 1981 WUN II 651. — Nazwa najprawdopodobniej od ap. *osa*, zob. *Ossa* (1), okresowo *Osse*, zob. *Ossa* (2). Podwojenie s jest cechą gwarową. UW

Ossa zob. *Osie*, *Osse*

Ossa-Kolonia zob. *Ossa* (2)

Ossadowo zob. *Oserdów*

Ossala zob. *Osala*

Ossala Dworska zob. *Osala*

Ossala-Lesisko zob. *Osala*

Ossardowo zob. *Oserdów*

Ossau zob. *Osowo* (1, 8), *Osowo Leśne*

Osse, wś, łódz., gm. Stryków, 5 km na ptn.-zach. od Strykowa: *Ossa* 1399, *Olsze* 1400, *Osze* 1401 Łęcz I nr 5991, II nr 2249, 2270; *Osse* 1511/12 VisitGn 215; *Osse* 1511–23 ŁLB II 391; *Osze* 1576 ŻDz XIII 91; *Osse* 1793 MpPerŁęcz; *Osse* 1827 Tabella II 68; *Osse* 1886 SG VII 656; *Osse* 1921 Sk II 4; *Osse*, -sego, *ossowski* 1974 UN 40, 41; gw. *ose*, *osygo*, *ososki*. — Początkowo n. *Ossa*, wtórnice *Osse*, zob. *Ossa* (2). Większość zapisów z podwojoną spółgłoską s. Odnotowano też postać *Olsze*, z adiacją do ap. *olsza*. Lit.: SHGŁęcz II 19; Bajerowa, Onom III 9, 12, 24. EB

Osse zob. *Gąsówka-Bagno*, *Gąsówka-Osse*, *Ose*, *Osie*, *Ossa* (1, 2, 3)

Osseck zob. *Osiek* (6, 14)

Ossecken zob. *Osieki Łębarskie*

Osseg zob. *Osiek* (2a, 16), *Osiek Grodkowski*, *Osiek Łużycki*

Osselwitz zob. *Oślowice*

Ossen zob. *Ose*

Ossenberge zob. *Unikowo* (2)

Osettno zob. *Osetno* (3)

Ossig zob. *Osiek* (2a, 14, 26, 28, 29), *Osiek Grodkowski*, *Osiek Łużycki*

Ossin zob. *Osiny* (3a)

Ossina zob. *Osina* (5)

Osslow zob. *Ostowo* (2)

Ossola zob. *Osala*

Ossolin (1), wś, biał., gm. Siemiatycze, 7 km na ptn.-wsch. od Siemiatycz: *Ossolin*, folw. 1921 Sk V 27; *Ossolin*, os. 1933 SkBy 1214; *Ossolin*, wś 1967 SM 798; *Ossolin*, -na 1981 WUN II 651; gw. *osołin*, -na, *osołiński*. — Nazwa od nazw. rodu *Ossolińskich*, właścicieli tych dóbr. Lit.: Kond 149; PSB XXIV 402–3. EB

Ossolin (2), wś, siedl., gm. Liw, 8 km na pld. od Węgrowa: *Ossolin* 1921 Sk IV 116; *Ossolin* 1952 UW 42; *Ossolin*, -na 1981 WUN II 651. — Nazwa zapewne od nazw. *Ossolińskich*, dawnych właścicieli okolicznych dóbr. Lit.: SG VI 620–1; PSB XXIV 414–5. EB

Ossolin (3), wś, dawniej mto, tarnob., gm. Klimontów, 16,5 km na ptn.-zach. od Tarnobrzegu: *Hossolin* 1406 Sand nr 411; *Ossolin* 1411 DKrak 152; *Ossolin* 1432 ZDM II 162; *Ossolin* (1440) ZDM VIII 103; *Ossolin* 1470–80 DB II 333; *Osolyn* 1564–65 Lusand 326; *Oszolin* 1578 ŻDz XIV 173; *Ossolin* 1787 Spis 380; *Ossolin* 1827 Tabella II 68; *Ossolin* 1886 SG VII 657; *Ossolin* 1921 Sk III 122; *Ossolin*, -na, *ossoliński* 1970 UN 32, 18; gw. *osołin*, -na, *osołiński*. — Nazwa od n. os. *Osola lub *Osola (: *osa* 'osika; też gatunek owada' + *-ola* lub *-ola*), z suf. -in. Forma *Hossolin* z protetycznym h-. Dzisiejsza postać *Ossolin* odzwierciedla gw. podwajanie spółgłoski -s- między samogłoskami. W formie gw. labializowane nagłosowe O-. Lit.: KSand 144; RospSEMIG 341; RymNmiast 176; Nieckula, -ov- 294. IN

Ossowa, wś, biał., gm. Wołyń, 15,5 km na ptn.-wsch. od Radzyna Podlaskiego: *Ossowa*, *Oszowa* 1570 Lupodl 10, 14; *Ossowa* 1775 SHG-Pd(Tarpod); *Ossowa* 1827 Tabella II 68; *Ossowa* 1886 SG VII 658; *Ossowa* 1921 IV 89; *Ossowa*, -wy, *ossowski* 1970 UN 119, 34. — Nazwa od przym. *osowy* 'osinowy' lub od n. os. *Oss*, *Ossa* (: *osa*) RymSEN II 186, z suf. -owa. Podwojenie s jest cechą gwarową. EB

Ossowa zob. *Osowa* (1, 2, 5, 7, 8, 9), *Osowa Krzeczanowska*, *Osowa Łaszewska*, *Osowia*

Ossowa Góra zob. *Osowa Góra* (1)

Ossowa Łąka zob. *Ossówka*

Ossowa Wola zob. *Osowa* (1)

Ossowasień zob. *Osowa Sień*

Ossowce zob. *Osowiec* (2)

Ossoweg zob. *Osówek* (1)

Ossowice, wś, skiern., gm. Cielądz, 6 km na pld.-wsch. od Rawy Mazowieckiej: *Ossowycze* (1358), 1441, 1493 SHGRw(MK 17, 47); *Ossowycze* 1494 Matr II nr 311; *Ossowicze* 1549 Matr V/1, nr 452; *Osowice* 1579 ŻDz XVI 175; z *Osowicami* 1661 Luraw 132; z *Ossowicami* 1789 Luraw 23; *Osowiec* 1792 MpPerRw; *Ossowice* 1827 Tabella II 68; *Ossowice* 1839 MpKwat III 5; *Ossowice* 1886 SG VII 658; *Ossowice*, -wic 1981 WUN II 652. — Nazw od

przym. *osowy*, z suf. *-ice*, okresowo *-ec*, lub od n. os. *Osa*, z suf. *-owice*. Lit.: TaszyckiPatrMz 57; Rzetel-ska-Feleszko, PF XXVIII 56. UW

Ossowice zob. Osowiec (1)

Ossowie zob. Osowie

Ossowiec zob. Łanięta (1), Osowiec (1, 1b, 2, 2a, 3, 4, 8, 9)

Ossowiec Mały zob. Osowiec (2a)

Ossowiec Wielki zob. Osowiec (2a)

Ossowińska Wola zob. Wola Ossowińska

Ossowitz zob. Osowiec (1)

Ossowka zob. Osówek (1), Osówka (6)

Ossowke zob. Osówka (6)

Ossowko zob. Osówek (1, 3)

Ossowno zob. Osowno, Ossów, Ossówno

Ossowo zob. Osowa (7, 8, 9), Osowia, Osowiec (4), Osowo (1, 3, 4, 5, 6, 10, 11), Osowo Leśne, Ossów

Ossowoberg zob. Osowa Góra (1)

Ossowska Wola zob. Wólka Osowska, Zielonka (9)

Ossowsko zob. Osówko (1)

Ossowy Kierz, wś zaginiona, leżała koło Obiedzina Górnego (?), ciech.: in Obydzino circa *Ossowikyerzs* (1452)1456 SHGMz(MK 4, 131–131v). — Nazwa zestawiona, od przym. *osowy* i od ap. *kierz* 'krzak'. UB

Os(s)ów, os. zaginiona, leżała w pobliżu Wieruszowa, kal.: *Ossow* 1386 SHGWiel 130; w borze pod *O[ssowem]* 1609 SHGWiel 130. — Nazwa od ap. *osa* lub od n. os. *Ossa*, z suf. *-ów*. Lit.: SHGWiel 130. EB

Ossów, wś, warsz., gm. Wołomin, 4 km na płd. od Wołomina: *Ossowno* 1526 SHGMz(RP 27,454); *ossowo* 1527 Warsz nr 2348; *Ossow*, *Osowo* 1540 SHGMz(Ep. 15, 739–741); *Ossowo* 1580 ŻDz XVI 255; *Ossowo* 1783 MpPerMz; *Ossów* 1827 Tabella II 68; *Ossow* 1839 MpKwat IV 3; *Ossów* 1886 SG VII 657; *Ossów*, *-sowa* 1981 WUN II 652. — Pierwszy zapis n. *Ossówno*, od przym. *osowy*, z suf. *-no*, później *Ossowo*, *Ossów*. UB

Ossów zob. Osowa (1), Osowie, Osowo (3), Osów (2)

Ossów Nowy zob. Osów (2)

Ossów Stary zob. Osów (2)

Ossówek zob. Osowiec (2a), Osówek (2, 3)

Ossowiec zob. Osowiec (2a)

Ossówka, wś, bial., gm. Leśna Podlaska, 10,5 km na pñ. od Białej Podlaskiej: *Ossowa Łąka* 1578 SHGPd(MK nr 122 k. 184–189v); *Os-*

ową Łąkę (1610) HBon IV 213; *Osowka* 1662 AWAK XXXIII 479; *Osówka* 1795 MpPerPd; *Osówka* 1827 Tabella II 69; *Osówka* 1839 MpKwat VI 8; *Ossówka* 1886 SG VII 659; *Ossówka* 1921 Sk IV 46; *Osówka* 1952 UW 132; *Ossówka*, *-ki*, *ossowiecki* 1966 UN 105, 12. — Dawniej n. zestawiona, od przym. *osowy* lub od n. os. *Ossa*, z suf. *-owa* + *łąka*. Wtórnie n. uległa uniwerbiza-cji za pomocą suf. *-ka*. EB

Ossówka zob. Osowo (4), Osówek (3), Osówka (1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10)

Ossówka Nowa zob. Osówka (4, 7)

Ossówka Stara zob. Osówka (4)

Ossówko zob. Osowo (4), Osówko (1)

Ossówno, wś, siedl., gm. Wierzbno, 12 km na pñ. od Kaluszyzna: *Ossowno* 1419 Czer nr 1149; Adam alias Tricz de Barczicze et Nicolaus de Potrkowo heredes divisionem hereditatis *Ossowno* prope a Lyw recognoverunt: medietas predictae hereditatis profiascendo de Liw in Varschovia per stratam, que ducit per silvam in dextra manu inferis iacentem ibidem ad Adam in sinistra autem altera medietas ad Nicolaum (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 99); *Ossowno* (1422) 1456 SHGMz(MK3, 82v); na *ossowno* 1430 Warsz nr 312; *Ossowyenskye* gran. 1473 SHGMz(MK 9, 33); de *Osowna* 1476 SHGMz(Ep. 13, 62v); *Osowo* (!) *Antiqua* 1520 SHGMz(Ep. 204, 44–45); *Ossowno* 1531 AS II 259; *Ossowno* 1563 ŻDz XVI 420; *Osowne* (!) 1783 MpPerMz; *Osowno* 1827 Tabella II 68; *Ossowno* 1839 MpKwat V 4; *Ossówno* 1886 SG VII 659; *Ossówno*, *-na* 1981 WUN II 652. — Nazwa od przym. *osowy*, z suf. *-no*. Forma *Ossówno* z gw. podwojeniem spółgłoski s między samogłoskami oraz pochyleniem *o*. Na początku XV w. nastąpił podział *Ossówna*: Adam Trycz otrzymał połowę na prawo od gościńca z Liwa do Warszawy (*Nowe Ossówno*, zob. *Nowa Wieś* (76)), a Mikołaj z Piotrkowa — na lewo (*Ossówno Stare*, dziś *Ossówno*). Nazwa zestawiona z członem odróżniającym od łac. przym. *antiquus* 'stary'. Lit.: Borek, *-ni-* 166. UB

Ossówno zob. Osowno, Ossów

Ossowen zob. Osowo (8)

Osswitz zob. Osobowice

Ossy, wś, kat., gm. Tapkowice, 10 km na wsch. od Tarnowskich Gór: *Ossy* 1827 Tabella II 69; *Ossy* 1839 MpKwat IV 3; *Ossy* 1886 SG VII 660; *Ossy* 1921 Sk III 7; *Osy* 1952 UW 252; *Ossy*, *Oss* 1981 WUN II 652. — Nazwa od n. os.:

Osa lub od ap. *osa*, w formie pluralnej. Podwojenie *s* jest cechą gwarową. Lit.: RSiew 18. *IN*

Ossy zob. Oś (1)

Osyjaków zob. Osjaków

Ossyn, wsź zaginiona, leżała koło Starego Monasterzyska, elbl., gm. Młynary: dorffe *Ossyn* (1321) trans. 1405 PrUr II 266. — Nazwa niejasna. *RP*

Ossyn zob. Osiny (3a)

Ost Deep zob. Mrzeżyno

Ost Dievenow zob. Dziwnów

Ostafieje, cz. wsi Miłoszewiec, dawniej wsź, ciech., gm. Czernice Borowe; *Miloszewiec* 1542, *Miloseuicz Stari* 1580 AtMz; *Miloszewice Ostasie* 1783 MpPerMz; *Ostasieie* (!) 1783–84 RejKor 435; *Miloszewiec Ostaficie* (!) 1827 Tabella II 23; *Miloszewiec Ostaficie* (!) 1839 MpKwat II 2; *Miloszewiec-Ostafieje* 1885 SG VI 441; *Miloszewiec-Ostafieje*, przys. 1967 SM 698; *Ostafieje, -fiei* 1972 UN 140, 13. — Dawniej n. *Miloszewiec Stary*, później *Miloszewiec-Ostafieje*, o członie pierwszym zob. *Miloszewiec*, człony drugie od przym. *stary* i od n. os. *Ostafiej* (: *Eustachy*) RymSEN I 182, w formie pluralnej. Ostatecznie człon *Miloszewiec* uległ elipsie. Lit.: ZMaz 261. *UB*

Ostałowa, cz. wsi Zagórze, dawniej wsź, biel., gm. Mucharz: *Ostalowka* 1581 ŻDz XIV 103; *Ostałowa, -wy*, cz. Zagórze 1964 UN 16, 48; *Ostałowa*, przys. 1967 SM 799; *Ostałowa, -wy* 1981 WUN II 652. — Dawniej n. *Ostałowska*, od n. os. *Ostał (: *ostać* 'zostać', *ostały* 'pozostały'), z suf. -*ówka*; w XX w. n. z suf. -*owa*. Lit.: LKrak 107. *IN*

Ostałów (1), wsź, płoc., gm. Krośniewice, 4 km na zach. od Krośniewic: *Pnyewa Ostalawskyego*, *Pnyewo quarta*, dicta *Ostholowskyego* 1511–23  LB II 470, 472; *Pniewo Ostalovo* 1576 ŻDz XIII 135; *Pniewo Ostulowo* (!) 1792 MpPerRw; *Ostałów* 1827 Tabella II 69; *Ostałów*, folw. 1886 SG VII 660; *Ostałów*, wsź i folw. 1902 Przew II 41; *Ostałów, -łowa, ostałowski* 1974 UN 41, 23. — Dawne n. zestawione *Pniewa Ostałowskiego*, *Pniewo-Ostałowo*, z członem pierwszym od n. wsi *Pniewo* (7); człony drugie od nazw. *Ostałowski* (por.: *Jacobus Ostalowski* i inni *Ostałowscy* z tej wsi 1576 ŻDz XIII 135), w formie dopełniacza, oraz *Ostałowo* od skróconej podstawy nazwiska, z suf. -*owo*, później -*ów*. Dodatkowy człon *Quarta*, od łac. liczebnika *quartus* 'czwarty'. W XX w. człon pierwszy uległ elipsie i utrwaliła się n. z suf. -*ów*. Lit.: SHGŁęc II 43. *EB*

Ostałów (2), wsź, rad., gm. Chlewiska, 6,5 km na płn.-zach. od Szydłowca: *Ostalow Maior* 1470–80 DB II 524; *villam utramque Osschalow* 1508 Matr IV/2, nr 8709; *Osthalow maior* 1508 ŻDz XV 478; in *Ostalowa utraque* 1529 LR 26; *Ostawow* (!) *Maior* 1564–65 Lusand 191; *Ostalow maior* 1569 ŻDz XIV 309; *Ostalow* 1787 Spis 411; *Ostałów* 1827 Tabella II 69; *Ostałów* 1886 SG VII 660; *Ostałów* 1921 Sk III 44, 112; *Ostałów, -łowa, ostałowski* 1970 UN 34, 20; gw. * osta uf, -ova,  ostoski*. — Nazwa od n. os. *Ostał, z suf. -*ów*, początkowo z członem odróżniającym od łac. przym. *maior* 'większy'. W formie gw. labializowane nagłosowe *O*. Lit.: KSand 145; KopRad 329, 465; Nieckula, -*ov*- 148. *IN*

Ostałów Maior zob. Ostałów (2)

Ostałów Minor zob. Ostałówek

Ostałówek, wsź, rad., gm. Chlewiska, 7,5 km na płn.-zach. od Szydłowca: *Ostalow Minor* 1470–80 DB II 524; *villam utramque Osschalow* 1508 Matr IV/2, nr 8709; *Osthalow minor* 1508 ŻDz XV 478; in *Ostalowa utraque* 1529 LR 26; *Ostawow* (!) *Minor* 1564–65 Lusand 191; *Ostalow minor* 1569 ŻDz XIV 309; *Ostałówek* 1787 Spis 411; *Ostałówek* 1827 Tabella II 69; *Ostałówek* 1886 SG VII 660; *Ostałówek* 1921 Sk III 44, 112; *Ostałówek, -wka, ostałówecki* 1970 UN 34, 20; gw. * osta uwek, -a*. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Ostałów* (2), początkowo z członem odróżniającym od łac. przym. *minor* 'mniejszy', później z suf. -*ek*. Lit.: KSand 145; KopRad 329, 465; Nieckula, -*ov*- 148. *IN*

Ostałówka zob. Ostałowa

Ostasz zob. Ostrza

Ostasze, przys., dawniej wsź, biał., gm. Suraż, 8,5 km na płd.-wsch. od Suraża: *Ocmace*, z *Ocmawos* 1567 Kond 149; *Osztasze, Ostasze* 1569 UPL 246, 259; *Ostasze* 1580 ŻDz XVII/1, 113; *Ostasze* 1676, *Ostasze* 1790 Kond 149; *Ostasze*, wsź SG VII 662; *Ostasze*, kol. 1921 Sk V 18; *Ostasze, -szów* 1981 WUN II 652; gw. *osta elly, -ou, osta ouski*. — Nazwa od n. os. *Ostasz* (: im. cerkiewnego *Jewstafij*, pol. *Eustachy* BiryłaBA I 67, Hrin IV 558), w formie pluralnej, por. też: *Stanisław Ostasz* 1526 SHGPd(RegInw 364–AGAD nr 750). Lit.: Kond 149; GórnRPd 22; WiśnZar 7. *EB*

Ostasze zob. Ostaszki, Sulki (2)

Ostasze-Polomia zob. Ostaszki

Ostaszewko, cz. Ostaszewa, dawniej wsź, tor., gm. Łysonice: *parvum Osteszaw* (1282)1649 PrUr I/2, 272; *villam dictam parvum Hostoschove* 1300

Woel 1155; *Osteschow* ok. 1423/24 DK 96; *Kleyn Ostesthaw* 1570 (!) *ŽDz* XXIII 66; *Ostaszewo minor* u. *Ostaszewo* 1600 MT 419; *Ostaszewko* 1647 Font IV 6; *Ostaszewko* 1667–72 Font VI–X 107; *Ostaszewo*, dawniej *Ostaszewko*, dobra 1886 SG VII 662–3. — Dawniej n. zestawiona; człon utożsamiający ponowiony z n. m. *Ostaszewo* (4), człon odróżniający od łac. przym. *parvus*, *minor*, niem. *klein* 'mały', potem w formie zuniwerbizowanej, z suf. *-ko*. Lit.: SHGCh 91–2. WK

Ostaszewo (1), wś, ciech., gm. Sońsk, 18 km na pld.-wsch. od Ciechanowa: *Ostaszewo*, folw. 1886 SG VII 662; *Ostaszewo Folwark*, kol. 1921 Sk I 135; *Ostaszewo Folwark* 1952 UW 32; *Ostaszewo-Folwark* 1967 SM 194; *Ostaszewo, -wa, ostaszewski* 1971 UN 123, 10. — Nazwa od nazw. *Ostasz RymSEN* I 182, z suf. *-ewo*. W XX w. n. z członem odróżniającym od ap. *folwark*. UB

Ostaszewo (2), wś, elbl., gm. Ostaszewo, 10 km na zach. od Nowego Dworu Gdańskiego: dorf *Schonenberg* (1333)1405 PrUr II 531; *Schonenberghe* 1490, *Schonenberg* 1492 Font XLIII 169, 432; *Schonenberge* 1504 Font LVII 203; z *Synbarkiem*, [z] *Sonberku* 1565 Lumalb 18, 56; z *Szonberky* 1570 Lumalb 28; *Szemberg* (1641) Woel 1028; *Szemberg* 1647 Font IV 128; *Schenbark* 1682 Font V 43; *Schönenberg* 1796–1802 MpSchröt IX; *Szembark*, *Szynberk*, niem. *Schoeneberg* 1890 SG XI 891; *Szymberk* — *Schoeneberg* 1941 Choj 177; *Schöneberg* — *Ostaszewo, -a, ostaszewski* 1946 MPol XXV nr 142; *Ostaszewo, -wa* 1981 WUN II 652. — Dawna n. niem. od przym. *schön* 'piękny' + *Berg* 'góra'. Od XVI w. polskie substytucje fonetyczne n. niem.: *Szonberg*, *Szembark*, *Szymberk*. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Ostaszewo*. Lit.: RospSEMIG 273; CzNiem 137. WK

Ostaszewo (3), wś, tor., gm. Grodziczno, 16 km na pld.-wsch. od Nowego Miasta Lubawskiego: *Nuwe Ostesschow* ok. 1423/24 DK 105; *Nuwe Osteschaw* XV *KełL* 88; *Ostaschewo* 1570–71 ZTNT XX 323; *Ostaszewo* 1647 Font IV 94; *Ostaszowo* 1667–72 Font VI–X 426; *Ostaszewo* 1796–1802 MpSchröt XXII; *Ostaszewo* albo *Nowe Ostaszewo* 1886 SG VII 663; *Ostaszewo* 1921 Sk XI 36; *Ostaszewo, -wa, ostaszewski* 1971 UN 170, 14. — Nazwa od n. os. *Ostasz* SSNO IV 150 (: *Eustachy*), z suf. *-ów*, *-ewo*. Okresowo n. z członem odróżniającym od przym. *nowy*. Lit.: SHGCh 92. WK

Ostaszewo (4), wś, tor., gm. Łysonice, 10,5 km na pln. od Torunia: *Osteschow* (1255) 1370 MWRm I 66; *Gross-Osteschaw* (!) 1255 *KełL* 72; *Ostaschow* 1314 PrUr II 74; *Magna Osteschow* (1341) PrUr III 252; von *Ostichav* 1384 VPr IV 34; czu *Osteschow* 1393, *Ostischaw* 1414 Font XXIX 60, 179; *Große Osteschaw* ok. 1423/24 DK 96; van *Osteschaw* 1440 AST II 166; *Gross Ostesthaw* (!) 1570 *ŽDz* XXIII 66; *Gross Ostaszewo* 1600 MT 420; *Ostaszewo* 1647 Font IV 6; *Ostaszewo* 1667–72 Font VI–X 107; *Ostaszewo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Ostaszewo* 1886 SG VII 662; *Ostaszewo (Ostischaw)* 1925 Krzep 84; *Ostaszewo, -wa, ostaszewski* 1972 UN 187, 13. — Dawniej n. *Ostaszów*. W n. zestawionych członów dyferencyjne od łac. przym. *maguus*, niem. *gross* 'wielki', w celu odróżnienia od *Klein Osteschaw*, dziś *Ostaszewko*. Lit.: SHGCh 92. WK

Ostaszewo zob. Ostaszewo Wielkie

Ostaszewo Wielkie, wś, ciech., gm. Gzy, 18 km na pln. od Nasielska: Pasko von *Sosteschaw* (!) 1410 Bi 697; *Ostaschewo* (1414–25)1456 SHGMz (MK 3, 11–11v); *Ostaszewo* 1427 Mkm I nr 541; *Hostaschewo* 1466 SHGMz(Ep. 9, 153v); *Ostaszewo maiori* 1508 SHGMz(Ep. 16, 280) *Ostaszewo Wielkie* 1567 *ŽDz* XVI 325; *Ostaszewo W.* 1783 MpPerMz; *Ostaszewo wielkie* 1827 Tabella II 69; *Ostaszewo Wielkie* 1886 SG VII 662; *Ostaszewo Wielkie, -wa -kiego* 1981 WUN II 652. — Nazwa od n. os. *Ostasz*, z suf. *-ewo*. W XV w. wariant z protetycznym *h-*. Już w XV w. wieś uległa podziałowi na: *Ostaszewo-Paiki*, *Ostaszewo-Włuski* (zob.) i *Ostaszewo Wielkie*; człon odróżniający od łac. przym. *maior*, pol. *wielki*. Lit.: ZMaz 288. UB

Ostaszewo-Folwark zob. Ostaszewo (1)

Ostaszewo-Paiki, wś, ciech., gm. Gzy, 16 km na pln. od Nasielska: de *Panky* 1486 SHGMz(Ep. 11, 244v); *Osthaschewo Panki* 1512 SHGMz(C 53, 20); *Panky* 1516 SHGMz(PT 1, 255v); *Panyky* 1516 SHGMz(PT 1, 252); *Ostaschewo Panky* 1517 SHGMz(Ep. 2, 236); *Ostaszewo Panki* 1567 *ŽDz* XVI 325; *Ostaszewo Panki* 1783 MpPerMz; *Ostaszewo paiki* 1827 Tabella II 69; *Ostaszewo Paiki* 1886 SG VII 662; *Ostaszewo-Paiki, -wa-Paik* 1981 WUN II 652. — Początkowo n. *Paiki*, od n. os. *Paniek* SSNO IV 185, w formie pluralnej. Wtórnie *Ostaszewo-Paiki*; o członie pierwszym zob. *Ostaszewo Wielkie*. Lit.: ZMaz 288. UB

Ostaszewo-Włuski, wś, ciech., gm. Gzy, 17 km na pln. od Nasielska: *Wlossky* 1484 SHG-

Ostaszki

Mz(Ep. 10, 323); *Włosky* 1498 ZHer nr 780; *Włoski* 1511 SHGMz(Z 20, 149v); *Ostaschewo Włosky* 1532 SHGMz(ZG 3, 209); *Włoski* 1535 SHGMz(Z 22, 501); *Włosky* 1567 ŻDz XVI 325; *Ostaszewo Włoski* 1783 MpPerMz; *Ostaszewo włuski* 1827 Tabella II 69; *Ostaszewo włuski* 1886 SG VII 662; *Ostaszewo-Włuski, -wa -sek* 1981 WUN II 652. — Początkowo n. *Włos(z)ki*, od n. os. *Włoszek//Włosek* SSNO VI 153, w formie pluralnej. Zmiana na *Włuski* związana z przejściem *o > u* w sąsiedztwie *ł*. Wtórnie *Ostaszewo-Włuski*; o członie pierwszym zob. *Ostaszewo Wielkie*. Lit.: ZMaz 288, 381. UB

Ostaszki, cz. wsi Nojszew, dawniej wś, siedl., gm. Korytnica: Bartholomeus olim Joannis Oldak de Polomya in bonis *Polomya* nobilo ac circumspetto Paulo de Wangrow obligat 1505 SHGMz(MK 18, 235–235v); [*Ostasze-Polomia*] XVI AtMz 201; *Ostaski* 1775 ZWarsz 181; *Ostasze* 1783–84 RejKor 634; *Ostaszki* 1827 Tabella II 69; *Ostaszki* 1839 MpKwat V 4; *Ostaszki*, folw. 1886 SG VII 663; *Ostaszki*, kol. 1967 SM 799; *Ostaszki, -szek* 1981 WUN II 652. — Dawniej n. *Polomia*, n. ponowiona z n. lasu *Polomia*, na którego obszarze powstała wieś, por.: Dux Conradus vendidit 14 mansos silve et merice Polomya et Rekowa Lanka in districtu Lywenski inter granicies Cruschewskye ex una et inter granicies Zawaczkych Popowskych et Corytnyczkych ex altera Gotardo 9 mansos et Leonardo 5 mansos germanis de Nossischewo 1484 SHGMz(MK 18, 14). Poźniej n. *Ostasze-Polomia*, *Ostasze*, *Ostaszki*; od n. os. *Ostasz//Ostaszek*, w l. mnogiej. UB

Ostaszów, wś, legn., gm. Przemków, 4 km na płn.-wsch. od Przemkowa: *Hierlshagen* 1937 Mp-25(44–60) *Hierlshagen* 1941 SOV 144; *Hierlshagen* — *Ostaszów, -owa, ostaszowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Ostaszów, -szowa* 1981 WUN II 652. — Dawna n. niem. *Hierlshagen*, od n. os. *Hierl* (: *Heer*) Gott 242 + *Hagen* 'lasek, zagajnik'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ostaszów*. Lit.: SNGŚI IX 104. JCh

Ostaszów zob. **Choszczów**, **Ocieszów**, **Ostaszewko**, **Ostaszewo** (3, 4)

Ostatki zob. **Bicz-Ostatki**, **Kossaki-Ostatki**

Ostatkowo, wś, bydż., gm. Łabiszyn, 7 km na pld.-zach. od Łabiszyna: *Szmyrzyno Ostthathkowo*, quondam villa, nunc vero haereditas deserta, Szmyrzyno tertium, quod dicitur *Ostthathkowo*, sub ecclesia parochiali in Chomathowo

1511–23 LLB I 154, 151; *Ostatkowo* 1674 MKI (ASK 74, 235); *Ostatkowo* 1846 KsP 515; *Ostatkowo* 1886 SG VII 665; *Ostatkowo, -wa, ostatkowski* 1971 UN 185, 9; gw. *ostatkowo, -owa*. — Nazwa od ap. *ostatek* 'końcowa, najbardziej odległa część' SstpV 666–8; lub od n. os. *Ostatek* SSNO IV 151, z suf. *-owo*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 148. ZZ

Ostatkowska Struga, cz. wsi Ostatkowo, dawniej wś, bydż., gm. Łabiszyn: *Ostatkowa Struga* 1846 KsP 515; *Ostatkowska Struga*, niem. *Ostatkowo-Riege* 1886 SG VII 665; *Ostatkowska Struga*, niem. *Ostatkowo Riege* 1921 Sk X 91, 150; *Ostatkowska Struga*, wś 1933 SkBy 1215; *Ostatkowska Struga, -kiej -gi* 1971 UN 185, 9; gw. *ostatkosko struga, -ky -gi*. — Nazwa zestawiona, od n. m. *Ostatkowo* i od ap. *struga*. Nazwa niem. *Ostatkowo Riege* wprowadzona przez władze zaboru pruskiego. ZZ

Ostatni Grosz, cz. Częstochowy od 1928 r., dawniej wś: *Ostatni Grosz*, pustk. 1787 SHGKr-Mat 214; *Ostatni grosz*, wś i folw. 1877 Zin II 19; *Ostatni Grosz*, wś i folw. 1886 SG VII 665; *Ostatni Grosz*, wś 1902 Przew II 41; *Ostatni Grosz*, os. 1967 SM 799; *Ostatni Grosz, -niego -sza* 1981 WUN II 652. — Nazwa od wyrażenia apelatywnego *ostatni grosz* (związana z ubóstwem mieszkańców lub n. karczmy). IN

Ostau zob. **Sapałówka**

Ostburg zob. **Wonorze**

Ostdorf zob. **Schodnia**

Osten zob. **Osetno** (1)

Ostenhagen zob. **Charnowo** (3)

Osterbau zob. **Ustarbowo**

Osterdorf zob. **Niekazanice**

Osterdorf-Kaldaun zob. **Kaładuny** (1a)

Osterfelde zob. **Ostropole**

Osternäs zob. **Jastarnia**

Osterode zob. **Ostróda**

Osterschau zob. **Januszkowo** (3)

Osterwalde zob. **Pniewo** (2)

Osterwein zob. **Ostrowin**, **Ostrowite** (9)

Osterwick zob. **Ostrowite** (1, 2, 6)

Osterwitt(e) zob. **Ostrowite** (2, 5, 9)

Osterwitz zob. **Niekazanice**, **Ostrowite** (3, 5)

Osteschaw zob. **Ostaszewko**, **Ostaszewo** (3, 4)

Ostfelde zob. **Ligota Rybińska**

Ostfliess zob. **Suchoros**

Ostischau zob. **Ostaszewo** (4)

Ostkehen zob. **Osieki** (3)

Ostkowice zob. **Oczkowice** (1)

Ostków, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. złotowskim, pil.: *Ostków* (XVI) SG V 283, VII 666. — Schmitt (Geschichte des Kreises Flatow 25) podaje, że miejscowość znajdowała się w pobliżu Lipowych Bud. Nazwa o niejasnej podstawie, z suf. -ów, może od n. os. *Ostek*, por. nazw. *Ostek* Snazw VII 115 oraz n. os. *Ostach* (: *Eustachy*) RymSEN I 182. Lit.: SG VII 666. BCz

Ostlinde zob. **Ciosaniec** (2)

Ostoja (1), wś, piotr., gm. Drużbice, 10,5 km na płn.-zach. od Bełchatowa: *Ostioia* 1791 MpPerSd; *Ostioia* 1827 Tabella II 69; *Ostoja* 1886 SG VII 667; *Ostoja* 1921 Sk II 69; *Ostoja*, -*toi*, *ostojski*, wś 1972 UN 39, 8; po zmianie *Ostoja*, *Ostoi*, cz. wsi Płoszów 2001 DzU nr 153, poz. 1772. — Nazwa od ap. *ostoja* 'przystań; punkt oparcia, miejsce bezpieczne' SW III 867 lub od n. os. i heral. *Ostoja* SSNO IV 151. EB

Ostoja (2), wś, piotr., gm. Radomsko, 7 km na płn.-wsch. od Radomska: *Ostioia* 1564–65 Luwlkp I 90; *Ostoya* 1633 Koz VI 319; *Ostioia* 1827 Tabella II 69; *Ostoja*, os. 1886 SG VII 667; *Ostoja*, wś 1902 Przew II 41; *Ostoja* 1921 Sk II 84; *Ostoja*, -*toi*, *ostojski* 1972 UN 48, 93. EB

Ostoja (3), cz. wsi Leśniczówka, dawniej wś, skiern., gm. Bielawy: *Ostoya* 1397 Łęcz II nr 392; *Osthoya* 1419 KW V 295; *Osthoya*, *Ostoya*, villa 1511–23 ELB II 501, 502; *Ostoya* 1576 ŻDz XIII 147; *Ostoia* 1827 Tabella II 69; *Ostoja*, przyległość folw. Dębowa Góra 1886 SG VII 666; *Ostoja*, kol. 1921 Sk I 105; *Ostoja*, kol. 1967 SM 799; *Ostoja*, -*toi* 1981 WUN II 652. Lit.: SHGŁęcz II 19. EB

Ostoja zob. **Ostoje** (2)

Ostoje (1), wś, leszcz., gm. Jutrosin, 9 km na pld.-zach. od Jutrosina : *Osthoje* 1585 Koz II 561; *Ostoie* 1622–24 PPOzn (Tab 7, 13); *Ostoje* 1886 SG VII 667; *Ostoje* 1921 Sk X 80; *Ostoje*, *Ostoj* 1981 WUN II 652; gw. *uostoje*, *uostuj*, *uostojski*. — Nazwa od n. os. i heral. *Ostoja* SSNO IV 151, w formie pluralnej. W XVI w. pobliskie Szkaradowo dzierżyli *Ostoje* Ponieccy Koz II 561. Lit.: SHGPn III 486; GórnRWlkp 42; PPOzn 216. ZZ

Ostoje (2), wś, siedl., gm. Mordy, 12 km na pld.-zach. od Łosic: *Ostogye* 1529 LR 416; *Ostaye* (!) 1531 ŻDz XIV 384; *Ostoie* 1546 SHGLu III 169; *Osthoye* 1552, *Ostioia* 1580 ŻDz XIV 397, 415; *Ostoie* 1620 RPobLu 174; *Ostoje* 1787 Spis 431; *Ostioia* 1827 Tabella II 69; *Ostoje* 1877 Zin II 19; *Ostoje* 1886 SG VII 667; *Ostoje* 1921 Sk IV

94; *Ostoje*, -*toi* 1981 WUN II 652. — Nazwa wykazuje wahania między formą pluralną a singularną. Lit.: SHGLu III 169; KosLu 69. IN

Ostojów, wś, kiel., gm. Suchedniów, 10,5 km na pld.-zach. od Skarżyska-Kamiennej: *Minera Ostojow* 1662 ŻDz XV 55a; *Ostioiow* 1787 Spis 400; *Ostojow* 1791 MpPerSd; *Ostioiów* 1827 Tabella II 69; *Ostojów* 1877 Zin II 19; *Ostojów*, os. 1886 SG VII 667; *Ostojów*, wś 1902 Przew II 41; *Ostojów* 1921 Sk III 41; *Ostojów*, -*jowa*, *ostojowski* 1966 UN 23, 59. — Nazwa określała początkowo kuźnicę, później osadę; pochodzi od n. os. i n. heral. *Ostoja* SSNO IV 151, z suf. -ów. Lit.: KopKiel 195. IN

Ostra Góra (1), wś, biały, gm. Korycin, 13,5 km na płn.-zach. od Czarnej Białostockiej: *Ostrą górę* 1744 SDV 149; *Ostra Góra* 1921 Sk V 74; *Ostra Góra*, -*rej* -*ry* 1981 WUN II 653. — Nazwa zestawiona, od przym. *ostrzy* i ap. *góra*. EB

Ostra Góra (2), cz. wsi Bilsko, dawniej wś, nowosąd., gm. Łososina Dolna: *Ostra gora* 1581 ŻDz XIV 138; *Ostrogora* ... z tej wsi 1629 RPobKr 215; *Ostrogora* 1680 Rej 223; *Ostragora* (*Dolna, Górna*), grupa chat 1886 SG VII 676; *Ostra Góra*, -*rej* -*ry*, cz. Bilaska 1964 UN 9, 80; *Ostra Góra*, -*rej* -*ry* 1981 WUN II 653. — Przejściowo n. w formie złożenia *Ostrogóra* oraz zrostu *Ostragóra*, z członami odróżniającymi od przym. *dolny*, *górnny*. Lit.: LKrak 107; PŚąd I 85. IN

Ostra Góra zob. **Osówka** (6)

Ostra Górka (1), wś, kiel., gm. Krasocin, 10 km na płn.-wsch. od Włoszczowy: *Ostra górka* 1877 Zin II 19; *Ostra Górka* 1886 SG VII 676; *Ostra Górka* v. *Ostrogórka* 1902 Przew II 41; *Ostra Górka* 1921 Sk III 141; *Ostra Górka*, -*rej* -*ki*, *ostrogórski* 1971 UN 35, 51. — Nazwa w formie zestawienia, od przym. *ostrzy* i ap. *górk*. Okresowo w formie złożenia *Ostrogórka*. Lit.: KopKiel 82. IN

Ostra Górka (2), wś, kiel., gm. Masłów, 4 km na pld.-wsch. od Kielc: *Ostra Górka*, -*rej* -*ki*, cz. Zagórza 1966 UN 23, 90; *Ostra Górka*, -*rej* -*ki* 1981 WUN II 653. Lit.: KopKiel 82. IN

Ostra Łąka zob. **Ostrolęka** (4)**Ostragóra** zob. **Ostra Góra** (2)**Ostragóra Dolna** zob. **Ostra Góra** (2)**Ostragóra Górna** zob. **Ostra Góra** (2)

Ostrakowice, os. zaginiona, leżała koło wsi Sławno, pozn., gm. Kiszkowo: fundus *Ostrakowice* in Sławno ... hereditas *Ostrakowice* 1614 Koz III

Ostrau

695. — Od n. os. *Ostrak (: *ostry*, por. n. os. *Ostrobod*, *Ostrasz* SSNO IV 152), z suf. *-owice*. ZZ

Ostrau zob. **Ostrowo** (6, 7, 15)

Ostrawa, wś, leszcz., gm. Wąsosz, 12 km na płn.-zach. od Żmigrodu: *Ostrawe* 1787 Z VII 256; *Ostrawe* 1845 K 497; Do P[łuska] należy kol. *Ostrawa* 1887 SG VIII 269; *Ostrowo*, *Ostrowe* 1896 D 153; *Wallheim*, *Ostrowy* 1941 Wrzosek 14; *Walheim* — *Ostrawa*, *-wy*, *ostrawski* 1948 MPol XXV nr 14; *Ostrawa*, *-wy* 1981 WUN II 653. — Nazwa może od przym. *ostry*, też w znaczeniu 'stromy' SEBań II 453, z suf. *-owo*, lub od ap. *ostrów* 'wyspa, kepa'. Forma *Ostrawa* powstała może pod wpływem nazw z suf. *-awa* (jak w j. czeskim). Nazwę niem. *Walheim* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ostrawa*. Lit.: SNGŚl IX 105. JCh

Ostrawica, dziś **Ostrowica**, wś, szczec., gm. Pyrzyce, 11 km na płn. od Pyrzyc: *Baumersaue* (!) 1780 HE IV 72 *Raumersaue* 1907, 1934 Mp-25 (27–55); *Ostrowica* — *Raumersaue*, os. 1951 Rosp 227; *Ostrawica*, *-cy* 1981 WUN II 653; po zmianie *Ostrowica*, *-icy*, *ostrowicki* 1996 MPol nr 79, poz. 713. — Nazwa niem. od nazw. *Raumer*, zapewne dla uczczenia generała porucznika von *Raumer* + *-aue*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ostrawica*, po zmianie *Ostrowica*, zapewne w związku z n. kanału *Ostrowica*-Giżyn. Lit.: Duma, HE IV 72; Rymar, ZPyrz I 172. BCz

Ostrężna zob. **Ostrożna**

Ostre, wś, biel., gm. Lipowa, 9 km na pld.-zach. od Żywca: *Ostre* XVII LKrak 107; *Padostre* (?) 1674 ŻDz XV 54a; *Ostry* 1772 MpZan; *Ostre*, wś, iż pod górą przykryą i ostrą obsadzona jest i góra nad nią *Ostre* się zowie XVIII LKrak 107; *Ostre* 1886 VII 678; *Ostre* 1921 Sk XII 41; *Ostre*, *-rego*, *ostrzański* 1964 UN 17, 40. — Nazwa od przym. *ostry* 'ostro ścięty, stromy' SEBań II 543, w rodzaju nijakim, okresowo męskim. Lit.: LKrak 107. IN

Ostre Bardo (1), wś, kosz., gm. Polczyn-Zdrój, 7,5 km na płn. od Polczyna-Zdroju: *Wusterbarde* 1456 LorSNH 141; *Wusterbarde* 1523 RzDuma I 187; *Wussbarth* (1535) PomKirch I 72, przyp.; *Wusterbard* 1601 RzDuma I 187; *Wusterbur* 1618 MpLub; *Wusterbart* 1756 RzDuma I 187; *Wusterbart* 1789 MpGillyPom; *Wusterbart* 1804 RzDuma I 187; *Wustbarth* 1839 MpUMbl 779; *Wusterbarth* — *Ostre Bardo*, *-ego* *-da*, *ostrobardzki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ostre Bardo*,

-rego *-da* 1981 WUN II 653. — Nazwa od przym. *ostry* i ap. *bardo* (< psl. *břdo), por. gw. *berdo* 'skaliste wzniesienie, pagórek, góra' Spśl I 429. Nazwy z tym elementem występowały u Słowian połabskich i nadbałtyckich już w XII w. Wokół miejscowości znajduje się kilka wzniesień. Według Rzetelskiej i Dumy podstawą n. było prawdopodobnie przezwisko *Ostrobard (= *Ostbrody*), z pomorskim rozwojem psl. *tärt > *tart*. Zniemczone zapisy *Wusterbart* poświadczają zmianę O- > Wo- > Wu-, zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Ostre Bardo*. Lit.: LorSNH 141; RzDuma I 187; RzDuma III 95–101. BCz

Ostre Bardo (2), wś, olszt., gm. Sepopół, 9 km na płn.-zach. od Sepopola: *Clyningenberg* 1422 GZ 26; *Clingenberg* 1533 HAPr V 81; *Clingenberg* ok. 1550 MWrm III 426; *Clingenberg* 1589, 1620–21 HAPr V 81; *Klingenberg*, wś 1789 Goldb I 96; *Klingenberg* 1796–1802 MpSchröt XI; *Klingenberg* 1920 MpHAPr I; *Klingenberg* — *Kliniewo*, *Ostre Bardo* 1946 Ley I 8, 181; *Klingerberg* — *Ostre Bardo*, *-go Barda*, *ostrebardzki* 1947. MPol XXVI nr 37; *Ostre Bardo*, *-rego* *-da* 1981 WUN II 653. — Dawna n. niem. *Klingenberg*, od *Klinge* 'ostrze, klinga' + *Berg* 'góra', spolonizowana jako *Kliniewo*. Nazwa *Ostre Bardo* ustalona urzędowo po 1945 r. Lit.: Bartoszyce. Z dziejów miasta i okolic, 1987, 314–5. RP

Ostre Błoto zob. **Zabłocie** (11)

Ostre Górki, cz. wsi Smyków, dawniej wś, kiel., gm. Mniów: *Ostre Gorki*, pustk. 1789 Lusaand I 127; *Ostregórki* 1827 Tabella II 69; *Ostre górki* 1877 Zin II 20; *Ostre Górki*, wś 1886 SG VII 679; *Ostre Górki*, wś 1933 SkBy 1216; *Ostre Górki*, *-rych* *-rek* 1966 UN 24, 71. — Nazwa zestawiona, od przym. *ostry* i ap. *górka*, w formie pluralnej. Okresowo n. w formie zrostu. Lit.: Kopyel 83. IN

Ostre Koło zob. **Ostrykół** (1)

Ostre Błoto zob. **Zabłocie** (11)

Ostregórki zob. **Ostre Górki**

Ostrężna, wś, wałb., gm. Przeworno, 12 km na pld. od Strzelina: *Ostranzna* 1264 Reg nr 1185; *Ostrasna* 1280 SuR IV 262 (tu?); in *Alsychzdorf* 1318 Reg nr 3876; *Allgersdorff* 1726 SGTS XXXI 68; *Allgersdorf* auch *Alxdorf* 1785 Z IV 49; *Allgersdorf* oder *Alxdorf* 1845 K 4; *Algersdorf* 1941 Wrzosek 20; *Algersdorf* — *Ostrężna*, *-ej*, *ostrężeński* 1948 MPol XXV nr 14; *Ostrężna*, *-nej* 1981 WUN II 653.

— Nazwa od przym. *ostrężny* 'kolczasty' (: *ostręga* 'kolec albo pęd kolczasty', por. też ap. *ostręga* 'języna' SW III 868, czes. n. m. *Ostruzna* SEBań II 451), w rodzaju żeńskim. Niemiecka n. *Allgersdorf*, *Alxdorf* od n. os. *Alger* (: *Adalgar*) Gott 82 + *-dorf*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ostrężna*. Lit.: SNGŚI IX 106; SGTS XXXI 68–9. JCh

Ostrężna zob. **Ostrożna**

Ostrężna Mała zob. **Ostrożna**

Ostrężnica, wś, krak., gm. Krzeszowice, 8,5 km na płn.-wsch. od Trzebini: *Ostransznycza* 1402, *Hostrzosnyce* 1414, *Ostransznica* 1438 Hel II nr 919, 1347, 2760; *Ostroznycza* 1470–80 DB I 26; *Ostroznica* 1497 Matr II nr 986; *Ostrzesznica*, *Ostrzeznica* 1497 Ku nr 493; *Osthresznycza*, *Osthraznycza* 1498 Hel II nr 4483; *Ostrosznica* 1510 Matr IV/2, nr 9449; *Ostrzqznycza* 1529 LR 142; *Ostroznica* 1564 Lukrak II 75; *Ostreznica* 1581 ŻDz XIV 32; *Ostroznica* 1629 RPobKr 30; *Ostroznica* 1680 Rej 29; *Ostrzeznica* 1787 MpPerKr; *Ostrężnica* 1787 Spis 363; *Ostrzeznica* 1886 SG VII 679; *Ostrzeznica* 1890, *Ostrężnica* 1900 RKrak 120; *Ostrzeznica* 1921 Sk XII 10; *Ostrzeznica*, *-cy*, *ostrzeznicki* 1964 UN 4, 34; gw. *uostryznica*, *-y*, *uostryjski*. — Nazwa od ap. *ostrężnica*, *ostrzeznica* 'języna' SW III 868, por. stp. *ostrężyna* 'języna' Sstp V 673, *ostrożyna*, *ostrzeżyna*, *ostrzeżyna* SpXVI, XXII 227, okresowo w formie pluralnej. Według SEBań II 451 n. od przym. *ostrężny*, z suf. *-ica*. Forma *Hostrzożnica* z protetycznym *h-*. Postać gw. z labializacją *O-*. Lit.: RKrak 120. IN

Ostrichen zob. **Ostróżno**

Ostritz zob. **Ostrzyce** (1, 2)

Ostrkowo zob. **Ostrzykowo**

Ostrobna zob. **Ustrobna**

Ostrobodki zob. **Ostrobudki**

Ostrobotki zob. **Ostrobudki**

Ostrobudki, wś, leszcz., gm. Miejska Górka, 6 km na pld.-wsch. od Miejskiej Górki: *Ostrobodky* 1419 Koz II 562; *Ostrobothky* 1422, in *Ostrobothki* 1444 SHGPn III 486; *Ostrobothki* 1510 NKs 118; *Osthrobothki* 1570 SHGPn III 486; *Ostrobotki* 1580–81 ŻDz XII 63; *Ostrobotki* 1619, *Ostrobotki* 1622–24 PPozn (Tab 3, 24 i 1, 62); *Ostrobudki* 1775 PPozn 217; *Ostrobudki* 1886 SG VII 679; *Ostrobudki* 1921 Sk X 80, 81; *Ostrobudki*, *-dek* 1981 WUN II 653; gw. *uostrobotki*, *-ek*, *uostrobucki*. — Nazwa od n. os. *Ostrobodek, por. *Ostrobod* SSNO IV 152 (: przym. *ostry* i scs. *bodo*, *bosti* 'kluć, uderzać czymś ostrym'), w l. mnogiej. Po-

staci z *-botki*, *-butki* powstały zapewne na skutek adideacji do stp. ap. *bot*, *but* SEBań I 100, a *-budki* do *buda*, *budzić*. Lit.: SHGPn III 486–7; PPozn 216–7. ZZ

Ostrobotki zob. **Ostrobudki**

Ostrog zob. **Ostróg** (1)

Ostrogóra zob. **Osowo** (4), **Ostra Góra** (2)

Ostrogórka zob. **Ostra Górka** (1)

Ostrokollen zob. **Ostrykół** (2)

Ostrolesie, wś, pozna., gm. Szamotuły, 5 km na pld.-zach. od Szamotuł: praediolum *Jastrolesie* seu *Diablowo* in loco silvarum *Jastrowa* 1629, *Ostrolesie* 1779 Koz II 253; *Ostrolesie*, wś 1886 SG VII 690; *Ostrolesie* 1902 MycPn 135; *Ostrolesie* 1921 Sk X 86, 88; *Ostrolesie*, *-sia* 1981 WUN II 653. — Nazwa od n. m. *Jastrowo* i od ap. *las*, na wzór nazw z suf. *-e* (nomina loci). Wieś powstała na miejscu lasu należącego do wsi *Jastrowo* Koz II 253. Forma *Ostrolesie* powstała w wyniku adideacji do przym. *ostry* i nazw zaczynających się od *Ostr-*. ZZ

Ostrołęka (1), wś, łódz., gm. Główno, 4,5 km na płn.-wsch. od Główna: *Osthalanka* (1445) XVI, *Ostrolanka* (1468) XVI, *Ostrolanka*, *Ostrolanka* 1511/12 VisitGn 16, 132, 109, 115; *Ostroleka*, *Ostra-Leka*, *Ostroleka* 1511–23 ŁLB II 248, 344, 345; *Ostroleka* 1579 ŻDz XVI 161; *Ostrołęka* 1792 MpPerRw; *Ostrołęka* 1827 Tabella II 69; *Ostrołęka* 1886 SG VII 692; *Ostrołęka*, *-ki*, *ostrolecki* 1973 UN 44, 16; gw. *ostroylnka*, *-ki*. — Nazwa od przym. *ostry* (tu w znaczeniu 'nierówny, wyboisty' Sstp V 676 lub w nawiązaniu do *ostrego* zakrętu rzeki) + *łęka* (może dawniej *łąka*) w formie zrostu, później złożenia z interfiksem *-o-*. Bańkowski uważa, że n. pochodzi od ap. *ostrolek 'ostry zakręt (rzeki, drogi)', poświęconego tylko w n. m. SEBań II 452. Wieś leży nad rz. Kalinówką. UW

Ostrołęka (2), mto wojewódzkie: oppido nostro, quod *Ostrolanka* wlgariter nuncupatur ... districtus *Ostrolancensis* (1373) 1486, *Ostrolanka* 1379 KMaz III 142–3, 232; *Ostrolanka* 1415 SHGMz (AG 765); *Ostrolanka* 1426 MkM I nr 388; opidi *Ostrolanka* 1429 MkM II nr 41; *Ostrolanka* 1462 SHGMz (Ep. 9, 46); *Ostrolanka* 1472 Tym 289, przyp. 307; *Ostrolanka* 1513 SHGMz (Ep. 149, 176v); in oppido *Ostrolanka* 1543 Matr IV/1, nr 7197; Oppidum *Ostrołęka* 1578 ŻDz XVI 382; *Ostrołęka* 1827 Tabella II 69; *Ostrołęka* 1886 SG VII 690; *Ostrołęka*, *-ki* 1981 WUN II 653. Lit.:

Ostrołęka

BrodzŁomż 119–23; ZMaz 288; RospSEMIG 273; RymNmiast 176. UB

Ostrołęka (3), wś, piotr., gm. Sulmierzyce, 10 km na pńn.-wsch. od Pajęczna: *Ostralanka* 1386 Hb 59, nr 5; *Ostralaka* 1511 ŹDz XIII 207; *Ostralaka*, *Osthralaka* 1511–23 ŁLB I 490, 491; *Ostraleka* 1518, *Ostralała* 1552 ŹDz XIII 207, 284; *Ostrołęka* 1827 Tabella II 69; *Ostrołęka* 1886 SG VII 692; *Ostrołęka* 1921 Sk II 93; *Ostrołęka*, *-ki* 1981 WUN II 653; gw. *ostroyujka -niki*, *ostroyyncki*. Lit.: SHGŁęc II 19. EB

Ostrołęka (4), wś, rad., gm. Przytyk, 14,5 km na pńn.-wsch. od Przysuchy: *Ostroląka* 1508 ŹDz XV 474; *Ostrolanka* 1511–23 ŁLB I 683; *Ostroląka* 1564–65 Lusand 192; *Ostrołęka* 1569 ŹDz XIV 312; *Ostrołęka* 1789 Lusand II 78; *Ostrołęka* 1827 Tabella II 69; *Ostrołęka* 1886 SG VII 692; *Ostrołęka* 1921 Sk III 114; *Ostrołęka*, *-ki*, *ostrołęcki* 1970 UN 31, 52; gw. *ostroyujka*, *-ki*, *ostroyyncki*. Lit.: KSand 145; KopRad 48. IN

Ostrołęka (5), dziś *Nowa Ostrołęka*, wś, i *Ostrołęka*, wś, dawniej mto, rad., gm. Warka, 7 km na pńn.-wsch. od Warki: *Ostrolanka* (1386)1474 SHGMz(WD 4, 721–725); *Ostrolanka* (1393)1538 ZDM IV 267; *Hostrale[nka]* 1411 Czer nr 2085; *Ostrolanka* 1426 Mkm I nr 236; *Ostrolanka* 1432 Mkm II nr 503; locationis oppidi *Ostrolanka* districtus Czirnensis ad suplicationem Ioannis olii olim Alexandri Cziolek de *Ostrołęka* 1436, 1539 Matr IV/1, nr 6366; *Ostrolanka* 1471 SHGMz(MK 5, 162); *Stara Ostrolanka* 1492 SHGMz(MK 18, 50v); in *Ostrolanka* villa et opido 1493 SHGMz(MK 18, 56v); *Ostrolanka* al. (*Volka Ostrolecka*) 1540 Czer 9 dod.; *Ostroleka*, *Wola Ostrolecka* 1576 ŹDz XVI 239, 240; *Ostrołęka* 1783 MpPerMz; *Ostrołęka* 1827 Tabella II 69; *Ostrołęka* 1839 MpKwat IV 4; *Ostrołęka* 1886 SG VII 692; *Ostrołęka*, *Nowa Ostrołęka*, kol. 1921 Sk I 44; *Ostrołęka*, *Nowa Ostrołęka* 1952 UW 13; *Ostrołęka*, *-ki*, *ostrołęcki*, *Nowa Ostrołęka*, *-wej -ki*, *nowoostrołęcki* 1971 UN 127, 19. — W XV i XVI w. istniały dwie osady: *Ostrołęka* oraz *Stara Ostrołęka*, obocznie *Wola Ostrołęcka*. *Ostrołęka* otrzymała prawa miejskie w 1436 r. Współcześnie także dwie wsi: *Ostrołęka* i *Nowa Ostrołęka*. Lit.: RymNmiast 176. UB

Ostrołęka (6), wś, tarnob., gm. Samborzec, 6 km na pńn. od Tarnobrzegu: *Ostrolanga*, *Ostrolanka* (1323) Kkk I 167; *Ostrołęka* 1662 ŹDz XV 54a; *Ostrołęka* 1787 Spis 386; *Ostrołęka* 1827 Tabella II 69; *Ostrołęka* 1886 SG VII 693; *Ostrołęka*

1921 Sk III 127; *Ostrołęka*, *-ki*, *ostrołęcki* 1970 UN 32, 48; gw. *†ostroyenka*, *-ki*, *†ostroyuncki*. Lit.: KSand 145. IN

Ostromecko, wś, bydg., gm. Dąbrowa Chełmińska, 12 km na wsch. od Bydgoszczy: villa-rumque *Ostromezh*, na kopii: *Ostrometh* (1222) PrUr I/1, 29; de *Ostromeze* 1328 PrUr II 398; *Osternitz* 1411, *Ostrimitz* 1414 Br 164, 157; *Osternitz* (!) ok. 1423/24 DK 97; in *Osternecz* 1445 Woel 463; von *Ostronitz*, von *Osternetz*, von *Ostromejtz* 1480 Font XLI 44, 88; *Ostromiecz* 1570 ŹDz XXIII 50; *Ostromieczk* 1641 Font XXIV 133; *Ostronięczek* 1647 Font IV 21; *Ostromiecko* teut. *Ostromeck*, *Ostromeick*, *Ostromeęck* 1667–72 Font VI–X 15, 97, 267; *Ostromeęck* 1682 Font V 22; *Ostromecko* 1789 Goldb II 171; *Ostromecko* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Ostromecko* al. *Ostromieęck*, niem. *Ostrometzko* 1886 SG VII 693; *Ostromecko*, niem. *Ostrometzko* 1921 Sk XI 9, 83; *Ostromecko* (*Ostromecko*) 1925 Krzep 84; *Ostromecko*, *-ka*, *ostromecki* 1971 UN 175, 7. — Według Rospsonda dawniej *Ostromeęck*, od ap. **ostromęť* (: *ostry* 'bystry' i *męć*, *męć*, por. *Przemęť*), z suf. *-sk(o)*. Wieś leży w ostrym zakolu Wisły. W zmienionych zapisach zatarał się suf. *-sk(o)*, co stało się podstawą błędnej repolonizacji *Ostromeicz(k)*, *Ostromeiecko*. Ostatecznie utrwaliła się postać *Ostromecko*. Nazwę łączyć można też z n. os. **Ostromiech* (: *ostry miecz*, por. *Ostrobąđ*, *Ostrosorog*, *Ostrouch* SSNO IV 152) i widzieć w niej konstrukcję z suf. *-jś/-je*. Lit.: SHGCh 92; Rospsond, *-bšk-* 201; RospSEMIG 51; RymNmiast 176. WK

Ostromeęczero zob. **Ostromeęcżyn**

Ostromeęcżyn, dziś *Ostromeęcżyn* i *Ostromeęcżyn-Kolonia*, dwie wsi, biał., gm. Platerów, 11 km na pńn.-wsch. od Łosic: *Ostromeęczero* albo *Ostromeęczyno* XV Wawrz 85; na *Ostromeęcżynie* (1517) ŹDz XVII/2, 217; *Ostromeięczin*, Z *Ostromeięczyna* 1580 ŹDz XVII/1, 63, 67, 77; z *Ostromeięczyna*, z *Ostromeęcżyn* (1592)1759 AWAK XXXIII 125, 126; *Ostromeęcżyn* 1646, *Ostromeęcżyn* 1649 AWAK XXXIII 357, 358, 369; *Ostromeęcżyn* 1795 MpPerPd; *Ostromeęcżyn* 1827 Tabella II 69; *Ostromeęcżyn* 1839 MpKwat VI 7; *Ostromeęcżyn*, wś i folw. 1886 SG VII 693; *Ostromeęcżyn*, wś i kol. 1933 SkBy 1216; *Ostromeęcżyn*, *-na*, *Ostromeęcżyn-Kolonia*, *-na-nii*, *ostromeęcżyński* 1971 UN 128, 27. — Nazwa może od niepoświadczonej n. os. **Ostromeęka* (: *ostry* i *męka*), z suf. *-ewo*,

-ino, -in (-yn). Człon *Kolonia*, od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: Wawrz 85; Grodziska Mazowska i Podlasia (praca zbiorowa), 1967, 93. EB

Ostromice, wś, szczec., gm. Wolin, 17 km na płd. od Kamienia Pomorskiego: *Wostermutze* ok. 1380 KrKam 392; *Wustermitz* 1513 LorSNH 141; *Wustermitz* (!) 1618 MpLub; *Wustermitz* 1628 LorSNH 141; *Wustermitz* 1789 MpGillyPom; *Wustermitz* 1835 MpUMbl 771; *Wustermitz* — *Ostromice*, -ic, *ostromicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ostromice*, -mic 1981 WUN II 654. — Nazwa od n. os. *Ostroma (: przym. *ostry* lub od n. os. *Ostrobąd*, *Ostorong*, *Ostrouch* + suf. -oma), z suf. -ice. Zniemczono zapisy *Wustermitz* poświadczają zmianę O- > Wo- > Wu-, zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono formę *Ostromice*. Lit.: LorSNH 141; RzDuma II 102; RzDuma III 52-6; Siciński, OSG VIII 69. BCz

Ostropa, cz. Gliwice, dawniej wś, kat.: de *Rostropa* (1286) SUR V 387; *Rostropitz* ok. 1300 CdSil XIV 97; *Rostropu* (1482) XVI CdSil VI 112; *Stroppendorf* (1534) K 465; ex villa *Ostropa* 1679 J II 98; *Ostroppa* 1743, *Ostroppa* 1745, *Ostroppa* 1759 SNGŚI IX 106; *Ostroppa* auch *Stroppendorf* 1783 Z II 345; *Ostropa* oder *Stroppendorf* 1845 K 465; *Ostropa* (*Stroppendorf*) 1900 Myc 40; *Ostropa* (*Ostroppa*) — *Stroppendorf* 1939 Prus 56; *Stroppendorf* — *Ostropa*, -y, *ostropicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Ostropa*, -py 1981 WUN II 654. — Dawniej n. **Roztrop(a)*, od niepoświadczanego ap. **roztrop(a)* (: roz-, psł. *orrsz 'oddzielnie' i *trop* 'ślad' SEBor 520, 642, jak *rozdroże*), okresowo z suf. -ice. Do nazwy por. też gw. *ostropiec* 'drag rozgałęziony', *roztrop* 'oset'. Zmiana w *Ostropa* wskutek gw. wymowy roz- > uoz- > oz-. Nazwę można również łączyć z n. os. *Roztrop, o pochodzeniu takim jak *Rozmysł, oraz *Niewztrop*, *Wyszetro*, por. n. m. *Roztropice* Mrózek 162. Nazwa niem. *Stroppendorf* jest adaptacją n. pol. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ostropa*. Lit.: BorGŚI 52; SNGŚI IX 106. JCh

Ostropole, wś, kosz., gm. Barwice, 6 km na płd.-wsch. od Barwice: *Ostenfelde* (!) 1784 Brüg II 739; *Osterfelde* 1789 MpGillyPom; *Osterfelde* 1838 MpUMbl 875; *Osterfelde* — *Ostropole*, -la, *ostropolski* 1947 MPol XXV nr 111; *Ostropole*, -la 1981 WUN II 654. — Dawna n. niem. *Osterfelde* od przym. *oster* 'związany z Wielkanocą' + *Felde* 'pole'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Ostropole*. BCz

Ostroróg zob. **Dębsko** (1)

Ostroróg (1), wś, kosz., gm. Czaplonek, 10 km na wsch. od Czaplonek: *Sarpenortt* 1579 SHGPn (ASK I 3, 686); *Scherpenort* 1618 MpLub; *Scharfenorth* 1628-32 Luwlkp 44; *Scharpenort* 1789 MpGillyPom; *Skarpinort* (wg Raczyńskiego *Ostroróg*), niem. *Scharpenort*, dawniej *Scharfenort* 1889 SG X 651; *Scharpenort* — *Ostroróg*, -ga, *ostroski* 1948 MPol XXV nr 14; *Ostroróg*, -roga 1981 WUN II 654. — Dawna n. niem. *Scharpenort* od przym. *scharf*, śrdniem. *scharp* 'ostry' Lübben 321 + *Ort* 'miejsce', spolszczona w XIX w. jako *Skarpinort*. Oboczna forma *Ostroróg* jest swobodnym tłumaczeniem n. niem. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono tę postać. BCz

Ostroróg (2), mto, pozn.: in *Ostrorog* (1383) XV MPH II 731; *Ostrorog* 1398 Lek I nr 2750; do *Ostrosok* 1400 KZPozn nr 2; de *Ostrosok* 1418 KW V 274; *Ostrosok* 1419 SHGPn III 488; *Ostrosok* (!) 1420 RWlkp I nr 1003; *Ostrosok* (!) (1421) XV KW VIII 189; *Ostrog* (!) 1458 SHGPn III 488; de *Ostrosok* 1472 AC II nr 1358; in op(p)ido *Ostrosok* 1510 NKs 222; *Ostrosok* 1580 ŻDz XII 23; *Ostrosok*, op. 1622-24, *Ostrosok* 1789 PPozn (Tab 1, 23 i 6, 150v); *Ostrosok*, niem. *Scharfenort* 1886 SG VII 694; *Ostrosok*, -roga 1981 WUN II 654; gw. *uostrosok*, -a, *uostrosoki*. — Nazwa od n. zamku związanej z jego charakterystycznym wyglądem (może miał *ostro* zakończone baszty albo był otoczony palisadą z *ostro* zakończonych pali, por. *ostrosok* 'ostry kół, tj. pal zaostroszony u góry' SEBań II 451). Lit.: SHGPn III 488-3; PPozn 217; RospSEMig 273-4; RymNmiast 176-7; ZierNmiast 111-2. ZZ

Ostrosch zob. **Ostróżki**

Ostroschken zob. **Ostróżki**

Ostrosnitz zob. **Ostrożnica**

Ostroszki zob. **Ostróżki**

Ostroszowice, wś, wałb., gm. Dzierżoniów, 8 km na płd. od Dzierżoniowa: *Ostrossouichi* (1219)1435 KŚI II 233; *Wygandisdorf* 1334 Reg nr 5286; *Weigandsdorff* (1356) K 728; *Wigandsdorff* 1366, *Weigandsdorff* 1376, *Weygandisdorf*, *Weigandisdorf* 1387 SGTS XXI 69; *Weigelsdorff* 1666/67 J I 547; *Weigelsdorff* 1785 Z V 180; *Weigelsdorff* 1845 K 728; *Weigelsdorff* — *Ostroszowice*, -ic, *ostroszowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Ostroszowice*, -wic 1981 WUN II 654. — Nazwa od n. os. *Ostrosz* SSNO IV 153 (: *ostry*), z suf. -owicy > -owice. Nazwa niem. od n. os. *Wigand*, *Weigel* (od *Wiegand* lub od *wig-*)

Ostrow

Gott 521, 529 + *-dorf*. Po 1945 r. przywrócono urzędowo dawną n. *Ostroszowice*. Lit.: SNGŚl IX 107; SGTS XXI 69–74. BCz

Ostrow zob. **Ostrowo** (12), **Ostrów** (10), **Ostrów-Mausz**, **Pęcławice** (1)

Ostrow Psienie zob. **Psienie-Ostrów**

Ostrowa zob. **Ostrowo** (13b), **Ostrów** (13), **Ostrów Mazowiecka**

Ostrowąs, wś, wloc., gm. Aleksandrów Kujawski, 5 km na płd. od Aleksandrowa Kujawskiego: *Ostrawantz* (1185) Kuj 287; *Ostrouans* 1353, *Ostrowans*, *Ostrowansz* 1467 CdP II 299, 937; *Ostrowąsch* 1527 Vlad XI 12; *Ostrowąż* 1577 Vlad XVII 85; *Ostrowąsz* 1589 Inwwłoc 70; z *Ostrowaszem* 1604 Inwwłoc 10; *Ostrowąz* 1796 PerOpis IX; *Ostrowąs* 1886 SG VII 712; *Ostrowąs*, *-sa*, *ostrowąski*, *Nowy Ostrowąs*, *-wego -sa*, *nowo-ostrowąski*, dwie wsi 1971 UN 172, 15; *Ostrowąs*, *-sa* 1981 WUN II 654. — Dawniej prawdopodobnie n. *Ostrowąsz*, od n. os. *Ostrowąs, por. n. os. *Białowąs* czy *Ostrobod*, *Ostromir*, pierwotnie z suf. **-js*. Postać *Ostrowąż* powstała w wyniku adideacji do ap. *wąż*. W XVIII w. wygłos nazwy uległ zamazurzeniu. AG

Ostrowąsy (1), wś, kosz., gm. Barwice, 9 km na płn.-zach. od Barwic: *Wustranse* 1523, to *Wostranszen* 1528 TrautmElb II 48; *Wustrantze* (1535) PomKirch I 73, przyp.; *Wushanse* (!) 1618 MpLub; *Wustranse* 1621, *Wusterhanse* 1756, *Wusterhanssen* 1780 Rzduma I 187; *Wusterhanse* 1789 MpGillyPom; *Wusterhanse* 1838 MpUMbl 875; *Wusterhanse* — *Ostrowąsy*, *-sów*, *ostrowąski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ostrowąsy*, *-sów* 1981 WUN II 654. — Nazwa zapewne od przezwiska *Ostrowąs, w formie pluralnej, zniemczona jako *Wusterhanse*. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. Lorenz i Trautmann rekonstruuja n. jako *Ostrozje i łączy z psł. ap. *(v)*ostrogъ*, *(v)*ostraz* 'jeżyna'. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ostrowąsy*. Lit.: LorSNH 141; TrautmElb II 48; Rzduma I 187. BCz

Ostrowąsy (2), wś, wroc., gm. Milicz, 3 km na zach. od Sulmierzyc: N.-, O.-*Wiesenth*. 1896 Mp-200(Posen 3552); *Wiesenthal* 1940 Mp-25 (Krotoschin 4370); *Wiesenthal* 1941 Wrzosek 15; *Wiesenthal* — *Ostrowąsy*, *-ów*, *ostrowąski* 1947 MPol XXV nr 124; *Ostrowąsy*, *-sów* 1981 WUN II 654. — Nazwa niem. *Wiesenthal*, od *Wiese* 'łąka' i *T(h)al* 'dolina'. Po 1945 r. ustalono urzędowo formę *Ostrowąsy*. Lit.: SNGŚl IX 107. JCh

Ostrowąs(z) zob. **Ostrowąs**, **Ostrowąz**

Ostrowąz, wś, koniń., gm. Ślesin, 6,5 km na płn.-wsch. od Kleczewa: de *Ostrowansz* 1391, in *Ostrowans* 1396 Lek II nr 83, 1027; de *Ostrowansch* 1440 AC II nr 368; *Ostrowasz* 1498 Bob nr 243; *Oszthrowas* 1511–23 ŁLB I 207; *Ostrowąsz* 1579 ŻDz XII 235; *Ostrowąz* 1616–20 PKal 125; *Ostrowąz* 1674 MKl(ASK 74, 213); wsi *Ostrowąsa* 1789 MKl(Tab 34, 45); *Ostrowąs*, do *Ostrowąza* 1792 Koz V 117; *Ostrowąs* 1827 Tabella II 70; *Ostrowąs*, właściwie *Ostrowąż* 1886 SG VII 712; *Ostrowąż* 1921 Sk II 37; *Ostrowąż*, *-ża* 1981 WUN II 654; gw. *ostrowoś*, *-za*, *ostrowośki*. — Dawniej n. *Ostrowąsz*, od n. os. *Ostrowąs, zob. *Ostrowąs*. Forma *Ostrowąż* powstała w wyniku wtórnego nawiązania do ap. *wąż*. ZZ

Ostrowąz zob. **Ostrowąs**

Ostrowce (1), wś, kiel., gm. Nowy Korczyn, 18,5 km na płd.-wsch. od Buska-Zdroju: *Ostrowecz* 1325–27 MVat I 152; *Ostrowecz* 1398 Sand nr 230; *Ostrowcze* (1400)XVII ZDM IV 329; *Hos-trowcsze* 1404 Sand nr 314; *Ostrowcze* (1430)1539 ZDM II 135; *Ostrowce* (1450)1696 ZDM III 330; *Ostrowcze* 1470–80 DB II 428; *Ostrowcze* 1508 ŻDz XV 487; *Ostrowiecz* 1529 LR 265; *Ostrowcze* 1579 ŻDz XIV 212; *Ostrowce* 1787 Spis 374; *Ostrowce* 1827 Tabella II 70; *Ostrowce*, wś i folw. 1886 SG VII 713; *Ostrowce* 1921 Sk III 131; *Ostrowce* 1952 UW 109; *Ostrowce*, *-wiec*, *Ostrowce Poduchowne*, *-wiec -nych*, *ostrowiecki*, dwie wsi 1966 UN 19, 47; *Ostrowce*, *-wiec* 1981 WUN II 654; gw. *†ostrowec*, *-fca*. — Dawniej n. *Ostrowiec*, od ap. *ostrowiec* 'wysepka' SEBań II 452 lub od ap. *ostrow* 'wyspa, kępa na jeziorze, rzece, stawie' Sstp V 675, z suf. *-ec*. Forma *Ostrowce* powstała w wyniku pluralizacji toponimu. Odnotowano także postać *Hostrowce*, z protetycznym *h*-. Człon *Poduchowne* odzwierciedla stosunki społeczno-prawne. Lit.: KSand 145; KopKiel 40, 143; BańMorf 40, 52. IN

Ostrowce (2), cz. wsi Sadowo, dawniej wś, płoc., gm. łów: *Ostrowecz* 1452 SHGRw(MK 337, 63); *Ostrowce Maior*, *Ostrowce Minor*, *Ostrowce* 1579 ŻDz XVI 202, 210; *Ostrowce* 1792 MpPerRw; *Ostrowce* 1827 Tabella II 70; *Ostrowce* 1839 MpKwat III 3; *Ostrowce* 1886 SG VII 713; *Ostrowce* 1921 Sk I 183; *Ostrowce*, wś 1967 SM 800; *Ostrowce*, *-wiec* 1981 WUN II 654. — Dawniej n. *Ostrowiec*, później w formie pluralnej. Lit.: Rzetelska-Feleszko, SFPS 16, 96. UW

Ostrowce (3), wś zaginiona, znajdowała się na pld.-zach. od Milicza, nad Baryczą: *Ostrowici* 1216 KŚI II 141; *Ostrowcze* 1223 KŚI III 192, fals.; *Ostrouci* 1235 Reg nr 478; *Ostrouici* 1245 Darst III 186; villa *Ostrowetz* ok. 1300 CdSil XIV 60. — Nazwę można odczytać jako *Ostrowice*, *Ostrowce* i *Ostrowiec*. Autorzy SNGŚI odczytują ją jako *Ostrowce*, pochodząca od ap. *ostrowiec*, w formie pluralnej. Lit.: SNGŚI IX 107. JCh

Ostrowce zob. **Ostrowiec** (6), **Wólka Michowska**

Ostrowce Poduchowne zob. **Ostrowce** (1)

Ostrowcy zob. **Osiek** (28)

Ostrowe zob. **Ostrawa**

Ostrowe-Dyle, os., dawniej wś, ostroł., gm. Krzynowłoga Mała, 14 km na pld.-zach. od Chorzel: *Ostrowi* 1552 AtMz; *Ostrowi Dilie* 1567 ŻDz XVI 345; *Ostrowe Dyle* 1674 AtMz; *Ostrowe Dyle* 1783 MpPerMz; *Ostrowo dyle* 1827 Tabella II 71; *Ostrowo-Dyle* 1886 SG VII 727; *Ostrowe Dyle*, wś 1933 SkBy 1217; *Ostrowe-Dyle*, kol. 1967 SM 800; *Ostrowe-Dyle*, -*wych-li*, cz. wsi Marianowo 1972 UN 140, 26; *Ostrowe-Dyle*, -*wych-li* 1981 WUN II 654. — O n. *Ostrowy*, *Ostrowe* zob. *Ostrowe-Kopcie*, człón *Dyle* od n. os. *Dyl* SSNO I 545, w formie pluralnej. UB

Ostrowe-Kokacze, os., dawniej wś, ostroł., gm. Krzynowłoga Mała, 14,5 km na pld.-zach. od Chorzel: *Ostrowi Kakaćze* 1567 ŻDz XVI 344; *Ostrowie Kokacze* 1576, *Ostrowe Kokacze* 1674 AtMz; *Ostrowe Kokacze* 1783 MpPerMz; *Ostrowo kokarze* (!) 1827 Tabella II 71; *Ostrowe Kokacze* 1886 SG VII 714; *Ostrowe Kokacze*, wś 1933 SkBy 1217; *Ostrowe Kokacze*, przys. 1967 SM 801; *Ostrowe-Kokacze*, -*wych-czy*, cz. wsi Marianowo 1972 UN 140, 26; *Ostrowe-Kokacze*, -*wych-czy* 1981 WUN II 654. — O członie pierwszym zob. *Ostrowe-Kopcie*, człón drugi od n. os. *Kokacz (: gw. *kokać* 'wydawac głos podobny do kurzego gdakania', por. nazw. *Kokac* RymSEN I 424), w formie pluralnej. UB

Ostrowe-Kopcie, os., dawniej wś, ostroł., gm. Krzynowłoga Mała, 14 km na pld.-zach. od Chorzel: *Ostrowy* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 41); *Ostrowye* (1446)1456 SHGMz(MK 4, 31); *Ostrowy* 1480 SHGMz(MK 6, 362v); *Ostrowy* 1511 SHGMz(PT 1, 130); *Ostrowi Kopcie* 1567 ŻDz XVI 345; *Ostrowe Kopcie* 1674 AtMz; *Ostrowe Kopcie* 1783 MpPerMz; *Ostrowo kopce* 1827 Tabella II 71; *Ostrowe Kopcie* 1886 SG VII 714; *Ostrowe-*

-Kopcie, wś 1933 SkBy 1217; *Ostrowe-Kopcie*, przys. 1967 SM 801; *Ostrowe-Kopcie*, -*wych-ci*, cz. wsi Marianowo 1972 UN 140, 26; *Ostrowe-Kopcie*, -*wych-ci* 1981 WUN II 654. — Dawniej n. *Ostrowy*, od ap. *ostrow*, w formie pluralnej. W XV w. wariant *Ostrowie*, z suf. '-e'. Od XVI w. n. zestawiona; człón drugi od n. os. *Kopeć* SSNO III 73, w l. mnogiej. Człón pierwszy wtórnie uległ adiektywizacji. UB

Ostrowe-Przedborze, os., dawniej wś, ostroł., gm. Krzynowłoga Mała, 14,5 km na pld.-zach. od Chorzel: *Ostrowi Przedbory* 1567 ŻDz XVI 345; *Przedbory* 1580, *Ostrowe Przedbory* 1674 AtMz; *Ostrowe Przedbory* 1783 MpPerMz; *Ostrowo przedbory* 1827 Tabella II 71; *Przedbory Ostrowe* 1888 SG IV 133; *Ostrowe-Przedbory*, wś 1933 SkBy 1217; *Ostrowe Przedbory*, przys. 1967 SM 801; *Ostrowe-Przedborze*, -*wych-rza*, cz. wsi Marianowo 1972 UN 140, 26; *Ostrowe-Przedborze*, -*wych-rza* 1981 WUN II 654. — Nazwa zestawiona; o członie pierwszym zob. *Ostrowe-Kopcie*. Człón drugi od n. os. *Przedbor* SSNO IV 359, w formie pluralnej; współcześnie nawiązanie do n. m. *Przedborze*. UB

Ostrowe-Stańczyki, przys., dawniej wś, ostroł., gm. Krzynowłoga Mała, 13,5 km na pld.-zach. od Chorzel: *Ostrowe Stanczyki* 1781 ZPrzasn 123; *Ostrowe Stanczyki* 1783 MpPerMz; *Ostrowo stańczyki* 1827 Tabella II 71; *Ostrowe Stanczyki* 1886 SG VII 714; *Ostrowe-Stańczyki*, wś 1933 SkBy 1217; *Ostrowe-Stańczyki*, przys. 1967 SM 801; *Ostrowe-Stańczyki*, -*wych-ków*, cz. wsi Marianowo 1972 UN 140, 26; *Ostrowe-Stańczyki*, -*wych-ków* 1981 WUN II 654. — O członie pierwszym zob. *Ostrowe-Kopcie*; człón drugi od n. os. *Staćczyk* SSNO V 188, w formie pluralnej. UB

Ostrowe-Zbrochy zob. **Zbrochy**

Ostrower Kämpe zob. **Ostrów Swiecki**

Ostrowia zob. **Nowa Wieś** (104), **Ostrów Mazowiecka**

Ostrowica zob. **Ostrawica**

Ostrowice, wś, kosz., gm. Ostrowice, 12 km na ptn. od Złocieńca: *Wüstervitz* 1337 LorSNH 141; *Wusterwitz* 1449 SHGNM(LDramb 188); *Wustervitz* 1483 SHGNM(Sello II nr 109); *Wustervitze* (1503) CdB A XVIII 199; *Wusterwitz* 1789 MpGillyPom; *Wusterwitz* 1839 MpUMbl 969; *Wusterwitz* — *Ostrowice*, -*ic*, *ostrowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ostrowice*, -*wic* 1981 WUN II 654. — Nazwa ponowiona z n. jez. *Wusterwitz*,

Ostrowice

pol. *Ostrowice*, por. *Wstervitze* 1321 PU VI 29. Hydronim od ap. *ostrów* 'wyspa'. Na podstawie zmienionych zapisów można zrekonstruować n. także jako *Ostrowiec. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. Po 1945 r. ustalono urzędowo postać *Ostrowice*. Lit.: Rzduma I 35; LorSNH 141; TrautmElb II 23; RospSEMIG 274. BCz

Ostrowice zob. **Ostowce** (3), **Ostrowiec** (11), **Ostrowiny**

Ostrowicko zob. **Ostrowieczko**

Ostrowie (1), os. zaginiona, leżała w par. Cienin, koniń., gm. Słupca: *Ostrowy* 1535 SHG-KI(ASK 12, 443). — Nazwa od ap. *ostrów*, z suf. -'e. Lit.: KrejaKol 60. ZZ

Ostrowie (2), wś, suwał., gm. Sztabin, 9 km na pń.-zach. od Dąbrowy Białostockiej: *Ostrow* 1744 SDV 96, 97; *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1839 MpKwat VI 4; *Ostrów* 1921 Sk V 5; *Ostrowie* 1952 UW 154; *Ostrowie*, -wia, *ostrowiański* 1971 UN 151, 46. — Początkowo n. *Ostrów*, wtórnie *Ostrowie*. Lit.: KrejaKol 60. EB

Ostrowie zob. **Ostrowe-Kopcie**, **Ostrowo** (1), **Ostrów** (6), **Ostrów Mazowiecka**

Ostrowiec (1), wś, bydż., gm. Sadki, 11 km na pńd.-wsch. od Nakła: *Ostrowiec*, niem. *Ostrowitz*, os. 1886 SG VII 719; *Ostrowiec*, niem. *Ostrowitz*, wś 1921 Sk X 122, 150; *Ostrowiec*, -wca, cz. wsi Samostrzel 1972 UN 190, 25; *Ostrowiec*, -wca 1981 WUN II 654. — Nazwa od ap. *ostrów*, z suf. -ec; n. zmieniona jako *Ostrowitz*. ZZ

Ostrowiec (2), wś, gorz., gm. Dębno, 3 km na pńd.-zach. od Myśliborza: *Wstervitz*, *Wusterwitz* 1337 SHGNM(Landb 17, 30); *Wusterwitz* (1486) CdB A XXIV 205; *Wusterwitz* 1833 MpUMbl 1631; *Wusterwitz* — *Ostrowiec*, -wca, *ostrowiecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Ostrowiec*, -wca 1981 WUN II 654. — Nazwa, zmieniona jako *Wusterwitz*, poświadcza zmianę O- > Wo- > Wu-, zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono postać *Ostrowiec*. W pobliżu płynie rz. *Ostrawica* i znajduje się Jez. *Ostrowieckie* (*Wusterwitzer See*) z dwiema wyspami, może więc jest to n. ponowiona z n. jeziora. Lit.: TrautmElb II 23. BCz

Ostrowiec (3), wś, gorz., gm. Dobiegniew, 4 km na pńd. od Dobiegniewa: *Rulostorp*, *Rulestorp* 1337 SHGNM(Landb 22, 31); *Rulestorp* 1353 CdB A XXIV 60; *Rodenstorp* (!) 1375 SHGNM(Fidicin 32); *Rolstorff*, wś opuszczona (1499) CdB C II 441; wusten Feldmark Dorfstett *Rulstorff* (1521) CdB A XVIII 361; *Rohrsdorf*, kol. 1700 SHGNM; *Rohrsdorf*

1833 MpUMbl 1566; *Rohrsdorf* — *Ostrowiec*, -wca, *ostrowiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ostrowiec*, -wca 1981 WUN II 654. — Dawna n. niem. *Rulofsdorf*, *Rulsdorf* od im. skrótowych *Rul*, *Rol* (: *Rudolf* < *Hrodulf*) Gott 417, 262 + -dorf, śrdniem. -torf, -dorp. W XVI w. osada opustoszała. Na jej miejscu w XVIII w. powstała kolonia *Rohrsdorf*, od *Rohr* 'trzcina' + -dorf. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Ostrowiec*. BCz

Ostrowiec (4), wś, kosz., gm. Malechowo, 18 km na pń. od Polanowa: de *Wustrouits* 1345 Rzduma I 214; to *Wosterwitz* 1456 TrautmElb II 23; *Wostervisse* 1532 PomKirch III 42; *Wosterwitz* 1618 MpLub; *Wusterwitz* 1789 MpGillyPom; nach *Wusterwiz* 1806 Rzduma I 214; *Wusterwitz* — *Ostrowiec*, -wca, *ostrowiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ostrowiec* (*Stawieński*) — *Wusterwitz* 1951 Rosp 227; *Ostrowiec*, -wca 1981 WUN II 654. — Nazwa, zmieniona jako *Wusterwitz*, *Wosterwitz*, poświadcza zmianę O- > Wo- > Wu-, zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Ostrowiec*, okresowo z członem odróżniającym od n. mta *Sławno*. Lit.: Rzduma I 214; LorSNH 141; TrautmElb II 23. BCz

Ostrowiec (5), wś zaginiona, leżała w okolicy Parczewa, lub.: wieś ... *Ostrowiec* 1565 Lulu 64. Lit.: SHGLu IV 100; KosLu 69. IN

Ostrowiec (6), wś bliżej niezlokalizowana, leżała w pow. Nowy Targ, nowosąd.: *Ostrowecz* 1254 KMp I 45; de *Ostrowcze* 1420 Hel II nr 1731; *Ostrowycz* 1470–80 DB III 438. — Okresowo n. w formie pluralnej *Ostrowce*. Lit.: LKrak 108. IN

Ostrowiec (7), wś, pil., gm. Wałcz, 4,5 km na pń.-wsch. od Wałcza: *Huner* 1659, *Sagenmühl* 1793 HWał 338; *Sagenuehl* 1889 SG X 209; *Sagenmühl* — *Ostrowiec*, -wca, *ostrowiecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ostrowiec*, -wca 1981 WUN II 655. — Nazwa pojawia się późno w dokumentach, ale miejscowość jest wspomniana w statystycznym przeglądzie z 1619 r. jako miejsce królewskie. Istniała tu osada przemysłowa złożona z tartaku, folwarku i, być może, kuźnicy żelaza. Jako wieś występuje po raz pierwszy w 1659 r. pod n. *Huner*, od stp. *hamer* 'kuźnica' lub od niem. *Hammer* 'kuźnia, kuźnica'. Później poświadczona nowa n. niem. *Sagenmühl*, od *Sägenmühle* 'tartak'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Ostrowiec*. Lit.: HWał 338; SchDK 318. BCz

Ostrowiec (7a), cz. Lubaczowa, dawniej wś, przem.: *Ostrowitz* (!) colonia 1794 Ga Pf2; *Ostro-*

Właściciel w. jez.
G. i kol. Wusterwitz

wiec, kol. 1886 SG VII 719; *Ostrowiec*, wś 1921 Sk XIII 7; *Ostrowiec*, wś 1933 SkBy 1217; *Ostrowiec*, -wca 1981 WUN II 655. — Kolonia założona przez niem. osadników. Lit.: CzChełm 185. BCz

Ostrowiec (8), wś, rad., gm. Chynów, 9,5 km na wsch. od Grójca: *Ostrowiec* 1898 Szczekowscy 25; *Ostrowiec*, kol. 1921 Sk I 39; *Ostrowiec* 1952 UW 12; *Ostrowiec*, -wca, *ostrowiecki* 1971 UN 127, 14. Lit.: Szczekowscy, Dzieje parafii Drwalew od jej powstania w XIV w. do 1939 roku, 1996, 25. UB

Ostrowiec (9), wś, siedl., gm. Repki, 17 km na pld.-wsch. od Sokołowa Podlaskiego: *Ostrowiec*, z *Ostrowca* 1569 UPL 278; *Ostrowiec* 1580 ŻDz XVII/1, 37; z *Ostrowca* 1659 AWAK XXXIV 531; *Ostrowiec* 1793 SHGPd(Regof 12); *Ostrowiec* 1827 Tabella II 71; *Ostrowiec* 1886 SG VII 718; *Ostrowiec* 1921 Sk IV 104; *Ostrowiec*, -wca 1981 WUN II 655. EB

Ostrowiec (10), wś, skiern., gm. Kocierzew Południowy, 13 km na pln. od Łowicza: *Ostrowiec* 1921 Sk I 71; *Ostrowiec* 1952 UW 94; *Ostrowiec*, -wca, *ostrowiecki* 1973 UN 44, 23. UW

Ostrowiec (11), os., dawniej wś, słup., gm. Studzienice, 4 km na pld.-wsch. od Bytowa: *Wösterwitz* 1437 LorSNH 138; *Wusterwitz* 1719 PMT IX 47; *Alte Mühle* 1789 MpGillyPom; *Wustrow* 1804, *Wostrow* 1838, *Altmühl*, *Neumühle* 1862–79 PMT IX 13, 43; *Altmühl*, *Neumühle* — *Ostrowce*, -wic, *ostrowicki* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Ostrowice* — *Altmühl*, *Neumühle*, os. 1951 Rosp 227; *Ostrowice* 1966 Mp-25(Bytów); *Ostrowiec* (!) 1967 SM 801. — Nazwa, zniemczona jako *Wusterwitz*, potem *Wostrow*, *Wustrow*, poświadczą zmianę O- > Wo- > Wu-, zob. *Ogardy*. Od XVIII w. w zapisach oboczna n. niem. *Altmühl*, *Neumühle*, od ap. *Mühle* 'młyn', z członami od przym. *alt* 'stary', *neu* 'nowy'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Ostrowice*; w SM błędnie *Ostrowiec*. Lit.: Surma, PMT IX 13, 43, 47–8. BCz

Ostrowiec (12), dziś *Ostrówiec*, wś, warsz., gm. Karczew, 4,5 km na pld. od Karczewa: *Ostrowiec* 1407 Czer nr 25; *Ostrowiecz* 1429 Mkm II nr 99; *Ostrowiecz* (1451)1456 SHGMz(MK 4, 127v); *Ostrowiecz* 1524, 1539 Matr IV/1, nr 6600; *Ostrowiecz* 1576 ŻDz XVI 226; *Ostrowiec* 1827 Tabella II 71; *Ostrowiec* 1839 MpKwat IV 4; *Ostrowiec*, wś i folw. 1886 SG VII 718; *Ostrowiec*, *Ostrowiec T-wo* 1921 Sk I 190; *Ostrowiec*, -wca, *ostrowiecki* 1966 UN 135, 14; *Ostrówiec*, -wca, *ostrówiecki* 2002 DzU

nr 8, poz. 79. — Nazwa zapewne od n. m. *Ostrów*, dziś *Ostrówek* (26), lub od ap. *ostrów*, z suf. -ec. Lit.: Rzetelska-Feleszko, SFPS 16, 96. UB

Ostrowiec zob. *Nowa Wieś* (104), *Osiek* (28), *Ostrowce* (1, 2, 3), *Ostrowice*, *Ostrowiec Świętokrzyski*, *Ostrówiec*, *Ostrówki* (3)

Ostrowiec Poduchowny zob. *Ostrowiec Świętokrzyski*

Ostrowiec (Słowiński) zob. *Ostrowiec* (4)

Ostrowiec Świętokrzyski, mto, kiel.: *Ostrow* 1331 MPH III 78; *Ostrow* (1387) ZDM VIII 362; *Ostrow* (1389) ZDK I 162; *Hostrow* 1411 Sand nr 505; *Ostrow* 1498 Matr II nr 1251; *Ostrow* 1529 LR 32; *Ostrow* 1564–65 Lusand 331; *Ostrow* 1578 ŻDz XIV 184; *Ostrowiec* 1662 ŻDz XV 56a; *Ostrowiec* 1787 Spis 389; *Ostrowiec* 1827 Tabella II 71; *Ostrowiec*, mto 1886 SG VII 718; *Ostrowiec*, mto, *Ostrowiec Poduchowny*, wś 1902 Przew II 43; *Ostrowiec*, mto 1933 SkBy 1217; *Ostrowiec Poduchowny* 1952 UW 120; *Ostrowiec Świętokrzyski*, -wca -kiego, *ostrowiecki* 1966 UN 27, 73. — Początkowo n. *Ostrów*; wtórnie z suf. -ec, zapewne dla odróżnienia od innych miejscowości o n. *Ostrów*. Po II wojnie światowej dodano człon lokalizujący *Świętokrzyski*, od n. regionu. Odnotowano też formę z protetycznym h-: *Hostrow* oraz n. z członem odróżniającym od przym. *poduchowny*, wskazującym na dawną własność kościelną. Lit.: KSand 146; KopKiel 41; RospSEMIG 274; RymNmias 177. IN

Ostrowieccko, wś, pozn., gm. Dolsk, 2,5 km na pld.-wsch. od Dolska: de *Ostrowitsko* 1324 KW II 372; *Ostroweczno* 1360 KW III 168; *Ostrowieczno* (1363)XV–XVIII KWlp 139; *Hostroweczno* 1383 KW III 535; w M. *Ostrowiecznie* 1472 SHGPn(PG 8, 161v); *Ostrowieczna* 1472 SHGPn III 508; *Ostrowieczno Minus* 1530, *Ostrowieccko* 1554 SHGPn III 508; *Ostrowieczno* 1564 Inw-BPozn 289; *Ostrowieczno Minor* 1566, *Ostrowieczno* 1571 SHGPn III 508; *Ostrowieczno minor* 1580–81 ŻDz XII 64; *Ostrowieczno Minus* 1610 SHGPn III 508; *Ostrowieczno minor* 1622–24, *Ostrowieccko* 1775 PPOzn(Tab 1, 65 i 7, 4); *Ostrowieccko* 1846 KsP 384; *Ostrowieccko* al. *Ostrowieczno Male*, dom. 1886 SG VII 720; *Ostrowieccko* 1921 Sk X 101; *Ostrowieccko*, -ka 1981 WUN II 655; gw. *uostrowecko*, -cka, *uostrowecki*. — Dawniej n. *Ostrowicsko*, od przym. *ostrowity* 'wyspowy', zob. *Ostrowite* (1), następnie *Ostrowieczno*, przejściowo z protezą h-, z członem odróżniającym od łac.

Ostrowieczno

przym. *minor*, *minus* 'mniejszy', pol. *mały*. W XVIII w. nastąpiła uniwerbizacja n. za pomocą suf. *-ko*. Lit.: SHGPn III 508–10; PPozn 217; Rospond, *-ask-* 201. ZZ

Ostrowieczno, wś, poznań., gm. Dolsk, 3,5 km na wsch. od Dolska: de *Ostroveczno* (1258)XV KW I 326; *Ostroueczno* XIII/XIV PDzP IX/2, 64; *Ostroveczno* 1286 KW I 530; *Ostrowaczno* (!), *Ostrowieczno* 1382 MPH II 725; de *Ostrowieczno* 1400 Lek II nr 2479; *Ostroueczno* 1400 KZPozn nr 20; *Ostroweczsko* (!) 1418 RWlkp II nr 534; *Ostrowecz* (!) 1420 SHGPn III 506; *Ostrowięczno* 1422 RWlkp III nr 951; *Ostrowieczno Maior* 1424, *Ostrowyczsko* (!) 1428, *Ostrowieczno Maius*, *Ostrowieczno Maior* 1429 SHGPn III 506; de *Magna Ostrowieczno* 1435 RWlkp I nr 1653; in *Maiori Ostrowieczno* 1492 SHGPn(PG 10, 167); *Ostrowieczno Maius* 1512 SHGPn III 506; *Ostrowieczno Maius* 1530 SHGPn(ASK 3, 124v); *Ostrowieczno maior* 1563 SHGPn(ASK 4, 157v); *Wielgie Ostrowieczno* 1579 SHGPn III 506; *Ostrowieczno maior* 1580–81 ŻDz XII 64; *Ostrowieczno* 1622–24, *Ostrowieczno wielkie* 1775 PPOzn(Tab 1, 64 i 7, 11); *Ostrowieczno* 1846 KsP 384; *Ostrowieczno*, niem. *Ostrowietschno* 1886 SG VII 720, *Ostrowieczno*, *-na* 1981 WUN II 655; gw. *uostrowieczno*, *-na*, *uostrowieczny*. — Nazwa od ap. *ostrowiec, z suf. *-no*. Przejściowo n. występowała z suf. *-(s)ko* i członami odróżniającymi od łac. przym. *magnus* 'wielki', *maior*, *maius* 'większy', pol. *wielki/wielgi*. Lit.: SHGPn III 506–8; Borek, *-yn-* 168; PPOzn 217; Rospond, *-ask-* 201. ZZ

Ostrowieczno Małe zob. **Ostrowieczko**

Ostrowiecz(s)ko zob. **Ostrowieczno**

Ostrowik (1), wś, łomża., gm. Radziłów, 16,5 km na płn.-wsch. od Jedwabnego: *Ostrowik* 1886 SG VII 720; *Ostrowik* 1921 Sk V 92; *Ostrowik*, *-ka*, *ostrowikowski* 1973 UN 155, 21. — Nazwa od ap. *ostrów*, z suf. *-ik*. UB

Ostrowik (2), wś, siedl., gm. Poświętne, 7 km na pld.-wsch. od Wołomina: *Ostrowik* 1921 Sk I 192; *Ostrowik* 1952 UW 43; *Ostrowik*, *-ka* 1981 WUN II 655. UB

Ostrowik (3), wś, warsz., gm. Celestynów, 10 km na wsch. od Otwocka: *Ostrowik* 1783 MpPerMz; *Ostrowek mały* 1783–84 RejKor 711; *Ostrowik* 1827 Tabella II 71; *Ostrowik* 1839 MpKwat IV 4; *Ostrowik* 1886 SG VII 720; *Ostrowik* 1921 Sk I 82; *Ostrowik*, *-ka*, *ostrowicki* 1966 UN 135, 5. — Nazwa od n. m. *Ostrów* (45), z suf.

-ik. Okresowo w postaci zestawienia *Ostrówek Mały*, z członem odróżniającym od przym. *mały*. UB

Ostrowik zob. **Ostrowite** (6), **Ostrówek** (26), **Ostrówek**

Ostrowin, wś, olszt., gm. Ostróda, 11,5 km na pld.-wsch. od Ostródy: *Osterwein* 1363 KętL 363; *osterwiin* 1410 Hart 207; *Osterweyn* 1437 GZ 76; *Ostrowein* 1577, 1592–93 HAPr V 73; *Osterwein* 1629 PMT X 102; *Osterwein* 1789 Goldb I 151; *Osterwein* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Osterwein* — *Ostrowin* 1879 KętN 204; *Ostrowin*, niem. *Osterwein* 1886 SG VIII 721; *Osterwein* — *Ostrowin*, *-a*, *ostrowiński* 1946 MPol XXV nr 142; *Ostrowin*, *-na* 1981 WUN II 655; gw. *ostrožiin*. — Nazwa wsi przejęta z n. jez. *Ostrowiin*, por.: an sehe *Osterwein* (1327)XVI PrUr II 392. Hydronim od stp. i gw. *ostrów*, z suf. *-in*. Nazwa niem. jest substytucją fonetyczną nazwy pol., z adideacją do niem. przym. *oster* 'wschodni' i ap. *Wein* 'wino'. Postać *Ostrowin* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: Biolik, Onom XXIX 52–3; PMT X 102. RP

Ostrowin zob. **Ostrowiny**

Ostrowina, wś, wroc., gm. Oleśnica, 10 km na płn.-wsch. od Oleśnicy: *Ostrowiene* 1743 SNGŚl IX 107; *Ostrowine* 1785 Z IV 293; *Ostrowine* 1845 K 466; *Ostrowina* 1886 SG VII 720; *Ostrowina* 1900 Myc 40; *Werden*, *Ostrowiny* 1941 Wrzosek 17; *Werden* — *Ostrowina*, *-y*, *ostrowiński* 1947 MPol XXV nr 124; *Ostrowina*, *-ny* 1981 WUN II 655. — Nazwa od ap. *ostrów*, z suf. *-ina*. Nazwę niem. *Werden* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ostrowina*. Lit.: SNGŚl IX 107. JCh

Ostrowine zob. **Ostrowina**

Ostrowiny, cz. wsi Choinek, dawniej wś, płoc., gm. Rataje: *Ostrowice* 1827 Tabella II 71; *Ostrowy* 1839 MpKwat III 4; *Ostrowin* al. *Ostrowiny*, os. 1886 SG VII 720; *Ostrowiny*, wś 1921 Sk I 31; *Ostrowiny*, wś 1933 SkBy 1218; *Ostrowiny*, wś 1967 SM 801; *Ostrowiny*, *-win* 1971 UN 125, 29. — Dawniej n. *Ostrowice*, od ap. *ostrów*, z suf. *-ice*, następnie w formie pluralnej *Ostrowy*, później też z suf. *-in* w formie pluralnej. UW

Ostrowite (1), wś, bydż., gm. Chojnice, 10 km na pld.-wsch. od Chojnic: *Osterwic* 1338, *Ostirwig* 1358, *Ostirwig* (1368)1400, *Ostirwich* (1400) UKT 11, 60, 74, 126; *Osterwyk* 1438 GZ 105; *Ostrovitt*, *Ostrovita*, *Ostrowit* 1485 Font XI–

-XV 215, 219, 220; *Ostrowitego*, *Ostrowite* 1565 Lupom 11, 12; *Osterwick* 1570 *ŹDz* XXIII 208; *Ostrowite* 1615 LuPrus 308; *Ostrowite* 1648 RP 189; *Ostrowite Niemiecka* 1774 Font XXXII 193; *Ostrowite* 1682 Font V 123; *Ostrowitt*, deutsch *Osterwieck* 1789 Goldb II 172; *Osterwick* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Ostrowite*, niem. *Osterwick* 1886 SG VII 722; *Ostrowite (Osterwick)* 1925 Krzep 84; *Ostrowite*, -tego 1981 WUN II 655. — Nazwa ponowiona z n. jez., por.: see *Ostirwiete* 1357 Font XXVIII 76 i wcześniej; lacum *Ostrowithe* 1198 Perl 9. Hydronim od przym. *ostrowity* 'wyspowy' SEBań II 452, w rodzaju nijakim. Nazwę zniemczono jako *Osterwick*. Lit.: Górniewicz, Związane z wyspami zanikłe apellatywa prasłowiańskie zachowane w nazwach geograficznych północno-zachodniej Polski, Z Polskich Studiów Sławistycznych 4, 1972, 144, 149; Górniewicz, HE I 118. WK

Ostrowite (2), wś, bydg., gm. Czersk, 6 km na pld.-wsch. od Czerska: *Ostrowyte* 1494 Matr II nr 456; *Ostrowithi* 1504 Matr III nr 1511; *Ostrowithe* 1511/12 VisitGn 336; *Ostrowythe* 1570 Lumalb 123; *Ostrowy* 1682 Font V 120; na *Ostrowach* 1710 HE I 118; *Ostrowithe* 1796–1802 MpSchröt XV; *Ostrowitte* — *Ostrowite* 1879 KętN 73; *Ostrowite*, niem. *Osterwitte* 1886 SG VII 724; *Ostrowite (Osterwick)* 1925 Krzep 84; *Ostrowite* 1952 UW 49; *Ostrowite*, -tego 1981 WUN II 655. — Nazwa od n. jez. *Ostrowite*, por. *Ostrowite* 1664 Font XXXII 223. Okresowo też n. *Ostrowy*, od ap. *ostrów*, w formie pluralnej, zniemczona jako *Osterwick*. Lit.: Górniewicz, HE I 118. WK

Ostrowite (3), wś, bydg., gm. Lniano, 20 km na pln.-zach. od Świecia: *Osterwitz* 1400, *Osterwicz* 1415, *Osterwitz* 1430, *Osterwicz* 1434 Lor X 150; *Ostrowithe* 1534 Inwwłoc 122; z *Ostrowitem* 1565 Lupom 169; *Ostrowitey* 1570 *ŹDz* XXIII 195; *Ostwithy* (!) 1583, *Ostrowithe* 1584, *Ostrowithe* 1597 Font I–III 86, 139, 388; *Ostrowite* 1648 RP 184; *Ostrowite* 1682 Font V 114; *Ostrowite* 1772/73 HAPr IV 567; *Ostrowitte* 1796–1802 MpSchröt XV; *Ebensee* — *Ostrowite* 1879 KętN 105; *Ostrowite*, niem. *Ostrowitt* 1886 SG VII 723; *Ebensee* seit 1872, vorher *Ostrowite* 1912 Bär 37; *Ostrowite (Ebensee)* 1925 Krzep 85; *ostrowite*, -tego, *ostrowicki* 1971 UN 186, 22; gw. *ostrowjite*, -týgo, *ostrowjicki*. — Nazwa ponowiona z n. jez. *Ostrowite*, por.: jez. *Ostrowithe* 1565 Lupom 168. Nazwa niem. *Ebensee* od nazw. ówczesnego wła-

ściciela *Ebena*. Lit.: Górniewicz, HE I 118–9; Jakus-Borkowa, PMT VIII 76. WK

Ostrowite (4), wś, bydg., gm. Trzemeszno, 3,5 km na pld.-wsch. od Trzemeszna: *Ostrowithi* ... *Ostrowithe* 1145, de *Ostrowite* (1233)1362 KW I 18, 138; *Ostrowite* 1352 KW III 23; de *Ostrowite* 1449 AC II nr 465; *Ostrowitae* 1580 *ŹDz* XII 163; *Ostrowite* 1618–20 Pkał 230; *Wies Ostrowite* 1789 MKI(Tab 36, 144); *Ostrowite-Trzemeszyńskie* 1846 KsP 499; *Ostrowite Trzemeszyńskie* ... nad jez. *Ostrowite* 1886 SG VII 722; *Ostrowite*, -tego, *ostrowicki* 1972 UN 181, 34; gw. *ostrowite* (cšymeszyńskie), -ygo -kygu. — Nazwa ponowiona z n. jez. *Ostrowite* (dziś *Ostrowickie*), por.: in lacu qui dicitur *Ostrowite* 1235 KW I 153 (wieś leży na pln. brzegu jeziora). Dodatkowy człon lokalizujący od n. m. *Trzemeszno*. ZZ

Ostrowite (5), wś, gdań., gm. Gniew, 9 km na pln. od Nowego: *Ostirwicz* 1416 PMT VIII 76; *Ostirwicz* 1432, *Osterwitz*, *Osterwicz* 1433, *Osterwitz* 1453, *Osterwitz* 1520, *Osterwitt* 1567 ZeitM XXI 78, 79; *Ostrowietii* 1570 *ŹDz* XXIII 177; *Ostrowite* 1583, *Ostrowithe* 1584, *Ostrowithe* 1597 Font I–III 72, 169, 388; *Ostrowite* 1648 RP 176; *Ostrowite* 1682 Font V 93; blisko *Ostrowitego* 1749 Font XVI–XIX 187; *Ostrowitt* 1796–1802 MpSchröt XV; w *Ostrowitem* 1807 Font XXVI 239; *Ostrowite*, niem. *Ostrowitt* 1886 SG VII 723; *Ostrowitt*, fr. *Ostrowite* 1912 Bär 86; *Ostrowite*, -tego, *ostrowicki* 1971 UN 186, 24; gw. *ostrowjite*, -týgo, *ostrowjicki*. — Nazwa od przym. *ostrowity* 'wyspowy' SEBań II 452, w rodzaju nijakim. Jakus-Borkowa wysuwa hipotezę, że n. może być ponowiona z n. jez. *Ostrowite (dziś *Półwieś*). Formy zniemczone: *Osterwitz*, *Ostrowitt* i podobne. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 76. WK

Ostrowite (6), wś, gdań., gm. Pszczółki, 9 km na pld.-wsch. od Pruszcza Gdańskiego: *Hostricza* 1215, *Wostricza*, *Wostrizza* ok. 1220 Perl 15 fals., 16, 17; *Hostricza* (1235)XVII, *Wostriza* (1245) Perl 44, 74; *Hostrose* (!) (1279)1281, *Hostricza*, *Hostricza* (1285)1303 Perl 262, 320; *Hostriza*, cum *Hostriczam* 1291, *Ostriza* 1301 Perl 429, 431, 530; *Ostriza* 1307, *Ostrow* (!) 1308 Perl 575, 582; *Ostrow* 1310 PrUr II 3; *Ostrowigk* 1345 PrUr III 625; *Ostrowig* (1358)1400 PrUr V 393; *Ostrowig* 1400 MKB 16; *Ostrowik* 1402–15 Krie 59; *Ostrowik* 1408 MAB 28; *Ostrowigk* 1534 Inwwłoc 123; *Ostrowite* seu *Suchy Dąb* 1583, *Osterwick* 1593 Font I–III 7, 518; *Osterwick*, *Ostrowik* 1749 Font

Ostrowite

XVI–XIX 121, 157; *Osterwik* 1796–1802 MpSchröt IX; *Ostrowite*, niem. *Osterwick* 1886 SG VII 722; *Osterwick*, fr. *Ostrowite* 1912 Bär 86; *Osterwick* — *Ostrowite*, *-ego*, *ostrowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ostrowite*, *-tego* 1981 WUN II 655. — Początkowo *Ostrzyca*, też z protezami *h-* oraz *w-*, od stp. ap. *ostrzyca* 'trawiasta roślina rosnąca nad brzegami zbiorników wodnych' Sstp V 679. Nazwa została zmieniona jako *Osterwig* i przejściowo w XV w. repolonizowana jako *Ostrowik*; ostatecznie nastąpiło wyrównanie do dość częstych na Pomorzu nazw *Ostrowite*. W XIV w. wystąpiła przejściowo n. *Ostrów*, a w XVI w. oboczna n. zestawiona *Suchy Dąb*, od przym. *suchy* i ap. *dąb*. WK

Ostrowite (7), os., dawniej wś, gorz., gm. Dobięgniew, 18 km na pñ.-wsch. od Dobięgniewa: *Werder* 1588 SHGNM(SchulNS 44); *Werder* 1833 MpUMbl 1494; *Werder b. Regenthin* — *Ostrowite*, *-tego*, *ostrowicki* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Ostrowite*, *-tego* 1981 WUN II 655. — Dawna n. niem. *Werder* od n. terenu, na którym wieś została założona ok. 1580 r. przez Wedłów z Drawna. Do n. por. niem. *Werder* 'wyspa'. W niem. n. zestawionej człon lokalizujący *bei Regenthin* = koło *Radęcina*. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Ostrowite*. BCz

Ostrowite (8), wś, koniń., gm. Ostrowite, 9 km na zach. od Kleczewa: de *Ostrovite* 1284 KW I 494; hereditatem ... dictam in vulgari *Ostrowythe Maius* (1322)1534 VisitGn 512; *Ostrowite Magnum* 1372 KW III 383; in *Ostrowythe* 1461 AC II nr 579; *Oszthroythe capituli* 1511–23 ŁLB I 300; *Ostrowithae capituli* 1580 ŻDz XII 151; w wsi *Ostrowitem* 1789 MKI(Tab 34, 176); *Ostrowite Kapitulne*, wś, folw. 1886 SG VII 721; *Ostrowite*, *-tego* 1981 WUN II 655; gw. *uostrovite*, *-ygu*, *uostrovicki*. — Nazwa ponowiona z jez. *Ostrowite*, nad którym jest położona wieś. W n. zestawionych człon odróżniający od łac. przym. *maior* 'większy', *maius*, *magnus* dla odróżnienia od n. wsi *Ostrowite* (4); człony *Capituli*, *Kapitulne*, od łac. ap. *capitulum* 'kolegium starszych duchownych przy katedrze, stanowiące radę przyboczną biskupa' SpXVI, X 80. Lit.: RospSEMig 274. ZZ

Ostrowite (9), wś, olszt., gm. Dąbrówno, 20 km na pñ.-zach. od Olsztynka: *Ostrowitt* 1572 Döhr 93; *Osterwein* 1579 HAPr V 55; *Ostrowitt* 1627, 1636, 1701 Hart 424–5; *Ostrowith*,

ostrowith 1796–1802 MpSchröt XVI; *Ostrowit*, wś 1820 Wald 197; *Ostrowitt* — *Ostrowite* 1879 KętN 204; *Ostrowite*, niem. *Ostrowitt* 1886 SG VII 724; *Ostrowitt* 1938, *Ostrowitt* — *Ostrowite* 1946 Ley I 78; *Ostrowitt* — *Ostrowite*, *-ego*, *ostrowicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ostrowite*, *-tego* 1981 WUN II 655; gw. *ostrovite*, *-iitego/ostrovite*, *-vitigo*, też *uostrovite*, *-zitygo*. — Nazwa przejęta do niemieckiego jako *Ostrowitt*, *Ostrowitt*. Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo postać *Ostrowite*. Lit.: Biolik, PMT X 102. RP

Ostrowite (10), wś, słup., gm. Lipnica, 17 km na pñ.-zach. od Bytowa: *Ostrowite* (1366)1765 HKS 98–9; *Ostrowite* 1366 Font XXVII 98; *Ostrowig* (1437) GZ 112; *Osteruiz* 1492 Font XXVIII 5; *Ostrowitzki* (!) villa 1570 ŻDz XXIII 240; *Ostrowite* 1682 Font V 148; pode wsią szlachecką *Ostrowytim* 1707 Font XXVIII 172; *Ostrowitte* 1796–1802 MpSchröt VIII; *Ostrowitt* — *Ostrowite* 1879 KętN 78; *Ostrowite*, niem. *Ostrowitt* 1886 SG VII 723; *Ostrowite* (*Ostrowitt*) 1925 Krzep 84; *Ostrowite*, *-ego*, *ostrowicki* 1972 UN 176, 33; gw. *uostretè* (*uostrovitè*), *miasto*, *miasto k!uk!uk* Lor 73, później *uestriti*. — Nazwa ponowiona z jez. *Ostrowite*, niem. *Ostrowit(z)*, por.: in lacu *Ostrowicz* (1351)1397 PrUr IV 611, see *Ostrowit* 1354 PrUr V 157. Lit.: Górniewicz, HE I 117. WK

Ostrowite (11), wś, tor., gm. Biskupiec, 16 km na pñ.-wsch. od Łasina: *Schildern* 1414 Br 159; de *Schilderne* ok. 1423/24 DK 101; in *Schildern* 1445 Woel 462; *Schilderne* 1480 Font XLI 38; *Schildern*, *Schiltern* XV KętL 84; *Ostrowite*, *Ostrowithe* 1570 ŻDz XXIII 38, 40; *Ostrowite* 1641 Font XXIV 135; *Ostrowite* 1647 Font IV 52; *Ostrowite* teut. *Schilthern* 1667–72 Font VI–X 17; *Ostrowitt* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Ostrowite* 1886 SG VII 723–4; *Ostrowite*, niem. *Ostrowitt* 1921 Sk XI 38, 83; *Ostrowite*, *-tego*, *ostrowicki* 1971 UN 171, 15. — Dawna n. niem. od n. os. *Schilder* (: *schild* 'tarcza, puklerz; herb, godło' Gott 432, śrdniem. *schilder* 'twórca, malarz herbów, godeł' Lübben 328). Od XVI w. oboczna n. pol. *Ostrowite*. Lit.: SHGCh 92. WK

Ostrowite (12), wś, tor., gm. Golub-Dobrzyń, 6 km na pñ.-zach. od Golubia: *Ostrowich* (!) (1222) PrUr I/1, 29; *Ostrowicze* (!) 1258, *Hostrouite* 1276, *Ostrowite*, *Ostrouite*, *Ostrouithe* 1293 PrUr I/2, 54, 235, 380, 381, 385; de *Ostrolbich* (!) (1310)XVII, villa *Ostrowicz*, in *Parvo Ostrovithe* et in *Magno* (1316)1628 PrUr II 4, 100; castrum *Osthroic* (!)

(1347)1609 PrUr IV 141; *Osterwiz* 1414 Br 154; *Cleyne Ostirwicz*, *Ostirwicz*, *Cleyne Osterwicz* ok. 1423/24 DK 99, 108; *Osterwicz* 1437 GZ 89; *Osterwicz* 1450 AST III 192; *Osterwite*, w *Ostrowitem* 1570 ŻDz XXIII 12; *Ostrowite* 1641 Font XXIV 134; *Ostrowite* 1682 Font V 12; z *Ostrowitym* 1725 Font XLII 108; w *Ostroitym* (!) 1775 ZDobrz 215; *Ostrowitt* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Ostrowite* 1886 SG VII 724; *Ostrowite*, niem. *Osterbitz* 1921 Sk XI 64, 83; *Ostrowite*, -tego, *ostrowicki* 1972 UN 177, 14. — Nazwa od przym. *ostrowity*, zob. *Ostrowite* (1). Człony odróżniające od łac. przym. *mag-nus* 'wielki', *parvus* 'mały', niem. *klein* 'mały'. Zapisy zmienzone *Osterwiz*, *Ostervite* i podobne. Lit.: SHGCh 93. WK

Ostrowite (13), wś, włoc., gm. Brzuze, 7,5 km na zach. od Rypina: *Ostrowite* 1193 KW I 38; *Ostrowithe* 1564 ŻDz XII 299; *Ostrowite* 1783–84 RejKor 458; *Ostrowite* 1827 Tabella II 71; *Ostrowite* 1886 SG VII 721; *Ostrowite*, -tego, *ostrowicki* 1971 UN 183, 10. Lit.: Biliński 128–9. BCz

Ostrowite (14), wś, włoc., gm. Lipno, 7 km na płd. od Lipna: *Ostrouite* 1321, *Ostrowyte* (1363) 1512, *Ostrovite* 1395 CdP II 232, 741, 804; *Osstrovicze* (!) 1414 Cruc III 205–6; *Ostrovite* 1434, *Ostrovithe* 1445 CdP II 859, 499; *Ostrowithe* 1527 Vlad XI 70; *Ostrowite* 1564 ŻDz XII 328; *Ostrowite* 1789 Borucki 41; *Ostrowite* 1886 SG VII 721; *Ostrowite* 1952 UW 52; *Ostrowite*, -tego, *ostrowicki* 1972 UN 180, 40. Lit.: Biliński 129. BCz

Ostrowite Archiepiscopi zob. **Ostrowite Prymasowskie**

Ostrowite Kapitulne zob. **Ostrowite** (8)

Ostrowite Magnum zob. **Ostrowite** (8)

Ostrowite Minor zob. **Ostrowite Prymasowskie**

Ostrowite Prymasowskie, wś, koniń., gm. Witkowo, 5,5 km na płd.-wsch. od Trzemeszna: *villam Ostrovite* 1237, *villam Ostrovitte* 1250 KW I 170, 251; in *Ostrovite parvo* (1298) XV KW II 162; *Ostrowite* (1397) 1666 KW III 702; *Ostrovithe* 1511–23 ELB I 100; *Ostrowythe minor* 1535 SHGKI(ASK 12, 487); *Ostrowithae spirituale* 1580 ŻDz XII 151; *Ostrowite Archiepiscopi* 1620 MKI(Tab 11, 123); *wies Ostrowite* 1789 MKI(Tab 36, 129); *Ostrowite Prymasowskie* 1846 KsP 470; *Ostrowite Prymasowskie* al. *Kościelne*, niem. *Ostrowitte*, folw. 1886 SG VII 721; *Ostrowite Prymasowskie*, -tego -kiego, *ostrowicki* 1967 UN 77, 27; gw. *uostrowite prymasoske*, -ygu -igu. — Nazwa ponowiona z n. jez. *Ostrowite*,

nad którym leży wieś; okresowo n. zestawiona z członami od łac. przym. *parvus* 'mały', *minor* 'mniejszy' oraz łac. *archiepiscopus*, *spiritualis*, pol. *prymasowski*, *kościelny*, określającymi dawną przynależność do dóbr biskupa gnieźnieńskiego. ZZ

Ostrowite Spirituale zob. **Ostrowite Prymasowskie**

Ostrowite Trzemeszyńskie zob. **Ostrowite** (4)

Ostrowitko, wś, włoc., gm. Lipno, 9 km na płd.-zach. od Lipna: *Ostrowitko* 1783–84 RejKor 837; *Ostrowitko* 1789 MpPerP; *Ostrowitko* 1827 Tabella II 71; *Ostrowitko* 1886 SG VII 724; *Ostrowitko* 1921 Sk I 61; *Ostrowitko*, -ka 1981 WUN II 655; gw. *ostrovijitko*, -ka. — Nazwa od n. pobliskiej wsi **Ostrowite** (14), z suf. -ko. BCz

Ostrowitsko zob. **Ostrowieczko**

Ostrowitt zob. **Ostrowite** (3, 5, 9, 10, 11, 12)

Ostrowitte zob. **Ostrowite** (2, 3), **Ostrowite Prymasowskie**

Ostrowite-kolonie zob. **Kolonie Ostrowicka**

Ostrowitz zob. **Ostrowiec** (1, 7a)

Ostrowkowite zob. **Ostrówki** (3)

Ostrownica (1), dziś *Ostrownica*, *Ostrownica-Kolonia* i *Stara Ostrownica*, trzy wsi, rad., gm. Kazanów, 15,5 i 17 km na płd.-zach. od Zwolenia: *Ostrownicza* 1508 ŻDz XV 477; *Ostrownicza* 1529 LR 27; *Ostrownicza* 1564–65 Lusand 188; *Ostrownicza* 1569 ŻDz XIV 305; *Ostrownica* 1787 Spis 394; *Ostrownica* 1827 Tabella II 71; *Ostrownica*, wś i folw. 1886 SG VII 726; *Ostrownica*, wś i kol. 1921 Sk III 22; *Ostrownica*, Kol. *Ostrownica*, 1962 Mp-25(Iłża); *Ostrownica*, -cy, *ostrownicki*, *Ostrownica-Kolonia*, -cy-nii, *ostrowski*, *Stara Ostrownica*, -rej -cy, cz. *Ostrownicy* 1966 UN 20, 16; *Ostrownica*, -cy, *Ostrownica-Kolonia*, -cy -nii, *Stara Ostrownica*, -rej -cy 1981, 1982 WUN II 655, III 291. — Nazwa od ap. *ostrów*, z suf. -nica. Człony odróżniające od ap. *kolonia* i przym. *stary*. Nalepa przypuszcza, że pierwotna była n. rzeki, por.: *Ostrówka*, prawy dopływ Iłżanki. Lit.: KSand 145; NaISand 136; KopRad 49; Rymut, HE XVI 102–3. IN

Ostrownica (2), wś, rad., gm. Pionki, 15 km na płn.-wsch. od Radomia: *Ostrownica*, przys. 1967 SM 801; *Ostrownica*, -cy, *ostrownicki* 1970 UN 25, 24; *Ostrownica*, -cy 1981 WUN II 655. IN

Ostrownica-Kolonia zob. **Ostrownica** (1)

Ostrowo (1), wś, biał., gm. Dąbrowa Białostocka, 4 km na płn.-wsch. od Dąbrowy Białostockiej; *Ostrowo* 1744 SDV 96; *Ostrow* 1795 Mp-

Ostrowo

PerPd; *Ostrów* 1838 MpKwat VI 4; *Ostrowo* 1902 SG XV/2, 423; *Ostrowo* 1921 Sk V 72; *Ostrowie* 1952 UW 168; *Ostrowie* 1967 SM 801; *Ostrowo, -wa* 1981 WUN II 655. — Nazwa od ap. *ostrów*, ze zmianą paradygmatu. Okresowo forma *Ostrowie*. EB

Ostrowo (1a), wś notowana do 1971 r., bydg., pow. Aleksandrów Kujawski, gr. Koneck, dziś wloc., 11 km na pld.-wsch. od Aleksandrowa Kujawskiego: *Ostrów* 1839 MpKwat II 3; *Ostrowo* 1921 Sk I 106; *Ostrowo*, kol. 1933 SkBy 1219; *Ostrowo* 1967 SM 801; *Ostrowo, -wa, ostrowski* 1971 UN 172, 9. AG

Ostrowo (2), wś, bydg., gm. Cekcyn, 14 km na pld.-wsch. od Tucholi: w *Ostrowach* 1664 Font XXXII 198; *Ostrowo* 1682 Font V 120; *Ostrowy* 1796–1802 MpSchröt XV; *Ostrowy* 1879 KętN 128; *Ostrowo* 1886 SG VII 727; *Ostrowo* 1921 Sk XI 61; *Ostrowo* in. *Ostrowy* 1925 Krzep 85; *Ostrowo*, niem. *Osterlinde* 1928 Pelp 689; *Ostrowo* 1952 UW 58; *Ostrowo, -wa, ostrowski* 1971 UN 188, 11. — Dawniej n. *Ostrowy*, od ap. *ostrów*, w formie pluralnej, wtórnie *Ostrowo*. Lit.: Milewska, PMT XV 50. WK

Ostrowo (3), wś, bydg., gm. Gniewkowo, 4 km na pld.-zach. od Gniewkowa: *Ostrow* 1324 PrUr II 326; *Ostrow* 1489 Lupbrz 159; *Ostrow circa Gniewkow* 1583 ŻDz XII 248; pod *Ostrów* 1615 InwWloc 123; *Ostrowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Ostrów*, niem. *Ostrowo bei Argenau*, dom. 1886 SG VII 710; *Ostrowo pod Gniewkowem*, niem. *Ostrowo b. Argenau*, obszar dw. 1921 Sk X 25, 150; *Ostrowo pod Gniewkowem* 1933 SkBy 1219; *Ostrowo, -wa, ostrowski* 1972 UN 179, 11. — Dawniej n. *Ostrów*, następnie *Ostrowo*, pod wpływem n. z suf. *-owo*. Przejściowo występowała z dodatkowym członem lokalizującym od n. m. *Gniewkowo*. Nazwa niem. *Ostrowo bei Argenau* nadana urzędowo. ZZ

Ostrowo (4), cz. Janikowa, dawniej wś, bydg., gm. Janikowo: *Ostrow* 1362 KW III 196; *Ostrow* 1489 Lupbrz 155; *Osztrów* 1527 Vlad XI 12; *Ostrow circa Pakosch* 1583 ŻDz XII 247; *Ostrowo* 1796–1802 MpSchröt XXV; *Ostrów*, niem. *Ostrowo bei Pakosch*, wś, dom. 1886 SG VII 710; *Ostrowo pod Janikowem*, niem. *Ostrowo b. Amsee*, obszar dw. 1921 Sk X 25; *Ostrowo pod Janikowem* 1952 UW 51; *Ostrowo, -wa*, cz. Janikowa 1972 UN 179, 14. — Dawniej n. *Ostrów*, potem *Ostrowo*. Przejściowo z dodatkowymi członami loka-

lizującymi *circa Pakosch* (niem. *bei Pakosch*) i *pod Janikowem*, niem. *bei Amsee*. ZZ

Ostrowo (5), wś, bydg., gm. Kruszewica, 11 km na pld.-zach. od Radziejowa: *Ostrow ...* alio nomine *Popow* 1299 KW II 175; *Ostrow* 1325–27 MVat I 262; *Insula* 1357 KW III 86; de *Ostrowo* 1399, de *Ostrow* 1467 Koz VIII 205; *Ostrow* 1489 Lupbrz 138; *Ostrow circa Goplo* 1527 Vlad XI 43; *Ostrow* 1674 Rpog 162; *Ostrowo* 1796–1802 MpSchröt XXV; *Ostrów*, niem. *Ostrowo am Goplo*, dom. 1886 SG VII 710; *Ostrowo nad Gopłem*, niem. *Ostrowo a. Goplo* 1921 Sk X 84, 150; *Ostrowo* 1933 SkBy 1219; *Ostrowo, -wa, ostrowski* 1972 UN 179, 6. — Dawniej n. *Ostrów*, przejściowo w formie lac. *Insula*. Wieś położona jest nad jez. Gopło, od którego pochodzi dodatkowe określenie lokalizujące *nad Gopłem* (niem. *am Goplo*). Przejściowo w XIII w. funkcjonowała oboczna n. *Popów*, od n. os. *Pop* SSNO IV 321 lub od ap. *pop*, z suf. *-ów*. Od XVIII w. *Ostrowo*. ZZ

Ostrowo (6), wś, bydg., gm. Mrocza, 3 km na wsch. od Mroczy: *Ostrów* 1452 SHGKI(NG 1, 480v); *Ostrow* 1539 SHGKI(NG 5, 176); *Ostrow* 1578 ŻDz XII 173; *Ostrów* 1618–20 PKal 283; *Ostrow* 1732 MKI(Tab 42, 27); *Ostrowo* 1846 KsP 546; *Ostrów, Ostrowo*, wś 1886 SG VII 711; *Ostrowo, -wa, ostrowski* 1972 UN 190, 16; gw. *uostrowo, -ova*. — Dawniej n. *Ostrów*, od XIX w. *Ostrowo*. ZZ

Ostrowo (7), wś, bydg., gm. Strzelno, 9 km na pld.-zach. od Strzelna: *Ostrow* (1231) SHGKu(RBS 1v–2, 23v–24); *Ostrov Belskj sive insula Belsko* 1363 SHGKu(RPS 122–123); *Ostrow circa Strzelno* 1445 AC I nr 1157; *Ostrow* 1489 Lupbrz 152; *Ostrow* 1557–66 ŻDz XIII 35; *Ostrow* 1674 Rpog 155; *Ostrowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Ostrów*, niem. *Ostrowo bei Woyczin*, dawniej *Ostrowo bei Strzelno* 1886 SG VII 710; *Ostrowo*, niem. *Ostrau* 1921 Sk X 84, 150; *Ostrowo pod Gębicami* 1952 UW 53; *Ostrowo, -wa, ostrowski* 1972 UN 181, 27. — Dawniej n. *Ostrów*, od XVIII w. *Ostrowo*. W zapisach występują dodatkowe określenia lokalizujące od n. sąsiednich wsi *Bielsko, Gębice, Strzelno, Wójcin*. Niemiecka n. *Ostrau* jest substytucją fonetyczną n. polskiej. ZZ

Ostrowo (8), wś dziś nieistniejąca, leżała pod Świeciem, bydg.: *Ostrowo* 1890 SG XI 656; *Ostrowo* 1925 Krzep 85. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 76. WK

Ostrowo (9), cz. Władysławowa, dawniej wś, gdań.: *Ostro* (!) 1373–1419 Zeit IV 24; *Wostrow* (1438) GZ 127; *Mostrau* ok. 1400, *Wustrow* 1454 Lor X 150; *Osthrowo* 1534 Inwwołoc 116; *Ostrow*, wsi *Ostrowa* 1565 Lupom 107; *Ostrowo* 1570 ŻDz XXIII 272; *Ostrowo* 1583, *Ostrowo* 1599 Font I–III 13, 479; *Ostrowo* 1627 Font XXXIX 9; *Ostrowo* 1765 LuPrus I 68; *Ostrau* 1796–1802 MpSchröt IV; *Ostrowo pod Puckiem*, niem. *Ostrau* 1886 SG VII 727; *Ostrau*, fr. *Ostrowo* 1912 Bär 87; *Ostrowo*, niem. *Ostrau* 1921 Sk XI 40, 83; *Ostrowo*, -wa 1981 WUN II 655; gw. *uostroje*, -va, *uostrofsći*. — Dawniej n. *Ostrów*. W XV w. zmiana O- > Wo- > Wu-, zob. *Ogardy*, także z protetycznym m-, może w wyniku błędnej dekompozycji przyimka *ziun Ostrau* > *Mostrau*. Nazwa zniemczona jako *Ostrau*. Lit.: Treder, PMT III 62. WK

Ostrowo (9a), wś zaginiona, leżała w par. Kościelec, koniń., gm. Kościelec: *Ostrow* 1476 Matr I nr 1351; *Osthrow* 1511–23 LLB I 247; *Ostrow* 1579 ŻDz XII 231; *Ostrów* 1618–20 PKal 114; wieś *Ostrowo* 1628–32 Luwlkp I 120. — Dawniej n. *Ostrów*, później *Ostrowo*. ZZ

Ostrowo (10), wś, koniń., gm. Wierzbinek, 8 km na płn. od Sompolna: *Ostrowo* 1921 Sk I 97; *Ostrowo* 1933 SkBy 1219; *Ostrowo*, -wa, *ostrowski* 1971 UN 182, 40. ZZ

Ostrowo (11), wś, koniń., gm. Witkowo, 4,5 km na płn.-wsch. od Powidza: dwie kolonie nowe Smolniki i *Ostrowo* zwane 1779 Koz V 122; *Ostrowo*, niem. *Huttawerder*, wś 1921 Sk X 113, 150; *Ostrowo*, -wa, *ostrowski* 1967 UN 77, 19; gw. *uostrovo*, -ova, *ostroski*. — Nazwę niem. *Huttawerder* wprowadziły władze zaboru pruskiego. ZZ

Ostrowo (12), wś, leszcz., gm. Gostyń, 4 km na płn.-wsch. od Gostynia: in *Ostrow* (1334) XVII KW II 455; de *Ostrow* 1424 SHGPn III 511; villa *Ostrowo* 1510 NKs 109; *Osthrow* 1563 SHGPn III 511; *Ostrow* 1580–81 ŻDz XII 74; *Ostrow* 1622–24, *Ostrowo* 1775 PPozn(Tab 1, 75 i 7, 4); *Ostrów*, niem. *Ostrowo* 1886 SG VII 710; *Ostrowo*, niem. *Ostrowo b. Gostyn* 1921 Sk X 17, 18, 150; *Ostrowo*, -wa 1981 WUN II 655. — Dawniej n. *Ostrów*, od XVI w. też *Ostrowo*. Forma niem. z członem lokalizującym od n. mta *Gostyni*. Lit.: SHGPn III 511; PPozn 218. ZZ

Ostrowo (12a), wś zaginiona, leżała w par. Gułtowy, poznań., gm. Kostrzyn: *Obora* alias *Ostrow* (?) 1421, Goluthowo ... *Ostrowo* 1440 Koz II 563; Per *Ostrow* villam desertam 1488–92, *Ostrowo* villa de-

serta 1510 NKs 28, 61; *Ostrow* dziedzina pusta, która ku Gultowu zdawna należy 1568, *Osthrowo* des. 1570 Koz II 563. — W zapisach n. wahanie rodzaju gramatycznego. Lit.: PPozn 218. ZZ

Ostrowo (13), wś, poznań., gm. Śrem, 5 km na pld.-wsch. od Śremu: Micossius olim *Hostrowski* 1390, de *Ostrowo* 1393, de *Ostrow* 1396 Lek II nr 1, 1507, 1941; de *Ostrowo* 1476 SHGPn(PG 9, 64); villa *Ostrowo* 1510 NKs 109; *Ostrow* 1580–81 ŻDz XII 84; *Ostrow* 1622–24, *Ostrowo* 1775 PPozn(Tab 1, 85 i 7, 7); *Ostrów* pod Śremem, niem. *Ostrowo P. S.*, wś 1886 SG VII 711; *Ostrowo*, niem. *Ostrowo b. Schrimm*, wś 1921 Sk X 99, 150; *Ostrowo*, -wa 1981 WUN II 655. Lit.: SHGPn III 511–4. ZZ

Ostrowo (13a), wś dziś nieistniejąca, leżała koło Dębna, poznań., gm. Żerków: de *Ostrow* 1391 Lek II nr 129; gran. Dabno et *Ostrow* 1411, *Ostrow* 1467 Koz II 563; de *Ostrow* 1510 NKs 225; *Ostrowo* 1535 SHGKI(ASK 12, 456); *Ostrow* 1540 Koz II 563–4; *Ostrowko* 1578 ŻDz XII 199; *Ostrowko* 1674 MKI(ASK 74, 187); *Ostrowo* 1834 Koz II 564. — Początkowo n. *Ostrów*, okresowo w postaci *Ostrowo* i *Ostrówko*. Śladem po wsi są droga i pola koło Żerkowa, por. *Ostrówki*, -wek 1971 UN 79, 15; gw. *uostrufki*, -vek. ZZ

Ostrowo (13b), miejscowość zaginiona, leżała koło Mrozów, w dawnym pow. etckim, suwał., gm. Ełk: *Ostrowa* 1519 BiałKol 82; *Ostrowen* 1579 BiałKol 104; *Ostrowo* niewymienione już w 1539 r., *Ostrowen* bey Mrossen 1555, *Maße Mrozy* XVIII BiałKol 104, przyp. 252. Lit.: BiałPrzem 103, 209, 217; BiałKol 82, 104. RP

Ostrowo (13c), os. oraczowska, zaginiona, leżała w dawnej prokuratorii etckiej, suwał.: *Kurßner* beym Khelch 1519 BiałPrzem 23, przyp. 210 (tu?); *Ostrowo* 1539 BiałKol 98–9, przyp. 194; von *Ostroda* (sic! *Ostrowa*) aus dem Lykischen 1544 BiałKol 137; [Ostrowo] 1662 BiałKol 108. — Identyfikacja pierwszego zapisu hipotetyczna. Nazwa *Kurßner* niejasna. Lit.: BiałPrzem 213, 91; BiałKol 98–9, przyp. 194, 108, 137. RP

Ostrowo (14), os., dawniej wś, szczecin., gm. Trzebiatów, 9,5 km na płn.-wsch. od Trzebiatowa: *Wistrouece* (1170–76) XVI, villarum ... Gumin ... *Wistroweze* (1208) 1254 PU I 111, 185; *Vstrowe* (1329) XVII PU VII 307; *Wustrow* 1618 MpLub; *Wustrow* 1789 MpGillyPom; *Wustrow* 1835 MpUMbl 520; *Wustrow* — *Ostrowo*, -wa, *ostrowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Ostrowo* — Wu-

Ostrowo

strow, os. 1951 Rosp 228; *Ostrowo* 1967 SM 802. — Dawniej n. *Ostrowiec lub *Ostrowica, od ap. *ostrów*, z suf. *-ec* lub *-ica*, wtórnie *Ostrów*. Niemiecka postać *Wustrow* poświadcza zmianę *O- > Wo- > Wu-*, zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ostrowo*. Lit.: *LorSNH* 142; *Traut-mElb* II 23; *RzDuma* II 155. BCz

Ostrowo (15), wś, tor., gm. Płużnica, 12 km na zach. od Wąbrzeźna: *Ostrau* XV KęTL 78; *Ostrow* (1526)1622 *Woel* 703; wsi *Ostrowa* 1565 *Lumalb* 158; *Ostrowo* 1667–72 *Font* VI–X 696; *Ostrowo* 1682 *Font* V 22; *Ostrowo* 1772/73 *HAPr* IV 580; *Ostrowo* 1796–1802 *MpSchrot* XXI; *Ostrowo* 1886 *SG* VII 727; *Hochdorf* seit 1897, vorher *Ostrowo* 1912 *Bär* 49; *Ostrowo*, niem. *Hochdorf* 1921 *Sk* XI 64, 83; *Ostrowo* (*Hochdorf*) 1925 *Krzep* 85; *Ostrowo*, *-wa*, *ostrowski* 1971 *UN* 189, 15. — Nazwa niem. *Hochdorf* wprowadzona przez władze zaboru pruskiego. Lit.: *SHGCh* 93. WK

Ostrowo zob. *Nowa Wieś* (104), *Ostrawa*, *Ostrowska Kolonia*, *Ostrowy* (1), *Ostrów* (2, 17, 47), *Ostrów Kaliski*, *Ostrówki* (3), *Pokaniewo*, *Psie-nie-Ostrów*, *Wiązownica* (3)

Ostrowo Kościelne, wś, koniń., gm. Strzałkowo, 6,5 km na płn.-zach. od Słupcy: *Ostrow* 1357 *KW* III 70; *Ostrów* 1416 *RWlkp* II 462; sculteciam ville nostre noue plantacionis dicte *Kynverder* et in wlgari *Sosnowi Ostrow* 1416 *KW* V 251; *Oszthrow* 1511–23 *ŁLB* I 316; *Ostrow* 1578 *ŻDz* XII 208; *Ostrow* 1620 *MKI* (Tab 11, 12); *Ostrowo* 1674 *MKI* (ASK 74, 178); *Ostrowo kościel.* 1846 *KsP* 396; *Ostrów* al. *Ostrowo Kościelne*, niem. *Geistlich Ostrowo* 1886 *SG* VII 711; *Ostrowo Kościelne*, *-wa -nego* 1981 *WUN* II 656; gw. *uostrowo kkościelne*, *-owa -ygo*. — Dawniej n. *Ostrów*, wtórnie *Ostrowo*, z członem odróżniającym *Kościelne*, niem. *Geistlich*. Już ok. 1420 r. istniała tutaj parafia pw. Nawiedzenia NMP. W XV w. wtórnie n. niem. *Kienwerder* i pol. kalka *Sosnowy Ostrów* (por. dniem. *ken* 'sosna' i *werder* 'ostrów'). Lit.: *Koz* I 208. ZZ

Ostrowo Szlacheckie, wś, poznań., gm. Września, 5 km na płn.-wsch. od Wrześni: Nowawyesz al. *Ostrow* 1418, ad gran. *Ostrow* 1444–47 *Koz* III 697; *Oszthrow* 1511–23 *ŁLB* I 27; *Ostrow* 1580 *ŻDz* XII 150; *Ostrowo* 1618–20 *PKal* 201; *Ostrowo szlacheckie* 1846 *KsP* 395; *Ostrów* al. *Ostrowo Szlacheckie*, niem. *Adlig-Ostrowo*, majątność 1886 *SG* VII 711; *Ostrowo Szlacheckie*, niem. *Ostrowo*, *Ad-*

lig, wś 1921 *Sk* X 120, 150; *Ostrowo Szlacheckie*, *-wa -kiego* 1981 *WUN* II 656; gw. *uostrowo ślaxeckie*, *-uowa -kigu*. — Dawniej n. *Ostrów*, *Ostrowo*, wtórnie z członem od przym. *szlachecki*, poświadczającym stosunki własnościowe. ZZ

Ostrowo-Dyle zob. *Ostrowe-Dyle*

Ostrowo-Kokacze zob. *Ostrowe-Kokacze*

Ostrowo-Kopcie zob. *Ostrowe-Kopcie*

Ostrowo-Przedbory zob. *Ostrowe-Przedbory*

Ostrowo-Stańczyki zob. *Ostrowe-Stańczyki*

Ostrowska Kępa zob. *Ostrów Świecki*

Ostrowska Kolonia, wś, kal., gm. Gizałki, 11 km na pld.-zach. od Zagórowa: *Ostrowo*, kol. 1886 *SG* VII 727; *Ostrowska Kolonia*, kol. 1921 *Sk* II 112; *Ostrowska Kolonia*, kol. 1933 *SkBy* 1219; *Kol. Ostrowska* 1961 *Mp-25* (Słupca); *Kolonia Ostrowska*, os. 1967 *SM* 494; *Ostrowska Kolonia*, *-kiej -nii* 1981 *WUN* II 656. — Pierwotna n. *Ostrowo* uległa przekształceniu w n. zestawioną z członami od przym. *ostrowski* i od ap. *kolonia*. ZZ

Ostrowskie Ołędry zob. *Zakrzewice*

Ostrowsko (1), wś, koniń., gm. Uniejów, 4 km na płn.-zach. od Uniejowa: *Ostrowsko* 1241 *KMaz* I 416; *Ostrowszko* (1311)1511/12 *VisitGn* 236; *Ostrowsko* 1357 *KW* III 70; *Ostrowko* (!) 1511 *ŻDz* XIII 189; *Ostrowsko* 1511–23 *ŁLB* I 344; *Ostrowsko* 1518, *Ostrowsko* 1552 *ŻDz* XIII 189, 232; *Ostrowsko* 1827 *Tabella* I 71; *Ostrowsko* 1886 *SG* VII 728; *Ostrowsko* 1921 *Sk* II 115; *Ostrowsko*, *-ka*, *ostrowski* 1973 *UN* 47, 26. — Nazwa od ap. *ostrów*, z suf. *-sko*. Lit.: *SHGŁęcz* II 20; *Rospond*, *-isk-* 201. EB

Ostrowsko (2), wś, nowosąd., gm. Nowy Targ, 5 km na wsch. od Nowego Targu: *Ostrowsko* 1245 *KMłp* I 45; *Hostrow* 1396 *LKrak* 108; *Ostrowsko* (1406)1600 *ZDM* I 341; *Ostrowsko* 1470–80 *DB* III 445; *Ostrowsko* 1492, 1497 *Matr* II nr 16, 818; *Ostrow* 1508 *Matr* IV/1, nr 415; *Ostrowsko* 1518 *Matr* IV/2, nr 11419; *Ostrowsko* 1564 *Lukrak* I 177; *Ostrowsko* 1581 *ŻDz* XIV 146; *Ostrowsko* 1629 *RPobKr* 227; *Ostrowsko* 1765 *Lukrak* I 53; *Ostrowsko* 1886 *SG* VII 728; *Ostrowsko* 1921 *Sk* XII 28; *Ostrowsko*, *-ka*, *ostrowski* 1964 *UN* 10, 187. — Nazwa od n. rz. *Ostrowsko* (dziś *Ostrowianka*), dopływu Dunajca, por.: *fluuios ... Ostrowsko* (1234) *KMłp* I 21. Odnotowano też formę *Ostrów*, a także postać z protetycznym *h-*: *Hostrow*. Lit.: *LKrak* 108; *Rymut*, *Majtán*, *HE* XIII 171. IN

Ostrowy (1), wś, ciec., gm. Lidzbark, 7 km na płd.-zach od Lidzbarka: *Ostrowo* 1796–1802 MpSchröt XXII; *Ostrowo* — *Ostrowy pod Górzniem* 1879 KętN 57; *Ostrowy pod Górzniem*, kol. 1886 SG VII 730; *Ostrowy-Bryńsk* 1920 MpHAPr I; *Ostrowy*, niem. *Ostrowy-Brinsk* 1921 Sk XI 5, 84; *Ostrowy (Ostrowo)* 1925 Krzep 85; *Ostrowy*, wś 1933 SkBy 1219; *Ostrowy, -wów*, cz. Bryńska-Kolonii 1971 UN 170, 16; *Ostrowy, -wów* 1981 WUN II 656. — Dawniej n. *Ostrowo*, od ap. *ostrów*, ze zmianą paradygmatu, później w formie pluralnej. W XIX w. z dodatkowym określeniem lokalizującym od n. m. *Górzno*. Okresowo n. zestawiona, z drugim członem od n. sąsiedniej wsi *Bryńsk*. WK

Ostrowy (1a), cz. wsi Żółwiniec, dawniej wś, koniń., gm. Ślesin: *Ostrowy* 1827 Tabella II 71; *Ostrowy*, kol. 1886 SG VII 729; *Ostrowy*, wś 1921 Sk II 31; *Ostrowy, -wów* 1981 WUN II 656; gw. *uostrowy, -vuf, uostroski*. ZZ

Ostrowy (2), wś, olszt., gm. Wielbark, 17 km na pln.-wsch. od Chorzel: *Werder*, wś 1820 Wald 232; *Werder* 1839 MpKwat IV 1; *Alt Werder* — *St. Werdry* 1879 KętN 218; *Werder Alt*, pol. *Werdry*, wś 1893 SG XIII 222; *Werdry Stare* — *Alt Werder* 1941 Choj 135; *Alt Werder* — *Ostrowy al. Stare Werdry* 1946 Ley I 108; *Alt Werder* — *Ostrowy, -ów, ostrowski* 1948 MPol XXV nr 59; *Ostrowy* 1952 UW 187; *Ostrowy, -wów* 1981 WUN II 656; gw. *stare verdri*. — Nazwa niem. *Werder* od ap. *Werder* 'ostrów, wyspa (na rzece)', później z członem odróżniającym *Alt* = pol. *Stare*. Nazwa spolonizowana jako *Werdry*. Po 1945 r. ustalono n. *Ostrowy*. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 158. RP

Ostrowy (3), wś notowana w XIX w., leżała w dawnym pow. radzymińskim, w gm. Małopole, w par. Dąbrówka, ostroł.: *Ostrowy al. Emilin* 1886 SG VII 729. — Obocznie n. *Emilin*, od im. żeńskiego *Emilia*, z suf. *-in*. UB

Ostrowy (4), wś, ostroł., gm. Somianka, 7 km na zach. od Wyszkowa: bonis *Ostrowy* 1503, 1526 SHGMz(MK 41, 120v); *Ostrowy* 1529, *Ostrów seu Plaskie* 1542, *Ostrów* 1567, *Ostrowy Gendora* 1581 AtMz; *Ostrowy* 1783 MpPerMz; *Ostrowy* 1827 Tabella II 71; *Ostrowy* 1886 SG VII 730; *Ostrowy, -wów, ostrowski* 1971 UN 149, 20. — W XVI w. oboczna n. *Plaskie*, od przym. *plaski*, oraz n. zestawiona *Ostrowy-Gędora*, por. n. os. *Gędor* RymSEN I 224. UB

Ostrowy (5), wś, płoc., gm. Gozdowo, 8 km na płd. od Sierpca: *Ostrowy* 1417 SHGPt 222–3; *Ostrowi* 1497 Matr II nr 901; *Ostrowy* 1578 ŻDz XVI 47; *Ostrowy* 1783–84 RejKor 623; *Ostrowy* 1827 Tabella II 71; *Ostrowy* 1886 SG VII 730; *Ostrowy* 1921 Sk I 167; *Ostrowy, -wów* 1981 WUN II 656. Lit.: SHGPt 223–3. UW

Ostrowy (6), dziś *Nowe Ostrowy* i *Ostrowy*, dwie wsi, płoc., gm. Nowe Ostrowy, 5,5 km na pln. od Krośniewic: *Ostrovj maius, Ostrowy maius* 1511–23 ŁLB II 457, 470; w *Ostrowiech* 1564–65 Luwlkp II 189; *Ostrowy maior* 1576 ŻDz XIII 50; *Ostrowy* 1827 Tabella II 71; *Ostrowy*, os. fabr., wś i folw. 1886 SG VII 729; *Ostrowy* 1921 Sk I 50; *Nowe Ostrowy, Ostrowy*, dwie wsi 1952 UW 88; *Nowe Ostrowy, -wych Ostrów*, cz. wsi *Ostrowy* i *Ostrowy, Ostrów, ostrowski*, wś 1974 UN 41, 39; *Nowe Ostrowy, -wych Ostrów* i *Ostrowy, -rów* 1981 WUN II 573, 656. — Członny odróżniające od łac. przym. *maius, maior* 'większy', pol. *nowy*. EB

Ostrowy (7), wś, płoc., gm. Zawidz, 15 km na płd.-wsch. od Sierpca: *Ostrow* 1366 SHGPt 223; *Ostrowi* 1570 ŻDz XVI 127; *Ostrowy* 1783–84 RejKor 623; *Ostrowy* 1827 Tabella II 71; *Ostrowy* i *Makomazy* 1886 SG VII 730; *Ostrowy* 1921 Sk I 112; *Ostrowy* 1952 UW 26; *Ostrowy, -wów* 1981 WUN 656. — Dawniej n. *Ostrów*, od XVI w. w formie pluralnej. Lit.: SHGPt 223. UW

Ostrowy (8), wś zaginiona, leżała koło Gniezna, pozn.: pro villa ... *Ostrowi* (1253)XVI KHist XL 194. ZZ

Ostrowy (9), wś, rad., gm. Zwoleri, 3,5 km na zach. od Zwolenia: *Ostrowy, -wów*, cz. Mostek 1970 UN 36, 25; *Wąskie Ostrowy* 1977 Mp-100(rad); *Ostrowy* 1978 KopRad 49; *Ostrowy, -wów* 1981 WUN II 656. — Okresowo n. z członem odróżniającym od przym. *wąski*. Lit.: KopRad 49. IN

Ostrowy (10), os., dawniej wś, włoc., gm. Włocławek, 4 km na płd.-wsch. od Włocławka: *Ostrowi* 1564–65 Luwlkp I 105; *Ostrowy* 1628–32 Luwlkp III 53; *Ostrowy*, wś 1886 SG VII 729; *Ostrowy, -trów, ostrowski*, wś 1972 UN 191, 67; *Ostrowy, -rów* 1981 WUN II 656. AG

Ostrowy zob. *Ostrawa, Ostrowe-Dyle, Ostrowe-Kopcie, Ostrowiny, Ostrowite* (2), *Ostrowo* (2), *Ostrowy Baranowskie, Ostrowy nad Okszą, Ostrowy Tuszowskie, Ostrów* (9, 14, 21), *Ostrów Królewski, Ostrów Pieckowski, Ostrówki* (4), *Żebry-Ostrowy*

Ostrowy Baranowskie

Ostrowy Baranowskie, wś, rzesz., gm. Cmołas, 17 km na płd.-wsch. od Baranowa Sandomierskiego: *Ostrowy Baranow* 1794 Ga Ff2; *Ostrów Baranów* 1855 Stup 153; *Ostrowy Baranowskie* 1886 Bigo 140; *Ostrów Baranowski* al. *Ostrowy* 1886 SG VII 705; *Ostrowy Baranowskie* 1933 SkBy 1220; *Ostrowy Baranowskie*, -rów -kich, *ostrowsko-barański* 1965 UN 59, 11; gw. *ostrowy baranoske*, -uf -ich//*barańszczyzna*, -y, *barański*. — Nazwa od ap. *ostrów*, w formie pluralnej; okresowo też oboczna postać *Ostrów*. Człon odróżniający od n. m. *Baranów Sandomierski*. IN

Ostrowy Baranów zob. **Ostrowy Baranowskie**

Ostrowy Górnicze, cz. Sosnowca, dawniej wś, kat.: *Niemce* 1787 MpPerKr; *Niemce* 1886 SG VII 81; *Niemce* 1902 Przew II 10; *Ostrowy*, kol. 1921 Sk III 7; *Niemce*, po zmianie *Ostrowy Górnicze* 1949 MPol nr A-57, poz. 757; *Ostrowy Górnicze* 1952 UW 252; *Ostrowy Górnicze*, -rów -czych 1981 WUN II 656; gw. *niemce*, -uff/ostrowy *gurniūcie*, -uf -yx. — Pierwsza wzmianka o osadzie pochodzi z 1590 r. Dawniej n. *Niemce*, od etnonimu *Niemiec* (koloniści pochodzili z Niemiec), w formie pluralnej. Obecna n. utworzona na połowie XX w., zapewne na wzór licznych n. m. *Ostrowy*. Człon *Górnicze* ma związek z przemysłem na tym terenie. Lit.: *Miasta polskie w tysiącleciu* I 457; RKrak 113; Rymut, *Onom* XVIII 7; RospSEMIG 361; RymNmiast 177. IN

Ostrowy nad Okszą, wś, częst., gm. Miedźno, 12 km na płn.-wsch. od Kłobucka: *Ostrowi* (1383) 1553, de *Ostrow* (1398) ZDM IV 218, 310; *Ostrowy* (1425) 1553 ZDM VII 193; *Ostrowi* 1470–80 DB II 212; *Ostrowy* 1505 Matr III nr 2132; *Ostrowy* 1564 Lukrak II 17; *Ostrow* 1581 ŻDz XIV 81; *Ostrow* 1680 Rej 191; *Ostrów* 1763, *Ostrowy* 1783 SHG-KrMat 215; *Ostrowy* 1787 Spis 349; *Ostrowy* 1886 SG VII 729; *Ostrowy* 1921 Sk III 11; *Ostrowy nad Okszą* 1952 UW 256; *Ostrowy nad Okszą*, -rów *nad Okszą* 1981 WUN II 656. — Nazwa od ap. *ostrów*, w formie pluralnej. Poświadczona też zmiana liczby: *Ostrowy* > *Ostrów*. Wieś położona nad rz. *Okszą*, stąd w dzisiejszej n. człon lokalizujący. Lit.: RKrak 120. IN

Ostrowy Tuszowskie, wś, rzesz., gm. Cmołas, 15 km na płn.-wsch. od Mielca: [Ostrów] XVI AtSd 156; Wieś *Ostrow* 1660–64 Lusand II 131; *Ostrowy* 1794 Ga Ff2; *Ostrów przy Tuszewie*, także *Ostrowy Tuszowskie* 1886 SG VII 705; *Ostrowy*

Tuszowskie 1952 UW 279; *Ostrowy Tuszowskie*, -ów -kich, *ostrowski* 1965 UN 59, 12. — Nazwa od ap. *ostrów*, wtórnie w formie pluralnej. Człon odróżniający od n. m. *Tuszów Narodowy*. IN

Ostrowy-Dyle zob. **Ostrowe-Dyle**

Ostrowy-Gędora zob. **Ostrowy** (4)

Ostrowy-Kokacze zob. **Ostrowe-Kokacze**

Ostrowy-Kopcie zob. **Ostrowe-Kopcie**

Ostrowy-Przedbory zob. **Ostrowe-Przedbory**

Ostrożanka, wś, kiel., gm. Mirzec, 8,5 km na płn.-wsch. od Starachowic: *Ostrożenki* 1881 SG II 291; *Ostrożenka*, *Ostrożenki*, ob. *Dziewiętniki* 1886 SG VII 667, 732; *Ostrożanka* (*Dziewiętniki*), wś 1921 Sk III 23; *Ostrożanka* 1952 UW 112; *Ostrożanka*, -ki, *ostrożanecki* 1966 UN 20, 23. — Nazwa od ap. *ostroża* 'jakaś roślina kłująca, ciernista' Sstp V 673, z suf. -enka, -enki. Wtórnie nastąpiła singularyzacja nazwy i zmiana sufiksu na -anka. Oboczna n. *Dziewiętniki* ponowiona z n. nieistniejącej dziś wsi *Dziewiętniki*, a ta zapewne od ap. *dziewiętnik* 'nabożeństwo dziewięciodniowe' SW II 653, w formie pluralnej. IN

Ostrożany, wś, biał., gm. Drohiczyń, 14,5 km na płn.-wsch. od Drohiczyzna: dziedzice na O[strożanach] *Ostrożańscy* (1450) SG VII 730; *Ostrożany*, w *Vostrożanech* 1527 SHGPd(Akty rus. I nr 182, 205); *Ossthrozani*, *Ostrożany*, z *Ostrożan* 1580 ŻDz XVII/1, 47, 48, 70; *Ostrożany* 1600 SHGPd(MK nr 144 k. 74–76); *Ostrożany* 1676 Kond 149–50; *Ostrożany* 1793 SHGPd(Regof 6); *Ostrożany* (!) 1886 SG VII 730; *Ostrożany*, folw. 1921 Sk V 24; *Ostrożany*, wś 1967 SM 802; *Ostrożany*, -żan 1981 WUN II 656; gw. *ostrożany*, -zan, *ostrożanski*. — Nazwa od ap. *ostróg* 'ostrokół; teren otoczony ostrokołem, warownia' Sstp V 674, z suf. -any. Forma w *Vostrożanech* z protetycznym w- w nagłosie. Wiś istniała już w XV w., zob. zapis: na O[strożanach] bracia Ostrożańscy Bartłomiej i Dadzibóg, którzy w 1450 r. ... nadali fundusz ziemny (kościółowi) SG VII 730. Lit.: Kond 149–50. EB

Ostrożce zob. **Ostrówce**

Ostrożec zob. **Ostrówce**

Ostrożek, wś, notowana do 1951 r., gdań., gm. Kolbudy Górne: *Scharfenort* (9 włók wsi Kemnade) 1575, *Der Scharfe Ort* 1754 Muhl 63; *Scharfenort* 1796–1802 MpSchröt IX; *Scharfenort*, wś 1889 SG X 368; *Scharfenort* — *Ostrożek*, -żka, *ostróżeczki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Ostrożek*, -żka — *Scharfenort* 1951 Rosp 228. — Nazwa niem. od

scharf 'ostry, surowy' + *Ort* 'miejsce, okolica'. Dawniej była to część wsi *Kemnaty*, dziś *Ciemnaty*. Nazwę *Ostrożek* wprowadzono urzędowo po 1945 r. Lit.: Muhl, *Geschichte des Dörfers auf Danziger Höhe* 61–5. WK

Ostrożenie zob. **Ostrożeń**

Ostroženka zob. **Ostrożanka**

Ostroženki zob. **Ostrożanka**

Ostrożeń, dziś *Ostrożeń Drugi*, *Ostrożeń Pierwszy*, dwie wsi, oraz *Ostrożeń Trzeci*, kol., dawniej wś, siedl., gm. Sobolew, 15 i 14,5 km na płd.-wsch. od Garwolina: *Ostrozyni* 1508 *ŽDz* XV 476; *Ostrozinye* 1515 Matr IV/1, nr 2380; *Ostrozenye* 1529 LR 28; *Ostrozenye* 1564–65 Lusand 201; *Ostrozenie* 1569 *ŽDz* XIV 337; *Ostrozenie* 1787 Spis 422; *Ostrożeń* 1827 Tabella II 71; *Ostrożeń A. i B.*, wś i folw. 1877 Zin II 22; *Ostrożeń* 1886 SG VII 731; *Ostrożeń A, B, C i D*, wś, folw., kol. i os. 1902 Przew II 44; *Ostrożeń*, wś, folw. i os. 1933 SkBy 1220; *Ostrożeń Drugi*, *-zenia -giego*, *Ostrożeń Pierwszy*, *-zenia -szego*, *Ostrożeń Trzeci*, *-zenia -ciego*, *ostrożeński*, trzy wsi 1971 UN 124, 8; *Ostrożeń Drugi*, *-nia -giego*, *Ostrożeń Pierwszy*, *-nia -szego*, *Ostrożeń Trzeci*, *-nia -ciego* 1981 WUN II 656, 657; gw. *ostrożeń*, *-nia*, *ostrożeński*. — Nazwa może od ap. *ostrozenie*, *ostrożeń* 'plot, ściana z kołków w górze zaostzonych, palisada, częstokół; ogrodzenie' Sstp V 674, SW III 869; por. też ap. *ostrożeń* w znaczeniu 'roślina z rodziny złożonych' SpXVI, XXII 223. Formy *Ostrożyń*, *Ostrożynie* powstały w wyniku przejścia *-eN-* > *-yN-*. W XVI–XVIII w. n. *Ostrozenie*, później maskulinizacja: *Ostrozenie* > *Ostrożeń*. Członki odróżniające od liczebników porządkowych *pierwszy*, *drugi*, *trzeci*, przejściowo oznaczenia literowe: *A, B, C i D*. Forma gw. zamazurzona. Lit.: KStęż 97; BańMorf 63. IN

Ostrożeńska Wola zob. **Wólka Ostrożeńska**

Ostrożeńska Wólka zob. **Wólka Ostrożeńska**

Ostrożna, wś, piotr., gm. Sławno, 9,5 km na płn.-zach. od Opoczna: *Ostrazna* 1498 Matr II nr 1160; *Osthrzazna* 1508 *ŽDz* XV 475; *Ostraszna* 1511/12 VisitGn 351; *Ostraszna* 1516 Matr IV/2, nr 11060; *Ostraszna*, *Hostraszna* 1511–23 *ELL* I 632, 633; *Ostrązna* 1577 *ŽDz* XIV 291; *Ostrezna* 1660–64 Lusand I 20; *Ostrężna* 1827 Tabella II 69; *Ostrężna*, mylnie *Ostróżna* 1886 SG VII 679; *Ostrężna Mała* 1902 Przew II 41; *Ostrężna* 1933 SkBy 1216; *Ostrożna* 1952 UW 122; *Ostręż-*

na 1967 SM 800; *Ostrożna*, *-nej*, *ostroski* 1969 UN 28, 77. — Początkowo n. *Ostrężna*//*Ostrązna*, od ap. *ostręga* 'kolec; pęd kolczasty' SEBań II 451, też 'jeżyna' SW III 868, z suf. *-na*. Okresowo w XX w. n. z członem odróżniającym od przym. *mały*. Forma *Ostrożna* powstała zapewne w wyniku adideacji do przym. *ostrożny* 'mający się na baczności, strzegący się, baczny, oględny, uważny, rozważny, przezorny' SW III 872; też w znaczeniu 'warowny, ogrodzony dla obrony' SEBań II 452. Odnotowano też formę z protetycznym *h-*. Lit.: KSand 146; Borek, *-h-* 168. IN

Ostrożne, wś, łomż., gm. Szumowo, 6,5 km na płd.-zach. od Zambrowa: *Ostroszna* 1449 SHGMz (Ep. 5, 32); Stanisłai de clenodio Ladi si dicti filii Ostroschni; Janussius de *Ostrosnie* 1454 ZHer nr 104 (i przyp.); *Ostrosne*, *Ostrosna* 1464 SHGMz (Ep. 5, 134v i 145v); *Ostrosne*, *Ostroschno* 1470 SHGMz (MK 5, 132); *Ostrossnye* 1472, 1474 SHGMz (MK 9, 50v); *Ostroszna* (1489) 1517 SHGMz (Kap. P. 50, 41); *Ostrosne* 1493 SHGMz (Ep. 15, 194); *Ostroszna* (1511) 1517 SHGMz (Kap. P. 50, 102); *Ostrosno* (1513) 1540 SHGMz (MK 8, 23v); *Ostrosznye* 1523 SHGMz (Siel. 1–2, I 47); *Ostrożne* 1578 *ŽDz* XVI 395; *Ostrożne* 1783 MpPerMz; *Ostrożne* 1827 Tabella II 71; *Ostrożne* 1886 SG VII 732; *Ostrożne*, *-nego* 1981 WUN II 657. — Nazwa od stp. *ostróg* 'ostrokół, teren otoczony ostrokółem, warownia' SEBor 401, z suf. **-in(a)*, por. też *ostrożne* 'czynsz płacony od domów' SpXVI, XXII 226; *ostrożny*, zob. *Ostrożna*. W XV–XVI w. występują wahania rodzaju gramatycznego, pojawia się także wariant z odmianą miękko tematową *Ostrożnie*. Lit.: ZMaz 289; Borek, *-in-* 167. UB

Ostrożnica, wś, opol., gm. Pawłowiczki, 20 km na płn.-wsch. od Głubczyc: *Ostrosin* 1335 Reg nr 5409; *Ostronicza* (!) (1531), *Ostrosnitze* (1532) K 465; in villa *Ostrosnice* 1679, *Ostrosnitz*, *Ostrosznicensi* 1687/88 J II 165, 499, 573; *Ostroszniz* 1743 SNGŚI IX 108; *Ostroszniz*, *Ostroschniz*, pol. *Ostroz* (!) 1783 Z II 308; *Ostrosnitz*, *Ostrożnice* 1845 K 465; *Ostrożnica* 1900 Myc 40; *Ostrożnica* (*Ostrosnitz*) — *Schneidenburg* 1939 Prus 56; *Schneidenburg* — *Ostrożnica*, *-y*, *ostrożnicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Ostrożnica*, *-cy* 1981 WUN II 657. — Nazwa od ap. *ostróg*, zob. *Ostróg* (1), z suf. *-in*, następnie *-nica*, okresowo w formie pluralnej *-nice*. Niemiecką n. *Schneidenburg* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo postać *Ostrożnica*. Lit.: SNGŚI IX 108; BorGŚI 102. JCh

Ostrożnie

Ostrożnie zob. **Ostrożne**

Ostrožno, wś zaginiona, leżała w okolicach Chełmna nad Nerem, w dawnym pow. kolskim, koniń.: *Ostrofno* (1232)XVI KW I 120; *Ostrosno* 1238 Kuj 123; *Hostrofno* 1252, *Ostrofno* 1288, *Ostrožno* 1290 KW I 271, II 2, 36, 37. — Nazwa od ap. *ostróg*, z suf. *-no*. Postać *Hostrožno* z protetycznym *h-*. Lit.: SHGŁęcz II 20–1; Borek, *-h-* 167. EB

Ostrożyce zob. **Osieczyce**

Ostrożynie zob. **Ostrożeń**

Ostrożyń zob. **Ostrożeń**

Ostróda, mto, olszt.: czu *Osterrode* (1332)XIV, *Osterode* (1333)XV, *Ostirode* (1334)1400 PrUr II 498, 521, 578; *Osterrodt* (1335)1599 PrUr III 5; zcu *Osterrhodt* (1350)XVI PrUr IV 568; *Ostrodtt*, von *Ostirrode* ... *Ostrodtt* ... von *Ostirrodtt* 1356, stadt *Osterrodt* ... *Osterrode* (1359)1538 PrUr V 235–6, 443; *Osterrode* (1422) MWrm V 584; *Osterrode* (1417), *Osterode*, *Osterorde* (!) 1437 GZ 11, 77; *Ostirode* 1459 Woel 512; in *Ostrorod* (1472) KkM 255; *Osterrode* (1533) Woel 741; *Osterode*, poln. *Ostród* 1789 Goldb I 151; *Osterode* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Osterode*, *Ostrode* 1807 Font XXVI 82, 385; *Osterode*, pol. *Ostród* 1858 PMT X 103; *Osterode* — *Ostród* 1879 KętN 204; *Ostród* al. *Ostródz*, niem. *Osterode* 1886 SG VII 680; *Ostróda* — *Osterode* 1941 Choj 118; *Osterode* — *Ostróda*, *-ódy*, *ostródzki* 1946 MPol XXIV nr 14; *Osterode* — *Ostróda* (*Ostród*) 1946 Ley I 78; *Ostróda*, *-dy* 1981 WUN II 657; gw. *ostrít*, *ostrúda*, też *ostrót*, *-óde*. — Dawna n. niem. *Osterrode* od *Oster*, *Ost* 'wschód' + człon *-rode*, częsty na określenie wykarczowanego miejsca, por. *roden* 'karczować'. Nazwę spolonizowano jako *Ostródz*, *Ostród*, po 1945 r. ustalono urzędowo formę *Ostróda*. Lit.: RospSEMig 274–5; RymNmiast 177; Biolik, PMT X 102–3; CzNiem 166. RP

Ostródz zob. **Ostróda**

Ostróg (1), cz. Raciborza, dawniej wś, kat.: *Ostrog* 1307 BorGŚI 102; *Ostrog* 1317 Reg nr 2923; *Ostrag* (1532) K 465; auf *Ostroger* 1567 Urb I 183; *Ostrog* 1743 SNGŚI XI 86; *Ostrok*, *Ostrog* 1784 Z III 163; *Ostrog* 1845 K 465; *Ostróg* 1900 Myc 40; *Ostróg* — *Ostrog* 1920 PrusŚG 55; *Ostróg* (*Ostrog*), dawniej wś, dziś przedmieście Raciborza o n. *Ratibor-Nord* 1939 Prus 56; *Ratibor-Nord* — *Racibórz* *Ostróg*, *-oga*, *ostroski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Racibórz-Ostróg* — *Ratibor Nord* (*Bosatz* + *Ostrog*), dziel. 1951 Rosp 264; *Ostróg*, *-roga*

1981 WUN II 657. — Nazwa od stp. ap. *ostróg* 'ostrokół, teren otoczony ostrokołem, warownia' SEBor 401. Nazwa niem. *Ratibor-Nord* wprowadzona przez władze hitlerowskie. Lit.: SNGŚI XI 86; BorGŚI 102. JCh

Ostróg (2), mto zaginione leżało na zach. od Płocka: *Ostrog* 1237 Płoc I 16. Lit.: SHGPł 223. UW

Ostrów (1), wś, biał., gm. Janów Podlaski, 23 km na płn.-wsch. od Białej Podlaskiej: *Ostrów* 1775, *Ostrów* 1790 SHGPd(Tarpod); *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1886 SG VII 701; *Ostrów* 1921 Sk IV 40; *Ostrów*, *-rowia*, *ostrowski* 1966 UN 105, 18. — Nazwa od ap. *ostrów* 'wyspa' Sstp V 674, 'kępa na rzece, jeziorze, stawie, wyspa trawą, chrustem, drzewem obrosła; kawałek pola pomiędzy smugami, łąkami albo rowami; gaj, zarośla nad brzegiem rzeki' SW III 872, SGPKar III 474. Liczne n. *Ostrów* wykazują wahania odmiany twar-dotematowej (*Ostrów*, *-rowa*/*-rowiu*) i miękkotematowej (*Ostrów*, *-rowia*). EB

Ostrów (1a), dziś Nowy *Ostrów*, *Ostrów Południowy* i *Ostrów Północny*, trzy wsi, biał., gm. Szudziałowo i Krynki, 20 i 18,5 km na pld.-wsch. od Sokółki: *Wielki Ostrów*, obrub 1578 SHGPd(kartoteka); *Ostrów*, wś 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6007, 7–10); *Ostrów Nowy*, *Ostrów Południowy*, *Ostrów Północny*, trzy wsi 1902 SG XV/2, 421; *Ostrów Nowy*, *Ostrów Południowy*, *Ostrów Północny* 1921 Sk V 79; *Nowy Ostrów*, *-wego* *-rowa*, *Ostrów Południowy*, *-rowu* *-wego*, *Ostrów Północny*, *-rowu* *-nego* 1981 WUN II 596, 658. — Członów odróżniające w n. zestawionych od przym. *nowy*, *południowy*, *północny*, *wielki*. EB

Ostrów (2), os. dziś nieistniejąca, koło wsi Łopiennie, bydg., gm. Janowiec Wielkopolski, 7,5 km na pld.-zach. od Janowca Wielkopolskiego: de *Ostrow* 1419 Koz V 121; *Ostrowo* sub parochia Lopyenno 1449 Koz I 208; *Ostthrow*, villa 1511–23 ŁLB I 86; *Ostrow* 1580 ŻDz XII 148; *Ostrowo* 1618–20 PKal 196; wieś *Ostrowo* 1789 MKI(Tab 36, 100); *Ostrowo* 1859 MpChrz; *Ostrów*, niem. *Ostrowo bei Łopiennie*, majątność 1886 SG VII 711. — Zapisy historyczne potwierdzają wahanie rodzaju gramatycznego nazwy. ZZ

Ostrów (2a), cz. wsi Cotoń, bydg., gm. Rogowo: *Ostrow* 1784 MpPerPł; *Ostrow* 1802–03 MpGillyPr; *Ostrow* 1839 MpKwat II 2; *Ostrów* 1886 SG VII 710; *Ostrów*, *-trowiu*, pole 1972 UN 180, 25; *Ostrów*, *-rowa* 1981 WUN II 657. BCz

Ostrów (3), przedmieście Żnina, bydł.: insulam nostram dictam *Ostrow* (1343)1511/12 Visit-Gn 280; insulam (archiep.) d. *Ostrow* iuxta eccl. par. s. Mariae extra muros opp. 1343 Koz V 116; *Ostrow* 1510 Koz VIII 205; in suburbio, dicto *Ostrow* 1511–23 ŁLB I 148; na *ostrowie* domów dziewiętnaście 1618–20 PKal 265; *Ostrów*, przedmieście Żnina 1886 SG VII 710. ZZ

Ostrów (4), os. zaginiona, leżała koło wsi Wenecja, bydł., gm. Żnin: inter hereditates *Ostrow* et *Wenecia*] 1390, de *Ostrow* 1391 Lek II nr 994, 129. ZZ

Ostrów (5), wś, chełm., gm. Dorohusk, 22 km na pld.-wsch. od Chełma: *Ostrów* 1484 Chełm nr 43, s. 16; *Ostzthrow* 1520 Chełm nr 76, s. 28; *Ostrow* 1564 ŻDz XVIII/1, 185; *Ostrow* 1662 AWAK XXXIII 495; *Ostrow* 1720 AWAK XXVII 152; *Ostrów* 1886 SG VII 700; *Ostrów*, -rowa 1981 WUN II 657; gw. *ostruf*, -ova, *ostrofski*. Lit.: CzChełm 185. BCz

Ostrów (6), dziś *Ostrów*, wś, i *Ostrów-Kolonia*, kol., dawniej wś, chełm., gm. Wojsławice, 23 km na pld. od Chełma: *Ostrowie* 1564 ŻDz XVIII/1 184; *Ostrow* 1606 CzChełm(Terrestr. Crasn. nr 18/ 19846, k. 53v); *Ostrow* 1786 MpPerLu; *Ostrów*, wś i folw. 1886 SG VII 700–1; *Ostrów*, wś, i kol. 1952 UW 134; *Ostrów*, -rowa i *Ostrów-Kolonia*, -rowa-nii, *ostrowski*, dwie wsi 1970 UN 108, 12; *Ostrów*, -rowa i *Ostrów-Kolonia*, -rowa-nii 1981 WUN II 657–8; gw. *ostruf*, -ova, *ostroski*// *ostrofski*. — Początkowo n. *Ostrowie* od ap. *ostrów*, z suf. -'e. Później wyrównanie do apelatYWu i innych nazw *Ostrów*. W n. zestawionej człon odróżniający od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: CzChełm 185. BCz

Ostrów (7), wś, ciech., gm. Szreńsk, 17 km na pld.-zach. od Mławy: *Ostrów* 1578 ŻDz XVI 53; *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1886 SG VII 701; *Ostrów*, -rowa, *ostrowski* 1972 UN 131, 11. UW

Ostrów (8), wś, częst., gm. Kochanowice, 9 km na pln.-wsch. od Lublińca: ex pago *Ostrów* 1679 J II 52; *Ostrow* 1783 Z II 156; *Ostrow* 1845 K 293; *Ostrów* 1900 Myc 40; *Ostrów*, *Ostrow* 1920 PrusGŚl 55; *Ostrów*, -rowa 1981 WUN II 657. Lit.: SNGŚl IX 108; BorGŚl 52. JCh

Ostrów (9), wś, częst., gm. Żarki, 8,5 km na pln.-zach. od Myszkowa: *Ostrów* 1763, *Ostrowy* 1783, *Ostrów* 1787 SHGKrMat 215; *Ostrow* 1839 MpKwat IV 3; *Ostrów* 1877 Zin II 20; *Ostrów*

1886 SG VII 699; *Ostrów* 1921 Sk III 10; *Ostrów*, -rowa 1981 WUN II 657; gw. *uostruf*, -ova, *uostroski*. — Odnotowana też forma n. w l. mnogiej. W wymowie gw. labializowane nagłosowe O-. Lit.: RKrak 121. IN

Ostrów (10), wś, gorz., gm. Sulęcina, 2 km na pld. od Sulęcina: Dorffe *Oestrow* (1355) CdB A XIX 142; *Ostrow* XIV–XV MPH II 481; to *ostrow* 1443 CdB A XIX 349; *Ostrow* (1460) CdB A XXIV 174; *Ostrow* 1822 MpUMbl 1918; *Ostrow* — *Ostrów*, -owa, *ostrowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ostrów*, -rowa 1981 WUN II 657. — Nazwa zmieniona graficznie jako *Oestrow*. Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo n. *Ostrów*. BCz

Ostrów (11), wś, kiel., gm. Chęciny, 13,5 km na pld.-zach. od Kielc: [Ostro]w 1331 ZDK I 54; *Ostrow* 1359 Kkk I 273; *Ostrow* 1470–80 DB I 451; *Ostrow* 1540 ŻDz XV 586; *Ostrow* 1573 ŻDz XIV 270; *Ostrow* 1787 Spis 404; *Ostrów* 1827 Tabella II 69; *Ostrów* 1886 SG VII 657; *Ostrów* 1921 Sk III 39; *Ostrów*, -rowa, *ostrowski* 1966 UN 23, 81. Lit.: KSand 145; KopKiel 41. IN

Ostrów (12), wś, kiel., gm. Krasocin, 9 km na wsch. od Włoszczowy: *Ostrow* (1364)1544 ZDM IV 122; *Ostrow* 1511–23 ŁLB I 548; *Ostrow* 1508 ŻDz XV 484; *Ostrow* 1573 ŻDz XIV 273; [Ostrówek] XVI AtSd 150; *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1886 SG VII 699; *Ostrów* 1921 Sk III 144; *Ostrów*, -rowa, *ostrowski* 1971 UN 35, 31. — Odnotowano też formę zdrobniałą z suf. -ek. Lit.: KSand 145; KopKiel 41. IN

Ostrów (13), wś, kiel., gm. Wiślica, 14,5 km na pln.-wsch. od Kazimierzy Wielkiej: *Ostrow* 1787 MpPerKr; *Ostrów* 1827 Tabella II 69; *Ostrów* al. *Ostrowa*, folw. 1886 SG VII 699; *Ostrów* 1902 Przew II 42; *Ostrów*, wś 1921 Sk III 101; *Ostrów*, -rowa, *ostrowski* 1966 UN 19, 31. — Okresowo też n. w formie *Ostrowa*. Lit.: KopKiel 41. IN

Ostrów (14), os. zaginiona, leżała w par. Janiszew, koniń., gm. Brudzew: *Ostrowy* 1579 ŻDz XII 228; *Ostrow* 1618–20 PKal 109; *Ostrow* 1628 MKI (Tab 27, 9). — Początkowo n. *Ostrowy*, w formie pluralnej; wtórnie singularyzacja nazwy. ZZ

Ostrów (15), dziś *Ostrów*, wś, i *Ostrów-Kolonia*, cz. *Ostrowa*, okresowo wś, koniń., gm. Olszówka, 6,5 km na pln. od Dąbia: *Ostrow* 1511–23 ŁLB II 444, 445; *Ostrowko* 1576 ŻDz XIII 76; *Ostrow* 1793 MpPerŁęcz; *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów*, wś i folw. 1886 SG VII 699; *Ostrów*, wś i *Ostrów*, kol. 1921 Sk II 25; *Ostrów*, wś, i *Ostrów*, kol. 1952 UW

Ostrów

70; *Ostrów*, -rowa i *Ostrów-Kolonia*, -wa-nii, *ostrowski*, dwie wsi 1970 UN 82, 15; *Ostrów*, -rowa i *Ostrów-Kolonia*, -rowa-nii 1981 WUN II 657-8. — Okresowo n. z suf. -ko. Człon odróżniający w n. zestawionej od ap. *kolonia*. EB

Ostrów (16), cz. wsi Sławsk, dawniej wś, korniń., gm. Rzgów: wieś *Ostrow* 1564-65 Luwlkp I 242; *Ostrow* 1674 MKI(ASK 74, 164); Wies *Ostrow* 1789 MKI(ASK 109, 350); *Ostrów* 1827 Tabella II 69; *Ostrów*, wś, folw. i młyn 1886 SG VII 698; *Ostrów*, folw., kol. 1921 Sk II 37; *Ostrów*, -rowa 1981 WUN II 657; gw. *uostruf*, -uowa. ZZ

Ostrów (17), wś, krak., gm. Proszowice, 6,5 km na pńn.-wsch. od Proszowic: *Ostrou* (1238) CdP III 35, fals. XIV; *ostrow* 1254 CdP III 59; *Ostrow* 1389 Krak nr CLX(14); *Oszthrow* 1452 Hel II nr 3484; *Ostrow* 1470-80 DB I 114; *Ostrow* 1564 Lukrak II 72; *Ostrow* 1581 ŻDz XIV 11; *Ostrow* 1629 RPobKr 105; *Ostrów* 1787 Spis 342; *Ostrowo* 1789 SHGKrMat 215; *Ostrow* 1789 Lukrak I 223; *Ostrów* 1827 Tabella II 69; *Ostrów* 1886 SG VII 700; *Ostrów* 1921 Sk III 63; *Ostrów*, -rowa, *ostrowski* 1964 UN 13, 22. — Odnotowano też formę *Ostrowo*. Lit.: RKrak 120. IN

Ostrów (17a), wś zaginiona, leżała koło Śmigła, leszcz.: *Zydowo et Ostrow hereditates* 1398, *Ostrow* 1412, *insula* 1428, *Ostrow alias insula* 1436 SHGPn III 518; *villam desertam Ostrow* 1539 SHGPn(KośćŻ 26, 172); *villa deserta Ostrow* 1582 SHGPn(KośćŻ 67, 451-3); *Ostrow* 1619 PPozn(Tab 2, 98v). Lit.: SHGPn III 519-20; PPozn 218. ZZ

Ostrów (17b), os. zaginiona, leżała koło wsi Krzycko, leszcz., gm. Włoszakowice: *Ostrow* 1542, *Ostrow* 1556, *Ostrow* 1594 Koz II 564. ZZ

Ostrów (18), wś, lub., gm. Michów, 10 km na pld.-zach. od Kocka: *Ostrow* 1413 SHGLu IV 100; *Ostrow* 1423 ZDM VII 110; *duplici Ostrow* (1447) KMtp IV 461; *Ostrow Maior* 1470-80 DB III 251; *Ostrow* 1529 LR 424; *Ostrow* 1531 ŻDz XIV 362; *Ostrow Wielki* 1563 RPobLu 420v; *Ostrow Wielki* 1626 RPobLu 21; *Ostrow* 1660-64 Lusand II 168; *Ostrow Szlachecki* 1663 RPobLu 19; *Ostrow* 1676 ŻDz XV 42a; *Ostrow Nobilium* 1721 WPar 75; *Ostrow wielki* 1787 Spis 435; *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów Wielki*, *Ostrów Szlachecki* 1877 Zin II 21; *Ostrów Wielki* i *Ostrów Szlachecki*, wś 1886 SG VII 701; *Ostrów*, wś i folw. 1933 SkBy 1221; *Ostrów* 1952 UW 141; *Ostrów*, -rowa, *ostrowski* 1969 UN 113, 13. — Początkowo n. *Ostrów*. W 1447 r. w par. Kock były dwie osady o tej nazwie. Więk-

szą, południową, już w XV w. nazywano *Ostrów Maior*, północną, mniejszą, *Ostrów Minor*, była własnością Mściszka herbu Nowina, nazwana więc została *Mściskami* (zob.). Człony odróżniające od łac. przym. *maior* 'większy', *nobilis* 'szlachecki', pol. *wielki*, *szlachecki*. Lit.: SHGLu III 171, IV 100; KosLu 69. IN

Ostrów (19), dziś *Ostrów*, wś, i *Ostrów-Kolonia*, kol., przejściowo wś, lub., gm. Wilkołaz, 8 i 7 km na pńn.-wsch. od Kraśnika: ze wsi ... *Ostrowa* 1626 RPobLu 75; *Ostrow* 1787 Spis 437; *Ostrów* 1877 Zin II 21; *Ostrów*, wś i folw. 1886 SG VII 700; *Ostrów*, wś i kol. 1933 SkBy 1221; *Ostrów* 1952 UW 140; *Ostrów*, -rowa, *Ostrów-Kolonia*, -rowa-nii, *ostrowski*, dwie wsi 1970 UN 112, 23; *Ostrów*, -rowa, *Ostrów-Kolonia*, -rowa-nii 1981 WUN II 656-7. — Dawniej n. *Ostrów*. Człon drugi w n. zestawionej od ap. *kolonia* 'osada'. W XVII w. został założony folw. *Ostrów*, który w końcu XVIII w. oddzielony został od wsi Popkowie. Lit.: KosLu 69. IN

Ostrów (20), wś zaginiona, leżała w dawnym pow. wąsoskim, w par. Grabowo, łomż.: okolo długie *Ostrow* 1436, okolo długiego *O<strowa>* 1439 SHGMz(MK 335, 68 i 99v-100). UB

Ostrów (21), wś, łódz., gm. Ozorków, 4,5 km na pńn. od Ozorkowa: *Ostrow* 1393 Łęcz I nr 3003; *Ostrowy* 1511/12 VisitGn 215; *Ostrow* 1511-23 ŁLB II 354; *Ostrow*, we wsi *Ostrowey*, do *Ostrowa* 1564-65 Luwlkp I 91, 97, II 132, 141; *Ostrow* 1576 ŻDz XIII 59; *Ostrow*, w *Ostrowie*, we wsi *Ostrowiu* 1628-32 Luwlkp III 7, 12; *Ostrow* 1793 MpPerŁęcz; *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1886 SG VII 698; *Ostrów*, -rowa, *ostrowski* 1972 UN 43, 15. — Przejściowo n. w formie pluralnej. Lit.: SHGŁęcz II 21. EB

Ostrów (22), wś, łódz., gm. Zgierz, 7,5 km na pńn. od Zgierza: *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1886 SG VII 698; *Ostrów* 1921 Sk II 63; *Ostrów*, -rowa 1981 WUN II 657. EB

Ostrów (23), cz. Ostródy, dawniej wś (?), olszt.: *Werder* 1875, *Werder* 1898 PMT X 103; *Werder* — *Ostrów*, dw. 1946 Ley I 80; *Ostrów* — *Werder*, os. 1951 Rosp 228; *Ostrów*, -rowa 1981 WUN II 657. — Dawna n. niem. od ap. *Werder* 'wyspa, kępa'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ostrów*. Lit.: Biolik, PMT X 103. RP

Ostrów (24), wś, olszt., gm. Pasym, 16,5 km na pńn.-zach. od Szczytna: *Neuorth*, Whg. 1785 Goldb III 136; *Neu Ort* — *Ostrów* 1879 KętN 178;

Ostrów — *Neuort* 1941 Choj 118; *Neuort* — *Ostrów*, os. 1946 Ley I 57; *Neuort* — *Ostrów*, -*rowa*, *ostrowski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Ostrów* — *Neuort*, os. 1951 Rosp 228; *Ostrów* 1965 Mp-25(Szczytno); *Ostrów*, wś 1967 SM 803; *Ostrów*, -*rowa* 1981 WUN II 657. — Dawna n. niem. od *neu Ort* 'nowe miejsce, nowa miejscowość'. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ostrów* za Kętrzyńskim. RP

Ostrów (25), wś, piotr., gm. Aleksandrów, 6,5 km na płd.-wsch. od Sulejowa: de *Ostrowa* 1398 Koz VI 320; *Osztwo* (1413)1451 DKrak 157; *Osztwo* 1451 Hel II nr 3443; *Osztwo* 1577 ŻDz XIV 292; *Ostrow* 1660-64 Lusand I 20; *Ostrów* 1877 Zin II 20; *Ostrów* 1886 SG VII 699; *Ostrów*, -*rowa*, *ostrowski* 1969 UN 28, 21. Lit.: KSand 145. IN

Ostrów (26), wś, piotr., gm. Grabica, 11,5 km na płn.-zach. od Piotrkowa Trybunalskiego: *Ostrow* 1403 Koz VI 320; *Ostrow* 1511 ŻDz XIII 197; *Ostrow* 1511-23 ŁLB II 171; *Ostrow* 1552 ŻDz XIII 261; *Ostrow* 1598 Inwwłoc 134; *Ostrów* 1827 Tabella II 69; *Ostrów* 1886 SG VII 698; *Ostrów* 1921 Sk II 71; *Ostrów*, -*rowa*, *ostrowski* 1974 UN 46, 14; gw. *ostruff/uostruf*, -*va*, *ostroski*. EB

Ostrów (27), wś, piotr., gm. Opoczno, 4 km na płd. od Opoczna: *Ostrow* 1577 ŻDz XIV 281; *Ostrow* 1660-64 Lusand I 10; *Ostrow* 1789 Lusand I 189; *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1886 SG VII 699; *Ostrów* 1921 Sk III 94; *Ostrów*, -*rowa*, *ostrowski* 1969 UN 28, 47. Lit.: KSand 145. IN

Ostrów (27a), wś, płoc., gm. Rościszewo, 11 km na płn.-wsch. od Sierpca: *Ostrow* 1578 ŻDz XVI 39; *Ostrowy* 1784 MpPerPł; *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1886 SG VII 701; *Ostrów*, -*rowa* 1981 WUN II 657. UW

Ostrów (27b), wś zaginiona, leżała przy drodze z Tumu do Łęczycy, płoc.: villa *Ostrow* (1145) XIII KW I 17; *Ostrow* 1344 KW II 560. Lit.: SHGŁęcz II 21. EB

Ostrów (28), wś, przem., gm. Gać, 8 km na płd.-zach. od Przeworska: *Ostrow* 1375 ZDM IV 178; *Ostrow* 1429 ZDM II 415; *Ostrow* 1589 ŻDz XVIII/1, 11; *Ostrow* 1646 ADP 64, k. 133; *Ostrow* 1794 Ga F; *Ostrow* 1851 Sch 47; *Ostrów* 1886 SG VII 705; *Ostrów*, -*rowa* 1981 WUN II 657; gw. *ostruf*, -*ova*, *ostrofski*. Lit.: MakPrz 195. BCz

Ostrów (29), wś, przem., gm. Przemyśl, 3,8 km na zach. od Przemyśla: *Ostrow* 1406 AGZ VIII 54; *Ostrow* 1589 ŻDz XVIII/1, 19; *Ostrow*

1672 ADP 50, k. 708; *Ostrow* 1794 Ga F; *Ostrow* 1851 Sch 19; *Ostrów* 1886 SG VII 706; *Ostrów*, -*rowa* 1981 WUN II 657; gw. *ostruf*, -*ova*, *ostrofski*. Lit.: MakPrz 195. BCz

Ostrów (30), wś, przem., gm. Radymno, 3 km na płn.-zach. od Radymna: *Ostrow* (1430)1444 AGZ VII 76; *Ostrow* 1589 ŻDz XVIII/1, 4; *Ostrow* 1646 ADP 64, k. 32; *Ostrow* 1794 Ga F; *Ostrów* 1851 Sch 24; *Ostrów pod Radymnem* 1886 SG VII 705; *Ostrów*, -*rowa*, *ostrowski* 1965 UN 57, 73; *Ostrów*, -*rowa* 1981 WUN II 658. — W XIX w. n. z członem lokalizującym w formie wyrażenia przyimkowego, od n. mta *Radymno*. Lit.: MakPrz 194-5. BCz

Ostrów (31), wś, rad., gm. Magnuszew, 15 km na wsch. od Warki: *Ostrow* 1415 Czer nr 357; *Ostrow* (1421)1456 SHGMz(MK 3, 79); *Ostrow* 1477 SHGMz(MK 5, 184); *Ostrow* 1576 ŻDz XVI 242; *Ostrow* 1783 MpPerMz; *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1839 MpKwat IV 4; *Ostrów* 1886 SG VII 699; *Ostrów*, -*rowa*, *ostrowski* 1970 UN 25, 17. UB

Ostrów (32), wś, rzesz., gm. Ostrów, 15 km na płn.-wsch. od Dębicy: *Ostrow* (1346)XV AGZ VII 8; *Ostrow* 1390, *Ostrow* 1420 Kkk II 150, 464; *Ostrow* (1438) ZDM VIII 24; *Ostrow* 1487, *Osztwo* 1502 SHGSd(TP 24, 377; 24, 524); *Ostrow* 1508, *Ostrow* 1536 ŻDz XV 466, 505; *Ostrow* 1581 ŻDz XIV 251; *Ostrów* 1886 SG VII 705; *Ostrów* 1921 Sk XII 33; *Ostrów*, -*rowa*, *ostrowski* 1966 UN 69, 41. Lit.: OPilz 44; RospSEMig 275. IN

Ostrów (33), wś zaginiona, leżała w dawnym pow. liwskim, w par. Kałuszyn, siedl.: bezimien-na wieś w lesie 1549 Kowalczyk(MK 77, 3); *Ostrow* 1563 ŻDz XVI 417. Lit.: Kowalczyk, Rocz-nik Mazowiecki XVI 290. UB

Ostrów (34), wś, siedl., gm. Maciejowice, 11 km na płd.-zach. od Łaskarzewa: *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1886 SG VII 701; *Ostrów* 1921 Sk IV 61; *Ostrów*, -*rowa*, *ostrowski* 1971 UN 124, 18. IN

Ostrów (35), wś, sier., gm. Brzeźnio, 9 km na płn.-zach. od Złoczewa: *Ostrow* 1391 SHGŁęcz II 21; *Ostrow* 1511 ŻDz XIII 179; *Ostrow* 1511-23 ŁLB I 420; *Ostrow* 1553 ŻDz XIII 218; *Ostrów* 1827 Tabella II 69; *Ostrów* 1886 SG VII 699; *Ostrów* 1921 Sk II 105; *Ostrów*, -*rowa*, *ostrowski* 1972 UN 50, 10. Lit.: SHGŁęcz II 21. EB

Ostrów (36), wś, sier., gm. Dalików, 16 km na płn.-wsch. od Poddębic: *Ostrów* 1827 Tabella

Ostrów

II 70; *Ostrów* 1877 Zin II 20; *Ostrów*, kol. 1886 SG VII 698; *Ostrów*, wś 1902 Przew II 42; *Ostrów* 1921 Sk II 51; *Ostrów, -rowa, ostrowski* 1973 UN 47, 8. EB

Ostrów (37), wś, sier., gm. Łask, 3,5 km na wsch. od Łasku: *Ostrow* (1366)XVI SHGŁęcz II 21; *Ostrow* 1511 ŻDz XIII 192; *Osstrow* 1511–23 ŁLB I 447; *Ostrow* 1552 ŻDz XIII 238; *Ostrow* 1827 Tabella II 70; *Ostrow* 1886 SG VII 698; *Ostrow* 1921 Sk II 45; *Ostrow, -rowa, ostrowski* 1974 UN 42, 15. Lit.: SHGŁęcz II 21. EB

Ostrów (38), wś notowana do 1933 r., w dawnym pow. sieradzkim, gm. Zduńska Wola: *Ostrow* 1877 Zin II 20; *Ostrow*, kol. 1886 SG VII 699; *Ostrow*, folw. 1921 Sk II 96; *Ostrow* 1933 SkBy 1221. EB

Ostrów (39), wś, skiern., gm. Łowicz, 6 km na zach. od Łowicza: *Ostrow Gregorii* (1359)XV, *Ostrow* 1374 KW III 132, 412; *Ostrow* (1404)XVI, *Ostrow* (1441)XVI VisitGn 17, 63; *Ostrow* 1476 Matr I nr 1351; *Ostroph, Ostrovek* 1511–23 ŁLB II 256, 544; *Ostrowek Camyrow* 1511/12 VisitGn 122; *Ostrow Camirow* (1531) VisitGn 674; *Ostrowek* 1579 ŻDz XVI 149; *Ostrow* 1792 MpPerRw; *Ostrow* 1827 Tabella II 70; *Ostrow* 1839 MpKwat III 4; *Ostrow* 1886 SG VII 698; *Ostrow, -rowa, ostrowski* 1973 UN 44, 24. — Początkowo właścicielem wsi był *Grzegorz*, stąd pierwszy zapis w formie n. zestawionej *Ostrów Grzegorza* (łac. gen. *Gregorii*). W XVI w. *Ostrówek Kamirów* z drugim członem od nazwiska właściciela *Kajmira*. Lit.: SHGŁow II/1, 35–7. UW

Ostrów (40), os., okresowo wś, suwał., gm. Orzysz, 10,5 km na pń.-wsch. od Orzysza: *Werder*, maj. 1785 Goldb III 231 (tu?); *Friedrichswerder* — *Ostrow* 1879 KętN 159; *Ostrow*, niem. *Friedrichswerder*, maj. 1886 SG VII 712; *Friedrichswerder* 1920 MpHAPr I; *Ostrow* — *Friedrichswerder* 1941 Choj 118; *Friedrichswerder* — *Ostrow*, wś 1946 Ley I 123; *Friedrichswerder* — *Ostrow, -wia, ostrowski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Ostrow, -rowa* — *Friedrichswerder*, os. 1951 Rosp 228. — Dawna n. niem. od ap. *Werder* 'wyspa', później *Friedrichswerder* (jeśli identyfikacja prawidłowa), n. złożona z pierwszym członem od im. *Friedrich*. Nie można wykluczyć, że wykazy mieszają n. dwóch miejscowości *Ostrów*, które według map leżą na przeciwnych brzegach jez. Orzysz. RP

Ostrów (41), os., dawniej wś, suwał., gm. Stare Juchy, 8,5 km na pń.-wsch. od Orzysza: [*Wier-*

ciejki] 1523 BiałOsad 75; *Wiertzieke* 1536 KętL 478; sampt dem *Werden* 1568, *Werder* XVII, *Ostrow* XVII BiałPrzem 32, 70; *Werder* od. *Ostrow*, maj. 1785 Goldb III 231; *Ostrow* czyli *Wierciejki* 1882 KętL 478; *Ostrow*, niem. *Werder*, folw. 1886 SG VII 712; *Werder* al. *Ostrow* 1893 SG XIII 22; *Werder* 1920 MpHAPr I; *Ostrow* — *Werder* 1941 Choj 118; *Werder* — *Ostrow*, dw. 1946 Ley I 44; *Werder* — *Ostrow, -wa, ostrowski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Ostrow, -rowa* 1981 WUN II 658. — Dawniej n. *Wierciejki*, od nazw. karczmarza ze Skomacka Grzegorza *Wierciejki*, któremu nadano *ostrów* między Jeziorem Orzyckim a Czarnym; wtórnie w formie pluralnej. Nazwa *Ostrow* od XVII w., wcześniej zapisana w formie niem. *Werder*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ostrow*. Lit.: BiałPrzem 32, przyp. 95, 70, 110; BiałOsad 20–1; 74–5, przyp. 148, 120; BiałKol 161. RP

Ostrow (42), wś, tarnob., gm. Tarłów, 15,5 km na pń.-wsch. od Lipska: *Ostrow*, folw. 1886 SG VII 699; *Ostrow*, kol. 1902 Przew II 42; *Ostrow*, wś 1921 Sk III 22; *Ostrow, -rowa, ostrowski* 1966 UN 26, 21. IN

Ostrow (43), wś, tarn., gm. Wierzchosławice, 8 km na zach. od Tarnowa: *Ostrow* 1396 Sand nr 40; *Ostrow* 1404 SHGSd(TP 22, 105); *Ostrowek* (1498)XVIII Sng II 211; *Ostrow* 1502 Matr III nr 254; *Ostrow* 1536 ŻDz XV 552; *Ostrow* 1564 Lukrak II 85; *Ostrow* 1581 ŻDz XIV 263; *Ostrow* 1886 SG VII 704; *Ostrow* 1921 Sk XII 35; *Ostrow, -rowa, ostrowski* 1964 UN 15, 154. — Odnotowana też n. w formie zdrobniałej, z suf. -ek. Lit.: OPilz 44. IN

Ostrow (44), wś, tor., gm. Świdziebnia, 15 km na pń.-wsch. od Brodnicy: *Ostrow* 1784 MpPerPł; *Ostrow* 1886 SG VII 701; *Ostrow* 1921 Sk I 158; *Ostrow, -rowia, ostrowski* 1971 UN 183, 32. BCz

Ostrow (45), wś, warsz., gm. Celestynów, 8,5 km na wsch. od Otwocka: *Ostrow* 1783 MpPerMz; *Ostrow większy* 1783–84 RejKor 711; *Ostrow* 1827 Tabella II 70; *Ostrow* 1839 MpKwat IV 4; *Ostrow* 1886 SG VII 698; *Ostrow, -rowia, ostrowski* 1966 UN 135, 5. UB

Ostrow (46), wś zaginiona, leżała w ziemi warszawskiej, koło Żyrzna, można ją zidentyfikować z późniejszym Zastowem, lokowanym przed 1416 r., warsz.: *Ostrow, quae Osmolino* prius vocabatur; pro villis Crusze et *Osmolino* (1339) KMaz II nr 229, 230. — Oboczna n. *Osmolino* od n. os.

Osmola RymSEN II 188, z suf. *-ino*. Identyfikacja za SHGWarsz (w opracowaniu). UB

Ostrów (47), wś, wloc., gm. Skępe, 11 km na pld.-wsch. od Lipna: *Ostrowo* 1784 MpPerPł; *Ostrow* 1967 SM 802; *Ostrów, -rowa, ostrowski* 1972 UN 180, 45. — Na początku n. *Ostrowo*, później *Ostrów*. BCz

Ostrów zob. Gunie-Ostrów, Kopiec (3), Krupy (2), Maciejowice (8), Michalów (1), Mściska, Nowa Wieś (104), Ostrowie (2), Ostrowiec Świętokrzyski, Ostrowo (1, 1a, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 9a, 12, 12a, 13, 13a, 15), Ostrowo Kościelne, Ostrowo Szlacheckie, Ostrowsko (2), Ostrowy (1, 4), Ostrowy nad Okszą, Ostrowy Tuszowskie, Ostrow Kaliski, Ostrow Królewski, Ostrow Krupski, Ostrow Lednicki, Ostrow Lubelski, Ostrow Mausz, Ostrow Mazowiecka, Ostrow Nadrybski, Ostrow Podlejski, Ostrow Szlachecki, Ostrow Tumski, Ostrow Warcki, Ostrow Wielki, Ostrow Wielkopolski, Ostrowek (3, 4, 5, 6, 13, 15, 20a, 23, 25, 26), Ostrowki (3, 4), Parski (2), Plebania Wola, Pólko (9), Psienie-Ostrow, Roszków Ostrow, Wola Ostrowska, Zajezierze (2)

Ostrow Baranowski zob. Ostrowy Baranowskie

Ostrow Baranów zob. Ostrowy Baranowskie

Ostrow Kaliski, wś, pil., gm. Brzeziny, 6,5 km na pln.-wsch. od Grabowa nad Prosną: hereditatem ... *Ostrowo* 1293 KW II 76; *Ostrow* 1415 Kal nr 692; *Ostrowo* 1511/12 VisitGn 398; *Ostrow* 1511–23 ELB II 44; *Ostrow* 1579 ŻDz XII 119; *Ostrow seu Ostrowek* 1674 MKI(ASK 74, 150); *Ostrow kaliski* 1827 Tabella II 70; *Ostrow Kaliski* al. *Wielki*, wś 1886 SG VII 698; *Ostrow Kaliski, -rowa -kiego, ostrowski* 1971 UN 80, 11. — Zapisy potwierdzają wahanie rodzaju nazwy. Człon odróżniający od n. mta *Kalisz*. ZZ

Ostrow Kaliski zob. Ostrow Wielkopolski
Ostrow Królewski, wś, tarn., gm. Rzezawa, 7 km na pln.-wsch. od Bochni: *Ostrow* 1428 CdP III 389; ville *Ostrowy* (1439) KMłp IV 339; *Ostrow* 1470–80 DB I 118; *Ostrow* 1581 ŻDz XIV 58; *Ostrow* 1564 Lukrak I 70; *Ostrow* 1680 Rej 258; *Ostrow* al. *Borek Królewski* al. *Kameralny* 1886 SG VII 704; *Ostrow Królewski* 1921 Sk XII 4; *Ostrow Królewski, -rowa -kiego, ostrowski* 1963 UN 2, 52. — W XIX w. oboczna n. *Borek*, ponowiona z n. pobliskiej wsi *Borek* (28), z członami odróż-

niającymi od przym. *królewski, kameralny* 'koronny, skarbowy' SW II 217, wskazującymi na dawną przynależność. Lit.: LKrak 107. IN

Ostrow Krupiecki zob. Ostrow Krupski

Ostrow Krupski, wś, chełm., gm. Krasnystaw, 11 km na pld.-wsch. od Rejowca Fabrycznego: Fol. *Ostrow* 1839 MpKwat VI 8; *Ostrow*, folw. 1886 SG VII 700; *Ostrow Krupiecki*, kol. 1921 Sk IV 50; *Ostrow*, wś 1952 UW 138; *Ostrow Krupski, -rowia -kiego, ostrowski* 1970 UN 111, 23; gw. *ostruf (krupski)*, *-rova (-kego)*, *ostroski*. — Początkowo n. *Ostrow*, później n. zestawione *Ostrow Krupiecki, Ostrow Krupski*, z członami odróżniającymi od n. pobliskiej wsi *Krupe*. Lit.: CzChełm 185. BCz

Ostrow Lednicki, gród z osadą na wyspie na jez. Lednica, pozn., gm. Pobiedziska, 8 km na pln.-wsch. od Pobiedzisk: de *Ostrov* (1136) KW I 11; castrum *Ostrov* (1234)1257, in *Ostrowe* 1238, de *Ostrow* 1284 KW I 145, 176, 500; *ostrow* na Lednicy 1564–65 Luwlkp I 278; *Ostrow*, wyspa na jeziorze Lednica 1886 SG VII 709; *Ostrow Lednicki, -rowa -kiego* 1967 UN 77, 12; gw. *uostriw lednicki, -ova -igo*. — Początkowo n. *Ostrow*, później z członem określającym *Lednicki, na Lednicy*, od n. jez. *Lednica*, por.: na yeszerze *Ledniczi* 1403 Koz I 142, na jeziorze *Lednicy* 1403 SHGPn. Za panowania pierwszych Piastów Ostrow był jednym z głównych ośrodków obronnych i administracyjnych. Na wyspie zachowały się pozostałości grodu oraz relikty najstarszego w Polsce zespołu preromańskiej architektury pałacowo-sakralnej (z basenami do chrztu) i wolno stojącego kościoła cmentarnego z grobami w nawie i aneksach. ZZ

Ostrow Lubelski, mto, lub.: *Ostrow* (1442) 1608 ZDM III 56; *Ostrow* 1470–80 DB II 576; *Ostrow* 1569 ŻDz XIV 406; *Ostrow* 1626 RPobLu 31; *Ostrow* opp. 1676 ŻDz XV 34a; *Ostrow* 1787 Spis 437; *Ostrow* 1886 SG VII 697; *Ostrow Lubelski* 1953 Mp-100(Włodawa); *Ostrow Lubelski, -rowa -kiego, ostrowski* 1969 UN 113, 16. — Człon odróżniający od n. mta *Lublin*. Lit.: SHGLu III 169–70; KosLu 69; RospSEMig 275; RymNmiast 177. IN

Ostrow Mały zob. Krupy (2), Mściska

Ostrow Mausz, os., dawniej wś, gdań., gm. Sulęcyno, 17 km na pln.-wsch. od Bytowa: *Ostrow* 1789 MpGillyPom; *Ostrow* 1796–1802 MpSchröt; *Ostrow Mausz* 1862–79 PMT IX 48; *Ostrow-Mausch* 1886 SG VII 712; *Ostrow, Mausz*

Ostrów Mazowiecka

(*Mausch* al. *Ostrów-Mausz*) 1925 PMT IX 48; *Ostrów Mausz*, -rowa -sza 1981 WUN II 658; kasz. *uostrowo/uostrówk*, -va, *uostrowski*. — Wieś leżała na wyspie na jez. *Mausz*, stąd drugi człon nazwy. Kaszubska postać *Ostrowo* ze zmianą rodzaju gramatycznego; oboczna forma *Ostrówk*, wtórnie derywowana typowym dla Pomorza suf. *-(e)k*. Lit.: Surma, PMT IX 48. BCz

Ostrów Mazowiecka, mto, ostroł.: *Ostrovya* (1414–25)1456, *Ostrowa* (1421)1456 SHGMz(MK 3, 104–104v i 71–71v); *Ostrowa* 1425 Mkm I nr 184; *Ostrowya* 1457 SHGMz(Ep. 5, 83v); *Ostrow* 1479 HMil 332; *Ostrowia* 1481, 1543 Matr IV/1, nr 7081; myasteczka *ostrovvey* 1507 Warsz nr 1982; *Ostrowia*, oppidum 1578 ŻDz XVI 403; *Ostrowia* 1617 Lumaz I 141; *Ostrow* 1783 Mp-PerMz; do *Ostrowi*, w mieście *Ostrowi* 1809 Font LX 285; *Ostrów* 1827 Tabella II 69; *Ostrów* właściwie *Ostrowie* 1886 SG VII 696; *Ostrów* 1921 Sk V 60; *Ostrów Mazowiecka* 1952 UW 22; *Ostrów Mazowiecka*, -wi -kiej, *ostrowski* 1971 UN 134, 5. — Nazwa od ap. *ostrowia, obocznej formy ap. *ostrów*. Utrwaliła się forma *Ostrów*, ze zmianą paradygmatu i zachowaniem miękkości spółgłoski wygłosowej (w przypadkach zależnych). Człon odróżniający *Mazowiecka* dodano do n. w 1926 r. Lit.: ZMaz 288; RymNmiast 177; RospSEMig 275; BańMorf 81. UB

Ostrów Nadrybski, cz. wsi Wólka Nadrybska, dawniej wś, chełm., gm. Cyców: *Ostrów* 1796 Per-Opis I 157; *Ostrów*, wś 1886 SG VII 700; *Ostrów Nadrybski*, wś 1921 Sk IV 11; *Ostrów Nadrybski*, -rowa -kiego 1981 WUN II 658; gw. *ostruv nadrypski*, -rowa -kego, *ostroski*. — Dawniej n. *Ostrów*, potem z członem odróżniającym od n. pobliskiej wsi *Nadrybie*. Lit.: CzChełm 185. BCz

Ostrów Niemiecki zob. **Ostrów Wielkopolski**

Ostrów Nowy zob. **Ostrów** (1a)

Ostrów Pieckowski, cz. wsi Piecki, dawniej wś, olszt., gm. Piecki: *Ostrowy* 1618 Mrągowo 177; *Ostrowen*, folw. 1785 Goldb III 144; *Peitscherdorfscher Werder* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Peitscherdorfscher Werder* — *Pieckowski ostrów* 1879 KętN 178; *O[strów] Pieckowski*, niem. *Peitschendorfs-werder*, miejscowość na Mazurach 1886 SG VII 712; *Peitschendorfs-werder* — *Sadowszczyzna* al. *Pieckowski Ostrów*, dw. 1946 Ley I 57; *Peitschendorfs-werder* — *Ostrów Pieckowski*, -rowa -kiego, *ostrowski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Ostrów Pieckowski* —

Petschendorfs-werder, os. 1951 Rosp 228; *Ostrów Pieckowski*, os. 1967 SM 803; *Ostrów Pieckowski*, -rowa -kiego 1981 WUN II 658. — Osada położona na półwyspie na jez. Wągiel Wielki, stąd n. *Ostrowy*, od ap. *ostrów*, w formie pluralnej. Człony odróżniające w n. zestawionych (niem. i pol.) od n. pobliskiej wsi *Piecki*, niem. *Petschendorf*. Oboczna forma z członem *Sadowszczyzna*, zapewne od nazw. *Sadowski*, z suf. *-izna*. Lit.: Mrągowo. Z dziejów miasta i powiatu, 1975, 177. RP

Ostrów pod Radymnem zob. **Ostrów** (30)

Ostrów Podlejski, przys., dawniej wś, częst., gm. Lelów, 7 km na pld.-zach. od Koniecpoła: *Ostrów*, folw. 1763 SHGKrMat 215; *Ostrów*, wś 1787 MpPerKr; *Ostrów*, 1790 SHGKrMat 215; *Ostrów*, folw. 1886 SG VII 699; *Ostrów*, os. 1921 Sk III 18; *Ostrów*, wś 1933 SkBy 1220; *Ostrów Podleski* (!), przys. 1967 SM 803; *Ostrów Podlejski*, -rowa -kiego, *ostrowski*, wś 1971 UN 35, 54; *Ostrów Podlejski*, -rowa -kiego 1981 WUN II 658. — Początkowo n. *Ostrów*. Człon odróżniający od gw. formy przym. odmiejscowego, zob. *Podlesie* (2). IN

Ostrów Południowy zob. **Ostrów** (1a)

Ostrów Północny zob. **Ostrów** (1a)

Ostrów przy Tuszewie zob. **Ostrowy Tuszowskie**

Ostrów Sieradzki zob. **Ostrów Wielkopolski**

Ostrów Szlachecki, wś, tarn., gm. Bochnia, 8 km na pln.-wsch. od Bochni: *Ostrow* 1350 KMłp I 274; *Ostrow* 1470–80 DB II 176; *Ostrow* 1490 ŻDz XV 445; *Ostrow* 1581 ŻDz XIV 57; *Ostrow* 1680 Rej 263; *Ostrów Szlachecki* 1886 SG VII 704; *Ostrów Szlachecki* 1921 Sk XII 4; *Ostrów Szlachecki*, -rowa -kiego, *ostrowski* 1963 UN 2, 15. — Początkowo n. *Ostrów*. Człon odróżniający od przym. *szlachecki*, wskazujący na przynależność wsi. Lit.: LKrak 108. IN

Ostrów Szlachecki zob. **Ostrów** (18)

Ostrów Świecki, wś, tor., gm. Chełmno, 4 km na wsch. od Świecia: *Ostrower Kämpe* 1789 Goldb II 172; *Ostrower Kämpe* 1796–1802 Mp-Schröt XV; *Ehrental* — *Ostrowska Kępa* 1879 KętN 64; *Świecki Ostrów*, niem. *Ehrental*, dawniej *Ostrower Kaempe* 1890 SG XI 666; *Ehrental* seit 1873, vorher *Ostrower Kämpe*, *Ostrowska Kępa* 1912 Bär 37; *Ostrów Świecki*, niem. *Ehrental* 1921 Sk XI 50, 84; *Świecki Ostrów* in. *Ostrowska Kępa* (Ehrental) 1925 Krzep 114; *Ostrów Świecki* 1952 UW 48; *Ostrów Świecki*, -wia -kiego, *ostrowski* 1971 UN 175, 9. — Dawna n. niem. zestawiona,

od przym. *ostrower* (por. pol. *ostrów*) i od ap. *Kämpe* 'kępa, wyspa'. Później *Ostrów Świecki*; człon odróżniający od n. mta Świecie (leżącego w pobliżu po drugiej stronie Wisły). Nazwa niem. *Ehrenthal* wprowadzona urzędowo w 1873 r. Utrwaliła się n. *Ostrów Świecki*. WK

Ostrów Tumski, cz. Poznań, dawniej mko: in castro *Ostrow* (XIII–XIV sub a. 1000) MPH III 617; de *Insula* 1335 KW II 481; de *Ostrow* sive de *insula* 1349–90 KW III 534; in opido videlicet *Ostrow* sive *Ynsula* sita penes *Srothcam* opidum (1391) KW III 639; oppidi *Ostrow* 1431 AC I nr 53; dicti opidi *Ostrow* 1444 KW V 689; Chwaliszow et *Ostrow* (1475) 1576 SHGPn(AAP CP 1, 27v–28); in *Summo Poznaniensi* 1510 NKs 214; *Summun Posnaniense* XVII–XVIII NDz I 3; *Ostrow* Episc. Posn. 1582 ŻDz XII 47; *Ostrow* 1789 PPOzn(Tab 6, 318); *Ostrów* al. *Ostrówek*, dawne przedmieścia Poznań, *Ostrówek*, ulica łącząca dawny Ostrów ze Śródką 1886 SG VII 709; *Ostrówek*, cz. mta Poznań 1902 MycPn 115; *Ostrów Tumski*, *-rowia* *-kiego* 1966 UN 93, 6. — Dawniej n. *Ostrów*, w formie łac. *Insula*. W średniowieczu n. *Ostrów* odnosiła się jedynie do miasteczka między Śródką a rz. Cybina, natomiast obszar, dziś nazywany *Ostrowem Tumskim* (: *tum* 'kościół katedralny, katedra' SW VII 167), z katedrą św. Piotra i Pawła, określany był *Summun Posnaniense*, od ap. *summum* 'najwyższy szczególniej jakiejś rzeczy, szczyt, wierzchołek'. Lit.: SHGPn III 515–8; PPOzn 218; RospSEMIG 303–4; RymNmiast 177, 191; NGPozn 90–1. ZZ

Ostrów Warcki, wś, sier., gm. Warta, 12 km na pln. od Warty: *Ostrow* 1391 SHGŁęc II 22; *Ostrow* 1496, *Osstrow* 1511 ŻDz XIII 172, 183; *Ostrow* 1511–23 ŁLB I 407; *Ostrow* 1553 ŻDz XIII 222; z *Ostrowa* 1628–32 Luwłkp II 74; *Ostrów wartski* 1827 Tabella II 70; *Ostrów Wartski* 1877 Zin II 20; *Ostrów Warcki* 1886 SG VII 699; *Ostrów Warcki* 1921 Sk II 118; *Ostrów Warcki*, *-rowa* *-kiego* 1981 WUN II 658. — Początkowo n. *Ostrów*; wtórnie dodano człon odróżniający od n. mta *Warta*. Lit.: SHGŁęc II 22. EB

Ostrów Wielki, kol., dawniej wś, olszt., gm. Miłomłyn, 8 km na płd.-zach. od Miłomłyna: *Gross Werder* 1686 PMT X 103; *Groß Werder* 1789 Goldb I 245; *Gr. Werder (Ostrow)*, wś 1820 Wald 201; *Werder Gross* i *Klein*, wś 1893 SG XIII 222; *Ostrów* — *Gross Werder* 1941 Choj 118; *Gross Werder* — *Ostrów Wielki*, wś 1946 Ley I 75; *Gross*

Werder — *Ostrów Wielki*, *-owa* *-kiego*, *ostrowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Ostrów Wielki* — *Gross Werder*, wś 1951 Rosp 228; *Ostrów Wielki*, *-rowa* *-kiego* 1981 WUN II 658. — Dawna n. niem. od ap. *Werder* 'ostrów, wyspa (na rzece)', z członem odróżniającym od przym. *gross* 'wielki'. Nazwa pol. *Ostrów Wielki* jest dokładnym tłumaczeniem n. niem. i w tej formie zatwierdzono ją urzędowo po 1945 r. Lit.: Biolik, PMT X 103. RP

Ostrów Wielki zob. *Ostrów* (18), *Ostrów Kaliski*

Ostrów Wielkopolski, mto, kal., gm. Ostrów Wielkopolski: mta *Ostrowa* przed 1404 NDz II 409; z miasta *Ostrowa* (1442) XVII KW V 659; *Ostrow* 1510 NKs 152; *Ostrow* 1579 ŻDz XII 137; *Ostrow*, opp. 1620 MKI(Tab II 58); Miasto *Ostrow* 1775 MKI(Tab 19, 12); *Ostrów* 1846 KsP 288; *Ostrów* al. *Ostrowo*, także *Ostrów Kaliski*, *Sieradzki* al. *Niemiecki*, niem. *Ostrowo in Posen*, mto 1886 SG VII 708; *Ostrów*, niem. *Ostrowo*, mto 1921 Sk X 63, 150; *Ostrów Wielkopolski*, *-rowa* *-kiego* 1981 WUN II 659; gw. *uostruf*, *-owa*, *uostroski*. — Dawniej n. *Ostrów*, też *Ostrowo*. W XIX w. n. z dodatkowymi członami określającymi *Kaliski*, *Sieradzki*, *Niemiecki*. Współcześnie występuje z członem odróżniającym od n. dzielnic *Wielkopolska*. Lit.: RospSEMIG 275; RymNmiast 178; ZierNmiast 112–4. ZZ

Ostrów Zbąski, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. szreńskim, w par. Zgliczyno, ciech.: *Ostrów Zbąski* 1578 ŻDz XVI 54. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od ap. *ostrów*, człon drugi zapewne od nazw. właściciela *Zbąski*. UW

Ostrów-Kania, wś, siedl., gm. Dęba Wielkie, 5 km na płd.-wsch. od Halinowa: *Ostrów Kania* 1886 SG VII 698; *Ostrów-Kania* 1921 Sk I 79; *Ostrów-Kania* 1952 UW 16; *Ostrów-Kania*, *-rowa* *-ni* 1981 WUN II 658. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od ap. *ostrów*, człon drugi zapewne od nazw. *Kania* RymSEN I 373. UB

Ostrów-Kolonia zob. *Ostrów* (6, 15, 19)

Ostrówce, kol., dawniej wś, byd., gm. Gąsawa, 9 km na płd.-wsch. od Żnina: w *Ostoczku* (!) 1412 SHGKI(BJ 8056 IV 160); de *Ostrozec* (!) 1412 KW V 198; de *Ostroszce* 1425 Koz V 113; de *Ostrowcze* 1494 SHGKI(PG 7, 22v); *Ostroszce* 1511–23 ŁLB I 179; cum *Ostroszce* (1534), *Ostrowcze* deserta (1559) VisitGn 501, 631; *Ostroszca* deserta 1564 SHGKI(ASK 12, 546); Par. *Ostroszce* 1577 ŻDz XII 187; wies na ten czas pusta *Ostrowce* nazwana ... do *Ostrowcz* (1617)

Ostrówek

1660 Koz V 113; wieś *Ostrowce* ... od jeziora *Ostrosć* 1731 Koz V 113; *Ostrowce* 1846 KsP 516; *Ostrowce*, folw. 1921 Sk X 129; *Ostrówce*, *-wiec*, *ostrówiecki* 1971 UN 192, 19; gw. *uostrufce*, *-vec*, *uostruwecki*. — Nazwa niejasna. Może od ap. *ostróžec, por. *ostróg*, albo od ap. *ostroža* 'jakaś roślina kłująca, ciernista', lub *ostrože* 'ciernie, kolce' Sstp V 673. Nie można też wykluczyć pochodzenia od n. os. *Ostrožec, por. *Ostroža* (?), *Ostrožka*, *Ostrožko* SSNO IV 155. Forma *Ostrowce* jest wynikiem asymilacji w grupie spółgłoskowej *-žc- > -wc-*, natomiast *Ostrówce* jest pñpnol. postacią dialektalną z pochyleniem *o*. ZZ

Ostrówek (1), wś, biał., gm. Suchowola, 6 km na pñn. od Suchowoli: *Ostrówek* 1744 SDV 149; *Ostrówek* 1921 Sk V 78; *Ostrówek*, *-wka* 1981 WUN II 659. — Nazwa od ap. *ostrówek* 'gaj, zarośla nad brzegiem rzeki' SW III 872. EB

Ostrówek (2), wś, biał., gm. Szudziałowo, 19 km na pñd.-wsch. od Sokółki: *Ostrowek* 1744 SDV 95; *Ostrówek* 1902 SG XV/2, 423; *Ostrówek* 1921 Sk V 79; *Ostrówek*, *-wka* 1981 WUN II 659. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Ostrów* (1a), z suf. *-ek*. EB

Ostrówek (3), wś, bydż., gm. Kruszwica, 13,5 km na pñd.-zach. od Radziejowa: *Ostrow* 1489 Lupbrz 139; *Ostrow minor* 1527 Vlad XI 43; *Ostrowko* 1557–66 ŹDz XIII 32; *Ostrowko* 1674 Rpog 163; *Ostrowek* 1796–1802 Mpšchröt XXV; *Ostrówek* al. *Ostrówko* 1886 SG VII 717; *Ostrówek*, *-wka*, *ostrówiecki* 1972 UN 179, 7. — Dawniej n. *Ostrów*, ponowiona z n. pobliskiej wsi *Ostrowo* (5), z członem odróżniającym od łac. przym. *minor* 'mniejszy'; wtórnie zuniwerbizowana za pomocą suf. *-ko*, następnie *-ek*. AG

Ostrówek (4), os., bydż., gm. Sośno, 8 km na wsch. od Więcborka: *Ostrow* 1531 Koz III 696; *Ostrowek*, *Fierleiewo* Preadidum, In villa *Fierleiewo* 1766 MKI(E 42, 797, 805); *Ostrówek*, os. 1886 SG VII 717; *Ostrówek*, *-wka*, cz. wsi *Tonin*, las *Ostrówek* koło wsi *Tonin* 1971 UN 184, 18; *Ostrówek*, *-wka* 1981 WUN II 659. — Dawniej n. *Ostrów*, wtórnie z suf. *-ek*. W XVIII w. oboczna n. *Fierlejewo*, od n. os. *Firlej* SSNO II 45, z suf. *-ewo*. ZZ

Ostrówek (5), wś, kal., gm. Galewice, 13 km na pñn.-wsch. od Wieruszowa: *Osstrow* 1511–23 ŁLB I 423; *Ostrówek* 1827 Tabella II 70; *Ostrówek* i *Ostrówek Poduchowny*, dwie wsi 1886 SG VII 715; *Ostrówek* i *Ostrówek Węglewicki*, dwie wsi 1902 Przew II 43; *Ostrówek* i *Ostrówek Węglewicki*,

dwie wsi 1921 Sk II 126; *Ostrówek*, wś 1952 UW 106; *Ostrówek*, *-wka*, *ostrówiecki*, wś, i *Ostrówek Węglewiski*, *-ka* *-kiego*, cz. wsi *Ostrówek* 1974 UN 53, 12; *Ostrówek*, *-wka* 1981 WUN II 659. — Początkowo n. *Ostrów*, następnie *Ostrówek*. Członem odróżniające od przym. *poduchowny* (wskazującego na rodzaj własności) oraz od n. pobliskiej wsi *Węglewice*, w formie przym. *węglewicki*, później *węglewiski*. EB

Ostrówek (6), wś, kal., gm. Stawiszyn, 5 km na pñd.-wsch. od Stawiszyna: *Ostrow* 1357 KW III 70; *villam Ostrow* (1390)1534 VisitGn 468; *Ostrow* 1415 Kal nr 643; *Ostrowko* 1511–23 ŁLB II 72; *Ostrowek* 1526 AC I nr 3031; *Villa Ostrow* (1534), *Ostrowek* (1559) VisitGn 467, 601; *Ostrowko* 1579 ŹDz XII 134; *Ostrowko* 1674 MKI(ASK 74, 138); *Ostrówek* 1827 Tabella II 70; *Ostrówek* 1886 SG VII 715; *Ostrówek*, *-wka*, *ostrowski* 1971 UN 80, 14; gw. *uostruvek*, *-fka*, *uostroski*. — Dawniej n. *Ostrów*, od XVI w. z suf. *-ko*, *-(e)k*, być może dla odróżnienia od licznych n. m. *Ostrów*. ZZ

Ostrówek (6a), cz. *Ostrowca* Świętokrzyskiego, dawniej wś, kiel.: *Ostrówek* 1827 Tabella II 70; *Ostrówek* 1877 Zin II 21; *Ostrówek*, wś i folw. 1886 SG VII 751; *Ostrówek*, wś 1921 Sk III 79; *Ostrówek*, *-wka*, cz. mta 1966 UN 27, 73; *Ostrówek*, os. 1967 SM 804; *Ostrówek*, *-wka* 1981 WUN II 659. Lit.: KopKiel 41. IN

Ostrówek (7), wś, koniń., gm. Dobra, 3,5 km na pñd.-zach. od Dobrej: *Ostrówek* 1827 Tabella II 70; *Ostrówek* 1886 SG VII 715; *Ostrówek* 1921 Sk II 118; *Ostrówek*, *-wka* 1981 WUN II 659. EB

Ostrówek (8), wś, koniń., gm. Grabów, 12 km na pñd.-wsch. od Kłodawy: *Ostrowek* 1511–23 ŁLB I 349, II 436; *Ostrowko* 1576 ŹDz XIII 75; *Ostrówek* 1827 Tabella II 71; *Ostrówek* 1886 SG VII 714; *Ostrówek A* i *Ostrówek*, dwie wsi 1921 Sk II 57; *Ostrówek* 1952 UW 93; *Ostrówek*, *-wka*, *ostrowski* 1972 UN 43, 32. — Nazwa od n. wsi *Ostrów* (15), z suf. *-ek*, okresowo *-ko*. EB

Ostrówek (9), wś, koniń., gm. Orchowo, 11 km na pñd.-wsch. od Trzemeszna: Wsi Okupnej *Ostrowek* 1789 MKI(Tab 34, 116); *Ostrowek* 1846 KsP 500; *Ostrówek*, wś 1886 SG VII 717; *Ostrówek*, *-ka* 1981 WUN II 659; gw. *uostruvek*, *-fka*, *uostruwecki*. — Nazwa od n. m. *Ostrowo* (7) lub od ap. *ostrówek*. ZZ

Ostrówek (10), wś, koniń., gm. Sompolno, 11 km na pñd.-wsch. od Sompolna: *Ostrówek* 1827 Tabella II 70; *Ostrówek*, kol. 1886 SG VII

714; *Ostrówek*, wś 1921 Sk II 31; *Ostrówek*, -wka, *ostrowski* 1970 UN 82, 30; gw. *yostruuek*, -fka, *yostrowski*. ZZ

Ostrówek (11), wś, kosz., gm. Bobolice, 3 km na pld. od Bobolic: *Ravensbucht* 1819 PMT XIII 55; *Ravensbucht* — *Ostrówek*, -ka, *ostrówecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Ostrówek* — *Ravensbucht*, os. 1951 Rosp 228; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 659. — Dawna n. niem. *Ravensbucht* zapewne ponowiona z n. ter., ta zaś od ap. *Raven* 'kruk' i *Bucht* 'zagroda, zatoka'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Ostrówek*. Lit.: Belchnerowska, PMT XIII 55. BCz

Ostrówek (12), dziś *Ostrówek*, wś, i *Ostrówek-Kolonia*, kol., dawniej wś, lub., gm. Ostrówek, 11 km na pld.-wsch. od Lubartowa: *Ostrowek* 1596 WPar 123; *Ostrowek* 1676 ŻDz XV 15a; *Ostrowek* 1787 Spis 433; *Ostrówek* 1827 Tabella II 70; *Ostrówek*, wś i folw. 1886 SG VII 715; *Ostrówek*, wś, *Ostrówek*, kol. 1933 SkBy 1223; *Ostrówek*, -wka, *Ostrówek-Kolonia*, -wka-nii, *ostrowiecki*, dwie wsi 1969 UN 113, 18; *Ostrówek*, -wka, *Ostrówek-Kolonia*, -wka-niii 1981 WUN II 659–60. — Człon drugi od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: SHGLuDer 74; KosLu 69. IN

Ostrówek (13), dziś *Ostrówek*, wś, i *Ostrówek-Kolonia*, kol., dawniej wś, lub., gm. Puchaczów i Milejów, 8 i 9 km na pld.-wsch. od Łęcznej: *Ostrow* 1444 SHGLu IV 100; *Ostrow* 1448 LKP 37; *Ostrow* 1529 LR 431; *Ostrow* 1564–65 Lusand 158; *Ostrow* 1626 RPobLu 39; *Ostrow* seu *Ciechanki* ok. 1668 RPdm 166; *Ostrowek* 1674 RPgl 52; *Ostrowek* 1676 ŻDz XV 27a; *Ostrowek* 1787 Spis 436; *Ostrówek* 1827 Tabella II 70; *Ostrówek* albo *Ciechanki* 1886 SG VII 715; *Ostrówek*, *Ostrówek*, kol. 1952 UW 141; *Ostrówek*, -wka, *Ostrówek-Kolonia*, -wka-niii, *ostrowski*, dwie wsi 1972 UN 114, 6; *Ostrówek*, -wka, *Ostrówek-Kolonia*, -wka-nii 1981 WUN II 659–60. — Początkowo n. *Ostrów*. Oboczna n. *Ciechanki* ponowiona z n. wsi *Ciechanki* (1). Człon drugi od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: SHGLu III 170, IV 100; KosLu 69. IN

Ostrówek (14), wś, ostroł., gm. Baranowo, 17 km na wsch. od Chorzel: *Ostrówek* 1886 SG VII 716; *Ostrówek* 1921 Sk I 132; *Ostrówek*, -wka, *ostrówecki* 1972 UN 140, 10. UB

Ostrówek (15), wś, ostroł., gm. Dąbrówka, 8 km na pln. od Radzymina: *Ostrow* 1839 MpKwat IV 3; *Ostrówek* 1886 SG VII 714; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 659. — Początkowo n. *Ostrów*,

wtórnie *Ostrówek*; dyferencjacja za pomocą suf. -ek. UB

Ostrówek (16), wś, ostroł., gm. Klembów, 6 km na pld.-zach. od Tłuszcz: *Ostrów* 1827 Tabella II 70; *Ostrów* 1839 MpKwat IV 3; *Ostrów* 1886 SG VII 698; *Ostrówek* 1921 Sk I 142; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 659. — Początkowo n. *Ostrów*, wtórnie *Ostrówek*. UB

Ostrówek (17), wś, ostroł., gm. Rząśnik, 13,5 km na pld. od Różana: *Ostrówek* 1886 SG VII 716; *Ostrówek*, -wka, *ostrówecki* 1971 UN 149, 15. UB

Ostrówek (18), wś, ostroł., gm. Zabrodzie, 13 km na pln. od Radzymina: *Ostrówek* 1921 Sk I 148; *Ostrówek* 1967 SM 804. UB

Ostrówek (18a), przys., dawniej wś, ostroł., gm. Zatory, 13 km na pld.-wsch. od Pułtuska: *Ostrówek* 1886 SG VII 716; *Ostrówek* 1921 Sk I 140; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 659. UB

Ostrówek (19), kol., dawniej wś, piotr., gm. Czarnocin, 10 km na pld.-wsch. od Tuszyna: *Ostrówek*, wś 1921 Sk II 67; *Ostrówek*, wś 1967 SM 804; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 659. EB

Ostrówek (19a), przys., dawniej wś, rad., gm. Borkowice, 9,5 km na pld.-wsch. od Przysuchy: *Ostrowek* 1787 Spis 415; *Ostrówek* 1877 Zin II 21; *Ostrówek*, wś 1880 SG I 584; *Ostrówek*, wś 1902 Przew II 43; *Ostrówek*, wś 1933 SkBy 1223; *Ostrówek*, -wka, cz. Woli Kuraszowej 1970 UN 30, 40; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 659. Lit.: KopRad 49. IN

Ostrówek (20), wś, rad., gm. Warka, 9 km na pln.-wsch. od Warki: *Ostrowek* 1783 MpPerMz; *Ostrówek* 1827 Tabella II 70; *Ostrówek* 1839 MpKwat IV 4; *Ostrówek* 1886 SG VII 714; *Ostrówek* 1921 Sk I 44; *Ostrówek*, -wka, *ostrówkowski* 1971 UN 127, 19. UB

Ostrówek (20a), wś, rzesz., gm. Borowa, 6 km na wsch. od Polańca: *Ostrow* 1399 ZDM I 287; *Ostrow* 1470–80 DB III 414; *Ostrow* 1508 ŻDz XV 460; *Ostrow* 1529 LR 21; *Ostrow* 1564–65 Lusand 276; *Ostrow* 1578 ŻDz XIV 170; *Ostrow* 1660–64 Lusand I 198; *Ostrowek* 1794 Ga Ff1; *Ostrówek* al. *Ostrów* 1886 SG VII 716; *Ostrówek* 1921 Sk XII 21; *Ostrówek*, -wka, *ostrowski* 1966 UN 65, 31. — Początkowo n. *Ostrów*, wtórnie *Ostrówek*. Lit.: OPilz 79. IN

Ostrówek (20b), wś, siedl., gm. Łochów, 5 km na pln.-wsch. od Łochowa: *Ostrówek* 1921 Sk IV 112; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 659. UB

Ostrówek

Ostrówek (21), wś, siedl., gm. Repki, 14,5 km na pld.-wsch. od Sokółowa Podlaskiego: *Ostrówek*, z *Ostrówka* 1580 ŻDz XVII/1, 16; *Ostrówek* 1795 MpPerPd; *Ostrówek* 1877 Zin II 21; *Ostrówek* 1886 SG VII 715; *Ostrówek* 1921 Sk IV 102; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 659. EB

Ostrówek (22), os., dawniej wś, siedl., gm. Siedlce, 6 km na pln.-zach. od Siedlec: *Ostrowek* 1563 ŻDz XVI 415; *Ostrowek* 1783–84 RejKor 767; *Ostrowek* 1795 MpPerPł; *Ostrówek* 1827 Tabella II 71; *Ostrowek* 1839 MpKwat V 4; *Ostrówek*, wś 1967 SM 804; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 660. UB

Ostrówek (23), wś, sier., gm. Ostrówek, 8,5 km na pld.-wsch. od Złoczewa: *Ostrow* 1446, *Ostrowek* 1608 SHGWiel 130; *Ostrówek* 1827 Tabella II 70; *Ostrówek* 1886 SG VII 715; *Ostrówek* 1921 Sk II 135; *Ostrówek*, -wka, *ostrówecki* 1974 UN 52, 28; gw. *ostruuek*, -fka, *ostroski*. — Początkowo n. *Ostrów*, zapewne ponowiona z n. wsi *Ostrów* (35), następnie z suf. -ek. Lit.: SHGWiel 130. EB

Ostrówek (24), wś, sier., gm. Zduńska Wola, 6,5 km na pld.-wsch. od Zduńskiej Woli: *Ostrówek* 1877 Zin II 21; *Ostrówek*, kol. 1921 Sk II 105; *Ostrówek*, wś 1952 UW 104; *Ostrówek*, -wka, *ostrówecki* 1972 UN 50, 54; gw. *ostruuek*, -fka, *ostroski*. — Nazwa zapewne od n. wsi *Ostrów* (38), z suf. -ek. EB

Ostrówek (25), cz. Witkowic, dawniej wś, tarnob., gm. Radomyśl: *Ostrou* (1191)XV KMłp I 5; *Ostrou* 1243 ZDM IV 10; *Ostrov* 1255 KMłp II 100; *Ostrow* 1257 CdP I 79; *Ostrow* 1275, *Ostrow* 1284 KMłp II 137, 159; *Ostrow* 1373 KMłp I 379; *Ostrow* 1470–80 DB II 505; *Ostrow* 1529 LR 316; *Ostrow* 1531 ŻDz XIV 375; *Ostrow* 1564–65 Lusand 135; *Ostrow* 1626 RPobLu 94; *Ostrowek* 1676 ŻDz XV 8a; *Ostrówek*, przys. 1886 SG VII 716–7; *Ostrówek*, -wka 1966 UN 73, 14. — Początkowo n. *Ostrów*, od XVII w. *Ostrówek*. Lit.: SHGLu III 170; KosLu 69. IN

Ostrówek (26), wś, warsz., gm. Karczew, 9 km na pld. od Karczewa: *Ostrow* 1410 Czer nr 180; *Ostrow* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 118); *Ostrow* 1477 SHGMz(MK 5, 183v); *Ostrow* 1576 ŻDz XVI 214; *Ostrowik* 1783 MpPerMz; *Ostrówek* 1827 Tabella II 71; *Ostrówek* 1839 MpKwat IV 4; *Ostrówek* 1886 SG VII 715; *Ostrówek*, -wka, *ostrówecki* 1966 UN 135, 17. — Dawniej n. *Ostrów*, która wtórnie uległa deminutywizacji przy użyciu suf. -ik, -ek. UB

Ostrówek (27), wś, zamoj., gm. Izbica, 10,5 km na pld.-zach. od Krasnegostawu: *Ostrowek* 1786 MpPerLu; *Ostrówek* 1886 SG VII 715; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 660; gw. *ostruuek*, -fka, *ostrovečki*. Lit.: CzChełm 185. BCz

Ostrówek (28), wś, zamoj., gm. Trzemeszany, 14,5 km na zach. od Hrubieszowa: *Ostrówek*, folw. 1886 SG VII 715; *Ostrówek*, wś 1952 UW 137; *Ostrówek*, -wka 1981 WUN II 660; gw. *ostruuek*, -fka, *ostrovečki*. — Nazwa od n. wsi *Ostrów* (6), z suf. -ek. Lit.: CzChełm 185. BCz

Ostrówek zob. Łakomowo, *Ostrów* (12, 39, 43), *Ostrów* Kaliski, *Ostrów* Tumski, *Ostrówek* Podyski, *Ostrówek*, *Ostrówek* (2), *Plebani Wola*, *Pokaniewo*

Ostrówek Mały zob. *Krupy* (2), *Ostrowik* (3)

Ostrówek Poduchowny zob. *Ostrówek* (5)

Ostrówek Podyski, wś, chełm., gm. Cyców, 18 km na pln.-wsch. od Łęcznej: *Ostrówek*, kol. 1921 Sk IV 11; *Ostrówek Podyski*, wś 1952 UW 135; *Ostrówek Podyski*, -wka -kiego 1981 WUN II 660; gw. *ostruuek-podyski*, -fka, *podyski*. — Początkowo n. *Ostrówek*, później z członem odróżniającym *Podyski*, niejasnym. Lit.: CzChełm 185. BCz

Ostrówek Węglewicki zob. *Ostrówek* (5)

Ostrówek Węglewski zob. *Ostrówek* (5)

Ostrówek-Kamirów zob. *Ostrów* (39)

Ostrówek-Kolonія zob. *Ostrówek* (12, 13)

Ostrówek-Skrobaczów, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. łowickim, skiern.: *Ostrowek Scrobaczow* 1511/12, *Ostrowek Skrobaczow* (1531) Visit-Gn 65, 679. — Nazwa zestawiona, od ap. *ostrówek* i od n. młyna *Skrobacz* (skąd kmiecie przywozili mąkę do zamku łowickiego zamiast odrabiania pańszczyzny), z suf. -ów. Do n. młyna por. *skrobacz* 'młyn na małej wodzie' SW VI 176. Lit.: SHGŁow II/2, 37. UW

Ostrówek-Szczudłów zob. *Szczudłów*

Ostrówek, wś, kal., gm. Kępno, 6 km na pln.-wsch. od Kępna: *Ostrowiec* 1886 SG VII 719; *Ostrowiec* 1921 Sk X 31; *Ostrowiec* 1952 UW 69; *Ostrowiec*, -wca, *ostrowiecki* 1971 UN 81, 8. — Dawniej n. *Ostrowiec*, wtórnie z gw. -ó-. EB

Ostrówek zob. *Ostrowiec* (12)

Ostrówek, wś, warsz., gm. Góra Kalwaria, 4 km na pld.-wsch. od Góry Kalwarii: *Ostrowik*, kol. 1921 Sk I 38; *Ostrówek* 1952 UW 24; *Ostrówek*, -wka, cz. wsi Brzumin 1971 UN 136, 6; *Ostrówek*, -ka 1981 WUN II 660. — Nazwa od ap. *ostrów*, z suf. -ik, okresowo z suf. -ek oraz zachowanym gw. -ó-. UB

Ostrówk zob. **Ostrów Mausz**

Ostrówka, wś, rad., gm. Kazanów, 15 km na pld.-wsch. od Skaryszewa: *Ostrowka* 1889 Mp-200(39–51); *Ostrówka*, wś 1902 Przew II 44; *Ostrówka*, kol. 1933 SkBy 1224; *Ostrówka* 1952 UW 112; *Ostrówka*, -ki, *ostrówecki* 1966 UN 20, 16. — Nazwa w związku z n. rz. *Ostrówka* i n. wsi *Ostrownica* (1). Lit.: KopRad 459. IN

Ostrówka zob. **Ostrówki** (1, 3)

Ostrówki (1), wś, biał., gm. Wołyń, 13,5 km na pln.-wsch. od Radzyna Podlaskiego: *Ostrówka* (1546) Wawrz 42; *Ostrowki* 1614, *Ostrówki*, *Ostrowki* 1659 SHGPd(ADS, D. nr 149, k. 107, 98v); do *Ostrowek* 1742 AWAK XXVII 298; *Ostrówki* 1827 Tabella II 71; *Ostrówki* 1886 SG VII 725; *Ostrówki* 1921 Sk IV 90; *Ostrówki*, -wek, *ostrowski* 1970 UN 119, 30. — Początkowo n. *Ostrówka*, od ap. *ostrów*, z suf. -ka; od XVII w. w formie pluralnej. Lit.: Wawrz 42. EB

Ostrówki (2), wś, biał., gm. Zabłudów, 4,5 km na pld. od Zabłudowa: *Ostrówki* 1598 ŻDz XVII/1, 181; *Ostrowki* 1744 SDV 148; *Ostrowki* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6008, 69–74); *Ostrowek*, *Ostrówki* 1902 SG XV/2, 422; *Ostrówki* 1921 Sk V 17; *Ostrówki*, -wek 1981 WUN II 660; gw. *ostrouki*, -vok, *ostrowecki*. Lit.: Kond 150. EB

Ostrówki (3), wś, pil., gm. Budzyń, 8 km na pld. od Chodzieży: *Ostrowkowite* 1299 KW II 171; *Ostrowo* 1435 SHGKI(PG 1, 109v); *Ostrow* 1446 SHGKI(PG 2, 168); *Ostrowek* 1462 SHGKI(PG 6, 154v); *Ostrowek* 1510 NKs 83; *Ostrowiec* 1559 SHGKI(KcG 15, 273); *Ostrowek* 1599–1600, *Ostrowek* 1747 Koz II 571; *Ostrówki* al. *Ostrowek* i *Ostrówka*, niem. *Ostrowke* 1886 SG VII 725; *Ostrówki*, -wek, *ostrowiecki* 1967 UN 75, 15. — Dawniej n. *Ostrówkowite*, od przym. *ostrowkowity (: *ostrówek). Okresowo *Ostrowo*, *Ostrów*. Nazwa przybrała w XV w. formę *Ostrowek*, od ap. *ostrów*, w XVI w. *Ostrowiec*, a w XIX w. nastąpiła jej pluralizacja. ZZ

Ostrówki (4), wś, płoc., gm. Dąbrowice, 5 km na pln.-zach. od Krośnic: de *Ostrow* 1392 Łęcz II nr 4368 (tu?); *Ostrowi*, *Ostrowy* 1399 Łęcz I nr 6029, II nr 6045; *Ostrowy Minores* 1511/12 VisitGn 216; *Ostrowi minus*, *Ostrowy minus* 1511–23 LLB II 457, 470; *Ostrowy minor* 1576 ŻDz XIII 50; *Ostrowki* 1793 MpPerŁęcz; *Ostrówki* 1827 Tabella II 71; *Ostrówki* 1885 SG VII 725; *Ostrówki* 1921 Sk I 50; *Ostrówki*, -wek, *ostrówecki* 1974 UN 41, 15; gw. *ostrufki*, -kuf, *ostroski*. — Dawniej n. *Ostrów*, następnie *Ostrowy*, w formie l. mno-

giej. W XVI w. n. zestawiona z członami odróżniającymi od łac. przym. *minor*, *minus* 'mniejszy', w XVIII w. n. uległa uniwerbizacji przy pomocy suf. -ki. Lit.: SHGŁęcz II 22–3. EB

Ostrówko, os. zaginiona, leżała koło wsi Chocz lub Niniew, kal., gm. Chocz: Niniewo possess. et *Ostrowko* des. 1564 Koz V 121. — Nazwa od n. m. *Ostrowo*, dziś *Psienie-Ostrów*, z suf. -ko. ZZ

Ostrówko zob. **Ostrowo** (13a), **Ostrów** (15), **Ostrowek** (3, 6, 8)

Ostróżki, kol., dawniej wś, gdań., gm. Kolbudy Górne, 10,5 km na zach. od Pruszcza Gdańskiego: *Ostroschi* ok. 1400 Font LXX 221; *Ostrose* 1402–15 Krie 100; *Ostroschi* (1438) GZ 121; *Ostroski* 1534 Inwwłoc 113; *Ostruski* 1583 Font I–III 44; *Ostroszki* 1682 Font V 78; *Ostroszko* Font XVI–XIX 128; *Ostroszke* 1789 Goldb II 172; *Ostroszken* 1796–1802 MpSchröt IX; *Ostroszken* — *Ostróżki* 1879 KętN 14; *Ostróżki*, niem. *Ostroschken* 1886 SG VII 732; *Ostroschken* — *Ostróżki*, -żek, *ostróżecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ostróżki* — *Ostroschken*, wś 1951 Rosp 228; *Ostróżki*, -żek 1981 WUN II 660; gw. *uostrozki* Lor 124. — Nazwa od ap. *ostróż (: *ostróg* 'obóz, parkan, obronne urządzenie z pali' SEBr 386, ale też stp. ap. *ostróżki* 'roślina, Delphinium consolida' Sstp V 675). Od XVI w. n. rozszerzona suf. -ki. Lit.: Bugalska, PMT VI 75. WK

Ostróżno, cz. Zawidowa, dawniej wś, jel.: *Ostruzno* 1007, *Ostrosin* 1310 SGTS II 168; *Ostroschin* 1418 CdL III 745, przyp. 7; Gorge von der Lewbe zum *Ostroschin* gesessen 1429 KOL 70; *Ostrichin* 1453 CdL IV 805; gein *Mosterich* 1473, zu *Ostrichen* 1511 KOL 70; *Östrichen* 1523 SGTS II 168; *Ostrichen* 1527 CdL V 106; *Moestrichen* 1753, *Ostrichen* 1768, *Mostergen* 1769 KOL 70; *Ostrichen*, wś 1845 K 465; *Ostrichen*, wś 1886 SG VII 679; *Ostrichen*, *Ostróżno* 1900 Myc 40; *Ostrichen* — *Wostrozin* 1927 MukaS 19; *Ostrichen*, *Ostróżno* 1941 Wrzosek 34; *Ostrichen* — *Ostróżno*, -na, *ostróżeński* 1948 MPol XXV nr 14; *Ostróżno*, -na 1981 WUN II 660. — Nazwa o niejasnej etymologii. Według KOL od psł. *ostruga, łuz. *ostruga* 'agrest', albo od psł. *ostrogn 'wał, tama, grobla', pol. *ostróg*, zob. *Ostróg* (1). Według SNGŚl od n. os. *Ostrosz* SSNO IV 153 lub od ap. *ostrysz* 'od osobniony pagórek', *ostrysz*, *ostrysz* 'sitowie leśne' Sstp V 679, *ostrych*, *ostrzych* 'roślina' Sstp V 679. Według Muki stłuż. *Ostruzin* od *ostruga* 'jeżyna'.

Ostrusza

Por. jednak n. *Ostrožno*, *Ostrożnie* (: stp. *ostrożny* 'warowny, ogrodzony dla obrony'), *ostrożyć* 'obwarować, ogrodzić palisadą' oraz stczes. n. m. *Ostrozna* SEBań II 452. Adaptacja niem. *Ostrichen*, także *Mostergen*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ostróżno*. Lit.: SNGŚI IX 109; KOL 70; BenaGŁuż 323-5; SGTS II 168-9. JCh

Ostrusza, wś, tarn., gm. Cieżkowice, 18 km na płn.-zach. od Biecza: *Ostrusa fluius* ... *villarum* ... *Ostrusa* (1348)1388 KMłp III 71; *Ostrusa* 1428 Hel II nr 2160; ze wsi *Ostruszy* 1432 ZDM II 155; *Ostrusz* 1470-80 DB III 201; *Ostruscha* 1501 Matr II nr 1447; *Ostrusza* 1518 Matr IV/2, nr 11754; *Ostruza*, *Ostroza* (!) 1564 Lukrak I 121, 122; *Ostrusza* 1581 ŻDz XIV 109; [*Hostrusza*] XVI AtKr 272; *Ostruza* 1629 RPobKr 253; *Ostruza* 1680 Rej 277; *Ostrusza* 1765 Lukrak I 194; *Ostrusza* 1886 SG VII 732; *Ostrusza* 1921 Sk XII 14; *Ostrusza*, -szy, *ostruski* 1964 UN 15, 21. — Nazwa od n. rz. *Ostrusza*, dziś *Ostruszanka*, nad którą leży wieś, por. pierwszy zapis. Do n. rzeki por. może przym. *ostry* 'prędko, raczy' SW III 873. W XVI w. odnotowana forma z protetycznym *h-*. Lit.: RBiecz 37; Rymut, Majtán, HE XIII 171-2. IN

Ostry zob. **Ostre**

Ostry Bór, dziś *Ostrybór*, wś, siedl., gm. Wilga, 14 km na płd.-zach. od Pilawy: *Ostrijbor* Zalyeskijch 1540 Czer 3 dod.; *Ostrybor* 1576 ŻDz XVI 218; z *Ostrego Boru* 1617 Lumaz I 187; *Ostrybor* 1783-84 RejKor 716; *Ostrybór* 1827 Tabella II 72; *Ostrybór* 1839 MpKwat IV 4; *Ostry Bór Goźliński* 1886 SG VII 732; *Ostry Bór Goźliński* 1921 Sk IV 27; *Ostrybór* 1952 UW 8; *Ostry Bór*, -rego *Boru*, *ostroborski* 1971 UN 124, 22; *Ostry Bór*, -rego *Boru* 1981 WUN II 660; po zmianie: *Ostrybór*, *Ostregoboru*, *ostroborski* 1983 MPol nr 10, 120. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od przym. *ostry*, może w znaczeniu 'nierówny, wyboisty' Sstp V 676, człon drugi od ap. *bór*. W XIX w. *Ostry Bór Goźliński*, z dodatkowym członem od n. m. *Goźlin*. UB

Ostry Kamień, wś, elbl., gm. Orneta, 8,5 km na na płd.-zach. od Pieniężna: nadpis na kopii dok.: *Kirpein cum scharffenstein* (1280) MWrm I 102; de *Schonweße*, nadpis: priv. super *Scharffenstein* (1348)XV PrUr IV 345; gute *Scharffenstein* 1381 MWrm V 92; Johannem de *Scharffensteyn* 1456 MWrm III 162; *Scharffenstein* 1615 RŁWrm 264; *Scharffenstein* 1755 MpEnd; *Scharffenstein* 1796-1802 MpSchröt X; *Scharffenstein*, wś 1820

Wald 144; *Scharffenstein* 1889 SG X 368; *Scharffenstein* — *Ostry Kamień* 1946 Ley I 14; *Scharffenstein* — *Ostry Kamień*, -ego -nia, *ostrokamiński* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Ostry Kamień*, -rego -nia 1981 WUN II 660. — Dawna n. niem. *Scharffenstein* od przym. *scharf* 'ostry' i od *Stein* 'kamień'. Oboczna n. niem. *Schönwiese* od *schön* 'piękny' i od *Wiese* 'łąka'. Nazwę *Ostry Kamień* wprowadzono urzędowo po 1945 roku. Lit.: Röhrich, ZGAE XII 650, XIII 857, 881, 887. RP

Ostrycharze, wś, sier., gm. Lututów, 16,5 km na płd.-zach. od Złoczewa: *Ostrycharze* 1827 Tabella II 72; *Ostrycharze*, pustk. 1877 Zin II 23; *Ostrycharze*, kol. 1886 SG VII 733; *Ostrycharze*, wś 1921 Sk II 129; *Ostrycharze*, -rzy, *ostrycharski* 1974 UN 52, 18. — Nazwa od n. os. *ostrycharz* RymSEN II 189 (: *ostrucharz*, *roztrucharz* 'ten, co trzebi zwierzęta domowe'), w l. mnogiej. EB

Ostrykół (1), dziś *Ostrykół Dworski* i *Ostrykół Włościański*, dwie wsi, ostroł., gm. Długosiodło, 12 km na płd.-wsch. od Różana: *Ostrokolo* 1472 SHGMz(Ep. 10, 25-26); *Osthrekolo* 1503 SHGMz(MK 18, 167); in *Ostrekolo* 1518 SHGMz(MK 32, 16v); *Ostrekolo*, *Ostrikol* 1578 ŻDz XVI 410; *Ostrykół* 1783 MpPerMz; *Ostrykół* 1827 Tabella II 72; *Ostrykół* 1886 SG VII 733; *Ostrykół Dworski*, *Ostrykół Włościański* 1921 Sk V 62; *Ostrykół Dworski*, -kolu -kiego, *ostrokolski*, *Ostrykół Włościański*, -kolu -kiego, *ostrokolski* 1971 UN 149, 9-10. — Nazwa od przym. *ostry* i ap. *kolo* 'część płaszczyny ograniczona okręgiem' SEBoR 245, w formie złożenia z interfiksem -o-, też zrostu lub zestawienia. Od XVI w. *Ostrykół*, ze zmianą rodzaju nijakiego na męski. Człony dyferencyjne od przym. *dworski*, *włościański* nawiązują do dawnych stosunków własnościowych. Lit.: BańMorf 64. UB

Ostrykół (2), wś, suwał., gm. Prostki, 9 km na płn. od Grajewa: *Prostke Melkiem* 1522 BiałPrzem 24; *Ostrokollen*, *Scharfenrade* 1538, *Scharfenrade* 1541 KętL 462, 405; *Ostrokola* 1548, Lernerdt Pfarer zu *Ostrokoll* 1555 BiałKol 100, 106; *Ostrokol* 1783 MpPerMz; *Ostrokol* 1795 MpPerMz; *Ostrokollen* 1785 Goldb III 143; *Ostrokollen* 1796-1802 MpSchröt XVIII; *Ostrokolin* 1839 MpKwat V 1; *Ostrokollen* — *Ostrykół* 1879 KętN 162; *Ostrykół*, w *Ostrymkole*, z *Ostregokola* (*Scharfenrade*) 1882 KętL 405, 463; *Ostrykół*, niem. *Ostrokollen* 1886 SG VII 733; *Scharfenrade* al. *Ostrykół* 1889 SG X 368; *Ostrykół* — *Scharfenrade* 1938, *Ostro-*

kolle 1941 Choj 118; *Scharfenrade* — *Ostrykól*, *-kōla*, *ostrokolski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Ostrykól*, *-kōlu* 1981 WUN II 660; gw. *ostrikōu*, też *ostrokōl*. — Pierwszy zapis zmieniony *Prostke(r) Melkienn*; człon pierwszy w formie przym. od n. m. *Prostki*, człon drugi przejęty zapewne ze starszej n. wsi *Makosieje* (zob.). Później n. złożona *Ostrokōl*, od przym. *ostry* i ap. *kōlo*, następnie w formie zrostu *Ostrykōl*, przetłumaczona na niem. jako *Scharfenrade*. Nazwę *Ostrykōl* zatwierdzono urzędowo po 1945 r. Lit.: BiałPrzem 24, 44; BiałKol 100, 105–8. RP

Ostrykōl Dworski zob. **Ostrykōl** (1)

Ostrykōl Włociański zob. **Ostrykōl** (1)

Ostrynka, wś, biał., gm. Janów, 12 km na płn.-zach. od Czarnej Białostockiej: *Ostrynka* 1921 Sk V 73; *Ostrynka*, *-ki* 1981 WUN II 660. — Nazwa od przym. *ostry*, z suf. *-inka*, ukr. *-ynka*. EB

Ostrza, os., dawniej wś, słup., gm. Debrzno, 14 km na płd. od Czarnego: *Ostacz* (1437) GZ 112; z *Ostasem* 1565 Lupom 56; *Ostrze* 1648 RP 189; *Ostrze* 1682 Font V 148; *Wusters*, maj. folw. 1789 Goldb II 274; *Wusters* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Ostrze*, *Ostrza*, niem. *Wusters*, dobra ryc. 1886 SG VII 734; *Wusters* — *Ostrza*, *-rzy*, *ostrzański* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Ostrza* — *Wusters*, os. 1951 Rosp 228; *Ostrza*, niem. *Wusters* 1972 Mazur II 149; *Ostrza*, *-rzy* 1981 WUN II 661. — Dawniej n. *Ostasz*, od n. os. *Ostasz* SSNO IV 150. W XVII w. zmiana na *Ostrze*, później *Ostrza*, od n. os. *Ostry, por. *Ostro* SSNO IV 152, lub od przym. *ostry*, z suf. *-je*. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Ostrza*. Lit.: Rocznik Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, 1871, 189. WK

Ostrze zob. **Ostrza**

Ostrzegowiec, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. Radomsko, piotr.: *Ostrzegowiec* 1552 ŻDz XIII 273. — Nazwa może od *ostrzegać* 'przestrzegać kogoś, aby się miał na baczności; informować o czymś' SpXVI, XXII 235, z suf. *-owiec*. EB

Ostrzeniewo, wś, ciech., gm. Świercze-Koty, 79,5 km na płn. od Nasielska: *Ostrine* (!) 1424 SHGMz(W 1, 151) (tu?) ; *Ostrzenyewo* 1479 SHGMz (Ep. 13, 248v); *Ostrzynyewo magna* 1492 SHGMz (Z 16, 87); *Ostrnyewo* 1499, 1500 SHGMz(MK 18, 111v); *Ostrzyewo* (!) 1517 SHGMz(Ep. 2, 293); *Ostrmyewo* 1538 SHGMz(ZG 4, 45); *Ostrzyniewo* 1576 ŻDz XVI 320; *Ostrzyniewo* 1827 Tabella II 72; *Ostrzyniewo* 1839 MpKwat IV 2; *Ostrzyniewo*

1886 SG VII 740; *Ostrzeniewo* 1952 UW 31; *Ostrzeniewo*, *-wa* 1981 WUN II 661. — Nazwa od n. os. *Ostrzyń, *Ostrzeń (: *Ostrobod*, *Ostrogniw*, *Ostrog*), z suf. *-ewo*. Lit.: ZMaz 289. UB

Ostrzeszewo, wś, olszt., gm. Purda, 5 km na płd.-wsch. od Olsztyna: *Elisenhof* 1846 Gause 41; *Elisenhof*, dw. 1920 MpHAPr I; *Elisenhof* — *Liznowo*, dw. 1946 Ley I 68; *Elisenhof* — *Ostrzeszewo*, *-wa*, *ostrzeszewski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Ostrzeszewo* — *Elisenhof*, os. 1951 Rosp 228; *Ostrzeszewo*, os. 1967 SM 805; *Ostrzeszewo*, *-wa* 1981 WUN II 661. — Nazwa niem. *Elisenhof* od im. *Elise* 'Eliza' + *-hof* 'dwór', spolonizowana jako *Liznowo*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ostrzeszewo*. RP

Ostrzeszów, mto, kal.: *Siltperch*; civitatem nostram 1283 KW I 492; *Ostrzewoz* 1337 SHGWiel 130; *Schilckbergk* 1302–17, *Schilburg* 1346 RymNmiast 178; antiquum *Schiltperg* sive *Ostrzeschow* (1360) KW III 163; *Ostrzeszov* 1563 ŻDz XIII 310; *Ostrzeszow*, w *Ostrzeszowie*, *Ostrzesow* 1628–32 Luwlkp II 166, 170; *Ostrzeszów*, niem. *Schildberg in Posen* 1886 SG VII 734; *Ostrzeszów*, niem. *Schildberg* 1921 Sk X 65, 150; *Ostrzeszów*, *-szowa* 1981 WUN II 661. — Nazwa od n. os. *Ostrzesz* SSNO IV 155 (: *ostry*), z suf. *-ów*. Oboczna n. niem. (nawiązująca zapewne do zamku w Ostrzeszowie) od n. os. *Schild* Gott 432 lub od ap. *Schild* 'tarcza, puklerz' + *-berg*; w XIX w. rozszerzona członem lokalizującym *in Posen*. Lit.: SHGWiel 130–2; Golus, Nawrocki, *Ostrzeszów*. Przeszłość i teraźniejszość, 1969, 20–22, 26; Nieckula, *-ov-* 148; RymNmiast 178; RospSEMIG 276. EB

Ostrzyca (1), wś, szczec., gm. Nowogard, 8 km na płd.-wsch. od Nowogardu: *Bernhagen* 1618 MpLub; *Bernhagen* 1789 MpGillyPom; *Bernhagen* 1834 MpUMbl 965; *Bernhagen* — *Ostrzyca*, *-cy*, *ostrzycki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ostrzyca*, *-cy* 1981 WUN II 661. — Dawna n. niem. od n. os. *Bero*, *Bern* (: *Bernhardt*) + *-hagen*. W pobliżu znajdują się inne obiekty o nazwach z członem *-hagen*, np. *Zampelhagen*, *Weitenhagen*, może więc nazwę utworzono na ich wzór. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Ostrzyca*. BCz

Ostrzyca (2), wś, zamoj., gm. Izbica, 8 km na płd.-wsch. od Krasnegostawu: *Ostrzicza* (1448?) ZDM III 254; *Osthrzyca* 1539 Sng V nr CCXCIV(306); *Ostrzica* 1564 ŻDz XVIII/1, 195; *Ostrzyca* 1796 PerOpis I 166; *Ostrzyca* 1827

Ostrzyce

Tabella II 72; *Ostrzyca* 1886 SG VII 740; *Ostrzyca*, -cy 1981 WUN II 661; gw. *oscycya*, -cy, *oscycyki*. — Nazwa od stp. ap. *ostrzyca* 'przitulina czepna, turzyca' Sstp V 679 lub od przym. *ostrzy*, z suf. -ica. Lit.: CzChełm 185. BCz

Ostrzyce (1), wś, gdań., gm. Somonino, 10 km na pld.-zach. od Kartuz: *Ostriche* (1241), *Ostrice* 1241 Perl 62, 63; *Ostricz* (1437/38) GZ 116; *Ostrzicza* 1534 Inwwołc 113; *Ostricze* 1570 ŻDz XXIII 153; *Ostrzyce* 1583, *Auczsche* 1584, *Ostrzyce* 1599 Font I-III 27, 211, 471; *Ostrice* 1645 KK 229; *Ostrzyce* 1710 SHGPG(WS 9); *Ostrice* 1749 Font XVI-XIX 234; *Ostriz* 1789 Goldb II 171; *Ostrycz* 1796-1802 MpSchröt IX; *Ostritz* — *Ostrzyce* 1879 KętN 14; *Ostrzyce*, niem. *Ostritz* 1886 SG VII 740; *Ostritz*, fr. *Ostrzyca* 1912 Bär 87; *Ostrzyce* (*Ostritz*) 1952 Krzep 85; *Ostrzyce* 1952 UW 191; *Ostrzyce*, -rzye 1981 WUN II 661; gw. dawniej *uostřęce* Lor 74, później *uostřeće*, -šec, *uostřeckö*. — Nazwa od ap. *ostrzyca*, w l. mnogiej. W pobliżu wsi znajduje się *Ostrzyckie Jezioro*, por.: *Ostryc* 1796-1802 MpSchröt IX. Lit.: Górniewicz, -ica 73; Górniewicz, HE I 119. WK

Ostrzyce (2), wś, ziel., gm. Trzebiechów, 8 km na pld.-zach. od Kargowej: *Ostritz* 1823 MpUMbl 2192; *Ostritz* (1854), 1926 Zerndt 45, 47; *Ostritz* — *Ostrzyce*, -yc, *ostrzycki* 1947 MPol XXV nr 111; *Ostrzyce*, -rzye 1981 WUN II 661. Lit.: Zerndt, Abriss zur Heimatkunde des Kreises Züllichau-Schwiebus, 1926, 45, 47. JCh

Ostrzykowo, wś, płoc., gm. Staroźreby, 25 km na pln.-zach. od Wyszogrodu: *Hostrochowo* 1404, *Othistrokovo* 1405 Płoni nr 468, 502; *Osztrkovo* 1440, *Ostrokovo* 1479 SHGWy 38; *Ostrkovo* 1505 ZHer 835; *Ostrzkovo Maior* 1522 SHGWy 38; *Ostrzkow* 1576 ŻDz XVI 305; *Ostrzykowo* 1827 Tabella II 72; *Ostrzykowo* 1886 SG VII 740; *Ostrzykowo*, -wa 1981 WUN II 66. — Dawniej n. *Ostrkovo*, też z proteza *h-*; wtórnie *Ostrzków*, od n. os. *Ostrek (: *Ostrogniw*), por. *Ostrosz*, *Ostresz* SSNO IV 153, 155, lub od ap. *ostrek* (gen. *ostrka*) 'ostrze, ostra krawędź', wtórnie *ostrzek* SEBań II 451, z suf. -owo. Postać *Ostrzykowo* powstała w wyniku rozbitcia grupy spółgłoskowej. Lit.: SHGWy 38-9; ZMaz 288. UW

Ostrzykówek, wś, płoc., gm. Staroźreby, 26 km na pln.-zach. od Wyszogrodu: de bino *Ostrzkowo* 1441 SHGWy(Mąk. nr 49); *Ostrzkowo utraque* 1538 SHGWy; *Ostrzkowo Male* XVI AtMz 202; *Ostrzykówko* 1783-84 RejKor 428; *Ostrzykó-*

wek, -wka 1981 WUN II 661. — Początkowo n. zestawiona, od n. m. *Ostr(z)kowo*, zob. *Ostrzykowo*, z członem dyferencyjnym od przym. *mały*; wtórna uniwerbizacja za pomocą suf. -ek. UW

Ostrzyniewo zob. **Ostrzeniewo**

Ostrzyszwice zob. **Orszewice**

Ostsvine zob. **Warszów**

Ostulowo zob. **Ostałów** (1)

Ostweide zob. **Budpie** (2)

Ostwinkel zob. **Lupizwiowice**

Ostwisz, wś zaginiona, leżała w par. Łęczna, lub.: *Ostwisz* (1252) Kkk I 42; *Osthfysch*, villa quondam fuit sub parochia ecclesiae de Lanczna oppido sita 1470-80 DB III 270. — Nazwa zapewne od n. jez. *Ostwisz*, dziś *Uściwierz*, por.: lacus, videlicet *Ostlhwisz* 1470-80 DB III 267. Hydronim o niejasnej etymologii. Lit.: SHGLu III 171, IV 100-1; Mól, HE VI 117-8, Babik 290-1. IN

Osuch, cz. wsi Romanowo Dolne, dawniej wś, pil., gm. Czarnków: *Ossuch* 1577 SHGPn III 520; *Osuch*, mł. 1846 KsP 449; *Osuchi*, niem. *Malzmuehle*, os. mł. 1886 SG VII 741; *Osuch*, niem. *Malzmühle*, wś 1921 Sk X 11, 150; *Osuch*, wś 1967 SM 805; *Osuch*, -cha 1967 UN 76, 18. — Nazwa ponowiona z n. młyna *Osuchi* (: n. rz. *Osuch*, l. dopływu Noteci, por.: hereditas Biała ac littora iacentia circa torrentem *Ossuch* ... opp. Czarnków 1558 SHGPn III 519). Do nazwy wodnej por. ap. *osuch* 'wysepka, kępa, miejsce suche, piaszczyste na bagnie' SW III 877-8. Oboczna n. niem. od ap. *Malzmühle* 'młyn do produkcji słoðu'. Lit.: SHGPn III 520; PPozn 219; Rieger, Wolnicz-Pawłowska, Nazwy rzeczne w dorzeczu Warty, 1975, 109. ZZ

Osuchowa, dziś *Stara Osuchowa* i *Nowa Osuchowa*, dwie wsi, ostroł., gm. Ostrow Mazowieckiej: *Ossuchovo* 1240 KMaz I 344; *Ossuchowa* 1578 ŻDz XVI 407; *Osuchowa* 1783 MpPerMz; *Osuchowo* 1827 Tabella II 72; *Osuchowa* 1839 MpKwat V 3; *Osuchowo Stare*, *Osuchowo Nowe* 1886 SG VII 742; *Stara Osuchowa*, -rej -wej, *Nowa Osuchowa*, -wej -wej, *osuchowski* 1971 UN 134, 26, 21. — Nazwa od n. os. *Osuch* SSNO IV 156 lub od ap. *osuchi*, z suf. -owo, wtórnie -owa. Współcześnie *Stara Osuchowa* i *Nowa Osuchowa*; człony odróżniające od przym. *stary* i *nowy*. Lit.: ZMaz 289. UB

Osuchowa zob. **Osuchów** (1)

Osuchowo zob. **Osuchowa**, **Osuchów** (1, 3, 4)

Osuchowskie Dębiny zob. Dębiny Osuchowskie

Osuchowskie Pieńki zob. Pieńki Osuchowskie

Osuchów (1), wś, kal., gm. Koźminek, 15 km na płn.-wsch. od Kalisza: *Ossuchov* (1369)1813 KW III 335; *Osuchowa* 1420 Korl'rał III 188; *Osuchowo* 1446 SHGKI(PG 2, 199v); *Ossuchowo* 1515 Matr IV/1, nr 2460; *Oschnuchowo* 1511–23 ŁLB II 64; *Osuchovvo* preadium 1579 ŻDz XII 112; *Ossuchowo* 1674 MKI(ASK 74, 138); *Osuchów* 1827 Tabella II 72; *Osuchów*, wś, folw. 1886 SG VII 742; *Osuchów*, -chowa, *osuchowski* 1971 UN 80, 27; gw. *uosixuf*, -ova, *uosuxoski*. — Nazwa od n. os. *Osuchi* lub od ap. *osuch*, z suf. -ów, także -owo, -owa. Przejściowo zaznaczyły się w n. wpływy mazurzenia (hiperpoprawna postać *Oszychowo*). ZZ

Osuchów (2), wś, rad., gm. Kazanów, 13,5 km na pld.-zach. od Zwolenia: *Ossuchow* 1369 Matr IV/3, supl. nr 254; *Oszuchow* 1415 Sand nr 675; *Ossuchow* 1428 Pot nr 70; *Ossuchow* (1432)1552 ZDM VII 363; *Oschuchow* 1508 ŻDz XV 479; *Osuchow* 1569 ŻDz XIV 304; *Osuchow* 1787 Spis 420; *Osuchów* 1827 Tabella II 72; *Osuchów* 1886 SG VII 742; *Osuchów* 1921 Sk III 22; *Osuchów*, -chowa, *osuchowski* 1970 UN 36, 10. Lit.: KSand 146; KopRad 81–2; Nieckula, -ov- 148. IN

Osuchów (3), wś, rad., gm. Promna, 3,5 km na płn. od Wyśmierzyc: *Ossvchow* 1338 KMaz II 230; *Ossuchowo* 1452 Tym 332, przyp. 454; *Osuchowo* 1576 ŻDz XVI 235; *Osuchow* 1792 MpPerRw; *Osuchów* 1827 Tabella II 72; *Osuchów* 1839 MpKwat IV 5; *Osuchów* 1886 SG VII 742; *Osuchów*, -chowa, *osuchowski* 1964 UN 18, 16. UB

Osuchów (4), wś, skiern., gm. Mszczonów, 10 km na pld. od Mszczonowa: *Suchowo* (!) (1380)XVI KW III 499; *Osuchowo* 1447 SHGRw (MK 336, 26v); *Ossuchow* 1472 Matr I nr 842; *Ossuchowo* 1478 Se 378; *Ossuchowo* 1494 SHGRw (MK 18, 76); *Ossvchow* 1505 Matr III nr 2409; *Osuchow* 1579 ŻDz XVI 149; *Osuchow* 1792 MpPerRw; *Osuchów* 1827 Tabella II 72; *Osuchow* 1839 MpKwat IV 4; *Osuchów* al. *Ossuchów* 1886 SG VII 741; *Osuchów*, -chowa, *osuchowski* 1971 UN 126, 22. UW

Osuchów zob. Szczutowo (2)

Osuchy, wś, zamoj., gm. Łukowa, 11 km na pld.-zach. od Józefowa: *Osuchy* 1827 Tabella II 72; *Osuchy* 1839 MpKwat VI 9; *Osuchy* 1886 SG VII 742; *Osuchy*, *Osuch* 1981 WUN II 661.

— Nazwa od n. os. *Osuch*, w l. mnogiej. Do dziś popularne w okolicy nazw. *Osuch*. Lit.: MakPrz 195. JCh

Osunie zob. Asuny

Osuschnitz zob. Osusznicza

Osusz, wś, kal., gm. Krotoszyn, 3 km na zach. od Krotoszyna: *Osusza* (1415) Koz VII 370; Wies *Osusz* 1789 MKI(Tab 47, 66); *Osusz* 1846 Ksl' 243; *Osusz*, wś, folw. 1886 SG VII 743; *Osusz*, -sza 1981 WUN II 661; gw. *uosuś*, -ša, *uosuski*. — Nazwa ma związek z czasownikiem *osuszać* 'odciągać wodę, czynić suchym' SpXVI, XXII 244, określała miejscowość leżącą w osuszonym miejscu. Por. też n. rzeki *Osusz(a)* (: *osuch*), l. dopływu Orli, por.: usque ad fluvium dictum *Osszussa* 1563 Koz II 574. Dziś brak tego hydronimu w monografiach Warty i Odry. Jako n. wsi utrwaliła się postać rodzaju męskiego. ZZ

Osusza zob. Osusz

Osusznicza, wś, słup., gm. Lipnica, 33 km na płn. od Człuchowa: młyn *osuszniccki* 1624 LuPrus 200; molendini dicti *Osusznicza* 1626 Font XXVIII 92; Młyn *Osusiński* 1664 Font XXXII 178; w *Osuszniicy* 1703 Font XXVIII 169; *Ossusnizza* 1796–1802 MpSchröt VIII; *Osusznicza* 1879 KętN 78; *Osusznicza* 1886 SG VII 743; *Osusznicza*, niem. *Ossusnizza* 1921 Sk XI 12, 84; *Osusznicza* (*Osuschnitz*) 1925 Krzep 85; *Osusznicza* 1952 UW 50; *Osusznicza*, -cy 1981 WUN II 661; kasz. dawniej *uosuśnica*, *staro uosuśnica* (*uosuśnica*) Lor 74, później *uosuśnica*. — Nazwa ponowiona z n. mlyna *Osusznicza*, od n. os. *Osuchi* lub od ap. *osuch*, też kasz. *osëx* 'piaszczysta ławica lub pole' SGSych III 338, z suf. -nica; por. też n. rz. *Osusnicza* 1565 Lupom 71. Lit.: Górniewicz, -ica 73. WK

Osuty zob. Witosławice (3)

Oswaldowo a. Oswaldowo, os. zaginiona, leżała koło wsi Ociąż, kal., gm. Nowe Skalmierzyce: *Oswaldowo* 1556 Koz III 697; *Oswaldowo* 1565 SHGKI(ASK 13, 282); *Oswaldowo* preadium 1576 SHGKI(ASK 12, 597); *Oswaldowo* 1618–20 PKal 85. — Nazwa od n. os. *Oswald* SSNO IV 156, z suf. -owo, por. też *Hoszwaldi* de Lang 1425 RWlqp II nr 1012; Ubisław *Oswaldowicz* dziedzic części Ociąża 1426 Koz I 209. ZZ

Oswiecim zob. Oświęcim (1, 2)

Oswitz zob. Osobowice

Osy zob. Ose, Ossy

Osyski, cz. wsi Pokojewo, dawniej wś, ciech., gm. Opinogóra Górna: *Slasy-Osesky* 1479, *Osesky*

1479 SHGMz (Ep. 13, 243 i 233v); *Oszesky* 1514 SHGMz (Pl 1, 444); *Długoleka Ososki* 1576 ŻDz XVI 330; *Oseski* 1783–84 RejKor 444; *Długoleka osepki* (!) 1827 Tabella I 100; *Długoleka Osyska* 1839 MpKwat IV 2; *Długoleka ossyski* 1881 SG II 39; *Długoleka-Osyski, -ki-ków, długolecki* 1971 UN 123, 29; *Osyski, -sek* 1981 WUN II 661. — Nazwa *Oseski/Osyski* od n. os. *Osesek, Osysek* (: *osesek, osysek* 'młody ssak w okresie karmienia mlekiem matki') RymSEN II 186, w formie pluralnej. O członie *Szlasy, Długoleka* zob. *Długoleka Wielka* (1). UB

Osz zob. **Oś** (1)

Oszarek, cz. wsi Sypitki, dawniej wś, suwał., gm. Kalinowo: *Ossarken* — *Osarki* (?) 1879 KętN 162; *Osarki*, niem. *Ossarken*, wś 1886 SG VII 617; *Oszarken* 1935 Gause 93; *Oszarki* — *Oszarken* 1941 Choj 118; *Oszarken* — *Oszarek*, wś 1946 Ley I 126; *Oszarken* — *Oszarek, -rki* (!), *oszarecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Oszarek* — *Oszarken*, os. 1951 Rosp 228; *Oszarek, -rka* 1981 WUN II 661. — Niemieckie zapisy *Ossarken, Oszarken* stanowią fonetyczno-morfologiczne adaptacje n. *Os(z)arki*. Ta może od n. os. *Oszarek, w l. mnogiej. Do n. os. por. lit. n. os. *Ašerjys, Ašeriškis* Lpvz I 130 (: *ašerjys, ešerjys* 'okorń' SESmocz 149), z regularnym przejściem lit. *a* jako pol. *o*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Oszarka*. RP

Oszarken zob. **Oszarek**

Oszczechlino zob. **Oszczeklin**

Oszczeklin, wś, kal., gm. Koźminek, 9,5 km na pld.-wsch. od Opatówka: *Oszczechlino* 1338 KW II 503; *Oszczechlyno* 1433, *Vszczeklino* (!) 1435 Koz V 124; *Oszczechlyno* 1511/12 VisitGn 410; *Oszczeklyno* 1511–23 ŁLB II 9; *Oszczeklino* 1579 ŻDz XII 126; *Oszczeklino* 1674 MKI (ASK 74, 138); wies *Oszczeklin* 1789 MKI (Tab 22, 153 a); *Oszczeklin*, wś, folw. 1886 SG VII 749; *Oszczeklin, -na, oszczekliński* 1971 UN 80, 36; gw. *uoscekl'in, -ina, uoscekl'pijski*. — Nazwa od n. os. *Oszczekla (może w związku z czasownikiem *oszczekać kogo* 'obgadać' SW III 882), z suf. *-ino*, wtórnie *-in*. ZZ

Oszczepalin, dziś *Oszczepalin Drugi* i *Oszczepalin Pierwszy*, dwie wsi, siedl., gm. Wojcieszków, 14,5 i 16 km na pld.-zach. od Radzyna Podlaskiego: *Oszczepalyn* 1417, *Oszczepale* (!) 1418 SHGLu III 171; *Oszczepalin* (1437) ZDM II 244; *Oszczepalino* 1444 ZDM VIII 300; *Oszczepalyn* (1446) 1504 ZDM III 190; *Oszczepalin* 1506 Matr III nr 2566; *Oszczepalin* 1529 LR 29; *Oszczepalin* 1531,

1552, *Oszczepalin* 1580 ŻDz XIV 379, 402, 430; *Oszczepalin* 1620 RPobLu 201; *Oszczepalin* 1787 Spis 430; *Oszczepalin* 1827 Tabella II 72; *Oszczepalin A. i B.* 1877 Zin II 23; *Oszczepalin*, wś i folw. 1886 SG VII 750; *Oszczepalin A, B*, wś i folw. 1902 Przew II 45; *Oszczepalin A, B*, dwie wsi 1933 SkBy 1226; *Oszczepalin A, Oszczepalin B* 1952 UW 145; *Oszczepalin Drugi, -na -giego, Oszczepalin Pierwszy, -na -szego, oszczepaliński* 1970 UN 115, 38, 39. — Nazwa od n. os. *Oszczepala, z suf. *-in*, okresowo też *-ino*. Do n. os. por. *szczepać* 'rozrąbywać, łupać', *szczepa* (*szczapa*) 'kawałek drewna odłupany z kloca' Sstp VIII 539, 536 i n. os. typu *Ogorzata* SSNO IV 102, *Obiegata* KozN 83. Człony odróżniające od licebzników porządkowych *pierwszy, drugi*, przejściowo też n. z członami *A, B*. Lit.: SHGLu III 171; KosLu 69; Nieckula, *-ov-* 294. IN

Oszczepalin A zob. **Oszczepalin**

Oszczepalin B zob. **Oszczepalin**

Oszczepalin Drugi zob. **Oszczepalin**

Oszczepalin Pierwszy zob. **Oszczepalin**

Oszczepalino zob. **Oszczepalin**

Oszczepie zob. **Kowalewo Podborne**

Oszczarze, wś, siedl., gm. Grębków, 11 km na pld. od Węgrowa: *Polykowo Oszczarze* 1511, *Polykowo Oszczarze* 1522, 1523 SHGMz (MK 32, 101 i 205v); *Polikowo Oszczarze* 1563 ŻDz XVI 414; *Oszczarze* 1783 MpPerMz; *Oszczarze* 1827 Tabella II 72; *Oszczarze* 1839 MpKwat V 4; *Oszczarze* 1886 SG VII 750; *Oszczarze, -rzy* 1981 WUN II 662. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy zob. *Polków-Sagały*, człon drugi od n. os. *Oszczarz* (: *oszczarzyć* 'pokazywać zęby, sztydzić' SW III 883), w formie l. mnogiej, por.: *Mathias Oszczarz* de Polikowo 1492 ZHer nr 713. Lit.: GórnrWLkp 138. UB

Oszczewo zob. **Oszczów**

Oszczów, dziś *Oszczów*, wś, i *Oszczów-Kolonia*, kol., dawniej wś, zamoj., gm. Dolhobyczów, 29 km na pld.-wsch. od Hrubieszowa: *Oszczewo* (1419?) 1595 ZDM V 218; *Oszczow* 1451 CzChelm (ZZCh 1, k. 30v, zap. 197); *Oschczow* 1491 AGZ XIX nr 364; *Hoszczow* 1512 Chelm nr 60, s. 23; *Oszczow* 1578 ŻDz XVIII/1, 214; *Oszczow* 1676 Poglówne 8; y *Oszczowem* 1787 MJ 19, XIX, 218, 33; *Oszczów* 1827 Tabella II 72; *Oszczów* al. *Hoszczów* 1886 SG VII 750; *Oszczów*, wś i folw. 1921 Sk IV 29; *Oszczów*, wś i kol. 1952 UW 136; *Oszczów, -czowa* i *Oszczów-Kolonia, -czowa-iii*,

oszczowski, dwie wsi 1970 UN 109, 8; *Oszczów*, -czowa i *Oszczów-Kolonia*, -czowa-nii 1981 WUN II 662; gw. *oščiu*, -ova, *oščouski*. — Nazwa może od n. os. *Oszcz, por. też n. os. *Oszczak* (: *oszczać* 'oblać moczem' RymSEN II 190), z suf. -ewo; później wymiana na bardziej produktywny suf. -ów. W formie *Hoszczow* nagłosowe protetyczne *h-*. Nazwa zestawiona z członem odróżniającym od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: CzChełm 185; Janeczek 44, 53, 193, 256, 332, 349. BCz

Oszczyno, wś zaginiona, leżała w dawnej par. Tubądzin, sier.: *Oszczino* 1496, *Oszczyno* 1511 ŻDz XIII 172, 182. — Nazwa może od n. os. *Oszcza (por. n. os. *Oszczak* RymSEN II 190), z suf. -ino. EB

Oszczy Wilk zob. Oszczywilk (2)

Oszczykowa zob. Drzykowa

Oszczywilk (1), cz. wsi Janków Drugi, dawniej wś, kal., gm. Blizanów: *Oszczywilk* 1827 Tabella II 72; *Oszczywilk* 1877 Zin II 23; *Oszczywilk* i *O. Folwarczny*, wś i dwie os. 1886 SG VII 750; *Oszczywilk*, wś 1967 SM 806; *Oszczywilk*, -ka, cz. wsi Janków Drugi 1971 UN 80, 6; gw. *uosczywilk*, -ka. — Nazwa żartobliwa, od *oszczać* + *wilk*, określająca zapewne miejsce położone na uboczu, opuszczone, oszczane przez wilki. Nazwa, jak się wydaje, charakterystyczna dla Polski północnej. Por. też n. typu *Goniwilk*. W XIX w. występowała z dodatkowym członem od przym. *folwarczny* (: *folwark*). ZZ

Oszczywilk (2), wś, siedl., gm. Ryki, 4,5 km na pñ.-wsch. od Ryk: *Oszczy Wilk* 1569 ŻDz XIV 339; *Oszczywilk* 1660–64 Lusand II 160; *Oszczywilk* 1674 ŻDz XV 58a; *Oszczywille* 1787 Spis 423; *Oszczywilk* 1789 Lusand I 216; *Oszczywilk* 1827 Tabella II 72; *Oszczywilk* 1886 SG VII 750; *Oszczywilk* 1921 Sk IV 23; *Oszczywilk*, -ka, *oszczywilski* 1972 UN 142, 21; gw. *osczywilk*, -ka, *osczywilski*. — Forma gw. zmazurzona. Lit.: KStęż 97. IN

Oszczywilk (3), wś, włoc., gm. Piotrków Kujawski, 11 km na pñ.-wsch. od Radziejowa: *Oszczywilk* 1827 Tabella II 72; *Oszczywilk* 1886 SG VII 750; *Oszczywilk*, -ka, *oszczywilcki* 1971 UN 182, 18. — Wieś powstała z dawnej osady karczemnej. AG

Oszczywilk zob. Imielnia (1)

Oszczywilk Folwarczny zob. Oszczywilk

Oszczywilki, wś notowana do 1967 r., suwał., gm. Orzysz, 9 km na pñ.-wsch. od Orzysza: *Oszwiilken* (zwane *Boguszami*) 1564, 1568 Biał-

Osad 127–8; *Oszwiilken* 1785 Goldb III 142; *Oszwiilken* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Oszwiilken* — *Oszczywilki* 1879 KętN 150; *Oszczywilki*, wś 1886 SG VII 751; *Oszwiilken* 1920 MpHAPr I; *Oszczywilki* — *Wolfsheide* 1928, *Oszczywilken* 1941 Choj 118; *Wolfsheide* 1928, *Oszwiilken* — *Oszczywilki* al. *Ościewilki*, wś 1946 Ley I 95, 211; *Wolfsheide* — *Oszczywilki*, -lk, *oszczywilski* 1947 MPol XXV nr 111; *Oszczywilki*, -ów — *Wolfsheide* (*Oszwiilken*), wś 1951 Rosp 228; *Oszczywilki* 1967 SM 806; gw. *ościewilki/osczywilki/oszcziwilki*. — Nazwa o etymologii jak *Oszczywilk* (1); tu w typowej dla regionu l. mnogiej. Według BiałOsad 141 pochodzi od nazw. odbiorcy nadania *Osch-cze Wilka* z pobliskiego Drozdowa (10). Przejściowo (wcześniej) wieś nosiła n. *Bogusze*, od n. os. *Bogusz* (: *Bogumił*) SSNO I 202, w l. mnogiej. W 1928 r. urzędowa niem. zmiana nazwy na *Wolfsheide*. Lit.: Pisz. Z dziejów miasta i powiatu, 1970, 172; BiałOsad 25, 127–8, 141, 204, 211–2. RP

Oszkinie, wś, suwał., gm. Puńsk, 17 km na pñ.-zach. od Sejn: *Dąbrowniki* lub *Dubrowniki* 1606 WiśnSejn 101 (tu?); *Dubrownik* 1642 WiśnSejn 100 (tu?); *Oszkinie*, część 1765, *Oszkinie* 1784 WiśnSejn 163, 165; *Oszkinie* 1789 WiśnSejn 209, 213; *Oszkinie* 1886 SG VII 751; *Oszkinie* 1921 Sk V 87; *Oszkinie*, -kiii 1981 WUN II 662; lit. *oskinniai*. — Prawdopodobnie początkowo n. *Dąbrownik(i)*, *Dubrownik(i)*, od ap. wschłow. *dubrowa*, pol. *dąbrowa* 'las dębowy', z suf. -nik(i). Od XVIII w. *Oszkinie*, zapewne od n. jeziora, por. (jezioro) *Oszkinie* 1602 WiśnSejn 87. Nazwa jez. (może od lit. n. os. *Ożkinis*, *Oskinis* (: *ożka* 'koza', *ożkinis* 'pomnażający kozy') Zinkevičius 178, Lpvž I 354, 357, w formie pluralnej. Lit.: WiśnSejn 87, 100–1, 163, 165, 209, 213; Buch Onom VII 225. EB

Oszko zob. Nowe Sady

Oszkowice, dziś *Oszkowice*, wś, i *Oszkowice Dworskie*, cz. Oszkowic, dawniej wś, i *Książce Górki*, cz. Oszkowic, dawniej *Oszkowice Poduchowne*, wś, skiern., gm. Bielawy, 16 km na pñ.-zach. od Głowna: *Oscouiza* 1257 Kuj 192; *Oszkowice* 1386 Łęcz I nr 121; *Oskowice* (1389)1404 KW IV 28 (tu?); *Oskouicze* 1391, *Oszkowicze* 1400 Łęcz II nr 3683, 6530; *Oszkowice*, *Oschkowice* 1511–23 ŁLB II 412, 422; *Oskowicze*, *Oskowicze* 1576 ŻDz XIII 101, 142; *Oszkowice* 1793 MpPerŁęcz; *Oszkowice* 1827 Tabella II 72; *Oszkowice*, wś, folw. i os. 1886 SG VII 751; *Oszkowice Stare*, *Oszkowice*

Oszkowice

Dworskie i Oszkowice Poduchowne, trzy wsi 1921 Sk I 68; Oszkowice 1952 UW 93; Oszkowice Stare, Oszkowice Dworskie i Oszkowice Poduchowne, trzy wsi 1967 SM 806; Oszkowice, -wic, oszkowicki, wś, Nowe Oszkowice, -wych -wic, Stare Oszkowice, -rych -wic, Książę Górki, -żych -rek, trzy części wsi Oszkowice 1973 UN 44, 7; Oszkowice, -wic, Oszkowie Dworskie, -wic -kich, Książę Górki, -żych -rek 1981 WUN II 239, 662; gw. *oškovice*, -*víc*, *oškoski*, *kšuze gurki*, -*yx -rek*. — Nazwa od n. os. (Oszek), Oszko SSNO IV 157, z suf. -owice. Do n. os. por. czasownik *oszkodzić* 'uczynić szkodę, zniszczyć' Sstp V 681. Człony odróżniające w n. zestawionych od przym. *nowy*, *stary* oraz *dworski* i *poduchowny* (wskazujące na rodzaj własności). Zestawiona nazwa gw. oraz współczesna nazwa dawnych Oszkowiec Poduchownych od przym. *ksiuzu*, *książy* 'księży' (: *ksiądz*) i od ap. *górką*, w formie pluralnej. Lit.: SHGŁęc II 23. EB

Oszkowice zob. Oczkowice (1)

Oszkowice Dworskie zob. Oszkowice

Oszkowice Poduchowne zob. Oszkowice

Oszkowice Stare zob. Oszkowice

Oszlamowice zob. Osłonki

Oszowiec zob. Hoszowczyk

Oszów zob. Hoszów

Oszranicken zob. Użranki

Oszuchowo zob. Osuchów (1)

Oszust zob. Oszustowo

Oszustowo, wś zaginiona, leżała w par. Przasnysz, koło Osówka Szlacheckiego, ostroł.: *dicte penes granicies Oschustli* 1437, 1473 SHGMz(MK 6, 36); iuxta granicies Gizino et *Oschustowo*, circa granicies Ossowiecz 1439; inter Giza, Barthniki at inter *Oschuti* (!) (1443)1456 SHGMz(MK 3, 168a i 294); circa granicies *Ossusth* 1525 SHGMz(MK 41, 95). — Nazwa od n. os. *Oszust* SSNO IV 157, też z suf. -owo, i w formie pluralnej. Lit.: BorkCiech 85. UB

Oszywilken zob. Oszczywilki

Oś (1), wś dziś nieistniejąca, w dawnym pow. lubartowskim, w par. Michów, lub.: *Hoszy* 1477, *Osz* 1491, *Osszy* 1495, *Osz* 1496 SHGLu IV 101; *Ossy* 1529 LR 34; *Oyssza* (!), *Oyssza* (!) 1563, *Osz* 1580 RPobLu 488r, 787r; *Ossi* 1580 RPdm 54v; Oś 1603 WPar 318; Oś 1676 ŻDz XV 31a; Oś 1787 Spis 437; Oś 1801 SHGLu IV 101; Oś 1830 WPar A 99. — Pierwszy raz n. zanotowano w formie *Hoszy*, z protetycznym *h-*, później też jako *Osz*, *Os*, *Osi* lub *Ossy*; etymologia niejasna. Wieś

zniknęła w połowie XIX w., jej grunty weszły w skład wsi *Dębiny* (4). Lit.: SHGLu IV 101; Kos-Lu 69. IN

Oś (2), wś, opol., gm. Lasowice Wielkie, 9 km na pld. od Kluczborka: *Marienfede* 1774 Z II 190; *Marienfeld* 1789, *Marienfeld* 1812 SNGŚI IX 110; *Marienfeld*, Oś 1845 K 397; Oś, *Marienfeld* 1900 Myc 40; *Łoś*, *Marienfeld* 1920 PrusGŚI 47; *Marienfeld* — Oś, *Osi*, *oski* 1948 MPol XXXVI nr 59; Oś, *Osi* 1981 WUN II 662. — Dawna n. niem. *Marienfeld* od im. *Maria* + *Feld* 'pole'. Od XIX w. poświadczona równoległa pol. n. Oś, od ap. oś 'poprzeczny drążek, na którym obracają się koła, umieszczony pod pojazdem' Sstp V 681. Możliwe też forma *Łoś, od ap. *łoś*. Obie formy możliwe na tle gwarowych wahań nagłosowych o-/ło-. Lit.: SNGŚI IX 110; BorGŚI 72. JCh

Ościborek zob. Włościborek

Ościbórz zob. Włościbórz (1)

Ościęcice zob. Uścięcín

Ościęcín, wś, szczec., gm. Gryfice, 13 km na pld.-zach. od Gryfic: *Wostentyn* 1312 PU V 39; *Wssentyu*, *Wussentin* 1321 PU VI 44, 58; *Wostentin* 1540 PomKirch II 31; *Wüstentin* 1780 Rzduma II 81; *Wussenthin*, *Woistenthin* 1784 Brüg I 54; *Woistenthin* 1789 MpGillyPom; *Woi-stentin* 1835 MpUMbl 773; *Woistenthin* — Ościęcín, -*na*, ościęciński 1947 MPol XXV nr 111; Ościęcín, -*na* 1981 WUN II 662. — Nazwa od ap. *ošet*, z suf. -*in*, później złożonym -*ęcín*, zniemczonym jako -*entín*. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. Niewykluczona pierwotna n. *Uścięcín*, od n. os. *Uścięta* (: im. *Uściwoj*) SSNO VI 533, z suf. -*in*. Pisownię w przekazach niem. z -*oi*- w XVIII w. można wyjaśnić następująco: niem. *ü* po dyftongizacji *ou* > *eu* (wymawiane jako *oi*). Po 1945 r. urzędowo ustalono n. jako *Ościęcín*. Lit.: KrKam 390; TrautmElb II 49; Rzduma II 81. BCz

Ościślowo (1), wś, ciech., gm. Glinojec, 12 km na pld.-wsch. od Ciechanowa: *Osvyslovo* ok. 1240 KMaz I 345; *Oszwyszlovo* 1459 SHGP I 223; *Oszczislovo* 1570, *Oszczislowo Episcopi* 1578 ŻDz XVI 113, 131; *Ościślowo* 1827 Tabella II 65; *Ościślowo* 1886 SG VII 618; *Ościślowo* 1902 SG XV/2, 417; *Ościślowo*, -*wa*, ościśłowski 1971 UN 123, 28. — Dawniej n. *Oświsłowo*, od n. os. *Oświsło, por. *świstać*, *świsnąć*, z suf. -*owo*; później *Ościślowo*, może w wyniku adideacji do podobnie brzmiących wyrazów *ościsko*, *ściśły*, por.

też n. os. *Ścisło* RymSEN II 575. Lit.: SHGPł 223; ZMaz 289. UW

Ościslowo (2), wś, koniń., gm. Wilczyn, 9 km na płn.-zach. od Ślesina: *Oswislowo* 1390 Lek I nr 866; *Oslisłowo* 1407, *Oswysłowo* 1418 Koz V 124; de *Vyschysłowo* 1485 SHGKI(PG 10, 11); *Wystchyszłowa* 1485 SHGKI(PG 10, 11); *Oszwysłowo* 1507 ŻDz XII 237; *Oszysłowo* 1511–23 ŁLB I 207; *Osiślowo* 1565 SHGKI(ASK 13, 18); *Ossysłowo* 1579 ŻDz XII 235; *Oscislowo* 1618–20 PKal 125; *Osislowo* 1674 MKI(ASK 74, 64); *Ościslaw* 1827 Tabella II 65; *Ościslów* 1877 Zin II 15; *Ościslowo*, wś 1886 SG VII 618; *Ościslowo*, -wa 1981 WUN II 662; gw. *uościsuowo*, -ova, *uościsuoski*. — Dawniej n. *Oświślowo*, zob. *Ościslowo* (1); liczne zmiany w n. w wyniku asymilacji i dysymilacji na odległość spółgłosek oraz adideacji do podobnie brzmiących wyrazów, np. do imiesłowa *osliżył*, *ściśły* itp. Lit.: Nieckula, -ov- 149. ZZ

Ościslów zob. **Ościslowo** (2)

Osko zob. **Nowe Sady**

Oślistowo zob. **Ościslowo** (2)

Ośmiałowo (1), wś, włoc., gm. Lipno, 4 km na pld.-zach. od Lipna: *Ośniatowo* 1316 CdP II 647; *Osmalowo* 1316 Matr III nr 14, supl.; *Oszniatowo* 1564 ŻDz XII 312; *Ośniatowo* 1775 ZDobrz 216; *Ośniatowo* 1827 Tabella II 67; *Ośmiałowo* 1886 SG VII 643; *Ośmiałowo* 1952 UW 51; *Ośmiałowo*, -wa, *ośniatowski* 1972 UN 180, 40. — Dawniej n. *Ośniatowo*, może od n. os. *Ośniat, w związku z ap. *śniat* 'picir krzewu, drzewa' Rym SEN II 582; później oboczna n. *Ośniatów*, *Ośniatowo*, od n. os. *Ośniat, z suf. -owo. Do n. os. *Ośniat por. *śmiały*, *ośmielić*, n. os. *Ośmialek* RymSEN 190. Lit.: Nieckula, -ov- 149; Biliński 125–6. BCz

Ośmiałowo (2), cz. wsi Mierzynek, dawniej wś, włoc., gm. Lubicz: *Ośniatowo*, rumunek 1789 Borucki 36; *Ośniatow* 1802–03 MpGillyPr; *Ośniatowo* 1825 Gawarecki 154; *Ośniatowo* 1827 Tabella II 67; *Ośniatowa* 1839 MpKwat II 1; *Ośniatowo*, folw. 1886 SG VII 645; *Ośmiałowo* 1967 SM 806; *Ośniatowo*, -wa 1972 UN 187, 10. — Dawniej n. *Ośniatowo* (?), później *Ośniatów*, *Ośniatowo*, w 1967 r. zatwierdzono postać *Ośniatowo*. JCh

Ośna zob. **Ośno** (1, 2), **Ośno Lubuskie**

Ośna Góra, os. nieistniejąca, leżała w par. Wenecja, byd., gm. Żnin: in *Osza góra* (1357) XVII KW III 77; in *Osszagara* (1357)1462 AC II nr 586; circa *Ossyagora* (1411)1511/12 VisitGn

306; *Oschiya gora praedium* 1511–23 ŁLB I 175; Pratum circa montem d. *Ossa* 1548, *Osiagora* 1775 Koz V 105; *Ośna Góra*, posiadłość 1886 SG VII 645. — Dawniej n. *Ośna Góra*, od n. góry *Osa* (por. zapis z 1548 r.) + ap. *góra*. Nazwa góry od przym. *osi* (: *osa* 'osika, osina, osiczyna' SL III 592). Oboczna postać n. *Ośna Góra* z -ny, o ile nie jest ona błędnie odczytana przez drukarza SG. Lit.: Koz I 204, V 105. ZZ

Ośniatowo zob. **Ośmiałowo** (1, 2)

Ośniatów zob. **Ośmiałowo** (2)

Ośnica (1), wś, ciech., gm. Karniewo, 3 km na zach. od Makowa Mazowieckiego: *Ossnycza* 1472 SHGMz(MK 6, 13); de *Ossnycze* 1488, *Ossnycza* 1512 SHGMz(Ep. 11, 157v i 7, 41); *Osnicza* 1567 ŻDz XVI 347; *Osnice* 1783 MpPerMz; *Osnica* 1783–84 RejKor 512; *Ośnica* 1827 Tabella II 67; *Ośnica* 1886 SG VII 645; *Ośnica*, -cy, *ośnicki* 1971 UW 129, 21. — Nazwa od przym. *ośny (: *osa* 'osina, osika'), z suf. -ica, efemerycznie -ice. Lit.: Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 56. UB

Ośnica (2), os. zaginiona, leżała koło wsi Kuklinów (Kaklinów?), leszcz., gm. Kobylin: ortus *Ossnycza* 1449 Koz II 558. ZZ

Ośnica (3), wś, płoc., gm. Borowiczki, 6 km na pld. od Płocka: *Osnichia* 1256 KkM 19; *Ossnycza* 1361, *Osnica* (1372), *Ossnycza* 1435, *Ossnycza* (1490) Płoc I 58, 66, 185, 349; *Ossnycza* 1511–23 ŁLB I 665; *Osnica* 1578 ŻDz XVI 10; *Ośnica* 1827 Tabella II 67; *Ośnica* 1886 SG VII 645; *Ośnica*, -cy 1981 WUN II 662. Lit.: SHGPł 224; Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 56. UW

Ośnice zob. **Ośnica** (1)

Ośnik zob. **Uśnik**

Ośniki, wś, warsz., gm. Leoncin, 10 km na pld.-zach. od Zakroczymia: *Ośniki* 1886 SG VII 645; *Ośniki* 1921 Sk I 185; *Ośniki* 1952 UW 20; *Ośniki*, -nik, *ośnicki* 1971 UN 132, 13; *Ośniki*, -nik 1981 WUN II 662. — Nazwa od ap. *osa*, *osina* 'osika', z suf. -niki (na wzór n. typu *Dębniki*). UW

Ośniki zob. **Uśniki**

Ośniszczewko, wś, byd., gm. Dąbrowa Biskupia, 11 km na pld.-wsch. od Gniewkowa: *Ossnyschewo* 1489 Lupbrz 163; *Ossnyschewo* 1582 Inwwłoc 206; *Osniczewko* 1598 Inwwłoc 80; *Osniczewko* 1604 Inwwłoc 21; *Ośniszczewko* 1886 SG VII 645; *Ośniszczewko*, -ka, *ośniszczewski* 1972 UN 179, 9. — Dawniej n. *Ośniszczewo*, od n. sąsiedniej wsi *Ośniszczewo*, z której podziału powstała; wtórnie z suf. -ko. W formie *Ośniczewko*

Ośniszczewo

uproszczenie grupy spółgłoskowej *-szcz-* > *-cz-*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 149. AG

Ośniszczewo, wś, bydł., gm. Dąbrowa Biskupia, 10 km na pld.-wsch. od Gniewkowa: *Ostinscovo* 1250 Kuj 187; *Olszniszczow* 1267 SHGKu (DKM 212); *Oszniszovo* 1349 CdP II 280; *Oszniszczowo* 1423 Koch nr 2885; *Osznyschewo* 1489 Lupbrz 111; *Ośniszczewo* 1557–66 ŻDz XIII 5; *Ossniszczewo* 1598 Inwłoc 80; *Ośniszczewo* 1674 Rpog 135; *Ośniszczewo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Ośniszczewo*, mylnie *Ośniszewo* i *Ośniczewo* 1886 SG VII 645; *Ośniszczewo*, *-wa*, *ośniszczewski* 1972 UN 179, 9. — Nazwa o podstawie niejasnej, dawniej z suf. *-owo*, *-ów*, od końca XV w. *-ewo*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 149. AG

Ośno (1), wś, bydł., gm. Janowiec Wielkopolski, 9 km na pfn.-wsch. od Klecka: de *Oszno* 1399 Lek II nr 1278; in *Oszno* 1433 AC II nr 285; in villa *Oszna* 1497 Bob nr 417; *Oszno* 1511–23 ŁLB I 87; *Oschno* 1535 SHGKI(ASK 12, 478); *Ossno* 1580 ŻDz XII 145; wieś *Ośno* 1789 MKI (Tab 34, 31); *Ośno*, wś 1886 SG VII 646; *Ośno*, *-na*, *osieński* 1971 UN 192, 16; gw. *uośno*, *-na*, *uośiński*. — Nazwa od ap. *osa* 'osika, osina, osieczyna, osa' SL III 592, z suf. *-bno*, lub od przym. **ośny*. Lit.: Borek, *-bn-* 165–6. ZZ

Ośno (2), os., dawniej wś, elbl., gm. Kwidzyn, 10 km na zach. od Prabut: villam *Ossena* 1328 PrUr II 419; *Muntmisdorf* 1391, *Muntmansdorf* 1396, *Mundmannsdorf* 1584 UBP 54, 153, 364; *Osche* oder *Mundmannsdorf* 1692 ZeitM VII 16; *Oschendorf* od. *Mundmannsdorf* 1789 Goldb II 170; *Oschen* oder *Mundmannsdorf* 1796–1802 MpSchröt XV; *Mundmannsdorf* — *Ośno* 1879 KętN 90; *Ośno*, dobra 1886 SG VII 646; *Ośno* — *Oschen* 1941 Choj 118; *Oschen* — *Ośno*, *-na*, *osieński* 1950 MPol nr A-134, poz. 1720; *Ośno* — *Oschen*, os. 1951 Rosp 229; gw. *ośno*. — Dawniej n. *Ośna*, przejęta z n. jez. o tej samej nazwie, por.: lacum *Ossena* 1328 PrUr II 420. Nazwa jez. od przym. **ośny*, zob. *Ośno* (1), wtórnie, od XIX w. *Ośno*, w XVI w. może też *Osie*. Przejściowa n. niem. *Mundmannsdorf*, od n. os. *Muntmann*, *Mundmann* (: śrwniem. *muntman* 'kto udał się pod czyjąś opiekę' Brech II 296) + *Dorf* 'wieś'. Lit.: Górnowicz, PMT IV 107, 118, 258; Borek, *-bn-* 165; Górnowicz, HE I 119–20. RP

Ośno (3), dziś *Ośno Górne*, wś, i *Ośno Podlesne*, cz. wsi Belny, dawniej wś, koniń., gm. Sompolno, niegdyś też *Ośno Dolne*, 6 km na wsch.

od Sompolna: *Oszno* 1399 Koz V 110; *Oszno* 1418 Koch nr 222; *Osno Nagorne*, *Osno Podlesne* 1489 Lupbrz 125, 126; *Oszno bliższe*, *Oszno Podleszne* 1527 Vlad XI 45; *Osno nagorne*, *Osno nadolne*, *Osno podlesne* 1557–66 ŻDz XIII 20, 24, 25; *Osno Nagorne*, *Osno Nadolne*, *Osno Podlesne* 1674 Rpog 150, 153; *Osno nagorne*, *nadolne*, *podlesne* 1796 PerOpis IX; *Ośno Nagorne*, *Ośno Nadolne*, *Ośno Podlesne*, dwie wsi i folw. 1886 SG VII 646; *Ośno Górne*, *-na -nego*, *osiński*, wś, *Ośno Dolne*, *-na -nego*, cz. wsi *Ośno Górne*, *Ośno Podlesne*, *-na -nego*, cz. wsi Belny 1971 UN 182, 22, 21. — Nazwa od ap. *osa* 'osika', z suf. *-no*, lub od przym. **ośny*. Po podziale wsi n. zestawione z członami odróżniającymi *Nagórne* = *Górne* 'położone na górze', *Nadolne* = *Dolne* 'położone na dole', *Podlesne* 'położone pod lasem'. Lit.: Borek, *-bn-* 165. AG

Ośno (4), dziś *Ośno* i *Ośno Drugie*, dwie wsi, włoc., gm. Aleksandrów Kujawski, 4 km na pld. od Aleksandrowa Kujawskiego: *Ośno* 1317, *Oszno* 1435 CdP II 208, 483; *Osno* 1489 Lupbrz 165; *Ossno* 1583 ŻDz XII 249; *Ossno* 1598 Inwłoc 69; *Osno* 1796 PerOpis IX; *Ośno* 1886 SG VII 646; *Ośno*, *-na*, *ośnowski* 1971 UN 172, 15; *Ośno*, *-na*, *Ośno-Parcele*, *-na-cel* 1981 WUN II 662; po zmianie: *Ośno Drugie*, *-na -giego*, *osieński* 2006 DzU nr 240, poz. 1746. Lit.: Borek, *-bn-* 165. AG

Ośno (5), wś, wroc., gm. Wiązów, 4 km na pfn.-zach. od Wiązowa: Petrus de *Groznowe* 1273–76 GHenr II 318; *Grozanowe* 1282 SUr V 14; *Grozdanow* 1298 SUr VI 280; *Crusenow* 1309 Reg nr 3086; *Crowsnow* (1358) K 319; v. *Crusenow* 1338 Reg nr 6181; *Kraussenau* 1743 SNGŚI IX 111; *Krausenau* 1783 ZI/3, 59; *Krausenau*, *Kruznow* 1845 K 319; *Kruznów*, niem. *Krausenau* 1883 SG IV 745; *Krausenau* — *Ośno*, *-na*, *osieński* 1948 MPol XXV nr 14; *Ośno*, *-na* 1981 WUN II 662. — Dawniej n. **Groznowe*, *Grozanowe*, może od n. os. **Grozno*, **Grozan* (: *grozno* 'owoc winorośli', *groza* 'przerazenie, trwoga', *grozić* Sstp II 501), z suf. *-owe*, *-ów*. W XIV w. substytucyjne zapisy typu *Crusenow*. W zapisie *Grozdanow* wstawne *d*. Od XVIII w. niem. n. *Krausenau*, od n. os. *Krause* Gott 304 + *-au*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ośno*. Lit.: SNGŚI IX 111. JCh

Ośno Dolne zob. *Ośno* (3)

Ośno Górne zob. *Ośno* (3)

Ośno Lubuskie, mto, gorz.: *Ośna* 1252 CdB A XX 184; *Drozen* (1319), *Drosna* 1322 KW II

349, 365; *Osna* (*Drosna?*) (1350) CdB B II 305; *Drossenn* 1352 CdB A XIX 139; *Drossen* (1362) KW III 216; *czu drossen* (1409) CdB A XIX 144; *zu Drossen* (1543) CdB A XIII 308; *Drossen* 1822 MpUMbl 1917; *Drossen* — *Ošno*, *-na*, *osieński* 1946 MPol XXIV nr 44; *Ošno* (*Lubuskie*) — *Drossen*, mto 1951 Rosp 229; *Ošno Lubuskie, -na -kiego* 1981 WUN II 662. — Dawniej n. *Ošna*, zob. *Ošno* (1). Zniemczona postać *Drossen* powstała w wyniku fałszywej dekompozycji wyrażenia przyimkowego *an der Ossen*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Ošno*. Człon odróżniający od n. m. *Lubusz*, dziś *Lebus* (Niemcy). Lit.: RospSEMiG 276; RymNmiast 178; Borek, *-bn-* 165. BCz

Ošno Podleśne zob. *Ošno* (3)

Ošno-Parcele zob. *Ošno* (4)

Ošpićin zob. *Ošwiećim* (1)

Ošrodek zob. *Gołymin*, *Ošrodek-Wyźnica*

Ošrodek-Wyźnica, wś, lub., gm. Kraśnik, 5 km na pñn.-zach. od Kraśnika: *Ošrodek*, kol. 1967 SM 806; *Ošrodek-Wyźnica, -dka-cy*, cz. Kraśnika 1970 UN 112, 5; *Ošrodek-Wyźnica, -dka-cy* 1981 WUN II 663. — Nazwa od ap. *ošrodek* 'centrum, šrodek' SW III 895; potem n. zestawiona, z członem drugim ponowionym z n. pobliskiej wsi *Wyźnica*. IN

Ošrganowo zob. *Ojrganów* (1)

Ošrganów zob. *Ojrganów* (1)

Ošwiećim (1), mto, biel.: *Oswiecim* (1163), *Ospenchin* 1217 KMłp II 282, 27; *Osuencim* (1228)XIV CdP III 16; *Osuetim* 1234 KTn 40; *Osswyanczim* (1272)XVI ZDM I 5; *Oszwancim* 1283–86 KTn 62; *Osswencin* (1284) Mog 30; et civitatem *Osuencim* (1285)1643 ZDM I 13; *Osswiecim* (1287) ZDK I 21; *Osvuecim* 1295 KMłp II 199; *Ossuencin*, *Osswanczim* 1321 Kkk I 160, II 3; *Osswynczim* (przed 1324) ZDM I 34; *Oswanczimie* (1333) KMłp I 228; *Oswieczym* (1334) KMłp III 12; *Ossuencyim* 1335 ZDK I 58; *Osswancim* 1341 KTn 99; *Osswencim* 1346 Mog 54; *Auswinczyn* 1351 MVat III 334; *Osswyanczim* 1360 Matr III supl. nr 31; *Osswiczim* 1376 ZDM IV 184; *Ossvyaczim* (1377)1496 ZDM I 196; *Oswiecim* (1379)1606 ZDM IV 205; *Osswiazim* 1385 ZDM I 228; *Osswanczin* 1395, *Osswanczym* 1410 Kacz nr 388, 2103; *Osswieczim* (1427)1561, *Osswyamczim* (1434), *Osswanczim*, *Oswanczim* (1437) ZDM II 78, 191, 257, 260; de *Awszicz* 1433, 1439 Kacz nr 4517, 5003; *Osswiczim* (1440)1502 ZDM II 347; *Osszwyanczim* 1464 KTn

468; *Awszweicz*, *Auszweicz* 1465 Font XXXIII 107, 108; *Osszwyanczim* 1470–80 DB I 223; *Oswaczym* 1474 Matr I nr 1145; oppidorum *Oswiecim* 1492, civitate *Osswyanczim* 1494 Matr II nr 29, 422; *Oswyaczijm* 1493 CdP III 469; *Osswyanczym* 1502, oppido *Osswyanczym* 1503 Matr III nr 141, 851; *Oswieczim*, ku *Ošwiećimiu*, *Ošwiećim* 1564 Lukrak I 228, 236, II 143; *Ošwieczim* 1581 ŹDz XIV 96; *Ošwiećim* 1629 RPobKr 44; *Ošwieczyn* 1772 MpZan; *Ošwieczim* seu *Auschwitz* 1777 LKrak 108; *Wšwieczin* 1779–82 MpMieg; *Ošwiećim*, niem. *Auschwitz*, mto 1886 SG VII 745–9; *Ošwiećim*, mto 1921 Sk XII 29; *Ošwiećim, -mia, ošwiećimski* 1964 UN 12, 5. — Na podstawie źródeł historycznych można przyjąć, że w XIII w. przeważała forma *Ošwiećin*, która utrzymała się do końca XV w., natomiast forma *Ošwiećim*, znana od w. XIII, stała się panującą od poł. XIV w. Nazwa *Ošwiećin* może pochodzić od n. os. *Ošwieća (: *ošwiećić* 'uczynić świętym, poświećić' Sstp V 689), z suf. *-in*, a n. *Ošwiećim* — od n. os. *Ošwiećim* SSNO IV 158, z suf. **-jś*. Za pierwotną należałoby uznać formę *Ošwiećin*, za czym przemawiają znane na terenie Polski pñd. wypadki przechodzenia nazw na *-in* do grupy nazw na *-im*, por. *Pcin* > *Pcim*, *Prokocin* > *Prokocim*; proces odwrotny nie jest poświadczony. Odmianna: nom. *Ošwiećim*, gen. *Ošwiećima*, instr. *Ošwiećimem*, poświadczona w różnych zabytkach językowych, sugeruje, że n. m. nie zawiera w sobie reliktu dawnego suf. *-jś*. Przyjąć zatem trzeba, że n. pierwotnie brzmiała *Ošwiećin* i że pochodzi od n. os. *Ošwieća. W XIII w. wahanie *p'/l/v*: *Ošpićin*//*Ošwiećim*. Forma *Ošwiećim* może przez skojarzenie z *ošwiecać*. Forma *Auschwitz*, stanowiąca niem. przejęcie n. rdzenie polskiej i znana ze źródeł historycznych od końca XIV w., stała się w okresie hitlerowskim n. urzędową. W latach 1940–45 na terenie Ošwiećimia i pobliskich miejscowości istniał niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny *Auschwitz-Birkenau*, wpisany na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Lit.: LKrak 108; Rospond, RKJWr III 19–20; Rospond, *-jś* 105; RospSEMiG 276–7; RymNmiast 178; Rymut, *Auschwitz* — *Ošwiećin*, w: Rymut, *Szkice onomastyczne i historycznojęzykowe*, 2003, 214–7; Wątróbska, *Szczepański*, *Historia w nazwie Ošwiećim*, w: *Słowo z perspektywy językoznawcy i tłumacza*, t. II, 2005, 161–74. IN

Oświęcim

Oświęcim (2), wś, kal., gm. Doruchów, 11 km na pld.-wsch. od Grabowa nad Prosną: *Oświęcim*, majątność i okr. domin. 1886 SG VII 743; *Oświęcim*, niem. *Oswiecim*, obszar dw. 1921 Sk X 69, 150; *Oświęcim*, obszar dw. 1933 SkBy 1228; *Oświęcim*, os. 1967 SM 806; *Oświęcim*, -nia 1981 WUN II 663. — Początkowo n. *Oświęcim*, może od nazw. właściciela majątku Alfonsa *Oświęcimskiego*, w wyniku derywacji wstecznej. Współczesna postać z samogłoską nosową *ę* powstała zapewne wskutek adideacji do n. mta *Oświęcim*. EB

Oświęcin zob. **Oświęcim** (1)

Oświno, wś, szczeć., gm. Chociwel, 8 km na pln.-wsch. od Chociwla: *Marienhagen* 1539 PomKirch I 202; *Marienhagen* 1789 MpGillyPom; *Marienhagen* 1834 MpUMbl 1062; *Marienhagen* — *Oświno*, -na, *oświński* 1948 MPol XXV nr 14; *Oświno*, -na 1981 WUN II 663. — Dawna n. niem. od im. *Maria* (zapewne Najświętszej Marii Panny) + *-hagen*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Oświno*. BCz

Oświślowo zob. **Ościślowo** (1, 2)

Otał, wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi łączyckiej: *Othal* 1398 Łęcz II nr 5649. — Nazwa od n. os. *Otał* (może: im. złożonych na *Ot*- typu *Otward* lub *Otjęsław*), por.: Andr. *Othal* de Pruscouice 1395 Łęcz I nr 3682, też n. os. *Ota* SSNO IV 159. Lit.: SHGLęcz II 23. EB

Otałaż zob. **Otałęż**

Otałaż, wś, rad., gm. Mogielnica, 2,5 na pld.-zach. od Mogielnicy: *Ottolensis* 1248 lub 1249, duabus villis dictis *Othalaz* 1313, duabus *Otholensis* ... duabus villis *Othholen(sis)* 1350 KMaz II 9, 138, 311; *Othalaz maior* 1458 SHGRw; *Othalaz maior* 1458 SHGRw(AGD perg. 3551); *Otholasz* ... *magnam Otholasz* 1465, *maior Othilanz* 1472, *Maior* ... *Othalasch* 1523 SHGRw; *Otaliasz Maior* 1579 ŻDz XVI 173; *Otalqz* 1792 MpPerRw; *Otalqz* 1827 Tabella II 72; *Otalqz* 1839 MpKwat IV 5; *Otalqz* 1886 SG VII 756; *Otalqz*, -ży, *otalqski* 1971 UN 127, 28; *Otalqz*, -ży 1981 WUN II 663. — Nazwa niejasna, może w związku z n. os. *Talęga* SSNO V 418, *Talqg* RymSEN II 601 (por. ap. *talęga*, *telega*, z ruskiego *teleg*, „to jest z ruskich kolas” SEBr 568), z suf. *-jъ. Niejasny nagłos O-, może błędna dekompozycja przyimka *do* w wyrażeniu *do Talęga* > *Otalqz*. Objaśnienie Kopertowskiej mało prawdopodobne. Od XV w. n. zestawiona, z członem odróżniającym od łac. przym. *magnus* 'wielki', *maior* 'większy'. Lit.: KopRad 546. UW

Otałażka, wś, rad., gm. Mogielnica, 3 km na pld. od Mogielnicy: duabus *Ottolensis*, duabus villis dictis *Othalaze* 1313, binum *Othales* 1317, duabus *Otholensis* ... duabus vilis *Othholen(sis)* 1350 KMaz II 9, 138, 143, 311; in *minori Otholansz* ... utraque *Othalanz*, *minori Othlanz* 1465, *Othlanz minor* 1472, *Minor Mothalasch* 1523 SHGRw; *Otaliasz Minor* 1579 ŻDz XVI 173; *Otałażka* 1792 MpPerRw; *Otałażka* 1827 Tabella II 72; *Otałażka* 1886 SG VII 756; *Otałażka*, -ki, *otalqzkowski* 1971 UN 127, 37; *Otałażka*, -ki 1981 WUN II 663. — Dawniej n. *Otałaż*, później z członem odróżniającym od łac. przym. *minor*. Nazwa *Otałażka* powstała w wyniku uniwerbizacji przy użyciu suf. *-ka*. UW

Otałe zob. **Gosie-Otałe**

Otałska Wola zob. **Wola Otałęska**

Otałęska Wola zob. **Wola Otałęska**

Otałęż, wś, rzesz., gm. Czermin, 9,5 km na pld.-zach. od Połańca: *Othalusz*, *Otholansz* 1386 SHGSd(TP 21, 327, 344); *Otholasz*, *Othalasz* 1470–80 DB II 404, III 128; *Othalusz* 1505 Matr III nr 2268; *Othalasz* 1508, *Othalyasz* 1525 Matr IV/1, nr 331, 4729; *Othalyqsh* 1529 LR 78; *Otalyqz* 1530, *Otalyass* 1532 Matr IV/2, nr 15840, 16264; *Otalasch* 1536 Matr IV/3, nr 18052; *Otalasz* 1578 ŻDz XIV 201; *Otałęż* 1855 Stup 154; *Otałęż* 1886 SG VII 765; *Otałęż* 1921 Sk XII 21; *Otałęż*, -ży, *otalęski* 1966 UN 65, 35; gw. *ota-yeśl/łqotales*, -y, *ota-yeślki*. — Może pierwotnie n. *Otałaż* (zob.). Forma gw. zamazurzona i z labializacją nagłosowego O-. Lit.: OPilz 79. IN

Otanów, wś, gorz., gm. Myślubórz, 6 km na zach. od Lipian: *Wothenow* 1337 SHGNM(Landb 18); *Woltenow* 1350 CdB A XXIV 52; *Wuthenow* 1833 MpUMbl 1561; *Wuthenow* — *Otanów*, -wa, *otanowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Otanów*, -nowa 1981 WUN II 663. — Nazwa zapewne przeniesiona z n. zaginionej os. w hrabstwie Anhalt, ta zaś od czes. *otěž*, por. stp. *tyň* 'płat, ogrodzenie', z suf. *-ow(o)*. O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Otanów*. Lit.: TrautmElb II 68; RzDuma III 52–7. BCz

Otapy, kol., dawniej wś, biał., gm. Brańsk, 3 km na pld.-wsch. od Brańska: *Otapy*, wś 1775–89, *Otapy* 1795, *Otapy*, urocz. 1905 Kond 150; *Otapy*, os. mł. 1921 Sk V 22; *Otapy*, -tap, pole we wsi Kiersnówek 1972 UN 153, 35; *Otapy*, *Otap* 1981 WUN II 663. — Nazwa od niejasnej n. os. *Otap*, por. nazw. *Otap* Snazw VII 127 (mo-

że : *Potap*, cerk. *Potapij*), w formie pluralnej. Wieś powstała w miejscu młyna, por.: Szczęsny trzyma młyn na arendzie 1558 AWAK XIV 28; młyn *Otapikow* Szczęsnych 1676 CzRkps nr 1099. Lit.: Kond 150. EB

Oćwieka zob. **Oćwieka** (1)

Otecze zob. **Otoczyn**

Oterki, os., dawniej wś, olszt., gm. Kolno, 11 km na płn.-wsch. od Biskupca: *parua Ottem* 1569 SHGWrm(Arch. Gött. EM 31d, nr 2, k. 13v-14v); *Ottren minus* 1569 KętL 553; *Klein Ottern* 1615 RŁWrm 278; [w *Oterkach* ...] w r. 1702 KętL 563; *Ottren minus* vasallaguini 1718 Wijaczka 421; *Kl. Ottern* 1755 MpEnd; *Klein Ottern*, maj., folw. 1789 Goldb I 152; *Kl. Ottern*, maj. 1820 Wald 161; *Kl. Ottem* — *Oterki* 1879 KętN 210; *Oterki*, niem. *Klein Ottern*, dobra 1886 SG VII 757; *Oterki* — *Klein Ottem*, dw. 1946 Ley I 97; *Klein Ottern* — *Oterki*, -rek, *oterecki* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Oterki* — *Klein Ottem*, os. 1951 Rosp 229; *Oterki*, -rek 1981 WUN II 663. — Dawna n. niem. od zmienzonej n. *Ottren*, dziś *Otry*, z członem od łac. przym. *parvus, minus*, niem. *Klein*. Nazwa *Oterki*, z deminutywnym suf. *-ki*, wprowadzona przez Kętrzyńskiego i ustalona urzędowo po 1945 r. Lit.: Biolik 165; Biolik, HE VIII 179. RP

Otesłowe zob. **Wocławy**

Otfinów, wś, tarn., gm. Żabno, 13 km na płn.-zach. od Dąbrowy Tarnowskiej: *Octwinow*, *Otwinow* 1325-27 MVat I 151, 226; *Othvinow*, *Othwynow* 1352 AGZ V 3; *Octuynow* (?) (1356) KMłp I 292; *Othfinow* 1391 ZDM IV 254; *Othwinow* 1398 KMłp IV 60; *Othwynow* 1400 Krak nr 10694; *Hothwinow* 1407 Sng II 93; *Othwinow* 1408 DKrak 142; *Otfinow* 1411 ZDK I 331; *Otwinow* 1415 SHGSd(TB 1A, 22); *Othphinow* 1428 SHGSd(TP 20, 122); *Otwinow* (1429) ZDM II 105; *Othuinow* 1464 Inscr nr 1064; *Otfwinow*, *Othfinow* ... *Othwinow* 1470-80 DB I 421, II 406; *Othvinow* 1498 Matr II nr 1206; *Othliffinow* 1529 LR 134; *Othwynow* 1508 ŻDz XV 487; *Otwynoff* 1579 ŻDz XIV 233; z *Otfinowa* 1765 Łukrak I 286; *Ottwinow* v. *Otwinow* 1794 Ga Ff2; *Otfinów* 1886 SG VII 757; *Otfinów* 1921 Sk XII 11; *Otfinów*, -nowa, *otfinowski* 1964 UN 5, 29. — Dawniej n. *Otwinów*, od n. os. *Otwin (: niem. n. os. *Ot(t)win* Brech II 358), z suf. *-ów*. W XVI w. pojawia się n. oboczna, z fonetyczną pisownią *-tw* przez *-tf-*, dziś obowiązująca. Odnotowano też formę z protetycznym *h-*. Lit.: OPilz 93; Nieckula, -ov- 149. IN

Otkam zob. **Kępa Tolnicka**

Otkorzewo zob. **Odkorzewo**

Otla zob. **Otlowiec**

Otloczewo zob. **Ołaczewo**

Otloczyn, wś, włoc., gm. Aleksandrów Kujawski, 5 km na płn.-wsch. od Aleksandrowa Kujawskiego: *Otlucin* 1215 KW I 80; *Otlutsin* 1240 CdP I 23; *Othluczyno* 1489 Lupbrz 166; *Otluczino* 1582 Inwwłoc 191; *Otluczino* 1583 ŻDz XII 250; *Othluczino* 1598 Inwwłoc 70; *Otluczino* 1604 Inwwłoc 11; *Otloczyn* 1796 PerOpis IX; *Otloczyn*, niem. *Ottloczyn* 1886 SG VII 758; *Otloczyn*, -na, *otloczyński* 1971 UN 172, 17. — Dawniej n. *Otluczyn*, może od n. os. *Otluka (: *otluc*, jak *tluk* : *tluc*, por. też *otlukać* 'odtrać coś' Sstp V 690, również imiesłów *otluczony*, ap. *otluk* 'człowiek leniwy' SpXVI, XXII 307), z suf. *-in*. Od XVIII w. forma *Otloczyn*, może przez adideację do *tłoczyć*. Lit.: Nieckula, -ov- 294. AG

Otlowiec, wś, elbl., gm. Gardeja, 12 km na pld. od Kwidzyna: *Otla*, ville *Otle* 1285, de *Ottela* 1289 VPr II 11, 23; de *Ottula* 1289, de *Ottula maiori* 1291, de *Ottela* 1293 UBP 14, 19, 22; *Ottela (magna)* 1294, de *Otla* 1303 UBP 23, 35; de *Ocula* (sic! *Otula*) (1325)XVI PrUr II 353; de *Ottula*, de *Ottula maiori* (1326)XV, de *Othela* (1330)1416 PrUr II 373, 457; von der *Ottele* 1336, *Otte* (1336)1505, de *Ottula* (1338)XV, de *Othela* (1342)1416 PrUr III 37, 107, 327; *Ottil* 1396 UBP 155; *Otlow* 1402 KętL 214; *Oltowo* 1456 MPH V 438; *Groß Ottlau* 1543 HAPr V 68; *Gr. Ottlau* 1789 Goldb II 173; *Gr. Ottlau* — *Otlów* 1879 KętN 90; *Otlów* czyli *Otlowo* 1882 KętL 214; *Otlowo* al. *Otlów*, niem. *Gross Ottlau* 1886 SG VII 758; *Gross Ottlau* — *Otlowiec*, -wca, *otłowiecki* 1953 MPol nr A-51, poz. 572; *Otlowiec*, -wca 1981 WUN II 663. — Dawniej n. *Otla*, prawdopodobnie od ap. *otlŕja 'miejsce otłone, lekko wypalone w celu dokonania zasiewu', por. *tleć*, psł. *tlĕti 'palić się, żarzyć się' SEBor 634. W XV w. rozszerzenie nazwy za pomocą suf. *-owo*, w formie zmienzonej *-ow*, *-au*. W 1953 r. urzędowa zmiana n. na *Otlowiec*. Lit.: Górnowicz, PMT IV 118. RP

Otlowo zob. **Otlowiec**

Otlów zob. **Otlowiec**

Otlówko, os., dawniej wś, elbl., gm. Gardeja, 8 km na pld. od Kwidzyna: *Ottula minori* 1291, de *parva otla* 1302 UBP 18, 32; de *Ottula* (1326), de *Parva Othela* (1330)1416 PrUr II 373, 457; de

Otmarowo

parva Ottula 1330 UBP 59; *Kl. Ottlau*, folw. 1789 Goldb II 173; *Kl. Ottlau — Ottówek* 1879 KętN 90; *Ottówek* 1886 SG VII 768; *Ottówko — Klein Ottlau* 1951 Rosp 229; *Ottówko, -ka* 1981 WUN II 663. — Nazwa od n. pobliskiej wsi *Otla*, dziś *Otłowiec*, z członem odróżniającym od łac. przym. *minor, parvus*, niem. *klein* 'mały', oddanego w n. spolonizowanej przez suf. *-ek, -ko*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Ottówko*. Lit.: Górnowicz, PMT IV 118–9. RP

Otmarowo, os. zaginiona, leżała koło Środy Wielkopolskiej: *Otmorowo iuxta villam Dambicze super rivulum Resniczam ... Otmarow* 1299, *Othmarowo* 1304 KW II 187, 236; ab angulari scopulo *odmarowego* 1450 Koz VIII 206. — Nazwa od n. os. *Otmar* SSNO IV 160 (: niem. *Othmar, Audomar* Gott 372), z suf. *-ów, -owo*. ZZ

Otmęć, cz. Krapkowic, dawniej wś, opol.: *Ocnant* 1223 SUr I 169; *Ottmuth* 1223 CdSil XIV 99, przyp. 141; *Othmanth* (1254)XVII SUr III 362; *Othmanth* (1268)XIV SUr IV 49; *Othmuth* ok. 1300 CdSil XIV 99; in *Othmant* 1302, *Othnyth* 1316, *Othmuth* 1325 Reg nr 2697, 3624, 4472; von *Othmunt* (1425)XVI CdSil VI 50; z *Othmuta* 1456 CdSil II 189; *Ottmunt* 1593 CdSil XXXIII 53; *Othmant* 1679, *Ottmut* 1687 J II 187, 529; *Ottmuth* 1743 SNGŚI IX 111; *Otmuth, Otmante* 1784 Z III 80; *Ottmuth* oder *Otmant, Odmęć*, wś 1845 K 467; *Odmęć*, niem. *Ottmuth*, wś 1886 SG VII 379; *Odmęć*, *Ottmuth* 1900 Myc 39; *Odmęć — Ottmuth* 1939 Prus 55; *Ottmuth — Otmęć, -tu, otmęcki* 1946 MPol XXV nr 142; *Otmęć, -tu* 1981 WUN II 663. — Nazwa od *odmęć* 'mętna woda' (: psł. **otъ-mętъ, *otъ-mętiti*, pol. *mącić* SEBań II 379). Przez miejscowość przepływa rz. *Odra*. Nazwa zmieniona jako *Ottmuth*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Otmęć*. Lit.: SNGŚI IX 111; BorOp 29; BorGŚI 52. JCh

Otmianowo, wś, włoc., gm. Lubraniec, 6 km na pld.-wsch. od Lubrańca: *Othmanowo* 1398 Koz V 88; *Othmanowo* 1418 Koch nr 74; *Othmanowo Maior, Othmanowo Minor* 1489 Lupbrz 97; *Odmianowo Maior, Odmianowo Minor* 1674 Rpog 139; *Odmianowo* 1796 PerOpis IX; *Otmianowo* 1886 SG VII 758; *Otmianowo, -wa, otmianowski* 1972 UN 191, 8. — Dawniej n. *Othmanowo*, od n. os. *Othman* SSNO IV 160 (: *Ott(e)man, Autman* Gott 372), z suf. *-owo*. W XVII w. przejściowo n. *Odmianowo* przez nawiazanie do ap. *odmiana*; od XIX w. *Otmianowo*. Okresowo wieś

uległa podziałowi, co znalazło wyraz w łac. członach odróżniających *Minor* 'mniejszy' i *Maior* 'większy'. Lit.: Nieckula, *-ov-* 149. AG

Otmice, wś, opol., gm. Izbicko, 13 km na pld.-zach. od Ozimka: *Odomitz* (!) 1302 Reg nr 2697; *Odmicz* 1364 CdSil II 91; *Otmuc* 1679, *Otmitz* 1687/88 J II 69, 349; *Ottmütz* 1743 SNGŚI IX 111; *Ottmütz, Odmice* 1845 K 467; *Odmice* 1886 SG VII 379; *Ottmütz* 1900 Myc 76; *Odmice — Ottmütz* 1939 Prus 55; *Ottmütz — Odmice, -ic, odmicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Otmice, -mic* 1981 WUN II 663. — Dawna n. *Odmice* od n. os. *Odma* SSNO IV 93, z suf. *-ice*. Niewykluczona również postać *Otmice*, od n. os. *Otma (: *Otjęsław*). Nazwę zmieniono jako *Ottmütz*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Otmice*. Lit.: SNGŚI IX 111; BorGŚI 178. JCh

Otmuchów, mto, opol.: *Ottmachau* 1121 Reg nr 25; *Otemochov* 1155 KŚI I 87; *Otomuchoue* 1211 KŚI II 96; *Othomuchouiensis* 1227 KŚI III 164; *Otmuchou* 1233 Reg nr 409; *Otomuchouiensis* 1239, *Otmuchou* 1245, *Otmuchov* (1248)XIV, *Ottmachaw* (1240)XVI SUr II 112, 172, 222, 276 fals.; *Otmuchow* 1254 SUr III 82; *Otmuchow* (1267)XIV, *Othomuchov* (1270)XIII, *Otmuchow* 1276 SUr IV 31, 89, 193; *Othmuchow* 1273–76 GHenr II 325; *Otmuchow* 1278, *Otmagowe* (!) 1280 Reg nr 1583, 1622; *Othmuchow* 1281 SUr IV 280; *Othmuchow* (1284)XIV SUr V 69; *Othmuchow* (1296)XIV SUr VI 211; *Otmuchaw* ok. 1300 CdSil XIV 30; *Othmachau* 1308, *Othmochow* 1330 Reg nr 3001, 4957; *Otmuchow* 1391 CdSil XXXIII 144; *Ottmachaw* 1393, *Otmuchow* 1393 LandbSch II nr 1227, 1263; *Othomuch* 1423 CdSil XXXIII 153; *Ottmachau* 1426 CdSil XXXV 240; *Otmochow* (1484)XVI CdSil VI 120; *Otmuchoviensi* 1579, *Ottmochau* 1651/52, *Ottmucha* 1666/67 J I 82–4, 239, 565; *Ottmachau* 1743 SNGŚI IX 111; *Ottmachau* 1784 Z III 329; *Ottmachau, Ottomachow* auch *Ottmüchau* 1845 K 893; *Odmuchów, Ottmachau* 1900 Myc 39; *Odmuchów — Ottmachau* 1939 Prus 55; *Ottmachau — Otmuchów, -owa, otmuchowski* 1946 MPol XXIV nr 44; *Otmuchów, -chowa* 1981 WUN II 663. — Nazwa trudna do jednoznacznego objaśnienia. Może pochodzi od n. os. *Odmuch, stp. też *Otmuch (: *odać* (*się*), *odmę* 'nadać się, nabrznieć' Sstp V 424, + *-uch*), lub od *odmuchać, odmuchnąć* SpXVI, z suf. *-ów*. Formy na *Ot-* wynikają z mieszania się w staropolszczyźnie *ot-* i *od-*. Według innych badaczy n. utworzona od n. os. *Otmoch (: *Ot-moch,

gdzie *moch* od *Mojmir* lub od *moch*; forma oboczna *mech* (< *mčh)), z suf. -ów. Nazwę zniemczono jako *Ottmachau*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Otmuchów*. Lit.: SNGŚI IX 112; BorGŚI 133; Rospond, RKJWr I 31–2; RymNmiast 179; RospSEMIG 277; SGTŚ XXI 74–97. JCh

Otnia zob. Orlina (2)

Otnoga, wś, ślup., gm. Czarna Dąbrówka, 21 km na pń.-wsch. od Bytowa: *Wottnoga* 1599 TrautmElb II 113; *Odnoga* 1659 MplLangau; *Wottnoge* 1756 PMT IX 48; *Wottnoge* 1789 MpGillyPom; *Odnoga* al. *Wodnoga*, al. *Wodnoga*, kasz. *Wótnoga*, niem. *Wottnoge* 1886 SG VII 379; *Odnoga* 1925 PMT IX 48; *Mühlental* (*Wottnoge*) — *Otnoga*, -gi, *otnoski* 1948 MPol XXV nr 14; *Otnoga* — *Mühlental* (*Wottnoge*) 1951 Rosp 229; *Otnoga*, -gi 1981 WUN II 663; kasz. *uotnoga*, -gi. — Dawniej n. *Odnoga*, ponowiona z n. jez. *Otnoga*, por.: *Othnoge* 1310 SRP V 612, ta zaś od ap. *odnoga* 'podłużna część biegnąca w bok od jakiejś całości; odgałęzienie rzeki' SEBor 380, kasz. 'zatoka, zalew, łacha' SGSych III 288. O zmianie O- > Wo- zob. *Objazda* (2). W latach 40. XX w. wprowadzono nową n. niem. *Mühlental*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Otnoga*. Lit.: TrautmElb II 113; LorSNH 140; Surma, PMT IX 48, 136; Rzduma III 52–7. BCZ

Otnoga zob. Małocice

Otocze zob. Otoczyn

Otoczek zob. Otok (3a)

Otoczna, wś, pozn., gm. Września, 9 km na wsch. od Wrześni: *Othoczna* 1452 Matr I nr 164; *Othoczno* 1461 AC I nr 1915; *Othoczna*, villa 1511–23 ŁLB I 325; *Othoczna* 1580 ŻDz XII 161; Wies *Otoczna* 1789 MKI(Tab 36, 180); *Otoczno* 1846 KsP 397; *Otoczna* al. *Otoczno*, niem. *Ototschno* 1886 SG VII 759; *Otoczna*, -nej 1981 WUN II 663; gw. *uotocna*, -ny, *uotocyjski*. — Nazwa od przym. *otoczny, por. *otok* 'rzeczka, potok', 'zarośla, łąka okolona wodą', też *otoka* 'obszar lasu z barziami, pasieka' Sstp V 691–2. W n. obserwujemy wahania rodzaju gramatycznego. Ostatecznie utrwaliła się postać *Otoczna*. W gwarach labializacja nagłosowego O-. Lit.: Borek, -yn 170. ZZ

Otocznia (1), dziś *Stara Otocznia* i *Nowa Otocznia*, dwie wsi, ciech., gm. Wiśniewo, 3 km na pńd. od Mławy: *Othoczna* (1349)1463, 1465 KkM 60; *Othoczna* 1469 KkM 250; *Othoczna*, *Otoczna* 1474 Płoc I nr 200, 201; pod *Otoczno* 1565 Lupłoc 34;

Otoczna 1578 ŻDz XVI 68; *Otocznia* 1784 MpPerPł; *Otocznia* 1827 Tabella II 73; *Otocznia Stara* i *Nowa* 1886 SG II 759; *Otocznia Stara*, *Otocznia Nowa* 1921 Sk I 89; *Otocznia Stara*, *Otocznia Nowa* 1952 UW 18; *Stara Otocznia*, -rej -ni, *Nowa Otocznia*, -wej -ni, *otoczyński* 1972 UN 131, 40. — Dawniej n. *Otocznica*, od *otoczny, z suf. -ica, później z suf. -na (< *-yna), wtórnie -nia. W n. zestawionych szlony odróżniające od przym. *stary*, *nowy*. Lit.: SHGPł 224; Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 56; ZMaz 56. UW

Otocznia (2), wś, włoc., gm. Skrwilno, 15 km na pńd.-wsch. od Rypina: *Otocznia* 1827 Tabella II 73; *Otocznia* 1886 SG VII 759; *Otocznia* 1921 Sk I 163; *Otocznia*, -ni, *otoczeński* 1971 UN 183, 25. BCZ

Otoczno zob. Otoczna

Otoczyn, wś, elbl., gm. Gardeja, 10 km na pńd.-wsch. od Kwidzyna: de *Otetz* (1325)XVI, von *Otat* 1325, von *Ota*zch (1328)1497 PrUr II 353, 359, 411; *Ottactz* (1333)XV, *Ottactz* (!), *Occactz* (1334)XVI PrUr II 520, 585; *Ottacz* (1335) XVI PrUr III 6; *Ottancz* 1336, de *Ottecz* 1376 KętL 213; *Otteczsch* (1361)XV PrUr V 574; *Otteczk* 1403 UBP 174; *Ottetz* 1431 KętL 189; *Ottotzen* 1567 Cr 267; *Ottoschen* 1606 ZeitM XIX 52; *Ottoschen* 1789 Goldb II 173; *Ottoschen* 1796–1802 MpSchröt XV; *Ottotschen* — *Otęczyn* al. *Otoczyn* 1879 KętN 90; *Otoczyn* al. *Otęczyn*, niem. *Ottotschen* 1886 SG VII 759; *Ottotschen* — *Otoczyn*, -a, *otoczyński* 1948 MPol XXV nr 14; *Otoczyn*, -na 1981 WUN II 663. — Nazwa niejasna. Według Górnowicza *Otocze, od ap. zbiorowego *otocze 'coś w terenie otoczone czymś innym, wyspa', por. stp. *otoka* 'obszar lasu z barziami, pasieka' Sstp V 682. Według Łuszczzyńskiej może też n. pluralna *Otecze, od n. os. *Otek (: *Otęstlaw*), wtórnie z suf. -in. Lit.: Górnowicz, PMT IV 119; Łuszczzyńska, PMT V 66; Kreja-Kol 60. RP

Otoczyte (?), obiekt niezidentyfikowany, może os., leżała przy ujściu Piławy do Gdawy, pil., 8 km na pń.-wsch. od Piły: *Okuczite* (1260) 1507 KW I 340; *Ococite* (1366)1507 KW III 278; *Othovzythy* 1480 SHGPn III 419. — Nazwa trudna do odczytania i niejasna. Lit.: SHGPn III 419–20. ZZ

Otok (1), cz. wsi Mielno, bydż., gm. Pakość: de *Otok* 1641 RHist XV 256; pod *Otokiem* 1701 Koz V 125; *Otok*, niem. *Ottok*, folw. 1886 SG VII 759; *Otok*, -ku, cz. wsi Ludkowo 1972 UN 179, 25; gw. *uotok*, -ka. — Nazwa od ap. *otok* 'rzeczka,

Otok

potok', też 'zarośla, łąka okolona wodą' Sstp V 691-2 (: psl. *obtokъ 'coś otaczającego' SEBař I 465, 'obramowanie, obwódka' SEBoř 637), por. też stp. *otoka*. ZZ

Otok (2), wś, jel., gm. Bolesławiec, 4 km na pld.-zach. od Bolesławca: *Ottoc* (1273)XVI SUR IV 148; *Othock* ok. 1300 CdSil XIV 131; *Ottak* (1397) K 706; *Uttig* 1666/67 J I 337; *Uttich* 1786 Z VI 152; *Uttig* 1845 K 706; *Otok*, *Uttig* 1900 Myc 40; *Uttig*, *Otok* 1941 Wrzosek 27; *Uttig* — *Otok*, *-u*, *otocki* 1948 MPol XXV nr 14; *Otok*, *-ka* 1981 WUN II 663. — Nazwę zniemczono jako *Uttig*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Otok*. Lit.: SNGŚI IX 112. JCh

Otok (3), wś, sier., gm. Kiełczygłów, 11,5 km na pln. od Pajęczna: *Otok* 1827 Tabella II 73; *Otok*, kol. 1886 SG VII 759; *Otok*, folw. 1902 Przew II 45; *Otok*, wś 1921 Sk II 127; *Otok*, *-ku* 1981 WUN II 663. EB

Otok (3a), wś, sier., gm. Zadzim, 10 km na pln.-zach. od Szadku: *Othoch* 1391 SHGŁęcz II 23; de *Otoczcie* 1394 Łęcz I nr 3407; *Othok maior*, *Othok minor* 1511 ŹDz XIII 188; *Othok utraque*, *Othok duplex* 1511-23 ŁLB I 351, 386; *Othok maior*, *Otok minor* 1552 ŹDz XIII 230; *Otok* i *Otoczek*, wś i folw. 1827 Tabella II 73; *Otok* 1886 SG VII 759; *Otok* 1921 Sk II 104; *Otok*, *-ku*, *otokowski* 1973 UN 47, 34. — Człony odróżniające w n. zestawionych od łac. przym. *maior* 'większy', *minor* 'mniejszy'. Występuje także zuniwerbizowana postać *Otoczek*. Lit.: SHGŁęcz II 23. EB

Otok (4), wś, szczec., gm. Gryfice, 7,5 km na pln. od Gryfic: *Otoc*, *Wotic* (1224)XVI PU I 271, 273; *Woceke* (1318) PU V 370; *Wueteke* 1377 LOR-SNH 138; *Wotke* 1540 PomKirch II 35; *Woetke* 1618 MpLub; *Woedtke* 1789 MpGillyPom; *Woedtke* 1834 MpUMbl 688; *Woedtke* — *Otok*, *-ka*, *otocki* 1947 MPol XXV nr 111; *Otok*, *-ka* 1981 WUN II 664. — O zmianie O- > Wo- > Wu- zob. *Ogardy*. W wyniku niem. procesów substytucyjnych zanik *-o-* w drugiej sylabie. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Otok*. Lit.: LOR-SNH 138; TrautmElb II 24; RzDuma II 14; RzDuma III 52-7. BCz

Otok (5), dziś *Stary Otok*, wś, i *Nowy Otok*, cz. Oławy, dawniej wś, wroc., gm. Oława: *Otok* 1245 SUR II 173; *Otolcz* 1245 CdSil XIV 43, przyp. 16; *Uttau* 1253 Reg nr 839; *Othoc superiori* und *inferiori* ok. 1300 CdSil XIV 43; *Ottok* 1329 Reg nr 4800; *Otok*, *Ober Ottag* 1378 CdSil XIV 43,

przyp. 16; *Ottag* 1743 SNGŚI XIII 39; *Ottag* 1783 Z I 45; *Ottag*, *Otok* 1845 K 466; *Otok*, *Ottag* 1900 Myc 40, 76; *Altbergel-Altottag*, *Stary Gónik*, *Stary Otok*, *Neuottag*, *Nowy Otok* 1941 Wrzosek 18; *Altbergel-Altottag* — *Stary Otok*, *-ego -u*, *starootocki* 1947 MPol XXV nr 124; *Neuottag* — *Nowy Otok*, *-ego -u*, *nowootocki* 1948 MPol XXV nr 14; *Nowy Otok*, *-wego -ku*, *Stary Otok*, *-rego -ku* 1981, 1982 WUN II 596, III 332. — Dawniej n. *Otok*, zniemczona jako *Ottag*. Nazwy niem. *Altbergel-Altottag* i *Neuottag* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Nowy Otok* i *Stary Otok*. Lit.: SNGŚI IX 35, XIII 39. JCh

Otoka, wś, tarnob., gm. Koprzywnica, 2,5 km na pln.-zach. od Baranowa Sandomierskiego: *Otoka* 1470-80 DB II 310; *Othoka* 1529 LR 357; *Othoka* 1531 Matr IV/1, nr 5903; *Othoka* 1564-65 Lusand 324; *Otoka* 1662 ŹDz XV 55a; *Otoka* 1787 Spis 385; *Otoka*, folw. 1827 Tabella II 73; *Otoka*, folw. 1886 SG VII 759; *Otoka Gagolińska*, kol., *Otoka Grabińska*, kol. 1933 SkBy 1228, 1229; *Otoka Grabińska* 1952 UW 128; *Otoka*, *-ki*, *otocki* 1970 UN 32, 60. — Nazwa od ap. *otoka* 'obszar lasu z barciami, pasieka' Sstp V 691-2. Wieś leży na lewym brzegu Wisły. Okresowo z członami odróżniającymi od n. sąsiednich wsi *Gagolin* (2) i *Grabina* (14), w formie przymiotnika. Lit.: Nal-Sand 136-7. IN

Otoka zob. *Koło* (5)

Otoka Gagolińska zob. *Otoka*

Otoka Grabińska zob. *Otoka*

Otoki, wś, opol., gm. Biała, 4,5 km na pln. od Białej: villa *Ottok* 1679 J II 181; *Ottok* 1743 SNGŚI IX 112; *Ottog* 1784 Z III 110; *Ottok*, *Otok* 1845 K 467; *Otok* — *Ottok* 1896 D 153; *Otoki* (*Ottok*) — *Auenwalde* 1939 Prus 56; *Auenwalde* — *Otoki*, *-k*, *otocki* 1947 MPol XXV nr 124; *Otoki*, *-ków* 1981 WUN II 664. — Dawna n. *Otok*, od ap. *otok*, wtórnie w l. mnogiej, zniemczona graficznie jako *Ottok*. Niemiecką n. *Auenwalde* nadała administracja hitlerowska. Nazwę *Otoki* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: SNGŚI IX 112; BorGŚI 52. JCh

Otola, dziś *Otola* i *Otola Mała*, dwie wsi, kat., gm. Żarnowiec, 13,5 i 13 km na pld. od Szczekocin: *hotola* (1257) KMłp I 53, fals. XIV; *Hocola* (!) 1257 CdP I 80; *Hotola* (1262)XIV, *Hothola* (1262) KMłp I 71, 75; *Othola* (1403)1634 ZDM I 306; *Othola* (1403) DKrak 113; de *Otola* 1413 Kacz nr 2493; de *Otholye* 1441 SHGKr(Acof 6, 203); *Hotolya*

1470–80 DB II 96; *Othola* 1482 Matr I nr 1583; *Othola* 1490 ŻDz XV 434; *Othilia* (!) 1529 LR 317; *Otholya* 1564–65 Lusand 9; *Ottolia* 1581 ŻDz XIV 81; [*Otolica*] XVI AtKr 272; *Otolia* 1680 Rej 190; *Otola* 1765 Żyd 415; *Otola* 1787 Spis 345; wsi *Otoli* 1789 Lukrak I 260; *Otola* 1827 Tabella II 73; *Otola*, wś i folw. 1886 SG VII 759–60; *Otola*, wś 1933 SkBy 1229; *Otola* 1952 UW 272; *Otola*, -li, *Otola Mała*, -li -lej, *otolski* 1964 UN 11, 75, 135; gw. *uotola*, -li, *uotolski*. — Nazwa może od ap. *otola 'miejsce otulone, zaciszne' (: *otolić < (*tulić*) *tolić* 'obejmować rękami, przytulać', Sstp IX 227; *otulić* 'okryć, osłonić') lub od n. os. *Otoła*, *Otola* RymSEN II 191. W XVI w. efemeryczna postać z suf. -ica. Forma *Hotola* z protetycznym *h-*. W n. zestawionej człon odróżniający od przym. *maty*. W formie gw. labializowane *O-*. Lit.: RKrak 121. IN

Otola Mała zob. *Otola*

Otole zob. Gosie-Otale

Otolica zob. *Otola*

Otolice, wś, skiern., gm. Łowicz, 4 km na zach. od Łowicza: *Otholicze* (1359)XV KW III 132; *Otholicze* (1404)XVI, *Otholicze* 1511/12 VisitGn 17, 44; *Otholyce* 1511–23 ŁLB II 256; *Otholice* (1531) VisitGn 679; *Otholicze* 1576 ŻDz XIII 199; *Otolice* 1792 MpPerRw; *Ottolice* 1827 Tabella II 73; *Otolice* 1886 SG VII 760; *Otolice*, -lic, *otolicki* 1973 UN 44, 25; *Otolice*, -lic 1981 WUN II 664. — Nazwa od ap. *otola, z suf. -ice, lub od n. os. *Otola*, *Otoła*, z suf. -ice (zob. *Otola*). Lit.: SHGŁow II/2, 38–40. UW

Otolinko, wś nieistniejąca, leżała 8 km na płn.-zach. od Płocka, płoc.: *Otolino* 1444, *Otholyno Capituli* 1531 SHGPł 224; *Otholinko* 1570, *Otolinko* 1578 ŻDz XVI 9; *Otolinko* 1784 MpPerPł; *Ottolinko* 1827 Tabella II 73. — Dawniej n. *Otolino*, od ap. *otola, lub od n. os. *Otoła*, *Otola*, z suf. -ino. Wieś była własnością kapituły płockiej, stąd forma *Otolino Kapitulne*. W XVI w. nastąpił podział wsi; w wyniku uniwerbizacji formy zestawionej powstała n. *Otolinko*. Lit.: SHGPł 224. UW

Otolino, cz. wsi Brochocinek, dawniej wś, płoc., gm. Radzanowo: *Otholyno nobilium* 1531 SHGPł 224; *Otolino* 1575 ACPłoc 260; *Otolino* 1578 ŻDz XVI 17; *Otolino* 1784 MpPerPł; *Otolino*, folw. 1886 SG VII 760; *Otolino* 1921 Sk I 114; *Otolino*, wś 1967 SM 807; *Otolino*, -na 1981 WUN II 664. — W XVI w. notowana forma *Otolino Nobilium* = *Szlacheckie* (w opozycji do

n. *Otolino Kapitulne*), później *Otolino*. Lit.: SHGPł 224. UW

Otomin, wś, gdań., gm. Kolbudy Górne, 9 km na zach. od Gdańska: *Otominko* 1682 Font V 93; *Otominko* (1710) SG VII 760; *Otominko* 1749 Font XVI–XIX 135–6; *Ottomin* 1796–1802 MpSchröt IX; *Ottomin* — *Otomin* 1879 KętN 5; *Otomin*, niem. *Ottomin*, dobra ryc. 1886 SG VII 760; *Otomin* — *Ottomin-Richthof*, wś 1951 Rosp 229; *Ottomin* — *Otomin* 1947 MPol XXV nr 111; *Otomin*, -na 1981 WUN II 664; gw. dawniej *uotominko* (*uotomino*), później *uotomino*, -na. — Dawniej n. *Otominko*, od n. sąsiedniej wsi *Otomino*, z suf. -ko, wtórnie *Otomin*. WK

Otominko zob. *Otomin*

Otomino, wś, gdań., gm. Żukowo, 11 km na wsch. od Kartuz: *Otmino* (1316)XV PrUr II 108; *Othmino* (1360) PrUr V 523; *Ottomyn* XV Font LXX 221; *Ottomin* 1570 ŻDz XXIII 247; *Ottomino* 1749 Font XVI–XIX 135–6; *Ottomin* 1789 Goldb II 173; *Otomin*, niem. *Ottomin*, dobra ryc. 1886 SG VII 760; *Ottomin* — *Otomin* 1879 KętN 14; *Ottomin*, fr. *Wottonin* 1912 Bär 87; *Ottomin* — *Otomin* 1941 Choj 175; *Otomino*, -na 1981 WUN II 664; gw. *uotomino*, -na, *uotomiński*/*uotomiński*. — Nazwa od n. os. *Otoma (: im. *Otto* + -oma), z suf. -ino, później -in. Łuszczyńska uważa, że n. pochodzi od n. os. *Otyma (: *otyma 'ociemnienie'), z adideacją do im. *Otto*. Lit.: Łuszczyńska, PMT V 65–6; Bugalska, PMT VI 76. WK

Otoroda zob. *Otoruda*

Otorowo (1), wś, bydż., gm. Solec Kujawski, 11 km na pld.-wsch. od Bydgoszczy: *Ottorow* 1280 Perl 273; *Othorowo* 1514 SHGKu(RCB 40); *Othorowo* 1583 ŻDz XII 255; *Otorowo* 1659–65 Luwlkp II 330; *Otorowo* 1661 GuldonOpisy 19; *Otorowo* (!) 1753, *Ottorow* 1766 Inwbyd 56; *Ottorowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Otorowo*, niem. *Ottorowo* i *Otterau* 1886 SG VII 761; *Otorowo*, -wa, *otorowski* 1972 UN 174, 23. — Nazwa od n. os. *Otor SSNO IV 161 (: niem. n. os. *Ottokar*), z suf. -owo. Lit.: Nieckula, -ov- 149. AG

Otorowo (2), wś, pozn., gm. Szamotuły, 11 km na pld.-zach. od Szamotuł: *Othorowo* 1284 KW I 505; *Othorovo* 1298 KW II 140; *Otorowo*, *Ottoro*[vo] 1387 Lek I nr 133, 150; de *Othorowo* 1389 RWlkp I nr 73; de *Utorowo* (!) 1393 Lek I nr 1554a; de *Othorowo* 1416 RWlkp I nr 904; in *Othorowo* 1499 AC II nr 1548; *Othorowo* 1510 NKs 172; *Othorowo* 1580 ŻDz XII 24; *Otorowo*

Otoruda

1622–24 PPOzn(Tab 1, 24); *Otorowo* 1789 PPOzn (Tab 6, 153v); *Otorowo*, niem. *Ottorowo* 1886 SG VII 760; *Otorowo*, -wa 1981 WUN II 664. Lit.: SHGPn III 520–8; PPOzn 219. ZZ

Otoruda, wś, tor., gm. Kowalewo, 11 km na płn.-zach. od Golubia-Dobrzynia: *Ottenrode* 1887 SG VIII 270; *Otoroda*, niem. *Otterode*, os. 1921 Sk XI 65, 101; *Otoruda*, -dy, *otorudzki* 1972 UN 177, 11; *Otoruda*, -dy 1981 WUN II 664. — Dawna n. niem. *Ottenrode* od im. *Otto* + -rode (: *Rodung* 'karczowisko'). Nazwa *Otoruda* stanowi adaptację fonetyczną n. niemieckiej, z wyrównaniem do ap. *ruda*. BCz

Otowice, wś, bydg., gm. Dąbrowa Chełmińska, 15 km na zach. od Chełmży: *Ottowitz* — *Otowice* 1879 Kętn 67; *Otowice*, niem. *Ottowitz* 1886 SG VII 761; *Otowice*, niem. *Ottowidz* 1921 Sk XI 59, 84; *Otowice* (*Ottowitz*) 1925 Krzep 86; *Otowice*, -wic, *otowicki* 1971 UN 175, 7; *Otowice*, -wic 1981 WUN II 664. — Nazwa od n. os. *Otto* SSNO IV 161 (: niem. *Otto* Gott 371–2), z suf. -owice. WK

Otowo, wś, poznań., gm. Tarnowo Podgórne, 14 km na zach. od Poznania: *Otowo*, fol. 1846 KsP 341; *Otowo*, dom. 1886 SG VII 763; *Otowo*, niem. *Otowo*, obszar dw. 1921 Sk X 78, 150; *Otowo*, -wa, *otowski* 1966 UN 93, 39. — Nazwa od im. *Otto* lub od nazw. *Otto* RymSEN II 191, z suf. -owo. ZZ

Otówka, cz. wsi Kazimierzów, dawniej wś, płoc., gm. Gostynin: *Ottówka* 1827 Tabella II 73; *Otówka* 1839 MpKwat III 3; *Ottówka* 1886 SG VII 763; *Ottówka* 1921 Sk I 29; *Ottówka*, wś 1967 SM 807; *Otówka*, -ki 1971 UN 125, 13. — Nazwa od im. *Otto*, z suf. -ówka. UW

Otręba, wś, tor., gm. Kurzętnik, 10 km na zach. od Nowego Miasta Lubawskiego: *Otremba*, wś 1789 Goldb II 173; *Otremba* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Otremba* — *Otręba* 1879 Kętn 95; *Otręba*, niem. *Otremba* 1886 SG VII 761; *Otręba*, niem. *Otremba* 1921 Sk XI 36, 84; *Otręba* (*Otremba*) 1925 Krzep 86; *Otręba*, -by, *otrębski* 1971 UN 171, 26. — Nazwa od n. os. *Otręba* SSNO IV 161 (: *otręba* 'łupinka, łuszczyka ziarna' SW III 904). WK

Otrębków zob. Otrębów

Otrębów, przys., dawniej wś, kat., gm. Zebrzydowice, 8 km na płn. od Cieszyna: z *Otrembowa* 1445, *Otrombkow* 1447, na *Otrubkowie* 1578 Mrózek 133; na *Otrambkowie* 1593 SNGŚl IX 112; na *Otrubowie* 1671, Item pagus *Otrembow*

1679, auf *Otrubow* 1698, *Otrembow* 1716, *Otrembow* 1722, *Otrembow* 1724, *Otrembow* 1729, *Otrembow* 1736, na *Otrembowie*, *Ottrembow* 1747, *Ottrembau* 1804, Dorf *Ottrembau* slawisch *Otrembow* 1836 Mrózek 133; *Otrębów*, mor. *Otrubau*, niem. *Ottrembau* 1886 SG VII 761; *Otrębów*, *Ottrembau* 1900, *Otrębów* 1921 Sk XII 4; *Otrębów* 1934 Mrózek 133; *Otrębów*, -bowa 1981 WUN II 664; gw. *otrymbuf*, -bowa. — Dawniej n. *Otrębków*, od n. os. *Otrąbka* SSNO IV 161, z suf. -ów. Wtórnie wyrównanie podstawy nazwy do n. os. *Otręba*, ap. *otręby*. Nazwę zniemczono jako *Ottrembau*. Lit.: SNGŚl IX 112; BorGŚl 133. JCh

Otrębusy, wś, warsz., gm. Brwinów, 2,5 km na wsch. od Podkowy Leśnej: *Otrabusy* 1417, de *Ottobusze* 1418 Czer nr 583, 1026; *Otttranbusche* 1427 Mkm I nr 494; *Otrambusche*, *Otttranbusche* 1430 Mkm II 200; *Otrambusze* 1451 ZHer nr 72; *zotrabusow*, *naotrabusch*, *szotrabusow* 1480 Warsz nr 1480; *Otrambusze*, *Otrembusze* 1580 ŻDz XVI 278; *Otrębusy* 1792 MpPerRw; *Otrębusy* 1827 Tabella II 73; *Otrębusy* 1839 MpKwat IV 4; *Otrębusy* 1886 SG VII 761; *Otrębusy*, -bus 1981 WUN II 664. — Dawniej n. *Otrębusze*, od n. os. *Otrębusz*, w formie pluralnej, por.: Stanisława *Othrabuscha* 1537 Warsz nr 2562. Zmiana *Otrębusze* > *Otrębusy* jest morfologicznym skutkiem mazurzenia. Lit.: GórnRWlkp 119. UB

Otrębusze zob. Otrębusy

Otrocze, wś, tarnob., gm. Dzwola, 16,5 km na płn.-wsch. od Janowa Lubelskiego: *Otrocze* 1563 RPobLu 450v; *Othroczie* 1565 Lulu 41; *Otrocze* 1626 RPobLu 78; *Otrocze* 1676 ŻDz XV 8a; *Otrocze* 1787 Spis 440; *Otrocz* 1806 KosLu 69; *Otrocz* 1886 SG VII 762; *Otrocz* 1921 Sk IV 36; *Otrocz*, -cza, *otrocki* 1971 UN 110, 8. — Nazwa od n. os. *Otrok* SSNO IV 161 lub od ap. *otrok* 'młodzieniec, parobek, sługa' Sstp V 693, z suf. -je. Na przełomie XVIII i XIX w. n. zmieniła rodzaj na męski: *Otrocz*. Lit.: KosLu 69; BańMorf 61. IN

Otrocze zob. Otrocze

Otrokowie zob. Zbyszyno

Otry, wś, olszt., gm. Kolno, 12 km na pld.-zach. od Reszla: bona *Grois Ottern* 1533 ZGAE XXIII 546; *Ottren majus* [1569] Kętl 550; a bonis *magnis Ottern*, *magnorum Ottern* 1569 SHGWrm (Arch. Gött. EM 31d, nr 2, k. 13v–14v); *Otteren* 1609 PospWrm 22; *Gros Ottren* 1615 RŁWrm 278; *Ottern* 1656 Kolberg 269; *Ottren maius* va-sallagium 1718 Wijaczka 421; *Ottren* 1755 Mp-

End; *Ottern* 1785 Goldb I 152; *Gr. Ottern* 1796–1802 MpSchrot XI; *Gr. Ottern*, wś 1820 Wald 161; *Gr. Ottern* — *Otry* 1879 KętN 210; *Otry*, niem. *Gross Ottern* 1886 SG VII 762; *Otry* — *Gross Ottern* 1946 Ley I 97; *Gross Ottern* — *Otry*, *Otr*, *oterski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Otry*, *Otr* 1981 WUN II 664; gw. *otry*, -*űf*. — Wieś założono w latach 1523–37. Pierwszy zapis niem. z członem *Gross* (= Wielki, też łac. *magnus*, *maior*, *maius*) oraz *Ottern*, przejętym z n. jez. (dziś łąki) *Otry*, o prus. n. **At(er)(is)/At(irs)*, por.: *Atirs* 1346 Ger 12, *Attere* 1359, *Otter* 1367 MWrm II 426, *Otter* 1389, *Attern* 1391, *Attirn* 1400, *Ottersche See* 1656 Ley II 303–4. Nazwę jez. łączono z łot. *ātrs*, lit. *otrius* (*otius* SESmocz 433) 'szybki, prędki, wartki', por. litewska n. w. *Atrad*, albo z bałt. *atiras 'blask ognia', por. awestyńskie *atarš* 'ogień', ide. **at(er)-* 'ogień'. Substytucyjna niem. geminata *tt* wskazuje na krótkie *a/o*, dlatego nie można wykluczyć związku ze średnim. *otter* 'wydra' Lübben 259. Nazwa *Otry*, zaproponowana przez Kętrzyńskiego w XIX w., została zatwierdzona urzędowo po 1945 r. Lit.: Ger 12; Toporow Prus I 138; PospWrm 22–3; Powierski I 581; Biolik, HE VIII 179–80; PrzybBałt 200. RP

Otrzep, wś, kosz., gm. Wierzchowo, 19 km na pld.-wsch. od Złocieńca: Col. *Friedrichshorst* 1838 MpUMbl 1159; *Friedrichshorst* — *Otrzep*, -*pia*, *otrzepski* 1948 MPol XXV nr 14; *Otrzep*, -*pia* 1981 WUN II 664. — Dawna n. niem. od im. *Friedrich* (zapewne króla Prus Fryderyka Wielkiego) + -*horst*. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Otrzep*. BCz

Otschkowitz zob. **Oczkowice** (2)

Ottag zob. **Otok** (5)

Otten zob. **Bocień**

Ottenau zob. **Sianowo**

Ottenberge zob. **Zawady** (37)

Ottendorf zob. **Boguszyce** (9), **Dryżyna**, **Działosza**, **Ocice** (1, 2), **Radosty**

Ottenrode zob. **Otoruda**

Otterraue zob. **Otorowo** (1)

Ottern zob. **Oterki**, **Otry**

Ottitz zob. **Ocice** (2)

Ottkam zob. **Kępa Tolnicka**

Ottlau zob. **Otlowiec**, **Otlówko**

Ottloczyn zob. **Otloczyn**

Ottmachau zob. **Otmuchów**

Ottmuchow zob. **Borowiany** (1), **Odmuchów**

Ottmuth zob. **Otmęt**

Ottmütz zob. **Otmice**

Ottok zob. **Otok** (1), **Otoki**

Ottomin zob. **Otomin**, **Otomino**

Ottondorf zob. **Dryżyna**

Ottonis Villa zob. **Działosza**

Ottonów, cz. Blachowni, dawniej wś, częst., gm. Blachownia: *Ottonów* 1877 Zin II 24; *Ottonów*, folw. 1886 SG VII 763; *Ottonów*, kol. 1902 Przew II 45; *Ottonów*, wś 1921 Sk III 11; *Ottonów*, wś 1933 SkBy 1229; *Ottonów*, -*nowa* 1981 WUN II 664. — Nazwa od im. *Otton* (: niem. n. os. *Otto*) RymSEN II 191, z suf. -*ów*. IN

Ottosund zob. **Izdebno** (1)

Ottorowo zob. **Otorowo** (1, 2)

Ottosberg zob. **Korpysy**

Ottotschen zob. **Otoczyn**

Ottowo zob. **Otowo**

Ottrembau zob. **Otrębów**

Ottwald zob. **Borowiany** (1), **Odmuchów**

Ottwitz zob. **Opatowice** (3, 4)

Otusz (1), wś, poz., gm. Buk, 4 km na wsch. od Buku: *Othuze* 1284 KW I 505; *Otuze* 1284 Matr IV/3, supl. nr 63; de *Hotusze* 1387 RWłkp I nr 33; na *Otuszu* 1389 Lek I nr 520; de *Otusze* 1391 RWłkp I nr 246; *Otusze* 1396 Lek II nr 1901; de *Otussze* 1398 RWłkp I nr 381; de *Othusze* 1398 RWłkp III nr 101; de *Othusza* 1398 Lek I nr 2586; *Ottulsky* (!), *Otulsky* (!) 1399 Lek II nr 2367, 2377; ville nostre ... *Othusche* 1401 KW V 20; de *Othuse* 1402, de *Othuska* (!) 1404 KZPozn nr 985, 2076; *Otule* (!) 1411 RWłkp I nr 841; *Otusz* 1418, *Otusch* 1419, *Othus* 1424, *Otchusz* 1426, *Othuscha* 1435 SHGPn III 528; in *Othuscha* 1440 AC II nr 1082; *Ostusch* (!) 1443, de *Otuschi* 1444, de *Othuschi* (!), *Otthusch*, *Ottusch* 1445, *Othvs* 1446, *Othuss* 1476, *Otuschs* 1478 SHGPn III 528; in villa *Othusch* 1510 NKs 209; *Othvsch* 1515 SHGPn III 528; *Othusz* 1580 ŻDz XII 22; *Otusz* 1622–24, *Otusz* 1789 PPozn (Tab 1, 23 i 6, 70v); *Otusz*, wś 1886 SG VII 765; *Otusz*, -*sza* 1981 WUN II 664. — Nazwa od n. os. *Otuch (: *Otjesław*, *Ocięsław*, por. też *Ot*, *Ota* od *Otmar* SSNO IV 90, 159), z suf. *-*je*. Nazwa wykazywała zmiany rodzaju gramatycznego. Podlaska rekonstruuje jako podstawę n. os. *Otucha (: *otucha*). Lit.: SHGPn III 528–36; PPozn 219. ZZ

Otusz (2), wś nieistniejąca, leżała koło wsi Zaniemyśl, poz., gm. Zaniemyśl: dwye części wssy *Othuss* et Czarnotek 1553 Koz II 576. ZZ

Otusza zob. **Otusz** (1)

Otusze

Otusze zob. Otusz (1)

Otwieka zob. Oćwieka (1)

Otwinów zob. Otfinów

Otwork (1), dziś *Otwork Mały* i *Otwork Wielki*, dwie wsi, warsz., gm. Karczew, 6 km na pld. od Karczewa: *Otworko* 1407, *Othwoczsko* 1408, *Othwfsko parwo* 1409 Czer nr 25, 114, 142; *Othwoczsk* 1413, *Othwoczko* 1414, *Othwoczsko maior* 1416, *magno Odwoczsko* 1417 Czer nr 242, 266, 506, 567; *Othwoczsko* (1414–25)1456 SHGMz (MK 3, 87); *Othwoczko* 1426 MkM I nr 250; *Othphoczko*, *Othphoczko* 1432 MkM II nr 363; in *Othwoczsko ...* Sbrozskoni germano suo (1444)1456, Sbrozkonis de *Othwoczsko* (1448)1456 SHGMz(MK 3, 301 i 4, 152v); *Othphoczsko* 1468 SHGMz(MK 5, 87v); *Othwoczko* 1471 SHGMz (MK 5, 160); N. Albertus Duczky de *Othwoczko dicta duczkych* 1476 KkM 277; *Othwoczko* 1520 SHGMz(MK 32, 85); *Othwoczko tres vylle* 1540 Czer 4 dod.; *Otworko Zbrozsek*, *Otworko Czałowanskich*, *Otworko Duckich* 1576 ŻDz XVI 226; *Otwork*, *Otwork wielki* 1783 MpPerMz; *Otwork wielki*, *Otwork zagorny* 1783–84 RejKor 712; *Otwork mały*, *Otwork wielki* 1827 Tabella II 73; *Wielki Otwork* 1839 MpKwat IV 4; *Otwork Wielki*, *Otwork Mały* 1886 SG VII 766; *Otwork Mały*, *Otwork Wielki* 1921 Sk I 190; *Otwork Mały*, *-ka -łego*, *Otwork Wielki*, *-ka -kiego*, *otworki* 1966 UN 135, 14. — Dawniej n. *Otworko*, od wyrażenia *ot-woda*, z suf. *-sko* (< **-isko*). Wieś leży przy ujściu Świdra do Wisty. Zmiana *Otworko* > *Otwork* jest wynikiem uproszczenia grupy spółgłoskowej i zmiany rodzaju. W XV w. *Otworko Małe* i *Duże*. W XVI w. trzy wsi (lub działy): *Otworko Całowańskich*, *Otworko Duckich* (= *Otworko Małe*), *Otworko-Zbrozsek* (= *Otworko Wielkie*); członowie drugie od nazw. właścicieli, por.: Joan *Czałowanski* 1576 ŻDz XVI 226, Albertus *Duczky* 1476 KkM 277, n. os. *Zbrozsek* SSNO VI 290. Od XVIII w. *Otwork Wielki* i *Otwork Zagórny/Mały*. Późniejsze człony odróżniające od przym. *wielki*, *mały* oraz od wyrażenia przyimkowego *za górą*, z suf. *-ny*. Lit.: RymNmiast 178; Rospond, *-isk*- 202. UB

Otwork (2), mto, warsz.: *Otwork*, wś i os. 1898, 1902 SG XV/2, 425; *Otwork*, mto 1921 Sk I 185; *Otwork*, *-ka*, *otworki*, mto 1966 UN 135, 23. — Miasto powstało z osady letniskowej założonej w drugiej poł. XIX w. Nazwa ponowiona z n. wsi (zob. wyżej). Lit.: SG XV/2, 425; Miasta polskie w tysiącleciu II 495–6; RymNmiast 178. UB

Otwork Zagórny zob. Otwork (1)

Otworko Całowańskich zob. Otwork (1)

Otworko Duckich zob. Otwork (1)

Otworko-Zbrozsek zob. Otwork (1)

Otworko zob. Otwork (1)

Otwyk zob. Oćwieka (2)

Oty zob. Ługi (9)

Otylin, wś, siedl., gm. Wojcieszków, 16,5 km na pld. od Łukowa: *Wola Bystrzycka* z awulsem *Otylin* 1893 SG XIII 779; *Otylin*, kol. 1902 Przew II 46; *Otylin*, kol. 1933 SkBy 1229; *Otylin* 1952 UW 146; *Otylin*, *-na*, *Otyliński* 1970 UN 115, 38. — Nazwa od im. *Otylia*, z suf. *-in*. IN

Otyń, wś, ziel., gm. Otyń, 4,5 km na ptn. od Nowej Soli: *Wartinberg* 1332 RymNmiast 178; *Warthinberg* 1417, *Wartinberg* 1419 CdSil XXXV 58, 61; *Wartenberg* 1468 CdSil XXIV 76; *Otin* alio nomine *Warttemberg* 1491 RymNmiast 178; *Wartemberg* 1497 CdSil XXIV 80; in oppido *Warttemberg* 1670 J III 88; *Wartemberga Inferiori* 1687 J IV 235; *Wartenberg* 1791 Z X 346; *Deutsch Wartenberg* 1807 CdSil XXXII 108, *Wartenberg*, *Deutsch* 1845 K 724; *Deutsch Wartenberg* — *Otyń*, *-nia*, *otyński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Otyń*, *-nia* 1981 WUN II 664. — Dawna n. niem. *Wartenberg* od niem. *Warte* 'strażnica' + *-berg*. Od XIX w. z członem od przym. niem. *deutsch* 'niemiecki'. Od XV w. poświadczona równoległa n. pol. *Otyń* od n. os. *Ota* SSNO IV 159, z suf. *-yń*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Otyń*. Lit.: SNGŚI IX 113; RymNmiast 179; RospSEMig 277. JCh

O(u)we(n) zob. Baranówka (1)

Ouxna zob. Olksmiany

Owadowska Wola zob. Wola Owadowska

Owadowska Wólka zob. Wola Owadowska

Owadów (1), wś, piotr., gm. Sławno, 9 km na zach. od Opoczna: *Owadów* (1333) Kmłp III 5; *Owadów* 1395 Kmłp IV 50; *Owadów* 1508 ŻDz XV 480; *Hovadow* 1511–23 ŁLB I 634; *Owadów* 1577 ŻDz XIV 291; *Owadów* (!) 1660–64 Lusand I 20; *Owadów* 1827 Tabella II 73; *Owadów* 1886 SG VII 767; *Owadów* 1921 Sk III 90; *Owadów*, *-dowa*, *owadowski* 1969 UN 28, 69. — Nazwa od n. os. *Owad* SSNO IV 162 (: *owad*), z suf. *-ów*. Odnotowano też formę *Howadów*, z protetycznym *h-*. Lit.: KSand 146; Nieckula, *-ov-* 150. IN

Owadów (2), wś, rad., gm. Jastrzębia, 9,5 km na ptn. od Radomia: *Owadów* 1470–80 DB I 308; *Owadów* 1508 ŻDz XV 471; *Owadów* 1531 Matr IV/1, nr 5893; *Owadów* 1564–65 Lusand 187; *Owadów* 1569 ŻDz XIV 302; *Owadów* 1787 Spis

410; *Owadów* 1872 Tabella II 73; *Owadów* 1886 SG VII 767; *Owadów* 1921 Sk III 111; *Owadów*, -dowa, *owadowski* 1970 UN 31, 30. Lit.: KSand 146; KopKiel 118.

IN

Owczągłowa zob. **Owczągłowy**

Owczarek zob. **Monasterzysko**

Owczarka zob. **Owczarki**, **Owczarnia** (4)

Owczarki, cz. Grudziądz, dawniej wś, tor.: z *Owczarki* 1615 LuPrus 263; *Owczarka* 1618 Froel I 352; *Owczarka* 1624 LuPrus 45; *Owczarka* 1647 Font IV 43; *Owczarka* 1664 Font XXXII 83; *Owczarka* 1667–72 Font VI–X 305; *Owczarka* 1719, *Wossarken* 1789 Froel I 352; *Wossarken* — *Owczarka* 1879 KętN 86; *Owczarka* al. *Wosarki*, niem. *Wossarken* 1886 SG VII 767; *Owczarki*, niem. *Wossarken* 1921 Sk XI 36, 84; *Owczarka* (*Wossarken*) 1925 Krzep 86; *Owczarki* 1952 UW 50; *Owczarki*, -rek, *owczarski*, wś 1971 UN 178, 10; *Owczarki*, -rek 1981 WUN II 665. — Nazwa od n. łąki i pól zwanych *Owczarką*, por. SG. Nazwa terenowa od ap. *owczarz* lub od n. os. *Owczarz* SSNO IV 162, z suf. -ka, wtórnie w formie pluralnej. *Wossarken* to adaptacja fonetyczna n. pol., ze zmianą *Owcz-* > *Woss-*. WK

Owczarnia (1), wś, lub., gm. Józefów, 20 km na ptn.-zach. od Kraśnika: *Owczarnia* 1786 KosLu 69; *Owczarnia*, folw. 1877 Zin II 24; *Owczarnia*, folw. 1886 SG VII 768; *Owczarnia*, folw. 1902 Przew II 46; *Owczarnia*, kol. 1933 SkBy 1230; *Owczarnia* 1952 UW 146; *Owczarnia*, -ni, *owczarski* 1970 UN 116, 12. — Nazwa od ap. *owczarnia* 'pomieszczenie dla owiec' Sstp V 703. Lit.: KosLu 69.

IN

Owczarnia (2), dziś *Górna Owczarnia*, wś, lub., gm. Opole Lubelskie, 3 km na pld.-wsch. od Opola Lubelskiego: *Owczarnia* 1877 Zin II 24; *Owczarnia* albo *Górny Folwark*, folw. 1886 SG VII 768; *Owczarnia Górna* 1902 Przew II 46; *Górna Owczarnia*, wś i folw. 1921 Sk IV 83; *Górna Owczarnia* 1952 UW 147; *Górna Owczarnia*, -nej -ni, *górnioowczarski* 1970 UN 116, 13. — Początkowo wieś miała dwie funkcjonujące obocznie nazwy: *Owczarnia* i n. zestawioną *Górny Folwark* (człon utożsamiający od ap. *folwark*, oddający charakter obiektu, człon odróżniający od przym. *górnny*). Współcześnie *Górna Owczarnia*. IN

Owczarnia (3), os., przejściowo wś, olszt., gm. Stawiguda, 10,5 km na ptn.-wsch. od Olsztynka: districtum *Scharfari* 1569 Matr V/1, nr 4018 (tu?); *Schäferei* 1656 Kolberg 253; *Schäferei*, folw. 1789

Goldb I 196; *Neu Bertung* 1814 Gause 84; *Neu Bertung* — *Owczarnia* 1879 KętN 193; *Bartąg Nowy*, *Neu Bertung*, właściwie *Owczarnia*, wś 1886 SG I 110; *Owczarnia*, folw. 1888 SG VII 768; *Neu Bertung* 1920 MpHAPr I; *Bartąg Nowy* (*Neu Bertung*) 1936–39 Ar 557; *Owczarnia* — *Neu Bertung* 1941 Choj 118; *Neu Bertung* — *Owczarnia*, folw. 1946 Ley I 70; *Neu Bertung* — *Owczarnia*, -ni, *owczarniański* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Owczarnia* — *Neu Bertung*, os. 1951 Rosp 229; *Owczarnia*, -ni 1981 WUN II 665. — Dawna nazwa niem. od ap. *Schäferei* 'owczarnia'. Oboczna nazwa niem. *Neu Bertung*, z członem odróżniającym od niem. *neu* 'nowy'; człon odróżniany od n. *Bertung*, ponowionej z niem. n. wsi *Bartąg* (zob.). Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Owczarnia*. Lit.: PospWrm 104, 109; Biolik, HE VIII 7–8.

RP

Owczarnia (4), wś, tarnob., gm. Trzydnik Duży, 5 km na pld.-zach. od Kraśnika: z folwarkiem *Owczarnią* zwanym 1883 SG IV 632; *Poczekajka* 1887 SG VIII 354; *Owczarnia*, folw. 1892 SG XII 581; *Owczarnia* (*Poczekajka*), kol. 1921 Sk IV 39; *Owczarnia* (*Poczekajka*) 1933 SkBy 1230; *Owczarnia* 1952 UW 140; *Owczarnia*, -ni, *owczarski* 1970 UN 112, 24; gw. *ofcarnio/fofcarka/poczekajka*. — Oboczna n. *Poczekajka* od *poczekać*, z suf. -ajka (jak *zalewajka* > *zalewać*). Formy gw. zmasurzone. Miejscowa ludność używa też postaci *Owczarka*. IN

Owczarnia (5), wś, warsz., gm. Brwinów, 2,5 km na pld.-zach. od Podkowy Leśnej: *Owczarnia*, folwark 1783–84 RejKor 696; *Owczarnia* 1827 Tabella II 73; *Owczarnia* 1839 MpKwat IV 4; *Owczarnia Młochowska* 1886 SG VII 768; *Owczarnia* 1921 Sk I 12; *Owczarnia*, -ni 1981 WUN II 665. — Człon odróżniający w n. zestawionej od n. m. *Młochów*. UB

Owczarnia zob. **Baraki** (5), **Bartlikowo**

Owczarnia Górna zob. **Owczarnia** (2)

Owczary (1), os., dawniej wś, gorz., gm. Górzycza, 15 km na pld.-zach. od Słońska: *Ouezar* (1317) CdB A XX 201; *Otzer* pol. XV CdB A XX 334; *Oetscher* 1882 MpUMbl 1915; *Ötscher* — *Owczary*, -ar, *owczarski* 1948 MPol XXV nr 14; *Owczary* — *Ötscher*, wś 1951 Rosp 229; *Owczary*, -czar 1981 WUN II 665. — Nazwa od ap. *owczarz* 'pasterz owiec' Sstp V 704, w formie pluralnej, zmienczona jako *Ötscher*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Owczary*. BCz

Owczary (2), wś, kiel., gm. Busko-Zdrój, 3 km na pld.-wsch. od Buska-Zdroju: *Owczari*

Owczary

1397, *Owczary* 1398 Sand nr 155, 194; *Owczari* 1410, *Offczari* 1415 Sand nr 490, 668; *Owczary* 1430 ZDM II 124; *Owczari* 1470–80 DB II 373; *Owczary* 1508 ŻDz XV 489; *Owczari* 1529 LR 19; *Owczary* 1579 ŻDz XIV 210; z ... *Owczaramy* 1660–64 Lusand II 14; *Owczary* 1787 Spis 401; *Owczary* 1827 Tabella II 73; *Owczary* 1886 SG VII 768; *Owczary* 1921 Sk III 134; *Owczary*, -czar, *owczarski* 1966 UN 19, 14. Lit.: KSand 146; Nal-Sand 137; KopKiel 260; RospSEMiG 428; Buczek 54; Rymut, Onom XX, 150–1. *IN*

Owczary (3), wś, krak., gm. Zielonki, 14 km na pñ.-zach. od Krakowa: *Owczari* 1348 Mog 55; *Owczary* 1359, *Owczari* 1364 ZDM I 120, 143; de *Offczar*, de *Owczar* 1381, *Owczari* 1388 Krak nr 712, 737, 4876; *Owczari* 1401 ZDM V 6; *Offczary* 1401 Hel II nr 754; *Offczarij* 1417 Kkk II 425; *Offczari* 1424 ZDM VII 148; *Owczary* 1441 Hel II nr 2995; *Owczary* 1470–80 DB II 62; *Owczari* 1508 ŻDz XV 437; *Owczary* 1529 LR 178; *Owczary* 1564 Lukrak II 76; *Owczari* 1581 ŻDz XIV 27; *Owczary* 1629 RPobKr 21; *Owczary* 1748 SHGKrMat 215; *Owczary* 1787 Spis 357; *Owczary* 1827 Tabella II 73; *Owczary* 1886 SG VII 768; *Owczary* 1921 Sk III 73; *Owczary*, -czar, *owczarski* 1963 UN 1, 61. Lit.: RKrak 121. *IN*

Owczary (4), wś, nowosąd., gm. Sękowa, 7,5 km na pñd. od Gorlic: *Richwald* 1404 Hel II nr 1054; *Rychwald* 1417 ZDM I 412; de *Richwald Walachos* 1426 SHGKr(TerrCrac 150); *Richwald* 1581 ŻDz XIV 114; *Rychwald* 1921 Sk XII 13; *Owczary*, po zmianie *Owczary*, -ar, *owczarski* 1949 MPol XXVII nr A-54, poz. 795; *Owczary* 1952 UW 276; *Owczary*, -czar, *owczarski* 1965 UN 56, 45; łemk. *Rychwawt*. — Wieś wcześniej nosiła n. *Rychwald*, pochodząca od niem. *Richwalde (por. śrwniem. *rich* 'bogaty' i *walt* 'las'), przejęta do pol. systemu językowego jako *Rychwałd* (z regularną adaptacją -walde jako -wałd). W XV w. odnotowana n. z członem odróżniającym od n. etn. *Wołoch*. Urzędowo wprowadzono n. *Owczary*. Lit.: RBiecz 37, 42; RiegŁemk 203; CzNiem 77. *IN*

Owczary (5), wś, piotr., gm. Mniszków, 3 km na pñn.-wsch. od Sulejowa: *Owczary* 1827 Tabella II 73; *Owczary* 1877 Zin II 24; *Owczary* 1886 SG VII 768; *Owczary* 1902 Przew II 46; *Owczary*, folw. 1921 Sk III 94; *Owczary* 1933 SkBy 1230; *Owczary*, -czar, *owczarski* 1969 UN 28, 55. *IN*

Owczary (6), wś, wroc., gm. Oława, 11 km na pñd. od Oławy: *Tempelfeld* (1294)XVIII UR

VI 119; *Tempilveld* 1329 Reg nr 4834; *Thempilfeld* (1365) K 678; *Tempelfeld* 1666/67 J I 522; *Tempelfeld* 1743 SNGŚl IX 115; *Tempelfeld* 1783 Z I/3 69; *Tempelfeld* 1845 K 678; *Tempelfeld* 1941 Wrzosek 18; *Tempelfeld* — *Owczary*, -r, *owczarski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Owczary*, -czar 1981 WUN II 665. — Dawna n. niem. *Tempelfeld* od n. os. *Tempel* Gott 489 + *Feld* 'pole'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Owczary*. Lit.: SNGŚl IX 115. *JCh*

Owczary zob. *Lopienka*

Owczęglowy, wś, pil., gm. Rogoźno, 3,5 km na pñd.-wsch. od Rogoźna: *Owczęglowa* (!) 1429 SHGPn III 536; *Owczągłowa* 1475 Koz II 576; *Owczęglow* 1500 SHGPn III 536; *Owczęglowy* 1510 NKs 274; *Owczę Głowy* 1557 SHGPn III 536; z *Owczogłow*, przy wsi *Owczigłowie* 1564–65 Luwlkp I 249, 259; *Owczę głowy* 1580 ŻDz XII 30; *Owczęglowy* 1628–32 Luwlkp I 85; *Owczę głowy* 1846 KsP 280; *Owczę-Głowy*, niem. *Schaafkopf* dawniej, a obecnie *Seefeld*, wś 1886 SG VII 769; *Owczęglowy*, niem. *Seefeld*, wś, *Seefeldemühle*, os. mł. 1921 Sk X 57, 151; *Owczęglowy*, -głów 1981 WUN II 665; gw. *uowczęguowy*, *uowcyguf*, *uowcygyoski*. — Nazwa dwuznaczna, od n. os. *Owcz *Głowa*, por. n. os. *Bawola Głowa*, *Kobyła Głowa*, *Świnia Głowa* SSNO II 130, lub od n. pagórków w kształcie owczych głów, por. GórnRWlkp 37. Niemiecka n. *Schaafkopf* jest tłumaczeniem n. polskiej. Nową n. niem. *Seefeld* wprowadziła administracja zaboru pruskiego. Lit.: SHGPn III 536–7; GórnRWlkp 37; PPozn 219. *ZZ*

Owczęta zob. *Aptynty*

Owczęglowy zob. *Owczęglowy*

Owczyce zob. *Owsiszcze*

Owen zob. *Baranówka* (1)

Owidz, wś, gdań., gm. Starogard Gdański, 3,6 km na pñd.-wsch. od Starogardu Gdańskiego: *Obicz* 1340 PrUr III 218; *Owitz*, *Obitz* (1348)XIX PrUr IV 296; *Owidz* 1472 Matr I nr 954; *Owydz* 1526 Matr IV/2, nr 14625; *Owidz* 1534 Inwwłoc 116; *Owitz* 1570 ŻDz XXIII 104; *Owidz* 1648 RP 172; *Owidz* 1682 Font V 93; *Owic* 1772/73 HAPr IV 623; *Owitz*, folw. 1789 Goldb II 173; *Owiedz* 1796–1802 MpSchröt IX; *Owitz* — *Owidz* 1879 KętN 35; *Owidz* i *Owidzki* Młyn, niem. *Owitz* i *Owitzer Muehle* 1886 SG VII 769; *Owidz* (*Owitz*) 1925 Krzep 86; *Owidz*, -dza 1981 WUN II 666; gw. *owjic*, -za, *owjicki*. — Nazwa od archaicznej bazy **o-veid-* 'opłynięcie', z suf. *-jñ. Wieś leży

w zakolu Wierzycy, która opływa ją ze wszystkich stron, por. n. m. i n. jez. *Przywidz*. Babik uważa tę hipotezę za wątpliwą i bierze pod uwagę odantropomiczne pochodzenie nazwy od n. os. *Owid 'ten, kto rozgląda się dookoła', z suf. *-ja*. W najstarszych zapisach pomieszanie w i b. Lit.: Górnownic, PMT VII 53-4; Babik 496-7. WK

Owieczka, wś, nowosąd., gm. Łukowica, 12 km na zach. od Nowego Sącza: Mirosław de *Oweczky* 1401 Hel II nr 731; de *Oweczka* 1402 SHGKr(TCz 5, 12); in *Oweczka* 1457, *Owieczka* 1538 PŚąd I 85; *Owieczki* 1581 ŻDz XIV 128; *Oweczka* 1629 RPobKr 196; *Owieczka* 1680 Rej 201; *Owiecka* al. *Owieczka* 1886 SG VII 770; *Owieczka* 1921 Sk XII 20; *Owieczka*, -ki, *owiecki* 1964 UN 6, 26; gw. *uovecka*, -ki, *uovecki*. — Zdaniem Pawłowskiego n. od n. os. *Owieczka* SSNO IV 163, por. też: Mirosław *Ouiczka* de Nesnamirowicze (1401) KMłp IV 75, przejściowo w formie pluralnej. Inaczej Lubaś, który wywodzi n. od ap. *owieczka*. Forma gw. zmażurzona i z labializowanym nagłosowym O-. Lit.: LKrak 108; PŚąd I 85; BańMorf 54. IN

Owieczki (1), wś, łomż., gm. Goniądz, 5,5 km na płd.-zach. od Goniądza: *Owieczki* 1744 SDV 146; *Owieczki*, przedmieście 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6009, 31-35); *Owieczki*, przedm. Goniądza 1902 SG XV/2, 425; *Owieczki*, wś 1921 Sk V 12; *Owieczki*, -czek 1981 WUN II 666. — Nazwa od n. os. *Owieczka*, w formie pluralnej, por. *Owieczki* mieszczanie w Goniądzu 1571 ŻDz XVII/1, 177. EB

Owieczki (2), wś, pil., gm. Rogoźno, 7,5 km na płn.-zach. od Rogoźna: *Owyczki* 1499, *Owyczky* 1500 SHGPn III 537; *Owyczky* 1508 SHGPn (ASK 12, 16v); *Owieczki* 1580 ŻDz XII 29; *Owiecki* 1628-32 Luwlkp I 86; *Owieczki* 1802-03 MpGillyPr; *Owieczki*, niem. *Owietschek*, wś, folw. 1886 SG VII 770; *Owieczki*, -czek 1981 WUN II 666; gw. *uovecki*, -ek. — Według Koz V 125 n. od przydomka Porajów wielkopolskich *Owieczka*, których posiadłość znajdowała się w pobliskich Wiardunkach. Lit.: SHGPn III 537; GórnRWlkp 41; PPozn 219. ZZ

Owieczki (3), wś, pozn., gm. Łubowo, 10 km na zach. od Gniezna: de *Owecki* 1397 Lek II nr 1035; de *Oweczkowie* 1402 KZPozn nr 972; *Owyczky* 1511-23 ŁLB I 48; *Owyczkowycze* 1535 SHGKI(ASK 12, 477); *Owieczki* 1580 ŻDz XII 144; *Owieczki* 1659-65 Luwlkp I 38; *Owieczki*, dom.

1886 SG VII 770; *Owieczki*, -czek, *owieczkowski* 1967 UN 77, 14; gw. *uovecki*, -cek, *uoveckoski*. — Przejściowo n. występowała z suf. *-owice*. Lit.: GórnRWlkp 9-10. ZZ

Owieczki (4), wś, sier., gm. Klonowa, 9,5 km na zach. od Złoczewa: *Oweczky* 1357 KW III 70; *Owyczki* 1496, *Owieczky* 1511 ŻDz XIII 170, 179; *Owyczki* 1511/12 VisitGn 380; *Owyczky* 1511-23 ŁLB I 423; *Owieczki* 1553 ŻDz XIII 217; *Owieczki* 1827 Tabella II 73; *Owieczki* 1886 SG VII 770; *Owieczki* 1921 Sk II 99; *Owieczki*, -czek, *owieczkowski* 1972 UN 50, 32; gw. *ovecki*, -cek, *oveckoski*. Lit.: SHGŁęcz II 23-4. EB

Owieczkowice zob. **Owieczki** (3)

Owieczkowo, wś, tor., gm. Golub-Dobrzyń, 4,5 km na płn.-zach. od Golubia-Dobrzyń: *Obitzkau* 1414 Br 146; *Obirczhkaw* ok. 1423/24 DK 99; *Obiczkaw* 1433 GA 405; *Obiczkaw* 1437 GZ 91; *Obitzkaw* XV KętL 80; *Owieczkowo* 1664 Font XXXII 15; ad limites *Owieczkovienses* 1667-72 Font VI-X 574; *Owieczkowo* 1772/73 HAPr IV 619; *Owieczkowo* 1796-1802 MpSchröt XXI; *Obitzkau* — *Owieczkowo* 1879 KętN 57; *Owieczkowo*, niem. *Obitzkau* 1886 SG VII 770; *Owieczkowo* (*Obitzkau*) 1925 Krzep 86; *Owieczkowo*, -wa, *owieczkowski* 1972 UN 177, 10. — Nazwa od n. os. *Owieczka*, z suf. *-owo*. W formach zmienionych zamiana b : w i *-au* zamiast *-owo*. Lit.: SHGCh 93. WK

Owieńsk zob. **Owińska**

Owieńska zob. **Owińska**

Owiesno, wś, wałb., gm. Dzierżoniów, 8 km na pld. od Dzierżoniowa: *Ouesnouo* 1260 SUr III 209; *Ovesno* 1262 Reg nr 1112; Iarozlao de *Habirdorf*, *Haberdorf* 1273-76 GHenr II 337, 339; *Haberdorph* 1296 SUr VI 223; *Ovesno* utraque quod theutonice *Habirdorf* dicitur 1316, *Habirdorf* 1322, *Habirdorph* 1324 CdSil VIII 13, 213, 258; *Habendorff* 1666/67 J I 547; *Habendorff* 1743 SNGŚI IX 116; *Habendorf* 1785 Z V 171; *Habendorf* 1845 K 197; *Habendorf* — *Owiesno*, -a, *owiesierski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Owiesno*, -na 1981 WUN II 666. — Dawniej n. *Owiesnowo*, od stp. przym. *owieśni* Sstp V 705, *owies*, z suf. *-owo*, wtórnie wyrównanie do n. z suf. *-no*. Oboczna n. niem. *Habirdorf* nawiązuje do znaczenia n. słow., por. niem. ap. *Habir* 'owies' oraz n. os. *Habir* Gott 228 + *-dorf*. Zapisy typu *Habendorf*, o ile nie są zniekształcone, świadczą o wyrównaniu do *haben* 'mieć'. Po 1945 r. urzędowo

Owietszek

ustalono n. *Owiesno*. Lit.: SNGŚI IX 116; SGTS XXI 97–104. JCh

Owietszek zob. Owieczki (2)

Owinsk zob. Owińska

Owińska, wś, poznań., gm. Czerwonak, 12 km na płn. od Poznania: in villa ... *Owyenska* (1243) XV DO XI 292; in *Ovensco* 1249 Kuj 353; de *Owensko* (1298) 1649, cenobium *Ovensc* 1334 KW II 143, 445; de *Ovinsko* (1372) 1404 KW III 378; de *Owenska* 1387, de *Ovensky* 1389 Lek I nr 186, 591; in *Owyenska* 1494 AC II nr 1488; *Owyenska* 1510 NKs 78; *Owienska Monialium* 1580 ŻDz XII 25; *Owienska* 1619 PPOzn (Tab 3, 9); *Owinska* 1622–24 PPOzn 220; *Owinska* 1789 PPOzn (Tab 6, 258); *Owińska* al. *Łowińska*, niem. *Owinsk*, wś i dobra 1886 SG VII 771; *Owińska*, *Owińsk*, *owiński* 1966 UN 93, 24; gw. *uovińska*, *-sk*, *uoviński*. — Nazwa od n. os. *Owien (: *owien* 'baran' Sstp V 704), z suf. *-ska*, okresowo *-sko*. W XVII w. nastąpiło przejście *-eN-* > *-iN-*. Lit.: PPOzn 220; Rospond, *-isk-* 202. ZZ

Owińsko zob. Owińska

Owitz zob. Owidz

Ownia, wś, lub., gm. Ryki, 7,5 km na płn.-zach. od Ryk: *Ownya* 1564–65 Lusand 269; *Ownia* 1569 ŻDz XIV 339; *Ownia* 1660–64 Lusand II 164; *Ownia* 1787 Spis 423; *Ownia* 1827 Tabella II 73; *Ownia* 1886 SG VII 772; *Ownia* 1921 Sk IV 25; *Ownia*, *-ni*, *ownieński* 1972 UN 142, 23. — Nazwa od n. os. *Owien lub od ap. *owien*, z suf. *-ja*. Lit.: KStęz 97. IN

Ownice, wś, gorz., gm. Słońsk, 6,5 km na płd.-wsch. od Słońska: *Oynitz* (1354), *Oynitz* (1410) CdB A XX 225, 250; *Oegnitz* 1822 MpU-Mbl 1846; *Ognitz* — *Ownice*, *-ic*, *ownicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ownice* — *Ōgnitz* 1951 Rosp 230; *Ownice*, *-nic* 1981 WUN II 666. — Dawniej n. *Ognica lub *Ognice, od ap. *ogień*, z suf. *-ica*, lub od n. os. *Ogień, z suf. *-ice*, zniemczona jako *Ownitz*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Ownice*. BCz

Owshütz zob. Owsiszcze

Owsianka (1), cz. wsi Nowe Dwory, dawniej wś, biel., gm. Brzeźnica: *Owsianka* 1539 Matr IV/3, nr 19972; *Owsianka* 1581 ŻDz XIV 102; *Owsianka*, przys. 1886 SG VII 783; *Owsianka*, przys. 1933 SkBy 1230; *Owsianka*, *-ki* 1964 UN 16, 22. — Nazwa od ap. *owies*, z suf. *-anka*, lub od przym. *owsiany*, z suf. *-ka*. Późne poświadczenia n. przemawiają za suf. *-anka*. Lit.: LKrak 108. IN

Owsianka (2), przys., dawniej wś, siedl., gm. Jadów, 1,5 km na płd.-zach. od Łochowa: *Owsianka*, młyn 1783–84 RejKor 481; *Owsianka* 1827 Tabella II 73; *Owsianka* 1839 MpKwat V 4; *Owsianka* 1886 SG VII 782; *Owsianka* 1921 Sk I 141; *Owsianka*, wś 1967 SM 808; *Owsianka*, *-ki* 1981 WUN II 666. UB

Owsianka (3), wś, wroc., gm. Kobierzyce, 10 km na płd.-wsch. od Kątów Wrocławskich: des Gutes *Nichtbrod* 1329 Reg nr 4827; *Nichtbrod* 1351, *Nichtbrod* 1357 SNGŚI IX 117; *Nichtbroth* (1360), *Nichtbrot* (1373) K 197; *Nichtbrod auf Haberstroer Erbe* 1449 H 85; *Nichtbroth Haberstro genant* 1548 SNGŚI IX 117; *Haberstro* 1630 H 85; forwerg *Haberstroh* 1666/67 J I 399; *Haberstroh* 1795 Z XII 183; *Haberstroh* 1845 K 197; *Haberstroh* — *Owsianka*, *-i*, *owsianecki* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Owsianka*, *-ki* 1981 WUN II 666. — Dawna n. niem. *Nichtbrod*, od przeczenia *nicht* i *Brot* 'chleb', co odpowiada pol. nazwom typu *Niemaszchleba*, metaforyczna na określenie ubogiej wsi. Równoległa n. *Haberstro(h)* od nazw. właściciela, por. *haberstroh* 'owsiana słoma'. Nazwa pol. *Owsianka* wprowadzona urzędowo po 1945 r. Lit.: SNGŚI IX 117. JCh

Owsice zob. Owsiszcze

Owsiska, cz. wsi Gołabki, bydż., gm. Trzemeszno: *Owsisko Ol.* 1846 KsP 501; *Owsisko*, hol. 1886 SG VII 783; *Owsiska*, os. 1921 Sk X 49; *Owsiska*, wś 1967 SM 809; *Owsiska*, *-sisk* 1972 UN 181, 30; gw. *uofśiska*, *-sisk*. — Nazwa od ap. *owsisko* 'pole zasiane owsem; pole, na którym rość owies' SW III 922, wtórnie w formie pluralnej. ZZ

Owsisko zob. Owsiska

Owsiszcze, wś, kat., gm. Krzyżanowice, 12 km na płd. od Raciborza: *Ovsist* albo *Haberdorf* 1425, *Owsisst* 1437, *Owzisst* 1439, *Owsisztj* 1480, *Sowczicz* 1487, *Sowczicze* 1510, *Ovscice* 1625, *Owsicz* 1629, *Owsist* 1660, *Owschischttz* 1738, *Owschischttz* 1777 Drz II 500; *Owtschütz* 1743 SNGŚI IX 117; *Owcziz* 1784 Z III 225; *Owshütz*, *Owczyce* 1845 K 468; *Owczyce* 1886 SG VII 769; *Owshütz*, *Owsiszcze* 1900 Myc 40; *Owsiszcze* (*Owshütz*) — *Habergund* 1939 Prus 56; *Habergund* — *Owsiszcze*, *-a*, *owsiszczarski* 1946 MPol XXV nr 142; *Owsiszcze*, *-cza* 1981 WUN II 666. — Nazwa od ap. *owies*, z suf. *-iszcze*. Oboczna n. niem. *Haberdorf* od niem. ap. *Haber* 'owies' + *-dorf*. Niemiecka n. *Habergund* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r.

ustalono urzędowo n. *Owsiszczce*. Lit.: SNGŚI IX 117; BorGŚI 72; Drz II 500. JCh

Owsnitz zob. **Owśnice**

Owśnice, wś, gdań., gm. Kościerzyna, 6,7 km na ptn-zach. od Kościerzyny: *Owśnice* pustkowie 1664 Font XXXII 284; *Ufsznica* 1676, *Ufsznica Lemańska* 1686 Font XXXIX 131, 116; z *Owśnic* 1687 PMT I 89; *Owsnica* (1710) SG VII 784; *Owsnice* 1720 Font XVI-XIX 534; *Uśznica* (!) 1734 Font XXXIX 133; *Owśnice* 1749 Font XVI-XIX 218; *Owśnica* 1752 PMT I 89; Pustkowie *Uwśnica* 1765 LuPrus II 26; *Owsniczen* 1796-1802 MpSchröt IX; *Owsniczen* — *Owśnice* 1879 Kętn 24; *Owśnice* al. *Owśnica*, niem. *Owsnitz* 1886 SG VII 784; *Owsnitz*, fr. auch *Owsnice* 1912 Bär 87; *Owśnice* 1925 Krzep 86; *Owśnica* 1967 SM 809; *Owśnice*, -*nic* 1981 WUN II 666; gw. dawniej *uowśnice* Lor 75, później *uifśnice*, -*niic*, *uifśnićci*. — Przyjmuje się, że n. została ponowiona z n. rz. *Owśnica, dziś *Owśniczka*, por. *Owsnitzka Bach* 1875 PMT I 219. Do n. w. por. ap. *owies* i przym. *owieśny*, por. n. ter. *Owsne Ostrowy*. Nazwa z suf. -*nica* lub -*ica*, w l. mnogiej -*ice*. Człon *Lemańska* od ap. *leman* 'hołdownnik, lennik' SL II 618. Lit.: Breza, PMT I 89, 219; Górnowicz -*ica* 73; Górnowicz, HE I 13-4. WK

Oxhöft zob. **Oksywie**

Oyas zob. **Gniewomierz**

Ozdoba, wś notowana do 1971 r. w pow. radziejowskim, gr. Osiećciny, 7,5 km na ptn-zach. od Brześcia Kujawskiego: *Ozdoba*, folw. 1827 Tabella II 74; *Ozdoba* 1886 SG VII 785; *Ozdoba*, os. 1921 Sk I 101; *Ozdoba*, -*by*, *ozdobski* 1971 UN 182, 21. — Nazwa od ap. *ozdoba* 'chluba, duma, zaszczyt' SW III 923. Był to pierwotny folwark majątku Konary, który z pewnością miał być jego ozdoba. AG

Ozerki zob. **Dmochy-Ozerki**

Ozga, os., okresowo wś, piotr., gm. Kamieńsk, 3,5 km na ptn-zach. od Kamieńska: *Ozga* 1827 Tabella II 74; *Ozga*, kol. i folw. 1886 SG VII 795; *Ozga*, wś 1921 Sk II 72; *Ozga*, wś 1967 SM 809; *Ozga*, -*gi*, cz. wsi Szpinalów Średni 1974 UN 46, 18; *Ozga*, -*gi* 1981 WUN II 666; gw. *uozga*, -*gi*. — Nazwa od n. młyńca *Ozga*, por.: mol. d. *Ozga* 1636 Koz VI 325, ta od ap. *ozga* 'pożoga, ogień, pożar; opaleniec, pogorzelec' SW III 931. Początkowo i współcześnie postać zmasurzona *Ozga*. Forma gw. z labializacją nagłosowego O-. EB

Oziabły (1), wś, biał., gm. Michałowo, 23 km na wsch. od Zabłudowa: *Oziabły* 1789, *Озяблы*

1878-86 Kond 150; *Oziębły* 1886, *Oziabły* 1902 SG VII 789, XV/2, 426; *Oziabły* 1921 Sk V 16; *Oziabły*, -*łów* 1981 WUN II 666; gw. *oziabły*, -*uy*, *oziablouski*. — Nazwa od n. os. *Oziabło* RymSEN II 192, *Oziębło* SSNO IV 164 (: *oziębły* 'który oziabł, ostygł, wyziębł; obojętny, niechętny' SW III 926), w l. mnogiej. W formie *Oziabły* brus. -*a*-, odpowiednik pol. -*ę*-. Lit.: Kond 150. EB

Oziabły (2), wś zaginiona lub nieidentyfikowana, leżała w dawnym pow. łepskim, biał.: *Oziabły*, *Usziebli* 1558 AWAK XIV 46, 52. — Postać *Uziebły* nawiązuje do n. os. *Uziebło* (od dawnego *uziębić* 'zziębnąć') RymSEN II 642, w formie pluralnej. Lit.: Kond 150. EB

Oziembłów, wś, tarnob., gm. Baćkowie, 18 km na pld-zach. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Oszablow* 1426 SHGSd(TP 22, 181); *Osyambłow* 1444 Sand nr 1117; *Ozyambłow* 1445 SHGSd (TB 1, 87); *Oziembłow* (1449) KMłp IV 492; *Ozyambłow* 1450 ZDM III 366; *Ozyabłow* 1460 SHGSd (TP 22, 10); *Ozambłow* 1464 Inscr nr 1064; *Ozyqblow* 1468 Hel II nr 3926; *Ozyabłow*, *Ozambłow* 1470-80 DB II 330, III 235; *Ozyembłow* 1564-65 Lusand 328; *Oziambłow* 1578 ŻDz XIV 186; *Oziębłow* 1787 Spis 381; *Oziembłów* 1827 Tabella II 74; *Oziembłów* al. *Oziębłów* 1886 SG VII 785; *Oziembłów* 1902 Przew II 46; *Oziębłów* 1933 SkBy 1232; *Oziembłów*, -*łowa*, *oziembłowski* 1966 UN 27, 40. — Dawniej n. *Oziębłów*, od n. os. *Oziębło* SSNO IV 164, z suf. -*ów*. Lit.: KSand 146; Nieckula, -*ov*- 150. IN

Oziemkówka, wś, siedl., gm. Miastków Kościelny, 9,5 km na wsch. od Garwolina: *Ozijkowa Volija* 1540 Czer 4 dod.; pod *Ozinkową Wolą* (1565) Lumaz I 115; *Ozinkowa wola* 1576 ŻDz XVI 221; *Osimkówka* 1783 MpPerMz; *Oziemkówka* 1783-84 RejKor 759; *Oziemkówka* 1827 Tabella II 74; *Ozemkówka* 1839 MpKwat V 5; *Oziemkówka* 1886 SG VII 785; *Oziemkówka*, -*ki*, *oziemkowski* 1971 UN 124, 15. — Dawniej n. *Ozinkowa Wola*, n. zestawiona; człon pierwszy od n. os. *Ozimek* SSNO IV 164 (: stp. ap. *ozimek* 'młode zwierzę urodzone przed zimą'), w formie przym. dzierżawczego, człon drugi od ap. *wola*. Od XVIII w. *Oziemkówka* — uniwerbiczacja za pomocą suf. -*ka*. UB

Ozierany, dziś *Ozierany Małe* i *Ozierany Wielkie*, dwie wsi, biał., gm. Krynki, 32 i 33 km na pld-wsch. od Sokółki: *Ozierany* 1576 SHGPd(MK nr 410, 2054-2056); *Ozierány* 1744 SDV 96; *Ozie-*

Ozierskie

rany Małe i *Ozierany Wielkie* 1784 SHGPd(Opis-par rkps I nr 6007, 67–74); *Ozierany Małe* i *Ozierany Wielkie* 1921 Sk V 33; *Ozierany Małe*, -ran -łych i *Ozierany Wielkie*, -ran -kich 1981 WUN II 666. — Nazwa od brus. gw. ap. *oziera* 'jezioro' Słbgav III 258, z suf. -any, określająca pierwotnie ludzi mieszkających nad jeziorem. Człony odróżniające od przym. *mały*, *wielki*. EB

Ozierskie, wś, biał., gm. Krynki, 23,5 km na płd.-wsch. od Sokółki: *Ozierskie*, kol. 1921 Sk V 38; *Ozierskie*, wś 1952 UW 169; *Ozierskie*, -kich 1981 WUN II 666. — Nazwa od brus. gw. ap. *oziera* Słbgav III 258, z suf. -skie. Wieś leży nad jeziorem. EB

Oziębtów zob. **Oziemblów**

Oziębły zob. **Oziably** (1)

Ozimek, mto, opol.: *Ozimneck*, *Malapane* 1784 Z III 80; *Ozimek* ist *Malapane* 1845 K 468; *Ozimek*, niem. *Malapane* 1886 SG VII 789; *Malapane*, *Ozimek* 1900 Myc 40; *Ozimek* — *Malapane* 1939 Prus 56; *Malapane* — *Ozimek*, -mka, *ozimecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Ozimek*, -mka 1981 WUN II 666; gw. *uozimek*. — Nazwa od nazw. *Ozimek* RymSEN II 192. Było to nazw. właściciela młyna, obok którego w 1754 r. założono hutę o n. *Malapane*, ta od n. rz. *Mała Panew*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ozimek*. Lit.: BorGŚl 156; SNGŚl IX 117–8; RespSEMIG 278. JCh

Ozimiech zob. **Ożumiech**

Ozimekowa Wola zob. **Oziemkówka**

Ozimekowska zob. **Oziemkówka**

Ozorków, mto, łódz.: zamek *Ozorków*, z młynem i z innymi przyległościami (1344) HNies VIII 305; *Osorkovo*, *Ozorkovo* 1511–23 ŁLB II 354; *Ozorkov* 1576 ŻDz XIII 59; *Ozorkow* 1793 MpPerŁęcz; *Ozorkowo* 1827 Tabella II 74; *Ozorków* 1877 Zin II 25; *Ozorków* 1886 SG VII 790; *Ozorków* 1921 Sk II 50; *Ozorków*, -kowa, *ozorkowski* 1972 UN 43, 20. — Nazwa od n. os. *Ozorek* (: *ozorek* 'mały ozór') RymSEN II 192, z suf. -ów, okresowo -owo. Lit.: Nieckula, -ov- 150; RymNmias 179; RespSEMIG 278; Miasta polskie w tysiącleciu II 60–1. EB

Ozorowice, wś, wroc., gm. Wisznia Mała, 10 km na płd.-zach. od Trzebnicy: *Ozoruichi* 1203 KŚl I 255; *Ozoruichi* 1208 KŚl II 40; *Ozorovici* 1216, *Ozoruichi* 1218 Reg nr 171b, 193; *Ozorouci* 1235 SUr II 64; *Ozoruic* 1267 SUr IV 15; *Spansbruk* (1287)XIV SUr V 271; Dorf *Sponsbrucke* 1316, *Sponsborkke* 1336 Reg nr 3605, 5593; *Sponsbrucke* 1425 Sob VIII 250; *Sponsbrücke* 1426,

Sponsbrück 1436, *Sponsbrügk* 1522 SNGŚl IX 118; *Sponsberg* 1666/67 J I 401; *Sponsberg* 1743 SNGŚl IX 118; *Sponsberg* 1795 Z XII 216; *Sponsberg* 1845 K 647; *Sponsberg* 1890 SG XI 146; *Sponsberg* 1941 Wrzosek 22; *Sponsberg* — *Ozorowice*, -ic, *ozorowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Ozorowice*, -wic 1981 WUN II 666. — Dawniej n. *Ozorowicy*, na określenie ludzi, później *Ozorowice*, od n. os. *Ozor* SSNO IV 164 (: *ozór* 'język bydłęcia' Sstp V 712), z suf. -owice. Od XIV w. niem. n. *Sponsbrück*, od n. os. *Spon*, por. *Sponsel* Brech II 644, *Sponner* Bahlow 493 + *Brück* 'most', wtórnie *Sponsberg*, z członem *Berg* 'góra'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ozorowice*. Lit.: SNGŚl IX 118. JCh

Ozorowice zob. **Ożarowice**

Ozorów, wś, siedl., gm. Skórzec, 18 km na płd.-wsch. od Kałuszyna: *Ozow* 1529 SHGMz (MK 41, 192v); *Ozarów* (!) 1563 ŻDz XVI 416; *Ozorów* 1783 MpPerMz; *Ozorów* 1827 Tabella II 74; *Ozorów* 1839 MpKwat V 5; *Ozorów* 1886 SG VII 791; *Ozorów*, -rowa 1981 WUN II 666. — Nazwa od n. os. *Ozor*, z suf. -ów. UB

Ozorzyce, wś, wroc., gm. Święta Katarzyna, 11 km na płd. od Wrocławia: *Ozorentici* 1155 KŚl I 96; *Ozorovich* 1208 H 118; *Ozorenci* 1245 SUr II 173; *Ozoruic* 1267 H 118; *Ozorenciz* 1299 SUr VI 319; *Ozericz* ok. 1300 CdSil XIV 47; *Odrawitz* 1320 SNGŚl IX 118; *Oseritz* 1345, *Ozoricz* 1358 H 118; *Schildin* und *Osericz* villa 1360, *Schildern* alias *Oserowicz* 1363, *Schilden* 1364, *Schildern*, das man gemeinglich nennt *Osericz* 1405 H 118–9; *Ozericz* 1425 Sob VIII 240; *Odra*, *Oderwitz* (1531) K 456; *Oderwitz* 1661 H 118–9; *Oderwitz* 1614 CdSil XXXIV 127; *Oderwitz* villa 1666/67 J I 384; *Oderwitz* 1743 SNGŚl IX 118; *Oderwitz* 1795 Z XII 199; *Oderwitz* 1845 K 456; *Oderwitz* 1886 SG VII 376; *Oderwitz*, *Odrawice* 1900 Myc 75; *Schildern*, *Odrawice* 1941 Wrzosek 10; *Schildern* (*Oderwitz*) — *Ozorzyce*, -yc, *ozorzycki* 1948 MPol XXV nr 14; *Ozorzyce*, -rzyc 1981 WUN II 666. — Dawniej n. *Ozorzęcicy*, później *Ozorzęcice*, od n. os. *Ozorzęta, por. *Ozor* SSNO IV 164 + -ęta, z suf. -ice, zniemczona jako *Oderwitz*. Od XIV w. poświadczona oboczna n. niem. *Schildern*, od n. os. *Schilde* Gott 432. Mycielski błędnie odczytuje n. pol. jako *Odrawice*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Ozorzyce*. Lit.: SNGŚl IX 118. JCh

Ozorzyn, wś, koniń., gm. Babiak, 17 km na płn.-wsch. od Koła: *Ozorzyno* 1462 Koz V 126; *Ozorzyno* 1498 Bob nr 540; *Osorzyna* deserta,

Osorzyno, quondam villa 1511–23 ŁLB I 213, 214; *Ozorzy*no 1579 ŻDz XII 226; *Ozorzy*no 1598 Inwwołoc 33; *Ozorzy*no 1710 MKI(ASK 12, 202); *Ozorzy*n 1827 Tabella II 74; *Ozorzy*n 1886 SG VII 791; *Ozorzy*n, -na, *ozorzy*ński 1970 UN 82, 6; gw. *uozozyn*, -yna, *uozorski*. — Nazwa od n. os. *Ozora, por. n. os. *Ozor*, z suf. -ino. Zapisy historyczne potwierdzają zmiany rodzaju gramatycznego nazwy. Ostatecznie w XIX w. utrwaliła się forma rodzaju męskiego. Lit.: Nieckula, -ov- 294. ZZ

Ozorzyna zob. **Ozorzy**n

Ozorzyno zob. **Ozorzy**n

Ożnica zob. **Woźnicz**na

Ożniczna Góra zob. **Woźnicz**na

Ożranowo zob. **Ojrzan**owo, **Ojrzan**ów (1)

Ożrzenie, os. zaginiona, leżała koło wsi Łekno, pil., gm. Wągrowiec: *Oserene* et *Raccove* 1259 KW I 331. — Nazwa od n. os. *Ożran* SSNO IV 164 (od imiesłowu *ożran*, por. czasownik *ożrzeć* się 'obejrzeć się' SW III 930), z suf. -je. ZZ

Ożrzenie zob. **Ojrze**ń (1)

Ożrzenowice zob. **Ojrze**ń (1)

Ożrzenowo zob. **Ojrze**ń (1)

Ożrzonowska Wola, wś zaginiona, leżała koło Ojrzanowa, można ją identyfikować z późniejszym Żelechowem i Wesołą Wolą oraz Zalesiem: *Libertas* 1406, *Osrzonowska Wolya* 1416, *Wola* circa molendinum 1421 SHGWarsz; *Oszrzonowska wolya* 1433 Mkm II nr 463; *Oszrzonowska Wolya* 1440 SHGWarsz. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od n. m. *Ożran*owo (dziś *Ojrzanów*), człon drugi od *wola*. UB

Ożryszewo zob. **Orszew**ice

Ożryszowice zob. **Orszew**ice

Ożana zob. **Oż**anna

Ożanna, wś, rzesz., gm. Kuryłówka, 6 km na ptn.-wsch. od Leżajska: de *Ossani* (!) 1437 AGZ XIII nr 784; *Oszoua* 1451 Hel II nr 3456; *Oszsoua* 1458 AGZ XIII nr 4412; *Oszzona* 1458 AGZ XIX nr 1; *Oszsoua* 1515, *Ozana* 1589 ŻDz XVIII/1, 139, 24; *Ożana* 1665 Luukr 219; *Ozana* 1794 Ga Ff2; *Ożanna* 1851 Sch 47; *Ożanna Mała* i *Wielka* 1886 SG VII 792; *Ożanna*, -ny, *ożański* 1965 UN 62, 28; *Ożanna*, -ny 1981 WUN II 667; gw. *ozanna*, -ny, *ozajski*. — Dawniej n. *Ożzona*, od imiesłowu *ożzon* (: *ożec* 'spalić, zniszczyć ogniem' Sstp V 714), w rodzaju żeńskim. W formie *Ożanna* upodobnienie do n. m. na -*an(n)a*. Według Riegera i Borka n. od ukr. *ożyna* 'jeżyna'. Zapisy *Oszoua* (= *Ożoua*) potwierdzają okresowe wyrównanie do n. m.

z suf. -owa. W n. zestawionych człony odróżniająca od przym. *mały*, *wielki*. Lit.: MakPrz 196; RiegSan 118; Borek, -yn- 170. BCz

Ożanna Mała zob. **Oż**anna

Ożanna Wielka zob. **Oż**anna

Ożański, wś, przem., gm. Pawłosiów, 7 km na zach. od Jarosławia: *Ozensko* 1386 AGZ VIII 25; *Ozensko* 1440 AGZ XIII nr 1437; *Ozensko* 1515 ŻDz XVIII/1, 135; *Ożeńsko* 1678 ADP 155, k. 96; *Ozańsko* 1794 Ga Ff2; *Ozańsko* 1886 SG VII 792; *Ozańsko* 1921 Sk XIII 14; *Ozańsk* 1952 UW 277; *Ozańsk*, -ka 1981 WUN II 667. — Początkowo n. *Ożeńsko*, od XVIII w. *Ozańsko*, od imiesłowu *ożzon*, ukr. *ożžen (: stp. *ożec*), z suf. -sko. Zmiana *Ożeńsko* > *Ozańsko* zgodnie z lokalną gwarą, też wyrównanie do struktur z -*an*-. Utrwaliła się postać w rodzaju męskim: *Ozańsk*. Lit.: MakPrz 196. BCz

Ożańsko zob. **Oża**ński

Ożar zob. **Jach**na

Ożarki-Olszanka, wś, łomż., gm. Rutki, 20 km na ptn.-wsch. od Zambrowa: Johannes, Slawek et Stanislaus, heredes de Olschanka, 20 mansos dictos *Olschanki* super fluuii Zambriczca et Olschanky ... Ozar al. heredi de Czirnricze vendiderunt (1421)1457 SHGMz(MK 3, 71); Oszar de *Olszanka* 1430 Mkm II nr 620; *Olschanky* (1438)1456 SHGMz(MK 3, 213); Ozar de *Olschanka* 1472 SHGMz(MK 6, 18); Ozar de *Olsanka* 1489 SHGMz(Ep. 11, 154v); Nic. Ozar de *Olschanky* 1497 SHGMz(MK 18, 2v); *Olschanika* 1515 SHGMz(Ep. 2, 76); Stanislaus filium Nicolai Ozar de *Olsanka* omnia bona sua in villis *Olsanka* et Zambriczca 1519 Matr IV/3, nr 23188; bina *Osszary* als *Olschanki* 1524 SHGMz(Ep. 204, 249v); *Ozari* Utraque 1578 ŻDz XVI 380; *Ozary Olszanka* 1783 MpPerMz; *Ozarki* 1783–84 RejKor 402; *Ożary Olszanka* 1827 Tabella II 74; *Ożarki Olszanka* 1877 Zin II 25; *Ożarki Olszanka* 1886 SG VII 792; *Ożarki-Olszanka*, -rek-ki 1981 WUN II 667. — Dawniej n. *Olszanka*, wtórnice w formie pluralnej. Nazwa pochodzi od n. rz. *Olszanka*, por. pierwszy zapis. Nazwa *Ożary* od n. os. *Ożar* SSNO IV 164 (: *żar*, *żarzyć* się), w formie pluralnej (por. zapisy z XV w.). Później n. zestawiona: *Ożary-Olszanka*, od XIX w. *Ożarki-Olszanka* z deminutywizacją pierwszego członu. Lit.: ZMaz 284, 290. UB

Ożarówice, wś, kat., gm. Tapkowice, 13,5 km na zach. od Siewierza: villas ... *Osarowici* 1154

Ożarowicy

[1153] KMłp II 1; *Ozorouicze* 1357 Kkk I 266; *Osorouicze* 1403 lub 1404 ZDM V 34; *Orzorowicze* (!) 1443 GrMark II 630; *Ozorowicze* 1470–80 DB II 202; *Ozorowice* 1667 ŻDz XV 453; *Ozarowice* 1787 MpPerKr; *Ożarowice* 1787 Spis 368; *Ożarowice* 1827 Tabella II 74; *Ożarowice*, kol. 1886 SG VII 793; *Ożarowice*, wś 1921 Sk III 7; *Ożarowice*, -wic 1981 WUN II 667. — Dawniej n. *Ozorowicy*, od n. os. *Ozor* SSNO IV 164, z suf. -owicy, wtórnie -owice. Zmiana *Ozorowice* > *Ożarowice* nastąpiła zapewne pod wpływem wtórnego skojarzenia z *żar*, *żarzyć się* i n. os. *Ożar*. Lit.: RSiew 18; RospSEMIG 278; Noga, Słownik miejscowości księstwa siewierskiego, 1994, 99–100. IN

Ożarowicy zob. Ożarowice

Ożarowska Wólka zob. Marianka Ożarowska

Ożarów (1), wś, lub., gm. Jastków, 19 km na płn.-wsch. od Lublina: *Ożarów* 1781 KosLu 69; *Ożarów* 1877 Zin II 25; *Ożarów*, wś i folw. 1886 SG VII 793; *Ożarów*, folw. 1902 Przew II 46; *Ożarów*, wś i folw. 1933 SkBy 1232; *Ożarów*, os. 1967 SM 809; *Ożarów*, -rowa, ożarowski 1972 UN 114, 24. — Nazwa od n. os. *Ożar*, z suf. -ów. Nie można jednak wykluczyć, że n. *Ożarów* oznaczała miejsce wypalone, podobnie jak n. m. *Żary*, *Żdzary*. Lit.: KosLu 69. IN

Ożarów (2), cz. wsi Samokłęski, dawniej wś, lub., gm. Kamionka, 13 km na zach. od Lubartowa: *Ozarow* 1414, *Ossarow* 1416 SHGLu III 171; *Ozarow* 1425 Inscr nr 1599; *Osarow* 1434 SHGLu III 171; *Osarow* 1443 LKP 4; *Ozarow* 1470–80 DB II 543; *Ozarow* 1531 ŻDz XIV 348; *Ozarow* 1565 Lulu 36; *Ozarow* 1626 RPobLu 15; *Ozarow* 1787 Spis 445; *Ożarów* 1877 Zin II 25; *Ożarów* 1886 SG VII 793; *Ożarów*, folw. 1933 SkBy 1232; *Ożarów* 1952 UW 142; *Ożarów*, -rowa 1969 UN 113, 21. Lit.: SHGLu III 171–2; KosLu 69; Nieckuła, -ov- 150. IN

Ożarów (3), dziś Ożarów Drugi i Ożarów Pierwszy, dwie wsi, lub., gm. Opole Lubelskie, 5 i 6 km na pld.-zach. od Opola Lubelskiego: *Ozarow* 1674 KosLu 69; *Ozarow* 1676 ŻDz XV 34a; *Ożarów I*, *Ożarów II*, dwie kol. 1933 SkBy 1233; *Ożarów I*, *II* 1952 UW 147; *Ożarów Drugi*, -rowa -giego, *Ożarów Pierwszy*, -rowa -szego, ożarowski 1970 UN 116, 19. — Człony odróżniające od liczebników *pierwszy*, *drugi*, wyrażone też cyframi rzymskimi *I* i *II*. Lit.: KosLu 69; Nieckuła, -ov- 150. IN

Ożarów (4), dziś Ożarów i Ożarów-Towarzystwo, dwie wsi, sier., gm. Mokrsko, 9,5 km na pld.-zach. od Wielunia: *Oscharow* 1381 SHG-Wiel 132; *Ozarow* 1458 Koz VI 325; *Ozarow* 1511 ŻDz XIII 212; *Ozarow* 1511/12 VisitGn 381; *Ozarow* 1511–23 ŁLB II 99; *Ozarow* 1552 ŻDz XIII 301; *Ożarów* 1827 Tabella II 74; *Ożarów* i *Ożarów poduchowny*, dwie wsi 1886 SG VII 792; *Ożarów* 1921 Sk II 134; *Ożarów* 1952 UW 107; *Ożarów*, -rowa i *Ożarów-Towarzystwo*, -rowa-wa, ożarowski 1974 UN 52, 20. — Człony drugie w n. zestawionych, od przym. *poduchowny* i od ap. *towarzystwo* 'stowarzyszenie, konsorcjum, spółka, kółko' SW VII 88, wskazujące na rodzaj własności. Lit.: SHG-Wiel 132; Nieckuła, -ov- 150. EB

Ożarów (5), mto, tarnob.: *Ozarow* (1403) Kkk II 278; *Oszarow* 1410 Sand nr 489; *Ozarow* 1505 Matr III nr 2268; *Ozarow* 1578 ŻDz XIV 208; *Ozarow* 1676 ŻDz XV 18a; *Ozarow* 1787 Spis 391; *Ożarów* 1827 Tabella II 74; *Ożarów*, os. miejska, przedtem mko 1886 SG VII 793; *Ożarów*, os. m. 1921 Sk III 86; *Ożarów* 1952 UW 121; *Ożarów*, -rowa, ożarowski 1966 UN 27, 46; *Ożarów*, -rowa, wś 1981 WUN II 667; *Ożarów* 1987 MPol nr 38, poz. 329. — W 1569 r. Józef Ożarowski uzyskał od króla Zygmunta Augusta zezwolenie na założenie miasta na terenie lasów należących do wsi Wyszmontów, której był właścicielem. Lit.: KSand 145; Nieckuła, -ov- 150; RospSEMIG 278; RymNmiast 179. IN

Ożarów (6), wś, warsz., gm. Ożarów Mazowiecki, 3 km na wsch. od Ożarowa Mazowieckiego: *Ozarowo* (1417)1456 SHGMz(MK 3, 62); *Oszarowo* 1425 MkM I nr 886; *Oszarowo* 1431 MkM II nr 270; *Oszdzarowow* 1437, *sozarowa* 1472 Warsz nr 1342; *Ozarowu* 1509 SHGMz(MK 32, 58); *Pozarow* (1565) Lumaz I 31; *Ożarowo* 1580 ŻDz XVI 270; *Pozarow* 1619–20 Lumaz I 245; *Ozarow* 1783 MpPerMz; *Ozarow* 1783–84 RejKor 703; *Ożarów* 1827 Tabella II 74; *Ozarów* 1839 MpKwat IV 3; *Ożarów* 1886 SG VII 792; *Ożarów*, -rowa 1982 WUN II 667. — Nazwa od n. os. *Ożar*, z suf. -owo, wtórnie -ów. Forma *Pozarów* powstała zapewne w wyniku adideacji do ap. *pożar*. Być może zapis jest błędny, gdyż występuje jedynie w lustracjach. UB

Ożarów Drugi zob. Ożarów (3)

Ożarów-Franciszków zob. Ożarów Mazowiecki

Ożarów Mazowiecki, mto, warsz.: *Franciszków*, kol. 1921 Sk I 192; *Ożarów-Franciszków* 1952 UW 30; *Ożarów-Franciszków*, osiedle 1967 SM 809; *Ożarów Mazowiecki*, -rowa -kiego 1981 WUN II 667. — W 1901 r. na terenie wsi *Franciszków* powstała huta szkła o nazwie *Ożarów* (od n. pobliskiej wsi *Ożarów*). W 1957 r. utworzono osiedle przemysłowe *Ożarów-Franciszków*. W 1966 r. Prezes Rady Ministrów wydał rozporządzenie o utworzeniu miasta i ustalił n. *Ożarów Mazowiecki*, por. MPol nr 52, poz. 319. Lit.: RymNmiast 179. UB

Ożarów Pierwszy zob. Ożarów (3)

Ożarów Poduchowny zob. Ożarów (4)

Ożarów-Towarzystwo zob. Ożarów (4)

Ożary, wś, wałb., gm. Kamieniec Ząbkowicki, 14 km na płn.-wsch. od Kłodzka: *Hemmersdorf* 1235 Reg nr 211; *villa Helmirici* 1260 SUr III 208; *Henrici villa* 1284 Reg nr 1778; *Heynrichsdorf* 1310 SNGŚI IX 119; *Heynrichsdorf* 1316, *Heinrici villa* 1335, *Heymerischdorff* 1340, *Heymerici villa* 1341, *Haynrichsdorf* 1342 Reg nr 3579, 5475, 6463, 6645, 6898; *Hennersdorff* 1697 CdSil XXXIV 3; *Hemmersdorf* 1743 SNGŚI IX 119; *Hemmersdorf* 1785 Z IV 158; *Hemmersdorf* 1845 K 220; *Hemmersdorf* 1941 Wrzosek 12; *Hemmersdorf* — *Ożary*, -r, *ożarski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Ożary*, *Ożar* 1981 WUN II 667. — Dawna n. niem. *Hemmersdorf* od n. os. *Hemmer*, *Heinrich* (: *Heinrich*) Gott 246, 244 + -dorf, także w zapisach łac. z *villa* 'wieś'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Ożary*. Lit.: SNGŚI IX 119; SGTS XXI 106–9. JCh

Ożary Wielkie, wś, łomż., gm. Rutki, 22,5 km na płn.-wsch. od Zambrowa: *Ozary* 1509 SHGMz (Ep. 6, 69); Stanislaum filium Nicolai Ozar de Olsanka omnia bona sua in villis Olsanka et *Zambrzyca* 1519 Matr IV/3, nr 23188; *Oszary* 1523 SHGMz (Ep. 204, 169v–170); *Magna Osszary* 1524 SHGMz (Ep. 204, 249v); *Ozari* Utraque 1578 ŻDz XVI 380; *Ozary Jacobowizna*, *Ozary Zambrzyca* 1576, *Zambrzyca Ozary* 1591, *Ozary Antiqua* 1598 AtMz; *Ozary Wielkie* 1783 MpPerMz; *Ozary* 1783–84 RejKor 402; *Ozurki* rembielińskiego, *Ozurki* szlachta (!) 1827 Tabella II 74; *Ożary* 1877 Zin II 25; *Ożary Wielkie* 1886 SG VII 794; *Ożary Wielkie*, *Ożar -kich* 1981 WUN II 667. — *Ożary* zob. *Ożarki-Olszanka*. Oboczna n. *Zambrzyca* ponowiona z n. rzeki. W XVI w. *Ożary Magna*, *Ożary Antiqua*, *Ożary-Jakubowizna*, *Ożary-Zambrzyca*; człony drugie od łac. przym. *agnus*

'wielki', *antiquus* 'stary', od n. os. *Jakub*, z suf. -owizna oraz od n. rz. *Zambrzyca*. Lit.: Brodzk Łomż 144; ZMaz 290. UB

Ożary-Olszanka zob. Ożarki-Olszanka

Ożegów, wś, sier., gm. Siemkowice, 8,5 km na płn.-zach. od Pajęczna: *Ozogowo* (1375)1583 RHer VI 1; *Ozegow* 1402 Koz VI 325; *Orzegow* 1511 ŻDz XIII 207; *Oschegow*, *Oschogow* 1511–23 ŁLB I 535; *Ozegow* 1552 ŻDz XIII 283; *Ożegów* 1877 Zin II 25; *Ożegów* 1886 SG VII 794; *Ożegów* 1921 Sk II 133; *Ożegów*, -gowa 1981 WUN II 667. — Nazwa od n. os. *Ożog*, *Ożeg* SSNO IV 166 (: ap. *ożóg*, *ożeg* 'drewniany kij do poprawiania ognia w piecu, pogrzebacz' Sstp V 714, też *ożegać* 'opalać, przypalać' SpXVI, XXII 465), z suf. -owo, -ów. Lit.: SHGŁęc II 24; Nieckula, -ow- 150. EB

Ożenna, os., dawniej wś, krośn., gm. Krempna, 21 km na pld.-zach. od Dukli: *Ożinna* 1581 ŻDz XIV 123; *Ożinna* 1629 RPobKr 277; *Ożynna* 1680 Rej 303; *Ożenna* 1765 Żyd 426; *Ożyna* 1855 Stup 154; *Ożenna* albo *Ożyna* 1886 SG VII 795; *Ożenna* 1921 Sk XII 17; *Ożenna*, -nej, *ożeński*, wś 1966 UN 58, 128; *Ożenna*, -nej 1981 WUN II 667; łemk. *ożenna*, *ożynna*. — Nazwa od ap. *ożyn(a)* 'jeżyna' SW III 933, z suf. -na. Forma *Ożyna* powstała w wyniku uproszczenia -nn- > -n-, zaś *Ożenna* w wyniku przejścia -y- > -e- przed N. Lit.: RBiecz 37–8; Riegłemk 198; Borek, -nn- 170. IN

Ożeńsko zob. Ożańsk

Ożepowice zob. Orzepowice, Orzesze (1)

Ożepowo zob. Orzepów, Orzepy

Ożepów zob. Orzepów

Ożepy zob. Orzepy

Ożeżyn zob. Orzeżyn

Ożga zob. Ozga

Ożogowo zob. Ożegów

Ożogów zob. Ożegów

Ożowa zob. Ożanna

Ożumiech, wś, ostrol., gm. Krzynowłoga Mała, 16,5 km na płn.-zach. od Przasnysza: *Oszymyech*, *Oszymyech* 1426 MkM I nr 278; *Oszymyechi*, *Osszymyechy* 1429 MkM II nr 106; *Osszymiech* 1499 SHGMz (Ep. 149, 57); *Ozimiach* 1567 ŻDz XVI 339; *Ożumiech* 1781 ZPrzasn 31; *Ożumiech* 1783 MpPerMz; *Ożumiech* 1783–84 RejKor 467; *Ożumiech* (!) 1827 Tabella II 74; *Ożumiech* 1886 SG VII 797; *Ożumiech*, -clu, *ożumieski* 1972 UN 140, 33. — Dawniej n. *Ożzymiech*, od n. os. *Ożzymiech (: stp. *zec*, *że* 'palić' SEBor

Ożupowice

754, *miech* 'urządzenie do tłoczenia powietrza w piecach kowalskich' SEBor 322). Forma *Ożumiech*, występująca od XVIII w., niejasna. UB

Ożupowice zob. Orzepowice

Ożyna zob. Ożenna

Ożynna zob. Ożenna

Ożżona zob. Ożanna

Ögnitz zob. Ownice

Öls zob. Oleszna (1), Oleśnica (8), Oleśnica Mała, Oleśniczka

Ölschen zob. Olszany (1)

Ölse zob. Olszany (4)

Östlich Neufähr zob. Górki (7)

Ötscher zob. Owczary (1)

P

Paalow zob. **Pałowo**, **Pałówko**

Paar zob. **Paary**

Paaris zob. **Parys**

Paary, wś, zamoj., gm. Susiec, 13 km na płd.-zach. od Tomaszowa Lubelskiego: *Pary* 1827 Tabella II 78; *Paar* 1839 MpKwat VI 11; *Pary* 1902 Przew II 51; *Pary* 1933 SkBy 1246; *Psary* (!), -rów, *psarski* 1970 UN 120, 20; *Paary*, -rów 1981 WUN II 668; gw. *paary*, -ruf, *pażyński*. — Nazwa od ap. *par* 'odłóg zorany pod ozimincę jakiś czas wcześniej przed siewem, aby ziemia parowała' Sstp VI 37; też ros. i ukr. 'ugór, ziemia leżąca odłogiem' Nitsche 126, w l. mnogiej. Wieś założona ok. 1700 r., leżała w dobrach ordynacji Zamojskich, okresowo miała n. *Huta Pary*. Lit.: CzChełm 185. BCz

Paatzig zob. **Piaski** (18, 37), **Piaski Wielkie** (2)

Pabbeln bei Schittkehmen zob. **Wobały**

Pabianice (1), wś, częst., gm. Janów, 10,5 km na ptn. od Żarek: *Pabyanicze* 1458 Matr I nr 491; *Pabyanicze*, *Pabianicze*, *Pabianycze* 1470–80 DB I 273, 290, II 217; *Pabianicze* 1529 LR 324; *Pabyanicze* 1564 Lukrak II 92; *Pabianicze* 1581 ŻDz XIV 75; *Pabianice* 1629 RPobKr 173; *Fabianice* 1748–49 SHGKrMat 216; *Pabianice* 1787 Spis 352; *Pabjanice* 1877 Zin II 25; *Pabianice* 1886 SG VII 805; *Pabjanice Stare* 1921 Sk III 15; *Pabianice* 1952 UW 254; *Pabianice*, -nic 1981 WUN II 668; gw. *pabańice*, -ic, *pabańicki*. — Dawniej n. *Pabjanice*, okresowo *Fabjanice*, od n. os. *Pabijan*, *Fabijan* (: łac. *Fabianus*) SSNO IV 170, z suf. -ice. Później *Pabianice*, ze zmianą -ija- > -ia-. Nazwa zestawiona, z drugim członem od przym. *stary*. Lit.: RKrak 121. IN

Pabianice (2), mto, łódz.: *Pabyanicze* (1354) XV DO I 362; *Pabianouice* 1399 Koz VII 1; *Pabyanicze* 1470–80 DB I 273; *Pabianycze* 1511 ŻDz XIII 192; *Pabyanicze* 1511/12 VisitGn 387; *Pabianicze* 1511–23 ŁLB I 379; *Pabyanicze* 1552, *Pabianice* 1563 ŻDz XIII 238, 309; ku *Pabyani-*

czam 1564–65 Luwlkp II 45; *Pabianice* 1827 Tabella II 74; *Pabianice* 1886 SG VII 804; *Pabjanice* 1921 Sk II 40; *Pabianice*, -nic, *pabianicki* 1974 UN 42, 51. — Dawniej n. *Pabijanowice*, wtórnie *Pabjanice* (skrót morfemiczny). Współcześnie ze zmianą -ija- > -ia-. Lit.: SHGŁęcz II 24; Rym-Nmiast 179; RospSEMig 278; BarıMorf 109. EB

Pabianice Stare zob. **Pabianice** (1)

Pabianka, cz. Łodzi, dawniej wś: M. *Pobianka* 1839 MpKwat II 4; *Pabjanika*, os. 1877 Zin II 25; *Pabianka*, os. młyńska 1886 SG VII 805; *Pabjanika*, wś 1921 Sk II 65; *Pabianka*, os. 1967 SM 809; *Pabianka*, -ki 1981 WUN II 668. — Nazwa od n. młyna *Pobianka*, ta od n. os. *Pabijan*, z suf. -ka. Zapis z MpKwat ze ścieśnioną samogłoską a. EB

Pabianki zob. **Fabianki**

Pabianowice zob. **Fabianów** (1), **Pabianice** (2)

Pabianowo zob. **Fabianowo**, **Fabianów** (1)

Pabianów zob. **Fabianów** (1)

Pabierowice, wś, rad., gm. Grójec, 4,5 km na płd.-wsch. od Grójca: *Pabirowicze* 1407 Czer nr 652; *Pabirowicze* 1426 MkM I nr 869; *Pabyrowycze* 1479 SHGMz (Ep. 13, 245v); *Pabirowicze* 1576 ŻDz XVI 233; *Pabierowice* 1827 Tabella II 74; *Pabierowice* 1839 MpKwat IV 4; *Pabierowice* 1886 SG VII 806; *Pabierowice*, -wic, *pabierowicki* 1971 UN 127, 22. — Dawniej n. *Pabirowice*, od n. os. *Pabir* (: łac. *Faber*) SSNO IV 171, z suf. -owice. Forma *Pabierowice* powstała w wyniku przejścia -ir- > -er-. Lit.: TaszyckiPatrMz 57; KopRad 381. UB

Pabjanice zob. **Pabianice** (1, 2)

Pabjanowo zob. **Fabianowo**

Pabirowice zob. **Pabierowice**

Pablindschen zob. **Poblędzie**

Pabuken, miejscowość zaginiona, leżała koło wsi Niedźwiada, olszt., gm. Małdyty: *Pabuken* 1334 Ger 111; dy guter Cloken genant in der gegendt *Pabuken* (1334) XV PrUr II 583. — Nazwa zniemczona, łączona z prus. n. os. *Pabuke, por.

Pacanowice

Nabuke TAP 63 (ta jednak wątpliwa, współcześnie odczytywana jako *Nalube). Według Semraua n. *Pabuken* może być błędnym odczytaniem wcześniejszej formy *Pasluken (na co jednak nie ma przekonujących dowodów). Lit.: Ger 111; Sm VI 54, 71; Blaziené II 308. RP

Pacanowice, wś, kal., gm. Pleszew, 4,5 km na płn.-wsch. od Pleszewa: *Pecinowicze* 1384 KW III 548; de *Pecinowicze* 1392 Lek II nr 177; de *Pacinoicze* 1403 RWlkp IV nr 88; de *Spaczynowycz* 1417 RWlkp II nr 500; de *Poczinowicze* (1426)1466, de *Paczinowo* (!) 1440 KW V 423, 644; Petro *Paczonowski* (!) 1441, Petro de *Paczenowicze* 1441 KW X 209, 237; *Pacznowycze* 1511–23 ŁLB II 8; *Paczinowicze* 1579 ŻDz XII 122; *Pacynowice* 1674 MKI(ASK 74, 138); *Pacynowice* 1802–03 MpGillyPr; *Pacanowice* 1846 KsP 322; *Pacanowice*, zwane też *Pacynowice*, niem. *Pacanowitz* 1886 SG VII 807; *Pacanowice*, -wic 1981 WUN II 668; gw. *pacanowice*, -vic, *pacanowicki*. — Dawniej n. *Pecynowice*, od n. os. *Pecyna* SSNO IV 209 (: gw. *pecyna* 'okruchy polepy glinianej z wnętrza pieca, używane jako lek' SEBań II 483, 523), z suf. -owice. Później *Pacynowice*, przejściowo z suf. -owo; od XIX w. n. *Pacanowice*, powstała wskutek adideacji do ap. *pacan* 'człowiek niezaradny, ślamazarny, niezdarny' lub do czas. *pacać*, *pacnąć* 'uderzyć w coś'. Przejściowa forma *Pacnowice* jest wynikiem tendencji do zaniku samogłoski *i*, *y* w sprzyjających warunkach akcentowych, a *Pacynowo* — przejścia do nazw na -owo. ZZ

Pacanowitz zob. **Pacanowice**

Pacanów (1), wś, częst., gm. Przystajń, 15 km na zach. od Kłobucka: *Paczanow* 1661 InwkraK 77; *Paczanow*, pustk. 1787 MpPerKr; *Pacanów* 1787 Spis 353; *Pacanówek* 1789 Lukrak II 477; *Pacanów* 1791 SHGKrMat 216; *Pacanów* 1827 Tabella II 74; *Pacanów Cygański* 1838, 1883 SG IV 784; *Pacanów* 1886 SG VII 806; *Pacanów* 1952 UW 15; *Pacanów*, -nowa 1981 WUN II 668; gw. *pacanuf*, -ova/*cyganka*, -ki. — Nazwa ponowiona z n. wsi *Pacanów* (2). Przejściowo odnotowano n. *Pacanówek*, z suf. -ek, oraz n. zestawioną, z członem odróżniającym *Cygański*, od n. os. *Cygan* RymSEN I 103 lub od ap. *cygan*. Nazwa zestawiona *Pacanów Cygański* uległa w gwarze uniwersalizacji w formie *Cyganka*. Lit.: RKrak 121. IN

Pacanów (2), wś, dawniej mto, kiel., gm. Pacanów, 24 km na pld.-wsch. od Buska-Zdroju: de villa [*Pacanów*] (1110–17)1502, *Paczanow* (1219)

1502, *Paczanow* (1317)1502 ZDK I 5, 6, 38; *Paczanow* 1325–27 MVat I 156; *Paczonow* 1346–57 MVat II 174; *Paczonow* (1356) KMłp I 291; *Paczonow* 1363 CdP I 225; *Paczanow* (1374) 1502 ZDM I 189; *Paczonow* 1397 Sand nr 162; *Paczanow* (1403)1635 ZDM V 23; *Paczonow* (1405), *Pacanow* 1412 Sand nr 357, 532; *Paczanow*, *Paczonow*, opp. 1470–80 DB I 62, II 422; *Paczanow*, *Paczonow* 1508 ŻDz XV 488, 489; *Paczanow* opido 1529 LR 133; *Paczanow* 1579 ŻDz XIV 238; *Paczanow* 1787 Spis 371; *Paczanow* 1827 Tabella II 74; *Pacanów*, os. 1877 Zin II 25; *Pacanów*, os. m. 1886 SG VII 806; *Pacanów*, os. m. 1921 Sk III 134; *Pacanów* 1952 UW 110; *Pacanów*, -nowa, *pacanowski* 1966 UN 19, 50. — Dawniej zapewne n. *Paczanów*, od n. os. *Paczan (: *Pakosław* SSNO IV 178), z suf. -ów. Zmiana *Paczanów* > *Paczonów* w wyniku przejścia *a* > *o* przed *n*, zaś zmiana *Paczanów* > *Pacanów* to skutek mazurzenia. *Pacanów* uzyskał prawa miejskie w 1265 r., a utracił w 1867 r. Nazwa spularyzowana przez Makuszyńskiego w „Przygodach Koziółka Matołka”. Lit.: KSand 147; KopKiel 195; Nieckula, -ov- 151; RospSEMIG 279; RymNmiast 180; Malec, Słownik etymologiczny nazw geograficznych Polski, 2003, 186. IN

Pacanów Cygański zob. **Pacanów** (1)

Pacanówek zob. **Pacanów** (1)

Pacanówka, wś, tarnob., gm. Rytwiany, 6 km na pld.-wsch. od Staszowa: *Pacanówka*, wś 1921 Sk III 133; *Pacanówka* 1952 UW 110; *Pacanówka*, -ki, *pacanowski* 1970 UN 33, 16; *Pacanówka*, -ki 1981 WUN II 668. — Nazwa od n. m. *Pacanów* (2), z suf. -ka. IN

Pace, wś, biał., gm. Brańsk, 7,5 km na pld.-wsch. od Brańska: *Pace*, młyn 1676, *Pace* 1775–89 Kond 151; *Pace* 1795 MpPerPd; *Pace*, wś 1902 SG XV/2, 428; *Pace*, -ców, *pacowski* 1972 UN 153, 16; gw. *pacy*, -uf, *pacofski*. — Początkowo n. młyna, od n. os. *Pac*, w l. mnogiej, por. *Pacz* trzyma młyn na arendzie 1558 AWAK XIV 27. Antroponim *Pac* od im. cerkiewnego *Ipatij* BiryłaBA I 90 lub od brus. ap. gw. *pac*, *pacuk* 'szczur' Słbgav III 467. Lit.: Kond 151. EB

Pace zob. **Kisielany-Kuce**

Paceliszki zob. **Pacieliszki**

Paceltowo zob. **Pacółtowo**, **Pacóltowo** (2)

Paceluszka zob. **Pacieliszki**

Pacew, wś, rad., gm. Promna, 4 km na płn.-zach. od Białobrzegów: *Paczewo* 1430 MkM II nr 554; *Paczewo* 1497 KkM 314; *Paczewo* 1511/12,

Paczew (1531) VisitGn 352, 670; *Paczew, z Paczewa* (1565) Lumaz I 56, 57; *Paczewo* 1576 ŻDz XVI 235; *Paczew* 1617 Lumaz I 162; *Pacew* 1792 Mp-PerRw; *Pacew* 1827 Tabella II 74; *Pacew* 1839 MpKwat IV 5; *Pacew* 1886 SG VII 807; *Pacew, -wa, pacewski* 1964 UN 18, 16. — Nazwa od n. os. *Pacz* (: *Pakostaw* lub *Paweł*) SSNO IV 174, z suf. *-ewo*, wtórnie *-ew*. Forma *Pacew* powstała w wyniku mazurzenia. Lit.: KopRad 330. UB

Pach zob. Niesulowo-Pach

Pacha zob. Dzbenin (2)

Pachna Wola zob. Pachnowola

Pachnia Wola zob. Pachnowola

Pachnina Wola zob. Pachnowola

Pachnińska Wola zob. Wólka Pachnowolska

Pachnowola, wś, lub., gm. Puławy, 7 km na zach. od Puław: *Pachnyna Wola* 1458 SHGSd(OL 2 k. 135); *Pachnyna Wolya* 1508 ŻDz XV 476; *Pachnyna Wolya* 1529 LR 438; *Pachnyna Wolya* 1540 Matr IV/3, nr 20278; *Parchniuniya* (!) *Wolya* 1564–65 Lusand 195; *Pachnyna Wolia* 1569 ŻDz XIV 320; *Pachnowola* 1787 Spis 445; *Pachna wola* 1827 Tabella II 74; *Pachnowola* 1877 Zin II 25; *Pachnowola* 1886 SG VII 807; *Pachnowola* 1921 Sk III 53; *Pachnowola*, wś 1967 SM 810; *Dobrosławów*, wś (część obszaru), po zmianie *Pachnowola, -li, pachnowolski* 1988 MPol nr 35, poz. 323. — Początkowo n. zestawiona *Pachnina Wola* (*Pachnia Wola*); człon pierwszy od żeńskiej n. os. *Pachna* (: *Pakostawa*) SSNO IV 172, 178, człon drugi od ap. *wola*. Od XVIII w. *Pachnowola* wskutek zmiany n. w złożeniu po zaniku cząstki *-in*. W 1988 r. na części obszaru wsi Dobrosławów reaktywowano wieś o starej n. *Pachnowola*. Lit.: KSand 229; BariMorf 30, 141. IN

Pachnowolska-Wólka zob. Wólka Pachnowolska

Pachole, wś, bial., gm. Dębowa Kłoda, 15,5 km na wsch. od Parczewa: *Pachole* 1698 AWAK XVII 256; *Pachole* 1775 SHGPd(Tarpod); *Pachole* 1795 MpPerPd; *Pachole* 1827 Tabella II 74; *Pachole* 1877 Zin II 25; *Pachole* 1886 SG VII 807; *Pachole* 1952 UW 151; *Pachole, -la, pacholski* 1971 UN 117, 18. — Nazwa od n. os. *Pachół* SSNO IV 173, z suf. *-e*. Inaczej Kreja. Antroponim od im. *Paweł* lub od ap. *pachół* 'woźny, sługa' Sstp VI 2. Lit.: KrejaKol 60. EB

Pacholewo, wś, poznań., gm. Oborniki, 10,5 km na wsch. od Obornik: Nicolaus *Pacholefski* 1396

Lek I nr 2229; in *Pacholewo* 1418 RWlkp I nr 961; *Pancholyewo* 1446 SHGPn(PG 2, 167v); *Pancholewo* 1492 SHGPn(PG 10, 167); *Pakholewo* (!) 1510 NKs 39; *Pacholewo* 1580 ŻDz XII 3; *Pacholewo* 1622–24, *Pacholewo* 1789 PPozn(Tab 1, 1 i 6, 247v); *Pacholewo* 1886 SG VII 807; *Pacholewo, -wa* 1981 WUN II 668. — Dawniej być może n. **Pecholewo*, od n. os. **Pechol* (: **Pech, Pęcistaw* SSNO IV 216), por. niżej *Pęchowo*, z suf. *-ewo*. Nieckuła i Podlaska opowiadają się za odczytaniem n. jako *Pacholewo* od n. os. **Pachol* (: *Pachół*). Lit.: SHGPn III 549–50; Nieckuła, *-ov-* 150; PPozn 220. ZZ

Pacholeta, wś, szczec., gm. Widuchowa, 11 km na płd. od Gryfina: de *Poclent, de Pokelent* (1301) PU IV 26, 29; de *Pokolente* 1304, [de] *Pokalent* (1305)1587 PU IV 127, 191; in *Pokelente* (1327)XV PU VII 170; *Pakelenten* 1523 Rzduma II 121; *Pakalente* 1618 MpLub; *Pakulent* 1789 MpGillyPom; *Pakulent* 1827 MpUMbl 1405; *Pakulent* — *Pacholeta, -ląt, pacholecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pacholeta, -ląt* 1981 WUN II 668. — Dawniej n. **Poklety*, od n. os. **Poklęt*, w l. mnogiej, lub *Poklęte*, od imiestowu *poklęty* (: *poklęc* 'przebrać') Sstp VI 314, w rodzaju nijakim (np. (miejsce) *poklęte*, tj. *przeklęte*). Zapisy historyczne z *-en-* (zamiast *-an-*) zdają się świadczyć o osłabionej tendencji do przegłosu **ę > 'ą* przed *t*. Poświadczają też zniemczenie nazwy przez zastąpienie samogłoski *o* przez *a* w pierwszej sylabie oraz wstawianie w drugiej sylabie samogłosek *-e-, -o-, -a-, -it-*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Pacholeta*. Lit.: LorSNH 82; Rzduma II 121, III 83–4. BCZ

Pachollen zob. Pacholy

Pacholy, os., dawniej wś, elbl., gm. Stary Dzierzgoń, 2,5 km na płn.-wsch. od Dzierzgonia: *Baccullen, Bacoln* ok. 1400 Ger 15; *Bacohn, Baccollen, Bacolhn, Bakuln* ok. 1400 Błażenie II 308; *Paculle* 1436/37 KętL 567; *Baccullen* 1437 GZ 34; *Pokellen*, Ordensdorf 1477, Gut *Pokollen* 1554, *Pacholen* 1624 Sm V 38; *Barkollen* (!) 1543, 1579, 1602–03 HAPr V 79; *Pachollen*, wś 1789 Goldb I 152; *Pachollen*, folw. 1820 Wald 184; *Pachollen* — *Pacholy* 1879 KętN 186; *Pacholy* 1882 KętL 567; *Pachollen* 1920 MpHAPr I; *Pachollen* — *Pacholy*, folw. 1946 Ley I 49; *Pachollen* — *Pacholy, -lów, pacholski* 1950 MPol nr A-52, poz. 588; *Pacholy* — *Pachollen*, os. 1951 Rosp 230; *Pacholy, -lów* 1981 WUN II 668. — Nazwa uznawana za prus. **Bakul-ai*, od n. os. **Bakul-*, por. prus. n. m. *Bakoy*,

Pachoły

lit. n. os. *Bākas, Bakūtis* (: lit. *bākoti* 'zatkanć, zatykać', *bākyti* 'pakować; schwycić', łot. *bakāt* 'nie-dbałe zatkanć, zatykać'), lit. n. m. *Bakuliai, Bakeliai* PétVV 65. Inaczej objaśniana jest lit. n. w. *Bakā*. W formie przejętej do j. niem. regularne wahanie *b : p, u : o*. Na podstawie niem. postaci *Pachollen* Kętrzyński odczytał n. jako *Pachoły* i w takiej formie została ustalona po 1945 r. Lit.: Ger 15; Toporov Prus I 183–4; Błażenie II 308. RP

Pachoły zob. Tymianki-Pachoły

Pachucie zob. Pacy

Pachtarnia, cz. wsi Kontrowers, dawniej wś, ciech., gm. Strzegowo-Osada: *Pachtarnia* attynencja 1880 SG I 755; *Pachtarnia*, przyległość dóbr 1886 SG VII 808; *Czarnocin-Pachtarnia*, wś 1921 Sk I 23; *Pachtarnia*, kol. 1967 SM 810; *Pachtarnia*, -ni 1971 UN 123, 21. — Nazwa od ap. *pacht* 'dzierzawa, arenda' SL IV 15, z suf. -arnia, por. *pachciarńia* 'miejsce, gdzie mieszkają pachciarze i utrzymują nabiał dzierzawiony' SW IV 4. UW

Pachucin zob. Pachuczyn

Pachuczyn, wś, łomż., gm. Kolno, 4,5 km na wsch. od Kolna: *Bogumylowo* (1438)1456 SHGMz (MK 3, 216v); *Bogumylowo* (1439)1456 SHGMz (MK 3, 228); penes granicies *Pachuczkyego* 1473 SHGMz(MK 6, 49); *Czybori* granicies 1474 SHGMz(MK 6, 63); *Czybori* 1475 SHGMz(MK 6, 63); in villa *Pachucy* alias *Szczybory* 1488 SHGMz (Ep. 10, 620–621); *Pachuczyno* (!) 1509 SHGMz (Ep. 6, 56); *Pachuczino* 1578 ŻDz XVI 373; *Pachuczyn* 1827 Tabella II 75; *Pachuczyn* 1839 MpKwat V 2; *Pachuczyn* al. *Pachucin* 1886 SG VII 808; *Pachuczyn*, -na 1981 WUN II 668. — Wieś powstała w latach 20. XV w. Dawniej zwała się *Bogumitowo*, od n. os. *Bogumil*, z suf. -owo, por.: circa granicies *Bogumil* iacentes, super Scroda ex utraque parte fluvii (1421)1456 SHGMz(MK 3, 76); Dominus dux dedit *Bogumil* de Lowczewo decem mansos inter mensure Chulmensis inter granicies hereditatum Obidzino et Thisky 1426 MkM I nr 309. Później n. *Pachuczyn(o)*, od n. os. *Pachucy* (: *Pafnucy*), z suf. -ino, -in. W n. na terenie mazarzącym hiperpoprawne -cz- zamiast -c-. W 1427 r. dobra odkupił Paweł zwany *Pachucy* z Czernic, por.: Paulum alias *Pachucy* 1458 ZHer nr 154, a w 1435 r. część nabył jego brat *Ścibor*. Stąd oboczna n. *Ścibory*//*Cibory*, od n. os. *Ścibor*, w l. mnogiej. Lit.: WiśnŁomż 57; BrodzŁomż 58–9; ZMaz 290–91. UB

Pachun zob. Pachury

Pachury, cz. wsi Turowo, dawniej wś, ciech., gm. Wieczfnia Kościelna: *Turowo Pachori* (!) 1531 SHGPł 312; *Turowo Pachun*, T. *Pachy* 1578 ŻDz XVI 75; *Turowo Pachury* 1781 MpPerPł; *Turowo pachy* 1827 Tabella II 244; *Turowo-Pakury*, wś 1892 SG XII 654; *Turowo-Pakury*, os. 1967 SM 1176; *Pachury*, -chur, cz. wsi Załęże 1972 UN 131, 38; *Pachury*, -chur 1981 WUN II 668. — Nazwa zastawiona, człon pierwszy to n. okolicy szlacheckiej, zob. *Turowo*, człon drugi od n. os. *Pachura*, *Pach*, *Pakura* oraz od n. os. *Pachun (: *Pakostaw* lub *Paweł*) SSNO IV 172, 173, 178, w l. mnogiej. Lit.: SHGPł 312. UW

Pachutken zob. Pachutki

Pachutki, os., dawniej wś, elbl., gm. Prabuty, 9 km na ptn.-wsch. od Prabut: van dem Felde de *Tollingesdorff* (1431) MWrm IX 401; *Toniusdorf* (!) 1543, 1576 HApR V 87; *Pachutken*, folw. 1789 Goldb II 177; *Pachutken* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Pachutken* — *Pachutki* 1879 Kętn 101; *Pachutki*, niem. *Pachutken*, dobra ryc. 1886 SG VII 808; *Toenigesdorf* 1938, *Pachutken* — *Pachutki*, dw. 1946 Ley I 104; *Tönigesdorf* — *Pachutki*, -tek, *pachutecki* 1950 MPol nr A-8; *Pachutki* — *Tönigesdorf* (*Pachutken*), os. 1951 Rosp 230; *Pachutki*, wś 1967 SM 810; *Pachutki*, -tek 1981 WUN II 668. — Nazwa niem. *Tollingesdorf* od n. os. *Tulingas* (: *Dalleo*, *Tallo*) FörstON II 730 (z regularnym *u : o*) + *Dorf* 'wieś'; wtórna postać *Tönigesdorf*, z adideacją do n. os. *Tönnings*, *Thönnnes*, *Tönges* (: *Antonius*) Gott 90. W XVI–XVII w. zmiana n. na pol. *Pachutki*, od n. os. *Pachutek (: *Pachuta* SSNO IV 173, od *Paweł* lub *Pakostaw*), w l. mnogiej, zgodnie z nazewniczą tradycją w tym regionie. RP

Pachy, wś, skiern., gm. Biała Rawska, 6,8 km na ptn.-wsch. od Białej Rawskiej: z *Pach* 1563–65 Wittyg 270; *Pachowice* 1579 ŻDz XVI 185; *Pachowice* 1792 MpPerRw; *Pachy* 1827 Tabella II 75; *Pachy* 1839 MpKwat IV 4; *Pachy* 1886 SG VII 808; *Pachy* 1921 Sk I 175; *Pachy*, -chów 1981 WUN II 669. — Nazwa od n. os. *Pach* SSNO IV 172, w formie pluralnej; przejściowo forma patronimiczna, z suf. -owice. Lit.: TaszyckiPatrMz 57, 81; GórnRWłkp 157. UW

Pachy zob. Pachury

Pacieliszki, wś dziś nieistniejąca, leżała w gm. Juchnowiec Dolny, biał.: *Pácieliszki*, wś 1744 SDV 149; *Pacieliszki*, wś 1784 KondBał 60; *Pacieliszki*

1795 MpPerPd; *Pacieliszki* 1808 KondBał 60; gw. *paceluška*, -ki. — Dawniej n. *Paceliszki*, od lit. n. os. *Pac-ėlis*: *Pācas* (: brus. n. os. *Pac* od *lpatij* lub od lit. *Pōvilas*) Lpvz II 359, z suf. -iszki. Późniejsza postać *Pacieliszki* ze zmięczoną spółgłoską c. Dziś jest to n. pola we wsi Olmonty. Forma gw. z suf. -uszka. Lit.: KondBał 60. EB

Pacierzów, wś, częst., gm. Kłomnice, 18 km na pld. od Radomska: *Paczyerzow* 1511 ŻDz XIII 206; *Paczyerzow* 1511–23 ŁLB I 518, 520; *Panczerzow* (!) 1552, *Pacierzów* 1553 ŻDz XIII 281; *Pacierzow* 1791 MpPerSd; *Pacierzów* 1827 Tabella II 75; *Pacierzów*, folw. i os. leśna 1886 SG VII 808; *Pacierzów* 1921 Sk II 86; *Pacierzów*, -rzowa, *pacierzowski* 1972 UN 48, 47. — Nazwa od n. os. *Pacierz* SSNO IV 173, z suf. -ów. Do n. os. por. ap. *pacierz* 'modlitwa „Ojcze nasz”, modlitwa w ogóle, modlenie się; poszczególny krąg w kręgosłupie' SpXVI, XXIII 8–9. Lit.: Nieckula, -ov- 150. EB

Paciorkowa Wola, dziś *Paciorkowa Wola Nowa* i *Paciorkowa Wola Stara*, dwie wsi, rad., gm. Zwolień, 5 i 4 km na ptn.-wsch. od Zwolenia: *Wolya Gluskowa* 1564–65 Lusand 195; [*Paciorkowa Wola (Wola Głuszkowa)*] XVI AtSd 150; *Paciorkowa Wola* 1787 Spis 420; *Paciorkowa wola* 1827 Tabella II 75; *Paciorkowa Wola*, wś 1886 SG VII 808; *Paciorkowa Wola*, wś i folw. 1902 Przew II 47; *Paciorkowa Wola Nowa*, *Paciorkowa Wola Stara*, dwie wsi 1921 Sk III 57; *Paciorkowa Wola Stara* 1952 UW 119; *Nowa Paciorkowa Wola*, -wej -wej -li, *Stara Paciorkowa Wola*, -rej -wej -li, *paciorkowski* 1970 UN 36, 2; po zmianie *Paciorkowa Wola Nowa*, *Paciorkowa Wola Stara*, -wej -li -ej, *paciorkowski* 1998 DzU nr 11, poz. 41. — Początkowo wieś nosiła n. zestawioną *Wola Głuszkowa*, później *Paciorkowa Wola*, z członem od ap. *wola*; człony odróżniające od n. os. *Głuszek* (: ap. *gluszek* 'człowiek przygłuchy' Sp XVI, VII 441) i *Paciorek* (: ap. *paciorek* 'modlitwa, modlenie się; koralik, różaniec' SpXVI, XXIII 9) SSNO II 133, IV 174. Od XX w., w wyniku podziału wsi na dwie jednostki osadnicze, n. z dodatkowymi członami odróżniającymi od przym. *nowy*, *stary*. Lit.: KopRad 183, 185, 313, 330, 494. IN

Paciorkowa Wola Nowa zob. *Paciorkowa Wola*

Paciorkowa Wola Stara zob. *Paciorkowa Wola*

Paciorkowska Wola zob. *Wola Paciorkowska*

Paciufka zob. *Podkrasne*

Packhausen zob. *Pakosze*

Paclaw, cz. wsi Kalwaria Paclawska, dawniej wś, przem., gm. Fredropol: *Paczslaw* 1441 AGZ XIII nr 1535; *Paczlaw* 1474 AGZ XVIII nr 494; *Paclawy* 1515, *Paclaw* 1589 ŻDz XVIII/1, 128, 9; z *Paclawa* 1648 AGZ XXI 13; *Paclaw* 1794 Ga Ff2; *Paclaw* 1851 Sch 128; *Paclaw* 1886 SG VI 810; *Paclaw* 1921 Sk XIII 9; *Paclaw*, wś 1933 SkBy 1236; *Paclaw*, -wia 1966 UN 67, 34. — Nazwa od n. os. *Paczeslaw, por. stczes. *Paceslav*, z suf. -j/s. W n. zanik samogłoski e oraz uproszczenie grupy spółgłoskowej -czst- > -c-. Okresowo n. w l. mnogiej *Paclawy*. Lit.: MakPrz 197, Rospond, -j/s 106. BCZ

Pacnowice zob. *Pacanowice*

Pacołtowo zob. *Pacołtówko*, *Pacołtowo* (1, 2)

Pacołtówko, wś dziś nieistniejąca, tor., gm. Nowe Miasto Lubawskie: *Petzelsdorf* 1414 SchK II 262; Gr. und Kl. *Pacołtowo* 1789 Goldb II 177; Kl. *Petzelsdorf* — *Pacułtówko* 1879 KętN 95; *Paceltowo* Gross i Klein, ob. *Pacołtowo* 1886 SG VII 807; *Pacołtówko*, niem. Klein *Paceltowo*, al. *Petzelsdorf* 1886 SG VII 810. — O niem. n. *Petzelsdorf* i Klein *Pacołtowo* zob. *Pacołtowo* (2); osada zapewne włączona do tej wsi. Nazwa *Pacołtówko*, z suf. -ko, będącym polskim odpowiednikiem niem. klein 'mały'; n. w formie zuniwerbizowanej. RP

Pacołtowo (1), wś, olszt., gm. Grunwald, 11 km na pld.-zach. od Olsztynka: Petro de Geierswalde ... illorum de *Peczoldisdorf* 1352, *Peczoldisdorf* 1359 PrUr V 56, 436; de *Paczendorff* (!) 1372 VPr III 140; *Peczeldiesdorf* ok. 1380, *Peczilsdorf* (1394) Döhr 97; *Petzdorf*, *Paczoltowo* 1520 KętL 357; *Pezdorff* 1579 HAPr V 56; *Petzdorf* 1600 Döhr 97; *Pezdorff* 1601–02 HAPr V 56; *Petz(en)dorf* s. *Pötzdorf* (*Paczoltowo*) ok. 1780 HAPr IV 329, 336; *Petzdorf*, poln. *Paczoltowo* 1789 Goldb I 156, 160; *Petzdorf* 1796–1802 MpSchröt XVI; Gr. *Pe(ö)tzdorf* (poln. *Pacołtowo*) 1820 Wald 196; Gr. *Petzdorf* al. *Pötzdorf* — *Pacołtowo* 1879 KętN 204; *Pacołtowo*, niem. *Poetzdorf* (Gross) 1886 SG VII 810; Gross *Poetzdorf* — *Pacołtowo*, dw. 1946 Ley I 75; Gross *Pötzdorf* — *Pacołtowo*, -wa, *pacołtowski* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Pacołtowo*, -wa 1981 WUN II 669; gw. *pacułtowo*. — Dawniej n. niem. *Petzoldsdorf*, od n. os. *Petzold*, która jest zdrobnieniem im. odbiorcy nadania z 1352 r. *Petro* de Geierswalde, zob. Döhr 97, też od form skróconych tej n. os. *Petzil*, *Petz*, *Pötz* + -dorf. Nazwa spolonizowana już w XVI w. jako *Paczoltowo* lub *Pacołtowo*, por. *Pa-*

Pacóftowo

czolt, *Pacolt* SSNO IV 175–6, z suf. *-owo*, zob. *Paczóltowice*; wtórna n. *Pacóftowo*. W XIX w. w źródłach niem. okresowo z członem odróżniającym od niem. przym. *gross* 'wielki'. Lit.: Döhr 21, 26, 62, 81, 86; Biolik, PMT X 103. RP

Pacóftowo (2), wś, tor., gm. Nowe Miasto Lubawskie, 2 km na wsch. od Nowego Miasta Lubawskiego: *Petzelsdorf* 1414 Br 152; *Petzolca* (1414), *Petzelsdorf* (1416) Woel 392, 405; *Petzelsdorf* 1426, *Petzelsdorf* 1502 Woel 430, 609; *Pacóftowa* 1570 ŻDz XXIII 2; *Paculthowo*, *Pacóftowo* 1605, *Pacóftowo* 1616 Font XXIII 20, 108, 21; *Paculthowo* 1667–72 Font VI–X 460; *Pacóftowo* (1693) Woel 1098; z *Pacóftowem* 1723 Font XLII 163, 165; *Gr. Pacóftowo* 1789 Goldb II 177; *Gr. Pózeltowo* (!) 1796–1802 MpSchröt XVI; *Gr. Pacóftowo* — *Paculthowo* 1879 KętN 95; *Paceltowo* *Gross* i Klein, też *Pacóftowo*, *Paculthowo*, *Pacóftowo*, niem. *Gross Pacóftowo* al. *Paceltowo* 1886 SG VII 807, 810; *Wielkie Pacóftowo*, niem. *Gross Pacóftowo* 1921 Sk XI 37, 90; *Paculthowo* (*Gr. Pacóftowo*) 1925 Krzep 86; *Pacóftowo* 1952 UW 182; *Pacóftowo*, *-wa*, *pacóftowski* 1971 UN 171, 20; *Pacóftowo*, *-wa* 1981 WUN II 669. — Dawniej n. niem. *Petzelsdorf*, od n. os. *Petzel(t)* (: *Petrus*) Gott 382 + *-dorf*. Nazwa spolonizowana w XVI w. jako *Pacóftowa*; później też zapisywana jako *Paceltowo*, *Pacóftowo*, *Paculthowo*, współcześnie *Pacóftowo*. W XVIII w. w zapisach zniemczonych z członem odróżniającym od niem. przym. *gross* 'wielki'. Lit.: SHGCh 94. WK

Pacuszki zob. **Zalesie-Pacuszki**

Pacyna (1), wś, dawniej mto, płoc., gm. Pacyna, 11,5 km na płd. od Gębina: *Paczinam* (1303)1583 KMaz II 110; *Pacyna* 1436 SHGRw(MK 335, 76v); *Paczina* 1455 SHGRw(MK 337, 55v); *Paczino* 1466 SHGRw(Ep. 5, 172); *Jacobo de Pacyna* 1472 Matr I nr 910; de *Paczina* 1502 Matr III nr 673; *Parochia Paczina* 1579 ŻDz XVI 197; *Pacyna* 1792 MpPerRw; *Pacyna* 1827 Tabella II 75; *Pacyna*, wś i dobra 1886 SG VII 811; *Pacyna*, *-ny*, *pacynski* 1971 UN 125, 20. — Nazwa od ap. *pacyna*, *pacyna* 'rumowisko z gliny piecowej, kamienia, wapna' SW IV 102 lub *pacyna* 'wiosło duże; ster' SGPKar IV 8, 68, SpXVI, XXIII 11–2. Przejściowo n. dostosowana do nazw na *-ino*. Lit.: Miasta polskie w tysiącleciu II 496; RospSEMIG 279; RymNmiast 180. UW

Pacyna (2), cz. wsi Stanisławów, dawniej wś, płoc., gm. Kutno: *Pacyna* 1921 Sk I 51; *Pacyna*,

wś 1967 SM 810; *Pacyna*, *-ny*, cz. wsi Stanisławów 1974 UN 41, 33; *Pacyna*, *-ny* 1981 WUN II 669; gw. *pacyno*, *-ny*. EB

Pacyna (3), cz. wsi Kozłów, dawniej wś, rad., gm. Jastrzębia: [młyn] *Pacyna* 1433 HE XVI 103; Młyn trzeci, rzeczony *Paczyna* in fluviiis ... *Paczyna* 1564–65 Lusand 166; *Waczin* (*Wacyń v. Pacyna*) 1569 ŻDz XIV 324; Młyn *Pacyna* 1839 MpKwat IV 5; *Pacyna* 1877 Zin II 26; *Pacyna*, wś i os. mł. 1886 SG VII 812; *Pacyna*, wś i folw. 1902 Przew II 47; *Pacyna*, kol., os. mł. 1933 SkBy 1236; *Pacyna*, *-ny*, os. 1981 WUN II 669; po zmianie *Pacyna*, *-ny*, cz. wsi Kozłów 2002 DzU nr 233, poz. 1967. — Nazwa od n. rz. *Pacyna*, dziś *Pacynka*, dopływ Mlecznej, por.: ad fluvios Mel et *Paczyna* 1470–80 DB III 406, fluvio *Paczyna* 1564–65 Lusand 255, *Pacyna* 1789 Lusand II 183, *Pacynka* 1839 MpKwat IV 5. Początkowo n. określała rzekę i młyn, później osadę. Lit.: KopRad 459; Rymut, HE XVI 103. IN

Pacyna Mała zob. **Paczynka**

Pacyna Wielka zob. **Paczyna**

Pacynki, os. niezidentyfikowana, leżała w historycznym pow. Kalisz: *Paczynki* 1448 SHGKI (PG 3, 16v); *Dobiesława Paczynskiego* 1485 SHGKI(PG 10, 27v). — Nazwa od n. os. *Pac(z)ynka* SSNO IV 177 (: *Pakośław* lub od ap. *pacyna*, *pacyna*), w l. mnogiej. ZZ

Pacynowice zob. **Pacanowice**

Pacynowo zob. **Pacanowice**

Pacynska Wola zob. **Wola Pacynska**

Paczaltowice zob. **Paczóltowice**

Paczanów zob. **Pacanów** (2)

Paczew zob. **Pacew**

Paczewo, wś, gdań., gm. Sierakowice, 18 km na płn.-zach. od Kartuz: *Patschow* ok. 1400 Zeit XI 28; Huta *Paczewo* 1664 Font XXXII 384; *Paczewo* (1714) SG VII 812; *Paczewo* 1720, 1749 Font XVI–XIX 530, 227; *Paczewo* od. *Patschewo* 1789 Goldb II 177; *Paczewo* 1796–1802 MpSchröt IX; *Paczewo*, niem. *Patschewo* 1886 SG VII 812; *Paczewo* (*Patschewo*) 1925 Krzep 86; *Paczewo* 1952 UW 191; *Paczewo*, *-wa* 1981 WUN II 669; gw. dawniej *pacew^o*, później *pacew^o*, *-va*, *pacewski/pacowski* Lor A 26. — Nazwa od n. os. *Pacz* (: *Pak* + *-j*, por. *Pakośław* SSNO IV 174), z suf. *-ów*, *-ewo*. Lit.: Zeit VI 56; Kęsikowa, PMT II 109. WK

Paczkowe zob. **Strzyżewo Paczkowe**

Paczkowice, cz. Czarnowa, dawniej wś, wałb., gm. Kamienna Góra: *Hohenwaldau* 1745 SNGŚI

IX 121; *Hohenwaldau* 1765 SGTS V 215; *Hohenwaldau* 1786 Z VI 373; *Hochwald* 1816 SGTS V 215; *Hohenwaldau*, auch *Hochwaldau*, wś 1845 K 236; *Hohenwaldau* 1941 SOV 150; *Hohenwaldau* — *Paczkowice*, -ic, *paczkowicki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Hohenwaldau* — *Paczkowice*, os. 1951 Rosp 230; *Paczkowice*, os. 1967 SM 810. — Dawna n. niem. *Hohenwaldau* od *hoch* 'wysoki' + *Wald* 'las' + człon strukturalny -*au*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Paczkowice*. Lit.: SNGŚI IX 121; SGTS V 215–6.

JCh

Paczkowo (1), wś, elbl., gm. Kwidzyn, 10 km na pld.-wsch. od Kwidzyna: de *Paczkow* (1336) 1591 PrUr III 53; illorum de *Paczkow* (1361) XV PrUr V 574; von *Paczkow* 1403 UBP 175; *Patzkow* 1403, *Patzkow* 1414 Kętl 198, 205, 214; *Patzkaw* 1430 UBP 189; *Patzkaw* 1480 Font XLI 38; *Patzkaw* 1568, *Patschkau* 1606 ZeitM XXXVI 43; *Patschkau* 1789 Goldb II 179; *Patschkau* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Patschkau* — *Paczkowo* 1879 Kętn 90; *Paczkowo* 1886 SG VII 831; *Paczkowo* — *Patschkau* 1951 Rosp 230; *Paczkowo*, -*wa* 1983 WUN II 669. — Nazwa od n. os. *Paczek* (: *Pakostaw*) SSNO IV 175, z suf. -*owo*. W substytucji niem. -*ow*, -*aw*, -*au* zamiast pol. -*owo*. Lit.: Górniewicz, PMT IV 119.

RP

Paczkowo (2), wś, pozn., gm. Swarzędz, 4,5 km na zach. od Kostrzyna: *Paczkowo* 1329 KW II 436; *Paczkowo*, *Pacovo* (!) villa (1423) 1488–92 NKs 26, 50; *Paczcowo* 1428 SHGPn III 550; *Paczkowo* 1480 AC I nr 687; *Panczkowo* (!) 1508 SHGPn III 550; *Paczkowo* 1510 NKs 25; *Panczkowo* 1563 SHGPn III 550; *Pęczkowo* 1580 ŻDz XII 36; *Pęczkowo* 1619 PPozn (Tab 3, 10); *Paczkowo* 1789 PPozn 220; *Paczkowo* al. *Pęczkowo*, niem. *Patschkowo* 1886 SG VII 813; *Paczkowo* 1921 Sk X 74; *Paczkowo*, -*wa*, *paczkowski* 1966 UN 93, 38. — Nazwa od n. os. *Pęczek*, *Pączek* SSNO IV 218, z suf. -*owo*. W SG znalazł się dawny zapis *Paczkowo* obok *Pęczkowo*. Wariant *Paczkowo* w stp. ortografii został potraktowany jako forma oficjalna i tak zapisany w Sk X 74. Zapisy w SG VII 813 odpowiadają ówczesnym postaciom nazwy. Lit.: SHGPn III 550–51; Nieckula, -*ov*- 151; PPozn 220.

ZZ

Paczków (1), mto, opol.: *Pachcov* 1254, *Paczchow* (1261) XIII SUr III 82, 244; *Paczcow* (1286) XIV SUr V 209; *Paczcow* 1291 Reg nr 2197; *Patzkaw* 1295 SUr VI 162; *Paczcow* ok. 1300 CdSil XIV 14; *Patzkow* po 1310 GHenr II 325; *Paczchow*

1311, *Paccow* 1316, Burg *Paczkow* 1336 Reg nr 3201, 3566, 5692; *Paczkaw* (1413) XVI CdSil VI 33; *Patschkau* 1544 CdSil XXXIII 87; *Patschaw* 1562 CdSil XXXIV 31; *Patschkau* 1666/67 J I 376; *Patschkau* 1784 Z III 295; *Patschkau* 1845 K 474, 894; *Paczków*, niem. *Patschkau* 1886 SG VII 812; *Patschkau* (*Paczkowo*) 1900 Myc 76; *Patschkau* — *Paczków*, -*owa*, *paczkowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Paczków*, -*kowa* 1981 WUN II 669. — Nazwa od n. os. *Paczek* SSNO IV 175, z suf. -*ów*. Nazwa relacyjna; nawiązuje do starszej osady *Stary Paczków*, zob. *Paczków* (2), w pobliżu której założono miasto. Nazwę zmieniono jako *Patschkau*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Paczków*. Lit.: SNGŚI IX 121; BorGŚI 134; RospSEMIG 279; RymNmiast 180.

JCh

Paczków (2), dziś *Stary Paczków*, wś, opol., gm. Paczków, 2,5 km na wsch. od Paczkowa: *antiqui Paczchow* (1261) XIII SUr III 244; *Antiqua Patschkow* (1293) XVI CdSil VI 111; *Antiquum Paczcow* ok. 1300 CdSil XIV 36; *Antiquum Paczcow* (1338) K 474; *Alt Patschkau* 1579 J I 85; *Aldenpaczschkaw* 1580 CdSil XXXIII 88; *Altpatschkau* 1638 J I 122, 233; *Patschkau Alt* 1743 SNGŚI XIII 39; *Patschkau Alt* 1845 K 474; *Paczków Stary*, niem. *Alt Patschkau* 1886 SG VII 812; *Alt Patschkau*, *Stary Paczków* 1941 Wrzosek 44; *Alt Patschkau* — *Stary Paczków*, -*ego* -*owa*, *staropaczkowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Stary Paczków*, -*rego* -*kowa* 1982 WUN III 332. — Nazwa z członem odróżniającym od łac. przym. *antiquum*, niem. *alt*, pol. *stary*, w celu podkreślenia faktu, że wieś była starsza od miasta, które założono na gruntach tej wsi. Lit.: SNGŚI XIII 39–40; BorGŚI 134.

JCh

Paczków (3), wś, wroc., gm. Bierutów, 4 km na zach. od Bierutowa: *Pachcow* 1280 SUr IV 262; *Patschkey* 1743 SNGŚI IX 121; *Patschkey* 1785 Z IV 293; *Patschkei* 1845 K 474; *Patschkei*, wś 1886 SG VII 897; *Patschkey* 1900 Myc 76; *Weidenfliess*, *Poczekaj* 1941 Wrzosek 17; *Weidenfliess* — *Paczków*, -*owa*, *paczkowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Paczków*, -*kowa* 1981 WUN II 669. — Nazwę zmieniono jako *Patschkey*, *Patschkei*. Nazwę niem. *Weidenfliess* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Paczków*. Lit.: SNGŚI IX 121.

JCh

Paczoldi Villa zob. **Paczołtowie**

Paczoltowo zob. **Pacóltowo** (1, 2)

Paczołtowie zob. **Paczołtowie**

Paczołtów zob. **Paczołtowie**

Paczonów zob. **Pacanąw** (2)

Paczoski, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. zambrowskim, w par. Zambrów, łomż.: Wieś Grabowiecz. Ta wieś ma granice ... z *Paczoskami* ... wsiami ziemieńskimi (1565) Lumaz II 89. — Nazwa od n. os. *Paczoska* SSNO IV 176, zob. *Paczuski*, w l. mnogiej, por. też Nic. *Paczoska* 1484 SHGMz(MK 6, 169v); incipiendo angulo nob. Trojani *Paczoska* 1524 SHGMz(MK 32, 227). Według wydawców Lumaz II 89 n. *Paczoska* zapewne zamiast *Czosaki*, a zatem może to *Czosaki-Dąb* (zob.). UB

Paczoski zob. **Paczuski**, **Zalesie-Paczuski**

Paczółtowiec, wś, krak., gm. Krzeszowice, 4,5 km na pñ. od Krzeszowic: de *Paczoldi Villa* 1335–42 MVat I 371; de *Paczoltowicz* 1350–51 MVat II 381; de *Paczoltowicz* 1380 KMłp III 334; de *Pakeltowicz* (!), de *Pacultowicz* 1388, *Paczoltowice* 1398 Krak nr CXII(17), CXXXIV(24), 7405; *Paczoltowice* 1435 KMłp IV 302; *Paczultowice*, *Paczoltowice*, *Paczoltow* 1470–80 DB I 39, II 47; *Paczoltowycze* 1490 ŻDz XV 434; *Paczalthowice* 1497 Ku nr 52; *Paczolthowice* 1529 LR 155; *Paczolthowice* 1564 Lukrak II 75; *Paczultowice* (*Paczaltowice*) 1581 ŻDz XIV 32; *Paczultowice* 1629 RPobKr 32; *Pacultowice* 1680 Rej 31; *Paczultowice* 1787 Spis 363; *Paczółtowiec* 1791, *Paczółtowiec* 1792 SHGKrMat 216; *Paczaltowice* 1855 Stup 155; *Paczoltowice* 1886 SG VII 813–4; *Paczoltowice* 1921 Sk XII 10; *Paczółtowiec* 1952 UW 263; *Paczółtowiec*, *-wic*, *paczółtowski* 1964 UN 4, 24; gw. *pacuultowice*//*pacontowice*, *-ic*, *pacuultoski*//*pacontoski*. — Pierwszy zapis w formie zlatynizowanej, później z suf. *-owice*, okresowo *Paczółtów*, od antroponimów spolonizowanych *Pac(z)olt*, *Pac(z)ult* z niem. n. os. *Pätzold*, *Petzold* (: *Petrus*) SSNO IV 175. Częste wahania samogłosek *o*, *u*, a przed *l*. Lit.: RKrak 121. IN

Paczultowice zob. **Paczółtowiec**

Paczuski, dziś *Paczuski Duże*, wś, i *Paczuski Małe*, cz. wsi *Paczuski Duże*, dawniej wś, siedl., gm. Bielany, 10 km na pñd.-wsch. od Węgrowa: *Poczoski* ziemiane 1528 ŻDz XVII/1, 184; *Poczoski*, z *Poczok* 1569 UPL 283, 284; *Paczoski Maior* et *Minor* 1580 ŻDz XVII/1, 18; *Paczoski Wielkie*, *Paczoski Małe* 1793 SHGPd(Regof 11); *Paczoski duże*, *Paczoski małe* 1795 MpPerPd; *Paczoski Wielkie*, *Paczoski Małe* 1839 MpKwat V 4; *Paczuski duże*, *Paczuski małe* 1877 Zin II 26; *Paczuszki* (*Paczuski*) *Duże* i *Paczuszki Małe* 1886 SG VII

814; *Paczuszki Duże*, *Paczuszki Małe* 1921 Sk IV 101; *Paczuski* 1952 UW 40; *Paczuski Duże*, *Paczuski Małe*, dwie wsi 1967 SM 810; *Paczuski Duże*, *-sek -zych*, *Paczuski Małe*, *-sek -lych* 1981 WUN II 669. — Początkowo n. *Poczoski*, następnie *Paczoski*, od n. os. *Paczosek*, *Paczoska* SSNO IV 176, w l. mnogiej. Do n. os. por. stp. *paczesi* 'włókna lnu, średniej sorty' Sstp VI 3, por. też gw. *paczoski* 'poplątane włókna lnu, otrzymywane przy czesaniu takowego' SGPKar IV 7. Starsza postać nazwy z początkowym *Po-* w nawiązaniu do czas. *poczosać* 'nazrywać, naszarpać' Sstp VI 214; postać *Paczuski* powstała prawdopodobnie wskutek adideacji do ap. *paczuszka* (: gw. *paczki* 'pnie jodłowe porządnie w kawałki długości zwykłych gontów' SGPKar IV 8). Współcześnie utrwaliła się forma *Paczuski*. Człony odróżniające od łac. przym. *maior* 'większy', *minor* 'mniejszy' i pol. *wielki*, *duży*, *mały*. EB

Paczus(z)ka zob. **Pieczyska** (4)

Paczuszki, cz. wsi Chmielęń Wielki, notowana do 1972 r., dawniej wś, ostrol., gm. Krzynowłoga Mała: *Paczuski* 1781 ZPrzasn 122; *Paczuski* 1783 RejKor 579; *Paczuszki* 1827 Tabella II 75; *Paczuszki* 1839 MpKwat IV 1; *Paczuszki*, wś 1886 SG VII 814; *Paczuszki* 1952 UW 31; *Paczuszki*, *-szek*, cz. wsi 1972 UN 140, 25. — Nazwa zapewne od gw. ap. *paczoski*, por. też *paczosy* 'konopie, które od wyprawy, czyli czesania odchodzą' SW IV 7, ze ścisleniem *o > u*, lub od n. os. *Paczuszka* RymSEN II 195 (zob. *Paczuski*), w l. mnogiej. UB

Paczuszki zob. **Paczuski**

Paczyn, wś, jel., gm. Lubawka, 7 km na pñn.-zach. od Lubawki: *Peczoldisdorf* 1395 SNGŚl IX 121; villa *Peulsdorff* 1666/67 J I 700; *Petzelsdorf* 1785 Z V 113; *Pätzoldsdorf*, auch *Petzelsdorf* vulgo *Patzdorf* 1845 K 468; *Paetzelsdorf* al. *Patzdorf* 1886 SG VII 816, 898; *Petzelsdorf* 1941 Wrzosek 33; *Petzelsdorf* — *Paczyn*, *-na*, *paczyński* 1948 MPol XXV nr 14; *Paczyn*, *-na* 1981 WUN II 669. — Dawna n. niem. *Peczoldisdorf*, wtórnie *Petzelsdorf*, od n. os. *Petz*, *Petzold* (: *Petrus*) Gott 382 + *-dorf*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Paczyn*. Lit.: SNGŚl IX 121. JCh

Paczyna, wś, kat., gm. Toszek, 3,5 km na zach. od Pyskowic: *Wojtichowa Paczyna* (1256) XVI SUR III 364; *Pazhina maiori* ok. 1300 CdSil XIV 96; *Pacyna* (1306) K 474; de *Pacyna* 1316 CdSil II 128; *Paczyna* 1321, *Paczyna* 1335 Reg nr

4145, 5409; z *Pacziny* (1463)XVI, von *Grosses Paczyna* (1472)XVI CdSil VI 86, 95; z *Welke Pacziny* 1609 Kat 78; *Gross Patschin* 1648 CdSil XXXIII 57; z *Welke Paczeni* 1649 Kat 100; *Maiori Paczyna*, *Magna Paczyna* 1679 J II 89; *Gross Patschin* 1743 SNGŚl IX 121; *Gross Patschin* 1783 Z II 345; *Gross Patschin* 1795 SNGŚl IX 121; *Patschin*, *Gross* 1845 K 474; *Paczyna Wielka*, niem. *Gross Patschin* 1886 SG VII 812; *Paczyna (Patschin)* 1900 Myc 40; *Paczyna (Gross Patschin)* — *Hartlingen* 1939 Prus 57; *Hartlingen* — *Paczyna*, -y, *paczyński* 1946 MPol XXV nr 142; *Paczyna*, -ny 1981 WUN II 669. — Nazwa od n. os. *Pacz* (: *Pakostław*) SSNO IV 178, z suf. -ina, w formie zmienionej *Patschin*. W zapisach kancelaryjnych n. z członami odróżniającymi od n. os. *Wojciech* (wpływ j. czeskiego, gdzie jest *Wojtěch*), od łac. przym. *maior* 'większy', *magnus* 'wielki', niem. *gross* 'wielki' dla odróżnienia od pobliskiej wsi *Paczyna Parval/Minore*, dziś *Paczynka*. Nazwę niem. *Hartlingen* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Paczyna*. Lit.: SNGŚl IX 121; BorGŚl 142. JCh

Paczyna zob. **Paczyna** (1, 3)

Paczynka, wś, kat., gm. Toszek, 1 km na płd.-zach. od Pyskowic: *parva Pazhina* ok. 1300 CdSil XIV 96; *Paczyna* (1306) K 474; *Minore Paczyna* 1679 J II 91; *Klein Patschin* 1743 SNGŚl IX 122; *Klein Patschin* 1783 Z II 345; *Patschin Klein* 1845 K 474; *Paczyna Mała*, niem. *Klein Patschin* 1886 SG VII 812; *Paczynka (Klein Patschin)* — *Ellerbrück* 1939 Prus 57; *Ellerbrück* — *Paczynka*, -ki, *paczyncki* 1948 MPol XXV nr 14; *Paczynka*, -ki 1981 WUN II 669. — Dawniej n. *Paczyna Mała*, relacyjna wobec n. wsi *Paczyna*. Członki odróżniające od łac. przym. *parvus* 'mały', *minor* 'mniejszy'. Nazwę zmieniono jako *Patschin*, z członem odróżniającym od przym. *klein* 'mały'. Niemiecką n. *Ellerbrück* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Paczynka*. Lit.: SNGŚl IX 122; BorGŚl 219. JCh

Padaki zob. **Grabowo-Padaki**

Padangen zob. **Podągi**

Padanin zob. **Podągi**

Padarew zob. **Paderew**

Padarewek zob. **Paderewek**

Padarz, wś, siedl., gm. Kłoczew, 12 km na płn.-wsch. od Ryk: *Padarz* 1569 ŻDz XIV 332; [*Podarz*] XVI AtSd 150; *Podarz* 1783–84 RejKor

360; *Padarz* 1787 Spis 421; *Padasz* (!) 1827 *Tabella* II 75; *Padarz*, dawniej też *Podarz*, mylnie *Padasz* i *Padacz*, wś 1886 SG VII 814; *Padarz*, wś 1902 Przew II 47; *Padarz*, -rza, *padarski* 1972 UN 142, 12; gw. *padaś*, -ża, *padarski*. — Dawniej n. *Podarz*, od n. os. *Podarz*, por. KozN 91. Por. też stp. ap. *podarze* 'może: wynagrodzenie, odszkodowanie' Sstp VI 229. Zmiana na *Padarz* jest prawdopodobnie wynikiem asymilacji na odległość o-a > a-a. Lit.: KStęz 97. IN

Padarzewo zob. **Podarzewo**

Paderew Wielki zob. **Paderew**

Paderew, kol., dawniej wś, siedl., gm. Sterdyń, 17 km na płn.-wsch. od Sokołowa Podlaskiego: *Paderewo Kobuski* 1528 ŻDz XVII/1, 184; *Paderewo* 1569 UPL 290; *Paderewo Dwoje*, *Paderewo* 1580 ŻDz XVII/1, 33, 70; *Paderew Wielki*, folw., na *Paderewie* 1793 SHGPd(Regof 13); *Paderew wielki* 1827 *Tabella* II 75; *Paderew*, folw. 1839 MpKwat V 4; *Padarew*, folw. 1886 SG VII 814; *Padarew*, folw. 1902 Przew II 47; *Paderew*, folw. 1921 Sk IV 103; *Paderew*, os. 1967 SM 810; *Paderew*, -wa 1981 WUN II 669. — Dawna n. zestawiona *Paderewo-Kobuski*; człon pierwszy od n. os. *Pader* (: niem. n. os. *Pader*, ta może od *Bader* 'cyrulik') RymSEN II 198, z suf. -ewo, -ew, człon drugi od n. os. *Kobusek* (: *kobus* 'gatunek ptaka z rodziny sokołów') RymSEN I 419, w l. mnogiej, zob. też *Kobusy* (1). W n. zestawionej człon odróżniający od przym. *wielki*, który w XIX w. uległ elipsie. EB

Paderewek, wś, siedl., gm. Sterdyń, 16,5 km na płn.-wsch. od Sokołowa Podlaskiego: *Paderewo Dwoje* 1580 ŻDz XVII/1, 33; *Paderewek*, na *Paderewku* (!) 1793 SHGPd(Regof 12, 13); *Paderew mały* 1827 *Tabella* II 75; *Paderewek* 1839 MpKwat V 4; *Padarewek* 1886 SG VII 814; *Paderewek* 1921 Sk IV 103; *Paderewek*, -wka 1981 WUN II 669. — Nazwa od n. sąsiedniej miejscowości *Paderew*, z członem odróżniającym od przym. *mały*. Wtórna uniwerbiczacja za pomocą suf. -ek. EB

Paderewo zob. **Paderew**, **Paderewek**

Paderewo-Kobuski zob. **Paderew**

Padew zob. **Padew Narodowa**

Padew Narodowa, wś, tarnob., gm. Padew Narodowa, 6 km na płd.-zach. od Baranowa Sandomierskiego: *nostra villa ... dicta Padwa ... ville ... Padwe* 1334 ZDM I 45; *de Padwa* 1398 PNZK nr 935; *de Padwa* 1410 Inscr nr 1403; w *Padwi* (1434)1520 ZDK II 211; *Padew* 1470–80 DB II

Padewy

311; bona regalia *Padewy* 1502 Matr III nr 296; *Padew* 1519 Matr IV/1, nr 3094; *Padew* 1529 LR 353; *Padew* 1578 ŻDz XIV 203; w *Padwi* 1615 RZl 20; *Padew* 1660–64 Lusand II 130; *Padew* 1886 SG VII 815; *Padew Narodowa* 1886 Bigo 141; *Padew Narodowa* 1921 Sk XII 21; *Padew Narodowa*, -*dwi*-*wej*, *padewski* 1966 UN 65, 44; gw. *padef*, *padvi*, *padefski*. — Dawniej n. *Padwa*, później *Padew*; n. wsi może tożsama z członem drugim n. rz. *Mała Panew* (< *Malpądew), o historycznych zapisach: *Malpudwa* (1309) CdSil I 22, *Malpandwa* (1386) Babik 167, *Malpadow*, *Malpądew* ca 1475 DO X 17. Hydronim *Pądew* łączono z niezaświadczonym ap. *pądew (: *pad-*, *pedzić*), co miałyby wskazywać na 'rzekę o małym pędzie' (Rospond). Nazwa wsi ma postać bezosobkową (*Padwa*, *Padew*), uwarunkowaną zapewne położeniem w ptn.-wsch. Małopolsce, gdzie spotyka się gw. utratę nosowości (stąd *Pądew* > *Padew*). Hydronim wiązano też z czasownikiem *padać*, z suf. -*wa*, jednak ustaliła się forma na -*ew*, zapewne pod wpływem wyrazów pospolitych *brew*, *krew* itp. Babik uznaje n. za przedstowiańską, izolowaną i niejasną. W XVI w. odnotowano też na określenie wsi formę *Padewy*. Od XIX w. n. zestawiona, z drugim członem od przym. *narodowy*. Lit.: Gołąb, JPol XXIV 121–6; OPilz 80; RospSEMiG 279–80; BańMorf 78; Domański, Onom XL 20–2; Babik 167–8, z wcześniejszą literaturą. IN

Padewy zob. *Padew Narodowa*

Padgórze, os. zaginiona, leżała w par. Wierchucin Królewski, bydż., gm. Koronowo: In *Padgorze* ... Osiek ... *Padgorze* seu *Papiernia* 1766 MKI(E 42, 826). — Zapewne jest to n. *Podgórze*, od wyrażenia przyimkowego *pod górą*, z suf. -*e*, lub od ap. *podgórze* 'miejsce położone *pod górą*', błędnie zapisana. O obocznej n. *Papiernia* zob. niżej. ZZ

Padingen zob. *Będziszewo*

Padinglehmen zob. *Będziszewo*

Padkowice-Prusy zob. *Patków* (1)

Padków Ruski zob. *Patków* (1)

Padków-Prusy zob. *Patków* (1)

Padligar zob. *Podlegórz*

Padniewko, wś, bydż., gm. Mogilno, 3 km na zach. od Mogilna: in *Padnewo* 1358 KW III 118; *Padniewo* 1362, de *Novo Padniewo* 1387 KW VI 226, 353; et alias *Padniewo* 1425 KW VIII 332; de *Padnyewo* 1443 AC II nr 406; *Padnyewo*

duplex 1511–23 ŁLB I 189; Wies *Padniewko* 1789 MKI(Tab 34, 49); *Padniewko* 1846 KsP 503; *Padniewko*, wś i folw. 1886 SG VII 816; *Padniewko*, -*ka*, *padniewkowski* 1972 UN 181, 18; gw. *padniyfko*, -*ka*, *padniyfçany*. — Nazwa od n. m. *Padniewo*, z członem odróżniającym od fac. przym. *novus* 'nowy', w XVIII w. zastąpionym w wyniku uniwerbizacji suf. -*ko*. Według wydawców SG VII wieś istniała już przed 1223 r. i była własnością klasztoru mogilnickiego. ZZ

Padniewo, wś, bydż., gm. Mogilno, 5 km na zach. od Mogilna: *Padnyewo* (1065)XIII KW I 4; *Padniewo* (1103)XIII KW I 41, fals.; *Padnewo* 1358 KW III 118; *Padniewo* 1361, *Padniewo* 1362, *Padniewo Magnum* 1387 KW VI 218, 227, 353; *Padniewo* (1402)XVIII KW VII 89; de *Padniewo* 1404 AC II nr 13; inter haereditates *Padniewo* 1425 KW VIII 332; *Padnyewo duplex* 1511–23 ŁLB I 189; *Padniewo* 1580 ŻDz XII 150; *Padniewo* 1618–20 PKal 200; *Padniewo*, dom. 1886 SG VII 816; *Padniewo*, -*wa*, *padniewski* 1972 UN 181, 18. — Nazwa od n. os. *Paden (< *Padъnъ, od przym. *padny jak *stadny*, por. psł. czasownik *pasti, *padō* 'spaść, upaść, przewrócić się' lub wielokrotny *padati SEBor 417), z suf. -*ewo*. Lit.: Nieckula, -*ov-* 151. ZZ

Padniewo zob. *Padniewko*

Padrawayten zob. *Ruda* (14)

Paduchowo zob. *Nadarzyce-Paduchy*

Paduchy zob. *Borki-Paduchy*, *Nadarzyce-Paduchy*

Padusze-Nadarszyce zob. *Nadarzyce-Paduchy*

Padwa zob. *Padew Narodowa*

Paetznick zob. *Piaseczno* (1)

Paganz zob. *Pajęczno* (2)

Pagardicien zob. *Pogrodzie*

Pagarditien zob. *Pogrodzie*

Pagdanzig zob. *Pakotulsko*

Pagelkau zob. *Pawłówko* (6)

Pagelshof zob. *Ameryka* (1)

Pagenkopf zob. *Bagna* (5)

Paglau zob. *Pawłowo* (1, 8), *Pawłówko* (1)

Paglo zob. *Pawłowo* (8)

Pagorzyna zob. *Pogorzyna*

Pagórek (1), wś, krośn., gm. Dębowiec, 9 km na pld.-wsch. od Biecza: *Pagorek* 1794 Ga Ff2; *Pagórek*, wś 1886 SG VII 817; *Pagórek* 1921 Sk XII 17; *Pagórek-Radość* 1952 UW 278; *Pagórek*, -*rka*, *pagórski* 1965 UN 58, 62; gw. *pagłorek*, -*orka*,

pagoški. — Nazwa od ap. *pagórek* 'mała górka, wzgórze' SW IV 10. Lit.: RBiecz 38. IN

Pagórek (2), cz. wsi Bierzewice, dawniej wś, płoc., gm. Gostynin: *Pagorek* 1839 MpKwat III 3; *Pagórek* 1886 SG VII 817; *Pagórek*, wś 1921 Sk I 29; *Pagórek* 1967 SM 811; *Pagórek*, -rka, cz. wsi 1971 UN 125, 12; *Pagórek*, -rka 1981 WUN II 670. UW

Pagórki (1), os., dawniej wś, elbl., gm. Tolkmicko: villas *Reberc* (1347) XV PrUr IV 129; *Rebergk* 1582 ŻDz XXIII 84; *Rheberg* 1682 Font V 48; *Rehberg*, maj. 1772/73 HAPr IV 635; *Rehberg*, maj. 1789 Goldb II 199; *Rehberg* 1796–1802 MpSchröt X; *Rehberg*, folw. 1888 SG IX 594; *Pagórki*, -ków — *Rehberg*, os. 1951 Rosp 230; *Pagórki*, -ków 1981 WUN II 670. — Dawniej nazwa niem. *Rehberg*, od ap. *Reh* 'sarna' i *Berg* 'góra', por. n. pobliskiego kadyńskiego lasu *Rehbergen*, spolonizowana regularnie jako *Rebarg*. Po 1945 r. nadano urzędowo n. *Pagórki*. Lit.: Kerstan, *Die Geschichte das Landkreises Elbing*, 1925, 304–7; CzNiem 133. WK

Pagórki (2), cz. wsi Cegielnia-Rudki, dawniej wś, koniń., gm. Wierzbiniek: *Pogorky* deserta 1489 Lupbrz 145; *Pogorkj* 1527 Vlad XI 46; *Pogórki* 1921 Sk I 104; *Pagórki* 1933 SkBy 1237; *Pagórki* 1952 UW 46; *Pagórki*, -ków, *pagórkowski*, wś 1971 UN 182, 15; *Pagórki*, -ków 1981 WUN II 671. — Nazwa od ap. *pagórek*, w l. mnogiej. Zmiana na *Pogórki* związana może z mieszaniami przyimka *pa-*, *po-*. AG

Paharelcy zob. Pogorzelce

Pahlowitz zob. Pawłowice (5a), Pawłowice Małe

Paistlauken zob. Paślawki

Paitunen zob. Pajtuny (1)

Pająków, wś, rad., gm. Przyłek, 15 km na pń.-wsch. od Zwolenia: [*Pająków*] XVI AtSd 150; *Pająków* 1674 ŻDz XV 58a; *Pająków* 1787 Spis 393; *Pająków* 1827 Tabella II 75; *Pająków* 1877 Zin II 26; *Pająków* 1886 SG VII 817; *Pająków* 1921 Sk III 53; *Pająków*, -kowa, *pająkowski* 1970 UN 36, 11. — Nazwa od ap. *pająk* lub od n. os. *Pająk* SSNO IV 177, z suf. -ów. Lit.: KopRad 118. IN

Pajewko Małe zob. Pajewo-Szwelice

Pajewo, wś, bia., gm. Tykocin, 15 km na pld.-zach. od Choroszczycy: *Paiewo* 1444 HMil 315; *Pagewo* (!) 1444 HalBiał I 133; *Pajewo* 1558 ŻDz XVII/1, 175; *Paiewo* 1559, *Pajewo* 1568, *Paiowo* 1573 HalBiał I 133; *Paiewo* 1576 Lupodl 99; *Pajewo* 1578 SHGPd(MK nr 122 k. 117v–118); *Paiewo* 1591 ŻDz XVII/1, 154; *Paiewo* 1645, *Paiewo* 1724 HalBiał I 133; *Pajewo* 1795 MpPerPd; *Paiewo włość*, *Paiewo szlachta* 1827 Tabella II 75; *Paiewo* 1839 MpKwat VI 5; *Pajewo Szlachta*, *Pajewo Włościańskie* 1886 SG VII 818; *Pajewo* 1921 Sk V 113; *Pajewo*, -wa 1981 WUN II 671; gw. *pajevo*, -va, *pajeski*. — Nazwa od n. os. *Paj* (: *paj* 'część, dział; kromka') SSNO IV 177, z suf. -ewo, też -owo. Por. też brus. gw. ap. *pajka* 'cząstka czegoś, wydzielona; dział ziemi' Sblgav III 335. Człony drugie w okresowych n. zestawionych od ap. *szlachta*, *włość* i przym. *włościański* (wskazywały na rodzaj własności). Lit.: HalBiał I 133. EB

Pajewo Wielkie, wś, ciech., gm. Gołymin-Ośrodek, 12 km na wsch. od Ciechanowa: *Pagewo* 1413 Płoń nr 1980; *Pagewo* (1423)1456 SHGMz(MK 3, 31); *Payewo* 1434 SHGMz(MK 3, 134v); *Payewo* 1448 SHGMz(Ėp. 5, 7v); *Pagewo* 1472 SHGMz(MK 6, 14v); *Payewo* 1512 SHGMz(C 53, 308v); *Paiewo Wielkie* 1567 ŻDz XVI 330; *Paiewo wielkie* 1827 Tabella II 75; *Pajewo Wielkie* 1886 SG VII 818; *Pajewo Wielkie*, -wa -kiego, *pajewski* 1971 UN 123, 14. — Nazwa od n. os. *Paj* SSNO IV 177, z suf. -ewo. W XVI w. nastąpił podział na: *Pajewo-Cety*, *Pajewo-Rzyszki*, *Pajewo-Szwielice*/*Pajewko Małe* i *Pajewo Wielkie*. Człon drugi od przym. *wielki*. Lit.: ZMaz 291. UB

Pajewo-Cyty, cz. wsi Pajewo-Szwelice, dawniej wś, ciech., gm. Gołymin-Ośrodek: *Pagewo Czety* 1532 AtMz; *Paiewo Czety* 1567 ŻDz XVI 330; *Pajewo Cety* 1783 MpPerMz; *Cyty Paiewo* 1783–84 RejKor 442; *Paiewo cety* (!) 1827 Tabella II 75; *Pajewo-Cyty*, wś 1886 SG VII 817–8; *Pajewo-Cyty*, -wa-Cyt 1981 WUN II 671. — Nazwa zestawiona; o członie *Pajewo* zob. *Pajewo Wielkie*, człon drugi od n. os. *Czeto* SSNO I 424 (może w związku z dawnym pol. i gw. ap. *ceť* (z mazurzeniem) 'liczba parzysta', psł. *csť, por. stczes. *ceť* 'liczba, rachunek' Spśl II 320), w l. mnogiej. Forma *Cyty* to wynik mazurzenia i zmiany *e > y*. UB

Pajewo-Króle, wś, ciech., gm. Opinogóra Górna, 14 km na wsch. od Ciechanowa: *Obidzino Crolye* 1512 SHGMz(C 53, 223); *Kobyliino Kormorany*, *Kobyliino Małe* 1567 ŻDz XVI 330; [*Kobyliino-Króle*] XVI AtMz; *Kormorany* deserta, *Króle Murawscy*, *Paiewscy*, *Wróblewscy* 1783–84 RejKor 443; *Paiewo Króle* 1783 MpPerMz; *Paiewo króle* 1827 Tabella II 75; *Pajewo-Króle* 1886 SG VII 818; *Pajewo-Króle*, -wa-li, *pajewski* 1971 UN 123, 18. — Dawniej n. *Obidzino-Króle*, o członie pierw-

Pajewo-Rżyski

szym zob. *Obiedzino Górne*, człon drugi od n. os. *Król*, w l. mnogiej. W XVI w. trzy działy: *Kobyli-no-Kormorany*, *Kobyli-no-Króle*, *Kobyli-no Małe*; człon pierwszy od n. sąsiedniej wsi, zob. *Kobylin* (1), człon drugi od n. os. *Kormoran (: ap. *kormoran* SW II 477), w l. mnogiej, i od przym. *mały*. *Obiedzino-Króle* zostały sprzedane Pajewskim z sąsiedniego *Pajewa* i upowszechniła się n. *Pajewo-Króle*. Lit.: ZMaz 291. UB

Pajewo-Rżyski, cz. wsi Pajewo-Szwelice, dawniej wś, ciech., gm. Gołymín-Ośrodek: *Paiewo Rzisko* 1532 AtMz; *Paiewo Rzyczki* (!) 1567 ŻDz XVI 330; *Pagewo Rziski* 1573 AtMz; *Pajewo Rzyski* 1783 MpPerMz; *Paiewo rżyski* 1827 Tabella II 75; *Pajewo-Rżyski*, folw. 1886 SG VII 818; *Pajewo-Rżyski*, *-wa-Rżysk* 1981 WUN II 671. — Człon drugi od n. os. *Rżyszek*, *Rżyszko* SSNO IV 546 (być może < *Rżyszek*, *Rżyszko* : *rzeć* (o koniu)), w l. mnogiej. Lit.: ZMaz 291. UB

Pajewo-Szwelice, wś, ciech., gm. Gołymín-Ośrodek, 10 km na wsch. od Ciechanowa: nob. Jac. Szwyelicza de *Pagewo* 1513 SHGMz(PT 1, 201v); *Paiewo Szwelice* 1542, *Paiewo Swielicze* 1599 AtMz; *Paiewko Małe* 1567 ŻDz XVI 329; *Paiewo Swielicze* 1609 AtMz; *Paiewo szwelice* 1827 Tabella II 75; *Pajewo-Szwelice* 1886 SG VII 818; *Pajewo-Szwelice*, cz. wsi Pajewo Wielkie 1971 UN 123, 14; *Pajewo-Szwelice*, *-wa-lic* 1981 WUN II 671. — Człon drugi *Szwelice* od n. os. *Szwielica* (por. pierwszy zapis), w l. mnogiej. W XVI w. obocznie także *Pajewko Małe*; podwójna dyferencjacja za pomocą suf. *-ko* i przym. *mały*. Lit.: ZMaz 291. UB

Pajęczak, przys., dawniej wś, wroc., gm. Twardogóra: *Frischfeuer* 1887 SNGŚl IX 124; *Frischfeuer* 1908 SOV 71; *Frischfeuer* 1941 SOV 93; *Frischfeuer* — *Pajęczak*, *-a*, *pajęczacki* 1948 MPol XXVI nr 78; *Pajęczak* 1952 UW 235; *Pajęczak*, *-ka* 1981 WUN II 671. — Nazwa niem. *Frischfeuer* od ap. niem. *Frischfeuer* 'fryszarka (piec do fryszowania (świeżenia) surówki żelaza)' SEBań I 390. Może był to pierwotnie piec hutniczy, przy którym powstała osada. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pajęczak*. Lit.: SNGŚl IX 124. JCh

Pajęczno (1), mto, częst.: in opidulo *Paginen-si* (!) 1140 MPH II 4; *Pagenchno* (1155)XV KŚl I 94; *Pajczna* (1265)1441 CdP I 51; *Pagiczna* (1276) 1550 Kuj 217; *Paieczno* (1277)1614 SHGŁęcz II 24; *Pagenchno* 1295 CdP II 153; *Payaczno* 1511 ŻDz XIII 207; *Payaczno* 1511/12 VisitGn 371; *Pa-*

yaczno 1511–23 ŁLB I 528, 530; *Payeczno* 1518, *Payaczno* 1552, *Pajeczno* 1563 ŻDz XIII 207, 282, 309; w *Paieczynie*, *Paieczno*, przy *Paieczynie* 1564–65 Luwlkp I 70, II 78, 83; *Pajeczno* 1787 MpPerKr; *Pajeczno* 1827 Tabella II 75; *Pajeczno*, os. miejska 1886 SG VII 818; *Pajeczno*, os. miejska 1921 Sk II 89; *Pajeczno*, mto 1952 UW 99; *Pajeczno*, *-na* 1981 WUN II 671; gw. *paječno*, *-na*, *paječarski*. — Nazwa od ap. *pajak*, z suf. *-no*, okresowo *-na*. Lit.: SHGŁęcz II 24–5; Borek, *-yn-* 171; RymNmias 180; RospSEMiG 280. EB

Pajęczno (2), przys., dawniej wś, ziel., gm. Nowogród Bobrzański, 8 km na płn. od Nowogrodu Bobrzańskiego: *Bagawetz* ok. 1300 CdSil XIV 143; pago *Pagantz* 1679 J III 300; *Paganz* 1787 Z VII 106; *Paganz* 1845 K 468; *Paganz* 1886 SG VII 816, *Paganz* 1888 SG IX 595; *Kleinwiesdorf*, *Pogoniec* 1941 Wrzosek 28; *Kleinwiesdorf* — *Pajeczno*, *-na*, *pajeczeński* 1948 MPol XXV nr 14; *Pajeczno*, *-na* 1981 WUN II 672. — Pierwszy zapis *Bagawetz* z końca XIV w. jest może zniemczoną n. *Bogowiedz, od n. os. *Bogowiad, z suf. *-js*. Od XVII w. n. niem. *Pagantz*, być może przeniesiona z niem. n. mta *Pegnitz*, o historycznych zapisach: *Paginja* 912 r., *Pagancia* (< *Bhagantia), które leży nad rz. o tej samej nazwie. Nazwę tę Bach zalicza do nazw ide. z suf. *-nt* > *-nz*, Bach II/1, 213–4, II/2, 17; por. też FörstON II 454–5 oraz *Sturmfels*, *Bischof*, *Unsere Ortsnamen*, 1961, 190, 25. Niemiecką n. *Kleinwiesdorf* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pajęczno*. Lit.: SNGŚl IX 124. JCh

Pajęczyno lub **Pajęczyny**, wś zaginiona, leżała w pow. szczyrzyckim, bliżej niezlokalizowana: hereditatem in *Payanzini* 1397, prata in *Payancino* 1399 Krak nr 8364, 6058; pro hereditate *Payanciny* 1401 Hel II nr 773. — Nazwa od n. os. *Pajak* SSNO IV 177, z suf. *-ino*, *-iny*, lub od ap. *pajeczyna*, w l. mnogiej, obocznie ze zmianą paradigmatu *-y* > *-o*. Lit.: LKrak 108. IN

Pajki zob. **Piastów** (1)

Pajki Mostowe zob. **Piastów** (1)

Pajowe Arciszewo zob. **Arciszewo** (3)

Pajowo zob. **Pajewo**

Pajpyty zob. **Popity**

Pajstno Małe zob. **Piasty**

Pajstno Wielkie zob. **Piasty**

Pajtuny (1), wś, elbl., gm. Pieniężno, 4 km na płn.-wsch. od Pieniężna: scriptum ... nos poytun et Sassin ... legitimis hereditus medietatem

campi *Marim* ... et campum *Speriti*, na marginesie nadpis: *Poytyn* (1282) MWrm I 106; *Marym* 1282, *Speriti* 1282 Ger 94, 170; in campo pruthenorum *Peytune* (1304) MWrm I 225–6; *Peytunen* 1346 Ger 118; villarum ... *Peytunen* (1346) XV PrUr IV 6–7; *Spiricze* 1347 Ger 170; in campis *Marym* et *Spiricze* (1347) XV PrUr IV 136–7; villa *Paytune* ... *Poytune* 1374 MWrm II 523; *Poutyrn* (!) 1374, *Poyturen* (!) 1389 Ger 118; *Peytiin* 1393 MWrm III 217; *Pevthvn* 1400 Ger 118; *Pewten* 1476 SGH-Wrm (Regesta I, 16601); *Paitunen* 1615 REWrm 263; *Paythunen* 1717 GuldWij 59; *Paythunen* 1718 Wijaczka 426; *Peitunē* 1755 MpEnd; *Peythunen* 1796–1802 MpSchröt X; *Peythunen*, wś 1820 Wald 144; *Peythunen* — *Pejtuny* 1946 Ley I 13; *Peythunen* — *Pajtuny*, -un, *pajtuński* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pajtuny*, -tun 1981 WUN II 672. — Wieś powstała z połączenia dwóch prus. osad (lauksów) o n. *Marim-s i *Sperit-. Obie nazwy motywowane prus. n. os., por. *Marim (: *Marus*, *Maros*, z suf. -im) TAP 55 oraz *Sperīts (: lit. *spērus* 'żwawy, ryczący, zwinny', n. os. *Spēra*, *Sperāuskas* Lpvz II 782, z suf. -īt-). Nazwa pol. *Pajtuny* jest adaptacją prus. n. *Paitūn-ai, zmienzonej jako *Poytun*, *Peythunen* i ma związek z im. jednego z odbiorców nadania z 1282 r., Prusa *Poytuna* (im. zestawiane z prus. n. os. *Payte*, lit. n. os. Jurgutis *Payt-aytis* TAP 73, prus. n. m. *Paitithen*, *Poytostabs*, *Peyto-stabs* Ger 112, 128, może od ide. rdzenia **poi-* (**pi-*) 'pić' lub od lit. *paita* 'usposobienie, humor, wola' lub *paitėti* 'być głupim'). Lit.: Ger 94, 118, 170; ZGAE XII 647, XXVII 539–40; PrzybBalt 200. RP

Pajtuny (2), wś, olszt., gm. Purda, 14,5 km na pld.-wsch. od Olsztyna: ville *peythunen*, bone ... *Peythunen*, *Peuthunen* 1374 MWrm II 497, 498, przyp. 1; *Peythunen*, *Peuthunen* 1374 Ger 118; in bona *Peuthunen* 1380, *Peuthun* 1407 MWrm V 68, 443; *Pathaunen* 1513 ZGAE XXVII 486–7; *Peytun* 1564–80 PospWrm 109; in *Paythun* 1577 ZGAE IX 86–90; *Paithon* 1581, *Peiitun* 1591–1603 PospWrm 109; *Paytunen* 1615 REWrm 272; *Pataunen* 1755 MpEnd; *Paitunen* 1772/73 HAPr IV 675; *Pathaunen* (*Pagtanen*, *Paitunen*, *Paltunen*) ok. 1780 HAPr IV 322, 325, 675; *Pathaunen* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Pataunen* (*Paitunen*), wś 1820 Wald 170; *Pataunen* — *Pajtuny* 1879 KętN 196; *Pajtuny*, niem. *Pathaunen* 1886 SG VII 819; *Pojtuny*, al. *Pajtuny* 1887 SG VIII 537; *Pajtuny* — *Pathaunen* 1951 Rosp 230; *Pajtuny*, -tun 1981 WUN II 573,

672; gw. *pajtuny*, -ø, *pajtuński*. — Nazwa prus. *Paitūn-ai, od n. os. *Peuthune*, Prusa urodzonego w 1374 r. w Olsztynie, por. prefatus *Peyt*. MWrm II 498, TAP 73. Nazwa przejęta do j. polskiego jako *Pojtuny*, *Pajtuny*. Lit.: ZGAE XXIII 683, 695, XXVII 486–7, 499; Röhrich, ZGAE XIII 963; PospWrm 109–10; PrzybBalt 200–1. RP

Pakaniewo zob. **Pokaniewo**

Pakaniowo zob. **Pokaniewo**

Pakawie, wś, pil., gm. Wronki, 9,5 km na zach. od Wroniek: *Pachawe* (1284) XVI KW I 505; *Pakawye* 1443 SHGPn III 551; *Pakawye* 1444–47 Koz III 3; *Pacawye* 1463 SHGPn III 551; in villa *Pakawye* 1476 SHGPn (PG 5, 36v); *Pakawy* 1499, *Paccawy* 1508 SHGPn III 551; *Paccawy* 1510 SHGPn (ASK 5, 254v); *Pakawie* 1580 ŻDz XII 4; *Pakawie* 1622–24 PPOzn (Tab 1, 4); *Pakawie* 1759/60 Der I 116; *Pakawie*, wś 1886 SG VII 820; *Pakawie*, -wia 1981 WUN II 672. — Nazwa niejasna. Prawdopodobnie od rdzenia *pak, występującego w takich wyrazach, jak *opak*, *wspak* 'w odwrotnym kierunku', *paczyć*, *spaczyć*, *wypaczyć* 'wykrzywić, wyginać', stp. *opaczyć* 'odwracać, przeinaczać' (: psł. *opaciti 'odwrócić') SEBor 407. Lit.: SHGPn III 551–2; PPOzn 220. ZZ

Paklatki zob. **Poklatki**

Paklice, os. zaginiona, leżała w pld.-zach. Wielkopolsce, posiadłość klasztoru w Paradyżu: *Pakolisse* cum lacu 1247, in locis qui dicuntur *Pacoliz* 1247 KW I 220, 222; *Paklice*, os. niegdyś nad jez. Paklicą 1886 SG VII 820. — Nazwa od n. os. *Pakola SSNO IV 177 (: *Pakoslaw*), z suf. -ice. Według Podlaskiej może w związku z n. rz. *Paklica*, por.: in rivulum nomine *Paklitz* (1230) XIII KW I 114; na teżyż strudze *Pakliciz* 1564–65 Luwlkp I 178. Istnieje przypuszczenie, że wieś podupadła i opustoszała po r. 1300. Lit.: SHGPn III 553; Rieger, Wolnicz-Pawłowska, Nazwy rzeczne w dorzeczu Warty 110; PPOzn 220; Nowacki, Powiat świebodziński, 2006, 65. ZZ

Pakolice zob. **Paklice**

Pakosch zob. **Pakość**

Pakoschwitz zob. **Białawy**

Pakoska Wieś zob. **Przedmiejska Wieś**

Pakoślaw (1), wś, leszcz., gm. Miejska Górka, 8 km na pld.-wsch. od Miejskiej Górki: *Pacoslaw* (1310) 1608 KW II 275; de *Pakoslave* 1400 Lek II nr 2754; *Pacoslaw* 1408 SHGPn III 553; *Pacoslawicze* 1411 Koz III 3; *Pakoslaw* (1423) 1488–92 NKs 31; *Pakoslaw* 1430 SHGPn III 553; de

Pakosław

Pakoslaw 1446 SHGPn(PG 2, 130v); *Pakoszlaw* 1469, *Pakoslaw* 1496 SHGPn III 553; *Pakoslaw* 1510 NKs 119; *Pacoslaw*, *Pacoslaw* (1531)1543 SHGPn III 553; *Pakoslaw* 1580–81 ŹDz XII 79; *Pakoslaw* 1775 PPOzn(Tab 7, 11v); *Pakoslaw* 1886 SG VII 822; *Pakostaw*, *-wia* 1981 WUN II 472. — Nazwa od n. os. *Pakostaw* SSNO IV 178, z suf. *-jś*. Przejściowo, w XV w., n. przybrała postać z suf. *-ice*, natomiast w XVI w. n. *Pekoslaw*, z wtórną nosowością. Lit.: SHGPn III 553–8; Nieckula, RKJWr V 118; Rospond, *-jś* 106; PPOzn 220. ZZ

Pakosław (2), wś, poznań., gm. Lwówek, 5 km na płd.-wsch. od Lwówka: in *Pacoslaw* 1387, pro hereditate *Pakoslawe* 1393 Lek I nr 122, 1637; *Pacoslawe* 1406 KZPozn nr 2791; *Pakoslawy* 1415, *Pakoslaw* 1426, *Pacoslawy* 1459, *Pakoslawy* 1464 SHGPn III 558; *Pakoslaw* 1471 SHGPn(PZ 19, 109); *Pakoslawy* 1472, *Pakoslaw* 1500, *Pakoslaw* 1502, *Pacoslaw* 1509 SHGPn III 558; *Pakoslaw* 1510 NKs 170; *Pakostaw* 1580 ŹDz XII 6; *Pakoslaw* 1622–24, *Pakoslaw* 1789 PPOzn(Tab 1, 4 i 6, 119v); *Pakoslaw* 1886 SG VII 822; *Pakostaw*, *-wia* 1981 WUN II 672. — Okresowo też n. *Pakostawie* (z suf. *-je*, w r. nijakim) i *Pakostawy*. Lit.: SHGPn III 558–62; Nieckula, RKJWr V 118; PPOzn 220–1; Rospond, *-jś* 106. ZZ

Pakosław (3), wś, rad., gm. Iłża, 5,5 km na płn.-zach. od Iłży: *Pakoslaw*, de *Pekoslaw*, *Pakoslaw* (1377)1646 ZDM IV 186; *pacoslaw* (1389) Kkk II 134; *Pacoslaw* 1411, *Pankoslaw*, *Pacoslaw*, *Pancoslaw* 1416 Sand nr 524, 693, 708, 729; *Pekoslaw* (1414) ZDM V 151; *Pakoslaw*, *Pankoslaw* 1470–80 DB I 444, II 483; *Pankoslaw* 1481 ZDK II 222; *Pakoslaw* 1508 ŹDz XV 472; *Pakoslaw*, *Pakoslaw* 1529 LR 186, 355; *Pekoslaw* 1564–65 Lusand 190; *Pekoslaw* 1569 ŹDz XIV 308; *Pakoslaw* 1787 Spis 412; *Pakostaw* 1827 Tabella II 75; *Pakoslaw* 1886 SG VII 822; *Pakostaw* 1921 Sk III 19; *Pakostaw*, *-wia*, *pakostawski* 1966 UN 20, 18; gw. *pejkoslaw*, *-awa*, *pejkoslawski*. — Pierwsze zapisy źródłowe pozwalają wywodzić n. od im. *Pakostaw*, z suf. *-jś*. Jednak liczne dalsze zapisy historyczne oraz brzmienie gw. n. wskazują na związek z im. *Pekoslaw*. W tej sytuacji pierwotność n. *Pakostaw* nie jest pewna, gdyż zapisy z *-a-* mogły mieć związek ze stp. pisownią samogłoski nosowej. Lit.: TaszyckiRISP I 3–8; Nieckula, RKJWr V 118; KSand 149; KopRad 287; Rospond, *-jś* 106. IN

Pakosław (4), wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi czerskiej, w par. Przybyszew, rad.: *Pakostaw* (1340)1470 KMaz II 244. — Nazwa od n. os. *Pakoslaw* SSNO IV 178, może z suf. *-jś*. Niewykluczone, że to dawna n. wsi *Pacew*, która leży w tej samej parafii. Według KMaz II 244, przyp. 5: „Nazwa skądinąd nieznana”. W tym samym dokumencie co n. m. wymieniony został rycerz *Pakoslaw* z Kozietuł, podsejdek czerski, właściciel Głównicza, Wodziczna, Jastrzębia. UB

Pakosław zob. *Pękosław*

Pakosławice, wś, opol., gm. Pakosławice, 9 km na płn. od Nysy: *Bithwini villa* (!) ok. 1300 CdSil XIV 6; *Villa Bonowini* (1309) K 45; *Bouthwini villa* 1315 CdSil V 184; *Bothwindsdorf* 1321, *Poutwindsdorf* 1334, *Pontwindsdorf* 1336 Reg nr 4092, 5355, 5691; *Peutwindsdorf* (1372) K 45; *Bössdorf*, *Böttmansdorf* 1579, *Pethmansdorff* 1638, *Beuthmans* sive *Bössdorf* 1666/67 J I 75, 99, 112, 635; *Boesdorf*, wird auch *Boethmansdorf* genannt 1784 Z III 345; *Bösdorf* a. *Beuthmannsdorf* 1845 K 45; *Bösdorf* 1941 Wrzosek 44; *Bösdorf* — *Pakosławice*, *-ic*, *pakosławicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pakosławice*, *-wic* 1981 WUN II 672. — Dawna n. niem. *Bothwindsdorf*, w zapisach kancelaryjnych łac. *Bithwini villa*, *Bouthwini villa*, od n. os. *Botwin*, ta może od *Botwein* (: *Bodewin*) Gott 120 + *Dorf* 'wies'. Między w. XIV i XVI zmiana n. wsi na: *Bössdorf*, *Böttmansdorf*, *Beuthmannsdorf*, od n. os. *Böse*, *Böttmann, *Beutmann, por. *Böt-*, *Beut* (: *Bod*, por. stwniem. *biutan* 'podać, ofiarować; nakazać, rozkazać') Gott 124, 112 + *Dorf* 'wies'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pakosławice*. Lit.: SNGŚI IX 124; BorGŚI 232–33; RospSEMIG 280. JCh

Pakosławice zob. *Białawy*, *Pakostaw* (1), *Pekosławice*

Pakosławie zob. *Pakostaw* (2)

Pakosławiec, cz. wsi *Pakosław*, dawniej wś, leszcz., gm. Miejska Górka: *Pakosławiec*, niem. *Pakoswalde*, wś 1921 Sk X 80, 151; *Pakosławiec*, wś 1967 SM 811; *Pakosławiec*, *-wca* 1981 WUN II 672. — Nazwa od n. m. *Pakoslaw* (1), z suf. *-ec*; zaproponował ją po 1918 r. Kozirowski zamiast n. niem. *Pakoswalde*. Lit.: Koz V 612. ZZ

Pakosławsko, wś, wroc., gm. Cieszków, 10 km na płn. od Milicza: *Pakoslawskie* pagus 1666/67 J I 461; *Bogislawitz* insgemein *Paklowskie* (!) 1787 Z VII 408; *Pakoslawsko* (*Bogislawitz*) 1900 Myc 40; *Bogislawitz* vulgo *Packlowske*, *Pakoslawsko* 1848

K 46; *Pakosławsko*, niem. *Packslowske* i *Bogislawitz* 1886 SG VII 823; *Altmühlgrund*, *Pakosławsko* 1941 Wrzosek 14; *Altmühlgrund* — *Pakosławsko*, -a, *pakosławski* 1947 MPoI XXV nr 124; *Pakosławsko*, -ka 1981 WUN II 672. — Nazwę od im. *Pakosław* SSNO IV 178, z suf. -sko. Oboczna n. *Bogustawice* od im. *Bogusław*, z suf. -ice. Nazwę niem. *Altmühlgrund* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pakosławsko*. Lit.: SNGŚI IX 124. JCh

Pakosławy zob. **Pakosław** (2)

Pakostowice zob. **Białawy**

Pakoswalde zob. **Pakosławiec**

Pakosz, cz. Kielc, przejściowo wś: młyn *Pakosz* 1883 SG IV 26; *Pakosz*, młyn, wchodził w skład dóbr rządowych Kielc 1886 SG VII 823; *Pakosz*, folw. 1902 Przew II 48; *Pakosz*, wś 1921 Sk III 39; *Pakosz*, wś 1933 SkBy 1237; *Pakosz*, -sza 1966 UN 23, 97. — Nazwa od n. os. *Pakosz* (: *Pakosław*) SSNO IV 178. Lit.: KopKiel 227. IN

Pakosza zob. **Parkoszówka**

Pakoszcz zob. **Pakość** (1)

Pakosze, wś, elbl., gm. Pieniężno, 6,5 km na zach. od Pieniężna: villarum ... vedelicet ... *Pokvsen* 1308, ville *puchuzen* (1309) MWrm I 257, 259; in campo ... *puchusen*, nadpis na kopii: *Puchuzen* (1311) MWrm I 277–8; Campum *Pukhusen* (1312) VPr II 82; *Pokhusen* 1315, de *pukhusen* (1315), *Pukusen* (1329) MWrm I 299, 303, 404; Nykolaus *Pokhuser* (!) 1400, Nycolao *Pughuser* 1424 MWrm IX 34, 111; *Packhusen*, *Pochusen*, *Poghusen*, *Poghusen* 1492 ZGAE XXVII 519, 525–6, 529; *Packhusen* 1583, 1589 SHGWrm(AD-WO, AK, RM 3 i 3c, k. 5v i 7); *Pakhausen* 1615 RŁWrm 263; *Packhauszen* 1656 Kolberg 209; *Pakausen* 1718 Wijaczka 425; *Pakhausen* 1755 Mp-End; *Packhausen* 1796–1802 MpSchröt X; *Packhausen* 1886 SG VII 809; *Packhausen* — *Pakusz* 1946 Ley I 13; *Packhausen* — *Pakosze*, -y, *pakoski* 1947 MPoI XXV nr 111; *Pakosze*, -szy 1981 WUN II 672. — Dawniej prawdopodobnie n. *Pack-hits*, por. niem. *Packhaus* 'pakoownia' (: *packen* 'pakować' i dniem. *hits* 'dom; zamek'). Nazwa *Pakosze* nadana po 1945 r.; n. przejściowa *Pakusz* to substytut fonetyczny niem. *Packhausen*. Liczne zniekształcenia w zapisach n. Lit.: ZGAE XIII 861, XXIII 712, 717; GórnRWrm 225. RP

Pakoszowa zob. **Pakoszówka**

Pakosze (1), wś, częst., gm. Gorzów Śląski, 5 km na zach. od Gorzowa Śląskiego: *Donners-*

marck Nieder, *Ober* 1783 Z II 184; *Donnersmark* 1839 SNGŚI IX 125; *Donnersmark* 1845 K 104; *Donersmark* — *Donnersmarck* 1939 Prus 28; *Donnersmark* — *Pakoszów*, -owa, *pakoszowski* 1947 MPoI XXVI nr 37; *Pakoszów*, -szowa 1981 WUN II 672. — Dawna n. niem. *Donnersmark* od nazw. rodu śląskiego *Donnersmark*. Początkowo była to kolonia niem., założona w 1770 r. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pakoszów*. Lit.: SNGŚI IX 125; BorGŚI 134. JCh

Pakoszów (2), cz. Piechowic, dawniej wś, jel., gm. Piechowice: *Wernhersdorff* (1369) K 735; *Wernersdorf* 1434 CdSil XXXV 74; *Wernersdorff* 1677, *Wernersdorff* 1687 J IV 108, 295; *Wernersdorf* auch *Wernsdorf* 1786 Z VI 400; *Wernersdorf* vulgo *Wernsdorf*, wś 1845 K 735; *Wernersdorf* 1893 SG XIII 234; *Wernersdorf* 1941 Wrzosek 32; *Wernersdorf* — *Pakoszów*, -owa, *pakoszowski* 1947 MPoI XXV nr 124; *Pakoszów*, -szowa 1981 WUN II 672. — Dawna n. niem. *Wernersdorf*, okresowo też *Wernsdorf*, od n. os. *Werner*, *Wern* (: *Warinhari*) Gott 517 + -dorf. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pakoszów*. Lit.: SNGŚI IX 124–5. JCh

Pakoszówka, wś, krośn., gm. Sanok, 10 km na płn.-zach. od Sanoka: *pakosch de Pakoschova* (1390)1554 ZDM IV 249; *Pakosowska*, *Pakoschowa* 1390 SHGsk III 19; *Pacossius heres de Pacossowca* 1398 Hel II nr 92; *Thomkynkaw wlgariter Pacoschowka* 1408 ZDM VI 281; *Pankoschowka* 1450 AGZ XI nr 2816; in *Pankoszowka* 1465 AGZ XVI nr 281; *Pankoschawka* (!) 1465 AGZ VIII 173; *Pakoszowka* 1470 SHGsk III 19; *Pakoszovka* 1508 ŻDz XVIII/1, 118; *Pakossovka* ... *villam Pakossovaska* 1524 AGZ XIX nr 3124; *Pakoszowka* 1589 ŻDz XVIII/1, 56; *Pakoszowka* 1699 ADP 155, 100; *Pakosofka* 1788 MJ 19, XV, 362, 1; *Pakosziwka* 1860 Sch 106; *Pakoszówka* 1886 SG VII 823; *Pakoszówka*, -ki, *pakoszowecki* 1965 UN 71, 73. — Nazwa od n. os. *Pakosz* (: *Pakosław*), por. zapis z 1390 r., z suf. -owa, później -ówka. W XV w. z wtórną nosowością, co oddawano za pomocą -an-, -q-. W XV w. błędny zapis n. obocznej *Thomkynkaw* (może *Tomczyków*), od im. *Tomek* (brat *Pakosza* z *Pakoszówki* SHGsk III 20). Lit.: SHGsk III 19–26; MakSk 122. BCz

Pakoszówka zob. **Parkoszówka**

Pakońska Wieś zob. **Przedmiejska Wieś**

Pakość (1), mto, bydż.: de *Pacost* (ok. 1243) XVIII, de *Pacost* 1253 KW I 203, 281; in oppido

Pakość

Pakoscz (1259)XV DO XI 371; *Pacosc* 1282 KW I 471; *Pakosth* 1298 KW II 162; *Pacoscz* 1337 Kuj 247; ante *Pacoscz* 1357 KW III 69, 98; *Pakosc* 1415 KW VII 296; in *Pakosth* 1427 KW IX 107; de *Pakosz* 1450 SHGKI(NG 1, 480); *Pakosth* 1461 Cdp II 527; *Pakoszcz* 1511–23 ŁLB I 185–6; *Pakosc* 1580, *Pakosc* 1583 ŻDz XII 154, 261; opido *Pakoscz* 1598; za *Pakość* 1615 Inwłoc 88, 122; *Pakość* 1618–20 PKal 210; *Pakosc* 1802–03 MpGillyPr; *Pakoszcz* 1796–1802 MpSchröt XXV; *Pakość*, niem. *Pakosch* 1886 SG VII 820; *Pakość*, -ci, *pakoski* 1972 UN 179, 24. — Nazwa od n. os. *Pakost, por. *Pakosz* SSNO IV 178–9 (: *Pakostaw*), z suf. -jś. Zmiana pierwotnej postaci *Pakoszcz* na *Pakość* dokonana się może pod wpływem licznych rzeczowników zakończonych na -śc, np. *kość*. Związek n. z ap. *pakosć* (= *brodaczk*) 'roślina z gromady porostów z rodziny brodaczkowatych' SW I 206, który przyjmuje Rymut, z uwagi na pierwsze zapisy, wydaje się wątpliwy. Niemiecka forma jest substytucją fonetyczną n. pol. Lit.: RospSEMIG 280; RymNmiast 180; ZierNmiast 114–5. ZZ

Pakość (2), wś, gorz., gm. Choszczno, 3 km na płn.-zach. od Choszczna: *Marienberge*, kol. 1839–42 SHGNM(Berg IV, I 48); *Marienber*g — *Pakość*, -ci, *pakoski* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Pakość* — *Marienberge*, os. 1951 Rosp 231; *Pakość*, -ci 1981 WUN II 672. — Dawna n. niem. *Marienberge* od wezwania kościoła *Najświętszej Marii Panny* w Choszcznie + -berge. Miejscowość powstała na polach należących do tego kościoła. Nazwa *Pakość* nowa, wprowadzona urzędowo po 1945 r. BCz

Pakość zob. **Przedmiejska Wieś**

Pakotulsko, os., dawniej wś, słu., gm. Przechlewo, 18 km na płn.-zach. od Człuchowa: *Packetilcz* (1352)1397 PrUr V 23; *Packetilcz* 1352 HKS 54; *Pagdanczk* (1437) GZ 112; *Pakothylszko* 1511/12 VisitGn 335; z *Pokothilskiem* (!) 1565 Lupom 64; *Pakotelski* 1570 ŻDz XXIII 239; *Pakotolsk* 1648 RP 190; *Pakotelsk*, z *Pakotelska* 1682 Font V 151; *Pagdanzig*, maj., folw. 1789 Goldb II 177; *Pogdanzig* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Pogdanzig* — *Pakotolski* 1879 KętN 78; *Pakotolsk*, niem. *Pagdanzig* lub *Pogdanzig*, dobra ryc. 1886 SG VII 823; *Pagdanzig*, fr. auch *Pogdanzig* und *Pakotelski* 1912 Bär 87; *Pakotulsko* — *Pagdanzig*, wś 1951 Rosp 231; *Pakotulsko*, niem. *Pagdanzig*, przejściowo *Pakotalsk*, *Pakotolsk* 1972 Mazur II

149; *Pakotulsko*, -ka 1981 WUN II 672. — Według Rosponda dawniej *Pakotyłsko, od niepotwierdzonej n. os. *Pakotył, z suf. -sko. Do n. os. por. im. *Pakostaw* i *Czarnotył* SSNO IV 178, VII 36. Według wydawców PrUr V 23 w nazwie *Packetilcz* została utrwalona stara n. jez. *Szczytno Wielkie*, niem. *Grossen Ziethener See*, por.: *Damus* eciam predicto Titzoldo ... lacum *Baketeltz* nominatum (1341)XIV PrUr III 254, dalej HE I 147–8. Od XV w. niejasna oboczna forma niem. lub zniemczona: *Pagdanczk*, *Pagdanzig*, *Pogdanzig*. W 1951 r. ustalono urzędowo n. *Pakotulsko*. Lit.: Rospond, -tsk- 203. WK

Pakotyłsko zob. **Pakotulsko**

Pakowo a. **Pąkowo**, a. **Pękowo**, os. niezidentyfikowana, leżała w historycznym pow. Kościan, leszcz.: de *Pacovo* 1394 Lek II nr 1620. — Nazwa od n. os. *Pak*, *Pęk*, *Pąk* SSNO IV 177, z suf. -owo. ZZ

Pakówka, wś, leszcz., gm. Bojanowo, 4 km na pld.-wsch. od Bojanowa: *Rakówka* (!) 1726 Koz III 4 (zapis niepewny); *Pakówka* al. *Pakówko*, okręg wiejski i folw. 1886 SG VII 823; *Pakówka*, niem. *Wieserode* 1921 Sk X 80, 151; *Pakówka*, -ki 1981 WUN II 672. — Nazwa od n. os. *Pak*, z suf. -ówka, -ówko. ZZ

Pakówko zob. **Pakówka**

Pakschin zob. **Pakszyn**, **Pakszynek**

Pakszyn, wś, pozn., gm. Czerniejewo, 3 km na wsch. od Czerniejewa: *Paxyno* (1350)1540, *Paxino* 1365 KW III 1, 259; *Pakszino* 1390 Lek II nr 3; de *Pakszino* 1403 KW VII 146; *Pakszino* (1416)1578 KW VIII 22; *Pakschino* 1434 ARP I nr 2; de *Paxino* 1444 KW X 340; *Paxyno* 1511–23 ŁLB I 35; *Pakszyno* 1511/12 VisitGn 547; *Paxino* 1580 ŻDz XII 142; *Pakszyno* 1674 MKI(ASK 74, 214); wieś *Pakszyn* 1789 MKI(Tab 34, 565); *Nowy Pakszyn*, niem. *Neupakszyn*, wś, *Stary Pakszyn*, niem. *Altpakszyn*, folw. 1886 SG VII 823; *Pakszyn*, niem. *Alt Pakschin*, wś 1921 Sk X 114, 151; *Pakszyn*, -na, *pakszynski* 1967 UN 77, 6; gw. *pakšyn*, -yna, *pakšyjski*. — Nazwa od n. os. *Paksza*, por. *Paksza* Marcin 1490 Koz V 128 (: *Pakostaw*), z suf. -yno, wtórnie -yn. Lit.: Nieckuła, -ov- 295. ZZ

Pakszynek, wś, pozn., gm. Września, 3,5 km na pld.-wsch. od Czerniejewa: *Paxyno minor*, quendam villa nunc vero haereditas deserta ... *Paxynko minor* 1511–23 ŁLB I 35, 36; *Pakszynek*, os. 1886 SG VII 823; *Pakszynek*, niem. *Neu Pakschin*, wś 1921 Sk X 113, 151; *Pakszynek*, -nka

1981 WUN II 672; gw. *pakšynek*, *-nka*, *pakšyjski*. — Nazwa od n. m. *Pakszyno*, dziś *Pakszyn*, z członem odróżniającym od łac. przym. *minor*, niem. *neu* 'nowy'. Następnie uległa uniwersalizacji przy użyciu suf. *-ko*. Maskulinizacja n. nastąpiła prawdopodobnie w XVIII w. ZZ

Pakszyno zob. **Pakszyn**, **Pakszynek**

Pakulent zob. **Pacholeta**

Pakullen zob. **Pakuły** (1)

Pakuły (1), wś, częst., gm. Woźniki, 6,5 km na pń.-zach. od Woźnik: *Pakullen*, *Pakuły*, kol. 1845 K 118; *Pakullen*, niem. *Pakullen*, kol. 1886 SG VII 824; *Pakuły* (*Pakullen*) 1900 Myc 40; *Pakuły*, wś 1933 SkBy 1238; *Pakuły*, kol. 1967 SM 812; *Pakuły*, *-uł* 1981 WUN II 672. — Nazwa od n. os. *Pakuła* (: *pakuły* 'krótkie włókna wyczesane z lnu i konopi; pakunek') RymSEN II 200, w l. mnogiej; zmieniona jako *Pakullen*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pakuły*. Lit.: SNGŚI IX 125; BorGŚI 210. JCh

Pakuły (2), wś, kiel., gm. Radoszyce, 18,5 km na pńd.-zach. od Korńskich: *Wieś Pakuły* 1789 Lusand I 121; *Pakuły* 1827 Tabella II 76; *Pakuły* 1839 MpKwat IV 5; *Pakuły* 1886 SG VII 824; *Pakuły* 1921 Sk III 50; *Pakuły*, *-kuł*, *pakulski* 1966 UN 24, 25. Lit.: KopKiel 270. IN

Pakury zob. **Pachury**

Pakuswitz zob. **Białawy**

Pakusz zob. **Pakosze**

Palaty, wś, kal., gm. Grabów nad Prosną, 2 km na pńd.-wsch. od Grabowa nad Prosną: *Palaty* 1827 Tabella II 76; *Palaty* 1877 Zin II 26; *Palaty* 1902 Przew II 48; *Palaty* i *Palaty-Jałowce*, dwie wsi 1921 Sk II 134; *Palaty* i *Palaty-Jałowce*, dwie wsi 1933 SkBy 1238; *Palaty* 1952 UW 107; *Palaty*, *-lat* 1981 WUN II 672. — Nazwa od n. os. *Palat* (: ap. *palatyn* 'województwo') RymSEN II 201, w l. mnogiej. Człon drugi w okresowej n. zestawionej od n. os. *Jałowiec* (: ap. *jałowiec*) RymSEN I 331, w l. mnogiej, por. też przym. *jałowcy* 'nieurodzajny, nieużyteczny' SESI I 496. EB

Palatycze zob. **Polatycze**

Palayzen zob. **Czarny Kierz**

Palberg zob. **Delewo**

Palce zob. **Palczewo** (2)

Palcza, wś, biel., gm. Budzów, 4,5 km na pńd.-zach. od Sułkowic: *de Palcze* 1413 PNZK nr 3248; *in Palcze* 1529 LR 7; *Palcza* 1564 Lukrak I 207; *Palcza* 1581 ŹDz XIV 46; *Palca* 1629 RPobKr 60; *Palcza* 1680 Rej 71; *Palcza* 1765 Lukrak I 91; *Palcza*

1886 SG VII 824; *Palcza* 1921 Sk XII 37; *Palcza*, *-czy*, *palecki* 1964 UN 14, 13. — Zdaniem Lubasia n. pochodzi od n. os. *Palec* SSNO IV 181 (: *palec*), z suf. *-ja*. Może jednak ma związek z n. rz. *Palcza*, dziś *Palczka* (prawy dopływ Skawy), por.: *in fluvio Palcza ... in maiorem Palcza* (1369)1614 ZDM I 165; obie n. od n. os. *Palec*. Lit.: LKrak 108–9; Rymut, HE XII 134–5. IN

Palczew, dziś **Palczew** i **Palczew-Parcela**, dwie wsi, rad., gm. Warka, 9 km na pńd.-zach. od Warki: *Pasczewo* (!) 1407, *Palczewo* 1418 Czer nr 642, 1059; *Palczewo* 1430 Mkm II nr 642; *Palczewo* 1471 SHGMz(MK 5, 159v); *Palczewo* 1576 ŹDz XVI 240; *Palczew* 1783 MpPerMz; *Palczew* 1827 Tabella II 76; *Palczew* 1839 MpKwat IV 4; *Palczew* 1886 SG VII 824; *Palczew*, wś i folw. 1921 Sk I 46; *Palczew*, *Palczew-Parcela* 1952 UW 13; *Palczew*, *-wa*, *palczewski*, *Palczew-Parcela*, *-wa-li*, *palczewski* 1971 UN 127, 45, 46. — Nazwa od n. os. *Palec*, z suf. *-ewo*, wtórnie *-ew*. Współcześnie dwie wsi: *Palczew* i *Palczew-Parcela*; człon drugi n. zestawionej od ap. *parcela*. Lit.: KopRad 330. UB

Palczew zob. **Palczewo** (2)

Palczewice, wś, kosz., gm. Darłowo, 6 km na pń.-wsch. od Darłowa: *Palszeiuthze*, *Palseiutze* (1285) PU II 547–8; *Paltzeuitze* 1470 RzDuma I 162; *Baltzeuitz* (pro *Paltzwitz*) 1545 PomKirch II 159; *Baltzeuitz* 1628 RzDuma I 162; *Palzwitz* 1789 MpGillyPom; *Palzwitz* 1886 SG VII 831; *Paltzwitz* — *Palczewice*, *-wic*, *palczewicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Palczewice*, *-wic* 1981 WUN II 673. — Nazwa od n. os. *Palec*, z suf. *-ewice*, zmieniona jako *Paltzwitz*, *Baltzwitz*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. w formie *Palczewice*. Lit.: LorSNH 82; RzDuma I 162; Siciński, OSG VIII 69. BCz

Palczewice zob. **Palczowice**

Palczewo (1), wś, elbl., gm. Ostaszewo, 10,5 km na pń.-wsch. od Tczewa: *dorff Palschow* (1344)1405 PrUr III 572; *Palschow* 1349, *Palischow* (1351)1405 PrUr IV 421, 612; *Palczau* 1510–29 Font XLV 21; *z Palczewem*, *Palczaw* alias *Palczewo*, wsi *Parczewa* (!) 1565 Lumalb 18, 19, 20; *Palcaw* alias *Palcevo*, przy *Palcevie*, z *Palceva* 1570 Lumalb 8, 17, 28; *Palszewo* (1641) Woel 1028; *Palszewo* 1647 Font IV 120; *Palczewo* 1649 Font LII 56; *Palczewo* 1675, *Palszewo* 1696 Font LVIII 105, 182; *Palczewo* 1711 Font LXII 83; *Palschau* 1796–1802 MpSchröt IX; *Palczewo*, niem. *Palschau* 1886 SG VII 824; *Palschau* —

Palczewo

Palczewo, -a, palczewski 1947 MPol XXV nr 111; *Palczewo, -wa* 1981 WUN II 673. — Dawniej n. *Paliszów*, od n. os. *Palisz* (: *palić*) SSNO IV 182, następnie od n. os. *Palec*, z suf. *-owo*. WK

Palczewo (2), wś, włoc., gm. Piotrków Kujawski, 9 km na płd. od Radziejowa: *Palcze* 1354 Koz V 128; *Pelzewo* 1424 Koch nr 3495; *Palczewo* 1489 Lupbrz 142; *Palczew* ... *Palczewo* ok. 1520 Vlad XI 47; *Palczewo* 1557–66 ŻDz XIII 29; *Palczewo* 1674 Rpog 159; *Palczewo* 1827 Tabella II 76; *Palczewo* 1886 SG VII 824; *Palczewo, -wa, palczewski* 1971 UN 182, 25. — Nazwa od n. os. *Palec*, początkowo w l. mnogiej, od XV w. z suf. *-owo*. Zmiana w *Palczewo* z hiperpoprawnym *-cz-*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 151. AG

Palczewo zob. **Paczewo, Paczew**

Palczewska Wola zob. **Wola Palczewska**

Palczowice, wś, biel., gm. Zator, 2 km na płn.-wsch. od Zatora: *villam nostram ... Palczowyc* (1292)1569 ZDM IV 27; de *Palzowicz* 1325–27 MVat I 131; de *Palzowicz*, de *Palceuicz* 1346–58 MVat II 178, 180; de *Pelzeuicz* 1446 Hel II nr 3277; *Palczowycze, Palczowice* 1470–80 DB I 83, II 232; *Palczowicze, Palczewicze* 1529 LR 51, 73; z *Palcovic* 1541 OsvZat 267; *Palczewicze* 1561 LKrak 109; *Palczowice* 1581 ŻDz XIV 105; *Palczowice* XVII LKrak 109; *Palczowice* 1886 SG VII 825; *Palczowice* 1921 Sk XII 29; *Palczowice, -wic, palczowicki* 1964 UN 12, 61. — Dawniej n. *Palcovicze, Palcewice*, później z hiperpoprawnym *-cz-*, od n. os. *Palec*, z suf. *-ewice*, później *-owice*. Lit.: LKrak 109. IN

Palczyn, wś, bydg., gm. Złotniki Kujawskie, 15 km na płn.-zach. od Pakości: *Palyczyno* 1489 Lupbrz 175; *Palliczino* 1527 Vlad XI 12; *Palczino* ŻDz XII 259; pod *Palczynem* 1670 ZKuj II 264; *Palczyn* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Palczyn* 1886 SG VII 833; *Palczyn, -na, palczyński* 1972 UN 179, 21. — Dawniej n. *Paliczyno*, od n. os. *Palica* KozN 57, z suf. *-ino*, wtórnie *Palczyno* (z zanikiem *-i-* w śródgłosie), też *Palczyn*. Do n. os. por. ap. *palica* 'kij, laska' Sstp VI 10. Lit.: Nieckula, *-ov-* 295. AG

Paliecznica zob. **Paleśnica**

Pałędzie zob. **Pałędzie** (1, 2)

Palenice zob. **Palenice**

Paleniec, cz. Główna, dawniej wś, łódz.: *Polyenyecz* ... *Polynyecz* ... *Polenyecz* 1511–23 ŁLB II 344, 345; *Polemiec* (!) 1534, 1573 AtMz; *Poleniec* 1579 ŻDz XVI 161; *Paleniec* 1792 MpPerRw; *Paleniec* 1827 Tabella II 76; *Paleniec* 1839 MpKwat

III 4; *Palenice* 1881, *Palenice* 1886 SG II 611, VII 827; *Paleniec* 1902 Przew II 48; *Paleniec*, wś 1933 SkBy 1238; *Paleniec*, os. 1967 SM 812; *Paleniec, -ńca*, cz. mta 1973 UN 44, 18; *Paleniec, -ńca* 1981 WUN II 673. — Nazwa od imiesłowu *palony* (: *palić*), z suf. *-ec*. W zapisach widoczna zmiana *a > o*. Lit.: Rzetelska-Feleszko, SFPS 16, 96. UW

Paleschken zob. **Polaszki, Wilcze Błota Kościerskie**

Pałestyna (1), cz. wsi Glinnik, dawniej wś, łódz., gm. Zgierz: *Pałestyna* 1877 Zin II 27; *Pałestyna* 1886 SG VII 828; *Pałestyna*, wś 1921 Sk II 7; *Pałestyna*, wś 1967 SM 812; *Pałestyna, -ny* 1981 WUN II 673. — Nazwa przeniesiona z n. kraju na Bliskim Wschodzie. Lit.: Bubak, Onom X 61. EB

Pałestyna (2), wś, siedl., gm. Wierzбно, 12 km na płn. od Kałuszyna: *Pałestyna* 1886 SG VII 828; *Pałestyna* 1921 Sk IV 113; *Pałestyna* 1967 SM 812. UB

Pałesznica zob. **Paleśnica**

Paleśnica, wś, tarn., gm. Zakliczyn, 10 km na płd.-wsch. od Czchowa: in *Polecznicza* (1349)1570 ZDM IV 88; *Palecznicza* (1372)XVII Kkk II 45; *Palecznyca* 1404 Hel II nr 1083; *Palecznica* (1409) 1757 DKrak 148; *Palyecznicza, Palyeschnyca* 1470–80 DB I 177, II 303; *Paliecznyca, Palyecznyca* 1529 LR 101; *Palecznica* 1581 ŻDz XIV 135; *Palesnica* 1629 RPobKr 210; *Palesnica* 1680 Rej 217; *Palesznica* v. *Palecznica* 1794 Ga Ff2; *Paleśnica* 1886 SG VII 827–8; *Paleśnica* 1921 Sk XII 8; *Paleśnica, -cy, paleśnicki* 1964 UN 3, 21. — Nazwa może w związku z n. rz. *Paleśnica*, nad którą leży wieś, por.: in *fluvio Bolesznycza* (!) (1351) KMłp III 79, *Palyecznicza* 1445 HE XIII 173, *fluvium Palesznica* (1461)1634, *fluvium Palecznica* (1480) KTn 520, 457. Do n. w. i n. m. por. ap. *palecznica* 'roślina z rodziny traw' SW IV 28. W n. poświadczone mieszanie szeregów spółgłosek *cz* : *sz* : *ś*. Lit.: Rymut, Majtán, HE XIII 173. IN

Pałędzie (1), dziś *Pałędzie Kościelne, Pałędzie Dolne, Pałędzie Szlacheckie*, trzy wsi, bydg., gm. Mogilno, 7,5 i 9 km od Mogilna: Item *Palace, villa cum lacubus* 1145, *cum villis* ... *Pilchutkov, Palenda* (1147)1365, de *Palandze* (1233)1362 KW I 17, 21, 138; in *Palandze* 1358, in *Novo Paliendze, quod dicitur Smerdzacze* (1385)1646 KW III 118, 554; et *Pałędzie Kościelne* (1405)XVIII KW VII 325; in *Pałędzie* (1420)XVII KW VIII 165; Ninter *Palandze* alias *Smerdzancza* 1427 KW V 451; *Paladzye,*

villa in qua est ecclesia parochialis, *Panlyedzyc szmyerdzaczce*, villa sub ecclesia parochiali in *Panlyedzyc maiori*, in *novo Polienzdie*, quod dicitur *Szmyerdzaczce* 1511–23 ƉLB I 190, 172, 332; cum *Polienzdie*, villa dicta *Koscielna*, utraque *Polyedzyc* (1559) *VisitGn* 628; *Palienzdie*, *Paliendzyc minor* 1580 ƉDz XII 154; *Palenzdie maior*, *Palenzdie minor* 1674 MKI(ASK 74, 213); *Wieś Pałędzie ... dolne*, *Wsi Pałędzia Koscielnego* 1789 MKI(Tab 34, 94, 95); *Pałędzie Kościelne*, niem. *Palenzdie*, *Pałędzie Dolne*, wś i dom. 1886 SG VII 828; *Pałędzie Dolne*, niem. *Palenzdie Dolne*, wś, *Pałędzie Kościelne*, niem. *Palenzdie Kirchlich*, *Pałędzie Szlacheckie*, niem. *Steinfeld*, dwa obszary dw. 1921 Sk X 50, 52, 151; *Pałędzie Kościelne*, *-dzia -nego*, *pałędzki*, *Pałędzie Dolne*, *-dzia -nego*, *dolnopalędzki*, *Pałędzie Szlacheckie*, *-dzia -kiego*, *pałędzki* 1972 UN 181, 13. — Nazwa ma związek z ap. *pałędzie (< psł. *pałęd-tje, por. **pa-*, **po-* 'po' i *łedo 'ziemia nieuprawna, niezaorana', też 'brzeg niski, trawiasty; powierzchnia ziemi bezleśna, porośła trawą, step', z suf. *-tje*) SESI IV 200–1, SEBań II 488, 29, 9–10. Członki odróżniające od łac. przym. *maior*, *minor*, *novus*, pol. *kościelny* (niem. *kirchlich*), *dolny*, *śmierdzący*, *szlachecki*. ZZ

Pałędzie (2), wś i leśn., pozn., gm. Dopiewo, 14 km na pfd.-zach. od Poznania: in *Palandze* 1387, *Palendze* 1388, *Palandza* 1390 Lek I nr 114, 360, 885; in *majori Palandze* 1391, *Palanza* 1394 Lek I nr 942, 1819; de *Palandze magnis* 1396 Lek I nr 2236; de *Magno Paløze* RWlkp I nr 328; de *mayori Palødze* 1398 Lek I nr 2747; de *Magno Palandze* 1400 KZPozn nr 425; de *Palandz Maius* 1401 RWlkp I nr 503; in *Palandze* 1403 KW VII 127; *Palandze Mayus* 1404 KZPozn nr 1774; *Maius Palandze* 1413 RWlkp III nr 503; In *Maiori Pałędzie* (1416) 1784 KW VIII 26; *Paladze* 1419 RWlkp I nr 1035; *Polandze* 1427 KW V 450; *Pallandze* 1437 RWlkp I nr 1582; *Palyandze* 1447 RHist IV 129–30; na obu wsiach *Palandzyc* 1464, *Palyedze* 1500 SHGPn III 562; *Palladze* 1510 NKs 100; *Pałędzie M.* 1512 NDz II 370; *Paliandzyc* 1563 SHGPn III 562; *Pałędzie* 1580 ƉDz XII 36; *Pałędzie* 1619, *Palenzdie* 1789 PPozn(Tab 3, 3 i 6, 75v); *Pałędzie*, wś i folw. 1886 SG VII 828; *Pałędzie*, *-dzia*, *pałędzki* 1966 UN 93, 25, 15. — W XV w. też n. *Polędzie*; w XIV–XV w. z łac. członem *Magnis*//*Maior*//*Maius* = pol. *Wielkie*. Lit.: SHGPn III 562–6; PPozn 221. ZZ

Pałędzie Dolne zob. **Pałędzie (1)**

Pałędzie Kościelne zob. **Pałędzie (1)**

Pałędzie Maior zob. **Pałędzie (1, 2)**

Pałędzie Małe, wś dziś nieistniejąca, leżała prawdopodobnie na pfn. od wsi Pałędzie, na zach. od Poznania: de *minori Palandze* 1391 Lek I nr 942; de *Parvo Palandze* 1394 RWlkp I nr 166; de *parva Palanza* 1394, de *parva Palødze* 1396 Lek I nr 1820, 2179; de *Parvo Paløze* 1397 RWlkp I nr 328; de *parvo Palandza*, de *minori Palødze* 1398 Lek I nr 2606, 2747; de *parva Palandze* 1399, et *Palandze male* 1399 Lek I nr 2855, 2863; *Palandze Minus* 1401, *Minor Palladze* 1432, *Minor Palyandze* 1448, *Minus Paladze* 1449 SHGPn III 566. — Nazwa relacyjna wobec n. wsi *Pałędzie (2)*; w XIV–XV w. z łac. członami *Minor*//*Parvo*//*Minus* = pol. *Małe*. Lit.: SHGPn III 566–8. ZZ

Pałędzie Minor zob. **Pałędzie (1)**, **Pałędzie Małe**

Pałędzie Novum zob. **Pałędzie (1)**

Pałędzie Szlacheckie zob. **Pałędzie (1)**

Pałędzie Śmierdzące zob. **Pałędzie (1)**

Palicino, wś zaginiona, leżała w pobliżu Kędzyna, kosz.: *Palycino* apud Chandurin 1276 PU II 320. — Nazwa od pom.-połabskiej n. os. *Palica, por. pol. *Palica* RymSEN II 200, lub od ap. *palica* 'kij', z suf. *-ino*. Lit.: TrautmElb II 92; LorSNH 82. BCZ

Palicken zob. **Pawliki**

Paliczyno zob. **Palczyn**

Palikije, dziś **Palikije Drugie** i **Palikije Pierwsze**, dwie wsi, lub., gm. Wojciechów, 20 i 18,5 km na zach. od Lublina: *Palikije* 1398 Krak nr 7327; *Palikije*, *Palikye* 1409 ZLub nr 121, 123; *Palykye* 1416 SHGLu III 172; *Palykygye*, *Palykye* 1470–80 DB I 200, II 575; *Palkye* (!), *Palykye*, *Palike* (!) 1529 LR 35, 439, 466; *Palikye* 1531 ƉDz XIV 358; *Palikiie* 1626 RPobLu 118; *Palikije* 1676 ƉDz XV 2a; *Palikie* (!) 1787 Spis 454; *Palikiie* 1827 Tabella II 76; *Palikije* 1877 Zin II 27; *Palikije*, wś i folw. 1886 SG VII 829; *Palikije*, wś i folw., kol. 1933 SKBy 1238; *Palikije* 1952 UW 144; *Palikije*, *-kij*, *palikijski*, wś, *Palikije Drugie*, *-kij -gich*, *Palikije Pierwsze*, *-kij -szych*, dwie cz. wsi *Palikije* 1969 UN 104, 12; *Palikije Drugie*, *-kij -gich*, *Palikije Pierwsze*, *-kij -szych* 1981 WUN II 673. — Nazwa od n. os. *Palikij* SSNO IV 182 (: *palic* + *kij*), w l. mnogiej. Wieś uległa podziałowi na dwa obiekty; członki odróżniające w n. zestawionych

Palikije

od liczebników porządkowych *drugi, pierwszy*.
Lit.: SHGLu III 172–3; KosLu 69. IN

Palikije zob. **Palikówka**

Palikije Drugie zob. **Palikije**

Palikije Pierwsze zob. **Palikije**

Palikijówka zob. **Palikówka**

Palikówka, wś, rzesz., gm. Krasne, 10 km na wsch. od Rzeszowa: *Palikowka* (1409)XVII ZDM V 90; *Palukyowca* (!) 1439, *Palikiyowka* 1444, *Pal-kyanka* (!) 1467 AGZ XIII nr 1204, 2335, 6623; *Palykyowka* 1482 Gol nr 926; *Pallikye* 1500 AGZ XVIII nr 2812; *Palykyowka* 1508, *Palikiowka* 1589 ŻDz XVIII/1, 106, 10; *Palikowka* 1745 ADP 173, k. 174; *Palikowka* 1794 Ga Ff2; *Palikówka* 1886 SG VII 829; *Palikówka, -ki* 1981 WUN II 673; gw. *palkufka, -ki, palkofski*, ukr. *palikiwka*. — Nazwa niejednoznaczna. Bardzo możliwe, że ma związek z gospodarką leśną i określała pierwotnie 'ludzi palących kije', od *palić kije* 'wypalać lasy', por. ap. *palikije* 'kije do palenia'; w pobliżu znajdują się wsie Smolarzyny i Węgliska. Może też od n. os. *Palikij*, z suf. *-ówka*, okresowo w l. mnogiej. Zmiana *Palikijówka* na *Palikówka* polega na ściągnięciu grupy samogłoskowej *-ijó-* > *-ó-*. W gwarze *Palkufka* w efekcie zaniku *-i-* w śródgłosie przed sylabą akcentowaną. Lit.: MakPrz 198. BCz

Palisćhewo zob. **Paliszewo**

Palisz zob. **Pałcz**

Paliszew, kol., dawniej wś, siedl., gm. Górzno, 8 km na pld.-wsch. od Garwolina: *Paliszew* 1877 Zin II 27; *Paliszew*, wś 1886 SG VII 830; *Paliszew*, wś 1902 Przew II 48; *Paliszew*, wś 1933 SkBy 1239; *Paliszew*, cz. wsi Samorządki 1971 UN 13, 9; *Paliszew, -wa* 1981 WUN II 673. — Nazwa od n. os. *Palisz* SSNO IV 182 (: *palić*), z suf. *-ew*. IN

Paliszewo, wś, pil., gm. Czarnków, 12 km na ptn.-wsch. od Czerniejewa: *Paliszewo*, os. wiejska 1886 SG VII 830; *Paliszewo*, niem. *Palischewo*, wś 1921 Sk X 12, 151; *Paliszewo, -wa*, cz. wsi Gębice 1967 UN 76, 8. — Nazwa od n. os. *Palisz*, z suf. *-ewo*. ZZ

Paliszów zob. **Paniszczów**

Paliszyno zob. **Wola Pieczyska**

Palitarnia zob. **Liszyno**

Paliwodzina zob. **Paliwodzizna**

Paliwodzizna, wś, tor., gm. Golub-Dobrzyń, 4,5 km na pld.-zach. od Golubia-Dobrzyń: *Paliwodzina* 1789 Borucki 36; *Paliwodzizna* 1827 Tabella II 76; *Paliwodzizna* 1839 MpKwat II 1; *Pali-*

wodzizna, rum. 1886 SG VII 830; *Paliwodzizna*, rum. 1902 Przew II 48; *Paliwodzizna*, wś 1933 SkBy 1239; *Paliwodzizna* 1952 UW 52; *Paliwodzizna, -ny, paliwodzki* 1972 UN 177, 12. — Nazwa od n. os. *Paliwoda* Snazw VII 170, z suf. *-ina*, wtórnie *-izna*. Lit.: Safarewiczowa, *-izna* 90. RP

Palkufka zob. **Palikówka**

Pallawiten zob. **Koszajny**

Pallendorf zob. **Kawki** (4)

Pallowitz zob. **Palowice**

Pallubien zob. **Pałubin**

Pallubin zob. **Pałubin, Pałubinek**

Pallubitz zob. **Pałubice**

Palmierowo, wś, bydż., gm. Kcynia, 2,5 km na pld.-zach. od Kcyni: *Palmierowo* 1859 Mp-Chrz; *Palmirowo* al. *Palmierowo*, wś 1886 SG VII 830; *Palmierowo* 1921 Sk X 91; *Palmierowo, -wa, palmierowski* 1971 UN 185, 15; gw. *palmirowo, -owa, palmirowski*. — Nazwa od n. os. *Palmier, por. nazw. *Palmer* Snazw VII 171 oraz niem. n. os. *Palmer* Gott 372, z suf. *-owo*. ZZ

Palmirowo zob. **Palmierowo**

Palmiry, wś, warsz., gm. Czosnów, 8 km na ptn.-zach. od Łomianek: *Palmira* 1839 MpKwat IV 3; *Palmira* 1886 SG VII 830; *Palmiry* 1921 Sk I 187; *Palmiry, -mir, palmirski* 1971 UN 132, 7. — Nazwa od im. *Palmira* BysIm 290, w l. mnogiej, por. też n. syryjskiego mta *Palmira*. UB

Palmowo, wś, koniń., gm. Wierzbinek, 9,5 km na ptn. od Sompolna: *Palmowo* 1921 Sk I 97; *Palmowo* 1952 UW 45; *Palmowo, -wa, palmowski* 1971 UN 182, 40. — Nazwa od ap. *palma* 'tatarak, gałązka wierzbowa' SW IV 21, z suf. *-owo*. AG

Palomodowa zob. **Gierszowa Wola**

Palonka zob. **Palonki**

Palonki, wś, kiel., gm. Busko-Zdrój, 11 km na ptn.-wsch. od Buska-Zdroju: de *Polanka* 1382 Krak nr 1745; *Polyanky* 1470–80 DB II 381; *Polanki* 1529 LR 249; *Polanky* 1579 ŻDz XIV 232; *Palonki* 1787 Spis 403; *Palonki* 1827 Tabella II 76; *Palonki* al. *Palonka, Przyborów* 1886 SG VII 831; *Palonki* 1902 Przew II 48; *Palonki* 1921 Sk III 130; *Palonki, -nek, palonecki* 1966 UN 19, 7. — Nazwa od ap. *polanka* 'mała polana' Sstp VI 340, wtórnie w l. mnogiej. Zmiana *Polanki* > *Palonki* nastąpiła w wyniku skojarzenia n. z czasownikiem *palić*; występuje też w formie singularnej *Palonka*. W SG odnotowano oboczną n. *Przyborów*, od n. os. *Przybor* SSNO IV 381, z suf. *-ów*. Lit.: KSand 158; KopKiel 111, 112. IN

Palow zob. **Pałowo**

Palowice, wś, kat., gm. Leszczyny, 7,5 km na wsch. od Rybnika: zu *Polowicz* (1376)XVI CdSil VI 14; *Pallowitz* 1743 SNGŚI IX 126; *Pallowiz* 1784 Z III 163; *Pallowitz, Palowice* 1845 K 469; *Palowice*, niem. *Pallowitz* 1886 SG VII 834; *Pallowitz* 1900 Myc 76; *Palowice* 1920 PrusŚG 55; *Palowice, -wic* 1981 WUN II 674. — Nazwa od n. os. *Pal, Pala* SSNO IV 181 (: ap. *pal* 'słup drewniany, tyczka' SpXVI, XXIII 25–6), z suf. *-owice*. Wieś mogła istnieć już ok. 1353 r., gdyż wtedy wspomniany jest Wierzbęta z *Palowic* (błędnie pisany też z *Paniewicz*), starosta wielkopolski, kasztelan poznański, zmarły w 1369 r., zob. KW VI 181, przyp. 5. Nazwę zmieniono jako *Pallowitz*. Po 1945 r. ustalono n. *Palowice*. Lit.: SNGŚI IX 126; BorGŚI 179; Jurek, Krąg rodzinny starosty wielkopolskiego Wierzbęty (1352–1369), czyli początki rodu Nie-sobiów, *Genealogia* 1, 1991, 11–23. JCh

Palsch zob. **Pałcz****Palschau** zob. **Pałczewo** (1)**Palszewo** zob. **Pałczewo** (1)**Palten** zob. **Posady** (1)**Paltschin** zob. **Pałczyn****Paltschinek** zob. **Pałczyniek****Paltzwitz** zob. **Pałczewice**

Pałuchów, cz. wsi Dęba, dawniej wś, lub., gm. Kurów: *Palochow* (!) 1459 Inscr nr 1049; *Paluchow* 1564 RPobLu 616v; *Paliuchow* 1580 RPobLu 780; *Paluchow* 1626 RPobLu 136; *Paluchow* 1676 ŻDz XV 26a; *Paluchow* 1787 Spis 447; *Pałuchów* 1827 Tabella II 76; *Paluchow* cum sorte Dęba 1830 WPar 171; *Pałuchów v. Pałuchów* 1877 Zin II 27; *Pałuchów* al. *Pałuchów*, wś 1886 SG VII 831; *Pałuchów* 1902 Przew II 48; *Pałuchów*, wś 1933 SkBy 1239; *Pałuchów, -chowa* 1971 UN 118, 19. — Nazwa od n. os. *Paluch* SSNO IV 182 (: *paluch* 'duży palec'), z suf. *-ów*; okresowo w XIX w. forma *Pałuchów*. Lit.: SHGLu III 173, IV 101; KosLu 69. IN

Pałuchy (1), wś, przem., gm. Sieniawa, 5 km na pln. od Sieniawy: *Paluchy, Paluchi* 1851 Sch 25, 27; *Pałuchy*, przys. do Piskorowic 1886 SG VII 831; *Pałuchy*, przys. 1967 SM 812; *Pałuchy, -chów* 1981 WUN II 674. — Nazwa od nazw. *Paluch*, w l. mnogiej. Lit.: GórnRRus 14; MakPrz 198. BCz

Pałuchy (2), przys., dawniej wś, siedl., gm. Strachówka, 12 km na pld.-wsch. od Tłuszcz: *Pałuchy*, wś 1902 Przew II 48; *Pałuchy* 1921 Sk

I 144; *Pałuchy*, wś 1967 SM 812; *Pałuchy, -chów* 1981 WUN II 674. UB

Palucin zob. **Pałuczyna****Paluschin** zob. **Pałuczyna****Palusen** zob. **Pałuzy**

Paluszek, cz. wsi Godawskie Holendry, dawniej wś, koniń., gm. Tuliszków: *Paluszynek* 1877 Zin II 27; *Paluszek*, kol. 1886 SG VII 831; *Paluszek*, wś 1902 Przew II 48; *Paluszek*, wś 1933 SkBy 1239; *Paluszek, -szka* 1981 WUN II 674. — Nazwa od nazw. *Paluch*, z suf. *-inek* (*-ynek*). Obecna postać jest zapewne wynikiem zmiany suf. *-ynek* na *-ek*. ZZ

Paluszynek zob. **Pałuszek****Paluwicz** zob. **Pałubice**

Pałuzy, wś, olszt., gm. Bisztynek, 6 km na pln.-wsch. od Bisztynka: locacione ville *Palusen* (1355)XIV PrUr V 187; *Palusen* 1365 MWrm II 401; *Palusin, Paluwsen* 1374 Ger 113; *Palusin, Palusen* 1374 MWrm II 526, 534; des dorffs *Palusen, Pallusen* 1390, in *Palusen* 1421 MWrm V 203, 210, 572; czu *Pluwssen* (1435) MWrm IX 586; *Plawsen* 1483 SHGWrm (Regesta II, 3511); *Plawszen* 1484 MWrm III 377; in *Plausen* 1533 ZGAE XXIII 645; *Plausen* ok. 1550 MWrm III 434; *Blausen* 1579 ZGAE XXIV 217; *Plawszen* 1611 MWrm III 267; *Plausen* 1615 RŁWrm 267; *Plausen* 1755 MpEnd; *Plausen* 1796–1802 Mp-Schröt XI; *Plausen* 1820 Wald 152; *Plausen* 1887 SG VIII 241; *Pałuzy* — *Plausen* 1941 Choj 119; *Plausen* — *Pałuzy, -uz, pałuski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pałuzy, -luz* 1981 WUN II 679; gw. *pałuzy, -lus, pałuskil/palazajński*. — Według historyków dokument lokacyjny wsi wystawiono w 1345 r. Nazwa prus. **Pa-luz-*; rozwój w niem. *Plausen* wskazuje na *-n-*; por. prus. *pa* 'pod' + **luz-*, lit. *luza* 'miejsce w lesie, gdzie leży wiele chrustu; wiatrołom' Fr 347 (: *lauzti* 'łamać; międlieć' SE-Smoc 340–1), lit. n. m. *Luzaĩ, Luzija* PêtVV 234. Inaczej objaśniali nazwę Gerullis i Pospiszyłowa. Nazwa pol. jest adaptacją fonetyczno-fleksyjną niem. formy źródłowej *Palusen*. Lit.: Biskupiec. Z dziejów miasta i powiatu, 1969, 171; Ger 113; PospWrm 110; PrzybBalt 201. RP

Palversee zob. **Białobrzegi** (1)**Pałzig** zob. **Pałck**

Pałapus, dziś *Pałapus Szlachecki* i *Pałapus Włościański*, dwie wsi, ostroł., gm. Stary Lubotyń, 8 km na pln.-wsch. od Ostrowi Mazowieckiej: *Pałapusz* 1472 SHGMz (MK 9, 12); *Callapusz* 1483 SHGMz

Pałapusz Szlachecki

(MK 9, 159); *Palapusch* 1490 SHGMz(Ep. 10, 748); *Kalapusch* 1496 SHGMz(Ep. 15, 58v); z pany ... *Kalaputami* (1565) Lumaz II 174; *Pałapusz* 1578 ŻDz XVI 404; *Palapusz* 1783 MpPerMz; *Pałapusz* 1827 Tabella II 76; *Pałapusz* 1886 SG VII 832; *Pałapusz Szlachecki*, *Pałapusz Włociański* 1921 V 64; *Pałapusz Szlachecki*, *Pałapusz Włociański*, -sa -kiego, *pałapuski* 1971 UN 134, 17. — Nazwa niezbyt jasna. Może ma związek z n. os. *Kalapus(z)* (: gw. *kałap* 'lichy kapeluszy') RymSEN I 370. Postać *Pałapusz* byłaby wynikiem asymilacji na odległość i hiperpoprawności wobec mazurzenia. W XX w. n. z członami odróżniającymi od przym. *szlachecki*, *włociański*, wskazującymi na typ własności. UB

Pałapusz Szlachecki zob. **Pałapusz**

Pałapusz Włociański zob. **Pałapusz**

Pałck, wś, ziel., gm. Skape, 10 km na płn.-zach. od Sulechowa: *Paltzig* 1823 MpUMbl 2123; *Palzig* — *Pałck*, -ka, *pałcki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pałck* 1952 UW 221; *Pałck*, -ka 1981 WUN II 674. — Nazwa niem. jest może substytucją n. pol. *Pałck (< *Pałck-sk), ta może od ap. *pałka* 'odyga roślin jednoliściennych' Sstp VI 12, z suf. -sk-. Nazwę *Pałck* ustalono po 1945 r. Lit.: Nowacki, Powiat świebodziński, 2006, 116. JCh

Pałcz, cz. Bydgoszczy, dawniej wś, bydż.: *Pal-sze* 1374 Matr IV/3, nr 359; *Palsze* 1382 Kuj 335; *Palcze* (1424)1563 CdP II 830; villarum Nowawysz, *Palze* 1493 CdP II 959 (tu?); *Pelze* 1583 ŻDz XII 257; z *Palzem* 1661, *Palisz* 1765 Guldon-Opisy 21, 44; *Palsch* 1796–1802 MpSchrot XX1; *Pałcz*, niem. *Palsch* 1886 SG VII 832; *Pałcz*, -cza, *pałeski* 1971 UN 174, 9. — Bańkowski cytuje n. wśród derywowanych suf. -jś od antroponi-mów z formantem -k, -c, może więc od n. os. *Pałk, *Pałek* SSNO IV 182 (: ap. *pała*, *pałka*) Rym-SEN II 200–1, z suf. *-je, *-jś. Por. jednak n. typu *Klincz*, *Strzecz*, *Tęcz* na Kaszubach. Lit.: Bań-Morf 136. AG

Pałczew, wś, łódz., gm. Brojce, 6 km na płn.-wsch. od Tuszyńska: *Pałczewy* 1419 Kkk II 446; *Pałczewy* 1470–80 DB I 290; *Pałczewy* 1496 U II 417; *Pałczewie* 1511 ŻDz XIII 199; *Pałczewy* (!), *Pałczewy* 1511–23 ŁLB II 228, 230; *Pałczewie* 1552 ŻDz XIII 266; wsi *Pałczewa* 1564–65 Luwlkp II 45; *Pałczew* 1827 Tabella II 76; *Pałczew*, kol. i os. 1886 SG VII 833; *Pałczew*, wś 1902 Przew II 48; *Pałczew* 1921 Sk II 61; *Pałczew*, -wa 1981 WUN II 674; gw. *pałcef*, -va, *pałceski*. — Dawniej n. *Pałczewie*,

od ap. *pałka* 'odyga roślin jednoliściennych' Sstp VI 12, z suf. kolektywnym -ewie. Później zmiana paradygmatu i przejście do typu n. z suf. -ew. Lit.: BańMorf 83. EB

Pałczewie zob. **Pałczew**

Pałczyca zob. **Pałecznicza** (2)

Pałczyn, wś, pozn., gm. Miłosław, 3 km na płn.-zach. od Miłosławia: *Pelczino* (1305)1594–96, de *Pelczino* 1314 KW II 245, 308; *Pelczyno* 1420 Koz III 18; de *Pelczino* (1431)1513, villa *Pelczino* (1432)1513 KW IX 261, 286; *Polczyno* 1484 SHGKI(PG 10, 3 v); *Pelczino* 1510 NKs 71; *Pelczyno* 1578 ŻDz XII 215; *Pelczyno* 1674 MKI (ASK 74, 188); Wieś *Pelczyn* 1789 MKI(Tab 47, 14); *Pałczyn* 1846 KsP 398; *Pałczyn* al. *Pelczyn*, niem. *Paltschin* 1886 SG VII 833, 938; *Pałczyn*, -na 1981 WUN II 674; gw. *pałczyn*, -yna, *pałczyjski*. — Dawniej n. *Pelczyno*, od n. os. *Pełka* SSNO IV 211 (: *Przedpełk*, *Świętopełk*), z suf. -ino (-yno), wtórnie -yn. Zmiana *Pelczyn* na *Pałczyn* jest wynikiem adideacji do ap. *pałka* lub do n. os. *Pałka*. Lit.: Nieckula, -ov- 296. ZZ

Pałczyn zob. **Pałczyn**, **Pelczyn** (2)

Pałczynek, cz. **Pałczyna**, dawniej wś, pozn., gm. Miłosław: Wieś *Pelczynek* 1789 MKI(Tab 47, 14); *Pałczynek* folw. 1846 KsP 398; *Pałczynek* al. *Pelczynek*, niem. *Paltschienek*, posiadłość 1886 SG VII 833; *Pałczynek*, niem. *Pałczynek*, os. mł. 1921 Sk X 119, 151; *Pałczynek*, -nka 1981 WUN II 674. — Nazwa od n. m. *Pelczyn*, z suf. -ek. Zmiana *Pelczynek* na *Pałczynek* jest równoległa do zmiany *Pelczyn* na *Pałczyn*. ZZ

Pałecznicza (1), wś, kiel., gm. Raclawice-Pałecznicza, 8 km na pld.-zach. od Skalbmierza: *Pelcznycha* (1280)XVI MPH IV 881; *Pelcnitia* 1325–27 MVat I 146; site iuxta *Pelczniciam* 1337 Kkk I 206; in *Palecznijczam* 1366 CdP I 233; *Palecznicza* (1372)XVI Kkk II 45; *Pelcznicza* 1382 Krak nr 1312; *Pelcznycza* 1470–80 DB II 76; *Pelcznycza* 1480 Kniaz nr 61; *Pelcznycza* 1490 ŻDz XV 441; *Pelcznycza* 1527 Matr IV/1, nr 5205; *Pelcznycza*, *Pelshnycza* 1529 LR 184, 213; *Pelcznycza* 1564 Lukrak II 82; *Pelcsznica* 1581 ŻDz XIV 14; *Pallesnica* 1629 RPobKr 111; *Pałesnica* 1680 Rej 110; *Pałesnica* 1783, *Pałesnica* (!) 1787 SHGKrMat 216–7; *Pałesznica* 1787 Spis 335; *Pałecznicza* 1789 Lukrak I XXVI; *Pałesnica* 1803 Rkrak 121; *Pałecznicza* 1827 Tabella II 76; *Pałecznicza* 1886 SG VII 833; *Pałecznicza* 1921 Sk III 68; *Pałecznicza*, -cy, *pałeczniccki* 1964 UN 13, 73; gw. *pałecznicza*, -y, *pałeczniccki*. — Dawniej

(: ap. gw. *peł* < *prhls o znaczeniu toponimicznym 'bagno, trzęsawisko, błoto' SEKasz IV 43; SEBań II 624, z suf. *-ek*) lub od *pełk (< *plks 'gromada ludzi, tłum' SEBor 503, też 'oddział wojska, wojsko'), zachowanego w stp. dwuczłonowych n. os. typu *Przedpełk*, *Świętopełk* (płnopol. *połk*) i w licznych formach skróconych *Pełk*, *Pełczko*, *Pełczyk*, *Pełka* SSNO IV 210–2, 361, V 398 oraz w n. m. *Pełczyce*, *Pełki*. Rospond wiązał n. wsi *Pełcznica* z n. rz. *Pełcznica, dziś Małoszówka (o obocznej n. Łaszówka). Por. też n. jez. *Pełcznica* (PMT XIV 166). Stare, niejasne etymologiczne podstawy nazw z reguły ulegały różnym przekształceniom i były językowo dostosowywane do wyrazistszych baz, dlatego *Pełcznica* stała się *Pałecznicą* (przez adideację do ap. *pałka*); odnotowano też warianty *Pałecznicza*, *Pałecznicza*, *Pełecznicza*, *Pełecznicza*, *Pełecznicza*, *Pełecznicza* oraz *Pełecznicza*. Wiesz usytuowana jest na terenie bardzo starego osadnictwa między Szreniawą a Nidzicą. Babik sugeruje, że n. w. *Pełcznica* mogła mieć związek z ap. *belk* (: psł. *bjklotati 'bulgotać' SEBor 25), z ubezdźwięcznieniem *b* > *p*. Lit.: RKrak 121; KopKiel 132, 135; RospSEMIG 319; Rymut, HE XVI 83, 104; Babik 519. IN

Pałecznicza (2), wś, lub., gm. Niedźwiada, 5 km na płn.-wsch. od Lubartowa: *Pałecznicza* 1467, *Pałecznicza* 1470, *Pałecznicza* 1489 SHGLu IV 101; *Pałecznicza* 1492 KosLu 69; *Pełcznicza*, *Pałecznicza* 1496, *Pełcznicza* 1501 SHGLu III 173; *Pałecznicza* 1502 Matr III nr 558; *wołya* Szczekarkowska sive *Pełecznicza* 1523 Matr IV/1, nr 4205; *Pałecznicza* 1529 LR 35; *Pałecznicza* (!) 1565 Lulu 37; *Pałecznicza* 1626 RPobLu 143; *Pałecznicza* 1663 RPobLu 140; *Pałecznicza* 1676 ŻDz XV 28a; *Pałecznicza* (!) 1781 WPar 425; *Pałecznicza* 1787 Spis 435; *Pałecznicza* 1827 Tabella II 76; *Pałecznicza* 1886 SG VII 833–4; *Pałecznicza* 1921 Sk IV 59; *Pałecznicza*, *-cy*, *pałeczniczy* 1969 UN 113, 15. — Dawniej odosobniona forma *Pałecznicza*, może od ap. *pałka* 'Typha latifolia' Sstp VI 12 (rośnie na brzegach wód), z suf. *-ica*. Wtórnie *Pełcznicza*, zob. wyżej. Odnotowano też formę *Pałecznicza*, z upodobnieniem do ap. *pałka*, oraz inne warianty fonetyczno-graficzne, takie jak *Pełecznicza*, *Pałecznicza*, *Pałecznicza*. W XVI w. wiesz nosiła oboczną n. zestawioną *Wola Szczekarkowska*, od ap. *wola* i n. wsi *Szczekarków*, leżącej w pobliżu. Lit.: SHGLu III 173, IV 101; KosLu 69. IN

Pałecznicza zob. **Pałecznicza** (1, 2)

Pałecznicza zob. **Pałecznicza** (1)

Pałecznicza zob. **Pałecznicza** (2)

Pałęgi, wś, kiel., gm. Mniów, 23,5 km na płn.-zach. od Kielc: *Pałęgi* 1791 MpPerSd; *Pałęgi* 1827 Tabella II 76; *Pałęgi* 1886 SG VII 834; *Pałęgi* 1921 Sk III 41; *Pałęgi*, *-łęg*, *pałęski* 1966 UN 23, 31. — Nazwa od ap. *pałęga* 'miejsce niezarosłe w ogrodzie' SW IV 25, w l. mnogiej, por. też gw. ap. *pałak*, *pałaki* 'nizina, niziny zarosłe trawą i znajdujące się między gruntami obsianymi zbożem' SGPKar IV 20 oraz *pałogowaty* 'wygięty w łuk, w półkole'. Lit.: KopKiel 41, 45. IN

Pałęki zob. **Białe-Pałęki**

Pałka zob. **Jagodnik** (2)

Pałki (1), cz. wsi Basinów, dawniej wś, ostroł., gm. Zabrodzie: *Pałki*, kol. 1877 Zin II 27; *Pałki*, kol. 1886 SG VII 834; *Pałki*, wś 1902 Przew II 48; *Pałki* 1921 Sk I 148; *Pałki*, wś 1967 SM 813; *Pałki*, *-łek* 1981 WUN II 675. — Nazwa od nazw. *Pałka* RymSEN II 201, w l. mnogiej. Do nazw. por. ap. *pałka* 'lodyga roślin jednoliściennych', też 'gruby kij, maczuga' SW IV 25. UB

Pałki (2), wś, rad., gm. Zwolień, 3 km na płd.-zach. od Zwolenia: *Pałki*, os. 1967 SM 813; *Pałki*, *-łek*, *pałkowski* 1970 UN 36, 25; *Pałki*, *-łek* 1981 WUN II 675. Lit.: KopRad 400. IN

Pałki (3), wś, sier., gm. Zadzim, 13 km na płd.-zach. od Poddębic: *Pałki*, folw. 1877 Zin II 27; *Pałki*, os. młyńska i folw. 1886 SG VII 834; *Pałki*, folw. 1902 Przew II 48; *Pałki*, kol. 1921 Sk II 103; *Pałki*, wś 1952 UW 104; *Pałki*, *-łek*, *pałkowski* 1973 UN 47, 35. — Nazwa od n. os. *Pałek*, *Pałka* lub od ap. *pałka*, w l. mnogiej. EB

Pałki zob. **Jagodnik** (2), **Oleśnica** (5)

Pałowice zob. **Pałowice**

Pałowo, wś, słup., gm. Postomino, 12 km na płn.-wsch. od Sławna: de *Palowe* 1333, vxor Arnd *Palowen* 1493 RzDuma I 70; *Palow* 1543 TrautmElb II 92; *Palow* 1618 MpLub; *Palow* 1789 MpGillyPom; *Palow* 1804, *Alt Paalow* XX RzDuma I 70; *Paalow-Alt*, dobra 1886 SG VII 804; *Alt Paalow* — *Pałowo*, *-wa*, *pałowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pałowo*, *-wa* 1981 WUN II 675. — Nazwa od n. os. *Pała, por. *Pałka* SSNO IV 182, lub od ap. *pal* 'drag drewniany; część palisady', z suf. *-ow(o)*. Nazwę zniemczono jako *Alt Paalow*. Po 1945 r. urzędowo ustalono formę *Pałowo*. Lit.: TrautmElb II 92; RzDuma I 70. BCz

Pałówko, wś, słup., gm. Postomino, 12 km na płn.-wsch. od Sławna: *Neu Paalow* XX RzDu-

na płn.-wsch. od Sławna: *Neu Paalow* XX RzDuma I 70; *Neu Paalow* — *Pałówko*, -ka, *pałówecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Pałówko*, -ka 1981 WUN II 675. — Dawna n. niem. od zniemczonyj n. sąsiedniej wsi (Alt) *Paalow*, zob. *Pałowo*, z członem dyferencyjnym od przym. *neu* 'nowy'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Pałówko*. Lit.: RzDuma I 70. BCz

Pałty zob. **Łoźnik**

Pałubice, wś, gdań., gm. Sierakowice, 18 km na pld.-wsch. od Lęborka: von *Paluwicz* 1399, von *paluwicz* 1368–1416, *palowicz* ūl cleyn Salekow 1368–1416 Zeit XI 16, 19, 24 (z nadpisu); von *paluwicz* 1373–1419 Zeit IV 7; *Paluwicz* (1459) SG VII 834; granica tej z ... *Palubiczami*, ziemianie *Palubianie* 1565 Lupom 87, 95, 97; *Pollabizce* 1570 ŻDz XXIII 266; z *Pałubic* 1664 Font XXXII 385; *Pałubice* 1682 Font V 160; *Pałubice* 1749 Font XVI–XIX 227; *Pałubitz*, wś 1789 Goldb II 177; *Pallubice* 1796–1802 MpSchröt IX; *Pałubice*, niem. *Pallubitz* 1886 SG VII 834; *Pallubitz*, fr. *Pollabizce* 1912 Bär 88; *Pałubice*, niem. *Pallubitz* 1921 Sk X 26, 84; *Pałubice* (*Pallubitz*) 1925 Krzep 86; *Pałubice*, -bic 1981 WUN II 675; gw. *pałēbice*. — Nazwa od n. os. *Patuba* SSNO IV 182 (: ap. *pałuba* 'pokrycie wozu lub sań, rozpięte na kabłąkach' Sstp VI 26, SEBań II 489), z suf. -ice. W pierwszych zapisach regularne w substytucjach niem. mieszanie spółgłosek b i w. Lit.: Siciński, OSG VIII 69. WK

Pałubin, wś, gdań., gm. Stara Kiszewa, 17 km na pld.-zach. od Skarszew: *Pelowe* (1258)XV Perl 146; *Polubin* 1269 Perl 192, fals.; *Polubin* 1319 PrUr II 168; *Polubin* (1437/38) GZ 116; *Palubyno* 1476 Matr I nr 1399; do *Polubina* 1624 LuPrus 206; *Patubino* 1648 RP 173; z possessorami *Patubina* 1664 Font XXXII 265; *Pałubin* 1682 Font V 95; *Palbin*, *Patubin* 1700 WAPG; *Palubien* od. *Palbin*, maj. 1789 Goldb II 177; Gr. *Pallubin* 1796–1802 MpSchröt IX; *Patubin*, niem. *Gross Pallubin* al. *Pallubien* 1886 SG VII 834, 937; *Patubin* (Gr. *Pallubin*) 1925 Krzep 86; *Patubin*, -na 1981 WUN II 675; gw. *paɯub̥in*, -bina, *paɯub̥ir̥ski*. — Nazwa od n. os. *Patuba*, por.: *Nobilis Petrus Pallubo* 1570 ŻDz XXIII 266, z suf. -in, też -ino. Breza i Kreja odczytują n. jako *Polubin, od n. os. *Polub (: *polubić*). Przejście w XVII w. w *Patubin* (choć może już w XV w.) tłumaczy adideacją do ap. *pałuba*. Lit.: Kujot, Opactwo pelplińskie 45; Breza, PMT I 96–7; Kreja-Koc 96–7; Łuszczrzyńska, PMT V 70–1. WK

Pałubinek, wś, gdań., gm. Zblewo, 13,5 km na zach. od Starogardu Gdańskiego: *Patubinek* 1710, *Pałubinek* 1750 PMT VII 54; Pustkowie *Palubinek* 1772 Zeit XV 131; Kl. *Pallubin*, maj. 1789 Goldb II 177; Kl. *Pallubin* 1796–1802 MpSchröt IX; Kl. *Pallubin* — *Patubinek* 1879 KętN 24; *Patubinek*, niem. Kl. *Pallubin* al. *Pallubien* 1886 SG VII 835; *Pallubin*, Klein, fr. *Neu-Pallubin* 1912 Bär 88; *Patubinek* (Kl. *Pallubin*) 1925 Krzep 86; *Pałubinek*, -nka 1981 WUN II 675; gw. *paɯub̥iinek*, -b̥iinka, *paɯub̥iir̥ski*. — Nazwa od n. m. *Patubin*, z suf. -ek. W n. zniemczonych z członami od niem. przym. *klein* 'mały', *neu* 'nowy'. Lit.: Górniewicz, PMT VII 54. WK

Pałubino zob. **Pałubin**

Pałuchów zob. **Pałuchów**

Pałuczyna zob. **Pałuczyna**

Pałuczyna, wś, byd., gm. Janikowo, 6 km na pld.-zach. od Janikowa: de *Pelczyn* 1731 Koz III 698; *Patuczyn* 1846 Kp 499; *Patuczyn*, niem. *Palucin*, wś 1886 SG VII 835; *Pałuczyna*, niem. *Paluschin*, wś 1921 Sk X 50, 151; *Pałuczyna*, -ny, *pałuczynski* 1972 UN 181, 15; gw. *paɯuczyna*, -ny, *paɯuczynski*. — Dawniej n. *Pelczyn*, od n. os. *Pelka* SSNO IV 211, z suf. -in (-yn). Forma *Pałuczyn* jest zapewne wynikiem adideacji do n. regionu *Pałuki* lub n. etnicznej *Pałuka* 'mieszkaniec Pałuk'. W XX w. zmiana formy n. na żeńską. ZZ

Pałuki, wś, ciech., gm. Opinogóra Górna, 9,5 km na wsch. od Ciechanowa: *Palukij* (1385) KkM 104; *Paluky* (1401)1468 SHGMz(MK 5, 102); *Paluky* 1429 MkM II nr 130; graniciem *Paluczka* (1466)1501 SHGMz(MK 18, 127); *Paluky* 1481 SHGMz(MK 6, 141v); *Paluki* 1501 SHGMz(MK 18, 127); *Paluki* 1507 SHGMz(PT 1, 5); *Pałuki* 1567 ŻDz XVI 329; *Paluki* 1783 MpPerMz; *Pałuki* 1827 Tabella II 76; *Pałuki* 1886 SG VII 835; *Pałuki*, -luk, *pałucki* 1971 UN 123, 18. — Nazwa od n. os. *Pałuka* SSNO IV 183, w l. mnogiej. Lit.: BorkCiech 44; ZMaz 291; GórnRWlkp 106. UB

Pałuszyce, wś, tarn., gm. Wietrzychowice, 10,5 km na płn.-zach. od Żabna: de *Pawsicz*, *Panschice* (!) 1398 Krak nr 7654, 7729; *Paluschyche* 1405 SHGSd(TCz 1, 161); *Pauszicze* 1437 SHGSd(TP 20, 312); *Pauschicze*, *Pauszycze* 1470–80 DB II 410, III 216; *Pavschicze* 1496 SHGSd (AGAD 5809); *Pauschicze* 1504 SHGSd(TCz 7, 215/216); *Pauszycze* 1508 ŻDz XV 486; *Pavschicze* 1529 LR 18; *Pałuszycze* 1579 ŻDz XIV 214; *Pa-*

luszyce 1886 SG VII 835; *Paluszyce* 1921 Sk XII 11; *Pałuszyce*, -szyc, *pałuszycki* 1964 UN 5, 40. — Dawniej n. *Pauszyce*, od n. os. *Pausz* (: niem. n. os. *Paus*, *Pausch*, te od śrwniem. *busch* 'wypukłość, obrzęk') RymSEN II 216, z suf. -ice. Forma *Paluszyce* powstała w efekcie rozwoju -u- > -uu- (po samogłosce). Lit.: LKrak 109. IN

Pamiętka, wś, koniń., gm. Wierzbinek, 9,5 km na pń.-wsch. od Sompolna: *Pamiętka* 1882 Borucki 367; *Pamiętka*, kol. 1886 SG VII 836; *Pamiętka*, wś 1902 Przew II 49; *Pamiętka* 1921 Sk I 97; *Pamiętka*, -ki, *pamiętkowski* 1971 UN 182, 41. — Nazwa od ap. *pamiętka* 'wspomnienie, przypomnienie' Sstp VI 12. AG

Pamiętkowo (1), wś, pozń., gm. Szamotuły, 9,5 km na pńd.-wsch. od Szamotuł: *Pamyathkowo* 1409 SHGPn III 568; *Pamyathkowo* 1409 Koz V 129; *Pamyathkowo* 1419, *Pamatkowo* 1420 Koz III 5; *Pamyanthkowo* 1483, *Pamyathcowo* 1502 SHG-Pn III 568; Villa *Pamyathkowo* 1510 NKs 93; *Pamyantcowo* 1513 Matr IV/2, nr 10408; *Pamyathkowo* 1540 Koz III 5; *Pamiętkowo* 1580 ŻDz XII 9; *Pamiętkowo* 1619, *Pamiętkowo* 1789 PPozn(Tab 3, 10 i 6, 183); *Pamiętkowo* 1886 SG VII 836; *Pamiętkowo*, -wa 1981 WUN II 675. — Nazwa od n. os. *Pamiętka, por. *Pamięta* (: *pamiętać*) RymSEN II 203, KozN 45, albo od ap. *pamiętka*, tzn. wieś ofiarowana na pamiętkę, z suf. -owo. Lit.: SHGPn III 568-9; Nieckula, -ov- 151; PPozn 221. ZZ

Pamiętkowo (2), wś zaginiona, leżała w okolicy Kotowa, Bnina i Zaniemyśla, pozń.: duas villas ... Cothov et *Pamenthcovo* 1256, *Pamentkovo* 1257 KW I 304, 310; Rogalino, Cresini, *Pametkovo* 1294 KW II 89-90 (w okolicy m. Bnin); *Pamiętkowo* 1886 SG VII 836. — Nazwa o etymologii jak *Pamiętkowo* (1). Według Koz III 6 mało prawdopodobne, by to miało być *Pętkowo* koto Środy Wielkopolskiej, co sugerują wydawcy SG VII 836. Lit.: Nieckula, -ov- 151. ZZ

Pamiętków, przys., okresowo wś, kal., gm. Szczytniki, 6 km na pńd.-zach. od Błaszek: *Pamiętków* 1827 Tabella II 76; *Pamiętków*, folw. 1877 Zin II 27; *Pamiętków*, folw. 1886 SG VII 836; *Pamiętków*, folw. 1902 Przew II 49; *Pamiętków*, -kowa, *pamiętkowski*, wś 1971 UN 80, 20; *Pamiętków*, -kowa 1981 WUN II 675; gw. *pa-riuntkuf*, -ova, *pa-riuntkoski*. — Nazwa od n. os. *Pamiętka, lub od ap. *pamiętka*, tzn. może wieś ofiarowana na pamiętkę, z suf. -ów. ZZ

Pamięczyce zob. **Pamięćce**

Pamientowa zob. **Pamiętowo**

Pamięćce, wś, kiel., gm. Raclawice-Pałecznicca, 9 km na pńd.-zach. od Skalbierza: *Pamianczyce* 1423 Hel II nr 1892; *Pamyaczcice*, *Pamyanczcycze* 1470-80 DB I 535, II 77; *Pamyanczcycze* 1490 ŻDz XV 441; *Panyanczcycze* (!) 1527 Matr IV/1, nr 5205; *Pamyączycze*, *Pamyaczcice* 1529 LR 5, 227; *Pamięczycze* 1564 Lukrak II 82; *Pamięczycze* 1581 ŻDz XIV 14; *Pamięczyce* 1629 RPobKr 111; *Pamięczyce* 1680 Rej 111; *Pamięćce* 1783 SHGKrMat 217; *Pamięćce* 1827 Tabella II 76; *Pamięćce* 1886 SG VII 836; *Pamięćce*, -cic, *pamięćcicki* 1964 UN 13, 74; gw. *pa-mećice*, -ic, *pa-mecki*. — Nazwa od n. os. *Pamięta* RymSEN II 203, z suf. -ice. Zapisy typu *Pamięczyce* poświadczają może zanik nosowości. Lit.: RKrak 121; KopKiel 245; BańMorf 120. IN

Pamięcin (1), wś, gorz., gm. Górzycza, 12 km na pń.-wsch. od Słubic: *Frauendorf* 1822 MpUMbl 1915; *Frauendorf* — *Pamięcin*, -na, *pamięciński* 1948 MPol XXV nr 14; *Pamięcin* — *Frauendorf* 1951 Rosp 231; *Pamięcin*, -na 1981 WUN II 675. — Dawna n. niem. od *Frau* 'kobieta, pani' i od *Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pamięcin*. BCz

Pamięcin (2), wś, gorz., gm. Recz, 6 km na pńd. od Recza: *Brennenhaus* przed 1750 SHGNM (Top-stat 6); *Denkhaus* 1750 SHGNM (Schulze II 41); Vw *Denkhaus* 1833 MpUMbl 1331; *Denkhaus* — *Pamięcin*, -na, *pamięciński* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Pamięcin* — *Denkhaus*, os. 1951 Rosp 231; *Pamięcin*, -na 1981 WUN II 675. — Poczatkowo n. niem. *Brennenhaus*, od *brennen* 'palić' i od *Haus* 'dom'. Po 1750 r. nowa n. niem. *Denkhaus*, nawiązująca do ap. *Denkhaus* 'pomnik, zabytek'. Nazwa pol. *Pamięcin*, wprowadzona urzędowo po 1945 r., nawiązuje znaczeniowo do n. niem. *Denkhaus*. BCz

Pamięcin (3), wś, kal., gm. Blizanów, 7 km na pń.-zach. od Kalisza: de *Pamicino* 1405 RWlqp IV nr 124; de *Pamaczino* 1410 Kal nr 17; *Pamyaczyno* 1473 SHGKI (PG 7, 210); *Pamyaczyno* 1511-23 ŁLB II 81; *Pamięczino* 1579 ŻDz XII 124; *Pamięcino* 1674 MKI (ASK 74, 139); *Wieś Pamięcin* 1789 MKI (Tab 22, 113); *Pamięcin* 1789 MKI (Tab 22, 116 a); *Pamięcin* 1827 Tabella II 76; *Pamięcin* i *Pamięcin* *Poduchowny*, dwie wsi 1886 SG VII 836; *Pamięcin*, -na, *pamięciński* 1971 UN 80, 21; gw. *pamińcin*, -ina, *pamińcki*. — Nazwa

Pamięcin

od n. os. *Pamięta* RymSEN II 203, z suf. *-ino*, wtórnje od XVIII w. *-in*. Postać *Pamięciń* jest wynikiem dialektalnej, pldwielkopolskiej wymowy typu *malińa, dolińa* albo zmiany wzorca *-in* na *-iń*, jak *Kostrzyń*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 295. ZZ

Pamięcin (4), cz. wsi Walentynów, okresowo wś, lub., gm. Krzczonów: *Pamięcin*, folw. 1870 Cat 45; *Pamięcin*, kol. 1921 Sk IV 64; *Pamięcin*, wś 1933 SkBy 1240; *Pamięcin*, *-na* 1967 UN 107, 11. — Początkowo n. *Pamięcin*, zapewne od n. os. *Pamięta* (: *pamięć*) SSNO IV 185, z suf. *-in*. Wtórne skojarzenie z ap. *pamięć*, czasownikiem *pamiętać*, por. też n. m. *Pamiętna*. Lit.: SHGLU IV 101–2. IN

Pamięcin Poduchowny zob. **Pamięcin** (3)

Pamięcino, os. zaginiona, leżała między Ćmachowem, Wierzchocinem i Nową Wsią, ok. 4 km na pld. od Wronek, pozn.: de tercio campo qui vocatur *Pyanyaczyno* (!) (1423)1488–92 NKS 43; *Panyenczino* 1535, *Pamyeczino*, *Pamyęczino* 1554 SHGPn III 569; *Pamieczino* et *Sznithi* 1562 Koz III 6; *Pamieczino* et *Smethy* deserte 1562 SHGPn (PZ 34, 115v); *Pamiecino* et *Smethy* desertas 1585 SHGPn (PG 22, 510). — Nazwa od n. os. *Pamięta*, z suf. *-ino*. Lit.: SHGPn III 569; PPozn 221. ZZ

Pamięcino zob. **Pamięcin** (3)

Pamięciń zob. **Pamięcin** (3)

Pamiętna, wś, skiern., gm. Skierniewice, 5,5 km na wsch. od Skierniewic: *Pamantchna* (1359)XV, *Pamotna* 1374 KW III 132, 412; *Pamyethno* ... *Pamyethna* ... *Pamyatno* (1408)1511–23 ŁLB II 274, 276; *Pamyathna* (1511)1531 VisitGn 192; *Pamiętna* (1531), *Pamiętna* (1549) VisitGn 682, 718; *Pamietna* 1579 ŻDz XVI 178; *Pamietna* 1792 MpPerRw; *Pamiętna* 1827 Tabella II 76; *Pamiętna* 1839 MpKwat III 4; *Pamiętna* 1886 SG VII 836; *Pamiętna*, *-nej* 1981 WUN II 675. — Nazwa od imiesłowu *pamiętny* 'przechowujący pamięć czegoś; taki, o którym się pamięta', w rodzaju żeńskim, por. też ap. *pamiętne* 'opłata na rzecz sądu, uiszczona przez stronę wygrywającą proces; pamięć, wspomnienie' Sstp VI 16. Lit.: SHGŁow II/2, 40; Borek, *-in-* 288, 437, 441. UW

Pamiętno zob. **Pamiętna**

Pamiętowo, wś, bydż., gm. Kęsowo, 9,5 km na pld.-wsch. od Kamienia Krajerńskiego: *Pamntow* (!) (1335)1400, *Pammetow* (1335)1430 UKT 9; *Pametow* 1348 KW II 607; *Pametoń*, *Pametau* 1352, na kopiach *Pammetow* (1352)1400, *Pammetow* (1352)1430 PrUr V 28; *Pammetaw* 1432 RegO I nr 6077, 6254; *Pamyathowo* 1511/12

VisitGn 336; *Pamientowa* 1570 ŻDz XXIII 209; *Pamietowo* 1648 RP 183; *Pamiętowo* 1682 Font V 135; *Pantau* od. *Pamientowo* 1789 Goldb II 178; *Pantau* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Pamietowo*, niem. *Pantau* 1886 SG VII 836, 846; *Pantau*, fr. *Pamientowa* 1912 Bär 88; *Pamiętowa*, niem. *Pantau* 1921 Sk XI 61, 84; *Pamiętowo* (*Pantau*) 1925 Krzep 86; *Pamiętowo*, *-wa* 1981 WUN II 675; gw. *panientovoll/pamⁿyntovo*, *-va*, *panientofski/panⁿyntovski*. — Nazwa od n. os. *Pamięt, por. *Pamięta*, zob. *Pamięcino*, z suf. *-ów*, *-owo*, okresowo *-owa*. Nieuzasadnione jest odczytanie n. jako *Pomiotowo (Kęsikowa). Niemiecka substytucja *Pantau* z opuszczeniem sylaby *-mie-* i *-au* zamiast *-owo*. Lit.: Kęsikowa, PMT II 109; Milewska, PMT XV 50. WK

Pammern zob. **Pamry**

Pammetow zob. **Pamiętowo**

Pammin zob. **Pomień**, **Pomierzyn**

Pamperste zob. **Paparzyn**

Pampert zob. **Paparzyn**

Pampitz zob. **Pepice** (2)

Pampowo zob. **Pępowo** (1, 2)

Pamry, os. dawniej wś, suwał., gm. Wydminy, 14 km na pln.-wsch. od Orzysza: *Schernia*, *Schame* lub *Schernia Nicolge* 1507 BiałKol 123; *Pamme* 1513–18 HAPr V 86; *Panner*, *Pamer* 1519, *Panner* 1525 BiałKol 122, 160; *Pamme* 1538–39, *Pamme* 1623–24 HAPr V 86; *Pammern* 1789 Goldb I 153; *Pammern* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Pannern* — *Panry* 1879 Kętn 156; *Panry*, niem. *Pannern*, wś 1886 SG VII 837; *Pannern* — *Panry*, dw. 1946 Ley I 43; *Pammern* — *Panry*, *-nr*, *panerski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Panry* — *Pannern*, os. 1951 Rosp 231; *Panry*, *Pamir* 1981 WUN II 675; gw. *panrī*. — Według Białuńskiego wieś powstała przynajmniej pod koniec XV w.; miała początkowo n. *Czarne*, też *Czarne Nikolaje* (?), od przym. *czarny* i n. os. *Czarny Nikolaj*, choć identyfikowano ją też z wsią *Czarnówka* (1). Druga n. o podstawie **Pamer-*, o genezie bałtyckiej, raczej od n. os. *Pomere*, *Pomer* TAP 78, 147, por. jednak n. jez. *Pamer*, [*Pamer*] 1525 BiałKol 160, n. rz. i jez. *Pamiyr*, *Pamre* 1540 BiałPrzem 47, *Pohmer* 1541, *Pammer gros* 1595, *Pannier* 1748 Ley II 93, też n. m. *Pomeren*, niem. *Pomehren*, dziś *Pomorowo* PrzybBalt 224, n. *Pamern*, dziś *Primorskoje Blazienē* II 134, 228. Nie można wykluczyć, że n. pochodzi od niem. n. os. *Pamme*, *Pannner* (: stwniem. *Pad-nar*) Gott 176, z substytucyjnymi cechami niem.: geminata

mm, zakończenie *-n*. Nazwa *Panury* jest fonetyczno-fleksyjną adaptacją niem. *Pammern*, zaproponowaną przez Kętrzyńskiego i ustaloną po 1945 r. Lit.: BiałPrzem 28, 31–2, 47; BiałKol 17, 122–3, 160–1; PrzybBalt 122–3. RP

Pamularnica zob. **Żeleźnikowa**

Panarien zob. **Ponary**

Panarlica zob. **Ponarlica**

Panasówka, wś, zamoj., gm. Zwierzyniec, 14 km na płn.-wsch. od Biłgoraja: *Panasówka*, folw. 1877 Zin II 27; *Panasówka*, al. Poręby, os. leśna 1886 SG VII 837; *Panasówka*, os. 1902 Przew II 49; *Panasówka*, leśn. 1921 Sk IV 127, 1933 SkBy 1240; *Panasówka*, os. 1967 SM 813; *Panasówka*, *-ki*, cz. wsi 1981 WUN II 106, 42; *Panasówka*, *-ki*, cz. wsi 1981 WUN II 675; po zmianie *Panasówka*, *-i*, *panasówecki*, wś 1998 DzU nr 156, poz. 1026. — Nazwa od n. os. *Panas* (: *Atanazy*) RymSEN I 11, z suf. *-ówka*. BCz

Panaszew, wś, sier., gm. Poddębice, 4,5 km na płd.-wsch. od Poddębic: *Panosowo* (1408) XVIII KW V 116; *Pannoszowa*, *Panoszow* 1511/12 VisitGn 215, 238; *Panoszowa* deserta, *Panosowo* 1511–23 ŁLB II 373, 374; *Panoszevo* 1576 ŻDz XIII 66; *Panosow* 1793 MpPerŁęcz; *Panoszew* 1827 Tabella II 76; *Panaszew*, *Panoszew* 1886 SG VII 837, 844; *Panoszew* 1921 Sk II 56; *Panaszew* 1952 UW 92; *Panaszew*, *-wa*, *panaszewski* 1973 UN 47, 21; gw. *panosef*, *-va*, *panoseski*. — Początkowo n. *Panoszowo*, też *Panoszew(o)*, od n. os. *Panosz* SSNO IV 186, z suf. *-owo*, następnie *-owa*, *-ów*, *-ewo*, *-ew*. Do n. os. por. ap. *panosza* 'niższy szlachcic, najczęściej nieposiadający herbu ani też dziedzictwa, i w związku z tym zależny od możniejszej szlachty, sługa, pacholek' Sstp VI 30. Zmiana na *Panaszew* > w wyniku asymilacji *a – o > a – a*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 151. EB

***Panaupern-**, wś zaginiona, leżała w komornictwie Miłakowo, olszt.: *dorff Panawper*, *Panauperin*, *Panaupern*, *Ponarmne*, *Knopen* (1325)XV PrUr II 351; *Panawperin*, *Panauperin* 1325, *Ponopern* 1427 Ger 114. — Nazwa wsi przejęta i zachowana w prus. n. jez. **Pa-nau-per(s)*, pol. *Ponapry Wielkie*, por.: *Nauperyn* Ger 106, und bey dem vlize ... *Nauperin*, *Ponauuperin* (1325)XV, und dem sehe *Nauperyn* (1325)XV PrUr II 351, przyp. 1. Można dopuścić związek hydronimu z prus. **pa-*, **po-* 'po, za' + **nau-*, lit. *nañjas* 'nowy' i *perinis, lit. *pėras* 'zarodek, ikra', *periny-*

'miejsce wylegania', por. podobną znaczeniowo lit. n. w. *Pauta* (: lit. *paũtas*, łot. *paũts* 'jajo, jądro'). Lit.: Biolik, HE V 109–10. RP

Pancerz zob. **Pancerzyn**

Pancerzyn, os., dawniej wś, olszt., gm. Ostróda, 12,5 km płd.-wsch. od Ostródy: *Pantzerey* 1540 Hart 426; *Pantzerey* 1620 PMT X 104; *Panzerei*, wś ok. 1780 HAPr IV 323; *Pantzerey*, wś 1789 Goldb I 154; *Pantzerey* 1796–1802 Mp-Schröt XVI; *Pantzerey*, wś 1820 Wald 199; *Panzerey* — *Pancerzyn* KętN 204; *Panzerei* — *Pancerz*, dw. 1946 Ley I 78; *Panzerei* — *Pancerzyn*, *-na*, *pancerzyński* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Pancerzyn* — *Panzerei*, os. 1951 Rosp 231; *Pancerzyn*, *-na* 1981 WUN II 675. — Wieś powstała z nadania 200 włók w 1328 r. w ziemi sasińskiej, zob. KętL 359, PrUr II 410. Nazwa wsi zapewne utworzona od prus. n. jez. *Panters, por. *Pancerz* 1321, sehe *Ponzeryn* (1328)1497 PrUr II 269, 410, *Panzer* 1489, *Panzerey* 1559 Hart 426, dziś *Pancerzyn* (: prus. *panto*, lit. *pāntis* 'pęta'). Może jednak chodzi tu raczej o własność niejakiego *Panzera*, por. Gott 378, albo o wieś, gdzie wytwarzano *pancerze*. Nazwę *Pancerzyn* zaproponował w XIX w. Kętrzyński, na wzór nazw z suf. *-in* (*-yn*). Lit.: Döhr 21, 141; Biolik, PMT X 104; PrzybBalt 201–2. RP

Panckau zob. **Boraszyce Wielkie**

Pandomin zob. **Piordunino**

Panewitz zob. **Paniowiec**

Panewnik zob. **Panewniki**

Panewniki, cz. Katowic, dawniej wś., kat.: *Panewnik* hat 8 Gertner 1586, *Paniewniuk* 1626, z *Panewnika* 1661, dc *Panewniuk* 1664, z *Panewnika* 1669, *Panewnik* (!) 1693 SNGŚI IX 127; von *Panewnik* 1738 Kat 188–9; *Panewieck* 1743 SNGŚI IX 127; *Panewnik* 1783 Z II 106; *Panewnik*, wś 1845 K 469; *Panewnik* 1900 Myc 40; *Panewnik* 1920 PrusŚG 55; *Panewniki*, *-nik* 1981 WUN II 676. — Nazwa od ap. *panewnik*, może 'rzemieślnik wyrabiający panwie', por. *panew* 'metalowe naczynie kuchenne' SpXVI, XXIII 142. W 1981 r. zapis *Panewniki*, z wtórną zmianą paradygmatu. Lit.: SNGŚI IX 127; BorGŚI 201. JCh

Pa(n)garditien zob. **Pogrodzie**

Pangau zob. **Pągów (2)**

Pangrodz zob. **Panigródz**

Paniejewo zob. **Paniewo (1, 2)**

Panien, wś nieistniejąca, leżała na płn.-zach. od Miłakowa, dziś może to cz. wsi Spędy, elbl.,

Panienka

gm. Wilczęta: *Pani*, na kopiach: *Panyen*, *Pany* (1267) PrUr I/2, 189; *Panyen* 1267 Ger 114; campo ... *Pany*, na kopiach: *Pani*, *Panien* (1280) XVIII PrUr I/2, 259; *Pany* 1339 PrUr III 188; *Pany* 1339 Ger 114; *Pany* 1342 PrUr III 328–9; *Panyen* 1378, *Panyen* 1402–08, *Panyen* 1421 GermerSied 289–90; *Panygen* 1422 Ger 114; *Panigen* 1427, *Panyen* 1444, 1448, *Pamen* (!) 1445–49 GermerSied 290; *Panyen* 1426–51, 1539, 1542, *Panin* (!) 1543, *Pannien* 1600, 1652 GermerSied 290; Spanden u. *Panien*, wś i folw. 1789 Goldb I 153, 214. — Według wydawców PrUr I najstarsze zapisy *Panien* są identyfikowane ze *Spanden*, dziś *Spędy*. Według PrUr III 188 wieś *Panien* leżała między Gładyszami i Bardynami, natomiast Ger 114 odnosi zapisy do wsi *Sąpy* (2). W podstawie prus. ap. *pannean* 'bagno'. Lit.: GermerSied 289–90. RP

Panienka, wś, kal., gm. Jaraczewo, 10,5 km na płd.-wsch. od Książa Wielkopolskiego: de *Panøky* 1390 SHGPn (GZ 1, 62); in hereditate *Panøka* 1398 Lek I nr 2682; *Panøky* 1398 RWlkp III nr 46; *Pyanaka* 1407, *Pananka* 1410, *Pannøka* 1414 SHGPn III 569; *Panyaka* 1420 RWlkp III nr 787; *Panięka* (1422) 1784 KW VIII 249; *Panyanka* 1425, *Pangyøka* 1429, *Panyanka* 1436, *Panyaka* 1450 SHGPn III 569; *Panyeka* 1483, *Paniaka* 1497 SHGPn III 569; *Panyaka* 1510 NKs 139; *Panięka* 1580 ŻDz XII 79; *Panienka* 1618–20 PKal 166; *Panienka* 1802–03 MpGillyPr; *Panienka* 1886 SG VII 838; *Panienka*, -ki, *panięcki* 1971 UN 79, 8; gw. *pańinka*, -ki, *pańenki*/pańęcki. — Nazwa może od n. os. *Panięka, por. współczesne nazw. *Paniączyk* (: *pan* lub im. *Pankracy*) RymSEN II 203 oraz *Paniega*, *Panięć* SSNO IV 185 (: *Pankracy*). Pierwotnie występowała w l. mnogiej. Nazwa wcześniej uległa singularyzacji, a w XVII w. adideacji do ap. *panienka*. Lit.: SHGPn III 569–74; PPozn 221. ZZ

Panienki zob. **Panienka**

Panienki Wielkie zob. **Poniki**

Panińska Wólka zob. **Wólka Panińska**
Panińskie zob. Wólka Panińska

Panińszczyzna, kol., dawniej wś, lub., gm. Jastków, 10 km na ptn.-zach. od Lublina: *Panińszczyzna* 1786 MpPerLu; *Panińszczyzna* 1877 Zin II 27; *Panińszczyzna*, wś 1886 SG VII 839; *Panińszczyzna* 1921 Sk IV 62; *Panińszczyzna*, -ny, *panińszczyźniański*, wś 1972 UN 114, 9; *Panińszczyzna*, -ny, kol. 1981 WUN II 676; *Józefów-Kolonia*, cz. kol. *Panińszczyzna*, po zmianie: *Panińszczyzna*, -ny, *paniński*, wś 1996 MPol

nr 79, poz. 713. — Nazwa od przym. *panieński* (: *panna* 'zakonnica' SW IV 37), z suf. -izna. Wieś stanowiła własność klasztoru benedyktynek w Sieciechowie, zob. SG X 493. Lit.: Safarewiczowa, -izna 47. IN

Paniew zob. **Paniewo** (2)

Paniewek, wś, włoc., gm. Topółka, 6 km na zach. od Lubrańca: *Nowe Panewo* 1424 Koch nr 415; *Panewo Felicis* 1489 Lupbrz 102; *Paniewo Tchorzewski* 1557–66 ŻDz XIII 11; *Paniewko* 1674 Rpog 141; *Paniewek* 1796 PerOpis IX; *Paniewek* 1827 Tabella II 76; *Paniewek* 1886 SG VII 839; *Paniewek* 1921 Sk I 99; *Paniewek*, -wka, *paniewkowski* 1971 UN 182, 37. — Nazwa od n. m. *Paniewo* (2), początkowo z członami odróżniającymi od przym. *nowy*, później od nazw. właścicieli *Felicis* oraz *Tchórzewski*, a następnie, w wyniku uniwerbizacji n. zestawionej, z suf. -ko, wtórnie -ek. AG

Paniewo (1), cz. Skulskiej Wsi, dawniej wś, koniń., gm. Skulsk: *Panewo* (1387) 1475 KW III 590; *Panyowo* 1520 Matr IV/1, nr 3175; *Paniewo* 1580 ŻDz XII 158; *Paniewo* 1674 MKI(ASK 74, 213); *Wies Paniewo* 1789 MKI(Tab 136, 137); *Paniewo* 1859 MpChrz; *Paniejewo* 1877 Zin II 27; *Paniewo*, wś, folw. 1886 SG VII 839; *Paniewo*, -wa 1981 WUN II 676; gw. *parievo*, -eva, *pańieski*. — Nazwa od n. os. *Pań* SSNO IV 183, z suf. -ewo; przejściowo w XVI w. pojawiła się forma *Paniowo*. Efemeryczna postać *Paniejewo*, która wystąpiła w XIX w., jest wynikiem upodobnienia do nazw zakończonych na -ejewo, por. *Czerniejewo* < *Czerniewo*. Lit.: Nieckula, -ov- 151. ZZ

Paniewo (2), wś, włoc., gm. Topółka, 7 km na ptn.-zach. od Lubrańca: *bynanyewo* (!) 1393 Kuj 270; *Panewo* 1418 Koch nr 32; *Panyewo Antiqua* 1489 Lupbrz 102; *Paniewo Liupstowskich* 1557–66 ŻDz XIII 11; *Paniewo Maior* 1674 Rpog 141; *Paniew* 1796 PerOpis IX; *Paniewo* 1886 SG VII 839; *Paniewo*, -wa, *paniewski* 1971 UN 182, 37. — Dawniej prawdopodobnie n. *Paniejewo, od n. os. *Paniej (: *Pań*), z suf. -ewo; w XVI w. z członem odróżniającym od łac. przym. *antiquus* 'stary', *maior* 'starszy, większy' i od nazw. właścicieli *Liupstowskich*. Lit.: Nieckula, -ov- 151. AG

Paniewo Antiqua zob. **Paniewo** (2)

Paniewo Felicis zob. **Paniewek**

Paniewo Liupstowskich zob. **Paniewo** (2)

Paniewo Maior zob. **Paniewo** (2)

Paniewo Tchórzewski zob. **Paniewek**

Panięcín zob. **Pamięćcin** (4)

Panięka zob. **Panienka**

Panigródz zob. **Panigródzek**

Panigródz Kolonie zob. **Panigródzek**

Panigródzek, wś, notowana do 1967 r., pil., gm. Gołańcz, 6 km na płn.-wsch. od Gołańczy: *Panigródz*, niem. *Panigródz Kolonie*, wś 1902 Myc-Pn 208; *Panigródzek*, niem. *Panigródz Kolonie*, wś 1921 Sk X 108, 151; *Panigródzek* 1967 SM 814; gw. *pańigroz*, -cka. — Nazwa od n. m. *Panigródz*. Niemiecką postać *Panigródz Kolonie* zastąpiła po 1918 r. n. *Panigródzek*, z suf. -ek. ZZ

Panigródz, wś, pil., gm. Gołańcz, 6 km na płn.-wsch. od Gołańczy: *Pogengroza* 1153, *Pangroz* 1218, *Pangroz* 1233 KW I 23, 92, 130; *Pangrodz* (1360) KW III 162; *Pangroc* 1403 Piek nr 631; *Pangrodz*, *Panigroc* 1511–23 ŁLB I 8, 122; *Panygrodz* 1577 ŻDz XII 187; *Pańgrodz* 1618–20 PKaI 262; *Pangrodz* 1674 MKI(ASK 74, 241); *Panigródz* 1789 MKI(Tab 39, 8); *Panigródz* 1859 MpChrz; do *Panigródza* (*Frauengarten*) 1881 SG II 662 (s.v. Gołańcz); *Panigródz* i *Panigródz Nowy*, niem. *Frauengarten*, dwie wsi 1886 SG VII 839; *Panigródz Stary*, niem. *Alt Panigródz*, *Panigródz Nowy*, niem. *Frauengarten*, dwie wsi 1921 Sk X 108, 110, 151; *Panigródz*, -dza 1981 WUN II 676; gw. *pańigruc stary*, -oza -ygo, *pańigruc nowy*, -za -ygo. — Dawniej n. *Pojęgrodz, *Pojęgrodz, od n. os. *Pojęgrod, z suf. -j-, -ja; por. *Przejęstów* *Niegrod*, *Sięgrod*, *Żmigrod*. Forma *Pojęgrodz* stała się szybko niezrozumiała i dlatego jako wynik etymologii ludowej (też w związku z wymową *ę* jak *ą*) albo z powodu -j- zmieniła się na *Panigródz* > *Pańgrodz*. Postać *Pągrodz* (*Pangrodz*) powstała w wyniku ściągnięcia grupy -oje- > -a-. Dalsza zmiana jest rezultatem adideacji do ap. *pan*, czemu sprzyjała wymowa samogłoski -q- jak -au-. Pojawienie się formy z -i- (*Panigródz*) było zapewne związane z częstym zanikiem tej samogłoski (por. *Skalimierzycy* > *Skalmierzycy*, *Sulimierzycy* > *Sulmierzycy*) w nazwach pochodzących od im. dwuczłonowych i działaniem na tym tle tendencji hiperpoprawnościowej. Postać *Pańgrodz* jest z kolei przejściowym refleksem tendencji do form z zanikiem samogłoski -i-. Lit.: *Niecula*, RKJWr V 104; *Rospond*, -j- 108–9. ZZ

Paniów zob. **Paniowy**, **Paniówki**

Paniowice, wś, wroc., gm. Oborniki Śląskie, 12 km na płn.-zach. od Wrocławia: *Banouic* 1204

KŚI I 263; *Pannwitz* 1305, v. *Panowicz* 1309, *Panewitz* 1311 Reg nr 2826, 3050, 3217; v. *Panevitz* 1317, *Banawitz* (!) 1322, v. *Panewicz* 1326 Reg nr 3718, 4184, 4581; *Panowicz* 1327, *Panowycz* 1327, v. *Panevitz* 1334 Reg nr 4642, 4675, 5296; *Panowicz* 1335, *Panwicz* 1336, *Panvycz* 1337, *Panowicz* 1338 Reg nr 5460, 5753, 5917, 6045; *Banewitz* (1427) SG VII 846; *Panewitz* 1579, *Panowitz* 1651/52 J I 65, 279; *Panewitz* 1657 CdSil XXVII 284; *Bonewitz* 1666/67 J I 403; *Pannwitz* 1743 SNGŚI IX 127; *Pannwiz* 1785 Z IV 373; *Panwitz* 1845 K 469; *Pannwitz* (*Panowice*) 1900 Myc 76; *Pannwitz* — *Paniowice*, -ic, *paniowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Paniowice*, -ic 1981 WUN II 676. — Dawniej n. *Panowice*, od n. os. *Pan* SSNO IV 183 (: ap. *pan* lub od im. *Pankracy*), z suf. -owice. Nazwę zniemczono jako *Pannwitz*, *Panewiz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Paniowice*. Lit.: SNGŚI IX 127. JCh

Paniowo zob. **Paniewo** (1)

Paniowy, cz. Mikołowa, dawniej wś, kat.: *Panow* 1306, *Panow* 1312 Reg nr 2916, 3293; v. *Panow* 1323, v. *Panow* 1330, *Peter v. Paniowy* 1338 Reg nr 4274, 4933, 6149; de *Panow* 1346–58 SNGŚI IX 128; *Paynoff* (1532) K 469; *Wielkie Paniowy* 1653 SNGŚI IX 128; in villa *Paniow* 1679 J II 114; *Paniowy* 1707, *Paniow* 1724, *Gross Paniow* 1780 SNGŚI IX 128; *Paniow* (*Gros Paniow*) 1783 Z II 237; *Paniow*, *Gross-*, *Paniów*, wś 1845 K 469; *Paniowy* — *Gross Paniow* 1920 PrusŚG 55; *Paniowy*, -niów 1981 WUN II 676. — Dawniej n. *Paniów*, od n. os. *Pan*, *Pań* SSNO IV 183, 187; wtórnje *Paniowy* w związku z podziałem wsi na dwie części — przejście do kategorii n. pluralnych. Okresowo n. z członem od niem. przym. *gross* 'wielki', pol. *wielki*, w l. mnogiej. Lit.: SNGŚI IX 128; *BorGŚI* 134. JCh

Paniów zob. **Paniowy**, **Paniówki**

Paniówek zob. **Paniówki**

Paniówki, wś, kat., gm. Gierałtówice, 6,5 km na zach. od Rudy Śląskiej: *Panow* (1307) K 469; *Małe Paniowy* 1618 SNGŚI IX 128; *Parvo-Paniow* 1679, *Minor Paniow* 1687/88 J II 114, 414; *Paniówki* 1695, *Paniówki* 1707, *Klein Paniow* 1743 SNGŚI IX 128; *Klein Paniow* 1783 Z II 237; *Paniow*, *Klein-*, *Paniówki* 1845 K 469; *Paniówki* (*Paniówek*), niem. *Paniow Klein* 1886 SG VII 842; *Paniówki* — *Klein-Paniow* 1920 PrusŚG 55; *Paniówki*, -wek 1981 WUN II 676. — Dawniej n. *Paniów*, wtórnje *Małe Paniowy*, też łac. *Parvo*, *Minor*

Panislawice

Paniow, niem. *Klein Paniow*. Nazwa relacyjna do n. *Paniowy* (*Wielkie Paniowy*); od XVII w. notowana deminutywna forma pluralna z *-ki* (*-ek*). Lit.: SNGŚl IX 128; BorGŚl 219. JCh

Panislawice zob. **Fanisławice**

Panistruga, wś, suwał., gm. Stare Juchy, 18 km na płn.-wsch. od Orzysza: [*Panistruga*] 1540, 1550 BiałKol 132–3; *Panistruga* 1789 Goldb I 146; *Panistruga* 1796–1802 MpSchröt XII; *Pannstruga* — *Panstruga* 1879 KętN 162; *Panistrugi* 1882 KętL 525; *Panistrugi* — niem. *Panistruga* 1886 SG VII 842; *Panistrugi* — *Hernbach* 1927, *Panistruga* 1941 Choj 119; *Hernbach* — *Panistruga*, *-i*, *panistrużański* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Panistruga*, *-gi* 1981 WUN II 676; gw. *panstruga*. — Według Białuńskiego n. wsi pochodzi od nazw. braci Jana i Stanisława *Panistrugów* (Jan, Stenzel *Paulstrugen* — zapis błędny, raczej *Panistrugen*), okresowo w l. mnogiej. Dotychczas przyjmowano, że bracia nosili nazw. *Struga*, zgodnie z zapisem na kopii przywileju, por. KętL 510, z niejasnym *Pani-*. W 1927 r. wieś otrzymała urzędowo niem. n. *Hernbach*. Lit.: Szcześniak, PMT XII 204; BiałPrzem 30, 139; BiałKol 132–3. RP

Panistrugi zob. **Panistruga**, **Szczybały Orłowskie**

Paniszczew zob. **Paniszczów**

Paniszczów, wś, krośn., gm. Czarna, 22 km na pld.-wsch. od Leska: *Palyschow* 1530, *Palyschow* 1536, *Paniszczef* 1580 Fast 176, przyp. 840, 261, 176; *Paniszczow* 1589 ŻDz XVIII/1, 57; *Paniszczow* 1678 AGZ XXII 39; *Paniszczow* 1794 Ga Ff2; *Paniszczyw* 1851 Sch 144; *Paniszczów* 1886 SG VII 842; *Paniszczów*, *-czowa*, *paniszczowski* 1965 UN 74, 30; *Ustroń* 1977 MPol 21, poz. 112; *Paniszczów*, *-czowa* 1981 MPol 7, poz. 61. — Początkowo n. *Paliszów*, od n. os. *Palisz* SSNO IV 182, z suf. *-ów*. Zmiana na *Paniszczów* w wyniku zachwiania repartycji głosek *l'* oraz *ń*, wsparta adideacją do ap. *paniszcz, *panisko*. Postać *Paniszczew* poświadcza pierwotną repartycję suf. *-ew* i *-ów*. W 1977 r. urzędowo wprowadzono n. *Ustroń*. Nazwę historyczną przywrócono w 1981 r. Lit.: SHGsk III 26; MakSk 122; Rieg-Lemk 198; RiegSan 119. BCz

Pankendorf zob. **Bądk** (1), **Panków**

Panki, wś, częst., gm. Przystajń, 13 km na zach. od Kłobucka: *ferrificium* seu malleum 1374, *fabrica* vulgariter *Kusznycza* 1397, *fabrica ferri*

1448 SHGKr III 385; *fabrica ferri*, quae vocatur *Herboldi* 1470–80 DB III 171; *ferrifodina* *Herbertowa* 1485, *Minera Herboitt* 1488 SHGKr III 385; *ferrifodina* *Herborthowska*, *minera Herborthowska* 1552, *minera Herbortowska* 1553, *kuźnica Panek* 1563, *kuźnica Herbułtowska* 1564 SHGKr III 585; *Floriani Panek ... minera Herbułtowska Pankow* 1566 Górn 58; *Kuźnica Panek* 1581 ŻDz XIV 79; *Kuźnica Herbułtowska* 1680 Rej 185; *Pankowka* 1748–49, *Panki*, czyli *Kuźnica* 1787 SHGKrMat 217; *Panki* 1827 Spis 353; *Panki* 1789 Lukrak II 475; *Pańki* 1827 Tabella II 76; *Panki* 1877 Zin II 27; *Panki*, wś i folw. 1886 SG VII 842–3; *Panki* 1921 Sk III.15; *Panki*, *-nek* 1981 WUN II 676; gw. *pańki*, *-nek*, *pańkoski*. — Dawniej była tu kuźnica zwana *Herbułtowska*, *Herbortowska*. Prawdopodobnie w 1374 r. książę opolski i wieluński Władysław udzielił rudnikowi o nazw. *Paniek*, później *Panek*, przywileju na założenie kuźnicy, por.: anno 1451 Ioanni Herborth, super ferrificium Costryna ad preces Ioannis *Paniek*, mineratoris Crzepiczensis, confirmantur 1530 Matr IV/1, nr 5743. Wtedy powstała n. *Kuźnica Herbułtowska Panków*, od ap. *kuźnica* i od n. os. *Herbułt, por. *Herbort* SSNO IV 290 (: niem. n. os. *Herbold*, *Harbort* Gott 320), nazw. właścicieli kuźnicy, rodziny *Pańków*. W XVI w. odnotowano n. zestawioną *Kuźnica Panek*, w XVIII w. nastąpiła uniwerbiczacja n. zestawionej w formie *Pankówka*, z suf. *-ka*. W 1787 r. n. przeszła do kategorii n. pluralnych jako *Panki*, okresowo też *Pańki*. Lit.: SHGKr III 385–6; RKrak 121–2; Rosp-SEMIG 312. IN

Panki zob. **Boraszyce Małe**, **Boraszyce Wielkie**, **Brzozowo-Panki**, **Kłudno** (3), **Ostaszewo-Panki**, **Pańki** (1, 2), **Świerże-Panki**, **Żmijewo-Pąki**

Panklau zob. **Pęklewo**

Pankna zob. **Pętna**

Panknin zob. **Pękaninko**, **Pękanino** (1, 2)

Panków, wś, wałb., gm. Świdnica, 6 km na płn.-wsch. od Świdnicy: *Panckendorf* 1332 Reg nr 5146; *Panckendorff* (1369) K 479; *Panckendorf* 1385, *Panckendorf* 1394 LandBSch II nr 25, 1391; *Panckendorf* 1481 CdSil XXXV 112; *Panckendorf* 1499 CdSil XXXIII 86; *Panckendorff* 1524, *Panckendorf* 1527, *Pengendorff* 1550, *Panckendorf* 1598 CdSil XXXV 149, 153, 167, 183; *Panckendorff* 1666/67 J I 678; *Penckendorf* 1743 SNGŚl IX 128; *Panckendorf* oder *Panckendorf* 1875 Z V 475; *Penken-*

dorf, Pankendorf, auch Panzendorf 1845 K 479; *Penkendorf, Pankowice* 1941 Wrzosek 20; *Penkendorf* — *Panków, -owa, pankowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Panków, -owa* 1981 WUN II 676. — Zapis hybrydalny *Panckendorf* wskazuje na dawną n. *Panków*, od n. os. *Panek* SSNO IV 184, z suf. *-ów*, który w niem. adaptacji regularnie zastępowano członem *-dorf*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Panków*. Lit.: SNGŚI IX 128; SGTS XX 351–4. JCh

Panków zob. **Panki, Pańków**

Pankówka zob. **Panki**

Pankracewice zob. **Kraczewice**

Pankracowa Wola, wś zaginiona, leżała w okolicy Dukli, krośn.: *Lanky, Pankraczowa Wola ... Ducte* 1366 AGZ III 36; *Laky, Pankraczowa Wolya ... Dukla* (1388)1496 SHGKr(GZ 2, 14). — Nazwa zestawiona, od n. os. *Pankrac* SSNO IV 186, z suf. *-owa* i od ap. *wola*. Lit.: RBiecz 55. IN

Pankracowice zob. **Kraczewice**

Pankraczewice zob. **Kraczewice**

Pankraczowice zob. **Kraczewice**

Panna zob. **Marzęcino**

Pannwitz zob. **Paniowice**

Panoniewo, cz. wsi Olimpín, dawniej wś, bydż., gm. Nowa Wieś Wielka: *Panoniewo* 1846 KsP 515; *Panoniewo*, niem. *Jungferwerder* 1886 SG VII 844; *Panoniewo*, niem. *Jungferwerder* 1921 Sk X 91, 151; *Panoniewo*, wś 1933 SkBy 1241; *Panoniewo, -wa* 1972 UN 174, 16. — Nazwa od nazw. *Panoń* (: *pan*) RymSEN II 203, z suf. *-ewo*. Nazwa niem. *Jungferwerder* wprowadzona przez administrację zaboru pruskiego. ZZ

Panoszewo zob. **Panaszew**

Panoszowa zob. **Panaszew**

Panoszowo zob. **Panaszew**

Panoszów, wś, częst., gm. Ciasna, 15 km na pñn. od Lublińca: *Panoschau* (!) 1783 Z II 159; *Ponoschau, Ponoszow* 1845 K 505; *Ponoschau* 1900 Myc 77; *Ponoszów (Ponoschau)* — *Hegersfelde* 1939 Prus 60; *Hegersfelde* — *Panoszów, -owa, panoszowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Panoszów, -owa* 1981 WUN II 676. — Dawniej n. *Panoszów*, od n. os. *Panosz* SSNO IV 186, ze ścieśnieniem *a > o* przed *N*, por. też *panosza* 'rycerz służebny'. Nazwę zniemczono jako *Ponoschau*. Nazwę niem. *Hegersfelde* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Panoszów*. Lit.: SNGŚI IX 128; BorGŚI 134. JCh

Panoszów zob. **Panaszew**

Panow zob. **Paniowoy, Paniówki**

Panowice (1), wś, gorz., gm. Trzciel, 10 km na zach. od Trzciela: *Panwitz* 1886 SG VII 846; *Średni Folwark*, niem. *Panwitz*, dawniej *Mittelvorwerk*, majątność 1890 SG XI 156; *Panwitz* — *Panowice, -ic, panowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Panowice* — *Panwitz*, wś 1951 Rosp 231; *Panowice* 1952 UW 218; *Panowice, -wic* 1981 WUN II 676. — Dawniej n. niem. *Mittelvorwerk*, przetłumaczona na polski jako *Średni Folwark*. Nazwa niem. *Panwitz* oddaje n. pol. *Panowice*, od n. os. *Pan* (: ap. *pan* lub im. *Pankracy*) RymSEN II 203, z suf. *-owice*, por. n. *Paniowice*. ZZ

Panowice (2), wś, sier., gm. Wróblew, 10,5 km na wsch. od Błazek: *Panowice* 1827 Tabella II 76; *Panowice* 1886 SG VII 844; *Panowice* 1921 Sk II 94; *Panowice, -wic, panowicki* 1972 UN 50, 51; *Panowice, -wic*, wś 1981 WUN II 676; po zmianie *Panowice, -ic*, cz. wsi Inczew 2005 DzU nr 264, poz. 2208. — Nazwa od n. os. *Pan*, z suf. *-owice*. EB

Panowice zob. **Paniowice**

Pansau zob. **Pędzewo**

Panschaiesten zob. **Komorowo Żuławskie**

Panscheisten zob. **Komorowo Żuławskie**

*Pansdauproten, wś zaginiona, położona na Warmii, w okolicach Reszla, olszt.: *villarum ... Ponsdounproten* 1353 MWrm II 199. — Nazwa od prus. n. os. *Pansdauprot* TAP 74; nienotowana przez Gerullisa. Do n. os. por. prus. **pansdau* 'potem, następnie; taki' i *pratin* 'radca', lit. *prōtas*, łot. *prāts* 'rozum, rozsądek', też prus. n. os. *Naprat, Napratio*, n. m. *Napraty* (TAP 148, 149, 66). Lit.: PrzybBalt 202. RP

Pansdorf zob. **Państwówek**

Pansin zob. **Pężino**

Pan(n)struga zob. **Panistruga**

Panswa zob. **Bądzów**

Panszken zob. **Mikosze**

Pantalejowice zob. **Pantalowice**

Pantalowice, wś, przem., gm. Kańczuga, 4 km na pld.-wsch. od Kańczugi: *Pantheticze* 1396 ZDM I 271; in villa *Panthełowycze*, in *Panthełowycze* (1397)1555 ZDM IV 300; de *Panthalowicz* 1425 AGZ XI nr 159; *Panthaleouicze* 1436 AGZ XIII nr 46; *Pantolouicze* 1442 AGZ XIII nr 1769; *Panthełowicze* 1483 AGZ XVII nr 1822; *Pantelovycze* 1508, *Pantelowice* 1589 ŻDz XVIII/1, 108, 12; *Pantolowice* 1646 ADP 64, k. 18; *Pantalowice* 1679 ADP 155, k. 118; *Pantelowice* 1728 ADP 161, k. 94; *Pantalowice* 1794 Ga Ff2; *Pantalowice* 1886 SG VII 845; *Pantalowice, -wic* 1981

Pantałowice

WUN II 676; gw. *pantalowice*, *-vic*, *pantalofski*. — Dawniej n. *Pantelice*, później *Pantalejowice*, od n. os. *Pantel*, *Pantalej*, strus. *Pantelaj* MakPrzem 198, ukr. *Pantalejmon* Hrin IV 559, z suf. *-ice*, *-owice*. Potwierdzone w dokumentach wahanie *Pantalejowice*//*Pantalewice*//*Pantelice* jest wynikiem zaniku *-j-* w pozycji interwokalicznej. Lit.: MakPrz 198. BCz

Pantałowice zob. **Pantalowice**

Pantau zob. **Pamiętowo**

Pantelice zob. **Pantalowice**

Pantelowice zob. **Pantalowice**

Panten zob. **Pątnów Legnicki**

Pantenow zob. **Ratajno**

Panthenau zob. **Pątnów (2)**, **Ratajno**

Pantken zob. **Boraszyce Małe**, **Boraszyce Wielkie**

Pantkow zob. **Bądko (1)**

Pantna zob. **Pętna**

Pantolowice zob. **Pantalowice**

Pantzelsdorf zob. **Przesławice (3)**

Panwitz zob. **Paniowice**, **Panowice (1)**

Panzen zob. **Sąpy (2)**, **Spędy**

Panzendorf zob. **Panków**

Panzerei zob. **Pancerzyn**

Panzerin zob. **Pęczeryzno**

Panzkau zob. **Pęczków**

Pańki (1), wś, biał., gm. Choroszcz, 8 km na pld.-zach. od Choroszczy: *Pankowiczi* 1529 Kond 152; *Panki* 1576 SGHPd(MK nr 113 k. 527v-528v); *Panki* 1577 ŻDz XVII/1, 181; *Pańki* 1790 Kond 151; *Panki* 1839 MpKwat VI 5; *Pańki* 1886 SG VII 843; *Pańki* 1921 Sk V 11; *Pańki*, *-ków* 1981 WUN II 676; gw. *pańki*, *-of*, *pańkoski*. — Nazwa od brus. n. os. *Panko*, *Pańko* (: im. cerkiewnego *Pantelajmon*) BiryłaBA I 133, III 178, początkowo z ruskim suf. *-owiczi*, następnie w l. mnogiej. Lit.: Kond 151-2. EB

Pańki (2), wś, biał., gm. Juchnowiec Dolny, 13,5 km na pld.-wsch. od Suraża: *Panki* 1676, *Pańki* 1775-89 Kond 151; *Pańki* 1902 SG XV/2, 431; *Pańki* 1921 Sk V 18; *Pańki*, *-ków* 1981 WUN II 676; gw. *panki*, *-ou*, *pankowski*. — Początkowo była to n. młyń, por. młyn *Pankowski* 1562 Kond 151. Lit.: Kond 151. EB

Pańki zob. **Brzozowo-Panki**, **Kęsy-Pańki**, **Ostaszewo-Pańki**, **Panki**, **Żmijewo-Pąki**

Pańkowo, wś, zamoj., gm. Tomaszów Lubelski, 8,5 km na ptn.-zach. od Tomaszowa Lubelskiego: de *Panikow* 1557 Janeczek 150; *Panikow* 1562

AGB VII 433; *Pankow* 1564-65 Lurus I 139; *Pankow* 1578 ŻDz XVIII/1, 205; *Pankow* 1681-82 Rejbets 28; *Pankow* 1751 Tarszel 162; *Pańków* 1827 Tabella II 76; *Panków* 1886 SG VII 843; *Pańków* 1902 Przew II 49; *Pańków* 1921 Sk IV 109; *Pańków*, *-kowa* 1981 WUN II 676; gw. *pańkuf*, *-kova*, *pańkoski*. — Nazwa od n. os. pol. *Pan-niek*, *Pańko* SSNO IV 185, ukr. *Pańko* Red'ko 175 (: *Pantelajmon*), z suf. *-ów*. Lit.: CzChełm 185; Janeczek 94, 150, 166, 167. BCz

Pańska Wola, wś, suwał., gm. Wydminy, 10 km na ptn.-wsch. od Orzysza: *Weyszenflis* 1513-18, 1538-39 HAPr V 86; *Weyszenflis* 1540 BiałKol 160; *Weysenflies*, *Weissenflies* XVI BiałPrzem 69; *Weyszenflis* 1623-24 HAPr V 86; *Wolla* (!*Weissensee*), wś ok. 1780 HAPr IV 420; *Wolla* s. *Weissensee* (!) 1785 Goldb III 229, 239; *Weissensflus* 1796-1802 MpSchröt XVIII; *Weissenflus* — *Pańska Wola* 1879 KętN 158; *Weissenfluss*, pol. *Pańska Wola*, *Wolla*, niem. *Weissenfluss* 1893 SG XIII 190, 821; *Wolla* (*Adl.*) 1920 MpHAPr I; *Pańska Wola* — *Freihausen* 1938, *Adlig Wola* 1941 Choj 119; *Freihausen* 1938, *Adlig Wolla* — *Pańska Wola* 1946 Ley I 41; *Freihausen* — *Pańska Wola*, *-kiej Woli*, *pańskowolski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pańska Wola* — *Freihausen* (*Adlig Wolla*) 1951 Rosp 231; urzędowo: *Adlig Wolla*, tj. *Szlachecka Wola* 1966 Giżycko 117; *Pańska Wola*, *-kiej-li* 1981 WUN II 677; gw. *volä*//*ališvola*, *-li*, *volenske* (pole). — W różnych wykazach błędnie identyfikowano niem. n. wsi; ostatecznie przyjęto, że niem. n. *Weissenflies*//*-flus* odnosi się do *Pańskiej Woli* (a *Weissensee* do *Białej Giżyckiej*, pomieszanie n. niem. wystąpiło w XVIII w.). Nazwa niem. od przym. *weiss* 'biały' i ap. *Fliess*//*-flus* 'rzeka'. Oboczna n. niem. od przym. *adlig* 'szlachecki' (współcześnie od *pański*) i *Wolla* (niem. substytut graficzny polskiego *wola*). W 1938 r. urzędowa zmiana n. na niem. *Freihausen*. Lit.: Giżycko. Z dziejów miasta i powiatu, 1966, 117; BiałPrzem 32, 69; BiałKol 160. RP

Pańska Wola zob. **Młynarska Wola**

Pańskie zob. **Małachowo-Kępe**

Papars(ch)in zob. **Paparzyn**

Paparzin zob. **Paparzyn**

Paparzyn, wś, tor., gm. Stolno, 13 km na ptn.-wsch. od Chełmna: *Pampert* ok. 1400 Zeit XVI 31; *Pampirsin* 1421 GA 419; *Pamperste* 1437 GZ 92; *Pimperzino* 1555 SchK 201; Aus dem Gutt *Paparzina* 1572 ŻDz XXIII 32; *Patarzyn* (!) 1647

Font IV 41; Wieś *Paparzyn* 1664 Font XXXII 3; *Paparin* 1667–72 Font VI–X 177; *Paparzyn* 1682 Font V 6; *Paparzyn*, wś i *Paperszin*, maj. 1789 Goldb II 178; *Paparsin* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Paparsin* — *Paparzyn* 1879 KetN 67; *Paparzyn*, dok. *Paparsin*, *Pamperste*, dobra 1886 SG VII 846; *Paperzyn*, niem. *Paparin* 1921 Sk XI 9, 84; *Paparzyn* (*Paparschin*) 1925 Krzep 86; *Paparzyn*, -na, *paparzynski* 1971 UN 175, 14. — Dawniej n. *Paperyn(o)*, od n. os. *Papera* RymSEN II 227, z suf. -in(o). Do n. os. por. *pep-*, stp. *pepek* lub *papel* 'bąbel' Sstp VI 75 (: ide. **poup-* 'nadmuchiwać, nadymać' SEBOR 424). W formach zniemczonych adideacja do n. os. na -ert (< -hard, tożsame z -er albo tworzące patronimika Bach I/1, 161, 260–1), por. też n. os. *Pamp(e)l*, *Pamperl* Brech I 66. Od w. XVI odnoszenie *q* > *a* oraz zmiana -erz- > -arz-. Lit.: SHGCh 94. WK

Papau zob. **Papowo Biskupie**, **Papowo Toruńskie**

Papau Bischöflich zob. **Papowo Biskupie**

Papenhagen zob. **Głowaczewo (1)**

Papenzin zob. **Bobięcino**

Paperzyn zob. **Paparzyn**

Papice zob. **Papieże**

Papiermühle zob. **Papiernia (2)**, **Piła-Młyn**

Papiernia (1), cz. wsi Mrzygłód, przejściowo wś, częst., gm. Włodowice: *Papiernia*, folw. 1866 SG VI 771; *Papiernia*, folw. 1877 Zin II 28; *Papiernia*, folw. i os. 1886 SG VII 847; *Papiernia*, wś 1902 Przew II 49; *Papiernia*, kol. 1933 SkBy 1242; *Papiernia*, -ni 1981 WUN II 678. — Nazwa od ap. *papiernia* 'fabryka papieru' SW IV 46. IN

Papiernia (2), wś, gdań., gm. Dziemiany-Lipusz, 14 km na zach. od Kościerzyny: *Papiermühle* 1789 Goldb II 178 (tu?); *Pappier M.* 1796–1802 MpSchröt VIII; *Lipuska papiernia* 1884 SG V 296; *Papiermühle* 1923 Lor 75; *Lipuska Papiernia* 1925 Krzep 63; *Papiernia* 1928 Pelp 394; *Lipuska Papiernia*, os. 1933 SkBy 901; *Papiernia*, kol. 1967 SM 814; *Papiernia*, -ni 1981 WUN II 678; gw. *papirńw* (*lipusko papérńw*) Lor 75; *papiérńw*. — Dawna n. niem. *Pappier Mühle*, por. *Papier* 'papier' i *Mühl* 'młyn', por. też *Lipuski Młyn* 1664 Font XXXII 281. Nazwa zestawiona *Lipuska Papiernia* z członem odróżniającym od n. m. *Lipusz*; od 1928 r. tylko *Papiernia*. Lit.: Breza, PMT I 90. WK

Papiernia (3), wś, kiel., gm. Raków, 13 km na płn.-wsch. od Chmielnika: Korytnica z *Pa-*

piarnią 1787 Spis 370; Wieś *Papiernia* 1789 Lu-sand III 199; *Papiernia Radoszowska*, *Papiernia Szumska* 1791 MpPerSd; *Papiernia* 1827 Tabella II 77; *Papiernia* 1886 SG VII 847; *Papiernia* 1921 Sk III 130; *Papiernia*, -ni, *papiernicki* 1970 UN 33, 18. — Nazwa od ap. *papiernia*, okresowo z członami odróżniającymi od n. pobliskich wsi *Radoszów* i *Szumsko*, w formie przymiotnika. Lit.: KopKiel 124–5, 127. IN

Papiernia (4), cz. wsi Białobrzegi-Folwark, dawniej wś (?), lub., gm. Kock: Kocko ... *Papiernia kocka* 1626 RPobLu 21; *Papiernia* ok. 1668 RPdm 163; Molendinum *Papiernia* 1674 RPgł 47; *Papiernia*, os. 1886 SG VII 847; *Papiernia*, os. 1921 Sk IV 69; *Papiernia-Ogończyk*, os. 1933 SkBy 1242; *Papiernia* 1962 Mp-25(Radzyn Podlaski); *Papiernia*, -ni 1981 WUN II 678. — Okresowo n. z członami odróżniającymi od n. m. *Kocko* i od n. os. *Ogończyk*. Lit.: KosLu 69. IN

Papiernia (5), os. zaginiona, leżała w par. Złotów, pil., gm. Złotów: *Papiernia* 1629 MKI(Tab 42, 20); *Papiernia* circa Wąsosz 1673 MKI(ASK 74, 105). ZZ

Papiernia (6), wś, piotr., gm. Falków, 19 km na pld.-zach. od Końskich: *Papiernia* 1827 Tabella II 77; *Papiernia* 1877 Zin II 28; *Papiernia* 1886 SG VII 847; *Papiernia* 1921 Sk III 92; *Papiernia*, -ni, *papierski* 1969 UN 28, 64. IN

Papiernia (7), cz. Lipska, przejściowo wś, rad., gm. Lipsko: *Papiernia*, młyn 1827 Tabella II 77; *Papiernia* 1877 Zin II 28; *Papiernia*, os. młyn. i kol. 1886 SG VII 847; *Papiernia*, wś i os. młyn. 1902 Przew II 49; *Papiernia*, os. młyn. 1933 SkBy 1241; *Papiernia*, -ni 1966 UN 26, 5. Lit.: KopRad 226. IN

Papiernia (8), wś, siedl., gm. Stanisławów, 13,5 na pld.-wsch. od Tłuszcz: *Papiernia* 1775 ZWarsz 197; *Papiernia*, młyn 1783–84 RejKor 636; *Papiernia* 1839 MpKwat V 4; *Papiernia*, folw. 1886 SG VII 847; *Papiernia*, wś 1902 Przew II 49; *Papiernia*, -ni 1981 WUN II 678. UB

Papiernia zob. **Padgórze**

Papiernia Radoszowska zob. **Papiernia (3)**

Papiernia Szumska zob. **Papiernia (3)**

Papiernia-Kopiec zob. **Kopiec (1)**

Papierny Borek, wś, ostroł., gm. Krasnosielc, 21,5 km na płn.-wsch. od Przasnysza: *Papierny borek* 1877 Zin II 28; *Papierny Borek* al. *Kalinowo* 1886 SG VII 848; *Papierny Borek* 1921 Sk I 74; *Papierny Borek*, -nego -rku, *papiernowski* 1971 UN

Papieże

129, 12. — Nazwa zestawiona, od przym. *papierny* (: *papier*) i ap. *borek* (może w związku z produkcją papieru, brak jednak danych o bezpośredniej motywacji nazwy). Obocznie *Kalino*, por. ap. *kalina*, *kalinowy*. UB

Papieże, wś, piotr., gm. Grabica, 9 km na ptn.-zach. od Piotrkowa Trybunalskiego: *Papesze* 1393 SHGŁęcz II 25; de *Papesz* 1403 Koz VII 3; *Iacobum de Papyesche* 1446 Pot nr 94; *Papice* 1511, *Pyapiscze* (!) 1518 ŻDz XIII 198; *Papyesche duplex* 1511–23 ŁLB II 171; *Papieze* 1552 ŻDz XIII 263; *Papieże* 1827 Tabella II 77; *Papieże* 1886 SG VII 848; *Papieże* 1921 Sk II 78; *Papieże*, -ży, *papieski* 1974 UN 46, 14; gw. *paŕeże*, *paŕes*, *paŕęzycki*. — Nazwa od n. os. *Papież* SSNO IV 187, w l. mnogiej. Do n. os. por. ap. *papież* 'biskup rzymski, głowa Kościoła katolickiego' Sstp VI 36. Okresowa n. *Papice* od ap. *papa* 'papież' SpXVI, XXIII 226, z suf. *-ice*. Lit.: SHGŁęcz II 25. EB

Papieże zob. **Białe-Papieże**

Papisz zob. **Przypisówka**

Paplin (1), wś, siedl., gm. Korytnica, 12,5 km na ptn.-zach. od Węgrowska: *Paplino* 1569 UPL 278; *Paplino* 1580 ŻDz XVII/1, 26, 70; *Paplin* 1793 SHGPd(Regof 12); *Paplin* 1827 Tabella II 77; *Paplin* 1886 SG VII 849; *Paplin* 1921 Sk IV 115; *Paplin*, -na 1981 WUN II 679. — Nazwa od n. os. *Papla* (: *paplać* 'mówić dużo, bez sensu') RymSEN II 206, z suf. *-ino*, *-in*. Lit.: Karpluk, Onom IX 38. EB

Paplin (2), wś, skiern., gm. Kowiesy, 17 km na pld.-wsch. od Skierniewic: *Peplino* 1404 Se 377; *Paplino* (1412)1542 Matr IV/1, nr 6980; *Pelplino* (!) 1424, 1478 Se 377; *Paplin* 1579 ŻDz XVI 171; *Paplin* 1827 Tabella II 77; *Paplin* 1839 MpKwat III 4; *Paplin* 1886 SG VII 849; *Paplin* 1952 UW 105; *Paplin*, -na 1981 WUN II 679. — Dawniej *Peplino*, od n. os. *Pepla* RymSEN II 223 (też *Papla*), z suf. *-ino*, *-in*. Do n. os. por. *pepla*, *papla* 'plotkarz' SW IV 48. Lit.: Karpluk, Onom IX 38, 54. UW

Paplinek, wś, skiern., gm. Kowiesy, 17,5 km na pld.-wsch. od Skierniewic: *Paplinek* 1921 Sk I 176; *Paplinek* 1952 UW 105; *Paplinek*, -nka 1981 WUN II 679. — Nazwa od n. wsi *Paplin* (2), leżącej w pobliżu, z deminutywnym suf. *-ek*. UW

Paplino zob. **Paplin** (1, 2)

Paplińska Wólka zob. **Wólka Paplińska**

Paportna zob. **Paportno-Sopotnik**

Paportno-Sopotnik, wś, dawniej *Paportno* i *Sopotnik*, dwie wsi, przem., gm. Fredropol, 20 km na pld. od Przemyśla: **Paportno**: *Paporthno* 1444, de *Paporthna* 1444, *Paprothino* 1468 AGZ XIII nr 2275, 2286, 7053; *Poprathino* (!) 1470, *Paprothna* 1499, *Paportno* 1499 AGZ XVII nr 441, 3146, 3229; *Paporthna* 1501 AGZ XVIII nr 3950; *Paporthno* 1515, *Paportno* (*Paportno*) 1589 ŻDz XVIII/1, 126, 6; *Paportna* 1743 ADP 73, k. 72; z *Paportnemi* 1786 MJ 19, XV, 4, 179; *Paportno* 1851 Sch 129; *Paportno* 1886 SG VII 849; *Paportno*, -na, *paporteński*, wś 1966 UN 67, 37. **Sopotnik**: *Sopotnik* 1541 Matr IV/3, nr 20608; de *Sopotniki* 1595 RZl 118; *Sopotnik* 1851 Sch 129; *Sopotnik*, rusk. *Sopotnyk* 1890 SG XI 79; *Sopotnik*, -ka, *sopotnicki*, wś 1966 UN 67, 37; *Paportno-Sopotnik*, -na-ka 1981 WUN II 679; gw. *paportno*, -na, *paporteński*; *sopotnik*, -ka, *sopotnicki*. — Do XX w. dwie odrębne wsi. Nazwa *Paportno* od ap. ukr. *paport* 'paproć' Hrin III 95, okresowo *Paportno*, pod wpływem pol. ap. *paproć*, z suf. *-no*. W zapisach potwierdzone wahania rodzaju gramatycznego nazwy. Nazwa *Sopotnik* może w związku z n. w. *Sopotnik* (por. *Sopotnik* 1786 MJ XV 152), ta zaś od ap. *sopotnik 'rzeka białocząca' lub 'rzeka biorąca początek z białoczących źródeł' (: **sop-/l/*sap-*, por. gw. ap. *sopot* 'źródło', ogólnosłow. *sapać*, m.in. 'tryskać' SEBOR 538, ukr. *sopty* 'sapać' Hrin IV 168). Po administracyjnym połączeniu w jeden obiekt ustalono n. *Paportno-Sopotnik*. Lit.: MakPrz 199, 250; Borek, -*yn*- 172; RiegSan 154; Rieger, HE XVIII 78–9. BCZ

Papow zob. **Papowo Biskupie**

Papowo zob. **Kucborek**

Papowo Biskupie, wś, tor., gm. Papowo Biskupie, 7,5 km na ptn.-zach. od Chełmży: *Papauo*, *Papowo*, *Papawo* (1222) PrUr I/1, 30; *Papau* (1279), in *Papowe* 1285 PrUr I/2, 297; Datum *Papow* (1287), in *Papov*, in *parvo Papow* (1287) Woel 63, 69, 75; in *Papo* (1288), in *Papaw* (1291), apud *Papov* 1293 PrUr I/2, 330, 365, 382; in *Papowe* 1293 Woel 94; in *Papovo* (1321–25)XVI, in *Popow* 1326, in *Papaw* 1327 PrUr II 339, 368, 393; zu *Papaw* (1348), de *Papow* 1350 PrUr IV 329, 561; *Papow* 1387 GA 516; *Papow*, *Papaw* 1404 VPr VI 180; *Papow* 1406, *Papaw* 1421 GA 517, 519; *Papaw* alias *Papow* 1466 Woel 516; *Papaw* 1483 Font XLI 207; *Papow* 1505 Matr III nr 2195; *Papaw* 1536 Woel 765; *Pfaffendorf* 1554

SHGCh 94; *Papau* 1572 ŻDz XXIII 33; do *Papowa*, w *Papowie* 1614 Font XXII 130, 137; *Papowo* 1647 Font IV 8; *Papow*, teut. *Papau* 1667–72 Font VI–X 14; *Papowo* 1759 Font XLVII 101; *Papowo* 1789 Goldb II 178; *Poppowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Papowo biskupie* 1879 KętN 123; *Papowo Biskupie* al. *Papowo*, niem. *Bischeoflich Papau* 1886 SG VII 849; *Papowo Biskupie*, niem. *Papau Bischöflich* 1921 Sk XI 58, 84; *Papowo biskupie* (*Bischöflich-Papau*) 1925 Krzep 87; *Papowo Biskupie* 1952 UW 49; *Papowo Biskupie, -wa -piego, papowski* 1971 UN 175, 13. — Nazwa od stp. ap. *pop* (< łac. *papa* 'tatuś' < grec. *páppas*), por. niem. *Pfaffe* 'kapłan' SEBań II 698, z suf. -owo. Od początku istnienia wieś była własnością biskupów Gedeona, Chrystiana, a potem biskupów chełmińskich, stąd nazwa i późniejszy człon *Biskupie*, w odróżnieniu od n. wsi *Papowo Toruńskie* (zob.). Forma z -a- wskazuje na ukryty germanizm *o > a* (albo wpływ pol. ap. *papież*). Lit.: SHGCh 94–5; RospSEMiG 280–1. WK

Papowo Toruńskie, wś, tor., gm. Łysomice, 7 km na pń.-wsch. od Torunia: czu *Kirchdorf* 1417 Font XXIX 216; *Kirchdorf Gerlachsdorf* ok. 1423/24 DK 96; *Girlichsdorf* 1440 MT 430; van *Kirchdorf*, van *Girlichsdorf* 1440 AST II 166, 167; *Kirchdorff* 1445 Woel 464; *Kirchdorf und Gerlachdorff*, *Kerschdorff* alias *Papowo, Girlichsdorf* 1457 MT 430; *Kirchdorff* 1474 Font LXI 100; *Gerlachsdorf*, folw., *Kirchdorf, Kirchendorf* XV KętL 71, 72; *Papowo* 1641 Font XXIV 133; *Popowo* 1647 Font IV 15; *Popowo* teut. *Kirschdorff, Kirchendorf* 1667–72 Font VI–X 15, 271; *Papowo Toruńskie* 1706, *Papau* 1712 MT 430; *Popowo* od. *Papowo* 1789 Goldb II 188; *Papau* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Papowo Toruńskie*, niem. *Thornisch Papau* 1886 SG VII 850; *Papowo Toruńskie*, niem. *Papau Thornisch* 1921 Sk XI 58, 84; *Papowo toruńskie* (*Tornisch Papau*) 1925 Krzep 94; *Papowo Toruńskie, -wa -kiego, papowski* 1972 UN 187, 13. — Dawna niem. n. *Kirchdorf* od ap. *Kirche* 'kościół'; w XV w. przejściowo n. *Gerlachsdorf* od n. os. *Gerlach* Gott 206, 321, obie z członem *Dorf* 'wieś'. Od XV w. *Papowo*, okresowo *Popowo*; według SHGCh n. nawiązuje do rycerza Ebirke *Papawa*, wymienionego w r. 1409 MTB 570, zob. też *Papowo Biskupie*. Od XVIII w. n. z członem n. odróżniającym od n. m. *Toruń*. Lit.: SHGCh 94. WK

Pappelheim zob. **Gaudynki**

Papperten zob. **Paprocina**

Pappier Mühle zob. **Papiernia** (2)

Papritzfelde zob. **Paprzyce**

Paprocany, cz. Tych, dawniej wś, kat.: *Paproczyany* ok. 1440 SNGŚI IX 130; *Paproczyany*, villa sub parochia Landzyny 1470–80 DB II 228; z *Paprocian* 1507, z *Paprocian* 1512, wes *Paproczyany* 1517, *Paprociany* 1529, *Paproczyany ein dorff* 1536, z *Paprocuw* 1690, *Paprozan* 1743 SNGŚI IX 130; *Paprotzan* 1783 Z II 104; *Paprotzan, Paprociny*, wś 1845 K 471; *Paprocian* (*Paprotzahn*) 1900 Myc 40; *Paprocany — Paprotzan* 1920 PrusŚG 55; *Paprocany, -an* 1981 WUN II 679. — Dawniej n. *Paprociany*, też *Paprociny* (na wzór nazw z suf. -iny), od ap. *paproc*, z suf. -any, na określenie ludzi mieszkających przy paprociach. Nazwę zmieniono jako *Paprotzan*. Współcześnie zmiana zakończenia -ciany na -cany pod wpływem zmienionej formy na -tzan. Lit.: SNGŚI IX 130; BorGŚI 195. JCh

Paprociany zob. **Paprocany**

Paprocice, wś, kiel., gm. Nowa Słupia, 15,5 km na pń.-wsch. od Bodzentyna: [*Paprotna Wola, Patroczna Wola* (!)] XVI AtSd 150; *Paprocice* 1662 ŻDz XV 55a; *Paprocice* 1787 Spis 398; *Paprocica* 1791 MpPerSd; *Paprocice* 1827 Tabella II 77; *Paprocice*, wś 1886 SG VII 851; *Paprocice* 1921 Sk III 84; *Paprocice, -cic, paprocki* 1966 UN 27, 36. — Zdaniem historyków osada nosiła początkowo n. *Paprotna Wola*, od przym. *paprotny* (: *paproc*) i ap. *wola*; później i współcześnie *Paprocice*, z suf. -ica, w formie pluralnej. Wieś usytuowana w wąskim obniżeniu między pasmem Łysogór a Pasmem Jeleniowskim. Lit.: KopKiel 57, 61. IN

Paprocina, wś, koniń., gm. Sompolno, 8 km na pń.-wsch. od Sompolna: *Paprocina* 1921 Sk II 31; *Paprocina* 1933–34 Mp-100(39-27); *Paprocina* 1933 SkBy 1242; *Paprocina, -na, paprociniński* 1970 UN 82, 30; gw. *paprocina, -ina, paprocki*. — Nazwa od nazw. *Paprocki* lub *Paprota* Snazw VII 192–3, z suf. -in. ZZ

Paprocina zob. **Antoniew** (3), **Paprocina**

Paprocina, wś, olszt., gm. Górowo Iławeckie, 4 km na pń.-zach. od Górowa Iławeckiego: *Papperratten* 1411/19 Ger 115; *Paprratin* 1420 Błaziené II 310; *Paprratten* 1437 GZ 38; *Papert* 1584/85 HAPr V 76; *Paperttem* 1585 Błaziené II 310; *Papert* 1599–1600, 1624–25 HAPr V 76; *Papperten* ok. 1780 HAPr IV 324; *Papperten* 1796–1802 Mp-

Paprociny

Schröt XI; *Papperten* 1820 Wald 99; *Papperten*, *Papratin* — *Paprocin* 1946 Ley I 27; *Papperten* — *Paprocina*, -y, *paprocini* 1948 MPol XXVI nr 59; *Paprocina* (!) 1952 UW 178; *Paprocina*, -ny 1981 WUN II 679. — Według Gerullisa i Maziulisa to dawna n. prus. **Papart-* od prus. *papartīs, por. lit. *papartis*, łot. *paparde* 'paproć', psł. *paportš SEBor 412; por. też n. z historycznej Sambii *Paparthen* 1450, lit. n. w. *Paparcia*, *Papařcius*; n. m. *Papařciai*. W substytucji niem. geminaty *pp*, *tt*, wahanie *ar* : *er* : *ra*, zakończenie *-en*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Paprocina*, okresowo też *Paprocina*. Lit.: Ger 114–5; Maziulis Prus III 221–2; Blazienė II 310–11. RP

Paprociny zob. Paprocany

Paprockie Holendry, dziś *Stare Paprockie Holendry*, wś, i *Nowe Paprockie Holendry*, kol., dawniej wś, koniń., gm. Krzymów, 11 km na płd.-wsch. od Konina: *Paprotnia holendry stare*, *Paprotnia holendry nowe* 1827 Tabella II 77; *Paprockie holendry stare*, *Paprockie holendry nowe* 1877 Zin II 28; *Holendry-paprockie (stare i nowe)* 1882 SG III 100; *Paprockie Holendry*, *Stare i Nowe*, *Stare Holendry Paprockie* i *Nowe Holendry Paprockie*, dwie wsi 1886 SG VII 851, 853; *Paprockie Holendry Stare*, *Paprockie Holendry Nowe*, dwie wsi 1902 Przew II 50; *Paprockie Holendry Stare*, *Paprockie Holendry Nowe*, dwie wsi 1921 Sk II 32; *Staro-paprockie Holendry*, *Nowo-paprockie Holendry* 1933–34 Mp-100(40-27); *Paprockie Holendry*, *Paprockie Holendry Nowe*, *Paprockie Holendry Stare*, trzy wsi 1933 SkBy 1243; *Nowo-Paprockie Holendry*, *Staro-Paprockie Holendry*, dwie wsi 1952 UW 71; *Stare Paprockie Holendry*, -rych -kich -rów, *Nowe Paprockie Holendry*, -wych -kich -rów 1981, 1982 WUN II 573, III 317. — Dawniej prawdopodobnie n. zestawiona *Holendry Stare* i *Nowe*, później *Paprotnia Holendry*, a następnie *Holendry Paprockie*, z członem od ap. *holendry*, zob. *Holendry* (1), i członami odróżniającymi od przym. *nowy* i *stary* i od n. m. *Paprotnia* (1), też ze zmianą szyku członów. ZZ

Paprockie Holendry zob. *Holendry Paprockie*, *Paproc* (2)

Paproc (1), dziś *Paproc Duża* i *Paproc Mała*, dwie wsi, łomż., gm. Szumowo 14,5 km na płd.-zach. od Zambrowa: *Dux 20 mansos ... silve dicitos Dambrowa Paprothna* nob. de Cownathy donavit (1449)1456 SHGMz(MK 4, 89); in *Paprothna* 1469, 1471 SHGMz(MK 9, 2v); *Paprothnya* 1479

SHGMz(MK 9, 108); *Pyenky* alias *Paprothna* 1516; *Paprothna* 1522 SHGMz(Ep. 2, 120 i 204, 136v); *Paprothna* 1578 ŽDz XVI 395; *Paproc duża*, *Paproc mała* 1827 Tabella II 77; *Paproc duża*, kol., *Paproc Mała* 1839 MpKwat V 3; *Paproc Duża* al. *Wielka*, *Paproc Mała*, dwie kol. 1886 SG VII 851; *Paproc Duża*, *Paproc Mała*, dwie wsi 1902 Przew II 50; *Paproc Duża*, *Paproc Mała* 1921 Sk V 63; *Paproc Duża*, -ci -zej, *Paproc Mała*, -ci -lej 1981 WUN II 679. — Dawniej n. *Paprotna*, od przym. *paprotny* SW IV 49 (: *paproc*), w rodzaju żeńskim. Postać *Paprotnia* powstała w wyniku zmiany paradygmatu na miękkotematowy. Od XIX w. *Paproc Duża* i *Paproc Mała*, od ap. *paproc* z członami odróżniającymi od przym. *duży*, *wielki*, *mały*. Lit.: Borek, -bn- 171. UB

Paproc (2), wś, pozn., gm. Nowy Tomyśl, 2,5 km na płd.-wsch. od Nowego Tomysła: *Paproc Oledry* 1701 Rusiński 138; *Paprockie Holendry* al. *Paproc*, niem. *Paprotsch*, holendry 1886 SG VII 851; *Paproc*, niem. *Paprotsch*, wś 1921 Sk X 53, 151; *Paproc*, -ci 1981 WUN II 679. — Początkowo n. zestawiona, z członem pierwszym od n. ter. *Paprocie*, por.: las Tarnowiec ... na *paprocziach* ... na Ostrowie 1571 Koz III 8 (n. lasu od ap. *paproc*, w l. mnogiej), w formie singularnej lub przymiotnikowej i członem drugim od (*h*)*olendry*, zob. *Holendry* (1). Według Rusińskiego przed założeniem osady był na tym terenie las. ZZ

Paproc zob. *Holendry Paprockie*

Paproc Duża zob. *Paproc* (1)

Paproc Mała zob. *Paproc* (1)

Paprodtken zob. *Paprotki* (4)

Papros, wś, bydż., gm. Kruszwica, 10 km na płn.-zach. od Radziejowa: *Papracz* (!) 1461 Koz I 212; *Paprosz* 1489 Lupbrz 137; *Paprosz* 1527 Vlad XI 51; *Paprosz* 1557–66 ŽDz XIII 33; *Papros* 1634 Rpodbrz 238; *Papros* 1796 PerOpis; *Papros* al. *Papros* 1886 SG VII 851; *Papros* 1933 SkBy 1243; *Papros* 1952 UW 51; *Papros*, -sa, *paproski* 1972 UN 179, 28. — Nazwa niejasna, może *Paprosz, od n. os. *Paproč + -jř (z późniejszym mazurzonym wygłosem); może n. ma związek z ap. *paproc*. AG

Paprosz zob. *Papros*

Paprotka zob. *Paprotki* (4)

Paprotki (1), wś, jel., gm. Lubawka, 4 km na płn.-zach. od Lubawki: *Hartau* 1667, *Städtisch Hartau* 1816 SGTS VIII 272; *Harrtau*, *städtisch*

1845 K 208; *Hartau städtisch* 1871 SGTS VIII 272; *Städtisch Hartau* 1941 Wrzosek 33; *Städtisch Hartau* — *Paprotki, -tek, paprotecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Paprotki, -tek* 1981 WUN II 679. — Dawna n. niem. *Hartau* od przym. *hart* 'twardy', też 'las; góra pokryta lasem' + *-au*. Od 1747 r. n. z członem *Städtisch* 'miejski' dla odróżnienia od niem. n. wsi *Borówno* (7). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Paprotki*. Lit.: SNGŚl IX 130; SGTS VIII 272. JCh

Paprotki (2), wś, dziś nieistniejąca, leżała w okolicy Michałkowa i Ruszkowa, wloc., gm. Dobrzyń nad Wisłą lub koło Strupczewa, płoc., gm. Brudzeń Duży: in *Paprothky* 1498 Matr II nr 1296; *Paprothki* 1564 ŻDz XII 277; *Paprotki* 1789, *Paprotki* 1886 SG VII 852. — Zapewne n. przeniesiona z n. okolicy szlacheckiej *Paprotki* (3). Lit.: Biliński 131–2. RP

Paprotki (3), nazwa okolicy szlach., leżała w par. Sierpc, dziś płoc.: *Paprothki Ogony, Paprothki Kłobuki* 1564 ŻDz XII 302; *Paprotki* 1781 ZDobrz 60; *Paprotki*, okolica szlach. 1888 SG VII 852. — Nazwa od ap. *paprotka* Sstp VI 37 (: *paproć*), w l. mnogiej. *Paprotki* to dawna n. okolicy szlacheckiej, w obrębie której znajdowały się wsi: *Paprotki-Białasy*, dziś *Białasy* (zob.), *Paprotki-Bryski*, dziś *Bryski* (2), *Paprotki-Gogoły* al. *Gógóły*, dziś *Gugoły*. Wsi *Paprotki-Kłobuki, Paprotki-Ogony*, powstałe w końcu XV lub na początku XVI w., zaginęły. Człony drugie nazw od n. os. *Ogon*, por.: Mateusz P. *Ogon* (1535–65), n. os. i heral. *Kłobuk* SSNO III 25, w l. mnogiej. Lit.: Biliński 130–1. RP

Paprotki (4), wś, suwal., gm. Miłki, 12 km na płd. od Giżycka: *Goldenische* 1552, *Paprodtken* 1552 BiałOsad 113–4; *Paprotken* 1555 KętL 494; Schulz von *Paprotke* 1562 BiałOsad 113, przyp. 29; *Paprotken* 1785 Goldb III 146; *Paprotken* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Paprodtken* — *Paprotki* 1879 KętN 156; *Paprotki* — *Goldensee* 1938, *Paprodtken* 1941 Choj 119; *Goldensee* — *Paprotki, -tek, paprotecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Paprotki, -tek* 1981 WUN II 679; gw. *paprotka/paprotki, -protk, paprock'e* (pole). — Według Białuńskiego do wsi odnosi się n. *Goldenische*, przejęta z n. lasu; ta może związana z n. os. lit. *Goldenas* (: pol. *Galden, Gałdyn* : *Gaudenty*) Lpvz I 689, z suf. *-išk-*. Nazwa *Paprotki* zapewne od n. os. *Paprotka, por. *Paprot* RymSEN II 206, w l. mnogiej. W 1938 r. wieś otrzymała n. niem. *Goldensee*. Lit.: Giżycko.

Z dziejów miasta i powiatu, 1966, 117, 120; BiałOsad 112–5; 147–9; BiałKol 182. RP

Paprotki-Białasy zob. *Białasy*

Paprotki-Bielasy zob. *Białasy*

Paprotki-Bryski zob. *Bryski* (2)

Paprotki-Gogoły zob. *Gugoły*

Paprotki-Kłobuki zob. *Paprotki* (3)

Paprotki-Ogony zob. *Paprotki* (3)

Paprotna zob. *Paprotno-Sopotnik, Paproć* (1), *Paprotnia* (1, 3, 4, 5, 6, 7, 8), *Paprotno* (2), *Pieńki-Żaki*

Paprotna Kościelna zob. *Paprotnia* (4)

Paprotna Wola zob. *Paprocice, Paprotnia* (2)

Paprotna-Krasy zob. *Paprotnia* (4)

Paprotna-Krossy zob. *Paprotnia* (4)

Paprotna-Podawce zob. *Podawce*

Paprotnia (1), wś, koniń., gm. Krzymów, 12 km na płd.-wsch. od Konina: *Paprotina* 1462 Koz V 131; *Paprotina, Paphrotina*, villa 1511–23 ELB I 243, 248; *Paprotina* 1579 ŻDz XII 230; *Paprotnia* 1618–20 PKal 113; *Paprotna* 1628 MKI (Tab 27, 11); *Paprotnia* 1674 MKI(ASK 74, 165); *Paprotnia* 1886 SG VII 852; *Paprotnia, -ni* 1981 WUN II 679; gw. *peprothna, -ni, peprocki*. — Dawniej n. *Paprotna*, od przym. *paprotny* SpXVI, XXIII 243 (: *paproć*), w rodzaju żeńskim. W formie *Paprotnia* zmiana polegająca na zmiękczeniu tematu, występująca często w toponimach z tym formantem. Lit.: Borek, *-bn* 171, 366; BańMorf 77, 81, 87. ZZ

Paprotnia (2), wś, lub., gm. Stężyca, 9,5 km na płn.-wsch. od Kozienic: *Paprotna Wolya* 1508 ŻDz XV 479; *Wolya Paprothna* 1564–65 Lusand 201; *Wolia Paprothna* 1569 ŻDz XIV 334; *Paprotnia* 1787 Spis 423; *Paprotnia* 1789 Lusand I 253; *Paprotnia* 1886 SG VII 853; *Paprotnia* 1921 Sk IV 24; *Paprotnia, -ni, paprocki* 1972 UN 142, 12; gw. *paprotnia, -i, paprocki*. — Początkowo n. zestawiona *Paprotna Wola*, z drugim członem od ap. *wola* (też ze zmianą szyku członów). Od XVIII w. *Paprotnia*, z wtórnym zmiękczeniem tematu. Lit.: KStęż 103; BańMorf 81. IN

Paprotnia (3), wś, rad., gm. Grabów nad Pilicą, 11,5 km na płd.-wsch. od Warki: *Paprotna* 1418 Czer nr 1079; *Paprotina* (1436)1456 SHG-Mz(MK 3, 188v–189); *Paprotina* 1470–80 DB I 348; *Paprotina* 1489 SHGMz(MK 18, 33v); *Paprotina* 1511/12 VisitGn 349; *Paprotna* 1524 Matr IV/1, nr 4443; *Paprotina* 1529 LR 389; *Paprotna* (1565) Lumaz I 59; *Paprotna* 1576 ŻDz

Paprotnia

XVI 244; *Paprotnia* 1783 MpPerMz; *Paprotnia* 1827 Tabella II 77; *Paprotnia* 1839 MpKwat IV 5; *Paprotnia* 1886 SG VII 853; *Paprotnia, -ni, paprotniański* 1970 UN 25, 29. — Dawniej n. *Paprotna*, od XVIII w. *Paprotnia* — zmiana paradygmatu na miękotematowy. Wieś leży na terenie Puszczy Stromieckiej; nazwa ma związek z poszyciem leśnym z paproci. Lit.: Borek, -*ьн*- 171, 366; KopRad 101; BańMorf 81. UB

Paprotnia (3a), wś nieistniejąca, leżała w par. Suchożreby, siedl., gm. Krzymów: *Paprotnia*, wś 1886 SG VII 853; *Paprotnia* 1902 Przew II 50. EB

Paprotnia (4), wś, siedl., gm. Paprotnia, 10,5 km na płn.-zach. od Mordów: *Paprothna* (1471–88) SHGPd(kartoteka); *Paprotnia* 1528 ŻDz XVII/1, 183; *Paprotna* SHGPd(ADS, D. 148, k. 18v); *Paprotna*, z *Paprotnej* 1569 UPL 277, 295; *Paprotna ... Krassi* 1580 ŻDz XVII/1, 16; majątności *Paprotna*, w *Paprotny* (1718)1762 AWAK III 138, 140; *Paprotna* 1795 MpPerPd; *Paprotnia kościelna* 1827 Tabella II 77; *Paprotna Kościelna, Paprotna Krossy* 1886 SG VII 852; *Paprotna Kościelna* 1902 Przew II 50; *Paprotnia* 1921 Sk IV 93; *Paprotnia, -ni* 1981 WUN II 679. — Dawniej n. *Paprotna*, wtórnie *Paprotnia*. Drugie człony w n. zestawionych od n. os. *Kras* SSNO III 135 (: *krasa* 'piękno, uroda; barwa (zwłaszcza jaskrawa, czerwona)' SESł III 59), w l. mnogiej (w XIX w. postać *Krossy* ze ścięśnioną samogłoską *a*) i od przym. *kościelny* (wskazującego na charakter własności). Lit.: Borek, -*ьн*- 171, 366. EB

Paprotnia (5), wś, sier., gm. Zapolice, 3 km na pd. od Zduńskiej Woli: *Paprothna* 1386 SHGŁęcz II 25; *Paprothna* 1511 ŻDz XIII 193; *Paprothna* 1511–23 ŁLB I 482; *Paprothna* 1552 ŻDz XIII 242, 248; *Paprotnia* 1827 Tabella II 77; *Paprotnia, Paprotnia Nowa*, dwie wsi 1886 SG VII 852; *Paprotnia* 1921 Sk II 49; *Paprotnia, -ni, paprocki* 1974 UN 42, 40; po zmianie *Paprotnia, -ni, paprotniański* 2006 DzU nr 240, poz. 1746. Lit.: SHGŁęcz II 25; Borek, -*ьн*- 171; BańMorf 77, 81. EB

Paprotnia (6), wś, skiern., gm. Brzeziny, 4,5 km na zach. od Brzezin: *Paprotna* (1332)1339 SHGŁęcz II 25; *Paprotna* 1399, *Paprothna* 1404 Łęcz II nr 6110, 2311; *Paprothna* 1511–23 ŁLB II 399; *Paprotna* 1576 ŻDz XIII 92; *Paprotnia* 1792 MpPerRw; *Paprotnia* 1827 Tabella II 77; *Paprotnia*, folw. 1886 SG VII 852; *Paprotnia*, wś

1921 Sk II 8; *Paprotnia, -ni, paprocki* 1974 UN 40, 12. Lit.: SHGŁęcz II 25; Borek, -*ьн*- 171, 366; BańMorf 77, 81. EB

Paprotnia (7), wś, skiern., gm. Sadkowiec, 12 km na pd. od Białej Rawskiej: *Paprothna* 1443 SHGRw(MK 337, 125v); *Paprothna* 1444 SHGRw(MK 336, 38); *Paprothna* 1458 SHGRw(MK 335, 148); *Paprotna* 1558 Matr V/1, nr 2328; *Paprotna* 1579 ŻDz XVI 172; *Paprotna* 1792 MpPerRw; *paprotna* 1839 MpKwat IV 5; *Paprotnia* 1886 SG VII 852; *Paprotnia* 1921 Sk I 152; *Paprotnia, -ni* 1981 WUN II 679. — Od XIX w. n. przystosowana do typu formacji na *-nia*. Lit.: Borek, -*ьн*- 171, 366; BańMorf 81. UW

Paprotnia (8), wś, skiern., gm. Teresin, 11 km na wsch. od Sochaczewa: *Paprothna* (1414–25) 1456 SHGRw(MK 3, 48v); *Paprothna* (1438)1456 SHGRw(MK 3, 223v); *Paprothna* 1442 SHGRw(MK 340, 144v); *Paprotna* 1579 ŻDz XVI 145; z ... *Paprotną* 1661 Luraw 152; *Paprotnia* 1792 MpPerRw; *Paprotnia* 1827 Tabella II 77; *Paprotnia* 1886 SG VII 852; *Paprotnia Stara, Paprotnia Nowa* 1921 Sk I 184; *Paprotnia Stara, Paprotnia Nowa*, dwie wsi 1933 SkBy 1243; *Paprotnia* 1952 UW 39; *Paprotnia, -ni* 1981 WUN II 79. — W XX w. n. zestawiona, z członami odróżniającymi od przym. *nowy, stary*. Lit.: Borek, -*ьн*- 171, 366; BańMorf 81. UW

Paprotnia zob. *Paproć* (1), *Paprotno* (2)

Paprotnia Holendry zob. *Paprockie Holendry*

Paprotnia Kościelna zob. *Paprotnia* (4)

Paprotnia Nowa zob. *Paprotnia* (8)

Paprotnia Stara zob. *Paprotnia* (8)

Paprotnia Wola zob. *Wola Paprotnia*

Paprotnik, cz. Chelmka, dawniej wś, biel.: *Paprotnik*, wioska nowej osady 1783, *Paprotnik*, wś 1787 SHGKrMat 217; *Paprotnik*, przys. 1886 SG VII 853; *Paprotnik, -ka*, cz. Chelmka 1964 UN 4, 19; *Paprotnik, -ka* 1981 WUN II 679. — Nazwa od ap. *paprotny* 'las paprotny; miejsce porośnięte paprocią' SGPRei(kartoteka). IN

Paprotno (1), os., dawniej wś, kosz., gm. Mielno, 13 km na zach. od Mielna: *Parparde* (!) 1422, *Parpart* 1513 LorSNH 83; *Parpat* 1789 MpGillyPom; *Parpart* 1819 PMT XIII 55; *Parpart* — *Paprotno, -na, paprocieński* 1948 MPol XXV nr 14; *Paprotno* — *Parpart*, wś 1951 Rosp 231; *Paprotno, -na* 1981 WUN II 679. — Nazwa od psł. *parpaty 'paproć' RzDuma III 318, por. też kasz. ap. *par-*

parc 'paproć' SEKasz IV 24. W zapisach typu *Parpart* pod niem. substytucyjnym wygłosowym -t kryje się być może pom. zmiana $t' > \acute{c}$. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Paprotno*. Lit.: LorSNH 83; RzDuma I 23, III 108; Belchnerowska, PMT XIII 55. BCz

Paprotno (2), wś, rad., gm. Wyszmyrzyce, 11 km na pld.-zach. od Białobrzegów: *Paprothno* 1416 Sand nr 690; *Paprothna* 1505 Matr III nr 2495; *Paprothna* 1508 ŻDz XV 473; *Paprothna* 1511–23 ŁLB I 665; *Paprothna* 1564–65 Lusand 191; *Paprothna* 1569 ŻDz XIV 311; *Paprotnia* 1787 Spis 417; *Paprotnia* 1827 Tabella II 77; *Paprotnia* 1886 SG VII 853; *Paprotnia* 1902 Przew II 50; *Paprotno* 1952 UW 127; *Paprotno*, -na, *paprocieński* 1964 UN 18, 10; gw. *paprotno*, -a, *paprocki*. — Nazwa od ap. *paproc* Sstp VI 37, z suf. -*yno*, wtórnje -*yna*, por. też przym. *paprotny*, zob. *Paprotnia* (1). W XIX w. odnotowano formę *Paprotnia*, z wtórnym zmiękczeniem tematu. Nazwa ma związek z usytuowaniem wsi na obszarze dawnej Puszczy Pilickiej. Lit.: KSand 147; KopRad 101; Borek, -*yn*- 172. IN

Paprotno (3), wś, szczec., gm. Karnice, 12,5 km na pln.-zach. od Gryfic: *Parpart* 1486 LorSNH 83; *Parpart* 1540 PomKirch II 24; *Parpart* 1618 MpLub; *Parpart* 1789 MpGillyPom; *Parpart* 1834 MpUMbl 687; *Parpart* 1886 SG VII 870; *Parpart* — *Paprotno*, -na, *paprocieński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Paprotno*, -na 1981 WUN II 679. — Nazwa od psł. **parpat̃*, zob. *Paprotno* (1). Nazwę *Paprotno* wprowadzono urzędowo po 1945 r. Lit.: LorSNH 83; RzDuma II 17, III 108. BCz

Paprotno zob. **Paportno-Sopotnik**

Paprotsch zob. **Paproc** (2)

Paproty (1), wś, kosz., gm. Malechowo, 10 km na pld.-zach. od Sławna: *Parpart* (1262), *Parpartno* (1271) PU II 92, 247; *Parparino* (!) (1271) Perl 203; *Parpart* (1296) Perl 487; *Parpart* (1311) PU V 33; *Parparth* 1439 RzDuma I 23; *Parpatz* 1618 MpLub; *Parpart* 1789 MpGillyPom; *Parpart* 1886 SG VII 870; *Parpart* — *Paproty*, -ot, *paprocki* 1947 MPol XXV nr 111; *Paproty*, -rot 1981 WUN II 679. — Nazwa od psł. **parpat̃*, zob. *Paprotno* (1), okresowo z wtórnym -*yno*, zniemczona jako *Parpart*. Nazwę *Paproty* wprowadzono urzędowo po 1945 r. Lit.: Borek, -*yn*- 172; RzDuma I 23, III 108. BCz

Paproty (2), przys., dawniej wś, włoc., gm. Brzuze, 13,5 km na pld.-zach. od Rypina: *Pa-*

proty 1877 Zin II 29; *Paproty*, wś 1886 SG VII 853; *Paproty*, wś 1902 Przew II 50; *Paproty*, kol. 1933 SkBy 1243; *Paproty* 1960 Mp-25(Rypin); *Paproty*, kol., os. 1967 SM 816; *Paproty*, -rot 1981 WUN II 679. — Nazwa zapewne od nazw. *Paprot* (: *paprotac* 'paplać') RymSEN II 206, w l. mnogiej. RP

Paproty-Gogoły zob. **Gugoły**

Paprotzan zob. **Paprocany**

Paprzyce, os., dawniej wś, słup., gm. Damnica, 19,5 km na pld.-wsch. od Słupska: *Papritzfelde* ok. 1780 Froese 135; *Papritzfelde* 1789 MpGillyPom; *Papritzfelde* 1886 SG VII 851; *Papritzfelde* — *Paprzyce*, -yc, *paprzycki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Paprzyce*, -rzyc 1981 WUN II 680. — Nazwa zapewne ponowiona z n. ter. *Papritzfelde*, która może kontynuować słow. n. *Paprzyce; ta od n. os. *Papryc* SSNO IV 188 (: ap. *papryca* 'poprzeczna belka żelazna służąca do podnoszenia lub obniżania górnego kamienia w młynie i w żarnach' Sstp VI 37, też SpXVI, XXIII 243). Inaczej RzDuma. Do zniemczonej postaci *Papritz* dołączono człon -*felde*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Paprzyce*. Lit.: RzDuma I 266; Iwicki, PMT XI 82. BCz

Papy, wś, dziś nieistniejąca, leżała 2 km na pld.-wsch. od Paprotni, siedl.: *Papy* 1528 ŻDz XVII/1, 183; *Papy*, z *Pap* 1569 UPL 270; *Papi* 1580 ŻDz XVII/1, 16, 86; *Papy* 1793 SHGPd(Regof 7); *Papy* 1827 Tabella II 77; *Papy* 1886 SG VII 854. — Nazwa od n. os. *Papa* SSNO IV 187, w l. mnogiej. Do n. os. por. ap. *papa* 'pokarm dla małych dzieci w postaci miękkiej, gęstej masy; papież'; gw. 'usta, gęba', *papać* 'jeść, być karmionym papką' SpXVI, XXIII 226–7, SGPKar III 31. Lit.: GórnRPd 39. EB

Parachwianka zob. **Parafianka**

Paradies zob. **Gościkowo, Raj** (2), **Sadowo** (3)

Paradisus Sanctae Mariae zob. **Paradyż** (2)

Paradowo zob. **Paradów**

Paradów, wś, leszcz., gm. Pogorzela, 5 km na pld.-wsch. od Pogorzeli: *Paradowo* 1673 Koz I 233; pread. *Paradowo* 1725 Koz V 186; *Paradowo* (!) 1791 Koz III 699; *Paradow*, kol. 1846 KsP 246; *Paradów*, dawniej *Paradowo*, wś 1886 SG VII 854; *Paradów*, niem. *Paradow*, wś 1921 Sk X 38, 151; *Paradów*, -dowa 1981 WUN II 680; gw. *paraduf*, -ova, *paradoski*. — Nazwa od n. os. *Po-rad, z suf. -owo, następnie -ów. Forma *Paradowo* jest wynikiem adideacji do ap. *parada*, co utat-

Paradyz

wiło hiperpoprawne unikanie dialektalnej wymowy -d- jak -o-. W XIX w. n. przyjęła formę rodzaju męskiego. ZZ

Paradyz zob. **Paradyż** (1, 2)

Paradyż (1), wś, piotr., gm. Paradyż, 13 km na pld.-zach. od Opoczna: *Paradyz* 1827 Tabella II 77; *Paradyz* 1877 Zin II 29; *Paradyz* al. *Wielka Wola*, wś 1886 SG VII 854; *Paradyz* 1902 Przew II 50; *Paradyz* 1933 SkBy 1243; *Paradyż* 1952 UW 123; *Paradyż*, -ża, *paradycki* 1969 UN 28, 51. — Powstanie wsi ma związek z założeniem tu w XVII w. klasztoru bernardynów. Nazwa *Paradyż* ma charakter pamiątkowy, pochodzi od ap. *paradyż* lub *paradyż*, będącego terminologiczną pożyczką chrześcijańską z grec., łac. *paradies*, też niem. *Paradies* 'raj'. Oboczna n. ponowiona z n. wsi *Wielka Wola* (2), leżącej w pobliżu. Lit.: RospSEMig 281. IN

Paradyż (2), cz. wsi Gościkowo, dawniej wś, ziel., gm. Świebodzin, 9 km na ptn. od Świebodzina: ad construendam novam abbaciam ... cui vocabulum est *Paradisus*, *Paradiso sancte Marie* (1230)XVII, monasterio ... cui nomen est *Paradysus Sancte Marie* 1230 KW I 114, 116; *Paradisus Dei* 1239 SHGPn III 575; in *Goscichov*, que et *Paradisus* dicitur 1246 KW I 213; *cives de villa sancte Marie* (1247)1646 KW I 218; dem Kloster *Paradies* 1256, 1257 SuR III 121, 365; de *Paradyso* 1329 KW II 431; in *Paradyso* 1370 KW VI 263; *Paradyz* (1370)1650, monasterii de *Paradiso*, alias *Goscichovo* (1381)1650, *Paradyse* 1382 KW III 360, 509, 531; *Paradies* 1386 CdB A XVIII, 411; in *Paradyso* 1407 KW VII 368; de *Paradis* 1415 SHGPn(GZ 2, 22 v); in *Paradiso* (1422)XVI KW VIII 233; *Paradiso* 1510 NKs 57; *Paradis* 1521 CdB C II 511; *Paradis* 1524, *Paradysch* 1549, *Pardiss* 1577 SHGPn III 575; *Paradis* 1580 ŻDz XII 27; *Paradyz* 1619, *Paradyż* 1789 PPOzn (Tab 3, 10 i 6, 303 v); *Paradyż*, pierwotnie Gościkowo, mylnie Goździkowo i Gwoździkowo, niem. *Paradies* 1886 SG VII 854; *Klein Paradies* 1944 SHGPn III 575; *Paradyż*, -ża 1981 WUN II 680. — Dawniej n. od łac. zestawienia apelatywnego *Paradisus Sanctae Mariae* 'raj Najświętszej Marii (Panny)', określającego klasztor cysterski. Później n. *Paradisus*, przyswojona jako *Paradyż*. Zakonnicy usiłowali zmienić n. wsi na *Wież NMP*, ale nazwa nie przyjęła się. Lit.: SHGPn III 575–6, 576–93; PPOzn 221–2. ZZ

Paradyż zob. **Gościkowo**, **Raj** (2), **Sadowo** (3)

Parafianka, wś, lub., gm. Żyrzyn, 10,5 km na pld.-wsch. od Ryk: *Wola* 1466, 1468 SHGLu III 273; *Parachlyna* (!) *Volva* 1529 LR 435; *Strzewowska Wola* 1531 SHGLu III 273; *Parzochwina Wolia* 1563 RPobLu 484v; *Parzochwina Wolia* 1580 KosLu 69; *Parzochwina Wola* 1626 RPobLu 145; *Parachwianka* 1674 RPgł 39; *Parachwianka* 1676 ŻDz XV 19a; *Parafianka* 1678–79 WPar 195; *Parafianka* 1787 Spis 449; *Parafianka* 1827 Tabella II 77; *Parafianki* 1870 Cat 17; *Parafianka* 1877 Zin II 29; *Parafianka*, wś 1886 SG VII 858; *Parafianka* 1921 Sk IV 86; *Parafianka*, -ki, *parafiański* 1971 UN 118, 39. — Dawniej n. *Wola*, później n. zestawiona *Par(z)achwina Wola*//*Parzochwina Wola*, od ap. *wola* i od przym. *parzochwiny//*parzochwiany//*parzochwiany (: *parzochwiał//*parzochwiał 'parafia'), por. gw. *parachwia*, stp. *parochia* (Kosyl). W XVI w. też *Strzewowska Wola*; człon pierwszy od n. pobliskiej wsi *Strzeżowice*, dziś *Strzyżowice*. Według Bańkowskiego dawna n. *Parzochwina Wola* (od n. os. *Parzochew, ta od ap. *parzochew, niejasne, może zamiast *warzochew*, według *parzyć* zamiast *warzyć* SEBań II 506) uległa uniwersalizacji i adideacji do n. *Parachwianka*, *Parafianka* SEBań II 498. W XIX w. notowana też forma w l. mnogiej *Parafianki*. Lit.: SHGLu III 273, IV 102; KosLu 69; BańMorf 24. IN

Parafianki zob. **Parafianka**

Paraschin zob. **Paraszyno**

Paraszyno, wś, gdań., gm. Łęczycze, 16 km na wsch. od Lęborka: *Paraschin* 1400 SHGPG (KKG 125); *Paraschin* 1416 LorSNH 83; *Paraschin* (1438) GZ 124; *Paraschen* (1488) SG VII 859; *Paraszyno* 1648 RP198; *Parasino* 1686/87 Font XI–XV 856; *Paraschin* 1789 MpGillyPom; *Paraszyno*, niem. *Paraschin* 1886 SG VII 859; *Paretz* (*Paraschin*) — *Paraszyno*, -nia, *paraszynski* 1948 MPol XXV nr 14; *Paraszyno*, -na 1981 WUN II 680; kasz. *paraszėnż*. — Nazwa od n. os. *Parasz* SSNO IV 188 (: *parać się* 'zajmować się czymś' lub od im. *Parcyfał*, *Parcfał*), z suf. -in(o). Nazwę zmieniono jako *Paraschin*; zapewne w latach 1931–45 zmieniono ją na *Paretz*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Paraszyno*. BCz

Parądzice, wś, sier., gm. Wartkowice, 9 km na pld.-zach. od Łęczycy: *Parundzice* 1357 KW III 70; *Parundzicze* 1386, de *Paręciz* 1391 Łęcz I nr 48, 54, 3843; *Parandzycze* 1511/12 VisitGn 211; *Parandzycze duplex*, *Parandzycze*, *Parandzice*

1511–23 ŁLB II 359, 360; *Parądzicze* 1576 ŻDz XIII 51; *Parądzice* 1793 MpPerŁęcz; *Parądzice* 1827 Tabella II 77; *Parądzice*, kol., os. 1886 SG VII 859; *Parądzice*, wś 1921 Sk II 58; *Parądzice*, -dzic, *parądzicki* 1973 UN 47, 29. — Nazwa niejasna; może od n. os. *Parąda KozN 50, z suf. -ice. Do n. os. por. **par-*, n. os. *Par-asz*, *Par-uch* SSNO IV 188, 191 (: *parac* się 'zajmować się czymś', może też *para* 'opar, wyziew', lub gw. *parac* 'pruć', też 'żle robić, partolić' + -ąda); według Bańkowskiego n. od ap. *parąda (: psl. *parōda : *po-ręditī, stp. *porządzić* 'zarządzić') SEBař II 500, 708. Lit.: SHGŁęcz II 49. EB

Parbsken zob. **Pareżki**

Parcel zob. **Orłów (2)**

Parcela zob. **Cedrowice, Krzesin (1), Krzyżanów (2), Machnatka, Palczew, Trzyłatków-Parcela, Uniejów (1)**

Parcela Druga zob. **Biała (21)**

Parcela Fałęcicka, wś, dziś *Fałęcice-Parcela*, rad., gm. Promna, 6 km na płn. od Białobrzegów: *Folw. Fałęcice* 1881 SG II 369; *Fałęcice*, folw. 1921 Sk I 48; *Fałęcice*, folw. 1933 SkBy 77; *Fałęcice Parcela* 1952 UW 13; *Parcela Fałęcicka, -li -kiej, fałęcicki* 1964 UN 18, 15; *Parcela Fałęcicka*, po zmianie *Fałęcice-Parcela, -ic-li, fałęcicki* 2000 DzU nr 109, poz. 1163. — Wieś powstała z folw. *Fałęcice*, należącego do osady o tej samej nazwie (zob. wyżej). Człon nazw zestawionych *Parcela* pojawia się po II wojnie światowej i jest związany z parcelacją ziemi po reformie rolnej, por. *parcela* 'działka gruntu, majątku ziemskiego, lasu, wystawiona na sprzedaż albo sprzedana' SW IV 57. Lit.: ZierNMały 52; KopRad 246, 471. UB

Parcela Pierwsza zob. **Biała (21)**

Parcela Trzecia zob. **Biała (21)**

Parcela-Obory, wś, warsz., gm. Konstancin-Jeziorna, 3,5 km na wsch. od Konstancina-Jeziorny: *Parcela-Obory, -li Obór, oborski* 1971 UN 136, 23; *Parcela-Obory, -li-Obór* 1981 WUN II 681. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od ap. *parcela*, człon drugi zob. *Obory (7)*. UB

Parcelanci, wś, kiel., gm. Bodzentyn, 3 km na płn.-wsch. od Bodzentyna: *Sieradowice-Parcelce* 1961 Mp-25(Kielce); *Parcelanci, -tów*, cz. *Sieradowic* 1966 UN 23, 13; *Parcelanci, -ntów* 1981 WUN II 683. — Dawniej prawdopodobnie n. *Sieradowice-Parcelce*; człon pierwszy od n. wsi *Sieradowice*, człon drugi od ap. *parcela*, w l. mnogiej. Nazwa *Parcelanci*, od ap. *parcelant* 'właściciel parceli' SW

IV 57, w l. mnogiej. Nazwa wskazuje na status społeczno-prawny mieszkańców osady, a także na parcelację majątków ziemskich, nabywanie ziemi na określonych warunkach, zasiedlanie nowych terenów. Lit.: KopKiel 264–5. IN

Parcelanci zob. **Górno (1)**

Parcelce (1), wś, kiel., gm. Bodzentyn, 3,5 km na płn.-wsch. od Bodzentyna: *Śniadka-Parcelce* 1961 Mp-25(Kielce); *Parcelce, -li*, cz. *Śniadki* 1966 UN 23, 13; *Parcelce*, przys. 1967 SM 537; *Parcelce, -li* 1981 WUN II 683. — Nazwa od ap. *parcela*, w l. mnogiej; człon pierwszy w n. zestawionej, od n. pobliskiej wsi *Śniadka*. Lit.: KopKiel 139. IN

Parcelce (2), dziś *Wzdół-Parcelce*, wś, kiel., gm. Bodzentyn, 8 km na płn.-zach. od Bodzentyna: *Wzdół-Parcelce* 1961 Mp-25(Kielce); *Parcelce, -li*, przys. 1981 WUN II 683; *Parcelce*, przys., po zmianie: *Wzdół-Parcelce, -otu-li, wzdolski*, wś 2003 DzU nr 229, poz. 2288. — Człon pierwszy w n. zestawionej ponowiony z n. wsi *Wzdół*. IN

Parcelce zob. **Arciszewo (2), Borowiczki, Brody (17), Daniłowo (3), Górno (1), Koszuty (1), Łętownica, Michałów (30), Pawłowo (1), Wola Wysoka**

Parcelce Łomskie, kol., okresowo wś, ciech., gm. Lipowiec Kościelny, 3,5 km na zach. od Mławy: *Łomiańskie Parcelce*, kol. 1921 Sk I 94; *Łomiańskie Parcelce*, kol. 1933 SkBy 950; *Parcelce Łomskie*, wś 1952 UW 19; *Parcelce Łomskie, -cel -kich, łomiański*, wś 1972 UN 131, 33; *Parcelce Łomskie, -cel -kich* 1981 WUN II 684. — Nazwa zestawiona, pochodzi od ap. *parcela*, w l. mnogiej, z członem odróżniającym w formie przym. *łomiański*, później *łomski*, od n. m. *Łomia* (zob.). UW

Parcelce Mazowieckie, kol., dziś *Mazowsze-Parcelce*, wś, tor., gm. Czernikowo, 16,5 km na płn.-zach. od Lipna: *Mazowsze*, kol. 1933 SkBy 1020; *Parcelce Mazowsze* 1962 Mp-25(Lipno); *Mazowsze*, kol. 1967 SM 677; *Parcelce Mazowieckie, -li -kich*, cz. wsi *Mazowsze* 1972 UN 180, 33; *Parcelce Mazowieckie*, kol. 1981 WUN II 684; po zmianie *Mazowsze-Parcelce, -sza-li, mazowiecki*, wś 2000 DzU nr 109, poz. 1163. — Wieś powstała zapewne na gruntach kolonii wsi *Mazowsze*; później n. zestawiona, od ap. *parcela* w l. mnogiej i przymiotnika od n. wsi *Mazowsze*. RP

Parcelce Sokołowskie, wś, włoc., gm. Brześć Kujawski, 3,5 km na pld. od Brześcia Kujawskiego: *Kolonia Sokołowo* 1963 Mp-25(Włocławek); *Sokołowo-Rumaki*, os. 1967 SM 1058 (tu?); *Parcelce So-*

Parcele Węslawskie

kolowskie, -li -kich, sokołowski, wś 1972 UN 191, 54; *Sokołowo-Parcele* 1981 Mp-10(Włocławek); *Sokołowo-Parcele Pierwsze, Sokołowo-Parcele Drugie* 1981 Mp-25(Brześć Kujawski); *Parcele Sokołowskie, -li -kich* 1981 WUN II 684; po zmianie: *Sokołowo-Parcele, -wa-Parceli* 2008 DzU nr 234, poz. 1586. — Początkowo n. zestawiona *Kolonia Sokołowo* i *Sokołowo-Rumaki*, od n. sąsiedniej wsi *Sokołowo* (9), z członami odróżniającymi od ap. *kolonia* i od n. os. *Rumak* RymSEN II 371, w l. mnogiej. Od 1972 r. zmiana n. na *Sokołowo-Parcele*, też *Parcele Sokołowskie*, z członem *Parcele*, od ap. *parcela*, w l. mnogiej, i od n. wsi *Sokołowo* (9). RP

Parcele Węslawskie, wś, włoc., gm. Kowal, 20 km na pld.-wsch. od Włocławka: *Kol. Węslawice* 1963 Mp-25(Włocławek); *Węslawice-Folwark*, kol. 1967 SM 1222; *Parcele Węslawskie, -li -kich*, cz. wsi Strzały, też *Kolonia Węslawska, -nii -kiej*, cz. Węslawic 1972 UN 191, 35; *Parcele Węslawskie* 1981 Mp-25(Kowal); *Parcele Węslawskie, -li -kich* 1981 WUN II 685. — Nazwa zestawiona; człon odróżniający od n. pobliskiej wsi *Węslawice* (też w formie przymiotnikowej). Człon utożsamiający od ap. *kolonia, folwark* i *parcela*, w l. mnogiej. Wieś powstała zapewne z folw. wsi *Węslawice*, zob. 1933 SkBy 1835. RP

Parcele-Rębków, wś, siedl., gm. Garwolin, 6 km na pld.-zach. od Garwolina: *Rębków Parcele* 1952 UW 8; *Parcele-Rębków, -li-kowa, rębkowski* 1971 UN 124, 23; *Parcele-Rębków, -li-kowa* 1981 WUN II 684. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od ap. *parcela*, w l. mnogiej, człon drugi ponowiony z n. pobliskiej wsi *Rębków*. UB

Parcewo (1), wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 5,5 km na pld.-wsch. od Bielska Podlaskiego: *Piotrowo* 1576 Lupodl 31; *Piotrowo* 1580 ŻDz XVII/1, 129; *Piotrowo* 1602, *Parcewo* alias *Piotrowo* 1661–64, *Parcewo* 1676, *Parcewo* 1772 Kond 152; *Parcewo* 1795 MpPerPd; *Parców* 1886, *Parcowo, Parców* 1902 SG VII 863, XV/2, 432; *Parcewo* 1921 Sk V 25; *Parcewo, -wa, parcewski* 1972 UN 153, 9; gw. *parčevollparčovo, -va, parčuškij*. — Dawna n. *Piotrowo* od im. *Piotr* z suf. *-owo*. Od XVII w. *Parcewo*, od n. os. *Parcz* (: stp. *park* 'smród', dźwiękonaśladowcze *parkać* (*się*) 'o zwierzętach') RymSEN II 209, z suf. *-ewo*. Forma *Parcewo* w wyniku zamazania; okresowo i w gwarze z suf. *-owo, -ów*. Lit.: Kond 152. EB

Parcewo (2), os., dawniej wś, pozna., gm. Kłeczeko, 4 km na ptn.-zach od Kłeczka: *Parcewo* 1357

KW III 70; *Parcewo* 1408, cum villa *Parcewo* 1423 KW V 141, 351; *Parcewo* 1511–23 ŁLB I 90; *Parcewo* 1580 ŻDz XII 143; *Parcewo* 1618 PKal 186; Folwark rzeczony *Parcewo* 1789 MKI (Tab 34, 250); *Parcewo*, folw. 1846 KsP 468; *Parcewo* al. *Parcewo* i *Parcewo*, folw. 1886 SG VII 865; *Parcewo*, niem. *Parcewo*, folw. 1921 Sk X 15, 151; *Parcewo, -wa*, cz. wsi Pomorzany 1967 UN 77, 12; *Parcewo, -wa* 1981 WUN II 685. — Pierwotna postać n. budzi wątpliwości. Możliwe odczytanie jako *Parcewo*, od n. os. **Parc*, por. *Parcyfał, Parcfał, Parcofał* SSNO IV 189, z suf. *-ewo*. Nie można jednak wykluczyć, że podstawą n. jest n. os. *Parcz*, zob. niżej. Nazwa mogła przejściowo ulegać wpływowi morfologicznemu nazw zakończonych na *-zewo*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 151. ZZ

Parcewo zob. **Parcewo** (2)

Parchacino, os. nieistniejąca, leżała w par. Dębica, pozna., gm. Kłeczeko: *Parchaczyno* 1511–23 ŁLB I 48; *Parchaczyno* 1564 SHGKI(ASK 12, 536); Nowawies s. *Parchacino* 1643–48, Rzegnowko, *Parchacino* 1782 Koz V 132. — Nazwa od n. os. **Parchata*, por. *Parchol, Parchula* RymSEN II 208 (: przym. *parchaty*, ap. *parch* 'choroba skóry, strupy'; gw. 'świerzb' SEBOR 413), z suf. *-ino*. Por. też n. m. *Parchocin*. ZZ

Parchacino zob. **Nowa Wieś** (65a)

Parchanie, wś, byd., gm. Dąbrowa Biskupia, 9,5 km na wsch. od Inowrocławia: *Parcanense* templum (1055)XVII MPH IV 25; *Parchan* 1238 CdP I 19; *Parchane* 1250 Kuj 187; *Parchan* 1293 Kuj 230; *Parchane* 1325 MVat I 257; *Parchanye* 1489 Lupbrz 161; *Parkanie* 1577 Vlad XVI 34; *Parkanie* 1604 InwWłoc 21; versus *Parkanie* 1607 Koz V 133; *Parchani* 1796–1802 MpSchröt XXV; *Parchanie* al. *Parkanie* 1886 SG VII 860; *Parchanie* 1922 Koz V 613; *Parchanie, -nia, parchański* 1972 UN 189, 22. — Nazwa od n. os. *Parchan* RymSEN II 208 (: ap. *parch*, por. n. *Parchowo* (1)), z wtórnym nawiązaniem do ap. *parkan* 'ogrodzenie z kołków i desek umocnione ziemią' Sstp VI 38, 39. W zapisach utrwalone regularne mieszanie *-ch-* z *-k-*. Lit.: Koz I 213; V 132, 133, 613. AG

Parchanki, wś, byd., gm. Dąbrowa Biskupia, 11 km na wsch. od Inowrocławia: *Parchanki* 1922 Koz V 613; *Parchanki*, os. 1933 SkBy 1244; Kol. *Parchanki* 1963 Mp-25(Inowrocław); *Parchanki*, wś 1967 SM 817; *Parchanki, -nek, parchanecki* 1972 UN 179, 23. — Nazwa może w związku z n. nieznaną

drogi między Radojewicami a os. Sobiesierne (1), por.: via *Parkanka* a Rauiewice versus *Parkanie* 1607 Koz V 133 (wcześniej *Parchanka*, od n. *Parchanie*), w l. mnogiej. Lit.: Koz V 613. RP

Parchatka, wś, lub., gm. Kazimierz Dolny, 5,5 km na płd.-wsch. od Puław: *Parchowathka* 1442 ZDK II 389; *Parchatki* 1454 AKH V 115; *Parchowathka* 1470–80 DB II 564; *Parchovathka* 1529 LR 35; *Parchowathka* 1531 ŻDz XIV 359; *Parchatka* 1563 RPobLu 483r; *Parchowathka* 1565 Lulu 41; *Parchatka* 1626 RPobLu 138; *Parchatka* 1663 RPobLu 133; *Parchatka* 1676 ŻDz XV 48a; *Parchatka* 1787 Spis 448; *Parchatka* 1827 Tabella II 77; *Parchatka* 1886 SG VII 861; *Parchatka*, -ki, *parchacki* 1971 UN 118, 12. — Dawniej n. *Parchowatka*, od stp. przym. *parchowaty* 'mający paruchy, wyłusiali z powodu parców' Sstp VI 38, por. *parchaty* 'zarażony parchem' (: *parch* 'choroba skóry') SL IV 47, z suf. -ka. Okresowo również formy *Parchatki*, *Parchatka*. Zmiana *Parchowatka* > *Parchatka* wskutek wypadnięcia cząstki -ow-. Lit.: SHGLu III 173–4, IV 102; KosLu 69; BańMorf 114. IN

Parchau zob. **Parchowo** (3), **Parchów**

Parchlin zob. **Parchlino**

Parchlino, os., dawniej wś, kosz., gm. Barwice, 5 km na płd.-zach. od Barwic: *Parchelyn* (n. os.) 1438 TrautmElb I 142; *Parchlin* 1780 Rzduma I 133; *Parchlin* 1789 MpGillyPom; *Parchlin* 1839 MpUMbl 874; *Parchlin* 1886 SG VII 861; *Parchlin* — *Parchlino*, -na, *parchliński*, wś 1950 MPol nr A-8; *Parchlino* — *Parchlin*, os. 1951 Rosp 232; *Parchlin*, -na 1981 WUN II 685. — Nazwa od n. os. *Parchel (: *parch* + *el*, por. też kasz. *parchāl* 'ropucha', też 'człowiek z bliznami na twarzy' SGsych IV 30, RymSEN II 208), z suf. -in, później -ino. Nazwę zmieniono jako *Parchlin*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Parchlino*. Lit.: TrautmElb I 142; Rzduma I 133, III 49–51. BCz

Parchliny, wś, piotr., gm. Szczerców, 20 km na płd.-zach. od Bełchatowa: *Parchliny* 1827 Tabella II 77; *Parchliny* 1886 SG VII 861; *Parchliny* 1921 Sk II 69; *Parchliny*, -lin, *parchliński* 1972 UN 39, 9. — Nazwa może od n. os. *Parchel, z suf. -in, w l. mnogiej. EB

Parchnica, os., dawniej wś, szczec., gm. Cedynia, 2 km na płn.-wsch. od Cedyni: campo *Parchnitz* 1299 CdB A XIX 68; curia *Parchniz* 1306 SHGNM(Krabbo 17); *Parchnitz*, dwór i pola 1455, *Parchnitz*, pola 1589, *Parchnitz*, pola 1811, *Parch-*

nitz, przys. po 1811, *Parchnitz* XX SHGNM; *Parchnitz* — *Parchnica*, -cy, *parchnicki*, wś 1948 MPol XXVI nr 59; *Parchmica* — *Parchnitz*, os. 1951 Rosp 232; *Parchnica*, -cy 1981 WUN II 685. — Nazwa ponowiona z n. pola i rz. *Parchnica*, por.: *Parchnitz* 1299 CdB A XIX 68, ta zaś od ap. *parch*, z suf. -nica. Nazwę zmieniono jako *Parchnitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Parchnica*. Lit.: RzdumaP 84–5; Duma, HE IV 73–4. BCz

Parchnitz zob. **Parchnica**

Parchocin, wś, kiel., gm. Nowy Korczyn, 23,5 km na płd.-wsch. od Buska-Zdroju: *Parchoczin* (1346)1577 ZDK I 66; de *Parcoczin* 1400 Krak nr CCCXLII(59); *Parchoczin* 1470–80 DB II 427; *Parchoczin*, *Parkoczin* 1529 LR 18, 70; *Parkocyn* 1564–65 Lusand 32; *Parchoczin* 1579 ŻDz XIV 212; *Parchocin* 1660–64 Lusand II 99; *Parchocin* 1787 Spis 375; *Parchocim* 1789 Lusand III 41; *Parchocin* 1827 Tabella II 78; *Parchocin* 1886 SG VII 861; *Parchocin* 1921 Sk III 134; *Parchocin*, -na, *parchociński* 1966 UN 19, 11. — Nazwa od n. os. *Parchota, z suf. -in, por. n. os. *Parchowic* (: *parchi*) SSNO IV 188 i liczne n. os. z suf. -ota: *Karnota*, *Mrokota*, *Wilkota*, *Zębota* SSNO I 403, III 568, VI 106, 314. Lit.: KSand 147; KopKiel 174; Nieckula, -ov- 295. IN

Parchocin zob. **Parchów**, **Parkoszówka**

Parchoczyno zob. **Barkoczyn**

Parchorzyno zob. **Barkoczyn**

Parchow zob. **Parchowo** (3), **Parczów**, **Parczkowo**

Parchowatka zob. **Parchatka**

Parchowice zob. **Prochowice**

Parchowo (1), wś zaginiona, prawdopodobnie leżała w dawnym pow. bielskim, par. Gozdowo, płoc.: *Rampyno*, *Rakowczyno*, *Tarnomyno* [zam. *Carnomyno*], *Parchowo*, *Ryschewo* (1305)1509 AC III nr 284. — Nazwa od n. os. *Parch*, por. *Parchowic* SSNO IV 188 (: ap. *parch*), z suf. -owo. Lit.: SHGPł 225; ZMaz 291. UW

Parchowo (2), wś zaginiona, leżała w par. Tokary, konin.: item *Kavyeczyno* ... item *Parchowo* 1511–23 ŁLB II 68. Lit.: Nieckula, -ov- 151. ZZ

Parchowo (3), wś, słu., gm. Parchowo, 12 km na zach. od Bytowa: villa *Parchowia* 1253 Perl 126; *Parchau* 1308 Zeit VI 5, 42; *Parchowe* 1314 PU V 191; Alberti de *Paroszew* (1334) PrUr II 574 (tu?); *Parchow* 1342 PrUr III 365; *Parschau* (1355) SG VII 862; *Parchau*, *Parkau* 1395, *Parchow* 1398, Michal von *parkaw* ok. 1400 Zeit XI 55,

Parchowo

23,15; *Parchow*, *Parchowo* 1534 Inwwłoc 113; *Parkowo* 1565 Lupom 98; *Parchaw* 1570 ŹDz XXIII 263; *Parchow* 1618 MpLub; *Parskowo* (!) 1682 Font V 167; *Parchowo* 1686 Font XII 835; *Parchowo* 1740–49 Font XVI 297; *Parchau* 1789 MpGillyPom; *Parchowo*, niem. *Parchau* 1886 SG VII 862; *Parchau*, fr. auch *Parchowo* 1912 Bär 88; *Parchowo*, -wa 1981 WUN II 685; kasz. *parx^how^o*, -va, *parx^howski* Lor A 27. — Nazwa objaśniana dwojako: od ap. *parch*, por. pol. *proch* 'gleba spróchniała' (z kasz. rozwojem grupy *tärt > *tárt*), lub od n. os. *Parch* (: *parch*, *parszywy*), z suf. -*ów*, -*owo*. Ze względu na oboczność *parch*-/*parsz*- pojawia się też forma *Parszów*. Pierwszy zapis n. zlatynizowany jako *Parchovia*. Nazwę zniemczono w formie *Parchau*. Nieliczne przejawy wymiany *ch* > *k* może również w wyniku substytucji niemieckiej. Dzisiejszą postać nazwy ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: TrautmlEb I 66–7; Kęsikowa, PMT II 109; Surma, PMT IX 49; RospSEMIG 281. BCz

Parchowo zob. Janów Podlaski, Parszewo, Paruchowo, Paruchów

Parchów, wś, legn., gm. Chocianów, 8 km na zach. od Polkowic: *Parcha* ok. 1315, *Percha* (!) 1376, *Parche* 1399, *Parche* 1499, *Parche* 1508 Cd-Sil XXIV 119, 108; *Parchen* 1580 SNGŚI IX 130; pago *Parchen* 1580, *Parchau* 1670, *Parchensem* 1687/88 J III 2, 48, 352; *Parchau* 1791 Z X 282; *Parchau* 1845 K 471; *Parchów*, niem. *Parchau* 1886 SG VII 861; *Parchau*, *Parchocin* 1941 Wrzosek 36; *Parchau* — *Parchów*, -owa, *parchowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Parchów*, -owa 1981 WUN II 685. — Nazwa od n. os. *Parch*, z suf. -*ów*, zniemczona jako *Parchau*. Starsze zapisy n. oznaczają może formy z pochodzenia genetywne (wieś) *Parcha*, zgermanizowane jako *Parche*, *Parchen*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Parchów*. Lit.: SNGŚI IX 132. JCh

Parchów zob. Janów Podlaski

Parchówki zob. Psary (4)

Parchwice zob. Prochowice

Parchwitz zob. Prochowice

Parciaki, wś, ostroł., gm. Jednoróżec, 16 km na pld.-wsch. od Chorzel: *Parciaki* 1781 ZPrzasn 17; *Parciaki* 1783 MpPerMz; *Parciaki* 1839 MpKwat IV 1; *Parciaki* 1886 SG VII 863; *Parciaki* 1921 Sk I 130; *Parciaki*, -ciak, *parciacki* 1972 UN 140, 30. — Nazwa zapewne od zbiorowego przezwiska *parciaki* 'włościanie chodzący w parciakach', *parciak*

'gatunek materiału na ubranie włościańskie; siermęga lub kaftan z partu' SW IV 58. UB

Parcianstorph zob. Bartoszkówec

Parcice, wś, kal., gm. Czastary, 15 km na pld.-wsch. od Wieruszowa: *Parcice* 1403 SHG-Wiel 133; *Parcicze* 1461 Koz VII 4; *Parcicze* 1511 ŹDz XIII 211; *Parcycze* 1511/12 VisitGn 391; *Parcycze* 1511–23 ŁLB II 150; *Parcicze* 1552 ŹDz XIII 298; *Parcice* 1827 Tabella II 78; *Parcice* 1886 SG VII 863; *Parcice* 1921 Sk II 124; *Parcice*, -*cic*, *parcicki* 1974 UN 53, 8. — Dawniej n. *Parcycze*, od n. os. *Park* (: stp. *park* 'smród', por. też dźwiękonaśladowcze *parkać* (*się*) 'o zwierzętach: zaspokajać popęd płciowy') RymSEN II 209, z suf. -*yce* (-*ice*). W XIX w. zmiana zakończenia -*czyce* > -*cice*. Zob. też SEBań II 502. Lit.: SHG-Wiel 133; BańMorf 120. EB

Parcowo zob. Parcewo (1)

Parców zob. Parcewo (1)

Parcz, os., dawniej wś, olszt., gm. Kętrzyn, 11 km na wsch. od Kętrzyna: *Parcz* 1437 GZ 68; *Parcz* 1533, 1586/87, 1600–01 HAPr V 33; *Partsch*, *Gross* ok. 1780 HAPr IV 325; *Partsch*, wś 1789 Goldb I 155; *Gr. Partsch* 1796–1802 MpSchröt XI; *Gr. Partsch*, wś 1820 Wald 139; *Gr. Partsch* — *Parcz* 1879 KętN 208; *Parcz*, niem. *Partsch*, dobra 1886 SG VII 863; *Partsch* 1920 MpHAPr I; *Partsch*, *Gross Partsch* — *Parcz* al. *Parcz Wielki*, dw. 1946 Ley I 34; *Partsch* — *Parcz*, -a, *parcki* 1948 MPol XXV nr 142; *Parcz* — *Partsch*, wś 1951 Rosp 232; *Parcz*, -*cza* 1981 WUN II 685. — Według historyków była to pruska wieś założona w XIV w. Istniał dokument z 1392 r., mówiący o nadaniu 60 włók nad jez. *Parcz*; w 1437 r. wieś otrzymał Fryderyk von *Partz*, i od jego nazw. pochodzi n. wsi. Obok wsi istniały jeszcze majątek i wola o niem. n. *Kl. Partsch* oraz *Partschwolla* 1820 Wald 139, *Parczowska Wola* (*Partschwolla*) 1882 KętL 568. W n. zestawionych człony odróżniające od przym. niem. *gross* = pol. *wielki*. Po 1945 r. zatwierdzono n. *Parcz*. Lit.: Kętrzyn. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 96; Kętrzyn. Z dziejów miasta i okolic, 1978, 213–4; Biolik, HE VIII 182; BiałOsad 10, 22, przyp. 35, 40. RP

Parcze, dziś *Parcze*, *Parcze Dolne* i *Parcze Górne*, trzy cz. Olkusza, dawniej wsi, kat., gm. Olkusz: de *Parczow* 1365 ZDM IV 133; villae dictae *Parcze* (1367)1788 ZDM I 156; de *Parcz* 1397 Krak nr CCXXVII(8); villa *Paarcze* 1407, *Parcze* 1435 ZDM V 69, 362; *Parcze* 1470–80 DB II 199; *Parczow*

1529 LR 304; *Parcze* 1564 Lukrak II 56; *Parscze* (!) 1581 ŹDz XIV 31; *Parcze* 1629 RPobKr 28; *Parcze* 1787 Spis 363; *Parcze (Dolne i Górne)* 1787, *Parcze Dolne*, wś, *Parcze Górne*, wś 1790–91 SHGKrMat 217–8; *Parcze dolne*, *Parcze górne* 1827 Tabella II 78; *Parcze Dolne* i *Parcze Górne*, wś, folw. i dobra 1886 SG VII 863; *Parcze Dolne*, *Parcze Górne*, dwie wsi 1902 Przew II 50; *Parcze*, *Parcz*, *Parcze Dolne*, *Parcze Górne*, *Parcz-nych* 1964 UN 11, 5; gw. *parce*, *parc*, *parski*. — Nazwa od n. os. *Park* RymSEN II 209, z suf. *-je*, lub od n. os. *Parcz*, zob. *Parczew* (1), w formie pluralnej; przejściowo w XIV i XVI w. z suf. *-ów*. Zob. też SEBań II 502. Członcy odróżniające w n. zestawionych od przym. *dolny*, *górnny*. Lit.: RKrak 122. IN

Parcze Dolne zob. **Parcze**

Parcze Górne zob. **Parcze**

Parczew (1), mto, biał.: *Parczow* (1401) ZDM VI 189; *Parczow* 1416 LKP 150; *Parczow* 1418 SHGLu III 15; villa *Parczouiensis* (1432) 1618 ZDM V 337; *Parczow* (1424) 1538 ZDM VII 143; Oppidum *Parczow* (1442) ZDM VIII 200; oppidi *Parczow* (1447) 1609 ZDM III 219; *Parczow* 1464 AGZ I 32; *Parczow* 1470–80 DB II 548; villa ante *Parczow* 1488, 1502 SHGLu III 175; *Parczow* 1529 LR 442; *Parczow*, Oppidum *Parczow* 1531 ŹDz XIV 350, 388; *Parczow* ... cum Nova Civitas hoc est de *Antiqua villa Parczew* 1565 Lulu 51–2; *Parczow* 1569 ŹDz XIV 406; *Parczow* 1626 RPobLu 23; Oppido *Parczow*, villa *Antiqua Parczow* 1661 sub a. 1538 Lulu 30; *Parczow* opp. 1676 ŹDz XV 36a; *Parczow* 1787 Spis 438; *Parczow* 1827 Tabella II 78; *Parczew* 1870 Cat 92; *Parczew* al. *Parczów*, mto 1886 SG VII 863–4; *Parczew*, *-wa*, *parczewski* 1971 UN 117, 5. — Nazwa od n. os. *Parcz* RymSEN II 209 (: *park* + *-js*), z suf. *-ów*. Od XIX w., pod wpływem gwar mazowieckich, w których po spółgłosce miękkiej występuje suf. *-ew*, upowszechniła się forma *Parczew*. W XV i XVI w. istniały dwa obiekty: miasto i wieś o n. zestawionej *Antiqua Parczow*, z członem odróżniającym od łac. przym. *antiquus* 'stary'. Wieś została wchłonięta przez miasto. W 1401 r. Władysław Jagiełło wydał przywilej miejski z nadaniem praw niemieckich. Lit.: SHGLu III 174–6; SHGLu-Der 74; KosLu 69; RospSEMIG 281; RymNmias 181; Nieckula, *-ov-* 151. IN

Parczew (2), wś, kal., gm. Sieroszewice, 8,5 km na płd.-wsch. od Ostrowa Wielkopolskiego: Joh. *Parczewsky* 1411 Koz V 9; de *Parczewo* 1412 RWlkp

IV nr 402; de *Parczewo* 1416 Kal nr 741; de *Parczewo* 1444 Koz VIII 206; *Parczewo* 1507 SHGKI (ASK 12, 23v); *Parczewo* 1579 ŹDz XII 133; *Parczewo* 1620 MKI(Tab 11, 38); *Parczewo* 1674 MKI(ASK 74, 139); Wieś *Parczew* 1789 MKI(Tab 22, 337a); *Parczew* al. *Parczewo*, niem. *Partschew* 1886 SG VII 865; *Parczew* 1921 Sk X 65; *Parczew*, *-wa* 1981 WUN II 685; gw. *parcef*, *-eva*, *parceski*. — Nazwa od n. os. *Parcz*, z suf. *-ewo*. Forma przejściowa *Parczewo* jest być może wynikiem wpływu mazurzenia. W XVIII w. zmiana rodzaju n. na męski. Lit.: Nieckula, *-ov-* 151. ZZ

Parczew zob. **Parczewo** (2), **Parczów**, **Parzew**
Parczew-Westrza zob. **Westrza**

Parczewo, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. łączyckim, płoc.: *Parczewo* 1400 Łęcz II nr 644. — Nazwa od n. os. *Parcz*, z suf. *-ewo*. Lit.: SHGŁęcz II 25. EB

Parczewo zob. **Parczewo** (1, 2), **Parczew** (2), **Rosocha** (1)

Parczowce, wś, biał., gm. Kuźnica, 11 km na płn.-wsch. od Sokółki: od wsi *Parczowców* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6007, 79–81); *Parczowce* 1902 SG XV/2, 432; *Parczowce* 1921 Sk V 75; *Parczowce*, *-wiec* 1981 WUN II 685. — Nazwa od n. os. *Parcz*, z suf. *-owce*. EB

Parczów, wś, piotr., gm. Białaczów, 7,5 km na płd.-wsch. od Opoczna: *Parchow* 1419 Sand nr 1967; *Parczow Maior* 1470–80 DB I 367; *Parczow* 1508 ŹDz XV 480; *Parczow* 1511–23 ŁLB I 711; *Parczow* 1529 LR 400; *Parczow maior* 1577 ŹDz XIV 285; z *Parczowem Wielkim*, *Parczow* 1660–64 Lusand I 9, 18; z *Parczowem* 1789 Lusand I 189; *Parczów* 1827 Tabella II 78; *Parczów* 1886 SG VII 865; *Parczew* 1902 Przew II 50; *Parczów* 1921 Sk III 89; *Parczów*, *-czowa*, *parczowski* 1969 UN 28, 10; gw. *parcuf*, *-ova*, *parcoski*. — Nazwa od n. os. *Parcz*, z suf. *-ów*. Okresowo z członem odróżniającym od łac. przym. *maior* 'większy', pol. *wielki* (obok powstała wieś *Parczówek*). Od XVI w. już tylko *Parczów*, z wyjątkiem zapisu na początku XX w. z suf. *-ew*. Forma gw. zamazurzona. Lit.: KSand 147; Nieckula, *-ov-* 151. IN

Parczów zob. **Parcze**, **Parczew** (1)

Parczów Maior zob. **Parczów**

Parczów Minor zob. **Parczówek**

Parczów Wielki zob. **Parczów**

Parczówek, wś, piotr., gm. Białaczów, 8 km na płd.-wsch. od Opoczna: *Parczow Minor* 1470–

Parczyce

–80 DB I 367; *Parczówek* 1511–23 ŁLB I 711; *Magna* (!) *Parczówek* 1529 LR 400; *Parczówek minor* 1577 ŻDz XIV 285; *Parczówek* 1660–64 Lusand I 18; z ... *Parczówkiem* 1789 Lusand I 189; *Parczówek* 1827 Tabella II 78; *Parczówek* 1886 SG VII 865; *Parczówek* 1921 Sk III 97; *Parczówek*, *-wka*, *parczowski* 1969 UN 28, 53; gw. *parcuvek*, *-ka*, *parcuski*. — Początkowo n. zestawiona; człon pierwszy od n. sąsiedniej wsi *Parczów*, człon drugi od łac. przym. *minor* 'mniejszy'. Wtórnie uniwersalizacja za pomocą suf. *-ek*. Forma gw. zamazana. Lit.: KSand 147. IN

Parczyca zob. **Parcice**

Parczyn zob. **Parzyn**, **Paszczyna**

Parczyna zob. **Paszczyna**

Pardalin, os., dawniej wś, kal., gm. Przygodzice, 6 km na płd. od Ostrowa Wielkopolskiego: przy *Pardalinie* 1683–85 Koz III 9; *Pardolin* 1846 KsP 294; *Pardalin*, os. 1886 SG VII 865; *Pardalin*, os. 1921 Sk X 61; *Pardalin*, os. 1933 SkBy 1244; *Pardalin*, *-na* 1981 WUN II 685; gw. *parda'lin*, *-ina*, *parda'lijski*. — Nazwa od n. os. **Pardała*, por. *Pardola* KozN 77, *Pardotek*, *Pierdotek* SSNO IV 240. Według SEBań II 501 n. os. od stp. **pard*, maz. *piard* 'pierdzenie' jak w n. m. *Popiardowo*, por. jednak gw. czasownik *pardać* 'ledwie istnieć, ledwie żyć', *pardać* się 'poniewierać się, wałęsać się, włożyć się; męczyć się' (Karaś, JPol XLVII 110–2), z suf. *-in*. ZZ

Pardolin zob. **Pardalin**

Pardołów, wś, kiel., gm. Stąporków, 16 km na płd.-wsch. od Korńskich: *Pierdołów Wolia* 1577 ŻDz XIV 286; *Perdotów* 1660–64 Lusand I 18; *Pardołów* 1827 Tabella II 78; *Pardołów* 1886 SG VII 865; *Pardołów* 1921 Sk III 48; *Pardołów*, *-łowa*, *pardołowski* 1966 UN 24, 40. — Początkowo n. zestawiona *Pierdołów Wola*, od n. os. **Pierdoł(a)*, z suf. *-ów*, i od ap. *wola*. Później *Pierdołów*, *Pardołów*. Lit.: KSand 230; KopKiel 195. IN

Pardosówka zob. **Pardysówka**

Pardysówka, dziś *Pardysówka Duża* i *Pardysówka Mała*, dwie wsi, zamoj., gm. Józefów, 1 km na płd.-wsch. od Józefowa: *Pardosówka* 1752 Lubels 60; *Pardyczówka* (!) 1827 Tabella II 78; *Pardysówka* 1839 MpKwat VI 9; *Pardysówka* 1886 SG VII 865; *Pardysówka* 1902 Przew II 50; *Pardysówka* 1921 Sk IV 5; *Pardysówka* 1952 UW 132; *Pardysówka Duża*, *-ki* *-żej*, *pardysowski*, *Pardysówka Mała*, *-ki* *-łej*, *pardysowski*, dwie wsi 1967 UN 106, 26; *Pardysówka Duża*, *-ki* *-żej*, *Pardysówka*

Mała, *-ki* *-łej* 1981 WUN II 685; gw. *pardysufka duża*, *-ki* *-zej*, *pardysufka mała*, *-ki* *-łej*, *pardusajski*. — Nazwa od n. os. **Pardos*, **Pardys*, por. *Pardusz* SSNO IV 189 (: gw. *pardać* 'puszczać gazy' SHG-Rei(kartoteka), lub stp. *pard* 'lampart' Sstp VI 38, por. też *Pardalin*), z suf. *-ówka*. W n. zestawionych członów odróżniające od przym. *duży*, *mały*. Lit.: MakPrz 199. BCZ

Parechatka zob. **Parchatka**

Parengel, wś zaginiona, może dziś cz. Bludowa, elbl., gm. Młynary: sex mansos in Wosgein, nadpis: Bylow et *parengel* (1298) MWrm I 180–1, przyp. 4; *Parengel* 1298 Ger 115; secundum priuilegium de Bylow et *Parengel* (1303) MWrm I 220, przyp. 1; de *Porengil* 1393 MWrm III 214; *Parengel* 1484 SHGWrm(Regesta I 17162); [dobra] *Parengel* (!) 1589 MWrm I 517–8, przyp. 39; *Parengel* 1691 SHGWrm(Arch.Kap.H, s. 121). — Położenie wsi nad zakolami rz. Baudy wskazuje na n. **Paringel-is*, z prus. przyimkiem **pa-* 'przy, za' i suf. deminutywnym *-el* (Ger 245, 250–1). Słuszne wydaje się łączenie n. z **ring-*, **reng-* (: lit. *ringiuti* 'wić się (o rzeczce)', *ringe* 'skręt; zakręt' SESmocz 510). Typ n. jak pol. *Zakręt*, *Zakrętek*. Por. prus. n. jez. *Ring-azer*, lit. n. rz. *Ringà*, *Ringė*, n. m. *Paringiai* PétVV 287. Możliwe też objaśnienie n. jako **Pa-rengel-is*, por. n. m. *Rengen* (: lit. *rengiuos* 'nisko się komuś kłaniać') Ger 141, też lit. *parengti* 'przygotować, przyrzadzić'. O n. *Wosgein* zob. *Krzywiec* (2). Lit.: ZGAE XXIII 706, 708; PrzybBalt 202. RP

Paretz zob. **Paraszyno**

Pareżki, wś, olszt., gm. Górowo Iławeckie, 6,5 km na płn.-zach. od Górowa Iławeckiego: *Parösken* (*Parbsken*) ok. 1780 HAPr IV 324; *Parösken* 1789 Goldb I 155; *Parösken* 1796–1802 MpSchröt XI; *Paroesken* 1820 Wald 99; *Paroesken* 1886 SG VII 870; *Paroesken* — *Pareżki* al. *Parowskie* 1946 Ley I 27; *Parösken* — *Pareżki*, *-żek*, *pareżecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pareżki*, *-żek* 1981 WUN II 685. — Według historyków wś wspomniana w źródłach już w XV w., ale przywilej lokacyjny pochodzi z XVI w. (została wtedy zasiedlona przez Polaków). Mimo formalnej przejrzystości n. niejasna. Formy niem. mogą oddawać prus. (lit.) n. **Parezk-iai*/**Parešk-iai*. Por. nazw. *Parėza* z XVII w. z Wilna (: *parezti* 'zdrewnieć, struchleć; zobojeźnić; stawać się sztywnym') Zinkevicius 110, 180 lub lit. *parįsta* a. *parįzta* 'ubywa, zmniejsza się

(o księżycu), *rezti* 'rżnąć, kroić; robić linię' SES-mocz 512, lit. n. m. *Paņškiaī, Pāreškētis, Rýškēnai*, n. w. *Ryšk-upis* (: n. os. *Ryškā, Ryškus*, m.in. od *ryškis* 'jasny, wyrazisty') Zinkevicius 110, Lpvz II 615. Zapis niem. *Parbsken* wskazuje na nazwę przystosowaną z suf. *-owskie* (uproszczenie grupy *-ow-* i pomieszanie w z *b*). Po 1945 r. ustalono n. *Parėzki*. Lit.: Bartoszyce. Z dziejów miasta i okolic, 1987, 142, 155. RP

Pargow zob. **Pargowo**

Pargowo, os., dawniej wś, szczec., gm. Kołbaskowo, 5 km na płn.-zach. od Gryfina: *Pariglow* (1240)1321 PU I 452; *Pargow* 1240 RzDuma II 45; *Pyarch* (!) (1267) PU II 168; *Pargowe* (1308) PU IV 292; *Pargow* 1327 PU VII 133; *Pargow* 1618 MpLub; *Pargow* 1789 MpGillyPom; *Pargow* 1827 MpUMbl 1324; *Pargow* 1886 SG VII 866; *Pargow* — *Pargowo*, *-wa*, *pargowski*, wś 1947 MPol XXV nr 111; *Pargowo*, *-wa* 1981 WUN II 686. — Na podstawie pierwszego zapisu można odczytywać n. jako *Parzyglowy*, od n. os. *Parzyglowa* SSNO IV 192, w l. mnogiej. W kolejnych zapisach skrócenie n. i wyrównanie do pom. ap. **pargb*, pol. *próg*. Wieś leży na wysokiej skarpie nad Odrą. Kozierowski odczytywał n. jako *Piargowo*, zaś Trautmann łączył ją z n. os. *Parch*. Nazwę zmieniono jako *Pargow*. Postać *Pargowo* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: TrautmElb I 66–7; KozAt I 27; RzDuma II 45, 121–2. BCz

Pariglow zob. **Pargowo**

Paritz zob. **Parzyce** (1)

Park, os., dawniej wś, olszt., gm. Sępopól, 12 km na płn.-zach. od Sępopola: *Park*, *Gross*, wś ok. 1780 HAPr IV 324; *Park*, *Gross*, *Klein*, *Neu*, dwa folw. i wś 1886 SG VII 868; *Park* — *Park*, folw. 1946 Ley I 9; *Park* — *Park*, *-u*, *parecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Park* — *Park*, os. 1951 Rosp 232; *Park*, os. 1967 SM 817; *Park*, *-ku* 1981 WUN II 868. — Nazwa może od ap. *park* 'wielki ogród ozdobny z alejami' SW IV 60. Po podziale wsi pojawił się niem. człon od przym. *gross* 'wielki' dla odróżnienia od n. *Klein Park*, *Neu Park* (dwa folw.). Lit.: Bartoszyce. Z dziejów miasta i okolic, 1987, 315. RP

Parkanie zob. **Parchanie**

Parkaszyce zob. **Parkocice**

Parki zob. **Nowa Wieś** (113)

Parkitten zob. **Parkity**

Parkity, os., dawniej wś, olszt., gm. Kiwity, 13,5 km na pld.-wsch. od Lidzbarku Warmiń-

skiego: *Parkiten* 1355 Ger 115; *Parkithen* (1355) XIV PrUr V 174; *Parkiten* (1404) MWrm V 392; *Parkithen* (1531) MWrm II 218–9; [*Parkitten*] 1597 SHGWrm(ADWO C 3, k. 441v I 476v); *Parkitten* 1615 RŁWrm 276; *Parkitten* 1755 Mp-End; *Parkitten*, folw. 1789 Goldb I 173; *Parkitten* 1796–1802 MpSchröt XI; *Parkitten*, folw. 1820 Wald 153; *Parkitten* 1882 Kętl 549; *Parkitten*, maj. 1886 SG VII 866; *Parkitten* — *Parkity*, *-it*, *parkicki* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Parkity* — *Parkitten*, os. 1951 Rosp 232; *Parkity*, *-kit* 1982 WUN II 686. — Nazwa prus. **Park-it-*, od rdzenia **park-* (lit. *pārka* 'człowiek dotknięty świerzbem', por. pol. *parch*, psł. **pŕchb* 'to, co się rozsypuje, wysypka' SEBOR 413), z suf. *-it-*. W substytucji niem. nowsza postać suf. *-itt-*, wzmacniające *h*, zakończenie *-en*. Nazwa pol. jest adaptacją graficzno-fleksyjną zmienionej n. pruskiej. Lit.: Ger 115; Röhrich, ZGAE XX 191, XXI 313; ZGAE XXX 654, 661; PrzybBalt 202. RP

Parkocew zob. **Parkoczewo**

Parkocice, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. wiślickim, w par. Jurków, kiel.: *villam Parsz-kaszaczice* (!), *Parsz-kaszicze*, *Parsz-kaszycze* 1470–80 DB I 410, 423, 424; *Parkaschycze*, *Parkoczycze*, *Parkaschycze*, *Parkaschycze* (!) 1529 LR 99, 174, 295, 310. — Dawniej zapewne n. *Parskaszyce*, od n. os. **Parskasz* (: *parskać* 'kichać, prycać; krztusić się' SpXVI, XXIII 261), z suf. *-yce* (*-ice*). Od XVI w. n. przekształcana w różny sposób, np. *Parkaszyce* (z elizją *-s-*), *Parkaszyce* (ze zmianą *-sz-* > *-cz-*), *Parkocice*, może w nawiązaniu do n. os. *Parkot* lub *Parkota* (: *park*) RymSEN II 209. Inaczej Rymut. Lit.: Rymut, Patronimiczne nazwy miejscowe w Małopolsce, 1971, 49. IN

Parkocin zob. **Parchocin**

Parkoczewo, wś, płoc., gm. Bodzanów, 15 km na płn.-zach. od Wyszogrodu: *Parkoczewo* 1453 SHGWy 39; *Parkocew* 1576 ŻDz XVI 301; *Parkoczewo* 1784 MpPerPł; *Parkoczewo* 1827 Tabella II 78; *Parkoczewo* 1886 SG VII 866; *Parkoczewo* 1921 Sk I 243; *Parkoczewo*, *-wa* 1981 WUN II 586. — Nazwa od n. os. **Parkocz*, por. *Parkot* RymSEN II 209, z suf. *-ewo*, przejściowo *-ew*. Lit.: SHGWy 39; ZMaz 291. UW

Parkosz, wś, tarn., gm. Pilzno, 3 km na płn.-wsch. od Pilzna: *Parcosz* 1397 Krak nr CCXXVII (42); *Parcosz* 1415, de *Parcosze* 1417 SHGSd(TCz 2, 123 i 145); *Parcosowa* 1418 Gol nr 179; *Parkosch* 1443, *Parkosz* 1445 SHGSd(TP 34, 253

Parkosze

i 281); *Parkosch* 1470–80 DB III 232; *Parchosz* (!) 1489 AGZ XVIII nr 1888; *Parkoschi* 1493 Matr II nr 273; *Pakosz* (!), *Parkosch* 1529 LR 39, 64; *Parkosch* 1536 ŻDz XV 541; *Parkosz* 1581 ŻDz XIV 243; *Parkosz* 1886 SG VII 866; *Parkosz* 1921 Sk XII 31; *Parkosz*, *-sza*, *parkoski* 1965 UN 55, 32; gw. *parkoš*, *-a*, *parkoški*. — Nazwa od n. os. *Parkosz* SSNO IV 190 (: *park*), w XV w. też w l. mnogiej, okresowo z suf. *-owa*. Lit.: KSand 163; OPilz 44. IN

Parkosze zob. **Parkosz**, **Skarzyn** (1)

Parkoszewice zob. **Parkoszewice** (1, 2)

Parkoszewka zob. **Parkoszkówka**

Parkoszowa zob. **Parkosz**

Parkoszewice (1), wś, częśc., gm. Włodowice, 5 km na płn. od Zawiercia: *Parkossowicze* (1327) XV KMłp II 262; *Parcoschowicze* (1386) ZDM VI 14; in *Parcosshouicz* 1389 Krak nr CLXXVIII(40); *Parkoschowycze*, *Parkossowicze* 1470–80 DB II 216, III 158; *Parkoscheuicze* 1501 Matr III nr 39; *Parkoschowicze* 1564 Lukrak II 91; *Parkoszewice* 1629 RPobKr 167; *Parkoszewice* 1787 Spis 354; *Parkoszowice* 1789 SHGKrMat 218; *Parkoszowice* 1827 Tabella II 78; *Parkoszowice* 1886 SG VII 867; *Parkoszowice* 1921 Sk III 9; *Parkoszowice*, *-wic* 1981 WUN II 686. — Nazwa od n. os. *Parkosz*, z suf. *-owice*, okresowo *-ewice*. Lit.: RKrak 122. IN

Parkoszewice (2), wś, kiel., gm. Miechów, 5 km na pld.-wsch. od Miechowa: *Parcosshowicze* 1370 KMłp III 244; de *Parcosouicz* 1377, de *Parcosshouicz* 1381 Krak nr 443, 848; in *Parcosshouicz* 1389 DKrak 49; *Parcosshouicze* 1398 Krak nr 6262; *Parkosouice* (1410) DKrak 150; *Parcosshowicze* 1410 ZDK I 322; *Parkoschowycze*, *Parkoszowicze* 1470–80 DB II 51, III 22; *Parkoszowycze* 1490 ŻDz XV 436; *Parkoschewicze*, *Parkoschowicze* 1529 LR 4, 121; *Parkoszowicze* 1564 Lukrak I 115; *Parkoszowice* 1581 ŻDz XIV 22; *Parkoszowice* 1680 Rej 118; *Parkoszowice* 1787 Spis 336; *Parkoszowice* 1827 Tabella II 78; *Parkoszowice* 1886 SG VII 867; *Parkoszowice* 1921 Sk III 62; *Parkoszowice*, *-wic*, *parkoszowicki* 1964 UN 7, 54; gw. *parkošovice*, *-vic*, *parkošovski*. Lit.: RKrak 122; KopKiel 245. IN

Parkoszków, wś, jel., gm. Bolesławiec, 12 km na płn. od Bolesławca: *Orbanis Trewen* (1407) K 705; *Orblistreben* villa 1666/67 J I 334; *Urbanstreben* 1677 J IV 171; *Urbanstreben* 1765 Z VI 151; *Urbanstreben* 1845 K 705; *Urbanstreben* 1892 SG XII 816; *Urbanstreben* 1941 Wrzosek 27; *Urbanstreben* — *Parkoszków*, *-owa*, *parkoszkowski* 1948 MPol

XXV nr 14; *Parkoszków*, *-owa* 1981 WUN II 686. — Dawna n. niem. *Orbanis Trewen*, później *Urbanstreben*, według autorów SNGŚl od n. os. *Urban* (*Orban*) Gott 502 + *Streben* 'staranie, dążenie' (człon izolowany); może jednak jest to *Urbanis* + *treben*, z członem *treb-*, związanym z czasownikiem *trzebić* (: psł. *terbiti 'czyścić, usuwać, wycinać drzewa w lesie' SEBor 648), jak w n. m. *Trzebnica* (z regularnym mieszaniami *b* : *w* na gruncie niem. substycji). Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Parkoszków*. Lit.: SNGŚl IX 132–3. JCh

Parkoszków zob. **Parkoszkówka**

Parkoszkówka, wś dziś nieistniejąca, leżała w par. Tropie, dziś zapewne *Wytrzysszczka*, tarn.: de *Parcosshow* 1421, *Parkoszowka* 1429, *Parcosshowka* 1430 SHGKr(TerrCzchow 4, 20 i 36); *Pakoscha* 1435 SHGKr(Ac of 116); de *Pakosowka* 1436, de *Parchoczyn* 1478 SHGKr(kartoteka); *Parkoschowka* 1529 LR 313; *Parkoszowka* 1581 ŻDz XIV 141; *Parkoszowka* 1629 RPobKr 217; *Parkoszowka* 1680 Rej 227; *Parkoszewka* 1772 PŚąd I 86; *Parkoszkówka* 1892 SG XII 503. — Nazwa od n. os. *Parkosz* SSNO IV 190, z suf. *-ów*, wtórnie *-ówka*, przejściowo *-ewka*. Formy *Pakoszkówka*, *Pakosza* powstały może pod wpływem n. os. *Pakosz* (: *Pakosław*) SSNO IV 178, a n. *Parchocin* wskutek upodobnienia do n. os. *Parchota (: *parchi*). Lit.: LKrak 109; PŚąd I 86. IN

Parkowo, wś, pil., gm. Rogoźno, 7,5 km na pld.-zach. od Rogoźna: hereditatem *Parcowo* 1391 Lek I nr 1040; *naparcowo* (!) 1391 RWlkp I nr 121; de villa *Parkowo* ad Oborniki 1423 KW VIII 268; Nic. de *Slawcouice* 1429, *Slawcowo*, *Slawcowice* 1435 Koz III 212; *Parkowo* (1441)1585 KW X 227; wsi *Parkowo* 1486 SHGPn(PG 10, 48 v); *Parkowo* 1510 NKs 89; *Parkowo* 1580 ŻDz XII 26; *Parkowo* 1622–24, *Parkowo* 1789 PPozn(Tab 1, 26 i 6, 260v); *Parkowo*, niegdyś *Sławków* 1886 SG VII 867; *Sławków*, dawna czasowa n. *Parkowo* 1889 SG X 784; *Parkowo* 1921 Sk X 57, 59; *Parkowo*, *-wa* 1981 WUN II 686. — Dawniej n. *Parkowo*, od n. os. *Parek* SSNO IV 189 (: *parać się*, *para*), z suf. *-owo*. Okresowo obocznie *Sławków*, od n. os. *Sławek*, z suf. *-ów* (albo n. przeniesiona z innego *Sławkowa*), też *Sławkowice*. Lit.: SHGPn III 593–5; Niecukla, *-ov-* 152, 189; PPozn 222. ZZ

Parkowo zob. **Parchowo** (3)

Parlack zob. **Pierławki** (2)

Parleese zob. **Parleza**

Parleesbuden zob. **Parleza**

Parleesche Buden zob. **Parleza**

Parleza, dziś **Parleza Mała**, wś, i **Parleza Wielka**, os., dawniej wś, olszt., gm. Biskupiec, 5,5 i 3,5 km na pld.-wsch. od Biskupca: *Porlozen* 1409 KętL 389; *Porles* 1449 Szczytno 86; *Porlozen* 1469 KętL 389; *Parlees* 1656 Kolberg 276; *Parleesche Buden*, *Parlees* 1755 MpEnd; *Parlöse*, Gr., maj. 1772/73 HAPr IV 675; *Parles* 1775 PospWrm 113; *Parlöse* (*Parleese*), folw. i wś ok. 1780 HAPr IV 324; *Parleese*, folw. i wś 1789 Goldb I 173; *Parloesische Buden*, *Parloese* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Parleesbuden*, wś, i *Parleese*, folw. 1820 Wald 158; *Gr(oss) Parleese* 1868–69 PospWrm 113; *Parlösen* 1879 KętN 215; *Porles*, w *Porlesie* 1882 KętL 389; *Parloese*, *Gross* i *Klein*, folw. i dobra ryc. 1886 SG VII 868; *Gr. Parleese*, *Kl. Parleese*, dwa folw. 1920 MpHAPr I; *Porles* — *Parloesen* 1941 Choj 122; *Gross Parleese*, *Porles* — *Parleza Duża*, dw., folw., *Parloesen* 1938, *Klein Parloesen* — *Parleza Mała*, dw. 1946 Ley I 97, 113; *Parlösen* — *Parleza Mała*, -y -ej, *parleski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Gros Parleese* — *Parleza Wielka*, -zy -kiej, *parleski* 1949 MPol XXVI nr A-92; *Parleza Mała*, -zy -łej i *Parleza Wielka*, -zy -kiej 1981 WUN II 686; gw. *parleza wielka/parlice wielkie*, *parleza*, *parleza duża*. — Nazwa prawdopodobnie prus. **Perleza/Perles*, jednak niejasna. W substytucji niem. potwierdzone regularne przejście *e > o* oraz mieszanie *o* z *a* (Ger 214). Według PospWrm 113 może n. złożona, por. *per* 'przez' oraz **lez-*, prus. *lise*, łot. *lēznis* 'płaski, równy', ide. **legh-*, **legh-* 'pełzać po ziemi, nisko'. Prawdopodobnie n. ponowiona z jakiejś n. fizjograficznej o znaczeniu 'przełaz'. Człony odróżniające niem. *Gross*, *Klein* = *Wielka*, *Mała* występują w związku z podziałem wsi na trzy części. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 66, 86, 92; PospWrm 111, 113; Biolik, HE VIII 183. RP

Parleza Duża zob. **Parleza****Parleza Mała** zob. **Parleza****Parleza Wielka** zob. **Parleza****Parleza Wólka** zob. **Stara Wólka** (2)**Parlice** zob. **Parleza**

Parlin (1), wś, bydg., gm. Dąbrowa, 9 km na ptn.-zach. od Mogilna: binum *Parlino* 1357 KW III 70; *Parlino majus* (1383)XV MPH II 742; *Parlino Maius* (1404)XV, in *Parlino* 1404 KW VII 255, 286; *Parlyno maius* 1408 KW V 144; de *Parlino* (1444)1461 KW X 350; in *Parlyno* 1450 AC II nr 486; in utraque *Parlin* 1498 KorPrał III 278; *Parlyno duplex* 1511–23 LLB I 172; *Parlyno*

Maior (1539) VisitGn 533; *Parlino spirituale* 1580 ŻDz XII 154; *Parlino maior* 1674 MKI(ASK 74, 213); *Parlin* 1846 KsP 502; *Parcin*, mylnie zamiast *Parlin*, wś 1886 SG VII 863, 867; *Parlin*, -na, *parliński* 1972 UN 181, 7; gw. *par'lin*, -ina, *parlijski*. — Nazwa od n. os. *Parla, por. gw. *parlic* 'siać, sadzić gęsto; ladajako uprawiać rolę', *parlic się* 'gotować się, warzyć się' SGPKar IV 40, lub od n. os. *Parla (: *przeć*, *pre*, *parl* 'wywierać nacisk' SpXVI, XXXI 167; SEBor 489), z suf. -ino, wtórnie -in. Nazwa występowała z członami odróżniającymi od łac. przym. *maior*, *maius*, *spiritualis*. Lit.: Nieckula, -yn- 295. ZZ

Parlin (2), wś, bydg., gm. Pruszcz, 10,5 km na pld.-zach. od Świecia: *Pirlin* 1400 Zeit IV 6; *Perlin* 1400 Lor X 153; *Perlein* 1415–36 Lor X 153; *Perlein* 1438 GZ 104; *Barlyno* 1534 Inwwłoc 121; przy wsi *Parlina* 1565 Lupom 179; *Parlino* 1570 ŻDz XXIII 196; *Parlino* 1584, *Parlino* 1597 Font I–III 134, 343; *Parlino* 1648 RP 180; *Parlina* część, *Parlin* 1682 Font V 110, 115; *Parlin* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Parlin* — *Parlina* 1879 KętN 110; *Parlin* 1886 SG VII 867; *Parlin*, fr. *Parlino* 1912 Bär 88; *Parlin*, -na, *parliński* 1971 UN 186, 13. — Nazwa o etymologii jak *Parlin* (1). Wcześniejsze zapisy typu *Pirlin*, *Perlin*, *Perlein* powstały zapewne w wyniku niem. substytucji. Inaczej *Luszczczyńska*, według której dawniej n. **Pyrim(o)*, od przym. **pyr̥m̥* (: **pyr̥*, pol. *perz* 'pole perzem zarośnięte', por. n. m. *Perny*, *Pyrna* Borek, -yn- 195), z suf. -in(o). Zmianę *Pyrimin > *Pyrlin* tłumaczy dysymilacją dwóch -n-, por. *Dębnin* > *Dęblin*; przejście -yr > -er jak w wyrazach pospolicznych, a postać *Parlin* objaśnia adideacją do ap. *para*, *parny*. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 89; *Luszczczyńska*, PMT V 67, 75. WK

Parlin (3), wś, ciech., gm. Lutocin, 7,5 km na ptn.-zach. od Bieżunia: *Parlin* 1880 SG I 225; *Parlin* 1886 SG VII 867; *Parlin* 1921 Sk I 167; *Parlin* 1952 UW 36; *Parlin*, -na 1981 WUN II 686. — Nazwa o etymologii jak *Parlin* (1). UW

Parlin (4), wś, płoc., gm. Czerwińsk nad Wisłą, 10 km na ptn.-wsch. od Wyszogrodu: *Parlin* 1155, *Parlin* (1161)1417 KMaz I 75, 84; *Parlino* 1254 KMaz II 17; *Parlin* 1576 ŻDz XVI 303; *Parlin* 1784 MpPerPł; *Parleń* (!) 1827 Tabella II 78; *Parlin* 1886 SG VII 867; *Parlin* 1902 Przew II 51; *Parlin* 1921 Sk I 121; *Parlin*, -na 1981 WUN II 686. Lit.: ZMaz 291. UW

Parlin zob. **Parlino**

Parlin-Colonie

Parlin-Colonie zob. **Parliniec**

Parlina zob. **Parlin** (2)

Parlinek, wś, bydż., gm. Dąbrowa, 8 km na pld.-zach. od Mogilna: binum *Parlino* 1357, vilam ... dictam *Minus Parlino* 1368 KW III 70, 320; *Parlyno minus* 1408 KW V 141; *minori Parlyno* 1478 AC I nr 2174; de *Parlino* 1498 AC II nr 722; de *Parlino minori* 1511–23 ELB I 173; *Parlyno* 1539, ad *Minus Parlino* (1559) VisitGn 535, 625; *Parlino minor* 1580 ŻDz XII 155; *Parlino minor* ... circa Bierlinko 1674 MKI(ASK 74, 213); *Parlinek* 1846 KsP 502; *Parlinek* 1886 SG VII 868; *Parlinek*, -nka, *parlinkowski* 1972 UN 181, 7; gw. *par'linek*, -nka, *par'linkoski*. — Dawniej n. *Parlino*, od n. sąsiedniej wsi *Parlino*, dziś *Parlin* (1), z członami odróżniającymi od łac. przym. *minus* i *minor*. W XV w. n. uległa uniwerbizacji za pomocą suf. -ko. W XIX w. utrwaliła się zuniwerbizowana postać n. z suf. -ek. ZZ

Parlinek zob. **Dwie Tonie**

Parlinek Kolonie zob. **Dwie Tonie**

Parliniec, cz. *Parlina*, dawniej wś, bydż., gm. Dąbrowa: *Parlińskie Huby*, niem. *Parlin-Colonie*, os. wiejska 1886 SG VII 868; *Parliniec*, niem. *Parlin Kolonie*, wś 1921 Sk X 50, 151; *Parliniec*, wś 1933 SkBy 1245; *Parliniec* PGR, *Huby Parlińskie* 1964 Mp-25(Mogilno); *Parliniec*, -ńca, *Huba Parlińska*, -by -kiej, *Huby Parlińskie*, *Hub -kich*, trzy cz. wsi *Parlin* 1972 UN 181, 7. — Dawniej n. zestawiona *Parlińskie Huby*, też *Huba Parlińska*. Człon *Parlińskie*, -a od n. m. *Parlin* (1), człon *Huby/Huba* od ap. *huba* 'gospodarstwo wybudowane w polu; kolonia' (z dniem. *hube* 'włoka') SW II 59, por. n. *Huba*, *Huby* (1). Nazwa *Parliniec* zaproponowana po 1918 r., prawdopodobnie przez Kozierowskiego, zamiast n. niem. *Parlin-Kolonie*. ZZ

Parlinko zob. **Parlinek**

Parlino, wś, szczec., gm. Stara Dąbrowa, 5 km na pld. od Maszewa: *Perlin* (1334) PU VIII 345; *Perlin* 1618 MpLub; *Parlin* 1628 LorSNH 83; *Parlin* 1789 MpGillyPom; *Parlin* 1834 MpUMbl 1152; *Parlin* 1886 SG VII 867; *Parlin* — *Parlino*, -na, *parliński* 1947 MPol XXV nr 111; *Parlino*, -na 1981 WUN II 686. — Nazwa przypuszczalnie o takiej samej etymologii jak *Parlin* (1). Wcześniejsze zapisy typu *Perlin* oddają częstą na Pomorzu zmianę -ar- > -er-. Inaczej Rzetelska i Duma. Formę *Parlino* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: LorSNH 83; Rzduma II 82, III 40–44. BCz

Parlino zob. **Parlin** (1, 2, 4), **Perłowo**

Parlino Maius zob. **Parlin** (1)

Parlino Minor zob. **Parlinek**

Parlino Spirituale zob. **Parlin** (1)

Parlińskie Huby zob. **Parliniec**

Parlow zob. **Parłowo**

Parloese Wolka zob. **Stara Wólka** (2)

Parlösen zob. **Parleza**, **Stara Wólka** (2)

Parlösenwolka zob. **Stara Wólka** (2)

Parłowo, os., dawniej wś, szczec., gm. Wolin, 9 km na pld.-wsch. od Wolina: *Parlow* 1439 LorSNH 83; *parlow* 1540 PomKirch II 27; *Perlow* 1618 MpLub; *Parlow* 1784 Brüg II 439; *Parlow* 1835 MpUMbl 771; *Parlow* 1886 SG VII 868; *Parlow* — *Parłowo*, -wa, *parłowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Parłowo*, -wa 1981 WUN II 686. — Nazwa zapewne od n. os. *Part (: *przec, *pre*, też imiesłów *part* 'pchać, wywierać nacisk' SpXVI, XXXI 167, SEBor 489), z suf. -ów. Postać *Perlow* może mieć związek z częstą na Pomorzu zmianą *ar* > *er*. Nazwę zniemczono jako *Parlow*. Formę *Parłowo* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: LorSNH 83; Rzduma II 47, III 40–44. BCz

Parłowo zob. **Perłowo**

Parma, wś, skiern., gm. Łowicz, 8 km na pld.-wsch. od Łowicza: *Parma* 1839 MpKwat III 4; *Parma* 1886 SG VII 868; *Parma* 1902 SG XV/1, 432; *Parma* 1921 Sk I 70; *Parma* 1952 UW 94; *Parma*, -my, *paremski* 1973 UN 44, 25; *Parma*, -my 1981 WUN II 686. — Nazwa przeniesiona z n. mta we Włoszech, nadana przez księżnę Radziwiłłową, właścicielkę dóbr łowickich. Lit.: SHGŁow II/2, 44. UW

Parnekel, wś dziś nieistniejąca, leżała ok. 4 km na pld.-zach. od Cedyni, szczec.: bis an den *Börnichel* 1560 SHGNM(SchmidtR 3, KonKsl 8, 1938, 104); *Parnekel* 1571, *Parnekel* 1581, *Barnekel* (!) 1726 SHGNM(Melcher 178). — Zapisy n. zniemczone, dawniej przypuszczalnie *Ponikiel, zob. *Pärnäkel*. BCz

Parnica (1), wś, szczec., gm. Banie, 4 km na wsch. od Bań: *Rohrsdorf* 1541 PomKirch II 111; *Roelsdorp* (!) 1618 MpLub; *Rohrsdorf* 1789 MpGillyPom; *Rohrsdorf* 1833 MpUMbl 1407; *Rohrsdorf* — *Parnica*, -cy, *parnicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Parnica*, -cy 19181 WUN II 686. — Dawniej n. niem., od ap. *Rohr* 'trzcina' + *-dorf*. Nazwę *Parnica* wprowadzono urzędowo po 1945 r. BCz

Parnica (2), os., dawniej wś, włączona zapewne do Bidadzkowa Małego, wroc., gm. Trzebnica, 11 km na pln. od Trzebnicy: *Parnize* 1785 Z IV

374; *Parnitze, Parnica*, wś 1845 K 471; *Parnica*, wś 1886 SG VII 869; *Parnitze* 1900 Myc 76; *Parnitze, Margarethenmühle* 1941 SOV 476; *Margarethenmühle* — *Parnica*, -cy, *parnicki* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Parnica* — *Margarethenmühle (Parnitze)*, os. 1951 Rosp 232. — Nazwa od ap. *para* 'opar, wyziew' SEBor 412, z suf. -nica, lub od przym. *parny*, z suf. -ica. Nazwę zmieniono jako *Parnitze*. Nazwa *Margarethenmühle*, wprowadzona przez administrację hitlerowską, przejęta z niem. n. młyna wodnego przy Biadaszkowie Wielkim, por. *Margarethenmühle* 1845 K 396. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Parnica*. Lit.: SNGŚI IX 133. JCh

Parnice zob. **Parznice**

Parnitze zob. **Parnica** (2)

Parnow zob. **Parnowo**

Parnowo, wś, kosz., gm. Biesiekierz, 12 km na zach. od Koszalina: de *Parnow* 1286 RzDuma I 73; *Pernowe* 1319 PU V 416; *Parnow* 1491, *Pernow* 1532 PomKirch III 42; *Parnow* 1572 PMT XIII 56; *Parnow* 1618 MpLub; *Parnow* 1789 MpGillyPom; *Parnow* 1804 RzDuma I 73; *Parnow* 1886 SG VII 869; *Parnow* — *Parnowa*, -wa, *parnowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Parnowo*, -wa 1981 WUN II 686. — Nazwa od n. os. *Рьгънѣ, por. pol. *Pierny* SSNO IV 241 (: *pierny* 'przyprawiony pieprzem' SpXVI, XXIV 89 lub 'pierzasty, ozdobiony piórami' SEBań II 558, lub od psł. *perti, *pъrо, pol. *przeć* 'wywierać nacisk; sprzeciwiać się' SEBor 489), z suf. -ów, -owo. Zapisy historyczne potwierdzają oboczność *er//ar*, charakterystyczną dla pom. gwar w związku z rozwojem *tärt > tärt. Nazwę zmieniono jako *Parnow*. Postać *Parnowo* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: RzDuma I 73, III 320; Belchnerowska, PMT XIII 56. BCz

Parochowo zob. **Janów Podlaski**

Parole, wś, warsz., gm. Nadarzyn, 10,5 km na pód.-wsch. od Podkowy Leśnej: *Parule* 1407 Czer nr 20, 39; *Parule* 1428 Mkm I nr 674; *Parule* 1452 ZHer nr 75; *szparul* 1479, *sparul* 1520 Warsz nr 1493, 2252; *Parule* 1580 ŹDz XVI 288; *Parole* 1783 MpPerMz; *Parole* 1827 Tabella II 78; *Parole* 1839 MpKwat IV 4; *Parole* 1886 SG VII 870; *Parole*, -li 1981 WUN II 686. — Dawniej n. *Parule*, od n. os. *Parul* SSNO IV 191, por.: *Jakub Gaska Parul* 1422, *Jakusz Parul* 1430 SHGMz(W 1, 39v i 2, 54) z tej wsi, w l. mnogiej. Do n. os. por. *parać się* 'zajmować się czymś' SpXVI, XXIII 246–8, też *para* 'opar, wyziew; dwie takie same lub podobne jednostki'. Forma *Parole* powstała

wskutek przejścia -ul- > -ol-. Lit.: GórnRWlkp 119. UB

Parolice, wś, skiern., gm. Cielądz, 10 km na pód. od Rawy Mazowieckiej: *Parulycze* 1448 SHG-Rw; *Parulycze, Parulicze* 1453 SHGRw(MK 337, 86, 90); *Parulicze* 1511/12 VisitGn 352; *Parulycze* 1511–23 ŁLB II 305; *Parulice* 1579 ŹDz XVI 176; *Parolice* 1792 MpPerRw; *Parolice* 1827 Tabella II 78; *Parolice* 1839 MpKwat III 4; *Parolice* 1886 SG VII 870; *Parolice*, -lic 1981 WUN II 686. — Dawniej n. *Parulice*, od n. os. *Parul*, z suf. -ice. Forma *Parolice* wywołana zmianą -ul- > -ol- (zmiana barwy samogłoski przed spółgłoską sonorną) i zapewne adideacją do ap. *parol*. Lit.: Taszycki-PatrMz 58; Wolff, Onom I 80. UW

Parośla, wś, biał., gm. Sławatycze, 18,5 km na pód. od Terespoli: *Parosle* 1839 MpKwat VII 6; *Parośla* 1877 Zin II 29; *Parośla* 1886 SG VII 870; *Parośla* 1921 Sk IV 5; *Parośla*, -li, *paroślański* 1966 UN 105, 41. — Nazwa od brus. gw. ap. *paraslja* 'młody, sosnowy las', por. też miesłów brus. gw. *parosly* 'porośnięty' Słbgav III 411, z suf. -e, następnie w l. mnogiej; por. także pol. *porośl* 'miejsce porośle' Koz V 189, gw. *poroślak* 'zagajnik sosnowy' SGPKar IV 272. Nazwa określała początkowo młody las lub zarośla. EB

Parośle zob. **Parośla**

Parowa (1), wś, jel., gm. Osiecznica, 18 km na pón.-zach. od Nowogrodzka: *Tieffenturth* (!), *Tieffenfort*, *Tiefnfurt*, im hammer der *Tieffefort* genant 1418 KOL 62; von *Tiffenfurt* 1438, dem *Tyffenforte* 1457 CdL IV 35, 1097; die zwey hammer im *Tyffenfort* 1499, *Tyffenfort*, *Tieffenfurth* 1505 KOL 62; *Tieffenfort* 1555 CdL V 142; *Tiefenfurd* 1564 KOL 62; *Tiefenfurth* 1845 K 684; *Tiefenfurt* 1941 Wrzosek 27; *Tiefenfurt* — *Parowa*, -y, *parowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Parowa*, -wy 1981 WUN II 686. — Dawna n. niem. *Tieffenfurt* od *tief* 'głęboki' + *Furt* 'brud, mielizna' (przez wieś przepływa rz. Czarna Wielka). Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Parowa*. Lit.: SNGŚI IX 133; BenaGŁuż 325–27. JCh

Parowa (2), wś, suwał., gm. Węgorzewo, 8,5 km na pón.-zach. od Węgorzewa: *Birkental* — *Parowa*, wyb. 1946 Ley I 117; *Birkental* — *Parowa*, -y, *parowski* 1949 MPol XXVII nr A-17; *Birkental* — *Parowa*, -y, os. 1951 Rosp 232; *Parowa*, -wy 1981 WUN II 686. — Dawniej n. niem. *Birkental*, od *Birke* 'brzoza' i *Tal* 'dolina'. Po 1945 r. ustalono n. *Parowa*. RP

Parowa Fałęcka

Parowa Fałęcka, wś, tor., gm. Chełmża, 6,5 km na płn.-zach. od Chełmży: *Parowo*, folw. 1789 Goldb II 178; *Parowa — Parowa Fałęcka* 1879 KętN 67; *Parowa Fałęcka*, folw. 1886 SG VII 870; *Parowa Fałęcka*, niem. *Parowo*, folw. 1921 Sk XI 9, 84; *Parowo* 1925 Krzep 87; *Parowa Fałęcka*, folw. 1933 SkBy 1245; *Parowa Fałęcka, -wy -kiej, fałęcki* 1972 UN 187, 6. — Początkowo n. *Parowo*. W n. zestawionej człon pierwszy od gw. *parowa* 'parów, wąwóz, jar, kałuża' SGPKar IV 41, SW IV 64, człon drugi od n. m. *Fałęcín* (5). WK

Parowo zob. *Parowa Fałęcka*

Parowo-Kawenczyn zob. *Kawęczyn* (7a)

Parowskie zob. *Pareżki*

Parösken zob. *Pareżki*

Parpahren zob. *Parpary*

Parparren zob. *Parpary*

Parpart zob. *Paprotno* (1, 3), *Paproty* (1), *Semlinek*

Parpary, wś, elbl., gm. Sztum, 7,5 km na płn.-zach. od Sztumu: *Parpharen* 1730 Sm I 209; *Parparen* 1736, pustkowie *Parpary* 1764, *Parparen, Parpari* 1772 Sm I 114; *Parpahren*, folw., maj. 1789 Goldb II 178; *Parpahren* 1796–1802 Mp-Schröt IX; *Parpahren — Parpary* 1879 Kęt 116; *Parpary*, niem. *Parpahren* al. *Parparren* 1886 SG VII 870; *Parpahren*, fr. *Parpary* 1912 Bär 88; *Parpary — Parpahren*, os. 1951 Rosp 232; *Parpary, -par* 1981 WUN II 687; gw. *parpari, -par, parparsi*. — Nazwa od kasz. ap. *parparë* 'okolica zabita przysłowiowymi deskami, zapadły kąt, rzadko zaludniony', por. też kociewskie *parpari* 'okolica rzadko zaludniona' SEKasz IV 25. Inaczej Górnowicz. Niemiecka substytucja *-en* zastąpiła pol. końcówkę pluralną. Lit.: Górnowicz, PMT IV 121. WK

Parschau zob. *Parszewo*

Parschen zob. *Paraszyno*

Parschinow zob. *Parzynów*

Parschkau zob. *Parszkowo*

Parschütz zob. *Parszycze*

Parschweiten zob. *Pierzchowice*

Parszewitz zob. *Parszczenica*

Parsentschewo zob. *Parzęczewo*

Parsęcko, wś, kosz., gm. Szczecinek, 8 km na płn.-zach. od Szczecinka: *Persantika* (1268), *Persantike* (1281) PU II 204, 445; *villam Persantikam* 1289 Perl 398; *Parsantzke* 1491, *Persantzke* 1552 Rzduma I 223; *Parsanske* 1618 MpLub; *Possant-*

zigk (!) 1628 Rzduma I 223; *Persanzig* 1784 Brüg II 720; *Persanzig* 1887 SG VIII 14; *Persanzig — Parsecko, -ka, parsecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Parsecko, -ka* 1981 WUN II 687. — Nazwa od n. rz. *Parsety*, por.: *fluvium Parsandi* 1159 PU I 52, z suf. *-nsk(o)* (wieś leży u źródeł *Parsety*). Zapisy z XIII w. sugerują suf. *-nka*. Do n. rzeki por. ide. **pers-, *pars-* 'pryskać, wytryskać'. Nazwę wsi zmieniono jako *Persanzig*. Formę *Parsecko* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: Rzduma I 223; Rzetelska-Feleszko, HE II 77–8; Rospond, *-nsk-* 204; Babik 214–7. BCz

Parsk, wś dziś nieistniejąca, leżała koło wsi Brzeźnica i Pokrzywnica, 6,5 km na płd.-wsch. od Dolska, pozn., gm. Dolsk: de *Parsk* (1330) 1611, 1617 KW II 500; *Parsk* 1382 MPH II 725; *Albertus Parsk* 1388 Lek I nr 359; *Parsk* 1398 Lek II nr 2049, 2058, 2061; de *Parsk* 1399 Lek I nr 3082; de *Parszky* (!) 1399 RWlkp III nr 119; *Parsx, Parx, Parsk* 1400 Lek II nr 991, 2584, 2655; *Parzk* 1401 SHGPn III 595; *Parxs, Parszk* 1401 RWlkp II nr 142, III nr 116; de *Parski* (!) 1403 KZPozn nr 1169. — Według Rosponda n. od stp. i gw. ap. *para* 'odłóg, ugó, zorany wcześniej pod oziminy', por. stp. *par* 'odłóg zaorany pod oziminy przed siewem, aby ziemia parowała' Sstp VI 37, też gw. *par* 'zaorane pole' SGPKar IV 35, dłuż. *para* 'błoto, szlam' Nitsche 83, z suf. *-sk*. Inaczej SEBań II 504: *parsk* 'ziemianka, kryty dół piwniczny'. Według SHGPn *Parsk* został wchłonięty przez wieś Brzeźnica w poł. lub pod koniec XV w. Śladem po n. wsi są n. ter., por.: *Parskowa Łąka*, pratum in *Parsko* 1492 SHGPn III 598, pratum *Parskowa lanka* in Brzesznycza 1496, via *Parszkowa* 1512 Koz III 10. Lit.: SHGPn III 595–6, 598; Rospond, *-nsk-* 204; PPozn 222. ZZ

Parsk zob. *Parsko*

Parsk Olendry zob. *Parski* (2)

Parskaszycze zob. *Parkocice*

Parskau zob. *Parszkowo*

*Parskayme, miejscowość koło Sątoczna, w komornictwie Kętrzyn, olszt., gm. Korsz: *Parskayme* 1437 GZ 70; *Parskayme* 1437/38 Błażenie II 311. — Nazwa prus. **Pars-kayme*, od prus. *caymis* 'wieś' oraz **pars-*, por. też prus. **parstian*, lub **parsa, *parris* 'prosić', lit. n. m. *Paršiai, Paršeliai*, n. w. *Paršupys*. Lit. Błażenie II 311. RP

Parsken zob. *Parski* (2)

Parski (1), wś, koniń., gm. Świnice Warckie, 11 km na zach. od Łęczycy: *Parsky, Parszki* 1386

SHGŁęcz II 25; *Parski* 1387 Łęcz I nr 297; *Parski* 1511 ŻDz XIII 190; *Parski, Parsky* 1511–23 ŁLB I 351, 366; *Parsky* 1552 ŻDz XIII 233; *Parski* 1827 Tabella II 78; *Parski* 1877 Zin II 29; *Parski* al. *Łyków* 1886 SG VII 871; *Parski* 1902 Przew II 51; *Parski* 1921 Sk II 123; *Parski, Parsk, parski* 1972 UN 43, 25; gw. *parski, parsk, parskoski*. — Nazwa od ap. *parsk* 'dół, jama; smród, nieczystość, paskudztwo', przenośnie o ludziach 'szumowiny, męty społeczne' SpXVI, XXIII 261, w l. mnogiej, zob. też SEBań II 504; może też od n. os. *Parska* SSNO IV 190 (: *parskać* 'prychać, kaszleć'). Nazwa *Łyków* od n. sąsiedniej wsi (zob.). Lit.: SHGŁęcz II 25–6. EB

Parski (2), wś, tor., gm. Grudziądz, 4,5 km na płn. od Grudziądza: *Weide Ostrow* 1618, *Niederungs Parsk* 1664 Froel I 235; *Parsk Olendry* 1664 Font XXXII 82; *Parsk* 1667–72 Font VI–X 305; Dorf *Parsken* 1789 Froel I 235; *Parschken* 1796–1802 MpSchröt XV; *Parsken* — *Parsk* 1879 KętN 83; *Parsk*, niem. *Parsken* a. *Ostrow* 1886 SG VII 871; *Parsk*, niem. *Parsken* 1921 Sk XI 20, 21, 84; *Parsk (Parsken)* 1925 Krzep 87; *Parsk* 1952 UW 50; *Parski, -ków, parski* 1971 UN 178, 11. — Dawna n. *Weide Ostrow* to hybryda od niem. *Weide* 'pastwisko' lub 'wierzba' i od pol. *ostrów* 'wyspa, miejsce oblane wodą', por. *Ostrów* (1). *Niederungs Parsk* jest także hybrydą, por. niem. *Niederung* 'nizina, żuława' i pol. *parsk*, zob. *Parski* (1). W kolejnym wariacie do n. *Parsk* dodano człon *Olendry*, od n. etn. *Holender, Olender*, w l. mnogiej, na określenie miejscowości związanych z osadnictwem holenderskim w Prusach Królewskich. WK

Parskie zob. **Parsko**

Parsklin zob. **Paskrzyn**

Parsko, wś, leszcz., gm. Śmigiel, 7,5 km na wsch. od Śmigla: *Parskie* (1278 recte 1298?) 1582 KW VI 71; w *Parsku* (1389) 1530 NDz II 432; *Sparske* (!) 1403, allodium *Parske* 1432 SHGPn III 596; de *Parsko* 1432 RWlkp III nr 1442; *Parszka* 1448, allodium *Parszka* 1462, allodium *Parsko* 1474, hereditas (villa) seu ... allodium in *Parska* 1486, ville *Parska* 1530 SHGPn III 596; *Parskie* 1580–81 ŻDz XII 87; *Parskie* 1622–24, *Parska* 1775 PPOzn (Tab 1, 89 i 7, 12v); *Parsko* al. *Parsk* i *Parskie*, dom. 1886 SG VII 871; *Parsko*, folw. 1933 SkBy 1245; *Parsko, -ka* 1981 WUN II 687. — Nazwa od ap. *par, para*, zob. *Parsk*, z suf. *-sk-*. W nazwie obserwujemy wahania liczby i rodzaju. Lit.: SHGPn III 596–98; PPOzn 222. ZZ

Parskowo zob. **Parszkowo**

Parsno, wś zaginiona, leżała w pow. łęborskim, ok. 16 km na pld.-wsch. od Łeby, słup.: *Parschno* 1400 SHGPG(KKG 125); *Paraschno* 1400 SHGPG(KKG 260); *Parschonaw* (1438) GZ 124; *Parsno, Parschna* sub a. 1507, 1537, 1597 SHGPG(Schultz, Lauenburg 21, 76, 419). — Nazwa zapewne od pom. *pārsē, por. kasz. *parsq/prosq* 'prosie' SGsych IV 172 (: psl. *porse SEBor 484). W n. zachowany pom. rozwój *tārt > *tart*. Lit.: LorSNH 83; Trautm-Elb I 130, 66–7; Rzduma III 318. BCZ

Parsow zob. **Parsowo, Parsów**

Parsowo, wś, kosz., gm. Biesiekierz, 9 km na płn.-wsch. od Karlina: *Parsow* (1227), *Parsowo* 1252 PU I 302, 660; *Parsowe* 1296 PU III 266; *Parsou* (1329) XVI PU VII 319; *Parsow* 1499 Rzduma I 70; *Parsow* 1554 PomKirch II 289; *Parsow* 1565, *Parsow* 1572 PMT XIII 56; *Passow* (!) 1618 MpLub; *Parsow* 1789 MpGillyPom; *Parsow* 1819 PMT XIII 56; *Parsow* 1886 SG VII 871; *Parsow* — *Parsowo, -wa, parsowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Parsowo, -wa* 1981 WUN II 687. — Nazwa od pom. *pārsē, z suf. *-ow(o)*. Oddaje pom. rozwój *tārt > *tart*. Forma zmieniona jako *Parsow*. Postać *Parsowo* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: TrautmElb I 66–7; Rzduma I 70, III 26–32; Belchnerowska, PMT XIII 56. BCZ

Parsów, wś, szczec., gm. Bielice, 15 km na płn.-zach. od Pырzyc: *Wardenberge, Wardenberch* (1226) 1450 PU I 294; *Parsow* (1255) PU II 23; *Wardenbergh, Wardenberch* 1274 PU II 291, fals.; *Wardenberch* 1323 PU VI 179; *Wartenborg* 1618 MpLub; *Wartenberg* 1789 MpGillyPom; *Wartenberg* 1833 MpUMbl 1326; *Wartenberg* — *Parsów, -owa, parsowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Parsów, -sowa* 1981 WUN II 687. — Miejscowość nosiła dwie nazwy: słow. *Parszów* i niem. *Wartenberg*. Nazwa *Pars(z)ów*, od n. os. *Parsz* RymSEN II 210 (: *parszeć* 'parszywieć': *přchъ 'parch'), z suf. *-ów*. Nazwa niem. od średniem. *warde* 'straż' i od średniem. *berch* 'góra'. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Parsów*. Lit.: Rzduma II 47, III 49–51; Rzetelska-Feleszko, Duma, OSG XVIII 45; Rymar, ZPyrz I 172–3. BCZ

Parsowa Wola zob. **Pasztowa Wola**

Parswiten zob. **Pierzchowice**

Parszczenica, kol., dawniej wś, słup., gm. Kornarzyny: *Parszczenica* 1664 Font XXXII 219; *Parzczenica* 1682 Font V 125; *Parszenitza*, młyn 1789 Goldb II 179; *Parszczenica* 1796–1802 MpSchröt

Parszcyce

VIII; *Parszczenica* albo *Parzczenica*, wś 1886 SG VII 872; *Parzczenica* in. *Parszczenica* (*Parszewitz*) 1925 Krzep 87; *Parszczenica*, wś 1933 SkBy 1245; *Parszczenica*, -cy, cz. Zielonej Chociny 1972 UN 176, 25; *Parszczenica*, -cy 1981 WUN II 687; gw. *paršćinice* (*pařćeńice*, *paršćeńica*) Lor 76, później *paršćinica*//*paršćinice*//*pařćeńice*. — Nazwa może w związku z n. jez. *Parszczenica*, por.: *Parschesnitzaer See*, gw. *paršynica* 1902 HE I 120. Hydronim od pom. **pars(e)k* 'prosię', z suf. -*enica*. Lit.: Górniewicz, -*ica* 73–4; Górniewicz, *Onom* XX 71; Górniewicz, HE I 120–1. WK

Parszcyce, wś, gdań., gm. Krokowa, 15 km na zach. od Władysławowa: *Parschicz*, *Parschitz* ok. 1400 Lor X 152; *Parschitz* (1438) GZ 126; *Parssicze* 1534 Inwwołoc 116; *Parszczicza* 1570 ŻDz XXIII 280; *Parszyc* 1596 Font I–III 308; *Parczice* 1659 MpLangau; *Parschitz* 1789 Goldb II 178; *Parschütz* 1796–1802 MpSchröt IV; *Parschütz* — *Parzcyce* 1879 KętN 45; *Parzcyce*, niem. *Parschuetz* 1886 SG VII 877; *Parschütz*, fr. *Parszczicza* 1912 Bär 88; *Parzcyce* in. *Parszcyce* (*Parschütz*) 1925 Krzep 87; *Parszcyce* 1928 Pelp 528; *Parszcyce*, -*czyc* 1981 WUN II 687; gw. *paršćace*, -*c*, *paršćæcīl*//*paršćæca*. — Według Tredera n. od pom. **pars(e)k* 'prosię' (: *pārsę), z suf. -*ica*. Pluralizacja n. pod wpływem n. pobliskich wsi na -*ice*, -*owice*. Być może pierwotnie n. w., w pobliżu bowiem płynie rz. Karwianka. Formy *Parzyc*, *Parzcyce* są resubstytucją niem. *Parschütz*. Siciński uznaje n. za patronimiczną, por. *Parszkowo*. Lit.: TrautmElb I 67; Górniewicz, -*ica* 74; Górniewicz, *Onom* XX 71, Siciński, OSG VIII 70; Treder, PMT III 62–3. WK

Parszczyzna zob. *Paszczyna*

Parszczyzna zob. *Paszczyna*

Parszew zob. *Parszów*

Parszewka zob. *Parszówka*

Parszewo, wś, elbl., gm. Lichnowy, 5 km na zach. od Nowego Stawu: *Parssow* 1321, *Parsow* (1323)1400 PrUr II 232, 289; *Parsow* (1355)1405 PrUr V 180; *Parsow* ok. 1399 ZHM 26; *Parssow* 1400 MKB 17; *Parschau* 1510–29 Font XLV 20; *Parschewo*, wsi *Parschewa*, z *Parszewa* 1565 Lumalb 16, 17, 20; *Parsewo*, wsi *Parszewa* 1570 Lumalb 7; *Parschau* 1582 ŻDz XXIII 91; *Parszywo* 1590 Font XLVIII 12; *Parschau* 1647 Font IV 114; *Parszywo* 1649 Font LII 60; *Parszywo* 1675 Font LVIII 94; *Parschau* 1682 Font V 36; *Parszywo* 1711 Font LXII 83; *Parschau* 1796–1802 MpSchröt IX; *Par-*

schau — *Parchowo* al. *Parzchowo* 1879 KętN 30; *Parchowo* al. *Parzchowo*, niem. *Parschau* 1886 SG VII 862, 877; *Parschau*, fr. *Parszywo*, *Parzchowo*, *Parchowo* 1912 Bär 88; *Parchowo* — *Parschau* 1941 Choj 175; *Parschau* — *Parszewo*, -*a*, *parzewski* 1947 MPol XXV nr 111; *Parszewo*, -*wa* 1981 WUN II 687. — Nazwa od n. os. *Parsz* (: *Parchi-jr, lub *parścić* 'parszywieć') RymSEN II 210, z suf. -*ewo* (w niem. substytucji -*ow*, -*au*). Okresowo *Parszywo*, zapewne w wyniku adideacji do przym. *parzzywy*. Górniewicz odwołuje się też za Geruliselem do prus. n. *Parsawitai*, dziś *Pierzchowice* (zob.); por. też n. *Parsiwe* Ger 115, Błażenie 107. Lit.: Górniewicz, PMT IV 122. WK

Parszkowo, wś, gdań., gm. Krokowa, 9 km na zach. od Władysławowa: *Parskaw* (1438) GZ 318; *Parscow*, *Parskow*, *Parskau* ok. 1400 Lor X 152; *Parzkaw* 1526 ZHM VIII 91; *Parskowa* 1534 Inwwołoc 116; *Parszkowa* 1570 ŻDz XXIII 281; *Paskowo* (!) 1583, *Parskowo* 1599 Font I–III 16, 480; *Parskau* 1789 Goldb II 179; *Parschkau* 1796–1802 MpSchröt IV; *Parskowo*, niem. *Parschkau* 1886 SG VII 871; *Parschkau*, fr. auch *Parchow*, *Parskowo* 1912 Bär 88; *Parszkowo*, niem. *Parschkau* 1921 Sk XI 41, 84; *Parszkowo* (*Parzkowo*) ... daw. *Parchowo*, *Parskowo* 1923 Lor 1119; *Parszkowo* 1952 UW 196; *Parszkowo*, -*wa* 1981 WUN II 687; gw. *paršk[!]ow[!]o* (*paršk[!]ow[!]o*, *pařšk[!]ow[!]o*) Lor 76; później *pařk[!]eye*, -*va*, *pařk[!]efsći*. — Nazwa od n. os. *Parsk*//*Parska*, z suf. -*owo*. Kęsikowa traktuje n. jako topograficzną, od ap. *paršk*, por. n. *Parsk*, *Parski* (1), *Parszcyce*. Przejście -*sk*- > -*szk*- pod wpływem fonetyki niem. Lit.: Treder, PMT III 62; Kęsikowa, PMT II 109–10. WK

Parszowice, wś, legn., gm. Ścinawa, 5 km na pld.-zach. od Ścinawy: *Porschwitz* (1209) KŚl I 63; *Parsowiczi* ok. 1300 CdSil XIV 44; v. *Poschwicz* 1320, *Poschewicz* 1324, *Posswitz* 1325, zu *Purschwiz* 1326 Reg nr 4076, 4322, 4396, 4569; zu *Purschwitz* 1327, *Poschewitz* 1328, v. *Pachswicz* 1329, v. *Parschowicz* 1329, zue *Purschwitz* 1338 Reg nr 4706, 4750, 4818, 4877, 6064; *Porswiz* (1486) K 507; pago *Porschewitz* 1580 J III 21; *Klein Burschwitz*, villa 1651/52 J I 269; *Porschwiz* 1787 Z VIII 318; *Porschwitz* 1845 K 507; *Porschwitz*, *Parszowice* 1941 Wrzosek 24; *Porschwitz* — *Parszowice*, -*ic*, *parzowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Parszowice*, -*wic* 1981 WUN II 687. — Prawdopodobnie n. od n. os. *Parsz* RymSEN II 210, z suf. -*owicy*, -*owice*. Liczne formy zniem-

czone z wahaniem samogłosek *a : o : u* przed *r*, także z redukcją *r* i samogłoski *e*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Parszowice*. Lit.: SNGŚl IX 134.

JCh

Parszów, wś, kiel., gm. Wąchock, 6 km na pld.-wsch. od Skarżyska-Kamiennej: *Parszow* 1470–80 DB III 405; *Parschow*, *Parshow* 1529 LR 30, 31; *Parchow* 1564–65 Lusand 330; *Parszow* 1578 ŻDz XIV 196; *Parszow* 1787 Spis 416; *Parszów* 1827 Tabella II 78; *Parszów*, *Parszów górniczy* 1877 Zin II 29, 30; *Parszów* 1886 SG VII 872; *Parszów* vel *Parszew*, *Parszów Górniczy*, dwie wsi 1902 Przew II 51; *Parszów*, *Parszów Górnny*, dwie wsi 1933 SkBy 1246; *Parszów* 1952 UW 112; *Parszów*, *-szowa*, *parszowski*, wś, *Parszów Dolny*, *Parszów Górny*, *-szowa -nego*, dwie cz. *Parszowa* 1966 UN 20, 24; *Parszów*, *-szowa* 1981 WUN II 687. — Nazwa od n. os. *Parsz*, z suf. *-ów*, przejściowo *-ew*. Człony odróżniające od przym. *dolny*, *górnny* i *górnicy*. Lit.: KSand 147; KopKiel 195; Nieckula, *-ov-* 152.

IN

Parszów zob. **Parchowo** (3), **Parsów**

Parszów Dolny zob. **Parszów**

Parszów Górniczy zob. **Parszów**

Parszów Górny zob. **Parszów**

Parszówka zob. **Orkanów**

Parszyc zob. **Parszczenica**

Parszyn zob. **Parzyn**

Parszyna zob. **Paszczyna**

Parszówka zob. **Orkanów**

Partenschin zob. **Partęczyny** (1, 2)

Partęciny zob. **Partęczyny** (2)

Partęczyny (1), os. dziś nieistniejąca, dawniej wś, tor., gm. Nowe Miasto Lubawskie: *villarum ... Parthenve* (!), na kopiach: *Parthemie*, *Parchemie* (1222)1235–43 PrUr I/1, 29, przyp. 19; in *Parthaczin* (1340)1605 PrUr III 225; *Pathaczin*, *Parthaczin* [1347] PrUr IV 126, przyp. 2; *Partenszyn*, *Neusass* 1789 Goldb II 179; *Kl. Partenschin* 1866 Froel I 237; *Partenszyn* niem. *Klein Partenschin*, os. 1886 SG VII 873. — Według wydawców PrUr III 225 (przyp. 8) wieś leżała przy jez. *Wielkie Partęczyny* lub *Małe Partęczyny*, tor., gm. Kurzętnik i Zbiczno, na zach. od Nowego Miasta Lubawskiego (według KętL 57 niedaleko Ostrowitego). Pierwsze zapisy źródłowe izolowane, może w związku z *parcieć* (por. psł. imiesłów **pr̥t̥s̥* 'zepsuty, sparciały', od **pr̥b̥t̥i* 'ulegać działaniu wilgoci i ciepła, psuć się, gnić'), por. też ap. *part* (: psł. **pr̥t̥s̥* 'tkanina, grube, szorstkie płótno')

SEBor 413. Wtórna n. **Parteczyn*, też *Partenszyn*, *Partencin* o etymologii jak niżej. Lit.: KętL 57; Froel I 237; Sm IV 132–5; SHGCh 95. RP

Partęczyny (2), wś, tor., gm. Świecie nad Osą, 10 km na pld.-wsch. od Łasina: *Gerlathe von Partazchin* (1328)XVI PrUr II 411; *Gerlach von Partazschin*, von *Partaszschin* 1328 Döhr 54, 86; *Partischen* 1408 KętL 214; *Dorf Bartsch (Bartschin)* 1513, von *Partenczin* 1624 Froel I 237; *Partenschin* 1624 Froel I 237; *Parteczyny* 1647 Font IV 68; *Partęczyny* 1667–72 Font VI–X 788; *Partenschin* 1789 Goldb II 179; *Partenschin* 1796–1802 Mp-Schröt XVI; *Gross Partenschin* 1866 Froel I 237; *Partenschin* — *Partęciny* 1879 KętN 95; *Partęciny*, niem. *Gross Partenschin*, dok. *Bartsch*, *Bartschin*, *Partschen* 1886 SG VII 873; *Partęciny* (Gr. *Partenschin*) 1925 Krzep 87; *Partęczyny*, *-czyn*, *partęczyński* 1971 UN 178, 7. — Nazwa niejasna, może w związku z ap. *parteka*, *partyka* 'kawał chleba' SpXVI, XXIII 265, stczes. *parteka* 'ts.' SEBań II 505, lub z n. os. *Parteka* SSNO IV 191, z suf. *-in(a)*, tu w l. mnogiej. Podstawa *part-* może od psł. imiesłowu **pr̥t̥s̥*. Miejscowość położona nad jez. *Partęczyny*, dawniej **Parteczyna*, por.: Item *Partheczino lacus Culmensis*, prope castrum Brathyan (XV) DO X 38, *Partecino* (1867) DO II 32, *Partecino* (1873) DO X 38. W formie współczesnej wtórna nosówka *-e-*, zapewne pod wpływem niem. *-en-*. Lit.: Döhr 21, 54, 86. RP

Parthensdorf zob. **Bartoszówek**

Partniewo, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. przasnyskim, w okolicy Węgry, może wchłonięta przez Pawłowo (3), ciech.: *Parthniewo* (1419) 1459 SHGMz(MK 3, 17); *Partniewo* (1422)1456 SHGMz(MK 3, 84). — Nazwa prawdopodobnie od n. os. **Parteń*, z suf. *-ewo*. Do n. os. por. *part* 'grube płótno konopne lub lniane', nazw. *Part*, *Partyń* RymSEN II 210. UB

Parcsz zob. **Parcz**

Parcszew zob. **Parczew** (2)

Partschwolla zob. **Parcz**

Partykularz zob. **Płoskie** (2)

Partynia, wś, tarn., gm. Radomyśl Wielki, 15 km na pld.-zach. od Mielca: *Partynia* 1578 ŻDz XIV 204; *Partynia* 1662 ŻDz XV 56a; *Partynia* 1886 SG VII 873; *Partynia* 1921 Sk XII 21; *Partynia*, *-ni*, *partyński* 1966 UN 65, 75; gw. *partynia*, *-i*, *partyński*. — Nazwa od *parcieć* 'próchnieć, psuć się' SW IV 58, zob. *Partęczyny* (1), z suf. *-ynia*. Lit.: OPilz 80. IN

Partynice

Partynice, cz. Wrocławia, dawniej wś, wroc.: *Patenicz* (1268) K 208; *Patenizc* 1273 Reg nr 1439; *Patenicz* 1342, *Patenicz* 1353, *Patynnicz* 1353 DomWr 31; *Patynnicz* (1360) K 208; *Patenicz* 1375, *Pathenicz* 1425, Dorf *Hartlieb Patenitz* genannt 1524 DomWr 31; *Patenitz* (1531) K 208; *Hartlieb* 1579, *Hartlieb* 1666/67 J I 60, 672; *Hartlieb*, w. XIII i XIV *Patenicz* 1882 SG III 37; *Hartlieb*, *Patenice* 1941 Wrzosek 9; *Hartlieb* — Wrocław-*Partynice*, -ic, *partynicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Partynice*, -nic 1981 WUN II 688. — Dawniej n. *Patenice*, od n. os. *Patena* (: stp. *patyna* 'rodzaj obuwia, pantofel' Sstp VI 57) SSNO IV 200, z suf. -ice. Od XVI w. oboczna n. niem. *Hartlieb*, od n. niem. rodziny patrycjuszów wrocławskich, właścicieli wsi. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Partynice*. Lit.: DomWr 31. JCh

Partyzanty, wś, zamoj., gm. Krynice, 12,5 km na płd.-zach. od Komarowa: *Kolonia Partyzantów*, kol. 1967 SM 494; *Partyzanty*, -tów, *partyzancki*, wś 1970 UN 120, 11; *Partyzanty*, -tów 1981 WUN II 668; po zmianie: *Kolonia Partyzantów*, -nii *Partyzantów*, *partyzancki* 2001 DzU nr 153, poz. 1772. — Początkowa n. *Kolonia Partyzantów*, od ap. *kolonia* 'osada', z członem odróżniającym od ap. *partyzant* w dopełniaczu l. mnogiej. Wtórnie elipsa członu *kolonia* i wyrównanie do postaci n. m. w mianowniku l. mnogiej. Lit.: CzChełm 185–6. BCz

Parucha zob. **Paruchy**

Paruchowo, cz. wsi Łowkowice, dawniej wś, włoc., gm. Bądkowo: *Parchowo* 1418 Koch nr 431; *Parchowo* 1489 Lupbrz 112; *Parchowo* 1557–66 ŻDz XIII 5; *Parchowo* 1674 Rpog 135; *Parchowo* 1796 PerOpis IX; *Paruchowo*, dawniej *Parchowo* i *Parochowo* 1886 SG VII 873; *Paruchowo*, -wa 1971 UN 172, 13. — Dawniej n. *Parchowo*, od n. os. *Parch, por. *Parchowic* SSNO IV 188, z suf. -owo. Zmiana na *Parchowic*, później *Paruchowo*, wiąże się z tym, że ap. *parch* 'choroba skóry; obelżywie Żyd; drobny szlachcic' Sstp VI 38, SGKar IV 37 niósł ze sobą pejoratywne skojarzenia. Lit.: Nieckula, -ov- 151. AG

Paruchowo zob. **Paruchów**

Paruchów, wś, kal., gm. Żerków, 6,5 km na płd.-zach. od Pyzdr: in *Paruchowo* (1442)1564/65 KW X 256; *Paruchowo* 1462 SHGKI(PG 6, 130); *Paruchowo* 1473, 1497 Koz III 11; *Parchowo* 1511/12 VisitGn 273; in ... *Paruchowo* 1542 SHGKI(PG 17, 327); *Paruchowo* 1578 ŻDz XII 210; *Paruchowo*

1674 MKI(ASK 74, 188); Wieś *Paruchow* 1789 MKI(Tab 47, 94); *Paruchowo* 1846 KsP 399; *Paruchowo* 1886 SG VII 873; *Paruchów*, -chowa, *paruchowski* 1971 UN 79, 14; gw. *paruxuf*, -ova, *paruxoski*. — Nazwa od n. os. *Paruch* SSNO IV 191 (: *parać się* 'zajmować się czymś', też *para* 'wyziew', gw. *parać* 'pruć' + -uchi), z suf. -owo, wtórnie -ów. Forma *Parchowo* jest zapewne wynikiem zaniku n. w sylabie przedakcentowej. Lit.: Nieckula, -ov- 152. ZZ

Paruchy, wś, kiel., gm. Końskie, 11 km na płn.-wsch. od Końskich: villae *Parusza* poł. XV DO I 16; *Paruchy* 1508 ŻDz XV 481; *Paruchy* 1511/12 VisitGn 351; *Paruchy* 1511–23 ŁLB I 695; *Paruchi* 1577 ŻDz XIV 284; *Paruchy* 1660–64 Lusand I 18; *Paruchy* 1827 Tabella II 78; *Paruchy* 1886 SG VII 873; *Parucha* 1902 Przew II 51; *Paruchy* 1921 Sk III 46; *Paruchy*, -chów, *paruchowski* 1966 UN 24, 39. — Dawniej n. *Parusza*, od n. os. *Paruch* SSNO IV 191, z suf. -ja, wtórnie w l. mnogiej. Lit.: KSand 147; NaISand 137; KopKiel 270–1. IN

Parule zob. **Parole**

Parulice zob. **Parolice**

Parundzice zob. **Parądzice**

Paruschke zob. **Paruszka**

Parusewek zob. **Paruszewek**

Parusewko zob. **Paruszewek**

Parusewo zob. **Paruszewo**

Parusowiz zob. **Paruszowice**

Parusza zob. **Paruchy**

Paruszew zob. **Paruszewo**

Paruszewek, os., dawniej wś, koniń., gm. Strzałkowo, 4 km na zach. od Słupcy: de *Parva Parusowo* 1418 RWlkp II nr 518; Wieś *Paruschewo* utraque *Mauius et Minus* 1486 SHGKI(PyGr 6, 16); *minori Paruszewo* 1498 Bob nr 477; *Paruschewko*, quandam villa, nunc vero haereditas deserta 1511–23 ŁLB I 314; Wieś *Parusewko* 1789 MKI (Tab 47, 135); *Parusewek*, folw. 1846 KsP 397; *Paruszewko* al. *Parusewko* i *Parusewek*, folw. 1886 SG VII 874; *Paruszewek*, niem. *Parusewko*, folw. 1921 Sk X 120, 151; *Paruszewek*, folw 1933 SkBy 1246; *Paruszewek* 1967 SM 818; gw. *paruševek*, -fka, częściej *folvark*/*xolvark*, -ka. — Dawniej n. zestawiona *Parva Paruszowo*, od n. m. *Paruszowo*, dziś *Paruszewo*, z członami odróżniającymi od łac. *parvus* 'mały', *minus*, *minor* 'mniejszy'. Nazwa uległa uniwerbizacji za pomocą suf. -ko, a następnie -ek. ZZ

Paruszewice (1), cz. wsi Sieroszewo, dawniej wś, włoc., gm. Lubraniec: *Parussewo* 1399 Koz V 134; *Petro Paruscheicz, de Poruscheitcz* (!) 1419, *Paruscheiuce* 1423 Koch nr 1110, 1247, 3420; *Paruszowycze* 1489 Lupbrz 97; *Parussewicz* 1557–66 *ŻDz* XIII 14; *Paruszewice* 1674 Rpog 144; *Paruszewice* 1796 PerOpis IX; *Paruszewice* 1877 Zin II 30; *Paruszewice* al. *Paruszevska Wola*, wś 1886 SG VII 874; *Paruszewice*, folw. 1902 Przew II 51; *Paruszewice*, folw. 1921 Sk I 205; *Paruszewice*, -wic 1981 WUN II 688. — Nazwa od n. os. *Parusz* SSNO IV 191 (: *para, parać się*, por. *Paruchów*), z suf. -ewo, wtórnice -ewice/-owice. AG

Paruszewice (2), wś niezlokalizowana, leżała w byłym pow. puckim lub lęborskim, może zapisy odnoszą się do wsi Parszczyca: *Banzemyrz von Parrusenicz* (!) 1348 PrUr IV 311 (*Parschiütz, Kr. Putzig?*); *Parusewicz* 1392, *Parusewicz, Parusewiz, Paruczewiz* ok. 1400; *guter parusewiz* 1400 *Zeit* IV 8; *gw. paruševice* Lor X 152. Lit.: *Treder, PMT* III 63. RP

Paruszewice zob. **Paruszewo**

Paruszewko zob. **Paruszewek**

Paruszewo, wś, koniń., gm. Strzałkowo, 6 km na zach. od Słupcy: *sortem que Paruszowo vocatur, Actum ... in Parasceve* (1294) XV KW II 85; *Parussow* 1358 KW III 107; in *Parusszewo* 1397 *Lek* II nr 1059; de *Paruszowo* 1398, de *Parussewo* 1402, de *Parusszewo* 1411 RWlkp II nr 62, 184, 332; de *Paruszzowo* 1416, *welkyem paruszewye* 1430 RWlkp II nr 452, 1034; de *Paruszowo* 1452 ARP I nr 504; w *Paruszewicach* 1475 SHGKI(PyPG 9, 28); *Wieś Paruschewo utraque Maius et Minus* 1486 SHGKI(PyGr 6, 16); *Paruszewo* 1578 *ŻDz* XII 211; *Paruszewo* 1674 MKI(ASK 74, 188); *Wieś Paruszew* 1789 MKI(Tab 47, 134); *Parusewo* 1846 KsP 397; *Paruszewo* al. *Parusewo, Parussewo* 1886 SG VII 874; *Paruszewo, -wa* 1981 WUN II 688; *gw. paruševo, -eva, parušeški*. — Nazwa od n. os. *Parusz*, z suf. -owo, -ewo; okresowo z członami odróżniającymi od łac. przym. *maior, maius* 'większy'. Lit.: *Nieckula, -ov* 152. ZZ

Paruszewo zob. **Paruszewice** (1)

Paruszewo Maior zob. **Paruszewo**

Paruszewo Minus zob. **Paruszewek**

Paruszevska Wola zob. **Wólka Paruszevska**

Paruszka, wś, pil., gm. Krajenka, 6 km na pdł.-zach. od Krajenki: *Paruszka* 1618–20 PKal 292; de villa *Paruszka* 1653 Font XII 321; *Villa Paruszka* 1695 MKI(K 15, 63); *Paruszka* 1732

MKI (Tab 42, 29); *Villa Paruszka* 1766 MKI (E 42, 350); *Paruszka*, niem. *Paruschke* 1886 SG VII 874; *Treuenheide — Paruszka, -ki, paruszecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Paruszka — Treuenheide (Paruschke)* 1951 Rosp 232; *Paruszka, -ki* 1981 WUN II 688. — Według *Kozierowskiego* n. ponowiona z n. strugi *Paruszka*, pr. dopływu *Głomi*, por.: w *Kaliskach* za strugą *Paruską*, w młina *Skurky* 1588–94 Koz III 699; *Paruszka* 1983 HO nr 212, ta może od n. os. *Paruch* lub *Parusz* SSNO IV 191, z suf. -ka. ZZ

Paruszowice, wś, opol., gm. Byczyna, 12 km na pln.-zach. od Gorzowa Śląskiego: *pomerium* (1405), *Bawngartin* (1414) K 22; *Barischaw* (1499) XVI CdSil VI 147; *Baumgarten* 1743 SNGŚI IX 134; *Baumgarten*, pohlisch *Parusowiz* 1783 Z 1/2, 49; *Baumgarten, Parusowice* 1845 K 22; *Baumgarten* 1852 SNGŚI IX 134; *Parusowice* 1886 SG VII 874; *Boruszowice — Baumgarten* 1939 Prus 21; *Baumgarten — Paruszowicze, -ic, paruszowicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Paruszowice, -wic* 1981 WUN II 688. — Zapisy z Kniego izolowane; pierwotna forma od łac. ap. *pomerium* w znaczeniu przenośnym 'granica, zakres'. Oboczna n. niem. od ap. *Baumgarten* 'sady'. Następnie *Paruszów*, wtórnice *Paruszowice*, od n. os. *Parusz* SSNO IV 191, z suf. -ów, -owice. Nazwę zmieniono jako *Parusowiz*. Prus podaje pol. n. w formie *Boruszowice*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Paruszowice*. Lit.: SNGŚI IX 134; BorGŚI 179. JCh

Paruszowice zob. **Paruszewice** (1)

Paruszowo zob. **Paruszewo**

Paruszowo Parva zob. **Paruszewek**

Paruszów zob. **Paruszewo, Paruszowice**

Paruszyce, os. zaginiona, leżała w historycznym pow. Pyzdry, koniń.: *Parussice* 1400; *Volimir de Parussice* 1401 Koz III 11. — Nazwa od n. os. *Parusz* lub *Panuch* SSNO IV 191, z suf. -ice. ZZ

Parwa Boturzyn zob. **Boturzynek**

Parwa Brok zob. **Boruty-Goski, Brajczewo-Sierzputy**

Parwa Czarnków zob. **Czarkow**

Parwa Jodłowa zob. **Jodłowa**

Parwa Latoszynek zob. **Latoszynek**

Parwa Lechów zob. **Lechówek**

Parwa Lipnica zob. **Lipnica** (4), **Lipniczka**

Parwa Lubochowa zob. **Libichowa**

Parwa Lubene zob. **Lubinek**

Parwa Łączki zob. **Łączki Jagiellońskie**

Parwa Łękawica zob. **Łękawka**

Parva Łowczów

Parva Łowczów zob. Łowczówek

Parva Parusowo zob. Paruszewek

Parvum Czarnowo zob. Plewniak

Parvum Olstin zob. Olsztynek

Parvus Bolów zob. Bolowiec

Parvus Lisów(ek) zob. Lisówek (1)

Parwark, wś, elbl., gm. Stare Pole, 10 km na wsch. od Malborka: *Matkutkaym* 1385–92, *Matkutkaym* 1398–99, z nadpisem: *Perwalk* bez daty Sm III 91, 92; *Perwalk* ok. 1399 ZHM 52; *Perwalken* ok. 1400 Ger 121; *Makutkaym*, z napisem: *Perwalk* ok. 1400, *Matkutkaym*, *Perwalk* ok. 1400, *Matkotkaym*, *Makutkaym*, *Makutkeym* ok. 1400 Błażenie II 374; *Perwalk* 1405 Sm III 92; *Perwelk* 1476 Matr I nr 1421; *Parwerek* 1510–29 Font XLV 55; *Perwerk*, wsi *Perwerka*, z *Perwerkiem* 1565 Lumalb 42, 43; *Parverk* 1570 Lumalb 20; *Parwergk* 1582 ŻDz XXIII 85; *Parwark* 1649 Font LII 71; *Parwark*, w *Parwarku* 1675 Font LVIII 74, 125; *Parwark* 1796–1802 MpSchröt X; *Parwark* 1886 SG VII 874; *Parwark* — *Parwark*, -u, *parwarcki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Parwark*, -ku 1981 WUN II 688. — Dawna prus. n. *Makutkaimis, od n. os. *Makutis, por. prus. n. os. *Mackes* = *Macke*, *Mac-kynne*, *Makie* TAP 54, lit. n. os. *Makeinis*, *Makēlis*, *Makys* Lpvž II 138, n. m. *Makiaī*, i ap. *kaimis* 'wieś'. Nazwa zrekonstruowana na podstawie zapisu *Matkutkaym*. Jeszcze w XIV w. zastąpiona inną prus. n. **Perwalk-*, por. lit. n. m. *Pervalkāi*, według Błażenie od prus. *per-* 'przez' + *-valk*, por. łot. *valks*, *valka* 'płynąca rzeczka; leśny strumyk; miejsce nisko położone', lit. *valkā* 'kałuża; miejsce podmokłe, grząskie' albo bezpośrednio od lit. *viikti*, *velki*, łot. *vilkt*, słow. *velkō, *velkti 'wlec, ciągnąć' Fr 1253, SEŚmocz 753–4. Do nazwy por. też lit. ap. *pėrvalkas* 'przewłok na rzece'. Od XVI w. asymilacja na odległość *r-l* > *r-r* i zastąpienie *e* przez *a*. Lit.: Górniewicz, PMT IV 100, 124; Błażenie II 374–5. RP

Parwolken zob. Parwólki

Parwólki, wś, olszt., gm. Gietrzwałd, 13,5 km na pld.-wsch. od Ostródy: *Parwolke* 1411 Döhr 103; *Parwolke* 1411/19, *Parwulken* 1419 Ger 121; *Parwolken* 1414, *Parwulken* 1419 KętL 363; *Parwulken* 1437 GZ 77; *Parwulky* 1438, *Parbelken* 1519 Döhr 103; *Parwolken* 1789 Goldb I 155; *Paarwolken* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Parwolken*, wś 1820 Wald 210; *Parwolken* — *Parwulki* 1879 KętN 204; *Parwolken* 1886 SG VII 875; *Parwulki* — *Parwolken* 1941 Choj 119; *Parwol-*

ken — *Parwólki*, -tek, *parwótecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Parwólki*, -tek 1981 WUN II 688; gw. *parvólki*/*parvulki*, -vulk, *parvolske* (pole). — Nazwa prus. *Per-alk-e; objaśnienie zob. *Parwark*; por. n. pol. *Przewłoka*, *Przewłoki* (: *przewłok*, *przewłoka* 'rodzaj sieci rybackiej' SpXVI, XXXII 355 : *przewłoczyć*). W substytucji niem.: wahanie *a* : *o* : *u* oraz *v* : *b* w rdzeniu, *-e* : *-en* w zakończeniu. Nazwa spolonizowana jako *Parwulki*. Po 1945 r. ustalono *Parwólki*. Lit.: Biolik, PMT X 104; Przyb-Balt 202. RP

Pary zob. Parzew

Parycz zob. Parzyce (1)

Parypse, wś, chełm., gm. Chełm, 7 km na ptn.-zach. od Chełma: villam *Parzipsi* (1429) 1485–1508 ZDM VII 265; *Parzipsi* 1564 ŻDz XVIII/1, 178; *Parypsy* 1644 AWAK XXIII 203; *Parypsy* 1786 MpPerLu; *Parypse* 1796 PerOpis I 151; *Parypse* 1827 Tabella II 78; *Parypsie* al. *Parypsy* 1886 SG VII 875; *Parypsie* 1902 Przew II 51; *Parypsie* 1921 Sk IV 15; *Parypsie* 1933 SkBy 1246; *Parypse* 1952 UW 135; *Parypse*, *Paryps*, *parypski* 1970 UN 108, 31; *Parypse*, -ryps 1981 WUN II 688; gw. *parypsel*/*parypsy*, -ryps, *parypeski*. — Nazwa od n. os. *Parzypies, w l. mnogiej. Do n. os. por. dwuczłonowe n. os.: *Odrzypies*, *Skubipies*, *Parzymięso*, *Parzynos*. Zmiana *Parzypsy* na *Parypse* wywołana zmianą paradygmatu na właściwy dawnym tematom miękkim oraz upodobnieniem na odległość *rz-s* > *r-s*. Lit.: CzChełm 186; GórnRRus 8. BCz

Parypsie zob. Parypse

Parypsy zob. Parypse

Parys, wś, olszt., gm. Korsze, 4,5 km na pld.-zach. od Korsza: *Parys* 1419 Ger 115; *Parys* 1422, *Parys* 1437 GZ 26, 71; *Parys* 1461 SHGWrm (Regesta I 15713); *Parisz* 1481, ville *Parys* 1484, *Parisz* ok. 1550 MWrm III 370, 378, 416; *Paris* 1755 MpEnd; *Paaris* 1789 Goldb I 152; *Paaris* 1796–1802 MpSchröt XI; *Paris*, wś 1820 Wald 136; *Paaris* — *Paryż* 1879 KętN 208; *Paryż* — *Paaris* 1941 Choj 119; *Paaris* — *Parys* 1946 Ley I 33; *Paaris* — *Parys*, -a, *parypski* 1946 MPol XXV nr 142; *Parys*, -sa 1981 WUN II 688. — Według historyków początkowo były to dobra rycerskie; wieś założono w 1370 r. Nazwa prus. **Pa-riz-*, **Pa-rez-*, może z przyimkiem *pa-* 'po' + **rez-* (> **riz-*), por. lit. *rėžti*, *rėžiu* 'rznąć, kroić; robić linie', lub *parišti*, *paryšėti* (: *rīšti* 'wiązać, związywać, spajać'), stprus. *per-rēist 'zawiązać' SE-

Smocz 512, 518, też n. prus. krainy *Rezijā (zachowaną w n. niem. *Riesenburg*, dziś *Prabuty*). Gerullis odwołuje się do lit. n. os. *Paryžė, Parriso*, por. *Parėža* (: *parėžti* 'zdrewnieć, struchleć; zobojętnieć') Zinkevičius 180. Nazwa spolonizowana jako *Paryž*, po 1945 r. ustalono n. *Parys*. Lit.: Kętrzyn. Z dziejów miasta i okolic, 1978, 214–5; BiałKoł 175, przyp. 64; PrzybBałt 202–3. RP

Parysewo zob. Paryżewo

Parysów, wś, dawniej mto, siedl., gm. Parysów, 9 km na pńn.-wsch. od Garwolina: *Scheczczza* 1436 MUKr I 174; *Scheszczza* 1444 SHGMz(MK 341, 23v); *Syczczza* (1448)1456 SHGMz(MK 4, 150v); *Syczczza* 1473 SHGMz(MK 5, 173); n. Parysch de Mychrowo et de *Szyeczza* 1495 SHGMz (MK 18, 80v); Parysch de *Syczczza* 1505 SHGMz (MK 18, 226); Floriano *Paris*, castellano Zacroczimensi et capitaneo Czirnensi, de villa eius haereditaria *Sieczczza*, districtus Czirnensis oppidum *Parissowo* appellandum iure theutonico erigendum 1538 Matr IV/1, nr 6274; Oppidum *Paryssow* 1576 ŻDz XVI 248; *Paryszew* 1783 MpPerMz; *Paryszew*, mto 1827 Tabella II 78; *Parysow*, mto 1839 MpKwat V 5; *Parysów*, os. m. 1886 SG VII 876; *Parysów*, os. m. 1921 Sk IV 21; *Parysów*, -sowa, *parysowski* 1971 UN 124, 16. — Dawniej n. *Sieczczza*, może od n. os. *Sieczka* SSNO V 49, z suf. -ja. Inaczej Rospond i Rymut, którzy rekonstruuja n. w formie *Siedlca (: *siodło*) i *Siedzca (: n. os. *Siadek*). Później *Parysowo*, *Parysów*, także *Paryszew*, od n. os. *Parys(z)*, dawniej *Parzysz* SSNO IV 193, z suf. -owól/-ówl/-ew. *Sieczczza* była własnością Parysów Radzanowskich h. Prawda; kasztelan zakroczymski i starosta czerski Florian *Parys* w 1538 r. otrzymał przywilej na założenie miasta. Lit.: RospSEMIG 281–2; RymNmiast 180–1. UB

Parysy zob. Kąty (23)

Parysz zob. Paryż

Paryszewo zob. Paryżewo

Paryż, wś, bydg., gm. Żnin, 13 km na zach. od Żnina: de *Parzys* 1411 Koz I 214; de *Parzisch* 1446 SHGKI(PG 2 f. 203v); de *Parys* 1424 Koz V 135; de *Parzys* 1435 KW X 6; *Parzysch* 1493 SHGKI(PG 10, 189v); *Parzisch* 1497 Matr II nr 819; *Parzyschi* 1511–23 ŁLB I 158; *Parysz* 1535 SHGKI(ASK 12, 479); *Parzysz* 1548 MKI(B 143, 259); *Pariż* 1564 SHGKI(ASK 12, 575); *Parysz* 1577 ŻDz XII 185; *Parysz* 1674 MKI(ASK 74, 235); Wies *Paryż* 1775 MKI(Tab 37, 45); *Paryż*

1789 MKI(Tab 39, 14); *Paryż* al. *Parzysz*, właściwie *Parzysz* 1886 SG VII 876; *Paryż* 1933 SkBy 1246; *Paryż*, -ża, *paryski* 1971 UN 192, 11. — Dawniej n. *Parzysz*, od n. os. *Parzych* SSNO VII 178 (: *parzyć* 'oblewać wrzątkiem'), z suf. -jś. Zmiana *Parzysz* > *Parysz* jest rezultatem dysymilacji rz (= rż) : sz > r : sz. Według Bubaka n. może pochodzić od n. os. *Parys*, z wtórnym nawiązaniem od XVIII w. do n. stolicy Francji *Paryża*; por. n. os. *Parzysz* SSNO IV 193. Lit.: Bubak, Nazwy przeniesione w polskiej toponomastyce, Onom X 50–73. ZZ

Paryż zob. Suchowola (2)

Paryżewo, os., dawniej wś, pozn., gm. Lwówek, 4 km na pńn.-zach. od Lwówka: *Parizewo* des. 1569 Koz III 12; *Parizewo*, *Pariszewo* 1569, *Parysewo* 1583 SHGPn III 598; *Paryzewo* 1760 Koz III 12; *Paryzewo* 1789 PPOzn(Tab 6, 144v); *Paryzewo*, folw. 1886 SG VII 876; *Paryzewo*, niem. *Pariczewo*, folw. 1921 Sk X 54, 151; *Paryzewo*, -wa 1981 WUN II 689. — Nazwa od n. os. *Paryż, por. *Parzysz*, *Parys* SSNO IV 193, z suf. -ewo. Według historyków im. *Parys* występowało w zachodniej Wielkopolsce już w XV w. Nieckula i Podlaska łączą podstawę nazwy z n. mta *Paryża*. Lit.: SHGPn III 598; Nieckula, -ov- 152; PPOzn 222. ZZ

Parzachwina Wola zob. Parafianka

Parzchowo zob. Parszewo

Parzczenica zob. Parszczenica

Parzczyce zob. Parszczyce

Parzenczew zob. Parzęczew (1)

Parzenczewo zob. Parzęczew (1), Parzęczewo

Parzenice zob. Parznice

Parzeń, wś, płoc., gm. Brudzeń Duży, 15 km na pńn.-zach. od Płocka: *Parime* (1248)XVI, *Parime* 1250 Kuj 155–6; in *Parzym* 1498 Matr II nr 1296; *Parzin* 1570, *Parzim* 1578 ŻDz XVI 126, 4; *Parzen* 1784 MpPerPł; *Parzeń* 1827 Tabella II 78; *Parzeń* 1886 SG VII 877; *Parzeń* 1902 SG XV/2 433; *Parzeń* 1921 Sk I 109; *Parzeń*, -nia 1981 WUN II 689. — Dawniej n. *Parzymie, od n. os. *Parzym, z suf. -je lub od imiesłowu *parzym (: czasownika *parzyć* 'powodować kontakt z czymś bardzo gorącym' SEBań II 507, por. psł. *pariti* 'powodować, że coś podlega działaniu wilgoci i ciepła' SEBoř 567), z suf. -bje. Antroponim może pochodzić od dwuczłonowych przezwiskowych n. os. typu *Parzydąb*, *Parzymieszek* SSNO

Parzeń(z)ew

IV 192. Przejście *Parzynie* > *Parzym* jest rezultatem zmiany rodzaju gramatycznego. Zmiana *Parzym* na *Parzeń* nastąpiła pod wpływem płnopol. wymowy dialektalnej typu *miasto*, *niasto* zamiast *miasto* i przejścia *y* > *e* pod wpływem spółgłoski sonornej *ń* lub została spowodowana analogią do nazw z suf. *-eń*. Lit.: SHGP I 225; Koz VII 5; ZMaz 291. UW

Parzeń(z)ew zob. Parzęczewo

Parzeńczewice zob. Parzęczew (2)

Parzeńczewo zob. Parzęczew (1, 2), Parzęczewo

Parzeńczyn zob. Parzęczew (2)

Parzeńsko, wś, gorz., gm. Nowogródek Pomorski, 14 km na pld.-zach. od Barlinka: *Wallhaus* 1771–75 SHGNM (Schulze II 109); *Wollhaus* 1833 MpUMbl 1633; *Wollhaus* — *Parzeńsko*, *-a*, *parzeński* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Parzeńsko*, *-ka* 1981 WUN II 689. — Dawna n. niem. od *Wall* 'wał' i *Haus* 'dom'; wtórnie wyrównanie pierwszego członu do *woll*- 'wełniany'. Nazwa *Parzeńsko* nowa, wprowadzona urzędowo po 1945 r. Lit.: Rospond, *-tsk*- 204. BCZ

Parzew, wś, kal., gm. Kotlin, 10 km na płn.-zach. od Pleszewa: na Sławoszewie i na *Parach* dziedzice 1683 Koz III 12; *Wies Parzewo* 1789 MKI (Tab 22, 299a); *Parzew* 1789 MKI (Tab 22, 300); *Parczew* (!) 1791, *Parzew* 1821 Koz III 699, 14; *Parzew*, folw. 1846 KsP 321; *Parzew* 1859 MpChrz; *Parczew*, folw., *Parzew* ob. *Parzew* 1886 SG VII 865, 877; *Parzew*, niem. *Lawau*, wś 1921 Sk X 27, 151; *Parzew* 1933–34 Mp-100(41–25); *Parzew*, *-wa*, *parzewski* 1971 UN 79, 11; gw. *pażef*, *-eva*, *pażeski*. — Dawniej n. *Pary*, od ap. *para* 'niezamarzające bagno' Nitsche 83 lub od ap. *par* 'odłóg zaorany pod oziminę jakiś czas wcześniej przed siewem, aby ziemia parowała' Sstp VI 37, też 'trawa puszczająca się na zaoranej roli' SW IV 50, w l. mnogiej. Od XVIII w. zmieniana na *Parzew*, pod wpływem nazw z suf. *-ewo*, *-ew*. ZZ

Parzewo, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. łączyckim, płoc.: *Parzeuo*, *Perzeuo* 1387 Łęcz I nr 348, 466. — Nazwa od n. os. *Parz* (: *parzyć*) lub od przezwiskowych n. os. typu *Parzygłówka*, *Parzymięso*) RymSEN II 207, z suf. *-ewo*. Lit.: SHGŁęcz II 26. EB

Parzewo zob. Parzew

Parzęcin zob. Parzęczew (2)

Parzęczew (1), wś i os., kal., gm. Jaraczewo, 7 km od Jarocina: de *Parzenczewo* 1401 RWlkp

II nr 141; de *Parzeniczewo* 1414 Kal nr 593; de *Parzenczewo* 1424, de *Parzinczewo* 1435 Koz III 12; *Parzenczewo* 1473 SHGKI (PG 8, 165); in *Parzynczewo* 1497 Bob nr 373; villa *Parzinczewo* 1510 NKs 143; *Parzinczewo* 1578 ŻDz XII 200; *Parzyńczewo* 1618–20 PKal 153; *Parzyncewo* 1674 MKI (ASK 74, 188); *Wies Parzenczewo* 1789 MKI (Tab 47, 38); *Parzenczew* 1859 MpChrz; *Parzęczew*, wś, folw. 1886 SG VII 878; *Parzęczew*, wś, folw. 1933 SkBy 1246; *Parzęczew*, *-wa*, *parzęczewski* 1971 UN 79, 8; gw. *pażyńcef*, *-eva*, *pażyńcefski*. — Dawniej n. *Parzeńczewo*//*Parzyńczewo*, od n. os. *Parzeniec, *Parzyniec* RymSEN II 207 (: *para*, *parzyć*), z suf. *-ewo*, wtórnie *-ew*. Prawdopodobnie po w. XVII nastąpiło stwardnienie spółgłoski *-i-* > *-ii-*, a w XIX w. doszło do zmiany *-en-* > *-ę-* (o charakterze graficznym). Lit.: Koz III 12; Nieckula, *-ov-* 152. ZZ

Parzęczew (2), wś, dawniej mko, łódz., gm. Parzęczew, 5,5 km na pld.-zach. od Ozorkowa: *Parzenciu* 1385, *Parzinczeuice* 1395, *Parzenczeuice*, *Parzinczewo* 1398, *Parzinczew* 1400 Łęcz I nr 5, 3603, 5621, II nr 5636, 6573; *Parzynszewo* 1511/12 VisitGn 213; *Parzyncewo*, *Parzyncewo* 1511–23 ŁLB II 355, 357, 359; *Parzinczewo* 1552, *Parzinczew*, *Parzinczow*, *Parzinczew* 1576 ŻDz XIII 155, 61, 118, 121; *Parzęczew* 1793 MpPPerŁęcz; *Parzęczew* 1827 Tabella II 78; *Parzęczew*, właściwie *Parzinczew*, os. wiejska, przed 1867 r. mko 1886 SG VII 877; *Parzęczew*, os. m. 1933 SkBy 1246; *Parzęczew*, wś 1952 UW 92; *Parzęczew*, *-wa*, *parzęczewski* 1972 UN 43, 23; gw. *pażyńcef*, *-wa*, *pażyńceski*. — Dawniej n. *Parzeńczyn*, następnie *Parzeńczewice//*Parzyńczewice*, później *Parzeńczewo*//*Parzyńczewo*, od n. os. *Parzeniec, *Parzyniec*, zob. *Parzęczew* (1), z suf. *-yn* (*-in*), wtórnie *-ewice*, od XV w. *-ewo*, *-ew*, okresowo *-ów*. Przejściowo przestawka *-yn-* > *-ny-* (*-ni-*), może graficzna. W XVIII w. być może nastąpiło stwardnienie spółgłoski *ń* > *n* i zmiana pisowni grupy *-en-* > *-ę-*: *Parzenczew* > *Parzęczew*. Inaczej Nieckula i Rospond oraz Bańkowski. Późne zapisy z nosówką *-ę-*, która była wymawiana w podobny sposób jak grupa *-en-* w pozycji przed *-cz-*, mogą tłumaczyć powstanie formy *Parzęczew*. Lit.: SHGŁęcz II 26; Nieckula, *-ov-* 295; RymNmiast 181; RospSEMIG 282; BańMorf 96. EB

Parzęczewo, wś, poz., gm. Kamieniec, 6,5 km na płn.-wsch. od Wielichowa: de *Parzeniczewo*, *Parzenczewo* 1391 Lek II nr 1440, 1468; de

Parzinczewo 1392 Lek I nr 1271; de *Parzenczewo* 1394, *Parzenczewo* 1399 Lek II nr 1577, 2314, 2321; *Parinczewo* 1405 KZPozn nr 2310; de *Parzenczewo*, de *Parzenczewo* 1420 RWlkp III nr 820; *Parzinczewo* 1428 SHGPn III 598; de *Parzenczewo* (1429) KW IX 170, 182; *Parzynczewo* 1432 SHGPn III 598; *Parzynczewo* 1446, *Parzynczewo* (!) 1457, *Parzynczewo* (!) 1486, *Parzniczewo* 1491, *Parzynczewo* 1498 SHGPn III 598; *Pamiczewo* 1510 NKs 70; de *Parzynczewo* 1525 AC II nr 1791; *Parzęczewo* 1571 SHGPn III 598; *Parzinczewo* 1580–81 ŹDz XII 81; *Parzynczewo* 1622–24, *Parzenczewo* 1775 PPOzn (Tab 1, 83 i 7, 11v); *Parzęczew*, al. *Parzęczowo*, al. *Parzenczewo*, niem. *Parsentschewo* 1886 SG VII 877; *Parzęczewo*, niem. *Parzenczewo* 1921 Sk X 95, 97, 151; *Parzęczewo*, -wa 1981 WUN II 689; gw. *pażynčev*, -eva, *pažynčeski*. — Dawniej n. *Parzeńczewo*/*Parzyńczewo*, od n. os. *Parzeniec, por. *Parzyniec*, *Parzyna* RymSEN II 207, z suf. -ewo. W n. występuje oboczność -eN- > -yN-; a w XVI w. przedstawka -yn- > -ni-. Natomiast w XIX w. doszło do zmiany -en- > -e-, która miała charakter ortograficzny. Bańkowski i Podlawska wywodzą nazwę od n. os. *Parźniec. Lit.: SHGPn III 598–604; BańMorf 96; Nieckula, -ov- 152; PPOzn 222. ZZ

Parznice, wś, rad., gm. Kowala, 9,5 km na pld.-zach. od Radomia: *Parnicze* 1411 SHGSd(TP 34, 353); *Parznicze* 1411, *Parsznicze* 1412 Sand nr 518, 575; *Parnycze* 1470–80 DB II 520; *Parnycze* 1508 ŹDz XV 472; *Parzycze* 1529 LR 409; *Parnyce* 1564–65 Lusand 189; *Parznicze* 1569 ŹDz XIV 306; *Parznice* 1787 Spis 408; *Parznice* 1827 Tabella II 78; *Parznice*, też *Parznice Supińskich* i *Parznice Szemrawskich*, trzy wsi 1886 SG VII 878; *Parznice* 1921 Sk III 109; *Parznice*, -nic, *parznicki* 1970 UN 31, 40. — Etymologia n. niejednoznaczna. Możliwe odczytanie jako *Parnice lub *Parznice* (motywacja topograficzna od *par(n)*-, por. ap. *para* 'opar, wyziew', *parny* 'parujący, wydzielający opary' Sstp VI 37, 39, związana z usytuowaniem wsi, lub kulturowa, por. ap. *par* 'odłóg zaorany pod oziminę', *parzenować* 'orać pod oziminę' Sstp VI 37, 41, w związku z uprawą roli). Nazwa z suf. -ice bądź -nice. Według Kopertowskiej nie można też wykluczyć lekcyj *Parzenice lub *Parzycze, od niepoświadczonej n. os. **Par(z)en*/**Par(z)en* lub *Parzyna* SSNO IV 192, z suf. -ice. Zdaniem Kamińskiej n. związana z ap. *oparzelisko* 'miejsce niezamarzające zimą'. Lit.: KSand 147; KopRad 444. IN

Parzniczew zob. **Parzęczew** (2)

Parzniczewo zob. **Parzęczewo**

Parzniew, wś, warsz., gm. Brwinów, 2,5 km na pln. od Brwinowa: *Parznyewo* (1377)1521 KMaz III 207; *Parznyewo* (1415)1456 SHGMz(MK 3, 47); *Parznyewo* 1432 Mkm II nr 386; *Parznyewo* 1466 ZHer nr 278; *Parznyewo maior* 1496 SHGMz(MK 18, 91v); *Parznyewo magna* 1497 SHGMz(MK 9, 215v); *Parznyewo* 1517 ZHer nr 947; *Parzniew* 1783 MpPerMz; *Parzniew* 1827 Tabella II 78; *Parzniew* 1886 SG VII 878; *Parzniew*, -wa 1981 WUN II 689. — Nazwa od n. os. *Parzeń, z suf. -ewo, później -ew, zob. też *Parznice*. Do n. os. por. ap. *para*, też czasownik *parzyć*. W XV–XVI w. n. zestawione z członami odróżniającymi od łac. przym. *magnus* 'wielki', *maior* 'większy'. UB

Parzniewek zob. **Helenów** (30)

Parzniewice, wś, piotr., gm. Wola Krzysztoporska, 13 km na pld.-wsch. od Bełchatowa: *Parznieuicze* 1393, de *Parznuoicz* 1394 SHGŁęcz II 26; *Parsnowicze* (1396)XVI ZDK I 217; *Parznyewicze* 1511 (*Parsznowicze* 1518) ŹDz XIII 196; *Parznyewicze* 1511/12 VisitGn 437; *Parznyewycze*, *Parznyewycze* 1511–23 ŁLB II 205, 218, 220; *Parzniewicze* 1552 ŹDz XIII 256; *Parzniewice* 1791 MpPerSd; *Parzniewice* 1827 Tabella II 78; *Parzniewice*, wś, kol. i folw. 1877 Zin II 30; *Parzniewice* i *Parzniewice Małe*, wś, kol. i folw. 1886 SG VII 878; *Parzniewice Duże* i *Parzniewice Małe*, dwie wsi 1921 Sk II 75; *Parzniewice Duże* i *Parzniewice Małe* 1952 UW 97; *Parzniewice*, -wic, *parzniewicki* 1974 UN 46, 47. — Nazwa od niepoświadczonej n. os. *Parzeń, z suf. -ewice, okresowo -owice. Człony odróżniające w n. zestawionych od przym. *duży*, *mały*. Lit.: SHGŁęcz II 26; BańMorf 96. EB

Parzniewice Duże zob. **Parzniewice**

Parzniewice Małe zob. **Parzniewice**

Parzniewiczki, wś, piotr., gm. Wola Krzysztoporska, 14 km na pld.-wsch. od Bełchatowa: *Parzniewiczki*, kol. 1877 Zin II 30; *Parzniewiczki*, kol. i os. leśna 1886 SG VII 878; *Parzniewiczki*, wś 1921 Sk II 75; *Parzniewiczki*, -czek, *parzniewickowski* 1974 UN 46, 47; gw. *pažněvicki*, -cek, *pažněscki*. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Parzniewice*, z suf. -ki. EB

Parzniewo Maior zob. **Parzniew**

Parzniewo Małe zob. **Helenów** (30)

Parzniewo Minor zob. **Helenów** (30)

Parzniowice

Parzniowice zob. Parzniewice

Parzno, wś, piotr., gm. Kluki, 8,5 km na płn.-zach. od Bełchatowa: *Parno* (1136), *Parzno* 1357, *Parzno* 1369 KW I 12, III 70, 339; *Parzno* 1394 Hb 70, nr 118; in *Parzno* 1439, 1440 KW X 138, 157; *Parzno* 1511 ŹDz XIII 202; *Parzno* 1511–23 ŁLB I 461; *Parzno* 1552 ŹDz XIII 255; *Parzno* 1827 Tabella II 78; *Parzno* 1886 SG VII 878; *Parzno* 1921 Sk II 73; *Parzno*, -na, *parzneński* 1972 UN 39, 23; gw. *pażno*, -na, *pażnieński*. — Nazwa od ap. *par*, *para*, z suf. -yno; por. objaśnienie n. *Parzniew*. Lit.: SHGŁęcz II 26; Borek, -yt- 172. EB

Parznowo zob. Parzynów

Parzochwina Wola zob. Parafianka

Parzyce (1), wś, jel., gm. Nowogrodzic, 4 km na płn.-wsch. od Nowogrodzka: *Pariz* 1233 SUR II 33; *Paricz* 1283 SUR V 61; *Paritz* 1289, *Paricz* 1292 Reg nr 2098, 2225; *Paritz* ok. 1300 CdSil XIV 133; *Paricz* 1433, *Paritz* 1599 CdL II/2, 482, 187; *Paritz* 1651 J IV 35; *Paritz* 1666 J I 344; *Paritz* 1677 J IV 160; *Pariz* 1786 Z VI 148; *Paritz* 1845 K 471; *Parycz*, niem. *Paritz* 1886 SG VII 875; *Paritz* 1900 Myc 76; *Paritz*, *Parycz* 1941 Wrzosek 27; *Paritz* — *Parzyce*, -yc, *parzycki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Parzyce*, -rzc 1981 WUN II 689. — Prawdopodobnie n. od n. os. *Par*, *Parz* RymSEN II 207, z suf. -ice, por. objaśnienie n. *Parzniew* i *Parzewo*. Nazwę zmieniono jako *Pariz*, *Paritz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Parzyce*. Lit.: SNGŚI IX 135; SGTS II 172–4. JCh

Parzyce (2), wś, łódz., gm. Ozorków, 6 km na płn.-zach. od Ozorkowa: de *Parzicz* 1363 CdP II 308; *Parzice* 1385, *Parzicze* 1398 Łęcz I nr 16, 5443, 5446; *Parzycze* 1511/12 VisitGn 215; *Parzyce* 1511–23 ŁLB II 354; *Parzice*, w *Parziczach* 1564–65 Luwlkp II 139, 156; *Parzicze* 1576 ŹDz XIII 58; *Parzice* 1628–32 Luwlkp III 13; *Parzyce* 1793 MpPerŁęcz; *Parzyce* 1827 Tabella II 78; *Parzyce* 1886 SG VII 879; *Parzyce* 1921 Sk II 53; *Parzyce*, -rzc, *parzycki* 1972 UN 43, 15. Lit.: SHG-Łęcz II 26–7. EB

Parzychówka, wś zaginiona, leżała w okolicy Jasia, krośn.: *Parzichowka* 1510 SHGKr(kartoteka). — Nazwa od n. os. *Parzych* SSNO IV 178 (: *parzyć*, *para*), z suf. -ówka. Lit.: RBiecz 38. IN

Parzychy, cz. wsi Zbójna, dawniej wś, łomż., gm. Zbójna: *Parzychy* 1783–84 RejKor; *Parzychy* 1827 Tabella II 78; *Parzychy* 1839 MpKwat V 2; *Parzychy* 1886 SG VII 879; *Parzychy*, wś 1967 SM 819; *Parzychy*, -rzych 1981 WUN II 689. — Nazwa

od n. os. *Parzych*, w l. mnogiej. Lit.: GórnRWlkp 165. UB

Parzygłowy zob. Pargowo

Parzym zob. Parzeń

Parzymie zob. Parzeń

Parzymiechy, wś, częst., gm. Lipie, 7,5 km na płn. od Krzepic: *Parzymiechy* 1266 Koz VII 5; *Parzimiechi* 1487 Matr I nr 1878; *Parzymiechy* 1511 ŹDz XIII 211; *Parzymiechy* 1511/12 VisitGn 376; *Parzymiechy* 1511–23 ŁLB II 114; *Parzymiechy* 1552 ŹDz XIII 298; *Parzymiechy* 1787 MpPerKr; *Parzymiechy* 1827 Tabella II 79; *Parzymiechy* 1886 SG VII 879; *Parzymiechy* 1921 Sk III 13; *Parzymiechy*, -miech 1981 WUN II 689; gw. *pażymexy*, -niex, *pażymeski*. — Nazwa od przezwiskowej n. os. *Parzymiech, por. *Parzymieszek* SSNO IV 192 (: *parzyć* 'powodować kontakt z czymś bardzo gorącym' SEBań II 507 i *miech* 'przyrząd tłoczący powietrze w piecach kowalckich i hutniczych' Sstp IV 200), w l. mnogiej. Lit.: SHGWiel 133. EB

Parzymięsy zob. Tymianka-Okunie

Parzyn, wś, bydg., gm., Brusy, 12 km na pld.-wsch. od Brus: *Parzyno* (1330) MPH III 123; *Parzyno* (1648) SG VII 879; *Z Parzua*, *Parzyn* 1664 Font XXXII 171, 219; *Parzyn* 1686–87 Font XI–XV 819; *Parzcin*, młyn 1789 Goldb II 178; *Parzyn* 1796–1802 MpSchröt VIII; *Parzyn* — *Parzyn* 1879 KętN 73; *Parzyn*, maj. 1886 SG VII 879; *Parzyn*, niem. *Parzyn* 1921 Sk XI 15, 84; *Parzyn* in. *Parzyn* 1925 Krzep 87; *Parzyn*, os. 1933 SkBy 1247; *Parzyn*, -na, *parzyński* 1972 UN 176, 29; gw. *pażin*. — Nazwa od ap. *para* 'opar, wyziew' Sstp VI 37, z suf. -ino, -in. Wieś leży nad *Jezioirem Parzyńskim*, por.: *Parzyno* 1664 Font XXXII 223, per *Parzyn* a. *Parzyńskie*, Jez. 1965 HW nr 675 i rz. *Parzenica*. Formy *Parzcin*, *Parzyn* są zniekształcone. Lit.: Łuszczynska, PMT V 67; Górnwicz, HE I 23, 121. WK

Parzynczew(o) zob. Parzęczew (2), Parzęczewo

Parzynice zob. Parznice

Parzyno zob. Parzyn

Parzynów, wś, dawniej mto, kal., gm. Kobyla Góra, 6 km na pld.-zach. od Ostrzeszowa: in villa *Parznow* ok. 1300 CdSil XIV 71, 72; Villarium ... *Parznowo* 1360, Nicolaao *Parznowsky* 1395 KW III 163, 681; Iasko de *Parznowo* 1424 Koz V 135; de *Parznowo* 1427 KW IX 95; de *Parznowo* 1457(?) Koz V 135; bona *Parznow* 1474 Matr I

nr 1220; *Parznowo* 1553 *ŻDz* XIII 306; *Parzynów*, niem. *Parschinow* 1886 *SG* VII 880; *Parzynów*, niem. *Parzynow* 1921 *Sk* X 67, 151; *Parzynów* 1952 *UW* 69; *Parzynów*, -nowa 1981 *WUN* II 689; gw. *pazynuuf*, -nova, *pazynoski*. — Według Nieckuli dawniej n. *Parznów*, *Parznowo*, od n. os. *Parzen (< *Parьnъ), por. *Parzech*, *Parzyna* *SSNO* IV 191, 192, z suf. -ów, -owo; wtórnie od XVI w. *Parzynów*. Nazwy niemieckie pochodzą z okresu zaboru pruskiego. Lit.: *SHGWiel* 134; *Koz* III 13; *Nieckula*, -ov- 152; *RymNmiast* 181. *EB*

Parzyńczewice zob. **Parzęczew** (2)

Parzyńczewo zob. **Parzęczew** (1, 2), **Parzęczewo**

Parzyńców zob. **Parzęczew** (2)

Parzypsy zob. **Parypsy**

Parzysz zob. **Paryż**

Pasaria, kol., dawniej wś, olszt., gm. Bartoszyce, 8,5 km na pld.-wsch. od Bartoszyca: *Preymok* 1419, *Preymok* ... hat 2 hocken 1437 *GZ* 134, 44 (tu?); *Passarien* 1533, *Preymocken* 1570, 1575, *Passarien* 1589, *Preymocken* 1608–09, *Passarien* 1620–21; *Preymocken* 1623–24 *HAPr* V 82, 36; *Passaria* villa 1718 *Wijaczka* 426; *Passarien* (*Pasarge*) ok. 1780 *HAPr* IV 325; *Passargen* 1789 *Goldb* I 155; *Passarien* 1796–1802 *MpSchröt* XI; *Passarien* 1820 *Wald* 142; *Passarien* 1920 *MpHA-Pr* I; *Passarien* — *Pasary*, wś 1946 *Ley* I 9; *Passarien* — *Pasaria*, -rii, *pasaryjski* 1948 *MPol* XXVI nr A-78; *Pasaria* — *Passarien*, os. 1951 *Rosp* 232; *Pasaria*, -rii 1981 *WUN* II 689; gw. *pasarijã* *NitschPis* III 261. — Prawdopodobnie wieś miała starszą n. prus. **Prei-mök-*, od dwuczłonowej n. os. *Preymox*, *Preymok* *TAP* 80, 143 (: **prei-* 'przy, koło' + **mök-*, por. stprus. *wisse-mokin* 'wszechmocny', lit. *móku* (*mokėti*), łot. *māku* 'móc' 143 lub prus. n. os. *Macke*, *Makike*, lit. n. os. *Makys*, *Makaitis*: *mākas* 'niezgrabiasz; worek na pieniądze', *makėti* 'brnąć, brnąć po błocie' *Lpvz* II 136, 138). Nazwa *Pa-serja o budowie i etymologii jak n. m. *Pasłęka* (zob.). Inaczej *TAP* 74, który widzi w nazwie prus. antropim *Pas-seria*, por. lit. n. os. *Pašerys* (nigdzie niepotwierdzoną), oraz *Šereika*, też *Šerys*, *Šerāitis* (: *šėrtis* 'linieć', *šerys* 'szczecina') *Zinkevicius* 204. Substytucyjne cechy niem.: geminata *ss*, wahanie *i(j)* : *g*, zakończenie *-e*, *-en*. Nazwa spolonizowana jako *Pasary*; po 1945 r. ustalono postać *Pasaria* (por. też gw. formę). Lit.: *PrzybBalt* 203. *RP*

Paschkerwitz zob. **Pasikurówice**

Paschkowicz zob. **Strzeganiowice**

Paschwitz zob. **Strzeganiowice**

Pasek (1), dawniej *Nowy Pasek*, wś, i *Stary Pasek*, przys., w XX w. wś, ostrol., gm. Klembów, 9 km na wsch. od Radzymina: *Paszek*, młyn 1783 *MpPerMz*; *Pasek*, młyn 1783–84 *RejKor* 632; *Pasek* 1827 *Tabella* II 79; *Pasek* 1839 *Mp-Kwat* IV 3; *Pasek* 1886 *SG* VII 880; *Pasek*, wś 1902 *Przew* II 51; *Pasek Nowy*, *Pasek Stary*, dwie wsi 1921 *Sk* I 142; *Pasek* 1952 *UW* 43; *Pasek Nowy*, *Pasek Stary*, dwie wsi 1967 *SM* 819; *Nowy Pasek*, -wego -ska, *Stary Pasek*, -rego -ska, wś i przys. 1981, 1982 *WUN* II 596, III 332; *Nowy Pasek*, po zmianie *Pasek*, -ska, *pasecki* 2003 *DzU* nr 229, poz. 2288. — Nazwa wsi od n. młyna, ta od n. os. *Paszek* *SSNO* IV 196. Forma *Pasek* powstała w wyniku mazurzenia (i być może adideacji do ap. *pasek*). Współcześnie dwa obiekty o n. zestawionych; człony dyferencyjne od przym. *nowy*, *stary*. *UB*

Pasek (2), cz. wsi Łokietnica, okresowo wś, płoc., gm. Gostynin: *Pasek*, mł. XVI *AtMz* 203; *Paszek*, mł. 1792 *MpPerRw*; *Pasek* 1877 *Zin* II 30; *Pasek*, wś 1886 *SG* VII 880; *Pasek*, os. 1902 *Przew* II 51; *Pasek*, kol. 1967 *SM* 819; *Pasek*, -ska, cz. wsi 1971 *UN* 125, 34. *UW*

Pasewark zob. **Jantar**

Pasichy, wś, łomż., gm. Grabowo, 8 km na pld. od Szczuczyna: *Grędi Pasichii* 1577 *ŻDz* XVI 363; *Grędy pasichy* 1783 *MpPerMz*; *Pasichy* 1783–84 *RejKor* 658; *Grędy pasiechy* 1827 *Tabella* I 148; *Pasichy* 1886 *SG* VII 881; *Pasichy*, -sich 1981 *WUN* II 689. — O członie pierwszym n. zob. *Grądy-Michały*, człon drugi od n. os. *Pasich* (: *pas*, *pasać*) *RymSEN* II 211, w l. mnogiej. *UB*

Pasie (1), wś, sier., gm. Brąszewice, 12 km na ptn.-zach. od Łozczewa: *Pasie*, pustk. 1877 *Zin* II 30; *Pasie*, wś 1902 *Przew* II 51; *Pasie* 1921 *Sk* II 99; *Pasie*, -siów, *pasiewski* 1972 *UN* 50, 8. — Nazwa od n. os. *Paś*, *Pasz* (od im. na *Pa-*, typu *Pakoślaw* lub *Paweł*) *RymSEN* II 213, w l. mnogiej. *EB*

Pasie (2), cz. wsi Pawelce, okresowo wś, sier., gm. Klonowa: *Pasie*, pustk. 1877 *Zin* II 30; *Pasie*, pustk. 1886 *SG* VII 881; *Pasie*, wś 1921 *Sk* II 97; *Pasie*, wś 1933 *SkBy* 1247; *Pasie*, os. 1967 *SM* 819; *Pasie*, -si, cz. wsi Pawelce 1972 *UN* 50, 32; *Pasie*, -si 1981 *WUN* II 698. *EB*

Pasieczna, wś, wałb., gm. Jaworzyna Śląska, 9 km na ptn.-zach. od Świdnicy: *Pezeycna* 1239

Pasieczna

SUR II 110; *Zedlce*, oder *Pasechna*, *Sedlce* sive *Pa-sechna* 1255 SUR III 102, 103; *Sedelicz* 1279 Reg nr 1620; *Sedeliz* 1280 SUR IV 253; *Cedelitz* 1323 Reg nr 4293; *Zedlitz* (pagus) 1651/52 J I 257; *Zedlitz* 1743 SNGŚI IX 136; *Zedlitz* 1785 Z V 524; *Zedlitz* 1845 K 770; *Piaseczno* 1887 SG VIII 48; *Piaseczno* (*Zedlitz*) 1900 Myc 41; *Zedlitz*, *Piaseczno* 1941 Wrzosek 20; *Zedlitz* — *Pasieczna*, *-ej*, *pasieczceński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pasieczna*, *-nej* 1981 WUN II 689. — Wieś nosiła dwie nazwy: *Pasieczna*, od ap. *pasieka*, zob. n. *Pasieka* (1), z suf. *-na* (Borek), oraz n. *Siedlce*, od zdrobniałego ap. *siedlec (: *siodło*) 'siedlisko, siedziba', w l. mnogiej. Nazwę zmieniono jako *Zedlitz*. W zapisach niem. widoczne wahanie w pisowni spółgłoski nagłosowej z : s : c. Autorzy SG, Mycielski oraz Wrzosek rekonstruują n. pol. w formie *Piaseczno*, od przym. *piaseczny* (: *piasek*). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pasieczna*. Lit.: SNGŚI IX 136; Borek, *-hn-* 173; SGTS XV 354–5. JCh

Pasieczna zob. **Piaseczna** (3)

Pasiecznik, wś, jel., gm. Lubomierz, 7 km na pld.-wsch. od Lubomierza: *Spyllarsyff* ok. 1300 CdSil XIV 126; *Spilner* (!) (1375) K 646; parochialem *Spiler* 1666/67 J I 354; *Spiller* 1677 J IV 140, 141; *Spiler* 1786 Z VI 134; *Spiller* 1845 K 646; *Spiller* 1941 Wrzosek 35; *Spiller* — *Pasiecznik*, *-a*, *pasiecznicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pasiecznik*, *-ka* 1981 WUN II 689. — Pierwszy zapis niejasny; n. niem. *Spiller* od nazw. właścicieli von *Spiller*, por. *Spiller* Gott 467 (: *śrwniem. spilær* 'muzykant, grajek' Brech II 638). Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pasiecznik*. Lit.: SNGŚI IX 136; SGTS II 176–81. JCh

Pasieczniki, dziś **Pasieczniki Małe**, przys., dawniej wś, i **Pasieczniki Duże**, wś, biał., gm. Dubicze Cerkiewne i Hajnówka, 7 km na pld.-zach. od Hajnówki: uroczysko *Pasieczników*, Jahodnik z *Pasiecznikami* 1775–89, *Пасечнику* 1878–86 Kond 152; *Pasieczniki* 1902 SG XV/2, 433; *Pasieczniki Małe* i *Pasieczniki Wielkie*, dwie wsi 1921 Sk V 25; *Pasieczniki Duże* i *Pasieczniki Małe*, dwie wsi 1933 SkBy 1247; *Pasieczniki Duże* i *Pasieczniki Małe*, dwie wsi 1967 SM 819; *Pasieczniki Małe*, *-nik* *-lych*, *Pasieczniki Wielkie*, *-nik* *-kich* 1981 WUN II 689; *Pasieczniki Wielkie*, po zmianie *Pasieczniki Duże*, *-ik* *-ych*, *pasiecznicki* 2002 DzUr nr 233, poz. 1964; gw. brus. *kraski*, *-ouj/pasochnyki*, *-nyk*, *pasochnycki*. — Nazwa od ap. *pasiecznik* 'człowiek zajmujący się hodowlą pszczół' SpXVI, XXIII 275, w l. mno-

giej. Człony odróżniające w n. zestawionych od przym. *duży*, *mały*, *wielki*. Oboczna n. gw. *Kraški* od nazw. *Kraško* (rodu zamieszkującego tę wieś), w l. mnogiej. Do nazw. por. ap. *krasa* 'piękno, uroda'. Lit.: Kond 152. EB

Pasieczniki Duże zob. **Pasieczniki**

Pasieczniki Małe zob. **Pasieczniki**

Pasieczniki Wielkie zob. **Pasieczniki**

Pasieczno, cz. Tomaszowa Lubelskiego, dawniej wś, zamoj.: *Pasieczno*, os. 1886 SG VII 882; *Pasieczno*, wś 1902 Przew II 51; *Pasieczno*, wś 1921 Sk IV 108; *Pasieczno*, *-na* 1981 WUN II 689; gw. *pašečno*, *-nego*. — Nazwa od ap. *pasieka*, zob. n. *Pasieka* (1), z suf. *-no*. Lit.: Borek, *-hn-* 173; CzChełm 186. BCz

Pasieka (1), os., dawniej wś, bydg., gm. Trzemeszno, 3 km na pln. od Trzemeszna: *Wies Pasieka* 1789 MKI(Tab 36, 141); *wieś Pasieki* 1816 Koz V 136; *Pasieka* 1846 KsP 503; *Pasieka* 1886 SG VII 884; *Pasieka* 1921 Sk X 50; *Pasieka*, *-ki*, *pasiecki*, wś 1972 UN 181, 32; *Pasieka*, *-ki* 1981 WUN II 650. — Nazwa od ap. *pasieka* 'zespół uli z pszczołami; polana w lesie, gdzie wypasa się bydło' SpXVI, XXIII 275–6, też 'zasiek; pszczelnik' SL IV 57 oraz 'miejsce, gdzie wyrabano las, karczowisko; gw. pastwisko' SW IV 74. Nazwa uległa przejściowo pluralizacji. ZZ

Pasieka (2), cz. mta Kozięgłowy, dawniej wś, częst.: *Pasieka*, młyn 1783–84, *Pasiek* (!) 1787 SHGKrMat 219; *Pasieka*, młyn 1877 Zin II 30; *Pasieka*, os. młyn. 1886 SG VII 882; *Pasieka*, wś 1921 Sk III 17; *Pasieka*, os. mł. 1933 SkBy 1247; *Pasieka*, *-ki* 1981 WUN II 690. — Początkowo n. określała młyn, później osadę. IN

Pasieka (3), wś, lub., gm. Kraśnik, 5 km na pln.-wsch. od Kraśnika: *Pasieka* 1781–82 WPar 670; *Pasieka* 1787 Spis 442; *Pasieka* 1827 Tabella II 79; *Pasieka* 1877 Zin II 30; *Pasieka* Księży 1886 SG VII 882–3; *Pasieka* 1902 Przew II 51; *Pasieka* 1921 Sk IV 39; *Pasieka*, *-ki* 1981 WUN II 690. — Okresowo n. zestawiona, z członem odróżniającym od przym. *księży* (: *ksiądz*); wieś należała do klasztoru kanoników regularnych w Kraśniku. Historycy uznają ją za kontynuację zaginionej na początku XVI w. wsi *Bieliny*, zob. *Bieliny* (2), oraz jej części, zwanej *Pasieczną Wolą*. Lit.: SHGLu IV 102–3; KosLu 69. IN

Pasieka (4), wś, płoc., gm. Dobrzelin, 3 km na zach. od Żychlina: *Pasieka* (!) 1576 ŻDz XIII 109; *Pasieka* 1793 MpPerłęczę; *Pasieka* 1827 Tabella II

79; *Pasieka* 1886 SG VII 882; *Pasieka* 1921 Sk I 57; *Pasieka, -ki, pasiecki* 1974 UN 41, 19. EB

Pasieka (5), wś dziś nieistniejąca, leżała w par. Pszczonów, skiern.: *Pasieka* 1881, 1886 SG VII 882. UW

Pasieka (6), wś, słup., gm. Miastko, 1,5 km na pld. od Miastka: *Karlstal* 1936 Mp-25 (Falkenhage 2069); *Karlthal* — *Pasieka, -ki, pasiecki* 1950 MPol nr A-8; *Pasieka* — *Karlthal*, os. 1951 Rosp 233; *Pasieka, -ki* 1981 WUN II 690. — Dawna n. niem. od im. *Karl* + *-thal*. Nazwę *Pasieka* wprowadzono urzędowo po 1945 r. BCz

Pasieka (7), wś, tarnob., gm. Modliborzyce, 12,5 km na pln. od Janowa Lubelskiego: *Pasieka* 1870 Cat 31; *Pasieka*, wś i folw. 1877 Zin II 30; *Pasieka* 1886 SG VII 882; *Pasieka* 1902 Przew II 51; *Pasieka* 1921 Sk IV 35; *Pasieka, -ki, pasiecki* 1971 UN 110, 17. — Nazwa od ap. *pasieka* 'miejsce, gdzie hoduje się pszczoły' Sstp VI 43. IN

Pasieka (8), wś, włoc., gm. Izbica Kujawska, 2 km na pln.-wsch. od Izbicy Kujawskiej: mol. *Pasiecha* 1598 Vlad XXI 50; molendino *Pasieka* 1634 Rpodbrz 228; *Pasieka* 1674 Rpodg 151; *Pasieka* hollendry 1827 Tabella II 79; *Pasieka*, wś 1886 SG VII 882; *Pasieka, -ki, pasiecki* 1970 UN 82, 19. — Wieś powstała z os. młyńskiej nad rz. Zgłowiączką; n. od n. *Osady*. AG

Pasieka zob. Nowodomki, *Pasieka Otfinowska*, *Pasieki* (4, 5), *Piasiek* (7), *Platerów*

Pasieka Dolna zob. *Górne* (1)

Pasieka Górna zob. *Górne* (1)

Pasieka Księża zob. *Pasieka* (3)

Pasieka Nowa zob. *Nowodomki*

Pasieka Otfinowska, wś, tarn., gm. Żabno, 6,5 km na pln.-zach. do Żabna: *Pasieka* 1794 Ga Ff2; *Pasieka* 1886 SG VII 883; *Pasieka Otfinowska* 1886 Bigo 142; *Pasieka Otfinowska* 1921 Sk XII 11; *Pasieka Otfinowska, -ki -kiej, pasiecki* 1964 UN 5, 29. — Człon odróżniający od n. pobliskiej wsi *Otfinów*, w formie przymiotnikowej. IN

Pasieka Wałowska, wś, skiern., gm. Rawa Mazowiecka, 3 km na pln.-zach. od Rawy Mazowieckiej: *Pasieka pod Wałowcami*, os. 1886 SG VII 882; *Pasieka Wałowska*, os. 1967 SM 820; *Pasieka Wałowska, -ki -kiej* 1981 WUN II 690. — Człon odróżniający od n. *Wałowice*, w formie wyrażenia przymikowego, wtórnie w formie przymiotnika. UW

Pasieki (1), wś, biał., gm. Narewka, 24,5 km na pln.-wsch. od Hajnówki: *Pasieki*, urocz. XVIII,

na *Pasiekach*, obręb 1792 Kond 153; *Pasieki*, os. 1902 SG XV/2, 433; *Pasieki*, wś 1921 Sk V 9; *Pasieki, -siek* 1981 WUN II 691; gw. *paśeka, -ki, paśecki*. — Nazwa od ap. *pasieka* 'większa liczba uli; miejsce na którym las wyrąbano, karczowisko; pole orne wśród lasu' SW IV 74, w l. mnogiej; por. też n. *Pasieka* (1). Lit.: Kond 153. EB

Pasieki (2), wś., elbl., gm. Elbląg, 9 km na pln.-zach. od Pasłęka: des dorffess zcu *bartkaym* (1377), Hansze molner von *Bartkaim* (1384), zcu *Bartkaym* (1385) MWRm V 27, 129, 150; *Bartkaym* 1411/19 Ger 17; diese ... dorffer ... *Bartkaym* 1457 AST IV 598; *Bartkaym Bartkam*, wś 1789 Goldb II 7; *Bartkam* 1796–1802 MpSchröt X; *Bartkamm* 1920 MpHAPr I; *Bartkami* 1924 Kerstan 138; *Bartkamm* — *Pasieki, -k, pasiecki* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Pasieki, -siek* 1981 WUN II 691. — Dawna n. prus. *Bartkaym* od **bart-*, por. lit. *bartis, bařtys* 'ul pszczeli' lub od n. os. *Bartho* + prus. *caymis* 'wieś'. Kerstan objaśnia n. jako 'wieś Barta' (który pochodził prawdopodobnie z Barcian koło Kętrzyna, skąd uciekł po drugim wielkim powstaniu Prusów). Po 1945 r. ustalono n. *Pasieki*, która nawiązuje częściowo do n. pruskiej. Lit.: Ger 17; Kerstan, Die Geschichte des Kreis Elbing, 1925, 138–40; Toporov Prus I 199–200; Blazienė II 26, 311–2. RP

Pasieki (3), wś, ostroł., gm. Goworowo, 12 km na wsch. od Różana: *Pasieki* 1877 Zin II 31; *Pasieki* 1886 SG VII 884; *Pasieki* 1921 Sk V 59; *Pasieki, -siek* 1981 WUN II 691. UB

Pasieki (4), wś, rad., gm. Ciepiałów, 15,5 km na pln.-zach. od Lipska: *Pasieka*, kol. 1877 Zin II 30; *Pasieka*, kol. 1886 SG VII 882; *Pasieki* 1902 Przew II 52; *Pasieki*, wś 1921 Sk III 22; *Pasieki, -siek, pasiecki* 1966 UN 26, 7. Lit.: KopRad 213. IN

Pasieki (5), wś, tor., gm. Bobrowo, 8,5 km na pld.-zach. od Brodnicy: *Paszka* od *Pasieka*, Nsaß 1789 Goldb II 179; *Roonsdorf* al. *Paszek* — *Pasieka* 1879 KętN 59; *Pasieki*, niem. *Roonsdorf*, dobra 1886 SG VII 885; *Pasieki*, niem. *Roonsdorf*, os. 1921 Sk XI 6, 84; *Pasieki*, folw. 1933 SkBy 1248; *Pasieki*, os. 1967 SM 820; *Pasieki, -siek, pasiecki* 1972 UN 173, 29. — Dawniej n. *Pasieka*, zob. *Pasieka* (1), wtórnie w l. mnogiej. Oboczna n. *Paszka*, może od n. os. *Paszek*, w formie dopełniacza (wieś *Paszka*), wtórnie *Paszek*. Nazwa niem. nadana w okresie zaboru pruskiego. RP

Pasieki (6), wś, zamoj., gm. Tomaszów Lubelski, 5,5 km na zach. od Tomaszowa Lubelskiego:

Pasieki

[*Pasiek*] 1630 Janeczek 163; *Pasieki* 1839 MpKwat VI 9; *Pasieki* 1886 SG VII 884; *Pasieki* 1902 Przew II 52; *Pasieki* 1921 Sk IV 107; *Pasieki*, *-siek*, *pasieczanski* 1970 UN 120, 26; *Pasieki*, *-siek* 1981 WUN II 691; gw. *paśeki*, *-šek*, *paśecki*. — Nazwa od ap. *pasieka*, w l. mnogiej. Wieś leży wśród lasów, w których mieszkali bartnicy i pasiecznicy, zob. SG VII 884. Powstała dzięki działalności osadniczej Tomasa Zamoyskiego w XVII w. w dobrach Łosiniec i Rogoźno. Lit.: CzChelm 186; Janeczek 163. BCZ

Pasieki zob. **Pasieka** (1)

Pasierbice zob. **Pasierby**

Pasierbie zob. **Pasierby**

Pasierbiec, wś, nowosąd., gm. Limanowa, 7,5 km na ptn.-zach. od Limanowej; *Passyrbyecz* 1479 SHGKr(GZ 21, 35); *Pasierbiecz* 1529 LR 334; *Pasierbiecz* 1538 SHGKr(AGAD 81); *Paszirbiecz* 1581 ŻDz XIV 131; *Pasierbiec* 1629 RPobKr 204; *Pasierbiec* 1794 Ga Ff2; *Pasierbiec* 1886 Bigo 142; *Pasierbiec* 1886 SG VII 885; *Pasierbiec* 1921 Sk XII 20; *Pasierbiec*, *-rbca*, *pasierbicki* 1964 UN 6, 24; gw. *paśyrbéc*, *-pca*, *paśyrbéc*ki. — Nazwa od n. os. *Pasirb* SSNO IV 194 (: *pasirb*/*pasierb*), później *Pasierb*, z suf. *-'ec*. Według Bańkowskiego pierwotna forma n. to *Pasirbicz*, od n. os. *Pasirbicz*, z suf. *-jś* oraz zmianą asymilacyjną *-ecz* > *-ec*. Forma *Pasierbiec* powstała w wyniku przejścia *-ir-* > *-er-*. Lit.: LKrak 109; PŚąd I 86; BańMorf 137. IN

Pasierby, wś, leszcz., gm. Pępowo, 12 km na pld.-wsch. od Krobi; *Pasirbicz* (1310)1608 KW II 275; de *Paszirbice* 1394 Lek II nr 1611; *Paszirbice* 1406 RWlkp I nr 589; *Parziszbicz* 1410, *Passyrbice* 1411 RWlkp II nr 299, 328; *Pasirzbicze* 1413, de *Passzirbycze* 1420 RWlkp III nr 528, 846; de *Paszirzbicze* 1424 RWlkp II 1009; *Passyrbycze* 1428, *Pasirbice* 1429 SHGPN III 604; *Pasirzbicze* 1450 Koz III 14; villa *Passierbice* tota deserta 1510 NKs 121; *Passzyrbycze* 1523, *Pasyrbycze* 1531 SHGPN III 604; *Pasierby* al. *Pasierbie* i *Pasierbice* 1886 SG VII 885; *Pasierby* 1921 Sk X 17; *Pasierby*, *-sierb*, *pasierbski* 1970 UN 78, 17. — Nazwa od n. os. *Pasirb*, *Pasirzb*, *Pasierb*, z suf. *-ice*. Historycy nie lokalizują dokładnie położenia średniowiecznej wsi *Pasierbice*. Prawdopodobnie w XIX w., na gruntach dawniej wsi, na jednym z działów powstała nowa wieś o n. *Pasierby* (też *Pasierbie*), nawiązującej do starej n. wsi. Forma *Pasierby* pochodzi od n. os. *Pasierb*, w l. mnogiej, wariant *Pasierbie* od przym. *pasierbi* w rodzaju

nijkim. Lit.: SHGPN III 604–7; PPozn 222–23; BańMorf 110, 113. ZZ

Pasikonie, wś, warsz., gm. Kampinos, 10 km na wsch. od Sochaczewa; *Passikonye* 1423 Mkm I 9; *Pasikonye* (1444)1456 SHGRw(MK 3, 301v); Abraham Paszykomy de *Paszykonye* 1451 SHGRw(Ep. 5, 54); *Passykonye* 1510 Matr IV/1, nr 988; *Pasikonie* 1792 MpPerRw; *Pasikonie* 1827 Tabella II 79; *Pasikonie*, folw. 1839 MpKwat III 3; *Pasikonie*, folw. 1886 SG VII 885; *Pasikonie*, kol. 1933 SkBy 1248; *Pasikonie*, wś 1952 UW 38; *Pasikonie*, *-koń* 1981 WUN II 691. — Nazwa od przezwiskowej n. os. *Pasikoń* SSNO IV 193 (: *paść* i *koń*), w formie pluralnej. UW

Pasikońska Wola zob. **Wola Pasikońska**

Pasikurowice, wś, wroc., gm. Długołęka, 14 km na ptn.-wsch. od Wrocławia; Dörfer *Passicurowicz* 1332, Df *Passicurowitz* 1339 Reg nr 5126, 6284; *Paschkurwicz* (1406) K 473; *Paschkerwitz* 1743 SNGŚI IX 138; *Paschkerwiz* 1785 Z IV 374; *Paschkerwitz* 1845 K 473; *Paschkerwitz* 1886 SG VII 880; *Paschkerwitz* (*Pasterzowice*) 1900 Myc 76; *Paschkerwitz*, *Paskorowice* 1941 Wrzosek 22; *Paschkerwitz* — *Pasikurowice*, *-ic*, *pasikurowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pasikurowice*, *-ic* 1981 WUN II 691. — Nazwa od niepoświadczanej n. os. *Pasikur, por. wyżej n. os. *Pasikoń*, z suf. *-owice*, zniemczona w formie *Paschkerwitz*. Mycielski błędnie zrekonstruował n. jako *Pasterzowice*, Wrzosek natomiast jako *Paskorowice*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pasikurowice*. Lit.: SNGŚI IX 138. JCh

Pasimiechy zob. **Paśmiechy**

Pasirbice zob. **Pasierby**

Pasirbicz zob. **Pasierbiec**

Paskaynen zob. **Piskajmy**

Pasken zob. **Paski** (1)

Paski (1), dziś *Paski Małe* i *Paski Wielkie*, wś i os., notowane do 1967 r., suwał., gm. Pisz i Biała Piska, 14 km na pld. od Pizsa; *Cziperto* 1540, *Paschke* 1579 BiałKol 52, przyp. 248; *Kownatka* 1783 MpPerMz; *Groß Paasken*, *Klein Paasken* od. *Kownatta*, dwie wsi 1785 Goldb III 99, 143; *Kl. Paaszken* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Paszkin Mały* 1839 MpKwat V 1; *Paasken* (*Kownaten*) ok. 1850 SzcześTeka 102; *Gr. Paasken* — *Paski*, *Kl. Paasken* — *Kownaty* 1879 KętN 150; *Kownata*, *Małe Paski*, niem. *Klein Paasken*, wś 1883; *Małe paski* al. *Kownata*, wś 1885 SG IV 519, VI 32; *Paski*, niem. *Gross Paasken*, *Klein*

Paasken, dwie wsi 1886 SG VII 886; *Paski* — *Pasken*, *Paski Małe* — *Klein Pasken*, *Paski Wielkie* — *Gross Pasken* 1941 Choj 119; *Pasken*, *Klein Pasken* — *Paski Małe* al. *Kownato*, wś, *Koenigstal-Abbau* 1938, *Gross Pasken* — *Paski Duże*, os. 1946 Ley I 92, 90; *Pasken* — *Paski Małe*, -sków *Małych*, *matopasecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Königstal-Abbau* — *Paski Wielkie*, -ków *Wielkich*, *wielkopasecki* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Paski Małe*, -ów -ych — *Pasken*, wś, *Paski Wielkie*, -ów -ich — *Königstal-Abbau (Gross Pasken)*, os. 1951 Rosp 233; *Paski Wielkie*, *Paski Małe* 1967 SM 821. — Pierwszy zapis niejasny. Według Białuńskiego *Paski* otrzymały przywilej lokacyjny w 1495 r. Nazwa od n. os. *Paszek*, *Paszko* SSNO IV 196 (: *Paweł* lub *Pakostaw*), w l. mnogiej; por. Jan Chryzostom *Pasek*, pisarz z XVII w. z Gosławicy na Mazowszu. Forma *Paski* powstała w wyniku mazurzenia. Człony odróżniające w n. zestawionych: niem. *Klein*, *Gross* = pol. *Małe*, *Wielkie*. Nazwy *Kownata*, *Kownaty*, oboczne lub pierwotne dla wsi *Paski Małe*, od n. os. i n. herbu *Kownata* SSNO III 115, też w l. mnogiej. W 1938 r. wprowadzono urzędowo n. niem. *Königstal-Abbau*. Po 1945 r. ustalono n. *Paski Małe*, *Wielkie*. Lit.: Pisz. Z dziejów miasta i powiatu, 1970, 172; GórnrWrm 223; BiałKol 52, 56, 73; BiałPrzem 18, 83, 172. RP

Paski (2), dziś *Stare* i *Nowe Paski*, dwie wsi, skiern., gm. Teresin, 10 km na wsch. od Sochaczewa: *Paski* 1282, *Peski* 1285 KkM 23, 26; *Passki* 1386 SHGRw; *Paski Salone ... Starze* (?) 1579 ŻDz XVI 145; *Piaski* (!) 1792 MpPerRw; *Paski* 1827 Tabella II 79; *Paski* 1839 MpKwat III 3; *Paski* 1886 SG VII 886; *Paski* 1921 Sk I 182; *Paski* 1952 UW 38; *Paski* 1967 SM 821; *Nowe Paski*, *Stare Paski*, -ych *Pask* 1981, 1982 WUN II 574, III 317. — Nazwa od n. os. *Paszek* w formie pluralnej. W XVI w. dwie części wsi o n. zestawionych: *Paski Szalone* i *Paski Starze*, w których drugie człony pochodzą od n. os. *Szalony* (: *szalony*) oraz od n. os. i heral. *Starza* SSNO V 273, 196. Lit.: GórnrWlkp 110. UW

Paski Duże zob. *Paski* (1)

Paski Małe zob. *Paski* (1)

Paskowa Wola zob. *Pasztowa Wola*

Paskrza, os. zaginiona, leżała prawdopodobnie w dawnej ziemi łeczyckiej: Dirslaus de *Pascrza* (?) 1398 Łęcz I nr 5456; Koz VII 7. — Nazwa od n. os. *Paskrza*, por. Dyrslao *Pascrza* 1392 Łęcz I

nr 2290 (według SSNO n. niejasna, według Babika to niepoświadczona n. os. **Paskier(z)*, z niem. **Pas(s)ker*). Por. też dawną n. rz. *Paskrza*, dziś Gnida, której n. jest izolowana, stąd różne etymologie. Rozwadowski wiąże n. z rdzeniem *paskud-*, por. *paskuda* 'zło, szkoda', dawn. 'nieczystości, brudy' (: psł. *po-skōditi 'uczynić ubogim') SEBor 415, też SEBań II 510. Rudnicki daje słow. objaśnienie **pa-(s)skr-ja*, rzeczka 'gdzieniegdzie iskrząca się'. Rieger, Wolnicz dopuszczają związek z ap. *kra* lub ide. **sker-* 'ciąć'. Lit.: Rozwadowski, Rocznik Slawistyczny I 51; Rudnicki, Praslówiańszczyzna — Lechia — Polska, 1961, 66; Rieger, Wolnicz, Nazwy rzeczne w dorzeczu Warty, 1975, 111–2; Babik 498. EB

Paskrzyn, wś, piotr., gm. Ręczno, 13 km na pld.-zach. od Sulejowa: *Parsklin* 1398 Koz VII 4; *Parszklyn* 1511 ŻDz XIII 200; *Parsklyn* 1511–23 ŁLB II 197; *Parsklin* 1552 ŻDz XIII 269; *Paskrzyn* 1791 MpPerSd; *Paskrzyń* 1827 Tabella II 79; *Paskrzyn* 1886 SG VII 886; *Paskrzyn* 1921 Sk II 76; *Paskrzyn*, -na, *paskrzyński* 1974 UN 46, 33; gw. *paskŹyń*, -ńa, *paskŹyński*. — Początkowo n. *Parsklin, od n. os. *Parskla, z suf. -in. Do n. os. por. czasownik *parskać* 'prychać, kaszleć' SpXVI, XXIII 261. Późniejsza zmiana na *Paskrzyn* spowodowana uproszczeniem grupy spółgłoskowej -rs- > -s- oraz trudną do objaśnienia zmianą -kl- > -krz-, może w wyniku adideacji do n. os. lub n. w. *Paskrza*. Postać *Paskrzyń* powstała prawdopodobnie pod wpływem innych n. m. z miękkością w wygłosie. Lit.: SHGŁęcz II 27; Nieckula, -ov- 295. EB

Paskrzyn-Placówka zob. *Placówka*

Paskudy, wś, biał., gm. Ulan-Majorat, 8 km na pln.-zach. od Radzyna Podlaskiego: *Paskudy* 1507 SHGLu III 176; *Paskvdy* 1529 LR 425; *Paskudy* 1531, 1552, 1580 ŻDz XIV 386, 400, 426; *Paskudy ... z Paskud* 1620 RPobLu 194; *Paskudy* 1787 Spis 430; *Paskudy* 1827 Tabella II 79; *Paskudy* 1886 SG VII 886; *Paskudy* 1921 Sk IV 76; *Paskudy*, -kud, *paskudzki* 1970 UN 115, 34. — Nazwa od n. os. *Paskuda* SSNO IV 194 (: *paskuda*, *paskudzić* 'cudzołożyć' Sstp VI 46), w l. mnogiej. Lit.: SHGLu III 176; KosLu 69. IN

Paskuwka zob. *Paszkwówka*

Paślawki, os., dawniej wś, olszt., gm. Sępólno, 8 km na pln.-zach. od Korsz: *Pauselauke* 1340 Ger 117 (w Natangii); in campo dicto *Pauselauke* (1340) PrUr III 232; Gerhardo *Paslaco* 1348 PrUr

IV 255; [Gerhard] de *Pasloc* 1355, de *Pasloc* de Prusia 1357 PrUr V 174, przyp. 2, 175; (Girardus) *Pasloch* 1358, Girardus *Pasloch* 1361 PrUr V 357, 564; *Paistlauken* 1365 Ger 112 (raczej Beżławki, PrUr V 273, przyp. 1); *Parstlawke*, *Parstlawken* (!) 1437 GZ 71, 72; *Payslaugken* 1533, 1589, 1620–21 HAPr V 82; *Groß Passlack*, maj., *Klein Passlack* od. *Sawadden*, folw., *Paaslack* s. *Parlack* 1789 Goldb I 156, 153; *Parlack* s. *Paaslack*, *Gross Passlack*, maj., *Sawadden* (*Klein Paßlak*), folw. 1780 HAPr IV 325, 364; *Gr. Paaslack* 1796–1802 MpSchröt X; *Paaslack*, maj. 1820 Wald 96; *Zawada* (*Kl. Passlack*) 1882 KętL 568; *Passlack* 1920 MpHAPr I; *Passlack* — *Paślawki* al. *Zawada*, dw., młw. 1946 Ley I 9; *Passlack* — *Paślawki*, *-wek*, *paślaweck* 1947 MPol XXV nr 111; *Paślawki*, *-wek* 1981 WUN II 691. — Pruska n. *Pauselauks, od n. os. *Pause (*Paucze*), por. lit. *Pauza* Ger 117, też *Páuša*, *Páuža* (: niem. *Pause*, pol. *Pawsza*, *Pauszec* : *Paweł* Lpvż II 412) + *lauks 'pole'. Później występuje w zapisach zniemczonych *Pasloc*, *Pasloch*, *Passlack* oraz *Payslaugken*, *Parstlawken*; po podziale wsi pojawiają się przy nazwie niem. członki od przym. *gross*, *klein*, które uległy elipsie. Przykłady par nazw *Maud-* : *Majdy*, *Laym-* : *Lamzda*ją się przemawiać za tym, że postać *Pais(t)*-może być wariantem *Paus-* jako bardziej przejrzysta znaczeniowo (por. lit. *piestà*, łot. *piesta* 'moździerz, stępa' SESmocz 455). Nazwa *Paślawki* jest fonetyczno-fleksyjną adaptacją n. niemieckiej. Lit.: PrzybBalt 203. RP

Pasłęk, mto, elbl.: fundavimus civitatem in territorio *Pazlok* ... primos locatore, qui de Hollandia venerant, *Hollandt* appellavimus, bona Gerkoni de *Pazlok* 1297 MWrm I 61(R); czy *Paślok* 1303, 1306, *Gegeben Paślog*, *Paślok* 1390 PrUr I/2, 492, 539, 559; inter bona ... *Crisburch et Pazlok* 1310 MWrm I 263; civitatis nostre *Holland[e]n[sia]*, *Hollandn* 1319 PrUr II 167; in *Hollant* (1345)XIV PrUr III 634; in opido *Holland* 1383 MWrm V 111; Heynrici de Castro alias *Pasloci* 1393 MWrm III 214; Ciuitas *Holland* 1402–08 GermerSied 211; czy *Holland* 1417 Font XXIX 217; civitas *Hollant* 1426–51, 1445–49 GermerSied 211; *Hollant* 1510 Font LXV 321; civitas *Holland* 1563 GermerSied 211; *Preußisch Holland* od. *Holland* 1789 Goldb I 81; *Pr. Holland* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Preussisch Holland*; *Holland*, *Preusch Holand*, okolice *Preussholandu* 1807 Font XXVI 90, 122, 138, 141; *Holqđ*, *Holand*,

Holland, *Holqđ Pruski*, także *Pasłęk* ... albo *Wąska* (*Weseke*), niem. *Preuss. Holland* 1882 SG II 95, 98, 102; *Pasłęk* — *Preussisch Holland* 1941 Choj 119; *Preussisch Holland* — *Pasłęk*, *-a*, *paśłęcki* 1946 MPol XXIV nr 44; *Pasłęk*, *-ka* 1981 WUN II 681. — Niemiecka n. mta *Hollandt*, później z członem *Preussisch* 'pruski', zawdzięcza swoją genezę holenderskim osadnikom przybyłym na te tereny w XIII w.; n. przejęta do j. polskiego jako *Holand*, *Holqđ*. Nazwa *Pasłęk* (znana w XIX w. ze zmianą suf. *-uk- < -ek*) jest fonetyczną adaptacją n. zamku huse *Paślok* 1267 PrUr I/2, 190, też KętL 191, a ta od prus. (n. rz. lub) krainy *Pasalukis; por.: per flumen *Passaluc* 1243 MWrm I 6, per ... *Pazolucensem* provincias 1231, terre, *Passaluc* 1250 PrUr I/1, 64, 172. Nazwa złożona z prus. przedrostka *pa-* 'pod' + **sal-* (: pie. **sal-* 'płynąca woda, prąd, strumień', prus. *salus* 'deszczowa struga'; por. też n. rz. *Sala*, przepływającej na pld.-wsch. od *Paśłęka*, być może do niej nawiązuje nazwa), z suf. *-uk-* (w substytucji niem. *-ok*, *-og*, z regularnym wahaniem *u* : *o* Ger 215). Przejściowa n. mta *Wąska*, od n. rz. *Wąska*, o prus. n. *Weisike, por.: in parte fluvii *Weyscke* 1250 PrUr I/1, 172, *Weysicke* 1250 Ger 198; zob. objaśnienia n. m. *Wężina*. Lit.: GermerSied 210–12; Biolik, HE V 38; *Pasłęk*. Z dziejów miasta i okolic 1297–1997, 1998, 207–24, 255–78; RospSEMIG 282–3; RymNmias 181. RP

Paśłęka, dziś *Stara Paśłęka* i *Nowa Paśłęka*, dwie wsi, elbl., gm. Braniewo, 8 km na pfn.-zach. od Braniewa: *Passarie*, *Pośarye* [1342?]1394 PrUr III 384 (= Alt *Passarge*); *Tilonis Passeris* 1346 MWrm II 64–5; *Passarie*, *Passarye* (1394)XVI PrUr III 384; *Passerie* 1488 Font XLI 539; *Passarg* 1576 HE V 37; *Passarie* 1579 Schmauch 215; *Passarie* 1656 Kolberg 191; *Passaria* 1688 Birch 147; *Passariendorff* 1755 MpEnd; *Passarie* 1789 Goldb I 173; *neu Passarge* 1796–1802 MpSchröt X; *Alt-Passarge* 1820 Wald 114; *Alt Passarge*, *Neu Passarge* 1830–40 Gause 25, 89; *Alt-Passarge*, *Neu-Passarge* 1886 SG VII 887; *Paśłęka Nowa* — *Neu Passarge*, *Paśłęka Stara* — *Alt Passarge* 1941 Choj 119; *Neu Passarge* — *Nowa Paśłęka*, *-ej Paśłęki*, *nowopasłęcki* 1947 MPol XXV nr 111; *Alt Passarge* — *Stara Paśłęka*, *-ej -ki*, *staropasłęcki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Nowa Paśłęka*, *-wej -ki*, *Stara Paśłęka*, *-rej -ki* 1981, 1982 WUN II 549, III 291. — Nazwa wsi od prus. n. rz. *Paserija, zniemczona jako *Passarge* (por. *Seria*, *Passaria* 1251

PrUr I/1, 180), z członami *Alt, Neu* = pol. *Stara, Nowa*, przejściowo z członem *Dorf* 'wieś'. Hydronim z prefiksem **pa-*, **pō-* 'pod' + **sar-* (: pie. **ser-//sor-* 'płynąć, łąć się, przepływać'), por. n. jez. *Sarag Wielki*, lit. n. w. *Sariā, Sariū* ezeras, łot. *Sarija*. Ger 156 widzi w nazwie łot. *sera* 'muł'. Nazwa *Pasłęka* pochodzi od n. mta *Pasłęk*, z konwersją rodzajową. W zapisach niem. pruskie *i* oddane niem. *il/g*, a nazwa jako niemotywowana zachowała postać z *g* = *Passarge*. Lit.: Rogge, AM VI 480; Przybalt 204; Biolik, HE V 37–8, gdzie szersza literatura. RP

Pasmug, kol., przejściowo wś, siedl., gm. Krzywdą, 14 km na płd.-wsch. od Żelechowa: *Pasmugi*, kol. 1921 Sk IV 71; *Pasmug* 1933 SkBy 1249; *Pasmug, -ga*, kol. 1967 SM 821; *Pasmug, -ga, pasmusk*, wś 1970 UN 115, 21; *Pasmug, -ga* 1981 WUN II 691. — Dawniej n. *Pasmugi*, od ap. *pasnuga* 'smug drzew, zarośli, ciągnący się wśród lasu doliną i wzdłuż nad rzeką' SW IV 77, w l. mnogiej, wtórnie ze zmianą paradygmatu. IN

Pasmugi, wś, lub., gm. Borki, 7 km na płn.-wsch. od Kocka: *Pasmugi*, kol. 1921 Sk IV 87; *Pasmugi*, kol. 1933 SkBy 1249; *Pasmugi* 1952 UW 148; *Pasmugi, -nug, pasnugowski* 1970 UN 119, 10. — Nazwa od ap. *pasnuga*, w l. mnogiej. IN

Pasmugi zob. **Pasmug**

Pass zob. **Brody** (16)

Passarge zob. **Pasłęka**

Passarien zob. **Pasaria**

Passdorf zob. **Przystań** (2)

Passendorf zob. **Pasterka**

Passenheim zob. **Pasym**

Passenthin zob. **Paszęcin**

***Passay**, miejscowość zaginiona w nadleśnictwie Proсна, olszt., gm. Korsze: *Passen* 1374, *Passay* 1419 Ger 117; *Passay* 1437 GZ 70; *Passay* 1437/38 Blaziené II 312. — Nazwa izolowana; być może jest to **Pas-aj-*. Ger 117 zestawia ją z prus. n. *Paseln*, lit. n. os. *Paselatis* (tę jednak można odczytać jako *Pašilaitis : *pašilys* 'miejsce przy lesie' Lpvz II 401), por. też lit. n. m. *Pašilė, Pašiliai*, też prus. n. os. *Possel* TAP 81, lit. n. m. *Pašėliai* (: *pašėlis* 'posiew, zasiew') PētVV 288. Żadna z przytoczonych paraleli nie pozwala objaśnić nazwy. Lit.: Blaziené II 312. RP

Passlack zob. **Paślawk**

Pastalwe zob. **Robity**

Pasterczyk, cz. wsi Zabiele, dawniej wś, łomż., gm. Kolno: *Pastarczysk* (!) 1783 MpPerMz; *Pa-*

storczyk, młyn 1783–84 RejKor 645; *Pastorczyk*, wś 1827 Tabella II 79; *Pasterczyk* al. *Pastorczyk*, wś 1886 SG VII 888; *Pastorczyk*, folw. 1933 SkBy 1249; *Pastorczyk*, os. 1967 SM 821; *Pasterczyk, -ka* 1981 WUN II 692. — Pierwotnie n. młyna, od n. os. *Pastorczyk, Pasterczyk* (: *pastor* 'pasterz; duchowny ewangelicki') RymSEN II 213. UB

Pasterka, wś, wałb., gm. Radków, 4 km na zach. od Radkowa: *Passendorf* 1571 KGL 65; *Passendorf* 1743 SNGŚI IX 138; *Passendorf* 1789 Z IX 338; *Passendorf* 1845 K 473; *Passendorf* 1886 SG VII 887; *Passendorf* 1928 CdSil XXXIV 34; *Passendorf* 1941 SOV 285; *Passendorf* — *Pasterka, -ki, pasterczański* 1947 MPol XXV nr 124; *Pasterka, -ki* 1981 WUN II 692. — Dawna n. niem. *Passendorf* od n. os. *Pass Gott 379 + Dorf* 'wieś', por. też *Pass* 'przeście, przełęcz' (wieś leży w Sudetach). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pasterka*. Lit.: SNGŚI IX 138. JCh

Pasterka zob. **Pasturka**

Pastern zob. **Pasterzewo, Pasterzyce**

Pasternaki zob. **Szczygły**

Pasternik (1), wś, legn., gm. Gromadka, 6 km na płn.-wsch. od Gromadki: *Hinterheide* 1786 Z VI 143; *Hinterheidau* 1845 K 213; Głogowa Górna ... wś ... zwana *Pasternik* 1881 SG III 605–6; *Pasternik*, wś 1886 SG VII 888; *Hinterheide* 1941 Wrzosek 27; *Hinterheide* — *Pasternik, -a, pasternicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Pasternik, -ka* 1981 WUN II 692. — Dawna n. niem. *Hinterheide* od *hinter* 'za' + *Heide* 'dziko porośnięty obszar', okresowo z członem *-au*. W XIX w. oboczna n. *Pasternik*, zob. niżej. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pasternik*. Lit.: SNGŚI IX 139. JCh

Pasternik (2), wś, siedl., gm. Maciejowice, 14,5 km na płn.-zach. od Kozienic: *Pasternik* 1886 SG VII 888; *Pasternik* 1902 Przew II 52; *Kraski-Pasternik* 1921 Sk III 60; *Pasternik* 1952 UW 119; *Pasternik, -ka, pasternicki* 1971 UN 124, 18. — Nazwa od ap. *pasternik* 'pastwisko' SW IV 81, 'mały kawałek pastwiska przy wsi' SGPKar IV 50. Człon pierwszy w n. zestawionej ponowiony z n. pobliskiej wsi *Kraski*. IN

Pasternik (3), cz. wsi Zmysłona, dawniej wś, sier., gm. Mokrsko: *Pasternik*, wś 1921 Sk II 134; *Pasternik*, wś 1933 SkBy 1249; *Pasternik, -ka*, cz. wsi Komorniki 1974 UN 52, 19; *Pasternik, -ka* 1981 WUN II 693. EB

Pasterwitz zob. **Pasterzyce**

Pasterz zob. **Pasterzewo**

Pasterzewo

Pasterzewo, wś, olszt., gm. Reszel, 7,5 km na pld.-wsch. od Reszla: *Gute Pastoris* (1389) MWrm V 202; *Pasters, Pastern* 1437 Kętl 413; *Pastor* 1439 Ger 117; *Wassthart* 1449 HAPr V 96; *Pasters* 1507 Ger 117; *Wassthart* 1536 HAPr V 96; *Pastern* 1698–99 HE VIII 184; *Pastren* (!) 1755 MpEnd; *Pastern* 1785 Goldb III 147; *Pasters* 1796–1802 MpSchröt XI; *Pastern* 1820 Wald 131; *Pasterz* 1882 Kętl 413; *Pastern* 1920 MpHAPr I; *Pasterz* — *Pastern* 1941 Choj 119; *Pastern* — *Pasterz, Pasterzewo* 1946 Ley I 33; *Pastem* — *Pasterzewo, -a, pasterzewski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pasterzewo, -wa* 1981 WUN II 693. — Nazwa **Pasters, *Pastors*, to może prus. adaptacja łac. (bona) *Pastoris* 'dobra pasterza' (może chodziło o jakieś dobra biskupie), zmienczona jako *Pasters, Pastern*, spolonizowana jako *Pasterz*. Nazwa zastąpiona prus. n. *Waistart-s, od identycznej n. os., por. lit. n. os. *Vaiš-tar(t)as, Viėš-tartas, Tār-vydas*, prus. n. os. *Geys-tarre, Tartyl* (: *vaišinti* 'ugościć, ugaszcząć' + *tart-*, lit. *tarti* 'mówić, sądzić o czym', *taŕti, 'rzec, mówić'* prus. *tārin* 'głos') *Zinkevičius* 174, 209, 217; *Lpvž* II 1138, 1200, 1207. W n. *Wassthart* może też tkwić niem. n. os. *Wast-, Wasshart* (: *Sebastianus*) Gott 454, 518. Po 1945 r. ustalono formę *Pasterzewo*. Lit.: *Przybalt* 204–5.

RP

Pasterzowice, wś, ziel., gm. Szprotawa, 4 km na pln.-wsch. od Szprotawy: *Villa Pastoris* 1283 SUR V 55; *Hirthendorph* 1294 SUR VI 131; *Hyr-tindorf* ok. 1300 CdSil XIV 150; pogo *Hirtendorf* 1670 J III 60; *Hirtendorf* 1791 Z X 454; *Hirtendorf* 1845 K 232; *Hirtendorf* 1941 SOV 147; *Hirten-dorf* — *Pasterzowice, -ic, pasterzowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Pasterzowice, -wic* 1981 WUN II 693. — Dawna n. niem. *Hirtendorf* od *Hirte* 'pasterz' + *-dorf*; pierwszy zapis kancelaryjny, zlatynizowany, por. *villa* 'wieś' i *pastor* 'pasterz'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pasterzowice*. Lit.: SNGŚl IX 140.

JCh

Pasterzyce, wś, wroc., gm. Żórawina, 18 km na zach. od Oławy: *Pastericz* 1305, v. *Pastoricz* 1330, *Pastericz* 1330 Reg nr 2829, 4912, 4932; *Pastericz* 1335, *Pastoricz* 1336, Allod *Pastericz* 1338 Reg nr 5524, 5570; 6179; *Pastricz* 1353 SNGŚl IX 140; *Pastricz* 1357, *Pastritz* 1364 H 125; *Pasterwiz* 1403, *Pasteriz* 1415, *Pasteritz* 1447, *Pasterwitz* 1503, *Pastorwit* 1548 SNGŚl IX 140; *Pasterwitz* 1666/67 J I 386; *Pasterwitz* 1743 SNGŚl IX 140; *Pasterwitz* 1795 Z XII 201; *Pasterwitz* 1845 K 474; *Pasterzyce* 1886 SG VII 888; *Paste-*

rzyce (Pasterwitz) 1900 Myc 40; *Pastern N.S, Pa-sterzowice* 1941 Wrzosek 10; *Pastern* — *Pasterzyce, -yc, pasterzycki* 1947 MPol XXV nr 14; *Pasterzyce, -yc* 1981 WUN II 693. — Nazwa od ap. *pasterz*, z suf. *-ice*, zmienczona jako *Pastritz, Pasteritz, Pasterwitz*. Nazwa *Pastern* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pasterzyce*. Lit.: SNGŚl IX 140.

JCh

Pastewnik, wś, jel., gm. Marciszów, 4 km na pld.-zach. od Bolkowa: *Cunczendorf* 1311, *Cunczendorf* 1335, *Cuntzendorf* 1337, *Kunzendorf* 1339 Reg nr 3246, 5409, 5940, 6239; *Cuntzen-dorff* 1499 CdSil XXIV 119; *Kuntzendorff*, villa 1666/67 J I 694; *Ober Cuntzendorff, Nieder Cuntzendorff* 1743 SNGŚl IX 141; *Kunzendorf* 1786 Z VI 122; *Kunzendorf, Neu, Nieder, Ober* 1845 K 185, 337; *Kunzendorf a. Grosshau* 1941 Wrzosek 32; *Kunzendorf a. Grosshau* — *Pastewnik, -a, pa-stewnicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pastewnik, -ka* 1981 WUN II 693. — Dawna n. niem. *Kuntzen-, Kunzendorf*, od n. os. *Kuntz, Kunze* Gott 311 + *-dorf*; okresowo z niem. członami od *nieder, ober* 'dolny', 'górnny'. Nazwa *Grosshau* przejęta z n. kol. przy Neu Kunzendorf: *Grosser Hau* 1845 K 185 (z pewną modyfikacją). Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pastewnik*. Lit.: SNGŚl IX 141; SGTS VI 232–36.

JCh

Pastorczyk zob. **Pasterczyk**

Pastuchów, wś, wałb., gm. Jaworzyna Śląska, 5 km na pld.-wsch. od Strzegomia: *Pastuchow* (1149/50)XVI, *Poscuchou* (1193)1435 KŚl I 69, 177; *Poszucou* 1223 KŚl III 52; *Poschuchau* (1250) XV Reg nr 722; *Poschuchov* (1250)1435 SUR II 252; *Poscluow* (1259)XVI, *Potscikow* 1260 SUR III 197, 207; *Puschkowe* 1313, de *Puczow* 1320, *Pascow* 1335 Reg nr 3362, 4007, 5409; *Puschkow* (1369) K 519; *Puschau* villa 1666/67 J I 370; *Puschkau* 1743 SNGŚl IX 141; *Puschkau Ober, Nieder* 1785 Z V 477; *Puschkau, Ober-, Mittel-, Nieder-* 1845 K 519; *Pastuchów*, niem. *Puschkau* 1886 SG VII 888; *Puschkau* — *Pastuchów, -owa, pastuchowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pastuchów, -owa* 1981 WUN II 693. — Nazwa od n. os. *Pastuch* SSNO IV 191, z suf. *-ów*, notowana w różnych niem. odmiankach fonetyczno-graficznych: *Poscuchow, Poszucou, Puschau, Puschkau*, okresowo z członami od niem. *nieder, ober, mittel* 'dolny', 'górnny', 'środkowy'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pastuchów*. Lit.: SNGŚl IX 141; SGTS XV 356–60.

JCh

Pasturka, wś, kiel., gm. Pińczów, 3 km na pld.-wsch. od Pińczowa: *Pasturow* (1176), *Pasturov* (1242) CdP I 13, 48; *Pasczorka* (1385) Kkk II 105; *Pasczorka* 1405 Sand nr 367; *Paszczorka* 1470–80 DB III 94; *Pashczorka* 1504 Matr III nr 1698; *Pasczorka* 1508 ŻDz XV 462; *Pasczorka* 1529 LR 308; *Pasczorka* 1579 ŻDz XIV 220; z ... *Pasciorką* 1660–64 Lusand II 28; *Pasturka* 1789 Lusand III 170; *Pasturka* 1791 MpPerSd; *Pasterka* 1827 Tabella II 79; *Pasturka* 1877 Zin II 31; *Pasturka*, *Paszczórka* 1886 SG VII 888, 891; *Pasturka* 1933 SkBy 1249; *Pasturka*, -ki, *pasturski* 1969 UN 29, 9. — Dawniej n. *Pasturów*, od n. os. *Pastur RymSEN* II 213, por. n. *Pasturczyk SSNO* IV 194 (: *pasturz* 'pasterz'), z suf. -ów. Na przekształcenie n. w *Pasturka* mogło wpłynąć wtórne skojarzenie z ap. *pasturka* 'pasterka', stąd też oboczna postać *Pasterka*. Forma *Paszczorka* niezupełnie jasna, może powstała wskutek adideacji do ap. *paszcza*. Możliwa też n. oboczna *Paściorka* < *Paździorka (w wyniku ubezdźwięcznienia grupy -*źdź-* > -*śc-*), od ap. zbiorowego *paździez* 'suche cząsteczki roślin' Sstp VI 59, z suf. -ka. Lit.: KSand 148; KopKiel 195. IN

Pasturów zob. **Pasturka**

Pastwa, wś, elbl., gm. Kwidzyn, 8,5 km na pln.-zach. od Kwidzyna: *Pastwisko Wielkie* 1624 LuPom 143; *Pastwisko Wielkie* 1664 Font XXXII 39; *Wielka Pastwa* 1682 Font V 65; *Pastwy* 1763, *Pastwa* od *Weide* 1788 ZeitM XXI 71, 73; *Pastwa*, maj., *Gr. Weide*, wś 1789 Goldb II 179, 267; *Gr. Weide* ok. 1796–1802 MpSchröt XV; *Gr. Weide* — *W. Pastwa* 1879 KętN 92; *Pastwa*, niem. *Gross Weide* 1886 SG VII 889; *Gross Weide* — *Pastwa*, -y, *pastwiański* 1948 MPol XXV nr 14; *Pastwa*, -wy 1981 WUN II 693; gw. *duża pastfa/pastfa*, -i, *pastefski*. — Nazwa od ap. *pastwisko*, *pastwa* 'pastwisko' SEBor 416. Zapisy świadczą o tym, że oba wyrazy były synonimami. Nazwa występowała z członem określającym od przym. *wielki*, niem. *gross*. Niemiecki odpowiednik *Weide* jest kalką n. polskiej. Lit.: Górnowicz, PMT IV 122. RP

Pastwisk zob. **Pastwiska** (1)

Pastwiska (1), cz. Cieszyna, dawniej wś, biel.: od folwarku nassego pod *Pastwyski* przyleżyczy 1565, *Ob. Pastwisk*, *Nied. Pastwisk* 1736, *Pastwisk Ober* und *Nieder* 1804 Mrózek 135; *Pastwiska* 1886 SG VII 889; *Pastwisko*, *Pastwisk* 1900 Mrózek 135; *Pastwiska* 1921 Sk XII 4; *Pastwiska*, wś 1933 SkBy

1249; *Pastwiska*, wś 1967 SM 822; *Pastwiska*, -wisk 1981 WUN II 693. — Nazwa od ap. *pastwisko*, w l. mnogiej, zmieniona jako *Pastwisk*, okresowo z członami od niem. *ober* 'górnny' i *nieder* 'dolny'. Lit.: SNGŚl IX 142; Mrózek 135. JCh

Pastwiska (2), wś, bydż., gm. Nowe, 4 km na pld.-zach. od Nowego: *Weide* 1789 Goldb II 267; *Weyde*, pohl. *Paswiesko* (!) 1796–1802 MpSchröt XV 111; *Weide* — *Pastwisko* 1879 KętN 113; *Pastwisko*, niem. *Weide* 1886 SG VII 889; *Weide*, fr. *Pastwisko* 1912 Bär 123; *Pastwisko*, niem. *Weide* 1921 Sk XI 50, 84; *Pastwisko* (*Weide*) 1925 Krzep 87; *Pastwisko* 1933 SkBy 1249; *Pastwiska* 1952 UW 57; *Pastwiska*, -wisk, *pastwiski* 1971 UN 186, 24. — Pierwotnie n. w l. pojedynczej, współcześnie w l. mnogiej. Nazwa niem. jest kalką n. polskiej. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 127. WK

Pastwiska (2a), wś, kiel., gm. Mirzec, 7,5 km na pld.-wsch. od Starachowic: *Ruda-Pastwiska* 1962 Mp-25(łża); *Pastwiska*, -wisk, cz. wsi Ruda 1966 UN 20, 9; *Pastwiska*, -wisk 1981 WUN II 694. — Początkowo n. zestawiona *Ruda-Pastwiska*, z członem *Ruda* od n. pobliskiej wsi. Lit.: KopKiel 121. IN

Pastwiska (3), wś, olszt., gm. Barciany, 14 km na pln. od Kętrzyna: *Milchbude*, folw. 1885 SG VI 420; *Milchbude* — *Pastwiska*, folw. 1946 Ley I 33; *Milchbude* — *Pastwiska*, -sk, *pastwiski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Pastwiska* — *Milchbude*, os. 1951 Rosp 233; *Pastwiska*, -wisk 1981 WUN II 694. — Dawniej n. niem. *Milchbude*, por. *Milch* 'mleko' i *Bude* 'sklepek, domek, chałupa'. Po 1945 r. wprowadzono n. *Pastwiska*. RP

Pastwiska (4), wś, rad., gm. łża, 4 km na pld. od łży: *Pastwiska*, wś 1933 SkBy 1249; *Pastwiska*, os. 1967 SM 822; *Pastwiska*, -wisk, *pastwiski*, wś 1966 UN 20, 6; *Pastwiska*, -wisk 1981 WUN II 694. Lit.: KopRad 221. IN

Pastwiska (5), cz. Grudziądz, dawniej wś, tor.: *Weide* (*pasqua* alias *Pastwiska*) 1624, *Pastwisko* 1765 Froel I 237; *Pastwisko*, folw. 1789 Goldb II 179; *Paswitz* — *Pastwiska* 1879 KętN 83; *Pastwisko* al. *Pastwiska*, wś 1886 VII 889; *Pastwisko* 1921 Sk XI 21; *Pastwisko* (*Paswitz*) 1925 Krzep 87; *Pastwisko* 1952 UW 50; *Pastwiska*, -wisk, *pastwiski*, wś 1971 UN 178, 13; *Pastwiska*, -wisk 1981 WUN II 694. — Nazwa od ap. niem. *Weide* 'pastwisko', łac. *pasqua*, pol. *pastwisko*; obocznie i dziś w l. mnogiej. WK

Pastwisko

Pastwisko, wś, notowana w XIX w., w pow. chełmińskim, w par. Czarże, bydż., gm. Dąbrowa Chełmińska: *Hutung* — *Pastwisko* 1879 KętN 65; *Hutung*, ob. *Pastwisko* 1882 SG III 205; *Pastwisko*, niem. *Hutung*, wś (1868), 1886 SG VII 889. — Nazwa niem. od ap. *Hutung* = pol. *pastwisko*. RP

Pastwisko zob. **Pastwiska** (2, 5)

Pastwisko Groszkowskie zob. **Gniewskie Pole**

Pastwisko Rudzińskie zob. **Benowo**

Pastwisko Wielkie zob. **Pastwa**

Paswiesko zob. **Pastwiska** (2)

Paswitz zob. **Pastwiska** (5)

Pastwy zob. **Pastwa**

Pasym, wś i os., dawniej mto, olszt., gm. Pasym, 17 km na płn.-zach. od Szczytna: *Heinrichswalde* 1381, *Bassenheim*, *Passenheim* 1386 KętL 386; von *Bassinheim* 1393, de *Bassinheim* 1398, de *Bassinheim* 1411, *Bassenheim* (1416) MWrm V 244, 307, 466, 525; in *Bassenheim* 1490 MWrm VIII 17; *Passenheim* 1511 Font LXVI 71; *Paszenheim* 1526, *Passenheim* 1572–80 MWrm VIII 182, 355; *Passenheim* 1755 MpEnd; *Passenheim*, poln. *Passim*, mto 1789 Goldb I 155; *Passenheim*, poln. *Pasymek* 1820 Wald 228; *Pasenheim* — *Pasym* 1879 KętN 215; *Pasym*, mto, *Pasymek*, wś 1882 KętL 386; *Pasym*, *Pasyń* al. *Pasymek*, niem. *Passenheim*, mko 1886 SG VII 888–90; *Passenheim* — *Pasym* al. *Pasymek*, mto 1946 Ley I 113; *Passenheim* — *Pasym*, *-mia*, *pasymski* 1946 MPol XXV nr 142; *Pasym*, *-mia* 1981 WUN II 695; gw. *pasim*, *-sima*, *pasimske* (pole). — Dawna n. niem. *Heinrichswalde* od im. *Heinrich* 'Henryk' + *-walde*. Wieś przybrała n. *Passenheim* prawdopodobnie od nazw. komtura elbląskiego Z. W. von *Passenheim* (*Bassenheim*), por. n. m. *Bassenheim* w Nadrenii FörstON I 546 (: *Baaso*, śrwniem. *Baas-*, *Bass-*, *Pass-* FörstPN 249 + *-heim*). Inaczej objaśnia n. Rospond, OSG VIII 34. Nazwa *Pasym* jest adaptacją fonetyczną n. niem.; *Pasymek* — formą rozszerzoną suf. *-ek* w funkcji zdrabniającej. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 74, 76–7; RospSEMIG 282–3; RymNmiast 181; Powiat szczytcieński..., 2006, 135–39. RP

Pasyński (1), wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 9 km na płn.-wsch. od Bielska Podlaskiego: *Paszynki*, w tem siele *Paszynkach*, *Pasinki* (1573/74) 1576 Lupodl 54–5, 65; *Paszynki* 1576 ŻDz

XVII/1, 172; *Pasyński* 1602, *Passynki* 1772, *Pasyński* 1878–86 Kond 153; *Pasyński* 1902 SG XV/2, 433; *Pasyński* 1921 Sk V 25; *Pasyński*, *-nek*, *pasynkowski* 1972 UN 153, 41; gw. *pasynki*, *-nok*, *pasyniński*. — Nazwa od wschłów. n. os. *Pasynok* Kond 153, w l. mnogiej. Do n. os. por. brus. ap. *pasynok* 'pasierb'. Lit.: Kond 153. EB

Pasyński (2), wś, biał., gm. Zabłudów, 4,5 km na płn.-zach. od Zabłudowa: z *Pasynkow* 1668 Kond 153; *Pasyński* 1744 SDV 149; *Pasyński* 1784 Kond 153; *Pasyński* 1902 SG XV/2, 433; *Pasyński* 1921 Sk V 18; *Pasyński*, *-nek* 1981 WUN II 695; gw. *pasynki*, *-ou*, *pasyniński*. Lit.: Kond 153. EB

Paszczorka zob. **Pasturka**

Paszczyna, wś, tarn., gm. Dębica, 8 km na płn.-zach. od Ropczyc: *Parsczina* 1418 SHGSd(TP 22, 146); *Parsczina* 1429, *Parsczyna* 1445 SHGSd(TP 34, 235 i 285); *Pasthina* 1445 ZDM III 170; *Parszczyna* 1464 SHGSd(TP 22, 168); *Parschyna* 1485 SHGSd(TP 24, 372); *Parszczyna* 1508 ŻDz XV 469; *Parsczinia*, *Parczina*, *Parczyna* 1529 LR 45, 89; *Parczina* 1536 ŻDz XV 505; *Parschina* 1581 ŻDz XIV 251; *Paszczyna* 1794 Ga Ff2; *Parszczyna* 1855 Stup 156; *Paszczyna* al. *Parszczyna* 1886 SG VII 891; *Paszczyna* 1921 Sk XII 32; *Paszczyna*, *-ny*, *paszczyński* 1965 UN 55, 13; gw. *paščyno*, *-y*, *paščyński*. — Dawniej n. *Parszczyna*, od n. os. *Parska* SSNO IV 198 (: *parskać* 'kichać, krztusić się', *parsk*), z suf. *-ina*, okresowo w XIX w. *-izna*. Forma *Parszyna* powstała w wyniku uproszczenia grupy spółgłoskowej *-ršč-* > *-rš-*, *Parczyna* to wynik uproszczenia *-ršč-* > *-rč-*, zaś współczesna *Paszczyna* powstała wskutek uproszczenia grupy *-ršč-* > *-šč-*, być może też przez adideację do ap. *paszcza*. Zob. też SEBań II 504. Lit.: OPilz 44. IN

Paszek zob. **Pasieki** (5)

Paszenki, wś, biał., gm. Jabłoni, 18 km na płn.-wsch. od Parczewa: *Paszuki* 1576 SHGPd(MK 114 k. 322v–324v); *Paszonki* 1578 SHGPd(MK 122 k. 184–189v); *Paszęki*, *Paszenki* 1662 AWAK XXXIII 471; *Paszenki* 1795 MpPerPd; *Paszeńki* 1827 Ta-bella II 79; *Paszenki* 1839 MpKwat VI 8; *Paszenki* 1886 SG VII 891; *Paszenki* 1921 Sk IV 88; *Paszenki*, *-nek*, *paszenkowski* 1971 UN 117, 15. — Początkowo n. *Paszuki*, od n. os. *Paszuk* (: *Paweł*, *Pakostaw*), następnie zmiana n. na *Paszonki*, *Paszenki*, *Paszeńki*, od n. os. *Paszonek*, *Paszenko*, *Paszeniko* (: *Paweł*, *Pakostaw*) RymSEN II 213; w obu wypadkach w l. mnogiej. EB

Paszęcin, wś, kosz., gm. Rąbino, 12 km na płn.-zach. od Polczyna-Zdroju: *Passenthin* bez daty LorSHN 83; *Passentin* 1886 SG VII 888; *Passenthin* — *Paszęcin*, -na, *paszęciński* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Paszęcin*, -na 1981 WUN II 695. — Nazwa notowana przez Lorenza bez wcześniejszych zapisów historycznych. Wieś istniała z pewnością dawno, choć brak jej na mapach z XVIII i XX w., może ponowiona z n. ter. *Passenthin*, ta zaś słow., od n. os. *Paszęta (: *Paweł* lub *Pakosław*), por. *Paszkwiejąta*, z suf. -in, lub od n. os. *Pasz* SSNO IV 199, 195, z suf. -ęcin. Być może pod substytucyjnym -entin, kryje się pom. zmiana t' > ć. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Paszęcin*. Lit.: RzDuma I 131. BCz

Paszka zob. **Pasieki** (5)

Paszki (1), dziś *Paszki Duże* i *Paszki Małe*, dwie wsi, biał., gm. Radzyń Podlaski, 5,5 km na pld.-zach. od Radzyna Podlaskiego: *Paszki* (1448?) 1501 ZDM III 256; *Paszki Nyewęgłosz* (1448?), *Passkynyewęgłosch* 1470, *Passky* 1512 SHGLu III 160; *Passky*, *Passki* 1529 LR 422, 423; *Paski* 1531, 1552 ŻDz XIV 382, 393; *Pasky* ... z *Paskow* 1620 RPobLu 189; *Paszki wielkie*, *Paszki małe* 1781 WPar 253; *Paszki małe*, *Paszki wielkie* 1787 Spis 427; *Paszki małe*, *Paszki duże* 1877 Zin II 31; *Paszki Małe*, *Paszki Duże*, dwie wsi 1886 SG VII 892; *Paszki Duże*, *Paszki Małe* 1921 Sk IV 87; *Paszki Duże*, *Paszki -żych*, *Paszki Małe*, *Paszki -tych*, *paszkowski* 1970 UN 119, 6. — Nazwa od n. os. *Paszek* (: *Paweł*, *Pakosław*) SSNO IV 196, w l. mnogiej. Przejściowo n. zestawiona *Paszki-Niewęgłosz*; o członie drugim zob. *Niewęgłosz*. Od XVIII w. dwie wsi o n. zestawionych, z członami odróżniającymi od przym. *wielki*, *duży* i *mały*. Lit.: SHGLu III 160; KosLu 69. IN

Paszki (2), wś zaginiona, leżała w dawnym starostwie wołyńskim, na płn.-wsch. od Koderca, biał.: села *Пашковъ* 1566 DMA I 395; *Paszki* 1570 Lupodl 10, 18. — Nazwa od n. os. *Paszek*, *Paszko*, w l. mnogiej. EB

Paszki zob. **Miłkowice-Paszki**

Paszki Duże zob. **Paszki** (1)

Paszki Małe zob. **Paszki** (1)

Paszki Wielkie zob. **Paszki** (1)

Paszki-Niewęgłosz zob. **Paszki** (1)

Paszkowa Wola, wś zaginiona, leżała w pobliżu Soliny lub Chrewtu, krośn.: villarum *Solyna*, *Paschkowa Vola*, Chrewt 1489 AGZ XVI 1935. — Nazwa zestawiona, od ap. *wola* w zna-

czeniu osadniczym 'libertas' i od n. os. *Paszko* (: *Paweł*), ukr. *Paszko* (: *Pavlij*) Hrin IV 558, 559. Lit.: MakSk 122; Rieglemk 198. BCz

Paszkowa Wola zob. **Pasztowa Wola**, **Paszaków** (2)

Paszkowice, wś, piotr., gm. Żarnów, 16 km na płn.-zach. od Końskich: *Paszcouicze* 1412, *Paschouicze* 1413 Sand nr 549, 614; *Paszkowycze* 1470–80 DB I 352; *Paszkowycze* 1508 ŻDz XV 482; *Passkovicze*, *Paszkovicze* 1511–23 ŁLB I 622, 624; *Pasthkowycze* 1529 LR 391; *Paszkowicze* 1577 ŻDz XIV 289; *Paszkowice* 1827 Tabella II 79; *Paszkowice* 1886 SG VII 892–3; *Paszkowice*, -wic, *paszkowicki* 1969 UN 28, 81; gw. *paskovice*, -vic, *paskoski*. — Nazwa od n. os. *Paszek*, z suf. -owice. Forma gw. zamazurzona. Lit.: KSand 148. IN

Paszkowice zob. **Paszkówka**

Paszkowicze zob. **Miłkowice-Paszki**

Paszkwiejąta zob. **Falki-Jankowieża**

Paszkowo zob. **Strzyżewo Paczkowe**

Paszkwowszczyzna (1), przys., okresowo wś, biał., gm. Narew, 17 km na pld.-wsch. od Zabłudowa: *Paszkwowszczyzna* 1775–89 SHGPd(kartoteka, DA-11630); *Paszkwowszczyzna*, os. 1902 SG XV/2, 434; *Paszkwowszczyzna*, wś 1921 Sk V 23; *Paszkwowszczyzna*, wś 1933 SkBy 1250; *Paszkwowszczyzna*, -ny 1981 WUN II 695; gw. brus. *paškoŭščyna*, -ny, *paškoŭski*. — Nazwa od n. os. *Paszko*, *Paszek*, z suf. -owszczyzna. Lit.: Kond 153; Safarewiczowa, -izna 47. EB

Paszkwowszczyzna (2), wś, biał., gm. Orla, 11 km na pld.-wsch. od Bielska Podlaskiego: folw. *Paszkowski* 1632, *Paszkwowszczyzna* 1676, *Paszkwowszczyzna* 1790 Kond 153; *Paszkwowszczyzna* 1902 SG XV/2, 434; *Paszkwowszczyzna* 1921 Sk V 25; *Paszkwowszczyzna*, -ny, *paszkowski* 1972 UN 153, 29; gw. brus. *paškoŭščyna*, -ny, *paškoŭski*. — Początkowo była to osada bojara *Paszki* 1529 WiśnZar 34. Lit.: Kond 153; Safarewiczowa, -izna 47. EB

Paszków (1), wś, walb., gm. Bystrzyca Kłodzka, 5 km na pld. od Polanicy-Zdroju: *Poldorffe* 1596 CdSil XXXIII 15; *Pohldorff* 1596, *Pauldorf* 1631 KGL 51; *Pohldorff* 1743 SNGŚI IX 143; *Pohldorf* 1789 Z IX 342; *Pohldorf* 1845 K 500; *Pohldorf* 1941 Wrzosek 26; *Pohldorf* — *Paszków*, -owa, *paszkowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Paszków*, -owa 1981 WUN II 695. — Dawna n. niem. *Pohldorf*, *Pauldorf* od n. os. *Pohl* (: *Paulus*) Gott 380 + *Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Paszków*. Lit.: SNGŚI IX 143. JCh

Paszków

Paszków (2), os., dawniej wś, warsz., gm. Nadarzyn, 6 km na płd. od Pruszkowa: *Raschcowa-wolya* (!) (1453)1469 SHGMz(Knap.N. 401); *Paszkowa* 1783 MpPerMz; *Paszków* 1827 Tabella II 79; *Paszków*, folw. 1886 SG VII 892; *Paszków*, os. 1967 SM 822; *Paszków*, -kowa 1981 WUN II 695. — Dawniej n. *Paszkowa Wola*, od n. os. *Paszek* (: *Pawel*), w formie przym. dzierżawczego, i od ap. *wola*. Wtórnie uniwerbizacja przez elipsę drugiego członu; od XIX w. zmiana rodzaju. Wieś została założona na karczunku, jej n. związana jest z *Pawłem* h. Radwan, jednym z właścicieli Ruśca. Lit.: Kowalczyk, Rocznik Mazowiecki XVI 293. UB

Paszków zob. **Paszkówka**

Paszkówka, wś, biel., gm. Brzeźnica, 11 km na płd.-zach. od Skawiny: de *Pascouicz* 1381, de *Passcow* 1397 Krak nr 617, 6193; *Paschkouice* 1417, *Pascowka* 1419 SHGKr(kartoteka); *Passkowycze* (1448)XV/XVI ZDK II 568; *Paszkwka*, *Passkowycze*, *Paschkowka* 1470–80 DB I 66, II 129; *Pashkowka* 1529 LR 117; *Paszkwka* 1581 ŹDz XIV 48; *Paszkwka* 1680 Rej 75; *Paskuwka* 1778–82 MpMieg; *Paszkwka* 1886 SG VII 893; *Paszkwka* 1921 Sk XII 37; *Paszkwka*, -ki, *paszkowski* 1964 UN 16, 50. — Dawniej n. *Paszkowice*, *Paszków*, od n. os. *Paszek*, *Paszko*, z suf. -owice, -ów, wtórnie -ówka. Lit.: LKrak 109. IN

Paszkówka zob. **Pobiedr**

Paszne-Prace zob. **Prace Duże**

Paszniki zob. **Pańniki**

Paszonki zob. **Paszenki**

Paszowa, wś, krośn., gm. Olszanica, 10 km na płn.-wsch. od Sanoka: *Paschowa Wola* 1488, *Paschowa* 1493 AGZ XVI nr 1851, 3507; *Paszowa* 1589 ŹDz XVIII/1, 56; *Paszowa* 1678 AGZ XXII 39; *Paszowa* 1794 Ga Ff2; *Daszowa* (!) 1851, *Paszowa* 1860 Sch 138, 124; *Paszowa* 1886 SG VII 894; *Paszowa*, -wej, *paszowski* 1965 UN 74, 43; *Paszowa*, -wej 1981 WUN II 695. — Początkowo *Paszowa Wola*; n. zestawiona, od n. os. *Pasz* (: *Pawel* lub *Pakostaw* SSNO IV 195), i od ap. *wola*. Dzisiejsza postać *Paszowa* powstała po elipsie członu *Wola*. Lit.: SHGsk III 6–7; MakSk 122–3. BCZ

Paszowa Wola zob. **Paszowa**

Paszowice, wś, legn., gm. Paszowice, 4 km na płd. od Jawora: *Pyscowitz* (!) (1274)XIV SUR IV 164 (tu ?); *Paschowicz* 1288 SUR V 302; *Pasowicz* ok. 1300 CdSil XIV 122; *Poschwitz* 1316, v. *Poshwicz* 1334 Reg nr 2629, 5393; *Paschewicz*

1349 CdSil XXVII 37; *Poschewicz* (1370) K 501; *Poshwicz* 1374 CdSil XVII 41; *Poshwicz* 1385, *Posschewicz* 1386, *Poschwicz* 1391, *Poschwiz* 1393 LandbSch II nr 128, 270, 873, 1305; *Posschwicz* 1501 CdSil XVII 130; *Poschwiz* pagus 1651, *Poschwoitz* 1668, *Poischwitz* 1687 J IV 1, 38, 226; *Poschwitz* *Nieder* 1658 CdSil XXXV 257; *Poischwitz* *Ober*, *Nieder* 1786 Z VI 50; *Poischwitz*, *Nieder*-, *Ober*- 1845 K 501; *Poischwitz* 1900 Myc 77; *Poischwitz*, *Paszowice* 1941 Wrzosek 32; *Poischwitz* — *Paszowice*, -ic, *paszowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Paszowice*, -wic 1981 WUN II 695. — Nazwa od n. os. *Pasz*, z suf. -owice, notowana w różnych niem. odmiankach substytucyjnych: *Paschowicz*, *Poschwicz*, *Poischwitz*, okresowo z członami od *ober* 'górnny', *nieder* 'dolny'. Nazwę *Paszowice* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: SNGŚI IX 143; RospSEMIG 283. JCh

Pasztaleńce, wś dziś nieistniejąca, leżała w dawnym pow. Janów Lubelski, tarnob.: *Pasztaleńce* 1781–82 WPar 539; *Pasztalence* 1786 MpPerLu. — Nazwa od n. os. *Pasztaleniec, w l. mnogiej. Podstawa n. os. niejasna, por. może n. os. *Paszt* (: *Pawel*, *Pakostaw*) SSNO IV 200. Lit.: KosLu 69. IN

Pasztowa Wola, dziś *Pasztowa Wola* i *Pasztowa Wola-Kolonia*, dwie wsi, rad., gm. Rzeczników, 6 i 8 km na wsch. od Iłży: *villa Parstowa Wola* (1448)1581 ZDK II 556; *Parsthowa Wolya* 1470–80 DB II 483; *Paskowa Wolya* 1508 ŹDz XV 478; *Wolya Parsthowa* 1529 LR 25; *Parstowa Wola* 1564–65 Lusand 190; *Parsthowa Wolia* 1569 ŹDz XIV 322; *Pasztowa wola* 1827 Tabella II 79; *Paszkowa wola* 1882 SG III 274; *Paszkowa Wola* (mylnie), *Pasztowa Wola*, wś, folw. i os. leśna 1886 SG VII 892, 894; *Wola Pasztowa* 1902 SG XIII 794; *Pasztowa Wola*, wś i folw. 1902 Przew II 52; *Pasztowa Wola*, wś i kol. 1952 UW 112; *Pasztowa Wola*, -wej -li, *Pasztowa Wola-Kolonia*, -wej -li-nii, *wolski* 1966 UN 20, 25, 26; gw. *budy*. — Dawniej n. zestawiona *Parstowa Wola*; człon pierwszy od n. os. o charakterze przezwiskowym *Parst, por. *Parstek* SSNO IV 191 (: ap. *parst 'palec' < psł. *přstь SEBOR 409), człon drugi od ap. *wola*. W XVI w. zapis *Paskowa Wola* lub *Paszkowa Wola* w wyniku adideacji do n. os. *Pasek* lub *Paszek* (na terenie mazurzącym, przy niekonsekwentnej grafii spółgłosek s i ś, interpretacja nie może być jednoznaczna). Na formę *Pasztowa Wola* składają się elementy dwóch

dawnych form: *Parstowa* i *Pas(z)kowa*, por. grupy spółgłoskowe *-rst-* i *-s(z)k-*, *-szt-*. Człon odróżniający w n. zestawionej od ap. *kolonia*. Forma gw. od ap. *buda*, w l. mnogiej, zob. *Budy* (1). Lit.: KSand 230; KopRad 183, 330. IN

Pasztowa Wola-Kolonia zob. *Pasztowa Wola*

Paszuki zob. *Paszenki*

Paszyn, wś, nowosąd., gm. Chelmiec, 5,5 km na pńn.-wsch. od Nowego Sącza: villa wlgariter *Paschin* 1365 KMłp I 325; *Passchyn* 1402 KMłp IV 79; *Paszyn* (1412) ZDM V 128; *Paszyn* 1470–80 DB I 547; *Paschin*, *Paschyn* 1529 LR 44, 311; *Paszyn* 1564 Lukrak I 154; *Paszyn* 1581 ŻDz XIV 127; *Paszyn* 1629 RPobKr 195; *Paszyn* 1794 Ga Ff2; *Paszyn* 1886 SG VII 895; *Paszyn* 1886 Bigo 142; *Paszyn* 1921 Sk XII 25; *Paszyn*, *-na*, *paszyński* 1964 UN 9, 110; gw. *pasyn*, *-na*, *pasyjski*. — Nazwa od n. os. *Pach*, *Pacha* lub *Pasz* (: *Pakostaw*, *pacha*, *pachać* 'czynić, działać') SSNO IV 172, 195, z suf. *-in*. Lit.: PŚąd I 86–7; Nieckula, *-ov-* 295; Pawłowski, *Onom* XII 89–90. IN

Paśmiechy, wś, kiel., gm. Kazimierza Wielka, 5 km na zach. od Kazimierzy Wielkiej: *Pasymechi* (1385)1387 ZDM I 223; *Pasymechy* 1390 ZDM VI 82; *Passymechi* 1396 Kkk II 210; de *Passimech* 1411 HeI II nr 1259; *Possymechy* (1413) ZDK I 344; *Paszymechi* 1419 ZDM I 428; *Passimechy* 1470–80 DB II 144; *Passimechy* 1490 ŻDz XV 442; *Pasimechii*, *Passimechy* 1529 LR 126, 164; *Paszimechy* 1564 Lukrak II 83; *Paszimechi* 1581 ŻDz XIV 12; *Pasimechy* 1629 RPobKr 108; *Pasimechy* 1680 Rej 107; *Paśmiechy* 1783 SHG-KrMat 219; *Pasimechy* 1787 MpPerKr; *Paśmiechy* 1787 Spis 342; *Pasimechy* 1827 Tabella II 79; *Paśmiechy* 1866 Miech 31; *Paśmiechy* 1886 SG VII 886; *Paśmiechy* 1921 Sk III 105; *Paśmiechy*, *-chów*, *paśmieski* 1966 UN 22, 17; gw. *paśmexy*, *-ex*, *paśmeski*. — Dawniej n. **Pasimechy*; może od n. os. typu przezwiskowego **Pasimechi* ('człowiek, który nabijał sobie sakwę?'), w l. mnogiej, por. n. os. *Śmirdzimiech* SSNO V 370 i ap. *pasibrzuchi*. Zmiana *Pasimechy* > *Paśmiechy* związana z zanikiem nieakcentowanego śródgłosowego *-i-*. Lit.: RKrak 122; KopKiel 270–1. IN

Paśniki, cz. wsi Stary Kamień, okresowo wś, ploc., gm. Gąbin: *Kamień-Paśniki* 1959 Mp-25 (Gostynin); *Paszniki*, wś 1967 SM 822; *Paśniki*, *-ków* 1971 UN 125, 11. — Nazwa od ap. *paśnik*, *pasznik* 'rzemieślnik produkujący paski' SW IV

85 lub od gw. *paśnik* 'miejsce wypasu bydła' SGPrei(kartoteka), w l. mnogiej. O n. *Kamień* zob. *Kamień* (21). UW

Paśniki zob. *Podolszyce*

Patach zob. *Jamnica* (3)

Patag zob. *Jamnica* (3)

Patenice zob. *Partynice*

Patenitz zob. *Partynice*

Paterek, wś, bydż., gm. Nakło nad Notecią, 2,5 km na pld. od Nakła nad Notecią: dictum fundum *Paterek* cum suis agris (1683)1720 WuSP 127; diversorium *Paterek* 1724–25 Koz V 137; Molendinis ... Rutki et *Paterek* 1766 MKI(E 42, 51); *Paterek* 1846 KsP 544; *Paterek* 1859 MpChrz; *Paterek* al. *Paterka*, niem. *Paterke* i *Steinburg*, *Paterek* al. *Paterka Miejska*, niem. *Paterke* i *Brueckenkopf*, dwie wsi 1886 SG VII 896; *Paterek*, *Patereckie Huby* 1914 Koz I 215; *Paterek I, II*, niem. *Steinburg*, *Briickenkopf*, dwie wsi 1921 Sk X 122, 151; *Paterek I, II* (*Miejski*, *Wiejski*) 1922 Koz V 137; *Paterek* 1933 SkBy 1250; *Paterek*, *-ka*, *paterski*, wś, *Paterek Mały*, *-ka* *-lego*, cz. wsi *Paterek* 1972 UN 190, 18; *Paterek*, *-ka* 1981 WUN II 698. — Pierwotnie n. młyna, ta od n. os. *Paterek* (: łac. *pater* 'ojciec'), por. Jan *Paterek* z Szamotuł (1480–1519), autor kazań, obocznie też *Paterka*, w formie ziemczonej *Paterke*. Człony odróżniające od liczebników *I, II* oraz od przym. *miejski*, *wiejski*. W okresie zaboru pruskiego wsiom nadano n. niem. *Steinberg*, *-burg* oraz *Brueckenkopf*. ZZ

Paterka zob. *Paterek*

Paterka Miejska zob. *Paterek*

Paterke zob. *Paterek*

Paterschobensee zob. *Sasek* (2)

Patery zob. *Truszki-Patery*

Pathaunen zob. *Pajtuny* (2)

Pathendorf zob. *Bukowiec* (27)

Patków (1), wś, biał., gm. Łosice, 7,5 km na pńn. od Łosic: *Padkowice Prussy* 1540 HMil 314; z *Patkowicz* 1569 UPL 279; Z *Padkowicz* i z *Prusów*, *Pathkowicze*, z ... *Patkowic* 1580 ŻDz XVII/1, 11, 64; *Padkowice* 1623 SHGPd(MK 170 k. 516v–518); *Patkowice* 1625 SHGPd(MK 172 k. 249v–350v); *Patków Prusy* 1793 SHGPd(Regof 9); *Patkow* i *Patkow Prusy* 1795 MpPerPd; *Padków prusy*, *Padków ruski* 1827 Tabella II 75; *Patków prussy A i B*, *Patków ruski*, folw. 1877 Zin II 31; *Patków Prusy A i B*, dwa folw. i wsi, *Patków Ruski*, folw. 1886 SG VII 896; *Patków*, *Patków Prussy*, wś i folw. 1902 Przew II 52; *Patków*, wś, *Patków-Pru-*

Patków

sy A, B, folw., *Patków Ruski*, kol., folw. 1921 Sk IV 44; *Patków*, wś, *Patków-Prusy A, B*, dwa folw., *Patków Ruski*, kol. 1933 SkBy 1250; *Patków-Prusy* 1952 UW 34; *Patków Ruski, -kowa -kiego, patkowski* 1971 UN 128, 21; *Patków, -kowa* 1981 WUN II 696. — Dawna n. zestawiona *Padkowice-Prusy*; czł. pierwszy od n. os. *Padko* (od *padać*, 'wyracać się') RymSEN II 198, z suf. *-owice*, od w. XVIII *-ów*, czł. drugi od n. heral. *Prus*, por.: *Dom padkowskich herbu Prus* (XVI) HMil 314, w l. mnogiej, dodatkowo z członami od liter A, B, też od przym. *ruski*. W formie *Patkowice* ubezdźwięcznienie *-d-* pod wpływem następującej bezdźwięcznej spółgłoski *-k-*. EB

Patków (2), wś, rad., gm. Policzna, 9,5 km na płn.-zach. od Zwolenia: *Patków* 1877 Zin II 31; *Patków* 1886 SG VII 896; *Patków* 1921 Sk III 57; *Patków, -kowa, patkowski* 1970 UN 36, 13. — Nazwa od nazw. *Patęk* RymSEN II 214, z suf. *-ów*. Do n. os. por. gw. *patęk* 'kum, ojciec chrzestny' SGPkAr IV 56. Lit.: KopRad 330. IN

Patków-Prusy zob. **Patków (1)**

Patków Ruski zob. **Patków (1)**

Patok (1), wś, piotr., gm. Drużbice, 9 km na płn.-wsch. od Zelowa: *Patok*, kol. 1877 Zin II 31; *Patok al. Łysiaki*, kol. 1886 SG VII 896; *Patok*, wś 1902 Przew II 52; *Patok* 1921 Sk II 79; *Patok* 1952 UW 98; *Patok, -ku, patocki* 1972 UN 39, 12. — Nazwa od ap. gw. *patok* 'parów z wodą na dnie' SGPkAr IV 57, stmaz. *patok* 'potok' SEBań II 515. Nazwa oboczna od n. os. *Łysiak* RymSEN II 47 (: *łysiak* 'człowiek łysy'), w l. mnogiej. EB

Patok (2), wś, siedl., gm. Kałuszyn, 0,5 km na pld.-wsch. od Kałuszyna: *Caluschino Pathok* 1508, 1525 SHGMz(MK 41, 46v); *Caluschino Pathok* 1521, 1524 SHGMz(MK 32, 291v); *Potok* 1541 AtMz; *Patok* 1563 ŻDz XVI 417; *Patok Kałuszino* 1578 AtMz; *Patok* 1783 MpPerMz; *Patok* 1839 MpKwat V 4; *Patok* 1886 SG VII 896; *Patok, -ku* 1981 WUN II 696. — Dawniej n. zestawiona *Kałuszyno-Patok*; czł. pierwszy od n. m. *Kałuszyno*, zob. *Kałuszyn (1)*, czł. drugi związany z nazw. *Potockich*, właścicieli tej części *Kałuszyna*, por. dokument Konrada III, w którym m.in. Tomasz *Potocki* 1476 KkM nr 236. Lit.: Kowalczyk, *Rocznik Mazowiecki* XVI 289. UB

Patok (3), dziś *Nowy Patok* i *Stary Patok*, dwie wsi, siedl., gm. Krzywdą, 19 i 20,5 km na pld.-zach. od Łukowa: *Patok*, kol. 1877 Zin II 31; *Patok*, kol. 1886 SG VII 896; *Patok* 1899 Cat 89;

Patok Nowy, Patok Stary, dwie wsi 1933 SkBy 1251; *Nowy Patok, -wego -ku, nowopatocki, Stary Patok, -rego -ku, staropatocki* 1970 UN 115, 13, 14. — Początkowo kolonia *Patok*; od XX w. dwie wsi stąd człony odróżniające od przym. *nowy, stary*. IN

Patok zob. **Patok Łękawicki**

Patok Łękawicki, cz. wsi Budy Łękawickie, dawniej wś, siedl., gm. Siennica: *Patok* 1921 Sk I 87; *Patok*, wś 1933 SkBy 1251; *Potok Łękawicki* 1959 Mp-25(Mińsk Maz.); *Patok Łękawicki*, wś 1967 SM 823; *Patok Łękawicki, -ku -kiego* 1981 WUN II 696. — Sporadycznie występuje oboczna n. *Potok*. W n. zestawionej czł. odróżniający od n. m. *Łękawica*, w formie przymiotnikowej. UB

Patok Nowy zob. **Patok (3)**

Patok Stary zob. **Patok (3)**

Patoka, wś, legn., gm. Gromadka, 8 km na pld.-zach. od Chocianowa: *Pohlswinkel* 1789 Z VIII 310; *Pohlswinkel* 1845 K 500; *Pohlswinkel, Paulinki* 1941 Wrzosek 30; *Pohlswinkel — Patoka, -ki, patocki* 1947 MPol XXV nr 124; *Patoka, -ki* 1981 WUN II 696. — Dawna n. niem. *Pohlswinkel* od n. os. *Pohl* (: *Paulus*) Gott 389 + *Winkel* 'zakątek'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Patoka*. Wrzosek rekonstruował n. jako *Paulinki*. Lit.: SNGŚl X 9. JCh

Patoki (1), wś, biał., gm. Brańsk, 4,5 km na płn.-zach. od Brańska: *Potoki* 1525, *Potoki* 1558 ŻDz XVII/1, 175, XVII/2, 218; *Patoki* 1661-64, *Patoki* 1775-89 Kond 166; *Patoki, Potoki* 1902 SG XV/2, 434; *Potoki* 1921 Sk V 19; *Potoki* 1967 SM 912; *Patoki, -tok, patocki* 1972 UN 153, 24. — Nazwa od ap. *potoka, patoka* 'płynąca woda, potok; dolina, koryto rzeki lub strumienia' Jaszkin 138, Nitsche 61, w l. mnogiej; por. też gw. *patok* 'parów z wodą na dnie' SGPkAr IV 57. Wieś leży nad rz. Nurcem i rz. *Patoczka*, por. też *Patoczka* (1460) ŻDz XVII/2, 218. Lit.: Kond 166. EB

Patoki (2), wś, sier., gm. Widawa, 12 km na pld.-zach. od Zelowa: *Pathoky* 1407 Koz VII 7; *Pathoki* 1511 ŻDz XIII 193; *Pathoky, Pathokj* 1511-23 LLB I 468, II 269; *Pathoki* 1552 ŻDz XIII 241; *Pathoki* 1564-65 Luwlkp II 57; *Patoki* 1839 MpKwat II 5; *Patoki* 1886 SG VII 896; *Patoki* 1921 Sk II 48; *Patoki, -tok, patocki* 1974 UN 42, 30. — Nazwa od ap. *patoka*, gw. *patok*, por. też n. os. *Patok(a)* SSNO IV 200, w l. mnogiej. EB

Patoki (3), wś, skiern., gm. Nieborów, 9,5 km na wsch. od Sochaczewa: *Patoky* (1359)XV KW

III 132; in *Pathoki* (1478)XVI, *Pathoky* 1511/12 VisitGn 16, 68; *Patoky*, sub parochiali in Campina, Gagolino et *Pathokj*, *Patokj* 1511–23 ĘLB II 249, 263–6, 526; *Pathoki* (1531) VisitGn 675; *Patoki* 1579 ŹDz XVI 205; *Patoki* 1792 MpPerRw; *Patoki* 1827 Tabella II 79; *Patoki* 1886 SG VII 896; *Patoki*, -tok, *patocki* 1973 UN 44, 31. Lit.: SHGŁow II/2, 42. UW

Patoki (4), os., dawniej wś, skiern., gm. Puszcza Mariańska, 12 km na pld.-wsch. od Skierniewic: Mł. *Patoki* 1839 MpKwat III 4; *Patoki*, wś i folw. 1877 Zin II 31; *Patoki*, wś 1886 SG VII 896; *Patoki*, wś 1902 Przew II 52; *Patoki*, wś 1933 SkBy 1251; *Patoki* 1967 SM 823; *Patoki*, -tok 1981 WUN II 696. — Nazwa ponowiona z n. młyna. UW

Patolenka-Wygoda zob. **Patoleka**

Patoleka, przys., okresowo wś, ostroł., gm. Przasnysz, 4 km na pln.-wsch. od Przasnysza: Mchowka z młynem *Patoleką* zwanym 1781 ZPrzasn 128; *Patoleka*, młyn 1783–84 RejKor 582; *Patoleka* 1827 Tabella II 79; *Patoleka*, os. 1877 Zin II 31; *Patolenka-Wygoda*, folw. i os. mł. 1886 SG VII 897; *Patoleka Wygoda*, folw. 1902 Przew II 52; *Wygoda-Patoleka*, wś 1921 Sk I 131; *Wygoda-Patoleka*, wś 1933 SkBy 1918; *Wygoda-Patolenka*, wś 1967 SM 1279; *Patoleka*, -ki, cz. wsi Bartniki 1972 UN 140, 23; *Patoleka*, -ki 1981 WUN II 696. — Nazwa niejasna; może od n. os. *Pat* RymSEN II 214 i od ap. *łaka*, w formie złożenia z interfiksem -o-. W n. zestawionej człon *Wygoda* od n. sąsiedniej wsi. UB

Patory zob. **Danowo** (3), **Truszki-Patery**, **Załuża-Patory**

Patricken zob. **Patryki**

Patrowo, wś, włoc., gm. Kowal, 14 km na pld.-wsch. od Kowala: *Patrowo* 1489 Lupbrz 121; *Patrowo* 1557–66 ŹDz XIII 19; *Patrowo* 1634 Rpodbrz 226; *Patrowo* 1674 Rpog 148; *Patrowo* 1796 PerOpis IX; *Patrowo* 1886 SG VII 897; *Patrowo*, -wa 1981 WUN II 696. — Nazwa od n. os. *Pater* SSNO IV 200 (: łac. *pater* 'ojciec'), z suf. -owo. Lit.: Nieckula, -ov- 152. AG

Patrówek, wś, włoc., gm. Kowal, 14 km na pld.-wsch. od Kowala: *Patrówek* 1882 Borucki 364; *Patrówek* 1886 SG VII 897; *Patrówek* 1921 Sk I 197; *Patrówek*, -wka, *patrówecki* 1972 UN 191, 29. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Patrowo*, z suf. -ek. AG

Patrukozy zob. **Patrykozy**

Patry-Kłopoty zob. **Kłopoty-Patry**

Patryki, wś, olszt., gm. Purda, 13 km na pld.-wsch. od Olsztyna: villarum ... *Petricken* 1420 MWrm V 553, II 176, przyp. 1; dorffer ... *Petriken* 1455, *Petricken* 1456, *Peterken* 1462–63 MWrm III 152, 186, 40; *Petriken* 1479 SHGWrm (Regesta I, 16833); *Peterken* 1483 MWrm II 547, przyp. 2; in *Petrica* 1517 Locationes 78; *Patricky* XVII Oślak 561; *Patrik* 1615 RŁWrm 272; *Patricken* 1656 Kolberg 245; *Patriken* 1717 GuldWj 58; *Patriken* 1755 MpEnd; *Patricken* 1785 Goidb I 173; *Patricken* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Patryki*, niem. *Patricken* 1886 SG VII 897; *Patricken* — *Patryki*, -yk, *patrycki* 1947 MPol XXV nr 111; *Patryki*, -ryk 1981 WUN II 696. — Wiśc istniała już w 1375 r., wtedy nadano 10 włók m.in. *Petrykowi*, por.: a filiis ... *Paterken* ... succ. predictos x. mansos MWrm II 548. Nazwa prus. *Petrik-ai, por. prus. n. m. *Petir-cayn*, lit. n. m. *Petráičiai* Ger 121, lit. n. os. *Petrikas* (pol. *Pietrzyk*, *Piotrzyk* : *Piotr*) Lpvž II 440. Zapis *Petrica* zachowuje prus. końcówkę -a. Nazwa *Patryki* znana już w XVII w., poprzez skojarzenie z im. *Patryk*, w l. mnogiej. Lit.: Rospond, OSG VIII 34; Posp-Wrm 113–4; PrzybBalt 205. RP

Patrykozy, wś, siedl., gm. Bielany, 11,5 km na pld.-wsch. od Sokołowa Podlaskiego: *Patrykozy* 1436 HMil 344; *Patrikozi*, z *Patrikóz Rudich* 1580 ŹDz XVII/1, 25; *Patrykozy* 1589 HMil 239; *Patrykozy* 1793 SHGPd (Regof 5); *Patrykozy* 1827 Tabella II 80; *Patrykozy* 1886 SG VII 897; *Patrykozy* 1921 Sk IV 101; *Patrykozy*, -koz 1981 WUN II 696. — Nazwa od zbiorowej przezwiskowej n. os. *Patrykozy (por. pierwszy zapis *Patr[z]ukozy*); człon drugi w n. zestawionej od przym. *rudy*. Według Barłkowskiego pierwotna n. *Petrykozy* SEBań II 534, zob. n. m. *Petrykozy* (1). Lit.: GórnRPd 12; Smoczyński, BiullPTJ XXXI 125, 137–8. EB

Patrykozy zob. **Kozińce**, **Petrykozy** (6)

Patrze, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. łęczyckim, płoc.: *Patrzevo* 1395, *Patrzevo* 1400 Łęcz II nr 294, 737; *Patrze* 1511–23 ĘLB II 434. — Nazwa od n. os. *Patrz* SSNO IV 200 (: stp. *patrzeć* 'spoglądać, widzieć'), z suf. -ewo, następnie w l. mnogiej. Lit.: SHGŁęcz II 27. EB

Patrze zob. **Kłobukowo-Patrze**

Patrzewo zob. **Patrze**

Patrychowice zob. **Patrzyków** (2)

Patrychowo zob. **Patrzyków** (2)

Patrychów zob. **Patrzyków** (2)

Patrzykowo

Patrzykowo zob. **Patrzyków** (2)

Patrzykozy zob. **Petrykozy** (3)

Patrzyków (1), wś, częst., gm. Pajęczno, 7,5 km na pń.-zach. od Pajęczna: *Patrzykow* 1787 MpPerKr; *Patrzyków* 1827 Tabella II 80; *Patrzyków*, kol. 1877 Zin II 32; *Patrzyków*, kol. i os. karcz. 1886 SG VII 897; *Patrzyków*, wś 1902 Przew II 52; *Patrzyków* 1921 Sk II 89; *Patrzyków*, -kowa 1981 WUN II 696; gw. *patšykuf*, -kova, *patšykoski*. — Nazwa od nazw. *Patrzyk* (od *patrzeć* lub od im. *Patryk*) RymSEN II 215, z suf. -ów. EB

Patrzyków (2), wś, koniń., gm. Kramsk, 8 km na pń.-wsch. od Konina: de *Patrzichowice* 1400, *Patrzichowice* 1412 Koz V 137; *Patrzychowycze* 1507 SHGKI(ASK 12, 154); *Pathrychowo*, villa 1511–23 ŁLB I 238; Wieś *Patrzichowo* która leży nad Warthą 1564–65 Luwlkp I 221; *Patrzychowo* 1579 ŽDz XII 234; *Patrzychowo* regalis 1674 MKI (ASK 74, 165); z *Patrzykowa* 1690–1792 Koz V 137; Wieś *Patrzychów* 1789 MKI(ASK 109, 9); *Patrzyków* 1827 Tabella II 80; *Patrzyków*, kol. 1886 SG VII 897; *Patrzyków*, wś 1921 Sk II 35; *Patrzyków*, -kowa 1981 WUN II 696; gw. *pačykuf*, -ova, *pačykoski*. — Dawniej n. *Patrzychowice*, od n. os. *Patrych, por. *Patrz*, *Patrzewic* SSNO IV 200–1, z suf. -owice, następnie -ow(o). Wahania -ych : -yk związane z istnieniem obu tych sufiksów w antroponimach i mieszaniami *ch* : *k*. ZZ

Patschewo zob. **Paczewo**

Patschin zob. **Paczyna**, **Paczynka**

Patschkau zob. **Paczkowo** (1), **Paczków** (1, 2)

Patschkei zob. **Paczków** (3)

Patschkey zob. **Paczków** (3)

Patschkowo zob. **Paczkowo** (2)

Pattag zob. **Potoczek** (4)

Pattehnenn zob. **Pityny**

Patul(i) zob. **Potulý**

Patzdorf zob. **Paczyn**

Patzke zob. **Piaski Wielkie** (2)

Patzig zob. **Piaski** (18, 37), **Piaski Wielkie** (2)

Patzke zob. **Piaski** (18)

Patzoltowo zob. **Pacóltowo** (1)

Patzwitz zob. **Barzowice**

Pauczik zob. **Puck**

Pauczne, wś, zamoj., gm. Krynice, 10 km na pń. od Tomaszowa Lubelskiego: *Pauczne*, nomenklatura 1892 SG XII 179; *Pauczne*, kol. 1967 SM 823; *Pauczne*, -nego, *pauczkański*, wś 1970 UN 120, 22; *Pauczne*, -nego 1981 WUN II 697; gw.

paucične, -nego. — Nazwa od ukr. ap. *pauk*, *pawuk* 'pająk' Hrin III 85, z suf. -'ne (< *-bne). Lit.: CzChelm 186. BCz

Paudis zob. **Budziszów** (1)

Paudling zob. **Pudąg**

Paul zob. **Białawy Małe**, **Białawy Wielkie**

Paulau zob. **Pawłów** (5, 9)

Paulcken zob. **Pawęłki** (4)

Pauldorf zob. **Paszków** (1)

Paulehnen zob. **Polajny**

Paulen zob. **Pawły** (2)

Pauli villa zob. **Pawłowice Gorzowskie**, **Pawłowice Namysłowskie**, **Paździorno**

Paulina (1), wś, bydż., gm. Kcynia, 9 km na pld.-zach. od Nakła nad Notecią: *Paulina* 1846 KsP 514; *Paulina*, os. wiejska 1886 SG VII 899; *Paulina*, wś 1921 Sk X 91; *Paulina*, -ny, *pauliński* 1971 UN 185, 31; gw. *paulina*, -ny, *pauliński*. — Nazwa od n. os. *Paulina*, być może pamiątkowa. Lit.: Karpluk 139. ZZ

Paulina (2), wś, sier., gm. Poddebice, 8,5 km na pld. od Uniejowa: *Paulina* 1877 Zin II 32; *Grochów* lub *Paulina*, kol. 1881, *Paulina* al. *Grochów*, kol. 1886 SG II 813, VII 899; *Paulina*, wś 1902 Przew II 52; *Paulina* 1921 Sk II 118; *Paulina*, -ny, *pauliński* 1973 UN 47, 13. — Oboczna n. *Grochów* od n. os. *Groch* RymSEN I 268 lub od ap. *groch*, z suf. -ów. EB

Paulinen zob. **Pauliny**, **Pawęłki** (4)

Paulinka, wś, płoc., gm. Iłów, 20 km na pld.-zach. od Wyszogrodu: *Paulinki* 1886 SG VII 899; *Paulinki*, folw. 1902 Przew II 52; *Paulinki*, wś 1933 SkBy 1251; *Paulinka* 1952 UW 94; *Paulinka* 1967 SM 823; *Paulinka*, -ki 1981 WUN II 697. — Nazwa od im. zdrobniałego *Paulinka* (: *Paulina*), w formie pluralnej, później wtórna singularyzacja nazwy. Wieś powstała z folw., oddzielonego w 1884 r. od dóbr Bieliny, zob. SG VII 899. UW

Paulinowo (1), wś, ciech., gm. Nasielsk, 3,5 km na pld.-wsch. od Nasielska: *Paulinowo* 1877 Zin II 32; *Paulinowo* 1886 SG VII 899; *Paulinowo* 1952 UW 32; *Paulinowo*, -wa 1981 WUN II 697. — Nazwa od im. *Paulina*, z suf. -owo. UB

Paulinowo (2), cz. wsi Dzbądz, dawniej wś, ostroł., gm. Różan: *Paulinowo* 1877 Zin II 32; *Paulinowo* 1902 Przew II 53; *Paulinowo* 1921 Sk I 76; *Paulinowo*, -wa, *paulinowski*, wś 1971 UN 129, 36; *Paulinowo*, -wa 1981 WUN II 697. UB

Paulinowo zob. Pawlinowo

Paulinów (1), wś, częst., gm. Lelów, 12 km na płn.-zach. od Szczekocin: *Paulinów* 1877 Zin II 32; *Pawlinów* 1886 SG VII 903; *Paulinów* 1902 Przew II 53; *Paulinów* 1921 Sk III 139; *Paulinów, -nowa, paulinowski* 1971 UN 35, 37. — Nazwa od im. *Paulina*, z suf. *-ów*. IN

Paulinów (2), cz. Ostrowca Świętokrzyskiego, okresowo wś, kiel.: *Paulinów* 1877 Zin II 32; *Paulinów*, folw. 1886 SG VII 899; *Paulinów*, wś 1902 Przew II 53; *Paulinów*, wś 1933 SkBy 1251; *Paulinów, -nowa* 1966 UN 27, 73. Lit.: KopKiel 195. IN

Paulinów (3), wś, koniń., gm. Przykona, 10,5 km na płn.-zach. od Uniejowa: *Paulinów* 1877 Zin II 32; *Paulinów* 1902 Przew II 53; *Paulinów* 1921 Sk II 122; *Paulinów* 1952 UW 83; *Paulinów, -nowa* 1981 WUN II 697. EB

Paulinów (4), wś, lub., gm. Nałęczów, 3 km na płn. od Nałęczowa: *Paulinów*, folw. 1886 SG VII 899; *Paulinów*, kol. 1902 Przew II 53; *Paulinów*, kol. 1921 Sk IV 79; *Paulinów* 1952 UW 147; *Paulinów, -nowa, paulinowski* 1971 UN 118, 35. IN

Paulinów (5), kol., dawniej wś, piotr., gm. Czerniewice, 12,5 km na płd. od Rawy Mazowieckiej: kol. *Paulinów* 1839 MpKwat III 5; *Paulinów* 1877 Zin II 32; *Paulinów*, wś 1886 SG VII 899; *Paulinów* 1921 Sk I 150; *Paulinów* 1952 UW 101; *Paulinów*, wś 1967 SM 823; *Paulinów, -nowa* 1981 WUN II 697; po zmianie: *Paulinów, -owa, paulinowski*, wś 2005 DzU nr 264, poz. 2208. UW

Paulinów (6), wś, siedl., gm. Sterdyń, 11,5 km na płd.-wsch. od Kosowa Lackiego: *Paulinów* 1877 Zin II 32; *Paulinów*, folw. 1886 SG VII 899; *Paulinów*, folw. 1921 Sk IV 104; *Paulinów*, folw. 1933 SkBy 1252; *Paulinów*, kol. 1967 SM 823; *Paulinów, -nowa* 1981 WUN II 697. EB

Pauliny, os., okresowo wś, bydż., gm. Dobrcz, 16 km na płn.-wsch. od Bydgoszczy: *Pawlinek* 1859 MpChrz; *Pauliny*, niem. *Paulinen*, dawniej *Ukerwiese*, domin. 1886 SG VII 900, 903; *Pauliny* 1921 Sk X 6; *Pauliny*, os. dw. 1933 SkBy 1252; *Pauliny, -lin, pauliński*, wś 1972 UN 174, 7; *Pauliny, -lin* 1981 WUN II 697. — Dawniej niem. n. *Ukerwiese*, prawdopodobnie od n. os. *Ucker* (: *Ottiker*) Gott 371 + *-wiese* 'łąka'. Nazwa *Pauliny*, od im. *Paulina*, w formie l. mnogiej, zmieniona jako *Paulinen* (substytucja fonetyczna n. polskiej). AG

Pauliporamba zob. Poręba Spytkowska

Paulisdorf zob. Paździorno

Paulkeinen zob. Pawełki (4)

Paulken zob. Pawełki (4), Pawliki

Pauloua zob. Pawłowo (15)

Paulow zob. Pawłowiczki

Pauls Brzozie zob. Brzozie

Paulsdorf zob. Babalice, Pawłowice (2), Pawłowice Gorzowskie, Pawłowice Namysłowskie, Pawłowo (7, 15), Pawłówko (5), Polska Wieś (2), Skoszewo (2)

Paulsdorf Ober zob. Pawłowice Namysłowskie

Paulsdorf Nieder zob. Pawłowice Namysłowskie

Paulsgrund zob. Pawłów (4)

Paulsgut zob. Pawłowo (10)

Paulshagen zob. Pawtucin

Paulshof zob. Kucborek, Południewo

Paulshofen zob. Pawłowice (3)

Paulshöhe zob. Pawłoszewo

Paulskirch zob. Pawłów Trzebicki

Paulssdorff zob. Pawłowice (2), Pawłowo (10)

Paulstal zob. Piotrowo (1)

Paulswalde zob. Pawłowo (15)

Pauluki zob. Pawłuki

Paulwitz zob. Pawłowice (14) *Rejowice*

Paurhufe zob. Chłopy

Pauschwitz zob. Budziszowice (2)

Pause zob. Dobrze nad Kwisą

Paustern zob. Paustry

Paustry, wś i os., olszt., gm. Górowo Hławeckie, 3 km na płn.-zach. od Górowa Hławeckiego: *Pewstern* 1419, *Peustren* 1423 Ger 121; *Pewstern*, *Pewstern?* 1437 GZ 43; *Paustern* 1584–88, 1599/1600, 1624–25 HAPr V 76; *Paustern* od *Pauterken* 1796 Goldb I 156; *Paustern* 1796–1802 MpSchröt XI; *Paustern*, folw. 1820 Wald 106; *Paustern* 1920 MpHAPr I; *Paustern*, *Peustern* — *Pustry* 1946 Lcy I 27; *Paustern* — *Paustry, -ów, paustrowski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Paustry, -rów* 1981 WUN II 697. — Nazwa prus. *Paustr-ai, od prus. *paustre* 'puszcza, pustkowie' *pausto* 'pusty' *Mažiulis* Prus III 239. W zapisach niem. wahanie *au* : *ew/eu* (zob. Ger 219). Nazwa *Paustry* jest adaptacją graficzno-fleksyjną n. prus., wariant *Pustry* z *-u-* w miejsce *-au-*. Lit.: Ger 121; PrzybBalt 205. RP

Pauszyce zob. Pałuszyce

Pauterken zob. Paustry

Pautzen

Pautzen zob. **Budziszów** (1)

Paulew, wś, sier., gm. Wartkowice, 13 km na pńn.-wsch. od Poddębic: *Poludzowo* 1511–23 ŁLB I 409; *Poludzowo* 1552 ŻDz XIII 246; *Polzew* 1839 MpKwat II 4; *Paulew*, al. *Poldzew*, folw. 1886 SG VII 901; *Paulew*, kol. 1921 Sk II 123; *Paulew*, kol. 1933 SkBy 1252; *Paulew*, -wa, *paulewski* 1973 UN 47, 29. — Dawniej n. *Poludzowo*, od n. os. *Poludzić, *ludzić* 'zwodzić, oszukiwać' SEBań II 109), por. *Połuda*, *Połudziak* RymSEN II 275, z suf. -owo. Późniejsze formy *Polzew*, *Poldzew* powstały zapewne wskutek redukcji śródgłosowej samogłoski -u-, mieszania spółgłosek l i ł, uproszczenia grupy spółgłoskowej -ldz- > -lz- oraz wymiany suf. -owo na -ew. Ostatecznie, może w wyniku skojarzenia z ap. *pauza*, utrwaliła się postać *Paulew*. EB

Pavelschöhe zob. **Pawłoszewo**

Pawątków zob. **Pawonków**

Pawelce, wś, sier., gm. Klonowa, 17 km na pld.-zach. od Złoczewa: *Pawelec*, pustk. 1877 Zin II 32; *Pawelce*, pustk. 1886 SG VII 901; *Pawelec*, pustk. 1902 Przew II 53; *Pawelce*, wś 1921 Sk II 99; *Pawelce* 1952 UW 103; *Pawelce*, -lec, *pawelczański* 1972 UN 50, 32; gw. *pawelce*, -lec, *pawelski*. — Dawniej n. *Pawelec*, od n. os. *Pawelec*, *Pawelec* (: *Pawel*) RymSEN II 217, następnie dostosowanie do modelu n. pluralnych. EB

Pawelka zob. **Pawelki** (2)

Pawelkwa zob. **Pawłówko** (1)

Pawelken zob. **Pawelki** (2)

Pawellau zob. **Pawłów Trzebnicki**

Pawelwitz zob. **Pawłowice** (6, 16)

Pawelschöhe zob. **Pawłoszewo**

Pawelsdorf zob. **Babalice, Pawłowo** (7)

Pawelce zob. **Pawelce**

Pawelki (1), wś, biał., gm. Sokółka, 6 km na pld. od Sokółki: *Pawelki* 1789 SHGPd(kartoteka); *Pawelki* 1902 SG XV/2, 435; *Pawelki* 1921 Sk V 77; *Pawelki*, -tek 1981 WUN II 697. — Nazwa od im. zdrobniałego *Pawetek* (: *Pawel*), w l. mnogiej. EB

Pawelki (2), wś, częst., gm. Kochanowice, 8,5 km na pńn. od Lublińca: *Pawelka* 1783 Z II 156; *Pawelki* 1783 SNGŚl X 11; *Pawelki* 1845 K 294; *Pawelki*, pustkowie 1886 SG VII 901; *Pawelki* 1900 Myc 41; *Pawelki* — *Pawelken* 1920 PrusSG 56; *Pawelki*, kol. 1967 SM 823; *Pawelki*, -tek 1981 WUN II 697. — Nazwę zniemczono jako *Pawelka*, *Pawelken*. Lit.: SNGŚl X 11; BorGŚl 210. JCh

Pawelki (3), wś, łomż., gm. Jedwabne, 4 km na pńn.-zach. od Jedwabnego: de Wsebory *Pawelky* 1514 ZHer nr 923; *Pawelki* 1577 ŻDz XVI 358; *Karwowo Pawelki* 1783 MpPerMz; *Pawelki* 1827 Tabella II 80; *Pawelki* 1839 MpKwat V 2; *Pawelki Zablotne* 1886 SG VII 901; *Pawelki* 1921 Sk V 45; *Pawelki*, -tek 1981 WUN II 697. — W XVIII w. n. zestawiona *Karwowo-Pawelki*, o członie pierwszym zob. *Karwowo-Wsebory*, w XIX w. — *Pawelki-Zablotne*, człon drugi od n. os. *Zablotny*, por. Mathiam *Zablotny* 1537 ZHer nr 1049. Lit.: ZMaz 291. UB

Pawelki (4), wś, olszt., gm. Miłakowo, 10 km na pld.-zach. od Ornety: dorfe *Pewlen* (1315)XV PrUr II 89; [in] *Pawel* 1352, *Pavel*, *Pawlyn* (1352) XIV, nadpis na dok.: Privilegium von *Paule*, *Pawlyn*, ... Thomas von *Paulyn* (1352)XIV PrUr V 11; *Paulyn* 1424, *Paulyn* adder Miken 1448, *Pauliliin* (!) 1543, *Paulkeinen* 1579, P[aulken] und *Dusseinen* 1600 GermerSied 292–3, 272; *Paulinen* od. *Paulken*, maj., folw. 1789 Goldb I 156; *Paulcken* 1796–1802 MpSchröt X; *Paulken*, folw. 1820 Wald 188; *Paulken*, wś 1920 MpHAPr I; *Paulken* — *Pólko*, *Pawelki*, wś 1946 Ley I 49, 182; *Paulken* — *Pawelki*, -tek, *pawelecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Pawelki*, -tek 1981 WUN II 697. — Niemieckie formy *Pewel*, *Pawel*, *Pawlyn*, *Paulyn* oddają zapewne prus. n. *Paula, od n. os. *Paule, por. *Paulicke* TAP, lit. *Paulikas* (: pol. *Pawlik* : *Pawel*), lit. n. m. *Pauliā*, *Pāuliai*, por. niem. *Paule*, *Pawels*, *Pavel*(l) Gott 380, z -en, -yn (wykładnik l. mnogiej). Obocznie odnotowana n. pol. *Pólko* od ap. *pólko* 'małe pole'. Po 1945 r. ustalono n. *Pawelki*. Lit.: GermerSied 292–3; GórnRWrm 226. RP

Pawelki zob. **Szczepkowo-Pawelki, Szczuczyn**

Pawelki Zablotne zob. **Pawelki** (3)

Pawelkowo, wś zaginiona, leżała w par. Kuczaków, kal., gm. Pleszew: *Pawelkowo* 1511–23 ŁLB II 48–9; *Pawelkowo* 1886 SG VII 902. — Nazwa od n. os. *Pawetek*, z suf. -owo. Według SG to może dzisiejszy *Pawłówek* (4). ZZ

Pawężów (1), wś, kiel., gm. Nagłowice-Oksa, 19 km na pńn.-zach. od Jędrzejowa: de *Pouenchiz* (!) (1329)1610 ZDM IV 55; *Powazow*, *Pouazow* 1381, *Powasow* 1383 Krak nr 1020, 2029; *Powązow* 1508 ŻDz XV 484; *Powanżow* 1511–23 ŁLB I 552; *Powązow* 1529 I.R 148; *Powanżow* 1540 ŻDz XV 578; *Powężow* 1573 ŻDz XIV 273;

Powężów 1827 Tabella II 114; *Powężów* al. *Powięzów*, wś 1887 SG VIII 888; *Pawężów* 1902 Przew II 53; *Pawężów* 1921 Sk III 33; *Pawężów*, -zowa, *pawężowski* 1966 UN 21, 39. — Dawniej n. *Powężów*, od n. os. *Powąz* SSNO IV 333 (: *powąz* 'sznur używany przez bartników do wdrapywania się na drzewa' Sstp VI 510), z suf. -ów. Forma *Pawężów* z hiperpoprawnym *a*, z adiacją do n. os. i heral. *Paweza* SSNO IV 204 (: *paweza* 'tarcza, puklerz' Sstp VI 58). Lit.: KSand 160; KopKiel 195; Taszycki, JPol XLVIII 164–8. IN

Pawężów (2), wś, tarn., gm. Lisia Góra, 5,5 km na płn. od Tarnowa: *Pouozow uilla* (ca 1125)1275, *Povozow* (1229), *Powanow* 1364 KTr 2, 22, 140; *Powanow* 1367 KMłp III 212; *Powanow* 1427 Semk 93; *Powanschow* 1448 AS II 147; de *Powąszan*, *Powanschow* 1448–49 SHG-Sd(TP 18, 20; 24, 444); *Powązow* 1470–80 DB II 428; *Powazow* 1471 Matr I nr 709; *Powązow* 1529 LR 110; *Powezow* 1581 ŻDz XIV 261; *Powężów* (!) 1855 Stup 171; *Pawężów* (!) 1886 Bigo 142; *Pawężów* 1886 SG VII 888; *Pawężów*, -zowa, *pawężowski* 1964 UN 15, 54. Lit.: OPilz 47–8; Taszycki, JPol XLVIII 164–8. IN

Pawlaki, cz. wsi Witkowo, dawniej wś, ciech., gm. Raciąż: *Wytkowo* 1440, *Withowo Pawlak* 1452, *alia Vithkowo* 1531 SHGPł 329; *Witkowo Pawlak* 1578 ŻDz XVI 83; *Pawlaki* 1596 SHGPł 329; *Witkowo pawlaki* 1827 Tabella II 272; *Witkowo Pawlaki* 1892 SG XIII 669; *Witkowo-Pawlaki*, wś 1921 Sk I 124; *Witkowo-Pawlaki*, wś 1933 SkBy 1253; *Witkowo-Pawlaki* 1967 SM 1234; *Pawlaki*, -ków 1981 WUN II 697. — Dawniej n. zestawiona *Witkowo-Pawlaki*; człon pierwszy to n. okolicy szlacheckiej *Witkowo*, człon drugi od n. os. *Pawlak*, por.: cz. *Pawła Pawlaka* 1531 SHGPł 329, w l. mnogiej, współcześnie elipsa członu *Witkowo*. Lit.: SHGPł 329; ZMaz 380. UW

Pawlau zob. *Pawłów* (4)

Pawlichy, kol., dawniej wś, zamoj., gm. Książ-pól, 7,5 km na płn. od Tarnogrodu: *Pawlichy* 1827 Tabella II 80; *Pawlichy* 1839 MpKwat VI 9; *Pawlichy* 1877 Zin II 32; *Pawlichy*, wś 1886 SG VII 902; *Pawlichy* 1902 Przew II 53; *Pawlichy*, wś 1933 SkBy 1252; *Pawlichy*, wś 1967 SM 824; *Pawlichy*, -lich 1981 WUN II 697. — Nazwa od n. os. *Pawlich* (: *Pawel*) SSNO IV 204, w l. mnogiej. BCz

Pawlicken zob. *Pawliki*

Pawliczka, wś, rad., gm. Rzecznów, 13 km na wsch. od Iłży: *Pawliczka* 1827 Tabella II 80;

Pawliczka, folw. 1877 Zin II 32; *Pawliczka*, folw. 1886 SG VII 902; *Pawliczka*, wś 1902 Przew II 53; *Pawliczka*, kol. 1921 Sk III 24; *Pawliczka* 1952 UW 112; *Pawliczka*, -ki, *pawliczański* 1966 UN 20, 29. — Nazwa wieloznaczna. Może od żeńskiej n. os. *Pawliczka* RymSEN II 217 lub forma dopełniacza-w pierwotnego zestawienia w rodzaju: zagroda, folw. czy wieś *Pawliczka*, od n. os. *Pawliczek* (: *Pawel*) RymSEN II 217. Lit.: KopRad 368. IN

Pawliczkowice zob. *Pawlikowice* (3)

Pawliki, wś, olszt., gm. Nidzica, 7 km na płd. od Nidzicy: *Paukken* (!) 1437 GZ 85; *Paulken* 1437/38 Döhr 47; *Pauliki*, *Pauliczki* 1498, 1600 Kętł. 347; *Pawlicken* 1789 Goldb I 156; *Pawlicken* 1796–1802 MpSchröt XXIII; *Pawliken* 1820 Wald 219; *Pawlicken* 1839 MpKwat IV 1; *Pawliken* — *Pawliki* 1879 KętN 190; *Pawliki*, niem. *Pawlicken* 1886 SG VII 902; *Pawliki* — *Palicken* 1938, *Pawlicken* 1941 Choj 119; *Palicken* — *Pawliki*, -ik, *pawlicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pawliki*, -lik 1981 WUN II 698; gw. *pav'liki*, -v'lik. — Według historyków wieś powstała w XIV wieku. Nazwa od n. os. *Pawlik*; przejściowo n. *Pawliczki*, od n. os. *Pawliczek*, *Pawliczko* (: *Pawel*) SSNO IV 204, w l. mnogiej, zmieniona na *Paulken*, *Pauliki*, *Pawlicken*. W 1938 r. urzędowo nadano n. niem. *Palicken*. Po 1945 r. ustalono postać *Pawliki*. Lit.: Nidzica. Z dziejów miasta i okolic, 1976, 124; GórnrWRm 214. RP

Pawlikowa zob. *Pawłokoma*

Pawlikowice (1), wś, krak., gm. Wieliczka, 3,5 km na płd.-zach. od Wieliczki: de *Pavlicowicz* 1390 SHGKr(GZ 3, 40); *Pawlikowicze* 1470–80 DB II 107; *Pawlicowycze* 1490 ŻDz XV 447; *Pawlikowicze* 1529 LR 206; *Pawlikowicze* 1564 Lukrak II 87; *Pawlikowice* 1581 ŻDz XIV 66; *Pawlikowice* 1680 Rej 96; *Pawlikowice* 1886 SG VII 902–3; *Pawlikowice* 1921 Sk XII 39; *Pawlikowice*, -wic, *pawlikowicki* 1963 UN 1, 88. — Nazwa od n. os. *Pawlik*, z suf. -owice. Lit.: LKrak 109. IN

Pawlikowice (2), przys., dawniej wś, legn., gm. Chojnów: *Paulicowitz* ok. 1300 CdSil XIV 133; *Powylsdorf* 1362 SNGŚl X 11; *Pawlsdorf* (1362) K 500; *Po(h)lsdorf* 1615 CdSil XXXIII 89; *Pohlsdorf* 1789 Z VIII 309; *Pohlsdorf* 1845 K 500; *Pohlsdorf* 1887 SG VIII 515; *Pohlsdorf* — *Pawlikowice*, -ic, *pawlikowicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pawlikowice*, -wic 1981 WUN II 698. — Nazwa od n. os. *Pawlik*, z suf. -owice, zmieniona jako *Pawlsdorf*, *Pohlsdorf*, por. *Paul*, *Pohl* 'Pawel'

Pawlikowice

(: *Paulus*) Gott 380 + *Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawlikowice*. Lit.: SNGŚl X 11; Domański, Szkice Legnickie III 164. *JCh*

Pawlikowice (3), wś, łódz., gm. Pabianice, 5 km na płd. od Pabianic: *Pawliczkowice* 1827 Tabella II 80; *Pawlikowice*, kol. 1839 MpKwat II 5; *Pawlikowice* 1877 Zin II 32; *Pawlikowice*, wś 1886 SG VII 902; *Pawlikowice* 1921 Sk II 44; *Pawlikowice*, -wic, *pawlikowicki* 1974 UN 42, 19; gw. *pavlikoviče*, -*vič*, *pavlikoski*. — Początkowo *Pawliczkowice*, od n. os. *Pawliczek* (: *Pawel*) RymSEN II 217, z suf. -*owice*, następnie *Pawlikowice*, od n. os. *Pawlik*. **EB**

Pawlikowice (4), wś, płoc., gm. Krośniewice, 3 km na płd.-wsch. od Krośniewic: *Paulicouice* 1386 Łęcz I nr 124; *Pawlicouice* 1388, *Paulicouicze* 1393, *Pawlicowice*, *Paulicowicze* 1399 Łęcz I nr 991, 2875, 5788, II nr 6078; *Pawlykowice* duplex 1511–23 ELB II 473; *Pawlikowicze* 1576 ŻDz XIII 84; *Pawlikowice m.*, *Pawlikowice w.* 1792 MpPerRw; *Pawlikowice większe* 1793 MpPerŁęcz; *Pawlikowice duże*, *Pawlikowice małe* 1827 Tabella II 80; *Pawlikowice Małe*, *Pawlikowice Wielkie*, dwie wsi 1886 SG VII 902; *Pawlikowice Duże*, *Pawlikowice Małe* 1921 Sk I 51; *Pawlikowice Duże*, -*wic* -*zych*, *Pawlikowice Małe*, -*wic* -*tych*, *pawlikowicki*, dwie wsi 1974 UN 41, 23; *Pawlikowice*, -*wic* 1981 WUN II 698; gw. *pavlikoviče veľke*, *małe*, -*vič*, *pavlikoski*. — W n. zestawionych człony odróżniające od przym. *duży*, *mały*, *wielki*, *wiekszy*. Lit.: SHGŁęcz II 27–8. **EB**

Pawlikowice Duże zob. **Pawlikowice** (4)

Pawlikowice Małe zob. **Pawlikowice** (4)

Pawlikowice Wielkie zob. **Pawlikowice** (4)

Pawlikowice Większe zob. **Pawlikowice** (4)

Pawlin, wś, lub., gm. Konopnica, 14,5 km na płd.-zach. od Lublina: *Pawlin*, folw. 1921 Sk IV 63; *Pawlin*, folw. 1933 SkBy 1252; *Pawlin* 1952 UW 143; *Pawlin*, -*na*, *pawliński* 1972 UN 114, 11. — Nazwa od im. *Pawel*, z suf. -*in*. **IN**

Pawlin zob. **Zakrzewo** (2)

Pawlinek zob. **Pauliny**

Pawlinowo, wś, biał., gm. Orla, 17,5 km na płd. od Bielska Podlaskiego: *Павлиново Круглоє* 1878–86 Kond 153; *Kruhłe Pawlinowo*, *Paulinowo*, *Pawlinowo*, folw. 1902 SG XV/2, 170, 435; *Pawlinowo Kruhłe*, wś 1921 Sk V 19; *Pawlinowo Kruhłe*, wś 1933 SkBy 1252; *Pawlinowo* 1952 UW 159; *Pawlinowo*, -*wa*, *pawlinowski* 1972 UN 153, 29; gw. *pavlinovo//kruhłe*, -*a*, *pavlinovski*. — Dawniej

n. zestawiona w brus. postaci *Pawlinowo Kруглоє*, *Kruhłe Pawlinowo*; człon utożsamiający od brus. n. os. *Pawlin*, *Paulin* (: im. *Pawlin*) BiryłaBA I 132, z suf. -*owo*, człon odróżniający od n. dawnego folw. *Kruhłe* (: brus. przym. *kruhly*, ros. *kruglyj* 'okrągły'), na miejscu którego powstała wieś. Współcześnie nastąpiła elipsa członu odróżniającego. Lit.: Kond 153–4. **EB**

Pawlinowo Kруглоє zob. **Pawlinowo**

Pawlinowo Kruhłe zob. **Pawlinowo**

Pawliszowa zob. **Pawłoszewo**

Pawlowitz zob. **Pawłowice** (2, 3)

Pawlowke zob. **Pawłówek** (1)

Pawlowko zob. **Pawłówek** (1, 3, 4)

Pawls Brose zob. **Brzozie** (2)

Pawlozin zob. **Pawłocin**

Pawlozinnen zob. **Pawłocin**

Pawłuki, wś, biał., gm. Hanna, 13 km na płn. od Włodawy: osada holendrów *Pauluki* 1775 SH-GPd(Tarpod); *Pawłuki*, wś 1827 Tabella II 80; *Pawłuki* 1886 SG VII 903; *Pawłuki*, -*luk*, *pawlukowski* 1967 UN 121, 7. — Nazwa od brus. n. os. *Pauluk*, *Pawluk* (: *Pawel*) BiryłaBA I 132, w l. mnogiej. **EB**

Pawłocin, wś, suwal., gm. Biała Piska, 5 km na wsch. od Białej Piskiej: *Paulotzine* (!) 1435 BiałKol 26; *Pawloczin* 1435 KętL 423; von *Paulotzin* 1452 BiałKol 33; *Pawloczinsken* 1523 KętL 423; *Pawloczinnen* u. *Plackten*, wś 1785 Goldb III 149; *Pawlozinnen* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Pawlozin* 1839 MpKwat V 1; *Pawloczinnen* — *Pawloczyny* 1879 KętN 150; *Pawloczyny*, niem. *Pawloczinen* al. *Plachten* 1886 SG VII 904; *Pawloczyny* — *Paulshagen* 1938, *Pawlozinnen* 1941 Choj 119; *Paulshagen* 1932, *Pawlozinnen* — *Pawłoczyny*, *Pawłocin* 1946 Ley I 92, 182; *Paulshagen* — *Pawłocin*, -*a*, *pawłociński* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pawłocin*, -*na* 1981 WUN II 698; gw. *pawuocin*, *pawuocinen*. — Dawniej n. *Pawloczyn*, od n. os. *Pawłoka* SSNO IV 205 (: stp. *pawłoka* 'cienka tkanina; zasłona'), z suf. -*yn* (-*in*), później -*yny*, w l. mnogiej; forma niem. *Pawlozinnen*. Zniemczony zapis *Pawloczinsken* można odczytać jako *Pawłoczynskie*, na wzór nazw pluralnych od nazwisk na -*ski*. W 1938 r. urzędowa zmiana n. na niem. *Paulshagen*. Po 1945 r. ustalono n. *Pawłocin*. Lit.: BiałPrzem 17, 63, 83; BiałKol 56–7, 61–2. **RP**

Pawłoczyny zob. **Pawłocin**

Pawłokoma, wś, przem., gm. Dynów, 4 km na wsch. od Dynowa: *Pawłokow* 1441 AGZ XI

nr 1371; *Pawłokow* 1441 Sng II 137; de *Powłokowa* 1448 AGZ XI nr 2636; *Pawlikowa* (!) 1452 SHGSK III 27; *Povłokova* 1470, *Powłokow* 1474 AGZ XVI nr 717, 967; *Powłokowa* 1497 Matr II nr 646; *Powłokowa* 1515, *Powłokomia* (!) 1589 ŻDz XVIII/1, 149, 48; *Powłokomia* (!) 1668 ADP 49, k. 731; *Pawłokoma* 1794 Ga Gg1; *Pawłokoma* 1851 Sch 126; w *Pawłakowie* (mylnie) 1881 SG II 256; *Pawłakowa*, *Pawłokoma* 1886 SG VII 904; *Pawłokoma*, -my, *pawłokomski* 1964 UN 54, 9. — Dawniej n. *Powłoków*, *Powłokowa*, od wyrażenia przyjmkowego *po włoku*, ukr. *po wołoku* (: ukr. *wołok* 'przewłoka; miejsce przeprawy czółnem'), z suf. -ów, -owa. Rieger dopuszcza też związek nazwy z pol. ap. *włoka*. Wieś leży nad Sanem. Zmiana *Powłokowa* na *Powłokoma* wywołana dysymilacją *w-w > w-m*. Od XVIII w. *Pawłokoma*, z wyrównaniem pierwszej części nazwy do im. *Paweł*. Pojawiająca się w XVI w. postać *Pawłokonia* stanowi adideację do rzeczowników żeńskich miękko tematowych. Lit.: SHGSK III 27; MakSk 123; RiegSan 121. BCz

Pawłoków zob. **Pawłokoma**

Pawłosiół(o) zob. **Pawłosiów**

Pawłosiów, wś, przem., gm. Pawłosiów, 4 km na płd.-zach. od Jarosławia: *villa Pauli* 1424 ADP 1, k. 9; *Pawłowsyolo* 1442, *Pawłowsyelo* 1451, *Pawłosyolo*, *Pawłowsyolo* 1464 AGZ XIII nr 1819, 4297, 5330; *Pawłowo Siolo* 1589 ŻDz XVIII/1, 4; *Pawłowe Siolo* 1648 AGZ XXI 10; *Pawłowe siolo* 1744 ADP 163, k. 114; *Pawłosiow*, *Pawłosiół* 1788 MJ 19, XIII, 48 (2), 45, 56; *Pawłosiolo* 1794 Ga Gg1; *Pawłosiw* 1851 Sch 22; *Pawłosiów* ... zwany dawniej *Pawłosiółem* (1826) 1886 SG VII 904; *Pawłosiów* 1921 Sk XIII 13; *Pawłosiów*, -siowa, *pawłosiowski* 1965 UN 57, 38. — Dawniej n. zestawiona *Pawłowo Siolo/Siolo*, od n. os. *Paweł* (zapewne właściciel) i ap. *siolo*, *sielo* 'wieś'; z czasem nazwa uległa przekształceniu w *Pawłosiolo*, *Pawłosiół* w efekcie pominięcia sylaby -wo- oraz wyrównania do złożenia apelatywnych typu *krzywonóg*. Ostatecznie wyrównano n. do n. m. z suf. -ów, co może być dodatkowo wsparte ukr. dwuwagową wymową -w- jak -f-. Lit.: MakPrz 199; RospSEMig 283. BCz

Pawłoszewo, wś, wroc., gm. Wołów, 10 km na płd.-zach. od Żmigrodu: *villa Paulischowa* ok. 1300 CdSil XIV 54; *Pabelschowe* 1743 SNGŚI X 11; *Pawelschoewe* 1785 Z IV 375; *Pawelschöwe* 1845 K 476; *Pawłoszewo* (*Pawelschöwe*) 1900 Myc

41; *Paulshöhe*, *Pawłoszewo* 1941 Wrzosek 24; *Paulshöhe* — *Pawłoszewo*, -wa, *pawłoszewski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pawłoszewo*, -wa 1981 WUN II 698. — Dawniej n. *Pawliszowa* (*wies*), z elipsą członu drugiego od n. os. *Pawlisz* SSNO IV 205, z suf. -owa. Nazwę zmieniono jako *Pawelschöwe*. Mycielski i Wrzosek rekonstruowali n. w formie *Pawłoszewo*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawłoszewo*. Lit.: SNGŚI X 11. JCh

Pawłoszyce, dziś zapewne cz. Sycowa, dawniej wś, kal.: *Paulschuez* 1787 Z VII 163; *Paulschütz*, *Pautoszczca* 1830 Knie 551; *Paulschütz*, *Pawłoszyce*, wś 1845 K 475; *Pawłoszyce*, niem. *Paulschuetz*, wś 1887 SG VII 904; *Paulschütz*, *Pawłoszyce* 1900 Myc 57; *Paulschütz* — *Pawłoszyce*, -yc, *pawłoszycki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pawłoszyce*, os. 1967 SM 824. — Dawna n. niem. pochodzi od im. *Paul* Gott 380 + -schütz (: *Schütze* 'stawidło; zastawka') albo jest niem. fonetyczną adaptacją pol. n. utworzonej od n. os. *Pawłosz, por. *Pawłosz*, *Pawłoszek* (: *Paweł*) RymSEN II 217, z suf. -ice. W takiej postaci n. ustalono po 1945 r. Lit.: Knie, Geographische Verschreibung von Schlesien..., 1830, 551; SNGŚI X 11. JCh

Pawłowa (1), wś, piotr., gm. Żelów, 8 km na płn.-wsch. od Żelowa: *Pawłow*, kol. 1839 MpKwat II 5; *Pawłów*, wś 1883, *Pawłów*, kol. 1886 SG IV 232, VII 905; *Pawłowa*, wś 1921 Sk II 69; *Pawłowa*, -wy, *pawłowski* 1974 UN 42, 45. — Nazwa od im. *Paweł*, z suf. -ów; wtórnie zmiana paradygmatu. EB

Pawłowa (2), wś, przem., gm. Adamówka, 12 km na płd. od Tarnobrodu: *Pawłowe* 1851 Sch 24; *Pawłowa* 1886 SG VII 908; *Pawłowa* 1921 Sk XIII 14; *Pawłowa*, -wej 1981 WUN II 698; gw. *pavuoova*, -y//-yj, *pavlejški*//*pavuoováňski*. — Dawniej n. *Pawłowe*, od im. *Paweł*, z suf. -owe. Wtórnie zmiana rodzaju gramatycznego nazwy. Lit.: MakPrz 199. BCz

Pawłowa Wola zob. **Głębokie** (6), **Wola Łągowska**

Pawłowe zob. **Pawłowa** (2)

Pawłowe Siolo zob. **Pawłosiów**

Pawłowice (1), wś, kal., gm. Żerków, 2 km na płd.-zach. od Żerkowa: *Pawłowice* (1390) 1685 KW VI 369; de *Pavłowicze* 1390, *Pawłowo* 1396 Lek II nr 70, 510; *Paulowicze* 1404, *Pawłowycze* 1467 Koz III 16; *Villa Pawłowicze* 1510 NKs 145; *Pawłowicze* 1578 ŻDz XII 216; *Pawłowice* 1618–20 PKal 177; *Pawłowice*, niem. *Pawlowitz* 1886 SG

Pawłowice

VII 910; *Pawłowice*, -wic, *pawłowicki* 1971 UN 79, 16. — Nazwa od n. os. *Paweł* SSNO IV 201, z suf. -owice, przejściowo w XIV w. też -owo. ZZ

Pawłowice (2), wś, kat., gm. Pawłowice, 7,5 km na płn.-wsch. od Jastrzębia-Zdroju: *Gutes Pawlowitz* 1293 Reg nr 2302; *Paulowitz* ok. 1300 CdSil XIV 110; *Paulowitz* 1305, *Paulsdorf* 1412, z *Pawlowitz* 1480, wes *Pawlowicze* 1517, *Pawlowitze*, ein dorff 1536, zue *Pawlowicz* 1566, *Paulsdorff* 1593, *Pawlowitz* 1743 SNGŚl X 12; *Pawlowitz* 1783 Z II 117; *Pawlowitz*, *Pawlowice* 1845 K 476; *Pawłowice* 1886 SG VII 910; *Pawłowice* — *Pawlowitz* 1920 PrusŚG 56; *Pawłowic*, -ic 1981 WUN II 698. — Nazwa od n. os. *Paweł*, z suf. -owice, zmieniona jako *Pawlowitz*. Lit.: SNGŚl X 11–2; BorGŚl 179; RospSEMIG 283. JCh

Pawłowice (3), wś, kat., gm. Toszek, 2 km na zach. od Toszka: *Paulowitz* ok. 1300 CdSil XIV 110; *Plaulouitz* (!) 1302 CdSil II 81; *Paulowicze* (1497) K 476; *Paulowitz* 1635 Urb III 55; Ex villa *Pawlowic*, *Pawlowice* 1679, *Pawlowitz*, *Paulowitz* 1687/88 J II 79, 81, 368, 427; *Pawlowitz* 1743 SNGŚl X 12; *Pawlowiz* 1783 Z II 345; *Pawlowitz* 1807 CdSil XXXIV 120; *Pawlowicze* 1886 SG VII 910; *Pawłowice* (*Pawlowitz*) — *Paulshofen* 1939 Prus 57; *Paulshofen* — *Pawlowice*, -ic, *pawłowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Pawłowice*, -wic 1981 WUN II 698. — Etymologia n. ta sama jak *Pawłowice* (2). Nazwę niem. *Paulshofen* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawłowice*. Lit.: SNGŚl X 12; BorGŚl 179. JCh

Pawłowice (4), wś, kiel., gm. Michałów, 5 km na pld.-zach. od Pińczowa: de *Paulow*, de *Paulowicz* 1376, 1381 Krak nr 130, 277, 1020; *Pawlowicze* (1387), *Pawlouicze* 1411 DKrak 40, 152; *Pawłowycze*, *Pawlowicze* 1470–80 DB I 132, III 16; *Pawlowicze* 1529 LR 92; *Pawłowicze* 1564 Lukrak II 80; *Pawłowice* 1581 ŻDz XIV 89; *Pawłowice* 1680 Rej 129; *Pawłowice* 1827 Tabella II 80; *Pawłowice* 1886 SG VII 909; *Pawłowice* 1921 Sk III 103; *Pawłowice*, -wic, *pawłowski* 1969 UN 29, 25; gw. *pawuowice*, -vic, *pawuoski*. — Nazwa od n. os. *Paweł*, z suf. -ów, wtórnie przeszła do kategorii nazw patronimicznych z suf. -owice. Lit.: RKrak 122; KopKiel 246. IN

Pawłowice (5), wś, kiel., gm. Sędziszów, 3 km na płn.-wsch. od Sędziszowa: de *Paulow* 1374 Krak nr 6; de *Pawlowicz* (1375) KMłp I 393; de *Paulouicz* 1376 Krak nr 17; de *Pawlow* 1410 Inscr nr 1391; *Pawlowicze* 1470–80 DB II 69;

Pawłowycze 1490 ŻDz XV 438; *Pawlowicze* 1529 LR 188; *Pawlowicze*, *Pawłowicze* 1564 Lukrak II 79; *Pawłowice* 1581 ŻDz XIV 86; *Pawłowice* 1629 RPobKr 130; *Pawłowice* 1783 SHGKrMat 219; *Pawłowice* 1886 SG VII 909; *Pawłowice* 1921 Sk III 32; *Pawłowice*, -wic, *pawłowicki* 1966 UN 21, 51; gw. *pawuowice*, -vic, *pawuoski*. — Pierwotnie *Pawłów*, wtórnie *Pawłowice*. Lit.: RKrak 122; KopKiel 196. IN

Pawłowice (5a), dziś *Pawłowice Wielkie*, wś i *Pawłowice Małe*, os., dawniej wś, legn., gm. Wądroże Wielkie, 9 km na płn.-wsch. od Jawora: *Paulouici* 1217 KŚl II 164; *Polewicz* (1414), *Grossin Palewicz* (1425) K 500; *Polewiz* 1597 CdSil XXXV 253; *Pohlewiz*, *Gross*, *Klein Pohlewiz* 1789 Z VIII 184, 185; *Pohlwitz*, *Gross*- u. *Klein*- 1845 K 500; *Pawłowice* — *Pohlwitz* 1896 D 76; *Pohlwitz*, *Pawłowice* 1941 Wrzosek 34; *Pohlwitz* — *Pawłowice Wielkie*, -ic -kich, *pawłowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Klein Pohlwitz* — *Pawłowice Małe*, -ic -tych, *pawłowicki* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Pawłowice Małe*, *Pawłowice Wielkie*, -wic -kich 1981 WUN II 699. — Dawniej n. *Pawłowicy*, później *Pawłowice*; n. zmieniono jako *Pohlwitz*. W wyniku powstania nowej wsi n. występuje z członami niem. *Gross*, *Klein* = pol. *Wielkie*, *Małe*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawłowice Małe* i *Pawłowice Wielkie*. Lit.: SNGŚl X 13. JCh

Pawłowice (6), wś, leszcz., gm. Krzemieniewo, 8 km na płn.-wsch. od Rydzyny: *Rokossow*, *Polschowicz* (!) 1310 KW II 275; de *Paulowicze* 1395 RWłkp III nr 21; de *Pavlovo* 1398, *Pawlowecz* 1399 Lek II nr 2082, 2401; *Pawłowicz* 1400 Lek II nr 2611; *Pawlowicze* 1401 RWłkp III nr 181; in *Pawlowicze* 1410 KW V 174; *Pawlouicze* (1427), *Pawlowicze* 1428 KW IX 70, 127, 129; *Pawłowice* 1428–29 RWłkp I nr 1339, 1511; *Pawłowycze* 1446 SHGPn (PG 2, 168 v); *Pawlowicze* 1510 NKs 134; *Pawłowice* 1580–81 ŻDz XII 80; *Pawłowice* 1622–24, *Pawłowice* 1775 PPozn (Tab 1, 82 i 7, 11v); *Pawłowice*, niem. *Pawlowitz*, *Pawelwitz*, wś, dom. 1886 SG VII 910; *Pawłowice*, -wic 1981 WUN II 698. — Etymologia n. ta sama jak *Pawłowice* (1), przejściowo n. *Pawłowo*. Lit.: SHGPn III 608–14; PPozn 223. ZZ

Pawłowice (7), wś, lub., gm. Stężycza, 9 km na płn.-wsch. od Kozienic: *Pawlowicze* 1470–80 DB III 265; *Pawłowycze* 1508 ŻDz XV 477; *Pawłowice*, *Pawłowycze* 1529 LR 28, 420; *Pawłowycze* 1564–65 Lusand 201; *Pawlowicze* 1569 ŻDz XIV

334; [Pawłowo] XVI AtSd 150; *Pawłowice* 1787 Spis 423; *Pawłowice* 1886 SG VII 909; *Pawłowice* 1921 Sk IV 24; *Pawłowice, -wic, pawłowski* 1972 UN 142, 26. — Okresowo n. z suf. *-owo*. Lit.: KStęż 97. IN

Pawłowice (8), wś, płoc., gm. Krzyżanów, 10 km na pld.-wsch. od Kutna: *Paulouice* 1391, *Pawłowice* 1394, *Paulowice* 1397, *Pawłowice* 1409 Łęcz I nr 1967, II nr 186, 358, 1829; *Powłowice, Pawłowice* 1511–23 ŁLB II 428, 489; *Pawłowicze* 1576 ŻDz XIII 109; *Pawłowice* 1827 Tabella II 80; *Pawłowice* 1886 SG VII 908; *Pawłowice, Pawłowice A*, dwie wsi 1933 SkBy 1253; *Pawłowice Drugie, -wic -gich, Pawłowice Pierwsze, -wic -szych, pawłowicki*, dwie wsi 1974 UN 41, 27; *Pawłowice, -wic* 1981 WUN II 698; gw. *pawułowice a, pawułowice be, -víc, pawuoski*. — W n. zestawionych człony odróżniające od liczebników porządkowych *drugi, pierwszy*, w postaciach gw. od liter *A, B*. Lit.: SHGŁęcz II 28. EB

Pawłowice (9), wś, pozn., gm. Rokietnica, 14 km na ptn.-zach. od Poznania: de *Pawłowicze* (1366)1775 KW III 277; de *Pawłowicze* 1387 Lek I nr 254a; *Pawłowicz* 1391 RWlkp I nr 124; *Pawłowicz* 1392, *Pawłowice* 1396, *Pawłowice* 1398 Lek I nr 1288, 2129, 2799; *Paulouice, Paulowice* 1400, *Pawłowice* 1401, *Pawłowicze* 1406 KZPozn nr 432, 596, 2608; *Paulowicze* 1416 SHGPn III 614; de *Pawłowice* 1423 AC II nr 1841; *Pawłowycze* 1490 SHGPn III 614; *Pawłowicze* 1510 NKs 90; *Pawłowice* 1580 ŻDz XII 36; *Pawłowice* 1622–24, *Pawłowice* 1789 PPOzn (Tab 1, 34 i 6, 231v); *Pawłowice*, niem. *Pawłowitz* 1886 SG VII 910; *Pawłowice*, niem. *Pawłowice* 1921 Sk X 77, 151; *Pawłowice, -wic, pawłowicki* 1966 UN 93, 32. — Według wydawców SG VII 910 wieś miała istnieć już przed 1338 r., brak potwierdzenia w dostępnych źródłach. Lit.: SHGPn III 614–7; PPOzn 223. ZZ

Pawłowice (10), wś, rad., gm. Mogielnica, 19 km na ptn.-zach. od Mogielnicy: *Pawłowice*, kol. 1902 Przew II 54; *Pawłowice* 1967 SM 824; *Pawłowice, -wic, pawłowicki* 1971 UN 127, 28; *Pawłowice, -wic* 1981 WUN II 698. — Nazwa utworzona na wzór starych nazw z suf. *-owice*, od im. *Paweł*. UW

Pawłowice (11), wś, rad., gm. Solec nad Wisłą, 11 km na pld.-wsch. od Lipska: *Pawłowycze* 1508 ŻDz XV 463; *Pawłowycze* 1564–65 Lusand 196; *Pawłowicze* 1569 ŻDz XIV 321; ku *Pawłowicom* 1660–64 Lusand I 181; *Pawłowice* 1787

Spis 453; *Pawłowice* 1827 Tabella II 80; *Pawłowice* 1886 SG VII 909; *Pawłowice* 1921 Sk III 23; *Pawłowice, -wic, pawłowicki* 1966 UN 26, 21. Lit.: KSand 148; KopRad 381. IN

Pawłowice (12), wś, skiern., gm. Mszczonów, 15 km na pld. od Mszczonowa: *Pawłowice* 1921 Sk I 14; *Pawłowice* 1952 UW 11; *Pawłowice, -wic, pawłowicki* 1971 UN 126, 22; *Pawłowice, -wic* 1981 WUN II 698. — Por. *Pawłowice* (10). UW

Pawłowice (13), wś, skiern., gm. Teresin, 14 km na wsch. od Sochaczewa: *Pawłowicze* 1433 SHGRw(W 2, 179); *Pawłowycze ... Pawłowicze* (1438)1456 SHGRw(MK 3, 220v); *Pawłowicze* (1443)1456 SHGRw(MK 3, 285); *Pawłowicze* (1458)1459 SHGRw(ADP perg. zagin.); *Pawłowicze* 1511/12 VisitGn 170; *Pawłowice* 1579 ŻDz XVI 145; *Pawłowice* 1792 MpPerRw; *Pawłowice* 1827 Tabella II 80; *Pawłowice* 1886 SG VII 908; *Pawłowice* 1902 Przew II 54; *Pawłowice, -wic* 1981 WUN II 698. — W 1420 r. odnotowano już odmiejscową n. os., por. Joh ... Vitud et ... familiares *Pawłowski* (1420)1425 SHGRw(ADP perg. 188). Lit.: TaszyckiPatrMz 58. UW

Pawłowice (14), wś, wałb., gm. Ząbkowice Śląskie, 6 km na pld. od Ząbkowic Śląskich: *Paulouiz* 1260, *Paulouiz* 1262 SUr III 208, 261; *Paulewicz* 1310, *Paulowicz* 1321 Reg nr 3118, 4172; *Paulwitz* 1651/52 J I 252; *Paulwitz* 1743 SNGŚI X 12; *Paulwitz* 1785 Z IV 164; *Paulwitz*, olim *Paulavica* 1845 K 475; *Pawłowice*, niem. *Paulwitz* 1886 SG VII 911; *Pawłowice* (*Paulwitz*) 1900 Myc 41; *Paulwitz, Pawłowice* 1941 Wrzosek 12; *Paulwitz* — *Pawłowice, -ic, pawłowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Pawłowice, -wic* 1981 WUN II 698. — Zniemczone formy *Paulouiz, Paulewicz, Paulwitz* kontynuują n. pol. *Pawłowice* i taką postać ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: SNGŚI X 12; SGTs XIV 133–4. JCh

Pawłowice (15), wś, warsz., gm. Tarczyn, 8,5 km na ptn. od Grójca: *Brzumino* 1411 Czer nr 2040; *Pawłowicze* 1433 SHGMz(W 2, 207); *Brunyn* 1492 MUKr I 503; *Pawłowicze* (1441)1456 SHGMz(MK 3, 253v); *Pawłowicze* alias *Brzumino* 1496 SHGMz(MK 9, 199); *Pawłowicze* 1499 SHGMz(Ep. 16, 17v); de *Pawłowycze Brzumyno* 1513 ZHer nr 919; *szbrzumynya pawłowycz* 1514 Warsz nr 2120; *Brzumino Pawłowice* 1580 ŻDz XVI 293; *Pawłowice Brzumino* 1783 MpPerMz; *Pawłowice* 1783–84 RejKor 735; *Pawłowice* 1827 Tabella II 80; *Pawłowice* 1839 MpKwat IV 4; *Pawłowice* 1886 SG VII 908; *Pawłowice, -wic, pawłowicki* 1971 UN

Pawłowice

127, 25. — Dawniej n. *Brzumino, Brzumino*, zob. *Brzumino*. Obocznie i dzisiaj *Pawłowice*; w XV–XVIII w. n. zestawiona: *Pawłowice-Brzumino//Brzumino-Pawłowice*. Lit.: Taszycki *PatrMaz* 58. UB

Pawłowice (16), cz. Wrocławia, dawniej wś, wroc.: *Palici* (!) 1245 Darst III 187; villa *Paulovici* 1260 SuR III 209; *Paulovici* 1267 Reg nr 1257; *Paulowitz* ok. 1300 CdSil XIV 51; *Paulow* (1350) K 476; *Paulovicz* (1380) SG VII 910; *Pavelow* pagus 1651/52, *Pawelwic* 1666/67 J I 282, 510; *Pawelwiz* 1785 Z IV 375; *Pawłowice*, niem. *Pa-welwitz*, wś 1886 SG VII 910; *Pawłowice (Pawel-witz)* 1900 Myc 41; *Wendelborn* 1937 SNGŚl X 12; *Wendelborn* — *Pawłowice, -ic, pawłowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pawłowice, -wic* 1981 WUN II 698. — Dawniej *Pawłowicy*, później *Pawłowice*, przejściowo też *Pawłów*; n. zmien-czono jako *Pawelwitz*. W 1937 r. wprowadzono urzędowo n. niem. *Wendelborn*. Po 1945 r. usta-lono n. *Pawłowice*. Lit.: SNGŚl X 12. JCh

Pawłowice (17), wś dziś nieistniejąca, za-moj., gm. Dołhobyczów: [*Pawłowice*] 1468 Janecz-ek 349; *Pawłowiczye* 1472 Rejtan 38; *Pawłowycze* 1491 AGZ XIX nr 2188; *Pawłowice* 1531 ŻDz XVIII/1, 243; *Pawłowice* 1827 Tabella II 80; *Pa-włowice* 1886 SG VII 909; *Pawłowice* 1902 Przew II 54; *Pawłowice* 1921 Sk IV 29. — Nazwa od im. *Pawel*, z suf. *-owice*. Wieś istniała już w 1468 r., jej właścicielem był wtedy Jan z Honiatyna. Lit.: CzChełm 186; Janeczek 349. BCz

Pawłowice zob. *Kownaty* (2), *Pawłowicze*, *Pawłowiczki*, *Pawłowo* (7), *Pawły* (1), *Wola Makowska*

Pawłowice A zob. *Pawłowice* (8)

Pawłowice Drugie zob. *Pawłowice* (8)

Pawłowice Gorzowskie, dziś *Pawłowice*, wś, częst., gm. Gorzów Śląski, 4 km na pld. od Go-rzowa Śląskiego: *Pauli villa* ok. 1300 CdSil XIV 171; *Paulowicz* (1428) K 475; ex pago *Pawłowic* 1679 J II 45; *Paulsdorff* 1743 SNGŚl X 12; *Paulsdorf* 1783 Z II 191; *Paulsdorf, Nieder-, Pawłowice Gorzowskie* 1845 K 475; *Pawłowice*, niem. *Paulsdorf nieder, ober*, dwie wsi 1886 SG VII 910; *Pawłowice* — *Paulsdorf* 1939 Prus 57; *Paulsdorf* — *Pawłowice Gorzowskie, -ic, pawłowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pawłowice Gorzowskie, -wic -kich* 1981 WUN II 699; po zmianie *Pawłowice, -ic, pawłowicki* 2003 DzU nr 229, poz. 2288. — Dawniej i dziś n. *Pawłowice*, zmien-czona jako *Paulsdorf*. Członny odróżniające od n. mta *Gorzów (Śląski)* i okresowo od przym.

niem. *nieder, ober* 'dolny, górny'. Po 1945 r. usta-lono urzędowo n. *Pawłowice Gorzowskie*, współ-cześnie zmieniono na *Pawłowice*. Lit.: SNGŚl X 12; BorGŚl 179. JCh

Pawłowice Małe, wś, legn., gm. Krotoszyce, 6 km na pld.-zach. od Legnicy: *Palowitz* 1328 Reg nr 4733; *Polewicz* (1405), *Pohlwitz* (1414) K 468; zu *Polewicz* by der Rotenkirchen 1432 CdL II/2, 381; auf *Klein Balewicz* (!) 1447 SNGŚl X 13; *Pahlowitz* 1789 Z VIII 183; *Pahlowitz* 1845 K 468; *Pahlowitz* 1886 SG VII 817; *Pahlowitz, Po-łowice* 1941 Wrzosek 34; *Pahlowitz* — *Pawłowice Małe, -ic -łych, pawłowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pawłowice Małe, -wic -łych* 1981 WUN II 699. — Dawna n. *Pawłowice*, w formie zmien-czonej *Pohlwitz, Pahlowitz* (por. n. os. *Pohl: Paulus* Gott 380). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawłowice Małe*. Lit.: SNGŚl X 13. JCh

Pawłowice Małe zob. *Pawłowice* (5a)

Pawłowice Namysłowskie, wś, opol., gm. Namysłów, 9 km na pfn. od Namysłowa: *Pav-łowicz* ok. 1300 CdSil XIV 65; *Pauelsdorff* (1353), *Pauli uilla* (1359), *Pawilsdorf* (1364) K 475; *Pauls-dorff* 1666/67 J I 492; *Nieder u. Ober Paulsdorf* 1743 SNGŚl X 13; *Nieder Paulsdorf, Ober Paulsdorf* 1795 Z XII 46–7; *Paulsdorf, Ober-, Nieder-, Paw-łowice* 1845 K 475; *Pawłowice Górne i Dolne*, niem. *Paulsdorf ober i nieder* 1886 SG VII 910; *Pawłowice (Paulsdorf)* 1900 Myc 41; *Paulsdorf* — *Pawłowice Namysłowskie, -ic -kich, pawłowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Pawłowice Namysłowskie, -wic -kich* 1981 WUN II 699. — Dawniej n. *Pawłowice*, zmien-czona jako *Pawilsdorf, Paulsdorf*, okresowo z członami *Ober, Nieder* = pol. *Górne, Dolne*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawłowice Namy-słowskie*. Lit.: SNGŚl X 13; BorGŚl 179. JCh

Pawłowice Pierwsze zob. *Pawłowice* (8)

Pawłowicze, wś, biał., gm. Mielnik, 8,5 km na pld.-wsch. od Siemiatycz: *Pawłowice* 1795 Mp-PerPd; *Павловичи* 1878–86 Kond 154; *Pawłowi-cze* 1902 SG XV/2, 435; *Pawłowicze* 1921 Sk V 26; *Pawłowicze, -wicz* 1981 WUN II 699; gw. *pawłovičy, -vič, pawłowski*. — Nazwa od nazw. mły-narza *Pawłowicza*, por.: młyn z foluszem ... oraz morgi trzymia *Matys Pawłowicz* 1616 Kond 154; n. w l. mnogiej. Postać brus. z suf. *-iczzi, -icze*. Lit.: Kond 154. EB

Pawłowicze zob. *Pawły* (1)

Pawłowiczki, wś, opol., gm. Pawłowiczki, 15 km na pfn.-wsch. od Głubczyc: *Paulskovitz* (!)

1302 Reg nr 2697; *Paulowitcz* 1453 CdSil II 62; *Pawlowitcz* (1453) SG VII 911; *Paulwicz* 1457, *Paulwitz* 1457 CdSil II 64, 191; *Pawlowitzke* 1743 SNGŚI X 13; *Pawlowitzke*, *Paulow* 1783 Z II 309; *Pawlowitzke*, *Pawlowicki* 1845 K 476; *Pawłowiczki*, niem. *Pawlowitzke* 1886 SG VII 911; *Pawłowiczki* (*Pawelwitzke*) 1900 Myc 41; *Pawłowiczki* (*Pawlowitzke*) — *Gnadenfeld* 1939 Prus 57; *Gnadenfeld* — *Pawłowiczki*, -czek, *pawłowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pawłowiczki*, -czek 1981 WUN II 699. — Dawniej n. *Pawłowice*, od n. os. *Paweł*, z suf. -owice; n. ziemczona jako *Paulowit(c)z*, *Paulwitz*. Między w. XV–XVIII nastąpiła zmiana n. na *Pawłowiczki*, z suf. -ki, w l. mnogiej, w substytucji niem. zapisywanej jako *Pawlowitzke*, *Pawelwitzke*. Okresowo występuje forma *Pawłów*, por. zapis *Paulow*. Nazwa *Gnadenfeld* przejęta z niem. n. kolonii braci czeskich *Pawłowizna*, założonej w 1780 r. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawłowiczki*. Lit.: SNGŚI X 13; RospSEMig 283. *JCh*

Pawłowięta zob. *Chojane-Pawłowięta*, *Średnica-Pawłowięta*

Pawłowitzke zob. *Pawłowiczki*

Pawłowo (1), wś, bydż., gm. Chojnice, 4,5 km na pld.-wsch. od Chojnic: *Paulow* 1332, *Paulaw* 1425 HKS 15, 181; *Pawelaw* (1437) GZ 111; *Pawlowa villa* 1511/12 VisitGn 335; z *Pawlowem* 1565 Lupom 65; *Pawelowa* 1570 ŻDz XXIII 234; *Pawlowo* 1617, *Pawlowo* 1653 Font XI–XV 12, 206; *Pawlowo* 1682 Font V 149; *Paglau* od. *Pawlowo* 1789 Goldb II 177; *Paglau* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Paglau* — *Pawlowo* 1879 KętN 73; *Pawlowo*, niem. *Gross Paglau* 1886 SG VII 914; *Pawlowo*, niem. *Gross Paglau* 1921 Sk XI 14, 84; *Pawlowo* (*Gr. Paglau*) 1925 Krzep 88; *Pawlowo*, -wa 1952 UW 49; *Pawlowo*, -wa, *pawłowski* 1972 UN 176, 14. — Formy ziemczone oddają n. pol. *Pawlowo*//*Pawłów*, od n. os. *Paweł*, z suf. -owo/-ów, okresowo -owa. W XVIII w., w okresie zaboru pruskiego, wprowadzono n. niem. *Paglau*, też z członem niem. od przym. *gross* 'wielki'. Lit.: Kęsikowa, PMT II 110. *WK*

Pawłowo (2), wś, ciech., gm. Baboszewo, 12 km na ptn.-zach. od Płońska: *Pawlowo* 1921 Sk I 120; *Pawlowo* 1933 SkBy 1254; *Pawlowo* 1952 UW 28; *Pawlowo*, -wa 1981 WUN II 699. *UB*

Pawłowo (3), dziś *Pawłowo Kościelne*, wś, i *Nowe Pawłowo*, cz. *Pawłowa Kościelnego*, dawniej wś, ciech., gm. Czernice Borowe, 12 km na ptn.-zach. od Przasnysza: *Pawlowo* (1419)1456

SHGMz(MK 3, 17); *Pawlowo* 1426 Mkm I nr 299; *Pawlowo* 1486 SHGMz(MK 6, 180); *Pawlowo* 1530 Putt 384; *Pawlowo* 1567 ŻDz XVI 339; *Pawlowo* 1783 MpPerMz; *Pawlowo* 1827 Tabella II 80; *Pawlowo Kościelne* 1839 MpKwat IV 1; *Pawlowo Kościelne*, *Pawlowo nowe* 1877 Zin II 33; *Pawlowo Kościelne*, *Pawlowo Nowe* 1886 SG VII 913–4; *Pawlowo Kościelne*, *Pawlowo Nowe* 1921 Sk I 129; *Pawlowo Kościelne*, *Pawlowo Nowe*, dwie wsi 1933 SkBy 1254; *Pawlowo Kościelne*, -wa -nego, *pawłowski*, *Nowe Pawłowo*, -wego -wa 1972 UN 140, 14. — Człony odróżniające od przym. *kościelny* (: *kościół*) i *nowy*. Lit.: ZMaz 292. *UB*

Pawłowo (4), wś, ciech., gm. Regimin, 8 km na ptn.-zach. od Ciechanowa: *Pawlowo* 1434 SHGPI 225; *Paulus de Pawlowo* 1460 WS 296; *Pavlovo Naquaszaky* 1531 SHGPI 225; *Pawlowo* 1783 MpPerMz; *Pawlowo* 1827 Tabella II 80; *Pawlowo*, wś i folw. 1886 SG VII 914; *Pawlowo*, -wa, *pawłowski* 1971 UN 123, 32. — Por. im. właściciela: *Dominus Paulus notarius zacroczimencsis* 1434 Zakr II nr 595. Człon odróżniający w n. zestawionej od nazw. *Nakwasak, w l. mnogiej, por. n. os. *Nakwas SSNO* IV 10. Lit.: SHGPI 225. *UW*

Pawłowo (5), wś, ciech., gm. Szydłowo, 8,5 km na pld.-wsch. od Mławy: *Pawlowo*, os. 1877 Zin II 33; *Pawlowo*, folw. 1886 SG VII 913; *Pawlowo*, folw. 1921 Sk I 89; *Pawlowo*, wś 1933 SkBy 1254; *Pawlowo* 1952 UW 18; *Pawlowo*, -wa, *pawłowski* 1972 UN 131, 30. *UW*

Pawłowo (6), wś, ciech., gm. Winnica, 10 km na ptn.-wsch. od Nasielska: *Pawlowo* 1827 Tabella II 81; *Pawlowo* 1839 MpKwat IV 2; *Pawlowo* 1886 SG VII 913; *Pawlowo*, -wa 1981 WUN II 699. — Wieś istniała już w 1821 r. *UB*

Pawłowo (7), wś, elbl., gm. Gardeja, 10 km na ptn. od Łasina: *Johan von Palsdorf* (!) przed 1454, *Pawelsdorf* 1530 ZeitM XIX 31; *Paulsdorf* 1543, 1576 HAPr V 87; *Paulsdorff* 1568 ZeitM XXXVI 45; *Paulsdorf* 1568, *Paulsdorf* 1608 ZeitM XIX 31; *Pawłowice* 1658, *Pawłowice* (1730)1764 Font XXXIV 350, 62; *Paulsdorff* 1798 Goldb II 179; *Paulsdorf* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Paulsdorf* — *Pawlowo* 1879 KętN 90; *Paulsdorf*, poln. *Pawlowo* 1912 Bär 89; *Pawlowo* 1925 Krzep 88; *Pawlowo*, -wa 1981 WUN II 699. — Nazwa niem. *Paulsdorf* zapewne jest kalką n. pol. *Pawłowo*, za czym przemawia zapis źródłowy z niem. -dorf, wskazującym na posesywność. Wieś jest gniazdem rodziny Kaspot-Pawłowskich, zob. Krzep 155.

Pawłowo

Przejsióciowo Pawłowice, może przez analogię do nazw z suf. *-ice*. Lit.: Górniewicz, PMT IV 124. RP

Pawłowo (8), wś, gdań., gm. Trąbki Wielkie, 8 km na płn.-zach. od Skarszew: Paschke czy Pawlaw 1411 MKB 261; *Paulaw*, *Bewlaw* (1437/38) GZ 116, 119; *Pawlowo* 1534 Inwwołoc 119; *Pawlowo* 1647 Font XX 312; *Pawlowo* 1648 RP 172; *Pawlowo* 1682 Font V 95; *Gr. Paglo*, maj., *Kl. Paglo*, wś 1789 Goldb II 177; *Gross Paglau* 1796–1802 MpSchröt IX; *Gross Paglau* — *Pawlowo* 1879 KętN 24; *Pawlowo*, niem. *Gross Paglau* 1886 SG VII 817, 914; *Paglau Groß*, fr. *Paglo*, *Groß-Pawlowo* 1912 Bär 87; *Gross Paglau* — *Pawlowo*, *-a*, *pawłowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pawlowo*, *-wa* 1981 WUN II 699. — Nazwa od n. os. *Paweł*, z suf. *-owo*. W XVIII w. wprowadzono n. niem. *Paglo*, *Paglau*, też z członami *Groß* (*Klein*). Lit.: Kęsikowa, PMT II 110; Bugalska, PMT VI 77. WK

Pawłowo (9), wś, leszcz., gm. Jutrosin, 4 km na pld.-zach. od Jutrosina: we wsi pustej *Pawlowo* 1472 SHGPn (PG 8, 138v); *Pawlowo* 1501 Koz III 16; de villa *Pawlowo* 1510 NKs 70; *Pawlow* 1523 Matr IV/2, nr 13549; *Pawlowo* 1571–72 SHGKI (Akt rewizorów Lustracje ks. 4, 301–309); *Wies Pawlowo* 1789 MKI (Tab 47, 45); *Pawłów* al. *Pawlowo*, wś, folw. 1886 SG VII 907; *Pawlowo*, *-wa* 1981 WUN II 699; gw. *pawłowo*, *-owa*, *pawłowski*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 152. ZZ

Pawłowo (10), wś, olszt., gm. Olsztynek, 6 km na pld. od Olsztyńska: *Paulsdorff*, na kopii nadpis: *Pawelßguett* (1351) XVI PrUr IV 600–1; *Pawelszgueth* 1351 KętL 375; *Paulssdarff* 1351, *Pawlsdorf* 1414, *Paulusgutt* 1574 Hart 429–30; *Paulsgut* 1599 KętL 375; *Paulsguth* ok. 1780 HAPr IV 326; *Paulsguth* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Paulsguth* 1820 Wald 198; *Paulsguth* — *Pawlowo* 1879 KętN 204; *Pawlowo* — *Paulsgut* 1941 Choj 119; *Paulsgut* — *Pawlowo*, *-a*, *pawłowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pawlowo*, *-wa* 1981 WUN II 699. — Nazwa o etymologii takiej samej jak *Pawlowo* (7). W zapisach źródłowych zmiana niem. członu *-dorf* na *-gut*; po 1945 r. ustalono n. *Pawlowo*. Lit.: Döhr 25, 97; Biolik, PMT X 105. RP

Pawłowo (11), wś zaginiona, może to Sadykierz, ostrol., gm. Obryte: *Pawlowo* 1443 SHG-Mz (AG nr 2041); *Pawlowo* alias Schadykyerzs 1449 Pułt 315; *Pawlowo* alias Schadykyerz 1497 SHGMz (Ep. 15, 124). UB

Pawłowo (12), wś, płoc., gm. Sierpc, 9 km na zach. od Sierpca: *Pawlowo* 1877 Zin II 33; *Pawlowo* al. *Strachacz* 1886 SG VII 914; *Strachacz* 1890 SG XI 380; *Pawlowo*, wś 1902 Przew II 54; *Pawlowo*, folw. 1921 Sk I 159; *Pawlowo* (*Strachacz*), folw. 1933 SkBy 1254; *Pawlowo* 1952 UW 825; *Pawlowo*, *-wa* 1981 WUN II 699. — Oboczna n. *Strachacz* może od nazw. *Strach* RymSEN II 290, na wzór nazw z suf. *-acz*, albo od nazw. *Strachacz*. RP

Pawłowo (13), wś, pozna., gm. Czerniejewo, 8,5 km na pld.-zach. od Gniezna: *Pavlovo* 1239 KW I 556; *Pavlovo* 1357 KW III 70; *Paulowo* bynum 1408 KW V 144; de *Pawlowo* (1414) KW XI 150; de *Pawlowo* 1420 RWlkp II nr 636; de *Paulowo* (1423) 1483 KW VIII 261 (tu?); de *Pawlowo* 1497 Bob nr 14; *Pawlowo* 1511–23 ŁLB I 38; *Pawlowo* 1580 ŻDz XII 153; *Wies Pawlowo* 1789 MKI (Tab 36, 51); *Pawłów* al. *Pawlowo* 1886 SG VII 906; *Pawlowo*, *-wa*, *pawłowski* 1967 UN 77, 6. — Nazwa od n. os. *Paweł*, z suf. *-owo*; efemerycznie w XIX w. w rodzaju męskim, z suf. *-ów*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 152. ZZ

Pawłowo (14), wś zaginiona, może to dziś Wola Makowska lub Wola Stachelska, skiern., gm. Skierniewice: seu villas ... Mokra, *Pavlovo*, Mednevicze 1374 KW III 412. Lit.: SHGŁow II/2, 44. UW

Pawłowo (15), wś, suwał., gm. Budry, 7 km na płn.-wsch. od Węgorzewa: *Paulsdorf* 1563, *Paulswalde* [później] BiałKol 195–6; *Pauloua* 1570 KętL 539; *Paulswalde* od. *Pawlowen*, wś 1785 Goldb III 148; *Paulswalde* 1796–1802 MpSchröt XII; *Paulswalde* — *Pawlowo* 1879 KętN 171; *Pawlowo* — *Paulswalde* 1941 Choj 119; *Paulswalde* — *Pawlowo*, *-a*, *pawłowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pawlowo*, *-wa* 1981 WUN II 699. — Nazwa o etymologii takiej samej jak *Pawlowo* (7); z suf. *-owa*, w kalce niem. zastąpionym przez *-walde*. Lit.: BiałPrzem 37, 94, 242; BiałKol 209–10, przyp. 380, 394. RP

Pawłowo zob. Nowa Wieś (52), Pawłowice (1, 6), Pawłowo Skockie, Pawłowo Żońskie, Pawłów (1, 2, 3, 5, 9), Pawłówek (1, 3), Pawłówek (5), Pawły (1, 2), Paździorno, Strzyżewo Pączkowe, Wola Makowska

Pawłowo Kościelne zob. Pawłowo (3)

Pawłowo Maius zob. Pawłów (3)

Pawłowo Minus zob. Pawłówek (4)

Pawłowo Nowe zob. Pawłowo (3)

Pawłowo Siolo zob. Pawłosiów

Pawłowo Skockie, wś, pozn., gm. Skoki, 9 km na pld. od Skoków: in *Pawlovo* (1348)1555 KW II 602; *Zwonowo et Pawlovo* (1427)1784 KW IX 116; in *Pawlovo* 1439 AC II nr 346; w *Pawlovo* 1462 SHGKI(PG 6, 117); *Pawlovo* 1511–23 ŁLB I 69; *Pawłowo* 1580 ŻDz XII 161; *Wies Pawlovo* 1789 MKI(Tab 34, 542); *Pawłowo* 1859 MpChr; *Pawłów al. Pawłowo* 1886 SG VII 907; *Pawłowo Skockie*, niem. *Pawlovo* 1921 Sk X 108, 110, 151; *Pawłowo Skockie, -wa -kiego* 1981 WUN II 699; gw. *pawuovo skocke, -ova -igó, pawuowski*. — Człon odróżniający od n. m. *Skoki*. ZZ

Pawłowo Żońskie, wś, pil., gm. Wągrowiec, 11 km na pfn. od Wągrowca: *Pawlovo* (1243) XVIII KW I 202; *Pawłowicz* (1253) KW VI 15; *villam que Pavlow dicitur, villam dictam Pavlovo* 1311 KW II 286; in *Pawlovo* 1444 SHGKI (PG 2, 19v); *Pawlovo* 1511–23 ŁLB I 115; *Pawlovo* 1577 ŻDz XII 191; *Pawłowo* 1674 MKI(ASK 74, 235); *Pawłowo* 1864 KsP 529; *Pawłów al. Pawłowo* 1886 SG VII 907; *Pawłowo Żońskie*, niem. *Paulsfeld* 1921 Sk X 108, 151; *Pawłowo Żońskie, -wa -kiego* 1981 WUN II 699; gw. *pawuovo zojskel/zujske, -ova -igó, pawuowski*. — Człon odróżniający od n. m. *Żoń*. Lit.: *Koz* VII 371; *Nieckula, -ov-* 152. ZZ

Pawłowska Wola zob. **Wola Pawłowska** (2)

Pawłów (1), dziś *Nowy Pawłów* i *Stary Pawłów*, dwie wsi, biał., gm. Janów Podlaski, 20 km na pfn.-wsch. od Białej Podlaskiej: *Pawlovo* 1775 SHGPd(Tarpod); *Pawłow* 1795 MpPerPd; *Pawłów* 1827 Tabella II 80; *Pawłów Nowy* i *Pawłów Stary* 1886 SG VII 905; *Pawłów Nowy* i *Pawłów Stary* 1952 UW 131; *Nowy Pawłów, -wego -łowa, Stary Pawłów, -rego -łowa, pawłowski* 1966 UN 105, 37. — Nazwa od im. *Paweł*, z suf. *-owo, -ów*. Członki odróżniające w n. zestawionych od przym. *nowy, stary*. EB

Pawłów (2), wś, dawniej mto, chełm., gm. Rejowiec Fabryczny, 4 km na pfn.-zach. od Rejowca Fabrycznego: *Pawław* 1419 CzChełm 186; *Pawłow oppidum* 1564 ŻDz XVIII/1, 180; de *Pawłowa* 1618 AWAK XXIII 26; *Pawłów* 1715 AWAK XXVII 69; *Pawlovo* 1786 MpPerLu; *Pawłów, mko* 1827 Tabella II 80; *Pawłów, os. miejska* 1886 SG VII 905; *Pawłów, os. miejska* 1933 SkBy 1254; *Pawłów, wś* 1952 UW 134; *Pawłów, -łowa, pawłowski* 1970 UN 108, 17; gw. *pawłuf, -ova, pawłowski*. — Nazwa od im. założyciela *Pawła* Piaseckiego, z suf. *-ów* (z wahaniem w obrębie rodzaju gra-

matycznego). Lit.: *RymNmiast* 181; *CzChełm* 186; *WarNmiast* 157. BCz

Pawłów (3), cz. wsi Droszew, dawniej wś, kal., gm. Nowe Skalmierzyce, 10 km na zach. od Kalisza: de *Pawlovo* 1396 Lek II nr 510; in villa *Pawlovo* (1399)XVI KW XI 65; de *Pawlovo* 1403 Koz V 138; *Pawlovo* 1415 Kal nr 658; *Maiori Pawlovo* 1425 RWIkP IV nr 914; *Dobco de Pawlovo* (1425)1531 KW VIII 328; *Dobco de Pawlovo* 1428 KW IX 125; in *Maiori Pawlovo* 1498 Matr II nr 1296; *Pawlovo* 1511–23 ŁLB II 11; *Pawlovo maius* 1579 ŻDz XII 116; *Pawlovo majus* 1674 MKI(ASK 74, 139); *Pawłow* 1846 KsP 324; *Pawłów* 1886 SG VII 907; *Pawłów, -łowa* 1981 WUN II 699. — Członki odróżniające *Maiori, Maius* wobec (*Pawlovo*) *Minori/Minus*, dziś *Pawłówek* (4). ZZ

Pawłów (4), wś, kal., gm. Sośnie, 18,5 km na zach. od Ostrzeszowa: *Pawłów, wś* 1921 Sk X 61, 151; *Pawłów, wś* 1933 SkBy 1255; *Pawłów* 1964 Mp-25(Ostrzeszów); *Pawłów, wś* 1967 SM 825; *Pawłów, -łowa* 1981 WUN II 699. ZZ

Pawłów (5), wś, kat., gm. Pietrowice Wielkie, 3 km na pfn.-zach. od Raciborza: *Paulow* ok. 1300 CdSil XIV 107; *Paulow* (1350) K 476; *Pawłow* 1445 Drz II 501; in villa *Pawłow* 1652, *Pawłow* 1687/88 J II 3, 140, 469; *Paulow* 1743 SNGŚI X 14; *Paulau* 1784 Z III 163; *Pawlau, Pawłów* 1845 K 476; *Pawłowo (Paulau)* 1900 Myc 41; *Pawłów (Pawlau)* — *Paulsgrund* 1939 Prus 57; *Paulsgrund* — *Pawłów, -owa, pawłowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Pawłów, -łowa* 1981 WUN II 699. — Nazwę zmieniono jako *Pawlau*. Nazwa niem. *Paulsgrund* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawłów*. Lit.: SNGŚI X 14. JCh

Pawłów (6), wś, kiel., gm. Nowy Korczyn, 23 km na pld.-wsch. od Buska-Zdroju: blisko *Pawłowa* (1278?)1789 ZDM I 8; de *paulovo* 1363 CdP III 287; *Paulow* 1396 Sand nr 15; *Pawłow* 1470–80 DB II 429; *Pawłow* 1529 LR 308; *Pawłow* 1564–65 Lusand 32; *Pawłow* 1579 ŻDz XIV 212; *Pawłow* 1660–64 Lusand II 94; *Pawłów* 1827 Tabella II 80; *Pawłów* 1886 SG VII 905; *Pawłów* 1921 Sk III 134; *Pawłów, -łowa, pawłowski* 1966 UN 19, 11. — Nazwa od n. os. *Paweł* SSNO IV 201, z suf. *-ów, -ów*, też *-owo*. Lit.: *KSand* 148; *KopKiel* 196; *Nieckula, -ov-* 152. IN

Pawłów (7), wś, kiel., gm. Pawłów, 8,5 km na pld.-wsch. od Starachowic: *paulow* 1339 Kkk I 215;

Pawłów

Pawlow (1362) KMłp III 155; *Pawlow* (1384), *Pawlow* 1402 ZDK I 139, 154; *Pawlow* (1445) 1603 ZDK II 479; *Pawlow* 1470–80 DB I 438; *Pawlow* 1529 LR 349; *Pawlow* 1564–65 Lusand 193; *Pawlow* 1578 ŻDz XIV 190; *Pawłów* 1787 Spis 373; *Pawłów* 1886 SG VII 905; *Pawłów* 1921 Sk III 24; *Pawłów*, *-łowa*, *pawłowski* 1966 UN 20, 27; gw. *pawuuf*, *-owa*, *pawuoski*. — Nazwa od n. os. *Paweł*, z suf. *-ów*. Lit.: KSand 148; KopKiel 196; RospSEMIG 283; Nieckula, *-ov-* 152. IN

Pawłów (8), wś, lub., gm. Strzyżewice, 5,5 km na płn.-zach. od Bychawy: *Pawłów* 1877 Zin II 33; *Pawłów* 1886 SG VII 905; *Pawłów* 1921 Sk IV 67; *Pawłów*, *-łowa*, *pawłowski* 1967 UN 107, 15. IN

Pawłów (9), wś, opol., gm. Brzeg, 4 km na pld.-wsch. od Brzegu: *Paulouo* 1245 SUR II 172; de *Paulowe* 1299 SUR VI 330; *Paula* (!) ok. 1300 CdSil XIV 80; *Paulow* 1301, *Paulau* 1329, *Paulow* 1339 Reg nr 2628, 4807, 6349; *Paulau* 1743 SNGŚI X 14; *Paulau* 1783 Z V 98; *Paulau* 1845 K 474; *Pawłów* 1886 SG VII 907; *Paulau* (*Pawłowo*) 1900 Myc 76; *Paulau*, *Pawłów* 1941 Wrzosek 11; *Paulau* — *Pawłów*, *-owa*, *pawłowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pawłów*, *-łowa* 1981 WUN II 699. — Dawniej *Pawłowo*, wtórnie *Pawłów*. Nazwę zmienczono jako *Paulau*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawłów*. Lit.: SNGŚI X 14. JCh

Pawłów (10), wś, ostroł., gm. Tłuszcz, 4,5 km na pld.-wsch. od Tłuszcza: *Pawłów* 1877 Zin II 32; *Pawłów* 1886 SG VII 904; *Pawłów*, *-łowa* 1981 WUN II 699. — Nazwa od im. *Paweł*, z suf. *-ów*. UB

Pawłów (11), dziś *Pawłów Dolny*, *Pawłów Górny* i *Pawłów Szkolny*, trzy wsi, piotr., gm. Wola Krzysztoporska, 11,5 km na pld.-wsch. od Bełchatowa: *Pawłów*, dwie kol. 1839 MpKwat II 5, III 5; *Pawłów dolny*, *Pawłów górny*, *Pawłów szkolny* 1877 Zin II 32; *Pawłów Dolny*, kol., *Pawłów Górny*, kol. i os., *Pawłów Szkolny*, wś, os. leś. 1886 SG VII 905; *Pawłów Dolny*, *Pawłów Górny*, *Pawłów Szkolny*, trzy wsi 1921 Sk II 75; *Pawłów Górny* 1952 UW 97; *Pawłów Dolny*, *Pawłów Górny*, *Pawłów Szkolny*, *-łowa -nego*, *pawłowski* 1974 UN 46, 47. — W n. zestawionych człony odróżniające od przym. *dolny*, *górnny*, *szkolny*. EB

Pawłów (12), wś, rad., gm. Chlewiska, 4 km na płn.-zach. od Szydłowca: *Pawlow* 1325–27 MVat I 169; *Pawlow* 1412 Sand nr 550; *Pawlow* 1470–80 DB II 518; *Paulow* 1508 ŻDz XV 479; *Pawlow* 1564–65 Lusand 193; *Pawlow* 1569 ŻDz XIV 314; *Pawłów* 1787 Spis 407; *Pawłów* 1827

Tabella II 80; *Pawłów* 1886 SG VII 905; *Pawłów*, *-łowa*, *pawłowski* 1970 UN 34, 21. — Nazwa od n. os. *Paweł*, z suf. *-ów*. Lit.: KSand 148; KopRad 330; Nieckula, *-ov-* 152. IN

Pawłów (13), wś, sier., gm. Rusiec, 16,5 km na płn. od Pajęczna: *Pawłów* 1877 Zin II 32; *Pawłów*, kol. 1886 SG VII 905; *Pawłów*, wś 1902 Przew II 53; *Pawłów* 1921 Sk II 44; *Pawłów*, *-łowa* 1981 WUN II 699. EB

Pawłów (14), wś, tarn., gm. Bolesław, 15 km na płn.-zach. od Dąbrowy Tarnowskiej: de *Pawłowicze* 1415 SHGKr(TCz 34, 125); *Pawlow* (1450) KMłp IV 502; *Pawlow* 1470–80 DB II 344; *Pawlow* 1473 AGZ VI 168; *Pawlow* 1564–64 Lusand 330; *Pawłów* 1886 SG VII 906; *Pawłów* 1921 Sk XII 11; *Pawłów*, *-łowa*, *pawłowski* 1964 UN 5, 6. — Nazwa od n. os. *Paweł*, z suf. *-owice*, wtórnie *-ów*. Lit.: LKrak 110; Nieckula, *-ov-* 152. IN

Pawłów (15), wś, tarnob., gm. Zawichost, 9 km na zach. od Zawichostu: *Pawlow* 1787 Spis 414; *Pawłów* 1827 *Tabella* II 80; *Pawłów* 1886 SG VII 905; *Pawłów* 1902 Przew II 53; *Pawłów*, *-łowa*, *pawłowski* 1970 UN 32, 12. — Nazwa od n. os. *Paweł*, z suf. *-ów*. IN

Pawłów zob. *Pawłowa* (1), *Pawłowice* (4, 16), *Pawłowiczki*, *Pawłowo* (9, 13), *Pawłowo Skockie*, *Pawłowo Żońskie*, *Pawły* (1), *Pawłówek* (3)

Pawłów Dolny zob. *Pawłów* (11)

Pawłów Górny zob. *Pawłów* (11)

Pawłów Szkolny zob. *Pawłów* (11)

Pawłów Trzebnicki, wś, wroc., gm. Prusice, 6 km na płn. od Trzebnicy: *Paulouo* 1208, *Paulouo* (!) 1216, *Paulouo* 1218 KŚI II 48, 141, 190; *Paulouo* 1235 SUR II 64; *Paulowo* 1236 SUR II 269; *Paulouici* 1267 SUR IV 15; *Pawelau* 1579 J I 72; *Pavolo* (!) 1687/88 J III 350; *Pawelau* 1743 SNGŚI X 14; *Pawelau* 1785 Z IV 375; *Pawellau*, *Pawlowo* 1845 K 476; *Pawlowo*, niem. *Pawellau* 1886 SG VII 914; *Pawlowo* (*Pawelau*) 1900 Myc 41; *Paulskirch*, *Pawłów* 1941 Wrzosek 22; *Paulskirch* — *Pawłów Trzebnicki*, *-owa -kiego*, *pawłowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Pawłów Trzebnicki*, *-łowa -kiego* 1981 WUN II 700. — Dawniej n. *Pawlowo*, zmienczona jako *Pawelau*. Nazwę niem. *Paulskirch* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawłów Trzebnicki*, z członem odróżniającym od n. m. *Trzebnica*. Lit.: SNGŚI X 14. JCh

Pawłówek (1), wś, bydż., gm. Sicienko, 9 km na płn.-zach. od Bydgoszczy: *Pawlovo* 1348 Koz

I 216; *Pawlowo* s. *Pawlowko* 1574 Koz V 138; *Pawlowo* 1582–83 Koz V 138; z *Pawłowkiem* 1766 Inwbyd 67; *Pawlowko* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Pawłówek*, niem. *Pawlowke* 1886 SG VII 908; *Pawłówek*, -wka, *pawłówecki* 1972 UN 174, 21. — Dawniej n. *Pawlowo*, od n. os. *Paweł*, z suf. -owo; później uległa deminutywizacji za pomocą suf. -ko, później -ek, oddanym przez niem. -ke. Lit.: Nieckula, -ov- 152. AG

Pawłówek (2), wś, ciech., gm. Pułtusk, 3 km na płn.-zach. od Pułtuska: *Pawłówek* 1877 Zin II 33; *Pawłówek* 1886 SG VII 908; *Pawłówek* 1952 UW 32; *Pawłówek*, -wka 1981 WUN II 700. — Nazwa od im. *Paweł*, z suf. -ówek. UB

Pawłówek (3), wś, kal., gm. Blizanów, 3 km na płn. od Kalisza: de *Pavlow terre* Polonie prope Kalis 1364 KW III 233; *Pawlowo* 1511/12 VisitGn 424; *Pawlowko* 1511–23 ŁLB II 41, 79; *Pavlovo* 1535 SHGKI(ASK 12, 429); *Pawlowko* 1579 ŻDz XII 114; *Pawłówek* 1618–20 PKal 68; *Pawlowko* 1620 MKI(Tab 11, 43); *Pawlowko minus* 1674 MKI(ASK 74, 139); *Pawłówek* 1827 Tabella II 80; *Pawłówek*, dawniej *Pawłowko* 1886 SG VII 908; *Pawłówek*, -wka, *pawłowski* 1971 UN 80, 26; gw. *pawuuek*, -fka, *pawuoski*. — Dawniej n. *Pawłów*, od XV w. z suf. -ko, wtórnie -ek, zapewne dla odróżnienia od n. wsi położonych na zach. od Kalisza: *Pawłowo Maior*, dziś *Pawłów* (3) oraz *Pawłowo Minor*, dziś *Pawłówek* (4). Lit.: Nieckula, -ov- 152; Osiemnaście wieków Kalisza, t. I, red. A. Gieysztor, 1960, 320. ZZ

Pawłówek (4), os., kal., gm. Nowe Skalmierzyce, 11 km na zach. od Kalisza: de *Minori Pawlouo* 1407 RWlkp IV nr 246; de *minori Pawlowo* 1411 Kal nr 83; w *Małym Pawłowku* 1450 SHGKI(PG 4, 91); de *minori Pawlowo* 1463 AC II nr 1931; *Pawlowko* 1511–23 ŁLB II 11; *Pawlowo minus* 1575 ŻDz XII 117; *Pawlowo Minus* 1620 MKI(Tab 11, 45); *Pawlowko* 1674 MKI(ASK 74, 139); *Pawlowek* 1846 KsP 324; *Pawłówek* al. *Pawłowko*, folw. 1886 SG VII 908; *Pawłówek*, -wka 1981 WUN II 700. — Początkowo n. zestawiona, od n. wsi *Pawlowo*, dziś *Pawłów* (3), z łac. członami *Minor*, *Minus*. W wyniku uniwersyfikacji powstała n. z suf. -ko; w XIX w. zmiana rodzaju na męski. ZZ

Pawłówek (5), wś, lub., gm. Strzyżewice, 5 km na płn.-zach. od Bychawy: *Pawłówek* 1870 Cat 44; *Pawłówek* 1877 Zin II 33; *Pawłówek* 1886 SG VII 908; *Pawłówek* 1921 Sk IV 66; *Pawłówek*,

-wka, *pawłowski* 1967 UN 107, 15. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Pawłów* (8), z suf. -ek. IN

Pawłówek (6), wś, skiern., gm. Teresin, 12 km na płd.-wsch. od Sochaczewa: *Pawłówek* 1886 SG VII 908; *Pawłówek* 1921 Sk I 184; *Pawłówek* 1952 UW 39; *Pawłówek* 1981 WUN II 700. — Nazwa od n. sąsiedniej miejscowości *Pawłowice* (3), z suf. -ek. UW

Pawłówka (1), wś, rad., gm. Chynów, 10 km na wsch. od Grójca: *Pawłówka A, B, C i D* 1902 Przew II 54; *Pawłówka*, kol. 1921 Sk I 39; *Pawłówka* 1952 UW 12; *Pawłówka*, -ki, *pawłókwowski* 1971 UN 127, 14. — Nazwa od im. *Paweł*, z suf. -ówka. Wieś powstała w 1898 r. w dobrach Budziszyn, po wykupieniu ziemi przez włościan. Lit.: KopRad 349. UB

Pawłówka (1a), wś notowana w XIX w., leżała w pow. Węgrów, w gm. i par. Grębków, siedl.: *Pawłówka* 1877 Zin II 33; *Pawłówka* 1886 SG VII 912; *Pawłówka*, folw. 1902 Przew II 54. UB

Pawłówka (1b), os. dziś nieistniejąca, dawniej wś, suwal., gm. Jeleniewo: *Pawłówka* 1877 Zin II 33; *Pawłówka*, wś 1886 SG VII 912; *Pawłówka*, wś 1902 Przew II 54; *Pawłówka*, folw. 1921 Sk V 83, (tu?); *Pawłówka* 1933 SkBy 1255. EB

Pawłówka (2), wś, suwal., gm. Krasnopol, 6,5 km na zach. od Sejna: *Wieś Pawłowskie* 1645, osocka *Wieś Pawlowka*, *Pawłówka* 1679 Biolik-Suw; *Pawłówka* 1770 SHGPd(Ks. chrz. 1014); *Pawłówka* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6011, 7–9); *Pawłówka* 1827 Tabella II 80; *Pawłówka* 1886 SG VII 912; *Pawłówka* 1921 Sk V 70; *Pawłówka*, -ki 1981 WUN II 701. — Nazwa od im. *Paweł*, z suf. -owskie, następnie -ówka. Por. też n. rz. *Pawłówka* (dziś Gremzdy), dopływ jez. Gremzdy, nad którą leży wieś. Początkowo była to osada strzelca osiadłego w uroczysku *Pawłówka*. Lit.: WiśnSejn 76. EB

Pawłówka (2a), dziś *Nowa Pawłówka* i *Stara Pawłówka*, dwie wsi, *Pawłówka Mała*, cz. *Nowej Pawłówki*, dawniej wś, suwal., gm. Przerośl, 15 km na płn.-zach. od Suwałk: *Pawłówkę* 1744 SDV 106; *Pawłówka* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6010, 143–4); *Pawłówka* 1827 Tabella II 80; *Pawłówka*, wś i folw. 1877 Zin II 33; *Pawłówka*, wś i folw. 1886 SG VII 912; *Pawłówka*, *Pawłówka Mała*, dwie wsi i folw. 1921 Sk V 83, 86; *Pawłówka*, *Pawłówka Mała*, dwie wsi 1933 SkBy 1255; *Pawłówka*, *Pawłówka Mała*, *Pawłówka Nowa*, trzy wsi 1952 UW 171; *Nowa Pawłówka*, -wej -ki i *Stara Pawłówka*,

Pawłówka

-rej -ki, Pawłówka Mała, -ki -lej 1981, 1982 WUN II 549, 700, III 291. — Nazwa od im. *Paweł*, z suf. *-ówka*; człony odróżniające w n. zestawionych od przym. *mały, nowy, stary*. EB

Pawłówka (3), wś, zamoj., gm. Rachanie, 11 km na płn.-wsch. od Tomaszowa Lubelskiego: *Mayd. Pawłówka* 1839 MpKwat VII 9; *Pawłówka*, wś 1886 SG VII 912; *Pawłówka*, wś 1902 Przew II 54; *Pawłówka* 1921 Sk IV 108; *Pawłówka, -ki, pawłowiecki* 1970 UN 120, 18; *Pawłówka, -ki* 1981 WUN II 700; gw. *pawłufka, -ki, pawłovecki*. — Początkowo n. zestawiona *Majdan Pawłówka*, od ap. *majdan* 'osada leśna' oraz od im. *Paweł*, z suf. *-ówka*. Wtórnie elipsa członu *Majdan*. Lit.: CzChelm 186. BCz

Pawłówka Mała zob. **Pawłówka (2a)**

Pawłówka Nowa zob. **Pawłówka (2a)**

Pawłówko (1), wś, bydż., gm. Chojnice, 3,5 km na pld.-wsch. od Chojnic: z *Pawłowiekiem*, do *Pawlowka* 1565 Lupom 54, 75; *Pawelkaw* 1570 ŻDz XXIII 239; *Pawłowko* 1648 RP 189; *Pawłowko* 1664 Font XXXII 172; *Pawłówek* 1682 Font V 150; *Kl. Paglau* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Kl. Paglau* — *Pawłowko* 1879 KętN 73; *Pawłowko*, niem. *Klein Paglau* 1886 SG VII 817, 913; *Pawłowko*, niem. *Klein Paglau* 1921 Sk XI 14, 84; *Pawłowko (Kl. Paglau)* 1925 Krzep 88; *Pawłowko, -ka, pawłórkowski* 1972 UN 176, 14. — Nazwa od n. m. *Pawłowo* (1), z suf. *-ko, -ek*. W XVIII w. wprowadzono n. niem. *Klein Paglau*. Lit.: Kęsi-kowa, PMT II 110. WK

Pawłowko (2), wś, ciech., gm. Czernice Boro-we, 13 km na płn.-zach. od Przasnysza: *Nowam Pawłowo* 1456 SHGMz(Ēp. z r. 1604, k. 81–83); *Pawlowko* 1495 SHGMz(MK 18, 81v); *Pawlowko* 1567 ŻDz XVI 339; *Pawlowko* 1783 MpPerMz; *Pawłowko* 1827 Tabella II 80; *Pawłowko* 1886 SG VII 913; *Pawłówek* 1962 Mp-25(Przasnysz); *Pawłowko, -ka, pawłórkowski* 1972 UN 140, 33. — Nazwa od n. m. *Pawłowo* (3), z członem odróżniającym od przym. *nowy*; wtórna uniwersalizacja za pomocą suf. *-ko, -ek*. UB

Pawłowko (3), wś, ciech., gm. Regimin, 6 km na płn.-zach. od Ciechanowa: *Pawłowko* 1827 Tabella II 80; *Pawłowko* 1839 MpKwat IV 2; *Pawłowko* 1886 SG VII 913; *Pawłowko, -ka, pawłórkowski* 1971 UN 123, 32. — Nazwa od n. m. *Pawłowo* (4), z suf. *-ko*. UB

Pawłowko (4), cz. *Pawłowa* Żońskiego, dawniej wś, pil., gm. Wągrowiec: *Wieś Pawłowko*

1775 MKI(Tab 37, 47); *Pawlowko* 1789 MKI(Tab 39, 11); *Pawlowko* 1846 KsP 529; *Pawłowko* 1886 SG VII 913; *Pawłowko*, niem. *Kornfeld* 1921 Sk X 108, 151; *Pawłowko*, wś 1933 SkBy 1255; *Pawłowko* 1966 Mp-25(Wągrowiec); *Pawłowko, -ka* 1981 WUN II 700. — Nazwa od n. m. *Pawłowo*, dziś *Pawłowo Żońskie*, z suf. *-ko*. Nazwa niem. nadana w okresie zaboru pruskiego. ZZ

Pawłowko (5), wś, pozn., gm. Buk, 2,5 km na płn.-zach. od Buku: *Pawlowo* 1392 Lek I nr 1264; *Pawłowicze* 1448, in villa *Pawlowo* 1463 SHGPn III 617; *wieś Pawłowo* XV–XVI NDz II 459; in *Pawlowo* 1510 NKs 209; *Pawłowo* 1580 ŻDz XII 6; *Pawłowko* 1619 PPOzn 223; *Pawłowko* 1789 PPOzn(Tab 6, 48v); *Pawłowko*, dawniej *Pawłowo*, niem. *Paulsdorf* 1886 SG VII 913; *Pawłowko*, niem. *Paulsdorf* 1921 Sk X 20, 151; *Pawłowko, -ka* 1981 WUN II 700. — Dawniej n. *Pawłowo*, od n. os. *Paweł* SSNO IV 201, z suf. *-owo*, przejściowo *-owice*, od XVII w. *-ko* (być może dla zaznaczenia małych rozmiarów wsi). Brak w pobliżu n. m. *Pawłowo* nie daje podstaw do traktowania formantu *-ko* jako odróżniającego. Lit.: SHGPn III 617; Nieckula, *-ov-* 152; PPOzn 223. ZZ

Pawłowko (6), wś, słup., gm. Przechlewo, 9 km na płn.-zach. od Człuchowa: *Cleyne Paulow* (1352) 1397 PrUr V 37; *Pawelkaw* (1437) GZ 112; *Pawlowko* 1511/12 VisitGn 336; [z] *Pawłowiekiem*, do *Pawlowka* 1565 Lupom 54, 75; *Pawelkaw* 1570 ŻDz XXIII 239; *Pawlowko* 1696 Font XXVIII 163; *Pagelkau* 1789 Goldb II 177; *Pagelkau* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Pawłowko*, niem. *Pagelkau* 1886 SG VII 913; *Pagelkau* — *Pawłowko, -ka, pawłowiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Pawłowko, -ka* 1981 WUN II 700. — Dawniej n. niem. *Kleine Paulow* (= *Mały Pawłów*), może dyferencyjna (lub raczej przeniesiona) wobec n. wsi *Pawłowo* (1)). Zmiana na *Pawłowko* jest wynikiem adideacji do form zdrobniałych z suf. *-k-* (wzmocnionej niem. *klein* 'mały'); forma zmieniona *Pawelkaw*. W XVIII w., podczas zaboru pruskiego, wprowadzono n. niem. *Pa-gelka*. Lit.: HKS 16, 40. WK

Pawłowko zob. **Pawłówek (1, 3, 4)**

Pawłowko Małe zob. **Pawłówek (4)**

Pawłowko Minus zob. **Pawłówek (3)**

Pawły (1), wś, biał., gm. Zabłudów, 9 km na pld. od Zabłudowa: *Pawłowicze* 1576 ŻDz XVII/1, 172; *Pawłowicze*, w siele *Pawłowie* 1576 Lupodl 51, 59, 64, 66; *Pawłowice* 1602 Kond 154; z *Pawłó-w* (1625) SHGPd(MK nr 181 k. 197); *Pawły*

1661–64, *Pawły* 1772 Kond 154; *Pawły* 1902 SG XV/2, 436; *Pawły* 1921 Sk V 23; *Pawły*, -*łów*, *pawłowski* 1972 UN 153, 50; gw. *pavly*, -*łuy*, *pavlyuski*. — Początkowo n. *Pawłowicze*, od im. *Paweł* z suf. -*owic(z)e*; okresowo n. z suf. -*ów*, od XVII w. w formie pluralnej. Lit.: Kond 154. *EB*

Pawły (2), wś, elbl., gm. Pieniężno, 10 km na pld.-zach. od Górowa Haweckiego: in ... villis *peulis*, *Powels* (1347) MWrm II 98, 100; *Peulis* et Woppen (1347) XV PrUr IV 158; *Powils* 1374 MWrm II 524; *Powils*, *Pewils* 1374 Ger 133; Scultetus de *Peulis* 1393 MWrm III 216; in *Paveln* 1432 MWrm IX 475; (*Pauls*, *Pauwels*, *Pawels*) ca 1480 ZGAE XXVII 519–20; *Paulen* 1583, 1589 SHGWrm(ADWO, AK, RM 3 i 3c, k. 5v i 7); *Paulen* 1615 RŁWrm 264; *Paulen* 1755 MpEnd; *Paulen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Paulen*, wś 1820 Wald 146; *Paulen*, *Powels* — *Pawły* al. *Pawłowo* 1946 Ley I 13; *Paulen* — *Pawły*, -*łów*, *pawelski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pawły*, -*łów* 1981 WUN II 700. — Prus. n. **Pauwelis* od im. chrześcijańskiego **Pauwelis* 'Paweł', por. lit. *Póvilas* Lpvž II 457, w niem. postaci pluralnej *Paulen*. Nazwa *Pawły* jest kalką niem. n. *Paulen*, wariant *Pawłowo* z suf. -*owo*. Lit.: Ger 133; ZGAE XIII 957, XXIII 712, 717; GórnrWrm 226. *RP*

Pawły zob. **Żachy-Pawły**

Pawonkau zob. **Pawonków**

Pawonków, wś, częst., gm. Pawonków, 6 km na pln.-zach. od Lublińca: *Pawantlow* ok. 1300 CdSil XIV 102; *Pawunków* (1423) XVI CdSil VI 50; *Pawonkaw* 1425 CdSil II 97; *Pawonkow* (1434) K 476; *Pawunkow* (1450) XVI CdSil VI 69; *Pawonkow* 1679, *Pavoncovium* vulgo *Pawonkow* 1687/88 J II 56, 321; *Pawunckau* 1743 SNGŚI X 15; *Pawonke* + *Reisewitz*, *Spiegelsche* Antheil 1783 Z II 159; *Pawonkau*, *Pawonków* 1845 K 476; *Pawonków*, niem. *Pawonkau* 1886 SG VII 926; *Pawonkau* 1900 Myc 76; *Pawonków* 1927 SNGŚI X 15; *Pawonków*, -*kowa* 1981 WUN II 700; gw. *pavũnkũf*/*pavũnkũf*. — Dawniej n. *Pawętów*, od n. os. **Pawęta* (: *Pawęł*) RymSEN II 216, z suf. -*ów*. Wtórnie *Pawonków* (*Pawąków*) < **Pawątków*, od n. os. **Pawątek* (zdrobnienie n. os. *Pawęta*), z uproszczeniem grupy spółgłoskowej *tk* > *k*. Nazwę zmieniono jako *Pawonkau*. Rospond dopuszcza także dawną formę **Pawłonków* od n. os. **Pawłonek*, por. *Pawłok*, *Pawłoi* (: *Pawęł*) RymSEN II 217. Zmiana *Pawłonków* > *Pawonków* spowodowana wymową *ł* jak *u* (niezłgłoskotwór-

czego). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pawonków*. Lit.: SNGŚI X 15; RospSEMIG 283; BorGŚI 134. *JCh*

*Paystkaym, miejscowość w historycznym obszarze Rynu, olszt., gm. Korszce: *Paystkaym* 1437 GZ 70; *Paystkaym* 1437/38 Błażenie II 311. — Nazwa prus. **Paist-kaym*-, od n. os. **Paiste*, por. n. os. *Paystikar* TAP 73 i *caymis* 'wieś', też prus. n. m. *Paysteyn* Ger 112 (: lit. *piestā*, łot. *piēsta* 'stepor; tłuczek'). Lit.: Błażenie II 313. *RP*

Paytzen zob. **Pina**

Pazeke zob. **Piaski** (18)

Paździerowce zob. **Paździerowiec**

Paździerowice zob. **Paździerowiec**

Paździerowiec, cz. wsi Kosmów-Kolonia, dawniej wś, kal., gm. Ceków-Kolonia: *Paździerowice* al. *Paździerowce*, wś 1886 SG VII 926; *Paździerowice* 1921 Sk II 117; *Paździerowice* 1933 SkBy 1256; *Paździerowiec* 1935–36 Mp-100(41–26); *Paździerowiec*, -*wca*, *paździerowiecki*, wś 1971 UN 80, 13; *Paździerowiec*, -*wca* 1981 WUN II 701; gw. *paźzerovec*, -*fca*, *paźzeroski*. — Nazwa może związana z ap. *paździerz*, *paździor* 'skórka na lnie a. konopiach, która włókno pokrywa, a w międleniu odlatuje' SW IV 97, z suf. -*owice//owce*; ostatecznie utrwaliła się forma l. pojedynczej. Por. też n. *Październa*, *Październo*, *Paździory* Koz V 139, Borek, -*ni*- 173. *ZZ*

Paździorno, wś, wroc., gm. Kostomłoty, 8 km na zach. od Kątów Wrocławskich: *Pauli villa* 1329 Reg nr 4868b; *Paulisdorf* (1335), *Pawilsdorf* (1360) K 500; *Polschdorff* 1666/67 J I 420; *Pohlisdorf* 1743 SNGŚI X 15; *Pohlisdorf* 1795 Z XII 81; *Pohlisdorf*, Ober-, Nieder-, Mittel- 1845 K 500; *Pohlisdorf* (*Pawłowo*) 1900 Myc 41; *Pohlisdorf*, *Pawłów* 1941 Wrzosek 16; *Pohlisdorf* — *Paździorno*, -*a*, *paździorniański* 1947 MPol XXV nr 124; *Paździorno* 1981 WUN II 701. — Pierwszy zapis łac. nazwy *Pauli villa* (= wieś Pawła); formy zmienione: *Paulisdorf*, *Polschdorff*, *Pohlisdorf*. Dawniej n. *Pawłów*, na co wskazuje zapis łac. z 1329 r., od n. os. *Pawęł*, łac. *Paulus*, niem. *Polil*, *Paul* 'Paweł'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Paździorno*. Lit.: SNGŚI X 15. *JCh*

Pażochy zob. **Wnory-Pażochy**

Pärnäkel, wś dziś nieistniejąca, leżała kolo Troszyna i Sitna, 8 km na pld.-zach. od Dębna, gorz.: wüste Feldmark *Panneckel* 1495, *Pannekel* 1499 CdB A XXIV 211, 214; *Parnakel*, *Bernekel* 1561, *Parneckel* 1572 SHGNM(Ost 71); *Parneckel*

Pätzig

1817 SHGNM(Verzeichniss); *Trossiner Parnäkel* 1857 MpUMbl 1700; *Pärnäkel* 1905 SHGNM (GemLex). — Pod zmienioną postacią n. *Pannekl* kryje się zapewne n. słow. *Ponikiel*, od *ponik* 'podziemne koryto rzeki' Sstp VI 383, z suf. *-el*, por. *ponikwa*, n. m. *Ponik*, *Ponikwa* SEBań II 697 lub od wyrażenia *po + *nakiel*, czes. gw. *nákel*, *náklo* 'niskie, mokre miejsce nad rzeką, poroście krzewami' SEBań II 253 (tylko w n. m. *Nakielnica*, *Nakielna*, *Nakto*). Na XIX-wiecznych mapach pojawia się n. zestawiona z członem odróżniającym od zmienionej n. pobliskiej wsi *Trossin*, zob. *Troszyn*. BCz

Pätzig b. Bad Schönfliess Nm. zob. **Piaseczno** (11)

Pätzig b. Bad Schönfliess zob. **Piaseczno** (11)

Pätzoldsdorf zob. **Paczyn**

Pącheńskie Oleдры zob. Pąchy

Pąchowo zob. **Pąchów**

Pąchowskie Holendry zob. **Pąchy**

Pąchów, wś, koniń., gm. Kramsk, 16,5 km na płn.-wsch. od Konina: de *Panthowo* 1352 KW III 22; de *Pacow* 1402 KW VII 56 (tu?); de *Panchowo* 1446 SHGKI(PG 2, 197v); de *Panchowo* 1458 AC II nr 548; de *Pachovo* 1462 Koz V 139; *Pachowo* 1511–23 ŁLB I 222; *Pąchowo* 1579 ŻDz XII 232; *Ponchowo* 1674 MKI(ASK 74, 165); *Pęchów* 1827 Tabella II 81; *Pąchów* 1877 Zin II 33; *Pąchów* 1886 SG VII 927; *Pąchów*, *-chowa* 1981 WUN II 701; gw. *poxuf*, *-ova*, *poxoski*. — Dawniej n. *Pąchowo* od n. os. *Pąch*, *Pęch* RymSEN II 219 (: *pąchać* 'węszyć', *pąchać się* 'gzić się, brykać o bydło' SEBor 422), z suf. *-owo*, wtórnie *-ów*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 153. ZZ

Pąchy, wś, gorz., gm. Miedzichowo, 8 km na pld.-zach. od Trzciela: *Pącheńskie Oleдры* bez daty Rusiński 138; *Pucheńskie Holendry* 1859 MpChrz; *Pąchowskie Holendry* al. *Pucheńskie Holendry*, al. *Punkowo*, niem. *Punkow*, holendry 1886 SG VII 927; *Pęchy*, niem. *Punken* 1902 MycPn 88; *Pąchy*, niem. *Punken*, wś 1921 Sk X 53, 151; *Pąchy*, *Pąchów* 1981 WUN II 701. — Dawniej n. zestawiona od n. łąki (lasu, jez.), por.: in prato *Pąchy* (1521)XVIII SHGPn(AAP CP 378, 179–81); in fine pratorum et lacus dicti *Pąchy* 1534 SHGPn (PZ 50, 135v–136); lacus, prata *Pąchy* in borra oppidi Thrczyel et villae Iablonka 1535, z łąkami ... *Pąchamy* nazwanemy ... do tich *Pąchów* 1580 Koz III 17, w formie przymiotnikowej, i od ap. *oleдры*, *holendry*, zob. *Holendra* (1). Nazwa

Pąchy prawdopodobnie od ap. gw. **pąchi*, *puchi* 'wyziew', por. *puchać* 'zionać, wyziewać' SEBań II 962. Być może jezioro, łąki i las w otoczeniu wsi wydawały woń gnicia. Nie można wykluczyć, że n. odnosi się jednak do innej właściwości mokrego terenu związanej ze znaczeniem psł. rdzenia **poch* : **puch-*, por. scs. *puchati* 'dąć', *opuchnāti* 'wzdać się', pol. *puchnąć* 'wzdymać się, nabrzmiwać' SEBań II 963. Lit.: Sławski, Oboczność *q* : *u* w językach słowiańskich, SIOc XVIII 266. ZZ

Pąckowo zob. **Pakowo**

Pączew, wś, rad., gm. Mogielnica, 7,5 km na pld.-zach. od Mogielnicy: *Pomyczow* 1511–23 ŁLB II 309; *Pomiczow* 1579 ŻDz XVI 173; *Ponczew* 1827 Tabella II 108; *Poncew* 1839 MpKwat IV 5; *Ponczew* 1887 SG VIII 764; *Pączów* 1921 Sk I 37; *Pączew* 1952 UW 12; *Pączew*, *-wa*, *pączewski* 1971 UN 127, 28. — Dawniej n. **Pomyczewo*, od n. os. **Pomycz* (: *Pomyk* + *ję*), por. *Pomykała* SSNO IV 319 (: *pomykać* 'posuwać'), z suf. *-ów*, *-ew*. Na skutek zaniku samogłoski *y* i zmiany *om* > *ou* oraz adideacji tematu do czytelnego *pącz-* powstała forma *Pączew*. UW

Pączewo, wś, gdań., gm. Skórcz, 6 km od Skórcza: von *Pantzau* (1341)XVI PrUr III 248; *Pontzkow*, *Pantzkow* (1352)1654 PrUr V 52; *Panczow* 1437 GZ 115; *Pancewo* 1534 Inwwołoc 116; *Pączewo*, Summa dochodów *Pączewa*, z *Pączewem* 1565 Lupom 136, 137, 139; *Pantzschaw* 1570 ŻDz XXIII 105; *Pączewo* 1583, *Baniczewo* (!) 1584, *Punczewo* 1597, *Ponczewo* 1598 I–III 78, 149, 318, 436; *Pączewo*, *Pączowo* 1624 LuPrus 137, 140; *Pączewo* 1682 Font V 64; *Pączewo* 1710 WS 220; *Pienczewo* (!) 1749 Font XVI–XIX 187; *Ponschau* od. *Ponczau* 1789 Goldb II 187; *Ponczau* 1796–1802 MpSchröt XV; *Pączewo*, niem. *Ponschau* al. *Ponczau* 1886 SG VII 927; *Ponschau*, fr. *Ponczewo*, *Pontzschaw* 1912 Bär 93; *Pączewo* (*Ponschau*) 1925 Krzep 86; *Pączewo*, *-wa* 1981 WUN II 701; gw. *płncewo*, *-a*, *płncefski*. — Nazwa od n. os. *Pącz* SSNO IV 208 (: ap. *pącz*, *pąk* lub im. *Pękoślaw*), z suf. *-ewo*, obocznie *-owo*, *-ów*. Przejściowo n. *Pączków*, od n. os. *Pączek*, z suf. *-ów*. Lit.: Górnowicz, PMT VII 55; Kęsikowa, PMT II 110; KrejaKoc 131. WK

Pączewo zob. **Paczewo**

Pączki, os. zaginiona, leżała koło Miłostawia, pozn., gm. Miłostaw: *Pancziszewicze* Tomisłai de Miłostaw 1417 Koz III 17; gran. Pelczyno et *Pączyszewicze* ex una et Scotniky ex altera parte;

Panczki 1446 SHGKI(PG 2, 202); *Panczky* 1484 SHGKI(PG 10, 3 v); *Pączki* des. 1565 Koz III 17. — Dawniej raczej n. *Pęciszewice, od n. os. *Pęcisz* (: *Pęcistaw*) SSNO IV 217, z suf. *-ewice*, wtórnie *Pęcki*, od n. os. *Pęcek (: *Pęcistaw*), z późniejszą adideacją do n. os. *Pęczek*, *Pączek* SSNO IV 218 (z poświadczonym współlistnieniem postaci toponimu derywowanych od różnych form morfologicznych n. os.). Lit.: BańMorf 8. ZZ

Pączki zob. **Poniaty Wielkie**

Pączkowizna, cz. wsi Andrzejki, dawniej wś, łomż., gm. Łomża: *Pączkowizna* 1783 MpPerMz; *Pączkowizna*, wś 1827 Tabella II 75; Polw. *Pączkowizna* 1839 MpKwat V 2; *Pączkowizna*, folw. 1886 SG VII 927; *Pączkowizna*, folw. 1902 Przew II 54; *Pączkowizna*, kol. 1967 SM 826; *Pączkowizna*, -ny 1981 WUN II 701. — Nazwa od nazw. *Pączek* RymSEN II 227, z suf. *-owizna*. Lit.: Safarewiczowa, -izna 30. UB

Pączkowo, wś, ciech., gm. Szreńsk, 3 km na płd.-zach. od Szreńska: *Pączkowo* 1441 SHGPł 226; *Pączkowo* 1502 AC III nr 208; *Pączkowo* 1578 ŻDz XVI 53; *Pączkowo* 1784 MpPerPł; *Pączkowo* 1827 Tabella II 75; *Pączkowo* 1886 SG VII 927; *Pączkowo*, -wa 1981 WUN II 701. — Nazwa od n. os. *Pączek* SSNO IV 218, z suf. *-owo*. Lit.: SHGPł 226; ZMaz 292. UW

Pączkowo zob. **Pęckowo (2)**

Pączów, wś dziś nieistniejąca, leżała w par. Kosów, częst., gm. Moskorzew: *Pączow* 1452 SHGKr(TerrCrac 151, 151); *Pączow*, villa 1470–80 DB I 22; *Pączów*, las w Kosowie 1783–84 SHGKrMat 102; *Pączów* 1886 SG VII 928. — Nazwa od n. os. *Pącz* SSNO IV 208, z suf. *-ów*. Nazwa zachowana w n. lasu, por.: *Pączów*, las w Kosowie 1783–84 SHGKrMat 102, por. też *Budki-Pączów*, kol. 1921 Sk III 42, dziś *Budki*, cz. Kosowa 1971 UN 35, 57. Lit.: RKrak 122. IN

Pągłowo zob. **Pęgów (2)**

Pągowiec zob. **Pągowiec (1)**

Pągowiec (1), wś, kiel., gm. Raków, 15 km na płn.-zach. od Staszowa: de *Pągów* 1405 Sand nr 383; *Pągowiec* 1487 KopKiel 220; *Pągowiec* 1502 Matr III nr 296; *Pągowiec* 1508 ŻDz XV 464; *Pągowiec* 1508, 1509 Matr IV/1, nr 331, IV/2, nr 9057; *Pągów* 1511–23 ŁLB I 597; *Pągowiec* 1529 LR 384; *Pągowiec* 1674 ŻDz XV 56a; *Pągowiec* 1787 Spis 398; *Pągowiec* 1827 Tabella II 75; *Pągowiec* 1877 Zin II 34; *Pągowiec* 1886 SG VII 928; *Pągowiec* 1902 Przew II 54;

Pągowiec 1921 Sk III 87; *Pągowiec*, -wca, *pągowski* 1966 UN 27, 51. — Nazwa od n. os. *Pąga* RymSEN II 227 (: stp. *pega*, *pąga* 'łydka; kulka ołowiana na rzemieniu do biczowania' SEBr 403, SGPREi(kartoteka)), z suf. *-ów*; okresowo też n. *Pągowiec*. Nazwa wtórnie przeszła do kategorii nazw z suf. *-owiec*. Lit.: KSand 148; KopKiel 220; Nieckula, -ov- 153. IN

Pągowiec (2), wś, rad., gm. Stara Błotnica, 7,5 km na płd.-wsch. od Białobrzegów: *Pągowy Las* 1791 KopRad 487; *Pągowiec*, kol. 1921 Sk III 108; *Pągowiec*, kol. 1933 SkBy 1256; *Pągowiec*, -wca, cz. wsi Stare Siekluki 1964 UN 18, 20; *Pągowiec*, wś 1967 SM 826; *Pągowiec*, -wca 1981 WUN II 701. — Dawniej n. zestawiona, od przym. *pągowy* (: n. os. *Pąga*) i ap. *las*, następnie *Pągowiec* — uniwerbizacja za pomocą suf. *-ec*. Lit.: KopRad 487–8. IN

Pągowo zob. **Pęgów (2)**

Pągowo Maior zob. **Pęgów (1)**

Pągowo Minor zob. **Pęgów (1)**

Pągowo Żelgoskiego zob. **Pęgów (1)**

Pągowo-Gąsiory zob. **Pęgów (1)**

Pągowo-Gorzewo zob. **Pęgów (1)**

Pągowo-Grotka zob. **Pęgów (1)**

Pągowo-Ładawy zob. **Ładawy, Pęgów (1)**

Pągowo-Mścichowo zob. **Pęgów (1)**

Pągowo-Przebliwska zob. **Pęgów (1)**

Pągowo-Przebluszczyno zob. **Pęgów (1)**

Pągowo-Uniesławowo zob. **Pęgów (1)**

Pągowo-Wojciki zob. **Pęgów (1)**

Pągowo-Żelgoski zob. **Pęgów (1)**

Pągowy Las zob. **Pągowiec (2)**

Pągów (1), wś, częst., gm. Żytno, 15 km na płn. od Koniccpola: *Pągów* 1386, *Pągów* 1397 SHGŁęc II 28; *Pągów* 1511 ŻDz XIII 205; *Pągów* 1511–23 ŁLB I 510, 511; *Pągów* 1552 ŻDz XIII 277; *Pągów* 1827 Tabella II 75; *Pągów* 1886 SG VII 928; *Pągów* 1921 Sk II 87; *Pągów*, -gowa, *pągowski* 1972 UN 48, 13; gw. *ponguf*, -ova, *pongowski*. — Nazwa od n. os. *Pąga* (: stp. ap. *pega*, *pąga* 'łydka; kulka ołowiana na rzemieniu do biczowania') RymSEN II 227, z suf. *-ów*. Lit.: SHGŁęc II 28; Nieckula, -ov- 153. EB

Pągów (2), wś, opol., gm. Wilków, 7,5 km na płn.-wsch. od Bierutowa: *Pągłowo* (1203) K 469; *Panckov* (1250)1435 SUr II 251 (tu?); *Pączkowo* (1256)XVI SUr III 129 (tu?); *Pągów* 1300 SUr VI 345; *Pągau* 1323, *Pągów* 1338 Reg nr 4253, 6047; *Pągau* 1651/52 J I 174, 484; *Pągau*

Pągów

1743 SNGŚl X 15; *Pangau* 1785 Z IV 293; *Pangau* 1845 K 469; *Pangau, Górne, Dolne, Średnie*, też *Pągów*, niem. *Pangau*, wś 1886 SG VII 838, 928; *Pangau* 1900 Myc 76; *Pangau — Pągów, -owa, pągowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Pągów, -gowa* 1981 WUN II 701. — Dawniej n. *Pągłowo*, wtórnie *Pągów*, od n. os. *Pagel, Pąg* SSNO IV 208, z suf. *-owo, -ów*. Nazwę zniemczono jako *Pangau*. Zapisy *Panckov, Panczowo* może od n. os. *Pączek*, z suf. *-ów*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pągów*. Lit.: SNGŚl X 15; BorGŚl 134. JCh

Pągów (3), wś, skiern., gm. Biała Rawska, 5,6 km na płd.-zach. od Białej Rawskiej: *Pągów* 1827 Tabella II 75; *Pągów* 1877 Zin II 33; *Pągów* al. *Klin* 1886 SG VII 928; *Pągów* 1921 Sk I 154; *Pągów* 1952 UW 102; *Pągów, -gowa* 1981 WUN II 701. — Oboczna n. *Klin* od ap. *klin*. UW

Pągów zob. **Pagowiec (1), Pęgów (1)**

Pągów-Dedłowo zob. **Pęgów (1)**

Pągów-Detlew zob. **Pęgów (1)**

Pągów-Gąsiorów zob. **Pęgów (1)**

Pągów-Gasiory zob. **Pęgów (1)**

Pągów-Klekotowo zob. **Pęgów (1)**

Pągów-Ładawy zob. **Ładawy, Pęgów (1)**

Pągów-Wilczków zob. **Pęgów (1)**

Pągów-Wojcikowo zob. **Pęgów (1)**

Pągradz zob. **Panigródz**

Pąki zob. **Żmijewo-Pąki**

Pąkosław zob. **Pakosław (1, 3)**

Pąkoszówka zob. **Pakoszówka**

Pąkowiec zob. **Pękowice**

Pąkowo, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. nowomiejskim, ciecch.: *Pancovo* 1240 KMaz I 343; *Pankowo* 1450 SHGMz (Ep. 5, 45v); *Pakowo* 1476 SHGMz (Ep. 13, 7v); *Pąkowo* 1517 SHGMz (PT 1, 474). — Nazwa od n. os. *Pąk* SSNO IV 219, z suf. *-owo*. UB

Pąkowo zob. **Pakowo, Pękowo**

Pąków zob. **Pękowice**

Pąsy zob. **Pęsy-Lipno (1)**

Pąśniki zob. **Puśniki**

Pątki, wś, ciecch., gm. Lubowidz, 9 km na płn.-zach. od Żuromina: *Panthky* 1454 SHGPł 226; *Panthky* 1497 Matr II nr 965; *Pątki* 1578 ŻDz XVI 40; *Patki* 1827 Tabella II 79; *Pątki* 1886 SG VII 928; *Pątki* 1921 Sk I 92; *Pątki, -ków* 1981 WUN II 701. — Nazwa od n. os. *Pątka* SSNO IV 208 (: psł. *protъ 'droga' SEBor 420 lub *pęto* 'kłoda, okowy' Sstp VI 76), w formie pluralnej. Lit.: SHGPł 226; GórnRWlkp 130. UW

Pątki zob. **Kowalewice (1), Pianowo-Pątki**

Pątkowice zob. **Pętkowice (1)**

Pątna zob. **Pętna**

Pątno zob. **Pątnów (3)**

Pątnowo, os., pil., gm. Domasławek, 8 km na płn.-zach. od Janowca Wielkopolskiego: *Panthnowo* 1539 Koz I 216; *Panthnowo* des. 1544 Koz III 700; *Pętnowo* Folwark 1789 MKI (Tab 39, 5); *Pątnowo* 1846 KsP 534; *Pątnowo*, daw. *Pętno*, niem. *Pontonowo*, folw. 1886 SG VII 929; *Pątnowo*, niem. *Pontonowo*, os. 1921 Sk X 111, 151; *Pątnowo*, os. 1967 SM 826; gw. *pontnowo, -owa*. — Nazwa od n. os. *Pęcieni/Pęcien* SSNO IV 216 (: psł. **protъnъ, *pątny* 'pielgrzyski, podróżny' SEBař II 522, lub *Pęcislaw*), z suf. *-owo*. Przejściowo wystąpiła w XVIII w. postać bezsufiksalna *Pętno*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 153; Borek, *-ъn-* 191. ZZ

Pątnowo zob. **Pątnów (2, 3)**

Pątnowskie Holendry, wś notowana do 1967 r., koniń., gm. Konin, 9 km na płn. od Konina: *Pątnowskie holendry* 1827 Tabella II 79; *Pątnowskie Holendry*, kol. 1886 SG VII 929; *Pątnowskie Holendry*, wś 1921 Sk II 35; *Pątnowskie Holendry* 1967 SM 826; gw. *xolendry pontnoske, -rif -kix*. — Nazwa zestawiona; człon *Pątnowskie* od n. m. *Pątnów (3)*, *Holendry* od ap. *holendry*, zob. *Holendry (1)*. ZZ

Pątnów (1), cz. Konina, koniń.: de *Panthnow* 1298, *Panthnowo* 1301 KW II 167, 203; *Panthow* (1314)1576 KW VI 95; hereditatem ... *Panthnowice* 1320 KW II 358; *Panthnowice* 1335 KW II 472; de *Pancznowo* 1352 KW III 21; de *Panthnowo* (1418) KW VIII 71; in villa *Panthnowo* 1476 Matr I nr 1361; *Panthnowo* 1511–23 ŁLB I 230; *Pątnowo* 1579 ŻDz XII 227; *Pątnowo* 1827 Tabella II 79; *Pątnów* 1877 Zin II 34; *Pątnów* 1886 SG VII 928; *Pątnów*, wś 1952 UW 71; *Pątnów, -nowa* 1981 WUN II 701; gw. *pontnuf, -ova, pontnoski*. — Nazwa od n. os. *Pęcieni/Pęcien*, z suf. *-ów*, obocznie *-owo, -owice*, por. *Pątnowo*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 153; RospSEMIG 283. ZZ

Pątnów (2), wś, legn., gm. Chojnów, 6 km na płd.-wsch. od Chojnowa: *Panthenow* 1277 MPH III 497; *Panthenow* ok. 1300 CdSil XIV 133; *Panthnow* (1361) K 470; *Panthenaw* 1418 SNGŚl X 16; *Pantenau* 1662 CdSil XXXIII 173; *Pantniau Ober, Nieder* 1779 Z VIII 308; *Panthenau* 1845 K 470; *Pątnów*, al. *Pątnowo*, niem. *Panthenau*, dok. *Pantnow, Pantnowo, Pantavy, Panthenow, Panthe-*

naw, *Panthnow*, *Pontnowo* 1886 SG VII 929; *Panthenau*, *Pątnowo* 1941 Wrzosek 30; *Panthenau* — *Pątnów*, -owa, *pątnowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pątnów*, -nowa 1981 WUN II 701. — Nazwa od n. os. *Pęcień*//*Pącien*, z suf. -ów, -owo, zmieniona jako *Panthenau*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pątnów*. Lit.: SNGŚI X 16; Domański, Szkiece Legnickie III 164. JCh

Pątnów (3), wś, sier., gm. Pątnów, 10 km na pld.-wsch. od Wielunia: *Panthnowo* 1412 SHG-Wiel 134; *Panthnow* 1454 Matr I nr 201; *Panthnow* 1511 ŻDz XIII 210; *Pątnow*, *Pąthno* 1511/12 VisitGn 381, 383; *Pyanthnowo*, *Panthnow* 1511–23 ŁLB II 100, 128; *Panthnow* 1552 ŻDz XIII 294; *Pątnowo*, *Pąthnow* 1564–65 Luwlkp I 74, II 89; *Pątnów* 1628–32 Luwlkp II 190; *Pątnów* 1787 MpPerKr; *Pątnów* 1827 Tabella II 79; *Pątnów* 1886 SG VII 929; *Pątnów*, -nowa, *pątnowski* 1974 UN 52, 31. — W XVI w. n. też w postaci bezsufiksальной *Pętno*. Lit.: SHGWiel 134; Nieckula, -ov- 153; RospSEMig 283. EB

Pątnów Legnicki, wś, legn., gm. Kunice, 5 km na pln.-wsch. od Legnicy: *Panthnow* 1260, *Panthnow* 1262 Reg nr 1046, 1113; *Panthenau* (1417) K 470; *Pantenaw* 1427 CdSil XXXV 7; *Panthen* 789 Z VIII 39; *Panten*, wohl *Panthen* 1845 K 470; *Panten*, pol. *Pątnów* 1886 SG VII 846; *Panten*, *Pątnów* 1941 Wrzosek 34; *Panten* — *Pątnów Legnicki*, -owa -ego, *pątnowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Pątnów Legnicki*, -nowa -kiego 1981 WUN II 701. — Dawniej n. *Pątnów*//*Pętnów*, zmieniona jako *Panthenau*, *Panten*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pątnów Legnicki*; człon odróżniający od n. mta *Legnica*. Lit.: SNGŚI X 16. JCh

Pątnówek, wś, legn., gm. Miłkowice, 4 km na pln.-zach. od Legnicy: *Pantinsdorf* 1317 Reg nr 3702; *Panthinsdorfchen* (1376) K 469; *Pantzdorf* 1512 CdSil XXXV 250; *Bansdorff* 1666/67 J I 329; *Panzdorf* 1789 Z VIII 183; *Pansdorf* 1845 K 469; *Pansdorf* 1941 Wrzosek 34; *Pansdorf* — *Pątnówek*, -wka, *pątnówecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Pątnówek*, -wka 1981 WUN II 701. — Dawna n. *Pątnów* utrwalona w zapisach zmienionych jako *Pantins-dorf*, *Panthinsdorfchen*, później *Pansdorf*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pątnówek*. Lit.: SNGŚI X 16. JCh

Pąże zob. *Pęży*

Pcim, wś, krak., gm. Pcim, 8,5 km na pld. od Myślenic: villa *Niedanowa Wolia* ... Preterea ut dicta villa *Niedanowa Wolia* wlgariter nuncupata

1351 KMłp I 276; de *Pczina* 1415 SHGKr(Te 1A, 140); *Pczyn* 1418 SHGKr(GZ 2, 30); de *Pszyina* (!) 1426, *Pczym* 1427 SHGKr(Te 1A, 253, 260); *Pczyny*, in *Pczina* 1529 LR 136, 330; *Pczin* 1581 ŻDz XIV 45; *Pscim* koniec XVI SHGKr(GZ 12, 44); *Pczyn* 1629 RPobKr 57; *Pcin* 1680 Rej 69; *Niedanowa Wola* czyli *Pcim* 1765 Lukrak I 77; *Pcin* al. *Pcim* 1886 SG VII 930–1; *Pcim* 1921 Sk XII 23; *Pcim*, -nia, *pcimski* 1964 UN 8, 50. — Wieś została założona w 1351 r. Kazimierz Wielki nadał niejakiemu *Niedanowi* las między Babą a Sochą w celu założenia wsi na prawie niemieckim. Nazwano ją *Niedanowa Wola*, z członami od n. os. *Niedan*, z suf. dzierżawczym -owa i ap. *wola*, w znaczeniu osadniczym 'libertas'. Od XV w. występuje nowa n. *Pcin*, utworzona według Taszyckiego od n. os. *Pta (: psł. ap. *pta* < *pāta 'ptak' SEBOR 502), z suf. -in. Od XV w. występuje obocznie postać *Pcim*. Zmiana -in > -in pod wpływem n. m. typu *Chocim*, gen. *Chocimia*. Odosobniona forma *Pscim*, z wstawnym -ś- (por. np. *pszczoła* < *pczoła*). Inaczej Rospond, który n. m. *Pcim* próbuje łączyć z n. potoku *Pszczyna*. Lit.: LKrak 110; Nieckula, -ov- 295; TaszyckiRiSP IV 191–9; Lubaś, Skąd te nazwy? *Pcim*, Wieści 1965, nr 26; Rospond, JPol XLV 8–12, XLVI 307–8; RospSEMig 283–4; BańMorf 86. IN

Pcin, wś, rad., gm. Ciepiałów, 14 km na ptn.-zach. od Lipska: de *Pczyna* 1494 SHGSd(TP 21, 143); *Pczyn* 1508 ŻDz XV 472; *Pczin* 1524 Matr IV/1, nr 4450; *Pczyn* 1529 LR 27; *Pczyn* 1564–65 Lusand 188; *Pczin* 1569 ŻDz XIV 304; *Pcin* 1787 Spis 393; *Pcin* 1886 SG VII 930; *Pcin* 1921 Sk III 20; *Pcin*, -na, *pciński* 1970 UN 36, 21. — O etymologii zob. *Pcim*. Lit.: TaszyckiRiSP IV 191–9; KSand 148; NaISand 137; KopRad 297; Nieckula, -ov- 295. IN

Pcim zob. *Pcim*

Pcina zob. *Pcim*

Pciory zob. *Sipiory*

Pczelino, wś, dziś nieistniejąca, leżała zapewne w okolicy Szczawnego lub Odrzechowej, krośn.: *Pczelne* 1476 AGZ XVI nr 1193; *Pczelyno* 1525 AGZ XVI nr 3699. — Nazwa od ap. *pczoła* 'pszczoła', z suf. -ne. Zmiana na *Pczelino* pod wpływem produktywnego modelu na -ino. BCz

Pczelne zob. *Pczelino*

Pczenino zob. *Pścinnno*

Pczew zob. *Pszczew*

Pczołczyno zob. *Pszczółczyn* (1)

Pczółki-Brodowo zob. **Pyziółki-Brodowo**

Peadauschke zob. **Biadaszka**

Pechbude zob. **Pikarnia**

Pechlüge zob. **Trąbki (3)**

Pechwinkel, cz. Papowa Toruńskiego, dawniej wś?, tor.: *Pechwynkil* 1423/24 DK 96; *Pechwinkel* 1433 MT 443; *Pechwynchel* 1448, *Pechwinkel* 1452 AST III 64, 389; *Pechwinkel* 1886 SG VII 931. — Nazwa niem od *Pech* 'smoła' i *Winkel* 'kąt, zakątek'. Wydawcy SG VIII 911 i KęTL 172 przytaczają oboczną n. *Smolnik*; dobra zostały wcielone w 1486 r. do Papowa Toruńskiego. Lit.: SHGCh 95. WK

Pecławice zob. **Pęcławice (2, 3)**

Pecna, wś, poznań., gm. Mosina, 5,5 km na pńn.-wsch. od Czempinia: w *Pecnie* 1396–1438 Cieplucha 165; *Peczno* 1398 Lek II nr 2134; pro hereditate alias *Peczna* 1399 Lek I nr 2961; *Peczna* 1409 RWlkp III nr 397; *Pecznya* 1445 Koz III 18; *Pecznia* (!) 1448 SHGPn III 627; *Peczna* 1462 SHGPn(PG 6, 159v); *Paczne* (!) 1472 SHGPn III 627; część wsi pustej *Paczne* 1476 SHGPn(PG 9, 44v); *Peczna* des. 1561–69 Koz III 18; *Pecna* praedium 1622–24, *Pecna* 1789 PPozn(Tab 1, 72 i 8, 9); *Petzner* Holl. 1802–03 MpGillyPr; *Holendry Pecno* 1804 MpPerPn; *Pecno*, niem. *Petzen-Hauland*, holendry 1886 SG VII 931; *Pecna*, niem. *Petzen Hauland*, wś 1921 Sk X 99, 151; *Pecna*, -ny 1981 WUN II 701; gw. *pecna*, -yl//*pecno*, -a, *pecyński*. — Nazwa być może od psł. ap. *pyt-ja, por. ros. *ноца, ноца* 'kałuża, błoto' SEVas III 347, z suf. -na, -no, albo od przym. *pecen, *pecny* (: *pca*, l. mnoga *pce* 'twarda podkładka, pokrywa, skorupa'), w rodzaju żeńskim, por. pol. *pecyna*, też *pacyna* 'odłamek wypalanej gliny z polepy wewnętrznej pieca' SEBań II 522, 523, 483. W n. wahanie rodzaju (-na, -ne), też wariant z suf. -nia. W nazwie nieistniejącego jez. *Pceń* (: psł. ap. *pyt-ja) być może również zachowane znaczenie 'kałuża, błoto, jezioro o błotnistym, zamulonym dnie' SGSyCh IV 52. Według SHGPn nie ma pewności, czy położenie dzisiejszej wsi Pecna na terenie dawnej osady olenderskiej pokrywa się z położeniem wsi w średniowieczu. Lit.: SHGPn III 627–8; PPozn 223. ZZ

Pecnia zob. **Pecna**

Pecno zob. **Pecna**

Pecyna, dziś *Stara Pecyna* i *Nowa Pecyna*, dwie wsi, ostroł., gm. Długosiodło, 16 km na zach. od Ostrowi Mazowieckiej; *Peczyna* 1521 SHGMz

(Ep. 204, 87v–88); *Pecyna* 1527 SHGMz(Ep. 204, 325v); *Peczina* 1578 ŻDz XVI 407; *Pecyna* 1783 MpPerMz; *Pecyna* 1827 Tabella II 81; *Pecyna* 1886 SG VII 931; *Pecyna Stara*, *Pecyna Nowa* 1921 Sk V 62; *Nowa Pecyna*, -wej -ny, *nowopecyński*, *Stara Pecyna*, -rej -ny, *staropecyński* 1971 UN 149, 11, 12. — Nazwa od n. os. *Pecyna* SSNO IV 209, por. ap. *pecyna* 'odłamek wypalanej gliny z polepy wewnętrznej pieca', gw. też 'twarda grudka, bryła' SEBań II 523. Od XX w. n. zestawiona z członami odóżniającymi od przym. *stary*, *nowy*. UB

Pecynek zob. **Piecnik**

Pecynowice zob. **Pacanowice**

Pecyny zob. **Pęcyny**

Peczelize zob. **Pęczelice**

Pedzichów zob. **Pędzichów (2)**

Peest zob. **Pieszcz**

Peetzig zob. **Piasek (7)**

Pegeer Wólka Wierzbicka zob. **Wólka Wierzbicka**

Pegelow zob. **Gogolewo (5)**

Pegry zob. **Mrocзки-Pegry**

Pehesten zob. **Piasty**

Pehlitz zob. **Pielice**

Pehsken zob. **Piaseczno (3)**

Pehsten zob. **Piasty**

Peicherwitz zob. **Pichorowice**

Peiczs zob. **Biecz (2)**

Peilau zob. **Piława (2)**

Peisern zob. **Pyzdry**

Peiskam zob. **Piskajmy**

Peiskerau zob. **Piskorzów (2)**

Peiskerau Klein zob. **Piskorzówek**

Peiskermuehle zob. **Piskarnia**

Peiskern zob. **Piskorze**

Peiskersdorf zob. **Piskorzów (1)**

Peiskerwitz zob. **Piskorzowice (2)**

Peiskretscham zob. **Pyskowice (1)**

Peisten zob. **Piasty**

Peisterwitz zob. **Bystrzyca (12)**

Peiswitz zob. **Pyskowice (2)**

Peitsch zob. **Pina**

Peitschendorf zob. **Piecki (3)**

Peitschendorfswerder zob. **Ostrów Pieckowski**

Pejory zob. **Szumanie-Pejory**

Pejtuny zob. **Pajtuny (1)**

Pelagia, wś, sier., gm. Wodzierady, 10 km na wsch. od Szadku; *Pelagia* 1877 Zin II 34; *Pelagia*,

wś 1886 SG VII 935; *Pelagja*, kol. 1921 Sk II 47; *Pelagja*, kol. 1933 SkBy 1257; *Pelagia*, -gii, *pelagowski*, wś 1974 UN 42, 36; *Pelagia*, -gii 1981 WUN II 702. — Nazwa od im. *Pelagia*. EB

Pelagia zob. **Pelagiów**

Pelagiów, wś, rad., gm. Kowala, 9 km na pld.-zach. od Radomia: *Pelagia* 1827 Tabella II 82; *Pelagjów* 1877 Zin II 34; *Pelagiów* 1886 SG VII 935; *Pelagjów* 1921 Sk III 109; *Pelagiów*, -giowa, *pelagiowski* 1970 UN 31, 40. — Nazwa od im. *Pelagia*, wtórnie z suf. -ów. Lit.: KopRad 330; Karpluk 132. IN

Pelczewo zob. **Palczewo**

Pelczowice zob. **Palczowice**

Pelein, miejscowość leżąca w XIV w. w komturstwie Burdajny, w dawnym pow. pasteckim, elbl., gm. Godkowo: Henke *Pylen* 1318 PrUr II 141–2; von *Peleyn* (1327)XV PrUr II 391; *Peleyn* 1327, *Pelin* 1389 Ger 118. — Pruska n. *Pelein, prawdopodobnie od prus. n. os. *Pele* TAP 118, z suf. -ein-. Antroponim od *pele, lit. *pelė*, łot. *pele* 'mysz, -ka', *peles* 'muskul, mięsień' Mažiulis Prus III 248–9. Por. też lit. n. os. *Pēlis*, *Pelė*, *Pelys* Lpvž II 426 oraz n. m. *Piele*. Można też łączyć n. z prus. ap. *pele* 'wyświęcenie, poświęcenie'. Lit.: Błażienė II 313–4. RP

Pelesen zob. **Plešno** (2)

Peliken zob. **Lechowo** (1)

Pelinów (1), wś, rad., gm. Błędów, 7 km na ptn.-zach. od Mogielnicy: *Pelinów*, kol. 1827 Tabella II 82; Hol. *Pelinów* 1839 MpKwat IV 4; *Pelinów* 1886 SG VII 936; *Pelinów* 1921 Sk I 36; *Pelinów*, -nowa, *pelinowski* 1971 UN 127, 10; *Pelinów*, -nowa 1981 WUN II 702. — Nazwa od zdrobniałego im. *Pela* (: *Pelagia*), z suf. -inów. Lit.: KopRad 331. UB

Pelinów (2), wś, rad., gm. Promna, 11 km na ptn. od Białobrzegów: *Pelinów*, kol. 1902 Przew II 55; *Pelinów*, kol. 1921 Sk I 48; *Pelinów* 1952 UW 14; *Pelinów*, -nowa, *pelinowski* 1964 UN 18, 13. Lit.: KopRad 331. UB

Pelitz zob. **Bielice** (3)

Pelken zob. **Pełki** (2)

Pella zob. **Pielnia**

Pellen zob. **Piele**

Pelm(an)sdorf zob. **Pielgrzymowo** (1)

Pelnik, wś, olszt., gm. Łukta, 15,5 km na ptn.-wsch. od Ostródy: *Cleyne Ysing* 1402–08, *Pylwenig* adder *Cleyne Eysing* 1448 GermerSied 306; *Pylwenig* 1450 Hart 462; *Belwenick* 1577 Hart

462; *Belwenick*, *Pelmenick* 1578, *Pilfnicken* 1600 GermerSied 306; *Pilffnickem* 1600, die *Pulfnicker* 1611 Hart 462; *Pilfnick* 1647, 1660, *Pilfnick* 1699 GermerSied 306; *Pulfnick* 1714 Hart 326; *Pilfnick* 1763 HE V 78; *Pulfning* 1789 Goldb I 172; *Pulfnick* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Pulfnick* (*Pelnik*), wś 1820 Wald 202; *Pulfnick* — *Pelnik* 1879 KętN 205; *Pelnik* — *Pulfnick* 1941 Choj 119; *Pulfnick* — *Pelnik*, -a, *pelnicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Pelnik*, -ka 1981 WUN II 702. — Starsza n. niem. *Klein Ising/Eising*, z członem *Klein*, dyferencyjna w stosunku do n. jez. *Isag*, niem. *Eissing See*, por. *Ising* 1354 PrUr V 146; n. jez. raczej od **iz-*, por. lit. *yža*, łot. *ize* 'pęknięcie', albo **iz-*, por. lit. *žžti*, *inžū* 'połamać; rozejść się, rozpieścić', suf. -ing (przyjmowano też związek z **is-*, ide. **eis-*, **ois-* 'gwałtownie reagować, szybko poruszać się'). Pruska n. *Pilw-enik, od rdzenia **pilw-*, por. lit. *pilvė* 'ił, iglasta ziemia', w n. m. i w. *Pilwa*, por. n. jez. *Pilwąg* Ley II 44, 60, lit. n. w. *Pilvé*, *Pilvijá*, z suf. -enik- (tu raczej na określenie mieszkańca Pilwy, por. też lit. *pilvė-ninkas* 'człowiek z (dużym) brzuchem') Ger 149–50. W substytucyjnych zapisach niem. wahanie *p* : *b*, zmiana rdzennego *i* > *ii*, *u*, synkopa *e* w suf. -enik. Nazwa *Pelnik* jest adaptacją fonetyczną n. prus. (z synkopą cząstki -we-). Lit.: Przybalt 206–7; Biolik, HE V 77–8; Biolik, PMT X 105; Biolik, Mikrotoponimia byłego powiatu ostródzkiego, 1994, 114. RP

Pelonken zob. **Polanki**

Pelow zob. **Bielawa** (5)

Pelowe zob. **Pałubin**

Pelplin, mto, gdań.: ad fundadam ... *Novum Doberan* dictum, quod vulgus a loci *Polplin* vocat 1274, monasterium *Nowni Dobran* ... et *Polplyn* 1278 Perl 213, 250; *Polpnin* (!) (1283)1291, de *Polpelin* 1283 VPr I 176; de *Pelplin* 1285 VPr II 12; de *Polplin*^v1285 MWrm I 40(R); monasterii *Novi Dubran* 1289 Perl 410; *Polpelin* 1291 PU III 125; *Polpelin* 1294 KW II 98; *Polplin* 1295 KW IV 15; *Pelplin*, na kopii: *Peplin*, *Polplin*, *Poptlin* (1301)1611, *Polpelin* 1305 Perl 533, 535, 557; in monasterio *Polplyn*, in *Polpolin* 1312 PrUr II 38, 42; de *Pulpelino* 1316, de *Paplin* 1326/27 PrUr II 100, 382; monasterii *Pulpel* (1357)XV, *Pulpelin* 1359 PrUr V 605, 435; *Pulplyn* 1396 Woel 320; *Polpelin* 1402–15 Krie 82; von *Polpelyn*^{*}1412 MKB 290; van *Polpelen* 1465 Font XXXIII 66; in *Peplyn* 1476 Matr I nr 1394; *Polpplyne* 1489 Font XLIII

71; *Pelplin* 1504 Matr III nr 1532; do *Pelplina* 1570 Lumalb 130; Monasterium *Polpelin* 1570 ŻDz XXIII 117; *Pelplin*, *Peplin* 1583, *Pelplin* 1599 Font I-III 69, 70, 444; *Pelplin* 1682 Font V 73; *Peplin*, *Pelplin* 1749 Font XVI-XIX 177, 182; *Pelplin* 1796-1802 MpSchrot IX; *Peplin* al. *Pelplin*, *Paplin*, dok. *Marienberg* 1886 SG VII 944, 945, 937; *Pelplin*, fr. auch *Peplin* 1912 Bär 89; *Pelplin*, -na 1981 WUN II 702; gw. *pelplin*, -lina, *pelpijski*. — Nazwa nie ma dotąd przekonującej etymologii. Rospond przyjął za pierwotną formę n. *Poplin, od przedrostka *po* (jak w n. *Porzecze*, *Pogórze*) i ap. *pło* w znaczeniu 'błoto, trzęsawisko', z suf. -no. Zrekonstruował psł. formę *Po-pl-yno, czyli stp. *Poplno*, która została zmieniona jako *Poplin*, potem *Peplin* i *Pelplin*. Wywód ten jest trudny do zaakceptowania, gdyż wczesne i liczne zapisy n. w postaci *Polplin* przemawiają za przyjęciem tej formy (z dwoma l) za pierwotną. Nie ma też podstawy do przyjęcia l sonantycznego w wyrazie *pło*. Z tego względu nie do przyjęcia jest też etymologia Łuszczrzyńskiej z powtórzonym rdzeniem *pl, który tkwi w wyrazie *pło. Nasuwa się, naszym zdaniem, (za sugestią W. Borysia) bliższe prawdy objaśnienie dawnej formy n. odczytanej z zapisów *Polplin* jako *Potplin*, od liczebnika *poł* i ap. *peł*, *pło* 'bagnó, trzęsawisko, błoto', zob. objaśnienie wyrazu SEKasz 43, SEBań 624, z suf. -in, por. podobnie utworzoną n. *Półwiesk*, od *pół* i *wiesk*, z suf. -sk (Rospond, -*isk*- 215). W n. *Potplin* nastąpiła asymilacja na odległość l-l > l-l. Za wtórne uznajemy formy *Pelplin* i uproszczone *Poplin*, *Peplin*. Historia miasta *Pelplina* związana jest z zakonem cystersów. W 1274 r. książę Mszczuj II nadał *Pelplin* cystersom z Pogódek, osiedlonym tam od 1258 r. Do Pogódek zostali sprowadzeni przez księcia Sambora II z Doberanu w Meklemburgii. Klasztor cystersów nosił różne nazwy (formy kancelaryjne łacińskie): *Samboria*, *Novum Doberan*, *Mons Sancte Mariae*, *Marienberg*. W 1276 r. opactwo cystersów zostało przeniesione do *Pelplina*. W dokumentach średniowiecznych klasztor cystersów w *Pelplinie* jest nazywany *Novum Doberan* (*Nowy Doberan*). Lit.: Łuszczrzyńska, PMT V 71-2; Bugalska, PMT VI 70, 80, 90; RymNmiast 182; RospSEMIG 284-5. WK, Red.

Pelsau zob. **Pieleszewo**

Pelsnica zob. **Pełcznica** (2), **Pleśnica**

Pelten zob. **Łoźnik**, **Pelty** (1)

Peltschütz zob. **Pełczyce** (3, 4)

Pelwe zob. **Białawy Małe**, **Białawy Wielkie**

Pelwel zob. **Pielnia**

Pelyken zob. **Lechowo** (1)

Pelzau zob. **Pieleszewo**

Pelze zob. **Pałcz**

Pełch, wś, łomż., gm. Perlejewo, 8 km na pld. od Ciechanowca: *Pełch* (1434) ŻDz XVII/2, 130, 178; *Pełch* (1441) HE X 120; *Pełch* 1520 HMIl 375; *Połch* (1534), *Pełch* 1571 ŻDz XVII/1, 179, 180; *Pełch* 1676 CzRkps nr 1099; *Pełch* 1886 SG VII 937; *Pełch* 1921 Sk V 28; *Pełch*, -chu 1981 WUN II 702. — Nazwa wsi ponowiona prawdopodobnie z n. rz. *Pełch* (dziś *Pełchówka*, lewy dopływ Nurca), nad którą leży wieś, por.: nad rzeką *Pełch* (1418) ŻDz XVII/2, 129. Hydronim wiąże badacze ostatnio z psł. ap. *płchъ (pol. *pilch*, ros. *potch* 'gryzoń' SEBor 435), ze wschłstów. rozwojem l > of. Przyjmuje się wczesną polonizację n. przez zastąpienie grupy of przez ef. Babik uważa za niesłuszne odniesienie n. w. do warstwy staroeuropejskiej (Biolik za Udolphem) i łączenie z rdzeniem ide. **pel-/pol-* 'lać się, płynąć, cieć'. W XVI w. odnotowana została postać *Połch*. Lit.: Kond 111, 154; Bilut, HE X 120-1; Babik 499. EB

Pełcza, wś, pil., gm. Drawsko, 6 km na wsch. od Drezdenka: *Friedrichshorst* 1832 MpUMbl 1638; *Friedrichshorst* — *Pilcza*, -czy, *pilecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pilcza* 1966 Mp-25(Czarnków); *Friedrichshorst* — *Pilcza*, -y, os. 1951 Rosp 239; *Pełcza*, wś 1967 SM 827; *Pełcza*, -czy, *petecki* 1967 UN 76, 7. — Dawna n. niem. *Friedrichshorst* zapewne na cześć króla pruskiego *Fryderyka Wilhelma III*, z członem *Horst* 'grupa drzew'. Po 1945 r. ustalono n. *Pilcza*, zmienioną później na *Pełcza*. ZZ

Pełczanka, wś, siedl., gm. Ceglów, 6,5 km na pld.-zach. od Kałuszyna: *Pelczena Volya* 1519, 1539 Matr IV/1, nr 6550; *Pelczanka* 1576 ŻDz XVI 222; *Pelcząka* 1783 MpPerMz; *Pelczanka* 1783-84 RejKor 762; *Pelczanka* 1827 Tabella II 82; *Pelczanka* 1839 MpKwat V 4; *Pelczanka* 1886 SG VII 937; *Pelczanka*, -ki 1981 WUN II 702. — Pierwotnie n. *Pelczyna Wola; człon pierwszy od n. os. *Pełka* SSNO IV 211, z suf. -ina, człon drugi od ap. *wola*. Antroponim od podstawy *pełk-*, por. im. złożone *Przedpełk*, *Świętopełk*. Już w XVI w. n. m. uległa uniwerbizacji za pomocą suf. -anka. Lit.: BańMorf 24; Babik, Onom XLVII 212. UB

Pełczena Wola zob. **Pełczanka**

Pełcznica (1), cz. Świebodzic, dawniej wś, wałb.: *Polsniz* 1228 Reg nr 338; *Polsnitz* ok. 1300 CdSil XIV 84; in *Polsnitz* 1321, *Polsnicz* 1334, *Polsnitz* 1337 Reg nr 4086, 5339, 5882; *Pulsenicz* (1352) K 503; *Polsnicz* 1386, *Polsnicz* 1393 LandbSch II 864, 1185; *Polsnitz* 1743 SNGŚI X 17; *Polsniz* 1785 Z V 475; *Polsnitz* vulgo *Pulsnitz* 1845 K 503; *Pełcznica*, niem. *Polsnitz* i *Pulsnitz* 1886 SG VII 938; *Polsnitz*, *Pełcznica* 1941 Wrzosek 23; *Polsnitz* — *Pełcznica*, -y, *pełcznicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pełcznica*, -cy 1981 WUN II 702. — Różne zniemczone formy n. można odczytać jako *Połcznica, *Pełcznica, od ap. *plek, deminutiwum od *pel (< *рьль 'bagnio, trzęsawisko') lub od ap. *pełk/*połk 'gromada ludzi', z suf. -*nica*; objaśnienie podstaw zob. n. *Pałecznica* (1). Zniemczone zapisy typu *Polsnitz* mogą oznaczać pol. formę *Pełcznica* z substytucyjną zmianą -e- > -o- lub pol. n. *Połcznica*, z późnopoliskim rozwojem / > of. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pełcznica*. Lit.: SNGŚI X 17; SGTS X 352. JCh

Pełcznica (2), wś, wroc., gm. Kąty Wrocławskie, 1 km na pñ.-zach. od Kątów Wrocławskich: *Polsnica* (1148) K 503; *Pulsnicam* (1149)1487, *Pelcnica* 1193, *Polisnice* 1201, *Pelsnica* 1204 KŚI I 65–6, 166, 209, 274; *Polzenic* 1248 SUR II 224; *Polsnica* 1253 SUR III 67; *Polzenicz* (1278)1500 SUR IV 225; *Polsnitz* 1298 SUR VI 268; *Po(ł)snicz* 1304, *Polsnitz* 1329 Reg nr 2823, 4890a; *Polsniz*, *Polschütz* 1347 SNGŚI X 17; *Polsnicz* (1360) K 503; *Polsnitz* 1651/52, *Pulsnitz* 1666/67 J I 294, 433, 681; *Bolsnitz* 1743 SNGŚI X 17; *Polsnitz* 1795 Z XII 81; *Polsnitz* 1845 K 503; *Polsnitz* 1900 Myc 77; *Brückenfelde*, *Pełcznica* 1941 Wrzosek 9; *Brückenfelde* — *Pełcznica*, -y, *pełcznicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Pełcznica*, -cy 1981 WUN II 702. — O etymologii zob. n. *Pałecznica* (1) i *Pełcznica* (1). Nazwę niem. *Brückenfelde* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pełcznica*. Lit.: SNGŚI X 17–8. JCh

Pełcznica zob. **Pałecznica** (1, 2)

Pełczyce (1), mto, gorz.: *Berensteyn* (1225–94)XIV PU I 284; *Berensteyn* ok. 1250 SHG-NM(Lisch II 177); *Beresten* 1280 CdB A XVIII 212; *Bernsteyn* 1293 CdB A XVIII 69; *Berendsten* 1295 CdB A XVIII 73; *Bornsten* (1331) PU VIII 15; *Beresten* (1331) PU VIII 17; *Barnstein* 1618 MpLub; *Bernstein* 1789 MpGillyPom; *Bernstein*

1833 MpUMbl 1490; *Bernstein* — *Pełczyce*, -yc, *pełczycki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pełczyce*, -czyc 1981 WUN II 702. — Dawna n. niem. od nazw. właścicieli mta, ród rycerskiego *Behrstein* (: *Bär*, *Behr* 'niedźwiedź' + -*stein*). Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Pełczyce*. Lit.: Rym-Nmiast 182; RospSEMiG 285. BCz

Pełczyce (2), dziś *Pełczyce*, wś, *Pełczyce Dolne* i *Pełczyce Górne*, dwie cz. wsi *Pełczyce*, dawniej wś, tarnob., gm. Bogoria, 18 km na pñ.-wsch. od Staszowa: de *Pelczysz* (1338)1617, de *Pelczicz* 1399 ZDM I 52, 287; *Pelczizice* 1413 Sand nr 613; *Pelczicze* (1414), *Pelczicze* (1418) KMłp IV 145, 167; de *Pelcza* (!) 1444 SHGSd(TP 34, 59); *Parva Pelczicze*, *Magna Pelczicze* 1470–80 DB II 348; *Pelczyce* 1508 ŻDz XV 457; *Górne Płączyce* (!), *Pelczicze Minori*, *Maiori Pelczicze* 1529 LR 261, 364; *Pełczyce* 1564–65 Lusand 327; *Pelczicze maior*, *Pelczicze minor* 1578 ŻDz XIV 173, 174; *Pełczyce górne*, *Pełczyce dolne* 1787 Spis 381; *Pełczyce dolne*, *Pełczyce górne* 1827 Tabella II 82; *Pełczyce Górne*, wś i folw., *Pełczyce Dolne*, wś i folw. 1886 SG VII 938; *Pełczyce Dolne*, *Pełczyce Górne*, dwie wsi 1921 Sk III 121; *Pełczyce* 1952 UW 128; *Pełczyce*, -czyc, *pełczycki*, *Pełczyce Dolne*, *Pełczyce Górne*, -czyc -nych 1970 UN 33, 12; gw. *peųczyce*, -yc, *peųczycki*. — Nazwa od n. os. *Pełka* (: im. typu *Przed-pełk*, *Święto-pełk*) SSNO IV 211, z suf. -*ice*. Człony odróżniające od łac. przym. *parvus* 'mały', *magnus* 'wielki', także w stopniu wyższym, pol. *dolny*, *górnny*. Forma gw. zmazurzona. Lit.: KSand 148. IN

Pełczyce (2a), os. zaginiona, leżała pod Kowalem, włoc.: *Pelczyska* (!) 1438 CdP II 868; *Pełczyce* 1489 Lupbrz 117; *Pelczicze* 1527 Vlad XI 35; *Pelczicze* 1557–66 ŻDz XIII 15; *Pełczyce* 1628–32 Luwlkp III 110; *Pełczyce* 1674 Rpog 145. — Dawniej n. *Pełczyska*, zob. *Pełczyska* (1), wtórnie *Pełczyce*. AG

Pełczyce (3), os., dawniej wś, wroc., gm. Domaniów: *Polganou* sive *Pelciz* 1285 SUR V 385; *Pelciz* 1299 SUR VI 313; *Pelciz* 1335, zu *Pelczicz* 1337 Reg nr 5425, 5966; *Pelczicz* (1360), *Polt-schicz* (1361) K 479; *Peltschütz* 1743 SNGŚI X 18; *Peltschuez* 1783 Z I 64; *Peltschütz*, *Pełczyce*, wś 1845 K 479; *Pełczyce* al. *Połczyce*, niem. *Peltschütz*, w XIII w. *Polganow* 1886 SG VII 938; *Peltschütz* 1900 Myc 76; *Peltschütz* — *Pełczyce*, -yc, *pełczycki* 1948 MPol XXV nr 14; *Pełczyce*, -czyc 1981 WUN II 702. — Pierwszy zapis n. *Polganou*, o podsta-

Pełczyce

wie niejasnej etymologicznie, wydaje się spolonizowany, z suf. *-owo*; może od niem. podstawy. Obocznie n. *Pełczyce*, okresowo *Połczyce*, od n. os. *Pełk*, *Pełka*//*Polk* (: im. typu *Przedpełk*//*Przedpolk*), z suf. *-ice*, zmienczona jako *Pelciz*, *Pelczicz*, *Peltschiütz*. Postać *Pełczyce* ustalona po 1945 r. Lit.: SNGŚI X 18. JCh

Pełczyce (4), wś, wroc., gm. Kobierzyce, 1 km na wsch. od Kobierzyc: *Polschicz*, *Polsicz* 1322 Reg nr 4227; *Pelcicz* 1335, *Polcziz* 1336 SNGŚI X 18; *Polczicz* 1338 Reg nr 6166; *Palczicz* (1360) K 479; *Peltschicz* 1425 Sob VIII 240; *Polsitz* 1465 SNGŚI X 18; *Pelkschiütz* 1666/67 J I 399; *Peltschiütz* 1743 SNGŚI X 18; *Peltschuez* 1795 Z XII 202; *Peltschiütz* 1845 K 479; *Pełczyce* al. *Polczyce*, niem. *Peltschutz* 1886 SG VII 938; *Buschfelde*, *Polczyce* 1941 Wrzosek 9; *Buschfelde* — *Pełczyce*, *-yc*, *pełczyński* 1948 MPol XXV 14; *Pełczyce*, *-czyc* 1981 WUN II 702. — Istnieją różne zmienzione formy dawnej n. *Połczyce*//*Pełczyce*, zob. *Pełczyce* (3), ustalonej po 1945 r. w postaci *Pełczyce*. Nazwę niem. *Buschfelde* nadała administracja hitlerowska. Lit.: SNGŚI X 18. JCh

Pełczyce Dolne zob. *Pełczyce* (2)

Pełczyce Górne zob. *Pełczyce*(2)

Pełczyce Maior zob. *Pełczyce* (2)

Pełczyce Minor zob. *Pełczyce* (2)

Pełczyn (1), wś, lub., gm. Trawniki, 16,5 km na płd.-wsch. od Łęcznej: z *Pełczyna* 1673 RPdm 199; *Pełczyn* 1674 RPgł 12; *Pełczyn* 1676 ŻDz XV 5a; *Pełczyn* 1787 Spis 432; *Pełczyn* 1827 Tabella II 82; *Pełczyn* 1886 SG VII 938; *Pełczyn* 1921 Sk IV 63; *Pełczyn*, *-na*, *pełczyński* 1972 UN 114, 5. — Nazwa od n. os. *Pełka*, z suf. *-in*. Lit.: KosLu 69. IN

Pełczyn (2), wś, poz., gm. Śrem, 4 km na płd. od Śremu: *Pelczino* (1394)1660–65 KW III 672; *Pelczino* 1415 SHGPn III 628; *Pelczyno* (1423)1488–92, *Pyelczyno* 1510 NKs 40; *Pelczino* 1580–81 ŻDz XII 84; *Pelczyno* 1622–24, *Pelczyno* 1775 PPozn (Tab 1, 85 i 7, 4); *Pełczyn*, al. *Pałczyn*, niem. *Peltschin*, wś 1886 SG VII 938; *Pełczyn*, niem. *Pełczyn*, wś 1921 Sk X 99, 151; *Pełczyn*, *-na* 1981 WUN II 702; gw. *pouczyn*, *-yna*, *pouczynski*. — Nazwa od n. os. *Pełka*, *Pełk*, z suf. *-ino*, wtórnie *-in*. Rospond wysuwa przypuszczenie, że wyraz *pełk* mógł być również terminem topograficznym, oznaczającym teren błotnisty, zob. *Patecznice* (1). Lit.: SHGPn III 628; Nieckula, *-ov-* 296; PPozn 224; RospSEMIG 319. ZZ

Pełczyn (3), wś, wroc., gm. Wołów, 6 km na płn.-wsch. od Wołowa: *Polgosin* (1370) K 501; *Polgsen*, insgesamt *Pulsen Ober*, *Nieder* 1782 Z VII 259; *Polgsen*, *Nieder*-, *Ober*- 1845 K 501; *Polgsen* 1900 Myc 77; *Polgsen*, *Pogul* 1941 Wrzosek 24; *Polgsen* — *Pełczyn*, *-a*, *pełczyński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pełczyn*, *-na* 1981 WUN II 702. — Zmienzone zapisy nie pozwalają na pewną rekonstrukcję; być może to dawny *Pełczyn*, od n. os. *Pełka*, z suf. *-in*. Nazwę *Polgosin*, wtórnie *Polgsen* można łączyć z n. *Polganouo*, oboczną do n. wsi *Pełczyce* (3). Okresowo n. z członami od niem. przym. *ober* 'górnny', *nieder* 'dolny'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pełczyn*. Lit.: SNGŚI X 18. JCh

Pełczyn zob. *Pałczyn*, *Pałuczyna*

Pełczyna Wola zob. *Pełczanka*, *Wola Cyru-sowa*

Pełczynek zob. *Pałczynek*

Pełczyno (1), miejscowość zaginiona, leżała w okolicy rz. Brdy, w pobliżu Jaksic, Myślęcinka i Niemczy, bydż., gm. Inowrocław: ad granicies Milsuczyn et ... ad praedictum locum (sic!) *Pelczino* (1346)1545 CdP II 697; *Pełczyno*, dok. *Pelczino* 1886 SG VII 938. — Nazwa wsi utrwała zapewne n. dziś nieistniejącego jez., por.: versus Wratislauriam ad lacum *Pelczino* (1346)1545 CdP II 697. O etymologii zob. n. *Patecznica* (1). ZZ

Pełczyno (2), wś zaginiona, leżała w par. Niedźwiadna, łomż.: Michael olim Nicolai de *Pikczino* (!) de armis Ladicze 1522 ZHer nr 968; [*Pełczyno*] XVI AtMz 203; *Pełczyno* 1783–84 RejKor 649. — Nazwa od n. os. *Pełka* SSNO IV 211 lub od ap. *pełka, zob. *Patecznica* (1), z suf. *-ino*. UB

Pełczyno zob. *Pałczyn*, *Pełczyn* (2)

Pełczyska (1), wś, kiel., gm. Złota, 11 km na płn.-wsch. od Kazimierzy Wielkiej: de *Pelchisch* 1224 Kkk I 18; de *Pelchist* (1266) KMłp I 88; *Pelcziska* 1304 MPH III 16; *pelcziszce* 1306, *Pełczyska* 1320 Kkk I 148, 155; de *Pelcziszcz* (1321) Kkk II 3; de *Pelticz* 1325–27 MVat I 153; de *Pelczyszcz* 1338 ZDM I 52; *Pelczisca* 1377, *Pełczyszczca* 1379 Kkk II 63, 76; *Pełczyska* (1397)1597 ZDK I 219; *Pelczischa* 1406 Kkk II 309; *Pełczyska* 1438 CdP II 868; *Pelcziska* 1470–80 DB I 409; *Pyelczyska* 1508 ŻDz XV 488; *Pełcziska*, *Pełczyska* 1529 LR 98, 99; *Pełcziska* 1579 ŻDz XIV 217; *Pełczyska* 1787 Spis 377; *Pełczyska* 1827 Tabella II 82; *Pełczyska* 1886 SG VII 939; *Pełczyska* 1921 Sk III 107; *Pełczyska*, *-czysk*, *pełczycki* 1969 UN

29, 29; gw. *pelcyski*, *-ysk*, *pelcyski*. — Nazwa od n. os. *Pelka*, z suf. *-iszcze*, wtórnie *-isko*, w l. mnogiej, lub od stp. ap. **petk* (: psł. **pĭkь* 'gromada ludzi; duży oddział wojska') SEBor 503, albo od ap. *pelczyszcz* 'miejsce, gdzie był obóz wojskowy' SEBań II 526. Forma gw. zamazurzona. Lit.: TaszyckiRiSP III 87–92, 94; KSand 148; KopKiel 132, 135; BańMorf 73, 97, 99. IN

Pelczyska (2), wś, łódz., gm. Ozorków, 4,5 km na pń.-zach. od Ozorkowa: *Pelczyska* 1439–40 SHGŁęcz II 233; *Pelczyska* 1511–23 ŁLB II 354; *Pelczyska* 1576 ŻDz XIII 51; *Pelczyska* 1793 MpPerŁęcz; *Pelczyska* 1827 Tabella II 82; *Pelczyska*, kol. i os. karcz. 1886 SG VII 939; *Pelczyska*, wś 1921 Sk II 58; *Pelczyska*, *-czysk*, *pelczyski* 1972 UN 43, 35. — Nazwa od n. os. *Pelka*, z suf. *-isko*, w l. mnogiej. Lit.: SHGŁęcz II 233; SEBań II 526. EB

Pelczyska (3), wś, sier., gm. Wartkowice, 12 km na pń.-zach. od Łęczycy: *Pelczyska* 1394, *Pelczyska* 1398 Łęcz I nr 3385, 4224; *Pelczyska*, *Pelczyska* 1511–23 ŁLB II 363, 364; *Pelczyska* 1576 ŻDz XIII 68, 69; *Pelczyska* 1793 MpPerŁęcz; *Pelczyska* 1827 Tabella II 82; *Pelczyska* 1886 SG VII 939; *Pelczyska* 1921 Sk II 51; *Pelczyska*, *-czysk*, *pelczyski* 1973 UN 47, 29. Lit.: SHGŁęcz II 29; SEBań II 526. EB

Pelczyska zob. **Pelczyce** (2a)

Pelczyszcz zob. **Pelczyska** (1)

Pelczyska zob. **Pałeczyska** (1, 2)

Petele, wś, suwal., gm. Puńsk, 13 km na pń.-zach. od Sejna: *Petele* 1662 AWAK XII 590; *Petele* ok. 1700, *Petele* 1765 WiśnSejn 26, 110; *Petele* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6011, 39–43); *Petele* 1877 Zin II 34; *Petele* 1886 SG VII 940; *Petele* 1921 Sk V 71; *Petele*, *-lel* 1981 WUN II 702; gw. lit. *paŭlialai*. — Początkowo n. *Polele*, później *Petele*; n. lit. **Paelialai* (l. mnoga od n. os. **Paelis*), wtórnie **Pileliai*. Por. lit. n. os. *Palėika*, *Palys* (: *Apolināras*) albo wschłow. *Palia* (: *Pawel*) Lpvž II 378, 381, Zinkevičius 68, 71 oraz n. os. *Pilėlis*, *Pilėlis* (: *Pilius* od im. chrześcijańskiego *Pilypas* 'Filip') Lpvž II 454, 456; forma *Petele* stanowi jej adaptację fonetyczno-fleksyjną. Pojawienie się *-o-* w pierwszym zapisie jest regularną polonizacją lit. *-a-* (por. n. *Alytius* = *Olita*). Litewskie nazwy z suf. *-el-* mają z reguły znaczenie deminutywne. Lit.: WiśnSejn 26, 110; Buch, Onom VII 226. EB

Pelczyska zob. **Pałeczyska** (1)

Pelczyska zob. **Pałeczyska** (1)

Pelka zob. **Pelkowitzna**

Pelki (1), wś, ciech., gm. Biezuń, 8 km na pń.-zach. od Szerzyska: *Wieluny* 1404 Se 377; *Welny* 1432 Tym 247; *Wielun* 1497 Matr II nr 815; *Pelki* 1578 ŻDz XVI 54; *Wielun Pelky* 1789 MpPerPł; *Wielun pelki* 1827 Tabella II 263; *Pelki*, folw. 1886 SG VII 940; *Wielun Pelki*, folw. 1893 SG XIII 370; *Wielun-Pelki*, wś 1921 Sk I 172; *Wielun-Pelki* 1933 SkBy 1826; *Wilewo-Pelki* 1952 UW 37; *Pelki*, *Wielun-Pelki* 1967 SM 827, 1215; *Pelki*, *-lek* 1981 WUN II 702. — Pierwotnie n. okolicy szlacheckiej *Wieluny*, od n. os. *Wielun* SSNO VI 63, w l. mnogiej. Potem *Wielun*; okresowo n. zestawiona *Wielun-Pelki*. Nazwa *Pelki* od n. os. *Pelka* lub *Pelko* SSNO IV 211 (: *Świętopelk*), w formie pluralnej. W dokumencie Siemowita IV z 1404 r., nadającym szlachcie z rodu Lubiewów prawo nieodpowiednie na dobra *Wieluny*, wymieniony jest *Pelka*, por. Se 377. Lit.: SHGPł 324. UW

Pelki (2), os. notowana do 1951 r., dawniej wś, suwal., gm. Biała Piska, 10 km na pń.-wsch. od Białej Piskiej: *Pelken*, zu *Palke* 1495 BiałKol 47; *Pelken* 1495 KętL 439; *Pölken* 1785 Goldb III 159; *Poelken* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Pölken* — *Pelki* 1879 KętN 150; *Peliken*, *Pelki*, niem. *Pelken* al. *Poelken* 1886 SG VII 934, 940; *Poelken* — *Pelki*, wś 1946 Ley I 92; *Pölken* — *Pelki*, *-lek*, *pelecki* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Pelki*, *-lek* — *Pölken* 1951 Rosp 234. — Nazwa od im. jednego z założycieli wsi, por. *Palke* BiałPrzem 51 (może Litwina). W substytucyjnych zapisach niem. wahanie *e* : *ö*, zakończenie l. mnogiej *-en*. Lit.: GórnRWrm 206; BiałPrzem 18, 41; BiałKol 33, 47–8. RP

Pelki zob. **Goski-Pelki**, **Lechowo** (1)

Pelkinia zob. **Pelkinie**

Pelkinica, wś dziś nieistniejąca, kosz., gm. Irńsko, 13 km na pń.-wsch. od Irńska: *Rahnwerder*, przys. 1750 SHGNM(Ost 121); *Bahnwerder* (!) 1789 MpGillyPom; *Rahnwerder* 1834 MpUMbl 1247; *Rahnwerder* 1888 SG IX 492; *Rahnwerder* — *Pelkinica*, *-cy*, *pelkinicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Pelkinica*, *-cy* — *Rahnwerder*, wś 1951 Rosp 234; *Pelkinica* (zniszcz.) 1964 Mp-25(Drawsko Pomorskie). — Dawna n. niem. ponowiona z n. ter., ta zaś niejasna. Może od śrwniem. *rinne* 'bieg, prąd wody' Lex 169 lub od *Rain* 'miedza' + *-werder* 'ostrów'. Wieś zniszczona w czasie II wojny światowej; po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Pel-*

Pełkinice

kinica, w nawiązaniu do n. rz. *Pelknica*, dziś też n. uroczyska. Lit.: Dittmaier, Rheinische Flurnamen, 1963, 239, 247. BCz

Pełkinice, wś zaginiona, leżała koło Mierzawy czy Krzcięcic, w pow. jędrzejowskim, kiel.: Miraue, *Pełkinice*, Krzencino (1166–67)XVII KMłp II 8, fals. — Nazwa od n. os. *Pelkinia, por. n. os. *Pelk + -inia < -ynia* (: *Przed-pelk, Święto-pelk*), z suf. *-ice*. Lit.: RKrak 122. IN

Pełkinie, wś, przem., gm. Jarosław, 6 km na płn.-zach. od Jarosławia: item *Pelkyna* 1424 ADP 1, k. 9; *Pelkinie* 1440 AGZ XIII nr 1417; *Pelkynye* 1508, *Pełkinie* 1589 ŻDz XVIII/1, 121, 19; *Pełkinie* 1667 ADP 47, k. 1181; *Pełkinie* 1788 MJ 19, XIII, 48(2), 45; *Pelkyně* 1851 Sch 25; *Pełkinie*, rus. *Polkinice* 1886 SG VII 940; *Pełkinie, -kin, pelkiński* 1965 UN 57, 39. — Początkowo n. *Pełkinia*, od n. os. *Pełka*, ukr. *Polka (: *Świętopelk, Przedpelk*), z suf. *-ynia*. Zmiana na *Pełkinie* to pluralizacja nazwy, spowodowana może rozczłonkowaniem obiektu lub wpływem nazw w plurale tantum. Okresowo odnotowana n. ukr. *Polkinice*, ze wsch. realizacją *!* i wyrównaniem do n. m. z suf. *-ice*. Lit.: MakPrz 200; Laskowski, JPol XLII 174. BCz

Pełkińska Wola zob. **Wólka Pełkińska**

Pełkińska Wólka zob. **Wólka Pełkińska**

Pełkowizna, cz. wsi Wólka Kobylińska, dawniej wś, siedl., gm. Dobrze: *Pełka*, wś, *Pełkowizna*, wś 1775 ZWarsz 137; *Pełka*, młyn 1783–84 Rejkor 632; *Pełka*, os. młyn. 1886 SG VII 940; *Pełkowizna*, wś, młyn wodny 1902 Przew II 55; *Pełkowizna*, wś 1921 Sk I 146; *Pełkowizna*, wś 1967 SM 827; *Pełkowizna, -ny* 1981 WUN II 702. — Nazwa od nazw. *Pełka* RymSEN II 222, wtórnie z suf. *-owizna*. Lit.: Safarewiczowa, *-izna* 30. UB

Pełnatycze, wś, przem., gm. Zarzecze, 10 km na pld.-wsch. od Przeworska: *Pelnyaticze* (1430) 1444 AGZ VII 77; *Pelnathicze* 1430 AGZ V 64; *Polnathicze* 1436 AGZ XIII nr 40; *Pelnathicze* 1489 AGZ XVI nr 3423; *Pelnatycze* 1508, *Pelnatycze* 1589 ŻDz XVIII/1, 108, 16; w *Pelnatyczach* 1693 AGZ XXII 94; *Pelniatycze* 1794 Ga Gg1; *Poln'atycy* 1851 Sch 40; *Pelniatycze* al. *Pelnatycze*, rusk. *Polniatycze* 1886 SG VII 941; *Pelnatycze* 1921 Sk XIII 14; *Pelnatycze, -tycz* 1981 WUN II 702; gw. *pelnatycze, -yč, pelnatycyki*. — Nazwa od n. os. ukr. *Polniata, pol. *Pełnięta, z suf. *-ycze*. Zmiana *Pelniatycze* na *Pelnatycze* pod wpływem struktur typu *bogaty, garbaty* i adideacji do *pełny*. Lit.: MakPrz 200. BCz

Pełniatycze zob. **Pełnatycze**

Pełśnica zob. **Pałecznica** (1)

Pełtew, wś zaginiona, leżała w pobliżu Pułtuska, nad rz. Pełta: *Pellev* (!) ok. 1240 KMaz I 337; *Peltew* ok. 1240 KMaz I 337. — Nazwa od n. rz. *Peltew*//*Pelta*, por.: *Pelthew* (1366) KkM 78, zapewne pochodzenia germańskiego; przypisywano jej również pochodzenie bałtyckie, staro-europejskie, także słowiańskie. Lit.: ZMaz 292; UdolphStell 324, 349; Babik 218–9. UB

Pełtowski zob. **Pułtusk**

Pełty (1), wś, elbl., gm. Pieniężno, 8,5 km na płn.-wsch. od Pieniężna: *Pelten, Pleten* 1323, *Pelten* 1325 Ger 119; inter bona *steinebutten* (1335) MWrm I 159(R); villarum ... *Steynebutten* (1346)XV PrUr IV 7; *Steynebutten* (1374) MWrm II 62; von *Steynbuth* (1390) MWrm V 207; *Steynebutten* 1393 Ger 173; *Steinebutten* (1393) MWrm V 250; *Steynbuthen* (1434) MWrm IX 554; *Steemboth* 1517 Locationes 89; *Steinbotten* 1583, 1589 SHGWrm(ADWO, AK, RM 3 i 3c, k. 7 i 9v); *Steinbotten* 1615 RŁWrm 264; *Steinbotten* 1755 MpEnd; *Steinbotten* 1796–1802 Mp-Schröt X; *Steinbotten* 1890 SG XI 320; *Steinbotten*, *Pelten* — *Pelty* 1946 Ley I 14; *Steinbotten* — *Pelty, -lt, pelcki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pelty, Pełt* 1981 WUN II 702. — Pruska n. *Pelt-a, por. może lot. *pelte* 'deszczowy strumień, struga', lot. n. m. *Pelti, Pełtes*. Nazwy *Steinbotten, Steinebutten* wskazują raczej na niem. n. os. *Steinbutt* (: śrwniem. *stēnbut* 'handlarz ryb' Lübben 378), którą przejęli również Prusowie, por. *Steynebuth* urodzony w Gierdawach (TAP 98); też Syfridi *Steynebotten* 1410 MWrm IX 40; *Petro Steinboth* 1405 MWrm V 406. Nazwa *Pelty* jest adaptacją fonetyczno-fleksyjną n. pruskiej. Lit.: Ger 119, 173; Rospond, OSG VIII 35; PrzybBalt 206; Błażenie II 314. RP

Pełty (2), wś, ostroł., gm. Myszyńiec, 27 km na płn.-wsch. od Chorzela: *Pelty* 1701 Kowalczyk-Heyman 35–6; *Pelty* 1783 MpPerMz; *Pelty* 1827 Tabella II 82; *Pelty* 1886 SG VII 942; *Pelty, Pełt* 1981 WUN II 702. — Nazwa od ap. *pełt* 'drzewo ścięte w lesie' SW IV 108, w l. mnogiej. Wieś leży w Puszczy Kurpiowskiej u źródeł rz. Pełtówki, notowanej współcześnie. Lit.: Kowalczyk-Heyman, Pochodzenie nazw miejscowych w parafii Myszyńiec, w: Dzieje parafii i kościoła pw. Trójcy Przenajświętszej w Myszyńcu, 2009, 35–6. UB

Pełza zob. **Trętowe Pełzy**

Pełzy zob. **Trętowe Pełzy**

Pempau zob. **Pełowo (2)**

Pempersin zob. **Peperzyn**

Pempice zob. **Pełpice (1)**

Pemplow zob. **Pełewo**

Penchery zob. **Pełcherz**

Penchowo zob. **Pełchowo**

Penczk zob. **Pieńsk**

Pendlitten zob. **Pełgity**

Pendzew zob. **Pełzew**

Pene, miejscowość zaginiona, leżała koło Płoskini, dziś elbl.: possessio *Pene* Prutheni 1301, in campo *Pene* (1305) MWrm I 216, 233; in campo *Peneuelt* 1315, in campo *Peneuelt* (1323) MWrm I 299, 368; Thideke *Penenvelt* 1361 MWrm IX 4. — Nazw prus. **Pene-*, od n. os. Prusa *Pene* TAP 75, por. inne prus. n. m. *Penekayme*, *Penen*, *Penithen* Ger 119; później z niem. członem *-feld*, śrwniem. *vēlt* 'pole' Lex 266. RP

Penglitten zob. **Pełgity**

Pen(i)kuła zob. **Pieniężnica**

Penkendorf zob. **Panków**

Penkers zob. **Pełcherz**

Pennekow zob. **Pieńkowo (1)**, **Pieńkówko**

Pennichul zob. **Pieniężnica**

Pennikul zob. **Pieniężnica**

Pen(n)kuhl zob. **Pieniężnica**

Pennsylvanien zob. **Polne (1)**

Pensau zob. **Pełzewo**

Penskowo zob. **Pełkowo (2, 3)**

Pensy, dziś *Peśy*, wś, ciech., gm. Raciąż, 5 km na płd.-wsch. od Raciąża: *Panssze* (1349)XV KkM 60; *Pässe* 1400, *Posze* 1402 Płor nr 13, 215; *Pansse* 1405, *Pansze* 1407 Płor nr 620, 913; *Pansze* 1435 Zakr II nr 1066; *Pansche*, de *Panzelíscha* (!) 1497 Matr II nr 956, 1013; *Panze Maior*, *Pansche Parva* 1531 SHGPł 228; *Pesze Maior*, *Pesse Minor* 1578 ŻDz XVI 94,95; *Peśy wielkie*, *Peśy małe* 1827 Tabella II 83; *Peśy* albo *Pensy Duże* i *Pensy Małe* 1887 SG VIII 39; *Peśy Duże*, *Peśy Małe*, dwie wsi 1933 SkBy 1263; *Peśy Małe* 1952 UW 29; *Pensy*, -sów 1981 WUN II 702; po zmianie: *Peśy*, -sów, *peśowski* 1996 MPol nr 79, poz. 713. — Dawniej n. *Peśze*, od n. os. *Peśza* SSNO IV 22 (: *Pećistaw*, *Pećostaw*), w l. mnogiej. Forma *Peśy* powstała w wyniku mazarzenia i zmiany paradygmatu. Członki odróżniające w n. zestawionych początkowo łac., później zastąpione pol. od przym. *mały*, *duży*. Lit.: SHGPł 228–9. UW

Pensy-Lipno zob. **Peśy-Lipno (1, 2)**

Pentkowitz zob. **Pełkowie (1)**

Pentsch zob. **Peć**

Penzig zob. **Pieńsk**

Penzy zob. **Peży**

Peńskie, wś, biał., gm. Krypno, 7 km na płd.-zach. od Knyszyna: *Głębokistok* (1514) ŻDz XVII/2, 135; *Głębokistok* 1544 HalBiał II 27; *Głębokistok* 1545, *Głębokistok* 1567 HMil 316; *Głęboki Sthok* 1569 UPL 264; *Peśkie*, *Głęboki Stok* 1580 ŻDz XVII/1, 120; *Głębokistok* 1596 HalBiał II 27; *Peśkie* 1744 SDV 147; *Peśkie Głębokistok* 1870 HMil 316, 317; *Peśkie* 1902 SG XV/2, 442; *Peńskie Głęboki stok* 1921 Sk V 15; *Peńskie* 1933 SkBy 1258; *Peńskie*, -kich 1981 WUN II 703. — Dawna n. *Głębokistok*, od przym. *głęboki* + *stok* 'źródło'. Nazwa występowała w formie zrostu i zestawienia. Okresowo n. zestawiona *Peśkie-Głębokistok*, z członem pierwszym od nazw. właścicieli *Peśkich*, por.: filii olim Nicolai *Peśki* de *Głębokistok* 1545 HMil 316–7; w l. mnogiej. Dzisiejsza forma utrwała rozłożoną wymowę -ę- (*ń* pod wpływem *k*). Lit.: HalBiał II 27. EB

Peperzyn zob. **Peperzyn**

Peplin, wś, bydg., gm. Brusy, 26 km na płd.-zach. od Kościerzyny: *Peplin*, Neusass 1789 Goldb II 180; *Peplin* 1868 PMT V 67; *Peplin* 1879 KętN 73; *Peplin*, wś 1886 SG VII 949; *Peplin*, fr. *Pelplin* 1912 Bär 89; *Peplin*, os. 1933 SkBy 1258; *Peplin*, -na, *pepliński* 1972 UN 176, 29; gw. *päplin*, -na, *päpliński* Lor A 27. — Nazwa od nazw. *Pelpliński*, na drodze derywacji wstecznej i z utratą -ł- w grupie spółgłoskowej -lpl-. Lit.: Łuszczynska, PMT V 67. WK

Peplino zob. **Paplin (2)**

Peplowo (1), wś, ciech., gm. Wieczfnia Kościelna, 12 km na płn.-wsch. od Mławy: *Popelewo* 1413 Cruc III 167; *Peplovo Maior* 1531 SHGPł 227; *Peptowo Maior* 1578 ŻDz XVI 81; *Peptowo* 1784 MpPerPł; *Peptowo wielkie* 1827 Tabella II 82; *Peptowo Wielkie*, folw. 1886 SG VII 949; *Peptowo Wielkie* 1921 Sk I 90; *Peptowo* 1933 SkBy 1258; *Peptowo*, -wa, *peptowski* 1972 UN 131, 37. — Dawniej n. *Popielewo*, od n. os. *Popiel* SSNO IV 322 (: gw. *popiel* 'popiół' SGPRei (kartoteka), z suf. -ewo. Wtórnie n. zestawiona *Peptowo Maior*, od n. os. *Pepto, z suf. -owo, z członem odróżniającym od łac. przym. *maior* 'większy', okresowo z pol. członem *Wielkie*. Do n. os. por. *peplać* 'pluskać; paplać, mówić od

Peplowo

rzeczy lub niewyraźnie, seplenić' SW IV 112. Lit.: SHGPi 227. UW

Peplowo (2), wś, płoc., gm. Bodzanów, 17 km na pld.-wsch. od Płocka: *Peplowo* (1391) 1432 Se 374; *Peplowo, Peplowo* 1405 Ptoń nr 519, 578; *Peplowo* 1474 Se 389; *Peplowo Nagorne, Peplowo Zapaly* 1531 SHGPi 226; *Peplowo Lenarthy* 1593 SHGPi 226; *Peplowo Leonardi, Peplowo Nagorne* 1578 ŻDz XVI 16; *Peplowo* 1784 MpPerPi; *Peplowo Nagurki* 1827 Tabella II 82; *Peplowo* 1839 MpKwat III 3; *Peplowo Wielkie i Peplowo Nagórki* 1886 SG VII 949; *Peplowo* 1921 Sk I 113; *Peplowo, -wa* 1981 WUN II 703. — W XVI w. we wsi powstało kilka działów; z działów *Peplowo Nagorne, Peplowo Zapały, Peplowo Lenarty (Leonardy)* powstała wieś *Peplowo*. W n. zestawionych członów odróżniające od n. os. *Lenart, Leonard, Zapala* (w l. mnogiej) i przym. *nagomy* (w wyniku późniejszej derywacji dezintegralnej powstała forma *Nagórki*). Lit.: SHGPi 226; ZMaz 292. UW

Peplowo Lenarty zob. **Peplowo (2)**

Peplowo Leonardi zob. **Peplowo (2)**

Peplowo Minor zob. **Peplówek (1)**

Peplowo Nagórki zob. **Peplowo (2)**

Peplowo Nagorne zob. **Peplowo (2)**

Peplowo Pacierzowe, wś dziś nieistniejąca, płoc., gm. Bodzanów: *Peplowo* 1497 Matr II nr 887; *Peplowo Paczyrsze* 1531 SHGPi 227; *Peplowo Pacierzowe* 1578 ŻDz XVI 16. — Człon odróżniająca od n. os. *Pacierz* SSNO IV 173, por. Sebastianian *Pacierzowicz* 1578 ŻDz XVI 16 (w l. mnogiej i w formie przym.). Lit.: SHGPi 227; ZMaz 292. UW

Peplowo Wielkie zob. **Peplowo (1, 2)**

Peplowo Zapały zob. **Peplowo (2)**

Peplowo-Wylazłowo zob. **Wylazłowo**

Peplówek (1), cz. wsi *Peplowo*, dawniej wś, ciec., gm. Wieczfnia Kościelna: *Peplowo Minor* 1531 SHGPi 227; *Peplowo Minor* 1578 ŻDz XVI 81; *Peplowko* 1784 MpPerPi; *Peplowko* 1827 Tabella II 82; *Peplówek* 1886 SG VII 949; *Peplówek* 1921 Sk I 90; *Peplówek*, wś 1933 SkBy 1258; *Peplówek, -wka* 1972 UN 131, 37. — Dawniej n. *Peplowo Minor*, od n. wsi *Peplowo*, z łac. członem odróżniającym od przym. *minor* 'mniejszy', w n. pol. zastąpionym suf. *-ko*, później *-ek*. Lit.: SHGPi 227. UW

Peplówek (2), wś, kosz., gm. Kalisz Pomorski, 9,5 km na ptn. od Kalisza Pomorskiego: *Neuenfeld* XVIII SHGNM(Bratring 239); *Vw Neuenfeld* 1833

MpUMbl 1248; *Neufeld* — *Peplówek, -wka, peplówek* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Peplówek, -wka* 1981 WUN II 703. — Dawna n. niem. od wyrażenia toponimicznego *neuen Feld* 'nowe pole'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono nową n. *Peplówek*. BCZ

Peplówko zob. **Peplówek (1)**

Peprotnia zob. **Paprotnia (1)**

Peraschin zob. **Paraszyno**

Perbanden zob. **Przebędowo (1)**

Perckenberg zob. **Brzozów (9)**

Perdołów zob. **Pardołów**

Perdomino zob. **Pierdunino**

Perechody zob. **Przechody (1)**

Perechód zob. **Przechód (1)**

Peredyło, wś, biał., gm. Janów Podlaski, 19,5 km na ptn. od Białej Podlaskiej: *въ село Пепедѣнѣ* 1580 AWAK XXXIII 210; *Peredyłto (!)* 1616 SHGPd(MK nr 160 k. 69-72v); *Peredilo, Peredilo, Peredyły* 1662 AWAK XXXIII 481, 482; *Peredyło* 1676 CzRkps nr 1099; *Peredyło* 1795 MpPerPd; *Peredyło* 1827 Tabella II 82; *Peredyło* 1886 SG VII 951; *Peredyło* 1921 Sk IV 47; *Peredyło, -ta, peredyłski* 1966 UN 105, 37. — Początkowo *Pered(i)el(o)*, od wschłow. ap. *p(i)ered(i)el* 'nowy podział; podział gruntu przez wspólnotę gminną' (por. ps. *pere-* + *-děliti* 'dzielić', *dělň* 'dzielenie, podział' SEBor 140, 487), z suf. *-o*. Twarda wymowa świadczy o ukrainizacji, więc *ě* > *i* w sylabie zamkniętej. Okresowo n. w l. mnogiej. Lit.: Wawrz 51. EB

Perejma zob. **Sofipol**

Perelejewo zob. **Perlejewo**

Peresołowice, wś, zamoj., gm. Werbkowice, 13 km na ptd.-zach. od Hrubieszowa: *Przesołowicze* (1394)1431 ZDM IV 276; *Przyesołowycze* 1472 Rejtan 38; *Przesołowice* 1531 ŻDz XVIII/1, 250; *Przesołowycze* 1541 CzChełm(CastrGrab nr 2, k. 166); *Przesołowice* 1578 ŻDz XVIII/1, 225; *Przesołowice* 1676 CzChełm(ReLub 80/21238, k. 644v); *Peresołowice* 1681-82 Rejbets 29; *Peresołowice* 1751 Tarszel 159; *Peresołowice* 1827 Tabella II 82; *Peresołowice* 1887 SG VIII 6; *Peresołowice, -wic, peresołowicki* 1970 UN 109, 16; gw. *perasołowice*, ukr. *peresołowycy, -vic, peresołowicki//peresołowicki*. — Nazwa od n. os. **Przesul, *Przesol* (od *prze-* + *sul*, por. n. os. *Domasul, Wrzesul* SSNO I 505, VI 220), z suf. *-owice*. Może jednak pierwotnie n. *Presołowice, od stp. ap. *presol* < *prasol* 'kupiec solny' Sstp VII 24, *prasol, prasul* SpXVI,

XXXI 53, z suf. *-owice*. Obco brzmiące *Pre-* zmieni-
niono na *Prze-*. Później nastąpiła ukrainizacja
n. przez wprowadzenie *pere-* w miejsce *prze-*. Lit.:
CzChełm 186; Janeczek 82. BCz

Perespa, wś, zamoj., gm. Tyszowce, 8 km na
płn.-zach. od Tyszowiec: *Przespa* (!) (1436)1521
ZDM II 234; *Przyspa* 1564–65 Lurus I 110; *Przyspa*
1500–1600 AGB II 526; *Przyspa* 1578 ŻDz XVIII/1,
212; *Perespa* 1751 Tarszel 152; *Perespa* 1827 Tabella
II 82; *Perespa* al. *Perespa Majdan* 1887 SG VIII 7;
Perespa, wś 1902 Przew II 55; *Perespa*, *-py* 1981
WUN II 703; gw. *perespa*, *-py*, *peresopski*. — Daw-
niej n. *Przyspa*, od ap. pol. *przyspa*, później od
ukr. *perespa* 'miejsce przysypane piaskiem; nasyp
ziemny' SL IV 687, Hrin III 137. Utrwaliła się
postać z ukr. pełnogłosem. Okresowo n. zestawio-
na z członem odróżniającym od ap. *majdan* 'osada
leśna'. Wieś ulegała częstym spustoszeniom:
w 1531 r. opuszczona, w 1535 r. wypalona, za-
siedlona na nowo w 1554 r., a w 1572 r. spusto-
szona przez zarazę. Lit.: CzChełm 186; Janeczek
186, 189, 191. BCz

Perespa Majdan zob. *Perespa*

Pereschczówka, wś, biał., gm. Drelów, 12,5 km
na płd.-wsch. od Miedzyrzecza Podlaskiego: ze
wsiów ... *Pereschczowki* 1653 AWAK XXXIII 385;
Pereschczowka 1662 AWAK XXXIII 506; *Pereschczów-
ka* 1827 Tabella II 82; *Pereschczówka* 1887 SG VIII
8; *Pereschczówka* 1921 Sk IV 92; *Pereschczówka*, *-ki*,
pereschczowski 1970 UN 119, 37. — Może od n. os.
Pereszka(o), por. też nazw. *Pereschczak(o)* Snazw VII
272, z suf. *-ówka*. Do n. os. por. ukr. ap. *pereschczik*
'narośl na pnju drzewnym w formie pierścienia'
Hrin III 145. EB

Perewodiw zob. *Przewodów*

Pergossen zob. *Piergozy* (2)

Perguschen zob. *Piergozy* (2)

Pergusen zob. *Piergozy* (1)

Perki, wś, płoc., gm. Mała Wieś, 11 km na
płn.-zach. od Wyszogrodu: *Neyszdzino-Pyrki*
1531 SHGWy 37; *Pyrki* 1784 MpPerPł; *Perki*
1827 Tabella II 83; *Perki* 1887 SG VIII 10; *Perki*
1902 Przew II 56; *Perki* 1921 Sk I 244; *Perki*,
-ków 1981 WUN II 703. — Dawniej n. zesta-
wiona *Niżdzino-Pyrki*, od n. os. *Pyrek*//*Perek*
SSNO IV 402 (: gw. *perkać*, *pyrkać* 'warzyć, go-
tować' SGPkAr IV 74), w l. mnogiej. W XVI w.
Pyrki były cz. wsi *Niżdzino*. UW

Perki Antiqua zob. *Perki-Bujenki*

Perki Nova zob. *Perki-Bujenki*

Perki-Bujenki, wś, łomż., gm. Sokoły, 11 km
na płd.-zach. od Łap: Seto *Pyrki* ziemiane 1528
ŻDz XVII/1, 204; *Bujenki* 1546 SHGPD(ADŁ); *Per-
ki* 1562 HMil 316; *Perki* 1569 UPL 248, 250; *Perki*
Antiqua et *Nova* 1580, *Perki* 1591 ŻDz XVII/1,
107, 152; *Perki Bujenki* 1795 MpPerPd; *Perki bu-
ienki* 1827 Tabella II 83; *Perki Bujenki* 1887 SG
VIII 10; *Perki-Bujenki* 1921 Sk V 113; *Perki-Bujenki*
1952 UW 174; *Perki-Bujenki*, *-rek-nek*, *perkowski*
1973 UN 158, 43. — *Perki* to n. dawnej okolicy
szlacheckiej, ta od n. os. *Perka*//*Pyrka*, por.: Al-
bertus *Perka* z tych dóbr 1527 HMil 315. Od
XVIII w. *Perki-Bujenki*; człon drugi od n. os. **Bu-
jenko*, por. *Bujno* SSNO I 278 (: przym. *bujny*
'silnie rosnący, wyrastający, wznoszący się ku
górze; żyzny, płodny' SW I 230), w l. mnogiej.
Forma *Bujenki* powstała może wskutek adideacji
do czasownika *bujać*. W XVI w. n. z członami
odróżniającymi od łac. przym. *antiquus* 'stary'
i *novus* 'nowy'. W skład okolicy szlacheckiej *Perki*
wchodziły wsie: *Perki-Bujenki*, *Perki-Bujny-Głów-
czyzna*, *Perki-Franki Spaty*, *Perki-Gziki*, *Perki-Karpie*
Korzenie, *Perki-Lachy*, *Perki-Mazowsze*, *Perki Nowe*
i *Perki-Wypychy*. EB

Perki-Bujny-Główczyzna, wś dziś nieistnie-
jąca, leżała w dawnej ziemi bielskiej, łomż.: *Perki*
Bujny Głowczyzna 1870 HMil 315. — Nazwa ze-
stawiona; człon pierwszy ponowiony z n. wsi
Perki-Bujenki, człon drugi od n. os. *Główka* SSNO
II 132 (: *główka* : *głowa*), z suf. *-izna*. EB

Perki-Franki, wś, łomż., gm. Sokoły, 10,5 km
na płd.-zach. od Łap: *Franki* 1546 SHGPD(ADŁ);
Franki 1580 ŻDz XVII/1, 108; *Perki Franki* 1795
MpPerPd; *Perki franki* 1827 Tabella II 83; *Perki*
Franki Spaty 1870 HMil 315; *Perki Franki* 1887
SG VIII 10; *Perki-Franki* 1921 Sk V 113; *Perki-
-Franki*, *-rek Franek*, *perkowski* 1973 UN 158, 43.
— Człon drugi n. od im. *Franek* (: *Franciszek*),
w l. mnogiej, por.: Wojciech olim Mikołaja *Fra-
nek* z tej wsi 1580 ŻDz XVII/1, 108. Okresowy
człon *Spaty* od n. os. *Spata* SSNO VII 236 (: *spać*),
w l. mnogiej. EB

Perki-Gziki, wś dziś nieistniejąca, leżała
w dawnej ziemi bielskiej, łomż.: *Perki Gziki* 1870
HMil 315. — Człon drugi od n. os. *Gzik* RymSEN
I 234 (: *gzik* 'owad dwuskrzydły, krótkonogi' SW
I 954), w l. mnogiej. EB

Perki-Karpie, wś, łomż., gm. Sokoły, 9 km
na płd.-zach. od Łap: *Perki Karpie* 1612 HMil
316; *Perki Karpie* 1795 MpPerPd; *Perki karpie* 1827

Perki-Karpie-Korzenie

Tabella II 83; *Perki Karpy* (!) 1839 MpKwat VI 6; *Perki Karpie Korzenie* 1870 HMil 315; *Perki Karpie* 1887 SG VIII 10; *Perki-Karpie* 1921 Sk V 113; *Perki-Karpie, -rek Karpi, perkowski* 1973 UN 158, 43. — Człon drugi od n. os. *Karp* SSNO II 539 (: *karp* 'gatunek ryby'), w l. mnogiej. Okresowo człon *Korzenie*, od n. os. *Korzeń* (: *korzeń*), w l. mnogiej, por.: Mathias filius olim Martini *Korzeń* de Perki. EB

Perki-Karpie-Korzenie zob. **Perki-Karpie**

Perki-Lachy, wś, łomż., gm. Sokoly, 8,5 km na pld.-zach. od Łap: *Perki Lachy* 1569 HMil 316; *Perki Lachy* 1795 MpPerPd; *Perki lachi* 1827 Tabella II 83; *Lachy* 1839 MpKwat VI 6; *Perki Lachy* 1887 SG VIII 10; *Perki-Lachy* 1921 Sk V 113; *Perki-Lachy, -rek-chów, perkowski* 1973 UN 158, 43. — Człon drugi od n. etnicznej *Lach* 'Polak', w l. mnogiej. EB

Perki-Mazowsze, wś, łomż., gm. Sokoly, 9 km na pld.-zach. od Łap: *Perki Mazowsze* 1580 ŻDz XVII/1, 107; *Perki Mazowsze* 1795 MpPerPd; *Perki mazowsze* 1827 Tabella II 83; *Mazowsze* 1839 MpKwat VI 6; *Perki Mazowsze* 1887 SG VIII 10; *Perki-Mazowsze* 1921 Sk V 113; *Perki-Mazowsze, -rek-sza, perkowski* 1973 UN 158, 44. — Człon drugi od n. regionu *Mazowsze*. EB

Perki-Wypychy, wś, łomż., gm. Sokoly, 8 km na pld.-zach. od Łap: z *Perk Wypychow* 1580 ŻDz XVII/1, 107; *Perki Wypychy* 1795 MpPerPd; *Perki wypychy* 1827 Tabella II 83; *Perki Wypychy* 1887 SG VIII 10; *Perki-Wypychy* 1921 Sk V 113; *Perki-Wypychy, -rek-pych, perkowski* 1973 UN 158, 44. — Człon drugi od n. zbiorowej *Wypychy*, określającej początkowo część rodziny, która przeniosła się ze starej wsi na nowe miejsce, a potem osadę przez nią zamieszkiwaną. EB

Perklice, wś, eibl., gm. Mikołajki Pomorskie, 11 km na pld.-zach. od Dzierzgonia: *Pirkelicz* (1294) PrUr I/2, 393; *Birkelicz* 1302 Sm III 64; *Byrkiin* grenicz 1361 UBP 85; *Birkelicz* (1361) SRP V 425; *Birkelicz* 1382 Sm II 136; *Pirkelwicz* 1399 Sm III 64; *Pirkelycz* 1399 Sm II 136; *Pirkelwicz* 1404 Sm III 64; *Pirkelwitz* 1454 KętL 212; *Pirklitz* MpSchröt XVI; *Perkliczki* al. *Perklice* 1887 SG VIII 10; *Pirklitz* — *Perklice, -ic, perklicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Perklice, -lic* 1981 WUN II 703; gw. *pýrklice, -klic, pýrklicki*. — Dawniej n. *Pirzchlicy, od n. os. *Pirzchel (< *Přčelъljъ), por. *Pierz-chala* SSNO VII 189 (: stp. *pirzchać* 'gniewać się'), z suf. *-icy, -ice*. Dysymilacyjna zmiana *-rzch-* > *-rk-* lub

substytucja niem. z dniem. *k* w miejscu gnieniem. Rozwój *-ir-* > *-er-* zgodny z normą ogólnopolską. Dyspalatalizacja nagłosowego *P-* pod wpływem niemieckim. W niektórych zapisach widać niem. pomieszanie *p* z *b* oraz wtórne *-w-* w części sufiksalnej pod wpływem nazw na *-ewice*. Są to typowe cechy substytucyjne, które się tu zbiegły w trudnej do wymówienia dla Niemców nazwie *Pirzchlicy. Lit.: Górniewicz, PMT IV 126. RP

Perkowice, wś, biał., gm. Biała Podlaska, 12 km na pld.-wsch. od Białej Podlaskiej: *вєць Перковичи* 1580 AWAK II 209; *Perkowicze* 1775 SHGPd(Tarpod); *Perkowice* 1827 Tabella II 83; *Perkowice* 1887 SG VIII 11; *Perkowice* 1921 Sk IV 4; *Perkowicze* 1933 Mp-100(biał); *Perkowice* 1952 UW 132; *Perkowice, -wic, perkowicki* 1966 UN 105, 8. — Nazwa od n. os. *Perek, Perka* SSNO IV 213, z suf. *-owiczil/-owice*, ruskie *-owicze*. Lit.: Wawrz 51. EB

Perkowicze zob. **Perkowice**

Perkowo (1), dziś *Perkowo, Perkowo Dolne* i *Perkowo Górne*, trzy wsi, bydż., gm. Gniewkowo, 3,5 km na pld.-wsch. od Gniewkowa: *Pircouo* 1262, *Pircovo* 1288 Kuj 201, 223; *Pyrkowo* 1489 Lupbrz 160; *Perkowo* 1583 ŻDz XII 249; *Perkowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Perkowo* 1887 SG VIII 11; *Perkowo* 1967 SM 827; *Perkowo, -wa, perkowski, wś, Perkowo Dolne, Perkowo Górne, -wa -nego*, dwie cz. *Perkowa* 1972 UN 179, 11; *Perkowo, -wa, Perkowo Dolne, Perkowo Górne, -wa -nego* 1981 WUN II 703. — Pierwotnie n. *Pyrkowo*, od n. os. *Pyrek, Pyrko, Perek, Perka* SSNO IV 402 (: dźwiękonaśladowczego gw. *pyrka, pyrkać*), z suf. *-owo*. W n. zaszło obniżenie artykulacyjne samogłoski *-y-* > *-e-* w sąsiedztwie spółgłoski sonornej *-r-*. Po powstaniu osad filialnych do n. dodano człony odróżniające od przym. *dolny* i *górnny*. Lit.: Nicukula, *-ov-* 153, 156. AG

Perkowo (2), wś, leszcz., gm. Przemęt, 14 km na pld.-zach. od Wielichowa: *Perkowo*, niem. *Neu-Priment*, os. wiejska 1887 SG VIII 11; *Perkowo*, niem. *Neu Priment*, wś 1921 Sk X 116, 151; *Perkowo* 1933 SkBy 1260; *Perkowo, -wa* 1981 WUN II 703. — Etymologia jw. Nazwa niem. *Neu Priment*, nadana przez władze zaboru pruskiego, dyferencyjna w stosunku do niem. n. *Priment* dla *Przemętu*. ZZ

Perkowo Dolne zob. **Perkowo** (1)

Perkowo Górne zob. **Perkowo** (1)

Perkui(c)ken zob. **Perkujki**

Perkujki, wś, olszt., gm. Bartoszyce, 4,5 km na pld.-zach. od Bartoszcyc: *Perkoyke* 1411–19 Ger 120; *Perckuken* 1543, 1601–02 HAPr V 46; *Perkuicken* od. *Perckuken* 1789 Goldb I 158; *Perckau* (!) 1796–1802 MpSchröt XI; *Perkuiken* 1887 SG VIII 11; *Perkuiken* — *Perkujki* 1946 Ley I 9; *Perkuiken* — *Perkujki*, -jek, *perkujecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Perkujki*, -jek 1981 WUN II 703. — Nazwa prus. **Perkuik-*, od przyimka *per-* 'przez' i członu **kuik-// *kaik-*, por. prus. *caican* 'koń', *paustocaican* 'dziki koń', lit. *kuika* 'szkapa', łot. *kaika*, *kaks* 'chuda, wysoka szkapa; wysoki, długonogi człowiek, niespokojny', *kaka* 'lekkomyślna kobieta', lit. *kuikis* 'gruba pała, kij, drąg; też zakuty łeb (o człowieku)'. W zapisach niem. regularne *ui* > *u*; przejściowo n. z niem. -*au*. Nazwa *Perkujki* jest adaptacją graficzno-fleksyjną n. pruskiej. Lit.: Ger 120; Toporov Prus III 134; PrzybBalt 206. RP

Perkunen zob. **Pierkunowo**

Perkusy zob. **Maliszewo-Perkusy**

Perlak zob. **Pierławki (2)**

Perlauken zob. **Pierławki (2)**

Perldwalse zob. **Perły**

Perlein zob. **Parlin (2)**

Perlejewo, wś, łomż., gm. Perlejewo, 13,5 km na pld.-wsch. od Ciechanowca: *Pierlejewo* (1418) ŻDz XVII/2, 129; *Pyel[r]lewo* 1470–74 Semk 239–40; *Pyrljeyewo* 1481 SHGPd(ADPI, Ep. 11, 15); circa bona *Pierlewo* et *Lieszczka* 1484 Jasz(Liet. Metr. 4(224), 146); bona *Pierlewo* 1524 HalBiał I 134; *Leszczka Pierlewo*, z *Pierlewa Leszczki* 1569 UPL 277; w *Pierlejewie* 1571, *Pierleiewo*, *Pierleiewo Lieszczka*, z *Pierlejewa* 1580 ŻDz XVII/1, 45, 87, 180; *Pierleiwio* 1676 Kond 154; *Pierleiewo Stare* 1793 SHGPd(Regof 9); *Pierlejewo Stare* 1794 Kond 154; *Pierlejewo* 1795 MpPerPd; *Perlejewo*, *Pierlejewo* al. *Pierlejew*, urząd. *Perelejewo*, *Pierelewo* 1887 SG VIII 11, 97; *Perlejewo* 1921 Sk V 28; *Perlejewo*, -*wa* 1981 WUN II 703; gw. *perlejevo*, -*va*, *perlejeski*. — Nazwa od n. os. *Pierlej (: stp. *pierleja*, gw. *pierla* 'perła' Sstp VI 67), z suf. -*ewo*, okresowo -*ew*, -*owo*. Rospod dopuszcza etymologię n. od wschłow. przedrostka *per(e)* 'prze' i czasownika *lać*, *leje*. W postaci *Pierlewo* nastąpiła redukcja sylaby -*je-*. Współcześnie n. *Perlejewo*, z utratą miękkości nagłosowego *P-* pod wpływem ukr., też wtróna postać *Perlejewo* (z nieuzasadnionym *pere-*). Człon odróżniający w n. zestawionej od przym. *stary*. O n. *Leszczka* zob. *Leszczka (2)*. Lit.: Kond 154; HalBiał I 134; RospSEMig 285. EB

Perlen zob. **Perły**

Perlin zob. **Parlin (2)**, **Perlinko**, **Perlino**

Perlinko, cz. *Perlina*, dawniej wś, gdań., gm. Gniewino: *Perlinko* ok. 1400 Krie 61; *Perlinko* 1659 MpLangau; *Klein Perlin* 1784 Brüg II 1077; *Klein Perlin* 1789 MpGillyPom; *Perlinko*, niem. *Klein Perlin*, dobra ryc. 1887 SG VIII 11; *Klein Perlin* — *Perlinko*, -*ka*, *perlinecki*, wś 1948 MPol XXV nr 14; *Perlinko*, -*ka* — *Klein Perlin*, os. 1951 Rosp 234; *Perlinko*, -*ka* 1981 WUN II 703. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Perlino*, z suf. -*ko*. W formie zgermanizowanej z członem odróżniającym od przym. *klein* 'mały'. Nazwę *Perlinko* zatwierdzono urzędowo po 1945 r. Lit.: LorSNH 84; TrautmElb I 142; Treder, PMT XIV 75. BCz

Perlino, wś, gdań., gm. Gniewino, 23 km na ptn.-wsch. od Lęborka: *Pirlin* 1379 SHGPG(Cramer 2, 234–5); *pirlyn* 1388, *pirlin* 1400 Zeit IV 153, 7; *Perlin* 1400 SHGPG(KKG 125); *Pirlin*, *Pirlino* ok. 1400 Font LXX 209, 231; *Groz Perlyno* ok. 1400 Krie 60; *Perlyno* 1402 TrautmElb I 142; *Pirlino* 1437 PMT XIV 81; *Pirlyno* (1438) GZ 125; *Perlow* (!) 1463, *Perlyn* 1601 PMT XIV 81; *Perlino* 1648 RP 198; *Perlino* 1659 MpLangau; *Gross Perlin* 1784 Brüg II 1077; *Gr. Perlin* 1789 MpGillyPom; *Perlino*, niem. *Gross Perlin* 1887 SG VIII 11; *Perlin* — *Perlino*, -*na*, *perliński* 1947 MPol XXV nr 111; *Perlino*, -*na* 1981 WUN II 703; gw. *përleño* 1887, *pärłənoł/pärłənoł/perləno*, -*na*; *pärliński* Lor 2131, Lor A 27. — Nazwa od n. os. *Pyrla, pol. *Perla*, *Pierla* SSNO IV 213, z suf. -*in*, -*ino*. W formie zgermanizowanej z członem odróżniającym od przym. *gross* 'wielki'. Lit.: LorSNH 84; TrautmElb I 142; Łuszczryńska, PMT V 75; Treder, PMT XIV 81. BCz

Perlswalde zob. **Perły**

Perla, wś, tarn., gm. Dębno, 10,5 km na ptn.-wsch. od Brzeska: *Pyerla* 1471 Matr I nr 756; *Pyerla* 1470–80 DB II 272; *Pyerla* 1490 ŻDz XV 445; *Perla* 1529 LR 16; *Perla* 1564 Lukrak II 85; *Perla* 1581 ŻDz XIV 147 *Perla* 1680 Rej 242; *Perla*, wś 1887 SG VIII 11; *Perla* 1921 Sk XII 8; *Perla*, -*ty*, *perleński* 1964 UN 3, 13. — Nazwa od ap. *pierla* 'perła' Sstp VI 67. Zmiana *Pierla* > *Perla* analogiczna jak w wyrazie *pospolitym*. Lit.: LKrak 110. IN

Perłow zob. **Parłowo**

Perłowo, cz. wsi Kiełczew Smużny Czwarty, dawniej wś, koniń., gm. Koło: *Wyrzchoczyno W. zw. Parlyno* 1486 SHGKI(PG 10, 38); *Perłowo*

Perły

1511–23 ŁLB I 217; *Wierzchoczini seu parlowo* 1565 SHGKI(ASK 13, 23); *Wyerzchoczin Parlowo* 1579 ŻDz XII 240; *Wierzchociny Parłowa* 1583 SHGKI(ASK 11, 1422); *Wierzchociny Parłowe* 1620 MKI(Tab 11, 173); *Wierzchociny Parłowe seu Parłowo* 1674 MKI(ASK 74, 169); *Perłowo* 1827 Tabella II 83; *Perłowo*, dawniej *Wierzchociny Perłowe*, folw. 1887 SG VIII 12; *Perłowo*, folw. 1902 Przew II 56; *Perłowo*, wś 1921 Sk II 30; *Perłowo*, -wa, *perłowski*, wś 1970 UN 82, 39; *Perłowo*, -wa 1981 WUN II 703; gw. *perłowo*, -owa, *perłowski*. — Dawniej n. *Parlino, od n. os. *Parla* (: gw. *parlic* 'siać, gotować' SGPKar IV 40) RymSEN II 209, por. też n. os. *Parto* (: *przeć*, *parć*), z suf. -ino, wtórnie -owo. Postać *Perłowo* powstała w wyniku adideacji do ap. *perla*, co ułatwiła być może dialektna wymowa typu *laternia* (= *latarnia*). Oboczna n. *Wirzchocino*, *Wierzchociny*, też n. zestawiona *Wierzchociny-Parłowa* i *Wierzchociny Parłowe*, człon pierwszy od n. os. **Wi(e)rzchota* (od im. typu *Wierzchosław*, por. *Wirzchoń* : ap. *wierzch*, *wirzch* SSNO VI 120), z suf. -ino, -iny. Lit.: Koz V 133; Gala, Polskie nazwy osobowe z podstawowym -l-/-ł- w części sufiksальной 205; Nieckula, -ov- 152. ZZ

Perły, wś, suwał., gm. Węgorzewo, 11,5 km na płn.-zach. od Węgorzewa: *Perlswalde* 1558 Kętl 534; *Pörlens guth* 1558, *Pörlein* 1560, das Schultzenambt zum *Hohenberge* 1585, *Perlswalde* XVII BiałKoł 191–2, 194; (Alt-) *Perlswalde* XVII–XVIII Froese 144; *Perlswalde (Perlen)* ok. 1780 HAPr IV 328; *Alt Perlswalde* 1796–1802 MpSchröt XII; *Alt, Neu Perlswalde* — *Stare, Nowe Perły* 1879 KętlN 171; *Perły* 1882 Kętl 534; *Perły, Stare*, niem. *Perlen* al. *Perldwalse*, *Perły, Nowe*, niem. *Perlen Neu*, maj. 1887 SG VIII 12; *Perły* — *Perlswalde, Perlen* 1941 Choj 119; *Alt Perlswalde, Alt Perlen* — *Stare Perły, Neu Perlswalde* — *Nowe Perły*, dwie wsi 1946 Ley I 117, 120, 182; *Perlswalde* — *Perły, -reł, perłowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Alt Perlswalde* — *Stare Perły, -ych Perel, staroperłowski, Neu Perlswalde* — *Nowe Perły, -ych Perel, nowoperłowski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Perły* — *Perlswalde* 1951 Rosp 234; *Perły, -reł* 1981 WUN II 703. — Nazwa od nazw. odbiorcy nadania z 1558 r. Sebastiana *Pörleina* (syna mieszczanina Michała *Pörleina*, prawdopodobnie ze zgermanizowanego rodu pruskiego), z niem. członem -walde. Okresowo używano niem. n. *Hohenberge* (: *hoh* 'wysoki' + *Berg* 'góra'). W XVIII w. n. z niem. czło-

nem odróżniającym od przym. *alt*, pol. *stary*, w opozycji do n. *Neu Perlswalde* — *Nowe Perły*, nienotowanej po 1951 r. Nazwę *Perły* zaproponował w XIX w. Kętrzyński (od n. os. *Perla* SSNO IV 213, w l. mnogiej) i w takiej formie ustalono ją urzędowo po 1945 r. Lit.: BiałPrzem 71–2; BiałKoł 191–2, 194. RP

Perna, wś, płoc., gm. Nowe Ostrowy, 3 km na płn.-wsch. od Krośniewic: *Perna* 1511–23 ŁLB II 469; *Pirna* 1576 ŻDz XIII 81; *Perna* 1792 MpPerRw; *Perna* 1827 Tabella II 83; *Perna* 1887 SG VIII 13; *Perna* 1921 Sk I 50; *Perna*, -ny, *peryński* 1974 UN 41, 39; gw. *perna*, -ny, *pernański*. — Może n. od n. os. *Perna* (por. *perna* 'gatunek małży', niem. n. os. z tematem *Peru-*) RymSEN II 224. W n. okresowe wahanie -er- : -ir- (albo złe odczytanie). EB

Pernaki, wś zaginiona, dziś prawdopodobnie *Mieszki-Atle*, ciech., gm. Ciechanów: ad signa *Pernakowskye* 1512 SHGMz(C 53, 182); *Pernaki* 1567 ŻDz XVI 323. — Nazwa od n. os. *Pernak* (zapewne pochodzenia niemieckiego) RymSEN II 224, w l. mnogiej. UB

Peronow zob. **Parnowo**

Peronie, dziś *Gadomiciec-Peronie*, kol., dawniej wś, ostroł., gm. Chorzele, 8 km na pld.-zach. Chorzel: *Gadomicz Wichnieta* 1567 ŻDz XVI 342; *Gadomicz Peronie* 1781 ZPrzasn 83; *Gadomicz Wichnieta, Gadomicz Peronie* 1783–84 RejKor 476; *Gadomicz peronie* 1827 Tabella I 121; *Gadomicz Pyronie* 1839 MpKwat IV 1; *Gadomicz-peronie* 1881 SG II 435; *Gadomicz-Peronie* 1921 Sk I 132; *Gadomicz-Peronie*, przys. 1967 SM 273; *Peronie, -nia*, cz. wsi *Gadomicz-Miłocięta* 1972 UN 140, 28; *Peronie, -nia*, kol. 1981 WUN II 703; po zmianie: *Gadomicz-Peronie, -mca-a* 2002 DzU nr 8, poz. 79. — Dawniej n. *Gadomicz-Wichnieta*; o członie pierwszym zob. *Gadomicz-Barany*, człon drugi od n. os. *Wichna* SSNO VI 52, z suf. -ęta, później od n. os. *Peroń* (: *piorun*) RymSEN II 241. Lit.: ZMaz 168. UB

Perosy zob. **Żebry-Perosy**

Perpelauken zob. **Nerwiki**

Perpel(le)ken zob. **Nerwiki**

Persanzig zob. **Parsęcko**

Perschau zob. **Perzów**

Perschein zob. **Szłapie**

Perscheln zob. **Piersele**

Perschin zob. **Perzyny (2)**

Perschkenstein zob. **Grądy (13)**

Perschnitz zob. Pierstnica

Perschütz zob. Bierzyce

Perselen zob. Piersele

Persing zob. Brzeźno Łyńskie

Perstenau zob. Książno (2)

Perstetz zob. Pierściec

Perunka zob. Pierunka

Peruschen zob. Pierusza

Perwangsten zob. Pierwąg

Perwilten zob. Perwilty

Perwilty, kol., dawniej wś, elbl., gm. Lelkowo, 4,5 km na ptn.-wsch. od Pieniężna: in campo ... *marim*, na kopii: *Perwilten* (1282); *villam pruthenicalen prewylten* (1326) MWrm I 105, 393; ad bona *prewilten* 1355 MWrm II 221; *Prewilten* (1404) MWrm V 391; *Prewilten* 1437 GZ 48; von *Perwilten* 1483 ZGAE XII 647; *Peruilton* 1615 RŁ-Wrm 263; *Perwilten* 1656 Kolberg 209; *Perwilten* 1718 Wijaczka 426; *Perwilten*, wś 1789 Goldb I 159; *Perwitten* (!) 1796–1802 MpSchröt X; *Perwilten*, wś 1820 Wald 144; *Perwilten* 1887 SG VIII 15; *Perwilten* — *Perwilty* 1946 Ley I 13; *Perwilten* — *Perwilty*, -t, *perwilcki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Perwilty*, -wilt 1981 WUN II 704. — Wieś miała dwie prus. n.: *Marim-, od n. os. *Marims, por. objaśnienie n. *Pajtuny*, oraz *Perwilt-ai (por. identyczną n. na terenie Obwodu Kaliningradzkiego), od n. os. *Perwilt* lub *Prewilt* Ger 135, TAP 76, 81 (od *per-, *prei- 'przez' i podstawy *wilt-, prus. *prawilts* 'zdradzyca', lit. *privilti* 'oszukiwać, zdradzać', lit. *vilti* 'łudzic, oszukiwać', lot. *vilt*, *viltus* 'oszustwo'). Według Blaziené zapisy z Ger 135 nie dotyczą tej wsi. Po 1945 r. nadano wsi urzędowo n. *Perwilty*, która jest adaptacją graficzno-fleksyjną n. pruskiej. Lit.: ZGAE XXVII 539–40; Przybalt 207; Blaziené II 143, 160. RP

Perysie zob. Kutylowo-Perysie

Perzanki-Borek, wś, ostroł., gm. Krasnosielc, 23 km na ptn.-wsch. od Przasnysza: villa *Pirzanowo* 150[2] SHGMz(Ep. 149, 69v); *Perzanki* 1567 ŻDz XVI 348; *Perzanki* 1783–84 RejKor 540; *Pyrzanki borek* 1827 Tabella II 128; *Perzanki Borek* 1839 MpKwat IV 1; *Pyrzanki-Borek* 1888 SG IX 328; *Perzanki-Borek* 1921 Sk I 74; *Perzanki-Borek*, -*nek*-*rku*, *perzankowski* 1971 UN 129, 7. — Nazwa od n. os. *Pyrgan*, *Perzan* SSNO IV 403, z suf. -*owo*; wótcornie deminutywizacja n. os. i przejście do kategorii nazw pluralnych rodowych. Od XIX w. *Perzanki-Borek*, człon drugi od ap. *borek*. UB

Perzanowo, wś, ostroł., gm. Czerwonka, 9 km na zach. od Różana: *Pirzanowo* (1414–25) 1456 SHGMz(MK 3, 38); graniciem *Pirzonowska* (1442)1456 SHGMz(MK 3, 275); *Pyrganowo* (1465)1497, *Pyrganowo* 1486 SHGMz(MK 9, 217 i 6, 190); *Perzanowo* 1518 SHGMz(PT 1, 490); *Pyrganowo* 1526 SHGMz(MK 41, 112); *Perzanow* (1565) Lumaz II 134; *Perzanowo* 1582 ŻDz XVI 387; *Perzanow* 1617 Lumaz I 94; *Perzanowo* 1783–84 RejKor 508; *Perzanowo* 1827 Tabella II 83; *Perzanowo* 1839 MpKwat IV 2; *Perzanowo Szlacheckie*, *Perzanowo Rządowe* 1887 SG VII 15; *Perzanowo* 1952 UW 14; *Perzanowo*, -*wa*, *perzanowski* 1971 UN 129, 10. — Nazwa od n. os. *Pyrgan*, *Perzan*, z suf. -*owo*. UB

Perzanowo Rządowe zob. Perzanowo

Perzanowo Szlacheckie zob. Perzanowo

Perznice zob. Pierstnica

Perzowice zob. Pyrzowice

Perzów, wś, kal., gm. Perzów, 7,5 km na pld.-wsch. od Sycowa: vil. *Perzau* 1666/67 J I 475; *Perschau*, *Pierzów* 1845 K 480; *Perschau*, ob. *Pierzów* 1887 SG VIII 14; *Perzów*, niem. *Perschau* 1921 Sk X 31, 151; *Perzów* 1933 SkBy 1261; *Perzów* 1952 UW 69; *Perzów*, -*rzowa*, *perzowski* 1971 UN 81, 12. — Nazwa od n. os. *Perz* (: *perz* 'rodzaj chwastu') lub *Pierz* (: *pierze* 'pióra') RymSEN II 224, 234, z suf. -*ów*, zniemczona jako *Perschau* (por. n. os. *Persch*, *Pertsch*, *Petz* Gott 381–2), z suf. -*au*. Rospond opowiada się za związkami n. z ap. *perz*. Lit.: Koz V 141; RospSEMig 285. EB

Perzyce, wś, kal., gm. Zduny, 2,5 km na ptn.-wsch. od Zdun: *Piszice* (1241)1355–77 KW VI 8, fals.; ville, que *Piszice* appellatur (1241)1377 Kuj 351; de *Pyszicze* 1425 Koz III 701; *Pyssycze* 1469 Matr III supl. nr 190; *Pyrzyccze* 1535 SHGKI(ASK 12, 434); *Pissycze* 1555–58 Koz III 701; *Pizicze* 1565 SHGKI(ASK 13, 119); *Pizicze* 1579 ŻDz XII 134; *Pyzyce* 1618–20 PKal 58; *Pezyce* 1620 MKI(Tab 11, 40); *Pyzyce* 1674 MKI(ASK 74, 141); *Pyrzyce* 1789 MKI(Tab 47, 61); *Pyrzyce* 1846 KsP 245; *Perzyce* 1859 MpChrz; *Pierzyce* al. *Perzyce* i *Pyrzyce* 1887 SG VIII 16, 104; *Perzyce*, niem. *Pirschütz* 1921 Sk X 40, 151; *Perzyce*, -*rzyc* 1981 WUN II 704; gw. *pezyce*, -*yc*, *pezycki*. — Nazwa od n. os. *Pysz* SSNO IV 403 (: *pysz* 'puch, kurz', gw. *pyszać*, też *pyszny*, *pycha*), z suf. -*ice* > -*yc*e. W poł. XVI w. zmiana pisowni nazwy — zastąpienie sz głoskami *z/ż*, co w XVIII w. doprowadziło przez adideację do ap. *pyrz*, *perz* do postaci *Pyrzyce* i *Perzyce*. ZZ

Perzyny

Perzyny (1), wś, częst., gm. Moskorzew, 8 km na pń.-wsch. od Szczekocin: de *Pirzin* 1376, de *Pirzini* 1388 Krak nr 26, 4969; *Pierzyny* 1422 SHGKr(TCz 378, 57); *Pyrzyny* 1490 ŻDz XV 436; *Pyrzeny* 1504 SHGKr(TerrCrac 154, 149); *Pirzini* 1509 Ku nr 645; *Pirzyny* 1529 LR 199; *Pyrzyny* 1564 Lukrak II 91; *Perzini* 1581 ŻDz XIV 70; *Perzyny* 1629 RPobKr 163; *Perzyny* 1787 Spis 339; *Pyżyny* 1790, *Pierzyny* 1792 SHGKrMat 219; *Pyrzyny* 1827 Tabella II 128; *Pierzyna* 1887 SG VIII 105; *Perzyny* 1921 Sk III 141; *Perzyny*, -*rzyn*, *perzyński* 1971 UN 35, 44; gw. *pezyny*, -*yn*, *peżyński*. — Nazwa od ap. stp. *pyrzyna* 'proch, pył, gorący popiół' Sstp VI 70 oraz *parzyna*, *pyrzyna* 'rozżarzony węgiel, zgliszcza' SpXVI, XXIII 399, SEBań II 532, w l. mnogiej. Nie można jednak wykluczyć pochodzenia n. od n. os. *Pyrzyna*, *Perzyna* SSNO IV 403, w l. mnogiej. W XIX w. przejściowo upodobnienie do ap. *pierzyna*. W n. poświadczone przejście -y- > -e- przed spółgłoską sonorną. Lit.: RKrak 123. IN

Perzyny (2), wś, ziel., gm. Zbąszyń, 4 km na pld. od Zbąszynia: *Pyrzyny* 1425 Koz III 115; *Pirzini* 1426 RWlkp III nr 1149; *Maius Pyrzyny* 1426, *Pyrzyna* 1428, *Pyrzshyna* 1470, *Pyrzshyny* 1489 SHGPn III 925; *Pirszyna* 1510 NKs 161; *Byrzini* 1530, *Pyrzyny* 1531 SHGPn III 925; *Pyrzini* 1580–81 ŻDz XII 89; *Perzyny* 1775 PPozn(Tab 7, 10); *Pierzyny*, mylnie *Pierzyn* 1887 SG VIII 105; *Perzyny*, niem. *Perschin* 1921 Sk X 53, 55, 151; *Perzyny*, -*rzyn* 1981 WUN II 704. — Okresowo n. zestawiona, z członem odróżniającym od łac. przym. *maius* 'większy'. Lit.: SHGPn III 925–6; PPozn 249. ZZ

Perzyny zob. **Trzebce**

***Pestze**, wś bliżej niezlokalizowana, leżała w byłym pow. puckim lub lęborskim, gdań.: *Pestze* 1413 Lor X 153. — Nazwa niejasna; może *Piesice, albo zapisy odnoszą się do n. *Piaśnica* (zob.). Lit.: Treder, PMT II 63. RP

Peszka zob. **Piaseczno** (3)

Peszki, os. zaginiona, leżała w dawnym pow. sieradzkim: *Peszky*, *Pessky* 1403 Koz VII 10. — Nazwa od n. os. *Peszek* (od podstaw *pesz*-, *pes*-, por. niem. *Pesch*-, *Pes*-, te od *Petrus*) RymSEN II 225, w l. mnogiej. EB

Peterawe zob. **Piotrowo** (9)

Peterfitz zob. **Piotrowice** (5)

Peterhain zob. **Osiniak-Piotrowo**

Peterhof zob. **Piotrkówko**

Peterkaschütz zob. **Piotrkosice**

Peterkau zob. **Pietrzykowo**, **Piotrkowo** (1)

Peterkeim zob. **Pietraszki** (2)

Peterkoviz zob. **Piotrowice** (5)

Peterkowice zob. **Pietrzkowice**

Peterkow zob. **Pietrzykowo**, **Piotrkowo** (4)

Peterkowo zob. **Piotrkówki**

Petermanns zob. **Pieszewo**

Petermannsdorf(f) zob. **Piotrowo** (4)

Peterndorf, miejscowość zaginiona, leżała w dawnym komornictwie Kiersity, dziś olszt.: Petrus de *Petrindorf* 1372 MWRm II 456; Paweł v. Rusdorf nadaje Namirowi z Czernina dobra *Peterndorf* 1434 KęŁ. 575. — Nazwa niem., od n. os. *Peter* 'Piotr' Gott 382 + *Dorf* 'wieś'. RP

Peterndorf zob. **Piotrkowo** (4)

Peternguth zob. **Pietrzwałd** (2)

Peterowe zob. **Piotrowo** (9)

Petersdorf zob. **Chrobrow**, **Jemiołów**, **Mokrzyń**, **Piechowice** (2), **Pieszkowice**, **Pieszków** (1), **Pietrzyków** (3), **Piotrowa**, **Piotrowice** (7, 8, 12, 18, 22), **Piotrowo** (4), **Piotrów** (10), **Piotrówek** (1, 6), **Sobiszowice**, **Wójtowa Góra**

Petersdorf b. Karpfries zob. **Piotrowice** (7)

Petersdorf b. Sagan zob. **Chrobrow**

Petersfeld zob. **Cierznie**

Petersfelde zob. **Poradz** (1)

Petersgrätz zob. **Piotrówka** (4)

Petersgrund zob. **Grudno**, **Pietrasze** (3)

Petershag zob. **Piotry**

Petershagen zob. **Pęciszewko**, **Pieszkowo** (1), **Piotrowice Polskie**, **Powalice**, **Żelichowo** (1)

Petershagenfeld zob. **Żelichowo** (1)

Petershain zob. **Pieszkowo** (1)

Petersheide zob. **Czarnolas** (1)

Petershof zob. **Piotrkówko**

Petershofen zob. **Pietrzkowice**

Petersrode zob. **Piotrków** (2)

Peterswaldau zob. **Pieszycy**, **Skibice** (3)

Peterswalde zob. **Cierznie**, **Pietrzwałd** (1, 2), **Piotraszewo**, **Piotrowiec** (1)

Petersweiler zob. **Pietrzykowice** (3)

Peterwitz zob. **Pietraszyn**, **Pietrowice** (1, 2), **Pietrowice Małe**, **Pietrowice Wielkie**, **Pietrzykowice** (2, 3), **Piotrkowice** (11), **Piotrkowiczki**, **Piotrowice** (5, 6, 17, 20, 21), **Piotrowice Małe**, **Piotrowice Nyskie**, **Piotrowice Świdnickie**

Peterwitz Polnisch zob. **Pietrzykowice** (3), **Piotrowice Polskie**

Pethmansdorf zob. **Pakosławice**

Petirkow zob. **Piotrkowo** (4)

Petirmannsdorff zob. Piotrowo (4)
 Petirswalde zob. Pieszce, Piotraszewo, Piotrowiec (1)
 Petranowitz zob. Piotroniowice
 Petraschen zob. Pietrasze (2), Pietraszki (2)
 Petraschken zob. Pietraszki (2)
 Petrassen zob. Pietrasze (2)
 Petrellkehmen zob. Pietraszki (2)
 Petrelskemen zob. Pietraszki (2)
 Petri Villa zob. Chrobów, Piotrowice (6)
 Petrigau zob. Piotrków Borowski
 Petrikau zob. Piotrków (2)
 Petrikaw zob. Piotrkowo (4)
 Petrikow zob. Piotrkowo (4)
 Petrikowice zob. Pętkowice (1)
 Petrikowitz zob. Piotrków Borowski
 Petrindorf zob. Peterndorf, Piotrkowo (4)
 Petrivilla zob. Pieszków (1)
 Petrokozy zob. Petrykozy (3)
 Petronelew zob. Petronelów
 Petronelów, wś, sier., gm. Buczek, 5,5 km na pñ.-zach. od Zelowa: *Petronelew* 1877 Zin II 35; *Petronelew*, kol. 1887 SG VIII 26; *Petronelew* 1902 Przew II 56; *Petronelów*, wś 1921 Sk II 41; *Petronelów*, -łowa, *petronelski* 1974 UN 42, 7. — Nazwa od im. *Petronela*, z suf. -ew, następnie -ów. EB
 Petrowice zob. Pstrowice
 Petrowitz zob. Piotrowice (2)
 Petrowo zob. Piotrowo (8)
 Petrukozy zob. Petrykozy (1, 4, 6)
 Petrusy, cz. wsi Kobyłaki-Korysze, ostroł., gm. Jednorozec: ... z *Pitrussowem* (1565) Lumaz II 20; *Kobyłak Petrusy* 1781 ZPrzasn 128; *Kobyłak Petrusy* 1783–84 RejKor 581; *Kobyłaki petryussy* 1827 Tabella I 215; *Kobyłaki-Pietrusy* 1883 SG IV 209; *Kobyłaki-Pietrusy* 1921 Sk I 130; *Kobyłaki-Pietrusy* 1967 SM 483; *Petrusy*, -rus 1981 WUN II 704. — Nazwa od n. os. *Pietrusz* (: *Piotr*) SSNO IV 275, z suf. -owo. Później n. zestawiona *Kobyłak(i)-Petrusy*//*Pietrusy*; o członie pierwszym zob. *Kobyłaki-Konopki*, człon drugi od n. os. *Pietrusz*, w formie zamazurzonej *Pietrus*, w l. mnogiej. W 1981 r. nadano urzędowo n. *Petrusy*. UB
 Petrusy zob. Pietrusy
 Petyki, wś, kal., gm. Stawiszyn, 2 km na wsch. od Stawiszyna: w *Pietrzykach* 1476 SHGKI(PG 9, 60v); de *Pietrzyki* 1485, de *Pietrzyki* 1489 SHGKI(PG 10, 33 i 113v); de *Pietrzyki* 1497 Matr II nr 880; Bartodzyeye et *Pyetryky* 1507 SHGKI(ASK 12, 6v); *Pyetryky* 1511–23 ŁLB II 11; villa *Pyetryki* (1534)

VisitGn 467; *Pyetryky* 1535 SHGKI(ASK 12, 429); *Pyotriky* (1539); *Piotryki* (1559) *VisitGn* 543, 602; *Pietrzyki* 1579 ŻDz XII 114; *Pietrzyki* 1674 MKI(ASK 74, 139); *Petyki* 1827 Tabella II 83; *Petyki* 1887 SG VIII 27; *Petyki*, -ryk, *petycky* 1971 UN 80, 14; gw. *petyki*, -kuf, *petykoski*. — Nazwa od n. os. *Pietrzyk*, *Piotrzyk* SSNO IV 248, w l. mnogiej. Postać *Petyki* niejasna, być może w nawiązaniu do łac. formy *Petrus*. ZZ

Petrykozkie Budy zob. Budki Petykowskie
 Petykozkie Budy zob. Budki Petykowskie
 Petrykozy (1), wś, ciech., gm. Działdowo, 16 km na pñ. od Szreńska: *Potrikozy* 1405 Płoi nr 513a; *Potracosi* 1411, *Pothracosi* 1412, *Petrukozy* 1413 Cruc II 198, III 166; *Potrucossy* ok. 1420 SHGPI 228; *Petrakozy*, *Patrzykozy* 1497 Matr II nr 844, 886; *Potrikozi* 1578 ŻDz XVI 57, 64; *Petrykozy* 1784 MpPerPi; *Petrykozy* 1887 SG VIII 30; *Petrykozy*, -kóz, *petykoski* 1971 UN 170, 24. — Górniewicz interpretuje n. jako rodową, od przezwiska *Piotrukoza. Smoczyński za wyjściową uznaje postać *Patrzykozy, z członem pierwszym od czasownika *patrzyć*//*patrzeć* (późniejsze zmiany w tym członie mają charakter fonetyczny). Według niego n. określała pierwotnie mieszkańców osady trudniących się doglądaniem (hodowlą) kóz lub teren, w którym ze wzniesień znajdujących się tam kozy mogą patrzeć na okolicę. Bańkowski proponuje jako pierwotną formę *pytry-kozy pl., *pytrya-koza* sg. 'ptak-koza' na określenie perkoza dwuczubego i przenośnie — ludzi noszących „rogate” czapki SEBań II 534. Lit.: SHGPI 228; GórnRWlkp 123; Smoczyński, BiulPTJ XXXI 123–39. UW

Petrykozy (2), wś, kosz., gm. Rymań, 12 km na pñ.-wsch. od Trzebiatowa: *Oldenhof* 1618 MpLub; *Althof* 1789 MpGillyPom; *Althof* 1836 MpUMbl 603; *Althof b. Schwedt* — *Petrykozy*, -kóz, *petykoski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Petrykozy* — *Althof b. Schwedt*, os. 1951 Rosp 234; *Petrykozy*, -kóz 1981 WUN II 704. — Dawna n. niem. *Althof b(ei) Schwedt*, od *Althof*, śrdniem. *olt hof* 'stary dwór', z dodatkowym członem lokalizującym *bei Schwedt* = *koto Świecia* (Kołobrzeskiego). Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Petrykozy*. Lit.: Belchenowska, PMT XIII 56. BCz

Petrykozy (3), wś, łódz., gm. Pabianice, 5 km na pñ.-zach. od Pabianic: *Petrocose* (1262)XV KW I 357; *Potrukozy* 1357 KW III 70; *Potrukozy* 1470–80 DB I 281; *Potrikossy* 1511 ŻDz XIII

Petrykozy

191; *Petrykozy, Potrikozy* 1511–23 ŁLB I 377, 378; *Pothrikozy* 1552 ŻDz XIII 237; *Petrykozy* 1827 Tabella II 83; *Petrykozy*, kol. i karcz. 1887 SG VIII 29; *Petrykozy*, wś 1921 Sk II 44; *Petrykozy, -koz, petrykoski* 1974 UN 42, 19. — O etymologii n. zob. *Petrykozy* (1); oboczne formy *Petrokozy, Potrukozy*, w XVI w. *Potr(z)kozy*. Lit.: SHGŁęc II 29; GórnRWlkp 108; Smoczyński, BiulPTJ XXXI 124, 137–8. EB

Petrykozy (4), wś, piotr., gm. Białaczów, 10,5 km na pld.-wsch. od Opoczna: *Petrucosi* 1369 KMłp III 231; *Potrukosy* 1396 Sand nr 44; *Potrukozy* (1448)1488 ZDK II 552; *Potrukoszy, Potrukozy, Petrukoszy* 1470–80 DB I 359, 367; *Potrukozy* 1508 ŻDz XV 480; *Pothrikozy* 1511/12 VisitGn 351; *Petrykozy, Potrikozy* 1511–23 ŁLB I 597, 710; *Potrukosy* 1529 LR 400; *Potrikozy* 1577 ŻDz XIV 285; *Potrokozy* 1660–64 Lusand I 18; *Petrykozy* 1827 Tabella II 83; *Petrykozy* 1887 SG VIII 29–30; *Petrykozy* 1921 Sk III 89; *Petrykozy, -koz, petrykoski* 1969 UN 28, 54; gw. *petrykozy, -us, petrykoski*. Lit.: KSand 153; GórnRWlkp 57–8; Smoczyński, BiulPTJ XXXI, 123–39. IN

Petrykozy (5), wś, płoc., gm. Zawidz, 12 km na pln.-wsch. od Bielska: *Potrukosii* ok. 1240 KMaz I 345; *Potrikosy* (1379)1589 KMaz III nr 218; *Patrzykozy* 1497 Matr II nr 886; *Potrikozy* 1578 ŻDz XVI 20, 31; *Petrykozy* 1784 MpPerPł; *Petrykozy* 1827 Tabella II 83; *Petrykozy* 1887 SG VIII 30; *Petrykozy, -koz* 1981 WUN II 704. Lit.: SHGPI 227–8; ZMaz 306. UW

Petrykozy (6), wś, skiern., gm. Żabia Wola, 10 km na pld.-wsch. od Mszczonowa: *Potrukosy* (1380)XVI KMaz III nr 250; *Pyotrykoszy* 1421 SHGMz(W 1, 2v); *Potrukozy* (1422)1456; *Potrikozy* 1424 SHGMz(MK 3, 85 i 39v); *Potrukozy* 1462 SHGMz(Ep. 5, 125); *Potrikozy* 1476 SHGMz(MK 5, 182a); *Petrukozy* 1480 SHGMz(MK 9, 120v); *Petrykozy* 1491, 1495 SHGMz(MK 18, 84); Villa *Potrzykozy* 1580 ŻDz XVI 295; *Petrykozy* 1783 MpPerMz; *Petrykozy* 1783–84 RejKor 781; *Petrykozy* 1827 Tabella II 83; *Petrykozy* 1839 MpKwat IV 4; *Petrykozy* 1887 SG VIII 29; *Petrykozy, -koz, petrykowski* 1971 UN 126, 6. Lit.: GórnRWlkp 108; Smoczyński, BiulPTJ XXXI 123–39; SEBań II 534. UB

Petryłów, wś, chelm., gm. Sawin, 24 km na pln. od Chelma: *Petrilow* (1414)1502 ZDM VI 381; *Petrilow* 1503 AGZ XVII nr 3451; *Petrilowa* 1564 ŻDz XVIII/1, 186; *Petrylow* 1564–65 Lurus

I 39; *Petryłów* 1661–65 Lurus III 200; *Petryłow* 1786 MpPerLu; *Petryłów* 1827 Tabella II 83; *Petryłów* 1887 SG VIII 30; *Petryłów*, wś 1902 Przew II 56; *Petryłów, -łowa* 1981 WUN II 704; gw. *petryłuf, -łowa, petryłoski*. — Nazwa od wschłow. n. os. *Petrylo* (: *Piotr*) SSNO IV 215, z suf. -ów, przejściowo -owa. Lit.: CzChełm 186. BCz

Petrynów, wś, piotr., gm. Żelechlinek, 13 km na pld.-zach. od Rawy Mazowieckiej: *Petrynów*, kol. 1839 MpKwat III 4; *Petrynów* 1887 SG VIII 31; *Petrynów* 1921 Sk I 157; *Petrynów* 1952 UW 102; *Petryniów, -niowa* 1981 WUN II 704. — Nazwa od n. os. *Petryn* (: *Piotr*) RymSEN II 243, z suf. -ów. UW

Petrzkowitz zob. **Pietrzkowice**

Petschkendorf zob. **Pieszków** (2, 3)

Pettelkau zob. **Pierzchały** (3)

Petzdorf zob. **Pacółtowo** (1)

Petzelsdorf zob. **Pacółtówko, Pacółtowo** (2),

Paczyn

Petzen Hauland zob. **Pecna**

Petzendorf zob. **Piecki** (3), **Pieckowo, Pieszków** (3)

Petzenick zob. **Piasiecznik, Piasieczno** (11)

Petzewo zob. **Piecewo** (1)

Petzenig zob. **Piasieczno** (11), **Piecnik**

Petzick zob. **Piasieczno** (11), **Piasiek** (7)

Petzkau zob. **Dudki** (5)

Petzlin zob. **Piastoszyn**

Petzner Holl(and) zob. **Pecna**

Petznick zob. **Piasiecznik, Piasieczno** (11), **Piecnik**

Petzti(e)n zob. **Piastoszyn**

Peuke zob. **Byków** (2)

Peulsdorf zob. **Paczyn**

Pewel zob. **Pewel Wielka**

Pewel koło Ślemienia zob. **Pewel Ślemieńska**

Pewel Mała, wś, biel., gm. Świnna, 6 km na pld.-wsch. od Żywca: *Pewla* koniec XVI w. SHG-Kr(GZ 2, 40); *Pewla* 1674 ŻDz XV 54a; *Pewel Mała* XVII LKrak 110; *Mal(a) Pewelka* 1779–82 MpMieg; *Pewel Mała*, wś 1887 SG VIII 31; *Pewel Mała* 1921 Sk XII 41; *Pewel Mała* 1952 UW 274; *Pewel Mała, -wli -lej, pewlański* 1964 UN 17, 60. — Nazwa prawdopodobnie od n. potoku *Pewel*, dziś *Pewlica*, dopływ Koszarawy, nad którym leży wieś, por.: *Pewel, Pewlica* 1704–25 HE IX 82. Zdaniem Lubasia n. w. zawiera rdzeń *pew-* (: **pļv-*), por. *plwać, pluć* 'plynąć' SEBr 419, z wstawnym e i suf. -el (< **-ilt*).

Według Babika n. *Pewli* dałoby się wywieść ze starszego *Pielwel (dysymilacyjny zanik pierwszego -l-, dyspalatalizacja miękkiej wargowej). Zmiana *Pewla* > *Pewel* zaszła zapewne pod wpływem zdrobnienia *Pewlka*//*Pewelka* (por. jednak *przerębla*, *wyrębla* > *przerębel*, *wyrębel*). Babik uważa n. w. za etymologicznie niejasną, nie znajduje dla niej nawiązań rodzimych i zalicza ją do najstarszej warstwy nazewniczej ziem polskich; por. też uwagi w objaśnieniu n. *Pielnicz*. Współcześnie n. zestawiona, z członem odróżniającym od przym. *maty*. Lit.: LKrak 110; BarńMorf 80; Rymut, HE IX 82-3; Babik 219-21. IN

Pewel Ślemieńska, wś, biel., gm. Świnna, 8 km na wsch. od Żywca: [*Pewla*] XVI AtKr 272; *Pewelka Ś(lemieńska)* 1779-82 MpMieg; *Pewel koło Ślemienia*, wś 1887 SG VIII 31; *Pewel Ślemieńska* 1921 Sk XII 41; *Pewel Ślemieńska* 1952 UW 274; *Pewel Ślemieńska*, -wli -kiej, *pewlański* 1964 UN 17, 60. — Nazwa od n. w. *Pewel*, początkowo z suf. -ka, z członem lokalizującym od n. pobliskiej wsi *Ślemień*, w formie przymiotnika. Lit.: LKrak 110; Rymut, HE IX 82-3. IN

Pewel Wielka, wś, biel., gm. Jeleśnia, 10,5 km na pld.-wsch. od Żywca: *Pewel* albo *Zapiekle* 1704-25 HE IX 82; *Wielko Pewel* 1779-82 MpMieg; *Pewel Wielka (Żywiecka)*, wś 1887 SG VIII 32; *Pewel Wielka* 1921 Sk XII 41; *Pewel Wielka* 1952 UW 274; *Pewel Wielka*, -wli -kiej, *pewlański* 1964 UN 17, 19. — Nazwa od n. w. *Pewel*, zob. *Pewel Mała*, z członem odróżniającym od przym. *wielki*, też lokalizującym od n. m. *Żywiec*, w formie przymiotnika. Oboczność a//o: *Wielko*//*Wielka Pewel* to wynik dawniejszej opozycji a : *ǎ* > o. Oboczna n. *Zapiekle* od wyrażenia przymkowego *za piekłem*, por. *piekło* w znaczeniu 'miejsce trudno dostępne, oddalone od centrum wsi'. Kamieniecki mówi, że *Pewel* wie się też *Zapiekle*n: „iż tam uwieźla ziemia między górami i uczyniła wał, iż woda stanęła a potem z powodzi rozerwała ten wał i ment uczyniła; o miedzę przysięgali tam krzywo i z tego powodu zaczęła się ona zapadać i ma zapadziska, kiedy pierwszej równą była”; dodaje też, że: „w grodzie oświęcimskim pisano nazwę tej wsi *Pawel* od pierwszego osadnika *Pawła*”, zob. SG VIII 31. Lit.: LKrak 110; Rymut, HE IX 82. IN

Pewel Żywiecka zob. **Pewel Wielka**

Pewelka, wś, biel., gm. Stryszawa, 5 km na pld.-zach. od Suchej Beskidzkiej; *Pewelka Żywiecka*

1779-82 MpMieg; *Pewelka* al. *Pewelka*, wś 1887 SG VIII 32; *Pewelka* 1921 Sk XII 40; *Pewelka* 1952 UW 274; *Pawelka* (!), -ki, *pawelecki* 1964 UN 14, 36; *Pewelka*, -ki 1981 WUN II 704. — Nazwa od n. w. *Pewel*, z suf. -ka, początkowo z członem odróżniającym od n. m. *Żywiec*, w formie przymiotnika. Lit.: LKrak 110-11. IN

Pewelka Ślemieńska zob. **Pewel Ślemieńska**

Pewelka Żywiecka zob. **Pewelka**

Pewelka zob. **Pewelka**

Pewils zob. **Pawły** (2)

Pewla zob. **Pewel Mała**, **Pewel Ślemieńska**

Pewstern zob. **Paustry**

Peykow zob. **Byków** (2)

Peythunen zob. **Pajtuny** (1, 2)

Pezdry zob. **Pyzdry**

Peze zob. **Pęzy**

Pezych zob. **Pieski** (1)

Pezy zob. **Pęzy**

Peżyce zob. **Perzyce**

Pęcharzewo Borowe zob. **Pęcherzew**

Pęcharzewo Podleśne zob. **Pęcherzew**

Pęchcin, wś, ciech., gm. Ciechanów, 4 km na pld.-zach. od Ciechanowa: *Pachczyno* 1512 SHGPł 228; *Pąchczino* 1570, *Pechczino* 1578 ŻDz XVI 127, 115; *Pechcino* 1784 MpPerPł; *Pęchcin* 1827 Tabella II 81; *Pęchcin* 1887 SG VIII 32; *Pęchcin*, -na, *pęchciński* 1971 UN 123, 7. — Nazwa od n. os. *Pęchta, z suf. -ino, później w wyniku zmiany rodzaju -in. Do n. os. por. *pęchtać* 'węszyć' SW IV 126. Lit.: SHGPł 228. UW

Pęcherek, kol. dziś nieistniejąca, okresowo wś, pow. rypiński, gm. Sokołowo: *Pęchyrek*, młyn 1825 Gawarecki 153; *Pęchyrek* 1827 Tabella II 81; *Pęcherek*, os. 1877 Zin II 36; *Pęcherek*, wś 1902 Przew II 56; *Pęcherek*, kol. 1921 Sk I 163; *Pęcherek*, kol. 1933 SkBy 1262. — Nazwa od n. os. *Pęcherek*, początkowo ze zwężeniem samogłoski -e- > -y- (: *pęcherz*, *pęchyrz*) RymSEN II 226. Może dawną nazwę kontynuuje n. pola *Pęcherek*, -rka, we wsi Pinino 1971 UN 183, 18. EB

Pęchery, wś, warsz., gm. Piaseczno, 7 km na pld. od Piaseczna: *Pachore* (!) 1429 SHGMz (Ter.Lubl. 2, 224); *Panchiri* 1524, 1526 SHGMz (MK 41, 167); *Pęchery* 1576 ŻDz XVI 215; *Pęchery* 1783-84 RejKor 798; *Pęchery* 1827 Tabella II 81; *Piechery* (!) 1839 MpKwat IV 4; *Pęchery* 1888 SG VIII 32; *Pęchery*, -cher, *pęcherski* 1971 UN 136, 12. — Nazwa od n. os. *Pęchyrz*, *Pęcherz* SSNO IV 216 (: *pęcherz*, *pęchyrz* 'nabrzmiałość, bąbel (na

Pęcherz

skórze albo na wodzie); pęcherz moczowy; worek zrobiony z pęcherza moczowego albo ze skóry' Sstp VI 73-4), w l. mnogiej. UB

Pęcherz, os., dawniej wś, elbl., gm. Kwidzyn, ok. 8 km na płn. od Kwidzyna: *Penchery* 1763 ZeitM XXI 71; *Penchers* 1788 ZeitM 73; *Penken* (!) 1796-1802 MpSchröt XV; *Penkers* — *Pęcherz* (?) 1879 KętN 90; *Pęcherz*, niem. *Penkers*, wś 1887 SG VIII 33; *Penkers* 1941 PMT IV 125; *Pęcherz* — *Penkers*, os. 1951 Rosp 234; gw. *pyjxyc*. — Pierwotnie n. *Pechery*, od n. os. *Pęcherz*, w l. mnogiej. Wtórnie n. *Pęcherz*, zniemczona jako *Penkers*. Lit.: Górniewicz, PMT IV 125. RP

Pęcherze, wś, ciech., gm. Dzierzgowo, 18,5 km na wsch. od Mławy: *Pęcherze-Tansk* 1567 ŻDz XVI 338; *Tansk Pęcherze* 1783 MpPerMz; *Pęcherze tańsk* 1827 Tabella II 81; *Pęcherze-Tańsk* 1887 SG VIII 33; *Tańsk-Pęcherze* 1921 Sk I 129; *Pęcherze* 1952 UW 31; *Pęcherze*, -rzy, *pęcherski* 1972 UN 140, 20. — Dawniej n. zastawiona *Tańsk-Pęcherze*/*Pęcherze-Tańsk*: o członie *Tańsk* zob. *Tańsk-Choraże*, człon *Pęcherze* od n. os. *Pęcherz*, w l. mnogiej. Współcześnie nastąpiła elipsa członu *Tańsk*. UB

Pęcherzew, wś, koniń., gm. Turek, 4 km na płn.-wsch. od Turka: *Pancherzewo* 1391 SHGŁęc II 29; *Panchorzewo* 1398 Hb 73, nr 146; *Panchorzow Podliesne*, *Panchorzewo Borowe* 1496, *Pachorzow borowe*, *Pachorzewo podlesne* 1511 ŻDz XIII 173, 184; *Pacharzewo Podlyesznye*, *Pacharzewo Borowe*, *Pachorzewo duplex* 1511-23 LLB I 257, 261, 263; *Pachorzewo borowe*, *Pachorzewo podleszne* 1553, *Pęchorzowo* 1576 ŻDz XIII 225; *Pęcherzew* 1827 Tabella II 81; *Pęcherzew*, wś, mł., folw. 1887 SG VIII 33; *Pęcherzew* 1921 Sk II 119; *Pęcherzew*, -wa 1981 WUN II 704; gw. *pyxeżef*, -va, *pyxerski*. — Nazwa od n. os. *Pęcherz*, *Pęchorz* (por. psł. dial. *prchyrŷ/*prchoř* SEBor 422), z suf. -ewo, -ew, okresowo też -owo, -ów. Forma *Pęcharzewo* zapewne pod wpływem gw. *pęcharz* SGPRei(kartoteka). Członki odróżniające od przym. *podleśny* (: *pod lasem*), *borowy* (: *bór*). Lit.: SHGŁęc II 29; Niekula, -ov- 153. EB

Pęcholewo zob. *Pacholewo*

Pęchorzewo Borowe zob. *Pęcherzew*

Pęchorzewo Podleśne zob. *Pęcherzew*

Pęchowice zob. *Pęchowiec*

Pęchowiec, wś, tarnob., gm. Klimontów, 12 km na płn.-zach. od Koprzywnicy: *Pancho-wiecz* 1397, *Panchoyecz* 1414 KMłp IV 57, 145;

Pechewitz 1459 CdP II 517; *Pachowiecz*, *Panchoyecz* 1470-80 DB II 334; *Panchoviecz* 1471 SHG-Sd(TP 24, 68); *Pachoyecz* 1508 ŻDz XV 464; *Panchovicze* 1511-23 LLB I 561; *Pachoyecz*, *Pachoyecz* 1529 LR 366, 378; *Pachoyecz* 1564-65 Lusand 326; *Pęchowiecz* 1578 ŻDz XIV 172; *Pęchowice* 1827 Tabella II 81; *Pęchowiec* 1877 Zin II 36; *Pęchowiec* 1887 SG VIII 33; *Pęchowiec* 1933 SkBy 1262; *Pęchowice* 1952 UW 128; *Pęchowiec*, -wa, *pęchowiecki* 1970 UN 32, 25; gw. *pexovec*, -a, *pexovecki*. — Nazwa od n. pobliskiej wsi *Pęchów*, z suf. -ec, okresowo też -ice. W formie gw. zanik nosowości. Lit.: KSand 149. IN

Pęchowo, wś, bydż., gm. Złotniki Kujawskie, 11 km na płd.-wsch. od Łabiszyna: hered. *Pęchowo* 1300, de *Panchow* 1308 Koz V 141 (tu?); *Panchowo* (1406) KW XI 112; *Panchowo* 1489 Lupbrz 175; *Panchowo* 1527 Vlad XI 11; *Pęchowo* 1583 ŻDz XII 259; *Penchowo* 1796-1802 MpSchröt XXI; *Pęchowo*, niem. *Penchowo* 1887 SG VIII 33; *Pęchowo*, niem. *Penchowo* 1921 Sk X 23, 151; *Pęchowo* 1952 UW 51; *Pęchowo*, -wa 1981 WUN II 704. — Nazwa od n. os. *Pęchl (: *Pęcisław* lub *Pękostaw* SSNO IV 216, 220), z suf. -owo. Oboczna n. niem. wprowadzona administracyjnie. AG

Pęchów, wś, tarnob., gm. Klimontów, 13 km na płn.-zach. od Koprzywnicy: *Magno Pęchow*, *Magno Pęchow* (1357)XVI, *Panchow* (1368)XVI ZDM IV 102, 144; *Panchow* (1387) KMłp IV 14; *Pęchow* 1397 ZDM I 277; *Panchow* 1402 Sand nr 285; *Panchow* 1430 CdP III 395; *Pęchow* (1433) 1618 ZDM V 343; *Panchow* 1432 KMłp IV 273; *Panchow* 1444, *Pęchow* (1448)XVI/XVII ZDM III 124, 245; *Pęchow*, *Panchow* 1470-80 DB II 334, 336; *Pęchow*, *Parchow* (!) 1508 ŻDz XV 460, 462; *Pęchow* 1529 LR 365; *Pęchow* (!) 1564-65 Lusand 326; *Pęchow* 1578 ŻDz XIV 172; *Pęchow* 1787 Spis 380; *Pęchów* 1827 Tabella II 81; *Parchów* ... właściwie *Pęchów* 1886, *Pęchów* 1887 SG VII 861, VIII 33; *Pęchów* 1921 Sk III 123; *Pęchów*, -chowa, *pęchowski* 1970 UN 32, 26; gw. *pexuf*, -ova, *pexoski*. — Nazwa od n. os. *Pęchl (: *Pęcisław* lub *Pękostaw*), z suf. -ów, początkowo z członem odróżniającym od łac. przym. *magnum* 'wielki'. W formie gw. zanik nosowości. Lit.: KSand 149. IN

Pęchów zob. *Pęchów*

Pęchratka, dziś *Pęchratka Mała* i *Pęchratka Polska*, dwie wsi, łomż., gm. Andrzejewo i Szumowo, 15 km na płn.-wsch. od Ostrowi Mazo-

wiekiej; *Pachrathka* (1511)1517 SHGMz(Kap. P 50, 105–105v); *Pachrathka* 1516 SHGMz(Ep. 2, 108); *Pechratka* 1578 ŻDz XVI 395; *Pęchratka* 1783 MpPerMz; *Pęchratka*, *Pęchratka* kolonia 1827 Tabella II 81; *Pęchratka*, dwie wsi 1887 SG VIII 33; *Pęchratka*, dwie wsi 1952 UW 22, 165; *Pęchratka Mała*, *-ki -lej*, *pęchracki* 1971 UN 134, 14; *Pęchratka Polska*, *-ki -kiej*, *Pęchratka Mała*, *-ki -lej* 1981 WUN II 704. — Nazwa zapewne od n. os. *Pęchrat* (: wsch. *Pankrat*, ze zmianą *-an-* > *-ę-* oraz *-k-* > *-ch-*), por. n. os. *Pachrat* SSNO IV 173 (czytaj *Pęchrat?*), z suf. *-ka* i wtórną nosowością. Lit.: Mznter 127. UB

Pęchratka Mała zob. **Pęchratka**

Pęchratka Polska zob. **Pęchratka**

Pęchy zob. **Pąchy**

Pęchyrzek zob. **Pęcherek**

Pęciaki, cz. wsi Biała, okresowo wś, piotr., gm. Rzaśnia: *Pęciaki* 1827 Tabella II 81; *Pęciaki*, pustk. 1887 SG VIII 33; *Pęciaki*, kol. 1902 Przew II 56; *Pęciaki*, wś 1921 Sk II 91; *Pęciaki*, wś 1967 SM 828; *Pęciaki*, *-ków* 1981 WUN II 704. — Nazwa od n. os. *Pęciak* (od podstawy *pęc-*, por. *pęca* 'rzemyki na nogach sokola łownego', *pęcak* 'kaszka jęczmienna', też od stp. im. *Pęcisław*) Rym-SEN II 225, w l. mnogiej. EB

Pęcice, wś, warsz., gm. Michałowice, 3,5 km na pld.-wsch. od Pruszkowa: *Panczyce* (1415) 1475 SHGMz(MK 3, 6); *Panczicze* 1425 MkM I nr 145; *Panczyce* 1444 ZHer nr 36; *Panczicze* (1447)1456 SHGMz(MK 4, 59v–60v); *spączycz* 1471, *panczyce* 1512 Warsz nr 1421, 2142; *Pęcice Podwójne* 1528 AtMz(RP 27, 713v); *Paczicze Salino* 1538, *Pączycze Ssalyno* 1562 AtMz; *Pęcice*, *Salino Pęcice* 1580 ŻDz XVI 267; *Pęcice Wielkie* i *Małe* 1603 ŁukOp 287; *Pęcycze Mniejsze* były opuszczone, bez budynków i mieszkańców 1673 AtMz(Knap m. nr 493); *Pęcice* 1792 MpPerRw; *Pęcice* 1827 Tabella II 81; *Pęcice* 1839 MpKwat IV 4; *Pęcice* 1887 SG VIII 33; *Pęcice Duże*, wś, *Pęcice Małe* (Poduchowne), folw. 1921 Sk I 194; *Pęcice* 1952 UW 29; *Pęcice*, *-cic* 1981 WUN II 704. — Nazwa od n. os. *Pęto* SSNO IV 222, z suf. *-ice*. Do n. os. por. *pęto* 'kłoda do krępowania nóg, więzy, okowy', *pętać* 'nakładać pęta, wiązać, krępować' Sstp VI 76, też im. złożone *Pęcistaw*. W XVI–XVII w. istniały dwa obiekty: *Pęcice* (Wielkie) i *Pęcice-Salino* albo *Pęcice Małe*//*Mniejsze*. Człon *Salino* zapewne od n. os. *Sala* SSNO V 4, z suf. *-ino*. Lit.: TaszyckiPatrMz 58. UB

Pęciszewice zob. **Pączki**

Pęciszewko, os., dawniej wś, kosz., gm. Darłowo, 6 km na pld. od Darłowa: *Petersshagen* (1539) PomKirch I 152; *Petersshagen* 1545 PomKirch II 150; *Petersshagen* 1789 MpGillyPom; *Petersshagen* 1887 SG VIII 22; *Petersshagen* — *Pęciszewko*, *-wka*, *pęciszewecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pęciszewko* — *Petersshagen*, os. 1951 Rosp 234; *Pęciszewko*, *-ka* 1981 WUN II 705. — Według Rzetelskiej i Dumy wcześniejsza nazwa to zapewne *Pomilowo* (zob.). Dawna n. niem. od im. *Peter* + *-hagen*. W okolicy znajdują się liczne wsi z członem *-hagen*, np. *Altenhagen*, *Damshagen*, *Neuenhagen*, *Russhagen*. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Pęciszewko*. Lit.: Rzduma I 72. BCz

Pęciszewo, wś, elbl., gm. Braniewo, 11,5 km na ptn.-wsch. od Braniewa: ditmar de *waltheri villa* 1355 MWrm II 308; Johannes *Woltirsdorf* 1408, *Waltersdorf* 1423 MWrm IX 39, 48; *Waltersdorff* 1437 GZ 40; *Waltirsdorffs* 1429 MWrm IX 312; in *Waltersdorff* 1481, *Waltersdorff* ok. 1550 MWrm III 366, 370, 411; *Waltersdorff* 1755 Mp-End; *Waltersdorf* 1796–1802 MpSchröt X; *Waltersdorf* 1820 Wald 118; *Waltersdorf* 1892 SG XII 918; *Waltersdorf* — *Pęciszewo* 1946 Ley I 107; *Waltersdorf* — *Pęciszewo*, *-wa*, *pęciszewski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pęciszewo*, *-wa* 1981 WUN II 705. — Dawniej n. niem., od n. os. *Walt(h)er* + *Dorf* 'wieś'; najstarszy zapis zlatynizowany. Nazwa pol. *Pęciszewo* nadana urzędowo po 1945 roku. RP

Pęciszów, wś, wroc., gm. Trzebnica, 10 km na ptn.-wsch. od Trzebnicy: *Bothendorf* 1743 SNGŚI X 20; *Bothendorf* 1785 Z IV 346; *Bothendorf* 1845 K 52; *Bothendorf* 1941 Wrzosek 21; *Bothendorf* — *Pęciszów*, *-owa*, *pęciszowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pęciszów*, *-szowa* 1981 WUN II 705. — Dawna n. niem. *Bothendorf*, od n. os. *Bothe* Gott 120 + *-dorf*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pęciszów*. Lit.: SNGŚI X 20. JCh

Pęckowo (1) lub **Pęczkowo**, os. zaginiona, leżała koto Ołoboku, kal., gm. Sieroszewice: *Pentscovo* (1213)1293 KW I 78; pro villis ... *Penestowo* (!) (1213)1293 Matr IV/3, supl. nr 4. — Nazwa od n. os. *Pęcek* SSNO VII 181 (: *Pęci-staw*, por. *poty*, *pąc* 'droga') lub *Pęczek* (: *Pękostaw*) SSNO IV 218, 220, z suf. *-owo*. ZZ

Pęckowo (2), wś, pil., gm. Drawsko, 7,5 km na pld.-zach. od Wielenia: *Panczkowo* 1458, *Parczkow* (!) 1475 SHGPn III 629; *Panczkowo* 1508 SHGPn(ASK 3, 22v); *Panczkowo*, *Paczkowo* (!) 1510

Pęckowo

NKs 94, 221; *Peczkowo* 1564–65 Luwlkp I 191; *Pęczkowo* 1580 ŻDz XII 41; *Penczkowo* 1595 SHGPn III 629; *Peckowo* 1622–24 PPozn(Tab 1, 39); *Pęczków* al. *Pęczkowo*, niem. *Penskowo*, mylnie *Paskowo* 1887 SG VIII 35; *Pęckowo*, niem. *Penskowo* 1921 Sk X 11, 151; *Pęckowo*, -wa, *pęcowski* 1967 UN 76, 10. Lit.: SHGPn III 629–30; Nieckula, -ov- 153–4; PPozn 224. ZZ

Pęckowo (3), wś, poznań., gm. Obrzycko, 4 km na płn.-wsch. od Ostroroga: Stanisłao de *Penczkow* (1337)1555 KW II 497; *Panczkowo* 1442, *Paczkowo* 1495 SHGPn III 629; *Peczkowo* 1496 SHGPn(PG 7, 102v); *Panczkowo* 1511 Matr IV/2, nr 10171; *Peczkowo* 1568 Koz III 19; *Pączkowo*, ob. *Pęczków* 1886 SG VII 928; *Pęczków* al. *Pęckowo* i *Pączkowo*, niem. *Penckowo* i *Penskowo*, mylnie *Penekowo*, folw. 1887 SG VIII 34, 35; *Pęckowo*, niem. *Penskowo* 1902 MycPn 135; *Pęckowo*, niem. *Penskowo*, obszar dw. 1921 Sk X 88, 151; *Pęckowo*, -wa 1981 WUN II 705. Lit.: SHGPn III 629; Nieckula, -ov- 154; PPozn 224. ZZ

Pęckowo zob. **Pęc(z)kowo**

Peclin, wś, warsz., gm. Wiązowna, 7 km na pld. od Halinowa: *Peclin*, kolonia 1827 Tabella II 81; *Pęczlin*, kol. 1839 MpKwat IV 3; *Pęclin*, wś 1887 SG VIII 34; *Pęclin* 1921 Sk I 195; *Pęclin*, -na, *pęcliński* 1966 UN 135, 19. — Nazwa od nazw. *Pęczel* (: *pęczek*, *pękać*) RymSEN II 227, z suf. -in. Forma *Peclin* powstała w wyniku mazurzenia. UB

Pęcław (1), wś zaginiona, leżała w par. Gosławice, koniń.: *villam ... Panthsslaw ... Panthslaw* ad castrum Gosławice spectans 1438 AC II nr 341; de *Panczlaw* 1469 Koz V 139; *Paczlaw* desertum 1507 ŻDz XII 228; *Paczlaw*, villa 1511–23 ŁLB I 230; *Pęcław* 1674 MKI(ASK 74, 165). — Nazwa od n. os. *Pęc(s)ław* (: *Pęcisław*) SSNO IV 216, 217, z suf. -jś. Forma *Pęc(s)ław* jest wynikiem dysymilacji -c-s- : -t-s-. Lit.: Rospond, -jś 107. ZZ

Pęcław (1a), wś, legn., gm. Pęcław, 12 km na pld.-wsch. od Głogowa: *Potschelyn* 1469 CdSil XXIV 186; villa *Potsele* 1580, *Putschelyn* 1670 J III 4, 41; *Puschkau* (!), *Ober*, *Nieder* 1791 Z X 284; *Putschlau Nieder*, *Ober*- 1845 K 519; *Putschlau* 1900 Myc 78; *Putschlau* 1941 Wrzosek 29; *Putschlau* — *Pęcław*, -wia, *pęcławski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pęcław*, -wia 1981 WUN II 705. — Dawniej n. *Pocielin*, *Pucielin*, od n. os. *Pociela* (: *pocielić się* 'ocielić się') RymSEN II 258, z suf. -in, okresowo w l. mnogiej. Wtórnie nastąpiło podwyż-

szczenie artykulacji samogłoski o > u. Nazwę można również odczytać jako *Pęczelin*//*Pęcielin*, od n. os. *Pęczel* RymSEN II 227, z suf. -in. Nazwę zmieniono jako *Putschlau*. Człony odróżniające od niem. *nieder* 'dolny' i *ober* 'górnny'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pęcław*. Według Rosponda n. os. *Pęc(s)ław* SSNO IV 217 notowana była jako *Putschlaw*, stąd rekonstrukcja n. m. w formie **Pęc(s)ław-jś*. Lit.: SNGŚI X 20; Rospond, -jś 107; Rosp-SEMIg 285–6. JCh

Pęcław (1b), wś zaginiona, leżała koło Poznania: *Villam ... Panczlaw* (1253)1298 KW I 286; *Adam de Poczlaw* 1439 KW X 142 (tu?). — Nazwa od n. os. *Pęc(s)ław*, z suf. -jś. Lit.: SHGPn III 630; PPozn 224; Rospond, -jś 107. ZZ

Pęcław (2), wś, warsz., gm. Góra Kalwaria, 6 km na pld. od Góry Kalwarii: *Pęcław* 1242 (!) KMaz I nr 425, fals. (tu?); de *Panczslawa* 1394, XVI AKPr VI nr 4; de *Pęcslaw* 1410 Czer nr 178; *Panczslawicze* 1422 SHGMz(W 1, 17v); *Panczslawicze* (1436)1456 SHGMz(MK 3, 186); *Panczslaw* (1438)1456 SHGMz(MK 3, 149); de *Panczslaua* 1440, *Panczslaw* 1455 Tym 335, przyp. 463 i 256, przyp. 169; *Panczlaw* 1487 SHGMz(MK 18, 25); in *Paczlawye* 1490 SHGMz(Ep. 11, 306); *Paczlaw* 1529 Matr IV/1, nr 5400; *Pęcław* 1576 ŻDz XVI 213; *Pęcław* 1783 MpPerMz; *Pęcław* 1827 Tabella II 81; *Pęcław* 1839 MpKwat IV 4; *Pęcław* 1887 SG VIII 34; *Pęcław*, -wia, *pęcławski* 1971 UN 136, 8. — W XV w. okresowo wariant n. z suf. -ice. Lit.: Rospond, -jś 107. UB

Pęcławice (1), wś, płoc., gm. Piątek, 15,5 km na pld.-wsch. od Kutna: *Panczslawice* 1389 Łęcz I nr 1384; *Panczslawice* alias *Ostrow* 1400 SHGŁęcz II 29; *Panczlawice* 1511–23 ŁLB II 418, 420; *Pencławicze* 1576 ŻDz XIII 100; *Pęcławice*, kol. i folw. 1887 SG VIII 34; *Pęcławice*, wś 1921 Sk II 55; *Pęcławice-Włostowice* 1952 UW 92; *Pęcławice*, -wic, *pęcławicki* 1972 UN 43, 28; gw. *pyncławice*, -víc, *pyncławski*. — Nazwa od n. os. *Pęc(s)ław* (: *Pęcisław*), z suf. -ice. Nazwa oboczna od ap. *ostrów* 'wyspa' Sstp V 674. Człon drugi w n. zestawionej od n. sąsiedniej wsi *Włostowice* (2). Lit.: SHGŁęcz II 29. EB

Pęcławice (2), dziś *Pęcławice Górne*, wś, tarnob., gm. Bogoria, 14,5 km na płn.-wsch. od Staszowa: *Pancslawicze* 1353 KMłp III 88; *Panczslawicze* 1409 Sand nr 464; *Panczslawicze*, *Panczslawicze* 1470–80 DB II 331; *Panczslawicze* (1475) CdP II 560; *Pączlawicze* 1508 ŻDz XV 462; *Pącz-*

slawyczne 1529 LR 370; *Penczlawice* 1564–65 Lusand 327; *Penczlawice* 1578 ŻDz XIV 176; *Pęclawice* 1787 Spis 383; *Pęclawice wielkie* 1827 Tabella II 81; *Pęclawice* 1877 Zin II 36; *Pęclawice* al. *Pęslawice* (!) 1887 SG VIII 34; *Pęclawice Dolne*, *Pęclawice Górne*, dwie wsi 1933 SkBy 1262; *Pęclawice* 1952 UW 128; *Pęclawice Górne* 1967 SM 828; *Pęclawice Górne*, -wic -nych, *pęclawicki* 1970 UN 33, 12; gw. *pecuawice*, -vic, *pecuawski*. — Członcy odróżniające w n. zestawionych od przym. *dolny*, *górnny* i *wielki*. W formie gw. zanik nosowości. Lit.: KSand 149. IN

Pęclawice (3), wś, tarnob., gm. Lipnik, 9,5 km na pld.-wsch. od Opatowa: *Policouici* (!) 1191 KMłp I 5; *Pancslawice* 1354, *Panczslawice* 1448 AS II 20, 147; *Panczslawice* 1470–80 DB II 344; *Paczlawycze* 1508 ŻDz XV 459; *Pączlawicze* 1529 LR 11; *Poczlawice* (!) 1564–65 Lusand 333; *Penczlawicze* 1578 ŻDz XIV 179; *Pęslawice* (!) 1787 Spis 383; *Pęclawice małe* 1827 Tabella II 81; *Pęclawice* 1877 Zin II 36; *Pęclawice* 1887 SG VIII 34; *Pęclawice* 1921 Sk III 121; *Pęclawice*, -wic, *pęclawicki* 1970 UN 32, 64. — W XV w. n. *Pęclawice* z utratą nosowości. Człon odróżniający w n. zestawionej od przym. *mały*. Pierwszy zapis prawdopodobnie zniekształcony. Lit.: KSand 149. IN

Pęclawice zob. **Pęclaw** (2), **Przesławice** (3), **Włostowice** (2)

Pęclawice Dolne zob. **Pęclawice** (2)

Pęclawice Górne zob. **Pęclawice** (2)

Pęclawice Małe zob. **Pęclawice** (3)

Pęclawice Wielkie zob. **Pęclawice** (2)

Pęclawice-Włostowice zob. **Pęclawice** (1)

Pęclawie zob. **Pęclaw** (2)

Pęclawska Kolonia zob. **Kolonia Pęclawska**

Pęcstawy zob. **Pęczki-Kozłowo**

Pęcz, wś, wroc., gm. Strzelin, 2 km na zach. od Strzelina: *Pench* 1245 SUr II 173; *Pentsch* 1783 Z I 63; *Pentsch* 1845 K 479; *Pentsch* 1886 SG VII 943; *Pentsch* 1900 Myc 77; *Pentsch*, *Pienica* 1941 Wrzosek 21; *Pentsch* — *Pęcz*, -a, *pęcki* 1947 MPol XXV nr 124; *Pęcz*, -cza 1981 WUN II 705. — Nazwa od n. os. *Pęk* SSNO IV 219 (: *pęk*, *pękać*, *Pękostaw*), z suf. -j-, zniemczona jako *Pentsch*. Wrzosek rekonstruował n. jako *Pienica*. Lit.: SNGŚl X 20. JCh

Pęczek, wś, sier., gm. Błaszki, 5,5 km na pld.-wsch. od Błaszek: *Pęczek*, pustk. 1877 Zin II 36; *Pęczek*, pustk. 1887 SG VIII 34; *Pęczek*, wś 1902 Przew II 57; *Pęczek* 1921 Sk II 98; *Pęczek*, -czka,

pęczkowski 1972 UN 50, 24. — Nazwa od ap. *pęczek* (: *pęk* 'zawiązek łądygi, liścia lub kwiatu') SpXVI, XXIII 356 lub od nazw. *Pęczek* RymSEN II 227. EB

Pęczek zob. **Kije** (2)

Pęczelice, wś, kiel., gm. Busko-Zdrój, 5,5 km na pld.-wsch. od Buska-Zdroju: *Panthelicze* 1396 ZDM I 271 (tu?); *Pancelice* 1399 Krak nr 8914; *Panczelicze* 1415 SHGSd(TP 20, 171); *Panczalicze* (1442)1599 ZDM III 61; *Pancelicze* 1448 SHGSd (TerrCrac 150, 326); *Panczelicze* 1470–80 DB II 455; *Pączewicze* (!), *Panczlewicze* (!), *Pączolicze* (!) 1529 LR 70, 307, 371; *Ponczylice* 1564–65 Lusand 50; *Panczelicze* 1579 ŻDz XIV 211; *Pęczelice* 1660–64 Lusand II 212; *Pencilice* 1787 Spis 405; *Pencilice* 1789 Lusand III 179; *Pencilice* (!) 1827 Tabella II 82; *Pęczelice* 1877 Zin II 34; *Pęczelice* 1887 SG VIII 34; *Pęczelice* 1921 Sk III 134; *Pęczelice*, -lic, *pęczelicki* 1966 UN 19, 78. — Nazwa od n. os. *Pęczel* SSNO IV 218 (: *Pękostaw*, *pęk*), z suf. -ice. W XVII w. *Pęczelice* — z utratą nosowości. Lit.: KSand 149; KopKiel 246. IN

Pęczeryzno, wś, kosz., gm. Brzeźno, 10 km na pld. od Świdwina: *Pantzerin* 1337 SHGNM (Landb 26); *Bantzerin* 1499 CdB C II 440; *Bantgeryn* 1540 CdB A XVIII 277; *Pantzerin* 1572 SHGNM(Ost 131); *Pantzerin* 1789 MpGillyPom; *Panzerin* 1836 MpUMbl 968; *Panzerin* 1886 SG VII 846; *Panzerin* — *Pęczeryzno*, -na, *pęczeryziński* 1947 MPol XXV nr 111; *Pęczeryzno*, -na 1981 WUN II 705. — Nazwa trudna do objaśnienia, zapewne od n. os. *Pocerъ (< **pok-*), por. *Pęcz*, *Pękora*, *Pęk//Pak* SSNO VI 219 lub w związku z ap. *poč, stp. *pač* 'wędrówka, podróż', z suf. -in(o). Na etymologiczne -p- wskazuje twarde P w nagłosie. Zapisy z -r- zdają się świadczyć o braku afryktywizacji *r* > *ř*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Pęczeryzno*. Obok wsi znajduje się jez. *Pęczeryzno*. Według Muki jest to pierwotne *Bq-czerzno (z: *baq*). Lit.: Rzduma I 132; LorSNH 83; TrautmElb I 146; Belchnerowska, HE VII 120; MuckeNM 240. BCz

Pęczki zob. **Pączki**, **Pęczki-Kozłowo**

Pęczki-Barańce zob. **Barańce**

Pęczki-Kozłowo, wś, ciec., gm. Krasne, 9 km na pld.-zach. od Przasnysza: Nic. i *Panczlaw de Kossłowo* alias *Slassy* 1472 SHGMz(MK 6, 122); *Slassy*, *Paczky* 1476 SHGMz(Ep. 13, 7 i 48v); *Cozłowo* 1485, *Paczky* 1488, *Slassy* alias *Paczky* 1490 SHGMz(Ep. 11, 247v, 210 i 306); Mart. de

Pęczki-Sarnowo

Panczslavi 1494, *Paczki* 1495 SHGMz(Ep. 15, 18 i 105v); *Coslowo* (1510) SHGMz(Ep. 149, 153v); *Paczki* 1512 SHGMz(Ep. 7, 28v); *Slassy Panczky* 1513 SHGMz(C 53, 146v); *Pączki* 1523 SHGMz(Ep. 204, 176v); *Pęczki Kozłowo* 1567 ŻDz XVI 331; *Slesicze Pączki Kozłowo* 1570 SHGMz(C 53, 108v); *Pęczki Kozłowe* 1781 ZPrzasn 150; *Pęczki* 1783 MpPerMz; *Pęczki Kozłowo* 1783–84 RejKor 587; *Pęczki kozłowo* 1827 Tabella II 81; *Pęczki-Kozłowo* 1887 SG VIII 35; *Pęczki-Kozłowo, -czek-wa, kozłowski* 1971 UN 123, 30. — Dawniej dwa obiekty: *Pęczki*, wzmiankowane od 1437 r., por.: Przedbor de Golambyewo 10 mansos in silva Gdzew circa gr. Zalozini *Panczslavovi* et ... *Laurencio Slassa dicto ... vendidit* (1437)1456 SHGMz(MK 3, 209); inter granicies ... *Panczslavyantha* (1449)1456 SHGMz(MK 4, 98) oraz *Kozłowo*, por.: granicies *Jeswyenskye et Cosłowske cum Pelteph struga* 1465 SHGMz(MK 6, 50v); granicies ... *Cosłowske a limes Panczslai* 1468, 1471 SHGMz(MK 5, 152). Nazwa *Pęczki* od n. os. *Pęczek*, skróconej postaci im. *Pęc(s)ław* (określającego pierwszego właściciela wsi), w l. mnogiej. Efemerycznie odnotowany także wariant *Pęcstawy*, od pełnej formy antroponimu, w l. mnogiej. Nazwa *Kozłowo* od n. os. *Kozieł, Kozioł* (: *kozioł, kozieł*) SSNO III 120, z suf. *-owo*. Obocznie występuje również n. *Ślasy, Ślesice* od n. os. *Ślasa* SSNO V 361, w l. mnogiej i z suf. *-ice*. Po połączeniu wsi, od XVI w. jest w użyciu n. zestawiona *Pęczki-Kozłowo*. Lit.: BorkCiech 51, 178. UB

Pęczki-Sarnowo, wś zaginiona, dziś prawdopodobnie Łaguny, ciech., gm. Opinogóra Górna: *Sarnowo* (1446)1456 SHGMz(MK 3, 1v); *Sarnowo, Slassy* (1448)1456 SHGMz(MK 4, 65); *Szarnowo* 1472 SHGMz(MK 6, 11v); *Sarnowo* 1489 SHGMz(Ep. 11, 53); *Szarnowo* alias *Slassy* 1505 SHGMz(MK 18, 236v); *Sarnowo Pączky, Paczky Sarnowo* 1512 SHGMz(C 53, 211v i 75v); *Szarnowo* 1512 SHGMz(Ep. 7, 36); *Sarnowo Panczky* 1517 SHGMz(Ep. 2, 208); de *Zarnove* (!) *Pączky* 1518 SHGMz(Os. 4874, f. 43); *Pęczki* Baranowicze et *Ziarno* (!) 1576, *Sarnowo Pęczki* 1580 AtMz. — Dawniej n. *Sarnowo, Siarnowo*, od n. os. *Sarna, Siarna* SSNO V 16, RymSEN II 398 lub od ap. *sarna*, gw. *siarna*, z suf. *-owo*. W XV–XVI w. występuje wariant *Ślasy*, w XVI w. n. zestawiona *Sarnowo-Pęczki, Pęczki-Siarno* (o n. *Ślasy* i członie *Pęczki* zob. wyżej). Lit.: BorkCiech 178; AtMz 188. UB

Pęczki-Siarno zob. **Pęczki-Sarnowo**

Pęc(z)kowo, os. zaginiona, leżała w par. Swarzędz, pozn.: *Pęczkowo* 1580 ŻDz XII 36. — Nazwa od n. os. *Pęczek*, z suf. *-owo* lub zob. *Pęczkowo* (1). ZZ

Pęczkowo zob. **Paczkowo** (2), **Pęczkowo** (2, 3)

Pęczków, wś, wroc., gm. Środa Śląska, 9 km na płd.-zach. od Środy Śląskiej: *Witozłauici* 1217 KŚl II 166; *Panckou* (1250)XV, *Panczcowo* 1256 Reg nr 722, 935; *Panczke* (1418) K 470; *Pantske* 1666/67 J I 320; *Pantzkau* 1706 CdSil XXXIV 43; *Panzkau* 1789 Z VIII 183; *Panzkau* 1845 K 470; *Panzkau* 1886 SG VII 846; *Pęczków*, ob. *Ponzkau* (!), wś 1887 SG VIII 35; *Panzkau* 1900 Myc 76; *Panzkau, Pęczków* 1941 Wrzosek 16; *Panzkau* — *Pęczków, -owa, pęczkowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pęczków, -kowa* 1981 WUN II 705. — Dawna n. *Witozławice*, od im. *Witozław* (nosił je opat klasztoru na Piasku we Wrocławiu, zob. KŚl II 166, przyp. 50), z suf. *-ice*. Wtórna n. *Pęczków*, od n. os. *Pęczek* SSNO IV 218, z suf. *-ów*, zmieniona jako *Panzkau*. Wieś należała w 1250 r. do klasztoru NMP we Wrocławiu. Lit.: SNGŚl X 20; SG VIII 35. JCh

Pęczków zob. **Pęczkowo** (2, 3)

Pęczlin zob. **Pęclin**

Pęczniew, wś, sier., gm. Pęczniew, 12 km na płn.-wsch. od Warty: *Pancznowo* 1400, *Pancznowo* 1417, *Pyancznowo* 1422 Koz VII 17; *Pyanczniowo* (1426) KW IX 14; *Pyacznow* 1511 ŻDz XIII 188; de *Pyecznow* 1512 Matr IV/1, nr 1428; *Pyacznow, Pyacznowo* 1511–23 ŁLB I 342, 353, 394; *Pięcznow* 1552 ŻDz XIII 231; *Pięczniew*, wś 1887 SG VIII 121; *Pęczniew*, kol. 1921 Sk II 117; *Pęczniew*, wś 1952 UW 83; *Pęczniew, -wa, pęczniewski* 1973 UN 47, 17; gw. *pyncńief, -va, pyncńieski*. — Nazwa od n. os. **Pęczen, Pęczny* RymSEN II 227 (: *pęczny 'taki, który ma pęki czy paki'), z suf. *-owo, -ów, -ew*. Zmiana *n > ñ* przed sufiksami *-owo, -ów*: *Pięcznowo > Pięczniowo*; okresowo postaci z miękkiem *p*: *Pięcznow, Pięczniew*. Lit.: SHGŁęcz II 30; Nieckuła, *-ov-* 154; BańMorf 82; RospSEMig 286. EB

Pęczykowo zob. **Pięczykowo**

Pęczyny, wś, tarnob., gm. Obrazów, 12,5 km na płn.-zach. od Sandomierza: *Pączyny* 1486 SHG-Sd(TB 2, 158); *Paczyny* 1508 ŻDz XV 463; *Pączyni* 1529 LR 448; *Parzyny* (!) 1564–65 Lusand 334; *Pęczyny* 1662 ŻDz XV 55a; *Pęczyny* 1827 Tabella II 81; *Pęczyny* 1887 SG VIII 35; *Pęczyny* 1921 Sk III 128; *Pęczyny, -czyn, pęczyni* 1970 UN 32, 62;

gw. *pecyny*, *-yn*, *peceński*. — Nazwa od n. os. *Pęczyna, por. nazw. *Penczyna* RymSEN II 227, w l. mnogiej. Do n. os. por. ap. *pecyna* (*pecyna*, *peczyna*) 'gruda, bryła ziemi, gliny, wapna, śniegu, błota' SW IV 102. W XVI w. oraz w formie gw. zanik nosowości; w gw. też przejście *-y- > -e-* przed *ń* w przym. odmiejscowym. Lit.: KSand 149. **IN**

Pędzew, cz. wsi Magnuszewice, dawniej wś, kal., gm. Kotlin: *Pandzewo* et Polskie desertae 1558 Koz III 701; *Pandzewo* 1562 SHGKI(PG 20, 202v–203); na *Pędzowie* 1753 Koz V 141; Wieś Magnuszewice z Pustkowiami *Pędzewem* i Zmysłowem 1789 MKI(Tab 22, 31); *Pendzew*, folw. 1846 KsP 320; *Pędzew*, niem. *Pendzew*, folw. 1887 SG VIII 35; *Pędzew*, folw. 1933 SkBy 1262; *Pędzew*, *-wa* 1971 UN 79, 11; gw. *pynzef*, *-eva*. — Od n. os. *Pędz (: *Pędziwiatr*, *Pędziwiwo* SSNO IV 219), z suf. *-ewo*, obocznie *-ew*, *-owo*, *-ów*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 154. **ZZ**

Pędzewo, wś, tor., gm. Zławieś Wielka, 17 km na płn.-zach. od Torunia: villas *Pomzino* (1222) PrUr I/1, 29; *Pomezowe* 1374 MT 443; *Pansen* 1411 Br 164; *Pansaw* 1428 GA 164; *Pansfen* 1437 GZ 92; *Pansan* das Dorf 1457 MT 443; *Pausen* 1520 Matr IV/2, nr 12483; *Pędzewo* 1570–71 ZNTN XX 317; *Pędzowo* 1667–72 Font VI–X 266; *Pensau* 1687, *Pędzewo* 1739 MT 443; *Alt Pensau*, *Neu Pensau* — St. *Pędzewo*, N. *Pędzewo* 1879 KętN 123; *Pędzewo*, niem. *Pensau* 1887 SG VIII 35; *Pędzewo*, niem. *Pensau* 1921 Sk X 58, 84; *Pędzewo* 1952 UW 58; *Pędzewo*, *-wa*, *pędzewski* 1972 UN 187, 9. — Na podstawie zapisów niem. *Pansaw* n. można odczytać jako *Pędzewo* od n. os. *Pędz; formy źródłowe *Pansan*, *Pansen* mogą być również substytucjami (końcówce *-an* zamiast *-au* = pol. *-ow* za *-owl/-ew*). W zapisach *Pomzino*, *Pomezowe* *-om-* może oddawać samogłoskę nosową, *-z-* głoskę *-dz-*. Człony odróżniające od przym. niem. *alt*, *neu*, pol. *stary*, *nowy*. Lit.: SHGCh 95–6. **WK**

Pędzichów (1), cz. wsi Wygietzów, dawniej wś, częst., gm. Lelów: *Pędzichów*, wś 1921 Sk III 139; *Pędzichów*, wś 1933 SkBy 1262; *Pędzichów*, wś 1967 SM 829; *Pędzichów*, *-chowa* 1971 UN 35, 17. — Nazwa od n. os. *Pędzich* (: *pędzić*) RymSEN II 226, z suf. *-ów*. **IN**

Pędzichów (2), cz. dz. Kleparz w Krakowie, dawniej wś, dziś ulica: *Pędzichow* 1549 Matr V/1, nr 576; i ... *Pędzichowu* na Kleparzu, na *Pędzichowie* 1564 Lukrak I 11, 28; *Pendzichow* 1581 ŻDz XIV 151; *Pendzichow* 1629 RPobKr 91; villae

Pędzichow 1648 Ord 105; *Pędzichow* 1680 Rej 47. Lit.: RKrak 123. **IN**

Pędz(i)enica, os. zaginiona, leżała w dawnym pow. tucholskim, koło wsi Kosobudy, bydż.: *mole* uf der *Pansenicz* (1383)1400 UKT 100; de *mole* czu *Bansenycz* (1400) UKT 135; *Pansenitz* 1438 GZ 107; *Młyn Pandzinski* 1565 Lupom 13; *Pandziencza* moledinum ad parochiam Wiela 1570 ŻDz XXIII 211. — Nazwa od n. rz. *Pędzenica, dziś zapewne *Parzenica*, por.: das flis, das do heysit dy *Pansenitz* ... *Panseuicz* (!) (1367)1400 UKT 73, 1383 UKT 114, *Pansdenitz* 1390, *Pansenitz* 1397 UKT 106, 114, *Bansenycz* (1400) UKT 135 (: *pędzona*, *pędzić*). Lit.: Górniewicz, Onom XX 72; RzDumaP 86. **WK**

Pędziwiatr zob. **Pędziwiatry** (2)

Pędziwiatry (1), wś, kal., gm. Galewice, 11,5 km na płn.-wsch. od Wieruszowa: *Pędziwiatry* 1827 Tabella II 81; *Pędziwiatry*, pustk. 1887 SG VIII 35; *Pędziwiatry*, wś 1921 Sk II 126; *Pędziwiatry*, *-rów*, *pędziwiatrowski* 1974 UN 53, 12. — Nazwa od ap. *pędziwiatr* w znaczeniu topograficznym 'teren wietrzny', w l. mnogiej. **EB**

Pędziwiatry (2), wś, sier., gm. Brąszewice, 12 km na płn.-zach. od Złoczewa: *Pędziwiatr* 1827 Tabella II 81; *Pędziwiatr*, os. 1887 SG VIII 35; *Pędziwiatry*, wś 1921 Sk II 97; *Pędziwiatry*, *-rów*, *pędziwiatrowski* 1972 UN 50, 21. — Początkowo n. w l. pojedynczej. **EB**

Pędzów zob. **Pędzew**

Pęglity, wś, olszt., gm. Gietrzwałd, 16,5 km na pld.-zach. od Olsztyna: *Pendelythen* 1350 Ger 119; z nadpisu na kopii: *Pendelythen* (1350)1450 PrUr IV 516; *Pyndelithen* 1410 Ger 119; *Pendelithen* XVI/XVII SHGWrm(Arch.Gött., EM 31d, nr 5); *Pendelithen* 1564–80, 1601–03 PospWrm 112; *Pendelithen* 1615 RŁWrm 272; *Pendlitti* XVII Oblak 560; *Pendelithen* 1717 GuldWij 63; *Penglithen* 1755 MpEnd; *Penglithen* (*Pendlithen*) 1772/73 HAPr IV 327; *Pendlithen* 1789 Goldb I 174; *Penglithen* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Penglithen* 1820 Wald 167; *Pęglity*, niem. *Penglithen* 1887 SG VIII 36; *Penglithen* — *Pęglity*, *-it*, *peglicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pęglity*, *-lit* 1981 WUN II 705; gw. *pęngl'ity*, *-ø*, *pęngl'icki*. — Nazwa genetycznie prus. *Pendēlit-ai, odnosząca się może najpierw do n. jeziora, dziś *Pęnglickie Łąki*; do nazwy por. lit. *pendēti* 'wyschnąć, zepsuć się' (: ide. *(s)peni-(d) 'wyciągnąć, zaciągnąć'), z suf. *-ēl-* + *-it-*. Nazwa niem. *Penglithen* jest adaptacją fonetyczno-fleksyjną n. pruskiej, ze

zmianą *-del-* > *dl* > *gl* (która ze względu na późne zapisy może mieć źródło raczej we wpływie gwar śrwniem. niż pruskich). W XVIII w. n. spolonizowano jako *Pedlity*, w XIX w. *Pęglity* i taką formę ustalono po 1945 r. Lit.: PospWrm 112; Biolik, HE V 107; PrzybBalt 207. RP

Pęglowo zob. Pęgów (2)

Pegowo zob. Pęgów (1, 2)

Pegowo Zelgoski zob. Pęgów (1)

Pegowo Zelgoskiego zob. Pęgów (1)

Pegowo Zelgoszcza zob. Pęgów (1), Zelgoszcz (3)

Pegowo-Bratczyn zob. Pęgów (1)

Pegowo-Gąsiory zob. Pęgów (1)

Pegowo-Grotka zob. Pęgów (1)

Pegowo-Klebotowo zob. Pęgów (1)

Pegowo-Kleboty zob. Pęgów (1)

Pegowo-Ładawy zob. Ładawy

Pegowo Maior zob. Pęgów (1)

Pegowo Minor zob. Pęgów (1)

Pegowo-Przebluszczyno zob. Pęgów (1)

Pegowo-Uniesławowo zob. Pęgów (1)

Pęgów (1), wś, koniń., gm. Uniejów, 8 km na pln.-wsch. od Uniejowa: *Pagowo* (1290) 1511/12 VisitGn 232; *Pangow* 1386, 1391 Hb 61, 64, nr 21, 48; *Pangow* 1397 SHGŁęcz II 28; *Pangow* 1401 Pot nr 15; *Pangowo* 1403 Koz VI 176; *P(angow)* 1424 Semk nr 276; villa *Pągowa* 1511/12 VisitGn 233; *Pangowo maior et minor* ... villae infrascriptae, videlicet praefeta ... septem *Pangowo*, videlicet *Msczychowo*, *Woycziski*, *Gasszyory*, *Gorzewo*, *Ladawy*, *Unyestawowo*, *Zelgoski* ... et *Pangowo septuplex* ... *Pangowo*, *Przeblyuszczyno* seu *Gorzewo* ... *Pangowo Zelgoskiego* ... *Pangowo Unyestawowo* 1511-23 ŁLB I 348, 360, 361; *Pangow*, *Pangow nobiles*, *Pangowo nobiles*, *Pangow Wilczkow desertum* 1511, *Pangowo Przebliwska* (!), *Pangowo Grothka*, *Pangow Klekotowo*, *Woicikowo*, *Dedlowo nobiles*, *Pangow Ladawy nobiles* 1518, *Pęgow Przeblyuszczino*, *Pęgow* 1552 (zw. *Brot* 1553), *Pęgow Dedlyow* ... s. *Msczycho*, *Pęgow Woyczyky*, *Pągów Gąssziorów*, *Pęgow Ladawy* 1552 ŻDz XIII 189, 233, 246; *Pęgowo Klekoty*, *Pęgowo Zelgoszcza* 1609, *Pęgowo Dedlowo*, *Gorzewo* d. *Pęgowo* 1633 Koz VI 176, 81, 123, VII 9; *Gąsiory*, *Gorzew*, *Ładawy*, *Pęgow*, *Zelgoszcz* 1783-84 RejKor 196-7; *Pągów* 1827 Tabella II 75; *Pągów* v. *Pęgów* 1877 Zin II 33; *P(ągów)-Detlew*, *P(ągów)-Ładawy*, folw. (1878) SG VII 928; *Gąsiory*, wś i folw. 1881 SG II 511; *Mścichowo*, dziś nie istnieje 1885 SG VI 773; *Pągów*, okolica szlachecka, w obrębie ...

okolicy mieściło się siedem wsi: *P. Msczychowo*, *P. Woycziski*, *P. Gasszyory*, *P. Gorzewo*, *P. Ladawy*, *P. Unyestawowo* i *P. Zelgoski* ... Około początku XVI w. pojawiają się osady kmiecie ... *P. Gorzewo* al. *Przeblyuszczyno*, *P. Zelgoskiego*, *P. Unyestawowo* 1886 SG VII 928; *Przebluszczyno* al. *Gorzewo*, ob. *Pągów* 1888 SG IX 125; *Uniestawowo*, ob. *Pągowo* 1892 SG XII 805; *Gąsiory*, wś, folw. 1901 Przew I 159; *Pągów-Detlew*, wś, *Pągów-Ladawy*, os. 1902 Przew II 54; *Gąsiory*, folw., *Gorzew*, wś, *Ładawy*, folw., *Pągów*, kol. 1921 Sk II 123; *Dedlowo Pągowo*, dziś *Detlew Pągowo*, *Gąsiory*, *Gorzew Pągów*, *Przebluszczyn*, dział niegdyś *Pągowa*, *Mściochów* (!), w. pod Czepowem Dolnym w okolicy Uniejowa, *Uniestawowo*, niegdyś dział *Pągowa* pod Wieleniem 1926 Koz VI 81, 107, 123, 284, VII 47, 197; *Gorzew*, -wa, *gorzewski*, wś, *Gąsiory*, -rów cz. wsi *Gorzew*, *Pęgów*, -gowa, *pęgowski* 1973 UN 47, 24, 26; *Pęgów*, -gowa 1981 WUN II 705. — Nazwa od n. os. *Pęga*, *Pąga* SSNO IV 219 (: *pęga*, *pąga* 'bicz skrecony z rzemieni; podłużny ślad od uderzenia, pręga' Sstp VI 74-5), z suf. -owo, wtórnie -ów. Na początku XVI w. nazwa z członami odróżniającymi od łac. *maior* 'większy', *minor* 'mniejszy'. *Pęgowo* (*Pęgów*) to n. okolicy szlacheckiej, na której obszarze powstało kilka wsi lub działów o n. zestawionych: *Pęgów-Dedłów*, obocznie *Pęgów-Mścichowo*, *Pęgów-Wilczków*, *Pęgów-Wójcikowo//Wojciki* obocznie *Pęgowo-Bratczyn* (identyfikowane z *Pęgowem*), *Pęgowo-Gąsiory* (identyfikowane z *Gąsioranii*, cz. *Gorzewa*), *Pęgowo-Ładawy*, dziś *Ładawy* (zob.), *Pęgowo-Przebluszczyno*, obocznie *Gorzewo*, dziś *Gorzew* (1), *Pęgowo-Uniestawowo* (wś zaginiona), *Pęgowo Zelgoski(ego)*, dziś *Zelgoszcz* (3)), oraz *Pęgowo-Grotka*, *Pęgowo-Klebotowo//Kleboty*. Człony drugie w n. zestawionych: od n. os. *Bratko* SSNO I 243, z suf. -in; od n. os. *Dedel* (od podstawy *Ded-*, ta od niem. n. os. *Dedo*) RymSEN I 130, z suf. -owo, -ów, -ew (w formie *Detlew* adideacja do n. os. *Detko*); od n. os. *Gąsior* SSNO II 93, z suf. -ów i w l. mnogiej; od n. os. *Gorz (: *Gorzystaw*), z suf. -ew, -ewo, zob. *Gorzew* (1); od n. os. *Grotek* SSNO II 212, w formie dopełniacza; od n. os. *Klebot*, w l. mnogiej i z suf. -owo, por. Petr. *Clekothi* de *Pangowo* 1403 Koz VI 176; od n. os. *Mścichi* (: *Mścigniew*) SSNO III 574, z suf. -owo i w l. mnogiej; od n. os. *Uniestaw* SSNO V 524, z suf. -owo; od n. os. *Wilczek*, *Wojcik* SSNO VI 100, 170, z suf. -ów, -owo i w l. mnogiej; od n. os. *Żeligostni*, pol. *Żeligoszcz (z wymową mazurzącą i synkopą -i),

por. Rospond, -j^h 154. Do członu *Przebluszczyno* por. ap. *bluszcz* (: *bluszczec* 'pluskać, wytryskać' SL I 129, psł. *bluščь 'to, co powoduje chlustanie' + prefiks *prze-*; n. odosobowa albo topograficzna), w formie zniekształconej *Przebliwska*, por. Koz VII 47. Lit.: SHGŁęcz II 28; AtŁęcz 123–4; Koz VII 8–9. EB

Pęgów (2), wś, wroc., gm. Oborniki Śląskie, 6 km na pld. od Obornik Śląskich: *Panglouw* 1208, *Pangowo* 1216, *Panglowo* 1218 KŚl II 44, 140, 189; *Heningesdorf* 1288 SuR V 287; *Pangow* 1295, *Henczindorf* 1338 Reg nr 2351, 6031; *Henningsdoff* (1366), *Hengesdorf* (1402) K 222; *Henningsdoff* 1425 Sob VIII 250; *Hönnigsdorff* 1666/67 J I 403; *Hennigsdorff* 1743 SNGŚl X 21; *Hennigsdorf* 1795 Z XII 184; *Hennigsdorf* 1845 K 222; *Hennigsdorf* 1941 Wrzosek 22; *Hennigsdorf* — *Pęgów*, -owa, *pegowski* 1947 MPol XXV nr 37; *Pęgów*, -gowa 1981 WUN II 705. — Nazwa z suf. -owo, wtórnie -ów; obocznie *Pęglowo*//*Pąglowo*, por. n. os. *Pągel* SSNO IV 208. Oboczna n. niem. *Henningsdorf* od n. os. *Henning* (: *Heinrich*) Gott 247 + -dorf. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pęgów*. Lit.: SNGŚl X 20–1. JCh

Pęgów-Dedłów zob. **Pęgów** (1)

Pęgów-Mścichowo zob. **Pęgów** (1)

Pęgów-Przebluszczyno zob. **Pęgów** (1)

Pęgów-Wilczków zob. **Pęgów** (1)

Pęgów-Wójciki zob. **Pęgów** (1)

Pęgów-Wójcikowo zob. **Pęgów** (1)

Pękale zob. **Wyrzyki-Pękale**

Pękaninko, os., dawniej wś, kosz., gm. Białogard, 3,5 km na pln. od Białogardu: *L. Pankenin* 1618 MpLub; *Kl. Panknin* 1789 MpGilly-Pom; *Klein Panknin* — *Pękaninko*, -ka, *pekaninecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Pękaninko*, -ka 1981 WUN II 705. — Dawna n. niem. od zniemczonej n. sąsiedniej wsi *Panknin*, dziś *Pękanino* (1), z członem odróżniającym od średnim. przym. *luttig*, niem. *klein* 'mały'. Nazwę *Pękaninko* wprowadzono urzędowo po 1945 r. Lit.: RzDuma I 132. BCz

Pękanino (1), wś, kosz., gm. Białogard, 2 km na pln. od Białogardu: *Pankenyn* 1477 TrautmElb I 133; *Groten Panknin* 1540 PomKirch II 66; *G. Pankenin* 1618 MpLub; *Gr. Panknin* 1789 MpGilly-Pom; *Gross Panknin* — *Pękanino*, -na, *pekaniniński* 1948 MPol XXV nr 14; *Pękanino*, -na 1981 WUN II 705. — Nazwa od n. os. *Pękan (: *pekać*), z suf. -in(o). Zapisy z -an- sugerują etymologiczną nosówkę -o-. Nazwę zniemczono jako *Pankenin*,

Panknin; też z członem odróżniającym od przym. niem. *gross*, średnim. *grot* 'wielki'. Po 1945 r. urzędowo ustalono formę *Pękanino*. Lit.: RzDuma I 132; LorSNH 82; TrautmElb I 133. BCz

Pękanino (2), wś, kosz., gm. Malechowo, 10 km na pln.-wsch. od Sianowa: *Panknin* (1262), *Pankonin* (1267) PU II 92, 188; *Pankonin*, *Pankomin* 1308 PU IV 313; *Pancknin* 1537 PomKirch I 112; *Panckemin* 1618 MpLub; *Panknin* 1789 MpGillyPom; *Panknin* 1886 SG VII 843; *Panknin* — *Pękanino*, -na, *pekaniniński* 1947 MPol XXV nr 111; *Pękanino*, -na 1981 WUN II 705. — Nazwa zniemczona jako *Panckemin*, *Pankonin*, *Pan(c)knin*. Po 1945 r. ustalono urzędowo postać *Pękanino*. Lit.: RzDuma I 132; TrautmElb I 133; LorSNH 82. BCz

Pękatki zob. **Dąbrówka** (89)

Pękatki-Dąbrówka zob. **Dąbrówka** (89)

Pękawka, wś, ciech., gm. Sońsk, 13 km na pld.-wsch. od Ciechanowa: *Pękawki* 1783–84 Rej-Kor 527; *Pękawki* 1827 Tabella II 81; *Pękawka* 1887 SG VIII 36; *Pękawka*, -ki, *pekawkowski* 1971 UN 123, 35. — Nazwa od n. os. *Pękawka* SSNO IV 219, w l. mnogiej; wtórnie singularyzacja. Do n. os. por. czasownik *pekać* i ap. *pekawie* 'coll. od *pek* nierozwinięty kwiat' SpXVI, XXIII 358. UB

Pękawki, wś zaginiona, leżała w dawnej par. Krośniewice, płoc.: *Pekawkj*, *Pankowkj* (!) 1511–23 ŁLB II 471; *Pekawky* 1576 ŻDz XIII 134. — Nazwa od n. os. *Pękawka*, w l. mnogiej. EB

Pękawki zob. **Pękawka**

Pęklewo, przys., dawniej wś, elbl., gm. Tolkmicko, 5 km na pld.-zach. od Tolkmicka: *Hermannus* ... scriptis ... heredibus in bonis inter ciuitatem Tolkemiten et villam lenzen sitis 1326, nadpis: *Privilegium Banklauke* XV MWrm I 379–80, przyp. 1; *Panklaff*, wś 1624 LuPrus 246; *Pancklau* Forst 1789 Goldb II 177; *Panklau* 1796–1802 MpSchrot X; *Panklau* 1886 SG VII 843; *Panklau* — *Pęklewo*, -wa, *peklewski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pęklewo*, -wa 1981 WUN II 705. — Zapis z XV w. spruszczony, z członem -lauke (: *lauks 'pole' Toporov Prus V 127–9) i *Bank* — substytucja n. os. *Pęk*, *Pąk* SSNO IV 220, por. też ap. *pąkle* 'rodzaj skorupiaków, muszli'. Według Kerstana n. od nazw. ostatniego właściciela dóbr Hansa *Panklaua*, który posiadał je w okresie wojny trzynastoletniej (później dobra te były własnością mta Elbląga, a według LuPrus w XVII w. była to wieś). Nazwa *Pęklewo* nadana

Pekosław

urzędowo po 1945 r. Lit.: Kerstan, Die Geschichte des Landkreises Elbing 288–96. WK

Pekosław, wś, kiel., gm. Wodzisław, 17 km na płn.-wsch. od Miechowa: *Pacoslaw* 1386 Krak nr XXXVI(7); *Pacoslaw* 1411 Kkk II 358; *Pankoslaw*, *Pacoslaw* 1470–80 DB II 90, 94; *Pacoslaw* 1490 ŻDz XV 438; *Pąkoslaw*, *Pakoslaw* 1529 LR 199, 221; *Pacoslaw* 1530 Matr IV/1, nr 5530; *Pakostaw* 1564 Lukrak II 78; *Pekostawice* 1581 ŻDz XIV 91; *Pekostaw* 1629 RPobKr 139; *Pekostaw* 1787 Spis 334; *Pekostaw* 1827 Tabella II 81; *Pekostaw* 1887 SG VIII 36; *Pekostaw* 1921 Sk III 64; *Pekostaw*, *-wia*, *pekostawski* 1966 UN 21, 5; gw. *penkosuaf*, *-ava*, *penkosuaski*. — Nazwa od im. złożonego *Pekostaw* SSNO IV 220, z suf. *-jś*, przejściowo *-ice*. Pierwsze zapisy mogą wskazywać na pierwotną formę *Pakostaw*, od im. *Pakostaw* SSNO IV 178, z suf. *-jś*. Lit.: RKrak 123; KopKiel 166; Rospond, *-jś* 107; TaszyckiRiSP I 3–8. IN

Pekosław zob. **Pakosław** (1, 3)

Pekosławice, wś, kiel., gm. Waśniów, 13 km na pld.-zach. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Pakoslauici* 1274, *Pakozlavici* 1275, *Pacoslauici* 1284 KMłp II 134, 137, 159; et villam ... *Pankoslauice* 1432 KW IX 290; *Pankoslawice* 1470–80 DB III 408; *Pąkoslawycze* 1529 LR 458; *Pakoslawice* 1564–65 Lusand 331; *Pekoslawycze* 1578 ŻDz XIV 195; *Pekostawice* 1787 Spis 416; *Pekostawice* 1827 Tabella II 81; *Pekostawice*, folw. 1887 SG VIII 36; *Pekostawice*, wś 1902 Przew II 57; *Pekostawice* 1921 Sk III 88; *Pekostawice*, *-wic*, *pekostawicki* 1966 UN 27, 62; gw. *ponkosuawice*/*pokosuawice*, *-víc*, *ponkosuaski*. — Nazwa od im. *Pekostaw*, z suf. *-icy*, wtórnie *-ice*. Najwcześniejsze zapisy mogą wskazywać na początkową postać *Pakostawice* (: im. *Pakostaw*). Lit.: KSand 150; KopKiel 246. IN

Pekosławice zob. **Pekosław**

Pekosławicy zob. **Pekosławice**

Pekoszew, wś, skiern., gm. Kowiesy, 11 km na pld.-zach. od Mszczonowa: na *Pakossewie*, na *pąkossewie* 1548 Warsz nr 2667; *Pekosow* 1579 ŻDz XVI 149; z *Pekoszewem* 1789 Luraw 169; *Pekoszewo* 1792 MpPerRw; *Pekoszew* 1827 Tabella II 81; *Pekoszew* 1839 MpKwat III 4; *Pekoszew* 1887 SG VIII 36; *Pekoszew* 1921 Sk I 176; *Pekoszew*, *-wa* 1981 WUN II 706. — Nazwa od n. os. *Pekosz* (: *Pekostaw*) SSNO IV 220, z suf. *-ew*/*-ewo*, przejściowo *-ów*. UW

Pekowice, wś, krak., gm. Zielonki, 10 km na płn.-zach. od Krakowa: *Pancouicze* (1343)1396

Imbr 96; de *Pacouicz* 1381, de *Pankow* 1400 Krak nr 608, CCCLII(45); *Pancowicze* 1430 Hel II nr 2310; *Pantkowicze* (!) 1446 Imbr 110; *Pancouicze* 1450 Inscr nr 958; *Panccouice* 1451 DKrak 242; *Pankow* 1470 Hel II nr 4018; *Pankowycze* 1470–80 DB I 45; *Pankouic(z)e* 1476 Inscr nr 1123; *Pąkowicze* 1529 LR 173; *Pąkowicze* 1564 Lukrak II 76; *Pekowicze* 1568 Matr V/1, nr 3711; *Pekowicze* 1581 ŻDz XIV 28; *Pekowice* 1629 RPobKr 23; *Pekowice* (!) 1680 Rej 21; *Pekowice* 1783 SHGKr-Mat 220; *Pekowice* 1887 SG VIII 36; *Pekowice* 1921 Sk XII 18; *Pekowice*, *-wic*, *pekowicki* 1963 UN 1, 94; gw. *pyňkoviče*, *-víc*, *pyňkoski*. — Nazwa od n. os. *Pek*/*Pąk* SSNO IV 177, 219 (: *Pekostaw*, *pek*), z suf. *-owice*, przejściowo też *-ów*. W formie gw. przejście *-eN-* > *-yN-*. Lit.: RKrak 123. IN

Pekowice zob. **Pekowiec** (1)

Pekowiec (1), wś, częst., gm. Koniecpol, 12 km na płn.-wsch. od Koniecpola: *Pekowiecz* 1573 ŻDz XIV 278; *Pekowice* 1827 Tabella II 82; *Pekowiec* 1839 MpKwat III 6; *Pekowiec* 1877 Zin II 36; *Pekowiec* 1887 SG VIII 37; *Pekowiec* 1921 Sk III 138; *Pekowiec*, *-wca*, *pekowski* 1971 UN 35, 47. — Nazwa może od ap. *pek* 'peknięcie' SW IV 129, z suf. *-owiec*, przejściowo *-owice*, o pierwotnym znaczeniu 'miejsce, gdzie jest splekana ziemia, rozpadliny' lub od n. os. *Pek*/*Pąk*. Lit.: KSand 150; KopKiel 220. IN

Pekowiec (2), przys., dawniej wś, kiel., gm. Włoszczowa, 4 km na płn. od Włoszczowy: *Pekowiec*, wś 1921 Sk III 140; *Pekowiec*, wś 1933 SkBy 1262; *Pekowiec*, *-wca*, cz. wsi Motyczno 1971 UN 35, 75; *Pekowiec*, *-wca* 1981 WUN II 706. IN

Pekownica, wś zaginiona, położona na Mazowszu (?): *Pancovnyca* ok. 1240 KMaz I 343. — Nazwa od n. os. *Pek* (: *Pekostaw*), z suf. *-ownica*, lub może od n. m. *Pekowo*, z suf. *-nica*. UB

Pekowo, wś, ciech., gm. Gzy, 8 km na płn.-zach. od Pultuska: *Pancovo* 1240 KMaz I 343; *Pankowo* 1450 SHGMz(Ep. 5, 45v); *Pankowo* 1463 SHGMz(Ep. 9, 76v); *Pąkowo* 1517 SHGMz(PT 2, 474); *Penkowo* 1576 ŻDz XVI 316; *Pekowo* 1783 MpPerMz; *Pekowo* 1827 Tabella II 82; *Pekowo* 1887 SG VIII 37; *Pekowo*, *-wa* 1981 WUN II 706. — Nazwa od n. os. *Pek*/*Pąk*, z suf. *-owo*. Lit.: ZMaz 293. UB

Pekowo zob. **Pakowo**, **Pięczkowo**

Peków zob. **Pekowice**

Pekszyn, wś, wroc., gm. Prusice, 6 km na pld.-zach. od Żmigrodu: *Pynckxen* (1447), *Pinxen*

1845 K 493; *Hagenau NS.*, *Piękocin* 1941 Wrzosek 21; *Hagenau NS.* — *Pększyn*, *-a*, *pększyński* 1947 MPol XXV nr 124; *Pększyn*, *-na* 1981 WUN II 706. — Nazwa od n. os. *Pększa* SSNO IV 221 (od podstawy *pęk-*, por. *pęk* 'wiązka', *pękać* lub zdrobniałe im. od *Pękostaw*), z suf. *-in*, zmieniona jako *Pinxen*. Wrzosek rekonstruował n. jako *Piękocin*. Nazwę niem. *Hagenau* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pększyn*. Lit.: SNGŚl X 21. JCh

Pękule, wś dziś nieistniejąca, leżała w dawnym pow. węgrowskim, w par. Korytnica, siedl.: *Pękule* 1783–84 RejKor 483; *Pękule* 1827 Tabella II 82. — Nazwa od nazw. *Pękuł*, *Pękuła* RymSEN II 227, w l. mnogiej. Do n. os. por. *pęk*, *pękać*, im. *Pękostaw*. UB

Pękuła zob. Pieniężnica

Pęperzyn, wś, bydg., gm. Więcbork, 6,5 km na pld.-wsch. od Więcborka: *Pamperino* 1288, *Pampowo* 1304 KW II 2, 236; ad *Pamperzyno* (1405)1653 Font XI–XV 250; *Papyrzyno* 1432 Koz V 142; *Papyrzyno* 1475 SHGKI(PG 5, 178); *Pamporzyno*, *Papirzyno*, *Paporzyno*, *Papyerzyno* 1511/12 VisitGn 314, 315, 330, 333; *Pamperzyno* 1511–23 LLB I 331; *Papyerzyno* 1535 SHGKI(ASK 12, 503); *Pampyrzino* 1578 ŻDz XII 174; *Peperzyno* 1618–20 PKal 284; *Pemporzyno* 1673 MKI(ASK 74, 104); *Peperzyn* 1695 MKI(K 15, 92); *Pemporzyn* 1708 MKI(Tab 42, 44); *Peperzyn* 1744 MKI(K 16, 43); *Peperzyn*, niem. *Pempersin*, wś 1887 SG VIII 37; *Peperzyn*, niem. *Pempersin* 1921 Sk XI 42, 84; *Peperzyn*, *-na*, *peperski* 1971 UN 184, 20; gw. *pempeżin*, *-ina*, *pemperski*. — Nazwa od n. os. *Pepera* Koz V 142 (por. *Pepa*, *Papa* SSNO IV 221), z suf. *-ino*, wtórnice *-in*. Efemerycznie w XIV w. występowała n. *Pepowo*, od podstawy skróconej *Pep-*, z suf. *-owo*. Przejściowe formy *Pepi(e)rzyno*, *Peporzyno*, *Peperzyno* powstały pod wpływem n. os. *Pepierz (por. km. *Pampyorek* 1506–46 Koz V 142), **Pepor(a)* (por. n. m. *Peporowice*) i ap. *pepera* 'niedolega, niemowa' SW IV 112. Zniemczona n. *Pempersin* nadana urzędowo w okresie zaboru pruskiego. Lit.: Nieckula, *-ov-* 296. ZZ

Pepice (1), wś, kiel., gm. Mniów, 17 km na pln.-zach. od Kielc: *Panpicze* 1397 Sand nr 129; de *Pampicz* 1398 Krak nr 7254; *Pampycze* 1470–80 DB I 591; *Pampycze* 1528 Matr IV/1, nr 5333; *Pampicze* 1540 ŻDz XV 574; *Pempicze* 1573 ŻDz XIV 275; *Pempice* 1827 Tabella II 82; *Pempice* 1877 Zin II 34; *Pepice* al. *Pempice*, wś 1887 SG

VIII 37; *Pempice* 1902 Przew II 55; *Pepice* 1921 Sk III 38; *Pepice*, *-pic*, *pepicki* 1966 UN 23, 47; gw. *pefice*, *-pic*, *pepicki*. — Nazwa od n. os. *Pepa*//*Papa* SSNO IV 221 (: *pepa*, *pep* 'pepowina' SEBań II 538), z suf. *-ice*. W formie gw. zanik nosowości. Lit.: KSand 150; KopKiel 246. IN

Pepice (2), wś, opol., gm. Brzeg, 6,5 km na pld.-zach. od Brzegu: *Pambitz* ok. 1300 CdSil XIV 80; *Pampicz* 1334 Reg nr 5343; *Pampicz* (1358) K 469; *Pampitz* 1743 SNGŚl X 21; *Pampitz* 1783 Z I 98; *Pampitz* 1845 K 469; *Pampitz* 1886 SG VII 837; *Pampitz* 1900 Myc 76; *Pampitz*, *Pepice* 1941 Wrzosek 11; *Pampitz* — *Pepice*, *-ic*, *pepicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pepice*, *-pic* 1981 WUN II 706. — Nazwę zmieniono jako *Pampitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pepice*. Lit.: SNGŚl X 21; BorGŚl 179. JCh

Pepice zob. Działyń (3)

Pepicy zob. Działyń (3)

Pepi(e)rzyno zob. Pęperzyn

Peplewo, wś notowana do 1967 r., gm. Świerżno, 13 km na pld.-wsch. od Kamienia Pomorskiego, szczec.: *Pempelow* 1308 PU IV 308; *Pempelowe* 1312 PU V 39; *Pempłowe* 1321 PU VI 44; *Pempłow* 1540 PomKirch II 26; *Pempelow* 1789 MpGillyPom; Vw *Pempłow* 1834 MpUMbl 772; *Pempłow* 1886 SG VII 942; *Pempłow* — *Peplewo*, *-wa*, *peplewski* 1947 MPol XXV nr 111; *Peplewo*, *-wa* — *Pempłow*, os. 1951 Rosp 235; *Peplewo* 1967 SM 829. — Nazwa może od n. os. *Рорыль, por. *Pepil*//*Papil* SSNO IV 221, z suf. *-ow(o)*. Do n. os. por. *porpky*, kasz. *porpłowa* 'młokos udający dorosłego' RzDuma II 46, też gw. *pepel* 'babel', *papył* XV w. (: psł. *pop-ylŕ SEBań II 539). Zapisy nosówki *-o-* jako *-em-* w dokumentach z Pomorza Zachodniego zdarzają się rzadko. Nazwa zniemczona jako *Pempłow*. Postać *Peplewo* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: RzDuma II 46. BCz

Peplino, wś, słup., gm. Ustka, 6 km na pld. od Ustki: *Horst* 1629 PMT XI 50; *Horst* 1784 Brüg II 932; *Horst* 1789 MpGillyPom; *Horst* — *Peplino*, *-na*, *pepliński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Peplino*, *-na* 1981 WUN II 706. — Dawna n. niem. od ap. *Horst* 'gaj, zagajnik, las'. Lorenz notuje n. *Pamplin* (bez wcześniejszych zapisów); wg Rzetelskiej może odnosić się ona do n. rzeki *Pepliny*. Do n. por. n. os. *Pepla (zob. *Peplewo*). Możliwe też odczytanie n. jako derywowanej od n. os. *Pepa* SSNO IV 221, ze wstawnym *-l-* po p.

Pępcin

Nazwę *Pęplino* wprowadzono urzędowo po 1945 r. Lit.: LorSNH 82; Iwicki, PMT XI 50, 84; Rzetelska-Feleszko, HE II 79. BCz

Pępcin, wś, koniń., gm. Słupca, 6 km na pńn.-zach. od Goliny: *Panpoczino* 1492 SHG-KI(PG 10, 178v); *villarum Czyelnyno et Pampoczyno* in districtu Conynensi sitis 1498 Bob nr 480; *Pampoczyno* 1511–23 ELB I 297; *Pempoczino* 1565 SHGKI(ASK 13, 9); *Pempoczin* 1576 SHG-KI(ASK 12, 607); *Pempoczino* 1579 ŻDz XII 224; *Pempocin* 1628 MKI(Tab 27, 6); *Pempocino* 1674 MKI(ASK 74, 165); *Pępcin* 1827 Tabella II 82; *Pępcin* 1887 SG VIII 37; *Pępcin* 1921 Sk II 109; *Pępcin*, *-na* 1981 WUN II 706; gw. *pympoćin*, *-ina*, *pympoćijski*. — Nazwa od n. os. *Pępota, por. n. os. *Pępa*, *Pępa*, *Pępuch*, *Pępusz*, *Pępik* SSNO IV 221–2, z suf. *-ino*, wtórnie *-in*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 296. ZZ

Pęporzyno zob. **Pęperzyn**

Pępowo (1), os. zaginiona, leżała w par. Zabar-towo, bydż.: *Wele et Pampowo ... Panpowo* 1299, *Wele et Pampowo*, *sitas ultra* Notes flavium 1304 KW II 186, 187, 236. — Nazwa od n. os. *Pęp, por. *Pępa*, *Pępa* SSNO IV 221, z suf. *-owo*. Wydawca KW przypuszcza, iż n. dotyczyć może wsi *Pęperzyn* koło Zabartowa w gm. Więcbork. ZZ

Pępowo (2), wś, gdań., gm. Żukowo, 13 km na pńn.-wsch. od Kartuz: *Pampow* 1342 PrUr III 359; *Pempow* 1368–1416, von *pampaw* 1415 Zeit XI 16, 12; *Panpaw* 1402–15 Krie 101; *Pampow* 1438 GZ 121; *Pampowo* 1526 Matr IV/1, nr 5061; *Pampowo* 1534 InwWłoc 113; *Pampaw* 1570 ŻDz XXIII 246; *Pempowo* 1648 RP 173; *Pempowo* 1682 Font V 94; *Pempowo* 1749 Font XVI–XIX 136; *Pempau* 1796–1802 MpSchröt IX; *Pempau* — *Pępowo* 1879 KętN 15; *Pępowo*, niem. *Pempau* 1887 SG VIII 38; *Pempau*, fr. *Pempowo*, *Pampaw* 1912 Bär 89; *Pępowo*, niem. *Pempau* 1921 Sk XI 29, 84; *Pępowo*, *-wa* 1981 WUN II 706; gw. *pąp^oowo*, *-va*, *pąp^oovski* Lor A 27. — Okresowo n. ziemczona jako *Pempau*. Lit.: Kęsikowa, PMT II 110–1. WK

Pępowo (3), wś, leszcz., gm. Pępowo, 9,5 km na pńd.-wsch. od Krobi: *Pampowo* 1357 KW III 70; *Pampowo* (1383)XV MPH II 747; plebanus *Pępowski* 1399 RWłkp II nr 117; in *Pampovo* (ok. 1403) KW VII 211; *Pampawo* 1417 SHGPn III 630; *Andrea de Parupowo* (!) (1440) KW X 196; *Minor Papowo* 1446, *Minor Panpowo* 1447 SHGPn III 630; in *Pampowo* 1447 AC II nr 1224; *Panpowko Minor* 1448, *Panpowo* 1457 SHGPn III 630;

Pampowo 1510 NKs 120; *Pampow* 1513 Matr IV/2, nr 10409; *Pampoff* 1520 RHer IV 49; *Pampowo Maior*, *Pampowo Minor* 1563 SHGPn III 630; *Pempouo* 1564 InwBPozn 311; *Pempowo Maior*, *Pempowo Minor* 1566 SHGPn III 630; *Pempowo maior*, *Pempowo minor* 1580–81 ŻDz XII 79; *Pempowo maius*, *Pempowo minus* 1622–24, *Pępowo* 1775 PPOzn(Tab 1, 81 i 7, 5v); *Pępowo*, niem. *Pempowo*, wś, folw. 1887 SG VIII 37; *Pępowo*, niem. *Pempowo* 1921 Sk X 17, 151; *Pępowo*, *-wa*, *pępowski* 1971 UN 78, 18. — Nazwa od n. os. *Pęp, z suf. *-owo*, też *-ów*. Okresowo *Pępowo Maior*//*Maius* i *Pępowo Minor*//*Minus*, z członami odróżniającymi od łac. przym. *maior*, *maius* 'większy', *minor*, *minus* 'mniejszy'. W XV w. odnotowano wariant *Pępowko Minor* z podwójną dyferencją. Zniemczoną formę wprowadzono urzędowo w okresie zaborów. Lit.: SHGPn III 630–9; Nieckula, *-ov-* 154; PPOzn 224; RospSEMIG 286. ZZ

Pępowo zob. **Pęperzyn**

Pępowo Maior zob. **Pępowo** (3)

Pępowo Minor zob. **Pępowo** (3)

Pępów, cz. wsi Dęba, dawniej wś, lub., gm. Kurów: na folwarku Konskowola z nowim folwarkiem *Pepowem* 1578 SHGLu IV 103; *Pempowka* 1580 RPobLu 781r; *Pepowka* 1626 RPobLu 137; *Pempowka* 1663 SHGLu IV 103; *Pępów* 1678–79 WPar 175; *Dęba Pępow* 1787 Spis 446; *Pępów*, przys. 1933 SkBy 1263; *Pępów*, *-powa* 1971 UN 118, 29. — Nazwa od n. os. *Pęp, por. *Pępa* SSNO IV 221, z suf. *-ów*, też *-ówka*. Człon pierwszy w n. zestawionej ponowiony z n. wsi *Dęba*. Lit.: SHGLu IV 103. IN

Pępowko Minor zob. **Pępowo** (3)

Pęse-Lipno zob. **Pęsy-Lipno** (1, 2)

Pęsie-Lipno zob. **Pęsy-Lipno** (1, 2)

Pęskie-Głębokistok zob. **Peńskie**

Pęslawice zob. **Przesławice** (3)

Pęsy zob. **Pensy**, **Pęsy-Lipno** (1, 2), **Pezy**

Pęsy Duże zob. **Pensy**

Pęsy Małe zob. **Pensy**

Pęsy Wielkie zob. **Pensy**

Pęsy-Lipno (1), wś, łomż., gm. Rutki, 15,5 km na pńn.-wsch. od Zambrowa: *Panssche* 1474 SHGMz(MK 6, 60v); *Pansche* 1477 SHGMz(MK 6, 96v); *Pąsche* nobiles, *Pąsche* 1516 SHGMz(Ep. 149, 230v); *Pense-Lipno* 1578 ŻDz XVI 380; *Pąsy* 1783–84 RejKor 402; *Pensy lipno* 1827 Tabella II 82; *Pensy Lipno* 1839 MpKwat V 2; *Pęsy*

albo *Pesje Lipno* 1887 SG VIII 39; *Pesy-Lipno* 1921 Sk V 51; *Pesy-Lipno*, *Pes -na* 1981 WUN II 706. — Zapewne n. ponowiona; wieś leży ok. 10 km od *Pes-Lipna* (2). Może też od n. os. *Pes(z)a*, w l. mnogiej, por.: z tej wsi Nicolaum *Panscha ... de armis Buyny* 1473 ZHer nr 413. Lit.: ZMaz 293. UB

Pesy-Lipno (2), wś, łomż., gm. Zambrów, 10 km na pñn. od Zambrowa: Dux dedit Stanislao, Nicolao et Petro heredibus de Pansze 10 mansos dictos *Lypnyky* inter Dobrochowicze et Luthostan (1416)1456 SHGMz(MK 3, 64v); 10 mansos *Lypnyky nuncupatos* (1436)1456 SHGMz (MK 3, 193); 5 mansos *Nalypnyczechi nuncupatos* (1438)1456 SHGMz(MK 3, 213); Nicolaus et Petro de *Pansche Lipnyky* (1444)1456 SHGMz(MK 3, 309v); *Paszi* 1484, 1503 SHGMz(MK 18, 153v); laboriosi Nicolai Panscha de *Pansze* 1500 SHGMz (Ep. 16, 84v); *Pese Lipno* 1578 ŹDz XVI 378; *Pesy* 1783 MpPerMz; *Pesy lipno* 1827 Tabella II 82; *Pesy Lipno* 1839 MpKwat V 2; *Pesy Lipno* 1887 SG VIII 39; *Pesy-Lipno*, *Pes -na* 1981 WUN II 706. — Wieś powstała z nadania w 1416 r. 10 włók dziedzicom wsi *Pesy Duże* (zob. *Pesy*). Początkowo zwała się *Lipniki*, od n. lasu i włók, por. ap. *lipnik*. Później *Pesze-Lipniki* (człon pierwszy ponowiony z n. wsi, skąd pochodzili odbiorcy nadania), *Pesze*, *Pesy* (forma powstała w wyniku mazurzenia i zmiany paradygmatu); ustaliła się postać *Pesy-Lipno* (człon drugi uległ skróceniu i dostosowaniu do n. z suf. *-no*, w pobliżu też las *Lipno*). Lit.: WiśnŁomż 62; SHGPi 228; ZMaz 293. UB

Pesze zob. *Pesy*, *Pesy-Lipno* (1, 2)

Pesze-Lipniki zob. *Pesy-Lipno* (2)

Peszewo, wś zaginiona, dziś *Grabniak*, cz. wsi Szulborze Wielkie, łomż., gm. Zaręby Kościelne: n. Zebro de *Panschewo* 1473 SHGMz(MK 9, 30); *Paszewo* 1503 SHGMz(Ep. 149, 46v); [*Peszewo-Kawalki*, *Peszewo-Sasiny*] XVI AtMz 203; *Pesewo* 1578 ŹDz XVI 401. — Nazwa od n. os. *Pesz* (: *Pęcistaw* lub *Pekostaw*) SSNO IV 222, z suf. *-ewo*. W XVI w. dwa działki (?): *Peszewo-Kawalki* i *Peszewo-Sasiny*; człon drugi od ap. *kawalek* lub od n. os. *kawalek* RymSEN I 386 i od n. os. *Sasin* SSNO V 18, w l. mnogiej. Lit.: ZMaz 293. UB

Peszewo-Kawalki zob. *Peszewo*

Peszewo-Sasiny zob. *Peszewo*

Peszyno, wś, płoc., gm. Bielsk, 15 km na pñn. od Płocka: *Panszyno* 1305 AC nr 284; *Paszino*

1416 Płoń nr 2644; alia *Panschino* 1497 Matr II 1025; *Paschino Braszye*, *Paschino Skothy*, *Paschino Sobky* 1531 SHGPi 229; *Peszino Bronienczice*, *Peszino Sobki*, *Peszino Prądne*, *Peszino Skłoty* 1578 ŹDz XVI 26; *Peszyno* 1784 MpPerPi; *Peszyno duże*, *Peszyno małe* 1827 Tabella II 83; *Peszyno-Duże*, *Peszyno Małe* 1887 SG VIII 39; *Peszyno Duże*, *Peszyno Małe* 1933 SkBy 1263; *Peszyno* 1952 UW 27; *Peszyno*, *-na* 1981 WUN II 706. — Nazwa od n. os. *Pesza* SSNO IV 222 (: *Pęcistaw* lub *Pekostaw*), z suf. *-ino*. W XVI w. istniało kilka działów wsi o n. zestawionych, z członami odróżniającymi: *Brasie*, *skoty*, *sobki* od n. os. *Bras*, *Skot(a)* RymSEN I 54, II 436, *Sobek* SSNO V 134 (: *Sobiestaw*), w l. mnogiej; *Bronięczyce* od n. os. **Bronięta* (: *Bronistaw*), z suf. *-ice*; *Prądne* od ap. *prąd* 'szybki nurt rzeki', w formie przymiotnika. Późniejsze człony odróżniające od przym. *duży*, *mały*. Lit.: SHGPi 229; ZMaz 293; TaszyckiPatrMz 36; GórnRWlkp 148. UW

Pętczyce, os. zaginiona, leżała może w okolicy Drużyna, pozn., gm. Granowo: *Panthkowice* (1326) 1646 KW II 404, KW IV 45. — Nazwa od n. os. *Pątk* SSNO IV 208 (: *Pęcistaw*), z suf. *-ice*. Lit.: SHGPn III 640. ZZ

Pętczynna zob. **Piętczynna**

Pętkowice (1), os., dawniej wś, gdań., gm. Wejherowo, 2,5 km na pñd.-zach. od Wejherowa: von *pantkowicz* 1392, *pantkowitz* 1399 Zeit IV 81, 116; von *pantkowicz* 1399 Zeit XI 27; von *pantkouitz* 1399, von *pantkouitz* 1406 Zeit IV 25, 32; *Pantkowicze* 1534 Inwwłoc 117; *Piętkowiczu* (!) 1570 ŹDz XXIII 276; *Pątkowicze* 1583, *Petricowice* 1599 Font I-III 15, 482; *Pętkowice* 1651 Font XIX 515; *Pelkowice* (!) 1659 MplAngau; *Pętkowice* 1749 Font XVI-XIX 515; *Pentkowitz* 1789 Goldb II 180; *Pentkowitz* 1796-1802 MpSchrot IV; *Pętkojce* 1866 PMT XIV 75; Gr., Kl. *Pentkowitz* — W., M. *Pętkowice* 1879 KętN 45; *Pętkowice*, niem. *Pentkowitz* 1887 SG VIII 39; *Pentkowitz*, fr. *Pątkowice*, *Pętkowice*, *Piętkowicze* 1912 Bär 89; *Pętkowice* W. M. (G. K. *Pentkowitz*) 1925 Krzep 88; *Pętkowice*, niem. *Pentkowitz* 1921 Sk XI 70, 84; *Pętkowice*, *-wic* 1981 WUN II 706; gw. *pątk!evice*, *-vic*, *pątk!efski*. — Nazwa od n. os. **Petek* (: *Pęcistaw*), por.: Gueomir vnd *pautke* 1399 Zeit XI 116, *Pęto* (: *pęto* 'kłoda do krępowania nóg') SSNO IV 222, z suf. *-owice*, kasz. *-ojce*. Forma *Piętkowice* z adideacją do ap. *piętk*, a *Petricowice* — może do n. os. *Petrik*, por. nazw.

Pętkowice

Petrikow (: *Patryk, Patrycy*) RymSEN II 215. Lit.: Treder, PMT XIV 75. WK

Pętkowice (2), wś, kiel., gm. Bałtów, 16 km na płn.-wsch. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Pathkowycze* 1564–65 Lusand 189; *Pethkowicze* 1569 ŻDz XIV 306; *Pętkowice* 1662 ŻDz XV 55a; *Pętkowice* 1787 Spis 387; *Pętkowice* 1827 Tabella II 83; *Pętkowice* 1887 SG VIII 39; *Pętkowice* 1921 Sk III 23; *Pętkowice, -wic, pętkowicki* 1966 UN 26, 22; gw. *pentkoviče, -vīc, pentkoski*. Lit.: KSand 150; KopKiel 246. IN

Pętkowo, wś, pozn., gm. Środa Wielkopolska, 1,5 km na płd.-zach. od Środy Wielkopolskiej: *Pantcovo* (1306)XV KW II 249; *Panthkowo* 1393 KW III 663; *Pantcowo* 1410 Piek nr 1402; *Panthkowo* (1423)1580 KW VIII 282; *Pyanthkowo* 1507 (!) SHGKI(ASK 11, 22); *Pętkowo* 1578 ŻDz XII 213; *Pętkowo* 1674 MKI(ASK74, 178); *Pętkowo*, niem. *Pentkowo* 1887 SG VIII 39; *Pętkowo*, niem. *Pentkowo* 1921 Sk X 103, 151; *Pętkowo, -wa* 1981 WUN II 706; gw. *pentkovo, -ova, pentkoski*. — Nazwa od n. os. *Pętek, z suf. *-owo*. Formy zmienione wprowadzono urzędowo w okresie zaboru pruskiego. Lit.: Nieckula, *-ov-* 154. ZZ

Pętkowo Minor zob. **Pętkowo-Wymiarowo**

Pętkowo Wielkie, wś, łomż., gm. Zaręby Kościelne, 13 km na płn. od Kosowa Lackiego: *Panthkowo* (1440)1456 SHGMz(MK 3, 152v); *Panthkowo* 1492 SHGMz(MK 9, 188v); *Pentkowo Maior* 1578 ŻDz XVI 398; *Pętkowo Wielkie* 1783 MpPerMz; *Pętkowo wielkie* 1827 Tabella II 83; *Pętkowo Wielkie* 1887 SG VIII 39; *Pętkowo Wielkie, -wa -kiego, pętkowski* 1971 UN 134, 39. — Nazwa od n. wsi *Pątki* (dziś *Pianowo-Pątki*), z suf. *-owo*, skąd przybyli założyciele. Od XVI w. *Pętkowo Maior/Wielkie*. Lit.: ZMaz 293. UB

Pętkowo-Wymiarowo, przys., notowany do 1967 r., dawniej wś, łomż., gm. Zaręby Kościelne, 14 km na płn. od Kosowa Lackiego: *Pentkowo Minor* et *Winiari* (!) 1578 ŻDz XVI 398; *Pętkowo Wymiarowo* 1783 MpPerMz; *Pętkowo wymiarowo* 1827 Tabella II 83; *Pętkowo Wymiarowo* 1887 SG VIII 39; *Pętkowo-Wymiarowo* 1967 SM 829. — W XVI w. n. *Pętkowo Minor* i *Pętkowo-Wymiary*; o członie pierwszym zob. wyżej, człony drugie od łac. *minor* 'mniejszy' i od ap. *wymiara* 'podział ziemi, majątku ziemskiego' Sstp X 500, w l. mnogiej i z suf. *-owo*. UB

Pętkowska Wola zob. **Wólka Pętkowska**

Pętkowska Wólka zob. **Wólka Pętkowska**

Pętna, przys., dawniej wś, nowosąd., gm. Sękowa, 14 km na płd.-wsch. od Gorlic: *Patna*, novae radicis 1581 ŻDz XIV 114; *Pątna* 1629 RPobKr 282; z *Pątniej* 1633 Klim nr 328; *Pątna* 1665 ŻDz XV 53a; *Pątna* 1680 Rej 310; *Pentna* 1765 Lukrak I 132; *Pętna* 1794 Ga Gg1; *Pętna*, ukr. *Pantna* 1887 SG VIII 39; *Pętna*, wś 1933 SkBy 1263; *Pętna, -nej* 1965 UN 56, 42; gw. *pýntna, -ej, pýntnajski*; łemk. *Pantna, Pankna*. — Dawniej *Pątna*, od ap. *pąć* (< **pot-*) 'droga' SW IV 98, z suf. *-na*. Później *Pętna*, wskutek analogii do ap. *pęto*. W formach gw. nastąpiło wżęzenie samogłoski przed *N*, a w zapisach łemk. zachowana polska wymowa nosówki. Lit.: RBiecz 38; SŁ I 37; Borek, *-yn-* 191. IN

Pętnowice zob. **Pątnów** (1)

Pętnowo zob. **Pątnowo, Pątnów** (1)

Pętnów zob. **Pątnów** (1)

Pętsław zob. **Pęclaw** (1)

Pęza, wś, łomż., gm. Piątnica, 6 km na płn. od Łomży: de *Panza* (1434)1456 SHGMz(MK 3, 145); *Panza, Panza* 1473 SHGMz(MK 6, 43v); *Panza* 1493 SHGMz(MK 6, 307v); *Panza* 1540 ZHer nr 1064; *Penza* 1578 ŻDz XVI 373; *Pęza* 1783 MpPerMz; *Penza* 1827 Tabella II 82; *Penza* 1886 SG VII 944; *Pęza, -zy* 1981 WUN II 706; gw. *penza, -y*. — Zapewne n. od n. rz. *Penza*, nad którą leży wieś, por.: 10 mansos ... super fluvio *Panza* 1412 HMil 318. Babik uważa n. m. i n. w. za paralelne (zmazurzone) derywaty od n. os. *Pęga* (: *pęga, pąga* 'tydka; kulka ołowiana na rzemieniu do bronowania') RymSEN II 227, z suf. *-ja*. Lit.: ZMaz 293–4; Babik 500. UB

Pęze-Kruszewo zob. **Kruszewo-Głąby**

Pężino, wś, szczec., gm. Stargard Szczeciński, 10 km na wsch. od Stargardu Szczecińskiego: Rotgerus de *Pansin* (1285) PU II 553; de *Pansyn* 1348 PrUr IV 312; *Panssyn* 1421 CdB A XVIII 179; *Pansin* 1454 TrautmElb I 93; *Pansin* 1540 PomKirch II 43; *Pansin* 1618 MpLub; *Panssyn* 1789 MpGillyPom; *Pansin* 1834 MpUMbl 1244; *Pansin* 1886 SG VII 844; *Pansin* — *Pężino, -na, pęziński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pężino, -na* 1981 WUN II 706. — Nazwa od n. os. *Pędza (< **Podj-*, por. pol. *Pędzik, Pędziwiwo, Pędziwiatr* SSNO IV 219, *pędzić*) lub od n. os. *Pęsz(a)* SSNO IV 222, z suf. *-in(o)*. Nazwa zmieniona jako *Pansin*. Po 1945 r. ustalono urzędowo formę *Pężino*. Lit.: RzDuma II 81–2; RospSEMIG 365. BCz

Pęzy, wś, łomż., gm. Sokoły, 13 km na płd.-zach. od Łap: Seło *Pąze* ziemiane 1528 ŻDz

XVII/1, 203; *Penzy* 1546 SHGPd(ADŁ); *Peze, Pezy* 1569 UPL 249, 250; *Peze Lienarthowizna* 1580 ŻDz XVII/1, 107; *Penzy* 1827 Tabella II 82; *Pensy* 1877 Zin II 34; *Pęsy* al. *Penzy* 1887 SG VIII 39; *Pensy* 1902 Przew II 55; *Penzy* 1921 Sk V 113; *Penzy* 1967 SM 827; *Pezy, Pęz, pęzowski* 1973 UN 158, 45. — Nazwa od n. os. *Pęza*, w l. mnogiej, por. zapis z 1528 r., też: *Lenart Pęza* z tej wsi 1580 ŻDz XVII/1, 107. Forma *Pęzy* zmaszurzona; okresowo z utratą nosowości. Człon drugi w n. zestawionej od im. właściciela wsi *Lenarta* (: *Leonard*), z suf. *-owizna*. Lit.: HalBiał I 135; *Safarewiczowa, -izna* 28. EB

Pfaffendorf zob. **Książnica, Mielęcín** (4), **Papowo Biskupie, Piątńca** (1), **Popowa Wola, Popowo** (10), **Popowo Sałęckie, Popówko** (1)

Pfaffenkrug zob. **Krusin** (2)

Pfalzdorf zob. **Kaliska** (10)

Pfarr-Buden zob. **Budy** (28)

Pfeifferfswalde zob. **Gwiździny** (1)

Pfeilings zob. **Piłąg**

Pfeilsdorf zob. **Pilewice, Płużnica** (2)

Pflugrade zob. **Redło** (2)

Pförtén zob. **Brody** (19)

Philipi zob. **Małochowo Filipic**

Philippi zob. **Filipy** (3)

Philippsdorf zob. **Filipówka** (1)

Philippsfeld zob. **Maszków** (3)

Philippshof zob. **Przybkowo** (2)

Philisdorf zob. **Pilewice**

Piadauschke zob. **Biadaszka**

Piarczyno zob. **Piączyn** (1)

Pianka, przys., dawniej wś, rad., gm. Skaryszew, 5,5 km na płd.-wsch. od Skaryszewa: *Pionka* (Majorat) 1877 Zin II 44; *Pianka*, wś 1887 SG VIII 42; *Pionka* v. *Pianka*, wś 1902 Przew II 65; *Pianka*, wś 1921 Sk III 116; *Pianka*, wś 1933 SkBy 1263; *Pianka, -ki*, cz. Wólki Twarogowej 1970 UN 31, 38; *Pianka, -ki* 1981 WUN II 707. — Nazwa dawnej os. młyńskiej, od nazw. *Pianka* RymSEN II 228 lub od ap. *pianka*. Oboczna n. *Pionka* to wynik podwyższenia artykulacji *a > o* w sąsiedztwie *N*. Lit.: *KopRad* 362. IN

Pianka zob. **Pionki**

Pianken zob. **Pianki** (3)

Pianki (1), wś, tomż., gm. Zbójna, 7 km na zach. od Nowogrodu: *Pianki* 1783 MpPerMz; *Pianki* 1827 Tabella II 83; *Pianki* 1887 SG VIII 42; *Pianki, -nek* 1981 WUN II 707; gw. *cygańska* wieś. — Zapewne od n. os. *Pianka*, w l. mnogiej;

por. jednak ap. *pianka* (: *piana*). Wieś leży nad Narwią. Nazwa gw. od wyrażenia *cygańska wieś*, por. przym. *cygański* 'kłamliwy, oszukańczy' SGPRei IV 580. UB

Pianki (2), wś, płoc., gm. Rościszewo, 10 km na płn. od Sierpca: *Pyanki* 1487, *Pyąnky* 1531 SHGPi 229; *Pianki* 1578 ŻDz XVI 39; *Pianki* 1784 MpPerPi; *Pianki* 1827 Tabella II 84; *Pianki* 1887 SG VIII 42; *Stopino-Pianki* 1891 SG XI 371; *Pianki* 1921 Sk I 172; *Pianki, -nek* 1981 WUN II 707. — Przejściowo n. zestawiona *Stopino-Pianki*, z członem pierwszym od n. sąsiedniej wsi *Stopino*, dziś *Stopin*. UW

Pianki (3), wś, suwal., gm. Orzysz, 4,5 km na płn. od Orzysza: *Wolffsdorf* 1452 KętL 473; *Wildnis zu Dorfe, den Wolffsdorf* gennant werden soll 1466, [*Piancken*] 1511–18 BiałOsad 65, przyp. 63, 71; *Piancken, Pyanicken* 1523, 1539 KętL 473–4; *Pianken* 1785 Goldb III 153; *Pianken* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Pianken* — *Pianki* 1879 KętN 150; *Pianki*, niem. *Pianken* al. *Wolfsdorf* 1887 SG VIII 42; *Pianki* — *Altwolfsdorf* 1938, *Pianken* 1941 Choj 119; *Altwolfsdorf* — *Pianki, -nek, planecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pianki, -nek* 1981 WUN II 707; gw. *pʹianki*. — Dawniej n. niem., od n. os. *Wolf Gott 617 + Dorf* 'wieś'. Może od im. wystawcy nadania w 1452 r. *Wolfganga* Sauera. Nazwa niem. zastąpiona n. pol., od n. os. *Pianka*, w l. mnogiej. W 1938 r. wprowadzono urzędową zmianę n. na niem. *Altwolfsdorf*. Lit.: BiałOsad 15, 36–7, 75, 80 i in.; BiałKol 57, 100, przyp. 216. RP

Pianki zob. **Boguty-Pianki, Kurówko** (2), **Smosarz-Pianki, Zmijewo-Ponki**

Piankówka zob. **Pianówka**

Pianowice zob. **Pijanowice**

Pianowo, wś, leszcz., gm. Kościan, 2,5 km na płn.-wsch. od Kościana: na Kurzej Górze, na tej roli powstał folwark *Pianowo* XV Ciepłucha 197; mansi *Pyanowo* 1511 Koz III 34; *Pianowo* praedium 1580–81 ŻDz XII 61; *Pianowo* praed. 1622–24 PPozn 228; *Pijanowo* Folw. 1775 PPozn(Tab 7, 4); *Pijanowo* al. *Pianowo*, dom. 1887 SG VIII 123; *Pianowo*, obszar dw. 1921 Sk X 36; *Pianowo, -wa* 1981 WUN II 707. — Nazwa od n. os. *Pijan* SSNO IV 251 (: *pijan, pijany* 'zamroczone, odurzony alkoholem') Sstp VI 131) lub od n. os. *Piana* (: *piana*) RymSEN II 228, z suf. *-owo*. Lit.: SHGPn III 640–1; Nieckula, *-ov-* 155; PPozn 228. ZZ

Pianowo-Bargły, wś, ciech., gm. Nasielsk, 2,5 km na płn. od Nasielska: *Pyanowo* (1414–

-25)1456 SHGMz(MK 3, 102); *Pyanowo* 1425 Mkm I nr 103; *Pyanouo* 1435 Zakr II nr 1410; *Pyanowo* 1482 ZHer nr 602; *Pyanowo* 1505 SHGMz(MK 18, 243v); a via *Pianowska* 1523 SHGMz(Z 26, 124); *Pianowa omnes (Pianowo)* 1576 ŻDz XVI 318; [*Pianowo-Bargły*] XVI AtMz 203; *Pianowo Bargły* 1783-84 RejKor 532; *Pianowo bargły* 1827 Tabella II 88; *Pijanowo Bargły* 1887 SG VIII 123; *Pianowo-Bargły, -wa-gieł* 1981 WUN II 707. — Nazwa od n. os. *Pijan*, z suf. -owo. Wtórnie wieś uległa podziałowi na: *Pianowo-Bargły*, *Pianowo-Daczki*, *Pianowo-Gotarty*, *Pianowo-Pątki* (zob. niżej). Człon *Bargły* od n. os. *Bargieł* SSNO I 93, w l. mnogiej. Lit.: ZMaz 295. UB

Pianowo-Daczki, wś, ciech., gm. Nasielsk, 3 km na płn. od Nasielska: *Pianowo Daczki* 1543 SHGMz(ZG 2, 531); *Pianowa omnes (Pianowo)* 1576 ŻDz XVI 318; *Pianowo Daczki* 1783-84 RejKor 533; *Pianowo daczki* 1827 Tabella II 88; *Pianowo Daczki* 1839 MpKwat IV 2; *Pijanowo Daczki* 1887 SG VIII 123; *Pianowo-Daczki, -wa-czek* 1981 WUN II 707. — Człon drugi od n. os. *Daczek* RymSEN II 122, w l. mnogiej. Lit.: ZMaz 295. UB

Pianowo-Gotarty, wś zaginiona, leżała w pow. nowomiejskim, w pobliżu wsi Pianowo-Daczki, ciech.: *Pyanowo Gotarti* 1543 SHGMz(ZG 2, 531). — Człon drugi od n. os. *Gotart* SSNO II 181, w l. mnogiej. UB

Pianowo-Pątki, kol., dawniej wś, ciech., gm. Nasielsk, 2,5 km na płn.-wsch. od Nasielska: *Põtki* 1402, *Pantka de Põtki* 1407 Płoń nr 184, 910; *Panthky* 1421 Hmil 315; *Panthky* (1422) 1456 SHGMz(MK 3, 86v); *Panthky* 1425 Mkm I nr 74; *Panthky* 1465 ZHer nr 260; *Pathky* 1489 SHGMz(Ep. 11, 136v); *Panthky* 1494 SHGMz(Z 16, 334); ad granicies *Panthkowska* 1505, n. Andr. *Panthka de Pantky* 1527 SHGMz(Z 17, 536 i 27, 700); *Pątky Pianowo, Pątki* 1576 ŻDz XVI 314; [*Pianowo-Stoszki*] XVI AtMz 203; *Pątki* deserta, *Pianowo Stoski* 1783-84 RejKor 532; *Pianowo pątki* (!) 1827 Tabella II 88; *Pianowo Pątki* 1839 MpKwat IV 2; *Pijanowo Pętki* 1887 SG VIII 123; *Pianowo-Pątki*, wś 1967 SM 830; *Pianowo-Pątki, -wa-tek* 1981 WUN II 707. — Dawniej n. *Pątki*, od n. os. *Pątk*a (por. zapis z 1407 r.), w l. mnogiej. W XVI w. n. *Pątki* oraz zestawiona *Pijanowo-Pątki*, obocznie *Pijanowo-Stoszki*; człon *Stoszki* od n. os. *Stoszek* SSNO V 215, w l. mnogiej. Lit.: AtMz 203; ZMaz 292, 295. UB

Pianowo-Stoszki zob. **Pianowo-Pątki**

Pianówka, wś, pil., gm. Czarnków, 5 km na pld.-zach. od Czarnkowa: *Pyanowicze* 1486 SHG-Pn III 641; *Pyanowicze* 1497 Matr II nr 704; *Pyanowka* 1556 SHGPn III 641; *Pyanowka* 1563 SHG-Pn(ASK 5, 219); *Pyankowka* 1580 ŻDz XII 10; *Pianowka* 1620 Koz III 33; z *Pijanówki* 1755 Der I 391; *Pianówka* al. *Pianówko*, wś 1887 SG VIII 43; *Pijanówka*, os. 1902 MycPn 179; *Pianówka*, niem. *Guhren II*, wś 1921 Sk X 11, 151; *Pianówka, -ki*, cz. wsi Góra nad Notecią 1967 UN 76, 8; *Pianówka, -ki* 1981 WUN II 707. — Dawniej n. *Pijanowice*, od n. os. *Pijan* SSNO IV 251, VII 182 lub od n. os. *Piana*, por. *Pianowo*, z suf. -owice, w XVI w. ze zmianą na -ówka. Nazwa niem. to zniemczona forma n. wsi *Góra* (8), wprowadzona urzędowo w okresie zaboru pruskiego. Lit.: SHGPn III 641; PPozn 228. ZZ

Pianówko zob. **Pianówka**

Piardowen zob. **Wólka Bagnowska**

Piardowo zob. **Mąkoszyn (1), Wólka Bagnowska**

Piardy, wś zaginiona, leżała w par. Paprotna, dziś Paprotnia, siedl.: *Piardy*, z *Piardow* 1580 ŻDz XVII/1, 16. — Nazwa od n. os. *Piard (: *piard* 'głośno wypuszczenie gazów' SpXVI, XXIV 3), w l. mnogiej. Lit.: GórnRPd 53-4. EB

Piaschen zob. **Bawernica**

Piasczyce zob. **Piaszczyce**

Piasiecka Wieś zob. **Wola Piasiecka**

Piasiecka Wola zob. **Mienia, Wola Piasiecka**

Piasieckie Budy zob. **Budki Piasieckie**

Piasieczna (1), wś, jel., gm. Węgliniec, 8 km na płn. od Węglińca: *Neweschonburg* 1534 KOI. 76; *Schönberg* 1845 K 602; *Schönberg* 1941 Wrzosek 30; *Schönberg* — *Piasieczna, -nej, piaseczeński* 1948 MPol XXV nr 14; *Piasieczna, -nej* 1981 WUN II 707. — Dawna n. niem. *Neuschönburg*, wtórnie *Schönberg*, od *neu* 'nowy' (wskazujący na nową osadę), *schön* 'piękny, ładny' i *Burg* 'zamek warowny, gród', później *Berg* 'góra' (regularna zmiana -burg > -berg). Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piasieczna*. Lit. SNGŚl X 22-3; BenaGŁuż 327-8. JCh

Piasieczna (2), cz. Tarnowskich Gór, dawniej wś, kat.: *Simeck kowal z kuznie piaseczney* 1579, *Piasieczna* 1653 SNGŚl X 22; *Piasieczna* XVIII Urb II 267; *Piasetschna* 1743, *Piasczetschna* 1780 SNGŚl X 23; *Piasieczina* 1783 Z II 237; *Piasetschna, Piasieczna*, wś 1845 K 490; *Piasieczno* czyli *Pustki*,

niem. *Klein Hammer, Kleinberger Hammer* 1882 SG III 30; *Piaseczna*, folw. 1887 SG VIII 45; *Pustki* 1888 SG IX 310; *Piaseczna* 1900 Myc 41; *Grenzhofen* — *Piaseczna, -ej, piaseczeński* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Piaseczna* — *Grenzhofen (Piaseczna)*, os. 1951 Rosp 235; *Piaseczna, -nej* 1981 WUN II 707. — Nazwa od przym. *piaseczny* 'piaszczysty, obfity w piasek' Sstp IV 77, w rodzaju żeńskim, okresowo nijakim. Nazwę zniemczono jako *Piaseschna*. Oboczna n. *Pustki* od ap. *pustka* 'miejsce puste, bezładne, niezabudowane; pole opuszczone, nieuprawne, głusza' SW V 438, w l. mnogiej. Oboczna n. niem. od przym. *klein* 'mały' i ap. *Berg* 'góra' oraz *Hammer* 'kuźnica, zakład hutniczy'. Nazwę *Grenzenhofen* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piaseczna*. Lit.: SNGŚI X 22–3; BORGŚI 53; Borek, -*nn*- 179. JCh

Piaseczna (3), wś zaginiona, leżała w okolicy Jodłowej, w pow. jasielskim, krośn.: Przędseczicza, Iodloua, *Paseczna* 1354 Kkk I 252; *Paseczna* (1354)1634, *Paseczna* 1379 Ktn 118, 159. — Według Borka n. wsi brzmiała *Pasieczna*. Lit.: RBiecz 38; Borek, -*nn*- 179. IN

Piaseczna zob. *Piasecznia, Piasecznica, Piaseczno* (1, 7), *Wółka Piaseczna* (2)

Piaseczna Góra zob. *Piaski* (21)

Piaseczna Górka, wś, kiel., gm. Morawica, 10,5 km na pld. od Kielc: *Piaseczna Górka, -nej -ki*, cz. wsi Bieleckie Młyny 1966 UN 23, 48; *Piaseczna Górka*, wś 1967 SM 830; *Piaseczna Górka, -nej -ki* 1981 WUN II 707. — Nazwa zestawiona, od ap. *górką* 'mała góra' i przym. *piaseczny* (: *piasek*), wskazująca na ukształtowanie terenu i rodzaj podłoża. Lit.: KopKiel 77, 82. IN

Piaseczna Wola, wś zaginiona, zapewne obecnie *Piaski: Pyasieczna Wola* 1405 Hel II nr 1093; *Piasieczna Wola* (1405) ZDM VI 237; *Piyasieczna Wolya* 1421 SHGLu IV 103; *Pijaszeczna Wolija* 1438 Hel II nr 2760; *Pyaszyczna Wolya* 1466 SHGLu III 271; *Pyaszyczna Wolya*, villa sub parochia ecclesiae de Krasznik, *Pyasieczna Wola, Pyaszek* 1470–80 DB I 341, II 500, III 175; *Pasyeczna (!) Vola* 1529 LR 400. — Nazwa zestawiona, od ap. *wola* i przym. *piaseczny*. Ostatnie zapisy wskazują na połączenie *Piasku*, zob. *Piaski* (21c), i *Piasecznej Woli*, które musiało nastąpić w 3. ćwierćwieczu XV w. Lit.: SHGLu III 271–2, IV 103; KosLu 69. IN

Piaseczna Wola zob. *Piasecznica*

Piaseczne Budy zob. *Budy Piaseczne*

Piasecznia, wś, ostroł., gm. Kadzidło, 21 km na ptn.-zach. od Ostrołęki: *Piaseczno* 1783 MpPerMz; *Piaseczna* 1783–84 RejKor 540; *Piaseczna* 1827 Tabella II 84; *Piaseczna* 1887 SG VIII 43; *Piasecznia* 1952 UW 21; *Piasecznia, -ni* 1981 WUN II 707. — Nazwa od przym. *piaseczny*, w rodzaju nijakim i żeńskim. Współcześnie n. *Piasecznia* z asymilacją do nazw na *-nia*. UB

Piasecznica, dziś *Nowa Piasecznica*, wś, i *Stara Piasecznica*, cz. wsi Budki Piaseckie, dawniej wś, skiern., gm. Teresin, 8 km na pld.-wsch. od Sochaczewa: *Piasecznica* (1414–25)1457 SHGRw; *Piasecznica* 1435 HMil 331; z *Piasiecznią Wolą* 1564 Luraw 35; *Wola Piaseczna* 1579 ŻDz XVI 137; z *Piasecznią Wolą* 1602 Luraw 10; *Piaseczna* 1603 ŁukOp 296; z ... *Piasecznią* 1661 Luraw 173; *Piasecznica* 1792 MpPerRw; *Piasecznica* 1827 Tabella II 84; *Piasecznica* 1839 MpKwat III 3; *Piasecznica* 1887 SG VIII 45; *Piasecznica* 1902 SG XV/2, 442; *Piasecznica Nowa, Piasecznica Stara* 1921 Sk I 184; *Piasecznica Nowa, Piasecznica Stara* 1967 SM 830; *Nowa Piasecznica, -wej -cy, Stara Piasecznica, -rej -cy* 1981, 1982 WUN II 549, III 291. — Nazwa od przym. *piaseczny*, z suf. *-ica*. W XVI w. przejściowo *Wola Piaseczna*, współcześnie dwie wsi o n. zestawionych, z członami odróżniającymi od przym. *nowy, stary*. Lit.: Rzeleńska-Feleszko, PF XXVIII 56, 64. UW

Piasecznik, wś, gorz., gm. Choszczno, 6 km na pld.-zach. od Suchania: *Petzenick, Petzenik, Petzenigk* (1251)1364 PU I 650; *Pecenik* 1278 PU II 371; *Petzenic* 1321 PU VI 86; *Peznik* 1377 ZPyrz I 173; *Petzenig* 1539 PomKirch II 213; *Petznick* 1618 MpLub; *Petzenick* 1789 MpGillyPom; *Petznick* 1833 MpUMbl 1329; *Petznick* 1887 SG VIII 31; *Petznick* — *Piasecznik, -ka, piasecznicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piasecznik, -ka* 1981 WUN II 707. — Zgermanizowane zapisy *Petzenick, Petznick* sugerują rekonstrukcję *Pieszcznik, od *piasek*, z suf. *-nik*. Wieś leży w w okolicy piaszczystej. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Piasecznik*. Lit.: RzDuma II 160; Rymar, ZPyrz I 173; TrautmlElb II 9; LorSNH 84. BCz

Piaseczno (1), wś, bydg., gm. Sępólno Krajeńskie, 2 km na ptn. od Sępólna Krajeńskiego: in *Piaseczno* (1426)XVI/XVII KW IX 22; cum *Pyasieczno*, Sdzyechowo 1511/12 VisitGn 314; *Piaseczno* 1548 MKl(B 143, 168); *Piasieczna* 1578 ŻDz XII 173; *Piasieczno* 1653 Font XII 253; *Pia-*

szczo 1661 MKI(Tab 42, 36); *Piaseczna* 1673 MKI(ASK 74, 104); *Piaseczna* 1766 MKI(E 42, 901); *Piaseczno*, niem. *Paetznick*, *Piasetznow* 1887 SG VIII 48; *Piaseczno*, -na, *piaseczyński* 1971 UN 184, 10. — Nazwa od przym. *piaseczny*, w rodzaju nijakim i żeńskim, może w związku z n. jez. *Piaski*, por.: *Vythkovo cum ... lacubus qui Szczechowa et Pasky appellatur* (1366)XV KW III 284; formy zmienione: *Paetznick*, *Piasetznow*. Lit.: Borek, -yn- 178. ZZ

Piaseczno (2), wś, częst., gm. Kroczyce, 12 km na pñ.-wsch. od Zawiercia: *Dupice* (1366) XVI, *Dupicze* 1421 SHGKr I 639; *Dupicze* 1439 Hel II nr 2796; *Dupice* 1439 ZDM II 311; *Dupycze* 1470–80 DB II 211; *Dupicze* 1490 ŹDz XV 436; *Dvpicze* 1529 LR 300; *Dupyce* 1530 SHGKr I 639; *Dupicze* 1564 Lukrak II 92; *Dupicze* 1581 ŹDz XIV 73; *Dupice* 1629 RPobKr 169; *Dupnice* (!) 1680 Rej 172; *Dubice* 1748–49, *Dupice* 1783 SHGKrMat 51; *Dupice* 1787 Spis 353; *Dupice* 1881 SG II 227; *Dupice* 1921 Sk III 74; *Dupice*, po zmianie *Piaseczno* 1929 MPol XII nr 4; *Piaseczno* 1952 UW 259; *Piaseczno*, -na 1981 WUN II 707; gw. *piasecno*, -a, *piasecki*. — Do r. 1929 wieś nosiła n. *Dupice*, od n. os. *Dupa* SSNO I 539 (: ap. *dupa*, w różnych znaczeniach), z suf. -ice. W XVIII-wiecznych zapisach poświadczona oboczność p/lb. Nowa n. *Piaseczno*, od przym. *piaseczny*, w rodzaju nijakim. Lit.: SHGKr I 639–40; RKrak 47, 123. IN

Piaseczno (3), wś, gdań., gm. Gniew, 5 km na pñd.-zach. od Gniewu: *Pesske* ok. 1400 Lor X 153; von dem *Pessk* 1413 Font XXIX 166; *Pesske* 1402–15 Krie 106; *Peßke* 1437 GZ 114; *Peszke* 1487 Font XLI 442; *Peszke* 1503 Font LVII 71; *Piasieczno* 1534 Inwwołc 115; z *Piasiecznem*, *Piasieczno*, wsi *Piasieczna* 1565 Lupom 144, 145; *Peszka* 1570 ŹDz XXIII 103; *Piaseczno* 1583, *Piasieczno* 1597 Font I–III 76, 334; *Piaseczno*, do *Piasieczna* 1624 LuPrus 134, 135; *Piaseczno* 1682 Font V 65; *Piaseczno* 1749 Font XVI–XIX 186; *Pehskén* 1796–1802 MpSchröt XV; *Piaseczno*, niem. *Pehskén* 1887 SG VIII 47; *Pehskén*, fr. *Piasieczno*, *Peszka* 1912 Bär 89; *Piaseczno*, niem. *Pehskén* 1921 Sk X 18, 84; *Piaseczno*, -na 1981 WUN II 707; gw. *piasecno*, -cna, *piasecki*. — Pierwsze zapisy zmienione kryją może pierwotną n. *Piaski*, od ap. *piaski* 'piaszczysta gleba' lub od ap. *piasek*, w l. mnogiej; od XVI w. n. rozszerzona suf. -no. Kreja sugeruje też możliwość odczytania pierwszych zapisów jako *Pieszki*, od n. os. *Pieszek*

SSNO IV 243, od XVI w. z adideacją do ap. *piasek*, z suf. -no. Lit.: Kreja, Rocznik Gdański XXVIII 132; KrejaKoc 100; Bugalska, PMT VI 77–8. WK

Piaseczno (3a), cz. wsi Ruszków Pierwszy, dawniej wś, koniń., gm. Kościelec: *Piaseczno*, wś 1921 Sk II 28; *Piaseczno* 1933–34 Mp-100(40–27); *Piaseczno*, wś 1967 SM 830; *Piaseczno*, -na 1970 UN 82, 24; gw. *piasecno*, -na, *piasecyjski*. ZZ

Piaseczno (4), wś, kosz., gm. Czaplunek, 7 km na pñ.-wsch. od Czaplunka: ad viam *Plumidalensem* (1251)1364 KW I 259, fals.; *Plunewerder* (1361)1554 KW III 186; *Plumharter* (!) 1510, *Plumwerdische Weg* 1546, *Plumbard* 1552 SHGPñ III 693; *Blumwerder* 1553 Matr V/1, nr 1670; *Plumverder* 1553, *Plumward* 1554, *Plumwardth* 1563, *Blumward* 1577 SHGPñ III 693; *Blumward* 1619 PPozn(Tab 2, 129); *Blumenwerder* 1789 MpGilly-Pom; *Blumenwerder* 1840 MpUMbl 1066; *Plumidal* al. *Plumenwerder*, dziś *Blumenwerder*, pol. *Blumward* 1887 SG VIII 268; *Blumenwerder* — *Piaseczno*, -na, *piaseczerski* 1947 MPol XXV nr 111; *Piaseczno*, -na 1981 WUN II 707. — Dawna n. niem. od *Blume* 'kwiat' i *Werder*, śrdniem. *ward* 'kępa, wyspa', obocznie z drugim członem *Tal*, śrdniem. *dal* 'dolina'. W n. widoczne wahanie nagłosowego B- : P- znane dialektom niemieckim. Nazwa *Piasieczno*, wprowadzona urzędowo po 1945 r., nawiązuje do n. jez. *Piaseczno*, dziś *Piasecznik Wielki*, leżącego koło tej wsi. Lit.: SHGPñ III 693; PPozn 26, 225; CzNiem 88. ZZ

Piaseczno (5), wś, lub., gm. Ludwin, 14,5 km na pñd.-wsch. od Ostrowa Lubelskiego: *Piaseczno*, kol. 1902 Przew II 57; *Piaseczno*, kol. 1921 Sk IV 55; *Piaseczno*, kol. 1933 SkBy 1264; *Piaseczno*, wś 1952 UW 141; *Piaseczno*, -na, *piaseczniański* 1969 UN 113, 11. IN

Piaseczno (6), wś, olszt., gm. Górowo Iławeckie, 9 km na pñd.-wsch. od Górowa Iławeckiego: in campo *Sarregulaucken*, nadpis: *Serregulauke*, *Siselaucke* (1288) PrUr I/2, 334; *Sixdelawks* 1339 Ger 158; in campo *Sixdelawks*, *Sisselauken* 1339 PrUr III 182; *Zisdelauken*, *Syselauken* ok. 1400, *Zizelaukin* 1411/19, *Siszelauken*, *Sixdolauken* 1419 Ger 158, 159; *Sieslack*, maj. 1789 Goldb I 211; *Sieslack* 1889 SG X 600; *Sieslack*, *Sixdelauken* — *Piaseczno* al. *Systawki*, dw. 1946 Ley I 28, 210; *Sieslack* — *Piaseczno*, -a, *piaseczerski* 1947 MPol XXV nr 111; *Piaseczno*, -na 1981 WUN II 707. — Wieś miała dwie prus. nazwy: **Sarejulauks/*

*Serejulauks oraz *Siksdelausks/*Siselauks (spolonizowana jako *Syslawki*). Do pierwszej n. por. lit. n. os. *Šerėjus, Šeriėjus* (: *šerėjas* 'zwierzęca sierść') Lpvž II 912. Do drugiej n. por. prus. *siksdos 'piasek' (: lit. *žiegždrā* 'zwir'), a do n. *Sise-lauks por. lit. n. os. *Sisas* (: brus. *Сыс, Сыса* od *Cucoi*) Lpvž II 725, może też od lit. n. os. *Šišas, Šyša* (: *šišas* 'łazęga; człowiek nieustępliwy, łobuz', *šyša* 'złośnik, człowiek gniewliwy') Lpvž II 939). Nazwa *Piaseczno*, nadana urzędowo po 1945 r., nawiązuje do n. prus. *Siksdelausks*; kalka członu **Siksdela-* + suf. *-no* (< **-yno*). Lit.: Ger 158–9; Przybalt 207–8. RP

Piaseczno (7), wś, rad., gm. Jedlińsk, 11,5 km na płn. od Radomia: *Pazeczno, Pasesczno* 1398, *Pasesczno* 1399 Krak nr 6387, 6418, 9037; *Pyasieczno* 1508 ŻDz XV 471; *Pyasieczno* 1511–23 LLB I 672; *Pyasieczna* 1564–65 Lusand 188; *Pyasieczno* 1569 ŻDz XIV 303; *Piaseczno* 1827 Tabella II 84; *Piaseczno* 1887 SG VIII 46; *Piaseczno* 1921 Sk III 110; *Piaseczno, -na, piaseczyński* 1970 UN 31, 22; gw. *poeczno, -a, poeczni*. — Nazwa od przym. *piaseczny*, w rodzaju nijakim i żeńskim. Lit.: KSand 150; KopRad 127; Borek, *-in-* 178. IN

Piaseczno (8), wś, rad., gm. Warka, 4 km na płn. od Warki: *Paszeczno* 1416, *Pyaszeczno* 1423 Czer nr 892, 1535; *Pyasieczno* 1429 MkM II nr 76; *Pyasieczno* 1525 SHGMz(MK 41, 42v); *Piaseczno* 1576 ŻDz XVI 239; *Piaseczno* 1783 MpPerMz; *Piaseczno* 1827 Tabella II 84; *Piaseczno* 1839 MpKwat IV 4; *Piaseczno* 1887 SG VIII 46; *Piaseczno, -na, piaseczyński* 1971 UN 127, 20. Lit.: Borek, *-in-* 178. UB

Piaseczno (9), wś, siedl., gm. Ceglów, 11,5 km na pld. od Kałuszyna: *Piaseczno* 1414 AKPr VI nr 18; *Pyasieczno* 1436 SHGMz(AG 2099); *Pyasieczno* 1477, 1493 SHGMz(MK 18, 61v); *Piaseczno* (1519) 1539 Matr IV/1, nr 6550; *Antiqua Pyasieczno* 1524 SHGMz(MK 32, 217); we wsi spitalney *Piasecznie* 1550 Warsz nr 2665; *Piaseczno Antiqua* 1576 ŻDz XVI 222; ze *Starej wsi* 1603 ŁukOp 164; *Piaseczno* 1783 MpPerMz; *Piaseczno* 1827 Tabella II 84; *Piaseczno* 1839 MpKwat V 5; *Piaseczno* 1887 SG VIII 46; *Piaseczno, -na* 1981 WUN II 707. — W XVI w. n. występuje z łac. członem dyferencyjnym od przym. *antiquus* 'stary'; w XVII odnotowana oboczna n. *Stara Wieś*. Lit.: Borek, *-in-* 178. UB

Piaseczno (9a), wś notowana do 1967 r., skiern., gm. Tułowice, 6 km na pld.-wsch. od Wyszogrodu: *Piaseczno* 1839 MpKwat III 3; *Pi-*

seczno 1887 SG VIII 46; *Piaseczno* 1921 Sk I 185; *Piaseczno* 1967 SM 830. Lit.: Borek, *-in-* 178. UW

Piaseczno (10), wś, szczec., gm. Banie, 16 km na pld.-zach od Pyrzyc: *Nyendorpe* (1281) PU II 459; *Niendorp* 1303 PU VI 409; *Niendorp* 1618 MpLub; *Neuendorf* 1789 MpGillyPom; *Neuendorf* 1833 MpUMbl 1487; *Neuendorf* 1886 SG VII 14; *Neuendorf* — *Piaseczno, -na, piaseceński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piaseczno, -na* 1981 WUN II 707. — Dawna n. niem. od *neu Dorf*, średniem. *ni/nige dorp* 'nowa wieś'. Nazwa *Piaseczno* wprowadzono urzędowo po 1945 r. Lit.: Rzetelska-Feleszko, Duma, OSG XVIII 47. BCz

Piaseczno (11), wś, szczec., gm. Trzcirńsko-Zdrój, 7 km na pld.-wsch. od Trzcirńska-Zdroju: *Beczick* 1337 SHGNM(Landb 16); *Petzenick* 1349 CdB A XVIII 460; *Petzck* 1456, *Wendschen Petznick* 1479, *Petzick* 1490 CdB A XIX 383, 407, 415; *Petzig* 1608, *Petzenig* 1644, *Petzig* 1708 SHGNM; *Pőtzig* 1833 MpUMbl 1559; *Pätzig b. Bad Schönfliess* — *Piaseczno, -na, piaseceński* 1947 MPol XXV nr 111; *Piaseczno, -na* 1981 WUN II 707. — Na podstawie zgermanizowanych zapisów *Petzenick, Petzick, Petzenig, Pätzig* n. można odczytywać jako *Piecznik (od *pektj 'pieczara, jaskinia') lub *Pieszcznik (od *piasek*), z suf. *-nik*. Człon odróżniający w n. niem. w formie wyrażenia przyimkowego od n. pobliskiego mta *Bad Schönfliess* (= pol. Trzcirńsko-Zdrój). Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Piaseczno*. Lit.: MuckeNM 171. BCz

Piaseczno (12), wś, tarnob., gm. Koprzywnica, 5 km na płn.-wsch. od Baranowa Sandomierskiego: *Piaseczno*, folw. 1877 Zin II 37; *Piaseczno*, folw. 1902 Przew II 57; *Piaseczno*, folw. 1933 SkBy 1264; *Piaseczno*, wś 1952 UW 128; *Piaseczno, -na, piaseczński* 1966 UN 73, 42. — Nazwa od przym. *piaseczny* (: *piasek*), w rodzaju nijakim. Lit.: Borek, *-in-* 178. IN

Piaseczno (12a), os. zaginiona, leżała koło Grudziądza, tor.: *Pasekno* (1222) PrUr I/1, 29; *Pasekno* alias *Paseczno* (1222)1235–43 KętL 56. — Według historyków osada leżała koło jez. *Piaseczno* (dziś nieistniejącego), por.: *Peske* 1291, *Piaseczno* 1565. Lit.: SHGCh 95, 96. WK

Piaseczno (13), mto, warsz.: *Paseczno* (1383) Płoc I 83; *Paseczno* 1385, *Pijasieczno* (1391)XV KkM nr 111, 119; *Pyasieczno* 1426 MkM I nr 242; *Pyasieczno* (1445)1456 SHGMz(MK 4, 72); opido

Piaseczno

Pijasseczno et villa Pyasseczno 1474 KkM 261; *Pyasseczno* 1493 SHGMz(MP 18, 59v); *Piaseczno* 1546 Matr IV/1, nr 7615; Oppidum *Piaseczno* 1580 ŻDz XVI 273; *Piaseczno* 1783 MpPerMz; *Piaseczno* 1827 Tabella II 84; *Piaseczno* 1839 MpKwat IV 4; *Piaseczno* 1887 SG VIII 45; *Piaseczno, -na, piaseczyński* 1971 UN 136, 5. — W 1429 r. Janusz I nadał osadzie prawo miejskie chełmińskie. Lit.: Borek, -*ьн*- 178; RymNmiast 182; Rosp-SEMIG 286. UB

Piaseczno (14), wś, włoc., gm. Wielgie, 10,5 km na płd.-wsch. od Lipna: *Paseczno* 1348 CdPI 198; *Pyaszeczno* 1391 KMaz I 110; *Piaseczno* 1827 Tabella II 84; *Piaseczno* 1887 SG VIII 46; *Piaseczno* 1921 Sk I 59; *Piaseczno, -na, piaseczeński* 1972 UN 180, 50. — Wieś leży nad jez. *Piaseczno*. Lit.: Borek, -*ьн*- 178. EB

Piaseczno zob. *Piaseczna* (2), *Piasecznia*, *Piastoszyn*, *Rogieniec Piaseczne*

Piaseczno Antiqua zob. *Piaseczno* (9)

Piasek (1), cz. wsi Strupin Duży, dawniej wś, chełm., gm. Chełm: *Piaski* 1796 PerOpis I 158; *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1877 Zin II 39; *Piaski* 1887 SG VIII 51; *Piasek*, wś 1902 Przew II 58; *Piasek, -sku* 1967 UN 108, 19. — Nazwa od ap. *piasek*, początkowo w l. mnogiej. BCz

Piasek (1a), wś dziś nieistniejąca, leżała koło wsi Zażółkiew, chełm.: *Piasek* 1786 MpPerLu; *Piasek* 1796 PerOpis I 166. Lit.: CzChełm 186. BCz

Piasek (2), wś, częst., gm. Janów, 19 km na płd.-zach. od Koniczyna: *Piasek* 1921 Sk III 18; *Piasek* 1933 SkBy 1264; *Piasek, -sku* 1981 WUN II 707. IN

Piasek (3), wś, częst., gm. Woźniki, 4,5 km na płn.-zach. od Woźnik: *Ludwigsthal* 1754 SNGŚl X 23; *Ludwigsthal* 1783 Z II 158; *Ludwigsthal, Piosek* 1845 K 387; *Piaski, Ludwigsthal* 1900 Myc 41; *Piasek — Ludwigsthal* 1920 PrusŚG 57; *Piasek, -sku* 1981 WUN II 707. — Dawna n. niem. *Ludwigsthal*, od n. os. *Ludwig Gott 325 + Tal* 'dolina'. Była to kolonia fryderycjańska, założona ok. 1754 r. Oboczna n. pol. *Piasek* (gw. śląskie *Piosek* z pochyleniem a), też *Piaski* w l. mnogiej. Lit.: SNGŚl X 23-4; BorGŚl 53. JCh

Piasek (4), wś, kat., gm. Pszczyna, 2 km na płn. od Pszczyny: Bartek de *Piasek* 1467, de *Piosek* 1469, firley stary z *Piesku* 1480, Wes *Pyesek* 1517, *Piesek ein dorff* 1536, Dorf *Piasek* ader *Sandt* 1572, *Sand* 1593, *Sandt* 1629, *Sand* 1743 SNGŚl X 23; *Sandau*, wulgo *Sand*, *Pióssek* (!) 1845 K

578; *Piasek (Sandau)* 1900 Myc 41; *Piasek — Sandau* 1939 Prus 57; *Sand — Piasek, -sku, piasecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piasek, -sku* 1981 WUN II 708. — W XV w. też *Piosek*, a w XVI w. *Piesek*. Nazwa niem. *Sand* jest kalką n. polskiej. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piasek*. Lit.: SNGŚl X 23-24; BorGŚl 53. JCh

Piasek (5), wś, kiel., gm. Stąporków, 7,5 km na płn.-zach. od Stąporkowa: *Piasek* 1787 Spis 406; *Piasek* 1827 Tabella II 84; *Piasek* 1887 SG VIII 48; *Piasek* 1921 Sk III 45; *Piasek, -sku, piasecki* 1966 UN 24, 46. Lit.: KopKiel 75, 77. IN

Piasek (6), wś, olszt., gm. Górowo Iławeckie, 9 km na wsch. od Górowa Iławeckiego: *Sand*, wś ok. 1780 HAPr IV 361; *Sandt* 1796-1802 MpSchröt XI; *Sand*, wś 1820 Wald 97; *Sand* 1889 SG X 265; *Sand* 1920 MphAPr I; *Sand — Piaski* 1946 Ley I 28; *Sand — Piasek, -sku, piasecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Piasek, -ska* 1981 WUN II 708. — Nazwa niem. od ap. *Sand* 'piasek'; przejściowo po 1945 r. wariant pol. *Piaski*, w l. mnogiej, później ustalono formę *Piasek*. RP

Piasek (7), wś, szczec., gm. Cedynia, 10,5 km na płn. od Cedyni: *Paceka, Paseka* 1270 CdB A XIII 214 (tu?); *Betzick* 1337 SHGNM(Landb 32); *Petzick* 1348 CdB A XXIV 44; *Peczick* 1350 CdB A XVIII 80; slawiali *Petzick* 1351 CdB A XIX 219; *Petzigk* 1352 CdB A XXIV 56; *Petzick* 1450 SHGNM(Repertorium nr 1326); *Petzck, Pezke, Bezke, Petzick* 1456 SHGNM; *Petzig* 1826 MpUMbl 1557; *Peetzig — Piasek, -ska, piasecki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piasek, -ska* 1981 WUN II 708. — Może pierwotna była n. *Pasieka*, od ap. *pasieka*, por. pierwszy zapis. Późniejsze zapisy wskazują na n. *Pieczyk* (: ap. *pektjъ 'pieczara'), z suf. -ik(-yk). W formie współczesnej adideacja do ap. *piasek, piaski*. Wieś leży nad Odrą w Puszczy Piaskowej. Lit.: TrautmElb II 90. BCz

Piasek zob. *Piaseczna Wola*, *Piasek Mały*, *Piasek Wielki*, *Piaski* (5, 19, 21a, 21c), *Piaski Wielkie* (1)

Piasek Mały, wś, kiel., gm. Solec-Zdrój, 12 km na płd.-wsch. od Buska-Zdroju: *Passek* 1413 Sand nr 596; *parva Pyassek* 1470-80 DB II 6; *Pyassek* 1486 SHGSd(AOV 6566, 471); in *Piassky* 1497 Matr II nr 823; *Passek mały* 1508 ŻDz XV 487; *Parva Pyassek*, in *Male Pyasky, Pyassek* 1529 LR 19, 57, 322; *Piasek parwa* 1579 ŻDz XIV 212; *Piasek mały* 1787 Spis 374; *Piasek* 1789 Lusand III 57; *Piasek mały* 1827 Tabella II 84; *Piasek Mały*,

folw. 1887 SG VIII 48; *Piasek Mały*, wś i folw. 1902 Przew II 58; *Piasek Mały* 1921 Sk III 134; *Piasek Mały*, -ska -łego, *piasecki* 1966 UN 19, 67.

— Nazwa od ap. *piasek*; później n. zestawiona z członem odróżniającym od łac. przym. *parvus*, pol. *mały*. W XVI–XVI w. n. w l. mnogiej, też ze zmianą kolejności członów *Małe Piaski*. Lit.: KSand 150; KopKiel 75. IN

Piasek Mały zob. **Piaski Wielkie** (1)

Piasek Wielki, wś, kiel., gm. Nowy Korczyn, 13 km na pld.-wsch. od Buska-Zdroju: *Pyassek* (1364)1518 ZDM IV 125; *Pasek* (1385) ZDM I 222; *Pyaszeg* 1390 ZDM VI 82; *Passek* 1400 DKrak 93; *Pyassek* (1440) ZDK II 344; *Magna Pyaszek* 1470–80 DB I 459; *Magna Pyassek* 1490 SHGSd(AOV 6564, 19); *Magna Pyassek* 1508 ŹDz XV 486; *Pyasshak*, *Pyasek* 1529 LR 264, 335; *Magna Piasek* 1579 ŹDz XIV 211; *Wielkie Piaski* 1787 Spis 375; *Piaski Wielkie* 1789 Lusand III 17; *Piasek wielki* 1827 Tabella II 84; *Piasek Wielki* 1887 SG VIII 48; *Piasek Wielki* 1921 Sk III 135; *Piasek Wielki*, -sku -kiego, *piasecki* 1966 UN 19, 45. — Późniejsza n. zestawiona z członem odróżniającym od łac. przym. *magnus*, pol. *wielki*. Okresowo n. w l. mnogiej, też ze zmianą kolejności członów *Wielkie Piaski*. Lit.: KSand 150; KopKiel 75. IN

Piasek Wielki zob. **Piaski Wielkie** (1)

Piaseschna zob. **Piaseczna** (2)

Piesetznów zob. **Piaseczno** (1)

Piasken zob. **Piaski** (35, 36, 38, 39c)

Piaski (1), przys., dawniej wś, biał., gm. Dubicze Cerkiewne, 11 km na pld.-zach. od Hajnówki: *Пеcku* 1878–86 Kond 154; *Piaski*, wś 1902 SG XV/2, 443; *Piaski* 1921 Sk V 8; *Piaski*, wś 1967 SM 831; *Piaski*, -sek 1981 WUN II 708. — Nazwa od ap. *piasek* (ros. *piesok*), w l. mnogiej. Lit.: Kond 154. EB

Piaski (1a), wś, biał., gm. Tykocin, 3 km na pln.-zach. od Tykocina: *Piaski* 1921 Sk V 15; *Piaski* 1933 SkBy 1264; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 708. EB

Piaski (2), przys., dawniej wś, bydg., gm. Nowe, 4 km na pld.-zach. od Nowego: *Piaski* 1682 Font V 104; z *Piaskow* 1756, *Piaski* 1757 PMT VIII 78; *Sandberg*, wś 1789 Goldb II 213; *Sandberg*, pohl. *Piaski* 1796–1802 MpSchröt XV; *Sandberg* — *Biała Góra* 1879 KętN 110; *Sandberg*, pol. *Biała Góra* 1889 SG X 266; *Sandberg*, fr. *Piaski* 1912 Bär 103; *Piaski* 1933 SkBy 1266; *Piaski*, wś 1952 UW 57; *Piaski* 1967 SM 831; gw. *piaski*.

— Nazwa niem. *Sandberg* jest kalką n. *Piaski*, z członem *Berg* 'góra'; kalkę tę przetłumaczono jako *Biała Góra*, od przym. *biały* (związany z kolorem piaszczystej gleby) i od ap. *góra*. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 78. WK

Piaski (2a), wś, bydg., gm. Kruszwica, 7,5 km na wsch. od Kruszwy: *Pasci* 1250 Kuj 187; *Pasky* CdP II 326; *Pyasky* 1489 Lupbrz 137; *Piaski* 1557–66 ŹDz XIII 31; *Piaski* 1674 Rpog 161; *Piaski* 1796–1802 MpSchröt XXV; *Piaski* 1921 Sk X 84; *Piaski*, -sek 1981 WUN II 708. AG

Piaski (3), wś, chełm., gm. Wola Uhruska, 22,5 km na pln. od Chełma: *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1887 SG VIII 51; *Piaski*, kol. 1902 Przew 59; *Piaski* 1921 Sk IV 119; *Piaski*, kol. 1933 SkBy 1265; *Piaski*, -ków, cz. wsi Wola Uhruska 1967 UN 121, 28; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 708. BCz

Piaski (4), wś, częst., gm. Gidle, 18,5 km na pld.-wsch. od Radomska: *Piaski* 1921 Sk II 84; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 709. EB

Piaski (5), wś, częst., gm. Koniecpol, 11 km na pld.-zach. od Włoszczowy: de *Pasky* 1386 Koz VII 11; *Paski* 1388 KIJ 59; *Pyassek* 1470–80 DB II 217; *Pyassek* 1529 LR 324; *Piaszek* 1564 Lukrak II 92; *Piasek* 1581 ŹDz XIV 75; *Piasek* 1629 RPob-Kr 172; *Piasek* 1783 SHGKrMat 220; *Piasek* 1787 Spis 352; *Piasek* 1827 Tabella II 84; *Piasek* 1887 SG VIII 48; *Piasek* 1921 Sk III 18; *Piaski* 1933 SkBy 1265; *Piaski*, -ków, *piaseczaiński* 1971 UN 35, 47; gw. *pošek*, -sku, *pošecki*. — W zapisach n. poświadczono wahania formy l. pojedynczej i mnogiej. Lit.: RKrak 123. IN

Piaski (5a), kol., dziś *Dankowice-Piaski*, wś, częst., gm. Krzepice, 5 km na pld.-zach. od Krzepic: *Dankowice*, wś i folw. 1933 SkBy 308; *Dankowice-Piaski*, wś 1967 SM 197; *Piaski*, kol. 1981 WUN II 709; po zmianie: *Dankowice-Piaski*, -wic *Piasków*, *dankowicki*, wś 2006 DzU nr 240, poz. 1746. — Człon pierwszy w n. zestawionej ponowiony z n. wsi *Dankowice* (2). IN

Piaski (5b), cz. Malborka, dawniej wś, elbl.: in dem *Neuwenofe* 1394 MAB 102; von *Neuwenhove* 1401 MKB 60; *Neuwenhoff* 1437 GZ 37; *Neuwenhoff* 1436 MAB 3; do *Piasków*, *Piasky*, w *Piaskach*, z *Piaskami* 1565, *Piaski* 1570 Lumalb 48, 70, 81, 90, 38; *Piaski* 1590, na *Piaskach* 1636 Font XLVIII 28, 78; *Piaski* 1649 Font LII 36; *Piaski* 1675 Font LVIII 51; na *Piaskach* 1711 Font LXII 97; *Sandhoff*, wś 1789 Golbd II 213; *Sandhof* 1796–1802 MpSchröt X; *Sandhof* 1889 SG X 267;

Piaski

Piaski — *Sandhof* 1941 Choj 119; *Piaski* — *Sandhof*, os. 1951 Rosp 235; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 709. — Dawna n. niem. *Neuenhof*, od *neu* 'nowy' i *Hof* 'dwór' (był to folw. krzyżacki). Od XVI w. *Piaski*, od ap. *piasek*, w l. mnogiej. Nazwa niem. *Sandhof* jest kalką n. polskiej, rozszerzoną o człon *-hof*. Lit.: Górniewicz, PMT IV 125. WK

Piaski (6), wś, kal., gm. Bolesławiec, 9,5 km na pld.-wsch. od Wieruszowa: *Piaski* 1827 Tabella II 85; *Piaski* 1887 SG VIII 50; *Piaski* 1921 Sk II 124; *Piaski, -ków, piaskowski* 1974 UN 53, 6. EB

Piaski (7), wś, kal., gm. Łęka Opatowska, 8 km na pld.-wsch. od Kępna: *Piaski* 1921 Sk X 31; *Piaski, -ków, piasecki* 1971 UN 81, 9. EB

Piaski (7a), cz. wsi Raduchów, dawniej wś, kal., gm. Sieroszewice: *Piaski* 1846 KsP 297; *Piaski* 1859 MpChrz; *Piaski, wś* 1887 SG VIII 55; *Piaski*, folw. 1921 Sk X 65; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 709. ZZ

Piaski (7b), os., dawniej wś?, kal., gm. Zduny, 8 km na pld.-wsch. od Krotoszyna: *Piaski* 1567 Koz I 218; *Piaski* 1789 MKI(Tab 45, 12); *Piaski*, folw. 1846 KsP 245; *Piaski*, niem. *Sandmuehle*, folw. 1880, 1887 SG I 116, VIII 55; *Piaski*, folw. 1933 SkBy 1266; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 709; gw. *poški, -kuf.* — Nazwa niem. jest częściową kalką n. pol., nadaną w okresie zaborów. ZZ

Piaski (7c), cz. Będzina, dawniej wś, kat.: *Piaski* 1877 Zin II 38; *Piaski*, kol. 1902 Przew II 58; *Piaski, wś* 1921 Sk III 9; *Piaski*, kol. 1933 SkBy 1264; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 709. IN

Piaski (8), wś, kiel., gm. Jędrzejów, 3 km na wsch. od Jędrzejowa: *Piaski* 1877 Zin II 37; *Piaski, wś* 1902 Przew II 58; *Piaski*, kol. 1921 Sk III 34; *Piaski, wś* 1933 SkBy 1265; *Piaski, -ków*, cz. Jędrzejowa 1966 UN 21, 1; *Piaski*, os. 1967 SM 831; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 709. Lit.: KopKiel 75. IN

Piaski (8a), cz. Kielc, dawniej wś: *Piaski*, os. 1902 Przew II 58; *Piaski, wś* 1921 Sk III 38; *Piaski, -ków*, cz. Kielc 1966 UN 23, 97; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 709. Lit.: KopKiel 75. IN

Piaski (9), wś, kiel., gm. Łopuszno, 14 km na ptn. od Małogoszcza: *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1887 SG VIII 51; *Piaski, wś* 1921 Sk III 32; *Piaski, -ków, piasecki* 1966 UN 24, 42. Lit.: KopKiel 75, 77. IN

Piaski (10), wś, kiel., gm. Mniów, 15 km na pld.-wsch. od Końskich: *Piaski-Królewiec, wś* 1921 Sk III 48; *Piaski-Królewiec, wś* 1933 SkBy 1267;

Piaski, -ków, cz. wsi Królewiec 1966 UN 24, 71; *Piaski, wś* 1967 SM 831; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 709; po zmianie: *Piaski Królewieckie, -ów -ich, piasecki, wś* 2005 DzU nr 264, poz. 2208. — Człon drugi w dawnej n. zestawionej od n. wsi *Królewiec*. Lit.: KopKiel 75. IN

Piaski (11), wś, kiel., gm. Mniów, 17 km na ptn.-zach. od Kielc: *Piaski, wś* 1921 Sk III 94; *Piaski, wś* 1933 SkBy 1265; *Piaski, -ków*, cz. wsi Malmurzyn 1966 UN 23, 46; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 709. Lit.: KopKiel 75. IN

Piaski (12), wś, kiel., gm. Radoszyce, 13,5 km na pld.-zach. od Końskich: *Piaski, -ków*, cz. wsi Plenna 1966 UN 24, 54; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 710. Lit.: KopKiel 75. IN

Piaski (13), wś, koniń., gm. Grabów, 11 km na ptn.-wsch. od Dąbia: *Piaski* 1921 Sk II 31; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 710. EB

Piaski (14), wś, koniń., gm. Rzgów, 9 km na ptn.-zach. od Rychwała: *Piaski* 1827 Tabella II 85; *Piaski* 1877 Zin II 38; *Piaski*, os. mł. 1887 SG VIII 50; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 710; gw. *poški, -kuf.* ZZ

Piaski (15), wś, koniń., gm. Skulsk, 0,5 km na ptn.-wsch. od Skulska: *Pasci* (!) 1250 Koz I 217; in *Pyasky, Passky* (1383)XV MPH II 749, przyp.; in *Pyasky* 1426, in *Pyasky* 1428 AC II nr 201, 230; w *Piaskach* 1497 SHGKI(PG 7, 740); (decima) praedii agri *Pijaskj* ad Varzimowo 1520 Koz V 144; *Piaski* 1859 MpChrz; *Piaski, wś* 1887 SG VIII 50; *Piaski* 1921 Sk II 112; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 710; gw. *poški, -kuf.* ZZ

Piaski (15a), cz. wsi Przysronie, dawniej wś, koniń., gm. Sompolno: *Piaski, wś* 1921 Sk II 31; *Piaski, wś* 1967 SM 832; *Piaski, -ków* 1970 UN 82, 30; gw. *poški, -kuf.* ZZ

Piaski (16), wś, koniń., gm. Świnice Warckie, 11,5 km na pld.-wsch. od Dąbia: *Pasky* 1392 SHGŁęcz II 30; *Pyaski* 1511, *Piasky* 1552 ŻDz XIII 190, 234; *Piaski* 1827 Tabella II 85; *Piaski* 1887 SG VIII 50; *Piaski*, kol. 1933 SkBy 1265; *Piaski, -ków, piasecki* 1972 UN 43, 26. Lit.: SHG-Łęcz II 30. EB

Piaski (16a), os., dawniej wś, koniń., gm. Tuliszków, 0,5 km na pld.-zach. od Tuliszkowa: *Piaski, wś* 1921 Sk II 39; *Piaski* 1935 Mp-100 (40-26); *Piaski* 1960 Mp-25(Konin); *Piaski* 1967 SM 832. ZZ

Piaski (17), wś, koniń., gm. Witkowo, 5 km na ptn. od Witkowa: *Piaski, Lubochnia* 1766 Koz

V 144; Wsi *Piaskow* 1789 MKI(Tab 34, 124); *Piaski*, folw. 1846 KsP 470; *Piaski*, wś 1887 SG VIII 54; *Piaski*, wś 1921 Sk X 113; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 710; gw. *łoski*, -kuf. ZZ

Piaski (18), wś, kosz., gm. Barwice, 7 km na zach. od Barwic: *Pazeke* 1314, *Pyasceke* (1318), *Paseke* 1319 PU V 197, 410, 469; *Patzke* 1618 MpLub; *Pazig* 1789 MpGillyPom; *Paatzig* 1839 MpUMbl 874; *Paatzig* 1886 SG VII 804; *Piaski* (*Pomorskie*) — *Paatzig* 1952 Rosp 235; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 710. — Zgermanizowane zapisy *Pazeke*, *Patzke*, *Paatzig* sugerują rekonstrukcję *Piasek, od ap. *piasek*, lub *Piaski, w formie pluralnej. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Piaski* (okresowo z członem dyferencyjnym *Pomorskie* od n. regionu *Pomorze*). BCz

Piaski (19), dz. Krakowa, między Rakowicami a Dąbiem, dawniej wś: *Passek* 1355 KMłp I 286; in *Arena* versus Mogilam (1500)XVI Matr III supl. nr 284; *Piasek* 1787 MpPerKr; *Piaski*, wś 1855 Stup 158; *Piaski*, przys. do Grzegórzek 1909 RRak 123. — Nazwa od ap. *piasek*, wtórnie w l. mnogiej. W XVI w. n. *Arena*, od łac. *arena* 'piasek'. Lit.: RRak 123. IN

Piaski (20), wś, leszcz., gm. Miejska Górka, 7 km na płn.-zach. od Jutrosina: *Piaski*, folw. 1887 SG VIII 55; *Piaski*, niem. *Schönfeld*, dom. 1902 MycPn 126; *Piaski*, niem. *Schönfeld*, wś 1921 Sk X 81, 151; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 710. — Nazwa niem. *Schönfeld* wprowadzona w okresie zaborów. ZZ

Piaski (21), wś, dawniej mto, leszcz., gm. Piaski, 4,5 km na wsch. od Gostynia: belegen Stadt *Sandberg* genannt 1775 WuSP 134; *Piaski* (*Piaseczna Góra*, *Sandberg*), mto 1846 KsP 227; *Piaski* al. *Góra Piaseczna*, niem. *Sandberg*, mko 1887 SG VIII 45, 55; *Piaski*, niem. *Sandberg*, mto 1921 Sk X 16, 151; *Piaski*, -ków, *piaskowski* 1970 UN 78, 20. — Miasto założone w 1775 r. przez Karola Koszutskiego, kasztelana śremskiego, na obszarze wsi *Piaseczna Góra*. Nazwa od przym. *piaseczny* i ap. *góra*; wtórnie zmiana na *Piaski*. Nazwa niem. *Sandberg* wprowadzona w okresie zaboru pruskiego. Lit.: SG VIII 55; RospSEMIG 286; RymNmiast 183; Miasta polskie w tysiącleciu II 278. ZZ

Piaski (21a), os., dawniej mto i wś, lub., gm. Piaski, 22,5 km na pld.-wsch. od Lublina: *Piaski* 1425–35 KosLu 69; *Pyasky* 1455, *Pyasek* 1456, *Gelczwya* alias *Pyassek* 1458 SHGLu III 176; *Py-*

ssek alias *Gyelczew* 1470–80 DB II 548; oppido *Pyassek* 1504 Matr III nr 1663; *Pyasky* 1514 Matr IV/1, nr 2371; oppido *Pyski* (!), *Pyasek* opidum 1529 LR 35, 441; *Piasek*, oppidum *Pyasek* 1531 ŻDz XIV 352, 388; *Piasek* 1565 Lulu 42; *Piaski* 1569 ŻDz XIV 406; *Piaski* ... miasteczko *Piaskow* 1626 RPobLu 43; *Piaski*, opp. 1676 ŻDz XV 38a; *Piaski* 1787 Spis 438; *Piaski*, *Piaski Lutersky* 1801 SHGLu IV 104; *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski luterskie* 1883 KosLu 69; *Piaski*, os. 1877 Zin II 38; *Piaski*, os. m. 1887 SG VIII 51–2; *Piaski*, *Piaski Luterskie*, os. m. 1921 Sk IV 66; *Piaski*, wś, os., *Piaski Luterskie*, os. m. 1933 SkBy 1267; *Piaski* 1952 UW 143; *Piaski*, *Piask*, *piasecki*, wś 1972 UN 114, 21; *Piaski*, *Piask* 1981 WUN II 711. — Zapisy poświadczają wahania formy singularnej i pluralnej: *Piasek*//*Piaski*. W XIX–XX w. *Piaski Luterskie*, z członem odróżniającym od przym. *luterski*, tu w znaczeniu 'zamieszkały przez luteran' (zabudowania dawnego zboru protestanckiego z XVI w.). Miasto *Piaski* założone zostało w połowie XV w. częściowo na płn. gruntach wsi *Gielczew* (1), zob. Lit.: SHGLu III 176, IV 104; SHGLuDer 74; KosLu 69; RospSEMIG 286; RymNmiast 183. IN

Piaski (21b), cz. wsi Chodel, dawniej wś, lub., gm. Chodel: *Piaski* 1787 Spis 450; *Piaski*, przys. 1967 SM 832; *Piaski*, -ków 1969 UN 104, 8. Lit.: SHGLu IV 103; KosLu 69. IN

Piaski (21c), cz. Kraśnika, dawniej wś, lub.: *Pyassek* 1468 SHGLu III 176; *Pyasszek* 1470–80 DB III 175; *Piaski*, przedm. 1781–82 WPar 670; *Piaski*, przedm. 1786 MpPerLu; Przedmieście *Piaski* 1787 Spis 441; *Piasek* 1801 SHGLu IV 103; *Piasek* 1887 SG VIII 51; *Piaski*, -ków, *piaseczkański* 1970 UN 115, 11; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 710. — Zdaniem historyków wieś *Piaski* musiała istnieć już przed 1405 r., kiedy to występuje n. *Piaseczna Wola* (zob.). Lit.: SHGLu III 176, IV 103; KosLu 69. IN

Piaski (21d), cz. wsi Nowodwór, dziś *Nowodwór-Piaski*, wś, lub., gm. Lubartów, 3,5 km na pld.-zach. od Lubartowa: *Piaski*, -ków 1969 UN 113, 9; *Piaski*, -ków, cz. wsi Nowodwór 1981 WUN II 710; po zmianie: *Nowodwór-Piaski*, -*dworu-Piasków*, *nowodworski*, wś 2006 DzU nr 240, poz. 1746. — O n. *Nowodwór* zob. *Nowodwór* (2). IN

Piaski (21e), cz. wsi Grabówka, dawniej wś, pil., gm. Budzyń: *Piaski Wyszyskie*, niem. *Wyszynsand* i *Wischinsand*, wś 1887 SG VIII 54;

Piaski

Piaski Wyszyńskie, niem. *Wischiner Sand* 1902 MycPn 170; *Piaski Wyszyńskie*, niem. *Wyschinsand*, wś 1921 Sk X 8, 151; *Piaski Wyszyńskie*, wś 1933 SkBy 1267; *Piaski, -ków* 1967 UN 75, 23. — Człon odróżniający od n. m. *Wyszyńny*. Oboczne n. niem. są urzędowymi odpowiednikami n. polskiej. ZZ

Piaski (21f), wś, piotr., gm. Kleszczów, 15 km na pld.-zach. od Bełchatowa: *Piaski* 1827 Tabella II 85; *Piaski* 1887 SG VIII 50; *Piaski* 1921 Sk II 72; *Piaski, -ków, piasecki* 1972 UN 39, 25; *Piaski, -ków, piasecki* 2007 DzU nr 245, poz. 1811. EB

Piaski (21g), cz. wsi Sucha Wieś, dawniej wś, piotr., gm. Radomsko: *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1887 SG VIII 51; *Piaski* 1921 Sk II 84; *Piaski, -ków, piasecki*, wś 1972 UN 48, 29; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 711. EB

Piaski (22), wś, piotr., gm. Wola Krzysztoporska, 7,5 km na pld. od Piotrkowa Trybunalskiego: *Piaski* 1827 Tabella II 85; *Piaski* 1887 SG VIII 50; *Piaski* 1952 UW 97; *Piaski, -ków, piasecki* 1974 UN 46, 47. EB

Piaski (23), wś, płoc., gm. Gąbin, 7 km na pln.-wsch. od Gąbina: *Piaski* 1887 SG VIII 49; *Piaski* 1921 Sk I 27; *Piaski* 1952 UW 9; *Piaski, -ków, piasecki* 1971 UN 125, 8; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 711. UW

Piaski (23a), cz. wsi Tum, dawniej wś, płoc., gm. Góra Świętej Małgorzaty: *Piaski* 1793 MpPer-Łęcz; *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1887 SG VIII 50; *Piaski, -ków, piasecki*, wś 1972 UN 43, 12; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 711. EB

Piaski (23b), dziś *Stare Piaski*, wś, płoc., gm. Piątek, 18 km na pld. od Żychlina: *Piaski, -ków, piasecki*, wś, *Stare Piaski, -rych -ków*, cz. wsi Leżajna 1972 UN 43, 26, 27; *Stare Piaski, -rych -ków* 1982 WUN III 317. — Człon odróżniający w n. zestawionej od przym. *stary*. EB

Piaski (24), wś, płoc., gm. Sierpc, 3 km na pld.-zach. od Sierpca: *Piaski-Piastowskie* 1880 SG I 202; *Piaski Piastowskie, Piastowskie-Piaski* 1887 SG VIII 52, 60; *Piaski Piastowskie* 1921 Sk I 167; *Piaski* 1952 UW 36; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 711. — Człon odróżniający od n. m. *Piastowo*, dziś *Stare Piastowo*. UW

Piaski (25), wś, płoc., gm. Witonia, 11,5 km na pln.-wsch. od Łęczycy: *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski*, kol. 1887 SG VIII 50; *Piaski*, wś 1921 Sk II 60; *Piaski*, wś 1933 SkBy 1265; *Piaski, -ków*, cz. wsi Nędzrzew 1972 UN 43, 39; *Piaski, -ków*,

1981 WUN II 711; po zmianie: *Piaski, -ków*, cz. wsi Nędzrzew 2007 DzU nr 245, poz. 1811. EB

Piaski (25a), cz. wsi Jeżewo, dawniej wś, płoc., gm. Zawidz: *Zarzewce* 1466 SHGPł 229; *Zarzewce* 1578 ŻDz XVI 42; *Piaski* 1784 MpPerPł; *Zarzewce* 1827 Tabella II 318; *Zarzyce* albo *Zarzewce* 1895 SG XIV 436; *Piaski-Zarzewce* 1921 Sk I 169; *Piaski-Zarzewce* 1967 SM 833; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 711. — Dawniej n. *Zarzewce*, od ap. *zarzewce* 'miejsce za rzeką'. Formy *Zarzewce, Zarzyce* z mazurzeniem. Przejściowo n. zestawiona *Piaski-Zarzewce*. Lit.: SHGPł 229–30. UW

Piaski (25b), wś dziś nicistniejąca, leżała w dawnym pow. łeczyckim lub łowickim, płoc.: *Passki* 1386, *Paski* 1387, *Pasky* 1391, *Pyaski* 1392, *Paszki* 1395, *Piaski* 1409 Łęcz I nr 93, 571, II nr 3968, 4064, 3764a, 1656; *Pyaskj* 1511–23 Ł.I.B II 492; *Piasky* 1576 ŻDz XIII 101, 144; *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1887 SG VIII 49; *Piaski* 1921 Sk I 52. — Pierwsze zapisy można czytać jako *Paszki*, od im. *Paszek*, ale także *Piaski*, bez graficznego zaznaczenia miękkości, co w XIV w. możliwe. Lit.: SHGŁęcz II 30. EB

Piaski (25c), przedm. Poznania, dawniej wś, między traktem wrocławskim a korytem Warty i tzw. Strugą Karmelićką: in *Arena* 1419 RWłkp I nr 981; de *Piaski* 1425 AC II nr 983; de *Arenis* 1446 ARP I nr 338; de *arenis* 1474 AC II nr 1377; in *Arenis* 1510 NKs 180; na *Piaskach* 1564–65 Luwlkp I 129; *Sand* 1783 SHGPn III 350; *Piaski*, przedm. Poznania 1887 SG VIII 56. — Dawna n. łac. od ap. (*harena*) *arena* 'piasek', stąd pol. *Piaski*; w okresie zaboru pruskiego niem. n. *Sand*. Lit.: SHGPn I 6, III 350, 373, przyp. 17; P!Pozn 225. ZZ

Piaski (25d), cz. Gniezna, dawniej wś, pozn.: Nowa Kolonia *Piaski* zwana 1789 MKI(Fab 36, 24); *Piaski* 1846 KsP 464; *Piaski*, wś 1887 SG VIII 54; *Piaski*, wś 1933 SkBy 1266; *Piaski, -ków* 1967 UN 77, 35. ZZ

Piaski (26), wś, rad., gm. Odrzywół, 8,5 km na pln. od Drzewicy: *Piaski*, wś 1933 SkBy 1265; *Piaski, -ków*, cz. wsi Ossa-Kolonia 1969 UN 28, 44; *Piaski, -ków* 1981 WUN II 712. Lit.: KopRad 127. IN

Piaski (27), wś, siedl., gm. Górzno, 9 km na pld.-wsch. od Garwolina: *Piaski* 1877 Zin II 38; *Piaski*, wś 1887 SG VIII 52; *Piaski* 1902 Przew II 58; *Piaski* 1921 Sk IV 18; *Piaski, -ków, piaszczański* 1971 UN 124, 9. IN

Piaski (27a), cz. kol. Lipniak, dawniej wś, siedl., gm. Stanin: *Piaski* 1877 Zin II 37; *Piaski*, wś 1887 SG VIII 52; *Piaski* 1921 Sk IV 77; *Piaski*, -ków, *piaszczaiński*, wś 1970 UN 115, 11; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 712. *IN*

Piaski (28), wś, siedl., gm. Strachówka, 11 km na pld.-zach. od Łochowa: [*Piaski*] XVI AtMz 203; *Piaski* 1783 MpPerMz; *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1839 MpKwat V 4; *Piaski* 1887 SG VIII 49; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 712. — Wieś powstała z nadania w 1482 r., por.: Dux dedit 15 mansos in distr. Warsch. penes Rowne et Dzerzonowsky iacentes 1482 SHGMz(MK 9, 153). *UB*

Piaski (29), wś, sier., gm. Konopnica, 19,5 km na pld.-wsch. od Złoczewa: *Piaski* 1827 Tabella II 85; *Piaski* 1887 SG VIII 50; *Piaski*, leśn. 1933 SkBy 1265; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 712. *EB*

Piaski (30), wś, sier., gm. Lututów, 14,5 km na pld.-zach. od Złoczewa: *Piaski* 1827 Tabella II 85; *Piaski* 1887 SG VIII 50; *Piaski* 1921 Sk II 129; *Piaski*, -ków, *piasecki* 1974 UN 52, 18; *Piaski*, -ków, wś 1981 WUN II 712; po zmianie: *Piaski*, -ów, cz. wsi Lututów 2005 DzU nr 264, poz. 2208. *EB*

Piaski (30a), cz. wsi Stryje Paskowe, dawniej wś, sier., gm. Łask: *Piaski* 1511 ŻDz XIII 194; *Piaski* 1827 Tabella II 85; *Piaski*, kol. 1887 SG VIII 51; *Piaski*, wś 1921 Sk II 40; *Piaski*, os. 1967 SM 832; *Piaski*, -ków, cz. wsi Stryje Paskowe 1974 UN 42, 16; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 712. *EB*

Piaski (31), wś, sier., gm. Szadek, 3,5 km na wsch. od Szadku: *Pyasky* 1511–23 ŁLB I 431; *Pyasky* 1552 ŻDz XIII 248; *Piaski* 1827 Tabella II 85; *Piaski*, kol. 1887 SG VIII 50; *Piaski*, wś 1921 Sk II 102; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 712. *EB*

Piaski (32), wś, sier., gm. Wieluń, 9,5 km na zach. od Wielunia: *Piaski* młyn 1827 Tabella II 85; *Piaski*, os. 1887 SG VIII 50; *Piaski*, wś 1921 Sk II 130; *Piaski*, -ków, *piaszczaiński* 1974 UN 52, 45. *EB*

Piaski (33), wś, sier., gm. Zduńska Wola, 7 km na pld.-zach. od Zduńskiej Woli: *Paski* 1375 KW III 443; *Paski* 1391, *Paski* (1396) XVI SHGŁęcz II 31; *Pyasky* 1511–23 ŁLB I 431, 476, 478; *Piaski* 1511, *Piasky* 1552 ŻDz XIII 194, 243; *Piaski* 1827 Tabella II 85; *Piaski* al. *Chechelno*, kol. i os. 1887 SG VIII 50; *Piaski*, wś 1921 Sk II 101; *Piaski*, -ków, *piasecki* 1972 UN 50, 49. — Pierwsze zapisy możn. na odczytać jako *Paszki*, od im. *Paszek*, ale także *Piaski* bez graficznego zaznaczenia miękkości, co

w XIV w. możliwe. Okresowa n. oboczna *Chechelno*, od przym. *chechelny* (: *chechito* 'mokradło, mokre łąki' SW I 550). Lit.: SHGŁęcz II 31. *EB*

Piaski (33a), dziś *Stare Piaski*, wś, i *Piaski Bankowe*, kol., dawniej wś, skiern., gm. Bielawy, 14,5 km na pln.-zach. od Główna: *Pyaskj* 1511–23 ŁLB II 422; *Piaski* 1793 MpPerŁęcz; *Piaski* 1887 SG VIII 50; *Piaski Stare*, wś i *Piaski Bankowe*, kol. 1921 Sk II 55; *Piaski Bankowe*, wś 1952 UW 92; *Stare Piaski*, -rych -ków, *Piaski Bankowe*, -ków -wych, *piaskowski*, dwie wsi 1973 UN 44, 7, 8; *Stare Piaski*, -rych -ków, *Piaski Bankowe*, -ków -wych 1981 WUN II 714, III 317. — Człony odróżniające w n. zestawionych od przym. *stary* i *bankowy* SW I 95. *EB*

Piaski (34), wś, skiern., gm. Nieborów, 12 km na pld.-wsch. od Łowicza: *Pyasky* 1473 SHG-Rw(MK 6, 31v–32); *Pyaskj* 1511–23 ŁLB II 270; *Piaski* 1579 ŻDz XVI 141; *Piaski* 1792 MpPerRw; *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1839 MpKwat III 4; *Piaski* 1887 SG VIII 49; *Piaski* 1921 Sk I 72; *Piaski*, -ków, *piasecki* 1973 UN 44, 31. *UW*

Piaski (34a), cz. wsi Wesoła, dawniej wś, skiern., gm. Rybno: *Piaski*, folw. 1839 MpKwat III 3; *Piaski*, wś 1887 SG VIII 49; *Piaski*, wś 1933 SkBy 1266; *Piaski*, *Piask* 1981 WUN II 713. *UW*

Piaski (35), wś, suwal., gm. Elk, 11 km na pln. od Elku: *Sandem* 1474 KętL 500; *Samnda* 1513 BiałPrzem 28; *Piaßken* ok. 1600 BiałKol 116; *Piasken* 1785 Goldb III 153; *Piasken* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Piasken* — *Piaski* 1878 KętN 162; *Piaski*, niem. *Sandem* 1887 SG VIII 56; *Kl. Rauschen* 1927, *Piasken* 1935 Gause 69; *Piaski* — *Klein Rauschen* 1927, *Piasken* 1941 Choj 119; *Klein Rauschen* — *Piaski*, -ów, *piasecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 713; gw. *pśaski*/pjasken. — Lokacja wsi nastąpiła najdalej w l. 1454–64. Nazwa niem. może od n. os. *Sanden* Gott 421 (: *Sand* 'piasek', w formie *Samnda* może prus. końcówka -a); n. spolszczona *Piaski* i zmieniona jako *Piasken*. W 1927 r. urzędowa zmiana n. na niem. *Klein Rauschen*. Lit.: BiałPrzem 28, 66–7, 130; BiałKol 116–7, 122, 162, przyp. 385. *RP*

Piaski (36), wś, suwal., gm. Ruciane-Nida, 5 km na pln. od Rucianego-Nidy: *Jakublewen*, *Piasken* 1835 Gause 60, 95; *Piasken*, *Piaski*, z *Piask*, *Piasków* 1859 SzczesTeka 35, 37; *Piasken*-Onufri-gowen 1874 Gause 95; *Piasken* — *Piaski* 1879 KętN 179; *Piaski*, niem. *Piasken*, os. 1887 SG VIII 56; *Piasken* 1920 MpHAPr I; *Piaski* — *Rehfeldte*

Piaski

1929, *Piasken-Jakublewen* 1941 Choj 119; *Piasken* — *Piaski*, os. 1946 Ley I 57, 58; *Rehfelde* — *Piaski-Onufryjowo*, -sków Onufryjowa, *piasecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Piaski-Onufryjowo* — *Rehfelde* (*Piasken-Onufrigowen*), wś 1951 Rosp 235; *Piaski-Onufryjowo* 1952 UW 181; *Piaski*, wś 1967 SM 832; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 713; gw. *pśaski*, też *pjasken*. — Wieś *Piaski* (wcześniej *Jakublewo*) powstała w 1932 r.; głównymi nabywcami byli staroobrzędowcy Onufry *Jakowlew* i *Sawaszej Osipow* (*Piaskowski*). Od ich nazwisk wieś wzięła swoją nazwę. Nazwy przejęte do j. niem. w formie *Jakublewen* i *Piasken* (z typową końcówką *-en*). W 1929 r. wieś otrzymała urzędowo n. niem. *Rehfelde*. Lit.: Mrągowo. Z dziejów miasta i powiatu, 1975, 217, 219; Śliwiński, Z dziejów Rucianego-Nidy i okolic 1993, 105. RP

Piaski (37), wś, szczeć., gm. Resko, 3 km na pld.-zach. od Reska: *Patzke* 1618 MpLub; *Pazig* 1789 MpGillyPom; *Patzig* 1834 MpUMbl 869; *Paatzig* 1886 SG VII 804; *Paatzig* — *Piaski*, -ków, *piasecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 713. — Dawna n. niem. zapewne ponowiona z n. ter. *Der Patzig* (1834 MpUMbl 869), ta zaś od pol. *piasek*, w formie pluralnej. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Piaski*. BCz

Piaski (37a), cz. wsi Czchów, dawniej wś, tarn., gm. Czchów: *Pyasky* 1490 ŻDz XV 448; villae *Piaski* 1777 SHGSd(TerrCrac 89, 364); *Piaski*, os. 1933 SkBy 1265; *Piaski*, -ków, cz. Czchowa 1964 UN 3, 12; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 713; gw. *piaski*. Lit.: PSąd I 87. IN

Piaski (38), wś, tor., gm. Grudziądz, 8 km na pld.-wsch. od Grudziądza: *Piasken* 1787 Froel I 238; *Piasken* 1789 Goldb II 181; *Piasken* — *Piaski* 1879 KętN 83; *Piaski*, niem. *Piasken* 1887 SG VIII 56; *Piaski*, niem. *Piasken* 1921 Sk XI 21, 84; *Piaski* (*Grünlinden*) 1925 Krzep 88; *Piaski* 1952 UW 50; *Piaski*, -ków, *piasecki* 1971 UN 178, 13. — Substytucyjne niem. *-en* w funkcji l. mnogiej. Efemeryczna niem. n. *Grünlinden*, od *grün* 'zielony' i *Linde* 'lipa'. WK

Piaski (39), wś, warsz., gm. Konstancin-Jeziorna, 5,5 km na pld.-wsch. od Konstancina-Jeziorny: *Piaski* 1783 MpPerMz; *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1839 MpKwat IV 4; *Piaski* 1887 SG VIII 49; *Piaski*, -ków, *piaskowski* 1971 UN 136, 23. UB

Piaski (39a), dziś *Piaski Duchowne* i *Piaski Królewskie*, dwie wsi, warsz., gm. Tułowice, 15 km na wsch. od Wyszogrodu: *Paski* 1282 KkM 23;

Peski 1285 KkM 26; *Piaski* 1420 HMil 125; *Pija*-*sskij* 1438 KkM 190; *Pyasky* 1477 SHGRw(Ep. 13, 102); *Piaski* (1507)1517 SHGRw(Kap. P. 50, 74); *Piaski* 1579 ŻDz XVI 143; z ... *Piaskami Biskupiemi* ... budy zwane *Piaski* 1789 Luraw 76; *Piaski* 1792 MpPerRw; *Piaski duchowne*, *Piaski Królewskie* 1827 Tabella II 84; *Piaski Duchowne*, P. *Królewskie* 1839 MpKwat III 3; *Piaski Duchowne*, *Piaski Królewskie* 1887 SG VIII 49; *Piaski Duchowne*, *Piaski Królewskie* 1921 Sk I 185; *Piaski Duchowne*, *Piaski -nych*, *Piaski Królewskie*, *Piask -kich* 1981 WUN II 714. — Pierwsze zapisy n. można czytać jako *Paszki*, *Peszki*, od im. *Paszek*, ale także jako *Piaski*, *Pieski* bez graficznego zaznaczenia miękkości, co w XIII w. możliwe. Człony odróżniające wskazują na dawny rodzaj własności, od przym. *biskupi*, *duchowny* i *królewski*. Odmiana *Piaski*, *Piask*, jak *nogi*, *nóg*, może dla odróżnienia od odmiany ap. *piaski*, *-ków*. UW

Piaski (39b), dziś *Kolonia-Piaski*, wś, włoc., gm. Lubraniec, 1,5 km na zach. od Lubrańca: *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1887 SG VIII 50; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 713; po zmianie: *Kolonia-Piaski*, *-nii -ów*, *piasecki* 2000 DzU nr 109, poz. 1163. AG

Piaski (39c), cz. Rypina, dawniej wś, włoc.: *Piaski* (1565) Biliński 221; *Piaski* 1784 MpPerPł; *Piasken* od. *Sanddorf*, wś 1789 Goldb II 181, 213; *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski*, wś i kol. 1887 SG VIII 52; *Piaski*, folw. 1933 SkBy 1266; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 713. — Nazwę przetłumaczono jako niem. *Sanddorf*. RP

Piaski (39d), wś zaginiona, leżała w par. Sitaniec, zamoj.: *Pyaski* 1502 Matr III nr 219; *Piaski* 1564 ŻDz XVIII/1, 198; *Pyasky* 1565 Luukr III 9. Lit.: CzChełm 186. BCz

Piaski (40), wś, ziel., gm. Świdnica, 10 km na pln.-wsch. od Nowogrodu Bobrzańskiego: *Kunzendorf* 1352, *Kunzendorf* 1391 SNGŚl X 25; *Kunzendorf*, Ober- 1787 Z VII 102; *Kunzendorf* 1845 K 335; *Kunzendorf* 1941 Wrzosek 28; *Kunzendorf* — *Piaski*, -ów, *piasecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piaski*, -ków 1981 WUN II 714. — Nazwa niem. *Kunzendorf*, od n. os. *Kunze* Gott 311 + *-dorf*; okresowo z członem od przym. *ober* 'górnny'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piaski*. Lit.: SNGŚl X 25. JCh

Piaski zob. *Bieleń*, *Bielice* (15), *Borzyczkowa* (1), *Budki Piaseckie*, *Franki-Piaski*, *Gorzewo-Piaski*, *Konopki-Piaski*, *Kościanki* (2), *Krzywki*,

Kruplin, Majków (2), Osiek Piaseczny, Piasek (1, 3, 6), Piasek Mały, Piaski Brzostowskie, Piaski Grójeckie, Piaski Kunowskie, Piaski Szlacheckie, Piaski Wielkie (1, 2), Piaski-Drużków, Piaski-Kolonia (1, 2), Piaskowiec (3), Samociążek, Tur (2), Włóki-Piaski, Wymysłów-Piaski

Piaski Bankowe zob. Piaski (33a)

Piaski Biskupie zob. Piaski (39a)

Piaski Brzostowskie, wś, tarnob., gm. Ćmielów, 8 km na pld.-wsch. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski* 1877 Zin II 38; *Piaski*, wś i folw. 1887 SG VIII 51; *Piaski*, wś 1921 Sk III 79; *Piaski Brzostowskie, -ków -kich*, *piaskowski* 1966 UN 27, 21. — Człon odróżniający od n. wsi *Brzostowa*. IN

Piaski Czerwone zob. Jaszczółtowo

Piaski Duchowne zob. Piaski (39a)

Piaski Grójeckie, os., dawniej wś, tarnob., gm. Ćmielów, 7 km na pld.-wsch. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Piaski*, os. 1887 SG VIII 51; *Piaski Grójeckie*, wś 1921 Sk III 78; *Piaski Grójeckie*, os. 1933 SkBy 1267; *Piaski Grójeckie, -ków -kich*, cz. wsi Grójec 1966 UN 27, 21; *Piaski Grójeckie, -ków -kich* 1981 WUN II 714. — Człon odróżniający od n. wsi *Grójec* (7). IN

Piaski Królewieckie zob. Piaski (10)

Piaski Królewskie zob. Piaski (39a)

Piaski Kunowskie, wś, kiel., gm. Kunów, 8 km na ptn.-zach. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Piaski* 1839 MpKwat IV 5; *Piaski* 1877 Zin II 37; *Piaski Kunowskie, -ków -kich, piasecki* 1966 UN 27, 32; *Piaski Kunowskie, -ków -kich* 1981 WUN II 714. — Człon odróżniający od n. mta *Kunów*. Lit.: KopKiel 78, 304. IN

Piaski Lasockie, wś, kiel., gm. Łopuszno, 18 km na ptn.-wsch. od Włoszczowy: *Piaski Lasockie, -ków -kich*, cz. wsi Lasocin 1966 UN 24, 32; *Piaski Lasockie, -ków -kich* 1981 WUN II 714. — Człon odróżniający od n. wsi *Lasocin*. Lit.: KopKiel 75. IN

Piaski Luterskie zob. Piaski (21a)

Piaski Małe, wś, szczec., gm. Stepnica, 13 km na pld.-zach. od Polic: *Sandhof* 1741 Froese 131; *Sandhof* 1789 MpGillyPom; Vw *Sandhof* 1827 MpUMbl 961; *Sandhof* — *Piaski Małe, -ków -tych, małopiasecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Piaski Małe* — *Sandhof*, os. 1951 Rosp 235; *Piaski Małe, -ków -tych* 1981 WUN II 714. — Dawna n. niem. od *Sand* 'piasek' i *Hof* 'dwór, zagroda'. Nazwę *Piaski Małe* wprowadzono urzędowo po 1945 r. BCz

Piaski Miłobędzkie, cz. wsi Piaski, dawniej wś, poc., gm. Sierpc: *Milobędzkie-piaski* 1895 SG VI 436; *Piaski Miłobędzkie* 1921 Sk I 167; *Piaski Miłobędzkie*, przys. 1967 SM 833; *Piaski Miłobędzkie, -ków -kich* 1981 WUN II 714. — Człon odróżniający od n. m. *Milobędzyn*. UW

Piaski Nobilium zob. Piaski Szlacheckie

Piaski Piastowskie zob. Piaski (24)

Piaski Pomorskie zob. Piaski (18)

Piaski Ruskie zob. Ruskie Piaski

Piaski Stare zob. Piaski (33a)

Piaski Szlacheckie, wś, zamoj., gm. Gorzków, 11 km na pld.-zach. od Krasnegostawu: *Piaski Nobilium* 1564 ŻDz XVIII/1, 195; *Pyasky* 1618, *Piaski Ziemnienske* 1637 CzChelm 186; *Piaski szlach.* 1786 MpPerLu; *Piaski* 1827 Tabella II 84; *Piaski Szlacheckie* 1887 SG VIII 52; *Piaski Szlacheckie* 1921 Sk IV 48; *Piaski Szlacheckie, Piask -kich* 1981 WUN II 714; gw. *piaski ślaxecké, piask -kix, piasecki*. — Człony odróżniające od przymiotników: pol. *szlachecki*, łac. *nobilis*, okresowo od *ziemiański*. Odmiana *Piaski, Piask*, jak *noği, nóg*, może dla odróżnienia od odmiany ap. *piaski, -ków*. Lit.: CzChelm 186. BCz

Piaski Wiąskie zob. Wiąskie Piaski

Piaski Wielkie (1), cz. Krakowa, dawniej wś: de *Pyassek* 1395 CdUC I 23; de *Pyasek* 1421 SHGKr (GZ 23, 40); de *parva et magna Pyassek, Pyassek*, villa cognominata *Pyassek Parva* sub parochia de *Magna Pyassek* sita 1470–80 DB II 7, 11; *Pyasky* 1490 ŻDz XV 448; *Pyasky* utraque 1529 LR 120; *Piaski* 1564 Lukrak II 88; *Piasek mały, Piasek wielki* 1581 ŻDz XIV 41; *Piasek Wielki, Piasek Mały* 1680 Rej 61; *Piasek* 1779–82 MpMieg; *Piaski*, wś 1787 Spis 328; *Piaski*, folw. 1789 SHGKrMat 220; *Piaski Wielkie*, wś 1887 SG VIII 53; *Piaski Wielkie*, wś 1933 SkBy 1267; *Piaski Wielkie, -ków -kich* 1963 UN 1, 11. — Dawna n. *Piasek*, wtórnie w l. mnogiej. Człony odróżniające od pol. *mały, wielki*, łac. *parvus, magnus*. *Piasek Mały* wchodził w skład *Piasków Wielkich*. Lit.: LKrak 111. IN

Piaski Wielkie (2), os., dawniej wś, szczec., gm. Wolin, 0,5 km na wsch. od Wolina: *Patzke* 1324 PU VI 203; *Patzię* 1789 MpGillyPom; *Paatzig* 1835 MpUMbl 771; *Paatzig* 1886 SG VII 804; *Paatzig* — *Piaski Wielkie, -ków -kich, wielkopiasecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Piaski Wielkie* — *Paatzig*, wś 1951 Rosp 235; *Piaski Wielkie, -ków -kich* 1981 WUN II 715. — Zniemczone zapisy *Patzke, Patzig, Paatzig* pozwalają na rekonstrukcję n. ja-

Piaski Wielkie

ko *Piasek* lub *Piaski*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Piaski Wielkie*. BCz

Piaski Wielkie zob. **Piasek Wielki**

Piaski Wyszynskie zob. **Piaski (21e)**

Piaski Ziemieńskie zob. **Piaski Szlacheckie**

Piaski-Drużków, wś, tarn., gm. Czchów, 18 km na pld.-wsch. od Brzeska: *Druszkow* (1308) XVII MPH IV 733; *Druskow* (1360)1480 ZDK I 82; *minor Druskow* 1417, *Druschkow* 1437 SHGKr I 605; *Druszkow* 1470–80 DB II 240; *Droskow* 1529 LR 66; *Druszkow* 1581 ŻDz XIV 141; *Druszkow* 1629 RPobKr 220; *Drużkow* 1673, *Druszkow* 1712 LKrak 87; *Piaski, Drużków, Druszkow* 1794 Ga Gg1, Ga II; *Piaski-Drużków* 1886 Bigo 144; *Piaski-Drużków*, wś 1887 SG VIII 53; *Piaski-Drużków* 1921 Sk XII 8; *Piaski-Drużków, -ków -kowa, piasecki* 1964 UN 3, 12. — Nazwa *Drużków*, od n. os. *Drużek (por. *Drużk SSNO* VII 48), z suf. *-ów*, zob. też *Drużków Pusty*. W XV w. n. z łac. członem od przym. *minor* 'mniejszy'. W XVIII w. pojawiła się n. *Piaski*, od XIX w. na pierwszym miejscu w n. zestawionej *Piaski-Drużków*. Lit.: SHGKr I 605–8; LKrak 87; PŚąd I 87–8. IN

Piaski-Kolonia (1), dziś *Kolonia Piaski*, wś, kiel., gm. Kunów, 8,5 km na pln.-zach. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Piaski* 1921 Sk III 50; *Piaski*, kol. 1933 SkBy 1265; *Piaski-Kolonia* 1952 UW 120; *Piaski-Kolonia, -ków -nii, piasecki* 1966 UN 27, 32; *Piaski-Kolonia, -ków -nii* 1981 WUN II 714; po zmianie: *Kolonia Piaski, -nii -ków, piaskowski*, wś 1996 MPol nr 79, poz. 713. — W n. zestawionej człon *Kolonia*, od ap. *kolonia*. Szyk obu członów zmienny. Lit.: KopKiel 75. IN

Piaski-Kolonia (2), dziś *Kolonia Piaski*, wś, rad., gm. Zakrzew, 12,5 km na pln.-zach. od Radomia: *Piaski*, wś 1933 SkBy 1265; *Piaski-Kolonia, -ków -nii, piaskowski* 1970 UN 31, 54; *Piaski-Kolonia, -ków -nii*, kol. 1981 WUN II 714; po zmianie: *Kolonia Piaski, -nii -ów, piasecki*, wś 2002 DzU nr 8, poz. 79. Lit.: KopRad 127. IN

Piaski-Królewiec zob. **Piaski (10)**

Piaski-Zarzecze zob. **Piaski (25a)**

Piaskowa, wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi łączyskiej, płoc.: *Paskowo, Pescowo* 1392 Łęcz II nr 45, 4366; *Piaskowa* 1399 Łęcz I nr 5775. — Nazwę można odczytać jako *Piaskowo, Pieskowo*, od przym. *piaskowy* (: *piasek*) lub od n. os. *Piasek* SSNO IV 223, z suf. *-owo, -owa*, lub *Paszkowo*, od n. os. *Paszek* (: *Paweł*), *Pieszkowo*, od n. os. *Pieszek* (: *Piotr*). Lit.: SHGŁęcz II 32. EB

Piaskowa zob. **Piaskowo (1)**

Piaskowa Góra, wś, łódz., gm. Aleksandrów Łódzki, 1,5 km na pld. od Aleksandrowa Łódzkiego: *Piaskowa góra* vel *Raszki góra* 1827 Tabella II 85; *Piaskowa góra* 1877 Zin II 39; *Piaskowa Góra*, kol. i os. karcz. 1887 SG VIII 56; *Piaskowa Góra*, kol. 1902 Przew II 59; *Piaskowa Góra*, wś 1921 Sk II 66; *Piaskowa Góra, -wej -ry* 1981 WUN II 715. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od przym. *piaskowy* (: *piasek*), człon drugi od ap. *góra*. Człon *Raszki* w n. obocznej od n. os. *Raszek* (: *Rastaw, Radostaw*) RymSEN II 340, w formie dopełniacza. EB

Piaskowice (1), wś, łódz., gm. Aleksandrów Łódzki, 3 km na pld.-zach. od Zgierza: *Pezkonicze* 1391 Łęcz II nr 3796; *Pesscouice* 1394, *Peskowice* 1399 Łęcz I nr 3324, 5805; *Pyeskowice* 1511–23 ŁLB II 386; *Pieskowicze* 1576 ŻDz XIII 63; *Piaskowice* 1827 Tabella II 85; *Pieskowice*, mylnie *Piaskowice* 1887 SG VIII 108; *Piaskowice* 1902 Przew II 59; *Piaskowice* 1921 Sk II 64; *Piaskowice, -wic* 1981 WUN II 715; gw. *piaskovíce, -víc, piaskoski*. — Dawniej n. *Pieszkowice* (także w formie zmazurzonej), od n. os. *Pieszek* (: *Piotr*) SSNO IV 242, z suf. *-owice*. Od XIX w. zmiana na *Piaskowice*, wskutek adideacji do ap. *piasek*. Lit.: SHGŁęcz II 31–2. EB

Piaskowice (2), wś, łódz., gm. Parzęczew, 4,5 km na zach. od Ozorkowa: *Pesscouice* 1394 Łęcz I nr 3242; *Pyeskowicze* 1396, *Pesconice* 1397, *Peskowicze* 1398, *Peskonice* 1399 Łęcz I nr 3856, 4113, 5457, 4548; *Pescouicze* (1401)1403, *Pyeskowicze* (1402)XV, *Pyesskowicze* 1414 KW VII 16, 96, 556; *Pyeskowice* 1511–23 ŁLB II 355; *Pieskowicze* 1576 ŻDz XIII 61; *Pieskowice* 1793 MpPerŁęcz; *Piaskowice* 1827 Tabella II 85; *Pieskowice*, mylnie *Piaskowice* 1887 SG VIII 108; *Piaskowice* 1902 Przew II 59; *Piaskowice* 1921 Sk II 54; *Piaskowice, -wic, piaskowicki* 1972 UN 43, 23. — Dawniej *Pieszkowice* zob. *Piaskowice (1)*. Lit.: SHGŁęcz II 31. EB

Piaskowice (3), wś, wałb., gm. Bystrzyca Kłodzka, 5 km na zach. od Bystrzycy Kłodzkiej: *Friedrichswaldt* 1731 CdSil XXXIV 23; *Friedrichsgrund* 1752 SNGŚl X 26; *Friedrichsgrund* 1789 Z IX 295; *Friedrichsgrund* 1845 K 139; *Friedrichsgrund* 1941 Wrzosek 25; *Friedrichsgrund* — *Piaskowice, -ic, piaskowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piaskowice, -wic* 1981 WUN II 715. — Dawna n. niem. *Friedrichswaldt* od n. os. *Friedrich* Gott

191 + *Wald* 'las', wtórnice + *Grund* 'ziemia'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piaskowice*. Lit.: SNGŚl X 26. JCh

Piaskowice zob. *Stara Wieś* (9a)

Piaskowiec zob. *Piaskowo* (1)

Piaskowiec (1), wś, elbl., gm. Ostaszewo, 11 km na ptn.-zach. od Nowego Dworu Gdańskiego: bez nazwy, część wsi wyodrębniona z Ostaszewa 1796–1802 MpSchröt IX; *Sand* 1930 Mp-100; *Sand* — *Piaskowiec*, -wca, *piaskowiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Piaskowiec*, przys. 1967 SM 834; *Piaskowiec*, -wca 1981 WUN II 715. — Nazwa niem. od ap. *Sand* 'piasek'. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Piaskowiec*. RP

Piaskowiec (2), os. notowana do 1967 r., okresowo wś, łódz., gm. Łódź (dzielnica Bałuty): *Piaskowiec*, kol. 1877 Zin II 39; *Piaskowiec* al. *Budy* 1887 SG VIII 57; *Piaskowiec*, wś 1921 Sk II 65; *Piaskowiec*, os. 1967 SM 834. — O n. *Budy* zob. *Budy* (1). EB

Piaskowiec (3), wś, olszt., gm. Korsze, 1,5 km na ptn.-zach. od Korsza: *Sandenberg* — *Piaski*, folw. 1946 Ley II 34; *Sandenberg* — *Piaskowiec*, -wca, *piaskowiecki* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Piaskowiec* — *Sandenberg*, os. 1951 Rosp 236; *Piaskowiec*, os. 1967 SM 834; *Piaskowiec*, -wca 1981 WUN II 715. — Nazwa niem. *Sandenberg* od *Sand* 'piasek', *sanden* 'posypywać piaskiem' + *Berg* 'góra'. RP

Piaskowo (1), os., dawniej wś, pozn., gm. Ostroróg, 1 km na pld.-wsch. od Ostroroga: de *Pascowo* 1388, *Paszcowo* 1389 Lek I nr 417, 590; *Paszkowo* 1389, *Paskowo* 1390 Lek I nr 589, 830; *Piaszcowo*, *Piaskowo* 1396 Lek I nr 2096, 2161; *Pyaskowo* 1403, *Pyasskowo* 1410 SHGPn III 642; de *Pyascowo* 1419 KW V 280; *Piascowo* 1421 Ua nr 325; *Pyaschcowo* (1422)1426 KW VIII 243; *Pyaskow* 1423 SHGPn III 642; *Pyaskowye* (1434) XV KW IX 387; *Pyasthowo* (!) (1435)1442 KW X 2; *Pyaskowo* des. 1510 SHGPn(ASK 3, 270v); villa *Pyaschkowo* 1510 NKs 222; *Piaskowa* 1563, *Piastowo* (!) 1577 SHGPn III 642; pread. *Piaskowo* 1580–81 ŻDz XII 23; *Piaskowo* Folw. 1789 PPozn (Tab 6, 151v); *Piaskowo*, folw. 1887 SG VIII 57; *Piaskowo*, -wa 1981 WUN II 715. — Pierwsze zapisy wskazują na n. *Paszkowo*, od n. os. *Paszek*, zob. wyżej. Wtórnice *Piaskowo*, może z adideacją do ap. *piasek* lub przym. *piaskowy*, por. też n. os. *Piasek* SSNO IV 223; n. z suf. -owo, okresowo -owa, także -ów i -owie. Lit.: SHGPn III 642–3; Nieckula, -ov- 154; PPozn 225. ZZ

Piaskowo (2), wś, pozn., gm. Szamotuły, 3 km na pld.-wsch. od Szamotuł: *Piaskowo*, folw. 1887 SG VIII 57; *Piaskowo* 1916 Koz III 22; *Piaskowo*, niem. *Sandhofen*, wś 1921 Sk X 86, 151; *Piaskowo*, -wa 1981 WUN II 715. — Nazwa niem. nadana administracyjnie w okresie zaborów. ZZ

Piasków, wś, rad., gm. Sienno, 13 km na pld.-zach. od Lipska: *Piasków*, kol. 1902 Przew II 59; *Piasków*, kol. 1933 SkBy 1267; *Piasków*, wś 1952 UW 112; *Piasków*, -kowa, *piaskowski* 1966 UN 26, 20. — Nazwa od ap. *piasek* lub nazw. *Piasek* RymSEN II 228, z suf. -ów. Lit.: KopRad 127. IN

Piasków zob. *Piaskowo* (1)

Piasnitz zob. *Piaśnica*

Piasno zob. *Piaszno*

Piasnutten zob. *Piasutno*

Piastenthal zob. *Piastowice* (1)

Piastoschin zob. *Piastoszyn*

Piastoszyn, wś, bydż., gm. Kęsowo, 10 km na ptn.-zach. od Tucholi: *Pessentyin*, *Pesschentyin* (1345)1400 UKT 27; dorfe ... *Pessentyin* (1345) 1400, *Pestoschin* (1345)1430, XVI PrUr III 645; *Pessentin* 1400, *Pessentyin* (1400) UKT 118, 128; *Pessentyin* 1438 GZ 104; *Pyastossino* 1511/12 VisitGn 336; *Wieś Piaseczno Miemiecka* (na marginesie: *Piastoszyn*), *Piastosin*, folw. 1565 Lupom 10, 24; *Piastoszino* 1570 ŻDz XXIII 203; *Piastoszini* 1570 Lumalb 119; *Piastoszini* 1615 LuPrus 308; *Piastoszyn* 1648 RP 184; *Petzetin*, *Piastoszyn* 1653 Font XI–XV 220, 230; *Piastoszyn* 1682 Font V 123; *Petztiin*, wś 1789 Goldb II 181; *Petztiin* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Petzlin* — *Piastoszyn* 1879 KętN 128; *Piastoszyn*, niem. *Petztiin* 1887 SG VIII 59; *Petztiin*, fr. auch *Piastotzin*, *Piastoschin* und *Piaseczno* 1912 Bär 90; *Piastoszyn* (*Petzlin* !) 1925 Krzep 89; *Piastoszyn* 1952 UW 58; *Piastoszyn*, -na 1981 WUN II 715. — Według Łuszczyńskiej dawniej n. **Pieścięcín(o)*, według Milewskiej *Pieszęcín lub *Pieścięcín, od n. os. *Pieścięta, por. *Pieścichi*, *Pieścicha* SSNO IV 245 lub od n. os. *Pieszęta, por. *Piech* (: *Piotr*) SSNO IV 226, z suf. -in. W XVI w. *Piastoszyn(o)*, od n. os. *Piastochi lub *Piastozza (: *Piast*, a może od początku warianty te funkcjonowały obocznie, por. zapis z 1345 r. *Pestoschin*). Lit.: Borek, -ьн- 178; Łuszczyńska, PMT V 68–9; Milewska, PMT XV 51. WK

Piastowice (1), wś, opol., gm. Lubsza, 4,5 km na ptn.-wsch. od Brzegu: *Piastenthal* 1783 Z I 104; *Piastenthal*, *Gross*, *Klein*- 1845 K 490; *Piastenthal* 1887 SG VIII 59; *Piastenthal*, *Piastów*

Piastowice

1941 Wrzosek 11; *Piastenthal* — *Piastowice*, -ic, *piastowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piastowice*, -wic 1981 WUN II 715. — Dawna n. hybrydowa, od n. os. *Piast* SSNO IV 224 (: stp. *piasta*) + *Thal* 'dolina', okresowo z członami od przym. *gross* 'wielki', *klein* 'mały'. Była to n. kolonii założonej w XVIII w. i upamiętniającej dynastię Piastów Śląskich. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piastowice*. Lit.: SNGŚI X 27; BorGŚI 244. JCh

Piastowice (2), wś, poznań., gm. Mieścisko, 6,5 km na pld.-zach. od Janowca Wielkopolskiego: *Springberg*, kol. 1846 KsP 531; *Springberg* 1875 WM II 44; *Skocza Góra*, niem. *Spriengberg* 1889 SG X 682; *Piastowice*, niem. *Springberg* 1921 Sk X 108, 151; *Piastowice* 1952 UW 84; *Piastowice*, -wic 1981 WUN II 715; gw. *pastovíce*, -víc, *pastovickí*. — Dawna n. niem. *Springberg*, od *Spring* 'źródło' + *Berg* 'góra'. Błędne tłumaczenie n. niem. ma postać *Skocza Góra*, wynikające ze skojarzenia członu *Spring* ze *springen* 'skakać', por. też nazw. *Spring* Snazw VIII 603. Nazwa *Piastowice* zaproponowana przez Kozierowskiego, od im. legendarnego *Piasta*, z suf. -ice. Lit.: CzNiem 95; Koz V 613. ZZ

Piastowo (1), wś, bydż., gm. Gąsawa, 10 km na pld.-zach. od Barcina: *Piastowo* 1902 MycPn 229; *Piastowo* 1921 Sk X 127; *Piastowo*, -wa, *piastowski* 1971 UN 192, 19. — Nazwa od n. os. *Piast*, z suf. -owo. ZZ

Piastowo (2), wś, eibl., gm. Milejewo, 8 km na pln.-wsch. od Elbląga: [Königshagen] (1320)XV PrUr II 196; *Koenigshagen* od. *Kinkenhausen*, wś 1789 Goldb II 104; *Königshagen* 1796–1802 MpSchröt X; *Koenigshagen*, pierwotnie *Kunekenhayn* 1883 SG IV 244; *Königshagen* — *Piastowo*, -a, *piastowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Piastowo* 1952 UW 189; *Piastowo*, -wa 1981 WUN II 716. — Według SG wieś istniała już w 1300 r. i nosiła niem. n. *Königshagen*, por. zapis *Kunekenhayn*, od niem. n. os. *Kunke* (< *Chuo*)*nnrad*), ta od *kiihn* 'odważny; mądry, doświadczony' (por. też *König*, stwniem. *kunig*, śrwniem. *kiinic*, *kiinec* Gott 298, 310), z drugim członem *Hain* 'zarośla, gaj' Gott 231, wymienionym na *Hagen* 'osiek' (por. uwagi Górnowicza do n. *Grünenhain*). Nazwa *Piastowo* nadana urzędowo po 1945 r. Lit.: Kerstan, Geschichte des Landkreises Elbing, 1925, 340, 388. WK

Piastowo (3), cz. wsi Zygmuntovo, dawniej wś, koniń., gm. Skulsk: *Piastowo*, wś 1921 Sk I 104; *Piastowo* 1952 UW 46; *Piastowo*, -wa, *piastow-*

ski, wś 1971 UN 182, 30; *Piastowo*, -wa 1981 WUN II 716. — Nazwa od n. os. *Piast*, z suf. -owo. AG

Piastowo (4), dziś *Stare Piastowo* i *Nowe Piastowo*, dwie wsi, płoc., gm. Sierpc, 5 km na pld.-zach. od Sierpca: *Pyastowo* 1434 SHGPi 230; in *Piasthova* 1497 Matr II nr 1096; *Piastowo* 1578 ŻDz XVI 38; *Piastowo* 1784 MpPerPi; *Piastowo* 1827 Tabella II 85; *Piastowo* 1887 SG VIII 59; *Piastowo* 1921 Sk I 167; *Piastowo*, *Piastowo Nowe* 1952 UW 36; *Stare Piastowo*, -rego -wa, *Nowe Piastowo*, -wego -wa 1982, 1981 WUN III 317, II 574. — Człony odróżniające od przym. *stary*, *nowy*. Lit.: SHGPi 230. UW

Piastowo (5), wś, przem., gm. Lubaczów, 6 km na wsch. od Lubaczowa: *Piastowo*, -wa, *piastowski*, wś 1966 UN 63, 6; *Piastowo*, przys. 1967 SM 834; *Piastowo*, -wa 1981 WUN II 716. Lit.: CzChełm 186. BCZ

Piastowo zob. **Piastów** (1), **Wilczęta**

Piastowo Nowe zob. **Piastowo** (4)

Piastowskie-Piaski zob. **Piaski** (24)

Piastów (1), wś, ostroł., gm. Krzynowłoga Mała, 12 km na pld.-zach. od Chorzel: *Crayewice* 1427 MkM I nr 469; *Crayewo* (1441)1456 SHGMz (MK 3, 252v); *Crayewo Payki* 1512 SHGMz(C 53, 96v); *Krajewo Bohusze Paiki* 1567 ŻDz XVI 344; *Pajki Mostowe* 1781 ZPrzasn 122; *Payki* 1783–84 RejKor 579; *Payki* 1827 Tabella II 81; *Payki* 1839 MpKwat IV 1; *Pajki* 1886 SG VII 818; *Pajki* 1902 Przew II 48; *Piastów* 1921 Sk I 131; *Piastowo* 1952 UW 31; *Piastów*, -towa, *piastowski* 1972 UN 140, 27. — Dawniej n. *Krajewice*, *Krajewo*, zob. *Krajewo-Wierciochy*. W XVI w. *Krajewo-Bohusze* i *Krajewo-Pajki*, drugie człony od n. os. *Bohusz* SSNO I 202 i *Pajka* (: *paj* 'część, dział', *paja* 'pysk, gęba') RymSEN II 198, w l. mnogiej. W XVIII–XIX w. funkcjonowała n. *Pajki*, też *Pajki Mostowe*; człon odróżniający od przym. *mostowy* (: *most*). W XX w. n. zmieniono na *Piastów*. UB

Piastów (1a), cz. Piechowic, dawniej wś, jcl.: *Keiserswalde* (1371) K 264; *Keiserswalde* 1668, *Keiserswaldau* 1687 J IV 45, 294; *Kaiserswaldau* 1786 Z VI 375; *Kaiserswaldau*, wś 1845 K 264; *Kaiserswaldau* 1882 SG III 670; *Kaiserswaldau* 1941 Wrzosek 32; *Kaiserswaldau* — *Piastów*, -owa, *piastowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piastów*, -towa 1981 WUN II 716. — Dawna n. niem. *Keiserswalde*, od ap. *Kaiser* 'cesarz' + *Wald* 'las', wtórnie z członem -au. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piastów*. Lit.: SNGŚI X 28; SGTS I 76–77. JCh

Piastów (2), wś, rad., gm. Jedlińsk, 10 km na płn.-zach. od Radomia: *Piastow* 1395 KMłp IV 50; *Pasthow* 1397 ZDM I 278; *Pastow* 1411, *Pasthow* 1414 Sand nr 513, 623; *Pyascthow*, *Pyascthow* 1470–80 DB I 308, II 534; *Pyasthow* 1508 ŻDz XV 471; *Pyasthow*, *Pyastow* 1529 LR 390, 405; *Pyastow* 1564–65 Lusand 187; *Pyasthow* 1569 ŻDz XIV 302; *Piastow* 1787 Spis 410; *Piastów* 1827 Tabella II 85; *Piastów* 1887 SG VIII 59; *Piastów* 1921 Sk III 117; *Piastów*, *-towa*, *piastowski* 1970 UN 31, 54. — Nazwa od n. os. *Piast*, z suf. *-ów*. Lit.: KSand 150; NaISand 137–8; KopRad 331; Nieckula, *-ov*- 154. IN

Piastów (3), wś, siedl., gm. Żelechów, 7 km na zach. od Żelechowa: *Piastów* 1921 Sk IV 28; *Piastów* 1933 SkBy 1268; *Piastów*, *-towa*, *piastowski* 1971 UN 124, 25; *Piastów*, *-towa* 1981 WUN II 716. IN

Piastów (4), mto, warsz.: *Utrata* 1783 MpPerMz; *Utrata* 1827 Tabella II 252; *Utrata*, karcz. 1839 MpKwat IV 3; *Utrata*, os. 1892 SG XII 863; *Piastów*, kol. 1933 SkBy 1268; *Piastów*, mto 1967 SM 834; *Piastów*, *-towa* 1981 WUN II 716. — Dawniej n. *Utrata*; o charakterze żartobliwym; często tak określano karczmy. W 1926 r. kol. *Utrata* została przemianowana na *Piastów*, od n. os. *Piast*, z suf. *-ów*. W 1952 r. *Piastów* uzyskał prawa miejskie. Lit.: RospSEMIG 286; RymNmiast 182–3; Miasta polskie w tysiącleciu II 498. UB

Piasty, dziś *Piasty Małe*, wś, i *Piasty Wielkie*, os., dawniej wś, olszt., gm. Górowo Iławeckie, 3 km na wsch. od Górowa Iławeckiego: *Paistio* 1411/19, *Paistio* 1423 Ger 117; *Grose Paistio* 1437, *Cleyne Paistio*, *Große Paistio* 1437 GZ 39, 43; *Baystenn* 1584/85, 1599–1600, 1624–25 HAPr V 76; *Peisten* 1755 MpEnd; *Groß Pehesten* (auch *Peisten*), wś, Kl. *Pehesten*, folw. 1785 Goldb I 157; *Gr.*, Kl. *Pehesten* 1796–1802 MpSchröt XI; *Gr. Peisten* od. *Pehesten*, wś, Kl. *Peisten*, folw. 1820 Wald 106, 103; *Peisten Gross* al. *Pehesten* 1886 SG VII 934; *Klein Peisten* — *Pajstno Małe*, dw., *Gross Peisten* — *Pajstno Wielkie*, wś 1946 Ley I 26; *Gross Peisten* — *Piasty Wielkie*, *-ów -kich*, *wielkopiaستowski*, *Klein Peisten* — *Piasty Małe*, *-ów -ych*, *matopiaستowski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Piasty Małe*, *-tów -lych*, *Piasty Wielkie*, *-tów -kich* 1981 WUN II 716. — Nazwa prus. *Peistij-a lub *Paistij-a, od **peist-*, **paist-*, por. lit. *piestà*, lot. *piesta* 'tłuczek, stępor; wydrążony koniec pnia, który służy do ubijania kaszy', z suf. *-ij-*, por. n. m.

Paysteyn. Nazwa zniemczona jako *Peisten*, *Pehesten*; od XVIII w. z niem. członami *Gross*, *Klein*, pol. kalki *Wielkie*, *Małe*. Nazwę spolonizowano jako *Pajstno*, po 1945 r. ustalono n. *Piasty*. Lit.: Ger 112, 117; Biolik, HE VIII 49; PrzybBalt 208; Blaziené II 138. RP

Piasutno, wś, olszt., gm. Świętajno, 15 km na płn.-wsch. od Szczytna: [*Piasutno*] (1678) Szczytno 126; *Piassutten* 1789 Goldb I 160; *Piasutten* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Piasutten* — *Piasutno* 1879 KętN 216; *Piasutno*, niem. *Piasutten* 1887 SG VIII 60; *Piasutno* — *Seewalde* 1938, *Piasutten* 1941 Choj 120; *Seewalde* — *Piasutno*, *-a*, *piasuciński* 1947 MPol XXV nr 111; *Piasutno*, *-na* 1981 WUN II 716; gw. *pśasutno*, *-tna*, *pśasucke* (pole). — Nazwa od n. jez. noszącego tę samą nazwę, por.: *Piasuden gros* 1595, *Piassutter* See 1922, *Piasutno* 1925 Ley II 332, też *Piasuden klein* 1595, dziś *Nożyce* Ley II 350. Podstawa n. jest niejasna (może od ap. *piasek*), z suf. może prus. *-ut* (lub *-ad > -ud*) Ger 258, 247. W 1938 r. urzędowo nadano n. niem. *Seewalde*. Po 1945 r. ustalono n. *Piasutno*, zaproponowaną w XIX w. przez Kętrzyńskiego. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 126–7. RP

Piasutno zob. **Piasutno Żelazne**

Piasutno Żelazne, wś, łomż., gm. Zbójna, 7 km na płn. od Nowogrodu: *Piasutno* 1783 MpPerMz; *Piasutno* 1827 Tabella II 85; *Piasutno Żelazna* 1839 MpKwat V 2; *Piasutno* 1887 SG VIII 60; *Piasutno Żelazne* 1921 Sk V 44; *Piasutno Żelazne*, *-na -nego* 1981 WUN II 716. — Człon *Piasutno* zapewne ponowiony z n. wsi *Piasutno* (zob.); człon odróżniający od przym. *żelazny*, por. też n. lasu *Żelazna* 1895 SG XIV 763. UB

Piasutno-Ludwy, wś notowana do 1967 r., pow. kolneński, gr. Zabiele, łomż., 3,5 km na płn. od Nowogrodu: *Ludwa* 1839 MpKwat V 2; *Ludwy* 1881 SG II 566; *Piasutno-Ludwy* 1921 Sk V 44; *Piasutno-Ludwy* 1967 SM 834. — Nazwa od nazw. *Ludwa* (: *Ludwik*) RymSEN II 27, w l. mnogiej. O członie *Piasutno* zob. wyżej. UB

Piasutten zob. **Piasutno**

Piaszczyce, wś, piotr., gm. Gomunice, 8 km na płn.-wsch. od Radomska: *Piastczicze* 1393, *Panstczicze* 1399 SHGŁęc II 32; *Pyaszczicze* 1511 ŻDz XIII 203; *Pyaszczicze* 1511–23 ŁLB I 495; *Piaszczicze* 1552 ŻDz XIII 272; *Piaszczyce* 1791 MpPerSd; *Piaszczyce* 1827 Tabella II 85; *Piaszczyce* 1887 SG VIII 60; *Piaszczyce* 1921 Sk II 84;

Piaszczyna

Piaszczyce, -czyc, *piaszczycki* 1972 UN 48, 41. — Początkowo n. *Piąstczyce*, od n. os. *Piąstka* SSNO IV 224 (: *piąstka*), z suf. -ice. Od XVI w. n. *Piaszczyce*, z adideacją do *piasek*. Lit.: SHG-Łęcz II 32. EB

Piaszczyna, wś, słup., gm. Miastko, 13 km na wsch. od Miastka: *Reinwasser* po 1558 KrRum 167; *Reinwasser* 1618 MpLub; *Reinwasser* 1789 MpGillyPom; *Reinwasser* 1888 SG IX 599; *Reinwasser* — *Piaszczyna*, -ny, *piaszczyński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piaszczyna*, -ny 1981 WUN II 716. — Dawna n. niem. od *rein* 'czysty' i *Wasser* 'woda'. Wieś leży w pobliżu kilku jezior oraz źródła Wieprzy i Brdy. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Piaszczyna*. BCz

Piaszno, wś, słup., gm. Tuchomie, 12 km na płd.-zach. od Bytowa: *Frantzwalde* 1628, *Pyaschen* al. *Piasno* 1637 PMT IX 23, 49; *Francwald* alias *Piasno* 1638 Font XLVI 25; *Piaschen* 1658 PMT IX 49; *Piasno* 1749 Font XVI 288; *Pyaschen* 1789 MpGillyPom; *Piaszno*, *Piasno*, niem. *Pyaschen* 1887 SG VIII 60; *Franzwalde* (*Pyaschen*) — *Piaszno*, -na, *piaszeński* 1947 MPol XXV nr 111; *Piaszno*, -na 1981 WUN II 716; gw. kasz. *p'ōšno*, *pjōšno* PMT IX 49. — Nazwa niem. *Franzwalde*, od im. *Franz* + *Wald* 'las', spolonizowana jako *Franzwald*. Nazwa słow. ponowiona z n. jez. *Piaszno*, por.: *Piasno* 1638 Font XLVI 36, a to od ap. *piachi*, z suf. -no. Niemcy adaptowali n. jako *Pyaschen*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Piaszno*. Lit.: Surma, PMT IX 23, 49; Borek, -yn- 179. BCz

Piaśnica, dziś *Mała Piaśnica* i *Wielka Piaśnica*, dwie wsi, gdań., gm. Puck, 10 km na płn.-zach. od Wejherowa: *Pesnijczam*, *Pesnycza* (1323)1342 CdP II 680; versus *Pesnitzam*, *Pesnitza* 1333, versus *Pesliczam*, *Pesnicza* 1342 PrUr II 524, III 364; *Piasnicza*, wsi *Piasnicze* 1627 Font XXXIX 16; *Piasnice* 1659 MpLangau; *Piaśnica Wielka* i *Mała* 1664 Font XXXII 122; *Piaśnica Wielka* i *Mała* 1678 Font XXXIX 64; *Piaśnica* 1710 SIOc IX 454; Gr. u. Kl. *Piasnitz*, wś 1789 Goldb II 181; Gr. Kl. *Piasnitz* 1796–1802 MpSchröt IV; Gr. Kl. *Piasnitz* — W. M. *Piaśnica* 1879 KętN 45; *Piaśnica Wielka* i *Mała*, niem. *Gross, Klein Piasnitz* 1887 SG VIII 58; *Wielka* i *Mała Piaśnica* 1928 Pelp 514; *Mała Piaśnica*, -tej-cy, *Wielka Piaśnica*, -kiej -cy 1981, 1982 WUN II 393, III 541; gw. *piōšnica*, -ý, *všeljō*, *mōlō piōšnica*, *piōšnicē*. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Piestnica, dziś *Piaśnica*, por.: *Piasnicza* 1219 SIOc IX 454, *Pestnitza* 1235

Perl 42. Hydronim, z suf. -nica, według LorSNH i Tredera od bazy **pšst-* 'tłuk, tłuczek, piasta koła' (Borek, -yn- 177), por. zapis: przy Jezierze *Pyastno* (1354)1688 PMT III 134. Według Rzetelskiej-Feleszko podstawa od słow. *pšstьkь, pol. *piach*, *piasek*. Lit.: LorSNH 84; Treder, PMT III 52, 64, 88, 134; Kozierowski, SIOc IX 454; Górniewicz, -ica 74; Górniewicz Onom XX 71–2; Rzetelska-Feleszko, HE II 80. WK

Piatkowa zob. **Piątkowa** (2)

Piatywołoki zob. **Pięciwołoki**

Piącibudy zob. **Piącibuki**

Piącibuk zob. **Piącibuki**

Piącibuki, os. zaginiona, leżała koło Rogoźna, pil.: z [*Pięćbuków*] 1454 RHist X 19; *Pyanczbukow* 1471, *Pyaczbuky* 1496, *Pyaczybuki* 1500, *Pyanczbuk* 1508, *Pyanczibuky* 1509 SHGPn III 644; *Piaczibuki* i 1557 NKs 218; *Piānczibuki* des. 1563 SHG-Pn III 644; *Buki* 1564–65 Luwlkp I 249; *Piaczypiedz* 1577 SHGPn III 644; *Piącibudy* 1580 ŻDz XII 29. — Nazwa od zestawienia *pięć buków*. W XVI w. też *Buki*. Zapis *Pięcipiedz* niejasny. Człon *buk* zastąpiony został przez ap. *budy* w wyniku reinterpretacji semantycznej. Lit.: SHGPn III 644; PPozn 227–8; BańMorf 27. ZZ

Piączyn (1), wś, płoc., gm. Staroźreby, 17 km na płd.-zach. od Płońska: *Pyanczino* 1435 SHGPł 230; *Pyancyno* 1531 SHGPł 230; *Piączynno* 1578 ŻDz XVI 26; *Piączynno* 1783–84 RejKor 414; *Piączynno* 1827 Tabella II 85; *Piączynno* 1887 SG VIII 63; *Piączyn*, -na 1981 WUN II 716. — Nazwa od n. os. *Pięczka* (: *Piotr*) SSNO IV 249, z suf. -ino, -in (z uproszczeniem -czcz- > -cz-). Możliwa dawna n. *Pianczynno*, od n. os. *Pianka* (: *pianka*) RymSEN II 228. Lit.: SHGPł 230. UW

Piączyn (2), cz. wsi Gilino, dawniej wś, płoc., gm. Bielsk: *Piączynno*, wś 1887 SG VIII 63; *Piączynno*, folw. 1921 Sk I 110; *Piączynno*, folw. 1933 SkBy 1268; *Piączyn*, -na 1981 WUN II 716. UW

Piączynno zob. **Grzybowo** (6d), **Piączyn** (1, 2)

Piącibuków zob. **Piącibuki**

Piąstczyce zob. **Piaszczyce**

Piąstniki, wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi sieradzkiej: *Panstky* 1386 SHGŁęcz II 33; *Panstnikiy* 1400 Koz VII 13. — Początkowo n. *Piąstki*, od n. os. *Piąstka* SSNO IV 224 (: *piąstka*), w l. mnogiej; następnie n. *Piąstniki*, rozszerzona za pomocą suf. -niki. Lit.: SHGŁęcz II 33. EB

Piąszyce, folw. zaginiony, położony zapewne między Gostyniem a Dusiną, leszcz.: *Posice* ...

omnes ville (1337)1729 KW II 498; in allodio suo Duschina alias *Pauszicze*, *Pandzicze* 1426; *Pyanschicze* alias *Dusschna* 1428 KW IX 16, 17, 140; *Panschicze* alias *Dusschna* 1428 SHGPn I 429; ze wsi *Pyanschicze* alias *Dusina* 1428 NDz II 413. — Nazwa od n. os. *Piąch lub *Piąsz (: *Piątek* SSNO IV 224), z suf. *-ice*. Możliwa też pierwotna forma n. *Peszycze*, zob. *Dusina*. Lit.: SHGPn I 429, III 644. ZZ

Piątak, wś, biał., gm. Suchowola, 9 km na pld.-wsch. od Suchowoli: *Piątak* 1921 Sk V 78; *Piątak*, *-ka* 1981 WUN II 716. — Nazwa od ap. gw. *piątak* 'pieniądz o wartości pięciu najdrobniejszych monet, np. pięciogroszowy; gatunek miodu' SGPKar IV 84; por. też nazw. *Piątak* Rym-SEN II 229. EB

Piąteczne Grzybowo zob. **Grzybowo** (6d)

Piątek (1), dziś **Piątek Wielki**, **Piątek Mały**, **Piątek Mały-Kolonia**, trzy wsi, kal., gm. Stawiszyn, 3 i 2,5 km na pld.-zach. oraz 5 km na pld. od Stawiszyna: de *Punthec* (1308)1599, de *Pantek* 1330 KW II 259, 442; de *Pantek* 1411 Koz V 144; de *Pyantek* 1417, de *Minori Pyantek* 1421 RWIkp IV nr 550, 824; W. *Pyantek* 1462 SHGKI(PG 6, 130v); *Minori Pyathek* 1497 Bob nr 403; *maiori Pyathek* ... villae *Pyathek* ... *minori Pyathek* 1511–23 ŁLB II 75; *Piątek*, *Piątek minor* 1579 ŻDz XII 124; *Piątek major* 1618–20 PKal 87; *Piątek minus* 1674 MKI(ASK 74, 139); od granicy wsi *Wielkiego Piątku* 1789 MKI(ASK 108, 39); *Piątek wielki*, *Piątek mały* 1827 Tabella II 85; *Piątek Wielki*, *Piątek Mały*, dwie wsi 1887 SG VIII 64, 65; *Piątek Wielki*, *Piątek Mały*, dwie wsi 1921 Sk II 12, 18; *Piątek Wielki*, wś, *Piątek Mały*, wś, *Piątek Mały*, kol. 1952 UW 67, 68; *Piątek Wielki*, *-tku* *-kiego*, *Piątek Mały*, *-tku* *-łego*, *Piątek Mały-Kolonia*, *-tku* *-łego* *-nii*, *piątkowski* 1971 UN 80, 15, 14. — Nazwa od ap. *piątek* 'dzień tygodnia, w którym odbywały się targi'; n. z członami odróżniającymi od przym. *wielki*, *mały* (łac. *maior*, *minor*) i ap. o charakterze osadniczym *kolonia*. ZZ

Piątek (2), wś, dawniej mto, płóc., gm. Piątek, 18 km na ptn.-wsch. od Ozorkowa: *Piantek* 1241 KMaz 410; *Pantk* (1247)XIV KMaz 471; *Pantek* 1302 KW II 214; *Pantheck* (1339)1511/12 VisitGn 198; *Pątek* 1385, *Pantec* 1386 Łęcz I nr 2, 98, 115; *Pantheck*, *Pyantek* 1388 Łęcz I nr 831, 990; *Pyótek* 1398 Łęcz II nr 5884; *Pyathek*, *Phyanthek* 1511/12 VisitGn 52, 199; *Pyanthek* 1511–23 ŁLB II 418; *Piątek* 1552, *Piątek*, *Piathek* 1576 ŻDz XIII

155, 56, 115, 121; *Piątek* 1793 MpPerŁęcz; *Piątek* 1827 Tabella II 85; *Piątek*, os. m., przed 1867 r. mko 1887 SG VIII 63; *Piątek*, os. m. 1933 SkBy 1258; *Piątek*, *-tku*, *piątkowski* 1972 UN II 43, 28; gw. *piuntek*, *-ku*, *piuntkoski*. — W zapisie gw. nazwy zwięźlenie przed n. Lit.: RospSEMIG 286–7; Rym-Miast 183. EB

Piątek Mały zob. **Piątek** (1)

Piątek Wielki zob. **Brzezina** (2), **Piątek** (1)

Piątek Mały-Kolonia zob. **Piątek** (1)

Piątki (1), wś, olszt., gm. Nidzica, 2 km na pld. od Nidzicy: *Freitagsdorf* 1412, 1498 KętŁ 342; *Ffreytagisdorff* 1437 GZ 85; *Ffreytagisdorff* 1437/38, *Freitagsdorf* 1498 Döhr 47, 81; *Piontken* 1789 Goldb I 162; *Piontken* 1796–1802 MpSchröt XXIII; *Piontken* 1820 Wald 219; *Pierdein* (!) 1839 MpKwat IV 1; *Piontken* — *Piątki* 1879 KętN 190; *Piątki* al. *Freitagsdorf* 1887 SG VIII 66; *Piątki* (*Piontken*) 1925 Krzep 89; *Piątki* — *Freidorf* 1932, *Piontken* 1941 Choj 120; *Freidorf* — *Piątki*, *-tek*, *piątecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piątki*, *-tek* 1981 WUN II 716. — Nazwa niem. *Freitagsdorf* od n. os. *Freitag* Gott 190 lub ap. *Freitag* 'piątek' + *Dorf* 'wieś'. Zapewne między XV–XVIII w. n. spolonizowano, tłumacząc człon *Freitag*– jako *Piątki* (l. mnoga), a tę formę zmienczono jako *Piontken*. W 1932 r. urzędowo wprowadzono n. niem. *Freidorf*. RP

Piątki (2), wś, włóc., gm. Lipno, 7 km na pld.-wsch. od Lipna: *Piątki* 1839 MpKwat II 2; *Piątki* 1887 SG VIII 65; *Piątki*, wś 1902 Przew II 59; *Piątki*, kol. 1921 Sk I 65; *Piątki*, wś 1967 SM 835; *Piątki*, *-ków* 1981 WUN II 717. — Nazwa od n. os. *Piątek* SSNO IV 224 lub od ap. *piątek* 'dzień tygodnia, w którym odbywały się targi', w l. mnogiej. EB

Piątki zob. **Bukowiec** (5)

Piątkowa (1), wś, nowosąd., gm. Chełmiec, 4 km na ptn.-wsch. od Nowego Sącza: *Penthcow* (1288) KŹn 71, fals. (tu?); *Panthcowa* (1412) ZDM V 125; *Panthkowa* (1435) ZDM VIII 4; *Pyanthkowa* 1448 ZDK II 566; *Pyątkowa* (1448)1574 ZDM III 251; *Pyathkowa* 1470–80 DB I 561; *Pyathkova*, *Pyathkowa*, *Pyothkova*, *Pyathkowa Wolya* 1529 LR 42, 44, 287, 319; *Piątkowa* 1564 Lukrak I 153; *Piathkowa* 1568 SHGKr(CastrSand 1218); *Piąthkowa* 1581 ŻDz XIV 127; *Piątkowa* 1629 RPobKr 194; *Piątkowa* 1794 Ga Gg1; *Piątkowa* 1886 Bigo 144; *Piątkowa* 1887 SG VIII 66; *Piątkowa* 1921 Sk XII 25; *Piątkowa*, *-wej*, *piątkowski* 1964 UN 9,

Piątkowa

111; gw. *põŋtkovã*, -y, *põŋtkoski*. — Nazwa od n. os. *Piątek* SSNO IV 224, z suf. -owa. W XVI w. też n. w formie zestawionej *Piątkowa Wola*; człon drugi od ap. *wola*. Lit.: PSąd I 88; Nieckula, -ov-154. IN

Piątkowa (2), wś, przem., gm. Dubiecko, 11 km na pld.-wsch. od Dynowa: *Panthkowa* 1458 AGZ XI nr 3441; *Pyathkowa* 1484, *Pyythkovo* 1487 AGZ XVI nr 1647, 1807; *Pyathkowa* 1491 SHGSk III 28; *Piątkowa* 1589 ŻDz XVIII/1, 48; *Piątkowa* 1678 AGZ XXII 39; *Piątkowa* 1794 Ga Gg1; *P'at-kowa* (!) 1851 Sch 126; *Piątkowa* al. *Piątkowa Ruska*, rusk. *Piatkova* 1887 SG VIII 66; *Piątkowa*, -wej, *piątkowski* 1966 UN 67, 54; gw. *põntkova*, -vy, *põntkofski*. — Nazwa od n. os. *Piątek*, ukr. *P'atko* MakSk 123, z suf. -owa, okresowo -owo. W XIX w. odnotowany wariant w formie n. zestawionej, z członem dyferencyjnym od przym. *ruski* dla odróżnienia od wsi *Piątkowa* w gm. Błażowa. Wieś leży w strefie osadniczej z przewagą ludności ruskiej. Gwarowy dopełniacz -vy jest efektem ściągnięcia *ej > ej > yj-y*. Lit.: SHGSk III 28; MakSk 123; RiegSan 121. BCz

Piątkowa (3), wś, rzesz., gm. Błażowa, 9 km na pln.-zach. od Dynowa: *Piątkowa* (1432)1634 ZDM V 336; *Pyanthkowa* 1441, *Pyanthcowawola* 1444 AGZ XI nr 1372, 1817; *Pyathkowa* 1476 AGZ XVI nr 1139; *Piątkowa* 1515 ŻDz XVIII/1, 149; *Piątkowa* 1678 AGZ XXII 39; wsi *Piontkowy* 1787 MJ 19, II, 113(1), 228; *Piątkowa* 1887 SG VIII 66; *Piątkowa*, -wej, *piątkowski* 1966 UN 70, 9; gw. *põntkova*, -vy, *põntkofski*. — W XV w. n. w formie zestawienia *Piątkowa Wola*; człon drugi od ap. *wola*. Lit.: SHGSk III 28–9; MakSk 123–4; RiegSan 121. BCz

Piątkowa Ruska zob. **Piątkowa (2)**

Piątkowa Wola zob. **Piątkowa (1, 3)**

Piątkowice, wś, opol., gm. Łambinowice, 10 km na pln.-zach. od Korfantowa: *Penthkovitz* ok. 1300 CdSil XIV 29; *Rothenhauss* 1743 SNGŚl X 29; *Rothhaus* 1784 Z III 372; *Rothhaus* 1845 K 559; *Rothaus* 1941 Wrzosek 45; *Rothhaus* — *Piątkowice*, -ic, *piątkowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piątkowice*, -wic 1981 WUN II 717. — Nazwa od n. os. *Piątek* SSNO IV 224, z suf. -owice, od dawany w pisowni niem. -ovitz. Nazwa niem. *Rothenhauss*, wtórnie *Rothhaus*, od przym. *rot* 'czerwony' + *Haus* 'dom'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piątkowice*. Lit.: SNGŚl X 29; BorGŚl 179. JCh

Piątkowice zob. **Piątkowiec**

Piątkowiec, wś, tarn., gm. Wadowice Górne, 9,5 km na pld.-zach. od Mielca: *Piątkowice* 1578 ŻDz XIV 204; *Piątkowice* 1595 ASąd IX 163; *Piątkowice* 1662 ŻDz XV 56a; *Piątkowice* 1794 Ga Gg1; *Piontkowiec* 1886 Bigo 145; *Piątkowice* 1887 SG VIII 66; *Piątkowice* 1921 Sk XII 21; *Piątkowiec* 1933 SkBy 1269; *Piątkowiec*, -wca, *piątkowski* 1966 UN 65, 98. — Nazwa od n. os. *Piątek* z suf. -owice, od XIX w. -owiec. Lit.: OPilz 80. IN

Piątkowisko, wś, łódz., gm. Pabianice, 4 km na pln.-zach. od Pabianic: *putcouisce ... putconisce ... Putconisce* (1286)XV Kkk I 88; *Pantkousisch*, *Panthkousisch*, *Pantkousische* (1297)XV Kkk I 102, 103; *Pyanthkowysczye* 1470–80 DB I 281; *Piątkowisko* 1511 ŻDz XIII 191; *Pyathkowysko* 1511–23 LLB I 377; *Piątkowisko* 1552 ŻDz XIII 237; *Piątkowisko* 1827 Tabella II 85; *Piątkowisko* 1887 SG VIII 66; *Piątkowisko* 1921 Sk II 44; *Piątkowisko*, -ka 1981 WUN II 717; gw. *põntkovisko*, -ska, *põntkoski*. — Nazwa od ap. *piątek*, por. też przym. *piątkowy*, początkowo z suf. -(ow)iszcz, następnie -(ow)isko. Według Barucha n. określała wieś składającą się z 5 osiedli czy osad. Może też określała miejscowość, gdzie odbywały się targi piątkowe. W zapisie gw. zwężenie -o- przed n. Lit.: SHGŁecz II 33. EB

Piątkowiszcz zob. **Piątkowisko**

Piątkowizna, wś, ostroł., gm. Łyse, 16 km na pln.-wsch. od Myszyc: *Piątkowizna* 1783 MpPerMz; *Piątkowizna* 1827 Tabella II 85; *Piątkowizna* 1887 SG VIII 66; *Piątkowizna*, -ny 1981 WUN II 717. — Nazwa od nazw. *Piątek* RymSEN II 229, z suf. -owizna. Lit.: Safarewiczowa, -izna 30. UB

Piątkowo (1), cz. Poznań, dawniej wś, 6,5 km na pln. od centrum: *Panthcow* (1253)1298 KW I 286; *Panthcovo* (1288)1600–02, *Puntchowe* 1291, *Pentchowo* (1296)1304 KW II 11, 50, 114; w *Petkowie* przed Poznaniem (1365)XVII KW VI 236; *Panthkowo* 1388 Lek I nr 392; *Pantkowo* 1400 KZPozn nr 204; *Pyathkowo* 1469 SHGPn III 644; *Pyathkowo* 1475 SHGPn(PZ 20, 26v); *Pyatkov* 1486 Matr III, supl nr 216; *Pyanthkowo* 1488/92, *Pyathkovo* 1510 NKs 40, 39; *Pianthkowo* 1563, *Piatkowo* 1577 SHGPn III 644; *Piątkowo* 1580 ŻDz XII 43; *Piatkowo* 1622–24 PPOzn(Tab 1, 1); *Piątkowo* 1789 LuPozn 313; *Piątkowo* al. *Piątków*, niem. *Piontkowo* 1887 SG VIII 67; *Piątkowo*, -wa, *piątkowski*, wś 1966 UN 93, 36; *Piątkowo*, -wa 1981 WUN II 717;

gw. *punktowo*, -ova, *punktoski*. — Nazwa od n. os. *Piątek*, z suf. -ów, wtórnie -owo. Lit.: SHGPn III 644–5; Nieckula, -ov- 154; PPozn 225. ZZ

Piątkowo (2), wś, tor., gm. Kowalewo, 6,5 km na płn.-wsch. od Kowalewa: *Pentkaw* 1409 MTB 570; *Pintkau* 1414 Br 146; *Pentkow* ok. 1423–24 DK 9; von *Penthekaw* 1426 MWrm IX 170; *Piathkovo* 1526 Matr IV/1, nr 5082; Aus dem Gutt *Piatkowo* 1570 ŽDz XXIII 56; *Piątkowo* 1647 Font IV 65; *Piątkowo* 1667–72 Font VI–X 579; *Piątkowo* 1682 Font V 23; *Piontkowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Piątkowo*, niem. *Piontkowo* 1887 SG VIII 67; *Piątkowo (Piontkowo)* 1925 Krzep 89; *Piątkowo* 1952 UW 59; *Piątkowo*, -wa 1981 WUN II 717. — W źródłach z XV w. zapisy n. w postaci zmienionej. Lit.: SHGCh 96. WK

Piątkowo (3), wś, tor., gm. Lisewo, 15 km na płn.-wsch. od Chełmży: *Pintkau* ok. 1400 Zeit XVI 31; *Pintkau* XV KętL 74; aus dem Dorffe *Pyathkowa* 1570 ŽDz XXIII 32; *Piątkowo* 1647 Font IV 41; *Piątkowo* 1667–72 Font VI–X 177; *Piontkowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Piątkowo*, niem. *Piontkowo* 1887 SG VIII 67; *Piątkowo*, niem. *Piontkowo* 1921 Sk XI 9, 84; *Piątkowo (Piontkowo)* 1925 Krzep 89; *Piątkowo* 1952 UW 49; *Piątkowo*, -wa, *piątkowski* 1971 UN 175, 14. WK

Piątkowo zob. Białe Piątkowo, Czarne Piątkowo, Piątkowa (2)

Piątkowo Górne zob. Piątkowo Zagórne

Piątkowo Leśne, os. dziś nieistniejąca, leżała w dawnej par. Winna Góra, pozn.: *Piątkowo Lesne* 1683 Koz VIII 162; *Piątkowo Leszne* 1696 Koz III 23. — Nazwa zestawiona, z drugim członem od przym. *leśny*, dyferencyjnym wobec nazw *Białe Piątkowo* i *Czarne Piątkowo* (zob.). ZZ

Piątkowo Maior zob. Czarne Piątkowo

Piątkowo Minor zob. Białe Piątkowo

Piątkowo Zagórne, wś dziś nieistniejąca, leżała w dawnej par. Winna Góra, pozn., gm Środa Wielkopolska: *Gorne Pyanthkowo* 1449 Koz III 23; *Pyathcowo Gorne* 1469, *Gorne Pyanthkowo* 1486 Koz III 23; *Piątkowo Zagórne* 1637 Koz VIII 153; *Piątkowo Zagorne* 1696 Koz III 23. — Nazwa zestawiona z członami *Górne* i *Zagórne*, od przym. *górnny* i *zagórnny* (: za górą), zob. *Piątkowo Leśne*. ZZ

Piątkowska Wola, wś zaginiona, leżała w pobliżu Piątkowej, przem.: [*Piątkowska Wola*] 1580 Fast 98. — Nazwa zestawiona, od ap. *wola*, z członem odróżniającym od n. sąsiedniej wsi *Piątkowa* (2). Lit.: MakSk 124. BCZ

Piątków, wś, rad., gm. Policzna, 14 km na płn.-wsch. od Zwolenia: *Piątków*, kol. 1921 Sk III 58; *Piątków*, kol. 1933 SkBy 1269; *Piątków*, wś 1952 UW 119; *Piątków*, -kowa, *piątkowski* 1970 UN 36, 18. — Nazwa od nazw. *Piątek* RymSEN II 229 lub od ap. *piątek*, z suf. -ów. Lit.: KopRad 331. IN

Piątnica (1), wś, legn., gm. Kunice, 6 km na płn.-wsch. od Legnicy: *Phaphindorfh* 1281 SUR IV 281; *Pfaffendorpf* 1336 Reg nr 5768; *Pfaffendorff* 1666/67 J I 372; *Pfaffendorf* 1789 Z VIII 20; *Pfaffendorf* 1845 K 488; *Pfaffendorf* 1941 Wrzosek 34; *Pfaffendorf* — *Piątnica*, -y, *piątnicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piątnica*, -cy 1981 WUN II 717. — Dawna n. niem. *Pfaffendorf* od ap. *Pfaffe* 'ksiądz, klecha' lub od n. os. *Pfaffe* Gott 382 + -dorf. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piątnica*. Lit.: SNGŚI X 29. JCh

Piątnica (2), dziś *Piątnica Poduchowna* i *Piątnica Włościańska*, dwie wsi, łomż., gm. Piątnica, 2,5 km na płn.-wsch. od Łomży: *Panthnicza* (1414–25) 1456 SHGMz(MK 3, 99v–100); *Pyanthnicza* (1422) 1456 SHGMz(MK 3, 83); *Pyanthnicza*, *Pyenthnicza* 1426 Mkm I nr 262, 291; *Pyanthnycza* 1471 SHGMz(MK 5, 7v); *Pyathnycza* 1504 Matr III nr 1209; *Piątnica* 1578 ŽDz XVI 373; *Piątnica* 1783 MpPerMz; *Piątnica* 1827 Tabella II 85; *Piątnica* 1887 SG VIII 67; *Piątnica Poduchowna*, *Piątnica Włościańska* 1952 UW 164; *Piątnica Poduchowna*, -cy -nej, *Piątnica Włościańska*, -cy -kiej 1981 WUN II 717. — Pierwotnie zapewne n. ter., nawiązująca do liczby zagonów, od licebznika *piąty*, z suf. -nica. Członny odróżniające, od przym. *poduchowny*, *szlachecki*, odzwierciedlają dawne stosunki własnościowe. Lit.: Brodz-Wiz 216–7; ZMaz 294; RospSEMig 287; Rzetel-ska-Feleszko, PF XXVIII 56. UB

Piątnica Poduchowna zob. Piątnica (2)

Piątnica Włościańska zob. Piątnica (2)

Piątnice, folw. zaginiony, leżał koło wsi Pollice, w par. Lubstów, koniń., gm. Sompolno: za folwark zw. *Piantnicze* 1483 SHGKI(PG 9, 186v). — Nazwa od licebznika *piąty*, z suf. -nice, może terenowa, nawiązująca do liczby zagonów, zob. Koz III 24. ZZ

Piątno zob. Piętno

Pichlice, wś, kal., gm. Sokolniki, 12 km na płn.-wsch. od Wieruszowa: *Pychlicze* 1454 Matr I nr 201; *Pychlicze* 1511–23 ELB II 153; *Pichlicze* 1552 ŽDz XIII 298; *Pichlice* 1887 SG VIII 68; *Pichlice* 1921 Sk II 129; *Pichlice*, -lic 1981 WUN

Pichlice-Góry

II 717. — Nazwa od n. os. *Pichel* (: *pichać* 'pchać') RymSEN II 229, z suf. *-ice*. EB

Pichlice-Góry zob. **Góry (2)**

Pichlickie Góry zob. **Góry (2)**

Pichorowice, wś, legn., gm. Udanin, 12 km na pń.-wsch. od Strzegomia: *Pichorowici*, *Piscorouici* 1217 KŚI II 166, 168; villa *Pichorouici* 1264 SUr III 315; *Beicherwitz* (1282)XIX SUr V 17; *Pichnowicz* (!) 1335, *Pichorwitz* 1336 Reg nr 5409, 5740; *Pychirwitz* (1360) K 477; *Peychirwitz* 1394 LandbSch II nr A 15; *Peicherwicensem* 1638, *Peicherwitz* 1666/67 J I 108, 290; *Peicherwitz* 1743 SNGŚI X 29; *Peicherwitz* 1795 Z XII 79; *Peicherwitz* 1845 K 477; *Peicherwitz* 1886 SG VII 934; *Peicherwitz* 1900 Myc 76; *Peicherwitz*, *Piechorowice* 1941 Wrzosek 16; *Piecherwitz* — *Piechorowice*, *-ic*, *piechorowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piechorowice*, *-wic* 1981 WUN II 717. — Dawniej n. zapewne **Piskorzowice*, od n. os. *Piskorz* SSNO IV 281 (: *piskorz* 'gatunek ryby'), z suf. *-ice*; wtórnice *Pi(e)chorowice* od nazw. *Picher* (: niem. n. os. *Picher*) RymSEN II 229, z suf. *-owice*. Nazwę zniemczono jako *Peicherwitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piechorowice*. Lit.: SNGŚI X 29. JCh

Pichowice zob. **Pychowice**

Pickau zob. **Bytków (4)**

Pickowice zob. **Stara Wieś (9a)**

Picza, przedmieście Kościana, leszcz., za bramą Poznańską, później ul. Szewska, ul. Smoleńska: *Peitsch* 1465 SHGPn I 344; *Picza* 1465 SHGPn III 645; in *Picza* ante Costan 1510 NKs 190; *Paytzen* 1542, *Pycza* 1546 SHGPn III 645. — Według PPOzn n. ponowiona z n. łąki **Pica*, por. ap. *pica*, *picza* 'pasza, pokarm, pożywienie' Sstp VI 80–1. Nazwa zniemczona jako *Peitsch*, *Paytzen*. Lit.: SHGPn I 344, III 645; PPOzn 225. ZZ

Piczkowice zob. **Stara Wieś (9a)**

Piczkowo zob. **Czarnówek**

Pic(z)yno zob. **Pieczyn**

Pidaje zob. **Moczydły-Dubiny**

Piduń, wś, olszt., gm. Jedwabno, 15,5 km na pńd.-zach. od Szczytna: *Schutschenen* XVII–XVIII Froese 145; *Schutschenen Ofen* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Schuttchenofen* (*Pidun*), wś 1820 Wald 214; *Schutschenen-Ofen* — *Przydun* 1879 KętN 191; *Przydun*, niem. *Schutschenenofen* 1888 SG IX 208; *Schutschenen-ofen*, ob. *Przydun* 1889 SG X 396; *Schuttchenofen* — *Pidun* 1946 Ley I 65; *Schuttchenofen* — *Pidun*, *-na*, *piduński* 1948 MPol XXVI nr 59; *Piduń*, *-nia* 1981 WUN II 717; gw. *pšidun*,

-duna, też *przydun*. — Przed 1775 r. istniała tu smolarnia, a w r. 1782 już wieś. Nazwa niem. złożona, człon *Schutschenen* od niem. n. wsi *Szczuczce*, dziś *Szuć*, + *Ofen* 'piec' (do wypalania smoły drzewnej). W XIX w. pojawiają się n. *Pidun*, może od n. os. **Pidun*, por. *Pidoń*, *Piduch* (: *Teodor*) RymSEN II 604, oraz *Przydun*, por. gw. *przydun* 'družba' SGPKar IV 411, też czasownik *przydać*, *przydawać*. Po 1945 r. ustalono brzmienie *Piduń*. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 159. RP

Piec, przys., dawniej wś, częst., gm. Kroczyce, 19 km na pńd.-zach. od Szczekocin: *Piec* 1877 Zin II 39; *Piec*, wś 1902 Przew II 59; *Piec*, os. mł. 1921 Sk III 74; *Piec*, os. mł. 1933 SkBy 1269; *Piec*, *-ca* 1981 WUN II 717. — Nazwa od ap. *piec* 'kuźnia, kuźnica' SW IV 140. IN

Piec Masłoniów zob. **Masłońskie**

Piece (1), wś, gdań., gm. Kaliska, 22,5 km na pńd.-zach. od Starogardu Gdańskiego: *Iwickie Piece* 1750, *Piece Iwickie* 1770 PMT VII 34; *Piece*, wś 1789 Goldb II 182; *Piece* 1796–1802 MpSchröt XV; *Ofen* — *Piece* 1879 KętN 35; *Piece*, niem. *Ofen* 1887 SG VIII 68; *Ofen*, fr. auch *Piece* und *Iwickie Piece* 1912 Bär 85; *Piece*, niem. *Ofen* 1921 Sk XI 45, 84; *Piece* (*Ofen*) 1925 Krzep 89; *Piece* 1952 UW 194; *Piece*, *-ców* 1981 WUN II 717. — Początkowo n. zestawiona *Iwickie Piece*//*Piece Iwickie*, od n. m. *Iwiczno* i od ap. *piec*, w l. mnogiej (niem. kalka *Ofen*, zob. *Pidun*). W XVIII w. nastąpiła elipsa członu odmiejscowego. Lit.: Górnowicz, PMT VII 34–5. WK

Piece (2), wś, kat., gm. Gaszowice, 8 km na zach. od Rybnika: *Pietze* 1830 Kn 568; *Pietze*, *kirchlich Piece*, *Piecy* 1845 K 491; *Piece* (*Pietze*) 1900 Myc 41; *Piece* 1927 SNGŚI X 30; *Piece*, *-cy* 1981 WUN II 717. — W efekcie reformy agrarnej w l. 1807 i 1811 wieś włączono do powiatu raciborskiego. Nazwę zniemczono jako *Pietze*. Okresowo też n. z członem *kirchlich* 'kościelny'. Lit.: SNGŚI X 30; BorGŚI 103. JCh

Piece (3), os., dawniej wś, olszt., gm. Szczytno, 7 km na pńn.-zach. od Szczytna: *Ulonks Theerofen*, smolarnia 1789 Goldb I 236; *Ulonks ofen* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Ulonks-Ofen* (smolarnia) 1820 Wald 228; *Ulonkskofen* — *Piece* 1879 KętN 218; *Uloniski Piec*, niem. *Ulonkskofen*, wś 1892 SG XII 787; *Piece* — *Schobendorf* 1938, *Ulonkskofen* 1941 Choj 120; *Schobendorf* 1938, *Ulonkskofen* — *Ułaskowy Piec* al. *Piece*, wś 1946 Ley I 114; *Schobendorf* — *Piece*, *-ec*, *piecki* 1947 MPol XXV nr 111;

Piece — *Schobendorf (Ulonskofen)*, wś 1951 Rosp 236; *Piece, Piec* 1981 WUN II 717; gw. *pšece*. — Początkowo n. smolarni, później wsi, którą założył Ulązek, w formie niem. *Ulonsk* (por. n. pobliskiej leśniczówki *Ulązki*), z członem *Theerofen* 'smolarnia'/*Ofen* 'piec'. Drugi z członów stał się podstawą współczesnej n. *Piece*. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 152. RP

Piece Iwickie zob. **Piece** (1)

Piecewo (1), wś, pil., gm. Jastrowie, 9,5 km na płn.-zach. od Złotowa: de *Peczewo* 1432, ad *Pieczewa* ... *Pyeczowa* 1440 Koz V 145; *Pieczewo* alias *Gorzna* 1498 SFl 285; *Pieczowa* 1508 Koz V 145; in hereditatibus Lendziczek, Gorsznia, *Pieczowa* 1538 SHGKI(PG 102, 296–7); między wsiami Gorznama y *Pieczową* 1593 Koz V 145; *Pieczewa* 1618–20 PKal 294; *Piecowa* 1629 MKI(Tab 42, 6); *Piecowa* 1673 MKI(ASK 74, 105); *Piecewo* 1732 MKI(Tab 42, 28); Villa *Pieczwa* 1766 MKI(E 42, 382); *Piecewo* 1859 MpChr; *Piecewo* al. *Górzna*, niem. *Petzewo* 1887 SG VIII 69; *Deutsch Fier* — *Piecewo*, -wa, *piecewski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piecewo* — *Deutsch Fier (Petzewo)* 1951 Rosp 236; *Piecewo*, -wa 1981 WUN II 717; gw. *pjecewo*, -eva, *pjeski*. — Nazwa od n. os. *Piec(z)*, *Piec(z)o* SSNO IV 230 (: *Piotr*), z suf. -ewo, -ewa, -owa. O n. obocznej zob. *Górzna*. Nazwę niem. *Deutsch Fier* wprowadzono w okresie zaboru pruskiego. Lit.: MZ 278; Nieckula, -ov- 154. ZZ

Piecewo (2), wś, tor., gm. Jabłonowo, 16 km na pld.-wsch. od Łasina: von *Ofen* 1407–14 MT 439; zum *Ouen* 1408 Kętl 127; *Ofen* 1412 AST I 201; *Oven*, von *Ofen* ok. 1423/24 DK 103, 110; von *Uvn* 1484, *Ofen*, *Offen*, *Oben* (XV), *Owen* al. *Pyetczow* 1505 Kętl 127, 86; *Pieczowo* 1561 Plehno 91; *Pieczewo*, aus dem Gutt *Pieczewa* 1572 ŻDz XXIII 38; *Pieczewo* 1647 Font IV 52; *Pieczewo* 1667–72 Font VI–X 745; *Piecewo* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Piecewo* 1887 SG VIII 69; *Piecewo (Piezewo)* 1925 Krzep 89; *Piecewo* 1952 UW 47; *Piecewo*, -wa 1981 WUN II 717. — Dawna n. niem. od *Ofen*, srđniem. *oven* 'piec' Kluge 519. Nazwa pol. jest tłumaczeniem n. niem., z suf. -ewo. Lit.: SHGCh 96. WK

Piechanin, wś, pozn., gm. Czempin, 2 km na płn.-zach. od Czempinia: in *Pechynino* 1387, *Pechinino* 1388 Lek I nr 106, 440; *Pechenino* 1396, *Pechenyno*, *Pechinyno* 1398 RWlkp III nr 31, 48; *Pechynino* 1398, *Pechmino* 1399 Lek II nr 2243, 2413; *Pechonino* 1399 RWlkp III nr 138; de *Pe-*

chonino, *Pechynino* 1400 Lek II nr 2648, 2587; *magnum Piechinino* 1403 SHGPn III 645; *Pyechynino* 1405 AC II nr 941; in *Pechmina* 1406 KZPozn nr 2809; *Pechmine* 1408 SHGPn III 645; *Piechinino* 1424, *Pyechynino* 1429, *Pyechynyno*, *Pyechynin*, *Pyechynino* 1446, *Pyechlino* 1451 SHGPn III 645; *Pyechmino* 1510 NKs 127; *Piechinino* 1580–81 ŻDz XII 62; *Piechynino* 1622–24 PPOzn(Tab 1, 60); *Piechanino* 1775 PPOzn 225; *Piechanin* 1887 SG VIII 69; *Piechanin*, -na 1981 WUN II 717; gw. *pexañin*, -ina, *pexañiñski*||*pexañski*. — Nazwa od n. os. *Piechyna lub *Piechynia, por. n. os. *Piech* SSNO IV 226 (: *Piotr*), *Piechna, *Piechno* SSNO IV 229, z suf. -ino, wtórnie -in. W końcu w. XIV n. w postaci *Piechenino*, gdzie grupa -yN- > -eN-, natomiast w XV–XVI w. — n. *Piechnino*, z zanikiem -y- w sylabie przedakcentowej. Forma *Piechanin(o)* jest prawdopodobnie wynikiem adideacji do im. zdrobniałego *Piecha*, *Piechana* (: *Piotr*) RymSEN II 230. Lit.: SHGPn III 645–6; Nieckula, -ov 296; PPOzn 225; RospSEMig 62; RymNmiast 55; ZierNmiast 40–2. ZZ

Piechcin, wś, byd., gm. Barcin, 3,5 km na płn.-zach. od Pakości: quandam sortem que *Pekczino* vocatur (1298)XV KW II 162; *Peccyno* (1362) KW III 196; *Pyekczino* 1445 SHGKI(PG 2, 127v); *Pyekczyno* 1511–23 ŁLB I 186; *Pyeczyno* 1534 SHGKI(ASK 12, 389); *Pieckzino* 1580 ŻDz XII 154; *Pieckino* 1618–20 PKal 211; *Piechnino* (! pro *Piechicino*) 1674 MKI(ASK 74, 213); *Piechcin* 1846 KsP 516; *Piechcin*, niem. *Hansdorf* 1887 SG VIII 69; *Piechocin* (!) 1967 SM 835; *Piechcin*, -na, *piechciński* 1971 UN 185, 24; gw. *pjećcin*, -ina, *pjećciński*. — Nazwa od n. os. *Piekta* SSNO IV 235 (: czasownika *piekać*, *piec*), z suf. -ino, -in. Forma *Piechcin* jest wynikiem późniejszej dysymilacji *k-c* > *ch-c*. Nazwę niem. *Hansdorf* nadano urzędowo podczas zaboru pruskiego. Lit.: Nieckula, -ov- 296. ZZ

Piechenino zob. **Czempin, Piechanin**

Piechnino zob. **Czempin, Piechanin**

Piechocice, wś, opol., gm. Korfantów, 5 km na pld.-wsch. od Korfantowa: *Pechoczicz* (1412) K 490; *Piechoticz* (1466)XVI CdSil VI 90; *Piechoczycz* 1743 SNGŚl X 30; *Pichotzuez* 1784 Z III 80; *Piechotzütz*, *Piechocice* 1845 K 490; *Piechocice*, niem. *Bauerngrund* 1888 SG IX 318; *Piechocice* 1900 Myc 41; *Piechocice (Piechotzütz)* — *Bauerngrund* 1939 Prus 57; *Bauerngrund* — *Piechocice*, -ic, *piechocicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piechocice*, -cic 1981 WUN

Piechorowice

II 717. — Nazwa od n. os. *Piechota* SSNO IV 230 (: *Piotr*, por.: *Petrum* alias *Pyechota* 1483 r.), z suf. *-ice*. Nazwę zmieniono jako *Piechotzüitz*. Nazwę *Bauerngrund* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piechocice*. Lit.: SNGŚl X 30; BorGŚl 179. JCh

Piechorowice zob. **Pichorowice**

Piechotki zob. **Raniewo**

Piechotne, dziś *Samsonów-Piechotne*, wś, kiel., gm. Zagnańsk, 15,5 km na płn. od Kielc: *Piechotne*, *-nego*, cz. *Samsonowa* 1966 UN 23, 68; *Piechotne*, *-nego*, wś 1981 WUN II 718; po zmianie *Samsonów-Piechotne*, *-a-ego*, *samsonowski* 1995 MPol nr 6, poz. 97. — Nazwa od przym. *piechotny* 'pieszy, chodzący piechotą' SW IV 141, por. także *piechotne* (od zbiorowej n. mieszkańcówn, w l. mnogiej) 'odrabiający parńszczyznę bez pomocy bydła'; może też od n. os. *Piechota* RymSEN II 230. Niewykluczone, że jest to n. określająca miejsce, gdzie można dojść tylko pieszo. Człon pierwszy w n. zastawionej ponowiony z n. wsi *Samsonów* (zob.). Lit.: *KopKiel* 265. IN

Piechoty, wś, tarnob., gm. Padew Narodowa, 11 km na płd. od Baranowa Sandomierskiego: [*Piechota*], młyn XVI AtSd 151; *Piechoty* 1662 ŻDz XV 55a; *Piechoty*, wś 1887 SG VIII 70; *Piechoty* 1921 Sk XII 21; *Piechoty*, *-chot*, *piechocki* 1966 UN 65, 46. — Początkowo n. określająca młyn, później osadę, od n. os. *Piechota* (: im. *Piotr*) SSNO IV 230, w l. mnogiej. IN

Piechotzüitz zob. **Piechocice**

Piechowice (1), wś, gdań., gm. Dziemiany-Lipusz, 16 km na płd.-zach. od Kościerzyny: *Pyochowitz*, *Peochowitz* (1324)1400, *Pyochowitzen* wege (1382)1400 UKT 4, 94; *Piechowitze* ok. 1400 Lor X 154; per bona *Pyechowicze* 1526 Matr IV/2, nr 14767; *Piechowicze* 1534 Inwwłoc 120; *Piechowicze* 1584 Font I-III 242; *Piechowice* 1648 RP 183; *Piechowice* 1682 Font V 133; przy *Piechowicach* 1686 Font XXXIX 124; *Piechowice* 1720 Font XVI-XIX 533; *Piechowitz* 1789 Goldb II 182; *Piechowitze* 1796-1802 MpSchröt IX; *Piechowice*, niem. *Piechowitz* 1887 SG VIII 70; *Piechowice* (*Piechowitz*) 1925 Krzep 89; *Piechowice* 1952 UW 191; *Piechowice*, *-wic* 1981 WUN II 718. — Nazwa od n. os. *Piech*, *Piecho*, *Pioch* SSNO IV 226 (: *Piotr*), z suf. *-owice*. Lit.: *Breza*, *PMT* I 91. WK

Piechowice (2), mto, jel.: *Petirsdorf* ok. 1300 CdSil XIV 137; *Petirsdorf* 1337 Reg nr 5825; *Pe-*

tirsdorf (1369) K 481; *Petersdorff* 1550 SNGŚl X 30; *Petersdorff* 1677 J IV 106; *Petersdorf* 1786 Z VI 387; *Petersdorf* vulgo *Pitschdorf* 1845 K 481; *Petersdorf* 1941 Wrzosek 32; *Petersdorf* — *Piechowice*, *-ic*, *piechowicki* 1946 MPol XXIV nr 44; *Piechowice*, *-wic* 1981 WUN II 718. — Dawne n. niem. *Petirsdorf*, *Petersdorf*, od n. os. *Peter* Gott 382 + *-dorf*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piechowice*. Lit.: SNGŚl X 30; RospSEMIG 287; RymNmiast 183; Zych, *Rocznik Dolnośląski* XII 267-8. JCh

Piechowitz zob. **Piechowice** (1)

Piechów, dziś *Wierzchlas*, wś, sier., gm. Wierzchlas, 6,5 km na płd.-wsch. od Wielunia: *Piechów* 1877 Zin II 39; *Piechów* 1902 Przew II 59; *Piechów*, kol. 1921 Sk II 136; *Piechów*, wś 1952 UW 107; *Piechów*, *-chowa*, *piechowski* 1974 UN 52, 50; *Piechów*, *-chowa* 1981 WUN II 718; *Piechów*, po zmianie *Wierzchlas*, *-su*, *wierzchlaski* 1994 MPol nr 18, poz. 138. — Nazwa od n. os. *Piech* (: *Piotr*) RymSEN II 230, z suf. *-ów*. W 1994 r. urzędowa zmiana nazwy na *Wierzchlas*. EB

Piechutków, cz. *Piegoniska-Pustkowie*, dawniej wś, kal., gm. Brzeziny: *Piechutków* 1877 Zin II 39; *Piechutków*, wś 1887 SG VIII 70; *Piechutków*, *-kowa* 1971 UN 80, 11; gw. *pechutkuf*, *-ova*, *pechutkoski*. — Nazwa od n. os. *Piechutek* (: *Piotr*, *Pielgrzym*) RymSEN II 231, z suf. *-ów*. ZZ

Piechy, wś, biał., gm. Podedwórze, 24 km na płn.-wsch. od Parczewa: *Piechy*, folw. 1775, *Grabówka* vel *Piechy* 1790 SHGPd(Tarpod); *Piechy* vide *Grabówka* 1827 Tabella II 85; *Piechy*, folw. 1887 SG VIII 70; *Piechy*, kol. i folw. 1921 Sk IV 118; *Piechy*, wś 1952 UW 151; *Piechy*, *Piech*, *piecheński* 1967 UN 121, 10. — Nazwa od n. os. *Piech* (: *Piotr*) RymSEN II 230, w l. mnogiej (folw. był własnością *Piotrowskich*). Nazwa oboczna od n. sąsiedniej wsi *Grabówka* (1). EB

Piechynino zob. **Czempiń**, **Piechanin**

Pieckel zob. **Piecko** (1)

Piecki (1), wś, bydż., gm. Kruszwica, 5 km na wsch. od Kruszwy: *Pyeczky Maior*, *Pyeczky Minor* 1489 Lupbrz 136, 138; *Major Pijeczky*, *Pyeczky minor* 1627 Vlad XI 49, 50; *Pieczkowy maior*, *Pieczkowi minor* 1557-66 ŻDz XIII 31; *Pieczkowy Maior*, *Pieczkowy Minor* 1634 Rpodbrz 236; *Piecki Maior*, *Piecki Minor* 1674 Rpg 161; *Gr. Piecki*, *Kl. Piecki* 1796-1802 MpSchröt XXV; *Piecki Małe* i *Wielkie* 1887 SG VIII 71; *Piecki*, niem. *Pietzki* 1921 Sk X 83, 151; *Piecki* 1952 UW

51; *Piecki*, -ków 1981 WUN II 718. — Nazwa od n. os. *Pieczek*/*Pieczko* SSNO IV 231 (: *Piotr*), w l. mnogiej. Przejściowo w XVI i XVII w. n. z suf. -owy; wtedy to ulegała prawdopodobnie zmażurzeniu i adideacji do ap. *piecek* 'mały piec' SW IV 140. Prawie do końca XIX w. istniały obok siebie dwie wsi, które zostały połączone, co znalazło odbicie w członach odróżniających *Małe* i *Wielkie* (także w formie łac. od *maior*, *minor* i niem. od *gross*, *klein*). AG

Piecki (2), cz. Gdańska, dawniej wś: *villarium* ... *Bysseker* 1283, *Bisseker* (1283), *Byssiker* (1283) Perl 311, 314, 315; *Byssekir* 1291, *Bessiker* 1301 Perl 429, 530; *Bessyker* 1302 Cdp II 157; de *Byssekir* 1342 PrUr III 358; *Piskerdorff* 1534 Inwwłoc 112; *Pitzenkendorff* 1615 Font XX 233; *Pitzkendorf* 1796–1802 MpSchröt IX; *Pietzkendorf* 1887 SG VIII 120; *Biesikierz* a. *Piecervo* (!) a. *Piecki* 1920 PMT VI 18; *Piecki* — *Pietzkendorf* 1941 Choj 176; *Pietzkendorf* — *Piecki*, -cek, *pieckowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Piecki*, -ków 1981 WUN II 718. — Dawniej n. *Biesi(e)kierz*, od n. rośliny **biesi(e)kierz* (: *bies* 'zły duch' i *kierz* 'krzak' SGSych I 108, II 318). Od XIX w. n. *Piecki*, od ap. *piecek* 'piec, piecyk', w l. mnogiej. Oboczna n. niem. jest substytucja fonetyczno-morfologiczną n. polskiej, poszerzoną o człon *Dorf* 'wieś'. Lit.: Bugalska, PMT VI 18, 78. WK

Piecki (2a), cz. Zawiercia, dawniej wś, kat.: *Piecki* 1787 Spis 349; *Piecki*, wś 1790 SHGKrMat 221; *Piecki* 1827 Tabella II 85; *Piecki* 1877 Zin II 39; *Piecki* 1887 SG VIII 71; *Piecki* 1921 Sk III 4; *Piecki*, wś 1933 SkBy 1270; *Piecki*, -ków 1981 WUN II 718. — Nazwa początkowo określała zapewne mały zakład wytopu metali; od ap. *piecek*, w l. mnogiej. Lit.: RKrak 123. IN

Piecki (3), wś, olszt., gm. *Piecki*, 13,5 km na pld. od Mragowa: *Petzendorf* 1401 Kętl 411; *Peczendorf* 1437 GZ 75; *Peitschendorf* 1448 Kętl 411; *Peitschendorf* od. *Pieczken* 1785 Goldb III 149; *Peitschendorf* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Peitschendorf* — *Piecki* 1879 KętN 178; *Piecki*, niem. *Peitschendorf* al. *Petzendorf* 1887 SG VIII 71; *Peitschendorf* — *Piecki*, -ów, *pieckowski* 1946 MPol XXVI nr 142; *Piecki*, -ków 1981 WUN II 718; gw. *pěnc̣ki*/*p̣ecḳi*, -kuf. — Nazwa od im. odbiorcy nadania z 1401 r. *Piec(z)ka* (< *Piec(z)*, *Pieca* z *Piotr*) SSNO IV 231, zmieniona jako *Petzen*-/*Peitschendorf* (: *Petz*, *Peitsche* : *Peter* Gott

381) + *Dorf* 'wieś'. W XVIII w. odnotowano spolonizowaną formę *Piecki* (niem. *Pieczken*), tak ustaloną po 1945 r. Lit.: Mrągowo. Z dziejów miasta i powiatu, 1975, 176–7; GórnRWrm 210; BiałPrzem 168; RospSEMiG 287. RP

Piecki (4), wś dziś nieistniejąca, leżała ok. 4,5 km na ptn.-zach. od Biesala, olszt., gm. *Giętrwałd*: *Pientken* (*Pietzken*), *NeuBass* ok. 1780 HAPr IV 330; *Pietzken* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Pietzken*, wś 1820 Wald 202; *Pietzken* — *Piecki* 1879 KętN 204; *P[iecki]* 1887 SG VIII 71. — Nazwa od n. os. *Piec*, *Piecek* lub *Piecz*, *Pieczek* SSNO IV 226, 230–1. Forma niem. *Pietzken* jest substytucją fonetyczno-słowotwórczą n. polskiej (końcówka l. mnogiej -en). Lit.: Biolik, PMT X 106. RP

Piecki (5), wś, suwał., gm. *Filipów*, 12,5 km na ptn.-zach. od Suwałk: *Piecki*, os. 1636 Wiśn-Suw 121; *Piecki* 1744 SDV 106; *Piecki* 1783 SHG-Pd(KoścZest 93); *Pieczki* 1827 Tabella II 85; *Piecki* 1839 MpKwat VI 3; *Piecki* 1887 SG VIII 71; *Piecki*, -cek 1981 WUN II 718. Lit.: Wiśn-Suw 121. EB
Piecki zob. *Chojane-Piecki*, *Krzyże* (3), *Piecki*, *Wojny-Piecki*

Pieckowo, wś, olszt., gm. *Reszel*, 7 km na wsch. od Reszła: *Hanncke de Petzkendorff* (1395) MWrm V 651 (tu?); *Petzendorff* 1533, 1559/60, 1620–21 HAPr V 83; *Pötschendorf*, maj. ok. 1780 HAPr IV 334; *Poetschendorf* 1796–1802 MpSchröt XI; *Pötschendorf*, maj. i wś 1820 Wald 131; *Poetschendorf*, dobra 1887 SG VIII 495; *Poetschendorf*, *Petzendorf* — *Pieckowo*, wś 1946 Ley I 33; *Pötschendorf* — *Pieckowo*, -a, *pieckowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Pieckowo*, -wa 1981 WUN II 718. — Dawniej n. niem.; o etymologii zob. *Piecki* (3), por. też niem. n. os. *Pötsch* Gott 382. Ustalona urzędowo po 1945 r. n. *Pieckowo* oddaje dzierżawczy charakter n. niemieckiej. Lit.: ZGAE XIX 209, XXIV 140. RP

Piecnik, wś, pil., gm. *Mirosławiec*, 10 km na wsch. od Mirosławca: *Petzenigk* (1251)1364 KW I 261, fals.; *Betzenig* 1337 SHGPn III 628; *Pecznik* 1402–07 TrautmElb II 9; *Peczenik* 1411–14 SHGPn III 628; *Petzenick* 1784 Brüg II 254; *Piecznyek* al. *Pecnyek*, niem. *Petzcnik* 1887 SG VIII 74; *Petznick*, poln. *Pecnyek* und *Piecznyek* 1912 Bär 90; *Petznick* — *Piecnik*, -ka, *piecnicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piecnik*, -ka 1981 WUN II 718. — Nazwa zmieniona jako *Petzenigk*, może pierwotnie *Piesecznik, od ap. *piesek* 'piasek' (zapis z początkowym *Pe-* sugeruje postać bez przegłosu 'e' > 'a' przed s,

Pieconogi

co częste na Pomorzu), z suf. *-nik*. Nazwa być może ponowiona z n. jez., choć dokumenty średniowieczne jej nie potwierdzają; por. *Petznick See* (dziś *Jezioro Piecnićkie*) 1887 SG VIII 74. Może zatem dawniej n. *Piecnik, od ap. *piec*, z suf. *-nik*, w związku z wzmiankowanym w KW I 261 „piecem, gdzie palą popioły”. Lit.: SHGPn III 628–9; PPOzn 224; TrautmElb II 9; HWAł 339. ZZ

Pieconogi zob. **Pieczonogi** (1, 2)

Piecowice, wś, wroc., gm. Długołęka, 12 km na pln.-wsch. od Wrocławia: *Doerndorf* 1785 Z IV 277; *Dörndorf, Piecowice* 1845 K 100; *Piecowice* (*Dörndorf*) 1900 Myc 41; *Dörndorf, Piecowice* 1941 Wrzosek 17; *Dörndorf — Piecowice, -ic, piecowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piecowice, -wic* 1981 WUN II 718. — Dawna n. niem. *Dörndorf*, od n. os. *Dörn* Gott 158 + *-dorf*. Równoległa n. pol. *Piecowice*, od ap. *piec*, z suf. *-owice*. Lit.: SNGŚI X 31. JCh

Piecowiska zob. **Pieczyska** (5a)

Piecówka, wś, piotr., gm. Szczerców, 20,5 km na pln.-zach. od Bełchatowa: *Piecówka, -ki, piecówkowski* 1972 UN 39, 31; *Piecówka, -ki* 1981 WUN II 718. — Od ap. *piec*, z suf. *-ówka*. EB

Piecuchy, wś, olszt., gm. Szczytno, 10 km na płd.-wsch. od Szczytna: *Pietzuchen, Cölm. Ort* 1785 Goldb III 154; *Wessollygrond* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Wesolygrond* (*Pieczuchy*), wś 1820 Wald 225; *Wesolygrund — Piecuchy* al. *Wesołygrąd* 1879 KętN 218; *Wesołygrąd* al. *Piecuchy*, niem. *Wessoligrond* 1893 SG XIII 245; *Freudengrund* 1933, *Wessolygrund — Piecuchy* al. *Wesołygrąd* 1946 Ley I 109; *Freudengrund — Piecuchy, -ch, piecusi* 1948 MPol XXV nr 14; *Piecuchy, -cich* 1981 WUN II 718; gw. *pšecuxi*. — Nazwa od n. os. *Piecuch* SSNO IV 230, 233 (: *piecuch* ‘sługa pałacy w piecu; brudas’), w l. mnogiej. Może też mieć związek z istniejącymi tu piecami smolarsko-dziegiarskimi. Oboczna n. *Wesołygrąd* żartobliwa, od przym. *wesoły* i ap. *grąd* ‘miejsce wśród bagien, wyższe i suche, porośnięte lasem’ Sstp II 488. W 1933 r. urzędowo zmieniono n. na niem. *Freudengrund*. Według Białuńskiego wieś mogła powstać już w czasach księcia Albrechta (1579). Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 149; GórnRWrm 233; BiałPrzem 19; BiałKol 67–9. RP

Piecuchy zob. **Chojane-Piecki**

Piecun zob. **Pieczyn**

Piecyska zob. **Pieczyska** (1a, 2, 2a)

Pieczaniagi zob. **Pieczonogi** (1, 2)

Pieczarki, wś, suwał., gm. Pozezdrze, 7,5 km na pln. od Giżycka: *Pieczarken* 1481, *Gehlingen* 1529 KętL 530; bei dem dorffe *Geling* 1529, Jan von *Gehlingen, Geling, Geling* 1539, *Pyczartcky (!), Petzarcken, Pietzarcken* pol. XVI, *Pietzarken* vor alters im XVI seculo *Gehling* genanth XVIII BiałKol 208, 178–9; *Pietzarcken*, wś 1785 Goldb III 154; *Pietzarken* 1796–1802 MpSchröt XII; *Pieczarki* 1882 KętL 530; *Pieczarki*, niem. *Pieczarken* al. *Pietzarken* 1887 SG VIII 72; *Pieczarki — Bergensee* 1931, *Pietzarken* 1941 Choj 120; *Bergensee — Pieczarki, -rek, pieczarski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pieczarki, -rek* 1981 WUN II 718; gw. *piecarki*. — Starsza n. prus. *Geling może kontynuuje n. bliżej nieokreślonego obiektu wodnego, por. n. m. i jez. *Gieląd, Gil* (: **gel-//*gil-//*gal-*, lit. *gėlas, gėlas* ‘niekwaśny, prząsny, bez soli’ SE-Smocz 166, prus. n. *Gelyen* 1419 lub prus. *gilin ‘głęboki’, z suf. *-ing*. W 1931 r. urzędowa zmiana n. na niem. *Bergensee*. Nazwa pol. od n. os. *Pieczarka*, nazw. odbiorcy nadania w 1481 r. (KętL 530), w l. mnogiej; w tej postaci zatwierdzono ją po 1945 r. Lit.: Toporov Prus II 198; GórnRWrm 210; Biolik, HE VIII 41; PrzybBalt 208; BiałPrzem 36, 47–9 i in.; BiałKol 178–9, przyp. 94, 98; Błażenie II 258. RP

Piecząca Wólka zob. **Wólka Piecząca**

Pieczeniagi zob. **Piezeniegi, Pieczonogi** (1, 2)

Piezeniegi, cz. Rzemieźdic, dawniej wś, kiel., gm. Staboszów: de *Peczeneg* 1376, *Peczeniegi* 1398 Krak nr 248, CCLVIII(20); *Peczenegy* 1401 Hel II nr 746; *Pyczenyegi* (1403) DKrak 114; *Peczenangi* 1412 Hel II nr 1288; *Peczenegy* 1416 Inscr nr 281; *Pyczeniegi* (1432) DKrak 187; *Pyczenagy* 1452 Inscr nr 971; *Pyczenyagi, Pyczanagi* 1470–80 DB I 113, II 75; *Pyczenyagy* 1490 ŻDz XV 440; *Pyczenyagy* 1529 LR 3; *Pieczeniagi* 1564 Lukrak II 81; *Piezeniegi* 1581 ŻDz XIV 15; *Piezeniegi* 1629 RPobKr 136; *Piezeniegi* 1680 Rej 135; *Pieczynięgi* 1783, *Piezeniegi* 1787, *Pieczonogi* 1790 SHGKrMat 221; *Piezeniegi* 1787 Spis 335; *Pieczonogi* 1827 Tabella II 86; *Piezeniegi, Pieczonogi, Pieczynięgi*, wś i dobra 1887 SG VIII 72; *Pieczynięgi* 1902 Przew II 60; *Pieczonogi*, wś 1921 Sk III 67; *Pieczonogi*, wś 1933 SkBy 1270; *Piezeniegi, -nieg* 1964 UN 7, 72; gw. *pečeńegi, -ek, pečeńeski*. — Nazwa odtentyczna, od n. plemienia turkotatarskiego *Piecentegi* (*Pieczynogowie*), znanego w Europie Środkowej od X w.

Zapisy poświadczają oboczność *-eN-/-yN-*, wtórna nazalizację oraz pomieszanie samogłosek *a, o* w sąsiedztwie sonornej. Okresowo *Pieczonogi*, zob. *Pieczonogi* (1). Lit.: RKrak 123–4; KopKiel 273–4. *IN* *Pieczeniegi* zob. *Biskupice* (17), *Pieczonogi* (1, 2)

Pieczeniegi zob. *Pieczeniegi*, *Pieczonogi* (1)

Pieczew, wś, koniń., gm. Grabów, 8,5 km na płn.-wsch. od Dąbia: *Pechove* (1242)XV–XVI CdP I 48; Dobrow ... *Pechow* (1255 ?)1285 KW I 293; Dobrow ... *Pecovo* 1285 KW III 755; *Pecevo* 1299, *Pecewo* 1300 KW II 169, 190; *Pieczewo* (1353) 1511/12 VisitGn 269; *Pecezo* 1357 KW III 70; de *Peczowe* 1386 Łęcz I nr 68, 136; *Pyeczowo* ... *Pyecovo* (1387)XVI ŁLB II 438, 439; *Perznouo* (!) 1388, *Pecznewo*, *Peczowske* et *Krzewskie* 1389 Łęcz I nr 1024, 1278, 1506; *Peczowo* 1391 Łęcz II nr 3998; *Piecevo*, *Pyeczewo*, *Pyeczowo*, *Pyecovo*, *Pyecevo*, *Pecovo* 1511–23 ŁLB II 438, 439; *Pieczewo* 1576 ŻDz XIII 55, 75; *Pieczew* 1827 Tabella II 85; *Pieczew* 1887 SG VIII 73; *Pieczew* 1921 Sk II 57; *Pieczew*, -wa 1981 WUN II 718. — Nazwa od n. os. *Piec(z)*, *Piec(z)o* SSNO IV 230 (: *Piotr*), z suf. -owo, -ewo, -ew. W XIV w. występują też zapisy *Pieczniowo*, *Pieczniowo*. Lit.: SHGŁęcz II 34; Koz VII 14. *EB*

Pieczewa zob. *Piecewo* (1)

Pieczewo zob. *Piecewo* (1, 2)

Pieczeniegi zob. *Pieczeniegi*

Pieczeniegi zob. *Pieczeniegi*, *Pieczonogi* (2)

Pieczki zob. *Chojane-Piecki*, *Piecki*

Pieczkowice zob. *Piotrkowice* (4, 8), *Pietrkowice*

Pieczkowice Małe zob. *Piotrkowice Małe*

Pieczkowice Wielkie zob. *Piotrkowice Wielkie*

Pieczkowo zob. *Strachocin* (1)

Pieczkowy zob. *Piecki* (1)

Pieczków zob. *Pieszków* (2, 3), *Piotrków* (1)

Pieczkówek zob. *Piotrkówek* (2)

Pieczna zob. *Pecna*

Piecznogi zob. *Pieczonogi* (2)

Pieczonka zob. *Wólka Pieczęca*

Pieczonki, wś, suwał., gm. Giżycko, 7,5 km na płn.-wsch. od Giżycka: *Pietzunken* 1554, *Dzenegeln* 1563 BiałOsad 114, przyp. 43; *Pieczunken* 1625 KętŁ 493–4; *Pietzonken* 1785 Goldb III 154; *Pieczontcken* 1796–1802 MpSchröt XII; *Pietzonken* — *Pieczonki* 1879 KętN 156; *Pieczonki*, niem. *Pietzonken* 1887 SG VIII 73; *Pieczonki* — *Gruenau*

1930, *Pietzonken* 1941 Choj 120; *Grünau* — *Pieczonki*, -nek, *piezonecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pieczonki*, -nek 1981 WUN II 719; gw. *pięcónki*. — Nazwa od n. os. *Pieczonka*, w l. mnogiej, zapewne przeniesiona z terenu Mazowsza, por. n. m. *Białe Pieczonki*. W substytucyjnych zapisach niem. n. z wykładnikiem l. mnogiej -en i zmianą -on- > -un-. Okresowa forma *Dziegiele* od nazw. odbiorcy nadania z 1554 r. *Dziegiela* (*Dengell*). W 1930 r. wieś otrzymała urzędowo n. niem. *Grünau*. Lit.: GórnRWrm 210, 224; BiałOsad 114, 143 i in. *RP*

Pieczonki zob. *Białe-Pieczonki*

Pieczonogi (1), wś, kiel., gm. Oleśnica, 16 km na pld.-zach. od Staszowa: villam nostram *Pieczonogi* (1397) KMłp IV 56; *Pieczonogi* 1423 Sand nr 985; *Pyeczonyagi* 1470–80 DB II 385; *Pyeczonyagi* 1501 Matr II nr 1477; *Pyeczonyagi*, *Pyeczonygy* 1529 LR 134, 138; *Pieczeniegi* (*Pieczonogi*) 1579 ŻDz XIV 226; *Pieczonogi* 1787 Spis 371; *Pieczonogi* 1887 SG VIII 73; *Pieczonogi* 1921 Sk III 133; *Pieczonogi*, -nóg, *pieczonoski* 1966 UN 19, 39; gw. *pieconogi*, -uk, *pieconoski*. — Nazwa od n. plemienia turkotatarskiego *Pieczeniegi* (*Pieczynowie*), por. *Pieczeniegi*. Postać *Pieczonogi* zapewne w wyniku skojarzenia z *pieczonymi nogami*. Forma gw. zamurzona. Lit.: KSand 151; KopKiel 273. *IN*

Pieczonogi (2), wś, kiel., gm. Raclawice-Pałeczna, 6,5 km na płn. od Proszowic: *Pieczonogi* 1388 Krak nr CXIX(15); *Pieczonogi* 1395 RKrak 124; *Pieczonogi* 1399 Krak nr 8177; *Pieczonyagi* 1422 CdUC I 134; *Pyeczonyagi* 1470–80 DB I 480; *Pyeczonyagi* 1484 Matr I nr 1731; *Pyeczonyagii* 1529 LR 273; *Pieczeniegi* 1564 Lukrak I 56; *Pieczeniegi* 1581 ŻDz XIV 15; *Pieczeniegi* 1680 Rej 112; *Pieczonogi* 1765 Żyd 416; *Pieczonogi* 1783 SHGKrMat 221; *Pieczeniegi* 1787 Spis 336; *Pieczonogi* 1787, *Pieczeniegi*, *Pieczonogi* 1789 SHGKrMat 221; *Piecziniegi*, *Pieczeniegi* 1789 Lukrak I 222, 337; *Pieczonogi* 1827 Tabella II 86; *Pieczonogi* 1887 SG VIII 73; *Pieczonogi* 1921 Sk III 67; *Pieczonogi*, -nóg, *pieczonoski* 1964 UN 13, 75; gw. *pieconogi*, -uk, *pieconoski*. Lit.: RKrak 124; KopKiel 273. *IN*

Pieczonogi zob. *Pieczeniegi*

Pieczowa zob. *Piecewo* (1)

Pieczuchy zob. *Piecuchy*

Pieczyn, kol., dawniej wś, pil., gm. Złotów, 6 km na zach. od Złotowa: *Pyczino* 1440 Koz V

Pieczynek

145; *Pyczyno* 1493 Matr II nr 204; *Pyczyno* 1511/12 VisitGn 332; *Piczyno* 1565 SHGKI(ASK 13, 291); *Piczyno* 1578 ŹDz XII 167; *Piczyno sive Zalesie* 1618–20 PKal 269; *Pieczyno sive Zalesie* 1620 MKI (Tab 11, 145); *Piczyno sive Zalesie* 1673 MKI(ASK 74, 104); *Pieczyn* 1859 MpChr; *Pieczyn* al. *Zalesie*, niem. *Petzin*, wś 1887 SG VIII 74; *Pieczyn*, -na 1981 WUN II 719. — Nazwa od n. os. *Pic(z)a* a. *Pic(z)* SSNO IV 225 (: *pica* 'pasza dla bydła'), z suf. -ino, wtórnie -in. Forma *Pieczyn(o)* jest wynikiem adideacji do czasownika *piec* oraz imiesłowu *pieczony*. Nazwa oboczna *Zalesie* od ap. *zalesie* 'miejsce, kraj za lasem' SW VIII 150. Forma zniemczona *Petzin* nadana urzędowo w okresie zaboru pruskiego. Lit.: Nieckula, -ov- 296. ZZ

Pieczynek zob. Piecnik

Pieczynięgi zob. **Piecenięgi, Pieczonogi** (2)

Pieczyno zob. **Pieczyn**

Pieczyska (1), os., dawniej wś, bydg., gm. Dąbrowa Biskupia, 13 km na pld.-wsch. od Inowrocławia: *Pieczyska* 1628 Koz V 147; *Pieczyska* 1796–1802 MpSchröt XXV; *Pieczyska* 1887 SG VIII 75; *Pieczyska*, niem. *Pieczysk* 1921 Sk X 25, 151; *Pieczyska*, os. 1967 SM 836; *Pieczyska*, -czysk 1981 WUN II 719. — Nazwa od ap. *pieczysko*, *piecysko* 'miejsce, gdzie były piece (wapienne)' SW IV 141, 145, w l. mnogiej. Możliwe też bezpośrednie pochodzenie od ap. *piec*, z suf. -iska, w znaczeniu 'miejsce, gdzie wypalano węgiel drzewny w lasach na potrzeby hutnictwa'. Wieś położona na skraju lasów, gdzie może wypalano smołę. AG

Pieczyska (1a), wś, kal., gm. Brzeziny, 11 km na pln.-wsch. od Grabowa nad Prosną: de *Pieczyska* 1629–70 Koz V 147; *Pieczyska* 1674 MKI (ASK 74, 139); Ostrow, *Pieczyska* z Pustkowiami 1775 MKI(Tab 19, 2a); *Pieczyska* 1827 Tabella II 86; *Pieczyska* 1887 SG VIII 75; *Pieczyska*, -czysk, *pieczyski* 1971 UN 80, 11. — Forma *Pieczyska* zmazurzona. ZZ

Pieczyska (2), wś, kal., gm. Wieruszów, 3,5 km na wsch. od Wieruszowa: *Pieczyska* 1877 Zin II 40; *Pieczyska* 1887 SG VIII 75; *Pieczyska* 1921 Sk II 126; *Pieczyska*, -czysk, *pieczyski* 1974 UN 53, 20; gw. *piecyska*, -cysk. EB

Pieczyska (2a), os. zaginiona, leżała koło wsi Modlibogowice, koniń., gm. Rychwał: *Pieczyska* 1674 MKI(ASK 74, 166); do Modlibogowic, Kuchary dez. *Pieczysk* 1785 Koz V 147. — Forma *Pieczyska* z mazurzeniem. ZZ

Pieczyska (3), wś, opol., gm. Świerczów, 12 km na pld.-wsch. od Namysłowa: *Pietziske* 1845 K 658; *Pieczyska* 1900 Myc 41; *Ofen* 1935 SNGŚl X 31; *Ofen*, wcześniej *Piecziske* 1941 SOV 474; *Ofen* — *Pieczyska*, -sk, *pieczyski* 1948 MPol XXVI nr 78; *Pieczyska*, -czysk 1981 WUN II 719. — Nazwa niem. *Ofen* (: ap. *Ofen* 'piec'), jest tłumaczeniem n. pol.; nadała ją administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pieczyska*. Lit.: SNGŚl X 31; BorOp 52; BorGŚl 103. JCh

Pieczyska (3a), wś notowana do 1967 r., ostroł., gr. Klembów, 8 km na wsch. od Radzymina: *Pyeczyska* (1488)1539 Matr IV/1, nr 6453; *Pyeczyska* 1501 SHGMz(Ep. 16, 116 v); *Pieczyska*, *Wola Waliski* XVI AtMz 204; *Pieczyska*, kol. 1877 Zin II 40; *Pieczyska*, kol. 1887 SG VIII 74; *Pieczyska*, wś 1921 Sk I 142; *Pieczyska* 1967 SM 836. — W XVI w. występuje także n. *Wola Waliski* od ap. *wola* oraz od ap. *wał*, z suf. -iski. UB

Pieczyska (4), wś, ostroł., gm. Krasnosielsk, 20 km na zach. od Ostrołęki: *Paczuszka* (!) 1877 Zin II 26; *Paczuszka* (*Paczuska*) (!) 1886 SG VII 814; *Pieczyska* 1887 SG VIII 75; *Pieczyska*, -czysk, *pieczyski* 1971 UN 129, 8. — Forma *Paczus(z)ka* nawiązuje może do nazw. *Paczuski* RymSEN II 197, por. też n. m. *Paczuski*. UB

Pieczyska (4a), os. zaginiona, leżała między Stajkowem a Lubaszem, pil., gm. Lubasz: *Pyeczysky* 1548–54, przez *Pieczyska* do Witokrzewia 1622 Koz III 25. Lit.: PPOzn 226. ZZ

Pieczyska (5), wś, pil., gm. Człopa, 6,5 km na pld.-wsch. od Człopy: *Pyeczyska* alias *Przilewycz* (1412)1546 KW VII 498; hereditas *Pieczyska* alias *Przilewycz* 1532–55 Koz III 26; *Pieczyska* 1557 SHG-Pn III 647; *Pieczyska* 1581 ŹDz XII 44; filie *Pieczyska* 1616–37 NDz II 395; *Prelwitz* seu *Pieczyska* 1641 SHGPn III 647; *Bevillesthal* 1833 MpUMbl 1495; *Bevilsthal* — *Pieczyska*, -ysk, *pieczyski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pieczyska*, -czysk 1981 WUN II 719. — O n. obocznej zob. *Przelevice* (1). Nazwa niem. *Bevillesthal* od nazw. założyciela, majora *Beville*, który w 1803 r. kupił dobra Przelevice i Szczuczacz, + -thal. Lit.: SHGPn III 647; PPOzn 226; SchDK 229; HWAł 339. ZZ

Pieczyska (5a), dziś *Pieczyska* *Itowskie* i *Pieczyska* *Łowickie*, dwie wsi, płoc., gm. Hłów, 10 km na wsch. od Wyszogrodu: *Pyeczouiska*, *Pyeczowiska* (1405)1577 KW V 77; *Peczisky* 1421 SHGRw (ADP perg. 180); *Pyeciska* 1436 Zakr II nr 2407;

Pyeczyska 1460 SHGRw(MK 337, 80v); *Pieczyska* 1492 SHGRw(MK 6, 278v); *Pyeczyska* 1501 SHGRw(Łp. 16, 116); *Pyeczyska (!) Maius* 1511/12 VisitGn 94; *Pieczyska Maior, Pieczyska Minor* 1579 ŻDz XVI 201; *Pieczysko Xięże, Pieczyska Szlaft.* 1792 MpPerRw; *łowskie pieczyska, Pieczyska* 1827 Tabella I 182, II 86; *Pieczyska Król., Pieczyska łowska, Pieczyska Szlach.* 1839 MpKwat III 3; *Pieczyska łowskie, Pieczyska Łowickie* 1887 SG VIII 75; *Pieczyska łowskie, Pieczyska Łowickie* 1921 Sk I 180; *Pieczyska łowskie, Pieczyska Łowickie, -czysk -kich* 1981 WUN II 719. — Początkowo n. *Piecowiska*, od ap. *piecowisko*, następnie *Pieczyski, Pieczyska*, od ap. *pieczysko* 'miejsce, gdzie były piece (wapienne)' SW IV 141, 145, w l. mnogiej. Od XVII w. dwie wsi o n. zestawionych, z łac. członami odróżniającymi od *maior, minor*, w XIX w. zastąpionymi pol. *księżę, królewskie, szlacheckie*, też od n. m. *Łowicz, łów.* Lit.: SHGLow II/2, 45. UB

Pieczyska (6), wś, rad., gm. Chynów, 12 km na płn.-wsch. od Grójca: de *Peczyska*, de *Peczyski* 1413 Czer nr 244, 246; *Pyeczyska* (1440)1456 SHGMz(MK 3, 150); *Pyeczyska* 1475 SHGMz(MK 9, 63); na *pyeczyskach* 1487, *szpyeczyszk* 1506 Warsz nr 1584, 1976; de *Pyeczyska* 1493 ZHer nr 732; *Pieczyska* 1524, 1539 Matr IV/1, nr 6596; *Pieczyska* 1783 MpPerMz; *Pieczyska* 1827 Tabella II 86; *Pieczyska* 1839 MpKwat IV 4; *Pieczyska* 1887 SG VIII 74; *Pieczyska, -czysk, pieczyski* 1971 UN 127, 14. — Nazwa od ap. *pieczysko*, w l. mnogiej. Efemeryczna forma *Pieczyski* powstała w wyniku deneutralizacji. Lit.: KopRad 226. UB

Pieczyska (7), wś, sier., gm. Złoczew, 3,5 km na płn.-zach. od Złoczewa: *Pieczyska*, pustk. 1887 SG VIII 75; *Pieczyska*, wś 1921 Sk V 106; *Pieczyska, -czysk* 1981 WUN II 719; gw. *piecyska, -cysk*. — Forma gw. zamazurona. EB

Pieczyska zob. *Kacprzewo, Pieczyski, Przelewiec* (1), *Sokolniki Drzazgowskie, Żebry-Pieczyska*

Pieczyska łowskie zob. *Pieczyska* (5a)

Pieczyska Kępa zob. *Kępa Pieczyska*

Pieczyska Łowickie zob. *Pieczyska* (5a)

Pieczyska Wola zob. *Wola Pieczyska*

Pieczyski, wś, tomż., gm. Perlejewo, 14 km na pld.-wsch. od Ciechanowca: *Pieczyski*, z *Pieczysk* 1569 UPL 270, 295; *Pieczyska* 1580 ŻDz XVII/1, 45; *Pieczyski* 1676, *Pieczyski* 1784 Kond 155; *Pieczyski* 1887 SG VIII 75; *Pieczyski, -czysk*

1981 WUN II 719; *piecyski, -cysk, piecyski*. — Nazwa od ap. *pieczysko, piecysko*, w formie l. mnogiej, zob. *Pieczyska* (1 i 6). Lit.: Kond 155. EB

Pieczyski zob. *Pieczyska* (5a, 6)

Piecki, wś, biał., gm. Turośń Kościelna, 8 km na płn.-wsch. od Suraża: *Печуки* 1878–86 Kond 155; *Piecki* 1902 SG XV/2, 444; *Piecki* 1921 Sk V 14; *Piecki* 1933 SkBy 1270; *Piecki (Piecki)*, wś 1962 SkBiał 111; *Piecki* 1964 Mp-25(Łapy); *Drugie Piecki, -gich -ków*, kol., *Pierwsze Piecki, -szych -ków*, kol. 1980, 1981 WUN I 367, II 728; *Drugie Piecki*, kol., po zmianie *Piecki, -ków, pieckowski, wś, Pierwsze Piecki*, kol., po zmianie *Piecki, -ków, pieckowski*, wś 2006 DzU nr 240, poz. 1746. — Dawniej n. *Pieczki*, od brus. ap. *pieczka*, pol. *piecek* 'piecyk' SpXVI, XXIV 34, SGPKar IV 85, w l. mnogiej. Początkowo n. zapewne określała mały zakład wytopu metalu lub wyrobu potażu. Wtórnie n. *Piecki*; człony odróżniające w n. zestawionych od liczebników porządkowych *drugi, pierwszy*. Lit.: Kond 155. EB

Piedki zob. *Jazwiny-Piedki*

Piegawki zob. *Zalwio-Piegawki*

Piegłowo, dziś *Piegłowo-Wieś, Piegłowo-Kolonia* i *Nowe Piegłowo*, trzy wsi, ciech., gm. Szydłowo, 13 km na pld.-wsch. od Mławy: *Piegłowo* 1407 Płor nr 1008; *Piegłowo* 1497 Matr II nr 771; *Piegłowo* 1578 ŻDz XVI 70; *Piegłowo* 1784 MpPerPł; *Piegłowo* 1827 Tabella II 86; *Piegłowo*, wś i folw. 1887 SG VIII 76; *Piegłowo* 1921 Sk I 89; *Piegłowo, wś, Piegłowo, kol., Piegłowo Nowe*, wś 1952 UW 18; *Piegłowo-Wieś, -wa Wsi, Piegłowo-Kolonia, -wa-nii, Nowe Piegłowo, -wego -wa, piegłowski* 1972 UN 131, 15. — Nazwa od n. os. *Piegła* (: stp. *piega* 'plama na skórze') RymSEN II 231, z suf. *-owo*. Człony odróżniające od ap. *wieś, kolonia* i od przym. *nowy*. Lit.: ZMaz 294; SHGPł 230–1. UW

Piegłowo Nowe zob. *Piegłowo*

Piegłowo-Kolonia zob. *Piegłowo*

Piegłowo-Wieś zob. *Piegłowo*

Piegonisko, dziś *Piegonisko-Wieś, Piegonisko-Pustkowie, Piegonisko-Kolonia*, trzy wsi, kal., gm. Brzeziny, 8,5 i 10 km na pld.-zach. od Błazek: *Piegonisko, Piegonisko kolonia* 1827 Tabella II 86; *Piegonisko* 1859 MpChr; *Piegonisko* i *Piegonisko-Pustkowie*, dwie wsi 1887 SG VIII 76; *Piegonisko*, wś, kol., *Piegonisko-Pustkowie*, wś 1921 Sk II 14; *Piegonisko-Wieś, -ka Wsi, Piegonisko-Pustkowie, -ka-wia, Piegonisko-Kolonia, -ka-*

Piegonisko-Kolonia

-nii, *piegoniski* 1971 UN 80, 11. gw. *piegońsko*, -ska, *piegojski*. — Nazwa od n. os. *Piegoń* (: *piega* 'plama na skórze') RymSEN II 231, z suf. -isko. Drugie człony od określeń osadniczych *wieś*, *kolonia*, *pustkowie*. ZZ

Piegonisko-Kolonia zob. **Piegonisko**

Piegonisko-Pustkowie zob. **Piegonisko**

Piegonisko-Wieś zob. **Piegonisko**

Piężyno, os. zaginiona, leżała między Witośławiem a Osieczną, leszcz., gm. Osieczna: *Pegzino* (1181)1258 KWlp nr 1; *Peczino* 1258 KW I 328; *Pygzino* (!) 1426 Koz III 26; *Pyegzino* 1426, *Pyegxyno* 1427 SHGPn III 647; *Pyegxyno* 1435 Koz III 26; *Pyezugno* 1448, *Piegczyno* 1462, *Pyexyno* 1469, *Pyegzino* 1472 SHGPn III 647; *Pyegszyn* 1487 Matr I nr 1854; *Pyekzyno*, *Pixino* 1509 SHGPn III 647; *Pyegzino* 1530–35 Koz III 27. — Nazwa od n. os. *Piegzia* (: *piegzia* 'gatunek ptaka' Sstp VI 87) SSNO IV 234, z suf. -ino. Lit.: SHGPn III 647–8; PPozn 226. ZZ

Piehal's zob. **Bieganów** (3)

Piekacie, wś, płoc., gm. Łęczycza, 8 km na płn.-zach. od Łęczycy: *Piekacie* 1827 Tabella II 86; *Piekacie* 1887 SG VIII 76; *Piekacie* 1921 Sk II 58; *Piekacie*, -cia, *piekacki* 1972 UN 43, 30. — Nazwa od n. os. *Piekat* lub *Piekac* (od podstawy *piek-*, por. *piec*, *piekę*) RymSEN II 231, z suf. -je. EB

Piekar zob. **Piekary Rudne**

Piekarka zob. **Duszatyn**

Piekarki, kol., okresowo wś, piotr., gm. Wola Krzysztoporska, 9 km na płd.-zach. od Piotrkowa Trybunalskiego: *Piekarki* 1791 MpPerSd; *Piekarki*, folw. 1877 Zin II 40; *Piekarki*, folw. 1887 SG VIII 76; *Piekarki*, kol. 1921 Sk II 80; *Piekarki*, -rek, *piekarecki*, wś 1974 UN 46, 47; *Piekarki*, -rek 1981 WUN II 720. — Nazwa od n. pobliskiej wsi *Piekary* (8), z suf. -ki. EB

Piekarki zob. **Duszatyn**

Piekarnia zob. **Pikarnia**

Piekarowo, wś, skiern., gm. Mszczonów, 7 km na płd. od Mszczonowa: *Piekarowo* 1921 Sk I 14; *Piekarowo* 1952 UW 11; *Piekarowo*, -wa, *piekarowski* 1971 UN 126, 23. — Nazwa prawdopodobnie od n. wsi *Piekary* (12), leżącej w pobliżu, z suf. -owo. UW

Piekarski Łęg zob. **Łęg Piekarski**

Piekarskie Młyny zob. **Młyny Piekarskie**

Piekart, cz. wsi Dobrzec, dawniej wś, kal., gm. Nowe Skalmierzyce: *Pykardowo* 1290, *Pikardowo* 1293, *Pikartowo* 1346 KW II 24, 73, 575; *Pikarth*

1449 SHGKI(PG 3, 109v); *Pykarthy* 1507 ŻDz XII 116; *Pykarthy* 1511/12 VisitGn 398; *Pykarth* 1579 ŻDz XII 116; *Piekart* 1620 MKI(Tab 11, 96); *Pikart* 1674 MKI(ASK 74, 139); *Wies Piekart*, Wsi teyże *Piekarta* 1789 MKI(Tab 22, 381, 382); *Piekart* 1827 Tabella II 86; *Piekart*, wś 1887 SG VIII 76; *Piekart*, kol. 1933 SkBy II 1271; *Piekart*, -tu, cz. wsi Dobrzec 1971 UN 80, 16; *Piekart*, -tu 1981 WUN II 720. — Nazwa od n. os. *Pikart, por. *Pickard*, *Piekart*, *Pikard* Snazw VII 302, 312, 348, z suf. -owo, później w l. mnogiej i pojedynczej. Antropimim pochodzenia obcego, por. niem. *Pickard*, *Pikart* (por. n. os. *Bighard*, n. geograficzną *Pikardia*) Gott 113, 386. Postać *Piekart* powstała w wyniku gw. rozszerzenia artykulacji i. ZZ

Piekarty, wś, rad., gm. Promna, 8 km na płn.-zach. od Białobrzegów: *Picarthy* 1409 Czer nr 155; *Picarti* 1441 ZHer nr 29; *Pykarthy* 1469, 1504 SHGMz(MK 18, 200v); *Pikarty* 1576 ŻDz XVI 235; *Piekarty* 1783 MpPerMz; *Piekarty* 1827 Tabella II 86; *Piekarty* 1839 MpKwat IV 5; *Piekarty-Kożuszki*, folw. 1887 SG VIII 76; *Piekarty*, kol. 1921 Sk I 48; *Piekarty*, -kart, *piekarski* 1964 UN 18, 13. — Nazwa od n. os. *Pikart, w formie pluralnej, zob. *Piekart*. W XIX w. *Piekarty-Kożuszki* zob. *Kożuszki* (3). Lit.: GórnRWlkp 119; KopRad 400. UB

Piekary (1), wś, koniń., gm. Dobra, 7 km na płd.-wsch. od Dobrej: *Pekari* 1398 SHGŁęcz II 35; *Pyekary* 1496, *Pyekari* 1511 ŻDz XIII 174, 185; *Pyekary* 1511/12 VisitGn 234; *Pyekary* 1511–23 ŁLB I 404; *Piekary* 1553 ŻDz XIII 226; *Piekary* 1827 Tabella II 86; *Piekary* 1887 SG VIII 77; *Piekary* 1921 Sk II 119; *Piekary*, -kar 1981 WUN II 720. — Nazwa określała pierwotnie ludzi, którzy wypiekali chleb dla dworu książęcego, od ap. *piekarz* 'ten, co wypieka pieczywo' Sstp VI 88, w l. mnogiej. Miejscowości o n. *Piekary* występowały na ogół blisko grodu lub na podgrodziu. Lit.: SHGŁęcz II 35–6; Buczek 27; Rymut, Onom XX 151; RospSEMIg 168; TaszyckiRiSP I 174; BańMorf 70–1. EB

Piekary (2), wś, kosz., gm. Czaplina, 2,5 km na płd.-wsch. od Czaplina: Vw. *Stadthof* 1909, 1929 Mp-25(Tempelberg 2463); *Stadthof* — *Piekary*, -kar, *piekarski* 1950 MPol nr A-8; *Piekary* — *Stadthof*, os. 1951 Rosp 237; *Piekary*, -kar 1981 WUN II 720. — Dawna n. niem. od *Stadt* 'miasto' i ap. *Hof* 'dwór'. Nazwa *Piekary* wprowadzona urzędowo po 1945 r. BCz

Piekary (3), wś, krak., gm. Liszki, 14 km na pld.-zach. od Krakowa: *Pekare* (1286)1634 K^{Tn} 64; *Pekary* (1367)1634, *Pyeczari* 1456 K^{Tn} 151, 406; *Pyekari* 1470–80 DB II 123; *Pyekary* 1529 LR 117; *Piekary* 1629 RPobKr 51; *Piekary* 1787 Spis 362; *Piekary* 1887 SG VIII 79–80; *Piekary* 1921 Sk XII 18; *Piekary*, -kar, *piekarski* 1963 UN 1, 43. — Pierwotnie określenie ludzi *piekarze*, następnie n. miejscowości *Piekary*. Lit.: R^{Krak} 124. IN

Piekary (4), wś, krak., gm. Proszowice, 6,5 km na wsch. od Proszowic: *Pyekari* 1361 Mog 57; de *Pecarz* 1379, de *Pekarz* 1384 Krak nr 566, 2837; de *Peczar* 1386, *Pecari* 1399 Krak nr 3942, 8437; *Pyekary* 1470–80 DB I 75; *Pyekary* 1490 $\dot{Z}$ Dz XV 442; *Pyekary* 1529 LR 59; *Piekary* 1564 Lukrak II 83; *Piekari* 1581 $\dot{Z}$ Dz XIV 11; *Piekary* 1680 Rej 106; *Piekary* 1789–91 SHG^{Kr}Mat 221; *Piekary* 1827 Tabella II 86; *Piekary* 1887 SG VIII 78; *Piekary* 1921 Sk III 104; *Piekary*, -kar, *piekarski* 1964 UN 13, 37; gw. *pekary*, -or, *piekaškil/pekorski*. Lit.: R^{Krak} 124; Rymut, Onom XX 151. IN

Piekary (5), dziś *Piekary Wielkie* i *Stare Piekary*, dwie wsi, legn., gm. Kunice, 4 km na wsch. od Legnicy: *Bezar* 1292 S^{Ur} VI 54; *Peczker* ok. 1300 CdSil XIV 120; *Grozin Beckern* (1349), *Alden Beckern* (1411) K 24; *Beckern* 1438 CdSil XXXV 82; *Gross Beckern* 1789 Z VIII 163; *Beckern*, Gr. und Kl. oder *Alt-Beckern* 1845 K 24; *Gross Beckern*, *Wielkie Piekary* 1941 Wrzosek 34; *Alt Beckern* — *Stare Piekary*, -ych -ar, *staropiekarski* 1947 MPol XXV nr 124; *Gross Beckern* — *Piekary Wielkie*, -ar -ich, *piekarski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piekary Wielkie*, -kar -kich, *Stare Piekary*, -rych -kar 1981, 1982 WUN II 720, III 317. — Nazwy zniemczone *Beckern*, *Peczker* (: *Bäcker* 'piekarz'), z członami *Gross* = *Wielkie* i *Alt* = *Stare* (obocznie *Klein*), są kalkami n. pol. *Piekarze*, później *Piekary*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piekary Wielkie* i *Piekary Stare*. Lit.: SNGŚI X 32. JCh

Piekary (6), wś, legn., gm. Udanin, 7 km na pln. od Strzegomia: *Peczker* ok. 1300 CdSil XIV 125; *Pecir* (!) 1305 SNGŚI X 32; *Bekern* (1318) K 23; *Bekkern* 1327, *Bergenkern* (?) 1335 Reg nr 4664, 5409; *Beckern* 1408 SNGŚI X 32; *Beckern* 1651/52 J I 259; *Beckern* 1743 SNGŚI X 32; *Beckern* 1785 Z V 212; *Beckern* 1845 K 23; *Beckern*, *Piekary* 1941 Wrzosek 18; *Beckern* — *Piekary*, -ar, *piekarski* 1946 MPol XXV nr 142; *Piekar*, -kar 1981 WUN II 720. — Nazwa zniemczona jako

Beckern. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piekary*. Lit.: SNGŚI X 32; SG^{Ts} XIX 187–9. JCh

Piekary (7), wś, piotr., gm. Sulmierzyce, 11 km na pln.-wsch. od Pajęczna: *Pyekari* (1367) 1501 AC II nr 1981; *Pyekary* (1367)XVI Matr IV/3, supl. nr 242; *Pyekary* 1511–23 $\dot{L}$ LB I 490, 491; *Pyekari* 1511, *Piekari* 1552 $\dot{Z}$ Dz XIII 207, 284; *Piekary* 1827 Tabella II 86; *Piekary* 1887 SG VIII 77; *Piekary* 1921 Sk II 92; *Piekary*, -kar 1981 WUN II 720. Lit.: SHG^{Łęcz} II 35. EB

Piekary (8), wś, piotr., gm. Wola Krzysztoporska, 10 km na pln.-wsch. od Bełchatowa: *Pekari* 1359 ZDM I 115; *Pecari* 1393 SHG^{Łęcz} II 35; *Pyekary* 1511 $\dot{Z}$ Dz XIII 197; *Pyekary* 1511–23 $\dot{L}$ LB II 219, 220; *Piekary* 1552 $\dot{Z}$ Dz XIII 257; *Piekary* 1791 MpPerSd; *Piekary* 1827 Tabella II 86; *Piekary* 1887 SG VIII 77; *Piekary* 1921 Sk II 80; *Piekary*, -kar, *piekarski* 1974 UN 46, 47. Lit.: SHG^{Łęcz} II 35. EB

Piekary (9), wś, płoc., gm. Piątek, 18 km na pld.-wsch. od Kutna: *pistores* (1136) SHG^{Łęcz} II 34; *Pekary* 1302 KW II 214; *Peccari* 1386, *Pekary* 1390 $\dot{L}$ ęcz I nr 184, 1636; *Pecari* 1393, *Pecari* 1400 $\dot{L}$ ęcz I nr 2665, 4771; *Pyekary*, *Pyekari* 1511–23 $\dot{L}$ LB II 418, 420; *Piekary* 1576 $\dot{Z}$ Dz XIII 57; *Piekary* 1793 MpPer $\dot{L}$ ęcz; *Piekary* 1827 Tabella II 86; *Piekary* 1887 SG VIII 77; *Piekary* 1921 Sk II 55; *Piekary*, -kar 1981 WUN II 720. Lit.: SHG^{Łęcz} II 34–5. EB

Piekary (10), wś, pozn., gm. Gniezno, 4 km na zach. od Gniezna: *allodium* in *Pyekari* ok. 1418 Koz V 148; *preadium Piekari* 1512 Matr IV/1, nr 1784; *Piekari* (1559) VisitGn 651; *Wies Piekary* 1789 MKI(Tab 34, 517); *Piekary*, dom. 1887 SG VIII 80; *Piekary*, niem. *Kornhof*, wś 1921 Sk X 14, 151; *Piekary*, -kar, *piekarski* 1967 UN 77, 25. — Nazwa niem. *Kornhof* wprowadzona urzędowo. Lit.: Buczek 27. ZZ

Piekary (11), wś, pozn., gm. Sęszew, 7 km na pld.-zach. od Buku: *Pekari* 1404 Koz V 148; *Pyekari* 1410, *Pecari* 1418 SHG^{Pn} III 648; *Pekary* 1420 RWlkp I nr 1061; *Pyekary* 1472 SHG^{Pn} III 648; *Pyekary* 1510 NKs 101; *Piekary* 1580–81 $\dot{Z}$ Dz XII 84; *Piekary* 1622–24, *Piekary* 1789 PPozn(Tab 1, 31 i 6, 76v); *Piekary* 1887 SG VIII 80; *Piekary* 1933 SkBy 1271; *Piekary*, -kar, *piekarski* 1966 UN 93, 16. Lit.: SHG^{Pn} III 648–50; Buczek 27; PPozn 226. ZZ

Piekary (12), wś, skiern., gm. Mszczonów, 6,5 km na pld. od Mszczonowa: *Pyekarz* alias

Piekary

Strzesze Pyekary (1380)XVI KW III 499; *Pyekary* 1444 SHGRw(MK 337, 134v); *Piekary* 1579 ŻDz XVI 147; *Piekary* 1792 MpPerRw; *Piekary* 1827 Tabella II 86; *Piekary* 1839 MpKwat IV 4; *Piekary* 1887 SG VIII 76; *Piekary* 1921 Sk I 14; *Piekary*, -kar, *piekarski* 1971 UN 126, 23; *Piekary*, -kar 1981 WUN II 720. — Oboczna n. *Strzesze* lub *Strzeże* od n. os. *Strzesz* lub *Strzeż* (: im. *Strzeży-sław*, por. też ap. *strzeż* 'strzyżyk' Sstp VIII 489) SSNO V 236, 239, w formie pluralnej. Lit.: *Buczek* 27. UW

Piekary (13), wś, tarnob., gm. Obrazów, 11 km na zach. od Sandomierza: *Peccare*, *Peccarij* 1257 CdP I 79, III 74; *peccare* (1262) KMłp I 70; *Peccari* (1292), *Piekary* (1303), *Peckary* (1356) KMłp I 140, 162, 292; *Peckary* 1397 ZDM IV 305; *Peckari* 1417 ZDM VI 440; *Pyekary* 1470–80 DB I 316; *Pyekari* 1529 LR 385; *Pyekary*, *Pyekari* 1564–65 Lusand 159, 322; *Piekary* 1578 ŻDz XIV 171; *Piekary* 1787 Spis 385; *Piekary* 1887 SG VIII 78; *Piekary-Kapituła*, kol., *Piekary Rządowe*, wś 1921 Sk III 125; *Piekary-Kapituła*, kol., *Piekary Rządowe*, wś 1933 SkBy 1271; *Piekary*, *Piekary-Kapituła* 1952 UW 125, 129; *Piekary*, -kar, *piekarski* 1970 UN 32, 58. — Członcy drugie w n. zestawionych, od ap. *kapituła* 'zespół duchownych przy katedrze lub kolegiacie' i od przym. *rządowy*, wskazują na rodzaj własności. Lit.: *KSand* 151. IN

Piekary (14), wś, wroc., gm. Laskowice Oławskie, 10 km na płn-wsch. od Oławy: *Bekern* (1364) K 23; *Beckern* 1400, *Bekhern* 1654, *Beckern* 1743 SNGŚl X 32; *Beckern* 1795 Z XII 66; *Beckern*, *Piekari* 1845 K 23; *Beckern* (*Piekary*) 1900 Myc 57; *Beckern*, *Piekary* 1941 Wrzosek 15; *Beckern* — *Piekary*, -ar, *piekarski* 1948 MPol XXV nr 14; *Piekary*, -kar 1981 WUN II 720. — Pierwotną pol. n. zmienczono jako *Beckern*, od *Bäcker* 'piekarz', w l. mnogiej. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piekary*. Lit.: SNGŚl X 32; *Domański*, *Onom* XIX 24. JCh

Piekary (15), wś, wroc., gm. Oborniki Śląskie, 5 km na płn.-zach. od Trzebnicy: *Dorf Peccar* 1288 SUr V 287; *villa Bekar* 1292 Reg nr 2242; *Beckern* 1743 SNGŚl X 32; *Beckern* 1785 Z IV 345; *Beckern* 1845 K 24; *Piekary* 1887 SG VIII 80; *Beckern*, *Piekary* 1941 Wrzosek 21; *Beckern* — *Piekary*, -ar, *piekarski* 1948 MPol XXV nr 14; *Piekary*, -kar 1981 WUN II 720. Lit.: SNGŚl X 32; *Domański*, *Onom* XIX 24. JCh

Piekary zob. **Święty Marcin**

Piekary Rudne, cz. Tarnowskich Gór, dawniej wś, kat.: *Peccari* 1253, *Pecare* 1277 Reg nr 840, 1547; de *Pechar* 1325, dez *dorfes Polenischen Behkern* 1369 SNGŚl X 32; *Dorf Becern* (1449)XVI, *Bohmisch Bekern* (1460)XVI, na polskich *Peckarzich*, *Polnisch Piekar* (1482)XVI CdSil VI 69, 79, 114; *Radin pekary* (1532) K 490; *Rudne Piekary* 1695, *Granica Rudno Piekarska* 1711, *Rudy Piekary* 1724, *Rudi Peckari* 1743 SNGŚl X 32; *Rudy Piekary* 1783 Z II 238; *Piekar*, *Rudy-* 1845 K 490; *Piekary Rudne* 1927 SNGŚl X 32; *Piekary Rudne*, -kar -nych 1981 WUN II 720. — Forma *Piekarze* por. *Piekarze* (3). Człon Polskie wprowadzony dla odróżnienia od n. *Piekary Niemieckie*, dziś *Piekary Śląskie*, a człon *Rudne*, *Rudy* od n. mta *Ruda Śląska*. Okresowo n. zestawiona *Rudy-Piekary*, *Rudne Piekary*||*Piekary Rudne*. Nazwe zmienczono jako *Bekern*, *Pechar* i *Piekar*. Lit.: SNGŚl X 32; *Domański*, *Onom* XIX 24. JCh

Piekary Rządowe zob. **Piekary** (13)

Piekary Śląskie, mto, kat.: *Peccari* 1253, *Peckare* 1277 Reg nr 840, 1548; *Pecare* 1277 SUr IV 209; de *Pechar* 1325 SNGŚl X 32; *Peccare Theutonice* 1332 Reg nr 5112; de *Pecar*, de *Piekar* 1335, *Dewsche Bechker* 1369 SNGŚl X 32; *Grossen Bekern* (1420)XVI, *Welike Piekary* (1480)XVI CdSil VI 44, 108; *Pyekary* 1529 SNGŚl X 32; *Deutsch-Peccary* (1532) K 490; *Piekary Teutonicali* 1596 SNGŚl X 32; *Piekariensis* 1679, *Pieccarii* 1687 J II 172, 504; *Niemieckie Piekary* 1695, *Deutsch Piekary* 1724, *Deutsch Peckarer* 1736, *Deutsch Peccari* 1743 SNGŚl X 32; *Deutsch Piekar* 1783 Z II 238; *Piekar*, *Deutsch Piekar* 1845 K 490; *Piekary Śląskie* 1967 SM 837; *Piekary Śląskie*, -kar -kich 1981 WUN II 720. — Dawniej *Piekary*, też *Piekarze*. Już od XIV w. n. zestawiona z członami dyferencyjnymi od łac. przym. *theutonicalis*, niem. *deutsch* (pol. = *niemiecki*) oraz *gross* (= *wielki*). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piekary Śląskie*. Lit.: SNGŚl X 32; *RospSEMIG* 287; *Rym-Nmiast* 183; *Domański*, *Onom* XIX 25. JCh

Piekary Wielkie zob. **Piekary** (5)

Piekary-Kapituła zob. **Piekary** (13)

Piekarze zob. **Piekary** (3, 13), **Piekary Rudne**, **Piekary Śląskie**

Piekarzew, wś, kal., gm. Pleszew, 5 km na płn.-zach. od Pleszewa: *Peckarzewo* 1368 KW III 307; *Pyecarzewo* 1429 SHGKI(PyZ 6, 213v); *Piekarzewo* 1465 SHGKI(PG 7, 235v); *Pyekarzewo* 1511–23 ŁLB II 22; *Piekarzewo* 1579 ŻDz XII 110;

Piekarzewo 1674 MKI(ASK 74, 139); *Piekarzewo* 1674 MKI(ASK 74, 139); *Piekarzewo* 1846 KsP 322; *Piekarzewo* 1887 SG VIII 80; *Piekarzewo* 1921 Sk X 70; *Piekarzew, -wa* 1981 WUN II 720. — Nazwa od n. os. *Piekarz* SSNO IV 235 (: *piekarz*), z suf. *-ewo*, wtórnice *-ew*. ZZ

Piekarzowe Budy zob. **Jakubowy Borek**

Piekcino zob. **Piechcin**

Piekielnik, wś, nowosąd., gm. Czarny Dunajec, 18 km na zach. od Nowego Targu: *Pekelnik* (1607), *wsiamy ... Piekielnikiem* 1647 SemkMO nr 18, 44; *Piekielnik* 1921 Sk XII 34; *Piekielnik* 1952 UW 270; *Piekielnik, -ka* 1981 WUN II 720. — Nazwa od n. potoku *Piekielnik*, płynącego w pobliżu, por.: *Pkelnic* 1245 KMłp I 45, *Pokelnik* (!) *Bach*, *Piekielnik Bach* 1846 HE XIII 177; ta od ap. gw. *piekielnik* 'wielki złoźnik' SGPKar IV 88, w przenośnym znaczeniu 'potok groźny w czasie wylewu'. Lit.: LKrak 111; Rymut, Majtán, HE XIII 177. IN

Piekielka zob. **Piekielko** (2)

Piekielki zob. **Piekielko** (1)

Piekielko (1), wś, ciech., gm. Iłowo-Osada, 5 km na ptn. od Mławy: *Piekielki* 1578 ŻDz XVI 60; *Piekielko* 1827 Tabella II 86; *Piekielko* 1887 SG VIII 81; *Piekielko, -ka, piekielski* 1972 UN 131, 34; *Piekielko, -ka* 1981 WUN II 720. — Nazwa od ap. *piekielko* w znaczeniu metaforycznym 'miejsce trudno dostępne, oddalone od centrum wsi', w związku z niedogodnościami terenowymi, por. TaszyckiRiSP I 276, przyp. 16. Nazwa *Piekielki* w l. mnogiej; wtórnice *Piekielko* w l. pojedynczej. UW

Piekielko (2), wś, nowosąd., gm. Tymbark, 8 km na ptn.-zach. od Limanowej: *Pyekyelko* 1504 Matr III nr 1127; *Pyekyelko* 1529 LR 49; *Piekielko* 1581 ŻDz XIV 53; *Piekielko* 1680 Rej 264; *Pekelka* 1779–82 MpMieg; *Piekielko* 1887 SG VIII 81; *Piekielko* 1921 Sk XII 20; *Piekielko, -ka, piekielecki* 1964 UN 6, 62. Lit.: LKrak 111. IN

Piekielko (3), wś, rad., gm. Grójec, 2,5 km na pld. od Grójca: *Oczassali* 1436 AKH III 140, nr 81; *Oczassaly* 1476 SHGMz(MK 5, 182a); *Oczasschaly* 1506 SHGMz(MK 18, 252v); *Oczassaly utraque* 1540, *Oczassala Długiego* 1541 AtMz; *Oczassali Długos* 1576 ŻDz XVI 237; *Piekielko* czyli *Oczassaly* 1783 MpPerMz; *Piekielko* 1783–84 RejKor 733; *Piekielko* 1827 Tabella II 86; *Piekielko* 1839 MpKwat IV 4; *Piekielko* 1887 SG VIII 81; *Piekielko, -ka, piekielski* 1971 UN 127, 7. — Dawniej n. *Oczassaly*;

o etymologii zob. *Oczassaly*. W XVI w. n. zestawiona *Oczassala Długiego*, *Oczassaly-Długosz*; człon drugi od nazw. właściciela, por.: Albertum *Dlugi* 1436 AKH III 140, nr 81; Joan *Długosch* 1506 SHGMz(MK 18, 252v). Nazwa *Piekielko* od XVIII w. Lit.: KopRad 49. UB

Piekllice (1), wś zaginiona, zapewne wchłonięta przez Mełgiew, lub.: *Pyeklycze* 1479, *Piekllice* 1484, *Peklicze* 1488, [*Starawies*] 1496 SHGLu IV 104 (tu?). — Nazwa od ap. *piekło* w znaczeniu metaforycznym 'miejsce trudno dostępne, oddalone' TaszyckiRiSP I 276, z suf. *-ice*. Obocznie zapewne *Stara Wieś*. Lit.: SHGLu IV 104. IN

Piekllice (2), cz. wsi Famutki Brochowskie, dawniej wś, warsz., gm. Tułowice: *Piekllice* 1887 SG VIII 81; *Piekllice* 1921 Sk I 182; *Piekllice*, wś 1967 SM 837; *Piekllice, -lic* 1981 WUN II 721. — W XIX w. notowana n. *Piekło Błoto* 1839 MpKwat III 4, n. m. najprawdopodobniej nawiązuje do tej n. terenowej. Lit.: TaszyckiRiSP I 276. UW

Pieklilik, cz. wsi Turośl, dawniej wś, łomż., gm. Turośl: *Piekto* 1783–84 RejKor 645; *Pieklilik* 1827 Tabella II 86; *Piekto* al. *Pieklilik* 1887 SG VIII 82; *Pieklilik* 1921 Sk V 48; *Pieklilik, -ka* 1981 WUN II 721. — Dawniej n. *Piekto* (: *piekło* 'miejsce oddalone'), później z suf. *-ik*. UB

Piekto (1), wś, elbl., gm. Sztum, 11 km na zach. od Sztumu: *Falknaw* alias *Piekto*, z *Piekta* 1570 Lu-malb 17, 28; u *Piekta* 1590, u *Piekta* 1636 Font XLVIII 39, 78; u *Piekta* 1649 Font LII 26; *Piekto*, na *Piekle* 1675 Font LVIII 83, 84; na *Piekle* 1711 Font LXII 89; *Piekel* 1789 Goldb II 182; *Piekiel* 1796–1802 MpSchröt IX; *Piekto*, niem. *Pieckel* 1887 SG VIII 82; *Pieckel*, fr. auch *Na Piekle* 1912 Bär 90; *Pieckel* — *Piekto, -a, piekielski* 1947 MPol XXV nr 111; *Piekto, -ta* 1981 WUN II 721; gw. *p̃xekuo, -kua, p̃xekelski*. — Dawna n. *Falknau* przeniesiona z niem. n. wsi *Walichmowy* (1). Nazwa pol. od ap. *piekło* w znaczeniu metaforycznym 'miejsce trudno dostępne, oddalone', por. TaszyckiRiSP I 276. Lit.: Górniewicz, PMT IV 125–6. WK

Piekto (2), dziś *Piekto Dolne* i *Piekto Górne*, dwie wsi, gdań., gm. Przywidz, 16 km na ptn.-zach. od Skarszew: *Piekto Dolne* alias *Stare Pustkowie* i *Piekto Górne* alias *Nowe Pustkowie* 1664 Font XXXII 311; *Piekto dolne* 1749 Font XVI–XIX 462; *Niederhoelle, Oberhölle* 1789 Goldb II 162; *Ober Hölle, Nieder Hölle* 1796–1802 MpSchröt IX; *Ober Hölle* — *G. Piekto, Nieder Hölle* — *D. Piekto* 1879 KętN 22; *Piekto Dolne*, niem. *Nieder-Hoelle*,

Piekło

Piekło Górne, niem. *Ober-Hoelle* 1887 SG VIII 82; *Niederhöle*, fr. *Niederhoel*, *Piekło dolne*, *Oberhölle*, fr. *Piekło Górne*, *Oberhöl* 1912 Bär 83, 84; *Niederhölle* — *Piekło Dolne*, -a *Dolnego*, *dolnopiekielski*, *Oberhölle* — *Piekło Górne*, -a *Górnego*, *górnopiekielski* 1947 MPol XXV nr 111; *Piekło Dolne*, *Piekło Górne*, -ła -nego 1981 WUN II 722; gw. *dolne pękto*, *górne pękto* Lor 124. — Członny odróżniające od przym. *dolny*, *górnny*, niem. *nieder*, *ober*, człon utożsamiający od ap. *piekto*, niem. *Hölle*. Nazwy oboczne od ap. *puszkowie* i przym. *nowy*, *stary*. Lit.: Bugalska, PMT VI 78. WK

Piekło (3), wś, kiel., gm. Końskie, 6,5 km na pld. od Końskich: *Piekło* 1827 Tabella II 86; *Piekło* 1839 MpKwat IV 5; *Piekło* 1887 SG VIII 82; *Piekło* 1921 Sk III 48; *Piekło*, -ła, *piekielski* 1966 UN 24, 46. — Nazwa od ap. *piekto*. W sąsiedztwie leży wieś o n. *Niebo*. Lit.: KopKiel 44; TaszyckiRiSP I 276, przyp. 16. IN

Piekło (4), cz. wsi Kłępie Dolne, dawniej wś, kiel., gm. Stopnica: *Piekło* 1877 Zin II 40; *Piekło*, wś 1921 Sk III 137; *Piekło*, -ła, cz. Kłępia Dolnego 1966 UN 19, 71; *Piekło*, -ła 1981 WUN II 722. IN

Piekło (5), wś dziś nieistniejąca, leżała w gm. Wierzchlas, sier.: *Piekło* 1887 SG VIII 82; *Piekło* 1921 Sk II 133. — Nazwę wsi kontynuują zapewne n. wawozu, por. *Piekło*, -ła 1974 UN 52, 48. EB

Piekło (6), cz. wsi Wiązowna Kościelna, dawniej wś, warsz., gm. Wiązowna: *Piekło* 1877 Zin II 40; *Piekło*, wś 1887 SG VIII 81; *Piekło*, wś 1921 Sk I 182; *Piekło*, os. 1967 SM 838; *Piekło*, -ła 1981 WUN II 721. UB

Piekło zob. *Jelna* (1), *Niepiekło*, *Pieklik*

Piekło Dolne zob. *Piekło* (2)

Piekło Górne zob. *Piekło* (2)

Pieklowa Wola zob. *Wola Pieklowa*

Piektowo zob. *Budki* (5)

Piekoszów, wś, kiel., gm. Piekoszów, 10,5 km na ptn.-zach. od Kielc: *Pancossow* 1400 Krak nr 9956; *Pyacoszow* 1421 KMłp IV 189; *Pąkoszow* 1423 Sand nr 920; *Pyekoschew* 1511/12 VisitGn 369; *Pyakoschew*, *Pyakoschow*, *Pyekoschow* 1511–23 ŁLB I 577, 588–9; *Piankoschow* 1540 ŻDz XV 575; z Rykosinem i *Piekoszowem* 1660–64 Lusand I 56; *Piekoszów* 1789 Lusand I 182; *Piekoszów* 1827 Tabella II 86; *Piekoszów*, właściwie *Piękoszów* 1887 SG VIII 83; *Piekoszów* 1902 Przew II 61; *Piekoszów* 1921 Sk III 39; *Piekoszów*, -szowa, *piekoszowski* 1966 UN 23, 61; gw. *piekosuf*, -ova, *piekososki*. — Nazwa od n. os. *Piekosz* SSNO IV

235 (: *piekać*, *piec*, *piekać się* 'toczyć spór z kimś' Sstp VI 87), z suf. -ów, też -ew. Do pierwszego zapisu por. również n. os. *Pekosz* SSNO IV 178, n. m. *Pekostaw*, *Pekostawice*. Możliwe jednak, że n. pochodzi od n. os. *Piekosz* (: przym. *piekny*, z możliwą denazalizacją -e; wieś leży na obszarze gwar beznosówkowych, por. SEBań II 571). Lit.: KSand 153; KopKiel 196, RospSEMiG 287–8; Nieckula, -ov- 155. IN

Piekulice zob. *Pikulice*

Piekut, wś, rad., gm. Chynów, 10,5 km na ptn.-zach. od Warki: *Volya Pyekuthi* 1540 Czer 2 dod.; *Wola Piekut* 1576 ŻDz XVI 215; *Piekut* 1783 MpPerMz; *Piekut* 1827 Tabella II 86; *Piekuty* 1839 MpKwat IV 4; *Piekuty* 1887 SG VIII 83; *Piekut*, -ta, *piekucki* 1971 UN 127, 12. — Początkowo n. zestawiona *Wola-Piekut*; człon pierwszy od ap. *wola* 'osada wolna od podatków', człon drugi od n. os. *Piekut* (: *piekut* 'bekas; kogut') SSNO IV 235. Wtórnie zanik członu *Wola*. Sporadycznie też *Piekuty*, od tejsze n. os., w l. mnogiej. Lit.: KopRad 118. UB

Piekutowo, wś, suwal., gm. Bargłów Kościelny, 13,5 km na wsch. od Rajgrodu: *Piekutow* 1604 SHGPd(MK nr 148 k. 253v–254); *Piekutowo* 1639 SHGPd(MK nr 185 k. 60v–61); *Piekutowo* 1744 SDV 145; *Piekutowo* 1827 Tabella II 86; *Piekutowo* 1887 SG VIII 83; *Piekutowo*, -wa, *piekutowski* 1972 UN 151, 13. — Nazwa od n. os. *Piekut*, z suf. -ów, -owo. EB

Piekuty, dziś *Nowe Piekuty* i *Piekuty-Urbany*, dwie wsi, łomż., gm. Nowe Piekuty, 16 i 15 km na pld.-wsch. od Wysokiego Mazowieckiego: *Piekuty* 1525 SHGPd(Kapiciana 62); *Selo Pekuty Janowiata* ziemiane, *Selo Łopiane Pekuty* ziemiane 1528 ŻDz XVII/1, 210, 220; *Lopienie dicta Piekuty* 1533 HMil 321; *Piekuti*, *Piekuthi* 1569 UPL 240, 241; *Piekuthy*, *Piekuthy Vrbany Starawies*, *Piekuty Vrbany* 1580 ŻDz XVII/1, 93, 94; *Piekuty* 1581 HMil 78, 321; *Piekuthy* 1591 ŻDz XVII/1, 148; *Urbany* 1674 HalBiał I 135; w *Piekutach* 1720 SHGPd(ADS, D. nr 152 k. 20); *Pikuty*, *Pikuty Urbany* 1795 HalBiał I 135; *Piekuty kościelne* i *Piekuty urbany* 1827 Tabella II 86; *P. Nowe* i *Piekuty Urbany* 1839 MpKwat VI 6; *Piekuty Nowe* i *Piekuty Urbany* 1887 SG VIII 83; *Piekuty Nowe (Kościelne)* i *Piekuty-Urbany* 1921 Sk V 111; *Piekuty Nowe* i *Piekuty-Urbany* 1967 SM 838; *Nowe Piekuty*, -wych -kut, *piekucki* i *Piekuty-Urbany*, -kut-Urbani, *urbański* 1974 UN 165, 76, 77. — Początkowo *Piekuty*, od n. os.

Piekut, w l. mnogiej, por.: Serafin i Grzegorz *Piekuth* z tej wsi 1528, Swiach Jakubowicz *Pekut* i Rafalik *Pekut* ze wsi Lopane Pekuty 1580 ŻdZ XVII/1, 93, 219, 220. Człony drugie w n. zestawionych od n. os. *Janowieta*, patronimikum od *Jan* oraz od im. *Urban*, w l. mnogiej, por.: *Urban Janowicz* i Żygmunt *Janowicz* z tej wsi 1528 ŻdZ XVII/1, 220; od wyrażenia *stara wieś* oraz od przym. *kościelny i nowy*. Człony *Łopianie*, *Łopienie* od ap. *łopienie* 'roślina kobylak, łopień' SW II 815. W formie *Pikuty* nastąpiło zwięzienie samogłoski e. Lit.: HalBiał I 135. EB

Piekuty zob. **Piekut**

Piekuty-Urbany zob. **Piekuty**

Pielaki (1), wś, kiel., gm. Mniów, 18 km na pld.-wsch. od Końskich: *Zaborowice-Pielaki*, wś 1921 Sk III 48; *Pielaki*, -ków, cz. wsi Przełom 1966 UN 24, 76; *Pielaki*, -ków 1981 WUN II 722. — Nazwa od n. os. *Pielak* (: stp. *pielac* 'spieszyć się', gw. *pielic*, *pleść*, też od n. os. *Pielgrzyn*) RymSEN II 232, w l. mnogiej. Człon pierwszy w n. zestawionej ponowiony z n. sąsiedniej wsi *Zaborowice*. Lit.: KopKiel 270. IN

Pielaki (2), wś, zamoj., gm. Uchanie, 21 km na ptn.-zach. od Hrubieszowa: *Pielaki* 1827 Tabella II 86; *Pielaki* 1887 SG VIII 84; *Pielaki*, wś 1902 Przew II 61; *Pielaki* 1921 Sk IV 31; *Pielaki*, -lak, *pielacki* 1970 UN 109, 28; gw. *pielaki*, -lak, *pielakofski*. Lit.: CzChełm 186. BCz

Pielaszkowice, wś, legn., gm. Udanin, 14 km na ptn.-wsch. od Strzegomia: *Włostouici* 1198 KŚI I 78; *Beleswiz* (!) 1267 Reg nr 1246; *Pelescuiz* 1267, *Pelascowiz* 1268 SUr IV 39, 71; *Pelascovitz* ok. 1300, *Pilosowicz* 1335 CdSil XIV 135, przyp. 276; *Pelaskewicz* (1375) K 495; *Peleskewicz* 1385 LandbSch II nr 154; *Pleswitz* 1560 CdSil XXXIII 87; *Plesswitz* 1607 CdSil XXIV 204; *Bleswitz* 1666/67 J I 324; *Blaswitz* 1677 J IV 195; *Pleswitz* 1743 SNGŚI X 35; *Plaeswitz* 1785 Z V 234; *Pläswitz* 1845 K 495; *Pläswitz*, *Pielaskowice* 1941 Wrzosek 16; *Pläswitz* — *Pielaszkowice*, -ic, *pielaszkowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Pielaszkowice*, -wic 1981 WUN II 722. — Dawna n. *Włostowice* od n. os. *Włost* SSNO VI 149, z suf. -owice. Następnie n. *Pielaszkowice*, od n. os. *Pielaszek*, por. n. os. *Pielasz* SSNO VII 185 oraz n. os. *Pielaszek* 1566 RymSEN II 232, z suf. -owice. Nazwę zniemczono jako *Bleswitz*, *Blaswitz*, *Pläswitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pielaszkowice*. O podstawie *piel-* zob. *Pielaki* (1). Lit.: SNGŚI X 35. JCh

Pielaszkowice zob. **Pielaszkowice**

Pielaszkowo zob. **Pielaszków** (1, 2)

Pielaszkowo Maior, Minor zob. **Pielaszków** (2)

Pielaszków zob. **Pielaszków** (1)

Pielaszowo, miejsce nieznanne na Komorowie i Zębowie, pozn., gm. Lwówek: na *pielaszowie* ... w *pielaszowie* ... na *pielasowie* 1573 Koz III 27. — Nazwa od n. os. *Pielasz*, por.: Km. *Pielasz* czy *Pielas* 1585 Koz III 27, z suf. -owo. ZZ

Pielaszów, wś, tarnob., gm. Obrazów, 15,5 km na ptn.-zach. od Sandomierza: *Pielaszow* 1277 KMłp I 110; *Pelassow* 1279, *Pelasow* 1284 KMłp II 144, 155; *Pielaszow* (1284) KMłp I 123; *Pyelyaschow* (1346) KMłp III 61; *Pielaszow* (1413) XVIII ZDM V 145; *Pyelaschow* (1418), *Pielaszow* 1422 KMłp IV 169, 196; *Pyelaszow* 1470–80 DB III 376; *Pyelyassow* 1529 LR 383; *Pyelyaszow* 1564–65 Lusand 135; *Pielaszow* 1578 ŻdZ XIV 180; *Pielaszow* 1660–64 Lusand II 142; *Pielaszow* 1787 Spis 385; *Pielaszów* 1789 Lusand I 33; *Pielaszów* 1887 SG VIII 84; *Pielaszów*, -szowa, *pielaszowski* 1970 UN 32, 39; gw. *piłasuf*, -ova. — Nazwa od n. os. *Pielasz* SSNO VII 185, z suf. -ów, por. *Pielaszkowice*. W formie gw. poświadczone przejście -el- > -il- oraz mazurzenie. Lit.: KSand 151; Nieckula, -ov- 155. IN

Pielborch zob. **Pile**

Pielborg zob. **Pile**

Pielburg zob. **Pile**

Pielczowska Wola zob. **Jodłówka-Wałki**

Piele, os., dawniej wś, elbl., gm. Lelkowo, 17,5 km na ptn. od Pieniężna: *Pellin*, *Pelyn* 1374 MWrm II 526–7, 534; *Pellen* 1423 Ger 118; *Pellen* 1437 GZ 42; [Dorfe] in *Bellien* ok. 1550 MWrm III 430, przyp. 222; *Pellen* 1528, 1602–04 HAPr V 30; *Pellen* 1755 MpEnd; *Pelleni*, maj. 1789 Goldb I 157; *Pellen* 1796–1802 MpSchröt X; *Pellen*, maj. 1820 Wald 115; *Pellen* 1886 SG VII 937; *Pellen* — *Pety*, dw. 1946 Ley I 106; *Pellen* — *Piele*, -li, *pielski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Piele* — *Pellen*, wś 1951 Rosp 237; *Piele*, -li 1981 WUN II 722. — Nazwa prus. *Pel-ai, przejściowo *Pel-ij (zapis *Bellien*), od prus. n. os. *Pele* TAP 75 (por. też lit. n. os. *Pēlis*, *Pēlė*, łot. *Pelis* od lit. *pel-yti* 'pleśnieć' lub *pelė* 'mysz' Lpvž II 426) lub od prus. ap. *peles* 'muskuł'. Nazwa zniemczona jako *Pellen*, spolonizowana jako *Pety* (z twardym p i l, bliższa n. pruskiej, por. n. *Petele*); po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piele*. Lit.: Ger 118–9; PrzybBalt 208. RP

Pielaszewnia zob. **Zalesie-Poczynki**

Pieleszewo

Pieleszewo, cz. Redy, dawniej wś, gdań.: *Pe-lassow* (1236), *Pelasow* (1236)1330, *Pelasewo* 1236 Perl 46, 47, 48; *Pylensi* 1288 Perl 388, fals.; *Pelschau* ok. 1400 Krie 60; *Pellischow* 1473 SchN 486; *Piliessewo* 1534 Inwwtoc 117; z *Pielissewem*, z *Pielessiewem*, *Pieliescheuo*, folwarki *Pieleszeua* 1565 Lupom 110, 112, 120, 123; *Pelszaw* 1570 ŻDz XXII 275; *Pieleszewo* 1583 Font I–III 18; z *Pielessewem* 1627 Font XXXIX 14; *Pieleszewo* 1664 Font XXXII 115; *Pielessewo*, suma dochodów *Pielessowa*, w *Pieleszewie* 1678 Font XXXIX 18, 39, 46; *Peltzau* od. *Pielschewo*, folw. 1789 Goldb II 180; *Peltzau* 1796–1802 MpSchröt IV; *Pieleszewo*, niem. *Pelzau* 1887 SG VIII 85; *Pieleszewo* (*Pelsau*) 1925 Krzep 90; *Pieleszewo*, -wa 1981 WUN II 722; gw. dawniej *pieleşewo*, -va, *pieleşewski* Lor A 28; później *pieleşewo*, *pieleşefsći*. — Nazwa od n. os. *Pielasz*, *Pielesz*, por. *Pielaszkowice*, z suf. -ewo, okresowo -owo. Postać zniemczona *Pelzau*. Lit.: Treder, PMT XIV 76; *Kesikowa*, PMT II 111. WK

Pieleszki, cz. Zalesia, dawniej wś, włoc., gm. Chodecz: *Pyelyeskj* 1527 Vlad XI 41; *Pieliski* 1557–66 ŻDz XIII 23; *Pieleszki* 1634 Rpodbrz 229; *Pieleszki* 1674 Rpg 153; *Pieleszki* 1796 PerOpis IX; *Pieleszki* 1887 SG VIII 86; *Pieleszki*, wś 1921 Sk I 198; *Pieleszki*, -szek 1981 WUN II 722. — Nazwa od n. os. *Pieleszek*, *Pieleszko*, por. *Pielaszkowice*, w l. mnogiej. W XVI w. również forma *Pieliszki* (ze ścięśnieniem samogłoski e). AG

Pieleszkowice zob. *Polaszki*

Pielewitz zob. *Pilewice*

Pielgrzymka (1), wś, krośn., gm. Nowy Żmigród, 15 km na pld. od Jasła: *Pelgrzimowa Volya* 1400 SHGKr(GZ 20, 140); *Pyelgrzymowa Vola* 1416 Hel II nr 1494; *Pelgrzymowka*, *Pelgrzimowka Wola*, *Pyelgrzimka* 1418 SHGKr(TCz 130, 240); *Pelgrzimka* 1450 AGZ XI nr 2890; *Pyelgrzimowka* 1470–80 DB I 497; *Pyelgrzimka* 1473 Matr I nr 1079; *Pyelgrzimska* 1509 Matr IV/1, nr 628; *Pielgrzymka* 1581 ŻDz XIV 124; *Pielgrzymka* 1680 Rej 307; *Pielgrzymka*, ukr. *Perehrimka* 1887 SG VIII 86; *Pielgrzymka* 1921 Sk XII 17; *Pielgrzymka*, -ki, *pielgrzymski* 1965 UN 58, 171. — Początkowo n. zestawiona *Pielgrzymowa Wola*, od n. os. *Pielgrzyn* SSNO IV 236 (: łac. *Peregrinus*, *Pelegrinus*, to od ap. *peregrinus*, też *pelegrinus* 'obcy, cudzoziemski, cudzoziemiec', później w znaczeniu 'pielgrzym') i od ap. *wola*. W wyniku uniwerbiczacji *Pielgrzymówka* i *Pielgrzymka*, w XVI w. efe-

merycznie w formie przym. *Pielgrzyska*; ostatecznie ustaliła się n. *Pielgrzymka*. Lit.: RBiecz 38; *BarńMorf* 24, 114. IN

Pielgrzymka (2), wś, legn., gm. Pielgrzymka, 7 km na zach. od Złotoryi: *Pilgrimestorf* 1251 SUr III 21; *Peregrini* 1268, *Peregriniulla* (1268)XIV SUr IV 43, 46; *Peregrini villa* 1292 SUr VI 47; zu *Pilgermdorff* (!) 1398, von *Pilmansdorff* (!) 1559 CdL III 274; *Pillgersdorff* 1687 J II 247; *Pilgramsdorf* insgemein *Pilgersdorf*, Ober, *Nieder* 1789 Z VIII 287; *Pilgramsdorf*, *Nieder* und *Ober* 1845 K 492; *Pilgramsdorf*, *Pielgrzymowice* 1941 Wrzosek 30; *Pilgramsdorf* — *Pielgrzymka*, -ki, *pielgrzyniecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pielgrzymka*, -ki 1981 WUN II 723. — Dawniej n. notowana w łac. postaci *Peregrini villa*, następnie niem. jako *Pilgersdorf*, *Pilgramsdorf* (: niem. *Pilger*, dial. *Pilgerim*, *Pilgram* 'pielgrzym', i *Dorf* 'wieś'), okresowo z członami *Nieder* 'dolne' i *Ober* 'górne'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pielgrzymka*. Lit.: SNGŚI X 35; *RospSEMiG* 289. JCh

Pielgrzymka (3), wś, lub., gm. Józefów, 11 km na ptn.-wsch. od Annapola: *Pielgrzymka* 1877 Zin II 41; *Pielgrzymka* 1887 SG VIII 86; *Pielgrzymka* 1902 Przew II 61; *Pielgrzymka* 1921 Sk IV 84; *Pielgrzymka*, -ki, *pielgrzymski* 1970 UN 116, 12. IN

Pielgrzymowa Wola zob. *Pielgrzymka* (1)

Pielgrzymowice (1), wś, kat., gm. Pawłowice, 5 km na pld. od Jastrzębia-Zdroju: *Peregrini villa* ok. 1300 CdSil XIV 110; *villa Peregrini* 1335, *Pilgrambdorf* (!) 1435, in *Pielgrzimowice* 1471 SNGŚI X 35; *Polhrzimowice*, *Pelhrzimowice* (1473) XVI CdSil VI 96; na *Pelgrzimowiczach* 1597 SNGŚI X 35; in *villa Pielgrzymowice* 1652, *Pielgrzimowitz* 1687 J II 30, 123; *Pilgramsdorff* 1743 SNGŚI X 35; *Pilgramsdorf* 1783 Z II 118; *Pilgramsdorf* 1845 K 492; *Pielgrzymowice* (*Pilgramsdorf*) 1900 Myc 41; *Pielgrzymowice* 1927 SNGŚI X 35; *Pielgrzymowice*, -wic 1981 WUN II 723. — Dawniej n. *Peregrini villa*, od łac. n. os. *Peregrinus* + *villa* 'wieś'. Od XV w. postać pol. *Pielgrzymowice*, od n. os. *Pielgrzym*, zob. *Pielgrzymka* (1), z suf. -owice. Nazwę zniemczono jako *Pilgramsdorf*, zob. *Pielgrzymka* (2). Lit.: SNGŚI X 35. JCh

Pielgrzymowice (2), wś, krak., gm. Michałowice, 11 km na ptn.-wsch. od Krakowa: de *Pelgrimouici* ca 1252 MPH IV 293; *Pelgrzimowicze* (1332)1445 Kkk I 166; *Pielgrzymowice* 1369, *Pelgrimo de Pelgrimowicze* (1370)1525 KMłp III 384, 245; *Pelgrzimowicze* (1374) Kkk II 54; *Pielgrzymo-*

wice 1378 KMłp I 402; de *Pelgrzimowicz* 1381 Krak nr 1041; de *pelgrinomowicz* (!) 1384 CdP III 335; *Pyelgrzimowicze* 1450, *Pielgrzymowicze* (1453) DKrak 236, 252; *Pielgrzymowycze*, *Pyelgrzymowicze* 1470–80 DB I 156, 235; *Pyelgrzymowycze* 1490 ŻDz XV 437; *Pielgrzimowicze*, *Pyelgrzimowicze* 1529 LR 229, 242; *Pielgrzymowicze* 1564 Lukrak II 77; *Pielgrzimowice* 1581 ŻDz XIV 22; *Pielgrzymowice* 1680 Rej 12; *Pielgrzymowice* 1787 Spis 332; *Pielgrzymowice* 1827 Tabella II 87; *Pielgrzymowice* 1887 SG VIII 86; *Pielgrzymowice* 1952 UW 267; *Pielgrzymowice*, *-wic*, *pielgrzymowicki* 1963 UN 1, 44; gw. *pelgžymovīce*, *-vīc*, *pelgžymoski*. Lit.: RKrak 124. IN

Pielgrzymowice (3), wś, opol., gm. Wilków, 3 km na pld.-wsch. od Bierutowa: *Nova villa Peregrini Mykowsko* ok. 1300 CdSil XIV 67; *Neudorff* 1743 SNGŚl X 36; *Neudorf bei Bernstadt*, wś 1845 K 433; *Neudorf b. Bernstadt*, *Nowa Wieś Bierutowska* 1941 Wrzosek 17; *Neudorf b. Bernstadt* — *Pielgrzymowice*, *-ic*, *pielgrzymowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Pielgrzymowice*, *-wic* 1981 WUN II 723. — Dawniej n. *Nowa Wieś*, notowana w XIV w. w postaci zlatynizowanej *Nova villa*; niem. kalka *Neudorf od neu* 'nowy' + *Dorf* 'wieś'. Człon *Peregrini* Mykowsko od łac. n. os. *Peregrinus* SSNO IV 213 i n. m. Mikowice (1). Od XIX w. nazwa z członem *bei Bernstadt* 'koło Bierutowa'. Zapewne część tej wsi wchłonęło miasto Bierutów, a pozostała część istnieje jako samodzielna wieś. Zapisy z 1300 i 1845 r. Borek identyfikuje ze wsią, SNGŚl natomiast przypisuje je części miasta. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pielgrzymowice*. Lit.: BorGŚl 179; SNGŚl X 36. JCh

Pielgrzymowice zob. **Pielgrzymka** (2)

Pielgrzymowo (1), wś, elbl., gm. Płoskinia, 10,5 km na ptn.-zach. od Pieniężna: et assensv. *Peregrino ... bona ... Monetiten*, nadpis na dok.: *Priuilegium ville Pilgrimsdorf* 1301, ad graniciam *peregrini* (1305) MWrm I 215–6, 234; *Pilgrimsdorph* 1315, *Pilgrimsdorf* (1323) MWrm I 299; 368; *Pilgrimsdorf* 1364, *Pilgrimsdorff* 1366 MWrm II 361, 404; *Pilgrimsdorfe* (1406) MWrm V 430; *Pilgrimsdorff* 1437 GZ 83; *Pilgrimsdorff* 1583, *Pilgramsdorff* 1589 SHGWrm(ADWO, AK, RM 3 i 3c, k. 6 i 7v); *Pelmansdorf* 1615 RLWrm 264; *Pilgramsdorf* 1718 Wijaczka 425; *Pelmsdorff* 1755 MpEnd; *Pelmsdorf* od. *Pilgramsdorf* 1789 Goldb I 174; *Pilgramsdorff* 1796–1802 MpSchröt X; *Pil-*

gramsdorf, wś 1820 Wald 146; *Pielgrzymowo* 1887 SG VIII 87; *Pilgramsdorf*, *Monetyten* — *Pielgrzymowo* al. *Montyty* 1946 Ley I 14; *Pilgramsdorf* — *Pielgrzymowo*, *-a*, *pielgrzymowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pielgrzymowo*, *-wa* 1981 WUN II 723. — Starsza n. prus. *Monetit-ai od n. os. *Monete (por. objaśnienia n. m. *Matki* (1), *Matyki*, *Matyty*), z suf. *-it-* (Leyding spolonizował ją jako *Montyty*). Nazwę zastąpiono niem. n. *Pilgrimsdorf*, od im. odbiorcy nadania z 1301 r., por. pierwszy zapis, też niem. *Pilgrim*, *Pilgram* Gott 386 + *Dorf* 'wieś'. Okresowo n. *Pelm(an)sdorf*, z adideacją do n. os. *Pelm(an)*, por. *Pellmann* FörstON II 478, *Pelm* Gott 381; w XIV w. forma zlatynizowana *Peregrini*. W XIX w. wprowadzono n. *Pielgrzymowo* (kalkę niem. *Pilgrims-*), z suf. *-owo* i taką ustalono po 1945 r. Lit.: Ger 101; ZGAE XIII 816, XXIII 712, 717, XXVII 519, 530; PrzybBalt 208–9. RP

Pielgrzymowo (2), wś, olszt., gm. Kozłowo, 6 km na pld.-zach. od Nidzicy: *Ranys* genanth hat, *Ranis*, z nadpisem: *Pilgramsdorff* (1357)XV, *Ranitz*, z nadpisem: *Pilgrimsdorff* (!) (1357)XVI PrUr V 284; *Ranis* 1362 KętL 338; *Pilgrimsdorf* 1393 MWrm III 214; *Pilgramsdorf* 1422, *Ranis* 1484 KętL 338; *Pilgerinsdorf* 1520 ZGAE XXIII 185; w *Pielgrzymowie* czyli *Ranis* al. *Pilgramsdorf* 1570 KętL 352; *Pilgramsdorf* 1783 MpPerMz; *Pilgramsdorf*, poln. *Pielgrzimowo* 1789 Goldb I 160; *Pillgramsdorf* 1796–1802 MpSchröt XXIII; *Pielgrzymowo*, *Pilgramsdorf* 1887 SG VIII 86–7, 135; *Pielgrzymowo* — *Pilgramsdorf* 1941 Choj 120; *Pilgramsdorf* — *Pielgrzymowo*, *-a*, *pielgrzymowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pielgrzymowo*, *-wa* 1981 WUN II 723. — Starsza n. prus. *Rain-is, por. prus. n. *Rayn-kaym* (: lit. n. os. *Rainys*, lit. *ráinas* 'prądkowany, pstry' Lpvž II 563). Od XV w. nazwa niem. *Pilgramsdorff*/*Pilgrimsdorf*, utrwalająca im. odbiorcy nadania, por.: *verleiht Herrn Pilgerim* 60 Hufen im Sossimir land 1357 PrUr V 284 + *Dorf* 'wieś'. Nazwę spolonizowano jako *Pielgrzymowo* i w tej formie ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: Nidzica. Z dziejów miasta i okolic, 1976, 125. RP

Pielgrzymów (1), wś, legn., gm. Rudna, 9 km na ptn. od Lubina: *Peregrini villa* 1376 SNGŚl X 36; *Pilgramsdorf* 1435 CdSil XXVIII 77; *Peregrini villa* 1580, *Pilgersdorff* 1580, 1687 J III 3–4, 308; *Pilgramsdorf* 1789 Z VIII 240; *Pilgramsdorf* 1845 K 492; *Pilgramsdorf*, *Pielgrzymów* 1941 Wrzosek

Pielgrzymów

36; *Pilgramsdorf* — *Pielgrzymów*, -owa, *pielgrzymowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Pielgrzymów*, -mowa 1981 WUN II 723. — Dawniej n. *Pilgramsdorf*, w łac. kancelaryjnym zapisie *Peregrini villa*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pielgrzymów*. Lit.: SNGŚI X 36. JCh

Pielgrzymów (2), wś, opol., gm. Głubczyce, 12 km na płd.-wsch. od Głubczyc: *Pizkerstorpli* (?) 1267, *Pilgrymdsorf* 1377, *Pelhrzymow* 1431 Drz I 126; *Pillhrzimow* (1434) XVI CdSil VI 56; *Pilgersdorff* 1743 SNGŚI X 36; *Pilgersdorf* 1784 Z III 226; *Pilgersdorf* 1845 K 491; *Pilgersdorf* (*Pielgrzymów*) 1900 Myc 91; *Pielgrzymów*, niem. *Pilgersdorf* 1887 SG VIII 86; *Pielgrzymów* — *Pilgersdorf* 1939 Prus 57; *Pilgersdorf* — *Pielgrzymów*, -owa, *pielgrzymowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Pielgrzymów*, -mowa 1981 WUN II 723. — Nazwa jest starą adaptacją dawnej n. niem. *Pilgrimsdorf*, *Pilgersdorf*, zob. *Pielgrzymka* (2). Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pielgrzymów*. Lit.: SNGŚI X 36; BORGŚI 134, 298; SGTS XVIII 194–7. JCh

Pielgrzymówka zob. *Pielgrzymka* (1)

Pielgrzyska zob. *Pielgrzymka* (1)

Pielgrzymy zob. *Bolegorzyn*

Pielgrzynowo, os. zaginiona, leżała koło Kcygni, bydż.: *Pelgrinowo* (1260) 1638 WuSP 141; *Pelgrinovo* 1262 KW I 354; *Pelgrinowo* 1262 Matr II supl. nr 2. — Nazwa od n. os. *Pielgrzyn, por. *Pielgrzym* oraz łac. *Pelgrinus* SSNO IV 236, 237, z suf. -owo. ZZ

Pielica, wś, elbl., gm. Malbork, 6 km na ptn.-wsch. od Malborka: pastwisko *Herenhage* 1636 Font XLV 127; pastwisko *Herenhagen* 1649 Font LII 79; *Herenhagen* pascua 1661 Font LVIII 24; pastwisko *Herenhaga* 1711 Font LXII 148; *Herenhagen*, wś 1789 Goldb II 80; *Herenhagen* 1796–1802 MpSchröt X; *Herenhagen* 1882 SG III 67; *Herenhagen* — *Pielica*, -y, *pielicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Pielica* 1952 UW 194; *Pielica*, -cy 1981 WUN II 723. — Początkowo n. ter., od niem. *Herr* 'pan, rycerz' + *Hagen* 'osiek, ogrodzenie'. Po 1945 r. ustalono n. *Pielica*. Lit.: Górniewicz, PMT IV 63; Górniewicz, -ica 74. WK

Pielice, wś, gorz., gm. Strzelce Krajeńskie, 9 km na ptn.-wsch. od Strzelec Krajeńskich: *Belitz* 1337 SHGNM (Landb 24); *Pelitz* 1340 CdB A XVIII 289; *Politz* 1372 CdB A XXIV 85; *Pehlitz* 1499 SHGNM (Regesta II 365); *Poelitz* 1608, *Bulitz* 1644 SHGNM (Eickstedt 234, 270); *Pehlitz* 1833 MpUmbI 1565; *Pehlitz* — *Pielice*, -ic, *pielicki* 1948

MPol XXV nr 14; *Pielice*, -lic 1981 WUN II 723. — Nazwa pochodzenia słowiańskiego, której postać trudno ustalić ze względu na mieszanie p i b-: *Palica (: *pal*, z suf. -ica), *Bielica (: *biały*, z suf. -ica), *Bielice (: n. os. *Biały*, z suf. -ice) albo *Pielice (: n. os. *Piela*, z suf. -ice), zmienione *Pehlitz*. Nazwa zapewne przeniesiona przez osadników z Turynii, z hrabstwa Mansfeld, por. *Pohlitz* koło Weissenfels oraz *Belitz* koło Eilenburga. Tezę tę wspierają nazwy leżących w pobliżu wsi *Mansfeld* (= Lipie Góry) i *Falkenstein* (= Sokółsko). Postać *Pielice* ustalona urzędowo po 1945 r. Lit.: TrautmElb II 92; Siciński, OSG VIII 54; MuckeNM 201. BCz

Pieliszki zob. *Pieleszki*

Piella zob. *Pielnia*

Pielna zob. *Pielnia*

Pielnia, wś, krośn., gm. Zarszyn, 11 km na zach. od Sanoka: *Pella* (1376) 1427 ZDM IV 185; *Nova Libertas* 1387 SHGSK III 29; *Pelwel* (!) 1387 Matr IV/3, supl. nr 331; *Pella* (1400) 1523 ZDM I 295; Johannem Peluelski de *Pella* 1429 AGZ XI 342; *Pella Superior*, *Pella Inferior* 1434, *Pyella* 1438 SHGSK III 29; in *Pella Superiori* 1439, in *Pella Inferiori* 1450 AGZ XI nr 1253, 2878; de *Pella*, de *Mediocri Pella* 1485 AGZ XVI nr 1679; *Piellia* 1499, *Pyella Nyzna* 1519, *Superior Pyella dicta Skalczyzna* 1527 SHGSK III 29; *Pyella* 1508, *Piellia Superior* (*Pielnia*), *Piellia Inferior* 1589 ŻDz XVIII/1, 117, 53; z *Pielle* 1653 AGZ XXI 65; *Pielna* 1794 Ga Gg1; *Pel'ńa* (sic !) 1851 Sch 118; *Pielnia* 1887 SG VIII 87; *Pielnia*, -ni, *pielniański* 1965 UN 71, 58. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Pella*, por.: *Pella* 1419 Fast 135. Makarski rekonstruuje n. wyjściową jako ukr. *Pelvel/*Plvel, pol. *Plwel*, i łączy z psł. *pluti, *plvati 'pluć'. Ewolucja polegała na zmianie rodzaju gramatycznego: *Pelwel* (r. m.) > *Pelwel* (r. ż.) > *Pelwla*, uproszczeniu grupy spółgłoskowej -lwl- > -ll- (*Pelwla* > *Pella*), hiperpoprawnym użyciu -'e- wobec ukr. -e-: *Piella* < *Pella*. Zmiana *Piella* na *Pielnia* (ukr. *Pehnia*) nastąpiła w wyniku dysymilacji *l-l* i *l-n* oraz wyrównania do typu n. m. na -*nia*. Według Babika n. m. nie ma w podstawie nawiązań rodzimych i powinna być zaliczana do najstarszej warstwy nazewnictwa ziem polskich. W XV i XVI w. n. z członami dyferencyjnymi od łac. *inferior* 'niższy', *mediocri* 'średni', *superior* 'wyższy, wyżej leżący', w związku z podziałem wsi; także od pol. przym. *niżni*; człon *Skalczyzna* motywowany

zapewne nazw. *Skalka* (według Riegera od Mikołaja *Skalki*). Lit.: SHGsk III 29–33; MakSk 124; RiegŁemk 198; Babik 219–21; RiegSan 122. BCz

Pielów zob. *Bielawa* (5)

Pielśchewo zob. *Pielezewo*

Piela zob. *Piła* (1, 6, 7), *Piła Kościelecka*,

Piłka (1, 2)

Piela Krobielewska zob. *Piłka* (1)

Pielonka zob. *Piołunka*

Pielynka zob. *Piołunka*

Pielynowa Wola zob. *Piołunka*

Pieniany, dziś *Pieniany* i *Pieniany-Kolonia*, dwie wsi, zamoj., gm. Łaszczów, 16 km na płd. od Tyszowiec: *Pieniany* (1409)1614 ZDM V 93; *pyennan* 1445 CzChełm(ZZCh 1, k. 8, zap. 80); *Pyenyany* 1469 AGZ VI 138; *Pieniany* 1531 ŻDz XVIII/1, 242; *Pieniany* 1616–1754 Tarpogł 54; *Pieniany* 1827 Tabella II 87; *Pieniany* 1887 SG VIII 89; *Pieniany*, wś i kol. 1921 Sk IV 107; *Pieniany*, *-nian*, *Pieniany-Kolonia*, *-nian-nii*, *pieniański*, dwie wsi 1970 UN 120, 14; *Pieniany*, *-nian*, *Pieniany-Kolonia*, *-nian-nii* 1981 WUN II 723; gw. *peńiany*, *-ńian*, *peńiański*. — Nazwa o niejasnej podstawie, z suf. *-any*. Wieś leży nad Huczwą, może więc n. ma związek z *pienić się* (od rwącego nurtu rzeki). W n. zestawionej człon odróżniający od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: CzChełm 186. BCz

Pieniążek zob. *Rydzewo-Pieniążek*

Pieniążki, wś, łomż., gm. Grajewo, 12,5 km na płd.-wsch. od Grajewa: [*Pieniążki*] XVI AtMz 204; *Pieniążki* 1783 MpPerMz; *Pieniążki* 1827 Tabella II 87; *Pieniążki* 1887 SG VIII 89; *Pieniążki*, *-żek*, *pieniążkowski* 1973 UN 155, 10. — Nazwa od n. os. *Pieniążek* (: *pieniążek* 'moneta małych rozmiarów i małej wartości' Sstp VI 97) SSNO IV 238, w l. mnogiej. Wieś powstała na 5 włóckach w lesie Brzozowo, sprzedanych przez księcia Janusza III w 1524 r. synom Stanisława Mścicha. Lit.: WiśnGraj 199–200; BrodzWizn 218. UB

Pieniążki zob. *Kobylin-Pieniążki*, *Krzyczki-Pieniążki*, *Mieczki-Pieniążki*, *Rydzewo-Pieniążek*

Pieniążki-Zalesie zob. *Mieczki-Pieniążki*

Pieniążkowa zob. *Pieniążkowice*

Pieniążkowice, wś, nowosąd., gm. Czarny Dunajec, 10,5 km na płn.-zach. od Nowego Targu: *Pieniaszkowice* 1581 ŻDz XIV 146; *Maciejowskie* ... alias z nazwiska mego *Pieniążkowice* 1593 PSP nr 21; *Pieniaskowice* 1629 RPobKr 228; *Pie-*

niążkowice 1674 ŻDz XV 53a; *Pieniaszkowa* 1680 Rej 240; *Pieniążkowice* 1765 Lukrak I 65; *Pieniążkowice* 1887 SG VII 89; *Pieniążkowice* 1921 Sk XII 27; *Pieniążkowice*, *-wic*, *pieniążkowicki* 1964 UN 10, 182. — Nazwa od n. os. *Pieniążek* SSNO IV 238 (: *pieniążek*), z suf. *-owice*, w XVII w. też *-owa*. Oboczna n. *Maciejowskie*, od im. *Maciej*, jest formą eliptyczną po zaniku członu utożsamiającego typu *Pole*. Lit.: LKrak 111. IN

Pieniążkowizna zob. *Kobylin-Pieniążki*

Pieniążkowo, wś, gdań., gm. Gniew, 17 km na płd.-zach. od Gniewu: *Penessow* 1294 Perl 453; *Peneschow* 1398 Pelp 78; *Pyenaschkowo* 1427 CdP II 437; *Pienontzkowo* 1455 AST IV 477; *Pyanyąskowo*, *Pyenyąskow*, *Pyanyąskowo*, *Pianiąskowo* 1534 Inwwłoc 49, 50, 51, 115; *Pienonskowo* 1567 ZeitM XXI 79; *Pienązkowie*, *Pienąszkowa* villa 1570 ŻDz XXIII 177, 183; *Pieniąskowo* 1583, *Pieniaskowo*, *Pieniuszkowo*, *Pieniąszkowo* 1584, *Pieniaskowo* 1597 Font I–III 72, 149, 157, 169, 387; *Pieniaskowo* 1604 Font XXXVIII 302; *Pieniąszkowo* 1648 RP 176; *Pieniążkowo* 1682 Font V 77; *Pieniążkowo* 1749 Font XVI–XIX 186; *Pinieńskowo* s. *Pienionskowo* 1789 Goldb II 182, 183; *Pienonskowo* 1796–1802 MpSchröt XV; *Pieniążkowo*, niem. *Pienionskowo* 1887 SG VIII 90; *Eickstädt*, fr. *Pienionskowo*, *Pieniżkowo* 1912 Bär 38; *Pieniżkowo*, niem. *Pienonskowo* 1921 Sk XI 18, 84; *Pieniżkowo*, *-wa*, *pieniżkowski* 1971 UN 186, 24; gw. *pieńoškovo*, *-va*, *pieńoškofski*. — Nazwa od n. os. *Pieniążek* SSNO IV 238, z suf. *-owo*, też przejściowo *-owa*, *-ów* i w l. mnogiej. W formach *Pianiążkowo*, *Pianiążkowo* hiperpoprawna zmiana 'e' > 'a' wobec przejścia 'a' > 'e'. Nazwa niem. *Eickstädt* wprowadzona w okresie zaborów. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 79; Kęsikowa, PMT II 112. WK

Pienice, wś, ostrol., gm. Krasnosielsk, 18 km na płn. od Makowa Mazowieckiego: *Penicze* 1386 KKM 105; *Penicza* (1418)1456, *Penicze* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 7v i 58); *Pyenyetze*, *Pyanyetze* 1429 Mkm II nr 37, 40; *Pyenicze* 1448 ZHer nr 53; *Pyenyca* (1451)1456 SHGMz(MK 4, 119); *Pyanyetze* 1482 SHGMz(Ep. 10, 249); *Pygyenyetze* 1489 SHGMz(MK 6, 226v–227v); *Penicze* 1512 Pułt 328; *Pienice* 1567 ŻDz XVI 348; *Pienice* 1783 MpPerMz; *Pienice wielkie* 1827 Tabella II 87; *Pienice Wielkie* 1887 SG VIII 90; *Pienice Wielkie* 1921 Sk I 74; *Pienice* 1952 UW 14; *Pienice*, *-nic*, *pienicki* 1971 UN 129, 23. — Nazwa od n. os.

Pienice

Piana (: *piana*) lub *Pienia* (: *pienia* 'pieniactwo'), lub *Pień* RymSEN II 228, 233, z suf. *-ice*. Okresowo występuje także forma *Pienica*, więc może n. pochodzi od ap. *pień*, z suf. *-ica*. Zmiana *Pie-* > *Pia-* hiperpoprawna wobec przejścia 'a' > 'e'. Człon odróżniający w okresowej n. zestawionej od przym. *wielki*. Lit.: Taszycki PatRMz 58; ZMaz 294; Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 56–7. UB

Pienice zob. **Biernaty** (3)

Pienie zob. **Pieny**

Pieniężnica, wś, stup., gm. Rzeczenica, 9 km na pld.-wsch. od Białego Boru: *Pemikul* alias *Czarniakakus*, im *Newen Dorfe*, welchs de *Zarniakakus* genande 1590 Font XXVIII 38, 39; *Pennicul* 1621 Font XI–XV 172; *Czarny Kakusz* alias *Penkuł*, z *Czarnego Kakusza* 1624 LuPrus 178, 198; *Pennichul* alias *Pienieżnica* 1653 Font XI–XV 116; *Penikula* alias *Pienieżnica* 1664 Font XXXII 160; wsi *Penkuły*, w *Penkule* 1672 Font XXVIII 136, 137; *Penkuta* (!) 1682 Font V 139; *Penckul* 1749 Font XVI–XIX 469; *Pemkuhl* 1796–1802 MpSchröt XV; *Pienieżnica* al. *Pekuta*, niem. *Penkuhl* 1887 SG VIII 90; *Penkuhl* — *Pienieżnica*, *-cy*, *pieńięznicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pienieżnica*, *-cy* 1981 WUN II 723. — Dawna n. *Pennikul*, *Pennichul* być może od łac. ap. *peniculus* 'gąbka, szczołka, miotełka', w metaforycznym znaczeniu 'teren porośły trawą'. Polska n. *Pekuta* (*Penkula*) jest zapewne dalszym przekształceniem n. łacińskiej. Oboczna metaforyczna n. zestawiona *Czarny Kakusz* od ap. kasz. *kakuś* 'zły duch w postaci błędnego ognia, latający po bagnach' SEKasz III 15. Nazwa *Pienieżnica*, od przym. *pieńiężny*, z suf. *-ica*, mogła powstać wskutek skorzarzenia dawnej n. *Pennicul* z łac. *pecunia* 'pieniądze, sumy pieniężne'. WK

Pienieżno, mto, elbl.: *pyndico* de *Melzag*, *Melzak* (1282) MWrm I 106; *Wewa* 1288, *Wewe* 1292, *Waywe* XIV Ger 206; in territorio *malcekuke* pruthenice quod sonat teuthunice *melzak* dicto (1312) MWrm I 283; *Melzac* 1344 MWrm V 627; in *Meelsag* (1355) XV, de *Melstie*, *Melzak*, *Melsag* 1356 PrUr V 183, 225; *Melsag* 1374, *Melzag*, *Melsag* 1375 MWrm II 523, 545, 546; *Waywe* XIV Ger 206; de *Melsab* (!) 1413, *Stenebute* de *Melsak* 1414 Cruc III 205, 217; *Mehlsack* 1420 MWrm V 566; *Meelsack* 1425, *Melsagke* 1431 MWrm IX 124, 407; ac opidum *Melszag* 1467 Woel 531; im *Melsakischen* 1519–21 Biał-Przem 65, przyp. 260; *Meelsack* ok. 1550 MWrm

III 428; *Meelsac(k)* 1682 Font V 171, 174; *Mehlsak* 1755 MpEnd; *Mehlsack* 1796–1802 MpSchröt X; *Melzak*, niem. *Mehlsak* 1885 SG VI 250; *Melzak* — *Mehlsack* 1941 Choj 54; *Melsack* — *Pienieżno*, *-a*, *pieńiężeński* 1946 MPol XXV nr 142; *Mehlsack* — *Wewno*, *Pienieżno* 1946 Ley I 13, 183; *Pienieżno*, *-ia* 1981 WUN II 723. — Nazwa *Malcekuke* przejęta z n. prus. terytorium *Malsekukis (ta n. może od **mals-*, jak w prus. n. m. *Malsicke*, *Malso-wangus* : lit. *málšyti* 'uspokoić, uspokajać' + *-kuke* o niejasnym znaczeniu). Formy zniemczone *Mehlsack*, *Meelsack*, *Melsagk*, spolonizowane jako *Melzak*, *Melszak*. Miasto miało oboczną n. prus. *Waiw-a lub *Aiw-a (od **vaiw-*, por. lit. n. jez. *Vievis*, łot. n. rz. *Vāive* : lit. *vyti* 'kręcić, wiercić; zawijać, zakręcać, okręcać, odwijać' albo od **jev-*, lit. *ievā* 'czerechca'), z prus. końcówką *-a*. Nazwę *Pienieżno* nadano po 1945 r. na cześć Seweryna *Pienieżnego* (1890–1940), polskiego działacza na Warmii i Mazurach. Lit.: Ger 206; Rospond, OSG VIII 33; RospSEMIG 288; RymNmiast 183; Przyb-Balt 209. RP

Pienino zob. **Pinino** (1, 2)

Pienka zob. **Pionki**

Pienkoben zob. **Pieńkowo** (2)

Pienonskowo zob. **Pieniążkowo**

Pientek zob. **Pieńki Królewskie**

Pientken zob. **Piecki** (4), **Pieńki Królewskie**, **Piętki** (2)

Pientkoben zob. **Pieńkowo** (2)

Pientschkowo zob. **Pięczkowo**

Pieny, os., dawniej wś, olszt., gm. Sępopol, 7 km na wsch. od Bartoszyce: [*Pohnen*] 1414 Bartoszyce 318; *Penen* 1423 Ger 119; *Penen* 1437 GZ 42; *Pöhlen*, wś 1789 Goldb I 164; *Pöhlen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Poehnen*, wś 1820 Wald 88; *Poehnen*, folw. 1887 SG VIII 495; *Pöhlen* 1920 MpHAPr I; *Poehnen* — **Pienie**, folw. 1946 Ley I 9; *Pöhlen* — **Pieny**, **Pien**, **pieński** 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pöhlen* — **Pieny**, os. 1951 Rosp 237; **Pieny**, **Pien** 1981 WUN II 723. — Nazwa prus. *Pen-ai, od n. os. *Pene*, zniemczona jako *Pöhlen* (por. prus. n. m. *Penekayn*, *Peniithen* Ger 119, lit. n. os. *Penėlis*, *Pinėlis*, *Pinas* (: *pinas* 'pleciony kij, laska, płot; gałąź, konar'), lub od *Piėnis*, *Pienis* (: *piėnas*, *piėnis* 'ten, kto lubi mleko') Lpvž II 427, 459, 448, lit. n. m. *Piėniai*. Po 1945 r. ustalono n. **Pieny**; Leyding przytacza formę **Pienie**. Lit.: Ger 119; Bartoszyce. Z dziejów miasta i okolic, 1987, 318; PrzybBalt 209. RP

Pień (1), wś, bydż., gm. Dąbrowa Chełmińska, 12 km na wsch. od Bydgoszczy: castra *Pin* 1222, de *Pin* 1247, castrum ... *Pin* (1248) PrUr I/1, 28, 138, 148; Henrico dicto de *Pen* 1310 Perl 608; Heinko de *Pen* 1314, de *Pene* 1315 PrUr II 74, 85; de *Pen* 1336 VPr II 213; von *Penen* 1408 Font XXIX 117; *Peen* 1414, *Peen* 1415 GA 463, 490; *Pehen* 1416–18, *Pene* 1419 GA 463, 545; *Pehen* (vor 1419) GZ 23; *Pene* 1480 Font XLI 44; *Pieñ* 1647 Font IV 22; *Pieñ* 1667–72 Font IV–X 270; *Pien*, folw. 1789 Goldb II 182; *Pien* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Pien*, dobra 1887 SG VIII 87; *Pieñ* 1925 Krzep 90; *Pieñ*, *Pnia*, cz. wsi Rafa 1971 UN 175, 7; *Pieñ*, *Pnia* 1981 WUN II 723. — Nazwa od ap. *pieñ* (< psł. *рѣнь) 'główny pęd drzewa' SEBor 429. Nazwa niem. *Pin*, *Pien* jest substytucją fonetyczną n. polskiej. Lit.: SHG-Ch 96–7. WK

Pieñ (2), wś, tarn., gm. Radomyśl Wielki, 3,5 km na pñ.-zach. od Radomyśla Wielkiego: *Pieñ* 1578 ŹDz XIV 204; *Pieñ* 1662 ŹDz XV 56a; *Pieñ* 1887 SG VIII 87; *Pieñ* 1921 Sk XII 21; *Pieñ*, *Pnia*, *pieñski* 1966 UN 65, 75; gw. *pej*, *pña*, *peñski*. Lit.: OPilz 80. IN

Pieńczów zob. **Pińczów**

Pieńczyce zob. **Pińczyce**

Pieńczykowo, wś, łomż., gm. Rajgród, 11 km na pñd.-zach. od Rajrodu: *Pienczykowo* 1547 HMil 319; *Pienczykowo*, *Pienczykowo* 1569 UPL 131, 263; *Pienczykowo* 1580, *Pinczukowo* 1591 ŹDz XVII/1, 114, 157; *Pienczykowo* 1639, *Pienczykowo* 1768 HalBiał I 135; *Pieńczykowo* 1795 MpPerPd; *Pięczykowo* (!) 1827 Tabella II 86; *Pęczykowo* (!), *Pieńczykowo* 1887 SG VIII 35, 88; *Pieńczykowo*, -wa, *pieńczykowski* 1973 UN 155, 7. — Nazwa od n. os. *Pieńczyk, por. n. os. *Pieñ*, *Pieñk* SSNO IV 239, też brus. n. os. *Pienczyk* BiryłaBA II 320, z suf. -owo. Postać *Pinczukowo* powstała wskutek zwiężenia samogłoski *e* oraz obniżenia artykulacji *y* > *u*. Forma *Pęczykowo* pod wpływem adideacji do ap. *peczek*. Lit.: Hal-Biał I 135. EB

Pieńczykówek, wś, łomż., gm. Rajgród, 10 km na pñd.-wsch. od Grajewa: *Pieńczykowo* 1790 SHGPd(Tadym k. 176); *Pieńczykówko* 1827 Tabella II 86; *Pęczykówko* (!), *Pieńczykówko* 1887 SG VIII 35, 88; *Pieńczykówko* 1902 Przew II 61; *Pieńczykówek* 1921 Sk V 89; *Pieńczykówek*, -ka, *pieńczykowski* 1973 UN 155, 7. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Pieńczykowo*, z suf. -ko, wtórnie -ek. EB

Pieńczyno zob. **Pinczyn**

Pieñki (1), wś, biał., gm. Sosnowka, 30 km na pñd.-wch. od Białej Podlaskiej: *Pieñki* 1963 Mp-25(Włodawa); *Pieñki*, -niek, cz. wsi 1967 UN 121, 15; *Pieñki*, os. 1967 SM 839; *Pieñki*, -ków, wś 1981 WUN II 724; po zmianie: *Pieñki*, -ów, cz. wsi Żeszczynka 2005 DzU nr 264, poz. 2208. — Nazwa od ap. *pieñek* (: *pieñ*) na określenie osady powstałej w miejscu świeżo wyciętego lasu lub od n. os. *Pieñek*, *Pieñko* SSNO IV 239–40, w l. mnogiej. EB

Pieñki (2), wś, biał., gm. Michałowa, 2,5 km na pñn.-wsch. od Michałowa: *Pieñki* 1789, *Pieñki* 1878–86 Kond 155; *Pieñki* 1902 SG XV/2, 445; *Pieñki* 1921 Sk V 16; *Pieñki*, -niek 1981 WUN II 724. Lit.: Kond 155. EB

Pieñki (2a), kol., dawniej wś, częst., gm. Rudniki, 8 km na pñd.-wsch. od Praszki: *Pieñki* 1827 Tabella II 87; *Pinki rządowe* C. 1877 Zin II 44; *Pieñki Rządowe*, wś 1887 SG VIII 91; *Pinki*, wś 1902 Przew II 64; *Pieñki*, kol. 1921 Sk II 133; *Pieñki*, -ków, *pieñkowski*, wś 1974 UN 52, 39; *Pieñki*, -ków 1981 WUN II 724. — Forma *Pinki* od gw. *pinek* 'pieñek, pieñ', na którym się rąbie drzewo' SGPRei(kartoteka). Człon odróżniający w n. zestawionej od przym. *rządowy* (wskazujący na rodzaj własności). EB

Pieñki (2b), przys., dawniej wś, kal., gm. Szczytniki, 8 km na pñn.-zach. od Błaszek: *Wies Pienki* 1789 MKI(Tab 22, 232a); *Pinki* 1827 Tabella II 90; *Pieñki*, kol. 1877 Zin II 41; *Gorzuchy-Pieñki*, folw. 1921 Sk II 16; *Pieñki*, -ków 1981 WUN II 724; gw. *peñki*, -uf. — Nazwa od ap. *pieñek* lub od n. os. *Pieñek*, *Pieñko* SSNO IV 239–40, w l. mnogiej. Przejściowo n. zestawiona, z członem *Gorzuchy*, zob. *Gorzuchy* (1). ZZ

Pieñki (3), wś, ostroł., gm. Klembów, 4,5 km na pñd.-zach. od Tuszcz: *Klembów-Pieñki* 1921 Sk I 142; *Pieñki* 1952 UW 43; *Pieñki* (*Klembów-Pieñki*) 1967 SM 839; *Pieñki*, -ków 1981 WUN II 724. — Dawniej n. zestawiona; człon pierwszy zob. *Klembów*. UB

Pieñki (3a), cz. Świeciechowa, przejściowo wś, piotr., gm. Mniszków: *Pieñki* 1827 Tabella II 87; *Pieñki*, os. 1887 SG VIII 91; *Pieñki*, wś 1902 Przew II 61; *Świeciechów-Pieñki*, wś 1921 Sk III 95; *Świeciechów-Pieñki*, wś 1933 SkBy 1708; *Pieñki* 1962 Mp-25(Opoczno); *Pieñki*, -ków 1981 WUN II 724. — Okresowo n. zestawiona; człon pierwszy zob. *Świeciechów* (1). IN

Pieńki

Pieńki (4), wś, piotr., gm. Rozprza, 10 km na pld.-wsch. od Piotrkowa Trybunalskiego: *Aleksandropole* 1900 SG XV/1, 15; *Aleksandropol* 1921 Sk II 77; *Aleksandropol*, zmiana na *Pieńki* 1925 MPol nr 92, poz. 374; *Pieńki, -ków, pieńkowski* 1974 UN 46, 37; gw. *pijki, -kuf.* — Dawna n. *Aleksandropole*, od im. *Aleksander + pole*, później *Aleksandropol* na wzór nazw z członem *-pol*. O członie *-pol* zob. *Adampol* (1). W 1925 r. nastąpiła urzędowa zmiana nazwy na *Pieńki*. EB

Pieńki (4a), wś zaginiona, leżała koło wsi Kresowo, pozn., gm. Kleszczewo: in *Pencowo*, de *Penki* 1390 Lek II nr 18, 51; de *Penki* 1399, de *Pencow* 1404 RWlkp II nr 88, 287; in villa *Penki* alias Marcouice 1406 KZPozn nr 2662; de *Pycowicze* 1434 SHGKI(PG 1, 17); *Wielkie Pienki* 1450 SHGKI(PG 4, 60 v); *Pyenki Małe* 1469 SHGKI(PG 8, 25v); *W. Pienki* 1505 SHGKI(PG 13, 28); *Pyenky* deserta 1510 SHGKI(ASK 11, 62, 95); in villa ... *Pyenkowicze (Pynnikowicze)* 1510 NKs 62; *Pienky* 1558 Koz III 28. — Nazwa od n. os. *Pieniek, Pieńko* SSNO IV 239–40, z suf. *-owo, -ów, -owice* oraz w l. mnogiej. Okresowo n. występowała z członami odróżniającymi od przym. *wielki i mały*. ZZ

Pieńki (5), wś, rad., gm. Iłża, 7 km na ptn. od Iłży: *Pieńki*, kol. 1933 SkBy 1273; *Pieńki, -ków, pieńkowski*, wś 1966 UN 20, 18; *Pieńki, -ków* 1981 WUN II 724. Lit.: KopRad 205–6. IN

Pieńki (5a), cz. wsi Parcele-Rębków, dawniej wś, siedl., gm. Garwolin: *Pieńki*, kol. 1967 SM 839; *Pieńki, -ków, pieńkowski*, wś 1971 UN 124, 6; *Pieńki, -ków* 1981 WUN II 724. UB

Pieńki (6), wś, siedl., gm. Kotuń, 12 km na wsch. od Kałuszyna: *Jagodne-Pieńki* 1921 Sk IV 115; *Jagodne-Pieńki*, kol. 1933 SkBy 577; *Pieńki* 1952 UW 42; *Pieńki, -ków* 1981 WUN II 724. — Dawniej n. zestawiona; człon pierwszy zob. *Jagodne* (5), wtórnie zanik członu pierwszego. UB

Pieńki (7), wś, siedl., gm. Mokobody, 12 km na pld.-wsch. od Węgrowa: *Pieńki* 1569 UPL 291; *Pieńki* 1580 ŻDz XVII/1, 21; *Pieńki* 1793 SHG-Pd(Regof 25); *Pieńki* 1827 Tabella II 87; *Pieńki* 1887 SG VIII 91; *Pieńki*, wś 1902 Przew II 61; *Pieńki*, kol. 1921 Sk IV 112; *Pieńki, -ków* 1981 WUN II 724. EB

Pieńki (8), wś, siedl., gm. Mordy, 4,5 km na pld.-zach. od Mordów: *Pieńki* 1921 Sk IV 95; *Pieńki Wyczołskie* 1960 Mp-25(Siedlce); *Pieńki Wyczołskie* 1967 SM 840; *Pieńki, -ków* 1981 WUN

II 724. — Człon odróżniający w formie przym., od n. pobliskiej wsi *Wyczołki* (4). EB

Pieńki (9), wś, siedl., gm. Serokomla, 8,5 km na ptn.-zach. od Kocka: *Pieńki* 1902 Przew II 61; *Pieńki*, kol. 1921 Sk IV 69; *Pieńki*, kol. 1933 SkBy 1273; *Pieńki* 1960 Mp-25(Łuków); *Pieńki, -ków* 1981 WUN II 724. IN

Pieńki (10), wś, siedl., gm. Wiśniew, 14 km na pld.-wsch. od Siedlec: *Łupiny-Pieńki* 1921 Sk IV 93; *Pieńki*, kol. 1933 SkBy 1273; *Jastrzębie-Pieńki*, os. 1952 SHGLu IV 83; *Pieńki* 1952 UW 34; *Pieńki, -ków* 1981 WUN II 724. — Pierwsze człony w n. zestawionych ponowione, zob. *Łupiny* i *Jastrzębie* (10). Lit.: SHGLu IV 82–3. IN

Pieńki (11), wś, sier., gm. Biała, 7 km na ptn.-wsch. od Pajęczna: *Pieńki* 1921 Sk II 131; *Pieńki, -ków, pieńkowski* 1974 UN 52, 8; *Pieńki, -ków* 1981 WUN II 724; gw. *pijki, -kuf.* EB

Pieńki (12), wś, sier., gm. Siemkowice, 13 km na ptn.-zach. od Pajęczna: *Pieńki* 1921 Sk II 133; *Pieńki, -ków* 1981 WUN II 725. EB

Pieńki (12a), cz. wsi Juliopol, dawniej wś, skiern., gm. Młodzieszyn: *Juljopol-Pieńki*, kol. 1921 Sk I 182; *Juljopol-Pieńki*, kol. 1933 SkBy 637; *Pieńki*, wś 1967 SM 839; *Pieńki, -ków* 1981 WUN II 725. — Początkowo n. zestawiona, z pierwszym członem od n. sąsiedniej wsi *Juliopol* (3). UW

Pieńki (13), wś, suwal., gm. Bargłów Kościelny, 13 km na wsch. od Rajgrodu: *Pieńki* 1827 Tabella II 87; *Pieńki* 1887 SG VIII 91; *Pieńki* 1921 Sk V 2; *Pieńki, -niek, pieńkowski* 1972 UN 151, 13. EB

Pieńki (14), wś, tor., gm. Płużnica, 8 km na ptn.-zach. od Wąbrzeźna: *Pieńki* (1826) SG VIII 92; *Birckenhain* — *Pieńki* 1879 KętN 63; *Pieńki*, niem. *Birkenhain* 1887 SG VIII 92; *Pieńki*, niem. *Birkenhain* 1921 Sk XI 64, 84; *Pienki (Birkenhain)* 1925 Krzep 90; *Pieńki, -niek, pieńkowski* 1971 UN 189, 14. — Nazwa niem. od *Birken-* 'brzozowy' i *Hain* 'zagajnik'. WK

Pieńki zob. *Borowiczki, Czuchów, Dębiany* (7), *Kostki-Pieńki, Niszczyce-Pieńki, Nowiny* (20), *Pieńki Borowe, Pieńki Gorzkowskie, Pieńki Kościelskie, Pieńki Królewskie, Pieńki Laskowskie, Pieńki Okopne, Pieńki Rzewińskie, Pieńki Sierostawskie, Pieńki Suchodołskie, Pieńki Wielkie, Pieńki-Towarzystwo, Sadowiec* (2), *Sitarz-Pieńki, Sosnowiec* (5), *Srebrna, Świny-Pieńki, Zalesiaki*

Pieńki Borowe, wś, łomż., gm. Jedwabne, 6,5 km na pld.-zach. od Jedwabne: *Dux dedit*

Stanisłao 15 Gesczaldo 10 Dobeslao 5 mansos dictos *Borowo* super fluvii Iura (1421)1456 SHGMz (MK 3, 79v-80); hered. *Borowo* 1426 MkM I nr 400; *Borowo* 1471 SHGMz(MK 5, 4v); *Pyenky* 1478, *Pyenky* 1484 ZHer nr 529, 642; *Pienki* 1577 ŻDz XVI 358; *Pięki* (!) *Borowe* 1783 MpPerMz; *Pienki* 1783-84 RejKor 663; *Pieńki borowe* 1827 Tabella II 87; *Pieńki Borowe* 1887 SG VIII 91; *Pieńki Borowe, -ków -wych* 1981 WUN II 725. — Dawniej n. *Borowo* zob. *Borowo* (1). Później *Pieńki*, od n. os. *Pieniek*, *Pieńk* SSNO IV 239 lub od ap. *pieniek*, w l. mnogiej. Od XVIII w. n. zestawiona *Pieńki Borowe*, człon dyferencyjny od pierwotnej n. *Borowo*. Lit.: BrodzWizn 218-9; ZMaz 295. UB

Pieńki Faustynowskie, cz. wsi Faustynowo, dawniej wś, ciec., gm. Głinojeck: *Pieńki Faustynowskie*, wś 1921 Sk I 20; *Pieńki Faustynowskie* 1967 SM 839; *Pieńki Faustynowskie, -niek -kich*, cz. wsi 1971 UN 123, 10; *Pieńki Faustynowskie, -niek -kich* 1981 WUN II 725. — Człon odróżniający w formie przym. od n. wsi *Faustynowo* (1). UW

Pieńki Głupickie, kol., okresowo wś, piotr., gm. Drużbice, 8 km na wsch. od Zelowa: *Głupickie Pieńki* 1921 Sk II 79; *Głupickie Pieńki*, wś 1967 SM 296; *Pieńki Głupickie, -ków -kich*, cz. Głupic 1972 UN 39, 11; *Pieńki Głupickie, -ków -kich* 1981 WUN II 725. — Człon odróżniający w formie przym. od n. wsi *Głupice*. Współcześnie ustalono n. z inwersją członów. EB

Pieńki Gorzkowickie zob. **Pieńki Gorzkowskie**

Pieńki Gorzkowskie, cz. wsi Bujniczki, okresowo wś, piotr., gm. Gorzkowice: *Pinki* 1877 Zin II 44; *Pieńki, Pinki Gorzkowickie*, os. 1887 SG VIII 91, 167; *Pieńki Gorzkowickie*, wś 1902 Przew II 61; *Pieńki Gorzkowickie*, wś 1921 Sk II 70; *Pieńki Gorzkowickie* 1967 SM 839; *Pieńki Gorzkowskie, -ków -kich* 1981 WUN II 725; gw. *pińki, -kuf*. — Człon odróżniający od n. pobliskiej wsi *Gorzkowice*, w formie przymiotnika odmiejscowego. EB

Pieńki Henrykowskie, wś, skiern., gm. Brzeziny, 5 km na ptn. od Brzeziny: *Henryków-Pieńki* 1921 Sk II 10; *Henryków-Pieńki* 1967 SM 360; *Pieńki Henrykowskie, -ków -kich, pieńkowski* 1974 UN 40, 12; *Pieńki Henrykowskie, -ków -kich* 1981 WUN II 725; gw. *piń'ki xenykoskē*. — Początkowo n. zestawiona *Henryków-Pieńki*, od n. sąsiedniej wsi *Henryków* (9) i od ap. *pieńki*. Współcześnie człon odróżniający ma formę przymiotnikową *Henrykowskie*. UW

Pieńki Karlińskie, wś, piotr., gm. Moszczenica, 8 km na ptn. od Piotrkowa Trybunalskiego: *Pinki Karlińskie*, kol. 1887 SG VIII 167; *Pieńki Karlińskie*, kol. 1902 Przew II 61; *Karlińskie Pieńki* 1921 Sk II 78; *Pieńki Karlińskie* 1961 Mp-25(Piotrków Trybunalski); *Karlińskie Pieńki*, wś 1967 SM 444; *Pieńki Karlińskie, -ków -kich*, cz. wsi Karlin 1974 UN 46, 27; *Pieńki Karlińskie, -ków -kich* 1981 WUN II 725. — Początkowo n. *Pinki Karlińskie* (zapewne od formy gw. *pińki*), następnie pierwszy człon *Pieńki*. Człon odróżniający w formie przym. od n. sąsiedniej wsi *Karlin* (2). Okresowo n. z inwersją członów. EB

Pieńki Kazanowskie, przys., dawniej wś, rad., gm. Kazanów, 15 km na pld.-zach. od Zwolenia: *Kazanowskie Pieńki*, wś 1921 Sk III 22; *Pieńki Kazanowskie, -ków -kich*, cz. wsi Ostrówka 1966 UN 20, 16; *Pieńki Kazanowskie*, os. 1967 SM 839; *Pieńki Kazanowskie, -ków -kich* 1981 WUN II 725. — Człon odróżniający w formie przym. od n. pobliskiej wsi *Kazanów* (3). Lit.: KopRad 205-6, 474. IN

Pieńki Kościelskie, wś, włoc., gm. Osiećciny, 11,5 km na ptn.-zach. od Brześcia Kujawskiego: *Pieńki* 1961 Mp-25(Radziejów); *Pieńki Kościelskie, -ków -kich*, cz. Kościelnej Wsi 1971 UN 182, 11; *Pieńki Kościelskie, -ków -kich* 1981 WUN II 725. — Człon odróżniający od n. pobliskiej miejscowości *Kościelna Wieś* (4). EB

Pieńki Królewskie, wś, tor., gm. Grudziądz, 9 km na pld.-zach. od Grudziądza: *Pientken*, wś 1789 Goldb II 182; *Pieńki*, niem. *Koenigl. Pientken* 1887 SG VIII 91; *Pientken*, fr. *Pientek, Pienki* 1912 Bär 91; *Pieńki Królewskie*, niem. *Pientken Kgl.* 1921 Sk XI 21, 84; *Pienki (Pientken)* 1925 Krzep 90; *Pieńki Królewskie, -ków -kich* 1971 UN 178, 17. — Fonetyczna adaptacja niem. ze wstawnym *t* po *n*, co częste w zapisach niemieckich. Człon odróżniający od niem. przym. *königlich*, pol. *królewski*. WK

Pieńki Laskowskie, kol., okresowo wś, sier., gm. Siemkowice, 15 km na ptn.-zach. od Pajęczna: *Pieńki*, kol. 1921 Sk II 132; *Pieńki Laskowskie*, wś 1952 UW 107; *Pieńki Laskowskie*, wś 1967 SM 839; *Pieńki Laskowskie, -ków -kich* 1981 WUN II 725. — Człon odróżniający w formie przym. od n. pobliskiej wsi *Laski* (19). EB

Pieńki Lesiewskie zob. *Lesiew, Wólka Lesiewska*

Pieńki Małe zob. **Pieńki** (4a)

Pieńki Nadolskie

Pieńki Nadolskie, os., dawniej wś, skiern., gm. Dmosin, 11 km na pld.-wsch. od Główna: *Pieńki Nadolskie*, -ków -kich, *nadolski*, wś 1974 UN 40, 18; *Pieńki Nadolskie*, -ków -kich 1981 WUN II 725; *Pieńki Nadolskie*, os., po zmianie cz. wsi Nadolna 2006 DzU nr 240, poz. 1746; gw. *pińki nadolske*, -uf -ix, *nadolski*. — Człon drugi w formie przym., od n. sąsiedniej wsi *Nadolna* (3). UW

Pieńki Niechodzkie, cz. wsi Niechodzin, dawniej wś, ciech., gm. Ciecchanów: *Pieńki-Niechodzin* 1921 Sk I 21; *Pieńki-Niechodzin* 1967 SM 839; *Pieńki Niechodzkie*, -ków -kich, cz. wsi 1971 UN 123, 7; *Pieńki Niechodzkie*, -ków -kich 1981 WUN II 725. — Człon drugi od n. wsi *Niechodzin*. UW

Pieńki Okopne, wś, łomż., gm. Jedwabne, 9 km na ptn.-wsch. od Jedwabnego: *Pyenky* 1471 SHGMz(MK 5, 4v); *Pyenky* 1472 SHGMz(Ep. 10, 33–34); *Pienki Granska* 1488 HMił 320; *Pyenky* 1492 SHGMz(MK 6, 289v); *Pyenky*, de *Grodzysko* 1497 Bar nr 91, 98; *Pienki Grodzisko*, *Pienki Granska* seu *Grodzisko* 1519 HMił 320; *Pyenky* 1521 SHGMz(Ep. 204, 76v); *Pienki* 1577 ŻDz XVI 359; [*Pienki Bylino*] XVI AtMz 204; *Pienki bieliny-Grodzisko* 1783 MpPerMz; *Pienki* 1783–84 RejKor 672; *Pienki* 1827 Tabella II 87; *Pieniki-Grodzisko* 1887 SG VIII 91; *Pieniki-Grodzisko* 1967 SM 839; *Pieniki Okopne*, -ków -nych 1981 WUN II 725. — Dawniej n. *Pieniki*, od n. os. *Pieniek*, w l. mnogiej, por.: meta *Pyenkowa* (1461)1464 SHGMz (MK 337, 44); później *Pieniki-Gręska*, *Pienki-Grodzisko*, także *Pienki-Bylino*; człony drugie od n. rz. *Gręska*, od ap. *grodzisko* (w XI–XIII w. było tu grodzisko i cmentarzysko) i może od n. os. *Bylina*, z dostosowaniem do typu toponimów na -ino, por.: Johannes filius *Bilini* 1497 Bar nr 98 (z tej wsi). Współcześnie *Pieniki Okopne*. UB

Pieńki Osuchowskie, wś, skiern., gm. Mszczonów, 7 km na pld. od Mszczonowa: *Osuchowskie Pienki* 1921 Sk I 14; *Pienki Osuchowskie* 1952 UW 11; *Pieniki Osuchowskie*, -ków -kich, *pieńkowski* 1971 UN 126, 23; *Pieniki Osuchowskie*, -ków -kich 1981 WUN II 725. — Człon odróżniający w formie przym. od n. m. *Osuchów* (4). UW

Pieńki Rządowe zob. **Pieńki** (2a)

Pieńki Rzewińskie, wś, ciech., gm. Baboszewo, 12,5 km na pld.-wsch. od Raciąża: *Rzewińskie Pienki* 1921 Sk I 120; *Rzewińskie Pienki* 1933 SkBy 1497; *Pieniki* 1952 UW 28; *Pieniki Rzewińskie* 1967

SM 840; *Pieniki Rzewińskie*, -ków -kich 1981 WUN II 726. — Człon odróżniający od n. sąsiedniej wsi *Rzewin*. UW

Pieńki Sierosławskie, przys., okresowo wś, piotr., gm. Moszczenica, 13 km na ptn.-zach. od Piotrkowa Trybunalskiego: *Pienki Sierosławskie*, kol. 1887 SG VIII 167; *Sierosławskie Pienki* (*Pieniki*), kol. 1889 SG X 593; *Sierosławskie Pienki*, wś 1921 Sk II 76; *Pieniki Sierosławskie* 1967 SM 840; *Pieniki Sierosławskie*, -niek -kich, *pieńkowski*, wś 1974 UN 46, 25; *Pieniki Sierosławskie*, -niek -kich 1981 WUN II 726. — Człon odróżniający w formie przym., od n. sąsiedniej wsi *Sierosław* (2). EB

Pieńki Słubickie, wś, skiern., gm. Żabia Wola, 6,5 km na ptn.-wsch. od Mszczonowa: *Pieniki Słubickie* 1921 Sk I 17; *Pieniki Słubice* 1952 UW 11; *Pieniki Słubickie* 1967 SM 840; *Pieniki Słubickie*, -ków -kich, *pieńkowski* 1971 UN 126, 6; *Pieniki Słubickie*, -ków -kich 1981 WUN II 726. — Człon odróżniający w formie przym., od n. m. *Słubice* (2); okresowo n. zestawiona *Pieniki Słubice*. UW

Pieńki Suchodolskie, wś, siedl., gm. Sabnie, 8,5 km na ptn. od Sokołowa Podlaskiego: *Pieniki Suchodolskie*, wś 1902 Przew II 61; *Suchodolskie Pieniki*, kol. 1921 Sk IV 103; *Suchodolskie Pieniki*, kol. 1933 SkBy 1647; *Suchodół-Pieniki* 1952 UW 40; *Pieniki Suchodolskie*, -niek -kich 1981 WUN II 726. — Początkowo n. zestawiona *Suchodolskie Pieniki*; człon pierwszy w formie przym., od n. sąsiedniej wsi *Suchodół* (Szlachecki). Przejściowo zestawienie *Suchodół-Pieniki*. Współcześnie ustalono n. z inwersją członów. EB

Pieńki Wielkie, wś, łomż., gm. Andrzejewo, 19 km na pld. od Zambrowa: *Pyenky* 144(8) SHGMz(W 1, 59v); granicowa *Pyenkowskye* (1449)1456 SHGMz(MK 4, 89); *Pyenky* 1457 Tym 183, przyp. 116; *Pyenky* 1472 SHGMz(MK 9, 8); *Pyenky* alias *Kownaty* 1473 SHGMz(MK 9, 42); de *Pienki* ex armis *Kownaty* 1510 HMił 321; *Pyenky* 1516 SHGMz(PI 1, 300v); *Pienki* 1522 SHGMz(Ep. 204, 140–142v); *Pienki Kownaty* 1578 ŻDz XVI 399; *Pienki Kownaty* 1783 MpPerMz; *Pieniki Wielkie* 1783–84 RejKor 391; *Pieniki wielkie* 1827 Tabella II 87; *Pieniki Wielkie* 1887 SG VIII 91; *Pieniki Wielkie*, -niek -kich, *pieńkowski* 1971 UN 134, 6. — Dawniej n. *Pieniki*, w XV–XVIII w. *Pieniki-Kownaty*//*Kownatki*; człon drugi od n. herbu, por. zapis z 1510 r. Od XVIII w. *Pieniki Wielkie*; człon odróżniający od przym. *wielki*. UB

Pieńki Wyczółskie zob. **Pieńki** (8)

Pieńki Zarebskie, wś, skiern., gm. Żabia Wola, 12,5 km na wsch. od Mszczonowa: *Pieńki Zarebskie*, kol. 1887 SG VIII 91; *Pieńki Zarebskie*, wś 1902 Przew II 61; *Pieńki Zarebskie* 1921 Sk I 17; *Pieńki Zarebskie, -ków -kich* 1981 WUN II 726. — Człon odróżniający od n. m. *Zareby* (6), w formie przymiotnika. UB

Pieńki-Bieliny-Grodzisko zob. **Pieńki Okopne**

Pieńki-Bylino zob. **Pieńki Okopne**

Pieńki-Gręska zob. **Pieńki Okopne**

Pieńki-Grodzisko zob. **Pieńki Okopne**

Pieńki-Kownaty zob. **Pieńki Wielkie**

Pieńki-Niechodzin zob. **Pieńki Niechodzkie**

Pieńki-Paprotna zob. **Pieńki-Żaki**

Pieńki-Sobótki, wś, łomż., gm. Andrzejewo, 18,5 km na pld. od Zambrowa: *Pyenky Sobotki* 1578 ŻDz XVI 399; *Pięki Sobotki* 1783 MpPerMz; *Pienki Zaki i Sobotki* 1783–84 RejKor 389; *Pieńki sobótki* 1877 Zin II 41; *Pieńki Sobótki* 1887 SG VIII 91; *Sobótki-Pieńki* 1921 Sk V 67; *Pieńki-Sobótki* 1952 UW 23; *Pieńki-Sobótki, -niek-tek, sobótkowski* 1971 UN 134, 6. — Człon *Sobótki* od n. os. *Sobotka* SSNO V 140 (: *sobota*), w l. mnogiej. UB

Pieńki-Strzyże, wś, skiern., gm. Mszczonów, 5,5 km na pld.-wsch. od Mszczonowa: *Pieńki-Strzyże* 1921 Sk I 14; *Pieńki-Strzyże* 1952 UW 11; *Pieńki-Strzyże, -niek-Strzyż, pieńkowski* 1971 UN 126, 20; *Pieńki-Strzyże, -niek-Strzyż* 1981 WUN II 726. — Człon drugi od n. os. *Strzyż* SSNO V 238 (: *strzyż* 'ptak' SL V 488), w l. mnogiej. UW

Pieńki-Towarzystwo, wś, skiern., gm. Radziejowice, 6 km na pfn.-zach. od Mszczonowa: *Pieńki*, kol. 1921 Sk I 15; *Pieńki*, kol. 1933 SkBy 1273; *Pienki Towarzystwo*, wś 1952 UW 11; *Pienki-Towarzystwo, -niek-twa, pieńkowski* 1971 UN 126, 16; *Pienki-Towarzystwo, -niek-wa* 1981 WUN II 726. — Początkowo n. *Pieńki*; drugi człon w n. zestawionej od ap. *towarzystwo* 'stowarzyszenie, zrzeszenie, spółka, itp.' SW IV 88. UW

Pieńki-Żaki, wś, łomż., gm. Andrzejewo, 17 km na pld. od Zambrowa: *Pyenky* alias *Paprotna* 1516 SHGMz (Ep. 2, 120); *Pienky Paprotna* 1578 ŻDz XVI 399; *Pienki Zaki* 1783–84 RejKor 389; *Pieńki żaki* 1827 Tabella II 87; *Pieńki Żaki* 1887 SG VIII 91; *Pieńki-Żaki, -niek -ków, pieńkowski* 1971 UN 134, 6. — Dawniej n. *Pieńki-Paprotna*; człon drugi od przym. *paprotny* (: *paproć*).

Od XVIII w. *Pieńki-Żaki*; człon odróżniający od n. os. *Żak* SSNO V 4, w l. mnogiej. UB

Pieńkowie zob. **Pieńki** (4a)

Pieńkowo (1), wś, słup., gm. Postomino, 13 km na pfn. od Sławna: *Pinnechow* 1308 PU IV 313; *Pennekow* 1438 TrautmElb II 94; *Pennekow* 1545 PomKirch II 157; *Pannekow* (!) 1618 MpLub; *Pennekow* 1789 MpGillyPom; *Pennekow* 1886 SG VII 943; *Pennekow* — *Pieńkowo, -wa, pieńkowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pieńkowo, -wa* 1981 WUN II 726. — Nazwa od n. os. *Pieniek, Pieńko* SSNO IV 239 lub od ap. *pieńiek*, z suf. *-ow(o)*. Nazwa zniemczona jako *Pennekow*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Pieńkowo*. Lit.: RzDuma I 73–4; TrautmElb II 93–4. BCz

Pieńkowo (2), os. notowana do 1967 r., okresowo wś, położona na półwyspie jez. Śniardwy, w pobliżu Łuknajna, suwał., gm. Mikołajki, 5 km na wsch. od Mikołajek: *Luckneiner Spitze* 1701, *Pientkowo* 1785–89 BiałOsad 167; *Lucknainer Spitze* — *Luknajński róg, Pienkowen* — *Pieńkowo* 1879 KętN 177, 180; *Pieńkowo*, niem. *Pienkowen* al. *Pientkowen*, wś 1887 SG VIII 923; *Lucknainerspitze, Pienkowen* — *Pieńkowo*, os. 1946 Ley I 56; *Lucknainerspitze* — *Pieńkowo, -wa, pieńkowski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Pieńkowo* — *Lucknainerspitze*, os. 1951 Rosp 237; *Pieńkowo* 1967 SM 840. — Nazwa *Luckneiner Spitze*, od niem. n. wsi *Luknajno* (zob.) + *Spitze* 'ostry, spiczsty koniec'. Nazwę zastąpiono pol. n. *Piętkowo* lub *Pieńkowo* (: n. os. *Piętka* lub *Pieńko* RymSEN II 233, 237), z suf. *-owo* (w formie niem. *-owen*). Po 1945 r. ustalono n. *Pieńkowo*. Lit.: BiałOsad 181, 183. RP

Pieńkowo zob. **Pieńki** (4a)

Pieńków, wś, warsz., gm. Czoznów, 6 km na pfn.-zach. od Łomianek: *Veska* 1381 KMaz III 281; *Vyeszka* (1466)1500 SHGMz (Cim. 71, 69–72); *Swyesky* 1493 Warsz nr 1658; *Vyess Canonicza* 1530, *Vyesz Canonyczna* 1542 AtMz; *Wieska spiritualis* 1580 ŻDz XVI 266; *Pienkowo* 1783–84 RejKor 700; *Pienkow* 1792 MpPerRw; *Pieńków* 1827 Tabella II 87; *Pieńków* 1839 MpKwat IV 3; *Pieńków* 1887 SG VIII 92; *Pieńków, -kowa, pieńkowski* 1971 UN 132, 7. — Dawniej n. *Wieska*, od ap. *wieska* (: *wieś*), też *Wieś Kanoniczna*; osada należała do klasztoru Kanoników Regularnych w Czerwińsku. Później zmiana n. na *Pienkowol/Pieńków*, od n. os. *Pieniek, Pieńko* SSNO IV 239 lub od ap. *pieńiek*, z suf. *-owo, -ów*. Lit.: AtMz 231. UB

Pieńków

Pieńków zob. **Pieńki** (4a)

Pieńkówko, wś, słup., gm. Postomino, 11 km na płn. od Sławna: *Kl. Pennekow* 2. połowa XVIII w. Froese 135; *Neu Pennekow* 1789 MpGillyPom; *Neu Pennekow* — *Pieńkówko*, -ka, *pieńkówceki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pieńkówko*, -ka 1981 WUN II 726. — Dawna n. niem. od zgermanizowanej n. sąsiedniej wsi *Pennekow*, zob. *Pieńkowo* (1), z członem dyferencyjnym od *klein* 'mały', potem od *neu* 'nowy'. Nazwa *Pieńkówko* wprowadzono urzędowo po 1945 r. BCz

Pieńpole, wś, ciech., gm. Stupsk, 12 km na pld. od Mławy: *Pieńpole* 1887 SG VIII 93; *Pieńpole* 1921 Sk I 24; *Pieńpole* 1952 UW 6; *Pieńpole*, -la, *pieńpolski* 1971 UN 123, 21. — Nazwa w formie zrostu od *pień* + *pole*. UW

Pieńsk, mto, jęł.: de *Penzig* 1241 KOL 72; de *Penzik* 1268, de *Penczk* 1321, de *Pentzk* 1329, *Penczk* 1348, *Penczk* 1356, czum dem *Penczk* 1382 KOL 72; *Pencz* 1390, *Penczg* 1409 CdL III 149, 615; *Pentzig* 1419, *Penzk* 1421 CdL II/1, 17, 58; *Penczk* 1429, *Penczig* 1433, *Pentzke* 1435 CdL II/2, 12, 433, 598; czum *Pentzigk* 1488, *Pentzig* 1490, *Pentzig* 1514, de guts *Penzig* 1553 KOL 72; *Pentzig* 1600 CdL V 189; *Penzig*, łuż. *Penczk* 1845 K 479; *Penzig* (*Pieńsk*) 1900 Myc 77; *Penzig*, *Pęczek* 1941 Wrzosek 30; *Penzig* — *Pieńsk*, -a, *pieński* 1946 MPol XXIV nr 44; *Pieńsk*, -ka 1981 WUN II 726. — Dawna n. łuż. *Pjensk(o)*, od głuż. *pjenk* 'pniak', stłuż. *pjeri*, z suf. -sk(o). Nazwę zniemczono jako *Penz(i)g*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pieńsk*. Lit.: SNGŚl X 37; BenaGŁuż 328–35; RospSEMIG 288; RymNmiast 184; Zych, RoczNIK Dolnośląski XII 268. JCh

Piepenburg zob. **Wyszogóra**

Piepenhagen zob. **Przyborze** (2)

Piepstock zob. **Podlipce**

Pieradła, wś, kiel., gm. Mniów, 13 km na pld.-zach. od Stąporkowa: *Młyn Pieradła* 1787 Spis 406; *Zaborowice-Pieradła*, wś 1921 Sk III 48; *Zaborowice-Pieradła*, wś 1933 SkBy 1938; *Pieradła* 1961 Mp-25(Końskie); *Pieradła*, wś 1967 SM 840; *Pieradła*, -deł 1981 WUN II 726. — Początkowo n. określała młyn, później osadę. Pochodzi od ap. *pieradlō (: *prac*, -*pierać*, por. *zapierać* + -*adlō*), oznaczającego 'miejsce nad rzeką, stawem, na łące, przeznaczone do prania bielizny', w l. mnogiej. Człon pierwszy w n. zestawionej od n. pobliskiej wsi *Zaborowice*. Lit.: KopKiel 132. IN

Pieranie, wś, bydż., gm. Dąbrowa Biskupia, 15 km na pld.-wsch. od Inowrocławia: *Pyrane* 1301 CdP II 155; *Pirane* 1325–27 MVat I 259; *Pyrane* 1489 Lupbrz 163; *Piranie* 1583 ŻDz XII 250; *Piranie* 1796–1802 MpSchröt XXV; *Pieranie*, niem. *Freitagsheim* 1887 SG VIII 93; *Pieranie*, niem. *Freitagsheim* 1921 Sk X 23, 151; *Pieranie* 1952 UW 51; *Pieranie*, -nia 1981 WUN II 726. — Etymologia nazwy niejasna. Może od n. os. *Pieran*, *Piran* (: *pier-*, *pir-*; por. *napierać*, *zapierać*) RymSEN II 233, z suf. -*je*, por. też na terenie Serbii n. wsi *Pirani*, w l. mnogiej, od sch. ap. *piranin*, *pirjanin* 'osoba biorąca udział w uczcie, biesiadnik' (< psł. **pir̥* 'uczta (weselna)') Słownik starożytności słowiańskich IV 114, por. też stp. *pir* 'uczta, biesiada; cena' Sstp VI 137. Nazwa niem. *Freitagsheim* nadana urzędowo przez administrację pruska. AG

Pierce zob. **Kamieńczyk-Pierce**

Pierdki zob. **Jażwiny-Piedki**

Pierdołów zob. **Pardołów**

Pierdołów Wola zob. **Pardołów**

Pierdomino zob. **Piordunino**

Pierdonie zob. **Miecznikowo-Cygany**

Pierdonino zob. **Piordunino**

Pierdszilewen zob. **Małe Olecko**

Pierdunino, wś zaginiona w par. Kaczewo, włoc., gm. Piotrków Kujawski: de *Pedunyno* 1408 Koz V 155; *Pyodunino* 1419 Koch nr 1175; *Pyerdynyno* 1489 Lupbrz 141; *Pyodmino* ok. 1520 Vlad XI 45; *Piodunino* 1557–66 ŻDz XIII 30; *Pierdonino* 1578 Koz V 155; *Perdomino* 1582 Vlad XVII 28; *Piedonino* 1674 Rpog 160; *Pendolin* 1779 SHG-Ku(Achiw. Diec. Włoc. f. 239a); *Pandomin* (karczma) 1796 PerOpis IX; *Piodunino* 1922 Koz V 155. — Zapewne od n. os. *Pierdun* RymSEN II 234 lub *Pierdoń* SSNO IV 241 (: *pierdun* 'ten, co często pierdzi', *pierdoń* SGPKar IV 91), z suf. -*ino*. Wariantem fonetycznym jest forma *Piordunino* (do wymiany *Pier-//Pior-* por. *piorun//pierun*). Początkowe *Pe-* w zapisie *Pedunyno* to brak oznaczenia miękkości, cecha graficzna. Zapisy z brakiem -*r*- należy tłumaczyć niedokładną, zniekształconą pisownią lub (w łac. tekstach) wpływem czasownika łac. *pedo* 'puszczać wiatry'. Okresowo wystąpiło w n. rozpodobnienie spółgłosek na odległość *n-n* > *m-n*, *r-n-n* > *r-l-n*. AG

Pierdzielewo zob. **Małe Olecko**

Pierelewo zob. **Perlejewo**

Piergosy zob. **Piergozy** (2)

Piergozy (1), wś, elbl., gm. Pastęk, 10 km na pld.-wsch. od Pastęka: *Woryten* vel *Pergosen* 1402–08 GermerSied 294; *Pergosen* 1411/19 Ger 119; *Pergosen* 1427, *Pergosen*, *Pergolen* (!), Prussisches Dorf 1448, *Bergosen* 1543 GermerSied 294; *Pergusen*, folw., maj. 1789 Goldb I 158; *Pergussen* 1796–1802 MpSchröt X; *Pergusen*, folw. 1820 Wald 177; *Pergusen* 1887 SG VIII 10; *Pergusen* — *Perguzy*, dw. 1946 Ley I 84; *Pergusen* — *Piergozy*, -zów, *piergoski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Perguzy* (!) 1952 UW 185; *Piergozy*, -zów 1981 WUN II 727. — Wieś miała dwie n. pruskie: *Wont-ai, od *wors, lit. *võras* 'stary', z suf. -*īt-*, jak w n. m. *Woryty* (zob.), oraz *Pergöz-ai, por. *per-* 'przez', oraz **göz-*, prus. *gosen* 'błoto; śmieci; gówno', n. błota *Gosepelk* Ger 44, *Toporov* Prus II 279. Wariant *Perguzy* jest adaptacją niem. n. *Pergusen*. Inaczej Ger 119. Po 1945 r. nadano n. *Piergozy*. Lit.: Ger 119; GermerSied 294–5; PrzybBalt 209–10. RP

Piergozy (2), os., dawniej wś?, olszt., gm. Bartoszyce, 13 km na pln.-zach. od Bartoszczy: *Pergosen* 1423 Ger 119; *Pergossen* 1437 GZ 44; *Burgusy* (!) 1584, 1599/1600, 1624–25 HAPr V 76; *Perguschen*, folw. 1789 Goldb I 158; *Perguschen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Perguschen*, maj. 1820 Wald 104; *Perguschen*, folw. 1887 SG VIII 10; *Perguschen*, folw. 1920 MpHAPr I; *Perguschen*, *Pergossen* — *Piergosy*, folw. 1946 Ley I 27; *Perguschen* — *Piergozy*, -oz, *piergoski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Piergozy* — *Perguschen*, os. 1951 Rosp 237; *Piergozy*, -zów 1981 WUN II 727. — W niem. substytucji n. wahanie *p* : *b*, *o* : *u*, wtórne skojarzenie z niem. *Guss* 'ściek, wylew'. Leyding przytacza też formę *Piergosy*. Po 1945 r. ustalono n. *Piergozy*. Lit.: Ger 119; PrzybBalt 210. RP

Pierków zob. **Piórków**

Pierkunowen zob. **Pierkunowo**

Pierkunowo, os., dawniej wś, suwal., gm. Giżycko, 4,5 km na pln. od Giżycka: *New Dorf* 1505, [*Pierkunow*] 1519, *Neuhoff* 1561 BiałOsad 60–1, 118; *Pierkunowen* 1561 KętL 496; *von Gerduncken* (sic! *Perkuncken*) 1562 BiałKol 193, przyp. 221; *Pierkunowo*, zwane *Nowym Dworem* koniec XVII BiałOsad 180; *Pierkunowen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Pierkunowen* — *Pierkunowo* al. *Nowy dwór* 1879 KętN 156; *Pierkunowo* 1887 SG VIII 98; *Pierkunowo* — *Perkunnen* 1935, *Pierkunowen* 1941 Choj 120; *Pierkunnen* — *Pierkunowo*, -a, *pierkunowski* 1948 MPol XXVI nr 59;

Pierkunowo, -wa 1981 WUN II 727; gw. *perkuńi*. — Pierwotnie n. niem. *Neu Dorf* = *Nowa Wieś*, okresowo też *Neu Hof* = *Nowy Dwór*. Nazwy nie utrzymały się i zostały zastąpione n. *Pierkunowo*, *Pierkunowo*, z pol. suf. -owo (w n. zmienzonej -owen), od prus. *percuris* 'grzmot, piorun, huk' albo od *Perkuno*, n. boga grzmotów u Prusów, choć może to n. os., por. określenie piskiego bartnika *Pierkunno* 1519 BiałPrzem 42, lit. *perkunas* 'grzmot, bóg błyskawic i grzmotu'. W 1935 r. urzędowo zmieniono n. na niem. *Perkunnen*; po 1945 r. ustalono n. *Pierkunowo*. Lit.: Ger 120; BiałOsad 25, 59–61, 111–2, 220; BiałPrzem 95, 193; PrzybBalt 210; Błażenie II 314. RP

Pierławken zob. **Pierławki** (1)

Pierlejew(o) zob. **Perlejewo**

Pierlejowo zob. **Perlejewo**

Pierlewo zob. **Perlejewo**

Pierła zob. **Pierła**

Pierławka zob. **Pierławki** (1)

Pierławki (1), wś, ciech., gm. Działdowo, 3,5 km na zach. od Działdowa: in *Pyrlawke*, *Pyrlawko* 1411 Döhr 58, 69; *Pyrlawko*, *Perlauke* 1411/19 Ger 123; *Pyrlawko* 1437 GZ 83; *Pyrlawko*, *Pyrlaffke* 1456, 1542 KętL 322; *Pierlauken* 1784 MpPerPł; *Pierlawken* 1789 Goldb I 160; *Pierlawken* 1796–1802 MpSchröt XXII; *Piertawki* 1839 MpKwat III 1; *Pierlawken* — *Pierławki* 1879 KętN 190; *Piertawki*, niem. *Pierlawken* 1887 SG VIII 99; *Piertawki*, niem. *Pierlawken* 1921 Sk XI 16; *Pierławka* 1952 UW 177; *Piertawki*, -wek 1981 WUN II 727. — Nazwa prus. *Perlauks lub **Perlauk-*, por. lit. ap. *pérlaukis*, *pérlaukė* 'miejsce za polem; mieszkaniac najbliższej okolicy' Fr 576 lub prus. *per* 'za' oraz *lauks* 'pole'. Nazwa wcześniej spolszczona, o czym świadczą źródłowe formy cztonu -*lawks*: -*lawkol/-lawken*. Według Gausego wieś istniała już w 1397 r. Forma *Piertawki* jest adaptacją fonetyczno-słowotwórczą n. pruskiej. Lit.: Gause, *Geschichte des Amtes und der Stadt Soldau*, 1958, 9, 11–2, 14; Ger 123; PrzybBalt 210; Błażenie II 314. RP

Pierławki (2), wś, elbl., gm. Płoskinia, 11,5 km na pld.-wsch. od Fromborka: *villam dictam Pirlauke ... perlauke*, *villa Perlauken* (1320), *Sperlauken* (1328) MWrm I 346, 349, 397; *Sperlauken* 1328 Ger 170; *Perlauken* 1329, *Pirlauke* 1365 Ger 120; *villam Perlauken*, *Parlauken* 1430 MWrm IX 344; *Perlawken* 1533 ZGAE XXIII 597; *Perlak* 1615

Pierocice

RŁWrm 261; *Parlack* 1718 Wijaczka 427; *Parlack* 1789 Goldb 173; *Parlack* 1796–1802 MpSchröt X; *Parlak*, wś 1820 Wald 147; *Parlack* 1886 SG VIII 867; *Parlack*, *Perlauks* — *Pierławki* 1946 Ley I 13; *Parlack* — *Pierławki*, -*wek*, *pierlawecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pierławki*, -*wek* 1981 WUN II 727. — Forma n. *Sperlauken* z nagłosowym *S-* z niem. *aus Perlauken* (w wyniku fałszywej dekompozycji; inaczej Ger 170). O etymologii *Perlak/Parlack* zob. wyżej. Po 1945 r. ustalono n. *Pierławki*. Lit.: Braniewo. Z dziejów miasta i powiatu, 1973, 237; Ger 120, 170; PrzybBalt 210. RP

Pierocice, wś, dziel., gm. Działoszyce, 3 km na pld.-zach. od Działoszyce: de *Pirocicz* 1376 Krak nr 94; *Pirocice* 1413 Inscr nr 215; *Pyrocicze* 1441 DKrak 208; *Pirocicze* 1470–80 DB I 104; *Pyroczyce* 1490 ŻDz XV 441; *Pirocicze* 1529 LR 253; *Pirocicze* 1564 Lukrak II 82; *Pierocicze* (*Pirocice*) 1581 ŻDz XIV 19; *Pyrocice* 1629 RPobKr 151; *Pirocice* 1680 Rej 117; *Pirocice* 1787 Spis 376; *Pierocice* 1789, *Pirowice* (!) 1790 SHGKrMat 226; *Pirocice* 1827 Tabella II 91; *Pirocice* 1887 SG VIII 222; *Pierocice* 1902 Przew II 67; *Pirocice* 1921 Sk III 102; *Pierocice* 1952 UW 124; *Pierocice*, -*cic*, *pierocicki* 1966 UN 22, 23; gw. *perocice*, -*ic*, *perocki*. — Dawniej n. *Pirocice*, od n. os. **Pirot*a, *Pirosz*, *Piruta* SSNO IV 278, 279 (od podstawy *pir-*, *pier-*, por. ap. *pir* 'uczta, biesiada' Sstp VI 137, *napierać*, *zapierać*), z suf. -*ice*. W wyniku przejścia -*ir* > -*er*- powstała forma *Pierocice*. W XVIII–XX w. notowana zarówno postać *Pirocice*, jak i *Pierocice*. Lit.: RKrak 124; KopKiel 246; BańMorf 120. IN

Pieronka zob. **Piorunka**

Pieronów zob. **Piorunów** (2)

Pieronówek zob. **Piorunówek**

Pierożki, wś, biał., gm. Szudziałowo, 20 km na pln.-wsch. od Sokółki: *Mały Ostrów-Pierożki* XVI SHGPd(kartoteka); *Pierożki* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6007, 67–75); *Piroszki* 1902 SG XV/2, 454; *Pierożki* 1921 Sk V 79; *Pierożki*, -*ków* 1981 WUN II 727. — Nazwa od n. os. *Pirożek, *Pierożek* (: *pierożek* RymSEN II 234, gw. *pirożek*, por. *pirog* 'pieróg' SGPKar IV 109), w l. mnogiej. Okresowo także postać *Piroszki*. Dawna n. zestawiona *Mały Ostrów* od przym. *mały* i ap. *ostrów* 'wyspa'. EB

Pieróg, wś, siedl., gm. Kotuń, 12 km na zach. od Siedlec: *Pirok Broskowo* 1563 ŻDz XVI 415; *Piróg* 1567 AtMz; *Pierog* 1783–84 RejKor 767; *Pierog* 1795 MpPerPd; *Piróg* 1827 Tabella II 91; *Pierog* 1839 MpKwat V 4; *Piróg* 1887 SG VIII 222;

Pieróg, -*roga* 1981 WUN II 727. — Początkowo n. zestawiona *Pirog-Broskowo*; człon pierwszy od n. os. *Pirog* SSNO IV 278, człon drugi zob. *Broszków*. Później n. *Pieróg* — regularne przejście grupy -*ir*- > -*er*-. UB

Pierszewo zob. **Pierszczewko**, **Pierszczewo**
Pierschno zob. **Pierzchno** (3)

Pierschno Kolonie zob. **Pierzchnica** (2)

Pierschütz zob. **Pieruchy**

Piersele, os., dawniej wś, olszt., gm. Bartoszyce, 14 km na pln.-zach. od Bartoszyce: *Perselen* 1395 Bartoszyce 318; *Perselen* 1419, *Perseln*, *Peselen* (!) 1423 Ger 120; *Perselen* 1437 GZ 44; *Perschlehn* od. *Perscheln*, *Pesslen*, wś 1789 Goldb I 158, 159; *Perscheln* 1796–1802 MpSchröt XI; *Perscheln*, dobra 1820 Wald 104; *Perscheln*, dobra 1887 SG VIII 14; *Perscheln*, *Perselen* — *Pierszele*, dw. 1946 Ley I 27; *Perscheln* — *Piersele*, -*i*, *pierselski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Piersele* — *Perscheln*, os. 1951 Rosp 237; *Piersele*, -*li* 1981 WUN II 727. — Pruska n. *Persel-ai, utworzona za pomocą suf. -*el-* od bazy **pers-*; por. prus. n. lasu *Perses*, łot. n. w. *Pērse*, lit. n. w. *Pešas*, *Parsvėtas* (: lit. *praperšā* 'niezamarnięte miejsce w lodzie; rozmiękłe, grzaskie miejsce w lesie', por. *persėti* SEŚmocz 452, ide. **pers-* 'skropić, pokropić, obryzgać'). Nazwa zmieniona jako *Perselen*, *Perscheln*, spolonizowana jako *Pierszele*, z hiperpoprawnym sz pod wpływem niem. *sch*; po 1945 r. ustalono n. *Piersele*. Lit.: Bartoszyce. Z dziejów miasta i okolic, 1987, 318–9; Ger 120; UdolphStell 241; PrzybBalt 210–1; PétVV 299; Błażenie II 141–2. RP

Piersk, wś, koniń., gm. Krzymów, 12 km na wsch. od Konina: *Pierszko* 1576 SHGKI(ASK 12, 609); *Pirsko* 1579 ŻDz XII 230; *Piersk* 1827 Tabella II 87; *Piersk*, kol. 1887 SG VIII 99; *Piersk*, wś 1921 Sk II 32; *Piersk*, -*ka* 1981 WUN II 727; gw. *persk*, -*ska*, *perski*. — Nazwa od stp. ap. *piersć*, *pirzć* 'sypka ziemia, proch' Sstp VI 102, psł. *pfstā, zob. *Piersna*, z suf. -*sk*(o). ZZ

Piersko, wś, poznań., gm. Kaźmierz, 13 km na pld.-zach od Szamotuł: *Petrzsko* 1397 RWlkp I nr 340; de *Petrsko* 1398 Lek I nr 2810; de *Petrsko* 1420 RWlkp I nr 1003; *Pyarsko* (!) 1446, *Pyesthisko* (!) 1450 SHGPn III 651; *Pyesztzrsko* 1475, *Pyesztzrko* (!) 1478 SHGPn III 651; *Pyetrczko* 1510 NKs 168; *Pietrzsko* 1577 SHGPn III 651; *Piersko*, *Pietrzsko* 1580 ŻDz XII 40; *Piersko* 1887 SG VIII 99; *Piersko*, -*ka* 1981 WUN II 727. — Dawniej n. *Pietrzko*, od n. os. *Piotr*, *Pietr* SSNO IV 256,

261, z suf. *-sko*, por. zapisy: Nicolaus Petruski 1382 KW III 528, *Pethrsky* 1390 RWlkp I nr 272, cum Nicola Pesterski (!) 1397 Lek I nr 2371. Nazwa wykazuje uproszczenie grupy spółgłoskowej *-tr(z)s-* > *-rs-*. Inaczej Bańkowski, który wywodzi n. od ap. *piersć*, psł. *pfstb, por. *Piersk*, co jednak wydaje się mało prawdopodobne. Lit.: SHGPn III 650–3; PPOzn 230; Bańkowski, Pjż 1980, 181; Rospond, *-bšk-* 206. ZZ

Piersko zob. **Piersk**

Pierławek, cz. wsi Piecki, dawniej wś, olszt., gm. Piecki: *Kleinorth* od. *Pierlaweck*, maj. 1785 Goldb III 94; *Kl. Orth* — *Pierlawek* 1879 KętN 178; *Pierławek*, niem. *Klein Orth* 1887 SG VIII 99; *Kleinorth* 1920 HAPr I; *Kleinort* — *Pierławek* 1946 Ley I 55; *Kleinorth* — *Pierławek*, *-wka*, *pierławewcki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Kleinorth* — *Pierławek*, wś 1951 Rosp 238; *Pierławek*, *-wka* 1981 WUN II 727; gw. dawniej *klejnort*. — Nazwa niem. *Kleinort*, od przym. *klein* 'mały' + *Ort* 'miejsce, miejscowość'. Oboczna n. pol. *Pierławek*, od n. os. *Pierław (: im. *Pirzwaław*, zob. *Pierzwaławo*, por. też stp. *pierwy*, *pirzwy* Sstp VI 110), z suf. *-ek*. Lit.: Mrągowo. Z dziejów miasta i powiatu, 1975, 177–9. RP

Piersna, wś, legn., gm. Pęczaw, 14 km na pld.-wsch. od Głogowa: *Persin* 1259 SUr III 201; *Pirssen* 1516 CdSil XXVIII 4; *Pirsch* 1580, *Pirschen* 1670 J III 19, 44; *Puerschen* 1791 Z X 284; *Pürschen*, kirchlich *Pürschen* 1845 K 518; *Pürschen*, j. *Würrchland-Pürschen* 1941 SOV 299; *Würrchland-Pürschen* — *Piersna*, *-y*, *piersieński* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Piersna*, *-ny* 1981 WUN II 727. — Nazwa od stp. ap. *piersć*, *pirzc* 'sypka ziemia, proch' Sstp VI 102, por. psł. *pfstb 'sypka ziemia, ziemia orna, próchnica, proch, pył', też 'pył wodny', z suf. *-na*, lub od przym. *pfstynb 'związany z ziemią, z ziemi; gliniany' Spsł(kartoteka), też 'pył wodny'. Nazwę zniemczono jako *Pirschen*, *Pürschen*. Człon *Würrchland* dodała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piersna*. Lit.: SNGŚl X 37. JCh

Piersna zob. **Pierzchnia**

Piersno (1), wś, wroc., gm. Kostomłoty, 8 km na pld. od Środy Śląskiej: *Persino* 1217 KŚl II 165; *Pyrino* 1239 SUr II 105; *Dersin* (!) 1253 SUr III 67; *Pirsin* 1273 SUr IV 152; *Pirchino* 1335, *Pirschyn* 1336 Reg nr 5409, 5604; *Pirsin* (1341), *Pirsch* (1360) K 494; *Pirssen* 1402 SNGŚl X 37; *Pirschen* 1425 Sob VIII 255; *Pirschen* 1435, *Pirschen* 1564,

Purschen 1743 SNGŚl X 37; *Pirschen* 1795 Z XII 80; *Pirschen*, kirchlich *Pirscham* (!) 1845 K 494; *Pirschen*, *Bierzany* 1941 Wrzosek 16; *Pirschen* — *Piersno*, *-a*, *piersieński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piersno*, *-na* 1981 WUN II 727. — Nazwa od stp. *piersć*, *pirzc*, psł. *pfstb, z suf. *-no*, lub od przym. *pfstynb, zob. *Piersna*. Nazwę zniemczono jako *Pirschen*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piersno*. Lit.: SNGŚl X 37; Borek, *-b-* 197. JCh

Piersno (2), wś, wroc., gm. Trzebnica, 7 km na pld.-wsch. od Trzebnicy: *Pirsino*, *Pirsch* 1315 Reg nr 3535; *Pürschen* 1666/67 J I 324; *Pirschen* 1743 SNGŚl X 37; *Pirschen* 1785 Z IV 379; *Pirschen* 1845 K 494; *Pirschen* (*Perzysko*) 1900 Myc 77; *Pirschen*, *Perzysko* 1941 Wrzosek 22; *Pirschen* — *Piersno*, *-na*, *piersieński* 1948 MPol XXV nr 14; *Piersno*, *-na* 1981 WUN II 727. — Dawniej n. *Pirso*, od stp. *pirzc* Sstp VI 102, zob. *Piersno* (1). Nazwę zniemczono jako *Pirschen*. Mycielski i Wrzosek błędnie rekonstruowali n. pol. w formie *Perzysko*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piersno*. Lit.: SNGŚl X 37. JCh

Pierstne zob. **Pierzchno**

Pierstnica, dziś **Pierstnica**, wś, i **Pierstnica Mała**, przys., dawniej wś, wroc., gm. Krośnice, 8 km na ptn.-zach. od Twardogóry: *Pirznice* 1203 KŚl I 256; *Pirnice* 1220 Reg nr 226; *Pirznice* 1224 KŚl III 87; *Pirznice* (1244) SG VIII 14; *Pirsniz* 1250, *Pirsnicz* 1236 SUr II 248, 269; *Pirznice* 1267 SUr IV 15; *parva Pirschen*, *magna Pirschen* 1651/52, *Magna Piersnic* 1666/67 J I 149, 462; *Gross Perschütz* 1743 SNGŚl X 37; *Perschnitz Klein*, *Gross-Perschnitz* 1785 Z IV 376, 348; *Perschnitz*, *Gross*, *Perschnitz Klein*, wś 1845 K 480; *Perschnitz Gross* i *Klein*, wś 1887 SG VIII 14; *Perschnitz* (*Perznice*) 1900 Myc 77; *Zeidel*, *Pierzchnica* 1941 Wrzosek 15; *Zeidel* — *Pierstnica*, *-cy*, *pierstnicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pierstnica*, *-cy*, *Pierstnica Mała*, *-cy* *-tej* 1981 WUN II 727. — Nazwa od stp. ap. *pirzc*, *piersć* Sstp VI 102, psł. *pfstb, z suf. *-nica*, lub od przym. *pfstynb, z suf. *-ica*, zob. *Piersna*. Dawniej n. w formie pluralnej. Później nastąpiło uproszczenie *-r(z)stn-* > *-r(z)sn-* i zmiana *-ir-* > *-er-*. Nazwę zniemczono jako *Perschnitz*. Człony odróżniające od łac. przym. *magnus*, niem. *gross* 'wielki' i łac. *parvus*, niem. *klein* 'mały'. Nazwę niem. *Zeidel* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pierstnica* i *Pierstnica Mała*. Lit.: SNGŚl X 37–8. JCh

Pierszaki zob. **Pierzaki**

Pierszchne

Pierszchne zob. Pierzchno (1)

Pierszczewko, wś, gdań., gm. Stężycza, 14 km na pln.-wsch. od Kościerzyny: w *Pyersewku* 1569 WAPG 95; *Persczewko*, *Pirzchowko* 1583, *Klein Pirschaw*, *Pirschowko* 1599 Font I–III 31, 32, 454, 458; w granicach *Małego Pierzczowka*, do *Pierzczowka* 1664 Font XXXII 291; *Pierszczewko* 1695 WAPG 286; *Pierszczewko* 1720 Font XVI–XIX 527; *Kl. Pierzewo* 1796–1802 MpSchröt IX; *Pierszczewko*, niem. *Kl. Pierschewo* 1887 SG VIII 100; *Pierschewo*, *Klein*, fr. auch *Pierszewko* 1912 Bär 91; *Pierszczewko* (*Kl. Pierschewo*) 1925 Krzep 90; *Pierszczewko*, -ka 1981 WUN II 727; kasz. dawniej *pěřčewko*, *małe pěrščewko* Lor 78; później *pjyrščefkŕe*, -ka, *pjyrščefsi*. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Pierszczewo*, z suf. -ko. Człony odróżniające od niem. przym. *klein* i pol. *mały*. Lit.: Breza, Onom XVI 50. WK

Pierszczewo, wś, gdań., gm. Stężycza, 12,5 km na pln.-wsch. od Kościerzyny: *Pirscevo* 1284 Perl 349; de *Przisczow* (1334), de *Pizechowo* (!) 1334 PrUr II 572, 578; dorff zu *Pirsov* (1349–50) XVI PrUr IV 570; *Pyrczaw*, *Pirczaw* 1437 GZ 116; *Pyrczewo* 1526 Matr IV/2, nr 14781; *Pirszczewo* 1534 Inwwłoc 114; *Pirszczewo* 1570 ŻDz XXIII 269; *Piesczewo* (!) 1583, *Gross Pirschaw*, *Pierzewo* 1599 Font I–III 30, 455, 465; *Pierszczewo* 1682 Font V 94; *Pierzewo* 1789 Goldb II 182; *Gr. Pierzewo* 1796–1802 MpSchröt IX; *Pierszczewo*, niem. *Gross Pierschewo* 1887 SG VIII 100; *Pierschewo*, *Groß-*, fr. auch *Pirschau*, *Pirszczewo* 1912 Bär 91; *Pierszczewo* (*Gr. Pierschewo*) 1925 Krzep 90; *Pierszczewo* 1952 UW 191; *Pierszczewo*, -wa 1981 WUN II 727; gw. dawniej *pěrščewko*, -va, *pěrščewski* Lor A 29; później *pěrščewke*, do *pjyrščewa*. — Dawniej n. *Pirsciewo*, *Pierściewo*, od ap. *pirśc*, stp. *piersć*, *pirzc*, psł. *přstŕ, zob. *Piersna*, z suf. -ewo; regularna zmiana -ir- > -er- oraz -śc- > -szcz- pod wpływem niem. W formie *Pirzewo* zmiana -szcz- > -cz-. Liczne zapisy zmienione i zniekształcone. Człon odróżniający od niem. przym. *groß* 'duży'. Lit.: TrautmElb I 82; Kęsikowa, PMT II 112. WK

Pierszewko zob. Pierszczewko

Pierzewo zob. Pierszczewo

Pierzne zob. Pierzchno (1)

Pierszyce, wś, tarn., gm. Żabno, 8,5 km na pld.-zach. od Żabna: de *Pirssicz* 1386 Sng II 60; de *Pyrrshicza* (1390) DKrak 55; de *Pyrschycz* 1419 SHGSd(TCz 2, 281); *Pyrsyce* 1423 Sand nr 978; *Pirszicze* 1450 SHGSd(TP 24, 459); *Pyrszycze*, *Pir-*

szicze 1470–80 DB I 10, II 407; *Pyrschycze* 1508 ŻDz XV 486; *Pirschycze*, *Pirshlicze* 1529 LR 264, 266; *Pierszycze* 1579 ŻDz XIV 233; *Pierszyce* 1887 SG VIII 101; *Pierszyce* 1921 Sk XII 11; *Pierszyce*, -szyc, *pierszycki* 1964 UN 5, 30; gw. *pjiršyce*, -yc, *pjiršycki*. — Dawniej n. *Pirszycze*, od n. os. *Pirsz* SSNO VII 189, z suf. -ice. Do n. os. por. *pierszy*, *pierwszy* Sstp VI 108. Forma *Pierszyce* powstała w wyniku regularnego przejścia -ir- > -er-. Lit.: OPilz 93. IN

Pierściec, wś, biel., gm. Skoczów, 3 km na pln.-wsch. od Skoczowa: wsy *Perstczy* 1550, z *Pestrcze* 1568, na *Pestrczy* 1570, z *Pestrczy* a na *Pestrczy* 1591, *Piestrcze* 1592 Mrózek 136–7; in *Perszczecz* 1652 J II 26; na *Perstczy*, *Persteczcy* 1692 Mrózek 137; *Pierstietz* 1722, *Pierstetz* 1729, *Perstetz* 1736, *Perstetz*, oder *Pierstetz* pohlnisch *Pierziez* 1804, dorf *Perstetz* slawisch *Piersciec* 1836 Mrózek 137; *Pierściec*, *Perstetz* 1887 SG VIII 99; *Pierściec* 1921 Sk XII 5; *Pierściec*, -śca 1981 WUN II 727. — Nazwa od stp. ap. *piersć*, *pirzc*, zob. *Piersna*, z suf. -ec. Inaczej Bańkowski, który wywodzi n. od deminutiwum *piersćiec* (: stp. *parst* 'palec', por. *naparstek*, *pierscień*, psł. *přstŕ). W XVI w. okreso- wa zmiana *Pierściec* na *Piestrzec* wskutek adideacji do *piestry*, *pstry*. Nazwę zmieniono jako *Perstetz*. Lit.: SNGŚl X 38; Mrózek 136–7; Bańkowski, Pjżz 1977, 72, 1980, 181. JCh

Pierściec zob. Piestrzec, Piestrzyce

Pierściewo zob. Pierszczewo

Pierśnica zob. Pierzchnica (1)

Pierśniczka zob. Pierzchnianka

Piertanie, wś, suwał., gm. Suwałki, 11,5 km na wsch. od Suwałk: *Pirtanie* 1740, *Piertanie* 1826 Falk 203; *Piertanie* (!) 1827 Tabella II 87; *Piertanie* 1887 SG VIII 101; *Piertanie* 1921 Sk V 82; *Piertanie*, -ni 1981 WUN II 727. — Nazwa od n. jez. *Pierty*, por.: jezioro *Pirtý* 1569, *Pierty* 1668 Falk 203, w pobliżu którego leży wieś; forma z suf. -anie określała początkowo ludność zamieszku- jącą ten teren. *Piertanie* zawdzięczają swoją nazwę łażniom (przeznaczonym dla strażników leś- nych, myśliwych i rybaków), które niegdyś stały nad brzegami. Do n. jez. por. lit. *peřtis* '(w łaźni) chłostać się wienikiem, chwostakiem; kapać się', *pirtis* 'łaźnia' SESmocz 452, 465. Lit.: Falk 203–6, 232. EB

Piertki zob. Jażwiny-Piedki

Pieruchy, wś, kal., gm. Czermin, 9 km na pld.-zach. od Pleszewa: *Pieruszyce*, niem. *Pier-*

schütz 1902 MycPn 114; *Pieruszyce-Wesolki* 1912 MKI(GrabN); *Pieruchy*, niem. *Pirschütz* 1921 Sk X 70, 151; *Pieruchy*, *-chów* 1981 WUN II 727. — Nazwa przeniesiona z n. m. *Pieruszyce*. Forma *Pieruchy* powstała w wyniku chęci odróżnienia od n. *Pieruszyce*. Przejściowo występuje człon *Wesolki*, od ap. *wesolki 'miejsce, gdzie jest wesoło', por. n. m. *Wesółka*, *Wesoła*. ZZ

Pieruschitz zob. **Pieruszyce**

Pieruschitzki zob. **Pieruszycki**

Pierusza, wś, wroc., gm. Wołów, 12 km na pld.-zach. od Żmigrodu: *Perusa* Janussii ok. 1300 CdSil XIV 163; *Peruschen* 1743 SNGŚI X 38; *Peruschen* (*Puruschen*) 1785 Z IV 377; *Peruschen* 1845 K 480; *Peruschen* 1900 Myc 77; *Peruschen*, *Pieruszów* 1941 Wrzosek 24; *Peruschen* — *Pierusza*, *-szy*, *pieruski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pierusza*, *-szy* 1981 WUN II 727. — Nazwa od n. os. *Pieruch* (od podstawy *pier-*, por. *napierać*, *zapierać*) RymSEN II 233, z suf. *-ja*, zniemczona jako *Peruschen*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pierusza*. Lit.: SNGŚI X 38. JCh

Pieruszów zob. **Pierusza**

Pieruszyce, wś, kal., gm. Czermin, 10,5 km na pld.-zach. od Pleszewa: *Perussice* 1400 Lek II 985; *Pyoruszice* 1421 RWlkp IV nr 665; *Pyoruschicze* 1443 SHGKI(PG 2, 55); *Pioruszyce* 1482 SHGKI(PG 9, 152v); *Pyoruschycze* 1494 SHGKI(PG 7, 7v); *Pyoruszycze* 1508 SHGKI(ASK 12, 33); *Pyorvszycze* 1535 SHGKI(ASK 12, 428); *Piorussicze* 1558–60 Koz III 703; *Piorussicze* 1565 SHGKI(ASK 13, 80); *Piruszicze* 1576 SHGKI(ASK 12, 593); *Pieruszyce* 1579 ŻDz XII 110; *Pieruszyce* 1618–20 PKal 64; *Pieruszyce*, niem. *Pieruschitz* 1887 SG VIII 101; *Pieruszyce* 1921 Sk X 70; *Pieruszyce*, *-szyc* 1981 WUN II 727. — Nazwa od n. os. *Pieruch(a)* RymSEN II 233, z suf. *-ice*. Postać *Pioruszyce* jest wynikiem hiperpoprawnego wprowadzenia *-o-* po spółgłosce wargowej miękkiej na tle gw. wymowy typu *biere*, *pieron*. Okresowo nastąpiło przejście *-e- > -i-* przed *r*. Nazwa zniemczona *Pieruschitz* nadana urzędowo w okresie zaboru pruskiego. ZZ

Pieruszyce zob. **Pieruchy**

Pieruszycki, os. notowana do 1967 r., dawniej wś, kal., gm. Czermin, 11,5 km na pld.-zach. od Pleszewa: *Pieruszycki* 1856 KsP 320; *Pieruszyckie* (!) 1849 MpChrz; *Pieruszycki*, niem. *Pieruschitzki*, wś 1887 SG VIII 101; *Pieruszycki* 1907 Verz 113; *Pieruszycki* 1921 Sk X 70; *Pieruszycki*

1967 SM 841; gw. *peruściki*, *-ček*. — Nazwa od n. pobliskiej wsi *Pieruszyce*, z suf. *-ki*. Formę zniemczoną *Pieruschitzki* wprowadzono urzędowo w okresie zaboru pruskiego. ZZ

Pierwańce zob. **Pierwagi**

Pierwagi, wś, olszt., gm. Jeziorany, 7 km na pld.-wsch. od Jezioran: de *perwangsten*, *Perwangste*, in campo *Perwangen* 1341 MWRm II 9, 10, 12; *Perwangsten*, *Perwangen* 1341 Ger 121; bona *Perwangen* 1381 MWRm V 89; *Parwangen* XV MWRm IX 506; *Poruangen* 1615 RŁWRm 274; *Porwangen* 1718 Wijaczka 421; *Porwangen* 1755 MpEnd; *Porwangen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Porwangen* 1887 SG VIII 831; *Porwangen*, *Perwangsten* — *Pierwańce* 1946 Ley I 98; *Porwangen* — *Pierwagi*, *-ag*, *pierwąski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pierwagi*, *-wąg* 1981 WUN II 727; gw. *perwańce*, *-if*, *perwajnski*. — Nazwa prus. *Perwangist-ai, potem *Perwang-ai, od *per* 'przez, ponad' i *wangus* 'dąbrowa', z suf. *-ist-*. Wieś leży w pobliżu wsi *Wągsty*, niem. *Wangsten*, być może więc pełni funkcję lokalizującą. Nazwa spolonizowana jako *Pierwańce* — przystosowanie do typu nazw z suf. *-aniec*, *-ańce* (l. mnoga). Po 1945 r. ustalono n. *Pierwagi* w wyniku adaptacji fonetyczno-słotowórczej n. prus. *Perwang-ai. Lit.: Ger 121; PospWRm 113; PrzybBalt 211. RP

Pierwoschin zob. **Pierwoszyno**

Pierwoszewo, cz. wsi Biezdrowo, dawniej wś, pil., gm. Wronki: in *Pirwoszewo* (1358)1592 KW VI 201; *Pyrwoszewo* 1415, *Pirwosszewo*, *Pirszewo* (!) 1420, *Pirwoszewo* 1421 SHGPn III 653; *Pirwoschewo* 1424 RWlkp I nr 1188; *Pyrwoschewo* 1428, *Pyrwosyewo*, *Pyerwoschewo* 1444, *Pierwoszewo* 1562 SHGPn III 653; *Pierwoszewo* 1580 ŻDz XII 5; *Pierwoszewo* 1622–24 PPozn(Tab 1, 3); *Pierwoszewo* 1887 SG VIII 101; *Pierwoszewo*, niem. *Pierwoschewo*, wś, folw. 1921 Sk X 86, 87, 151; *Pierwoszewo*, *-wa* 1981 WUN II 727. — Dawniej n. *Pir(z)woszewo*, od n. os. *Pirzwosw* SSNO IV 279 (: *Pirzwosław*, por. stp. *pirzwy* 'pierzotny, pierwszy, stojący na czele'), z suf. *-ewo*. Lit.: SHGPn III 653–5; Nieckula, *-ov-* 157; PPozn 226–7. ZZ

Pierwuszów, wś, wroc., gm. Wisznia Mała, 7 km na pld. od Trzebnicy: *Pirusosono* 1245 SUR II 172; *Pyrusosow* (!) 1301, *Pirwosow* 1310 Reg nr 2658, 3108; *Pirwuschlaw* (1367), *Pirwischlaw* (1393) K 518; *Pirbischau* 1785 Z IV 379; *Piirbischau* 1845 K 518; *Piirbischau* 1888 SG IX 277; *Piirbischau*, *Pierwuszów* 1941 Wrzosek 22; *Piir-*

Pierwoszyno

bischau — *Pierwosów*, -owa, *pierwosowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pierwosów*, -szowa 1981 WUN II 727. — Dawniej n. *Pir(z)wosowo*, wtórnie *Pir(z)wosów*, od n. os. *Pirwosw* SSNO IV 279, z suf. -owo, -ów. Nazwę zmieniono jako *Piirbischau*. Po 1945 r. ustalono urzędowo postać *Pierwosów*. Lit.: SNGŚI X 38.

Pierwoszyno, wś, gdań., gm. Kosakowo, 7 km na ptn.-wsch. od Rumi: *Pirwissina* 1224, *Pirwosina* 1235, *Pirwosino* (1245), *Pyrwissina* 1281, *Pyrwissina* 1289 Perl 21, 42, 79, 280, 403; *Pyrwosijna* (1323) CdP II 678; *Pyrwosyna* 1342 Zeit I 68; *Pirwosyna* 1342, *Pyrwosyna* (1342)XIV PrUr III 362; *Pierwoszyno* 1583 Font I–III 20; *Peruszyn* 1655 PMT III 64; *Pieruszino* 1659 MpLangau; *Pierwoszyn* 1682 Font V 72; *Pierwoschin* 1796–1802 MpSchröt IV; *Pierwoszyn*, *Pierwoszyno*, niem. *Pierwoschin* 1887 SG VIII 101; *Pierwoschin*, fr. auch *Pirwaschin* 1912 Bar 91; *Pierwoszyno* 1921 Sk XI 40; *Pierwoszyn* (*Pierwoschin*) 1925 Krzep 90; *Pierwoszyno*, -na 1981 WUN II 727; gw. *pi'rues(ə)no*, -a, *pi'rusci* | *pi'rušinsci*. — Dawniej n. *Pir(z)wosyna*, od n. os. *Pirwosw*, z suf. -ina, -ino, -in; później zmiana -ir- > -er-. W zapisach z XIII w. typu *Pirwissino* upodobnienie samogłosek w sylabach sąsiednich *i-o-i* > *i-i-i*. Lit.: Lor 78; TrautmElb I 122; Treder, PMT III 64–5.

WK

Pieryszew, wś, płoc., gm. Szczawin Kościelny, 8 km na ptn.-zach. od Żychlina: *Piriseuo* 1258 Kuj 194; *Pirischewo* (1279)XVI Kuj 162; *Pyrisowo* (1303)XVI KW III 759; *Piriszewo ... Piriszewo* 1372 KkM 81, 82; *Pyrizschewo* 1442 SHGRw(ADP perg. 253); *Pyrschewo* (1488)1517 SHGRw(Kap. P. 50, 39–39v); *Pijrzijschewo* 1497 KkM 316; *Pirizszewo ... Pirzazzewo* (!) (1508)1517 SHGRw(Kap. P. 50, 85 i 85v); *Pirizschewo* 1533 ACPłoc nr 109; *Pieryszewo* 1579 ŻDz XVI 194; *Pieryszew* 1792 MpPerRw; *Pieryszew* 1827 Tabella II 87; *Pierszew* 1839 MpKwat III 3; *Pieryszew* 1884 SG VIII 102; *Pieryszew-Millerów* 1921 Sk I 34; *Pieryszew* 1952 UW 10; *Pieryszew*, -wa, *pieryszewski* 1971 UN 125, 37. — Dawniej n. *Piryszewo, od n. os. **Pir(z)ysz* KozN 3, z suf. -ewo, też -owo. W XVI w. zmiana -ir(z)- > -er-. Antroponim może od im. złożonych typu *Pirzwo-sław*, por. *Pierwoszewo*. Po 1918 r. funkcjonowała n. zestawiona *Pieryszew-Milerów*; człon drugi od n. sąsiedniej wsi *Milerów* (zob.). Lit.: Nieckula, -ov- 155. UW

Pierzaki, wś, częst., gm. Żytno, 12 km na ptn.-wsch. od Koniczpola: *Pierzaki* 1791 MpPer-

Sd; *Pierzaki* 1827 Tabella II 87; *Pierszaki* 1877 Zin II 42; *Pierszaki* 1887 SG VIII 100; *Pierszaki* 1902 Przew II 62; *Pierzaki* 1921 Sk II 87; *Pierzaki*, -ków, *pierzacki* 1972 UN 48, 14; gw. *peżaki*, -kuf, *peżakoski*. — Nazwa od nazw. *Pierzak* (: *pierze* 'pióra') RymSEN II 234, w l. mnogiej. Okresowo n. *Pierszaki*, zapewne wskutek adideacji do *pierzak* (: *pierwszy*, por. też gw. *piersz* 'najsamprzód, najpierwej' SGPKar IV 92).

EB

Pierzchałki zob. **Pierzchały** (2)

Pierzchały (1), wś, biał., gm. Wyszki, 11 km na ptn.-wsch. od Brańska: *именне Пирчалы* 1500 Kond 155; *Seło Pirchały* 1528 ŻDz XVII/1, 192; *Pierzchały* 1544 HMil 321; *Pierzchali* 1569 UPL 237, 239; *Pierzchały* 1580 ŻDz XVII/1, 127; *Pierzchały* 1676, *Pierzchały* 1790 Kond 155; *Pierzchały* 1839 MpKwat V 4; *Pierzchały* 1887 SG VIII 102; *Pierzchały*, -chał, *pierzchalski* 1972 UN 153, 71. — Nazwa od n. os. *Pi(ę)rzchała* SSNO VII 189 (: *pirzchać*, *pierzchać* 'gniewać się, burzyć się' Sstp VI 116), w l. mnogiej, por.: Paulus *Pierzchała* z tej okolicy 1442 HMil 321. *Pirchały* — brus. postać nazwy. Lit.: Kond 155.

EB

Pierzchały (2), wś, ciech., gm. Czernice Borowe, 9 km na ptn.-zach. od Przasnysza: *Pyrzchali* (1440)1458 SHGMz(MK 3, 242v); *Pyrzchali* (1446) 1456 SHGMz(MK 3, 329v); *Pyrszchaly* 1476 SHGMz(Ep. 13, 66v); *Pyrzchaly* 1512 SHGMz(PT 1, 173); *Pierszchali Błażeje*, *Pierszchali Starawiesz* 1567 ŻDz XVI 340; *Pierzchały*, *Pierzchały Stara-wiesz* 1783 MpPerMz; *Pierzchałki*, *Pierzchały Wielkie* 1783–84 RejKor 583; *Pierzchały Błażeje*, *Pierzchały stara wieś* 1827 Tabella II 87; *Pierzchały Błażeje*, *Pierzchały Stara-Wieś* 1887 SG VIII 102; *Pierzchały Błażeje*, *Pierzchały-Stara Wieś* 1967 SM 841; *Pierzchały*, -chał, *pierzchalski* 1972 UN 140, 33. — Nazwa od n. os. *Pirzchała*, w l. mnogiej, por.: Jac. *Pyrzchala* 1472 SHGMz(MK 6, 9), z tej wsi. Później zmiana -irz- > -erz-. Od XVI w. pojawiają się n. zastawione: *Pierzchały-Błażeje*, *Pierzchały-Stara Wieś*, obocznie *Pierzchały Wielkie*; człony dyferencyjne od n. os. *Błażej* SSNO I 170, w l. mnogiej, od wyrażenia *stara wieś* i od przym. *wielki*. W XVIII w. występuje także n. *Pierzchałki*, powstała w wyniku uniwerbizacji n. zestawionych.

UB

Pierzchały (3), os., dawniej wś, elbl., gm. Płoskinia, 8,5 km na pld. od Braniewa: de (!) *pokilkow* (1296), de *pöttlickow* (1297), ville *pottelkow* (1311) MWrm I 166, 175, 277; ville *Puttilkow*

(1361) MWrm II 330; de *Putilkow* 1362 MWrm IX 5; villa *Petlekau* 1378, villa *Pütlekow* 1378 MWrm V 40, 41; *Puttelkow* 1394 MWrm III 262; de *Puttelaw* (!), von *Pötilkaw* 1394 MWrm IX 31; villam *Pütlekaw* ... *Putlekow* 1398 MWrm III 303; *Pottilkau* 1405, Augustyn *Puttilkow* 1422 MWrm III 404, 576; von *Pottelkaw* 1425 MWrm IX 140; *Petirkow* XV, *Pietelkaw*, *Petelkaw* 1497 SHGWrm (Regestra I 29053, 17956, 17971); *Pettelkaw* ok. 1550 MWrm III 411; *Pittelkau* 1587 SHGWrm (ADWO, AB, C 68, k. 3); *Petelkau* 1615 RŁWrm 261; *Petelkeim* 1656 Kolberg 196; *Petelkau* 1718 Wijaczka 426; *Petelkau* 1755 MpEnd; *Pettelkau* 1796–1802 MpSchrot X; *Pettelkau* 1887 SG VIII 31; *Pettelkau*, *Poetlikow* — *Potlikowo* al. *Pytelkowo*, wś 1946 Ley I 13; *Pettelkau* — *Pierzchały*, -al, *pierzchalski* 1947 MPol XXV n 111; *Pierzchały*, -chal 1981 WUN II 728. — Pruska n. *Pütlik-ów-s od n. os. *Pütilas lub *Pütliks, por. lit. n. os. *Pütelis* (: *pütelis* 'człowiek tłusty, otyły'; *pütelis* 'kalina') lub *Pütys* (: *püsti* 'wiał, dął, dmuchać, zawiewać', *püsti*, *püto* 'wzdąć się, napuchnąć') l.p.vż II 542–3. W zapisie z 1656 r. n. z członem -*keim*, od prus. *caymis* 'wieś'. Nazwa niemczona w różny sposób: *Pöttlickow*, *Püttillkow*, *Pottelkow*, *Pettelkau*, spolonizowana jako *Potlikowo*, *Pytelkowo*. Po 1945 r. ustalono n. *Pierzchały*. Lit.: Braniewo. Z dziejów miasta i powiatu, 1973, 224–5; ZGAE XIII 478, XXIII 597–8, 601; GórnRWrm 226; PrzybBalt 211. RP

Pierzchały (4), wś, siedl., gm. Liw, 6 km na płd. od Węgrowa: *Pierzchały* 1795 MpPerPd; *Pierzchały* 1827 Tabella II 87; *Pierzchały* 1887 SG VIII 102; *Pierzchały* 1921 Sk IV 116; *Pierzchały*, -chal 1981 WUN II 728. EB

Pierzchały zob. **Przeździecko-Pierzchały**

Pierzchały Wielkie zob. **Pierzchały** (2)

Pierzchały-Błazeje zob. **Pierzchały** (2)

Pierzchały-Stara Wieś zob. **Pierzchały** (2)

Pierzchna zob. **Pierzchnia**

Pierzchna, wś, tarnob., gm. Padew Narodowa, 14 km na płn. od Mielca: *Pyrschnya* 1508 ŻDz XV 457; *Pirschna* 1578 ŻDz XIV 203; *Pierzchnie* 1794 Ga Gg1; *Pierzchnie* 1886 Bigo 144; *Pierzchnia* 1887 SG VIII 102; *Pierzchnie*, os. 1933 SkBy 1275; *Pierzchnie*, -nego, *pierzchniański* 1966 UN 65, 48; gw. *pešxne*, -ego, *pešxniański*. — Dawniej prawdopodobnie n. *Pirstna, od stp. *piersć*, *pirzć* 'sypka ziemia, proch' Sstp VI 102, psł. *pfstn, z suf. -*na*, zob. *Piersna*, lub od psł. przym. *pfstyn 'związany

z ziemią'. Formy z wtórnym -*ch*- powstały zapewne w wyniku epentezy *ch* lub adideacji do *pierzchać*, *pierzchnąć*, natomiast postać *Pi(ę)rzchnia* wskutek zmiany paradygmatu na miękkotematowy, a *Pierzchnie* — zmiany rodzaju. Lit.: OPilz 80; BańMorf 81; Bańkowski, Pjęz 1980, 180–1. IN

Pierzchnie zob. **Pierzchno** (1)

Pierzchnia, wś, rad., gm. Stara Błotnica, 8 km na płd.-zach. od Białobrzegów: *Pirstna* (1191) KMłp I 5; *Pyerszna* 1429 ZDK II 139; *Pierzchna*, *Pyerstlna*, *Pirstna* 1470–80 DB I 315, 403; *Pyrsna* 1511–23 ŁLB I 667; *Pyersna* 1529 LR 394; *Pyersna* 1564–65 Lusand 191; *Pierzna* 1569 ŻDz XIV 311; *Pierzchnia* 1827 Tabella II 87; *Pierzchnia* 1887 SG VIII 102; *Pierzchnia Nowa*, kol., *Pierzchnia Stara*, wś 1921 Sk III 108; *Pierzchnia* 1952 UW 126; *Pierzchnia*, -ni, *pierzchniański* 1964 UN 18, 14. — Dawniej n. *Pirstna*, od stp. ap. *piersć*, *pirzć*, psł. *pfstn 'sypka ziemia, proch', zob. *Piersna*, z suf. -*na* (lub od przym. *pfstyna). Od XIX w. wariant ze zmiękczeniem -*na* > -*nia*. W XV w. zmiana -*ir*- > -*er*- i uproszczenie -*r(z)stn*- > -*r(z)sn*-. Forma z wtórnym *ch* powstała, według Bańkowskiego, w wyniku epentezy *ch* lub adideacji do *pierzchać*. W pobliżu płynie rz. *Pierzchnianka*, o n. notowanej dopiero od XIX w. Człony odróżniające w przejściowych n. zestawionych od przym. *nowy*, *stary*. Lit.: Borek, -*yn*- 197; KSand 155; KopRad 127–8; NalSand 138–9; BańMorf 81; Bańkowski, Pjęz 1980, 180–1. IN

Pierzchnia zob. **Pierzchnie**

Pierzchnia Góra, wś, sier., gm. Warta, 6,5 km na wsch. od Warty: *Pierzchnia góra* 1877 Zin II 42; *Pierzchnia Góra*, os. 1887 SG VIII 102; *Pierzchnia Góra*, wś 1902 Przew II 62; *Pierzchnia-Góra* 1921 Sk II 97; *Pierzchnia Góra*, -niej -*ry*, *pierzchniogórski* 1972 UN 50, 38. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od przym. *pierzchnii* (por. etymologie n. m. *Pierzchnie*, *Pierzchnia*), człon drugi od ap. *góra*. EB

Pierzchnia Nowa zob. **Pierzchnia**

Pierzchnia Stara zob. **Pierzchnia**

Pierzchnianka, wś, kiel., gm. Pierzchnica, 10 km na płn. od Chmielnika: *Piersniczka* 1579 ŻDz XIV 225; z Gumienicamy ... i *Pierschnicką* 1660–64 Lusand II 55; *Pierzchnionka* 1787 Spis 404; *Pierzchnianka* 1789 Lusand III 151; *Pierzchnianka* 1827 Tabella II 87; *Pierzchnianka* 1887 SG VIII 102; *Pierzchnianka* 1921 Sk III 42; *Pierzchnianka*, -ki, *pierzchnianecki* 1966 UN 19, 53; gw. *peš-*

Pierzchnica

ńonka. — Dawniej n. *Pierśniczka*, od n. pobliskiej wsi *Pierśnica/Pierzchnica* (1), z suf. *-ka* oraz *-anka*. Notowana w XVIII w. forma *Pierzchnionka* ze zmianą *a > o* przed *N*; w postaci gw. uproszczenie *-rśn-* > *-śn-*. Lit.: KSand 153; KopKiel 301; BańMorf 94. IN

Pierzchnica (1), wś, dawniej mto, kiel., gm. Pierzchnica, 9 km na płn. od Chmielnika: *Persnicia* 1335–42 MVat I 374; villa *Perschnica* (1359) Kkk I 272; *Pyrsznycza, Pyrsznycza*, oppidum, *Pyrsznycza* 1470–80 DB I 470, II 389; villa *Pirchnicza*, oppido *Pirzchnicza* 1497 Matr II nr 666, 678; *Pyrsznycza* 1504 Matr III nr 1942; *Pyrsznycza* 1505 SHGSd(TerrCrac 154, 221); *Pirzchnycza*, oppido 1529 LR 197; Oppidum *Pyrsznycza* 1564–65 Lusand 153; *Pyersnicza* 1579 ŻDz XIV 237; Miasto *Pierzchnica* 1660–64 Lusand II 52; *Pierzchnica* 1787 Spis 404; *Pierzchnica*, os. 1877 Zin II 42; *Pierzchnica*, os. m., przed 1867 r. mko 1887 SG VIII 102–3; *Pierzchnica*, os. m. 1921 Sk III 130; *Pierzchnica*, wś 1952 UW 109; *Pierzchnica*, *-cy*, *pierzchnicki* 1966 UN 19, 52; gw. *peśńnica*, *-cy*, *peśńnicki*. — Dawniej n. *Pierśnica*, od stp. *piersć*, *pirzć*, psł. *přstь, z suf. *-nica*, lub od przym. *přstьnъ, z suf. *-ica*, zob. *Pierzchne, Pierzchnia*. Współczesna forma *Pierzchnica* powstała w wyniku epentezy *ch* lub adideacji do *pierzchnąć*, *pierzchnać*. Lit.: KSand 151; KopKiel 75–6; NalSand 138–9; RospSEMiG 288; RymNmiast 184; Bańkowski, PJeż 1980, 180–1. IN

Pierzchnica (2), wś, pozna., gm. Środa Wielkopolska, 6 km na pld.-wsch. od Środy Wielkopolskiej: *Pierzchnica*, niem. *Pierschno Kolonie*, wś 1921 Sk X 103, 151; *Pierzchnica*, wś 1952 UW 81; *Pierzchnica*, *-cy* 1981 WUN II 728; gw. *pyśńnica*, *-cy*. — Nazwa od n. m. *Pierzchno* (3), z suf. *-ica*, wprowadzona po 1918 r. przez Kozierowskiemu zamiast dawnej n. *Pierzchno* (niem. *Pierschno Kolonie*). Lit.: Koz V 613. ZZ

Pierzchnicka Wólka zob. **Wólka Pierzchnieńska**

Pierzchnie zob. **Pierzchne**

Pierzchnionka zob. **Pierzchnianka**

Pierzchno (1), wś, częst., gm. Wręczyca Wielka, 11,5 km na płn.-zach. od Częstochowy: de *Sperstnego* (= z *Pierstnego*) 1398 Koz VII 16; *Pyerstne* 1432 ZDK II 202; *Pierstne* (1437) KMłp IV 322; *Pyerstne* 1438, *Pyerszne* 1446 Inscr nr 1427, 844; *Pyerstne* 1448 KMłp IV 487; *Pyerschne, Pyerstne* 1470–80 DB III 124, 165; *Perzne* (1485) XVI Matr

II supl. nr 99; de *Pyrsnyia* 1524 Matr IV/1, nr 4414; *Pyerszne* 1527 Matr IV/2, nr 15373; in *Pyerszna* 1529 LR 326; *Pierzthne* 1554 Matr V/2, nr 6727; *Piersna* 1564 Lukrak II 18; *Pirszna* 1581 ŻDz XIV 79; *Piersne* 1629 RPobKr 180; *Pierzne* 1680 Rej 184; *Pierzchne, Pierschne* 1782–83, *Pierszchne* 1787, *Pierszne* 1790–92 SHGKrMat 222; *Pierzchne* 1787 Spis 348; *Pierzno* 1789 Lusand II 563; *Pierzchno* 1827 Tabella II 87; *Pierzchno* 1887 SG VIII 103; *Pierzchno* 1921 Sk III 13; *Pierzchno*, *-na* 1981 WUN II 728; gw. *peśńno*, *-na*. — Dawniej n. *Pierstne*, od stp. *piersć*, *pirzć*, psł. *přstь 'syпка ziemia, proch', z suf. *-ne*, zob. *Pierzchne*. W ciągu wieków nastąpiło uproszczenie grup spółgłoskowych: *-rstn-* > *-rsn-* > *-rn-*, zmiana *-ir-* > *-er-*. W XVIII w. pojawiło się wtórne *ch* w wyniku epentezy lub adideacji do *pierzchnać*. W XIX w. ustaliła się forma *Pierzchno*. Lit.: RKrak 124; Bańkowski, PJeż 1980, 180–1; BańMorf 91. IN

Pierzchno (2), wś, pozna., gm. Kórnik, 4 km na płn.-wsch. od Kórnika: prope *Pircnam* 1287 KW I 539; de *Pirzchno* (1376), *Pirzchno* (1383) XV MPH II 678; *Pyrschno* 1387 Lek I nr 165; *Pirzchno* 1392 Lek II nr 180; villam *Pirzchno* 1401 KZPozn nr 592; *Pyrschno* (ok. 1403) XV KW VII 216; Mag-na *Pyrschno* 1428 RWłkp II nr 884 (tu?); In villa *Pyrschno* 1510 NKs 60; *Pierszchno* 1576 SHGKI (ASK 12, 625); *Pierzchno* 1578 ŻDz XII 209; Wieś *Pierzchno* 1789 MKI(Tab 47, 52); *Pierzchno* 1846 KsP 383; *Pierzchno*, wś 1887 SG VIII 103; *Pierzchno*, *-na* 1981 WUN II 728; gw. *pyśńno*, *-na*, *pyśńnicki*. — W n. wystąpiła zmiana *-ir-* > *-er-* oraz przejściowo dysymilacja w grupie spółgłoskowej *-rzchn-* > *-rzkn-*. Lit.: Borek, *-bn-* 197. ZZ

Pierzchno (3), wś, pozna., gm. Środa Wielkopolska, 4,5 km na pld.-wsch. od Środy Wielkopolskiej: de *Pirzchno* 1392 Lek II nr 173; in *Pirszchno* 1394 Lek I nr 1865; de *Pirzchno* 1410, de *Pyrschno* 1429 RWłkp II nr 309, 917; *Pyrschno* 1438 SHGKI(PG 1, 36); de *Pyrschno* 1444 RWłkp II nr 1193; *Pyrschno* 1479 Koz III 30; De villa *Pyrschno* 1510 NKs 76; *Pierschno* 1576 SHGKI(ASK 12, 624); *Pierzchno* 1578 ŻDz XII 207; *Pierzchno* 1618–20 PKal 163; *Pierschno* 1802–03 MpGillyPr; *Pierzchno*, niem. *Pierschno* 1902 MycPn 150; *Pierzchno*, niem. *Pierschno* 1921 Sk X 106, 151; *Pierzchno*, *-na* 1981 WUN II 728; gw. *pyśńno*, *-na*, *pyśńnicki*. Lit.: Borek, *-bn-* 197. ZZ

Pierzchowice, wś, elbl., gm. Mikołajki Pomorskie, 10,5 km na pld.-wsch. od Sztumu: *Pars-*

wyt, Parsowite XIV Ger 115; Groseparswyt, Kleinparswyt, Parsowite ok. 1399 ZHM 47, 48; Parswiten 1399, Perswyten 1400, Parswyten, Parsswyten 1401, Parswiten, Gros Parswyten, Cleyne Parsowit 1402, Gros Parswyten, Cleyne Parsowit 1403, Parsswiten, Cleyne Parswiten 1404, Parswiten 1405, Grose Parswit, Cleyne Parswit 1408, Parswyten 1409 MKB 9, 32, 38, 41, 48, 66, 95, 123, 125, 150, 200, 322, 237; Pirswiten 1411, Pirswithen, Pirswyten, Pirswiten 1337, Pirswitten 1440 MAB 14, 17, 18, 21; Parswiten 1478, Parsweyten 1528, Perswaiten (Pierswaiten) alias Pierschowicze 1565 Sm I 120, 121; Perswaiten alias Pierschowicze 1565 Lumalb 94; Perszvaythen alias Pierzchowice 1570 Lumalb 60; Parschweiten 1582 ŻDz XXIII 75; Pierschowo 1596 KętL 216; Pierzchowice 1615 LuPrus 291; Pierzchowice 1624 LuPrus 65; Pieschowice 1647 Font IV 146; Portscheiten 1789 Goldb II 173; Portscheiten 1796–1802 MpSchröt XVI; Pierzchowice, niem. Portscheiten 1887 SG VIII 104; Portscheiten, fr. Pierzchowice, Pierswaiten, Parschweiten 1912 Bär 93; Portscheiten — Pierzchowice, -ic, pierzchowicki 1948 MPol XXV nr 14; Pierzchowice, -wic 1981 WUN II 728; gw. *pij'šxovjice*, -ic, *pij'šxofski*. — Formy Parswyt, Parsowite, z suf. -łt-, były zestawiane z rdzeniem *parš-, jak w lit. ap. *prā-paršas* 'rów; fosa', *praperšā* 'polana, poręba', też 'miejsce na jeziorze, rzece lub bagnie, które w zimie nie zamarza, nie pokrywa się lodem; przerębla; prześwit między chmurami; rzadsze miejsce w lesie, polana' SE-Smocz 452. Wieś leży w niecce. Niewyjaśnione pozostawało pojawiające się regularnie -v- oraz suf. -ait-, -eit-, występujące w późniejszych zapisach źródłowych. Por. tutaj lit. n. jez. *Parsvētas*, *Parsvētāitis*, od *parsv- 'jw.' (< *pars-u- z -u- rdzeniem). W j. litewskim suf. -ait- tworzy patronimika, ale też deminutywa, natomiast prus. suf. -eit-, lit. -iet- (bałt. -eit-) tworzy n. mieszkańców jakiegoś miejsca lub okolicy, por. zatem prus. n. m. *Parsiuwe* z Sambii (dziś Litwa), od n. jez. *Perse*, z suf. -uiv- Błażenié 107, może więc pierwotna postać n. brzmiała *Parsuw-ait- lub *Parsuw-eit-. Nazwy niem. i pol. to substytucje fonetyczno-słotowórcze: niem. z formantem -en, pol. z suf. -owice, z adideacją podstawy do *pierzchać*. Lit.: Ger 115; Górniewicz, PMT IV 59, 77, 121–2; Błażenié II 375–6. WK

Pierzchowicz, cz. wsi Pierzchów, dawniej wś, krak., gm. Gdów: *Pyrzchowicz*, *Pyrzchowycze*

1470–80 DB I 33, II 117; *Pirzchowicz*, *Pyezchow* utraque 1529 LR 215, 323; *Pierschowicz*, *Pyerzchowicz* 1564 Lukrak I 89; *Pierzchowicz* 1581 ŻDz XIV 61; *Piechorzowiec* (!) 1629 RPobKr 77; *Pierzchowicz* 1680 Rej 87; *Pierzchowicz* 1765 Lukrak I 86; *Pierzchowicz*, wś 1887 SG VIII 104; *Pierzchowicz*, wś 1933 SkBy 1276; *Pierzchowicz*, -wca 1963 UN 2, 24. — Nazwa od n. wsi *Pirzchów*, dziś *Pierzchów* (zob. niżej), z suf. -ec. Lit.: LKrak 111; BańMorf 39. IN

Pierzchów, wś, krak., gm. Gdów, 11 km na pld.-zach. od Bochni: *Pirzchow* (1388) LKrak 111; *Pyo(rzchow)* 1418 ZDK II 25; *Pyrzchow* 1470–80 DB II 117; *Pyrzchow* 1490 ŻDz XV 447; *Magna Pirzchow*, *Pyezchow* utraque 1529 LR 207, 323; *Pirzchow* 1581 ŻDz XIV 61; *Pierzchow* 1629 RPobKr 77; *Pierzchów* 1887 SG VIII 104; *Pierzchów* 1921 Sk XII 8; *Pierzchów*, -chowa, *pierzchowski* 1963 UN 2, 24; gw. *pyškuf*, -xova. — Dawniej n. *Pirzchów*, od n. os. *Pirzch, por. *Pirzchała* SSNO IV 279 (: stp. *pierzchać* 'gniewać się, burzyć się' Sstp VI 116), z suf. -ów. W XVI w. n. zestawiona, z członem odróżniającym od łac. przym. *magnus* 'wielki'. Lit.: LKrak 111; BańMorf 39; Nieckula, -ov- 157. IN

Pierzchów zob. Pierzchowicz

Pierzeszcze zob. Pierzchno

Pierzchno zob. Pierzchno

Pierzna zob. Pierzchnia

Pierzne zob. Pierzchno (1)

Pierzno zob. Pierzchno (1)

Pierzów zob. Perzów

Pierzna zob. Pierzchnia

Pier(z)sne zob. Pierzchno (1)

Pier(z)stne zob. Pierzchno (1)

Pierzwin, wś, ziel., gm. Nowogród Bobrzański, 18 km na wsch. od Nowogrodu Bobrzańskiego: *Pirzwin* ok. 1300 CdSil XIV 148; *Pirwin* (1435) K 518; *Pirwen* 1499, *Pyrben* 1536 CdSil XXIV 145–6; *pago Priben* 1679 J III 213; *Puerben* 1791 Z X 163; *Pürben* 1845 K 518; *Perzwin* (*Pürben*) 1900 Myc 41; *Priiben*, *Perzwin* 1941 Wrzosek 28; *Priiben* — *Pierzwin*, -a, *pierzwiński* 1948 MPol XXV nr 14; *Pierzwin*, -na 1981 WUN II 728. — Dawniej n. *Pirzwin*, od n. os. *Pirzwa, por. *Pirzwos* SSNO IV 279 (: stp. im. *Pirzwostaw*, por. stp. *pirzwy* 'pierwotny, pierwszy, stojący na czele'), z suf. -in. Nazwę zmiencono jako *Pirwin*, *Pürben*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pierzwin*. Lit.: SNGŚI X 39. JCh

Pier(z)woszyna

Pier(z)woszyna zob. **Pierwoszyno**

Pierzyce zob. **Bierzyce**, **Perzyce**

Pierzyna zob. **Perzyny** (1)

Pierzyno, os. zaginiona, w XVIII w. cz. Pobiedzisk, pozn., gm. Pobiedziska: de bonis *Pierzyno* 1766 Koz V 150. — Nazwa może od n. os. *Pierza*, por. *Pierze* *ŹDz* XII 298, też n. os. *Pierzonka*, *Pierzowa* SSNO IV 241 (: stp. *piezony* 'pokryty pierzem', *pieze* lub stp. *piez*, *pieprz* Sstp VI 99), nazw. *Pierz* Snazw VII 326, z suf. *-ino*. ZZ

Pierzyny, dziś *Pierzyny Duże* i *Pierzyny Małe*, dwie wsi, sier., gm. Kielczygłów, 16 km na ptn.-zach. od Pajęczna: *Pierzyny* 1827 Tabella II 87; *Pierzyny* 1877 Zin II 42; *Pierzyny*, kol., os. 1887 SG VIII 105; *Pierzyny*, wś 1902 Przew II 62; *Pierzyny* 1933 SkBy 1276; *Pierzyny Duże* i *Pierzyny Małe*, dwie wsi 1967 SM 841; *Pierzyny Duże*, *-rzyn-zych*, *Pierzyny Małe*, *-rzyn-tych* 1981 WUN II 728, 729. — Nazwa od n. os. *Pierzyna* (: *piezyna* 'wysp wypełniony pierzem służący do przykrywania się') RymSEN II 235, w l. mnogiej. Człony odróżniające od przym. *duży*, *mały*. EB

Pierzyny zob. **Perzyny** (1, 2)

Pierzyska, wś, pozn., gm. Łubowo, 8,5 km na pld.-zach. od Gniezna: duas villas ... una Leznovo alia *Peresce* 1239 KW I 556; cum *Pierzyska* (1534), *Pierziska* deserta (1559) VisitGn 518, 646; *Pierzyska* 1674 MKI(ASK 74, 213); do Wsi *Pierzysk* 1789 MKI(Tab 34, 436); Wś *Pierzyska* 1789 MKI(Tab 36, 44); *Pierzyska*, dom. 1887 SG VIII 105; *Pierzyska*, niem. *Widau* 1921 Sk X 14, 151; *Pierzyska*, *-rzysek*, *piezyski* 1967 UN 77, 14; gw. *peżyska*, *-kuf*, *peżyski*. — Dawniej n. *Pierzyszczce*, od n. os. *Pierze* *ŹDz* XII 298, por. też *Pierzowa* SSNO IV 241, z suf. *-iszczce*, następnie *-isko*. Lit.: Taszycki RiSP III 87–92. ZZ

Pierzyszczce zob. **Pierzyska**

Piesce, wś zaginiona, leżała w XVI w. w par. Uhrowsko, chełm.: *Pieschicze* 1414 Matr III supl. nr 82; *Pieszcze* 1502 Matr III nr 74; *Pieszcze* 1564 *ŹDz* XVIII/1, 185. — Nazwa od n. os. *Piesek*//*Pieszek* SSNO IV 242 (: *Piotr* lub *pies*), z suf. *-je*. Lit.: CzChelm 186. BCz

Piesecznik zob. **Piecnik**

Piesek zob. **Piasek** (4)

Piesia Wola zob. **Pieszowola**

Piesienica, wś, gdań., gm. Zblewo, 8,5 km na zach. od Starogardu Gdańskiego: *Pysenitz* 1350 Lor X 155; *Peysnicz* 1400–15 Krie 98; *Piszczenicza* 1534 Inwwłoc 120; z possessorami *Pi-*

sienice 1664 Font XXXII 265; *Piesienica* 1682 Font V 95; *Piszzenica* 1749 Font XVI–XIX 181; *Pieszennitza*, folw. 1789 Goldb II 182; *Pieszennitza* 1796–1802 MpSchröt IX; *Pischnitz* — *Piesienica* 1879 KęTn 35; *Piesienica*, niem. *Pischnitz* 1887 SG VIII 106; *Piesienica* albo *Pisienica* (*Pischnitz*) 1925 Krzep 90; *Piesienica*, *-cy* 1981 WUN II 729; gw. *piśańica*, do *piśańici*, *piśańicki*. — Nazwa niejednoznaczna. Łączono ją z n. rz. *Piesienica* (por.: *Pieszennitza* 1796–1802 MpSchröt IX), tę zaś od bałt. *pīsa* 'błoto' lub słow. *pis-*, jak w *pstry*, *pisanka*. Wobec trudności w szczegółowej interpretacji tych hipotez, bardziej przekonuje propozycja Babika, dla którego punktem wyjścia jest postać *Pieszcznica, od *pieszczany (pomorski wariant gw. ogólnopolskiego *piaszczany* 'zrobiony (usypany) z piasku' SEBań II 542), z suf. *-ica*. Forma *Piszcznica* (tak należy odczytywać pierwszy niesubstytucyjny zapis z 1534 r.) powstała zapewne pod wpływem czasownika *piszczyć*. Dalsza zmiana na *Pisienica* niezbyt jasna, natomiast postać *Piesienica* jest może nawiązaniem do ap. *pies*. Lit.: Górniewicz, PMT VII 56; Górniewicz, HE I 24; Rzetelska, *-ica* 44, 65; Babik 507. WK

Pieski (1), wś, gorz., gm. Międzyrzecz, 10,5 km na pld.-zach. od Międzyrzecza: de *Piser* 1276 KW I 404; quod duas partes hereditatis *Pezych* (1303) XVII KW II 228; *Peszeko* 1405 RWlkp I nr 771; *Peszko* 1406 RWlkp III nr 308; *Pyesko* 1412, *Pysik* 1420 SHGpN III 655; *Pyesko* 1420, de *Pyesky* 1422, de *Pesko* 1424 RWlkp I nr 1068, 1115, 1181; *Pyeschiky* 1432, *Peschisco*, *Pyeszko*, *Pyeszco* 1434, *Pyeszsko* 1445, *Pyeszsky*, *Pyrzsky* (!) 1447 SHGpN III 655; *Pyeski* 1452, *Pyeszsky*, *Pyeszky* 1453 SHGpN III 655; *Pieski* 1504 SHGpN(PG 13, 11); *Pyesky* 1510 NKs 175; *Pieski* 1580 *ŹDz* XII 27; *Pieski* 1622–24, *Pieski* 1789 PpPozn(Tab 1, 27 i 6, 290); *Pieski*, niem. *Pieske* 1887 SG VIII 106; *Pieske* — *Pieski*, *-ków*, *pieseckii* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pieski*, *-ków* 1981 WUN II 729. — Nazwa od n. os. *Piechi* a. *Piesz* SSNO IV 226–7, 242 (: *Pietr*, *Piotr*), z suf. *-isk*, *-isko*. Zapisy *Pisk(o)*, *Pyskicz*, *Pyzik*, *Pieske* oraz *Pezych*, *Pecich* powstały w wyniku zniemczenia nazwy; postać *Piesko* — na skutek uproszczenia grupy spółgłoskowej *-szs-* > *-ss-* > *-s-*. W poł. XV w. nazwa upodobniła się morfologicznie do nazw w l. mnogiej. Lit.: SHGpN III 655–8; PpPozn 227. ZZ

Pieski (2), wś, słup., gm. Cewice, 18 km na pld. od Lęborka: *Jägerhof* 1877 Mp-25(16-72);

Jägerhof b. Schimmerwitz — *Pieski, -ków, piesecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pieski* — *Jägerhof b. Schimmerwitz*, os. 1951 Rosp 238; *Pieski, -ków* 1981 WUN II 729. — Dawna n. niem. od *Jägerhof* 'dworek myśliwski'; człon lokalizujący w formie wyrażenia przymkowego, od n. sąsiedniej wsi *Schimmerwitz*, pol. *Siemirowice*. Nazwę *Pieski* wprowadzono urzędowo po 1945 r. BCz

Pieski zob. **Piaski** (1)

Pieski Małe, wś zaginiona, leżała koło wsi *Pieski*, gorz., gm. Międzyrzecz: *Minor Pisk* (1257) 1650 KW I 312; *Depsk* [= de Psk] (1278) XVII KW I 416; ville nostre, que *parvum Pyslichz* vulgariter nuncupatur, de *parvo Pisko* 1305 KW II 241, 242; in villa *Parva Pecich* (1307) 1650 KW II 257; *Pyzik Minoris*, *Weinigin Pyzik* (1384) 1650 KW III 542, 543; *Minor Pyeski* 1450 SHGPn III 658. — O etymologii n. zob. *Pieski* (1). Człony odróżniające od przym. łac. *minor* 'mniejszy', *parvus* 'mały', niem. *wenig* 'ts.' Lit.: SHGPn III 658. ZZ

Piesko zob. **Pieski** (1)

Pieskowa Skala, cz. Sułoszowy, dawniej wś i zamek, krak., gm. Sułoszowa: castro dicto *Peskensten* 1315, *Pieskouaskala* 1369 KMłp I 179, 364; castrum nostrum *Peschkowa skala* wlgariter nuncupatum ... cum omnibus villis ... *Peschkowa Skala* 1386 KMłp IV 2; villarum *Pyeskowska Skala* 1392 Kkk II 172; *Pieszkowa-Skala* villa 1400 CdP III 363; castri *Pyeschkowa skala* 1422 KMłp IV 194; *Pyeschkowa scala* 1433 CdP I 311; *Peschcowa schala* 1439 KMłp IV 339; *Pyescowa Scala* (1445) 1780 ZDM III 157; z *Pesskowy Skaly* 1449 CdP IV 51; *Pyeskowa Skala* 1470–80 DB III 330; *Pyeskowa Skala* 1529 LR 137; Sułoszowa z zamkiem *Pieskowa Skala* zwanym 1787 Spis 359; *Pieskowa Skala*, folw. 1791 SHGKrMat 222–3; *Pieskowa Skala*, zamek i dobra 1887 SG VIII 107–8; *Pieskowa Skala*, folw. 1921 Sk III 76; *Pieskowa Skala* 1933 SkBy 1276; *Pieskowa Skala, -wej -ły* 1964 UN 11, 111. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od n. os. *Pieszek*, *Pieszko* SSNO IV 242, 243 (: *Piotr*), w formie zmasurzonej, człon drugi od śrdniem. ap. *stēn*, zastąpiony pol. *skala*. Lit.: AtKr 272. IN

Pieskowice zob. **Piaskowice** (1, 2)

Piesna zob. **Piesno**

Piesno, wś, pil., gm. Łobżenica, 3,5 km na płn.-zach. od Łobżenicy: *Pyessna* 1440–48 Koz I 220; *Pyeschna* 1446 Koz III 703; wsi *Piestna* 1450 SHGKI(NG 1, 480); *Pyeschna* 1454 Matr I nr 221;

Pyessna 1467 Koz I 220; wsi *Pyessno* 1475 SHGKI(PG 5, 178); *Pyessna* 1511/12 VisitGn 332; Vil. *Piosna* 1534 Koz V 151; *Pyszimo* 1535 SHGKI(ASK 12, 502); *Piesnia* 1565 SHGKI(ASK 5, 271); *Piesna* 1578 ŻDz XII 173; *Piesnia* 1629, *Piosna* 1661, *Piesna* 1708 MKI(Tab 42, 20 i 40, 44); Villa *Pieszna* 1766 MKI(E 42, 275); *Piesno* 1846 Ksl' 544; *Piesna* al. *Piesno* 1887 SG VIII 108; *Piesna*, niem. *Piesno* 1921 Sk X 122, 151; *Piesna* (!) 1967 SM 852; *Piesno, -na, piesnowski* 1972 UN 190, 13; gw. *pjesno, -nal/pjesna, -nóf.* — Dawniej n. *Pies(z)czna*, od przym. **pies(z)czēn* 'piaszczysty' (: psł. *ṛpěsk-ynn), w rodzaju żeńskim i nijakim (-*na, -no*, przejściowo -*nia*). Nazwa wykazuje zmiany związane z rozwojem grupy spółgłoskowej -s(z)czn- > -sn- lub -stn-. Okresowa forma *Piosna* : *Piesna* powstała na wzór form z regularnym przegłosem 'e > 'o. Lit.: Borek, -yn- 179. ZZ

Piestkeim zob. **Pistki** (1)

Piestna zob. **Piesno**

Piestrzec, dziś **Piestrzec**, wś, **Piestrzec Kapitulny** i **Piestrzec Poduchowny**, dwie cz. wsi **Piestrzec**, dawniej dwie wsi, kiel., gm. Solec-Zdrój, 18 km na pld.-wsch. od Buska-Zdroju: villam ... dictam *Perszczec* 1381 Kkk II 88; *Perszczec* 1397 Sand nr 112; *Perszczec* (1402) Kkk II 266; *Pyerszczec* 1404 ZDM V 31; de *Piestrzeczy* 1434 KMłp IV 293; *Pyerszczec* (1437) 1488 ZDK II 257; *Pyestrzecz* 1470–80 DB II 454; *Pyestrzecz* 1505 Matr III nr 1168; *Pyestrzecz* 1529 LR 22; *Pyestrzecz* 1579 ŻDz XIV 230; *Pierzciec* (!) 1787 Spis 369; **Piestrzec** 1827 Tabella II 88; **Piestrzec Szlachecki** i **Poduchowny**, wś i folw. 1887 SG VIII 109; **Piestrzec**, wś i folw. 1902 Przew II 62; **Piestrzec**, wś 1921 Sk III 137; **Piestrzec** 1952 UW 110; **Piestrzec, -trzcza, Piestrzec Kapitulny, Piestrzec Poduchowny, -trzcza -nego, piestrzecki**, trzy wsi 1966 UN 19, 9, 10; **Piestrzec, -rzca, Piestrzec Kapitulny, Piestrzec Poduchowny, -rzca -nego** 1981 WUN II 729; gw. *peščec, peščca, peščcecki.* — Dawniej n. *Pierściec*, od stp. *piersć, pirzć* Sstp VI 102 (: psł. *ṛpěst 'sypka ziemia, proch, pył', też 'pył wodny'), z suf. -*ec*. Inaczej Bańkowski, zob. *Pierściec*. W XV w. zmiana *Pierściec* > **Piestrzec** wskutek metatezy w grupie -*rst-* > -*str-*, wg Bańkowskiego adideacja do *piestryl/pstry*. Człony odróżniające, od przym. *kapitulny, poduchowny, szlachecki*, wskazują na rodzaj własności. Lit.: KSand 151; KopKiel 76; NaSand 138–9; Bańkowski, PJeż 1977, 72. IN

Piestrzec Kapitulny zob. **Piestrzec**

Piestrzec Poduchowny

Piestrzec Poduchowny zob. **Piestrzec**

Piestrzec Szlachecki zob. **Piestrzec**

Piestrzyce, wś zaginiona, leżała w okolicy Jazowska, w par. Łącko, nowosąd.: ville ... *Perszczec* 1398 Krak nr 7327; in *Pyesticze* 1468 Hel II nr 3907; *Pyestrzyce*, Wolycza et Jazowsko 1516 PSąd I 88. — Dawniej n. *Pierściec*, o etymologii zob. *Pierściec*; o zmianach *Pierściec* > *Piestrzec* zob. *Piestrzec*. W XVI w. pluralizacja n. *Piestr(z)ce* z wstawnym y dla ułatwienia wymowy. Pawłowski odczytuje n. jako *Pieścice*, wywodząc ją od n. os. *Piaśc*, co wydaje się nietrafne. Lit.: PSąd I 88; Bańkowski, Pjż 1977, 72–3; BańMorf 130. *IN*

Pieszka Wola zob. **Pieszowola**

Pieszcz, wś, słup., gm. Postomino, 13 km na płn.-wsch. od Sławna: Below *Pest* 1390, Gherd Below in *Peest* 1475, tho *Peste* 1496 RzDuma I 175; *Pest* 1545 PomKirch II 157; *Paist* 1618 MpLub; *Paest* 1699, *Peest* 1756 RzDuma I 175; *Peest* 1789 MpGillyPom; *Peest* 1886 SG VII 934; *Peest* — *Pieszcz*, -*cza*, *pieski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pieszcz*, -*cza* 1981 WUN II 729. — Nazwa niejasna. Według Rzetelskiej i Dumy n. od legendarnego *Piasta*, z suf. -*js*. Według Lorenza n. od podstawy **pěst-* o niejasnym znaczeniu. Nazwa *Pieszcz* ustalona urzędowo po 1945 r. Lit.: RzDuma I 175; LorSNH 84. *BCZ*

Pieszczac zob. **Piszczac**

Pieszczaniki, wś, biał., gm. Gródek, 16,5 km na pld.-wsch. od Supraśla: *Pieszczanniki* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6006, 1–10); *Pieszczanik* 1789, *Pieszczannik* 1795 Kond 155; *Pieszczaniki* 1887, *Pieszczanik*, *Pieszczaniki* 1902 SG VIII 110, XV/2, 447; *Pieszczaniki* 1921 Sk V 13; *Pieszczaniki*, -*nik* 1981 WUN II 729; gw. *peščanik*, -*a*, *peščanicki*. — Nazwa od stbrus. *pieszczanik* 'piaskowiec', początkowo i współcześnie w l. mnogiej. Zapisy z XVIII w. z podwojoną spółgłoską n. Lit.: Kond 155. *EB*

Pieszczatek zob. **Piszczac**

Pieszczatka zob. **Piszczac**, **Piszczatka**

Pieszczce zob. **Piszcz**

Pieszczec zob. **Piszcz**

Pieszczenica zob. **Piesienica**

Pies(z)czna zob. **Piesno**

Pieszczowo zob. **Pieszczewo**

Pieszec zob. **Piszcz**

Pieszewo, przys., dawniej wś, olszt., gm. Barciany, 10 km na płn. od Kętrzyna: *Petermannsdorff* 1437 GZ 68; *Petermanns* ok. 1780 HAPr IV 329;

Petermanns, wś 1789 Goldb I 159; *Petermans* 1796–1802 MpSchröt XI; *Petermanns*, wś 1820 Wald 139; *Petermann* 1887 SG VIII 17; *Petermanns* — *Piotrówek*, wś 1946 Ley I 33; *Petermanns* — *Pieszewo*, -*wa*, *pieszewski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Pieszewo* — *Petermanns*, os. 1951 Rosp 238; *Pieszewo*, -*wa* 1981 WUN II 729. — Nazwa niem. od n. os. *Petermann* Brech I 113 + *Dorf* 'wieś', później przeszła do typu nazw genetywnych, na co wskazuje końcówka -s. Leyding notuje n. *Piotrówek*, będącą kalką n. niem. z suf. -*ówek*; po 1945 r. ustalono n. *Pieszewo*. *RP*

Pieszkowice, wś, legn., gm. Polkowice, 5 km na pld.-wsch. od Polkowic: Nic. de *Pescewicz* 1293, *Petirsdorff* 1332 Reg nr 2303, 5122; *Petersdorff* 1580, *Petersdorff* 1670 J III 2, 49; *Petersdorf* 1791 Z X 282; *Petersdorf* 1845 K 481; *Petersdorf* 1941 Wrzosek 36; *Petersdorf* — *Pieszkowice*, -*ic*, *piezskowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Pieszkowice*, -*wic* 1981 WUN II 729. — Dawniej n. *Pieszczewice*, od n. os. *Pieszcz* SSNO IV 243 (: *Piotr* lub *pieścić*), z suf. -*ewice*. Od XIV w. n. niem. *Petersdorf* 'wieś Piotra'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pieszkowice*. Lit.: SNGŚI X 39. *JCh*

Pieszkowice zob. **Piaskowice** (1, 2)

Pieszkowo (1), wś, olszt., gm. Górowo Iławeckie, 8 km na pld. od Górowa Iławeckiego: usque ad indaginem *Balneatoris* adiacentibus (1291) MWrm I 156; ville *Petershayn* (1336) XVI PrUr III 43; in *Petershayn* (1351) XVI PrUr IV 595; pratum dictum *Bederhayn* 1394, pratum *Bedirhayn* 1398 MWrm III 262, 303; *Petershayn*, *Petershaym* 1437 GZ 38, 39; *Petershagen* 1755 MpEnd; *Petershagen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Petershagen* 1820 Wald 107; *Petershagen* 1887 SG VIII 22; *Petershagen* — *Piotrowice*, *Pieszkowo* 1946 Ley I 27, 183; *Petershagen* — *Pieszkowo*, -*a*, *pieszkowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pieszkowo*, -*wa* 1981 WUN II 729. — Starsza n. wsi w formie łac. *Balneatoris*, od łac. *balneator* 'kapielowy, łaźiebnyk'; cały kontekst wskazuje na tereny łaźieckie niewymienionego z nazwiska kapielowego. Nazwę przetłumaczono na niem. jako *Baderhain*, od n. os. *Bader*, *Beder* Brech I 58, też ap. *Bader* 'łaźiebnyk' + śrwniem., śrwniem. -*hain*, -*hagen* Kluge 44, 282. Wtórnie zmiana n. na *Petershain*, *Petershagen*, od n. os. *Peter* 'Piotr', *Peder* Gott 382. Nazwa *Pieszkowo* nadana po 1945 r.; przejściowa n. *Piotrowice*, nawiązująca do n. niem., z rzadkim w tym regionie suf. -*owice*. *RP*

Pieszkowo (2), os., dawniej wś, notowana do 1967 r., olszt., gm. Miałkowo, 14 km na pld.-zach. od Ornety: zcu den *acht huben* (1323)XV PrUr II 300; wir bezuzgen ... *vier huben ackers* ... zwischen Liebenstadt unde ... Herczogeswalde (1350)XV PrUr IV 541; *Achthuben* 1377, *Achthueffe*, *Achthuffe* 1506, *Achthueffen* 1539, von *Achthuben* 1543 GermerSied 133; *Achthuben*, dobra ok. 1780 HAPr IV 180; *Achthuben*, folw. 1820 Wald 187; *Achthuben* 1920 MpHAPr I; *Achthuben* — *Pieszkowo*, wś 1946 Ley I 45; *Achthuben* — *Pieszkowo*, -wa, *pieszkowski* 1950 MPol nr A-52, poz. 588; *Pieszkowo* — *Achthuben*, os. 1951 Rosp 238; *Pieszkowo* 1967 SM 841. — Nazwa niem. *Achthuben* jest złożeniem, od *acht* 'osiem' i dniem., śrniem. die *Hufen* 'włoki', gniem. *hube* Kluge 318. Po 1945 r. ustalono n. *Pieszkowo*. Lit.: GermerSied 133. RP

Pieszków (1), wś, jel., gm. Lwówek Śląski, 7 km na wsch. od Lwówka Śląskiego: *Petirsdorf* 1217 KŚI II 158; *Petrivilla* ok. 1300 CdSil XIV 128; *Petirsdorf* 1323 Reg nr 4259; *Petersdorf* vulgo *Pitschdorf* 1845 K 481; *Petersdorf* 1941 Wrzosek 35; *Petersdorf* — *Pieszków*, -owa, *pieszkowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pieszków*, -kowa 1981 WUN II 729. — Dawniej n. niem. *Petersdorf*, od n. os. *Peter* + *Dorf* 'wies', w kancelaryjnym zapisie łac. *Petrivilla* (: *Petrus* + *villa* 'wies'). Knie przytacza też n. *Pitschdorf*, może zniemczenie pierwotnej n. *Piczków* bądź *Pieczków*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pieszków*. Lit.: SNGŚI X 39-40; SGTS VII 401-3. JCh

Pieszków (2), przys., dawniej wś, legn., gm. Chojnów, 5,5 km na wsch. od Chojnowa: *Peschendorf* 1287 Reg nr 2003; *Beczendorf* ok. 1300 CdSil XIV 118; *Peschendorf* 1786 Z VI 148; *Peschendorf*, wś 1845 K 487; *Peschendorf* 1941 SOV 289; *Peschendorf* — *Pieszków*, -owa, *pieszkowski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pieszków* 1967 SM 841; *Pieszków*, -kowa 1981 WUN II 729. — Dawniej być może n. *Pieczków, od n. os. *Piec(z)ek*, *Piec(z)ko* SSNO IV 231 (: *Piotr*), z suf. -ów. Nazwę zniemczono jako *Petsch(k)endorf*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pieszków*. Lit.: SNGŚI X 40. JCh

Pieszków (3), wś, legn., gm. Lubin, 6 km na pld. od Lubina: *Petschkendorf* (1287) K 487; *Beczendorf* ok. 1300, *Pettendorf* 1335, *Peczendorf* 1359 CdSil XIV 119, przyp. 35; *Petzendorf* 1519 CdSil XXIV 83; *Petschkendorf* 1789 Z VIII 239; *Petschkendorf* 1845 K 487; *Petschkendorf* 1941 Wrzosek

36; *Petschkendorf* — *Pieszków*, -owa, *pieszkowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Pieszków*, -kowa 1981 WUN II 729. — Dawniej może n. *Pieczków*, por. *Pieszków* (2). Nazwę zniemczono jako *Petschkendorf*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pieszków*. Lit.: SNGŚI X 40. JCh

Pieszowola, wś, chełm., gm. Sosnowica, 21 km na wsch. od Ostrowa Lubelskiego: *Piesia Wolia* 1564 ŻDz XVIII/1, 182; *Piesia Wola* 1786 MpPerLu; *Piesza wola* 1827 Tabella II 88; *Piesia Wola* 1887 SG VIII 106; *Piesia Wola*, wś i folw. 1921 Sk IV 120; *Pieszowola* 1952 UW 151; *Pieszowola*, -li, *pieszowolski* 1967 UN 121, 29; gw. *piśivola*/*piśivola*, -'i, *piśivolski*/*piśivolski*. — Nazwa zestawiona, od ap. *wola* w znaczeniu 'libertas' i od n. os. *Piesz* (: *Piotr*), z suf. -ja. Wtórnie w formie złożenia *Pieszowola*. Lit.: CzChełm 186. BCZ

Pieszk(o) zob. **Pieski** (1)

Pieszycze, mto, wałb.: villa *Peterswalt* 1258, *Petirswald* (1263)XIII SUr III 175, 285; *Petirswalde* (1271)XIV SUr IV 101; de *Petirswalde* 1273-76 GHenr II 347; *Petirswald* 1282 SUr V 18; *Petirswalde* ok. 1300 CdSil XIV 86; *Peterswaldau* 1311, *Petriswalde* 1318, *Petirzwald* 1336 Reg nr 3220, 3842, 5575; *Petirswalde* (1339) K 483; *Petirswalde* 1387 LandbSch II nr 488; *Peterswaldaw* 1701 CdSil XXXV 260; *Mittel* u. *Nieder Peterswaldau*, *Ober Peterswalde* 1743 SNGŚI X 40; *Peterswaldau* 1785 Z V 177; *Peterswaldau*, *Mittel*-, *Nieder*-, *Ober*- 1845 K 483; *Peterswaldau Średnie*, *Dolne*, *Górne*, *Królewskie* (*Mittel*-, *Nieder*-, *Ober*-), rozległa wś 1887 SG VIII 23; *Peterswaldau* 1941 SOV 289; *Peterswaldau* — *Pieszycze*, -yc, *pieszycki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pieszycze*, -szyc 1981 WUN II 729. — Dawna n. niem. *Petirswalde*/*Peterswalde*, od n. os. *Petir*, *Peter* + *-wald*, wtórnie z członem *-au*. Od XVIII w. n. z członami odróżniającymi od niem. przym. *nieder* 'dolny', *ober* 'górny' i *mittel* 'środkowy'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pieszycze*. Lit.: SNGŚI X 40; RospSEMIG 288; RymNmiast 184; SGTS XX 361-73. JCh

Pieścicła, wś, ciech., gm. Naruszewo, 13 km na zach. od Zakroczymia: *Pyesczidla* 1426 MkM I nr 249; *Pyesczidla* 1473 Tym 329, przyp. 445; *Pyesczydly* 1476 SHGMz(Ep. 13, 51v); *Pyesczidla* 1499 SHGMz(Ep. 16, 13v); *Piescidla* 1533 SHGMz(Z 32, 281v); gran. *Piescidlska* 1539 SHGMz(Z 20, 943v); *Pieszcidla* 1576 ŻDz XVI 310; *Pieścicła* 1827 Tabella II 87; *Pieścicła* 1887 SG VIII 105; *Pieścicła* 1921 Sk I 125; *Pieścicła*, -del

Pieścięcino

1981 WUN II 729. — Dawniej zapewne n. *Pieścidły*, od n. os. *Pieścidło (: *pieścidło*), w l. mnogiej, por. *pieścić*, n. os. *Pieścich* SSNO IV 245. Postać *Pieścidła* wtórna, powstała w wyniku neutralizacji pod wpływem formacji z suf. *-dło*. Lit.: ZMaz 295; BańMorf 74. UB

Pieścięcino zob. Piastoszyn

Pieściorogi zob. Pieściorogi

Pieściorogi-Budy zob. Pieściorogi

Pieściorogi-Olszany zob. Pieściorogi

Pieściorogi, dziś *Nowe Pieściorogi* i *Stare Pieściorogi*, dwie wsi, ciech., gm. Nasielsk, 2 km na pld.-zach. od Nasielska: *Pyesczirogi* (1414–25) 1456 SHGMz(MK 3, 14v); *Pesczirogi* 1424 Zakr I nr 154; *Pyesczirogi* 1450 Tym 348, przyp. 486; *Pyesczirogi* 1463 SHGMz(Ep. 9, 83); *Pyesczzyrogi* 1482 ZHer nr 602; *Pieszcierogi* 1521 SHGMz(Ep. 204, 77); *Piesczyrogi* 1576 ŻDz XVI 314; *Piesciorogi* 1783–84 RejKor 532; *Pieściorogi*, *Pieściorogi budy* 1827 Tabella II 87–8; *Pieściorogi*, *Budy Pieściorogi* 1839 MpKwat IV 3; *Pieściorogi Olszany*, wś i *Pieściorogi Budy* al. *Mochowo*, wś 1887 SG VIII 105; *Pieściorogi Nowe*, *Pieściorogi Stare*, dwie wsi 1921 Sk I 137; *Pieściorogi Nowe*, *Pieściorogi Stare* 1952 UW 32; *Nowe Pieściorogi*, *-wych -gów*, *Stare Pieściorogi*, *-rych -gów* 1981, 1982 WUN II 574, III 317. — Nazwa od n. os. *Pieściorog (: *pieścić* i *róg*), w l. mnogiej, por. inne n. os. z *-rog*: *Muszczyrog*, *Pieczyrog*, *Skrobirog*. Postać *Pieściorogi* z dostosowaniem do złożeni z interfiksem *-o-*. W XIX w. człony drugie w n. zestawionych od ap. *buda*, w l. mnogiej, od ap. *olsza* 'olcha', z suf. *-any*, i zapewne od n. sąsiedniej wsi *Mochowo*. Współczesne człony odróżniające od przym. *nowy*, *stary*. Lit.: ZMaz 295. UB

Pieściorogi Nowe zob. Pieściorogi

Pieściorogi Stare zob. Pieściorogi

Pieściorogi-Morgi zob. Morgi (4)

Pieściszewo zob. Pieściszyno

Pieściszyno, os. zaginiona, leżała koło Bylina, pozn., gm. Kleszczewo: *Pyescziszyno* 1418, Math. de *Pesczyczyno* 1423, *Pyescischyno*, *Pyescisyno* 1428, *Pyesczyschyno* 1435, *Pyeschszysyno* 1436 SHGPn III 658; *Pyesczyschewo* 1443 Koz III 31; *Pyosczyschyno* 1443, *Pyszczyschyno* 1538 SHGPn III 658; *Pieszcziszyno* des. 1569 Koz III 31. — Przyпуска się, że n. wsi pochodzi od przydomka Macieja *Pieszczycha* a. *Pieścicha* (*Pieścich*), por.: Math. *Pyesczicha* 1442 Koz III 31, z suf. *-ino*. Nazwa os. od *pieścić* 'okazywać komuś czułość'.

Efemerycznie występuje także wariant n. z suf. *-ewo*. Lit.: SHGPn III 658–9; P'Pozn 227. ZZ

Pieśnia zob. Piesno

Pieśnica zob. Pierzchnica (1)

Pieśnionka zob. Pierzchnianka

Pieterkowice zob. Pietrzkowice

Pietkowo, dziś *Pietkowo* i *Pietkowo Drugie*, dwie wsi, biał., gm. Poświętne, 7,5 km na pld.-zach. od Suraza: *Gnathy Piethkovo* 1550 Semk 249; *Pietkowo* 1569 UPL 259, 300; *Piethkovo* 1580, *Pietkowo* 1591 ŻDz XVII/1, 112, 153; w *Pietkowie* 1695 SHGPd (ADS, D. nr 152 k. 123–124); *Pietkowo* 1827 Tabella II 88; *Pietkowo* 1887 SG VIII 111; *Pietkowo*, *-wa*, *pietkowski*, wś, *Pietkowo-Majątek*, *-wa-tku*, cz. wsi *Pietkowo* 1973 UN 158, 26; *Pietkowo*, *-wa*, wś, *Pietkowo-Majątek*, *-wa-tku*, cz. wsi 1981 WUN II 729; *Pietkowo-Majątek*, cz. wsi *Pietkowo*, po zmianie: *Pietkowo Drugie*, *-wa -giego*, *pietkowski*, wś 2006 DZU nr 240, poz. 1746. — Początkowo n. zestawiona *Gnaty-Pietkowo*; człon pierwszy od n. os. *Gnat* SSNO II 133 (: *gnat* 'kość, goleń', gw. 'gruba noga; kawał drzewa, pniak' SESI I 299) lub od ukr. n. os. *Gnat*, brus. *Ignat* (: *Ignatij*) BiryłaBA I 79, w l. mnogiej; człon drugi od brus. n. os. *Pietko* (: *Piotr*) BiryłaBA I 136, z suf. *-owo*. Już w XVI w. człon pierwszy uległ elipsie. Współczesne człony odróżniające od ap. *majątek* i od liczebnika *drugi*. EB

Pietkowo Drugie zob. Pietkowo

Pietkowo-Majątek zob. Pietkowo

Pietna, wś, opol., gm. Krapkowice, 5 km na pld. od Krapkowic: *Piethna* 1743 SNGŚI X 40; *Piethna* 1784 Z III 110; *Pietna* 1845 K 491; *Pietne* 1900 Myc 41; *Pietna* (*Pietna*) — *Teichgrund* 1939 Prus 57; *Teichgrund* — *Pietna*, *-y*, *pietniński* 1947 MPol XXV nr 124; *Pietna*, *-ny* 1981 WUN II 729. — Być może n. od n. os. *Piet*, *Pieta* (: *Pietr*) RymSEN II 236, z suf. *-na*. W źródłach niem. *Piethna*. Nazwę niem. *Teichgrund* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pietna*. Lit.: SNGŚI X 40; Borek, *-ni-* 289. JCh

Pietrachy, wś, sier., gm. Zadzim, 12 km na pld.-zach. od Szadku: *Piotrachy* 1511–23 L.B I 386, 387; *Pyoatrachy Szmarz* 1552 ŻDz XIII 245; *Pietruchy* 1827 Tabella II 88; *Pietrachy* 1877 Zin II 42; *Pietrachy*, kol. 1887 SG VIII 113; *Pietrachy*, kol. 1921 Sk II 103; *Pietrachy*, wś 1952 UW 104; *Pietrachy*, *-rach*, *pietraski* 1973 UN 47, 35. — Nazwa od n. os. *Piotrach*, *Pietrach* SSNO IV 261 (: *Piotr*), w l. mnogiej, por.: *Potrssouicz* z tej wsi

1394 SHGŁęcz II 36. W XIX w. też *Pietruchy* (por. n. os. *Pietrucha* SSNO IV 274). Człon drugi w okresowej n. zestawionej od n. os. *Smarz* SSNO V 125. Do n. os. por. ap. *smarż*, (*smardz*) 'nazwa grzyba' Sstp VIII 318. Lit.: SHGŁęcz II 36. EB

Pietraschen zob. **Pietrasze** (2, 3)

Pietraschowen zob. **Pietrasze** (3)

Pietraschwolly zob. **Pietrasze** (3)

Pietrasze (1), cz. Białegostoku, dawniej wś: *Pietrasze*, wś 1674, *Pietraszy* 1784, *Piotraszy* 1795, *Пемпаубы*, folw. 1878–86 Kond 155; gw. *pietraše*, -aš. — Nazwa od n. os. *Pietrasz*, *Piotrasz* (: *Piotr*) SSNO IV 261, w l. mnogiej. Wieś założona w 1552 r. Lit.: Kond 155–6. EB

Pietrasze (2), wś, suwal., gm. Gołdap, 9 km na pld. od Gołdapi: *Petrassen*, *Petrasche* 1565, 1566 BiałKol 197; *Petrassen* 1566 KętL 539; *Petraschen* 1588, *Pietraschen* (1773) PMT XII 42; *Pietraschen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Pietrasze* 1882 KętL 539; *Pietrasze*, niem. *Pietraschen* al. *Petrassen* 1887 SG VIII 114; *Pietrasze* — *Raental* 1938, *Pietraschen* 1941 Choj 120; *Raental* — *Pietrasze*, -szy, *pietraski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pietrasze*, -szy 1981 WUN II 729. — Nazwa od n. os. *Pietrasz*, od im. sołtysa *Piotra* Skomackiego, w l. mnogiej; zakończenie niem. -en zamiast pol. pluralnego -e. W 1938 r. wieś otrzymała urzędowo n. niem. *Raental*. Po 1945 r. wprowadzono n. *Pietrasze*. Lit.: GórnRWrm 214; Szcześniak, PMT XII 42; BiałKol 16, 196–7. RP

Pietrasze (3), wś, suwal., gm. Świętajno, 25 km na wsch. od Giżycka: [*Pietraschen*] 1550, *Petroschen Woli* 1552, *Pietraschowen*, *Pietraßen*, *Pietraschen* [później], *Pietraschwolly* 1563 BiałKol 139, 156; *Pietraschen* 1563 KętL 520; *Pietraschen* 1785 Goldb III 154; *Pietraschen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Petrassen* — *Pietrasze* 1879 KętN 162; *Pietrasze* 1887 SG VIII 114; *Pietrasze* — *Petersgrund* 1938, *Pietraschen* 1941 Choj 120; *Petersgrund* (*Ostpr.*) — *Pietrasze*, -szy, *pietraski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pietrasze*, -szy 1981 WUN II 729; gw. *pietraše*/*pietrašen*. — Nazwa od im. sołtysa *Pietrasza* z Gorła, w l. mnogiej; okresowo n. zestawiona z członem *Wola*. Formy zniemczone z zakończeniem -en. W 1938 r. wieś otrzymała urzędowo n. niem. *Petersgrund*. Po 1945 r. ustalono n. *Pietrasze*. Lit.: GórnRWrm 214; Szcześniak, PMT XII 42; BiałPrzem 48, 242; BiałKol 139, 156. RP

Pietrasze zob. **Bronaki-Pietrasze**, **Pietraszki** (1, 2), **Wojny-Pietrasze**

Pietraszki (1), wś, biał., gm. Brańsk, 4 km na pln.-zach. od Brańska: *Piotraszki* 1519 SHGPd (ADS, D. nr 152 k. 9v); Seło *Pietraszkowe* ziemiane 1528 ŻDz XVII/1, 220; *Piotraski* 1567 Semk 259; *Piotraski* 1580, *Piotraski* 1591 ŻDz XVII/1, 94, 148; *Pietraszki* 1676, *Pietraszki* 1790 Kond 156; *Pietraszki* 1795 MpPerPd; *Pietraszki* 1887 SG VIII 114; *Pietraszki*, -szek, *pietraszkowski* 1972 UN 153, 24; gw. *pietraski*, *pietrask*, *pietrasoski*. — Nazwa od n. os. *Piotraszko*, *Pietraszko* (: *Piotr*), w l. mnogiej, por.: *Pietraszko* Wojtech z tej wsi 1528 ŻDz XVII/1, 220, *Katherine Pyotrashkova* z tej wsi 1496 SHGPd (ADPł, Ep. 15, 249). W postaciach gw. widoczny wpływ mazurzenia. Lit.: Kond 156. EB

Pietraszki (2), wś, suwal., gm. Gołdap, 9 km na zach. od Gołdapi: *Pietrasze* czyli *Petrellkehmen* posiada ... *Piotr* Borowski 1750 KętL 544; *Pietrelskemen* od. *Petraschen* 1785 Goldb III 158; *Petrelkemen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Petrellkehmen* — *Pietrasze* (!) 1879 KętN 144; *Petrashken* al. *Petrellkehmen*, ob. *Pietrasze*, *Pietraszki*, niem. *Pietraszhen* al. *Petrellkehmen* 1887 SG VIII 25, 114; *Pietrasze* — *Peterkeim* 1938, *Pietrelskemen*, *Petrashken* 1941 Choj 120; *Peterkeim* — *Pietraszki*, -szek, *pietraszecki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pietraszki* 1952 UW 188; *Pietraszki*, -szek 1981 WUN II 729. — Niemiecka n. *Petrellkehmen* oddaje zapewne lit. n. *Petrelkiemiai*, od n. os. *Pētrellis* (: *Pētras* 'Piotr') Lpvž II 440, por. zapis z 1750 r. + *kiēmas* 'wieś' (wś leży w otoczeniu wielu miejscowości z członem niem. -kehmen: *Grilskemen*, *Skalischkehmen*, *Radtkemen*, *Barkehmen* 1920 MpHAPr I). Oboczna n. *Pietrasze*, potem *Pietraszki*, od n. os. *Pietrasz*, *Pietraszek* RymSEN II 242, w l. mnogiej. W 1938 r. urzędowa zmiana n. na *Peterkeim*. Lit.: GórnRWrm 214; Fenzlau 122; Szcześniak, PMT XII 52; PētVV 301. RP

Pietraszowa zob. **Boguchwała** (1), **Pietrusza Wola**

Pietraszów, wś, częst., gm. Dobrodzień, 4 km na pln. od Zawadzkiego: *Petershof* 1752 SNGŚl X 40; *Petershof* 1783 Z II 159; *Petershof*, *Petersow* 1845 K 483; *Petersów*, niem. *Petershof*, wś 1887 SG VIII 23; *Petershof* 1902 Mp-25(Vossowka 5376); *Piotrowina* 1920 PrusSG 57; *Petershof* (*Piotrowina*) 1933 Mp-100(46–27); *Piotrowina*, *Petershof* 1939 Prus 58; *Petershof* — *Piotrowina*, -y, *piotrowiński* 1948 MPol XXVI nr A-78; **Pietraszów** 1964 Mp-25(Strzelce Opolskie); *Pietraszów*, -szowa 1981 WUN II 729. — Dawna n. niem. *Pe-*

Pietraszów

tershof od n. os. *Peter* i *Hof* 'dwór'. Nazwę spolonizowano jako *Petersów*, *Piotrowina*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pietraszów*. Lit.: SNGŚl X 40–41. JCh

Pietraszów zob. Pietrusza Wola

Pietraszówka zob. Boguchwała (1)

Pietraszyn, wś, kat., gm. Krzanowice, 2,5 km na płn.-zach. od Krzanowic: *Petrzecin* 1652 Drz II 354; *Klein Peterwitz* 1743 SNGŚl X 41; *Klein Peterwitz* 1784 Z III 226; *Peterwitz Klein, Pietraszyn* 1845 K 486; *Pietraszyn* — *Klein Peterwitz* 1939 Prus 57; *Klein Peterwitz* — *Pietraszyn, -a, pietraszynski* 1947 MPol XXV nr 37; *Pietraszyn, -na* 1981 WUN II 729. — Dawniej n. *Pietrzęcin*, od n. os. *Pietrzęta (por. n. os. *Pietrzę* SSNO IV 247), z suf. *-in*. Nazwę zmieniono jako *Peterwitz*, z członem od przym. *klein* 'mały'. Obocznie występowała n. pol., od n. os. *Pietrasz* (: *Piotr*) RymSEN II 243, z suf. *-in*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pietraszyn*. Lit.: SNGŚl X 40. JCh

Pietrawin zob. Piotrawin (2)

Pietrcko zob. Piersko

Pietrele, os., dawniej wś, suwał., gm. Budry, 10 km płn.-wsch. od Węgorzewa: *Petrelen, Petrellen* 1545, *Treugenfließ, Treugeklins* [później, bez daty] BiałKol 180; *Pietrellen*, wś 1785 Goldb III 154; *Pietrellen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Pietrellen* — *Pietrele* 1879 KętN 171; *Pietrele*, niem. *Pietrellen* 1887 SG VIII 115; *Pietrele* — *Treugenfliess* 1938, *Pietrellen* 1941 Choj 120; *Treugenfliess* 1938, *Pietrellen* — *Pietrele*, wś 1946 Ley I 121; *Treugenfliess* — *Pietrele, -li, pietreli* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pietrele* — *Treugenfliess (Pietrellen)*, wś 1951 Rosp 238; *Pietrele, -li* 1981 WUN II 729. — Nazwa niem. *Petre(f)len* od pol. n. os. *Pietrel* SSNO IV 246 lub od lit. n. os. *Pētrelis, Petrēlis* (: *Pētras* 'Piotr') Lpvž II 440, por. lit. n. m. *Petreliaš*. Wieś nosiła okresowo n. niem. *Treugenfließ*, wprowadzoną też urzędowo w 1938 r. Po 1945 r. nadano n. *Pietrele*. Lit.: BiałPrzem 37, 48, 55; BiałKol 180; PrzybBałt 212. RP

Pietrkosice zob. Piotrkosice

Pietrkowice zob. Piotrkosice, Piotrkowice (1, 2, 4, 8), Piotrowice Polskie

Pietrkowicy zob. Piotrkowice (2)

Pietrkowo, wś zaginiona, bliżej niezlokalizowana, należała do klasztoru tynieckiego: de *Petrkowo* (1229)1634 KFn 23, fals. XV. — Nazwa od n. os. *Pietrek* (: *Piotr*) SSNO IV 267, z suf. *-owo*. Lit.: RKrak 124. IN

Pietrkowo zob. Piotrkosice, Piotrków Kujawski, Piotrkówek (1)

Pietrków zob. Oracze (1), Piotrków Kujawski, Piotrków Trybunalski, Piotrkówek (1)

Pietronowice zob. Pietronki

Pietronke zob. Pietronki

Pietronki, wś, pil., gm. Chodzież, 5 km na wsch. od Chodzieży: in *Pietmanouice ... Pietmanouice* 1428 Koz V 156; de *Pyothrmanki* 1441 Koz III 37; *Pyothrmanki* 1464 SHGKI(PG 7, 225v); de *Pyetrinanki* (!) 1470 SHGKI(PG 8, 90); Villa *Pyetzmanki* 1510 NKs 83; *Pyothrmanki* (!) 1534 SHGKI(ASK 12, 381v); *Piotrmiaki* 1564 SHGKI(ASK 12, 571); *Piotrmiaki* 1577 ZDz XII 182; *Piotrmiaki* 1618–20 PKal 243; *Piotrnanki* 1674 MKI(ASK 74, 235); *Pietrunki* 1846 KsP 439; *Biedronka* (!) 1859 MpChrz; *Piotrmanki*, niem. *Pietrunke* i *Pietronke* 1887 SG VIII 212; *Pietronki*, niem. *Pietronke* 1902 MycPn 170; *Pietronki*, niem. *Pietronke* 1921 Sk X 9, 10, 151; *Pietronki, -nek, pietronecki* 1967 UN 75, 7. — Dawniej n. *Pietmanowice*//*Piotmanowice*, od n. os. *Pietrman, Pietrman* (por.: Hanco *Petrmann* 1367 Koz V 37 oraz niem. n. os. *Peter(s)mann* Gott 462), z suf. *-owice*, następnie *-ki*. W n. ujawniły się wahania fonetyczne w im. *Piotr*//*Pietr(z)*. W wyniku haplogologii spółgłoski *-m-* powstała forma *Pietrunki*, a następnie *Pietronki* z przejściem *-uN-* > *-oN-*. ZZ

Pietrowen zob. Osiniak-Pietrowo

Pietrowice (1), wś, opol., gm. Głubczyce, 15,5 km na płd.-wsch. od Głubczyc: *Petrowitz* 1267 SNGŚl X 41; *Petrowitz* 1280, *Petrowicz* 1293, *Petirwicz* 1373, *Petrowitze* 1467, na *Petrowiczich* 1484, z *Petrowicz* 1498 Drz I 126; *Peterwitz* 1743 SNGŚl X 41; *Peterwitz* 1784 Z III 225; *Peterwitz* 1845 K 485; *Petrowitz (Pietrowice)* 1900 Myc 91; *Pietrowice (Peterwitz)* — *Zietenbusch* 1939 Prus 58; *Zietenbusch* — *Pietrowice, -ic, pietrowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pietrowice, -wic* 1981 WUN II 729. — Nazwa od n. os. *Pietr* SSNO IV 256 (: *Piotr*), z suf. *-owice*, zmieniona jako *Peterwitz*. Nazwę niem. *Zietenbusch* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pietrowice*. Lit.: SNGŚl X 41; BorGŚl 179. JCh

Pietrowice (2), wś, opol., gm. Skoroszyce, 11 km na płd. od Grodkowa: *Peterwitz* 1543, *Pitertwitz* 1579 CdSil XXXIII 155, 88; *Peterwitz*, wś 1845 K 485; *Peterwitz* 1941 SOV 289; *Peterwitz* — *Pietrowice, -ic, pietrowicki* 1950 MPol nr A-52, poz. 588; *Pietrowice* 1967 SM 842. — Nazwa niem-

czona *Peterwitz, Pitterwitz*. Po 1945 r. ustalono n. *Pietrowice*. Lit.: BorGŚl 179; SNGŚl X 41. JCh

Pietrowice zob. **Pietrzykowice** (2, 3), **Piotroniowice, Piotrowice** (1, 2, 3, 4, 7, 7a, 8, 13, 15, 16, 19, 20, 21), **Piotrowice Polskie**

Pietrowice Małe, wś, wroc., gm. Prusice, 2 km na płn. od Prusic: *Klein Peterwitz* 1743 SNGŚl X 41; *Peterwitz, Klein* 1785 Z IV 377; *Peterwitz, Klein, Małe Piotrowice* 1845 K 486; *Pietrowice Małe*, niem. *Peterwitz Klein* 1887 SG VIII 116; *Klein Peterwitz, Małe Piotrowice* 1941 Wrzosek 14; *Klein Peterwitz — Pietrowice Małe, -ic -ych* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pietrowice Małe, -wic -lych* 1981 WUN II 729. — Nazwa dyferencyjna wobec n. *Pietrowice Wielkie*, niem. *Gross Peterwitz*. Lit.: SNGŚl X 41. JCh

Pietrowice Wielkie, wś, kat., gm. Pietrowice Wielkie, 7 km na zach. od Raciborza: *Petrowitz* 1267 SUR IV 36; *Petrowitz* 1280 Drz I 126; *Petrouicz* 1282 SUR V 29; *Petrouicz* 1293 Drz I 126; *Petirwicz* (1373)XVI CdSil VI 11; z *Petrowicz* 1444 CdSil II 189; *Petrowitz* 1467 Drz I 126; na *Petrowiczich* (1478)XVI CdSil VI 102; na *Petrowiczich* 1484, z *Petrowicz* 1498 Drz I 126; z *Petrowicz* 1598, z *Petrowic* 1609 Kat 72, 81; *Schlesisch Gross Peterwitz* 1743 SNGŚl X 41; *Gross-Peterwitz, Schlesisch* 1784 Z III 226; *Peterwitz, Gross, Wielkie Pietrowice* 1845 K 486; *Piotrowice (Peterwitz)* 1900 Myc 41; *Pietrowice — Gross Peterwitz* 1939 Prus 57, 58; *Peterwitz Gross — Piotrowice Wielkie, -ic -ich, pietrowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piotrowice Wielkie, -wic -kich* 1981 WUN II 730. — Dawniej n. *Pietrowice*, zaadaptowana do niem. jako *Peterwitz*. Od XVIII w. n. z członem niem. *Gross*, pol. *Wielkie* (dodatkowo *Schlesisch*), dla odróżnienia od n. *Piotrowice Małe*, niem. *Klein Peterwitz*. Lit.: SNGŚl X 41; Drz I 126; RospSEMig 288-9. JCh

Pietrowicy zob. **Piotrowice Nyskie**

Pietrowiec zob. **Piotrowiec** (2)

Pietrowięta zob. **Jabłoń-Piotrowce, Sikory-Piotrowięta**

Pietrowin zob. **Piotrawin** (2)

Pietrowite-Jabłoń zob. **Jabłoń-Piotrowice**

Piotrówka zob. **Piotrówka** (1)

Pietrowke zob. **Piotrkówko**

Pietrowo zob. **Piotrkowo** (3), **Piotrkówki, Piotrowice** (7a, 12), **Piotrowo** (1, 6, 8, 8a, 8b, 8c, 9), **Piotrów** (1, 3)

Pietrowo-Krivokoły zob. **Piotrowo-Krzywoły**

Pietrowo-Trojany zob. **Piotrowo-Trojany**

Pietrów, wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi łęczyckiej: *Petrow* (1176?)XVII Sul 314; *Petrow* (1218)XVII Sul 318; *Petrou* 1229 KMlp II 42 (tu?); cum pertinenciis *Potrowe* (1242)XV-XVI CdP I 47, fals.; *Petrow* (1341)XVII Sul 347. — Nazwa od n. os. *Pietr, Piotr*, z suf. -ów. Lit.: SHGŁęcz II 40. EB

Pietrów zob. **Piotrów** (2, 3, 3b)

Pietrówka zob. **Piotrkówko, Piotrówka** (1, 3)

Pietrówko zob. **Piotrkówko**

Pietrsko zob. **Piersko**

Pietruchy zob. **Pietrachy**

Pietruki zob. **Kuchmy-Pietruki**

Pietrunke zob. **Pietronki**

Pietrunki zob. **Pietronki**

Pietrusin, wś, rad., gm. Stomiec, 6 km na wsch. od Białobrzegów: *Pietrusin* 1877 Zin II 42; *Pietrusin* 1887 SG VIII 116; *Pietrusin*, kol. 1921 Sk I 46; *Pietrusin, -na, pietrusiński* 1964 UN 18, 22. — Nazwa od zdrobniałego im. *Pietrucha, Pietruś* (: *Piotr*), z suf. -in. Lit.: KopRad 297. UB

Pietrusy, wś, biał., gm. Olszanka, 6 km na pld.-zach. od Łosic: Z *Petruszew* 1580 ŻDz XVII/1, 78; *Villa Pietruszy* 1662 AWAK XXXIII 416; *Pietrusy* 1676 CzRkps nr 1099; *Pietrusy* 1795 MpPerPd; *Pietrusy* 1827 Tabella II 88; *Pietrusy* 1887 SG VIII 116; *Pietrusy, -rus, pietruski* 1971 UN 128, 25. — Nazwa od n. os. *Pietrus(z)* (: *Piotr*), w l. mnogiej, por.: *Petrusy* ziemiane z ziemi mielnickiej 1528 ŻDz XVII/1, 186. EB

Pietrusy zob. **Petrusy**

Pietrusza Wola, wś, krośn., gm. Wojaszówka, 12,5 km na płn.-zach. od Krosna: de *Petraschowa* 1392 ZDM I 256; de *Petrassow* 1437 SHGSd(TerrCrac 150, 33); *Pyotrussza* 1443 SHGSd(TP 22, 516); *Pyotrussa* 1473 SHGSd(TerrCrac 152, 375); in *Pyetrusa* 1498 SHGSd(TP 24, 56); *Piotruscha* 1536 ŻDz XV 519; *Wolla Pyotrussa* 1581 ŻDz XIV 249; *Pietrusza Wola* 1794 Ga Gg2; *Pietrusza Wola* 1887 SG VIII 116; *Pietrusza Wola* 1921 Sk XIII 49; *Pietrusza Wola, -szej -li, pietruski* 1965 UN 60, 77. — Dawna n. *Pietraszowa* od n. os. *Pietrasz/Piotrusz* (: *Piotr*) SSNO IV 263, 275, z suf. -owa, następnie -ów; okresowo *Piotrusza*. Od XVI w. n. zestawiona, z członem pierwszym od ap. *wola* w znaczeniu osadniczym; w XVIII w. zmiana szyku członów. Lit.: OPilz 45. IN

Pietruszka zob. **Piotrkówko**

Pietruszke zob. **Piotrkówko**

Pietryki

Pietryki zob. **Petryki**

Pietrzykowice zob. **Pietrzykowice** (2, 3)

Pietrzejowa, wś, rzesz., gm. Ropczyce, 2 km na pñ.-wsch. od Ropczyc: *Pytrzeżowa Wolya* 1420 Kkk II 463; *Pytrzeżow*, *Pytrzeżowa* 1529 LR 55, 76; *Pietrzeowa* 1536 ŹDz XV 507; *Pytrzeziowa* 1581 ŹDz XIV 250; *Pietrzejowa* 1887 SG VIII 118; *Pietrzejowa* 1921 Sk XII 33; *Pietrzejowa*, *-wej*, *pietrzejowski* 1966 UN 69, 47; gw. *peťšejowa*, *-y*, *peťšejoski*. — Dawniej *Pietrzejowa Wola*, od ap. *wola* i od n. os. *Pietrzej* (: *Piotr*) SSNO IV 247, z suf. *-owa*. Później nastąpiła elipsa drugiego członu i utrzymała się n. *Pietrzejowa*. W XVI w. odnotowano także formę męską nazwy, z suf. *-ów*. Lit.: OPilz 44–5; Nieckula, *-ov-* 155. IN

Pietrzejowa Wola zob. **Pietrzejowa**

Pietrzejowice, wś, krak., gm. Kocmyrzów-Luborzyca, 11 km na pñd.-zach. od Proszowic: de *Petrieiuz* ca 1252, de *Petrovicz* ok. 1260 MPH IV 313, 419; de *Petrouicz* 1381 Krak nr 781; *Pyetrzejowicze* 1422 CdUC I 140; *Pietrzeiowice* 1442 KMłp IV 409; *Pyotrzejowycze* 1470–80 DB III 239; *Pyethrzejowicze* 1490 Hel II nr 4368; *Pyetrzejowycze* 1529 LR 349; *Pietrzeiowice* 1581 ŹDz XIV 20; *Pietrzeiowice* 1680 Rej 9; *Pietrzejowice* 1787 MpPerKr; *Pietrzejowice* 1787 Spis 329; *Piotrzejowice* 1789 SHGKrMat 223; *Pietrzeiowice* 1827 Tabella II 88; *Pietrzejowice* 1877 Zin II 42; *Pietrzejowice* 1887 SG VIII 118; *Pietrzejowice* 1921 Sk III 66; *Pietrzejowice*, *-wic*, *pietrzejowicki* 1963 UN 1, 44; gw. *peťšejowice*, *-vic*, *peťšejoski*. — Nazwa od n. os. *Pietrzej*, z suf. *-owice*. Forma *Pietrzowice*, odnotowana w XIII–XIV w., powstała w wyniku ściągnięcia *-ejo-* > *-o-*, zaś *Piotrzejowice* wskutek dostosowania nazwy do rozpowszechnionej formy im. *Piotr* (z przegłosem). Lit.: RKrak 125; BańMorf 131. IN

Pietrzejów zob. **Pietrzejowa**

Pietrzecin zob. **Pietraszyn**

Pietrzkowice, cz. Wodzisławia Śląskiego (od 1951 r.), dawniej wś, kat.: Alberto Coysz de *Pecz-kowycze* 1522 SNGŚl X 42; *Peterkowitz* (*Petersdorf*), *Pieterkowice*, Kol. zu Pietze 1830 Kn 559; *Peterkowitz*, *Pieterkowice* (d. h. *Petersdorf*), war anfänglich *Pietzky* genannt *Pietzky*, auch *Pieky* 1845 K 481, 482, 491; *Pietrzkowice* (*Petzkowitz*) — *Petershofen*, wś 1939 Prus 58; *Pietrzkowice* — *Petershofen* (*Petzkowitz*), wś 1951 Rosp 238; *Pietrzko-wice*, *-wic* 1981 WUN II 730. — Dawna n. *Pieczkowice* od n. os. *Pieczek*, *Pieczko* SSNO IV 231,

wtórnie *Pieterkowice*, obie od n. os. *Pietrek* (: *Piotr*) SSNO IV 256, z suf. *-owice*. Nazwę zmieniono jako *Petzkowitz*, *Peterkowitz*, okresowo *Petersdorf*. Formy *Pietzky*, *Pieky* mają związek z n. pobliskiej wsi *Piece* (2). Nazwę niem. *Petershofen* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pietrzkowice*. Lit.: SNGŚl X 42; Bor- GŚl 179. JCh

Pietrzkowice zob. **Pietrzykowice** (3)

Pietrzmanki zob. **Pietronki**

Pietrzowice zob. **Pietrzejowice**

Pietr(z)sko zob. **Piersko**

Pietrzwałd (1), wś, ebl., gm. Sztum, 4,5 km na pñ.-wsch. od Sztumu: *Peterswalde* ok. 1399 ZHM 45; *Petriswald* 1401 MKB 41; *Peterzwałd* 1476 Matr I nr 1404; *Peterswald* 1507 Matr IV/2, nr 8380; z *Peterswaldem*, *Peterswald*, wsi *Peterswalda* 1565 Lumalb 96, 97, 98; *Peterswald* 1570 Lumalb 62; *Peterswalde* 1582 ŹDz XXIII 71; *Peterswaldt* 1615 LuPrus 289; *Peterswald* 1624 LuPrus 76; *Peterswald* 1647 Font IV 147; *Peterswaldt* 1664 Font XXXII 135; *Pietrzwałd* 1764 Sm I 118; *Peterswalde* 1796–1802 MpSchröt X; *Peterswalde* — *Pietrzwałd* 1879 KetN 116; *Pietrzwałd* 1887 SG VIII 118; *Peterswalde* — *Pietrzwałd*, *-du*, *pietrzwałdzki* 1948 MPol XXV nr 140; *Pietrzwałd*, *-du* 1981 WUN II 730; gw. *pietřšwałt*, *-du*, *pietřšwałski*. — Dawna n. niem. *Peterswald(e)* od n. os. *Peter* i *Wald* 'las'. Nazwa pol. jest substytucją fonetyczną n. niemieckiej. Lit.: Górniewicz, PMT IV 125. WK

Pietrzwałd (2), wś, olszt., gm. Ostróda, 15 km na pñd. od Ostródy: an *Petriswalde* 1339 PrUr III 185; *Peterswalde*, *Peternguth* 1364, 1498 KetL 363; *Peterswalde* 1453 Hart 433; in *Peterswalde* 1498 Döhr 77; *Peterswalde* 1789 Goldb I 159; *Peterswalde* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Peterswalde*, wś 1820 Wald 208; *Peterswalde* — *Pietrzywałd* al. *Pietrzwałd* 1879 KetN 204; *Pietrzwałd* al. *Pietrzywałd*, niem. *Peterwalde* 1887 SG VIII 118–9; *Pietrzywałd* — *Peterswalde* 1941 Choj 120; *Peterswalde* — *Pietrzwałd* 1946 Ley I 78; *Peterswalde* — *Pietrzwałd*, *-u*, *pietrzwałdzki* 1947 MPol XXV nr 111; *Pietrzwałd*, *-du* 1981 WUN II 730; gw. *pietřšvovud*//*pietřšivavut*//*pietřšivovut*, *-vovudal*//*vavuda*. — Nazwa niem. jw., przejściowo też z drugim członem *-guth*, od ap. *Gut*, może na określenie majątku, dóbr. Nazwe spolonizowano jako *Pietrz(y)wałd*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pietrzwałd*. Lit.: Biolik, PMT X 106. RP

Pietrzwałd zob. **Piotraszewo, Piotrowiec** (1)

Pietrzyk, wś, ciecch., gm. Lutocin, 12 km na zach. od Żuromina: *Pietrzyk* 1578 *ŻDz* XVI 42; *Pietrzyk* 1784 MpPerPł; *Pietrzyk Stary* 1887 SG VIII 119; *Pietrzyk* 1921 Sk I 163; *Pietrzyk, -ka* 1981 WUN II 730. — Nazwa od n. os. *Pietrzyk* (: *Piotr*) SSNO IV 248. Człon odróżniający od przym. *stary*. UW

Pietrzyken zob. **Pietrzyki**

Pietrzyki, wś, suwał., gm. Pisz, 8 km na płd.-wsch. od Pizsa: *Steffenstock* 1424 BiałKol 27; *Pietrzyken* 1435 KętL 423; *Steffenstock* 1445, *Schieffenstock* 1495, zu *Pietrzicken* 1543, Hans von *Pietrzicken* 1561 BiałKol 27, przyp. 44, 29, 51, 69; *Pietrzicken* 1786 Goldb III 154; *Pietrziken* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Pietrszczyken* — *Pietrzyki* 1879 KętN 150; *Pietrzyki* — *Wiesenheim* 1904, *Pietrzyken* 1941 Choj 120; *Wiesenheim* — *Pietrzyki, -ków, pietrzycki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pietrzyki, -ków* 1981 WUN II 730; gw. p^set^fiki//p^set^fiken//pⁱet^fiki. — Nazwa *Steffenstock* od im. odbiorcy nadania *Stefana* Rafała (*Steffan* Raphael) + *-stock*, pol. *stok* 'źródło, potok, struga' SW VI 426, zastąpiona z czasem przez n. *Pietrzyki*, od n. os. *Pietrzyk*, w l. mnogiej. W 1904 r. wieś otrzymała chrzest niem. *Wiesenheim*. Po 1945 r. ustalono n. *Pietrzyki*. Lit.: GórnrWrm 214; BiałPrzem 17, 175, przyp. 266; BiałKol 27, 29, 31–2, 69–70. RP

Pietrzyki zob. **Petryki**

Pietrzykowie (1), wś, biel., gm. Łodygowice, 3 km na płn.-zach. od Żywca: *Pyetrzykowycze* 1470–80 DB II 290; *Pyothrkowicze* 1529 LR 294; *Pietrzykowie* 1581 *ŻDz* XIV 106; [*Piotrzykowie*] XVI AtKr 272; *Pietrzykowie* 1887 SG VIII 119; *Pietrzykowie* 1921 Sk XII 41; *Pietrzykowie, -wic, pietrzykowi* 1964 UN 17, 61. — Nazwa od n. os. *Pietrzyk* (: *Piotr*) SSNO IV 248, z suf. *-owice*. W XVI w. odnotowana została forma *Piotrkowice*, od n. os. *Piotrek* (: *Piotr*), też hiperpoprawna *Piotrzykowie*. Lit.: LKrak 111–2. IN

Pietrzykowie (2), wś, wroc., gm. Długołęka, 13 km na płn.-wsch. od Wrocławia: *Petricowicz* ok. 1300 CdSil XIV 55; villam *Petrikowicz* (1300) XVI SuR VI 342; Dorfe *Petrowitz* 1337 Reg nr 5990; *Peterwitz* 1638 J I 129; *Klein Peterwitz* 1785 Z IV 294; *Peterwitz Klein* 1845 K 486; *Piotrowice*, niem. *Klein Peterwitz* 1887 SG VIII 217; *Klein Peterwitz* — *Pietrzykowie, -ic, pietrzykowi* 1948 MPol XXV nr 14; *Pietrzykowie, -wic* 1981 WUN

II 730. — Dawniej n. *Pietrzykowie*, też *Pietrowice* zob. pierwsze zapisy. Od n. os. *Pietr(z)yk* (: *Piotr*) SSNO IV 256, z suf. *-owice*. Nazwę zniemczono jako *Peterwitz*; okresowo n. zestawiona z członem odróżniającym od niem. *klein* 'mały'. Wydawcy SG podają oboczną n. pol. *Piotrowice*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pietrzykowie*. Lit.: SNGŚI X 42. JCh

Pietrzykowie (3), wś, wroc., gm. Kąty Wrocławskie, 6 km na płn.-wsch. od Kątów Wrocławskich: *Petricowiz* 1264 SuR III 306; *Petricowiz* 1279 SuR III 236; *Petricow* 1297, Dorfe *Petirwicz* 1312, *Petirwiz* 1318, *Petrywicz* 1323 Reg nr 2482, 3273, 3701, 4262; *Petrowicz* 1327, *Peterwitz* 1329, *Petircowicz* 1334 Reg nr 4631, 4817, 5384; *Petiroicz* (1360) K 486; *Wenig Peterwitz* 1393, *Klein Peterwitz* 1420 SNGŚI X 42; *Petirwicz maior* 1425 Sob VIII 247; *Klein Peterwiz* 1544 SNGŚI X 42; *Polnisch Petterwitz* 1666/67 J I 443; *Poln. Peterwitz* 1743 SNGŚI X 42; *Peterwitz Polnisch* 1798 Z XII 202; *Piotrkowice Polskie*, niem. *Peterwitz Polnisch* 1887 SG VIII 210; *Petersweiler, Pietrzykowie* 1941 Wrzosek 10; *Petersweiler* — *Pietrzykowie, -ic, pietrzykowi* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pietrzykowie, -wic* 1981 WUN II 730. — Dawniej zapewne n. *Pietrzkowice* i *Pietrowice*, zniemczony jako *Petricowiz, Petircowicz* i *Peterwitz*. Człon odróżniający od niem. przym. *wenig, klein* 'mały', *polnisch* 'polski'. Nazwę niem. *Petersweiler* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pietrzykowie*. Lit.: SNGŚI X 42. JCh

Pietrzykowie zob. **Oracze** (1), **Pietrzyków** (1, 2)

Pietrzykowo, wś, słup., gm. Koczała, 10 km na zach. od Miastka: *Peterscow, Petriscowe* 1313 PU V 149, 150; *Peterschow* 1313 RzDuma I 71; *Petrikaw, Alt Peterkau* 1408 SHGPG; *Peterkow* (1437) GZ 112; *Petrikowi* 1565 Lupom 75; *Peterkaw* 1570 *ŻDz* XXIII 225; *Peterkow* 1608 RzDuma I 71; *Pietrzykowy* 1648 RP 190; *Pietrzykowy* 1682 Font V 150; *Alt Peterkow* 1789 MpGillyPom; *Gr. Peterkau* 1789 Goldb II 181; *Gr. Peterkau* 1796–1802 MpSchröt VIII; *Gr. Peterkau* — *Pietrzykowy* 1879 KętN 78; *Pietrzykowy*, niem. *Gross Peterkau* 1887 SG VIII 119; *Peterkau Groß*, fr. auch *Petrikovia maior, Pietrzykowo wielki* 1912 Bär 89; *Gross Peterkau* — *Pietrzykowo, -wa, pietrzykowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pietrzykowo, -wa* 1981 WUN II 730. — Na podstawie starszych zniemczonych zapisów *Peterscow, Petriscowe*

Pietrzykowo

n. można odczytywać jako *Pietrzyszkowo, od n. os. *Pietrzyszek, później *Pietrzykowo, od n. os. *Pietrzyk* (: *Piotr*) SSNO IV 248, z suf. -owo. W XVI–XIX w. występuje też postać pluralna *Pietrzykowy*. Późniejsze zniemczone formy *Peterkau* poświadczają jako podstawę niem. im. *Peter*. Okresowo n. zestawione z członami od łac. *maior* 'większy', niem. *alt* 'stary', *groß* 'wielki'. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Pietrzykowo*. Lit.: Trautmelb I 164; RzDuma I 70–1. BCz

Pietrzykowo zob. **Pietrzyków** (1, 2)

Pietrzykowo-Gołąbki, wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 6,5 km na pld.-zach. od Bielska Podlaskiego: *Seło Petrykowo Solubki* (!) 1528 ŻDz XVII/1, 187; *Pietrzykovo, Pietrzykovo* 1569 UPL 243, 300; *Pietrzykovo* 1591 ŻDz XVII/1, 151; *Pietrzykovo Gołąbki* (!) 1676 Kond 156; *Pietrzykovo Gołąbki* 1723 SHGPd(ADS, D. nr 152 k. 64); *Pietrzykovo-Gołąbki* 1790 Kond 156; *Pietrzykovo-Gołąbki* 1887 SG VIII 119; *Pietrzykovo-Gołąbki* 1921 Sk V 22; *Pietrzykovo-Gołąbki, -wa-bek, pietrzykowski* 1972 UN 153, 45. — Nazwa zestawiona; pierwszy człon od n. os. *Pietrzyk* (: *Piotr*) SSNO IV 248, z suf. -owo, drugi człon od n. os. *Gołąbek, Gołąbko* SSNO II 157 (: *gołąbek* 'mały gołąb'), w l. mnogiej. Okresowo n. z pominięciem członu drugiego. Lit.: Kond 156. EB

Pietrzykowo-Wyszki, wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 7 km na pld.-zach. od Bielska Podlaskiego: *Pietrikowowyszki* 1528 ŻDz XVII/1, 187; *Pietrzykovo Wyszki* 1535 SHGPd(ADS, D. nr 152 k. 64); *Pietrzykovo Wyski* 1580 ŻDz XVII/1, 121; *Pietrzykovo-Wyszki* 1676, *Pietrzykovo-Wyszki* 1790 Kond 156; *Pietrzykovo-Wyszki* 1887 SG VIII 119; *Pietrzykovo-Wyszki* 1921 Sk V 22; *Pietrzykovo-Wyszki, -wa-szek, pietrzykowski* 1972 UN 153, 45. — Nazwa zestawiona; pierwszy człon zob. *Pietrzykowo-Gołąbki*, drugi człon od n. os. *Wyszek, Wyszeko, Wyszki* (: *Wyszemir, Wyszestaw*) SSNO VI 239, w l. mnogiej. Lit.: Kond 156. EB

Pietrzykowy zob. **Pietrzykowo**

Pietrzyków (1), wś, kal., gm. Koźminek, 16 km na wsch. od Kalisza: *Petricovice* 1284 KW I 499; de *Potrzikovo* (1362)1554 KW III 272; de *Pyetrickovo* 1444 Koz V 151; *Pyetrickovo* 1511–23 ELB II 9; *Pietrzykovo* 1579 ŻDz XII 126; *Pietrzykovo* 1674 MKI(ASK 74, 139); *Pietrzykow* 1775 MKI(Tab 19, 8); *Pietrzyków* 1827 Tabella II 88; *Pietrzyków* 1887 SG VIII 119; *Pietrzyków* 1921 Sk II 16; *Pietrzyków, -kova, pietrzykowski* 1971 UN 80, 27; gw.

pięcukuf, -ova, pięćkoski. — Dawniej n. *Pietrzykowie*, od n. os. *Pietrzyk* SSNO IV 248, z suf. -owice, następnie -owo, ostatecznie -ów. Lit.: Nieckula, -ov-155. ZZ

Pietrzyków (2), dziś *Pietrzyków* i *Pietrzyków-Kolonia*, dwie wsi, koniń., gm. Pyzdry, 6 km na pln.-wsch. od Pyzdr: *Petricowycz* (1306)1562, *Petricow* (1314)1556 KW II 251, 314; *Petrickovo* 1392 Matr IV/3, supl. nr 356; *Pietrzykovo* 1408 KW VII 396; *Pyetrickovo* 1420 RWlkp II nr 673; *Pyetrickov* 1502 Matr III nr 193; *Pietrzykovo* 1547 Matr IV/3, nr 22619; *Petrickov* 1564–65 Luwlkp I 241; *Pietrzykovo* 1578 ŻDz XII 214; *Petrikovo, Wieś Petrikow* 1628–29 Luwlkp I 176, 177; *Pietrzykovo* 1674 MKI(ASK 74, 175); *Pietrzyków* 1827 Tabella II 88; *Pietrzyków*, wś 1887 SG VIII 119; *Pietrzyków*, wś i kol. 1933 SkBy 1278; *Pietrzyków, Pietrzyków-Kolonia*, dwie wsi 1952 UW 86; *Pietrzyków, -kova, Pietrzyków-Kolonia, -kova-nii* 1981 WUN II 730–31; gw. *piętykuf, -ova, piętykoski*. — Człon drugi w n. zestawionej od ap. *kolonia* 'osada' (dla rozróżnienia po podziale na dwie wsi). Lit.: Nieckula, -ov-155. ZZ

Pietrzyków (3), wś, walb., gm. Dobromierz, 8 km na ptn.-zach. od Świebodzic: *Petirsdorf* (1369) K 482; *Petirsdorf* 1385 LandbSch II 86; *Petersdorf* 1500 CdSil XXXV 128; *Petersdorf* 1659 CdSil XXXIII 93; *Hohpetersdorff, Hohenpetersdorff* 1666/67 J I 364; *Hoh Petersdorf* 1726 SGTS X 358; *Hohen Petersdorff* 1743 SNGŚI X 42; *Petersdorf Hohen* 1785 Z V 113; *Petersdorf, Hohen-* 1845 K 482; *Hohenpetersdorf* 1941 Wrzosek 32; *Hohenpetersdorf* — *Pietrzyków, -owa, pietrzykowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Pietrzyków, -kova* 1981 WUN II 731. — Dawna n. niem. *Petersdorf* od im. *Peter* + *-dorf*. Od XVII w. n. z członem od niem. *hoch, hohen* 'wysoki'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pietrzyków*. Lit.: SNGŚI X 42; SGTS X 358–60. JCh

Pietrzyków (4), wś, ziel., gm. Lipinki Łużyckie, 12 km na ptn.-zach. od Żar: *Pitschkaw* 1381, *Pitschkau* 1482, *Bitzkaw* (!) 1494, *Pitzkaw* ok. 1510 Le II 387; *Pitschkau* 1845 MpUMbl 2477; *Pitschkau* 1928 Muka III 166; *Pitschkau* — *Pietrzyków, -owa, pietrzykowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Pietrzyków, -kova* 1981 WUN II 730; dłuż. *Pětskow* Le II 387, przym. *pětskojski* Muka III 166. — Dawna n. dłuż. *Pětskow*, od n. os. *Pětsk* (: *Pěts, Pětr*) WenzPN II/2, 58–9, z suf. -ow, w substytucji niem. *-aw, -au*. Nazwę zniemczono jako *Pitschl-*

kau. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pietrzyków*. Lit.: SNGŚl X 42. JCh

Pietrzyków zob. **Piotrków (2)**, **Piotrków Borowski**

Pietrzyków-Kolonia zob. **Pietrzyków (2)**

Pietrzyszkowo zob. **Pietrzykowo**

Pietrz(y)wałd zob. **Pietrzwałd (2)**, **Piotraszewo**

Pi(e)tzarken zob. **Pieczarki**

Pietze zob. **Piece (2)**

Pietzkendorf zob. **Piecki (2)**

Pietzky zob. **Pietrzkowice**

Pietzonen zob. **Pieczonki**

Piewica zob. **Plewica**

Piewnitz zob. **Piwnice (1)**

Pięcino, os. zaginiona, leżała koło wsi Podlesie Wysokie, pozn., gm. Mieścisko: *Pyanczino* 1445 SHGKI(PG 2, 119); *Pyaczyno* 1464 SHGKI(PG 7, 223v); *Pięczyno* 1496 SHGKI(AAP CP 14, 624–625); *Paczino* Podleszye 1499 (?), Podlesze et *Pyanczino* distr. Gn. 1502 Koz III 702; *Pyanczino* 1514, *Wyssokye* Podleszye et *Pyanczino* 1524 Koz III 702; *Pyenczino* 1529 SHGKI(AAP A 254). — Nazwa od n. os. *Pięta* SSNO IV 250 (: *pięta*), z suf. *-ino*. ZZ

Pięcino zob. **Grzybowo (6d)**

Pięciowlóki, wś, biał., gm. Dąbrowa Białostocka, 10,5 km na zach. od Dąbrowy Białostockiej: *Pięciowlók* (gen.) 1744 SDV 149; *Pienciwłóki* 1784 SHGPD(Opispar rkps I nr 6008, 11–15); *Pięciowlóki* 1839 MpKwat VI 4; *Piatywłóki* 1902 SG XV/2, 444; *Pięciowlóki* 1921 Sk V 78; *Pięciowlóki*, *-włók* 1981 WUN II 731. — Nazwa w formie złożenia, z interfikssem *-o-*, od liczebnika *pięć*, ros. *piat'*, brus. *piac'*, i od ap. *włóka* 'miara powierzchni', ros. *woloka*, brus. *waloka*, w l. mnogiej. EB

Pięczkowo, wś, pozn., gm. Krzykosy, 9 km na pld.-zach. od Miłosławia: de *Penczkow* (1337) 1555 KW II 497; in *Pencowo* 1390, in *Panczkowo* 1394 Lek II nr 18, 383; *Pieczkowo* (1401)XVII KW V 18; *Pyanczkowo* 1507 SHGKI(ASK 11, 7); *Villa Pankowo* 1510 NKS 66; *Pyaczkowo* 1510 SHGKI(ASK 11, 58); *Pyaczkowo* 1535 SHGKI(ASK 12, 456); *Pięczkowo* 1578 ŹDz XII 199; *Pieczkowo* 1618–20 PKal 151; *Wieś Pięczkowo* 1789 MKI(Tab 47, 121); *Pięczkowo*, niem. *Pienschkowo* 1887 SG VIII 121; *Pięczkowo*, niem. *Pienschkowo* 1921 Sk X 103, 151; *Pięczkowo*, *-wa* 1981 WUN II 731; gw. *pynčkovo*, *-ova*, *pynčkoski*. — Nazwa od n. os. *Pęk*, *Pęczek* lub *Pięka*, *Pięczek* (: *Piotr*) SSNO IV 219, 218, 249, z suf. *-owo*.

Utrwalona od końca XVI w. forma *Pięczkowo* wskazuje raczej na n. os. *Pięka*, *Pięczek* jako podstawę nazwy. Lit.: Nieckula, *-ov-* 153–4. ZZ

Pięczniew zob. **Pęczniew**

Pięczniowo zob. **Pęczniew**

Pięcznowo zob. **Pęczniew**

Pięcznów zob. **Pęczniew**

Pięćmiechowo, os., dawniej wś, kosz., gm. Malechowo, 10,5 km na pld. od Darłowa: loca villarum Wick, *Putzmethowe* 1268 PU II 201; *Pinzmechowe* (1268)1269 Perl 190, 195; *Pinzinechowe* 1269 LorSNH 93; *Pinzmechowe* 1271, *Pintzmechowe* 1275 PU II 248, 305; *Pintzmechowe* 1290 Rzduma I 71; *Badelhörne* — *Pięćmiechowo*, *-wa*, *pięćmiechowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pięćmiechowo* — *Badelhörne*, os. 1951 Rosp 238; *Pięćmiechowo*, *-wa* 1981 WUN II 731. — Pierwotna n. słow. od n. os. *Рѣтъмѣхъ, por. pol. *Pięćbrzuch* SSNO VI 250, z suf. *-ow(o)*. Zapisy oddają typową dla gwar zachpom. wymowę i dla ę. Według Rzetelskiej i Dumy to późniejsze niejasne *Badelhörne*. Lit.: LorSNH 93; Rzduma I 71. BCz

Pięćmorgi, wś, bydż., gm. Jeżewo, 16 km na pld.-zach. od Nowego: *Fünfmorgen*, *Pięćmorg* 1886 PMT VIII 37; *Fünfmorgen*, fr. auch *Pięćmorg* 1912 Bär 40; *Pięćmorgów*, niem. *Fünfmorgen* 1921 Sk XI 50, 84; *Pięćmórg* (*Fünfmorgen*) 1925 Krzep 89; *Pięćmorgi* 1928 Pelp 592; *Pięćmorgów* 1933 SkBy 1279; *Pięćmorgi* 1952 UW 57; *Pięćmorgi*, *-gów*, *pięćmorski* 1971 UN 186, 15; *Pięćmorgi*, *-gów* 1981 WUN II 731; gw. *pięńćmorgi*, *-gulf*, *pięńćmorgoski*. — Nazwa niem. w formie zrostu; człon pierwszy od liczebnika *fünf* 'pięć', człon drugi od ap. *Morg* 'mórg, miara powierzchni'. Nazwy z członem *-morgen* są typowe dla niem. toponimii. Nazwa pol. jest kalką n. niemieckiej. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 37. WK

Piędzicowa zob. **Pińczów**

Pięćna Panna zob. **Gręczna Panna**

Piękna Polana zob. **Piękne Łąki**

Piękne Kąty, wś, ziel., gm. Siedlisko, 4 km na pln.-wsch. od Bytomia Odrzańskiego: *Schönaich* 1908 CdSil XXIV 90; *Schönaich* — *Piękne Kąty*, *-ych-ów*, *pięknokącki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Piękne Kąty*, *-nych -tów* 1981 WUN II 731. — Dawna n. niem. *Schönaich* od *schön* 'piękny, ładny' + *Eiche* 'dąb'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piękne Kąty*. Lit.: SNGŚl X 43. JCh

Piękne Łąki, wś, suwał., gm. Gołdap, 2,5 km na zach. od Gołdapi: *Schönwiese* bei Stadt Gołdap

✓ n.rodu *Schönaich* | 455

59 stare zapisy

Piękny Dworek

1828, *Schönwiese* 1858 PMT XII 151; *Schoenwiese*, wyb. 1889 SG X 391; *Schönfeld* 1890 PMT XII 151; *Schönwiese* 1935 Gause 105; *Piękna Polana* 1951, 1959 PMT XII 151; *Piękne Łąki*, os. 1967 SM 843; *Piękne Łąki*, *-nych Łąk* 1981 WUN II 731. — Nazwa niem. od *schöne Wiese*, przetłumaczona na pol. jako *Piękne Łąki*; przejściowo w l. 50. XX w. *Piękna Polana*. Lit.: Szcześniak, PMT XII 151. RP

Piękny Dworek zob. Kark

Piękny Las, wś, tor., gm. Świdziebnia, 10,5 km na ptn.-wsch. od Rypina: *Szynwald* 1784 MpPerPt; *Szynwald* 1827 Tabella II 229; *Szenwald* al. *Szenwald*, wś i kol. 1890 SG XI 897; *Szenwald*, kol. 1921 Sk I 159; *Szenwald (Piękny Las)*, kol. 1933 SkBy 1678; *Piękny Las*, wś 1967 SM 843; *Piękny Las*, *-nego -su* 1971 UN 183, 32; *Piękny Las*, *-nego -su* 1981 WUN II 731. — Dawną n. niem., od przym. *schön* 'piękny' i ap. *Wald* 'las', spolonizowano jako *Szynwald*, *Szenwald*, później przetłumaczono jako *Piękny Las*. Wieś utworzona przez osadników niemieckich (zob. SG XI 897). EB

Piękocin, wś, wroc., gm. Milicz, 6 km na ptn.-zach. od Milicza: *Pinkotschine*, *Neuwalde* 1787 Z VII 415; *Nowylas* ist *Neuwalde*, *Pinkotschine*, *Piękocin* 1845 K 453, 493; *Neuwalde*, *Piękocin* 1941 Wrzosek 15; *Neuwalde* — *Piękocin*, *-a*, *piękociński* 1947 MPol XXV nr 124; *Piękocin*, *-na* 1981 WUN II 731. — Nazwa od n. os. *Piękota, por. *Piękoś* RymSEN II 237 (: *piękny*), z suf. *-in*, zmieniona jako *Pinkotschine*. Nazwa niem. *Neuwalde* = n. pol. *Nowy Las* przejęta od n. folw. należącego do wsi. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piękocin*. Lit.: SNGŚI X 43. JCh

Piękoszów zob. Piekoszów

Piętaki zob. Godlewo-Piętaki

Piętczyzna, przys. wsi Białki (?), dawniej wś, warsz., gm. Tłuszcz: wieś *Pentczyzna* 1882 SG III 362; *Pentczyzna*, zapewne *Pęczyzna* 1886 SG VII 943; *Piętczyzna*, wś 1902 Przew II 63; *Pietczyzna*, wś 1921 Sk I 144; *Piętaczyna* (!), wś 1967 SM 843. — Nazwa od nazw. *Piętka*, z suf. *-izna*. Lit.: Safarewiczowa, *-izna* 31. UB

Piętki (1), wś zaginiona, leżała zapewne w dawnym pow. przasnyskim, ostroł.: *Pyatky* 1513 SHGMz(PT 1, 98). — Nazwa od n. os. *Piętka* SSNO IV 250, w l. mnogiej. Do n. os. por. ap. *piętka* (: *pięta* 'tylna część nogi' Sstp VI 126). UB

Piętki (2), wś, suwał., gm. Kalinowo, 20,5 km na ptn.-wsch. od Ełku: *Pentke* 1507–09 Biał-

Przem 28; *Pentke*, *Penntku* 1519, bey *Pentcken* 1531 BiałKol 121, 130; *Piuntken* 1539 KętL 507; bei *Piandtken* 1556 BiałKol 130, przyp. 144; *Piendtken* 1619, 1621 KętL 507; *Pientken* 1785 Goldb III 153; *Piendtken* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Pientken* 1839 MpKwat VI 4; *Pientken* — *Piętki* 1879 KętN 162; *Piętki*, niem. *Pientken* 1887 SG VIII 121; *Piętki* — *Blumental* 1926, *Pientken* 1941 Choj 120; *Blumental* — *Piętki*, *-tek*, *piętecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Piętki*, *-tek* 1981 WUN II 731; gw. *p'entki*||*p'entken*. — Nazwa przeniesiona przez osadników z Mazowsza. Dawniejsze zapisy zmienione, z zakończeniem *-e*, *-en*. W 1926 r. urzędowa zmiana nazwy na niem. *Blumental*. Po 1945 r. ustalono n. *Piętki*. Lit.: GórnRWrm 210; BiałPrzem 28, 90, 92; BiałKol 121–2, 130, 162. RP

Piętki zob. Chojeczno-Piętki

Piętki-Basie, wś, łomż., gm. Klukowo, 12,5 km na ptn.-wsch. od Ciechanowca: *Piatki* 1528 ŻDz XVII/1, 185; *Pieniki* (!), *Baski* 1580 ŻDz XVII/1, 54; *Piętki Basie* 1795 MpPerPd; *Piątki basie* 1827 Tabella II 85; *Piętki basie* 1877 Zin II 42; *Piętki* i *Piętki Basie* 1877 SG VIII 121; *Piętki-Basie* 1921 Sk V 109; *Piętki-Basie*, *-tek* *Baś*, *basowski* 1974 UN 165, 25. — Początkowo *Piętki*, od n. os. *Piętka* SSNO IV 250, w l. mnogiej. W XVI w. występowała także postać *Bas(z)ki*; od XVIII w. n. zestawiona *Piętki-Basie* z drugim członem od n. os. (*Baszek*), *Baszko*, *Baś* (: im. na *Ba-*, typu *Bartłomiej*) RymSEN I 23, w l. mnogiej. W obrębie tzw. okolicy szlacheckiej *Piętki* leżały wsi: *Piętki-Basie*, *Piętki-Greżki*, *Piętki-Szeligi* i *Piętki-Żebry*. Lit.: HalBiał I 19, 136. EB

Piętki-Greżki, wś, łomż., gm. Klukowo, 12 km na ptn.-wsch. od Ciechanowca: *Piętki Greški*, z *Piętk*, z *Grešk* 1569 UPL 279, 280, 291; *Greski* 1580 ŻDz XVII/1, 54; *Piętki Greški* 1645 HMil 279; *Piętki Greški* 1793 SHGPd(Regof 5); *Piątki greżki* 1827 Tabella II 85; *Piętki Greżki* 1839 MpKwat VI 6; *Piętki Greżki* 1887 SG VIII 121; *Piętki*, *Greški* 1902 Przew II 63; *Piętki-Greżki* 1921 Sk V 109; *Piętki-Greżki*, *-tek-zek*, *greżkowski* 1974 UN 165, 25. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy zob. *Piętki-Basie*, człon drugi od n. os. *Greżek* SSNO II 199 (: gw. *gręż* 'ciężarek u skrzydeł sieci dla utrzymania pionu' SGPKar II 124, por. też *grzążać* 'zanurzać' Sstp II 488), w l. mnogiej. Lit.: HalBiał I 62, 136. EB

Piętki-Oczkowizna zob. Oczkowczyzna

Piętki-Szeligi, wś, łomż., gm. Klukowo, 13 km na pld.-wsch. od Ciechanowca: *Szeligi*, z *Szelig* 1569 UPL 291; *Seligi*, z ... *Szeligów* 1580 ŻDz XVII/1, 54; *Piątki szeligi* 1827 Tabella II 85; *Piętki szeligi* 1877 Zin II 42; *Piętki szeligi* 1887 SG VIII 121; *Piętki Szeligi* 1902 Przew II 63; *Piętki-Szeligi* 1921 Sk V 109; *Piętki-Szeligi*, *-tek-lig*, *szeligowski* 1974 UN 165, 25. — Człon drugi od n. os. lub n. herbu *Szeliga* SSNO V 301, w l. mnogiej; szerzej o n. os. zob. *Szeligi* (1). Lit.: HalBiał I 136, 166. EB

Piętki-Żebry, wś, łomż., gm. Klukowo, 13 km na ptn.-wsch. od Ciechanowca: *Żebrowe* 1528 ŻDz XVII/1, 185; *Żebry*, z *Żebrow* 1569 UPL 280; *Zebri* 1580 ŻDz XVII/1, 53; *Piątki żebry* 1827 Tabella II 85; *Piętki żebry* 1877 Zin II 42; *Piętki Żebry* 1887 SG VIII 121; *Piętki-Żebry* 1921 Sk V 109; *Piętki-Żebry*, *-tek-ber*, *żebrowski* 1974 UN 165, 26. — Dawniej n. *Żebrowe*, od n. os. *Żebro* (: *żebro*) lub n. herbu *Żebro* SSNO IV 539, VI 354, z suf. *-owe*, następnie *Żebry*, w l. mnogiej. Od XIX w. n. zestawiona; człon pierwszy zob. *Piętki-Basie*. Lit.: HalBiał I 136, 197. EB

Piętkowice zob. **Pętkowice** (1)

Piętkowo zob. **Czarne Piątkowo, Grzybowo** (6d), **Pętkowo**

Piętków, wś, piotr., gm. Dłutów, 10,5 km na pld.-zach. od Tuszyńska: *Piętków* 1877 Zin II 36; *Piętków*, kol. 1887 SG VIII 121; *Pętków* (!) 1902 Przew II 57; *Piętków*, wś 1921 Sk II 79; *Piętków*, *-kowa* 1981 WUN II 731. — Nazwa od n. os. *Piętek* lub *Piętka* (: *piętka* od *pięta* 'tylna część stopy') RymSEN II 237, z suf. *-ów*. EB

Piętno, wś, koniń., gm. Tuliszków, 7 km na pld.-wsch. od Tuliszkowa: *Piętno* 1443 KorAbpi II 189; [*Piętno*] 1443 ŁLB II 70, przyp.; *Pyanthno* 1446 SHGKI(PG 2, 139); *Pyathno* 1472 Koz V 145; *Pyethno* 1493 Matr II nr 124, 126; *Pyathno* 1508 SHGKI(ASK 12, 44v); *Pyathno* ... *Pyanthno* 1511/12 VisitGn 251; *Pyathno* 1511–23 ŁLB I 266; *Piąthno* 1579 ŻDz XII 123; *Piątno* 1674 MKI (ASK 74, 139); *Piętno* 1827 Tabella II 88; *Piętno* 1887 SG VIII 121; *Piętno*, *-na* 1981 WUN II 731; gw. *piętno*, *-na*, *piętnoski*. — Nazwa niejasna, być może od przym. liczebnikowego *piątny* 'obejmujący pięć', tu w odniesieniu do pól, por. *piątnice* 'częsta nazwa polna wzięta od ilości zagonów' Koz III 24. Nie można wykluczyć, że od n. os. *Pięta* SSNO IV 250, z suf. *-no*. Lit.: Borek, *-ni-* 177. ZZ

Pięty, wś, kiel., gm. Bliżyn, 12,5 km na ptn.-zach. od Skarżyska-Kamiennej: *Pięty* 1827 Tabella II 88; *Pięty* 1877 Zin II 42; *Pięty* 1887 SG VIII 122; *Pięty*, wś 1933 SkBy 1279; *Pięty*, *Pięt*, cz. wsi Płaczków 1966 UN 24, 35; *Pięty*, *Pięt* 1981 WUN II 731. — Nazwa od n. os. *Pięta* (: *pięta* 'tylna część stopy') RymSEN II 237, w l. mnogiej. Lit.: KopKiel 270. IN

Pigany, wś, przem., gm. Sieniawa, 3 km na ptn.-zach. od Sieniawy: *Pigany* 1851, *Pigany* 1860 Sch 25, 27; *Pygany*, wólka do Piskorowic 1888 SG IX 327; *Pigany*, *-gan* 1981 WUN II 731. — Nazwa od n. os. *Pigan* RymSEN II 237, w formie l. mnogiej. Antroponim w związku z *pig-*, por. *pigwa*, *piguła*, też ukr. *pihanystyj* 'plamkowaty, piegowaty'. Lit.: MakPrz 201. BCz

Pigłówka zob. **Rąbież** (3)

Pigłówka-Połazie-Rąbież zob. **Rąbież** (3)

Pigłowice, wś, poznań., gm. Zaniemyśl, 6 km na pld.-zach. od Środy Wielkopolskiej: *Pigłowicze* 1392 Lek II nr 169; *Pigłowicze* 1399 KW III 736; *Pigłowo* 1402 Piek nr 338; *Pigłouicze* 1403 RWlkp II nr 224; *Pigłouicze* (1434)1436 KW IX 410; *Pygulowycze* 1445 SHGKI(PG 2, 113); *Pygulowicze* 1454 BCh 99; *Pygulowicze* 1471, *Pigłowicze* 1525 SHGKI(PG 8, 106v i 16, 79v–80v); *Pigłowicze* 1578 ŻDz XII 204; *Pigłowice* 1618–20 PKal 159; *Pigłowice* 1783–84 RejKor 815; *Pigłowice* 1887 SG VIII 122; *Pigłowice*, *-wic* 1981 WUN II 731; gw. *pięguvice*, *-vic*, *pięguoski*. — Nazwa od n. os. *Pięta* SSNO IV 250 (: *pięta* albo *pięle* 'pigwa') lub *Pięto* Koz V 152, z suf. *-owice*; efemerycznie w XV w. z suf. *-owo*, też *Pięgulowice* z adideacją do ap. *pięguła*. ZZ

Pigrza zob. **Pięga**

Pięgulowice zob. **Pięgulowice**

Pięga, wś, tor., gm. Łubianka, 10 km na pld.-zach. od Chełmży: *stagnum Pippini* 1231 SRP I 55–6; *Pippingese* 1231, *Poppingsee* 1242 MT 233; Dorf *Pippingisse* 1352 PrUr V 27; das dorff *Poppingisse* 1415, *Pippingesse* 1445 Woel 398, 464; *Pięga* 1570 ŻDz XXIII 28; *Pięga* 1582 Woel 928; *Poppingisehe* alias *Pigrza* und *Pięga* 1593 MT 233; *Pięga* 1647 Font IV 18; *Pięga* 1667–72 Font VI–X 241; *Pygrza* 1773 MT 233; *Pygza*, Vw. 1789 Goldb II 192; *Pięgca* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Pięgza* 1879 KętN 123; *Pięgza* al. *Pięga*, niem. *Ernstrode* 1887 SG VIII 122; *Pięga*, niem. *Ernstrode* 1921 Sk XI 60, 84; *Pięga* in. *Pięgza* (*Ernstrode*) 1925 Krzep 90; *Pięga*, folw. 1933 SkBy 1279; *Pięga* 1952 UW 58; *Pięga*, *-zy*, *pięgański* 1972 UN 187,

Pihals

11. — Nazwa niem. *Pipingese*, później *Poppingsee*, w pierwszym zapisie zlatynizowana, od n. jez., które wzięło n. od im. prus. rycerza, por.: *Pippinus*, nobilis de Pomesania, qui circa stagnum quod a nomine suo dicitur 1231 SRP I 55 + lac. *stagnum*, niem. *See* 'jezioro'. Do n. os. por. może lit. *Pēpalis*, *Piepālius* Lpvž II 428, 448 (: *piepala* 'kulik mały (ptak)', *piepalas* 'ktoś słaby, nieudolny'). W substytucji niem. zmiana na *Popping*, por. n. os. *Poppinga* Gott 390. Od XVI w. pol. adaptacja fonetyczna z redukcją jednej z dwu początkowych sylab traktowanych jako reduplikat (*Pi*)-*pi*(n)*gs see* > *Pigża* lub z adideacją do ap. *piegża* 'ptak' Sstp VI 87 i n. os. *Piegża* SSNO IV 234. Nazwa niem. *Ernstrode* wprowadzona przez władze zaboru pruskiego. Lit.: SHGCh 97. **WK**

Pihals zob. **Bieganów** (3)

Pijanowice, os., dawniej wś, leszcz., gm. Krobia, 6 km na pld.-zach. od Krobi: *Pianowicz* (1310)1608 KW II 275; *Pyanowice* 1415 RWlkp III nr 550; *Pyanowice* 1426 AC II nr 989; *Pyanowice* 1428 SHGPn III 659; *Pyanowice* 1476 SHGPn (PG 9, 54v); *Pianowo* (!) 1495 SHGPn III 659; *Pyanowice*, *Pyanowo* (!) 1510 NKS 113, 202; *Pyanowice* 1580–81 ŹDz XII 72; *Piianowice* 1619 PPOzn 228; *Pijanowice* 1775 PPOzn (Tab 7, 11v); *Piianowice* 1783–84 RejKor 753; *Pijanowice* al. *Pianowice* 1887 SG VIII 123; *Pijanowice*, niem. *Consenau* 1921 Sk X 17, 19, 151; *Pijanowice*, wś i os. 1933 SkBy 1279; *Pijanowice*, -wic 1981 WUN II 732; gw. *pianowice*, -vic, *pianovicki*. — Nazwa od n. os. *Pijan* SSNO IV 251 (: *pijan*, *pijany* 'zamroczoney, odurzony alkoholem' Sstp VI 131), z suf. -owice, okresowo -owo. Odnotowano też oboczną (chyba tylko graficznie) formę *Pianowice*, por. jednak n. os. *Piana* (: *piana*) RymSEN II 228. Nazwa niem. wprowadzona w okresie zaboru pruskiego. Lit.: SHGPn III 659–64; PPOzn 228. **ZZ**

Pijanowice zob. **Pianówka**

Pijanowo zob. **Pianowo**

Pijanowo-Bargły zob. **Pianowo-Bargły**

Pijanowo-Daczki zob. **Pianowo-Daczki**

Pijanowo-Gotarty zob. **Pianowo-Gotarty**

Pijanowo-Patki zob. **Pianowo-Patki**

Pijanowo-Stoszeki zob. **Pianowo-Stoszeki**

Pijanów, wś, kiel., gm. Łopuszno, 21,5 km na pld.-wsch. od Przedborza: *Pijanów* 1673 ŹDz XV 57a; *Piianow* 1783–84 RejKor 107; *Pijanów* 1789 Lusand I 107; *Piianów* 1827 Tabella II 88;

Pijanów 1839 MpKwat IV 5; *Pijanów* 1887 SG VIII 122–3; *Pijanów* 1921 Sk III 49; *Pijanów*, -nowa, *pijanowski* 1966 UN 24, 67. — Nazwa od n. os. *Pijan*, z suf. -ów. Lit.: KopKiel 196. **IN**

Pijanówka zob. **Pianówka**

Pijawica zob. **Plewica**

Pijawne, dziś *Pijawne Polskie*, *Pijawne Wielkie*, dwie wsi, i *Pijawne Małe*, cz. wsi *Pijawne Wielkie*, dawniej wś, suwał., gm. Nowinka, 11,5 i 12 km na pld. od Suwałk: *Piiawne małe*, *Piiawne moskiewskie*, *Piiawne wielkie* 1827 Tabella II 88; *Piiawne Małe*, *Piiawne Ruskie*, *Piiawne Wielkie* 1839 MpKwat VI 3; *Pijawne Polskie*, *Pijawne Ruskie* i *Pijawne Małe*, trzy wsi i os. 1887 SG VIII 124; *Pijawne Małe*, *Pijawne Polskie*, *Pijawne Ruskie* 1921 Sk V 6; *Pijawne Małe*, *Pijawne Polskie*, *Pijawne Ruskie*, trzy wsi 1933 SkBy 1279; *Pijawne Polskie*, *Pijawne Ruskie* 1952 UW 155; *Pijawne Małe*, *Pijawne Polskie*, *Pijawne Ruskie* 1963 Mp-25 (Suwałki); *Pijawne Małe*, -nego -łego, *Pijawne Polskie*, -nego -kiego, *Pijawne Wielkie*, -nego -kiego, *pijawierski*, trzy wsi 1972 UN 151, 61, 62; *Pijawne Małe*, -nego -łego, *Pijawne Polskie*, *Pijawne Wielkie*, -nego -kiego 1981 WUN II 732; *Pijawne Wielkie*, po zmianie: *Pijawne Ruskie* 2005 DzU nr 264, poz. 2208. — Nazwy zestawione; człon pierwszy od ap. gw. *pijawa* 'pijawka lekarska', z suf. -ne (przym. w neutrum). Wsi leżą w sąsiedztwie terenów podmokłych. Człony odróżniające od przym. wskazujących na pochodzenie mieszkańców: *polski*, *moskiewski*, *ruski* oraz od przym. *mały* i *wielki*. Lit.: Borek, -ьn- 289. **EB**

Pijawne Małe zob. **Pijawne**

Pijawne Moskiewskie zob. **Pijawne**

Pijawne Polskie zob. **Pijawne**

Pijawne Ruskie zob. **Pijawne**

Pijawne Wielkie zob. **Pijawne**

Pijawnia, wś, ciech., gm. Siemiatkowo Koziebrodzkie, 11 km na ptn.-zach. od Raciąża: *Piiawnia* 1827 Tabella II 88; *Pijawnia*, os. i folw. 1877 Zin II 43; *Pijawnia*, wś 1887 SG VIII 124; *Pijawnia* 1921 Sk I 168; *Pijawnia*, -ni 1981 WUN II 732. — Nazwa od ap. gw. *pijawa* 'pijawka', z suf. -nia, najprawdopodobniej określała miejsce podmokłe, gdzie były pijawki. **UW**

Pijewica zob. **Plewica**

Pikardowo zob. **Piekart**

Pikarnia, cz. wsi Borowo, dawniej wś, gdań., gm. Kartuzy: *Pikarnia* 1749 Font XVI–XIX 137; *Pechbude*, folw. 1789 Goldb II 180; *Pechbude* —

Piekarnia 1879 KętN 14; *Piekarnia*, niem. *Pechbude*, dawniej *Zdrójki*, wś 1887 SG VIII 124; *Pechbude*, poln. *Piekarnia* 1912 Bär 89; *Piekarnia* in. *Pikarnia* (*Pechbude*) 1925 Krzep 89; *Pikarnia*, os. 1933 SkBy 1279; *Pikarnia*, -ni 1981 WUN II 732; gw. dawniej *pikarniō*, później *pikarnia*, -ni, *pikarskō*. — Nazwa od ap. gw. *pik* 'smoła' SGPrei(kartoteka), z suf. -*arnia*, na określenie miejsca, gdzie wyrabia się smołę, w formie zmienionej *Pechbude*, od *Pech* 'smoła' + -*bude*, z pol. *buda* jak w n. *Buda* (1). Por. też: „Opodał wsi ciągnął się las klasztorny, w którym tutejsi mieszkańcy, po większej części smolnicy «pik» wyrabiali” SG VIII 124. Forma *Piekarnia* z adideacją do *piekarnia*. Dawna n. *Zdrójki* raczej od zdrobniałego kasz. ap. *zdrójk* 'zdrój, źródło' SGSych VI 201, w l. mnogiej, co może mieć związek z położeniem wsi w otoczeniu jezior. WK

Pikart zob. **Piekart**

Pikartowo zob. **Piekart**

Pikarty zob. **Piekart**, **Piekarty**

Pikarzbuden zob. **Jakubowy Borek**

Pikaty zob. **Dworaki**

Pikcino, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. wąsokim: *Pikczino* 1522 ZHer nr 96. — Nazwa od n. os. *Pikta* (: gw. *piktować* 'malować') RymSEN II 238, z suf. -*ino*. UB

Pikule (1), cz. wsi Truszki, dawniej wś, łomż., gm. Śniadowo: *Truszki Pikule* 1783–84 RejKor 505; *Truszki pikule* 1827 Tabella II 240; *Truszki Pikule* 1892 SG XII 524; *Truszki-Pikule* 1921 Sk V 55; *Pikule*, -li 1981 WUN II 732. — Dawniej n. *Truszki-Pikule*; o członie pierwszym zob. *Truszki* (2), człon drugi od n. os. *Pikula* (od podstawy *pik-*, por. *pikać*, *pika* lub od ap. *pikula* 'błahostka') RymSEN II 238, w l. mnogiej. UB

Pikule (2), wś, tarnob., gm. Janów Lubelski, 6,5 km na pld.-zach. od Janowa Lubelskiego: *Pikule* 1781–82 WPar 551; *Pikule* 1827 Tabella II 88; *Pikule* 1877 Zin II 43; *Pikule*, os. leśna 1887 SG VIII 127; *Pikule*, wś 1921 Sk IV 37; *Pikule*, -kul, *pikulski* 1971 UN 110, 6. — Nazwa od n. os. *Pikula*, por.: Adamus *Pikula* i Albertus *Pikula* z tej wsi 1806 WPar D 92, w l. mnogiej. Lit.: KosLu 69. IN

Pikulice, wś, przem., gm. Przemyśl, 5 km na pld. od Przemyśla: alodium *Peculicz* 1398 AGZ VIII 43; in *Peclowicz* (!) 1405, *Peculicze* 1407 Łp I 122, 604; *Pyekulicze* 1498 AGZ XVIII nr 2588; *Pyekulicze* 1515, *Piekulice* 1589 ŻDz XVIII/1, 124, 1; *Pikulice*, w *Piekulicach* 1661–65 Lurus I 24; *Pikułiczi* 1851, *Pikułyczi* 1860 Sch 19, 22; *Pikulice*,

po rusku *Pikułyczi* 1887 SG VIII 127–8; *Pikulice*, -lic 1981 WUN II 732. — Dawniej n. *Piekulice*, od n. os. *Piekula* lub *Piekula* RymSEN II 231, z suf. -*ice*. Antroponim od podstawy *piek-*, por. pol. *piec*, *piekę*, wielokrotne *piekać*, ukr. *pekyt*. Forma *Pikulice* powstała wskutek wymowy *é* jak *i* oraz adideacji do *pika*, *pikać*. Lit.: MakPrz 201–2. BCz

Pikuły zob. **Zabiele-Pikuły**

Pikułyczi zob. **Pikulice**

Pikutkowo, wś, włoc., gm. Brześć Kujawski, 8 km na pld.-zach. od Włocławka: *Pilchuthcovo* 1145 KW I 17; *Pikutkowo* (!) (1292) CdP I 143; *Pilchothkovo* 1362 CdP II 302; *Pylchuthkovo* 1489 Lupbrz 92; *Pilchuthkovo* 1557–66 ŻDz XIII 38; *Pilchutkowo* 1674 Rpog 133; *Pikutkowo* 1783–84 RejKor 840; *Pikutkowo* 1796 PerOpis IX; *Pikutkowo*, kol. 1877 Zin II 43; *Pikutkowo*, wś i kol. 1887 SG VIII 128; *Pikutkowo* 1902 Przew II 63; *Pikutkowo* 1933 SkBy 1280; *Pikutkowo*, -wa, *pikutkowski* 1972 UN 191, 54. — Dawniej n. *Pilchutkowo*, od n. os. *Pilchutek/*Pilchotek, por. n. os. *Pilch* SSNO IV 252 i ap. *pilch* 'zwierzę należące do gryzoni' Sstp VI 132, z suf. -*owo*. W XVIII w. nastąpiło upodobnienie podstawy n. do ap. *pikut* 'ptak kszczyk, gatunek bekasa' SW IV 189. Lit.: Nieckula, -ov- 156. AG

Pila zob. **Piła** (10)

Pilacken zob. **Piłaki**

Pilaki zob. **Żery-Pilaki**

Pilasów zob. **Pielaszów**

Pilaszkowice, dziś **Pilaszkowice Drugie** i **Pilaszkowice Pierwsze**, dwie wsi, lub., gm. Rybczewice, 21,5 i 22 km na wsch. od Bychawy: *Pielaskowicze* (1359)1566 ZDM IV 115; *Pellasscouicze* 1416 LKP 143; *Pyelaskowice* 1425 ZDM VII 173; *Pyelaskowicze* (1439) ZDM V 396; *Pielaszkowicze* (1442) XVII ZDM III 25; *Pyelaskowicze*, *Pyelyaskowicze* 1529 LR 35, 445; *Pyelaskowicze* 1531 ŻDz XIV 353; *Pielaszkowice* 1564–65 Lusand 138; *Pielaskowice* 1626 RPobLu 50; *Pielaskowice* (!) 1676 ŻDz XV 16a; *Pielaszkowice* 1738–39 KosLu 69; *Pilaszkowice* 1787 Spis 450; *Pilaszkowice*, wś, folw. i dobra 1887 SG VIII 129–30; *Pilaszkowice*, wś i folw. 1933 SkBy 1280; *Pilaszkowice* cz. I, *Pilaszkowice* cz. II 1952 UW 138; *Pilaszkowice Pierwsze*, *Pilaszkowice Drugie* 1961 Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie nr 46; *Pilaszkowice Drugie*, -wic-gich, *Pilaszkowice Pierwsze*, -wic -szych, *Pilaszkowice-Kolonia*, -wic-nii, *pilaszkowski*, trzy wsi 1970 UN 111, 30; *Pilaszkowice Drugie*, -wic-gich, *Pilaszkowice*

Pilaszkowice Drugie

Pierwsze, -wic -szych 1981 WUN II 732. — Dawniej n. *Pielaszkowice*, od n. os. *Pielaszek* (od podstawy *piel-*, por. stp. *pieląc* 'spieszyć', gw. *pielici*, *pleść*, im. *Pielgrzym*) RymSEN II 232, por. stp. n. os. *Pielasz* SSNO VII 185, z suf. *-owice*. Forma *Pilaszkowice*, notowana od XVIII w., powstała w wyniku przejścia *-el-* > *-il-*. W XX w. nastąpił podział wsi na dwie jednostki, okresowo też trzy, co znalazło wyraz w członach odróżniających, od liczebników porządkowych *drugi*, *pierwszy* oraz od ap. *kolonia*. Lit.: SHGLu III 178; KosLu 69. IN

Pilaszkowice Drugie zob. **Pilaszkowice**

Pilaszkowice Pierwsze zob. **Pilaszkowice**

Pilaszkowice-Kolonia zob. **Pilaszkowice**

Pilaszków (1), wś, skiern., gm. Łowicz, 4 km na pld.-zach. od Łowicza: *Pelascouo* (1359)XV KW III 132; *Pelaszkowo ... Pyelaszkowo* (1375) XVI, *Pyelaszkow* (1404)XVI, *Pyelaskowo* (1422) XVI VisitGn 127, 17, 127; *Pyelaszkowo ... Pyelaskowo* 1427 MkM I 75; *Pyelaskovo* (1440), *Pyelaskowo* 1511–23 LLB II 256, 347; *Pielaskow* 1579 ŻDz XVI 149; *Pilaszkow* 1783–84 RejKor 101; *Pilaszkow* 1792 MpPerRw; *Pilaszków* 1827 Tabella II 88; *Pilaszków* 1887 SG VIII 129; *Pilaszków, -kowa, pilaszkowski* 1973 UN 44, 25. — Początkowo n. *Pielaszkowo*, od n. os. *Pielaszek* RymSEN II 238, z suf. *-owo*, *-ów*. Forma *Pilaszków* powstała w wyniku przejścia *-el-* > *-il-*. Lit.: SHGLow II/2, 47; Nieckula, *-ov-* 155. UW

Pilaszków (2), wś, warsz., gm. Ożarów Mazowiecki, 8 km na pln.-wsch. od Błonia: *Pelascouo* 1359 BulPol II nr 941; *Pelaskowo* 1425, *Pyelaskowo* 1426 MkM I nr 173, 285; *Pelaskowo* 1432 MkM II nr 382, 383; *Pyelaskowo* 1453 ZHer nr 101; *Pylaskowo* 1468, *Pyelaszkowo* 1481 SHGMz (MK 5, 99 i 9, 141); *Alia Pyelascowo* 1528 SHGMz (RP 27, 731v); *Swyathszego pyelaszkowa, Smnyeshego pyelaszkowa* 1529 Warsz nr 2353; *Pielaskowo Maior, Pielaskowo Minor*, desertatum in toto 1580 ŻDz XVI 283, 284; *Pilaszkow* 1783–84 RejKor 695; *Pilaszkow* 1792 MpPerRw; *Pilaszków* 1827 Tabella II 89; *Pilaszków* 1887 SG VIII 129; *Pilaszków, -kowa* 1981 WUN II 732. UB

Pilatowo zob. **Lubostroń**

Pilavia zob. **Piława** (2, 3)

Pilawa (1), wś, od 1984 r. mto, siedl., gm. Pilawa, 19 km na pln.-zach. od Łaskarzewa: *Pilawa* 1839 MpKwat V 5; *Pilawa*, wś 1887 SG VIII 130; *Pilawa* 1952 UW 7; *Pilawa, -wy, pilawski* 1971 UN 124, 17; *Pilawa, -wy* 1981 WUN II 732.

— Nazwa poświadczona dopiero w XIX w. Może pochodzi od n. heral. *Pilawa* SSNO IV 252. Miejscowość Pilawa była prawdopodobnie jedną ze strażnic do eksploatacji dóbr leśnych, wyrębu lasu tzw. Klucza Osieckiego, więc n. może od ap. *piła* 'tartak' SW IV 192, z suf. *-awa*. Lit.: RospSEMIG 289. UB

Pilawa (2), wś, warsz., gm. Piaseczno, 5,5 km na pld.-zach. od Konstancina-Jeziorny: *Pilawa* 1839 MpKwat IV 4; *Pilawa* 1877 Zin II 43; *Pilawa* 1887 SG VIII 130; *Pilawa, -wy, pilawski* 1971 UN 136, 12. UB

Pilawa zob. **Piława** (2, 3)

Pilawice, wś, skiern., gm. Sochaczew, 8 km na wsch. od Sochaczewa: *Pilawice* 1921 Sk I 178; *Pilawice* 1933 SkBy 1280; *Pilawice* 1952 UW 38; *Pilawice, -wic* 1981 WUN II 732. — Prawdopodobnie n. nawiązuje do n. os. lub n. heral. *Pilawa*; utworzona została na wzór starego typu nazw z suf. *-ice*. UW

Pilawice zob. **Pilewice**

Pilawka zob. **Piłów**

Pilawy, wś, skiern., gm. Sadkowiec, 6 km na pld. od Białej Rawskiej: *Pilawy*, kol. 1921 Sk I 155; *Pilawy*, kol. 1933 SkBy 1280; *Pilawy*, wś 1952 UW 102; *Pilawy*, kol. 1967 SM 843; *Pilawy, -law* 1981 WUN II 732. — Nazwa w formie pluralnej, nawiązująca do n. os. i n. herbu *Pilawa*. UW

Pilca zob. **Pilcza, Pilcza Żelichowska, Pilica** (1)

Pilce, wś, wałb., gm. Kamieniec Żąbkowski, 14,5 km na pln.-zach. od Paczkowa: *Pilcz* 1253, *Pilce* 1256 SUr III 48, 364, fals.; *Pilez* 1260 SUr III 208; *Pilcy (Pilz)* 1261 CdSil VII/2, 109; *Pyley (!)* 1262 SUr III 261; *Pilcz* 1283 SUr V 384; *Dorfe Pylzc* 1294 SUr VI 126; *Pilz* 1328, zu *Pilcz* 1339 Reg nr 4787, 6222; *Piltz* 1666/67 J I 540; *Piltz* 1743 SNGŚl X 44; *Pilz* 1785 Z IV 166; *Pilz* 1845 K 493; *Pilce, Pilica*, niem. *Pilz* 1887 SG VIII 133, 139; *Pilce (Pilz)* 1900 Myc 41; *Pilz* — *Pilce, -lec, pilecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Pilce, -lec* 1981 WUN II 732. — Nazwa od n. os. *Pilec* SSNO IV 253 (od podstawy *pil-*, por. *pilic* 'dogładać', *pilny, piła*, z suf. *-ec*), początkowo w l. mnogiej *Pilcy* (na określenie ludzi), następnie *Pilce* (na określenie wsi) — zmiana rodzaju męskoosobowego na niemieskoosobowy. Nazwę zmieniono jako *Pilz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pilce*. Wieś przestała istnieć w 2000 r. Lit.: SNGŚl X 44; SGTS XXI 136–7. JCh

Pilchen zob. **Pilchy** (2)

Pilchotkowo zob. **Pikutkowo**

Pilchowice (1), wś, jel., gm. Wleń, 12 km na płn.-zach. od Jeleniej Góry: *Pilhouic* 1217 KŚI II 179; *Magna Mura* ac *Parva* 1349 SNGŚI X 44; *Mouwer* (1371) K 401; *Mawer*, *Mauer* 1677 J IV 120; *Nieder*-, *Ober-Mauer* 1765 SGTS II 183; *Mauer* + *Ober*, *Nieder* 1786 Z VI 124; *Mauer*, *Niederu*. *Ober*- 1845 K 401; *Mauer* 1885 SG VI 179; *Mauer* 1941 Wrzosek 35; *Pilchowice*, *Pilchowice* 1945 SGTS II 183; *Mauer* — *Pilchowice*, -ic, *pilchowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pilchowice* 1952 UW 231; *Pilchowice*, -wic 1981 WUN II 732. — Nazwa od n. os. *Pilch* SSNO IV 252 (: *pilch* 'zwierzę należące do gryzoni' Sstp VI 132, por. psł. *pŕlx 'pilch, popielica' SEBor 435), z suf. -owice, zob. też *Pilichowice*. Wtórna n. niem. *Mura*, *Mauer* od ap. *Mauer* (: stwniem. *mura* 'korcówka, pozostałość'); okresowo z członami odróżniającymi od *nieder* 'dolny' i *ober* 'górnny' oraz łac. *magnum* 'wielki', *parvus* 'mały'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pilchowice*. Lit.: SNGŚI X 44; SGTS II 183–7, VI 237–41. JCh

Pilchowice (2), wś, kat., gm. Pilchowice, 12 km na pld.-zach. od Gliwic: *Pilchowitz* ok. 1300 CdSil XIV 97; zu *Pilchowicz* 1335 Reg nr 5409; mit *Pilchowitz* (1437)XVI, na *Pilchowiczich* (1509)XVI CdSil VI 59, 156; *Pylchowitze* (1531) K 491; *Pilchowice* 1679, *Pilchowitz* 1687 J II 110, 420; *Pilchowitz* 1743 SNGŚI X 44; *Pilchowitz* 1783 Z II 346; *Pilchowitz* 1845 K 491; *Pilchowice*, niem. *Pilchowitz* 1887 SG VIII 133; *Pilchowice* — *Bilchengrund* 1939 Prus 58; *Bilchengrund* — *Pilchowice*, -ic, *pilchowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Pilchowice*, -wic 1981 WUN II 733. — Nazwę niem. *Bilchengrund* nadała wsi administracja hitlerowska. Po 1945 r. przywrócono n. *Pilchowice*. Lit.: SNGŚI X 44; RospSEMig 289. JCh

Pilchowice zob. **Pilichowice**, **Pilichowo** (3)

Pilchowice Maior zob. **Pilichowice**

Pilchowice Minor zob. **Pilichowice**

Pilchowitz zob. **Pilchowice** (2)

Pilchowo, wś, szczec., gm. Police, 8 km na płn.-zach. od Szczecina: *Pollechow* (1286) PU II 613; *Polchow* 1618 MpLub; *Polchow* 1789 MpGillyPom; *Polchow* 1829 MpUMbl 1148; *Polchow* 1887 SG VIII 576; *Polchow* — *Pilchowo*, -wa, *pilchowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Szczecin-Pilchowo* — *Stettin-Polchow*, przedm. 1951 Rosp 321; *Pilchowo* 1952 UW 213; *Pilchowo*, -wa 1981 WUN

II 733. — Dawniej n. *Połchow(o)*, od n. os. *Połch, pol. *Pilch* SSNO IV 252, z suf. -ow(o). Zapisy potwierdzają typowy dla gwar pom. rozwój *-ŕ- > -oŕ-, wynikający z całkowitego zmieszania *ŕ* i *ř*. W XX w. n. zestawiona *Szczecin-Pilchowo*, zniemczona jako *Stettin-Polchow*. Po 1945 r. urzędowo ustalono formę *Pilchowo*. Lit.: Rzduma II 46; Rzduma III 34–8. BCz

Pilchowo zob. **Pilichowo** (3), **Pilitowo**

Pilchowo Maior zob. **Pilichowo** (2)

Pilchowo Minor zob. **Pilichówko**

Pilchów, wś, tarnob., gm. Zaleszany, 6 km na płn.-zach. od Stalowej Woli: *Pilchow* 1400 ZDM IV 317; *Pylchow* 1470–80 DB II 366; *Pylchow* 1508 ŻDz XV 457; *Pylchow* 1529 LR 352; *Pilchow* 1578 ŻDz XIV 199; *Pylczow* (!) 1564–65 Lusand 121; *Pilchow* 1765 Lukrak I 33; *Pilchów* 1887 SG VIII 133; *Pilchów* 1921 Sk XIII 50; *Pilchów*, -chowa, *pilchowski* 1966 UN 73, 27. — Nazwa od n. os. *Pilch*, z suf. -ów. Lit.: OPilz 80; Nieckula, -ov- 156. IN

Pilchtowo zob. **Pilitowo**

Pilchutkowo zob. **Pikutkowo**

Pilchy (1), wś zaginiona, leżała w dawnym pow. przasnyskim, w par. Węgra, ciech.: *Pilchy* 1567 ŻDz XVI 341. — Nazwa od n. os. *Pilch*, w l. mnogiej. UB

Pilchy (2), wś, suwał., gm. Pisz, 8 km na płn.-wsch. od Pizsa: das werder genant *Pilchen* 1465 BiałKol 35; *Pilchen* 1465 KętL 429; von *Pilch* 1519 BiałPrzem 83; *Pilchen* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Pilchen* — *Pilchy* 1879 KętN 150; *Pilchy* 1882 KętL 429; *Pilchy*, niem. *Pilchen* 1887 SG VIII 133; *Pilchen* — *Pilchy*, -lch, *pilchowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pilchy*, *Pilch* 1981 WUN II 733, gw. *pilx^oil/pil^ości*. — Nazwa od n. os. *Pilch*, por.: Merten *Pilchin* 1446 BiałKol 35, chociaż według Białurkiego dobra istniały już koło 1436 lub 1438 r. Nazwa zniemczona jako *Pilchen*; po 1945 r. ustalono n. *Pilchy*. Lit.: GórnWrm 210; BiałPrzem 18, 41; BiałKol 35, przyp. 103, 36, 50. RP

Pilchy zob. **Pilichy**

Pilcyca zob. **Pilczyca** (1, 2)

Pilcyn zob. **Pilczyn**

Pilcza, cz. Krosnowic, dawniej wś, wałb., gm. Kłodzko: Dorfe *Pilucze* (!) 1331 Reg nr 5049; *Pilncze* 1331, bey dem *Polcze* 1349 KGL 32; *Pilntze* 1400 SNGŚI X 45; *Piltsch* 1489 KGL 32; *Poeltsch* 1549 SNGŚI X 45; *Pölttsch* 1623 SGTS XV 330; *Pilltsch* 1631 CdSil XXXIV 15; *Piltsch* 1743 SNGŚI X 45;

Pilcza

Piltsch 1789 Z IX 340; *Piltsch* 1845 K 493; *Piltsch* 1900 Myc 77; *Piltsch* — *Pilcza*, -y, *pilecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pilcza* — *Piltsch*, os. 1951 Rosp 239; *Pilcza*, przys. 1967 SM 844; *Pilcza* 1990 SGTS XV 330. — Dawniej n. *Pilca, od ap. *pilica* 'gatunek gleby, rodzaj gliniastego, podmokłego gruntu' SGPRei(kartoteka). Miejscowość leży nad rz. Białą Łądecką. Nazwę zmieniono jako *Piltsch*. Ponadto liczne zmienione, niejasne zapisy nazwy. Lit.: SNGŚI X 45; SGTS XV 330–1. JCh

Pilcza zob. *Pelcza*, *Pilcza Żelichowska*, *Pilica* (1, 2)

Pilc(z)a zob. *Pilica* (1, 2)

Pilcza Żelichowska, wś, tarn., gm. Olesno, 10 km na ptn.-zach. od Dąbrowy Tarnowskiej: *Pylcza* 1428 SHGSd(TP 21, 671); *Pilcza* 1435 SHGSd(TP 23, 294); *Pilcza* 1674 ŻDz XV 56a; *Pilcza Żelechowska* 1886 Bigo 145; *Pilcza (Żelichowska)* 1887 SG VIII 133; *Pilcza Żelichowska* 1921 Sk XII 12; *Pilcza Żelichowska*, -czy -kiej, *pilecki* 1964 UN 5, 26; gw. *pilca żel'ixosko*, -y-i, *pilcajski*. — Dawniej n. *Pilca*, ponowiona z n. wsi *Pilcza*, dziś *Pilica* (1), skąd pochodziła rodzina *Pileckich*, mająca posiadłość w okolicach *Pilczy*. Od XIX w. n. zestawiona z członem odróżniającym *Żelechowska/Żelichowska*, od n. wsi *Żelichów*, leżącej w pobliżu. IN

Pilc(z)e zob. *Pilica* (1)

Pilczyca (1), wś, kiel., gm. Łopuszno, 16,5 km na pld.-wsch. od Przedborza: de *Pilicz* 1336 MVat I 334; *Piliczca* 1387 Krak nr LXII(7); *Piliczca* 1410 Hel II nr 1242; *Pylicza* 1413 Sand nr 561; *Pilczyca* 1470–80 DB I 596; *Pylczyca* 1508 ŻDz XV 483; *Pylczyca* 1511–23 ŁLB I 604; *Pilczicza* 1540 ŻDz XV 580; *Pilczicza* 1573 ŻDz XIV 274; *Pilczyca Zalesna* 1783–84 RejKor 222; *Pilczyca* 1827 Tabella II 89; *Pilczyca*, *Pilczyca poplebańska* 1877 Zin II 43; *Pilczyca Zalesna*, *Pilczyca Poduchowna*, dwie wsi 1887 SG VIII 134; *Pilczyca*, *Pilczyca Poplebańska*, dwie wsi 1902 Przew II 63; *Pilczyca* 1921 Sk III 49; *Pilczyca*, -cy, *pilczycki* 1966 UN 24, 42; gw. *pilcyca*, -y, *pilecki*. — Nazwa od n. w. *Pilca* lub *Pilcza*, dziś *Pilica*, z suf. -ica; o n. rz. zob. *Pilica* (1). W XVIII–XIX w. n. z członami odróżniającymi od przym. *poduchowny*, *poplebański* i od wyrażenia przymikowego za *lasem*. Forma gw. zamazurzona. Lit.: KSand 154; KopKiel 87, 143; Duma, HE XIV 61–2. IN

Pilczyca (2), wś, piotr., gm. Kluczewsko, 10,5 km na ptn.-zach. od Włoszczowy: *Pilczicza* 1497 Matr II nr 1119; *Pylczyca* 1508 ŻDz XV

474; *Pylczyca* 1511–23 ŁLB I 545; *Pilczicza* 1540 ŻDz XV 572; *Pilczicza Jaraczowa* 1573 ŻDz XIV 273; *Pilczyca* 1783–84 RejKor 67; *Pilczyca* 1827 Tabella II 89; *Pilczyca* 1887 SG VIII 134; *Pilczyca* 1921 Sk III 139; *Pilczyca*, -cy, *pilecki* 1971 UN 35, 21; gw. *pilcyca*, -cy, *pilcycki*. — W XVI w. n. z członem odróżniającym od nazw. właściciela *Jaracza*, por. zapis z 1573 r. Lit.: KSand 154. IN

Pilczyca Jaraczowa zob. *Pilczyca* (2)

Pilczyca Poduchowna zob. *Pilczyca* (1)

Pilczyca Poplebańska zob. *Pilczyca* (1)

Pilczyca Zalesna zob. *Pilczyca* (1)

Pilczyce, cz. Wrocławia, dawniej wś: *Pylsech* 1208, *Pilzech* 1208; *Pilzech* 1218 KŚI II 23, 44, 189; *Pilcz* 1228 Reg nr 339; *Pilzec* 1245 SUr II 173; *Pylcz* 1291, *Pilziz* 1292, *Pilsicz* 1324 Reg nr 2202, 2240, 4334; *Pylsicz* (1360) K 492; *Pilsnitz* 1651/52 J I 277; *Pilsnitz*, wś 1845 K 492; *Pilczyca*, *Pilcz* i *Pilczicz*, niem. *Pilznitz*, dawniej *Pilsitz*, mylnie *Pilzec*, wś 1887 SG VIII 134–5; *Pilsnitz* — Wrocław-Pilczyce, -yc, *pilczycki* 1948 MPol XXVI nr 59; Wrocław-Pilczyce, os. 1967 SM 1268; *Pilczyce*, -czyce 1981 WUN II 733. — Dawniej n. *Pilszec*, od ap. *pilch* 'zwierzę należące do gryzoni' Sstp VI 132, z suf. -ec, lub *Pilszyce, od n. os. *Pilchi*, zob. *Pilchowice* (1), z suf. -ice. Wczesne zapisy n. zmienione kształcone pod wpływem niem. Nazwę zmieniono jako *Pilsnitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pilczyce*. Lit.: DomWr 32. JCh

Pilczyn, dziś *Nowy Pilczyn* i *Stary Pilczyn*, dwie wsi, siedl., gm. Łaskarzew, 2 i 3 km na ptn.-wsch. od Łaskarzewa: *Pylczyn* 1508 ŻDz XV 478; *Pylczyn* 1564–65 Lusan 202; *Pylczyn* 1569 ŻDz XIV 336; *Pilczyn* 1783–84 RejKor 713; *Pilczyn* 1827 Tabella II 89; *Pilczyn*, wś 1887 SG VIII 135; *Pilczyn Stary*, wś, *Pilczyn Nowy*, kol. 1902 Przew II 65; *Pilczyn Nowy*, *Pilczyn Stary*, dwie wsi 1921 Sk IV 20; *Pilczyn Nowy*, *Pilczyn Stary* 1933 SkBy 1280; *Nowy Pilczyn*, -wego -na, *nowopilczyński*, *Stary Pilczyn*, -rego -na, *staropilczyński* 1971 UN 124, 11; gw. *pilczyn*, -a, *pileński*. — Nazwa prawdopodobnie od n. os. *Pilc(z)a* (pochodzącej od n. m. *Pilcza*) SSNO IV 252, z suf. -in (-yn). W XX w. nastąpił podział wsi na dwie jednostki, co znalazło wyraz w członach odróżniających od przym. *nowy*, *stary*; wtórna zmiana szyku członów odróżniających. Forma gw. zamazurzona, w przymiotniku przejście -yN- > -eN-. Lit.: KStęz 97; Niecukla, -ov- 296. IN

Pilczyn Nowy zob. *Pilczyn*

Pilczyn Stary zob. Pilczyn

Pile, dziś *Piława*, wś, kosz., gm. Silnowo, 18 km na pld.-zach. od Szczecinka: *Pielburg* 1756, *Pielburg* 1804 RzDuma I 266; *Pielburg* al. *Pielborg*, *Pielborch* 1887 SG VIII 84; *Pielburg* — *Pile*, *-la*, *pilski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pile* 1952 UW 204; *Pile*, *-la* 1981 WUN II 733; po zmianie: *Piława*, *-y*, *piławski* 1998 DzU nr 156, poz. 1026. — Dawna n. niem. *Pielburg*, od zgermanizowanej n. rz. *Piel*, por.: *Pila* 1224 RzDuma I 266, dziś *Piława* + *-burg*, lub od n. jez. *Pile*, por.: *Hibitsma* (1224?)XV, *Wielki Vilibork* 1436, *Pyleborh* 1549, *Pylborgk* 1565, *Grosser Pielburgersee* 1944 SHGPn III 664–5. Nazwę *Pile*, ustaloną urzędowo po 1945 r., zmieniono później na *Piława*. Lit.: RzDuma I 266. BCz

Pileatores zob. Czapniki

Pilec, wś, olszt., gm. Reszel, 10 km na pld.-wsch. od Reszła: *Pylcze* 1419 Ger 122–3; *Piltcz* das dorf 1422, *Pylcz* 1437 GZ 29, 74; castrum *Piltcz* 1462–63, *Piltcz*, *Pilter* ok. 1464 MWrm III 30, 70; in *Piltzen* 1482, *Pilse* ok. 1550 MWrm III 371, 405; *Piltzen* 1576, *Pilzen* 1629, *Piilz* 1698–99 HE VIII 190; *Piiltzen* ok. 1780 HAPr IV 343; *Piiltz* 1785 Goldb III 164; *Piiltz* 1796–1802 MpSchröt XI; *Piilz* (*Pilec*), folw., *Piilz*, wś 1820 Wald 131; *Puelz* 1888 SG IX 277; *Pilec* — *Puelz* 1941 Choj 120; *Piilz* — *Pilec*, *-la*, *pilecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Pilec*, *-la* 1981 WUN II 733. — Prus. n. *Piltis lub *Piltits, por. lit. n. w. *Piltyna*, *Piltinā* (: lit. *pilti* 'sypać, lać', lot. *pilt*, *pilu* 'kapać, ciec, sączyć się' SEŚmocZ 459–60), z suf. *-it-*. W n. niem. ideacja do *Pilz* 'grzyb', por. n. os. *Pilz*, *Piilz* Gott 386; w n. pol. dostosowanie do typu nazw z suf. *-ec*. Inaczej objaśnia n. Ger 123. Lit.: Biolik, HE VIII 190. RP

Pilewice, wś, tor., gm. Stolno, 15 km na pld.-zach. od Radzyna Chełmińskiego: *Philisdorff* 1403, *Pfylesdorf* 1409 MTB 218, 570; *Philisdorff*, *Pfilsdorff* 1410 SRP III 487; *Philisdorf*, *Pfeilsdorf* 1414 KętL 129; *Pfeilsdorff* ok. 1423–24 DK 94; Aus dem Dorffe *Pilywicz*, *Pilewicz* 1570 ŻDz XXIII 43, 42; *Bilewice* (!) 1647 Font IV 40; *Pilewice* 1667–72 Font VI–X 189; *Pilewice* 1682 Font V 23; *Pielewicz* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Pilewice*, dawniej *Pilawice*, niem. *Pillewitz* 1887 SG VIII 135; *Pilawice* in. *Pilewice* (*Pillewitz*) 1925 Krzep 90; *Pilewice* 1933 SkBy 1280; *Pilewice*, *-wic*, *pilewicki* 1971 UN 175, 14. — Nazwa niem. *Pfeilsdorf*, od n. os. *Pfeil*, *Pheil* (: dniem. *pil* 'strzała' i *Pfeiler* 'filar, słup') lub od n. os. *Phil* (: *Philip*) Gott 383,

385 + *Dorf* 'wies'. Od XVI w. pojawia się pol. adaptacja fonetyczna n. niemieckiej, z nawiązaniem do n. os. *Pil* SSNO IV 251 (: *pilić*), z suf. *-ewice*, okresowo *-awice*. Lit.: SHGCh 97; CzNiem 119; Siciński, OSG VIII 71. WK

Pilgersdorf zob. Pielgrzymka (2), Pielgrzymów (1, 2)

Pilgramsdorf zob. Pielgrzymka (2), Pielgrzymowice (1), Pielgrzymowo (1, 2), Pielgrzymów (1)

Pilgrimeswalde zob. Miejska Wola (2)

Pilgrimsdorf zob. Pielgrzymowo (1, 2), Pielgrzymów (2)

Pilica (1), mto, przejściowo wś, kat.: villarum ... *Pylcza* (1327)1431 ZDM VIII 345; *Pylcia* 1335 KW II 482; *Pilicia* 1335–42 MVat I 372; *Pilcza* (1341)1625 ZDM VIII 348; de *Pilcia* 1345, *Pilcia* (1356) KMłp I 258, 292; *Pilczy* 1358 KMłp III 123; *Pylcia* (1361), *Pilcza* 1378 KMłp I 310, 402; de *Pilcz* (1383)XV KMłp III 351; de *Pylcz* 1388, *Stara Pilcza*, *antiqua Pilcza* 1394 Krak nr XCV (34), 5541, 5633; oppidi in *Pilca* (1432) ZDK II 175; *antiqua Pylcza* 1439 Hel II nr 2767; *Pilcza* 1470–80 DB II 222; Oppidum *Pylcza* 1490 ŻDz XV 434; *Pilcza*, *Pylcza*, *Antiqua Pilcza*, *Nova Pilcza* 1529 LR 202, 203; *Pilcza* 1564 Lukrak II 76; *Pilcza* 1581 ŻDz XIV 80; z *Pilce* 1604 PmK II nr 1648; *Pilica* 1659 Semk II 688; *Pilca* 1629 RPobKr 184; *Pilca*, mto 1783–84 RejKor 377; *Pilica* 1787 Spis 345; do *Pilice* 1789 Lukrak I 267; *Pilca* 1790 SHGKrMat 223–4; *Pilica* 1827 Tabella II 89; *Pilica*, os. m. i dobra 1887 SG VIII 137–8; *Pilica*, os. m. 1921 Sk III 75; *Pilica* 1952 UW 271; *Pilica*, *-cy*, *pilicki* 1964 UN 11, 79; *Pilica*, *-cy*, wś 1981 WUN II 733; po zmianie: *Pilica*, mto 1994 DzU nr 132, poz. 671; gw. *pilco*, *-e*, *pilecki*. — Dawniej n. *Pilca*, od n. rz. *Pilca*, wtórnie *Pilica*, lewego dopływu Wisły, u którego źródła leży miasto, por.: *Pelza* (1136) KW I 12, in *Pylitia* 1227 KMłp II 37, cum citra *Pilciam* 1228 KMłp I 17, fluvii dicti *Pilcza* 1326 KMaz II 183, *Pylycza* 1505, nad *Pilicą* 1660–61 HE XIV 61. Etymologia n. rz. wciąż nie jest pewna. Przegląd wszystkich propozycji etymologicznych i ich krytyczne omówienie daje Babik. Być może n. jest pochodzenia słowiańskiego, a jej podstawa *Pil-* nawiązuje genetycznie do *pilić* 'spieszyć', *pilny*. Być może należy też do warstwy starszej, przed-słowiańskiej i pochodzi od pie. rdzenia **pel-*/**pol-*/**pil-*/**pl-* o znaczeniu 'płynąć, moczyć,

Pilica

lać. Pierwotna postać n. rz. *Pilca* została zastąpiona przez formę *Pilica*, zapisaną już w przekazach XVI-wiecznych i powstałą przez nawiązanie do licznych n. w. z suf. *-ica*. Prawa miejskie *Pilica* uzyskała w 1393 r., ponownie w r. 1994. W XIV w. *Pilcza Stara i Nowa*; dzisiejsza forma *Pilica* pojawia się w XVII w.; nieco wcześniej identyczna zmiana na hydronimie. Lit.: RKrak 125; BańMorf 41, 130; RospSEMig 289; Rym-Nmiast 185; Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 57, 70; Duma, HE XIV 60–2; Babik 221–4. IN

Pilica (2), wś, rad., gm. Warka, 5,5 km na ptn.-wsch. od Warki: *Pylcza* (1414–25)1456 SHG-Mz(MK 3, 40v); *Pilcza* 1424 Czer nr 1700; *Pylcza* 1482 SHGMz(MK 5, 205); *Pylcza* 1500 ZHer nr 792; *Pilcza* 1576 ŻDz XVI 239; z *Pilicy* 1603 ŁukOp 196; *Pilica* 1783 MpPerMz; *Pilica* 1783–84 RejKor 824; *Pilica* 1827 Tabella II 89; *Pilica* 1887 SG VIII 138–9; *Pilica*, *-cy*, *pilicki* 1971 UN 127, 20. — Nazwa od n. rz. *Pilca*, wtórnie *Pilica*, nad którą leży wś, por. *Pilica* (1). Lit.: Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 57, 70; KopRad 459; Babik 22–4. UB

Pilica zob. *Pilce*

Pilich, wś, koniń., gm. Skulsk, 14 km na ptn. od Ślesina: ad mol. *Pilich* nuncup. 1766 Koz V 153; *Pilich* młyn 1796 PerOpis V; *Pilich*, młyn 1859 MpChrz; *Pilich*, kol. 1877 Zin II 43; *Pilich*, wś i os. 1887 SG VIII 139; *Pilich* 1921 Sk II 112; *Pilich*, *-cha* 1981 WUN II 733; gw. *piłix*, *-ixa*, *piłiski*. — Nazwa, początkowo określająca młyn, który znajdował się tamże w XVIII w., od n. os. *Pilich* 1564 ŻDz XII 301, w formie bezsufiksальной, lub od *piłic* w znaczeniu 'piłować'. ZZ

Pilichowice, wś, piotr., gm. Żarnów, 16,5 km na pld.-zach. od Opoczna: de *Pilchouicz* (1379) 1528, *Pylchowycze* 1408 ZDM I 199, 351; *Pylchowice* 1411 Koz VII 18; *Pylchowycze* (1457) CdP II 918; *Pilchowicze* 1474 Matr I nr 1223; *Pylchowycze* 1508 ŻDz XV 482; duplex *Pilchowicze* 1511–23 ŁLB I 622; *Pilchowicze maior*, *Pilchowicze minor* 1577 ŻDz XIV 289; *Pilchowicze* utraque 1660–64 Lusand I 19; *Pilchowice* 1783–84 RejKor 224; *Pilchowice* 1827 Tabella II 89; *Pilchowice*, *Pilchowice* 1887 SG VIII 133, 139; *Pilchowice* 1921 Sk III 98; *Pilchowice*, *-wic*, *pilichowicki* 1969 UN 28, 82; gw. *piłixoviče*, *-víc*, *piłxoski*. — Nazwa od n. os. *Pilch* SSNO IV 252, z suf. *-owice*. W XVI w. rozróżniano *Pilchowice Większe* i *Mniejsze*; człony odróżniające od łac. przym. *maior*, *minor*. Forma

Pilchowice, z wstawną samogłoską *-i-*, może w nawiązaniu do n. os. *Pilich*, zob. *Pilich*. Lit.: KSand 154; BańMorf 130. IN

Pilichowice zob. *Pilchowice* (1)

Pilichowo (1), wś, elbl., gm. Prabuty, 7 km na pld.-zach. od Prabut: *Pilkowen* 1789 Goldb II 183; *Pillickowen* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Pilkowen* — *Pilichowo* 1879 KętN 101; *Pilichowo*, niem. *Pillichowo* al. *Pillkawen*, *Pillkowen* 1887 SG VIII 139, 143; *Heinfriede* — *Pilichowo* 1938, *Pilichowo* 1946 Ley I 101; *Heinfriede* — *Pilichowo*, *-a*, *pilichowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pilichowo*, *-wa* 1981 WUN II 733. — Dawniej n. *Pilikowo* lub *Pilichowo*, od n. os. *Pilik* (: *piłic* 'doglądać') lub *Pilich*, zob. *Pilich*, z suf. *-owo*. W zapisach niem. geminata *-ll-*, zmiana suf. *-ow* > *-aw*, zakończenie pluralne *-en*. W 1938 r. wieś otrzymała n. niem. *Heinfriede*. Po 1945 r. ustalono n. *Pilichowo*. RP

Pilichowo (2), wś, płoc., gm. Bulkowo, 17 km na pld.-zach. od Płońska: *Pilchowo* 1390 KkM nr 118; de *Pil[cho]u* 1401, *Pilchowo* 1415–25 Płoń nr 86a, 2361; *Pylchowo Maior* 1531 SHGWy 40; *Pilchowo* 1783–84 RejKor 432; *Pilchowo* 1784 MpPerPł; *Pilichowo* 1827 Tabella II 89; *Pilichowo*, *Pilichowo stare*, *Pilichowo*, kol. 1877 Zin II 43; *Pilichowo*, wś i folw. 1887 SG VIII 139; *Pilichowo*, wś i folw. 1933 SkBy 1280; *Pilichowo* 1952 UW 26; *Pilichowo*, *-wa* 1981 WUN II 733. — Dawniej n. *Pilchowo*, od n. os. *Pilch*, z suf. *-owo*. W XVI w. z członem odróżniającym od łac. przym. *maior* 'większy', w XIX w. od pol. przym. *stary*. Od XIX w. *Pilichowo*, zob. *Pilichowice*. Lit.: SHGWy 40. UW

Pilichowo (3), wś, włoc., gm. Osieczyna, 10 km na ptn.-wsch. od Radziejowa: *Pilchowice* 1409 Koz V 153; *Pilchouicze* 1420 Koch nr 1506; *Pylchowycze* 1489 Lupbrz 136; *Pilchowicze* 1534 Inwwłoc 110; *Pilchowicze* 1557–66 ŻDz XIII 28; *Pilchowo* 1634 Rpodbrz 234; *Pilichowo* 1674 Rpod 158; *Pilichowo* 1783–84 RejKor 855; *Pilichowo* 1796 PerOpis IX; *Pilichowo* 1827 Tabella II 89; *Pilichowo* 1867 KolbKu 305; *Pilichowo* 1877 Zin II 43; *Pilichów* al. *Pilichowo* 1887 SG VIII 139; *Pilichowo* 1902 Przew II 63; *Pilichowo* 1952 UW 46; *Pilichowo*, *-wa*, *pilichowski* 1971 UN 182, 21. — Dawniej n. *Pilchowice*, od n. os. *Pilch*, z suf. *-owice*. Od XVII w. n. *Pilichowo*, może w nawiązaniu do n. os. *Pilich*, zob. *Pilich*, z suf. *-owo*, okresowo *-ów*. AG

Pilichowo Stare zob. **Pilichowo** (2)

Pilichów zob. **Pilichowo** (3)

Pilichówko, wś, płoc., gm. Bulkowo, 15,5 km na pld.-zach. od Płońska: *Pylchowo Minor* 1531 SHGWy 40; *Pilchowko* 1783–84 RejKor 432; *Pilchowko* 1784 MpPerPł; *Pilichówko* 1827 Tabella II 89; *Pilichówko* 1877 Zin II 43; *Pilichówko Stare* i *Pilichówko Kolonia*, wś 1887 SG VIII 139; *Pilichówko*, kol. i folw., *Pilichówko Stare*, wś 1902 Przew II 63; *Pilichówko*, kol., *Pilichówko Stare*, wś 1933 SkBy 1280; *Pilichówko* 1952 UW 26; *Pilichówko*, -ka 1981 WUN II 733. — Dawniej n. zestawiona *Pilchow Minor*, z członem odróżniającym od łac. przym. *minor* 'mniejszy', dyferencyjna wobec n. *Pilchow*, dziś **Pilichowo** (2). Od XVIII w. *Pilichówko*, z suf. -ko. UW

Pilichówko Stare zob. **Pilichówko**

Pilichowka-Kolonia zob. **Pilichówko**

Pilichy, wś, płoc., gm. Łęczycza, 9 km na pfn.-zach. od Łęczycy: *Pylchi*, *Pylchy* 1511–23 ŁLB II 434, 465; *Pilchy* 1576 ŻDz XIII 73, 131; *Pilichy* 1783–84 RejKor 49; *Pilichy* 1827 Tabella II 89; *Pilchy*, *Pilichy* 1887 SG VIII 133, 139–40; *Pilichy* 1921 Sk II 52; *Pilichy*, -lich, *pilichowski* 1972 UN 43, 30. — Początkowo n. *Pilchy*, od n. os. *Pilcht*, por. *Pilchowice* (1), *Pilchow*, w l. mnogiej. Od XIX w. n. *Pilichy*, zob. *Pilichowice*. Lit.: BańMorf 130. EB

Piliki, wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 4 km na pld.-zach. od Bielska Podlaskiego: *Piliki* 1576 ŻDz XVII/1, 172; *Piliky*, *Piliki* 1576 Lupodl 41, 42; *Piliki* 1602, *Piliki* 1772 Kond 156; *Piliki* 1902 SG XV/2, 450; *Piliki* 1921 Sk V 35; *Piliki*, -lik, *pilicki* 1972 UN 153, 45. — Nazwa od n. os. *Pilik* SSNO IV 254, w l. mnogiej. Do n. os. por. brus. gw. *pilikati* 'piłować tępa piła' Słbgav III 517. Lit.: Kond 156. EB

Piliki zob. **Pilipki**, **Zabiele-Piliki**

Pilikowo zob. **Pilichowo** (1)

Pilipki, wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 12,5 km na pfn.-wsch. od Bielska Podlaskiego: *Podrzecze* 1576 ŻDz XVII/1, 173; *Podrzecze*, z siola *Pilikow* albo *Porzezza*, przy siele *Pilikach* na rzece Łokniczy 1576 Lupodl 56, 62; *Podrzecze* 1602, *Pilipki* 1661–64, *Pilipki* 1772 Kond 156; *Pilipki* 1902 SG XV/2, 450; *Pilipki* 1921 Sk V 25; *Pilipki*, -pek, *pilipkowski* 1972 UN 153, 41; gw. *pił'ipki*, -uy, *pił'ipkuński*. — Dawna n. *Podrzecze* od wyrażenia przyimkowego *pod rzeką*, z suf. -'e'; także oboczna n. *Porzezza*, od ap. *porzezza* 'teren położony nad

rzeką' Sstp VI 414. Wieś leży nad rz. Łoknicą, por. zapis z 1576 r. Później *Piliki*, *Pilipki*, od n. os. *Pilik*, (*Pilipek*), *Pilipko* SSNO IV 254, por. też brus. n. os. *Pilipka*, *Pilipok* (: im. cerkiewnego *Pilipp*, pol. *Filip*) BiryłaBA III 103–4, w l. mnogiej. Lit.: Kond 156. EB

Pilitowo, wś, ciech., gm. Płońsk, 4 km na pld.-wsch. od Płońska: *Pilcht[owoj]* 1402 Płor nr 122; *Pylthowo* 1426, *Pylchowo* 1427 Mkm I nr 866, 565; *Pylchtowo* (1437)1456 SHGMz(MK 3, 207v–208); *Pylchtowo* 1494 SHGMz(Ep. 15, 21); *Pilchtowo* 1567 ŻDz XVI 351; *Pilitowo* 1783–84 RejKor 571; *Pilitowo* 1827 Tabella II 89; *Pilitowo* al. *Piltowo* 1887 SG VIII 142; *Pilitowo* 1902 Przew II 64; *Pilitowo*, -wa 1981 WUN II 733. — Dawniej n. brzmiała *Pilchtowo*, od n. os. *Pilcht, por. *Pilchta* RymSEN II 250, z suf. -owo. Formy *Pilchow*, *Piltowo* powstały w wyniku uproszczenia grupy spółgłoskowej *cht*, a forma *Pilitowo* to wynik tendencji do wyraźniejszego zaznaczenia miękkości spółgłoski *l*, zapobiegającego jej stwardnieniu. Lit.: ZMaz 296. UB

Pilitsch zob. **Pilszcz**

Piliwice, wś zaginiona, bliżej niezlokalizowana, leżała w dawnym pow. puckim lub łębor skim, gdań.: *Piliwicz* ok. 1400 Lor X 154; donnamir von *piliwicz* 1414 Zeit IV 16. — Nazwa od n. os. *Piliwa (: *pilić* 'starać się' lub od ap. *pili* 'swój, krewny' SW IV 190), z suf. -ice, por. n. os. typu *Kropiwa*, *Krzesiwa* KozN 103. Mniej prawdopodobna n. *Pliwica (z *i* wtrąconym), od bazy hydronimicznej **płn-//pley-*; por. też n. os. *Pliwa* (: gw. *pliwa* 'plewa') RymSEN II 250. Lit.: Treder, PMT III 64. WK

Pillacken zob. **Piłaki**

Pillau zob. **Piława** (1)

Pillauken zob. **Piławki**

Pillendorf zob. **Biela** (2)

Pillewitz zob. **Pilewice**

Pillichowo zob. **Pilichowo** (1)

Pillkawen zob. **Pilichowo** (1)

Pillwen zob. **Piłwa** (1, 2)

Pillwösche zob. **Białowieża** (6)

Pilna Wólka zob. **Wólka Policka**

Pilne Pole zob. **Tarnowo** (4)

Pilnepole zob. **Tarnowo** (4)

Pilnig zob. **Pilnik**

Pilnik, os., dawniej wś, olszt., gm. Lidzbark Warmiński, 1,5 km na pld.-zach. od Lidzbarku Warmińskiego: de *Pilnik* (1311) MWrm I 281;

Pilon

Pilnik 1311 Ger 122; bona *Pilnik* 1342 MWrm II 14; *Nova Curia* (1344) XVII PrUr III 553; de *Pillik*, nadpis: super ortis ... *Pilnyk* 1345 MWrm II 60–1; ville *Pilnik* 1390 MWrm V 210; *Pilnyk*, de *Pylnyk* (1431) MWrm IX 402, 403; in *Pilnig* 1489–1503, ville *Pilnig* 1489–1512, et agrum ... *Pilnicensem* 1577 MWrm VIII 5, 124, 593; in agro ... *Pilnik* (1568) SHGWrm (Arch.Gött., EM 31d, nr 2, k. 14v–15v); *Neuhof*, folw. 1789 Goldb I 149; *Neuhof*, ws 1820 Wald 152; *Neuhof*, pewnie *Nowydwór* 1886 SG VII 18; *Neuhof*, *Pilnig* — *Pilnik*, ws 1946 Ley I 38; *Neuhof* — *Pilnik*, -ka, *pilnicki* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Pilnik* — *Neuhof*, os. 1951 Rosp 239; *Pilnik*, -ka 1981 WUN II 733. — Nazwa prus. *Piln-ik-s, od lit. *pilnas*, prus. *pilnan* 'pełny' SESmocz 459, z suf. -ik-; inaczej Ger 122. Przejściowo wieś nosiła łac. n. *Nova Curia*, niem. *Neuhof*, pol. *Nowydwór* (może w związku z nową lokacją wsi). Nazwa *Pilnik* jest adaptacją fonetyczną n. pruskiej. Lit.: Ger 122; Przybalt 212.

RP

Pilon zob. **Pilona**

Pilona, ws, elbl., gm. Elbląg, 10 km na płd.-wsch. od Elbląga: in deme felde *Pylon* (1336) 1394 PrUr III 49; *Pylon* (1349) 1394 PrUr IV 392; *Pylon* 1349 Ger 122; *Pylonendorff* um 1400 Błażenie II 316; *Plonen*, ws 1789 Goldb II 184; *Plohn* 1796–1802 MpSchröt X; *Pilon*, *Plohn* 1881, 1887 SG II 338, VIII 268; *Plohn*, fr. *Pilonen* 1912 Bar 92; *Plohn* — *Pilona*, -y, *piloński* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pilona* 1952 UW 189; *Pilona*, -ny 1981 WUN II 733. — Według Ger 122 n. prus., od **pil-*, por. lit. *pilis* i łot. *pils* 'zamek, gród', z suf. -*on-* (zob. Ger 254), też z niem. członem *Dorf*. Nazwa niem. *Plohn* jest wtórna; być może to substytucja fonetyczna n. prus. z redukcją -i- w pierwszej sylabie i z końcówką pluralną -en. Nie można wykluczyć, że niem. *Plo(h)nen* jest substytucją n. prus. *Plonai, por. prus. n. *Plons* Ger 125, *Plonen*, dziś *Plenowo*, lit. n. *Plonėnas*, też *Plonžėviai*, zapisy historyczne *Plahnšewen*, *Plonšewen* 1625 (: lit. *płonas*, łot. *plans*, prus. *plonis* 'klepisko, podłoga' + -*žiev-* PétVV 311, z prabałt. *plā-na : ide. *pleh-no 'spłaszczony, zbity' SESmocz 476). Lit.: Błażenie II 138, 316.

WK

Pilonen zob. **Pilona**

Piłow zob. **Piłów**

Piłów, os., dawniej ws (?), pil., gm. Mirosławiec, 11 km na płn.-zach. od Wałcza: *Piliawka*

1577 PPOzn (ASK I 5, 763); s *Pilawki* 1579 PPOzn (ASK I 3, 687v); z *Pilawki* ze młyna 1579 ŻDz XII 104; *Pilawka* 1600, pread. *Pilawka* 1658–61 Koz III 35; [*Pilawka*], folw. 1735 HWAł 339; *Pilow*, *Pilawka*, niem. *Pylow*, folw. i os. mł. 1887 SG VIII 143, 156; *Pilow* — *Pilawka*, -ki, *piławecki* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Pilawka* — *Pilow*, os. 1951 Rosp 239; *Pilawka* 1965 Mp-25 (Wałcz); *Pilawka*, os. 1967 SM 845; *Pilów*, -owa 2002 DZU nr 233, poz. 1964. — Dawniej n. *Pilawka*, *Pilawka*, ponowiona z n. rz., notowanej w dokumentach w różnych wariantach: fluvium nomine *Pila* (1224) Koz IV 290, *Pilo* (1251) Koz V 154; *Pilawe* (1286) Lor 85; *Pilo* 1569 SHGPn III 665; *Pilo* al. *Pilawka* 1726–28 Koz III 35; *Pilawa*, niem. *Pielow*, *Pilow*, *Pylow* 1887 SG VIII 156. Do n. rz. por. *pilić*, *pilny* (o biegu szybkim i głębokim), też *pila* 'tartak wodny'. W 1558 r. dokumenty wymieniają tu młyn, a w 1736 r. leśniczówkę. Nazwa wsi ziemczona jako *Pyłow*, *Pilow*. Po 1945 r. zatwierdzono urzędowo postać *Pilawka*, choć ostatnią zapisaną formą jest n. *Pilów*, która jest kontynuacją formy ziemczonej. Lit.: Schmitt 236; CalWAł 43; HWAł 339; Rieger, Wolnicz-Pawłowska, Nazwy wodne w dorzeczu Warty, 114–5, 272; PPOzn 228; Babik 224–5. ZZ

Pilsitz zob. **Pilczyce**

Pilska Hamernia zob. **Kuźnica Pilska**

Pilski Młyn zob. **Piła-Młyn**

Pilskie Holendry (Olędry) zob. **Piłka (1)**

Pilsnitz zob. **Pilczyce**

Pilszcz, ws, opol., gm. Kietrz, 11 km na płd.-zach. od Kietrza: *Belchiz* 1185 BorGŚl 124; ville *Pulsche* 1255, *Pulsche* 1261 SUr III 116, 226; *Pulgs* 1277 SUr IV 205; *Pulicz* 1377 BorGŚl 124; *Piltsch* 1845 K 493; *Pilszcz* (po mor. *Policzka*) — *Piltsch* 1939 Prus 58; *Piltsch* — *Pilszcz*, -a, *pilszczański* 1946 MPol XXV nr 142; *Pilszcz*, -cza 1981 WUN II 733. — Na podstawie zapisów historycznych autorzy SNGŚl rekonstruują n. jako *Pelczyce (zapis *Belchiz*) lub *Pilcza (zapis *Piltsch*). Borek czyta *Pilszcz* w grupie nazw z suf. -*ŕ*. Nazwę zaadaptowano do języka niem. jako *Piltsch*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pilszcz*. Lit.: BorGŚl 124, 297; SNGŚl X 46.

JCh

Pilszec zob. **Pilczyce**

Pilczyce zob. **Pilczyce**

Piłtowo zob. **Piłtowo**

Piltsch zob. **Pilcza**, **Pilszcz**

Piltz zob. **Pilca**

Piluk(i) zob. Piławki

Pilwa (1), os., dawniej wś, olszt., gm. Bartoszyce, 6 km na pń.-zach. od Bartoszc: Millen zu *Pilwo* eyne Prussen 1400 MTB 71; *Pilluo*, Dorf 1411/19, *Pilwo* 1423 Ger 123; *Pilwo* 1437 GZ 42; *Pilwe*, maj. 1789 Goldb I 161; *Pilwen* 1804 Błażenie II 316; *Pilwa*, niem. *Pillwen*, dobra 1887 SG VIII 146; *Pillwen*, wś 1920 MpHAPr I; *Pillwen* 1933 Błażenie II 316; *Pilwen*, *Pilwo* — *Pilwo*, dw. 1946 Ley I 27; *Pilwen* — *Pilwa*, -y, *pilwski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pilwa* — *Pillwen*, os. 1951 Rosp 239; *Pilwa*, -wy 1981 WUN II 733. — O etymologii n. zob. niżej. Lit.: Błażenie II 316. RP

Pilwa (2), wś, suwał., gm. Węgorzewo, 12,5 km na pń.-wsch. od Kętrzyna: *Pilwe* 1437 Kętl 529; *Pylwe* 1533, 1586/87, 1600–01 HAPr V 33; *Pilwen*, wś 1789 Goldb I 161; *Pilwen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Pillwen* 1820 Wald 98; *Pilwen* — *Pilwa* 1879 Kętn 172; *Pilwe* — *Pilwa*, dw. 1946 Ley I 120; *Pilwe* — *Pilwa*, -y, *pilwski* 1949 MPol XXVII nr A-17; *Pilwa* — *Pillwen*, os. 1951 Rosp 239; *Pilwa*, -wy 1981 WUN II 733. — Nazwa *Pilw-e od prus. n. jez., dziś *Pilwa*, por.: *Pilwin*, See 1332 Ger 123, *Pilwe* 1437, *Pilwa* 1882, *Pilwa* 1928, *Pilwa* 1959 Ley II 374. Nazwa jez. zawiera rdzeń **pilw-*, por. objaśnienie n. m. *Pelnik*. Nazwę wsi zmienczono jako *Pilwe*, *Pilwen*; w XIX w. Kętrzyński wprowadził n. pol. *Pilwa* (z regularną końcówką -a zamiast prus. -e). Lit.: Przybytek, Onom XXX 86; Biolik, HE VIII 191; BiałKol 16, przyp. 79, 173–4. RP

Pilwe zob. **Pilwa** (1, 2)

Pilwen zob. **Pilwa** (1, 2)

Pilwo zob. **Pilwa** (1)

Pilz zob. **Pilce**

Pilzen zob. **Boleścín** (1)

Pilzendorf zob. **Grzybowice** (1)

Pilzienko zob. **Pilźnionek**

Pilzionek zob. **Pilźnionek**

Pilzionko zob. **Pilźnionek**

Pilzne zob. **Pilzno**

Pilznianko zob. **Pilźnionek**

Pilznienko zob. **Pilźnionek**

Pilznitz zob. **Pilczyce**

Pilzno, mto, tarn.: *Pilzno* (1105), *Pilzno* (ca 1125)1275 KTn 1, 2; *Pilsne* (1191)XV KMłp I 5; *Pilczno* (1229)XV, *Pilsno* (1288), oppidum *Pilzno* 1354 KTn 22, 71, 120; *Pilzno* (1365) KMłp III 190; circa Ius Ciuitatis *Pylsna* 1372 KMłp I 376; *Pilsno* 1391 ZDK I 182; *Pilszno* 1396 Sand nr 52; *Pilsno* (1417), *Pilzno* (1419) KMłp IV 162, 175;

Pylszno 1432 KMłp IV 276; *Pilsno* (1434) ZDK II 210; *Pilzno* (1448)XVI/XVII ZDM III 246; *Pylszno*, ante oppidum *Pylsno*, *Pilzno* 1470–80 DB I 3, 611, II 142; in civitate *Pylzna* 1487 MPH III 248; *Pylzno*, *Pilzno* 1508 ŻDz XV 464, 467; *Pilsno* 1529 LR 66; *Pilzno*, oppidum 1536 ŻDz XV 538; *Pilzno* 1564 Lukrak I 124; *Pylzno* 1564–65 Lusand 65; *Pilzno* 1581 ŻDz XIV 241; Miasto *Pilzno* 1660–64 Lusand II 194; *Pilzno*, mto 1887 SG VIII 148–51; *Pilzno*, -na, *pilzneński* 1965 UN 55, 34; gw. *pilzno*, -a, *pilznejski*. — Nazwa utworzona za pomocą suf. -no od rdzenia **plz-* oznaczającego coś mokręgo, śliskiego, określająca miejscowość położoną na terenie podmokłym, bagnistym. Miasto leży nad rz. Wisłoką u ujścia do niej Dulczy. Dualizacja toponimu, poświadczona w zapisie *Pilsne* (= *Pilznie?*), w XV-wiecznej kopii wcześniejszego (1191 r.) dokumentu, wskazuje na podział osady na *Pilzno* i *Pilznieko*, zob. **Pilźnionek**. Latynizacja n. w postaci zapisów z wygłosem -a. Lit.: OPilz 45; RospSEMig 289–90; RymNmiast 185; BańMorf 42, 57. IN

Pilźnionek, cz. *Pilzna*, dawniej wś, tarn.: *Pilszienstko* (!) (1358)1523 ZDM I 113; *Pinszonko* (!) 1397 OPilz 45; *Pilznenko* 1446 SHGSd(TCz 1, 210); *Pylsznenko* 1449, *Pilzonko* 1453 SHGSd(Te 1A, 29 i 64); *Pylszyenko* 1476 SHGSd(TCz 2, 425); *Pilzenko* 1486, *Pilsnenko* 1491 SHGSd(Te 1A, 126 i 310); *Parwa Pylznenko* 1504 SHGSd(TCz 3, 120); *Pylznanko* 1508 ŻDz XV 457; *Pylsnyenko* 1529 LR 45; *Pilzionek* 1536 ŻDz XV 540; *Pylznyanek* 1545 Gol nr 1730; *Pilzionek* (*Pilznionek*) 1581 ŻDz XIV 241; *Pilsnionek* v. *Pilsniontek* (!) 1794 Ga Gg2; *Pilznionek* 1886 Bigo 145; *Pilźnionek*, wś 1887 SG VIII 148; *Pilznionek* 1921 Sk XII 31; *Pilźnionek*, -nka 1965 UN 55, 34. — Nazwa od n. m. *Pilzno*, z suf. -ko. Występują liczne formy oboczne: *Pilznienko*, z reduplikowanym n, i *Pilznianko*, ze zmianą 'e > 'a, następnie *Pilzienko* i *Pilzionko*. Wtórnie w XVI w. nastąpiła zmiana rodzaju nijakiego na męski: *Pilz(n)ienko* > *Pilz(n)ionek*. Lit.: OPilz 45; BańMorf 42, 57. IN

Piła (1), dziś **Piła Druga** i **Piła Pierwsza**, dwie wsi, częst., gm. Wręczyca Wielka, 12 i 10 km na pld.-zach. od Kłobucka: *Fabrica ferri ... Sarra* (!pro *Serra*) alias *Piła* 1470–80 DB III 171; in *Minera dicta Piła* 1483 KMłp V 185; in *minera Pyla* 1545 Matr IV/1, nr 7467; *Druga kuźnica Piła* 1564 Lukrak II 7; *Kuźnica Piła* 1581 ŻDz XIV 79; *Kuźnica Pieta* 1629 RPobKr 182; *Kuźnica Piła* 1680 Rej 186;

Piła

Piela 1783 SHGKrMat 224; *Piła* 1787 Spis 353; *Stara Piła* 1789, *Piła* 1790–92 SHGKrMat 224; *Piła* 1827 Tabella II 89; *Piła*, os. młyn. 1887 SG VIII 151; *Piła*, wś 1902 Przew II 64; *Piła* 1952 UW 256; *Piła Druga*, -ły -giej, *Piła Pierwsza*, -ły -szej 1981 WUN II 734. — Początkowo n. określała kuźnicę, por. pierwsze zapisy, później osadę; utworzona od ap. *piła*, łac. *serra*, od XV w. 'narzędzie do przecinania materiałów' SEBor 436, później też 'tartak' SW IV 192. W XVI–XVII w. n. zestawiona *Kuźnica Piła*, z członem pierwszym od ap. *kuźnica* (później nastąpiła jego elipsa), a w XVIII w. z członem odróżniającym od przym. *stary*. Forma *Piela* powstała w wyniku przejścia *i > e* przed spółgłoską *t*. W XX w. nastąpił podział na dwie jednostki osadnicze; człony odróżniające w n. zestawionych od liczebników porządkowych *pierwszy*, *drugi*. Lit.: SHGKr III 392–3; RKrak 125. IN

Piła (2), wś, kal., gm. Chocz, 10,5 km na płn.-wsch. od Pleszewa: *Piła* 1783–84 RejKor 160; *Piła* 1827 Tabella II 89; *Piła* 1887 SG VIII 151; *Piła* 1902 Przew II 64; *Piła* 1952 UW 67; *Piła*, -ły 1981 WUN II 734. — Nazwa od ap. *piła* 'tartak' SW IV 192. ZZ

Piła (3), wś, kiel., gm. Końskie, 4 km na wsch. od Końskich: *Piła* 1783–84 RejKor 150; *Piła* 1791 MpPerSd; *Piła* 1827 Tabella II 89; *Piła* 1887 SG VIII 151; *Piła* 1902 Przew II 64; *Piła* 1921 Sk III 45; *Piła*, -ły, *piłski* 1966 UN 24, 46. Lit.: KopKiel 125. IN

Piła (4), wś, kiel., gm. Sędziszów, 2 km na pld. od Sędziszowa: *Piła* 1839 MpKwat IV 5; *Piła* 1887 SG VIII 151; *Piła* 1921 Sk III 32; *Piła-Chrusty* 1952 UW 113; *Piła*, -ły, *piłski* 1966 UN 21, 51; gw. *piłca*, -y, *piłajski*. — Okresowo n. zestawiona *Piła-Chrusty*, z drugim członem ponowionym z n. pola *Chrusty* we wsi *Piła*, a ta od ap. *chrusty* 'krzewy o kruchych, łamliwych gałęziach'. Lit.: RKrak 125; KopKiel 125. IN

Piła (5), wś notowana do 1967 r., koniń., gm. Władysławów, 10 km na płn.-zach. od Turku: *Piła* 1783–84 RejKor 58; mol. *Piła* 1802 Koz V 154; *Piła* młyn 1827 Tabella II 89; *Piła*, os. 1887 SG VIII 151; *Piła*, wś 1921 Sk II 36; *Piła*, wś 1933 SkBy 1281; *Piła*, wś i os. 1967 SM 845; gw. *piłca*, -uy, *piłski*. — Początkowo n. określała młyn, por. pierwsze zapisy, później osadę, od ap. *piła* 'tartak'. ZZ

Piła (6), mto, pil.: *Piła* 1449, *Pyla* 1451 SHGPn III 665; in oppido regio *Piła* 1451 Matr IV/2

nr 10684; *Snyde Mole* und *Pyla*, *Snyt Molen* und *Piła* 1456 CdB A XXIV 162, 168; *Pyla* 1478 Matr I nr 1483; *Piła* 1510 NKs 78; *Pyela* 1522, *Piela* 1523 SHGPn III 665; *Piela* 1580 ŻDz XII 27; *Piela* 1622–24 PPOzn (Tab 1, 27); *Piła*, niem. *Schneidemuehl*, mto 1887 SG VIII 152–3; *Schneidemühl* — *Piła*, -y, *piłski* 1946 MPol XXIV nr 44; *Piła* 1952 UW 78; *Piła*, -ły 1981 WUN II 734. — Nazwa od ap. *piła* 'tartak'; między wiekiem XVI a XVII notowana też forma *Piela*, z przejściem *i > e* przed *t*. W dokumentach niem. wymieniane są n. pol. *Piła* i n. niem. *Schneidemühl* ze spójnikiem *und*, tak jakby to były dwie osady, choć w rzeczywistości chodziło o jedną osadę o dwóch równoznacznych nazwach, polskiej i niemieckiej. Nazwa niem. jest zapewne kalką n. pol., por. *Schneid* 'ostrze', *schneiden*, średnim. *sūden* 'ciąć, rznąć', i *Miihle*, średnim. *mole* 'młyn'. Lit.: SHGPn III 665–70; PPOzn 228; RospSEMig 290; RymNmiast 185. ZZ

Piła (7), os. nieistniejąca, leżała koło Drawska, pil., gm. Drawsko: *Piła* 1564–65 Luwikp I 180; *Piela* 1592 Koz III 35; *Piela* 1622–24 PPOzn (Tab 1, 39); *Piła* 1789 PPOzn 226. Lit.: PPOzn 226. ZZ

Piła (8), wś, piotr., gm. Aleksandrów, 8 km na pld.-wsch. od Sulejowa: *Piła* 1783–84 RejKor 151; *Piła* 1827 Tabella II 89; *Piła*, młyn 1877 Zin II 44; *Piła*, os. młyn. 1887 SG VIII 151; *Piła*, os. 1902 Przew II 64; *Piła*, folw. 1933 SkBy 1281; *Piła*, -ły, cz. wsi Dąbrowa nad Czarną 1969 UN 28, 20; *Piła*, -ły 1981 WUN II 734; po zmianie: *Piła*, -y, cz. Dąbrowy nad Czarną 2005 DzU nr 264, poz. 2208. IN

Piła (9), dziś *Brzezcie-Piła*, kol., okresowo wś, piotr., gm. Ręczno, 11 km na pld.-zach. od Sulejowa: *Piła Lubińska* 1783–84 RejKor 189; *Piła* 1827 Tabella II 89; *Piła*, os. 1887 SG VIII 151; *Brzezcie-Piła*, kol. 1921 Sk II 76; *Brzezcie-Piła*, wś, kol. i os. 1967 SM 108; *Brzezcie-Piła*, -zia-ły, *brzeski*, wś 1974 UN 46, 31; *Brzezcie-Piła*, -zia-ły 1980 WUN I 158. — Dawniej n. n. zestawiona *Piła Lubińska*, drugi człón od n. pobliskiej wsi *Lubiń (7)*, w formie przymiotnika. Wtórnie n. *Piła*; od XX w. n. zestawiona *Brzezcie-Piła*, z członem pierwszym od n. wsi *Brzezcie* (12). EB

Piła (10), os. notowana do 1967 r., dawniej wś, pozn., gm. Wronki, 2,5 km na pld.-wsch. od Wronek: *Piła*, niem. *Schneidemuehle*, os. 1887 SG VIII 153; *Piła*, wś 1902 MycPn 97; *Piła*, niem. *Piła*, wś, obszar dw. 1921 Sk X 57, 59, 151; *Piła* 1967 SM 845. ZZ

Piła (11), wś, sier., gm. Zadzim, 14 km na płn.-zach. od Szadku: *Piła*, kol. 1877 Zin II 44; *Piła*, kol. 1887 SG VIII 151; *Piła*, kol. 1902 Przew II 64; *Piła*, kol. 1921 Sk II 104; *Piła*, kol. 1967 SM 844; *Piła*, -ły, *piłski* 1973 UN 47, 35. EB

Piła zob. Grzybowski Młyn, Piła Gnoińska, Piła Kościelecka, Piła Ruszczyńska, Piła Ujejska, Piła-Młyn, Stobnica (1)

Piła Bołęcka zob. Piła Kościelecka

Piła Druga zob. Piła (1)

Piła Gnoińska, przys., dawniej wś, kiel., gm. Gnojno, 7 km na wsch. od Chmielnika: *Piła-gnoińska* 1783–84 RejKor 251; *Piła* 1827 Tabella II 89; *Piła*, folw. 1881 SG II 641; *Piła*, wś 1902 Przew II 64; *Piła Gnoińska*, wś 1921 Sk III 130; *Piła Gnoińska*, wś 1933 SkBy 1282; *Piła Gnoińska*, -ły -kiej, cz. wsi Gnojno 1966 UN 19, 22; *Piła Gnoińska*, -ły -kiej 1981 WUN II 734. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od ap. *piła*, człon drugi od n. wsi *Gnojno*, w formie przymiotnikowej. Lit.: KopKiel 125. IN

Piła Kościelecka, wś, kat., gm. Trzebinia, 4 km na wsch. od Chrzanowa: *Piła bołęcka* 1783–84 RejKor 298; *Piła* 1787 Spis 363; *Piła Kościelecka* 1789, *Piła* 1790–91 SHGKrMat 224; *Piła Kościelecka* 1866 Bigo 145; *Piła Kościelecka* 1887 SG VIII 151; *Piła Kościelecka* 1921 Sk XII 9; *Piła Kościelecka*, -ły -kiej, *piłski* 1964 UN 4, 36; gw. *piłya* kościelecko, -y -i, *piłyski*//*piłski*. — Początkowo n. zestawiona *Piła Bołęcka*, później *Piła Kościelecka*; człony drugie od n. pobliskich wsi *Bołęcin*, *Kościelec*. W XVIII w. notowana także n. bez członu odróżniającego: *Piła* oraz *Piela* (z przejściem *i* > *e* przed *l*). Lit.: RKrak 125. IN

Piła Pierwsza zob. Piła (1)

Piła Ruszczyńska, wś, piotr., gm. Kamieński, 5 km na zach. od Kamieńska: *Piła* 1827 Tabella II 89; *Piła* 1877 Zin II 4; *Piła Ruszczyńska* 1887 SG VIII 151; *Piła Ruszczyńska* 1921 Sk II 72; *Piła Ruszczyńska*, -ły -kiej, *ruszczyński* 1974 UN 46, 17; gw. *piłya*, -uy, *piłski*. — Nazwa zestawiona; człon odróżniający od n. pobliskiej wsi *Ruszczyń*. EB

Piła Ujejska, cz. Dąbrowy Górniczej, dawniej wś, kat.: Ujejsce, wś ... i młyn z tartakiem 1783 SHGKrMat 313; *Piła* 1877 Zin II 44; *Piła Ujejska*, wś 1887 SG VIII 151; *Piła Ujejska*, os. 1902 Przew II 64; *Piła Ujejska*, kol. 1921 Sk III 10; *Piła Ujejska*, kol. 1933 SkBy 1282; *Piła Ujejska*, -ły -kiej 1981 WUN II 734. — Dawniej *Piła*, n. młyna i tartaku we wsi Ujejsce, później n. zestawiona; człon od-

różniający od n. *Ujejsce* (dziś dz. Dąbrowy Górniczej), w formie przymiotnikowej. IN

Piła-Chrusty zob. Piła (4)

Piła-Młyn, cz. mta Skoki, dawniej wś, pozn.: Sołectwa w Ostrówku i *Kasztalanach* 1640 Koz IV 339; *Kasztellanska wies* 1674 MKI(ASK 74, 206); mł. *Kasztelan a. Piła* 1726–28 Koz II 285; *Piła*, młyn, Wics *Kasztelan* 1789 MKI(Tab 34, 480 i 487); *Piła*, młyn, *Kasztelany* 1846 KsP 532; *Kasztelany*, leśn. 1882 SG III 904; *Piłski Młyn*, *Piła* al. *Piłski Młyn*, niem. *Schneidemuehle*, młyn 1887 SG VIII 144, 153–4; *Piła*, wś i *Piła Młyn*, niem. *Papiermühle*, os. mł. 1921 Sk X 57, 151; *Kasztelany* 1932 Pal 16; *Piła-Młyn*, os. mł. 1933 SkBy 1282; *Piła-Młyn*, os. 1967 SM 845; *Piła-Młyn*, -ły-na 1981 WUN II 734. — Dawna n. *Kasztelany* od n. os. *Kasztelan* (: *kasztelan* 'zarządca grodu') RymSEN I 385, w l. mnogiej, też w l. poj. *Kasztelan* i jako n. zestawiona *Kasztelańska Wiesz* i przym. *kasztelański* i ap. *wieś*. Od XVIII w. oboczna n. *Piła*. Ostatecznie utrwaliło się zestawienie *Piła-Młyn*. Nazwa niem. *Papiermühle* wprowadzona w okresie zaboru pruskiego. ZZ

Piłaki, dziś *Piłaki Mate* i *Piłaki Wielkie*, dwie wsi, suwal., gm. Budry i Pozezdrze, 13 km na płn.-wsch. i 14 km na wsch. od Węgorzewa: *Pilacken*, *Gross Pilacken*, *Gross Pilak* 1549 BiałKol 187; *Gr. Pillacken* 1549, *Kl. Pillacken* 1553 KętL 532–3; auf der *Klein Pilackenn*, *Klein Pillacken* 1553, *Pilagken* 1565 BiałKol 188, 182; *Groß Pillacken*, *Klein Pillacken* 1785 Goldb III 154; *Gr.*, *Kl. Pillacken* 1796–1802 MpSchröt XII; *Piłaki*, *Piłaki M.* 1882 KętL 532, 533; *Piłaki Mate*, niem. *Pillacken Klein*, *Piłaki Wielkie*, niem. *Pillacken Gross* 1887 SG VIII 155; *Piłaki Mate* — *Lindenwiese* 1923, *Klein Pillacken*, *Piłaki Wielkie* — *Steinwalde* 1923, *Gross Pillacken* 1941 Choj 120, 121; *Lindenwiese* — *Piłaki Mate*, -ak *Matycki*, *malopilacki*, *Steinwalde* — *Piłaki Wielkie*, -ak -ichi, *wielkopilacki* 1947 MPol XXV nr 111; *Piłaki Mate*, -lak -lychi, *Piłaki Wielkie*, -lak -kichi 1981 WUN II 734.

— Nazwa niem. *Pillacken*, z członami odróżniającymi *Gross*, *Klein*, pol. *Wielkie*, *Mate*, jest adaptacją prus. n. jez. (lub rz.) *Pil-aka, por. *Pilacke* 1549 BiałKol 187, *Pilaka* 1882 KętL 532; ta od **pil-*, por. lit. *pilti* 'sypać, lać', tot. *pilt* (*piłstu*, *piłu*) 'kapać, ciec, sączyć', *pilė* 'kropla' Fr 592, lit. n. w. *Pilupis*, *Pilupys* + może bałt. *aka < *ake < łac. *aqua* 'woda' (por. prus. n. *Jodis-akka*, *Akicz*

Piłaki Małe

Schmid, Indogermanische Forschungen 70, 322–5). W 1923 r. urzędowe niem. zmiany nazw na *Lindenwiese* i *Steinwalde*. Nazwa *Piłaki*, w l. mnogiej, powstała na drodze derywacji paradygmatycznej od n. w. *Piłaka*. Lit.: Biolik 172–3; Biał-Przem 37, 47–8; BiałKol 181–2, 186–8, 192–3; PrzybBalt 213. RP

Piłaki Małe zob. Piałki

Piałki Wielkie zob. Piałki

Piałka (1), wś, rad., gm. Iłża, 3 km na wsch. od Iłży: *Piałka*, kol. 1967 SM 845; *Piałka*, -ki 1981 WUN II 734. — Nazwa wieloznaczna; może od n. os. *Pilatek*, w formie dopełniacza, albo od n. os. *Pilat* RymSEN II 239 (: *piłat* przen. 'człowiek sądująca sprawę tak, jak dla niego samego wygodnie' SW IV 193), z suf. -ka. Może jednak od ap. *piła* 'tartak' SW IV 192, z suf. -atka; por. też ap. *piłat* 'tracz' (na Mazowszu) SGPKar IV 105. Lit.: KopRad 368. IN

Piałka (2), wś, tarnob., gm. Godziszów, 11,5 km na płn.-wsch. od Janowa Lubelskiego: *Piałka* 1870 Cat 28; *Piałka* 1877 Zin II 44; *Piałka* 1887 SG VIII 155; *Piałka*, wś 1921 Sk IV 36; *Piałka*, -ki, *piłacki* 1971 UN 110, 18. IN

Piałtowo zob. Lubostroń

Piałtowszczyzna, kol., dawniej wś, biał., gm. Gródek, 26,5 km na płn.-wsch. od Zabłudowa: *Piałtowszczyzna* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6006, 1–10); *Piałtowszczyzna*, wś 1887 SG VIII 155; *Piałtowszczyzna*, folw. 1921 Sk V 13; *Piałtowszczyzna*, folw. 1933 SkBy 1282; *Piałtowszczyzna*, os. 1967 SM 845; *Piałtowszczyzna*, -ny 1981 WUN II 734. — Dawniej może n. *Pilatowszczyzna*, od n. os. *Pilat* (: niem. n. os. *Pilath*, ta od *Bilihart*) lub od n. os. *Pilat* (por. *Pilatka* (1)) RymSEN II 238, 239, por. też brus. n. os. *Pilat* BiryłaBA II 323, z suf. -owszczyzna. Lit.: Kond 156–7. EB

Piałty, dziś *Czaplice-Piałty*, cz. wsi Czaplice Wielkie, dawniej wś, ostroł., gm. Chorzele: *Czaplice Parva* (1449)1456 SHGMz(MK 4, 139–139v); *Czaplice Pylaty* 1567 ŻDz XVI 343; *Czaplice piłaty* 1827 Tabella I 80; *Czaplice Piałty* 1839 MpKwat IV 1; *Czaplice Piałty* 1880 SG I 733; *Czaplice-Piałty*, kol. 1967 SM 179; *Piałty*, -tów, cz. wsi 1972 UN 140, 28; *Piałty*, -tów, cz. wsi 1981 WUN II 735; *Piałty*, po zmianie *Czaplice-Piałty*, -ic-ów 2002 DzU nr 8, poz. 79. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy zob. *Czaplice Wielkie*, człon drugi od łac. *parvus* 'mały', później od n. os. *Pilat* RymSEN II 239, w l. mnogiej. UB

Piława (1), os. notowana do 1967 r., dziś zapewne cz. Ornety, dawniej wś, olszt., gm. Orneta: *Pillau* bei Wormdit (1426) MWrm II 74, przyp.; *Pillaw* 1519, *Pillau* 1522 Ger 122; *Pillau* 1789 Goldb I 174; *Pillau*, przedmieście 1820 Wald 148; *Pillau* — *Pitawa* 1879 KętN 220; *Pitawa*, niem. *Pillau*, wś 1887 SG VIII 156; *Pillau*, wś 1920 MpHAPr I; *Pillau* — *Pitowo*, wyb. 1946 Ley I 14; *Pillau* — *Pitawa*, -y, *piławski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pitawa* — *Pillau*, os. 1951 Rosp 239; *Pitawa* 1967 SM 845. — Nazwa prus. *Pil-aw-s, od rdzenia **pil-*, por. lit. *piłis*, łot. *pīls* 'zamek', z suf. -aw-. Nazwa niem. *Pillau* i pol. *Pitowo*, *Pitawa* są adaptacjami fonetyczno-słowotwórczymi n. pruskiej. Lit.: Braniewo. Z dziejów miasta i powiatu, 1973, 67, 117, 150, 264; Ger 122; PrzybBalt 213. RP

Piława (2), dziś *Piława Górna*, mto, i *Piława Dolna*, wś, wałb., gm. Dzierżoniów, 5 km na pld.-wsch. od Dzierżoniowa: *Pilauam Superius* 1219, *Pilauam Superius* (1219)1435 KŚI II 233; *Pilauam* 1230 SUR I 138, 233; *Pilauia* 1230 Reg nr 351; de *Pylaw* 1273–76 GHenr II 267; in *Pilauia* 1288 SUR V 288; *Pilanie* (!) ok. 1300 CdSil XIV 86; *Pilavia* 1312 Reg nr 3292; *Nedir Pylaw* (1370), *Mittel Pylow* (1371) K 477; *Pylow* 1385, *Nedern Pylow* 1386, *Peylow* 1391, *Peylaw* 1394 LandBSch II nr 132, 162, 975, 1168; *Mittel Peilau*, *Pilavia Media*, *Oberpeilensem* 1666/67 J I 730; *Ober Peilau*, *Nieder Peilau* 1743 SNGŚI X 47; *Mittel Peilau* 1761 CdSil XXXIII 102; *Peilau* + *Ober Peilau*, *Gnadenfrey*, *Peilau*, *Nieder Peilau*, *Nieder Peilauer Schlüssel*, *Mittel Peilau* 1785 Z V 176; *Ober Peilau* 1791 CdSil XXXIII 97; *Nieder Peilau*, *Mittel Peilau*, *Ober Peilau*, *Oberstes Peilau*, *Gnadenfrey* 1845 K 477, 478; *Peilau* 1900 Myc 76; *Ober Peilau* 1908 CdSil XXIV 64; *Gnadenfrei* 1941 Wrzosek 18; *Peilau* — *Pitawa*, -y, *piławski*, *Gnadenfrei* — *Pitawa Górna*, -y, *piławski* 1946 MPol XXV nr 142; *Pitawa Dolna*, *Pitawa Górna* 1952 UW 226; *Pitawa Górna*, mto 1962 DzU nr 41, poz. 188; *Pitawa Dolna*, *Pitawa Górna*, -wy -nej 1981 WUN II 735. — Nazwa od n. rz. *Pitawa*, por.: in flumine *Pilaua* 1334, in fluvio *Pylaw* 1343 Onom XVII 97. Hydronim od rdzenia **pel-/*pol-/*pil-/*pł-* 'płynąć', częstego w n. wodnych, z suf. -awa, więcej zob. *Pilica* (1). *Pilavia* to forma zlatynizowana. Nazwę zmieniono jako *Peilau*. Członny odróżniające od niem. *nieder* 'dolny', *ober* 'górnny', *mittel* 'środkowy'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pitawa Górna* i *Pitawa Dolna*. Lit.: SNGŚI

X 47–8; SGTS XXI 138–58; Domański, Onom XVII 96–8; RospSEMiG 290; RymNmiast 185; Babik 224–5. JCh

Piława (3), wś, wroc., gm. Kąty Wrocławskie, 6 km na pld.-zach. od Kątów Wrocławskich: *Pilavia*, *Pilauie* ca 1189 KŚI I 152, 155; *Pilauia* 1203 KŚI II 310; *Pylav* 1239 SUr II 108; *Pilavie* (1261)XVII SUr III 232; *Pylavia* 1302, *Pilavia* 1331 Reg nr 2709, 5054; *Pylauia* 1353 LandB nr 395; *Peylaw* 1666/67 J I 436; *Beylau* 1743 SNGŚI X 47; *Beylau* 1795 Z XII 61; *Beilau* 1845 K 25; *Beilau* 1900 Myc 57; *Beilau*, *Piława* 1941 Wrzosek 9; *Beilau* — *Piława*, -y, *piławski* 1947 MPol XXV nr 124; *Piława*, -wy 1981 WUN II 735. — Nazwa ponowiona z n. rz., por. *Piława* (2), zniemczona jako *Beylau*, *Beilau*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piława*. Lit.: SNGŚI X 47; Domański, Onom XVII 98. JCh

Piława zob. **Pile**

Piława Dolna zob. **Piława** (2)

Piława Górna zob. **Piława** (2)

Piławka zob. **Piłów**

Piławki, os., dawniej wś, olszt., gm. Miłomłyn, 6 km na ptn.-zach. od Ostródy: *Pelukin* 1341 Ger 1341 Ger 123; *Pillaugken* 1548, *Pillaucken* pocz. XVII Hart 443; *Pillauken* 1789 Goldb I 161; *Pillauken* 1796–1802 MpSchrot XVI; *Pillaucken*, Chat. Krug 1820 Wald 207; *Pillauken* — *Piluk* 1879 KetN 204; *Pillaucken*, ob. *Piluk* 1887 SG VIII 143; *Piluki* — *Pillauken* 1941 Choj 120; *Pillauken* — *Pituk* 1946 Ley I 78; *Pillauken* — *Piławki*, -wek, *piławecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pilauken* — *Piławki*, wś 1951 Rosp 239; *Piławki*, -wek 1981 WUN II 735. — Nazwa wsi od prus. n. strumyka *Pil-ūk-a, pol. *Pituka*, por. *Pyluken* 1335, *Pelukin* 1341 Ley II 248, z suf. -ūk-, od **pil-*; etymologia — por. *Pilaki*, też lit. n. w. *Pylà*, *Pyl-upalis* (: *pylà* 'tama, grobla; głębina przed groblą, jazem'). Nazwa zniemczona jako *Pillaugken*, *Pillaucken*, n. spolonizowane *Piluk*, *Piluki*, *Pituk* bliższe n. prus.; po 1945 r. ustalono n. *Piławki* (na wzór nazw z prus. *laucks*, niem. -*lauken*, pol. -*ławki*). Lit.: Ger 123; Biolik, PMT X 106; PrzybBalt 213. RP

Piłąg, leśn., dawniej wś?, olszt., gm. Morağ, 4,5 km na pld.-wsch. od Morağa: *Fuling* 1402–08, *Ffuling* 1448, *Fuhms* (!) 1445–49, *Fuling* 1426–51, *Feulnick* 1540, *Feulingk* 1572, 1578, *Feuling* 1600, *Feulingk* 1607, *Feilingk* 1647, *Pfeiling* 1699 GermerSied 295; *Pfeiling*, folw. 1789 Goldb I 160; *Pfeilings* 1920 MpHAPr I; *Pfeilings* — *Piłąg*, dw.,

leśn. 1946 Ley I 49; *Pfeilings* — *Piłąg*, -łąga, *piłąski* 1947 MPol XXV nr 124; *Piłąg* — *Pfeiling*, os. 1951 Rosp 239; *Piłąg*, -ga 1981 WUN II 735. — Nazwa niem., może *Pfullingen* (por. n. mta w Wirtembergii, od stwniem. *phul* 'bagnó, moczczar'), z suf. -ing, spolonizowana jako *Piłąg*. Lit.: GermerSied 295; Sturmfels, Bischof, Unsere Ortsnamen, 1961, 193. RP

Piłka (1), wś, gorz., gm. Międzychód, 8 km na pld.-zach. od Międzychodu: molendinum Dzierżasny, *Pieta* 1592, od *piety* Krobielewski do Mierynia 1615 Koz III 34, 35; *Piłskie Ołędry* [bez daty] Rusiński 138; *Holendry Piłskie* 1791 MpPerPn; *Piłka* M. 1802–03 MpGillyPr; *Piłskie Holendry*, niem. *Scheidmuehle Hauland*, os. wiejska 1887 SG VIII 144; *Piłskie ołędry*, *Schneidemühl Hld.*, wś 1902 MycPn 130; *Schneidemühl Hauland* — *Piłka*, -ki, *pilecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piłka*, -ki 1981 WUN II 735. — Nazwa od ap. *piła* 'tartak' SW IV 192, z przejściem *i > e* przed *ł*. W XVIII w. na tym terenie leżała wieś *Piłskie (H)olędry*; dzisiejsza n. *Piłka* jest kontynuacją tej wsi i wzięła n. od n. młyna, zob. SG VIII 156, MycPn 130. Nazwa niem. *Schneidemühl Hauland* wprowadzona urzędowo przez administrację pruską. Forma *Piłka* być może dla odróżnienia od innych n. młynów o tej n. lub od ap. *piła*. Lit.: SHGPn III 665. ZZ

Piłka (2), wś, pil., gm. Drawsko, 10 km na pld.-wsch. od Krzyża Wielkopolskiego: *Pieta* 1592, Buczek seu *Pieta* ... molendina Blekot, *Pieta* 1652 (identyfikacja niepewna), *Pieta* ... Kwiecey 1654 Koz III 35; *Piłka*, niem. *Schneidemuehlchen*, wś 1887 SG VIII 156; *Piłka*, niem. *Schneidemühlchen*, wś 1902 MycPn 213; *Piłka*, niem. *Schneidemühlchen* 1921 Sk X 11, 151; *Piłka* 1933 SkBy 1282; *Piłka*, -ki, *pilecki* 1967 UN 76, 16. ZZ

Piłkowskie zob. **Dziaduszyn**

Piłowo zob. **Piława** (1)

Piłuk zob. **Piławki**

Pimperzyno zob. **Paparzyn**

Pin zob. **Pień** (1)

Pinczukowo zob. **Pieńczykowo**

Pinczyn, wś, gdań., gm. Zblewo, 12 km na zach. od Starogardu Gdańskiego: ville *Pintschin* 1347 PrUr IV 196; *Pintzin* ok. 1400 Lor X 154; *Pyntczin* (1437/38) GZ 118; *Pynczino* 1534 Inw-włoc 120; *Pinczino* 1545 Matr IV/3, nr 22151; *Pinszina* 1570 ŻDz XXIII 134; *Pinczyno* 1583, *Pinczino* 1597 Font I–III 48, 403; *Pinczyno* 1624 LuPrus

Pinczyno

205; *Pińczyno*, w *Pinczynie* 1664 Font XXXII 263, 266; *Pinczyn* 1682 Font V 59; *Pinczyno* 1749 Font XVI–XIX 157; *Pynschin* 1796–1802 MpSchröt IX; *Gr. Pinschin* — *Pinczyn* 1879 KętN 35; *Pinczyn*, niem. *Gross Pinschin* 1887 SG VIII 164; *Pinczyn*, niem. *Pinschin* 1921 Sk XI 45, 84; *Pinczyn* (*Gr. Pinschin*) 1925 Krzep 90; *Pinczyn* 1952 UW 194; *Pinczyn*, -na 1981 WUN II 735; gw. *pjinc̄in*, -a, *pjinc̄iński*. — Dawniej n. *Pieńczyno*, od n. os. *Pieniek*, *Pieńk* SSNO IV 239 (: *pień* 'część drzewa; ród' Sstp VI 99), z suf. -ino, wtórnie -in. Forma *Pinczyn* to wynik niem. wahanía e : i. Liczne zapisy n. zmienzone. Efemeryczny człon odróżniający *Gross* dyferencyjny wobec n. przysiółka *Kl. Pynschin* 1796–1802 MpSchröt IX, *Pinczynek*, niem. *Kl. Pinschin* al. *Kłotnik* 1879 KętN 35, *Kłotnik* 1967 SM 480. Lit.: Górniewicz, PMF VII 55; Łuszczynska, PMT V 67–8; KrejaKoc 101. WK

Pinczyno zob. **Pinczyn**

Pindal, wś, warsz., gm. Kampinos, 10 km na płn.-wsch. od Sochaczewa: *Pindal* 1921 Sk I 182; *Pindal* 1952 UW 38; *Pindal Łazowski* 1967 SM 845; *Pindal*, -lu 1981 WUN II 735. — Nazwa od nazw. *Pindal*, *Pindel* Snazw VII 358, przejściowo z członem odróżniającym w formie przymiotnika od n. leżącej w pobliżu wsi *Łazy* (28). UW

Pinek zob. **Pinka**

Piniewo, os., dawniej wś, elbl., gm. Pastłek, 12 km na pld. od Pastłka: *Pynouwe* 1285 Ger 123; *Pynnów* 1342, z nadpisu na dok.: privilegium von *Pynnav* (1342)1393 PrUr III 316; *Pynnów* 1374, *Pynnaw* 1427, *Pinnaw* 1435, *Pynnaw* 1448 GermerSied 296; *Pynnaw* 1523 SHGWrm (Regesta I, 26531); *Bynnaw* 1531, *Bynnaw* 1543 GermerSied 296–7; *Pinnaw* 1543, *Pinnaw* 1578–79 HAPr V 58; *Pinnaw* 1652 GermerSied 297; *Pinnau*, wś 1789 Goldb I 161; *Pinnau* 1796–1802 MpSchröt X; *Pinnau*, folw. 1820 Wald 177; *Pinnau* 1887 SG VIII 167; *Pinnau* — *Pniewo* 1946 Ley I 84; *Pinnau* — *Piniewo*, -a, *piniewski* 1950 MPol nr A-52, poz. 588; *Piniewo*, -wa 1981 WUN II 735. — Nazwa prus. *Pin-aw-s, według Ger 123 z suf. -aw-, od prus. n. os. *Pinno*, por. *Pynnego* TAP 77, lit. n. os. *Pimus*, *Pināitis*, *Pinas* (: *pinti* 'oszukiwać, podstępnie działać, mieszać, intrygować', *pinas* 'swawolnik, psotnik, figlarz, lekoduch') Zinkevičius 182, Lpvž II 458–9, lit. n. m. *Piniavà* PētVV 305. W substytucji niem. regularne nadanie p : b, -aw : -ow : -au. Nazwa *Piniewo* nadana po 1945 r.; Leyding przytacza

postać *Pniewo* (adideacja do *pień*, *pnia*). Lit.: Ger 123; GermerSied 296–7; PrzybBalt 213. RP

Pinino (1), wś, włoc., gm. Aleksandrów Kujawski, 8 km na pld.-zach. od Aleksandrowa Kujawskiego: *Pinino* 1877 Zin II 44; *Pinino* 1887 SG VIII 166; *Pinino* 1902 Przew II 64; *Pinino*, wś 1933 SkBy 1282; *Pinino*, -na, cz. wsi Poczalkowo 1971 UN 172, 19; *Pinino*, -na 1981 WUN II 735. — Dawniej zapewne n. *Pienino*, od n. os. *Piana* (: *piana*, *pianka*) RymSEN II 228, ze zmianą -eN- > -iN- i suf. -ino. AG

Pinino (2), wś, włoc., gm. Rogowo, 11 km na pld.-zach. od Rypina: *Penino* 1379 CdP II 763; *Pynyno* 1502 AC III/1, nr 206; *Pinino* 1564 ŻDz XII 293; *Pinino* 1783–84 RejKor 616; *Pinino* 1784 MpPerP; *Pinino* 1789 Borucki 47; *Pinnino* 1802–03 MpGillyPr; *Pinino* 1827 Tabella II 90; *Pinino* 1839 MpKwat II 2; *Pinino* 1877 Zin II 44; *Pinino* 1887 SG VIII 166–7; *Pinino* 1902 Przew II 64; *Pinino* 1921 Sk I 162; *Pinino*, -na, *pinieński* 1971 UN 183, 18. — Dawniej n. *Pienino*, od n. os. *Piana*, ze zmianą -eN- > -iN- i suf. -ino. W XIX w. wystąpił pojedynczy zapis *Pinnino*, z podwojoną spółgłoską n. Lit.: Biliński 133; Nieckula, -ov-296. IN

Pinka, wś, pozn., gm. Dolsk, 7,5 km na pld.-wsch. od Śremu: apud villam sive locum, qui *Pinka* dicitur 1478 DO XIV 674; *Pinek* al. *Pinka*, niem. *Pinko*, folw. 1887 SG VIII 165; *Pinka*, folw. 1902 MycPn 144; *Pinka*, folw. 1933 SkBy 1282; *Pinka*, os. 1967 SM 845; *Pinka*, -ki 1981 WUN II 735. — Nazwa od n. ter. *Pinka*, *Pinki*, por.: cum virgulto al. Chrościna dicto *Piriki*, zarośla na Lubiniu Kośc. 1777 oraz *Pinki*, staw na Benicach 1683, miejsce na Brzeźnicy, struga pod Bricganowem wrzesińskim, *Pinki*, las na Żabinie Kośc. 1777 Koz III 35–6. Kozierowski trafnie łączy te nazwy z ap. gw. *pinek* 'pień, pierś, na którym się rąbie drzewa' SGPRei(kartoteka). ZZ

Pinki zob. **Pieńki** (2a, 2b)

Pinki Karlińskie zob. **Pieńki Karlińskie**

Pinko zob. **Pinka**

Pinkot(en) zob. **Płachoty**

Pinkotschine zob. **Piękocin**

Pinna zob. **Pniewy** (2)

Pinnau zob. **Piniewo**

Pinne zob. **Pniewy** (2)

Pinne Dorf zob. **Pniewy** (2)

Pinne Schloss zob. **Pniewy** (2)

Pinnino zob. **Pinino** (2)

Pinnow zob. Pniewo (6, 9), Pniów (1, 4)

Pinnowen zob. Pniewo (6)

Pinschin zob. Pinczyn

Pinsk zob. Pińsko

Pinterow zob. Wiewiórowo

Pintzin zob. Pinczyn

Pinxen zob. Pększyn

Pińczata, wś, wloc., gm. Włocławek, 6 km na pld. od Włocławka: *Pinczasta* 1867 KolbKu 305; *Pińczata* 1877 Zin II 44; *Pińczata* 1887 SG VIII 159; *Pińczata* 1902 Przew II 64; *Pińczata*, -ty, *pińczacki* 1972 UN 191, 33. — Nazwa być może od ap. *pieniek* (: *pień*), określała miejsce, w którym znajdowało się wiele pni, z suf. *-asta*, potem *-ata*. Wieś leży w lasach sosnowych nad Wisłą. AG

Pińczów, mto, kiel.: *Pandziczow* 1400 Krak nr 10093; *Pandziczow* 1405, *Pyandzyczow* 1424 Sand nr 368, 1031; *Pyądziczow* 1434 Hel II nr 2519; *Pyandzyczow* (1443)XV ZDK II 410; *Pyandziczow* 1446 ZDM III 190; oppidum *Pyadzyczow*, *Pyadziczow* 1470–80 DB I 139, 460; oppido *Pyadziczow* 1494 Matr II nr 329; *Pyendzyczow* 1504 Matr III nr 1698; *Pyenyczow* 1523 SHGSd(AOV 6560, 251); *Pinczow* 1529 LR 52; *Pynczow* 1579 ŻDz XIV 237; *Pinczow* miasto 1783–84 RejKor 255; *Pinczow* 1787 Spis 404; *Pienczow* 1789 Lusand II 7; *Pinczow* 1827 Tabella II 89; *Pińczów* 1877 Zin II 44; *Pińczów*, mto 1887 SG VIII 159–64; *Pińczów* 1921 Sk III 99; *Pińczów*, -czowa, *pińczowski* 1969 UN 29, 5. — Dawniej n. *Piędziców*, od n. os. *Piędzic (: *Piędz, por. stp. ap. *piędź*, *piądz* 'miara długości wyznaczana rozwarciem dłoni od końca kciuka do końca środkowego palca, równa około 20 cm' Sstp VI 125, por. *piędź* ziemi), z suf. *-ów*, por. też stp. n. os. *Pędzich*, *Pędzik*//*Piędzik* SSNO IV 219. Nazwa mogła też nawiązywać (XVI w.) do n. mta *Pińczów* na Polesiu. Dzisiejsza postać n. jest wynikiem uproszczenia fonetycznego: *Piędziców* > *Piędźców* > *Pięćców*, a w związku z wymową samogłoski nosowej *ę* jak *en* — *Pieńców*, następnie *Pińców*, ze zmianą *-eŃ-* > *-iŃ-* i z przejściem *c* w *cz* (hiperpoprawnym wobec mazurzenia) w *Pińców*. Nie bez znaczenia było także zerwanie więzi z niejasną z czasem podstawą nazwy. Lit.: KSand 153; KopKiel 196; Nieckula, -ov- 155; Chmielowiec, Nitsch, JPol VIII 81–3; RospSEMiG 290; RymNmiast 185. IN

Pińczyce, wś, częst., gm. Koziegłowy, 7,5 km na pln. od Siewierza: von *Penczicz* 1415 Kkk II

402; *Piencyce* 1443 ŻDz XV 452; *Pyenczicze* 1470–80 DB II 192; *Pyenyczycze* 1529 LR 122; [*Pieńczyce*] XVI AtKr 272; *Pinczyce* 1783–84 RejKor 338; *Pinczyce* 1787 Spis 367; *Pińczyce* 1787 SHGKrMat 225; *Pinczyce* 1827 Tabella II 89; *Pińczyce* 1877 Zin II 44; *Pińczyce* 1887 SG VIII 164; *Pińczyce* 1921 Sk III 8; *Pińczyce*, -czyc 1981 WUN II 735. — Dawniej n. *Pieńczyce*, od n. os. *Pieniek* SSNO IV 239 (: *pień* 'część drzewa; ród' Sstp VI 99), z suf. *-ice*. Forma *Pińczyce* powstała w wyniku przejścia *-eŃ-* > *-iŃ-*. Lit.: RSiew 18; RospSEMiG 22; BańMorf 119. IN

Pińczyno zob. Pinczyn

Pińsko, wś, bydż., gm. Szubin, 5 km na ptn.-zach. od Szubina: *Pinzko* 1213 KW I 76; *Pincko*, *Pinzco* 1243 KW VI 10, 11; *Pinsko* (1371)XVIII KW III 368; *Pinsk* 1435 SHGKI(PG 1, 93); *Pynsko* 1465 SHGKI(PyG 1, 58); *Pynsko* 1511–23 ŁLB I 132; *Pynsko* 1577 ŻDz XII 190; *Pinsko* 1618–20 PKal 259; *Pinsko* 1674 MKI(ASK 74, 235); *Pinsk* 1846 KsP 517; *Pińsk* 1887 SG VIII 183; *Pińsko*, niem. *Pinsk* 1921 Sk X 93, 151; *Pińsko* 1952 UW 56; *Pińsko*, -ka, *piński* 1971 UN 185, 33; gw. *pijsko*, -ska, *pijski*. — Nazwa od ap. *pień*, z suf. *-sko*, co wydaje się potwierdzać wielki kompleks leśny wokół miejscowości. Innej hipotezie podanej przez Rosponda, łączącej n. z rdzeniem **pēn-* (por. *pienić się*, *piana*), przeczy ukształtowanie terenu, na którym brak rzeki o wartkim biegu. Lit.: Maleczyński, KHist XL 193; Rospond, -tsk- 207. ZZ

Piodunino zob. Pierdunino

Piołunka, wś, kiel., gm. Sędziszów, 6 km na wsch. od Sędziszowa: *Wola Pyolunowa* 1398, *Polynowa Wola* 1399 Krak nr 7002, 8013; *Pyolunowawolya* 1439 Hel II nr 2788; *Polynowa Wola* 1490 ŻDz XV 438; *Polianka* (!) 1497 Ku 521; *Pyelunowa Wolya* 1501 SHGSd(TerrCrac 6–7); *Polinka* (!) 1518 Matr IV/1, nr 2797; *Pyolunka* 1529 LR 240; *Piołynowa Wolia* 1564 Lukrak II 79; *Polinka* (!) 1581 ŻDz XIV 85; [*Piolinka*] XVI AtKr 273; *Piołyńska* 1629 RPobKr 128; *Piołyńska* 1680 Rej 127; *Piołonka* 1765 Żyd 415; *Pięłyńska* 1782–83 SHGKrMat 225; *Pięłyńska* 1787 Spis 338; *Piołonka* 1789, *Poluniec* (!), *Pielinki* (!), *Piołunka* 1790 SHG-KrMat 225; *Pielonka* 1827 Tabella II 87; *Piołunka* 1839 MpKwat IV 3; *Piołunka* 1887 SG VIII 183; *Piołunka* 1921 Sk III 32; *Piołunka*, -ki, *piołuński* 1966 UN 21, 15; gw. *piołunja*//*piołyńka*, -ki, *piołuński*. — Początkowo n. zestawiona *Wola Pio-*

Piołunowa Wola

łunowa/Piołynowa Wola, od ap. *wola* i od n. os. *Piołun*, *Piołyn* (: *piołun*, *piołon*, *piołyn* 'bylica piołun' Sstp VI 137) RymSEN II 240, ze zmianą szyku członów. Później uniwerbizacja za pomocą suf. *-ka* — *Piołunka*, *Piołynka*. Formy *Piętynowa Wola*, *Piętynka*, *Piętonka* bez przegłosu *e > o*. Lit.: RKrak 125; KopKiel 196, 303; BariMorf 24. IN

Piołunowa Wola zob. **Piołunka**

Piołunowo, wś, włoc., gm. Radziejów, 7 km na wsch. od Radziejowa: *Polynowo* 1308 CdP II 185; *Pyolynowo* 1403 Vlad XXI 107; *Pyolynowo* 1489 Lupbrz 136; *Piołunowo* 1527 Vlad XI 44; *Pielunowo* 1557–66 ŻDz XIII 28; *Piołunowo* 1634 Rpodbrz 234; *Piołunowo* 1796 PerOpis IX; *Piołunowo* 1827 Tabella II 90; *Piołunowo* v. *Piołónowo* 1867 KolbKu 305; *Piołunowo* 1887 SG VIII 182; *Piołunowo* 1952 UW 46; *Piołunowo*, *-wa*, *piołunowski* 1971 UN 182, 28. — Nazwa od n. os. *Piołun*, *Piołyn* lub od ap. *piołun*, *piołon*, *piołyn*, z suf. *-owo*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 156. AG

Piołynka zob. **Piołunka**

Piołynowa Wola zob. **Piołunka**

Piołynowo zob. **Piołunowo**

Pionka zob. **Pianka**

Pionki, mto, rad.: in molendinis ... Mathie *Pyanka* 1543 Matr IV/3, nr 20995; Młyn dictus *Pyianka* in fluvio Koczyelnycza 1564–65 Lusand 227; z wsiami *Pienka* ... 1789 Lusand II 113; *Pionki* 1827 Tabella II 90; *Pionki*, os. 1887 SG VIII 183; *Pionki*, wś 1902 Przew II 65; *Pionki*, wś 1933 SkBy 1283; *Pionki* 1952 UW 118; *Pionki*, mto 1954 DzU nr 49, poz. 254; *Pionki*, *-nek*, *pionecki* 1970 UN 25, 20. — Początkowo n. młyna *Pianka*, od nazw. właściciela Mateusza *Pianki*, por. pierwszy zapis. Forma *Pienka* (: *pienić*) bez przegłosu. Od XIX w. forma pluralna *Pionki*, ze zmianą *a > o* przed *N*. Lit.: KopRad 362, 400–1; RospSEMiG 290; RymNmiast 185–6. IN

Piontken zob. **Piątki** (1)

Piontkowo zob. **Piątkowo** (1, 2, 3)

Piorkowo zob. **Piórkowo** (2)

Piornowo zob. **Piorunów** (1)

Pioronka zob. **Piorunka**

Pioronów zob. **Piorunów** (3)

Piorunka, wś, nowosąd., gm. Krynica-Zdrój, 8 km na pñ.-wsch. od Krynicy-Zdroju: [*Piorunka*] XVI AtKr 273; *Porunka* 1629 RPobKr 234; we wsi *Pieronce* 1635 Klim nr 345; *Poromka* (!) 1673 PŚad I 88; *Pioronka* 1674 ŻDz XV 54a; *Piorunka* 1680 Rej 249; *Piorunka* 1712 PŚad I 88; *Piorunka* 1794

Ga Gg2; *Piorunka* 1886 Bigo 145; *Piorunka*, ukr. *Perunka* 1887 SG VIII 184; *Piorunka* 1921 Sk XII 15; *Piorunka*, *-ki*, *pioruński* 1964 UN 9, 89; gw. *porunka*/*peronka*, *-ki*, *poruński*/*perojński*; łemk. *perunka*. — Wcześniejsza, mimo późniejszych zapisów, jest n. potoku *Piorunka*, płynącego w pobliżu, por.: *Piorunka* 1846 HE XIII 178, a ta od n. sąsiedniej góry *Piorun* (: ap. *piorun* 'grom' Sstp VI 137, gw. *piorun*, *pierun*, *pieron* SGPKar IV 107), z suf. *-ka*. Okresowo brak w n. przegłosu '*e > 'o*' przed *r* oraz zmiana *-uN-* > *-oN-*. Lit.: PŚad I 88; SŁ I 38; RiegŁemk 198; Rymut, Majtán, HE XIII 156, 178. IN

Piorunka zob. **Nowosielec** (2)

Piorunkowice, wś, opol., gm. Prudnik, 10 km na pñ.-zach. od Prudnika: *Perunchovitz* ok. 1300 CdSil XIV 104; *Prunowitz*, *Schweynsdorff* 1551 CdSil XXXIII 41, 44; *Schweinsdorff* 1651/52 J I 208; *Schweinsdorff* 1743 SNGŚl X 48; *Piorowiz* siehe *Schweinsdorf* 1784 Z III 111; *Schweinsdorf* 1845 K 620; *Schweinsdorf* 1941 Wrzosek 46; *Schweinsdorf* — *Piorunkowice*, *-ic*, *piorunkowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piorunkowice*, *-wic* 1981 WUN II 735. — Nazwa od n. os. *Piorunek* SSNO IV 256 (: *piorun* 'grom'), z suf. *-owice*; substytucyjne niem. zapisy n. *Prunowitz*, *Piorowiz* są zniekształcone (synkopa *-e-*, wypadnięcie *-k-* oraz redukcja *-unk-*). Od XVI w. niem. n. *Schweinsdorf*, od n. os. *Schwein* Gott 452 + *-dorf*. Po 1945 r. przywrócono urzędowo n. *Piorunkowice*. Lit.: SNGŚl X 48–9. JCh

Piorunowice zob. **Piorunów** (2)

Piorunowo zob. **Piorunów** (1, 2, 3)

Piorunów (1), wś, koniń., gm. Władysławów, 16 km na pñ.-wsch. od Konina: *Porunowo* 1406 RWlkp IV 165; *Porunowo* 1407 Koz V 155; *Porunowo* 1411 Kal nr 86; *Pyorunowo* 1412 Koz VII 372; *Pyornowo*, *Pyorunowo* 1466 Koz V 155; *Pyorunowo*, villa sub ecclesia parochioli in Russoczycze 1511–23 ŁLB I 248; *Pyorunow* 1526 Matr IV/1, nr 4938; *Piorunowo* 1579 ŻDz XII 236; *Piorunowo* 1674 MKI(ASK 74, 165); *Piorunów* 1827 Tabella II 90; *Piorunów* 1887 SG VIII 184; *Piorunów*, *-nowa* 1981 WUN II 736; gw. *porunuf*, *-ova*, *porunoski*. — Nazwa od n. os. *Piorun* SSNO IV 256, z suf. *-owo*, później *-ów*. Forma *Piorunowo* jest zapewne wynikiem zaniku *-u-* w sylabie przedakcentowej. Lit.: Nieckula, *-ov-* 156. ZZ

Piorunów (2), wś, sier., gm. Wodzierady, 9,5 km na pñ.-wsch. od Szadku: *Porunowo*, *Porunowice* 1390 SHGŁęcz II 36; *Porun* (!) 1391 Hb 63,

nr 38; *Porunow* 1398 Hb 71, nr 128; *Piorunow* 1511, *Piorunow maior* 1518 ŻDz XIII 191; *Piorunow* 1511–23 ŁLB I 374; *Pyorunow maior* 1552 ŻDz XIII 236; *Piorunow* 1783–84 RejKor 86; *Piorunów* 1827 Tabella II 90; *Piorunów* 1887 SG VIII 184; *Piorunów* 1921 Sk II 47; *Piorunów, -nowa, piorunowski* 1974 UN 42, 37; gw. *peronuf, -owa, peronoski*. — Nazwa od n. os. *Piorun*, z suf. *-owo, -owice, -ów*. Człon drugi w n. zestawionej od łac. przym. *maior* 'większy'. Postać gw. *Pieronuf* bez przegłosu. Lit.: SHGŁęcz II 36; Nieckula, *-ov-* 156. EB

Piorunów (3), wś, warsz., gm. Błonie, 3 km na zach. od Błonia: *Piorunowo* 1579 ŻDz XVI 153; *Pioronow* 1783–84 RejKor 695; *Pioronow* 1792 MpPerRw; *Piorunów* 1827 Tabella II 90; *Piorunów* 1839 MpKwat IV 3; *Piorunów*, folw. 1887 SG VIII 184; *Piorunów* 1902 Przew II 65; *Piorunów* 1921 Sk I 13; *Piorunów, -nowa* 1981 WUN II 736. — Nazwa od n. os. *Piorun*, z suf. *-owo, -ów*. W formie *Piorunów* przejście *-u-* > *-o-* przed *N*. UW

Piorunów Maior zob. **Piorunów** (2)

Piorunów Minor zob. **Piorunówek**

Piorunówek, wś, sier., gm. Wodzierady, 10,5 km na płn.-wsch. od Szadku: *Piorunow minor* 1518 ŻDz XIII 191; *Piorunówek* 1511–23 ŁLB I 374; *Pyorunow minor* 1552 ŻDz XIII 235; *Piorunówek* 1783–84 RejKor 86; *Piorunówek* 1827 Tabella II 90; *Piorunówek* 1877 Zin II 45; *Piorunówek* 1887 SG VIII 185; *Piorunówek* 1921 Sk II 47; *Piorunówek, -wka, piorunówecki* 1974 UN 42, 37; gw. *peronivek, -fka, peronoski*. — Początkowo n. zestawiona, z członem pierwszym od n. sąsiedniej wsi *Piorunów* (2); człon drugi od łac. przym. *minor* 'mniejszy'. Później n. uległa uniwerybiczacji za pomocą suf. *-ek*. Postać gw. bez przegłosu. Lit.: SHGŁęcz II 36. EB

Pioruszyce zob. **Pieruszyce**

Piosek zob. **Piasek** (3, 4), **Piaski** (5)

Pioski zob. **Piaski** (7b, 14, 15, 15a, 17)

Piosna zob. **Piesno**

Pioterkowice zob. **Piotrkowice** (7)

Piotkowice Małe zob. **Piotrkowice Małe**

Piotkowice Wielkie zob. **Piotrkowice Wielkie**

Piotrasze zob. **Bronaki-Pietrasze**

Piotraszewo, wś, olszt., gm. Dobrze Miasto, 9 km na płn. od Dobrego Miasta: *exposuimus vnam villam ... Petirswalde nuncupata ... contulimus honesto viro Petro et suis veris heredibus ...*

perpetue possidendam (1335) MWrm I 450–51; *de petirswald* 1343, *Petirswalde*, na marginesie dok.: *ville Petirswalt* (1349) MWrm II 27, 132; *Petirswald* (1361) XIV PrUr V 582; *Petirswalde* 1375 MWrm II 548; *Petirswald* (1414) MWrm V 506; *Petrimansdorff* 1428 MWrm IX 290; in *Padirszwald* 1486 MWrm III 380; *Peterswald* 1510 SHGWrm (Regesta I, 19340); *Poderswaldt, Peterswaldt* ok. 1550, *Peterswaldt* 1611 MWrm III 427, 430, 281; *Petersuald* 1615 RŁWrm 267; *Peterswald* 1718 Wijaczka 423; *Peterswalde* 1755 MpEnd; *Peterswalde* 1796–1802 MpSchröt XI; *Peterswalde* 1820 Wald 154; *Pietrzwałd* al. *Pietrzywałd*, niem. *Peterswalde* 1887 SG VIII 118; *Pietrzywałd* — *Peterswalde* 1941 Choj 120; *Peterswalde* — *Piotraszewo, -a, piotraszewski* 1947 MPol XXV nr 111; *Piotraszewo, -wa* 1981 WUN II 736. — Nazwa niem. *Peterswalde* od n. os. *Peter* Gott 382 + *-walde*. W XV w. cfemerycznie n. *Petermansdorf*, od n. os. *Petermann* Brech I 113 + *Dorf* 'wieś'. Nazwa spolszczona jako *Pietrzwałd//Pietrzywałd*; po 1945 r. ustalono n. *Piotraszewo*. Lit.: ZGAE XVIII 251. RP

Piotraszewo zob. **Bronaki-Pietrasze**

Piotraszki zob. **Pietraszki** (1)

Piotraszowice zob. **Górki-Witowice**

Piotraszówka zob. **Boguchwała** (1)

Piotraszy zob. **Pietrasze**

Piotrawin (1), wś, lub., gm. Jastków, 13,5 km na płn.-zach. od Lublina: *Piotrowin* 1877 Zin II 46; *Piotrowin* 1887 SG VIII 218; *Piotrawin* 1899 Cat 27; *Piotrowin* 1921 Sk IV 62; *Piotrowin* 1933 SkBy 1285; *Piotrawin, -na, piotrawiński* 1972 UN 114, 9. — Nazwa ponowiona z n. wsi *Piotrawin* (2); zapisywana częściej jako *Piotrowin*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 297. IN

Piotrawin (2), wś, lub., gm. Łaziska, 12,5 km na pld.-zach. od Opola Lubelskiego: *Pyotrawin* (1252)1445, *Potrawino* 1310 Kkk I 42, 151; *Petravin* 1335–42 MVat I 388; *Potrawin* 1346–58 MVat II 173; *Potrawino* 1357 SHGLu III 179; *de Pyotrawyno* (1380) ZDK I 114; *Pyotrowyn* (1437)1545 ZDM II 247; *Pyotrawin, Pyotrawyn* 1470–80 DB I 375, II 561; *Pyothrawin, Pyotrawyn* 1529 LR 462; *Pyotrawin* 1531 ŻDz XIV 357; *Piotrowin* 1565 Lulu 39; *Piotrawin* 1626 RPobLu 140; z *Piotrowinem* 1660–64 Lusand I 194; *Piotrawin* 1676 ŻDz XV 39a; *Piotrawin* 1787 Spis 453; *Pietrowin* 1789 Lusand II 16; *Piotrowin* 1827 Tabella II 91; *Piotrawin* 1877 Zin II 45; *Piotrawin*, mylnie *Piotrowin* 1887 SG VIII 185; *Piotrowin* 1902 Przew II 66; *Piotrawin* 1921

Piotrawin

Sk IV 81; *Piotrawin*, -na, *piotrawski* 1970 UN 116, 7; gw. *petrawin*. — Nazwa od żeńskiej n. os. *Piotrawa* SSNO IV 265 (: *Piotr*), z suf. -in, przejściowo też -ino. W XV w. pojawiła się forma *Piotrowin*, nawiązująca do żeńskiej n. os. *Piotrowa* SSNO IV 272, która się ustaliła i obowiązuje współcześnie. Okresowo, w XIV i XVIII w., *Pietrawin*, *Pietrowin*, gw. *Pietrawin*, od żeńskiej formy im. *Pietrawa* SSNO IV 265. Lit.: SHGLu III 179; SHGLuDer 74; KosLu 69; Karpluk, Onom XV 172-9; Nieckula, -ov- 297; BańMorf 133. IN

Piotrawin zob. **Gołczówka**

Piotrawino zob. **Piotrawin** (2)

Piotrkosice, wś, wroc., gm. Milicz, 8 km na płn.-zach. od Milicza: *Piotrkowo* (pagus) 1666/67 J I 459; *Peterkaschütz* 1787 Z VII 431; *Peterkaschütz*, *Pietrkosice* 1845 K 481; *Pietrkowice* (*Peterkaschütz*) 1900 Myc 41; *Pietrkosice* 1902 SG XV/2, 452; *Lachmannshofen*, *Pietrkosice* 1941 Wrzosek 14; *Lachmannshofen* — *Piotrkosice*, -ic, *piotrkosicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piotrkosice*, -sic 1981 WUN II 736. — Dawniej n. *Piotrkowo*, od n. os. *Pietrek* (: *Pietr*, bez przegłosu 'e > 'o przed t) SSNO IV 258, z suf. -owo, przejściowo też -owice. Później *Pietrkosice*, może jako wtórne nawiązanie do zdrobniałej n. os. *Pietrkoś, z suf. -ice, zniemczone jako *Peterkaschütz*. Nazwę niem. *Lachmannshofen* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrkosice*. Lit.: SNGŚl X 49. JCh

Piotrkowa zob. **Piotrówka** (3)

Piotrkowice (1), wś, bydż., gm. Inowrocław, 6 km na pld.-zach. od Inowrocławia: *Pyotrkowycze* 1450 CdP II 895; *Pyotrkowycze* 1489 Lupbrz 172; *Piotrkowice* s. *Stamkowice* 1583 ŻDz XII 253; *Piotrkowice* 1670 ZKuj 290; *Pietrkowice* 1796-1802 MpSchröt XXV; *Piotrkowice* v. *Pietrzkowice* 1867 KolbKu 311; *Piotrkowice*, dawniej *Stankowice* 1887 SG VIII 210; *Piotrkowice*, obszar dw. 1933 SkBy 1283; *Piotrkowice* 1952 UW 54; *Piotrkowice*, -w, *piotrkowicki* 1972 UN 179, 36. — Nazwa od n. os. *Piotrek* (: *Piotr*) SSNO IV 266, z suf. -owice. Do formy *Pietrzkowice* por. n. os. *Pietrzek* SSNO IV 247. Występująca w źródłach oboczna n. *Stamkowice*/*Stankowice* odnosi się do innej wsi, wcielonej do Piotrkowic. Forma *Pietrkowice* od gw. i stp. formy *Pietrek* (bez przegłosu 'e > 'o przed t) SSNO IV 267. AG

Piotrkowice (2), wś, kiel., gm. Bejsce, 11 km na pld.-wsch. od Kazimierzy Wielkiej: de *Petr-*

kowici (1229)XV, *Percowicze* (!) (1288) Ktn 23, 72; *Pietrkowicze* 1363, *Pyotrkowycze* 1456 Ktn 136, 407; *Pyotrkowicze* 1470-80 DB II 391; *Pyotrkowicze*, *Pyothrkowicze* 1529 LR 245, 247; *Piotrkowice* 1564-65 Lusand 52; *Pyotrkowicze* 1579 ŻDz XIV 215; *Piotrzkowice* 1783-84 RejKor 301; *Piotrkowice* 1787 Spis 373; *Piotrkowice* 1827 Tabella II 90; *Piotrkowice* 1887 SG VIII 208; *Piotrkowice* 1921 Sk III 132; *Piotrkowice*, -wic, *piotrkowicki* 1966 UN 22, 8. — Dawniej n. *Pietrkowicy*, od XV w. *Piotrkowice*, od n. os. *Pietrek*, *Piotrek*, z suf. -owicy, wtórnie -owice. Lit.: KSand 154; KopKiel 246; NałSand 139. IN

Piotrkowice (3), dziś *Piotrkowice*, wś, i *Piotrkowice Poduchowne*, cz. wsi *Piotrkowice*, przejściowo wś, kiel., gm. Chmielnik, 8 km na płn.-zach. od Chmielnika: *Pyotrkowycze* 1470-80 DB III 321; *Pyotrkowice* 1529 LR 264; *Piotrkowicze* 1540 ŻDz XV 589; *Piotrkowicze* 1573 ŻDz XIV 271; *Piotrkowice* 1787 Spis 405; *Piotrkowice* 1827 Tabella II 90; *Piotrkowice*, wś, dawniej mko 1887 SG VIII 209; *Piotrkowice* 1921 Sk III 99; *Piotrkowice*, -wic, *Piotrkowice Poduchowne*, -wic -nych, *piotrkowicki*, dwie wsi 1966 UN 19, 57; *Piotrkowice*, -wic, *Piotrkowice Poduchowne*, -wic -nych 1981 WUN II 736. — Człon odróżniający w n. zestawionej od przym. *poduchowny*. Lit.: KopKiel 246. IN

Piotrkowice (4), wś, kiel., gm. Wodzisław, 14 km na pld.-wsch. od Sędziszowa: de *Petrcowicz* 1325-27, de *Portkowicz* (!) 1335-42 MVat I 132, 393; de *Petrcowicz* 1346-58, *Potrkowicze* 1350-51, de *Potrovicz* 1354-56 MVat II 193, 332, 393; de *Potrcowicz* 1376, de *Potrkow* 1386 Krak nr 135, 4207; *Pyertkowice* (!) (1464)1504 MPH VI 464; *Pyotrkowicze* 1470-80 DB I 24; *Pyotrkow* 1486 Inscr nr 1458; *Piotrkowycze*, *Pyothrkowicze*, *Pyotrkowice* 1529 LR 148, 252; *Piotrkowicze* 1564 Lukrak II 80; *Piotrkowice* 1581 ŻDz XIV 84; *Piotrkowice* 1680 Rej 126; *Piotrkowice* 1783 SHGKrMat 225; *Piotrkowice* 1827 Tabella II 90; *Piotrkowice Poduchowne* 1887 SG VIII 209; *Piotrkowice* 1902 Przew II 65; *Piotrkowice*, -wic, *piotrkowicki* 1966 UN 21, 69; gw. *potrkowice*//*pečkoviće*, -víc, *potrkoski*. — W XIV-XV w. występowała n. *Piotrków*, z suf. -ów. W XIV w. oboczna forma *Piotrowice*, od podstawowego im. *Piotr*. Przejściowo, w XIX w. n. zestawiona, z członem odróżniającym od przym. *poduchowny*. Oboczna postać gw. *Pieczkowice* < **Pietrz-*

kowice, z przekształceniem grupy *-trzk-* > *-czk-*. Lit.: RKrak 125–6; KopKiel 246. IN

Piotrkowice (4a), wś dziś nieistniejąca, leżała w pow. sandomierskim, w par. Waśniów, kiel.: *Pyotrkwowycze*, villa 1470–80 DB II 475; *Piotrkowice* 1578 ŻDz XIV 195; *Piotrkowice* 1787 Spis 416; *Piotrkowice* 1827 Tabella II 90. IN

Piotrkowice (5), wś, koniń., gm. Ślesin, 3 km na pld.-wsch. od Ślesina: in villa *Pyotrkwowice* 1428 AC II nr 236 (tu?); *Potrkwowice* 1444 SHGKI(PG 2, 75); *Pyotrkwowycze* 1489 Koz V 156; *Pyotrkwowycze* 1511–23 ŁLB I 212; *Piotrkowice* 1579 ŻDz XII 241; *Piotrkowice* 1618–20 PKal 137; *Piotrowice* 1628 MKI(Tab 27, 20); *Piotrkowice* 1674 MKI(ASK 74, 166); *Piotrkowice* 1783–84 RejKor 142; *Piotrkowice* 1827 Tabella II 90; *Piotrkowice* 1887 SG VIII 208; *Piotrkowice*, *-wic* 1981 WUN II 736; gw. *połtrkōwice*, *-vīc*, *połtrkōski*. — Oboczna n. *Piotrowice* od im. *Piotr*. ZZ

Piotrkowice (6), wś, pil., gm. Damaśławek, 14 km na pld. od Kcyni: *Potrkwowice* 1409 SHGKI(PZ 3, 177); we wsi *Pyotrkwowice* 1495 SHGKI(PG 7, 72v); *Pyotrkwowycze* 1511–23 ŁLB I 158; *Piotroice* 1548 MKI(B 143, 259); *Piotrkowice* 1577 ŻDz XII 185; *Piotrkowice* 1618–20 PKal 249; *Piotrkowice* 1802–03 MpGillyPr; *Piotrkowice* 1887 SG VIII 210; *Piotrkowice*, *-wic* 1981 WUN II 736; gw. *połtrkōwice*, *-vīc*, *połtrkōski*. — Efemerycznie występowała n. *Piotrojce*, powstała wskutek zaniku *-w-*; według Nitscha jest to cecha dialektalna, znana m.in. na Krajnie. Lit.: NitschPis III 380–4; Rzetelska-Pełeszko, Jeszcze raz o kaszubskich nazwiskach typu *Mackojc*, *Batorzejc*, SFPS 32, 93–100. ZZ

Piotrkowice (7), wś, pozna., gm. Czempień, 8,5 km na pld.-wsch. od Kościana: *Potrkwowice* 1388 RWlkp I nr 37; *Potrkwowice* 1391, *Podrcow* 1394, *Potrkwowice* 1398 Lek II nr 1386, 397, 2107; de *Potrkwowice* 1398 RWlkp III nr 109; de *Potrkwowice* 1399, *Pyotrkwowice*, *Poterkwowice* 1400 Lek II nr 2411, 2676, 2524; *Poytrwowa* (!) 1400, *Poytrkwowice* (!) 1402 RWlkp III nr 162, 189; *Poytrcwowa* (!) 1402 SHGPn III 671; *Pyotrkwowice* 1408 RWlkp III nr 368; *Pyotrkwowycze* (1417)1533 KW VIII 38; *Pyotrkwowycze* (1432)1472 KW IX 317; *Pyotrkwowice* 1472 SHGPn (PG 8, 144v); *Pyotrkwowice* 1510 NKs 127; *Piotrkowice* 1563 SHGPn III 671; *Piotrkowice* 1580–81 ŻDz XII 62; *Piotrkowice* 1622–24, *Piotrkowice* 1775 PPozn(Tab 1, 61 i 7, 11v); *Piotrkowice* 1887 SG VIII 208; *Piotrkowice* 1921 Sk X 35, 36; *Piotrkowice*, *-wic* 1981 WUN II 736. — W n. występowały

wahania sufiksu *-owo*, *-owiec* i *-owice* oraz podstawy *Piotrek*//*Piotr*. Forma *Pioterkowice*, ze wstawnym *-e-*, powstała zapewne w celu podtrzymania *-r-* w grupie spółgłoskowej *-trk-* > *-terk-*. Lit.: SHGPn III 671–6; PPozn 229. ZZ

Piotrkowice (8), wś, rad., gm. Kozienice, 5,5 km na pld. od Kozienic: *Pyotrkwowice* (!) 1448 ZDM III 252; *Pyotrkwowice* 1470–80 DB III 178; *Pyotrkwowice*, *Pyotrkwowycze* 1529 LR 28, 389; *Pyotrkwowice* 1564–65 Lusand 194; *Pyotrkwowice*, *Pyotrkwowice*, *Piotrkowice* 1569 ŻDz XIV 318, 324, 334; *Piotrkowice* 1783–84 RejKor 386; *Piotrkowice* 1787 Spis 420; *Piotrkowice* 1789 Lusand II 126; *Piotrkowice* 1827 Tabella II 90; *Piotrkowice* al. *Piotrowice* 1887 SG VIII 208; *Piotrkowice* 1902 Przew II 65; *Piotrkowice* 1921 Sk III 60; *Piotrkowice*, *-wic*, *piotrkwowicki* 1970 UN 25, 30; gw. *połtrkōwice*, *-vīc*. — W XIX w. oboczna im. n. *Piotrowice*. Postać *Pietrkowice* od gw. formy *Pietrek* (bez przegłosu 'e' > 'o' przed t). Lit.: KSand 145; KopRad 381. IN

Piotrkowice (9), wś, skiern., gm. Żabia Wola, 10 km na wsch. od Mszczonowa: *Pyotrkwowycze* (1418?)1456 SHGMz(MK 3, 13v); *Pyotrkwowycze* 1434 SHGMz(MK 3, 132v); *Pyotrkwowice* 1454 ZHer nr 108; *spyotrkwowicz* 1520 Warsz nr 2255; *Piotrkowice* 1580 ŻDz XVI 296; *Piotrkowice* 1783 MpPerMz; *Piotrkowice* 1783–84 RejKor 781; *Piotrkowice* 1827 Tabella II 90; *Piotrkowice* 1887 SG VIII 208; *Piotrkowice*, *-wic*, *piotrkwowski* 1971 UN 126, 6. — Nazwa od n. os. *Piotrek*, też *Piotr*, z suf. *-owice*. Lit.: TaszyckiPatrMz 58. UB

Piotrkowice (10), wś, tarn., gm. Tuchów, 11 km na pld.-wsch. od Tarnowa: *Potrkwowice* (1391) XV AGZ VI 5; *Potrkwowice* 1400 DKrak 93; de *Pyotrkwowice* 1408 PNZK nr 2379; *Pyotrkwowice* 1437 SHGSd(TB 1, 18); *Pyotrkwowice* 1449 SHGSd(TP 24, 446); *Pyotrkwowice* 1470–80 DB III 224; *Pyotrkwowice*, *Piotrkowice*, *Pyotrkwowice* 1529 LR 45, 98, 342; *Piotrkowice* 1536 ŻDz XV 548; *Piotrkowice* 1581 ŻDz XIV 264; *Piotrkowice* 1887 SG VIII 210; *Piotrkowice* 1921 Sk XII 36; *Piotrkowice*, *-wic*, *piotrkwowicki* 1964 UN 15, 145. — W XV w. występowała także n. *Piotrków*, z suf. *-ów* oraz *Piotrowice*. Lit.: OPilz45. IN

Piotrkowice (11), wś, wroc., gm. Prusice, 8 km na pld.-zach. od Żmigrodu: *Petrowicz* 1279 SUr IV 246; *Peterwicz* (1298) K 485; *Peterwicz* 1316, in *Petrowicz* 1317 Reg nr 3596, 3684; *Petirwicz* (1360) K 485; *Petterwicz* 1666/67 J I 446;

Piotrkowice

Gross Peterwitz 1743 SNGŚl X 49; *Peterwitz, Gross* 1785 Z IV 377; *Peterwitz, Gross-* 1845 K 485; *Piotrowice*, niem. *Peterwitz Gross* 1887 SG VIII 217; *Gross Peterwitz, Piotrowice* 1941 Wrzosek 21; *Gross Peterwitz — Piotrkowice, -ic, piotrkowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piotrkowice, -wic* 1981 WUN II 736. — Nazwę zmieniono w postaci *Peterwitz*, z członem odróżniającym od przym. *gross* 'wielki'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piotrkowice*. Lit.: SNGŚl X 49. JCh

Piotrkowice zob. **Górki-Witowice, Pietrzykowice (1), Piotrkowice Małe, Piotrkowice Wielkie, Piotrkowiczki, Piotrkówki, Piotrowice (3, 3a, 4, 7a, 8a, 13, 15, 16), Piotrowo (8), Piotrówek Wielki**

Piotrkowice Małe, wś, krak., gm. Koniusza, 4 km na zach. od Proszowic: de *Potrcouicz* 1377, de *Potrouicz* 1381 Krak nr 486, 1070; *potrcowicze* 1395 Kkk II 194; *Pyotrkouicze* 1441 Hel II nr 3033; *Pyotrkowicze* 1470–80 DB II 171; *Pyotrcowycze* 1490 ŻDz XV 441; *Pyotrkowicze* 1529 LR 86; *Piotrowicze* 1564 Lukrak II 82; *Piotrkowice* 1581 ŻDz XIV 17; *Piotrkowice* 1680 Rej 114; *Piotkowice małe* 1765 Żyd 416; *Piotrkowice Małe* 1783 SHGKrMat 225–6; *Piotrkowice* 1783–84 RejKor 324; *Piotrkowice* 1787 MpPerKr; *Piotrkowice małe* 1827 Tabella II 90; *Piotrkowice Małe* 1887 SG VIII 209; *Piotrkowice Małe* 1921 Sk III 64; *Piotrkowice Małe, -wic -lych, piotrkowicki* 1964 UN 13, 30; gw. *pečkovice maue, -vic -yx, pečkoski*. — Nazwa od n. os. *Piotrek*, w XIV i XVI w. też od podstawowego im. *Piotr*, z suf. *-owice*. Od XVIII w. n. zestawiona; drugi człon od przym. *mały*, nadany w celu odróżnienia od n. leżącej w pobliżu wsi *Piotrkowice Wielkie*. Wskutek uproszczenia grupy spółgłoskowej *-trk- > -tk-* powstała efemeryczna forma *Piotkowice*. Lit.: RKrak 126, 235. IN

Piotrkowice Poduchowne zob. **Piotrkowice (3, 4)**

Piotrkowice Polskie zob. **Piotrkowiczki**

Piotrkowice Wielkie, wś, krak., gm. Koniusza, 9 km na pln.-zach. od Proszowic: *Potrkouicze* (1385)1387 ZDM I 223; *Piotrkowice* (1386) KMp IV 6; *Potrkowicze* 1390, in *Piotrkowicz* (1392) ZDM VI 82, 462; *Pyothrcouicze* 1438 DKrak 203; *Pyotrkowycze* 1470–80 DB II 152; *Pyotrkowycze* 1490 ŻDz XV 440; *Pyotrkowicze* 1529 LR 273; *Piotrkowicze* 1564 Lukrak II 81; *Piotrkowice* 1581 ŻDz XIV 15; *Piotrkowice* 1680 Rej 113; *Piotkowice (Piotrkowice) wielkie* 1765 Żyd 416; *Piotrkowice* 1783–84

RejKor 325; *Piotrkowice* 1789 Lukrak I 218; *Piotrkowice Wielkie* 1790 SHGKrMat 226; *Piotrkowice wielkie* 1827 Tabella II 90; *Piotrkowice Wielkie* 1887 SG VIII 209; *Piotrkowice Wielkie* 1921 Sk III 64; *Piotrkowice Wielkie, -wic -kich, piotrkowicki* 1964 UN 13, 61; gw. *pečkovice veľge, -vic -ix, potykoski*. — Od XVIII w. n. zestawiona, z drugim członem od przym. *wielki*, w celu odróżnienia od wsi *Piotrkowice Małe*. Obie wsi leżą blisko siebie i zapisy z XIV w. mogą odnosić się do obydwu. Do formy gw. zob. *Piotrkowice* (4). Lit.: RKrak 126. IN

Piotrkowicy zob. **Piotrkowiczki, Piotrkówek (1), Piotrowice (6), Piotrowice Małe, Piotrowice Nyskie**

Piotrkowiczki, wś, wroc., gm. Wisznia Mała, 5 km na pld.-zach. od Trzebnicy: *Potrcouichi* 1203 KŚl I 103; *Potrkouici* 1208, *Petrkouci* 1218, *Petrcouice* 1223 KŚl II 50, 192, III 52; *Gutes Petrowitz* 1334, *Petrowicz* 1337 Reg nr 5389, 5984; *Peterwitz* 1743 SNGŚl X 49; *Peterwiz, Pitterwiz* 1785 Z V 387; *Peterwitz* auch *Pitterwitz* 1845 K 485; *Piotrkowice*, niem. *Peterwitz, Piotrkowice Polskie*, niem. *Peterwitz Polnisch* 1887 SG VIII 210; *Piotrowce (Peterwitz)* 1900 Myc 41; *Peterwitz, Piotrkowice* 1941 Wrzosek 22; *Peterwitz — Piotrkowiczki, -iczek, piotrkowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piotrkowiczki, -czek* 1981 WUN II 736. — Nazwa od n. os. *Piotrek, Pietrek*, z suf. *-owice*, wcześniej *-owicy*, także z zanikiem *-w-*. W XIX w. n. zestawiona: człon odróżniający od przym. *polski*, niem. *polnisch*. Nazwę zmieniono jako *Peterwitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrkowiczki*. Lit.: SNGŚl X 49. JCh

Piotrkowice zob. **Piotrkowice (7)**

Piotrkowięta zob. **Łagunki, Piszczaty-Piotrowięta**

Piotrkowo (1), wś, elbl., gm. Susz, 10 km na pln.-zach. od Hławy: *Kl. Peterkaw* 1378 KętL 214; *Peterkaw* 1543, 1576 HAPr V 95; *Peterkau* ok. 1780 HAPr IV 329; *Peterckau* 1789 Goldb II 180; *Peterkau* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Peterkau — Piotrkowo* 1879 KętN 101; *Piotrkowo*, niem. *Peterkau* 1887 SG VIII 211; *Piotrkowo — Peterkau* 1941 Choj 120; *Peterkau — Piotrkowo, -a, piotrkowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Piotrkowo, -wa* 1981 WUN II 736. — Nazwa ma dwie prawdopodobne motywacje, od pol. n. os. *Piotrek* SSNO IV 266, z suf. *-owo*, lub od niem. *Peterke* (: *Peter, Petrus*) Gott 382, z suf. *-au*. Jeden z zapisów źródłowych zawiera niem. człon odróżniający od przym. *klein* 'mały'. Lit.: Cr 50. RP

Piotrkowo (2), wś, olszt., gm. Janowiec Kościelny, 19 km na pñ.-wsch. od Mławy: *Potrkowo* 1413 *Cruc* III 167; *Pyothrkovo* 1418 SHGPł 231; *Piotrkowo* 1578 *ŽDz* XVI 78; *Piotrkowo* 1783–84 *RejKor* 473; *Piotrkowo* 1784 *MpPerPł*; *Piotrkowo* 1827 *Tabella* II 90; *Piotrkowo* 1887 *SG* VIII 211; *Piotrkowo, -wa* 1981 *WUN* II 736. — Nazwa od n. os. *Piotrek*, z suf. *-owo*. Lit.: SHGPł 231. *UW*

Piotrkowo (3), wś, tor., gm. Ciecchocin, 12 km na pñd.-zach. od Golubia-Dobrzynia: de *Petrowo* 1411 *Cruc* II 198; *Piotrkowo* 1564 *ŽDz* XII 321; *Piotrkow* 1598 *Inwwłoc* 52; od *Piotrkowa* 1616–22 *Inwwłoc* 147; *Piotrkowo* 1783–84 *RejKor* 491; *Piotrkowo* 1784 *MpPerPł*; *Piotrkowo* 1789 *Borucki* 41; *Piotrkowo* 1802–03 *MpGillyPr*; *Piotrkowo* 1825 *Gawarecki* 153; *Piotrkowo* 1827 *Tabella* II 90; *Piotrkowo* 1887 *SG* VIII 211; *Piotrkowo* 1952 *UW* 52; *Piotrkowo, -wa, piotrkowski* 1972 *UN* 177, 17. — Dawniej n. *Pietrowo*, od n. os. *Pietr* SSNO IV 258, z suf. *-owo*; później *Piotrkowo*, od n. os. *Piotrek*, z suf. *-ów*. Lit.: *Biliński* 135. *IN*

Piotrkowo (4), wś dziś nieistniejąca, leżała koło Mielna, tor., gm. Gruta, na pñ.-wsch. od Radzyna Chelmińskiego: *Petrikow* 1405, *Peterkow* 1408 *MTB* 346, 463; *Petrikaw* ok. 1423/24 *DK* 101; *Peterkow, Petirkaw* 1440 *AST* II 174, 207; *Petirkow* 1448 *Font* LXIII 286; *Petrindorf, Peterndorf* XV *KęL* 84; z *Pietłkowa* 1565 *Lumalb* 157; *Aus dem Dorffe Pyohekowa* 1570 *ŽDz* XXIII 34; *Piotrkowo* 1667–72 *Font* VI–X 712; *Piotrkowo* 1682 *Font* V 19; *Piotrkowo* 1887 *SG* VIII 211–2. — Nazwa od n. os. *Pietrzyk, Pietrek, Pietrek*, z suf. *-ów, -owo*, lub od niem. odpowiedników im. *Petrus*, por. *Petric, Peterk, Petirk* *Gott* 382, z członem *-au*, okresowo zastąpionym przez *-dorf*. Lit.: SHGCh 97. *WK*

Piotrkowo zob. Łaguny, **Piotrkowice (7)**, **Piotrków Kujawski, Piotrków Poduchowny, Piotrkówek (1), Piotrkówki, Piotrowo (8, 8b), Piotrówek (3), Piotrówek Wielki**

Piotrkowo Maius zob. **Piotrkówek (1)**

Piotrkowo Minus zob. **Piotrkówek (1)**

Piotrkowo Wielkie zob. **Piotrkówki**

Piotrkowo Żydowskie zob. **Piotrków Kujawski**

Piotrków (1), dziś **Piotrków Drugi, Piotrków-Kolonia** i **Piotrków Pierwszy**, trzy wsi, lub., gm. Jabłonna, 8 i 8,5 km na pñ.-wsch. od Bychawy: *Piotrkow* (1388)1549 *ZDM* VI 53; *Piotrkow* 1453

SHGLu III 179; *Piotrcow* 1543 *Matr* IV/3, nr 20967; *Piotrkow* 1565 *Lulu* 23; *Piotrkow* 1626 *RPobLu* 50; *Piotrkow* 1676 *ŽDz* XV 15a; *Piotrkow* 1787 *Spis* 451; *Piotrków* 1827 *Tabella* II 90; *Piotrków, wś i folw.* 1877 *Zin* II 45; *Piotrków, wś i folw.* 1887 *SG* VIII 208; *Piotrków, wś* 1921 *Sk* IV 66; *Piotrków, wś i folw.* 1933 *SkBy* 1284; *Piotrków cz. I, Piotrków cz. II, Piotrków*, kol. 1952 *UW* 143; *Piotrków*, kol. 1961 *Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie* nr 46; *Piotrków Drugi, -kowa -giego, Piotrków-Kolonia, -kowa-nii, Piotrków Pierwszy, -kowa -szego, piotrkowski* 1967 *UN* 107, 12; gw. *pećkuf*. — Nazwa od n. os. *Piotrek*, z suf. *-ów*. Dziś trzy wsi o n. zestawionych; człony odróżniające od licebowników porządkowych *drugi, pierwszy* i od ap. *kolonia*. W gwarach *Pieczków* < *Pietrzków, z przekształceniem grupy *-trzk-* > *-czk-*. Lit.: SHGLu III 179; *KosLu* 69. *IN*

Piotrków (2), cz. Niemczy, dawniej wś, wałb.: zu *Petirkow* 1336 *Reg* nr 5698; *Petricovienisis* 1651/52, *Petrikowae* 1670 *J* I 169, 744; *Petrickau* 1743 *SNGŚl* X 49; *Perikau* 1783 *Z* IV 43; *Petrikau, wś* 1845 *K* 487; *Petersrode* 1937 *SGTS* XXI 158; *Petersrode, Piotrków* 1941 *Wrzosek* 19; *Piotrkówek* 1946 *SGTS* XXI 158; *Petersrode — Piotrków, -owa, piotrkowski* 1948 *MPol* XXV nr 14; *Piotrków, -kowa* 1981 *WUN* II 736. — Dawniej n. *Pietrzyków*, od n. os. *Pietrzyk* SSNO IV 248, z suf. *-ów*, zniemczona jako *Petrikau*. Nazwę niem. *Petersrode* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. przejściowo n. *Piotrkówek*; później ustalono urzędowo n. *Piotrków*. Lit.: *SNGŚl* X 49; *SGTS* XXI 158–60. *JCh*

Piotrków zob. **Piotrkowice (4, 10), Piotrkowo (3), Piotrków Borowski, Piotrków Kujawski, Piotrków Poduchowny, Piotrków Trybunalski, Piotrkówek (1), Piotrówek (3)**

Piotrków Borowski, wś, wroc., gm. Borów, 12,5 km na pñ.-zach. od Strzelina: *Gut Petricow* (1286)XVI *SUr* V 205; *Petrikow* 1297 *SUr* VI 259; *Petrikowitz* 1334, *Peterkaw* 1340, *Peterwitz* 1348, *Peterkowitz* 1361 *SNGŚl* X 49; *Petrikaw* (1361) *K* 487; *Petirkow* 1415 *SNGŚl* X 49; *Petrikaw* 1425 *Sob* VIII 241; *Petrikau* 1666/67 *J* I 388; *Peterkau* 1723, *Petrigau* 1743 *SNGŚl* X 49; *Petrigau* 1795 *Z* XII 202; *Petrigau* 1845 *K* 487; *Petrigau* 1900 *Myc* 77; *Petrigau, Piotrków* 1941 *Wrzosek* 21; *Petrigau — Piotrków Borowski, -owa -kiego, piotrkowski* 1947 *MPol* XXV nr 124; *Piotrków Borowski, -kowa -kiego* 1981 *WUN* II 736. — Dawniej n. *Pietrzyków*, od

Piotrków Drugi

n. os. *Pietrzyk*, z suf. *-ów*, też *-owice*, zniemczona jako *Petrikowitz*, *Petrigau*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrków Borowski*, z drugim członem od n. m. *Borów*, dla odróżnienia od sąsiedniego *Piotrkowa* (2). Lit.: SNGŚl X 49. JCh

Piotrków Drugi zob. **Piotrków** (1)

Piotrków Kujawski, ws, dawniej mto, włoc., gm. Piotrków Kujawski, 8 km na pld.-zach. od Radziejowa: *Petrkova* 1250 Kuj 187; *Petrcow* 1259 CdP II 63; *Petrcow* 1325–27 MVat I 261; *Pyotrkow* 1489 Lupbrz 142; *Piotrkowo* 1557–66 ŻDz XIII 29; *Piotrkowo* 1674 Rpog 159; *Piotrków żydowski* v. *Piotrkowo*, *Piotrkowo* 1867 KolbKu 305; *Piotrków*, ws i os. 1877 Zin II 45; *Piotrkowo* zwane *Żydowskie*, os. m., ws i folw. 1887 SG VIII 210–11; *Piotrków*, os. i ws 1902 Przew II 65; *Piotrków Kujawski* 1921 Sk I 102; *Piotrków Kujawski*, os. m. 1933 SkBy 1284; *Piotrków*, os. 1952 UW 46; *Piotrków Kujawski*, *-kowa -kiego*, *piotrkowski* 1971 UN 182, 25. — Nazwa od n. os. *Pietrek*, *Piotrek*, z suf. *-ów*, przejściowo *-owo*. W XIX w. n. z członem odróżniającym od przym. *żydowski*; po 1918 r. urzędowo wprowadzono człon *Kujawski*, od n. regionu. Lit.: RospSEMIg 290–1; RymNmiast 186. AG

Piotrków Pierwszy zob. **Piotrków** (1)

Piotrków Poduchowny, ws, włoc., gm. Piotrków Kujawski, 7,5 km na pld. od Radziejowa: *Piotrkowo* 1827 Tabella II 90; *Piotrków poduchowny* 1882 Borucki 361; *Piotrkowo* 1887 SG VIII 211; *Piotrków* 1921 Sk I 102; *Piotrków Poduchowny* 1952 UW 46; *Piotrków Poduchowny*, *-kowa -nego*, *piotrkowski* 1971 UN 182, 26. — Wieś powstała jako osada filialna Piotrkowa Kujawskiego na gruntach poduchownych, stąd człon odróżniający w n. zestawionej. AG

Piotrków Trybunalski, mto: in *Petrecoue* (1217)XVII, *Piotrkow* (1222)XVII Sul 317, 319; *Petrcow* (1233) KMłp II 53; *Petrcow* 1233, *Potrkow* 1241 CdP I 38, 44; de *Petricovia* 1242 CdP III 41; *Potrcow* 1262 CdP II 67; in *Petrvovia* 1291 CdP I 137; *Petricaw* (1344)XIV SHGŁęcz II 37; in *Potrcovia* 1357 KW III 71; *Petrvouiae* (1358)XVII Sul 352; *Pyotrhouia* (1365) XVI, *Peterko* 1374 KW III 183, 427; *Petirkaw* (1390)XVI SHGŁęcz II 38; *Potrcow* 1392 KW VI 377; *Potrcovia* 1394 SHGŁęcz II 38; *Petirkow* (1396) Łk nr 2364; *Pyotrkowo* (1426) KW IX 9; *Piothrcow* 1511 ŻDz XIII 195; *Pyothrcovia*, *Pyotrkow*, *Pyothrkow*, *Pyothrcow* 1511–23 ŁLB I 457, 482, 518, 530; *Piotrkow* 1563 ŻDz XIII 309; *Piotrków*, ku *Piotrkowu* 1564–65 Luwlkp I 60, II 30; *Piotrkow* 1783–84 RejKor 188; *Piotrkow* 1791 MpPerSd; *Piotrków* 1827 Tabella II 90; *Piotrków* 1887 SG VIII 186–208; *Piotrków* 1921 Sk II 67; *Piotrków Trybunalski* 1937 MPol XX nr 69, poz. 104; *Piotrków Trybunalski*, *-kowa -kiego*, *piotrkowski* 1974 UN 46, 57. — Nazwa od n. os. *Pietrek*, *Piotrek*, z suf. *-ów*, też *-owo*. W XIII–XVI w. występowały także formy zlatynizowane. Człon odróżniający w n. zestawionej od przym. *trybunalski* (: *trybunał koronny*). Zapisy n. pojawiają się od XIII w., choć wieś istniała już w XII w., jako miasto wymieniona w 1313 r. Lit.: SHGŁęcz II 37–8; Nieckula, *-ow* 155; RymNmiast 185–6; RospSEMIg 291. EB

Piotrków Żydowski zob. **Piotrków Kujawski**

Piotrków-Kolonia zob. **Piotrków** (1)

Piotrkówek (1), ws, koniń., gm. Grabów, 7 km na pld.-wsch. od Kłodawy: pro villa *Potrchovici* prope Sobotcam sita 1286 KW I 526; *Petrcow* 1386 Łęcz I nr 96; *Petrcow*, *Potrcowo*, *Pyotrkouo*, *Potrcow* 1388 Łęcz I nr 809, 885, 889, 991; *Petrcouo* 1392 Łęcz I nr 2329; *Pyotrkowko* 1511/12 VisitGn 268; *Piotrkowo duplex maius et minus*, *Piotrkowko maius*, *Piotrkowko minus* 1511–23 ŁLB II 460, 461; we wsi *Piotrkowku* 1564–65 Luwlkp II 135; *Piotrkowko* 1576 ŻDz XIII 80, 133; *Piotrkówek dolny*, *Piotrkówek górny* 1793 MpPerŁęcz; *Piotrkówek* 1827 Tabella II 90; *Piotrkówek* 1887 SG VIII 208; *Piotrkówek* 1921 Sk I 55; *Piotrkówek*, *-wka*, *piotrkówecki* 1972 UN 43, 32; gw. *potrkuevek*, *-fka*, *piotrkoski*. — Nazwa od n. os. *Pietrek*, *Pietrek*, początkowo z suf. *-owicy*, *-ów*, *-owo*, w XVI w. *-ówko*, następnie *-ówek*. Człony odróżniające od łac. przym. *maius* 'większy', *minus* 'mniejszy', pol. *dolny*, *górnny*. Lit.: SHGŁęcz II 39. EB

Piotrkówek (2), ws, lub., gm. Krzczonów, 10 km na pln.-wsch. od Bychawy: *Piotrkówek* 1877 Zin II 45; *Piotrkówek Stary* i *Nowy*, ws 1887 SG VIII 208; *Piotrkówek* 1902 Przew II 65; *Piotrkówek* 1921 Sk IV 66; *Piotrkówek*, *-wka*, *piotrkowski* 1967 UN 107, 12; gw. *potrkuevek*/*pečkuvek*. — Nazwa od n. pobliskiej wsi *Piotrków* (1), z suf. *-ek*. W XIX w. też z członami odróżniającymi od przym. *nowy*, *stary*. Oboczna forma gw. *pečkuvek* < *Pietrzówek, z przekształceniem grupy *-trzk-* > *-czk-*. IN

Piotrkówek zob. **Piotrków** (2), **Piotrówek** (3)

Piotrkówek Dolny zob. **Piotrkówek** (1)

Piotrkówek Duży zob. **Piotrówek Wielki**

Piotrkówek Górny zob. **Piotrkówek** (1)

Piotrkówek Mały zob. Piotrówek Mały
 Piotrkówek Nowy zob. Piotrkówek (2)
 Piotrkówek Stary zob. Piotrkówek (2)
 Piotrkówek Wielki zob. Piotrówek Wielki
 Piotrkówka zob. Piotrkówko, Piotrówka (3)
 Piotrkówki, dziś *Piotrkówko*, wś, poz., gm.

Szamotoły, 5 km na pń.-wsch. od Szamotoł:
Petrovo 1284 KW I 505; *Pecrowo* (!) 1284 Matr
 IV/3, supl. nr 63; *Pyotrhrzovicze* ... prope Scha-
 mothuli 1383 MPH II 729; *Pyotrkowo* (1423)
 1488–92 NKs 39; *Pyotrkowo* 1445 Koz III 36;
Piotrowo 1471 SHGPn III 676; *Piotrkowo* 1580
 ŻDz XII 32; *Piotrkowo* 1622–24 PPOzn 229; *Piotr-
 kowko małe, Piotrkowo wielkie* 1783–84 RejKor
 795; *Piotrkówki* 1789 PPOzn (Tab 6, 239v); *Piotr-
 kówko* al. *Piotrówko, Piotrowice*, niem. *Peterkowo*,
 wś 1887 SG VIII 210; *Piotrkówko*, niem. *Linden-
 höhe*, wś 1921 Sk X 86, 151; *Piotrkówko* 1952
 UW 80; *Piotrkówki, -wek* 1981 WUN II 736; po
 zmianie *Piotrkówko, -ka, piotrkowecki* 1996 MPol
 nr 79, poz. 713. — Dawniej n. *Pietrowo*, od im.
Pietr, następnie od n. os. *Piotrek, Piotr*, począt-
 kowo z suf. *-owice*, później *-owo*. W XVII w.
 n. przyjęła formant *-ko*, dyferencyjny w stosun-
 ku do n. wsi *Piotrowo* (9). Od XVIII w. występuje
 forma *Piotrkówki*, w l. mnogiej; też z członami
 odróżniającymi od przym. *mały, wielki*. Współ-
 cześnie powrócono do formy *Piotrkówko*. Lit.:
 SHGPn III 676–7; Nieckula, *-ov-* 156; PPOzn 228–
 –9. ZZ

Piotrkówko, os., okresowo wś, bydż., gm.
 Sicienko, 16 km na pń.-zach. od Bydgoszczy:
Piotrow Mochel, folw. nowo kreowany 1748 Koz
 V 157; *Pietruszke* 1796–1802 MpSchröt XX; *Piotr-
 ówka* al. *Pietrówka, Pietrówko* i *Pietruszka*, niem.
Pietrowke i *Petershof*, folw. 1887 SG VIII 219;
Piotrkówka, niem. *Peterhof*, folw. 1921 Sk X 4,
 151; *Piotrówka*, dziś *Piotrkówka* 1922 Koz V 157;
Piotrkówko, folw. 1933 SkBy 1284; *Piotrkówko*,
-ka, piotrkowecki, wś 1972 UN 174, 21; *Piotrkówko*,
-ka 1981 WUN II 737. — Wieś powstała z fol-
 warku należącego pierwotnie do wsi *Mochle* (2),
 stąd człon *Mochel* w pierwotnej n. zestawionej;
 człon pierwszy od im. *Piotr*, z suf. *-ów*. Wtórnie
 uniwersalizacja n. (z elipsą członu drugiego i suf.
-ówka, -ówko). Odnotowano też formy o podsta-
 wie *Pietr* (bez przegłosu). Współczesna postać
Piotrkówko, od n. os. *Piotrek*, z suf. *-ówko*. Przejś-
 ciowo n. *Pietruszka*, od n. os. *Pietruszka* SSNO
 IV 276 (: *Piotr*). AG

Piotrkówko zob. **Piotrkówek** (1), **Piotrkówki**
Piotrkówko Maius zob. **Piotrkówek** (1)
Piotrkówko Małe zob. **Piotrkówki**
Piotrkówko Minus zob. **Piotrkówek** (1)
Piotrmanki zob. **Pietronki**
Piotrmanowice zob. **Pietronki**
Piotrmańki zob. **Pietronki**
Piotrógród zob. **Piotrówka** (4)
Piotroje zob. **Piotrkowice** (6)

Piotroniowice, wś, wroc., gm. Wołów, 3 km
 na pld.-wsch. od Wołowa: *Petranowicz* (1456),
Piotranowicz (1488) K 487; *Petranowicz* 1787 Z
 VII 258; *Petranowicz* 1845 K 487; *Petranowicz* (*Pie-
 trowice*) 1900 Myc 77; *Iseritzlat, Pietrzanowice*
 1941 Wrzosek 23; *Iseritzlat — Piotroniowice, -ic,*
piotroniowicki 1948 MPol XXV nr 14; *Piotroni-
 owice, -wic* 1981 WUN II 737. — Dawniej n. *Pie-
 tranowice, Piotranowice*, od n. os. *Pietran, Piotran*
 (: *Piotr*) SSNO IV 261, z suf. *-owice*, zniemczona
 jako *Petranowicz*. Odnotowano też formę *Pietro-
 wice*, od im. *Pietr* (bez przegłosu). Nazwę niem.
Iseritzlat nadała administracja hitlerowska. Po
 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotroniowice*. Lit.:
 SNGŚI X 49–50. JCh

Piotrowa, wś, opol., gm. Niemodlin, 2,5 km
 na pń.-zach. od Niemodlina: *villa petri* 1307
 Reg nr 2945; *villa Petirsdorff* 1679 J II 209; *Pe-
 tersdorf* 1743 SNGŚI X 50; *Petersdorf* 1783 Z II
 36; *Petersdorf* 1845 K 481; *Petersdorf — Piotrowa*,
-wej, piotrowski 1948 MPol XXV nr 14; *Piotrowa*,
-wej 1981 WUN II 737. — Dawniej n. *Petersdorf*,
 od niem. im. *Peter* 'Piotr' + *Dorf* 'wieś', w zapisie
 zlatynizowanym *villa Petri*. Po 1945 r. ustalono
 urzędowo n. *Piotrowa*. Lit.: SNGŚI X 50; BorGŚI
 233. JCh

Piotrowa Dąbrowa, wś, suwał., gm. Krasno-
 pol, 11,5 km na pń.-wsch. od Suwałk: *Piotrowa*
Dąbrowa 1784 SHGPd (Opispar rkps I nr 6011,
 7–9); *Piotrowo dąbrowa* 1827 Tabella II 91; *Pio-
 trowo dąbrowa* 1839 MpKwat VI 3; *Piotrowa dą-
 browa*, wś i folw. 1877 Zin II 45; *Piotrowa Dą-
 browa*, os. i folw. 1887 SG VIII 213; *Piotrowa*
Dąbrowa, wś i folw. 1902 Przew II 66; *Piotrowa*
Dąbrowa 1921 Sk V 82; *Piotrowa Dąbrowa, -wej*
-wy 1981 WUN II 737. — Nazwa zestawiona;
 człon pierwszy od im. *Piotr*, z suf. *-owa*, człon
 drugi od ap. *dąbrowa* 'niezagospodarowany las
 liściasty lub zarośla z przewagą dębów' Sstp II
 42. EB

Piotrowa Wola zob. **Lubików, Śniadówka**

Piotrowce zob. **Jabłoń-Piotrowce, Piszczaty-Piotrowięta**

Piotrowe Pole, wś, rad., gm. Ilża, 2,5 km na płn. od Ilży: *Piotrowe Pole* 1868 KopRad 214; *Piotrowe pole* 1877 Zin II 45; *Piotrowe Pole*, wś i os. leśna 1887 SG VIII 214; *Piotrowe Pole* 1902 Przew II 66; *Piotrowe Pole* 1921 Sk III 19; *Piotrowe Pole, -wego -la, piotrowski* 1966 UN 20, 6. — Nazwa zestawiona, od im. *Piotr* i ap. *pole*. Lit.: KopRad 214, 331. IN

Piotrowice (1), wś, biel., gm. Przechiszków, 11 km na pld.-wsch. od Oświęcimia: de *Potrovicz*, de *Petrovich* 1346–58 MVat II 182, 201; z *Petrowicz* (1416)1488 ZDM VI 493; *Pyotrowycze, Pyotrowicze* 1470–80 DB I 80, II 230; *Piotrowicze, Pyotrowicze* 1529 LR 50, 293; *Piotrowicze* 1564 Lukrak I 219; *Piotrowice* 1581 ŻDz XIV 99; *Piotrowice* 1765 Lukrak I 240; *Pietrowice* 1779–82 MpMieg; *Piotrowice* 1887 SG VIII 215; *Piotrowice* 1921 Sk XII 29; *Piotrowice, -wic, piotrowski* 1964 UN 12, 47. — Nazwa od im. *Piotr, Pietr* SSNO IV 258 (: łac. *Petrus*), z suf. *-owice*; okresowo forma bez przegłosu *Pietrowice*. Lit.: LKrak 112. IN

Piotrowice (2), cz. Katowic, dawniej wś: *Petrowicze* 1517, *Piotrowice* 1526, *Petrowicz* 1572 SNGŚl X 50; a *Petrowicz* 1649, *Petrowitz* 1736 Kat 100, 150; *Petrowitz* 1743 SNGŚl X 50; *Petrowitz* 1783 Z II 106; *Petrowitz, Pietrowice* 1845 K 487; *Piotrowice (Petrowitz)* 1900 Myc 41; *Piotrowice*, wś 1933 SkBy 1285; *Piotrowice*, cz. Katowic 1951 DzU nr 18, poz. 147; *Piotrowice, -wic* 1981 WUN II 737. — Nazwę zniemczono jako *Petrowitz*. Lit.: SNGŚl X 50; BorGŚl 179. JCh

Piotrowice (3), wś, kiel., gm. Koszyce, 14 km na pld.-wsch. od Kazimierzy Wielkiej: *Pyotrowycze* 1470–80 DB II 150; *Pyotrkowicze* 1529 LR 241; *Pyotrowice* 1564–65 Lusand 47; *Piotrowice* 1660–64 Lusand II 143; *Piotrowice*, mko 1783–84 RejKor 255; *Pietrowice* 1787 MpPerKr; *Piotrowice* 1787 Spis 343; *Piotrkowice* 1789 SHGKrMat 226; *Piotrowice* 1789 Lukrak I 212; *Piotrowice* 1827 Tabella II 91; *Pietrowice* 1839 MpKwat IV 5; *Piotrowice* 1866 Miech 26; *Piotrowice* 1887 SG VIII 214; *Piotrowice* 1921 Sk III 103; *Piotrowice, -wic, piotrowski* 1966 UN 22, 42; gw. *piotrowice, -wic, piotrowski*. — Forma *Piotrkowice* od zdrobniałej n. os. *Piotrek*, zaś *Pietrowice* od *Pietr*. Lit.: RKrak 126; KopKiel 246. IN

Piotrowice (3a), cz. Żarogowa, dawniej wś, kiel., gm. Miechów: de *Potrrouicz* 1381, de *Po-*

trouicz 1385 Krak nr 1145, 3809; *Pyotrrouicze* 1443 DKrak 212; *Pyotrowycze* 1470–80 DB II 82; *Pyotrowycze* 1529 LR 213; *Piotrkowicze* 1564 Lukrak II 81; *Piotrowice* 1581 ŻDz XIV 38; *Piotrkowice* 1680 Rej 149; *Piotrowice* 1787 MpPerKr; *Piotrowice* 1788–92 SHGKrMat 226; *Piotrowice* 1887 SG VIII 214; *Piotrowice*, wś 1933 SkBy 1284; *Piotrowice, -wic* 1964 UN 7, 55. — Początkowo n. *Piotrkowice*, później *Piotrowice*. Lit.: RKrak 126; KopKiel 246. IN

Piotrowice (4), wś, koniń., gm. Słupca, 3,5 km na płn.-wsch. od Słupcy: ad gades *Petrovicensses ... Petro ... de Petrovize* 1340 KW II 532, 533; de *Pyotrowycze* (!) (1365)1494 KW III 273; de *Potrrouicze* 1390 MVat VIII 153; *Piotrowicze* 1392 Lek II nr 238; *Potrowo* 1395, *Potrowicze* 1396, *Parvo Potrouicze* 1399 RWlkp II nr 15, 33, 88; *Pyotrkowicze* 1412 SHGKI(PyZ 2, 123v); *Pyotrowicze ... Pyetrowicze* 1415 RWlkp II nr 440; *Potrowo* 1422 KW VIII 227; *Pyotrowo* 1428 RWlkp II nr 899; *Pyotrowo* 1487, *Pyotrowicze* 1500 Koz V 157; *Pyotrrouicze* 1511–23 LLB I 305; *Piotrowycze* 1578 ŻDz XII 21; *Piotrowice* 1618–20 PKal 170; *Piotrowice* 1783–84 RejKor 158; *Piotrowice* 1827 Tabella II 91; *Piotrowice* 1887 SG VIII 214; *Piotrowice, -wic* 1981 WUN II 737; gw. *piotrowice, -wic, piotrowski*. — Nazwa od im. *Piotr, Pietr*, też *Piotrek*, z suf. *-owice*, obocznie *-owo*; też *Piotrkowice*. Przejściowo n. z członem odróżniającym od łac. przym. *parvus* 'mały'. ZZ

Piotrowice (5), wś, kosz., gm. Dygowo, 9 km na płn.-zach. od Karlina: *Petervize* (1263) PU VI 343; *Petrekoviz* 1276 PU II 320; *Peterkevitz* (1330) XVI PU VII 327; *Petervise* 1618 MpLub; *Peterwitz* 1789 MpGillyPom; *Peterwitz* 1836 MpUMbl 605; *Peterfitz* 1887 SG VIII 17; *Peterfitz — Piotrowice, -ic, piotrowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piotrowice (Kolobrzeshire)* — *Peterfitz* 1951 Rosp 240; *Piotrowice* 1952 UW 200; *Piotrowice, -wic* 1981 WUN II 737. — Nazwa od n. os. *Pieter, Pietrek* (: *Pietr*), z suf. *-owice*. Zapisy historyczne potwierdzają brak przegłosu 'e > 'o przed t, co jest zgodne z rozwojem gwar pomorskich. Nazwę zniemczono jako *Peterkoviz, Peterwitz, Peterfitz*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Piotrowice*, okresowo z członem lokalizującym od n. mta *Kolobrzeg*. Lit.: RzDuma I 162; Siciński, OSG VIII 70–1; Belchnerowska, PMT XIII 56. BCz

Piotrowice (6), wś, legn., gm. Męcinka, 4 km na płn.-zach. od Jawora: *Potrrouici* 1250 Reg

nr 722; *Petercwitz* (1256)XV–XVI SuR III 131; *Petri villa* ok. 1300 CdSil XIV 124; *Peterwitz* 1306, *Petrowicz* 1335 Reg nr 2896, 5409; *Petirwicz* (1369) K 485; *Peterwicz* 1393, *Petirwicz* 1395 LandBSch II nr 1122, 1427; *Petirwicz* 1417, *Piterwitz*, *Piterwicz* 1509 CdSil XXXV 59, 139; pago *Pitterwitz* 1668, *Peterwitz* 1677 J IV 42, 204; *Peterwitz* 1786 Z VI 49; *Peterwitz*, *Pitterwitz* 1845 K 485; *Piotrowice*, niem. *Peterwitz* 1887 SG VIII 216; *Piotrowice* (*Peterwitz*) 1900 Myc 41; *Peterwitz*, *Piotrowice* 1941 Wrzosek 32; *Peterwitz* — *Piotrowice*, -ic, *piotrowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Piotrowice*, -wic 1981 WUN II 737. — Dawniej n. *Piotrkowicy*, *Pietrkowice*, później *Pietrowice*, od XIX w. *Piotrowice*. Liczne zapisy zmienione: *Peterwitz*, *Petirwitz*, *Pitterwitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrowice*. Lit.: SNGŚI X 50. JCh

Piotrowice (7), wś, legn., gm. Przemków, 4 km na zach. od Przemkowa: *Petrowitz* ok. 1300 CdSil XIV 151; *Petrssdorff* 1491 CdSil XXVIII 264; *Peterssdorff* 1594 CdSil XXXII 70; *Petersdorff* 1670 J III 62, 600; *Petersdorf* 1791 Z X 662; *Petersdorf* 1845 K 482; *Petersdorf b. Karpfries* 1941 Wrzosek 37; *Petersdorf b. Karpfries* — *Piotrowice*, -ic, *piotrowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piotrowice*, -wic 1981 WUN II 737. — Dawniej n. *Pietrowice*, zmieniona jako *Petersdorf*. Władze hitlerowskie dodały człon *b. Karpfries* 'koło Karpi'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrowice*. Lit.: SNGŚI X 50. JCh

Piotrowice (7a), wś zaginiona, leżała w pow. Kościan, par. Goniębice, leszcz., ok. 4,5 km na pñ.-zach. od Osiecznej: *Petrowo* 1396, de *Petrowicz* 1399 Lek II nr 1940, 2337; *Potrowice* 1399 Lek I nr 2969; *Pytrkowicze*, *Pyotrkowicze* 1400 Lek II nr 2701, 2756; *Potrouice* 1400 KZPozn nr 336; *Poytrowicze* (!) 1401 Piek nr 239; *Poytrowice* (!) 1402 SHGPn III 679; *Pyotrowo* 1408, *Pyotrowicze* 1424 RWlkp III nr 391, 1244; *Pyotrkowicze* 1471 SHGPn (PG 8, 118); *Pyotrowicze* ... Tantum al[!]odium, desertum 1510 NKs 131; *Piothrowice* 1580–81 ŹDz XII 67. — Starsze formy n. od im. *Piotr*, *Pietr*, z suf. -owo, -owice, później też od zdrobniałej n. os. *Piotrek*. Lit.: SHGPn III 679–80; PPozn 229. ZZ

Piotrowice (8), wś, leszcz., gm. Świąciechowa, 10 km na pñ.-zach. od Leszna: *Petrowicze* 1421, de *Petirwycz* 1428 SHGPn III 677; *Piotrowicze* 1434 Koz III 37; *Pyothrowicze* 1448 SHGPn III 677; *Piotrowicze* 1510 NKs 154; *Petrowicze* 1517 SHGPn III

677; *Piotrowice* 1579 ŹDz XII 99; *Piotrowice* 1622–24, *Piotrowice* 1789 PPozn (Tab 1, 95 i 10, 6); *Piotrowice* al. *Pietrowice*, niem. *Petersdorf* 1887 SG VIII 215; *Piotrowice*, niem. *Petersdorf* 1921 Sk X 43, 45, 152; *Piotrowice* 1952 UW 75; *Piotrowice*, -wic 1981 WUN II 737; gw. *petrowice*, -ic, *petroski*/*petrowicki*, al. *potrowice*, -ic, *potroski*/*potrowicki*. — Dawniej n. *Pietrowice*. Lit.: SHGPn III 677–9; PPozn 229. ZZ

Piotrowice (8a), dziś *Piotrowice-Kolonia* i *Piotrowice Wielkie*, dwie wsi, lub., gm. Garbów, 16,5 i 14,5 km na pñ.-zach. od Lublina: *Potrouicze*, *Pyotrowycze* 1409 ZLub nr 207, 435; *Piotrowice* 1425–35, *Pyotrowicze* 1427 SHGLu III 181; *Pyotrowicze* (1443)XV ZDK II 409; *Pyotrowycze* 1470–80 DB II 541; *Pyotrowicze*, *Pyotrowycze* 1529 LR 33, 434; *Piotrowicze* 1531 ŹDz XIV 369; *Piotrowicze* 1565 Lulu 36; *Piotrowice* 1626 RPobLu 14; *Piotrowice* 1676 ŹDz XV 46a; *Piotrowice* 1783–84 RejKor 242; *Piotrowice* 1787 Spis 448; *Piotrowice małe* 1800 WPar 141; *Piotrowice małe*, *Piotrowice wielkie* 1827 Tabella II 91; *Piotrowice duże*, wś i folw., *Piotrowice małe*, wś i folw. 1877 Zin II 46; *Piotrowice Małe*, *Piotrowice Wielkie*, dwie wsi 1887 SG VIII 215; *Piotrowice*, kol., *Piotrowice Wielkie*, wś 1902 Przew II 66; *Piotrowice*, kol., *Piotrowice Wielkie*, wś i folw. 1933 SkBy 1285; *Piotrowice*, *Piotrowice*, kol. 1952 UW 146; *Piotrowice Duże* 1961 Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie nr 46; *Piotrowice-Kolonia*, -wic-nii, *Piotrowice Wielkie*, -wic -kich, *piotrowicki* 1971 UN 118, 16. — W XVI w. odnotowano formę *Piotrkowice*. Wiś uległa podziałowi, co znalazło wyraz w członach odróżniających od przym. *duży*, *mały*, *wielki* i od ap. *kolonia*. Lit.: SHGLu III 181; KosLu 69. IN

Piotrowice (9), wś, lub., gm. Nałęczów, 4 km na pñ. od Nałęczowa: *Potrouicze*, *Potrouicze* (!) 1409 ZLub nr 2, 119; *Pyotrowice* 1413 ZDK I 339; *Pyotrowicze* (1421)1449 ZDM V 253; *Piotrowicze* (1450) 1452 ZDM III 327; *Pyotrowycze* 1470–80 DB II 570; *Piotrowice* 1783–84 RejKor 247; *Piotrowice Małe*, wś i folw. 1887 SG VIII 215; *Piotrowice*, folw. 1921 Sk IV 79; *Piotrowice Małe*, wś 1933 SkBy 1285; *Piotrowice* 1952 UW 147; *Piotrowice*, -wic, *piotrowicki* 1971 UN 118, 35. — Nazwa zestawiona, z członem odróżniającym od przym. *mały*. Lit.: SHGLu III 182; SHGLuDer 74. IN

Piotrowice (10), wś, lub., gm. Stężyca, 8,5 km na pñ.-wsch. do Koźmienic: *Piotrowice* 1887 SG VIII

Piotrowice

215; *Piotrowice* 1921 Sk IV 24; *Piotrowice, -wic, piotrowicki* 1972 UN 142, 26. IN

Piotrowice (11), wś, lub., gm. Strzyżewice, 9 km na pñ.-zach. od Bychawy: *Potrouice, Potrouicze* 1409 SHGLu III 180; *Potrouice* 1416 LKP 140; *Pyotrowicze* circa Bistrzicza 1465 SHGLu III 180; *Pyotrowycze* 1470–80 DB II 546; *Pyotrowycze* 1529 LR 444; *Piotrowicze* 1531 ŹDz XIV 364; *Piotrowice* 1626 RPobLu 65; *Piotrowice* 1676 ŹDz XV 11a; *Bystrzyca Piotrowica* 1787 Spis 450; *Piotrowice* 1827 Tabella II 91; *Piotrowice* al. *Piotrowice Małe* 1887 SG VIII 214–5; *Piotrowice* 1902 Przew II 66; *Piotrowice, -wic, piotrowicki* 1967 UN 107, 13. — W XVIII w. nazwa z suf. *-owica* i członem pierwszym ponowionym z n. wsi *Bystrzyca* (6); obocznie z członem odróżniającym od przym. *mały*. Lit.: SHGLu III 180–1; KosLu 69. IN

Piotrowice (12), wś, olszt., gm. Nidzica, 6,5 km na pñd.-wsch. od Nidzicy: *Pietrowicz, Pietroitcz* (!) 1498, 1600 KeTL 349; *Piotrowitz* 1789 Goldb I 162; *Piotrowitz* 1796–1802 MpSchröt XXIII; *Pietrowo* 1783 MpPerMz; *Piotrowitz* 1820 Wald 219; *Piotrowitz* 1839 MpKwat IV 1; *Piotrowitz* — *Piotrowice* 1879 KeTN 190; *Piotrowice* 1887 SG VIII 216; *Piotrowice* — *Alt Petersdorf* 1932, *Piotrowitz* 1941 Choj 120; *Alt Petersdorf* — *Piotrowice, -ic, piotrowicki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Piotrowice, -wic* 1981 WUN II 737; gw. *psotrożice*. — Dawniej n. *Pietrowice*, w 1932 r. urzędowo zmieniona na niem. *Alt Petersdorf*. Lit.: Siciński, OSG VIII 71. RP

Piotrowice (13), wś, rad., gm. Jedlnia-Letnisko, 11 km na wsch. od Radomia: *Pyotrowicze* 1412, *Potrouice* 1414 Sand nr 586, 1775; *Pyotrowycze* 1470–80 DB II 515; *Pyothrowycze* 1508 ŹDz XV 470; *Pyotrowycze* 1529 LR 404; *Pyotrowicze* 1564–65 Lusand 186; *Pyotrowicze* 1569 ŹDz XIV 298; *Piotrowice* 1660–64 Lusand II 87; *Piotrowice* 1787 Spis 409; *Pietrowice* 1789 Lusand II 138; *Piotrowice* 1827 Tabella II 91; *Piotrowice* 1887 SG VIII 215; *Piotrowice* 1921 Sk III 109; *Piotrowice, -wic, piotrowicki* 1970 UN 31, 19. — Oboczna n. *Piotrkowice*. Lit.: KSand 154; KopRad 381. IN

Piotrowice (13a), kol., dawniej wś, siedl., gm. Grębków, 14 km na pñ.-wsch. od Kałuszyna: *Andreas Petri de Pyotrowicze* 1426 MUKr I 130; *Pyotrowicze* 1429 MkM I nr 782; *Pyothrowycze* (1450) SHGMz(Cim. 70, 71 i 178); *Pyotrowycze* 1496, 1497 SHGMz(MK 9, 215); *Polikowo Pyo-*

tronicze 1501, 1523 SHGMz(MK 32, 206); *Pyotrowicze* 1520, 1523 SHGMz(32, 205); *Pyotrowicze Polykowo* 1521, 1523 SHGMz(MK 32, 205); *Polykowo Pyotrowicze* 1523 SHGMz(MK 32, 204); *Piotrowice* 1563 ŹDz XVI 418; *Piotrowice* 1783 MpPerMz; *Piotrowice* 1783–84 RejKor 765; *Piotrowice* 1827 Tabella II 91; *Piotrowice*, folw. 1887 SG VIII 215; *Piotrowice*, folw. 1933 SkBy 1285; *Piotrowice*, kol. 1967 SM 847; *Piotrowice, -wic* 1981 WUN II 737. — W XVI w. n. zestawiona *Polikowo-Piotrowice*, o członie pierwszym zob. *Polków-Sagały*. Lit.: TaszyckiPatrMz 59. UB

Piotrowice (14), wś, sier., gm. Warta, 9 km na pñ.-zach. od Sieradza: de *Potrouicz* 1391 SHGŁęcz II 39; *Pyotrowycze* (1444) KW XI 288; *Pyotrowicze* 1496, *Piotrowice* 1511 ŹDz XIII 172, 181; *Pyotrowicze* 1511–23 ŁLB I 436; *Piotrowicze* 1552 ŹDz XIII 221; *Piotrowice* 1783–84 RejKor 199; *Piotrowice* 1827 Tabella II 91; *Piotrowice* 1887 SG VIII 214; *Piotrowice* 1921 Sk II 96; *Piotrowice, -wic, piotrowicki* 1972 UN 50, 43. Lit.: SHGŁęcz II 39. EB

Piotrowice (15), wś, skiern., gm. Bielawy, 16 km na zach. Łowicza: *Pyotrowicze* (1427) SHGRw; *Pyotrowycze* 1448 SHGRw(MK 341, 21); *Pyotrowicze* 1458 SHGRw(MK 335, 149v); *Piotrowicze* 1511/12 VisitGn 118; triplex *Pyotrowice* 1511–23 ŁLB II 347; *Piotrowice, Piotrowice Polachi, Piotrowice Przibki, Piotrowice Stok* 1579 ŹDz XVI 149, 158; *Piotrowice* 1783–84 RejKor 99; *Piotrkowice* 1792 MpPerRw; *Piotrowice* 1827 Tabella II 91; *Piotrowice* 1839 MpKwat III 4; *Piotrowice, wś, kol. i folw.* 1887 SG VIII 214; *Piotrowice, wś i folw.* 1933 SkBy 1285; *Piotrowice, -wic, piotrowicki* 1973 UN 44, 8. — W XV w. oboczna n. *Pietrowice*. W XVI w. istniały części wsi o n. zestawionych: *Piotrowice-Polachy, Piotrowice-Przybki i Piotrowice-Stok*; członny drugie w l. mnogiej, od n. os. *Polach* KozN 38, n. os. *Przybek* SSNO IV 378 i od ap. *stok* 'struga'. Lit.: TaszyckiPatrMz 59. UW

Piotrowice (16), wś, tarnob., gm. Zawichost, 3,5 km na pñ.-zach. od Zawichostu: *potrouicze* (!) (1257)XIV KMłp I 53; *Petrowice* 1257 CdP I 79; *potrouici* (1262)XIV KMłp I 70; *Potrouicze, Piotrowicze* 1373 KMłp I 379, 381; *Pyotrowicze* 1411 Sand nr 502; *Pyotrowycze* 1470–80 DB I 323; *Pyotrouicze* 1503 Matr III nr 740; *Pothrowycze* 1508 ŹDz XV 462; *Piotrowicze, Pyotrowycze* 1529 LR 316, 386; *Pyotrowycze, Pyotrkowice* 1564–65 Lusand 158, 322; *Piotrowicze* 1578 ŹDz XIV 177;

Piotrowice 1660–64 Lusand I 87; *Piotrowice* 1783–84 RejKor 381; *Piotrowice* 1787 Spis 392; *Piotrowice* 1827 Tabella II 91; *Piotrowice* 1887 SG VIII 214; *Piotrowice* 1921 Sk III 80; *Piotrowice, -wic, piotrowicki* 1970 UN 32, 33. — W XIII w. n. *Pietrowice*. Lit.: KSand 154. **IN**

Piotrowice (17), dziś *Piotrowice* i *Piotrowice Małe*, dwie wsi, tor., gm. Biskupiec, 11 i 8,5 km na pld.-wsch. od Kisielic: in villa *Petirwicz* (1331) XIV PrUr II 471, *Peterwicz* (1346) XIV PrUr IV 30; *Peterwicz* 1363, *Petrowicz* 1406 Kętl 213; *Peterwitz* 1543, 1576 HAPr V 87; *Piotrowice* in Ducali Prussia 1667–72 Font VI–X 477; *Gr. Peterwitz*, *Kl. Peterwitz*, dwie wsi 1789 Goldb II 181; *Gr. Peterwitz* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Gr. Peterwitz* — *W. Piotrowice, Kl. Peterwitz* — *M. Piotrowice* 1879 KętN 101; *Piotrowice*, niem. *Peterwitz*, *P. Wielkie*, niem. *Gross Peterwitz, Piotrowice Małe*, niem. *Klein Peterwitz*, maj. 1887 SG VIII 216; *Piotrowice* — *Gross Peterwitz* 1941 Choj 120; *Klein Peterwitz* — *Piotrowice Małe*, os. 1946 Ley I 102; *Gross Peterwitz* — *Piotrowice, -ic, piotrowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Klein Peterwitz* — *Piotrowice Małe, -wic -łych, malopiotrowicki* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Piotrowice, -wic, Piotrowice Małe, -wic -łych* 1981 WUN II 737. — W zapisach źródłowych n. *z Niemiec* jako *Peterwitz*, od XVIII w. z niem. członami *Gross, Klein*, pol. *Wielkie, Małe*. Lit.: KętL 205, 208, 213; Siciński, OSG VIII 71. **RP**

Piotrowice (18), wś, wałb., gm. Bystrzyca Kłodzka, 5 km na pln.-wsch. od Bystrzycy Kłodzkiej: *Hermanssdorf* 1419 CdSil XXXIV 84; *Petersdorf* 1424 KGL 51; *Hermnsdorff* 1624 CdSil XXXIV 108; *Petersdorff* 1743 SNGŚl X 50; *Herrnsdorf* 1789 Z IX 310; *Petersdorf* 1789 Z IX 339; *Herrnsdorf, Petersdorf* 1845 K 227; *Herrnpetersdorf* 1941 Wrzosek 26; *Herrnpetersdorf* — *Piotrowice, -ic, piotrowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piotrowice, -wic* 1981 WUN II 737. — Dawniej dwie n. niem.: *Hermanssdorf*, od n. os. *Herman*, wtórnie skrócona jako *Hermnsdorf, Herrnsdorf*, oraz *Petersdorf*, od im. *Peter*; obie z członem z *Dorf* 'wieś'. Władze hitlerowskie wprowadziły n. *Herrnpetersdorf*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrowice*. Lit.: SNGŚl X 50. **JCh**

Piotrowice (19), wś, warsz., gm. Karczew, 5 km na pln.-wsch. od Góry Kalwarii: *Piotrowice* 1242 (!) KMaz I nr 425, fals. (tu?); *Potrowicze* 1407, *Petrouicze* 1417 Czer nr 24, 545; *Pyotrowi-*

cze 1431 MkM II nr 271; *Pyotrowicze* 1461 ZHer nr 189; *Piotrowice* 1576 ŻDz XVI 227; *Pietrowice* 1783 MpPerMz; *Piotrowice* 1827 Tabella II 91; *Pietrowice* 1839 MpKwat IV 4; *Piotrowice* 1887 SG VIII 214; *Piotrowice, -wic, piotrowicki* 1966 UN 135, 14. — Nazwa od im. *Piotr*, z suf. *-owice*; też *Pietrowice*, od gw. formy im. *Piotr* (bez przegłosu 'e > 'o przed ł). Lit.: TaszyckiPatrMz 58. **UB**

Piotrowice (20), wś, wroc., gm. Kostomłoty, 6,5 km na zach. od Katow Wrocławskich: *Goies cum Petrez* 1221 Moep 55; *Gut Peterwiz* 1279 Reg nr 1608; *Peterwicz* 1298 SUr VI 268; *Petrowicz* 1301, *Gross-Peterwitz* 1304 Reg nr 2646, 2823; *Peterwicz* 1317, *Petrowicz* 1336, *Gross Peterwitz* 1400 SNGŚl X 50; *Peterwicz* 1425 Sob VIII 254; *Gross Petterwitz* 1666/67, *Grosspeterwitz* 1687/88 J I 420, III 480; *Gross Peterwitz* 1743 SNGŚl X 50; *Peterwitz Gross* 1795 Z XII 79; *Peterwitz, Gross* 1845 K 485; *Piotrowice (Petrowitz)* 1900 Myc 41; *Gross Peterwitz, Piotrowice* 1941 Wrzosek 16; *Gross Peterwitz* — *Piotrowice, -ic, piotrowicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piotrowice, -wic* 1981 WUN II 737. — Dawniej n. *Pietrowice*, *z Niemiec* jako *Peterwitz*; też z członem odróżniającym od przym. *gross* 'wielki'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrowice*. Lit.: SNGŚl X 50. **JCh**

Piotrowice (21), wś, wroc., gm. Strzelin, 5 km na pln.-zach. od Strzelina: *Pethrowicz* 1301 Reg nr 2660; *Peterwitz* 1743 SNGŚl X 50; *Peterwitz* 1783 Z I 63; *Peterwitz* 1845 K 485; *Piotrowice*, niem. *Peterwitz* 1887 SG VIII 216–7; *Piotrowice (Peterwitz)* 1900 Myc 41; *Peterwitz, Piotrowice* 1941 Wrzosek 21; *Peterwitz* — *Piotrowice, -ic, piotrowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piotrowice, -wic* 1981 WUN II 737. — Dawniej n. *Pietrowice*, *z Niemiec* jako *Peterwitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrowice*. Lit.: SNGŚl X 50. **JCh**

Piotrowice (22), wś, ziel., gm. Lipinki Łużyckie, 14,5 km na pln.-zach. od Żar: *Petrstorffen* 1381 Le II 384; *des gutes Petersdorf* 1534 CdSil XXIV 117; *Petersdorf* 1679 J III 167; *Petersdorf Kl.* 1787 Z VII 107; *Kl. Petersdorf* 1845 MpUMbl 2477; *Petersdorf* 1845 K 482; *Petersdorf* 1928 Muka III 166; *Petersdorf* — *Piotrowice, -ic, piotrowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piotrowice, -wic* 1981 WUN II 737; *dłuż. Małe Pětřojce* Le II 384; *Pětřojce, -ojc, pětšojski* Muka III 166. — Niemiecka n. *Petersdorf* od im. *Peter* + *Dorf* 'wieś'. Człon od niem. przym. *klein* 'mały' dodany dla odróżnienia od n. znajdującej się na Górnych Łużycach wsi *Pe-*

Piotrowice

tersdorf Gross (Piotrów). Nazwę *Piotrowice* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: SNGŚl X 50. JCh

Piotrowice zob. **Górki-Witowice**, **Lawy** (3), **Pieszkowo**, **Pietrzykowice** (2), **Piotrkowice** (4, 5, 7, 8, 9, 10, 11), **Piotrkowice Małe**, **Piotrkówki**, **Piotrowice Małe**, **Piotrowice Nyskie**, **Piotrowice Świdnickie**, **Piotrowiec** (2), **Piotrowo** (8, 8a, 8b, 8c), **Piotrówek Wielki**, **Rostki-Piotrowice**, **Sikory** (2), **Skłody-Piotrowice**, **Zawisty-Piotrowice**

Piotrowice Duże zob. **Piotrowice** (8a)

Piotrowice Kołobrzeskie zob. **Piotrowice** (5)

Piotrowice Małe, wś, leszcz., gm. Jemielno, 5 km na pld.-zach. od Wąsoczca: *Potrouciichi* 1203 KŚl I 251; *Petrowiczi* ok. 1300 CdSil XIV 159; *Petrowitz Klein* 1787 Z VII 257; *Peterwitz* 1845 K 486; *Piotrowice (Peterwitz)* 1900 Myc 41; *Klein Peterwitz, Piotrowiczki* 1941 Wrzosek 13; *Klein Peterwitz — Piotrowice Małe, -ic -ych, piotrowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piotrowice Małe, -wic -lych* 1981 WUN II 737. — Dawniej n. *Piotrkowicy*, od im. *Piotrek*, później *Piotrowicy*, od im. *Piotr*, z suf. *-owicy, -owice*, zniemczona jako *Peterwitz*, określono z członem odróżniającym od przym. *klein* 'mały'. Wrzosek mylnie rekonstruował n. jako *Piotrowiczki*. Po 1945 r. ustalono urzędowo formę *Piotrowice Małe*. Lit.: SNGŚl X 51. JCh

Piotrowice Małe zob. **Piotrowice** (8a, 9, 11, 17)

Piotrowice Nyskie, wś, opol., gm. Otmuchów, 6 km na pld.-zach. od Otmuchowa: *Petrovici* 1284 Reg nr 1815; *Petrowycz, Petrowitz, Petirwitz* ok. 1300 CdSil XIV 8, 21, 36; *Pitterwitz* 1579, *Peterwitz* 1666/67 J I 91, 566; *Peterwitz* 1743 SNGŚl X 51; *Peterwiz* 1784 Z III 368; *Peterwitz* 1845 K 221; *Piotrowice*, niem. *Peterwitz* 1887 SG VIII 216; *Peterwitz, Piotrowice* 1941 Wrzosek 45; *Peterwitz — Piotrowice Nyskie, -ic -kich, piotrowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piotrowice Nyskie, -wic -kich* 1981 WUN II 737. — Dawniej n. *Pietrowicy*, od im. *Pietr*, z suf. *-owicy, -owice*, zniemczona jako *Peterwitz*. Od XIX w. *Piotrowice*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrowice Nyskie*. Lit.: SNGŚl X 51; BorGŚl 179; SGTS XXI 160–1. JCh

Piotrowice Polskie, wś, wałb., gm. Ciepłowodny, 7 km na ptn.-wsch. od Ząbkowic Śląskich: *Petrowicz, Petrcoviz* 1228 SGTS XXI 161; *Petrcowiz* 1244 Reg nr 610; *Petrowiz, Petrcoviz* 1273–76 GHenr II 290, 293; *villa Petrowitz* ok. 1300 CdSil

XIV 84; *Allods Peterowicz* 1337 Reg nr 6009; *Polnisch Peterwitz* 1666/67 J I 551; *pohl. Petrowitz* 1743 SNGŚl X 51; *Pohlisch Peterwitz* 1785 Z IV 77; *Peterwitz, Polnisch* 1845 K 486; *Piotrowice Polskie*, niem. *Peterwitz Polnisch* 1887 SG VIII 217; *Petershagen* 1941 Wrzosek 12; *Petershagen — Piotrowice Polskie, -ic -kich, piotrowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piotrowice Polskie, -wic -kich* 1981 WUN II 737. — Dawniej n. *Pietrowice* i *Pietrkowice*, od im. *Pietr, Pietrek*, z suf. *-owice*. Człon odróżniający od przym. *polski*, niem. *polnisch*, z uwagi na etniczny charakter miejscowości. Nazwę zniemczono jako *Peterwitz*, też *Petershagen*. Lit.: SNGŚl X 51; SGTS XXI 161–3. JCh

Piotrowice Świdnickie, wś, wałb., gm. Jaworzyna Śląska, 3 km na ptn.-wsch. od Jaworzyny Śląskiej: *Petri villam* (1198)1253 KŚl I 192; *Peterwitz* 1266 Reg nr 1231; *Petrowitz* ok. 1300 CdSil XIV 84; *Petrowicz* 1305 SGTS XX 375; *zu Potrowicz* 1335 Reg nr 5409; *Petirwicz* 1385, *Peterwicz* 1393 LandBSch II nr 107, 1237; *Peterwicz* 1555 SGTS XX 375; *Peterwitz* 1666/67 J I 371; *Peterwitz* 1743 SNGŚl X 51; *Peterwiz* 1785 Z V 473; *Peterwitz* 1845 K 485; *Piotrowice*, niem. *Peterwitz* 1887 SG VIII 216; *Piotrowice (Peterwitz)* 1900 Myc 41; *Peterwitz — Piotrowice Świdnickie, -ic -ich, piotrowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Piotrowice Świdnickie, -wic -kich* 1981 WUN II 737. — Dawniej n. *Piotrowice*, co potwierdza zapis z 1335 r., w łac. formie kancelaryjnej *Petri Villa*. Nazwę zniemczono jako *Peterwitz, Petrowitz*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrowice Świdnickie*, z członem odróżniającym od n. mta *Świdnica*. Lit.: SNGŚl X 51; SGTS XX 375–9. JCh

Piotrowice Wielkie zob. **Piotrowice** (8a, 17)

Piotrowice-Kolonia zob. **Piotrowice** (8a)

Piotrowice-Polachy zob. **Piotrowice** (15)

Piotrowice-Polikowo zob. **Piotrowice** (13a)

Piotrowice-Przeclawska Wieś zob. **Przesławice** (3)

Piotrowice-Przybki zob. **Piotrowice** (15)

Piotrowice-Stok zob. **Piotrowice** (15)

Piotrowice-Wojewodza Wieś zob. **Wojewodzka**

Piotrowicy zob. **Piotrowice** (16)

Piotrowiczki zob. **Piotrowice Małe**

Piotrow(i)e zob. **Pietrów**

Piotrowiec (1), wś, elbl., gm. Pieniężno, 8 km na ptn.-zach. od Pieniężna: *campum ville Petirswald* (1326), *discreto Petro de Pluten in bonis* ...

Petirswalde, villa *peterswalt* (1330) MWrm I 393, 419; ville *Petirswalde* (1334) MWrm I 157(R); villa *Petirswald* 1366, de *Petirswalde*, *Peterswalde*, dorff *Petirswalt* 1374 MWrm II 412, 522–3; *Peterswalt* (1405) MWrm V 396; *Peterswaldi* ... *Petirswalde* 1431 MWrm IX 635, 640; *Peterswaldt* ok. 1550 MWrm III 430; *Peterswalt* 1583, 1589 SHGWrm(ADWO, AK, RM 3 i 3c, k. 5v i 7); *Petersuald* 1615 RLWrm 263; *Peterswald* 1755 MpEnd; *Peterswalde* 1796–1802 MpSchröt X; *Peterswald* 1820 Wald 145; *Peterswalde*, ob. *Pietrzwałd* 1887 SG VIII 23, 118; *Pietrzwałd* — *Peterswalde* 1941 Choj 61; *Peterswalde* — *Piotrowiec*, -wca, *piotrowiecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Piotrowiec*, -wca 1981 WUN II 738. — Nazwa niem. złożona, od im. *Peter*, wymienionego w nadaniu z 1326 r., oraz od ap. *Wald* 'las'; spolonizowana jako *Pietrzwałd*. Po 1945 r. ustalono n. *Piotrowiec* (kalke n. niem., z dostosowaniem do typu nazw z suf. -owiec). Lit.: Braniewo. Z dziejów miasta i powiatu, 1973, 225–6; ZGAE XIII 930, XXIII 712, 717. RP

Piotrowiec (2), wś, kiel., gm. Łopuszno, 18,5 km na pń.-wsch. od Chęcini: folwarczek *Piotrowiec* nazwany 1660–64 Lusand I 25; *Piotrowice* 1783–84 RejKor 106; z wsiami ... *Piotrowiec* 1789 Lusand I 142; *Pietrowiec* 1791 MpPerSd; *Piotrowice* 1827 Tabella II 91; *Piotrowiec* 1839 MpKwat IV 4; *Piotrowice* 1877 Zin II 46; *Piotrowice* 1887 SG VIII 214; *Piotrowice* v. *Piotrowiec* 1902 Przew II 66; *Piotrowice* 1933 SkBy 1284; *Piotrowiec* 1952 UW 115; *Piotrowiec*, -wca, *piotrowiecki* 1966 UN 23, 72. — Nazwa od im. *Piotr*, z suf. -owiec, przejściowo -owice. Forma *Pietrowiec* od gw. *Pietr*. Lit.: KopKiel 220. IN

Piotrowiec (3), os. zaginiona, leżała koło Powidza, koniń., gm. Witkowo: de *Pyotrowyecz* (1365)1494 KW III 273. ZZ

Piotrowięta, cz. Miodus Wielkich, dawniej wś, łomż., gm. Wysokie Mazowieckie: *Miodusy Piothrowięta*, z *Miodusów Piotrowięt* 1580 ŻDz XVII/1, 56; *Piotrowięta*, -wiał 1974 UN 165, 103. — Dawna nazwa zestawiona; człon pierwszy od n. *Miodusy*, człon drugi od im. *Piotr*, z suf. -owięta, por.: *Petri* de Miodusy 1471 HalBiał I 119. Współcześnie n. bez członu pierwszego. Lit.: HalBiał I 119; TaszyckiPatrMz 15. EB

Piotrowięta zob. Grabowo-Rżańce, Jamiołki-Piotrowięta, Piszczaty-Piotrowięta, Sikory-Piotrowięta

Piotrowin zob. **Piotrawin** (1, 2), **Piotrowina** (2)

Piotrowina (1), wś, siedl., gm. Kałuszyn, 8,5 km na wsch. od Kałuszyna: *Piotrowina*, kol. 1921 Sk IV 115; *Piotrowina* 1952 UW 42; *Piotrowina*, -ny 1981 WUN II 738. — Nazwa od im. *Piotr*, z suf. -(ow)ina. UB

Piotrowina (2), cz. Żyardowa, dawniej wś, skiern.: *Piotrowin* 1839 MpKwat III 4; *Piotrowina* 1877 Zin II 46; *Piotrowina*, wś 1887 SG VIII 218; *Piotrowina*, wś 1902 Przew II 66; *Piotrowizna* 1921 Sk I 184; *Piotrowina* 1952 UW 11; *Piotrowina*, -ny 1981 WUN II 738. — Początkowo n. *Piotrowin*, później zmiana rodzaju męskiego na żeński. Przejściowa forma *Piotrowizna*, z suf. -(ow)izna. UW

Piotrowitz zob. **Piotrowice** (12)

Piotrowizna, wś notowana do 1967 r., siedl., gm. Poświętne: *Piotrowizna* 1921 Sk I 146; *Piotrowizna* 1967 SM 847. — Nazwa od im. *Piotr*, z suf. -owizna. Lit.: Safarewiczowa, -izna 31. UB

Piotrowo (1), wś, bydż., gm. Kcynia, 10 km na pńd.-zach. od Kcyni: *Piotrowo*, kol. 1846 KsP 514; *Piotrów* al. *Piotrowo* i *Pietrowo* 1887 SG VIII 213; *Piotrowo*, niem. *Paulstal*, wś 1921 Sk X 91, 152; *Piotrowo* 1933 SkBy 1286; *Piotrowo*, -wa, *piotrowski* 1971 UN 185, 31. — Nazwa od im. *Piotr*, z suf. -owo, -ów; obocznie *Pietrowo*. ZZ

Piotrowo (1a), wś zaginiona, leżała w obrębie wólk miejskich bielskich, biał.: Sioło *Piotrowo* 1580 ŻDz XVII/1, 129. EB

Piotrowo (1b), os., dawniej wś, elbl., gm. Nowy Dwór Gdański, 3,5 km na pń.-wsch. od Nowego Dworu Gdańskiego: *Peterhagenfeld*, *Pletzen-dorff*, wś 1789 Goldb II 181, 184; *Pletzen-dorf*, wś 1887 SG VIII 261; *Pletzen-df*. 1920 MpHAPr I; *Peterhagen*, Ndr. *Petersghn.*, *Pletzen-df* 1930 Mp-100; *Pletzen-dorf* — *Plotnik*, -a, *plotnicki* 1947 MPol XXV nr 111; *Plotnik* — *Pletzen-dorf*, wś 1951 Rosp 243; *Piotrowo* 1964 Mp-25(Nowy Dwór Gdański); *Plotnik*, kol., *Piotrowo Dolne*, wś 1967 SM 856, 847; *Piotrowo*, -wa 1981 WUN II 738. — Dawniej wieś nosiła dwie oboczne n. niem.: *Peterhagenfeld*//*Peter(s)hagen* i *Pletzen-dorf*. Pierwsza od n. os. *Peter* i ap. *Hagen* 'gaj, ogrodzenie, żywopłot' + *Feld* 'pole'. W XX w. do n. *Petershagen* dodano człon odróżniający *Nieder* (= pol. *Dolne*). Druga n. może w związku z n. os. *Pletz*//*Bletz* Gott 118 + *Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. wprowadzono n. pol. *Plotnik*, później *Piotrowo*, też *Piotrowo Dolne*, z nawiązaniem do im. zawartego w n. niemieckiej. WK

Piotrowo

Piotrowo (2), wś, gdań., gm. Somonino, 10 km na pd. od Kartuz: *Fuspeter-Hut* 1670 KK 232; *Fuspeterowo* 1749 Font XVI-XIX 252; *Fustpetershütte*, wś 1789 Goldb II 59; *Fuspetershütte* 1796-1802 MpSchröt IX; *Fusspetershütte* — *Fuspeterowo* 1879 KętN 21; *Fuspeterowo*, niem. *Fusspetershütte* 1881 SG II 424; *Fuspaterowo* (*Fuspetershütte*) 1925 Krzep 27; *Piotrowo* 1952 UW 191; *Piotrowo*, -wa 1981 WUN II 738; gw. dawniej *†ustpétrowo hëta*, *†usthëta* (*†ustpétrova hëta*) Lor 26, później *†étrow^he*, -va, *†étrofsći*. — Dawniej n. niem. *Fusspeterhütte*, od n. os. *Fuspeter*, por. n. os. *Fuß* i *Peter* Gott 195, 382, i od ap. *Hütte* 'huta', okresowo, a także w gwarach z wstawnym -t-. Nazwa pol. *Fuspeterowo* jest substytucją fonetyczno-słowo-twórczą n. niemieckiej. Po 1945 r. zmiana na n. *Piotrowo*, z nawiązaniem do im. zawartego w niem. n. osobowej. Lit.: CzNiem 116, 127. WK

Piotrowo (2a), kol., dawniej wś, kal., gm. Golina, 3,5 km na pd.-zach. od Golicy: *Piotrowo*, kol. 1877 Zin II 46; *Piotrowo* 1887 SG VIII 219; *Piotrowo*, kol. 1933 SkBy 1285; *Piotrowo*, wś 1967 SM 847; *Piotrowo*, -wa 1981 WUN II 738; gw. *piótrovo*, -va, *piótroški*. — Nazwa od im. *Piotr*, z suf. -owo. ZZ

Piotrowo (3), wś, koniń., gm. Łądek, 10,5 km na pd.-wsch. od Słupcy: *Piotrowo* 1877 Zin II 46; *Piotrowo* 1887 SG VIII 219; *Piotrowo* 1921 Sk II 107; *Piotrowo*, -wa 1981 WUN II 738. ZZ

Piotrowo (4), wś, olszt., gm. Lubomino, 11,5 km na pñ.-zach. od Dobrego Miasta: in *Cusyen* (1332), honesto viro Petro et suis veris heredibus villam *Kussien* ... dictam, na kopii: ville *Kussien* z dopiskiem: *Petersdorf* (1340) MWrm I 430, 490; de *Cussin* (1348) XV PrUr IV 342; Nicolaus (!) *Kussieyn* 1355 PrUr V 188; *Petirmansdorf* 1379 MWrm V 47; *Petirmannsdorff* 1428 MWrm IX 290; *Petermannsdorff* 1533 ZGAE XXIII 674; *Petersdorff* 1587 SHGWrm (ADWO, AB, C 68, k. 15v); *Petersdorf* 1615 RŁWrm 265; *Petersdorff* 1755 MpEnd; *Petersdorf* 1796-1802 MpSchröt X; *Petersdorf* 1887 SG VIII 22; *Petersdorf*, *Cusyen* — *Kusyny* 1946 Ley I 38; *Petersdorf* — *Piotrowo*, -a, *piotrowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Piotrowo*, -wa 1981 WUN II 738. — Starsza n. wsi pruska, od n. jez. *Kusij-s lub *Kusijejn-s, por.: in lacu *Kussie* ... *Kusseyn* (1320), *Kussien* (1332) MWrm I 345, 491 (: prus. *cussis*, lit. *kušis* 'komar'; lit. *kūsti* 'wzmagać się, zyskiwać na sile; rosnać, rozwijać się' albo *kušti* 'kopać, ryc, drzeć,

rozrzucać'), z suf. -ij- lub -ij-ein- (zredukowanym w n. niem. do -ien/-ieyn- w wariacie pol. -yny, co przemawia za prus. -in-). Od XIV w. n. niem. *Petersdorf*, przejściowo *Petermansdorf*, od im. *Peter* (= Piotr), człowieka wymienionego w dokumencie z 1340 r., + *Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. ustalono n. pol. *Piotrowo*. Lit.: Ger 77; Toporov Prus IV 355-6; Biolik, HE V 86-7; PrzybBalt 214. RP

Piotrowo (5), wś, ostrol., gm. Czerwin, 19 km na pñ. od Ostrowi Mazowieckiej: *Tyszki Piotrowo* 1578 ŻDz XVI 371; *Tyszki Piotrowo* 1783 MpPerMz; *Piotrowo* 1827 Tabella II 91; *Piotrowo* 1887 SG VIII 219; *Tyszki-Piotrowo* 1921 Sk V 58; *Piotrowo* 1952 UW 21; *Piotrowo*, -wa 1981 WUN II 738. — Dawniej n. zestawiona; człon pierwszy zob. *Tyszki-Ciągaczki*, człon drugi od im. *Piotr*, z suf. -owo. Lit.: ZMaz 371. UB

Piotrowo (6), wś, pil., gm. Ryczywół, 14 km na pd.-wsch. od Czarnkowa: *Piotrowo* 1619 SHG-Pn (PG 34, 577); *Piotrowo* 1622-24, *Piotrowo* 1789 PPozn (Tab 1, 26 i 1, 26v); *Piotrów* al. *Pietrowo*, niem. *Beyersdorf* 1887 SG VIII 213; *Piotrowo*, niem. *Beyersdorf* 1921 Sk X 57, 152; *Piotrowo* 1952 UW 77; *Piotrowo*, -wa 1981 WUN II 738. — Nazwa od im. *Piotr*, też *Pietr*, z suf. -owo, w XIX w. -ów. Lit.: SHGPn III 681; Nieckula, -ov- 156; PPozn 229. ZZ

Piotrowo (6a), os. zaginiona, w XVIII w. posiadłość dominikanów z Wroniek, pil.: Premisl ... domui Wroncensi fratrum Ordinis Predicatorum villam nostram dictam *Pothrovo*, locatam in iure Theutonicu, contulimus (1280) XIV KW I 462; *Pochunowo* (!) (1280) 1493, *Potrowy* (!) 1432 SHGPn III 687. Lit.: SHGPn III 687. ZZ

Piotrowo (7), wś, płoc., gm. Borowiczki, 12 km na pd.-wsch. od Płocka: *Piotrowo* 1827 Tabella II 91; *Piotrowo*, folw. 1881, 1887 SG II 908, VIII 219; *Piotrowo-Zawisłe* 1921 Sk I 107; *Piotrowo*, folw., *Piotrowo-Zawisłe*, wś 1933 SkBy 1286; *Piotrowo*, -wa 1981 WUN II 738. — Przejściowo n. zestawiona; człon drugi od wyrażenia przyimkowego za *Wisłą*, z suf. -'e. UW

Piotrowo (7a), wś zaginiona, może wchłonięta przez Zdziałkę, płoc., gm. Czerwińsk nad Wisłą: *Potrowo* (ok. 1300) KMaz II nr 107; in villa *Potrowo* (1390) 1500 SHGMz (Cim. 71, 1-3); *Potrowo* 1426 MkM I nr 276; *Pyotrowo* (1437) 1456 SHGMz (MK 3, 211v); *Piotrowo* (1444) 1456 SHGMz (MK 3, 310); *Potroui* 1500 SHGMz (Cim. 70, 26). Lit.: BorkCiech 98-9. UB

Piotrowo (8), dziś *Piotrowo Pierwsze* i *Piotrowo Drugie*, dwie wsi, pozn., gm. Czempin, 7 km na pñ.-zach. od Czempinia: *Potrowo* 1386 Lek I nr 46; *Podrcowo* 1395, [*Potrowo*] 1399 Lek II nr 399, 2430; *Pyotrowo*, *Pyotrkowicze* 1400 Lek II nr 2743, 2756; *Poytrowo* (!) 1401, *Poytrowice* (!) 1402 SHGPn III 682; *Petrowo* 1406 KZPozn nr 2593; *Piotrcowo* 1413 SHGPn III 682; *Pyothrkowo* (1423) 1488/92 NKs 38; *Pyotrowo* 1472 SHGPn(PG 8, 162); *Pyotrowo* 1510 NKs 38; *Piotrowo* 1580–81 ŹDz XII 69; *Piotrowo* 1622–24, *Piotrowo* 1775 PPOzn(Tab 1, 71 i 7, 11v); *Piotrów* al. *Piotrowo* i *Pietrowo*, niem. *Petrowo*, wś 1887 SG VIII 213; *Piotrowo*, niem. *Pietrowo*, wś, folw. 1921 Sk X 35, 36, 152; *Piotrowo*, wś 1933 SkBy 1286; *Piotrowo I*, *Piotrowo II* 1952 UW 73; *Piotrowo Pierwsze*, *-wa* *-szego*, *Piotrowo Drugie*, *-wa* *-giego* 1981 WUN II 738. — Nazwa od im. *Piotr*, przejściowo *Piotrek* i *Pietr* (bez przegłosu), z suf. *-owo*, okresowo *-ów*, *-owice*. W 2. połowie XX w. podział wsi na dwa obiekty, stąd człony odróżniające od liczebników *pierwszy* i *drugi*. Lit.: SHGPn III 682–5; Nieckula, *-ov*- 155; PPOzn 229. ZZ

Piotrowo (8a), os. dziś nieistniejąca, w parafii św. Jana, na pñd. od Śródky, dziś ul. *Piotrowo* w Poznaniu: *Villas autem has ad sepe dictam civitatem contulimus, videlicet ... Petrowo* (1253) 1298 KW I 286; *Potrowo* 1400, *Potrouice* 1402 KZPozn nr 321, 802; *Pyotrowo* (1407)1426 KW VII 364; z *Piotrowa* (1444)1578 KW V 684; *Pyotrowo* 1480 AC I nr 687; *Pyothrowycze* 1486, *Pyotrow* 1502, *Pytrowo* (!) 1508 SHGPn III 685; in villa *Pyotrowo* 1510 InwBPozn 185; *Piotrowo* 1580 ŹDz XII 13; *Piotrowo oppidum* 1619, na przedmieściu *Piotrowo* 1648 LuPozn 68, 69; *Piotrowo* 1789 PPOzn(Tab 66, 29v); *Piotrów* al. *Piotrowo* 1887 SG VIII 213; *Piotrowo*, *-wa* 1967 UN 93, 6. — Nazwa od im. *Pietr*, *Piotr*, z suf. *-owo*, też *-owice*, *-ów*. Lit.: SHGPn III 685–7; PPOzn 229; NGPozn 94–5. ZZ

Piotrowo (8b), folw. należący do Łabiszyna, notowany do 1902 r., dawniej wś, par. Modliszewko, pozn., 8 km na pñ.-wsch. od Gniezna: *Piotrowo* (1356)XVI SikNiezdok nr 5 APP M.Gniezno I 155, 11v); *Potrowo* (1361)1511/12 VisitGn 438; *Podrcowo* 1394, *Potrowo* 1399 Lek II nr 397, 1299; *Pyotrowo* 1421 KW VIII 203; *Pyotrowo* 1443 SHGKl(GZ 6, 70); *Piotrowicze* 1497 Matr II nr 979; *Pyotrowo* 1511–23 ŁLB I 14; *Piothrowo* 1580 ŹDz XII 156; *Pietrowo* 1674 MKl(ASK 74, 213); *Piotrowo*,

folw. 1783–84 RejKor 24; *Wies Piotrowo* 1789 MKl (Tab 36, 22); *Piotrowo* 1846 KsP 466; *Piotrów* al. *Piotrowo*, folw. 1887 SG VIII 213; *Piotrowo* 1902 MycPn 178. — Okresowo n. *Piotrkowo*, *Piotrowice*, *Piotrów*. Lit.: Nieckula, *-ov*- 156. ZZ

Piotrowo (8c), os., dawniej wś, pozn., gm. Brodnica, 5,5 km na wsch. od Czempinia: *Potrowo* 1396 RWlkp II nr 27; *Pyotrowo* 1407, *Pyotrowicze* 1408 SHGPn III 681; *Pyotrowo* (1408)1409 KW VII 392; *Piotrowo* 1435 SHGPn(PG 1, 92); *Pyotrowo* 1530 SHGPn(ASK 3, 120); *Piotrowo* 1580–81 ŹDz XII 60; *Piotrowo* 1622–24, *Piotrowo* 1775 PPOzn (Tab 1, 57 i 7, 5v); *Piotrowo* 1783–84 RejKor 818; *Piotrów* al. *Pietrowo* 1887 SG VIII 213; *Piotrowo*, obszar dw. 1933 SkBy 1286; *Piotrowo*, *-wa* 1981 WUN II 738. Lit.: SHGPn III 681–2; Nieckula, *-ov*- 156; PPOzn 229. ZZ

Piotrowo (9), wś, pozn., gm. Obrzycko, 3,5 km na pñ.-zach. od Obrzycka: *Piotrowo nowe* ok. 1620 Koz III 38; *Piotrowo* 1783–84 RejKor 793; *Piotrów* al. *Pietrowo*, niem. *Peterawe* 1887 SG VIII 213; *Pietrowo*, niem. *Peterowe* 1902 MycPn 135; *Piotrowo pod Obrzyckiem*, niem. *Peterawe* 1921 Sk X 86, 152; *Piotrowo pod Obrzyckiem* 1952 UW 80; *Piotrowo*, *-wa* 1981 WUN II 738. — Początkowo n. z członem odróżniającym od przym. *nowy*, później z członem lokalizującym *pod Obrzyckiem*. W XIX w. też *Pietrowo* (bez przegłosu). ZZ

Piotrowo (10), kol., dawniej wś, włoc., gm. Chodecz, 5,5 km na pñ.-zach. od Chodcza: *Piotrowo* 1882 Borucki 367; *Piotrowo* 1887 SG III 219; *Piotrowo*, wś i os. 1933 SkBy 1286; *Piotrowo* 1967 SM 847; *Piotrowo*, *-wa*, cz. wsi Nowiny 1972 UN 191, 16; *Piotrowo*, *-wa* 1981 WUN II 738. AG

Piotrowo zob. *Osiniak-Piotrowo*, *Parcewo* (1), *Piotrkowice* (7), *Piotrkówki*, *Piotrowice* (4, 7a), *Piotrowo Wielkie*, *Piotrowo-Trojany*, *Piotrów* (1, 4, 5, 7), *Piotry*, *Przesieki*, *Ratowo-Piotrowo*

Piotrowo Dąbrowa zob. *Piotrowa Dąbrowa*

Piotrowo Dolne zob. *Piotrowo* (1b)

Piotrowo Drugie zob. *Piotrowo* (8)

Piotrowo Nowe zob. *Piotrowo* (9)

Piotrowo Pierwsze zob. *Piotrowo* (8)

Piotrowo pod Obrzyckiem zob. *Piotrowo* (9)

Piotrowo Wielkie, wś, pozn., gm. Wielichowo, 11 km na wsch. od Wolsztyna: *Piotrów* al. *Piotrowo* 1887 SG VIII 213; *Piotrowo*, wś 1902 MycPn 139; *Piotrowo* 1921 Sk X 95; *Piotrowo Wielkie* 1952 UW 74; *Piotrowo Wielkie*, *-wa* *-kiego*

Piotrowo-Krzywokoły

1981 WUN II 738. — Nazwa od im. *Piotr*, z suf. *-ów*, *-owo*. W XX w. dodano człon odróżniający od przym. *wielki*. ZZ

Piotrowo-Krzywokoły, wś, biał., gm. Boćki, 19 km na pld.-wsch. od Brańska: *Петрово Кривоколы* 1567 Kond 157; *Piotrowo Krzywokoły*, z *Piotrowa Krzywokołów*, z *Piotrowa Krzywokoły* 1569 UPL 269, 279; *Piotrowo Krziwokoły*, z *Piotrowa Krzywokół* 1580 ŻDz XVII/1, 51; *Piotrowo Krzywokoły* 1676 CzRkps nr 1099; *Piotrowo Krzywokoły* 1793 SHGPd(Regof 3); *Piotrowo Krzywokoły* 1902 SG XV/2, 454; *Piotrowo-Krzywokoły* 1921 Sk V 21; *Piotrowo-Krzywokoły, -wa-kół, piotrowski* 1972 UN 153, 6; gw. *piotrovo kšyvokoły, -a -uf*. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od im. *Piotr*, brus. *Pietr*, z suf. *-owo*, człon drugi pierwotnie w formie brus. *Krivokoły*, pol. *Krzywokoły*, od n. os. *Krzywokół, *Krzywokół (: *krzywy i kół* 'kołek'), w l. mnogiej. Lit.: Kond 157. EB

Piotrowo-Trojany, wś, biał., gm. Boćki, 17,5 km na pld.-wsch. od Brańska: *Петрово Трояны* 1567 Kond 157; *Piotrowo Trojany*, z *Piotrowa Trojanow* 1569 UPL 270, 279; *Piotrowo, Throianowo*, z *Piotrowa*, z ... *Trojanowa* 1580 ŻDz XVII/1, 50; *Piotrowo Trojany* 1676 CzRkps nr 1099; *Piotrowo Trojany* 1793 SHGPd(Regof 3); *Piotrowo Trojany* 1902 SG XV/2, 454; *Piotrowo-Trojany* 1921 Sk V 20; *Piotrowo-Trojany, -wa-jan, piotrowski* 1972 UN 153, 6. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy zob. *Piotrowo-Krzywokoły*, człon drugi od n. os. *Trojan* SSNO V 467, w l. mnogiej; okresowo n. z suf. *-owo*. Lit.: Kond 157. EB

Piotrowo-Zawisłe zob. *Piotrowo* (7)

Piotrowszczyzna, wś, biał., gm. Kleszczele, 21,5 km na pld. od Bielska Podlaskiego: *Piotrow-[szczyzna]* 1577 ŻDz XVII/1, 182; *Piotrowszczyzna* 1676, *Piotrowszczyzna* 1790 Kond 157; *Piotrowszczyzna* 1827 Tabella II 91; *Piotrowszczyzna* 1859 Kond 157; *Piotrowszczyzna* 1921 Sk V 21; *Piotrowszczyzna, -ny* 1981 WUN II 738. — Nazwa od n. os. *Piotrowski* SSNO IV 273 (: *Piotr*), z suf. *-izna*. Lit.: Kond 157; Safarewiczowa, *-izna* 47. EB

Piotrowszczyzna zob. *Wola Trzydnicka*

Piotrowy Gród zob. *Kuchmy-Pietruki*

Piotrów (1), wś, kal., gm. Blizanów, 8 km na pln.-zach. od Kalisza: *Piotrowo* (1209)1549 KW I 45; *Piotrowo* (1209)XV DO II 118; *Petrowo* (1326) 1545, *Petrowo* (1348)1545 KW II 404, 613; *Pyotrowo* 1507 SHGKI(ASK 12, 14); *Pyothrowo* 1511–23 ҒLB II 41; *Piotrow* 1564–65 Luwlkp I 214; *Piotrowo*

1579 ŻDz XII 125; *Piotrowo* 1674 MKI(ASK 74, 139); *Piotrow* 1775 MKI(Tab 19, 7); *Piotrow* 1783–84 RejKor 162; *Piotrów* 1827 Tabella II 90; *Piotrów*, dawniej *Piotrowo* 1887 SG VIII 212; *Piotrów, -rowa, piotrowski* 1971 UN 80, 21. — Nazwa od im. *Piotr*, stp. i gw. *Pietr*, początkowo z suf. *-owo*, później *-ów*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 156. ZZ

Piotrów (2), wś, kiel., gm. Łagów, 19 km na pld.-wsch. od Bodzentyna: *Pyotrow* 1334 KMłp III 8; *Pothercow* (!) 1334 CdP II 251; *Potrow* 1424 CdP III 385; *Pyotrow* 1441 CdP II 490; *Pyotrow* 1470–80 DB I 628; *Pyotrow* 1529 LR 32; *Pyotrow* 1564–65 Lusand 328; *Piotrow* 1578 ŻDz XIV 189; *Piotrow* 1783–84 RejKor 236; *Piotrow* 1787 Spis 398; *Piotrów* 1877 Zin II 45; *Piotrów* 1887 SG VIII 212; *Piotrów* 1952 UW 121; *Piotrów, -rowa, piotrowski* 1966 UN 27, 47; gw. *pietruf, -ova, pietroski*. Lit.: KSand 155; KopKiel 197; Nieckula, *-ov-* 156. IN

Piotrów (3), wś, kiel., gm. Waśniów, 12 km na pld.-zach. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Petrowo* (1191) KMłp I 5; *Petrowo* 1191(?) CdP I 15; *Petrou* 1229 KMłp II 42; *Potrow* 1347 ZDM I 64; *Pyotrow* 1470–80 DB II 473; *Pyotrow* 1564–65 Lusand 135; *Piotrow* 1783–84 RejKor 275; *Piotrow* 1787 Spis 415; *Piotrów* 1827 Tabella II 90; *Piotrów* 1887 SG VIII 212; *Piotrów, -rowa, piotrowski* 1966 UN 27, 62. Lit.: KopKiel 197; Nieckula, *-ov-* 155. IN

Piotrów (3a), wś zaginiona, leżała w dawnym pow. tureckim, koniń.: *Pyotrow* (1304)XV KW II 233. Lit.: SHGŁęcz II 40–1. EB

Piotrów (3b), przys., dawniej wś, piotr., gm. Sulejów, 7,5 km na pld. od Sulejowa: *Piotrów* 1877 Zin II 45; *Piotrów*, wś 1887 SG VIII 212; *Piotrów* 1921 Sk II 74; *Piotrów*, wś 1933 SkBy 1287; *Piotrów*, wś 1967 SM 848; *Piotrów, -rowa*, cz. wsi Klementynów 1974 UN 46, 40; *Piotrów, -rowa* 1981 WUN II 738; gw. *pietruf, -rova*. EB

Piotrów (4), wś, płoc., gm. Ilów, 14 km na pln.-zach. od Sochaczewa: *Piotrów*, kol. 1877 Zin II 45; *Piotrów*, kol. 1887 SG VIII 212; *Piotrów*, wś 1902 Przew II 66; *Piotrów* 1921 Sk I 183; *Piotrowo* 1952 UW 39; *Piotrów, -rowa* 1981 WUN II 738. UW

Piotrów (5), wś, płoc., gm. Rataje, 11 km na zach. od Gostynina: *Piotrowo* 1444 KkM 210; *Pyotrowo* 1445 SHGRw(MK 337, 110); *Piotrowo* (1491) SHGRw(ADP perg. 386); *Piotrowo* 1579 ŻDz XVI 196; *Piotrowo* 1792 MpPerRw; *Piotrów* 1827 Tabella II 91; *Piotrów* 1839 MpKwat II 3;

Piotrów al. *Piotrowo* 1887 SG VIII 212; *Piotrów*, folw. 1902 Przew II 65; *Piotrów*, folw. 1933 SkBy 1287; *Piotrów*, kol. 1967 SM 848; *Piotrów, -rowa*, cz. wsi 1971 UN 125, 30; *Piotrów, -rowa* 1981 WUN II 738. — Nazwa od im. *Piotr*, z suf. *-owo*, później *-ów*. UW

Piotrów (6), wś, rad., gm. Promna, 8 km na płn.-wsch. od Białobrzegów: *Piotrów*, wś 1902 Przew II 65; *Piotrów*, kol. 1921 Sk I 48; *Piotrów*, kol. 1933 SkBy 1287; *Piotrów* 1952 UW 14; *Piotrów, -rowa, piotrowski* 1964 UN 18, 15. Lit.: Kop-Rad 331. UB

Piotrów (7), wś, sier., gm. Dalików, 12,5 km na pld.-zach. od Ozorkowa: *Potrowo* 1386 SHG-Łęcz II 40; *Piotrow* 1511 ŻDz XIII 191; *Piotrow* 1511–23 ELB I 385; *Piotrow* 1553 ŻDz XIII 235; *Piotrów* 1877 Zin II 45; *Piotrów* 1887 SG VIII 212; *Piotrów* 1921 Sk II 51; *Piotrów, -rowa, piotrowski* 1973 UN 47, 8. Lit.: SHGŁęcz II 40. EB

Piotrów (8), wś, sier., gm. Poddębice, 7,5 km na płn.-zach. od Poddębic: *Piotrów*, folw. 1877 Zin II 45; *Piotrów* 1887 SG VIII 212; *Piotrów* 1902 Przew II 66; *Piotrów*, kol. 1921 Sk II 118; *Piotrów*, wś 1933 SkBy 1286; *Piotrów, -rowa, piotrowski* 1973 UN 47, 13. EB

Piotrów (9), wś, sier., gm. Zadzim, 9,5 km na pld.-zach. od Poddębic: *Piotrów* 1827 Tabella II 91; *Piotrów* 1877 Zin II 45; *Piotrów*, folw. 1887 SG VIII 212; *Piotrów*, folw. 1902 Przew II 66; *Piotrów*, wś 1921 Sk II 103; *Piotrów, -rowa, piotrowski* 1973 UN 47, 35. EB

Piotrów (10), wś, ziel., gm. Przewóz, 17 km na pld.-zach. od Żar: *Petersdorff bey Prebus* 1520–25 CdL V 101; *Petersdorff* 1679, *Petersdorff* 1687/88 J III 283, 693; *Petersdorf Gr.* 1787 Z VII 107; *Petersdorf Gross* 1845 K 482; *Gross Petersdorf* 1941 Wrzosek 37; *Gross Petersdorf — Piotrów, -owa, piotrowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Piotrów, -rowa* 1981 WUN II 738. — Dawna n. niem. *Petersdorf* od im. *Peter* Gott 382 + *Dorf* 'wieś'. Człon drugi od przym. *gross* 'wielki' dla odróżnienia od *Petersdorf Klein* (*Piotrowice*), miejscowości znajdującej się na Dolnych Łużycach. Po 1945 r. ustalono n. *Piotrów*. Lit.: SNGŚI X 52. JCh.

Piotrów zob. **Piotrowo** (1, 6, 8, 8a, 8b, 8c, 9), **Piotrowo Wielkie**, **Piotry**

Piotrów Gród zob. **Prochy** (1)

Piotrów Mochel zob. **Piotrkówko**

Piotrówek (1), wś, legn., gm. Ruja, 12,5 km na wsch. od Legnicy: *Petersdorff* (1416) K 481;

Petersdorf 1789 Z VIII 185; *Petersdorf* 1845 K 481; *Petersdorf — Piotrówek, -wka, piotrówecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piotrówek, -wka* 1981 WUN II 738. — Dawna n. niem. *Petersdorf* od n. os. *Peter* + *Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piotrówek*. Lit.: SNGŚI X 52. JCh

Piotrówek (2), dziś **Piotrówek Drugi** i **Piotrówek Pierwszy**, dwie kol., dawniej wś, lub., gm. Łęczna i gm. Mełgiew, 5 km na pld.-zach. do Łęcznej: *Piotrówka* 1899 Cat 24; *Piotrówka, folw., Piotrówek, wś* 1921 Sk IV 65, 98; *Piotrówek*, kol. 1933 SkBy 1287; *Piotrówek* 1952 UW 143; *Piotrówek Drugi, -wka -giego, Piotrówek Pierwszy, -wka -szego, piotrowski*, dwie wsi 1972 UN 114, 15, 18; *Piotrówek Drugi, -wka -giego, Piotrówek Pierwszy, -wka -szego* 1981 WUN II 738. — Nazwa od im. *Piotr*, z suf. *-ówka*, później *-ówek*. Człony odróżniające w n. zestawionych od liczebników porządkowych *pierwszy, drugi*. IN

Piotrówek (3), wś, płoc., gm. Słubice, 16 km na wsch. od Gąbina: *Piotrkow* 1579 ŻDz XVI 201; *Piotrkowek* (1775)1789, do *Pietrkowka*, ... z *Piotrkówka* 1789 Luraw 248, 249, 254; *Piotrkowek* 1783–84 RejKor 721; *Piotrkowo* 1792 MpPerRw; *Piotrkowek* 1827 Tabella II 90; *Piotrkówek* 1839 MpKwat III 3; *Piotrkówek* 1887 SG VIII 209; *Piotrkówek* 1921 Sk I 33; *Piotrkówek, -wka, piotrkówecki* 1971 UN 125, 27. — Dawniej n. *Piotrków*, od n. os. *Piotrek* (: *Piotr*), z suf. *-ów*, wtórnie przystosowana do nazw z suf. *-ówek*, okresowo też *-owo*. Forma *Piotrówek* bezpośrednio utworzona od im. *Piotr*. Wariant n. *Pietrkówek* od n. os. *Pietrek* (bez przegłosu 'e > 'o przed t). UW

Piotrówek (4), wś, siedl., gm. Trojanów, 10 km na płn.-zach. od Ryk: *Piotrówek* 1877 Zin II 46; *Piotrówek* 1887 SG VIII 214; *Piotrówek* 1921 Sk IV 25; *Piotrówek, -wka, piotrowski* 1972 UN 142, 28. IN

Piotrówek (5), cz. Kobyłki, dawniej wś, warsz.: *Piotrówek* 1952 UW 43; *Piotrówek*, os. 1967 SM 848; *Piotrówek, -wka* 1981 WUN II 738. UB

Piotrówek (6), wś, wroc., gm. Łagiewniki, 8 km na pld.-wsch. od Sobótki: *Petirsdorf* 1456 CdSil XXXV 99; *Pittersdorf* 1619 CdSil XXXIV 80; *Petersdorff* 1743 SNGŚI X 52; *Petersdorf* 1783 Z IV 43; *Petersdorf* 1845 K 482; *Petersdorf* 1941 Wrzosek 19; *Petersdorf — Piotrówek, -wka, piotrówecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piotrówek, -wka* 1981 WUN II 738. — Dawna n. niem. *Petersdorf*,

Piotrówek

od n. os. *Peter + Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Piotrówek*. Lit.: SNGŚl X 52; SGTS XX 379–81. JCh

Piotrówek zob. **Pieszewo**

Piotrówek Drugi zob. **Piotrówek (2)**

Piotrówek Mały, dziś *Piotrkówek Mały*, wś, warsz., gm. Ożarów Mazowiecki, 2 km na płn.-wsch. od Ożarowa Mazowieckiego: penes *parvam Pyotrkowo* 1483 SHGMz(MK 9, 154v); de villa *Minori Pyotrkoff* 1522 RSW nr 1496; *Piotrkowo Minor* 1580 ŻDz XVI 263; *Piotrkówek mały* 1783–84 RejKor 796; *Piotrkówek mały* 1792 MpPerRw; *Piotrkówek mały* 1827 Tabella II 80; *Piotrkówek Mały* 1839 MpKwat IV 3; *Piotrkówek Mały* 1887 SG VIII 208; *Piotrkówek*, wś 1902 Przew II 65; *Piotrkówek* 1921 Sk I 193; *Piotrkówek* 1952 UW 30; *Piotrówek Mały*, -wka -łego 1981 WUN II 738; *Piotrówek Mały*, po zmianie *Piotrkówek Mały*, -wka -ego, *piotrkówecki* 1998 DzU nr 156, poz. 1026. — Dawniej n. *Piotrkowo Parva/Minor*; o członie pierwszym zob. niżej, człon drugi od przym. łac. *parvus*, *minor* 'mały, mniejszy'. Od XVIII w. *Piotrkówek Mały*; deminutywizacja członu pierwszego za pomocą suf. -ek. UB

Piotrówek Pierwszy zob. **Piotrówek (2)**

Piotrówek Wielki, dziś *Piotrkówek Duży*, wś, warsz., gm. Ożarów Mazowiecki, 3 km na płn.-wsch. od Ożarowa Mazowieckiego: *Potrkowo* 1406 SHGMz(W 1, 187); *Potrkowicze* 1419 Czer nr 1149; *Pyotrkowo* (1421)1456 SHGMz(MK 3, 73); *Pyotrkowo* 1428 Mkm I nr 676; *Pyotrcowo* 1462 ZHer nr 215; in *Pyothrkow maior* 1497 SHGMz(MK 9, 212v–213); *Pyotrowycze* 1505 Matr IV/3, supl. nr 1318; *Piotrkowo Maior* 1580 ŻDz XVI 263; *Piotrkówek wielki* 1783–84 RejKor 796; *Piotrkówek wielki* 1792 MpPerRw; *Piotrkówek duży* 1827 Tabella II 80; *Piotrkówek Duży* 1887 SG VIII 208; *Piotrkówek Wielki* 1952 UW 30; *Piotrówek Wielki*, -wka -kiego 1981 WUN II 738; po zmianie *Piotrkówek Duży*, -wka -ego, *piotrkówecki* 1998 DzU nr 156, poz. 1026. — Nazwa od n. os. *Piotrek*, z suf. -owo. W XV–XVI w. *Piotrkowo Maior*; człon drugi od łac. *magnus* 'wielki' w stopniu wyższym, efemerycznie w tym okresie występuje także wariant z suf. -owice. Od XVIII w. *Piotrkówek Wielki*, obocznie *Piotrkówek Duży*; wtórna deminutywizacja członu pierwszego za pomocą suf. -ek. Forma *Piotrówek* zapewne błędna, notowana tylko przez WUN. Na wniosek mieszkańców przywrócono n. *Piotrkówek*. UB

Piotrówka (1), wś, kal., gm. Trzcinnica, 13 km na pld.-zach. od Kępna: *Piotrówka* al. *Pietrówka* 1887 SG VIII 219; *Piotrówka*, niem. *Pietrowka* 1921 Sk X 31, 152; *Piotrówka* 1952 UW 69; *Piotrówka*, -ki, *piotrowski* 1971 UN 81, 14. — Nazwa od im. *Piotr*, *Pietr*, z suf. -ówka. Nazwa niem. jest substytucją fonetyczną n. polskiej. EB

Piotrówka (2), przys., dawniej wś, kiel., gm. Nowy Korczyn, 18 km na pld.-wsch. od Buska-Zdroju: *Piotrówka* 1674 ŻDz XV 56a; *Piotrowka* 1783–84 RejKor 303; wioski *Piotrowki*, pod *Piotrowką* 1789 Lusand III 55, 56; *Pietrówka* 1827 Tabella II 88; *Piotrówka* 1877 Zin II 46; *Piotrówka* 1887 SG VIII 218; *Piotrówka* 1921 Sk III 138; *Piotrówka*, -ki, *piotrówecki*, wś 1966 UN 19, 48; *Piotrówka*, -ki 1981 WUN II 738. — W XIX w. n. *Pietrówka*, od gw. im. *Pietr*. IN

Piotrówka (3), wś, krośn., gm. Jedlicze, 11,5 km na pld.-wsch. od Jasła: *Petrowka* 1397 ZDM I 274; *Pyotrkowa* 1470–80 DB I 494; *Pyothrowka* 1489 SHGSd(TB 2, 218); *Pyothrowka* 1512 SHGSd(TB 4, 130); *Piotrowka* 1581 ŻDz XIV 115; [*Piotrkówka*] XVI AtKr 273; *Piotrowka* 1680 Rej 288; *Pietrowka* 1794 Ga Gg2; *Piotrówka* 1921 Sk XIII 20; *Piotrówka*, -ki, *piotrówecki* 1965 UN 60, 83; gw. *pietrófka*, -ki, *piytróski*. — Dawniej n. *Pietrówka*. Wariant *Piotrkówka* od n. os. *Piotrek*. Lit.: RBiecz 38. IN

Piotrówka (4), wś, opol., gm. Jemielnica, 8 km na płn.-wsch. od Strzelec Opolskich: *Petergrätz* 1845 K 483; *Petersgraetz* 1887 SG VII 221; *Piotrogród* — *Petergrätz* 1939 Prus 58; *Petersgrätz* — *Piotrówka*, -ki, *piotrówecki* 1946 MPol XXV nr 142; *Piotrówka*, -ki 1981 WUN II 739. — Wieś założona została w 1832 r. przez osadników czeskich z *Friedrichgrätz*; nadano jej n. niem. *Peter(s)grätz*, od im. pastora w tej wsi *Petera* Schikora i od ap. *Grätz* 'grodziec', utworzoną na wzór n. wsi, z której pochodzili osadnicy. Nazwę niem. fonetycznie spolszczono w XX w. jako *Piotrogród*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piotrówka*. Lit.: SNGŚl X 52; BorGŚl 244. JCh

Piotrówka (5), cz. kol. Kolonie, dawniej wś, tarnob., gm. Koprzywnica: *Piotrówka* 1877 Zin II 46; *Piotrówka* 1887 SG VIII 218; *Piotrówka*, wś 1902 Przew II 66; *Piotrówka*, wś 1933 SkBy 1287; *Piotrówka*, wś 1967 SM 848; *Piotrówka*, -ki, cz. wsi *Jasienica* 1970 UN 32, 59; *Piotrówka*, -ki 1981 WUN II 739. IN

Piotrówka zob. **Piotrkówko**, **Piotrówek (2)**

Piotrówko zob. **Piotrkówki**

Piotrusza, wś zaginiona, być może wchłonięta przez Pietruszą Wolę, krośn., gm. Wojaszówka: *Pyostrusscha* 1434 SHGSd(TP 23, 304); *Pyo-thrussa*, *Pyothrusscha* 1501 AGZ XVI nr 2765; *Po-thruschia* 1508 ŻDz XV 467; in *Pyostrusli ... Pyo-thruscha* 1529 LR 75; *Pyostrussa* 1581 ŻDz XIV 249. — Nazwa od n. os. *Piotrusz* SSNO IV 275 (: *Piotr*), z suf. *-ja*. IN

Piotrusza zob. **Pietrusza Wola**

Piotry, wś, gorz., gm. Miedzichowo, 16 km na pld.-wsch. od Międzychodu: *Piotrów* al. *Piotrowo*, folw. 1887 SG VIII 213; *Piotrowo*, folw. 1902 MycPn 88; *Piotry*, niem. *Petershag*, wś 1921 Sk X 53, 152; *Piotry* 1952 UW 76; *Piotry*, *-rów* 1981 WUN II 739. — Nazwa od im. *Piotr*, początkowo z suf. *-ów*, obocznie *-owo*; później w formie pluralnej. Lit.: Koz V 613. ZZ

Piotry zob. **Kłopoty-Patry****Piotryki** zob. **Petryki****Piotrzejowice** zob. **Pietrzejowice****Piotrzykowice** zob. **Pietrzykowice** (1)

Piórkowo (1), leśn., dawniej wś, elbl., gm. Płoskinia, 19 km na pld.-zach. od Pieniężna: Nos Heinricus ... vir dominus Rupertus ... didicimus ... heredibus *Centum Mansos*, z późniejszą uwagą w dokumencie: „*Tidemansdorf et Vettertsdorf*” (1296) MWrm I 166; in *Vettirindorf* 1355 MWrm II 225; *Vettimdorf* 1355 PrUr V 188; Jo. *Veterendorf* 1356 MWrm II 309; Hannico *Vederindorf* 1377 MWrm IX 16; *sunt due ville ... Tidemansdorff et Vettertsdorff* (XV), *Vettertsdorf* 1484 MWrm I 167, 517, przyp. 38; *Födersdorf* (!), Whg. 1789 Goldb I 57; *Federsdorf*, leśn. 1820 Wald 146; *Foedersdorf*, leśn. 1881 SG II 395; *Födersdorf* 1920 MpHAPr I; *Foedersdorf*, *Federsdorf* — **Piórkowo**, leśn. 1946 Ley I 11; *Födersdorf* — **Piórkowo**, *-a*, *piórkowski* 1948 MPol XXVI nr A-78; **Piórkowo** — *Födersdorf*, os. 1951 Rosp 240; **Piórkowo**, *-wa* 1981 WUN II 739. — Wieś powstała na 100 włókach nadanych rycerzowi Rupertowi w XIII w.; n. wsi pojawia się dopiero w XIV w. Nazwa niem. *Vettertsdorff*, później *Federsdorf*, od n. os. *Vetter*, *Feder* (: śrwniem. *vetter*, dniem. *veder* ‘brat ojca’, też może od im. *Fr(i)edrich*) Gott 506, 180 + *Dorf* ‘wieś’. Nazwa wtórnie skojarzona z niem. *Feder* ‘piórkó’, śrwniem., śrwniem. *vēder(e)* Kluge 188, stąd pol. kalka **Piórkowo**, zatwierdzona urzędowo po 1945 r. Lit.: ZGAE XXIII 596; Braniewo. Z dziejów miasta i powiatu, 1973, 212, 237. RP

Piórkowo (2), wś, tor., gm. Radomin, 14,5 km na pld.-wsch. od Golubia-Dobrzynia: *Pijorkowo* 1434 CdP II 860; *Piorkowo* 1564 ŻDz XII 295; *Piórkowo*, na dobrach *Piórkowie* 1781 ZDobrz 106, 298; *Piorkowo* 1783–84 RejKor 456; *Piorkowo* 1784 MpPerPl; *Piorkowo* 1789 Borucki 48; *Piorkowo* 1802–03 MpGillyPr; *Piorkowo* 1827 Tabella II 90; *Piórkowo* 1877 Zin II 45; *Piórkowo* 1887 SG VIII 184; *Piórkowo* 1952 UW 54; *Piórkowo*, *-wa*, *piórkowski* 1972 UN 177, 15. — Nazwa od n. os. *Piorko* SSNO IV 256 (: *piorko*, *piórko* SpXVI, XXIV 229), z suf. *-owo*. W n. nastąpiło zwiężenie *-ór-* > *-ór-*. Lit.: Biliński 133–4; Nieckula, *-ov-* 156. IN

Piórkowska Wola zob. **Wola Piórkowska**

Piórków, dziś **Piórków** i **Piórków-Kolonia**, dwie wsi, tarnob., gm. Baćkowice, 19 i 19,5 km na zach. od Opatowa: *Pyrkow* (1399) CdP II 353; *Pirkow* 1409 ZDM I 362; *Pyrkow*, *Pyrkow* 1470–80 DBI 623, III 232; *Pyrkow* 1508 ŻDz XV 464; *Pyorkow* 1564–65 Lusand 328; *Pierkow* 1578 ŻDz XIV 189; *Piorkow* 1783–84 RejKor 236; *Piórków* 1827 Tabella II 90; *Piórków*, wś i folw. 1887 SG VIII 183–4; *Piórków*, wś 1902 Przew II 65; *Piórków*, kol., *Piórków Dolny*, *Piórków Górny*, dwie wsi 1921 Sk III 86; *Piórków*, *Piórków*, kol. 1952 UW 121; *Piórków*, *-kowa*, *Piórków-Kolonia*, *-kowa-iii*, *piórkowski* 1966 UN 27, 47; gw. *perkuf*, *-ova*, *perkoski*. — Dawniej n. *Pirków*, *Pierków*, od n. os. *Pirek*, *Pierek*, z suf. *-ów*, por. n. os. *Piera* (od podstawy *pir-*, *pier-*, por. *napierać*, *zapierać*) RymSEN II 233. Zmiana n. na **Piórków** nastąpiła pod wpływem skojarzenia z ap. *piórko*. Człony odróżniające w n. zestawionych od przym. *dolny*, *górnny* i od ap. *kolonia*. Lit.: KSand 155; Nieckula, *-ov-* 157. IN

Piórków Dolny zob. **Piórków****Piórków Górny** zob. **Piórków****Piórków-Kolonia** zob. **Piórków****Piórowa Wola** zob. **Wola Pierowa**

Piórów, wś zaginiona, leżała w par. Kamieński, piotr.: *Pyorow* deserta 1511–23 ŁLB I 501, 503. — Nazwa od n. os. *Piōro* SSNO IV 256, z suf. *-ów*. EB

Pióry (1), dziś **Pióry-Pytki** i **Pióry Wielkie**, dwie wsi, siedl., gm. Mordy, 13 i 14 km na pld.-zach. od Łosic: *Pyory* 1529 LR 416; *Pitky Pyory* (*Piory Pytki*) 1531 ŻDz XIV 383, 379; *Piorł* 1546 SHGLu III 182; *Pithky* 1552, *Piory* i *Pithky* 1580 ŻDz XIV 395, 418; *Piori Wielgie* ... z *Piorow* ... *Piori Pitki* ... z *Pitkow* 1620 RPobLu 178; *Piory wielkie* 1781 WPar 268; *Piory Wielkie*, *Piory Pytki* 1787 Spis

Pióry

431; *Pióry pytki, Pióry wielkie* 1827 Tabella II 90; *Pióry wielkie, Pióry pytki* 1877 Zin II 45; *Pióry Pytki, Pióry Wielkie* 1887 SG VIII 185; *Pióry-Pytki, Pióry Wielkie* 1921 Sk IV 94; *Pióry-Pytki, Piór-tek, Piór -kich* 1981 WUN II 739. — Początkowo n. *Pióry*, wś działowa szlachty zagrodowej, z czasem dwie jednostki osadnicze o n. zestawionych: *Pióry-Pytki i Pióry Wielkie*. Nazwa *Pióry* od n. os. *Pióro* (: *pióro*), w l. mnogiej, por. występujący w tej wsi Jacob *Pioro* 1531, Mathias *Pioro* 1552 ŻDz XIV 379, 383; człon *Pytki* od n. os. *Pytka* SSNO IV 404 (: gw. *pytka* 'krótki bicz; członek męski'), w l. mnogiej, a człon *Wielgie/Wielkie* od przym. *wielgi/wielki*. Lit.: SHGLu III 182, IV 105; KosLu 69; BańMorf 74. IN

Pióry (2), wś, tarnob., gm. Połaniec, 4 km na płn. od Polańca: *Piory* 1827 Tabella II 90; *Pióry* 1877 Zin II 45; *Pióry* 1887 SG VIII 185; *Pióry* 1921 Sk III 128; *Pióry, Piór, piórski* 1970 UN 33, 35. IN

Pióry zob. Szumanie-Pejory

Pióry Wielkie zob. Pióry (1)

Pióry-Pytki zob. Pióry (1)

Pipała, cz. Jastrzębskiej Woli, dawniej wś, tarnob., gm. Iwaniska: *Pipała* 1783–84 RejKor 318; *Pipała* 1827 Tabella II 91; *Pipała* 1877 Zin II 46; *Pipała* al. *Pipały*, wś 1887 SG VIII 220; *Pipała*, wś 1902 Przew II 67; *Pipała*, wś 1933 SkBy 1288; *Pipała*, -fy 1966 UN 27, 68. — Nazwa od n. os. *Pipała* (: stp. *pipa* 'trzon ptasiego pióra używany do pisania; beczka na piwo' + *ala*) RymSEN II 244; w XIX w. występowała też w l. mnogiej. IN

Pipały zob. Pipała

Pipia zob. Pipie

Pipie, wś, sier., gm. Brąszewice, 12,5 km na pld.-zach. od Błaszek: *Pipia* 1827 Tabella II 91; *Pipie*, pustk. 1877 Zin II 46; *Pipie*, pustk. 1887 SG VIII 220; *Pipie*, wś 1902 Przew II 67; *Pipie* 1921 Sk II 97; *Pipie*, -pi, *pipski* 1972 UN 50, 8. — Nazwa od n. os. *Pipa* (: stp. *pipa* 'trzon ptasiego pióra używany do pisania; beczka na piwo') RymSEN II 244, z suf. *-ja, -je*. EB

Pipingese zob. Pigża

Pipisowska zob. Przypisówka

Pipisówka zob. Przypisówka

Pipisz zob. Przypisówka

Pipiszówka zob. Przypisówka

Pippingesee zob. Pigża, Świerczynki (2)

Pippingisse zob. Pigża

Pirckenberge zob. Brzozów (9)

Pirczewo zob. Pierszczewo

Pirdamus zob. Budzisz (1)

Pirdeine zob. Budzisz (1)

Pirkelwitz zob. Perklice

Pirknitz zob. Perklice

Pirkowska Wola zob. Wola Piórkowska

Pirlin zob. Parlin (2)

Pirna zob. Perna

Pirocice zob. Pierocice

Pirog-Broszkowo zob. Pieróg

Piroszki zob. Pierozki

Pirowice, wś zaginiona, leżała w okolicy Gniewu, gdań.: *Picanz* (1245), *Pirouiz* (1279)1281, *Pyroviz* 1281, *Pyrowitz* 1283, *Pyrouis* 1283 Perl 74, 262, 281, 311, 329. — Nazwa od n. os. *Pir, por. *Pirosz* SSNO IV 278 (ta może od ap. *pir* 'uczta, biesiada' Sstp VI 137, por. też *pir-, pier-*, por. *napierać, zapierać*), z suf. *-owice*. Prawdopodobna również n. *Pyrowice*, od n. os. *Pyr* RymSEN II 325 (: *pyra* 'stos drzewa'). Lit.: Siciński, OSG VIII 71. WK

Pirowy, cz. Chruścina, dawniej wś, piotr., gm. Gomunice: *Pirowy* 1827 Tabella II 91; *Pirowy*, wś 1887 SG VIII 223; *Pirowy*, wś 1921 Sk II 72; *Pirowy*, wś 1933 SkBy 1288; *Pirowy*, -rów 1981 WUN II 739. — Nazwa od n. os. *Pir, zob. *Pirowice*, z suf. *-owy*. EB

Piróg, wś, rad., gm. Stromiec, 10 km na pld.-wsch. od Białobrzegów: *Piróg*, osada 1839 MpKwat IV 5; *Piróg* 1877 Zin II 47; *Piróg*, wś 1887 SG VIII 222; *Piróg* 1952 UW 127; *Piróg*, -roga, *pirożarski* 1964 UN 18, 22. — Nazwa od nazw. *Piróg* RymSEN II 234 (: stp. *piróg* 'pieróg, rodzaj ciasta'). Lit.: KopRad 362. UB

Piróg zob. Pieróg

Pirschen zob. Piersno (1, 2)

Pirsko zob. Piersk

Piersno zob. Piersno (2)

Pirstna, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. błońskim, w pobliżu Jordanowic, na pld. od Błonia, warsz.: *Pyrstna* 1470 SHGMz(MK 5, 132v); *Pyrschna* 1480 SHGMz(MK 9, 118v); *Pyrsna* 1500, 1502 SHGMz(MK 18, 142v). — Nazwa zapewne od **pr̥st̥s* 'sypka ziemia' (por. stp. *piersć, pircz* Sstp VI 102), z suf. *-yna*, lub od przym. *pirstny w rodzaju żeńskim. Także wariant z uproszczeniem grupy spółgłoskowej *-stn-* > *-sn-*. Lit.: Nal-Sand 138–9; SEBań II 559. UB

Pirstna zob. Pierzchnia

Pirsadło, wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi sieradzkiej: *Pyrschadlow* i *Pyrsadło, Pirsadło*

(1298) Sul 229; *Pirsadlo* 1298 Sul 338; *Pijr Shadlow* (!) 1298 CdP III 165; *Pyrsadlo* (1336) Sul 229. — Dawniej n. *Pirszadłów*, od n. os. *Pirszadło (*pirszec* > *pierszec* 'prosić, sypać, padać' SpXVI, XXIV 90 + *adło*, por. n. os. *Pierszało* RymSEN II 234), z suf. -ów; też wariant bez sufiks. Lit.: SHGŁęcz II 41.

EB

Pirszadłów zob. **Pirszadło**

Pirszna zob. **Pierzchno** (1)

Pirszyce zob. **Pierszyce**

Pirściewo zob. **Pierszczewo**

Piruszyce zob. **Pieruszyce**

Pirwoszowo zob. **Pierwoszów**

Pirwoszów zob. **Pierwoszów**

Pirzchna zob. **Pierzchno**

Pirzchnica zob. **Pierzchnica** (1)

Pirzchno zob. **Pierzchno** (2, 3)

Pirzchowiec zob. **Pierzchowiec**

Pirzchów zob. **Pierzchów**

Pirzchno zob. **Pierzchno** (2, 3)

Pirzna zob. **Pierzchnia**

Pirzowice zob. **Pyrzowice**

Pirzwin zob. **Pierzwin**

Pir(z)woszewo zob. **Pierwoszewo**

Piryszewo zob. **Pierzyszew**

Pisa zob. **Piszewo**

Pisanica, wś, suwał., gm. Kalinowo, 13 km na pñ.-zach. od Rajgrodu: *Pisenitzky* 1510–11 BiałKol 95; *Pisanitzen* 1513 KętL 459; *Pissanitzen* 1565 MWrm III 391; *Pissanitzen* 1785 Goldb III 156; *Psanice* (!) 1795 MpPerPd; *Pyssanitzen* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Pyssanicen* 1839 MpKwat VI 4; *Pissanitzen* — *Pisanica* 1879 KętN 162; *Pisanica*, niem. *Pissanitzen* 1887 SG VIII 224; *Pisanica* — *Ebenfelde* 1926, *Pissanitzen* 1941 Choj 120; *Ebenfelde* — *Pisanica*, -y, *pisanicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Pisanica*, -cy 1981 WUN II 739; gw. *pi-sańica*/*pisanicen*. — Dawniej n. *Pisieniczki*, później *Pisanica*, też *P(i)sanice* (w l. mnogiej), od n. strumyka *Pisanica* 1513 KętL 459. Może od rdzenia **pis-* (por. objaśnienie n. *Pisienica*, *Pisz*), z suf. -enica, -anica, lub od przym. *pisany* w znaczeniu 'kolorowy, wzorzysty' SpXVI, XXIV 266–7, z suf. -ica. Według Białuńskiego wieś powstała już może w XV w. W 1926 r. nadano jej urzędowo n. niem. *Ebenfelde*. Po 1945 r. ustalono n. *Pisanica*. Lit.: BiałPrzem 23–4, 65 i in.; BiałKol 92–3, przyp. 143, 95, 103, przyp. 248, 108–10.

RP

Pisanki, wś, łomż., gm. Trzcianne, 7 km na pld.-zach. od Moniek: *Pisanki* 1536 SHGpd(kar-

toteka); *Pisanki* 1569 UPL 262; *Pissanki* 1578 HalBiał I 137; *Pissanki* 1580, *Pisanki* 1591 ŻDz XVII/1, 119, 156; *Pisanki* 1671 HMil 324; *Pizanki* (!) 1744 SDV 146; *Pisanki* 1784 SHGpd(Opispar rkps I nr 6009, 59–61); *Pisanki* 1887 SG VIII 224; *Pisanki* 1921 Sk V 17; *Pisanki*, -nek 1981 WUN II 739; gw. *pisanki*, *pisank*, *piśański*. — Nazwa od n. os. *Pisanka* (: *pisanka* 'jajo wzorzysto malowane'), w l. mnogiej, por.: Adamum *Pisanica* ... de *Pissanki* 1578 HalBiał I 137, też n. *Pisanica*. Lit.: HalBiał I 137.

EB

Pisarka, cz. wsi Kocina, dawniej wś, kiel., gm. Opatowiec: *Pisarka* 1783–84 RejKor 273; *Pisarka* 1877 Zin II 47; *Pisarka*, wś 1887 SG VIII 224; *Pisarka*, przys. 1921 Sk III 101; *Pisarka*, przys. 1933 SkBy 1288; *Pisarka*, -ki 1966 UN 22, 33. — Nazwa od ap. *pisarz*, z suf. -ka. Lit.: KopKiel 213.

Pisarki zob. **Modzele-Pisarki**

Pisarowce, wś, krośn., gm. Sanok, 7,5 km na zach. od Sanoka: *Pysarzowicze* (1377)1424 ZDM IV 189; de *Pischeriwicz* 1386 SHGsk III 34; *Pisarzowicze* 1425, *Pysarzowcze* 1436 AGZ XI nr 156, 773; *Pyszarowcze* 1465 AGZ XVI nr 175; *Pisarowcze* 1484 SHGsk III 34; *Pisarowcze* 1515 ŻDz XVIII/1, 150; z *Pisarowicz* 1561 RZl 62; *Pisarowcze* 1589 ŻDz XVIII/1, 53; z *Pisarowicz* 1607 RZl 159; ukr. *Pysariwici* 1860 Sch 107; *Pisarowice* 1787 MJ 19, XV, 54, 16; *Pisarowce* 1794 Ga Gg2; *Pisarowce*, rus. *Pisariwci* 1887 SG VIII 224; *Pisarowce*, -wiec, *pisarowiecki* 1966 UN 71, 59; łemk. *pisarywci* MakSk 125. — Nazwa od ap. *pisarz*, ukr. *pyśać*, z suf. -owice, ukr. -owce. Lit.: SHGsk III 34–6; MakSk 124–5; RiegŁemk 199.

BCz

Pisarska Wieś zob. **Pisarzowa**

Pisarskie, wś zaginiona (lub tylko cz. wsi), leżała koło Bończy, rad., gm. Warka: Petrus de Boncza totam ipsius porcionem *Pissarska* dictam, quartam partem dicte porcionis *Pisarska* ... (1444) 1456 SHGMz(MK 3, 298v–299); porcionem *Pyszarszka* 1471 SHGMz(MK 5, 159v); *Pyssarskye* 1500 ZHer nr 793; Petri Rzyško de *Pysarskye* (1502) 1523 SHGMz; *Pisarskie* seu *Rziska* 1576 ŻDz XVI 241. — Nazwa od przym. *pisarski* w r. nijakim, por. też n. os. *Pisarski* SSNO IV 280. Oboczna n. *Rzyska*, od n. os. *Rzyszko* SSNO IV 546, zob. n. *Pajewo-Rzyski*. Zob. też *Bońkowa Wieś*.

UB

Pisary (1), wś, krak., gm. Zabierzów, 22 km na pñ.-zach. od Krakowa: *Pisary* (1229)XV KTn 23; *Pisari* ((1283)1440)XVIII KMłp IV 347; de

Pisary

Pissar (1311) Ktn 78; *Pisari* 1319 KMłp II 244; *Pissari* 1356, de *pyssar* 1360 KMłp I 305, 288; *Pyssary* 1397 Krak nr 5878; *Pysari* 1408 DKrak 138; *Pyssary* 1470–80 DB I 39; *Pyssary* 1490 ŹDz XV 433; *Pyssary*, *Pissari* 1529 LR 157, 277; *Piszary* 1564 Lukrak II 74; *Pisary* 1581 ŹDz XIV 33; *Pisary* 1629 RPobKr 33; *Pisary* 1790 SHGKrMat 226; *Pisary* 1887 SG VIII 224–5; *Pisary* 1921 Sk XII 10; *Pisary*, *-sar*, *pisarski* 1964 UN 4, 40; gw. *pišory*, *-or*. — Nazwa od ap. *pisarz*, w l. mogiej. Prawdopodobnie n. służebna; do ap. *pisarz*, por. psł. *pišati, *pišor 'rysować, ryc, wyskrobywać, kreslić, wycinać znaki, malować'. Znaczenie 'pisać' nowsze, poprasłowiańskie. Pierwotne znaczenie zachowane m.in. w ap. *pisanka*, *pisany* 'kolorowy' SeBor 437. Forma gw. *Pisory* powstała wskutek przejścia *a > o* przed *r*. Lit.: RKrak 126; Rymut, Onom XX 151. IN

Pisary (1a), wś zaginiona, prawdopodobnie weszła w skład Skawiny, krak.: de *Pischari* 1440 CdUC I 194; *villae ... Pisary ... in quorum agris oppidum Skawina locatum est* 1470–80 DB I 121. Lit.: LKrak 112; RospSEMig 350; Rymniast 217–8. IN

Pisary (2), wś, tarnob., gm. Ożarów, 10 km na pld. od Ożarowa: *Pisary* 1377 Sng II 48; *Pissary* (1400) CdP III 364; *Pisari* 1470–80 DB III 318; *Pyssary* 1508 ŹDz XV 457; *Pissari*, *Pyssari* 1529 LR 12, 456; *Psary* 1564–65 Lusand 334; *Pyszary* 1578 ŹDz XIV 181; ze wsiami *Pisarami* 1660–64 Lusand I 203; *Pisary* 1783–84 ReJKor 381; *Pisary* 1787 Spis 391; *Pisary* 1827 Tabella II 91; *Pisary* 1887 SG VIII 224; *Pisary* 1921 Sk III 80; *Pisary*, *-sar*, *pisarski* 1970 UN 32, 21. — W XVI w. obocznie *Psary* pod wpływem n. m. *Psary* (zob.). Lit.: KSand 155; RospSEMig 341. IN

Pisary (3), wś, wałb., gm. Międzyzlesie, 4 km na pld.-wsch. od Międzyzlesia: *Schreybendorff* 1631, *Schreibendorf* 1743 SNGŚl X 53; *Schreibendorf* 1789 Z IX 355; *Schreibendorf* 1845 K 610; *Schreibendorf* 1941 Wrzosek 26; *Schreibendorf* — *Pisary*, *-ar*, *pisarski* 1947 MPol XXV nr 124; *Pisary*, *-sar* 1981 WUN II 739. — Dawna n. niem. od ap. *Schreiber* 'pisarz' i *Dorf* 'wieś'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pisary*. Lit.: SNGŚl X 53; SGTS XV 332–4. JCh

Pisary (4), wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi czerskiej, par. Góra, warsz.: *Milikowlasz et Pisari* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 18). UB

Pisarzewice zob. *Pisarzowice* (1, 5)

Pisarzewo, wś zaginiona, około połowy XV w. przyłączona do Ciechanowa: Michael, opidanus de Czechonowo, totam ipsius hereditatem ... *Pyssarzewo* (1436)1456 SHGMz(MK 3, 185). — Nazwa od ap. *pisarz*, z suf. *-ewo*. Wymieniony w dokumencie Michał był pisarzem ciechanowskim. Lit.: BorkCiech 147–8. UB

Pisarzowa, wś, nowosąd., gm. Limanowa, 5 km na wsch. od Limanowej: de *Scriptoris Villa* 1335–42 MVat I 395; ad metas Libertatis *Scriptor(is)* (1370)1630 ZDM I 173; *Pissazrowa* (!) 1389 AGZ IX 4; *Pisorzowa* 1396 ZDM I 268; *Pysarzowa* (1409), *Pisarzowa* 1427 KMłp IV 115, 237; *Pissarska Wyesch* 1470–80 DB II 249; *Pysarzowa*, *Pysharzowa*, *Pysarzowa* 1529 LR 44, 276; *Pisarzowa* 1536 SHGKr(TCz 4, 120); *Pissarzowa* 1538 SHGKr(AGAD 81); *Pisarzowa* 1564 Lukrak I 161; *Pissarzowa* 1581 ŹDz XIV 130; *Pisarzowa* 1629 RPobKr 203; *Pisarzowa* 1794 Ga Gg2; *Pisarzowa* 1886 Bigo 145; *Pisarzowa* 1887 SG VIII 225; *Pisarzowa* 1921 Sk XII 20; *Pisarzowa*, *-wej*, *pisarzowski* 1964 UN 6, 57; gw. *pišažovā*, *-y*, *pišaški*//*pišožofski*. — Początkowo n. łac. *Scriptoris Villa*, pol. *Pisarzowa*/*Pisarzka Wieś*, od n. os. *Pisarz* SSNO IV 280 lub od ap. *pisarz* i ap. *wieś*. Później ukształtowała się jednoczłonowa n. *Pisarzowa*, w wyniku elipsy członu *Wieś*. W formie *Pisorzowa* poświadczono zwężenie *a > o* przed *rz*. Lit.: LKrak 112; PŚad I 89; Nieckula, *-ov-* 157. IN

Pisarzowice (1), wś, biel., gm. Wilamowice, 5 km na zach. od Kęt: de *Villascriptoris* 1325–27 MVat I 148; de *Villa Scriptoris* (1382)1778 ZDK I 108; de *Pissarzowicz* 1446 LKrak 112; *Pyssarzowycze*, *Pyszarzowicze* 1470–80 DB I 85, II 291; *Pisarzowicze*, *Pissarzowicze*, *Pyssarzowicze* 1529 LR 9, 162, 293; Z *Pisarevic* 1540 LKrak 112; *Pisarzowice* 1581 ŹDz XIV 96; *Pisarzowice Górne i Dolne*, wś 1887 SG VIII 225–6; *Pisarzowice* 1921 Sk XII 3; *Pisarzowice*, *-wic*, *pisarzowicki* 1964 UN 12, 43. — Początkowo n. łac. *Villa Scriptoris*, zob. wyżej, później *Pisarzowice*, *Pisarzewice*. Członny odróżniające w n. zestawionej od przym. *dolny*, *górnny*. Lit.: LKrak 112. IN

Pisarzowice (2), wś, jel., gm. Kamienna Góra, 6 km na ptn.-zach. od Kamiennej Góry: *villa Scriptoris* ok. 1300 CdSil XIV 139; *Dorfe Schreiberdorf* 1333 Reg nr 5278; *Schreibersdorff* 1666/67 J I 697; *Schreibendorf*, *Ober Schreibendorf*, *Nieder Schreibendorff* 1743 SNGŚl X 53; *Schreibendorf*, *Nieder*, *Ober* 1785 Z V 119; *Schreibendorf*, *Nieder*,

Ober 1845 K 610; *Schreibendorf* 1941 Wrzosek 33; *Schreibendorf* — *Pisarzowice*, -ic, *pisarzewicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pisarzowice*, -wic 1981 WUN II 740. — Początkowo n. łac. *Villa Scriptoris*, kalka niem. *Schreibersdorf*, por. *Schreiber* 'pi-satz' + *Dorf*, śrdniem. *dorp* 'wieś' Lübben 82. Nazwa wsi wiąże się może z osobą Valentina, pisarza księcia legnickiego Bolesława Rogatki. W XVIII–XIX w. n. z członami odróżniającymi od niem. przym. *nieder* 'dolny', *ober* 'górnny'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pisarzowice*. Lit.: SNGŚl X 53–4; SGTS V 219–26. JCh

Pisarzowice (3), wś, jel., gm. Lubań, 5 km na płn.-zach. od Lubania: *Schriuersdorph* 1268 KOL 57; *Sriberdorph* 1274 SUr IV 172; *Schreibersdorf* ok. 1300 CdSil XIV 129; *Schreibersdorff* (1346), zcu *Schreibersdorff* 1389 KOL 57; *Schreibersdorff* 1416 CdL III 715; *Schreibirsdorff* 1430, *Schreibersdurff* 1434 CdL II/2, 134, 517; *Schreibersdorff* 1507 KOL 57; *Schreiberszdorf* 1515–16 CdL V 94; *Ober-Schreibersdorff* 1580 KOL 57; in pago *Schreibendorff* 1687/88 J II 518; *Schreibersdorf*, Mitt., Nied. u. *Ober* 1845 K 613; *Schreibersdorf*, *Dobczyce* 1941 Wrzosek 34; *Schreibersdorf* — *Pisarzowice*, -ic, *pisarzewicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Mittel Schreibersdorf* — *Pisarzowice Średnie*, -ic -ich, *pisarzewicki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pisarzowice*, -wic 1981 WUN II 740. — Dawna n. niem. *Schreibersdorff*, wtórnie z członami odróżniającymi od przym. *ober* 'górnny', *nieder* 'dolny', *mittel* 'średni'. Wrzosek zaproponował pol. n. *Dobczyce*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pisarzowice*. Lit. BenaGLuż 335–8; SNGŚl X 53–4; SGTS II 187–93. JCh

Pisarzowice (4), wś, kal., gm. Kobyła Góra, 4 km na płn.-wsch. od Sycowa: in *villa Scriptoris* ok. 1300 CdSil XIV 62; *Pisarzowice*, niem. *Schreibersdorf* 1845 K 494; *Pisarzowice*, niem. *Schreibersdorf* 1887 SG VIII 226; *Pisarzowice*, niem. *Schreibersdorf* 1921 Sk X 31, 152; *Pisarzowice* 1952 UW 69; *Pisarzowice*, -wic 1981 WUN II 740. — Nazwa od n. os. *Pisarz*, z suf. -owice. Nazwa niem. *Schreibersdorf* wprowadzona urzędowo przez administrację zaboru pruskiego. Lit.: Koz V 158. EB

Pisarzowice (5), wś, kat., gm. Toszek, 2 km na pld.-wsch. od Toszka: *Schreibesdorf* (1440) XVI CdSil VI 63; *Pisarzowitze* (1534) K 494; *Pissarzewic* 1679 J II 80–81; *Pissarowitz* 1743, *Pyssarowitz* 1748 SNGŚl X 54; *Pissarowitz deutsch Schreibendorf* 1783 Z II 346; *Pisarzowitz*, *Pisarzowice* 1845 K 494; *Pisarzowice*, niem. *Pisarzowitz*, daw-

niej też *Schreibersdorfi* *Schreibendorf* 1887 SG VIII 226; *Pisarzewice* 1900 Myc 41; *Pisarzowice* (*Pisarzowitiz*) — *Schreibersort* 1939 Prus 58; *Schreibersort* — *Pisarzowice*, -ic, *pisarzewicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pisarzowice*, -wic 1981 WUN II 740. — Nazwa od n. os. *Pisarz*, z suf. -owice; przejściowo -ewice; zmienczona jako *Pisarzowitiz*; kalka niem. *Schreibendorf*. Nazwę niem. *Schreibersort* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. przywrócono urzędowo n. *Pisarzowice*. Lit.: SNGŚl X 53–4; BorGŚl 179. JCh

Pisarzowice (6), wś, opol., gm. Lubsza, 2,5 km na płn.-wsch. od Brzegu: *Sriberdorph* 1274 Reg nr 1478; *villa Scriptoris* 1299 SUr VI 330; *Schriberdorff* 1314, *Schreibersdorf* 1329, *Schriberdorf* 1339 Reg nr 3438, 4807, 6349; *Scriptoris villa* (1360), *Schreibersdorf* (1407) K 610; *Schreibendorff* 1743 SNGŚl X 53; *Schreibendorf* 1783 Z I 105; *Schreibendorf* 1845 K 610; *Schreibendorf* 1889 SG X 393; *Schreibendorf*, *Pisarzowice* 1941 Wrzosek 11; *Schreibendorf* — *Pisarzowice*, -ic, *pisarzewicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pisarzowice*, -wic 1981 WUN II 740. Lit.: SNGŚl X 53–4; BorGŚl 233. JCh

Pisarzowice (7), wś, opol., gm. Strzeleczki, 8 km na płn. od Głogówka: *Villa Scriptoris* 1301 Reg nr 2655; de *Villa Scriptoris* 1335 SNGŚl X 53; *Schreibersdorf*, *Pisarcowice* 1383 CzNiem 65; *Schreiberssdorf* 1571 Urb III 30; *Schreibersdorf* 1649 CdSil XXXIII 113; in *villa Pizarzowice* 1679, in pago *Schreibendorff* 1687/88 J II 190, 518; *Schreibersdorff* 1743 SNGŚl X 53; *Schreibersdorf*, *Piszarchowiz* 1784 Z III 113; *Scheibersdorf*, *Pisarzowice* 1845 K 613; *Schreibersdorf* 1889 SG X 394; *Pisarzowice* — *Schreibersdorf* 1939 Prus 58; *Schreibersdorf* — *Pisarzowice*, -ic, *pisarzewicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pisarzowice*, -wic 1981 WUN II 740. Lit.: SNGŚl X 53–4; BorGŚl 233; CzNiem 65. JCh

Pisarzowice (8), wś, wroc., gm. Miękinia, 16 km na płn.-zach. od Wrocławia: *Schreibersdorff* 1338, *Skriberdorf* 1341 Moep 72; *Schreibersdorff* (1360) K 612; *Schreibersdorff* 1425 Sob VIII 255; *Schreibersdorff* 1435 SNGŚl X 53; *Schreibersdorff* 1666/67 J I 381; *Schreibendorf* 1743 SNGŚl X 53; *Schreibersdorf* 1795 Z XII 86; *Schreibersdorf* 1845 K 612; *Pisarzowice* 1887 SG VIII 226; *Schreibersdorf* 1941 Wrzosek 16; *Schreibersdorf* — *Pisarzowice*, -ic, *pisarzewicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Pisarzowice*, -wic 1981 WUN II 740. Lit.: SNGŚl X 53–4. JCh

Pisarzowice

Pisarzowice zob. **Pisarowce**

Pisarzowice Dolne zob. **Pisarzowice** (1)

Pisarzowice Górne zob. **Pisarzowice** (1)

Pisarzowice Średnie zob. **Pisarzowice** (3)

Pisarzowitz zob. **Pisarzowice** (5)

Pisarzów, kol., dawniej wś, jel., gm. Siekierczyn, 4 km na zach. od Lubania: *Schreiberbach* 1670 SGTS II 193; *Schreiberbach*, przyległość do Nieder-Lichtenau 1845 K 611; *Schreiberbach* — *Pisarzów*, -owa, *pisarzowski* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Pisarzów* — *Schreibenbach*, os. 1951 Rosp 240; *Pisarzów*, wś 1967 SM 849; *Pisarzów*, -rzowa 1981 WUN II 740. — Nazwa niem. od n. os. *Schreiber* Gott 446 (: *Schreiber* 'pisarz') + *Bach* 'potok, strumyk'; leży w pobliżu wsi *Pisarzowice* (3). Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pisarzów*. Lit.: SNGŚI X 54; SGTS II 193-4. JCh

Piscaria zob. **Rybitwy** (2)

Piscatores zob. **Rybak** (8a, 12a), **Rybitwy** (2, 3, 6, 8, 10, 12)

Piscatorum villa zob. **Rybitwy** (1a)

Pischkawe zob. **Piszkowa**

Pischkeim zob. **Pistki** (1)

Pischkowitz zob. **Piszkowice**

Pischnitz zob. **Piesienica**

Pisdekaim zob. **Pistki** (1)

Piser zob. **Pieski** (1)

Pisiański Bukowiec zob. **Bukowiec** (3)

Pisienica, wś zaginiona, leżała koło Lubiszewa Tczewskiego, gdań., gm. Tczew: villam *Pisenici* (1312)XV, *Pyzenitz* 1312 PrUr II 33, 42. — Prawdopodobnie n. ponowiona z n. któregoś z bezimiennych dziś cieków wpadających do rz. Motławy, a którą można zrekonstruować jako *Pisienica. Hydronim od imiesłowu *pisany* (: psł. **pis-/přs-*), por. *писаć*, *pisanka*, *pstry*, na oznaczenie 'rzeki barwnej', z suf. -*ica*; por. też n. *Piesienica*. Lit.: Borek, -*yn*-180; Bugalska, PMT VI 78; Górniewicz, -*ica* 74; Rzetelska -*ica*, 44, 65. WK

Pisienica zob. **Piesienica**

Pisieniczki zob. **Pisanica**

Pisk zob. **Pieski** (1)

Piskaim zob. **Pistki** (1)

Piskajmy, wś, elbl., gm. Godkowo, 12,5 km na zach. od Ornety: *Paskaynen* 1335 Ger 116; bonorum *Paskayn*, *Peyskam* (1335)XV, bonorum *Paskaynen*, *Payskaynen* (1335)XV PrUr II 592, 593; *Payskeyn* 1354 PrUr V 158; *Peysken*, *Peysken* 1531, *Peisskeim* 1539, *Peisk* 1543, *Beiskern* 1578 GermerSied 293; *Pyskam* (XVI), *Paskaynen* (XVII) PrUr II

592, 593; *Peißken* 1543, 1578-79 HAPr V 57; *Peisskam* 1652, *Peisskam* 1701 GermerSied 294; *Peiskam* u. *Glubien*, wś 1789 Goldb I 64, 157; *Peisskam* 1796-1802 MpSchröt X; *Peiskam*, wś 1820 Wald 176; *Peiskam* 1886 SG VII 934; *Peiskam* — *Pyszkowo* 1946 Ley I 84; *Peiskam* — *Piskajmy*, -*jm*, *piskajmski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Piskajmy*, -*kajm* 1981 WUN II 740; po zmianie *Piskajny*, -*ajn*, *piskajnowski* 2005 DzU nr 264, poz. 2208. — Prus. n. **Paisk-ain-*, **Peisk-ain-* lub **Pisk-ain-*, por. prus. n. os. *Peyskotte* TAP 75, n. m. *Sam-peiske* Ger 150. Brak analogii wschodniobałtyckich, por. może lit. *piškink* 'trzaskać', n. os. *Piška* Zinkevičius 183. W formach zmienionych wahanie *p* : *b*, regularne *ai*, *ei* > *a* (zgodnie w podstawie jak i w sufiksie). Inaczej objaśniono n. Ger 116. W XVIII w. odnotowano przejściową n. niem. *Glubien*; por. etymologię n. *Gloubym*, *Glubin* 1437 Blažienė II 259. Po 1945 r. ustalono n. *Piskajmy* na wzór nazw z prus. *kainis 'wieś' = pol. -*kajm-*; Leyding odczytuje jako *Pyszkowo*. Lit.: Ger 116; AM XXXV 271-2; GermerSied 293; PrzybBalt 214. RP

Piskarken zob. **Piskarki**

Piskarki, wś, bydż., gm. Jeżewo, 9 km na płn.-wsch. od Świecia: *Pyscarzewicze* (1338)XV PrUr III 112; *Piskarzewicze* 1534 Inwwoł 122; *Piskarzewicze* 1543 Matr IV/3, nr 20994; *Piszarki* 1570 ŻDz XXIII 181; *Piskarki* 1583, *Piskarki* 1597 Font I-III 91, 360; *Piskarki* 1682 Font V 115; *Piskarki* 11796-1802 MpSchröt XV; *Piskarki* 1879 KętN 110; *Piskarki*, niem. *Piskarken* 1887 SG VIII 228; *Piskarken*, fr. *Piskarki* 1912 Bär 91; *Piskarki*, niem. *Piskarken* 1921 Sk XI 53, 84; *Piskarki* (*Piskorken*) 1925 Krzep 91; *Piskarki*, -*rek* 1981 WUN II 740; gw. *pijskarki*, -*rek*, *pijskarski*. — Nazwa od n. os. *Piskarz* RymSEN II 245 (: *pisk*, *piskać*, psł. *piskati SEBor 438), z suf. -*ewice*, -*owice*; od poł. XVI w. *Piskarki*, od n. os. *Piskarek* (: *Piskarz*), w l. mnogiej. Urzędowa postać niem. *Piskarken*. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 79; GórnRPom 116; KrejaKoc 101-2. WK

Piskarnia, cz. Pawłowa, dawniej wś, leszcz., gm. Jutrosin: *młyn* ... tak rzeknący *Piskorny* 1616-17 Koz V 158; *Piskorne* 1783-84 RejKor 752; *Piskornia* 1789 MKI(Tab 45, 12); *Piskorne* 1789 MKI(Tab 47, 43); *Piskornia* 1791 Koz III 703; *Piskornia* 1859 MpChrz; *Peiskermuehle*, ob. *Piskornia* 1886 SG VII 934; *Piskornia*, wś 1887 SG VIII 229; *Piskornia*, wś 1921 Sk X 80; *Piskornia*, wś 1933 SkBy 1289; *Piskarnia*, -*ni* 1981 WUN II 740;

gw. *piskorńo*, *-ńi*. — Nazwa od przym. *piskorny* (: *piskóry*, *piskory* 'błota leśne' SGPKar IV 111). Mało prawdopodobny związek n. z n. os. *Piskorz* SSNO IV 281, gdyż zapisy *Piskorny*, *Piskorne* jako formy odprzymiotnikowe są charakterystyczne dla terenu). Nazwa uległa uniwersalizacji przez elipsę członu *Młyn*, a następnie przyjęła formę z suf. *-nia*. ZZ

Piskarzewice zob. **Piskarki**

Piskarzowice zob. **Piskarki**

Piskerau zob. **Piskorzówek**

Piskerwitz zob. **Piskorzowice (2)**

Piski, wś, ostroł., gm. Czerwin, 20,5 km na pld.-wsch. od Ostrołeki: *Piski* 1403, *Piski* 1414 HMil 275, 326, 266; *Pyssky* 1430 MkM II nr 206; *Pysky* 1471 ZHer nr 374; *Pysky* (1497)1500 SHGMz(Cim. 70, 171–173); *Piski* 1578 ŻDz XVI 384; *Piski* 1783 MpPerMz; *Piski Małe* 1783–84 RejKor 557; *Piski* 1827 Tabella II 91; *Piski* 1887 SG VIII 228; *Piski*, *-ków* 1981 WUN II 740. — Nazwa od n. os. *Pisk*, *Piska* SSNO IV 281 (: *pisk* 'o głosie ludzkim'), w l. mnogiej. W XVIII w. z członem odróżniającym od przym. *mały*. Lit.: ZMaz 296. UB

Pisklaki, wś, zamój., gm. Łukowa, 14,5 km na pld.-zach. od Józefowa: *Pisklaki* 1839 MpKwat VI 11; *Pisklaki* 1877 Zin II 47; *Pisklaki* 1887 SG VIII 229; *Pisklaki* 1921 Sk IV 8; *Pisklaki*, *-ków* 1981 WUN II 740. — Nazwa od nazw. *Pisklak* (: *pisklak* 'piskle') RymSEN II 245, w l. mnogiej. Lit.: MakPrz 202. BCz

Pisko zob. **Pieski (1)**

Piskorzyn, wś, włoc., gm. Brzuze, 11 km na pld.-zach. od Rypina: *Piskorzyno*, *Piskorzino* 1502 AC III/1, nr 206; *Piskorczyño* 1564 ŻDz XII 293; *Piskorczyń* 1780 ZDobrz 317; *Piskorczyń* 1783–84 RejKor 616; *Piskorczyń* 1774 ZDobrz 321; *Piskorczyń* 1784 MpPerPł; *Piskorczyń* 1789 Borucki 47; *Piskorczyń* 1802–03 MpGillyPr; *Piskorczyń* 1827 Tabella II 91; *Piskorczyń* 1839 MpKwat II 1; *Piskorczyń* 1887 SG VIII 229; *Piskorczyño* 1902 Przew II 67; *Piskorczyń* 1921 Sk I 166; *Piskorczyń*, *-na*, *piskorski* 1971 UN 183, 34. — Dawniej n. *Piskorzyno*, od n. os. *Piskorz* SSNO IV 281, z suf. *-ino*, też *-in*. Od XVI w. forma *Piskorczyń(o)* wskutek nawiązania do deminutywnej formy n. os. *Piskorek*. Lit.: Biliński 135; Nieckula, *-ov-* 297. IN

Piskorine zob. **Piskorzyna**

Piskorka zob. **Piskórka**

Piskorki zob. **Kamieńczyk Borowy**

Piskorne zob. **Piskarnia**

Piskornia, wś, ciech., gm. Pokrzywnica, 10 km na pfn.-zach. od Serocka: *Pyskorzyna* 1458 SHGMz(Z 4, 312v); *Pyscornya* 1476, *Pyscorzyna* 1480 SHGMz(Ep. 13, 33v i 278); *Pyscornya* 1518 SHGMz(MK 32, 16v); *Piskornya* 1576 ŻDz XVI 315; *Piskornia* 1783–84 RejKor 591; *Piskornia* 1827 Tabella II 91; *Piskornia* 1839 MpKwat IV 3; *Piskornia* 1887 SG VIII 229; *Piskornia*, *-ni* 1981 WUN II 740. — Dawniej n. *Piskorznia*, od ap. *piskorz* Sstp VI 143, z suf. *-nia*; wtórnie n. *Piskornia*, wskutek zmieszania się formacji z **rъn > *rzn* i **rъn > m*. UB

Piskornia zob. **Piskarnia**

Piskornica, wś, rad., gm. Gózd, 14,5 km na wsch. od Radomia: *Piskorszczyzna* 1877 Zin II 47; *Piskorszczyzna* al. *Piskornica* 1887 SG VIII 229; *Piskorszczyzna* 1902 Przew II 67; *Piskornica* 1921 Sk III 112; *Piskornica*, *-cy*, *piskornicki* 1970 UN 31, 18. — Nazwa od nazw. *Piskorski* RymSEN II 245, z suf. *-izna*. Obocznie n. *Piskornica*, z nawiązaniem do n. m. z suf. *-nica*. Lit.: KopRad 113; Safarewiczowa, *-izna* 47. IN

Piskornik, wś, sier., gm. Ostrówek, 10 km na pfn.-wsch. od Wielunia: *Piskornik* 1827 Tabella II 92; *Piskornik* 1877 Zin II 47; *Piskornik*, kol. 1887 SG VIII 229; *Piskornik* 1902 Przew II 67; *Piskornik*, wś 1921 Sk II 135; *Piskornik*, *-ka*, *piskornicki* 1974 UN 52, 28. — Nazwa od ap. *piskory* 'błota leśne' SGPKar IV 111, z suf. *-nik*, por. też nazw. *Piskornik* (: *piskorz*) RymSEN II 245. EB

Piskornik Czernicki, wś, sier., gm. Osjaków, 13 km na pfn.-wsch. od Wielunia: *Piskornik* 1827 Tabella II 92; *Piskornik* 1877 Zin II 47; *Piskornik Czernicki*, os. 1887 SG VIII 229; *Piskornik*, wś 1921 Sk II 132; *Piskornik Czernicki*, *-ka* *-kiego*, *piskornicki* 1974 UN 52, 25. — Początkowo n. *Piskornik*, później n. zestawiona z członem odróżniającym od n. pobliskiej wsi *Czernice* (6). EB

Piskorny (Młyn) zob. **Piskarnia**

Piskorowice, wś, rzesz., gm. Leżajsk, 9 km na pld.-wsch. od Leżajska: *Piskorzowice* 1466 AGZ XIII nr 6304; *Pyszkorowice* 1495 AGZ XIX nr 548; *Pyszkorzowice* 1515, *Piskorzowice* 1589 ŻDz XVIII/1, 139, 24; *Piskorowice* 1646 ADP 64, k. 206; *Piskorowice* 1712 ADP 57, k. 774; *Piskorowic* 1851 Sch 25; *Piskorowice*, rus. *Piskorowici* 1887 SG VIII 229; *Piskorowice* 1933 SkBy 1289; *Piskorowice*, *-wic* 1981 WUN II 740. — Nazwa od n. os. *Piskorz* SSNO IV 281 (: *piskorz*), z suf.

Piskorowice

-owice. Utrwaliła się forma z ukr. *-r-* zamiast pol. *-rz-*. Lit.: MakPrz 202. BCz

Piskorowice zob. **Piskorzowice** (1)

Piskorów, wś, lub., gm. Puławy, 12,5 km na płd.-zach. od Puław: [Piskorow] XVI AtSd 151; *Piskorów* 1674 ŻDz XV 59a; *Piskorow* 1783–84 RejKor 244; *Piskorow* 1787 Spis 445; *Piskorzów* 1827 Tabella II 92; *Piskorów* 1877 Zin II 47; *Piskorów* 1887 SG VIII 229; *Piskorów* 1921 Sk III 53; *Piskorów*, *-rowa*, *piskorowski* 1971 UN 118, 22. — Nazwa od n. os. *Piskorz* lub ap. *piskorz*, z suf. *-ów*. W XIX w. przejściowo forma *Piskorzów*. IN

Piskorsine zob. **Piskorzyna**

Piskorszczyzna zob. **Piskornica**

Piskory, wś, kal., gm. Blizanów, 18,5 km na płn.-wsch. od Pleszewa: *Piskory* 1827 Tabella II 92; *Piskory* 1877 Zin II 47; *Piskory*, kol. i os. leśna 1887 SG VIII 229–30; *Piskory*, kol. 1902 Przew II 67; *Piskory*, wś 1921 Sk II 12; *Piskory*, *-kor*, *piskorski* 1971 UN 80, 7; gw. *piskory*, *-ruf*, *piskorski*. — Nazwa od ap. *piskory* 'błota leśne' SGPKar IV 111, w l. mnogiej. Mniej prawdopodobne pochodzenie od n. os. *Piskorz*. ZZ

Piskorze, wś, leszcz., gm. Jemielno, 10 km na płd.-zach. od Wąsosz: *Pyskre* ok. 1300 CdSil XIV 158; *Peiskern* 1787 Z VII 257; *Peiskern* 1845 K 479; *Piskorzów* (*Peiskeni*) 1900 Myc 41; *Peiskern*, *Piskorzyn* 1941 Wrzosek 14; *Peiskern* — *Piskorze*, *-ów*, *piskorski* 1948 MPol XXV nr 14; *Piskorze*, *-rzów* 1981 WUN II 740. — Dawniej n. *Piskorze, w l. mnogiej, od n. os. *Piskorz* SSNO IV 281, lub *Piskorzyn, z suf. *-yn*. Nazwę zmieniono jako *Peiskern*. Mycielski n. zrekonstruował jako *Piskorzów*. Po 1945 r. ustalno urzędowo n. *Piskorze*. Lit.: SNGŚl X 55. JCh

Piskorzec, wś, płoc., gm. Hłów, 17 km na płn.-zach. od Sochaczewa: *Piskorzec* 1877 Zin II 47; *Piskorzec* 1887 SG VIII 230; *Piskorzec* 1921 Sk I 180; *Piskorzec*, *-ra* 1981 WUN II 740. — Nazwa od ap. *piskorz*, z suf. *-ec*. UW

Piskorzeniec, wś, piotr., gm. Przedbórz, 11,5 km na płd.-wsch. od Przedborza: *Piskorzeniec* v. *Wilki* 1877 Zin II 47; *Piskorzeniec* al. *Wilki* 1887 SG VIII 230; *Piskórzeniec* 1902 Przew II 67; *Piskorzeniec* 1921 Sk III 46; *Piskorzeniec*, *-rzeńca*, *piskorzeński* 1966 UN 24, 18. — Nazwa od ap. *piskorz*, z suf. *-eniec*. Początkowo wieś miała też oboczną n. *Wilki*, od ap. *wilk* lub od n. os. *Wilk* RymSEN II 682, w l. mnogiej. IN

Piskorzew, cz. Dąbroszyna, dawniej wś, konin., gm. Rychwał: *Pyskoschewo* 1401, *Byszkoszewo* (!) 1472 Koz V 158; *Pyszkoszewo* 1507 SHG-Kl(ASK 12, 149v); *Pyszkoschewo*, villa 1511–23 LLB I 275; *Piskoszewo* 1579 ŻDz XII 225; *Piskoszewo* 1628 MKI(Tab 27, 7); *Pyskoszewo* 1674 MKI(ASK 74, 165); *Piskoszewo* 1783–84 RejKor 51; *Piskorzew* 1859 MpChr; *Piskorzew*, kol. 1887 SG VIII 230; *Piskorzew*, wś 1902 Przew II 67; *Piskorzew*, wś 1933 SkBy 1289; *Piskorzew*, *-wa* 1981 WUN II 740; gw. *piskożef*, *-eva*, *piskożeski*. — Nazwa od n. os. *Piskosz* SSNO IV 281 (: *pisk*, *piskać* 'o głosie ludzkim' + *osz*), z suf. *-ewo*, wtórnie *-ew*. Nowsza forma *Piskorzew* jest wynikiem adideacji do ap. *piskorz* lub do n. os. *Piskorz*. Lit.: Nieckula, *-ov-* 157. ZZ

Piskorzew zob. **Piskorzewo** (1, 2)

Piskorzewen zob. **Piskorzewo** (2)

Piskorzewice zob. **Piskorzowice** (1)

Piskorzewo (1), os. nieistniejąca, leżała koło Żnina, pow. Kcynia, bydż.: na przedmieściu Żnina zw. *Pyskorzewo* (1449) SHGKl(BJ 8057 IV, 261); in suburbio, dicto *Pyskorzewo* 1511–23 LLB I 147; *Piskorzew* al. *Piskorzewo*, przedm. Żnina 1887 SG VIII 230. — Nazwa od n. os. *Piskorz* lub od ap. *piskorz*, z suf. *-ewo*, *-ew*. ZZ

Piskorzewo (2), wś, suwał., gm. Pisz, 13,5 km na płd. od Pizsa: *Piskorzew* 1783 MpPerMz; *Piskorzewen* od. *Wondolleg*, młyn 1785 Goldb III 155, 240; *Piskorzewen* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Piskorzewin* 1839 MpKwat V 1; *Piskorzewen* — *Piskorzewo* 1879 KętN 150; *Piskorzewo* 1887 SG VIII 230; *Piskorzewo* — *Koenigsdorf* 1904, *Piskorzewen* 1941 Choj 121; *Königsdorf* — *Piskorzewo*, *-a*, *piskorzewski* 1947 MPol XXV nr 111; *Piskorzewo*, *-wa* 1981 WUN II 740; gw. *piskofowo*. — Nazwa od n. os. *Piskorz*, z suf. *-ew*, *-ewo*. Oboczna n. niem. *Wondolleg*, pol. *Wądołek*, od ap. *wądół* 'parów, jar; dół', z suf. *-ek*. Według historyków wieś powstała w 1758 r., jako osada szkatułowa. W 1904 r. wś otrzymała chrzest niem. *Koenigsdorf*. Lit.: Pisz. Z dziejów miasta i powiatu, 1970, 172. RP

Piskorzewo zob. **Piskorzowice** (2)

Piskorznia zob. **Piskornia**

Piskorzno, wś, gorz., gm. Krzeszyce, 14 km na płd.-wsch. od Witnicy: *Stuttgart* 1775 Froese 128; *Stuttgard* 1822 MpUMbl 1847; *Stuttgardt* — *Piskorzno*, *-na*, *piskorzeński* 1948 MPol XXV nr 14; *Piskorzno* 1952 UW 220; *Piskorzno*, *-na* 1981 WUN II 740. — Nazwa niem. *Stuttgardt* zapewne przenie-

siona z Niemiec, por. ńrdniem. *stōt(d)*, ńrwniem. *stout* 'zagroda dla koni' i *gard(t)* (: *garten*) 'ogrodzenie' FörstON II 895. Nazwa *Piskorzno* wprowadzona urzędowo po 1945 r.

BCz

Piskorzowice (1), cz. Strzeszkowic, dawniej wś, kiel., gm. Wodzisław: de *Piscorouicz* 1376, de *Piscorow* 1398 Krak nr 29, 7142; *Piskorzowice* (1415) KMłp IV 152; *Piskorzowice* (1439) XVI ZDM V 411; *Piscorzowice* 1450, de *Pyskorzowicz* 1452 Inscr nr 939, 971; *Piskorzowycze* 1470–80 DB II 87; *Piskorzowice* 1529 LR 134; *Piskorzowice* 1564 Lukrak II 80; *Piskorzowice* 1581 ŹDz XIV 84; [*Piskorzowy*] XVI AtKr 273; *Piskorzowice* 1629 RPobKr 127; *Piskorowice* 1680 Rej 126; *Piskorzowice* 1783–84 RejKor 230; *Piskorzewice, Piskorowice*, wś 1789 SHGKrMat 227; *Piskorowice* 1827 Tabella II 92; *Piskorzowice* 1877 Zin II 47; *Piskorzowice*, wś 1887 SG VIII 230; *Piskorzowice*, wś 1933 SkBy 1289; *Piskorzowice, -wic* 1966 UN 21, 37. — Nazwa od n. os. *Piskorz* SSNO IV 281 (: *piskorz*), z suf. *-owice*, też *-ów*, *-ewice*, *-owy*. Przejściowo *Piskorowice*. Lit.: RKrak 128; KopKiel 246–7. IN

Piskorzowice (2), wś, wroc., gm. Miękinia, 15 km na pln.-zach. od Wrocławia: *Piscorouici* (1217) K 479; *Piscorwicz* 1326, *Piscorwicz* 1333 Reg nr 4520, 5232; *Pyskerwicz* (1361) K 479; *Piskerwitz* 1363, *Piskerwitz* 1422, *Peisskerwitz* 1542 SNGŚl X 55; *Peiskerwitz* 1666/67 J I 302; *Peiskerwitz* 1795 Z XII 79; *Piskorowice*, niem. *Peiskerwitz* 1887 SG VIII 229; *Piskorzowice* (*Peiskerwitz*) 1900 Myc 41; *Peiskerwitz, Piskorowice* 1941 Wrzosek 16; *Peiskerwitz — Piskorzowice, -ic, piskorzowicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Piskorzowice, -wic* 1981 WUN II 740. — Dawniej n. *Piskorz(ow)owicy*, zniemczona jako *Piskerwitz, Peiskerwitz*. Lit.: SNGŚl X 55. JCh

Piskorzowice zob. **Pichorowice, Piskorowice**

Piskorz(ow)owicy zob. **Piskorzowice** (2)

Piskorzowy zob. **Piskorzowice** (1)

Piskorzów (1), cz. Pieszyc, dawniej wś, wałb.: *Pyskeri villa* ok. 1300 CdSil XIV 87; de *Pizbinii* (!) *villa* 1335, *Piskersdorf* 1338 Reg nr 5409, 6167; *Pyskerdorff* (1372) K 478; *villa Peiskersdorf* 1387 LandBSch II nr 489; *Peisskhrsdorf* 1596 CdSil XXXIII 110; *Peissckersdorff* 1666/67 J I 728; *Peiskersdorff* 1743 SNGŚl X 55; *Peiskersdorf* 1785 Z V 175; *Peiskersdorf* 1845 K 478; *Peiskersdorf, Pyskersdorf*, wś 1886 SG VII 934; *Peiskersdorf —*

Piskorzów, -owa, piskorzowski 1947 MPol XXVI nr 37; *Piskorzów*, wś 1952 UW 226; *Piskorzów, -rzowa* 1981 WUN II 740. — Dawniej przypuszczalnie n. **Piskorz(ow)ów*, od n. os. *Piskorz*, z suf. *-ów*, zniemczona jako *Peiskersdorf*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piskorzów*. Lit.: SNGŚl X 55; SGTS XX 381–3. JCh

Piskorzów (2), wś, wroc., gm. Domaniów, 11 km na pld.-zach. od Oławy: *Pyscorow, Pyscorowe* ok. 1300 CdSil XIV 42, przyp. 7; *Pyschorow* 1309, *Pyskerow* 1336, v. *Pyskerow* 1339 Reg nr 3086, 5741, 6293; *Antiquum Piskerow* (1351) *Grosen Peyskeraw* (1435) K 478; *Gros Peiskerau* 1783 Z I 64; *Peiskerau, Gross, Piskorzów* 1845 K 478; *Piskorzów*, niem. *Gross Peiskerau* 1887 SG VIII 230; *Peiskerau* (*Piskorzewo*) 1900 Myc 76; *Gross Peiskerau, Piskorzów* 1941 Wrzosek 18; *Gross Peiskerau — Piskorzów, -owa, piskorzowski* 1947 MPol XXV nr 124; *Piskorzów, -rzowa* 1981 WUN II 740. — Dawniej n. *Piskorzów*, zniemczona jako *Peiskerau*. Od XIV w. z członami odróżniającymi od łac. przym. *antiquus* 'stary', później od niem. *gross* 'wielki'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piskorzów*. Lit.: SNGŚl X 55. JCh

Piskorzów zob. **Piskorów, Piskorze, Piskorzowice** (1)

Piskorzówek, wś, wroc., gm. Domaniów, 12,5 km na pld.-zach. od Oławy: *Pyscorow novo* 1332 Reg nr 5162; *Minpiskerow* (1364), *Novuum piskerow* (1369), *Paruum Peyskeraw* (1397) K 478; *Klein Peiskerau* 1743 SNGŚl X 55; *Klein Peiskerau* 1783 Z I 63; *Peiskerau, Klein-, Piskorzówko, Piskorzówek* 1845 K 478; *Piskorzówka* al. *Piskorzówek* i *Piskorzówko*, niem. *Klein Piskerau* 1887 SG VIII 230; *Klein Peiskerau — Piskorzówek, -wka, piskorzówecki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piskorzówek, -wka* 1981 WUN II 740. — Dawniej n. *Piskorzów Nowy*, też *Piskorzów Mały*, n. zestawiona, dyferencyjna wobec n. *Piskorzów* (2). Członowie odróżniające od łac. przym. *novus* 'nowy', *parvus* 'mały', w n. zniemczony od niem. *klein* 'mały'. W XIX w. n. uległa uniwersyfikacji (elipsa członu odróżniającego, za pomocą suf. *-ek, -ko, -ka*). Nazwę *Piskorzówek* zatwierdzono urzędowo po 1945 r. Lit.: SNGŚl X 55. JCh

Piskorzówka, wś zaginiona, leżała w pow. szczyrzyckim, w par. Raciechowice, krak.: *Piskorzowca* 1490 SHGKr(GZ 12, 440); *Pyscorzowka* 1490 ŹDz XV 448. — Nazwa od n. os. *Piskorz*, z suf. *-ówka*. Lit.: LKrak 112. IN

Piskorzówka

Piskorzówka zob. **Piskorzówek**

Piskorzówko zob. **Piskorzówek**

Piskorzyn zob. **Piskorczyń**, **Piskorze**, **Piskorzyna**

Piskorzyna, wś, wroc., gm. Wińsko, 8 km na pld.-zach. od Wąsosza: *Bescorzino*, *Bescorzino* ok. 1300 CdSil XIV 58, 159; *Piskorsin* (1502) K 494; *Piskorsine* 1787 Z VII 258; *Piskorine* 1845 K 494; *Piskorzyna*, niem. *Piskorsine* 1887 SG VIII 230; *Kirchlinden*, *Piskorzyna* 1941 Wrzosek 23; *Kirchlinden* — *Piskorzyna*, -y, *piskorzyński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Piskorzyna*, -ny 1981 WUN II 740. — Dawna n. *Piskorzyn(o)* od ap. *piskorz*, z suf. -ino, -in. W zapisach z XIV w. niem. substytucyjna zmiana P- > B-. Później n. zniemczono jako *Piskorsine*. Niemiecką n. *Kirchlinden* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Piskorzyna*. Lit.: SNGŚI X 55–6. JCh

Piskorzyno zob. **Piskorczyń**, **Piskorzyna**, **Piskórka**

Piskoszewo zob. **Piskorzew**

Piskowice zob. **Stara Wieś** (9a)

Piskórka, wś, warsz., gm. Prażmów, 9 km na pld. od Piaseczna: *Piskorzyno* 1476 KkM 278; *Piskorka* 1523 SHGMz(MK 32, 149); *Piskurka* 1576 ŻDz XVI 229; *Piskorka* 1783 MpPerMz; *Piskorka* 1783–84 RejKor 798; *Piskorka* 1827 Tabella II 91; *Piskórka* 1839 MpKwat IV 4; *Piskorka* 1887 SG VIII 229; *Piskórka*, wś 1902 Przew II 67; *Piskórka*, -ki, *piskórkowski* 1971 UN 136, 26. — Nazwa od n. os. *Piskora* (: *piskorz*) RymSEN II 245, z suf. -ino, później z suf. -ka. UB

Piskórzeniec zob. **Piskorzeniec**

Piskrzyń, wś, tarnob., gm. Baćkowice, 11 km na pld.-zach. od Opatowa: *Pyskrzyn*, *Pyskrzin*, *Pyszkryn* 1470–80 DB I 598, 625, II 329; *Pyskrzyn* 1508 ŻDz XV 463; *Piskrzin* 1529 LR 367; *Pyskrzyn* 1564–65 Lusand 328; *Piskrzin* 1578 ŻDz XIV 186; *Piskrzyń* 1783–84 RejKor 232; *Pistrzyn* (!) 1787 Spis 381; *Piskrzyń* 1827 Tabella II 92; *Piskrzyń* 1887 SG VIII 230; *Piskrzyń* 1921 Sk III 85; *Piskrzyń*, -na, *piskrzyński* 1966 UN 27, 40. — Nazwa od n. os. *Piskorz* SSNO IV 281 lub *Piskora* RymSEN II 245, z suf. -yn. Lit.: KSand 155; Nieckula, -ov- 297. IN

Piskulice zob. **Wola Piskulina**

Piskulina Wola zob. **Wola Piskulina**

Piskuły zob. **Koce-Piskuły**

Pisory zob. **Pisary** (1)

Pisorzowa zob. **Pisarzowa**

Piss zob. **Piszewo**

Pissanitzen zob. **Pisanica**

Pissarzowicz zob. **Pisarzowice** (5)

Pissau zob. **Piszewo**

Pistkaim zob. **Pistki** (1)

Pistkeim zob. **Pistki** (1)

Pistken zob. **Pistki** (2)

Pistki (1), os. notowana do 1967 r., dawniej wś, olszt., gm. Dywity, 12,5 km na pln. od Olsztyna: *predicte quatuordecim mansos memoris* ... ad locandam villam, nadpis na kopii: *Pysekaym* (1384)XV sub a. [1333–42] PrUr III 401–2; *Pysekaym* 1384 Ger 123; *Pyzekaym*, *Pisdekayme* 1388 MWrm V 177, 178; *Pyzckaym* 1388, *Pysdekaym* (!) 1404 Ger 123; *Pysekaym* 1479 SHG-Wrm(Regesta I, 16833); *Pisdecaim* 1518 *Locationes* 84; *Pisdekaim* 1545 KęTL 550; *Piskeim* 1595 HE VIII 192; *Piskaim* 1615 RŁWrm 271; *Puskeim* (!) 1656 Kolberg 248; *Pistkeim* XVII Obłak 560; *Pistkaim* 1717 GuldWij 66; *Piskaim* 1755 MpEnd; *Pischkeim* oder *Pistkaim*, *Piestkeim*, folw. ok. 1780 HAPr IV 330, 332; *Pistkeim*, maj. 1789 Goldb I 174; *Pistkeim* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Pistkeim*, maj. 1820 Wald 166; *Pistkiemy* 1882 KęTL 550; *Pistkiemy*, niem. *Piestkeim* al. *Pisdekaim*, dobra ryc. 1887 SG VIII 231; *Piestkeim* — *Pistki*, dw. 1946 Ley I 71; *Piestkeim* — *Pistki*, -tek, *pistecki* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Pistki* 1967 SM 850. — Nazwa prus. **Pisdi(k)-kaimis*, od *kaimis 'wies' oraz prus. *peisde*, por. lot. *pīzda*, *pyzā*, *pyzā* 'srom'. Warianty *Pisdekayme* : *Pysekaym* (z regularnym uproszczeniem *sd > d*) podobnie jak w prus. n. m. *Sisdenyke*, *Zydeniuke*, *Sesenicken* (Ger 158). Nazwa przejęta do języka niem. jako *Pisdekaim*, *Pischkeim*, *Piestkeim*, spolonizowana jako *Pistkiemy*. W n. pol. *Pistki* człon -*kaimis* uległ skróceniu do -ki. Lit.: Ger 123, 237; Schmid, Onom XXVII 66; Biolik 174; PospWrm 114–5; Biolik, HE VIII 192–3; PrzybBalt 214–5. RP

Pistki (2), wś, suwał., gm. Elk, 10,5 km na pld.-zach. od Elku: *Pista* 1510–11 BiałKol 96; *Pischken*, *Pitschken* (!) 1559 KęTL 464; *Pistken* 1559 BiałOsad 127; *Pistken* ok. 1780 HAPr IV 332; *Pistzken*, maj. 1785 Goldb III 156; *Piystzken* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Pistki* — *Pistken* 1879 KęTN 162; *Pistki*, niem. *Pistken*, dobra 1887 SG VIII 231; *Pistki* — *Kroestenwerder* 1938, *Pistken* 1941 Choj 121; *Kröstenwerder* — *Pistki*, -tek, *pistecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Pistki* — *Kröstenwerder* (*Pistken*), os. 1951 Rosp 240; *Pistki*,

-tek 1981 WUN II 741. — Wydaje się, że względu na większość zapisów z *pist-* oraz końcówkę *-a* w pierwszym zapisie, że n. może pochodzić od tej samej podstawy co n. *Pistki* (1); jej wcześniejsza adaptacja fonetyczna dokonana przez pisarzy niemieckich (*Peisd-a > *Peist-a* > *Pist-a* > *Pistken*). Nie można też wykluczyć, że n. pierwotnie brzmiała *Pistki, *Pisztki, od pol. n. os. *Pistek, por. *Pista* (: *pist-*, *pistak* 'gatunek drzewa', *pistol* 'fluczek') lub od *Pisztek* RymSEN II 245, w l. mnogiej. Formy *Pischken*, *Pitschken* można odczytać jako *Piszczki, od n. os. *Piszczek, por. *Piszcz* (: *pisk*, *piskliwy*, *piszczec*) RymSEN II 245, albo *Pieszki*, od n. os. *Pieszek*, *Pieszk* lub *Piec(z)ka* SSNO IV 243, 232. W 1938 r. urzędowa zmiana n. na niem. *Kröstenwerder* (nawiązanie do nazw. odbiorcy nadania w 1559 r. Marcina *Krosty* KęTL 464). Nazwę *Pistki* wprowadził w XIX w. Kętrzyński i w tej formie została ustalona po 1945 r. Lit.: BiałOsad 12, 127 i in.; BiałPrzem 23; BiałKol 18, 108. RP

Pistkiemy zob. **Pistki** (1)

Pistram zob. **Przystronie** (2)

Pistrasnici zob. **Pstrącnice**

Pistzken zob. **Pistki** (2)

Pisz, mto, suwal.: in *Johannisburg* (1360) VPr III 113; schloes *Johannisburgk* (1361–71) VPr IV 9; *Johansburg* 1424 BiałKol 24; oppidum *Pys* 1457 Matr I nr 430; castrum *Hannesburg* 1462–63 MWrm III 29, 66, przyp. 32; zu *Johannisburg* 1495 BiałKol 52; Otto Hayn de *Hansbergk* vicegerentis in *Piss* 1523 ZHer nr 988; *Johannisburgk* ok. 1550 MWrm III 406; *Jansbork* 1645 KęTL 420; *Anbork* vel *Johannesburg* 1783 MpPerMz; *Johansburg*, od. poln. *Hansborck* 1785 Goldb III 78; *Johannsberg* 1796–1802 MpSchröt XVIII; do *Johannesberga* 1807 Font XLIX 7; od *Johansburga* 1809 Font VI 286; *Johannisburg* — *Jansbork* 1879 KęTN 148; *Hansbork* al. *Jańsbork*, *Pisz*, *Jensborg* al. *Jańsbork*, *Jańsbork*, niem. *Johannisburg*, *Janspork*, *Janów*, *Janowo* analogicznie lecz błędnie przez D. Szulca wywnioskowana nazwa *Jańsborka* 1882 SG III 28, 426, 436–44, 564; *Johannisburg* — *Pisz* al. *Jańsbork* 1946 Ley I 89; *Johannisburg* — *Pisz*, *-a*, *piski* 1946 MPol XXIV nr 44; *Pisz*, *-sza* 1981 WUN II 741; gw. *janzbork*, 'anzbork Nitsch-Pis III 270, też *janeburk*/*lianebörk*, *-rka*. — Nazwa niem. *Johannisburg*, od im. *Johannes*, *Hannes* Gott 274 + *-burg*, z wahaniem *-purgk* : *-bork* jeszcze na gruncie niemieckim. Nazwa przejęta do je-

zyka pol. jako *Hansbergk*, *Jansbork*, *Anbork*, *Hansbork*, *Jańsbork*, *Jensborg*, *Janspork*. Początki miasta wiązały się z założeniem zamku, przypisywanym mistrzowi krzyżackiemu H. Tusmarowi, ok. 1345 r., a niektórzy badacze datują je na 1268 r. Nazwa *Pisz*, odnotowana już w XV w., od n. rz. *Pisa*, też *Pis(z)*, dopływu Narwi, por.: ubi *Pissam* 1343, *Pys*, *Pysth* 1355, z bałt. rdzeniem **pis-*, łot. *pisa* 'błoto, moczar', bałt. *pid-sa, grec. *πίδαξ* 'mokra, wilgotna łąka', *πίδαξ* 'źródło'. Lit.: *Pisz*. Z dziejów miasta i powiatu, 1970, 124–66; Biolik 173–5; Biolik, HE V 39–40; BiałKol 13, 21–8, 33–9 i in.; RospSEMiG 291; RymNmiast 186; CzNiem 157; PrzybBałt 215; Babik 225–6; Rzetelska-Feleszko, Niektóre mazowieckie nazwy rzek podejrzane o pochodzenie bałtyckie, w: *Nazewnictwo na pograniczach etniczno-językowych*, 1990, 265. RP

Piszcz, łąki w lesie koło wsi Gościeszynek, dawniej wś, bydż., gm. Rogowo, 10 km na płn.-zach. od Trzemeszna: [de] *Pyszcze* 1370 KW III 345; *molendinum novum in Piszczec rivulo* 1410 SHGKI(AAP M.Gniezno I 155, 24, 32); *villam Piszczec ... ad silvam hereditatis Piszczec; villas lezierzeni et Piszczec* (1420)XVI SikNiezdok nr 17; *de Pyeszecz* 1428 AC II nr 221; *Pyeszczecz* 1450 SHGKI(PG 4, 55v); *cum molendino Pyeszce* 1471 Koz I 222; *Piszczec* (1489)XVI SHGKI(APP M. Gniezno I 155, 33); *Piszczec*, *villa* 1511–23 ŁLB I 105; *Pieszczecz* 1535 SHGKI(ASK 12, 484); *Pyeszczecz* 1541 Koz I 222; *Piszczecz* 1580 ŻDz XII 157; *Pisciec* 1618–20 PKal 220; *Pisciec* deserta 1674 MKI(ASK 74, 214); *Pyszcz* (!) 1846 KsP 502; *Piszcz Hol.* 1859 MpChrz; *Piściec*, mylnie *Piszcz* i *Pyszcz*, wś 1887 SG VIII 227; *Piszcz*, leśn. 1902 MycPn 191; *Piszcz*, *-cza* 1971 UN 192, 13. — Nazwa od n. rz. *Piszczec*, por.: in *Piszczec rivulo* (1410)XVI SHGKI(APP M. Gniezno I 155, 24). Rieger i Wolnicz-Pawłowska uznają n. rz. za niejasną. Być może pierwotny hydronim brzmiał *Pieszczec*, od ap. *piasek*, por. zapis z 1450 r. Wobec wahań tematu n. m. *Piszcz-//Pieszcz-* przyjmujemy za pierwotną raczej postać *Piszcz-*, jako wcześniej notowaną. Nasuwa się jej związek z czasownikiem dźwiękonaśladowczym *piszczec*. Forma tematu *Pieszcz-* wydaje się wtórna i powstała zapewne przez skojarzenie z ap. *piasek*; forma *Pieszcz* (zamiast *Pieszczec*) jest mianownikiem z uproszczonej formy dopełniacza *Pieszczca* > *Pieszca*. Podobnie z uproszczonej formy dopeł-

niacza *Piszczca* > *Piszczca* utworzono mianownik *Piszcz.* Lit.: BariMorf 40, 143. ZZ

Piszczac, dziś *Piszczac*, wś, dawniej mko, i *Piszczac-Kolonia*, wś, biał., gm. Piszczac, 18 km i 19 km na pld.-wsch. od Białej Podlaskiej: [*Pi(e)szczatka*, mto] 1530 Wawrz 51; *Пеуџамка*, mto 1566 DMA I 362; *Pieszczatek* 1570 Lupodl 24; до *Пеуџамџа*, кы *Пеуџамџу* 1599 AWAK VI 194; miasta *Peschacca* (!) 1676 AWAK 92; *Pieszczac* 1775 SHGPd(kartoteka); *Piszczac* 1795 Mp-PerPd; *Piszczac*, mko, *Piszczac*, dwór 1827 Tabella II 92; *Piszczac*, os. i folw. 1877 Zin II 47; *Piszczac*, os. miejska, przedtem mko i dobra 1887 SG VIII 232; *Piszczac*, os. 1902 Przew II 67; *Piszczac*, os. m. i kol. 1921 Sk IV 3; *Piszczac*, os. i kol. 1952 UW 132; *Piszczac*, os. m. i *Piszczac-Kolonia*, kol. 1967 SM 850; *Piszczac*, -ca, *Piszczac-Kolonia*, -ca-nii, *piszczacki*, dwie wsi 1966 UN 105, 31; *Piszczac*, -ca, *Piszczac-Kolonia*, -ca-nii 1981 WUN II 741. — Początkowo n. *Pieszczatka*, od przym. *pěščatъ 'piaszczysty' (: psł. *pěščьkъ), ukr. gw. *piszczatyj*, z suf. -ka, okresowo -ek; obocznie wschł. n. *Pieszczatec*, dopełniacz l. pojedynczej *Pieszczatca* > *Pieszczacca*. Od XVIII w. mianownik l. pojedynczej *Pieszczac*, z fonetyką ukr. *Piszczac*. Człon drugi w n. zestawionej od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: DMA I 362; Wawrz 51; WarNmiast 159–160; RymNmiast 186; RospSEMiG 291; Wolnicz-Pawłowska, *Piszczac* — propozycja nowej etymologii, PF LVI 37–46. EB

Piszczac-Kolonia zob. **Piszczac**

Piszczatka, wś, biał., gm. Nurzec-Stacja, 25 km na wsch. od Siemiatycz: *Piszczatka* 1794, *Пеуџамка* 1878–86 Kond 157; *Pieszczatka*, *Piszczatka* 1902 SG XV/2, 447; *Piszczatka* 1962 SkBiał 114; *Piszczatka*, -ki 1981 WUN II 741. — Nazwa od ukr. *piszczatyj* 'piaszczysty', z suf. -ka. Obocznie *Pieszczatka*. Lit.: Kond 157. EB

Piszczaty zob. **Piszczaty-Kończany**, **Wnory-Kużele**

Piszczaty-Kończany, wś, łomż., gm. Kobylin-Borzymy, 16,5 km na pln.-wsch. od Wysokiego Mazowieckiego: de *Piszczate* 1444, de *Piszczaty* 1544 HMil 326; *Piszczati* 1569 UPL 253; *Piszczaty* 1580 HMil 327; *Piszczaty* 1726 SHGPd(ADS, D. nr 152 k. 112); *Piszczaty konczany* 1827 Tabella II 92; *Piszczaty kończany* 1877 Zin II 47; *Piszczaty Kończany* 1887 SG VIII 233; *Piszczaty-Kończany* 1921 Sk V 111; *Piszczaty-Kończany*, -czat-czan, *piszczatowski* 1974 UN 165, 39. — Nazwa zesta-

wiona; człon pierwszy od n. os. *Piszczat*, w l. mnogiej, por.: Thomas filius Mathiae *Piszczat* z tych dóbr 1566 HMil 326; człon drugi od ap. *koniec*, z suf. -any. Nazwa określała ludzi mieszkających na końcu wsi. EB

Piszczaty-Piotrkowięta zob. **Piszczaty-Piotrowięta**

Piszczaty-Piotrowce zob. **Piszczaty-Piotrowięta**

Piszczaty-Piotrowięta, wś, łomż., gm. Kobylin-Borzymy, 17 km na pln.-wsch. od Wysokiego Mazowieckiego: Seło *Piszczaty Piotrowiata* ziemiane 1528, *Piszczathy Piotrowce* 1580 ŻDz XVII/1, 104, 207; *Piszczaty-Piotrowięta* 1726 SHGPd(ADS, D. nr 152 k. 11v); *Piszczaty piotrowięta* 1827 Tabella II 92; *Piszczaty Piotrowięta* 1839 MpKwat VI 5; *Piszczaty Piotrkowięta* 1887 SG VIII 233; *Piszczaty Piotrowięta* 1902 Przew II 67; *Piszczaty-Piotrowięta* 1921 Sk V 111; *Piszczaty-Piotrowięta*, -czat-wiāt, *piszczatowski* 1974 UN 165, 40. — Nazwa zestawiona. Człon pierwszy zob. *Piszczaty-Kończany*; człon drugi od im. *Pietr*, *Piotr*, z suf. rus. -owiata, pol. -owięta, też -owce. Okresowo n. *Piotrkowięta*, od im. zdrobniałego *Piotrek*. EB

Piszczaty-Stankowięta, wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi bielskiej, łomż.: Seło *Piszczaty Stankowiata* ziemiane 1528 ŻDz XVII/1, 207. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy zob. *Piszczaty-Kończany*, człon drugi od n. os. *Stanek*, *Stanko* (: *Staniślaw*), z suf. rus. -owiata, pol. -owięta, por.: Jakub *Stanisławowicz*, Michał *Stanisławowicz* z tej wsi 1528 ŻDz XVII/1, 207. EB

Piszczaty-Tosiki zob. **Piszczaty-Tusiki**

Piszczaty-Tusiki, wś dziś nieistniejąca, leżała w dawnej ziemi bielskiej, par. kobylińska, łomż.: *Piszczaty Tosiki* 1528 ŻDz XVII/1, 207; *Piszczaty Tusiki* 1676, *Piszczaty-Tusiki* 1726 SHGPd(ADS, D. nr 152 k. 114v). — Dawniej n. n. zestawiona *Piszczaty-Tosiki*. Człon pierwszy zob. *Piszczaty-Kończany*, człon drugi od n. os. *Tosik* (: im. na *To-*, typu *Tomasz*, *Tomisław*, też *Antoni*) RymSEN II 614, w l. mnogiej; od XVIII w. *Tusiki* w wyniku podwyższenia artykulacji samogłoski *o > u* (zapewne poza akcentem). EB

Piszczce zob. **Piszcz**

Piszczec zob. **Piszcz**

Piszczek, cz. Janiszkwic, dawniej wś, lub., gm. Opole Lubelskie: *Piszczek*, os. 1870 Cat 15; *Piszczek*, wś 1899 Cat 31; *Piszczek* 1902 Przew II 67; *Piszczek* 1921 Sk IV 84; *Piszczek*, wś 1933

SkBy 1289; *Piszczek*, -czka 1970 UN 116, 13. — Nazwa od n. os. *Piszczek* RymSEN II 245 lub od ap. *piszczek* 'grający na narzędziach dętych, grajek' SW IV 211. Lit.: SHGLu IV 105. *IN*

Piszczewo, wś zaginiona, leżała w dawnym pow. bielskim, biał.: *Pyszczewo* (1504) ŻDz XVII/2, 125; *Пыццево, у Пыццове, в Пыццево, Piszczewo*, dobra 1506 Kond 157; *Пеццово* 1516 AWAK VII 4; *Piszczewo* przed 1580 SHGPd(MK-kop. nr 123 k. 839–845); wioskę *Piszczewo* XVII Kond 157. — Nazwa od pol. n. os. *Piszcz* RymSEN II 245, brus. *Пишч* BiryłaBA II 325, z suf. -*ewo*, -*owo*. Lit.: Kond 157. *EB*

Piszczkowice zob. *Stara Wieś* (9a)

Piszczowo zob. *Piszczewo*

Piszewo, wś, olszt., gm. Jeziorany, 5 km na płn.-wsch. od Jezioran: Johannj Belaw ... hereditibus Quinquaginta Mansos, z nadpisem: super bonis in villa *Pysse* (1308) MWrm I 253; *Pysse* 1308 Ger 123; villa *pysse* (XV) MWrm I 253, przyp. 1; *Pessen* 1615 RŁWrm 276; *Piszaw* 1656 Kolberg 278; *Pissau* 1688 Birch 225; *Pissau* 1755 MpEnd; *Pissau* od. *Piss*, wś 1785 Goldb I 174; *Pissau* 1796–1802 MpSchröt XI; *Pissau* 1887 SG VIII 231; *Pisa* — *Waldensee* 1910, *Pissau* 1941 Choj 120; *Waldensee*, *Pissau* — *Piszewo* 1946 Ley I 99; *Waldensee* — *Piszewo*, -a, *piszewski* 1947 MPol XXV nr 111; *Piszewo*, -wa 1981 WUN II 741. — Według historyków wieś utworzono już na początku XIV w. Nosiła wtedy n. niem. *Waldensee* 'leśne jezioro'. Poźniej wsi nadano prus. n. *Pfise (spolonizowaną jako *Pisa*), potem *Pisaw-s, ponowioną z n. jez. *Pisz*, dziś *Luterskie Jezioro*, por.: *Pisse* 1306 MWrm I 242, *Pisse*, *Pissen* 1341, *Piszen* 1656, *Pisz* 1959 Ley II 303, o etymologii n. zob. *Pisz*. Pruski suf. -*aw*- oddano za pomocą niem. -*au*; w n. pol. — -*ewo*. Substytucyjne cechy niem.: wahanie *i* : *e*, geminata *ss*, zakończenie -*e* : -*en*. W 1910 r. nadano wsi urzędowo n. niem. *Waldensee*. Po 1945 r. ustalono n. *Piszewo*. Lit.: PospWrm 114, 163; Biolik, HE VIII 142–3; PrzybBalt 215. *RP*

Piszka zob. *Piszkowa*

Piszkowa, dziś *Piszka*, wś, wroc., gm. Oleśnica, 8 km na pld.-zach. od Oleśnicy: *Wyscowicz* 1313 Reg nr 3354; *Pischkawe* (*Wischkowiz*) 1785 Z IV 294; *Pischkawe*, *Piszkowa* 1845 K 494; *Piszkowa*, wś 1887 SG VIII 234; *Schreiben* 1941 SOV 292; *Schreiben* — *Piszkowa*, -ej, *piszkowski* 1949 MPol XXVII nr A-29; *Piszkowa*, -wej 1981 WUN

II 741; po zmianie *Piszka*, -wy, *pizskawski* 2000 DzU nr 109, poz. 1163. — Nazwa od n. os. *Piszek* (: *Pisz*, od n. os. na *Pi*-, może też od *Pietr*) RymSEN II 245, z suf. -*owa*. Nazwę zmieniono jako *Pischkawe*. Nazwę niem. *Schreiben* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. przywrócono n. *Piszkowa*, którą urzędowo zmieniono na *Piszka*, w nawiązaniu do formy zmienionej. Lit.: SNGŚI X 56. *JCh*

Piszkowice, wś, wałb., gm. Kłodzko, 6 km na płn.-zach. od Kłodzka: *Piscowicz* 1340 Reg nr 6379; *Pischkowicz*, *Piskowicz* 1360 SGTS XV 334; *Biskupicz* 1361, *Biscowicz* 1367, *Byskupicz* 1371 KGL 32; *Piskowicz* 1384, *Pischkowicz* 1401, *Bischowicz* 1420, *Biscupicz* (!) 1429, *Biscupitz* 1437, *Piskowicz* 1488 SNGŚI X 56; *Pistkowicz* 1547, *Pischkowicz* 1651 CdSil XXXIV 22, 104; *Ober*, *Nieder Pischkowicz* 1743 SNGŚI X 56; *Pischkowicz*, *Bischwitz* 1789 Z IX 340; *Pischkowicz* 1845 K 494; *Piszkowice*, *Pyszkowice?*, niem. *Pischkowicz* 1887 SG VIII 234; *Biskupice* (*Bischwitz*) 1900 Myc 16; *Schlosshibel*, *Piszkowice* 1941 Wrzosek 25; *Schlosshibel* — *Piszkowice*, -ic, *pizskowicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Piszkowice*, -wic 1981 WUN II 741. — Nazwa od n. os. *Piszek*, z suf. -*owice*, zmieniona jako *Pischkowicz*, *Bischcowitz*, *Bischwitz*; okresowo z członami odróżniającymi od przym. niem. *nieder* 'dolny', *ober* 'górnny'. Zapisy typu *Biskupicz* zdają się wskazywać na oboczna n. od ap. *biskup*, z suf. -*ice*. Nazwa niem. *Schlosshibel* nadana przez administrację hitlerowską. Po 1945 r. ustalono urzędowo formę *Piszkowice*. Lit.: SNGŚI X 56; SGTS XV 334–40. *JCh*

Pis(z)kowice zob. *Stara Wieś* (9a)

Piściszyno zob. *Pieściszyno*

Pitalew, wś zaginiona, dziś Olszany, rad., gm. Jasieniec, 7 km na pld.-wsch. od Grójca: *Vijeska* 1540 Czer 15 dod.; *Pitalew* 1576 ŻDz XVI 233; *Pitalewo* 1783 MpPerMz; *Pitalew* 1783–84 RejKor 731; *Pitalew* 1827 Tabella II 92; *Pitalew*, folw. 1839 MpKwat IV 4. — Dawniej n. *Wieska*, później *Pitalew*, od n. os. *Pital*, *Pitala* RymSEN II 246, z suf. -*ewo*, -*ew*. Antroponim związany jest z podstawą *pit-*, por. *pitolić* 'krajac tym nożem; źle gotować', gw. *pit* 'penis'. Śladem po n. wsi jest staw *Pitalew* w Olszanach 1971 UN 127, 17. Lit.: AtMz 204; KopRad 331. *UB*

Pitków zob. *Bytków* (4)

Pitruszowo zob. *Petrusy*

Pitschdorf zob. *Pieszków* (1)

Pitschen

Pitschen zob. **Byczyna** (2)

Pittehnen zob. **Pityny**

Pittelshof zob. **Babięty Wielkie**

Pitterwitz zob. **Pietrowice** (1), **Piotrowice** (6), **Piotrkowiczki**

Pityny, wś, olszt., gm. Miłakowo, 15,5 km na płn.-wsch. od Morağa: *Pitheyen* 1409 GermerSied 297; *Pitteynen* 1525/27 HAPr V 59; *Pittaynen* 1539, Jacob v. *Pyttein* 1543 GermerSied 297; *Pitteynen* 1543, 1579 HAPr V 59; *Pitteyne* 1579, *Pithein* 1600 GermerSied 297; *Pitteynen* 1599/1600 HAPr V 59; *Pittehnen* (*Pitheinen*, *Pattehnen*) ok. 1780 HAPr IV 332; *Pittehnen* 1796–1802 MpSchröt X; *Pitthenen*, folw. 1820 Wald 188; *Pittehnen* — *Pytyny*, dw. 1946 Ley I 49; *Pittehnen* — *Pityny*, -yn, *pityński* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pytyny* — *Pittehnen*, wś 1951 Rosp 240; *Pityny*, -tyn 1981 WUN II 742. — Nazwa prus. **Pit-in-*, **Pit-ein-*, z suf. -in-, -ein-; może od rdzenia **pit-*. Do n. por. pruskie n. m. *Pyttenen* 1419 Ger 124, n. os. *Piton*, *Pittalis* TAP 77, lit. n. os. *Pitelis* (: niem. *Pittel* lub pol. *Pytel*) Lpvž II 464; prawdopodobny też związek n. m. z lit. *išpyti* 'rozmoknąć (o gruncie)' SeSmocz 455 (w pobliżu wsi znajduje się niewielkie jezioro). W formie *Pattehnen* może adideacja do niem. n. os. *Patte* Brech I 79. Nazwa spolonizowana jako *Pytyny*; po 1945 r. ustalono postać *Pityny*. Lit.: Morağ. Z dziejów miasta i powiatu, 1973, 90; GermerSied 297; PrzybBalt 215. RP

Pitzerwitz zob. **Pstrowice**

Piwaki, wś, piotr., gm. Łęki Szlacheckie, 16 km na płn.-zach. od Przedborza: *Pywaki* 1511 ŹDz XIII 201; *Pywaki* 1511/12 VisitGn 369; *Pywakj* 1511–23 ŁLB II 195; *Pywaky* 1552 ŹDz XIII 255; *Piwaki* 1783–84 RejKor 184; *Piwaki* 1791 MpPerSd; *Piwaki* 1827 Tabella II 92; *Piwaki* 1887 SG VIII 234; *Piwaki* 1921 Sk II 77; *Piwaki*, -ków, *piwacki* 1974 UN 46, 22; gw. *piwoki*, -kuf. — Nazwa od n. os. *Piwak* (: *piwo*) RymSEN II 246, w l. mnogiej. W formie gw. zwężona wymowa a długiego. EB

Piwenitz zob. **Piwnice** (3)

Piwenz zob. **Piwnice** (3)

Piwki (1), wś, płoc., gm. Kutno, 2,5 km na płd.-zach. od Kutna: *Pywki* 1390 Łęcz I nr 1580; *Pywkj*, *Pywki* 1511–23 ŁLB II 482, 483; *Piwki* 1783–84 RejKor 74; *Piwki* 1827 Tabella II 92; *Piwki* 1887 SG VIII 235; *Piwki* 1921 Sk I 52; *Piwki*, -wek, *piwkowski* 1974 UN 41, 32. — Nazwa od n. os.

Piwko, *Piwka* SSNO IV 283 (: *piwko*), w l. mnogiej. Lit.: SHGŁęcz II 41–2; BarıMorf 74. EB

Piwki (2), cz. wsi Ruda-Pniewnik, dawniej wś, siedl., gm. Dobre: *Piwki*, młyn 1783–84 RejKor 634; *Piwki* vel *Janin* 1827 Tabella II 92; *Piwki* 1839 MpKwat V 4; *Piwki* 1887 SG VIII 235; *Piwki*, wś i folw. 1933 SkBy 1290; *Piwki*, wś 1967 SM 850; *Piwki*, -wek 1981 WUN II 742. — Nazwa początkowo określała młyn, później osadę; pochodzi od nazw. *Piwko* lub *Piwka* RymSEN II 246, w l. mnogiej. Oboczna n. *Janin*, od zdrobniałego im. *Jania* (: *Janina*), z suf. -in. UB

Piwki zob. **Brulino-Piwki**

Piwnica zob. **Piwnice** (2, 3)

Piwnice (1), dziś **Piwnice Wielkie**, wś, i **Piwnice Małe**, os. notowana do 1967 r., dawniej wś, olszt., gm. Wielbark, 24 km na płd. od Szczytna: *Piwnice* 1783 MpPerMz; *Groß Piwnitz*, *Klein Piwnitz*, dwie wsi 1789 Goldb I 162; *Piwnitz* 1796–1802 MpSchröt XXIII; *Gr. Piwnitz*, *Kl. Piwnitz*, dwie wsi 1820 Wald 232; *Piwnice Wielkie* 1839 MpKwat IV 1; *Gr. Piwnitz* — *Piwnice*, *Kl. Piwnitz* — *Rokitka* al. *M. Piwnice* 1879 KętN 216; *Piwnice* 1882 KętL 350; *Piwnice*, niem. *Piwnitz* *Gross*, *Piwnice* *Mate* al. *Rokitka*, niem. *Piwnitz* *Klein*, dwie wsi 1887 SG VIII 235; *Kleinalbrechtsort* 1938, *Klein Piwnitz* — *Piwnice* *Mate*, wyb., *Grossalbrechtsort* 1938, *Gross Piwnitz* — *Piwnice* *Wielkie*, wś 1946 Ley I 109, 111; *Albrechtsort* — *Piwnice*, -ic, *piwnicki* 1948 MPol XXVI nr 142; *Grossalbrechtsort* — *Piwnice* *Wielkie*, -ic -kich, *wielkopiwnicki*, *Kleinalbrechtsort* — *Piwnice* *Mate*, -ic -lych, *małopiwnicki* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Piwnice* *Wielkie* — *Grossalbrechtsort* (*Gross Piwnitz*), *Piwnice* *Mate* — *Kleinalbrechtsort* (*Klein Piwnitz*), dwie os. 1951 Rosp 241; *Piwnice* *Wielkie* 1952 UW 188; *Piwnice* *Wielkie*, wś, *Piwnice* *Mate*, os. 1967 SM 850; *Piwnice* *Wielkie*, -nic -kich 1981 WUN II 742; gw. *psíwnice*, -vrńic, *psíwnicke* (pole). — Nazwa od ap. *piwnica* 'spizarnia' Sstp VI 145, w znaczeniu toponimicznym też 'naturalne lochy i lochy skalne', w l. mnogiej. Wieś *Piwnice Wielkie* powstała w 1568 r., ale lokację zatwierdzono w 1571 r. (KętL 350). Przed 1774 r. powstała wieś szkatułowa *Piwnice* *Mate*, o obocznej n. *Rokitka* (może od n. os. *Rokitka* SSNO IV 478 lub od ap. *rokita* 'gatunek wierzby'), stąd przy n. niem. człony odróżniające *Gross*, *Klein*, pol. *Wielkie*, *Mate*. W 1938 r. wś otrzymała chrzest niem. *Grossalbrechtsort*, *Kleinalbrechtsort*. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 119, 154. RP

Piwnice (2), cz. wsi Osieczek, dawniej wś, tor., gm. Książki: *Piwnitz* od. *Rumunki* 1789 Goldb II 183; *Piwnitz* 1796–1802 MpSchröt XXII; *Piwnice*, niem. *Piwnitz* 1887 SG VIII 235; *Piwnice*, niem. *Piwnitz* 1921 Sk XI 64, 84; *Piwnica* (*Piwnitz*) 1925 Krzep 91; *Piwnice*, wś 1933 SkBy 1290; *Piwnice*, *-nic*, *piwnicki*, wś 1971 UN 189, 7; *Piwnice*, *-nic* 1981 WUN II 742. — Nazwa okresowo występowała w l. pojedynczej. Nazwa *Rumunki* od ap. *rumunek* 'osada odosobniona, nie we wsi, wśród pól, pod lasem, dzierzawiona przez gospodarza, pustkowie po uprzątnięciu lasu przez sprowadzonych niegdyś kolonistów niemieckich' SW V 771, por. niem. *raumen* 'opróźniać'. WK

Piwnice (3), wś, tor., gm. Łysomice, 9 km na ptn.-zach. od Torunia: zu der *Pywnitz* (1346)XVI PrUr IV 49; *Pywenicz* 1352 PrUr V 1; *Pivenz* ok. 1400 Zeit XVI 31; *Pywenitz* und *Piwenitz* 1414, *Piwenz* 1415 MT 488; *Pywenicz* ok. 1423–24 DK 98; *Pyfenatz* 1429 MT 488; *Piwenitz* 1437 GZ 92; *Piwenicz* 1447 MT 488; *Pyffnycz* 1520 Matr IV/2, nr 12483; *Piwnice* 1647 Font IV 18; *Piwnice* 1667–72 Font VI–X 242; *Piwnice* 1682 Font V 23; *Piwnice* 1772/73 HAPr IV 640; *Piwnitz* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Sängerau* — *Piwnice* 1879 KętN 123; *Piwnice*, niem. *Saengerau* 1887 SG VIII 235; *Piwnice*, niem. *Sängerau* 1921 Sk XI 60, 84; *Piwnica* (*Sängerau*) 1925 Krzep 91; *Piwnice* 1933 SkBy 1290; *Piwnice*, *-nic*, *piwnicki* 1972 UN 187, 13. — Nazwa ziemczona jako *Piwnitz*. Nazwa niem. *Sängerau* od nazw. właściciela dóbr w 1825 r. *Wilhelm Sanger* MT 488 + *-au*. Lit.: SHGCh 97. WK

Piwnice Małe zob. **Piwnice** (1)

Piwnice Wielkie zob. **Piwnice** (1)

Piwniczna, dziś *Piwniczna-Zdrój*, mto, nowo-sąd.: *damus civitatem ... locandum ... in loco*, qui *Piwniczna Szyja* dicitur (1348)1578 AGZ III 3; *Pywniczna schya* (1375)1439 KMłp III 287; *Piwniczna Szyja* (1412) Kkk II 365; *Pywniczna* 1419 Hel II nr 1668; *Pywnyczna schya* 1470–80 DB II 236; *Pywniczna*, *Piwnyczna*, *Pywnyczna Shyja* 1529 LR 41, 313; *oppido Pywnyczna* 1553 Matr V/1, nr 1682; *oppidum Piwniczna* 1564 Lukrak I 170; *Piwniczna* 1581 ŻDz XIV 153; *Piwniczna Szyja* 1591 AGZ III 5; *Piwniczna* 1629 RPobKr 231; Na *Piwniczną Szyję* 1654 Musz 32; *Piwniczna* 1680 Rej 244; *Piwniczna Szyja* 1765 Lukrak I 5; *Piwniczna* 1794 Ga Gg2; *Piwniczna Szyja* 1799 PŚad I 89; *Piwniczna* 1886 Bigo 145; *Piwniczna*, mko, zwane dawniej *Piwniczna Szyja*,

niem. *Kellerhals* 1887 SG VIII 235–6; *Piwniczna*, mko 1933 SkBy 1290; *Piwniczna*, *-nej*, *piwniczański* 1964 UN 9, 112; *Piwniczna*, *-nej* 1981 WUN II 742; po zmianie *Piwniczna-Zdrój*, *-ej-ju*, *piwniczański* 1998 DzU nr 11, poz. 41; gw. *piwniczná*, *-y*, *piwniczański*/*piwniczański*/*piwnicki*. — Początkowo n. zestawiona *Piwniczna Szyja*, od przym. *piwniczny* (: *piwnica* w znaczeniu toponimicznym 'naturalne jamy i lochy skalne') i od ap. *szyja* w znaczeniu 'część wydłużona czegoś, przesmyk' SW VI 700. Nazwa oznaczała pierwotnie długi, zwężony loch podziemny, przenośnie 'ciasną dolinę, wąski przesmyk', która tworzy w tym miejscu przełom Popradu. W XV w. pojawia się skrócona forma *Piwniczna*, po elipsie członu *Szyja*, dziś z członem drugim od ap. *zdrój*. Lit.: PŚad I 89; RospSEMIG 291–2; RymNmiast 186; BarMorf 18; Borek, *-bn-* 180. IN

Piwniczna Szyja zob. **Piwniczna**

Piwniczna-Zdrój zob. **Piwniczna**

Piwniczyska, os. zaginiona, leżała w pow. Kościan, leszcz., gm. Osieczna: *Piwnicziska* 1388 KW III 609; podlie stawa Smiecha przezwane *piwnicziską* 1572 Koz III 39. — Nazwa od ap. *piwniczyska* 'miejsce, gdzie były piwnice' SW IV 213. Lit.: SHGPn III 688; PPozn 230; BarMorf 97. ZZ

Piwnitz zob. **Piwnice** (1, 2, 3)

Piwoda, wś, przem., gm. Wiązownica, 8 km na ptn.-wsch. od Jarostawia: z *Piwody* 1657 AGZ XXI 120; *Piwoda* 1753 ADP 179, k. 42; *Piwoda* 1851 Sch 26; *Piwoda* 1887 SG VIII 236; *Piwoda* 1952 UW 277; *Piwoda*, *-dy* 1981 WUN II 742. — Nazwę należy rekonstruować jako *Pijwoda, od *pić wodę*, na oznaczenie wsi położonej na lekkich, piaszczystych gruntach, przepuszczających wodę, w formie złożenia typu *hulajnoga*. W n. zanik *-j-* w sąsiedztwie *-i-*. Lit.: MakPrz 202. BCZ

Piwoki zob. **Piwaki**

Piwonia zob. **Kępice** (1), **Piwoń**

Piwonice, dziś *Piwonice*, *Piwonice-Kolonia*, *Piwonice-Wschód*, *Piwonice-Zachód*, cztery cz. Kalisza, dawniej wsi: in *Piwniz* ... circa *Piwonice* (1282) 1546 KW I 479; de villa *Piwonice* (1298) XVII KW II 164; *Pywonycze* 1423 RWłkp IV nr 865; *Pywonice* 1437 KW X 67; *Pywonycze* 1464 SHGKI(PG 7, 268); *Pywoncze* 1511/12 Visit-Gn 421; *Pywonycze* 1511–23 ŁLB II 42; *Piwonice* 1579 ŻDz XII 116; *Piwonice* 1618–20 PKal 72; *Piwonice* 1783–84 RejKor 38; *Piwonice* 1827 Ta-

Piwonice-Kolonia

bella II 92; *Piwonice*, wś i folw. 1887 SG VIII 236–7; *Piwonice*, wś, folw. i kol. 1902 Przew II 67; *Piwonice*, wś i kol. 1933 SkBy 1290; *Piwonice*, *Piwonice* kol. 1952 UW 68; *Piwonice*, *-nic*, *Piwonice-Wschód*, *-nic-du*, *Piwonice-Zachód*, *-nic-chodu*, *piwonicki*, trzy wsi, *Piwonice-Kolonia*, *-nic-nii*, cz. Kalisza 1971 UN 80, 34, 49; *Piwonice*, *-nic*, *Piwonice-Kolonia*, *-nic-nii*, *Piwonice-Wschód*, *-nic-chodu*, *Piwonice-Zachód*, *-nic-chodu* 1981 WUN II 742; gw. *piwońice*, *-ńic*, *piwoński*. — Nazwa od n. os. *Piwonia* (: *piwonia* 'nazwa kwiatu', może też od *piwo*) albo *Piwoń* (: *piwo*) SSNO IV 283, z suf. *-ice*. Członny odróżniające w n. zestawionych od ap. *wschód*, *zachód*, wskazujących na położenie, i od ap. *kolonia*. ZZ

Piwonice-Kolonia zob. **Piwonice**

Piwonice-Wschód zob. **Piwonice**

Piwonice-Zachód zob. **Piwonice**

Piwonin, wś, siedl., gm. Sobienie-Jeziory, 8 km na pld.-wsch. od Góry Kalwarii: *Pywonyno* (1314)1519 KMaz II 141; *Piwonino* 1411 Czer nr 2069; *Pywonyno* 1429 Mkm II nr 51; *Pywonyno* 1469, 1504 SHGMz(MK 18, 200v); *Pywonyno* 1481 SHGMz(MK 5, 200v); *Piwonino* 1576 ŻDz XVI 217; *Piwonin* 1783 MpPerMz; *Piwonin* 1783–84 RejKor 715; *Piwonin* 1827 Tabella II 92; *Piwonin* 1839 MpKwat IV 4; *Piwonin*, wś 1902 Przew II 67; *Piwonin* 1952 UW 8; *Piwonin*, *-na*, *piwoniński* 1966 UN 135, 15. — Nazwa od n. os. *Piwonia*, z suf. *-ino*, wtórnie *-in*. UB

Piwoń, cz. Stwierza, dawniej wś, kat.: *minera* in piscina *Pywonoya* 1531, *kuźnica Siekaczowska* 1575, 1577 SHGKr III 394; *Kuźnica Piwońska* 1783–84 SHGKrMat 156; *Piwonia* 1839 MpKwat IV 3; *Piwoń* 1877 Zin II 47; *Piwoń*, wś 1887 SG VIII 236; *Piwonia*, wś 1902 Przew II 67; *Piwoń* 1921 Sk III 5; *Piwoń*, wś 1933 SkBy 1290; *Piwoń* 1952 UW 260; *Piwoń*, *-nia* 1981 WUN II 742. — Początkowo n. zastawiona *Kuźnica Siekaczowska*; człon pierwszy od ap. *kuźnica*, łac. *minera*, człon drugi od nazw. właściciela, kuźnika Andrzeja *Siekacza*. W XVIII w. zmiana drugiego członu *Siekaczowska* na *Piwońska*, od n. stawu *Piwonia*, por. pierwszy zapis SHGKr III 394. Następnie ze zmianą paradygmatu n. w *Piwoń*. Lit.: SHGKr III 394–5; Ršiew 18; BańMorf 80. IN

Piwowary, wś, łomż., gm. Goniądz, 6 km na pld.-wsch. od Goniądza: *Piwowary* 1565 SHG-Pd(Lustr k. 82, 46); *Piwowary* 1571 ŻDz XVII/1, 177; *Pijwowary* 1573 SHGPd(InwKn 4. 85v); *Pi-*

wowary 1576 Lupodl 78; *Pijwowary* 1645 SHGPd(InwKn 4. 85v); *Piwowary* 1744 SDV 146; *Piwowary* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6009, 31–35); *Piwowary* 1795 MpPerPd; *Piwowary* 1902 SG XV/2, 456; *Piwowary* 1921 Sk V 12; *Piwowary*, *-war* 1981 WUN II 742. — Nazwa od ap. *piwowar* 'ten, kto zajmuje się warzeniem piwa' Sstp VI 146, w l. mnogiej. Lit.: HalBiał I 137. EB

Pizdowo, wś zaginiona, leżała pomiędzy Błoniem a Miłęcinem, warsz.: *Pisdowo* (1435)1456 SHGMz(MK 3, 143); *Pysdowo* 1484 SHGMz(Błoni. 3, 264). — Nazwa od n. os. *Pizda* SSNO IV 284 (: *pizda* 'vulva, cunnus'), z suf. *-owo*. W 1431 r. notowana jest n. os. *Pizdowski*, por.: Florianus alias *Pyszdzowski* Mkm II nr 272. UB

Pkanów zob. **Ptkanów**

Plac zob. **Kotowo-Plac**

Placencja, wś, skiern., gm. Łowicz, 5 km na pld.-wsch. od Łowicza: *Placzow* 1579 ŻDz XVI 150; *Placzew* 1580–82, *Placzewo* 1592 SHGLow II 49; *Placencya* 1783–84 RejKor 102; *Placencya* 1792 MpPerRw; *Placencia* 1827 Tabella II 92; *Placencya* 1839 MpKwat III 4; *Placencja* 1877 Zin II 47; *Placencya* 1887 SG VIII 237–8; *Placencja* 1921 Sk I 70; *Placencja*, *-cji*, *placencyjski* 1973 UN 44, 25. — Dawniej n. *Placzów*, od n. os. *Placz, z suf. *-ów*, *-ew*, *-ewo*. Do n. os. por. ap. *placz* Sstp VI 157. W 1653 r. prymas Andrzej Leszczyński rozpoczął obok dworu budowę zamku w ogrodzie włośkim i zmienił n. wsi na *Placencja* (n. przeniesiona z nazwy twierdzy nad Padem). Lit.: SHGLow II 49. UW

Plachta, wś zaginiona, leżała pod Słupskiem: *Plachta* 1226, *Plachta* 1227, *Plachte* 1232 LorSNH 85. — Nazwa od gw. ap. *plachta* 'duża łąka, niwa' SGSych IV 82 lub od n. os. *Plachta*, por. nazw. *Plachta* RymSEN II 252. Lit.: Iwicki, PMT XI 85; TrautmElb II 81; LorSNH 85. BCz

Plachten zob. **Pawłocin**, **Płachty** (1)

Plachti zob. **Płachty** (1)

Plackten zob. **Płachty** (4)

Placówka, wś, piotr., gm. Ręczno, 15 km na pln. od Przedborza: *Paskrzyn-Placówka*, kol. 1921 Sk II 77; *Paskrzyn-Placówka*, kol. 1933 SkBy 1249; *Paskrzyn-Placówka*, kol. 1967 SM 821; *Placówka*, *-ki*, cz. wsi Łęg Ręczniński 1974 UN 46, 32; *Placówka*, *-ki* 1981 WUN II 743. — Dawniej n. zastawiona *Paskrzyn-Placówka*; człon pierwszy ponowiony z n. sąsiedniej wsi *Paskrzyn* (zob.), który uległ elipsie, człon drugi od ap. *placówka* 'mieję-

sce, na którym zastawiają żelaza na lisa; straż polna, straż placowa; miejsce, gdzie stoi placówka, posterunek' SW IV 218. EB

Placydów, wś, łódz., gm. Aleksandrów Łódzki, 3 km na pld.-zach. od Aleksandrowa Łódzkiego: *Placydów* 1877 Zin II 47; *Placydów* 1887 SG VIII 238; *Placydów* 1921 Sk II 66; *Placydów*, -dowa 1981 WUN II 743. — Nazwa od nazw. *Placyd* (: im. *Placyd*, od łac. *placidus* 'spokojny, dobrotliwy') RymSEN II 247, z suf. -ów. EB

Placzkowko zob. **Placzkówko**

Plaffenkrug zob. **Krusin** (2)

Plafonse zob. **Płowez**

Plagow zob. **Pławienko**, **Pławno** (2, 3)

Plagwitz zob. **Płakowice**

Plahn zob. **Grasy**

Plajny, wś, elbl., gm. Godkowo, 12,5 km na ptn.-wsch. od Pasiłka: *Playnien*, *Playnen*, *Pleyn* 1290 Ger 124; *Pleynen*, *Pleyn*, *Playnen* 1290 PrUr I/2, 349–50; *Pleyn* 1402–08, *Pleyn*, *Peyln* (!) 1448 GermerSied 298; *Pleinen*, *Plene* 1507 Ger 124; *Pleynne* 1527, *Pleynem* 1531, *Pleien* 1539, *Plenen* 1543, *Pleinen* 1579, 1600, 1652 GermerSied 298–9; *Plehenen* 1789 Goldb I 163; *Plehenen* 1796–1802 Mp-Schröt X; *Plehen* 1820 Wald 182; *Plehen* 1887 SG VIII 245; *Plehen* — *Plajny* 1946 Ley I 84; *Plehen* — *Plajny*, -n, *plajński* 1948 MPol XXVI nr 59; *Plajny*, -lajn 1981 WUN II 743. — Nazwa prus. *Plain-ij-s lub *Plein-ij-s, od prus. ap. *playnis* 'stal, krzesiwo', z suf. -ij-, tu: miejsce, które wskazuje na obecność krzesiwa', lub od **plein-*, por. lit. n. m. *Plėinė*, *Plėinės* (: lit. *plėinė* 'bezleśna równina, płaszczyna') albo n. os. *Pliėinis*, *Pliėinas*, *Pleinyš* (: *pliėinas* 'stal') Lpvž II 475. W adaptacji nazwy do j. niem. synkopa suf. -ij-, rdzenne *ai/ei* oddane przez -en- (-ehn-), zakończenie -en. Po 1945 r. ustalono n. *Plajny*. Lit.: Ger 124; Otrębski, SIOc XIX 355; PrzybBalt 215–6. RP

Plakowice zob. **Płakowice**

Plangenau zob. **Płachawy**

Plania zob. **Plonia** (1)

Planta (1), wś, biał., gm. Wohyri, 13,5 km na ptn.-zach. od Parczewa: *Planta* 1877 Zin II 47; *Planta*, folw. 1887 SG VIII 239; *Planta*, folw. 1902 Przew II 68; *Planta* 1921 Sk IV 88; *Planta*, -ty, *plantowski* 1970 UN 119, 35. — Nazwa od ap. *planta* 'sadzodka; miejsce wyrównane' SW IV 220. EB

Planta (2), wś, biał., gm. Narewka, 18,5 km na ptn.-wsch. od Hajnówki: *Гродискъ* (*Плянта*)

1878–86 Kond 158; *Planta* 1877 Zin II 48; *Planta*, wś 1887 SG VIII 239; *Planta*, dobra 1902 SG XV/2, 537; *Planta*, kol. 1921 Sk V 8; *Planta*, wś 1933 SkBy 1290; *Planta*, -ty 1981 WUN II 743; gw. *planta*, -y, *plantowski*. — Zapis *Grodisk* wskazuje na to, że na obszarze należącym do wsi *Grodzisk* (2) (zob.) wydzielono miejsce, które nazwano *Planta*. Lit.: Kond 157–8. EB

Planta (3), wś, suwał., gm. Raczeki, 19 km na ptn.-zach. od Augustowa: *Planta*, folw. 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6010, 29–30); *Planta*, wś i folw. 1877 Zin II 48; *Planta* 1887 SG VIII 239; *Planta* 1921 Sk V 3; *Planta*, -ty 1981 WUN II 743. EB

Planta (4), przys., dawniej wś, tarnob., gm. Iwaniska, 13 km na pld.-zach. od Opatowa: *Planta* vel *Tęcza* 1827 Tabella II 92; *Planta* 1877 Zin II 47; *Planta*, folw. 1887 SG VIII 239; *Planta* 1902 Przew II 68; *Planta* 1921 Sk III 82; *Planta*, folw. 1933 SkBy 1290; *Planta*, -ty, *plantowski*, wś 1966 UN 27, 25; *Planta*, -ty 1981 WUN II 743. — Oboczna n. w pierwszym zapisie ponowiona z n. pobliskiej wsi *Tęcza*. IN

Planta zob. **Nowa Świdziałówka**, **Planteczka**, **Planty**

Planteczka, wś, biał., gm. Sokółka, 7 km na pld.-zach. od Sokółki: *Planta* 1902 SG XV/2, 456; *Planteczka* 1921 Sk V 77; *Planteczka* 1952 UW 169; *Planteczka*, -ki 1981 WUN II 743. — Początkowo n. *Planta*, od ap. *planta* 'sadzodka; miejsce wyrównane' SW IV 220, wtórnie z suf. -eczka. EB

Plantikow zob. **Bładkowo**

Plantkow zob. **Bładkowo**

Plantowszczyzna, cz. Kamieniczek, dawniej wś, włoc., gm. Kowal: *Plantoszczyzna* 1877 Zin II 48; *Plantoszczyzna*, wś 1887 SG VIII 239; *Plantoszczyzna* 1921 Sk I 199; *Plantowszczyzna*, wś 1933 SkBy 1291; *Plantowszczyzna* 1967 SM 851; *Plantowszczyzna*, -ny 1972 UN 191, 33. — Od nazw. *Plantowski* (: *planta* 'sadzodka') RymSEN II 248, z suf. -izna. Lit.: Safarewiczo-wa, -izna 47. AG

Planty, wś, biał., gm. Michałowo, 22,5 km na pld.-wsch. od Zabłudowa: *Плянта* 1878–86 Kond 157; *Planta* al. *Planty* 1902 SG XV/2, 456; *Planta* 1933 SkBy 1290; *Planty* 1952 UW 157; *Planty*, *Plant* 1981 WUN II 743; gw. *planty*, *plant//ou*, *plantowski*. — Nazwa od ap. *planta*, wtórnie w l. mnogiej. Lit.: Kond 157–8. EB

Planty zob. **Nowa Świdziałówka**

Plany

Plany, wś, szczec., gm. Mieszkowice, 2 km na pñ.-zach. od Mieszkowic: *Plany*, -*nów* 1981 WUN II 743. — Nazwa nowa, od *plan* 'zamiar, zamysł', w l. mnogiej. BCz

Plaplińska Kuźnica zob. **Drutarnia** (1)

Plasdorf zob. **Błażkowa** (1)

Plassenburg zob. **Płaszewo**

Plassow zob. **Płaszewko**, **Płaszewo**

Plassowo zob. **Płaszewo**

Plasswich zob. **Płoskinia**

Plastichow zob. **Płastkowo**

Plastowo, os., dawniej wś, pozn., gm. Kamieniec, 10 km na pñd.-wsch. od Grodziska Wielkopolskiego: *Planstovo* (1392)1646? KW III 651; *Plastowo* 1424 SHGPn III 688; *Płaskowo* (!) (1440) 1494 KW V 651; *Plasthowo* 1450, *Plansthowo* 1490, *Plaszkowo* (!) 1510 SHGPn III 688; *Plastowo* 1510 NKs 41; *Ptastowo* (!) 1563, *Płastowo* 1567, *Pliastowo*, *Pliastowo* 1578 SHGPn III 688; *Plastowo* 1580–81 ŹDz XII 76; *Plastowo* 1619 PPOzn (Tab 3, 24v); *Plastowo*, folw. 1783–84 RejKor 725; *Plastowo* 1789 PPOzn (Tab 8, 13v); *Plastowo* 1887 SG VIII 240; *Plastowo*, niem. *Plastowo*, folw. 1921 Sk X 96, 152; *Plastowo*, folw. 1933 SkBy 1295; *Plastowo*, -*wa* 1981 WUN II 743. — Nazwa od n. os. *Plast albo *Płast, por. *Plastk*, *Płastk* SSNO IV 284 (: *plaski* czy *plaski*), z suf. -*owo*; por. też ap. *plast* 'płat wosku z miodem' Sstp VI 160, 'plaster' SEBr 420. Forma *Płastowo* zapewne z wtórnym unosowaniem. Lit.: SHGPn III 688–90; PPOzn 230; Nieckula, -*ov*- 157. ZZ

Plastwich zob. **Płoskinia**

Plaswik zob. **Płoskinia**

Plaszewo zob. **Płazowo**

Plate zob. **Płoty** (1)

Platea Cerdonum zob. **Garbary** (2)

Platea Nigra zob. **Czarna Ulica**

Platea Pileatorum zob. **Czapniki**

Platendienst zob. **Płonica** (1a)

Platenheim zob. **Płótowa**, **Płótówka**

Platenrode zob. **Kochanowo**

Platerowo zob. **Platerów**

Platerowo-Pasieka zob. **Platerów**

Platerów, wś, biał., gm. Platerów, 12 km na pñn.-wsch. od Łosic: *Pasieka*, folw. 1772 SHG-Pd(kartoteka); *Pasieka* 1877 Zin II 31; *Pasieka*, wś 1902 Przew II 52; *Pasieka*, folw., *Platerowo*, ceg., st. kol. 1921 Sk IV 42; *Platerowo*, ceg., *Platerów*, st. kol. 1933 SkBy 1291; *Platerowo-Pasieka* 1952 UW 34; po zmianie *Platerów*, -*rowa*, *plate-*

rowski 1969 MPol nr 2, poz. 10; *Platerów*, -*rowa*, *platerowski* 1971 UN 128, 28. — Początkowo n. *Pasieka*, od ap. *pasieka* 'zespół uli z pszczołami; polana w lesie, gdzie wypasa się bydło' SpXVI, XXIII 275–6. Nazwa *Platerowo*, dawniej n. cegielni oraz stacji kolejowej, od nazw. dawnego właściciela dóbr *Platera* (: niem. n. os. *Plater*, ta od n. m. *Plata*) RymSEN II 248, z suf. -*owo*. Okresowo n. zestawiona *Platerowo-Pasieka*; w wyniku urzędowej zmiany n. *Platerów*. Lit.: RospSEMIG 292. EB

Platerówka, wś, jel., gm. Platerówka, 10 km na pñd.-zach. od Lubania: *Lindenaw*, *Linda* 1346, *Lindaw* 1350, *Linde* 1415, *Lindow* 1492, *Lynde* 1520, *Linda* 1539, *Nieder-Linde* 1816 SGTS II 194; *Linda* *Nieder* 1845 K 371; *Linda* 1887 A 59; *Nieder Linde* 1941 Wrzosek 34; *Platerowo*, *Lipy Dolne* 1945, *Dolna Lipa* 1946 SGTS II 194; *Nieder Linde* — *Zalipie Dolne*, -*pia* -*ego*, *zalipski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Zalipie Dolne*, po zmianie *Platerówka* 1962 MPol nr 28, poz. 118; *Platerówka*, -*ki* 1981 WUN II 743. — Nazwa niem. od *Linde* 'lipa', też *Linda*, *Lind(en)aw*, *Lindow* z -*a*, -*aw*/-*ow* (z dawnego -*au*, a ten pod wpływem pobliskich n. łuz. na -*ov*), z członem niem. *Nieder* = pol. *Dolne*, odróżniającym w stosunku do *Ober Linde*, dziś *Zalipie* (1). Przejściowe n. wsi: *Platerowo*, *Lipy Dolne*, *Dolna Lipa*. W 1962 r. urzędowa zmiana n. na *Platerówka*. Jest to n. pamiątkowa; tu po II wojnie światowej osiedliły się kobiety z batalionu im. Emilii Plater (1806–31). Lit.: SNGŚl X 58; BenaGLuż 339–46; RospSEMIG 292; Zych, Rocznik Dolnośląski XII 268–9; SGTS II 194–200. JCh

Plathe zob. **Płoty** (1)

Platheinen zob. **Płatyny**

Plathen zob. **Płatyny**

Platlack zob. **Płatlawki**

Platlak zob. **Płatlawki**

Plato zob. **Płoty** (1)

Platon zob. **Płatoń**

Płatoń, wś, sier., gm. Czarnożyły, 9,5 km na pñn.-zach. od Wielunia: *Plato* 1827 Tabella II 92; *Platon*, folw. 1877 Zin II 48; *Platon* 1887 SG VIII 241; *Platon*, folw. 1902 Przew II 68; *Platon*, wś 1921 Sk II 136; *Płatoń* 1933 SkBy 1291; *Płatoń*, -*nia*, *płatoński* 1974 UN 52, 10. — Początkowo n. *Platon*, od n. os. *Platon* (: im. grec. *Plátōn*) RymSEN II 248. Współczesna postać z miękką spółgłoską *n* w wygłosie. EB

Platschki zob. Płaczki (3)
 Platschkowko zob. Płaczkówko
 Platschkowo zob. Płaczkowo (2)
 Platschow zob. Płaczewo
 Platteinen zob. Płatyny
 Platten zob. Płatyny
 Plattenrode zob. Kochanowo
 Płatyny zob. Płatyny
 Platzig zob. Płaszczycza
 Platzkehmen zob. Pluszkiejmy
 Plau zob. Pław
 Plaudenick zob. Komorowo (4)
 Plauenthin zob. Pławęcino
 Plauschkehmen zob. Pluszkiejmy
 Plauschkehmen zob. Pluszkiejmy
 Plaus(s)en zob. Paluzy
 Plauszkehmen zob. Pluszkiejmy
 Plauten zob. Pluty (1), Pławty Wielkie
 Plauth zob. Pławty Wielkie
 Plautzig zob. Klekotowo (2), Pluski
 Plautzkehmen zob. Pluszkiejmy
 Plautzkehmen zob. Pluszkiejmy
 Plauzig zob. Pluski
 Plawce zob. Pławce
 Plawe zob. Pławno (2)
 Plawen zob. Pławanów, Pławienko, Pławno (2, 3)
 Pławet zob. Spoguny
 Pławino zob. Pławin (1)
 Pławnik zob. Pławnik
 Pławniowitz zob. Pławniowice
 Pławno zob. Pławno (4)
 Pławty zob. Pławty Wielkie
 Pläswitz zob. Pielaskowice
 Płachawy, os., dawniej wś, olszt., gm. Dąbrówno, 16 km na pń.-wsch. od Lubawy: *Plunchaw* 1359 KętL 300; *Plengau, Plenigau* 1368 Döhr 93; *planchaw* 1487 Hart 449; bei *Plenchen* 1509, *Plenchen* 1519 Döhr 450; *Plonchau*, maj. 1789 Goldb I 164; *Plonchau* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Plonckau (Płochawy)* 1820 Wald 204; *Plonchau* 1875 PMT X 107; *Plonchau* — *Płachawy* 1879 KętN 205; *Płachawy*, folw. 1887 SG VIII 242; *Plonchau* — *Płachawy*, folw. 1946 Ley I 78; *Plonchau* — *Płachawy*, -aw, *płachawski* 1950 MPol nr A-8; *Płachawy*, -chaw 1981 WUN II 743. — Nazwa wsi przeniesiona przez osadników ze wsi *Płachawy* (zob.), por. gw. *płachawa* 'bagno'. Liczne ziemczone zapisy nazwy. Lit.: Döhr 41, 93; Biolił, PMT X 107. RP

Płachawy zob. Płachawy

Płachoty, wś, tor., gm. Golub-Dobrzyń, 14,5 km na pld.-zach. od Brodnicy: *Pinkotten* 1414 Br 153; czu *Pinkoth* ok. 1423–24 DK 108; Konrad z *Płachot* 1483 KętL 195; Aus dem Dorffe *Piakoth, Pyakoth* 1570 ŻDz XXIII 51, 56; *Plachoty* 1647 Font IV 59; *Plachoty, Płachoty* 1667–72 Font VI–X 532, 539; *Płachoty* 1682 Font V 23; Villa *Płachoty* (1699)(1706) SG VIII 242; *Plonchotti* 1772/73 HAPr IV 628; *Plonchotty*, folw. 1789 Goldb II 184; *Plonchotty* 1796–1802 MpSchröt XXII; *Plonchott* — *Płachoty* 1879 KętN 58; *Płachoty*, niem. *Friedeck*, dawniej *Plonchott* 1887 SG VIII 242; *Friedeck* seit 1865, vorher *Plonchott, Płachoty, Pyakot, Piakot* 1912 Bär 40; *Płachoty*, niem. *Friedeck* 1921 Sk XI 4, 84; *Płachoty (Friedek)* 1925 Krzep 91; *Płachoty* 1952 UW 47; *Płachoty, -chot, płachocki* 1972 UN 177, 20. — Początkowo może n. *Piękoto, od n. os. *Piękot, por. n. os. *Piękostka* SSNO IV 250 (: stp. *piekny, piękny + -ot*); n. zapisana w formie ziemczonej z *-en* (wykładnik l. mnogiej). Repolonizacja n. jako *Piąkoty* > *Płachoty*, z gw. przejściem *ę (-en-, -in-) > a (-an-, -a-)* i spirantem *i* po miękkiej dwuwarłowej, zastąpionym potem przez *l, ł*. Nazwa niem. *Friedeck* od ap. *Friede* 'pokój' i *Eck* 'zakątek'. Lit.: SHGCh 97–8. WK

Płaski zob. Płęsy

Płaskowa Dąbrowa zob. Dąbrowa (62)

Płaskowice, wś, piotr., gm. Fałków, 15,5 km na pń.-wsch. od Przedborza: *Plaskowice* (1418) 1612 ZDM V 210; *Planskowicze* 1455 Matr I nr 242; *Planszkowycze* 1470–80 DB I 324; *Płaskowycze* 1493 Matr II nr 148; *Plaskowycze* 1503 Matr III nr 976; *Płaskowycze* 1508 ŻDz XV 483; *Glaskowycze* (!) 1529 LR 386; *Planskowicze* 1511–23 ŁLB I 600; *Błaskowycze* (!), *Plaskowicze* 1564–65 Lusand 319; *Plaskowicze* 1577 ŻDz XIV 290; *Plaskowice*, we wsi *Plaskowiczach* 1660–64 Lusand I 19, 23; *Płaskowice* 1783–84 RejKor 221; *Płaskowice* 1827 Tabella II 92; *Płaskowice*, folw. 1887 SG VIII 242; *Płaskowic* 1902 Przew II 68; *Płaskowice*, os. 1921 Sk III 44; *Płaskowice*, os. 1933 SkBy 1291; *Płaskowice* 1952 UW 116; *Płaskowice, -wic, płaskowicki* 1966 UN 24, 11. — Nazwa od n. os. *Płasek, Płaska* (: *płasać* 'podskakiwać') RymSEN II 250, z suf. *-owice*, przejściowo *-owiec*. Lit.: KSand 155. IN

Płaskowice zob. Płaskowo

Płaskowiec zob. Płaskowice

Płaskowo

Płaskowo, wś, pozn., gm. Mieścisko, 9,5 km na płn.-zach. od Klecka: *Planskowo* 1397 Lek II nr 1035a; *Planszkowo* 1400 KZPozn nr 440; *Płaskowou* 1411, *Planskowicze* 1413 RWlkp II nr 327, 366; *Płaskowo* (1413)XVIII KW VII 522; *Planszowu* 1439 KW V 621; *Płaskowo* 1498 Bob nr 549; *Plaszthkowo*, *Plaszskowo* 1511–23 ŁLB I 76, 77; *Plaskowo* 1580 ŻDz XII 153; *Płaskowo* 1680 MKI(Tab 11, 126); *Płaskowo* 1783–84 RejKor 37; *Płaskowo*, niem. *Plonskowo* 1887 SG VIII 242; *Płaskowo* 1933 SkBy 1291; *Płaskowo*, -wa 1981 WUN II 743; gw. *plōskowa*, -ova, *plōskoski*. — Nazwa od n. os. *Płasek*, *Płaska*, z suf. -owo. Na początku XV w. przejściowa forma z suf. -owice. Lit.: Nieckula, -ov- 157. ZZ

Płaskówko, wś notowana do 1967 r., pozn., gm. Mieścisko, 9 km na płn.-zach. od Klecka: *Płaskowo*, os. wiejska 1887 SG VIII 242; *Plonskovo-Kolonie* 1907 Verz; *Płaskówko*, niem. *Plonskovo-Kolonie*, wś 1921 Sk X 108, 152; *Płaskówko*, wś 1933 SkBy 1292; *Płaskówko* 1967 SM 851. — Nazwa od n. pobliskiej wsi *Płaskowo*, z suf. -ko. Nazwa niem. *Plonskovo-Kolonie*, z członem drugim od terminu osadniczego *kolonia*. ZZ

Płastowo zob. **Płastowo**

Płatnowo, cz. Bydgoszczy, dawniej wś: et *Fletnowy* cum Holandis 1692 Koz IV 208; *Fletnowo* 1753 Inwbyd 26; *Fletnowo* 1765 GuldonOpisy 26; *Fletenau* 1787 MpPfau; *Fletnowo stare*, niem. *Flötenau-Alt*, wś, *Fletnowo nowe*, niem. *Flötenau-Neu*, wś 1881 SG II 394; *Płatnowo* 1921 Sk X 5; *Płatnowo* 1952 UW 48; *Płatnowo*, -wa, *płatnowski*, wś 1972 UN 174, 23; *Płatnowo*, -wa 1981 WUN II 743. — Początkowo była to wieś osadników holenderskich, założona nad Wisłą w XVII w. Nazwa prawdopodobnie od dniem. ap. *vlæte* 'każda płynąca woda (naturalna bądź sztuczna)' Lübben 486, por. też niem. ap. *Fleet* 'rów, kanał (w Hamburgu i w Holandii)' + -au, spolonizowana jako *Fletnowo*. Według Jakus-Borkowej i Czopek raczej od niem. n. os. *Flöte* Gott 187. Po 1918 r. nastąpiła urzędowa zmiana n. na *Płatnowo*. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 36; CzNiem 116. AG

Plebania Wieś zob. **Plebańska Wieś**

Plebania Wola, wś, biał., gm. Dębowa Kłoda, 5,5 km na pld.-wsch. od Parczewa: *Ostrow* 1401 SHGLu III 170; *Ostrow* (1432)1618 ZDM V 337; apud villam plebani dictam *Ostrow* 1544 Matr IV/3, nr 21669; *Ostrowek* 1563 RPobLu 422v; *Ple-*

bania Wolya 1580 RPobLu 744v; *Wolia Plebania* 1580 RPdm 12v; *Plebanska Wola* 1603 WPar 272; *Wolia Plebania* ... wsi *Woley Plebaniey* 1626 RPobLu 24; *Plebanska Wola* 1676 ŻDz XV 36a; *Plebania Wola* 1787 Spis 438; *Plebania wola* 1827 Tabella II 92; *Plebania Wola* 1887 SG VIII 243; *Plebania Wola* 1921 Sk IV 117; *Plebania Wola*, -niej -li, *plebaniewolski* 1971 UN 117, 7. — Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1401 r., kiedy to Władysław Jagiełło podarował kościołowi w Parczewie wyspę na rzece Konotopie o n. *Ostrów* (od ap. *ostrów* 'wyspa, kępa na jeziorze, rzece, stawie' Sstp V 675). W 1432 r. osada była posiadłością plebana parczewskiego, a w 1544 r. już wsią; nosiła też n. zdrobniąłą *Ostrówek*. W drugiej połowie XVI w. zmieniła n. na *Plebania Wola*, od ap. *wola* i przym. *plebani* 'należący do plebana' Sstp VI 149; przejściowo w XVII w. forma *Plebańska Wola*. Lit.: SHGLu III 170, IV 105–6; KosLu 69. IN

Plebanka (1), cz. wsi Krukówka, dawniej wś, lub., gm. Stężyca: *Plebanka* 1877 Zin II 48; *Plebanka* 1887 SG VIII 243; *Plebanka* 1902 Przew II 68; *Plebanka* 1933 SkBy 1292; *Plebanka*, -ki, *plebański*, wś 1972 UN 142, 24; *Plebanka*, -ki 1981 WUN II 743. — Nazwa od ap. *plebania* 'urząd plebański lub beneficjum; domostwo, za-budowanie plebana' SW IV 226, z suf. -ka. IN

Plebanka (2), wś, płoc., gm. Gąbin, 3 km na płn.-wsch. od Gąbina: *Plebanka*, kol. 1902 Przew II 68; *Plebanka*, wś 1921 Sk I 26; *Plebanka* 1952 UW 9; *Plebanka*, -ki, *plebankowski* 1971 UN 125, 10. UW

Plebanka (3), wś, włoc., gm. Aleksandrów Kujawski, 4 km na pld. od Aleksandrowa Kujawskiego: *Plebanka* 1827 Tabella II 92; *Plebanka* 1867 KolbKu 305; *Plebanka*, folw. 1887 SG VIII 243; *Plebanka* 1933 SkBy 1292; *Plebanka*, -ki, *plebański* 1971 UN 172, 15. — Folwark, z którego powstała wieś, znajdował się na gruntach produkcyjnych. AG

Plebanka (4), wś, włoc., gm. Nieszawa, 4 km na pld. od Nieszawy: *Plebanski*, folw. 1783–84 RejKor 854; *Plebanka* 1796 PerOpis IX; *Plebanka* 1827 Tabella II 92; *Plebanka* 1867 KolbKu 306; *Plebanka*, folw. 1877 Zin II 48; *Plebanka*, folw. 1887 SG VIII 243; *Plebanka*, folw. 1933 SkBy 1292; *Plebanka*, -ki, *plebański* 1971 UN 172, 25. — Początkowo n. w formie pluralnej. AG

Plebanka (5), wś, włoc., gm. Radziejów, 1,5 km na pld.-wsch. od Radziejowa: *Plebanka*

1961 Mp-25(Radziejów); *Plebanka*, -ki, *plebański* 1971 UN 172, 33; *Plebanka*, -ki 1981 WUN II 744. AG

Plebanski (1), wś, koniń., gm. Osiek Mały, 12 km na ptn.-zach. od Koła: *Plebanski* 1827 Tabella II 92; *Plebanski*, kol. 1877 Zin II 48; *Plebanski*, wś 1887 SG VIII 243; *Plebanski*, -nek, *plebański* 1970 UN 82, 32; gw. *plebanski*, -nek, *plebajski*. — Nazwa w l. mnogiej, od ap. *plebania*, z suf. -ka, lub od n. os. *Plebanek* (: *pleban* 'proboszcz') RymSEN II 249. ZZ

Plebanski (2), wś nieistniejąca, leżała w dawnym pow. kutnowskim, w par. Łąkoszyn, płoc.: *Plebankj* 1511–23 ŁLB II 482; *Plebanki* 1783–84 RejKor 74; *Plebanki* 1792 MpPerRw; *Plebanki* 1887 SG VIII 243. EB

Plebanski zob. **Krzewo-Plebanski**, **Plebanka** (4)

Plebanowce (1), wś, biał., gm. Nowy Dwór, 9 km na ptd.-wsch. od Dąbrowy Białostockiej: *Plebanowce* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6007, 109–113); *Plebanowce* 1902 SG XV/2, 457; *Plebanowce* 1921 Sk V 75; *Plebanowce*, -wiec 1981 WUN II 744. — Nazwa od ap. *pleban* 'proboszcz wiejski' SW IV 226, z suf. -owce. Wieś należała do plebana z Nowego Dworu. EB

Plebanowce (2), wś, biał., gm. Sokółka, 8,5 km na ptn.-zach. od Sokółki: *Plebanowce* 1744 SDV 96; *Plebanowce* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6007, 139–144); *Plebanowce* 1902 SG XV/2, 457; *Plebanowce* 1921 Sk V 77; *Plebanowce*, -wiec 1981 WUN II 744. EB

Plebanowo, wś, biał., gm. Krynki, 27 km na ptd.-wsch. od Sokółki: *Plebanowo* 1921 Sk V 38; *Plebanowo* 1952 UW 169; *Plebanowo*, -wa 1981 WUN II 744. — Nazwa od n. os. *Pleban* RymSEN II 249 lub od ap. *pleban*, z suf. -owo. EB

Plebańska Wieś, os. zaginiona, leżała koło Wrześni, pozn.: na 1 łanie zw. *Plebański* 1492 SHGKI(PG 10, 176v); in villa *Plebanska* 1503 Matr III nr 921; villa *plebanya* wyesz in suburbio opp Wresznya 1503–05 Koz III 704; we wsi *Plebańska* 1507 SHGKI(PG 13, 110); Dictum oppidum non habet aliquos agros, solum oppidani illi, qui colunt agros dictos *plebanska wyesch* 1511–23 ŁLB I 30. — Nazwa od ap. *plebania*, przym. *plebani*, *plebański* 'należący do plebana, pozostający w związku z plebanem' Sstp VI 149 i od ap. *wieś*. ZZ

Plebańska Wola zob. **Plebania Wola**

Plebańska Wólka zob. **Wólka Plebańska** (1, 2)

Plebański zob. **Plebańska Wieś**

Plebańskie (1), os. zaginiona, leżała w dawnej ziemi bielskiej, w par. Dobrzyniew, biał.: *Plebańskie* 1591 ŻDz XVII/1, 154. — Nazwa od przym. *plebański* 'należący do plebana', w r. ni-jakim. EB

Plebańskie (2), wś, kiel., gm. Piekoszów, 10,5 km na ptn.-zach. od Kielc: *Plebańskie*, -kiego, cz. Piekoszowa 1966 UN 23, 61; *Plebańskie*, -kiego 1981 WUN II 744. IN

Plebaństwo, wś zaginiona, graniczyła z wsią Biechowo, pozn., gm. Miłostaw: villam desertam dictam *Plebanstwo* 1432 SHGKI(PyZ 21, 188–190). — Nazwa od ap. *pleban* lub od n. os. *Pleban* SSNO IV 285, z suf. -stwo. ZZ

Plec, wś, rad., gm. Wieniawa, 13 km na ptn.-wsch. od Przysuchy: *Plec* 1511–23 ŁLB I 686; *Plyecz* 1564–65 Lusand 194; *Plicz* 1569 ŻDz XIV 317; *Plec* 1783–84 RejKor 153; *Plec* 1827 Tabella II 92; *Plec* 1887 SG VIII 244; *Plec* 1921 Sk III 118; *Plec*, -ca, *plecki* 1970 UN 30, 13. — Nazwa określała zapewne rozległą, szeroką przestrzeń, por. *plac*, *plec* 'miejsce wydzielone, zwłaszcza pod zabudowę, miejsce, na którym stoi budynek wraz z terenem wokół niego' Sstp VI 147, *plec* 'trzecia część pola w gospodarstwie trójpolowym' SW IV 228, gw. *plec*, *plecy* 'szeroka przestrzeń' SGPRei(kartoteka). Lit.: KSand 155; Kop-Rad 175. IN

Plecemin, wś, pil., gm. Krajenka, 14,5 km na ptn.-wsch. od Piły: *Plecemyn*, *Plecimin* 1400 TrautmElb I 38; *Plötzmin* 1586 SchDK 304; *Plecczynin* 1616 Koz V 161; *Plotzmin* (1617) SG VIII 244; *Plewczynin* 1618–20 PKal 293; *Plecimin* 1629 MKI(Tab 42, 6); *Plecimin* 1695 MKI(K 15, 85); Villa *Plecimin*, *Plecimin* 1766 MKI(E 42, 143); *Plötzmin* 1859 MpChr; *Plecimin*, niem. *Ploetzmin* 1887 SG VIII 244; *Plötzmin* — *Plecemin*, -na, *plecamiński* 1948 MPol XXV nr 14; *Plecemin* 1952 UW 205; *Plecemin*, -na 1981 WUN II 744. — Prawdopodobnie n. od imiesłowu *pleciony*, związanego być może z *plecionym* (z wikliny) umocnieniem, przejściem przez bród. Prawdopodobny też związek z ap. *plóc*, *plotka* lub *plot*. Forma z zakończeniem -*min* jest zapewne wynikiem dysymilacji *i-n > m-n*. Ponadto w n. poświadczono przejście -*eN > -iN*. Niejasna jest postać *Plecemin*, z -*ce-* zamiast -*cie-* lub -*cze-*, notowana dopiero w XX w. Powstała może pod wpływem rzeczownika *plecenie* lub jest to niewłaściwa repolonizacja n. niem. *Plötzmin*.

Plecewice

Lit.: TrautmElb I 38; SHGPn III 691; Nieckula, -ov- 297. ZZ

Plecewice, wś, warsz., Tułowice, 6 km na pń.-wsch. od Sochaczewa: *Plecewycze* 1450 SHG-Rw(MK 335, 57); *Pliczeuicze* 1518 Matr IV/1, nr 2680; *Plecewice ... Plecewiczce* 1564 Luraw 66; *Plecewice* 1579 ŻDz XVI 144; *Plecewiczce* (1616) 1620, *Plecewice* 1661 Luraw 60, 209; *Plecewice* 1792 MpPerRw; *Plecewice* 1827 Tabella II 92; *Plecewice* 1887 SG VIII 244; *Plecewice, -wic* 1981 WUN II 744. — Nazwa od n. os. *Plecy* (: *plecy*) RymSEN II 249, z suf. *-ewice*. Do n. os. por. ap. *plecy* i antroponimy typu *Pleciąg*, *Pleciucha* SSNO IV 286. Lit.: TaszyckiPatrMz 59. UW

Plechnarka zob. **Blechnarka**

Plechów, wś, kiel., gm. Kazimierza Wielka, 6 km na pńd.-wsch. od Kazimierzy Wielkiej: *plachow* 1238, *Plechow* 1243 CdP III 35, 39, fals. XIV; *Plechow* 1382 Krak nr 1487; *Plechow* 1465 Hel II nr 3795; *Plechow* 1470–80 DB I 409; *Plechow* 1490 ŻDz XV 442; *Plechow* 1529 LR 69; *Plechow* 1564 Lukrak II 83; *Plechow* 1581 ŻDz XIV 12; *Plechow* 1680 Rej 107; *Plechow* 1783 SHGKrMat 227; *Plechow* 1783–84 RejKor 373; *Plechow* 1787 Spis 342; *Plechow* 1827 Tabella II 92; *Plechow* 1887 SG VIII 244; *Plechow* 1921 Sk III 102; *Plechow, -chowa, plechowski* 1966 UN 22, 15. — Nazwa od n. os. *Plech* SSNO IV 285 (być może od stp. *plech//blach* 'blacha zbroi' Sstp I 97), z suf. *-ów*. Do n. os. por. też gw. *plech* 'łysina' SGPKar IV 119. Lit.: RKrak 126; KopKiel 197; Nieckula, -ov- 157. IN

Plechówka, wś, kiel., gm. Kazimierza Wielka, 5,5 km na pńd.-wsch. od Kazimierzy Wielkiej: *Plechówka* 1877 Zin II 48; *Plechówka* 1887 SG VIII 244; *Plechówka*, os. 1921 Sk III 105; *Plechówka*, os. 1933 SkBy 1292; *Plechówka, -ki*, cz. *Plechowa* 1966 UN 22, 15; *Plechówka, -ki* 1981 WUN II 744. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Plechow*, z suf. *-ka*. Lit.: KopKiel 301. IN

Pleciemin zob. **Plecemin**

Plecimin zob. **Plecemin**

Plecka Dąbrowa, wś, płoc., gm. Bedno, 7 km na pńd.-wsch. od Żychlina: *Pleczka Dambrowa* (1345)1511/12 VisitGn 56; *Pleczka Dambroua* 1386, *Pleczka Dambrowa* 1387 Łęcz I nr 60, 302; *Pleczsca Dambroua, Pleczca, Pleczsca* 1388 Łęcz I nr 973, 974, 975; *Pleczska Dąbrova, Pleczska Dąbrova* 1392, *Pleczka Dambrowa* 1408 Łęcz II nr 20, 26, 1436; *Pleczka Dambrowa, Pleczka Dam-*

browa 1511–23 ŁLB II 499; *Pleczka Dambrowa* 1576 ŻDz XIII 111; *Plecka Dąbrowa* 1783–84 RejKor 78; *Plecka Dąbrowa* 1792 MpPerRw; *Plecka Dąbrowa* 1827 Tabella II 92; *Plecka Dąbrowa* 1887 SG VIII 244–5; *Plecka Dąbrowa* 1921 Sk I 54; *Plecka Dąbrowa, -kiej -wy, pleckowski* 1974 UN 41, 8; gw. *plecko dombrowa, -ki -vy, plecki//dombroski*. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy od przym. *plec(s)ki* (: gw. *pleta* 'kałuża, błoto, woda płytka a błotnista, bajoro' SGPKar IV 123–4), człon drugi od ap. *dąbrowa* 'niezagospodarowany las liściasty lub zarośla z przewagą dębów' Sstp II 42. Lit.: SHGŁęcz II 42. EB

Plehnén zob. **Plajny, Równina**

Plehnendorf zob. **Płonia Mała, Płonia Wielka**

Pleinen zob. **Plajny**

Pleische zob. **Bliż**

Pleischwitz zob. **Blizanowice**

Plejny Górne zob. **Równina**

Plekebarthen zob. **Bartniki (1)**

Plement zob. **Plemięta**

Plemięta, wś, tor., gm. Gruta, 11 km na pńd.-wsch. od Grudziądza: ad *castrum Clementis* 1277 SRP I 137; *Clemensburg* 1277 SHGCh 98; de *Clement* (1278)XIV PrUr I/2, 250; ad *granciam bonorum Clement* (1325)XV PrUr II 341; *Clement* ok. 1386 Froel I 246; vom *Clemend* 1413 AST I 220; *Clement* 1414 Br 149; *Clement* ok. 1423–24 DK 101; von *Clement* 1452 Froel I 46; super *villam Plementy* 1526 Matr IV/1, nr 5112; Aus dem Dorffe *Plyemiethi* 1570, *Pliemieth* 1572 ŻDz XXIII 34, 36; *Plemięty* 1647 Font IV 46; *Plemięty, Plemięty* 1667–72 Font VI–X 712, 717; *Plemięta* 1682 Font V 24; *Plemienta* 1772/73 HAPr IV 628; *Plemient* od. *Plement* 1789 Goldb II 184; *Plement* 1796–1802 MpSchröt XV; *Plemięta*, niem. *Plement* 1887 SG VIII 246; *Plemięta*, niem. *Plement* 1921 Sk XI 21, 84; *Plemięta, -miąt, plemięcki* 1971 UN 178, 6. — Dawniej n. n. niem. *Klemensburg*, od n. os. *Clement* Gott 142 (: łac. *Clemens*, por. też *Klement* SSNO III 14), z drugim członem *-burg*, motywowanym istniejącym tam w XIII w. grodem. Później *Clement* (niem. *Klement*). Od XVI w. pol. adaptacja fonetyczna n. niemieckiej, z adideacją do ap. *plemię*, w l. mnogiej *Plemięty*, później nawiązanie do patronimików na *-ęta*. Lit.: SHGCh 98; Powierski, *Plemięta* w źródłach pisanych, w: *Plemięta. Średniowieczny gródek w ziemi chełmińskiej*, 1985, 29–45; CzNiem 152, 192. WK

Plemięty zob. Plemięta
 Plenchaw zob. Płachawy
 Plenchen zob. Płachawy
 Plenchow zob. Płachawy
 Plenckiten zob. Płękity
 Plengau zob. Płachawy
 Plenhoffen zob. Plenowo
 Plenichów zob. Płachawy, Płonia Wielka
 Plenichówek zob. Płonia Mała
 Plenigau zob. Płachawy
 Plenkiten zob. Płękity
 Plenkitten zob. Płękity

Plenna, wś, kiel., gm. Radoszyce, 13,5 km na pld.-zach. od Korńskich: *Plenna*, wś 1921 Sk III 50; *Plenna*, wś 1933 SkBy 1293; *Plenna* 1952 UW 117; *Plenna*, -nej, *pleniński* 1966 UN 24, 54. — Nazwa związana z dobrze uprawianą, wydajną ziemią, od przym. *plenny* (: *plon*) 'płodny, żyzny, urodzajny, wydający plon obfity, obfitujący w urodzaje' SW IV 231, w rodzaju żeńskim. Lit.: KopKiel 116; Borek, -*yn*- 174. IN

Plenowen zob. Plenowo

Plenowo, os., dawniej wś, olszt., gm. Reszel, 9 km na pld. od Reszła: *Plonen* 1390, *Plowonen* 1391 Ger 125; [dobra] *Plonen* (1391) MWrm V 224; *Plenhöffen* 1608 KM-W 177; *Plenhoffen* 1615 RŁWrm 278; *Plönhöwen* 1656 Kolberg 269; *Plenewen* 1718 Wijaczka 421; *Plenowo* 1755 MpEnd; *Plönhöwen* od. *Plenowen* 1789 Goldb 175; *Plönhöfen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Plönhöfen* (*Plenowo*), wś 1820 Wald 162; *Ploenhoeften*, pol. *Plenowo* 1887 SG VIII 267; *Ploenhoeften* — *Plenowo*, wś 1946 Ley I 98; *Plönhöfen* — *Plenowo*, -wa, *plenowski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Plenowo* — *Plönhöfen*, os. 1951 Rosp 241; *Plenowo*, -wa 1981 WUN II 744. — Nazwa prus. *Plawon-e lub *Plōwon-e, łączona z n. os. *Plawone, por. *Pluwone*, *Plowone*, *Pluone* TAP 77, 149 (: **plaw-*, por. lit. *plovà* 'szczerca, szczelina, blizna', łot. *plāva* 'płytką rysa na metalu', *plēve* 'blizna' Fr 630, z suf. -*ōn*- TAP 169–70). Por. też lit. n. w. *Plavys*, *Plavēlis* (: lit. *plovà* 'trzęsawisko, grzęzawisko, bagno'). Nie można wykluczyć, że zapisy *Plonen* pochodzą od **Pilon-*, zob. n. m. *Pilona*. Nazwa przekształcona przez niem. pisarzy w *Plenhoffen*, *Plönhöfen* z adideacją do n. os. *Plōn*, *Plōhn* Brech I 164 + -*höwen/höfen* (: *Hof* 'dwór, folwark'), spolszczona jako *Plenowo*. Lit.: Ger 125; PospWrm 115; PrzybBałt 216; Bogdan, Polak, KM-W 1995, 177. RP

Plense zob. Płęsy, Płęsy
 Plensen zob. Płęsy
 Plensy zob. Płęsy
 Pleńkajny zob. Plinkajmy
 Pleschen zob. Pleszew
 Plesen zob. Pleśno (1, 2)

Plesewo, wś, tor., gm. Łasin, 4,5 km na ptn.-wsch. od Łasina: *Plesewo*, niem. *Plessen* 1921 Sk XI 21, 84; *Plesewo* 1925 Krzep 91; *Plesewo* 1952 UW 50; *Plesewo*, -wa, *plesewski* 1971 UN 178, 9. — Nazwa z suf. -*ewo*, od n. os. *Ples* RymSEN II 250, por. ap. *ples* 'rana, znak od uderzenia' SW IV 231 lub od n. os. *Ples* (: *plasać*, stp. *plęsać*) RymSEN II 250 (koło Grudziądza jest teren wymowy beznosówkowej). Nazwa może też pochodzić od ap. *pleso, zob. *Pleśna* (2). WK

Pleski zob. Płoski

Plesno zob. Pleśno (1)

Pless zob. Pszczyna

Plessaw zob. Pleśno (3)

Plesse zob. Pleśno (3)

Plessen zob. Plesewo, Pleśno (1)

Plessguth zob. Płosa

Plessig zob. Płosa

Pleszew, mto, kal.: civitatem *Plessow* 1283 KW I 492; *Plessow* 1331 Cruc I 115; *Pleschow* (1390?) XV KW XI 50; *Pleszewo* 1391 Lek II nr 89; *Pleszowo* 1401 Hb nr 4, 47; *Pleszew* 1402 Koz V 161; *Plessow* 1411 Kal nr 55; *Pleschewo* 1434 ARP I nr 16; *Pleschewo* (1440)1446, *Pleschow* (1443) KW X 150, 319; *Pleschowo* 1454 BCh 93; *Pleschewo* 1464 AC I nr 579; *Pleszew* 1468 AC II nr 1940; oppido *Pleschow* 1493 Matr II nr 171; *Plessewo* 1511/12 VisitGn 425; *Plessow*, *Pleschowo*, *Pleschewo* 1511–23 ŁLB II 8, 31, 32; *Plessow* 1579 ŻDz XII 126; oppido *Pleszew* 1641 RHist XV 256; Miasteczko *Pleszow* 1775 MKI(Tab 19, 11); *Pleszew*, mko 1783–84 RejKor 116; *Pleszew* 1846 KsP 324; *Pleszew*, dawniej *Pleszów*, niem. *Pleschen*, mto 1887 SG VIII 251–8; *Pleszew*, mto 1937 MPol XX nr 69; *Pleszew*, -wa 1981 WUN II 744; *plešef*, -*eva*, *plešeski*. — Nazwa od n. os. *Plesz* SSNO IV 286 lub od ap. *plesz* 'miejsce nieporośnięte lasem', por. *plesz* 'miejsce gołe albo przeświecające na polu wśród zboża' SW IV 232, zob. też n. *Pleszów*, z suf. -*ów*, wtórnie -*ew*, okresowo też -*ewo*. Często występujące formy z suf. -*ow(o)* są zapewne wynikiem wpływu dialektu małopolskiego. Lit.: RospSEMIG 292; RymNmiast 187; ZierNmiast 116–7; Nieckuła, -*ov*- 157. ZZ

Pleszewice

Pleszewice zob. **Płocin**

Pleszewo zob. **Pleszew**

Plesznica zob. **Pleńnica**

Ples(z)owa zob. **Pleśno** (3)

Pleszowo zob. **Pleszew**

Pleszowski Brzeg zob. **Brzegi** (2)

Pleszów, cz. Nowej Huty w Krakowie, dawniej wś: *Plessow* 1313 RmK 29; *Pleszow* (1379) ZDM I 201; *Plessow* 1385 CdP III 337; *Plesow* 1386 KMłp IV 3; *Pleschow* 1395 Kkk II 196; *Pleszow* 1400 ZDK I 249; *Plessow* 1401 Hel II nr 758; *Pleschow* 1419 Hel II nr 1655; *villam Pleszow* (1426) XVII ZDK II 113; *Pleszow*, *villam Pleschow* 1470–80 DB I 72, II 163; *Plyeszow* 1490 ŻDz XV 444; *Plyessow*, *Pleschow*, *Plyeschow* 1529 LR 124, 214; *Plieschow* 1564 Lukrak II 85; *Pleszow* 1581 ŻDz XIV 6; *Pleszow* 1680 Rej 6; *Pleszów*, wś 1789 SHGKrMat 227; *Pleszów* 1887 SG VIII 258–9; *Pleszow* 1921 Sk XII 18; *Pleszów*, wś 1933 SkBy 1293; *Pleszów*, -szowa 1963 UN 1, 8; gw. *plešuf*, -ova, *plešoski*. — Nazwa od n. os. *Plesz* SSNO IV 286 (: *plesz* 'kółko wygolone na głowie duchownego katolickiego' Sstp VI 151) lub od ap. *plesz*, zob. objaśnienie n. *Pleszew*, z suf. -ów. Lit.: RKrak 126–7; Nieckula, -ov- 157. IN

Pleszów zob. **Pleszew**, **Pleśno** (3)

Pleszówka (1), wś, kal., gm. Gołuchów, 7 km na wsch. od Pleszewa: *Pleszówka*, os. 1902 MycPn 114; *Pleszówka*, niem. *Tursko-Pleszowka*, wś 1921 Sk X 70, 152; *Pleszówka* 1933 SkBy 1293; *Pleszówka*, -ki 1981 WUN II 745. — Nazwa od n. os. *Plesz*, z suf. -ówka. Możliwe też pochodzenie od n. mta *Pleszew*. ZZ

Pleszówka (2), wś zaginiona, leżała w dawnym pow. książkim, krak.: *Pleszowca* 1398 Krak nr 6258. — Nazwa od n. m. *Pleszów*, z suf. -ka, lub od n. os. *Plesz*, z suf. -ówka. Lit.: RKrak 126. IN

Pleszyn zob. **Płocin**

Pleśna (1), wś, kosz., gm. Będzino, 17,5 km na płn.-wsch. od Kołobrzegu: *Ployseshagen* (1334) XV PU VIII 318; *Ploishagen* 1429, *Pleishagen* 1565 PMT XIII 57; *Pleushagen* 1789 MpGilly-Pom; *Pleushagen* 1819 PMT XIII 57; *Pleushagen* 1887 SG VIII 261; *Pleushagen* — *Pleśna*, -nej, *pleśniański* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pleśna*, -nej 1981 WUN II 745. — Dawna n. niem. od nazw. kołobrzесьkiego mincerza *Ploys*, por.: *Iohannes Ploys ... vicarii ecclesie Colbergensis* (1331) XVIII PU VIII 65 + -hagen. Antroponim może słowiański, por. pol. n. os. *Płosz* SSNO IV 293. Nazwę

Pleśna wprowadzono urzędowo po 1945 r. Lit.: LorSNH 85; RzDuma I 266; Belchnerowska, PMT XIII 57. BCz

Pleśna (2), wś, tarn., gm. Pleśna, 10,5 km na pld.-zach. od Tarnowa: *Plessina* (!) 1325–27 MVat I 209; *Plessna* 1400 Krak nr 9522; *Plaszna* 1402 PNZK nr 1202; *Pleszna* 1411 SHGSd(TP 21, 310); *Plyaszna* 1470–80 DB II 275; *Plasznya* 1474, *Plaszna* 1478 SHGSd(TP 21, 319 i 451); *Plaszyna* 1508 ŻDz XV 466; *Plaszna* 1518 SHGSd(TP 34, 443); *Plesna*, *Plyeszyna*, *Pleszyna* 1529 LR 53; *Plansyna* 1536 ŻDz XV 546; *Plesna* 1581 ŻDz XIV 261; *Pleśna* 1794 Ga Gg2; *Pleśna* 1887 SG VIII 248; *Pleśna* 1921 Sk XII 35; *Pleśna*, -nej, *pleśniański* 1964 UN 15, 82. — Według Borka n. od psł. *pleso 'otwarte i szerokie miejsce w rzece; pływiczna; zagięcie rzeki', też 'głębokie miejsce w wodzie; stawek; jezioro; kępa na jeziorze albo stawie, utworzona ze splątanych roślin wodnych', z suf. -'na > *-ьna, por. też pol. ap. *pleśnica* 'bagnisko', *pleśń* 'szarozielony, miękki nalot na przedmiotach pozostawionych w wilgotnym miejscu' Sstp VI 152. Wieś leży nad rz. Białą. Okresowo n. miała formę unosowioną *Pleśna*, też *Pleśnia*, w wyniku asymilacji pod względem miękkości ś-n > ś-ń. Lit.: Brocki, O kilku wyrazach, których podstawą jest **Plo-*, PJeż 1965, z. 2, 59–70; Borek, -bn- 181; OPilz 45–6; Rosp-SEMig 292; Rymut, Majtán, HE XIII 180. IN

Pleńnica, wś, opol., gm. Korfantów, 12 km na płn. od Prudnika: *Plesnicz* 1384 CdSil XXXIII 141; *Poselnicz*, *Pleschwicz* (1410) XVI CdSil VI 29; ex villa *Plesnice* 1679, in pago *Plisnitz* 1687/88 J II 178, 537; *Plischnitz* 1784 Z III 80; *Plieschnitz* 1845 K 496; *Pleśnica*, niem. *Plieschnitz* 1887 SG VIII 249; *Plieschnitz* 1900 Myc 77; *Fuchsberg*, *Pleśnica* 1941 Wrzosek 40; *Fuchsberg* — *Pleśnica*, -cy, *pleśnicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Pleśnica*, -cy 1981 WUN II 745. — Dawniej może *Plesznica*, od ap. *plesz* 'miejsce gołe, bezleśne', zob. n. *Pleszew*, z suf. -nica, lub od ap. *pleśń*, por. *Pleśna* (2), z suf. -ica. Nazwę zmieniono jako *Plieschnitz*. Nazwę niem. *Fuchsberg* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pleśnica*. Lit.: SNGŚI X 59. JCh

Pleśniewo zob. **Pleśno** (2)

Pleśno (1), wś, olszt., gm. Bisztynek, 9 km na płn.-zach. od Reszla: villa iuxta lacum *Sagin*, *Plesno* nuncupata (1336) MWRm I 165; in villa *Plesen* (1346) XIV PrUr IV 93; *Plesen* 1346 Ger

125; villa *Plesin* 1374 MWrm II 527; de *Plesen* 1400, de *Plesen* (1402) MWrm V 320, 348; *Plössen* 1582 ZGAE XXIII 641; *Plessen* 1608 KM-W 177; *Plessen* 1615 RLWrm 277; *Plessen* 1718 Wijaczka 422; *Plossen* 1755 MpEnd; *Plössen* 1789 Goldb I 175; *Plössen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Plösen* 1820 Wald 164; *Ploessen*, pol. *Plesno* 1887 SG VIII 267; *Ploesen* — *Plešno* 1941 Ley I 98; *Plössen* — *Plešno*, -a, *plesieński* 1947 MPol XXV nr 111; *Plešno*, -na 1981 WUN II 745. — Nazwa prus. *Plesn-os od rdzenia **ples-*, por. lit. *plėšti* 'rozpiąć, rozpostrzeć, rozszerzyć się' Fr 617, prus. *plasmeno* 'podeszwa, spód stopy'; tu zapewne forma przymiotnikowa (genetycznie participium); por też *ples-nō-s 'szeroki; płaski, równy', psł. *pleso 'ts.!'; morfem *nō-*, zastąpiony niem. -en, w n. pol. oddany suf. -no. Lit.: Ger 125; PospWrm 115–6; PrzybBalt 216; Bogdan, Polak, KM-W 1995, 177. RP

Plešno (2), os., dawniej wś, olszt., gm. Małdyty, 7,5 km na pń.-wsch. od Zalewa: *Plesin* 1374, *Blesin* 1389, *Pelesen*, *Pellesin* ok. 1400 Ger 125, 118; *Pelesen* 1437 GZ 35; *Plössen*, wś 1789 Goldb I 164; *Plössen* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Plössen*, folw. 1820 Wald 193; *Ploessen*, dobra 1887 SG VIII 267; *Plössen* 1920 MpHAPr I; *Ploessen*, *Pelesen* — *Pleśniewo*, dw. 1946 Ley I 49; *Plössen* — *Plešno*, -a, *plesieński* 1947 MPol XXV nr 111; *Plössen* — *Plešno*, -na, *plesieński* 1950 MPol nr A-52, poz. 588; *Plešno* — *Plössen*, os. 1951 Rosp 241; *Plešno*, -na 1981 WUN II 745. — O prus. n. *Plesnos zob. *Plešno* (1). Ger 118 zestawia z lit. *pelėšai* al. *pelėšiaĩ* (pl.) 'pleśń' SE-Smocz 448. W zapisach niem. regularne wahanie *p* : *b*. Leyding odczytał n. jako *Pleśniewo*. Nazwa *Plešno* nadana po 1945 r. Lit.: Ger 118, 125; PrzybBalt 216–7. RP

Plešno (3), wś, ziel., gm. Gubin, 4 km na pld. od Gubina: *Plesse* 1357 SNGŚl X 59; *Pleszowa* 1357, *Plessaw* 1452, *Plessaw* 1527 Le II 243; *Plesse* 1543 SNGŚl X 59; *Plesno*, *Plesse* 1928 Muka III 166; *Plesse* — *Plešno*, -na, *pleśniański* 1946 MPol XXV nr 14; *Plešno*, -na 1981 WUN II 745; dłuż. *Plesno* Le II 243, przym. *plesniański* Muka III 166. — Pierwszy zapis *Plesse* i późniejsze formy zmienzione zdają się wskazywać na dłuż. n. *Pleso*, od dłuż. *pleso* 'błoto' Muka 79. Nazwę wtórnie rozszerzono suf. -ow(a), zmienczonym jako -ow, -aw. Muka przytacza dłuż. postać *Pleso*, z suf. -no. Borek i SNGŚl uznają n. za derywowaną suf.

-no. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Plesno*. Lit.: SNGŚl X 59; Borek, -bn- 181–2. JCh

Pleten zob. **Pełty** (1)

Pletławki zob. **Płatławki**

Pletnica zob. **Plytnica**

Pletlauks zob. **Płatławki**

Pletz zob. **Płocicz** (1)

Pletzendorf zob. **Piotrowo** (1b)

Pletzhütte zob. **Płociczno** (2)

Pleushagen zob. **Pleśna** (1)

Plewica, wś, ostroł., gm. Rzaśnik, 19 km na pń.-wsch. od Pułtuska: *Piewicza* 1542, *Wola Gostkowska* seu *Pyawicza* 1552 AtMz; *Piewicza* 1578 ŻDz XVI 410; *Plewica* 1781 ZMak 178; *Plewica* 1783 MpPerMz; *Plewica* 1783–84 RejKor 680; *Plewica* 1827 Tabella II 93; *Plewica* 1887 SG VIII 261; *Plewica*, -cy, *plewicki* 1971 UN 149, 16. — Nazwa od n. rz. *Pijawica*/*Pijewica*, por.: *Piewicza* 1538, *Plewica* 1547, *Piievicza* 1580 SHGMz. Hydronim od czasownika *pijać*, por. kasz. *pijawica* 'tecza'. Postać *Plewica* wtórna, z adideacją do ap. *plewy*. Oboczna n. *Wola Gostkowska*; drugi człon od n. wsi *Gostkowo*, leżącej w pobliżu. Lit.: Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 70. UB

Plewień zob. **Plewnia**

Plewina, wś, sier., gm. Mokrosko, 9 km na pń.-wsch. od Praszki: *Plewina*, kol. 1921 Sk II 134; *Plewina*, kol. 1933 SkBy 1293; *Plewina*, kol. 1967 SM 852; *Plewina*, -ny, *plewiński*, wś 1974 UN 52, 20; *Plewina*, -ny 1981 WUN II 745. — Nazwa od ap. *plewina* 'łupinka, obłonka, zastępująca w roślinach trawiastych kielich i koronę kwiatu' SW IV 234. EB

Plewisk zob. **Plewiska**

Plewiska, wś, pozna., gm. Komorniki, 9 km na pld.-zach. od Poznania: in *Plevis* (1237)XV KW I 173; in *Plewysko* villa nostra (1307)1556 KW III 761; *Plewysze* (1335)XVIII KW II 478; *Plewiska* 1387 Lek I nr 191; *Plewiska* 1387 RWlkp I nr 18; *Plewiska* (1417)1434 KW VIII 36; *Plewyska* (1417)1434 AC II nr 1054; *Plewisca* 1422 SHGPn III 691; *Pławiska* (1425)1434 KW V 401; *Plewytzka* 1459 ARP I nr 825; *Plewiska* 1510 NKs 98; *Plewiska* 1577 SHGPn III 691; *Plewiska* 1580 ŻDz XII 14; *Plewiska* 1622–24, *Plewiska* 1789 PPozn (Tab 1, 14 i 6, 57v); *Plewiska*, niem. *Plewisk* 1887 SG VIII 261; *Plewiska*, niem. *Plewisk* 1921 Sk X 77, 152; *Plewiska*, -wisk, *plewiski* 1966 UN 93, 25. — Nazwa od ap. *plewiszcze 'miejsce przechowywania plew, może w przeznaczonych do

Plewisko

do tego szopach'; następnie suf. *-iszcze* > *-isko*, *-iska*. Lit.: SHGPn III 691–2; PPozn 230; TaszycykiRiSP III 87–92; BańMorf 97. ZZ

Plewisko zob. **Plewiska**

Plewiszcze zob. **Plewiska**

Plewken zob. **Plewki** (4)

Plewki (1), wś, łomż., gm. Szepietowo-Stacja, 4 km na pld. od Wysokiego Mazowieckiego: *Plewki* 1528 ŻDz XVII/1, 217; *Plewki* 1569 UPL 243; *Plewki* 1580, *Plewki* 1591 ŻDz XVII/1, 97, 149; *Plewki* 1783–84 RejKor 402; *Plewki* 1827 Tabella II 93; *Plewki* 1887 SG VIII 261; *Plewki* 1921 Sk V 115; *Plewki*, *-wek*, *plewkowski* 1974 UN 165, 86. — Nazwa od n. os. *Plewka* SSNO IV 287 lub od ap. *plewka*, deminutiwum od *plewa* 'część kłosa, łuska osłaniająca ziarno, pozostała po wymłóceniu zboża' Sstp VI 152, w l. mnogiej. Lit.: HalBiał I 137. EB

Plewki (2), wś, ostroł., gm. Długosiodło, 16,5 km na zach. od Ostrowi Mazowieckiej: *Plewki* 1781 ZMak 126; *Plewki* 1783 MpPerMz; *Plewki* 1783–84 RejKor 677; *Plewki* 1827 Tabella II 93; *Plewki* 1887 SG VIII 261; *Plewki*, *-wek*, *plewkowski* 1971 UN 149, 11. UB

Plewki (3), wś, ostroł., gm. Łyse, 19,5 km na pld.-wsch. od Myszyńca: *Plewki* 1827 Tabella II 93; *Plewki* 1839 MpKwat V 2; *Plewki* al. *Plewkowo* 1887 SG VIII 261; *Plewki*, wś 1902 Przew II 68; *Plewki* 1921 Sk V 45; *Plewki*, *-wek* 1981 WUN II 745. UB

Plewki (4), wś, suwał., gm. Olecko, 11 km na ptn.-wsch. od Olecka: *Plöffken* 1553, *Pleffki* 1562 KętL 512; dorff *Pleffky* 1562 BiałKol 149; *Plewken* 1596, 1611, *Płowken* 1717 PMT XII 187; *Plöwken* 1785 Goldb III 157; *Plöwcken* 1796–1802 MpSchröt XII; *Plowekin* (!) 1839 MpKwat VI 3; *Plöwken* — *Plewki* 1879 KętN 167; *Plewki* 1887 SG VIII 262; *Plewki* — *Ploweken* 1941 Choj 121; *Plöwken* — *Plewki*, *-wek*, *plewecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Plewki*, *-wek* 1981 WUN II 745; gw. *plyfk* NitschPis III 264; też *plefkii*/*plefken*. — Nazwa od nazw. Mikołaja *Plewki*, prawdopodobnie mieszkanka tej wsi, w l. mnogiej. Substytucyjne cechy niem.: wahanie *e* : *ö*, *o*, grafem *ff* zamiast *w*, zakończenie *-en*. Według Białuńskiego wieś powstała ok. 1548 r. Lit.: GórnrWRm 210; Szczęśniak, PMT XII 186–7; BiałKol 143, przyp. 248, 161. RP

Plewki zob. **Tchórzew-Plewki**, **Zambrzyce-Plewki**

Plewkowo zob. **Plewki** (3)

Plewnia, dziś *Plewnia* i *Nowa Plewnia*, dwie wsi, kal., gm. Ceków-Kolonia, 12,5 km na pld.-wsch. od Stawiszyna: *Plewno* 1410, *Plewna*, *Plewnya* 1414 Kal nr 17, 457, 493; dc *Plewnia* 1414 RWlkp IV nr 437; *Plewna* (1443)1445 KW X 327; *Plewnya* 1446 SHGKI(PG 2, 144); *Plewnya* 1464 SHGKI(PG 7, 201v); *Plewno* 1497 AKH IX nr 125; *Plyevyen* 1511–23 ŁLB II 71; *Plevien* 1579 ŻDz XII 113; *Plewień* 1618–20 PKal 67; *Plewnia* 1827 Tabella II 93; *Plewnia*, wś i kol. 1877 Zin II 48; *Plewnia*, wś, kol., folw. 1887 SG VIII 262; *Plewnia*, wś, kol., *Plewnia Nowa*, kol. 1921 Sk II 13; *Plewnia*, *Plewnia Nowa* 1952 UW 67; *Plewnia*, *-ni*, *Nowa Plewnia*, *-wej -ni*, *plewieński* 1971 UN 80, 13; gw. *plewńa*, *-ni*, *plewńijski*. — Nazwa od ap. *plewnia* 'pomieszczenie na plewy, szopa' Sstp VI 152. *Plewno* to forma wtórna, powstała pod wpływem nazw z suf. *-no*; *Plewień* jest prawdopodobnie formą l. pojedynczej od postaci *Plewnia*, traktowanej jako rzeczownik zbiorowy. Lit.: BańMorf 81. ZZ

Plewnia Nowa zob. **Plewnia**

Plewniak, wś, warsz., gm. Leszno, 9 km na ptn. od Błonia: in *Parvo Czarnowo* (1333)1603 ŁukOp 289; *Czarnowo Plewino* 1579 ŻDz XVI 142; *Plewniak* 1783–84 RejKor 699; *Plewniak* 1792 MpPerRw; *Plewniak* 1827 Tabella II 93; *Plewniak* 1887 SG VIII 262; *Plewniak*, kol. 1921 Sk I 16; *Plewniak* 1952 UW 30; *Plewniak*, *-ka* 1981 WUN II 745. — Początkowo n. zestawiona, od n. m. *Czarnowo*, dziś *Czarnów* (7), z członem odróżniającym od łac. przym. *parvus* 'mały'. W XVI w. *Czarnowo-Plewino*; człon drugi od n. os. *Plewa* SSNO IV 287. Od XVIII w. n. *Plewniak*, powstała w wyniku elipsy członu pierwszego i wymiany suf. *-ino* > *-niak*. UW

Plewnik (1), wś, ostroł., gm. Krzynowłoga Mała, 11 km na pld. od Chorzel: *Plewnik* 1827 Tabella II 93; *Plewniki* 1839 MpKwat IV 1; *Plewnik* al. *Bronowo-Plewnik* 1887 SG VIII 262; *Plewnik* 1902 Przew II 68; *Bronowo-Plewnik* 1921 Sk I 132; *Plewnik*, os. 1933 SkBy 1294; *Plewnik*, *-ka*, *plewnicki* 1972 UN 140, 28. — Nazwa od ap. *plewnik* 'skład na plewy, miejsce, gdzie się przechowuje plewy' SW IV 235, także w l. mnogiej. Okresowo n. zestawiona *Bronowo-Plewnik*; człon pierwszy zapewne od ap. *brona*, z suf. *-owo*. UB

Plewnik (2), wś, sier., gm. Wartkowice, 7 km na ptn.-wsch. od Poddębic: *Plewnyk* 1511–23 ŁLB

II 366; *Plewnik* 1576 ŻDz XIII 68; *Plewnik* 1783–84 RejKor 94; *Plewnik* 1793 MpPerŁęcz; *Plewniki* 1827 Tabella II 93; *Plewnik* 1877 Zin II 48; *Plewnik*, wś i folw. 1887 SG VIII 262; *Plewnik* 1902 Przew II 68; *Plewnik Stary*, wś, *Plewnik*, kol. 1921 Sk II 51; *Plewnik II* 1952 UW 92; *Plewnik*, -ka, *plewnicki* 1973 UN 47, 29. — Nazwa od ap. *plewniik*, okresowo w l. mnogiej. Człony odróżniające od przym. *stary* i z cyfrą rzymską II. EB

Plewnik II zob. **Plewnik (2)**

Plewnik Stary zob. **Plewnik (2)**

Plewniki zob. **Plewnik (2)**

Plewno (1), wś, bydg., gm. Bukowiec, 10 km na ptn.-zach. od Świecia: *Pnefin Cley*n (ok. 1410) SG VIII 332; *Pnefyn* 1415, *Pnefin* 1430, *Pnefyn* 1434 Lor X 155; *Pnyewno maior* 1534 Inwwłoc 121; *Pniewno* 1570 ŻDz XXIII 189; *Pniewno* 1583 Font I–III 83; *Pniewno* 1648 RP 180; *Pniewno* 1682 Font V 114; *Pnewo*, *Pniewo* 1772/73 HAPr IV 584; *Pniewno* od. *Plewno*, maj. 1789 Goldb II 185; *Pniewno* 1796–1802 MpSchröt XV; *Pniewno* 1887 SG VIII 332–3; *Julienhof* seit 1900, fr. *Pniewno*, *Pniewo*, *Plewno*, *Pnawno* 1912 Bär 54; *Plewno*, niem. *Julienhof* 1921 Sk XI 50, 84; *Pniewno* (*Julienhof*) 1925 Krzep 92; *Plewno* 1933 SkBy 1294; *Plewno*, -na, *plewieński* 1971 UN 186, 7; gw. *plývno*, -na, *plevjański*. — Dawniej n. *Pniewno*, od zbiorowego ap. *pniewie* 'karczce, drobne pnie, pniaki' SW IV 274, z suf. -no. Forma *Plewno* powstała w wyniku dysymilacji *n-n* > *l-n* oraz adideacji do ap. *plewy*. W najstarszych zapisach wtórne, substytucyjne -in zamiast -no. W XVI w. odnotowano człon odróżniający od łac. przym. *maior* 'większy', a w XVIII w. n. w formie *Pniewo*, z zanikiem sufiksalnego -n-. Nazwa niem. *Julienhof* ponowiona z n. pobliskiego folw. *Julienhof*, zapisanego już w 1835 r., dziś *Drugie Plewno*, cz. wsi. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 46, 80; Krejka-Koc 102–3; Borek, -bn- 196. WK

Plewno (2), cz. Skarżyska-Kamiennej, dawniej wś, kiel.: *Plewno*, wś 1921 Sk III 43; *Plewno*, wś 1933 SkBy 1294; *Plewno*, -na, cz. Skarżyska-Kamiennej 1966 UN 23, 101. — Nazwa od ap. *plewa* 'część kłosa, łuska osłaniająca ziarno, pozostała po wymłóceniu zboża' Sstp VI 152, por. *plewy* 'otrebę, trzyny, zgoniny' SW IV 235, z suf. -no. Lit.: KopKiel 116; Borek, -bn- 174. IN

Plewno zob. **Plewnia**

Plewy zob. **Godlewo-Plewy**

Płędzno zob. **Płęsy**

Płękity, os., dawniej wś, olszt., gm. Małdyty, 10 km na wsch. od Zalewa: *Plenckiten*, ok. 1400 Ger 125; *Plenckiten*, *Plenkyten*, *Plenkiten* ok. 1400 Błażenie II 317; *Plenkten* 1419 Ger 125; *Plenkten* 1437 GZ 34; das dorfchen *Plenckitten* 1467 Błażenie II 317; *Plenkieten* 1543, 1579 HAPr V 65; *Plenkitten* 1645, *Plenkitten* 1661, *Plenkitten* 1706 Sm V 74; *Plenkitten*, maj. 1789 Goldb I 163; *Plenkitten* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Plenkitten*, folw. 1820 Wald 193; *Plenkitten*, dobra 1887 SG VIII 247; *Plenkitten*, folw. 1920 MpHAPr I; *Plenkitten*, *Plenckiten* — *Płękity*, dw. 1946 Ley I 49; *Plenkitten* — *Płękity*, -kit, *plékicki* 1950 MPol nr A-52; *Płękity*, -kit 1981 WUN II 745. — Nazwa prus. *Plenk-īt, z suf. -īt-, o niejasnej etymologii; brak również analogii wschodniobałtyckich. Nazwa niem. i pol. są fonetyczno-fleksyjnymi adaptacjami n. pruskiej. Lit.: Ger 125; Błażenie II 317. RP

Płęsy, wś, olszt., gm. Bartoszyce, 3,5 km na pld. od Bartoszyce: *Plynsyn* 1436 Ger 125; *Plensen* 1570, 1608/09, 1623–24 HAPr V 36; *Plensen*, maj. 1789 Goldb I 163; *Plensen* 1796–1802 MpSchröt XI; *Plensen* al. *Plense* 1887 SG VIII 247; *Plensen*, *Plynsyn* — *Płędzno*, *Płęsy* 1946 Ley I 9, 184; *Plensen* — *Płęsy*, -es, *pleski* 1947 MPol XXV nr 111; *Płęsy*, *Płes* 1981 WUN II 745. — Nazwa prus. o niejasnej etymologii. Może *Plind-sa lub *Plend-sa, por. lit. *plindza*, *plindža* 'wzgórze, na którym nic nie rośnie' Fr 624. O drugim wariantcie **Plinds-/*Plins-* zob. *Pistki*. Leyding odczytuje n. jako *Płędzno*. Nazwa *Płęsy*, ustalona po 1945 r., jest adaptacją fonetyczno-fleksyjną n. niemieckiej. Lit.: Bartoszyce. Z dziejów miasta i okolic, 1987, 321; Ger 125; PrzybBalt 217. RP

Płęsy zob. **Płęsy**

Płęśna zob. **Płęśna (2)**

Płęśnia zob. **Płęśna (2)**

Plicewice zob. **Plecewice**

Plichów, cz. wsi Ostrówek, dawniej wś, sier., gm. Ostrówek: *Plichów* 1827 Tabella II 93; *Plichów* 1877 Zin II 48; *Plichów*, dwie os. 1887 SG VIII 262; *Plichów*, wś 1902 Przew II 68; *Plichów*, wś 1933 SkBy 1294; *Plichów*, -chowa 1981 WUN II 745. — Nazwa od nazw. *Plich* (: *plich* 'plech, ciemie, krosta') RymSEN II 249, z suf. -ów. EB

Plichta, wś, olszt., gm. Łukta, 9 km na ptn.-wsch. od Ostródy: *plichte* 1573 Hart 451; *Plichten* XVII–XVIII Froese 145; *Plichten*, wś 1789 Goldb I 163; *Plichten* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Plichten*

Plichten

1820 Wald 202; *Plichten* — *Plichta* 1879 KętN 205; *Plichta* 1887 SG VIII 263; *Plichten* — *Plichta*, -y, *plichciański* 1948 MPol XXVI nr 59; *Plichta*, -ty 1981 WUN II 745. — Nazwa od n. os. *Plichta* SSNO IV 288 (: gw. *plichta* 'zła karta w grze', być może od srw. *phlicht*, *phlichte* 'troska, obowiązek'). Substytucyjne niem. końcówki -e, -en mogą wskazywać na l. mnogą *Plichty*. Lit.: Biolik, PMT X 107. RP

Plichten zob. **Plichta**

Plichtów, wś, łódz., gm. Nowosolna, 8 km na pñ.-zach. od Brzezin: *Plichtów*, kol. 1827 Tabella II 93; *Plichtów* 1877 Zin II 48; *Plichtów*, kol. 1882 SG VIII 263; *Plichtów*, wś 1902 Przew II 68; *Plichtów* 1921 Sk II 8; *Plichtów*, -towa, *plichtowski* 1974 UN 40, 29. — Nazwa od n. os. *Plichta*, z suf. -ów. EB

Plienkeim zob. **Plinkajmy**

Plieschnitz zob. **Pleńnica**

Plietenitz zob. **Płytnica**

Plietnitz zob. **Płytnica**

Plingkeim zob. **Plinkajmy**

Plinkajmy, przys., dawniej dwie wsi, olszt., gm. Barciany, 10 km na pñ.-wsch. od Korsz: uf dem felde zu *Plinkaim* 1398 Błażenie II 148 (tu?); *Plwnekaym* 1437 GZ 67; *Plinkaim* od. *Plinkkeim*, *Plinkkeim*, dwie wsi 1789 Goldb I 163; *Plinkkeim*, dwa folw. i maj. 1820 Wald 132; *Plinkkein*, dobra ryc., dobra, leśn. 1887 SG VIII 264; *Plienkeim* (Kölm.), wś? 1920 MpHAPr I; *Plienkeim* — *Pleńkajny*, wyb., *Adlig-Plienkeim* — *Pleńkajny*, dw. 1946 Ley I 23, 30; *Plienkeim* — *Plinkajmy*, -jm, *plinkajmski* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Adlig-Plienkeim* — *Plinkajmy Mate*, -jm -tych, *matoplinkajmski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Plinkajmy* — *Plienkeim*, *Plinkajmy Mate* — *Adlig-Plienkeim*, dwie os. 1951 Rosp 241; *Plinkajmy*, -kajm 1981 WUN II 745. — Nawa prus. **Plin-kaim-*, od **plin-*, por. lit. *plynas* 'równy, gładki; czysty' i prus. *caymis* 'wieś', prus. n. *Plylawken* (**Plin-lauk-*), lit. n. m. *Plynlaukiai*, n. w. *Plynas*, *Plynupis* Ger 125. Nazwa ziemczona jako *Pli(e)nkeim*, *Plinkkeim*, z członami *Adlig* (własność prywatna), *Kölmig* (własność paristwowa). Formy spolonizowane wykazują wahanie -*kajny* i -*kajmy*. Lit.: Błażenie II 148. RP

Plinkajmy Mate zob. **Plinkajmy**

Plinkkeim zob. **Plinkajmy**

Plischowitz zob. **Blizanowice**

Pliska zob. **Pliskowola**

Pliska Wola zob. **Pliskowola**

Pliskowola, wś, tarnob., gm. Osiek, 12 km na pñ.-wsch. od Polańca: *Wola dicta pliska* 1415 CdP III 374; villa *Plyszka* 1470–80 DB II 322; *Plyska Wola* 1529 LR 12; *Wolia Plyska* 1578 ŻDz XIV 168; *Wola Pliska* 1660–64 Lusand II 119; *Pliska wola* 1783–84 RejKor 260; *Pliska wola* 1827 Tabella II 93; *Pliskowola* 1877 Zin II 48; *Pliskowola* 1887 SG VIII 265; *Pliskowola* 1921 Sk III 126; *Pliskowola*, -li, *pliskowolski* 1970 UN 33, 30. — Dawniej przypuszczalnie dwie oboczne nazwy: *Wola*, od ap. *wola* (w znaczeniu osadniczym), i *Pliszka*, od ap. *pliska*, *pliszka* 'ptak wróblowaty' Sstp VI 152 lub od n. os. *Plis(z)ka* SSNO IV 288. Później zestawienie *Pliska Wola*; współcześnie w formie złożenia z interfiksem -o-. Por. też n. rz. *Pliska*, która płynęła w pobliżu, por.: fluvius *Plyska* 1526 HE XVI 107, na rzece *Plysee* 1564–65 Lusand 104. Lit.: KSand 230; BariMorf 30; Rymut, HE XVI 107–8. IN

Plisków, dziś *Plisków*, wś, i *Plisków-Kolonia*, kol., dawniej wś, chełm., gm. Leśniowice, 17 km na pñd. od Chełma: *Pliszkow* (1434)1610 ZDM V 351; *Pliskow* 1564 ŻDz XVIII/1, 179; *Pliszkow* 1653 AWAK XXIII 266; *Pliskow* 1783–84 RejKor 3; *Pliszkow* 1786 MpPerLu; *Pliszków* 1827 Tabella II 93; *Plisków*, wś i folw. 1877 Zin II 48; *Pliszków* al. *Plisków*, wś i folw. 1887 SG VIII 266; *Plisków*, wś i kol. 1921 Sk IV 13; *Plisków*, -kowa, *Plisków-Kolonia*, -kowa -nii, *pliskowski*, dwie wsi 1970 UN 108, 12; *Plisków*, -kowa, *Plisków-Kolonia*, -kowa-nii 1981 WUN II 745; gw. *pliskuf*, -kova, *pliskoski*. — Nazwa od n. os. *Plis(z)ka* SSNO IV 288 (: *pliska*, *pliszka* 'gatunek ptaka'), z suf. -ów. W n. zestawionej człon odróżniającej od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: CzChełm 186. BCZ

Plisków-Kolonia zob. **Plisków**

Pliszczyn, wś, lub., gm. Wólka, 9 km na pñ.-wsch. od Lublina: *Pliscin* 1398 Krak nr 7840; *Pliscin* 1409 ZLub nr 104; *Plisczin* 1416 LKP 149; *Pliszczyn* (1434)XVII ZDM II 194; *Plisczin* 1447 LKP 16; *Pliszczyn* (1448)XVI ZDM III 245; *Plyszczyn* 1470–80 DB II 575; *Plyszczyn* (!) 1473 AGZ VI 168; *Plyszczyn* 1496 LKP 117; *Pliszczino* 1504 Matr III nr 1121; *Plisczin*, *Plyszczyn* 1529 LR 33, 442; *Plisczin* 1531 ŻDz XIV 349; *Pliszcziny* 1565 Lulu 37; *Pliszczyn* ... wsi *Pliszczyna* 1626 RPobLu 148; *Pliszczyn* 1676 ŻDz XV 12a; *Pliszczyn* 1787 Spis 433; *Pliszczyn* 1827 Tabella II 93; *Pliszczyn* 1887 SG VIII 266; *Pliszczyn* 1921 Sk IV 68; *Pliszczyn*,

-na, *pliszczyński* 1972 UN 114, 25. — Nazwa od n. os. *Plis(z)ka*, z suf. *-in, -ino*. W XVI w. w formie l. mnogiej *Pliszczyny*. Lit.: SHGLu III 182–3; Kos-Lu 69; Nieckula, *-ov-* 297. IN

Pliszczyny zob. *Pliszczyny*

Pliszka zob. *Pliskowola*

Pliszki, wś, siedl., gm. Paprotnia, 7 km na pñ. od Mordów: *Pliskii* ziemiane 1528 ŹDz XVII/1, 183; *Pliski* 1569 UPL 294; *Plisky* 1580 ŹDz XVII/1, 14; *Pliszki* 1793 SHGPd(Regof 7); *Pliszki* 1827 Tabella II 93; *Pliszki* 1887 SG VIII 266; *Pliszki* 1921 Sk IV 96; *Pliszki, -szek* 1981 WUN II 745. — Nazwa od n. os. *Plis(z)ka*, w l. mnogiej. Lit.: GómrPD 39. EB

Pliszkowice zob. *Bliż*

Pliszków zob. *Plisków*

Plitnica zob. *Płytnica*

Plitniki zob. *Plytniki*

Plitwica zob. *Płytnica*

Plitwicz zob. *Płytnica*

Pliwaczewo zob. *Pływaczewo*

Pliwaszewo zob. *Pływaczewo*

Plizin, wś, lub., gm. Poniatowa, 3 km na pld. od Poniatowej: *Blizin* 1899 Cat 22; *Plizin*, kol. 1902 Przew II 68; *Plizin*, kol. 1933 SkBy 1294; *Plizin* 1952 UW 146; *Plizin, -na, pliziński* 1969 UN 104, 17. — Jeśli pierwszy zapis jest poprawny, to n. pochodzi od n. os. *Bliza* SSNO I 168 (skrócenie stp. im. *Blizbor*), z suf. *-in*. Zmiana *Blizin* > *Plizin* nastąpiła przez ubezdźwięcznienie nagłosowego *B-* w grupie *bl* > *pl*. Możliwa jednak sytuacja odwrotna, pierwotna jest n. *Plizin*, od n. os. *Pliza, por. n. os. *Pliz, Plizak* RymSEN II 252, ze zmianą *pl* > *bl* w wyniku adideacji do ap. *blisko, bliżni* itp. IN

Plobeczau zob. *Pływaczewo*

Plobeczaw zob. *Pływaczewo*

Plobeschau zob. *Pływaczewo*

Plobitzau zob. *Pływaczewo*

Plochenczen zob. *Płochocin* (1)

Plochęcin zob. *Płochocin* (1)

Plochoczyn zob. *Płochocin* (1), *Płochocinek*

Plochotschin zob. *Płochocin* (1), *Płochocinek*

Plochotzin zob. *Płochocin* (1), *Płochocinek*

Plocziczen zob. *Płocice*

Ploczicznen zob. *Płociczno* (5)

Ploczitznen zob. *Młynik* (6)

Ploczytznen zob. *Płociczno* (5)

Ploczytznen Kl. zob. *Młynik* (6)

Ploessen zob. *Pleśno* (1, 2)

Ploetke zob. *Płotki*

Ploettke zob. *Płotki*

Plohe zob. *Pławna* (3)

Plohen zob. *Płozy*

Plohnen zob. *Pilona*

Plohsen zob. *Płozy*

Ploishagen zob. *Pleśna* (1)

Plomnitz zob. *Pławница*

Plonchau zob. *Płachawy*

Plonchaw zob. *Płachawy*

Plonckau zob. *Płachawy*

Plonen zob. *Plenowo*

Plonendorf zob. *Płonia Mała, Płonia Wielka*

Plonitz zob. *Płonica* (1)

Plonitz Wiesen zob. *Chwałowice* (1)

Plonskowo zob. *Płaskowo*

Plonskowo-Kolonie zob. *Płaskówko*

Plonzig zob. *Płońsko*

Ploski, wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 14 km na pñ.-wsch. od Bielska Podlaskiego: сь *Плесковъ* 1536 Kond 158; *Ploski* 1576 ŹDz XVII/1, 172; *Plioski, Ploski* 1576 Lupodl 64, 66; *Ploski* 1625 SHGPd(MLit IV B 7 f. 349); *Ploski* 1664, *Ploski* 1772 Kond 158; *Pleski* 1902 SG XV/2, 457; *Ploski* 1921 Sk V 25; *Ploski* 1952 UW 158; *Ploski, -sek, ploskowski* 1972 UN 153, 20; *Ploski, -sek* 1981 WUN II 745; gw. *ploski//pleski, -уу, ploskouški*. — Nazwa od brus. ap. *ploska* (: *plosa*), w l. mnogiej, por. brus. *pljos*, ros. *pleso*, ukr. *pleso* 'zatoka, kolano rzeki; jezioro utworzone przez rozszerzenie się koryta rzeki, czyste i niezarośnięte; głębokie, nieporośnięte miejsce na jeziorze lub rzece; podmokła łąka z wodą, kałuża' Jaszkin 145–6; Jurk 52, 63, 74, 102. Wieś leży nad strumieniem *Ploska*, pr. dopływem Orlanki (która ma jedynie dokumentację współczesną). Lit.: Moczyński, Uwagi o słowiańskiej terminologii topograficznej oparte przeważnie na materiale białorusko-poleskim, 1921, 12–3; Kond 158. EB

Plosse zob. *Płozy*

Plossen zob. *Pleśno* (1), *Płozy*

Plosznica zob. *Płużnica* (2)

Ploszyn zob. *Płocin*

Plotau zob. *Płoty* (2)

Plote zob. *Płoty* (1), *Płutowo*

Ploten zob. *Płutki*

Ploth zob. *Błoto, Płoty* (2)

Ploth(en) zob. *Płutowo*

Plothe

- Plothe** zob. **Ploty** (2)
Plotow zob. **Ploty** (2)
Plot(h)owo zob. **Plutowo**
Plotnica zob. **Płytnica**
Plottnitz zob. **Blotnica** (7, 8)
Plotzig zob. **Płocicz** (1)
Plotzitz zob. **Płocice**
Plotzitznen zob. **Młynik** (6), **Płociczno** (5)
Płowczen zob. **Płowce** (3)
Plowenz zob. **Płowęż**, **Płowężek**
Plowken zob. **Plewki** (4)
Ployseshagen zob. **Pleśna** (1)
Ploznitz zob. **Płużnica** (2)
Plöffken zob. **Plewki** (4)
Plönhöfen zob. **Plenowo**
Plönhöwen zob. **Plenowo**
Plönzig zob. **Płońsko**
Plössen zob. **Pleśno** (1, 2)
Plöttke zob. **Plotki**
Plötzendorf zob. **Płowce** (3)
Plötzenhof zob. **Płocie**
Plötzig zob. **Płocicz** (1), **Płocko**
Plötzin zob. **Płocin**
Plötzmin zob. **Plecemin**
Plówken zob. **Plewki** (4)
Plucice, wś, piotr., gm. Gorzkowice, 7 km na wsch. od Kamieńska: *Pnuczicze* 1386, *Pnuczicze* 1398, de *Pluczicze* 1405, de *Pnuczicze* 1411, de *Pnyuczicze* 1414 Koz VII 26; de *Pniczicze* (1420) Kkk II 462; de *Pnyuczicze* 1497 Matr II nr 781; *Pnyuczicze* 1511 ŻDz XIII 200; *Punczicze* (!) 1518 Semk nr 154; *Pluczycze*, *Pnuczicze* 1511–23 ŁLB I 554, II 218; *Pnyuczicze* 1552 ŻDz XIII 254; *Plucie* 1783–84 RejKor 186; *Plucice* (!) 1791 Mp-PerSd; *Plucice* (!) 1827 Tabella II 95; *Plucice* 1877 Zin II 49; *Plucice* 1887 SG VIII 269; *Plucice* 1921 Sk II 70; *Plucice*, -*cic*, *plucicki* 1974 UN 46, 9. — Dawna n. *Pniucice*, od n. os. *Pniuta (: *piąc*, *pnę* 'posuwać się wolno, z trudem', por. psł. *peti, *pnŋ 'napinać, naciągać' SEBor 426, też stp. *pnieć* 'być przytwardzonym; wisieć na krzyżu' Sstp VI 179, SEBa II 636 + -*uta*), z suf. -*ice*. W zapisach przestawka grupy -*niu-* > -*ui-*. Od XVI w. *Plucice*, ze zmianą grupy nagłosowej *pn-* > *pl-*, może wskutek adideacji do ap. *pluta* 'niepogoda, słota, plucha, deszcz' SpXVI, XXIV 363. Lit.: SHGŁęcz II 42; BariMorf 120. EB
- Plucic(z)e** zob. **Plutycze**
Plucie zob. **Plucice**
Pluder zob. **Pludry**

Pludry, wś, częst., gm. Dobrodzień, 13 km na zach. od Lublińca: zu *Pluder* 1640 Urb III 167; *Fluder* 1743 SNGŚl X 60; *Flueder* auch *Pludry* 1783 Z II 154; *Pluder*, *Pludry* 1845 K 497; *Pludry*, niem. *Pluder* 1887 SG VIII 269; *Pludry*, *Wildfurt* 1939 Prus 58; *Wildfurt* — *Pludry*, -*ów*, *pluderski* 1946 MPol XXV nr 142; *Pludry*, -*der* 1981 WUN II 746. — Nazwa od n. os. *Pludra* (: *pluder* 'pogardliwa nazwa Niemca', *pludry* 'rodzaj spodni') RymSEN II 251, zmieniona jako *Pluder*. Nazwę niem. *Wildfurt* nadała wsi administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pludry*. Lit.: SNGŚl X 60. JCh

Pludwiny, wś, łódz., gm. Stryków, 8 km na ptn. od Strykowa: *Pluguiny*, de *Plugvin* 1399 Łęcz I nr 5735, II 2053; *Pluviny* 1511–23 ŁLB II 391, 421; *Plugwiny* 1576 ZDz XIII 91; *Pludwiny* 1793 MpPerŁęcz; *Pludwiny* 1827 Tabella II 95; *Pludwiny* 1877 Zin II 50; *Pludwiny*, *Pludwiny* al. *Plugwiny* 1887 SG VIII 269, 326; *Pludwiny* 1902 Przew II 70; *Pludwiny* 1921 Sk II 4; *Pludwiny*, -*win*, *pludwiński* 1974 UN 40, 41. — Początkowo n. *Plugwiny, może od n. os. *Plugwina, w l. mnogiej. Do n. os. por. gw. *plugawiny* 'brud' SGPKar IV 127. W postaci *Pluwiny* nastąpiło uproszczenie grupy spółgłoskowej -*gw-* > -*w-*. Od XVIII w. utrwaliła się postać *Pludwiny*, w wyniku przejścia -*gw-* > -*dw-*, a okresowa forma *Pludwiny* powstała pod wpływem mieszania spółgłosek *l* i *ł*. Lit.: SHGŁęcz II 42. EB

Plugawice, wś, kal., gm. Doruchów, 13 km na ptn.-wsch. od Wieruszowa: *Plugawiczi* (1266) CdSil XIV 72; *Plugawice* al. *Plugawice*, niem. *Plugawitz*, domin. i okręg dw. 1887 SG VIII 269, 327; *Plugawice*, obszar dw. 1933 SkBy 1294; *Plugawice*, wś 1952 UW 68; *Plugawice*, -*wic* 1981 WUN II 746. — Nazwa niezbyt jasna. Utworzona za pomocą suf. -*icy*/-*ice*, może ma związek z przym. *plugawy* lub z ap. *plug*. Nazwa niem. jest substytucją fonetyczną n. polskiej. Lit.: SHGWiel 135. EB

- Plugawitz** zob. **Plugawice**
Plugwiny zob. **Pludwiny**
Plumenhagen zob. **Gniazdowo** (2)
Plume(n)werder zob. **Piaseczno** (4)
Plumidal zob. **Piaseczno** (4)
Plumward zob. **Piaseczno** (4)
Pluschnitz zob. **Płużnica** (1)
Pluskau zob. **Płoski**
Pluski, wś, olszt., gm. Stawiguda, 9 km na ptn.-wsch. od Olsztyńska: des Dorfes *Plucz* 1407

MWrM V 442; *Plutcz* 1462 MWrM III 40; *Plauczk*, *Plutzk* 1517, in *Plenczk* 1519 Locationes 78, 86; *Plauczki* 1615 REWrM 269; *Plautzke* 1656 Kolberg 244; *Plautzk* XVII Obłak 561; *Plautzk* 1717 Guld-Wij 61; *Plautzig* 1755 MpEnd; *Plautzig* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Plauzig*, wś 1820 Wald 168; *Plautzig* — *Pluski* 1879 KętN 196; *Plautzig*, *Pluski* al. *Plusne*, niem. *Plautzig* 1887 SG VIII 241, 269–70; *Plautzig* — *Pluski*, -sk, *plusecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Pluski*, *Plusk* 1981 WUN II 746; gw. *pluski*, *plusk//plusek*. — Nazwa od prus. n. jez. *Plusk-e, por.: in lacubus ... *Pluske* 1349 PrUr II 389, też lit. n. w. *Pluskis* (: lit. *pluskos* 'rozczochrane, długie włosy, grzywa', *pluskis* 'liściaste drzewo; długie włosy rozwiane na wietrze', łot. *pluska* 'skrzek, kłak, kosmyk', też lit. *pliuškis*, *pliušis* 'trzcina, trawa', *pl(i)ušė*, *pliuše* 'trzcina pospolita' Fr 628, stprus. *blusky* 'trzcina, sitowie'). Hydronim może kontynuować starszą n. przedpruską, związaną z ide. **pleu-* 'łać się, lecieć, płynąć'. Forma pochodna **plut-*, utworzona za pomocą pol. suf. -sk- (< -*isk*), -ck-. Nazwa *Pluski* pod wpływem licznych na terenie Warmii nazw pluralnych z suf. -k-, wariant *Plusne* powstał na skutek skojarzenia z czasownikiem *plusnąć*, *pluskać*. Lit.: Ger 126; ZGAE XXIII 683, 696, XXVII 500–1; Rospond, OSG VIII 35; Rospond, JPol LII 325–9; PospWrM 116; Biolik 175–6; PrzybBalt 217. RP

Pluski Małe zob. Klekotowo (2)

Pluskocin, wś, ciech., gm. Dzierżążnia, 12 km na zach. od Płońska: *Pyskoczyno* 1492, *Pluszkoczyno* 1514 SHGWy 41; *Piskocin* (!) 1576 ŻDz XVI 302; *Pluskocino* 1783–84 RejKor 687; *Pluskocin* 1827 Tabella II 93; *Pluskocin* 1877 Zin II 49; *Pluskocin* al. *Płskocino*, wś 1887 SG VIII 270; *Pluskocin*, kol. 1902 Przew II 69; *Pluskocin*, wś 1933 SkBy 1294; *Pluskocin*, -na 1981 WUN II 746. — Nazwa od n. os. *Pluskota* RymSEN II 252, z suf. -ino, wtórnie -in. Do n. os. por. ap. *pluskota* 'niepogoda, ślota, chłapanina' SW IV 239. UW

Pluskoszewo, wś zaginiona, leżała w par. Drozdowo, łomż.: *Dux dedit Simoni de Modzele 30 mansos dictos Pluskowo* (1414–25) 1456 SHGMz(MK 3, 51v); *Pluszkoschewo* 1459 SHGMz(Ep. 5, 102); *Pluskoschowo* 1466 SHGMz(Ep. 9, 201v); *Pluskoszewo* 1476 SHGMz(MK 5, 68); *Pluskoshewo* 1497 Bar nr 30. — Dawniej n. *Pluskowo*, od n. os. *Plusk* (: *pluskać* 'uderzać o powierzchnię cieczy') RymSEN II 252, następnie *Pluskoszewo*, od roz-

szerzonej formy n. os. *Pluskosz, z suf. -owo, -ewo. Według Brodzickiego *Pluskoszewo* było w XV w. prawdopodobnie oboczną n. *Niewodowa* lub częścią tej wsi. Lit.: BrodWizn 288. UB

Pluskota, cz. wsi Jasionna, okresowo wś, sier., gm. Błaszki: *Pluskota*, pustk. 1877 Zin II 49; *Pluskoty*, wś 1921 Sk II 98; *Pluskoty*, wś 1967 SM 853; *Pluskota*, -ty 1981 WUN II 746. — Nazwa od ap. *pluskota* 'ślota', por. też n. os. *Pluskota* RymSEN II 252, okresowo w l. mnogiej. EB

Pluskoty zob. *Pluskota*

Pluskowąż zob. *Pluskowęsy* (1)

Pluskowenz zob. *Pluskowęsy* (1, 2)

Pluskowęsy (1), wś, tor., gm. Chełmża, 3,5 km na pld.-wsch. od Chełmży: *Plawzkewancz* 1348, *Pluskilbanz* 1378 MT 451; *Pluskowanz* 1399, *Płwskewancz* (ok. 1420) Woel 329, 413; *Pluwskilbandzk* 1422 MT 451; *Plewskewantcz* 1438 GZ 97; *Plewsgewantz* 1505, *Plawskewantz* 1522, *Plewskzanwancz* (1526) Woel 630, 687, 706; *Przyszkowąsz* (!) 1570 ŻDz XXIII 45; *Pluskowąs* 1628 MT 451; *Pluskolasy* (!) 1647 Font IV 4; *Pluskowęsy* 1667–72 Font VI–X 33; *Pluskowentz* 1789 Goldb II 185; *Pluskowenc* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Pluskowęsy*, niem. *Pluskowenz* 1887 SG VIII 270; *Pluskowęsy* (*Pluskowenzi*) 1925 Krzep 91; *Pluskowęsy*, -węs, *pluskowęski* 1972 UN 187, 7; gw. *pluskowąsy*. — Nazwa od przezwiska *Pluskowąs (: *pluskać* + *wąs*, z interfiksem -o-), por. n. m. *Jałowęsy*, *Białowąs*, w l. mnogiej. Okresowo n. w l. pojedynczej. Liczne zapisy zmienzione, np. *Pluskowenz*, *Plaskewanz*. Lit.: SHGCh 98–9; GórnRPom 106. WK

Pluskowęsy (2), wś, tor., gm. Kowalewo, 4 km na ptn.-wsch. od Kowalewa Pomorskiego: *Pluscowicz* (1258), *Pluscowanzs* 1276 PrUr I/2, 54, 235; villa ... *Pluschowantz* (1311) 1750 PrUr II 29; von *Plawzkewancz* (1348) XIV PrUr IV 330; *Plaskowands* (*Pluskowens*) 1414 Br 154; *Plewskewancz* 1437 GZ 89; in *Pluskewancz* 1445 Woel 463; *Pliskowus* 1458 PlehnG 360; *Pluskonasze*, w *Pluskonaszach* 1570 ŻDz XXIII 15; *Pluskowęsy* 1647 Font IV 64; *Pluskowęsy* 1664 Font XXXII 9; *Pluskowęsy* 1682 Font V 24; *Pluskowons* od. *Pluskowens* 1789 Goldb II 185; *Pluskowentz* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Pluskowęsy*, niem. *Pluskowenz* 1887 SG VIII 270–71; *Pluskowęsy*, niem. *Pluskowenz* 1921 Sk XI 65, 84; *Pluskowęsy* (*Pluskowens*) 1925 Krzep 91; *Pluskowęsy* 1952 UW 59; *Pluskowęsy*, -węs, *pluskowęski* 1972 UN 177, 11. — Pierwszy zapis sugeruje pocho-

Pluskowice

dzenie n. od n. os. *Pluska* SSNO IV 288, z suf. *-owice*, późniejsze od n. os. **Pluskowas*, w l. mnogiej. Lit.: SHGCh 98; GórnRPom 105–6. WK

Pluskowice zob. **Pluskowęsy** (2)

Pluskowo zob. **Pluskoszewo**

Plusnitz zob. **Pluźnica** (2)

Plusza zob. **Ptusza**

Pluszkiejmy, wś, suwal., gm. Dubeninki, 10 km na wsch. od Gołdapi: *Plutkehmen* 1599 PMT XII 151; *Platzkehmen* XVII–XVIII Froese 144; *Plautschkehmen* 1780 PMT XII 151; *Plautschkehmen* od. *Plauschkehmen* 1785 Goldb III 157; *Platzkehmen* 1796–1802 MpSchröt XII; *Plutkiejmy* 1882 KęTL 543; *Plauschkehmen* al. *Plauszkehmen* 1887 SG VIII 241; *Plutkiejmy* — *Engern* 1938, *Plautzkehmen* 1941 Choj 121; *Engern* 1938, *Plautzkehmen* — *Pluszkiejmy* 1946 Ley I 130; *Engern* — *Pluszkiejmy*, *-jm*, *pluszkiejmski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pluszkiejmy*, *-kiejm* 1981 WUN II 746; gw. *placki* (!). — Nazwa pochodzenia litewskiego *Plutkiēmas*, wtórnie *Plauškiēmai*, *Pliuškiēmai*, por. lit. n. m. *Platėniškiai*, *Plaut(a)viniai*, *Plutviniai* PėtVV 307, 308, 312, prus. n. m. *Plutwin*, *Pluszekaym*, *Pluselawken* Ger 126. Nazwa nawiązuje do: lit. n. os. *Plutà*, *Plutis* Lpvž II 482, ap. *plūtis* 'otwarte miejsce w lodzie' oraz n. os. *Plaušius*, *Plauška*, ap. *plūšis*, *pliušikis*, 'trawa, trzcina', *plauša*, *plaušos*, *plušos* 'sitowie, rozoga' (może też lit. *plàkti* 'płaski' Fr 608) + *káimas*, *kiēmas* 'wieś'. Adaptacja niemiecka z adideacją do *Platz-*. W 1938 r. urzędowa zmiana n. na niem. *Engern*; po 1945 r. ustalono n. *Pluszkiejmy*. Lit.: Szcześniak, PMT XII 151; PrzybBalt 217; Błażienė 112, 113; Błażienė II 317. RP

Plusznica zob. **Pluźnica** (1)

Pluśne zob. **Pluski**

Pluśniaki zob. **Łapy-Pluśniaki**

Pluten zob. **Pluty** (1)

Plutken zob. **Plutki**

Plutki, wś, olszt., gm. Dywity, 10 km na pld.-wsch. od Dobrego Miasta: Notum facimus ... quod ad locacionem ville ... *Niüwensüental* contulimus ... *Johanni ploten* decem mansos ... *perpetue possidendos* 1377, *aliodio Ploten* (1407) MWrm V 29, 431; *Ploten* 1554 ZGAE XXIII 732; *Ploutke* 1718 Wijaczka 424; *Plutken* 1755 MpEnd; *Plutken* 1789 Goldb I 175; *Plutken* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Plutken* 1887 SG VIII 271; *Plutken* — *Plutki* 1946 Ley I 71; *Plutken* — *Plutki*, *-ek*, *plutecki* 1947 MPol XXV nr 111; *Plutki*, *-tek*

1981 WUN II 746; gw. *plutky*, *-ek//-űf*, *plutkoski*. — Nazwa niem. *Neu Süssenthal*, od *neu*, 'śrwniem. *niuwe* 'nowy' i *Süssenthal*, z niem. n. wsi *Sętal* (zob.). Nazwę *Plutki* utrwała prus. n. **Platen-s*, od im. odbiorcy, por. pierwszy zapis, a także n. os. *Plotymis*, *Plotyme* TAP 77, n. m. *Plotemedye* Ger 125, lit. n. m. *Plótai* PėtVV 311 (por. przym. *plótas* 'równa, płaska ziemia'), n. os. *Plátelis* (: lit. *plātis* 'szeroki; daleki') Lpvž II 468. Nazwa *Plutki* zawiera suf. *-(i)*, być może wprowadzony w celu odróżnienia od n. m. *Pluty* (1). Lit.: PospWrm 105, 115; PrzybBalt 218. RP

Plutkiejmy zob. **Pluszkiejmy**

Plutowo zob. **Pluty** (4), **Plutowo**

Pluty (1), wś, elbl., gm. Pieniężno, 10,5 km na pln.-wsch. od Pieniężna: *aliodium Pluth* (1325), in *agros allodij ... pluten* (1326), in *villam dictam pluten* (1335) MWrm I 375, 381, 159(R); *Pluten* (1346) MWrm II 62; *Pluten* 1353 Ger 126; *Pluthen* 1374 MWrm II 523; *Pluit* (!) 1386 Ger 126; Scholtis von *Pluthen* 1412 MWrm V 482; in *Plawten* 1486, *Plautten* ok. 1550 MWrm III 380, 431; *Plauten* 1583, 1589 SHGWrm (ADWO, AK, RM 3 i 3c, k. 6 i 8); *Plauten* 1615 RŁWrm 264; *Plauten* 1755 MpEnd; *Plauthen* 1789 Goldb I 175; *Pautken* (!) 1796–1802 MpSchröt X; *Plauten* 1820 Wald 146; *Plauten* 1887 SG VIII 241; *Plauten* — *Pluty*, *-ut*, *plucki* 1947 MPol XXV nr 111; *Pluty*, *Plut* 1981 WUN II 746. — Przyjmuje się, że n. wsi pochodzi od pruskiej n. jez. **Plūt-is*, dziś *Walsz*, por.: in *lacu ... plut* (1304), chociaż starsze zapisy odnoszą się do n. lasu, por.: ad *nemus ... et Plut* 1251, (1254)1370 MWrm I 225, 48, 62. Na podstawie zapisów źródłowych nazw tej wsi oraz wsi *Platlawki*, *Platyny*, *Plawty Wielkie* można wnioskować o obecności prus. rdzenia **plūt-* lub **plaut-*; por. lit. *plūtis* 'otwarte miejsce w lodzie' (: lit. *plūti* (*plūniū*, *pluvaū*) 'być przepelnionym; przelewać się, wylewać', ide. **pleu-* 'pływać') Fr 635 lub lit. *plauštas* 'prom, przewóz' SESmocz 470–1; por. też n. prus. *Plawtowin*, niem. *Plautwehnen*, lit. n. w. *Plautūpis*, n. prus. *Plutwin*, niem. *Pluttwinnen*. Po 1945 r. ustalono n. *Pluty*. Lit.: Ger 126; ZGAE XXIII 519, 530, 712; Biolik, HE V 124–5; PrzybBalt 218; Błażienė 112, 113. RP

Pluty (2), wś, łomż., gm. Jedwabne, 12 km na pln.-wsch. od Jedwabnego: ad *grancies Pluthy* 1464 SHGMz(MK 337, 12); *Pluthi* 1466, *Pluthy* 1474 ZHer nr 265, 449; *pluthy* 1493 SHGMz(MK

6, 295v); *Pluti* 1514, *Pluthi Rogovo* 1526 ZHer nr 922, 1009; *Pluti Rogowo* 1577 ŻDz XVI 359; *Pluty Rogowo* 1783 MpPerMz; *Pluty* 1783–84 RejKor 673; *Pluty* 1827 Tabella II 95; *Pluty-Rogowo* 1887 SG VIII 271; *Pluty* 1921 Sk V 46; *Pluty, Plut* 1981 WUN II 746. — Nazwa od n. os. *Pluta* SSNO IV 288 (: *pluta* 'deszcz, słota' Sstp VI 154), w l. mnogiej, por.: *Jacobus Plutha pauper* 1497 Bar nr 318. Okresowo n. zestawiona *Pluty-Rogowo*. Lit.: BrodzWizn 219; ZMaz 296. UB

Pluty (3), wś, rzesz., gm. Tuszów Narodowy, 11,5 km na pńn.-wsch. od Miela: *Pluty Lubelskie* 1794 Ga Gg2; *Pluty* 1886 Bigo 146; *Pluty*, os. 1887 SG VIII 271; *Pluty* 1921 Sk XII 21; *Pluty, Plut, pluciański* 1966 UN 65, 91. — W n. zestawionej człon odróżniający od n. m. *Lublin*. IN

Pluty (4), wś, siedl., gm. Paprotnia, 9 km na pńn.-zach. od Mordów: *Pluty ziemiane* 1528 ŻDz XVII/1, 183; *Plutowo* 1555 ŻDz XVII/1, 179; *Pluty* 1569 UPL 285; *Plinthi*, z *Plint* 1580 ŻDz XVII/1, 16; *Pluty* 1793 SHGPd(Regof 7); *Pluty* 1827 Tabella II 93; *Pluty* 1887 SG VIII 271; *Pluty* 1921 Sk IV 96; *Pluty, Plut* 1981 WUN II 746. — Nazwa od n. os. *Pluta* z Mazowsza, w l. mnogiej, okresowo z suf. -owo. Forma *Plinty* zniekształcona. Lit.: GórnrPp 39. EB

Pluty (5), wś, siedl., gm. Wiśniew, 13 km na pńn.-zach. od Łukowa: *Pluthy* 1531, *Jastrzambie Plyuty* 1552 ŻDz XIV 382, 392; *Jastrzambie Plyuty* 1564 SHGLu IV 106; *Jastrząbie Pluty* 1580 ŻDz XIV 410; *Jastrząbie Pluthy ... z Pluthi* 1620 RPobLu 164; *Jastrząbie Pluty* 1787 Spis 426; *Pluty* 1877 Zin II 49; *Pluty* 1887 SG VIII 271; *Pluty* 1921 Sk IV 96; *Pluty, Plut* 1981 WUN II 746. — Nazwa od n. os. *Pluta*, w l. mnogiej. O członie drugim n. zestawionej zob. *Jastrząbie* (10); początkowo *Pluty* stanowiły dział wsi *Jastrząbie*. Lit.: SHGLu III 90, IV 106; KosLu 69. IN

Pluty (6), wś, sier., gm. Brzązewice, 12 km na pńn.-zach. od Złoczewa: *Pluty*, pustk. 1877 Zin II 49; *Pluty*, os. 1887 SG VIII 271; *Pluty*, wś 1902 Przew II 69; *Pluty* 1921 Sk II 97; *Pluty, Plut, plucki* 1972 UN 50, 21. EB

Pluty Lubelskie zob. **Pluty** (3)

Pluty-Rogowo zob. **Pluty** (2)

Plutyce, wś, biał., gm. Bielsk Podlaski, 14 km na pńn.-zach. od Bielska Podlaskiego: *Pluczicze* 1576 ŻDz XVII/1, 172; *Pluczicze, Pluczicze, Pluczicze* 1576 Lupodl 47, 64, 65; *Pluczice* 1602, *Plutyce* 1661–64 Kond 158; *Plutyce* 1723 SHG-

Pd(ADS, D. nr 152 k. 65); *Plutyce* 1772, *Плюмуху* 1878–86 Kond 158; *Plutyce* 1887 SG VIII 271; *Plutyce* 1921 Sk V 30; *Plutyce, -tycz, plutycki* 1972 UN 153, 54. — Początkowo n. *Plucic(z)e*, następnie brus. forma *Plutyce*, od n. os. pol. *Pluta* SSNO IV 288, brus. *Плюма* Biryłaba II 327, z suf. pol. -ic(z)e, brus. -ycze. Do n. os. por. ap. *pluta*. Lit.: Kond 158. EB

Pluwiny zob. **Pludwiny**

Plümenhagen zob. **Gniazdowo** (2)

Plytwicz zob. **Plytnica**

Plywaczewo zob. **Plywaczewo**

Plachcin zob. **Plachty** (1, 2)

Plachetnie zob. **Cisy** (3)

Plachetno zob. **Cisy** (3)

Plachoty zob. **Plachoty**

Plachta, cz. wsi Wiązowna Kościelna, dawniej wś, warsz., gm. Wiązowna: *Plachta* 1580 ŻDz XVI 252; *Plachta* 1877 Zin II 49; *Plachta*, folw. 1887 SG VIII 272; *Plachta*, wś 1967 SM 853; *Plachta, -ty* 1981 WUN II 746. — Nazwa od n. os. *Plachta* SSNO IV 289 (: *plachta* 'duża chusta płócienna, kawał płótna' Sstp VI 155) lub od ap. *plachta* 'rodzaj sieci rybackiej' Sstp VI 155, też 'bagnio trzęskie, pokryte zrosłami korzeniami roślin wodnych' SGPKar IV 130. UB

Plachta zob. **Plachty** (1, 3)

Plachty (1), wś, gdań., gm. Nowa Karczma-Liniewo, 13 km na pńn.-zach. od Skarszew: *Plachtin* (1437/38) GZ 116; *Plachta* 1534 Inwwołoc 119; *Plachta* 1570 ŻDz XXIII 149; *Plachty* 1583 Font I–III 244; *Plachty* 1648 RP 173; *Plachty* 1682 Font V 94; *Plachti* 1689, *Plachty* 1727, *Plachty* 1743 PMT I 93; *Plachty* 1796–1802 MpSchröt IX; *Plachten* — *Plachty* 1879 KętN 25; *Plachty* 1887 SG VIII 272; *Plachty*, niem. *Plachti* 1921 Sk XI 32, 84; *Plachty (Plachten)* 1925 Krzep 91; *Plachty, Placht* 1981 WUN II 746; gw. *puaxti, puaxtiff/puaxt, puaxecki*. — Dawniej n. *Plachcin*, od n. os. *Plachta* lub ap. *plachta*, zob. n. *Plachta* i *Plachty* (3), z suf. -in. Następnie n. *Plachta*, w postaci bezsufiksальной. Pod koniec XVI w. n. przybrała formę l. mnogiej. Formy zniemczone: *Plachten, Plachti*. Lit.: Zeit XV 131; Breza, PMT I 93; GórnrPom 116. WK

Plachty (2), os. zaginiona, leżała koło Krotoszyna, kal.: *Plachty* 1580 Koz VIII 208; na wsiach ... Branow ac *Plachtin desertis* 1586 SHGKI(PG 22, 639–40); Banow ac *Plachtyn desert*. 1592 SHGKI(PG 23, 294v–295); na *Plachtach* 1694 Koz

Plachty

VIII 208. — Nazwa od ap. *plachta* 'rodzaj sieci rybackiej' Sstp VI 155 lub od n. os. *Plachta*, w l. mnogiej; okresowo z suf. *-in*. ZZ

Plachty (3), wś, rad., gm. Pionki, 2,5 km na pld. od Pionek: *Plachty* 1783–84 RejKor 386; Młyn *Plachta*, wieś *Plachta* 1789 Lusand II 109, 113; *Plachty* 1877 Zin II 49; *Plachty* 1887 SG VIII 272; *Plachty* 1902 Przew II 69; *Plachty* 1921 Sk III 59; *Plachty*, *Placht*, *plachecki* 1970 UN 25, 22. — Nazwa od n. os. *Plachta*, w l. mnogiej, początkowo określała młyn, później osadę, okresowo w l. pojedynczej. Apelatyw *plachta* o różnych znaczeniach, np. 'rodzaj sieci rybackiej', też przenośnie 'wolna przestrzeń'. Tu chodziłoby o bagienne tereny nad rz. Zagózdźonką, w związku z tym por. *plachta* 'bagny pokryte zrosłymi korzeniami roślin wodnych' SGPKar IV 130. Lit.: KopRad 50. IN

Plachty (4), wś zaginiona, może włączona do Pawlocina, suwal., gm. Biała Piska: [*Plachty*] 1435, 1519 BiałKol 26–7, 56; Pawloczinnen u. *Plackten* 1785 Goldb III 149. — Nazwa od n. os. *Plachta*, w l. mnogiej, zmieniona jako *Plackten*. Lit.: BiałPrzem 17, 203. RP

Plachty zob. **Błachta**

Placiszewko, cz. *Placiszewa*, dawniej wś, ciech., gm. Gliniojeck: *Placiszewo Minor* 1531 SHGP1 231; *Placiszewo Minor* 1578 ŻDz XVI 116; *Placiszewko* 1783–84 RejKor 570; *Placiszewko* 1784 MpPerP1; *Placiszewko* 1827 Tabella II 93; *Placiszewko* 1877 Zin II 49; *Placiszewko*, kol. 1887 SG VIII 272; *Placiszewko*, wś 1902 Przew II 69; *Placiszewko*, kol. 1933 SkBy 1295; *Placiszewko*, kol. 1967 SM 853; *Placiszewko*, *-ka* 1971 UN 123, 37. — Nazwa od n. sąsiedniej wsi *Placiszewo*, z członem odróżniającym od łac. przym. *minor* 'mniejszy'. Wtórnie nastąpiła uniwerbizacja n. zestawionej w wyniku elipsy członu odróżniającego, z suf. *-ko*. Lit.: SHGP1 231. UW

Placiszewo, wś, ciech., gm. Gliniojeck, 17 km na wsch. od Raciąża: *Placiszewo* 1402–03 Płor1 nr 183, 413, 415, 422; *Placzyszewo* (1482) Płoc I nr 220; *Placiszewo Maior* 1578 ŻDz XVI 116; *Placiszewo* 1783–84 RejKor 571; *Placiszewo* 1784 MpPerP1; *Placiszewo* 1827 Tabella II 93; *Placiszewo* 1887 SG VIII 272; *Placiszewo*, kol. 1921 Sk I 21; *Placiszewo*, wś 1952 UW 5; *Placiszewo*, *-wa*, *placiszewski* 1971 UN 123, 37. — Nazwa od n. os. *Placisz (: ap. *plat*, dawniej 'opłata, czynsz'; też 'płaski kawał czegoś' + *-isz*), z suf. *-ewo*. W XVI w.

n. zestawiona, z członem odróżniającym od łac. przym. *maior* 'większy'. Lit.: SHGP1 231; ZMaz 296. UW

Placiszewo Maior zob. **Placiszewo**
Placiszewo Minor zob. **Placiszewko**
Placzew zob. **Placencja**

Placzewo, os., dawniej wś, gdań., gm. Gniewino, 17 km na ptn.-zach. od Wejherowa: *Platschow* 1789 MpGillyPom; *Platschow* 1819, 1860 PMT XIV 77; *Plačewo*, niem. *Platschow* 1923, *Platschow*, kasz. *Plačewo* 1948 TrautmElb I 82; *Placzewo* — *Platschow*, os. 1951 Rosp 241; *Placzewo*, *-wa* 1981 WUN II 746. — Nazwa od n. os. *Placz lub ap. *placz*, z suf. *-ewo*. Lit.: LorSNH 85; Treder, PMT XIV 77. WK

Placzewo zob. **Placencja**
Placzewo Kaszubskie zob. **Płaszewo**
Placzewo Niemieckie zob. **Płaszewko**

Placzki (1), wś, częst., gm. Nowa Brzeźnica, 12,5 km na pld.-wsch. od Pajęczna: *Placzki* 1787 MpPerKr; *Placzki* 1827 Tabella II 93; *Placzki*, os. 1887 SG VIII 272; *Placzki*, pustk. 1902 Przew II 69; *Placzki*, wś 1921 Sk II 81; *Placzki*, *-ków* 1981 WUN II 746. — Nazwa od n. os. *Placzek* (: *placzek* 'ten, co płacze') SSNO IV 289, RymSEN II 252, w l. mnogiej. EB

Placzki (2), wś, częst., gm. Popów, 7,5 km na pld.-wsch. od Działoszyna: *Placzki* 1827 Tabella II 93; *Placzki*, pustk. 1877 Zin II 49; *Placzki* 1887 SG VIII 272; *Placzki*, pustk. 1902 Przew II 69; *Placzki*, wś 1933 SkBy 1295; *Placzki*, *-czek* 1981 WUN II 746. EB

Placzki (3), wś, poznań., gm. Zaniemyśl, 6 km na pld.-zach. od Środy Wielkopolskiej: *Placzkouice* 1388 RWlkp I nr 34; *Placzcowo* 1403 SHGKI (GZ I 44); *Placzkowicze* 1415, *Placzky* 1416 RWlkp II nr 414, 450; *Placzcowo* 1425 RWlkp III nr 1129; *Placzkow* 1435 RWlkp I nr 1653; na części *Placzkowa* 1489 SHGKI (PG 10, 114); *Placzky* 1510 NKs 52; *Placzki* 1578 ŻDz XII 212; *Placzki* 1618–20 PKal 170; *Placzki* 1783–84 RejKor 816; *Placzki*, niem. *Platschki* 1887 SG VIII 272; *Placzki* 1933 SkBy 1295; *Placzki*, *-czek* 1981 WUN II 746; gw. *plućki*, *-kuf*. — Nazwa od n. os. *Placzek*, z suf. *-owice*, też *-owo*, *-ów*. Ostatecznie utrwaliła się forma l. mnogiej. Lit.: BańMorf 111. ZZ

Placzki zob. **Milewo-Placzki**, **Placzkowo** (2)

Placzkowice, wś, tarnob., gm. Klimontów, 13 km na pld. od Opatowa: de *Placzcouic* 1339 Kkk I 214; de *Placzkowicz* (1364) XVI ZDM IV

128; *Placzcowicze* 1418, *Placzkowicze* 1440 KMłp IV 170, 349; *Placzkowycze*, *Placzkow* 1470–80 DB I 384, II 340; *Placzkowycze* 1508 ŻDz XV 460; *Placzkowycze* 1529 LR 379; *Placzkowice* 1564–65 Lusand 328; *Placzkowice* 1578 ŻDz XIV 179; *Placzkowice* 1783–84 RejKor 319; *Placzkowice* 1787 Spis 381; *Placzkowice* 1827 Tabella II 93; *Placzkowice* 1887 SG VIII 273; *Placzkowice* 1921 Sk III 123; *Placzkowice*, -wic, *placzkowicki* 1966 UN 27, 49. — Nazwa od n. os. *Placzek*, z suf. -owice, w XV w. też -ów. Lit.: KSand 156. IN

Placzkowice zob. **Placzki** (3), **Placzkowo** (2)

Placzkowo (1), os., dawniej wś, bydg., gm. Trzemeszno, 10 km na pld. od Mogilna: *Placzkowo* 1404 AC II nr 3; *Placzkowo* 1511–23 ŁLB I 199; *Wieś Placzkowo* 1564–65 Luwlkp I 261; *Placzkowo* 1580 ŻDz XII 162; *Placzkowo* 1618–20 PKal 230; *Placzkowo*, niem. *Platschkowo*, domin. 1887 SG VIII 273; *Placzkowo*, obszar dw. 1933 SkBy 1295; *Placzkowo*, -wa, *placzkowski*, wś 1972 UN 181, 39; *Placzkowo*, -wa 1981 WUN II 746. — Nazwa od n. os. *Placzek*, z suf. -owo. Lit.: Nieckula, -ov- 157. ZZ

Placzkowo (2), wś, leszcz., gm. Jutrosin, 11 km na ptn.-wsch. od Miejskiej Górkki: in villa *Bartosevici* 1290 KW II 23; de *Barthoszevitz* 1393 Lek I nr 1611; *Barthoszevitz*, *Placzkowo*, *Barthoszevo* 1397 Lek II nr 589, 1994, 2007; *Placzcovicze* 1422 SHGPn I 18; *Placzkowicze* 1428 SHGPn III 694; *Placzkowycze* 1448 SHGPn(KoścZ 13, 180); *Placzky* 1459 SHGPn III 694; *Bartosewicz Minor* 1471, *Minor Barthoszevitz* 1474, *Bartoszewice* 1475 SHGPn I 18; *Placzki* 1510 NKs 45; *Placzkowo* 1561–69 Koz III 44; *Minor Bartoszewice* dicte *Placzkowo* 1568, *Bartoszewice* alias *Placzkowo* 1583, *Bartoszewice* sive *Placzkowo* 1584 SHGPn III 694; *Placzkowo* 1775 PPozn(Tab 7, 11v); *Placzkowo*, niem. *Platschkowo* 1887 SG VIII 273; *Placzkowo*, niem. *Platschkowo* 1921 Sk X 81, 151; *Placzkowo*, -wa 1981 WUN II 746. — Nazwa od n. os. *Placzek*, z suf. -owo, -owice, też w l. mnogiej. O n. *Bartoszewice* (*Małe*) zob. *Bartoszewice* (1). W hasle tym za historykami (którzy stwierdzili ciągłość dziedziczenia) umieszczono pełny materiał dotyczący wsi Bartoszewice od 1290 r. Do XIV w. istniały zapewne dwie odrębne osady: *Bartoszewice* (*Małe*) i *Placzkowo*, w XV w. doszło do połączenia obu wsi, gdyż należały do jednego właściciela. Lit.: SHGPn I 18–20, III 694; PPozn 230; Nieckula, -ov- 157. ZZ

Placzkowo (3), wś zaginiona, dziś prawdopodobnie *Nowa Wieś* (52), ostroł., gm. Olszewo-Borki: villas *Nowawies*, *Placzkowo*, *Przystanie*, *Brzoza* et *Wielgie* (1535)1755 SHGMz(ADP Vis. 266, 945–947); *Placzkowo* 1783–84 RejKor 542. UB

Placzkowo zob. **Placzki** (3)

Placzków, wś, kiel., gm. Bliżyn, 11,5 km na ptn.-zach. od Skarżyska-Kamiennej: [*Placzków*], kuźnica XVI AtSd 151; *Placzków* (min. et v.) 1662 ŻDz XV 57a; *Placzkow* 1791 MpPerSd; *Placzków* 1827 Tabella II 93; *Placzków*, wś 1887 SG VIII 273; *Placzków* 1921 Sk III 48; *Placzków*, -kowa, *placzkowski* 1966 UN 24, 35. — Nazwa początkowo określała kuźnicę, później osadę, od n. os. *Placzek*, z suf. -ów. Lit.: KopKiel 197. IN

Placzków zob. **Placzki** (3), **Placzkowice**

Placzkówek zob. **Placzkówko**

Placzkówko, wś, bydg., gm. Mogilno, 9 km na ptn.-wsch. od Trzemeszna: *Placzkówko* 1846 KsP 500; *Placzkówko*, niem. *Platschkowko* 1887 SG VIII 273; *Placzkówko*, niem. *Placzkowko*, wś 1921 Sk X 50, 152; *Placzkówko*, -ka, *placzkowiecki* 1972 UN 181, 39; gw. *puąckuvek*, -fka, *puąckuvecki*. — Nazwa od n. m. *Placzkowo* (1), z suf. -ko; gw. -ek (masculinum). ZZ

Placzków zob. **Placencja**

Plakowice, wś, jel., gm. Lwówek Śląski, 2 km na ptn.-wsch. od Lwówka Śląskiego: *Placuitz* 1217 KŚl II 158; *Placowitz* ok. 1300 CdSil XIV 129; *Plakewicz* 1323, *Plakewicz* 1327 Reg nr 4259, 4710; *Plakewicz* 1385, *Plakewicz* 1386, *Placwicz* 1389, *Plakewicz* 1395 LandbSch II nr 134, 274, 992, 1421; *Plackewicz* 1413 CdL III 659; *Polakewicz* 1429 CdL II/2, 4; *Plackwotz* 1651 J IV 30; *Plagewitz* 1726, *Plagwitz* 1765 SGTS VII 403; *Plagwiz* 1786 Z VI 129; *Plagwitz* 1845 K 495; *Plagwitz* 1887 SG VIII 238; *Plagwitz* 1900 Myc 77; *Plagwitz* 1908 CdSil XXIV 9; *Plagwitz* — *Plakowice*, -ic, *plakowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Plakowice*, -wic 1981 WUN II 746. — Dawniej n. *Plakowice*, od n. os. *Plak* (: *plakać*) RymSEN II 252, z suf. -owice. Nazwę zmieniono jako *Plagwitz*. Okresowo *Polakewicz*, w wyniku adideacji do *Polak*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Plakowice*. Lit.: SNGŚl X 61; SGTS VII 403–12. JCh

Plaska, wś, suwał., gm. Plaska, 19 km na ptn.-wsch. od Augustowa: *Plaska* 1692, *Ploski* 1774 SHGPd(Ks.chrz. 1 nr 811, 1531); *Plaska* 1827 Tabella II 93; *Plaska* 1887 SG VIII 274; *Plaska* 1921 Sk V 6; *Plaska*, -kiej 1981 WUN II 747. — Nazwa

Płaski

od n. rz. *Płaska*, por.: vlyes ... *Ploska* 1396 SRP II 692, Na *Poloskiy* (!) 1569, na rzece *Płaska* 1668 Falk, ABS X 95, 126, w pobliżu której wś leży. Do n. rz. zob. *Pliski*, od brus. *ploska* (: *plosa*). Lit.: Biolik, HE XIX 148; RospSEMIG 292. EB

Płaski, cz. wsi Piotrkowice, dawniej wś, skiern., gm. Żabia Wola: *Plasky* 1425 MkM I nr 217; *Plaszky* 1477 SHGMz(MK 9, 86v); *Płaski* (!) 1580 ŻDz XVI 296; *Płaski* 1783–84 RejKor 781; *Płaszki* (!) 1792 MpPerRw; *Płaski* 1827 Tabella II 93; *Płaski* 1839 MpKwat IV 4; *Płaski*, wś 1887 SG VIII 274; *Płaski*, kol. 1967 SM 853; *Płaski*, -ków 1981 WUN II 747. — Nazwa zapewne od n. os. *Płazek* (od *Plaza* : ap. *plaza*, zob. n. *Plaza*) SSNO IV 291, *Płaska* (: przym. *płaski*) RymSEN II 248, w l. mnogiej. UB

Płaskie zob. **Ostrowy** (4)

Płaskocin, wś, skiern., gm. Kocierzew Południowy, 7 km na pń.-wsch. od Łowicza: *Plaskoczyno* (1360)1511/12 VisitGn 82; *Plaskocin* (1471)XVIII SHGRw; *Plaskoczyno* ... *Plaskoczino* (1445)1511–23 ŁLB II 263, 526; *Plaskoczin* (1531) VisitGn 674; *Plaskoczino* 1579 ŻDz XVI 205; *Plaskocin* 1792 MpPerRw; *Plaskocin* 1827 Tabella II 93; *Plaskocin* 1839 MpKwat III 4; *Plaskocin* 1887 SG VIII 274–5; *Plaskocin*, -na, *plaskociński* 1973 UN 44, 23. — Nazwa od n. os. *Plaskota*, *Plaskota* SSNO IV 284, z suf. -ino, -in. Antroponim od stp. przym. *plaski*, dziś *płaski* 'niepekaty, niewypukły' Sstp VI 160, *plaskać* 'uderzać o coś', *plask* + -ota. Lit.: SHGŁow II/2, 52–4. UW

Płasków, wś, rad., gm. Jedlińsk, 14 km na pń.-zach. od Radomia: *Plaskow* 1470–80 DB I 336; *Plaskow* 1511/12 VisitGn 350; *Plaskow* 1511–23 ŁLB I 671; *Plaskow* 1564–65 Lusand 188; *Plaskow* 1569 ŻDz XIV 303; *Plaskow* 1783–84 RejKor 122; *Placków* (!) 1827 Tabella II 93; *Płasków* 1877 Zin II 49; *Płasków* 1887 SG VIII 275; *Płasków* 1921 Sk III 110; *Płasków*, -kowa, *płaskowski* 1970 UN 31, 22. — Dawniej n. *Płasków* lub *Płasków*, od n. os. *Plazek, *Plazko* RymSEN II 249 lub od n. os. *Plaski*, *Płaski* SSNO IV 284, z suf. -ów. Lit.: KSand 156; KopRad 331; Nieckula, -ov- 157. IN

Płastkowo, wś, szczec., gm. Kamień Pomorski, 9 km na pń. od Kamienia Pomorskiego: *Plastekow* 1420 TrautmElb I 142; *Plastcow* 1618 MpLub; *Plastkou* 1628 LorSNH 85; *Plastchow* 1784 Brüg II 41; *Plastchow* 1789 MpGillyPom; *Plastigow* oder *Plaschiow* (!) 1835 MpUMbl 771; *Plastichow* 1887

SG VIII 240; *Plastichow* — *Płastkowo*, -wa, *płastkowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Płastkowo*, -wa 1981 WUN II 747. — Nazwa od n. os. *Plastk*, *Płastk* SSNO IV 284, z suf. -ow(o). Do n. os. por. ap. *plast* 'płat wosku z miodem' Sstp VI 160. Nazwę zmieniono jako *Plastichow*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Płastkowo*. Lit.: RzDuma II 45–6; TrautmElb I 142; LorSHN 85. BCz

Płastowo zob. **Plastowo**

Płaszczycza, os., dawniej wś, stup., gm. Przechlewo, 12 km na pń. od Człuchowa: *Plaszczicza* 1570 ŻDz XXIII 239; *Plaszycze* 1664 Font XXXII 172; *Plaszycze* 1772/73 HAPr IV 628; *Platzię*, folw. 1789 Goldb II 184; *Platzię* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Platzię* — *Płaszczycze* 1879 KętN 78; *Płaszczycze*, niem. *Platzię*, dobra 1887 SG VIII 275–6; *Platzię*, fr. auch *Plaszczycze* 1912 Bär 91; *Platzię* — *Płaszczycza*, -cy, *plaszczycycki* 1947 MPol XXV nr 111; *Płaszczycza*, wś 1952 UW 198; *Płaszczycza*, -cy 1981 WUN II 747. — Nazwa od przym. *płaski* (teren, pole), z suf. -ica, okresowo w l. mnogiej. W XVII w. odnotowano formę *Płaszycze*, z uproszczeniem grupy spółgłoskowej -szcz- > -sz-. Nazwa niem. jest kalką n. pol., por. *platt* 'płaski', z przyrostkiem strukturalnym -zig. WK

Płaszczycze zob. **Płaszczycza**

Płaszczyczna, kol., dawniej wś, częst., gm. Nowa Brzeźnica, 9 km na pń.-wsch. od Pajęczna: *Plaszczyczna* 1827 Tabella II 94; *Plaszczyczna* 1877 Zin II 49; *Plaszczyczna*, wś 1887 SG VIII 276; *Płaszczyczna*, wś 1921 Sk II 82; *Płaszczyczna*, wś 1967 SM 853; *Płaszczyczna*, -ny 1981 WUN II 747. — Nazwa od ap. *plaszczyczna* 'miejsce płaskie, równina' SW IV 251. EB

Płaszewko, wś, stup., gm. Słupsk, 5 km na pń.-wsch. od Słupska: *Deutsch Plassow* 1756 PMT XI 85; *Teutsch Plasow* 1784 Brüg II 990; *Teutsch Plassow* 1789 MpGillyPom; *Płaszewo Niemieckie*, niem. *Deutsch Plassow* 1887 SG VIII 272; *Plassow* (*Deutsch Plassow*) — *Płaszewko*, -ka, *płaszeweki* 1947 MPol XXV nr 111; *Płaszewko*, -ka 1981 WUN II 747. — Dawna n. niem. od zmienionej n. sąsiedniej wsi *Plassow* (*Wendisch*), dziś *Płaszewo*, z członem odróżniającym od przym. *deutsch* 'niemiecki'; w SG spolonizowana jako *Płaszewo Niemieckie*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Płaszewko*. Lit.: Iwicki, PMT XI 85. BCz

Płaszewo, os., dawniej wś, stup., gm. Kobylnica, 16 km na pń.-zach. od Słupska: *Plassow* 1388 TrautmElb I 111; *Plassowe* 1446 RzDuma I 71;

Plassenburgk 1563 PMT XI 85; *Wendisch Plassow* 1618 MpLub; *Wendisch Plassow* 1789 MpGilly-Pom; *Plassow, Płaczewo Kaszubskie*, niem. *Wendisch-Plassow* 1887 SG VIII 240, 272; *Plassenberg (Wendisch Plassow)* — *Płaszewo, -wa, płaszewski* 1947 MPol XXV nr 111; *Płaszewo*, wś 1952 UW 203; *Płaszewo, -wa*, os. 1981 WUN II 747; po zmianie *Płaszewo, -wa, płaszewski*, wś 2007 DzU nr 245, poz. 1811. — Nazwa zapewne od n. os. *Płosz* SSNO IV 293 (: *płochy* 'swawolny', *płosać* 'płoszyć', *płoszyć*), z suf. *-ów*, zmieniona jako *Plassow, Plassenburg*. Wtórnie dodano człon odróżniający od niem. przym. *wendisch* 'słowiański, kaszubski'. Nazwę reślawizowano w SG jako *Płaczewo Kaszubskie*, z adideacją do ap. *placz*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono n. *Płaszewo*. Lit.: RzDuma I 71; TrautMElb I 111; Iwicki, PMT XI 85. BCZ

Płaszków zob. **Płasków**

Płaszów (1), wś zaginiona, leżała w pow. kazimierskim, w par. Książnice Wielkie, kiel.: *Płaszow* 1398 Krak nr CCLII(31); *Plaschow*, villa sub parochia de Xyagnicze sita 1470–80 DB II 169. — Nazwa od n. os. *Płasz, z suf. *-ów*, por. nazw. *Płazza* (: *płazyć, płoszyć*) Snazw VII 403. Lit.: RKrak 127. IN

Płaszów (2), cz. Podgórze w Krakowie, dawniej wś: *Plaszow* (1254) Kkk I 53; *Plasow* (1286) 1487 ZDM I 17; *plasow* 1287 CdP III 149; *Plassow* 1329 KMłp II 265; *villam Plassow* 1349 KMłp III 73; *ville Płaszow* (1392) Kkk II 166; *Płaszow* (1420) KMłp IV 179; *villas ... Plaschow* (1421) 1504 ZDM VII 70; *villae Plassow* (1428) ZDM V 308; *Plaschow*, villa 1470–80 DB III 70; *Plaschow* 1529 LR 125; *Villa Płazow* 1564 Lukrak I 36; *Płaszow* 1581 ŻDz XIV 40; *Płaszow* 1680 Rej 60; *Płaszów Mały, Wielki*, wś 1887 SG VIII 276; *Płaszów, -szowa* 1963 UN 1, 8. — Nazwa od n. os. *Płasz, z suf. *-ów*. W XIX w. n. z członami odróżniającymi od przym. *mały, wielki*. Lit.: LKrak 112; Nieckula, -ov- 157. IN

Płaszów Mały zob. **Płaszów (2)**

Płaszów Wielki zob. **Płaszów (2)**

Płazyce zob. **Płaszczycza**

Płatkowie zob. **Płatków**

Płatkowizna, przys., przejściowo wś, kiel., gm. Kunów, 8 km na ptn.-zach. od Ostrowca Świętokrzyskiego: *Płatkowizna* 1877 Zin II 49; *Płatkowizna*, os. 1887 SG VIII 276; *Płatkowizna*, wś 1902 Przew II 69; *Płatkowizna*, wś 1933 SkBy 1295; *Płatkowizna, -ny*, cz. wsi Kurzacze 1966

UN 27, 22; *Płatkowizna, -ny* 1981 WUN II 747. — Nazwa od n. os. *Płatek* (: *platek*, zob. *Płatkownica*) RymSEN II 248, z suf. *-owizna*. Lit.: KopKiel 219. IN

Płatkownica, wś, siedl., gm. Sadowne, 3 km na pld. od Broku: 20 mansos *Plathkownycza* 1481 SHGMz(MK 9, 130v); bona *Plathkownycza* 1483 SHGMz(MK 9, 157v); in villa *Phlatkownicza* (1512)1540 SHGMz(MK 8, 23); *Platkownicza* 1578 ŻDz XVI 406; Wieś *Plathkownicza* (1565) Lumaz II 153; *Platkownice* 1783 MpPerMz; *Płatkownica* 1827 Tabella II 94; *Platkownica* 1839 MpKwat V 3; *Płatkownica* 1887 SG VIII 276; *Płatkownica, -cy* 1981 WUN II 747. — Nazwa od n. puszczy *Płatkownica*, por.: *Dux vendidit 20 mansos silve seu nemoris Plathkownycza* 1480 SHGMz(MK 117v–118). Budowa n. prosta, lecz podstawa niejednoznaczna: od n. os. *Płatek* SSNO IV 290 lub od ap. *platek* (: *plāt*) 'czynsz, renta pieniężna wyplacona na rzecz pana feudalnego od roli, zagrody; spłata części spadkowej' Sstp VI 163–4, też *plātek* 'szmatka, okrawek, łatka' SW IV 252, z suf. *-ownica*. Lit.: Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 57; Mznter 133. UB

Płatków, wś, ostroł., gm. Zabrodzie, 10 km na pld.-wsch. od Wyszkowa: z *Platkowem* (1565) Lumaz II 148; *Platkowye* 1578 ŻDz XVI 408; *Platkowo* 1783 MpPerMz; *Płatków* 1827 Tabella II 94; *Płatków* 1839 MpKwat V 4; *Płatków* 1877 Zin II 49; *Płatków al. Platkowo* 1887 SG VIII 276; *Płatków* 1902 Przew II 69; *Płatków, -kowa* 1981 WUN II 747. — Nazwa od n. os. *Płatek* SSNO IV 290, z suf. *-owo, -ów*. W 1502 r. odnotowano odmiejscową n. os., por.: Nob. Stanisław *Plathkowski* SHGMz(Ep. 16, 158v). UB

Płatławki, przys., dawniej wś, olszt., gm. Barciany, 10 km na ptn. od Kętrzyna: *Plautlack* 1533, 1586/87, 1600–01 HAPr V 33; *Platlack* 1789 Goldb I 162; *Platlack* 1796–1802 MpSchröt XI; *Platlack*, wś 1820 Wald 139; *Platlack* 1887 SG VIII 241; *Platlack, Plettlauks* — *Płetławki*, wś 1946 Ley I 33; *Platlack* — *Płatławki, -wek, płatławewski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Płatławki* — *Platlack*, os. 1951 Rosp 242; *Płatławki, -wek* 1981 WUN II 747. — Może n. prus. *Plaut-lauks albo *Plūt-lauks (*Plot-lauks), zmieniona jako *Plautlack, Platlack, Plettlauks* (z adideacją do niem. *platten* 'klepać', *platt* 'płaski'), z członem *-lack*, z prus. *lauks* 'pole (n. jednostki osadniczej)'. Trudny do objaśnienia człon pierwszy, zob. może *Pluszkiej-*

Płatownica

my, *Pluty* (1). Nazwy *Plattawki*, *Pletławki* to adaptacje fonetyczno-fleksyjne nazwy niem. Lit.: Przybalt 218–9. RP

Platownica zob. **Płonica** (1a)

Platyny, dziś *Platyny*, wś, olszt., gm. Olsztynek, 7,5 km na pń.-zach. od Olsztyńska: von *Platyren*, *Platynen*? 1351 PrUr IV 619; des guttes *Platten* (1360)XV, *Planiten* (1360)XVI PrUr V 474; mit eynem *platendinste* 1360, *platten* 1363, *platin* 1410, *Plattin* 1414 Hart 444, 606, 445; *Platten* 1418, *Platteinen* 1478 Kętl 379; *Platten* 1482, *platin* 1558 Hart 543, 446; *Platthenn* mit Grunick und Wargelitten 1579, 1601–02 HAPr V 56; *Plathen* od. *Platheinen* 1789 Goldb I 162; *Platteinen* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Plathenen* 1820 Wald 211; *Platheinen* — *Platyny* 1879 Kętl 204; *Platteinen*, *Platyny*, dobra ryc., os. 1887 SG VIII 241, 277; *Platyny* — *Platteinen* 1941 Choj 121; *Platteinen* — *Platyny*, -yn, *platyński* 1947 MPol XXV nr 111; *Platyny*, -tyń 1981 WUN II 747; po zmianie *Platyny*, -yn, *platyński* 2002 DzU nr 8, poz. 79. — Nazwa wsi od prus. n. jez. *Plat-in-s, *Plat-en-s lub *Plaut-in-s// *Plaut-en-s, dziś *Jezioro Platyńskie*, por.: des sehs *Plattyns* (1360)XV, *Platens* (1360)XVI PrUr V 474, *Platten* 1363 Ley II 248. O etymologii zob. *Pluty* (1); por. też lit. *platus* 'szeroki, przestronny, rozległy' Fr 606–7, lit. n. w. *Plačioji*, *Plātonis*, *Plótas*, *Plotėlis* (: *plótas* 'głębokie miejsce'). Pruski suf. -in- przejęty do niem. -ein-/-en-, zachowany w n. pol. *Platyny*. Lit.: Bioliok, PMT X 107; Przybalt 218–9; Bioliok, Mikrotoponimia byłego powiatu ostródzkiego, 1994, 132. RP

Pław, wś, ziel., gm. Dąbie, 9 km na pld.-wsch. od Krosna Odrzańskiego: zu *Plau* 1582 CdSil XXIV 27; *Plau* — **Pław**, -wia, *pławski* 1947 MPol XXV nr 111; **Pław** 1952 UW 217; **Pław**, -wia 1981 WUN II 747. — Nazwa od ap. *pław* (: psł. *plaviti, *plavō 'stopić, zanurzać w wodzie, spławić' SEBor 444) m.in. 'płynąca woda, strumień, nurt' SpXVI, XXIV 401. Nazwę zniemczono jako *Plau*. Po 1945 r. przywrócono urzędowo n. **Pław**. Lit.: SNGŚI X 63. JCh

Pław zob. **Pławna** (3), **Pławo** (1, 2)

Pława zob. **Pławna** (3)

Pławanice, dziś *Plawanice*, wś, i *Plawanice-Kolonia*, kol., dawniej wś, chełm., gm. Chełm, 12 km na wsch. od Chełma: *Plawanice* (1443) 1653 ZDM III 85; *Plawanycze* 1476, *Plavnycze*, *Plavanycze* 1480 Chełm 8, 10, 17, 22; *Plawanice* 1564 ŻDz XVIII/1, 186; *Plawanice* 1618 AWAK

XXIII 25; *Plawanice* 1751 AWAK XXVII 359; *Plawanice* 1783–84 RejKor 8; *Plawanice* 1827 Tabella II 94; *Plawanice*, wś i folw. 1877 Zin II 49; *Plawanice*, wś i folw. 1887 SG VIII 277; *Plawanice*, wś i kol. 1921 Sk IV 16; *Plawanice*, -nic, *Plawanice-Kolonia*, -nic-nii, *pławanicki*, dwie wsi 1970 UN 108, 10, 11; *Plawanice*, -nic, *Plawanice-Kolonia*, -nic-nii 1981 WUN II 747; gw. *plawańice*, -ńic, *plawańicki*. — Nazwa od n. os. *Pławan, por. *Pławiec*, *Pławko* SSNO IV 290–1, z suf. -ice. Forma *Pławnice*, odnotowana w XV w., powstała wskutek zaniku -a- lub jest to błąd pisarza. W n. zestawionej części drugi od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: CzChełm 186. BCZ

Pławanice-Kolonia zob. **Pławanice**

Pławanowo zob. **Pławanów**

Pławanów, wś zaginiona, leżała w pow. kartuskim koło Żukowa: *Plauano* 1215 Perl 16, fals.; *Plawono* (1235)XVII, *Plawono* (1245) Perl 44, 74; *Plauanow* (1279), *Plavanowe* (1283), *Plavonowe* 1291 Perl 262, 320, 429; *Plawanowe* 1291, *Plavanowe* 1295 KW II 48, 109; *Plauanow* 1301 Perl 530; *Plavanow* 1316, *Plavonow*, *Plavenow* (1316), *Plavanow* (1332)XV PrUr II 111, 112, 505; *Plabanow* 1378 SRP I 713. — Pierwotna n. *Pławnowo od n. jez. *Pławno, które tu kiedyś istniało (wspomina o nim SG VIII 277), z suf. -owo. Hydronim od rdzenia **plav-*, por. ap. *pław* m.in. 'płynąca woda, nurt' SpXVI, XXIV 401 (: stp. *plawić* 'przeprowadzać przez wodę', też 'nurzać w wodzie' Sstp VI 166), z suf. -no. Lit.: Kęsikowa, PMT II 114; Borek, -ьп- 181. WK

Pławce, wś, pozn., gm. Środa Wielkopolska, 8 km na pń. od Środy Wielkopolskiej: *Płowce* (1363)1594–96, *Płowcze* (1371)1558 KW III 224, 363; *Płowcze* 1391 Lek I nr 935; *Płowce* 1400, *Płowcze* ... *zplawyecz* 1428 RWlkp II nr 136, 985; *Płowce* (1423)1585 KW VIII 283; *Płowcze* 1426 KW IX 35; *Płowcze* 1498 Bob nr 262; *Płowcze* 1578 ŻDz XII 213; *Pławce* 1620 MKI(Tab 11, 16); *Płowce* 1783–84 RejKor 817; *Pławce*, właściwie *Płowce* 1887 SG VIII 277; *Pławce*, niem. *Pławce* 1921 Sk X 103, 152; *Pławce* 1933 SkBy 1296; *Pławce*, -wiec 1981 WUN II 747; gw. *puawce*, -vec, *puawceki*. — Była to zapewne osada jeniecka; n. od narodowości *Płowcy* (rus. *Potowcy*) 'lud pochodzenia tureckiego'. Forma *Pławce* jest zapewne wynikiem adideacji do czasownika *plawić* 'zanurzać, moczyć w wodzie; stp. 'przeprowadzać przez wodę', dawniej 'wozić, przewozić, trans-

portować wodą' SEBor 444. Lit.: Słownik starożytności słowiańskich IV 217-9. ZZ

Pławce zob. **Płowce** (1, 4), **Splawce**

Pławęcino, wś, kosz., gm. Gościno, 16 km na pld. od Kołobrzegu: *Plavnotyn* (1260) PU VI 341; *Blawentin* 1554 PomKirch II 364; *Plauwentin* 1572 TrautmElb I 149; *Plogentin* 1618 MpLub; *Plauentin* 1780 RzDuma I 131; *Plauentin* 1789 MpGillyPom; *Plauenthin* 1836 MpUMbl 604; *Plauenthin* 1887 SG VIII 241; *Plauenthin* — **Pławęcino**, -na, **pławęcini** 1947 MPol XXVI nr 37; **Pławęcino**, -na 1981 WUN II 747. — Nazwa pierwotnie od n. os. *Plawnota, por. *Plawiec*, *Plawko* SSNO IV 290-1, z suf. -in, później z suf. *-*ętin*; zmienczona jako *Plauenthin*. Po 1945 r. urzędowo ustalono formę *Pławęcino*. Lit.: RzDuma I 131; TrautmElb I 149, 130; Belchnerowska, PMT XIII 57. BCZ

Pławidla, kol., dawniej wś, częst., gm. Żytno, 19,5 km na pld.-wsch. od Radomska: *P[.]owidle* (?) 1839 MpKwat III 6; *Pławidla* 1877 Zin II 49; *Pławidla*, wś i folw. 1887 SG VIII 277; *Pławidla*, folw. 1902 Przew II 69; *Pławidla*, kol. 1921 Sk II 93; *Pławidla*, kol. 1933 SkBy 1296; *Pławidla*, -*deł* 1981 WUN II 747. — Nazwa od ap. *plawidło* 'krążki drewniane albo z kory, przyczepiane do skrzydeł sieci, utrzymujące jej część górną na powierzchni' SW IV 255, w l. mnogiej. Kolonia położona jest nad ciekim wodnym. Pierwszy zapis zniekształcony. EB

Pławidło, wś, gorz., gm. Słubice, 9 km na pln.-wsch. od Słubic: *Tirpitz* — *Pławidło*, -*ła*, *plawidleński* 1948 MPol XXV nr 14; *Pławidło* 1952 UW 219; *Pławidło*, -*ła* 1981 WUN II 747. — Dawniej zapewne n. *Cierpice lub *Cierpica, od *cierpieć* lub od *cierpki*, z suf. -*ice*, -*ica*, zmienczone *Tirpitz*. Nazwa *Pławidło* wprowadzona urzędowo po 1945 r. BCZ

Pławie zob. **Pławno** (2)

Pławienko, kol., dawniej wś, gorz., gm. Bierzwnik, 13,5 km na pln.-zach. od Dobiegniewia: *Nyen Plawen*, wś opuszczona 1296 SHGNM(Wedel II/1, 25); *Nyenplawe* 1305 CdB A XIX 447; *Nova Bla* 1337 SHGNM(Landb 25); *Neuwen planw* 1450 SHGNM(Repertorium nr 1327); *Neu Plagow*, nowa wś 1841 SHGNM(SchBesAr 54); *Neu Plagow* — **Pławienko**, -*ka*, *plawienecki* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Pławienko* — *Neu Plagow*, os. 1951 Rosp 242; *Pławienko*, -*ka* 1981 WUN II 747. — Dawna n. niem. ponowiona z n. opu-

stoszałej średniowiecznej osady, na której gruntach w 1841 r. powstała nowa wieś. Nazwa wsi średniowiecznej od ziemczonej n. wsi *Plagow*, dziś *Pławno* (2), i od przym. niem. *neu* 'nowy'. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Pławienko*. Lit.: MuckeNM 98. BCZ

Pławin (1), wś, bydg., gm. Inowrocław, 9 km na pln.-zach. od Inowrocławia: *Plawno* 1261 Kuj 197; *Plawno* 1443 AC I nr 1156; *Płowino* 1488 CdP II 572; *Plavyno* 1489 Lupbrz 155; *Pławino* 1578 Vlad XVII 17; *Pławin* 1796-1802 MpSchröt XXI; *Pławin* v. *Plawino* 1867 KolbKu 311; *Pławin* 1887 SG VIII 278; *Pławin* 1952 UW 51; *Pławin*, -*na*, *plawiński* 1972 UN 179, 13. — Pierwotnie *Pławno*, od ap. *plaw* 'plawienie; bieg wody, strumień, nurt; tratwa', por. też *plawy* 'łaka niska' SW IV 254, 256, z suf. -*no*. Wieś leży w pobliżu rz. Noteci. W XV w. nastąpiło wyrównanie do nazw na -*ino*//-*in*. Lit.: Nieckula, -*ov*- 297. AG

Pławin (2), wś, gorz., gm. Stare Kurowo, 11 km na pld.-wsch. od Strzelec Krajeńskich: *Breiten Werder* [7 Janów] 1689 SHGNM(Treu 283); *Breitenwerder* 1692 SHGNM(Überschauer 38); *Breitenwerder* 1832 MpUMbl 1636; *Breitenwerder* — *Pławin*, -*na*, *plawiński* 1947 MPol XXV nr 111; *Pławin* 1952 UW 220; *Pławin*, -*na* 1981 WUN II 747. — Dawna n. niem. ponowiona z n. ter., por. zapis z 1689 r., ta zaś od *breit* 'szeroki' i *Werder* 'wyspa'. Nazwa współczesna, wprowadzona urzędowo po 1945 r., nawiązuje do n. jez. *Pławno*, leżącego na pld. od Dobiegniewia. BCZ

Pławinek, os., dawniej wś, bydg., gm. Inowrocław, 8 km na pln.-wsch. od Inowrocławia: *Pomanowice* 1414 Koz V 181; *Pomyanowycze* 1489 Lupbrz 169; *Pomianowie* 1583 ŻDz XII 252; *Pławinek* 1796-1802 MpSchröt XXV; *Pławinek* 1867 KolbKu 311; *Pławinek* 1887 SG VIII 278; *Pławinek*, obszar dw. 1933 SkBy 1296; *Pławinek*, -*nka*, *plawinecki*, wś 1972 UN 179, 30; *Pławinek*, -*nka* 1981 WUN II 747. — Pierwotnie n. *Pomianowice*, od n. os. *Pomian* SSNO IV 316, z suf. -*owice*. W XVI w. wieś była współwłasnością Jana *Plawińskiego*, por. ŻDz XII 252, i od skróconej formy nazw. właściciela, z suf. -*ek*, pochodzi jej nowa nazwa. AG

Pławino zob. **Pławin** (1)

Pławińskie Olędry zob. **Kamińsko** (2)

Pławna (1), dziś *Pławna Dolna* i *Pławna Górna*, dwie wsi, jel., gm. Lubomierz, 6 km na pld. i 8 km na pld.-zach. od Lwówka Śląskiego: *Schmotinseiffn*

Pławna

(1241)XIV SUr II 126; *Smutesiphin* ok. 1300 CdSil XIV 126; in *Smottisief* 1318 Reg nr 3842; *Smotinsyeffen*, *Mitteseiffen*, *Villa St. Mathai* 1371, *Smotensiphien*, *Smotseiffen* 1387, *Schmalseyff* 1505, von *Schmotteseiffen* 1595 CdL V 151, 181; *Schmotseiffen* villa 1651 J IV 27; *Smotzseiffe*, *Schmottseiffen*, villa 1666/67 J I 348, 355; *Schmottseiffen* 1677, *Schmotinsyphen*, *Schmotteseiffen* 1687 J IV 130, 326, 327; *Schmot Seifen* 1726, *Schmoitseiffen*, *Schmottseiffen* 1786 Z VI 131; *Schmotseiffen* 1816, *Schmottseiffen*, *Nieder-*, *Ober-*, *Mittel-* 1825, *Schmottseiffen* 1845 K 599; *Schmottseiffen* 1889 SG X 381; *Maciejowice*, *Maciejowiec* 1945 SGTS II 200; *Schmottseiffen* — *Pławna*, *-y*, *plawieński* 1946 MPol XXV nr 142; *Nieder Schmottseiffen* — *Pławna Dolna*, *-y*, *-ej*, *plawieński*, *Ober Schmottseiffen* — *Pławna Górna*, *-y*, *-ej*, *plawieński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pławna Dolna*, *Pławna Górna* 1952 UW 232; *Pławna Dolna*, *Pławna Górna*, *-ny*, *-nej* 1981 WUN II 747. — Dawna n. niem. *Schmot(e)nseiffen*, od *Schmutz* 'błoto' (dniem. *schmott*, *schmutt*) Kluge 667 + *-seiffen* 'woda, która niesie ze sobą kruszce', tutaj 'osad z minerałów w górskim terenie; dolina (górska), gdzie wydobywa się rudę (kruszce)' Bach II/1, 276, II/2, 385. Powstanie wsi związane jest z wyplukiwaniem złota w okolicy Lwówka Śląskiego. Do XV w. wieś nosiła też n. *Villa St. Mathei*, od patrona kościoła parafialnego św. Mateusza, stąd okresowe n. pol. *Maciejowice*, *Maciejowiec*. Członcy odróżniają w n. zestawionych od przym. *dolny*, *górný*. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Pławna*. Lit.: SNGŚI X 63; SGTS II 200–12. JCh

Pławna (1a), wś zaginiona, leżała koło Ptaszkowej, w pow. nowosądeckim: Pthaskowa et *Pławna* 1538 SHGKr(AGAD 81); *Villa Pławna* 1564 Lukrak I 165; *Pławna* 1581 ŻDz XIV 134; *Pławna* 1588 SHGKr(AGAD 126); [*Pławno*] XVI AtKr 273; *Pławna* 1650 SHGKr(CastrSand 125, 487). — Nazwa od ap. *plaw* 'plawienie; bieg wody, strumień, nurt; tratwa' SW IV 254, zob. też n. *Plaw*, z suf. *-na*, w XVI w. też *-no*. Nazwa zachowana w n. potoku *Plawianka*, który pierwotnie zapewne też nazywał się **Pławna*, co określało rzekę, w której można plawić konie, bydło (ze względu na jej głębokość), por.: *Plawianka*, *Pławna* 1846 HE XIII 180. Do n. w. por. przym. *plawny* 'taki, po którym można żeglować, spuszczać statki, splawny' SW IV 255, też *plawy* 'niska łąka' SGPKar IV 138. Lit.: PSąd I 89–90; SHGKr III 160; Rymut, Majtán, HE XIII 180. JN

Pławna (2), wś, tarn., gm. Ciężkowice, 4,5 km na pld.-zach. od Ciężkowie: *Pławna* 1398 Krak nr CCXLII(72); *Pławna* 1470–80 DB III 201; *Pławna* 1529 LR 246; *Pławna* 1581 ŻDz XIV 109; *Pławna* 1680 Rej 277; *Pławna* 1887 SG VIII 278–9; *Pławna* 1921 Sk XII 14; *Pławna*, *-nej*, *plawnieński* 1964 UN 15, 22; gw. *puawna*, *-y*, *puawejski*. — Wieś leży nad rz. Biała, prawym dopływem Dunajca. Lit.: RBiecz 38–9; Borek, *-m-* 181. JN

Pławna (3), wś, wroc., gm. Strzelin, 6 km na ptn. od Strzelina: *Plawenoy* (1388), *Plowe* (1415) K 496; *Plohe* 1743 SNGŚI X 63; *Plohe* 1783 Z I/1, 63; *Plohe* 1845 K 496; *Plohe* 1887 SG VIII 268; *Plaw* (*Plote*) 1900 Myc 42; *Plohe* — *Pławna*, *-y*, *plawieński* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pleć* do 1957–1962 SNGŚI X 63; *Pławna*, *-ny* 1981 WUN II 747. — Dawna n. *Pława* od ap. *plaw*; zob. n. *Plaw*. Nazwę zmieniono jako *Plohe*. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pławna*. Efemerycznie występowała forma *Pleć*. Lit.: SNGŚI X 63. JCh

Pławna Dolna zob. **Pławna** (1)

Pławna Górna zob. **Pławna** (1)

Pławnica, wś, wałb., gm. Bystrzyca Kłodzka, 3,5 km na pld.-wsch. od Bystrzycy Kłodzkiej: *Plobnicz* 1350, *Plabnicz* 1353, *Plownicz* 1399, *Plomnitz* 1404 KGL 51; *Plomenicz* 1417 SNGŚI X 64; *Plomiz* 1477, *Plomnitz* 1528 CdSil XXXIV 84, 107; *Plombnitz* 1608, *Plomnitz* 1743 SNGŚI X 64; *Pomniz* 1789 Z IX 341; *Plomnitz*, *Alt-*, *Neu-* 1845 K 496; *Plomnitz*, *Plomnice* 1941 Wrzosek 26; *Plomnitz* — *Pławnica*, *-y*, *plawnicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pławnica*, *-cy* 1981 WUN II 747. — Dawna n. *Plabnicz* to zapewne substytucyjna forma n. *Pławnica*, od ap. *plaw* 'plawienie; bieg wody, strumień', z suf. *-nica*. Nazwę zmieniono jako *Plomnitz*, okresowo z członami odróżniającymi od przym. niem. *alt* 'stary' i *neu* 'nowy'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pławnica*. Lit.: SNGŚI X 64; SGTS XV 341–4. JCh

Pławnice zob. **Pławanice**

Pławnik, cz. Gniezna, dawniej wś, pozn.: *Plawnik* 1846 KsP 465; *Plawnik*, wś 1887 SG VIII 279; *Plawniki*, niem. *Plawnik*, os. 1921 Sk X 14, 152; *Plawniki*, os. 1933 SkBy 1296; *Plawnik* 1934–35 Mp-100(38–25); *Plawnik*, *-ka* 1967 UN 77, 35. — Nazwa od ap. **plawnik* 'łąka nisko położona, zalewana wodą', por. gw. *plawnia* 'łąka zalewana wodą' SW IV 255, też *plawy* 'niska łąka'. Odnotowana też forma w l. mnogiej. ZZ

Pławniki zob. **Pławnik**

Pławniowice, wś, kat., gm. Rudziniec, 7 km na wsch. od Ujazdu: villa *Plawniowic* 1679 J II 97; *Plawnowitz* 1743 SNGŚI X 64; *Plawiwitz* 1845 K 496; *Plawniowice*, niem. *Plawniowitz* 1887 SG VIII 279; *Plawniowice* — *Flössingen* 1939 Prus 58; *Flössingen* — *Plawniowice*, -ic, *plawniowicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Plawniowice*, -wic 1981 WUN II 747. — Nazwa od n. os. *Plawień, *Plawnio, por. n. os. *Plawiec* RymSEN II 253, z suf. -owice. Nazwę zmieniono jako *Plaw(n)iwitz*. N. niem. *Flössingen* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Plawniowice*. Lit.: SNGŚI X 64. JCh

Pławno (1), wś, dawniej mto, częst., gm. Gidle, 10 km na pld. od Radomska: *plauanou* 1262, *Plauaneu* 1264 KMłp I 67, 83 (tu?); *Plawno* 1394 SHGŁęcz II 42; *Plawno* 1511 ŻDz XIII 206; *Plawno* 1511–23 LLB I 516, 518; *Plawno* 1552 ŻDz XIII 279; *Plawno*, mto 1791 MpPerSd; *Plawno* 1827 Tabella II 94; *Plawno*, os. miejska 1887 SG VIII 279; *Plawno*, os. miejska 1921 Sk II 84; *Plawno*, wś 1952 UW 99; *Plawno*, -na, *plawnieński* 1972 UN 48, 81. — Nazwa od ap. *plaw* 'plawienie; bieg wody, strumień, nurt; tratwa', z suf. -no, por. też *plawać* 'płynąć, unosić się na wodzie' Sstp VI 166, *plawy* 'łaka niska'. Wieś leży nad rz. Wartą. Lit.: SHGŁęcz II 42; Borek, -ьн- 181; RymNmiast 186–7. EB

Pławno (2), wś, gorz., gm. Bierzwnik, 15 km na pld.-wsch. od Choszczna: *Plawe* 1306, *antiqua Plawe* 1310 CdB A XIX 449, 451; *Aldenbla* 1337 SHGNM(Landb 24); *Plawe* 1362 CdB A XIX 470; *Plawen* 1374 CdB A XVIII 148; *Alten Plawen* 1405 CdB A XIX 484; *Plagau* 1608 SHGNM(EickstedtB 243); *Plagow* 1833 MpUMbl 1492; *Plagow* — *Plawno*, -na, *plawieński* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Plawno* 1952 UW 207; *Plawno*, -na 1981 WUN II 747. — Nazwa wsi brzmiała pierwotnie *Plawie*, od ap. *plaw*, zob. n. *Plaw*, z suf. -'e (< *-bje). Wtórnie w niem. zapisach substytucyjnych z suf. -en, potem -ow. Człon odróżniający od przym. niem. *alt* 'stary'. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Plawno*. W pobliżu wsi jez. *Plawno* (*Gr.*, *Kl. Plawo See*). Wieś istniała już w 1296 r. Mimo, iż nie zachowały się bezpośrednie przekazy jej nazwy, świadczy o tym zanotowana wówczas n. *Nyen Plawen*, dziś *Plawienko* (zob.). Lit.: Borek, -ьн- 181; MuckeNM 98. BCz

Pławno (3), wś, kosz., gm. Czaplinek, 4 km na pld. od Czaplinka: ad campum *Plavensem*

(1251)1364 PU I 658; *Nyen plawen* 1296, *Nieu-plawen* 1305, Vw *Plagow* 1780 RzDuma I 202; *Plagow* 1887 SG VIII 238; *Plagow* — *Plawno*, -na, *plawieński* 1947 MPol XXV nr 111; *Plawno* 1952 UW 199; *Plawno*, -na 1981 WUN II 747. — Nazwa od ap. *plaw*, z suf. -no. Niewykluczone, że została ponowiona z n. jez. *Plawno*, por.: lacum *Plaviensem* (1251)1364 KW I 261, fals. Nazwę zmieniono jako *Plawen*, dodając człon odróżniający od przym. niem. *neu*, śrdniem. *ni*, *nige* 'nowy' Lübben 247. Wtórnie n. przybrała postać *Plagow*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Plawno*. Lit.: RzDuma I 202. BCz

Pławno (4), wś, pozn., gm. Murowana Goślina, 17 km na ptn.-wsch. od Poznania: borra *Plawno* 1420 SHGPn III 694; *Plawno* (1421)1427 KW VIII 181; na *plawne* 1423 RWlkp I nr 1128; *Plawno* 1436 SHGPn III 694; *Plawno* 1482, *Plawno* 1545 SHGPn(PG 9, 158v i 18, 181); *Plawno* 1802–03 MpGillyPr; *Plawno*, mylnie *Splawno* 1887 SG VIII 280; *Plawno*, niem. *Plawno*, wś 1921 Sk X 57, 152; *Plawno* 1933 SkBy 1296; *Plawno*, -na 1981 WUN II 747. — Nazwa od n. jez. *Plawno*, por. duo lacus, magni Łąkie et *Plawno* 1592 Koz III 46, ta od ap. *plaw*, z suf. -no. Forma *Splawno* jest wynikiem błędnej dekompozycji przyimka. Lit.: SHGPn III 694–5; PPozn 231. ZZ

Pławno zob. **Pławin** (1), **Pławna** (1a)

Pławnowice zob. **Pławowice**

Pławnowo zob. **Pławanów**

Pławnow zob. **Pławowice**

Pławo (1), wś, rzesz., gm. Borowa, 10,5 km na ptn.-zach. od Mielca: *Plaw* (1466)XIV Matr IV/3, supl. nr 996; *Plaw* 1470–80 DB II 402; *Plaw* 1529 LR 265; *Plaw* 1564–65 Lusand 87; *Plaw* 1578 ŻDz XIV 203; *Plawo* 1660–64 Lusand II 129; *Plawo* 1794 Ga Gg2; *Plawo* 1887 SG VIII 280; *Plawo* 1921 Sk XII 21; *Plawo*, -wa, *plawski* 1966 UN 65, 8. — Nazwa od ap. *plaw*. Wieś leży nad rz. Wiśłoką. W XVII w. zmiana męskiego rodzaju gramatycznego na nijaki: *Plaw* > *Plawo*. Lit.: OPilz 80; BańMorf 66. IN

Pławo (2), cz. Stalowej Woli, dawniej wś, tarnob.: villa *Plaw* (1463)1564–65 Lusand 121; *Plaw*, villa 1470–80 DB I 350; *Plaw* 1529 LR 391; *Plaw* 1578 ŻDz XIV 199; Wieś *Plawo* 1660–64 Lusand II 135; *Plawo* 1794 Ga Gg2; *Plawo*, wś 1887 SG VIII 280; *Plawo*, wś 1933 SkBy 1296; *Plawo* 1952 UW 283; *Plawo*, -wa 1966 UN 66, 81; gw. *puawo*, -a, *puaski*. — Nazwa od ap. *plaw*;

Pławowice

w XVII w. zmiana rodzaju gramatycznego. Lit.: RospSEMIG 362. IN

Pławowice, wś, krak., gm. Nowe Brzesko, 9 km na pld.-wsch. od Proszowic: de *Planoicz* (!), de *Playoticz* (!) 1384 Krak nr 2497, 2615; de *Plaoiucz* 1387, de *Plawnow* 1388, *Plawnouicze* 1398, *Plaouice* 1400 Krak nr LV(37), 4656, 6717, 9712; *Plawnowycze* 1405 ZDM VI 246; *Plawowicze*, *Plawowycze* 1470–80 DB I 75, II 161; *Plawowycze* 1490 ŻDz XV 443; *Plawowicze* 1529 LR 179; *Plawowicze* 1564 Lukrak II 84; *Plawowice* 1581 ŻDz XIV 8; *Plawowice* 1629 RPobKr 99; *Plawowice* 1680 Rej 99; *Plawowice* 1783–84 RejKor 372; *Plawowice* 1827 Tabella II 94; *Plawowice* 1887 SG VIII 280; *Plawowice* 1921 Sk III 62; *Plawowice*, -wic, *plawowicki* 1964 UN 13, 65; gw. *puavovícce*, -vic, *puavoski*. — Nazwa od n. os. *Plawny* (por. *plawny* 'służący do pływania, spławny') RymSEN II 253, z suf. -owice, teź -ów. Od XV w. postać *Plawowice*, powstała wskutek uproszczenia grupy spółgłosowej -wn- > -w-, wspartego adideacją do ap. *plaw*. Lit.: RKrak 127. IN

Pławska Wola zob. **Wola Pławska**

Pławty Wielkie, wś, elbl., gm. Kisielice, 11,5 km na pld.-zach. od Susza: *Plauten* 1329 Ger 124; *Plauten* (1329)XV, de *Plauthe* (1331)XVI PrUr II 435, 470; *Plawthe* 1422 Ger 124; *Gr. Plauth*, wś 1789 Goldb II 184; *Gr. Plauth* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Gr. Plauth* — *W. Plawty* 1879 KętN 101; *Plauth*, *Pławty Wielkie*, niem. *Gross Plauth* 1887 SG VIII 241, 280–1; *Gross Plauth* — *Pławty Wielkie*, -wt, *plawciański* 1946 MPol XXV nr 142; *Pławty Wielkie*, *Plawt -kich* 1981 WUN II 748. — Według historyków n. wsi wspomniana już w 1293 r. (bez zapisu nazwy). Nazwa prus. n. **Plaut-*, zob. objaśnienie n. *Pluty* (1). Od XVIII w. z niem. członem *Gross*, pol. *Wielkie*, wobec n. folw. *Klein Plauth*, dziś *Pławty Małe*. Lit.: Ger 124; KętL 182, 194; Hława. Z dziejów miasta i powiatu, 1972, 248–9. RP

Pławty (1), wś, biel., gm. Oświęcim, 6,5 km na zach. od Oświęcimia: *Pławy*, wś 1887 SG VIII 281; *Pławy* 1921 Sk XII 29; *Pławy* 1933 SkBy 1296; *Pławy*, -wów, *plawski* 1964 UN 12, 14. — Nazwa od ap. *plawy* 'niska łąka' SW II 256. IN

Pławty (2), cz. wsi Wola Krakowiańska, dawniej wś, warsz., gm. Nadarzyn: *Plawy* 1528 SH-GMz(RP 27, 424); *Plawi*, de *Krakowiany Plawi* 1580 ŻDz XVI 288; *Krakowiany Minor* alias *Pławy* 1591 AtMz; *Pławy* 1783 MpPerMz; *Pławy* 1783–

–84 RejKor 736; *Pławy* 1827 Tabella II 94; *Pławy* 1839 MpKwat IV 4; *Pławy* 1887 SG VIII 281; *Pławy*, wś 1967 SM 854; *Pławy*, *Plaw* 1981 WUN II 748. — Nazwa od ap. *plawy*. W XVI w. także *Krakowiany-Pławy*/*Krakowiany Mniejsze*, o członie pierwszym zob. *Krakowiany* (1). Odmiejscowe nazw. *Pławski* notowane już w 1517 r., por. Mathiam, Bernardinum, Paulum et Johannem *Pławsczi* ZHer nr 947. UB

Płaza, wś, kat., gm. Chrzanów, 6 km na pld.-wsch. od Chrzanowa: *Plaza* 1388 Krak nr 4624; de *Plasz* 1392 PNZK nr 155; *Plaza* (1399)1428 ZDM VI 165; *Plaza* 1400 Krak nr 10040; de *Plazow* 1421 KMłp IV 186; de *Plazy* 1422 SHGKr (Te 1A, 186); *Plasza* 1447 DKrak 227; *Plaza* 1466 Hel II nr 3809; *Plaza*, *Plyasza* 1470–80 DB II 202, III 327; *Plaza* 1490 ŻDz XV 433; de *Plazy* 1505 Matr III nr 2334; *Plaza* 1529 LR 102; *Plaza* 1564 Lukrak II 74; *Plaza* 1581 ŻDz XIV 32; ze wsią *Plazą* 1678 InwKor 48; *Plaza* 1680 Rej 29; *Plaza* 1783–84 RejKor 298; *Plaza* 1887 SG VIII 281; *Plaza* 1921 Sk XII 9; *Plaza*, -zy, *plaski* 1964 UN 4, 36; gw. *puaza*/*puazy*, *puazy*/*puas*, *puajski*. — Nazwa związana zapewne z położeniem wsi na płaskim terenie, od ap. *plaza* 'płaszczyna, powierzchnia, płaski przedmiot' SpXVI, XXIV 403; teź 'płytką kamienną' SEBań II 622; 'strona płaska' SW IV 256. Okresowo n. z suf. -ów, teź w l. mnogiej *Plazy* (dziś w gwarze). Lit.: RKrak 127; BańMorf 52. IN

Płaziw zob. **Płazów**

Płazowo, wś, bydg., gm. Lubiewo, 7,5 km na pld.-wsch. od Tucholi: *Plazowo*, we wsiach ... *Plazowie* 1807 Font XXVI 107, 108; *Plassowo* — *Plazowo* 1879 KętN 129; *Plasowo*, *Plazowo*, niem. *Plassowo*, wś 1887 SG VIII 240, 283; *Plazowo*, niem. *Plassowo* 1921 Sk XI 61, 84; *Plazowo* (*Plaszewo*) 1925 Krzep 91; *Plazowo* 1933 SkBy 1296; *Plazowo*, -wa 1981 WUN II 748. — Nazwa pamiątkowa, od nazw. burmistrza tucholskiego *Plazy*, który wykarczował w tym miejscu obszar leśny, z suf. -owo. Wieś założono w 1782 r. Nazwa zmieniona *Plassowo*. Lit.: Kęsikowa, PMT II 114; Milewska, PMT XV 52. WK

Płazów, wś, dawniej mto, przem., gm. Narol, 5 km na pln.-wsch. od Cieszanowa: [*Płazów*] 1614 Janeczek 273; oppidum *Płazow* 1618–1764 Tarpogł 34; *Płazow* 1681–82 Rejbełs 46; Miasteczko *Lubela* alias *Płazow* 1752 Lubels 46; Miasteczko *Płazow* 1787 MJ 19, XIX, 109, 61; *Blazow* (!) 1839

MpKwat VI 5; *Płazów*, rus. *Płaziw*, niekiedy *Błazów*, mko 1887 SG VIII 281–2; *Płazów*, mko 1933 SkBy 1296; *Płazów* 1952 UW 281; *Płazów*, -zowa 1981 WUN II 748; gw. *plazuf*, -ova, *plazofski*; też *lubella*. — Nazwa od nazw. założyciela miasteczka (lokacja w 1614 r.) Jana *Płazy* z Mstyczowa, z suf. -ów (ukr. -їв). Postać *Błazów* błędna. Obocznie n. *Lubela*, ponowiona z n. przepływającej przez wieś rz. *Lubella*. Do n. w. por. liczne n. roślin z rdzeniem *lub-*, np. pol. ap. *lubczyk*. Lit.: CzChełm 186; Janeczek 42, 55, 158, 264, 273, 287, 291, 295; Rym-Nmiast 187; RiegSan 89, 91. BCz

Płazów zob. **Plaza**

Płazówka, wś, rzesz., gm. Stary Dzikowiec, 10 km na ptn.-zach. od Kolbuszowej; *Błazówka* (!) lub *Płazówka* 1886 Bigo 20; *Płazówka* 1887 SG VIII 282; *Płazówka* 1921 Sk XIII 18; *Płazówka*, -ki, *plazowski* 1965 UN 59, 43. — Nazwa od n. os. *Plaz*/*Plaza* SSNO IV 291 (: *plaz*, por. *plazić* 'pełzać', *plaza*, jak w n. *Plaza*), z suf. -ówka. IN

Plazy zob. **Plaza**

Płachawy, wś, tor., gm. Płużnica, 13 km na pld.-zach. od Radzyna Chełmińskiego; de *Plenichow* 1338 KętL 123; de *Plemchow* (1338)XIV, *Plemiechow* (1338)1394, 1404 PrUr III 116; von *Plumeco* 1369 SchK 201; von *Plenchaw* 1409 MTB 570; *Plenchaw* ok. 1423–24 DK 94; von *Plenichaw* 1440 AST II 174; von *Plenchaw* 1447, von *Plenchaw* 1450 AST III 5, 166; Aus dem Dorffe *Plachaw* 1572 ŻDz XXIII 36; *Płachawy* 1647 Font IV 40; *Płachawy* 1667–72 Font VI–X 189; z *Płachawami* 1759 Font XLVII 52; *Planchowi* 1772/73 HAPr IV 627; *Plonchawy* 1789 Goldb II 184; *Plonchow* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Płachawy*, niem. *Plonchaw* 1887 SG VIII 242; *Płachawy* (*Plangenau*) 1925 Krzep 91; *Płachawy* 1933 SkBy 1296; *Płachawy*, -chaw, *plachawski* 1971 UN 189, 5. — Dawniej *Plenichów*, od n. os. *Plenich (: *plenić* się 'obficie plonować, obradzać' lub 'zabierać, łupić') SEBr 418, 419, *pleniny* 'urodzajny, dający obfity plon' SpXVI, XXIV 336 + -ich, por. *Pięsichi*, *Skibich* SSNO IV 245, V 103), z suf. -ów. Liczne zniemczone i zniekształcone zapisy nazwy. Forma *Płachawy* powstała na skutek redukcji *i* w drugiej sylabie i gw. przejścia -en- > -an-/-on- oraz wymiany suf. -ów > -aw, od XVII w. w l. mnogiej -awy. Wtórna zmiana *Plą* > *Płą*-. W XX w. występuje n. niem. *Plangenau*. Lit.: SHGCh 99. WK

Płachoty zob. **Płachoty**

Płeć zob. **Pławna** (3)

Płęsy, os., dawniej wś, gdań., gm. Dziemiany-Lipusz, 18 km na pld.-zach. od Kościerzyny: na *Płezach* 1625 Font XXXIX 147; *Płęsy* 1664 Font XXXII 283; na *Płesach* 1679, między ... *Płesami* 1694, *Płęsy* 1734 Font XXXIX 168, 174, 132; pustkowie *Płęsy* 1765 PMT I 94; *Płaski* (1780) SG VIII 262; *Plensi* 1796–1802 MpSchröt IX; *Plensy* — *Płęsy* 1879 KętN 25; *Płaski*, *Płęsy*, niem. *Plense* 1887 SG VIII 242, 262; *Plense*, fr. *Plensky*, *Płęsy* 1912 Bär 91; *Płęsy*, niem. *Plense* 1921 Sk XI 32, 84; *Płęsy* (*Plensy*) 1925 Krzep 91; *Płęsy*, wś 1933 SkBy 1296; *Płęsy*, *Płes* 1981 WUN II 748; gw. dawniej *pląse* (*pląsə*) Lor 79, później *puąsel*/*puąska*, do *puąsłf*. — Dawniej n. *Plesy por. psł. ap. *pleso, *plosa* 'otwarte i szerokie miejsce w rzece itp.', por. *Pleśna* (2), w l. mnogiej (wś położona nad jez. Wdzydze). Wtórna nosowość związana jest z pozycją samogłoski *e* przed spółgłoską szczelinową *s*, analogicznie do *teskny* < *teskny*, *mięszanina* < *mieszanina*. Odnotowana też forma zdrobniała n. *Płaski*, gw. *Płąse*. Nazwa zniemczona *Plense*, *Plensy*. Urzędowo ustalono formę *Płęsy*. Lit.: Ar 1279; Brocki, Pjcz 1965, z. 2, 59–70; Breza, PMT I 93–4. WK

Płochawy zob. **Płachawy**

Płochocin (1), wś, bydg., gm. Warlubie, 16,5 km na ptn.-zach. od Grudziądza: *Plochczin* 1350 PrUr IV 510; *Plochozin* 1350, *Plocheczin* 1385 Lor X 155; *Plochoczin* 1398 Pelp 480; *Plochenczen* 1425 Lor X 155; *Plachtin* (1437/38) GZ 116; *Plochczen* 1481 Pelp 480; in villa *Plochoczyna* 1497 PMT VIII 80; *Plochoczino* 1534 InwWłoc 115; *Plochoczino* 1539 Matr IV/1, nr 6571; *Plochoczino* 1570 ŻDz XXIII 182; *Plochoczin* 1583, *Plochecin*, *Plochoczyn* 1584, *Plochoczyn* 1597 Font I–III 79, 149, 155, 384; *Plochoczino* 1649 PMT VIII 80; dziedzicy *Plochocina* 1664 Font XXXII 98; *Plochocin* 1682 Font V 95; *Plochocin*, *Plochoczyn* 1749 Font XVI–XIX 186; Gr. *Plochotzin* 1789 Goldb II 184; Gr. *Plochoczyn* 1796–1802 MpSchröt XV; Gr. *Plochocin* — *Plochocin* 1879 KętN 110; *Plochocin*, niem. *Gross Plochotschin* 1887 SG VIII 283–4; *Plochocin* (Gr. *Plochotschin*) 1925 Krzep 92; *Plochocin*, -na, *plchocki* 1971 UN 186, 36; gw. *pułoxoćin*, -na, *pułoxocki*. — Nazwa od n. os. *Plochota, z suf. -in, -ino, por. n. os. *Płochy* SSNO IV 291 (: *płochy* 'swawolny, lekkomyślny' Sstp VI 167) i n. os. typu *Czarnota*, *Dobrota* SSNO I 403, 492. Nazwa zniemczona jako *Plochotschin*, *Plochoczyn*, *Plochztin*. Od XVIII w. z członem

Płochocin

odróżniającym od niem. przym. *gross* 'duży' wobec *Klein Plochotschin*, dziś *Plochocinek*. Zapisy *Plochenczen* i *Plochęcin* może z adideacją do n. na -ęcin (motywowanych przez n. os. na -ęta). Lit.: Łuszczryńska, PMT V 69; Jakus-Borkowa, PMT VIII 80; KrejaKoc 103. WK

Plochocin (2), wś, warsz., gm. Ożarów Mazowiecki, 5,5 km na zach. od Ożarowa Mazowieckiego: *Plochoczino* (1381)1523 KMaz III 283; *Plochoczino* (1418)1456 SHGMz(3, 7v); *Plochoczino* 1428 MkM I nr 572; *Plochoczino* 1472 SHGMz (MK 5, 165); *Plochoczino* 1505 ZHer nr 838; *Plochocino* 1580 ŻDz XVI 274; *Plochocin* 1783 MpPerMz; *Plochocin* 1783–84 RejKor 702; *Plochocin* 1827 Tabella II 94; *Plochocin* 1839 MpKwat IV 3; *Plochocin* 1887 SG VIII 283; *Plochocin*, -na 1981 WUN II 748. — Nazwa od n. os. *Plochota, z suf. -ino, wtórnie -in. UB

Plochocinek, wś, bydż., gm. Warlubie, 16 km na płn.-zach. od Grudziądza: *Plochocinek* 1686 PMT VIII 80; *Plochocinek* 1686/87 MS 282; *Plochoczinek* 1772/73 HAPr IV 628; *Kl. Plochotzin* 1789 Goldb II 184; *Kl. Plochoczyn* 1796–1802 MpSchröt XV; *Kl. Plochoczyn* — *Plochocinek* 1879 KętN 110; *Plochocinek*, niem. *Klein Plochotschin* 1887 SG VIII 284; *Plochotschin Klein*, fr. *Plochocznynek* 1912 Bär 92; *Plochocinek*, niem. *Klein Plochotschin* 1921 Sk XI 50, 84; *Plochocinek* (*Kl. Plochotschin*) 1925 Krzep 92; *Plochocinek*, -nka, *płochociński* 1971 UN 186, 37; gw. *pułoxocinek*, -nka, *pułoxociński*. — Nazwa zdrobniała, od n. m. *Plochocin* (1), z suf. -ek, zniemczona jako *Plochotschin*, *Plochotzin*, od XVIII w. z członem odróżniającym od niem. przym. *klein* 'mały'. Lit.: Łuszczryńska, PMT V 69; Jakus-Borkowa, PMT VIII 80. WK

Plochocino zob. **Plochocin** (1, 2)

Plochocka Wola zob. **Wolica Plochocka**

Plochowo, wś, łomż., gm. Goniądz, 5 km na płn.-zach. od Goniądza: *Plochowo* 1783–84 RejKor 638; *Plochowo* 1795 MpPerPd; *Plochowo* 1827 Tabella II 94; *Plochowo* 1887 SG VIII 284; *Plochowo*, -wa 1981 WUN II 748. — Nazwa od n. os. *Ploch* RymSEN II 253 (od podstawy *ploch-*, por. *płochy* 'swawolny, lekkomyślny', *płocha* 'grzebień tkacki'), z suf. -owo. UB

Płocica zob. **Płocicz** (1)

Płocice, wś, gdań., gm. Dziemiany-Lipusz, 10 km na płd.-zach. od Kościerzyny: *Płoczia* (!) 1772/73 HAPr IV 628; *Płocizzen* 1796–1802 Mp-

Schröt IX; *Plotzitz* — *Płocice* 1879 KętN 25; *Płoczcica* 1886 Zeit XV 90; *Płocice*, niem. *Plotzitz* al. *Płoczyczen* 1887 SG VIII 284; *Płoczycze*, niem. *Plotzitz* 1921 Sk XI 32, 84; *Płocice* (*Plotzitz*) 1925 Krzep 92; *Płocice* 1933 SkBy 1297; *Płocice*, -cic 1981 WUN II 748; gw. dawniej *płocące* (*płocące*) Lor 79, później *puoćce*, *puoćac*, *puoćacci*. — Nazwa od n. jez. *Płocice Male* i *Wielkie*, por.: *Płocice Male*, *Płocice Wielkie* 1664 Font XXXII 297, ta od ap. *płocica* 'płoc, kielb' Sstp VI 167, w l. mnogiej. W niektórych zapisach kasz. *č* zamiast ogólnopolskiego *ć*. Nazwa zniemczona jako *Płocizzen*, *Plotzitz*. Lit.: Breza, PMT I 94, 221; Górniewicz, -ica 75. WK

Płocice zob. **Płocicz** (1), **Płociczno** (5)

Płocicz (1), wś, bydż., gm. Kamień Krajeński, 4 km na płd.-zach. od Kamienia Krajeńskiego: in *Płociczam* (1260) KW I 340, fals. XIV; *Płocizce* (1347) KW VI 159; *Płocizce* 1347 SHGKI(BJ) 8057 IV, 36); *Płoczycze* (1347)1511/12 VisitGn 313, 314; *Płocyce* 1357 KW III 69; *Płoczycze* 1437 AC I nr 1668; *Płoczycz* 1535 SHGKI(ASK 12, 504); *Płocizce* 1548 MKI(B 143, 166); *Płocizcz* 1578 ŻDz XII 170; *Pletz* (1597) SG VIII 284; *Płocicz* 1620 MKI(Tab 11, 147); *Płocizcz* 1622 Font XI XVI; *Płocieź* (!) (1673) SG VIII 284; *Płocicz* 1732 MKI (Tab 42, 29); *Płötzig* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Płocicz*, niem. *Ploetzig* 1887 SG VIII 284; *Płocicz* (*Plotzig*) 1925 Krzep 92; *Płocicz*, -cza, *płocicki* 1971 UN 184, 7. — Dawniej n. *Płocice*, o niejednoznacznej etymologii. W pobliżu wsi strumień bez nazwy, w dorzeczu Wisły występują n. jez. *Płocica*, *Płocice*, *Płocicz*, w dorzeczu Gwdy i Drawy n. rz. *Płocica*, *Płociczna*, dlatego można ją wywodzić od ap. *płoc* 'Gardonus rutilus — ryba' SW IV 259, z suf. -ica, -ice, lub od ap. *płocica*, zob. n. *Płocice*, w l. mnogiej., okresowo w l. pojedynczej. Współczesne -icz za -ica/-ice pod wpływem fonetyki nowowysokoniemieckiej. Prawdopodobne też pochodzenie od n. os. *Płocica* SSNO VII 191, w l. mnogiej albo z suf. -je (*Płocizce*). Późniejsza postać *Płocicz* (: pl. *Płocizce*/*Płocice*) byłaby formą dopełniacza albo formą po zmianie rodzaju nijakiego na męski (*Płocizce* : *Płocicz*) jak *Międzyrzecze* : *Międzyrzecz*. Lit.: Górniewicz, -ica 75. ZZ

Płocicz (2), os., dawniej wś, słup., gm. Koczala, 16 km na płd.-wsch. od Białego Boru: *Hamer* 1590 Font XI–XV 40; *Wieś Hamer* 1624 LuPrus 189; między *Hamrem* y *Koczalią* 1662

Font XI–XV 128; *Hamer* 1664 Font XXXII 121; *Hammer* 1789 Goldb II 78; *Hamer* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Hamer*, wś 1882 SG III 22; *Hammer* — *Płocicz*, *-cza*, *płocicki* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Płocicz* — *Hammer*, os. 1951 Rosp 242; *Płocicz*, *-cza* 1981 WUN II 748. — Nazwa niem. od *Hammer* 'kuźnica, hamernia'. Nazwa pol. *Płocicz* nadana urzędowo po 1945 r. WK

Płociczne zob. **Płociczno** (6)

Płociczno (1), wś, ciech., gm. Lubowidz, 16,5 km na płn.-zach. od Żuromina: *Płociczno* 1435 SHGPi 232; *Płocycznio* 1530 Matr IV/2, nr 15692; *Płocicznio* 1578 ŻDz XVI 40; *Płocicznio* 1783–84 RejKor 423; *Płocicznio* 1784 MpPerPi; *Płocicznio* 1789 Borucki 44; *Płocicznio* 1827 Tabella II 94; *Płocicznio* 1887 SG VIII 284; *Płocicznio*, *-na* 1981 WUN II 718. — Nazwa od ap. *plocica* 'płoc' Sstp VI 167, z suf. *-no*. Lit.: SHGPi 232; Borek, *-yn*-182. UW

Płociczno (2), wś, gdań., gm. Kaliska, 24 km na pld.-wsch. od Kościerzyny: *Płocicznio* 1772 Zeit XV 145; *Płociszno* (*Pletzhütte*) 1772/73 HAPr IV 628; *Płocicznio*, *Plotzitzno* od. *Plotzitzko*, 1789 Goldb II 184; *Płocycznio* 1796–1802 MpSchröt IX; *Płocicznio* — *Płocicznio* 1879 KętN 25; *Płocicznio*, niem. *Gruenthal* 1887 SG VIII 284–5; *Grienthal*, seit 1871, vorher *Płociszno*, *Płocicznio* 1912 Bär 46; *Płocicznio* (*Griental*) 1925 Krzep 92; *Płocicznio*, *-na* 1981 WUN II 748; gw. *płocičnio*, *-a*, *płocičicki*. — Nazwa od n. jez. *Płocicznio*, nad którym leży wieś, por.: *Płocicznio* 1889 Pielg 78 (dziś dwa obiekty: *Duże Jezioro* i *Małe Jezioro*). Hydronim od ap. *plocica* 'płoc', z suf. *-no*. Nazwa *Pletzhütte* jest niem. adaptacją fonetyczno-słowo-twórczą n. polskiej. Nazwa niem. *Grienthal* wprowadzona urzędowo w okresie zaborów. Lit.: Borek, *-yn*- 182; Górniewicz, PMT VII 56, 158; Krejka-Koc 103. WK

Płociczno (3), wś, pil., gm. Tuczno, 8 km na pld.-wsch. od Mirosławca: *Spechtstorp* 1337 SHGNM(Landb 29); *Spechcesdorf* (1349) KW II 616; *Spechtesdorp* XIV Zeit XXXIX 52; *Spelsdorf* (!) 1411 SHGNM(Repertorium nr 283); *Spegsdorf* 1435, *Spechtsdorf* 1436 SHGNM(Repertorium nr 813, 848); *Spechtsdorf* — *Płocicznio*, *-na*, *płociczeński* 1947 MPol XXV nr 111; *Płocicznio* 1952 UW 207; *Płocicznio*, *-na* 1981 WUN II 748. — Nazwa niem. od n. os. *Specht* Gott 466 + *Dorf*, śrdniem. *dorp* Lübhen 89. Do n. os. por. śrdniem. *specht*(t) 'dzięcioł', śrdniem. *speht*(er) 'gadula'. Nazwa *Płocicznio* wpro-

wadzona urzędowo po 1945 r. w nawiązaniu do n. rz. *Płociczna* (: ap. *płoc* 'n. ryby'), por.: *Plötzenfluss* 1251 KW I 261; *fluvius Plocenfluce* 1574, rzeka *Płociczną* nazywana 1594 Koz III 46. Lit.: Rieger, Wolnicz-Pawłowska, *Nazwy wodne w dorzeczu Warty*, 117. BCz

Płociczno (4), wś, suwał., gm. Bakalarzewo, 11 km na pld.-zach. od Suwałk: *Płocicznio* 1952 UW 171; *Płocicznio*, wś 1967 SM 854; *Płocicznio*, *-na* 1981 WUN II 748. — Nazwa od ap. *plocica*, z suf. *-no*. Wieś leży nad rz. Szczerbaką. EB

Płociczno (5), wś, suwał., gm. Ełk, 9 km na pln. od Eiku: *Gr. Platzitznen* 1438 KętL 498; *Plotzitzen* 1513, *Plotzitzen* Schults Stradaun 1540, von *Plotzitzen* 1564, 1601, zu *Plozizen* 1601 BiałKoł 122, 127, 157–159; *Groß Płocitznen* 1785 Goldb III 158; *Płocice* 1795 MpPerPd; *Gr. Płocicznio* 1796–1802 MpSchröt XVIII; *Płocycznio* — *Płocicznio* 1879 KętN 162; *Płocicznio* 1887 SG VIII 285; *Płocicznio* — *Bunhausen* 1938, *Plotzitznen* 1941 Choj 121; *Bunhausen* — *Płocicznio*, *-a*, *płociczeński* 1948 MPol XXV nr 14; *Płocicznio*, *-na* 1981 WUN II 748; gw. *płocičnio*//*płocicnen*, też *płocičnio*. — Nazwa od n. jez. *Płocicznio*, por.: *Płocicznio* 1438 HE XX 129, nad którym leży wieś. Hydronim od ap. *plocica*, z suf. *-no*, *-nie*, okresowo forma pluralna *Płocice*. Nazwa niem. *Groß Płocitznen* dyferencyjna wobec *Klein Plotzitznen*, dziś *Młynik* (6). W 1938 r. wś otrzymała chrzest niem. *Bunhausen*. Lit.: BiałPrzem 27–8, 54, 175–7, 219; BiałKoł 13, przyp. 59, 112, 126–7, 133 i n.; Biolik, HE XX 129; Borek, *-yn*- 182. RP

Płociczno (6), dziś *Płociczno-Tartak*, wś, suwał., gm. Suwałki, 9 km na pld.-wsch. od Suwałk: *Płociczna* 1667–1715, W *Płocicznio* 1695, *Płociczne* pagum 1715, Pagum *Płociczne* 1739 Falk 183; *Płocicznę* 1744 SDV 107; *Płocicznio*, wś 1745 SHG-Pd(kartoteka); de *Płociczne* 1779 Falk 183; *Płocicznio* 1784 SHGPd(Opispar rkps I nr 6010, 153–155); *Płocicno* (wś) 179[...], *Płociczne* 1 poł. XIX Falk 183; *Płocicznio* 1827 Tabella II 94; *Płocicznio* 1887 SG VIII 284; *Płocicznio* i *Płocicznio-Tartak* (*Podpłocicznio*), dwie wsi 1921 Sk V 82; *Płocicznio* 1952 UW 170; *Płocicznio Osada*, *Płocicznio* 1963 Mp-25(Suwałki); *Płocicznio*, wś i os., *Płocicznio-Tartak* (*Podpłocicznio*), os. 1967 SM 854; *Płocicznio*, *-na* 1981 WUN II 748; po zmianie *Płocicznio-Tartak*, *-a* *-u*, *płocicznowski*, wś 2005 DzU nr 264, poz. 2208; gw. *płocičnio*. — Człony drugie w n. zestawionej od ap. *tartak*, i od ap. *osada*;

Płociczno Małe

oboczna n. *Podpłociczno* (od wyrażenia *pod Płocicznem*). W pobliżu wsi niewielkie jeziorko *Płocicznie* 1941 Falk 182. Lit.: Falk 182–3; Borek, -*yn*- 182. EB

Płociczno Małe zob. **Młynik** (6)

Płociczno-Tartak zob. **Płociczno** (4)

Płocie, wś, kosz., gm. Ostrowice, 12 km na pld.-zach. od Polczyna-Zdroju: *Plötzenhof*, przys. Chlebowa przed 1945 SHGNM; *Plötzenhof* — *Płocie*, -a, *plocki* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Płocie* — *Plötzenhof*, os. 1951 Rosp 242; *Płocie*, -cia 1981 WUN II 748. — Nazwa niem. od *Plötze* 'płoc' + *-hof*. Wieś leży nad jez. Siecino. Nazwa *Płocie* wprowadzona urzędowo po 1945 r., nawiązuje brzmieniowo i znaczeniowo do pierwszego członu n. niemieckiej. BCz

Płocienice zob. **Błotnica** (7)

Płocieź zob. **Płocicz** (1)

Płocin, wś, szczec., gm. Wolin, 2,5 km na pln.-zach. od Wolina: *Pletseutzi* (1186–87) PU I 133; *Plossin*, *Ploscin*, *Plotzin* 1288 PU III 34; *Plossin* 1618 Mplub; *Plotzin* 1628 Rzduma II 102; *Plötzin* 1789 MpGillyPom; *Plötzin* 1829 MpUMbl 770; *Plötzin* — *Płocin*, -na, *plociński* 1947 MPol XXV nr 111; *Płocin* 1952 UW 214; *Płocin*, -na 1981 WUN II 748. — Najstarszy zapis sugeruje odczytanie n. *Pleszewice, od n. os. *Plesz* SSNO IV 286 (: *plesz* 'kółko wygolone na głowie duchownego katolickiego' Sstp VI 151, zob. też n. *Pleszew*), z suf. *-ewice*. Wtórnie n. *Ploszyn, *Pleszyn, na wzór n. m. z suf. *-in*. Nazwę zmieniono jako *Plötzin*. Na podstawie tej formy urzędowo ustalono po 1945 r. n. *Płocin*. Lit.: Rzduma II 102; TrautmElb I 170. BCz

Płociska zob. **Płotki**

Płock, mto wojewódzkie: *Ploczch* (1065) Płoc I nr 1, fals. XII; *Ploceke* 1133 KMaz I 42; *Ploczko*, *Plozech*, *Ploczk*, *Ploczsko*, *Plozko* (1159) KMaz I 78, 80; *Plocie* 1213, *Plocsc* 1218, *Ploczk* 1219 KMaz I 175, 190, 196; *Plock* 1232 KkM 6; *Ploczko* 1351 MkM I nr 828; *Ploczsk* 1382 Płoc I 76; *Ploczsk*, *Ploczsko* 1405 Płorń nr 531, 644; *Ploczko* 1447 Matr I nr 7; in *Ploccka* (1491) Płoc I 352; *Ploczka* 1511/2 VisitGn 13; *Ploczka* 1570 ŻDz XVI 131; *Ploczk* 1572, *Plock* 1606, *Plocko* (1664), *Plock* 1725 Lupłoc 204, 214, 82, 218; *Plock*, mto 1783–84 RejKor 565; *Plock* 1827 Tabella II 94; *Plock*, mto 1887 SG VIII 285–308; *Plock*, -ka 1981 WUN II 748. — Nazwa niejednoznaczna, na temat jej pochodzenia istnieje we wcześniej-

szych opracowaniach wiele hipotez, m.in. wprowadzono ją od psł. rdzenia **pol-t-*, z polskim odpowiednikiem *plot-*, rus. *potot*, z suf. *-isko*. Rdzeń ten występował w n. wodnych. Sądono, że pol. n. *Plock* odpowiada ruskiej n. *Potock*. Niektórzy badacze odступują od tego związku. Nazwę pol. można łączyć z psł. *plotь 'płaski', por. lit. *platis* 'szeroki' lub z psł. *plotь, pol. *plóc* 'gatunek ryby' SEBor 445. W XV w. nastąpiło uproszczenie grupy spółgłoskowej, stąd forma *Plocko*. Od XVIII w. utrwaliła się postać *Plock* w r. męskim. Lit.: SHGPi 232–5; ZMaz 297; Rospod, -*bsk*- 209; BańMorf 43, 61, 65; RospSEMIG 292–3; RymNmias 187. UW

Plock zob. **Mały Plock**

Plocko, wś, ślup., gm. Kępice, 10 km na pln.-wsch. od Polanowa: to *Plotzke* 1453 TrautmElb II 69; *Plötzig* 1569 Rzduma I 223; *Plotzke* 1618 Mplub; *Plötzig* oder *Plötzke* 1784 Brüg II 799; *Plotzig* 1789 MpGillyPom; *Ploetzig* 1887 SG VIII 268; *Plötzig* — *Plocko*, -ka, *plocki* 1947 MPol XXV nr 111; *Plocko* 1952 UW 201; *Plocko*, -ka 1981 WUN II 748. — Według Rzetelskiej i Dudy od ap. *plóc* 'gatunek ryby' lub od *płet*, *płta* 'tratwa, łódź', z suf. *-sko*. Dopuszczają oni też możliwość łączenia z rdzeniem **pält-* tworzącym n. w. i związane z wodą. Według Trautmanna n. od ap. *plot*. Nazwę zmieniono jako *Plötzig*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono formę *Plocko*. Lit.: Rzduma I 223; TrautmElb II 69. BCz

Plocko zob. **Mały Plock**, **Plock**

Plocochowo, wś, ciech., gm. Pułtusk, 4,5 km na pld.-zach. od Pułtuska: *Plocanchowo* 1240 KMaz I 343; *Ploczachowo* (1442)1517 SHGMz (Kap. P 50, 3v); *Ploczanchowo* 1449 Pułt 314; *Ploczachowo* 1476, *Ploczanchowo* 1492 SHGMz (Ep. 13, 27v i 15, 146v); *Ploczachowo* 1576 ŻDz XVI 316; *Plocochowo* 1783–84 RejKor 592; *Plocochowo* 1827 Tabella II 94; *Plocochowo* 1887 SG VIII 308; *Plocochowo*, -wa 1981 WUN II 748. — Nazwa niejasna. Lit.: ZMaz 296. UB

Płoczyce zob. **Płocice**

Płodownica, wś zaginiona, leżała zapewne w dawnym pow. przasnyskim, par. Chorzele, ciech.: *Płodnica* 1400 SHGMz(BOKs 48); *Płodownicza* (1414–25)1456 SHGMz(MK 3, 11); *Płodownyczna* 1429 MkM II nr 65; *Płodownyczna* 1469, *Płodownicza* 1493 SHGMz(MK 5, 113 i 6, 294v); *Płodownicza* 1523 SHGMz(MK 32, 201v); *Płodownica* 1633 SHGMz(Volumina Legum III

388). — Dawniej n. *Płodnica* od *plodny*, m.in. 'dający obfity plon' Sstp VI 168, z suf. *-ica*, następnie *Płodownica* od przym. *plodowy* (: *plód*, *plody* 'owoc') SW IV 259, z suf. *-nica*. Lit.: Rzetelska-Feleszko, PF XXVIII 57. UB

Płoki, wś, kat., gm. Trzebinia, 10 km na pñn.-wsch. od Trzebini: de *Płok* (ante 1324) XVI ZDM I 34; de *Płok* 1325–27 MVat I 143; de *Płok* 1360 Matr III, supl. nr 31; *Płoky* 1390 ZDK I 167; *Płoki* 1390 Kkk II 148; *Płoki* 1470–80 DB I 27; *Płoky* 1490 ŻDz XV 433; *Płoky* 1529 LR 322; *Płoki* 1564 Lukrak II 75; *Płoki* 1581 ŻDz XIV 36; *Płoki* 1680 Rej 37; *Płoki* 1783–84 RejKor 298; *Płoki* 1887 SG VIII 308; *Płoki* 1921 Sk XII 9; *Płoki*, *Płok*, *plocki* 1964 UN 4, 33. — Nazwa od ap. *ploka* 'kawałek minerału wypłukanego przez wodę' (: *plokać* 'oczyszczać przy użyciu wody') SpXVI, XXIV 421, w l. mnogiej. Por też n. os. *Płok* RymSEN II 254. Wielkim bogactwem Płok były w XIV w. rozległe złoża rud ołowiu, w związku z czym prowadzono prace wydobywcze, a podstawową czynnością przy przeróbce rudy było płukanie. Lit.: RKrak 127. IN

Płomiany, wś, włoc., gm. Dobrzyń nad Wisłą, 4 km na pñn.-zach. od Dobrzynia nad Wisłą: *Pomyany* 1409 DO XII 581; *Plonyani* 1425, *Plonijani* 1434, *Plonyany* 1441 CdP II 403, 859, 489; *Plomiany* 1564 ŻDz XII 271; między dziedzinami *Plomian* i Wierznicy Wielkiej 1781 ZDobrz 29; *Plomiany* 1783–84 RejKor 448; *Plomiany* 1789 Borucki 55; *Plomiany* 1825 Gawarecki 153; *Plomiany* 1827 Tabella II 94; *Plomiany* 1839 MpKwat II 2; *Plomiany* 1887 SG VIII 308–9; *Plomiany* 1921 Sk I 59; *Plomiany*, *-mian*, *plomieński* 1972 UN 180, 17; gw. *puumiany*, *-an*, *puumienieński*. — Dawniej *Pomiany*, od n. os. *Pomian* SSNO IV 316 (: *pomian* 'hasło, godło, parol', por. też *pomieniac* 'nazywać po imieniu', *pomienić* 'wskazać, wywołać'), w l. mnogiej. Przez adideację do n. os. *Płonia* SSNO IV 292 lub do ap. *plonia* 'ziemia płonna, miejsce wygorzałe, nie urodzajne; nagie, bezleśne pastwisko' powstała przejściowo n. *Ploniany*, natomiast *Plomiany* to rezultat kontaminacji form *Pomiany* i *Ploniany* i zapewne adideacji do ap. *plomień*. Lit.: Biliński 136–7. IN

Płomieniec, wś, siedl., gm. Mrozy, 14 km na pñn.-zach. od Stoczka Łukowskiego: *Płomieniec* 1576 ŻDz XVI 222; *Płomienica* 1783 MpPerMz; *Płomieniec* 1827 Tabella II 94; *Plomieniec* 1839

MpKwat V 5; *Płomienice* 1887 SG VIII 309; *Płomieniec*, *-nica* 1981 WUN II 748. — Nazwa od n. os. *Płomień* SSNO IV 292 lub od ap. *plomień*, z suf. *-ec*, wyjątkowo w XVIII w. występuje wariant z suf. *-ica*, a w XIX w. *-ice*. Lit.: Rzetelska-Feleszko, SFPS 16, 96. UB

Płomikowo zob. **Płonkowo**

Płomikówko zob. **Płonkówko**

Płomna Pańska zob. **Płonna** (2)

Płomna Szlachecka zob. **Płonna** (2)

Płomnice zob. **Pławница**

Płomykowo, wś, gorz., gm. Santok, 14 km na pñn.-wsch. od Gorzowa Wielkopolskiego: *Mühlen Vw.*, os. młyńska 1905 SHGNM(GemLex 68); *Mühlen*, Vw. — *Plomykowo*, *-wa*, *plomykowski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Plomykowo* 1952 UW 216; *Plomykowo*, *-wa* 1981 WUN II 748. — Dawna n. niem. od *Vorwerk* 'folwark' i od *Mühle* 'młyn'. Była to os. młyńska Galewa. Po 1945 r. urzędowo wprowadzono n. *Plomykowo*. Lit.: Rymar, Czopek, OSG XVIII 85. BCZ

Płomykowo zob. **Płonkowo**, **Płonkówko**, **Pomykowo**

Płomykowo Maior zob. **Płonkowo**

Płomyków zob. **Płonkowo**

Płomykówko zob. **Płonkówko**

Płona zob. **Płonna** (1, 2)

Płona Maior zob. **Płonna** (2)

Płona Minor zob. **Płonna** (2)

Płona Superior zob. **Płonna** (1)

Płonczyn, wś, włoc., gm. Wielgie, 7 km na pñn.-zach. od Dobrzynia nad Wisłą: *Plonczino* 1434 CdP II 860; *Plonczyno maior* 1564 ŻDz XII 280; wsie ... *Płończyo* (!), do *Płończyna* (!) 1781 ZDobrz 30, 33; *Plonczyno* 1783–84 RejKor 451; *Plonczyno* 1784 MpPerPł; *Plonczyno* 1789 Borucki 54; *Plonczyn* 1825 Gawarecki 153; *Płończy* 1827 Tabella II 94; *Plonczyno* 1839 MpKwat II 2; *Plonczyn* 1877 Zin II 50; *Płączyn*, *Płonczyn* al. *Płonczyno* 1887 SG VIII 283, 309; *Płonczyn* 1902 Przew II 70; *Płonczyn*, *-na*, *plonczyński* 1972 UN 180, 51. — Nazwa od n. os. *Płonka* SSNO IV 293 lub od ap. *plonka* 'dzikie, nieszczepione drzewo lub jego owoc' Sstp VI 170, por. przym. *plony* 'nieurodzajny, jałowy, nieuprawny (o ziemi)' Sstp VI 170, z suf. *-ino*, wtórnie *-in*. W XVI w. n. z członem odróżniającym od łac. przym. *maior* 'większy'. Lit.: Biliński 135–6; Borek, *-yn* 297. IN

Płonczynek, wś, włoc., gm. Wielgie, 8 km na pñn.-zach. od Dobrzynia nad Wisłą: *Plonczyno*

Płonczynko

minor 1564 ŻDz XII 280; wsie ... *Płonczynko* (!) 1781 ZDobrz 30; *Płonczynko* 1784 MpPerPi; *Płonczynko* 1789 Borucki 54; *Płonczynek* 1825 Gawarecki 153; *Płonczynek* (!) 1827 Tabella II 94; *Płonczynek* 1877 Zin II 50; *Płonczynek* al. *Płonczynko* 1887 SG VIII 309; *Płonczynek* 1902 Przew II 70; *Płonczynek*, *-nka*, *płonczyński* 1972 UN 180, 51; gw. *puunčynek*, *-nka*, *puunčynkoski*. — Początkowo n. zestawiona, od n. m. *Płonczynno*, dziś *Płonczyn*, z członem odróżniającym od łac. przym. *minor* 'mniejszy'. Później w wyniku uniwerbizacja powstała forma z suf. *-ko*, *-ek*. W formie gw. poświadczone przejście *-oN- > -uN-*. Lit.: Biliński 135–6. IN

Płonczynko zob. **Płonczynek**

Płonczynno zob. **Płonczyn**

Płonczynno Maior zob. **Płonczyn**

Płonczynno Minor zob. **Płonczynek**

Płone zob. **Płonko**, **Płonna** (1), **Płonne** (2)

Płone Minor zob. **Płonko**

Płonia (1), cz. Raciborza, dawniej wś, kat.: *Planium* 1560, *Plania* 1607 Drz II 501; *Plania* 1743 SNGŚl XI 87; *Plania* 1784 Z III 163; *Plania*, *Płonia* 1845 K 52, 495; *Ratibor-Siemens* 1936 SNGŚl XI 87; *Płonia* (*Plania*) — *Ratibor-Siemens*, wś 1939 Prus 58; *Ratibor-Siemens* — *Racibórz-Płonia*, *-ni*, *płoński* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Płonia*, *-ni* 1981 WUN II 748. — Nazwa zapisana w XVI w. łac. formie *Planium*, od przym. *planus* 'płaski, równy' (w neutrum). Od XVI w. występuje jako *Plania*, zapewne zlatynizowana forma pol. n. *Płonia* (: *płonia* 'miejsce w lesie, gdzie wycięto drzewa, polana' Sstp VI 169, też 'ziemia płonna, miejsce wygorzałe, nieurodzajne; nagie, bezleśne pastwisko' SW IV 262). Nazwę *Ratibor-Siemens* wprowadziła administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Płonia*. Lit.: SNGŚl XI 87. JCh

Płonia (2), cz. Szczecina, dawniej wś: *Buchhorst* (*-holz?*) 1750 Froese 132; *Buchholz* 1789 MpGillyPom; *Buchholz* 1853 MpUMbl 1149; *Buchholz* — *Płonia*, *-ni*, *płoński* 1946 MPol XXV nr 142; *Płonia* — *Buchholz*, wś 1951 Rosp 242; *Płonia* 1952 UW 209; *Płonia*, *-ni* 1981 WUN II 748. — Dawna n. niem. od *Buch(en)holz* 'las bukowy'. Nazwa *Płonia* wprowadzona urzędowo po 1945 r. BCz

Płonia Mała, cz. Gdańska, dawniej wś: *Kl. Plonendorf* 1796–1802 MpSchröt IX; *Plehnendorf Klein*, wś 1887 SG VIII 245; *Plenichówek* — *Klein Plehnendorf* 1941 Choj 176; *Klein Plehnendorf* —

Płonia Mała, *-ni*, *płoński* 1946 MPol XXV nr 142; *Płonia Mała* — *Klein Plehnendorf*, os. 1951 Rosp 242; *Płonia Mała* 1952 UW 190; *Płonia Mała*, *-ni* *-tej* 1981 WUN II 748. — Nazwa od n. m., która w XV–XVII w. brzmiała *Plonendorf*, później *Gross Plonendorf*, dziś *Płonia Wielka* (zob.), z niem. członem odróżniającym *Klein* = pol. *Mały*. Nazwa zrepolonizowana w formie *Płonia*, jako substytucja fonetyczno-morfologiczna pierwszego członu n. niemieckiej. Lit.: Brocki, Pjcz, 1965, z. 2, 59–66; NmiastPG 110–11. WK

Płonia Wielka, cz. Gdańska, dawniej wś: de *Plenychowe* 1314, de *Plenichow* 1316, de *Plenichow* (1318) XV PrUr II 77, 105, 141; Dorf *Tyfensee* nadpis: Item *Planendorf*, vor *Tyfensee* genant (1353) 1394 PrUr V 71; *Plonendorf* (1399) SG VIII 245; *Plonendorff* (1438) GZ 128; *Plonendorff* 1454, 1465 SRP IV 619; *Plonendorff* 1534 InwWłoc 123; *Gr. Plönendorf* 1796–1802 MpSchröt IX; *Plehnendorf Gross*, wś 1887 SG VIII 245; *Plenichów* — *Gross Plehendorf* 1941 Choj 176; *Gross Plehnendorf* — *Płonia Wielka*, *-ni Wielkiej*, *wielkoptoński* 1947 MPol XXV nr 111; *Płonia Wielka* — *Gross Plehnendorf*, wś 1951 Rosp 242; *Płonia Wielka*, *-ni* *-kiej* 1981 WUN II 749. — Pierwsze zapisy wskazują na odczytanie **Plenichów*, od n. os. **Plenich* (: *plenić się*, zob. *Płachawy* + *-ich*). Pod koniec XIV w. nastąpiła zmiana n. może przez adideację do ap. *plonia*, por. *Płonia* (1). Niemcy przejęli n. fonetycznie i rozszerzyli członem *-dorf*. Od XVIII w. z członem od przym. niem. *gross*, pol. *wielki*, dyferencyjnym wobec notowanej od XVIII w. wsi *Klein Plonendorf*, dziś *Płonia Mała*. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. *Płonia*. Lit.: Brocki, Pjcz 1965, z. 2, 59–66; NmiastPG 110–11. WK

Płoniawy zob. **Płomiany**

Płoniawy, dziś *Płoniawy-Bramura*, *Płoniawy-Kolonia* i *Nowe Płoniawy*, trzy wsi, ostroł., gm. *Płoniawy-Bramura*, 13, 12 i 12,5 km na płd.-wsch. od Przasnysza: *Ploniawy* 1376 SHGMz (Vis. 268, 196–196v); *Plonawy* 1427 MkM I nr 505; *Ploniawi* 1477 SHGMz (Ep. 13, 86v), *Plonyawy* 1511 SHGMz (PT 1, 128v); *Ploniawy* 1567 ŻDz XVI 348; *Płoniawy* 1783–84 RejKor 516; *Płoniawy* 1827 Tabella II 94; *Płoniawy*, *Kar. Bramuła* 1839 MpKwat IV 2; *Płoniawy bramura* 1877 Zin II 50; *Bramura*, os. 1880 SG I 349, *Płoniawy*, *Płoniawy-Bramura* 1887 SG VIII 309–10; *Płoniawy*, wś i kol., *Płoniawy Bramura*, wś 1921 Sk I 75; *Płoniawy-Bramura*, *Płoniawy-Kolonia*, *Płoniawy Nowe*

1952 UW 15; *Ploniawy-Bramura*, -niaw-ry, *bramurski*, *Ploniawy-Kolonia*, -niaw-nii, *Nowe Ploniawy*, -wych -niaw, *ploniawski* 1971 UN 129, 31, 32. — Dawniej n. *Ploniawy*, od ap. *ploniawa, w l. mnogiej, por. ap. *plonia* 'drzewo nierodzące użytecznych owoców, dzikie; miejsce w lesie, gdzie drzewa wycięto' Sstp VI 169. W XIX w. powstała karczma i os. o n. *Bramura*, później *Ploniawy-Bramura*, n. zapewne od ap. *brama*, z suf. -ura. Współcześnie trzy wsi: *Ploniawy-Bramura*, *Nowe Ploniawy* i *Ploniawy-Kolonia*; człon odróżniające od przym. *nowy* i od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: ZMaz 298; RospSEMIG 293. UB

Ploniawy-Bramura zob. **Ploniawy**

Ploniawy-Kolonia zob. **Ploniawy**

Ploniawy Nowe zob. **Ploniawy**

Plonica (1), wś, gorz., gm. Deszczno, 11 km na pld.-zach. od Gorzowa Wielkopolskiego: *Plonitz* 1757 SHGNM(Warthebruch 172); *Plonitz* 1772 Froese 127; *Plonitz* 1822 MpUMbl 1776; *Plonitz* — *Plonica*, -cy, *plonicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Plonica* 1952 UW 216; *Plonica*, -cy 1981 WUN II 749. — Nazwa ponowiona z n. łąk między Wartą a Kołomęttem, por.: *Plontzig*, *Plonitz Wiesen* 1561 SHGNM(LHoll 76). Na tych łąkach rada miejska Gorzowa Wielkopolskiego osadziła w 1616 r. pierwszych kolonizatorów niemieckich, wygnanych w czasie wojny trzydziestoletniej. W 1686 r. na tym miejscu powstała kol. wsi Chwałowice SHGNM(LHoll 76). Pierwotna n. ter. słowiańska, od *plony* 'nieurodzajny; płaski', z suf. -ica. Nazwa zmieniona jako *Plonitz*. Formę *Plonica* wprowadzono urzędowo po 1945 r. BCz

Plonica (1a), os., dawniej wś, słup., gm. Człuchów, 6 km na pld. od Człuchowa: *Platendinst* (1352)1397, zum *Platendienst* (1356) 1397 PrUr V 22, 256; *Platendienst* 1426 HKS nr 174; *Platendinst.* (1437) GZ 111; z *Platowniczą* 1565 Lupom 53; *Platendienst* 1570 ŻDz XXIII 218; *Plattendinst* 1648 RP 189; *Platendynsk* 1682 Font V 149; *Platendynk* (1717) SG VIII 240; *Platendensk*, maj. 1772/73 HAPr IV 628; *Platendienst*, maj. 1789 Goldb II 183; *Platendienst* 1796–1802 MpSchröt XIV; *Platendynk*, niem. *Platendienst* 1887 SG VIII 240; *Platendienst* — *Plonica*, -cy, *plonicki* 1950 MPol nr A-8, poz. 76; *Plonica* — *Platendienst*, os. 1951 Rosp 243; *Plonica*, niem. *Platendienst*, przejściowo *Płyty* 1972 Maz II 151; *Plonica*, -cy 1981 WUN II 749. — Nazwa niem. *Platendienst* w zna-

czeniu 'wieś, której mieszkańcy mieli obowiązek służby lekkozbrojnej w zamian za nadanie ziemi' (por. *Platte* 'płaska zbroja, pancierz' Gott 387 oraz średniem. *plate* 'żelazny napierśnik' Lübben 278 + *Dienst* 'służba'). Forma *Platownica* powstała wskutek substytucji fonetycznej pierwszego członu niem. z pominięciem nieakcentowanej sylaby -en- + pol. suf. -ownica zamiast niem. członu -dienst. Nazwa *Plonica* nowa, nadana urzędowo po 1945 r.. Lit.: CzNiem 119. WK

Plonica (2), wś, wałb., gm. Złoty Stok, 10 km na ptn.-zach. od Paczkowa: *Heinrici villa* 1260 SuR III 208; *Heinrici villa* 1284 SuR V 130; *Durrenrisdorf* 1293 SuR VI 101; *Plonizza* 1317, *Durrenrichsdorf* 1317 Reg nr 3686, 3703; *Durrinrichsdorf* u. *Ploniza* (1317) K 100; *Durndorf* 1330, *Dürrendorf* 1341 Reg nr 4919, 6695; *Türndorff* (!) 1666/67 J I 537; *Dörndorff* 1743 SNGŚI X 65; *Doerndorf* 1785 Z IV 153; *Dörndorf* 1845 K 100; *Plonica*, niem. *Doerndorf* 1887 SG VIII 310; *Plonica* (*Dörndorf*) 1900 Myc 42; *Dörndorf*, *Plonica* 1941 Wrzosek 12; *Dörndorf* — *Plonica*, -y, *plonicki* 1946 MPol XXV nr 142; *Plonica*, -cy 1981 WUN II 749. — Zapis łac. *Heinrici villa* odpowiada być może dawnej n. *Henryków*. Nazwa niem. *Durrenrisdorf*, od przym. *dürr* 'suchy, wyschnięty' + *Henrich* + -dorf. Wtórnie n. *Dörndorf* (człon *Dürr-* uległ deformacji na *Dörn-*, por. *Dörn* 'tarń'). W XIV w. poświęcona równoległa n. *Plonica*, od ap. *plonia* 'miejsce w lesie, gdzie drzewa wycięto, polana' Sstp VI 169, z suf. -ica. Lit.: SNGŚI X 65; SGTS XXI 163–7; CzNiem 71. JCh

Plonina (1), wś, elbl., gm. Sztutowo, 9 km na ptn.-wsch. od Nowego Dworu Gdańskiego: *Grenzdorff*, wś 1789 Goldb II 70; *Grenzdorf B* 1881 SG II 805; *Grenzdorf B* — *Plonina*, -y, *ploniniski* 1947 MPol XXV nr 111; *Plonina* — *Grenzdorf B* 1951 Rosp 243; *Plonina* 1952 UW 190; *Plonina*, -ny 1981 WUN II 749. — Nazwa niem. od *Grenze* 'granica' + -dorf, z dodatkowym oznaczeniem literowym *B*, które ma charakter dyferencyjny wobec n. wsi *Grenzdorf A*, dziś *Ostonka* (zob.). Nazwa *Plonina* wprowadzona urzędowo po 1945 r. WK

Plonina (2), wś, jel., gm. Bolków, 19 km na wsch. od Jeleniej Góry: *Nymmarsat* 1472 SNGŚI X 66; *Nymmersaydt* 1519 CdSil XXXV 251; *Schloss Nimmersatt* 1528, *Angstwinkel* 1545, *Nimmersatt* 1667, *Nimmersatt* 1743 SNGŚI X 66; *Nim-*

Płoniszowice

mersat 1785 Z V 112; *Nimmersatt* 1845 K 456; *Nimmersath* 1886 SG VII 151; *Nimmersath* 1941 Wrzosek 32; *Nimmersath* — *Płonina*, -y, *płoniński* 1947 MPol XXV nr 124; *Płonina*, -ny 1981 WUN II 749. — Dawna n. niem. *Nimmersatt*, od ap. *Nimmersatt* 'wiecznie głodny, żarłok'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Płonina*. Lit.: SNGŚI X 66; SGTS VI 242–8. JCh

Płoniszowice zob. **Płouszowice**

Płonka (1), dziś *Stara Płonka*, wś notowana do 1967 r., leszcz., gm. Jemielno, 16 km na pfd.-zach. od Góry: [*Heidau* 1310], *Heide* 1791, *Heydau* 1817 KrGuhrau; *Heidau Alt u. Neu* przed 1818, 1845 K 212–3; *Alt, Neu Heidau* 1933 KrGuhrau; *Alt Neu Heidau* 1941 Wrzosek 13; *Alt Neu Heidau* — *Stara Płonka*, -ej -ki, *staropłonecki* 1948 MPol XXV nr 14; *Stara Płonka* — *Alt Neu Heidau*, wś 1951 Rosp 305; *Stara Płonka* 1965 Mp-25(Góra); *Stara Płonka* 1967 SM 1072. — Dawna n. niem. *Heidau*, od ap. *Heide* 'puszcza, step, wrzosowisko, pustkowie, błonie' + -au, z członami odróżniającymi od niem. przym. *alt* 'stary', *neu* 'nowy'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Stara Płonka*. Lit.: Wandschneider, Die Dörfer im Kreis Guhrau 2007. JCh

Płonka (2), os., dawniej wś, wroc., gm. Milicz, 19 km na wsch. od Milicza: *Haidau* auch *Heide* 1845 K 743; *Heidau* 1941 SOV 135; *Heidau* — *Płonka*, -ki, *płonecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Płonka* — *Heidau*, os. 1951 Rosp 243; *Płonka*, wś 1967 SM 855; *Płonka*, -ki 1981 WUN II 749. — O dawnej n. niem. *Heidau*, zob. wyżej. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Płonka*. Lit.: SNGŚI X 66. JCh

Płonka (3), dziś *Płonka* i *Płonka Poleśna*, dwie wsi, też *Płonka-Kolonia*, kol. i *Płonka Poduchowna*, cz. wsi *Płonka*, dawniej wsi, zamoj., gm. Rudnik, 16 km na pfn.-zach. i 14,5 km na pfn. od Szczecbrzeszyna: *Płonki* (1359)1566 ZDM IV 114; *Płonka* 1491 AGZ XIX nr 2208; *Płonka* 1504 Matr III nr 1663; *Płonka* 1564–65 Lurus I 22; *Płonka* 1661–65 Lurus III 259; *Płonka* 1783–84 RejKor 18; *Płonka* 1786 MpPerLu; *Płonka* 1827 Tabella II 94; *Płonka*, wś i folw. 1887 SG VIII 310; *Płonka*, wś, folw. i kol. 1902 Przew II 70; *Płonka*, wś i folw. 1921 Sk IV 51; *Płonka*, *Płonka Poleśna*, dwie wsi 1952 UW 138; *Płonka*, -ki, *Płonka-Kolonia*, -ki-nii, *Płonka Poduchowna*, -ki -nej, *Płonka Poleśna*, -ki -nej, *płonecki*, cztery wsi 1970 UN 111, 28, 29; *Płonka*, -ki, *Płonka-Kolonia*, -ki-nii, *Płonka Poduchowna*, -ki -nej, *Płonka Poleśna*, -ki

-nej 1981 WUN II 749; gw. *płonka*, -ki, *płonecki*. — Nazwa od n. os. *Płonka* SSNO IV 292 lub od ap. *płonka* 'dzikie, nieszczone drzewo lub jego owoc' Sstp VI 170, w l. mnogiej; wtórnie singularyzacja nazwy. W n. zestawionych człony odróżniające od ap. *kolonia* 'osada' i od przym. *polesny* (: *po lesie*), *poduchowny* (zapewne była to własność kościelna). Lit.: CzChelm 186. BCz

Płonka zob. **Płonka Kościelna**, **Płonki**

Płonka Kościelna, wś, biał., gm. Łapy, 4 km na pfn.-zach. od Łap: *Płonka* 1505 HMil 328; *Płonka* 1528 ŻDz XVII/1, 211; *Płonka* 1569 UPL 247; *Płonka Kościelna*, z *Płonki* 1580, *Płonka* 1591 ŻDz XVII/1, 108, 109; *Płonka* 1696, *Płonka Kościelna* 1712, *Płonka* 1744 HMil 244, 329; *Płonka Kościelna* 1795 MpPerPd; *Płonka kościelna* 1827 Tabella II 94; *Płonka Wielka* al. *Kościelna* 1887 SG VIII 310; *Płonka Kościelna* 1902 Przew II 70; *Płonka Kościelna* 1921 Sk V 110; *Płonka Kościelna*, -ki -nej, *płonkowski* 1973 UN 158, 12. — Nazwa od ap. *płonka*. Człony odróżniające od przym. *kościelny* 'należący do dóbr kościelnych' i *wielki*. Wieś istniała już w XV w. W obrębie tzw. okolicy szlacheckiej *Płonka* leżały wsie: *Płonka Kościelna*, *Płonka-Kozły*, *Płonka-Matyski* i *Płonka-Strumianka*. Lit.: HalBiał II 59. EB

Płonka Pańska zob. **Płonna** (2)

Płonka Poduchowna zob. **Płonka** (3)

Płonka Poleśna zob. **Płonka** (3)

Płonka Szlachecka zob. **Płonna** (2)

Płonka Wielka zob. **Płonka Kościelna**

Płonka-Kolonia zob. **Płonka** (3)

Płonka-Kozielki zob. **Płonka-Kozły**

Płonka-Kozły, wś, biał., gm. Łapy, 4,5 km na pfn.-zach. od Łap: *Płonka Kozły* 1551 HMil 328; *Kozli* 1569 UPL 261; *Płonka Kozły*, *Płonka Kozielki* 1580 ŻDz XVII/1, 110; *Płonka Kozły* 1691 HMil 329; *Płonka Kozły* 1795 MpPerPd; *Płonka kozły* 1827 Tabella II 94; *Płonka Kozły* 1887 SG VIII 310; *Płonka-Kozły* 1921 Sk V 113; *Płonka-Kozły*, -ki-łów, *płonkowski* 1973 UN 158, 13. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy zob. *Płonka Kościelna*, drugie człony od n. os. *Kozieł*, *Kozioł*, *Koziełek* SSNO III 120 lub od ap. *kozieł*, *kozioł* 'dziki kozioł albo jeleń', *koziełek* 'młody kozioł' Sstp III 367, w l. mnogiej. Lit.: HalBiał II 59. EB

Płonka-Matyski, wś, biał., gm. Łapy, 5 km na zach. od Łap: *Płonka-Matyski* 1569 UPL 261; z *Płonki Maliskow* 1580 ŻDz XVII/1, 109; *Płonka Matyski* 1795 MpPerPd; *Płonka matyski* 1827 Ta-

bella II 94; *Plonka Matyski* 1887 SG VIII 310; *Plonka-Matyski* 1921 Sk V 113; *Plonka-Matyski, -ki-tysk, plonkowski* 1973 UN 158, 13. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy zob. *Plonka Kościelna*, człon drugi od n. os. *Matysek* (: *Maciej*) RymSEN II 51, w l. mnogiej. Lit.: HalBiał II 59. EB

Plonka-Strumianka, wś, biał., gm. Łapy, 3,5 km na płn.-zach. od Łap: *Plonka Strumianka* 1795 MpPerPd; *Plonka strumianka* 1827 Tabella II 94; *Plonka Strumianka* 1887 SG VIII 310; *Plonka-Strumianka* 1921 Sk V 110; *Plonka-Strumianka, -ki-ki, plonkowski* 1973 UN 158, 13. — O członie pierwszym zob. *Plonka Kościelna*, człon drugi od przym. *strumienny* 'pełen strumieni; podobny do strumienia' SW VI 465, gw. *strumianny*, z suf. *-ka*. Lit.: HalBiał II 59. EB

Plonki, wś, lub., gm. Kurów, 9 km na płn. od Nałęczowa: *Plonki* (1380)XVI/XVII ZDM I 207; *Plonki* (1418)1800 ZDM V 206; de *Plonka* 1422 Inscr nr 1592; *Plonka* 1426 SHGLu III 183; *Plonka* 1442 ZDM III 4; *Plonky, Pylonka* 1470–80 DB II 556, III 254; *Plonki* 1529 LR 438; *Plonki* 1531 ŻDz XIV 359; *Plonki* 1626 RPobLu 136; *Plonki* 1676 ŻDz XV 26a; *Plonki* 1783–84 RejKor 245; *Plonki* 1787 Spis 446; *Plonka* 1827 Tabella II 94; *Plonki* 1877 Zin II 50; *Plonki* 1887 SG VIII 311; *Plonki* 1921 Sk IV 83; *Plonki, -nek, płoński* 1971 UN 118, 29. — Nazwa od n. os. *Plonka* lub od ap. *plonka*, zob. n. *Plonka* (3), w l. mnogiej. Lit.: SHGLu III 183–4; SHGLuDer 74–5; KosLu 69. IN

Plonki zob. *Plonka* (3)

Plonko, wś, tor., gm. Radomin, 5,5 km na płn.-wsch. od Golubia-Dobrzynia: in *parvo Plone* 1322, *Parvum Plone* 1346 Bogucki 231, 237; *Minor Plone* 1346 SHGKu(BZO 64–65, 65–66); *Plone Minori* 1472 Matr I nr 912; *utraque Plone* 1519 Matr IV/1, nr 3149; *Plonne minor* 1564 ŻDz XII 296; wsie: *Plonne, Plonko* 1781 ZDobrz 88; *Plonko* 1783–84 RejKor 456; *Plonko* 1802–03 MpGillyPr; *Plonko* 1827 Tabella II 94; *Plonko* 1839 MpKwat II 1; *Plonko* 1887 SG VIII 311; *Plonko* 1933 SkBy 1298; *Plonko, -ka, plonkowski* 1972 UN 177, 16. — Początkowo n. zestawiona, od n. pobliskiej wsi *Plone*, dziś *Plonne* (2), z członem odróżniającym od łac. przym. *parvus* 'mały', *minor* 'mniejszy'. Później nastąpiła uniwerbizacja za pomocą suf. *-ko*. Lit.: Bogucki, Grody a osadnictwo drobnyrcerskie w ziemi dobrzyńskiej, PHist LXIII 231, przypr. 84, 237; Biliński 137. IN

Plonkowo, wś, bydg., gm. Rojewo, 13 km na płn.-wsch. od Inowrocławia: *Plomocow* (!) 1297 SHGKu(Mosbach 35); *Plomicow* 1357 KW III 84; *Plonkowo* 1376 KW VI 282; *Plomykowo* 1436 KW V 569; *Plomykowo* 1489 Lupbrz 157; *Plomikowo maior* 1583 ŻDz XII 248; *Plonkowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Plonkowo* 1867 KolbKu 311; *Plonkowo* al. *Plomikowo* i *Plomykowo* 1887 SG VIII 311; *Plonkowo* 1933 SkBy 1298; *Plonkowo* 1952 UW 51; *Plonkowo, -wa, plonkowski* 1972 UN 179, 34. — Pierwotnie n. *Plomyków*, od n. os. *Plomyk* SSNO IV 292 (: *ptomień*), z suf. *-ów*, wtrónie *-owo*, też z członem odróżniającym od łac. przym. *maior* 'większy'. W XVI w. pojawiło się hiperpoprawne zmiękczenie *-m-*, stąd *Plomikowo*, a następnie gw. pomieszanie *-m-/-n-* z jednoczesną adideacją podstawy n. do ap. *plonka* 'dzika jabłoń', co dało w efekcie dzisiejszą postać nazwy. Lit.: Nieckula, *-ov-* 157. AG

Plonkówko, wś, bydg., gm. Rojewo, 13,5 km na płn.-wsch. od Inowrocławia: *Plomykowo castellani* 1489 Lupbrz 157; *Minor Plonikowo* (!) 1527 Vlad XI 61; *Plomikowko* 1583 ŻDz XII 248; *Plonkowko* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Plonkówko* 1867 KolbKu 311; *Plonkówko* al. *Plomikówko* i *Plomykówko* 1887 SG VIII 311; *Plonkówko*, wś 1933 SkBy 1298; *Plonkówko* 1952 UW 51; *Plonkówko, -ka, plonkówecki* 1972 UN 179, 34. — Dawniej n. *Plomykowo*, od n. sąsiedniej wsi *Plomykowo*, dziś *Plonkowo*. W XVI w. n. zestawiona *Minor Plonikowo* (ze zmianą *-my-* > *-ni-* w drugim członie). Później nastąpiła uniwerbizacja poprzez elipsę członu *Minor*, z suf. *-ko*. AG

Plonna (1), os., dawniej wś, krośn., gm. Bukowsko, 16 km na pld.-zach. od Sanoka: de *Plone* 1433, de *Plona* 1437, de *Plonny* 1450 AGZ XI nr 562, 997, 2890; ville *Plona Superiori* 1493 AGZ XVI nr 2113; *Plonna* 1508, *Plonna* 1589 ŻDz XVIII/1, 117, 49; *Połonna* 1608 RZł 177; *Plonne* 1780 MJ 19, XV, 105, 158; *Plonna* 1794 Ga Gg2; *Połonna* 1860 Sch 125; *Plonna*, rus. *Połonne* 1887 SG VIII 311; *Plonna, -nej, płoński*, wś 1965 UN 71, 91; *Plonna, -nej* 1981 WUN II 749; łemk. *połonna*. — Nazwa od pol. przym. *plony*, ukr. *połonyj 'nieurodzajny, jałowy' (wieś znana z marnych gleb). Zapisy potwierdzają wahania rodzaju gramatycznego: *Plone, Plona*. Wtórne podwojenie *-n-*. Lit.: SHGSK III 36–7; MakSk 125; RiegŁemk 199; Borek, *-bn-* 188; BańMorf 125. BCz

Płonna (2), dziś *Płonna*, wś, *Płonna Pańska* i *Płonna Szlachecka*, dwie cz. wsi Płonna, dawniej wsi, płoc., gm. Starożreby, 15 km na zach. od Płoiska: *Plona*, *Plona Maior* 1385 SHGPł 234, 235; *Plona* 1405, *Plona* 1417 Płoń nr 528, 542, 2769; *Plona* 1425 Zakr I nr 1233; *Plona* 1491 ZHer nr 698, 700; *Plona Maior*, *Plona Minor* 1578 ŻDz XVI 102; *Płonna Nieborskich*, *Płonna Szlachecka* 1783–84 RejKor 417; *Płonna* (!) *pańska*, *Płonna* (!) *szlachecka* 1827 Tabella II 94; *Płonna duża*, *Płonna mała* 1839 MpKwat III 3; *Płonka Pańska*, *Płonka Szlachecka*, wś 1887 SG VIII 310; *Płonna Pańska*, *Płonna Szlachecka* 1902 SG XV 461; *Płonka Pańska*, *Płonka Szlachecka* 1921 Sk I 115; *Płonna* 1952 UW 27; *Płonna*, *-ny*, *Płonna Pańska*, *-ny -kiej*, *Płonna Szlachecka*, *-ny -kiej* 1981 WUN II 749. — Dawniej n. *Płona*, n. ponowiona z n. rzeki *Płona*, dzisiaj *Płonka*, por.: *Płona* (1440) 1446 SHGMz(MK 3, 238), ta od przym. *płony* 'lichy, nieurodzajny, ubogi'. W tym wypadku należy przyjąć znaczenie n. rzeki 'uboga w ryby'. Człony odróżniające od łac. przym. *maior* 'większy', *minor* 'mniejszy', później od pol. *duży*, *mały*, *pański*, *szlachecki*. Od XVIII w. podwojenie *-n-*. W XIX–XX w. odnotowano n. *Płonka Pańska* i *Płonka Szlachecka*, z deminutywizacją pierwszego członu. Lit.: SHGPł 234–5; ZMaz 298; Bań-Morf 125; Babik 509. UW

Płonna Duża zob. **Płonna** (2)

Płonna Mała zob. **Płonna** (2)

Płonna Pańska zob. **Płonna** (2)

Płonna Szlachecka zob. **Płonna** (2)

Płonne (1), wś, elbl., gm. Młynary, 15,5 km na płn.-wsch. od Pasłęka: [Loberch] 1320–29 PrUr II 437; villa *Loberch* 1338 PrUr III 138; *Loberg* 1402–08, 1426–51, *Lobergk* 1531, 1539, *Loberck* 1543, *Lobergk* 1578, 1600, 1652 GermerSied 254; *Lobert* 1755 MpEnd; *Lohberg* ok. 1780 HAPr IV 295; *Loheberg* od. *Lohberg* 1789 Goldb I 124; *Lohberg* 1796–1802 MpSchröt X; *Lohberg* 1820 Wald 180; *Lohberg* 1884 SG V 364; *Lohberg* — *Płonne* al. *Żarowo* 1946 Ley I 83; *Lohberg* — *Płonne*, *-ego*, *płoński* 1948 MPol XXV nr 14; *Płonne*, *-nego* 1981 WUN II 749. — Nazwa niem. *Löberch od *Loh* średniem. *lō*, śrwniem. *lo(ch)*, 'las, laszek, zagajnik, gaj; niskie zarośla, krzaki; zarośnięta polana leśna' + *-berg*, średniem. *berch* 'góra' Bach II/1, 252, 258, 363, 371, II/2, 548. Po 1945 r. ustalono n. *Płonne* (kalka niem. członu *loh* 'pałający się jasno, płonący', z suf. *-ne*; Leyding notuje

wariant *Żarowo*, od *żar*, z suf. *-owo*). Lit.: GermerSied 254. RP

Płonne (2), wś, tor., gm. Radomin, 10 km na płn.-wsch. od Golubia-Dobrzynia: *Plone* 1323 Kuj 195; *Plono* 1413 Cruc II 212; *Plone* 1448, *Plone* 1451 AC III/1, nr 2, 21; *Plone* 1497 Matr II nr 950; *Plonye* 1503 AC III/1, nr 233; utraque *Plone* 1519 Matr IV/1, nr 3149; *Płonne* 1564 ŻDz XII 296; *Płonne* 1775, wsie: *Płonne*, Płonko 1781 ZDobrz 88, 245; *Płonne* 1783–84 RejKor 456; *Płonne* 1784 MpPerPł; *Płonne* 1789 Borucki 48; *Płonne* 1827 Tabella II 94; *Płonne* 1887 SG VIII 312; *Płonne* 1952 UW 54; *Płonne*, *-nego*, *płoński* 1972 UN 177, 16. — Nazwa od przym. *płony* 'nieurodzajny, jałowy, nieuczynny (o ziemi), dziki' Sstp VI 170, w r. nijakim, por. też ap. *płonia* 'ziemia płonna, miejsce wygorzałe, nieurodzajne; nagie, bezleśne pastwisko' SW IV 262. Później podwojenie *-n-* — *Płonne*. Lit.: Koz VIII 209; Borek, *-yn-* 188. IN

Płonne zob. **Płonna** (1)

Płonne Minor zob. **Płonko**

Płonno, wś, gorz., gm. Barlinek, 6 km na płd.-zach. od Pęczyc: *Clausdorp* 1289 CdB A XVIII 64; *Clausdorp* (1301) PU IV 20; *Clawestorp* (1317) PU V 308; *Clavesdorp* (1321) PU VI 41; *Klosdorp*, *Clawestorp*, *Klusdorp* 1337 SHGNM(Landb 27, 31); *Clausdorp* 1618 MpLub; *Clausdorf* 1789 MpGilly-Pom; *Clausdorf* 1833 MpUMbl 1563; *Klausdorf* — *Płonno*, *-na*, *płonieński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Płonno* 1952 UW 211; *Płonno*, *-na* 1981 WUN II 749. — Dawna n. niem. od im. *Clausa* (: *Nicolaus*) Witte, mającego w 1289 r. lenno w tej wsi + *-dorp*//*-torp*//*-dorf*. Nazwę *Płonno* wprowadzono urzędowo po 1945 r., w nawiązaniu do n. rzeki *Płonia*, u źródeł której leży wieś. O n. rz. zob. n. *Płońsko*. Lit.: Duma, HE IV 76–7. BCz

Płonowo, wś, biał., gm. Brańsk, 8 km na płd. od Brańska: *Плоново* 1569, *Płonowo* 1676 Kond 158; *Płonowo* 1793 SHGPd(Regof 1); *Płonowo*, okol. 1887 SG VIII 312; *Płonowo*, wś 1921 Sk V 29; *Płonowo*, *-wa*, *płonowski* 1972 UN 153, 31. — Nazwa od przym. *płony*, z suf. *-owo*. Lit.: Kond 158. EB

Płonszowice zob. **Płouszowice**

Płończyn zob. **Płonczyn**

Płończynko zob. **Płonczynek**

Płończyno zob. **Płonczyn**

Płońsk, mto, ciech.: *Slonczh* [Płonczh] (1065–1155) KMaz I 14, 15, fals. XII w.; *Płonzk* 1228

KMaz I nr 266; *Plonzk* 1260 Płoc I nr 17; *Plonsko* (1351), *Plonszko* 1382 KkM 49, 97; oppido *Plonsko* 1400 Matr IV/3, supl. nr 411; *Plonszk*, *Plonszko* 1425 Zakr I nr 976, 1314; *Plonsko* 1502 KkM 323; *Plonsko* 1570 ŻDz XVI 97; *Płońsko* 1616, *Płońsk* 1664, *Płońsk* 1725 Luptoc 70, 93, 223; *Płońsk*, mto 1783–84 RejKor 572; *Płońsk* 1827 Tabella II 94; *Płońsk*, mto 1887 SG VIII 312–6; *Płońsk*, -ka 1981 WUN II 749. — Nazwa od n. rzeki *Płona*, dziś *Płonka*, nad którą leży miasto, z suf. -*isk(o)*. Hydronim od *płony*. Od XVIII w. utrwała się postać *Płońsk* w r. męskim. Lit.: SHGPł 235–9; ZMaz 298; Rospond, -*isk*- 208; BańMorf 99; RospSEMig 293–4; RymNimiast 187; Babik 509. UW

Płońska Wola, wś, wchłonięta przez mto Kurow, leżała między Kurowem i Płonkami, par. Klementowice, lub.: *Villas ... Plonska Wola* (1418) 1800 ZDM V 206. — Nazwa zestawiona, od ap. *wola* (w znaczeniu osadniczym), z członem odróżniającym od n. pobliskiej wsi *Płonki*, w formie przymiotnika. Jeszcze w XV w. wieś musiała wejść w obręb nowego miasta Kurowa, por. zapis dwór kurowski na gruncie *Płonskiej Woli* stojący 1781–82 WPar 901. Lit.: SHGLu IV 106; KosLu 69. IN

Płońsko, wś, szczec., gm. Przelewice, 13 km na płn.-zach. od Pełczyc: *Plonzig* 1400, *Plontzig* 1457 ZPyrz I 173; *Plontzken* 1539 PomKirch I 208; *Plontzich* 1618 MpLub; *Plöntzigk* 1631 RzDuma II 149; *Plönzig* 1789 MpGillyPom; *Plönzig* 1833 MpUMbl 1409; *Ploenzig* 1887 SG VIII 267; *Plönzig* — *Płońsko*, -ka, *płoński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Płońsko* 1952 UW 212; *Płońsko*, -ka 1981 WUN II 749. — Nazwa od n. rz. *Płona*, niem. *Plöne*, dziś *Płonia*, por.: *Plona* (1176)1450 PU I 88, ta od *płony*, z suf. -*sk(o)*. Nazwa wsi zmieniono jako *Plönzig*. Po 1945 r. urzędowo zatwierdzono postać *Płońsko*. Lit.: Rymar, ZPyrz I 173; Rospond, -*isk*- 208–9; Duma, HE IV 76–7; RzDuma II 149; Babik 508–9. BCz

Płosa, przys., dawniej wś, wałb., gm. Przeorno, 11 km na pld. od Strzelina: *Plesskott* 1565 SGTs XXI 167; *Plessig* 1666/67 J I 554; *Pless Gut* 1726 SGTs XXI 167; *Plessguth* 1743 SNGŚl X 66; *Plessguth*, *Plessig* 1785 Z IV 78; *Pleßgut* auch *Pleßig*, wś 1845 K 496; *Plessgnth* al. *Plessig*, wś 1887 SG VIII 250; *Rummelsdorf West* — *Płosa*, -y, *płoski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Płosa* — *Rumelsdorf West* (Dobrischau u. *Plessguth*), os. 1951 Rosp 243;

Płosa, -sy 1981 WUN II 749. — Dawne n. *Plessig*, *Plessguth*, od n. os. *Pless* Gott 468 + *Gut* 'majątek, dobro'. Nazwę *Rumelsdorf West* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Płosa*. Lit.: SNGŚl X 66–7; SGTs XXI 167–8. JCh

Płosina (1), cz. wsi Domaradz, dawniej wś, krośn., gm. Domaradz: *Domaradz*, *Płoszyna Wola*, Blyсне 1460 AGZ VIII 136; *Płosina Domaradzka*, przys. 1887 SG VIII 316; *Płosina*, -ny 1964 UN 54, 11. — Początkowo n. *Płosina Wola*, od ap. *wola* w znaczeniu 'libertas' i od *płośnina, por. pol. *płaski*, ukr. *płoskyj* 'szeroki, równy, płaski'. Zmiana *Płośnina Wola w *Płosina* przez opuszczenie -*ni*-; wtórnie elipsa członu *Wola*. Okresowo n. z członem lokalizującym od n. wsi *Domaradz* w formie przymiotnikowej, zob. *Domaradz* (1). Lit.: SHGsk III 37; MakSk 125. BCz

Płosina (2), dziś *Płosina Dolna* i *Płosina Górna*, dwie cz. Jasienicy Rosielnej, dawniej wś, krośn., gm. Jasienica Rosielna: *Płoszynna*, laszyńska Voła 1478 AGZ XVI nr 1269; *Płosina Jasienicka*, przys. 1887 SG VIII 316; *Płosina Dolna*, *Płosina Górna*, -ny -nej 1964 UN 54, 26. — Dawniej n. *Płośnina*, zob. wyżej. Później n. zestawione z członami odróżniającymi najpierw od n. wsi *Jasienica* (Rosielna), następnie od przym. *dolny*, *górny*. Lit.: SHGsk III 37; MakSk 125–6. BCz

Płosina Dolna zob. *Płosina* (2)

Płosina Domaradzka zob. *Płosina* (1)

Płosina Górna zob. *Płosina* (2)

Płosina Jasienicka zob. *Płosina* (2)

Płosina Wola zob. *Płosina* (1)

Płoski, wś, leszcz., gm. Wąsosz, 4 km na pld. od Wąsosz: *Plosky* 1301, *Ploczk* (!) 1329, *Plosk* 1331 Reg nr 2654, 4844, 5025; *Pluskau* 1787 Z VII 258; *Pluskau* 1845 K 497; *Pluskau* 1887 SG VIII 269; *Płoskowo* 1900 Myc 42; *Pluskau* — *Płoski*, *Plosk*, *płoszczański* 1947 MPol XXV nr 124; *Płoski*, *Plosk* 1981 WUN II 750. — Nazwa od ap. *ploska* (: *płosa* 'pas ziemi mający kilkanaście zagonów' SpXVI, XXIV 430), w l. mnogiej, przejściowo z suf. -*owo*. Nazwę zmieniono jako *Pluskau*. Po 1945 r. przywrócono urzędowo n. *Płoski*. Lit.: SNGŚl X 67. JCh

Płoski zob. *Płoski*, *Płaska*

Płoskie (1), wś, biał., gm. Zabłudów, 17 km na pld.-wsch. od Białegostoku: Morgi polne *Płoskie* 1674, *Płoskie* 1784, *Плоское*, kol. i uroc. 1878–86 Kond 158; *Płoskie*, uroc. i kol. 1902

Płoskie

SG XV/2, 462; *Płoskie*, wś 1921 Sk V 18; *Płoskie*, -kiego 1981 WUN II 750. — Nazwa od przym. *płoski* 'równy, gładki, bez wyniosłości' Sstp VI 171, por. też brus. *płoski*, ros. *płoskij* 'ts.', w r. ni-jakim. Lit.: Kond 158–9. EB

Płoskie (2), wś, zamoj., gm. Zamość, 5 km na pld.-zach. od Zamościa: *Ploskye* (1398)1521 ZDM VI 158; [*Płoskie*] 1418, 1420 Janeczek 33, 84; *Ploszlye* (!) 1515 Sng V nr LXIX(85); *Ploskie* 1564 ŻDz XVIII/1, 201; *Partykularz*, *Płoskie*, dwie wsi 1827 Tabella II 78, 94; *Płoskie* 1877 Zin II 50; *Płoskie* i *Płoskie* *Partykularz* 1887 SG VIII 318; *Płoskie*, wś i folw. 1902 Przew II 70; *Płoskie*, wś, *Płoskie* *Partykularne*, folw. 1921 Sk IV 124; *Płoskie* 1952 UW 152; *Płoskie*, -kiego, *płoszczański* 1967 UN 122, 21. — W 1887 r. zanotowano na określenie cz. wsi n. zestawioną *Płoskie* *Partykularz*//*Partykularne*, z członem odróżniającym od ap. *partykularz* i przym. *partykularny* 'życie albo miejsce partykularne, miejscowość oddalona od ogniska ruchu umysłowego i cywilizacji, wioska, prowincja; mały klasztor wiejski' SW IV 68. Lit.: CzChelm 186; Janeczek 33, 43, 84, 112, 370. BCz

Płoskie zob. **Krajewo** (2)

Płoskie **Buksy** zob. **Bugzy** **Płoskie**

Płoskie **Nowe** zob. **Opiłki**

Płoskie **Partykularne** zob. **Płoskie** (2)

Płoskie **Partykularz** zob. **Płoskie** (2)

Płoskie-**Krajewo** zob. **Krajewo** (2)

Płoskie-**Opiłki** zob. **Opiłki**

Płoskie-**Piotrowięta** zob. **Opiłki**

Płoskie-**Serwatki** zob. **Opiłki**

Płoskie-**Stara Wieś** zob. **Stara Wieś** (15)

Płoskie-**Święchy** zob. **Święchy**

Płoskie-**Zajączki** zob. **Zajączki** (6)

Płoskinia, wś, elbl., gm. Płoskinia, 14 km na pld.-wsch. od Braniewa: *Plastewiken* 1301, *Plastwyten* 1301 Ger 124; *Plastwyten* 1301, *Plastewyken* (1301), *plastewyk* ... ville nostre *Plastwik* ... in Campo qui *Scolyten* dicitur (1305), ville dicte *scholithe*, inter villarum *plastwyke* (1323) MWrm I 216, 233–4, 236, 368; *Plastwik* 1330 Ger 124; de *Plastwig* (1346)XIV PrUr IV 22; villa *Plastwyk* 1351 MWrm II 172; de *P(f)astenwic* 1377, *Plastwick* (1387) MWrm V 21, 175; campum *Plastwik* 1391, *Plastwich* (1392), von *Plastwik* (1406) MWrm V 225, 231, 429; *Plestwitz* ok. 1510 SHG-Wrm(Regesta I, 19340); villa *Plastewick* (1430) MWrm IX 379; Petri de *Plastewig* 1441 MWrm

III 224; *Plestwitz* ok. 1510 SHG-Wrm(Regesta I, 19340); *Plastwigk* 1519–21 BiałPrzem 65, przyp. 260; Petri de *Plastewygk* 1521, *Plastwigk* ok. 1550 MWrm III 234; *Plastwig* 1583, *Plastuic* 1589 SHG-Wrm(ADWO, AK, RM 3 i 3c, k. 6 i 7c); *Plastuich* 1615 RLWrm 263; *Plastwich* 1718 Wijaczka 425; *Plastwich* 1755 MpEnd; *Plastwich* 1820 Wald 146; *Plaszwig* al. *Plastwich* 1887 SG VIII 240; *Plaswik* — *Plasswich* 1941 Choj 121; *Plasswich*, *Plastyken* — *Plaswik*, *Płoskinia* 1946 Ley I 14, 184; *Plasswich* — *Płoskinia*, -ni, *płoskiński* 1947 MPol XXV nr 111; *Płoskinia*, -ni 1981 WUN II 750. — Nazwa prus. **Plast(e)wik-ai*, od skróconej n. os. **Plast(e)w(i)ks* (: *Plaste-wayn-is: *plast może z lit. *plastēti*, *plazdēti* 'bić (skrzydłami, o sercu); fruwać; drgać; ciężko dyszeć' SEŚmocz 472 oraz -*vain* od lit. *vainā* 'przywara, wada, wina', *vainoti* 'ganić, obwiniać, narzekać', z rzadkim suf. -*ew*+ -*ik*-, por. TAP 165, 172, też n. m. *Plostwayn*). W formach zniemczonych *st* > *ss*, wahanie suf. -*ik* (-*ig*) : -*it*, -*en* : -*ø*. Do prus. n. *Sköllt-ai, jednostki osadniczej, na której powstała Płoskinia por. lit. n. os. *Skōlis* (niejasna) lub *Skališas*, *Skališius* (: *skališius* 'pies gorczy, ogar') Lpvž II 729, 746, z suf. -*īt*-, jak w n. m. *Skolity* (zob.). Po 1945 r. ustalono formę *Płoskinia*, w wykazach odnotowano też adaptację fonetyczną *Plaswik* (n. prus. lub niem.). Lit.: ZGAE XIII 808 n., XXIII 713, 718, XXVII 519, 530; Braniewo. Z dziejów miasta i powiatu, 1973, 226–7; Ger 124, 125; PrzybBalt 219; RospSEMig 294. RP

Płokocino zob. **Pluskocin**

Płokowo zob. **Płoków** (1)

Płoków (1), dziś **Płoków** i **Płoków-Kolonia**, dwie wsi, biał., gm. Sarnaki, 15,5 i 13 km na pld.-wsch. od Siemiatycz: z *Ploskowa* 1580 ŻDz XVII/1, 67; *Ploskowa*, *Ploskow* 1676 CzRkps nr 1099; *Ploskow* 1795 MpPerPd; *Płoków* 1827 Tabella II 94; *Płoków*, wś i folw. 1887 SG VIII 320; *Płoków* 1921 Sk IV 45; *Płoków*, wś i kol. 1952 UW 34; *Płoków*, -kowa, *Płoków-Kolonia*, -kowa-nii, *płokowski*, dwie wsi 1971 UN 128, 7; *Płoków*, -kowa, *Płoków-Kolonia*, -kowa-nii 1981 WUN II 750. — Nazwa od n. os. *Plosk* RymSEN II 254 (: *ploski* 'równy, gładki, bez wyniosłości' Sstp VI 171) lub od ap. *płoska* 'pas ziemi mający kilkanaście zagonów, stajanie; kawałek pola ornego wśród lasu' SpXVI, XXIV 430, SW IV 263, z suf. -*owo*, -*ów*. Drugi człon w n. zestawionej od ap. *kolonia* 'osada'. EB

Płosków (2), wś, bydż., gm. Sośno, 10 km na płd.-wsch. od Sępólna Krajeńskiego: *Ploskow* (XVI) SFl 265; *Lindorff* 1766 MKI(E 42, 681); *Lindorff* 1766–67 Koz IV 455; *Lipowe budy* al. *Linbudy*, niem. *Lindebuden*, włość. wś 1884 SG V 283; *Lindebudy* (?), os. pod Wielewiczem 1921 Koz IV 455; *Plosków*, niem. *Lindebuden* 1921 Sk XI 42, 84; *Plosków* 1933 SkBy 1298; *Plosków*, -kowa, *ploskowski* 1971 UN 184, 13. — Nazwa niem. *Lindorff*, por. *Linde* 'lipa' + *Dorf* 'wieś', w okresie zaborów zmieniona na *Lindebuden*, spolonizowana jako *Lipowe budy* (kalka) i *Linbudy* (adaptacja fonetyczna n. niem.). Po I wojnie światowej ustalono n. *Plosków*, przywracając n. wsi zaginionej w XVI w. Lit.: SG VIII 268. ZZ

Płosków (3), wś, pil., gm. Złotów, 4 km na płn.-wsch. od Złotowa: *Plosków*, niem. *Lindebuden* (!) 1928 WZ 17; *Friedrichsbruch* — *Plosków*, -owa, *ploskowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Plosków* — *Friedrichsbruch*, wś 1951 Rosp 243; *Plosków* 1952 UW 206; *Plosków*, -kowa 1981 WUN II 750. — Osadę założono w latach 1823–26 na obszarze wydzielonym ze wsi Stawnica. Ustna tradycja mówi, że pierwotnie n. wsi brzmiała *Frydrykowo*, wymienia się przy tym niem. n. *Friedrichsbruch*. Lit.: MZ 278; SFl 265. ZZ

Płosków-Kolonia zob. **Płosków (1)**

Płosodrza, wś, siedl., gm. Przesmyki, 5 km na zach. od Łosic: *Biernaty dicta Plosiodra* 1662 AWAK XXXIII 407; *Biernaty Plosodrza* 1676 Cz-Rkps nr 1099; *Biernaty Plosodrza* 1786 MpPerLu; na *Biernatach Plosodrzy* 1793 SHGPd(Regof 6); *Biernaty Plosodrza* 1795 MpPerPd; *Biernaty plosodrze* 1827 Tabella I 22; *Biernaty Plosodrza* 1839 MpKwat VI 7; *Biernaty-plosodrze* 1880 SG I 221; *Plosodrza* 1921 Sk IV 46; *Plosodrza*, -rzy, *plosodrzański* 1971 UN 128, 38. — Dawna n. zestawiona *Biernaty-Plosodrza*; o członie pierwszym zob. *Biernaty (1)*, człon drugi w formie złożenia z interfiksem -o-, od ap. *plos* 'zatoka, kolano rzeki' lub *plosa* 'pas ziemi mający kilkanaście zagonów, stajanie', gw. 'miejsce na łąkach, rzekach, jeziorach niezamarzające zimą' SW IV 263 i od czasownika *drzeć* 'rwać, targać; odzierać, zdzierać' Sstp II 202, z formantem paradygmatycznym. W XX w. człon pierwszy n. zestawionej uległ elipsie. Lit.: GórnRPd 44; Gałęcki, „Plosodrza”, PF XLII 261–9. EB

Płosy zob. **Płosy (2)**

Płoszczanów zob. **Zgoda (8)**

Płoszczonów zob. **Zgoda (8)**

Płoszczyna, wś, jel., gm. Jeżów Sudecki, 7 km na płn. od Jeleniej Góry: *Flachensiphien* ok. 1300 CdSil XIV 126; *Seiffen*, *Flachenseiffen* 1305 SGTS VI 248; *finthensichen* (!) 1335 Reg nr 5409; pagus *Flachenseiffen* 1677 J IV 116; *Flachen Seiffen* 1726, *Flachenseiffen* 1765 SGTS VI 248; *Flachenseiffen* 1786 Z VI 115; *Flachenseiffen* 1845 K 131; *Flachenseiffen* 1941 Wrzosek 35; *Flachenseiffen* — *Płoszczyna*, -y, *płoszczyński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Płoszczyna*, -ny 1981 WUN II 750. — Dawna n. niem. *Flahenseiffen*, od *flach* 'płaski' + *Seiffen* 'wawóz'. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Płoszczyna*. Lit.: SNGŚl X 67; SGTS VI 248–51. JCh

Płoszczynów zob. **Zgoda (8)**

Płoszczyny al. **Płoszczyny**, wś dziś nieistniejąca w pow. puławskim, par. Gołęb, lub.: Gołęb z Chałupą iedną w *Płoszczynach* 1781–82 WPar 807; *Płoszczyny* karczmą 1783–84 RejKor 243; *Płoszczyny* 1786 MpPerLu. — Nazwa związana zapewne z ukształtowaniem terenu, od przym. *ploski* 'równy, gładki, bez wyniosłości', z suf. -izna w l. mnogiej. Lit.: KosLu 69. IN

Płoszewo, wś, koniń., gm. Sompolno, 4 km na płd.-zach. od Sompolna: *Ploszewo* 1960 Mp-25(Konin); *Ploszewo*, -wa 1981 WUN II 750. — Nazwa od n. os. *Plosz* (por. *plosa*, *ploski*, też *ploszyć*, *ploszać* 'straszyć, pędzić') RymSEN II 254, z suf. -ewo. ZZ

Płoszewo zob. **Płoszów**

Płoszkowo, wś, gorz., gm. Bierzwnik, 10,5 km na płn.-zach. od Dobięgniewa: *Grimnitzer Glasshütte*, huta szkła 1608 SHGNM(Schultze I 95); *Hütten* 1784 Brüg II 734; *Hütte* 1833 MpUMbl 1493; *Hütte* — *Ploszkowo*, -wa, *ploszkowski* 1949 MPol XXVII nr A-76; *Ploszkowo* — *Hütte*, os. 1951 Rosp 243; *Ploszkowo* 1952 UW 207; *Ploszkowo*, -wa 1981 WUN II 750. — Dawna n. niem. od ap. *Hütte* 'huta', określającego pierwotny charakter obiektu i od n. m. lub n. ter. *Gmninuitz* (: słow. *grzniec*). Nazwa *Ploszkowo* wprowadzona urzędowo po 1945 r. BCZ

Płosznica zob. **Płużnica (2)**

Płoszowice, wś zaginiona, leżała w pow. stężyckim, par. Wargocin, lub.: *ville sunt tradite ... Plosszowicze* (1252) Kkk I 42; *Ploszowycze* 1470–80 DB III 272. — Nazwa od n. os. *Plosz* SSNO IV 293 (: *Ploch-i-jb < *plochy* 'swawolny', stp. *ploszać* 'płoszyć'), z suf. -owice. Lit.: KStęz 97. IN

Płoszowo zob. **Płoszów**

Płoszów

Płoszów, wś, piotr., gm. Radomsko, 6 km na ptn.-wsch. od Radomska: *Ploszewo* 1400 Koz VII 25; *Ploschowo* 1511 ŻDz XIII 203; *Ploschow* 1511–23 ŁLB I 495; *Ploszow* 1552 ŻDz XIII 272; *Ploszow* 1791 MpPerSd; *Płoszów* 1827 Tabella II 94; *Płoszów*, wś, folw., os. karcz. 1887 SG VIII 321; *Płoszów* 1902 Przew II 70; *Płoszów*, wś 1921 Sk II 84; *Płoszów*, -szowa, *płoszowski* 1972 UN 48, 93. — Nazwa od n. os. *Plosz*, zob. n. *Ploszewo*, *Ploszowice*, z suf. -ewo, -owo, -ów. Lit.: SHGŁęcz II 43; Nieckula, -ov- 158. EB

Płoszyce, wś, ostroł., gm. Lelis, 16 km na ptn. od Ostrołęki: *Płoszyce* 1783 MpPerMz; *Płoszyce* 1783–84 RejKor 540; *Płoszyce* 1827 Tabella II 94; *Płoszycze* 1887 VIII 320; *Płoszyce* 1933 SkBy 1299; *Płoszyce*, -szyc 1981 WUN II 750. — Nazwa zapewne od n. os. *Płoszyca* (por. *płosa*, *płoszyć*) RymSEN II 254, w l. mnogiej. UB

Płośnia, wś, kiel., gm. Gnojno, 9,5 km na ptn.-wsch. od Chmielnika: *Plosznia*, villa sub parochia de Gnojno 1470–80 DB II 445; *Płośnia* 1839 MpKwat IV 5; *Płośnia*, folw. 1902 Przew II 70; *Płośnia*, kol. 1921 Sk III 130; *Płośnia*, wś 1952 UW 109; *Płośnia*, -ni, cz. Gorzakwi 1966 UN 19, 23; *Płośnia*, -ni 1981 WUN II 750. — Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z XV w., później brak zapisów historycznych, aż do XIX w. Nazwa wsi zapewne od ap. *płosa* 'pole uprawne, działka ziemi mająca do kilkunastu zagonów, zwykle oddzielna, nietącząca się z resztą gospodarstwa' Sstp VI 170, z suf. -nia. Por. też n. płynącej w pobliżu rzeki *Płosna*, por.: iuxta fluvium *Płosna* 1505 HE XVI 108, na rzece *Płozney* 1564–65 Lusand 148, na rzece *Plosney* 1660–64 Lusand II 45. Lit.: KopKiel 116; Rymut, HE XVI 108. IN

Płośnica, wś, ciech., gm. Płośnica, 12 km na ptn.-zach. od Działdowa: *Heinrichsdorf* 1426, 1445, 1500, 1542 KęŁ 321; *Heinrichsdorf* 1784 MpPerPł; *Heinrichsdorf* oder *Plaschnitzno* 1796–1802 MpSchröt XXII; *Plociczno* (!) 1839 MpKwat III 1; *Heinrichsdorf*, poln. *Płosnica* 1820 Wald 212; *Heinrichsdorf* 1882 SG III 48; *Płośnica* 1882 KęŁ 321; *Płośnica*, niem. *Heinrichsdorf* 1887 SG VIII 320; *Płośnica* 1921 Sk XI 16; *Płośnica* 1952 UW 177; *Płośnica*, -cy, *płośnicki* 1971 UN 170, 25. — Dawniej n. niem. od n. os. *Heinrich + -dorf* 'wieś'. Nazwa pol. od ap. *płosa*, zob. wyżej, z suf. -nica. Lit.: RospSEMIG 294. RP

Płośnica zob. **Płuźnica** (1)

Płośnina zob. **Płosina** (1, 2)

Płotki, cz. Pily, dawniej może wś: *Płotki* 1859 MpChrz; *Ploetke*, *Plociska*, niem. *Ploetke* i *Ploettk*, domin. 1887 SG VIII 267, 285; *Plöttke* — *Płotki*, -ków, *płotecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Płotki* — *Plöttke*, os. 1951 Rosp 243; *Płotki*, os. miejska 1967 SM 856; *Płotki*, -ków 1981 WUN II 750. — Ponieważ pierwotnie była to os. młyńska wzmiankowana w 1661 r., prawdopodobny związek n. z ap. *płotka* 'płot, zastawa pleciana przed upustem w wodzie bieżącej' SW IV 238 niż z n. os. *Płotka* a. *Płotka* SSNO IV 288 i ap. *płotka* 'gatunek ryby'. Nazwa w l. mnogiej. Odnotowano też postać *Plociska*, w formie augmentatywnej. Płotki leżą w pobliżu jez. o n. *Płocie*, dawniej *Płotki*, z którego wypływa bezimienny strumyk. Lit.: Szafran, Osadnictwo historycznej Krajny w XVI–XVIII w. (1511–1772), 1961, 182. ZZ

Płotnik zob. **Piotrowo** (1b)

Płotno, os., dawniej wś, gorz., gm. Pęczyce, 5 km na ptn. od Pęczycy: *Blankensee* 1322 PU VI 102; *Blankensehe* 1539 PomKirch I 201; *Blankensehe* 1618 MpLub; *Blankensee* 1789 MpGillyPom; *Blankensee* 1833 MpUMbl 1490; *Blankensee* — *Płotno*, -na *płociński* 1947 MPol XXVI nr 37; *Płotno*, -na 1981 WUN II 750. — Dawna n. niem. od n. rodu rycerskiego *Blankensee*, znanego w Choszczynie i okolicy w XIV w., przybyłego z okolic Kwedlinburga. Do n. os. por. średniem. przym. *blank* 'jasny, czysty' i *se* 'jezioro'. Nazwę *Płotno* wprowadzona urzędowo po 1945 r. Lit.: Rymar, ZPrz I 173. BCz

Płotowo zob. **Płótowa**, **Płutowo**

Płotowo Mniejsze zob. **Płótówka**

Płotowo Większe zob. **Płótowa**

Płotówko zob. **Płótówka**

Płoty (1), mto, szczec.: *Plote* (1277) PU II 354; *Plote* (1320) PU V 528; *Plate* 1403, *Plote* 1417 Rzduma II 15; *Plate* 1538 HKPom I/4, 4; *Plate* 1618 MpLub; *Plato* 1628, *Plath* 1780 Rzduma II 15; *Plate* 1789 MpGillyPom; *Plathe* 1834 MpUMbl 774; *Plathe* 1887 SG VIII 240–1; *Plathe* — *Płoty*, -tów, *płotowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Płoty* 1952 UW 210; *Płoty*, -tów 1981 WUN II 750. — Nazwa zapewne od ide. **pol-t-*, obecnego w licznych n. w., por. pie. **peł-//*pol-//*pil-//*pł-* 'płynąć, moczyć, lać'. Możliwe jednak, że n. pochodzi od ap. *płot* 'warownia ogrodzona palisadą' (w średniowieczu było tu grodzisko obronne), por. też stp. 'ogrodzenie, zagrodzenie zro-

bione najczęściej z pali, żerdzi i chrustu' Sstp VI 172. Od XV w. niejasne przejście *Plo-* > *Pla-*. Nazwa zmieniona jako *Plathe*. Formę *Płoty* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: Rzduma II 15; RospSEMiG 294; RymNmiast 187. BCz

Płoty (2), wś, ziel., gm. Czerwieńsk, 8,5 km na pñn.-zach. od Zielonej Góry: *Ploth* ok. 1300 CdSil XIV 144; *Plot* 1450 CdSil XXXII 95; *Plotty* 1488, *Plott* 1553, *Ploth* 1582 CdSil XXIV 20, 25, 27; *Plotau* 1670 J III 86; *Plouth* 1717, *Plothe* 1752 CdSil XXIV 32; *Plotow* 1791 Z X 362; *Plouth* 1845 K 496; *Plouth*, *Plotów* 1941 Wrzosek 31; *Plouth* — *Płoty*, *-tów*, *plotowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Płoty*, *-tów* 1981 WUN II 750. — Dawniej n. *Plot* od ap. *plot*, zob. *Płoty* (1), wtórnie w l. mnogiej, okresowo z suf. *-ów*, stąd formy zmienzone *Plotau*, *Plouth*. Po 1945 r. przywrócono urzędowo n. *Płoty*. Lit.: SNGŚI X 68. JCh

Płowce, dziś *Płuszowice*, wś, i *Płuszowice-Kolonia*, kol., dawniej wś, lub., gm. Jastków, 11,5 km na pñn.-zach. i 9,5 km na zach. od Lublina: *Plonisowicze* (1401)XVI/XVII ZDM I 297; *Plodzischouicze* alias *Plodzislauicze* (!) 1451, *Plodzischowicze* (!) 1460, *Płowyszowjcz* 1469 SHGLu III 183; *Plonyschowycze*, *Plonischowycze* 1470–80 DB I 201, II 538; *Płowyssovycze* 1529 LR 466; *Plonissowicze* (*Płuszowice*, *Płowuszowice*) 1531 ŻDz XIV 348; *Płuszowice* 1563 RPobLu 409v; *Ploguslawicze* (!) 1565 Lulu 35; *Plonisowicze* 1580 SHGLu IV 106; *Płowiszowice* 1626 RPobLu 153; *Płowuszowice* 1663 RPobLu 152; *Płowoszowice* 1676 ŻDz XV 29a; *Płowuszewice* 1668, *Płuszowice* 1673 RPdm 180, 199; *Płowaszewice* 1674 RPgł 56; *Powluszewice* (!) 1786 MpPerLu; *Płowaszowice* 1787 Spis 452; *Płonzowice* 1827 Tabella II 94; *Płonzowice* al. *Płuszowice*, wś i dobra 1887 SG VIII 316; *Płuszowice*, wś i kol. 1902 Przew II 70; *Płuszowice*, wś i kol. 1921 Sk IV 62; *Płonzowice*, wś i kol. 1933 SkBy 1298; *Płuszowice*, *Płuszowice*, kol. 1952 UW 142; *Płuszowice*, *-wic*, *Płuszowice-Kolonia*, *-wic-nii*, *pluszowski*, dwie wsi 1972 UN 114, 24; *Płuszowice*, *-wic*, *Płuszowice-Kolonia*, *-wic-nii* 1981 WUN II 750. — Zdaniem historyków z przemienności zapisów nazwy wynika, że właściwa stara n. wsi brzmiała *Plonisowicze*, od n. os. *Płonisiz* (: *plony* 'jałowy') RymSEN II 254, z suf. *-owice*. Inne formy były wynikiem błędnego zapisu. Kosyl za pierwotną postać n. uważa *Płowiszowice* (lub *Płowyszowice* SEBař 629) od n. os. *Płowisz (: *plowy*, por. n. os.

Golisz (: *goty*) SSNO II 154), z suf. *-owice*, zaś formy *Plonisowicze*, *Płonzowice* to warianty graficzne, powstałe wskutek błędnej lekcji (*n* zamiast *v*, *u*) kopistów lub wydawców. Powstanie wariantów *Płowuszowice*, *Płowaszowice*, *Płowaszewice*, *Płowoszowice* motywuje izolacją nazwy i utratą związku semantycznego z n. os. tkwiącą w jej podstawie, zaś postać współczesną wywodzi z formy *Płowuszowice* (w pozycji interwokalicznej w wykazuje tendencję do zaniku, por. *dzie-wucha* > gw. *dzieuucha*). Człon drugi w n. zestawionej od ap. *kolonia* 'osada'. Lit.: SHGLu III 183, IV 106; KosLu 69. IN

Płuszowice-Kolonia zob. **Płuszowice**

Płowaszewice zob. **Płuszowice**

Płowaszowice zob. **Płuszowice**

Płowąż zob. **Płowęż**

Płowce (1), wś, krośn., gm. Sanok, 3 km na pñd.-zach. od Sanoka: de *Płowecz* 1429, *Polowecz* 1439 AGZ XI nr 304, 1240; *Płowczce* (!) 1443, *Płowcze*, de *Płowcz* 1444 AGZ XI nr 1711, 1908; *Płowcze* 1468 AGZ XVI nr 550; z *Płowiec* 1561 RZl 60; *Płowcze* 1589 ŻDz XVIII/1, 56; *Płowce* 1697 AGZ XXII 110; *Płowce* 1699 ADP 155, 11; *Płowce* 1785 ADP 244, 50; *Płowce* 1794 Ga Gg2; *Płowce* 1850, *Płowci* 1861 Sch 118, 107; *Płowce*, mylnie zamiast *Płowce*, *Płowce* 1887 SG VIII 277, 324; *Płowce* 1952 UW 286; *Płowce*, *-wiec* 1981 WUN II 750; łemk. *połowci*. — Nazwa zapewne od n. narodowości — strus. *Polowŕci*, pol. *Połowcy* 'lud koczowniczy pochodzenia turecko-mongolskiego' (najazdy Połowców na wschodnie pogranicze Polski pozostawiły ślad w postaci osad jenieckich), ze zmianą paradygmatyczną formy pluralnej osobowej na rzeczową i z polonizacją grupy *-oło-* > *-ło-*: *Połowcy* > *Płowce*. Rieger dopuszcza możliwość łączenia n. *Płowce* z n. os. *Płowiec* (: *plowy* na określenie człowieka o jasnych włosach), w l. mnogiej. W tym drugim wypadku forma *Połowce* miała by fonetykę ruską. Lit.: SHGsk III 37; MakSk 126; Riegłemk 199. BCz

Płowce (2), wś zaginiona, trudna do bliższego zlokalizowania, może między Gnieznem i Mogilnem: *villam ... Płowcze* 1277 KW I 407. ZZ

Płowce (3), wś, suwał., gm. Stare Juchy, 15,5 km na pñn.-wsch. od Orzysza: *Plofftzen* 1475 KętL 501; *Płowitz* 1507 BiałKol 118; *Płowtzen* 1785 Gmdb III 158; *Płowtzen* 1796–1802 Mp-Schröt XVIII; *Płowtzen* — *Płowce* 1879 KętN 162;

Płowce

Płowce 1887 SG VIII 324; *Płowczen* przed 1920 MpHAPr I; *Płowce* — *Ploetzendorf* 1938, *Płowczen* 1941 Choj 121; *Plötzendorf* — *Płowce*, -wiec, *plowiecki* 1948 MPol XXVI nr A-78; *Płowce*, -wiec 1981 WUN II 750; gw. *puofcel/plofocen*. — Były to dobra służebne założone nad strugą w pobliżu jez. Dobrzyń, a więc może o tej samej etymologii co *Płowce* (4). W 1938 r. wieś otrzymała chrzest niem. *Ploetzendorf*. Lit.: BiałPrzem 27, 90; BiałKol 117–8, przyp. 49. RP

Płowce (4), dziś *Płowce* i *Płowce Drugie*, dwie wsi, włoc., gm. Radziejów, 17 i 18 km na zach. od Brześcia Kujawskiego: cum *Plavcis* (1103) 1198 KW I 41; *Płowce* 1363 CdP I 223; *Płowce* 1418 Koch nr 226; *Płowce* 1489 Lupbrz 187; *Płowce* 1527 Vlad XI 44; *Płowce maior* 1534 Inwwłoc 110; *Płowce* 1674 Rpog 161; *Płowce* 1796 PerOpis IX; *Płowce* 1827 Tabella II 94; *Płowce* 1867 KolbKu 306; *Płowce*, wś i kol. 1877 Zin II 50; *Płowce*, wś 1887 SG VIII 323–4; *Płowce* 1902 Przew II 70; *Płowce I*, *Płowce II* 1933 SkBy 1299; *Płowce* 1952 UW 46; *Płowce*, -wiec, *plowiecki*, *Płowce Drugie*, -wiec -gich, cz. wsi *Płowce* 1971 UN 182, 28; *Płowce*, -wiec, *Płowce Drugie*, -wiec -gich 1981 WUN II 750. — Nazwa określała pierwotnie ludzi trudniących się spławianiem towarów, pochodzi od ap. *plawca* 'ten, który pławi, tj. puszcza z biegiem wody; żeglarz' Sstp VI 166, w l. mnogiej. Wieś była własnością królewska, zamieszkiwali ją *plowcy/plawcy*. Człon drugi w n. zestawionej od łac. przym. *maior* 'większy', od XX w. odliczebnikowy, też z cyframi rzymskimi I, II. Lit.: RospSEMiG 272. AG

Płowce zob. *Pławce*, *Płowki*

Płowce Drugie zob. *Płowce* (4)

Płowce Maior zob. *Płowce* (4)

Płowce Minor zob. *Płowki*

Płowczynowo zob. *Zgoda* (8)

Płowówek zob. *Płowówek*

Płowęcz, wś, tor., gm. Jabłonowo, 13 km na pld.-wsch. od Łasina: castra Grudenz ... *Plouenzo*, *Plowist* (1222) PrUr I/1, 28; castrum ... dictum *Plowist*, *Pollowist* 1277 SRP I 137; *Plovis* 1285 Ger 126; di burc ... zu *Plowis* 1277–89 SRP I 495; Jeschko de *Plouyz* 1336 KętL 122; de *Plonyz* 1337, de *Plowass* (1339)XVI, de *Plowis* (1343)XV PrUr III 102, 177, 414; de *magna Plaföz* 1414 KętL 122; *Plafonse* 1414 Br 150; *Plofoise* ok. 1423–24 DK 101; von der *Plofose* 1434 AST I 618; von der *Plofoese* 1440 AST II 232; von der *Plofewsze* 1448

AST III 64; *Grosse Płowcze*, *maiozem Płowcze* 1516 Woel 670; dobra *Płowęcz* 1518 KętL 138; *Płowesze* 1531, *Plowesia* 1539 Woel 672, 729, 800; *Płowęsz* 1570 ŻDz XXIII 294; *Płowąsz* 1614 Font XXII 77; *Płowąsz*, *Płowąs* 1647 Font IV 50; *Płowaz*, teut. *Płowanse* 1667–72 Font VI–X 17; *Płowąż* 1723, do *Płowęża*, z *Płowężem* 1725, na *Płowężu*, *Płowąż* 1737 Font XLII 100, 105, 108, 230; *Gr. Płowentz* 1789 Goldb II 184; *Gr. Płowenz* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Gr. Płowens* — *Płowęcz* 1879 KętN 58; *Płowęcz*, niem. *Gross Płowenz*, wś 1887 SG VIII 325; *Płowęcz*, niem. *Gross Płowenz* 1921 Sk XI 4, 84; *Płowęcz* (*Płowenz*) 1925 Krzep 92; *Płowęcz* 1933 SkBy 1299; *Płowęcz*, -ża 1981 WUN II 750. — Nazwa łączy się w literaturze z prus. n. os. *Płowe*, por. lit. n. os. *Plavaitis*, *Plavas* (: lit. *plavà* 'kto ma nieprzyzwoity język, nieszczemnik' Lpvž II 469, może z suf. -is lub -ist (por. Ger 253, 257)). Niektórzy autorzy sądzą, że jest to pol. n. *Płowiądz, por. brus. n. jez. *Плавия*, *Плав*, lit. n. jez. *Plavys*, *Plavėlis*, n. m. *Plaviškiai* (: lit. *plāvati* 'często prac, płukać', pol. *pław*, *pławić*, z regularnym wzdłużeniem samogłoski rdzennej *o > a SEBor 444), z suf. -ądz. Wieś leży nad jez. *Płowęcz*, por. in dem *Plafonfchen* See 1439 Br 94. Nie można wykluczyć, że n. pochodzi od n. os. *Płowąs (: *Płowy Wąs SEBař 629, por. liczne stp. n. os. *Białowąs*, *Odrzywąs*, *Świniwąs*). Od XVI w. n. z członem odróżniającym od przym. łac. *maior* 'większy', niem. *gross* 'duży'. Forma *Płowęcz* jest zapewne przekształceniem z -ż charakterystycznym dla adaptacji niem. członu -see, być może wspartym adideacją do *wąż*, *węża*. Lit.: SHGCh 99; SchK II 150; Ger 126; Būga, Rinktiniai raštai III 537; Krahe, Über einige Gewässernamen mit -st- Suffix, BNF X 1–16; Vanagas, Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas 261; Pēt-VV 308. WK

Płowówek, os., dawniej wś, tor., gm. Jabłonowo, 11 km na pld.-wsch. od Łasina: *Cleyne Plofoise* ok. 1423–24 DK 101; *Kl. Plofoese* 1440 KętN 123; von der *cleyen Plofoese* 1440 AST II 238; *Płowówek* 1647 Font IV 50; *Płowówek*, *Płowówek*, *Płowówek* 1667–72 Font VI–X 477, 736, 792; *Płowówek* 1682 Font V 24; *Płowówek* 1772/73 HAPr IV 658; *Kl. Płowentz* od. *Płowentzek*, maj., folw. 1789 Goldb II 185; *Kl. Płowenz* 1796–1802 MpSchröt XVI; *Kl. Płowens* — *Płowówek* 1879 KętN 58; *Płowówek* al. *Płowówek*, niem. *Klein Płowenz*, obecnie *Waldheim*, dobra ryc. 1887 SG VIII 326; *Waldheim* seit 1877, fr.

Klein-Plowenz, auch *Plowenczek* 1912 Bär 121; *Plowęzek* (*Waldheim*) 1925 Krzep 92; *Plowęzek*, folw. i os. młyńska 1933 SkBy 1299; *Plowęzek*, -zka 1981 WUN II 750. — Nazwa od n. pobliskiej wsi *Plowęż*, z członem odróżniającym od przym. niem. *klein* 'mały', potem z elipsą członu *Klein* i z suf. *-ek*. Nazwa niem. *Waldheim* wprowadzona urzędowo, od *Wald* 'las' + *-heim*. Lit.: SchK 93, 110, 150; SHGCh 99. WK

Plowężyk zob. **Plowęzek**

Plowiszowice zob. **Płouszowice**

Plowoszowice zob. **Płouszowice**

Plowuszowice zob. **Płouszowice**

Plowizna zob. **Płowizny**

Płowizny, wś, lub., gm. Bełżyce, 14,5 km na ptn.-wsch. od Opola Lubelskiego: *Płowizna* 1899 Cat 22; *Płowizna*, kol. 1902 Przew II 70; *Płowizna*, kol. 1933 SkBy 1299; *Płowizna* 1952 UW 146; *Płowizny* 1961 Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie nr 47; *Płowizny*, -wizn, *plowizniański* 1969 UN 104, 17. — Nazwa od ap. *plowizna* 'ziemie płowe, żółte' SW IV 265, wtórnie w l. mnogiej. IN

Płowki, dziś *Stare Płowki*, wś, włoc., gm. Radziejów, 5 km na ptn.-zach. od Radziejowa: *Plowce*, alio nomine dictam *Blewo* 1308 CdP II 185; *Plowcze minori* 1454, *minori Plowcze* 1500 CdP II 902, 968; *Plowcze minor* 1564 InwWłoc 110; *Blewo seu minor Plowcze* 1557–66 ŻDz XIII 28; *Płowki Minor* 1634 Rpodbrz 233; *Płowki* 1674 Rpoz 158; *Płowki* 1796 PerOpis IX; *Płowki* 1827 Tabella II 95; *Płowki* 1887 SG VIII 326; *Płowki* 1952 UW 46; *Stare Płowki*, -rych -wek, *ploweck* 1971 UN 182, 34. — Nazwa od n. m. *Plowce* (4), z członem odróżniającym od łac. przym. *minor* 'mniejszy'. Forma *Płowki* powstała w wyniku uniwerybizacji wcześniejszej n. zestawionej przez elipsę członu *Minor*, z suf. *-ki* w l. mnogiej. Do XVI w. funkcjonowała obocznie niejasna n. *Blewo*. Lit.: BańMorf 46. AG

Płowki Minor zob. **Płowki**

Płozy, wś, olszt., gm. Szczytno, 5 km na pld.-wsch. od Szczytna: *Plosse* 1571 KętL 350; *Plohzen* XVII–XVIII Froese 145; *Plohzen* 1789 Goldb I 164; *Plossen* 1796–1802 MpSchröt XVII; *Plohzen* — *Płozy* 1879 KętN 216; *Płozy* 1887 SG VIII 326; *Płozy* — *Plohzen* 1941 Choj 121; *Plohen* — *Płozy*, -óz, *plowski* 1948 MPol XXV nr 14; *Płozy*, *Płoz* 1981 WUN II 751; gw. *pyozi*, -zuf. — Według Górnownicza, od n. os. *Płoz* (: *plóza* 'część pod-

wozia pojazdu', *plózić* (się) 'czołgać się; rosnąć przy ziemi') RymSEN II 255, w l. mnogiej; zdaniem historyków dawniej n. brzmiała *Płozy*, od ap. *plōza* 'pole uprawne, działka ziemi mająca do kilkunastu zagonów' Stp VI 170. Substytucyjne cechy niem. wzmacniające *h*, geminata *ss* dla *z*, końcówka l. mnogiej *-e*: *-en*. Lit.: Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu, 1962, 146–7; GórnRWrm 210. RP

Płozy zob. **Marki** (3), **Szyszki** (4)

Płóżnica zob. **Płuznica** (2)

Plóczki (1), cz. Karpacza, dawniej wś, jel.: *Twerchseyffen* (1418) K 521; *Querseiffen* 1677 J IV 103; *Querseiffen* 1747 SNGŚl X 68; *Querseiffen* auch *Quesseiffen* 1786 Z VI 388; *Quesseiffen* 1789 SNGŚl X 68; *Querseiffen* olim *Querksdorf* auch *Querksseiffen*, wś 1845 K 521; *Querseiffen* — *Plóczki*, -czek, *plócki* 1948 MPol XXVI nr 59; *Plóczki*, -czek 1981 WUN II 751. — Dawna n. niem. *Querseiffen*, od *quer* 'poprzeczny, w poprzek' + *Seiffen* 'miejsce wypłukiwania, wydobywania minerałów' Bach II/1, 276, II/2, 385. Po 1945 r. wprowadzono urzędowo n. *Plóczki*, która nawiązuje znaczeniowo do drugiego członu n. niem., por. *seifen* 'myć, czyścić'. Lit.: SNGŚl X 68. JCh

Plóczki (2), dziś *Plóczki Dolne* i *Plóczki Górne*, dwie wsi, jel., gm. Lwówek Śląski, 3 i 5 km na pld.-zach. od Lwówka Śląskiego: *Gorensseiffen* 1217 KŚl II 157; *Gorisseiffenn*, *Gorisseiffin* (1241)-XIV SuR II 126; *Schmokseiffentis aurifondine celebris* 1283 SGTS II 213; *Gorinzifin* ok. 1300 CdSil XIV 128; *Schorensyphen* 1307, *Schorensyffen* 1313 Reg nr 2955, 3351; von *Gorisseyffin* 1427 CdL II/1, 436; *Jerisseiffen* 1441 SGTS II 215; *Gorisseiffen* 1444 CdL IV 337; *Görisseffern* 1651, *Gorinsyphen* 1687 J IV 326; *Geriss Seyffen* 1726, *Nieder Görisseiffen* 1765 SGTS II 213; *Nieder Goerisseiffen* 1786 Z VI 117; *Görisseiffen*, *Nieder* 1845 K 165; *Liebentalisch* al. *Goerisseiffen* 1886 SG VII 10; *Nieder Görisseiffen* 1941 Wrzosek 35; *Lisia Góra* 1945 SGTS II 213; *Ober Görisseiffen* — *Plóczki Górne*, -ek, *plóczkowski* 1946 MPol XXV nr 142; *Nieder Görisseiffen* — *Plóczki Dolne*, -ek -ych, *plóczkowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Plóczki Dolne*, *Plóczki Górne*, -ek -nych 1981 WUN II 751. — Zapis *Gorensseiffen* hybrydalny: *Goren* 'górne' + niem. *Seifen*. Por. też n. rz. posiadająca w dokumencie z XIX w. wariant n. *Seiffen Bach*, *Görisseiffenbach*, dziś *Plóczka*, lewego dopływu Bobru, przepływającej przez *Plóczki Dolne*. W XIV w. n. okresowa

Plóczki Dolne

Schorensyffen, od niem. *Schoren* 'brzeg' + *Seifen*. Podobnie jak *Plawna* (1), wieś powstała w związku z wypłukiwaniem złota w okolicy Lwówka Śląskiego. Członny odróżniające od niem. przym. *nieder* 'dolny' i *ober* 'górnny'. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Plóczki Dolne* i *Plóczki Górne*. Lit.: SNGŚI X 68–9; SGTS II 213–9. JCh

Plóczki Dolne zob. **Plóczki** (2)

Plóczki Górne zob. **Plóczki** (2)

Plódnica zob. **Pludnica**

Plódy zob. **Pludy** (1, 2, 3)

Plósy, wś, rad., gm. Rzecznów, 8 km na pld.-wsch. od Iłży: *Plósy* 1867 KopRad 214; *Plusy* 1877 Zin II 50; *Plusy*, wś 1887 SG VIII 328; *Plusy* 1921 Sk III 24; *Plusy* 1952 UW 112; *Plósy*, *Plós*, *plóski* 1966 UN 20, 26. — Nazwa od ap. *plósa*, *plósa*, *plusa* 'pas ziemi, mający 12 zagonów' SW IV 263, por. też 'wydłużona działka pola' SGPkAr IV 143, w l. mnogiej. Lit.: KopRad 214. IN

Plótowa, dziś *Plótowo*, wś, słup., gm. Bytów, 10 km na pld.-zach. od Bytowa: *Gr. Platenheim* 1747 PMT IX 27; *Gr. Platenheim* 1789 MpGillyPom; *Platenheim*, *Plótowo Większe* al. *Pustkowie*, niem. *Gross Platenheim* 1887 SG VIII 240, 322; *Platenheim* — *Plótowa*, -wów (!), *plótowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Plótowa*, -ej — *Platenheim* (*Gross Platenheim*) 1951 Rosp 243; *Plótowa* 1952 UW 198; *Plótowa*, -wej 1981 WUN II 751; po zmianie: *Plótowo*, -a, *plótowski* 2002 DzU nr 233, poz. 1964; kasz. *velgė plótowa*, *velgė plótow*. — Dawna n. niem. od nazw. pruskiego generała Dubislava von *Platen*, z członem *-heim*, spolszczona jako *Plótowo* na wzór n. m. z suf. *-owo*, z adideacją do ap. *plót*. Oboczna n. *Pustkowie*, od kasz. ap. *pustkowie* 'gospodarstwo, niekiedy kilka gospodarstw oddalonych od siebie w pewnej odległości od wsi' SGSych IV 233. W n. zestawionych członny odróżniające od niem. przym. *gross*, pol. *wielki* i kasz. *velgi*. Po 1945 r. urzędowo ustalono postać *Plótowo* z typowym dla gw. pom. przejściem *o > ó*. Współcześnie powrócono do n. *Plótowo*. Lit.: Surma, PMT IX 27. BCz

Plótówka, dziś *Plótówko*, cz. wsi *Plótowa*, dawniej wś, słup., gm. Bytów: *Kl. Platenheim* 1747 PMT IX 32; *Kl. Platenheim* 1789 MpGillyPom; *Plótowo Mniejsze*, niem. *Klein Platenheim* 1887 SG VIII 322; *Klein Platenheim* — *Plótówka*, -ki, *plótówecki* 1948 MPol XXV nr14; *Plótówka* — *Klein Platenheim*, os. 1951 Rosp 243; *Plótówka*, -ki 1981 WUN II 751; po zmianie: *Plótówko*, -a 2001 DzU

nr 233, poz. 1964. — Dawna n. niem. zestawiona; człon *Platenheim* ponowiony z n. sąsiedniej wsi *Plótowo*, człon odróżniający od przym. niem. *klein* 'mały'. Nazwę zaadaptowano jako *Plótowo Mniejsze*; człon odróżniający tłumaczony. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. w formie *Plótówka*; współcześnie n. zdrobniła *Plótówko*. Lit.: Surma, PMT IX 32. BCz

Plucki, wś, kiel., gm. Łągów, 18,5 km na pld.-wsch. od Bodzentyna: *Plucki* 1839 MpKwat IV 5; *Plucki*, wś 1902 Przew II 70; *Plucki* 1921 Sk III 84; *Plucki*, -cek, *pluckowski* 1966 UN 27, 37. — Nazwa od ap. *pluczka* 'koryto albo skrzynia, w której płucze się rudę; naczynie do płukania' SGPRei(kartoteka), w l. mnogiej (istniała tutaj kopalnia ołowiu). W n. utrwaliła się gwarrowa, mazurząca wymowa *-cz-* jak *-c-*. Lit.: KopKiel 125. IN

Pluczki zob. **Plucki**

Pludnica, wś, rad., gm. Iłża, 8 km na pld.-zach. od Iłży: *Pludnica* nowa osada 1783–84 RejKor 271; *Pludnica* 1787 Spis 413; *Pludnica* 1827 Tabella II 95; *Plódnica* 1867 KopRad 214; *Pludnica* 1877 Zin II 50; *Pludnica* 1887 SG VIII 326; *Pludnica* 1921 Sk III 21; *Pludnica*, -cy, *pludnicki* 1966 UN 20, 18. — Nazwa od ap. *plód* w znaczeniu przenośnym 'owoc, plony ziemi' Sstp VI 175, z suf. *-nica* (por. *plodny* 'dający obfity plon, urodzajny') z suf. *-nica*. Lit.: KopRad 214. IN

Pludwiny zob. **Pludwiny**

Pludy (1), wś, biał., gm. Radzyń Podlaski, 6 km na pld. od Radzyna Podlaskiego: *Plody* 1540 Matr IV/1, nr 6723; *Plody* nova 1552, *Pludy* 1580 ŻDz XIV 393, 424; *Plodi ... z Plodow* 1620 RPobLu 188; *Pludy* 1783–84 RejKor 291; *Pludy* 1787 Spis 427; *Pludy* 1827 Tabella II 95; *Pludy* 1887 SG VIII 327; *Pludy* 1921 Sk IV 87; *Pludy*, -dów, *pludnieński* 1970 UN 119, 8. — Dawniej n. *Plody*, od ap. *plód* w l. mnogiej, zapewne wskazująca na urodzajność ziemi, por. *plód*, *plodny*. Od XVIII w. n. w postaci *Pludy* (< *Plódy*). Lit.: KosLu 69. IN

Pludy (2), dziś *Stare Pludy* i *Nowe Pludy*, dwie wsi, ostroł., gm. Somania, 13 i 12,5 km na pld.-zach. od Wyszkowa: *Maczeyewicze* (1449) XVII SHGMz(KN 127); *Maczeyewicze* 1464 SHGMz(Ep. 9, 138); *Macziewowicze* (1469) XVII SHGMz(KN 166); *Plody* 1487 SHGMz(Ep. 10, 552–553); *Plodi* 1494 SHGMz(Ep. 15, 89v); *Plodi* 1578 ŻDz XVI 408; *Pludy* 1783 MpPerMz; *Pludy*

1783–84 RejKor 676; *Pludy* 1827 Tabella II 95; *Pludy*, wś 1887 SG VIII 327; *Pludy*, wś i folw. 1902 Przew II 70; *Pludy*, wś 1933 SkBy 1299; *Pludy*, *Pludy Nowe* 1952 UW 33; *Stare Pludy*, *-rych Plud*, *Nowe Pludy*, *-wych Plud*, *pludowski* 1971 UN 149, 18, 19. — Dawniej n. *Maciejewice*, od n. os. *Maciej*, z suf. *-ewice*, też *-owice*. Od XV w. n. *Plody*, następnie *Pludy* ze zmianą *o > ó > u*, współcześnie dwie wsi: *Stare Pludy* i *Nowe Pludy*; człony odróżniające od przym. *stary*, *nowy*. UB

Pludy (3), wś, siedl., gm. Trzebieszów, 15 km na pñ.-wsch. od Łukowa: *Plody* 1518 SHGLU III 183; *Plody* 1529 LR 423; *Plody* 1531, *Plody* 1552, *Plody* 1580 ŹDz XIV 386, 399, 421; *Pludy* 1603 WPar 180; *Plody* 1620 RPobLu 184; *Pludy* 1787 Spis 429; *Pludy* 1827 Tabella II 95; *Pludy* 1887 SG VIII 327; *Pludy* 1921 Sk IV 71; *Pludy*, *-dów*, *pludowski* 1970 UN 115, 31. Lit.: SHGLU III 183; KosLu 69. IN

Pludy Nowe zob. **Pludy** (2)

Plugawice zob. **Plugawice**

Plucznynek zob. **Płonczynek**

Plusy (1), wś, ostroł., gm. Obryte, 12,5 km na wsch. od Pułtuska: *Plusy* 1877 Zin II 49; *Plusy* 1902 Przew II 69; *Plusy* 1921 Sk I 137; *Plusy* 1952 UW 32; *Plusy*, *Plus* 1981 WUN II 751. — Zapewne od gw. *plus* 'długi działek ziemi' SGPKar IV 143, w l. mnogiej. UB

Plusy (2), wś, zamoj., gm. Księżpol, 3 km na pñ. od Tarnogrodu: *Plossy*, *Plosth* (!) 1465 AGZ XIII nr 5951, 5697; *Plusy* 1827 Tabella II 95; *Plusy* 1887 SG VIII 328; *Plusy* 1921 Sk IV 7; *Plusy* 1952 UW 133; *Plusy*, *Plus* 1981 WUN II 751. — Dawniej n. *Plosy*, od ap. *plosa* 'pole uprawne, działka ziemi mająca do kilkunastu zagonów' Sstp VI 170, w l. mnogiej. Zmiana w *Plusy* niejasna, może w wyniku jakiejś adideacji. Lit.: MakPrz 203. BCz

Plusy zob. **Płósy**

Plutowo, wś, tor., gm. Kijewo Królewskie, 9 km na pñ.-zach. od Chełmna: castra *Ploth*, *Ploch* (!) (1222), *Ploth* (1223) PrUr I/1, 28, 34; von den gutern uff dem lande *Ploten* 1415, *Plote* und *Cleyne Plote* 1416 Font XXIX 193, 207; czum *Ploten* ok. 1423–24 DK 91; *Plothowo* 1517 Matr IV/1, nr 2636; *Plotowo* (1543) Woel 814; Aus dem Dorffe *Plothowo*, *Plutowo* 1572 ŹDz XXIII 30, 31; *Plotowo* 1647 Font IV 39; *Plotowo* 1667–72 Font VI–X 166; *Plotowo* 1682 Font V 24; przy *Plutowie* 1759 Font XLVII 67; *Plutowo* 1789

Goldb II 185; *Plutowo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Plutowo*, niem. *Plutowo* 1887 SG VIII 329; *Plutowo*, niem. *Plutowo* 1921 Sk XI 9, 84; *Plotowo* in. *Plutowo* (Plutowo) 1925 Krzep 92; *Plutowo* 1952 UW 48; *Plutowo*, *-wa*, *plutowski* 1971 UN 175, 10. — Zapisy historyczne podobne jak w n. *Ploty* (1, 2), a zatem o identycznej etymologii (zob.). Od XVI w. już n. *Plotowo*, z suf. *-owo*, natomiast w XVIII w. nastąpiła zmiana w *Plutowo* (zapewne pośrednio przez *Plótowo* z gw. ścieśnieniem *o > ó*). Lit.: SHGCh 99–100. WK

Pluźnica (1), dziś **Pluźniczka** i **Pluźnica Wielka**, dwie wsi, kat., gm. Toszek i opol., gm. Strzelce Opolskie, 4,5 i 3 km na pñ.-zach. od Toszka: *Plusnitz majori* et *minor* 1302, *Plesnicz* 1324, zu *Plusniz* 1335 Reg nr 2697, 4325, 5409; von *Blznicz* (1435)XVI, der *Plausnicz* (1438)XVI CdSil VI 57, 61; von *Plausnicz* (1440)XVI, z *Pluznicze* (1463)XVI, von *Plausnicz* (1472)XVI CdSil VI 63, 86, 94; *Lozmiemie* 1528 CdSil XXXIII 39; *Magno Pluznica* 1679, *Minor Pluznica* 1679, *villam Minorum Plucznicza* 1679 J II 79, 82; *Maiori Pluzitz* 1687/88 J II 368; *Gross Pluschnitz*, *Klein Pluschnitz* 1743 SNGŚI X 69; *Gross Pluschniz*, *Klein Pluschniz* 1783 Z II 266, 346; *Pluschnitz Klein* 1845 K 497; *Pluźnica* al. *Plusznica Wielka*, niem. *Gross-Pluschnitz*, wś, *Pluźniczka* al. *Plusznica Mała*, niem. *Klein-Pluschnitz* 1887 SG VIII 330; *Pluschnitz* (*Pluźnica*) 1900 Myc 77; *Pluźnica* (*Gross Pluschnitz*) — *Marklinden*, *Pluźniczka* (*Klein Pluschnitz*) — *Reichenhöh* 1939 Prus 58; *Reichenhöh* — *Pluźnica Mała*, *-y -ej*, *pluźnicki* 1947 MPol XXV nr 124; *Marklinden* — *Pluźnica Wielka*, *-cy -kiej*, *pluźnicki* 1948 MPol XXV nr 14; *Pluźnica Mała*, *Pluźnica Wielka* 1952 UW 250, 255; *Pluźnica Mała*, *-cy -lej*, *Pluźnica Wielka*, *-cy -kiej* 1981 WUN II 751; po zmianie *Pluźniczka*, *-ki*, *pluźnicki* 1989 MPol Nr 42, poz. 338. — Nazwa od przym. *pluźny* (: *plug* 'narzędzie służące do orania', też 'miara powierzchni gruntu' i 'opłata na rzecz kościoła od każdego pluga ziemi' Sstp VI 176–7), z suf. *-ica*, określająca 'pluźną ziemię, nadającą się pod uprawę', por. też *pluźny*, *pluźne* 'danina płacona od tzw. pluga gruntu' SpXVI, XXIV 441. Nazwę zmieniono jako *Pluschnitz*. Człony odróżniające od łac. przym. *maior* 'większy', *minor* 'mniejszy', niem. *gross* 'wielki', *klein* 'mały' dla odróżnienia dwu sąsiadujących ze sobą wsi. W XIX w. pojawia się zuniwerbizowana n. *Pluźniczka* dla *Pluźnicy Małej*. Nazwa niem. *Marklinden* i *Reichenhöh* nadała administracja hitler-

Pluźnica

rowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo n. *Pluźnica Mała* i *Pluźnica Wielka*, a w 1989 r. zmieniono urzędowo n. *Pluźnica Mała* na *Pluźniczka*. Lit.: SNGŚI X 69–70; BorGŚI 103. JCh

Pluźnica (2), wś, tor., gm. Pluźnica, 12 km na pńn.-zach. od Wąbrzeźna: do wsi *Ploznicze* 1565 Lumalb 158; *Ploznicza*, *Ploznica*, aus dem Dorffe *Ploznicze* 1572 ŻDz XXIII 41; *Ploźnica* 1641 Font XXIV 135; *Pluźnica* 1647 Font IV 71; *Ploźnica* teut. *Ploznitz* 1667–72 Font VI–X 17; *Pluźnica* 1682 Font V 24; *Plusnica*, *Plusnitz* 1772/73 HAPr IV 626; *Plusznitz* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Pluźnica*, niem. *Plusnitz* 1887 SG VIII 329–30; *Pfeilsdorf* seit 1904, fr. *Plusnitz*, auch *Plosnitz*, *Pluznica* 1912 Bär 90; *Pluźnica* (*Pfeilsdorf*) 1925 Krzep 92; *Pluźnica*, -cy, *pluźnicki* 1971 UN 189, 16. — Nazwa od ap. *plosa* 'pole uprawne, działka ziemi mająca do kilkunastu zagonów' Sstp VI 170 lub od ap. *ploz*, *ploza* 'sanica' SEBR 422, por. *plozić* 'pełzać, czołgać się' *plóz* 'zwierzę pełzające, płaz' Sstp VI 173, 175, z suf. -*nica*, może w znaczeniu 'płaski, długi kawałek ziemi'. Wtórnie adideacja do *plug*, *pluźny*. Według Rosponda pierwotnie była to prawdopodobnie n. *Ploznica* od podstawy toponimicznej *ploch-* w związku z psł. *plēch, **pleš-* w znaczeniu 'miejsce gołe, bezleśne', z suf. -*nica*. Nie można też wykluczyć pochodzenia od przym. *ploski* 'równy, gładki' Sstp VI 171, a zatem n. brzmiałaby *Ploszcznica, wtórnie *Ploznica*. Nazwa niem. *Pfeilsdorf* nadana urzędowo przez administrację niemiecką. Lit.: SHGCh 100; RospSEMig 294–5. WK

Pluźnica Mała zob. **Pluźnica** (1)

Pluźnica Wielka zob. **Pluźnica** (1)

Pluźniczka zob. **Pluźnica** (1)

Płyćwia, wś, skiern., gm. Godzianów, 10,5 km na pńd.-zach. od Skierniewic: *Plyczwya*, in merica dicta *Zabrody* ... *Pliczwa* (1357)1511/12 VisitGn 165; *Pliczwa* (1359)XV, *Pliczwa* 1374 KW III 132, 412; *Pliczvyia* (1445)XVI VisitGn 16; *Zabroba* (!) 1463 SHGŁow II/2, 55; *Plyczczwa* ... *Plyczwa* ... *Pliczvyia* ... *Pliczvia* (1492)1511–23 ŁLB II 246, 284, 523, 525; *Pliczwa* (1531) VisitGn 683; *Zabrody* (!) 1548 SHGŁow II/2, 55; *Pliczphia* 1579 ŻDz XVI 179; *Plywica* 1792 MpPerRw; *Plywia* 1827 Tabella II 95; *Plycwie* 1839 MpKwat III 4; *Plyćwia* 1877 Zin II 50; *Plyćwia* 1887 SG VIII 331; *Plyćwia* 1952 UW 105; *Plyćwia*, -wi 1981 WUN II 751. — Nazwa od n. rz., por.: in

fluvio dicto *Pluczwa* (1331)XVI, in fluvio *Pliczwa* (1340)XVI VisitGn 191, 160, ta od ap. psł. *plyti// *pluti 'płynąć', z suf. -*va* (: *-*va*). Nazwa wsi od XV w. notowana z miękkim *w* w suf. -*wia*, który w n. w. pojawił się dopiero w XIX w. Oboczna n. *Zabrody*, od wyrażenia przyimkowego za *brodem*. Lit.: SHGŁow II/2, 55–7; BańMorf 78; Duma, Nazwy rzek lewobrzeżnego Mazowsza, 1999, 119. UW

Płytnica, wś, pil., gm. Jastrowie, 18 km na pńn.-wsch. od Piły: *Plitenitz* 1618 MpLub; *Plietenitz* 1784 Brüg II 767; *Plietenitz* 1804 RzDuma I 34; *Plitnica* al. *Pletnica*, *Plitwica*, *Plotnica*, *Plitwicz*, *Plytwicz*, *Neu-Plietnitz*, *Poln. Plietnitz*, dziś *Plietnitz* 1887 SG VIII 267; *Plietnitz* — *Plytnica*, -cy, *plytnicki* 1947 MPol XXVI nr 37; *Plytnica*, -cy 1981 WUN II 751. — Nazwa ponowiona z n. rz. *Plietnitz* 1303 RzDuma I 34, dziś *Plytnica*, prawy dopływ Gwdy. Do n. rzeki por. psł. przym. *pliti-vv 'płytki', pol. *plytki*, też *plita* 'wilgoć, błoto'. Postać *Plytnica* ustalona urzędowo po 1945 r. Lit.: RzDuma I 34; Rieger, Wolnicz-Pawłowska, Nazwy wodne w dorzeczu Warty, 117. BCz

Plytniki lub **Plitniki**, wś zaginiona, leżała ok. 10 km na pńn. od Chełma, chełm.: *Plitniki* alias *Zagacice* (1417)XVII ZDM VI 433. — Nazwa niejasna, może określała pierwotnie ludzi produkujących płyty lub trudniących się flisactwem, od ap. *plytnik* 'ten, co robi płyty, taflę kamienne; ten, kto prowadzi wodą płyty, czyli tratwy, oryl' SGPKar IV 145, w l. mnogiej. Może też n. w związku z psł. *pliti-vv, pol. *plytki* lub *plita* 'jw.' Oboczna n. *Zagacice* od wyrażenia przyimkowego za *gacją* 'za groblą', z suf. -*ice*. Lit.: CzChełm 186. BCz

Płyty zob. **Maćkowa Ruda**

Pływaczewo, wś, tor., gm. Wąbrzeźno, 5 km na pńn.-wsch. od Kowalewa Pomorskiego: *Plobeschau*, *Pebistchau* 1414 Br 153; *Plobischaw* ok. 1415 MT 453; *Plobeczaw* 1437 GZ 92; *Plobeczau*, *Pebisthau*, *Pebissau* XV KętL 79; *Pliwaczewo* 1570 ŻDz XXIII 21; *Pływaczewo* 1647 Font IV 74; *Pływaczewo* 1667 Font VI–X 593; *Pliwaszewo* 1789 Goldb II 184; *Pływaczewo* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Plobitzau* — *Pływaczewo* 1882 KętL 79; *Plobeczau*, *Pływaczewo*, niem. *Pliwaczewo* 1887 SG VIII 267, 331; *Pływaczewo*, niem. *Pływaczewo* 1921 Sk XI 64, 84; *Pływaczewo*, -wa, *plywaczewski* 1971 UN 189, 21. — Etymologia n. niejednoznaczna. Najstarszy zapis wskazuje może na pierwotną formę

*Płowieszowo, od n. os. *Płowiesz, por. *Płowy* SSNO IV 293, też *Łowiesz*, *Milesz* SSNO III 336, 508, z suf. -owo, wtórnie -ewo. W pierwszych zapisach substytucyjne mieszanie w: *b*, -owo : -au. Pozostałe zapisy zmienione wykazują liczne przekształcenia substytucyjne. Od XVI w. i współcześnie n. *Pływaczewo*, będąca przekształceniem niejasnej, pierwotnej nazwy z nawiązaniem do *plywać*. Lit.: SHGCh 100. WK

Pniaki (1), wś, chełm., gm. Kraśniczyn, 14 km na płd.-wsch. od Krasnegostawu: *Kraśniczyn II*, wś 1952 UW 137; *Pniaki* 1962 MPol nr 7, poz. 24; *Pniaki*, -ków 1981 WUN II 751. — Początkowo n. *Kraśniczyn II*, zob. *Kraśniczyn*. W 1962 r. urzędowo zmieniono n. na *Pniaki*. BCz

Pniaki (2), przys., dawniej wś, częst., gm. Secemin, 15 km na płd.-zach. od Włoszczowy: *Pniaki*, wś 1921 Sk III 143; *Pniaki*, wś 1933 SkBy 1300; *Pniaki*, -ków, cz. wsi Brzozowa 1971 UN 35, 63; *Pniaki*, -ków 1981 WUN II 751. — Nazwa mająca związek z wycinaniem drzew bez wydobywania części przyziemnej i korzeni, od ap. *pnia*k 'część drzewka, krzaka, przy korzeniu; pień' SW IV 273, w l. mnogiej. IN

Pniaki (3), przys., dawniej wś, kat., gm. Bukowno, 4 km na płn.-zach. od Bukowna: *Pniaki*, przedm. 1921 Sk III 5; *Pniaki*, przys. 1933 SkBy 1300; *Pniaki*, -ków, *pnia*czański, wś 1964 UN 11, 54; *Pniaki*, -ków 1981 WUN II 752. IN

Pniaki zob. *Kraśniczyn*, *Ochoża*, *Ochoża-Pniaki*

Pnie, wś, rad., gm. Promna, 7 km na płn. od Białobrzegów: *Pnie*, kol. 1921 Sk I 48; *Pnie*, kol. 1933 SkBy 1300; *Pnie* 1952 UW 14; *Pnie*, *Pni*, *pieński* 1964 UN 18, 15. — Nazwa od ap. *pnia* 'część pnia pozostała przy korzeniu po ścięciu drzewa' SW IV 152, w l. mnogiej. Lit.: KopRad 206. UB

Pniew zob. **Pniewy** (2)

Pniewa zob. **Pniewy** (2)

Pniewek zob. **Pniewko**

Pniewen zob. **Pniewo** (7b)

Pniewie, wś, opol., gm. Skoroszyce, 8,5 km na płd. od Grodkowa: *Cubindorph* 1253 Reg nr 838; in *Pnewe* 1285 Sur V 145; *Copendorf* 1289, villa *Pneue* vel *Kopindorf* ok. 1300, *Coppindorf* ok. 1300 CdSil XIV 79, przyp. 400, 166; *Coppindorf* (1370) K 306; *Coppendorff* 1579, *Koppendorff*, villa 1638 J I 75, 111; *Koppendorff* 1743 SNGŚI X 70; *Koppendorf* 1784 Z III 358; *Koppen-*

dorf 1845 K 306; *Koppendorf* 1883 SG IV 383; *Pniewy* (*Koppendorf*) 1900 Myc 42; *Koppendorf* — *Pniewie*, -wia, *pniewski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pniewie*, -wia 1981 WUN II 752. — Dawna n. niem. *Koppendorf*, od n. os. *Kopp*, *Kube* (: *Jacobus*) Gott 299, 271, 308 + -dorf, dniem. -dorp 'wieś'. Równoległa n. pol. *Pniewie*, od stp. ap. zbiorowego *pniewie* 'pniaki, odziomki' Sstp VI 179, oznaczająca 'miejsce z niewykarczowanymi pniami, korzeniami; karcze, pniaki'. Mycielski mylnie rekonstruował n. w formie *Pniewy*. Po 1945 r. ustalono urzędowo postać *Pniewie*. Lit.: SNGŚI X 70; BorGŚI 73. JCh

Pniewie zob. **Pniewo** (3, 7)

Pniewienko, wś zaginiona koło Plewna, bydż., gm. Bukowiec: *Pnefin Cley*n (ok. 1410) SG VIII 332; *Pnyewienko* 1534 Inwwłoc 121; *Pniewienko* 1584 Font I–III 132. — Nazwa od n. m. *Pniewno*, dziś *Plewno* (1), z niem. członem odróżniającym od przym. *klein* 'mały', później z formantem -ko. Lit.: Jakus-Borkowa, PMT VIII 80. WK

Pniewiska zob. **Pniewiski**

Pniewiski, wś, siedl., gm. Przesmyki, 10 km na płn. od Mordów: *Pniewiska*, z *Pniewisk* 1580 ŻDz XVII/1, 13; *Pniewiski* 1795 MpPerPd; *Pniewiska* 1827 Tabella II 95; *Pniewiski* 1877 Zin II 50; *Pniewiski* 1887 SG VIII 332; *Pniewiska* 1902 Przew II 70; *Pniewiski* 1921 Sk IV 44; *Pniewiski*, -wisk 1981 WUN II 752. — Nazwa od ap. *pniewie* 'pniaki, odziomki' Sstp VI 179, z suf. -iska, -iski. EB

Pniewite, wś, tor., gm. Lisewo, 16 km na płn.-wsch. od Chełmży: *Pnywich* 1421 GA 419; czu *Pnywit* ok. 1423–24 DK 93; *Pnywit* 1437 GZ 91; *Pnyewyth* 1525 Matr IV/2, nr 14301; *Pniewilce* (!) 1570 ŻDz XXIII 6; *Pniewite* 1647 Font IV 37; w *Pniewityn* 1664 Font XXXII 439; *Pniewite* 1667–72 Font VI–X 182; *Pniewitten*, maj. 1789 Goldb II 185; *Pniewitten* 1796–1802 MpSchröt XXI; *Pniewite*, niem. *Pniewitten*, wś 1887 SG VIII 332; *Pniewite*, niem. *Pniewitten* 1921 Sk XI 8, 84; *Pniewite* (*Pniewitten*) 1925 Krzep 92; *Pniewite*, -tego, *pniewicki* 1971 UN 175, 12. — Nazwa od przym. *pniewity, w r. ni-jakim, por. przym. *ostrowity i n. m. *Ostrowite* oraz ap. *pniewie* 'pniaki, odziomki' Sstp VI 179 i n. m. *Pniewie*, *Pniewy*. Lit.: SHGCh 100. WK

Pniewitten zob. **Pniewite**

Pniewko, cz. wsi Teresin, dawniej wś, płoc., gm. Krośniewice: *Pniewko* 1783–84 RejKor 47;

Pniewko

Pniewko 1792 MpPerRw; *Pniewko* 1827 Tabella II 95; *Pniewko* al. *Pniewek*, wś 1887 SG VIII 332; *Pniewko*, wś 1902 Przew II 70; *Pniewko*, wś 1921 Sk I 51; *Pniewko*, -ka, *pniewkowski*, wś 1974 UN 41, 23; *Pniewko*, -ka 1981 WUN II 752; gw. *pnívek* (*pnífko*), -ka, *pnífkoski*. — Nazwa od n. pobliskiej miejscowości *Pniewo* (7a), z suf. -ko, okresowo też -ek. W postaciach gw. nastąpiło zżewienie samogłoski *e > i*. EB

Pniewko zob. **Pniewo-Czeruchy**

Pniewnik, wś, siedl., gm. Korytnica, 15 km na pld.-zach. od Węgrowa: *Pnyewnyk* (1424)1456 SHGMz(MK 3, 42v); *Pnawnik* 1427 MkM I nr 493; *Pnewnyk* (1450)1456 SHGMz(MK 4, 100); *Pnyewnyk* 1476 KkM 271; *Pnewnyk* (1501) 1539 Matr IV/1, nr 6486; SHGMz(MK 32, 12v); *Pniewnik* 1563 ŻDz XVI 419; *Pniewnik* 1783 MpPerMz; *Pniewnik* 1783–84 RejKor 634; *Pniewnik* 1827 Tabella II 95; *Pniewnik* 1887 SG VIII 332; *Pniewnik*, -ka 1981 WUN II 752. — Nazwa od ap. *pniewie* 'pniaki, odziomki' Sstp VI 179, *pniewie* 'dużo pni' SGPKar IV 146, z suf. -nik. Nazwa określała pierwotnie miejsce niewykarbowane, z pniakami, korzeniami. UB

Pniewnik zob. **Ruda-Pniewnik**

Pniewno zob. **Plewno** (1), **Pniewo** (6), **Pniówno**

Pniewno Maior zob. **Plewno** (1)

Pniewo (1), wś, ciech., gm. Nasielsk, 3 km na wsch. od Nasielska: *Pnewo* 1425 Zakr I nr 990; *Pnyewo* 1434 Zakr II nr 19; *Pnyewo* (1445) 1456 SHGMz(MK 3, 303v); *Pnyewo* 1466 SHGMz (Ep. 9, 200); *Pnyewy* 1512 SHGMz(Ep. 7, 2); *Pnyewo*, *Pnyewy* 1516 SHGMz(Ep. 149, 265v); *Pniewo* 1576 ŻDz XVI 313; *Pniewo* 1783 MpPerMz; *Pniewo* 1827 Tabella II 95; *Pniewo* 1887 SG VIII 333; *Pniewo*, -wa 1981 WUN II 752. — Nazwa od ap. *pień* lub od n. os. *Pień* (od podstawy *pień-*, por. *pień* 'zdrewniała łodyga drzewa', *pienić się* 'wytwarzać pianę', przén. 'złościć się, gniewać, procesować się') RymSEN II 233, z suf. -ewo, przejściowo też -ewy. UB

Pniewo (1a), wś zaginiona, leżała w dawnej ziemi bielskiej, biał.: *Pniewo* 1569 UPL 264. EB

Pniewo (2), wś, gorz., gm. Bledzew, 15 km na zach. od Skwierzyny: *Osterwalt* (1477), *Osterwaldt* (1500) CdB A XVIII 88, 93; *Osterwalde* 1822 MpUmbI 1848; *Osterwalde* — *Pniewo*, -wa, *pniewski* 1948 MPol XXV nr 14; *Pniewo*, -wa 1981 WUN II 752. — Dawna n. niem. od *Oster-* 'wiel-

kanocny' lub od *Ost-* 'wschodni' i *Wald* 'las'. Nazwa *Pniewo* wprowadzona urzędowo po 1945 r. BCZ

Pniewo (3), wś, koniń., gm. Chodów, 18 km na pñ.-zach. od Kutna: *Pnewo* 1387, *Pnewo* 1388, *Pnewe* 1392 Łęcz I nr 399, 975, 2637; *Pnowo*, de *Pnow* 1398 Łęcz I nr 5786, II nr 5792; *Pnyewo* 1399 Łęcz II nr 6111; *Pnyewo*, *Pnyewo Zakowe*, *Pnyewo Ostalawskyego*, *Pnyewa Yadamkowe*, *Pnyewo triplex videlicet: maius, Zakowy et Yadamkowy*, *Pnyewo quarta, dicta Ostholowskyego* 1511–23 ŁLB II 470, 472; *Pnievo*, *Pnievo Ostalovo*, *Pnyewo*, *Pnievo Climunthowe* 1576 ŻDz XIII 82, 135, 136; *Pniewo Ostulowo* 1792 MpPerRw; *Pniewo Ostalowe* 1793 MpPerŁęcz; *Pniewo* 1827 Tabella II 95; *Pniewo* 1887 SG VIII 333; *Pniewo* 1921 Sk I 51; *Pniewo*, -wa, *pniewski* 1974 UN 41, 13. — Nazwa od ap. *pień*, z suf. -ewo. W XIV w. też *Pniowo*, *Pniewie*, por. *pniewie* 'pniaki, odziomki' Sstp VI 179. Człony odróżniające od n. os. *Jadamek* (: *Adam* SSNO I 13), *Klimunt* (: *Klemens*) SSNO III 13, *Ostalowski*, por.: *Jacobus Ostalowski*, *Joannes Ostalowski* i inni z tej wsi 1576 ŻDz XIII 135, *Żak* SSNO V 4 (: *żak* 'student, uczeń', dawniej też 'duchowny mający niższe święcenia' RymSEN II 756), z suf. -owo, -owy, w formie dopełniacza i w l. mnogiej oraz od łac. przym. *maius* 'wyższy'. Lit.: SHGŁęcz II 43; Nieckula, -ov- 158. EB

Pniewo (4), wś, łomż., gm. Łomża, 12,5 km na pld.-wsch. od Łomży: *Pnewo* 1413 Płorń nr 1976 (tu?); *Pnyewo* (1422)1456 SHGMz(MK 3, 83v); *Pnewo* 1425, *Pnewo*, *Pnyewo* 1426 MkM I nr 42, 316; *Pnyewo* 1477 SHGMz(MK 6, 97–97v); *Pnyewo* 1537 ZHer nr 1047; *Pniewo* 1578 ŻDz XVI 370; *Pniewo* 1783 MpPerMz; *Pniewo* 1827 Tabella II 95; *Pniewo* 1887 SG VIII 333; *Pniewo*, -wa 1981 WUN II 752. Lit.: ZMaz 299. UB

Pniewo (4a), wś notowana do 1967 r., ostroł., gm. Zabrodzie: *Pniewo* 1921 Sk I 148; *Pniewo* 1933 SkBy 1300; *Pniewo* 1967 SM 857. UB

Pniewo (5), dziś **Pniewo** i **Pniewo-Kolonia**, dwie wsi, ostroł., gm. Zatory, 13 i 12,5 km na pld.-zach. od Pułtuska: *Pnewo* 1240 KMaz I 343; *Pnewo* 1415 BulPol IV nr 255; *Pnyewo* (1442)1517 SHGMz(Kap. P 50, 3v); *Pnyewo* 1475 SHGMz(Ep. 10, 119–120); *Pnyewy* 1503 SHGMz(Ep. 149, 36); *Pniewo* 1578 ŻDz XVI 406; *Pniewo* 1783 MpPerMz; *Pniewo* 1827 Tabella II 95; *Pniewo*, wś 1887 SG VIII 333; *Pniewo*, wś i kol. 1952 UW 33;

Pniewo, -wa, Pniewo-Kolonia, -wa-nii 1981 WUN II 752. Lit.: ZMaz 299. UB

Pniewo (6), wś, pil., gm. Okonek, 6 km na ptn.-zach. od Jastrowia: *Pneueue, Pinnowen* 1364 RzDuma I 203; *Pynnou* 1445 TrautmElb II 94; *Pynnowen* 1510 RzDuma I 203; *Pinnow* 1618 MpLub; *Pinnow* 1784 Brüg II 766; *Pniów*, niem. *Pinnow* 1887 SG VIII 337; *Pinnow* — *Pniewo, -wa, pniewski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pniewo* 1952 UW 204; *Pniewo, -wa* 1981 WUN II 752. — Na podstawie najstarszych zapisów n. można odczytywać jako **Pniewno* lub **Pniówno*. Pochodzi od ap. *pień*, z suf. *-(ow)no*; odnotowana też forma z suf. *-ów*. Wieś leży nad jez. o takiej samej nazwie, por.: dem grotem *Pinnow* 1331 SchDK 98. Może więc n. ponowiona z n. jeziora. Formę *Pniewo* ustalono urzędowo po 1945 r. Lit.: RzDuma I 203; TrautmElb II 93–4. BCz

Pniewo (7), dziś *Pniewo*, wś, i *Małe Pniewo*, cz. wsi *Pniewo*, dawniej wś, płoc., gm. Bedlno, 4,5 km na pld. od Żychlina: *Pnewo* 1396 Łęcz I nr 5373; *Pnyewy* 1511/12 VisitGn 215; *Pnyewye* 1511–23 ŁLB II 492; *Pniewie* 1576 ŻDz XIII 104; *Pniewie* 1783–84 RejKor 71; *Pniewie* 1793 MpPerŁęcz; *Pniewo* 1827 Tabella II 95; *Pniewo* al. *Pniewie*, wś i folw. 1887 SG VIII 333; *Pniewo*, wś 1902 Przew II 71; *Pniewo*, kol., *Pniewo Małe*, wś 1921 Sk I 54; *Pniewo*, kol. i folw., *Pniewo Małe*, wś 1933 SkBy 1300; *Pniewo*, wś 1952 UW 89; *Pniewo, -wa, Małe Pniewo, -łego, -wa, pniewski*, dwie wsi 1974 UN 41, 8, 9; *Pniewo, -wa, Małe Pniewo, -łego -wa* 1981 WUN II 752, 397. — Nazwa okresowo występowała w l. mnogiej oraz w postaci *Pniewie*, por. *pniewie* 'pniaki, odziomki' Sstp VI 179. Człon odróżniający od przym. *mały*. Lit.: SHGŁęcz II 43–4. EB

Pniewo (7a), przys., dawniej wś, płoc., gm. Zawidz, 11 km na zach. od Raciąża: de *Pniewie* 1497 Matr II nr 945; *Pniewo* 1578 ŻDz XVI 84; *Pniewie* 1783–84 RejKor 602; *Pniewo* 1784 MpPerPł; *Pniewo* 1827 Tabella II 95; *Pniewo* 1887 SG VIII 334; *Pniewo* 1921 Sk I 170; *Pniewo* 1967 SM 857; *Pniewo, -wa* 1981 WUN II 752. Lit. SHGPł 239. UW

Pniewo (7b), os., dawniej wś, suwal., gm. Węgorzewo, 8 km na pld.-zach. od Węgorzewa: *Kl. Mauer* 1572 KętL 533; *Pniewen* XVII, *Stobben, Stobben* XVIII BiałKol 190; *Stobben* 1775 HE VIII 196; *Stobben (Pniewen)* ok. 1780 HAPr IV 388; *Stobben* od. *Pniewen* 1785 Goldb III 204; *Stobben*

1796–1802 MpSchrot XII; *Pniewo* — *Stobben* 1879 KętN 172; *Mauer* (niem.) ob. *Kietlice* i *Pniewo* 1885 SG VI 179; *Stobben* 1906 HE VIII 196; *Stobben* 1920 MpHAPr I; *Stobben* — *Pniewo*, dw. 1946 Ley I 121; *Stobben* — *Pniewo, -wa, pniewski* 1949 MPol XXVII nr A-92; *Pniewo* — *Stobben*, os. 1951 Rosp 244; *Pniewo, -wa* 1981 WUN II 752. — Nazwa niem. *Klein Mauer*, od przym. *klein* 'mały' i od *Mauer*, niem. adaptacji prus. n. jez. **Maurowis*, potem **Mauris*, dziś *Manry*; objaśnienie n. zob. *Kietlice* (4). Nazwa niem. *Stobben*, też z członem *Dorf* 'wieś', od *Stubben* jest zapewne tłumaczeniem pol. n. *Pniewo*, por. niem. die *Stubbe* 'pniaki'. Nazwa *Pniewo* od n. os. *Pień* RymSEN II 233, z suf. *-ewo*. Lit.: Nieckula, *ov*- 158; *Biolik*, HE VIII 196–7; *BiałKol* 14, przyp. 62, 190. RP

Pniewo (8), wś, szcze., gm. Gryfino, 4,5 km na pld. od Gryfina: *Bremerheide* — *Pniewo, -wa, pniewski* 1948 MPol XXVI nr 59; *Pniewo* 1952 UW 209; *Pniewo, -wa* 1981 WUN II 752. — Dawna n. niem. od n. os. *Brehmer* Gott 127 + *-heide*. Nazwa *Pniewo* wprowadzona urzędowo po 1945 r. BCz

Pniewo (9), wś, szcze., gm. Płoty, 15 km na wsch. od Gryfic: *Pinnow* 1479 TrautmElb II 94; *Pinnow* 1618 MpLub; *Pinnow* 1789 MpGillyPom; *Pinnow* 1836 MpUMbl 689; *Pinnow* — *Pniewo, -wa, pniewski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pniewo* 1952 UW 210; *Pniewo, -wa* 1981 WUN II 752. — Nazwa od ap. *pień* lub od n. os. *Pień*, z suf. *-ow(o)*, zniemczona jako *Pinnow* (z podwojeniem *-n-* po krótkiej samogłosce). Postać *Pniewo* urzędowo ustalona po 1945 r. Lit.: RzDuma II 47; TrautmElb II 93–4. BCz

Pniewo zob. *Krzyworzeka* (2), *Piniewo, Plewno* (1), *Pniewo-Czeruchy, Pniewy* (1, 2, 3) **Pniewo** *Jadamkowe* zob. **Pniewo** (3) **Pniewo** *Klimuntowe* zob. **Pniewo** (3) **Pniewo** *Maius* zob. **Pniewo** (3) **Pniewo** *Małe* zob. **Pniewo** (7) **Pniewo** *Ostaławskiego* zob. **Pniewo** (3) **Pniewo** *Ostołowskiego* zob. **Pniewo** (3) **Pniewo** *Ostałowe* zob. **Pniewo** (3) **Pniewo** *Ostulowo* zob. **Pniewo** (3)

Pniewo Wielkie, wś, ciech., gm. Regimin, 12 km na ptn.-zach. od Ciechanowa: *Pnewo* 1413 Płor n 1976, 1978, 2030; *Pnyewo* 1497 Matr II nr 1010; *Pniewo Maior* 1578 ŻDz XVI 114; *Pniewo* w. 1784 MpPerPł; *Pniewo wielkie* 1827 Tabella II 95; *Pniewo Wielkie* 1887 SG VIII

Pniewo Żakowe

333–4; *Pniewo Wielkie* 1921 Sk I 24; *Pniewo Wielkie*, -wa -kiego, *pniewski* 1971 UN 123, 32. — Nazwa zestawiona; człon odróżniający od przym. *wielki*. Lit. SHGPł 239; ZMaz 299. UW

Pniewo Żakowe zob. **Pniewo** (3)

Pniewo-Czeruchy, wś, ciech., gm. Regimin, 11 km na płn.-zach. od Ciechanowa: *Pnyewo Czeruchy* 1531 SHGPł 239; *Pniewo* 1578 ŻDz XVI 114; *Pniewko* 1784 MpPerPł; *Pniewo czeruchy* 1827 Tabella II 95; *Pniewo Czeruchy* 1887 SG VIII 334; *Pniewo-Czeruchy* 1921 Sk I 24; *Pniewo-Czeruchy*, -wa-ruch, *pniewski* 1971 UN 123, 32. — Nazwa zestawiona, człon odróżniający od n. os. *Czeruch (od podstawy *cz-*, por. n. os. *Czerus* RymSEN I 106), w formie pluralnej. W XVIII w. odnotowana forma zdrobniła z suf. -ko. Lit. SHGPł 239; ZMaz 299. UW

Pniewo-Kolonia zob. **Pniewo** (5)

Pniewskie Budy, wś notowana do 1967 r., pow. Łomża, gr. Drozdowo, łomż.: *Budy Pniewskie* 1839 MpKwat V 2; *Budy Pniewskie* 1900 SG XV/1, 262; *Pniewskie Budy*, wś 1921 Sk V 53; *Pniewskie Budy* 1967 SM 857. — Nazwa zestawiona; człon pierwszy zob. n. *Budy*, człon drugi od n. m. *Pniewo* (4), w formie przymiotnikowej. UB

Pniewskie Budy zob. **Budy Pniewskie**

Pniewskie Górki, cz. wsi Grabów, dawniej wś, płoc., gm. Dobrzelin: *Górki Pniewskie* 1961 Mp-25(Kutno); *Pniewskie Górki*, -kich -rek, *górecki*, wś 1974 UN 41, 19; *Pniewskie Górki*, -kich -rek 1981 WUN II 753. — Początkowo n. zestawiona *Górki Pniewskie*; człon pierwszy od ap. *górk* (: *gora*) w l. mnogiej, człon drugi od n. pobliskiej wsi *Pniewo* (7), w formie przymiotnika. Współcześnie nastąpiła inwersja członów. EB

Pniewy (1), wś, bydg., gm. Gąsawa, 8,5 km na pld.-wsch. od Żnina: *Pnevo* 1136 KW I 13; *Pnewo* (1343)XV KW II 544; *Pnevo* 1357 KW III 69; *Pnyewy* 1433 KW V 534; *Pnyewo* 1511/12 VisitGn 299; *Pnyewy* 1511–23 ŁLB I 180; *Pnyewo* 1535 SHGKI(ASK 12, 482); *Pnyewy* 1577–79 ŻDz XII 187; *Pniewo* 1846 KsP 518; *Pniewy* 1887 SG VIII 335; *Pniewy*, *Pniew*, *pniewski* 1971 UN 192, 19; gw. *pněvy*, *pnýf*, *pně(f)ski*. — Nazwa od ap. *pień* 'część drzewa od korzeni do gałęzi' w związku z karczowaniem pni już po wypaleniu lasu albo w związku z ap. *pień* 'ul' Sstp VI 99 lub od n. os. *Pień* RymSEN II 233, z suf. -ewo, wtórnie -ewy. Lit.: RospSEMIG 295; RymNmiast 187–8; ZierNmiast 117–8; Nieckula, -ov- 158. ZZ

Pniewy (2), dziś **Pniewy**, mto i **Pniewy-Zamek**, wś, dawniej też **Pniewy-Wieś**, wś, pozna., gm. Pniewy, 2 km na pld.-wsch. od Pniew: de *Pnew* (1256) XV PDzP VI 41; de *Pnev* 1287 KW I 537; *Pnewo* 1327, circa *Pinnow* (1328) KW II 418, 420; in *Pnewa* 1387, de *Pnewi* 1389 Lek I nr 248, 678; *Pnewy* (1391)XV KW III 639; *Pnewf* 1394 Lek I nr 1776; *Pnevy* 1397 Lek II nr 2001; *Pnowy* 1402 BulPol III nr 801; *Pneua* 1402 RWlkp I nr 808; *Penewi* 1402 KZPozn nr 1038; *Pniewy* 1404 KW VII 296; *Pnyewy* 1419 KW V 280; *Pniewya* 1420, *Pnyewa* 1425 SHGPn III 697; *Pnyewi* 1429 AS I 71; *Pniewo* (1434)XVIII KW V 547; in oppido *Pnyewa* 1435 AC II nr 1066; ante oppidum *Pnewy* 1443 KW V 673; *Pnyewya* 1443, *Panyewo* (!) 1444–45 SHGPn III 697; *Pnyewo* 1451 AC I nr 392; *Pnyewa* 1478 Koz III 48; *Pnyevi* 1484 SHGPn III 697; *Pnyewy* 1510 NKs 210; *Pinna*, *Pynna* 1512, *Pniewi* 1519 SHGPn III 697; *Pniewy* 1580 ŻDz XII 28; *Pniewy* 1622–24 PPozn(Tab 1, 27); *Pniewy*, mto 1783–84 RejKor 774; w *Pniewach* 1786 Der I 186; *Pniewy*, niem. *Pinne*, mto i wś 1887 SG VIII 334–5; *Pniewy*, niem. *Pinne*, mto, *Pniewy-Wieś*, niem. *Pinne Dorf*, wś, *Pniewy-Zamek*, niem. *Pinne Schloss*, obszar dw. 1921 Sk X 85, 86, 88, 152; *Pniewy*, mto 1937 MPol XX nr 69; *Pniewy*, *Pniew*, *Pniewy-Zamek*, *Pniew -mku* 1981 WUN II 753. — Nazwa od ap. *pień*, z suf. -ewy, przejściowo też -ewo, -ewa, -owy. W XIX w. miasto uległo podziałowi, co znalazło wyraz w członach odróżniających nazw nowo utworzonych obiektów od ap. *wieś*, *zamek*. Nazwa niem. *Pinne* wprowadzona urzędowo przez administrację zaboru pruskiego. Lit.: SHGPn III 697–701; PPozn 231; Nieckula, -ov- 158; RospSEMIG 295; RymNmiast 187–8; ZierNmiast 117–8. ZZ

Pniewy (3), wś, rad., gm. Pniewy, 10 km na płn.-zach. od Grójca: *Pnewo* 1419 Czer nr 1102 (tu?); *Pnyewi* (1445)1456 SHGMz(MK 3, 327v); *Pniowy* 1580 ŻDz XVI 298; *Pniewo* 1783 MpPerMz; *Pniewy* 1783–84 RejKor 732; *Pniewy* 1839 MpKwat IV 4; *Pniewy* 1887 SG VIII 334; *Pniewy*, kol. 1921 Sk I 45; *Pniewy* 1952 UW 13; *Pniewy*, *Pniew*, *pniewski*, wś 1971 UN 127, 33. — Nazwa od ap. *pień*, z suf. -ewo, -owy, -ewy. Lit.: RospSEMIG 295; KopRad 208. UB

Pniewy (4), os. zaginiona, leżała w par. Brześć Kujawski, dziś włoc.: *Pnyewy* 1435 Vlad XI 9; *Pnyewi* 1457 AC I nr 1173; *Pniewy* 1527 Vlad XI 27; *Pniewy*, desertata 1557–66 ŻDz XIII 3; rewizyja

Pniowa 1564–65 Luwlkp II 224. — Nazwa od n. os. *Pień* lub od ap. *pień*, z suf. *-ewy*. AG

Pniowy zob. *Pniewie*, *Pniowo* (1, 5, 7)

Pniowy-Budy zob. *Budy Pniewskie*

Pniowy-Wieś zob. *Pniowy* (2)

Pniowy-Zamek zob. *Pniowy* (2)

Pniow zob. *Pniów* (2)

Pniowa zob. *Pniówek* (2)

Pniowe, wś, skiern., gm. Puszcza Mariańska, 6 km na pld.-zach. od Żyrardowa: *Budy ... Pnieńskie ...* od *bud Pnińskich* 1789 Luraw 113, 123; *Budy Pniewie* 1827 Tabella I 53; *Budy Pniowe* 1839 MpKwat III 4; *Budy ... Pniewie* 1880 SG I 442; *Pniowe* 1877 Zin II 51; *Pniowe* 1887 SG VIII 337; *Pniowe* 1921 Sk I 176; *Pniowe, -wych* 1981 WUN II 753. — Początkowo n. w formie zestawienia, od ap. *budy* 'osada leśna', z członem odróżniającym od ap. *pień*, w formie przymiotnika. W XIX w. z członem drugim w formie kolektywnej *Pniewie*, wtórnie *Pniowe* (por. też przym. *pniowe*, *pniowy*, zob. *Pniowiec*); później elipsa członu pierwszego. UW

Pniówek zob. *Pniówek* (1)

Pniowiec, cz. Tarnowskich Gór, dawniej wś, kat.: *Pniowecz* 1502 BorGŚl 73; *Pniowiec* 1707, *Pniowitz* 1743, *Pniowitz* 1780 SNGŚl X 70; *Pniowecz* 1783 Z II 238; *Pniowiec* ist *Gross Pniowitz*, *Pniowitz*, *Gross*, *Ober Pniowitz*, gennant *Pniowiec* 1845 K 497, 498; *Pniowiec Wielki*, niem. *Pniowitz Gross*, wś 1887 SG VIII 337; *Pniowiec*, *Pniowitz* 1920 PrusŚG 58; *Pniowiec* 1952 UW 258; *Pniowiec, -wca* 1981 WUN II 753. — Nazwa od ap. *pień*, z suf. *-owiec* lub od przym. *pniowe*, *pniowy* 'opłata wnoszona przez chłopów za prawo wyrębu drzewa w lesie' SpXVI, XXIV 458, z suf. *-ec*, w znaczeniu 'obszar pełen pni, wykrotów leśnych'. Nazwę zniemczono jako *Pniowitz*; okresowo z członami od przym. niem. *gross* 'wielki' i *ober* 'górnny'. Lit.: SNGŚl X 70; BorGŚl 73. JCh

Pniowiec Wielki zob. *Pniowiec*

Pniowitz zob. *Pniowiec*

Pniowo zob. *Pniowo* (3)

Pniowy zob. *Pniowy* (2, 3), *Pniów* (3)

Pniów (1), wś, gorz., gm. Myślibórz, 8 km na pld.-zach. od Myśliborza: *Binnow* (!) 1337 SHG-NM(Landb 17); *Pynnow*, wś opuszczona 1492, *Pynno*, pola 1499 CdB A XVIII 420, 430; *Pynno*, pola 1571, *Pinnow*, nowa wś 1729 SHGNM(Schultze II 68); Vw *Pinnow* 1833 MpUMbl 1560; *Pinnow* — *Pniów, -wa*, *pniowski* 1947 MPol XXVI nr 37;

Pniów — *Pimow*, os. 1951 Rosp 244; *Pniów* 1952 UW 211; *Pniów, Pniowa* 1981 WUN II 753. — Nazwa zapewne przeniesiona z n. m. *Pinnow* w ziemi wkrzańskiej przez ród rycerski *Pinnow*, który przybył do ziemi goleniowskiej z Kerkowami w XIII w. Do n. m. i n. os. por. ap. *pień* oraz n. os. *Pieniek*, *Pieńko*, *Pieńk* SSNO IV 239. W miejscu średnio-wiecznej wsi, na jej polach, powstała w XVIII w. nowa wieś o tej samej nazwie. Po 1945 r. urzędowo ustalono n. w formie *Pniów*. BCz

Pniów (2), wś, kat., gm. Toszek, 4 km na pln.-zach. od Pyskowic: *Pniow* (1256) XVII SUR III 365; *Pnow* ok. 1300 CdSil XIV 95; in villa *Pniow* 1679, *Pniovensís* 1687/88 J II 88, 415; *Pniow* 1743, *Pniow* 1745 SNGŚl X 71; *Pniow* 1783 Z II 346; *Pniów* 1845 K 497; *Pniów*, wś 1887 SG VIII 337; *Pniów* 1900 Myc 42; *Pniów* (*Pniow*) — *Schrotkirch* 1939 Prus 58; *Schrotkirch* — *Pniów, -owa*, *pniowski* 1947 MPol XXVI nr 37; *Pniów, Pniowa* 1981 WUN II 753. — Nazwa od ap. *pień*, z suf. *-ów*. Nazwę niem. *Schrotkirch* nadała administracja hitlerowska. Po 1945 r. ustalono urzędowo postać *Pniów*. Lit.: SNGŚl X 71; BorGŚl 73. JCh

Pniów (3), wś, tarnob., gm. Radomyśl, 10 km na pln.-wsch. od Sandomierza: *Pnyow* (1369) XVI ZDM IV 154; *Pnow* 1399 Krak nr 8727; *Pnyow* 1409 ZLub nr 88; *Pniow* 1425 SHGLu III 184; *Pniow* (1445) XVI ZDM III 163; *Pnyow* 1448 KMłp IV 488; *Pniow* (1449) XVI ZDM III 312; *Pnyowy*, *Pnyow* 1470–80 DB I 390, II 368; *Pnyow* 1529 LR 359; *Pnyow* 1531 ŻDz XIV 356; *Pniow ...* ze wsi *Pniowa* 1626 RPobLu 93; *Pniow* 1676 ŻDz XV 39a; *Pniów* 1887 SG VIII 336; *Pniów* 1921 Sk XIII 50; *Pniów, -niowa*, *pniowski* 1966 UN 73, 13. — Nazwa określała być może pierwotnie 'miejsce wykarczowane z pniakami, korzeniami', od ap. *pień*, z suf. *-ów*. W XV w. forma z suf. *-owy*. Możliwe też pochodzenie od n. os. *Pieñ* RymSEN II 233. Lit.: SHGLu III 184; KosLu 69; Nieckula, *-ov-* 158. IN

Pniów (4), wś, ziel., gm. Torzym, 12,5 km na pld.-wsch. od Rzepina: *Pinnow* 1355, *Pinnow* 1461 MuckeNM 59; *Pinnow* 1822 MpUMbl 1986; *Pinnow* — *Pniów, -owa*, *pniowski* 1947 MPol XXV nr 111; *Pniów* 1952 UW 218; *Pniów, Pniowa* 1981 WUN II 753. — Nazwa od ap. *pieñ* lub od n. os. *Pieñ*, z suf. *-ów*, zniemczona jako *Pinnow*. Postać *Pniów* ustalona urzędowo po 1945 r. Lit.: Mucke-NM 59, 154. BCz

Pniów

Pniów zob. **Pniewo** (6), **Pniówek** (2)

Pniówek (1), cz. Jastrzębia-Zdroju, dawniej wś, kat.: *Pniówek*, kol. 1830 Kn 577; *Pniówek*, kol. 1887 SG VIII 337; *Pniówek* 1900 Myc 42; *Pniówek*, *Pniówek*, wś 1920 PrusŚG 58; *Pniówek* 1931 SNGŚl X 71; *Pniówek* 1952 UW 257; *Pniówek*, *-wka* 1981 WUN II 753. — Nazwa od n. m. *Pniów* (2), z suf. *-ek*. Była to kol. założona w 1776 r. Lit.: SNGŚl X 71; BorGŚl 219. JCh

Pniówek (2), wś, zamoj., gm. Zamość, 6 km na pld.-wsch. od Zamościa: *Pniow* 1552 AGB III 243; *Pniow* 1564 ŹDz XVIII/1, 199; *Pnowek* 1607 CzChełm 186; *Pniow* 1652 CzChełm(Rel-Lub 80/21238, k. 60v); *Pniowa* 1796 PerOpis I 153; *Pniówek* 1827 Tabella II 95; *Pniówek* 1887 SG VIII 337; *Pniówek* 1921 Sk IV 128; *Pniówek*, *-wka* 1981 WUN II 753; gw. *pniuvek*, *-fka*, *pniiofski*; też *pniuf*, *-ova*. — Dawniej n. *Pniów*, od ap. *pień* lub od n. os. *Pień*, z suf. *-ów*. Zapisy historyczne potwierdzają wahanie rodzaju gramatycznego: *Pniów//Pniowa*. Wtórnie n. derywowana za pomocą suf. *-ek*. Lit.: CzChełm 186; Janeczek 102. BCz

Pniówno, wś, chełm., gm. Wierzbica, 15,5 km na pln.-zach. od Chełma: *Pnyowno* 1414 Matr III, supl. nr 82; *Pniowno* 1564 ŹDz XVIII/1, 185; *Pniowno* 1667 AWAK XXVII 289, 290; *Pniowno* 1783–84

RejKor 3; *Pniowno* 1786 MpPerLu; *Pniowno* 1827 Tabella II 95; *Pniowno* al. *Pniewno* 1887 SG VIII 337; *Pniewno* 1902 Przew II 71; *Pniowno* 1921 Sk IV 12; *Pniowno* 1933 SkBy 1301; *Pniówno* 1952 UW 134; *Pniówno*, *-na* 1981 WUN II 753; gw. *pniuvno*, *-na*, *pniowski*. — Nazwa od ap. *pień*, z suf. *-ówno*. Wariant *Pniewno* potwierdza pierwotną repartycję suf. *-ew//ów*. Lit.: CzChełm 186; Borek, *-bi-* 196. BCz

Pniówno zob. **Pniewo** (6)

Pniska zob. **Pniski**

Pniski, przys., dawniej wś, bial., gm. Sławatycze, 31 km na pln.-wsch. od Włodawy: *Pniski* 1775 SHGPd(Tarpod); *Pniski* 1839 MpKwat VII 6; *Pniska* 1877 Zin II 51; *Pniska*, wś 1887 SG VIII 337; *Pniska*, wś 1902 Przew II 71; *Pnisko* 1921 Sk IV 5; *Pniski* 1933 Mp-100(Sławatycze); *Pniski*, *-sek* 1981 WUN II 753; gw. *pniiski*, ukr. *pniyski*, *-sek*, *pniiski*. — Nazwa od ap. *pniisko* 'duży pień', w l. mnogiej, okresowo pojedynczej. EB

Pnisko zob. **Pniski**

Pniucice zob. **Plucice**

Pniwek zob. **Pniewko**

Pniwko zob. **Pniewko**

Pnopen zob. ***Panaupern-**

Pnucice zob. **Plucice**

Pnyski zob. **Pniski**

